BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XVI
G
8
NAPOLI

XVI
G.
8.

Digitized by Google

Digitized by Google

76.

D. FRANCISCI SALGADO DE SOMOZA,

IN REGALI CANCELLARIA VALLISOLETANA SENATORIS.

TRACTATVS DE SVPPLICATIONE AD SANCTISSIMVM A LITERIS ET BVLLIS APOSTOLICIS IN PERNICIEM

Reipublicæ,Regni,aut Regis,aut iuris tertij præiudicium impetratis.

ET DE EARVM RETENTIONE INTERIM IN SENATV.

Opus vtrique Reipublicæ Eccleſiaſticæ, & temporali vtiliſſimum,

Copioſa literarum per politicarum exornatione (tum ad Regimen, tum ad ſtatus rationem conducibilium) illuſtratum.

EDITIO PRIMA LVGDVNENSIS.

LVGDVNI,

Sumptibus LAVRENTII ANISSON.

M. DC. LXIV.

CVM SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

PRINCIPI ET HEROI.

DON

EMANVELI FONSECÆ, STVNICÆ, AZEVEDO,

COMITI MONTIS REGII.

Comiti Fontano, Nobiliſſimarum Vlloæ, Viedmæ,& Riberæ domuum Toparchæ; alibi quoque Domino aut Dynaſtæ, ex Sanctiori Conſilio, & à cubiculo Regio, Neapoli Exprorege, apud Romanum Pontificem iterum Exlegato, & in Supremo Italicarum rerum Senatu Præſidi integerrimo.

PERMITTE deprecor, MAXIME PRINCEPS, vt affectum beneuolentiæ plenum ad te transferam, & hos non primos laborum meorum fructus tibi dedicem. Munus ſanè, ſi aut ex ſua, aut ex tua dignitate ſpectetur perexiguum: ſi ex viribus meis mediocre, ſi ex animo magnum. Iniurium etenim eſſet, non tibi me, meáque omnia ſubdere, cuius obſequio iura Patriæ addicunt. Strictum medius Fidius hoc; ſtrictius tamen grati animi vinculum, quo ingenuè fateor deuinctum à te immortalis memoriæ Principe, cuius magnitudini quicquid ſum acceptum refero: Accipe igitur libens fœtum hunc quem offero, *de Supplicatione ad Sanctiſſimum* Patrem, & Chriſtianæ gregis Summum Paſtorem, imò animum offerentis Artaxerxes alter;

 neque

neque enim ita valdè exiguum obtuliſſe videbor munus: quod ſi hilari fronte accipere, ac nominis tui patrocinio fouere dignatus fueris, adeò mihi ingentes animos addes, vt viribus maiora, mente tamen iam pridem concepta, & ardenti concupita ſtudio aggrediar conſcribenda. Maiorum nempe tuorum geſta nunquam pro meritis laudata, nec laudanda ſatis, alio ſcilicet Thucydide, Xenophonte alio, Salluſtio vel Liuio (ſi per tempora licuiſſet) dignum opus: cum vel ſummis hiſtoricis illis pleniſſimè ſuppeditarint conſcribendi materiam, eámque toto orbi notiſſimam. Inter complures alios EX STVNICENSI FAMILIA nobilitate ac præclaris facinoribus illuſtres,& celeberrimos viros præterire non poſſum vtrumque Didacum Lopez Stunicam, Seniorem, videlicet, & Iuniorem; Alter vel aſperrimis Reipublicæ temporibus partium ſtudiis adeò gratus, vt ſuis virtutibus Ioannis Secundi Caſtellæ Regis tutela, & corporis cuſtodia concredita fuerit, Henrico Aragonum Infante cæteris Magnatibus infenſo maximè aſſentiente; Alter non intermoriruræ gloriæ Didacus EX AZEVEDORVM PROLE ab Arnaldo Equite Vaſcone Alphonſo Quinto Legionis Rege per ſexcentos, & amplius annos ad præſentia vſque tempora deducta originem repetit. Qui periculum à nobis omnibus,vitæ ſuæ periculo depulit,qui hoſtibus in nos irruenribus irer corpore ſuo occluſit, qui peſtem ac perniciem, quam illi in nobis machinabantur,in ipſorum capita conuertit, qui illorum temeritatem conſilio, furorem fortitudine, audaciam virtute ſuperauit. Is etenim cui noui atque inuſitati honores pro nouo ipſius, & inſoliro militari facinore tribuendi, ſiquidem in oppugnatione Arcis (ad Salſas vocant) à Gallo duce obſeſſæ cum eſſer huic incomparabili Didaco aluus diſſecta, ita vt diffluerenr inteſtina, à prælio iam inito paruo tempore ſe ſubduxit, & animo intrepido (melior Scæuola) vt ſors & tempus dedit, aluum aſſuit, promptioríque fortitudine conflictum repetit, fruſtra aduerſantibus contubernalibus, glorioſuum ſepulchrum manere dictitans fortiter pugnanti. It ergo, pugnat, donec infracto animo manus cum hoſte conferenti VIRTVS SEPVLCHRVM CONDIDIT. Inter cæteros eximios etiam tuæ gentis duces Didaco patrimonij ac virtutis hæres Alphonſus connumerandus, qui ſub Carolo Quinto Auguſto Imperatore Viennæ interfuir, non tantùm præclaro virtutis noſtrorum exemplo, quam ſempiterno effuſæ Soleymannæ fugæ dedecori. Necnon eius filius Hieronymus de re litteraria, & militari peritus diſciplina, quandoquidem Legatus fuit deſignatus Sacroſanctæ, & Oecumenicæ Tridentinæ Synodi, in qua de noſtræ fidei myſteriis ſanciendis pertractatum fuit. Prodeant iam Gaſpar pater tuus PRINCEPS EXCELLENTISSIME, & Balthaſar Stunica Patruus, de quorum laudibus in omnium virtutum genere dicturus ſi fuiſſem, maximopere

ro

re commouerer, ac conturbarer animo, tum ob virium mearum imbecillitatem, tum quia maiora, & ſeparata volumina eorum præclara geſta requirerent, Sed,

Vnum pro cunctis fama loquatur opus.

Cum in ore omnium verſetur, poſt munera Proregis Mexicani, & Peruani Regni perfuncta illi contigiſſe, quod in funere exequiarum prædicant de Thebano Epaminonda, ac de Publicola Romano: Ita vt quod Hiſtoricus de iſto, idem ego de parente tuo dicam: *Omnium conſenſu Princeps belli, paciſque artibus moritur gloriâ ingenti, copijs familiaribus adeò exiguis, vt funeri ſumptus deeſſet, de publico eſt elatus.* Vix tamen tua hæc (ſi Iuuenali credendum) tua verò morum elegantia, comitas, magnanimitas, prudentia, liberalitas, humanitas, vnicum litterarum patrocinium.

Solus enim triſtes hac tempeſtate Camenas
Reſpicis.

Quibus certè animi bonis vt maiores tuos adæquas, vt plurimos huius æui Principes longiſſimè antecellis, ita ad fortunæ, quæ poſſides, bona, vel longè etiam maiora viam tibi ſternere, ſin minùs præueniente natura hæreditario tibi obtigiſſent iure, facili negotio potuiſſes. Nempe tu ille, qui Sereniſſimi Vualiæ (tunc Principis, nunc Anglorum Regis) quem venientem exceperas, cum ex hac Regia Curia diſcederet, Regio nomine itineris comes datus fuiſti (MAGNANIME COMES.) Namque Regio ſanguine præclarus, pectore prudens, conſilio maturus, ſermone fœcundus, qui caput conferre etiam cum exteris, æmulis, hoſtibus vales: qui Regis tui maieſtatem, populi decus, patriæ laudem indolémque vnus dignè repreſentatas. Qui Gregorio XV. & Vrbano VIII. Pontificibus Maximis pro Maximo Philippo noſtro ſecundùm extraordinem gratulaturus Legatus ſiue Principis imago Italiam luſtraſti, & illuſtraſti, in eius Principum veneratione pariter, & amore. Qui in Aragonum Comitiis credito citius impetraſti quæ poſtulabas in Regio ſedens ſolio. Qui etiam ex Neapolitano Regno (cui præeras) Regis noſtri exercitibus ſubleuandis cùm in Italia, tum in Belgio, ac denique in Germania maximum neque ante hac par collatum militum pecuniarúmque ſubſidium promptius ſubmiſiſti, vnde feliciſſimi operâ tuâ contigerunt victoriarum euentus. Qui demùm ſumma Italici Senatus gubernacula æquali inuiolatæ Nemeſis trutina moderaris. Hæc ergo OPTIME PRINCEPS tuarum virtutum agmina cunctantem me ac timidum excitarunt, vt ſub Auſpiciis Celſitatis tuæ has tractationes in lucem prodire iuberem, Tu noſce, & ignoſce: carpet alius, priuſquam

ã 3 capiat,

capiat, negliget, priuſquam legat. En igitur (ADMIRANDE DYNASTA Præſidum exemplar ſed ſine exemplo) lucubrationum mearum leuidenſe quidem munuſculum, ſed deuotionis, & amoris in te mei ex omni parte ſyncerum, perpetuúmque monumentum: quod ſi eidem CELSITVDINI TVÆ neutiquam improbari animaduertero, cumulatè mihi erit, vt cuius glorioſiſſimum nomen plus operi allaturum ſit auctoritatis & gratiæ, quam qualis qualis Ariſtarchorum cenſura.

Rarus honos, ſummo ſe Præſide poſſe tueri:
Rarior, à ſummo Præſide poſſe legi.

Cuius votis benè faueat Deus rerum opifex omnium, & feliciora indies gloriæ incrementa virtuti tuæ conſentanea te valente ac diutiſſimè ſoſpite tribuat. Matriti pridie Non. Mart. M. DC.XXXIX.

Excellentiæ tuæ,

Addictiſſimus Cliens,

Don FRANCISCVS SALGADO *de Somoça.*

LICEN

LICENTIATI

D. BARTHOLOMÆI BVIAN

DE SOMOZA, S.S.R. C. ARAGONVM QVONDAM

Relatoris ac etiam Sanctæ Cruciatæ, nunc verò in Supremo Sanctæ & Generalis Inquiſitionis Conſilio idem exercentis munus in laudem;

NOBILIS ET PERITISSIMI LICENTIATI

DON FRANCISCI SALGADO

DE SOMOZA IVRIS VTRIVSQVE ACERRIMI

& præclariſſimi propugnatoris, digniſſimíque totius Siciliæ Regni Monarchiæ Iudicis.

OBSTVPVERE quidem Phebi, Salgado ſorores
Mirantes genij prodigioſa tui.
Aſt ego (ſed quis enim Muſis mirantibus auxit
Hæc niſi non aptus?) linquite, iacto, canam.
Vix ea protuleram, triplex cum cauſa repugnat,
Quo minus officium perſequar ipſe meum.
Nempe ſolum patriæ nobis commune duobus,
Quin & amicitiæ fœdus vtrumque ligat.
Adde quod eloquij vires, anthórque libérque
Exuperat longè magnus vterque mei.
Hinc timor occurrit, patriam ſeu pectus amicum
Exprobret in primis ne inuida turba mihi.
Terrificæ verum pulſabo cuſpidis ictum.
In me nec robur liuor habebit edax.
Namque tuis ſcriptis munimine ſacra petenti
Protectum poterunt lædere tela nihil.
Sanam conſtituunt ſiquidem quæ pharmaca bullam,
Hæc Salgado tuus continet vſque liber.
Vidimus antiphraſin Bullæ ſub nomine quondam,
Dum vafer impoſtor prorſus iniqua petit.
Sedula ſed fraudem remouet tua cura doloſam,
Nec ſinis iniuſtis nomen adeſſe boni.
Iuſtitiæ, paritérque tui ſtudioſa voluntas
Impulit ad numeros (quæ tibi fida) manum.
Hinc mihi polliceor veniam, tibi Neſtoris æuum
Opto vt perpetua ius tuearis ope.

EIVSDEM LICENTIATI

BVIAN DE SOMOCA

IN LAVDEM EIVSDEM

AVTHORIS SVI CHARISSIMI AMICI.

EPIGRAMMA.

SVPPETERENT quamuis Ciceronis verba diſerti
Alipediſve foret nunc mihi ſermo Dei.
Egregias animi dotes, quibus ipſe coruſcas,
Noſtra minus poſſet lingua referre tamen.
Exulat è noſtri violentia finibus orbis,
Te duce, & oppreſſis fers, quaſi Diuus, opem.
Vlteriora potes, tibi dona Aſtræa miniſtrat,
Dum doces ingenium iuris amice tuum.
Subrepentis enim, ſiue obrepentis iniquæ
Ne officiant fraudis tecta venena, caues.
Quid quod & auxilium numquam Regale negandum
His, qui iniuſta ferunt, hac ratione micat?
Pontifices, Reges, populi, iuuenéſque, ſenéſque
Debita iure tibi munera laudis agant.
Qamlibet Anguſta mea vox moduletur auena.
Laudibus adiunges plectra ſecunda tuis.

PER

PER ILLVSTRI, SAPIENTISSIMOQVE

D.D. FRANCISCO SALGADO

DE SOMOCA MERITISSSIMO IVDICI

MONARCHIÆ SICVLÆ.

D. IOANNES GARCIA FERRER

ADVOCATVS IN REGIS CONSILIIS

hæc laudatoria Carmina, pignus amoris, dicat.

SI inter doctos tu meritò doctiſſimus adſis?
Atque inter magnates es clariſſimus heros?
Si tu prudentes es prudentiſſimus inter?
Ingenióque omnes, cultu, virtutéque præſtas?
Quiſne tibi ſummos Salgado negabit honores?
Quis te non mirabitur, & venerabitur vnà?
Scilicet oppreſſos gaudet defendere Princeps,
Tu Regis nobis regis ob tua dogmata dextram:
Te oppreſſorum Patrem aiunt, te dulce leuamen
Iuris naturæ tua iam volumina monſtrant.
Concilÿ protector tu validiſſime Trenti.
Dicant (cauſæ omnes) eius quoque cætera iura.
Tuta omnes Reges per te ſua iura tenebunt
Tranquilláque diu potientur Regna quiete,
Atque ſuum quiſquam poterit conſtanter habere.
Ex hoc te iuuenes, & te veneranda ſenectus
Plaudit, & extremis ad cælum laudibus effert.
Tu ſplendor, patriæque tuæ tu culmen honoris,
Hiſpaniæque decus magnum per ſecla manebis,
Atque tuum nomen, toto celebrabitur Orbe.
Felix térque quatérque Trinacria iudice tali,
Iam nunc inuideat totus ſua ſæcula mundus
Aurea, nam Nemeſis per te dominabitur illi.
Scribere ne ceſſes clariſſima lumina iuris,
Tam felici cœpto parcas néue labori,
Præmia pro meritis Petri dabit alma poteſtas.
Nulla tuis quidquam ambitio ſuperaddere ſcriptis,
Tollere néue illis quidquam cenſura valebit.
Heù mea ſi poſſet tot laudes dicere penna
Quot ſentit mens, felicem me ſemper haberem.
Sic mea magna affectio, ſic tua merita poſcunt.

DOCTO

DOCTISSIMO VIRO

DON FRANCISCO SALGADO

DE SOMOCA SICVLÆ MONARCHIÆ IVDICI REGIO.

D. FRANCISCVS DE VALDESPINO

IN REGIIS SENATIBVS ADVOCATVS, millies illi deuotus; ſuper labore hoc de retentione Bullarum, & duobus de Regia Protectione.

QVALITER auxilium Clero dare poſſit alumno
Rex Pater, immeritum ſi ferat ille malum,
Vno olim partu, gemino fœcundus & ortu,
Mente ſemel fœta, bis grauidante, dabas.
At neque quæ gignunt fœcundi flumina fontes,
Nec quos ingeminat lux iterata dies.
Exhaurire valent vndas, & lumina Phœbi,
Nec ſobolem exhaurit tanta propago tuam.
Tertius ecce liber retinendas Principe bullas
Conficit, in Regni ſi mala fortè cadant.
Regia te ſemper Maieſtas, Regia cura,
Regia iuſtitiæ ſollicitudo mouet.
Vtque alij calamos Muſis, & Apolline perflant,
Tu calamum ſolo Regis honore regis.
Hic te fœcundat, tales geminaſſe labores,
Quódque tibi ſoli, te ſuperaſſe, datur.
Totus es ad Regem nec ſcis niſi Regis honores,
Ille ſuos debet: Quid? dabit ille tuos.

AD

AD DOCTOREM

D. FRANCISCVM SALGADO

DE SOMOZA, EGREGIVM IVRISCONSVLTVM, & in Regali Siciliæ Regni Monarchia Regium Iudicem.

DON FRANCISCVS SALGADO DE SOMOZA ex illius Salgado fratre primúſque nepos.

DVM Caſos vani mundi ſectarer honores,
Vi oppreſſum libris miſi libamina Aſili,
Obtulit ingenium tenerum leue pignus amoris:
At nunc cogor amans laudes, ô patrue cordis
Ardentis tibi ſigna mei præbere canendo
In tua rauciſonas tollens præconia voces.
Diſcurſu volitans volucri qui ſidera tangis,
Excelſo, elato, ſublimi condita mente
Qui docta in vulgus per docta volumina vulgas
Grata bonis, queis iura placent; inuiſa quibuſdam;
In quibus ingenij pernoctans ſigna dediſti.
Huic operi factis te reſpondere videmus
Nomine honorifico, quod geſtant ſtemmata honora
De los Salgados, *genus alto à ſanguine ductum,*
Vnde legit bello rubris Mars, ſanguine triſtis
Belligeros tot corde duces, quot ſæcula norunt,
Et quod Pallas amat redimitos tempora oliuo.
Iam docti cuncti celebrant noua gaudia plauſu;
Lætitia moti tua iuráque iure canentes
Te patrem obſeruant vtrovis iure periti,
Térque quatérque Sophos clamant, venerantur, adorant:
Te ſchola cuncta colit: Fora Te facunda Mineruæ
Collaudant, geſta & celebrant tua voce perenni.
Eccleſia & genito Matris ſacra gaudet amore,
Nam tua cura fuit ſacrare volumina prima
Pontifici Romæ, quem totum ſuſcipit orbis,
Atque colunt flexo dominum quem poplite gentes:
Signaſti certè tunc recta operanda per Orbem,
Oppreſſiſque parans ſecurum legis Aſilum,
Præceptis iuſtis ac fidis abdita pandis.
Hiſpano Regi ciuilia iura miniſtras,
Vt tutamentum poſſit præbere ligatis
Carceris in tenebris, vt ſit ad præmia velox;
Tardus & ad pœnam, commiſſas qui regit vrbes;
Morigera pietate tuens mortalia corda.
Nunc autem doctis animis, oculíſque patebit

Mirandum

Mirandum pietatis opus, labor omnia callens,
Vt Bullis tribuatur honos, reuerentia cultus.
Hócque probas ore Angelico, ingenióque magiſtro
Catholicæ Eccleſiæ, cui præſidet vrbis, & orbis
VRBANVS *triplici præcinctus tempora ſexto;*
Offers intentum plenum ſale, dogmate plenum.
Fama per extenſum noſtrum te clamitet æuum;
Gaudeat ingenio ſibi primo Hiſpania nato,
Quo duce barbaries ignotis exulat oris.
Scilicet is mundo, cognomine, & omine clarum
SAL *qui condit, reddit fertilia ingenia orbis.*
Non tibi pro longo mortalia præmia ſat ſunt,
Tempore; eget tali doctrina Hiſpania noſtra
Conſilióque SALIS, *Fora Regia, ſacra miniſtrò.*
Te hæc tandem celebrent meritis pro talibus, atque
Garrula fama canat, quatiens vt ſceptra Philippus
Altum te cernat Fama ſuper æthera notum;
Et rubro decorentur tempora docta galero.

CLARIS

CLARISSIMO VTRIVSQVE IVRIS PROFESSORI

DON FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA,

IVDICI REGIÆ MONARCHIÆ IN VLTERIORI SICILIÆ REGNO,

& viro vndequaque doctiſſimo.

C. S. M. R. N. C. A. S. & IN S. I. S. S. Grammatophylacij Præfectus.

S. F. O.

LICET omnes mihi ſingulari quadam, ac præcipua laude digni videantur (glorioſi nominis vir inter eruditiſſimos, quos cœli oculus vnquam aſpexit) qui in aſſequenda honeſtarum artium ſcientia, operam, & induſtriam ſuam locarunt; tum ij præcipuè qui veluti maiore quodam numinis afflatu perculſi, propè omnibus poſthabitis, ad *diuinarum humanarúmque rerum notitiam, iuſti atque iniuſti ſcientiam*, omnes cogitationes ſuas, atque omnia ſtudia contulerunt. Igitur cùm magnis ſemper extolli præconiis mereantur, qui maximum hoc atque Auguſtiſſimum Imperium terra maríque à continuis hoſtium exercitibus claſſibúſque, viribus, armis, ac pecuniis tuentur; Qui vigiliis, laboribus, & ſcriptis ſuis præclaris cauſam Reipublicæ, & ius Regis ſui protegunt, nihil minùs commendari debent, quàm pro patria pugnantes. Quò reſpiciens eloquentiæ Princeps *in oratione pro Murena*, vrbanam militiam appellat hanc curam reſpondendi, ſcribendi atque cauendi. *Non enim ſolùm illos pro imperio militare* teſtantur Leo, & Anthemius Imperatores, *qui gladijs, clypeis, & thoracibus* armati in hoſtes *nituntur, ſed* eos *etiam qui dirimunt ambigua facta cauſarum*, ſuíque patrocinij *viribus ſæpè publicis in rebus ac priuatis* oppreſſa ſubleuant, *lapſa erigunt*, labantia *reparant*, omniáque demum iure faciunt finibus ſuis eſſe contenta, neque *minus humano generi prouident, quàm ſi prælijs, atque vulneribus patriam parentéſque ſeruarent.* Gratulor ergo lucubrationibus tuis (ſacri ac profani iuris lumen) ſiquidem ingenij tui ſecundi partus ac maturi fructus in lucem prodeunt abſque indigentia Tutani Tutilinæque numinum (quæ olim inuocare laborantes ſolebant) non enim ope, auxilio vel aſylo illorum eges, cum labores tuos ſacraueris obſequio & Maieſtati Philippi Catholici Regis noſtri multis titulis & rationibus Magni, innumeris heroicíſque virtutibus Maximi, cuius Regia iura ab ineunte ætate magnis conatibus ac ſtudiis viriliter

Digitized by Google

tutaris. Sed lucubrationum tuarum ea eſt doctrinæ vis ac pondus, vt auctorem non tantum in hac mortali vita verè felicem, verè illuſtrem efficiat, ſed poſt ſupremum diem nominis etiam perpetuitate ac optimæ famæ immortalitate donare queat, eámque ad extremas vſque terras, & omnem poſteritatem maxima cum gloria poſſit tranſmittere. Nec immerito; namque præter innumeras alias ſcriptorum tuorum virtutes, admirantur vtique omnes facilitatem, claritatémque in explicando ac exornando vtroque iure tam genuinis, natiuis ac peculiaribus quæſtionibus, vt quaſi Atlantis humeris cœlum, ita tuis ſcriptis omnibus numeris vndequaque abſolutis, harum artium dignitates ſuſtineri credantur. Quid dicam de ordinis virtute ac Venere? (vt Romanæ Lyræ fidicinis verba vſurpem) quem ſemper ſapientiſſimus quiſque plurimi fecit: & cui tantum tribuerunt quidam ex veteribus philoſophis, vt ſummum ac ſupremum huius vniuerſitatis parentem & opificem Deum dicerent in condendo Orbe, nihil aliud præſtitiſſe, quàm vt confuſas & permiſtas inter ſe rudis materiæ partes diſcreuerit, certóque ordine ſuis quamque in ſedibus collocarit. Impia cæterum opinio, fateor; omnia enim non tantū digeſſit ac diſpoſuit, ſed ex nihilo effecit ac procreauit Deus. Nec profectò ignorat, quantum ſplendoris ex tuorum editione operum obtineat ipſa Gallæcia patria tua, nobiliſſimorum equitum, & ſapientiſſimorum virorum parens feraciſſima, quæ te genuit, quæque te ſuo aluit ſinu, quandoquidem gloriatur eum genuiſſe virum ſummæ eruditionis admiratione adeò pollentem, vt quos ad contemplationem ſui maxima prouinciæ decora trahere non potuiſſent, tui ſolius famam, illam produxiſſe in vltimas vniuerſi Orbis terrarum partes credendum eſt. Fatetur idem Sicilia noſtra, fidelitatis, ſplendoris, fortitudinis & ſcientiarum Emporium, ea eſt enim illius inclytæ inſulæ in te obſeruantia, ac eo amore, vt vehementiſſimo tui ſuprà quàm dici poſſit, vniuerſæ illæ ciuitates, & populi exardeſcant deſiderio; ídque comitate, ac virtute, ita in hac Regia Curia comparaſti, vt nemo tam magna de te animo conceperit, quin tu multò maiora præſtiteris. Nec efficacius Magnes chalybem attrahit, quàm tu omnium mentes in tui amorem rapis, nec tam facilè vicina flamma ad Naphtham (Medeæ id oleum vocant) tranſuolat, vndecumq; illud viſum, quàm facilè tu in omnium mortalium pectora deſcendis. Nec iniuria profectò: decet enim magnos animos, & ſublimem fortunam lenitas; nec cadere poteſt, niſi in eos qui clari ſanguine, ac ſtirpe exiſtunt: procul ab ea rudes aut viles homines, qui plerumque ſæuire conſueuerunt, vbi licentia; aut ſuperbire, vbi fortunæ fauor adeſt. Omnia demum quæ ex ore tuo profluunt aut calamo exarantur, talia ſunt vt in eo genere nec excogitari prudentius, aut diſputari acutius, aut certius definiri, ſtatuique poſſit. Itaque cum in omnibus habeam quod admirer, in nullo habeo quod deſiderem. Præfulciat hanc veritatem quodcumque ſcriptorum tuorum vel caput, aut verſus particula, illud tam validum, hæc tam ſubtilis & ingenioſa, vt tam ij qui ſupremis Magiſtratibus Tribunalibuſque præſint, quàm etiam qui in foro Curiáque verſantur ducti ſingulari tua doctrina, non minus ex ſacro quàm ex profano penu depromta ſimul atque ſuboluere typis mandari, ſtatim ſiue iugata ſeu deſultoria folia certatim poſtulauere, tam enixè tantáque contentione, vt non omnibus meritò pro innata animi tui comitate poſſes ſatisfacere, præ nimio cuiuſque deſiderio & feſtinatione videndi ac legendi ea ad confirmandam ſui alteriuſvè ſententiam apud togatos Supremi Senatus, partéſque cæterorum

cœtuum,

cœtuum conſcriptos. Quod quidem effecit vt binis typographus vti cogeretur prælis ad excuſandam operarum tarditatem, ac tædia quæ cum bibliopolis ac aliis librariam negotiationem exercentibus interea tolerabas, dum publicè non proſtabant. Clarè inde liquet librum hunc omni ſanè iuris ornamento plenum, téque illius Auctorem virum doctiſſimum, & vario genere litterarum mirum in modum exceltum, ac tractationem de ſupplicatione ad Sanctiſſimum Patrem ac ſummum Chriſtianæ Religionis Antiſtitem qua decet obſeruantia pertractantem nec minus eleganter exornantem. Quid mirum? Si hæreditario quodam iure in te defluxiſſe ſpectamus progenitorem admiranda virtutum ornamenta. Qui non ſolùm nobilitate, & antiqua ſtirpe in Gallæcia celebres fuere, verùm etiam ſtudiis iuriſprudentiæ, atque eloquentiæ ita nituere, vt eos inter primos Reipublicæ Gallæciæ, nedum literariæ, annumeret ſecunda, & conſtans Hiſpaniæ fama. Fidem faciat, ne longiùs ad eam, maximæ vir doctrinæ parens tuus: qui variis ingenij monumentis, non modò ſe ab iniuria obliuionis aſſeruit, ſed etiam effecit, vt meritò illuſtrium Hiſpaniæ Iuriſprudentum albo inſcriberetur. Quid de fratre tuo dicam? Cuius vt cæteras animi dotes ſileantur, adeò ciuili maximè ſcientia atque eloquentia floruit, vt eius opera cedro & ære digna præ oculis ſemper habenda ſint. Miramur igitur iure, miramur hæc maiorum tuorum decora (nate in exemplar Aduocatorum, & Iuriſprudentum omnium Magiſter) at magis magíſque admiramur te parum fortunæ, & corporis, verùm ſummis animi bonis vndequaque cumulatum. Quæ eiuſmodi ſunt vt quicquid rarum in progenitoribus fuit, quicquid eximium, & ſuſpiciendum in te cumulatè niteſcere videatur. Meritò ergo doleamus, qui tibi arctiſſimo neceſſitudinis vinculo coniuncti ſumus, tam procul à nobis fuiſſe munus tibi commiſſum, vt iure ſimul quæramus quod ſummum togæ, alteriúſve dignitatis decus in Hiſpania feliciſſima communi patria non obtinueris: *Sed quod Principi placuit & legis vigorem habet.* Euge modò (ſacer vtriuſque iuris arbiter & interpres) exequere præiudicata dexteritate bonis omnibus approbantibus præfecturam tibi delatam, manet enim te (ni fallor) pro longiſſimo iſto at glorioſiſſimo itinere alia maior dignitas, ad quam munificentia Catholici Regis noſtri nullis finibus circumſcripta opinione, citius eueharis. Plura vellem, imò deberem ſingularibus tuis dotibus, niſi moderationem incomparabilis tua modeſtia ſuaderet. Nouiſſimè neutiquam prætermittam opus hoc tuum Authori ſuo compar, quod cum dico, magnum dixi, nec maius etiam exclamare potero, à quo procul abit inuidia; Nemo enim (Stoico docente) inuidet, quod ſe facere poſſe deſperat. Opus hoc inquam feliciter perennaturum ſic aueo ſic Spondeo. Tuus ex animo: Mantuæ Carpentanorum Kalendis Martiis anni reparatæ ſalutis. I. DC. XXXIX.

DIVISIO OPERIS IN DVOS TOMOS PARTITI.

PARS PRIMA.

Continet iuſtitiam recurſus Supplicationis ad Sanctiſſimum & retentionis in Senatu, necnon cauſas legitimas retentionis inductiuas, formam examinandi illas, ſingularéſque quæſtiones proceſſum tangentes.

PARS SECVNDA.

Continet recurſum ad Regem ob contrauentionem Sacroſancti Concilij Tridentini præſertim circa præſeruationem primæ inſtantiæ Ordinariorum.

EX TOMO SECVNDO PARS TERTIA.

Complectitur Retentionem litterarum Apoſt. in derogationem Iuris Originariorum huius Regni, aut filiorum patrimonialium, ac etiam Magiſtralium Doctoralium & lecturæ Cathedralium Hiſpaniæ.

PARS QVARTA.

Complectitur retentionem litterarum Apoſtol. in derogationem Iuris Regij patronatus, necnon Laicorum.

Authoris Proteſtatio.

Quidquid in tam graui utilique tractatu dixerim, Sanctæ Matris Eccleſiæ Limæ, & Cenſuræ, ac me ipſum pariter ſubmitto. Quæ ſi aliud cenſet, aliterve ſtatuat, id ipſum Ego cenſeo, & ab ſcriptis libenter deſiſto, teſtórque potius me fragilitate humana tunc labi deceptum, quàm intentione, quæ proculdubio ſana eſt, & pia.

INDEX

INDEX
PARTIVM ET CAPITVM,
quæ in hoc primo Tomo continentur.
PARS PRIMA.

CAPVT I.

PROTECTIO vaſſallorum, necnon Eccleſiæ, eiúſque ſtatus, cultus Diuini Dogmatum, & Conciliorum tuitio: an & quo ſit iure Regalia Principis temporalis à Corona indiuiſibilis. Et an ſuper Regalia ipſa, vel alia ab Eccleſia obtenta Rex inter Eccleſiaſticos cognoſcat. pag. 1

§. VNIC.

De iuſtitia retentionis litterarum Apoſtolicar. ob longam Hiſpaniæ diſtantiam, aditúmque difficilem ad Sedem Apoſtolic. vrgente neceſſitate, inſtantéque ſcandali periculo exequendi interim eaſdem in perniciem Reipublicæ. p. 22

CAPVT II.

Retentio Bullarum ex vera violentiæ cauſa, an in Bulla Cœnæ Domini expreſsè prohibeatur, vel expreſsè, aut virtualiter (ſupplicatione præmiſſa) permittatur. pag. 30

SECTIO I.

Oppreſſo ſupplicanti ad Sanctiſſim incumbit ſupplicationem proſequi, cuius culpa, & deſidia Regis Regaliæ nec imputari, nec obeſſe poteſt. p. 41

SECTIO II.

Et an ipſa Bulla Cœnæ recipiat intellectum excluſiuum recurſus vel prouenientis ex immutabili iure naturali. p. 44

SECTIO III.

Et an in iis, in quibus non fuit in Hiſpania recepta, liget. p. 46

SECTIO IV.

A Bulla Cœnæ, quatenus tangat Regalias, & præiudicium Regis cautè ſtat humiliter ſupplicatum. p. 49

SECTIO V.

Tollerantia S. Apoſtol. quàm ſit efficax ad iuſtitiam Recurſus pro Retentione litterarum, etiam ſemoto proprio iure, & Regalia Regis.

Vbi motiua aliquot Neotericorum contraria examinantur, & manifeſtè diluuntur. p. 52

CAPVT III.

Bullarum executio quibus ex cauſis violenta dicatur, vt earum retentio (iuxta Bullarum Cœnæ) licita iudicetur. p. 60

§. VNIC.

Secunda iuſſio poſt priorem in Senatu retentam ab eadem Sede Apoſtolica emanata, quando & qualiter operetur. p. 66

CAPVT IV.

Scandali cauſa imminentis, ſeu etiam minati an legitima ſit, vt litterarum Apoſtolicarum retentio licita, & permiſſa dicatur. pag. 77

CAPVT V.

Præiudicium Regis, vel Regni, atque ideò damnum publicæ vtilitatis, an ſit litterarum Apoſtolicarum retentionis legitima cauſa. p. 83

CAPVT VI.

Nouitatis, & abuſus notorij cauſa, an legitima ſit dicenda ad Bullarum retentionem. p. 92

CAPVT VII.

Præiudicium tertij, an, & quando legitima cauſa dici poterit, vt Bullarum retentio licitè permittatur. p. 98

CAPVT VIII.

An ob quamlibet litterarum ſimplicem ſurreptionem queat in Senatu ipſarum retentio decerni. p. 107

CAPVT IX.

Retentio Bullarum, an vltra ſex caſus à lege Regia ſpecialiter expreſſos locum habeat. p.115

CAPVT X.

Eſto, quod Retentionis Bullarum remedio licitè quis vti poſſit poſt earum executionem iam peractam, & poſſeſſionis apprehenſionem, an Senatus ſui decreti virtute valeat eam reponere.

Vel an, & quomodo decretum tunc retentionis iſtud queat exequi.

Vel quo ſit tunc remedio vim patienti conſulendum.

Et an decretum Senatus coram executore Bullarum fidem faciat, & ad quem finem. p.125

§. VNIC.

Executionis litterarum iam peractæ repoſitio per quem facienda erit virtute Decreti Regij, violentiæ ipſo executore mortuo vel longè abſente.

An per iudices & Executores ſuperſtites in litteris nominatos, & an ſi plures ſint præuentinè electio competat vtrique parti, vel impetranti dumtaxat.

An & quando per Ordinarium hæc valeat fieri repoſitio.

Et an per ſequeſtrum fructuum beneficij vim patienti & litterarum retentionem obtinenti conſulatur. p.145

CAPVT XI.

Concurrentibus in Senatu Bullarum retentionis remedio, & violentiæ querela (ob non delatam appellationem ab executore emiſſam in earum executione procedente) ſiue ab vna dumtaxat parte, ſiue ab vtraque intentatis; an violentiæ cognitio ſuſpendenda ſit, donec retentionis articulus terminetur.

Et an vtrumque remedium ſimul concurrere, & cumulari poſſit, vel an etiam eodem decreto terminari. p.158

CAPVT XII.

Contra ſemel intentantem in Senatu Bullarum retentionem ex vna cauſa res iudicata obtenta, an ei obſtet denuo iterum agenti ex alia tunc non deducta.

Et quid ſi deducta ſemel fuerit eadem cauſa, non tamen, ſed alia proſequuta.

Vbi accuratè, an condemnatus vti Prælatus, adminiſtrator, vel maioratus poſſeſſor, poſſit inſuper iure proprio executorialium executionem impedire. pap. 164

CAPVT XIII.

Pendente recurſu ad Regem ob Bullarum retentionem concordia inita inter collitigantes, abſque tamen Fiſcalis Regis interuentu, an faciat ipſum ceſſare recurſum.

Vbi exactè de effectibus iuris complicati, atque connexi cum iure alterius.

Et an ipſorum vnus condemnatus queat ex iure alterius complicati executionem in totum euitare. pag. 168

CAPVT XIV.

De Regalia Principis in diuiſione, aut diſmembratione Prouinciarum, necnon generum cauſarum Bullarum retentioni attingentium inter Supremum Conſilium, cæteraſque Chancellarias.

Et an, & qua via in iſtis queat cognoſci de cauſis tangentibus conſeruationem, & executionem Sacri Concilij Tridentin. aliàs Supremo Senatui ſpecialiter reſeruatis. p.178

CAPVT XV.

Pendente recurſu ad Regem ob Bullarum reſignationis retentionem, durantéque cauſæ examine in Senatu, an ſuſpendatur terminus ad illas publicandum. p.184

CAPVT XVI.

In retentionis Bullarum cognitione quid principaliter, tam reſpectu principij, quàm reſpectu finis in Senatu deducatur, & quid incidenter: & quemadmodum in examinanda cauſa (vt legitimè appareat) in eo procedatur, & qualiter decreta concipiantur.

Et an quando decretum violentiæ (de conocer, y proceder vltra decreta laicorum) in Supremo conſilio expediatur, & numquid cætera Tribunalia Regia eo vti valeant. p.187

SECVN

SECVNDÆ PARTIS
INDEX CAPITVLORVM.

CAPVT I.

QVo iure Rex Catholicus, quibúſve rationibus litteras Apoſtolicas in contrauentionem œcumenici Concilij Tridentini importunè impetratas, vel retinere, vel remittere valeat, & de vtriuſque differentia, de qua latiùs, c. 26. pag. 199

CAPVT II.

Regalia in protectione Sacri Concilij Tridentini, an Rex Catholicus vti poſſit, quando per litteras Apoſtolicas percutitur non ſolùm eius ſenſus literalis, ſed & ſenſus intellectualis declaratus ſacram per Congregationem Cardinalium. p. 207

CAPVT III.

De praxi, & ſtylo Senatus in obſeruationem Decreti Concilij Tridentini præſeruantis primam inſtantiam Ordinario. Et de fundamentali eius ratione.

Et an facultas Auditoris Cameræ ex eodem ſit, & qualiter ſublata.

§. VNIC.

Quod an in Ordinarij, an in eius ſubditorum fauorem ſit inductum.

Et an alterutrius conſenſus in iuriſdictionem alienam impediat hanc protectionem per Regem impertiri. p. 214

CAPVT IV.

Regalia protectionis an Rex vti poſſit non ſolùm vbi percutitur prima inſtantia Epiſcoporum, ſed etiam Abbatum, aliorúmque Prælatorum inferiorum ordinariam iuriſdictionem legitimè habentium. p. 216

CAPVT V.

Protectio an à Rege deneganda erit his in caſibus, in quibus de iure Canonico, & ante Tridentini decretum ab Ordinario in prima inſtantia licitè recedere fuit permiſſum. p. 222

§. I.

An ob recuſationis legitimam cauſam ab Ordinario liceat recedere in prima inſtantia, & an recuſatio omiſſionem præcedere debeat. p. 224

§. II.

An per appellationem ante diffinitiuam ab aliquo grauamine, etiam extraiudiciali appellabili. p. 228

§. III.

An ratione contractus, vel ratione delicti alibi geſtorum, aut etiam rei ſitæ, & qualiter

Et obiter circa bona maioratus exiſtentia in diuerſis Regnis, & Prouinciis, ſeu diſtrictibus, quis forus attendatur. p. 230

§. IV.

An per remiſſionem cauſæ per Ordinarium voluntariè factam ad ſuperiorem in prima inſtantia ceſſet Trident. & inde Regalis protectio. p. 234

CAPVT VI.

Protectio Sacri Concilij Tridentini à Rege penitùs deneganda his in caſibus ab eodem Concilio ſpecialiter exceptis, vbi etiam quales iſti ſint.

Præſertim circa formam ſubſcriptionis propria manu Sanctiſſimi, & de eius ſpeciali natura, & efficacia, & an eius omiſſio commiſſionem, & inde ſequuta cunctáque deriuatiua vitiet. p. 237

§. VNIC.

An litteræ annulo Piſcatoris munitæ eandem vim habere dicantur, ac ſi propria manu Sanctiſſimi fuiſſent ſubſcriptæ. pag. 244

CAPVT VII.

An Rex Catholicus hac protectionis Regalia vti poterit in obuiando ſtylo, etiam immemoriali conſuetudine munito ab aliquo Tribunali diu inuento, vt inhibitio temporalis perpetuo inficiat, itavt etiam termino tranſacto cauſet attentata, ſiue in prima Ordinarij inſtantia, ſiue vlteriori alia. p. 249

CAPVT VIII.

Si in Rota, alióve Tribunali cognoſcente de appellatione nouiter aliquod deducatur ius, an nouum dicatur iudicium itavt noua egeat inſtantia, vt hanc omnino Senatus remittat Ordinario. p. 254

CAPVT IX.

Litteras monitoriales, aliáve reſcripta ad cognoſcendum in Rota de cauſa reconuentionis ibidem oppoſitæ (ad quam cauſa conuentionis fuit per appellationē deuoluta

Digitized by Google

voluta dumtaxat) an Senatus retineat, & cauſam Ordinatio remittat.

Et quid ſi appellatum fuerit ante diffinitiuam, vel etiam à grauamine extraiudiciali. p.257

Capvt X.

An Bullæ Apoſtolicæ pro executione gratiæ ſuper beneficio reſeruato in prima inſtantia alteri, quam Ordinario commiſſæ, ſint per Senatum Ordinario remittendæ.

Et generaliter an in viis executiuis liceat percuti Ordinarij prima inſtantia, vbi accuratè de motu proprio Gregorij XIII. p.260

Capvt XI.

Protectionis Regalia an vtatur Senatus contra conſeruatores procedentes in prima inſtantia in cauſis exemptorum.

Et quid ſi exempti in iuriſdictionem conſenſerint Ordinarij, aut aliter renuntient ſuæ.

Et an exemptus citatus ad Romanam Curiam hac protectione vtatur.

Et quid ſi ab exempto reus citetur, vt coram conſeruatore litiget extra Regnum. p.267

Capvt XII.

Commiſſione manu Sanctiſſimi ſubſcripta, impetrata contra aliquem cum clauſula (omnéſque alios) an cauſa ſit Ordinario remittenda, mortuo eo re integra, contra quem nominatim fuerit impetrata. Et quid contra ſucceſſores eius re integra mortui ſub dicta clauſula generali comprehenſi. p.280

§. Vnic.

Commiſſionem cum clauſula (omnéſque alios) ſubſcriptam manu Sanctiſſimi obtinens, ſi inſuper aliam non ſubſcriptam impetret, ex qua citauit aliquem, aliàs comprehenſum ſub clauſula generali prioris, ſi ſic citatus pro remiſſione ad Ordinarium in Senatu inſtet, an ex prima ſubſcripta excludi queat.

Et numquid impetrans renuncians ſedæ commiſſioni & citationi, poſſit prioris virtute nouiter citare, atque remiſſionem Ordinario per Senatum faciendam euitare.

Et quid ſi in ſupplicatione vnus tantùm nominetur aduerſarius, per Curſores tamen in extenſione clauſula generalis ſit appoſita, an ſub ſubſcriptione Sanctiſſimi incluſa intelligatur. p.290

Capvt XIII.

Si coram Iudice appellationis, ſeu delegato in prima inſtantia, ex commiſſione manu propria Sanctiſſimi ſubſcripta compateat tertius excludendo (& quid quando coadiuuando) an per Senatum illius ſit cauſa Ordinario remittenda.

Vbi latè quando tertij ſeorſum ſit tractanda, itavt curſum litis inter alios pendentis non ſuſpendat.

Ac etiam quando lis inter plures queat validè pro ſingulis terminari. p.297

Capvt XIV.

In iudiciis mixtis, iuribúſque connexis commiſſionem manu Sanctiſſimi non ſubſcriptam contra reos exiſtentes ſub diuerſis Ordinariorum diſtrictibus impetratam, an Senatus retineat, & cauſam ſingulis Ordinariis remittat.

Et quid ſi à Nuntio Apoſtolico, etiam contra exemptos hæc manauerit commiſſio. p.307

Capvt XV.

Monachus, altérve alias ab Ordinario exemptus, & prouiſus ad Parochialem, minúſve aliud non exemptum, an remedio retentionis litterarum vti valeat, vt eius cauſa Ordinario remittatur.

Vbi non ineleganter, quando duorum iura in eadem perſona concurrunt, diuerſas etiam perſonas diſcretiuè repræſentet. p.312

Capvt XVI.

Commiſſio impetrata ad cognoſcendum ſuper iuriſdictione Ordinario prætenſa per Prælatos inferiores Epiſcopo, an per Senatum retinenda, itavt ei Ordinario remittatur prima inſtantia. p.317

Capvt XVII.

Si pars non contradicens patiatur in Rota, aliόve ſuperiori Tribunali cauſam in prima inſtantia tractari, vel etiam cum proteſtatione, etiam occulta, conſentiat illic de bono iure agi, an executoriales inde obtentæ, ſiue ſuper principali, ſiue ſuper incidenti (puta manutentione) ſint inſuper retinendæ, Ordinario per Senatum cauſæ remiſſione facta.

Et nunquid conſenſus Ordinarij ſuperueniens reualidet executoriales, & impediat in Senatu cauſæ denuò tractandæ ad eundem remiſſio. p.321

Capvt

Index Capitulorum.

Capvt XVIII.

Si emptori pignoris in Subhaſtatione facta per Iudicem Delegatum quæſtio moueatur, an coram eodem Delegato ſit tractanda, vel potius per Senatum Ordinario remittenda.

Et an litteris Apoſtolicis ſemel executis, ſi poſſeſſor ceciderit à poſſeſſione, iſtius cauſa, ſiue in poſſeſſione, ſiue in proprietate deducta Ordinario remittatur. p.335

Cavt XIX.

Impetrata commiſſione ob recuſationem Ordinarij, poſtmodum (re tamen integra) decedentis, vel recedentis, an per Senatum cauſa remittenda erit eiuſdem Ordinarij ſucceſſori. p.337

Capvt XX.

Dùm in Senatu (ad quem litteræ monitoriales in prima inſtantia à Rota emanatæ fuerunt allatæ) articulus remiſſionis Ordinario diſceptatur: ſi per contradictas in eadem Rota cauſa inſuper proſequatur, an executoriales ſic obtentæ ſub remiſſionis, & retentionis decreto comprehendantur. p.343

Capvt XXI.

Nuntius Apoſtolicus cum poteſtate Legati de Latere, eſto, quod de iure Ordinarius dici poteſt, an cum Ordinariis in prima inſtantia concurrat, ita vt eius litteras Senatus Ordinario non remittat.

Et an Nuntius ipſe queat exequi litteras Apoſtolicas in prima inſtantia directas Ordinario., ſiue in forma dignum, ſiue in forma gratioſa, ſeu diſpenſationes p.353

Capvt XXII.

Per manus appoſitionem Papæ ſuper collatione, permutatione, aut vnione beneficiorum, actuſvè confirmatione, an etiam in prima inſtantia ſuper eorum ſurreptione, ita auocata cenſeatur iuriſdictio ab Ordinario, vt eidem per Senatum ſit deneganda remiſſio. p.357

Capvt XXIII.

Ab electione, alijſvè actis Capitularibus appellationis, ſeu contradictionis virtute impetrata commiſſio, an primam Ordinarij inſtantiam percutere dicatur, ita vt ei fiat per Senatum remiſſio. p.360

Capvt XXIV.

Letrones, ſeu Cedulones publicis locis affixi pro publicando excommunicato ob non paritionem litterarum Apoſtolicarum, quæ iuris requiſita habere debent, vt integra fides illis detur.

Et quando ex eis prima Ordinarij percutitur inſtantia, qualiter Senatus ſic oppreſſo conſulere ſoleat. p.366

Capvt XXV.

In his cauſis, quæ vel iure ſpeciali, vel tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatum ad Ordinarium pertinent, ſi in prima inſtantia impetretur commiſſio (abſque tamen ſubſcriptione propria manu Sanctiſſimi) an per Senatum retenta, Ordinario erit remittenda cognitio. p.377

Capvt. XXVI.

Litteræ Apoſtolicæ percutientes primam Ordinarij inſtantiam, an ſint diſtinctè parti per Senatum tradendæ, vt coram Ordinario eis vtatur.

Vel quarum ſit facienda in Senatu retentio, Ordinario ſimpliciter cognitionis negotij facta remiſſione.

Et an litteræ gratioſæ in monitorialibus è Romana Curia emanatis inſertæ fidem faciant.

Et nunquid quando in proceſſu fulminato inſertæ ſint, an ad probationem originalibus deſuper egeat impetrans? p.384

Capvt XXVII.

Ob executionem Romæ factam contra obligatum ibidem in forma Cameræ, etiam Romæ non repertum, ſiue Clericus ſit ſiue laicus, an percuti dicatur prima Ordinarij inſtantia, vt Regis protectio locum habeat. p.395

Capvt. XXVIII.

Executorialium ad quantitatem in Rota legitimè obtentarum virtute exequi, an poſſit condemnari debitor, vel an potius iſtius cauſa ſit per Senatum Ordinario remittenda.

Et generaliter, vbi tertius in executorialibus prædictis non eſt comprehenſus: an hoc recurſu licitè vtatur. p.405

Capvt XXIX.

Semel ad Rotam legitimè deuoluta cauſa, in qua vel infirmando, vel confirmando Ordinarij ſententiam, ſuam tulit, an executoriales inde ortæ percutere dicantur primam inſtantiam Ordinarij in iudicio executiuo, ita vt debeant eidem per Senatum remitti. p.407

Capvt XXX.

De ſignatura propriæ manus Sanctiſſimi, & quales litteras, quavè forma ipſe ſubſcribat

ſcribat, & quot à ſignatura per conceſſum, necnon per annulum Piſcatoris differat. p.411

§. I.

Et an ſub ipſa ſignatura manus Sanctiſſimi in gratia appoſita ſimul ſubſcripta intelligatur commiſſio executionis in literis lecta. p.419

§. II.

Et eſto quod literas auocatorias non ſubſcribit Sanctiſſimus, nec in illis mentionatur ſubſcriptio ſupplicationis, an & quomodo probanda erit in Senatu p.424

§. III.

Et an per exemplum ſupplicationis probatio ſufficiet, ne litteræ remittantur Ordinario. p.429

§. IV.

Et nunquid monitorialibus, ex quibus per relationem iudicis, vel notarij apparet ſubſcriptione Sanctiſſimi ſit adhibenda fides, vt nec Ordinario cauſæ fiat per Senatum remiſſio. p.434

§. V.

Senatus Regis an potius literali Tridentini diſpoſitioni (appetenti ſubſcriptionem Sanctiſſimi in ipſiſmet reſcriptis primæ inſtantiæ auocatoriis) inhæreat: an verò ſola ſupplicatione (qua auocatio petitur) ſic ſubſcripta iuxta aſſertas aliquot Declarationes Cardinalium contentetur.

Et ex quibus earumdem fides vacillet, dubia necnon, & incerta reddatur. p.439

CAPVT. XXXI.

Inhibitiones Rotales, an, & quibus caſibus, ſiue in prima, aliiſve inſtantiis Tridentini decreta dicantur offendere, vt in Senatu literæ retineantur. p.444

CAPVT XXXII.

Delegato ex commiſſione non ſubſcripta ſuper appellatione (quæ verè non fuit emiſſa) procedenti in cauſa prout in primo vigore clauſulæ (quam, & quas) incluſa in eadem, vel ſuper articulo ſeparato, an obſtet noua Tridentini diſpoſitio, itavt nihilominus fiat per Senatum Ordinario remiſſio. p.456

CAPVT XXXIII.

Literas Apoſtolicas non ſubſcriptas manu Sanctiſſimi auocatorias primæ inſtantiæ in cauſis tangentibus Tribunal Sanctæ Inquiſitionis, an Senatus Regius examinet, vt eidem remittat Tribunali.

Et nunquid Rex Catholicus non ſolùm eaſdem litteras, ſed & alias quaſlibet expeditas in derogationem priuilegiorum S. Inquiſitionis retinere valeat tam ex ſua Regalia generali, quàm ſpeciali indulto Apoſtol. munita. p.459

CAPVT XXXIV.

Vtrùm Ordinarius (cui fit per Senatum Bullarum Apoſtolicarum aliorúmve reſcriptorum in prima inſtantia cognitionis remiſſio) an vti Delegatus executor, & in via executiua; an vti Ordinarius, & in via ordinaria procedere debeat.

Et inſuper quibus in caſibus Bullarum executor cauſam Ordinario in prima inſtantia remittere teneatur.

Et ampliſſimè præ cæteris, qui dicatur legitimus contradictor ad impediendam executionem gratiæ Apoſtolicæ.

Et an, & quando in beneficiis reſeruatis prouiſus ab Ordinario immiſſionem poſſit impedire literarum Apoſtolicarum.

Et per totum cap. clara diſcretione quando Bullarum virtute via executiua, ſeu via ordinaria ſit præcisè procedendum.

APPRO

APPROBACION DEL LICENCIADO Iuan de Zurita.

HE viſto vn libro eſcrito de Mano, intitulado: *Tractatus de Supplicationé ad Sanctiſſimum à literis & Bullis Apoſtolicis nequam & impar tunc impetratis in perniciem Reipublicæ Regis, aut Regni, aut tertij præiudicium, & de earum retentione interim in Senatu*: Autor don FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, &c. Y certifico, que me parece, que es traſlado de otro del miſmo Autor, y de la miſma materia, que vi y approbè por comiſſion del ſeñor Lorenço de Iturrizarra Vicario deſta Villa, avrà quatro años, y que concuerda con èl con ventajas, por averſe añadido doctrinas muy importantes en la miſma ſuſtancia que el original, con que le ha exornado el Autor con queſtiones nuevas, y con intento de que las vea y cenſure el Conſejo, en Madrid a 30. de Iunio de 1638.

El Licentiado IVAN DE ZVRITA.

LICENTIA DEL ORDINARIO.

NOs el Licenciado Lorenço de Iturrizarra Vicario general de la Villa de Madrid y ſu Partido, &c. Por la preſente, y por lo que a nos toca, damos licencia para que ſe pueda imprimir y imprima, vn libro intitulado: *De Supplicatione ad Sanctiſſimum à literis & Bullis Apoſtolicis, & de earum retentione in Senatu*, compueſto por el Licenciado don FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA. Attento que nos conſta, que en el no ay coſa contra nueſtra ſanta Fè y buenas coſtumbres. Da en Madrid à 30. de Iunio de 1638.

Licenciado LORENÇO DE ITVRRIZARRA.

APPROBACION DEL LICENCIADO Don Geronimo de Camargo.

HE viſto vna copia manuſcrita que me moſtrò el Licenciado Don FRANCISCO SALGADO, de vn libro que ha compueſto: *De Supplicatione ad Sanctiſſimum à literis & Bullis Apoſtolicis, & de earum retentione in Senatu*: Y certifico y aſſeguro a los Señores del Conſejo, que correſponde con el original, que el Autor preſentò en èl, y que ſe rubrico del Eſcrivano de Camara, y ſe dio licencia para imprimirle, y que no ay differencia alguna, ſino es aver exornado las queſtiones con algunos nuevos fundamentos que ſu Autor conſiderò de nuevo, que le han dado vltimo complemento, y que no conſtituyen nueva calidad, lo qual ſe, porque con el afecto à la curioſidad de la materia leì el original antes que ſe lleuaſſe, por neceſſitar de algunas queſtiones para caſos particulares que ſe me offrecian; y deſpues acà he buelto a ver eſta copia con el miſmo intento, y no difiere de ſu original: y aſſi tengo por conveniente, que el Conſejo mande con brevedad ſe imprima, porque ſalga a luz libro tan docto, y de tanto fruto, y eſcuſar que en Francia no le ſaquen antes adulterado, y con las reſoluciones de la materia al contrario de lo que el Autor las reſoluio. En Madrid à 18. de Iulio de 1638.

El Licentiado don GERONIMO DE CAMARGO.

APPRO

APPROBACION DEL LICENCIADO *Bujan de Somoça.*

CErtifico yo el Licenciado Bujan de Somoça, Relator de los Conſejos de Aragon, y de la Santa Cruzada, que el libro de don FRANCISCO DE SALGADO DE SOMOZA, intitulado: *De Supplicatione ad Sanctiſsimum à litteris & Bullis Apoſtolicis, &c. & de earum retentione in Senatu.* Lo he viſto en ſu original deſde la primera letra que el Autor à empeçado a eſcriuir lo, por auer aſiſtido en ſu compania quatro años y mas, y conferido con èl muchas coſas de las eſcritas, y aſiſtido a la primera copia dèl, yà leyendo a los eſcriuientes, y orras vezes eſcriuiendo rambien; y deſpues que la dicha copia fue a Francia, he leido y manejado por momentos el original que le quedò, aſſi para enterarme de ſus doctrinas y reſoluciones, como para muchiſſimos negocios que han ocurrido Y certifico eſta copia que oy ſe preſenta, ſer ſacada de aquel dicho original primero; porque aſiſtiendo los mas de los dias en el eſtudio del Autor, y a quatro eſcriuientes que tenia, vi, y reconoci ſiempre los miſmos quadernos de dicho original, que como dicho tengo manegè por momentos, è infinidad de vezes, y deſpues algunas aqueſta copia que oy ſe preſenta. Tambien ſe, que el dicho Don Franciſco Salgado lo ha limado y perficionado mejor, añadiendo muchas doctrinas a las que tenia eſcritas. Y tambien que tiene hechos algunos capitulos nueuos para añadirlos, y otros preuenidos para hazer, y con intencion de preſentarlos en el Conſejo para la cenſura: y aſſi lo certifico por verdad. En Madrid à nueue de Iulio de 1638.

Licenciado BVIAN DE SOMOZA.

PERMISSVS.

LIBRVM hunc inſcriptum: *Tractatus de Supplicatione ad Sanctiſsimum, à litteris & Bullis Apoſtolicis*, &c. Auctore FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, Typis mandari & in lucem edi, Sumptibus LAVRENTII ANISSON, Bibliopolæ Lugdunenſis: Ego Regis Conſiliarius & Procurator in Lugdunenſi præfectura, non impedio, Lugduni die 8. Auguſti 1661.

VIDAVD.

CONSENSVS.

Librum qui inſcribitur, SALGADO DE SOMOZA, *Tractatus de Supplicatione ad Sanctiſsimum, à literis & Bullis Apoſtolicis, &c.* Typis mandari permittimus: ac ſimul, ne quis citra factam ei poteſtatem denuo excudat, interdicimus, Lugduni de eodem anno & die.

DESEVE.

TRACTA

TRACTATVS
DE
SVPPLICATIONE
AD SANCTISSIMVM
A Litteris Apoſtol. &c. Et de earum interim retentione in Senatu.

PARS PRIMA.

Continet Iuſtitiam recurſus ſupplicationis ad Sanctiſſ. & retentionis in Senatu, necnon cauſas legitimas retentionis inductiuas, atque formam examinandi illas, ſingularéſque quaſtiones, proceſſum, & praxim tangentes.

CAPVT PRIMVM.

Protectio vaſſallorum, necnon Eccleſiæ, eiúſque ſtatus, cultus diuini, dogmatum, & Conciliorum tuitio: an & quo ſit iure Regalia Principis temporalis à Corona indiuiſibilis.

Et an ſuper Regalia ipſa, vel alia ab Eccleſia obtenta Rex inter Eccleſiaſticos cognoſcat.

SVMMARIVM EX CAP. I.

Supplicatio ad Papam, qua imbibitur reuerentia, & humilitas: eſt Regalia Sedis Apoſtolica, num. 1.

Supplicatio ad Papam eſt actus humilitatis, & reuerentia, num. 2.

Et ſignum ſuprema Majeſtatis, & Poteſtatis Papa, ibidem.

Supplicatio ſupponit altitudinem ſuprema maieſtatis, & pleniſſima poteſtatis. ibidem.

Qui alios ſupplicant, fatentur ſe humiles, & adoratis minores, ibidem.

Omnes ſupplicationis & adorationis modi, quibus veteres vtebantur eò tendunt, vt humiles ſe fateantur, ibidem.

Superſedens in litterarum executione ad effectum reſcribendi, dicitur ſeruire Principi, ibidem.

Reſpublica infelix indicatur violentiis oppreſſa protectore carens, num. 3.

Omnia, & miſera, & felicia indigent protectore, num. 4. & n. 14.

Plures Sacra Scriptura authoritates congeruntur concludentes infelicitatem vi oppreſſi carentis protectore, num 6.

Vim patientem acclamantem malus Iudex non exaudit, num 6.

Deus miſeretur eius, qui liberat miſeros ab oppreſſionibus potentum, num. 7.

Deus eſt protector generis humani, vt ex variis Sacra Scriptura authoritatibus latè comprobatur, num. 8.

Propheta Rex paſſim Deum protectorem inuocat, num. 9.

Deus liberat vi oppreſſos de manu potentum, num. 10.

Deus ab origine creationis de hominis tutela curault, num 11.

Deus vt verus protector praſto adeſt acclamantibus vi oppreſſorum, tacitis, & expreſſis, n. 12.

Multa Scriptura loca ad idem recenſentur, ibid.

Principes Dei exemplo viduas habere debent ſub ſua protectione, num. 13.

Diui Iacobi Hiſpaniarum vnici Patroni authoritas recenſetur, num. 14.

Deus in humani generis protectione vtitur Ange-

lorum miniſterio, num.15. Vt illos regant, dirigant, & tueantur a diabolicis violentiis, ibid.

Deus mandauit Angelis, vt homines cuſtodiant, & tueantur, num 16.

Angelos miſit Deus, vt tollant ſcandala Regni, num.17.

Violentias, & ſcandala abhorret Deus, num.18.

Deus cuncta ordinauit ad defenſionem Reipublicæ, num 19.

Reges Deus creauit, vt protegant vi oppreſſos à violentiis, num.20.

Saul conſtitutus fuit Rex à Deo ad protectionem populi, num.21.

Paci omnium Prouinciarum prouidendum eſt, num.22.

Reges in temporalibus dicuntur Vicarij Dei, eiuſque vicem, & locum tenent, num.23.

Reges in temporalibus Dei imaginem habent, & ideo veraces eſſe debent, num.24.

Rex eſt Vicarius Dei, non ad oſtentationem, ſed ad protectionem vaſſallorum, num.25.

Et ſicut à Deo habent delegatam poteſtatem, Deum debent imitari, ibidem, & num.26.

Protectionem, cum ſæpè ſit neceſſaria, non eſt veroſimile ſibi reſeruaſſe Deum, ſed ſui vicem gerentibus commiſiſſe, num.17.

Recurſus ad Deum immediatè in cunctis oppreſſionibus non eſt homini poſſibilis, num.28.

Principum præcipuum officium eſt Eccleſiam, dogmata, & perſonas Eccleſiaſticas tueri, n.29. & ſeqq.

Regia poteſtas non ſolum ad mundi regimen, ſed præcipuè ad Eccleſiæ præſidium fuit collata, num.31.

Rex ad reſtaurationem, & reædificationem Templorum poteſt redditus Eccleſiæ ſequeſtrare exemplo Regis Ioas, num.32 & a 39. & 65.

Ad Reges Chriſtianos pertinet, vt temporibus ſuis pacatam habeant ſuam Matrem Eccleſiam, n.33. & 34.

Reges ſeruiunt Deo, ſi in Regno ſuo bona iubeant, & mala prohibeant, quæ ad Religionem diuinam pertinent, num.35 & 36.

Vbi gubernaculum diſciplinæ contemnitur, reſtat vt religio naufragetur, num.37.

Reges quomodo ſeruient Domino, ſi ea, quæ contra ipſum fiunt religioſa ſeueritate non plectuntur, num.38.

Boni Principis eſt omnia, quæ ad Eccleſiaſticam functionem ſpectant tueri, num.39.

Eccleſiæ tranquillitas, & Religionis, Principi intereſt, num.40.

Pro protectione præſtanda tributum datur Regi, num.41.

Princeps magnam debet habere ſolicitudinem circa Dei dogmata, & Sacerdotum honeſtatem, num 42.

Regibus commendauit Deus defenſionem Eccleſiæ, num.43.

Et ſtatum Eccleſiæ cuſtodire, & eius tranquillitatem curare, num.44. 45. 46. & 47.

Principes præciſam habent obligationem, vt Eccleſiæ protectores, Chriſtianæ Religionis curam habendi, ſtatumque Eccleſiaſticum in pace conſeruare, num.48.

Principes ſpeciali ſtudio debent res Eccleſiæ tueri, num.51. & 49. & ſeqq.

Atque cultum diuinum, ibid.

Principes Catholici ſicut protectores ſunt Eccleſiæ, ita honoribus condecorandi per Pontificem, num.51.

Principes Deo reddent rationem Eccleſiæ, quam à Chriſto tuendam ſuſceperunt, num.52.

Principes à Deo poteſtatem acceperunt principaliter, vt Dei Eccleſiam iuuarent, num.52. & 53.

Princeps vim, fraudes, turbas, & externa mala ab Eccleſia debet arcere, num.54. & num.55.

Principis boni eſt, omnia quæ ad Eccleſiaſticam functionem ſpectant tueri, num.56.

Imperatores aſſiſtebant Conciliorum celebrationi, vt obſiſterent inquieti, & turbationibus, n.57. & 58.

Principes in coronatione iurant defendere Eccleſiam, fidem, & Sedem Apoſtolicam, quarum ſunt protectores, num.58.

Et ſunt protectores Conciliorum, & omnium ad ſtatus Eccleſiaſtici conſeruationem & tuitionem ſpectantium, num 59. & 60.

Regis manus murus eſt Eccleſiæ, num.61.

Diuiſio inter iuriſdictionem Regiam, & Pontificiam, non procedit per viam repugnantiæ, ſed ſimplicis diſtinctionis, num.62.

Principi quandoque licet definire ſuper concernentibus honeſtatem Eccleſiæ, & eius tranquillitatem, num.63.

Rex vocatur protector Eccleſiæ, num.64.

Boni Principis eſt de pace Eccleſiarum tractare, & contritas reparare, & ædificare, num 65.

Rex multum poteſt circa reformationem ſtatus Eccleſiaſtici, num.66.

Principes Chriſtiani protectores ſunt Concilij Tridentini, ſicut vniuerſaliter Eccleſiæ, num.67.

Sunt protectores Religionis Catholicæ, ibidem & num.68.

Imperia non dubitauerunt ſacris ſeruire, num.69.

Religionis tutela, & conſeruatio, & timor Dei ſolus cuſtos ſocietatis hominum inter ſe, num.70.

Imperij ſecuritas in Eccleſiarum pace conſiſtit, num.71.

Vaſſallorum otium, & tranquillitatem debet Principis vigilantia, induſtria, & occupatio, defendere, num.72.

Cor Regni (nempè Rex) vigilat dormiente Regno, num.73.

Reges exemplo apum, & gruum dantur ad regimen, & protectionem oppreſſorum, num.74.

Imperium nihil aliud eſt, quàm cura ſalutis alienæ, num.75.

Regnum non tam ad Regis, quàm ad vaſſallorum vtilitatem eſt introductum, num.76. & 74.

Rex non eſt effectus Dominus rerum particularium, ſed earum creatus protector, num.77.

Abſque imperio nec natura ipſa, nec gens, nec mundus ſtare poterat, num.78.

Reges electi ſunt, vt timore ſuos populos à malis coërceant, & vaſſallos in fide, & æquitate defendant, num.79.

Et vt vim hoſtium propulſent, ibid.

Principes armis ad tuendum imperium, & propulſandas iniurias inſtructi eſſe debent, n.80. & n.81.

Regnantis eſt laus, ſi ab omnibus pax ametur, & tota Reſpublica morum honeſtate veſtiatur, num.82.

Principis opinionem latè diſteneat ſubditorum cuſtodita tranquillitas, num.83. & 84.

Regi præcipua eſt Reipublicæ ſalus, & vaſſallorum tranquillitas, num.85.

Regibus

Regibus nihil magis ſtudioſum, quàm Sacerdotum honeſtas, num 85.

Principis præcipuum eſt intereſſe, ſubditos tranquillitate frui, num.87.

Vaſſallorum diuitiæ, & vtilitates ſunt ſicuti Principis, quia vtilitas Regni eſt vtilitas Regis, num.88.

Princeps laudatur in opulentia, & fortitudine vaſſallorum, num.89.

Regnantis eſt gloria ſubditorum otioſa tranquillitas, num.90.

Honor Regis in pace ſubditorum conſiſtit, num. 91.

Nihil glorioſum niſi tutum, ibid.

Vbi neceſſitas & violentia inſtant, imperiale remedium inuocandum eſt, num.92.

Finis & obiectum Regis creandi eſt initio Regni, & vaſſallorum, num.93.

Miſerabiles à potentioribus ſemper vexari multa Sacra Scriptura teſtimonia habentur, numer.94.

Princeps tanquam tutor, pater, & defenſor vaſſallorum debet poteſtatem ſibi demandatam exercere, num.95.

Regem cum Regno eam rationem habere, quam tutor cum pupillo, maritus cum vxore, &c. ibid.

Iuſtitia Principis pax eſt populi, tutamen patriæ, immunitas plebis, ſolatium pauperum, &c. num.96.

Violentum eſt, quod contra legem eſt, num.97.

Princeps vigilans eſſe tenetur, ne violentias ſubditi patiantur, num.98.

Publicus rerum ſtatus ex priuato ſæpius turbatur, & ex eo publica oritur pernicies, num 99.

Vis in populo abeſto, lex eſt duodecim Tabularum, num.100.

Hiſpaniarum Principibus pietate præexcellentioribus magis conuenit vi oppreſſorum protectio, num.101.

Defenſio vi oppreſſorum cum ipſo eſt Regno ab origine orta & Regni obiectum, num.102.

Regnum non propter Regem, ſed propter protectionem vi oppreſſorum à Deo fuit creatum, ibid.

Protectio eſt de Regalibus Principi competens in ſignum ſupremæ poteſtatis, num.103.

Piſcationum redditus inter Regalias Principis computatur, num.104.

Piſcare non eſt de iure prohibitorum, num. 105.

Piſcatio quantum ad protectionem eſt Regalia Principis, num.106.

Littora maris ſunt Regalia Regis reſpectu protectionis, num.107.

Suprema Principis poteſtas (quæ Regalia eſt) verſatur in vigilantia in ſubditos, num.108.

Recurſus ad Regem eſt Regalia ipſius inalienabilis, & inſeparabilis à Corona, num.109.

Rex non poteſt à ſe abdicare Regaliam, recurſus, niſi renuntiando Regno, num.110. & ſeqq.

Recurſus ad Regem eſt de Regalibus maioribus competentibus ei in ſignum ſupremæ poteſtatis, num.111.

Recurſus ad Regem eſt Regalia à Rege inabdicabilis, num.112.

Et Principi reſeruata in ſignum ſupremæ maieſtatis, num. 113. inalienabilis, & inpræſcriptibilis, ibid.

Maieſtati Regis nihil conuenientius quàm Eccleſiæ inſtituta, ritus, & Sacerdotalia iura tueri, num.114.

De Regalibus ſolus iudicat Senatus interdicta aliis Iudicibus cognitione, num.115.

Ius competens Regi ex priuilegio, aut conſuetudine in Eccleſiis eſt Regalia ipſius, num 116.

Maioria Regis eſt cuſtodire, & tueri bona Eccleſiæ Cathedralis mortuo Prælato tradenda noniter electo, refertur conſuetudo Hiſpaniæ, num.117.

Et hæc maioria Regis Regalia eiuſdem dicitur, num.118.

Regium ius eſt Eccleſiaſticam diſciplinam, & mixtica ſacra tueri, num.119.

Protectio oppreſſorum præcipuum Regis officium eſt, aliis alienum, non precario, ſed proprietate ſuum, num.120.

Regalia eo dicuntur, quia aliqua ſpecialiter Regi magis conueniunt, num 121.

Vbi abſolutè Regalia nominatur præcipuè intelligitur de protectione vi oppreſſorum, numer.122.

Honor Regius, quæ eſt ipſa Maieſtas dicitur Regalia Regis inabdicabilis, num.123.

Maioria Regis dicitur Regalia de ipſi reſeruatis in ſignum ſupremæ Maieſtatis, num.124.

Maieſtas ſumma Coronæ reſeruata dicitur maioria Regis, num.125.

Recurſus ad Regem eſt maioria inſeparabilis à Corona, num.126.

Regnum nihil aliud eſt quàm nobilis ſeruitus, num.127.

In præmium ſummi laboris plura ſpecialia Regibus reſeruantur ad publicæ vtilitatis commoda, num.128.

Regalia verbum comprehendit omnia patrimonialia, & Fiſcalia Regis, num.129.

Regalia numerata in cap.1. quæ ſunt Regalia non excludunt alias eſſe Regalias, num.130.

Genus non taxatur in enumeratione ſpecierum, cum loco exempli appoſita intelligantur, num. 131.

De Regalibus poteſt Princeps cognoſcere etiam inter Eccleſiaſticos, num.132.

Rex ſuper protectionis Regalia cognoſcit inter Eccleſiaſticos, num.133.

Super controuerſia iurium Regalium Rex cognoſcit etiam inter Eccleſiaſticos, cuius iuriſdictio nequit declinari, num. 134. & num. 135. vbi de iure Regio patronatu.

Eccleſiaſtici ratione Regalium, quæ tenent ſequuntur forum Regis temporale, num.136.

Regalia Regis eſt ius Regium patronatus, n.137.

Ius patronatus pertinens Regi efficacius eſt alio quolibet, num.138.

Super beneficiis Regis patronatus, & eorum redditibus, & dotibus etiam inter Eccleſiaſticos cognoſcit Rex, tam de proprietate, quam poſſeſſione, num.139. & num 140.

Ius percipiendi decimas Regi conceſſas à Sede Apoſtolic. ipſius Regalia eſt, num.141.

Et de iis iuribus, decimis, & tertiis cognoſcit Rex, num.142.

Siue tractetur de iure harum decimarum ſiue de facto, num.143.

Super re donata per Regem Eccleſiæ cognoſcit Rex, num.144.

Res Eccleſiæ procedens à Rege efficitur de foro ipſius Regii, num.145.

Super redditibus (vulgo Iuros) & aliis mercedibus factis per Regem Eccleſiis cognoſcit Rex, num.146.

Super feudis habitis à Rege per Eccleſiam cognoſcit Rex, num.147.

Super protectione vi oppreſſorum (quæ Regi competit de iure vti Regalia) poteſt Rex cognoſcere inter Eccleſiaſticos, cum aliter ſuum auxilium præſtare non poſſit, num.148.

Oppreſſus occurrens ad Regem debet de violentia docere, num.149.

Violentia non præſumitur, niſi probetur à vim patiente, num.150.

Tamquam iuri naturali odioſa, ibid.

Violentiæ probatio incidit in protectionem per neceſſariam conſequentiam, num.151.

Rex ad præſtandam defenſionem quamuis egeat cognitione, non tamen iuriſdictione eget, num.152.

Protectio Eccleſiæ, aut perſonæ, cui commendata eſt defenſio extra iudicialis, non iuriſdictio attributa intelligitur, num.153.

Protector, cui protectio commendata eſt, poteſt etiam armis commendatum defendere contra oppreſſores, num.154.

Commendatus protectioni alicuius ad inſtar forenſis habetur, in quem protector non acquirit iuriſdictionem, num.155.

Populi iure fœderis, vel pro pacis mediis alicuius poteſtati commiſſi, liberi eſſe non deſinunt, num.156.

Limita, niſi ſubmiſſio ita procedat, vt iuriſdictionem etiam indicet, num.157.

Exemptio à iuriſdictione ordinaria non inducitur, quando Eccleſia, aut Hoſpitalis alterius protectione committitur, num.158.

Iuriſdictio non requiritur in ſuperſedente ex iuſta cauſa in executione reſcriptorum ad effectum reſcribendi Pontifici, num.159.

In retentionis Bullarum recurſu, cur probatio per teſtes admittitur, num.160. remiſſiuè.

Vbi adeſt neceſſitas publica, damnum irreparabile Reipublicæ, etiam Eccleſiaſticæ, ſcandalúmve aliquod, Princeps ſumma reuerentia detines litteras Apoſtolicas, donec Pontifex informatus quid conferit, reſcribat: num.161.

Regali officio pertinet ſtatum Eccleſiaſticum ſpiritualem, cultum diuinum, dogmata, & Religionem in pace cuſtodire, & in tuto conſeruare, num.162.

Principes culpantur, qui contra præcepta Dei inſtituta non prohibent, laudantur tamen hoc facientes, num.163.

Violentiam, & iniuriam factam Prædicatoribus miſſis ad terras infidelium ad prædicationem verbi Dei Rex Chriſtianus omnino repellere tenetur, num.164.

Vbi etiam quod tenetur defendere vaſſallos tyranni Principis, & infidelis impedientis eos recipere Euangelium, & audire verbum Dei, n.165. & 166.

Hæc debellatio, & defenſio non tendit ad compellendum, vt recipiatur fides, ſed ad protectionem innocentium, tam prædicantium, quàm volentium illam recipere, num.167.

Chriſtiani ius habent denuntiandi Euangelium vbique terrarum, & mittendi concionatores, ad quoſcumque infideles, num.168.

Rex infidelis impediens ſuos vaſſallos audire verbum Dei, vim illis, & iniuriam facit per Chriſtianos Principes propulſandam, num.169. & num.170.

Principes infideles omnes compelli poſſunt, ne fidei Prædicatoribus vim, & impedimentum inferant, num.171.

Bellum infidelibus inferri nequit, eò tantum quod fidem non recipiunt, num.172.

Bene tamen ſi Prædicatoribus, aut volentibus fidem recipere violentia inferatur, numer.173.

Pontifex poteſt mittere Prædicatores in vniuerſum, & alicui Principi Chriſtiano ſubmittere eos, qui vim prædicationi inferunt, num.174. & 175.

Prædicatores Fidei à ſe eijcientes, & relegantes vim inferunt contra ius diuinum, & naturale, num.176.

Principes Chriſtiani ex debito officij tenentur Eccleſiam, cultum diuinum, dogmata, & religionem tueri, num.177.

Indi vti miſerabiles perſonæ, talium priuilegiis gaudent, num.178.

Indiorum protectio & defenſio maximè commendata eſt à Catholicis Regibus, num.179.

Nouiter ad fidem conuerſis, vti miſerabilibus perſonis debita eſt protectio ab iniuriis & violentiis, num.180.

Recurſus ad Regem cum vniuerſaliter apud omnia Chriſtiana Regna fuerit introductus, ius gentium dicendum, à iuris naturalis ratione proueniens, num.181.

Ius gentium ſemper à Ratione naturali æſtimandum, licet à principio ab omnibus gentibus non fuerit inuentum, num.182.

Mos gentium ſequi debet, num.183.

Recurſus retentionis Bullarum ab omnibus ferè doctis, & piis viris tam Iuriſtis, quàm Theologis fuit approbatus, num.184.

Recurſus ad Regem fundatur in iure naturali, num.185.

Quod in legem naturalem, aut diuinam committitur, in omnium tendit iniuriam, num.186.

Reſpublica vbi vel Idololatria, vel oppreſſionibus violentis vexatur, cuilibet licet eam defendere, num.187.

Lege naturali ordinante, ibid.

Homines, vel ſola naturalis humanitatis ratione cogente tenentur hominum mores ad bonum dirigere, & ab oppreſſionibus ſub tyranorum iugo paſſis protegere, num.188.

Communis ſocietatis vinculo cogimur vim patientes adiuuare, num.189.

Non defendens ab iniuria, ſi poteſt, tam in culpa eſt, ac ſi patriam, & patrem deſerat, num.190.

Fortitudinis virtus eſt obuiare iniuriis, & vim patientem defendere, num.191.

Reges ad virtutem fortitudinis tenentur obuiando violentiis, num.192.

Protectio vi oppreſſorum, & patriæ, fortitudo eſt plena iuſtitia, num.193.

Violentia oppreſſorum vrbanius tolletur per Principem, qui ſuum, & eorum ius gerit, cuique ex debito Regalis officij protectio competit, num.194.

De iuris naturalis incomutabilitate plura remiſſiuè, num.195.

Vim inferunt, & actum inuoluntarium reddunt

Digitized by Google

dunt nimiæ perſ[illegible]es, & importunæ preces, num. 196.

Senatus praxis refertur quo expeditur prouiſio, vt Nouitius conſtituatur in tuto, & libertate, & eius exploretur voluntas ad profitendum, quoties adeſt ſuſpicio de morali violentia per importunas preces, aut fraudes, num. 197.

Auguſtini Barboſ. & Anton. Dianæ fundamenta contra recurſum noniter inuentum, deſtruuntur, num. 198. remiſſiuè.

Recurſum ad Regem impugnans nullus hactenus authorum inuincibilibus fundamentis ſatisfecit, ſed conſulto omiſit ne in reſponſione labatur, ibid.

INTER præclaras Sedis Apoſtolicæ ſublimes, & maiores Regalias hæc vna inabdicabilis (quæ viſceribus ſacri Diadematis Pontificalis affixa eſt &
1 connexa) † reuerentia nempè humilis & obedientia, ab omnibus Catholicæ Fidei, & Chriſtianæ Religionis profeſſoribus præſtanda, vti iure diuino inuiolabiliter debita. Quæ certè ſignum eſt, & *effectus* illius ſupremæ maieſtatis, & poteſtatis Papæ, Franciſcus Ioanettus Bononienſis *in cap. 90. & 93.* Paulus Æmilius *lib. 2. hiſtoriarum Francorum*, Vuympel. *in epitome rerum Germanicarum, cap 9.* Aimoinius *in lib. 4. de geſtis Gallorum, cap.* 90. Ioſeph Steuanus *in tractat. de adoratione pedum Roman. Pontificis à cap. 1. & ſequent. & cap. 6.* Marta *de iuriſdiction. 1. part. cap. 46.*

Quæ ſanè humilis reuerentia tunc merito exhibetur; quoties ad eam recurrunt Fideles, & ſupplicationem interponunt à litteris importunè, & ſubreptitiè impetratis contra ſuam ſanctiſſimam intentionem, in damnum, & perniciem Reipublicæ temporalis, Eccleſiaſticæ aut ſpiritualis ſcandalum patientis, vt de conuenienti remedio prouidere dignetur, ne pax publica turbetur, & commune votum detrimentum patiatur.

Sic ſanè recognouit Imperator, dum in *Authent. vt qui prouincialem hominem extra territorium ſuum ius prodierit, &c.* In principio, inquit: *Multi ſanè, cum nos adeunt, docent potentiam noſtram*; atque merito ſupplicatio ad Papam, aliúmve Principem ſupremum
2 † actus eſt humilitatis & reuerentiæ, abundè probat Abb. Panormit. *in cap. ex litteris num. 6. de reſtitutione in integrum*, Marque. *de commiſſionibus 1. par. cap. 1. num. 44.* ac verè obtemperat, qui humiliter reſcribit, licet interim executionem ſuſpendat litterarum, Pereira *de manu Regia 2. part. cap. 65. num. 3.* quod & Nos copioſè tractauimus hac 1. *par. cap. 3. & §. vnico.* imò per omnia *cap.* eiuſdem 1. *part.* & poſt Abba. Palat. *Rub. Driedo, &* Couarr. idem firmat Manuel Rodriguez loco per Nos citato, hac 5. *part. cap. 7. num. 58. & 59.* Supponit enim ſupplicatio altitudinem ſupremæ Maieſtatis, & pleniſſimæ poteſtatis ſimul, vt per Catald. *de Bon comp. in tractat. de poteſtat. Papæ, num. 14. & 15. & per l. Princeps, ff. de legibus, & l. digna vox, C. eodem, l. fin. C. ſi contra ius vel vtilit. publ. cap. propoſuit de conceſ. ſion. præben.* Bal. *in cap. 1. qual. de feud. prop. priu. DD. in cap. cum veniſſent. de iudiciis*, Crauetta *conſ. 41. num. 3. & 4.* aſſerit Marcheſanus *de commiſſion. 1. part. dict. cap. 1. num. 1. & 2.* quoniam qui alios ſupplicant, fatentur ſe humiles, & adoratis minores iuxta illud Horatij *lib. 1. Epiſtolar. Epiſtol. 2. ad Lucium:*

——Ius Imperiumque Phraates
Cæſaris accepit genibus minor.

Liuius *de legatis Locrentium, lib. 29.* Virgilius 8. *Æneidorum.*

——Me me ipſe meúmque
Abieci caput, & ſupplex ad limina veni.

Ouidius.

Et genibus pronis ſupplex, ſimiliſque roganti.

Et qui reges Principéſque adeunt, adulatoriè, & paraſiticè Deos faciunt, dum illos rogant, & ſupplicant, vti Martialis peraccutè ſenſit *lib. 8. Epigrammate 24. ad Cæſarem Domitianum.*

Si quid fortè petam timido, gracilíque libello,
Improba non fuerit ſi mea carta, dato.
Et ſi non dederis, Cæſar, permitte rogari:
Offendunt nunquam thura, precéſque Iouem.
Qui fingit ſacros auro, vel marmore vultus,
Non facit ille Deos, qui rogat, ille facit.

Omnes quippe adorationis, & ſupplicationis modi, quibus antiqui vtebantur, eò tendunt, vt ſe adorantes ſummiſſos, & humiles erga adoratos intendant, vt referunt Rhodiginius multis in locis, Pytheus *aduerſariorum 1. cap. 17.* Auretus *lib. 10. variarum cap. 1.* Iuſtus Lipſius 2. *lib. elect. cap. 6.* Pierius Valerianus *Hieroglyphicorum lib. 35.* & alij, quos citat Pater Pineda è Societate IESV *in Commentariis in Iob*; & tandem facit illud Virgilij 2. *Æneidorum:*

Ad te confugio, ſupplex tua numina poſco.

Atque etiam ſupplicatio gratiam & liberalitatem arguit eius, cui ſupplicatur; Marant. *de ordine iudicis 6 part. actu 2. tit. de appellat. num. 18. in fin.* Afflict. *deciſ. 341. num. 3.* Lancelotus *de attent. 2 par. cap. 19. num. 25.* Hieronym. Gonza. *in Reg. de menſ. & alterna. gloſ. 49. num. 10.* Nicol. Garcia. *de benef. 5. part. cap. 1. ſub num.* 233. Sic inſuper Principi ſeruire dicitur, qui ſuperſedendo in litterarum executione eundem conſulit, & reſcribit, ac damna inde oritura humiliter repræſentat, *Gloſſa notabilis in §. ſi quis autem, verb. Nuntians in Authent. de mandat. Princ.* Cagnolus *in Rubric. ff. ſi quis ius dicenti non obtemperauerit, num. 8.* Ponte *de poteſtat. Proregis, titul. 2. de abundantia ciuitatis, §. 3. num. 13. 14. & ſeqq.* vbi Torus *additionator. & in deciſ. 23. & in conſ. 53. num. 5. lib. 1.* Afflict. *in conſtit. ut legat. num. 11. & 12.* infinitos alios congerit Anton. Amat. *variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 72. num. 26.* & ex aliis *Nos infra hac 1. p. cap. 7. num. 59.*

Ac ideò hanc humilem reuerentiam, húncque recurſum Regaliam eſſe, teneríque Principem ſupremum ex debito officij, & de neceſſitate muneris omnino ſaluti Reipublicæ, eiúſque paci & tranquillitati conſulere, & violentiis vigilanter occurrere: ſatis abundè per huius capituli diſcurſum apparebit, atque etiam plura iura Canonica oſtendunt clarè infra hac 1. *part. cap. 3. §. vnic. à num. 45. & ſequentib.* allegata.

Reſpublica illa infelix & lamentabunda iudicatur,

Digitized by Google

dicatur, quæ violentiis oppreſſa, remediis de-
3 ſtituta † protectore caret, ſic Eccleſiaſ. cap. 4.
in hæc verba: Verti me ad alia, & vidi calum-
nias, quæ ſub ſole geruntur, & lacrimas innocen-
tium, & neminem conſolatorem: nec poſſe reſi-
ſtere eorum violentia cunctorum auxilio deſtitutos;
& Diuus Auguſtinus ſuper Pſalmo 32. inquit:
4 Omnia indigent domino, † & miſera, & felicia;
quia ſine illo miſer non ſubleuatur, & felix non
regitur: comprobatur authoritate Deutero-
nomij, cap. 28. litt. C. Opprimaris violentia,
5 nec habeas qui liberet te. † Et Pſalmo 37. Qui
iuxta me erant de longè ſteterunt, & vim facie-
bant, qui quærebant animam meam. Et Pſal-
mo 81. Deus meus es tu, ne diſceſſeris à me: quo-
niam tribulatio proxima eſt: quoniam non eſt qui
adiuuet. Et Pſalm. 70. ibi: Dicentes, Deus de-
reliquit eum, perſequimini, & comprehendite
eum; quia non eſt qui eripiat. Et ideò Eccleſia-
ſtes, cap. 4. ſic dicitur: Væ ſoli, quia cum ceci-
derit, non habet ſubleuantem ſe; & Iob cap. 6.
Ecce non eſt auxilium mihi in me, & neceſſarij
quoque mei receſſerunt à me: & illud Iſaiæ Pro-
phetæ, cap. 5. num. 20. Clamat pauper vim pa-
6 tiens; malus Iudex † eum non exaudit, vocifera-
tur, & non eſt qui iudicet, pauperes deſpicitis, &
diuites honoratis. O miſeri, qui iudicatis voſmet-
ipſos, & facti eſtis Iudices excogitationum ini-
quitatum. Commemorat. Anton. Roſel. lib. 2.
memorabilium cap. 2. num. 3. Rediu. de poteſt.
Principis, verbo Largum beneficium, num. 37.
Pechius in regula in iudiciis, num. 3. de regul. iur.
Manſinus de iure Principum, lib. 8. cap. 7. Bo-
badill. in Polit. lib. 5. cap. 1. vbi refert Plutar-
chum, Guillielmus à Robille, de inſtit. & ininſt.
lib. 3. fol. 23. col. 4. & fol. 24. col. 1. & 2. Condu-
cit Pſalmus 71. Quia liberauit pauperem à poten-
te, & pauperem cui non erat adiutor; in Eccle-
ſiaſtes cap. 51. ita legitur: Circumdederunt me
vndique, & non erat qui adiuuaret; reſpiciens
eram ad adiutorium hominum; & non erat: me-
7 moratus ſum miſericordiæ tuæ † Domine, & ope-
rationis quæ à ſeculo eſt, quoniam eruis ſuſtinen-
tes te Domine, & liberas eos de manu gentium.

Sed Deus ipſe, Rex Cœleſtis, Imperator,
8 † creator generis humani variis Sacræ Scriptu-
ræ locis, protector eiuſdem acclamatur, prout
multorum meminimus in tractat. de Reg. pro-
tect. 1. par. cap. 5. à num. 40. cum multis ſequen-
tibus: quibus & plurima alia hoc capite ſunt
addenda. Geneſis 15. C. Ego Dominus prote-
ctor tuus, Eccleſiaſtes in lib. 2. litter. C. Prote-
ctor eſt omnibus exquirentibus ſe, & cap. 51. litter.
A. Adiutor & protector factus eſt, & per Pro-
phetam Regem paſſim hoc attributum Deo
9 † reperimus, & Pſalm. 17. litter. A & E. Pſalm.
26. litter. A. Pſalm. 27. C. Pſalm. 3. A. Pſalm. 32.
D. Pſalm. 70. A. & 113. C. & 143. A. & alibi
paſſim. Geneſis 19. ibi: Noli timere Abraham,
ego protegam te, merces tua multa erit valde, &c.
Relatum in cap. dicat aliquis 23. quæſt. 5. quare
Deus dicitur fortis & Princeps pacis, Iſaiæ 1. 9.
10 ibi: Deus fortis, pater futuri † ſeculi, Princeps
pacis, & lib. 4. Regum cap. 20. Ita loquitur Deus:
Sed & de manu Regis Aſſyriorum liberabo te, &
ciuitatem hanc, & protegam vrbem iſtam, &c.

Geneſis cap. 2. legimus, ab origine creatio-
11 nis Deum de hominis † tutela curaſſe, ibi: Tu-
lit ergò Dominus Deus hominem, & poſuit eum
in paradyſo voluptatis, vt operaretur, & cuſto-
diret illum, &c. Quod [illegible] interpretatur Au-
guſtinus lib. 8. de Geneſi ad litteram, cap. 10. vi-
dendus etiam Pater Guzm. in tractat. Bienes del
honeſto trabajo; & per Hieremiam cap. 1. inquit
Dominus: Ne formides à facie eorum, nec enim
timere te faciant vultum eorum; ego quippe dedi te
hodie in ciuitatem munitam, &c. Et vallabunt
aduerſum te, & non præualebunt, quia ego tecum
ſum, ait Dominus, vt liberem te, &c. Facit etiam
homilia venerabilis Bedæ ſuper c. 6. Marci lib. 2.
cap 28. tomo 5. ibi: Vnde eſt illa vox inter vndas
procellaſque tentationum deprehenſa, atque auxi-
lium protectionis illius gemibundo clamore queren-
tis, vt quid Domine, &c.

Protector itaque ipſe Deus promptè præſtò-
que vi oppreſſorum † clamantibus adeſt expreſ- 12
ſis; iuxta illud Iſaiæ cap. 38. Domine vim patior;
reſponde pro me, &c. Sed adhuc & tacitis accla-
mantibus, vt diligens protector occurrit, te-
ſtatur Diuus Chryſoſtomus, homil. 2. ſuper Ma-
theum, ibi: Quando pauper violentiam patitur à
potente, etiam ſi non eſt auſus vociferari, ſed latenter
lacrymatur, tacitus eius clamor in excelſo auditur,
&c. ratio redditur Eccleſiaſtes, cap 5. ibi: Quia
vox pauperis penetrat nubes, & non deſcendit do-
nec auditur, &c. meminit Gregorius Lopez in
l. 5. titul. 3. par. 3. Bobad. in Polit. lib. 2. cap. 2.
num. 35. in margine; & eodem Eccleſiaſtes,
cap. 5. ſic legimus: Si videris calumnias egeno-
rum, & violenta iudicia, & ſubuerti iuſtitiam in
prouincia; non mireris ſuper hoc negotio; quia ex-
celſior eſt alius, & ſuper hos quoque eminentiores
ſunt alij, & inſuper vniuerſæ terræ Rex imperat.
Baruc. 4. litter. F. Nocentes peribunt, qui te ve-
xauerunt, & 2. Macchab 1. ibi: Afflixè opprimen-
tes nos, & Eccleſiaſtes 4. D. ibi: Noli eſſe quaſi
leo vſque opprimens ſubiectos ſibi; & Eccleſiaſtes
cap. 35. inquit: Non deſpiciet Dominus viduam,
ſi fundat loquelam gemitus, nonnè lacrymæ viduæ
à maxilla deſcendunt? Et exclamatio ſuper dedu-
centem eas, à maxilla enim deſcendunt vſque ad
Cælum, & Dominus exauditor delectabitur illis.
Quare iuuandas eſſe viduas à Principe, & alios
oppreſſos, † dicit Maſtrillus de magiſtrat. lib. 3. 13
cap. 4. num. 7. & ſequentib. & Iob cap 29. inquit:
Auris audiens beatificabat me, & oculus videns
teſtimonium reddebat mihi, eò quod liberaſſem pau-
perem vociferantem, & pupillum, cui non eſſet adiu-
tor, &c. Conducit quod glorioſiſſimus Apo-
ſtolus noſter Hiſpaniarum vnicus † patronus, 14
Diuus Iacobus, cap. 2. ibi: Nonnè diuites per
potentiam opprimunt vos, & ipſi trahunt vos ad
iudicia? &c. Et Machabeorum, lib. 1. cap. 12.
& dixit Ionathæ: vt quid vexaſti vniuerſum po-
pulum, cùm Bellum nobis non ſit? Facit illud Ho-
meri. Odyſſ.

Immortalium diuum auxilium deſiderat omnis.

Virgil. 2. Æneidos.

Ad te confugio, ſupplex tua numina poſco.

Hinc Deus zelotes generis humani ad huius
protectionem: † vtitur etiam Angelorum mi- 15
niſterio, & ad mundum gubernandum, & ad
tuendos homines ab omnibus violentiis diabo-
li, iuxta Prophetam Pſalm. 37. ibi: Et vim fa-
ciebant, qui quærebant animam meam, &c. Coloſ-
ſenſes cap. 10. verſicul. 16. Ephеſ. 1. verſ. 21. Et
vt ab omni diabolica vi cuſtodiant homines, &
tueantur, Pſalm. 9. 11. Math. 18. 10. 2. Regum
6. 16. & 17. Actuum Apoſtolor. 5. cap. 19. quate-
nus in afflictionibus, tam ad corporalem quàm
ad

ad ſpiritualem vitam tangentibus homines con-
ſolantur Angeli, corroborant, & erigunt con-
ſiliis, piiſque auxiliis. 2. *Samuel* 24. 15. 16. 1.
Regum 19. 5. 7. 2. *Regum* 1. 3. *Actuum* 27.
23. 14.

Atque denique Angelorum opera vtitur Deus
16 in nobis cuſtodiendis, multáque per † illos
nobis beneficia præſtat, *Daniel* 10 5. 6. *Mat-
thæi* 18. 3. & Pſalm. 90. ibi: *Angelis ſuis man-
dauit de te; vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis;*
ſuper quo Pſalmo multa videnda per Dñum
Bernard. Deus etiam Angelos ſuos mittit, vt
17 tollant ſcandala Regni, † Matthæi *cap.* 13. *lit-
tera F.* ibi: *Mittet filius hominis Angelos ſuos, &
colligent de Regno eius omnia ſcandala, & eos qui
faciunt iniquitatem.* Et illud Pſalm. 33. *Iſte pau-
per clamauit & Dominus exaudiuit eum, & de
omnibus tribulationibus eripuit eum, immittis An-
gelus Domini in circuitu timentium eum, & eri-
piet eos.*

Et cum violentias abhorreat Deus, Ezech.
18 *cap.* 46. *verſ.* 18. & rigoroſè † puniat, Prouer-
biorum 11. *verſ.* 24. cuncta in terris ita ordi-
nauit, & Reges creauit ad defenſionem vi op-
preſſorum, vt teſtatur ipſe Deus per Iſaiam
19 *cap* 45. ibi: *Ego tamen † totum ordinaui ad li-
berationem populi mei*, &c. Quippè à Deo da-
tum eſt regimen principibus temporalibus hoc
tantùm fine, qualitate, & attributo; vt popu-
lum, Rempublicam & vaſſallos defendant à
20 violentiis, † eóſque in pace & quiete conſeruent
& tueantur, latiſſimè probauimus, *in tract. de
Regia protect.* 1. *part. cap.* 1. *præludio* 1. *à n.* 4.
cum multis ſequentibus, & iterum, *præludio* 3.
à num 5.

Quibus adde Sacræ Scripturæ Authorita-
21 tem, 1. *Regum. cap.* 15. vbi *Saul conſtitutus eſt † à
Deo Rex ad protectionem populi*, & illud Eſther.
cap. 16. ibi: *Prouidendum eſt paci omnium pro-
22 uinciarum. Iudicum, † cap.* 3. *num.* 8. *& ſeqq.*
ibi: *Et clamauerunt ad Dominum, qui ſuſcita-
uit eis ſaluatorem, & liberauit eos, Othoniel vide-
licet filium, &c. Quieuitque terra quadraginta
annis*, &c. *&* Exodi *cap.* 2. *num.* 17. ibi: *Super-
uenere paſtores, & eiecerunt eas: ſurrexitque
Moyſes & defenſis puellis adaquauit oues ea-
rum*, &c.

Quare Reges in temporalibus dicuntur Vica-
23 rij Dei, eiúſque locum † tenentes, ac ſubſtitu-
ti, & hoc attributo & fine conſtituti ſunt à Deo,
vt *Nos* latiſſimè probauimus, 2. *part. de Reg.
protect. cap.* 1. *à num* 41. quibus adde *l.* 3. *titul.* 8.
lib. 8. *Recopilation.* ibi: *Ca tan grande es el poder
del Rey, que todas las coſas y todos los derechos
tiene ſobre ſi, y el ſu poder no lo ha de los hombres,
mas de Dios, cuyo lugar tiene en la coſas tempora-
les*, &c. Pelaez Mieres *in tractat. de maior.* 4.
part. quæſt. 22. *num.* 42. Bobad. *in Polit. lib.* 1.
cap. 2. *num.* 18.

Hinc *Ægidius columna in tract de regimin.
Princip. lib.* 1. *part.* 2. dicit: *Decere Reges &
24 Principes eſſe veraces, quia dij ſunt † in terris,
& Dei imaginem habent.* Diuus Auguſtinus
quæſt. 35. *in vet. tractat.* Plutarchus *in lib. ad
Princip. ineruditum.* Schualembergius *de Regio
animo, part.* 1. *pag.* 81. idem Plutarch. 3. *tomo
moral. in comment. libri*; cui titulus, *in Princi-
pem requiri doctrinam*, in hæc: *Quemadmodum
enim Deus in Cœlo pulcherrimum ſui ipſius ſimu-
lachrum conſtituit Solem, & Lunam, talis eſt in
Republica, imago, & lumen Princeps, qui Dei
venerens iuſtitiam tuetur*; hoc eſt, Dei rationem
geſtat: vt interpretatur Valençuela, Velazquez
in diſcurſu ſtatus, & Belli part. 2. *conſiderat.* 13.
à num. 15. vbi latè comprobat quod Rex in tem-
poralibus Vicarius ſit Dei, Vegetius *lib.* 2. *de
re milit. capit.* 5. Caſaneus *in Cathalogo glor.
mun.* 9. *part. conſiderat.* 14. *cap.* 30. *num* 16. Pe-
trus Gregorius *de Republic. lib.* 6. *cap.* 5. *num.* 3.
& ſequenti. Diuus Thomas *de Regim. Princip.
cap.* 12. Randin. *de Maieſtat. Princip. verb. Im-
peratoriam, num.* 10. Orozco *de Regis inſtitut.
tract.* 1. *cap.* 25. Anton. Auguſtin. *de legibus, c.* 2. in
principio, & alij quos citat Valençuel. vbi pro-
xim. & Nauarrete *en los diſcurſos politicos c.* 22.
colum. 5. dicit, quòd Reges ſunt Vicarij Dei in
temporalibus, † non ad oſtentationem & fau- 25
ſtum; ſed ad protectionem vaſſallorum miſera-
bilium, & ſicut à Deo habent delegatam, &
mandatam poteſtatem, ita illum debent imi-
tari.

Comprobatur ex eo quòd dicit Bellarmin,
de officio Princip. lib. 1 *cap.* 9. *fol.* 53. *Principes*, 26
ait: *Quibus † Deus nomen ſuum communicare
dignatur, ea puritate viuere procurent, quæ tanto
nomini conuenit*; ſequitur Marius Giurb. *conſ.* 1.
ſub num. 27. vbi latiſſimè pluribus citatis Docto-
ribus & diuinæ Scripturæ locis, inquit, Prin-
cipes Deos eſſe, & Dei vicem & locum obti-
nere (ſcilicet in temporalibus) vide inferius
hoc cap. num. 95. *verſ. Poteſtatem ergo*, &c. vbi
probatur, quòd mandatam habent poteſtatem
à Deo.

Nam cum iſta protectio vi oppreſſorum ſæ-
pè ſit moraliter neceſſaria † in multis caſibus 27
occurrentibus; non eſt veriſimile, eam ſibi
Deum reſeruaſſe; ſed hominibus, quos ſuos
miniſtros inſtituit, commiſiſſe, quia aliàs mul-
tùm defeciſſet Deus hominibus in neceſſariis,
quod non eſt prouidentiæ ipſius conſentaneum,
vt cum Caietano, Soto, Felino, Nauarro,
Couarr. & aliis probat Suarez *de legibus, lib.* 2.
cap. 16. *num.* 2. reddens rationem in hæc: *Quia
recurſus ad Deum ipſum immediatè, non eſt homi-
ni poſſibilis, nec † eſt conſentaneus ordini naturali,* 28
*vt homines eſſent perplexi, & miraculo eſſet opus,
vel ſpeciali reuelatione diuina ad dirigendas ſuas
operationes, quod repugnat omni prudenti proui-
dentia*, &c.

Hinc præcipuum Principum & Regum pio-
rum officium eſt; Eccleſiam, ipſius immunita-
tem, † dogmata, & perſonas Eccleſiaſticas de- 29
fendere, atque tueri, ſcripſit Diuus Auguſtinus
epiſtol. 48. 50. *&* 165. quem ad hoc refert Mi-
chaël. Agia. *de exhibēdis auxiliis, fundamento* 27.
in princip. pag. 109. & teſtatur Diuus Iſidorus
in cap. Principes 13. *quæſt.* 5. in hæc: *Principes
ſæculi nonnunquam intra Eccleſiam poteſtatis
adepta culmina tenent, vt per eandem poteſtatem
† diſciplinam Eccleſiaſticam muniant; cæterum* 30
*intra Eccleſiam poteſtates neceſſaria non eſſent,
niſi vt quod non præualent Sacerdotes efficere per
doctrinæ ſermonem, poteſtas hoc impleat per diſci-
plinæ terrorem. Sæpè per Regnum terrenum cæle-
ſte Regnum proficit: vt qui intra Eccleſiam poſiti
contra Fidem, & diſciplinam Eccleſiæ agunt, ri-
gore Principum conterantur, ipſámque diſcipli-
nam, quam Eccleſiæ humilitas exercere non præ-
ualet, ceruicibus ſuperborum poteſtas principalis
imponat, & vt venerationem mereantur, virtu-*

rem poteſtatis impertiat, ſequitur & facit: *Cognoſcant Principes ſeculi Deo debere ſe rationem reddere, propter Eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt, nam ſiue augeatur pax & diſciplina Eccleſiæ per fideles Principes, ſiue ſoluatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum poteſtati ſuam Eccleſiam credidit.* Hactenus de eleganti textu, cuius verba attentè conſideranda & ponderanda ſunt, *& in cap. dicat aliquis* 25. in ordine 23. *quæſt.* 5. in fin. ita dicitur, *Præterea ſicut Principibus & poteſtatibus fidem & reuerentiam exhibere cogimur, ita ſecularium dignitatum adminiſtratoribus defendendarum Eccleſiarum neceſſitas incumbit, quòd ſi facere contempſerint, à communione ſunt repellendi*, &c.

Ad id tendit textus *in cap. adminiſtratores planè* 26. in ordine 23. *quæſt.* 5. ibi: *Adminiſtratores planè ſecularium dignitatum, qui ad Eccleſiarum tuitionem, pupillorum ac viduarum protectionem, rapaciúmque refrenationem conſtituti*, &c. quorum redditur ratio vno verbo *in capit. res autem* 21. in ordine 23. *quæſt.* 5. in hæc: *Res autem humana aliter tuta eſſe non poſſunt, niſi quæ ad diuinam confeſſionem pertinent, & Regia, & Sacerdotalis defendat authoritas.*

Et Leo Papa *epiſtola* 75. ad Leonem Augu-
31 ſtum † ſic ſcripſit: *Debes Imperator incunctanter aduertere; Regiam poteſtatem non ſolùm ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium eſſe collatam*, &c. *Vt auſus nefarios comprimendo, & quæ bene ſunt ſtatuta defendas, & veram pacem his, quæ ſunt turbata, reſtituas*, &c. quam refert Michaël Agia *de exhiben. auxil. fundamen.* 23. & idem reperit Anaſtaſius 2. *in epiſtola* ad Anaſtaſium Imperatorem, & Gregorius *lib.* 9. *epiſtol.* 60. *ad Regem Angliæ*, Agatho. *in epiſt. ad Conſtantinum* 4. prout refert Anton. Auguſtin. *in Epitome veteris iuris Pontificij, lib.* 11. *tit.* 13. *cap.* 3. Fab. Montel. *in praxi arbitrali* 4. *part. princip. quæſt.* 1. *num.* 15. *&* 16. Valençuel. Velazquez *in diſcurſ. ſtatus*, & Belli. *part.* 2. *conſid.* 2. *num.* 96. *&* 97. & facit textus *in cap. Reatina* 63. *diſtinction.* ibi: *Reatina Eccleſia, quæ per tot temporum ſpatia paſtoribus deſtituta curis conſiſtit, dignum eſt, vt brachio amplitudinis veſtræ ſubleuetur, ac gubernationis tegmine protegatur*, &c. Facit illud Regis Ioas *lib.* 4. *Regum cap.* 12. vbi dicitur: *Igitur vſque ad vigeſimum tertium annum Regis Ioas non inſtaurauerunt Sacerdotes ſarta tecta templi, vocauitque Rex Ioas Ioiadam Pontificem, & Sacerdotes, dicens eis: Quare ſarta tecta templi non inſtauratis? Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem veſtrum, ſed ad reſtaurationem templi reddite eam*, &c. de quo infrà *num.* 65. *& num.* 39. quod probatur *in cap. quando* 39. in ordine 23. *quæſt.* 4. ibi: *Quia commouentur poteſtates Chriſtianæ aduerſus deteſtandos diſſipatores Eccleſiæ. Si non ergo mouerentur, quomodo redderent rationem de Imperio ſuo Deo? Intendat charitas veſtra, quid dicam: quia hoc pertinet † ad Reges ſeculi Chri-*
33 *ſtianos, vt temporibus ſuis pacatam velint matrem ſuam Eccleſiam habere, vnde ſpiritualiter nati ſunt*, &c. Quod & idem comprobatur authoritate Diui Auguſtin. *tract.* 11. *in Ioannem*, ſic dicentis: *Pertinet hoc ad Reges ſæculi Chri-*
34 *ſtianos; vt temporibus ſuis paccatam velint † habere matrem ſuam Eccleſiam, ſic ergo quando vult Deus concitare poteſtates aduerſus diſſipatores Eccleſiæ, aduerſus ſufflatores Chriſti, aduerſus blaſphematores baptiſmi, non miretur, quia Deus concitat, vt à Sara verberetur Agar: mirantur autem quia commouentur poteſtates Chriſtianæ aduerſus deteſtandos diſſipatores Eccleſiæ; non ergo mirentur & quomodo redderent rationem de Imperio ſuo Deo?* textus etiam *in cap. inceſtuoſi* 23. *quæſt.* 5. ibi: *Quos oportet per ſecularis potentiæ diſciplinam à tam praua conſuetudine coerceri*, &c.

Mirabiliter conducit ad propoſitum, quod ipſe
Diuus † Auguſtin. *lib.* 3. *ſuper Chryſoſtom.* aſſerit 35
in hæc: *In hoc ſeruiunt Reges Deo; ſi in Regno ſuo bona iubeant, mala prohibeant, non ſolùm quæ pertinent ad ſocietatem humanam; ſed quæ ad Religionem diuinam*, &c. Lactantius *lib.* 5. *inſtitut. cap.* 10. *cum nihil ſit* (inquit) *in rebus humanis*
præſtantius, Religionem † ſumma vi oportere de- 36
fendi; ſequitur Eraſmus à Koehier *in theſauro politic. lib.* 2. *cap.* 5. *verſ. Nec mente tantum* 1. *part.*

Vbi gubernaculum diſciplinæ contemnitur, re-
ſtat, † vt Religio naufragetur, inquit Pontifex 37
Clem. II. *in princip. de ſtatu Monach.* facit etiam text. *in cap. de Liguribus* 43. in ordine 23. *q.* 5. loquendo de miniſtris Eccleſiæ, ibi: *Quos idonea eſt excellentia veſtra, & ratione & poteſtate reprimere*, &c. Et iterum ibi: *Nolite ergo dubitare huiuſmodi homines principali, vel iudiciali authoritate comprimere: quia regula patrum hoc ſpecialiter conſtituerunt, vt ſi qua Eccleſiaſtici officij perſona*, &c. *Per poteſtates opprimantur, ecce Domine, quòd animus veſter fortè timidus eſt, ne perſequi videaris, de patrum vobis authoritate hæc breuiter dirigenda curaui, cum millia alia exempla, & conſtitutiones ſint, quibus euidenter agnoſcitur, vt ſciſſuras facientes in Eccleſia Dei, non ſolùm exiliis, ſed etiam proſcriptione rerum, & dura cuſtodia per publicas poteſtates debeant coerceri*, &c. Facit text. *in cap. nimium* 23. *q.* 4.

Quomodo ergo Reges ſeruient Domino † in ti- 38
more; niſi ea quæ contra ipſum Dominum faciunt Religioſa ſeueritate puniendo, atque plectendo, verba ſunt Diui Auguſtin. in epiſtola ad Bonifacium, relata *in cap. ſi Eccleſia in fin.* 42. in ordin. 23. *quæſt.* 4. *cap. duo iſta, eadem cauſa, & quæſ.* refert etiam Albanus *lib.* 1. *politic. c.* 7.

Cùm boni Principis ſit omnia, quæ ad Ec-
cleſiaſticam functionem † ſpectant, tueri, & 39
protegere, *cap. boni Principis eſt, & religioſi Eccleſias contritas, atque conſciſſas reſtaurare, nouas ædificare, Sacerdotes honorare, atque tueri*, &c. 96. *diſtinction.* cum tranquillitas & pax in Eccleſia ipſorum Principum ſtudij & Reli-
gionis † intererſit, *text. in cap. bene.* §. *Sancta Sy-* 40
nodus 96. *diſtinction. quanquam* (inquit Pontifex) *ſtudij veſtri, & Religionis intereſt, vt in Epiſcopatus electione concordia principaliter ſeruetur in in Eccleſia*, &c.

Propter quod tributum † Principibus per- 41
ſoluendum admonet Vrbanus Papa in *cap. tributum* 23. *quæſt* 8. ibi: *Pro pace, & quiete, quâ nos tueri, & defendere debent Imperatoribus perſoluendum*, &c. & Diuus Thomas *in epiſtola ad Romanos, homilia* 25. *cap.* 13. *lection.* 1. ibi: *Principes tributa recipiunt, quaſi ſtipendia ſui miniſterij: laborant enim ad omnium pacem & quietem ſeruandam, peccant autem Principes, ſi vtilitatem populi non procurant*, & Lucas de Penna *in l. quicumque, C. de omni agro deſerto, lib.* 11.

Hanc inſuper obligationem profitentur Prin-
cipes † Chriſtiani, vt *in Authent. quomodo oper-* 42
teat

Digitized by Google

tcat Epiſcop. §. *aos igitar* , *collat.* 1. ibi : *Nos igi-
tur maguam habemus ſolicitadiaem circa Dei do-
gmata , & Sacerdotam hoacſtatem* , &c. Et ite-
rum , ibi : *Hoc autem futurum eſſe credimus , ſi
ſacraram regularum obſeruatio caſtodiatur* , &c.
l. 2. *tit.* 3. *lib.* 1. *ordiaam.* ibi : *Y à los Reyes y
43 Principes encomendò Dios la defeaſioa de la † ſan-
ta Madre Igleſia*; & iterum in eadem *l.*2. ſequi-
tur & facit, ibi : *E nos recibimos en nueſtra guar-
44 da , e ſeguro, y defendimiento † à los juezes Ecle-
ſiaſticos , que puſieren ſentencias de excommunion,
y à los menſajeros que lleuaren las cartas*, &c. Fa-
cit etiam text. *in l. vniuerſi.* 4. *C. de fundis rei
priuata , & ſaltibus diuina domus, lib.*11. in hæc:
45 *Vniuerſi fundi Templorum ad rationalium † rei
priuata ſolitudinem carámque pertincant , atque
ab hiis anniuerſariis ſolutionibus poſtulatis peca-
liari (vt ſemper fuit) ſtudio defenduntar*, &c. &
*l.*28 *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopil.* quæ tractat de cultu di-
uino conſeruando , augendo & nulla ex cauſa
46 minuendo , † & cauſam diminutionis amouen-
do , ita inſuper profitentur Imperatores Theo-
doſius & Valentinianus *in l. vnica , C. nemini li-
ceat ſignum Saluatoris*, &c. Cuius mirabilia ver-
ba ita ſunt : *Cum ſit nobis cura diligens per omnia
ſuperni naminis Religionem tueri* , &c. text. *in l.
elaras , § victor Iuſtinianus* in princip. ibi : *Red-
dentes honorem Apoſtolica Sedis , & veſtra Saa-
ctitati , qaòd ſemper nobis in voto fuit , & eſt (vt
decet patrem) honorantes veſtram beatitudinem,
omnia , que ad Eccleſiarum ſtatum pertiaent , fe-
ſtinamus ad aotitiam deferre veſtra Sanctitatis,
qaoniam ſemper nobis fuit magnum ſtadium , vni-
tatem veſtra Apoſtolica Sedis , & ſtatam Sancta-
rum Dei Eccleſiarum cuſtodire* , &c. *C. de Sum-
ma Triaitat. & Fide Cathol.* & iterum propè
principium , ibi : *Hoc eſt enim, quòd veſtrum fir-
mat Imperiam : hoc quod veſtra Regna ſeruat: nam
pax Eccleſia , Religionis vnitas auctorem facti in
ſublime prouectum grata ſibi tranquillitate cuſtodit;
negae enim parua ei viciſſitudo à potentia Diaina
tribuitur , per qaem nullis Regis Eccleſia diuiſa ſe-
cernitar , nullis incertis maculis variatur* , &c.

47 Hoc enim ad Regis officium pertinet † vt do-
cet Diuus Thomas *in tractat. de regim. Princip.
cap.*14. & 15. in hæc verba : *Quia igitur vita
qaa in praſenti viuimus , finis eſt beatitudo cœle-
ſtis : ad Regis officium pertinet , ea ratione vitam
multitudiais bonam procurare , ſecundàm quod con-
gruit ad cœleſtem beatitudinem , vt ſcilicet , ea
percipiat , qua ad cœleſtem beatitadinem ducunt;
& eoram contraria , ſecandùm quod fuerit poſſibi-
le iaterdicat* ; hæc Diuus Thomas.

Et quod Principes temporales Chriſtiani non
48 † ſolùm habeant auctoritatem, ſed & præciſam
obligationem , tanquam protectores, & defen-
ſores Eccleſiæ atque Chriſtianæ Religionis, cu-
ram habere de tranquillitate & pace ſtatus Ec-
cleſiaſtici : & illam ab omnibus inſidiis , &
violentiis protegere, impediendo ea quibus cul-
tus Diuini diminutio cauſatur , necnon omnia
media pacis impeditiua & ſcandali nutritiua
euellere ; quæque inquietem præſtent ſuorum
vaſſallorum animabus auertere, probant vltra
hactenus tot iura citata , infinitè pene Doctores
*gloſſa verbo Ratioaalium indic. l. Vniuerſi , C. de
fundis rei priuata, & ſaltibus* , &c. *lib.*11. & ibi ,
Lucas de Penna , *num.* 10. & Ioannes de Platea
49 *num.*1. dicens : *Et † nota , quòd pro Eccleſiaſti-
ca re tuenda & exigenda cognoſcere poteſt Prin-
ceps & eius procurator , quia ſpeciali ſtudio Prin-
ceps debet defendere res Eccleſiæ* ; idem deducit
Cuiac. *ex eadem lege* , Afflict. *deciſ* 2. *num.* 1.
optimè Baldus *in cap quanto de iudic.* dicit: quòd
Rex etiam ſi non ſit patronus, tenetur res † Ec- 50
cleſiæ defendere : mirabiliter Oliuanus *de iure
fiſci , cap.* 13. *à princip. & num.* 49. vbi de cultu
Diuino tuendo , ſeu augendo & conſeruando
agit , videnda , *l.* 1. *tit.* 15. *part.* 1. Præpoſitus *in
cap. Imperium , nam.* 3. *diſtinct.*

Annaeus Robertus *rerum iudicatar. lib.*3 *cap.*1.
pag. 548. in hæc : *Nihil certè Regia Maieſtati
coaacnientius videtur , qaàm ſi Chriſtiani Princi-
pes Eccleſia inſtituta , ritus , & leges ac Sacerdo-
talia iura ſeruent , & tueantur* ; idem Azebedos
conſ. 37. *num.*15.

Valdeſius *in tract. de dignitate Regum cap.*10.
*à num.*4. latè comprobat ; quòd Imperator , &
Reges Eccleſiæ defenſores & aduocati ab ea-
dem vocantur , *in cap. per venerabilem, de elect.
Clement. ne Romani , de election.*

Pater Freitas Luſitanus *in tract. de Iuſto im-
perio Luſitano*, † Aſiatico *cap.*6. *num.*46. & *n.*53. 51
verſ. Idémque ſumma cum ratione , vbi quod
cum Principes Catholici defenſores ſint Ec-
cleſiæ , & ad id conſtituti , atque omnino ne-
ceſſarij , condecens eſſe , vt honoribus & præ-
miis pro meritis à ſupremo Eccleſiæ Principe
condecorentur.

Ægidius Bellamera *conſ.*40. *num.*42. & Dua-
renus *lib.* 1. *de ſacris Eccleſia miniſteriis* , *cap.* 5.
vbi quod Principes ſeculares † Deo ſunt red- 52
dituri rationem Eccleſiæ, quam à Chriſto tuen-
dam ſuſceperunt , quámque eorum poteſtati
credidit.

Abbas Panormit. *in cap tua* , *num.* 10. *de de-
cimis* , vbi ait : † Principes ſuſcepiſſe à Deo 53
poteſtatem principaliter , vt Eccleſiam Dei iu-
uarent , & in neceſſitatibus ſuis ſubuenirent.

Petrus Gregorius *lib.*2. *de Repub. cap.* 2. *n.* 3.
Bellarmin. *de Princip. Chriſtian cap.*11. Ioannes
Ekius *in Enchiridio locorum commun. contra Lu-
theram , cap.* 32. Gundiſaluus Pontius *aduerſus
Vuaramundum , cap.* 2. *verſ. Verùm* , Iuſtus Li-
pſius *contra Dialogiſtam in princip.* Michaël
Agia *in tract. de exhibendis auxiliis* , *fundamento*
27. Anton. Auguſtin. *in epitome veteris iuris Pon-
tificij, lib.*11. *tit.*13. *cap.*3. Fabio Mootel. *in pra-
xi arbitrali* , 4. *par. princip.*

Concludentes omnes hi, præcipuum piorum
Regum munus & officium eſſe, Eccleſiam eiúſ-
que immunitatem & libertatem defendere , ac
ſeueris legibus , ac pœnis aduerſarios coërcere.

Valençuela Velazquez (meritiſſimus Præſes
Cancellariæ † Granatenſis) accuratè plurima 54
congeſſit circa munus Principis temporalis , in
protectione Eccleſiæ , *in diſcurſu ſtatus & belli,
part.*2. *conſideratione* 2. *à num.*48 vbi ait : quòd
Princeps ſæcularis vim , fraudes , turbas , & ex-
terna mala ab Eccleſia debet arcere, & quantum
in ipſo ſit, pacatam, ſacram, & quietam præſta-
re Eccleſiam , & latè proſequitur numeris ſe-
quentibus ibidem.

Anaſtaſius Germon. *de ſacrorum immunit.
lib.*3. *cap.*13. *num.*73. & *cap.* 17. *num.* 32. & 33.
vbi quod boni † Principis eſt , omnia quæ ad 55
Eccleſiaſticam functionem ſpectant tueri, & de-
fendere , tanquam Eccleſiæ protectoris, & ipſe
iterum in eodem tractat. *lib.*2. *in proœmio* , *n.*17.
18. & *cap.*12. *num.*24. & 25. dicit , hinc morem
incre

increbuiſſe, veteres Imperatores œcumenicis
intereſſe Conciliis, vt quæ à patribus propo-
nerentur decreta, adhibito pœnarum terrore
obſeruari modis omnibus efficerentur, † &
56 quæ Pontificiis, & Synodalibus legibus nocu-
mento ac impedimento eſſe poterant, conſul-
tiſſimè auerterent.

Quò tendit illud Martiani Imperatoris in
57 ſexta actione † Concilij Calcedonenſis, rela-
tum in *cap. Nos 96. diſtinction.* dum dixit Impe-
rator: *Nos ad fidem confirmandam, non ad poten-
tiam oſtendendam, exemplo Religioſiſſimi Princi-
pis Conſtantini Synodo intereſſe voluimus, vt veri-
tate inuenta, non vltra multitudo prauis doctrinis
attracta diſcordet*, &c.

Aſcanius Tamburinus *in tract. de iure Abbat. tomo 2. diſp.15. quæſt.5. à num. 15. & 16.* Quòd
58 Principes ſunt protectores † & defenſores Ec-
cleſiæ ex textu (quem allegat) *in Clementina 1.
de iure iurando*, vbi *in §. porrò*, apponitur for-
ma iuramenti, quod Imperatores præſtant Sum-
mo Pontifici in eorum coronatione, & inter
alia continet, quòd Fidem & Sedem Apoſtoli-
cam defendent.

Pulchrè etiam Narbona *in l. 59. lib. 2. tit. 4.
Recopilation. gloſ.* a. per totam, vbi quod Re-
59 ges † & Imperatores, ac cæteri Principes ſu-
premi, & Chriſtiani Eccleſiarum, Conſiliorum,
& eorum omnium, quæ ad ſtatus Eccleſiæ con-
ſeruationem & tuitionem ſpectant, protectores
& defenſores, ex Regio ipſo ſibi iure poteſtatis,
& iniuncto munere ſunt, quod comprobat à
principio *dict. l.2. & ration. num.12. Nos* plura
diximus de hac protectione à Regibus præben-
60 da Eccleſiis Eccleſiaſticiſque † perſonis, *in tra-
ctat. de Reg. protect. 1. part c.1.* per totum, & præ-
cipuè à *n. 57. & à n.* 107. quibus hæc omnia &
dicenda addere poteſt, iis etiam omnia alia ibi-
dem ſe ipſa ſupplere, adde text. *in cap. quacum-
que 25. quæſt.2.* ibi: *Omnibúſque qui Eccleſiis de-
61 ſeruiunt, tuitio deferatur*, &c. † Ac proinde di-
ximus *in dicto cap.1. num.113.* quod manus Re-
gis murus eſt Eccleſiæ.

Ioannes Quintinus Hæduum *in repetitione,
cap. nouit. de iudiciis, num.* 127. in hæc: *Diuiſio
62 † inter iuriſdictionem Regiam, & Pontificiam non
procedit per viam repugnantiæ; ſed per viam ſim-
plicis diſtinctionis, atque ideò vbi publica neceſſi-
tas id expoſcat; permittitur Pontifici in Regis di-
tionem, & è conuerſo, Regi in ditionem Pontificis
ſuum Imperium exercere, nam obnoxia & preca-
ria vtrinſque poteſtas eſſe debet, non aliquo domi-
nationis faſtu, ſed humili atque concordi admini-
ſtratione*, &c. qui *num.* 140. hæc addit: *Hoc per-
tinere ad Reges ſæculi Chriſtianos, vt temporibus
ſuis pacatam velint Matrem ſuam Eccleſiam ha-
63 bere, vnde ſpiritualiter † nati ſunt, & hanc eſſe
rationem, cur Principi quandoque liceat, ſuper iis
definire, quæ concernunt Eccleſiæ, ne matris vlla
in re violetur honeſtas, néve turbetur eius tranquil-
litas ab iis potiſſimum, cuius eſt commendata*, &c.
Idem etiam affirmat Turrecremata *in cap. filiis
vel nepotibus 16. quæſt.7.*

Pater Enriquez etiam *in 3. tomo ſumma de
Pontificis claue, lib. 2. cap.* 15. poſt principium,
64 ibi: *Quare † tenetur Rex adhibere efficax, præſen-
taneum, & breue remedium pro ſuo Regis iure, &
protectoris Eccleſiarum officio*; qui *in gloſ. ibi lit-
ter. D.* dicit: *Regem vocari protectorem Eccleſiæ*,
ex Diu. Hieron. *in Hieremiam, cap.7. 21. & 22.*
& comprobat ex *1. Reg. cap.* 15. vbi Saul con-
ſtitutus fuit Rex à Deo in protectionem po-
puli.

Chaſſaneus *in Catalogo gloriæ mundi 5. part.
conſid.* 17. dicit: † quòd Principes temporales 65
apud Deum maiorem gloriam habere non poſ-
ſint, quàm ſi per eos Eccleſiarum diſperſarum
poterit ſocietas reſtaurari, ex text. *in cap. ſicut
excellentiam 23. quæſt.4.* Atque eſſe boni Prin-
cipis, Eccleſias contritas reparare, & ædificare,
ex *cap. boni Principis 96. diſtin.* Imò poſſe Prin-
cipem temporalem, Eccleſias reparare in ne-
gligentiam Sacerdotum ex propriis ipſius Ec-
cleſiæ redditibus; exemplo Ioadis Regis Iſraë-
litæ, qui negligentias videns Sacerdotum, ca-
ptis redditibus templi ipſum fecit reparari *1.
Regum capit. 12. & capit. 22. & Paralipom.
cap.24.* Cogere enim & facere reparare Eccle-
ſias, & Religionem exequi, mixti fori eſſe,
pertinetéque non ſolùm Pontifici, ſed & Prin-
cipibus temporalibus, dicit ipſe Chaſſaneus *ex
l. hereditas in fin. ff. de petition. hered. l. ſi in ali-
quam ædes ſacras, ff. de officio Proconſulis.* Atque
etiam ex *cap. 1. ne ſede vacante*; quòd Rex 66
cum proceribus Regni multum poteſt, † & ope-
ratur circa ſtatum Eccleſiæ reformandum, ha-
betque etiam textum apertum, *in cap. filiis vel
nepotibus 16. quæſt.8.* vbi Prælatis diſſipantibus
bona Eccleſiæ adiri poteſt dignitas Regia; ad
quæ etiam allegat Guillelmum Benedictum *in
cap. Raynuntius, in verbo, Si abſque liberis more-
retur, de fideicommiſſ. ſubſtit. num. 34. & 35. de
teſtamentis.*

Hinc Principes & Reges Chriſtiani, ſicut Ec- 67
cleſiæ pariter, † & protectores ſunt Concilij
Tridentini, & per Summum Pontificem ad
protectionem eiuſdem Principes omnes allicit
& conuocat, & expreſsè apparet ex Bulla pro
confirmatione Concilij Tridentin. promulgata,
quæ ſedet poſt ſeſſiones eiuſdem Concil. & *in
cap.20. ſeſſion.25.* ibi: *Sæculares quoque Principes
officij admonendos eſſe cenſuit, confidens eos, vt
quos Deus Sanctæ Fidei, Eccleſiæque protectores
eſſe voluit*, &c. tenent Paz *in praxi. 2. tom. vlti-
mo, præludio num.*10. Azebe. *in lib.2. tit.6. lib.1.
Recopilatio. verſ.7. & conſequenter*; & ipſe Aze-
bedius *in conſil. 37. num.* 12. Hieronym. de Ze-
ballos *communium contra commun. 4. tomo, q.897.
num. 220. & num. 218. & 219. & 339.* Narbona
*in l.59. gloſſa 2. à princip. & num.14. tit.4. lib.2.
Recopilation. in 3. part.* Cardinalis Bellarmin.
*lib.3. cap.18. de laicis, fol.*1347 Bobadilla *in po-
litica, lib. 2. cap. 18. num. 194 & 208.* Domin.
Franciſcus Carraſcus *in interpretation. aliqua-
rum legum. Regni, cap.9. §.4. num.*18. & iterum
ipſe Narbona *eadem 3. part. Recopilation. ſuper
leg.81. tit.5. lib.2. gloſſa vnica, num* 3. Aloiſius
Riccius *in practicarum Aurea reſolution.*299. Pa-
ter Enriquez à Societate IESV *in 3. tomo ſumma
de Pontificis claue, lib.2. cap.15. poſt princip. §. 1.
in gloſſa littera D.* & ipſe Enriquez *cap. 11. §. 3.
littera T. & cap. 12. §. 2. in fin. & cap. 20. gloſſa
fin.* & iterum *cap.23.* Flores Diaz de Mena, *lib.1.
variarum quæſt.12. ex num.8. & quæſt.4. num. 35.*
& Bobadilla *dicto lib.2. cap.5. num.34.* Zeballos
*de cognition. violent. gloſſa 6. num.62. Nos in tra-
ctat. de Regia protection. 1. part. cap. 1. num. 73.
& à num. 70. cum ſequentibus*; agimus latiſſime,
Principem eſſe Eccleſiæ (tam in particulari,
quàm in vniuerſali) atque Catholicæ Religio-
nis

nis protectorem & defenſorem acerrimum, &
68 per totum præludium † multa videnda vtiliſſima. Sed quia articulus iſte peculiarem tractatum deſiderat, quo omnes difficultates abſoluantur, infra 2. *part. huius tract. de retentione Bull.* erit apponendum, nunc miſſam facimus.

Prædictis nec alienum eſt, quod Valerius Maximus, *lib. 4. cap* 1. ait: *Non dubitauerunt Sacris Imperia ſeruire, ita ſi rerum humanarum*
69 *futura † regimen exiſtimantia, ſi Diuinæ potentiæ bene & conſtanter fuiſſent famulata.* Iuſtus Lipſius *contra Dialogiſtam, fol.* 27. *cap.* 2. inquit:
70 *Firmamenta Imperij † in Religione Principis poſita ſunt*; nec mirum cum Religionis tutela, ac conſeruatio, & timor Dei ſolus ſit qui cuſtodit ſocietatem hominum inter ſe: Lactantius Firmianus *de ira, cap.* 12. Lipſius *lib.* 4. *ciuil. doctrin. cap* 3. *& in monitis & exemplis politic. lib* 2. *c.* 2. Diuus Aug. *epiſt* 48. 50. *&* 165. *& lib.* 3 *epiſtol.* 32 *ad Pantaleonem*, Præfectum Africæ *lib* 5. *epiſt* 63. *ad Maurum Imperatorem, & lib.* 7. *epiſt* 5. *ad Brunechilem Reginam Francorum*, Bellarmin. *lib.* 1. *de Princip. Chriſtian. cap.* 11. Petrus Gregorius *de Republ. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 9.

Recenſet idem Petrus Gregorius *lib.* 2. *de Republic. cap* 2. *num* 13. quod pax Eccleſiæ, Reli-
71 gionis vnitas, auctorem † facti in ſublime prouectum grata ſibi tranquillitate cuſtodit, dicente Petro Ærodio *lib.* 1. *rerum iudicatarum, tit.* 6. *c.* 19. *Imperij ſecuritatem in Eccleſiarum pace conſiſtere.*

Nam vt Gregorius Plagi a11, *obſeruation.* 454. *ad lib.* 1. Cornel Tacit. refert ex Seneca *in lib.*
72 *de breuit. vita. Principes † ex ea cauſa inſtitutos, vt omnium quietem illorum vigilia, omnium otium, eorum labor; omnium delitias, illorum induſtria; omnium vacationes, illorum occupatio defendat.* Et conducit quod ipſe Seneca *ad Polybium cap.* 26. inquit: *Cæſari, cui omnia licent, propter hoc multa non licent, omnium domos illius vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delitias illius occupatio*; quò tendit quod dixit Antigonus Æliano: *An ignoras filî mi, noſtrum Regnum eſſe nobilem ſeruitutem?*

Quo quidem ſenſu accipiendum eſt Illud
73 Canticor. *cap.* 5. *Ego dormio, † cor meum vigilat*; cùm Rex cor dicatur Regni & Reipublicæ, ad quod, videndus Nauarret. *en los diſcurſos politicos, cap.* 22. *fol.* 147. *col.* 3. *& ſuprà.*

Et facit exemplum apum, & gruum, quo vtitur Diuus Hieronym. *in cap. in apibus* 7. *q.* 1.
74 Nam † quemadmodum in quolibet apum examine vnus eſt Rex, & agmina gruum dum volant, vnum Rectorem ordine litterato ſequuntur; ita conuenit in qualibet bene conſtituta Republica, Regno, vel prouincia aliquem Imperatorem, Principem, aut Rectorem conſtitui, qui æqua lance inter ſubiectos ſibi populos iura reddere poſſit, & imbecilles à potentiorum iniuriis, & violentiis defendere, quam fuiſſe præcipuam Regum creandorum cauſam, optimè ſcripſit Iuſtinus *Hiſtor. lib.* 1. *in princip.* Ariſtot. *lib.* 3 *politicorum cap.* 11. *& lib.* 5. *cap.* 10. Cicer. *lib* 1 *officior.* Diuus Auguſt. *lib* 4. *de ciuitat. Dei, cap* 6. Diu. Thom. *de Regim. Princip. lib.* 1. *c.* 14. Diu. Iren. *lib.* 5. *aduerſus hæreſes*, & Alphonſ. Gerrer. Nicol. Boëtius & alij quos refert Menchaca *in præfation. ad controuer. illuſtres num.* 102. *& ſequent. & num.* 120. *& lib.* 1. *cap.* 1. *num* 10. *&* 24. Epiſcopus Chiapienſ. *in tractatu comprobat. Indiar. fol.* 51. Guillelm. Bened. *in cap. Raimuntius, verbo Condidit, el.* 1. *num* 34. *in fin. verſ. Propter quos, & num.* 35 *cum ſeqq.* & Iuſtus Lipſius *lib* 2. *ciuilium doctrinar. cap.* 11. Matthæus, Lopez Brauo *in ſuo aureo libello, de Rege, & regendi ration. lib* 1. *fol* 8 Melchior de Valencia *Illuſtrium tract. iur. tract.* 2. *cap.* 5. *num.* 5. *& ſeqq.* & Ægidius Benedictus *in l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iure, tom.* 1. *cap.* 3. *n.* 7. *&* 8. Inſignis præceptor noſter Diuus Ioannes à Solorzano *in tract. de iure indiarum, lib* 2, *c.* 21. *num.* 59. Alios quamplures Doctores vltra hîc citatos adduximus inferiùs *à num.* 93. *verſ. Finis enim & obiectum*, &c. & ſuperius; & alios citauimus *num.* 76.

Nam vt præclarè ait Ammian. Marcel. *lib.* 19. *Nihil aliud eſt Imperium, † niſi cura* 75
ſalutis aliena; Anneus Robertus *lib.* 2. *rerum iudicat. cap.* 21. Regnum namque, aut Principatus non tam ad Regis aut Principis, quàm ad ipſius † Regni, & ciuium vtilitatem intro- 76
ductum fuit, vt poſt Platonem tradit Marcus Tullius *lib.* 1. *officior.* Diuus Ireneus *lib.* 5. *contra hæreſes*, Diuus Thom. *opuſculo* 21 *ad Duciſſam Brabantiæ*, Ariſtotel. *lib* 1. *politicor.* Abbas *in clem. vnica de Baptiſmo*, Lucas de Penna *in l. militaribus, C. de decurion. lib.* 10. Alphonſ. Guerre. *in theſaur. Chriſtian. Religion. cap* 54. *num.* 52. Vazquez *in præfation. lib.* 1. *controuerſ. Illuſt. num.* 101. *&* 104. *& lib.* 2. *cap.* 81. *num.* 2. Valenç. Velazquez *in diſcurſu ſtatus & Belli, part.* 2. *conſiderat.* 14. *num.* 8. & Regnum non propter Regem, ſed propter Regnum, & regimen datum eſſe à Deo Principibus temporalibus, diximus *Nos* 1. *part. de Regia protection. cap.* 1. *à num.* 40. *& ſeqq.* quibus & hæc adde.

Et eſt *l.* 2. *tit.* 1. *part.* 2. ibi: *Ca maguer los Ro-*
manos, † que antiguamente ganaron con ſu poder 77
el ſeñorio del mundo, fizieſſen Emperador, è lo otorgaſſen todo el poder, è el ſeñorio que auian ſobre las gentes, para mantener, è defender derechamente el pro comunal de todos, con todo eſſo non fue ſu entendimiento, de lo hazer ſeñer de las coſas de cada vno, &c.

Plato. *lib.* 3. *de legibus*, ait: *Nihil porrò tam*
aptum † eſt ad ius conditionémque naturæ, quàm 78
Imperium, ſine quo nec domus vlla, nec ciuitas, nec gens, nec hominum vniuerſum genus ſtare, nec rerum natura omnis, nec ipſe mundus, & confirmat Marcus Tullius *lib.* 2. *officiorum*; dum inquit: *Sed etiam apud maiores noſtros ſeruandæ iuſtitiæ cauſa, videntur olim bene morigerati Reges conſtituti: nam cum premeretur inops multitudo ab hiis qui maiores erant, opus fuit capite, & gubernatore, qui eos in æquitate contineret.* Siman. *lib.* 3. *de Republ. cap.* 4. Menchaca *in præfatione, lib.* 1. *controu. Illuſt. num.* 110. *&* 124. Ioannes Stobeus *ſermone de Republica* 41.

Quæ fuit ſententia Diui Iſidori *lib.* 3. *de ſummo bono. cap.* 47. vbi ait: *Principes Regeſque*
† electi ſunt, vt terrore ſuo populos à malo coerce- 79
rent; atque ad rectè viuendum legibus ſubderent, & Hieronym. Vida *lib.* 2. *de Reipubl. dignitat. Imperium gentium* (ait) *initio delatum fuit ad vnum iuſtum ſimul & ſapientem habitum, vt ille præeſſet cæteris, exiſteretque vnus in ciuitate, iuſti, & æqui cuſtos, ac vindex, quæ ſunt firmiſſima vincula ciuitatum, gereretque vnius ciuitatis perſonam, & communi vtilitati ſeruiens, ciues ſibi ſubiectos æquitate, & fide defenderet*, &c.

Oſſorius

Oſſorius *lib. 7. de Regis inſtitutione*, ait: *A*
80 *principio Reges creates, † vt miſeres & afflictes à*
tyrannidis crudelitate liberarent, & vt iudiciorum
ſcelera coercerent, & vnicuique quod ſuum eſt tri-
buerent, & vim hoſtium propulſarent, &c. Si-
manchas *vbi ſuprà de Republica, cap. 4. num. 11.*
Valençuel. Velazq. *in diſcurſ. ſtatus, & belli, p. 2.*
conſid. 22. à num. 50.

Ariſtoteles *lib. 7. politicor. cap. 8.* dixit: *Qui*
81 *Reipublicæ † præſunt, hos armis tam ad tuen-*
dum Imperium, vt detrectantes coërceantur, quàm
ad vim, ſi quis iniuriam extrinſecus inferre cone-
tur, propulſandam inſtructos eſſe, neceſſe eſt: Idem
tradit Imperator Iuſtinian. *in l. 2. C. de officio*
Præfecti Prætor. Africa, Philo Iud. *lib. 1. de vi-*
ta Moyſis, Diuus Chryſoſt. *ſerm. de Aſcenſ.* Si-
manc. *lib. 9. de Republic. cap. 18.* ferè per totum,
Frater Ioannes Guardiola *de nobilitat. Hiſpan.*
cap. 15. fol. 39. Azeb. *in l. 2. tit. 6. lib. 6. Recop.*
Bobad. *lib. 4. polit. cap. 1. num. 30.* Redio. *de Ma-*
ieſtate Princip. verb. Non armis, num. 27. Bernard.
Mend. *in lib. Theorica & practic. Belli, pag. 9.*
lib. 5. Lipſius *lib. 5 politic. cap. 6.* Petrus Grego-
rius *de Repub. lib. 11. cap. 3. num. 16.* Lelius Ze-
chius, *lib. 2. de Princip. cap. 4. num. 2.* Sebaſtia-
nus Foxius *lib. 2. de Regno Regiſque inſtitut.*

Caſſiodor. *lib. 1. epiſtolar. epiſt. 22.* dicit: *De-*
82 *cet apices Regalis † curam generaliter cuſtodire*
concordiam, quoniam ad laudem Regnantis trahi-
tur, ſi ab omnibus pax ametur; quid enim eſt,
quòd Principem melius prædicet, quàm quietus po-
pulus, concors Senatus, & tota Reſpublica morum
honeſtate veſtita.

Et iterum ipſe Caſſiod. *lib. 2. epiſt. 39.* inquit:
83 *Principis opinionem † longè latéque diſtendat ſub-*
ditorum cuſtodita tranquillitas; & in epiſt. 29. lib. 5.
ait: *Quies ſuauiſſima populi, & diſpoſitio tran-*
quilla Regnorum, præconium probatur eſſe Re-
gnantium, &c. *Anchiſes*, quoque dixit ſuo
filio *Æneæ*, vt refert Virgil. 6. Æneidos:

Hæ tibi erunt artes, pacique imponere morem.

Seneca *tragedia 7.*

84 ——*Hoc † Reges habent:*
Magnificum & ingens nullis, quod rapiat dies,
Prodeſſe miſeris, ſupplices fido lare
Protegere.

Seneca *act. 2.* loquendo de Rege:

Conſulere patriæ afflictis, feræ
Cæde abſtinere, tempus atque iræ dare,
Orbi quietem, ſeculo pacem ſuo,
Hæc ſumma virtus, petitur hac cœlum via.

Ouidius 2. *Pont. 9.*

Regia, crede mihi, res eſt, ſuccurrere lapſis.

Regi enim magis conuenit Reipublicæ ſalutem,
pacem, & tranquillitatem tueri ſubditorum,
l. nam ſalutem 3. ff. de officio præfect. vigil. nam
85 *ſalutem* (inquit † Vlpianus) *Reipublicæ tueri,*
nulli magis credidit conuenire, nec alium ſufficere,
quàm Cæſarem, &c. quod & idem profitetur Im-
per. Iuſtin. *in l. Imperialis, C. de nupt.* ibi: *Im-*
perialis beneuolentiæ proprium eſſe iudicantes, vt
omni tempore ſubiectorum commoda, tam inueſti-
gare, quàm eis mederi, procuremus, &c. *Au-*
thentic. quo modo oporteat Epiſcop. in principio,
ibi: *Maxima quidem inter homines dona Dei ſunt*
86 *à ſuperna collata † clementia, Sacerdotium & Im-*
perium: quorum illud quidem Diuinis miniſtrans;
hoc autem humanis præſidens, ac diligentiam ex-
hibens rebus, ex vno eodémque principio vtraque
procedentia, humanam exornant vitam; ideòque
nihil ſic erit ſtudioſum Imperatoribus, ſicut Sacer-
dotum honeſtas, &c. *Imperium autem rectè & com-*
petenter exerceat traditam ſibi Rempublicam, &c.
Illius enim eſt præcipuum intereſſe, vt ſubditi 87
† in tranquillitate viuere poſſint, *authentico de*
heredibus & falſi. colat. 1. ibi: *Quid Princeps*,
Annæus Robertus *lib. 2. rerum iudicat. cap. 11.*
Valençuel. Velazquez *in diſcurſ. ſtat. & Bell.*
part. 2. conſil. 21. num. 46. quod etiam tradit Al-
phonſus Rex *in l. 9. tit. 1. p. 2. E deben otroſi guar-* 88
dar mas † la procomunal, que la ſuya miſma; por-
que el bien y la riqueza delles es como ſuya, &c. ad
idem *l. 14. tit. 5. part. 2.* conducit *l. 25. tit. 18. lib. 6.*
Recopilation, qua dicitur: *Que el bien del Reino*
es el bien y vtilidad del Rey. Et quod laudatur
Princeps in fortitudine & potentia ſubditorum,
& de aliis doctrinis huic conducibilibus, plu-
rimos † citat Giurba *conſ. 1. num. 16.* & quod ex 89
Platone monet Cicero *lib. 1. de officiis. Qui Rei-*
publicæ præfuturi ſunt, vtilitatem ciuium ſic tuean-
tur, vt quidquid agant ad eam referant, obliti com-
modorum ſuorum, Menoch. *conſ. 1283. num. 36.*
Giurb. *conſ. 1. num. 38.*

Hinc Regum gloriam conſiſtere in tranquil-
litate, pace & quiete Vaſſallorum, † Caſſiodor. 90
lib. 2. epiſt. 29. Regnantis eſt gloria ſubditorum otio-
ſa tranquillitas. Nauarrete *in diſcurſ. politic. di-*
ſcurſ. 2. fol. 33. col. 2. & ſupr. Chaſſaneos *in Ca-*
tal. glor. mund. 5. par. conſid. 16. vbi etiam di-
cit, quod honor Regis & Principis † in pace 91
ſubditorum conſiſtit; & Saluſtius *in oratione*
Lepidi; nihil glorioſum (inquit) *niſi tutum.*

Iuſtus Bellius Hegaous *in Cebetis Thebani ta-*
bulam, lib. 5. fol. 322. ſic ait: *Ex Græcis Nos for-*
titudinem dicimus, quæ Imperatoria quædam eſt
virtus, non illo ſanè genere, quo prudentia, quæ
cognitionis vi, & iudicio ſubiectis partibus præeſt,
ſed alio quopiam à petitione nimirum facultate,
quæ compeſcere quidem inferiorem animi partem,
& in officio continere; externam autem vim pro-
pulſare, & ab iniuria defendere, quorum propu-
gnatio ad ipſam pertinet, valet. Et Nicol. Cau-
ſinus *in paralelis eloquentia Sacra & humana,*
lib. 11. fol. 444. dum ita ait: *Hoc veri Principis*
ac etiam Conſulis, reconciliare æmulas ciuitates,
tumentéſque populos non † imperio magis, quàm 92
ratione compeſcere, intercedere iniquitatibus ma-
giſtratuum, infectúmque credere, quicquid fieri non
oportuit: poſtremò velociſſimi ſideris inſtar, om-
nia inuiſere, omnia audire, & vndecunque inuo-
catum ſtatim numen adeſſe.

Idcirco vbi neceſſitas & oppreſſio violenta
inſtat, Imperiale remedium implorandum eſſe,
nos docet Imperator Iuſtinian. *in l. 2. C. de ve-*
teri iure enucleando, ibi: *Auguſtum imploretur*
remedium, quia ideò Imperialem fortunam rebus
humanis Deus prapoſuit, vt poſſit omnia, quæ no-
uiter contingunt, & emendare, & componere, &
modis, ac regulis competentibus tradere, &c.

Finis enim & objectum, † quo res & regna, 93
inſtituta fuere, eſt vt regnent tempe. Regnáto-
que in pace, iuſtitia & tranquillitate conſer-
uent & tueantur. Cicer. *lib. 2. de officiis*, Ariſtot.
1. *Ethicor. lib. 4.* Cremen. *in Rapſod. cap. 20.*
Plato *lib. 1. ciuilium*, Valençuel. *conſ. 70. num. 3.*
Azebedius *conſ. 37. num. 16.* Molin. *diſp. 15.* Bo-
bad. *politic. cap. 1. num. 1. & 2.* Tepatus *de Prin-*
cip. poteſtat. §. 5. num 27. Bardell. *conſ. 111.*
num. 47. Caualcan. *de Brachio Regio 1. p n. 224.*
Menoch. *conſ. 1283. num. 33.* Aldouin. *conſ. 20.*
num. 218.

*num.*218. Petr. Greg. *de Repub. lib.*6.*c.*6. *num.*4. *&* 5. Natta *conſ.*179. *num.*3. Patlador. *lib.* 2. *rerum quotidian. c.*1. *n.* 5. Afflict. *deciſ.* 265. *n.* 80. *&* 81. Marta *voto.* 166. *num.*21. *&* 25.

Semper enim imbecilles timidos,& miſerabi-
94 les à potentioribus † vexari, multis Sacræ Scripturæ,& bonorum Autborum teſtimoniis comprobat Gaſpar Sanct. *in Iſaiam cap.* 51. *n.*71. *& c.*73. *num.*13. conſonat illod Michaël. Hoſpitalis *lib.*5.*ſuarum peeicar.epiſt.* in epiſtol. ad Catolum Cardinalem Lotbarenum, vbi inter alia, ſic ait:

Imbellem , timidúmque valentior exuit armis.
——Et vita Zonáque , &c.

Eóque alludens Iouenalis *Satyra* 8. inquit:
Curandum in primis , ne magna iniuria fiat
Fortibus , & miſeris tollas licet omnie quod vſquam
eſt , &c.

Et Iuuenalis *in diſtich.*
Dente timetur aper,defendunt cornua cerium,
Imbelles damæ , quid niſi præda ſumus?

Qui quidem cum *Diuo Paulo* 2. *Chorint.* 1. poſſunt conqoeri ; *ſupra modum grauati ſumus ſuprà virtutem,ita vt tæderet nos, etiam viuere,* &c. aut cum Hierem. ploiate, *Lamenation.*5. *Recordare Domine quid acciderit nobis,intuere,& reſpice opprobrium noſtrum,& laſſis non dabatur requies,*&c.

Poteſtatem ergo ſibi demandaiam † profireri
95 debet Prineeps,vt ſe tanquam Principem, tutorem,defenſorem, & patrem com ſubditis gerat, loeo & vice Dei, Petr. Greg. *de Repub. lib.*9.*c.*2. *num.* 1. Salas *de legibus , diſp.* 7. *ſection.* 15. §. *ad ſecundum* , Molfeſius *in ſcholio ad conſuetudinem R. N. in proœmio , quæſt.*4. *num.*25. *&* 26. Botellus *de præſtantia Reg.cap.*62.*num.*117, Sayr.*lib.*9. *clau. Reg. cap.*16. *num.* 31. Olibanus *de actionib. part.*1.*lib.*3. *cap.*4. *à num.*8. latè Molina *de iuſtit. & iure,tractat.*2.*diſp.*15. *tomo* 1. Surdus *conſ.*289. *num.*3. Cauagnolius *in proœmio decreta. Montis Ferra.*§.1. *num.*10. *&* 11. Ponte *de poteſtat. Proreg. tit. de annonis ciuit.* §.5. *num.*7. *tit. de Regal. impoſ.* §. 8. Marius Giorba *conſ.* 1. *ſub num.* 36. ad fin. tetigimus ſuprà *num.*26.

Renatus Coppinus *de dominio Franciæ, lib.* 3. *tit.*1. *num.*25. inqoit: *Regem cum Regno eandem rationem habere quam tutor cum pupillo , curator cum adoleſcente , maritus cum vxore , gubernator cum nauigante , templi Sacerdos cum Eccleſia ſacra*; & Franciſcus Othoman. *in cap.* 1. *quæſtion. Illuſtr.* ſic ſcribit: *Rex tanquam populi ſui tutor præſcriptam tutoribus regulam ſeruare debet , vt tunc denique pro domino habeatur , cùm pupillis prouidet , hoc eſt , cum ſalutem & incolumitatem tuetur , l. tutor.*27. *ff. de admin. tutor. l.*7. *ſi tutor. ff. pro emptor.* D. Ioannes del Caſtillo (poſt bæc ſcripta) *in tract. de tertiis, c.*17. *ſub n.*9. ante fin.

Vida, *lib.* 2. *de Republica dignitat.* ibi: *Prin-*
96 *cipes † enim verò , & qui aliis præſunt , tales eſſe oportet , vt cogitent , ciuium ſe potiùs patrocinium ſuſcipere , quàm Imperium , aut dominationem, taléſque Rectores Plato , non dominos , ſed Reipublicæ ſeruatores vocat , ſub quibus tutè ac liberè viuitur , nulliúſque rei cura illis maior incumbat, quàm ciuium libertas ; quæ ab æquitate proficiſcitur.*

His congruit quod optimè docuit Cyprianus *de duodecim abuſibus* : dicens: *Quòd iuſtitia Regis pax eſt populorum , tutamen patriæ , immunitas plebis , munimentum gentis , cura langnorum, gaudium hominum , temperies aëris , ſerenitas maris, terræ fœcunditas , ſolatium pauperum , hæreditas filiorum , & ſibimetipſis ſpes futuræ beatitudinis*, quem refert Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.*3. *cap.* 1. *num.*61.

Et cum Regis obiectum ſit, quod iuſtum eſt,
† iuxta Ariſtotelem 5. *politic. cap.* 10. nec aliud 97
Iuſtum dicere ſolemus , niſi quod ex lege eſt, qood verò contra ipſum eſt , id violentum eſt, Genophont. *lib.*4. *memor. fol.* 636. *& lib.* 1. *de inſtitut.* Cyr. *fol.* 10. latè Tiraquell. *de legibus connubiali. gloſſ.*9. *princip.* Ambroſ.*deciſ* 23.*n.*18. Valençuell. Vaſq. *conſ.*70. *num.*24. Giurba *conſ.*1. *num.*16.

Ideò debet Princeps totis viribus † vigilans 98
eſſe , ne iniuſtas & violentas oppreſſiones ſubditi patiantur , Maſtrillus *de Magiſtrat. lib.* 3. *cap.*14. *à num.* 7. cum ſeqoent. Quia publicus rerum ſtatus ex priuato ſæpiùs turbatur , priuatáqoe iniuſtitia ſaltem cauſatiuè,publicam pro-
ducit pernitiem. Zeballos † *comment. contra* 99
*comm.quæſt.*906.*num.*391.*p.*4. Giurba *dict. conſ*1, *num.*15. *ad fin. & num.*16.

Hinc duodecim tabularum lex inquit: *Vis in*
populo abeſto, † coius meminit Giurba *dict.n.*16. 100
atque rectè illam interpretatur, vt nec loquatur ſolùm de vi armorum, ſed etiam vbi titulo ficto ſeu apparenti dominationis non legitimo , aliquid quæritur,ex *l. creditores ff. de vi priuata,l.in rebus,C.de iure dot.l.extat.ff. quod metus cauſa.*

Hæc miſerabilium & vi oppreſſorum prote-
ctio , præ ceteris Hiſpaniarum † Principibus 101
pietate præexcellentibus conuenit iuxta illud Claudiani:

Quid dignum memorare tuis Hiſpania terris,
Vox humana valet ? Primò lauat æquora Solem
India , tu feſſos exacta luce iugales
Proluis : inque tuo reſpirant ſydera fluctu
Diues aquis, frugum facilis, precioſa metallis.
——Principibus fœcunda piis.

Igitur eum protectio vi oppreſſorum , ac ſubdi-
torum defenſio eum ipſo † ſit Regno ab origi- 102
ne orta , ita vt Regni obiectum ſit , & cauſa finalis, Regnum ſiquidem propter protectionem vi oppreſſorum, non protectio propter Regnum aut Regem creatum eſt à Deo , ſitque protectio attributum naturale inhærens viſceribus Regiminis , & qualitas infixa oſſibus , ac ſubſtantiæ Diademæ , ita vt Regimen & protectio vnum ſit effectum continens in indiuiſibile , iuxta ea quæ accuratè comprobata ſunt *in epilogo proœmiali à princip. in tract. de Reg. protect.* quibus & quæ latè hîc coniecimus, addere poteſt.

Legitima conſeqnentia inducitur, vt protectio
vi oppreſſorum ſit de Regalibus , † ipſi compe- 103
tens in ſignum ſupremæ poteſtatis , prout obiter diximus in *dict.* 1. *cap.*1. *num.* 97. ex Camillo Botrello *de præſtant. Regis Catholic. cap.*5. *n.*7. *&* 26. & iterum eadem 1. *part. cap.*2. *num.*32. vbi quamplurimos Doctores citauimus , quos hîc omittemus. Et quòd hic recorſus ad Regem pro tollenda violentia illata ab Eccleſiaſticis, tam in non deferendis appellationibus , quàm in executione litterarum Apoſtolicarum in damnum , & detrimentum Reipublicæ Eccleſiaſticæ ſpiritualis , aut temporalis ſit Regalia Regis , abundè Nos ſequutus nouiſſimè comprobat Diuus Ioan. del Caſtillo *in tractat. de tertiis , cap.* 41. *à num.* 163. vbi quamplurimos Doctores ad eandem concluſionem congerit, quos Nos etiam citauimus. Et iterum ipſe Caſt.

ibidem à n.82. & ſeqq. vbi de bac Regalia Regis
in retinendis litteris Apoſtolieis, qui *n.185.* in
fiue, ſe remittit ad buoc Noſtrum tractatum.

Sed quod protectio ſit Regalia Principis, al-
tius boc eapire erit comprobandum, & in pri-
mis ad id expendo doctrinam Andr. de Iſernia,
104 † & Iacobi de Albarotis, circa interpretatio-
nem text. *in cap.1. qua ſunt Regalia in vſibus feu-
dorum*: firmantium, quòd licet io eo text. in-
ter Regalia Principis apponatur piſcationum
redditus; cùm ius piſcaodi omnibus ſit commu-
ne, nec ſit edictum prohibitorum, ne eui pi-
ſcari liceat, occ ad piſcandum quilibet indigeat
licentia Principis; tamen protectio & iuriſdi-
ctio pertinet Regi, & boc reſpectu Regalia eſt
Principis; latiſſimè & eleganter proſequitur
105 † & explicat Roderic. Suarez *allegatione 17. à
num. 11. verſic. Nec prædictis obſtat, & num. 12.*
ibi: *Et ſic expone Regaliam, quantum ad prote-
ctionem Principis;* idem repetit Andræas de Iſer-
106 nia poſtillando verbum, *Riparicum*, † de quo
indie. *cap.1.* ad idem etiam videndus erit Pere-
grinus *de iure fiſci, lib. 1. tit. 1. num. 16. & 17.
fol 4.* Cbaſſan. *in Catalog. glor. mund. 5. p. conſ.
24.* ibi: *Vel vt alij volunt, ſunt publica & Rega-
lia*, vt dicit Andr. de Iſern. *quo ad defenſionem
& protectionem*, &c.

Sicut & de litoribus maris ſenſit Celſus
107 † Iuriſconſult. *in l. 3. ff. ne quid in loco publico*,
dum ea populi Romani eſſe dixit, & eius Im-
perio ſubiecta: iuxta expoſitionem Accurſij
ibidem, verbo *Arbitror*, qui ait: *Hoc (ne aliis
iuribus aduerſetur, in quibus litora maris publica,
ſiue communia omnium eſſe dicuntur) de prædicta
generali, & ſuprema tuitione, & gubernatione ac-
cipiendum eſſe, qua mediante Romanus Imperator
legem ad modum imponere poteſt, quatenus eiſdem
ripis & litoribus ſit vtendum, & cauere, ne qui-
libet pro ſuo arbitrio, & cum damno Reipublicæ
vſum eorum ſibi vindicet:* quam gloſſam poſt an-
tiquiores ibidem ſequuntur Balduinus, Vuen-
ſembec, & alij *in §. & quidem inſtitut. de rerum
diuiſion,* Brecheus *in l. bona 15. num.1. de verbor.
ſignificat.* Euerardus Broneorſt. *centuria 1. anto-
nom, cap.13.* D. Ioannes de Solorzan. *in tract.
de iure Indiarum, lib.2. cap.21. num.66. & 69. &
lib.3. cap.3. num.33. & ſeqq. & lib.2. cap 6. n.22.*
quare manifeſtè probant, protectionem eſſe
Regaliam Principis.

Probatur etiam, quia ſuprema Principis po-
teſtas eſt Regalia ipſius, vt notum eſt, & mox
108 dicendum, † ſed ſuprema poteſtas Principis
verſatur in vigilantia in ſubditos, iuxta Ariſto-
telem *1. œconom.* Andræas de Iſern. *in cap. Im-
perialem, § præterea, num.80. de probibita feu-
dor. alienation.* per Federic. Capiblanc. *de autho-
ritate Baronum, num.56.* Belluga *in ſpeculo Prin-
cip. rubr.8.* quos ſequitur Maſtrill. *in tractat. de
Magiſtrat. lib.3. cap.1. num.15.* pro quo allegant
text. in *§. itaque Deo in authent. vt iud. ſine quo-
quo ſuffrag.*

Quòd magis in ſpecie probant Iacobus Can-
cerius, & ab eo allegati *variar. reſolut. 2. part.
109 cap.2. de iuriſd. num.114.* In bæc quæ † Regaliæ,
non ſiunt conceſſibiles, declarat Couarru. *in dict.
regula poſſeſſor. p.2. §. 1. num. 8.* vbi dieit, quòd
Regalias, quæ competunt Regi, in ſignum ſu-
premæ iuriſdictionis, vt ad ipſum appelletur, &
per oppreſſos ad eum recurratur, Princeps à ſe
abdicare non poteſt, & ſic ſunt impræſcriptibi-
les; idem poſt Mieres notat Micha. Ferr. *1. part.
obſeruation. cap.13.* vbi dieit: Regem non poſſe
† ſibi auferre ſupremam Regaliam recurrendi 110
ad eum, niſi Sedi Regiæ renuntiaret, allegat
Innocent. *in cap. cum venerabilis de cenſibus*; &
etiam videndus Belluga *in ſpeculo Princip. rubr.
23. verſic. Sed pone, num. 12.* &c. bæc Canſe-
rius, qui bene loquitur & ad propoſitum.

Et quod recurſus ad Principem, ſit de Re-
galibus maioribus † ex competentibus ei in ſi- 111
gnum ſingularis præeminentiæ & Regalis præ-
rogatiuæ omnino inalienabilis, ex Micha. Ferr.
1. part. obſeruat. cap.13. idem affirmat Maſtrillus
de Magiſtrat. lib.1. cap.19. ſub num.1. dicens: Re-
gem non poſſe ſibi auferre ſupremam Regaliam
recurrendi ad eum, niſi † Sedi Regiæ renuntia- 112
ret, ad quam doctrinam allegat Auenda. *de exe-
quend. mandat. lib.2. cap.4 num. 2.* Gaſpar. Vill.
*in l. Imperium, num.79. de iuriſdict. omnium iu-
dic.* Iaſſon. *conſ.208. lib. 2.* Decium *conſ. 307.
num.9. Reſtaur. de Imperat. quæſt. 54.* Olibán *de
iure fiſci, cap. 6.* per totum Natta *conſ.640.
num.18.* Romanum *conſ.371. circa fin.* de magis
communi teſtatur Socinus Senior. *conſ. 275.
num. 5. vol. 2.* Purpura *l. 1. num. 40. ff. de officio
eius, & in conſ.16. num.12. vol. 1.* Roſentaur. *de
feudis, cap. 5. concluſ. 16.* Et quod recurſus ad
Regem ſit Regalia ipſius, quæ à Rege abdica-
ri nequit, probat expreſsè Olibanus *de iure fiſci,
cap.3. num.40. & cap.14. n.6. & 114.* quem refe-
rens ſequitur Marius Giurb. *conſ.66. n.12.*

Et quod recurſus ad Regem ſit de Regalibus
ſupremis † competens Principi in ſignum ſu- 113
premæ poteſtatis, & quod ſit alienabilis & im-
præſcriptibilis, latè comprobat pluribus Do-
ctoribus citatis Matienç. *in l. 1. gloſ. 9.* per to-
tam, & *in l. 3. gloſ. 7. num. 8. tit. 10. noua
Recop.*

Et magis in ſpecie quod hæc protectio, qua
tenetur vti Rex † ad conſeruationem ſtatus Ec- 114
cleſiaſtici, Rituum & Sacerdotalium iurium, pro-
bat Anneus Robertus *rerum iudicatarum, lib.3.
cap. 1. pag. 548.* in hæc: *Nihil certè Regia Ma-
ieſtati conuenientius videbitur, quàm ſi Chriſtiani
Principes Eccleſiæ inſtituta, Ritus, leges, & Sa-
cerdotalia iura ſeruent, & tueantur*, &c. Et ite-
rum eodem *cap.1. pag. 552.* inquit, de Regaliis
ſolus † iudicat Senatus, interdicta aliis iudici- 115
bus cognitione; boc autem Regaliæ ius Chri-
ſtianiſſimi Reges in Eccleſiis Cathedralibus,
non ſine magna & probabili ratione ſibi vendi-
cant; Cathedrales huius Regni Eccleſiæ Re-
gem Chriſtianiſſimum agnoſcere tenentur pa-
tronum, fundatorem, cuſtodem, largitorem, ac
magnificum donatorem, &c. Quod quanto ma-
iori ratione de noſtro Inuictiſſimo Rege Hi-
ſpaniarum ſit prædicendum, nemo eſt qui ne-
ſciat, alibi dicam; interim eſt, *l.14. tit. 3. lib.1.
Recopil. & lib.6. tit.6. lib.1. Recopil.* omnino vi-
dendæ; Anneus Robertus *lib.3. cap.1. pag.552.*

Vlteriùs probatur, nam † ſi ius competens 116
Regi in Eccleſia ex conceſſione & priuilegio
Apoſtolico, aut conſuetudine, in perpetnum ap-
pellatur Regalia ipſius Principis, iuxta mira-
bilem text. in cap. generali 13. ibi: *Generali
conſtitutione ſancimus, vniuerſos & ſingulos, qui
Regalia, cuſtodiam ſiue guardiam aduocationis, ſeu
defenſionis titulum in Eccleſiis, monaſteriis, ſeu qui-
buſlibet aliis piis locis de nouo vſurpare conantes*,
&c. vbi gloſſ. pluribus in locis videnda. & in
eodem

Digitized by Google

eodem text. id ipſum notat Archidiaconus, *n. 1.*
vbi declarat illum text. in verbo *Regalia*, inquit,
quòd Regalia dicuntur ea, quæ Rex capit va-
cante Eccleſia; ſequuntur Ioannes Andræas *ibi-
dem num.* 4. Anton. de Butrio *num.* 3. Geminia-
nus *num.* 9. Iuan. Monach. & alij Doctores, Bal-
dus *de feudis in cap.* 1. *num.* 8. *tit. Epiſcopum vel
Abbas.* quos refert Belluga *in ſpeculo Princip. ru-
bric.* 13. *§. tractemus, num.* 38. *verſic. Hoc iure*
Anneus Robertus *rerum iudi at. lib. 3. cap. 1.* Ca-
rolus de Graſſis *Regalium Franciæ iure.* 3. Rena-
tus Coppinus *de dominio Franciæ, lib. 2. tit. 9.
num. 3.* Bertrandus *conſ. 276. incipit, viſa conceſ-
ſione, part. 3.* Ruzeus *de Regalibus, priuilegio* 16.
n. 19. Petrus Gregorius *ſyntagmate iuris, part. 2.
lib. 17. cap. 17. num. 19. fol. 225.* vnde generalem
regulam deducit Belluga; vbi proximè allega-
tus, quòd ea, quæ Princeps habet ex priuile-
gio Romanorum Pontificum appellantur Rega-
lia, ſequuntur Caſtillo *in tractatu de tertiis, cap. 3.
num. 30.* Regnerius Sixinus *in tractat. de Regali-
bus, lib. 1. cap. 2. num. 54. & 55. fol. mihi* 361. Pe-
regrinus *de iure fiſci, lib. 1. tit. 2. num.* 38. Ma-
ſtrillus *de Magiſtratibus, lib. 1. cap. 3. ex num. 2.
& cap. 13. 14. & 15.* Ergo multò magis Rega-
lia debet dici hæc Principis protectio Eccleſia-
rum, rerum & perſonarum Eccleſiaſticarum,
cum ſibi de iure communi, & ex debito inſepa-
rabili attributo officij ei competat.

Pro quo eſt text. mirabilis *in l. 18. tit. 5. part. 1.*
117 cuius † ſunt verba: *Antigua coſtumbre fue de
Eſpaña, è durò todauia, è dura oy dia, que quan-
do fina el Obiſpo de algun lugar, que lo haze ſaber
el Dean, e los Canonigos al Rei por ſus meſſage-
ros de la Igleſia, con carta del Dean, è del Cabil-
do, como es finado ſu Perlado, è que le piden por
merced, que le plaga, que ellos puedan hazer ſu
eleccion deſembargadamente, è que le encomiendan
los bienes de la Igleſia; è el Rey debeſelo otorgar,
è embiarlos à recaudar. E deſpues que la eleccion
huuieren echo, preſentele el eligido, è el mandelo
entregar aquello que recibio*; ſequitur & facit: *E*
118 *eſta mayoria è honra † han los Reyes de Eſpaña
por tres razones. La primera, porque ganaron las
tierras de los Moros, è hizieron las Mezquitas
Igleſias, è echaron de as el nombre de Mahoma, è
metieron el Nome de nueſtro Señor* IESV CHRIS-
TO. *La ſecunda, porque la fundaron de nueuo en
lugares donde nunca las huuo. La tercera, porque
les dotaron, è demas les hizieron mucho bien, è por
eſſo han derecho los Reyes, &c.* & ibi Gregor. Lo-
pez & circa hanc cuſtodiam bonorum Eccleſiæ
vacantis competentem Regibus Hiſpaniæ, &
aliis. Vide quæ latè ipſe Gregorius Lopez *in
l. 1. tit. 15. part. 1.* verbo *Mayordomo*: vbi *in dict.
l. ad fin.* Quando patroni poſſunt ponere œco-
nomum bonis, & redditibus Eccleſiæ vacantis,
de quo latiùs Renatus Coppinus *de ſacra poli-
ca, lib. 1. tit. 7.* per totum; vbi hoc vocat Rega-
liam, & meritò, ſicuti etiam hoc ipſum Rega-
liam expreſsè vocauit Pontifex *in dict. cap. ge-
nerali*, & doctores alij laudati ſuprà *num.* 116.
& ipſe Renatus Coppinus *dict. tit. 7. in num. 2.*
dicit: Quòd tanta eſt vis Regaliorum, vt ſi
quis moliatur Romani Pontificis candidatus,
quo Regium ius minuatur, id velut abuſiuè fa-
ctum reſcindat Curia.

Facit etiam ipſe Renatus Coppinus, de ſa-
cra polit. forenſ. in præfatione, *num. 11.* in hæc;
119 † Eccleſiaſticam certè diſciplinam, & myſtica
ſacra tutari, ius Regium eſt, adeò ac politicum,
vt in curanda Diuinorum mandatorum execu-
tione eluceſcat inprimis Chriſtiani Principis
ſolertia, atque prudentia, *Deuteronom. 17.* teſtè
item Beato Hieronym. *in Hieremiam*, vndè
tractus ſanctior Canon *Regum officium* 23.
quæſt. 5. Hanc verò ciuilem tantùm interpreta-
mur, externámque penès Reges politiam Ec-
cleſiaſticam, quaſi tutelares eiuſdem patronatus,
Canon. boni Princip. 96. diſtinctio. cap. tributum 23.
quæſt. 8. ſicuti enim Arnulphi Lexionenſ. ver-
bis (Eccleſiaſtica dignitas Regiam prouehit; ita
Regalis dignitas Eccleſiaſticam conſeruare po-
tiùs conſueuit, quàm tollere libertatem) *l. 6.
epiſtola 96.* &c. hæc Coppinus.

Sed quid mirum, quòd Regalia ſit, cùm
protectio vi oppreſſorum † proprium officium 120
ſit Regis, ex *dict. cap. Regum officium proprium
eſt*, &c. ita vt aliis ſit alienum. Et proprium,
non permiſſione, aut precariò ab alio, ſed in
proprietate ſuum, prout etiam interpretatur in
tractat. de Reg. protection. 1. part. cap. 2. à num. 26.
Quo etiam modo loquendi vtitur in propoſi-
to Imperator *in l. Imperialis beneuolentiæ pro-
prium eſſe, &c. C. de nuptiis.* Ergo Regis Re-
galiam protectionem vi oppreſſorum dici, non
eſt dubitandum.

Quia Regaliæ ideò ita dictæ ſunt, quando
aliqua dumtaxat † Regi pertinent, & conue- 121
niunt vti particulari, probant Igneus *in neceſſa-
rios, §. non aliàs, & §. nouiſſimè, num. 136. ff. ad
Silanian.* Bart. *in l. 1. §. de qua re, ff. de poſtulan.
& in l. quoniam 2. quæſt. ff. de flumin.* Boſius *de
Regalibus in principio*, Rolandus à Valle *conſ. 4.
num. 14.* & notant Doctores *in cap. per venerabi-
lem, qui filij ſint legitim.* & ex authoribus latè
comprobat Calepinus verbo, *Regale*, Cabedus
deciſ. 42. num. 3. part. 2. Natta *conſ. 66. num. 16.* Ma-
ſtrill. *de Magiſtrat. lib. 1. cap. 4. ſub num. 2. verſic.
Et ideo Regalia dicuntur, quia ad Regem perti-
nent*, &c. vbi plurimos allegat. Quare cum
hæc protectio vi oppreſſorum tantùm ſit maio-
ria Regiæ Coronæ, & dignitas Principi reſerua-
ta, vt hactenus dictum eſt. Ideò Regaliam eſſe
neceſſe eſt, optimè explicat Maſtrill. *lib. 3. c. 1.
num. 29.* pluribus Doctoribus citatis.

In tantum quod licet tot ſint ſpeciales præ-
rogatiuæ, quæ pertinent Regi, vti Regalia;
† tamen vbi abſolutè, & generaliter loquatur 122
de Regalia, intelligitur præcipue de hac pro-
tectione, vi oppreſſorum, & ſtatus Eccleſiæ,
prout eleganter conſiderat in iis (de quibus lo-
quimur) terminis Anneus Robert. *rerum iudic.
lib. 3. cap. 1. pag. 551.* in hæc. Atque hoc ius tan-
tæ dignitate commendare voluerunt maiores
noſtri, vt licet nomen Regaliæ generale ſit,
multáque ſua vniuerſali appellatione compre-
hendat; tamen huic vni rei præter cætera Regij
ſceptri iura eximia, quadam ſpeciali prærogatiua
Regaliæ appellationem tribuere, viſum eſt, &c.

Et idemmet intentum huius ſublimis iuris &
poteſtatis habuerunt Reges † noſtri Catholici, 123
dum de hac re & protectione loquentes pecu-
liaribus vtuntur ſignis, & ſpeciali ſignificatio-
ne, prout conſtat ex *l. 14. tit. 3. lib. 1. Recopilat.*
ibi: *Y como quiera que eſta preheminencia redun-
da en nueſtra Real dignidad*, &c. Et paulò in-
ferius, ibi: *Pues la tal opoſicion es ſobre la
exempcion y honra, y guarda de la preheminencia
de ſu Rey, y de ſu patria*, &c. Et quod Imperialis

&c Regius honor, quæ eſt ipſa Maieſtas, ſit Re-
galia Regis inſeparabilis & inabdicabilis, pro-
bat poſt alios Peregrinus *de iure fiſci, lib. 1. tit. 2.*
num. 71. fol. 53. & probatur *in l. 18. tit. 5. part. 1.*
ibi: *E eſta mayoria è honra han los Reyes de Eſpa-*
ña por tres razones, & quod maioria Regis ſit
Regalia, & de ipſi reſeruatis † in ſignum ſupre-
124 mæ Maieſtatis, plurimos Doctores citauimus
Nos 2. part. de Reg. protect. cap. 2. à num. 37. cum
ſeqq.

Et quod ſuperioritas Principis ſit de Regali-
bus inabdicabilis ab eo, probat Peregrinus *de*
iure fiſci, lib. 1. tit. 1. num. 13. & fol. 4. & tit. 2.
num. 71.

125 Et quod ipſa ſumma Maieſtas, † eiúſque
eſſentia, forma, & ſubſtantia Coronæ Regi re-
ſeruata in ſignum ſupremæ poteſtatis, dicatur
maioria, in terminis Scaccia *de appellation.*
quæſt. 8. num. 111. verſic. Oppono ſecundò, vbi
etiam; quòd recurſus, ſeu querela ad Re-
126 gem † eſt maioria inalienabilis & inſepara-
bilis à Corona, & ipſa ſuprema Maieſtate;
optimè Couarruu. *pract. lib. 1. cap. 4. num. 1.*
ibi: *Hanc etenim iuriſdictionem ideò maioriam*
vocamus, quòd ea propriè pertineat ad ſupremam
Principatus recognitionem, &c. Sicque hæc vox,
maioria, relata ad Regem Regalia dicitur Re-
gis, maximè in Hiſpania, ſicuti omnes ferè le-
ges Regiæ de Regalibus loquentes hac voce
maioria vtuntur, ſicut etiam dicit Bobadilla *in*
politica, lib. 2. cap. 8. à n. 14. vſque ad num. 22.
Caſtillo *de tertiis, c. 41. ſub num. 19.* ante finem.

Nam cum ex *Antigoni* ſententia: *Nihil aliud*
127 *eſt Regnum, † quàm nobilis ſeruitus*; prout Nos
latè ſuperiùs, *num. 69.* & inſuper idem dicit
Diuus Auguſtinus *de ciuitate Dei, lib. 19. cap. 14.*
Chriſtiani Principes dum rectè Imperant, etiam
ſeruiunt eis, quibus Imperare videntur; Imperant
enim, vt conſulant ſaluti & vtilitati eorum, qui-
bus Imperant; vt Diuus Chryſoſt. *Hæc enim eſt*
illis vita, hoc ſtudium, vt tu quo modo pace fruaris.

Ob idque multa ſpecialia iura, quæ aliis om-
128 nino † interdicuntur, ſibi tanquam ſupremo
Principi, eiúſque fiſco in ſignum ſupremæ præ-
eminentiæ ob immenſi laboris præmia, & pu-
blicæ vtilitatis commoda, ad Regiam dignita-
tem & Maieſtatem conſeruandam tendentia,
competere, & reſeruata eſſe dignoſcuntur; vt
eleganter dicit Maſtrill. *de Magiſtratibus, lib. 3.*
cap. 1. à num. 29. & firmant Ioannes Andræas,
Reuen. Bald. Præpoſit. Laudenſ. & cæteri *in*
cap. 1. quæ ſint Regalia, Corſetus *de poteſtat. Re-*
gis, quæſt. 49. Boſius *tit. de Regal. lib. 1.* Auen-
daño *de exequend. mandat. cap. 4. num. 20. part. 2.*
Otalora *de nobilitate part. 1. cap. 1.* Aluar. Valaſc.
de iure emphyteut. quæſt. 9. Petrus Gregorius
de conceſſione feud. par. 7. quæſt. 5. num. 1. Rolan-
dus à Valle *conſ. 1. num. 153. volum. 2.* Vultc. *de*
feudis, lib. 1. cap. 5. num. 7. Peregrinus *de iure*
fiſci, lib. 1. tit. 1. num. 4. Ferrer. Moot. *de feud.*
cap. 7. & alibi paſſim. Quare cum hæc prote-
ctio vi oppreſſorum, & recurſus Principi vti
tali dumtaxat pertineat, huius generis ſit, Re-
galium ipſius dici, non erit ambigendum.

Hinc conducit quod dixit Maſtrill. vbi pro-
ximè, *num. 54.* & ſequentibus. Proſequendo di-
129 ſcurſum, † quòd verbum (*Regalibus*) compre-
hendit omnia patrimonialia, & fiſcalia, ex
Ioann. Andræa. & Liparul. *in addition. rubr. quæ*
ſint Regalia in addit. magn. littera, l. Camerar.
in cap. Imperialem, col. 3. fol. 37. de prohibita
feud. alienatione, per Feder. Bart. *in cap. 1. n. 8.*
Epiſcop. vel Abb. Bald. *in l. ſi vacantia, C. de*
bonis vacan. lib. 10. Lucas de Pen. *l. 1. col. 5. C. de*
priuil. ſcolu. lib. 12. Crauetta *conſ. 128 num. 5.*

Non obſtare (inquit ipſe Maſtrillus ibi *num.*
37.) quod in *dict. cap. vnic.* Quæ ſint Regalia,
† aliqua tantum enumerentur, ideóque ea dun- 130
taxat eſſe Regalia dicat Aluar. Valaſcus, vbi
proximè *quæſt. 9.* quoniam verum eſt, alia rela-
tis ſimilia dici etiam Regalia, quæ non ex-
cludi *cap. vnic.* firmat Andræas ibi *num. 3.*
Quia genus non taxatur enumeratis, nam ex-
preſſa † loco exempli deducta intelliguntur, vt 131
notant Afflict. & Alban. *in dict. cap. 1. in prin-*
cipio, Iacobus *de feud. verb. Feudum, num. 4.*
Cabedo *decíſ. 42. num. 2. part. 2.* Maſtrill. loco
citat. *num. 37. & 38.*

Ex his, quæ longa ſerie in hoc dicta ſunt ca-
pite, & fortiter comprobata; duo præcisè in-
feruntur, & primum ex eò quòd nunc diximus
(protectionem Reipublicæ, Eccleſiæ, ac Ca-
tholicæ Religionis, omniúmve vi oppreſſorum
vniuerſaliter eſſe Regaliam Principi † reſerua- 132
tam & præeminentiam Regiæ dignitatis) dedu-
citur, poſſe Principem de huiuſmodi cauſa co-
gnoſcere ad illum tantum finem, vt violentia
tollatùr.

Quoniam omnium eſt Doctorum concors
ſententia, quòd de Regalibus poteſt Princeps
cognoſcere, etiam inter perſonas Eccleſiaſticas,
& tangentibus ſpiritualitatem, prout de ſuo pa-
tronatu Regio, optimum eſt *conſilium* Cald. Pe-
reira 5. per totum, videndus omnino, *& in n. 3.*
citat ad id Aufrerium, Guillelm. Benedict. Co-
uarruuias & alios, & de aliis ſimilibus, prout
quando Eccleſiaſtici occupant Regalias, & iuriſ-
dictionem Regis, vt ipſe inter ipſos cognoſcat,
probant Bobadill. *in politic tom. 4. lib 2. cap. 18.*
n. 60. ibi: *Si los † Prelados è ſus juezes, è qualeſ-* 133
quier otros Eccleſiaſticos vſurpan la juriſdicion
Real, ò otras Regalias, ſon auidos por eſtrañes deſtos
Reinos, y pierden las temporalidades, en lo qual por
el buen gouierno, y politicamente, y con conſidera-
cion tienen mano los juezes ſeglares; idem dixerat
Ioannes Garcia *de nobilitat. gloſ. 9. n. 37* Bortel. *de*
præſtant Reg Cathol. c. 71. n. 55. Peguera *in pract.*
crimin. cap. 24. num. 7. cum ſequentibus, Seſſe *de in-*
hibitionibus, c. 8 §. 3. n. 100. Oliuanus *de iure fiſci,*
cap. 12. à num. 3 & alij plures citati, ſed non ſe-
quuti (vt de more habet) ab Anton. Diana, *lib 4.*
reſolut. moral. tractat. 1. de immunitat. Eccleſiaſt.
reſol. 77. Et quod Rex cognoſcat de cauſa ciuili
inter Eccleſiaſticos, quoties vertitur quæſtio ſu-
per Regalibus ſuis, quoquomodo agatur, opti-
mè Oliuanus *de iure fiſci, cap. 15. num. 14. &*
cap. 21. & cap. 14. num. 26. Caſtillo *in l. 13. Tauri,*
in verbo, *De qualquier calidad.*

Et loquendo de Rege protectore Eccleſiæ, vt
hoc ſit Regalia, & quod de hac & aliis Regaliis
ſolus cognoſcat Rex, & eius Senatus ſuperior,
interdicta aliis iudicibus cognitione expreſsè,
& in terminis, tenet Anneus Robert. *rerum iu-*
dic. lib. 3. c. 1. pag. 552. & ſuperius *à pag. 248.*

Et quod vbi vertitur contentio, & dubitatio
ſuper iuribus Regalibus, prout iuriſdictione † & 134
ſimilibus, etiam inter perſonas Eccleſiaſticas, aut
Eccleſias ipſas, Rex cognoſcit de hac cauſa, cu-
ius iuriſdictio declinari nequit, optimè poſt plu-
res Doctores Palatius Rubeus *in repetit. cap.*

per

*per veſtras , poſt notabil. 3. verſ. Sed eſt pulchra
dubitatio , num.* 49. in magnis , *fol.* 189. *col.* 1. vi-
dendus omnino , & Didaeus Perez *in l.* 2. *tit.* 1.
lib. 3. *ordinamenti , gloſ.* 1. *verſ. Quæro ſi eſt du-
bium inter Epiſcopum.*

Et quod de Regalibus inter perſonas Eccle-
ſiaſticas cognoſcat Rex ipſe , bene probauimus
Nos in tract. de Regia protect. 3. *p. c.* 10. *à n.* 188.
& à n. 190. in hæc : Nihilominus tamen † illud
155 & ſpecialiſſimum in cauſis Eccleſiaſticis , &
inter perſonas Eccleſiaſticas, quæ ſiue in poſſeſ-
ſione , ſiue in proprietate Regium Coronæ pa-
tronatum attingant , vel aliàs ſint Regalia, Re-
gem eiúſque conſilium cognoſcere, eſſéque vſu
receptum, & permiſſum non ſolùm *in Hiſpania*,
verùm etiam in Regnis *Galliæ, Angliæ, Hungriæ,
Apuliæ*, teſtantur Aufrerius *in addition ad Capel-
lam Tholoſ. deciſ.* 165. *num.* 25. *verſ.* 25. *fallit* , &
quæ tradit Zuch. *allegat.* 8. *num.* 14. *verſ. Verum*,
Stephan. Aufterius *de poteſt. ſecular. ſuper Eccleſ.
fallen.* 25. Coſtall. *in l. de quibus* , *C. de legibus*
(quos duos citat , ſed non ſequitur Marta *de iu-
riſdict.* 2. *part. cap.* 4. *num.* 1.) Ioann. Garcia *de
nobilitat. gloſ.* 9. *num.* 24. *& ſeqq. poſt Speculator.
tit. de competent. iud. addi. §. generaliter , num.* 2.
verſ. 4. Guillielm. Bened. *in cap. Rainuntius verb.
Et vxorem in* 2. *n.* 62. *fol.* 84. *de teſtam. & n.* 74.
78. *&* 79. optimè Caſtell. à Bobad. *in polit. lib.* 2.
cap. 18. *num.* 213. &c.

Quibus adde Carabitam *ſuper ritu* 52. *notab.* 5.
156 *ſub num.* 6. vbi de † communi teſtatur Gregorius
Toloſanus *in tract. de appellat. lib.* 4. *cap.* 5. *ſub
num.* 4. *verſ. Et communis* , Scaccia *de appellat.
quæſt.* 8. *ſub num.* 92. *verſ. Extendo primò*, firman-
tes communiter , quòd Eccleſia & Eccleſiaſtici
ratione Regalium, quæ tenent, ſequuntur forum
Regis temporale. Et quod de Regalibus ſuis
ſolus Rex inter Eccleſiaſticos cognoſcit , Giur-
ba *conſ.* 80. *num.* 51. *& ſeqq.*

Et inſuper probatur , quoniam ius patrona-
157 tus † Regium Regalia Regis dicitur , *Nos de
Reg. protection.* 3. *par. cap.* 10. *n.* 148. *& num.* 226.
quia vt inquit Palatius Rubeus *de beneficiis va-
cant. in Curia. §.* 11. quòd ius patronatus perti-
nens ad Regem in beneficiis † efficacius eſt alio-
rum inferiorum iure patronatus; etenim vt dicit
158 Imperator *in l. cum multa* , *C. de bonis quæ liber.
Imperialis fortuna omnes ſupereminet alias.* Qua-
re ſuper his beneficiis Regalibus (hoc eſt qui-
159 bus adeſt Regalium ius patronatus, † & de pa-
trimonio Regio ſunt) vt cognoſcat ipſe Rex
tam ſuper poſſeſſione , quàm ſuper proprietate,
& de redditibus , & dotibus dictorum benefi-
ciorum , etiam inter Clericos & alias Eccleſia-
ſticas perſonas , ſeu Eccleſias , probant Oliba-
nus *in dict. vſat. alium namque , cap.* 13. *num.* 14.
& num. 18. Iacobus Cancerius *variarum reſolut.
lib.* 3. *cap.* 14. *de manutent. à num.* 31. *cum ſeqq.* vbi
ſub *num.* 32. aduertit , quòd alias fiſcus regaliter
ad ſuos Iudices fiſcales, non trahit perſonas Ec-
140 cleſiaſticas , † quaſi dixerit, hoc eſſe ſpeciali ra-
tione Regaliæ , cuius cognitio pertinet Regi,
Nos latiſſimè 3. *par. cap.* 10. *de Reg. protection.
à num.* 188. *cum ſeqq.* & ſupra, vbi plures Docto-
res citauimus vltra quos.

Et quod cognitio iuris Regij patronatus ad
Coronam Regiam expectantis pertineat ipſi
Regi , videndus Cardoſo *in praxi iudic. verbo
Cauſa, à num.* 10. Cabedo *de patronatu Regiæ Co-
ron. cap.* 5. *num.* 5. *& cap.* 49. *à n.* 1. ipſe Cabedus
in deciſ. Luſit. 2. *part. deciſ.* 120. *n.* 3. *& Areſto* 91.
Caldas Pereira *quæſt. fore. conſ.* 5. *num.* 6. *& ſe-
quentibus* , Curia Philipp. *part.* 1. *§.* 5. *n.* 4. Age-
bed. *in l.* 2. *num.* 4. *tit.* 1. *lib.* 4. *nou. Recopil.* & re-
miſſiuè Barboſa *in collect. ad cap. de iure* 16. *n.* 4.
de iure patron. & Viuianus *in tract. de iure patron.
lib.* 11. *cap.* 9. *num.* 1.

Hinc ius percipiendi decimas , vel aliós fru-
ctus Eccleſiaſticos , † aut prouentus Eccleſiæ 141
conceſſum Regibus ex iuſta cauſa , & vt pluri-
mum fauore fidei , efficitur Regalia ipſorum;
Petrus Barboſa *in l. Titia* 35. *num.* 41. *ff. ſoluto
matrimonio* , Gratianus poſt alios plures *diſce-
ptation. forenſi , cap.* 138. *num.* 28. Ac propterea;
quia Regalia efficiuntur ; cognoſcit † Rex de 142
iis iuribus , decimis , ſeu tertiis ſibi conceſſis,
Couarruuias *practicar. cap.* 35. *ſub num.* 2. *verſic.
Tertiò quoties* , Didacus Perez *in l.* 1. *tit.* 5. *lib.* 1.
ordinament. pag. 215. Gutierrez *practicar. lib.* 1.
quæſt. 14. *à num.* 4. & ſuprà, vbi infinitos allegat:
vbi , ſiue tractetur de iure harum decimarum
ſiue de facto , cognitio pertinet † iuriſdictioni 143
temporali : ſequitur Hieronymus de Zeuallos
alios citans, *commun. contra communes, quæſt.* 822.
à num. 84. *& ſuprà à num.* 67. *cum ſequentibus*,
Bobadilla *in politica , lib.* 2. *cap.* 18. *à num.* 46.
Barboſa vbi proximè.

Quibus conuenit , quòd lis agitata ſuper re
donata per Regem Eccleſiæ , † aut Clerico, al- 144
teriúe Eccleſiaſticæ perſonæ, debet coram Rege
tractari , etiam inter Eccleſias & Clericos , &
aduerſus ipſos ; latè agit (& eruditè) ipſe Hie-
ronym. de Zeballos *in dict. quæſt.* 822. *à num.* 92.
cum ſequentibus; vbi valida applicat fundamen-
ta , & eſt *l.* 57. *tit.* 6. *part.* 1. & doctrina Afflict.
deciſ. 2. *n.* 4. loquens in iis terminis , aitque rem
Eccleſiæ procedentem † à Rege effici de foro 145
ipſius Regis : circa quod & aliis pluribus do-
ctrinis hactenus relatis plura congerit , & plu-
rimos Doctores nouiter referens videndus , D.
Ioan. del Caſtillo *in tractat. de tertiis , c.* 12. *per
totum.* De quo quando ſcilicet ius patronatus
competens Regi alteri illud concedat, retineat,
vel amittat naturam primæuam iuris Regij pa-
tronatus , & eius priuilegia , commodiori loco
infra 2. *tomo huius tractatus* , erit tractandum ;
quare hîc omitto.

Et loquendo de redditibus vulgo (*Iuros*) & aliis
mercedibus , † aut donationibus factis à Rege 146
Eccleſiis, vel Eccleſiaſticis perſonis, aut mona-
ſteriis, probat Bobadilla *in politica lib.* 2. *c.* 18. *n.*
159. allegat *l.* 6. *tit.* 1. *lib.* 4. *Recop.* Anton. Gomez,
& Didacus Perez, vbi etiam , quod Rex poteſt
imponere pœnas Clericis prorogantibus ſuper
iis actionibus Regalibus iuriſdictionem Eccle-
ſiaſticorum, ex Benedict. *in c. Rainuntius, verbo Et
vxorem* 2. *n.* 53. *& ſequent. & n.* 159. *de teſtam.*

Qui quidem Bobadilla ibidem *à n.* 155. *cum
ſequentibus* , latè tractat ; quòd Rex poteſt legi-
timè † cognoſcere de rebus habitis per Eccle- 147
ſias vel Eccleſiaſticas perſonas ab ipſo in feu-
dum , ſiue ſuper poſſeſſione agatur , ſiue ſuper
proprietate, vbi plurimos Doctores cumulat; vi-
de etiam Zeballos vbi proximè. Innumerabiles
penè Doctores congerit ad idem Carol. de Gra-
ſſis *de effectu Cleric. effect.* 1. *à n.* 718. *cum ſequent.*

Igitur neceſſariò fatendum eſt , quòd cum
Principi à iure ſit ſibi hæc attributa poteſtas ,
† tollendi violentias , & oppreſſiones factas in 148
ſuo Regno ſuis vaſſallis vi oppreſſis, iſtaq; prote-

ctio ei incumbat ex debito officij vti Regalia;
ſequitur, vt ad ipſum debeat pertinere examen,
& cognitio, ea dumtaxat, quantum ſufficiat
rei veritati, & notitiæ, aliter enim nec poterit
protectionem præſtare, nec ſuam authoritatem
interponere, nec vim tollere; quia oppreſſus
recurrens ad Regem pro tollenda violentia ſibi
illata debet de ea docere, Gaſpar Rodriguez
149 † *de annuis reddit. lib. 1. quaſt. 15. num. 71.* vbi
dicit: quòd qui dicit ſe vim paſſum, in iudicio
probare tenetur, aliàs non præſumitur, ſed
imò contrarium, ex doctrina Bart. *in l. de pupil-*
150 *lo, §. ſi quis ipſi pratori*, † *num. 14. de oper. noui*
nuntiatio. Boërius *deciſ. 121. num. 5. verſ. Vnde*
hoc, Decius *in cap. fin. num 1. verſ. Et ſubiecit*
hic, de appell. plurimos ad id congerit Doctores,
Maſcardus *de probationibus, concl. 1416. à n. 2.*
qui inter alias rationes, hanc reddit *num. 3. & 4.*
vt violentia odioſa ſit omni iuri, præſertim na-
turæ, ex *l. ſecundùm naturam, ff. de condition.*
indebiti, l. ſi quis in tantam, C. vnde vi. Quod
quidem ad protectionem venit in neceſſariam
151 conſequentiam. † Sed quia de hoc ampliſſimè
actum eſt *tract. de Reg. protect. cap. 2. per totum,*
& vide à num. 58. & 59. & à num. 95. cum multis
ſeqq. hoc *cap.* omittimus.

Et ex his quæ hoc cap. dicta ſunt à principio
152 infertur, quòd licet † aſſertio legitimè com-
probata illatione prima, iuridica, & veriſſima
ſit, vt quamuis cognitione egeat Princeps regu-
lariter ad tollendam vim, & præſtandam tute-
lam; nihilominus iuriſdictione non egeat, nec
requiritur, prout latiſſimè comprobatum eſt *in*
tract. de Reg. protection 1. part. cap. 1. per totum;
& præcipuè *praludio 5. à num. 194.* quo te remit-
to, vbi inter alia validiſſima fundamenta eo vſi
fuimus *à num. 205.* quòd cui commendata, data,
153 attributa eſt protectio Eccleſiæ, † vel perſonæ,
ſola defenſio extraiudicialis, non tamen iuriſ-
dictio in eo data eſt, prout ampliſſimè ibi com-
probaui, iuribus & authoribus.

Quibus inſuper adde, quòd dicit Regnerius
Sixtinus *in tractat. de Regalibus, lib. 2. cap. 14.*
154 *à num. 103.* quòd licet † ius protectionis tantum
ſit, & tam efficax, vt protector armis etiam &
vi contra iniuriam aliorum, & vim maiorem
defendere poſſit, & debeat eos, quos in tute-
lam & protectionem recepit, *ex l. deſertorem,*
§. fin. ff. de re milit. Bart. *in proœm. ff. in princ.*
col. 1. in fin. verſ. Idem dicitur hic, Schurff. *conſ.*
23. num. 1. & 2. centur. 3. Gaill. *obſer. 54. num 2.*
lib. 1. Tamen huiuſmodi protecti & defenſi ſunt
155 ad inſtar † forenſium, & ius protectionis iuriſ-
dictionem non tribuit, *ex cap. recipimus in fin.*
& cap. ex parte de priuileg. & ex Ioanne de Pla-
tea *in rubr. de domeſtic. & poteſt. lib. 12.* Natta
conſ. 636. num. 96. Gaill. *dict. obſeru. 54. à num. 1.*
cum ſequent. communem dicit Schurff. *dict.*
conſ. 23 à num. 1. Adeò vt ſi Cæſar ipſe in clien-
tem ſuum aliquem peculiariter recipiat, & de
hac re priuilegium largiatur, tamen mediatæ
iuriſdictioni ordinariæ inferioris magiſtratus,
cui alioquin huiuſmodi perſona & bona ſubie-
cta ſunt, non derogatur, nec præiudicium vl-
lum affert, vt addit Gaill. *dict. obſeru. 54. num. 7.*
alios allegans.

Quibus addere poſſumus, quòd licet regula-
riter populi, qui ſe alicuius ſuperiori poteſtati
156 † & protectioni iure fœderis, vel clientelæ, pro
pacis mediis, vel alia ratione committunt, li-
beri eſſe non deſinunt, nec ſibi aliquam ſubie-
ctionem imponunt, vt tradunt communiter
Bartol. & Doctores *per text. ibi in l. non dubito*
7. §. liber autem, ff. de captiuis, & poſtlim. reuerſ.
Felinus *in cap. cum non liceat, num. 9. & ſequent.*
de praſcription. Ioan. de Platea *in l. 1. C. de ex-*
cuſat. lib. 10. Ioan. Cheal. *conſ. 218* Modeſtin.
Piſtorius *conſ 45. num. 30. deciſion. Camera Impe-*
rial. 1. tomo p. voto 27. num. 10. fol. 159. Ioann.
Bodinus *in tract. de Republ. lib. 5. cap. 6.* Renatus
Choppin. *de dominio Francia, lib. 3. tit. 18. n. 7.*
Petrus Gregor. *lib. 20. Syntagmat. cap. 5.* & plu-
rimi alij relati ab Henrico Roſental. *in epitome*
feudor. part. 1. cap. 4. concl. 14. fol 124. D. Ioan. à
Solorzano *Senator Regius in tract. de iure Indiar.*
lib. 3. cap. 1. num. 38. vbi rectè *num. 39.* limitat,
† quando ita ſubmiſſio alterius protectionis 157
fiat, & vltra procedat, vt iuriſdictionem ſigni-
ficet, vbi plures Doctores allegat.

Et Sixtinus *dict. cap. 14. ſup. num. 107.* dicit,
quòd Eccleſiasticæ perſonæ à Principe habitæ
in protectionem & tutelam ſuam, nequeant ab
eo collectari, vide Gaill. *d. obſer. 54. num. 1. &*
ſeqq.

Et quod protectio Eccleſiæ, aut hoſpitalis
alicui competens, vel conceſſa, nec attributa
† iuriſdictio, nec exemptio à iuriſdictione or- 158
dinaria cenſeatur, dicit Hieron. Gabr. *conſ. 195.*
lib. 2. Ioſeph. Ludon. *deciſ. 4. num. 3.* Seraphinus
deciſ. 1021. num. 7. latiùs proſequitur, Toro *in*
compendio, deciſ. 2. part. verbo Iudex delegatus
per totum, *fol. 309.* & ſequentibus, Maſcardus
de probat. conſ. 513. num. 2. nouiſſimè Eraſmus
à Chockier *in tract. de iuris in exemptos, 1. p.*
quaſt. 9. num. 3. Auguſtin. Barboſ. *in collectan. ad*
cap. recipimus, num. 8. à prin. & num. 7. & in cap.
ex parte de priuilegiis, Aſcanius Tambur. *in tract.*
de iure Abb. tom. 1. diſp 15. quaſt. 15. à num. 14.
cum ſeqq. qui quidem Doctores alios allegant,
& de articulo altius tractant.

Maximè iuxta receptiorem & veriorem opi-
nionem contra Decium, quæ habet, quod ad
† reſcribendum Principi, & ſuperſedendum in 159
eiuſdem reſcriptorum, aut litterarum executio-
ne non ſit neceſſaria iuriſdictio in reſcribente,
atque ita merus & ſimplex executor, aut quili-
bet alius mandatarius licitè hoc iure, & facul-
tate vti poteſt, prout latiſſimè pro vtraque par-
te diſputans, ita vt veriorem probabiliorem &
receptiorem reſoluat Anguianus *in tract. de legi-*
bus controu. 5. à n. 37. vſque ad num. 50. de quo la-
tius *hac 1. part. in cap. 8. à num. 21. cum ſeqq. verſ.*
Comprobatur vlterius, &c. & ſuprà, nihilominus
videnda erunt, quæ adduximus infra hac *1. par.*
cap. fin. à num. 17. cum ſeqq. & à princ. vbi appo-
ſuimus rationes fundamentales, quare in hoc re-
tentionis † recurſu probatio per teſtes admit- 160
titur, atque iudicio ordinario cauſa retentionis
deducta in Senatu examinatur.

Quare vbi adeſt neceſſitas, ſeu † vtilitas pu- 161
blica, damnum, aut præiudicium irreparabile
Reipublicæ Eccleſiaſticæ & ſpirituali, Regi aut
Regno, vel ſcandalum aliquod; poterit Prin-
ceps interponendo ſuam authoritatem detinere
ſumma reuerentia litteras, & reſcripta Apoſto-
lica, ne ex eorum executione perturbetur tran-
quillitas publica, neque violentia inferatur,
cum euitetur per ſuſpenſionem illarum, ne para
cia vtatur, donec Sum. Pont. (ad quem ſuppli-
catio interponitur) melius de de veritate infor-
matus

marus, quid cenſerit, reſcribat; iis ſcilicet caſibus quibus de iure ipſemet Pontifex permittit, & præcipit ſuarum litterarum executionem ſuſpendi, abſque metu cenſurarum in illis contentarum, de quibus omnibus cauſis, & earum iuſtificatione, *cap. 2. & ſeqq.* ſucceſſiuè diſſereréque erit agendum ex magna Doctorum vtriuſque iuris & Theologiæ profeſſorum caterua illas comprobantium, quos recenſemus videndos, *cap. ſequenti* à princip. Qui omnes huiuc retentionis recurſum exactè approbant, & iuſtificant.

Hoc enim pertinet Regali officio, omnia me-
162 dia adhibere, vt ſtatus ſpiritualis, Eccleſiaſticus, cultus Diuinus, Religio & dogmata Catholica in pace cuſtodiantur, & in tuto ſint conſeruata, neque diminutionem aliquam patiantur, ſed potiùs incrementum indies recipiant, prout latiſſimè hoc *cap. à princip. & infra 2. part. cap. 1.* latè & abundè deducimus.

Audi inſuper Auguſtinum *epiſt. 50. Aliter ſeruit* (inquit) *Rex Deo; quia homo eſt, ei ſeruit, viuendo fideliter: quia verò etiam Rex eſt, ſer-*
163 *uit, † leges iuſta præcipientes, & contraria prohibentes, conuenienti vigore ſanciendo, ſicut ſeruiuit Ezechias, lucos & templa Idolorum deſtruendo: ſicuti ſeruiuit Ioſias, talia & ipſe faciendo, ſicut ſeruiuit Rex Niniuitarum, vniuerſam ciuitatem, & placandum Dominum compellendo; ſicut ſeruiuit Darius, Idolum frangendo, in poteſtatem Danieli dando: ſicut ſeruiuit Nabuchodonoſor, omnes in Regno ſuo poſitos, à blaſphemata Deo, lege terribili prohibendo:* (& ibidem ſubdit ipſe Auguſt.) *quis mente ſobrius Regibus dicat: nolite curare in Regno veſtro, à quo teneatur, vel oppugnetur Eccleſia Domini veſtri? Non ad vos pertinet in Regno veſtro: quis velit eſſe ſibi Religioſus, ſiue ſacrilegus, quibus non poteſt dici: non ad vos pertineat in Regno veſtro, quis velit eſſe pudicus*, hactenus Auguſtinus.

Et ita exemplo Ezechiæ, Ioſiæ, & Nabuchodonoſoris (qui laudantur *lib. 4. Reg. cap. 18. & cap. 23. & Daniel cap 14.*) Diu. Auguſt. *epiſt. 48. & 50. ad Bonifacium Comitem*, ita Principes Chriſtianos exhortatur: *Omnes* (inquit) *Reges qui in populo Dei non prohibuerunt, nec euerterunt Idola, & alia quæ contra Dei præcepta fuerant inſtituta, culpantur; & qui prohibuerunt, & euerterunt, ſuper aliorum merita laudantur.*

Hinc prouenit receptiſſima ſententia omnium
164 Doctorum † tam Theologorum, quàm Iuriſperitorum; quod ſi Prædicatores miſſos ad terras infidelium ad docendum fidem, & prædicandum Dei Sanctum Euangelium, licet ipſi infideles ad Dei veri cultum, & ſacri Baptiſmatis ſuſceptionem inuiti compelli nequeant, attamen ſi monitionem hanc recipere recuſent, impediendo & reſiſtendo prædicatoribus, illis iniuriam & vim inferunt; talem violentiam Rex Chriſtianus omninò tenetur repellere, & vi armorum tutelam ſic miſſis Religioſis præſtare,
165 illóſque & infideles, qui fidem † recipiunt, vel recipere velint, defendere, & tutam illis viam aperire; quam ſententiam tradunt Innocent. *in cap. quod ſuper, col. vlt. verſ. Item licet, de voto*, relatus à Bertachino *in reperto. verb. Infideles*, & ad vtramque partem diſputans reſoluit Borgn. Caualcan. *deciſ. 21. num. 13. & ſeqq.* Ioan. Azorios 1. *tom. inſtit. moral. lib. 8. cap. 26. verſ. Tertiò quæritur*, Philippus Paſchalis *in tract. de viribus patria poteſt. 1. part. cap. 7. num. 17.* Antom Ruciolus *in tract. de iure perſon. extra grem. Eccleſia exiſtent. lib. 2. cap. 37.* Gregor. Lop. *in l. 2. tit. 23. part. 2. col. 11. & 12. & col. 10. verſ. 3. 4. & 8. concluſion.* & Hieronym. de Zeballos *in pract. commun. contra comm. lib. 4. quæſt. fin. n. 172. & ſeqq.* & melius *num. 195. & ſequent.* & Couar. ſtatim citandus, & doctiſſimus atque diligentiſſimus Præceptor noſter D. Ioann. à Solorzan. *in tractat. de iure Indiar. lib. 2. cap. 20. à num. 11. & ſeqq.*

Et Theologi omnes hanc eandem opinionem communiter ſequuntur poſt Diu. Thom. *in 2. 2. quæſt. 10. art. 8.* Ione Maior. *in 2. diſtin. 44. q. 2. & 3.* Albertinus *in rubr. de hæreticis; lib. 6. q. 8.* Gines Sepulbeda *in obiection. 10. contra Epiſcopum de Chiapa.* Alphonſ. à Caſtro *de iuſta hæretic. punition. lib. 2. cap. 14.* Domin. Soto *in 4. diſtinct. quæſt. vn. art. 2. pag. 267.* Salmeron. *tom. 12. tract. 38. verſic. Deinde, pag. 323.* Cardinal. Bellar. *lib. 5. de Roman. Pontific. cap. 7.* Becan. *in ſum. 1. tom. c. 13. quæſt. 4. num. 12. & ſeqq.* Fr. Antonio à Corduua *in quæſt. lib. 1. quæſt. 57. dubio 4. verſ. Tertia pars, & dub. 6. verſic. Quartum dictum;* Gabr. de Valen. 3. *tomo, diſp. 1. quæſt. 10. punct. 6. column. 410.* poſt Caietan. *2. 2. quæſt. 10. art. 8. column. 254.* Toletus *in ſumma lib. 4. cap. 2. n. 2.* Pater Ledeſma 2. *tomo ſummæ, tract. 1. cap. 52.* Torres *de fide, art. 8. diſp. 52. dub. 2.* Thomas Sanchez *in ſumma, tom. 2. lib. 2. cap. 1. num. 4.* & nouiſſimè Pater Suarez *de fide, diſp. 18. ſect. 2. num. 8.*

Domin. Præſul. Couar. *in regula peccatum,* 166
2. part. §. 10. num. 13 † verſ. Quarto licitum, & §. 11. num. 3. verſ. Fateor planè, vbi cum Diu. Thoma, & aliis Theologis docet, Chriſtianos non poſſe, nec debere impediri iuſtè in prædicatione Chriſtianæ fidei, & quòd ſi impediantur Chriſtiani ipſi, eis fit iniuria, ad quam propulſandam, poſſunt iuſtum bellum Principes Chriſtiani mouere; vel quando infideles monitò, ab Idolorum vano cultu ſe non abſtineant; vbi impedimentum adfert Religioni Chriſtianæ, & Legis Euangelicæ prædicationi.

Domin. Bannez *in 2. 2. quæſt. 10. art. 10. column. 528. verſic Tertia & quarta concluſio*; vbi
concludit, infideles etiam non ſubditos iure 167
compelli, † ne vllo modo Chriſti fidem impediant, atque inde ſi nuntius Euangelij peruenia ad exteras, & barbaras Nationes, & impediatur prædicare populis à Principibus illarum Nationum; tunc poſſe Principem Chriſtianum, vt miniſtrum Pontificis debellare illos Principes, ne impediant prædicationem, quia non eſt hoc compellere ad audiendum; ſed defendere innocentes, quoſdam quidem ad prædicandum ius habentes, alios verò, ſimiliter ius habentes ad audiendum legem Euangelicam, quia vtrique vim patiuntur in ſuo iure.

Pater Ludouicus Molina *de iuſtitia & iure, tract. 2. diſp. 105. & in materia de Fide, quæſt. 10.*
art. 8. vbi concludit, quòd † cum Chriſtiani 168
ius habeant denuntiandi Euangelium vbique terrarum, pariter quoque poteſtatem habent, concionatores ad quoſcunque infideles defendendi, & infideles ipſos cogendi, non quidem vt Euangelium ſuſcipiant; ſed ne impedimento ſint, tam prædicatoribus, quominus illud denuntient, quàm etiam ſuis gentibus, aut vaſſallis, quominus illud audiant, ſuſcipiant, &

iuxta illod viuant; nempè quantum ſit neceſſe
ad violentiam illam & iniuriam illatam propul-
ſandam. Et quod hoc fine etiam inuitis ipſis in-
fidelibus poteſt Rex Chriſtianus cum nauibus
ad eos accedere, tamdiúque & cum ea potentia
in eorum portubus, & terris commorari, quam-
diu, & quantum neceſſe fuerit, vt hæc tutò
169 faciant, atque † leuetur violentia: quod ſi gen-
tes aliquæ, aut Reges, & Dynaſtæ reſiſtant, &
impediant, fas eſſe nobis Chriſtianis, bello
illos oppreſſores coërcere, iniuriámque Fidei,
& Euangelio in ea parte illatam reprimere, &
amouere.

Pater Ioann. Azorius 3. *tom. inſtitut. moral.*
170 *lib.8. cap.16.* † *verſ. Septimò quæritur*, quem ſe-
quitur & tranſcribit Frat. Thom. à Ieſu, *lib. 5.
de procurat. omnium gent. Salute. 1. part. dubio 3.*
vbi poſt alios reſoluunt, non ſolùm infideles
Chriſtianis Principibus ſubditos, verùm &
quoſlibet Paganos & Barbaros, etiam non ſub-
ditos, ad audiendum Chriſti Euangelium com-
pelli poſſe, quia non ideò dici debet, quòd ad
credendum etiam compellantur, atque ideò ne-
gari non poteſt, quòd ſi viri probatæ vitæ, &
ſpectatæ virtutis mittantur ad Chriſti Euange-
lium Paganis annuntiandum, iure naturali digni
eſſent, quòd audirentur, nec iure vllo Pagano-
rum Princeps, aut prohiberet, quominus qui
vellent, Euangelium audirent, aut idoneos Chri-
ſti nuntios, aut præcones, & interpretes im-
pediret, ne illud annuntiarent; alioqui enim
his, aut illis vim & iniuriam manifeſtam adfer-
ret, ad quam propulſandam Chriſtiani Princi-
pes tenentur.

Magiſter Petrus Lorca *in 2.2. art.8. quæſt.11.*
171 *ſect.3.* vbi † pluribus probat, omnes infideles
indiſtinctè compelli poſſe, ne fidei, & eius
Prædicatoribus iniuriam, violentiam, & im-
pedimentum inferant.

Seraphinus Freitas *de iuſto Imperio Aſiatico,*
172 *cap.9. num.6. & 7.* inquit, quod † licet infide-
lium debellatio non omninò iuſtificetur ob id
tantum, quod fidem audire recuſent; bene ta-
men admittere Doctores ab eo citatos, quod ſi
Prædicatoribus Chriſtianis prædicationem im-
173 pediant, aut alios volentes † illam audire, &
forſan fidem ſuſcipere, ad nos accedere pro-
hibeant, nec ſinerent Prædicatores loqui ver-
bum Dei ſine vi, aut fraudibus volentibus au-
dire; iure poſſe Chriſtianum Principem eorum
violentiam, etiam armis propulſare, quia om-
nino ſemper manet ius integrum Eccleſiæ ad
prædicandum in quolibet Regno, & ad defen-
dendum innocentes, ideſt, particulares perſo-
nas, quæ voluerint audire verbum Dei Euan-
gelicum.

Et nouiſſimè Ægidius Benedictus *in l. ex hoc
iure, ff. de iuſt. & iure, cap.3. num.16.* vbi plu-
174 ribus Doctoribus † relatis probat, poſſe Sum-
mum Pontificem mittere Prædicatores in mun-
dum, & ſubijcere alicui Principi Chriſtiano
eos, qui Prædicatores non acceperint, vel iniu-
riam & malè affecerint, ad quod allegat Bellar-
min. *lib.1. de Rom. Pont. cap. 9. & ſeqq.* Patrem
Suarez *lib. 1. contra ſectam Anglicam, cap. 10.*
affluenter quidem rem hanc tractat diligentiſſi-
mus præceptor noſter D. Ioan. à Solorzano *de
iure Indiarum, lib.2. cap.20.*

Quò pertinet quod eleganter dixit Ioſeph. à
Coſta *lib.2. de procuran. Indorum ſalute, cap.13.*
hoc † ius ab ipſo omnium conditore Deo con- 175
ditum videri, vt quę Chriſtiani à Deo didicerunt,
doceant & ipſi omnes mortales, quorum ſalutem
optare, & quærere debent; qui enim dixit: *Ite
in mundum vniuerſum, & prædicate Euangelium
omni creaturæ*; certè liberum aditum quocum-
que terrarum † aperire voluit, quem, qui no- 176
bis præcludere velit, & Summi Dei Prædica-
tores ac legatos inauditos à ſe relegant, & eij-
ciunt, contra ius diuinum & naturale, & con-
tra ſalutem ſuam facere, putandi ſunt; ſequitur
etiam D. Ioan. à Solorzan. *vbi proximè ſub n. 4.
verſ. Idem ſentit.* Atq; ideò cū hoc † tendat con-
tra ius diuinū & naturale, omninò tenetur Prin-
ceps Chriſtianus eodem iure naturali adſtrictus,
violentiam repellere, & innocentes ab iniuriis
illatis defendere, & protegere, vt hactenus à
princip. huius cap. latè comprobauimus, &
vberius *in tract. de Reg. protectione, 1. p. cap. 1.
per totum, &c. 2.* Quia ex debito officij Regij
tenentur omni iure Principes Chriſtiani † Ec- 177
cleſiam, cultum Diuinum, eius dogmata Ca-
tholica, & Religionem defendere, & omni
ſtudio, & conatu auxilium ſuum præſtare.

Hinc prouenit (de quo à doctiſſimo quodam 178
Senatore Supremo fuit † ſemel cōſultum) quod
Indi & alij nouiter ad fidem conuerſi miſerabi-
lium perſonarum numero haberi ſolent, eorúm-
que priuilegiis vti & gaudere debent, ex do-
ctrina Innocentij *in cap. Iudæi de Iudæis*, Barba-
tia *in cap. ſignificantibus de officio deleg. in fin.* &
Palacius Rub. *in repetition. cap. per veſtras, no-
tabil. 2. num. 11.* D. Ioan. à Solorzano *Senator
digniſſimus, de iure Indiar. 2. part. cap.7. num.50.*
Et ideò eorum protectio & defenſio à violentiis
& oppreſſionibus maximè commendata eſt à
Noſtris Catholicis Regibus † per varias, & 179
multas cedulas Regias, quarum verba re-
cenſet Solorzan. vbi proximè *lib.3. cap 6. à n.26.
cum multis ſequentibus*, videndus.

Prout generaliter in iure huiuſmodi gentium
nouiter ad fidem noſtram conuerſarum prote-
ctio † & defenſio à violentiis commendatur, vt 180
miſerabilium perſonarum, ſicuti ſatis conſtat
ex *Extrauaganti 2. de Iudæis, inter communes*;
vbi Pontifex ſtatuit, eos moleſtandos non eſſe,
nec ſuis bonis priuandos, præcipítque Rectori-
bus, & ſingulis officialibus, ne vllam illis
moleſtiam inferant, nec ab aliis inferri permit-
tant, ſed imò ipſos à moleſtiis, & iniuriis pro-
tegant, & defendant, vt ſic de ſeruitute ad li-
bertatem tranſiſſe cognoſcant, & percipiant,
ne redire prætextu mendicitatis horribilis, &
tædio affecti ad amiſſam perfidiam compellan-
tur, Rebuf. *in tract. de ſenten. prouiſional. art. 3.
gloſſa vltima, verſ. Decimo quartò*, Solorzan. *de
iure Indiar. lib.3. cap.7. à num.48.* de quo etiam
videndi ſunt, Maſcard. *in tract. de Iudæis & in-
fidel. 1. p. cap. 2.* & Roland. à Valle *conſ. 25. vo-
lum. 3.* Philippus Paſchal. *de viribus patriæ po-
teſt. 1. p. cap.7. num.14.*

Atque tandem in huius Regiæ protectionis
iuſtificatione illud † ponderandum erit, vt cum 181
iſta violentiarum cognitio, atque ad Principes
Supremos recurſus vniuerſalis ſit, cóque vtan-
tur omnes Nationes, in cunctis Chriſtianæ Re-
ligionis Ditionibus, Regnis, & Prouinciis, vt
adnotauimus *dict. tract. de Regia protection. 1. p.
cap. 1. à num. 359. cum ſeqq.* à ratione naturali
inductus, & ab omnibus gentibus poſtulatus, &
ob

Digitized by Google

ob publicam vtilitatem inuentus;pro iure quodam gentium haberi debet, vt & bene Conanus dixit *lib.1. commen. cap.5. num.8.* ibi: *Hodie ſi quid noui excogitatum fuerit, quo agnito, & ſponte ſua, & libenter omnes vtantur, diceretur eſſe iuris gentium, cum ratio naturalis id apud cunctas Nationes conſtituerit*, &c.

Ad quod mirificè addidit Antonius Faber *in iur. pruden.* Papiniao. *tit. de iure natural.*
182 *princip.4. illation.1.* ibi: *Nam cum ex ratione † naturali ſemper æſtimandum ſit ius gentium; parum refert, an quod ratione naturali primum comparatum eſt, ab omnibus populis ſit receptum, nec ne, vt iuris gentium eſſe, vel non eſſe exiſtimetur, fieri quidem poteſt, licet rarius, & difficilius; vt illa etiam quæ naturalem rationem habent, & ad communem omnium gentium vtilitatem pertinent: non tamen ab omnibus ſint recepta, idque propter ſpecialem aliquam & propriam rationem*, &c.

Ideóque iſta hæc vniuerſalis obſeruatio, gentiúmque mos iuſtus & legitimus † haberi debet & ſequi, *l. Labeo*, ibi: *Morem gentium ſequi debemus, ff. de ſtatu liber. l. quidam referunt*, ibi: *A maioribus noſtris obſeruatur, ff. de iure codicillorum, l. ſi quis donationes*; ibi: *Quoniam ita vſitatum eſt, ff ſi vſusfruct. petatur, l. ſilij ad Macedonianum, l. Iulius, ff. eodem, cap. cum veniſſent de inſtitution.*

Maximè cum ſemper fuerit à tot tantiſque
184 doctiſſimis piiſque viris, † tam Iuriſperitis, quàm Sacræ Theologiæ profeſſoribus, vt vera recepta & fulcita opinio (quos in vnum coniecimus infra *cap.2.* à prin.) quorum aſſertio apud omnes diſputata, ſecurum & iuſtum reddit hunc recurſum, iuxta *l. athletas*, ibi: *Ita omnes opinantur, ff. de iis qui notant. infam. l. 1.* ibi: *Crebrius apud veteres opinio, ff. de officio quæſtoris, l.1. ìc eo qui ſibi, vel hæredibus ſuis*, ibi: *Cùm inter ſapientes ſuper hac quæſtione fuit diſputatum*, &c. Quo quidem tutam Regis noſtri reddi conſcientiam, altius comprobauimus *cap. ſequenti num.53.*

185 Fundatur quippe hoc ius gentium, † & iſte Principis recurſus in lege naturali, quâ violentia damnatur, ac vim vi repellere permittitur (vt ſæpè diximus *de Reg. protection. 1. part. cap.1. per totum*) Sed id quod in legem naturalem com-
186 mittitur, vel in Diuinam; † in omnium tendit iniuriam, *l. Manichæos, verſiculo Ac primum, C. de hæreticis, l. 4. tit. 5. lib. 16. Cod. Theodoſ.* Bartol. *in l. Gallus, §. ille caſus, num.3. de liberis & poſthumis, cap. vrgentis, vbi gloſſa de hæretic.* Iuſtus Lipſius *lib.4. ciuilium doctrin. cap.3.* Saluian. *de gubernation. Dei, lib. 4.* Melch. Iunius *quæſt. politic. part.3. quæſt.94.* Annæus Robertus *rerum iudicat. lib. 1. cap. 15.* Lelius Zechus *in tractat. de Princip. cap.5. num.1.* D. Ioan. de Solorzan. *de iure Indiar. lib 2. cap.13. num.7. & 8.* doctiſſimus & inſignis vir D. Ioan. Baptiſta Valençuela Velaſquez *Regij Supremi Senatus digniſſimus immenitor contra Venetos 7. part. num.127.* & Petrus de Aragon. *in 2. 2. quæſt.10. art.3. verſiculo Secunda concluſio*, vbi ait: Quòd quoties-
187 cumque aliqua Reſpublica, † vel ad Idololatriam vergit, vel in ea innocentes opprimantur, atque iniuria afficiantur; licitum eſt vnicuique, illos bello, & armis defendere, lege naturali id ordinante, vt eius obſeruantia ſalua & libera maneat;& idem quoque probant ſupra citati Doctores, Caietan. *2. 2. quæſt. 40. art. 1.* Gregor. Lop. *in l.2. tit.23. part. 2. gloſſa magna, verſiculo Tertiò, in fin.* Couarruuias *in reg. peccatum, 2. part. §.10. num. 1. verſ. Tertiò, in fin.* Marta *tract. de iuriſdict. 1. part. cap.24. num. 18.* Maſcard. *tract. de infideli. 3. p. cap.1. num.39.*

Debent namque homines, vel ſola humani-
tatis, & cognationis naturalis ratione cogente, 188
† aliorum hominum mores ad bonum dirigere, & iniurias atque oppreſſiones, quas ſub tyrannorum iugo patiuntur, pro viribus impedire, atque vim paſſos defendere; vt optimis exemplis oſtenditur Machabæor. *cap. 1. 3. & 4.* Zachariæ *cap.14. &* Oſeæ. *cap. 10.* & communiter notant Bartol. *& Doctores per text. ibi in l. vt vim, ff. de iuſtitia & iure, l.1. ff. de iis qui ſunt ſui vel alien. iur. l. ſi ſeruus ea lege, ff. de ſeruis exportan. l. metum 9. §. ſed licet, ff. quod metus cauſa, l. non tantum 6.* ibi: *Humanitatis ratione. ff. de appellat. l. culpa caret, ff de reg. iuris, l 1. §. ſed mox, ff. ad Sylanianum, c. quante, de ſententia excomm. c. delicto, eodem tit. lib.6.* iunctis aliis, quæ obſeruant Diu. Ambroſ. *lib.3. officior. cap.3.* Diuus Auguſt. *lib. de morib. cap.27.* Marcus Mantica *lib.4. obſeruat. 36.* Tiraquel. *de pœnis temperand. cauſa 24.* Menchaca *in præfatione controuer. Illuſtr. n.21 & ſequen. & lib.1. cap.8. ex num.18. & cap. 16. num.10. & cap. 21. num. 29. & ſequens.* Pinel. *in rubr. C. de reſcindend.* Coiacius *in recitat. poſthum. ad dict. l. vt vim.* Bobadilla *in politica, lib. 5. cap.2. num. 2. littera D.* in pulchro caſu reſoluit D. Soto *in 4. diſt.5. quæſt. art.10.* quem ſequitur Gabriel. *in 4. diſt.4. quæſt. 2. art. 3.* Victor *in 2. relection. de Indis.*

Quibus arridet Iuſtus Lipſius *lib. 5. ciuilium* 189
doctrin. cap.4. vbi inquit: *Nec † ſimilis ratio in oppreſſis, quos ſi grauior aliqua vis, aut extrema tyrannis vrgeat; videtur cogere te communis ſocietatis vinculum, vt adiuues*, & Salom. *Prouerbior. cap.14. Erue eos, &c. & qui trahuntur ad interitum liberare neceſſe eſt*, &c. conſonat Cicero *lib. 1. officior.* dum ait: *Qui enim non defendit, nec ob-*
ſiſtit iniuria, ſi poteſt, tam eſt † in vitio, quàm ſi 190
parentes, aut patriam, aut ſocios deſerat; quod & probat Diuus Anaſtaſ. & Damaſcen. relatus *in cap. qui poteſt obſeruare, & perturbare 23. q. 3.* Sicut enim vitium eſt & peccatum non defendere oppreſſum vim patientem, quia peccat contra legem & virtutem fortitudinis; ita iſtius
† eſt virtus obuiare iniuriis; ita eleganter ar- 191
gumentatur Diuus Ambroſius *de officiis lib. 1. cap.36.* tranſcriptus *in cap. non in inferenda 23. quæſt.3.* in hæc: *Non in inferenda, ſed in depellenda iniuria lex virtutis eſt; qui enim non repellit à ſocio iniuriam, ſi poteſt, tam eſt in vitio, quàm ille qui facit; vnde Sanct. Moyſes hinc primo orſus eſt tentamenta bellicæ fortitudinis: nam cum vidiſſet Hebræum ab Ægyptio iniuriam accipientem defendit, ita vt Ægyptium proſterneret*, &c. In cuius text. commentario plurima ad propoſitum congeſſit Doctor Nauar. vbi latè *tract. 1.*
& 2. Reges ad hanc virtutem † fortitudinis 192
teneri, in obuiandis oppreſſionibus & violentiis, ac de vitiis & peccatis, quæ in omittendo perpetrantur diſputat. Hæc namque fortitudinis virtus exercenda, vbi vrget neceſſitas, plena iuſtitiæ eſt, vt probat *text. in c. fortitudo, quæ vel in bello tuetur à Barbaris patriam, vel domi defendit infirmos, vel ſi à latronibus & ſocios, plena iuſtitia eſt 23. quæſt.3.* & eſt doctrina Diu. Thom. *in epiſt. ad Rom. hom. 23. cap. 13. lection. 1.* ibi:

Principes

193 *Principes tribata recipiunt, quaſi* † *ſtipendia ſui*
miniſterij: laborant eaim ad omnium pacem, &
quietem ſeruaadam: peccaat autem Principes, ſi
vtilitatem populi non procurant. Lucas de Pen. *in*
*l. quicunqae C. de omni agro, lib.*11.

Quantò igitur vrbanius meliúſque Principi
194 hæc protectio, † & defenſio vi oppreſſorum de-
bita eſt, qui tam ſuum ios, quàm ſuorum vaſ-
ſallorum in iniuriis & oppreſſionibus ſedandis
ea debito & neceſſitate Regalis officij proſequi-
tur, cum ad id in genere & in ſpecie præcisè
teneatur, provt à principio huius capitol. la-
tiùs comprobauimus; non immeritò igitur ſibi
omni iure naturali & poſitioo licere, atque ea
vti in neceſſitatibus teneri; vt ſic Rex noſter
obuians inquietis, imperentibus Reipublicæ,
ſtatúſque ſpiritualis & Eccleſiaſtici turbatori-
bus, miſeros opprimendi duntaxat causâ, com-
moris, dicere valeat cum Iob.29 *cap. verſic.* 17.
Conterebam molas iniqui, & de dentibus illius au-
ferebam prædam.

Ex hoc principio iuris naturalis, quo Prin-
195 ceps tenetur † noo pati ſubditorum violentiam,
deducitur praxis quotidiana huius Supremi Se-
natus expedientis litteras, vt Nouitius ante pro-
feſſionem in tuto & libertate ponatur, quoties
timetur per nimias perſuaſiones Religioſorum
cogi ad profeſſionem, ex eo quòd nimiæ per-
196 ſuaſiones & importunæ preces † vim inferunt,
& reddunt actum omnino inuoluntarium, *l.* 1.
§. perſuadere, ff. de ſeruo corrupt. ibi: *Perſuade-*
*ra eſt plus quam compelli, & cogi ſibi parere, l.*4.
§. ſi quis valentem, ff. de libero homin. exhibendo,
l. 1. *C. ne filius pro patre, l.* 5. *C. de Apaſtat. l.*
*vnica, C. de rapta virgin. l.*1. *tit.*19. *part.*7. ibi:
Cama manera es de fuerça, es ſalſacar. Imò aſſue-
ta perſuaſio plus eſt, quàm compulſio, provt
copioſè exornant, ea Oldraldo Caſtren. Deciano,
Graueta, Curtius Iunior, Petrus Surdus
*conſ.*373. *à num.*14 *cum ſequentibus*, Mantica *de*
*coniectur. vltimarum voluntat. lib.*2. *tit.* 7. *num.* 4.
Mieres *de maiorat.* 1. *part. quæſt.* 25. copioſè &
abundè Caſtillo *lib.*3. *controuer. à num.*118. cum
multis ſequentib. & iterum ipſe Caſtillo *lib.* 4.
*cap.*21. *à num.*18. cum multis ſeqq.

Quare ad tollendam hanc violentiam Noui-
tiis factam; Senatus ſuam authoritatem interpo-
197 nere † ſolet, provt de hac praxi teſtatur etiam
Pater Enriquez *de Pontific. claue. cap.*19. §. 3. in
hæc: *Si in adaleſcentis admiſſiaae ad Religionem*
aſſet ſuſpicio de morali quadam violentia per im-
portunas precas, aut de fraude ſub ſpecie pietatis;
datur proaiſia in Senatu Regis, vt Nouitius in do-
mo alicuius tuta, aut in ipſo Templo conſtituatur
in libertate per triduum, & exploretur eius vo-
luntas, an liberè, & ſcienter velit in monaſte-
rio perſeuerare, &c.

Et tandem obiter erit adnotandus Auguſti-
nus Barboſa dum *in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ*
198 *de conſtit. ex num.* 7. aliqua † minus vrgentia
fundamenta excogitauit, contra recurſum ad Re-
gem; quibus aliíſque multò fortioribus à ne-
mine hactenus conſideratis, ſed à me ipſo no-
uiter inuentis, validè, & efficaciter præbuimus
reſponſum *in tractat. de Regia protect.* 1. *part.*
*cap.*1. *per totam*; quæ ſingula omnia & Nos no-
niſſimè allegans recopilauit D. Ioan. del Caſtil-
lo *in tract. de tertis, cap* 41. *à num.* 163. cum
multis ſequentibus. Ad hunc nempè finem im-
pugnandi Auguſtinum Barboſam ſcribendo ſi-
gnanter ſingula Noſtra Reſponſa, ad diluenda argumenta eiuſdem, qui temerè non callens naturam negotij, qualitatem, modum, & formam procedendi in remedio violentiæ (vel quia ſemper abfuit ab Hiſpania, & eius Tribonalibus Supremis (quibus hæc materia auditur, & legitimus procedendi modus agnoſcitur, indéque iuſtitia recurſus detegitur) & in Romana Curia reſidebat, vel adulandi forſan gratiâ, vel potiùs (vt ego rectius arbitror) irritatos, eò quòd in proprio negotio ſuus aduerſarius contra illum vſus fuit hoc recurſu in Regno Luſitaniæ) receſſit à communi tantorum piorum Doctorum, tam Sacræ Theologiæ, quàm Iuriſprudentiæ profeſſorum, recurſum hunc prouenientem ex fonte perenni iuris naturalis, ad bonum regimen, pacem & tranquillitatem Reipublicæ, & ab immemoriali obſeruantia ſtylo & praxi omnium Catholicorum Regnorum munitum comprobantium; & licet aliqui Theologi aduerſus recurſum aliquid inſurgere voluerunt, ignari formæ procedendi, & moti ex regulis generalibus excludentibus iuriſdictionem Eccleſiaſticam à iudicibus laicis, quæ nihil pertinent, nec obſunt recurſui violentiæ; adhuc tamen & ipſi non fuerunt auſi penitus illum reprobare, & agnoſcentes, non eſſe vi oppreſſis tollendam defenſionem, quam præſtare ſuis vaſſallis tenetur Rex omni iure. Ideò amplius non curamus reſpondere Barboſæ, contenti iis, quæ in eum inſurgit Caſtillo loco citato, ex noſtriſmet Doctrinis, & fundamentis.

§. *VNICVS.*

De iuſtitia Retentionis Litterarum Apoſtolic. ob longam Hiſpaniæ diſtantiam, aditúmque difficilem ad Sedem Apoſtolicam vrgente neceſſitate, inſtantéque ſcandali periculo exequendi interim eaſdem in pernitiem Reipublicæ.

SVMMARIVM.

*Pro vtilitate communi multa recepta ſunt contra rationem diſputandi, num.*1.

Retentionem litterarum ob difficilem aditum ad Sedem Apoſtolicam, & longam diſtantiam, omnes fere Doctores iuſtificant, num 2.

*Retentionis litterarum Apoſtol. Regalia omnes totius Orbis Christiani Principes vtuntur, num.*3.

*Regi Catholico præ omnibus principibus ratio ſuperadditur difficilis aditus ad Sedem Apoſtol. ad iuſtitiam retentionis litterarum, cum Hiſpaniarum Regna in vltimis Europæ, & Orbis finibus ſita ſint, num.*4.

*Suſpenſio litterarum Apoſtol. ſi à Sede Apoſtol. ſpectaretur; de nihilo prodeſſet, cùm non niſi iam illata violentia, & ſcandalo ruente accedere ad Hiſpaniam poſſet, num.*5.

*Si in Italia ditionibus prope Romam exiſtentibus recurſus ad Principes licitus eſt; multò magis Regnis Hiſpaniæ procul ab ea diſtantibus, n.*6.

Obſeruatio Camilli Borrelli ad idem adnotatur, ibidem.

*Eam prouinciam longè diſtare à Romana Curia dicitur, quæ extra confines Italiæ ſita eſt, n.*7.

Text.

Text. ſingularis in cap. cum longè 93. diſtin. adducitur, expreſsè probans longè diſtare Hiſpaniarum Regna à Curia Romana, & ſignanter Regnum Gallecia, eſſéque difficillimum aditum, num. 8.

Ob difficilem aditum ad Sed. Apoſtolic. licitus redditur recurſus ad Regem pro ſuſpendenda interim executione litterarum, num. 9.

Executor ſpecialiter datus à Sed. Apoſt. ad executionem litterarum nullum habet in Regno ſuperiorem, ad quem recurratur pro earum ſuſpenſione, num. 10.

Recurſus quando ita facilè haberi nequit ad Sed. Apoſt. poteſt recurri ad Regem pro litterarum ſuſpenſione, donec Pontifex conſulatur, n. 11.

Iacobi de Graſſis ſingularis obſeruatio ad id refertur, diſtinguens inter Regna remota, & proxima Curia Romana, ibidem.

Retentionem litterarum, adeò iuſtam reddit longinquitas Regnorum, & difficilis aditus, vt etiam Doctores qui eam impugnant legitimam rationem eſſe expreſsè fateantur, num. 12.

Patronus qui Eccleſiam dotauit, pro remouenda diſſipatione bonorum Eccleſia poteſt recurrere ad Regem, num. 13.

Text. in cap. adminiſtratores, &c. Princeps, & alia iura ponderantur per Martam, num. 14. & ſeqq.

Principis officium eſt liberare vi oppreſſos, n. 15.

Res & perſona Eccleſiaſtica in tuto eſſe non poſſunt, niſi eas & regia, & Sacerdotalis regat poteſtas, num. 16.

Ob difficilem aditum ad Sedem Apoſtolicam, & loci diſtantiam recurſus habetur ad Principem ſecularem. Obſeruatio Marta refertur, n. 17.

Periculum vbi eſt in mora, multa permittuntur, qua aliàs non permitterentur, num. 18.

Propter periculum mora quis ſubiicitur iudici non ſuo, num 19.

Et ob mora periculum non eſt conſulendus Summus Pontifex, ibidem.

Diana obſeruatio dicentis poſſe Monachum pro tollenda violentia recurrere ad Regem, quando eius Prelatus longè diſtat, & inſtans eſt grauamen vel cœptum iam, num. 20.

Periculum vbi eſt in mora poſſe Clericum pro auferenda violentia recurrere ad Regem, abſque metu cenſurarum, agnoſcit Diana, num. 21.

Prelatos Eccleſiaſticos inobedientes mandatis Regis non poſſe eyci à Regno, dixit Diana, n. 22.

De cuius tamen opinionis veritate legendi ſunt Doctores remiſſiuè hîc laudati, ibidem.

Ob longam diſtantiam, & imminens periculum in mora poſſe Regem Prelatos inobedientes à Regno expellere, agnoſcit Diana, num. 23.

Scandalum & periculum Reipublica, quandò timetur, & Pontifex conſuli non poteſt, recurri poſſe ad Regem, firmat Diana, num. 24.

Ad defenſionem iuſtam conditio neceſſaria eſt moderamen inculpata tutela, num. 25.

Conditiones petita à Diana pro iuſtitia recurſus ad Regem, concurrunt omnes in violentiis illatis per Iudices Eccleſiaſticos in Regnis Hiſpania longiſſimè diſtantibus à Sede Apoſtol. n. 26.

Si ad Sedem Apoſtolicam recurri deberet, & ab ea remedium expectandum, numquam vis illata defenſio naturalis prodeſſet, ob tam longam diſtantiam, & difficilem aditum, num 27.

Deterioribúſque inconuenientiis, ſumptibus & vexationibus anſa & occaſio praberetur, n. 28.

Rationes longa diſtantia, difficilis aditus, periculi minantis, & vrgentis neceſſitatis efficaciter vrgent in Hiſpaniarum Regnis, ob executionem litterarum Apoſtol. in damnum publica vtilitatis obtentarum, num. 29.

Neceſſitas vrgens, & periculum minans, indiſcreta & accelerata executio occaſionem probent vt oppreſſis impulſu natura licitum aliunde remedium quarendi, num. 30.

Diſpendia longè maiora conſiderantur in remotis locis, quàm in proximis, num. 32.

Hiſpaniam in extremis terrarum ſedere, eſſéque principium & finem Europa, & vniuerſi Orbis, apud omnes Geographos conſtans eſt, num. 32. & ſeqq.

Prophetiam Iſaia c. 18. loquentem de extremitate terrarum in Hiſpania verificari, declarant plures DD. num 33.

Spania (nomen Hebraicum ſignificans quid abſconditum) fuit appellata Hiſpania ob eius remotiſſimum ſitum, num. 34.

Inſula Cadiz vocabatur Gadeira *Gracè, ſignificans extremitatem terra, num. 35.*

Sacrum promontorium (Cabo de S. Vicente) Europa & Orbis terminus eſt remotiſſimus, n. 36.

Epitaphia notabilia ſepulchrorum recenſentur, quibus Hiſpania extremitas Orbis appellatur, num. 37. 38. & 39.

Cantabria ſita eſt in extremitate terra, & Orbis, num. 40.

Item Prouincia Hiſpalenſis, num. 41.

Item Regnum Gallecia (Authoris nobiliſſima patria) vbi eſt Promontorium Finis terræ *Sic dictum ob terra vniuerſa finem, num. 42.*

Nomen rei conuenire debet, num 43.

A nomine arguimus, cùm talis quis præſumatur, qualis denominatio demonſtrat, num 44.

Promontorium Finis terræ *Regni Gallecia ſemper, & vſque adhuc conſeruauit hoc nomen ibidem.*

Roma cum ſita ſit in medio Regnorum Chriſtianorum Europa, perneceſſè longè diſtat ab Hiſpania ſita in eius extremitate, num. 45.

Sedes Apoſtolica ſemper recognouit extremitatem Hiſpania, longum iter, & difficilem aditum, quam ideò excuſauit in multis non recipientibus dilationem, num. 46.

Hiſpania nunquam definiit recognoſcere Chriſti Vicarium vti caput Eccleſia vniuerſalis, n. 47.

Hiſpani Catholici antiquiſſimi gubernabantur cum aliqua independentia a Sed. Apoſtol. ob terrarum diſtantiam, & inconuenientia in tarda negotiorum expeditione & recurſu ad eam, n. 48.

Pontifices antiquitus creabant legatum à latere aliquem pralatum Hiſpania, ad euitanda inconuenientia, & diſpendia cauſata ob neceſſitatem recurrendi ad eos, num. 49.

Plurima Concilia celebrata fuere in Hiſpania, ad quorum Congregationem, & decretorum obſeruationem, nunquam adita fuit Sedes Apoſtol. ob longam diſtantiam, & tardam negotiorum expeditionem, num. 50.

Nec in cauſis criminalibus, & depoſitione Epiſcoporum ad S. Apoſtol. recurrebatur, num. 51.

Nec ad ipſam appellationes interponebantur, ſed cauſa penitus finiebantur in Hiſpania, ibidem.

Aſſertio Gerberti Epiſcopi Remienſis, dicentis, interiora Hiſpania Papa iudicia neſcire declaratur, num. 52.

Ex notiſſima difficultate aditus ad S. A. ob tam longam & remotam diſtantiam, & iter non tutum,

ſed

ſed plenum maris & terra periculis, iuſtitia legitimi recurſus ad Regem pro interim retinendis litteris Apoſt. probabiliter, & ſecurè deducitur, num. 53.

Pro vtilitate communi plura recepta ſunt contra rationem diſputandi, num. 54.

Publica vtilitatis cauſa etiam naturali iuri derogatur, num. 55.

Publica vtilitatis ratio quando vrget, Ordo eſt, ordinem non ſeruare, num. 56.

Ob neceſſitatem publicam vrgentem, & periculum imminens iura tranſgredi, & licita, licet indicantur aliàs probibita, num. 57.

Ob neceſſitatem vrgentem actus fieri poſſunt omiſſa ſolemnitate, & conſenſu alterius aliàs requiſiti & neceſſarij, num. 58.

Licentia Papa requiritur in oppoſitione tributorum comprehendente Clericos, etiam ad bonum & vtilitatem communem & publicam, num. 59.

Aditus ad Sedem Apoſtol. quando vrget neceſſitas publica, & imminet periculum, non requiritur, vt Princeps petat à Clericis contributionem, num. 60.

Neceſſitas habet ſecum diſpenſationem annexam cuiuſcumque probibitionis, num. 61.

Neceſſitas quando vrget, & periculum eſt in mora, facultatéſque laicorum non ſuppetunt notoriò, non conſulitur Sedes Apoſtol. pro imponenda contributione, num. 62.

Si ob mora periculum, & damnum publicum inevitabile conſenſus Papa baberi non poteſt, praſtitus hoc caſu à Papa intelligitur, num. 63.

Periculum inſtans, & diſtantia locorum excuſat ab Ordinis poſtulatione, num. 64.

In retentione Bullarum, de qua in Hiſpania verſatur vrgens neceſſitas, minans, aut imminens periculum in mora, difficilis aditus ad Papam ob extremitatem locorum, num. 65.

Exemptio Clericorum, & eorum bonorum non extenditur ad neceſſitatem naturalis defenſionis, num. 66.

Occurrere vrgentibus neceſſitatibus iuris naturalis eſt, à quo nulla poteſt perſona excipi, ibidem.

Ius naturale caret lege permiſſiua, probibitiua, & conſultiua, ibidem.

Neceſſitas & periculum in mora tribuit iuriſdictionem non babenti, num. 67.

Exempti ſi non babent iudicem in Regno, apud Regem conueniuntur, ne in eo deficiat iuſtitia adminiſtratio contra commune bonum, & in detrimentum populi, num. 68.

MVLTA *autem iure ciuili contra rationem diſputandi pro vtilitate*
1 *† communi recepta eſſe, innumerabilibus rebus probari poteſt*, docet Conſultus *in l. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquill*, & Pontifex *in cap. Abbat. §. fin. verſicul. Praſertim cum nonnulla pro vtilitata communi contra iuris aſperitatem ex aquitatis manſuetudine tolerari noſcantur de ſententia & re iudicata, lib. 6.* Omnes ferè Doctores, præſer-
2 tim Hiſpani tractantes † de iuſtitia recurſus ad Regem pro tollenda violentia illata à iudicibus Eccleſiaſticis, inter alias rationes communem vtilitatem, & bonum publicum pertingentes, ei amplius nituntur, quàm honeſtant, & qualificant difficiles aditus ad S. Apoſtol. ob longiſſimam abbinc diſtantiam, & periculum imminens, vrgentémque neceſſitatem, quæ nullatenus patitur dilationem, vt per Nos vidare eſt abundè, *in tract. de Regia protect. 1. part. cap. 1. praludio 3. à num. 99. cum ſequentibus*; vbi per plurimorum iurium ponderationem, rationes, & Doctorum allegationem hunc articulum accuratè reſolutum reperies.

Quæ ratio fortior eſt, & præſtantior inſurgit in hac, qua verſamur retentionis Regalia:
qua licet † vtantur omnes totius Orbis Princi- 3
pes Chriſtiani, ſicuti ex aliis plurimis Doctoribus adnotauimus infra *in cap. 2. num. 4. & 19. num. 25. & 37. & hac 1. part.* ex fundamentalibus rationibus ſcriptis partim per Doctores, partim per Noſmet nouiter & vtiliter conſideratis *in cap. 1. & ſeqq. hac 1. p.*

Adhuc tamen Regi Noſtro Catholico præter generalia fundamenta omnibus Chriſtiani
Orbis † principibus communia. Hoc aliud im- 4
penetrabile ſuperadditur, quòd Hiſpaniarum Rgna in vltimis Europæ, Orbiſque & terræ finibus ſita ſunt (vt mox apparebit) & longiſſimè diſtantia è Romana Curia, cuius aditus ob id difficillimus redditur: & non niſi poſt longiſſimum temporis ſpatium, maximáque, & nouiſſima terræ ac maris pericula, à qua impoſſibile
foret remedium ſperare, † niſi iam demum lit- 5
terarum ſuarum executione peracta, violentia illata, & ſcandalo iam ruente, & iacturam Reipublicæ operante: quippe executores earum, velut fulgur ad executionem, & inde ruinam populi feſtinanter currunt, quibus ſi celeriter & opportunè non occurreretur, per hoc ſalubre (etſi inſtantaneum, & breui duraturum) præſidium retentionis (quo illorum furor detinetur, & modeſtè per Senatum temperatur) vt in executione tot populo Chriſtiano noxiua, & ſcandaloſa, ſuperſedeant interim dumtaxat, quòd de inconuenientiis periculo, & damnis, (iuxta Canonum permiſſionem, de quibus infra *c. 3.* per totum) conſulatur Romanus Pontifex, & per humilem ſupplicationem certius de veritate, & legitima cauſa inſtruatur, inde ſperetur & remedium quieti Reipublicæ magis congruens, & conueniens; certè facilè periclitaretur Reſpublica hæc, & ſcandalis vreretur, atque inde pax publica & ſtatus Regni tranquillus turbaretur, quoniam non niſi in congruo tempore, & intempeſtiuè poteſt à Seda Apoſtolica ſperari remedium, quando iam nec prodeſſe poteſt, nec ad aliquid proficere.

Hanc conſiderationem in iis terminis de re-
curſu ad Principes † temporales cæterarum di- 6
tionum comparatione ad Regem noſtrum Catholicum, & Regna Hiſpaniarum reperio ſingulariter feciſſe Camillum Borrellum *in tractat. de praſtantia Regis Catholici, cap. 71. à num. 58.* qui *in num 59.* ſic ait: *Ne perturbetur ſtatus Regni tranquillus praſertim ſubditorum Laicorum, maximè quia in hoc Regno Neapolitano, quòd viciniſſimum eſt Summo Pontifici, & Vrbi Romana, qui ſtatim adiri poſſit, cuius contrarium militat in Hiſpania, vt propter longinquitatem, & Romana Curia diſtantiam Rex, ſuique Magiſtratus modeſtè Clericales contumelias, inter ipſos vertentes compeſcant*, etiam aduertit Villalobos, &c.

Cuius aſſertio & ex eo iuſta redditur, quod
Nos in iiſdem † terminis poſt alios Doctores 7
adnotauimus *tract. de Regia protection. 1. part. cap. 1. num. 100. & 101.* vt ea prouincia longè diſtare dicatur à Romana Curia, quæ ſita ſit

vltra

vltra terminos, & confines Italiæ: pro quo
8 adeſt textus expreſſos ſignanter loqoens † de
tis Hiſpaniarum Regnis, atque etiam nomina-
tim de Regno Galleciæ (dulciſſima patria No-
ſtra) *in cap. cum longè 93. diſtinction.* qoem ex
pluribus doctrinis iuribúſque exornauimus in
loco, vbi proximè allegato, & num ſequent. &
ex aliis valdè ſingularibus exornabitur vlterius
hoc *in §. à num. 46. & ſequentibus.* Nec non ex
aſſertione Geographorum omnium protinus de-
ſcribenda, boc ipſum clarius apparebit ad ſe-
curitatem, & maiorem cautionem iuſtitiæ Re-
tentionis litterarum Apoſtolic. ab ipſamet ne-
ceſſitate inuentæ in Hiſpania, & ſalubriter in-
troductæ iure gentium & inſtinctu naturæ.

Idem etiam affirmant Flores de Mena *practi-*
9 *car. quaſt* † *lib. 1. quaſt. 11. à num. 8.* ibi: *Ob vi-*
tandas infinitas lites & importunas mollities, &
vexationes, quæ à Curialibus, aut ab aliis quoti-
die fiebant degentibus in remotis partibus, &c.
Hoc ipſum in his terminis conſiderat Pater
Henriquez *de Pontificis claue. in 3. tomo ſumma,*
tractat. de Pontific. claue. lib. 2. cap. 16. §. 1. in
gloſſa, littera D. cuius obſeruationem ad litte-
ram retulimus hac *1. part. cap. 2. à num. 70.* & ſi-
gnanter *num 74. & 75.* qui omnes Doctores vl-
tra Cenedum, & alios per Nos laodatos, *in tra-*
ctat. de Regia protection. dict. cap. 1. à num. 99. in
vnum & idem firmiter conueniunt: recurſum
ad Regem licitum reddi ex tam longa diſtantia
horum Hiſpaniarum Regnorum à Romana Cu-
ria, ad quam difficillimum eſt, imò impoſſibi-
le recurrere pro vitando periculo minante, at-
10 qoe etiam tollenda † violentia inferenda per
executores ſuarum litterarum, nec eos cogere
ad ſuperſedendum in executione, quoties ad id
ſubſit ioſta cauſa, & legitima à iure Pontificio
approbata, vt publicum Regni detrimentum
euitetur, cùm nullus adſit in iis Regois ſuperior
delegatis ſpecialiter datis à Papa, qui ea pote-
ſtate vti valeat; ad quæ rectè conducunt pluri-
mæ Sacræ Scripturæ authoritates cumulatæ ſu-
prà *c. 1. à n. 3. cum ſequentibus*; & præſertim illud
Pſalm. 81. *Deus meus es tu, ne diſceſſeris à me:*
quoniam tribulatio proxima eſt, quia non eſt qui ad-
iuuet. Ex quibus verbis clarè conſtat in tribula-
tionibus proximis, quàm damnoſa ſit longa di-
ſtantia, & diſceſſus protectoris remotus.

Clarè etiam, & ſingulariter hoc probat Iaco-
11 bus de Graffiis † *in deciſ. aureis, lib. 4. cap. 18.*
n. 119. dum ibidem circa explicationem Bullæ
Cœnæ Domini, ita ait: *Et cùm timeatur magnum*
grauamen irrefragabile, & non ita facilè haberi
poteſt recurſus ad Sedem Apoſtol. tunc enim lici-
tum eſt appellare, litteráſque Apoſtol. retinere, do-
nec ad Sedem Apoſtolicam recurratur; & hoc in-
telligitur in partibus longinquis, ſecus autem in
proximis.

Et hæc ratio difficilis aditus ad Sedem Apo-
12 ſtolicam, ob longam eius † diſtantiam, adeò
vrgens eſt ad inſtitiam recurſus ad Principem
ſecularem, pro tollenda inſtantanea violentia
per executores litterarum inferenda; vt etiam
hi Doctores, qui tepidè aequieuerunt Regio
huiuſmodi recurſui, imò & hi, qui incautè, &
intrepidè illum impognarunt, adhuc auſi non
fuerunt eandem denegare, & vim, & efficaciam
illius agnoſcentes, apertiſſimè fatentor; quod
vbicunque ratio hæc verſetor, ſemper licitus
erit, iuſtus & iure probabilis talis recurſus, teſte

Marta *de iuriſdiction. 1. part cap. 48.* qui *à num. 25.*
ait: quòd tunc diceretur Eccleſiaſticam poteſta-
tem deficere, ſi nimium abſens fuerit ſum-
mus ille Prælatus, à quo iuſtitia obtineri de-
bet, motus ex doctrina prudentiſſimi Nicolai
Babb. *in quodam ſuo conſilio, n. 33.* poſt *deciſ.* 181
Cacherani impreſſo, pro quo & ipſe Marta re-
ctè ponderat, & allegat text. *in cap. filiis vel ne-*
potibus 16. quaſt. 7. quo canone cauetur; vt hæ-
res eius qui fundauit, vel dotauit Eccleſiam, † ſi 13
viderit miniſtrum ex collatis rebus aliquid de-
fraudare, Epiſcopo corrigenda denuntiet; & ſi
Epiſcopus talia attentauerit, Metropolitano, &
ſi Metropolitanus, Regis hæc auribus intimare
non differat; ſed cur (quærit ipſe Autor) potius
Regi, quàm Papæ, omnium, præſertim ſpiri-
tualium Domino: ſoloit ex gloſſa ibi in verbo
Regis, dicente, vt eum corrigat, cum per Eccle-
ſiaſticum cogi non poteſt, pro quo allegat, *cap.*
adminiſtratores, & cap. Principes 23. quaſt. 5. vbi
† adminiſtratores ſecularium dignitatom, qui 14
ad Eccleſiarum defenſionem, rapacium refrena-
tionem conſtituti eſſe debent, quoties ab Ec-
cleſiaſticis viris conuenti fuerint, eorum queri-
monias attentius audiant, & ſecundùm quod
neceſſitas expoſcerit, abſque negligentia exa-
minent, ac diligenti ſtudio corrigant. Ratio eſt,
quia Principis officiom eſt liberare † de manu 15
calumniantium vi oppreſſos, *cap. 1. de pace te-*
nend. in princip. Bart. *in proœm. ff. in verſ. omnem,*
col. 2. & 4. præſertim Eccleſiaſticas perſonas;
quoniam Res, & perſonæ Eccleſiaſticæ † ne- 16
quaquam in tuto eſſe poſſunt, niſi eas & Regia,
& Sacerdotalis tegat poteſtas, *cap res 23. q. 5.*
cap. fin. diſt. 96. prout obſeruat dicta gloſſa per
Martam ponderata, & explicata.

Qui quidem Doctor Marta ad iuſtificationem
prædictorum † vlterius *in num. 27. & 28.* proſe- 17
quitur in hunc modum: certè melius dixiſſet
gloſſa, ideò à Metropolitano recurſum haberi
ad Regem, quia non ita facillimè Pontificis adi-
tus haberi poterat, tùm ex proprietate digni-
tatis, tum propter multitudinem negotiorum
Sedis Apoſtolicæ: imò propter loci diſtantiam,
vt dicit Samenſ. *in proœmio regular. Cancellar.*
quibus caſibus abſentia inducitur, & vbi peri-
culum † eſt in mora; multa permittuntur, quæ 18
aliàs non permittetentur, argument. *cap. cum*
Eccleſiarum, iuncta gloſſ de officio. ordinan.
cap. baptizarem, diſtin. 3. & dicit gloſſa *in cap.*
ſacro, §. caueant, in verſicul. Periculo moræ de
ſentent. excommun. propter periculum moræ
aliquando quem ſubiici iudici non ſuo, &
quod ob moræ † periculom non ſit conſulen- 19
dus Summus Pontifex, Abbas *in cap. non*
metus, column. penult. ver. Putarem, & col.
vltim. ver. Puto, de immunitate Eccleſiaſti-
ca. Hinc videmus D. Paulum timentem à
Iudæis occidi, qui in eum conſpirauerant,
miſiſſe adoleſcentem, qoi indicaret Tribuno
Iudæorum conſilium procedeodi, & occiden-
di illum, vt legitur *Actuum capit. 23.* ergo
propter moræ periculum, ne bona Eccleſiæ de-
lapidareotur, melius eſt haberi recurſum ad
Regem, &c.

In id ipſom coincidit nouiſſimè Antonius Dia-
na (qui aliàs acriter fert Regaliam recurſus ad
Reges, † ſicuti, & cæteras alias quas ab Eccle- 20
ſia obtinent) *in reſolut. moral. 1. part. tractatu de*
immunitate Eccleſiaſt. reſolutione 13. & ante finem

agnoſcit, quòd quando Prælatus Eccleſiaſticus,
ad quem poteſt recurri pro tollenda violentia,
longè diſtat, ita vt oppreſſus non poſſit illum
adire pro inſtante grauamine, vel etiam cæpto,
poſſe tunc Religioſum, vel Clericum recurrere
ad Principem ſeculatem, qualis eſt Rex, quia
quando periculum eſt in mora, licitum eſſe, ait,
21 † Principi ſeculari ad ſe aduocare cauſam Eccle-
ſiaſticam, & violentiam auferre abſque metu, &
incurſu cenſurarum Bullæ Cœnæ Domini, ex
Souſa *in d. Bulla cap. 15. diſp. 78. n. 2. & ſeqq.* &
Pottel. *in addition. ad dub. Regul. in fine operis,
verbo appellare, n. 3.* & ex Azor, & Bonacina.

Hoc ipſum agnouit ipſemet Diana, ibidem,
22 *in reſolutione* 17. qui † poſtquam amplexus fuit
contrariam opinionem, non poſſe nempe Epi-
ſcopos, & perſonas Eccleſiaſticas inobedientes
mandatis Principis, à Regno expelli (ad cuius
tamen veram reſolutionem conſulendus eſt Ca-
ſtillo *in tractatu de tertiis, cap. 41. à num. 186.
cum multis ſequentibus*, qui omnes Doctores ar-
ticulum tangentes, in vnum congerit) adhuc
tamen ipſum Dianam euicit vis, & efficacia ra-
tionis difficilis recurſus, & longæ diſtantiæ à
Sede Apoſtolica, atque periculi imminentis,
quam agnoſcens, dicit; quòd ſi tanta adeſſet
neceſſitas, quòd clarè periculum † eſſet in mo-
23 ra; tunc aduerſus Clericos & Epiſcopos turban-
tes pacem Reipublicæ, liceret Principi ſeculari
per modum iuſtæ defenſionis facere id, quod
recta ratio ad impediendum damnum Reipubli-
cæ imminens, neceſſarium eſſe dictauerit, ad
quod allegat Molinam *de iuſtitia & iure, tom. 1.
tractat. 2. diſputat. 31. concluſ. 4.* Salas *de legibus,
tractat. 14 diſputation. 14. ſection. 9. num. 111.* Ia-
nerium *in 2. 2. diſput. 4. quæſt. 4. dubio 1. num. 30.*
qui inſuper ex Zeuallos *in tract. de cognition. per
viam violent. part. 2. quæſt. 77. num. 9.* & Vgoli-
no *in Bulla Cœna cap. 11. p. 2. verſic. Aut eos,
§. 1. num. 3. in fin.* & Salzedo *in practic. crimin.
Canon. cap. 54. littera B.* repetit, id poſſe Prin-
24 cipes † facere de licentia Romani Pontificis,
vel quando graue ſcandalum, vel periculum
Reipublicæ timetur, & Romanus Pontifex con-
ſuli non poteſt, cuius rationem eam eſſe, inquit
Diana ipſe; quia quando non adeſt periculum
in mora, non habet locum modus iuſtæ defen-
ſionis, nam conditio neceſſaria ad iuſtam de-
fenſionem eſt, vt efficiatur cum moderamine in-
25 culpatæ tutelæ; ſed quando † Princeps poteſt
à Summo Pontifice defenſionem poſtulare, non
inculpatè ſe defendit: ergo, &c. remittens ſe ad
Suarez contra Regem Angliæ, *lib. 4. cap. 34.*

Hanc Dianæ reſolutionem latè examinat
Dom. Ioan. del Caſtillo *in tractatu de tertiis,
cap. 41. à num. 186. cum ſequentibus*, qui *num.* 190.
26 ipſius Dianæ † recenſet aſſertiones, & dicit
omninò facere pro recurſibus, quibus Senatus
Hiſpaniarum vtuntur in tollenda violentia per
Eccleſiaſticos Iudices illatas. Supponit enim
inde ipſe Caſtellus, omnes conditiones petitas
à Diana ad iuſtificationem recurſus Regia de
plano concurrere in violentiis illatis per eos, in
his Hiſpaniarum Regnis longè admodum à
Romana Curia diſtantibus, dum dicit; quòd ſi
ad Romanum Pontificem, vel Iudices alios Ec-
cleſiaſticos † recurri deberet, aut Sedis Apo-
27 ſtolicæ remedium expectandum eſſet, nunquam
in articulis violentiæ, & vis illatæ defenſio na-
turalis prodeſſet, & ſpe tantæ dilationis futuræ,
defectúſque naturalis protectionis ſuorum vaſ-
ſallorum (pertinentis priuatiuè ad Regem, non
ad ſuperiores Eccleſiaſticos) frequentiſſimè iu-
dices & executores violenter ſe geſſiſſent in
magnum ſubditorum omnium, & Reipublicæ
detrimentum, necnon in dedecus, & contem-
ptum Regiæ Maieſtatis, & authoritatis. Dicit
inſuper; quòd ſemper adeſt magnum pericu-
lum in mora in caſu inobedientiæ Eccleſiaſti-
cum, atque ideo modus iuſtæ defenſionis vrget
omnino, nec deficit conditio neceſſaria ad iuſtam
defenſionem, imo adeſt omnino, & fit cum om-
ni moderamine inculpatæ tutelæ, & quod ſi à
Romano Pontifice (proſequitur ipſe Caſtillo)
remedium † expectaretur, magnis inconuenien- 28
tiis, & ſumptibus, moleſtiiſque & vexatio-
nibus anſa, & occaſio daretur, & lites ipſæ deſe-
rerentur, executiuéque in caſibus iure non per-
miſſis vaſſalli iuribus, & rebus ſuis priuarentur,
nunquam etiam recurſus ad Regia Tribunalia
pro vi illata auferenda effectum ſortiretur, &
perinde eſſet, ac ſi recurſus ipſe tolleretur, aut
prohiberetur, ſi ad Romanum Pontificem partes
grauatæ tot ſumptibus, dilationibus, & cenſuris
ſuccenſi præcisè petere, & recurrere deberent.

Vtinam hæ rationes minantis periculi, vr-
gentis neceſſitatis, publici ſtatus † tranquilli
turbationis, & difficilis aditus ad Sedem Apo- 29
ſtolicam pro remedio vi oppreſſorum conſe-
quendo, hactenus conſideratæ, & per diſcur-
ſum amplius iuſtificandæ, ita efficaciter non vr-
gerent in his Hiſpaniarum Regnis, longè ad-
modum diſtantibus à Romana Curia, & quod
cauſæ, quæ paſſim ſe offerunt periculi, & ſcan-
dali, præſertim ex aliquot litteris perperam &
importunis precibus obtentis à Sede ipſa in de-
trimentum publicæ vtilitatis congruam pate-
rentur dilationem, facilem atque aditum ad
Sanctiſſimum, vt cuncta hæc intolerabilia ma-
la ceſſarent, & executores litterarum illa præ
oculis haberent, vt ſua ſponte iuxta Canonum
decreta, de quibus infra *cap. 3.* per totum, in-
celeri & indiſcreta imprudentéque executione
ſuperſederent, & Papam conſulerent.

At eorum imprudentia, indiſcreta celeritas
in exequendis litteris feſtinanter, † & longa 30
diſtantia (prohdolor!) occaſionem præbent
tanti damni, vi oppreſſis, & in anguſtia poſitis,
& vt plurimum Eccleſiaſtica cenſura ſuccenſis
& innodatis, petulanter, & feſtinè perquirendi
aliud, & licitum remedium, ipſius iuris natura-
lis impulſu, quo omnia animantia imbuuntur,
vt alibi latius ſcripſimus: recurrunt igitur ad
eum, Regem nempe, qui ſolùm creatus fuit &
deſtinatus ad vi oppreſſorum præſidium, quique
violentias, iniurias, & externa mala vaſſallorum
in ſuis Regnis auertere omni ſtudio tenetur, &
in ſomnis ſuper eorum quiete & pace vigilare.

Et ſi (vt à principio huius, §. diximus) om-
nibus licet Principibus Chriſtiani Orbis reten-
tionis litterarum Regalia vti, propè † Roma- 31
nam Curiam degentibus, quibus facilè patet
aditus ad eam recurrendi, vt in totius Italiæ Di-
tionibus; quantò magis potentiſſimo Regi no-
ſtro Catholico in ſuis Hiſpaniarum Regnis tam
remotis, & longè ab ea diſtantibus hoc licebit?
quorum ob id diſpendia longè maiora ſunt, &
conſiderantur, vt in ſimilibus terminis pruden-
ter argumentatur Pontifex *in cap. vnico de Cle-
ricis ægrotantib.* ibi: *Verùm ne hoc prætextu*

Eccleſia

Digitized by Google

*Eccleſia (exiſtentes præcipuè in remotis) diſpendia
patiamur, Nos earum in hac parte indemnitatibus
præcauere volentes*, &c.

Conſtans eſt etenim apud Geographos, Hi-
ſpaniam in extremis terrarum ad Solis Occa-
32 ſum ſedere, eſſéque extremum principium † &
caput totius Europæ, necnon vniuerſalis terræ
& Orbis finem, & extremitatem, iuxta Pli-
nium *de naturali hiſtoria*, *in proœmio* poſt me-
dium, & *in cap. 1. in principio*, Mariana *de rebus
Hiſpaniæ*, *cap.* 2. à principio, Ambroſius de
Moralea, *lib.* 8. *cap.* 20. *& cap.* 48. D. Didacus
del Caſtillo, *cap.* 10. Eſtrabon. *de ſitu Orbis*,
lib. 3. à principio, Maluenda *lib. 3. de Antichriſto*,
cap. 12. & cap. 17. & lib. 5. cap. 12. & poſt plu-
rimos alios eruditè tractat diligentiſſimus Fra-
ter Ioannes de la Puente *in conuenientia vtriuſ-
que Monarchiæ*, *lib.* 3. *cap.* 19. §. 1. per totum,
& §. 2 *pagin.* 121. vbi accuratè, & valdè ſingu-
33 lariter interpretatur, & declarat † illam pro-
phetiam Eſaiæ *cap.* 18. *Ite Angeli veloces ad
gentem conuulſam, & dilaceratam, ad populum
terribilem, poſt quem non eſt alius*; vt intelliga-
tur de Apoſtolis miſſis ad prædicandum in Hi-
ſpaniam, in qua verba eius verificantur, eò
quòd ſit ſita in extremis Orbis, & totius terræ,
poſtquam alius non eſt populus, & iterum *in lib.*
1 §. 2. *ad principium*, ita ait: *Es España la vltima
tierra del mundo; no es paſo para otras Prouincias,
como le ſon Italia, Grecia, y Tracia, y eſta di-
ſtancia è independencia es cauſa de que ſe ignoren
nueſtras coſas.*

Et in hoc ſenſu voluere aliqui, qood no-
men *Spania*, quo antiquiſſimi has denominaue-
34 re † prouincias, eſt Hebraicum, ſignificans ab-
ſconditum, & occultum; ex eo quòd id quod
longè abeſt (prout eſt Hiſpania vltima terrarum
Occidentalium) quaſi quid abſconditum oc-
cultum & coopertum videatur, vt videre eſt
per Pinedam *de verbis Salomonis*, *lib.* 4. *cap.* 14.
35 *pagina* 187. vbi allegat † Stephanum antiquiſſi-
mum Geographum loquentem de Inſula Cadiz,
& dicentem vocari *Gadeira*, quòd Græcè ſigni-
ficat extremitatem terræ, in illis verbis: *Gadei-
ra Vrbs & Inſula in mare Oceano, anguſta, & ob-
longa, quaſi faſcia, ſic dicta veluti Giſdeira, ideſt
extremitas terræ.*

Et Eſtraboo *lib.* 3. *de ſitu Orbis*, loquens de
ſacro Promontorio, hoc eſt Cabo de Sanuicen-
36 te, † ita ait: *Hoc enim non Europæ modò, ſed
Orbis vniuerſi in Occidentem remotiſſimum ſignum
terminatur.*

Hoc etiam nomine antiquiſſimi declararunt
37 Hiſpaniam in ſuorum † ſepulchrorum epita-
phiis, prout vnum cuiuſdam militis Italiç oriun-
di refert Ambroſius de Morales, *lib.* 8. *c.* 8. affir-
mans fuiſſe inuentum in Caparra, antiqua ciui-
tate penes Placentiam, & Caſtillo *cap.* 10. dicit,
fuiſſe inuentum Ezije, quod ſic ſe habet.

Quam. varia. hominum. fata. Ortus. in.
Marſis. Domitius. Toranus. vltimas.
adij. terras. arma. ſequutus. infœlicia.
GN Pomp. hîc. occubui. &c.

Quòd Hiſpanicè tranſcriptum ſic inquit; *Quan
diuerſos ſon los hados de los hombres; Yo Domicio
Terano naci en los pueblos Marſos de Italia, vine
à eſtas poſteras partes del mundo, ſiguiendo las
deſdichadas armas de Gneyo Pompeye, cai aqui
muerto † en la batalla.* Lapis alter fuit repertus 38
in ciuitate Eboræ Regni Luſitani ſuper ſepul-
chro Sertorij, ita ſubſcriptus.

Sertor. Luſit. Dux. in. extrem. Orb plaga:
D. immort. vouet. anim. buſto. cor-
pus. &c.

Cuius Hiſpanica traductio hoc indicat: *Sertò-
rio Capitan de los Luſitanos, aqui en eſta poſtrerà
Region del mundo, ofrece ſu alma à los Dioſes in-
mortales, y el cuerpo à la ſepultura*; quod epita-
phium refert Ambroſius de Morales *lib.* 8. *c.* 20.
alter etiam † repertus fuit in ciuitate Gienenſi 39
hoc eſt de Cádiz in bonc modum.

Heliodorus. inſanus. Cartaginenſis. ad
extremum. Orbis. Sarcophagò. teſta-
mento. me. hoc. iuſſi. condier. vt vi-
derem ſi. me. quiſquam. inſanior. ad:
me. viſendum. vſque. ad. hæc: loca:
penetraret.

Qui volgari lingua hoc importat: *Yo Eliedoro
loco, natural de Cartago, en mi teſtamento mè
mandè enterrar en eſte ſepulchro, aqui en lo po-
ſtrero del mundo, para ver ſi auria otro mas loco
que yo, que poruerme llegaſſe haſta eſte lugar*; cuius
meminere Cyriacos Anconitanus *in libro ſcri-
ptionum antiquarum*, Petrus Apianus *de antiqui-
tatibus*, & Ambroſ. de Morales *in eodem tracta-
tu*, laudati per Fr. Ioanonem de la Puente *in con-
uenientia vtriuſque Monarchiæ*, *lib. 3. cap.* 19. §. 1.
prope finem, qui *in* §. 2. abundè probat Canta-
briam † eſſe ſitam in extremitate terræ, & Or- 40
bis, & de prouincia Hiſpalenſi, quo ſignificatu
Hercules † affixit columnas circumſcriptas, *non* 41
plus vltra, Frat. Ioannes de la Puente vbi pro-
ximè, §. 2. à principio videndus.

Atque tandem de Regno Galleciæ nobiliſſi-
mo admodum, atque ſemper fideliſſimo; & no-
ſtra † cariſſima ac dulciſſima patria teſtimo- 42
nium præbet apertum *Promontorium finis terræ*,
Cabo de Finis terræ, vulgo ſemper appellatum,
non procul à ciuitate Corumnæ (à qua & ego
oriundus) ita dictum & nominatum, eò quòd
Finis terrarum, & Orbis ſit, vt rei nomen re-
ctè conueniat, † ex §. *eſt & aliud inſtitut. de dona-* 43
tionibus, *l. cum multa* 20. *C. de donationibus ante
nuptias*, §. *in reliquam*, *verſic. cuius audiueres, &
ibi gloſſa, verbo Iuſtinianum, in proœmio Dige-
ſtorum*, *cap. Michael. de filiis presbyteror*, *cap.
per tuas*, *de probationibus*; & † ab ipſo nomine 44
arguatur, cùm talis quis præſumatur, qualis de-
nominatio demonſtrat, Menochius *de præſum-
ptionibus*, *lib.* 6. *quæſt.* 30. plurima de hoc conge-
rit Gratianus *diſceptation. forenſibus*, *tome* 4. *cap.*
798. *n.* 34 *& ſequentibus*, & Camillus Borrellus *de
præſtantia Regis Catholici*, *cap.* 5. per totum,
præſertim *à num.* 8.

Quod eſt in iſtis terminis aſſerit Florian. de
Ocampo, *lib. 1. c. 1.* Pater Ioannes de la Puente *in
conuenientia vtriuſque Monarchiæ*, *lib.* 3. *c.* 19. §. 1.
col. 4. in principio, ibi: *A cierta punta que haze el
Reino de Galicia dentro del mar Oceano, llamaron,
Finis terræ, y haſta oy retiene el miſmo apellido.* Et
hæc extremitas, longáque diſtantia horum † Hi- 45
ſpaniarum Regnorum inſuper, & ex eo patet,
quod ſcriptū reliquit ipſemet Ioann. de la Puen-
te, vbi proximè, *lib.* 5. *c.* 4. §. 2. prope principiō, ſic

 dicens:

dicens: *La primera reſide en el Obiſpo de Roma,*
Padre vniuerſal de los Fieles, de quien ſe deriua
toda noticia Catolica, tiene ſu ſilla en medio de
los cuerpos celeſtiales, quiero dezir, de los Reinos
de la Igleſia; porque la ciudad de Roma, patria
commun de las gentes, eſtà en medio de las Nacio-
nes Chriſtianas, que deſde el principio de la Igle-
ſia haſta oy han conſeruado la Religion, que vna
vez recibieron; qui Author ne ab aliquo repre-
henderetur, ſeipſum gloſſauit, & generalem
illam aſſertionem reſtrinxit, & coarctauit ad
Regna Europæ, *in Gloſſa marginali, littera D.* ibi:
Quales ſon las naciones Catolicas de Europa, cuyo
coraçon y medio es Roma; nam ſi Hiſpania ex-
tremitas ſit Europæ, & Finis terræ, ſequitur
tum multum diſtare à Roma, tum etiam com-
paratione ad cætera Regna intermedia, multò
maiorem rationem militare in iſtis Hiſpania-
rum ad iuſtitiam retentionis litterarum ex ha-
ctenus abundè comprobatis.

Semper enim Sancta Romana Sedes, Re-
géſque Hiſpaniæ, & eius habitatores recogno-
46 uerunt † longiſſimam diſtantiam à Romana
Curia, difficillimum & periculoſum aditum, ita
vt in multis Hiſpaniam excuſauit neceſſitas vr-
gens ab illius aditu, provt ſignanter & in ter-
minis probat text. ſingularis *in cap. cum longe*
63. diſtinctione; *cum longè* (inquit Pontifex)
latèque diffuſo tractu terrarum commeantium, im-
peditur celeritas Nuntiorum, quo aut non queat
Regis auribus decedentis Præſulis tranſitus inno-
teſci, aut de ſucceſſore morientis Epiſcopi libera
Principis electio præſtolari, naſcitur ſæpè, & no-
ſtro ordini de relatione talium difficultas, & Regia
poteſtati, dum conſultum noſtrum pro ſubrogan-
dis Pontificibus ſuſtinet innumeroſa neceſſitas. Vn-
de placuit omnibus Pontificibus Hiſpaniæ, atque
Galliciæ, vt ſaluo priuilegio vniuſcuiuſque prouin-
ciæ, licitum moneat deinceps Toletano Pontifici,
quoſcumque Regalis poteſtas elegerit, & iam dicti
Toletani Epiſcopi iudicium dignos eſſe probauerit,
in quibuslibet Prouinciis, & in præcedentium
ſedibus præficere Præſules, & decedentibus Epi-
ſcopis eligere ſucceſſores: conſonat text. *in cap.*
iuxta patrum, & Canonum inſtituta, omnes Epi-
ſcopi, qui huius Apoſtolicæ Sedis ordinationi ſub-
iacent, qui propinqui ſunt, annuè circa Idus Maij
Sanctorum Principum Apoſtolorum Petri, & Pauli
liminibus præſentemur, omni occaſione ſepoſita.
Qui verò de longinquo, iuxta Chirographum ſuum
impleant. 63. diſtinction.

Circa quod ſingularis adeſt obſeruatio dili-
47 gentiſſimi † Fr. Ioannis de la Puente *in dict.*
tractat. de conuenientia vtriuſque Monarchiæ, lib. 1.
cap. 11. §. 2. in hæc: *Nunca Epaña dexò de reco-*
nocer al Vicario de Chriſto, como à Obiſpo, vni-
uerſal de los Fieles, y cabeça de la Igleſia (quòd
in margine comprobat ex quadam *Epiſt. Epi-*
ſcoporum Hiſpaniæ ad Papam, apud Cæſarem
Baronium, *tom. 6. anno 463. num. 22.* Maluen-
48 dam *lib. 2. de Antichriſto, cap. 1.*) *pero † gouer-*
nauanſe los antiquiſſimos Catolicos de Eſpaña con
alguna independencia de la Igleſia Romana, por
la diſtancia de las tierras, y por los inconuenientes
que hallaron aquellos ſantos Prelados Padres de
nueſtra Fè, en vagar los Eccleſiaſticos, y en la di-
lacion del deſpacho, y en los recurſos y apelaciones
al ſupremo Tribunal: y para euitarlos hazian los
Papas Legado à Latere à vno de los Obiſpo de
49 *Eſpaña*: provt fuiſſe † Ioannem Epiſcopum
Tarraconenſem: Saluſtium Epiſcopum Hiſpa-
lenſem, probat Ipſe in Gloſſa marginali, *litte-*
ra C. ex Epiſtolis Papæ ad eoſdem Epiſcopos &
Legatos, *tomo 1. Conciliorum in Hormiſda*, Ba-
ronio *tom. 6. Annalium, anno 517. num. 63.*
item Leandrum, & S. Iſidorum Hiſpaniarum
Prælatos fuiſſe ſimiliter legatos à Latere S. Se-
dis Apoſtolic. ex Loaiſa *de primatu Eccleſiæ To-*
letanæ, §. 5.

Qui Fr. Ioann. de la Puente ad alia ſpecialia
deſcendens proſequitur provt in verſ. *Ninguna*
† nacion Catolica ha celebrado mas Concilios, ad 50
quorum conuocationem & Congregationem,
decretorúmque obſeruantiam nunquam recurrit
ad Romanam Curiam ob longam diſtantiam, &
difficilem aditum, atque expeditionem admo-
dum moroſam & tardam: item † nec in cauſis 51
criminalibus, nec in condemnatione, & depo-
ſitione Epiſcoporum recurri ad Sedem Apoſto-
licam, nec ad ipſam appellationes interponi;
ſed in Hiſpania cauſas omnes definiri, & vlti-
mo terminari, affirmat ibidem ex variis exem-
plaribus à ſe adductis in verſiculo, *en las cauſas*
criminales, ita concludens: *Y pues no apelò para*
la Igleſia Romana, acà fenecian las cauſas, y no
eſtaba mas pueſto en platica recurrir à la Igleſia
Romana; quod per multi temporis ſpatium hanc
eandem independentiam à Romana Curia per-
duraſſe in Hiſpania, quouſque penitus ab in-
ternis inimicis quieuit, & Bellorum incendium
ceſſauit; quo ſenſu intelligenda eſt aſſertio Ger-
berti inſtituti † Epiſcopi Remienſis, quando tra- 52
ctans de actis Synodi Remenſis loquens de Pa-
pa, ita ait: *Interiora Hiſpaniæ eius iudicia ne-*
ſciunt; quem in abſoluta, & in diſcreta propo-
ſitione mentiri dicunt Maluenda, *lib. 2. de Anti-*
chriſto, c. 1. & Frat. Ioan. de la Puēte vbi proximè
dict. §. 2. in gloſſa marginali, littera A. ad finem.

Suppoſita igitur hac notiſſima difficultate
aditus ad Sedem Apoſtolicam, ob tantam ex-
tremitatem, † longiſſimámque diſtantiam ab 53
iſtis Hiſpaniarum Regnis, admodum ab illa
remotis, itérque difficillimum & plenum peri-
culis maris, & terræ, & vt plurimum Bellis, &
inimicis glorioſiſſimæ Maieſtatis, & tantæ po-
tentiæ & felicitati Noſtri Regis Catholici
inuidis (qualem nullus vnquam vniuerſi Or-
bis Monarcha, alius conſequutus fuit, nec ha-
bet) impeditum; atque ſimul ſtante, inſtanté-
que & vrgente neceſſitate, & periculo violen-
ter & feſtinanter exequendi litteras Apoſtolicas
in detrimentum publicæ vtilitatis, & in ſcan-
dalum populi, licitus & omni iure permiſſus
iudicandus erit iſte ad Regem recurſus Reten-
tionis, ne executor, interim quod conſulitur,
& inſtruitur Sanctiſſimus de legitima ſuſpenſio-
nis cauſa, litteras exequatur, ſed potius ſuper-
ſedeat, provt ex Pontificalium Canonum de-
cretis tenetur ad latè tradita per Nos, infra
cap. 3. per totum.

Multa autem (vt ad initium huius, §. re-
deamus) *iure ciuili contra rationem diſputandi*
pro vtilitate communi † recepta eſſe, innumerabi- 54
libus rebus probari poteſt, dicit Conſultus *in l. ita*
vulneratus & legem Aquili, quam exornant
latiſſimè Zeballos *communem contra commun.*
4. part. queſtion. 906. ex numer. 341. & ſe-
quentibus, Dom. Ioan. Valençuel. Velax-
quex *in conſil. 99. per totum*; dicens cum aliis
plurimis Doctoribus, quòd publicæ † vtilitatis 55
cauſa

canſa etiam naturali iuri derogatur, & copioſè
per Nicol. Balni. *in ſuo conſilio poſito poſt deci-
ſion.*68. Octauiani Cachetani *num.* 31. ex mul-
torum obſeruatione, quòd ex magna & publica
cauſa licitum eſt, legem tranſgredi; & addit,
quòd quando publicæ vtilitatis ratio vrget, or-
dinem non ſeruare, ordo eſt.

Quòd multo magis procedit, in caſu vrgen-
tis neceſſitatis, & inſtantis periculi dilationem
56 non patientis. Ob neceſſitatem namque † publi-
cam, quæ vrget, vt illi conſulatur, & occurra-
tur, leges etiam, & iura tranſgredi licet. Nec-
non quàmplurima permittuntur, quæ aliàs eo-
dem iure ſunt prohibita. Adeò vt in omni di-
ſpoſitione, quantumcumque generali, ſemper
vrgentis neceſſitatis cauſa excepta intelligitur,
ſicuti abundè videre eſt ex cumulatis per Ca-
ſtillo *controuerſiarum, tome* 3. *cap.* 113. *num.*
15. 18. *&* 19. & ſuperiùs à *num.* 4. cum ſequen-
tibus.

Quia neceſſitas nulli legi ſubiicitur, ſed ſu-
58 pra legem eſt, † & ipſa facit legem, nec eſt cul-
pabile quod fit neceſſitate cogente, adeò vt pro-
pter neceſſitatem vrgentem poſſunt fieri actus
ſine voluntate expreſſa, & conſenſu eius, qui
aliàs deberet concurrere, & requirebatur, at-
que neceſſarius erat: Decius *in conſ.*51. *num.* 1.
& 2. *lib.* 3. Viuius *deciſ.* 213. *per totam, lib.* 2.
Matienzo *in l.*1. *tit.*10. *gloſ.*21. *ex num.*7. Thu-
ſcus *littera N. concluſ.* 18. *&* 19. *& ſeqq. vſque
ad concluſ.*24. Cacheranius *deciſ. Pedemonta.*68.
*num.*26. *& tribus ſeqq.* Bobadilla *lib.*2. *cap.*18. *ex
num.* 316. *& ſeqq.* plurimi recenſentur per Caſtillo
controuerſ. tome 6. *cap.* 113. *num.* 19. *& ſeqq. &
antea ex num.*15.

Hinc eſt, quòd licet requiratur & neceſſaria
ſit præcedens licentia Romani Pontificis, vt ob
59 † neceſſitates publicas & communes & mixtas
laicorum, & Clericorum, tributum & contribu-
tiones Eccleſiaſticis perſonis imponantur, vt
poſt longam diſputationem rectè obſeruat Ca-
ſtillo *de tertiis, capitul.*9. *à n.*32. cum multis ſe-
quentibus.

Tamen quando neceſſitas publica ita vrgeat,
60 vt periculum ſit in mora, † ita vt non poſſit
prius conſuli nec adiri Sedes Apoſtolica, abſ-
que magno detrimento, & periculo Reipubli-
cæ; tunc licitum eſſe Principi temporali, hu-
iuſmodi exactiones neceſſarias Clericis etiam
imponere, & exigere, vt tanto damno publico
celeriter occurratur, cum neceſſitas faciat lici-
tum, quòd aliàs eſt illicitum, & habeat ſecum
diſpenſationem annexam cuiuſcumque prohi-
bitionis, aut requiſiti in contrarium. Imò, &
permiſſionem expreſſam habere videatur ex
naturalis, & diuini iuris ratione, eò quòd ne-
ceſſitas nulli legi ſubijciatur, vt permulti com-
muniter probant. Pater Ludouic. Molina *de iu-
ſtitia & iure, tomo* 5. *diſp.*672. *col.* 3. *in fin.* Marta
*de iuriſdict.*4.*p. caſu* 1. *n.*48. *&* 49. poſt Alexan-
drum, Signorolum, Socinum Seniorem, Gail,
Iſernia, Afflict. Couar. Calderinum, Federicum
de Senis, ſummam Angelicam, Speculatorem,
Turrecrematam, Zauarellam, Lucam de Penna,
Archidiach. Collectarium, Innocentium, Berta-
61 chinum, Bartol. Albericum, † Iacob, Burrica-
tium, Cepola, Plateam Batulum, Nicol. de Nea-
poli, Pariſi, Corneum, Ripam, Bertrandum, De-
cianum, Menoch. Ducñas, Octauian. Abendañ.
Mexiam, Mencacha, Salzed. Franchis, Guido
Papa, & alios, quos pro hac hac parte ita lau-
dat, & intelligit ipſe Marta. Poſt quos, elegan-
ter articulum hunc reſoluit & fundat Lucas de
Penna, *in l. cum ad feliciſſimum, C. de quibus
muner. vel præſtat. nemin. liceat ſe excuſare, ver-
ſic. Sed iam hodie* à princip. *& à num* 6. & per
eundem Abiles *in capitibus Prætorum* 23. *gloſſ.
Ordin. num.*5. *& ſeqq.* vbi exclamat hanc Lucæ
de Pennæ obſeruationem, Rebuffus *etiam in
conſtitut. Regalib. Galliæ, tit. de ſentent. prouiſio-
nalib. art.*3. *gloſ.*6. *pag.*268. Ludouicus Mexia *in
pracmat. taxa panis, concluſ.* 1. *num.* 60. *&* 61.
*fol.*21. *& concluſ.*5. *num.*63. *& ſeqq.* Nicol. Baluſ.
in conſilio, quod habetur poſt *deciſ.* 68. Octa-
uiani Chachetian. *n.*29. *& ſeqq.* ſequitur etiam,
& validiſſimè comprobat Octauianus ipſe *dicta
deciſ.*68. *ex num.* 4. *vſque ad num.* 13. *& num.* 20.
& 21. vbi concludit cum aliis authoribus, quos
citat: quòd quando imminet neceſſitas, & pe- 62
riculum eſt in mora, facultateſque laicorum
notoriè non ſuppetunt, non eſt conſulendus
Romanus Pontifex, & ſic locum non habere
deciſionem, *cap. non minus, & cap. aduerſus de
immunitat. Eccleſiaſt.* & repetit *num.*13.24. *&* 30.
& 31. Zeball. *commun. contra commun. tom.* 2.
*q.*578. in fin. in illis verbis: *Sed ſi fuerit immi-
nens periculum in mora, ſi recurratur ad Roma-
num Pontificem, tunc recedendum eſt à regulis iu-
ris*, Gutierr. *practicar. q. lib.*1. *q.* 3. *num.* 4. *&* 5.
Olanus *in antinomia iuris litter. C. num.*38. Aze-
bed. *in leg. tit.* 3. *lib.*1. *Recopil. num.*6. *&* 7. con-
ſtanter Menochius *in conſ.*800. per totum, *lib* 8.
& melius *in conſ.* 1000. *num.* 36. *&* 37. *&* 38.
*lib.*10. vbi hanc concluſionem ſecurè affirmat,
& per plurimorum allegationem † idem tenet 63
Auguſtinus Barboſa *in collect. ad cap. peruenit,
de immunitate Eccleſiarum*, vbi concludit, quòd
quando propter moræ periculum, & damnum
ineuitabile, conſenſus Papæ haberi minimè po-
teſt, tunc tacitè in hoc caſu ab eodem Roma-
no Pontifice præſtitus cenſetur, notanter quo-
que Pater Suarez *in defenſion. Fidei lib.* 4. *immu-
nitat. Eccleſiarum, cap.* 26. *num.* 18. *fol.* 296. in
fin. in his verbis: *Solum ergo limitari poteſt illa
concluſio in caſu vrgentis neceſſitatis, quando eſt
periculum in mora, quia neceſſitas caret lege*,
&c. Bobadilla *in politica, lib.*2 *capitul.*18. *n.*315.
*vſque ad num.*326. *&* 332. ibi: *Ni la † inſtancia* 64
*del peligro, y diſtancia del lugar le dieſſen à eſpe-
rar otra orden y decreto*, latiſſimè diſputat, & per
plurimorum Doctorum obſeruationes hanc
eandem opinionem veram reſoluit nouiſſimè
Caſtil. *in tractatu de tertiis, cap.*9. *à num.*32. cum
multis ſeqq.

Sic igitur cum in noſtro caſu, quo verſamur,
concurrat vtilitas publica, † & eius damnum, 65
vrgens neceſſitas, inſtans periculum dilationem
non patiens, ac locorum longinquitas, maxi-
màque extremitas, & in Regno non adſit alius
qui poſſit reprimere violentiam executoris Se-
dis Apoſtolicæ: vt ſaluti publici ſtatus conſula-
tur, licitus redditur, & iure permiſſus recurſus
ad Regem, antequam adeatur Sedes Apoſtolica,
vt interim ſuperſedeat executor in litterarum
executione; prout † eleganter obſeruat Boba- 66
dilla (maximæ authoritatis Doctor) *in politic.
lib.* 2. *cap.*18. *à num.* 284. *cum ſequentibus, &
num.* 297. *fallentia* 23. ita ait: *Y porque ſu
exception y franqueza concedida à la dignidad,
à à la Religion, à a las perſonas no ſe eſtiende*

*à la neceſſidad de la natural defenſa, ni à la pu-
blica de conſeruar el bien commun, ni à las oppreſio-
nes, &c. Porque eſta neceſſidad ſiempre queda ex-
ceptuada*; & memorabiliter comprobat, *num.* 316.
ſic ſcribens: *Porque ſocorrer à las vrgentes y ex-
tremas neceſſitades, es de derecho natural, del qual
ninguna perſona ſe puede exceptuar, pues en el no
cabe diſpenſacion. Y anſi aunque los Eccleſiaſticos
ſean exemptos por ſus perſonas y haziendas, &c.
Pero en llegando al derecho natural ſon obligados,*
qui *num.* 317. ſic ſcribit: *Porque la neceſſidad no
tiene ley permiſiua, ni prohibitiua, ni conſultiua,*
& *num.* 318. *Y por la neceſſidad muchas vezes ſe
alteran, y diſpenſan los preceptos, no ſolo del de-
recho humano, ſino del natural y diuino*; itaque
perſuadente ad hoc iuſta & legitima cauſa, cum
antea ſit impoſſibile ipſam Sedem adire, & ne-
ceſſitas vrgeat, periculum ſit in mora, quod
67 tribuit iuriſdictionem † non habenti, etiam
contra Clericum, & ex aliis fundamentis ex hoc
capite legitimum eſſe recurſum ad Regem, aco-
ratè comprobauimus *in tract. de Regia protect.* 1.
part, cap. 1. *à num.* 99. *cum ſequentibus*, cui & hoc
§. addere poteſt, cui reſolutioni rectè inſuper
conducunt, quæ ſcripſimus infrà hac 1. *part.
cap.* 10. *§. vnico, num.* 31. *& à num.* 36. *& ſequen-
tibus*; & melius quæ poſt plurimorum relatio-
nem diximus 2. *part. cap.* 11. *à num.* 87. *& ſe-
68 quentibus*. Firmantium de cauſis † exemptorum
non habentium in Regno iudicem proprium
poſſe Regem cognoſcere, ne iuſtitia careat in
detrimentum, & pernitiem vaſſallorum ſuorum.

CAPVT II.

Retentio Bullarum ex vera violentiæ cauſa, an in Bulla Cœnæ Domini expreſsè prohibeatur, vel expreſsè, aut virtualiter, (ſupplicatione præmiſſa) permitatur.

SVMMARIVM.

Ex origine iuris naturalis gentium, diuini, & poſitiui prouenit, Principem poſſe obuiare violentis executionibus litterarum Apoſt, num. 1.

Littera Apoſtolic. in his Regnis Hiſpaniarum multis in caſibus ad ſuprema Tribunalia vehuntur, vt examinentur, an quid contineant in damnum Regis, aut Regni, aut contra publicam vtilitatem, num. 2.

Littera Apoſtolica in pernitiem Reipublica Eccleſiaſtica, ſpiritualis, & temporalis in Senatu reuerenter retinentur, donec Pontifex de veritate informatus, vel reuocet, vel confirmet ſupplicatione pramiſſa, num. 3.

Litterarum Apoſtolicarum examine omnes Chriſtiani Principes vtuntur, num. 4. *&* 19.

Retentionem Bullarum legitimè factam Doctores, tam Iuriſta, quàm Theologi approbantes recenſentur, à num. 5.

Aliud eſt poteſtatem ſecularem mandare abſolutè, ne littera Apoſtolica executioni mandentur, aliud ne ſine ſuo examine exequantur, & de ratione differentia, ibidem.

Carolus Imperator obtinuit à Synodo priuilegium, ne ſine ſuo conſenſu inſtituerentur Epiſcopi, num. 6.

Rex in retentione Bullarum, non intendit iudicium Eccleſiaſticum vſurpare, ſed vult ad ædificationem Reipublica ſtatum Eccleſiaſticum promouere, num. 7.

Apoſtolica littera contra publicam vtilitatem detinentur, quia ad Regem pertinet iure naturali populos ſibi ſubiectos, ab huiuſmodi oppreſſionibus liberare, num. 8.

Abuſui notorio Eccleſiaſtica poteſtatis Princeps obuiat cum moderamine inculpata tutela, ne pax publica turbetur, num. 9.

Litterarum Apoſtolicarum in praiudicium Sancta Inquiſitionis executio ſuſpendenda, num. 10.

Litterarum Apoſtolicarum executio ſuſpendenda erit cum debita reuerentia, & ſecunda iuſſio expectanda, num. 11.

Statutum Florentinum, ne littera Apoſtolica exequantur, niſi habita prius licentia à Senatu ob vitanda ſcandala, validum eſt, num. 12. *&* 13.

Edita hac ad euitanda ſcandala ordinata valent, num. 14.

Statutum ne alienigena obtineat beneficium in Regno pro bono publico, & euitando ſcandale valet, num. 15.

Littera Apoſtolica in damnum Regis, aut Regni licitè retinentur ex iuſta cauſa, donec Pontifex melius informatus ſupplicatione pramiſſa ſecundam mittat iuſſionem, num. 16. *&* 17.

Littera Apoſtolica falſis ſuggeſtionibus contra publicam ſpiritualis, Eccleſiaſtica, & temporalis vtilitatem prater Pontificis voluntatem impetrata, detinentur in Senatu ne exequantur, num. 18.

Et non ob id aliquas incurri cenſuras, ibidem, & num. ſequent. & 24. *&* 30. *&* 31. *&* 35.

Bullarum retentio exiſtente iuſta cauſa prouenit ab origine, & principio iuris naturalis dictantis defenſionem vi oppreſſorum, num. 20. *&* 21.

Littera Apoſtolica iuſta deficiente cauſa retineri non poſſunt, num. 22.

Cauſa legitima Bullarum retentionis varia ſunt arbitrio docti & pij viri relicta, num. 23.

Littera Apoſtolica qua ſine cauſa tollunt ius tertio quaſitum iuſte retinentur, ibidem.

Principes & Senatores retinentes litteras Apoſtolicas ex iuſta cauſa non incurrunt cenſuras Bulla Cœna, num. 24. *&* 30. *&* 33.

Retentionis litterarum Apoſtolicar. recurſu omnes vtuntur Principes Chriſtiani, num. 25.

In Francia obſeruatur, num. 26.

Littera Apoſtolica contra ius Regis, aut Regni, aut contra œcumenica Concilia generalia ad ſuprema Tribunalia vehuntur, illicque examinantur, & retinentur, num. 27.

Retentio in caſibus permiſſis exiſtente iuſta cauſa fieri debet (vt aſſolet) cum maxima reuerentia Sedis Apoſtolica ad effectum ſupplicandi, n. 28.

Iuſta cauſa retentionis quando à Senatu non reperitur ſtatim littera redduntur impetranti, n. 29.

Litterarum Apoſtol. retentio, & examen in Regno Neapolitano, ibidem, & num. 34.

Vbi quod exiſtente iuſta cauſa licitè retinentur littera Apoſtolica, nec hoc damnare Bullam Cœna, num. 30.

Bullarum retentio ex principio iuris naturalis prouenit, & ex neceſſitate officij Regalis, quo adſtringitur Rex ad defenſionem impertiendam, num. 32.

Reipublica Chriſtiana vtile fore, Principem obtinere priuilegium, vt omnes littera iuſtitia &
gratia

Digitized by Google

gratiæ præſententur in Senatu ante earum executionem, qui dixerint, num.32.

Litterarum examen, & retentio licitè fit à Rege, abſque incurſu cenſurarum, vbi ita conuenit conſeruationi, & paci boni regiminis, n.33.

Dummodo id fiat ſine fraude, aut dolo, non ex cauſa executionem litterarum impediendi, n.34.

Praxis retentionis litterarum Apoſtolic. in Hiſpania iam diu inoleuit, vt ſi aduerſentur ſacris Conciliis generalibus, informatus Pontifex de veritate, quid Eccleſiæ ſaluti, fidelium vtilitati, Reipublicæ commoditati diſponat, num.35. & 36.

In Regno Neapolitano, & Siculo non exequuntur litteræ Apoſtolicæ, donec interponatur brachium Regium vulgo dictum (exequatur) num.37.

Iudices Regij caueant, ne iniuſtè impediant litterarum Apoſtolicarum executionem, num.38.

Princeps iure naturæ, quo tenetur ad ſedandum tumultum, & ſeditionis periculum in Regno cuius eſt protector, in bonis etiam Eccleſiaſticis, poteſt ex hoc litterar. Apoſtolic. executionem impedire, num.39.

Conſuetudo examinandi litter. Apoſtol. apud varias Orbis nationes viget, ſciente, & patiente Papa, num.40.

Quam non damnat Pater Enriquez, niſi ob ſuſpicionem fraudulentæ inobedientiæ, aut niſi Rex de fide ſit ſuſpectus, ibidem.

Antoninus Diana inſurgens in retentionem litterarum Apoſtolicarum reprehenditur, ibidem.

Retentio in Senatu fit pro tollenda violentia, ibidem.

In Regno Siciliæ non permittitur, litteras Apoſtolicas executioni dari, donec examinentur à Regio Magiſtratu, & inde emanaat decretum (exequatur) num.41.

Monarcha Siciliæ dicitur Rex Hiſpaniæ ex conceſſione Apoſtolica, quæ exercet iuriſdictionem Eccleſiaſticam in Prælatos Regni, & non videtur procedere authoritate laicali, ſed Apoſtolica, num.42.

Hæc Siciliæ Praxis originem habet à priuilegio Apoſtolico dato Rogerio primo Regi, qui conſtitutus fuit legatus Sedis Apoſtolicæ in ſuo Regno, ibidem.

Monarchia Siciliæ cognoſcit etiam in prima inſtantia in cauſis Eccleſiaſticis, & exemptorum, non obſtante Tridentin. num.44.

Concilium Tridentin. in cap. cauſæ omnes: *non fuit vſu receptum in Regno Siciliæ, quoad Tribunal Monarchiæ, ibidem.*

Legati de latere licet comprehendantur expreſſè in excluſione cap. cauſæ omnes, *non tamen Rex Siciliæ, vti legatus Sedis Apoſtolicæ, cum de eo ſpecificè debuit fieri mentio, num.44.*

Verba priuilegij Monarchiæ Siciliæ, quo Rex creatus fuit perpetuus legatus, qui referant, n.45.

Authores plurimi recenſentur, qui tenorem prædicti priuilegij, praxim procedendi, & circa quæ adducunt, num.46. & ſequentibus.

Rex Catholicus in Regno Siciliæ habet Monarchiam in temporalibus & ſpiritualibus, n.47.

Author eſt Iudex Tribunalis Monarchiæ à Rege Catholico nominatus, ibidem.

Cæſar Baronius contra Monarchiam Regni Siciliæ in ſpiritualibus nonnulla ſcripſit, num.48.

Contra quæ nonnullæ Apologiæ exierunt in publicum, necnon Regia edicta, num.49.

Princeps poteſt non admittere in ſuo Regno Prælatum electum ad dignitatem ſibi ſuſpectum, n.50.

Nuntiorum facultates ad Senatum Regium deferuntur, vt illic examinentur, & quibus vti conueniat in Hiſpania admoneantur per Senatum, num.51.

Nuntiorum litteræ pro negocij grauitate examinantur in Senatu ante earum vſum, ne inconuenientibus horum Regnorum moribus vtantur, & ad id Summus Pontifex conſulitur, ibidem.

Nuntiorum Sedis Apoſtolicæ litteræ non vehuntur ad Senatum ad effectum examinandi idoneitatem perſonæ, ſed vt cognoſcatur ex litterarum oſtenſione, an verè ſit miſſus, & quibus facultatibus, ne illis abutatur, & excedat, num.52.

Principes tuta conſcientia vtuntur Regalia retentionis Bullarum, tuti tot DD. authoritate, num.53.

Et etiam ſi res foret dubia, poſſet ſequi opinionem fauorabilem, ibidem.

Retentionis Bullarum vſus iure immemoriali, & fundamentis vallatur remiſſiuè, num.54.

Retentioni Bullarum non obſtat, imò fauet, Bulla in Cœna Domini, num.55.

Bullæ Cœnæ Domini quantum attinet ad Bullarum retentionem verba referuntur, num.56.

Bullam in Cœna Domini in cap.14. tangente retentionem litterarum Apoſtolicar. qui Doctores referant ad litteram, num 57.

Bullam in Cœna Domini conformem eſſe vſui Hiſpaniæ in litteris retinendis oſtenditur, n.58.

Litteræ Apoſtolicæ in Hiſpania, hoc tantum licito fine detinentur, vt ſupplicetur Pontifex, certius informandus, num.59.

Prælati, & Capitula Hiſpaniæ admonentur à legibus Regiis, vt ſupplicent à litteris, quæ offendant publicæ vtilitati, etiam ſpirituali, illáſque ad Senatum mittant, num.60.

Retentionem Bullarum, in cap.14. Bullæ Cœnæ expreſſè permiſſam eſſe (ſupplicatione præmiſſa) plurimi recenſentur Doctores, id firmantes, n.61. & ſequentibus.

Fiſcales Regios non comprehendi in Bulla Cœnæ ſupplicantes à litteris Apoſtolicis ob bonum publicum Regni, aut Regis, n.62.

Impedientes litterarum Apoſtolicarum executionem text. informandi, & ſupplicandi Pontificem, & ſupplicationem proſequendi, non incurrunt cenſuras Bullæ Cœnæ, num.63.

Quia hoc indulſit Pontifex expreſſè in Bulla, quoties arbitratur litteras continere iniquum grauamen, num 64.

Recurſum ad Regem ob tollendam violentiam, ex litterarum Apoſtolic. executione oriundam, non comprehendi in Bulla, nec eius cenſuris, qui affirmant, num.65.

In cenſuras aliquas non incidunt, iuſta exiſtente cauſa, ſuſpendentes litterarum Apoſtolicarum executionem ad effectum melius informandi Sanctiſſimum, num.66.

Excommunicatio Papæ contra ſibi legitimè reſiſtentem non ligat quoad Deum, num 67.

Recurſus ad Regem ad Bullarum retentionem immunis eſt à cenſuris, cum fiat iure, & Papa permittentibus, exiſtente legitima ſuſpendendi cauſa, num 68.

Bullas Apoſtolicas in derogationem Regij patronatus, Rex retinere poteſt, nec ob non paritionem aliquas incurrit cenſuras iuxta Bullam Adriani, num.69.

Bulla in Cœna tollit fictum prætex. violentiæ ad Bul-

larum retentionem, admittit tamen ſupplicari ſub prætext. probabili violentia, num.70.

Si ſupplicationes proſequantur legitimè hi, quorum intereſt, num.71.

Bulla Cœnæ non cogit; vt de ſingulis litteris detentis mittatur ſtatim peculiaris informatio Pontifici, num.72.

Papa contentari ſolet vna generali allatione ſupplicationum à litteris Apoſtol. num.73.

Supplicationum ſingularium informatio foret Papæ, in grauiſſimis occupato, valdè moleſta, n.74.

Parteſque interdum pauperes expenſis grauibus, & longo itinere grauarentur, ſi ad ſingulorum proſequutionem aſtringerentur, num.75.

Pontifex aliquando permittit quædam negotia tractari per Catholicos Reges Eccleſiaſtica, ſua ſalua authoritate, vt appareat ſuauitas legis temperalis Euangelicæ, num.76.

Dictio (prætextu) includit dolum, quando pars malitiosè ad effectum differendi, & litterarum executionem impediendi, contra iura vtitur recurſu, num.77. & num.211. & ſeqq.

Plurimi grauiſſimi Doctores, Salmantini, & Complutenſes, qui ſic intellexerunt verbum (ſub prætextu) Bullæ Cœnæ recenſentur, num.78.

De dictionis (ſupra textus) declaratione, num.79. remiſſiuè.

Euidentia certitudo in rebus humanis quærenda non erit, num.80.

Senatus in retentione litterarum Apoſtolicarum non examinat negocium principale, nec determinat, ſed violentiam principaliter deductam, num.81.

EX hoc principio, & conſtanti
fundamento debitæ & neceſſariæ
protectionis, & defenſionis pro-
uenientis ab origine & fonte pe-
1 rennitatéque incommutabili † iu-
ris naturalis, moribus gentium Chriſtianorum
inducto, & approbato omni iure Diuino, etiam
& poſitiuo, Canonico & ciuili, necnon incon-
cuſſa & obſeruata immemoriali conſuetudine
vallato (de quo latiſſimè diximus *in tract. de
Regia protection. 1 part. cap. 1. per totum, & cap. 2.*)
inductum eſt, poſſe Principem temporalem Su-
premum violentiæ executioni litterarum debita
reuerentia humiliter obuiare.

2 Ac propterea iis in Regnis † multis in caſi-
bus & negotiis litteræ Apoſtolicæ ante execu-
tionem earúdem ad Regia mitti ſolent Suprema
Tribunalia, Regio præcedente decreto, vt illic
examinentur, ne quid fiat, & obtineatur falſis
precibus, ac ſuggeſtionibus importunis à Sum-
mo Eccleſiæ vniuerſalis Præſide, Pontifice Ma-
ximo, aduerſus Regni, Regúmque Hiſpania-
rum priuilegia, indulta, & conceſſiones Apo-
ſtolicas; œcumenicáque conſilia vniuerſalia &
prouincialia, neque litteræ hæ interdum ſur-
reptiuæ contra publicam ſpiritualis Eccleſiaſti-
cæ, & temporalis Regnorum horum vtilitatem,
cum ſcandalo, aut etiam damno iuris tertij (vn-
quam minimè citati) ac denique iuſta & legi-
tima exiſtente cauſa, quæ à iure Pontificio fue-
rit approbata, præter concedentis voluntatem
& conſenſum executioni mandentur, imò in ea
3 ſuperſedeatur † interim dumtaxat quòd (ab eiſ-
dem litteris ſupplicatione interpoſita ad ipſum-
met Pontificem) de legitima ſuſpenſionis cauſa
melius informatus, & inſtructus Sanctiſſimus
vel reuocet, aut reformet, vel ſecundam remit-
tat iuſſionem, per quam ſua voluntas libera ma-
nifeſtè detegatur.

Hoc itaque protectionis genus & recurſum
(quo quidem & alij † Chriſtiani Orbis Prin- 4
cipes vtuntur, & hactenus vſi fuere, prout ap-
parebit, & *de Regnis Hiſpaniarum, Gallia, Neapo-
lis, Flandria, Cathalonia, Aragonia, Caſtella,
Sicilia*, atque *in ſtatu Milanenſi*, aliàs *Dolanenſi*,
& de tota *Italia*, multi Doctores laudati infrà
num.37. teſtantur, & Anton. Amato *variar. re-
ſol. lib.2. reſol.72. num. 27. & ſeqq.* cum Docto-
ribus ab eo citatis) & alij infiniti approbant
Doctores vtriuſque Iuris, & Sacræ Theologiæ
piiſſimi profeſſores, quorum plurimos ſignan-
ter, & non inutiliter recenſemus.

Doctores retentionem Bullarum probantes.

IOannes Driedorus (vir & moribus & Sacra
Theologia inſignis) *in lib. 1. de libertate
Chriſtiana, pag.183.* diſtinguens, † ita mira- 5
biliter loquitur in re hac. Hinc ſciendum eſt,
quod aliud eſt, poteſtatem ſecularem abſolutè
mandare, aut conſtituere, ne quiſquam pareat
litteris Apoſtolicis iuſtitiam, & gratiam concer-
nentibus, ne executioni mandet eaſdem; aliud
verò eſſe poteſtatem ſecularem mandare, aut
conſtituere, vt ſine ſuo beneplacito, & exami-
ne nemo pareat huiuſmodi litteris, nec execu-
tioni mandet eaſdem; nam primum cum ſit, di-
rectè contra libertatem & poteſtatem Eccleſia-
ſticam foret eam prorſus tollere, & extinguere,
nec poteſt fieri abſque contemptu Eccleſiaſticæ
poteſtatis, nec poteſt abſque ipſius Pontificis
priuilegio conuenire Regi, aut ſeculari pote-
ſtati. Secundum autem videtur poſſe fieri abſ-
que contemptu Eccleſiaſticæ poteſtatis, & abſ-
que iniuria, & odio, aut grauamine, ſeu præ-
iudicio Eccleſiaſticæ libertatis, vel ſanctæ Sedis
Apoſtolicæ, aut etiam litterarum eiuſdem. Po-
teſt enim contingere, quòd Princeps quiſpiam,
aut ex priuilegio, aut ex commiſſione Papæ hoc
faciat: ſicuti Carolus Imperator habuit ex pri-
uilegio Synodi; ne ſine ſuo conſenſu conſecra-
retur, † vel inſtitueretur Epiſcopus, aut ex cau- 6
ſa rationabili ſecundùm congruentiam loci, &
temporis ad ſic ſtatuendum, atque mandan-
dum moueatur propter abuſus tollendos, ne
præficiantur extranei, aut inidonei, qui per ni-
miam importunitatem, falſáſque ſuggeſtiones
litteras Apoſtolicas impetrarunt, vel impetra-
tis abuti volunt, ad oppreſſiones pauperum,
qui aliàs quin ſub prætextu litterarum Apoſtoli-
carum longis litibus, grauibúſque ſumptibus
vexari poſſint: non quod poteſtas ſecularis ve-
lit ſibi aut Iudicium Eccleſiaſticarum rerum
vſurpare, aut viros idoneos † authoritate Apo- 7
ſtolica inſtitutos impedire, aut ſuper illorum
idoneitate iudicium ſumere, ſed quod velit ad
ædificationem Reipublicæ ſtatum Eccleſiaſti-
cum promouere, &c. Hactenus Driedorus, qui
rei veritatem rectè calluit.

Simancas etiam *in tractat. de Catholicis inſti-
tut.* (in excuſis Hiſpaniæ) *tit. 45. de pœnis, à
num.34.* qui *num. 35.* in hæc verba inquit: Vn-
de fit, † quòd ſi aliquid Papa diſcernat contra 8
publicam vtilitatem, vt puta, contra patrona-
tus laicorum, contra ius eligendi beneficia, ſeu
Sacerdotia patrimonialia, vel quidpiam ſimile,
manu

manu Regia retineri, & impediri ſoleat, quia
Regum officium eſt ab huiuſmodi iniuriis po-
pulus ſibi ſubiectos liberare, & iure naturalis
9 defenſionis licet Principibus ſecularibus † cum
moderamine inculpatæ tutelæ, ideſt ſalua ſem-
per in omnibus Summi Pontificis aothoritate
obuiare abuſui notorio Eccleſiaſticæ poteſtatis,
ne pax publica perturbetur, & commune bo-
num detrimentum patiatur; Hieremias *cap.* 21.
cum ſeqq. cap. Regum. 23. *quæſt.* 5. *cap. filiis vel
nepotibus* 16. *q.*7. Stephanus Aufrerius *de pote-
ſtate ſeculari, regul.* 2. Guillelm. Benedictus *in
cap. Rainuntius, verbo Et vxorem, num.*454. Ca-
ietaous *de poteſtat. Papa, cap.* 27. Nauarrus *in
dict. cap. cum contingat de reſcriptis* 1. *remedio
fundamen.*10. Hermas *lib.*7. *de inſtaurat. Religion.
cap.*25. hæc Simauchas mirabiliter loquitur.

Qui ibidem, *num.* 54. antecedenti, aliud &
10 quidem ſingulare † dicit, quòd ſi Summus Pon-
tifex conceſſerit reſcriptum ſeu priuilegium ali-
quod in præiudicium officij Sanctæ Inquiſitio-
nis, illi eſſe obtemperandum; in executione
autem ſuperſedendum, cùm vero ſimile non
ſit, vt ſummus Eccleſiæ Paſtor aliquid facere
voluerit in detrimentum Catholicæ Fidei, &
hæreticorum fauorem.

Caietanus etiam 1. *tomo, tract. Sancti Thomæ,*
11 † *tit. de authoritat. Papa, cap.* 27. *verſ. Ad ſe-
cundam rationem*, vbi, quòd eum debita reue-
rentia ſit ſuſpendeoda executio, & ſecunda iuſ-
ſio expectaods.

Victoria *in relatione de poteſtate Papa, & Con-
ſilij in* 2 2. *propoſition. cum ſequentibus.*

Angelus *in conſ.*23. vbi probat, quòd licet
12 laicis nulla ſit attributa † poteſtas in beneficia-
libus; valet tamen ſtatutum Flureotinum, quo
cauetur, vt nulla gratia Apoſtolica, ſeu litteræ
ad beneficia exequantur; niſi habita prius li-
centia à Senato, oe ſcandala & diſſeoſiones
oriaotur io petoitiem & exitum Reipublicæ,
ſicqoe contra poblicam vtilitatem, ad quod plu-
rimos Doctores cooieccimus infrà *hac* 1. *part.
cap.*4. *à num* 38.

Capitius *deciſ.* 131. *num.* 6. *&* 7. idem quod
13 Angelus repetit, allegans † Abbatem contra-
rium tenentem, quem quidem procedere poſſe,
eum oulla ioſta cauſa & publica ad id ſubſit,
oec præſumatur; hoc ſequitur etiam Azebedus
*in l.*14. *&* 35. *tit.*3. *lib.*1. *Recopil. ſub num.* 46. id
ipſum Antooios Theſaurus *deciſ.* 131. *num.* 3.
& 7. vbi ſentit, talia ſtatuta & edicta fieri poſſe
pro booo publico, ad euitanda ſcandala & ri-
14 xas, quando † oriri timentur, affirmat Petrus
Antonius de Petra *in tractatu de poteſtate Prin-
cipis, cap.*6. *num.*9. vbi diſputat Codex Fabia-
nus *lib.*3. *tit.*1. *de iudiciis, ad fin.*39. Quintilian.
Mandoſſius *in tract. de monitoriis, q.* 13. *num.* 3.
videndus ad id Didacus de Sabagum, *in cap.
cum te, num.*24. *ad fin. de reſcriptis*, & nooiſſi-
mè Marius Anton. *variarum reſolution. lib.*1. *re-
ſolut.*91. *poſt num.* 2. necnon Hieronym. Pottol-
les & ab eo citati in addition. ad Molinum, §.
*alienigena, num.*1. coin multis ſequentibus; vbi
quod validum eſt ſtatotum, vt alieoigena non
15 poſſit in Regno † beneficia obtinere, pro bono
publico, & ſcandalo inde otiundo vitando, opti-
mè Iacobus Caneetius *variar. reſolution. lib.* 3.
cap. 4. *de manutentione à num.* 61. 62. *&* 63. vbi
inquit poſt Compoſtella, quòd licet aliqui hoc
conttadieant; tameo in Regno *Caſtellæ, Arago-
num, & Galliæ*, ſeruari ex multis Doctoribus à
Porlolles cumulatis; latiſſimè etiam videndus
Cænedus *in quæſt. Canon. q.*18. per totum.

Palatius Rubeus vir doctiſſimus *in tract. ſeu
libello de beneficiis vacantib. in Curia* per totum,
maximè §. 4. 5. 6. *&* 7. *&* 8. Quibus quidem
† ampliſſimè & abundè comprobat multis ra- 16
tionibus, & fundamentis validiſſimis; licitè
poſſe Regem retinere litteras à Sede Apoſtolica
impetratas iuſta & legitima cauſa exiſtente, ex
iis quæ à iure approbatæ ſont (quas latius pro-
ſequitur) vt in executione earundem ſuperſe-
deatur, donec mediante ſupplicatiooe Summus
Pontifex † de veritate precum melius informa- 17
tus de remedio prouideat, & interim ſecunda
iuſſio expectanda, non tameo prima exequen-
da in damnum Regni, aut Regis, aut publicæ
vtilitatis.

Epiſcopos Couarruuias (doctiſſimos Præſul
toto Orbe terrarum meritò celebratus) *in pra-
ctical. quæſtion. quæſt.* 36. *num.* 4. *verſicul. Sic
etiam † in his Regnis multis in caſibus & negotiis* 18
*littera Apoſtolica ante executionem earum ad Re-
gias mittuntur audientias & tribunalia; idque fit
ex Regio decreto, vt illic examinentur, ne quid
fiat & obtineatur falſis precibus, & importunis
ſuggeſtionibus à Summo Pontifice, aduerſus Regni,
Regúmque Hiſpaniarum priuilegia, & Apoſtolicas
conceſſiones: denique ne littera Summi Eccleſiæ
Præſulis contra publicam ſpiritualis, Eccleſiaſtica,
& temporalis huius prouincia vtilitatem præter
ipſius concedentis voluntatem, & conſenſum exe-
cutioni mandentur. Etenim † & alij Christiani* 19
*Orbis Principes eodem iure vtuntur, & hactenus
vſi fuere*, &c.

Ipſe Couarruuias, latius rem hanc tractat
circa articulum retentionis Bullarum Apoſtoli-
carum, *pract. quæſt. cap.* 36. *num.* 3. per totum,
necnon videndus per totum, *cap. videndus*;
etiam *num.*12. *verſ. Hac verò ſcripſimus.*

Nauarrus *in manuali Latino, cap.*27. *num.* 70.
*verſ.*2.

Dominicus Bañez 2. 2. *q.*67. *art.*1. *diuiſ.*2.

Vega *in ſumma*, 1. *part. verbo Deſcommunion,
cap.*85. *caſu* 18. *& caſu* 19. mirabiliter loquitur,
vbi oon ob id aliquas incurri cenſuras, firmat.

Pater Villalobos *in ſumma tract.* 17. *diffic.* 21.
à num. 21. vbi citat alios ſimul comprobantes, 20
hanc litterarum Apoſtolicarum retentionem ad
effectum vim tollendi, ob idque cenſuras Bullæ
Cœnæ non incurri ſimol affirmantes.

Thoro *in compendio, deciſ. verbo Iudex laicus,
pag.*294.

Tapia *ad ius Regni Neapolit. part.*2. *ſub rubri-
ca, quando Rex inter Eccleſiaſt. perſonas.*

Praticus Mooterroſo *in ſua practic.* 5. *tratado
de las Chancillerias, in cap. Signoſe el quarto pro-
ceſſo, que es ſobre la retencion de Bullas, fol* 95.

Fillirueius *tract.*16. *cap.*10. *quæſt.*4. *num.*158.

Bonacina *de morali Theolog. tom.* 3. *tract. de
cenſuris in Bulla Cœna Domin. diſp.* 2. *quæſt.* 15.
puncto 4. §.2. per totom.

Antonius Souſa latè *in tract. de cenſuris ad
Bullam Cœna Domin. cap.*14. *diſp.*75. *num.*8. *cum
ſequentibus, & diſp.*76. *num.*1. 2. *&* 3. qui omnes
præallegati DD. & alij plurimi ob hanc reten-
tionem litterarum Apoſtol. nullas incurri cen-
ſuras ſecurè firmant.

Marius Mutta *deciſ. Sicilia* 91. *num.* 4. *&
num.*5.

Ferdinan

Fetdinandus Vaſquex Mencbaca *controuerſ. il-luſtr. lib. 1. cap. 41. a num. 19.* cum multis ſequen-
21 tibus ; vbi docte † quidem, & etudite compto-
bat hanc Bullatum retentionem factam pet Senatum Regium, ex otigine & ptincipio iuris naturalis, dictantia ptotectionem, auxilium & defenſionem vi opptefſorum.

Mannelis Rodtiguex *queſt. regul. tom. 1. q. 6. art. 7.* pet totum, vbi ampliſſimè iuſtam ptobat ſuſpenſionem litteratum Apoſtolicatum legitima & iuſta cauſa exiſtente.

Et ipſe Manuclia Rodriguex *ibidem*, *art. 8. ſequenti*, in his terminis hæc ſcribit : *Certiſſi-*
22 *mum eſſe † apud omnes, litteras Apoſtolicas ſine iuſta cauſa minimè poſſe detineri, ne executioni mandentur*, vt ſuprà articul. antecedenti ſatia patet. *Cauſa autem iſtius detentionis ſunt variæ,*
23 *quæ arbitrio † boni docti & pij viri relinquuntur, ſicut omnia, que à iure non habent expreſſam determinationem, &c. Sed non poſſum vnam ſubire principalem cauſam, propter quam huiuſmodi detentio, & ſuſpenſio poteſt optimo iure fieri ; & eſt, quando littera Apoſtolica, ſine cauſa tollunt ius tertij, non enim Papa poteſt ſine cauſa tollere ius tertio quæſitum*, &c.

Abendañus *de exequend. mandatis, lib. 1. c. 1, num. 32. verſ. Item ex eadem*, vbi idem quod Couar. ptobat.

Idem Manuel. Rodriguex *in addition. ad §. 9. Bulla Cruziata, fol. 159.* ita ait : *Dudaſe mas, ſi*
24 *los † Reyes, Principes, y Oidores de los Conſejos Reales, deteniendo las letras Apoſtolicas, quedan deſcomulgados por la Bulla de la Cœna, y reſpondo, que no, porque el juez Eccleſiaſtico no los tiene por deſcomulgados, ni ſu Santidad, ſabiendo lo que hazen de ordinario, los declara por tales, ni el pueblo Chriſtiano los euita*, &c. & quòd ex hac retentione litteratum Apoſtolicatum legitimo modo, & fine, iuſtáque de cauſa facta nullam incurratur cenſuram ; patitet pfofitentur Patet Vega, Villalobos, Nauattus, Corduba ; & fere omnes ſupra citati Doctotes, & citandi.

Eandem etiam ptaxim probatunt Ioann. de Crux *de ſtatu Religionis, lib. 1. c. 6. art. 2. dub. 5. concluſ. 1.*

Patet Enriquez, *lib. 4. cap. 12. num. 6. in gloſſa, littera Q.* & aliis in locis ſpecificè inferiùs tefetendis.

Graſſiis *in deciſionibus Aureis caſuum conſcient. part. 1 lib. 4. cap. 18 num. 119.* qui iterum, *n. 120.* ita ait circa explicationem Bullæ Cœnæ, quæ per totum illud, *cap. 18.* enucleatur perſingulas eius partes, & capitula : *Excommunicantur inhibentes litteras Apoſtolicas, iuſtitiam vel gratiam concernentes executioni demandare, ſine eorũ beneplacito, examine, aut aſſenſu* : facit text. *in capit. quoniam de immunitat. Eccleſiaſt.* latè per Nauarr. *cap. 27. num. 60.* cum ſequentibus : *Et ratio eſt, quia cum Sedes Apoſtolica à nemine dependeat, vult à nemine iudicari. Sed in Regno ſecus eſt, quia conſideratis conſiderandis, viſíſque litteris de hac re à Papa Regi Philippo miſſis, & è contra cenſeo, non eſſe condemnandos, nec incurrere Regios Magiſtratus expedientes Regium exequatur, & illud impetrantes, donec aliter à Sede Apoſtolica deciſum fuerit ; caueant autem miniſtri Regis, ne excedant finem mandati Regis, cuius mens Sanctiſſima eſt : in non inferendo præiudicium Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, ne diu vexent negotiatores in non expediende Regium exequatur. Vult enim Rex noſter, vt quam primum ſtatimque litteræ Papæ executioni mandentur, conceſſo eis Regio exequatur.*

Maldetius *in 2. 2. queſt. 1. art. 10. dubio* 8. qui in fin. ſic ſcribit. *Non videtur improbabile, quòd* Couarruuias *practicarum quæſtion. cap. 35. accuratè, ex Papa conſenſu, præſcriptione, & vſu immemoriali, & euidenti ſpiritualis regiminis vtilitate, Tribunalia Regia in quibuſdam Regnis ritè ita practicare, vt ſine ſua permiſſione & conſenſu nequeant quædam Apoſtolica mandata executioni mandare.*

Salxedus *in practicar. criminal. Canon. cap. 54. num. 11. num. 17. 19. num. 20. & 22.* Quo loco rem hanc abundè tractat, & defendit † hanc
retentionis Hiſpaniæ ptaxim, & *in dict. num 22.* 25
aſſerit, vt non ſolùm Hiſpaniæ Reges hoc iure vtantur, ſed alij omnes Chriſtiani Orbis Principes, ex teſtimonio Ioannis Dricdorij *lib. 1. de libertat. Chriſt. pag. 138.*

Morla *in emporio iuris, 1. p. tit. 2. q. 14. n. 11.* vbi plures Doctores ad hoc allegat.

Humada *in l. 3. tit. 15. p. 1. in gloſ. 9. n. 1. verſ. Quæ reſcripta.*

Rojas *ſingulari* 148. *in.*

Botteus *in tract. de Synode Epiſc. 3. p. num. 285. & num. 286.*

Axebedus *in l. 14. tit. 3. lib. 1. Recop. à n. 29. cum multis ſequentib.* vbi doctè & eruditè multis fundamentis hanc retentionem ptobat.

Viualdus *in Candelabro Eccleſiæ in explicatione Bullæ in Cœna Domin. caſu 14. ex num. 102.* cum multis ſeqq. & ferè pet totum.

Doctor Getretus *de concilio, cap. 12. verſ. mas eſto tambien podria ceſſar.*

Rebuffus *in praxi beneficia, 3. part. ſignatn. verſ. Nec non iure, num 12. & 36.*

Et ipſe Rebuffus *in tractat. nominatio. q. 15.*
num. 12. vbi † idem obſetuari in Ftancia teſtatur, 16
ptout & Motla vbi ptoximè, *num fin.*

Ioannes de Heuia *in Curia Philippica, p. 1. §. 5. num. 5.*

Caſtellus de Bobadilla *in politic. lib. 2. cap. 18.*
num. 206. vbi ita ait, *num. 103.* Caſo es † en 27
la retencion que ſe haxe en el Supremo Conſejo, y en las Audiencias, y Chancillerias Reales, en muchos caſos de las letraa y Bullas Apoſtolicas, pata examinar, ſi fueton concedidas con falſa, ò ſinieſtra relacion (con lo qual muchas vexes los Pontifices y Principes ſon engañados) ò ſi las tales Bullas ſon contra *el derecho, ò priuilegios del Rey, ò del Reino*, concediendoſe por ellas beneficios Eccleſiaſticos à eſtrangeros, *ò por otras vias, ò ſi ſon contra otras Bullas, è indultos Apoſtolicos, ò contra los Concilios generales de la Igleſia :* y que eſto ſe haga aſſi por eſtas tazones, lo diſponen à cada paſo loa decretos de los Sumos Pontifices, y las deciſiones de Empetadores, y lo tienen los Santos de la Igleſia, y el Obiſpo Couarruuias, y muchos otros grauiſſimos Doctores. Lo qusl quan-
do † conuenga hazetſe, ha de ſer, como ſe ha- 28
xe, con ſumo reſpeto y veneracion de la Santa Sede Apoſtolica, por las dichas cauſas, y con el xelo Chtiſtianiſſimo de nueſtros Reyes, y ſus Conſejetos, *para ſupplicar dello à ſu Santidad*, como cabeça y Rector de la Igleſia, para que informado de la verdad y congruencia, prouea y mande, lo que à la ſalud y bien vniuerſal de la Republica eſpiritual y temporal conuenga,

Google

29 uenga, † y *ceſſande las dichas cauſas*, luego ſe
bueluen y teſtituyen las dichas Bullas con faci-
lidad à ſus dueños, para que libremente vſen
dellas, &c.

Gaſpar Rodriguez *de anuis reditibus, lib. 1.
quaſt. 17. num. 75. verſ. Quarto*, vbi de praxi te-
ſtatur.

Ioannes Gutierrez *lib. 2. Canonica. cap. 31.
num. 31.*

Flores Diaz de Mena *practic. quaſt. lib. 2. q. 12.
num. 8. & 9.*

Zerola *in praxi Epiſcopali, §. littera Apoſto-
lica*, vbi affirmat, id ita practicari etiam in Re-
gno Neapolitano.

Hieronymus Llamas optimè 1. *part. inſtru-
ction. Confeſſor. cap. 7. §. 19.* in hæc: *Eſt aduer-*
30 *tendum, † quòd ab immemoriali conſuetudine Re-
ges Hiſpania examinant litteras Apoſtolicas ſic
gratia, ſicut iuſtitia cum omni reuerentia, & ſub-
iectione, ſolùm ne doloſa ſuſpecta ſint, vel furtiua, &
ſurreptina, & hoc cedit in obſequium Apoſtolica Se-
dis, & ſinis limites non excedunter; hoc non dam-
nant Summi Pontifices, nec cenſuris vetant, ſecus
ſi malitioſè id fiat, in fauorem vnius & damnum
alterius*, conſonat ſuprà *num. 19. & num. 24.*

Hieronymus de Zeballos *commun. contra
communem, lib. 4. quaſt. 897. à num. 292.* cum
multis ſequentibus, *& de cognitione per viam
violentia, gloſſa 6. à num. 62.* cum ſequentibus.
Quibus locis multa in genere, quæ à Doctori-
bus dicta erant in huiuſmodi retentionis iuſti-
ficatione recenſet.

Cenedus *in collectan. ad decretam collectan. 5.*
maximè *num. 4.* vbi ex principio defenſioois na-
31 turalis, † & obligatione ſeu officio Principis
ad illam impertiendam oppreſſis, dicit *dict. n. 4.*
Reipublicæ Chriſtianæ optimum vtiléque fore,
Principes ſeculares obtinere priuilegium à Se-
de Apoſtolica; vt litteræ citationis, & aliæ om-
32 nes Bullæ obtentæ à Romano Pontifice, † an-
teaquam executioni mandentur in partibus,
examinentur à Regis Tribunalibus, prout eru-
ditiſſimè aduertit Doctor Gerrero *de Conciliis,
cap. 12. verſic. Mas eſto*, ſequitur Bobadilla *in
politica, dict. lib. 2. capitul. 18. num. 208. in mar-
gine littera D.* vbi ad idem refert Viualdum, &
Rojas, qui pariter hoc idem ſentiunt, multum
conueniens fore vtrique Reipublicæ Eccleſia-
ſticæ, & temporali, quoniam ſi illud habent
Regna, & ditiones Italiæ propè Romam exi-
ſtentia: quantò magis foret vtile his Hiſpania-
rum Regnis ab illa tam remotis, iuxta obſer-
uationes, & doctrinas vtiliter conſideratas ſu-
prà *capitul. 1. §. vnico*, per totum.

Cenedus *ipſe in quaſtien. Canon. quaſt. 18. n. 5.
& ſequentib. & in quaſt. 45. ſub num. 9. verſic. Su-
pradicta etiam confirmantur*, ex traditis per eun-
33 dem † Manuelem Rodriguez *tomo 1. quaſt. re-
gular. quaſt. 6. artic. 8.* vbi aſſerit, ſine timore
excommunicationis *Cœna Domini*, poſſe Re-
ges, & Principes, & ſuorum Tribunalium Con-
ſiliarios detinere litterarum Apoſtolicarum
executionem, ſi intelligant, ita conuenire ad
conſeruationem, pacem & tranquillitatem bo-
ni regiminis Regni ſui: dum tamen id fiat ſine
34 fraude, & dolo, & non cauſa tantummodo im-
pediendi executionem ipſarum litterarum, de
quo etiam vide *num. 30. 19. 24.* Idque ita pra-
cticari in Regno Neapolis, teſtatur Thomas
Zerola *in praxi Epiſcop. §. littera Apoſtolica.*
aſſerens non ex eo Iudices Regios incidere in
Bullam Cœnæ Domini: cum id non fit ad im-
pediendum, ſed ad videndum & examinandum,
an contineant aliquam ſubreptionem vel op-
preſſionem, vel an quod conceditur ſit iuriſdi-
ctionis Regis, quòd dummodo id malitioſè, &
cautelosè non fiat, nec in fauorem vnius &
damnum alterius, ſed ad informandum melius
Romanum Pontificem, ſequitur Hieronymus
Llamas 1. *part. method. cap. 7. §. 19.* hæc ille Ce-
nedus.

Narbona nouiſſimè *in l. 59. tit. 4. lib. 2. Reco-
pil. in 3. tomo, gloſ. 2. num. 16. fol.* 158. in hæc.
Ex quibus ſanè † tam diu in Hiſpania noſtra 35
praxis inoleuit, vt ſi Romanorum Pontificum
expediantur diplomata, quæ propter ſiniſtras
impetrantis preces, falſas ſuggeſtiones, *vel alias
cauſas quaſcumque Sacris Canonibus, aut genera-
libus Conſiliis aduerſentur*, Iudicum Supremi Re-
gij prætorij auribus intimentur, quibus ſi ita
eſſe compertum fiat, Regias litteras, quæ vul-
go (prouiſiones) dicuntur, expediendas decer-
nunt; vt antequam Apoſtolicæ litteræ execu-
tioni mandentur, originaliter ad Regia præto-
ria deferantur, vt illic an ex falſis precibus, &
importunis ſuggeſtionibus contra Sacra Con-
ſiliorum decreta obtentæ ſint, examinentur.
Quo † comperto Summus Pontifex illius rei 36
certior fit, ac precibus commoueatur, vt tam
veritatis expers, quæ vniuerſalis Eccleſiæ ſaluti,
fidelium vtilitati, Reipublicæ commoditati,
profutura diſcernat, ac laudabiliter ſtatuat, nec
in hoc Regia decreta Pontificiam iuriſdictio-
nem quidquam lædere, aut Sacris conſtitutio-
nibus aduerſari videntur, vt ſatis apparet ex iis,
&c. Seſſe *de inhibitionibus Regni Aragon. cap. 8.
§. 3. num. 83. & 88.* D. Ioan. del Caſtillo nouiſſi-
mè *in tractatu de tertiis, cap. 14. à num. 180. cum
ſequentibus*; vbi ſe remittit ad hunc noſtrum
tractatum, conſcius noſtræ diligentiæ, & con-
tinuæ vigilantiæ, eſſéque iam approbatum à
Conſilio Regio, iuxta plurima familiariſſima
colloquia inter Nos aſſiduè de eo præhabita.

In Regno *Siciliæ*, *Neapolis*, & in cunctis
Italia ditionibus, hoc idem obſeruari, quoties
litteræ Apoſtolicæ † tendunt in præiudicium 37
tertij, aut in damnum Reipublicæ temporalis,
turbando Regalem iuriſdictionem, & pacem
ſubditorum, vt impediatur per Regios Conſi-
liarios earum executio, latè probat Antonius
Amato *variarum reſolut. tomo 2. reſolut. 82. à
num. 28. cum ſequentib.* & videndus *à num. 26.* qui
num. 28. ad idem allegat Cabedum *deciſ. Luſita
3. num. 7.* Cancerium *variarum reſolution. lib. 3.
cap. 14. num. 60.* Olibanum *de iure fiſci, cap. 10.
num. 4.* Portolem ad Molinum, *§. alienigena*,
Gramat. *conſ.* 109. Ferretum *conſil. 1. num. 14.*
Petrum de Gregorio *de conceſſion. feud. part. 8.
quaſt. 7. num. 8.* Follerum *in conſtitut. poſt mundi
machinam*, alióſque quamplures, &c. Doctor
Don Marius Cuteli R. C. Siciliæ Senator meri-
tiſſimus *in Codicem leg. Sicular. ad leg. Federici, no-
ta 46. per totam*, & iterum *ad legem Martini, nota
64. per totam*; quibus locis ponit praxim & ſtylũ
Regni Siciliæ in examinandis omnibus litteris
à Sede Apoſtolica emanatis, Iacobus de Graffiis
*in deciſionibus Aureis caſuum conſcientia, lib. 4.
circa explicationem Bulla in Cœna Domini, capit.
principali* 18. *n.* 120. vbi *de Regio exequatur* Regni
Neapolis, de quo vlterius infrà, *n. 11. & ſequent.*

Camillus

Camillus Borrellus *in tractat. de praſtantia Regis Catholic. cap. 52 num. 3. & 4.* loquendo in prærogatiua Regis Hiſpaniæ retinentie Bullas ex iuſta cauſa, donec per ſupplicationis auxilium fiat Summus Pontifex certior, quantum detrimenti Reipublicæ immineat, & quàm graue ſcandalum ſuboriatur ex illarum executione.

Borellus *ipſo, cap. 50 ſub num. 19.* recenſet & praxim Regni Neapolitani, ne admittantur Bullæ reſcripta, & collationes Sacerdotiorum, Prælaturarum, aut beneficiorum à Sede Apoſtolica emanatæ, niſi prius interponatur *Regium brachium*, vulgo dictum (*exequatur*) & vnde inoleuerit hæc praxis affert ibi, *à num.* 18. & antecedentibus.

Et iterum ipſe Borrellus *in addition. ad Bellugam in ſpeculo Princip. rubr. 6. in verbo Priuilegiis.*

Pater Enriquez è Societate Iesv *in 3. tomo Summæ de Pontificis claue, lib. 2. cap. 22. §. 3.* latiſſimè iuſtam aſſerit hanc Bullarum retentionem, quando ex legitima & iuridica cauſa fit, & *in cap. 19. §. 1.* & iterum *eodem lib. 2. cap. 15. §. 1. ad fin.*

Ipſe etiam Henriquez *in eodem tract. de Pon-*
38 *tificis claue, lib. 2 cap. 12. § 3.* mirabiliter † ſcribit *in hac:* Prudenter perpendant Iudices Regij, ne iniuſtè impediant, fieri executionem abſque ſuo ipſorum conſenſu, vbi tamen appellatio, ſeu potius *ſupplicatio ad Papam* melius informandum, non videbitur friuola; (quippe quæ nititur longo malorum experimento, quæ aliàs ſequi ſolent bono communi in Hiſpania ob falſas impetrantium impetrationes) non prohibetur *impedire interim Rex*, & eius Sena-
39 tus, imò ex iure naturæ pro ſuo officio † tenetur ad ſedandum tumultum, aut periculum ſeditionis & ſchiſmatis in Regno tanquam protector ſui Regni, in bonis etiam Eccleſiaſticis, & poteſt tollere violentias ob pericula vitanda. Id præſtat Rex Hiſpaniæ etiam ex priuilegio Alexandri Papæ VI. aut immemoriali conſuetudine, nam Pontifex longè ab Hiſpania diſtans à ſtatutis quibuſdam, aliqua concedit falſa informatione deceptus, aut importuna quadam vi precum victus non intendit libera voluntate concedere, cum ignorantia, & quædam coactio impediat voluntarium. Rex verò curat, ſuſpendi executionem litterarum fraudulenter impetratarum, interim dum Pontificem per ſuum Legatum melius informet.

Similis conſuetudo extat ſciente & permit-
40 tente Pontifice, apud varias Chriſtiani † Orbis regiones, quam non damnarem quidem, niſi ob ſuſpicionem fraudulentæ inobedientiæ contra litteras Papæ (vbi Rex de fide aut ſchiſmate eſſet ſuſpectus) at rebus bene perſpectis, meritò excuſat in Regis verè Catholici Ditione, præſertim dum ſimul nititur priuilegio eiuſdem Pontificis ſaltem tacito Regibus conceſſo, &c. Hactenus Pater Henriquez, qui doctè quidem & eruditè loquutus fuit.

Henriquez ipſe Pater variis aliis in locis eiuſdem *tract. de Pontificis claue, libro 2. cap. 16. §. 1.* & iterum *capitul. 16. §. 3. & capitul. 23. §. 3.* Quibus & alibi paſſim mirabiles doctrinas apud eundem hanc Bullarum retentionem debito modo factam iuſtificantes legimus, in diſcurſu huius tractatus commemorandus.

Hinc non eſt audiendus modernus Diana *reſolution. moral. in tractatu de immunitat. Eccleſiaſtica, reſolut. 12. per totum*, qui (immemor tantorum piorum Doctorum vtriuſque iuris, & Theologicæ profeſſionis hanc retentionem, praxim, & vniuerſalem conſuetudinem omnium ferè Chriſtianæ Religionis Regnorum comprobantium) nouiter aduerſus eandem reſoluit, nullo probabili fundamento nixus, qui nec rationes vrgentiſſimas, vtiliſſimáſque vtrique Reipublicæ perpendens, nec grauitatem negotij conſiderans facilè labitur, & in ſuam opinionem temere inuoluitur in damnum miſerabilium oppreſſorum, (qui alio remedio humano ſunt deſtituti) necnon Reipublicæ, non tantùm temporalis, verùm & ipſius Eccleſiaſticæ & ſpiritualis: quem ideò meritò carpit poſt hæc ſcripta doctiſſimus Dominus Ioannes del Caſtillo *in tractatu de tertiis, cap. 41. à num. 182. cum ſequentibus*; ſed ipſum Dianam manifeſtè conuincens ex hiis quæ in hoc *cap. & ſequentibus, & in cap. 1 ſupra hac 1. part.* iuridicè & fundamentaliter comprobata ſunt pro huius retentionis debito modo factæ, & iuſta exiſtente cauſa, iuſtificatione. Qui quidem Caſtellus *ſub dict. n. 182.* ex Couarr. Oliuano, & Zeballos aſſerit, hanc retentionem litterarum Apoſtolicarum diſcerni in Senatu pro tollenda violentia, quæ ex earum executione ſperatur.

Hinc in Regno Siciliæ, eiúſque Senatu non ſolùm examinantur litteræ Apoſtolicæ, an aliquid contineant in damnum Regis, † Regni, & præiudicium tertij, vt ex aliis Doctoribus annotauimus ſuperius hoc eodem *cap. num. 37,* 41
verſicul. Et in Regno Neapolit. & Sicilia, &c. comprobant inſuper hoc *Regium exequatur*, Anton. Coſta *conſ. 1. per totum*, Pereira *de manu Regia, part. 2. cap. 65.* Manuel Rodriguez *in addition. ad Bullam Cruciata, §. 9.* Pater à Coſta *in eadem Bulla, quæſt. 96. per totam*, licet Antonius Diana *variarum reſolutionum, 4. part. tractat. 1. de immunitate Eccleſiaſt. reſolut. 9.* dicat Regem noſtrum in hoc *Regio exequatur* procedere ex priuilegio Pontificis, vel ex concordatia ex Bañez *in 2. 2. quæſt. 67. articul. 2. dub. 2. concluſ. 6.* Caſtro Palao *in opere morali, tomo 2. diſputation. vnica, puncto 9. num. 10.* Iacobo de Graſſiis *deciſion. aureis, part. 1. lib. 4. cap. 18. num. 120.* vbi hæc addit verba: caueant miniſtri Regis, cuius mens Sanctiſſima eſt, in non inferendo præiudicium Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, nec diuexent negotiatores in non expediendo *Regium exequatur*, &c. cum dicti Doctores minimè de priuilegio loquantur, ſed de litteris miſſiuis particularibus ad inuicem miſſis inter Papam, & Regem, vt eſt videre ſuprà *ſub num. 24.*

Verùm etiam Rex noſter Catholicus eſt Monarcha exercens vtramque † iuriſdictionem 42
etiam ſpiritualem, tanquam Legatus à latere, in ſuo illo Regno creatus, & conſtitutus a tempore *Rogerij* eiuſdem Regni primi Regis, qui ob eximia beneficia in Eccleſiam obtinuit ab *Vrbano Papa II.* non ſolùm titulum Regis Siciliæ, verum & ſingulare priuilegium, nempè vt deinceps Siciliæ Princeps habeat vtrumque gladium. Qui cognoſcit de omnibus cauſis Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus tangentibus ad forum Eccleſiaſticum, atque de cauſis exemptorum, tanquam Legatus à Latere Sedis Apoſtolicæ,

cuius

cuius in hac parte iuriſdictionem exercet ex dicto priuilegio: & non tam per viã appellationis ab omnibus Ordinariis, & Iudicibus exemptorum ante definitiuam emiſſæ, verùm etiam in
43 prima † inſtantia per viam ſimplicis grauaminis, ſeu recurſus abſque appellatione, imò grauaminis aditu mediante ſolet impunè Iudex Illuſtriſſimus Monarchiæ retinere totam cauſam in ſuo Tribunali, iuxta praxim retrò vetuſtiſſimam & immemorialem, continuatam etiam poſt *Concilium Tridentinum, ſeſſ. 24. de reformat. cap.* 20. præſeruans aliàs primam Ordinariorum inſtantiam, ita vt in illo Tribunali Monarchiæ, & Regno Siciliæ, hæc conſtitutio conciliaris non fuit recepta, quoad prædictum modum procedendi ſemper continuatum iuxta ea quæ abundè cumulauimus infrà *hoc in cap. à num.* 114. *cum multis ſeqq.* vbi etiam de aliquibus capitulis *Concil. Trident.* minimè obſeruatis, quia vſu non fuere recepta; de quo etiam ſpecialiter latè egimus *in tract. de Reg. protect.* 1. *part. c.* 5. *à n.* 131. & ſuperiùs. Et hoc *cap. n.* 133. *&* 134.

Et quæ in ſimilibus terminis latè comprobat Nicol. Gate. *de benefic.* 11. *p. c.* 5. *à num.* 149. *cum multis ſeqq.* vbi de decreto quodam *Concilij Tridentini* non recepto ab aliquibus Cathedralibus Eccleſiis, *& à num.* 158. ſatisfacit difficultati ortæ ex eo, quòd in Hiſpania fuit generaliter receptum totum Concilium Tridentinum, vt tanquam generalis non obſtet aliquorum decretorum ſpeciali non receptioni, quem conſulere potes pro latiori explanatione.

Et inſuper quia licet *in d. Trident. decreto* prohibitiuo Legati quoque de latere expreſsè comprehendantur, tamen inter illos minimè com-
44 prehenditur Rex † Catholicus, & eius hæc Regalia. Etenim cùm omne quod à Sede Apoſtolica Reges obtinent in perpetuum; Regaliam Regis eſſe diximus ſuprà *hac* 1. *p. c.* 1. *n.* 116. *& à n.* 141. Idcirco in quibuſvis conſtitutionibus generaliter loquentibus, Regum iura & priuilegia minimè includuntur, ſed potiùs excepta, intacta, & præſeruata remanent, ob eorum prærogatiuam & excellentiam, *text. in c. fin. in princ. de offic. deleg. in* 6. ibi: *Regibus & Regnis, qui ſicut dignitatis altitudine præeminent, ſic prærogatiua gratiæ ipſos conuenit anteferri dumtaxat ex capitis*, &c. *cap. ne reliqui, de priuilegiis, lib.* 6. *cap. ſolitæ de maior. obed* & per hæc & aliqua alia iura & Doctores copioſè reſoluit Hieron. Gonça. *de alternat. gloſ.* 14. *à num.* 116. *cum ſeqq.* nam quod ſpeciali nota & expreſſione dignum eſt, ſi fuit omiſſum, cenſetur quaſi neglectum, *l. item apud Labeonem, §. ait prætor, ff. de iniuriis, l. eos, C. de aqua ductu, lib.* 11. quòd latè exornat Caſtillo *de tertiis, c.* 20. *d. n.* 8. *& à princip.* Ius enim Regum efficacius eſt, alio quolibet, vt dicit *Imperator. in l. cum multa, C. de bonis quæ lib.* ibi: *Imperialis fortuna omnes ſupereminet alias;* de quo ſuprà *cap.* 5. *à num* 137. quo ſuppoſito in *Concilio Trident. d. cap. cauſæ omnes*, non includitur Monarchiæ Tribunal, quòd ſemper continuauit ſuum antiquiſſimum ius cognoſcendi in prima inſtantia, quòd equidem validiſſimis aliis fundamentis (quæ pro nunc omittimus, cum noſtri inſtituti non ſint) roborari poſſet.

Et quod Tribunal Monarchiæ non ſolum cognoſcat per viam appellationis ab omnibus Regni iudicibus ordinariis, & exemptorum; ſed & per viam grauaminis adeatur in prima quoque inſtantia, & quod hæc Regia Monarchia minimè comprehendatur in *Bulla Cœna Domini*, & de aliis pluribus iuſtificationem Monarchiæ, atque ſtyli tangentibus, latiſſimè Pater Henriquez *in tractatu de Pontificis claue, cap.* 16. *per totum*, vbi quod Rex Catholicus non videtur procedere authoritate laicali, ſed Apoſtolica (cui & ego libenter aſſentio.)

Quo loci refert ad litteram hoc priuilegium *Vrbani*, & ob quam † cauſam fuit *Regi Rogeris* 45
conceſſum; eiuſdem priuilegij etiam verba refert Camill. Borell. *de præſtantia Regis Catholici, cap.* 71. vbi latiſſimè comprobat non ſolùm in temporalibus, verùm in ſpiritualibus Reges noſtros, quoad illud Regnum Siciliæ Monarchas appellari poſſe, quoniam in eo Legati de latere Sedis Apoſtolicæ cum pleniſſima ſuper omnes Prælatos Eccleſiaſticos eiuſdem Regni poteſtate & iuriſdictione conſtituti ſint ex conceſſione *Vrbani II. Roman. Pontific. Rogerio Normantino, tunc Comiti Siciliæ & Calabriæ*, eiúſque filiis hæredibus & ſucceſſoribus in perpetuum facta, *anno Domini* 1099. *tertio Nonas Iulij*; cuius verba ibidem ad litteram refert, & latè comprobat. Adducit etiam caſus ſpeciales, qui à Iudice Monarchiæ ad Sedem Apoſtoli-
cam per † appellationem fuere delati, & ad 46
eandem Monarchiam per Papam iterum remiſſi; quos etiam recenſet Marius Mutta *ſuper cap. Regni Siciliæ, tomo* 3. *cap.* 35. *per totum. fol. mihi* 161. *& ſequentibus*; vbi de eius iuſtificatione pariter tractat; eiuſdem etiam priuilegij verba extant apud Thomam Facellum *rerum Siculor. decad.* 2. *lib.* 7. *cap.* 1. Marianam *de rebus Hiſpaniæ, lib.* 10. *cap.* 3. Gaufredum Monachum *de rebus Normantinis in Italia geſtis, lib.* 4. *cap.* 29. Ioſeph Carnebal. Siculus *lib.* 1. *de Hiſtoria Siciliæ*, Ioan. Lucam Barberium *in cap. Breuium Siciliæ.* Hieronym. Zurita, *lib.* 3. *Annalium Aragon. cap.* 68. Franciſc. Maurolium *in compendio rerum Siculanicarum, lib.* 3. *fol.* 98.

Cuius Bullæ virtute vt iidem Authores re-
cenſent, Reges Siciliæ ex eo tempore † ibi- 47
dem Tribunal tenent, quòd Monarchia appellatur, in quo introducuntur appellationes ab eius Regni Prælatis, & ad ſuos Regios Magiſtratus deuoluuntur, ab eiſque vti Legatis de latere cauſæ deciduntur, per quos etiam Doctores idem recenſet doctiſſimus Præceptor Noſter Domin. Ioann. de Solorzan. meritiſſimus Senator Conſilij Indiarum *in ſingulari tractat. de iure Indiarum, lib.* 3. *cap.* 1. *à num.* 75. *cum ſequentibus*; & licet quondam Rex ipſe, & eius Proreges de cauſis ſpiritualibus cognoſcebant, concordantia poſtea facta eſt inter Sedem Apoſtolicam, & Regem Catholicum, vt iudex quidem ſacris initiatus præeſſet huic Monarchiæ Tribunali nominandus à Rege independenter à Sede Apoſtolica, quo munere me inſigniuit, in meritum decorauit & munificentiſſimè contulit *Sacra Catholica Maieſtas Philippus IV.* cognomine *Magnus, anno* 1636.

Et licet Illuſtriſſimus Cardin. Cæſar. Baronius *in ſuis annalibus Eccleſiaſticis, tomo* 11. *anni Chriſti* 1097. *num.* 18. *cum multis ſequentibus*,
ſupradictis † Authoribus, aut non viſis, aut 48
inſuper habitis, Monarchiam hanc Eccleſiaſticam exagitet, ſerióque improbet, & rigidis atque aſperis verbis piiſſimos Reges Noſtros ea

Digitized by Google

vtentes ſuccenſeat: *Bullámque Vrbani II.* commentitiam, vel nimis adulteratam eſſe, oſtendere nitatur.

Tamen contra eum plures docti viri peculia-
49 res † Apologias ſcripſere, & præcipuè Illuſtriſſimus Domin. Ioan. Beltranus de Guebara Archiepiſcopus Compoſtellanus; quapropter Regiis edictis, & ſchedulis, *Datta en el Pardo* 15. *Iunij* 1615. liber ille Baronij intercipi iuſſus eſt, vt tradunt Iacobus Gordanus *in ſua Chronographia, anno* 1610. *pag.* 495. de euius executione teſtatur Domin. Ioan. de Solorzan. *lib.* 3. *n.* 76. *&* 77. *cap.* 1.

Ad huiuſmodi etiam Bullarum legitimam retentionem (à qua ſupra modum digreſſi ſumus, dulci impulſu Monarchiæ ducti) redeuntes: re-
50 ctè conueniunt † illi omnes Doctores ſine contradictione probantes, poſſe Principem ſecularem non admittere à Sede Apoſtolica, alitérve prouiſum, ſeu electum, ſi ſit perſona ſibi ſuſpecta, de qua non poſſit confidere, ne fortè reuelet aduerſariis arcana, & ſecreta ſui Regni, Innocent. *in cap. ſuper his, num.* 8. *de accuſatien.* Abb. *in cap.* 1. *num.* 9. *& in cap. cum terra ſub num.* 2. *& in cap. quod ſicut num.* 7. *de electien.* Hoſtienſis tit. *de electien.* §. *quis poſſit eligere, n.* 5. *verſ. Sed electione iam facta*, Ioan. Andræa. *in cap. nobis* 25. *ſub num.* 12. *de iure patron.* Ioan. Selba *de beneſic.* 2. *part. quaſt. fin. num.* 65. Palatius Rubeus *in rubrica de donationibus inter virum & vxorem, in præfatione*, §. *decretalis, n.* 29. *&* 50. vbi in propoſito alia plura conducit Hieronym. Gonza. *in regula de alternat. gloſſa* 4. *num.* 166. & ſuprà, Ioannes Igneus *in l. neceſſarios*, §. *non alias num.* 331. *ff. ad Sylanianum*, Caſſaneus *in Catalogo gloria mundi, part.* 5. *conſider.* 24. *verſ.* 194. Couartuuias *in cap. quamuis pactum in* 2. *part. relectionis, num.* 5. *in fin.* Camillus Borrellus *de præſtan. Regis Catholici, cap.* 50. *num.* 19. facit text. *in l. ſi quis aliquid*, §. *transfuga, ff. de pœnis, l. omnes*, §. *exploratores, ff. de re militari*, text. ſingularis *in l. mercatores*, ibi: *Ne alieni Regni (quòd non conuenit) ſcrutentur arcana*, &c. *C. de commerciis & mercatorib.* plurimos Doctores, citat Azebedius *in l.* 14. *tit.* 5. *lib.* 5. *Recopil. num.* 19. *&* 20. ergo vbi concurrat ſimilis illi cauſa iuſta contra Reipublicæ vtilitatem, aut cum ſcandalo, &c. litteræ prouiſionis licitè (reuerenter tamen) retineri poſſunt.

Conueniunt etiam Doctores illi qui ex praxi vſitata affirmant, etiam in aliis multis caſibus extra legem Regiam expreſſis Apoſtolicas litteras ad Summum Senatum deferri, prout apud
51 Hiſpanos † poteſtas, ſeu facultas Legatorum ſeu Nuntiorum Apoſtolicæ Sedis examinatur, vt admoneri poſſint à Summo Regis Prætorio, quibus vti conueniat diſpenſationibus, & commiſſionibus, ne quid fiat in Reipublicæ diſpendium, cum plerumque Nuntij Apoſtolici exteri ſint, nec ſatis nouerint, quæ ſint præcauenda, ne falſis precibus & ſuggeſtionibus decipiantur, quod & apud Gallos, & Belgicos Flandriæ obſeruari ex aliis teſtatur Couar. *practicar. quæſt. cap.* 55. *num.* 4. *ad princip.* Salzedus *in praxi criminal. cap.* 54. *num.* 19. vbi quòd ante facultatem huiuſmodi vſum pro negotij magnitudine examinantur, vt Pontifex Summus conſulatur, quibus facultatibus in his Regnis vti conueniat, quæ autem ſint relegandæ; & licet hos Doctores non alleget, bene probat fundamentis Zeballos *commun. contra commun. q.* 897. *à num.* 358. *tomo* 4.

Probat etiam Pater Henriquez *lib.* 2. *de Pontificis claue, cap.* 22. §. 3. dicens, quòd quando Nuntius, aut Legatus à latere mittitur à Ponti-
fice, in more habet Senatus Regius † petere, vt 52
oſtendat facultates commiſſas à Pontifice, non animo examinandi idoneitatem perſonæ miſſæ: ſed vt hunc iuuet, quem litteris patentibus conſtat eſſe Nuntium aut Legatum Papæ, & vt adhibeatur ei Fides, in iis quæ pertinent ad munus ſuum.

Quibus ita ſuppoſitis atque vlterius hoc in cap. & præcedentibus aliiſque ſequentibus conſecutiuè ſupponendis, tot iuris naturalis, Diuini
& poſitiui † fundamentis munitis, tótque Do- 53
ctorum vtriuſque profeſſionis authoritate roboratis, meritò affirmare debemus, nullum ſcrupulum conſiderari poſſe ex parte Regum; qui iam diu ab immemoriali conſuetudine Regalia retinendi litteras Apoſtol. (ad finem duntaxat obuiandi damnis Reipublicæ & violentiam ſincerè tollendi, & reuerenter humilitérque ſupplicandi Sanctiſſimum de medela & remedio prouiſurum) vſi fuerunt. Cum putare non debuerint; tot Catholicos anteceſſores ſuos erraſſe, nec falſum eſſe, quod omnes ferè tam docti, támque Catholici Doctores ſecurè licere affirmant, cenſent, & conſulunt. Tritum enim eſt in iure noſtro, & apud Theologos Scholaſticos & Morales, certum velut axioma; ſapientium, Doctorúmque hominum ſententias, & opiniones ſequendas eſſe tuta conſcientia, & ab omni culpa excuſare tam in foro interiori, quàm exteriori, vt notant Bartol. per text. ibi, *in l. in bonorum, ff. de bonorum poſſeſſ.* Bald. & alij *in l. iuris ignorantia, C. qui admitti*, Anchartan. & alij *in Clementin. ne Romana delectioni*, Paz ab Scala *in tractatu de Conſilio ſapientium ferè per totum*, Siluester *in ſumma, verbo Dubium, num.* 4. *& verbo Ignorantia*. Nauarr. *in Manuali Latine, cap.* 27. *num.* 289. Cardin. Toletus *in ſumma, lib.* 5. *cap.* 26. *in fin.* Saa *verbo Dubium, num.* 3. Suarez *de cenſuris, diſp.* 4. *ſection.* 8. *num.* 18. latiſſimè Tiraquell. *de pœnis temporal. caſu* 51. *num.* 26. Menochius *de arbitrar. lib.* 1. *quæſt.* 25. *& centur.* 2. *caſu* 117. *num* 5. *& in tractatu de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* Infinitos etiam penè Doctores congerit in ſimilibus terminis D. Ioan. de Solorzano *de iure Indiarum, lib.* 5. *cap.* 2. *à num.* 29. cum multis ſequentibus.

Imò etiam & ſi res hæc foret dubia, tutiſſimi Reges ſunt; ſequentes opinionem fauorabilem, & probabilem, vt ex Vitoria, Caietano, Siluestro, Nauarro, Valencia, Bañez, Ayala, Lorca, Suarez, Molina, aliíſque plurimis probat Solorzan. vbi proximè *num.* 38. etiam omiſſis opinionibus magis probabilibus, prout multis relatis firmat Solorzan. *ſub dict. num.* 38. & latiſſimè Nicol. Garcia *de beneficiis*, 7. *part. cap.* 2. *num.* 24. *& part.* 11. *cap.* 5. *à num.* 551. plura cumulat exempla, varióſque caſus ſub hac doctrina comprehenſos nouiſſimè Antonius Diana *reſol. moral.* 4. *p. tract.* 3. *de conſcientia dubia*, per totum.

Bulla

Bulla in Cœna Domini, caſu 14.

TAntorum Doctiſſimorum virorum (quorum hactenus mentionem fecimus approbantium, hunc retentionis Bullarum antiquiſ-
54 ſimum † vſum, & immemorialem conſuetudinem legitimis fundamentis vallatam, & iure omni comprobatam & fulcitam, prout in *cap.* 1. huius tractat. & *in cap.* 1. *&* 2. 1. *part. de Regia protection.* adduximus longa ſerie, vbi adeſt legitima ad ſuſpenſionem earundem litterarum Apoſtolicarum cauſa, de quibus vlterius ſigillatim in capitibus erit tractandum) opinioni receptiſſimæ & communi, *cap.* 14 *Bulla in Cœna Domini*, nec obſtat, imò potiùs in eo (ſi de-
55 bito † modo, & ad euitandam violentiam fiat litterarum Apoſtolicarum retentio) expreſsè, vel potius cauſatiuè approbatur, & vt hæc veritas clarior fiat, eiuſdem verba inſero.

Item excommunicamus, & anathematizamus
56 *omnes & ſingulos, † qui per ſe, vel alios authoritate propria, aut de facto, quarumcumque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apoſtolicarum prætextu beneficiales, & decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, ac ſpiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Commiſſariis noſtris, aliiſque Iudicibus Eccleſiaſticis auocant, illorúmve curſum, & audientiam, ac perſonas, Capitula, Conuentus, Collegia, cauſas ipſas proſequi volentes impediunt, ac ſe de illarum cognitione, tanquam Iudices interponunt; quive partes actrices, quæ illas commoti fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones emanarunt, à cenſuris & pœnis, in illis contentis abſolui, per ſtatutum, vel aliàs compellunt, vel executionem litterarum Apoſtolicarum, ſeu executorialium, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel ſuum ad id fauorem, conſilium aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum, ſed etiam donec ipſi ad Nos informandos, vt dicunt, ſupplicauerint, aut ſupplicare fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram nobis & Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, &c.*

Hunc *caſum* 14. *Bulla Cœna Domini*, ad litteram referunt Cardinalis Toletus *in ſumma, lib.* 1.
57 *c.* 17. † Auguſtinus Barboſa *de poteſtate Epiſcop. allegat.* 50. *n.* 71. *tomo* 2. *fol.* 13. Piaſequius *in praxi Epiſcop.* 2. *part. c.* 1. *ſub n.* 3. aliquam partem ſcilicet vltimam, *dict. c.* 14. etiam refert Cenedus *in quæſt. canon.* 45. *n.* 11. Viualdus *in candelabro Eccleſiæ in explicatione eiuſdem Bullæ, cap.* 14. *fol.* 391. in vltima impreſſione eundem refert ad litteram Pater Villalobos *in ſumma, tract.* 17. *de la deſcommunion, difficult.* 21.

Vides igitur, quàm conformis ſit *Bulla Cœnæ*
58 *Domini* Hiſpaniæ vſui, & immemoriabili † conſuetudini ſuſpendendi interim executionem litterarum Apoſtolicarum, vbi iuſta & legitima violentiæ cauſa timetur, ad effectum ſupplicandi ab illis ad eundem Summum Pontificem melius informandum; hoc enim licito & iure permiſſo fine duntaxat detinentur, & interim ſu-
59 ſpenduntur, vt expreſsè † diſponunt, & profitentur Hiſpaniarum Reges, *in l.* 24. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopillat.* ibi: *Lo qual es en mucho daño y per-*
60 *juizio de nueſtros Reinos: mandamos, que † quando algunas Bullas ſobre lo ſuſodicho vinieren, ſupliquen dellas los Cabildos y las Igleſias donde ſe trageren, y embien luego la relacion al nueſtro Conſejo, para que alli ſe prouea*, &c. Et *in l.* 26. *eodem tit.* ibi: *Y encargamos a los Prelados y Cabildos, y perſonas Eccleſiaſticas, que ſi algunas Bullas cerca deſto vinieren, y les fueren notificadas, ſupliquen dellas, y las embien ante los del nueſtro Conſejo, para que alli las vean, y prouean cerca dello lo que conuenga*, &c. *l.* 28. *eiuſdem tit.* ibi: *Y encargamos à los Prelados y Cabildos y perſonas Eccleſiaſticas, que ſi algunas Bullas cerca deſto vinieren y les fueren notificadas, ſupliquen dellas, y las embien ante los del Nueſtro Conſejo, para que por ellos viſtas, prouean cerca dello lo que conuenga*, &c. Quibus quidem legibus conuenit concors opinio Doctorum omnium, quos à principio huius cap. laudauimus, & in vnum congeſſimus.

Quare doctores, qui *dict. cap.* 14. *Bullæ* pon-
derarunt, & attentè legerunt, † vnanimiter pro- 61
fitentur, in eo expreſsè approbari ſuſpenſionem executionis litterarum Apoſtolicarum ſupplicatione propoſita demum proſequuta, vt in terminis Manuelis Rodriguez poſt alios *in ſumma*, 1. *part. c.* 156. *n.* 8. *& in addit. ad* §. 9. *n.* 87. Cenedus *in quæſt. Canonic. quæſt.* 45. *n.* 11. vbi ad id allegat Viualdum *in explicat. Bullæ Cœnæ Domin. n.* 109. videndus etiam in vltima impreſſione, *anni* 1620. ſuper eodem caſo 14. *n.* 3. ibi: *Omnes detinentes Apoſtolicas litteras, niſi in caſu à Bulla conceſſo*, &c. Ponderat etiam Suarez *in tract. de cenſuris, tom.* 5. *diſp.* 21. *n.* 75. *&* 76. Simancas *de Catholica inſtitut. tit.* 45. *de pœnis, n.* 54. optimè notat Vega *in ſumma*, 1. *part. verb. Deſcommunion, cap.* 85. *caſu* 18. & *caſu* 19. pulchrè Pater Villalobos *in ſumma, tract.* 17. *difficult.* 21. *à num.* 2. vbi alios ſcilicet, Nauarr. *in Manual. Latino, cap.* 27. *num.* 69 *&* 70. & Cordub. *in ſumma, quæſt.* 35. ita tenentes citat, & explicantes dictum *cap.* 14. Bullæ Cœnæ.

Pater Henriquez etiam *in tract. de Pontific. clauc. c.* 12. §. 2. *in gloſſa littera R.* in noſtris ter-
minis † affirmat, in Bullam Cœnæ Domini non 62
comprehendi fiſcalem Senatus, dum ſupplicat nomine Regis, & boni communis ac publici, ad Regnum pertinentis, ne derogetur lex, aut conſuetudo immemorialis, & priuilegia: & iterum ipſe ibidem, *cap.* 16 §. 2. & in aliis locis inferius citandus.

Et cum Alterio, & Fillincio, Bonacina *de Morali Theolog. tom.* 3. *de cenſuris, diſput.* 1. *q.* 15. *punct.*
4. §. 2. vbi in hæc: *Impedientes † litterarum Apo-* 63
ſtolicarum executionem, excuſari poſſunt ab excommunicatione huius Canonis, ſi impediant prætextu informandi, aut ſupplicationem tamen coram Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, ita expreſsè in hoc Canone habetur: cum enim ſæpè contingat, vt quis litteras Apoſtolicas ſubreptitias eſſe, aut iniquum grauamẽ, vel ſimilia continere arbitretur; Sũ-
mus Pontifex indulſit, † vt impedientes litterarum 64
Apoſtolicarum executionem interpoſita apud ipſum ſupplicatione, immunes ſint ab excommunicatione, modò huiuſmodi ſupplicationem coram ipſo Summo Pontifice, & Sede Apoſt. proſequantur, &c. fol. 113.

Eodem etiam modo hunc Bullæ caſum explicant, & intelligunt Graffis ſuperius citatus *ſub n.* 24. & Manuel Rodriguez *in addit. ad Bullam Cruciatam*, §. 9. *n.* 89. Viualdus *in Candelabro aureo* 2. *p. de Bulla Cœna Domin.* per quos & Nauarrum loco citato, ſingulariter obſeruat, & interpretatur *Bullam Cœnæ*, Pater Villalobos loco proximè citato, *tract.* 17. *difficult.* 21. qui *num.* 3.

D 2 ita

Google

ita ſubdit: Aeerea de lo qual ſe ha de aduertir,
que eſta eenſura de la Bulla liga tambien à las
perſonas Eeleſiaſticas, que haxen lo que en
ella ſe prohibe, que no es licito auoear à ſi las
cauſas, aunque ſea por via de fuerça, como ex-
preſſamente lo dixe la elauſula, y lo aduierten
Cayetano, y Suarez. Y quanto à las fuerças
ſe ha de aduertir, que los Reyes, y Gouerna-
dores del Reino pueden, quando en realidad
65 † de verdad ſe baze agrauio y fuerça, remo-
uer los impedimentos que eſtoruan la pax, tran-
quilidad y buen gouierno del Reino, y ſuplicar
a ſu Santidad conforme à vn capitulo de dere-
cho. Y aun ſe colige de las palabras de la cen-
ſura, que dixe: *Niſi ſupplicationes huiuſmodi co-
ram Nobis, & Sede Apoſtolica legitimè proſe-
quantur*; para que deſta manera ſu Santidad me-
jor informado de los ineonuenientes que ay, ſu-
ſpenda la execution de ſus letras Apoſtolicas, y
ponga el remedio al daño, que de ſu exeeucion
ſe podia ſeguir, como dixe el Padre Fray Ma-
nuel Rodriguez, ſiguiendo a Viualdo, Nauar-
ro, y Cordoua, la palabra, *Sub prætextu*, queda
declarada arribs, dixe que quiere dezir lo miſ-
mo, *que ſocolor*.

In id ipſum etiam tendunt omnes alij Do-
ctores, qui meritò affirmant, in nullas eenſu-
66 ras † ineidere eos, qui ex iuſta & legitima cau-
ſa à iure Pontificio approbata ſuſpendunt exe-
cutionem litterarum Apoſtolicarum ad melius
informandum Summum Pontificem, & vt eiuſ-
dem ſpectetur ſecunda iuſſio, *gloſſa in Authen-
tico de mandatis Princip. § ſi quis autem*, tenent
Abbas *n.* 2. Zabarella *q.* 5. Ripa *n.* 17. & cæteri
communiter Doctores *in cap. ſi quando de reſcri-
ptis*, Maranta *diſputatione* 1. *num.* 19. Barboſa *in
collect. ad cap. ſi quando in additio*, ſuper verbo
Quare adimplere non poſſis, probat Rodoanus *in
tractat. de rebus Eccleſ. q.* 49. *n.* 23. vbi inquit,
67 quòd excommunieatio † lata per Papam contra
ſibi legitimè reſiſtentem non ligat quòd ad
Deum. Plures Doctores adducit Anguianus *in
tract. de legibus, lib.* 1. *controuer.* 5. *n.* 7.

Adſunt etiam in bis terminis verba *Palatij
Rubei in libello ſeu tract. de benefic. vacan. in Cu-
ria*, §. 7. *per totum*, & §. 12. *ad fin.* ibi: Et per
68 hoc † defendi ſatis probabiliter poteſt id, quod
nos Regij Conſiliarij quotidie in Regio Senatu
faeimus; præeipimus enim, quòd quando ali-
quæ litteræ Apoſtolicæ emanaruut, &c. ſuper-
ſedeatur in executione, donee litteræ ad Regium
deducantur Senatum; vt videatur, an aliquid in
eis contineatur, quod Reges, vel patronos lai-
cos tangat, quo cognito ſupplicetur humiliter
Papæ, vt ſua Sanctitas dignetur informari de
veritate, & Regis, vel patronorum, vel filio-
rum patrimonialium grauamen reuocetur, nec
per hoc (vt arbitror) excommunicationem, vel
alias pœnas incurrimus, cum iure, & Papa per-
mittentibus boc facimus, vt ex iam dictis ſatis
patet, & plenè dico *in cap. ex eo de pœniten. &
remiſſion. in recollectis*; hæc Palatius. Tenent etiam
in his terminis Axebedus *in l.* 14. *tit.* 3. *lib.* 1. *Re-
copil.* Graffis *in deciſ. Aureis, caſuum conſcientiæ,
part.* 1. *lib.* 4. *c.* 18. *n.* 119. & *n.* 120. & alij plurimi
citandi inferius, *cap. ſequenti, num.* 25.

Hoc etiã ita in his terminis declarauit Sum-
69 mus Pontifex, *Adrianus Sextus*, † dum in Bulla
loquendo de iure patronatus Regij (quam ad
litteram adduximus *in tractat. de Reg. protectio-
ne*, 3. *part. cap.* 10. *à num.* 10.) ita ait, ibi: *Et
quaſcumque litteras Apoſtolicas, deſuper quo-
libet pro tempore confectas, etiam quaſcumque
derogationes quorumuis iurium præſerüandi, etiam
cum quibuſuis efficaciſſimis, & pregnantiſſimis
clauſulis in ſe contentis, nullius roboris vel mo-
menti exiſtere, vóſque ac dictos ſucceſſores ve-
ſtros, ſeu veſtrum aliquem illis nullatenus pa-
rere debere: & ob non paritionem huiuſmodi, ali-
quas etiam in eiſdem litteris contentas cenſuras,
& pœnas nullatenus incidere poſſe*, &c. Hactenus
Adrianus Pontifex.

Alias autem doctrinas, quæ omnino conue-
niunt materiæ & declarationi huius capitis, vi-
deamus infrà, *cap. ſequenti, à num.* 10. & *ſe-
quentib.* Non tamen omittam eas; quas ſeri-
ptas reliquit Pater Enriquex, quæ miro modo
conducunt rei, de qua agimus, ac propterea eius
verba ad litteram referenda erunt.

Ipſe igitur *in* 3. *tomo Summæ tractat. de Pon-
tificis claue. lib.* 2. *cap.* 16. §. 1. ita loquitur: Pon-
tifex in Bulla Cœnæ Domini prima facie vide-
tur tollere exeuſationem, qua Iudices † Regij 70
ſub prætextu violentiæ, ſe ingerentes *ſupplicant,
vel ſupplicari faciunt à parte litigante, aut Fiſcali
ad Papam melius informandum.* Pontifex vetat
fictum prætextum *A*, admittit tamen ita ſuppli-
cari ſub prætextu probabili violentiæ, *B* quæ
illata creditur (aut ſi vis impendit, timetur in-
ferenda, vt explicabitur, *cap.* 17. §.) *Si modo
† dictas ſupplicationes coram Sede Apoſtolica le- 71
gitimè proſequantur illi, quorum intereſt*: *C* quæ
verba non cogunt, vt de ſingulis impeditis lit-
teris Apoſtolieis ſtatim mittatur peculiaris
informatio Pontifici; cùm † enim multæ 72
quædam ferè derogationes paſſim è Roma
in Hiſpaniam afferantur, contentus eſſe ſo-
let vna generali allatione † litterarum, ſeu ea 73
informatione, quæ Pontifiei per annos aut per
ſtatuta tempora à legato Regio offertur. *D* Hæc
enim eenſetur multorum negotiorum ſpecialia
informatio, cum in virtute contineat varias
ſupplieationes, & informationes, quas ſigilla-
tim Iudices Regij adhibere poſſent pro tem-
porum, & cauſarum opportunitate, nam repeti-
tio, & delatio ſingularum ſupplicationum, &
informationum † eſſet Papæ in grauiſſimis, & 74
penè infinitis Orbis negotiis adſtricto minus
grata, imò valdè moleſta, & inutilis, nec com-
modè poſſet, aut vellet, ſingula etiam minu-
tiſſima expedira, *E* & ob prolixitatem cauſæ
nimiis paſſim expenſis grauarentur partes liti-
gantes, quarum intereſt. Et ſuecumberet
† pauper, qui pecunias pro tam longo itinere 75
non habet, perieulúmque eſſet, in tanto nego-
tiorum numero apud Iudices tam longè poſi-
tos taceri verum, & in actibus proceſſus, aut
litteris expeditis admiſceri falſam informatio-
nem, *F* quare vt conſtet, ſuauem eſſe ſtatum, iu-
gúmque temporalis legis Euangelicæ, decenter
† Pontifices ſinunt, quædam negotia Eccleſiaſti- 76
ca expediri per Iudices Catholicos, ſalua ſemper
Pontificis authoritate, & reuerentia, &c. Hacte-
nus Doctiſſimus, & Religioſiſſimus ille vir.

Cui doctrinæ rectè conſonat obſeruatio quæ-
dam ſingularis, & non abſimilis Lucæ de Pena
*in l. cum ad fœliciſſimam, C. de quibus muneribus,
vel præſtationibus, memini liceat ſe excuſare à
num.* 2. vbi tractans de aditu ad Sedem Apoſto-
licam pro imponendis, & exigendis muneribus
ſeu

Google

ſeu exactionibus ab ſtatu Eccleſiaſtico in vtilitatibus, & neceſſitatibus mixtis, & communibus publicis, ita ait. In iis quæ bonom commune directò reſpiciunt, & ipſi Clerici noo minus quàm laici commodum exiode conſequuntur, non eſt opus, quòd proinde Romanus Pontifex adeatur: argumento ſuprà *de theſaur. l. 1. poſt principio; ff. de condition. inſtitution. qua ſub conditione, §. vltimo 24. quaſt. 1. capitul. 1.* Satiſque abſonum videretur, vt pro modica pecunia, quæ forrè alicui villæ imminet in iis caſibus exoluenda, vt Romanus Pootifex in longinqoo conſiſtens neceſſariò proinde conſulatur. Iam plutis tunc eſſet oneris, expenſarúmque ſubiitio, quàm commodi ex contributione Clericorum illatio, quod lex abhorret, ſuprà *de annonis, & tributis; l. mediterrane, ff. de iudiciis, l. ſed & ſi ſuſceperit, §. 2. & l. ſi longius, §. 1.* Hoc enim potius eſſet, pauperes vniuerſitates, portione contingente Clericos, & Eccleſias pro maiori parte defraudare, quàm grati Conſilij ſuper hoc munus impendere ad hoc *in Authentica de iudiciis, §. ne autem.* Item quia vbi per præſeripras leges facta prouiſio inuenitur, non eſt veriſimile, quòd Romanus Pontifex ſe conſuli ſpecialiter reſeruauerit argument. *ff. de aliment. legatis, l. alimenta, §. Baſilica, & l. ſi Stichum de verborum obligation. l. doli clauſula, ff. de pœn. ſanctio. & lib 6. de prabendis, cap. dudum, & cap. quamuis tibi,* &c. Et inferius ibi: Veriſimile eſt igitur, quòd ipſe nolit vlterius ſuas aures moleſtari ſuper eo, quod eſt per leges tam ſalubriter definitum, *dict. l. 1. ſupra de theſauris,* &c. Quem ad idem referunt, & ſequuntur Auileſius, Rebuffus, Mexia, & Nicolaus Balui laudati à Caſtillo *in tractatu de tertiis, c. 9. num. 35. & 36.* & conducunt, quæ latius diximus *hac 1. par. cap. 1. §. vnico*, per totum.

Adhuc & ipſe Henriquez io gloſ. eiuſdem, §. 1. mulra notabilia ponit in comprobationem eorum omnium, quæ dicit in eius contextu, quorum aliqua ſpeciali annotatione digna repetam; dicit igitur ibidem littera A. in hæc, *cap. 12. §. 1. P. & tunc Iudex incurrit excommunicationem infra, cap. 21. §. 2. nam vox* (prætextus) *includit dolum, puta, dum † pars aut Index,*
77 *vt malitiosè contra iura differat litem & cauſam effugij; curauit iterum atque iterum habere recurſum ad Regia Tribunalia, & opponit titulum ſimulatum de prohibenda vi, accipiſque in quendam fictum prætextum & colorem, quando conſtat, nullam ſubeſſe vim*, Michaël. Thomaſius & Sal-
78 mantini, & Complutenſi † Theologi, ac Iuriſperiti Moya, Frater Gallo, Frater Bartholomeus de Medina, Noſter Dexa, Auditor ille Atienza (qui fecit recopilationem legum) *& praxis hac ita à peritis & timoratis Auditoribus defenditur, & citat cap. 12. §. littera M. N.* &c. Ad id autem quod hîc dicitur de dictione (*Pratextus*) vide quæ in comprobationem adduxi-
79 mus *Nos in tract. de Regia † protection. 1. p. cap. 2. num. 16. 17. & num. 18.* in propoſitum eiuſdem ſignificàtiooem ponderantes, & hoc *cap. à num. 111. & ſeqq.*

Qui Henriquez *ſub littera B.* vbi dixerat admitti in Bulla ſupplicationem prætextu probabili violentiæ, ita gloſſat: *Quia in rebus humanis non eſt querenda certitudo euidentia, cap. 19.*
80 *§. 3. littera F. Et Iudices † auditis aduocatis viſum proceſſum diligenter examinant, non vt decidant principalem cauſam Eccleſiaſticam, tamquam Iudices, ſed examinant de aliis, vt explorent an inſit violentia, de qua principaliter † co-* 81
gnoſcunt: & qui habet ius ad cognitionem circa finem pro bono communi; habet & ad media proportionata, vt auferatur vis; vt autem tutius procedant, habet Rex priuilegium Papa aut tacitum eius conſenſum ex conſuetudine immemoriali, &c.

SECTIO I.

Oppreſſo ſupplicanti ad Sanctiſſim. incumbit ſupplicationem proſequi, cuius deſidia, aut culpa Regis Regaliæ nec imputari, nec obeſſe poteſt.

SVMMARIVM.

Supplicationem à litteris Apoſtolicis, quas partes interponunt, vel per Senatum interponere iubentur, Regius Fiſcalis proſequi ſuis aut Regiè expenſis non adſtringitur, num. 82.

Senatus vbi reperit cauſam retentionis litterarum legitimam in eodem decreto, ſimul ſolet in aliquibus caſibus iubere, vt pars, cuius intereſt, ſupplicet Sanctiſſ. num. 83.

Bulla Cœna eo ſolo contentatur, vt Rex ſupplicet à litteris, vel ſupplicare faciat, num. 84.

Dictio (aut) eſt alternatiua, & ſufficit alterum adimpleri, num. 85.

Siue diſpoſitio, quæ apponitur, ſit affirmatiuè, ſiue negatiuè concepta, ibid.

Bulla Cœna verba declarantur, vt vnuſquiſque tam Rex, quàm pars ſuas ſupplicationes proſequantur, num. 86.

Singula ſingulis congruè referenda ſunt, vbi ad plura ſingularia infertur, ibid.

Manutentionis, & immiſſionis ſimul petitio ſi adſunt bona poſſeſſa, & non poſſeſſa, ſuſtinetur, referendo ſingula ſingulis, ibid.

Si præceſſit diſpoſitio diſtributiua inter aliquos, & ſequatur clauſula generalis copulatiua, intelligitur diſtributiua inter illos, ibid.

Regi de Iure permittitur tollere violentiam illatam ex litteris Apoſtolicis in damnum Reipublica impetratis per executionis ſuſpenſionem, num 87.

Supplicationem proſequi coram Sanctiſſim. in priuatis negotiis non Regi, ſed parti, cuius intereſt, incumbit, num. 88.

Impetrans, cuius Bulla detinentur poſt examen tanti Senatus, merito diffidens de ſecunda iuſſione, cauſam deſerit, cognoſcens Sanctiſſ. nouiter, & verius informandam, num 89.

Litteris deſertis per impetrantem ob legitimam retentionis cauſam ſupplicationis proſequenda obligatio videtur ceſſare, num. 90.

Appellans conſentiendo grauamini renuntiat appellationi, & inhibitioni appellationis virtute expedita, num. 91.

Supplicans à litteris Apoſtolicis nullo termino eſt adſtrictus ad eam ſupplicationem proſequendam, num. 92.

Ponderantur verba Bulla Cœna, ibi, legitimè proſequantur, vt intelligantur cum partis citatione, & cauſa cognitione, num. 93.

Parte ſupplicante à litteris citata, & non comparente, ſecunda iuſſio obtenta obtemperatur in Senatu, num. 94.

Recurſus precedens legitimè interpoſitus in litterarum retentione, non redditur illicitus ob non preſequutam ſupplicationem per oppreſſum interpoſitam, num.95. & ſequentibus.

Actus licitus reſpectu principij, & prohibitus reſpectu finis, illud attenditur, vt licitus iudicetur, num.96.

Præſcriptio inchoata tempore permiſſo, completa tamen tempore prohibito licita iudicatur, n. 97. & ſeqq.

Finis quando habet neceſſariam conſequentiam ad principium, non finis, ſed principium attenditur, ibid.

Quòd ſecundùm legem factum eſt, ex euentu non retractatur, num.98.

Præſcriptio bona fide inchoata, & perfecta, per ſuperuenientem malam fidem non redditur illicita, num.99.

Rex per ſuum legatum per annos refert Pontifici ſupplicationes, num.100.

Et plures recenſentur legati Regij miſſi ad Pontificem, vt conferrent hanc retentionis materiam, ibidem.

QVod autem ipſe Pater Henriquez dixerat in contextu: *Si modo dictas ſupplicationes coram Sede Apoſtolica legitimè proſequantur*, &c. iuſtam litteram eiuſdem Bullæ (de quo ſuperius, *num* 70. vbi ad litteram hunc Authorem retulimus) ita gloſſat ibidem, *in littera*
82 *C. Non † tenentur Iudices, aut Fiſcalis, ſuis aut Regis expenſis deferre ſingulas litteras impetratas, ſed pars litigans, cuius intereſt, debet priuatam ſuam cauſam deferre; Fiſcalis verò in generali refert Pontifici per Legatum Regium. Ita poſt maximum ſtudium, & conſultationem reſoluit Doctor Iulianus de Caſtrejon, cum eſſet Fiſcalis Senatus Regij, & eam praxim Senatus probant viri ſapientes, &c.*

Quæ veriſſima doctrina, & aſſertio ex plurimis aliis exornatur, & roboratur. Etenim Senatus Regius, quando indagatâ causâ propo-
83 ſitâ † & deductâ, legitimam & iuſtam ad retentionem litterarum repetit, eáſque retineri decernit: in eodem ſimul iniungit decreto, & præcipit, vt ad ſuam Sanctitatem ſupplicet pars oppreſſa. Quo ſolo, quantum attinet ad Regem his in cauſis & negotiis, ſuum auxilium præſtantem oppreſſis, Summus ipſe Pontifex
84 in eadem Bulla contentatur, vt & clarè † indicant eiuſdem verba, ibi: *Etiam ſub prætexta violentiæ prohibendæ, vel quod ad Nos informandos (vt ipſi aiunt) ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint*, &c. Ponderata illa dictione diſtributiua, & aduerſatiua (*aut*) appoſita inter illas bipartitas orationes *ſupplicauerint*, relata ad partem cuius intereſt executionis ſuſpenſio: & etiam *ſupplicari fecerint*, relatam ad Regem & Senatum, qui hoc onus oppreſſo expreſsè im-
85 ponere aſſolent, ex qua ſufficit † alterum adimpleri, *l. ſi hæredi plures, ff. de conditionibus inſtitut. l. plerumque, §. final, ff. de iure dotium, l. quis ſtipulatus fuerit, in fin. ff. de verbor. obligation.* cum pluribus ſimilibus. Quod procedit ſiue diſpoſitio ſit affirmatiua, ſiue negatiua, quia ſi vtatur hac dictione alternatiua (*aut*) ſimiliter operatur, vt ſufficiat alterum adimplepleri, latè Cenedus *ſingulari. 6. num. 3.* Barboſ. *in diction.46. à princ. & num.3.*

Cùm enim hæc Bulla primitus loquatur alternatiuè, & diſtributiuè de Regibus, ſeu parte † vim patiente quoad ſupplicationem inter- 86
ponendam, ibi (*Supplicauerint, vel ſupplicari fecerint*) nempè quando Reges ſupplicant, quod tunc accidit, quando cauſa immediatè, & directè tangit ius Regis, vel generaliter ius publicum Regni, quia tunc Fiſcalis Regis ſupplicat, iuxta doctrinam inferiùs, *num. 159. & ſequentibus*, latiùs etiam *in cap. 13. à num. 53. verſicul. Ex quibus omnibus mirabiliter*, & per totum, cap. præſertim, *à num.6. verſic. Quibus tamen, & aliis, & à num. 57. verſ. Quam noſtram reſolutionem.*

Quando autem negotium tangit ius partis particularis, & priuatæ; tunc ipſa pars ſupplicat, quam ſupplicare faciunt, & expreſsè decernunt Senatores. Idcirco verba illa alia generaliter, indiſcretè, & indiſtinctè & copulatiuè prolata per dictam Bullam poſtmodum ſubſequuta, ibi: *Niſi ſupplicationes huiuſmodi*, &c. *Legitimè proſequantur*; diſtributiuè & diſcretiuè accipienda, & intelligenda ſunt, ſingula ſingulis congruè referenda iuxta præcedentem diſtributionem, & alternatiuam; vt ei incumbat ſupplicationem proſequi, qui eam amiſit, attenta ſignificatione vocaboli, *Proſequantur*, quod non verificatur niſi in incipiente, & eandem ſupplicationem emittente, iura ſunt expreſſa, *in cap. cum ſit Romana, de appellation. & relation.* ibi: *Quòd ſi is qui appellauerit, cauſam appellationis non fuerit proſequutus*, &c. *cap. perſonas, cap. ex ratione eodem titulo*, cum infinitis aliis. Sicque de neceſſitate referenda ſunt ad proponentem; etenim quoties præcedit diſpoſitio, & clauſula diſtributiua inter aliquos, & ſubſequitur generalis copulatiua omnes complectens, intelligitur eodem themate retento, diſtributiuè inter illos, ſingula ſingulis referendo, Rotæ *deciſ.* 611 *num. 3. & 4.* penes Farinacium *in poſthumis, tom. 1. & deciſ* 568. *num. 3. & deciſ.206. num. 4.* optimè Mantica *de contractibus, lib. 2. tit. 3. num. 18. & ſuprà*, & in ſingulari caſu Burgos de Paz, *quæſt. 1. num. 3.* bona doctrina Viuiani *de iure patronatus, part. 2. lib. 13. cap. 8. num. 149.* idem Fariuacius *tomo 1. nouiter nouiſſima deciſ.* 160 *num. 4.* vbi de eo qui petit immiſſionem ſimul, & manutentionem, quòd ſi adſunt bona poſſeſſa, & non poſſeſſa; remedia poſtea petita promiſcuè, generaliter referuntur ſingula ſingulis, manutentio ad bona poſſeſſa, immiſſio ad non poſſeſſa: ſequitur Ludouiſius poſt *de manutention. obſeruation. 59. num. 75.* Caſſanate *conſ. 36. num. 8. & ſequentibus*, Surdus *conſ. 362. à num. 17. lib. 3. & conſ. 150. à num. 95. & in conſil. 336. num. 26.* D. Ioann. Baptiſta Valençuel Velaſquez, *conſ. 121. num. 30. tomo 1. & conſ. 171. num. 6.* Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 297. num. 9. & deciſ. 433. num. 9.* Rota *deciſ. 605. num. 4. & 5.* Seraphin. in qua aliæ recenſentur, Flamin. Pariſius *de reſignat. tom. 2. quæſt. 7. à num. 100.* vbi quod ſi in ſupplicatione duo ſupplicantes petant res diuerſas, & poſtea in concluſione ambo copulatiuè loquantur, petendo indiſtinctè eaſdem res ſimul loquendo, intelligatur diſtributiuè, non cumulatiuè, ſed referendo ſingula ſingulis ad præcedentia, Caſtillo *tomo 5. cap. 86. à n. 22.* (licet nullum ex præcitatis Doctoribus alleget) qui omnes conſulendi ſunt pro ſingularibus caſibus.

Quocirca

Quocirca Regi oon incumbit, omnes etiam
ptinatorum ſupplicationes proſequi, ſed vnuſ-
quiſque quam prorumpit; ita vt ob negligen-
tiam & deſidiam partis in eam proſequendo, iu-
ri, & Regaliæ Regis (qui ſemel retentionem le-
gitimè decreuit, & ſupplicare ſimul mandauit)
dettahi & obeſſe non poteſt, vt ſtatim *à n. 95.*
cum ſequentibus, & facit text. *in l. quid ergo, §. con-*
trarium, verſic. Sufficit de contr. & vtili action. tu-
tel. ibi: *Sufficit tutori bene, & diligenter negotia geſ-*
ſiſſe, etſi euentum aduerſum habuerit, quod geſtum
eſt, l. ſed an vltro, §. is autem ff. de negot. geſtis, l. tu-
tor qui, §. ſi poſthum. ff. de adminiſtration. tutel.
vbi ſi tutor cæpit vtiliter gerere rem pupilli, li-
cèt poſtea malus exitus ſequatur non culpa tu-
toris, nihil ei imputatur, ſed eſt excuſatus; quæ
iura & alia plura latè exornat Præſul Dom.
Ioann. Baptiſta Valençuela, *conſil. 154. à n. 14.*
cum multis ſequentibus, tomo 2.

Rex igitur & Senatus quantum in ſe eſt, fa-
87 ciunt; ſibi enim permittitur, & à iure tanquam
† protectori, & in Bulla Cœnæ Domini, interim
reuerenter ſuſpendere executionem litterarum,
quoties ex ea notabile damnum in pernitiem
Reipublicæ temporalis, aut Eccleſiaſticæ, indé-
que vis aliqua timetur, ad effectum ſupplicandi,
ad Summum Pontificem melius informandum,
& vt coram ſua Sanctitatè ſupplicationem ean-
dem legitimè proſequantur partes, quibus hoc
onus in priuatis ſuis negotiis, non aliis incumbit,
88 vt † tenet expreſsè Pater Henriquez loco ſupra
citatus, *à n. 70. & 82.* & conſonat Pacius Scala
in tract. de conſilio ſapient. lib. 4. c. 25. poſt medium,
verſic. ſi verò littera; vbi dixit, quòd potiùs iudici
eſt honeſtum, quàm neceſſarium Principi reſcri-
bere, cum potiùs ad ipſas partes, quarum inter-
eſt, quàm ad iudicem reclamatio ſpectet.

Quæ ſi (poſtquam ſibi à Rege mandatur,
89 ſuam emittere † ſupplicationem) negligunt eam
proſequi, nihil Regi eſt imputandum, ſed parti-
bus ipſis, quæ vt plurimum ita cunctantur in
proſecutione ſupplicationis, ex eo forſan, quod
vel intollerabiles expenſas metuunt, longiſſi-
múmque, & periculoſum valdè iter aufugiunt;
vel quod altera pars impetrans (cuius litteræ ſu-
ſpenduntur in Senatu) ampliùs de earum con-
firmatione, aut ſecunda iuſſione non curat, for-
ſan meritò diffidens à ſua Sanctitate iterum con-
cedi, dum coram Sede Apoſtolica nouiter affer-
tur cauſa probabilis, ac in Senatu detegitur legi-
tima, poſt longum examen, diligenter adhibi-
tum à tot Catholicis viris, litteris & experientia
ornatis, Chriſtiano zelo ſummáque reuerentia
Sedis Apoſtolicæ ſuccenſis perſcrutantibus; quę
ſi fuiſſent cognita à Summo Eccleſiæ Præſule
tempore impetrationis, vel non concederet, vel
ſaltem difficilior ad concedendum redderetur.

Qua etiam legitima cauſa, & ratione moti
90 impetrantes ipſi, † vt plurimum conſultè viam
illam, & litteras deſerunt, negotium aſperum,
aut nimis difficile, maximíſque ambagibus,
& infructifero labore inuolutum prudenter iu-
dicantes, cum Paſtor Orbis (qui ſuam Rem-
publicam Eccleſiaſticam & ſpiritualem, ac etiam
temporalem pacatam habere, toto deſiderio
conatur) ſecundam iuſſionem melius nouiter
informatus denegabit, ne pax publica turbetur,
& bonum commune detrimentum patiatur:
quod quotidie ferè in omnibus iis negociis ac-
cidere videmus, & experimur. Quo ſupplicans
aliqoo modo ad proſequendum excuſatus vi-
detur.

Quare principali fundamento ſublato, negle-
cto, & derelicto, à quo † ſupplicatio, & cætera 91
omnia præcedunt & dependent, meritò & ipſa
ſupplicatio, ac per conſequens, & eius proſe-
cutionis obligatio ceſſare videtur ad text. in
cap. cum ceſſante cauſa, de appellation. cum ſua
materia, conducunt bene quæ *Nos in tractatu*
de Regia protectione, 1. cap. 5. à num. 17. vſque
ad num. 21. & num. 78. vbi poſt multos Doctores,
quòd appellatio interpoſita à grauamine, & eius
virtute impetratum reſcriptum, & inde emana-
ta inhibitio ceſſant, vbi grauamen principale
tacitè, vel expreſsè conſentiat pars, vel reuocet
iudex à quo, quia cum principale non ſubſiſtit,
nec ea quæ ſequuntur locum habent, ex iuris
regula vulgari.

Videtur enim hoc caſu moraliter excuſatus
ſupplicans à proſecutione, † qui ad eam termi- 92
no nullo adſtrictus eſt à Bulla. Quia vbi tempus
non eſt determinatum à lege aliquid fieri præ-
cipiente, ſufficit quocumque tempore fieri, *l. qui*
fundum, ff. de contrahenda emptione; Aymon Cra-
uetta *conſil. 4. n. 13.* Petrus Surdus *deciſ. 326. n. 76.*
facit etiam *text. in l. 1. ff. de ventre inſpicien.* &
cum Riminaldo idem Surdus *deciſ. 226. n. 4.* Cal-
das Pereira *de nomination. emphyt. lib. 1. quæſt. 17.*
num. 24. & per B. Roman. Iaſon. & Rebuffum,
Caſtillo *controuerſiarum, lib. 4. cap. 36. num. 11.*
idem in caſu practico obſeruant Gregorius Lo-
pez *in l. 25. tit. 9. part. 6. verbo, Del año adelante,*
Couarruuias *in cap. 3. num. 7. de teſtamentis*, Pa-
dilla *in l. cum quidam, num. 27. de legatis* 2. Mie-
res *de maioratu, 1. quæſt. 48. num. 2.* Matienzo *in*
l. 7. tit. 4. gloſſa 2. num. 2. lib. 5. Recopil. & in l. 14.
gloſſa 1. num. 45. eodem titulo, & lib. Ioannes
Gutierres *practicarum lib. 2. quæſt. 46. num. 2,*
Caſtillo vbi proximè, *num. 11. cum ſequentibus,*
vbi *à num. 16.* niſi ſubſequatur requiſitio, &
interpellatio, poſt vtrumque Molinam, Padil-
lam, Sarmientum, Thuſcum, Petrum Surdum,
& alios; maximè agnoſcens aduerſarium ſuum
ius ex litteris habere pro derelicto.

Quò videntur tendere illa verba, *dict. cap. 14.*
Bulla Cœna Domini, ibi: *Niſi ſupplicationes hu-*
iuſmodi coram nobis, & Sede Apoſtolica † legiti- 93
mè proſequantur, &c. Ponderando illud ver-
bum, *Legitimè*, hoc eſt cum parte legitima ſi
adſit, & cum cauſæ cognitione proſecutio fa-
cienda. Vt ſecus ſit, quando impetrans inſtat
pro ſuarum litterarum confirmatione, & ſecun-
da iuſſione coram Sede Apoſtolica, citato ad-
uerſario, cuius intereſt, & non comparente,
ſuámque ſupplicationem deſerente; legitimè di-
cetur † eam proſequi, meritóque ſecunda iuſſio 94
obtenta omnimodo obtemperabitur, & execu-
tio vtrarumque litterarum relaxabitur, & liben-
ter permittetur, prout in cap. ſequenti altius
explicabimus, atque etiaio quomodo quandóve
hæc litterarum relaxatio fit.

Nec ex eo quòd ex accidentibus ſupradictis
ſubſecutis, abſque tamen culpa Regis ob omiſ-
ſam † ſupplicationis proſecutionem, cùm ab 95
eo fieri præcipiatur; erit illicita iudicanda pro-
tectio, nec recurſus præcedens, iuſtâ & legi-
timâ cauſâ iam ſemel præſtitus, quoniam quan-
do actus licitus eſt reſpectu principij, & prohi-
bitus aliquo pacto reſpecto finis, inſpicitur
principium, vt licitus dicatur: plura † congerit 96

Alphonſua Villagut. *de extenſion. legis pœnal. à*
*iure inſlig. procurant. abortum, à num.33. fol.*277.
optimè conducunt, quæ latè adducit Ludoui-
ſius Molin. *de maioratu. lib.2. capitul.*10. *num.*3.
infinitos penè Doctores congerit Caſtillo *con-*
trouerſiarum, tomo 5. *cap.*93. §.8. *à num.*23. vbi
97 quod præſcriptio inchoata † tempore permiſſo,
ſi proſequatur, ac compleatur tempore prohi-
bito, licita admodum & permiſſa iodicatur, quia
attenditur initium permiſſum. De quo vlterius
erit agendum, Deo dante, io tractatu de con-
curſu contrariorum circa idem ſubiectum eden-
dum. Sicque attendendum eſt principium prote-
ctionis præſtitæ licitum, non quod poſtmodum
accideotaliter ſucceſſit ob culpam & negligen-
tiam ſupplicantis.

Quia quando finis habet neceſſariam conſe-
quentiam ad principium, non finis ſed princi-
pium attenditur, *l. in ratione, in princ.* §. *Im-*
perator. ff. ad legem Falcid. l. Pomponius 2. *de*
negotiis geſtis, multa per Rodriguez *de annuis*
redditibus, lib. 1. *quæſt.* 17. *num.* 25. Lancelotus
*de attentat.*2. *part. capitul.*4. *num.* 4. *cum ſequen-*
tibus, & facit *text. in l. Sancimus, Cod. de admi-*
niſtrat. tutor. ibi: *Non enim debet, quòd ſecun-*
dum leges factum eſt ex alio euentu retractari;
98 quo fit, vt quando bona † fide & titulo, & iu-
ſtis initiis inchoata, & perfecta præſcriptio fuit,
ſi poſtmodum mala fides ſuperueniat, præſcri-
ptio ipſa legitima reputatur, ita vt nec præſcri-
99 bens reſtituere teneatur, † ſiue iuria ciuilia, ſiue
Canonici iuria regulas attendamus, vt cum ma-
gis vera, & communi opinione reſidet *gloſſa in c.*
vigilanti, verbo temporis, de præſcript. vbi Inno-
centius, Hoſtienſ. Abbas, Bald. Felin. Butrius,
Collectarios, & alij, Ioannes Andræas, An-
charran. Philippus Franchus, & Petrus Pechius
*in regula poſſeſſor. de regulis iuris, lib.*6. Didacus
Couarruuias *ibidem* 3.*p.*§.2.*num.*1. Bartul. *in ex-*
trauagant. ad reprimendum, verbo, De renuntia-
tion. Angelus *in l.* 1. *num.* 59. *Cod. de iudiciis*,
Iaſſon. *in l. poſt diuiſionem, Cod. de iuris & facti*
ignorantia, & innumeri alij, qoos referunt, &
ſequuntur Tiraquell. *in tractatu ceſſante cauſa,*
limitation. 12. *num.* 16. Menchaca *lib.* 2. *contro-*
*uerſiarum Illuſtriſ. cap.*74. *num.* 1. Balbus *de præ-*
*ſcription.*2. *part.*3. *part. principal. quæſt* 9. *num.*1.
Euerardus Broncorſt. *antimonia. centuria* 4.*aſſer-*
tion. 7. Zeballos *communem contra communem,*
*quæſt.*657. *per totam, & quæſt.*729. *num.*20. Ioan-
nes Garcia *de nobilitate, gloſſa* 6. *num.* 5. & no-
uiſſimè Pater Gilkenius, qui vtriuſque opinio-
nis Authores, & argumenta recenſet *in tractatu*
*de præſcript.*2.*part. memb.*2. *c.*8. *per totum*, & ex
Theologia idem probant, & defendunt Diuus
Thomas *quodlibeto* 12.*artic.*24. Paludan. & Ma-
ior. *in* 4. *ſententia, diſtin.*15. *quæſt.* 11. Dominic.
Sotus *lib.*4.*de iuſtitia & iure, quæſt.*5 *art.*4. Ange-
lus *in ſumma, verbo, Præſcriptio*, §.26. Siluester.
eodem verbo, num. 13. quod & ſuperius citati
Doctores tenent.

Et inſuper prædictis etiam congruit, quòd
100 ipſe † Pater Henriquez vbi ſuprà ad litteram,
*à num.*60. *& ſequentibus*, relatus proſequitur *in*
Gloſſa littera D. ad comprobationem illios pro-
poſitionis à ſe firmatæ in contextu, ibi: *Con-*
tentus eſſe ſolet Papa vna generali allatione litte-
rarum, ſeu ea informatione, quæ Pontifici per an-
nos, aut per ſtatuta tempora à Legato Regio offer-
tur, qui quidem, *in Gloſſa dicta littera D.* in hæc
inquit; Sic à Rege Catholico Ferdinando miſſus
eſt Palatius Rubeus ad Pontificem, vbi edidit
libellum de beneficiis vacantibus in Curia; per
Philippum Secundum ad Pium V. miſſus eſt
Franciſcus Vera (quem poſtea creauit Conſilia-
rium Regium) cum Marchione de Alcañizas
& per alios Legatos ſuos id ſæpè facit Rex. Item
cum Cardinali Alexandrino miſſo in Hiſpaniam
à Pio V. anno 1572. hæc praxis, & cum Nun-
tiis latè diſputata, & tractata eſt: Carolus V.
Imperator, & Rex Hiſpaniæ miſit Ioannem à
Vega Legatum ad Pontificem, qui poſtea fuit
Prorex Siciliæ, Præſes Senatus Regij, item
Franciſcus de Vargas (qui fuerat Fiſcalis) miſ-
ſus eſt Legatus, qui defendit conſuetam praxim
Hiſpaniæ, &c. hactenus Henriquez.

Ac iterum ipſe Henriquez *in cap.* 11. §. 3. *in*
gloſſa litterâ V. affirmat, Regem per ſuum Le-
gatum, certis temporibus monere Pontificem
de ſtatu iſtorum negotiorum.

Huius Authoris ideò tam exactam volui fa-
cere ſpecificam mentionem, tum ob eius graui-
tatem, religionem, & inſignem ſcientiam cun-
ctis notam; tùm etiam qoia iſte liber *de Ponti-*
ficis claue, ita facilè præ manibus non habetur.

Sectio II.

Bulla Cœnæ non recipit intellectum ex-clusiuum recurſus, vti prouenientis ex incommutabili iure naturali.

Svmmarivm.

*Defenſio vi oppreſſis non prohibetur in Bulla Cœnæ per Principes legitimè præſtanda, & omni iure debita, num.*101.

*Pontifex eſt fons, & origo iuſtitiæ, & pater pacis, num.*102.

*Defenſio vt tollatur, à nulla conſtitutione ſumenda eris interpretatio, num.*103.

*Defenſio nec in ſpecie tolli poteſt per aliquam diſpo-ſitionem, num.*104.

*Defenſio differri, modificari, & variari poteſt, num.*105.

*Defenſio prouenit à iure naturali, Diuino, Cano-nico, & Ciuili, num.*106.

*Defenſio à nemine poteſt tolli proueniens à iure na-turali, num.*107.

*Defenſio, nec à Principe tolli poteſt, num.*108.

*Defenſio nec per Papam tolli poteſt, num.*109.

*Defenſio, nec directè, nec indirectè poteſt tolli, num.*110.

*Verba Bullæ Cœnæ ibi, (ſub prætextu violentiæ tollendæ) intelliguntur, quando ficto colore mali-tioſè impeditur litterarum Apoſtolicar. execu-tio, num.*111.

*Lex tollens defenſionem interpretatur de defenſione friuola non de legitima, num.*112.

*Et intelligitur tollere defenſiones ciuiles, non natu-rales, num.*113.

NEc enim in dicta *Bulla Cœnæ Do-*
mini neceſſaria defenſio † probi- 101
betur vi oppreſſis, legitimè per
Principes præſtanda, ab eiſdém-
que omni iure naturali debita,
cum affixa ſit viſceribus Coronæ, & dignitatis,
Regaliſque officij, vt ſæpè diximus ſuprà *cap.*1.
hac 1.

hac 1. *part.* & latiùs in ſpecie dictæ Bullæ comprobauimus *in tractatu de Regia protectione.* 1. *part. cap.* 1. *prælud.* 5. *à num.* 232. *cum multis ſequentibus.* In quo vniuerſi Doctores dictam Bullam Cœnæ enucleantes in hoc eodem conſonant, & vniformes conueniunt, prout eſt videre ſuperius *hoc cap. à num.* 54. *& ſequentibus,* vltra quos plurimos allegat alios Diana *reſolut. moral. tomo* 1. *tract. de immunitat. Eccleſiaſtica, reſolution.* 6. *per totam* (qui tandem contra nonnullos reſoluit in dicta Bulla Cœnæ non comprehendi cognitionem per viam violentiæ quam Principes & Reges habent.)

Nec tam abſonus intellectus capiendus erit à Sancta & Chriſtiana intentione Pontificum conditorum præfatæ conſtitutionis (cum ſint-
102 fons & origo † iuſtitiæ, & patres pacis) velle tollere miſeris vi oppreſſis hoc refugium tam ſalubre, tamque neceſſarium vniuerſali Reipublicæ.

Sicuti à nulla alia lege, ſtatuto aut conſtitu-
103 tione talis intellectus ſumi † debet, vt tollatur defenſio, vti notauit Dominic. *in cap. dilect. de litis conteſtatione in gloſſa* 3. *in fin. lib.* 6. Decius *in cap. ex parte el* 2. *num.* 77. *de officio delegati,* vbi etiam Felinus *num.* 99. idem Felin. *in rubrica de exception. in principio,* Cæſar Contardus *in repetition. l. diffamari, num.* 4. *C. de ingenuis & manumiſſ.* vbi ponit differentiam, quando ſtatutum tollit defenſionem, & quando exceptionem, & hoc non ſine ratione; quia defenſio numquam cenſetur per legem, ſtatutum, vel aliam quamlibet diſpoſitionem ſublata, *Clement. paſtoralis de re iudicata, l.* 1. §. *cum ariete, ff. ſi quadrupes pauper. feciſſe dicat.* Natta *conſ.* 119. *num.* 13. *lib.* 1. Curtius Iunior. *conſil.* 235. *num.* 12. *&* 13.

Imò nec in ſpecie poteſt tolli defenſio per
104 † aliquam diſpoſitionem, Kirchou. *in commun. opinionib. conc.* 4. *conclnſ.* 62. *num.* 34. vbi alios allegat; Bonacoſa *in quaſtion. crimin. lib.* 1. *in verbo Defenſio, in fine, & in* 2. *lib.* 1. *in verbo Defendere, per totum,* Beecius *conſil.* 51. *num.* 9. Carolus de Graſſis *in tract. de exceptionibus exception.* 21. *num.* 1. *&* 3.

Et licet poſſit defenſio differri, modificari,
105 & variari † iuxta Abb. *in c. cum olim, num.* 22. *de appellation.* Alexand. *conſ.* 125. *num.* 11. *lib.* 6. Roland. à Valle *conſ.* 19. *num.* 39. *&* 40. *lib.* 1. Vantius *in tract. de nullit. tit. de nullit. ex defect. citata; num.* 19. *in fine,* Iuſtegol. *conſ.* 23. *num. vol.* 1.

Nihilominus defenſio, cum proueniat à iure
106 naturali, † Diuino, Canonico, & Ciuili, *cap. non inferenda* 23. *quaſt.* 3. *l. ſciendum,* §. *qui cum aliter, ff. ad leg. Aquil. l.* 1. *Cod. vnde vi,* notat Marſil. *in l. vnicus,* § *cognitorum, num.* 56. *ff. de quaſtionib. & in l. vt vim. ff. de iuſtitia & iure, & conſ.* 4. *num.* 4. *& in* §. *quoniam, num.* 76. *gloſ. in* §. *quod verò inſtituta de iure natural. gent. & ciuil.* Curtius Iunior *conſ.* 235. *num.* 11. Beecius *conſ.* 51. *num.* 80. Neuizan. *conſ* 61. *num.* 43. Gofredus *conſ.* 48. *num.* 20. Maluaſia *conſ.* 14. *n.* 9.

Et cum ius naturale ſit immutabile, §. *ius natural. inſtitut. de iure natural. gent. & ciuil.* à ne-
107 mine poteſt tolli † defenſio, quæ eo iure proueniat, Marſil. *in practicar crimin. in* §. *vltima quaſt. num.* 23. *&* 31. *& conſil.* 8. *num.* 30. *& conſil.* 26. *num.* 24. *& conſil.* 25. *num.* 52. Beecius *conſ.* 51. *num.* 9. Brunus *in ſuo repertorio, in verbo, Defendere,* Bonacoſſa *in dicto verbo, Defendere,* Carauita *ſuper Ritu Regni Neapolitan. ritu* 220. *num.* 13.

Imò nec per Principem † poteſt tolli defen- 108
ſio, Beecius *dict. conſ.* 51. *num.* 9. Marſillus *dicto conſ.* 8. *num.* 28. *& conſ.* 81. *num.* 43. *& conſil.* 73. *num.* 52. Borell. *ſuper pracmat. odia litium,* §. 2. *gloſſa* 4. *num.* 38. Ioann. de Amicis, *num.* 117. *num.* 6. Marius Anguiſol. *conſ.* 42. *num.* 13. Gramat. *conſil.* 150. *num.* 2. *in ciuili.* Carolus de Graſſis *de exception. excep.* 21. *num.* 5.

Et quod plus eſt, nec etiam † per Papam 109
poteſt tolli defenſio, Marſillus *in practica.* §. *quoniam, num.* 79. *& dicto conſ.* 16. *num.* 22. *& conſ.* 25. *num.* 52. *&* 81. *num* 43. *& conſ.* 73. *n.* 52. Borrellus vbi proximè, & Graſſis *num.* 5. *&* 6. vbi dicit: Quòd nec directè, nec indirectè tol-
li † poſſit defenſio, Marius Anguiſol. *conſil.* 76. 110
num. 19. Beecius *dict. conſil.* 71. *num.* 9. Ideóque nullatenus intelligendum erit, voluiſſe per dictam Bullam, Papam tollere iuſtam, & legitimam defenſionem miſeris vi oppreſſis, vt clarè indicant verba eiuſdem, prout latiùs explicauimus *de Regia protectione,* 1. *p. cap.* 1. *prælud.* 5. *à num.* 232. *& ſeqq.*

Et præſertim illa, *ſub prætextu violentiæ tollenda,* † vt intelligantur, quando hoc quæſito 111
colore friuolè, & calumnioſè impeditur iuriſdictio Eccleſiaſtica, & Bullarum Apoſtolicarum executio, vt in ſpecie ponderauimus, *dict. tract. de Regia protect.* 1. *par. cap.* 2. *num.* 16. *&* 17. & ſupra *hoc cap. num.* 77. *& ſeqq.*

Et quia lex quæ tollit defenſionem ſic intelli-
gi, & † interpretari debet, vt ſolummodo 112
tollat friuolas, inanes, & non legitimas, & iuridicas, vt probant Bartol. *in l. omnes populi. in penult. column. verſicul, Vltimo quæro, ff. de iuſtitia & iure, & in l.* 1. §. 1. *ff. quod vi aut clam,* Alberic. de Roſſat. *in* 1. *part. ſtatuto. quaſt.* 65. Paul. de Caſtro *conſ.* 183. *col.* 3. Hippolitus de Marſill. *conſ.* 16. *num.* 1. *& conſ* 64. *n.* 5. *& in prac.* §. *vltima quaſt. num.* 1. *&* 32. Iaſſon. *in l.* 1. *col.* 2. *C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Carolus de Graſſis *in tract. de exception. exception.* 21. *num.* 7.

Atque etiam cenſetur tollere defenſiones ci-
uiles, non autem defenſiones naturales, † Bald. 113
in cap. à nobis in fin. de exception. Felinus *in cap. cum dilecti, col.* 5. *eodem tit.* Marſillis *conſ.* 75. *num.* 51. *& conſil.* 31. *num* 42. *& conſil.* 71. *num.* 51. *& in prac. dict.* § *quoniam, num.* 78. Camillus *in verbo defenſio, in principio,* vbi alios allegat. Carolus de Graſſis *dict. exception.* 21. *num.* 8. vbi *num.* 10. poſt Bart. *in l. facultat, C. de iure fiſci, lib.* 10. Felinum *in cap. dilecti, num.* 7. *de exceptionib.* Cumian. *ſuper ritu Magna Curia, cap.* 40. *num.* 41. Quòd cenſetur lex tollere defenſiones facti, non iuris; quapropter hæc defenſio, cum proueniat à fonte perenni, & origine iuris naturalis incommutabilis & perpetui, quo omnia animantia imbuuntur; nihil mirum, vt hæc Bulla Cœnæ Domini minimè comprehendatur, nec intelligatur ex hactenus dictis & aliis pluribus dicendis inferius 2. *p. cap.* 20. *à num.* 76. *& ſeqq.*

SECTIO

SECTIO III.

Bulla in Cœna Domini, quantum attinet ad protectionem vi oppreſſorum in his Eccleſiaſticis cauſis, non fuit recepta in Hiſpania.

SVMMARIVM.

Bulla in Cœna in his, quæ attinent Regaliam Regis in tollenda vi, & retentionem Bullarum iuſta cauſa factam in Hiſpania non fuit recepta, num. 114.

Lex non recepta, nec moribus vtentium comprobata, non ligat, num 115.

Legis non receptæ transgreſſor non dicitur, illam non ſeruans, num. 116.

Lex ſub conditione lata intelligitur, ſi moribus vtentium approbetur, cui tacitè conditioni ſubijcitur, num 117. *& ſequentibus.*

Etiam ſi habeat clauſulam irritantem, num. 118. *&* 119.

Dum diſceptatur ſuper conſtitutione Pontificali, an fuerit recepta non ligat, num. 120.

Lex Canonica non ligat, vbi eſt veriſimile, Papam ignorare rei difficultatem, pro tali loco, vel tempore, num. 121.

Contrauentio, & obſeruantia contraria paulatim tollit vires legis, & ceſſare facit, etiam ſi ab initio cum peccato fuerit introducta, num. 122.

Dubitans, an conſtitutio excommunicationem imponens ſit recepta, tutus eſt contrauenien̄s, ibid.

Lex Pontificia non recepta à maiori parte populi prætextu rationabilis cauſæ non obligat, n. 123.

Leges humanæ tam Ciuiles, quàm Canonicæ non receptæ non ligant, nec obligant, ibid.

Lex Canonica ex tempore, loco, & cauſa intelligitur lata, atque ex eorum diuerſitate temperari, num. 124.

Diuus Paulus per ſingulas Eccleſias vulneribus medetur, num. 125.

Vno collyrio omnium oculos curare imperiti Medici eſt, ibidem.

Pontifex vniuerſo præeſt Orbi, & ſingulorum Regnorum Mores facilè ignorat, num. 126.

Vnaquæque Prouincia abundat in ſuo ſenſu, & varijs corporis, & animi inclinationibus ducitur, num. 127.

Patriæ moribus multæ leges non conueniunt, numer. 128.

Pontificis ignorantia, de moribus Regni in dubio præſumenda, num. 129.

Mores ſingulares gentium ſequi debemus, n. 130.

Leges Pontificiæ multæ non receptæ in aliquibus Regnis, quia eorum moribus non conueniunt, n. 131. *cum ſeqq.*

Eccleſia Orientalis ius Canonicum non recipit ob morum diuerſitatem, num. 132.

Concilium Tridentinum in aliquibus Regnis non obligat, quia non receptum, num. 133.

Tridentin. in capitul. 17. *ſection.* 24. *in Hiſpania non eſt receptum, quia antea, & poſt vni plura ſimplicia conferantur, num.* 134.

Conſtitutio. 9. *Iulij* 3. *non eſt in vſu in Regnis Hiſpaniæ, num.* 135.

Conſtitutio Pij V. de non conferendis beneficiis reſignatis conſanguineis Epiſcoporum in Hiſpania non fuit recepta, ſed ab ea ſupplicatum, num. 136.

Conſtitutio Gregorij de facienda publicatione reſignationis, aut permutationis beneficiorum factæ coram ordinario non eſt in Hiſpania recepta, num. 137.

Bulla Clementis de largitione munerum Religioſis prohibita, non fuit recepta, num. 137.

Leges Pontificiæ non obligant, non receptæ, n. 139.

Motus proprius Pij IV. de profeſſione Fidei in aliquibus religionibus, non ligat, quia non recepta, num. 140.

Bulla Gregorij XIV. de immunitate Eccleſiarum in Hiſpania non fuit recepta, num. 141.

Regula Cancellariæ circa conſeruatores alicubi non fuit recepta, num. 142.

Bulla Cœnæ quoad Capitula tangentia Regaliam protectionis non obligat in Hiſpania, quia non fuit recepta, num. 143.

Lex habens plura Capitula quoad non recepta non ligat, quoad cætera ſic, num. 144.

Cenſuræ pro parte Canonis recepti ligant duntaxat, non pro parte non recepta, num. 145.

Conſuetudo Prouinciæ attenditur, & obſeruantia ad iuſtitiam actus, ſitne licitus, aut illicitus, num. 146.

Ad valorem Conſtitutionis cenſus attenditur conſuetudo, & obſeruantia Prouinciæ, num. 147.

SED quando dicta Bulla in aliquo offenderet Regaliæ, & præeminentiæ Regis, omni iure † protectoris legitimi Reipublicæ Eccleſiaſticæ & temporalis, vt ſuprà 114 probatum eſt, *cap* 1. *huius tractatus, & cap.* 1. *&* 2. *in tractatu de Reg. protection.* immemorabili conſuetudine munito, de quo ampliſſimè egimus *eodem tract. cap.* 1. *à num.* 102. *cum multis ſequentib* (quo te remitto) tantorúmque doctiſſimorum Doctorum iuſtificatione, & fundamentis fulcito, & comprobato, quos accuratè congeſſimus, hoc eodem *cap. à princip.* & ſignanter *à num.* 54. quando in eadem Bulla ita expreſsè (prout hactenus vidiſti) non foret permiſſus (iuſta & legitima cauſa exiſtente) iſte retentionis Bullarum vſus: tutus iudicatur Rex ob non receptam dictam Bullam in his Regnis Hiſpaniarum quantum ad illam eius partem duntaxat, quæ poſſet Regiæ Regaliæ in propulſanda violentia inter ſuos ſubditos indiſtinctè obeſſe, cùm & antè ipſius Bullæ promulgationem per tempus immemoriale ſemper hac prærogatiua, & præeminentia (viſceribus regiminis & Coronæ adhærente) vſus eſt, & poſt eam vſque nunc abſque intermiſſione, & interruptione aliqua vtitur, & à cunctis ſubditis & vaſſallis, quomodolibet vi oppreſſis indiſtinctè poſtulatur, eiſdémque frequenter impertitur, cum moribus, priuilegiis, & indultis horum Regnorum, inconueniens in hac parte tantum fuerit iudicata: quam conſiderationem licet alibi fecerimus, *in tract. de Regia protectione,* 1. *part. cap.* 1. *præludio* 5. *à num.* 315. nouiter aliis mediis hîc erit proſequenda, & altius, alitérque conſideranda.

Certi namque iuris eſt, legem, & diſpoſitionem Principis non receptam, nec acceptatam, nec moribus vtentium comprobatam non ligare † ſubditos, ſaltem quando non fuit obſeruata ſciente & tollerante Principe, *cap in iſtis* 4. *dist.* Sicut enim moribus vtentium in contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt; ita

moribus

Google

moribus vtentium ipſæ leges confirmantur, *l. de quibus, ff. de legibus*, ibi: *Leges nulla alia cauſa nos tenent, quàm quod iudicio populi receptæ ſunt*, &c. Ariſtot. *lib. 2. polit. cap.* 6. dicit, quod *lex nullam vim habet, vt illi pareatur, niſi ex more.*

Legis atque non dicuntur tranſgreſſores, non ſeruantes leges non receptas, ex Quintiliano
116 † Mandoſ. ad Lapum *allegat.* 36. *in littera Q.* & ex Anchatrano, Iaſſon. Ioan. Gutierrez & alijs, tenet Cenedus *in collect. ad decretales, col.* 84. *num.* 2. & tenent infiniti penè Doctores tam Theologi, quàm Iuriſtæ, quos retulimus *in tract. de Regia protection.* 1. *p. cap.* 1. *prælud.* 5. *à num.* 321. vltra quos hîc alios plurimos laudabimus.

Vndè Domin. Geminian. *in §. leges, d. cap.*
117 *de iſtis*, ſubdit, *quòd Princeps † videtur ſtatuere à principio ſub tali conditione; ſcilicet, ſi moribus vtentium approbetur, & ſic habet deſuetudo ſubintacitum conſenſum Principis, qui legem condendo, ipſam fecit ſubiectam tali conditioni; ergo non ſeruantes non dicuntur venire contra præceptum ſuperioris*, hactenus Geminianus.

Et quod lex Principis habeat tacitam hanc
118 conditionem, † ſi à populo approbetur, & recipiatur; pluribus comprobat Romanus *in conſ.* 330 *à num.* 16. vbi copiosè Horatios Mandoſ. *in additione litter. M.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 8 *quæſt.* 8. *num.* 154. Gonçalez *gloſ.* 26. *num* 1. *& ſequentibus*, Gratianus *diſceptation. forenſ. cap* 202. *num.* 17. *lib.* 2. vbi, quòd procedit,
119 † etiam ſi lex habeat *clauſulam irritantem*, quia non habet locum non verificata conditione, Alexander. Ludouiſ. *deciſ.* 59. *num.* 7. Hieronym. Gonçal. *in dict. regul.* 8. *de alterna. gloſ.* 66. *n.* 25. *cum ſequentibus*, qui omnes receptiſſimam ſententiam cenſent, quam ſequuntur Felin. *in c.* 1. *num.* 6. & 7. *de tregua & pace, num.* 12. *verſ. Sed ſi à principio noluerunt obſeruare nouam*, &c. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 16. *num.* 6. vbi dicit communem: Beneintendi, *deciſ* 13. *num.* 9. Dueñas *regula* 79. *amplia.* 3. Ioſeph. Ludouiſ. *deciſ. Peruſin.* 98. *num.* 1. Nauarrus *conſ.* 1. *conſtit. à num.* 25. *cum ſequentibus*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 2. Eraſmus à Cochier. *de iuriſdict. ordinar. in exemptos, part.* 1. *quæſt.* 5. *à num.* 8. Sayrus *in claui Regia, lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 14. Manuel Rodriguez *quæſt. regulari, tomo* 1. *quæſt.* 6. *art.* 6. & 11. alios plurimos recenſet Auguſtinus Barboſa *in collectan. ad capitul.* 1. *num.* 9. *de tregua & pace*, Puteus *deciſ.* 1. *lib.* 1. Paul. Æmilius Veralli. *deciſ.* 203. *num.* 1. & 2. *part.* 3. Farinacius *deciſ.* 415. *num.* 3. *part.* 2. *nouiſſimo*, Cardinal Mantica *de contractibus, lib.* 5. *tit.* 13. *num.* 35. Marta *de iuriſd. caſu* 19. *num.* 16. & 17. vbi dicit communem, & *caſu* 94. *num.* 71. *cum ſequentib.* Petrus Surdus *conſ.* 58. *num.* 8. *lib.* 1. Maſcardus *de ſtatutis, concluſ.* 8. *num.* 27. *& ſequentibus*, Azebed. *in l.* 3. *tit.* 1. *lib.* 2. *Recopil. num.* 23. vbi alios allegat, & idem tenuerunt plures Theologi, Vaſquez 1. 2. *tomo* 2. *diſp.* 156. *cap.* 5. *num.* 34. *cum ſequentibus*, Suarez *de legibus, lib.* 3. *cap.* 19. vbi fatetur communem, Bonacin. *tomo* 2. *tit. de legibus, diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 4. *num.* 45. Salas *de legibus, quæſt.* 69. *tract.* 14. *diſp.* 13. *ſect.* 1. dicit communem; Laiman *tom.* 1. *tract.* 6. *de legibus, c.* 3. *num.* 3. *verſ. Tertium ſi lex in prouinciis, pag.* 47. Caſtro Palao *in ſuis operib. moral. tomo* 1. *tract.* 3. *diſp.* 1. *punct.* 3. *num.* 9. 10. *& ſequentibus.*

Sequitur Gratian. *in diſcept. forenſ. cap.* 588. *à num.* 13. *cum ſeqq.* vbi ait: Quòd dum diſceptatur † de acceptatione Pontificalis conſtitu- 120
tionis, antequam per vſum comprobetur, non ligat.

Et ipſe Suarez *in dict. tract. de legib. lib.* 4 *c.* 16.
num. 4. dicit legem † Canonicam inducere obli- 121
gationem præciſam, licet ſit dura & difficilis, niſi veriſimile ſit, legiſlatorem ignoraſſe rei præceptæ difficultatem pro tali loco, vel tempore, aut alia occaſione; nam ſi probabiliter creditur hæc ignoraſſe, credi etiam poteſt, noluiſſe eum tanto rigore obligare.

Quia contrauentio, & obſeruantia contraria paulatim vires legum, earúmque pœnas, & cenſuras abrogat, & eneruat, etiam ſi ab ini-
tio † irrationabiliter, & cum peccato fuerit in- 122
troducta, iuxta doctrinam Panormitan. *in c.* 1. *de tregua & pace*, Syluester. *verbo. Conſuetudo, quæſt* 6. Caietan. 1. 2. *quæſt.* 97. *art.* 3. Soto *lib.* 1. *de iuſtitia & iure, quæſt.* 7. *artic.* 2. *ad* 2. Auila *de cenſuris* 1. *part. dubio* 8. & colligitur *in cap. cum venerabil. de conſuet. vbi gloſſa*, Ioann. Andræas, & Panormitan. *num.* 5. Iaſſon. *in l. de quibus, n.* 8. *ff. de leg.* Anchartan. Hoſtienſ. Alexand. & alij plures, quos refert & ſequitur Couar. *in cap. quamuis pactum*, 1. *part.* §. 7. *num.* 12. *de pact. lib.* 6. Tiraquel. *de pœnis temperand. cauſa* 41. *n.* 1. *& ſequent.* Anton. Gabriel. *lib.* 2. *commun. concluſ. tit. de maleficiis, concluſ* 8. *num.* 16. Ioannes Gutierrez *conſ.* 38. *num.* 1. Cardin. Tuſchus *verbo. Conſuetudo, concluſ* 448 doctiſſimus Præceptor Noſter D. Ioan. de Solorzano *in tract. de iure Indiar. lib* 2. *cap.* 14. *num* 81. *& cap.* 14. *n.* 72. conferunt quæ inferius diximus hoc *cap. à num.* 146. *verſ. Ad cognoſcendum*, &c. & ſuprà *à num.* 143. *& ſequentibus*; & cum Vgolino, Azorio, Nauarro, & aliis probat latè Moneta *de conſeruatoribus, cap.* 7. *à num.* 611. *cum ſequentibus.*

Adeò vt dubitans, an conſtitutio excommunicationem imponens ſit vſu recepta, tutè poteſt exiſtimare, & ſequi opinionem, negantem receptam fuiſſe, ita vt nullatenus ligatus maneat conſtitutionis cenſurâ pro tuta opinione in vtroque foro; tenent Azorius *inſtitution. moralium, lib.* 2. *cap.* 19. *quæſt.* 12. Salas *in part.* 2. 2 *t. tract.* 8. *diſp. vnica, ſect.* 18. *num.* 169. Caſtro Palao *tom.* 1. *diſp.* 3 *puncto* 7. *num* 4. Emanuel de Moura *opuſculo* 1. *de enſalmis, & incantatione, ſect.* 1. *cap.* 5. *num.* 13. Anton. Diana *reſolut. moral.* 4. *part. tractat.* 3. *reſol.* 14. Rebellius *part.* 2. *lib.* 1. *de contract. in genere, q.* 2. *ſect.* 1. *n.* 4. §. 2.

Et quod lex Pontificia promulgata, vbi non
ſit recepta † à maiori parte populi prætextu ra- 123
tionabilis cauſæ, non obliget; tenent Nauarr. *conſ.* 1. *de conſt. quæſt.* 5. Azor. *inſtitut. moralium, lib.* 5. *cap.* 4. *quæſt.* 4. Suarez *de legibus, lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 11. Ioann. Maio. *in* 4. *diſtin.* 15. *q.* 5. Salas vbi proximè, Laiman *in ſumma Theol. mor. tom.* 1. *tractat.* 4. *de legibus, cap.* 2. *num.* 4. vbi optimè alios allegat. Hieron. Gonz. *gloſ.* 26. *à num.* 1.

Et quod leges humanæ tam ciuiles quàm Pontificiæ, ſi non ſint vſu receptæ, non ligent, nec obligent, probant Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 108. *& tribus ſequentibus*, poſt Felin. Socin. Pariſ. Cephalum, Roland. & Ioſeph. Ludou. Auguſtinus Barboſ. *in collect. ad c.* 1. *de tregua & pace, num.* 9. remiſſiuè, ad Felin.

Couarru.

Digitized by Google

Couarru. Benintendi, Didac. Perez, Dueñas,
Gaillum, Rebuff. Hipolyt. de Marſill. Ioſeph.
Ludou. Nauarr. Flami. Vaſquez, Menoch. Co-
chier. Sayr. Gonça. Carraſcum, Narbon. &
Azor, idem Anton. Dian. *mor. reſol. tract.* 18. *de
leg.* poſt Cochier. Valentiam, Tanerum, Filiu-
cium, & Mirand. Vecanum, Sanctarellum, Re-
ginald. Homobonum, & Nauarr. idem tenet
Azebed. *in l.* 1. *tit.* 1. *de las leyes*, *num.* 8. ſingu-
lariter etiam Villalobos *in ſumma, tit. de legibus,
difficult.* 16. plures Doctores Theologos refe-
rens.

Certum eſt enim, ex tempore, loco, perſo-
124 na, & cauſa, regulas Canonum † ſubintelligi,
atque ex diuerſitate eorum temperari, vt docuit
Iſidorus, relatus *in cap.* 1. *diſtin.* 29. in hæc: *Scien-
dum eſt, quòd pleraque capitula ex cauſa, ex per-
ſona, ex tempore conſideranda ſunt, quorum modi,
quia medullitus non indagantur, in erroris labyrin-
thum nonnulli intricando impinguntur*, *text. in
cap. regula Sanctorum Patrum, pro tempore, loco,
& perſona, & negotio, inſtante neceſſitate, tradi-
ta ſunt, eadem diſt. text. in cap.* 3. (qui cõtinua-
tur etiam in ſenſu cum *dict. cap.* regulæ Sancto-
rum, proximè antecedenti) & ſic proſequitur,
in hæc: *Neceſſe eſt, vt iuxta diuerſitates locorum,
& temporum & hominum, quibus ſcripta ſunt, di-
uerſas cauſas, & argumenta, & origines habeant,
& quomodo*; Beatus Ioannes *in Apocalypſi ſua,
ſeptem ſcribens Eccleſiis, in vnaquaque earum ſpe-
cialia reprehendit, vel virtutes probat; ita & San-
ctus Apoſtolus Paulus per ſingulas Eccleſias vul-
125 neribus † medetur illatis: nec adinſtar imperiti me-
dici vno Collyrio omnium oculos vult curare.* 29.
diſtin. qui quidem ſingularis eſt text. conſonat
text. *in l. ideo* 4 *ff. quod certo loco*, ibi: *Pecunia-
rum quoque licet videatur vna, & eadem poteſtas
vbique eſſe, tamen aliis locis facilius, & leniori-
bus vſuris inuenitur, aliis difficilius & grauioribus
vſuris*, nec retardat hanc regionum varietatem
quod traditur *in l. ſuperuacuam, C. de temporib.
in integr. reſtitut.* in illis verbis, ibi: *Ex diffe-
rentiis enim locorum aliquod induci diſcrimen, ſa-
tis nobis abſurdum viſum*, quæ tendunt ad rem
longè diuerſam, vt & rectè conſiderat Rea *in
deciſ. Granaten. diſputation.* 11. *num.* 25. *& in cap.*
2. *diſtin.* 4. qualitates Canonis recenſentur, ibi:
*Erit autem lex honeſta, iuſta, poſſibilis, ſecundum
naturam, ſecundum patriæ conſuetudinem, loco,
temporique conueniens.*

Quoniam cum Summus Pontifex vniuerſali
126 † præſit Orbi, iuxta iura laudata, infrà hac 1.
part. cap. 3. §. *vnico*, *num.* 45. facillimè poteſt
ſingulorum Regnorum & prouinciarum mores
neſcire, ac inde damna eorum ignorare, cuius
intentio quidem eſt, illa inferre nolle iuxta text.
in cap. 1. *de conſtitutionibus*, *lib* 6.

Quippe vnaquæque prouincia abundat in
127 ſenſu † ſuo, *cap. ius Quiritum* 1. *diſt. cap. vti-
nam, diſtin.* 76. *l. obſeruare, ff. de officio Procon-
ſul.* & variis corporis & animi affectionibus, &
inclinationibus ducitur, *l. quodſi nolit.* §. *qui
mancipia, ff. de edilit. edicto* iunctis aliis quæ
eleganter notat Ariſtot. *politic. cap.* 10. Cicero
in oratione de prouinciat. conſular. Euforus *in Ice-
nibus omnium nationum*, Ioannes Boemius *de
moribus omnium gentium*, Tiraquell. *in l.* 7. *con-
nubial num.* 12. *& de nobilitat. cap.* 12. Mattica
in gloſſario claſſi. 17. *cap.* 32. *num.* 1. Claud. Pratus
Goox. *gener. iuris, lib.* 3. *tit.* 4. *cap.* 3. qui inde
rectè inferunt ad diuerſitatem & varietatem
morum. Et poſt Anchar. & Felinum dicit Gon-
za, *in regul.* 8. *gloſ.* 26. *num.* 4. Quòd multæ † le- 128
ges moribus patriæ non conueniunt, & ideò
permittitur cuilibet prouinciæ abundare ſuo
ſenſu.

Mores namque ſingulares gentium ſequi de-
bemus, *l. Labeo*, ibi: *Morem † gentium ſequi* 129
debemus, ff. de ſtat. lib. l. quidam, ibi: *A maio-
ribus noſtris obſeruatur, ff. de iure codicill. cap.
cum veniſſent de inſtitut.* quorum quidem igno-
rantia in Pontifice in dubio præſumenda, prout
ipſe profitetur *in cap. bona el a.* §. *intelleximus*,
ibi: *Quia verò non † plenam de perſonis illius* 130
*Regni notitiam habebamus, ideòque non poteramus
ſalua conſcientia eidem Eccleſiæ in alia perſona,
quàm de Regno Vngariæ originem duxerit, congruè
prouidere, nec vellemus ei præficere alienum*, &c.
De poſtulatione Prælatorum.

Hinc fit, vt multæ conſtitutiones, & leges
Pontificales, † ac motus proprij non obligent, 131
quia non ſint receptæ in aliquibus Regnis, &
prouinciis, quia earum moribus non conueni-
re compertum eſt, prout patebit inferius ex
Doctoribus citatis, *num.* 59. verſ. *Ad quod qui-
dem varia.*

Hinc † Eccleſia Orientalis ius Canonicum, 132
& eius Canones non recepit, vt ex aliis probat
Carolus de Graſſis *de effectibus Clericatus in præ-
fation. num.* 427.

Hinc etiam Concilium Trident. in aliquibus
† Regnis & Prouinciis non obligat, quia rece- 133
ptum non fuit, Nauarr. *in conſil.* 1. *de conſtitut.
quæſt.* 7. *&* 8. docet Salas *de legibus, diſp.* 13. *ſe-
ction.* 3. *in fine*, Laiman. *in ſumma Theolog. moral.
tract.* 4. *de de legib. cap.* 3. *num.* 4 *ad fin.* plures re-
fert Cenedus *Canonicar quæſt. cap.* 21. *per totum*,
vbi multa.

Hinc Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. In Hi-
ſpania non † fuiſſe receptum, eò quòd poſt il- 134
lius promulgationem, ſicut antea vni plura be-
neficia ſimplicia conferuntur, & pacificè reti-
nentur, probat Nicol. Garcia *de beneficiis, part.* 11.
capitul. 5. §. 3. *num.* 23. Imò & alia decreta eiuſ-
dem Concilij Tridentin. in Hiſpania recepta
non fuere, nec vſu admiſſa abſque reatu, nec
obſtare quod in Regnis Hiſpaniæ fuit genera-
liter admiſſum, & receptum, de quo ſupra *hoc
cap. à num.* 43. & ſurſum ex eodem Niculao
Garcia.

Et quod *conſtitutio* 9. *Iulij* 3. non ſit in vſu in
Hiſpaniæ Regnis, † & in prouincia Mediola- 135
nenſi, teſtatur poſt alios Nicol. Garcia *de bene-
ficiis*, 2. *part. cap.* 1. *à num.* 111. *cum ſequentibus.*
Sicuti etiam *Paulina conſtitutio*, prohibens ali e-
nationem rerum Eccleſiæ, & nouam imponens
formam alienationi, vltra ius commune non
obſeruatur in Regno Scotiæ, quia non fuit re-
cepta, iuxta Rotam vt per Creſcentium, *de-
ciſ.* 3. *num.* 4. *de iure iurand. alias deciſ.* 150 *fol.* 63.

Et ſimiliter *Conſtitutionem Pij* præſcriben-
tem caſus, in quibus † Ordinarij poſſunt ad- 136
mittere reſignationes, in Hiſpania non fuiſſe
receptam, ſed ab ea ad Sedem Apoſtolicam
ſupplicatum, probat Garcia 11. *part. cap.* 3. §. 3.
à num. 270. *& ſequentibus.* Saltem quoad illam
partem conſtitutionis eiuſdem, de non confe-
rendis beneficiis reſignatis conſanguineis, affi-
nibus, aut familiaribus Epiſcoporum.

Conſtitutionem etiam *Gregorij XIII.* diſpo-
nentem

zed Google

nentem reſignationis, † & permutationis factæ
coram Ordinario faciendam publicationem præ-
ciſè, non eſſe per vſum receptam in Hiſpania,
firmat ipſe Garcia *par.11. §.4. num.332.*

Item conſtitutionem *Sixti V.* de habitu &
cenſura diſponentem cum pœna priuationis
ipſo iure beneficij, hoc reſpectu, & parte non
eſſe vſu receptam in Hiſpania, probat Garcia
ipſe, p.7. cap.1. num.24.

Hinc *Bullam Clementis VIII.* de largitione
138 † munerum prohibita religioſis ſub pœnis, non
fuiſſe receptam, ac idcirco non ligare, probant
Stephanus Gratian. *diſceptat. cap.* 102. *num.* 17.
tom.2. Pater Megala, *part.2. lib. 2. cap.* 17. *q.* 7.
num.65. Ioannes Valerus *verb. Munera, n.* 106.
Homobonus *de caſib. reſeruat. part.* 3. & Victo-
rellos *in notis ad Manualem Nauarri, cap.* 18.
num.105. Homobonus *de bonis in ſuo exam. Ec-
cleſiaſt. part.1. tract.7. cap.30. quaſt.123.* Megala
conſil.33.num.17. Tannetus *in 2.2. diſp.6.quaſt.3.
dubio 4. num.* 107. Scortia *in conſt. Pontific. epiſt.
159. theorema 399. in fin.* Peitinus *de Religion.
ſub tit.1.capitul.2.quaſt.2.* §.6. ex communi ſen-
139 tentia, † leges Pontificias non obligare, niſi
recipiantur à ſubditis, de qua teſtatur Becanus
*in ſumma Theolog.1. tomo, part.2. tract. 3. cap. 6.
q 8. num.3.* Azor. *1. part. lib.5. cap.4. q.1.* Diana
reſol. moral. tom.1. tract.6. reſol.1. per totam.

Hinc *motus proprius Pij IV.* Quoad fidei pro-
140 feſſionem † obligans Prælatos Regulares, cùm
in vſu non fuerit receptus in aliquibus Religio-
nibus, iſtas non ligare probat Aſcanius Tambu-
rin. *in tractat. de iure Abbatum, tom.* 1. *diſp* 8.
quaſt. 3. *num.* 3. Hieronym. Sorbo. *manotat. ad
compendium priuileg. tract. profeſſio fidei, num.* 3.
Sigiſmondus Bonacin. *in tractat. de elect. par.* 1.
cap.8. dubio 50. cap.7. Villalobos *in ſumma, tom.
2. tractat.1. difficul. 6. num.* 3. Thomas Sanchez
in ſumma tomo 1. *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. Pater
Diana *reſol. moral. tractat. 2. de dubiis regul. re-
ſol.78.*

Pariformiter *Bulla Gregorij XIV.* ſuper im-
141 munitate Eccleſiarum † diſponens, in Hiſpania
non ſeruatur, quia vſu recepta non fuit, vt te-
ſtantur Fagundez *de præcepto Eccleſ. tract.1.lib.
4.cap.4. num.46.* & ex Puttel. Villadiego, Gam-
bacurta, & Suarez, firmat Pater Diana *reſol.
moral.1.part. tractat. de immun. Eccleſiaſt.reſol.5.
per totam,* & iterum *in reſol.39. in fin.*

Item quoque *Regula Cancel. Clement. VIII.*
142 circa conſeruatores † aliqua diſponens, in ali-
quibus partibus non fuit recepta, nec obſerua-
tur, vt teſtatur Moneta *de conſeruat. cap.5.n.151.
& 152.* vbi comprobat. & vide *à n.* 144. vbi ad
litteram refert *dict. Regulam.*

Quare cùm his Regnis Hiſpaniæ dicta Bulla
143 Cœnæ, quatenus tangeret † præeminentiam,
& Regaliam Regis Noſtri conſiſtentem in pro-
tectione vi oppreſſorum; non fuerit vnquam
recepta, ſciente & tollerante Sede Apoſtolica,
non debet obligare quoad ipſa eiuſdem capitu-
la, licet quoad cetera omnia ſic; quoniam quan-
do lex habet plura capitula diſtincta ſuper di-
144 uerſis rebus, & quod ad vnum, † vel alterum
capitulum non fuit recepta, quoad iſta non li-
gat, quoad cetera autem omnino. Ita poſt Va-
lentiam, & Nauarrum, tradit Salas *de legibus,
diſp.13. ſect.1. n.7. verſ. Tertiò aduerſo, pag.292.*
Quia limitata cauſa limitatum producit effe-
ctum, iura vulgaria, ad quam doctrinam alias

ſimiles & ſingulares applicare poteris, de qui-
bus infrà 2. *p. cap.31. à num.101. cum ſeqq.*

Et in ſpecie probant Vgolinus *de cenſuris,
tabula 1.cap.12.* §. 10. poſt Felin. *cap. inter alios,*
§. 1. *num.* 5. *de conſtitut.* † & latè tradit Ioan. 145
Azorius *inſtitution. moral. 1. part. lib. 5. cap.* 18.
quòd latè etiam Ioann. Petrus de Moneta *in
tract. de conſeruat. cap.7. à num.611. cum ſequen-
tibus;* vbi quod pro ea tantum parte cenſuræ
Canonis ligant, pro qua fuerit receptum, pro
parte autem non recepta non ligant, poſt Vgo-
linum, Azor, Nauarr. & alios.

Ad cognoſcendum etenim, & iudicandum, 146
an aliquis actus † ſit licitus, vel illicitus; con-
ſuetudo, & obſeruantia, quæ viget in aliqua
prouincia attenditur, vt licitus habeatur apud
omnes, probant Bart. *in l. quis ſit fugitiuus,* §.
apud Labeonem, ff. de adilit. edicto, & ibi gloſſa,
Oldraldus *conſ.197.n.7.* Ioannes de Amicis *conſ.
254. n.* 18. vbi per conſuetudinem contractus,
qui ex ſe eſſet illicitus, fit licitus & validus, Ti-
raquel. *de retrac. conuent. ad fin. tit. n.* 131. *De-
cianus,* & plurimi alij Doctores, quos pro hac
opinione allegat Cencius *de cenſibus, part.1. c.1.
q.4. n.4. cum pluribus ſequentibus,* Rota *deciſ.124.
n.12.* apud ipſum Cencium, Robertus *ad pragma-
ticam 5. de cenſibus, n.118. & ſequentibus,* Bona-
cina *tom.2. tit. de legibus, diſp.1. q.1. punct. vltim.*
§.3. *verſ. Præterea ſi dubium ſit, pag.* 71. Farinac.
in praxi, tomo 3. q.91. n.5. Portoles ad Molinum
tomo 4. verb. Vſura, n.12. Theſaurus *lib.1. q. fo-
renſ. q 32. n.* 5. vbi quòd ad valorem † conſtitu- 147
tionis cenſus attendatur Regionis conſuetudo,
Laiman *tit. de contractibus, ſect.5. tract 4.cap.18.
de cenſibus, n.10. & ſequentibus, & ad finem,* ibi:
*Denique plures audiui, qui adeò contractum illum
Germanicum in his Regionibus inualuiſſe, teſtan-
tur, vt ſine maxima negotiatione, & commerciorum
iactura tolli non poſſe videatur; ergo non eſt cauſa
cur contractum iniquitatis damnemus, &c.* Quæ
doctrinæ conducibilia rectè ſunt, etiam ad ar-
ticulum ſupplicationis immediatè tractandum,
quo plurimæ aliæ ſimiles congregantur. Ex
quibus omnibus ſecurè affirmandum erit, quòd
Bulla Cœnæ Domini (caſu quo intenderet in
aliquo detrahere Regaliæ recurſus ad Regem
Catholicum) non ligat in his Hiſpaniarum Re-
gnis, cum recepta non fuerit in iis, quæ detra-
here poteſt legitimo recurſui, ex eo quòd gen-
tium & prouinciarum harum moribus nec con-
gruit, nec conueniens eſt.

Sectio IV.

À Bulla Cœnæ, quatenus tangat Regalias & præiudicium Regis, cautè ſtat humiliter ſupplicatum.

SVMMARIVM.

A lege lata non appellatur, n.148.

Niſi allata in præiudicium certarum perſonarum, num.149.

A lege etiam Pontificia ſupplicari licet ex iuſta cauſa, quando moribus alicuius Prouinciæ non conuenit, num.150.

Legem vniuerſaliter latam, facilè accidit non conuenire moribus gentium omnium, num.151.

Eccleſia complectitur varia Regna habentia

E varios

Digitized by Google

varios ritus , & modos viuendi , ibidem.

Supplicari poteſt à lege Pontificia per Regnum illud, cuius moribus non conuenit , n.152. & ſeqq.

Scientia vniuerſalis Pontificis non poteſt extendi ad particularia Regnorum , num.153.

Leges Canonicæ non receptæ non ligant , n.154.

Supplicatio à lege Pontificia ſuſpendit interim eius effectum , num. 155. & ſequentibus.

Fas eſt populi communi conſenſu ſuſpendere legis effectum , animo ſupplicandi Principem , num. 157.

Dum diſceptatur de receptione legis, nemo ſua poſſeſſione priuatur , num.158.

A Motu proprio Pij V. de cenſibus in Hiſpania non recepto ad Papam fuit ſupplicatum nomine Regis, num.159.

Motus proprius Pij V. de cenſibus in Neapoli non fuit receptus , num.160. nec in Sicilia, ibid.

A Breui Pij V. de iterum examinandis Religioſis ſemel approbatis ad confeſſiones audiendas , ob ſcandalum inde ortum in Eccleſia ſupplicauit Philippus II. num.161.

Quod ob id Gregorius XIII. poſtea reformauit ibid.

A Bulla Cœnæ in Capitibus tangentibus Regaliam protectionis vi oppreſſorum magis ex reuerentia Rex ſupplicauit , num.162.

Supplicatio à Bulla Cœnæ ſuſpendit eius effectum, ita vt licitè Rex recurſu vtatur, n.163.

Decretalis non conueniens iuri communiter obſeruato in Prouincia non admittitur in litibus , ſed ad Pontificem reſcribendum , num.164.

Cap. Paſtoralis de fide inſtrum ponderatur, & interpretatur , ibid.

A Bulla Cœnæ pro maiori cautela , & Regis Regalia ſecuritate humiliter fuit ſupplicatum, n 165.

Titulos plures cumulare , ſiuè certus , ſiuè incertus de iure ſuo ad maiorem eius corroborationem, & cautelam nemo prohibetur , num.166.

Renuntiare iuri ſuo non videtur impetrans illud iterum ex priuilegio , num.167.

Ius commune, & priuilegium concurrentia ad idem non confunduntur , ſed vtroque poteſt quis vti, num.168.

Per priuilegium incompatibile cum iure aliàs alicui competente , iſti renuntiatum cenſetur, n.169.

Titulorum multiplicatio in beneficialibus ad maiorem corroborationem ſui iuris non prohibetur, num.170.

Ex titulorum incompatibilitate data in beneficialibus defendi quis poteſt, non agere , num.171.

Et quando debet eligere vnum ex titulis incompatibilibus , ibid.

QVAMVIS à lege lata per Summum
148 Pontificem , aut Principem † Supremum non detur appellatio ex
Bart. *in l. fin. ſub num.3. de appellat. recipiend.* latiùs Scaccia *in tractatu de appellation. quæſt. 17. limitat. 20.* Id tamen limitatur , ſi fuerit condita in præiudicium certarum perſonarum , vt puta contra vnum qua-
149 ternum ciuitatis , vel † contra homines alicuius ciuitatis, Rota *deciſ.50. num.6. cum ſeqq. part.2. diuerſorum* , plura per Iacobum Cancerum *variar. reſolut. tomo 2. cap.3. tit. de priuileg. à n. 92. cum ſequentibus* , & alibi paſſim.

Ab ea tamen ſupplicare licitum eſt ex iuſta
150 cauſa , quando † moribus alicuius Prouinciæ inconueniens ſit , tradunt Caſtro *de lege pœnali, lib. 1. cap. 1. fol. 8 ſub littera B.* vbi loquitur de lege per Principem temporalem lata , & idem de lege Pontificia , tradit Manuel Rodriguez *quæſt. regul. tomo 1. q.6. art.7.* Suarez *de leg. lib 4. cap. 16. num.6.* Salon. *de cenſuris. tom. 2. artic. 3. diſp. 4. concl. fin.* Salas qui latè proſequitur , *de legibus , tract. 14. diſp. 13. ſect. 4.* Anguiano *de legibus , controuerſ.5. num. 2. & per totam* , & plures alij citandi.

Nam vt inquit Suarez *dict. cap. 16. num. 17.* eo ipſo , quòd lex vniuerſaliter fertur , facilè
† accidere poteſt, ne congruat moribus , aut di- 151
ſpoſitionibus gentium omnium, pro quibus fertur , quod maximè contingere poſſe ait , in legibus Canonicis , & Pontificiis , quæ pro vniuerſali Eccleſia feruntur: Eccleſia quippè complectitur varia Regna , & Prouincias habentes varios ritus , & modos viuendi ; vndè licèt talis lex , regulariter loquendo , non ſit diſconueniens , vel nimis dura pro vniuerſali Eccleſia.
Ideirco licet reſpectu † totius non habeat lo- 152
cum ſupplicatio : nihilominus vni , vel alteri Regno aut Prouinciæ poteſt eſſe nimis diſſentiens à moribus eiuſdé, contra & conſuetudines illius, quas non ſolent Pontifices velle mutare, niſi id exprimant, ſed potius conſeruare , iuxta *text. in cap. certificari de ſepulturis.* In tali ergo caſu ratio poſtulat (inquit ipſe Suarez) videlicet , ſupplicare Pontificem , quia ſcientia eius
vniuerſalis non poteſt ſemper † extendi ad hæc 153
particularia ; iuxta text. *in cap. bona el 2. §. intelleximus , de poſtulation. prælat.* & hoc ipſum eſt à Pontificibus cautum *in cap. 1. de conſt. lib.6.* ex quo videtur colligi abſque alia ſupplicatione à lege Pontificia, ipſam ex vi illius conſtitutionis & iuris ipſo facto non obligare in ſimili caſu , nihilominus tamen quia poteſt contingere, vt caſus non ſit ita clarus & certus, quin ſit conueniens noua declaratio Pontificis , ergo tali caſu (infert Suarez ipſe) licita erit ſupplicatio , atque iuri conſentanea.

Et cum Granado *in part.2. contract. tractat.3. part.1. diſp.7. num.6.* Malder. *in part.2. quæſt. 90. articul.3. dubio 2. folio 341. column.2.* Salas, Suarez , & aliis pro veriore reſoluit Antonius Diana *in reſolut. moral. tomo 1. tractat. 10. de legibus, reſol.6.* & Villalobos *in ſumma , tomo 1. tractat. 2. dubio 16. num.6.* vbi ſic ait : *Las leyes Canoni-*
cas , ſino † ſe reciben , no obligan, de la qual con- 154
cluſion ſe ſigue : que ſi ſe ſuplicaſſe de las leyes del Pontifice , tambien ſe ſuſpenderia ſu efeto , como dize Felino , y otros , y conſta de la coſtumbre que ay en muchas Prouincias de la Igleſia , que ſuplican al Pontifice , y el paſſa por ello , &c. Cuius ratio eſt, quia talis præſumitur rationabilis voluntas legiſlatoris ; nam poſita aliqua iuſta cauſa , conſonum videtur , vt ſubditi habeant aditum ad legiſlatorem pro reuocanda lege , & in-
terim non obligentur illam † ſeruare, donec le- 155
giſlator mentem ſuam explicauerit , quam reddunt Diana , & ceteri Doctores relati.

Omnes inſuper ſupradicti citati Doctores
(vno dempto Manuele Rodriguez) † tenent, 156
quòd ſi ex cauſa iuſta & rationabili ſupplicatum fuerit à lege lata per Principem temporalem, vel à conſtitutione Pontificia ; poteſt licitè ſuſpendi eius executio , Suarez *vbi ſup. lib. 4. cap. 16. num. 8* Bañez , & Salon , quos ſequitur Salas *dict. ſect.4. num.21. & ſect. 1. ſub num. 2.* dicens:
Fas eſſe communi conſenſu † populi , vel Prin- 157
cipis

Digitized by Google

cipis inferioribus ſuſpendere aliquantulum execu-
tionem legis , animo ſupplicandi ad ſuperiorem le-
giſlatorem , & dum expectatur reſponſum legiſla-
toris , non peccabunt , qui legem non obſeruauerint,
&c. hæc Salas. Idem etiam tenet Anguianus *de*
legibus , controuerſ. 5. n 8. & n. 9. Rota *deciſ.* 50.
158 *part. 2. diuerſor.* Vbi quod dum † controuerti-
tur , an lex ſit exequenda , non debet quis ſua
poſſeſſione priuari prætextu legis vel ſtatuti.

Cui doctrinæ conſonat quod determinauit
Rota , vt per Ludouiſium *deciſ. 289. per totam*,
vbi benè per Oliberum Veltrami *in adnotat.* per
Nicol. Garcia , Surdum & alios. Quod virtute
priuilegij , vel tituli habentis ſtatum implici-
tum , an ſit validum , vel nullum , puta quia fa-
ctum dicatur à Pontifice ſchiſmatico , interim
ante declarationem prodaſt poſſidenti.

Ad quod quidem varia exempla præ mani-
159 bus habemus. † Etenim *Motus proprius Pij Pa-*
pa V. circa cenſus conſtitutionem diſponens, in
Hiſpania receptus non fuit , & ab ea conſtitu-
tione Regio nomine humiliter fuiſſe ſupplica-
tum , cauetur *in l. 10. tit. 15. lib. 5. Recopil.* inte-
timque eius effectus eſt ſuſpenſus, nec ad deter-
minationem cauſarum admittitur , vt in termi-
nis probant Bernardus Diax *in practicar Cano-*
nic. cap 88. Gutierrez *lib. 2. pract. quaſt. ciuil.*
quaſt. 177. in fin. ſcotti Laſarte *in tract de decima*
vendition. cap. 10. *num. 2. & num. 20. in fin.* Ma-
nuel Rodriguez *in explication. eiuſdem motus pro*
Pij V. in princip. latè Gaſpar Rodriguez *de an-*
nuis redditibus , lib. 1 quaſt. 4. à num. 28. & 29.
Salas *de legibus, diſput.* 13. *ſect. 4. num. 21. verſic.*
Conſentit Bañez *pag. mihi* 297. Salon *de iuſtitia,*
tomo 2. tractat. de caſibus , art. 3. controuerſ. 4.
verſic. Secundò affirmant , col. 5277. Ledeſma *in*
ſumma , 2. part. tractat. 8. cap. 34. verſic. A eſta
duda ſe reſponde , pag. 460. & vterque Rodri-
guez locis citatis trahunt ad litteram petitio-
nem Regni , cui reſpondit Rex : *A eſto vos re-*
ſpondemos , que el proprio motu que dezis , no eſtà
recibido , antes ſe ha ſuplicado dèl por el Fiſcal de
nueſtro Conſejo , adonde ſe ha hecho juſticia en los
caſos que ſe han ofrecido , &c.

Pariter nec in Neapoli iſte motus proprius
160 fuit † receptus , vt teſtantur Molfeſ. *in ſumma,*
tomo 1. tract. 12. cap. 6. num. 82. Gaito *de credit.*
cap. 2. part. 7. num. 2210. nec in Sicilia receptus
fuit, vt per Maſtrill. *deciſ. 262. num. 2. p. 3.*

Pariformiter *Conſtitutionem Pij V.* præſcri-
bentem caſus , in quibus Ordinarij poſſunt ad-
mittere reſignationes, ob ſupplicationem inter-
poſitam ad Sedem Apoſtolicam in Hiſpania non
fuiſſe receptam , teſtatur Nicol. Garcia *de bene-*
ficiis 11. *p. cap 3. §. 3. à num. 270. & ſeqq.*

Hinc cum publicaretur breuis *Pij V.* vt Epi-
161 ſcopus † ſucceſſor potuiſſet iterum denuò exa-
minare Religioſos ſemel examinatos & appro-
batos ad confeſſiones audiendas à ſuo prædeceſ-
ſore , *Philippus II. Hiſpaniarum Rex* ab eo ſup-
plicauit ad eandem Sedem Apoſtolicam, ob tu-
multus & ſcandala inde orta , & timenda, & ob
grauia inconuenientia : *Gregor. XIII. Pontifex*
maximus , illud poſtea reformauit melius infor-
matus , *anno* 1572. quæ reformatio reperitur *in*
Bullario , tom. 1. pag. 1268. *& ſequentibus.* Alia
quamplurima exempla coniecimus ſuperius
hoc eodem capite circa receptionem Bullæ in
Cœna, *ſectione 3. à num. 114. cum multis ſequen-*
tibus , per totam ſectionem.

Similiter igitur quamuis à capitibus eiuſdem
Bulla Cœna , quatenus ſub generalitate & inuo-
lucro verborum tangerent † recurſum ad Re- 162
gem , & retentionem Bullarum debito modo fa-
ctam , non erat neceſſaria ſupplicatio , quia vt
vidiſti ſuperius *à num. 54. cum multis ſequentibus,*
& ſectione 1. à num. 82. per totam , nihil detra-
hunt Regaliæ , & præeminentiæ Regis noſtri:
nihilominus ad omnimodam ſecuritatem , &
maiorem cautelam , neque ex eorum capitulo-
rum generalitate ignari forſan diuerſimodè ſen-
tiant , vel dubitandi aliquod veſtigium ſubſit,
aut ſcrupulos, ideò pro parte ſuæ Maieſtatis ſup-
plicatum fuiſſe ab eiſdem , teſtantur Morla *in*
emporio iuris, 1. part. tit 4. q. 14. n. 8. in fin. Cene-
dus *in quaſt. canon. q 45. n. 36.* ſubdentes huiuſ-
modi ſupplicationem de iure Canonico operari
effectum ſuſpenſiuum , eaque interpoſita rectè
poſſe recurſu & protectione † vti , præſertim, 163
cum timeatur ſcandalum, vel aliud graue incon-
ueniens in tota Hiſpania, ſi hæc antiqua imme-
morialis conſuetudo hactenus vſitata , hócque
tam ſalubre refugium à miſeris oppreſſis more-
que gentium miiè inuentum , & introductum
ſuſpenderetur, quòd ex hactenus iuridicis aſſer-
tionibus fortius comprobatum remanet per to-
tam hanc *ſectionem 4.* ac vlterius ex iuribus in
cap. ſequent. citandis in verſicul. *Hanc iſtámque*
ob cauſam , &c. *à num.* 13. Ad quod eſt text ex-
preſſus *in cap. paſtoralis* 8. *de fide inſtrumento-*
rum , in hæc : *Paſtoralis* , &c. *Et infra* , † *au-* 164
thoritate præſentium duximus ſtatuendum ; vt cum
decretalis aliqua, de qua iudex merito dubitet, al-
legatur , ſi eadem iuri communi ſit conſona , ſecun-
dum eam non metuat iudicare , cum non tam ipſius,
quàm iuris communis authoritate procedere videa-
tur ; verum ſi iuri communi ſit diſſona , ſecundum
ipſam non iudicet , ſed ſuperiorem conſulat ſuper
ea ; hactenus Pontifex, qui ſuperſedendi in exe-
cutione decretalis , vbi iuſta cauſa adeſt , tri-
buit facultatem.

Itaque vt dictum eſt pro maiori reuerentia
Sedis Apoſtolicæ, † nec non maiori cautela, & 165
ſecuritate Regis Regaliæ , vt in totum ſecura
ſemper remaneat, & tuta ; ab eadem Bulla (qua-
tenus forſan generaliter , & confuſè , licet non
in particulari obeſſe poſſet Regio recurſui huic)
ſupplicatum ſtat pro parte ſuæ Maieſtatis , ad
maiorem ſui iuris ſecuritatem, & corroboratio-
nem, argumen. *l. inutiliter. ff. de leg.* 1: abundans
quippe cautela non ſolet eſſe noxia , *l. non ſo-*
lent. 94. *ff. de regul. iuris* , *l. teſtamentum* 17. cum
vulgatibus, *C. de teſtam.* prout vulgate eſſe pro-
uerbium inter Iuriſperitos , dicit Diuus Augu-
ſtinus *lib. 4. de ciuitate Dei , cap.* 27.

Cùm nemo prohibeatur plura iura, & titulos
cumulare , tam ad ſui iuris confirmationem,
† cùm de eo certus eſt, quàm ad maiorem caute- 166
lam, quando de eo dubitat, *l. 4. ff. ad legem Falſi-*
diam, cap. Sacrorum 12. *q. 2. cap poſt electionem, de*
conceſſ. prabenda , cum aliis quæ plenè congerit
Felinus *in cap. in noſtra, n. 2. de reſcriptis*; Ludou.
Roman. *conſ.* 350. *n.* 13. Paul. Caſtrenſ. *in l. quidam,*
§ ſed cum veteres, n. 2, C. de neceſſar. ſeruo. hared. in-
ſtitut. Zanius *in l. 13. §. ex pluribus, n. 34. ff. de ad-*
quirend. poſſeſſione. Ofredus *conſ.* 17. *num.* 56.
Caualinus *milleloquio* 773. Ceruantes *in l. Tauri,*
n. 66. & 72, Menochius *lib. 4 per totam* , Molina
de primogenis , lib. 2. cap. 2. num. 21. in fin. &
num. 14. & cap. 7. num. 70.

Hinc pronenit vetior illa reſolutio, quòd quando quis imperrat per priuilegium illud
167 † idem, quod ſibi de iure communi competebat, non dicitur iuri ſuo renuntiare, quando non adeſt incompatibilitas, repugnantia, ſeu contrarietaa cum iure ſuo, quod quidem nec diminutionem aliquam, aut confuſionem patitur, nec tenuntiationem inducit, ſed potius vnum ius alterum confirmat, ac iuuat, & electiuum manet, aut etiam ſimultaneum, ſi (vt diximus) ſe inuicem non impediant, *cap. poſt electionem, de conceſſione præbend.* vbi Abb. *num. 4. & in cap. veniens, num. 18. & in cup. uuditis de praſcript. cup. cum perſona, §. cum ſi tales, de priuileg. lib. 6. cap. cum dilectus, de conſuet.* & eſt optimus text. *in l. forma, §. fin ff. de cenſibus*, ibi: *Si quis veniam petierit, vt ſibi cenſum emendare permittatur, deinde poſt hoc impetratum cognouerit, ſe non debuiſſe hoc petere; quia res emendationem non deſiderabat, nullum præiudicium ex eo, quod petit, vt cenſum emendaret, fere, ſæpiſſimè reſcriptum eſt*; vbi *gloſſa verbo, Reſcriptum*, alios concordantes allegat. *l. fin. C. de repudian. hæreditat.* per quam ſolam, ſic poſt Bald. Alexandrum, & alios quos refert, docet Molina *de primogen. lib. 2. capitul. 10. num. 95.* ibi: *Nam quoties concurrunt quoad aliquid ius commune,*
168 *† & priuilegium, non confunduntur, ſed poteſt quis quo ad id vti iure communi, & etiam priuilegio*, optimè proſequitur diligentiſſimus Præceptor noſter laude omni digniſſimus D. Ioann. à Solorzano *in tract. de iure Indiar. lib. 3. cap. 1. à num. 56. & ſequentibus*, vltra quos idem probat Anton. Gomez *in l. 45. Tauri, num 97. & 98.* & Ioannes Andrea Monach. & Dominic. *in dict. cap. cum perſona*, Crauetta *conſ. 16. num. 6.* Decianus *conſ. 13. num. 1. col. 2.* pulchrè etiam Decius *conſ. 271. num. 19.* Rodericus Suarez *conſ. 10. n. 65* Roman. *conſ. 350. num. 14.* Mandoſ. *in addit. ad ipſum Roman. conſ. 433. in littera E.* latiſſimè pro vtraque parte diſputans, & reſoluit Iacobus Cancer. *variarum reſolution. tomo 2. part. 3. cap. 3. à num. 81. cum multis ſequentibus.*

At ſecus erit, quando inter ius iam compe-
169 tens, & † impettatum per priuilegium adeſt incompatibilitas, & contrarietas, quia tunc ſic impettaos videtur iuri ſuo renuntiare, argument. *cap. veniens, de præſcript. l. ſi mulier. 8. fin. ff. de eo quod metus cauſa, l. ſicut, vbi gloſſ. verbo. Mutanda, ff de ſeruitut. l. de pupillo, §. meminiſſe, ff. de noui oper. nunpt.* quæ iura ſic loqui & intelligenda eſſe ſub præfata diſtinctione, probant ſupra citati Doctores, & plura fundamenta, doctrinas, & iura, pro hoc diſtinctionis membro videre poteris apud Iacobum Cancer. vbi proximè per *plures numeros.*

Ex qua doctrina infertur, quòd titulorum
170 multiplicatio etiam † in beneficialibus ad maiorem cautelam, & maiorem iuris ſui corroborationem non prohibetur, vt per *dict. c. poſt ceſſionem de conceſſ. præbend.* ſæpè tenuit Rota vt per Caſſiad. *deciſ. 291. num. 5. ſuper regul. & deciſ. 3. de cauſa poſſeſſione & propriet.* Verall. *deciſ. 280. lib. 1. in manuſcriptis*, Rota vt per Nicol. Garcia *de benefic. 5. part. cap. 1. ſub num. 591. ad fin. deciſ. adducta. & 6. part. cap. 4. ſub num. 39. in deciſion.* ibi. poſt medium, & in vna Virduen. *Canonicatus 6. Martij* 1395. de qua per eundem Garciam *5. part. cap. 3. num. 43.* tenet Gonzal. *de alternat. gloſ. 52. num. 54.* Rota vt per Coccinum *deciſ. 517. num. 4. & in deciſ. 47. num. 20.* quæ deciſiones videntur inſinuare, eſſe ſpeciale in beneficialibus, admitti titulorum etiam incompatibilium multiplicationem, vt *in dict. deciſ. 47. num. 20.* ibi: *Poſtremo, quòd dicebatur ius Franciſci Alphonſi eſſe incompatibile cum iure quod Ioannes habebat ex reſignatione Petri, non fuit habitum in conſideratione cum in beneficialibus admittatur multiplicatio titulorum*, &c.

Sed tu declara verum eſſe multiplicationem hanc in beneficialibus admitti, ita tamē, † quòd 171
vbi datur incompatibilitas titulorum, defendi poſſit ex vtiliori, non verò agere, vide D. Ioann. Solorzan. *de iure Indiarum, lib. 3. cap. 1. à num. 65. & 66.* & ſurſum. Quia tunc cogitur actor vnum ex titulis incompatibilibus eligere; & ita intelligi debent dictæ Rotæ deciſiones, & conducit Rota *deciſ. 570. à num. 2.* vt per Farin. *in poſthum. tom. 1. fol. 320.* Qua dicitur, quòd quando in electo concurrunt plures tituli habentes contrarietatem, vnum eligere tenetur, vt intelligatur quando electus, & beneficiatus vult agere ex duplici titulo incompatibili & contrario, nam tunc opinor indubiè, audiendum non eſſe, ſed vnum quem maluerit eligere cogatur aduerſatio deſiderante, per communem Doctorum reſolutionem, & diſtinctionem, quam etiam in terminis ſequitur Auguſtinus Barboſa *in tractat. de iure Eccleſiaſt. lib. 5. cap. 13. à num. 112.* videndus.

Sectio V.

Tollerantia S. Apoſtolicæ, quàm ſit efficax ad iuſtitiam recurſus pro retentione litterarum, ſemoto etiam proprio iure, & Regalia Regis.

Vbi motiua aliquot neotericorum contraria examinantur, & apertè diluuntur.

SVMMARIVM.

Recurſus ad Regem pro tollenda violentia ex executione litterarum in damnum Reipublicæ competit Regi iure proprio, & eſt Regalia ipſius, quæ in Bulla Cœnæ non prohibetur, & ideò nec tollerantia Papæ eget, num 172.

Tollerantia Pontificum legitimum præſtaret titulum ad iuſtitiam recurſus retentionis, quando in Bulla Cœnæ comprehenderetur, num. 173.

Conſuetudines aliquot contra libertatem Eccleſiaſticam, per tollerantiam longiſſimam Pontificum ſuſtinentur & iuſtificantur, num. 174.

Per Bullæ Cœnæ publicationem tolli conſenſum omnem Pontificis in aliquibus caſibus, verum non eſſe probat Diana, num. 175.

Qui cum aliis loquitur in conſuetudinibus contra libertatem Eccleſiaſticam, contra quam non fuit inuentus recurſus pro tollenda violentia, ſed in eius fauorem, num. 176.

Retentionem litterarum in Hiſpania iuſtificat tollerantia Pontificum, eò quòd in euidentem ſpiritualis regiminis vtilitatem vergit. n. 177.

Doctores aliqui Theologi volentes eneruare robur tollerantiæ in recurſu ad Regem recenſentur, & examinantur, num. 178. & ſeqq.

Per Bulla Cœna quotannis publicationem tolli conſenſum Papæ ortum ex tollerantia recurſus, & conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, qui dixerint, num. 179.

Tollerantiam Pontificum cum ſcientia non inducere ſufficientem conſenſum ad iuſtitiam recurſus pro tollenda violentia, & conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, qui dixerint, n. 180.

Tollerantiam Papæ non eſſe approbatiuam animo inducendi, vel confirmandi conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, ſed vt ſcandalum vitetur, qui dixerint, num. 181.

Tollerantiam Pontificum inducere conſenſum approbatiuum in conſuetudinibus aliquos contra libertatem Eccleſiaſticam, plurimi Doctores tenent, num. 182.

Tollerantia Pontificum ſuper recurſibus pro tollenda violentia, non cadit ſuper conſuetudine contra libertatem Eccleſiaſticam, vti falſò ſupponunt aliquot Theologi, num. 183. & num. 184.

Recurſus pro tollenda violentia, qui non eſt contentus in Bulla Cœna, per quamlibet eius publicationem non inficiatur, num. 185.

Recurſus pro tollenda violentia, etſi comprehenderetur in Bulla Cœnæ, ſtante tollerantia per tot ſæcula eius publicatione ſubſequuta non includeretur, ſed foret præſeruatus, num. 186.

Generalis prouiſio non extenditur ad eos caſus, qui habent ſpecialem prouidentiam, num. 187.

Tollerantia Principis habet vim diſpenſationis, confirmationis, & conſenſus, num. 188.

Tollerantia Pontificum in recurſu pro tollenda violentia prouenit ex animo approbandi, ex natura negotij conformis iuri naturali, & diuino, & pro vtilitate publica, num. 189.

Tollerantia recurſus non oritur à cauſa vitandi ſcandali, ſed ex agnitione Pontificum, vtilem eſſe & neceſſarium recto vtriuſque Reipublicæ regimini, num. 190.

Iste Pontificum animus ex multis colligitur, ex Bulla nempè Martini V. num. 191.

Et ex aliquibus epiſtolis Pontificum, & Regum Catholicorum ad inuicem miſſis, num. 192.

Quas concordata vocauit Diana, num. 193.

Epiſtolæ Papæ, & Principis legis vim habent, & pro lege poſſunt allegari, num. 194.

Animus Pontificum approbans recurſus ex eo colligitur, quòd aliqua verba rigidiora illum reſpicientia, nouiter fuere ſublata à Bulla Cœnæ Domini, num. 195.

Regaliam recurſus pro tollenda violentia, plurimi Theologi vocarunt priuilegium, num. 196.

Priuilegia, ex quibus competit ad Principes cognitio de aliquibus cauſis ſpiritualibus non ſunt reuocata per Bullam iuxta magis receptam ſententiam, num. 197.

Priuilegia Regum obtenta à Sede Apoſtol. ob remunerationem circa iura ſpiritualia Summus Pontifex debet reuocare, num. 198.

Pontifices multum deferunt Regaliis, & conſuetudinibus immemorialibus Principum Chriſtianorum, circa res ſpirituales, maximè in Regno Hiſpaniæ tam remoto à Sede Apoſtol. num. 199.

Animus approbans recurſus pro retinendis litteris colligitur ex Bulla Cœnæ, quæ expreſſè permittitur, num. 200.

Supplicatio ad Papam humilitatis & reuerentiæ indicatiua oſtendat potentiam ſupremæ Maieſtatis S. A. quam hac Regalia priuare velle non eſt veriſimile, num. 201.

Recurſum pro retentione litterarum numquam impugnauit Rota, num. 202. & num. 203.

Tollerantia Pontificum approbatiua recurſus multis iuſtiſſimis vtilitatis rationibus applicari poteſt, non vitando ſcandalo, vt putarunt Theologi aliqui, num. 204.

Animus alicuius directè probari nequit, ſed ex verbis eius, aut actibus externis, n. 205.

Tollerantia recurſus tametſi prouenerit ex vitando ſcandalo, non ideò tollerantiæ effectus eneruantur, num. 206. & ſequentibus.

Multa per patientiam tollerantur, quæ ſi in iudicium deducerentur, non tollerarentur, quomodo intelligatur, num. 207. & ſequentibus.

Tollerantia Papæ poſt impletam præſcriptionem integrum ius, & omnes effectus diſpenſationis, & approbationis integre conſequitur, ibidem.

Tollerantia Papæ, pro euitando ſcandalo in iuribus pertinentibus ad Sedem Apoſtolicam, poſt completam præſcriptionem præſtat integrum ius tollerato, non antea, num. 208.

Cap. nihil de præſcriptionibus, & cap. niſi eſſent de præbendis, ad id interpretantur, & verus intellectus adducitur, ibidem.

Tollerantia Papæ ob ſcandalum vitandum maiorem præſtat cauſam ad diſpenſandum, & magis Papam arctat, num. 209.

Propter pacem firmandam, & habendam, vt ceſſet ſcandalum; facilior redditur Papa ad diſpenſandum in prohibitis, num. 210.

Tollerantia Papæ, non præſtat apparitionem, nec diſpenſationem ſtatuti contra ius diuinum, num. 211.

Tollerantia Papæ in iis, quæ non ſunt contraria iuri diuino, approbationis, & diſpenſationis vim habent, num. 212.

Tollerantia Principis in iis quæ non dependent à ſua poteſtate, nihil operatur, num. 213.

Theologi negantes effectus tollerantiæ Pontificum in recurſibus falsò autumant, recurſus eſſe contra ius diuinum; num. 214.

Recurſus pro tollenda violentia ſunt conformes iuri naturali, & diuino, & in fauorem libertatis Eccleſiaſticæ, num. 215.

Recurſus pro tollenda violentia vti rem tam grauem non tollerarent tandèm Pontifices, ſi vtiles non iudicarent vtrique Reipublicæ, num. 216.

Recurſus pro tollenda violentia, ſi Pontifices iudicarent iuri naturali aut diuino, necnon libertati Eccleſiaſticæ obuiare, viriliter reſiſterent, & non tollerarent, num. 217.

Sicuti in ſimilibus feciſſe, & paſſim facere pro ſalute animarum, & Paſtorali officio, oſtenditur ex multis Canonicis decretis, num. 218.

Pontifices tollerant recurſus ad Regem pro tollenda violentia, agnoſcentes ita vtile & neceſſarium eſſe vtriuſque Reipublicæ bono regimini, num. 219.

Tollerantia Pontificum multum operaretur ad recurſus iuſtitiam, quando ea egeret Rex, cui hæc regalia competit iure proprio, & ex debito Regalis officij, num. 220.

QVANDO recurſus ad Regem pro tollenda violentia orta ex executione litterarum Apoſtolic. in pernitiem Reipublicæ obtentarum, non foret proprium ius, & Regalia ipſius. Et † conſequenter quando ex 172

Recurſus præcedens legitimè interpoſitus in litterarum retentione, non redditur illicitus ob non proſequutam ſupplicationem per oppreſſum interpoſitam, num.95. & ſequentibus.

Actus licitus reſpectu principij, & prohibitus reſpectu finis, illud attenditur, vt licitus iudicetur, num.96.

Præſcriptio inchoata tempore permiſſo, completa tamen tempore prohibito licita iudicatur, n. 97. & ſeqq.

Finis quando habet neceſſariam conſequentiam ad principium, non finis, ſed principium attenditur, ibid.

Quòd ſecundùm legem factum eſt, ex euentu non retractatur, num.98.

Præſcriptio bona fide inchoata, & perfecta, per ſuperuenientem malam fidem non redditur illicita, num.99.

Rex per ſuum legatum per annos refert Pontifici ſupplicationes, num.100.

Et plures recenſentur legati Regij miſſi ad Pontificem, vt conferrent hanc retentionis materiam, ibidem.

QVon autem ipſe Pater Henriquez dixerat in contextu: *Si modo dictas ſupplicationes coram Sede Apoſtolica legitimè proſequantur*, &c. iuſtam litteram eiuſdem Bullæ (de quo ſuperius, *num* 70. vbi ad litteram hunc Authorem retolimus) ita gloſſat ibidem, *in littera*
82 *C. Non † tenentur Iudices, aut Fiſcalis, ſuis aut Regis expenſis deferre ſingulas litteras impetratas, ſed pars litigans, cuius intereſt, debet priuatam ſuam cauſam deferre; Fiſcalis verò in generali refert Pontifici per Legatum Regium. Ita poſt maximum ſtudium, & conſultationem reſoluit Doctor Iulianus de Caſtrejon, cum eſſet Fiſcalis Senatus Regij, & eam praxim Senatus probant viri ſapientes, &c.*

Quæ veriſſima doctrina, & aſſertio ex pluzimis aliis exornatur, & roboratur. Etenim Senatus Regius, quando indagatâ causâ propo-
83 ſitâ † & deductâ, legitimam & iuſtam ad retentionem litterarum reperit, eáſque retineri decernit: in eodem ſimul iniungit decreto, & præcipit, vt ad ſuam Sanctitatem ſupplicet pars oppreſſa. Quo ſolo, quantum attinet ad Regem his in cauſis & negotiis, ſuum auxilium præſtantem oppreſſis, Summus ipſe Pontifex
84 in eadem Bulla contentatur, vt & clarè † indicant eiuſdem verba, ibi: *Etiam ſub prætextu violentiæ prohibendæ, vel quod ad Nos informandos (vt ipſi aiunt) ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint*, &c. Ponderata illa dictione diſtributiua, & aduerſatiua (*aut*) appoſita inter illas bipartitas orationes *ſupplicauerint*, relata ad partem cuius intereſt executionis ſuſpenſio: & aliam *ſupplicari fecerint*, relatam ad Regem & Senatum, qui hoc onus oppreſſo expreſsè im-
85 ponere aſſolent, ex qua ſufficit † alterum adimpleri, *l. ſi hæredi plures, ff. de conditionibus inſtitut. l. plerumque, §. final, ff. de iure dotium, l. qui ſtipulatus fuerit, in fin. ff. de verbor. obligation.* cum pluribus ſimilibus. Quod procedit ſiue diſpoſitio ſit affirmatiua, ſiue negatiua, quia ſi vtatur hac dictione alternatiua (*aut*) ſimiliter operatur, vt ſufficiat alterum adimpleri, latè Cenedus *ſingulari. 6. num. 3.* Barboſ. *in diction.46. à princ. & num.3.*

Cùm enim hæc Bulla primitus loquatur alternatiuè, & diſtributiuè de Regibus, ſeu par-
te † vim patiente quoad ſupplicationem inter- 86
ponendam, ibi (*Supplicauerint, vel ſupplicari fecerint*) nempè quando Reges ſupplicant, quod tunc accidit, quando cauſa immediatè, & directè tangit ius Regis, vel generaliter ius publicum Regni, quia tunc Fiſcalis Regis ſupplicat, iuxta doctrinam inferiùs, *num. 159. & ſequentibus*, latiùs etiam *in cap. 13. à num. 53. verſicul. Ex quibus omnibus mirabiliter*, & per totum; cap. præſertim, *à num.6. verſic. Quibus tamen, & aliis, & à num. 57. verſ. Quam noſtram reſolutionem.*

Quando autem negotium tangit ius partis particularis, & priuatæ; tunc ipſa pars ſupplicat, quam ſupplicare faciunt, & expreſsè decernunt Senatores. Ideirco verba illa alia generaliter, indiſcretè, & indiſtinctè & copulatiuè prolata per dictam Bullam poſtmodum ſubſequuta, ibi: *Niſi ſupplicationes huiuſmodi*, &c. *Legitimè proſequantur*; diſtributiuè & diſcretiuè accipienda, & intelligenda ſunt, ſingula ſingulis congruè referenda iuxta præcedentem diſtributionem, & alternatiuam; vt ei incumbat ſupplicationem proſequi, qui eam amiſit, attenta ſignificatione vocabuli, *Proſequantur*, quod non verificatur niſi in incipiente, & eandem ſupplicationem emittente, iura ſunt expreſſa, *in cap. cum ſit Romana, de appellation. & relation.* ibi: *Quòd ſi is qui appellauerit, cauſam appellationis non fuerit proſequutus*, &c. *cap. perſonas, cap. ex ratione eodem titulo*, cum infinitis aliis. Sicque de neceſſitate referenda ſunt ad proponentem; etenim quoties præcedit diſpoſitio, & clauſula diſtributiua inter aliquos, & ſubſequitur generalis copulatiua omnes complectens, intelligitur eodem themate retento, diſtributiuè inter illos, ſingula ſingulis referendo, Rotæ *deciſ.* 611 *num. 3. & 4.* penès Farinacium *in poſthumis, tom. 1. & deciſ.* 568. *num. 5. & deciſ.*106. *num. 4.* optimè Mantica *de contractibus, lib. 2. tit. 3. num.*18. *& ſuprà*, & in ſingulari caſu Burgos de Paz, *quæſt. 1. num. 3.* bona doctrina Viuiani *de iure patronatus, part. 2. lib. 13. cap.*8. *num.*249. idem Farinacius *tomo 1. nouiter nouiſſima deciſ.* 160 *num. 4.* vbi de eo qui petit immiſſionem ſimul, & manutentionem, quòd ſi adſunt bona poſſeſſa, & non poſſeſſa; remedia poſtea petita promiſcuè, generaliter referuntur ſingula ſingulis, manutentio ad bona poſſeſſa, immiſſio ad non poſſeſſa: ſequitur Ludouiſius poſt *de manutention. obſeruation. 59. num. 75.* Caſſanate *conſ. 36. num. 8. & ſequentibus*, Surdus *conſ. 362. à num. 17. lib. 3. & conſ.* 150. *à num. 95. & in conſil.* 336. *num.*26. D. Ioann. Baptiſta Valençuel Velaſquez, *conſ.*121. *num. 30. tomo 1. & conſ.* 171. *num. 6.* Alexand. Ludouiſ. *deciſ.*297. *num. 9. & deciſ.* 433. *num. 9.* Rota *deciſ.* 605. *num. 4. & 5.* Seraphin. in qua aliæ recenſentur, Flamin. Pariſius *de reſignat. tom. 2. quæſt.7. à num.*100. vbi quod ſi in ſupplicatione duo ſupplicantes petant res diuerſas, & poſtea in concluſione ambo copulatiuè loquantur, petendo indiſtinctè eaſdem res ſimul loquendo, intelligatur diſtributiuè, non cumulatiuè, ſed referendo ſingula ſingulis ad præcedentia, Caſtillo *tomo 5. cap.86. à n.22.* (licet nullum ex præcitatis Doctoribus alleget) qui omnes conſulendi ſunt pro ſingularibus caſibus.

Quocirca

Quocirca Regi noo incumbit, omoes etiam
priuatorum ſuppliеationes proſequi, ſed vnuſ-
quiſque quam prorumpit; ita vt ob negligen-
tiam & deſidiam partis in eam proſequendo,iu-
ri,& Regaliæ Regis (qui ſemel retentionem le-
girimè decreuit, & ſupplicare ſimul mandauit)
dettahi & obeſſe non poteſt, vt ſtatim *à n. 95.*
cum ſequentibus,& facit text. *in l.quidergo,§.con-*
trarium,verſic. Sufficit de contr. & vtili action.tu-
*tel.*ibi:*Sufficit tutori bene,& diligenter negotia geſ-*
ſiſſe, etſi euentum aduerſum habuerit, quod geſtum
eſt,l.ſed an vltro,§.is autem.ff.de negot. geſtis, l. tu-
tor qui, §.ſi poſthum.ff. de adminiſtration. tutel.
vbi ſi tutor cæpit vtiliter gerere rem pupilli, li-
cèt poſtea malus exitus ſequatur non culpa tu-
toris, nihil ei imputatur, ſed eſt excuſatus;quæ
iura & alia plura latè exornat Præſul Dom.
Ioann. Baptiſta Valençuela, *conſil.* 154. *à n.* 14.
cum multis ſequentibus, *tomo* 2.

Rex igitur & Senatus quantum in ſe eſt, fa-
87 ciunt; ſibi enim permittitur, & à iure tanquam
† protectori,& in Bulla Cœnæ Domini,interim
reuerenter ſuſpendere executionem litterarum,
quoties ex ea notabile damnum in perniciem
Reipublicæ temporalis, aut Eccleſiaſticæ,indé-
que vis aliqua timetur,ad effectum ſupplicandi,
ad Summum Pontificem melius informandum,
& vt coram ſua Sanctitate ſopplicationem ean-
dem legirimè proſequantur partes, quibus hoc
onus in priuatis ſuis negotiis,non aliis incumbit,
88 vt † tenet expreſsè Pater Henriquez loco ſupra
citatus, *à n.70. & 81.* & conſonat Pacius Scala
in tract. de conſilio ſapient.lib.4.c.55.poſt medium,
verſic.ſi verò littera,vbi dixit,quòd potiùs iudici
eſt honeſtum,quàm neceſſarium Principi reſcri-
bere,cum potiùs ad ipſas partes,quarum inter-
eſt, quàm ad iudicem reclamatio ſpectet.

Quæ ſi (poſtquam ſibi à Rege mandatur,
89 ſuam emittere † ſupplicationem)negligunt eam
proſequi, nihil Regi eſt imputandum, ſed parti-
bus ipſis, quæ vt plurimum ita cunctantur in
proſecutione ſupplicationis, ex eo forſan, quod
vel intollerabiles expenſas metuunt, longiſſi-
múmque, & periculoſom valdè iter aufugiunt;
vel quod altera pars impetrans(cuius litteræ ſu-
ſpenduntur in Senatu) ampliùs de earum con-
firmatione, aut ſecunda iuſſione non curat, for-
ſan meritò diffidens à ſua Sanctitate iterum con-
cedi, dum coram Sede Apoſtolica nouiter affer-
tur cauſa probabilis,ac in Senatu detegitur legi-
tima, poſt longum examen, diligenter adhibi-
tum à tot Catholicis viris,litteris & experientia
ornatis, Chriſtiano zelo ſummáque reuerentia
Sedis Apoſtolicæ ſuccenſis perſcrutantibus;quę
ſi fuiſſent cognita à Summo Eccleſiæ Præſule
tempore impetrationis, vel non concederet,vel
ſaltem difficilior ad concedendum redderetur.

Qua etiam legitima cauſa, & ratione moti
90 impetrantes ipſi, † vt plurimum conſultè viam
illam, & litteras deſerunt, negotium aſperum,
aut nimis difficile, maximiſque ambagibus,
& infructifero labore inuolutum prudenter iu-
dicantes, cum Paſtor Orbis (qui ſuam Rem-
publicam Eccleſiaſticam & ſpiritualem,ac etiam
temporalem pacatam habere, toto deſiderio
conatur) ſecundam iuſſionem melius nouiter
informatus denegabit, ne pax publica turbetur,
& bonum commune detrimentum patiatur:
quod quotidie ferè in omnibus iis negociis ac-
cidere videmus, & experimur. Quo ſupplicans
aliquo modo ad proſequendum exeuſatus vi-
detur.

Quare principali fundamento ſublato,negle-
cto, & derelicto, à quo † ſupplicatio, & cætera 91
omnia præcedunt & dependent, meritò & ipſa
ſupplicatio, ac per conſequens, & eius proſe-
cutionis obligatio ceſſare videtur ad text. in
cap.cum ceſſante cauſa,de appellation. cum ſua
materia, conducunt bene quæ *Nos in tractatu*
de Regia protectione, 1. *cap.* 5. *à num.* 17. *vſque*
*ad num.*21.*& num.*78. vbi poſt multos Doctores,
quòd appellatio interpoſita à grauamine,& eius
virtute impetratum reſcriptum, & inde emana-
ta inhibitio ceſſant, vbi grauamen principale
tacitè, vel expreſsè conſentiat pars, vel reuocet
iudex à quo, quia cum principale non ſubſiſtit,
nec ea quæ ſequuntur locum habent, ex iuris
regula vulgari.

Videtur enim hoc caſu moraliter excuſatus
ſupplicans à proſecutione, † qui ad eam termi- 92
no nullo adſtrictus eſt à Bulla. Quia vbi tempus
non eſt determinatum à lege aliquid fieri præ-
cipiente, ſufficit quocumque tempore fieri,*l.qui*
fundum, ff. de contrahenda emptione; Aymon Cra-
uetta *conſil.4.n.13.* Petrus Surdus *deciſ.326.n.76.*
facit etiam *text. in l.* 1. *ff. de ventre inſpicien.* &
cum Riminaldo idem Surdus *deciſ.*226.*n.*4.Cal-
das Pereira *de nomination. emphyt. lib.*1. *quæſt.* 17.
*num.*24. & per B. Romao. Iaſſon. & Rebuffum,
Caſtillo *controuerſiarum*, *lib.*4. *cap.*36. *num.* 11.
idem in caſu practico obſeruant Gregorius Lo-
pez *in l.25. tit.9. part.6. verbo, Del año adelante*,
Couarruuias *in cap.* 3. *num.*7. *de teſtamentis*, Pa-
dilla *in l. cum quidam*, *num.*27. *delegatis* a. Mie-
res *de maioratu*, 1. *quæſt.*48. *num.*1. Matienzo *in*
l.7. tit.4. gloſſa 2. *num.*2. *lib.*5. *Recopil.& in l.*14.
gloſſa 1. *num.* 45. *eodem titulo*, *& lib.* Ioannes
Gutierres *practicarum lib.* 2. *quæſt.* 46. *num.* 2.
Caſtillo vbi proximè, *num.*11. *cum ſequentibus*,
vbi *à num.* 16. niſi ſubſequatur requiſitio, &
interpellatio, poſt vtrumque Molinam, Padil-
lam, Sarmientum, Thuſcum, Petrum Surdum,
& alios; maximè agnoſcens aduerſarium ſuum
ius ex litteris habere pro derelicto.

Quò videntur tendere illa verba, *dict. cap.*14.
Bulla Cœnæ Domini, ibi: *Niſi ſupplicationes hu-*
iuſmodi coram nobis, & Sede Apoſtolica † legiti- 93
mè proſequantur, &c. Ponderando illud ver-
bum, *Legitimè*, hoc eſt cum parte legitima ſi
adſit, & cum cauſæ cognitione proſecutio fa-
cienda. Vt ſecus ſit, quando impetrans inſtat
pro ſuarum litterarum confirmatione, & ſecun-
da iuſſione coram Sede Apoſtolica, citato ad-
uerſario, cuius intereſt, & non comparente,
ſuámque ſupplicationem deſerente;legitimè di-
cetur † eam proſequi, meritóque ſecunda iuſſio 94
obtenta omnimodo obtemperabitur, & execu-
tio vtrarumque litterarum relaxabitur,& liben-
ter permittetur, prout in cap. ſequenti altius
explicabimus, atque etiam quomodo quandóve
hæc litterarum relaxatio fit.

Nec ex eo quòd ex accidentibus ſupradictis
ſubſecutis, abſque tamen culpa Regis ob omiſ-
ſam † ſupplicationis proſecutionem, cùm ab 95
eo fieri præcipiatur; erit illicita iudicanda pro-
tectio, nec recurſus præcedens, iuſtâ & legi-
timâ cauſâ iam ſemel præſtitus, quoniam quan-
do actus licitus eſt reſpectu principij, & prohi-
bitus aliquo pacto reſpectu finis, inſpicitur
principium, vt licitus dicatur: plura † congerit 96

Alphonſus Villagut. *de extenſion. legis pœnal. à iure inſtig. procurant. abortum, à num.33. fol.*277. optimè conducunt, quæ latè adducit Ludouiſius Molin. *de maioratu. lib.2. capitul.*10. *num.* 3. infinitos penè Doctores congerit Caſtillo *controuerſiarum, tomo* 5. *cap.*93. §.8. *à num.*23. vbi
97 quod præſcriptio inchoata † tempore permiſſo, ſi proſequatur, ac compleatur tempore prohibitu, licita admodum & permiſſa iudicatur, quia attenditur initium permiſſum. De quo vlterius erit agendum, Deo dante, in tractatu de concurſu contrariorum circa idem ſubiectum edendum. Sicque attendendum eſt principium protectionis præſtitæ licitum, non quod poſtmodum accidentaliter ſucceſſit ob culpam & negligentiam ſupplicantis.

Quia quando finis habet neceſſariam conſequentiam ad principium, non finis ſed principium attenditur, *l. in ratione, in princ.* §. *Imperator. ff. ad legem Falcid. l. Pomponius* 2. *de negotiis geſtis*, multa per Rodriguez *de annuis redditibus, lib.* 2. *quaſt.* 17. *num.* 25. Lancelotus *de attentat.*2. *part. capitul.*4. *num.* 4. *cum ſequentibus*, & facit *text. in l. Sancimus, Cod. de adminiſtrat. tutor.* ibi: *Non enim debet, quòd ſecundùm leges factum eſt ex alio euentu retractari*;
98 quo fit, vt quando bona † fide & titulo, &loſtis initiis inchoata, & perfecta præſcriptio fuit, ſi poſtmodum mala fides ſuperueniat, præſcriptio ipſa legitima reputatur, ita vt nec præſcri-
99 bens reſtituere teneatur, † ſiue iuris ciuilis, ſiue Canonici iuris regulas attendamus, vt eum magis vera, & communi opinione reſidet *gloſſa in c. vigilanti, verbo temporis, de praſcript.* vbi Innocentius, Hoſtienſ. Abbas, Bald. Felin. Butrius, Collectarius, & alij, Ioannes Andræas, Anchartan. Philippus Franchus, & Petrus Pechius *in regula poſſeſſor. de regulis iuris, lib.*6. Didacus Couatruuias *ibidem* 3.*p.*§.2.*num.*1. Bartul. *in extrauagant. ad reprimendum, verbo, De renuntiation.* Angelus *in l.* 1. *num.* 59. *Cod. de iudiciis*, Iaſſon, *in l. poſt diuiſionem, Cod. de iuris & facti ignorantia*, & innumeri alij, quos referunt, & ſequuntur Tiraquell. *in tractatu ceſſante cauſa, limitation.* 12. *num.* 16. Menebaca *lib.* 2. *controuerſiarum Illuſtriſ. cap.*74. *num.* 1. Balbus *de praſcription.*2. *part.*3. *part. principal. quaſt* 9. *num.*1. Euerardus Broncorſt. *antimonia. centuria* 4. *aſſertion.* 7. Zeballos *communem contra communem, quaſt.*657. *per totam, & quaſt.*729. *num.*20. Ioannes Garcia *de nobilitate, gloſſa* 6. *num.* 5. & nouiſſimè Pater Gilkenius, qui vtriuſque opinionis Authores, & argomenta recenſet *in tractatu de praſcripe.*2 *part. memb.*2. *c.*8. *per totum*, & ex Theologis idem probant, & defendunt Diuus Thomas *quodlibeto* 12. *artic.*14. Paludan. & Maior. *in* 4. *ſententia, diſtin.*15. *quaſt.* 11. Dominic. Sotus *lib.*4. *de iuſtitia & iure, quaſt.*5. *art.*4. Angelus *in ſumma, verbo, Praſcriptio*, §.26. Siluester. *eodem verbo, num.* 13. quod & ſuperios citati Doctores tenent.

Et inſuper prædictis etiam congruit, quòd
100 ipſe † Pater Henriquez vbi ſuprà ad litteram, *à num.*60. *& ſequentibus*, relatus proſequitur *in Gloſſa littera D.* ad comprobationem illius propoſitionis à ſe firmatæ in contextu, ibi: *Conſentus eſſe ſolet Papa vna generali allatione litterarum, ſeu ea informatione, qua Pontifici per annos, aut per ſtatuta tempora à Legato Regio offertur*, qui quidem, *in Gloſſa dicta littera D.* in hæc inquit; Sic à Rege Catbolico Ferdinando miſſus eſt Palatius Rubeus ad Pontificem, vbi edidit libellum de beneficiis vacantibus in Curia; per Philippum Secundum ad Pium V. miſſus eſt Franciſcus Vera (quem poſtea creauit Conſiliarium Regiom) cum Matchione de Alcañizas & per alios Legatos ſuos id ſæpè facit Rex. Item cum Cardinali Alexandrino miſſo in Hiſpaniam à Pio V. anno 1572. hæc praxis, & cum Nuntiis latè diſputata, & tractata eſt: Carolus V. Imperator, & Rex Hiſpaniæ miſit Ioannem à Vega Legatum ad Pontificem, qui poſtea fuit Prorex Siciliæ, Præſes Senatus Regij, item Franciſcus de Vargas (qui fuerat Fiſcalis) miſſus eſt Legatus, qui defendit conſuetam praxim Hiſpaniæ, &c. hactenus Henriquez.

Ac iterum ipſe Henriquez *in cap.* 11. §. 3. *in gloſſa litterá V.* affirmat, Regem per ſuum Legatum, certis temporibus monere Pontificem de ſtatu iſtorum negotiorum.

Huius Authoris ideò tam exactam volui facere ſpecificam mentionem, tum ob eius grauitatem, religionem, & inſignem ſcientiam cunctis notam; tùm etiam quia iſte liber *de Pontificis claue*, ita facilè præ manibus non habetur.

Sectio II.

Bulla Cœnæ non recipit intellectum excluſiuum recurſus, vti prouenientis ex incommutabili iure naturali.

SVMMARIVM.

*Defenſio vi oppreſſis non prohibetur in Bulla Cœna per Principes legitimè praſtanda, & omni iure debita, num.*101.

*Pontifex eſt fons, & origo iuſtitia, & pater pacis, num.*102.

*Defenſio vt tollatur, à nulla conſtitutione ſumenda erit interpretatio, num.*103.

*Defenſio nec in ſpecie tolli poteſt per aliquam diſpoſitionem, num.*104.

*Defenſio differri, modificari, & variari poteſt, num.*105.

*Defenſio prouenit à iure naturali, Diuino, Canonico, & Ciuili, num.*106.

*Defenſio à nemine poteſt tolli proueniens à iure naturali, num.*107.

*Defenſio, nec à Principe tolli poteſt, num.*108.

*Defenſio nec per Papam tolli poteſt, num.*109.

*Defenſio, nec directè, nec indirectè poteſt tolli, num.*110.

*Verba Bulla Cœna ibi, (ſub pratextu violentia tollenda) intelliguntur, quando ficto colore malitioſè impeditur litterarum Apoſtolicar. executio, num.*111.

*Lex tollens defenſionem interpretatur de defenſione friuola non de legitima, num.*112.

*Et intelligitur tollere defenſiones ciuiles, non naturales, num.*113.

NEc enim in dicta *Bulla Cœna Do-*
mini neceſſaria defenſio † prohi- 101
betur vi oppreſſis, legitimè per Principes præſtanda, ab eiſdémque omni iure naturali debita, cum affixa ſit viſceribus Coronæ, & dignitatis, Regaliſque officij, vt ſæpè diximus ſuprà *cap.* 1. *hac* 1.

hac 1. *part.* & latiùs in ſpecie dictæ Bullæ com-
probauimus *in tractatu de Regia protection.* 1.
*part.cap.*1. *prælud.*5. *à num.* 232. *cum multis ſe-
quentibus.* In quo vniuerſi Doctores dictam Bul-
lam Cœnæ enucleantes in hoc eodem conſo-
nant, & vniformes conueniunt, prout eſt vi-
dere ſopetios *hoc cap. à num.* 54. *& ſequentibus,*
vltra quos plurimos allegat alios Diana *reſolut.
moral. tomo* 1. *tract. de immunitat. Eccleſiaſtica,
reſolution.*6. *per totam* (qui tandem contra non-
nullos reſoluit in dicta Bulla Cœnæ non com-
prehendi cognitionem per viam violentiæ quam
Principes & Reges habent.)

Nec tam abſonus intellectus capiendus erit
à Sancta & Christiana intentione Pontificum
conditorum præfatæ conſtitutionis (cum ſint
102 fons & origo † iuſtitiæ, & patres pacis) velle
tollere miſeris vi oppreſſis hoc refugium tam
ſalubre, támque neceſſarium vniuerſali Rei-
publicæ.

Sicuti à nulla alia lege, ſtatuto aut conſtitu-
103 tione talis intellectus ſumi † debet, vt tollatur
defenſio, vti notauit Dominic. *in cap. dilect. de
litis conteſtatione in gloſſa* 3. *in fin. lib.* 6. Decius
in cap. ex parte el 2. *num.* 77. *de officio delegati,*
vbi etiam Felinus *num.* 99. idem Felin. *in rubrica
de exception. in principio*, Cæſar Contardus *in
repetition. l. diffamari*, *num.* 4. *C. de ingenuis &
manumiſſ.* vbi ponit differentiam, quando ſta-
torum tollit defenſionem, & quando exceptio-
nem, & hoc non ſine ratione; quia defenſio
numquam cenſetur per legem, ſtatutum, vel
aliam quamlibet diſpoſitionem ſublata, *Cle-
ment. paſtoralis de re iudicata*, *l.* 1. §. *cum arie-
tes*, *ff. ſi quadrupes pauper. feciſſe dicat.* Natta
conſ. 119. *num.* 13. *lib.* 1. Curtius Iunior. *conſil.*
235. *num.*12. *&* 13.

Imò nec in ſpecie poteſt tolli defenſio per
104 † aliquam diſpoſitionem, Kirchou. *in commun.
opinionib. cent.* 4. *concluſ.* 62. *num.* 34. vbi alios
allegat; Bonacoſa *in quæſtion. crimin. lib.* 1. *in
verbo Defenſio*, *in fine*, *& in* 2. *lib.* 1. *in verbo
Defendere*, *per totum*, Beccius *conſil.* 51. *num.* 9.
Carolus de Graſſis *in tract. de exceptionibus exce-
ption.* 21. *num.*1. *&* 3.

Et licet poſſit defenſio differri, modificari,
105 & variari † iuxta Abb. *in c. cum olim*, *num.* 21.
de appellation. Alexand. *conſ.*125. *num.* 11. *lib.* 6.
Roland. à Valle *conſ.* 19. *num.* 39. *&* 40. *lib.* 1.
Vantius *in tract. de nullit. tit. de nulli. ex defect.
citata*; *num.*19. *in fine*, Inſtregol. *conſ.* 23. *num...
vol.*1.

Nihilominus defenſio, cum proueniat à iure
106 naturali, † Diuino, Canonico, & Ciuili, *cap.
non inferenda* 23. *quæſt.*3. *l. ſciendum*, §. *qui cum
aliter*, *ff. ad leg. Aquil. l.* 1. *Cod. vnde vi*, notat
Marſil. *in l. vnicus*, § *cogniterum*, *num.*56. *ff. de
quæſtionib. & in l. vt vim. ff. de iuſtitia & iure, &
conſ.*4. *num.* 4. *& in* §. *quoniam*, *num.* 76. *gloſ. in*
§. *quod vero inſtituta de iure natural. gent. & ci-
uil.* Curtius Iunior *conſ.* 235. *num.* 11. Beccius
*conſ.*51. *num.*80. Neuizan. *conſ* 61. *num.* 43. Go-
fredus *conſ.*48. *num.*20. Maluaſia *conſ.*14. *n.*9.

Et cum ius naturale ſit immutabile, §. *ius na-
tural. inſtitut. de iure natural. gent. & ciuil.* à ne-
107 mine poteſt tolli † defenſio, quæ eo iure pro-
ueniat, Marſill. *in practicar crimin. in* §. *vltima
quæſt. num.*23. *&* 31. *& conſil.*8. *num.*30. *& conſil.*
56. *num.*24. *& conſil.*25. *num.*52. Beccius *conſ.*51.
*num.*9. Brunus *in ſuo repertorio*, *in verbo*, *De-
fendere*, Bonacoſſa *in dicto verbo*, *Defendere*,
Carauita *ſuper Ritu Regni Neapolitan. ritu* 220.
*num.*13.

Imò nec per Principem † poteſt tolli defen- 108
ſio, Beccius *dict. conſ.*51. *num.*9. Marſillus *dicto
conſ.*8. *num.*28. *& conſ.* 81. *num.* 43. *& conſil.* 73.
*num.*52. Botell. *ſuper pracmat. odia litium*, §. 2.
gloſſa 4. *num.* 38. Ioann. de Amicis, *num.* 117.
*num.*6. Marius Anguiſol. *conſ.* 42. *num.* 23. Gra-
mat. *conſil.*150. *num.* 8. *in ciuili.* Carolus de Graſ-
ſis *de exception. excep.*21. *num.*5.

Et quod plus eſt, nec etiam † per Papam 109
poteſt tolli defenſio, Marſillus *in practica.* §.
quoniam, *num.* 79. *& dicto conſ.* 16. *num.* 22. *&
conſ.*15. *num.*52. *&* 81. *num* 43. *& conſ.* 73. *n.* 52.
Borrellus vbi proximè, & Graſſis *num.* 5. *&* 6.
vbi dicit: Quòd nec directè, nec indirectè tol-
li † poſſit defenſio, Marius Anguiſol. *conſil.*76. 110
*num.*19. Beccius *dict. conſil.*71. *num.* 9. Ideóque
nullatenus intelligendum erit, voluiſſe per di-
ctam Bullam, Papam tollere iuſtam, & legiti-
mam defenſionem miſeris vi oppreſſis, vt claré
indicant verba eiuſdem, prout latiùs explicaui-
mus *de Regia protectione*, 1. *p. cap.* 2. *prælud.* 5.
*à num.*232. *& ſeqq.*

Et præſertim illa, *ſub prætextu violentiæ tol-
lenda*, † vt intelligantur, quando hoc quæſito 111
colore friuolè, & calumnioſè impeditur iuriſ-
dictio Eccleſiaſtica, & Bullarum Apoſtolica-
rum executio, vt in ſpecie ponderauimus, *dict.
tract. de Regia protect.*1. *par. cap.*2. *num.*16. *&* 17.
& ſupra *hoc cap. num.*77. *& ſeqq.*

Et quia lex quæ tollit defenſionem ſic intel-
gi, & † interpretari debet, vt ſolummodo 112
tollat friuolas, inanes, & non legitimas, &
iuridicas, vt probant Bartol. *in l. omnes populi.
in penult. column. verſicul, Vltimo quæro*, *ff. de
iuſtitia & iure, & in l.*1. §.1. *ff. quod vi aut clam*,
Alberic. de Roſſat. *in* 1. *part. ſtatuto. quæſt.* 65.
Paul. de Caſtro *conſ.* 183. *col.* 3. Hippolitus de
Marſill. *conſ.*16. *num.*1. *& conſ* 64. *n.*5. *& in prac.*
§. *vltima quæſt. num.*1. *&* 32. Iaſſon. *in l.*1. *col.* 2.
C. de Sacroſanct. Eccleſ. Carolus de Graſſis *in
tract. de exception. exception.*21. *num* 7.

Atque etiam cenſetur tollere defenſiones ci-
uiles, non autem defenſiones naturales, † Bald. 113
in cap. à nobis in fin. de exception. Felinus *in cap.
cum dilecti*, *col.* 5. *eodem tit.* Marſillis *conſ.* 75.
*num.*51. *& conſil.*31. *num.*41. *& conſil* 71. *num.*51.
& in prac. dict. § *quoniam*, *num.* 78. Camillus
in verbo defenſio, *in principio*, vbi alios allegat.
Carolus de Graſſis *dict. exception.*21. *num.* 8. vbi
*num.*10. poſt Bart. *in l. facultas*, *C. de iure fiſci*,
*lib.*10. Felinum *in cap. dilecti*, *num.* 7. *de exce-
ptionib.* Cumian. *ſuper ritu Magna Curia*, *cap.*40.
*num.*42. Quòd cenſetur lex tollere defenſiones
facti, non iuris; quapropter hæc defenſio cum
proueniat à fonte perenni, & origine iuris na-
turalis incommutabilis & perpetui, quo omnia
animantia imbuuntur; nihil mirum, vt hac
Bulla Cœnæ Domini minimè comprehendatur,
nec intelligatur ex hactenus dictis & aliis plu-
ribus dicendis inferius 2. *p. cap.* 10. *à num.* 76.
& ſeqq.

SECTIO

SECTIO III.

Bulla in Cœna Domini, quantum attinet ad protectionem vi oppreſſorum in his Eccleſiaſticis cauſis, non fuit recepta in Hiſpania.

SVMMARIVM.

Bulla in Cœna in his, quæ attinent Regaliam Regis in tollenda vi, & retentionem Bullarum iuſta cauſa factam in Hiſpania non fuit recepta, num.114.

Lex non recepta, nec moribus vtentium comprobata, non ligat, num 115.

Legis non recepta transgreſſor non dicitur, illam non ſeruans, num.116.

Lex ſub conditione lata intelligitur, ſi moribus vtentium approbetur, cui tacitè conditioni ſubijcitur, num 117. & ſequentibus.

Etiamſi habeat clauſulam irritantem, num. 118. & 119.

Dum diſceptatur ſuper conſtitutione Pontificali, an fuerit recepta non ligat, num.120.

Lex Canonica non ligat, vbi eſt veriſimile, Papam ignorare rei difficultatem, pro tali loco, vel tempore, num.121.

Contrauentio, & obſeruantia contraria paulatim tollit vires legis, & cenſuras, etiam ſi ab initio cum peccato fuerit introducta; num.122.

Dubitans, an conſtitutio excommunicationem imponens ſit recepta, tutus eſt contraueniens, ibid.

Lex Pontificia non recepta à maiori parte populi prætextu rationabilis cauſa non obligat, n. 123.

Leges humana tam Ciuiles, quàm Canonica non recepta non ligant, nec obligant, ibid.

Lex Canonica ex tempore, loco, & cauſa intelligitur lata, atque ex eorum diuerſitate temperari, num.124.

Diuus Paulus per ſingulas Eccleſias vulneribus medetur, num.125.

Vno collyrio omnium oculos curare imperiti Medici eſt, ibidem.

Pontifex vniuerſo praeſt Orbi, & ſingulorum Regnorum Mores facile ignorat, num.126.

Vnaquaque Prouincia abundat in ſuo ſenſu, & variis corporis, & animi inclinationibus ducitur, num.127.

Patria moribus multa leges non conueniunt, numer.128.

Pontificis ignorantia, de moribus Regni in dubio præſumenda, num.129.

Mores ſingulares gentium ſequi debemus, n.130.

Leges Pontificia multa non recepta in aliquibus Regnis, quia eorum moribus non conueniunt, n 131. cum ſeqq.

Eccleſia Orientalis ius Canonicum non recipit ob morum diuerſitatem, num.132.

Concilium Tridentinum in aliquibus Regnis non obligat, quia non receptum, num.133.

Tridentin. in capitul. 17. ſection. 24. in Hiſpania non eſt receptum, quia antea, & poſt vni plura ſimplicia conferuntur, num.134.

Conſtitutio. 9. Iulij 3. non eſt in vſu in Regnis Hiſpania, num.135.

Conſtitutio Pij V. de non conferendis beneficiis reſignatis conſanguineis Epiſcoporum in Hiſpania non fuit recepta, ſed ab ea ſupplicatum, num. 136.

Conſtitutio Gregorij de facienda publicatione reſignationis, aut permutationis beneficiorum facta coram ordinario non eſt in Hiſpania recepta, num.137.

Bulla Clementis de largitione munerum Religioſis prohibita, non fuit recepta, num.137.

Leges Pontificia non obligant, non recepta, n.139.

Motus proprius Pij IV. de profeſſione Fidei in aliquibus religionibus, non ligat, quia non recepta, num.140.

Bulla Gregorij XIV. de immunitate Eccleſiarum in Hiſpania non fuit recepta, num.141.

Regula Cancellaria circa conſeruatores alicubi non fuit recepta, num.142.

Bulla Cœna quoad Capitula tangentia Regaliam protectionis non obligat in Hiſpania, quia non fuit recepta, num.143.

Lex habens plura Capitula quoad non recepta non ligat, quoad catera ſic, num.144.

Cenſura pro parte Canonis recepti ligant duntaxat, non pro parte non recepta, num.145.

Conſuetudo Prouincia attenditur, & obſeruantia ad iuſtitiam actus, ſitne licitus, aut illicitus, num.146.

Ad valorem Conſtitutionis cenſus attenditur conſuetudo, & obſeruantia Prouincia, num.147.

SED quando dicta Bulla in aliquo
offenderet Regaliæ, & præemi-
nentiæ Regis, omni iure † prote- 114
ctoris legitimi Reipublicæ Eccle-
ſiaſticæ & temporalis, vt ſuprà probatum eſt, *cap 1. huius tractatus, & cap. 1. & 2. in tractatu de Reg. protection.* immemorabili conſuetudine munito, de quo ampliſſimè egimus *eodem tract. cap. 1. à num. 102. cum multis ſequentib* (quo te remitto) tantorúmque doctiſſimorum Doctorum iuſtificatione, & fundamentis fulcito, & comprobato, quos accuratè coegeſſimus, hoc eodem *cap. à princip.* & ſignanter *à num.54.* quando in eadem Bulla *ita* expreſsè (prout hactenus vidiſti) non foret permiſſus (iuſta & legitima cauſa exiſtente) iſte retentionis Bullarum vſus: tutus *iudicatur* Rex ob non receptam dictam Bullam in his Regnis Hiſpaniarum quantum ad illam eius partem duntaxat, quæ poſſet Regiæ Regaliæ in propulſanda violentia inter ſuos ſubditos indiſtinctè obeſſe, cùm & antè ipſius Bullæ promulgationem per tempus immemoriale ſemper hac prærogatiua, & præeminentia (viſceribus regiminis & Coronæ adhærente) vſus eſt, & poſt eam vſque nunc abſque *intermiſſione*, & interruptione aliqua vtitur, & à cunctis ſubditis & vaſſallis, quomodolibet *vi* oppreſſis indiſtinctè poſtulatur, eiſdémque frequenter impertitur, cum moribus, priuilegiis, & indultis horum Regnorum, inconueniens in hac parte tantum fuerit iudicata: quam conſiderationem licet alibi fecerimus, *in tract. de Regia protectione, 1. part. cap.1. præludio 5. à num.315.* nouiter aliis mediis hîc erit proſequenda, & altius, alitérque conſideranda.

Certi namque iuris eſt, legem, & diſpoſitionem Principis non receptam, nec acceptatam, nec moribus vtentium comprobatam non ligare † ſubditos, ſaltem quando non fuit obſeruata ſciente & tollerante Principe, *cap in iſtis 4. dist.* Sicut enim moribus vtentium in contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt; ita

moribus

moribus vtentium ipſæ leges confirmantur, l.
de quibus, ff. de legibus, ibi: *Leges nulla alia
cauſa nos tenent, quàm quod iudicio populi rece-
ptæ ſunt*, &c. Ariſtot. lib. 2. polit. cap. 6. dicit,
quod *lex nullam vim habet, vt illi pareatur, niſi
ex more.*

Legis atque non dicuntur tranſgreſſores, non
ſeruantes leges non receptas, ex Quintiliano
116 † Mandoſ. ad Lapom allegat. 16. in littera Q. &
ex Ancharrano, Iaſſon. Ioan. Gutierrez & aliis,
tenet Cenedus in collect. ad decretales, col. 84.
num. 2. & tenent infiniti penè Doctores tam
Theologi, quàm Iuriſtæ, quos retulimus in
tract. de Regia protection. 1. p. cap. 1. prælud. 5. à
num. 321. vltra quos hîc alios plurimos lauda-
bimus.

Vndè Domin. Geminian. in §. leges, d. cap.
117 de iſtis, ſubdit, *quod Princeps † videtur ſtatuere
à principio ſub tali conditione; ſcilicet, ſi moribus
vtentium approbetur, & ſic habet deſuetudo ſaltem
tacitum conſenſum Principis, qui legem condendo,
ipſam fecit ſubiectam tali conditioni; ergo non ſer-
uantes non dicuntur venire contra præceptum ſupe-
rioris*, hactenus Geminianus.

Et quod lex Principis habeat tacitam hanc
118 conditionem, † ſi à populo approbetur, & re-
cipiatur; pluribus comprobat Romanus in conſ.
340 à num. 16. vbi copiosè Horatius Mandoſ.
in additione litter. M. Flamin. Pariſ. de reſignat.
lib. 8 quæſt. 8. num. 154. Gonçalez gloſ. 26. num 1.
& ſequentibus, Gratianus diſceptation. forenſ.
cap. 202. num. 17. lib. 2. vbi, quòd procedit,
119 † etiam ſi lex habeat *clauſulam irritantem*, quia
non habet locum non verificata conditione,
Alexander. Ludouiſ. deciſ. 159. num 7. Hieronym.
Gonçal. in dict. regal. 8. de alteran. gloſ. 66. n. 25.
cum ſequentibus, qui omnes receptiſſimam ſen-
tentiam cenſent, quam ſequuntur Felin. in c. 1.
num. 6 & 7. de tregua & pace, num. 12. verſ. Sed ſi
à principio noluerunt obſeruare nouam, &c. Couar.
lib. 2. variar. cap. 16. num. 6. vbi dicit commu-
nem: Beneintendi, deciſ. 13. num. 9. Dueñas re-
gula 79. amplia. 3. Ioſeph. Lodouiſ. deciſ. Peru-
ſin. 98. num. 1. Nauarrus conſ. 1. conſtit. à num. 25.
cum ſequentibus, Menoch. de præſumpt. lib. 2.
præſumpt. 2. Eraſmus à Cochier. de iuriſdict. or-
dinar. in exemptos, part. 1. quæſt. 5. à num. 8. Say-
rus in claui Regia, lib. 3. cap. 5. num. 14. Manuel
Rodriguez quæſt. regulari, tomo 1. quæſt. 6. art. 6.
& 11. alios plurimos recenſet Auguſtinus Bar-
boſa in collectan. ad capitul. 1. num. 9. de tregua &
pace, Puteus deciſ. 1. lib. 1. Paul. Æmilius Ve-
ralli. deciſ. 103. num. 1. & 2. part. 3. Farinacius
deciſ. 415. num. 3. part. 2. nouiſſimo, Cardinal
Mantica de contractibus, lib. 5. tit. 13. num. 35.
Marta de iuriſd. caſu 19. num. 16. & 17. vbi dicit
communem, & caſu 94. num. 71. cum ſequentib.
Petrus Surdus conſ. 58. num. 8. lib. 1. Maſcardus
de ſtatutis, concluſ. 8. num. 27. & ſequentibus, Aze-
bed. in l. 3. tit. 1. lib. 2. Recopil. num. 23. vbi alios
allegat, & idem renuerunt plures Theologi,
Vaſquez 1. 2. tomo 2. diſp. 156. cap. 5. num. 34.
cum ſequentibus, Suarez de legibus, lib. 3. cap. 19.
vbi fatetur communem, Bonacin. tomo 2. tit. de
legibus, diſp. 1. quæſt. 1. punct. 4. num. 45. Salas de
legibus, quæſt. 69. tract. 14. diſp. 13. ſect. 1. dicit
communem; Laiman. tom. 1. tract. 6. de legibus, c. 3.
num. 3. verſ. Tertium ſi lex in prouinciis, pag. 47.
Caſtro Palao in ſuis operib. moral. tomo 1. tract. 3.
diſp. 1. punct. 3. num. 9. 10. & ſequentibus.

Sequitur Gratian. in diſcept. forenſ. cap. 588.
à num. 13. cum ſeqq. vbi ait: Quòd dum diſce-
ptatur † de acceptatione Pontificalis conſtitu- 120
tionis, antequam per vſum comprobetur, non
ligat.

Et ipſe Suarez in dict. tract. de legib. lib. 4. c. 16.
num. 4. dicit legem † Canonicam inducere obli- 121
gationem præciſam, licet ſit dura & difficilis,
niſi veriſimile ſit, legiſlatorem ignoraſſe rei
præceptæ difficultatem pro tali loco, vel tem-
pore, aut alia occaſione; nam ſi probabiliter
creditur hæc ignoraſſe, credi etiam poteſt, no-
luiſſe eum tanto rigore obligare.

Quia contrauentio, & obſeruantia contraria
paulatim vires legum, earúmque pœnas, &
cenſuras abrogat, & eneruat, etiam ſi ab ini-
tio † irrationabiliter, & cum peccato fuerit in- 122
troducta, iuxta doctrinam Panormitan. in c. 1.
de tregua & pace, Syluester. verbo. Conſuetudo,
quæſt 6. Caietan. 1. 2. quæſt. 97. art. 3. Soto lib. 1.
de iuſtitia & iure, quæſt. 7. artic. 2. ad 2. Auila de
cenſuris 1. part. dubio 8. & colligitur in cap. cum
venerabil. de conſuet. vbi gloſſa, Ioann. Andreas,
& Panormitan. num. 5. Iaſon. in l. de quibus, n. 8.
ff. de leg. Ancharran. Hoſtienſ. Alexand. & alij
plures, quos refert & ſequitur Couar. in cap.
quamuis pactum, 1. part. §. 7. num. 12. de pact.
lib. 6. Tiraqual. de pœnis temperand. cauſa 42. n. 1.
& ſequen. Anton. Gabriel. lib. 2. commun. con-
cluſ. tit. de maleficiis, concluſ. 8. num. 16. Ioannes
Gutierrez conſ. 38. num. 1. Cardin. Tuſchus, ver-
bo. Conſuetudo, concluſ. 448. doctiſſimus Præce-
ptor Noſter D. Ioan. de Solorzano in tract. de
iure Indiar. lib. 2. cap. 24. num 81. & cap. 14. n. 72.
conferunt quæ inferius diximus hoc cap. à
num. 146. verſ. Ad cognoſcendum, &c. & ſuprà
à num. 143. & ſequentibus; & cum Vgolino,
Azorio, Nauarro, & aliis probat latè Moneta
de conſeruatoribus, cap. 7. à num. 611. cum ſe-
quentibus.

Adeò vt dubitans, an conſtitutio excommu-
nicationem imponens ſit vſu recepta, tutè po-
teſt exiſtimare, & ſequi opinionem, negantem
receptam fuiſſe, ita vt nullatenus ligatus ma-
neat conſtitutionis cenſurâ pro tuta opinione in
vtroque foro; tenent Azorius inſtitution. mora-
lium, lib. 8. cap. 19. quæſt. 12. Salas in part. 2. 1.
tract. 8. diſp. vnica, ſect. 18. num. 169. Caſtro Pa-
lao tom. 1. diſp. 3. puncto 7. num. 4. Emanuel de
Moura opuſcula 1. de enſalmis, & incantatione,
ſect. 1. cap. 5. num. 13. Anton. Diana reſolut. mo-
ral. 4. part. tractat. 3. reſol. 14. Rebellius part. 2.
lib. 1. de contract. in genere, q. 2. ſect. 1. n. 4. §. 2.

Et quod lex Pontificia promulgata, vbi non
ſit recepta † à maiori parte populi prætextu ra- 123
tionabilis cauſæ, non obliget; tenent Nauarr.
conſ. 1. de conſt. quæſt. 5. Azor. inſtitut. moralium,
lib. 5. cap. 4. quæſt. 4. Suarez de legibus, lib. 4.
cap. 16. num. 11. Ioann. Maio. in 4. diſtin. 15. q. 5.
Salas vbi proximè, Laiman in ſumma Theol.
mor. tom. 1. tractat. 4. de legibus, cap. 2. num. 4.
vbi optimè alios allegat. Hieron. Gonz. gloſ. 26.
à num. 1.

Et quod leges humanæ tam ciuiles quàm
Pontificiæ, ſi non ſint vſu receptæ, non ligent,
nec obligent, probant Maſtrill. de Magiſtrat.
lib. 3. cap. 3. num. 108. & tribus ſequentibus, poſt
Felin. Socin. Pariſ. Cephalum, Roland. & Io-
ſeph. Ludou. Auguſtinus Barboſ. in collect. ad c. 1.
de tregua & pace, num. 9. remiſſiuè, ad Felin.
Couarru.

Couatru. Benintendi, Didac. Petez, Dueñas,
Gaillum, Rebuff. Hipolyt. de Marſill. Ioſeph.
Ludou. Nauarr. Flami. Vaſquez, Menoch. Co-
chier. Sayr. Gonça. Cattaſcum, Narbon. &
Aaor, idem Anton. Diao. *mor. reſol. tract* 18. *de*
leg. poſt Cochier. Valenriam, Tanetum, Filiu-
cium, & Mitand. Veeanum, Sanctarellum, Re-
ginald. Homobonum, & Nauarr. idem tenet
Azebed. *in l.* 1. *tit.* 1. *de las leyes*, *num.* 8. ſingu-
lariter etiam Villalobos *in ſumma, tit. de legibus,*
difficult. 16. plures Doctores Theologos refe-
rens.

Certum eſt enim, ex tempore, loco, perſo-
124 na, & cauſa, regulas Canonum † ſubinrelligi,
atque ex diuerſitate eorum temperari, vt docuit
Iſidorus, relatus *in cap.* 1. *diſtin.* 29. in hæc: *Scien-*
dum eſt, quòd pleraque capitula ex cauſa, ex per-
ſona, ex tempore conſideranda ſunt, quorum modi,
quia medullitus non indagamur, in erroris labyrin-
thum nonnulli intricando impinguntur, *text. in*
cap. regulæ Sanctorum Patrum, pro tempore, loco,
& perſona, & negotio, inſtante neceſſitate, tradi-
ta ſunt, eadem diſt. text. in cap. 5. (qui cōntinua-
tur etiam in ſenſu cum *dict. cap.* regulæ Sancto-
rum, proximè antecedenti) & ſic proſequitur,
in hæc: *Neceſſe eſt, vt iuxta diuerſitates locorum,*
& temporum & hominum, quibus ſcripta ſunt, di-
uerſas cauſas, & argumenta, & origines habeant,
& quomodo; Beatus Ioannes *in Apocalypſi ſua,*
ſeptem ſcribens Eccleſiis, in vnaquaque earum ſpe-
cialia reprehendit, vel virtutes probat; ita & San-
ctus Apoſtolus Paulus per ſingulas Eccleſias vul-
125 *neribus † medetur illatis: nec adinſtar imperiti me-*
dici vno Collyrio omnium oculos vult curare. 29.
diſtin. qui quidem ſingularis eſt reat. conſonat
teat. *in l. ideo* 4 *ff. quod certo loco*, ibi: *Pecunia-*
rum quoque licet videatur vna, & eadem poteſtas
vbique eſſe, tamen aliis locis facilius, & leniori-
bus vſuris inuenitur, aliis difficilius & grauioribus
vſuris, nec retardat hanc regionum varietatem
quod traditur *in l. ſuperuacuam, C. de temporib.*
in integr. reſtitut. in illis verbis, ibi: *Ex diffe-*
rentiis enim locorum aliquod induci diſcrimen, ſa-
tis nobis abſurdum viſum, quæ tendunt ad rem
longè diuerſam, vt & rectè conſiderat Rea *in*
deciſ. Granaten. diſputation. 11. *num.* 25. *& in cap.*
2. *diſtin.* 4. qualitates Canonis recenſentur, ibi:
Erit autem lex honeſta, iuſta, poſſibilis, ſecundùm
naturam, ſecundùm patria conſuetudinem, loco,
temporique conueniens.

Quoniam cum Summus Pontifex vniuerſali
126 † præſit Orbi, iuata iuta laudata, infrà hac 1.
part. cap. 3. *§. vnico*, *num.* 45. facillimè poteſt
ſingulorum Regnorum & prouinciarum mores
neſcire, ac inde damna eorum ignorare, cuius
intentio quidem eſt, illa inferre nolle iuata teat.
in cap. 1. *de conſtitutionibus*, *lib* 6.

Quippe vnaquæque prouincia abundat in
127 ſenſu † ſuo, *cap. ius Quiritum* 1. *diſt. cap. vti-*
nam, diſtin. 76. *l. obſeruare, ff. de officio Procon-*
ſul. & variis corporis & animi affectionibus, &
inclinationibus ducitur, *l. quodſi nolit. §. qui*
mancipia, ff. de ædilit. edicto iunctia aliis quæ
eleganter notat Ariſtot. *politic. cap.* 10. Cicero
in oratione de prouinciat. conſular. Euforus *in Ico-*
nibus omnium nationum, Ioaones Boœmius *de*
moribus omnium gentium, Tiraquell. *in l.* 7. *con-*
nobial num. 12. *& de nobilitat. cap.* 12. Mahtica
in gloſſario claſſ. 17. *cap.* 32. *num.* 1. Claud. Pratus
Gonz. *gener. iuris*, *lib.* 3. *tit.* 4. *cap.* 3. qui inde
rectè inferunt ad diuerſitatem & varietatem
motum. Et poſt Anchar. & Felinum dicit Gon-
za. *in regul.* 8. *gloſ.* 26. *num.* 4. Quòd multæ † le- 128
ges moribus patriæ non conueniunt, & ideò
permittitur cuilibet prouinciæ abundare ſuo
ſenſu.

Mores namque ſingulares gentium ſequi de-
bemus, *l. Labeo*, ibi: *Morem † gentium ſequi* 129
debemus, ff. de ſtat. lib. l. quidam, ibi: *A maio-*
ribus noſtris obſeruatur, ff. de iure codicill. cap.
cum veniſſent de inſtitut. quorum quidem igno-
rantia in Pontifice in dubio præſumenda, prout
ipſe profitetur *in cap. bona el* 2. *§. intelleximus*,
ibi: *Quia verò non † plenam de perſonis illius* 130
Regni notitiam habebamus, ideóque non poteramus
ſalua conſcientia eidem Eccleſiæ in alia perſona,
quàm de Regno Vngariæ originem duxerit, congruè
prouidere, nec vellemus ei præficere alienum, &c.
De poſtulatione Prælatorum.

Hinc fit, vt multæ conſtitutiones, & leges
Pontificales, † ac motus proprij non obligent, 131
quia non ſint receptæ in aliquibus Regnis, &
prouinciis, quia earum moribus non conueni-
re compertum eſt, prout patebit inferius ex
Doctoribus citatis, *num* 59. verſ. *Ad quod qui-*
dem varia.

Hinc † Eccleſia Orientalis ius Canonicum, 132
& eius Canones non recepit, vt ex aliis probat
Carolus de Graſſis *de effectibus Clericatus in præ-*
fation. num. 427.

Hinc etiam Concilium Trident. in aliquibus
† Regnis & Prouinciis non obligat, quia rece- 133
ptum non fuit, Nauarr. *in conſil.* 1. *de conſtitut.*
quæſt. 7. *&* 8. docet Salas *de legibus*, *diſp.* 15. *ſe-*
ction. 3. *in fine*, Laiman. *in ſumma Theolog. moral.*
tract. 4. *de de legib. cap.* 3. *num.* 4 *ad fin.* plures re-
fert Genedus *Canonicar quæſt. cap.* 21. *per totum*,
vbi multa.

Hinc Concil. Trident. *ſeſſ* 24. *cap.* 17. In Hi-
ſpania non † fuiſſe receptum, eò quòd poſt il- 134
lius promulgationem, ſicut antea vni plura be-
neficia ſimplicia conferuntur, & pacificè reti-
nentur, probat Nicol. Garcia *de beneficiis, part.* 11.
capitul. 5. *§.* 3. *num.* 23. imò & alia decreta eiuſ-
dem Concilij Tridentin. in Hiſpania recepta
non fuere, nec vſu admiſſa abſque reatu, nec
obſtare quod in Regnis Hiſpaniæ fuit genera-
liter admiſſum, & receptum, de quo ſupra *hoc*
cap. à num. 43. & ſurſum ex eodem Nicolao
Garcia.

Et quod *conſtitutio* 9. *Iuly* 3. non ſit in vſu in
Hiſpaniæ Regnis, † & in prouincia Mediola- 135
nenſi, teſtatur poſt alios Nicol. Garcia *de bene-*
ficiis, 2. *part. cap.* 1. *à num.* 111. *cum ſequentibus.*
Sicuti etiam *Paulina conſtitutio*, prohibens alie-
nationem rerum Eccleſiæ, & nouam imponens
formam alienationi, vltra ius commune non
obſeruatur in Regno Scotiæ, quia non fuit re-
cepta, iuxta Rotam vt per Creſcentium, *de-*
ciſ. 3. *num* 4. *de iure iurand. alias deciſ.* 150 *fol.* 63.

Et ſimiliter *Conſtitutionem Py* præſeriben-
rem caſus, in quibus † Ordinarij poſſunt ad- 136
mittere reſignationes, in Hiſpania non fuiſſe
receptam, ſed ab ea ad Sedem Apoſtolicam
ſupplicatum, probat Garcia 11. *part. cap.* 3. *§.* 3.
à num. 270. *& ſequentibus.* Saltem quoad illam
partem conſtitutionis eiuſdem, de non confe-
rendis beneficiis reſignatis conſanguineis, affi-
nibus, aut familiaribus Epiſcoporum.

Conſtitutionem etiam *Gregory XIII.* diſpo-
nentem

zed Google

nentem reſignationis, † & permutationis factæ
coram Ordinario faciendam publicationem præ-
ciſè, non eſſe per vſum receptam in Hiſpania,
firmat ipſe Garcia *par.* 11. §.4. *num.* 332.

Item conſtitutionem *Sixti V.* de habitu &
cenſura diſponentem cum pœna priuationis
ipſo iure beneficij, hoc reſpectu, & parte non
eſſe vſu receptam in Hiſpania, probat Garcia
ipſe, *p.* 7. *cap.* 1. *num.* 54.

Hinc *Bullam Clementis VIII.* de largitione
138 † munerum prohibita religioſis ſub pœnis, non
fuiſſe receptam, ac idcirco non ligare, probant
Stephanus Gratian. *diſceptat. cap.* 102. *num.* 17.
tom. 2. Pater Megsla, *part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 17. *q.* 7.
num. 65. Ioannes Valerus *verb. Munera*, *n.* 106.
Homobonus *de caſib. reſeruat. part.* 3. & Victo-
rellus *in notis ad Manualem Nauarri*, *cap.* 18.
num. 105. Homobonus *de bonis in ſuo exam. Ec-
cleſiaſt. part.* 1. *tract.* 7. *cap.* 30. *quaſt.* 123. Megala
conſil. 33. *num.* 17. Tannerus *in* 2.2. *diſp.* 6. *quaſt.* 3.
dubio 4. *num.* 107. Scottia *in conſt. Pontific. epiſt.*
159. *theorema* 399. *in fin.* Peirinus *de Religion.
ſub tit.* 1. *capitul.* 2. *quaſt.* 2. §.6. ex communi ſen-
139 tentia, † leges Pontificias non obligare, niſi
recipiantur à ſubditis, de qua teſtatur Becanus
in ſumma Theolog. 1. *tomo*, *part.* 2. *tract.* 3. *cap.* 6.
q 8. *num.* 3. Azor. 1. *part. lib.* 5. *cap.* 4. *q.* 1. Diana
reſol. moral. tom. 1. *tract.* 6. *reſol.* 1. *per totam.*

Hinc *motus proprius Pij IV.* Quoad fidei pro-
140 feſſionem † obligans Prælatos Regulares, cùm
in vſu non fuerit receptus in aliquibus Religio-
nibus, iſtas non ligare probat Aſcanius Tambu-
rin. *in tractat. de iure Abbatum*, *tom.* 1. *diſp* 8.
quaſt. 3. *num.* 3. Hieronym. Sorbo. *in notat. ad
compendium priuileg. tract. profeſſio fidei*, *num.* 3.
Sigiſmondus Bonacin. *in tractat. de elect. par.* 2.
cap. 8. *dubio* 50. *cap.* 7. Villalobos *in ſumma*, *tom.*
2. *tractat.* 1. *difficul.* 6. *num.* 3. Thomas Sanchez
in ſumma tomo 1. *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. Pater
Diana *reſol. moral. tractat.* 2. *de dubiis regul. re-
ſol.* 78.

Pariformiter *Bulla Gregorij XIV.* ſuper im-
141 munitate Eccleſiarum † diſponens, in Hiſpania
non ſeruatur, quia vſu recepta non fuit, vt te-
ſtantur Fagundez *de præcepto Eccleſ. tract.* 2. *lib.*
4. *cap.* 4. *num.* 46. & ex Portel. Villadiego, Gam-
bacurta, & Suarez, firmat Pater Diana *reſol.
moral.* 1. *part. tractat. de immun. Eccleſiaſt. reſol.* 5.
per totam, & iterum *in reſol.* 39. *in fin.*

Item quoque *Regula Cancel. Clement. VIII.*
142 circa conſeruatores † aliqua diſponens, in ali-
quibus partibus non fuit recepta, nec obſerua-
tur, vt teſtatur Moneta *de conſeruat. cap.* 5. *n.* 151.
& 152. vbi comprobat. & vide *à n.* 144. vbi ad
litteram refert *dict. Regulam.*

Quare cùm his Regnis Hiſpaniæ dicta Bulla
143 Cœnæ, quatenus tangeret † præeminentiam,
& Regaliam Regis Noſtri conſiſtentem in pro-
tectione vi oppreſſorum; non fuerit vnquam
recepta, ſciente & tollerante Sede Apoſtolica,
non debet obligare quoad ipſa eiuſdem capitu-
la, licet quoad cetera omnia ſic; quoniam quan-
do lex habet plura capitula diſtincta ſuper di-
144 uerſis rebus, & quod ad vnum, † vel alterum
capitulum non fuit recepta, quoad iſta non li-
gat, quoad cetera autem omnino. Ita poſt Va-
lentiam, & Nauarrum, tradit Salas *de legibus*,
diſp. 13. *ſect.* 1. *n.* 7. *verſ. Tertiò aduerſo*, *pag.* 592.
Quia limitata cauſa limitatum producit effe-
ctum, iura vulgaria, ad quam doctrinam alias
ſimiles & ſingulares applicare poteris, de qui-
bus infrà 2. *p. cap.* 31. *à num.* 101. *cum ſeqq.*

Et in ſpecie probant Vgolinus *de cenſuris*,
tabula 1. *cap.* 12. §. 10. poſt Felin. *cap. inter alios*,
§. 1. *num.* 5. *de conſtitut.* † & latè tradit Ioan. 145
Azorius *inſtitution. moral.* 1. *part. lib.* 5. *cap.* 18.
quòd latè etiam Ioann. Petrus de Moneta *in
tract. de conſeruat. cap.* 7. *à num.* 611. *cum ſequen-
tibus*; vbi quod pro ea tantum parte cenſuræ
Canonis ligant, pro qua fuerit receptum, pro
parte autem non recepta non ligant, poſt Vgo-
linum, Azor, Nauarr. & alios.

Ad cognuſcendum etenim, & iudicandum, 146
an aliquis actus † ſit licitus, vel illicitus; con-
ſuetudo, & obſeruantia, quæ viget in aliqua
prouincia attenditur, vt licitus habeatur apud
omnes, probant Bart. *in l. quis ſit fugitiuus*, §.
apud Labeonem, *ff. de adilit. edicto*, *&* *ibi gloſſa*,
Oldraldus *conſ.* 197. *n.* 7. Ioannes de Amicis *conſ.*
354. *n.* 18. vbi per conſuetudinem contractus,
qui ex ſe eſſet illicitus, fit licitus & validus, Ti-
raquel. *de retrac. conuent. ad fin. tit. n.* 131. *De-
cianus*, & plurimi alij Doctores, quos pro hac
opinione allegat Cencius *de cenſibus*, *part.* 1. *c.* 1.
q. 4. *n.* 4. *cum pluribus ſequentibus*, Rota *deciſ.* 124.
n. 12. apud ipſum Cencium, Robertus *ad pragma-
ticam* 5. *de cenſibus*, *n.* 118. *&* *ſequentibus*. Bona-
cina *tom.* 2. *tit. de legibus*, *diſp.* 1. *q.* 1. *punct. vltim.*
§. 3. *verſ. Præterea ſi dubium ſit*, *pag.* 71. Farinac.
in praxi, *tomo* 3. *q.* 91. *n.* 5. Portoles ad Molinum
tomo 4. *verb. Vſura*, *n.* 12. Theſaurus *lib.* 1. *q. fo-
renſ. q* 35. *n.* 5. vbi quòd ad valorem † conſtitu- 147
tionis cenſus attendatur Regionis conſuetudo,
Laiman *tit. de contractibus*, *ſect.* 5. *tract.* 4. *cap.* 18.
de cenſibus, *n.* 10. *&* *ſequentibus*, *&* *ad finem*, ibi:
*Denique plures audiui, qui adeò contractum illum
Germanicum in his Regionibus inualuiſſe, teſtan-
tur, vt ſine maxima negotiatione, & commestionum
iactura tolli non poſſe videatur; ergo non eſt cauſa
cur contractum iniquitatis damnemus, &c.* Quæ
doctrinæ conducibilia rectè ſunt, etiam ad ar-
ticulum ſupplicationis immediatè tractandum,
quo plurimæ aliæ ſimiles congregantur. Ex
quibus omnibus securè affirmandum erit, quòd
Bulla Cœnæ Domini (caſu quo intenderet in
aliquo detrahere Regaliæ recurſus ad Regem
Catholicum) non ligat in his Hiſpaniarum Re-
gnis, cum recepta non fuerit in iis, quæ detra-
here poteſt legitimo recurſui, ex eo quòd gen-
tium & prouinciarum harum moribus nec con-
gruit, nec conueniens eſt.

Sectio IV.

A Bulla Cœnæ, quatenus tangat Regalias & præiudicium Regis, cautè ſtat humiliter ſupplicatum.

Svmmarivm.

A lege lata non appellatur, *n.* 148.

Niſi allata in præiudicium certarum perſonarum, *num.* 149.

A lege etiam Pontificia ſupplicari licet ex iuſta cauſa, quando moribus alicuius Prouincia non conuenit, *num.* 150.

Legem vniuerſaliter latam, facilè accidit non conuenire moribus gentium omnium, *num.* 151.

Eccleſia complectitur varia Regna habentia

E varios

Digitized by Google

varioe ritus, & modos viuendi, ibidem.

Supplicari poteſt à lege Pontificia per Regnum illud, cuius moribus non conuenit, n.152. & ſeqq.

Scientia vniuerſalis Pontificis non poteſt extendi ad particularia Regnorum, num.153.

Leges Canonica non recepta non ligans, n.154.

Supplicatio à lege Pontificia ſuſpendit interim eius effectum, num.155. & ſequentibus.

Fas eſt populi communi conſenſu ſuſpendere legis effectum, animo ſupplicandi Principem, num. 157.

Dum diſceptatur de receptione legis, nemo ſua poſſeſſione priuatur, num.158.

A Motu proprio Pij V. de cenſibus in Hiſpania non recepto ad Papam fuit ſupplicatum nomine Regis, num.159.

Motus proprius Pij V. de cenſibus in Neapoli non fuit receptus, num.160. nec in Sicilia, ibid.

A Breui Pij V. de iterum examinandis Religioſis ſemel approbatis ad confeſſiones audiendas, ob ſcandalum inde ortum in Eccleſia ſupplicauit Philippus II. num.161.

Quod ob id Gregorius XIII. poſtea reformauit ibid.

A Bulla Cœna in Capitibus tangentibus Regaliam protectionis vi oppreſſorum magis ex reuerentia Rex ſupplicauit, num.162.

Supplicatio à Bulla Cœna ſuſpendit eius effectum, ita vt licitè Rex recurſu vtatur, n.163.

Decretalis non conueniens iuri communiter obſeruato in Prouincia non admittitur in litibus, ſed ad Pontificem reſcribendum, num.164.

Cap. Paſtoralis de fide inſtrum ponderatur, & interpretatur, ibid.

A Bulla Cœna pro maiori cautela, & Regis Regalia ſecuritate humiliter fuit ſupplicatum, n.165.

Titulos plures cumulare, ſiuè certus, ſiuè incertus de iure ſuo ad maiorem eius corroborationem, & cautelam nemo prohibetur, num.166.

Renunciare iuri ſuo non videtur impetrans illud iterum ex priuilegio, num.167.

Ius commune, & priuilegium concurrentia ad idem non confunduntur, ſed vtroque poteſt quis vti, num.168.

Per priuilegium incompatibile cum iure aliàs alicui competente, iſti renunciatum cenſetur, n.169.

Titulorum multiplicatio in beneficialibus ad maiorem corroborationem ſui iuris non prohibetur, num.170.

Ex titulorum incompatibilitate data in beneficialibus defendi quis poteſt, non agere, num.171.

Et quando debet eligere vnum ex titulis incompatibilibus, ibid.

QVAMVIS à lege lata per Summum
148 Pontificem, aut Principem † Supremum non detur appellatio ex Bart. *in l. fin. ſub num.3. de appellat. recipiend.* latiùs Scaccia *in tractatu de appellation. quaſt. 17. limitat. 20.* Id tamen limitatur, ſi fuerit condita in præiudicium certarum perſonarum, vt puta contra vnum qua-
149 ternum ciuitatis, vel † contra homines alicuius ciuitatis, Rota *deciſ.50. num.6. cum ſeqq. part.2. diuerſorum*, plura per Iacobum Cancerum *variat. reſolut. tomo 2. cap.3. tit. de priuileg. à n. 92. cum ſequentibus*, & alibi paſſim.

Ab ea tamen ſupplicare licitum eſt ex iuſta
150 cauſa, quando † moribus alicuius Prouinciæ inconueniens ſit, tradunt Caſtro *de lege pænali, lib. 1. cap. 1. fol. 8 ſub littera B.* vbi loquitur de lege per Principem temporalem lata, & idem de lege Pontificia, tradit Manuel Rodriguez *quaſt. regul. tomo 1. q.6. art.7.* Suarez *de leg. lib 4. cap.16. num.6.* Salon. *de cenſuris. tom. 2. artic. 3. diſp. 4. concl. fin.* Salas qui latè proſequitur, *de legibus, tract.14. diſp.13. ſect.4.* Anguiano *de legibus, controuerſ.5. num. 5. & per totam*, & plures alij citandi.

Nam vt inquit Suarez *dict. cap. 16. num. 17.* eo ipſo, quòd lex vniuerſaliter fertur, facilè
† accidere poteſt, ne congruat moribus, aut di- 151
ſpoſitionibus gentium omnium, pro quibus fertur, quod maximè contingere poſſe ait, in legibus Canonicis, & Pontificiis, quæ pro vniuerſali Eccleſia feruntur: Eccleſia quippè complectitur varia Regna, & Prouincias habentes varios ritus, & modos viuendi; vndè licèt talis lex, regulariter loquendo, non ſit diſconueniens, vel nimis dura pro vniuerſali Eccleſia.
Idcirco licet reſpectu † totius non habeat lo- 152
cum ſupplicatio: nihilominus vni, vel alteri Regno aut Prouinciæ poteſt eſſe nimis diſſentiens à moribus eiuſdé, contra & conſuetudines illius, quas non ſolent Pontifices velle mutare, niſi id exprimant, ſed potius conſeruare, iuxta *text. in cap. certificari de ſepulturis.* In tali ergo caſu ratio poſtular (inquit ipſe Suarez) videlicet, ſupplicare Pontificem, quia ſcientia eius
vniuerſalis non poteſt ſemper † extendi ad hæc 153
particularia; iuxta text. *in cap. bona el 2. §. intelleximus, de poſtulation. prælat.* & hoc ipſum eſt à Pontificibus cautum *in cap. 1. de conſt. lib.6.* ex quo videtur colligi abſque alia ſupplicatione à lege Pontificia, ipſam ex vi illius conſtitutionis & iuris ipſo facto non obligare in ſimili caſu, nihilominus tamen quia poteſt contingere, vt caſus non ſit ita clarus & certus, quin ſit conueniens noua declaratio Pontificis, ergo tali caſu (infert Suarez ipſe) licita erit ſupplicatio, atque iuri conſentanea.

Et cum Grauado *In part.2. contract. tractat.3. part.1. diſp.7. num.6.* Malder. *in part.2. quaſt. 90. articul.3. dubio 2. folio 341. column.2.* Salas, Suarez, & aliis pro veriore reſoluit Antonius Diana *in reſolut. moral. tomo 1. tractat. 10. de legibus, reſol.6.* & Villalobos *in ſumma, tomo 1. tractat. 2. dubio 16. num.6.* vbi ſic ait: *Las leyes Canoni-*
cas, ſino † ſe reciben, no obligan, de la qual con- 154
cluſion ſe ſigue: que ſi ſe ſuplicaſſe de las leyes del Pontifice, tambien ſe ſuſpenderia ſu efeto, como dize Felino, y otros, y conſta de la coſtumbre que ay en muchas Prouincias de la Igleſia, que ſuplican al Pontifice, y el paſſa por ello, &c. Cuius ratio eſt, quia talis præſumitur rationabilis voluntas legiſlatoris; nam poſita aliqua iuſta cauſa, conſonum videtur, vt ſubditi habeant aditum ad legiſlatorem pro reuocanda lege, & in-
terim non obligentur illam † ſeruare, donec le- 155
giſlator mentem ſuam explicauerit, quam reddunt Diana, & ceteri Doctores relati.

Omnes inſuper ſupradicti citati Doctores
(vno dempto Manuele Rodriguez) † tenent, 156
quòd ſi ex cauſa iuſta & rationabili ſupplicatum fuerit à lege lata per Principem temporalem, vel à conſtitutione Pontificia; poteſt licitè ſuſpendi eius executio, Suarez *vbi ſup. lib. 4. cap. 16. num. 8.* Bañez, & Salon, quos ſequitur Salas *dict. ſect.4. num.21. & ſect. 1. ſub num. 2.* dicens:
Fas eſſe communi conſenſu † populi, vel Prin- 157
cipis

cipis inferioribus ſuſpendere aliquantulum execu-
tionem legis , animo ſupplicandi ad ſuperiorem le-
giſlatorem , & dum expectatur reſponſum legiſla-
toris , non peccabunt , qui legem non obſeruauerint,
&c. hæc Salas. Idem etiam tenet Anguianus *de*
legibus , controuerſ. 5. *n* 8. *& n.*9. Rota *deciſ.* 50.
158 *part.* 2. *diuerſor.* Vbi quod dum † controuerti-
tur , an lex ſit exequenda , non debet quis ſua
poſſeſſione priuari prætextu legis vel ſtatuti.
Cui doctrinæ conſonat quod determinauit
Rota , vt per Ludouiſium *deciſ.* 289. *per totam,*
vbi benè per Oliberum Veltrami *in adnotat.* per
Nicol. Garcia , Surdum & alios. Quod virtute
priuilegij , vel tituli habentis ſtatum implici-
tum , an ſit validum , vel nullum , puta quia fa-
ctum dicatur à Pontifice ſchiſmatico , interim
ante declarationem prodaſt puſſidenti.
Ad quod quidem varia exempla præ mani-
159 bus habemus. † Etenim *Motus proprius Pij Pa-*
pæ V. circa cenſus conſtitutionem diſponens,in
Hiſpania receptus non fuit , & ab ea conſtitu-
tione Regio nomine humiliter fuiſſe ſupplica-
tum , cauetur *in l.*10. *tit.*15. *lib.* 5. *Recopil.* inte-
rimque eius effectus eſt ſuſpenſus, nec ad deter-
minationem cauſarum admittitur , vt in termi-
nis probant Bernardus Diaz *in practicar Cano-*
nic. cap 88. Gutierrez *lib.* 2. *pract. quæſt. ciuil.*
*quæſt.*177.*in fin.*ſentit Laſarte *in tract de decima*
vendition. cap. 10. *num.* 2. *& num.* 20. *in fin.* Ma-
nuel Rodriguez *in explication. eiuſdem motus pro*
Pij V. in princip. latè Gaſpar Rodriguez *de an-*
nuis redditibus , lib. 1 *quæſt.* 4. *à num.* 28. *&* 29.
Salas *de legibus, diſput.*13. *ſect.*4. *num.* 21. *verſic.*
Conſentit Bañez *pag. mihi* 197. Salon *de iuſtitia,*
tomo 2. *tractat. de caſibus , art.* 3. *controuerſ.* 4.
verſic. Secundò affirmant , col. 1277. Ledeſma *in*
ſumma , 2. *part. tractat.*8. *cap.* 34. *verſic. A eſta*
duda ſe reſponde , pag. 460. & vterque Rodri-
guez locis citatis trahunt ad litteram petitio-
nem Regni , cui reſpondit Rex : *A eſto vos re-*
ſpondemos , que el proprio motu que dezis , no eſtà
recibido , antes ſe ha ſuplicado dèl por el Fiſcal de
nueſtro Conſejo , adonde ſe ha hecho juſticia en los
caſos que ſe han ofrecido , &c.
Pariter nec in Neapoli iſte motus proprius
160 fuit † receptus , vt teſtantur Molfeſ. *in ſumma,*
tomo 2. *tract.* 12. *cap.* 6. *num.* 82. Gaito *de credit.*
*cap.*2. *part* .7. *num.* 2210. nec in Sicilia receptus
fuit, vt per Maſtrill. *deciſ.*162. *num.*2. *p.* 3.
Pariformiter *Conſtitutionem Pij V.* præſcri-
bentem caſus , in quibus Ordinarij poſſunt ad-
mittere reſignationes,ob ſupplicationem inter-
poſitam ad Sedem Apoſtolicam in Hiſpania non
fuiſſe receptam , teſtatur Nicol. Garcia *de bene-*
ficiis 11. *p. cap.* 3. §. 3. *à num.*270. *& ſeqq.*
Hinc cum publicaretur breuis *Pij V.* vt Epi-
161 ſcopus † ſucceſſor potuiſſet iterum denuò exa-
minare Religioſos ſemel examinatos & appro-
batos ad confeſſiones audiendas à ſuo prædeceſ-
ſore , *Philippus II. Hiſpaniarum Rex* ab eo ſup-
plicauit ad eandem Sedem Apoſtolicam, ob tu-
multus & ſcandala inde orta , & timenda, & ob
grauia inconuenientia : *Gregor. XIII. Pontifex*
maximus , illud poſtea reformauit melius inſor-
matus , *anno* 1572. quæ reformatio reperitur *in*
Bullario , tom. 1. *pag.* 1208. *& ſequentibus.* Alia
quamplurima exempla coniecimus ſuperius
hoc eodem capite circa receptionem Bullæ in
Cœna, *ſectione* 3. *à num.*114. *cum multis ſequen-*
tibus , per totam ſectionem.

Similiter igitur quamuis à capitibus eiuſdem
Bullæ Cœnæ , quatenus ſub generalitate & inuo-
lucro verborum tangerent † recurſum ad Re- 162
gem , & retentionem Bullarum debito modo fa-
ctam , non erat neceſſaria ſupplicatio , quia vt
vidiſti ſuperius *à num* 54. *cum multis ſequentibus,*
& ſectione 1. *à num.* 82. *per totam* , nihil detra-
hunt Regaliæ , & præeminentiæ Regis noſtri;
nihilominus ad omnimodam ſecuritatem , &
maiorem cautelam , neque ex eorum capitulo-
rum generalitate ignari forſan diuerſimodè ſen-
tiant , vel dubitandi aliquod veſtigium ſubſit,
aut ſcrupulus, ideò pro parte ſuæ Maieſtatis ſup-
plicatum fuiſſe ab eiſdem , teſtantur Moyla *in*
emporio iuris, 1. *part. tit* 4. *q.* 14. *n.*8. *in fin.* Cene-
dus *in quæſt. canon. q* 45. *n.* 36. ſubdentes huiuſ-
modi ſupplicationem de iure Canonico operari
effectum ſuſpenſiuum , eaque interpoſita rectè
poſſe recurſu & protectione † vti , præſertim, 163
cum timeatur ſcandalum, vel aliud graue incon-
ueniens in tota Hiſpania, ſi hæc antiqua imme-
morialis conſuetudo hactenus vſitata , hócque
tam ſalubre refugium à miſeris oppreſſis more-
que gentium mirè inuentum , & introductum
ſuſpenderetur, quòd ex hactenus iuridicis aſſer-
tionibus fortius comprobatum remanet per to-
tam hanc *ſectionem* 4. ac vlterius ex iuribus in
cap. ſequenti. citandis in verſicul. *Hanc iſtámque*
ob cauſam , &c. *à num.* 13. Ad quod eſt text ex-
preſſus *in cap. paſtoralis* 8. *de fide inſtrumento-*
rum , in hæc : *Paſtoralis* , &c. *Et infra* , † *au-* 164
thoritate præſentium duximus ſtatuendum ; vt cum
decretalis aliqua, de qua iudex merito dubitet, al-
legatur , ſi eadem iuri communi ſit conſona , ſecun-
dum eam non metuat iudicare , cum non tam ipſius,
quàm iuris communis authoritate procedere videa-
tur ; verum ſi iuri communi ſit diſſona , ſecundùm
ipſam non iudicet , ſed ſuperiorem conſulat ſuper
ea ; hactenus Pontifex, qui ſuperſedendi in exe-
cutione decretalis , vbi iuſta cauſa aderit , tri-
buit facultatem.
Itaque vt dictum eſt pro maiori reuerentia
Sedis Apoſtolicæ, † nec non maiori cautela, & 165
ſecuritate Regis Regaliæ , vt in totum ſecura
ſemper remaneat,& tuta ; ab eadem Bulla (qua-
tenus forſan generaliter , & confusè , licet non
in particulari obeſſe poſſet Regio recurſui huic)
ſupplicatum ſtat pro parte ſuæ Maieſtatis , ad
maiorem ſui iuris ſecuritatem, & corroboratio-
nem, argumen. *l. inutiliter. ff. de leg.* 1. abundans
quippe cautela non ſolet eſſe noxia , *l. non ſo-*
lent. 94. *ff. de regul. iuris* , *l. teſtamentum* 17. cum
vulgaribus, *C. de teſtam.* prout vulgare eſſe pro-
uerbium inter Iuriſperitos , dicit Diuus Augu-
ſtinus *lib.*4. *de ciuitate Dei* , *cap.*27.
Cùm nemo prohibeatur plura iura,& titulos
cumulare , tam ad ſui iuris confirmationem,
† cùm de eo certus eſt, quàm ad maiorem caute- 166
lam, quando de eo dubitat, *l.*4. *ff. ad legem Falci-*
diam, cap. Sacrorum 12. *q.* 2. *cap poſt electionem, de*
conceſſ. præbendæ , cum aliis quæ plenè congerit
Felinus *in cap. in noſtra, n.* 2. *de reſcriptis*, Ludou.
Roman. *conſ.* 350. *n.*13. Paul. Caſtrenſ. *in l. quidam,*
§ *ſed cum veteres, n.* 2. *C. de neceſſar. ſeruo. hæred. in-*
ſtitut. Zazius *in l.*3. §. *ex pluribus*, *n.*34. *ff. de ad-*
quirend. poſſeſſione. Oſtedus *conſ.* 17. *num.* 56.
Caualinus *milleloquio* 773. Ceruantes *in l. Tauri,*
*n.*66. *&* 72, Menochius *lib.*4. *per totam* , Molina
de primogenitis , lib. 2. *cap.* 2. *num.* 11. *in fin. &*
*num.*14. *& cap.*7. *num.*70.

Digitized by Google

Per Bulla Cœna quotannis publicationem tolli conſenſum Papæ ortum ex tollerantia recurſus, & conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, qui dixerint, num. 179.

Tollerantiam Pontificum cum ſcientia non inducere ſufficientem conſenſum ad iuſtitiam recurſus pro tollenda violentia, & conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, qui dixerint, n. 180.

Tollerantiam Papæ non eſſe approbatiuam animo inducendi, vel confirmandi conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, ſed vt ſcandalum vitetur, qui dixerint, num. 181.

Tollerantiam Pontificum inducere conſenſum approbatiuam in conſuetudinibus aliquot contra libertatem Eccleſiaſticam, plurimi Doctores tenent, num. 182.

Tollerantia Pontificum ſuper recurſibus pro tollenda violentia, non cadit ſuper conſuetudine contra libertatem Eccleſiaſticam, vti falſo ſupponunt aliquot Theologi, num. 183. & num. 184.

Recurſus pro tollenda violentia, qui non eſt contentus in Bulla Cœna, per quamlibet eius publicationem non inficiatur, num. 185.

Recurſus pro tollenda violentia, etſi comprehenderetur in Bulla Cœna, ſtante tollerantia per tot ſæcula eius publicatione ſubſequuta non includeretur, ſed foret præſeruatus, num. 186.

Generalis prouiſio non extenditur ad eos caſus, qui habent ſpecialem prouidentiam, num. 187.

Tollerantia Principis habet vim diſpenſationis, confirmationis, & conſenſus, num. 188.

Tollerantia Pontificum in recurſu pro tollenda violentia prouenit ex animo approbandi, ex natura negotij conformis iuri naturali, & diuino, & pro vtilitate publica, num. 189.

Tollerantia recurſus non oritur à cauſa vitandi ſcandali, ſed ex agnitione Pontificum, vtilem eſſe & neceſſarium recto vtriuſque Reipublicæ regimini, num. 190.

Iſte Pontificum animus ex multis colligitur, ex Bulla nempè Martini V. num. 191.

Et ex aliquibus epiſtolis Pontificum, & Regum Catholicorum ad inuicem miſſis, num. 192.

Quas concordata vocauit Diana, num. 193.

Epiſtola Papæ, & Principis legis vim habent, & pro lege poſſunt allegari, num. 194.

Animus Pontificum approbans recurſus ex eo colligitur, quòd aliqua verba rigidiora illum reſpicientia, nouiter fuere ſublata à Bulla Cœna Domini, num. 195.

Regaliam recurſus pro tollenda violentia, plurimi Theologi vocarunt priuilegium, num. 196.

Priuilegia, ex quibus competit ad Principes cognitio de aliquibus cauſis ſpiritualibus non ſunt reuocata per Bullam iuxta magis receptam ſententiam, num. 197.

Priuilegia Regum obtenta à Sede Apoſtol. ob remunerationem circa iura ſpiritualia Summus Pontifex debet reuocare, num. 198.

Pontifices multum deferunt Regaliis, & conſuetudinibus immemorialibus Principum Chriſtianorum, circa res ſpirituales, maximè in Regno Hiſpaniæ tam remoto à Sede Apoſtol. num. 199.

Animus approbans recurſus pro retinendis litteris colligitur ex Bulla Cœna, quæ expreſsè permittitur, num. 200.

Supplicatio ad Papam humilitatis & reuerentia indicatiua oſtentat potentiam ſupremæ Maieſtatis S. A. quam hac Regalia priuare velle non eſt veriſimile, num. 201.

Recurſum pro retentione litterarum nunquam impugnauit Rota, num. 202. & num. 203.

Tollerantia Pontificum approbatiua recurſus multis iuſtiſſimis vtilitatis rationibus applicari poteſt, non vitando ſcandalo, vt putarunt Theologi aliqui, num. 204.

Animus alicuius directè probari nequit ſed ex verbis eius, aut actibus externis, n. 205.

Tollerantia recurſus tametſi prouenerit ex vitando ſcandalo, non ideò tollerantiæ effectus eneruantur, num. 206. & ſequentibus.

Multa per patientiam tollerantur, quæ ſi in iudicium deducerentur, non tollerarentur, quomodo intelligatur, num. 207. & ſequentibus.

Tollerantia Papæ poſt impletam præſcriptionem integrum ius, & omnes effectus diſpenſationis, & approbationis integrè conſequitur, ibidem.

Tollerantia Papæ, pro euitando ſcandalo in iuribus pertinentibus ad Sedem Apoſtolicam, poſt completam præſcriptionem præſtat integrum ius tollerato, non antea, num. 208.

Cap. nihil de præſcriptionibus, & cap. niſi eſſent de præbendis, ad id interpretantur, & verus intellectus adducitur, ibidem.

Tollerantia Papæ ob ſcandalum vitandum maiorem præſtat cauſam ad diſpenſandum, & magis Papam arctat, num. 209.

Propter pacem firmandam, & habendam, vt ceſſet ſcandalum; facilior redditur Papa ad diſpenſandum in prohibitis, num. 210.

Tollerantia Papæ, non præſtat apparitionem, nec diſpenſationem ſtatuti contra ius diuinum, num. 211.

Tollerantia Papæ in iis, quæ non ſunt contraria iuri diuino, approbationis, & diſpenſationis vim habent, num. 212.

Tollerantia Principis in iis quæ non dependent à ſua poteſtate, nihil operatur, num. 213.

Theologi negantes effectus tollerantiæ Pontificum in recurſibus falsò autumant, recurſus eſſe contra ius diuinum; num. 214.

Recurſus pro tollenda violentia ſunt conformes iuri naturali, & diuino, & in fauorem libertatis Eccleſiaſticæ, num. 215.

Recurſus pro tollenda violentia vti rem tam grauem non tollerarent tandiu Pontifices, ſi vtiles non iudicarent vtrique Reipublicæ, num. 216.

Recurſus pro tollenda violentia, ſi Pontifices iudicarent iuri naturali aut diuino, necnon libertati Eccleſiaſticæ obuiare, viriliter reſiſterent, & non tollerarent, num. 217.

Sicuti in ſimilibus feciſſe, & paſſim facere pro ſalute animarum, & Paſtorali officio, oſtenditur ex multis Canonicis decretis, num. 218.

Pontifices tollerant recurſus ad Regem pro tollenda violentia, agnoſcentes ita vtile & neceſſarium eſſe vtriuſque Reipublicæ bono regimini, num. 219.

Tollerantia Pontificum multum operaretur ad recurſus iuſtitiam, quando ea egeret Rex, cui hæc regalia competit iure proprio, & ex debito Regalis officij, num. 220.

QVANDO recurſus ad Regem pro tollenda violentia orta ex executione litterarum Apoſtolic. in pernitiem Reipublicæ obtentarum, non foret proprium ius, & Regalia ipſius. Et †. conſequenter quando ex 172

 Bulla

Bulla Cœnæ Domini damnatus fuiſſet Recurſus hic ad Principes temporales, pro tollenda violentia (prout per eam minimè damnatum fuiſſe, nec in illius generalitate comprehenſum, imò ſpecialiter permiſſum eſſe pro ſuſpenſione executionis litterarum Apoſtolicarum, iuſta & legitima exiſtente cauſa publicum detrimentum tangente, interim quod ſupplicatione præmiſſa recurritur ad Sanctiſſimum longè abſentem, ſatis abundè oſtenſum eſt capitibus antecedentibus, & ſignanter in hoc a. à principio. Atque magis in ſpecie circa Bullam Cœnæ Domini, *à n.* 54. vſque ad *num.* 171.)

Adhuc tamen tollerantiam tot Pontificum 173 per † longiſſimum & immemorabile tempus conſenſum, diſpenſationem atque per conſequens, iuſtum & legitimum titulum præbuiſſe Regi noſtro, vt eo licitè vti poſſit cum moderamine inculpatæ tutelæ, ac ſemper ſeruata reuerentia Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, poſt multorum piorum Doctorum vtriuſque profeſſionis oſtendimus, & accuratè probauimus *in commentariis de protection. Regia* 1. *p. cap.* 1. *à n.* 139. vſque *ad num.* 252. quo in loco copiosè hunc articulum examinauimus, & impenetrabilibus, atque indiſſolubilibus fundamentis roborauimus.

Et vltra Doctores ibidem laudatos hanc eandem veriſſimam ſequuntur Leſſius *de iuſtitia & iure, lib.* 2. *cap.* 33. *dubio* 5. *num.* 9. Turrianus *in* 2. a. *tom.* 2 *diſp.* 14. *dubio* 4. *num.* 12. Salas *de legibus, quaſt.* 96. *tract.* 14. *ſectione* 11. *num.* 121. Vaſquez *in opuſculo, de reſtitution. capitulo* 6. § 1. *num.* 33. Molina *de iuſtitia & iure, tomo* 3. *tractatu* 2. *diſp.* 270. *num.* 5. Malderus *in* 2. a. *tractatu* 5. *capitul.* 6. *dubio* 8. poſt Henriquez quem ſequitur & remiſſiuè ad noſtram doctrinam loco citato. Idem nouiſſimè dixit Caſtillo *in tract. de tertiis, capitul.* 41. *ſub num* 279. ante finem, & Diana etiam nouiſſimè *in reſolutionibus moralib. tomo* 1. *de immunitate Eccleſiaſtica, tract.* 1. 174 *reſol.* 5. Qui poſtquam † retulit aliquos Doctores contrariam ſentientes, ita tandem reſoluit: Sed his non obſtantibus non deſunt Doctores excuſantes aliquas conſuetudines aduerſus libertatem Eccleſiaſticam ex tollerantia, & tacito conſenſu Pontificis, quia ſcit, & tolerat, vt Salgado *de protectione Regia, tomo* 1. *part.* 1. *præ-* 175 *lud.* 3. *num.* 148. &c. Ergo † non eſt verum dicere abſolutè, quòd per publicationem Bullæ tollitur omnis conſenſus Pontificis, ſed dicendum eſt, quòd ſtante publicatione Bullæ, quando adeſt talis conſenſus Pontificis tacitus, & approbatiuus, colligendus erit prudenter, vt notat Malderius, vbi ſuprà, cum Henriquez. Sed, quia res eſt multum dubia & periculoſa, videant Principes, & miniſtri laicalis iuriſdictionis, quid faciant. Hæc Diana, qui pluri- 176 mos alios Doctores † ad idem allegat; in quo & illud vellem attendas, quod Diana, & cæteri alij loquuntur in terminis longè magis rigoroſis, quando ſcilicet hæc Pontificis tollerantia cadit ſuper conſuetudinibus introductis contra libertatem Eccleſiaſticam, extra quos terminos Nos verſamur, & noſtra reſidet diſceptatio, cum recurſus pro tollenda violentia ex executione litterarum aliquot Apoſtolicarum ſit potius inductus in fauorem & robur libertatis Eccleſiaſticæ, prout inferius annotabimus *à n.* 183. *& à n.* 211. *cum ſeqq.*

Tenent etiam ſignanter in hoc articulo retentionis † cum Couar. idem Malderius alio in lo- 177 co a. 2. *q* 1. *art.* 10. in hæc, non videtur improbabile quod Couar. *pract. cap.* 35. tradidit ex Papæ conſenſu, præſcriptione, & vſu immemoriali, & euidenti ſpiritualis regiminis vtilitate; tribunalia Regia in quibuſdam Regnis rite ita practicare, vt ſine ſua permiſſione, & conſenſu nequeant quædam Apoſtolica mandata executioni mandare, &c. Idem obſeruant Palatius Rubeus relatus ſupra *hoc cap.* ad principium, *n.* 68. Pater Henriquez ad litteram relatus ibidem, *n.* 40 & pariter Manuel Rodericus ibidem tranſcriptus, *n.* 24. & infiniti alij maximè Hiſpani Doctores hanc retentionem litterarum iuſtificant, etiam ex hac tollerantia Pontificum, & excuſant à Bullæ Cœnæ cenſurarum incurſu, quos recenſere foret tædioſum valdè.

Sed quia nonnulli Neoterici † quadam ficta 178 & apparenti ratione, carente iuris numine voluere hanc fundamentalem firmiter per omnes receptam debilitare, & robur ab ea eradicare: non incongruum putauimus, eoſdem hîc referre, & eorum fundamenta appendere, & attentè examinare, vt nemo de cætero decipiatur, ſed attentè, & cautè eos perlegat, Azorius *part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 12. *verſ. Quæri ſolet*, Filliucius *tom.* 2. *tract.* 16. *cap.* 10. *num.* 236. Peſantius *de immunitate Eccleſ. diſput.* 3. *num* 2. Alterius *de cenſuris tom.* 1. *lib.* 5. *diſput.* 16. *c.* 2. *fol.* 686. Acoſta *in Bullam Cruciata*, q. 79. Quorum aliqui loquuntur genericè in tollerantia Papæ ſuper conſuetudine contra libertatem Eccleſiaſticam; alij verò † ſpecialiter contra recurſum ad Principes 179 temporales ex eadem ratione dicentes, quòd talis conſenſus non poſſet præſupponi, cùm Summus Pontifex quot annis excommunicet contrarium facientes, & tollit omnes conſuetudines cum ampliſſimis clauſulis; & Ioannes Malderus *in* a. 2. *quaſt.* 96. *artic.* 4. *col.* 1. ſic aſſerit: *Sanè ne tollerantia Papæ in hac re allegari poſſit in defenſionem conſuetudinis: impedit vel ipſa Bulla Cœnæ quot annis repetita, quæ diſertè reſiſtit. einſmodi conſuetudini*, &c. Idem dicit Laiman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 10. *num.* 1. Vigianius *tractatu de immunitate Eccleſiaſtica, capitul.* 2. *tom* 4. vbi ita ait: *Cùm quotannis die Cœnæ publicè excommunicat magiſtratus, & perſuaſiſſimum cuique eſſe debet, Summum Pontificem, hanc conſuetudinem, quam corruptelam vocant, æquo animo non perferre, & conſequenter nec expreſsè, nec tacitè aſſentire*, &c. Et hoc etiam dicit Vgolinus in reſponſu ad Iuriſconſult. Gymnaſij, Patauini, *cap.* 7. Barboſa *in collect. lib.* 1. *decret. tit.* a. *cap. Eccleſia S. Mariæ, de conſtit. n.* 25. Philiſtehus *de officio Sacerdotum, p.* 1. *lib.* 3. *cap* 9. *in fin.* Tanoetus *in* a. a *diſp.* 5. *quaſt.* 5. *dub.* 4. *num.* 132.

Aliam etiam ad id rationem † nouam conſi- 180 derat Suarez *de legibus, lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 12. dicens, tollerantiam ſola ſuppoſita ſcientia, non indicate ſufficienter conſenſum; quia multa per patientiam tollerantur, quæ non approbantur, iuxta *cap. cum iam dudum, de prabend.* Qui tamen text. id non probat, nec ad id poteſt allegari, cum eius verba hæc ſint: *Cùm multa per patientiam tollerantur, quæ ſi deducta fuerint in iudicium, exigente iuſtitia non deberent tollerari*; quæ ad aliud tendunt, & aliud diuerſum ſignificant, vt eſt videre inferius *à num.* 204. vnde ait Filliucius vbi ſuprà; *tom.* 1. *tract.* 16. *cap.* 10. *num.* 256.

num. 256. Loqoens in terminis noſtri caſus, ſim-
plex tollerantia, quando ſcilicet Princeps non
poteſt commodè prouidere, non ſatis eſt ad di-
ſpenſandum ex *cap. denique, diſt.* 4. & Iuriſcon-
ſultus Surdus *tomo* 3. *conſ.* 301. *num.* 57. aſſeruit,
181 in his caſibus tollerantiam Papæ † non eſſe ap-
probatiuam animo inducendi, vel confirmandi
conſuetudinem; ſed potiùs vt ſcandalum vitetur,
& hoc ipſum poſtea etiam docuit Collegium
Bononienſe *contra Venetos in reſp. pro liber. Ec-
cleſ. num* 57.

Sed contra hos omnes Doctores, quos refert,
reſolnit Diana vbi ſuprà allegatus *à n.* 174. ſe-
182 quutus † quàm plurimorum aliorum veriorem
reſolutionem, cui conſonat Pater Suarez *contra
Regem Angliæ, lib.* 4. *cap.* 32. *n.* 23. vbi ſic aſſe-
rit: Ex dictis ſatis conſtat, nullam conſuetudi-
nem, etiam ſi immemorabilis ſit, vllo modo con-
tra immunitatem Eccleſiaſticam præualere poſ-
ſe, ſolùm obiici ſolent quædam particulares
conſuetudines aliquorum Regnorum, quæ licet
ſit contra immunitatem Eccleſiaſticam, ſine ſcru-
pulo à magiſtratibus laicis obſeruantur; ad illas
verò poſſumus vno verbo reſpondere, illas con-
ſuetodines non ad ios, ſed ad facta hominum
pertinere, propter quæ veritatem negare non
poſſumus, nec illorum rationem dare tenemur;
ſed ad illos hoc ſpectat, qui conſuetudines illas
obſeruant. Ita Suarez, & pro eodem Suarez facit
Conſultus *in l. ita vulneratur, ff ad legem Aquil.*
in illis verbis: *Multa autem iure ciuili contra ra-
tionem diſputandi pro vtilitate communi recepta
eſſe, innumerabilibus rebus probari poteſt.*

Adhuc tamen pro examine horum motiuo-
183 rum quibus mouentur † Doctores allegati pro
contraria parte, *à n.* 178. *verſ. Sed quia nonnulli.*
Primitus animaduertendum, quod inter Docto-
res ipſos controuerſia cadit generaliter ſuper
tollerantia Papæ conſuetudinum manifeſtè in-
fringentium libertatem Eccleſiaſticam. Nos au-
tem verſamur in tollerantia approbatiua im-
memorabilis cuiuſdam conſuetudinis inductæ in
fauorem eiuſdem, & reuerentiam Sanctæ Sedis
Apoſtolicæ, provt copiosè videre eſt *in Com-
men. de protection. Regia,* 1. *p. c.* 1. *à n.* 146. *& à
n.* 139. *cum multis ſeqq.* & videndus Hieronymus
de Llamas ſuperius citatus, *hoc cap.* 2. ad princip.
n. 30. & ferè omnes hoc fatentur cum ſit hic re-
curſus conueniens iuri naturali, diuino, & hu-
mano. Nos *dict. c.* 1. *à n.* 79. *cum multis ſeqq. &
in cap.* 1. *& ſequentibus, huius tractatus de ſuppli-
catione ad Sanctiſſimum.* Atque ideò licet non-
nulli Doctores ex ſupra citatis tenentes tolle-
rantiam Papæ non inducere conſenſum, loquan-
tur in recurſu ad Regem, eo tamen mouentur
falſo ſuppoſito, & minus cautè ſupponunt, re-
curſum eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam. Et
ſic Malderus pro contraria parte citatus, *n.* 179.
verſ. *Sed quia nonnulli*, licet generaliter illam
184 partem aſſequutus fuerit: nihilominus † alio in
loco *in* 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. per Nos citatus ad prin-
cipium huius *c. ſub n.* 24. dum ſibi obtulit occa-
ſio ſpecialiter tractandi de hoc recurſu ad Re-
gem pro retentione litterarum Apoſtol. aliud
agnouit ex eo motus, quòd vergat in euiden-
tem vtilitatem Regiminis Reipublicæ ſpiritua-
lis & temporalis, recurſus iſte.

Nec obſtat, quòd præfati Doctores dicunt de
185 publicatione Bullæ quot † annis repetita, ex qua
impediri conſenſum Papæ ſectantur, cui multi-
pliciter reſpondetur. Primò, quoniam ſi legiti-
mus recurſus ad Principes pro tollenda violentia
non continetur in eadem Bulla, nec per eam in-
telligitur reprobatus, vt à principio huius, *c. di-
ximus præſertim à n.* 54. vbi etiam ſpecialiter de
hac retentione litterarum ad effectum ſuppli-
candi Pontificem, quæ expreſsè ad hunc finem
in eadem *c.* 14 approbatur, & permittitur: quo-
modo quęſo, publicatio quantumuis repetita po-
teſt recurſum comprehendere? quia illa publica-
tio eſt quædam ratificatio, & confirmatio ge-
neralis, quæ vltra ea, quæ in Bulla continentur,
& comprehenduntur; nihil poteſt operari. Ad
latiſſimè tradita per Nos infrà 2 *p. c.* 12. *§. vnico,
n.* 53. *& ſeqq. & in c.* 30. *§.* 1. per totum.

Deinde quia & ſi recurſus cõprehenderetur in 186
dicta Bulla (quod † ex communiſſima vera & re-
cepta omniũ Doctorum ſententia demptis rela-
tis ſuprà, negamus) adhuc ſtante Pontificum tol-
lerantia, ex qua inducitur conſenſus, approbatio,
& diſpenſatio, ſicuti probat magna illa Doctorũ
caterua per Nos laudata *in commentariis, de pro-
tect. Regia,* 1. *p. c.* 1. *à n.* 139. & ſignanter *à n.* 148.
(de quo vlterius ſtatim erit tractandum) ſequi-
tur, quòd publicatio quantumuis repetita non
impedit præſtitum iam conſenſum Papæ, cùm ei
inhæreat qualitas ſpecialis tollerantiæ, provt ex
Leſio Turriano, Salas, Vaſquez, Molina, Malde-
rio, & Nobis contra alios rectè aduertit Anton.
Diana *in reſol. mor. tract.* 1. *de immunit. Eccleſ. re-
ſol.* 5. *ad fin.* verſ. *Sed his non obſtantibus.*

Quoniam cum dicta Bulla † contineat varia 187
capitula, & complectatur varia Regna, in qui-
bus variæ & diuerſæ conſuetudines adſunt, qua-
rum aliquæ forſan ſint contra libertatem Eccle-
ſiaſticam, vel retrò introductæ, vel de nouo in-
troducendæ (quæ cum ignorentur à Papa, mini-
mè etiam tolleratæ dicentur) Ideò ob eas publi-
catur Bulla cum ſua qualitate, & exceptione ea-
rum quæ ſcienter tolleratæ fuerunt; quia in di-
ſpoſitione generali non comprehenduntur illa
quæ ſpecialem prouidentiam habent, atque ideo
præſeruatæ ſunt ab hac generalitate, *l. Stichus*
20. *ff de adiment. legatis, l. alimenta, §. Baſilica,
ff. eodem tit. l. Seia* 20. *in principio, ff. de fundo
inſtructo, l. cohæredi, §. qui patrem, ff. de vulgari.
& pupill. ſubſtit.* Bartol. *in l. quæſitum, §. fin. ff.
de fundo inſtructo, & in l. talis ſcriptura, §. fin. ff. de
legatis* 1. Beroius *in conſ* 37. *n.* 11. *vol.* 3. Anton.
Gabriel. *commun. concluſ. lib.* 6. *tit. de clauſulis,
concluſ.* 9. *num.* 8. per quos & alios hanc regulam
conſtruit Petrus Surdus *in conſ.* 416. *n.* 4. *&* 5. per
text. capitalem *in dict. §. qui patrem, volum.* 3. Ri-
minald. *in conſ.* 620. *& num.* 50. *& ſeqq. lib.* 6. *&
in conſ.* 265. *num.* 6. *lib.* 3. Fachineus *in conſ.* 26.
num. 36. *lib.* 1. Alexand. Raudenſ. *deciſ. Piſan.* 22.
num. 44. Tiber. Decian. *conſ.* 103. Ludoui. Caſa-
nate *conſ.* 57. *n.* 15. *& conſ.* 19 *n.* 1. *&* 17. *& conſ.* 36.
n. 3. *& conſ.* 37. *n.* 30. *& conſ.* 44. *n.* 5. abundè per
Caſtillo *controuerſ. tom.* 5. *c.* 92. *à n.* 23. *cum ſeqq.*
vbi latè examinat omnes, ex d. §. qui particu-
larem cam eliciunt regulam, quod generalis
prouiſio non extenditur ad eos caſus, qui ha-
bent ſpecialem prouidentiam, maximè ſi ſpecia-
lis præcedit generalem.

Nec obſtat alia ratio reddita † de qua per 188
Suarez, Filinc. & Colig. Bononienſe citatos ſup.
num. 80. videlicet tollerantiam cum ſcientia Pa-
pæ in conſuetudinibus infringentibus liberta-
tem Eccleſiaſticam, non eſſe approbatiuam, nec

animo inducendi conſenſum ex eo, quod multa
tolerarunt, quæ non permitterentur, ſi in iudi-
cio fuiſſent deducta, quæ quidem aſſertio tam
generalis, & abſoluta magis in diuinatione ani-
mi Pontificum, quàm in doctrinali fundamen-
to conſiſtit, & vti indiſtincta & indiſcreta com-
plectens omnes caſus vniuerſaliter incerta red-
ditur; contra quam reclamant innumerabiles
penè Doctores conſtanter affirmantes, tolleran-
tiam Principis inducere actus confirmationem,
conſenſum, & diſpenſationem, quorum nomen-
claturam congeſſimus *in comment. de protection.*
Regia. 1. *p. d. cap.* 1. *à num.* 148. vltra alios qui
ſignanter de recurſu, & retentione, ibi. & *à n.*
130. & hac in ſectione à principio.

Vt igitur prædictorum Doctorum funda-
mentum diluamus, obiter notandum erit. Pri-
mò, quòd in hoc, de quo agimus recurſu, &
189 retentione † litterarum pro tollenda violentia,
& eius conſuetudine immemorabili, non po-
teſt dubitari de animo, & intentione Pontifi-
cum. Tum ex hactenus ſcriptis in hac ſectio-
ne, & ex magis communi, & recepta Docto-
rum in numero excedentium. Tùm ex natura,
qualitate & iuſtitia negotij tam conformis iuri
naturali, diuino, & poſitiuo, quæ clamant pro
defenſione vi oppreſſorum, pro ſedandis ſcan-
dalis, pro quiete & pace Reipublicæ Eccle-
ſiaſticæ & temporalis, & imponentia ſtrictam
obligationem Principibus ad hanc defenſionem
impartiendam vi oppreſſis.

Si igitur animum Pontificum ad præſump-
190 tionem † reducere volunt illi Doctores citati
ſuprà, *num.* 188. verſicul. *Nec obſtat* (quamuis
illi nullam in contrarium pro ſe conſiderauc-
rint) hæc potentiſſima eſt, & quibuslibet vr-
gentior, ea qua clarè detegitur animos toleran-
tiæ Pontificum, non prouenisse ob vitandum
ſcandalum ex contradictione, & impugnatione
omnium; ſed ex eo quòd agnoſcentes mani-
feſtam & euidenter neceſſariam vtilitatem re-
curſus legitimo modo præſtiti vtrique Reipu-
blicæ, indecens iudicant & inhumanum, illum
miſeris vi oppreſſis adimere, vt ſæpè ſæpius di-
ximus in hoc, *cap.* 2. & aliis pluribus.

Hæc inſuper Pontificum intentio, & animus
ex aliis variis actibus externis & decretis Cano-
191 nicis † cognouimus, & in primis *ex Bulla Mar-*
tini V. quam ad litteram retulimus, in noſtris
Commentariis de protectione Regia, 1. *part. cap.* 1.
à num. 290. per quam declarauit Pontifex, in
Bulla qua ſub grauibus cenſurarum pœnis in-
hibuerat Clericis patientibus ſe conueniri co-
ram ſæcularibus Iudicibus; non comprehendi,
nec ſuæ intentionis fuiſſe, caſus illos Eccleſia-
ſticos pertinentes Regi tam de iure, quàm de
conſuetudine immemoriali; conſonat text. *in*
cap. Agatho, 2. ibid. *Non debeat ordinari, qui ele-*
ctus fuerit, niſi prius decretum generale introdu-
catur in Regiam Vrbem ſecundum antiquiſſimam
conſuetudinem, vt cum eius ſcientia & iuſſione de-
beat Ordinatio prouenire 63. *diſtinctio.* iunctis *cap.*
lectis, & cap. Reatina, & cap. cum longe eadem
diſtin. 63. & eſt etiam text. ſingulariſſimus *in*
cap. cauſam quæ 7. *qui filij ſint legitimi,* ibid: *Si*
eadem poſſeſſione fuiſſet per violentiam ſpoliatus.
Nos attendentes, quòd ad Regem pertinet non ad
Eccleſiam de talibus poſſeſſionibus iudicare, ne vi-
deamur iuri Regis Anglorum detrahere, qui ipſa-
rum iudicium ad ſe aſſerit pertinere, fraternitati
veſtræ mandamus, quatenus Regi poſſeſſionis iudi-
cium relinquentes, de principali, &c. plenius co-
gnoſcatis.

Apparet etiam hic Pontificum animus, & in-
tentio ex epiſtolis miſſis à Papa ad Catholicum
† Regem Noſtrum, & econtra, quarum memi- 192
nit Iacobus de Graphiis *in deciſionibus Aureis,*
1 *part. lib* 4. *cap.* 10. *num.* 130. ibid: *Sed in Regno*
ſecus eſt, quia conſideratis conſiderandis, viſiſque
litteris de hac re à Papa Regi Philippo miſſis, &
econtra, cenſeo non eſſe condemnandos, nec incurre-
re Regios Magiſtratus expedientes Regium, exe-
quatur, &c. (quas epiſtolas priuatas, & miſ-
ſas concordata cum eodem Summo Pontifi-
ce vocat, & minus rectè opinatur † Diana *in* 193
reſolution. moralib. 4. *part. tract.* 1. *de immunitat.*
Eccleſiaſtic. reſolution. 9. poſt medium) quæ
quidem epiſtolæ vti procedentes † à Papa & 194
Rege vim legis habent, & poſſunt hæ epiſtolæ
allegari pro lege: ita notabiliter dicit Angel. *in*
l. item veniunt, §. cæterum, ff. de petition. heredi-
tatis, Roman. *in conſ.* 160. *num.* 1. vbi de epi-
ſtola Pontificis loquitur, ſequitur addition. ad
Bart. *in l.* 1. *ff. de feriis,* & in epiſtola cuiuſlibet
Principis idem probauit Alexand. *in dict. l.* 1.
num. 24 Corſetus *in tract. de Regibus, quæſt.* 22.
Fulgoſ. *in l. ciuitas, ff. ſi certum petatur,* vbi etiam
Iaſſ. *n.* 7. & ibi Decius *n.* 5. & 6. idem Decius *in*
rubrica de reſcriptis, colum. 2. in princip. ſequitur
Petrus Surdus *in conſ.* 371. *num.* 27. qui cum plu-
ribus aliis probat procedere iam in epiſtola Pa-
pæ, & Principum contra Angelum hoc limi-
tantem in ſola epiſtola Papæ, & Imperatoris.

Atque inſuper conſtat iſte animus Pontifi-
cum ex eo, quòd verba † quædam circa hæc ge- 195
neralia, & rigidiora contenta in Bulla Cœnæ
tempore Gregorij XIII. fuerunt per poſteriores
Pontifices moderata, & temperata, vt adnota-
uit Malderus *in p.* 2. *quæſt.* 96. *artic.* 4. *fol. mihi*
407. *col.* 1. & Fagundez *de precept. Eccleſ. tract.* 1.
lib. 3. *cap.* 7. *num.* 17. relati à Diana 1. *p. tract.*
1. *de immunit. Eccleſ. reſolut.* 6. *verſ. Sed poſt*
hæc ſcripta.

Ex quo plurimi Doctores inferunt, quod
hoc ius, & Regalia competens Regibus Hiſpa-
niæ cognoſcendi & tollendi violentias inter
quoſlibet † etiam Eccleſiaſticos, (quàm priuile- 196
gium vocant plures Theologi, Bañez *in* 2. 2.
quæſt. 67. *artic.* 1. *dubio* 1. *concluſ.* 2. Ioann. de la
Cruz *in directorio conſcient. part.* 1. *precept.* 8.
quæſt. 3. *artic.* 1. *dubio* 1. *concluſ.* 3. Peſantius *de*
immunitate Eccleſiaſtica, diſputation. 3. Caſtr.
Palao *in opere mora. tom.* 1. *diſputatione vnica pun-*
cto 9. *num.* 10. Diana *dict.* 4. *part. tract.* 1. *de im-*
munitate Eccleſiaſtica, dict. reſolut. 9. *verſicul.*
Igitur contrariam ſententiam, & in tom. 1. *eodem*
titulo, & tract. reſolut. 6. *in principio*) non ſit per
Bullam Cœnæ Domini reuocata, ſicut nec cæ-
tera priuilegia huius generis, quæ habent in re-
bus Eccleſiaſticis Reges, & per immemorabi-
lem conſuetudinem per eos obſeruata fuere, ex
quorum Doctorum numero ſunt iam citati, &
Zanardus *in directo. Confeſſor. tom.* 1. *cap.* 50.
Decianus *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 66. Zipæus
Analo. iur. Canon. lib. 2. *de foro competent. num.* 41.
in fin. Pater Enriquez *lib.* 10. *cap.* 15. *num.* 5. *in*
gloſſa littera G. quem tacito nomine ſequitur
Malderus *in* 2. 2. *tract* 5. *cap.* 6. *dubio* 7. *in fine.*
Aſſerentes etiam, Pontificem iura quædam ſpi-
ritualia, quæ Rex quiſpiam ex contractu † re- 197
muneratorio,

moneratorio, aut immemoriali habet, reuocare
non debere, Filliucius *tomo 1. tract. 16. cap. 10.
num.* 558. Pater Suarez *contra Regem Angliæ,
lib. 4. cap. 34. num.* 20. ex Cardinal. Bellarmino,
Nauarrus *in manual. cap. 27. n. 71.* Vaſquez *in p. 2.
tomo 2. diſput. 167. cap. 4. num.* 31. Becanus *in ſum-
ma Theolog. 2. tract. 3. cap. 6. quæſt. 11. num.* 1. Salas
de legibus, diſp. 14 *ſection. 9. num.* 108. Malderus *in
part. 2. quæſt.* 96 *artic.* 4. Fagundez *de præcept. Ec-
cleſ. tract. 1. lib. 3. cap. 7. num.* 17. & Nos allegans
tenet contra alios Diana *1. part. tract. 1. de immu-
nitate Eccleſiaſtica, reſolution.* 6. ex quo colligitur
199 animus † Pontificum, multum deferentium iu-
tibus, Regalijs, & immemorabilibus conſuetu-
dinibus Principum Chriſtianorum, vere agnoſ-
centium, vtiles eſſe vtriuſque Reipublicæ recto
regimini, præſertim in his Hiſpaniarum Regnis
tam remotis, atque longiſſimè diſtantibus à Se-
de Apoſtolica, à qua opportunè obtineri non po-
teſt neceſſarium remedium, inſtante periculo
violentiæ, cuius rationis robur oſtendimus cla-
rè ſuprà, *cap. 1. vnico per totum.*

Oſtenditur denique & iſte animus Pontificum
200 ex Bulla Cœnæ Domini, *cap.* 14. quod † retuli-
mus, & copioſè exornauimus hoc *in cap. 2. à
princip.* & ſignanter *à num. 54. cum infinitis ſe-
quentibus*, libenter aſſentientium huiuſmodi lit-
terarum retentioni, & ſuſpenſioni legitimo mo-
do factæ per Principes Chriſtianos, interim
quòd ad Sedem Apoſtolicam pro remedio re-
curritur, mediante ſupplicatione ad eam inter-
poſita & legitimè proſequuta, ne ſtatus Regni
tranquillus turbetur, & violentiis opprimatur.
Quæ ſupplicatio ſic humiliter interiecta præ-
201 clarè † oſtentat, & agnoſcit illam altitudinem
ſupremæ Maieſtatis Sanctæ Sedis Apoſtolicæ,
vti manifeſtè probauimus ſuprà *cap. 1. à num. 1.
cum ſeqq.* & non eſt veroſimile velle Pontifices
hac Regalia ſe priuare, & amittere, ſeu à Sede
ipſa eradicare.

Quod recurſus genus nunquam ſublatum,
aut impugnatum vidimus à Rota Romana (quæ
licet à paucis hinc annis reſtiterit recurſui vio-
202 lentiæ ob non elatam appellationem † legiti-
timam, improbabili fundamento nitens, nempè
Principes ſeculares, incapaces eſſe iuriſdictio-
nis Eccleſiaſticæ, & ſpiritualis, quod nos fate-
mur; negamus tamen illum recurſum interpo-
ni per viam iuriſdictionalem, vt alibi aduotaui-
mus latiſſimè *in commentariis de Regia protectio-
ne, 1. part. cap. 1. & cap. 2.*) Tamen ſuper hoc re-
curſu retentionis litterarum nullibi legi ali-
203 quam deciſionem, † tametſi omnia volumina
hucvſque impreſſa attentè & cunctanter perle-
gerim, & reuoluerim, & nullam reperire potui,
quæ de retentione hac aut eius impugnatione
tractaſſet, licet plures deciſiones enumrauerim
infrà 2. *part. cap. 2. à num. 4. & ſequentibus*; lo-
quentes de Senatu hoc Regio detinente moni-
toriales, compulſoriales, & ſimiles, quæ ad aliud
tendunt, nempè ad recurſum pro tollenda vio-
lentia facta Ordinariorum primæ inſtantiæ.

Si igitur tot adſunt certæ legitimæ & iuſtiſ-
ſimæ cauſæ, quibus attribui poteſt tollerantia
204 † Pontificum per longum & immemorabile
tēpus continuata in iſtis recurſibus Regnorum
Hiſpaniæ ſalubriter introductis pro tollenda
violentia, cur quæſo, præfati Doctores tolleran-
tiam hāc diuinatoriè adaptare & attribuere co-
nantur incertæ cuidam præſumptioni improba-
bili, nempè ob excuſandum ſcandalum, cuius
nullum etiam inditium reddunt, ex quo verè
intentio talis deducatur, & præſumatur. Nam
cum ea † quæ in animo alicuius conſiſtunt in- 205
directè improbabilia non aliter inducantur,
quàm vel ex verbis prolatis, vel ex actis ex-
ternis ipſius, vt latè per Maſcard. *de proba-
tion. concluſion. 94. & ſequentibus.* Quorum
neutrum Theologi oſtendunt, nec teſtantur,
& de auditu proprio, & verbis ſummorum
omnium, & ſingulorum Pontificum recto per
immemorabile hoc tempus ſedentium in Ca-
thedra S. Petri, atteſtatio illis impoſſibilis eſt.
Sicque animi atteſtatio iſta magis in diuina-
tione præfatorum Doctorum conſiſtit, quàm
in vera probabilitate, cui reſiſtunt iuridicæ præ-
ſumptiones ſcriptæ ſuperius, & ſcribendæ.

Et dato caſu, quòd vera ſit animi inductio
Theologorum, vt iſta Pontificum tolerantia † 206
cauſetur ex ſcandalo vitando; adhuc tamen ob
id tollerantiæ effectus non impediuntur, quo-
niam licet veriſſimum ſit, quod multa per pa-
tientiam tollerarentur, quæ ſi in iudicio dedu-
cerentur non tollerarentur, iuxta *dict. cap. cum
iam dudum. de præbendis*, citatum ſuprà *num.* 108.
non exinde ſequitur, quòd hæc talis tolleran-
tia præcedente ſcientia, poſt tempus neceſſa-
rium ad præſcriptionem non operetur conſen-
ſum, approbationem, diſpenſationem, & omnes
ſuos iuris effectus, nempè ius, & titulum legiti-
mum, atque efficacem in tollerato, quouis re-
ſpectu ipſa tollerantia producatur, prout dece-
pti, & temerè dixerunt præfati Theologi (quorū
vt plurimum in ſuis legalibus propoſitionibus
adulteratam paſſim agnoſcimus iuriſprudeu-
tiam, & eius ſubuerſa principia aliàs conſtan-
tia) ſicque text. *in dict. cap. dudum*, loquitur (&
bene) interim quod in iudicium deduci poteſt
tollerantia, & controuerti, non verò poſt com-
pletam præſcriptionem, & ex ea cauſa tam ex-
tinctionem iuris, & actionis tollerantis.

Quoniam nulla adeſt tollerantia in Principe,
† quæ ab aliquo ſpeciali & particulari reſpe- 207
ctu non cauſetur: & tamen patientia, & tolle-
rantia ipſa ſemper præſtat legitimam cauſam
præſcribendi, & ex integris titulis *de præſcri-
ptionibus, & vſucapionibus*, iuris Ciuilis, & Ca-
nonici; & poſt perfectam præſcriptionem ius
integrum, titulum legitimum, & incommutabi-
le, nulla adhibita, nec ſcripta diſtinctione, quo
reſpectu patientia & tollerantia præſtita fuerit
(niſi ſit precaria, vel iure familiaritatis) vt in
ſpecie de hac tollerantia Papæ, & alterius cu-
iuſlibet Principis vltra citatos Doctores ſuprà
à num. 173. & ſequentibus, probat illa Docto-
rum caterua per Nos cumulata *in tract. de pro-
tectione Regia, 1. part. cap. 1. à num.* 148. quibus
adde Oldrald. Abbat. Felinum, Stephanum, Au-
frerium, & Guillelm. Benedict. relatos & ſe-
quutos à Menochio *in conſil.* 800. *num.* 46. *tomo.* 8.
& poſt alios Petrus Surdus *in conſ.* 301. *num.* 58.
tomo 3. Beroius *conſ.* 183. *num.* 16. *lib.* 3. Crauetta
conſ. 168. *num.* 4. idem Beroius *conſ.* 258. *num.* 2.
lib. 3. latè Burſatus *conſil.* 331. *num.* 26. *&* 27.
& num. 54. *lib.* 3. Bertazol. *conſ.* 223. & infini-
tos alios.

Et ſignanter de tollerantia Papæ ob euitan-
dum ſcandalum, & iurgia litium in iuribus † 208
pertinentibus ad Sedem Apoſtolicam, vt ſcili-
cet poſt completam præſcriptionem adquiratur
ius

ius perfectum tollerato, licet ioterim, quòd non completur, Papæ tolleranti, & ſucceſſoribus ſuis non officiat, eſt rext. expteſſus *in cap. nihil de præſcriptionibus*, iuxta vnum & veriſſimum & indubirabilem intellectum (ſic dictum per ſcribentes laudandos) cuius verba ſunt: *Nihil prodeſt*; & infrà, *nihil cum ſcandalo, nihil cum forali ſtrepitu vobiſcum nos velle de cauſis pauperum definire, vobis ſcripſiſſe meminimus. Sed illud ſcire vos credimus, taciturnitatem atque patientiam noſtram futuris poſt me Pontificibus in rebus pauperum præiudicium non facturam*; quem textum ita intelligit Ioannes Andræas, & ſummat. ſequuntur Abbas Panormitan. ibidem, *n.6.* Paulus Pariſius *in repetitione eiuſdem text. à n.9. & ſequentibus*, vbi latè diſcutit, & reſoluit hunc intellectum eſſe veriſſimum, & ab omnibus ferè receptum, & quantum ad ſui veritatem à nemine impugnatum, nempè vt hæc tollerantia Papæ non inferat præiudicium interim, quod non completur præſcriptio ex poſſeſſione, & tollerantia cauſata; ſecus poſt eam. Idem dicit Maſcardus *de probationibus, concluſ.304. num. 5.* poſt Felin. *in cap. 1. de litis conteſtat.* Geminian. *conſ. 91. præmitto.* Idem Felin. *in cap. ſuper his, colun. penult. de accuſation.* poſt Innocentium ibi, Decius *in conſil. 118. viſo inſtrumento, volum. 2.* latè Iaſſ. *in l. ſciendum, col. 8. in 4. limitation. principal. C. qui admitti*, plura etiam per Felin. *in cap. Albericus, col.2. de teſtibus.* Adeſt & ad idem text. *in cap. niſi eſſent, de præbendis & dignitati*, vbi tollerantia Papæ pro bono pacis præſtita ſuper quodam pacto illicito, & omni iure reprobato inter colligirantes electos efficaciter operatur, iuſtúmque & legitimum titulum confert, ibi: *Se pro bono pacis, & vtilitatis hoc ordinaſſe fatentur*. & ibidem protinus: *Nos eam hoc adhibito moderamine tolleramus*, iunctis iis quæ in duobus numeris proximè ſequentibus ſcripſimus.

209 Ergo falſo opinantur † Theologi, quòd conſenſus, & diſpenſatio non ita perfectè inducatur ex tollerantia cauſata, & præſtita ob euitandum ſcandalum, cum potius hæc ratio euitandi ſcandali efficacius influat in eam, & arctet Papam, & Principem ad facilius conſentiendum, & diſpenſandum in prohibitis, & aliis illicitis, & ex ea ratione maius robur, & efficaciam nec non iuſtitiam recipit tollerantia ipſa (ſi ſuper iis cadat, quæ pendeant à poteſtate Principis de quo protinus) quia valdè intereſt boni communis ſcandala vitari; hanc doctrinam ſingulariter firmant Hoſtienſis, *in cap. quia circa in fin. de conſanguinitate, & affinit.* & ibi Ioann. Andræas, *num.4.* Abbas *num.2.* Alexand. de Neuo, *num.2.* Præpoſitus, *num.1.* Henricus, *in fin.* Mandoſius *de ſignatura gratiæ, tit. diſpenſationes matrimoniales*, verbo, *Ad euitanda grauia ſcandala*, Antonius Cucus, *lib.5. inſtitution. maiorum, tit. 13. num. 14.* Couarruuias *in 4. decretal. 2. part. cap. 6. §. 10. num 3.* Henriquez, *lib. 12. de matrimonio, cap. 3. num. 9.* Gutiertex *quæſt. Canon. lib. 2. cap. 15. num. 107.* Petrus de Ledeſma *de matrimonio, quæſt. 56. art. vltim. dubio 4. col.2.* Felinus *conſ.26. num. 19.* Menochius *conſ.385. num.7. vol 4.* Thomas Sanchez *de matrimonio, lib.8. diſp.19. num.9. & ſeqq.*

210 Sicuti etiam ex identitate † rationis propter pacem firmandam, vel habendam, & vt ceſſent, & extinguantur lites, & controuerſiæ, ex quibus oriri ſolent ſcandala, iuſta eſt cauſa concedendi diſpenſationem in prohibitis, & vetitis, Nauarrus *in ſumma Latina, cap. 22. addit. ad num.85. in fin. cap. 22.* Diuus Thom. 2. 2. *quæſt.63. art.2. ad 2.* Paludan. *4. diſtin. 40. quæſt. vnic. artic.3.* & ibi ſupplementum Gabrielis, *quæſt. vnic. art.3. dub.3.* Diuus Antoninus *3. par. tit 1. c. 14. § vltimo ad fin.* Victoria *Summa, vbi de matrimonio, num.295.* Henriquez *lib.12. de matrimonio, cap. 2. num. 9.* Petrus de Ledeſma *de matrimonio, quæſt. 58. art. vltimo ad fin. & in ſumma Sacrament. vbi de matrimonio, cap.27. concluſ.5.* Ludouic. Lopez *inſtructor. conſcient. de matrimonio, cap. vltimo, col. penult.* Manuel Rodriguez *1. tomo, ſumma 2. editione, cap.237. concl.1. num.1.* Graffiis *in deciſ. aureis 1. part. lib.2. c.81. in fin.* Vega *2. tomo, ſumma cap. 34. caſu 167.* Abbas *in cap. quia circa, num.2. de conſanguinitate, & affinit.* & ibi Alexand. de Neuo, *num.2.* Præpoſitus, *num.1.* Mandoſius *de ſignatura gratiæ, titulo diſpenſationis matrimon. verſic. Iuſta cauſa diſpenſandi*, Antonius Cucus *lib.5. inſtitut. maiorum, tit. 13. num. 14.* Gallego *de cognation. ſpiritual. cap 12. num.7. & num.16.* Sicque tantum abeſt quod cauſa vitandi ſcandali, adimat vires, & eneruet effectus tollerantiæ, vt potius eidem robur addat, & faciliter conſenſum, & diſpenſationem.

Petrus Surdus *in dict. conſil.301. num.57. & 58.* in contrarium allegatus ſuprà *num 181.* noſtram probat doctrinam communem, † dum diſpu- 211
tans & probans, quoddam ſtatutum temporale, de quo ibi, contra Clericos promulgatum eſſe contra ius diuinum, in quo non cadit diſpenſatio expreſſa, & per conſequens nec tollerantia. Sic *à num. 57. & 58.* loquitur in hæc: tollitur ex prædictis, quòd allegat Domin. Menochius, præſumi ſcientiam, & licentiam Pontificis, eiúſque tollerantiam haberi pro diſpenſatione, & priuilegio: nam ſi expreſſa Pontificis conceſſio non poteſt Clericos poteſtati ſæculari ſubiicere: multò minus id efficiet ſimplex ſcientia, & tollerantia; ita arguit additionat. ad Marian. *in dict. cap. ſi quis Clericus, num. 46.* validior enim eſt expreſſus conſenſus, quàm tacitus, *cap. ſcienti de regulis iuris in 6.* &c. Et in ſpecie, quòd ſcientia & tollerantia Papæ non validet conſuetodinem, per quam Clerici ſubiiciuntur laicis: probarunt Ioannes de Lignaro, & Gaſpar Caldetin. *in cap. decernimus de iudiciis*; quia patientia non iuuat in eo, quòd irrationabiliter fit, & multa tollerantur, quæ tamen non permittuntur, aut conceduntur, vt in propoſito benedicit Abbas *in cap. Clerici, num. 6. de iudiciis*, vbi ſuſtinet, quòd hæc conſuetodo eſt nulla, tanquam contra Eccleſiaſticam libertatem, Marianus *in dict. cap. ſi quis Clericus, n.43.* vbi etiam volt, quòd talis conſuetudo non iuuetur per ſcientiam, & tollerantiam Pontificis (ſequitur & facit ipſe Petrus Surdus) quæ ergo à Domin. Menochio allegantur † de Papæ 212
ſcientia, tollerantia & diſpenſatione, & optimè procedunt in iis, quæ iuri diuino non contrariantur: at vbi repugnat diuinum ius, tunc non eſt credendum, quod Papa velit circa id patiendo, & tacendo diſpenſare, quòd expreſsè ſtatuendo, & diſponendo facere non poſſet. Hactenus obſeruatio Petri Surdi.

Quæ quidem iuridica eſt, † & veriſſima, 213
nam poſtquam probabiliter ſuppoſuit illud ſtatutum

tutum

rutum Principis temporalis fuiſſe editum contra ius diuinum; rectè ſequitur, quòd tollerantia Papæ nihil operatur, ſicuti etiam viribus carere, ſi præſtetur ſuper iis, quæ non conſiſtunt in poteſtate Principis, tenent Beroius *conſ.* 183. *n.* 25. *lib.* 3. *addition.* ad Bertazol. *in conſ.* 176. *verſ.* 4. *maximè*. Aleaand. *conſ.* 84. *num.* 3. *lib.* 1. Natta *conſ.* 636. *num.* 191. quod & Nos etiam reſoluimus *in noſtris Commentariis de protection. Regia*, 1. *part. cap.* 1. *num.* 150. vbi poſt Abbat. Loazes, Maſeardum, & Cenedum, diximus: Quòd Summi Pontificis tolleraotia in eo, quod a iure naturali oon prohibetur, pro diſpenſatione
214 habetur expreſſa. In quibus etiam terminis † loquuntur Doctores contrarij citati ſuperius *à num.* 178. dum ad tollendum vires, & effectus tollerantiæ Pontificum eo fundamento mouentur, quòd recurſus ad Regem pro tollenda violentia ſunt contra ius diuinum, & per conſequens contra libertatem Eccleſiaſticam, quæ ſuppoſitio ſi fuiſſet vera (ſicuti eſt falſa) rectè procederet conſequentia, & illatio ex hactenus comprobatis, quòd contra ius diuinum, & naturale non operatur tollerantia Principis.

At cum iſti noſtri ſaluberrimi recurſus ad
215 Regem pro tollenda violentia, non ſolùm † non ſint contra ius diuinum, aut naturale, ſed imò iuri naturali, & diuino, admodum conformes, & ab eiſdem fluxerint, deriuentur, & iuſtitiam trahant, nec adhuc in aliquo obſiſtant libertati Eccleſiaſticæ, ſed ei neruosè aſſiſtant, & in eius fauorem præcipuè dirigantur, vt ſæpius probauimus ex omnium fere Doctorum hac de re tractantium aſſertione, & ſuprà hac *ſection.* 5. *n.* 183. tetigimus. Sequitur, quòd patientia, & tollerantia Pontificum ſuas integraliter vires obſeruet, & conſenſum iuſtum, & legitimum titulum præſtet huiuſmodi recurſibus legitimè introductis, & præſtitis.

Nec enim credendum eſt rem iam grauem, & notabilem per tot ſecula, & immemorabile
216 † tempus, tot Pontifices tacere, & tollerare voluiſſe, niſi agnita iuſtitia Regis ex maxima Reipublicæ vtilitate procedente, & omni iure roborata, ad text. celebrem, *in l. ſi fortè*, §. 1. *ff. de pœnis*, ibi: *Nec enim debebat tam magnam rem tandiu reticere*, *& cap.* 1. *de frigidis*, *& maleficiatis*, ibi: *Quia ſi proclamare voluit, cur tandiu tacuit*, *l.* 6. *tit.* 8. *part.* 4. *Præſertim cum nonnulla pro vtilitate communi contra iuris aſperitatem ex æquitatis manſuetudine tollerari noſcantur*; quæ ſunt verba expreſſa Pontificis *in cap. Abbate*, §. *fin. verſ. Præſertim*, *de ſententia & re iudicata*, *lib.* 6. quæ iura clarè monſtrant, ex quo fonte, & cauſa publicæ vtilitatis nempè Pontificum Romanorum tollerantiam huiuſmodi fluxiſſe, & originem trahere.

Si enim putarent Pontifices Maximi, hos
217 recurſus pro tollenda violentia † obſiſtere iuri diuino, naturali, aut libertati Eccleſiaſticæ, aut in aliquo detrahere iuribus, & authoritati Sedis Apoſtolicæ, & Principes ob id innodatos eſſe cenſuris Eccleſiæ: nullatenus paterentur; ſed pro ſalute animarum, & populi Chriſtiani obſiſterent viriliter, vt cum iudicio perpendunt omnes ferè Doctores, præſertim Hiſpani de hac re tractantes ſuperius ad principium huius, *cap.* 5. per multos numeros laudati: ſicuti ratione muneris, & paſtoralis officij ad id tenentur, & vti paſtores euigiles intrepidè & neruosè prædictis ſe opponerent, & animosè ſubuerterent, & eradicarent, prout nullo humano reſpectu attento contra plures Reges, & regna
feciſſe (vbi ſaluti † animarum conſulere ſibi ipſis 218
viſum fuit) pluribus in decretis Canonicis legimus, vt *in cap. Clericis* 3. ibi: *Suaque ſubmittere ditioni, & (quod dolenter referimus) nonnulli Eccleſiarum Prælati Eccleſiaſticaque perſonæ trepidanter, vbi trepidandum non eſt, tranſitoriam pacem quærentes, plus timentes maieſtatem temporalem offendere, quàm æternam, talium abuſibus non tam temerariè, quam improuidè acquieſcunt. Nos igitur talibus iniquis actibus obuiare volentes, de fratrum noſtrum Conſilio Apoſtolica Authoritate ſtatuimus*, &c. *de immunitate Eccleſiaſtica*, *lib.* 6. conſonat bene illud Diui Gregorij 2. *part. Paſtoralis*, *cap.* 4 relatus *in cap. ſit Rector* 43. *diſtinction. Sæpè Rectores improuidè humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta, pertimeſcunt*, text. etiam *in cap. fin.* ibi: *Nos iuſtitiam noſtram, & Eccleſiæ Sponſæ noſtræ nolentes negligere, qui alios in ſua iuſtitia confouemus*, &c. *de immunitate Eccleſiaſtica*, *lib.* 6. qui textus totus legendus erit, quia multum confert rei de qua ſpecialiter agimus, & text. *in capitul.* 1. ibi: *Expedit, quòd per diligentiam, & authoritatem Sedis Apoſtolicæ (quæ curam habet Eccleſiarum omnium & tutelam) contra talium auſus, & conamina opportunum remedium apponatur, vt Eccleſia ipſa in plenitudine iuris ſui, & libertatis integritate lætetur, ac deteſtabilis malignorum audacia & inſolentium nefaria temeritas propulſetur. Sanè intelleximus, quod in Regno Franciæ*, &c. *eodem titulo*, *& lib. cap.* 2. ibi: *Hac generali conſtitutione animarum periculis obſiſtere cupientes*, &c. *de iure iurando*, *lib.* 6. & tandem ſingularis ad propoſitum eſt text *in cap loci* 29. *quæſt.* 9. in illis verbis: *Si negligenter ea, quæ male vſurpantur, omittimus, exceſſus viam aliis proculdubio aperimus.* Idem legitur *in cap. peruenit*, 93. *diſtinct.* & infinitis aliis.

Concludendum erit igitur, quod † cum Sum- 219
mi Pontifices tot euigiles Paſtores ſalutis animarum, iuriúmque & authoritatis Sedis Apoſtolicæ non obſiſtunt, & obuiant his recurſibus pro tollenda violentia; ſed tolerant per tot ſæcula, & immemorabile tempus, eo moueri, quòd valdè vtiles, & neceſſarios vtrique Reipublicæ ſemper agnouerunt. Et quod hæc tollerantia (licet aliàs ea non egeat Rex noſter Catholicus, cuius eſt proprium ius, munus, & Regalia inſeparabilis à ſua Corona, vt per *c.* 1. *& ſequentibus*, hac 1. *part. & in commentariis de protection. Regia*, *capitul.* 1. & 2. latiùs com-
probauimus) Tamen quando ea egeret, † in- 216
dubie valdè prodeſſet ad iuſtitiam horum recurſuum, iuſtámque cauſam præſcribendi, & inde legitimum titulum, & diſpenſationem adquirendi præſtaret ſcientia hæc, & longiſſima Pontificum tollerantia iuxta communem, & magis receptam Doctorum ſententiam, tenentium etiam in aliis conſuetudinibus immemorialibus, non contra ius diuinum, aut naturale, ſed aliter contra libertatem Eccleſiaſticam introductis; tollerantiam Pontificum inducere conſenſum, approbationem, confirmationem, & diſpenſationem, de quibus ſuprà *à num.* 1. *& ſequentibus*; & per totam hanc ſectionem. Et hanc conſequentiam legitimam etiam probant omnes alij Theologi negantes tollerantiæ Pontificum

tificum effectus in ipſis recurſibus pro tollenda violentia, dum ad id mouentur falſo ſuppoſito, quòd recurſus hîc ſint contra ius diuinum, & libertatem Eccleſiaſticam, quòd ſi deficit, iam agnoſcunt tollentiam Pontificum ſuos omnes iuris effectus operaturam, vt ſup. n. 214. annotauimus.

CAPVT III.

Bullarum executio quibus ex cauſis violenta dicatur, vt earum retentio (iuxta Bullam Cœnæ) licita iudicetur.

SVMMARIVM.

In Bullarum retentione nihil fit, quòd detrahat Pontificis authoritati, eiúſve puriſſimas aures offendat, num. 1.

Rex Catholicus omni reuerentia, & conatu pro ipſius ſumma Religione decreta Pontificia colit, & exequi conatur, num. 2.

Papa non concederet Reipublicæ ſpirituali, & temporali damnoſa reſcripta, ſi illud ſciret à principio, num. 3.

Damnum illatum per litteras Pontificales Reipublicæ, non aliter perciperetur à Sede Apoſtolica, quàm per delationem omnibus numeris abſolutam factam Papæ per Senatum, num. 4.

Reges ſuum præſtant auxilium, vt exequantur litteræ Apoſtolicæ mediocriter tolleranda, & ſub grauiſſimis pœnis idem exhortantur, num. 5.

Litteræ aliquot interim ſuſpenduntur, dum Summus Pontifex inſtructus de damno publicæ vtilitatis aliud cenſeat, num. 6.

Multa iura Canonica, & Ciuilia grato animo ferunt ſuſpenſionem litterarum ſuggeſtionibus obtentarum in damnum Reipublicæ, num. 7.

Pontifex per importunationem nimiam multoties concedit non concedenda, num. 8.

Importuna petitio non ſolum Papam, & Principes temporales, ſed & ipſum Chriſtum vicit, num. 9.

Importunitas in Principem quandam infert violentiam, quæ multoties inuoluntariè multa concedit non concedenda, num. 10.

Violentia, & immodica perſuaſio æquiparantur à iure, num. 11.

Per importunitatem obtenta, cum fiant inuito concedente, non valent, num. 12.

Multa iura permittunt litterarum Apoſtolicarum ſuſpendi executionem legitima exiſtente cauſa, ad effectum reſcribendi ad Principem, n. 13.

Cap. ſi quando de reſcriptis, verba ponderantur, ibid.

Cap. cum teneamur de præbend. verba declarantur, num. 14.

Authent. de mandatis Princip. §. deinde competens ponderatur, num. 15.

Authent. vt nulli Iudic. §. & hoc verò mirabilis adducitur, num. 16.

L. fin. C. ſi contra ius vel vtilit. public. ponderatur, num 17.

Plures leges Partitæ, & Recopil. conferuntur mandantes Regis litteras non exequendas, ſed reſcribendum Regi de damnis publicæ vtilitatis, num. 18.

Mandatum Superioris in dubio iuſtum præſumitur, eique obediendum, num. 19.

Principis mandati executio ſuſpendenda, ſi timetur ex ea maius damnum, quàm ex dilatione, num. 20.

Principis mandatum iniuſtum, aut ipſo iure nullum non eſt exequendum, num. 21.

Commiſſarius non ſuſpendens executionem præſcripti notoriam continentis iniuſtitiam ad effectum reſcribendi, an puniatur pœna ordinaria, n. 22. remiſſiuè.

Reſcriptorum executio ſuſpendenda, donec de inconuenientiis, aut periculo Princeps informatus, vel reuocet, vel ſecundam mittat iuſſionem, num. 23.

Si ex litteris Pontificis, vel Principis oritur ſcandalum, vel magnum damnum, peccat obediens, num. 24.

Iuſta cauſa ſuſpendendi reſcriptum vbi adeſt, illius cenſuras non incurritur, num. 25.

Qui iure contendit non dicitur inobediens, n. 26.

Cenſuræ contra inobedientes fulminatæ eos ligant, qui cum obſtinatione non adimplent, n. 27.

Retentio Bullarum ex legitima cauſa, Zelóque Chriſtiano ob bonum publicum ſpirituale, aut temporale, non odio, nec immodeſtia facta licita indicatur à Doctoribus, num. 28.

In litteris, ex quibus reſultat damnum publicum, deficit intentio Papæ, num. 29.

In Bullarum retentione Senatus nihil agit de Pontificis poteſtate, nec de viribus litterarum, ſed de eius intentione dubitatur, quòd licitum eſt, ibidem.

Voluntas, & poteſtas vbi ad inuicem repugnant nihil agitur, num. 30.

Defectus intentionis, vel facti annullat litteras Apoſtolicas, num. 31.

Defectus intentionis Papæ, & ſurreptio æquiparantur, num. 32.

Clauſulæ quantumcumque prægnantes non tollunt defectum intentionis Papæ, num. 33.

Clauſula (motu proprio) non tollit defectum intentionis, num. 34.

Clauſula (motu proprio) nihil operatur contra præſumptam, vel veriſimilem voluntatem concedentis, num. 35.

De defectu intentionis Papæ, qui latè tractent DD. num. 36. remiſſiuè.

Exceptio defectus intentionis, vel facti, non cenſetur excluſa ab ſtatuto reiiciente omnes exceptiones, num. 37.

Iſta exceptio non cenſetur reiecta per pactum de non opponendo, & admittitur contra exceptionem, num. 38.

Defectus intentionis, & facti non tam eſt exceptio, quàm defenſio non comprehenſa in ſtatuto excludente exceptiones, num. 39.

Nec comprehenditur in ſtatuto negante defenſiones, num. 40.

Exceptio defectus intentionis, & facti etiam poſt terminum datum à Iudice ad opponendum admittitur, num. 41.

Exceptio defectus intentionis, & facti ex illis eſt, quas Iudex ſupplere tenetur parte non opponente, num. 42.

De hac exceptione defectus intentionis qui tractent, & explicent, num. 43. remiſſiuè.

Senatus in recurſu retentionis tantum indagat intentionem Papæ, quæ deficit exiſtente iuſta cauſa ad ſuſpendendam executionem litterarum, num. 44.

Si

Si Curia Roman. miniſtri recognouiſſent finem, & prætextum Regis in hac Bullarum retentione, non agre ferrent eandem, num,45.

NON exiſtimet aliquis, quid-
1 quam apud † Regia Hiſpania-
rum Prætoria in hiſce rebus,
& negotiis Eccleſiaſticis fieri,
quod, vel minimom deroget
Summi Pontificis poteſtati, vel
puriſſimas eius aures offendat: abſit enim hoc
à Catholicis Hiſpaniarum Principibus, qui
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, eiúſque Summi, &
totius Chriſtiani Orbis Pontificis Sacroſancta
2 † Decreta,& mandata maximo conatu,pro ipſo-
rum pietate, & in Deum religionem colunt,
exequuntur, & venerantur: is obſecro candido
animo expendat,litterarum Apoſtolicarum exe-
cutionem quandoque differri, ac ſuſpendi regij
Prætorij Decreto, & authoritate: vt maximus
Chriſti Vicarius interim certior fiat, quot, &
3 quantis † afficiatur incommodis, & grauamini-
bus, calamitatibus, & ærumnis Reſpublica iſta,
propter multa, quæ ab ipſo falſis precibus, &
ſuggeſtionibus impetrantur, quæ minimè San-
ctiſſimus Pontifex foret conceſſurus, ſi per ſyn-
ceram, iuſtámque narrationem certò ſciret,quid
ſpirituali, Eccleſiaſtico, & temporali huius
Regni, & principatus recto regimini ſit magis
conueniens, & conducibilius, quanta inſuper
Incommoda illi aduerſarentur. Quod non aliter
percipi valet, quàm per delationem omnibus
numeris abſolutam, quæ à viris prudentiſſimis,
4 † atque in huius Reipublicæ adminiſtratione
diù continua experientia, & tantorum, atque
grauiſſimorum negotiorum curſu exercitatiſſi-
mis ipſimet Pontifici fiat. Vt & benè aduertit
Præſul. Epiſcopus, Couar. *pract. quaſt. cap.* 35.
*num.*6. Azebed. *in l.*2. *tit.*6. *lib.*1. *Recopil. col.* 3.
*fol.*106.Cened. *Canon.queſt* 45. *num.*11. qui alios
allegant, Salzed. *in pract. crimin. Canon. cap.* 54.
*num.*25.

Reges etenim noſtri hoc tantum fine,& ani-
mo litteras ſic Reipublicæ præiudiciales Apo-
5 ſtolicas detinent, † cum aliàs omni conato, &
obedientia certant Summi Eccleſiæ Præſulis
cunctas omnes tollerabiles litteras exequi, & ad
id ſuum auxilium libentiſſimè præſtant, vt ipſi-
met Reges profitentur, atque teſtantur *in l.* 14.
*tit.*3. *lib.*1. *Recopil. in fine*, ibi: *Y es de creer, que
nueſtro muy Santo Padre condeſcenderà a la ſupli-
cacion que ſobre eſto le hizieremos, auiendo acata-
miento à la juſticia y buena razon ſobre que ſe
funda, y à la obediencia que ſu Santidad y ſus pre-
deceſſores ſiempre hallaron en nos, y en nueſtros
progenitores*; & ſimiliter *in l.* 25. *eodem, tit.* 3.
lib. 1. *Recopil.* ibi: *Se nos ha dado muchas querel-
las de los agrauios, que cada dia reciben en eſtos
nueſtros Reinos, de prouiſiones que ſe deſpachan en
Corte de Roma, en derogacion de las preeminen-
cias dellos, y de la coſtumbre immemorial, ſupli-
candonos por el remedio. Y porque nueſtra inten-
cion y voluntad es, como ſiempre ha ſido, y ſera,
que los mandamientos de ſu ſantidad, y Santa Se-
de Apeſtolica, ſus miniſtros, ſean obedecidos y
cumplidos con toda la reuerencia y acatamiento
debido, y aſſi lo tenemos encargado; y por eſta
encargamos mandamos a los Arçobiſpos, y Obi-
ſpos, y a todos los Cabildos, Abades, y Priores,
y Archipreſtes deſtos nueſtros Reinos, y a ſus jue-
zes y officiales, que aſſi lo hagan y que todas las
letras Apoſtolicas que vinieren de Roma, en lo que
fueren juſtas, y razonables, y ſe pudieren buena-
mente tolerar, las obedezcan, y hagan obedecer y
cumplir en todo y por todo, ſin poner en ello impe-
dimento, ni dilacion alguna, porque nos ter-
niamos por deſeruidos de lo contrario, y manda-
remos proceder con todo rigor contra los inobedien-
tes, &c.*

Inter omnes totius Orbis Chriſtianas natio-
nes nulla excellentior Hiſpanica in obſequio
præſtando Sedi Apoſtolicæ, in eius authorita-
te tuenda, in reuerentia, & obedientia Ponti-
ficum decretis propter fidei puritatem,& arden-
tem Catholicæ Religionis zelum, & cultum,
quo ſemper Hiſpaniarum Reges, eorum mini-
ſtros efflagraſſe noſcuntur,hiſtoriographi exteri,
& naturales, vltra plures alios ita oſtendit Lu- 6
tius Marinæus Siculus *in Reb. Hiſpan. lib.* 5.
cap. de Hiſpanor. ſobrietate. ibi: *Quare quidem
meo iudicio in Orbe toto terrarum, nulla gens eſt
hodie Hiſpana, vt ita dicam, Chriſtianior.* Ioan-
nes Baſæus Belga, *lib.* 1. *Chronicon. Hiſpan.
cap* 9. ibi: *Fuit profectò Hiſpania Chriſtiana Re-
ligionis ſemper obſeruantiſſima, & Fidem Catho-
licam, qua ſemel imbuta ſinceriſſimè vſque coluit,
Hareticis infeſtiſſima*, quòd & latè proſequitur
Simancas *de Catholicis inſtitution. titul.*3. *num.*3.
& 14. Camillus Borrellus *de præſtantia Regis
Catholici, cap.*81. Baldeſius *de dignitat. Reg. Hi-
ſpan. cap.*20. *à num.*19. Domin. Gregor. Lopez
Madera *Supremi Conſilij digniſſimus Senator in
Monarchia Hiſpan. cap.* 6. *fol* 46. *& cap.* 11. *à
num.* 3. & nouiſſimè Frat. Ioann. à Salazar. *in
Politica Hiſpan. propoſition.* 3. Nauarrete *in diſ-
curſ. politic.* 7. Doctiſſimus Præceptor Noſter
D. Ioann. à Solorzan. *in tractat. de iure India-
rum, lib.*2. *cap.*25. *à num.* 12. *& per totum, cap.
videndus*; qui plura congerit in propoſito. Et
de hac natione Hiſpania nimis obediente præ-
latis Eccleſiæ, Frat. Ioan. de la Puente *in con-
ueniens. vtriuſque Monarchia, lib.* 1. *cap.* 21 §. 3.
ad medium.

Interim igitur dum Summus Pontifex inſtru-
ctior hiſce de rebus publicæ † vtilitati conſule- 6
re decernit per ſecundam iuſſionem, aliquot
litterarum Apoſtolicarum executio differtur,
eò quòd nec ipſe Summus Eccleſiæ Paſtor
vult, quemquam opprimi, & violenter graua-
ri, imò potius hoc ipſum denotat in dicta *Bulla
in Cœna Domini, dict. cap.* 14. dum ſupplicatio-
nes ad ipſum, Sedémque Apoſtolicam permit-
tit interponi, vt ipſe melius informatus de in-
conuenientiis ſuſpendat ſuarum litterarum per
importunitatem nimiam extortarum effectum,
dignetúrque ea damna euitare, & tollere, vt in
illis verbis, *dict. Bulla in Cœna Domini*, ibi: *Vel
aliàs executionem litterarum Apoſtolicarum, vel
executorialium, etiamſi ſub prætextu violentiæ pro-
hibenda, vel quod ad nos informando, (vt ipſi aiunt)
ſupplicauerint; aut ſupplicari fecerint, niſi ipſa ſup-
plicationes huiuſmodi coram nobis, & Sede Apoſto-
lica legitimè proſequantur*, &c. De quo ampliſ-
ſimè cap. antecedenti actum eſt, Cened. *quaſt.
Canon.*45. *n.*11. & alij, *dict. cap.*2. citati à prin-
cipio.

Hoc enim grato animo ferunt Pontifices, &
Principes † omnes per varia Canonica Decre- 7
ta, & Cæſarea reſponſa meritò præuidentes
damna oriunda ex multis litteris Apoſtolicis,per

F ſugge

ſuggeſtiones, & importunitatem extortis con-
tra ipſorum voluntatem, in damnum publicæ
vtilitatis. Quòd ſi cognouiſſent eo tempore,
minimè conceſſiſſent, prout indies lamentantur
Pontifices, vt *in c. in iuuentute*, §. *cæterum*, ibi:
*Cæterum quin procurator inſtabat, compulſi fuimus,
non tam iuris neceſſitate, ſed importunitate peten-
tis*, &c. *de purgn. Canonica*, text. *in cap. tua*, ibi:
*Quæ per ambitionem nimiam, per quam non con-
cedenda multoties concedimus*, &c. *De præbendis*,
8 textus *in cap. fin.* ibi: *Sed quia non ſolùm † impor-
tuna petentium inhiatio poſtmodum multiplicatio-
nem extorſit*, *de præſcriptionibus in 6.* *textus in ex-
trauaganti execrabilis*, *de præbendis*, in principio,
ibi: *Et improbitas importuna petentium à nobis,
& prædeceſſoribus noſtris non tam obtinuiſſe, quàm
extorſiſſe plerumque noſcuntur*, &c. & ibi gloſſa,
5 verb. *Quam extorſiſſe*. ait. *Ab inuito per talem im-
portunitatem*, & Imperatores hoc ipſum affir-
mant, *vt in l. 2. C. de petition. bonor. ſublatis*, ibi:
Inuerecunda petentium inhiatione conſtringimur,
&c. & *in l. fin. C. de manibus non excuſ. lib. 12.*
ibi: *Sed quoniam plerumque in nonnullis cauſis in
verecunda petentium inhiatione conſtringimur, vt
etiam non concedenda tribuamus*, &c. textus etiam
*in l. 2. C. de Canone frument. l. 2. C. de fundis limi-
trophis*, *authent. vt non fiant pignorationes, colat. 4.*
Et non ſolùm Principes Eccleſiaſticos, &
9 temporales vincit † prolixa, & importuna pe-
titio; ſed & ipſum *Chriſtum*, vt & Diuus Hie-
nymus loquendo de *Cananea*, dixit, obtinuiſ-
ſe à Chriſto importunitate, quòd precibus non
poterat, ibi: *Quòd precibus non potuit, tædio
impetrauit.*
Quoniam importunitates in nobilibus ani-
10 mis Principum quamdam vim, † & violentiam
inducunt, vt multoties non concedenda conce-
dant, ex d. iuribus, & facit text. *in l. 5. C. de Apo-
ſtatis*. Vbi violentia, & importuna, immodicá-
11 ve perſuaſio † æquiparantur, vt conſtat ibi:
Qui ſeruum, ſiue ingenuum inuitum; vel ſuaſione,
&c. text. *in l. 2. inuiti perſuadere, ff. de ſeruo cor-
rupto*, ibi: *Perſuadere eſt pluſquam compelli, &
cogi ſibi parere*, &c. & eſt ſingularis *l. 1. tit. 19. p. 7.
in fin.* ibi: *Como manera es de fuerça ſolſacar.* Fa-
cit text. *in l. vnica, C. de raptu virginum, in fin.*
Conducunt etiam quamplures authoritates Do-
12 ctorum, † qui variis in cauſis, & negotiis, re-
ſpondent per importunitatem obtenta non de-
bere valere, & dici fieri, inuito concedente, ho-
rum numerum habent Gloſſa, Dominicus, Re-
buffus, Palatius Rubeus, Matienzus, Azebed.
Peralta, Ludouic. Burgeo. Antonius de Pettus,
Segura, Auila, Cæpola, Lucas de Pena, Gomez
Arias, Boërius, Calcane. Spino, Roman. Curtius
Iunior, Decianus, Padilla, Menoch, Ioan. Gutierr.
Angelus de Vbald. Martinus de Garatis: & alij,
quorum dicta, & obſeruationes congeſſit Pater
Thom. Sanchez copioſiſſimus & doctiſſimus vir,
*in tractat. de matrimonio, lib. 4. de conſenſu coact.
diſp. 3. num. 4. per tot. fol. 710. & ſequent.*
Multa etiam congerit Caſtillo *controuerſ. lib. 3.
c. 1. à num. 105. cum multis ſeqq.* & iterum ipſe
Caſtillo *lib. 4. c. 22. à num. 18. cum ſeqq.* quibus
locis copioſè, & doctè (vt aſſolet) hunc arti-
culum examinat.
Hanc itaque ob rationem merito permittunt
13 Pontifices, & iura, † vt iuſta cauſa exiſtente
poſſit in executione litterarum Apoſtolicarum
ſuperſederi, interim dum informatus Summus
ipſe Pontifex de legitima cauſa, vel reuocet con-
ceſſionem & mandatum, vel ſecundam mittat
iuſſionem, text. eſt capitalis, & expreſſus *in cap.
ſi quando 5. de reſcriptis*: *Si quando* (inquit Pon-
tifex) *aliqua tuæ fraternitati dirigimus, quæ animum
tuum exaſperare videntur, turbari non debes* (*& in-
fra*) *Qualitatem negotij, pro quo tibi ſcribitur dili-
genter conſiderans, aut mandatum noſtrum diligen-
ter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere
non poſſis, rationabilem cauſam prætendas, quia pa-
tienter ſuſtinebimus, ſi non feceris, quod praua no-
bis fuerit inſinuatione ſuggeſtum*, &c. Digniſſima
quidem Decretalis tali Paſtore.
Textus eſt etiam *in cap. cum teneamur 6 de præ-*
bendis, in hæc: *Cùm † teneamur* (*& infrà*) *ſi man-* 14
*datum noſtrum pro alicuius prouiſione receperis, qui
aliud beneficium habeat, de quo valeat commode
ſuſtentari, niſi fortè in litteris ipſis de hoc mentio
habeatur, aut ſi non poteſt ei ſine ſcandalo prouide-
ri, æquanimiter ſuſtinemus, ſi pro ea mandatum
noſtrum non duxeris exequendum*, &c.
Similis text. *in Authen. de mandatis Princi-
pum.* §. *deinde competens*, ibi: *Si quis autem, cui*
tale † aliquid iuſſum eſt, veniat: omnino non reſpi- 14
*cias eum, niſi ſacram noſtram pracmaticam oſtendat
formam pro hoc ſcriptam: tunc ſuſcipiens quidem
talem formam, non autem aliquid agens ex ea, an-
tequam ad nos nuntians, ſecundam præceptionem
noſtram ſuſcipias*, &c. Vbi gloſſa verbo, *Nuntians*,
ita ait: *Et hoc eſt contra miſeros Prælatos, qui ti-
ment in tantum litteras Domini Papæ, vt non au-
deant reclamare, quod facere non debent, vt hic di-
citur, &c. Neque per hoc deſeruiunt legi, imò ſer-
uiunt propter hoc Papæ, vel Principi, vt C. de ap-
pellationibus l. fin. in fin.*
Text. mirabilis *in Authen. vt nulli Iudicum* §.
& hoc verò, in hæc verba: *Si verò † huiuſmodi in* 16
*ſcriptis iuſſio publicum reſpicit, inquirat eam, & ſi
quidem non lædatur Fiſcus, quæ in ea comprehenſa
ſunt adimpleat, ſi verò ad læſionem eſt Fiſci; nihil
ſuper ea omnino agi: nuntiare verò nobis primum,
vt ſecunda noſtra fiat de hoc iuſſio. Si verò præcepta
& cuiuſlibet Iudicis ſint, & priuſquam inſinuentur
hæc, aut præcipientē, aut ad quē præcepta facta ſunt,
contigerit remoueri, de ſingulo ſic. Qui factus fuerit
Iudex hæc ſuſcipiat, & exigat, ſi legitimè facta
ſunt, ſi verò contra legem, aut contra publicam
facta ſunt, hæc pro non ſcriptis eſſe iubemus*, &c.
Textus etiam *in l. fin. C. contra ius, vel vtilit.
public.* cuius ſunt verba: *Omnes cuiuſcumq; † ma-* 17
*ioris, vel minoris adminiſtrationis vniuerſæ noſtræ
Reipublicæ Iudices monemus, vt nullum reſcriptum,
nullam pracmaticam ſanctionem, nullam ſacram ad-
notationem, quæ generali iuri, vel vtilitati publicæ
aduerſa eſſe videantur, in diſceptationem cuiuſlibet
litigij patiantur proferri, ſed generales ſacras Con-
ſtitutiones modis omnibus non dubitent obſeruandas*,
&c. Concordat *c. Paſtoralis, de fide inſtrum. l. vni-
uerſa reſcripta, C. de precibus Imperatori offerend.*
idem probatur *in l. nec damnoſa, C. eodem tit. l. iu-
bemus, C. de ſacroſan. Eccleſ. l. 1. C. de petit. bono.
ſublatis, lib. 10.* cum pluribus aliis vtriuſque
iuris.
Et plurimis noſtri Regni legibus hoc idem
ſtatutum † eſt, ſimilia reſcripta Regis obediri, 18
non tamen adimpleri, & exequi, ſed ſuſpenſis
reſcribatur Regi de inconuenientiis, & damnis
publicæ vtilitati contrariis. Indéq; ſecunda iuſ-
ſio, & reſponſio expectetur, vt optimè *in l. 29. tit.
18. p. 3.* ibi: *E ſi fueren cōtra los Derechos del Rey, nō
deben*

Google

deben luego ſer las primeras cumplidas, ca non han
fuerça ninguna, porque pueden ſer dadas con prie-
ſa de afincamiento, à con gran cuita, non pudien-
do al fazer, por deſviar ſu gran daño, à auiendo
de ver otras coſas, porque non pudieſſe y parar-
mientes, mas aquellos à quien las embiare deben la
fazer ſaber al Rey, como recibieron tales cartas,
que eran contra ſus derechos, ò amengnamiento del-
les, que les embie ha dezir como hagan. E ſi les
embiare las ſecundas cartas en aquella miſma ra-
zon debenlas cumplir, &c. & in l.30. eodem titul.
Fueren dadas algunas cartas, non deben ſer cum-
plidas las primeras, ca non han fuerça, porque ſon
en daño de muchos, mas debenlo moſtrar al Rey,
rogandole, è pidiendo merced ſobre aquella que les
embia à mandar en aquella carta, &c. & inferiùs:
Ni ſe deben cumplir haſta que la hagan ſaber al
Rey aquellos à quien fueron embiadas, que les em-
bie ha dezir la razon, porque lo manda hazer. Ca
todo hombre debe ſoſpechar, que deſpues que el Rey
entendiere el fecho, que les non mandarà cumplir
las cartas, &c. Idem in legibus 31. & 32. eodem
tit. Ad id vide omnino, l.1. tit.14. lib. 4. Reco-
pil. & l.2. l.3. & l. 4. eiuſdem tit. & alias plures
infrà citatas, hac 1.p c.7.à n.17.cum multis ſeqq.

Quamuis enim præceptum Superioris indu-
19 biè † præſumatur iuſtum, ex gloſſ. verbo, Ini-
quitas. in cap. quid culpatur 23.q. 1. gloſſa, ver-
bo, Obedientiam, in cap. ad aures, de temporibus
ordinan. gloſ. verbo, Mandato, in cap. ex tenore,
& ibi ſcribentes de ſentent. excomm. text. & gloſ.
in cap.2. de maioritate, & obedien. Et notat Pa-
ludan. in 4. diſt. 19. q.4. col.5.

Multa ad hoc congerit circa obedientiam
mandatorum Principis, vt illis omnino ſit pa-
rendum, Farinac. in praxi crimin. quæſt.97.caſu 1.
à princip. & caſu 2. à num.26. lib. 3. vbi infinitos
Doctores ad id allegat.

20 Attamen huiuſmodi præcepti † executio po-
teſt licitè ſuſpendi, & differri, quoties maius
damnum timetur ex ea, quàm ex dilatione, quæ
fit, donec appareat de vera talis præcepti iuſtitia,
ſecundùm Adrianum, quotlibeto 1.verſ. Pro ſolu-
tione, Dominicus Soto in relect. de ſecreto memb.3.
q 2.concluſ.1. & 2. Nauarr. in cap. inter verba 11.
q.3. col. 53. latè Palatius Rubeus in libello de be-
neficiis vacan. in curia, §.3. §.4. & ſequent. Ce-
nedus in collect. ad Decretales, colum. 3. num. 1.
& 2.

Mandatum enim Principis iniuſtum, ipſo
iure nullum, aut notoriam iniuſtitiam continens,
21 † obtemperandum non eſt, nec exequendum,
text. in cap. ſi dominus, & in cap. qui reſiſtit. 11.
quæſt.3. gloſ. in cap. 2. verbo Principi, & in verb.
Morte, de maioritat & obedient. Marſill. in l. 1.
num.122. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. per l. memi-
nerim, cum ibi notatis per DD. C. vnde vi, &
ex B. Bal. Angel. Roma. & Felin. in locis ibi
per eum notatis, Maranta in ſua diſp.1. poſt pra-
cticam, n.20. & 37. Carrerius in pract. in 3. tract.
de homic. & Aſſi. §. ſequitur ex quibus cauſis excu-
ſetur mandatarius, n.16. vbi alij recenſentur con-
cordantes, Iacob. Nouell. reg.47. fallentia 2. An-
ton. Gomez de delictis, tit. de homicid. n.41. poſt
princip. Petrus à Plaça in epitome delictorum,
lib.1. cap.15. n.25. Roland. conſ. 12. num. 80. &
ſeqq. Nouel. in tractat. ad defenſionem in princip.
num.85. Tiraquel. qui plures congerit in tractat.
de pœnis temper. cauſa 36. à princip. Carrerius in
practic. crimin. in tractatu de homicid. num. 95.
Clarus in pract. criminal. §. fin. q.60. Iacobus de
Graffi. in ſuis deciſionib. lib.1. cap.64. num.11. p.1.
Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 354. à num. 1. &
ſeqq. ampliſſimè Proſperus Farinac. in pract. cri-
min. lib.3. quæſt.97. de pœnis temperan. caſu 1. per
totum, & caſu 2. vbi latiſſimè hinc inde diſpu-
tat, an caſu quo Commiſſarius poſſet ſuperſe-
dere † in executione reſcripti nullius, vel con- 22
tinentis notoriam iniuſtitiam, & reſcribere ad
Principem, puniatur, ſi ita non faciat, vel po-
tius excuſetur à pœna etiam arbitraria.

Quare iuſtiſſimè per præfata iura Canonica,
& Ciuilia deciditur, & mandatur, vt reſcripta
Pontificalia, Regiáque ſuſpendantur, & in eo-
rum † executione ſuperſedeatur, quoties aliqua 23
cauſa ſubſit iuſta, ob quam executio debeat dif-
ferri, donec de inconuenientiis, & damnis, aut
periculis inſtantibus conſultus Pontifex, aut
Princeps de remedio prouideat, reuocando, aut
ſecundam iuſſionem mittendo, æquanimiter &
patienter ſuſtinens iuſtam hanc cauſam ſuſpen-
ſionis, hanc concluſionem ex d. Iuribus dedu-
xerunt, & communiter DD. probatunt omnes,
ſcribentes præcipuè in d. cap. ſi quando de reſcri-
ptis, prout ſunt Abb. antiqui Collectar. Zabarel-
la, Barba. Bellamera, Ioan. Andr. Anan. Imola,
Hoſtienſ. Ancarran. Abb. Panormit. Bald. Feli-
nus, Decius, Rippa, Butrius, Henricus Boich.
Martin Vranus. Et in repetitio. ad dictum text.
Didacus de Sahagun, & Doctor Nauarr. qui
omnes probant, quòd præceptum Superioris,
vbi iniuſtum, durum, ſeu aſperum apparet, nul-
lo modo eſt exequendum, & tenetur illud impe-
diens ſecundam iuſſionem expectare, probant
inſuper Alpharus in collect. num.507. Cardinalis
conſ.142. doctiſſimus Dominus Palatius Rubeus
de beneficiis vacan. in Curia. per totum pulchrè
Azebed. in l.14. ex num.33. tit. 3. lib. 1. Recopil.
Robertus Maranta in diſp.1. num.19. Felin. in cap.
nonnulli de reſcriptis, num. 9. & 14. Didacus Pe-
rez lib 2. tit. 4. l. 29. gloſ. 1. verſic. Vnde contra
prædictum reſcriptum, ex pag.152. Lancelot. Con-
radus in templo omnium iudicum, lib. 1. cap. 1.
§. 5. tit. de præſtantia & potent. Imperator. verſ.
Obedire ei omnes debent, num. 16. fol. 91. Iaco-
bus Menoch. de arbitrariis, caſu 334. num. 6.
Alphonſus Oieda de benefic. incompat. 1. p. cap.
21. num. 5. Ægidius Boſſius in praxi crimin. tit.
de homicidio, ex num. 96. latiſſimè Neuiſan. in
Sylua nuptial. lib. 6. num. 49. Franciſcus Perſona.
de indiciis, q.17. num.8. optimè Couar. practic.
quæſt. cap 35. num.6. & in Regula peccatum 1. p.
in princ. num.5. optimè Ioan. de Segura Daualos
in decreto Iudic. Eccleſiaſtico, 2. p. ca. 5. ex n. 3.
eruditus Hieronym. Portoles in Scholiis ad Mo-
linum in §. conſultatio, ex num.17. latiſſimè Fla-
minius Cartarius de executione ſentent. capta
Bannito in cap. fin. ex num.327. Padilla in l. cau-
ſas, num. 4. C. de tranſactian. Roderic. Suarez
allegation.12. num. 49. & 30. & in l. poſt rem iu-
dicat. caſu 12. per totum, plures referens Balde-
ſius in eius addition. ad leg. Regni, §. eſt alius ca-
ſus notab.12. verſic. Alius eſt euidenter, pag. mi-
hi 100. Iacobus de Graffiis in deciſion. aur. p. 1.
lib.2. cap 10. à num.21. nouiſſimè Ioan. Baptiſta
Fini. de regul. iuris, concl. 53. verſ. Benigniſſima,
Doctor Anguianus de legibus, diſp. 5. per totam,
& nullis ex his allegatis, alios tamen quam plu-
res citant Proſperus Farinac. lib.3. de pœnis tem-
perand. q.97. caſu 2. à n.33. cum ſeqq. & poſt Inno-

cent. dixit Pinell. *in 1. part. rubrica, C. de re-
ſcind. vendit. cap. 2. num. 20. in final. verbis.* Quòd
peccat obediens mandato iniuſto Pontificis,
24 † vel Principis, quando ex tali mandato oriun-
tur ſcandala, vel magnum damnum, ſequitur
Cened. *in collect. ad Decretales 3. in fin. & à prin-
cip.* Barboſa *in collectan. ad cap. ſi quando, de re-
ſcriptis, num. 2.*

Quare vbi adeſt iuſta cauſa ſuperſedendi in
25 executione † reſcripti; non incurri illius cen-
ſuras, probant Abb. *in dict. cap. ſi quando, n. 2.*
Zabarella *quaeſt. 1. num. 3.* Rippa *num. 17.* latiſſi-
mè probat Palatius Rubeus *in libello de beneficiis
vacant. in Curia* per totum, & præcipuè §. 7. &
§. 12. *ad fin.* ita reſoluit etiam Auguſtin. Barboſa
*in collect. ad cap. ſi quando in addition. verſic. Ibi-
dem poſt, num. 3.* Maranta *in diſp. 1. num. 19.* Fe-
lin. *in dict. cap. ſi quando, num. 2. verſ. Per iſtum
text.* vbi ampliat etiam, ſi Papa mandet ſub pœ-
na excommunicationis latæ ſententiæ ex Ancar-
rano, quem allegat, *in conſ. 285. incipit per præ-
dicta ſubtiliter*, &c. ſequitur Proſperus Farinac.
*in praxi crimin. lib. 3. de pœnis temperand. q. 97.
caſu 2. num. 40.* Quia tunc non dicitur non pa-
26 rere, † cum faciat lege permittente, ex d. iuribus,
& quia qui iure contendit non dicitur inobe-
diens, Menochius *conſ. 29. num. 19.* probat etiam
Barboſa *in dict. cap. ſi quando, à num. 3.* & am-
plius in noſtris terminis probant omnes DD. ci-
tati ſuprà *cap. 2.* circa Bullam Cœnæ Domini *à
n. 19. & ſeqq. n. 24. 30. 33. & n. 34.*

Quoniam reuera illæ pœnæ, & cenſuræ con-
27 tra præcisè † non obtemperantes fulminatæ in-
telliguntur, & eos dumtaxat comprehendunt,
qui cum obſtinatione, & inobedientia non adim-
plent, & in propoſito quando ſubeſt legitima
cauſa ſuperſedendi, quod mandatarij ſubditi non
ſunt inobedientes, qui quamuis realiter man-
data non compleant attento tenore verborum;
animo tamen ſuperioris, & eius & iuris menti
ſatisfaciunt, prout ex plurimis Doctoribus &
fundamentis, comprobat Anguianus *de legib.
lib. 1. controuerſ. 5. num. 7.*

Hanc eandem concluſionem exornat magna
28 illa Doctorum † caterua, quorum nomenclatu-
ram in vnum congeſſimus ſuprà *c. 2. à princip.* &
per totum (quos vlterius non recenſeo) qui qui-
dē inter alia fundamenta, hoc hactenus adducto
iuſtificant retentionem litterarum Apoſtolicarū
omni reuerentia, Chriſtiano zelo legitimo fine,
nullo odio nec immodeſtia, ſed ob bonum pu-
blicæ vtilitatis, & quietem Reipublicæ ſpiri-
tualis, Eccleſiaſticæ & temporalis factam per
Regia ſuprema Prætoria, & Tribunalia horum
Hiſpanorum Regnorum iuſtificant, & licitam
aſſerunt exiſtente iuſta, & legitima cauſa ex iis
quæ à iure Pontificio approbatæ ſunt, prout
hactenus vidiſti, & de ſingulis inſuper in cap.
ſequentibus erit accuratè tractandum.

In quibus omnibus cum deficiat intentio
29 Pontificis, vel facti, † quia ipſe non fuit infor-
matus de inconuenientiis tangentibus damnum
publicæ vtilitatis, vt per capita ſequentia latius
videndum erit, ſequitur, vt legitimè intret Bul-
larum retentio, in qua nihil agitur de poteſtate
Pontificis, nec de viribus litterarum ad effe-
ctum decernendi ſuper illis (abſit) ſed duntaxat
de eius voluntate & intentione dubitatur, quod
licitum eſſe latius probat Hieronymus Gonça-
lez *in reg. 8. gloſ. 9. § 2. à num. 69. cum ſequentib.*
Vbi poſt alios, quòd non ſufficit poſſe facere,
niſi intendat, & velit facere, & quod quando
† voluntas, & poteſtas adinuicem repugnant, 30
nihil agitur ex *cap. cum ſuper de officio delegati*,
& aliis Doctoribus. Quæ ſi tales ſint litteræ,
quæ offendant Rempublicam Eccleſiaſticam,
aut temporalem, ex quo non fuit ſua Sanctitas
informatus, nec ſibi de inconuenientiis, &
damnis fuit facta relatio; deficit intentio eius
ex defectu facti, & per conſequens litteræ cor-
ruunt, & nullæ ſunt, eáſque exequi nullo modo
vult nec permittit † Sanctiſſimus. Rota vt per 31
Seraphinum *deciſion. 761.* per totam, & *num. 1.*
ſic ait: *Quia prætenditur gratiam Equitis Gucoq
fuiſſe inualidam ex eo, quòd tempore data dicta
gratia ius fuerit quæſitum fratri Rodulpho vigore
dictæ expectatiuæ, maximè ſtante confirmatione
Apoſtolica, & ideo cum Papa non habuerit ſcien-
tiam iuris alteri quæſiti gratiam ex defectu inten-
tionis corruere*, &c. Et iterum, *num. 9. Ideò
huius iuris ignorantia reddit gratiam nullam ex de-
fectu intentionis, & neceſſarium erat derogare; Re-
gula de iure quæſito non tollendo*, &c. Et ipſe Se-
raphinus *in deciſion. 341. num. 8. & 9.* ibi: *Ex
quo etiam ſequitur, quod renocatio iſtius conſen-
ſus redderet gratiam nullam vſque ab initio propter
defectum intentionis Papæ, qui defectus annullat
gratiam ab initio*, Caſſiodorus *deciſion. 3. de
penſionibus, num. 5.* gratiæ enim à tempore da-
tæ initium ſumit, & propterea tempus illud
attenditur, *cap. ſi ſuper gratia de officio delegat.*
Gigas *quæſt. 22. num. 16. de penſionibus*, Clarus
eſt autem defectus intentionis, quia Papa no-
luiſſet inferre hoc præiudicium Domin. Iulio,
&c. & in *deciſ. 1498. num. 1. & num. 3.* ibi. Et
ideò Gratia corruit ex defectu intentionis, vt
per Geminia. *conſ. 36. in princip. Collectan. in cap.
conſtitutus, quæſt. 5. de conceſſione Præbendæ*, Ru-
man. *conſ. 335.* &c.

Aliam recenſet ipſe 338 in hæc, gratiam
fuiſſe nullam à principio ex defectu intentionis
ſeſetuata generalitate, ſiue euentualitate, & de-
mum 20 *Martij*, eadem deciſio per Dominos
confirmata, præcipua fundamenta deciſionis
fuerunt; primo authoritas Doctorum *in c. cau-
ſámque el 2. de teſtibus*, vbi Gloſſa, Hoſtienſis,
Ioann. Andr. Ægidius, Abbas, Felin. Aretin. &
alij per informantes allegati, Iaſon *in l. 2. n. 2. C.
vt lite pendent.* Antonius de Buttio *in cap. cum
noſtris, colum 2. circa med. verſ. Quia licet Pa-
pa*, & ibi Abb. *ſub num. 9. verſic. Nam motus pro-
prius, de conceſſione præbend.* idem Abbas *in cap.
ad aures, ſub num 5. de reſcriptis, & in cap. cum
olim, num. 15. de re iudic. & in cap. quia circa,
ſub num. 7. de conſanguinitate, & affinitate*, Fe-
lin. *in tractat. quando litteræ Apoſtolicæ, num. 2.
verſicul. Ampliatur, Probus ad Monach. in cap.
ſi motu proprio, num. 6. de præbend. in 6.* Rippa
lib. 2. reſponſ. 1. cap. 28. num. 22. Ricurius *conſ.
116. ſub num. 5. volum. 1.* Et hoc idem, quod
gratia etiam motu proprio ſit nulla ex defectu
intentionis, ſemper renuit Rota *Antiqua, Mo-
derna, & Moderniſſima*, vt per Ægidium *de-
ciſ. 392.* Rota *in antiq. deciſ. 445.* Caſſiodor.
deciſ. 3. de penſionib & Chaſſu. 97. Qui omnes
vno ore dicunt, gratiam etiam motu proprio fa-
ctam eſſe nullam, quando adeſt defectus inten-
tionis, & licet non dicant eſſe ipſo iure nullam;
tamen ſunt etiam aliqui, qui hoc dicunt, ve-
luti Pariſius *conſ. 74. num. 32. lib. 4.* Et hoc idem
videtur

Google

videtur firmare, Caſſiodor. *deciſ.3. de penſion. n.3.*
in fin. &c. & tandem, *num.5.* tradit eſſe nullam
ipſo iure, licet fundet ſe etiam in ſubreptione,
quia in caſu ſuo gratia erat ad partis poſtulatio-
nem, ſed non tollit æquiparationem, quam fa-
32 cit ſubreptionis, † & defectus intentionis, quia
paſſim æquiparant ſubreptionem, & defectum
intentionis, &c. Vbi latè proſequitur, & iterum
Seraphinus ipſe *in deciſ.351. n.26. 29. & 39.* vbi
hæc æquiparatio ſubreptionis, & defectus in-
tentionis, vt vtroque caſu gratia reddatur ipſo
iure nulla.

Et ita pluries tenuit Rota, vt conſtat ex Ale-
xandro Ludouiſio *deciſ.164. à n.7.* ibi. Præſer-
tim quia Papæ non fuit narratus huiuſmodi de-
fectus, nec intellexit præiudicium quòd infe-
rebatur Domino Paulo Emilio, ſi eius obliga-
tio deberet ſortiri effectum, propterea non eſt
dicendum confirmationem operari, quod non
loquitur, & fuit omnino alienum à mente, &
intentione confirmantis, ex latè adductis *in Ro-*
mana Secretaria 10. *Aprilis* 1592. *coram Reue-*
rendiſſimo Patriarcha; in qua etiam fuit dictum,
33 † clauſulas quantumuis prægnantes, & cuiuſ-
cumque generis non tollere defectum intentio-
nis, nec contra eam operari, quod fuit etiam
reſolutum, *in Mediolanen. fructuum 24. eiuſdem*
menſis, coram Illuſtriſſimo Cardinali Blancheto,
&c. Plures ad id Rotæ deciſiones, quòd defe-
ctus intentionis vitiet gratiam, refert Mareſcot.
variar. reſolut. libro 2. c.18. à n.47. Et quod clau-
34 ſula motu proprio † non tollat defectum inten-
tionis, probant Felin. *in cap. ſi propter, verſ. Et*
finaliter, de reſcriptis in 6. Ioannes Andræas *in*
cap. ſi motu proprio, in principio, de præbendis in 6.
Abbas *in cap. quia circa, verſic. Sed quæro, de con-*
ſanguinitate, & affinitate, Imola *in cap. manda-*
tum, verſ. Et ex prædictis, de reſcriptis, & in l.
quidem conſulebant, verſ. Et ſimiliter, Aretinus
in cap. cauſámque el 2. & ibi Felinus *de teſtibus*,
Ægidius *deciſ.392. & deciſ.475.* Milles *in Reper-*
tor. gratia ſi eſt impetrata, Felin. *in cap. cæterum,*
verſic. Septima reſtrictio. de reſcriptis, & in cap.
conſtitut. verſ. limita quarto, eodem tit. Alexan-
der *in conſ.215. volum 7.* Socinus *conſ. 115. n. 2.*
& ſequentib. volum.3. & conſ.220. verſ. Non ob-
ſtat, volum.3. Curtius Senior. *conſil.35. num. 36.*
& ſequentibus, & conſil.50. num.154. Martin. de
Lauden, *in tractatu de priuileg. & reſcriptis, con-*
cluſ. 61. Vitallin. *in tractat. clauſula, verſicul.*
Clauſula motu proprio, Ruinus *conſ.123. num.19.*
volum. 3. Rebuffus *ſuper concordant. in vltimo*
effectu, verſicul.8. non tollit, Pariſius *in conſil.82.*
num.66. vol.1. & conſ.74. num.23. vol 4. & con-
ſil.79. num.22. eodem volum. & conſ.74. num. 76.
volum.1. Anton. Gabriel. *commun. concluſ. tit. de*
clauſulis, concluſ 2. à num.18.

Vbi *num.19.* quòd nec operatur hæc clauſula
35 (*motu proprio*) contra † præſumptam, vel veri-
ſimilem voluntatem concedentis, Cardinalis
in Clementin. ſi Romanus, in 2. quæſt. de præben-
dis, Antonius de Butrio *in cap. cum in noſtris,*
& ibi, Abb. *num.19. de conceſſione præbend.* Abb.
in cap. cauſamque el 2. in quæſt.2. de teſtibus, Bar-
ba. *in cap. ad aures, num. 36. de reſcriptis*, Car-
din. *conſil. 96.* Ægidius *conſil. 392.* Felin. *in cap.*
ad aures, verſicul. Quantus caſus, de reſcriptis,
Selua *de beneficiis, 3. part. quæſt. 12. verſicul.*
Quintus caſus, Gigas *in tractatu de penſionibus,*
quæſt. 29. num. 5. & quæſt. 9. num. 6. Caſſiodor,
deciſ. 3. de penſion. num. 4. Ruinus *conſ. 98. vo-*
lum.4. Marian. Iunior. *in conſ.77. num 104. vo-*
lum.1. & aliter ampliat Anton. Gabriel. vbi pro-
ximè, *num.21. & ſequentibus, & num 23.* Quòd
Papa debet eſſe plenè informatus, vt non adſit
defectus intentionis.

Et poſt Cardoſ. Vincent. de Franch. Flamin.
Pariſ. Ioann. à Coebier, Monetam, Farinace &
alios, necnon Rotæ deciſiones † de hoc defe- 36
ctu intentionis, latiùs tractat Auguſtinus Bar-
boſ. *in tractat. de clauſulis, clauſ. 79. à num. 47.*
cum ſeqq.

Et hinc eſt quòd exceptio defectus intentio-
nis, & facti † non cenſeatur reiecta à ſtatuto 37
reiiciente omnes exceptiones; ſecundùm De-
cium *in cap. ex parte el 2. num. 85. de officio de-*
legati, Bald. *in l. peremptorias, num. 27. & 38.*
C. ſentent. reſcin. non poſſ. & in l. ſancimus, C.
de donationibus, & in l. in rebus in fin. C. de iu-
re dotium, Alexander. *in l. qui ſe debere, num.1.*
ff. de condit. cauſa data. vbi Iaſſ. *num. 6.* Afinius
in practic. §. 31. cap. 47. Menoch. *in tractat. de*
præſumpt. lib.2. præſumpt. 48. num. 37. Felinus
in rubric. de exception. num. 7. Couarruuias *in*
cap. poſſeſſor. in 1. part. relect. num. 4. in fin. de
regul. iur. in 6. Alexand. *in additionibus ad* Bart.
in l. 1. parui. num. 7. littera A. verſicul. Adde
quod, ff. quod vi aut clam. Sardus *conſil. 186.*
num 26. lib.2. Cumian. *ſuper ritibus magn. Curi.*
cap. 26. num. 39. Beroius *in cap. item cum quis,*
num. 19. & 20. de reſtitut. ſpoliat. Guido Pap.
in tractat. de compulſoria. litter. quæſt. 9. Remi-
nald. Iunior. 41. *num. 4. lib. 1.* Purpuratus *in*
l. 2. §. creditum, num. 19. & 10 ff. ſi certum pe-
tatur, Millanenſ. *deciſ. 3. num. 27. & deciſ. 2.*
num. 169. & 170. & deciſ. 8. num. 45. lib. 2, vbi
dicit, quòd iſta exceptio non cenſetur reiecta,
etiam † per pactum de non apponendo, & quod 38
admittitur contra executionem, ſequitur Ca-
rolus de Graſſis alios referens *in tractatu de ex-*
ceptionibus, except. 26. num. 1. & 2. Cumian.
ſuper *dict. Ritu, cap.40. num.231.*

Et ratio huius doctrinæ bene quadrat huic
retentioni, quia hæc exceptio † defectus in- 39
tentionis, & facti non eſt propriè exceptio,
ſed potiùs defenſio, ideò non comprehendi-
tur in ſtatuto loquente, & excludente exce-
ptionem, Paulus de Caſtro *in l. 2. ff. de exce-*
ptionibus, Bald. *in dict. l. peremptorias, column.*
penult. C. ſentent. reſcindi non poſſe, Petrus
Calefac. *in repetition. l. iuris gentium, num. 66.*
ff. de pact. Cumia. *in dict. Ritu. dict. capitul. 16.*
num. 4. Carolus de Graſſis *dict. except. 26.*
num. 3. qui *num. 4.* ampliat, vt nec † etiam 40
comprehendatur in ſtatuto denegante defen-
ſiones, ex Alexandro *in l. qui ſe debere, num. 1.*
& ibi, Iaſſon. *num.6. ff. de condition. cauſa data.*
Beneintend. *deciſ. 67. in fine*, Menochio *dict.*
præſumption. 48. num. 37. Bertachin. *in reperter.*
in verbo defenſio, num.13. Cumia. *ſuper dict. ca-*
pitul. 40. Ritus num. 231. vbi allegat *Prouincia-*
lem, & videndi ſunt Aret. & Doctores *in l. cum*
ſeruum, C. de ſeruis fugitiuis, Maur. Burgen. *in*
tractatu de laudemi, part.3. inſpection.40. num.116.
Millanenſ. *deciſ.2. num.156.* Fuluius Pacianus *in*
tractat. cui incumb. onus prob. negat. 1. part. cap. 66.
num.70. & ſeqq.

Et eſt defenſio, & exceptio intentionis, &
facti tam priuilegiata, quod etiam poſt termi-
num † datum à Iudice ad opponendum omnes 41

exceptiones, hæc poteſt opponi, Parianus
vbi proximè, *num.* 73. poſt Bald. *in l. in. rebus,*
num. 26. *C. de iure dotium*, Iaſſ. *in l. qui ſe debe-
re, ff. de condit. cauſa data*, Felin. *in Rubr. de
except. num.* 7. Graſſis *dict. exception.* 26. *n.* 6.

Nec non hæc exceptio defectus intentionis,
41 & facti, eſt vna † ex illis, quas Iudex etiam
parte non opponente tenetur ſupplere, Gloſſa
in cap. 1. *in verbo Defenſionis, de litis conteſtat.
in* 6. *Speculator. in tit. de exceptionibus*, §. 1. *n.* 4.
Iaſſon. *in dict. l. qui ſe debere, num.* 6. *ff. de con-
dit. cauſ. data*, Bald. *in l. ſi conſtat, num.* 3. *C.
de compenſationibus*, Fuluius Pacian. *in pract.
probatio negat.* 1. *part. cap.* 68. *num.* 80. Petrus
Surdus *conſ.* 186. *num.* 26. *lib.* 2. Alexand. *conſ.* 83.
num. 10. *lib.* 5. Cumia. *ſuper Ritib. magnæ Curiæ,
cap.* 41. *num.* 39. Graſſis *dict. except.* 26. *num.* 7.
vbi poſt alios, quòd habens hanc exceptionem
non tenetur ex parte ſua aliquid probare.

Et quæ ſit hæc exceptio intentionis, & facti,
43 & ad eius † intelligentiam, vide vltra deciſio-
nes Rotæ ſuperius adductas, Afflict. *ſuper Conſt.
Regni, lib.* 2. *Rubric. de non retard. litis conteſtat.
num.* 3. Petrum Surdum, *dict. conſ.* 186. *num.* 26.
Millanenſ. *deciſ.* 2. *num.* 113. *& deciſ.* 9. *num.* 83.
& deciſion. 15. *num.* 19. *lib* 2. qui alios allegant.

Senatus igitur in hac retentione litterarum
44 Apoſtolicarum tantum inquirit, & ſequitur
intentionem Pontificis, quæ omnino deficit in
litteris ab eo impetratis ex ſuggeſtione, in qui-
bus concurrit aliqua ex legitimis cauſis, de qui-
bus in hoc capite, & in quatuor, ſeu quinque
ſequentibus, cùm in eis adſit damnum publicæ
vtilitatis, de quo Summus ipſe Pontifex infor-
matus non fuit, nec ſibi facta relatio, vel ſal-
tem integra, & cum deficiat omnino eius vo-
luntas, & intentio, iuſtum eſt, vt cum tanto
damno, & pernicie publicæ vtilitatis non exe-
quantur, cum vti nullæ, ipſo iure executionem
non remorantur ex ſuperius deductis, ac pro-
pterea dum inſtruitur, & de veritate, ac inconue-
nientiis informatur Sanctiſſimus; detinentur in
Senatu dictæ litteræ, ne inſuper temerè cum
ſcandalo, & de facto eas exequatur Iudex.

Quòd ſi tam iuſtus prætextus attentè fuiſſet
45 † à miniſtris Curiæ Romanæ recognitos, non
eſt credendum, tam ægrè laturos hunc ſalubrem
recurſum; putant enim in Senatu hoc Regio
tractari de viribus litterarum ad effectum deter-
minandi in negotio principali, (abſit) cum ſo-
lum deducatur, & tractetur in Senatu de cauſa
ſcandaloſa Reipublicæ, & de violentia, vt in-
terim detentis litteris per ſupplicationem in-
ſtruatur, & informetur Sanctiſſimus, quòd &
ipſe permittit in ſimilibus cauſis iuxta iura in
hoc capite citata, & in ſequentibus citanda,
quod eius miniſtri litteras huiuſmodi expedien-
tes ægrè ferunt (*iuxta l.* 25. *tit.* 3. *lib.* 1. *Reco-
pilation.* in illis verbis: *Porque qualquiera coſa
que ſe proueyere por ſu Santidad, y ſus miniſtros,
en derogacion de las coſas ſuſodichas.*)

Sed hic eſt defectus humanæ naturæ noſtræ,
46 nollentis † audire id, quod contra ſemel appre-
henſum, & reſolutum eſt, tendit, vt dicit San-
ctus Sixtus III. *in epiſtola de malis Doctoribus.
Habet enim hoc conditio humana natura, vt aliud
nolit audire, quàm animo decreuerit exercere.*
47 Difficilis † res eſt, fateor, & acerbum ſuade-
re Principi, id quod vtilius eſt, & magis con-
ducens Reipublicæ, vt rectè conſiderauit Cor-
nelius Tacitus *lib.* 17. dicens: *Suaderi Principi,
quod oporteat, multi laboris aſſentio erga Princi-
pem quemcumque, ſine affectu peragitur.* Saluſtius
*ad C. Cæſarem, de Republica ordinanda. Scio ego
difficile atque aſperum factu ſit, Conſilium dare
Regi, & Imperatori*; rationem dedocimus, ex
Solon apud Diogenem Laertium, *Principi non
dulciora, ſed optima ſunt conſulenda.*

Sed hanc humanam conditionem naturæ no-
ſtræ facilè domant † Chriſtiani Principes; & 48
præcipuè Sanctitas & Chriſtiana charitas S.
Apoſtolicæ permittentis conſuli damna, &
ſcandala, quæ ex ſuis iuſſibus importunè, &
ſubreptitiè extortis oritura timentur in Repu-
blica, & patienter ſpectantis, atque ferentis eo-
rum ſuſpenſionem ad effectum conſulendi, prout
ex adductis in toto hoc cap. & in §. ſequenti,
clarè demonſtratur, atque apertiſſimè Pontifi-
cum intentio detegitur.

§. VNICVS.

Secunda Iuſſio poſt priorem in Senatu retentam ab eadem Sede Apoſtolica emanata, quando, & qualiter operetur.

SVMMARIVM.

*Diſputatio ſacrilega de poteſtate Vicarij Chriſtia-
na imaginatione abeſt, num.* 1.

*Papa poteſtas nullis legibus, aut regulis coarctatur,
num.* 2.

Papa facit vnum Conſiſtorium cum Deo, n. 3.

*In retentione Bullarum non diſceptatur poteſtas,
ſed voluntas Papæ, quæ certe eſt nolle aliquid di-
ſponere in perniciem Reipublicæ ſpiritualis, aut
temporalis, num* 4.

*Iuſſione ſecunda adueniente à Papa per iuridicos
tramites obtenta, informato de inconuenientiis
obtemperanda erit, num.* 5.

*In adimplemento ſecundæ iuſſionis poſt litterarum
retentionem factam à Senatu variant Docto-
res, num.* 6.

Couarruuias *inſinuat nunquam admittendas litte-
ras in derogationem iuris patronatus, num.* 7.

*Bulla Adriani refertur, qua immunes ſunt Reges
Hiſpaniæ à cenſuris quibuſlibet non parentes
litteris in derogationem iuris Regij patronatus,
num.* 8.

*Retentionis Bullarum recurſus originatur à iure na-
turali, num.* 9.

*Pontifex ſemel etiam informatus de inconuenientiis
litterarum retentarum ſimiles duplicans adhuc
retinendas, cum non à mente eius, ſed ab officia-
lium negotiatione procedere praſumi firmat
Minchaca, num.* 10.

*Litterarum damnum publici regiminis ſuper mate-
ria, qua Princeps nequit diſponere, etiam ſe-
cundò, & tertiò miſſas non exequendas firmat
Angnianus, num.* 11.

*Retentionis recurſum poſtulare non debet Fiſcalis
animo impediendi executionem litterarum, ſed
ſupplicandi Sanctiſſimum, vt inſtructus proui-
deat quod magis Reipublica Eccleſiaſtica con-
ueniat, num* 12.

*Pontifici iterum, atque iterum mandanti, quod repu-
gnat Reipublicæ, iterum replicari, cum non fiat ad
contentionem obdureſcere, ſed veritatem ſtu-
dioſius*

dioſius indagare aſſirmat Zaballos, num.13.

Abraham, Iob, & Moyſes Deo replicare, & argumentari in pluribus Sacra Scriptura locis legimus, num.14.

Si Papa informatus ſecundam mittat iuſſionem, poſſe ſecundo ſupplicari, & interim ſuſpendi executionem, donec tertia accedat iuſſio, firmat Pater Henriquez, num.15.

Si in ſecundi iuſſione nouum aliquod grauamen addatur ex falſa informatione, admitti poſſe in re graui tertiam ſupplicationem, aſſerit Pater Henriquez, num.16.

Author non admittit abſolutè obſeruationes Doctorum circa ſecundam, aut tertiam iuſſionem, ſed cum fœdere diſtinctionis, num.17.

Supplicatione à litteris interpoſita legitimè, & cum partis citatione proſequuta ſecunda iuſſio à Papa obtenta, regulariter obtemperabitur in Senatu, num.18.

Iura permittentia ſuperſederi in litterarum executione ad effectum reſcribendi, & expectandi ſecundam iuſſionem, nullam faciunt mentionem de tertia, num.19.

Bullarum executio ſuſpenditur quando ex iuſta præſumitur extorta voluntas Principis, quod durat donec de libera voluntate appareat, n.20.

Quando clare conſtat de Principis iam inſtructi, & informati intentione, velle etiam iniuſtum mandatum exequi, obtemperandum erit, num.21.

Prima littera habentes clauſulas, ex quibus apparet libera voluntas Principis exequenda ſunt, quia habent vim ſecunda iuſſionis, num. 22. & declaratur, num.34. & ſequentibus.

Impetrans (cuius littera fuere in Senatu retenta) ſi ſecundam iuſſionem obtineat non citato ſupplicante, adhuc in Senatu detinendam, num.23.

Verba Bulla Cœna (legitimè proſequantur) ponderantur, num.24.

Legitimum dicitur, quòd à lege approbatur, & ſecundum eam fit, ibidem.

Informatio Senatus, qui bullas retinuit, neceſſaria eſt in ſupplicationis proſequutione, n.25.

Papa non legitimè inſtructo de inconuenientiis, ex quibus ſua littera ſunt retenta, ſecunda iuſſio in idem incidit inconueniens, & defectum, n.26.

Nihil volitum, quin præcognitum, num.27.

Profeſſionem nullam non ratificat exercens actus profeſſi, dum eſt ignarus cauſa nullitatis ſua profeſſionis, num.28.

Ordines metu aſſumptos ratificat non ordinatus per eorum exercitium dum adhuc latebat, num.29.

Quia primus conſenſus qui nullus fuit videtur perdurare, nec dum eſt ignorans denuo conſentit, ſed in virtute prioris conſenſus nullius agit, num.30.

Papa dum non eſt inſtructus, & certus de inconuenientiis primarum litterarum (quas Senatus retinuit) ſecundam concedens iuſſionem denuo non conſentit, ſed virtute prioris conſenſus agit, idem continentis inconueniens, num.31.

Ad ſecundam iuſſionem obtinendam debet conſueta iuris forma ſeruari, num.32.

Supplicari poſſe Sanctiſſimum ſemel, & iterum quando littera continent damnum Reipublica ſpiritualis, & temporalis, & ſcandalum timeatur, num.33.

Littera Principis ſi contineant damnum intollerabile, & irreparabile, tutius eſt ſecundo replicare, & expectare tertiam iuſſionem, num 34.

Clauſula (non obſtantibus, &c.) in reſcripto appoſita habet vim ſecunda iuſſionis, num.35.

In reſcripto Principis habente clauſulam (non obſtante ſcandalo) nihilominus ſuperſedendum ad effectum reſcribendi Principi, num. 36. & ſequent.

Reſcriptum continens ſcandalum contra Rempublicam, non exequendum, adeo vt nec ſecunda iuſſioni obtemperetur, num.37.

Secundam iuſſionem in derogationem Iuris patronatus Regis, aut laicorum retinet Senatus, n.38.

Pontifex non vult ita durius agere contra Regem per tres Iuſſiones, cum eius non ſit intentio Regis, aut Regni iuribus, & conſuetudinibus derogare, num.39.

Papa non impedit Regem hac Regalia vti, ſed in genere hortatur & terret, ne miniſtri per abuſum excedant, num.40.

Ex derogatione iuris Regij patronatus maximum poteſt timeri ſcandalum vitandum omnino, num.41.

Conſuetudo vetuſtis, ex qua Princeps confert beneficia, tolli non debet, quando timetur ſcandalum, num.42.

Cenſura non publicanda in Regem, quoties timetur ſcandalum, refertur caſus Zabarella, n.43.

Supplicari iterum Sanctiſſimum poſſe à ſecunda, & vlteriori iuſſione in derogationem iuris ſtrangerij ob vniuerſale ſcandalum, num.44.

Pontifex ſemel informatus à Senatu de inconuenientiis Reipublica ſuarum litterarum non ſolet ita durius agere, vt aliam mittat iuſſionem, num.45.

Pontifex, vt paſtor vigilans ſemper ſuos ſubditos inuitat ad pacem, non vultque aliquem vim pati, num.46.

Pontifex ſemel informatus de damno Reipublica non dubitat remedium adhibere, nec aliud verendum de ſuo paternali amore, ad quem nos inuitat pro reparatione damni ex ſuis litteris, & decretis orti, num.47.

Mirabilis text. in cap. nos ſi incompetenter 2. q. 7. & alia ſingularia iura ponderantur in propoſito, num.48.

Litteras Principis ex iuſta cauſa ſuſpenſas certiſſimè de ea, & de damno, exequendas inſuper non mandat Princeps, num.49.

Princeps facile corrigit, qua iniuſtè mandauit damno cognito, num.50.

Sapiens timet, & declinat, ibidem.

Sapiens audiens ſapientior erit, ibidem.

Plura iura recenſentur, in quibus Princeps pollicetur corrigere, qua ipſe malè informatus decreuit, adhibitis perfectioribus conſiliis, ibidem, & num. ſequentibus.

Diuerſa iubere non procedit ex leuitate Principis, ſed ex vtilitate Reipublica, num.51.

Dei incommutabilem naturam pro miſericordia mutaſſe, & temperaſſe ſuam ſententiam ſæpè in ſacris litteris legitur, num.52.

Senatus Regius ſemper eſt vigilantiſſimus in Reipublica ſalute, & humili reuerentia non de facili cauſam retentionis examinat, num.53.

Supplicatio eſt actus humilitatis, ibid.

Verè obtemperat, qui litterarum Apoſtolicarum executionem iuſtè ſuſpendit, ibidem.

Pontifex ob grauitatem tanti Senatus ſibi notam, illius ſupplicationi, & informationi acquieſcit, num.54.

Cap. veniam 35. q. 9. Mirabiliter ponderatum in propoſito, num.55.

Sedes Apoſtolica nonnulla rationabiliter ordinat, quæ ſuadente ſubditorum vtilitate conſultius reuocat, num. 56.

Ob euidentem vtilitatem, vel vrgentem neceſſitatem quandoque ſtatuta variantur humana, num. 57.

Pontifex ad relationem tanti Senatus damna delet, certus aliter non moueri, quàm publica poſcit ſubditorum ſalus, num. 58.

De Senatus Regij authoritate, ſcientia, & experientia, de eius fideliſſima relatione, & quanta ſit ei fides danda, plurima iura ponderantur, num. 59. *& ſequentibus*.

Senatores patres Principis ſunt, à quo vt patres venerantur, num. 60.

Senatus pars corporis Principis eſt, & inter eius membra numeratur, num. 61.

Senatorum ſcientia, eſt officium ciuilis intelligentia, num. 62.

Senatus nihil proprius, quàm omni vigilantia curare de bono publico, num. 63.

Senatores ſunt electi tam doctrina legum, quàm experientia pollentes, num. 64.

Principi (quem Senatus repræſentat) aſſerenti de timore ſcandali, inconuenientiis ſtatur, & creditur de iure, num. 65.

Iuſſio ſecunda, vlteriorve ad hæc Regna non ſolent expediri, vel quia partes timent expenſas in proſequutione ſupplicationis, vel agnoſcentes, quanta ſit fides adhibenda fidentiſſima Senatus relationi, num 66.

Impetrans ſecundam, vel tertiam iuſſionem, proteruè, & temerè agit expoſitus priuationi naturalitatis, & incapacitati obtinendi beneficia in his Regnis, num. 67.

Impetrans proteruè ſecundam, aut tertiam iuſſionem, præſtat cauſam ſeditioni, ac turbationi pacis publica, qui, vt ſeditioſus, expelli poteſt à Regno, num 68.

Publicus rerum ſtatus ſæpius ex priuato turbatur, priuatâque iniuſtitia cauſatine publicam perducit perniciem, num. 69.

Papa placet, vt iterum, atque iterum ſibi replicetur, & arguatur circa damnum Reipublica, vt veritas clarius luceat, & num. 70. *ſeqq.*

Pro æquitate ſeruanda iuſti Principes ſibi patiuntur contradicere, num. 71.

Principes debent permittere Conſiliariis liberè iudicium ſuum proferre, ne deterriti verum taceant, num. 72.

Abuſibus reſiſtere maximè laude dignum eſt, num. 73.

Supplicare ſæpè Pontificem à litteris in perniciem Reipublica licet, num. 74.

Per replicationem, & argumenta veritas clarior patet, num. 75.

Mores gentium agnoſcere imperantibus conducibile eſt, num. 76.

Papa non poteſt ab alio, quam à Senatu Regio certus reddi de damno Regni, num. 77.

Æquius eſt, vt vnus Princeps multorum ſequatur conſilium, quam, vt multi vnius voluntatem, num. 78.

ABsit ab imaginatione Chriſtiana ſacrilega diſputatio de Summi
1 Pontificis † (totius Orbis Paſtoris, Vicarij Chriſti, vices eius gerentis, qui omnia poteſt, caput vniuerſale) Poteſtate, iuxta text. *in l. diſputare de crimine ſacrilegij*, Crauetta *conſ.* 141. *num.* 2. Coſta *conſil.* 19. *num.* 24. Eius enim poteſtas controuerti non poteſt, Bertetus *conſ.* 134 *n.* 36. Bardellus *conſ.* 136. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 156. *num.* 2. Coſta *dict. conſil.* 19. *num.* 4. Petra *de poteſtate Princip. cap.* 1. Natta *conſ.* 625. *num.* 2 Buttrius *de Princip. num.* 70. Giurba *conſ.* 49. *num.* 1. & 2. Quia Papæ † poteſtas nullis legibus, aut 2
regulis coarctatur, Grammaticus *conſ.* 1. *num.* 23. ad finem deciſionum ſuarum, & facit † vnum
conſiſtorium cum Deo, Hieronym. Gonçalez 3
in Regula de menſib. & alternat. §. 1. *proœmiali*, vbi multa congerit de poteſtate omnimoda, & abſoluta Pontificis, cuius Breuia, reſcripta, & mandata ſumma reuerentia, obedientia, & humilitate recipienda, & obedienda ſunt, ſecundùm Hieronymum Aluarum *in tractatu de poteſtate Princip.* 1. *part. num.* 123. & 2. *part. num.* 137. & 149. Lælius Iordanus *in tractatu de Romana Sedis Origine, cap.* 12. *num.* 23. Michaël de Aninio *in tractatu de vnitate Ouilis, & paſtoris*, c. 29. *ex num.* 9. Turrecremata *in ſumma de Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 37. Petrus Amonte. *in tractatu de poteſtate Principis, rubrica de poteſtate, præſtantia, & excellentia eius, ex num.* 7. *cum ſequentibus*, Victoria *in relectione* 4. *de poteſtate Papæ, & Concilij, propoſitione* 16. vbi congerit quam plurima, & Fuluius Pacianus *in conſ.* 80. *ex num.* 16. cum multis ſequentibus, & *in conſil.* 123. *ex num.* 86. *volum.* 1. Petra *de poteſtat. Princip. c.* 8. & *cap.* 19. vbi latius, Maſtrillus *de Magiſtratibus lib.* 1. *cap.* 2. per totum.

In hac igitur litterarum Apoſtolicarum retentionis cognitione, † nunquam diſceptatur, 4
nec dubitatur de Summi Pontificis poteſtate (abſit) ſed de eius voluntate dumtaxat, cum certa ſit, nolle aliquid diſponere in pernitiem Reipublicæ ſpiritualis, Eccleſiaſticæ, aut temporalis, æquo animo permittentem ſuarum litterarum executionem ſuſpendi, donec de legitima ſuſpenſionis cauſa, & inconuenientiis conſultus, vel reuocet, vel ſecundam mittat iuſſionem, ad hunc dumtaxat finem ſua Sanctitas hoc permittit; vt ampliſſimè hactenus dictum fuit à principio huius capitis tantorum Iurium caterua, quam meritò exornant tanti
Doctores in comprobationem citati inſequen- 5
tes intentionem iuris, & finem ſuſpenſionis approbantes. Quare adueniente † ſecunda Pontificis Maximi iuſſione legitimè, ac per iuridicos tramites obtenta mandantis, vt prior iuſſio exequatur, humiliter quidem obtemperanda erit iuxta præfata iura ſuperius adducta, & in vnum congregata à principio huius, *cap.* 3.

Sed quia in re hac quantum attinet ad com-
plementum ſecundæ † iuſſionis; adhuc varios 6
viderim Doctores; ideò cunctanter inſiſtendum, & accuratè vlterius examinandum, ne quid illicitè, indecénſve contra ius fieri contingat.

Nam Dominus Præſul Couarruuias *practicarum quæſt. capitul.* 36. *num.* 3. ad principium,
† dum loquitur de retentione Bullarum, in de- 7
rogationem iuris patronatus laicorum, inſinuat abſolutè vnquam admitti huiuſmodi derogationes in hæc: *Apud Hiſpanos minimè derogationes iſtæ admittuntur, nec admitti conſueuere: imò ipſa Suprema Regis Tribunalia, & qui regio nomine illic iuſtitiæ miniſterio præſunt, ſtatim Apoſtolicas litteras examinantes propter publicam vtilitatem earum executionem ſuſpendunt, earumdem vſum grauiſſimis*

niſſimis pœnis , & comminationibus interdicentes; idem apud Gallos fieri teſtantur Petrus Rebuffus *in prax. beneficiorum , 3. p. Signatura in verbo, Necnon iure patronatus, num.* 12. & 37. idem Rebuffus *in tractat. de nomination. q.* 15. *n.* 2. &c.

Cui & quidem conſonat *Bulla Adriani VI.*
8 dum loquendo † de iuris patronatus Regij derogatione, per litteras Apoſtolicas facta, ita ait: *Voſque, aut dictos Succeſſores veſtros, ſeu veſtrum aliquem illis nullatenus parere debere, & ob non paritionem huiuſmodi aliquas etiam in eiſdem litteris contentas cenſuras, & pœnas nullatenus incidere poſſe*, &c. Quam Bullam ad litteram adduximus *in tractat. de Regia protectione, 3. part. capitul.* 10. *à num.* 10. ponderando illa verba (*nullatenus parere debere*) quæ ſecundam, & vlteriorem iuſſionem excludunt, & abſolutam retentionem clarè oſtendunt.

Ferdinandus Vazquez Minchaca vir doctiſſimus magis reſolutiuè, & apertius fuit loquutus *in lib.* 1. *controuerſiar. illuſtrium, cap.* 41. qui
9 † poſtquam *à num.* 19. latè comprobauit hanc litterarum Apoſtolicarum retentionem ex principio debitæ defenſionis à iure naturali originato, *à num.* 24. infert ad iuſtam hanc Bullarum retentionem ob legitimam cauſam violentiæ factam à Senatu, vt Summus Pontifex de inconuenientiis informetur, *in num.* 26. ad noſtrum propoſitum ſic quærit in hæc: *Quid autem ſi Sum-*
10 *mus Pontifex, † etiam poſtquam ad eum reſcriptum eſſet, rem illam non correxiſſet, & Bullas duplicaſſet? Certè etſi ſimiles duplicaſſet, idem adhuc dicerem, quia ſemper id ab eius mente alienum intelligerem, & officialium inclinatione perpetratum, vel eo, quòd ipſe nullum habeat ſuperiorem, ſed ſit omnibus eminentior, inque vim iuriſdictionis nullus poſſit factum eius corrigere: tamen in vim naturalis defenſionis nullus eſt, qui non poſſit, quinimò debeat, & teneatur reſiſtere vim inferenti, aut iniuriam, & auxilium patienti vim, aut iniuriam, gradatim tamen; nam primum hæc cura pertinet ad Magiſtratus, quibus impeditis, vel non volentibus, reliquis quoque priuatis hominibus hanc ad rem patet aditus, & ita ſunt intelligenda, & defendenda leges Hiſpanæ hac de re loquentes*, &c. Hactenus Minchacæ reſolutio.

11 Eodem pariter ferè modo † loquutum fuiſſe Doctorem Anguianum *in tractatu de legibus controuerſ.* 5. *num.* 65. in hæc: *Ex quibus manifeſtè deducitur quantum interſit mandata Principum eſſe iuſta, & rationi, rectaque Reipublicæ adminiſtrationi conſentanea, aliàs enim, ſi fuerint iniuſta, & ſuper materia ſuper qua Princeps ipſe ex defectu poteſtatis diſponere nequeat, & auferre inconuenientia, quæ probabiliter timentur, nullatenus erunt exequenda, etiamſi per primam, ſecundam, & tertiam iuſſionem dimanauerint.*

Etenim cum omnia mandata Principum ob defectum voluntatis, & poteſtatis corruere poſſint, atque deficere, ſicuti quando præcipit aliquid prima ſimplici iuſſione, quia probabiliter credimus, ſi præceptum ſit tale, quòd ſine ſcandalo non poſſit adimpleri, defeciſſe eiuſdem Principis voluntatem, eo quæſito colore poſſumus, & debemus in executione ſuperſedere; vt latius tradidimus in præcedentibus: ad eundem modum, ſi deficiat in Principe poteſtas, quia præcipit aliquid, in quo non poſſit diſponere, nec ex vi ſua diſpoſitionis iniuſtitiam, & peccatum tollere, vtique non erit illi vllo modo obtemperandum; vt iuſtè conſiderarunt, & philoſopharunt, Felinus & plures alij *in dicto cap. ſi quando, de reſcriptis*, Decius *in dict. cap. cum teneamur, num.* 4. vbi Abbas *& communis Schola*, & poſt eos Couar. *in d. cap.* 5. *cum pluribus aliis ab ipſo relatis.* Hæc Anguianus.

Hieronymus de Zeballos autem † in re hac 12
apertè etiam, & intrepidè loquutus fuit, *in practicar. communem contra communem, q.* 899. *à num.* 291. *lib.* 3. qui *à num.* 294. in hæc: *Quid fieri debet à Regio Fiſcali, non animo, nec intentione impediendi executionem litterarum Apoſtolicarum, ſed vt informetur Pontifex Maximus, vt melius inſtructus de precibus ſupplicationis prouideat illud, quod magis Sedi conueniat, & ſacroſanctis Decretis Concilij, & ſic Regij Conſiliarij, cum Pontifex interloquitur, non debent illius Decreta impugnare, ſed qua debent, decentia, modeſtia, ac reuerentia ſuam accommodatius proferre ſententiam, quia text. in cap. ſi quando, de reſcriptis, vt quando reſcriptum Papæ videatur repugnare legibus, expectetur ſecunda iuſſio, vt ipſi Principi, ſi ita res poſtulet, Magiſtratus poteſt replicare, quando negotium publicæ vtilitati manifeſtè aduerſatur, vt in Authentic. de mandatis Princip. §. deinde, vbi gloſſa verbo, Nuntians, l. ſi vindicari, C. de Pœnis, in tantum quod etiamſi Princeps, & Pontifex iterum vrgeant, dum non animo illud impugnandi, ſed veritatem facilius inueniendi, † poterunt Conſiliarij iterum, atque iterum reſpondere, & rationes quæ obſtant moderatè* 13
refutare, cum hoc non ſit ad contentionem obdureſcere, ſed ad veritatem ſtudioſius indagare, cum veritas aliquando lateat, & in profundo abſtruſa ſine argumentis, & ſine diſputationibus difficulter comprehendi poteſt. Cuius rei exempla in ſacris litteris extant. Geneſis 18. Exodi 32. Num. 14.
Iob. 10 & 13. *Vbi † Abraham, Iob, & Moyſes, & alios Sanctos viros, ita plerumque cum Deo cauſas egiſſe, vt aliquando argumentarentur, obſiſterent, & rationibus quodammodo conuincere tentarent*, &c. Hactenus Zeballos. Quòd latius exornatur *ad fin. huius cap. à num.* 70. *verſ. Tandem igitur*, &c. *& num. ſeqq.* 14

Pater Henriquez doctiſſimus, & religioſiſſimus vir *in lib.* 2. *de Pontificis claue, capitul.* 16.
§. 2. latè proſequitur † hunc diſcurſum, & concludit. Quòd ſi Papa vellet (non obſtante ſupplicatione, aut informatione generali) vt nihilominus mandatum, & litteræ exequantur; poſſet ſeruata conſueta iuris forma addere ſecundam iuſſionem, ſententiam in particulari, & tamen interim ſuſpenderetur executio repetita ſupplicatione ad Pontificem, donec accederet tertia iuſſio, quæ habet vim ſententiæ, &c. 15

Et iterum ipſe Pater Henriquez ibidem, *dicto cap.* 16. *in* §. 3. ita ait: *Interdum † à Iudicibus Regiis prima Bulla Apoſtolica detinetur propter vitium ſubreptionis, vt quia mentionem non fecit de præiudicio plano alieni iuris, aut de conſenſu Patroni, & tamen pars ad Pontificem recurrens ſi afferat ſecundas litteras, habito, vel ſuppleto conſenſu Patroni, admittitur planè in Senatu, ſinente, vt litteræ mandentur executioni; ſi tamen in ſecunda, aut etiam tertia iuſſione, & ſententia conſtet ex falſa informatione, adiectum eſſe grauamen, non cõtemnũ in prioribus ſentẽtiis admitti poſſe in re graui tertia ſupplicatio ab adiectione grauaminis*, &c. 16

Hæc ſunt, quæ in hoc articulo ſecundæ iuſſionis circa hanc † retentionem litterarum Apoſtolicarum dixere viri tot docti, quorum aſſertiones 17

Digitized by Google

ciones in re tam graui, ita abſolutè non aude-
rem confirmare abſque fœdere diſtinctionis ca-
ſuum, & concluſionum ſequentium.

Prima ſit, quoties ob legitimam & probabi-
18 lem cauſam à iure approbatam † in Senatu facta
fuit Bullarum retentio, impetránſque pro con-
ſequenda ſecunda iuſſione à Sede Apoſtolica,
aut ſupplicans proſequendo ſuam ſupplicatio-
nem, aut horum quilibet propoſuerit coram ea-
dem Sede præfatam cauſam, vt certior de ea
fiat Pontifex, atque ita ſupplicationem ad ipſum
interpoſitam legitimè fuerit proſequuta (iuxta
Bullæ in Cœna Domini tenorem) hoc eſt cum
cauſæ cognitione, & citata parte, cuius inter-
eſt, obtineatur ſecunda iuſſio, ei (regulariter
loquendo) omnino humiliter parendum eſt à
Senatu Regio, ſiuente executioni litteras liberè
mandari.

Hanc concluſionem probant omnia iura, &
Doctores à principio huius capituli citati, cum
19 nullibi illorum iurium tertiæ iuſſionis † mentio
fiat, ſed dumtaxat permiſſa litterarum Apoſto-
licarum ſuſpenſio, & retentio, donec Roma-
nus Pontifex conſulatur, & quid ſit faciendum
prouideat, præcipuè ex textu expreſſo *in capi-
tul. 2. de officio delegat.* ibi: *Donec Romanum Pon-
tificem conſulant, & ſuam exinde cognoſcant ple-
nius voluntatem, executioni ſuperſedeant vtrarum-
que, &c.* Hoc ipſum conſtat ex mente omnium
illorum Doctorum, quos in vnum congeſſimus
ſuprà *capitul. 2. à principio*, qui dùm probant
in Rege hanc retentionem ex iuſta cauſa, inte-
rim dum Summus Eccleſiæ Paſtor de ea fiat cer-
tior, vel reuocet, vel ſecundò reſcribat. Sup-
ponunt igitur omnes (prout in eorum lectura
manifeſtè continetur) retentionem litterarum,
20 & earum † ſuſpenſionem durare dumtaxat, do-
nec ſua Sanctitas melius informatus iubeat, &
per ſecundam iuſſionem tacitè declaret ſuam in-
tentionem, & voluntatem liberam fuiſſe, non
inuitam, extortam precibus importunis, nec
partis ſuggeſtionibus; ex iis omnibus iuribus,
& authoritatibus copiosè adductis ſuprà *hoc
cap. à principio*, quaſi tunc conſtito de Summi
Pontificis libera voluntate, ceſſauerit cauſa fi-
nalis principalis retentionis, in cuius cognitio-
ne non diſceptatur eius poteſtas (abſit) ſed eius
dumtaxat voluntas in dubium (vbi adeſt iuſta
dubitandi ratio) vertitur.

21 Et inſuper hæc concluſio † probatur, quia
quando Princeps certioratus à Iudice nolente à
principio ſuum præceptum exequi, adhuc ſe-
condò iuſſerit omnino exequi, tunc enim etiam
obediendum eſt, quia certum eſt, quod Prin-
ceps ita vult, & eius mandato, quamuis duro, &
Iniuſto parendum eſt, quando clarè conſtat, Prin-
cipem velle, vt illud exequatur ſiue iuſtum ſiue
iniuſtum. Ita ex hac ratione probant Felin. *in
cap. conſanguinei, num. 8. verſ. Et ſi Princeps
conſultus, de re iudicata, poſt B. Butrium, &
Immolam* in locis per eum relatis, Decius *in
cap. ſi quando, num. 8. in fine, & numero ſequen-
ti de reſcriptis*, Hypolitus de Marſil. *in l. 1. §. ſi
quis vltro, num 51. verſicul. Et ſi Princeps, ff. de
quæſtionib.* Boſsius *in practic. crimin. tit. de homi-
cidio, num. 96. & 97. in fin & num. 99.* poſt An-
gelum, & Alexand. quos allegat *in l. à Diuo
Pio de re iudicata*, Viuius *opinio 638. num. 13.*
vbi teſtatur de communi, Proſperus Farinatius
*in praxi criminal. lib. 3. de pœnit. temperand. q. 97.
taſu 2. à num. 48.* Conducunt etiam plurimi Do-
ctores ab eo ibidem citati, *à num. 46. & ſequen-
tibus.* Dicentes, quòd ſi litteræ habeant † clau- 22
ſulas, ex quibus deducatur voluntas libera Prin-
cipis, abſque ſuggeſtionibus, & ſubreptionis
præſumptione (cum tales clauſulæ habeant vim
ſecundæ iuſſionis) primis litteris obtemperan-
dum eſſe. Supponunt igitur ſecundæ iuſſioni
aequiſcendum. Vide nihilominus Farinacium
ibidem, cuius facienda mentio inferiùs ad huius
doctrinæ intelligentiam, & temperamentum,
cum ſic generaliter ſcripta, rigoroſa nimis ſit,
& diſſonans, *num. 34. & ſequentibus*, vlterius
erit agendum.

Secunda ſit concluſio. Si pars (cuius litte-
ras Apoſtolicas Senatus retinuit) præueniendo,
† ac ſupplantando proſequutionem ſupplicatio- 23
nis ab aduerſario ſuo interpoſitæ, ſecundam
iuſſionem obtineat, abſque tamen citatione
partis ſupplicantis, quæ (ſecundùm *Bullam in
Cœna Domini in cap. 14.* ac iuxta *cap. ſi quan-
do de reſcriptis*, cum concordantibus) legi-
tima eſt, & vt talis legitimus fuit effectus, con-
tradictor, & abſque cauſæ cognitione nihil agit,
quoniam ad reuocationem litterarum Apoſto-
licarum, vel ad diſcernendam ſecundam iuſſio-
nem à Summo Pontifice ſupplicationis proſe-
quutio legitimè debet fieri, vt ex *Bullæ Cœna
Domini, cap. 14.* patet, ibi: *Niſi ſupplicationes
huiuſmodi coram nobis, & Sede Apoſtolica legiti-
mè proſequantur, &c.* Nec enim poteſt dici le-
gitimè proſequuta, vbi deficiunt omnino ſub-
ſtantialia, prout eſt citatio, quæ omnino requi-
ritur à iure, vbi de interpretatione reſcripti, vel
Principis priuilegij tractatur, Hoſtienſ. Inno-
cent. & Ioannes Andræas, & Abbas *in cap. olim,
de verborum ſignificat.* Grammatic. *deciſion. 65.
num. 21.* Socin. Iunior. *conſil. 77. num. 111. vo-
lumin. 1.* Borrellus *in ſumma deciſion. tit. 44. de
citatione, num. 119. & n. 120.* Giurba *in conſil. 39.
num. 45.* vbi quoque poſt plures alios idem eſſe,
vbi agitur de modificando, aut moderando pri-
uilegio, & reſcripto; quare aliàs ſi contra iuris
diſpoſitionem fiat proſequutio, non dicetur le-
gitimè proſequuta ſupplicatio.

Legitimum quippe illud dicitur, † quòd à le- 24
ge approbatur, & ſecundùm legem fit, *l. legi-
tima, ff. de pactis, l. 3. §. final, ff. pro ſocio*, De-
cius *conſ. 258. num. 4. volumin. 2.* Ioann. Garcia
de expenſ. cap. 6. num. 16. ad finem, Parladorius
*lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 5. part. §. 11.
num. 4. Nos in tractat. de Regia protection 4. part.
cap. 7. num. 2. & 3.* idem dicit plura iura allegans
& rubricas Monera *de commutation. vltima. vo-
lunt. cap. 10. in princip. num 17.*

Supplicationis enim proſequutio æquipara-
tur appellationi, niſi in caſibus, in quibus re-
peritur expreſſa differentia, Capicius *deciſ. 28.
ſub num. 11.* Roland. *conſil. 94. num. 9. lib. 1.* Scac-
cia *de appellation. cap. 2. quæſt. 19. remed. 3. n. 24.
in fin. & num. ſequenti*, Afflict. *in proœmio conſti-
tution. quæſt. 10.* Peregrinus *conſ. 79. num. 3. lib. 1.*
Menoch. *de arbitrar. quæſt. 7. num. 55.* Maſtrill.
deciſion. 39. num. 9. Seraphin. *deciſion. 495. n. 1.
& 8.* Marius Giurba *deciſion. 30. à num. 7.* An-
tonin. Amato *variarum reſolution. 1. part. reſolu-
tion. 7. num 22.* vbi laudat Doctores apponentes
decem differentias.

Quoniam aliter ſua Sanctitas non bene poteſt
de inconuenientiis informatus dici, niſi nego-
tium

tium per legitimos ſuos ioris tramites tractetur,
ex iuribus, & doctrinis vulgaribus, cum etiam
Summus Pontifex de ſe ipſo dicat non poſſe
contra inauditam partem aliquid definire *in c.1.*
de cauſa poſſeſſionis, & propriet.

Maximè quia ad idem præcisè debet interue-
nire, & permitti Senatus Regij relatio, & in-
formatio circa incoouenieus, damnúmque
25 † Reipublicæ, quòd longo examine, auditis
vtriuſque partis defenſionibus vt legitimam
cauſam cenſuit, & iudicauit ad Bullarum præ-
dictarum retentionem interim faciendam, vt
dicit Pater Henriquez *lib 2. de Pontificis claue,*
cap.19. § 3. Alioquin quomodo ſimplici vnius
partis relationi (vt plurimum incertæ) fides
adhibenda erit à Sede Apoſtolica?

Ac propterea dum legitimè, & ex integro,
26 veréque non conſtiterit † ſuæ Sanctitati de in-
conuenientiis priorum litterarum: Secunda iuſ-
ſio priorem ratificans in idem incidit inconue-
niens, quæ vti informis non probat volunta-
tem liberam, & abſque ſuggeſtionibus extor-
tam ſuæ Sanctitatis. Vt enim actus præcedentis
inutilis ratificatio valeat, debet ratificans de
cauſa nullitatis eſſe certus; nihil enim volitum,
27 † quin præcognitum, vt probant Doctores ſta-
tim citandi, affirmantes, quòd ſi profeſſio, aut
matrimonium ex aliquo defectu, aut cauſa fuit
28 nullum; † licet expreſsè ratificetur à coniuge,
vel à nouitio, ignaro tamen nullitatis prioris
profeſſionis, & ex qua cauſa nullitas ipſa pro-
uenerit, non validatur, nec conualeſcit, etiam
per plures actus, profeſſo vero pertinentes, vt
quamplures Doctores probant, & variè exor-
nant. In variis prædictis & aliis materiis, Caie-
tan. 2. 2. *quæſt.* 189. *artic* 5. *paulò poſt princip.*
Nauarrus *in ſumm. cap.* 12. *num.* 71. *& comment.*
4. *de regularib. num.* 74. *§. aduertendum quartò,*
& lib.1. conſiliorum in 1. *edition, tit. de his qua vi,*
conſ.5. num.8. & lib.3. tit. de Regularibus, conſil.
5.num 15. *&* 18. *& conſil.39 num* 4. *& conſil.*44.
num.4.& conſil.96. num.1. Azorius *lib.12. de in-*
ſtitut. moral. cap.4. quæſt. 7. Sorbus *in compend.*
priuileg. Mendicantium, verbo, Nouitius, nota 4.
Graffis 1. *part deciſionum, lib.* 3 *cap.* 5. Manuel
Rodriguez 2. *tomo Summa, capitul* 5. *num.* 2. *&*
cap. 8. *concluſ.* 4. *num* .. Ancarran. *in cap. litteras*
de diſpenſatione impuberum, num. 8. Francus *in*
capitul. vnico eodem tit. in 6 *num.* 5. Brunellus
de ſponſalib. concluſ. 5. *num.* 1. Roſella *in ſumma,*
verbo votum 2. *num.*13. *& verbo votum, Matri-*
monium, num. 4. *§.* 10. Nauarr. *in ſumma Latina,*
capitul. 12. *num.*71. Corduba *in ſumma, quæſt.* 146.
& 147. Idem Manuel Rodriguez 2. *tom. ſumma,*
cap.99 num 7. Vega *lib* 5. *ſumma, caſu* 97. *&* 105.
Ricard. *in* 4 *dict. articulo* 2. *quæſt.* 1. Paludan.
*ibi, quæſt.*1. *art.*1. *concl.*3. *num.*9. Roſella *verbo,*
Impedimentum, impedimento 3. *num.*6. *&* 7. An-
gelus *in Summ. verbo, Matrimonium tertiò, im-*
pedimento 4. *num.* 8. Syluestr. *in Summ. verbo,*
Matrimonium octauo, quæſt. 3. *dict.* 2. Tabiena
verbo, Impedimentum, impedimento 1. *quæſt.* 11.
*num.*12. Sotus *in* 4. *diſt.*35. *quæſt. vnica, artic.* 2.
verſic. Sed eſt præterea.

Thomas Sanchez *de matrimonio, tomo* 2. *lib* 7.
*diſp.*37. *quæſt.*7. *à num* 59. *& lib.*1. *diſp.*16. *num.*7.
vbi plura ſimilia fundamenta congerit, & ite-
rum, *lib.2. diſp.36. num.3. & lib. 7. diſp. 6. n. 9.*
29 Vbi etiam † non cenſeri ratum haberi ordinem
metu aſſumptum per ipſius exercitium, dum
exercens latebat, ſe ad ordinis obſeruantiam
adſtrictum non eſſe, quia incertitudo tollit
conſenſum, & voluntatem, vt iis in locis exa-
ctiſſimè probat.

Et hanc eandem conſiderationem reperio fe-
ciſſe noſtris terminis Doctorem Angulanum *in*
tractatu de legibus, controuerſ. 5. *ſub num* 25.
poſt medium, licet ſic nec exornet, nec com-
probet.

Et eſt elegans doctrina Gloſſæ *capitul.* 1. *de*
eo qui duxit in matrimonium, verbo, Inſcia, ibi:
In primo † conſenſu, qui nullus fuit videtur per- 30
durare, & non alium approbare, vbi Innocentius
in fin. ita ait: *Nam ex conſequentia prioris con-*
ſenſus videtur ignorans cognoſcere, & idem repe-
tit Hoſtienſis ibidem *in principio*, Ioannes An-
dræas *ad fin.* Anton. *num.* 8. Ancharran. *num.* 4.
Cardinal. paulò poſt princip. verſ. *Oppono*,
Henricus, & Alexand. de Nebo, *n.*11. Præpo-
ſitus *num.*1. *in fin.*

Igitur Papa dùm non eſt † inſtructus, & cer- 31
tus de inconuenientiis priorum litterarum (quas
Senatus iuſtè motus retinuit) ſecundam conce-
dens iuſſionem, denuò non dicitur conſentire,
ſed virtute prioris conſenſus agere idem conti-
nentis inconueniens, ex iam relatis doctrinis,
quam alij comprobant.

Scotus *in* 4. *diſtin.*35. *quæſt. vnica, §. reſpon-*
deo primus conſenſus, his verbis: *Non conſentit*
nouo conſenſu, ſed tantum agit in virtute prioris
conſenſus. Idem dicit Abulenſ. 1. *Regum* 8.
quæſt. 38. Antonius Cuchus *lib.* 5. *inſtit. maior.*
tit 12. *num.*50. Syluest. *verbo, Matrimonium* 8.
*quæſt.*2. *dicto* 2. Henriquez *lib.*11. *de matrimonio,*
*cap.*3 *num.*6. Adrianus *in* 4. *materia de ſponſali-*
bus, dubio 13. *verſicul. Præterea*, ibi: *Quia ſem-*
per intelligitur ex priori conſenſu facere, Vigue-
rius *lib. inſtitution. cap.*16. *§.*7. *verſ.*9. *impediment.*1.
Veracruz 3. *part. ſpecial. art* 12. *concluſ.* 1. *&* 1.
*par. artic.*19. Angleſ. *in florib. Theolog.* 1. *part. de*
*matrimon. quæſt.*10. *de impediment. error. artic.* 1.
*dub.*1. *concluſ.*3. Petrus de Ledeſma *de matrimo-*
nio, quæſt. 52. *art.* 1. *dub.* 2. Philiarcus *de officio*
*Sacerdot. tom.*1. *part.*2. *lib* 2. *cap.*5. *impediment.*2.
Ludouic Lopez *inſtructor.* 2. *part. de matrimonio,*
*cap.*47. *fol.* 118. Villalobos *in communibus*, lit-
tera M. num. 68. Couarruuias *in* 4. 2. *part. cap.*
num 5. Gregorius Lopez *in l.*4. *tit.*5. *part.*4. *ver-*
bo, No es anſi, Didacus Perez *in lib. ordinament.*
*tit.*1. *lib. fol.*41. Sicque non plenè inſtructo Pa-
pa de priorum litterarum inconuenientiis, per
ſecundam iuſſionem confirmatoriam prioris non
poteſt argui, & percipi eius libera voluntas ſi-
ne ſuggeſtionibus, nimiſque perſuaſionibus
emanata, ſed imò eodem modo extorta ſecun-
da, quo prior præſumenda, deficiente ſuppli-
cationis legitima proſequutione, quam *Bulla*
Cœna apperit. Atque ideò ſimiliter huiuſmodi
ſecunda iuſſione retenta, iterum ab ea ſupplica-
ri licebit.

Et quod ad obtinendam à parte (cuius litte-
ras Apoſtolicas † Senatus retinuit) ſecundam 32
iuſſionem à Sede Apoſtolica, debeat fieri ſerua-
ta conſueta iuris forma (hoc eſt, cauſæ cogni-
tione adhibita cum partis citatione) expreſsè
in his terminis tenet Pater Henriquez, *lib.*1. *de*
*Pontificis claue, capitul.*16. *§.*2.2. *ſuperius rela-*
*tus, num.*15.

Tertia ſit concluſio, quando litteræ Apoſto-
licæ manifeſtè † vergant in damnum publicæ 33
vtilitatis,

Google

vtilitatis, & Reipublicæ ſpiritualis, Eccleſia-
ſticæ aut temporalis, aut ſcandalum ex earum
executione probabiliter timeatur, vel damnum
aliquod notabile inducatur, ſemel & iterum
poſſe humiliter ſupplicari Sanctam Sedem Apo-
ſtolicam, arbitror vt pro ſua piiſſima miſericor-
dia velit tanto damno obuiare, atque ſic vlte-
rius expectari tertiam iuſſionem, & ad terminos
huius concluſionis bene admittam reducendam
doctrinam Couar. *pract. quæſt. cap.* 16. *num.* 3. *ad
princip.* Zeballos *in contra commun. lib.* 3.
quæſt. 897. *à num.* 292. (qui quidem rectè, &
eruditè loquutus fuit in hoc articulo) Mincha-
cam etiam, & Doctorem Anguianum ſuprà ci-
tatos *à num.* 7. *cum ſequentibus*, Patet Henriquez
lib. 2. *de Pontificis claue, cap.* 16. §. 2. & iterum *in*
§. 1. Quorum quidem Doctorum ſpecificam fe-
cimus mentionem ſuprà, & amplius latiùs com-
probatur eorum aſſertio ſic, vt præmiſimus, de-
clarata, & intellecta ad finem huius §. verſicul.
Tandem igitur, à num. 70. *cum ſequentibus*, vbi
alij etiam doctores in hoc articulo ſpecialiter,
& ſignanter loquentes laudantur.

34 Et comprobantur, quoniam quando litte-
ræ Principis continent duritiem, aut iniuſti-
tiam, ex qua inferri poteſt damnum irreparabi-
le; tutius eſſe vlterius, & ſecundò replicare,
atque ita tertiam iuſſionem expectare, probant
Grammaticus, *voto* 32. *num.* 18. Neuizanzius *in
Sylua nuptiali, lib* 6. *num* 50. *ad finem*, vbi, quod
non obſtante ſecunda iuſſione adhuc Principi
iniuſta mandanti obediendum non ſit, ſequitur
Proſper. Farinac. *in prax. criminal. lib.* 3. *de pœ-
nis temperandis, quæſt.* 97. *caſu* 2. *num.* 51. vbi
ita declarat, & temperat generalem, & abſo-
lutam (duram tamen) opinionem aliquorum
(quos retulerat, ipſe, ibi, *num.* 50. *antecedenti*,
15 & Nos ſuprà *in prima concluſione*, † *verſ. Et in-
ſuper hac concluſ. & num.* 21.) dicentium ſecun-
dæ Principis iuſſioni, etiam iniuſtæ, duræ, &
aſperæ obediendum eſſe.

16 Probatur etiam, † quoniam clauſula, *Non ob-
ſtantibus, &c.* In reſcripto appoſita habet vim
ſecundæ iuſſionis, prout ex allegatis à Farina-
cio vbi proximè, *num.* 46. *& duobus ſequentibus*;
ſed quando reſcriptum Papæ ex cuius executio-
ne timeretur futurum ſcandalum habeat clau-
ſulam, *Non obſtante ſcandalo*. Nihilominus ſu-
perſedendum erit & reſcribendum Pontifici,
ſicuti expreſsè probat Felin. *in cap. ſi quando,
in verbo, ſuperſederi, num.* 2. *&* 3. Iacobus de
Graſſiis *in ſuis deciſionibus caſuum conſcientiæ,
part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 25. *num.* 8. quos ſequitur Fari-
nac. vbi proximè, *dict. q.* 97. *caſu* 2. *num.* 36. *ad
finem*. Ergo ex hac cauſa vlterius ſecundæ iuſ-
ſioni, licitè & tutiùs erit replicandum, & in
executione ſuperſedendum. Et conducunt quæ
in cap. ſequentib. latiùs erunt tractanda.

17 Et quod quando reſcripta † Principis ſint in-
iuſta, & rationi, rectæque Reipublicæ admini-
ſtrationi conſentanea non ſint; eſſe in execu-
tione earum ſuperſedendum, adeò vt neque ſe-
cundæ, vel tertiæ, vel quartæ ſit obtemperan-
dum, quantumuis ſit ipſe iam Princeps inſtru-
ctus de inconuenientiis, & etiam ſi nihilomi-
nùs reſcribat cum clauſula (*Non obſtante ſcan-
dalo*) latiſſimè & conſtanter poſt alios probat
Doctor Anguianus (Præceptor primariæ Ca-
thedræ in Vniuerſitate Complutenſi, & poſt-
modum Senator in Cancellaria Valliſoletana) *in
tractatu de legibus, lib.* 1. *controuerſ.* 5. *à n.* 65. 66.
& num. 67. *& ſequentibus*.

Ad hanc concluſionem reducenda, † & ap- 38
plicanda erunt reſcripta Apoſtolica continentia
derogationem Iuriſpatronatus Regij, cætera-
rúmque Regaliarum Regis, ac litteræ deroga-
tionem patronatus laicorum, prout probant
Henriquez, Couarruuias, & Zeballos locis al-
legatis ad principium huius §. *à num.* 7. *cum ſe-
quentibus*; & vlteriùs in ea derogatione Iuris Re-
gij patronatus, vt nullatenus admittantur lit-
teræ Apoſtolicæ in contrarium, neque illis Rex
vllatenus parere teneatur, facit in terminis *Bul-
la Adriani Papæ VI. ſup. adducta, verſ. Cui, &
quidem conſonat, num.* 8. Pro quo adeſt inſuper
doctrina Henriquez *lib.* 2. *de Pontificis claue,
cap.* 16. *dicto* §. 2. vbi latè de tertia iuſſione ex-
pectanda, dicit etiam, quòd Pontifex non vult
ita duriùs † agere contra Regem per tres iuſſio- 19
nes, & tres ſententias, cùm non ſit Pontificis
intentionis derogare Iuribus Regalibus Regis
ex priuilegiis Papæ vtentis, nec Regnorum, at-
que Tribunalium conſuetudini. Aduertit inſu-
per, quòd quamuis vult Papa Regem vti ſuo
conſueto iure, nihilominus non deſinit in com-
muni, & genericè monere, † & terrere (pro- 40
vt terrere aſſolet Prædicator in genere) ne for-
tè miniſtri per abuſum excedant. Eſt enim in
hoc caſu cœleſtis, & prudentialis monitio, &
Chriſtiana prouidentia, & medicina: *Multo-
ties namque vetandum eſt aliquid etiam ex licitis,
ne exceſſus perueniat ſeu attingat prohibitum*.

Igitur cum ex hac Regum iuris derogatione,
vt plurimum † ſemper timeantur ſcandala & 41
ſeditiones; omnino vitandæ ſunt, meritóque
ſub concluſione iſta comprehenditur. Facit do-
ctrina Felini *in capitul. nihil ſub, num.* 4. *verſic.
Vigeſimo ſexto, de præſcriptionibus*; dicentis, quòd
non debet Epiſcopus mutare vetuſtam † con- 42
ſuetudinem, quamuis inualidam, ex qua Prin-
ceps diu contulit beneficia à ſe fundata, quan-
do ex hoc dubitatur de ſcandalo, ſed debet re-
ſcribere Papæ, qui conſuetudinem eradicet, vel
confirmet, allegat Cardinal. *conſ.* 58. *propoſita
quæſtione in fin.* ſequitur Ioann. a Kochier *in tra-
ctat. de iuris in exempt. tom.* 2. *in Scholiis ad Con-
ſtit. Concilij Lateranenſ.* 1. *part.* §. 1. *num.* 24.
folio 12.

Conducit vlterius doctrina elegans Cardinal.
Zabarellæ *in cap. ſi quando, num* 30. *in fin. verſ.
Quæro circa hæc*; † vbi teſtatur, ſe alias conſu- 41
luiſſe, differendam eſſe *Vrbani VI.* iuſſionem di-
rectam Epiſcopo Florentino, vt certos publi-
caret proceſſus contra Carolum Regem Hieru-
ſalem, & Siciliæ, eidemque Vrbano reſcriben-
dum ob timorem publici ſcandali inde prouen-
tum, quem referens ſequitur Proſper. Farinac.
d. q. 97. *caſu* 2. *ſub num.* 36.

Sub hac etiam concluſione includuntur litte-
ræ † impetratæ ab alienigenis horum Hiſpania- 44
rum Regnorum, ex quarum executione proba-
biliter timeri poteſt maximum ſcandalum vni-
uerſale, quo turbaretur pax publica ſi indultis
ſuæ Sanctitatis, & conſuetudini immemoriali,
fuiſſet fortè in aliquo detractum, de quo, &
aliis ſimilibus videndum erit *in cap. ſequenti*.
Atque etiam ex identitate rationis, de qua *in l.*
25. *tit.* 1. *lib.* 1. *Recopilation. & in l.* 21. *eodem tit.
& lib.* 1. Idem dicendum erit in litteris impe-
tratis in derogationem iuris filiorum patrimo-
nialium,

Digitized by Google

nialium, atque etiam Canonicatuum Doctoralis, Magiſtralis, lecturæ, & pœnitentiariæ, iuxta quæ latiùs diximus hac 1.*par.capitul.* 10. *à n.69. & in §. vnico à num.* 90. *cum multis ſequentibus, & cap.9. num.*53. Nec in præiudicium iuris tertij, quòd per dictas litteras tollatur, & auferatur, nam eum hoc fiat contra ius naturale, & per conſequens diuinum, etiam tertio replicari debet, & ſupplicari, vt latiùs videte eſt infrà, *capitul.7. per totum*, & ſignanter *à num.*19.

45 Sed licet hæc ita ſe habeant de rigore Iuris, † eiuſque honeſtate; tamen in hac de qua verſamur retentione, rato, aut nunquam noſtris temporibus vidimus, nec audiuimus; ſummum Eccleſiæ Præſulem informatum ſemel de inconuenientiis, & damnis Reipublicæ, ſecundam; vel tertiam iuſſionem concedere, qui pro ſua piiſſima miſericordia, paternali affectu, & Apoſtolica charitate erga Reſpublicas ſuorum Chriſtianorom ſubditorum, nequit ita durius agere, quas potiùs ad quietem, tranquillitatem indies inuitat, & ſolicitus eſt, & vti paſtor euigilans toto deſiderio conatur ſcandala remouere, & ſubditos medelis conſolari; nequit enim quemquam in debito grauati, & violentiam pati, nec ſcandalum aliquod, prout teſtatur ipſe Pontifex in *cap.* 1. *de officio legati, lib.* 6. in hæc verba: *Officij noſtri debitum remedijs inuigilat ſubditorum, quia dum eorum executimus onera, dum ſcandala remouemus. Nos in eorum quiete quieſcimus, & fouemur in pace: & in cap. ad Apoſtolica* 2. *de re iudicat. lib.* 6. ibi: *Necnon cum omnibus hominibus optabamus parati ſibi pacem & tranquillitatem dare, ac mundo etiam vniuerſo*, textus etiam in Clement. Paſtoralis, *de ſententia, & re iudicata: Paſtoralis Cura* (inquit Clement. V.) *ſolicitudinis nobis diuinitus ſuper cunctas Chriſtiani populi nationes iniuncta, Nos inuigilare remedijs ſubiectorum, eorundem periculis obuiare, & ſcandala remouere compellit*, & Boniſac. VIII. *in proœmio* 6. *decretalium in principio*, in hæc: *Sacroſancta & Romana Eccleſia (quam imperſcrutabilis diuina prouidentia altitudo, vniuerſis incommutabili diſpoſitione præſulit Eccleſiis, & totius Orbis præcipuum obtinere voluit Magiſtratum) regimini præſidentes, curis ſolicitamur continuis, & aſſidua meditatione vrgemur; vt iuxta credita nobis diſpenſationis officium, ſubditorum commodis (in quorum proſperitate vtique proſperamur) iugi, quantum nobis ex alto conceſſum fuerit, ſolicitudinis ſtudio intendamus. Amplectimur quippè voluntarios pro ipſorum quiete labores, & noctes quandoque tranſimus inſomnes, vt ſcandala remoueamus ab ipſis.* Quòd & ipſum profitetur Gregor IX. *in proœmio decretalium, cap. ſtudendum* 90. *diſtinction. cap. ipſa pietas* 23. *q* 4. *cap.* 1. *de tregua, & pace*, & alibi paſſim. Singulariter etiam comprobatur *in cap. cum ad verum* 96. *diſtinction.* in illis verbis: *Paſtoralis cura ſolicitudinis nobis diuinitus ſuper cunctas Chriſtiani populi Nationes iniuncta, nos inuigilare remedijs ſubiectorum, eorumdem periculis obuiare, & ſcandala remouere compellit. Extrauagan.* 1. *Ioann.* 22. *de electione, cap.* 2. *& de maioritate, & obedient. cap. vnico*, ibi: *Eccleſia Romana curàmque fidelium diſpendia diſſimulare, non poſſumus, quin poſtquam nobis cognita fuerint, aduerſus ea opportunis remedijs occurramus, de maioritate, & obedientia, inter extrauagant. Ioannes XXII.* prout in his quibus verſamur terminis aduertit Pater Henriquez *lib.* 2. *de Pontificis claue, cap.*16. §.1.

Semel enim informatus † Summus Pontifex 46 de damno Reipublicæ, de ſcandalo futuro (vbi merito timeri poteſt ex ſuarum litterarum executione dettahentium indultis, & priuilegiis Apoſtolicis, laudabilibus horum Regnorum immemorabilibus conſuetudinibus ab Eccleſia ſemper tolleratis, & approbatis à iure) non dubitabit, remedium adhibere ſalubre, vt conſtat ex ratione textus *in cap. non minus, de immunitate Eccleſiarum*, in illis verbis: *Romanus Pontifex prius conſulatur, cuius intereſt communibus vtilitatibus prouidere.* Aliud enim, nec debemus veteri, nec ſuſpicari de immenſa illa pietarate, & paterno amore, ad quem nos † omnes inuitat, ac pollicetur ipſa Sedes Apoſtolica, 47 *in extrauaganti vnica, de ſentent. excommunicat.* in hæc: *Cum ad ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſinum velut ad matris vbera referta dulcedine, ac ad Romani Pontificis Chriſti Vicarij, ſucceſſoriſque Petri clementiam, tamquam ad Patris plenam prouidentia pietatem, Orbis terrarum, qui habitant in eo gratiarum ſpe aſſiduè confluant vniuerſi, indignum credimus noſtris fore temporibus, vt quibus Nos, & Eccleſia ipſa exuberamus in gratiis, deficiamus in donis, ne murmurandi inde præſtetur occaſio, vndè gratitudinne neceſſitas aderat collaudandi: ne vè Scriptura reddat onuſtum, quòd liberalitas fecerat gratioſum*, &c. Textus etiam *in cap. Nos ſi* 41. *in ordine* 2. *queſt.* 7. in hæc: *Nos ſi † incompetenter aliquid egimus,* 48 *& ſubditis iuſta legis tramitem non conſeruauimus, veſtro, ac miſſorum veſtrorum cuncta volumus emendare iudicio*, &c. Prout ſic reſcripſit Pontifex Imperatori, vt patet in textu, ibi: *Quemadmodum, ſi veſtra præſens fuiſſet Imperialis gloria*, &c. *cap. ad Apoſtolica.* 2. *de re iudicata, lib.*6. ibi: *Præterea, quòd ſi Eccleſia eum in aliquo contra debitum læſerat (quod non credebat) parata erat corrigere, ac inſtatum debitum reformare*; textus *in cap. ſtatutum, quod circa Indices à Sede Apoſtolica deputandos nuper edidimus: cum quadam contenta in eo, quæ pro communi vtilitate credebamus inducta (ſicut experientia docente) tendere dignoſcantur ad noxam: ſanctione præſenti (quàm irrefragabiliter obſeruari mandamus) ſuadente vtilitate in melius duximus reformandum* 11. *in ordine, de reſcriptis, lib.* 6. faciunt *cap. ſententiam, capitul. Apoſtolica Sedis, cap. graue, cap. Gregorius, cap. ſicut ergo* 35. *queſt.* 9. *cap. Ioannes Chryſoſtomus* 50. *diſtinct.*

Quòd etiam in his terminis † aſſeurat Sapiens ille Alphonſus Rex *in l.*30. *tit.* 18. *part.*3. 49 ibi: *Tales cartas ne han fuerça ninguna, nin ſe deben cumplir, faſta que lo fagan ſaber al Rey, aquellos à quien fueron embiadas, que les embie ha dezir la razon porque la manda hazer, ca todo home debe ſoſpecar, que deſpues que el Rey entendiere el fecho, que no les mandara complir la carta*, &c.

Dignum quidem pignus, & aſſecuratio tanti, ac Catholici Principis, Facit etiam quod Imperator dixit *in Authentica de nuptiis, collat.* 4. ibi: *Non enim † erubeſcimus, ſi quid in melius* 50 *etiam eorum, quæ prius diximus adinueniamus hoc ſentire, & competentem prioribus imponere correctionem, nec ab aliis expectare corrigi*, G &c.

&c. & Prouerb. *cap.* 14. *Sapiens timet, & declinat,* & Prouerb. *cap.* 1. *Audiens ſapiens ſapientior erit.*

Et facit *Authent. de nuptiis, col.* 8. ibi: *Exiſtimauimus autem oportere nunc Conſiliis perfectioribus cauſam conſiderantes, etiam quædam corrigere non aliorum ſolummodo; ſed etiam, quæ à nobis ipſis ſancita ſunt; non enim erubeſcimus, ſi quid melius etiam horum, quæ ipſi prius diximus, adinueniamus, ſancire, & competentem prioribus imponere correctionem, nec ab aliis expectari corrigi,* &c.

51 Et facit illud Eſther. 18. *cap.* 9. ibi: † *Nec putare debetis, ſi diuerſa iubeamus ex animi noſtri leuitate procedere, ſed ex neceſſitate temporum, vt Reipublicæ poſcit vtilitas ferre ſententiam,* &c.
Magnæ ſapientiæ eſt reuocare hominem, quæ malè loquutus eſt, text. *in cap. magnæ ſapientiæ*
52 22. *quæſt.* 4. provt etiam † mirabiliter argumentatur Pontifex *in cap incommutabilis,* ibi: *Incommutabilis, eadémque ſemper exiſtens Dei natura parcens ſua ſæpè in Sacris litteris legitur mutaſſe promiſſa, & pro miſericordia temperaſſe ſententiam.* 22. *quæſt.* 4. & idem docemur *in cap. non ſemper,* ibi: *Denique ipſe Dominus frequenter ſuam mutat ſententiam, ſicut Scriptura indicat, eadem cauſa & quæſtion.*

Hoc ipſum nimis confidenter, & intrepidè ſibi promittunt Reges noſtri Catholici de Sede Apoſtolic. Summóque Pontifice, vt omnia, quæ in damnum Reipublicæ, & vaſſallorum fuerint ab ea emanata, aut per nimiam importunitatem perperam extorta, libenter reuocabit in melius ad ſupplicationem Regum, vt *in l.* 14 *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopilation.* manifeſtè legimus, ibi: *Y ſupplication, que entendemos hazer a ſu Santidad, que por reſpeto de las cartas nueſtras de naturaleza, ni de alguna dellas, &c. No dè ni preuea de gracia expectatiua, dignidad, ni Canongia, &c. Y ſi algunas coſas ſo eſte color ha dado, las renoque ſu Santidad,* &c. ſequitur & facit: *Y es de creer, que nueſtro muy Sancto Padre condeſcendera à la ſupplicacion que ſobre eſto le fizieremos, auiendo acatamiento a la juſticia, y buena razon ſobre que ſe funda; y à la obediencia que ſu Santidad, ſus predeceſſores ſiempre hallaron en nos, y en nueſtros progenitores.*

53 Quod & ſecuriùs redditur ex † grauitate, & authoritate tanti Regij Senatus vigilantiſſimi in Reipublicæ ſalute, qui Chriſtianiſſimo zelo, humilique reuerentia, & timorata conſcientia rem hanc tractat, atque adimplere, & obedire inſtat Summi Eccleſiæ Præſulis Decreta, & œcumenica Concilia, cuius quidem Apoſtolicas litteras non aliter detineri, & ſuſpendi deſiderat; niſi demum, vbi iuſta, & legitima cauſa ſubſit, quæ vergat in detrimentum publicæ vtilitatis, quam quidem attentè conſiderat Senatus ipſe, & non ita facilè, ſed poſt longam examinationem partium defenſionibus hinc inde propoſitis, præhabitis, & auditis, perſcrutando decernit, qua poſthabita Senatus informationi, humilique ſupplicationi, & deprecationi (quæ ſanè actus eſt reuerentiæ, & veræ humilitatis, quo indubiè imbibitur ſuprema Maieſtas, poteſtáſque, & Regalia Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, vt fuſiùs ſcripſimus ſuprà hac 1. *part. c.* 1. *in principio*) meritò Summum Pontifi-
54 cẽ † multùm deferre, nemo dubitet, cũ tanti Senatus Regij, ex eminẽtioribus Orbis viris ornati electis Põtifex Maximus integrã notitiã habeat.

Propterea; illius iuſtæ deprecationi, & informationi acquieſcere nemo ambigit iuxta text. optimum *in cap. veniam* 5. *in ordine* 35. *quæſt.* 9. vbi ita id ipſum profitetur Summus
Pontifex in hæc: *Quia res ad ſalutem † redit, ve-* 55
niam Nos hanc in tantum vobis admittentibus poſt condemnationem more Apoſtolico ſubrogamus, tantiſque veſtris aſſertionibus, vobiſque tam bonis, tam charis, non dare conſenſum omnibus rebus duris durius arbitramur, pro veſtra ergo approbatione (fratres chariſſimi) & ſententia, ac poſtulatione Epiſcoporum Photinum habetote (licitum eſt enim ita conſtituere, vt deprecamini) & noſtram in melius conuerſam ſententiam labore, vel teſtimonio veſtro compotem vobis ſuſcipere, &c.

Qui quidem textus litteris aureis erit ad propoſitum deſcribendus. Facit etiam ad idem textus celebris *in cap. Alma mater.* 24 *de ſententia excommunicationis, libro* 6. in hæc: *Alma Ma-*
ter Eccleſia, † plerumque nonnulla rationabi- 56
liter ordinat, & conſultè: quæ ſuadente ſubiectorum vtilitate, poſtmodum conſultius, ac rationabilius reuocat, in meliúſve commutat, &c. Textus etiam *in cap. non debet* 8. ibi: *Non debet reprehenſibile iudicari, ſi ſecundum varietatem tempo-*
rum † ſtatuta quandoque varientur humana, præ- 57
ſertim, cum vergens neceſſitas, vel euidens vtilitas id expoſcit: de conſanguinitate, & affinitate bona iura, *in cap.* 1. 2. & 3. 29. *diſtinct.* text. etiam *in cap.* 2. *ad Apoſtolicæ de ſententia & re iudicata, libr.* 6. cuius verba adduximus ſuprà *num.* 48. *Sæpè numerò ea quæ factu optima videntur, niſi opportunè fiant, ingentes afferunt iacturas,* inquit Polybius *lib.* 3. *pagin.* 199. & illud Ouidij *lib.* 3. *de Ponto.*

Curando fieri quædam maiora videmus
Vulnera, quæ melius non tetigiſſe fuit.

Quare ad relationem fideliſſimam tanti Se-
natus grauiſſimi † indies euigilantis ſuper vtili- 58
tate Reipublicæ, Summus Pontifex damna delet, certus illum aliter non moueri, quàm publica ſalus ſubditorum poſcat. Facit textus *in l. Diui fratres* 17. *de iure patronatus,* ibi: *Sed cum & ipſo Metiano, & aliis amicis noſtris Iuriſperitis adhibitis plenius tractauimus, magis viſum eſt,* &c. *l. nonnumquam* 8. *de collation. bonorum,* textus *in l. ſi auiam* 3. ibi: *Si cum peritioribus tractatum habuiſſes facilè cognoſceres, C. de ingenuis, & manumiſſis. l.* 2 *§. fin.* ibi: *Scilicet, conſulendo prudentiores, vt diligentem patremfamilias conſulere dignum ſit, ff. quis ordo in bonor. poſſeſſ. ſeruatur.*

Mirabilis textus *in l. vnica, §.* 1. *ff de officio*
Præfecti Prætor. ibi: *Credidit † enim Princeps eos,* 59
qui ob ſingularem induſtriam, explorata eorum fide & grauitate ad huius officij magnitudinem adhibentur, non aliter eſſe iudicaturos pro ſapientia, ac luce dignitatis ſuæ, quam ipſe foret iudicaturus, &c. Quibus quadrat quod Imperator dixit *in l. humanum, C. de legibus,* ibi: *Bene enim cognoſcimus, quòd cum veſtro Conſilio fuerit ordinatum, id ad beatitudinem noſtri Imperij, & ad noſtram gloriam redundare.*

De quo Senatu dixit Alphonſus Sapiens Rex
in l. 7. *tit.* 1. *p.* 4. *E à tal Conſejeros † como eſto* 60
llaman en Latin Patricio, que es aſſi como padre del Principe, conſonat *l. quiſquis,* ibi: *Qui à nobis loco Patrum venerantur, C. ad Iul. Maieſt.* & firmat D. Tho. *de regimine Principis: Sed Patritij ideò dicuntur, quia ſicut pater filiis, ſic illi Ciues Romanæ Reipublicæ curam gerunt;* & Caſſiod. *lib.* 6.

Digitized by Google

lib.6. epiſt.2. Patriatus culmen aſcende , quod qui-
dam iuridicorum à Patribus eſſe dictum voluerunt;
61 imò Senatus hîc pars corporis † Regis eſt , *dict.*
l. quiſquis , ibi : *Nam & ipſi pars corporis noſtri*
ſunt , in quo nos ipſos numeramus , &c.
Et quia cum , vt dixit Rex Alphonſus *in l. 5.*
62 *tit.21. part.3. Son ſabidores † de los aconſejar per*
arte , è por vſo. Atque itidem Senatorum ſcien-
tia eſt officium ciuilis intelligentiæ , ſecundùm
Platonem , *Dialogo Euthydemo* , & Ariſtot. 4.
Politicor.cap.4. ibi : *Eſt munus Ciuilis intelligen-*
63 *tia* , nihil Senatus proprius , † quàm omni cu-
ra , & vigilantia curare de bono publico, vt di-
cit Caſſiodorus *lib.2.epiſtola 32.* ibi : *Quid enim*
tam Senatorium , quàm ſi vtilitatibus publicis in-
tendat affectum; & ideò dicit Conſultus *in l.2. ff.*
de iuſt. & iure. Iuſtitiam namque colimus , & bo-
ni , & aqui notitiam profitemur , licitum ab illicito
diſcernentes , &c.
Et vt dixit Iuſtinianus Imperator *in l. 2. C.*
64 *de vetere iure enucleando*,ibi : *Glorioſiſſimis † ele-*
ctis viris , tam doctrina legum , quàm experientia
rerum pollentibus , quibus profectò venerabili-
bus Senatoribus quadrat omnino illud Danielis
cap.1. In quibus nulla eſſet macula, decores forma,
& eruditos omni ſapientia , cautos ſcientia , & do
ctos diſciplina , & qui poſſent ſtare in Palatio Re-
gis , &c. Multa alia tangentia authoritatem Se-
natus , ad quem legitimè recurritur pro incon-
uenientiis ortis ex litterarum Apoſtolicarum
executione , cum ipſe certius cognoſcat mores
Regni, priuilegia, & conſuetudines laudabiles,
longa manu ſcripſimus infrà *cap. 5. verſ. Quare*
ad harum cauſarum , à num.63. cum ſeqq.
Quapropter hac ratione attenta Summus
ipſe Pontifex raro , aut numquam (quòd ipſe
audierim , nec viderim , vt ſupra dictum fuit)
ſecundam , aut tertiam iuſſionem concedit in
his caſibus , certus fortè de Chriſtiana tanti
Senatus intentione & zelo , ac de iuſta & legi-
tima cauſa retentionis litterarum , poſtquam ab
ipſo Senatu diligenter indagata eſt negotij ve-
ritas , & certitudo ad effectum informandi
Summum Pontificem , cui , vt diximus , infor-
mationi multum ipſe defert , iuxta illud Ma-
chabæorum 1. *cap.1.* ibi : *audiuit autem Iudas*,
& populus ſermones iſtos , conuenit Eccleſia ma-
gna cogitare , quid faceret fratribus ſuis , qui in
tribulatione erant.
65 Et iure probatur , quia Principi † (quem Se-
natus repræſentat ex ſupradictis , & in ſpecie
probant Auendañus *in Dictionario, verbo, Chan-*
ciller , poſt Caſaneum , Afflictum , & alios , &
eſt textus *in l. quominus , ff. de fluminibus* , vbi
Iaſſon, & Ripa , Gloſſa *in l. cum ambigitur* , vbi
Bart. *ff.* Afflict. *deciſ.* 120. *in fine* , Decius , Ay-
mon , & alij relati à Rolando à Valle *conſil.* 68.
num.17.volumin.3. Doctor Perez de Lara (quon-
dam Pincianæ Cancellariæ Senator grauiſſi-
mus , non Toletanæ Eccleſiæ Canonicus Do-
ctoralis doctiſſimus) *in tractatu de Anniverſar.&*
Capellaniis, lib.1. capitul.30. num.39. & 40. Hie-
ronymus de Zeballos *communium contra commu-*
nem , lib. 3. quaeſt. 382. *à num.* 107. D. Ioann. del
Caſtillo(cum laudans *in tractatu de tertiis,cap.*12.
*num.*33. & per textus *in l.1. §. de aqua autem , ff.*
de poſtulan. Bart. *in l. Æmilius ad fin. ff. de mi-*
norib. Crauetta *conſil.*144 *num.*20. *& conſil.* 198.
num.7. Roland. à Valle *conſ.* 169. *num. 26. volu-*
min.3.) aſſerenti de timore ſcandali , aut de in-
conuenientiis aliis ſtandum eſt , & credendum;
poſt multos Doctores quos laudat , probat Ma-
ſcardus *de probationibus , tomo 2. concluſ.* 1233. *à*
n.20. & ſequentibus ,& latiùs *Nos* infrà,*c. ſequen-*
*ti,à n.*57.& vide ſuperius ibidem de hoc puncto.
Vlterius etiam, cauſa ob quam † ad hæc Re- 66
gna non perueniat ſecunda Pontificis iuſſio;
fortè poteſt etiam eſſe ea , quam ſuperius latiùs
examinauimus , *capitul. 2. verſ. Cui adde , quod*
Senatus Regius , &c. *à num.*83. *cum ſequentibus.*
Nempè partes (quibus Senatus præcipit ſup-
plicari à dictis litteris Apoſtolicis ad Pontifi-
cem melius informandum de cauſa retentionis
earum) vel timentes magnas expenſas in pro-
ſecutione ſupplicationis , necnon longa itinera
tot plena maris , & terræ periculis , vel impe-
trantes agnoſcentes ſummum ipſum Pontifi-
cem legitimam habiturum cauſam retentio-
nis à Senatu , iam accuratè examinatam , cuiuſ-
que informationi meritò fore delaturum : viam
illam deſerunt,& litteras impetratas negligunt,
& de bono exitu meritò diffidentes à tam aſpe-
ra,& rigida prætentione conſultò deſiſtunt , &
ideò ſecundam iuſſionem vlterius non procurãt.
Huc pertinet, quòd Pater Henriquez *lib.*3. *de*
Pontificis claue,c. 16 §.3.in his terminis affirmat,
qui † poſtquam dixerat quando tertia iuſſio ſit 67
expectanda,à Sede Apoſtolica mittenda,inquit,
in hæc : *At ſi quis contentioſa quadam contumacia*
afferret à Papa tertiam beneficij Bullam cum dero-
gatione exp[illegible]ſſa patronatus laicorum,aut Regij,cen-
ſetur hîc apertè hoſtium in damnum commune Re-
gni , & interdum priuatur per Senatum Regium
naturalitate Regni,factúſque extraneus manet inca-
pax beneficiorum H[illegible]ania,atq; ita oportet, vt hîc
rurſus incboata lite fieret capax ex diſpenſatione,&
obtineret à Papa ius ſua cauſa per alias tres ſenten-
tias conformes , quòd vix vllus audebit tentare con-
tra Regium Senatum propter ſummam negotij diffi-
cultatem , & nimias expenſas , &c. Hactenus Pa-
ter Henriquez.
Quòd & eo poteſt comprobari, quia iſte talis 68
ex ſua proteruia † præbet cauſam ſeditionis, &
pacem publicam turbat , ac inde maioribus ve-
rendis malis occaſionem non remotam ſuggerit,
quem vt ſeditioſum, & pacis publicæ turbato-
rem, poſſe etiam Clericum à ſuo Regno Regem
expellere, quia ratione originis ſeu habitationis
ſubditus eſt Regi tamquam capiti politico , ac
ideò turbantem pacem publicã coërtione œco-
nomica à Regno expelli cum honore poſſe,iux-
ta receptiſſimam quamplurimorum Doctorum
ſententiam , vt poſt Graſſ. Gregorium Lopez,
Azeued. Bobadilla,Couarruuias,Gutierrez, Se-
ſe,Mexiam,Auendañum,Cened. & innumerabi-
les alios Doctores probabimus *Nos in tractatu*
de Regia protectione,1.*part.part.capitul* 2.*à n* 273.
cum multis ſequentibus , quibus adde Giurbam
*in conſil.*49 *à n.*16.& à principio,vide infrà *capi-*
*tul.5.n.56.*vbi redduntur exemplaria Regnorum
Hiſpaniæ,& Franciæ,è quibus Nuntius, & Car-
dinalis expulſi fuere, turbantes ſtatum Republi-
cæ tranquillum.
Quàm plurimos etiam Doctores nouiſſimè
poſt hæc ſcripta refert ad idem Dom.Ioann. del
Caſtillo *in tractatu de tertiis,cap.*41.*à n.*186.cum
multis ſequentibus , *& à n.* 190. inuehit in An-
tonin. Dianæ reſolutionem,dum ipſe *tractatu de*
*immunitate Eccleſiaſtica , reſolut.*17. contrarium
ſcribit , qui quidem Author modernus , iterum
G 2 nouiter

nouiter hoc idem firmauit *in 4. p. reſolut. moral. tract. 1. de immunitate Eccleſiaſtica, reſol.* 81. qui tantum ſequutos Megalij opinionem, auſus eſt à communi tot patribus, & fundamentis comprobata recedere, motus quidem puerilibus, ne dicam, ridiculis fundamentis. Primum quia de iure diuino Clerici poſſunt liberè in quacumque mundi parte habitare, & exercere officia Eccleſiaſtica, iuxta Marcum *capitul. 16. Euntes in mundum vniuerſum prædicate Euangelium omni creaturæ, &c.* Sed quid ad rem? Prædicare Euangelium iuſſi ſunt, non tamen ſcandalizare populum, quod eſt contra ipſum Euangelium, & ius diuinum, prout latiſſimè probabimus infrà *capitul. 7. à principio.* Fundatur etiam Dianam etipſe in Concil. Tridentin. *ſeſſ. 23. capitul. 16. de reformatione,* quo diſponitur, Clericos per litteras commendatitias ſuorum Ordinariorum liberè vndique poſſe incedere, & ſacra miniſteria exercere, quod fatemur, non autem pacem publicam turbare, & ſcandalizare, cum nullus, ſiue Rex, ſiue Papa à Deo licentiam accepêre peccandi, vt alibi latiùs diximus, *capitul. 7. à n. 8. & ſequentibus.* Igitur ne pax publica turbetur, & ſeditioni aliquis occaſionem præbere audeat, prouidè Senatus remedio prædicto vtitur, de quo *n. 67. & ſequentib.*

69 Sæpiùs enim publicus rerum ſtatus † ex priuato turbatur, priuatáque iniuſtitia ſaltem cauſatiuè publicam perducit perniciem, Zeballos *communem opinionem, quæſt. 906 num. 391. part. 4.* Giurba *in conſil. 1. num. 15.* cui damno obuiam ire à principio neceſſe eſt, ablata cauſa & occaſione immediata.

Tandem igitur pro Coronide huius diſcurſus
70 illud adnotandum erit; † quod quoties agnoſcatur in Senatu, litteras Apoſtolicas graue damnum, aut ſcandalum Reipublicæ allaturas, aut aliter, Summum Eccleſiæ caput minus plene eſſe informatum de inconuenientiis, periculo, & damno populi, ſemel, ac iterum ſibi poteſt replicari, vt integrè inſtruatur, iuxta illud Prophetæ, Pſalmo 121. *Rogate quæ ad pacem ſunt Hieruſalem.* In quo Senatus multum deſeruit ei, qui libenter deſiderat damna tollere, & negotium in melius commutare, vt ſuperius abundè fuit oſtenſum, *à num. 46. cum ſequentibus*; iuſtam enim & legitimam replicationem, ſupplicationémque Papæ placere, quis dubitat? iuxta ſententiam Regis Theodorici: *Nam pro æquitate ſeruanda, & nobis patimur contradici,* vt refert Caſſiodorus *lib. 3. Formul. 5.* & Iuſtus Lipſius *in proœmio Politicorum,* inquit: *Vt illud in principatu beatiſſimum eſt, non cogi; ita miſerrimum, non ſinere ſuaderi,* comprobat Seneca *de beneficiis, lib. 6. cap. 20.* quòd & Martialis peracutè conſiderauit, *lib 8. Epigrammate. 24.* ad Cæſarem Domitianum:

Si quid fortè petam timido gracilique libello
Improba non fuerit ſi mea carta, dato.
Et ſi non dederis Cæſar, permitte rogari:
Offendunt numquam thura, precéſque locum.
Qui fingit aureſacros, vel marmore vultus,
Non facit ille Deos, qui rogat, ille facit.

71 Et conſonat quòd Iſocrates † dixit Regi: *Hos fidos exiſtima, nõ qui quidquid dixeris, feceriſve laudant, ſed qui errantem increpant, permitte prudentibus liberam loquendi facultatem, vt ſi quid extiterit, de quo ambigas; habeas cum quibus rem ex-*
72 *pendere poſſis, & ne timeant † ob id ſuam gratiam, fauorem, & beneuolentiam amittere,* vt refert Carmenat. in Rapſod. *cap. 18 pag. 188.* & Diuus Gregorius *2. part. Paſtoral. cap. 4.* relatus *in cap. ſit Rector. 43. diſtinct. Sæpè Rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimeſcunt*; maxima ideò habenda eſt fidelitas illorum ſubditorum, & vaſſallorum, qui præuidentes iuſſa ſui Principis paritura eſſe executioni mandata contrarios effectus ſuæ intentionis, curant illos diuertere, & damna vitare, vt ſcribit *Attalaricus Tullo Patritio,* apud Caſſiodorum *lib 8. variar. c. 9. Rarum confidentiæ genus eſt, interdum reſiſtere contra vota Principis.*

Quod & in noſtris terminis comprobat Simancas *de Catholicis inſtitut. cap. de Papa num. 32. aliàs 35.* ibi: *Eſt quippe laude dignum reſiſtere huiuſmodi abuſibus, congruis remediis, non obe-*
diendo in malis, non adulando, † non tacendo, ſed 73
arguendo etiam exemplo Pauli, cap. vltimo ad Coloſſenſ. & quod ſemel, & iterum in his cauſis retentionis litterarum Apoſtolicarum, de quarum executione damnum Reipublicæ timetur,
ſit licitum ſemel, & iterum, † ſæpéque Papæ 74
reſcribere, & ſupplicare, fundat Pereira *de manu Regia, cap. 65. num. 3.* vbi tacito Authore tranſcribit Zeballos loco ſuperiùs laudato, *à num. 12. & ſequentibus.* Idem etiam ex aliis probat Maſtrillus *de Magiſtratibus, lib. 5. cap. 6. à num. 220. & ſequentibus.*

Conducit rectè illud Diui Pauli *ad Epheſ. c. 5.*
Omnia autem, † quæ arguuntur à lumine manife- 75
ſtantur, omne enim quod manifeſtatur lumen eſt, &c. Magis autem redarguite, veritas quippe ſæpius examinata magis illuceſcit, *cap. graue 36. quæſt. 9. cap. inter dilectos, de fide inſtrumentorum,* Roland. *conſil. 6. num. 2. volumin. 1. & conſil. 66. num. 1. volum. 2. & conſil. 12. num. 1, volumin. 4.* Crauetta *conſil. 135. num. 18.* Flamin. Pariſienſ. *de reſignat. lib. 11. quæſt. 21. num. 3.* Hieronym. Grach. *conſil. Syndicatus, num. 265. cum ſequentibus,* Bobadilla *in Politicar. lib 1. cap. 10. num. 1.* Quia per diſputationem magis certitudo inuenitur, *l. munerum, §. fin. ff. de munerib. honoribus,* textus *in cap. graue 35. quæſt. 9* ibi: *Quia veritas ſæpius exagitata magis ſplendeſcit in luce, & pernicies reuocata in iudicium grauius, & ſine pœnitentia condemnatur.*

Apoſtolica quippe Sedes, quæ feruenti zelo,
& charitate paterna † cupit omnia corrigere, 76
& in melius commutare ſemel à ſe diſpoſita, quæ noxia eſſe deteguntur, à nemine alio poteſt ita pleniùs, & ſyncerè inſtrui de damno publico, quàm à Senatu indies vigilante pro Reipublicæ ſalute, & vtilitate, quique dexteritate, & experimento cognoſcit mores Regni, ignotos Papæ, vt ſæpius diximus ſuprà. Conducit illud Senec. *Tragica 7. Si iudicas cognoſce, ſi regnas iube, conducibile enim eſt hominum mores noſſe,* quod, & alia plura ſimilia ſcripſimus ſuperius, maximè *cap. 2. à num. 124.* cum multis ſeqq.

Non aliter enim quàm à Senatus † informa- 77
ſione poteſt his in cauſis Pontifex deſiderium ſuum implere, *l. hac conſultiſſima, C. qui teſtam. facere poſſ.* ibi: *Sed nec locum quidem relinquat inſidiis tot oculis expectata, tot inſinuata ſenſibus, tot inſuper in tuto locata manibus, &c. l. ſi auiam C. de ingenuis, & manumiſſ.* ibi: *Si cum prudentioribus tractatum habuiſſes, facile dignoſceres, l. in honor.* ibi: *Aut conſulendo prudentiores,*

l. 1.

l. 2. ff. quis ordo in bonorum poſſeſſ. ſeru. l. vtique, §. culpa, de rei vindic. l. 11. tit. 22. part. 3. ſingularis textus ad propoſitum *in cap. de quibus 20. diſtinct.* ibi: *Seniores prouinciæ congrega, & eos interroga. Facilius namque inuenitur, quòd à*
78 *ſenioribus quæritur,* † *cap. porro 4. diſtinct. Iob. 12. in antiquis eſt ſapientia, & in multo tempore prudentia, Prouerb. 11. 14. ibi ſalus, vbi multa conſilia, & Eſther. 1. 13.* Aſuetus nimis laudatur, quia *interrogauit ſapientes, qui ex more Regio ſemper ei aderant, & illorum faciebat cuncta conſilio, Prouerb. 20. 18. & 24. 6. Cogitationes conſiliis roborantur, & gubernaculis tractanda ſunt bella, quia cum diſpoſitione initur bellum, & erit ſalus vbi multa conſilia, cap. prudent. in fin. de officio delegat.* ibi: *Integrum eſt iudicium, quod plurimorum ſententiis confirmatur, cap. Eccleſia, de electione.*

Hac virtute appetendi conſilium, & ſequendi vti ſolebat Marcus Antonius magnus Imperator, & Philoſophus, vt de eo ſcribit Iulius
79 Capitol. *Semper* † *ſanè cum optimatibus non ſolùm bellicas res, ſed etiam ciuiles priuſquam faceret, aliquid contulit, denique ſententia illius præcipua ſemper hæc fuit; æquius eſt, vt ego tot, & talium amicorum conſilium ſequar; quam vt tot tales amici meam vnius voluntatem ſequantur.*

Caput IV.

Scandali cauſa imminentis, ſeu etiam minati an legitima ſit, vt litterarum Apoſtolicarum retentio licita, & permiſſa dicatur.

SVMMARIVM.

Scandala abſcindi Chriſtus in Euangelio iubet, num. 1.

Cauſas, ad ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolicarum, quas iuſtas eſſe, iura prudentis arbitrio reliquerunt, num. 2.

Scandali cauſa, vt eminentioris ſpecialiter meminit ius ad litterarum ſuſpenſionem, num. 3.

Cum ſcandalo nihil agendum, num. 4.

Angelos ſuos mittet Deus, vt omnia tollant ſcandala à Regno num. 5.

Pro ſcandali ſuſpicione auferenda ſatagendum eſt, num. 6.

Pro ſcandalo vitando Dei protectionem inuocat Propheta, num. 7.

Scandalum vbi imminet in executione litterarum Apoſtolicarum ſuperſedendum eſt, num. 8.

Retentio Bullarum ob ſcandalum iuſtificatur, num. 9.

Cum ſcandalo etiam Papæ non obediendum, vbi rectitudo rationis dictat potius expedire, non obtemperari, quàm, quod ſcandalum naſcatur, num. 10.

Scandalum nouum quando oritur ex mandato Principis, obſeruantia omittenda erit, num. 11.

Scandalum, vel abſurditas, aliudvè inconueniens ſi oritur ex mandato Principis, officialis excuſatur non obtemperans, num. 12.

Scandalum ſi imminet, vel malum aliquod contra bonum publicum litteræ Apoſtolicæ non exequendæ ob maius vitandum damnum, num. 13.

Executio reſcripti non facienda, vbi timetur de vniuerſali futuro ſcandalo, num. 14.

Adducitur exemplare de proceſſu fulminato contra Carolum Regem Siciliæ, ob ſcandalum ſuſpenſo, ibidem.

Cenſura in litteris fulminata contra non obtemperantes non ligant, non obtemperantem ratione ſcandali vitandi, num. 15.

Propter ſcandalum ſuſpendi poteſt mandati executio quantumuis pœnalis, num. 16.

Scandali periculum vbi vertitur, Principi non obtemperantur, num. 17. Nec Papæ, ibid.

Nouitas à lege introducta ſcandalis, & ſeditionibus occaſio præbet, ibid.

Cenſuræ litterarum ſuſpendantur, ſuſpenſa earum executione ob ſcandalum, num. 18. Vbi adducitur exemplare quoddam, ibid.

Papæ etiam reſcribenti cum clauſula (non obſtante ſcandalo) non obtemperatur ſi immineat, num. 19.

Scandalum eſt contra finem præcepti diuini, n. 20.

Scandalum ſubditorum præcauere debent Prælati, num. 21.

Superior caret poteſtate præcipiendi aliquid exequi cum ſcandalo, quia concurrit cum præcepto diuino, num. 22.

Poteſtas data à Deo Principi non fuit in deſtructionem, ſed in ædificationem, num. 23.

Poteſtas Principis iuſtitia coarctatur, & vltra non poteſt, quàm honeſte poteſt, non quando lædit pietatem, aut bonos mores, num. 24.

Triginta, & tres caſus, quibus ob ſcandalum receditur à iuris diſpoſitione refert Felinus, n. 25.

Scandalum maximum oriretur in Regno, ſi alienigenæ admitterentur ad beneficia, aut ob derogationem Regij patronatus, num. 26.

Scandala, & ſeditiones magnæ fuere in Hiſpania orta, anno 64 ob admiſſionem alienigenarum ad beneficia, num. 27.

Ob ſcandala, & turbationes ortas in Hiſpania, conceſſit Paulus III. quòd nullus alienigena potiretur penſionibus & beneficiis in ea, n. 28.

Ex Reipublicæ turbatione ſcandalum naſcitur, num. 29.

Ob ſcandalum imminens compellitur quis cedere, beneficio obtento, num. 30.

Ob ſcandalum debet quis renuntiare electioni de ſe factæ, num. 31.

Ob ſcandalum poteſt Epiſcopus compelli renuntiare Epiſcopatui, num. 32.

Ob ſcandalum quis priuatur, num. 33.

Ob ſcandalum transfertur quis de vna Eccleſia ad alteram, num. 34.

Scandali tanta eſt vis, vt eius ratione multa fieri permittantur, quæ aliàs non permitterentur, n. 35.

Ob ſcandalum vitandam legitimè retinentur in Senatu litteræ in derogationem Regij patronatus, laicorum, & iuris ſtrangerij, num. 36.

Ob ſcandalum vitandam litteræ in derogationem Concilij Tridentini retinentur in Senatu, n. 37.

Ob ſcandalum vitandum licita eſt lex Regni diſponens, ne alienigenæ in Regno obtineant beneficia, num. 38.

Propter ſcandalum vitandum, & quietem Reipublicæ poteſt etiam Clericus à Regno, aut Ciuitate expelli per œconomicam Regis poteſtatem, num. 39.

Breue Pij V. de iterum examinandis Religioſis Confeſſoribus ob ingens ſcandalum inde ortum refermauit Gregorius XIII. ad ſupplicationem Philippi Secundi, num. 40.

Ex nouitate magna oriri aſſolent ſcandala inter Religiones, & Clerum omnino vitanda, n. 41. & ſeqq.

Declaratio S. Congregationis refertur, quæ ad euitanda ſcandala inter Ordinarios, & Religiones oriuntur propter nouum Confeſſorum examen nouiter decreuit, num. 42.

Doctores qui videndi circa nouum examen Religioſorum Confeſſorum, num. 43.

Ob ſuſpenſionem generalem licentiarum Religioſis ad confitendum datarum factam in Archiepiſcop. Toletano per D. Villegas, maxima orta fuere ſcandala, quæ Rex, vt Protector ſtatus Eccleſiaſtici ſedanda curauit, num. 44.

Cum Epiſcopus Cordubenſis idem obtinuiſſet per Breue ob ſcandali cauſam decreuit Senatus, ne fiat nouitas, num. 45.

Si ex præcepto iniuſte Papæ præſumitur ſtatum Eccleſiæ turbari, & oriri ſcandalum, non obtemperatur ſine peccato, num. 46.

Scandalum vbi timetur poteſt Rex pro illo ſedando inter Eccleſiaſticos, & Religioſis procedere, & componere non iuriſdictione, ſed œconomica poteſtate, num. 47.

Vbi ob ſcandalum turbatur Regis ſtatus tranquillus, Rex inter Eccleſiaſticos extraiudicialiter cognoſcit, num. 48.

Ob longam Romæ diſtantiam Hiſpani difficillimè poſſunt adire Pontificem, ac ideo contumelias inter Eccleſiaſticos Senatus modeſtè compeſcit, num. 49.

Per legatos ad Romam miſſos, ſcandala, quæ patitur Eccleſia, Rex vetat, num. 50.

Princeps ante oculos habere debet ne ſcandala committantur, num. 51.

De pace omnino procuranda in Republica, num. 52. *remiſſiuè.*

Ob ſcandala vitanda, & pacem habendam multi ſunt caſus ſpeciales, in quibus receditur à iure, num. 53. *remiſſiuè.*

Scandalum naſcitur ex inobſeruantia legum, & priuilegiorum, è contrario vero pax, num. 54.

Non omnia, quæ poſſunt fieri ſunt facienda, vbi adeſt inconueniens, num. 55.

Retentio Bullarum locum habet, etiam mero iure validarum, ſi ex earum executione ſcandalum, damnúmve notabile timeatur, num. 56.

Senatus examen, quo legitimam retentionis cauſam reperiit, vbilibet talis debet iudicari, n. 57.

Principi aſſerenti timorem ſcandali, aut alicuius damni omnino ſtandum erit, num. 58.

Pontifex multum defert examini Senatus ad Bullarum retentionem, eiúſque informationi ſuper damnis oriundis ex litterarum executione, num. 59.

CHRISTVS Omnipotens Dominus
1 per Matthæum *cap.* 28. † exclamando, inquit, *Væ mundo à ſcandalis*, &c. *Si autem manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te abſcinde eum, & proijce abs te*, & iterum, ibi: *Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, & proijce abs te.*

Quàm iuſta igitur & legitima ſit ſcandali
2 imminentis, † ſeu minantis cauſa, ad retinendas litteras Apoſtolicas in Senatu ad effectum ſupplicandi, & reſcribendi ad Summum Pontificem melius inſtruendum, & informandum; in hoc potiſſimum cognoſcetur, quod licet in omnibus Pontificalibus Decretis ſupra citatis in *cap. antecedenti*, à principio, ſuperſedendum patienter permittentibus in executione reſcriptorum iuſta exiſtente cauſa, nullibi ſpecificatur, quæ iuſta dicatur, ſed iudicio diſcretionis, & arbitrio executoris iuſto omnino relinquitur, vt eorum lectura manifeſtè monſtrat.

At cum cauſa ſcandali eminentior ſit, eiuſ-
dem † ſpecialiter meminit Pontifex *in cap. cum* 3
teneamur. 6. *de de præbendis*, ibi: *Aut ſi non poteris ei ſine ſcandalo prouidere, æquanimiter ſuſtinemus, ſi pro ea mandatum noſtrum non duxeris*
exequendum, &c. Quia nihil † cum ſcandalo 4
fieri animaduertit Pontifex, *in cap. nihil* 2. *de præſcriptionibus*, ibi: *Nihil cum ſcandalo, nihil cum forali ſtrepitu vobiſcum nos velle de cauſis pauperum definire, vobis ſcripſiſſe meminimus*, &c.

Et in Sancto Matthæo *cap.* 13. *littera F.* legi-
mus: *Et mittet filius † hominis Angelus ſuos,* 5
& colligent de Regno eius omnia ſcandala, & eos qui faciunt iniquitatem. Quem locum S. Gregorius ſuper Matth. *cap.* 25. *homil.* 12. ſic declarat: *Sed ſciendum nobis eſt, quod ſæpè in ſacro eloquio Regnum cælorum præſentis temporis Eccleſia dicitur, de quo alio in loco Dominus dicit, Mittet filius hominis Angelos ſuos, & colligent de Regno eius omnia ſcandala. Nec enim in illo Regno beatitudinis, in quo pax ſumma eſt, inueniri ſcandala poterunt, quæ colligantur*, &c.

Satagendum quippe eſt † pro auferendo ſu- 6
ſpicionis ſcandalo, vt inquit text. *in cap. ſatagendam* 10. *in ordin.* 25. *quæſt.* 1. Sicque Propheta Rex Dei protectionem inuocat pro euitando
† ſcandalo, Pſal. 140. *Cuſtodi me* (inquit) *à la-* 7
queo, quem ſtatuerunt mihi, & à ſcandalis operantium iniquitatem.

Quare vbi imminet ſcandalum in executione
gratiæ, & † litterarum Apoſtolicarum, exequen- 8
dam non eſſe, ſed ſuperſedendum in ea, & reſcribendum ex *dict. cap. cum teneamur*; plurimi Doctores probant, & fundamentis exornant Innocent. *in cap. niſi cum pridem. de renuntiat.* Abb. *in cap. quæſitum, de rerum permutat. & in dict. cap. cum teneamur*, Felinus *in cap. ſi quando, coln.* 2. *de reſcriptis*, vbi Decius *num.* 3. *n.* 5. *& num.* 14. idem Felin. *in cap. conſanguinei, n.* 7. *de re iudicat.* optimè Cardinal. Zabarel. *in dict. cap. ſi quando, num.* 30. *in fin. verſ. Circa hoc*, Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum, num.* 64. *de conſtitut.* poſt Innoc. & Abbat. in locis ab eo citatis, Siluester Aldobran. in additionibus ad Decium *in dict. cap. ſi quando, num.* 14. *litter. G.* Felin. *in cap. nihil de præſcriptionibus*, latè Rebuffus *in* 1. *tom. tit. de litteris obligatoriis, art.* 6. *gloſſ.* 2. *num.* 9. *&* 10. plura congerit Loazes *de matrimonio Regum Angliæ, dub.* 3. *num.* 51. cum pluribus ſequentibus, Mexia *in apparatu ad legem Toleti. de taxa. panis, fundament.* 12. *part.* 11. *à num.* 33. *cum ſequentibus*, qui *num.* 47. Hanc
doctrinam applicat † retentioni Bullarum factæ 9
per Senatum, Oldrald *conſ.* 562. *num.* 2. *verſ. Sed ſi qualibet vniè*; vbi dicit: Reſcripta Pontificis aliquibus ſcandalis ſubſequutis non exequenda, latiſſimè Alphonſus Azened. *in l.* 14. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopil. à num.* 29. *cum ſeqq.*

Latiſſimè & mirabiliter per Couar. *in repetit. cap. peccatum* 1. *part. à num.* 7. *& in verſic. Hinc*

ſanè

10 ſanè ſit, vt cum † ſcandalo minimè ſit obediendum
ſuperiori, & etiam Papa, quoties rectitudo ratio-
nis dictat, potiùs expedire, quòd non obtempere-
tur, quam quod ſcandalum oriatur. Et in princi-
pio dicit, quod propter vitandum ſcandalum
omitti iuſtè poteſt obedientia, aliàs debita ſu-
periori, Selua de beneficiis, 3. part. quæſt. 8.
num. 1.

Pelaez à Mieres in tractatu de maiorat. 4. part.
11 quæſt. 1. limit. 1. num. 106. † vbi ex Cardinali,
Imola, & aliis in cap. ſi quando, de reſcriptis, &
Romano in l. ſi verò, §. de iure Valentia 7. de ſo-
luto matrimon. Socin. Iunior. in l. hæredes mei,
§. cum ita, ff. ad Trebellian. num. 36. fol. 123. di-
cit, quòd quando ex obſeruantia mandati Prin-
cipis ſequitur nouum ſcandalum, non tenetur
quis obedire.

Palatius Rubeus in cap. per veſtras, fol. 66.
12 in magnis, col. 3. concluſ. 1. §. 18. num. 16. & latiſ-
ſimè in tractat. de beneficiis vacantibus in Curia,
§. 7. per totum. vbi eleganter multa congerit, &
per totum tractatum, & in §. 11. col. 3. ad finem,
& col. 4. ad princip. Cenedus in collectanea ad De-
cretales, collect. 3. qui num. 2. ex plurimis Do-
ctoribus ab eo citatis dicit. Quòd excuſatur
officialis non obtemperans primo ſuperioris
mandato, quando ex eo ſequitur abſurditas, vel
ſcandalum, aut aliud inconueniens, optimè Ia-
cobus de Graffi. in ſuis deciſionibus caſuum con-
ſcientia, part. 2. lib. 3. cap. 25. num. 8.

Obiter eum Azeuedo, tantum dicit Barboſ.
in collectan. ad cap. cum tentamur, num. 2. de præ-
bendis.

13 Ipſe Barboſ. melius † in addition. collect. ad
cap. ſi quando, de reſcriptis, vbi in colu. 1. poſt
princip. & col. 2. in princip. dicit, quòd quando
imminet ſcandalum, vel malum aliquod con-
tra bonum publicum, Ita vt maius damnum ti-
meatur ex litterarum Apoſtolicarum executio-
ne, quàm ſit bonum ex eis prætenſum, ſuper-
ſedendum eſſe.

Latiſſimè etiam Doctor Anguianos in tract.
de legib. & conſtitut. lib. 1. controuerſ. 5. num. 3.
num. 5. num. 18 num. 21. num. 30. & In aliis plu-
rimis eiuſdem controuerſiæ.

Antonius Faber in ſuo Codice, lib. 7. tit. de ap-
pellat. tanquam ab abuſu, defin. 8. pag. 471. & de-
finet. 23. p. 475.

Proſper. Farinacius in prax. criminal. part. 3.
tom. 1. tit. de pœnis temperand. quæſt. 97. caſu 2.
14 num. 36. dicit, quòd † quando in executione
reſcripti timetur de vniuerſali futuro ſcandalo,
non erit facienda.

Vbi & ſub num. 33. adducit doctrinam Cardi-
nal. Zabarell. in cap. ſi quando, num. 30. in fin.
verſ. Quæro circa hæc, teſtantis ſe aliàs conſu-
luiſſe, differendam eſſe Vrbani VI. iuſſionem
factam Epiſcopo Florentino, vt certos publi-
caret proceſſos contra Carolum Regem Hieru-
ſalem, & Siciliæ, eidémque Vrbano reſcri-
bendum, & expectandam ſecundam iuſſionem,
non obſtantibus grauiſſimis pœnis contentis in
prima iuſſione, & hoc propter ſcandalum ma-
gnum, de quo in prædictis Regnis, & Prouin-
ciis dubitabatur, aut timebatur, ſi talis fieret
publicatio.

Farinacium, & Zeballos laudans, idem re-
fert Antonius Amato variarum reſolution. lib. 2.
cap. 72. num. 29. vbi proſequitur hunc articulum,
ſuperſedendum eſſe In executione litterarum
Apoſtolicarum, quando In ea periculum immi-
net ſcandali, & in Senatu eidem denegandum
eſſe (exequatur) quo Rex in Sicilia vtitur, vti
adnotauimus multis citatis Doctoribus ſuperiùs
in cap. 2. à num. 37. & num. 41. cum ſeqq.

Eiuſdem Zabarellæ caſum ad litteram addu-
cit Palatius Rubeus, §. 11. & §. 7. ante finem.
Vbi proximè citatus, † aduertens, eſſe notan- 15
dum, cùm ex hoc euitentur plurima inconue-
nientia, quæ acciderent litteris indiſtinctè, &
indiſcretè parendo, ex qua doctrina deducit
ipſe Palatius Rubeus vnam concluſionem, quam
dicit notabilem ad propoſitum, in quo verſa-
mur retentionis. Quòd ſi Papa aliquid præci-
pit fieri ſub pœna excommunicationis latæ ſen-
tentiæ, ipſo facto incurrendæ contra non obe-
dientes, vel obtemperantes, ſi ex mandati exe-
quutione timetur ſcandalum, vel alia mala fu-
tura, vel aliter dubitatur de mente Principis;
licitè ſine metu excommunicationis mandata-
rius differre poteſt, dum Papæ reſcribit, & ſe-
cundam iuſſionem expectat.

Et poſt Felinum in cap. nihil, † verſic. 30. de 16
præſcriptionibus, Ioannes à Cochier. de iuris in
exempt. tomo 2. in Scholiis ad Conſtit. Concil. La-
teranenſ. part. 1. §. 3. folio 32. num. 20. dicit, quòd
propter ſcandalum poteſt ſuſpendi executio
mandati Apoſtol. quantumvis pœnalis, & n. 41.
Quòd Principi non eſt obediendum, † quoties 17
vertitur periculum ſcandali, ex Diuo Thoma
2.2 quæſt. 8. articul. 1. Vincent. Caroſius de re-
mediis, except. 6. num. 28. videndus Tiraquellus
de pœnis temperandis, cauſa 46. nec Papæ obe-
diendum eſſe, quoties vertitur periculum ſcan-
dali, Fimiant. Barbatia de præſtantia Cardinal.
p. 1. num. 37. Hieronymus Gratus conſ. 1. num. 39.
column. 2. Cochier. vbi proximè, num. 26. &
comprobatur authoritate Diui Auguſtini de Ci-
uitate Dei, lib 3. cap. 24. vbi loquens de noui-
tate inducta per legem Agrariam, inquit: Quòd
fuit initium ciuilium ſeditionum, & bellorum in
Republica. Volebant enim (inquit) Gracchi legi-
bus Agrariis agros populo diuidere, quos nobilitas
perperam poſſidebat; ſed eis tam vetuſtam iniqui-
tatem audere conuellere pernitioſiſſimum: imò verò,
vt ipſa res docuit, pernitioſiſſimum fuit, nec enim
legibus, & ordine poteſtatum, ſed turbis, ar-
morúmque conflictibus nobiles, ignobiléſque neca-
bantur.

Comprobat hanc concluſionem † Palatius 18
Rubeus ex alio exemplari adducto per Petrum
de Ancarranus in conſil 241. incipiente, per præ-
dicta; conſulentem non eſſe obtemperandum
cuidam mandato Papæ, per quod mandabat
cuidam moniali, vt ad primum rediret mona-
ſterium (à quo legitimè, & cùm eius authori-
tate fuerat regreſſa) ſub grauiſſimis pœnis, &
cenſuris, & conſuluit, quòd non obtemperan-
do, excommunicationem nullatenus incurrit,
quia clauſula, Si preces veritate nitantur, etiam
tacitè ſubintellecta iuxta, capitul. de reſcriptis;
ſuſpendit effectum excommunicationis.

Quòd ampliatur, etiamſi Papa vel Princeps
reſcribere † cum clauſula (non obſtante ſcanda-
lo) quoniam adhuc executio ſuſpendenda erit, 19
Felin. in cap. ſi quando, de reſcriptis, in verſ. Su-
perſedere, n. 2. & 3. Graffis in deciſionibus aureis,
caſuum conſcientia, part. 2. lib. 3. cap. 25. num. 8.
Anguianus de leg. lib. 1. controuerſ. 5 num. 66. Ab-
bas in cap. quæſitum de rerum permut. & in cæ-
tera

teneamur, de præbendis, Azeuedus *in l.14. tit.3.*
lib.1. Recopilation. ſub num.29. optimè Couarru.
in prælection. cap. peccatum 1. part. num. 7. poſt.
medium, Proſper. Farin. *in prax. crim.3. part. tit.*
de pœnis temperan. q. 97. caſu 2. num. 36. & per
Nauarr. *in cap. Sacerdos, num.130. & num. 131.*
& Abb. *in dict. cap. cum teneamur, de præbend.*
tenet Cochier. *de iuriſdiction.ordin. in exemptos,*
tomo 2. in Scholiis ad Conſtition. Concilij Latera-
nen. part.1.§.3. num.44. fol.33. Vbi dicunt, etiam
Papam non poſſe ſuper ſcandalo diſpenſare, nec
tunc illi obediendum.
20 Et ratio eſt, quia ſuperior † non poteſt ita
hoc præcipere, cùm ſit contra charitatem, quæ
finis eſt præcepti diuini, *1. ad Timotheum cap.1.*
21 & præcipuè cauere debent Prælati † ſubdito-
rum ſcandalum, *cap. cauendum 10. quæſt.3.* Vn-
de ſuperior poteſtatem non habet præcipiendi
aliquid exequi exiſtente ſcandalo, cum concur-
22 rat cum præcepto diuino, † cui nihil detrahi
poteſt, ſicut ſentit Bald. *in l. reſcripta, C. de*
precibus Imperator offeren. column. 2. & Decius
in cap. ſi quando, de reſcriptis, col.2. Archidia-
con. *in cap. ſi peccauerit, col.3. 2. quæſt.1.* quem
ſequitur Palatios Rubeus *in repetition. cap. per*
veſtras, fol 66. in magnis, col.3. concluſ.1. §. 18.
num. 16. optimè Couar. & Azeued. vbi proxi-
mè citati, Anguian. *dict. controuerſ.3. num. 5.*
dicens, quòd Princeps poteſtatem non habeat
præcipiendi aliquid, ex quo ſcandalum, aut aliud
graue malum ſit ſequendum, quia poteſtas, quam
23 dedit † illis Deus non fuit in deſtructionem, ſed
ædificationem, teſte *Diuo Paulo II. ad Corint 10.*
& vltim. & facit *cap. 14. diſt.* ibi: *Peccandi li-*
centiam ſuſcipere, ex qua impotentia in ſuperio-
re infert conſequentiam ad inferiorem ſubdi-
tum, vt eodem modo nequeat obedire, ſed re-
ſiſtere, quia poteſtas Principis iuſtitia coarcta-
24 tur, & vltra non poteſt, † quàm honeſte poſſit,
& quando facta Principis lædunt pietatem, exi-
ſtimationem, verecundiam, & generaliter con-
tra bonos mores, facere non poſſe, credendum
eſt; magnam Doctorum cateruam, multáſque
ſpeciales doctrinas videndas per Giurbam *conſ.*
1. à num. 17. cum ſequentibus; quibus quidem
mirabiliter exornabis verba textus *in d. cap. ſi*
quando, de reſcriptis, ibi: *Cum non poſſis in-*
ſtè, &c.
Felinus *in cap. nihil, de præſcriptionibus*, re-
25 fert triginta & tres caſus, † quibus ob ſcanda-
lum receditur à iuris communis diſpoſitione.
Ex quibus infertur ad noſtrum propoſitum,
26 quòd cum maximum † timeatur ſcandalum in
his Regnis Hiſpaniarum inter Regnicolas, &
originarios, ſi ipſis expulſis alienigenæ admit-
terentur ad beneficia Eccleſiaſtica in derogatio-
nem iuris, & priuilegiorum huius Regni, vt
expreſsè conſiderat Rex noſter, *in l. 25. tit. 3.*
lib.1. Recopilation. ad medium, ibi: *Porque qual-*
quiera coſa que ſe proueyeſſe por ſu Santidad, y ſus
Miniſtros, en derogacion de las coſas ſuſodichas,
ò qualquiera dellas, traeria muy grandes y notables
inconuenientes, y dello podian nacer eſcandalos, y
coſas que fueſſen en deſeruicio de Dios nueſtro Se-
ñor, y nueſtro daño, y deſto Reinos, y naturales
dellos, &c. Et *in l.14. eodem tit. & lib.* idem di-
citur ibi: *Eſtà muy cierto y conocido, que quan-*
do las dignidades, y beneficios de nueſtros Reinos
ſe dan à los eſtrangeros, reſultan dello muchos in-
conuenientes que ſe ſiguen, &c. Et ibidem infe-
riùs poſt medium, ibi: *Y como quiera que antes*
de agora veîamos, y ſentiamos eſta injuria, y
daños, † que nos, y nueſtros naturales recibian, 27
eſpecialmente del año de ſeſenta y quatro a eſta
parte, que ſe començaron los mouimientos, y tur-
baciones en nueſtros Reinos, &c. Et refert copioſè
Doctor Illeſcas *in ſua hiſtoria Pontificali, capi-*
tulo de la guerra final del Rey de Francia, † para
cobrar el Ducado de Milan, §. 10. fol. 225. vbi 28
refert has commotiones hac de cauſa eueniſſe,
quòd contra ius Regni prouiderentur exteris
officia, & beneficia, *& lib. 6. eiuſdem hiſtoria,*
cap.27. §.17. de Paulo III. Pontifice 228. fol.338.
refert, tunc fuiſſe per ipſum *Paulum III.* con-
ceſſum, quod beneficia, penſiones, & alia Ec-
cleſiaſtica exteris non dentur, hoc idem refert
Azeued. *in d. l.14. num.31.* Salzedus *in practica*
crimin. Canon. cap.54. num.18.
Quibus quidem turbatus Reſpublica, & in-
ter omnes oritur ſcandalum, † iuxta illud *Sanct.* 29
Hilarij in Commentar. in Matthaeum, cap.23. dum
ait: *Atque his quidem vexationibus multi turba-*
buntur, & in ſantis inſurgentibus malis ſcandali-
zabuntur, & vſque in mutuum odium excitabun-
tur, &c.
Nihil enim eſt, quod pacem & tranquillita-
tem Reipublicæ, & ſubditorum magis turbet,
quàm ſcandala, quæ ideò euigilans Principis
munus omnibus modis, & remediis adhibitis
abſcindere, & delere conatur, vt & ipſe etiam
pace & tranquillitate fruatur; hanc ſtatus ra-
tionem Nos docet Pontifex *in c.1. de offic. lega-*
ti, lib.6. in hæc verba: *Officij noſtri debitum re-*
mediis inuigilat ſubditorum, quia dum eorum ex-
cutimus onera, dum ſcandala remouemus, Nos in
eorum quiete quieſcimus, & fouemur in pace; ex
quo text. etiam, & illud colligitur, quòd pax,
& tranquillitas Principis, in pace & tranquilli-
tate ſubditorum conſiſtit, & quod vna ab alia
reciprocè dependet. Videnda alia iura allegata
ſupra *cap. 3. à num. 45. & ſeqq.* quò tendit illud
Dauidis Prophetæ Pſalm. 43. *Conturbata ſunt*
gentes, & inclinata ſunt Regna.
Hinc prouenit celebris doctrina Innocent.
in cap. niſi cum pridem, de renuntiat. Vbi dicit,
quòd propter ſcandalum † imminens, non ſo-
lùm gratia non eſt exequenda, verùm etiam po- 30
teſt quis compelli cedere beneficio ſuo iam ob-
tento, in quo ius habet radicatum, pro quo fa-
cit *cap. cum decorem, de Clerico coniug.* in fin.
quod commendat Barbatia *in tractatu de præ-*
ſtant. Cardinal. num. 37. & declarat Rochus de
Curte *de iure patronat. verb. Honorificum, num.3.*
column. 3. plures alios allegat Mexia *de taxat.*
panis in apparatu. 11. fundament. part.12. n.53. cum
ſequentibus, & n.47. videndus etiam nouiſſimè
Viuianus *de iure patronat. lib.7. cap.8. n. 14. & à*
num.9. Azeued. *in l.14. tit.3. lib. Recopilat. n. 29.*
in principio, & poſt Abbatem, Felin. & Decium,
idem probat Couarru. *in regula peccatum, 1. part.*
num.7. ad medium, vbi, quòd propter ſcanda-
lum debet quis renuntiare electioni † de ſe factæ 31
(apud quem, *num.4.* latè videbis, quando ſcan-
dalum eſt paſſiuum, aut datiuum, ſeu actiuum
prout eſt in ſupradictis caſibus) Azeued. *in dict.*
l.14. num.51.
Et etiam Epiſcopatum propter ſcandalum
poteſt quis † compelli ad dimittendum, & re- 32
nuntiandum, Federic. de Senis *in tractat. de per-*
mutat. benefic. num.4. Hoſtienſ. *in cap. niſi cum*
pridem.

pridem. num. 63. de renuntiat. Cardinal. Iacoba.
de Conſil.lib.9.art.3. n.24.& n.37. Mant. *in Dia-*
logo de Conſil. n. 55. & eſt communis opinio in
praxi quoque recepta, vt affirmat Flaminius
Pariſius, *de reſignat beneficiorum,lib.3 q.18.n.22.*
namque † ratione ſcandali quis priuatur Gam-
33 bar. *in extrauagant. Iulij II. de ſimoniaca Papæ*
electione,n.156. Stephanus Aufrerius *in Clement.*
vt Clericorum, n.12. de offic. Ordinar.

Et ratione ſcandali quis transfertur de vna
34 Eccleſia † ad aliam, Arcbidiacon. *in cap. ſug-*
geſtum 7. quæſt. 1. Abbas *in cap. de electiori.* Ro-
doanus *de rebus Eccleſiæ non alienand. rub. 18.*
num.54. Flamin. Pariſ. vbi proximè *n. 24.* com-
munem dicens.

35 Tanta enim eſt vis ſcandali, † vt multa fiant
ratione ſcandali, quæ aliàs non permitterentur,
Philippus Probus *de iure Regalium, quæſt. 23.*
num.3. Cepolla *de ſimulat.contract.num.247.* Car-
dinal. Pariſius *conſil.68. num.132. volumin 4.* Fla-
min. Pariſ. *dict. lib. 3. q. 18. n. 25.* qui poſt alios
num.26. & ſequentibus, idem affirmat in Papatu.
Camillus Borrellus *in tractatu de præſtantia*
Regis Cathol. cap.52. num.3. & 4. & num. 5. Lo-
36 quendo de † prærogatiua Regis Hiſpaniarum in
retinendo Bullas Apoſtolicas in derogationem
ſui Iuris Regij patronatus vel laicorum, vel Iu-
ris ſtrangerij licitè fieri ob euitandum ſcanda-
lum hinc ſuboriundum, ex hac etiam ratione
ſcandali obuiandi eſſe legitimam, & iure per-
miſſam hanc, de qua agimus, Bullarum Apoſtoli-
carum retentionem, lariſſimè probat Palatius Ru-
beus *de beneficiis vacantibus in Curia,§.7 & §.11.*
per totum; imò etiam per totum tractatum, &
Mexia abunde *in lege Toleti de taxa. panis, fun-*
damento 11. part.12. à num.33. vſque ad 47. Sal-
zed. *in pract. criminal. Canonic. cap.14. num.20.*
Couarru. *practic. cap. 36. in principio.* Ex qua
ratione & fundamento fere Doctores omnes,
qui de hac Bullarum retentionis vſu, & praxi
tractant, quos in vnum congeſſimus ſuprà *c. 2.*
à principio, illam iuſtam, & licitam profitentur.

37 Et loquendo in retentione † litterarum Apo-
ſtolicarum contra diſpoſitionem *Concilij Triden-*
tini obtentarum ob euitandum ſcandalum in-
de ſperandum licitè faciendа probat Pater Hen-
riquez *lib.2. de Pontificis claue, cap.23. §. 3.* vi-
dendus, cùm ſit in detrimentum, & præiudi-
cium boni communis, & publicæ vtilitatis, vt
videre licet.

Hinc eſt, quòd ad euitandum ſcandala, quæ
38 futura eſſe timentur, † ex quibus damnum ori-
tur, licita eſt lex Regni, vel ſtatutum diſpo-
nens, ne alienigenæ obtineant beneficia Eccle-
ſiaſtica in Regno, vel Prouincia, Angelus *con-*
ſil. 23. Capitius *deciſ. 131. num. 6. & 7.* Azeue-
dus *in l. 14. tit. 25. tit. 3. lib. 1. Recopilation. ſub*
num. 46. optimè Anton. Theſau. *deciſ. 131.*
num. 3. & 7. Pettus Anton. Petra. *in tract. de*
poteſtate Princip. cap. 6. num. 9. Codex Fabian.
lib. 3. tit. 1. de iudiciis, definition. 39. Quinti-
lian. Mandoſ. *in tractatu de monitor. quæſt. 13.*
num. 3 Hieronym. Portoles, & ab eo citati
in addition. ad Molio. *§. alienigeno. num. 1. cum*
ſequentibus, Iacob. Cancer. *variarum reſolut.*
lib. 3. cap. 14. de manutent. à num. 61. cum
ſequentibus. Vbi mirabiliter de hac ratione
ſcandali, & alij per Nos citati ſuprà *cap. 2.*
hac 1. part. verſicul. Angelus in conſ. à num.12.
quibus adde Flaminium Pariſium *de reſigna-*
tion. lib. 4. quæſt. 7. num. 3. Ojeda *de bene-*
ficiis incompatibil. 1. par. cap. fin. num. 156.
Azotius *in inſtitut. moralib. part. 2. lib. 6.*
cap. 4. quæſt. 25. verſicul. Deinde cum alieni-
gena, ex quo ita infert, ibi: *Hinc eſt quod*
ſtatutis & legibus Principum, & regum exteri,
& alienigenæ penitus excludantur à beneficiis
in Regno, Prouincia, vel Vrbe inſtitutis, quæ le-
ges iure Canonico permittuntur, nec improban-
tur, &c.

Confert etiam, quoniam propter ſcandalum
vitandum, † & quietem Reipublicæ poteſt 39
etiam Clericus expelli à Regno, aut ciuitate per
Regem œconomica poteſtate, vt in exemplis
adductis ex aliis Doctoribus per Iacobum de
Graſſis *in tractat. de effectibus Cleric. effectu 1.*
num.10. & 11. & ex iis, quos latiùs citauimus
ſuprà *cap. 3. hac 1. in §. vnico à num.67. vſque ad*
fin. atque infra 1. part. cap. 1. à num. 32. & ſeqq.
vbi plurimi citantur.

Hinc eſt etiam quod cum † publicaretur *Pij* 40
Quinti Breue, vt Epiſcopos ſucceſſor in digni-
tate potuiſſet ad ſuæ conſcientiæ ſecuritatem
iterum examinare Religioſos, ex licentia præde-
ceſſoris ſui adminiſtrantes pœnitentiæ Sacra-
mentum; orta eſt maxima diſſenſio inter omnes,
quare ob bonum publicum, & euitanda ſcan-
dala in damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ, &
temporalis, *Philippus Secundus Hiſpaniarum*
Rex ſupplicauit ab eodem Breui, & inſtanter
petiit humiliter à Sede Apoſtolica eius reuoca-
tionem ob hoc ſcandalum futurum, quod qui-
dem propterea illud reformauit *Gregorius XIII.*
Anno 1572. quæ reformatio ſtat in *Bullario tom.*
1. pag. 1208. & ſequentib. Et ex hac nouitate,
quàm † magna ſcandala timeri debeant, & ori- 41
ri ſoleant inter Religioſos, & Clerum, in ter-
minis videnda ſunt, & legenda, *in Clementin.*
dudum de ſepulturis, per totam maximè *in verſ.*
Ab olim.

Et referendo has eaſdem Bullas ſcilicet *Pij V.*
& Gregorij XIII. latè & optimè hunc articulum
examinat nouiſſimè Ioann. Maria Nouarius *in*
pract. concluſion. noui iuris Pontific. tit. de con-
feſſion. Sacramen. abſque loci ordinar. approbat.
non audiend. concluſio 2. aliàs reſpectu operis,
concluſion. 69. per totam, & num. 4. adducit ſe-
quentem declarationem Cardinal. quam cum
† conducat rectè rei, de qua agimus illam non 42
omittam in hæc.

Cùm Sacra Congregationi Cardinalium negotiis
Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum inno-
tuerit Confeſſarios Regulares grauiter conqueri,
quòd ab Archiepiſcopis, Epiſcopis locorúmque
Ordinariis ab audiendis Confeſſionibus quauis
de cauſa diſcriminat, Suſpendantur; & pro-
pterea ſæpè contingere, vt ab eiſdem Archie-
piſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis om-
nibus ſimul vnius Conuentus Confeſſariis Con-
feſſiones audiendi facultas adimatur, illuſtriſſi-
mi eiuſdem Sacræ Congregationis Patres rati
vix fieri poſſe, vt hæc ſine ſcandalo, magnáque
animarum pernicie contingant, re maturè per-
penſa ad omnem ſcandali materiam ſubmouendam,
& quò magis ſpirituali piarum mentium conſola-
tioni conſulatur; Statuunt, ac decernunt Archi-
epiſcopis, Epiſcopis, aliiſque Ordinariis locorum,
ad quos Confeſſarios approbandi ius ſpectat; Con-
feſſarios Regulares, aliàs ab ipſis liberè appro-
batos ab audiendis confeſſionibus poſthac ſuſpen-
dere

*dere minimè licere, niſi ex noua cauſa, eâque ad
confeſſiones ipſas pertinente, aut ob non ſeruatum
interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum, ſtatuitque
inſuper eoſdem Archiepiſcopos, & locorum ordi-
narios confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſi-
mul vnius Conuentus Regularibus Confeſſariis ea-
dem ſacra Congregatione inconſulta nullo pacto
adimere poſſe, quod quidem Decretum, vt illi Il-
luſtriſſim. Patres opportunum, & neceſſarium du-
xerunt, ita inuiolabiliter iubent obſeruari Romæ 30.
Nouembris 1615. A. Mar. Epiſcop. Hoſtienſ. Car-
dinalis Gallus V. Theatin. Secret.*

Quæ declaratio omnimodam in hoc caſu tol-
43 lit difficultatem ne ſcandala † oriantur, & circa
hanc controuerſiam videndi inſuper ſunt Ricius
in prax. tom. 4. reſolution. 70. num. 5. Zaoard.
*in Director. Theolog. 1. part. de pœnitent. Sacra-
ment. 24. §. 4.* Fagund. *præcept. 2. lib. 7. cap. 2.
num. 30* Miranda *in Manual. Prelat. tom. 1. q. 45.
art. 7.* Ioann. Hieronym. Campanil. *diuerſor. Iu-
ris Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 70.* Villalobos *in
ſumm. tom. 2. tract. 9. diffin. 53. num. 5.* Dian. *in
reſolution. moral. tractat. 2. de dubiis regular. re-
ſolut. 27. & reſolut. 22.*

Et cum Doctor Villegas (vir non ſatis lau-
44 dandus) huius † Archiepiſcopatus Toletani
Gubernator Generalis pro Sereniſſimo Infante
Cardinali, voluiſſet ſuſpendere licentias Religio-
ſorum ad confitendum obtentas, & prædican-
dum ſine ſua, Rex Catholicus noſter Philippus
Quartus, tanquam Protector ſtatus Eccleſiaſti-
ci (prout latiſſimè probauimus, *cap. 1. hac 1.
part. per totum*) authoritatem Regiam interpo-
ſuit, ad euitanda ſcandala maxima, & commo-
tiones inde ortas in Eccleſia Dei, ac ita decre-
uit *Nouitas ne fieret*.

His etiam temporibus noſtris Epiſcopus Cor-
dubenſis ad id ipſum obtinuit Breue à Sede
Apoſtolica, & ex eadem ratione ſcandali vitan-
45 di, † & ob quietem Reipublicæ Eccleſiaſticæ,
& temporalis ac ſpiritualis, idem ordinatum &
Decretum fuit à Regio ſupremo Senatu, ad quod
conducunt omnes doctrinæ hactenus relatæ à
principio huius Capituli; & facit inſuper, quam
adducit Palatius Rubeus *in tractatu de beneficiis
vacantibus in Curia, §. 11. col. 3. ad fin. & colu. 4.*
ex doctrina Innocentij *in cap. Inquiſitioni, de
ſentent. excommunication. in fine*, dicentis: Quòd
46 ſi ex præcepto † iniuſto Papæ vehementer præ-
ſumitur ſtatum Eccleſiæ turbari, vel ſcandala
ventura eſſe, non eſſe parendum, imò foret
peccatum, obtemperare; & videndus eſt Cened.
in collecton. 1. part. collectan. 5. num. 3. vbi pluri-
mas allegat huius Decreti comprobationes.
Ad quæ videnda ſunt, quæ longa ſerie diximus
hac 1. *part. cap. 1. per totum*, quæ omnino pro-
bant, quæ hîc dicuntur.

47 Supradicta omnia roborantur † ex eo, quòd
vbi timetur ſcandalum exoriri, & ſeditiones,
procedere poteſt Rex pro illis ſedandis, etiam
inter Eccleſiaſticas perſonas, & Religioſos, &
componere non iuriſdictione, ſed œconomica
poteſtate, & authoritate, ne pax publica tur-
betur, & bonum publicum detrimentum patia-
tur, probant Archidiacon. *in cap. 1. de reſtitu-
tione ſpoliatorum*, Auguſtin. Beroi. *conſil. 56. n. 13.
volumin. 3.* Guido Papæ *deciſion. 1. & ibi*, Ranch.
in addition. & deciſ 553. & conſil. 78. Anton.
Theſaur. *deciſ. 82. deciſione 131. num. 10. & vtro-
bique addition.* Gutierrez *practicarum quæſt. c. 34.
num. 18. & 22. lib. 1.* Gaſpar Rodriguez *de annuis
redditibus, lib. 2. queſt 22. num. 60.* & Codex Fa-
bianus *lib. 3. tit. 1. de iudiciis, definition. 38.* Et
quod Princeps licitè poſſit authoritatem ſuam
Regiam interponere, vbi timetur ſcandalum
inter Religioſos, & Eccleſiaſticas perſonas non
per viam iudicij, ſed extraordinariæ cognitio-
nis, notant inſuper Zephales *conſ. 19.* Albanus
conſil. 75. num. 5. Boſſius *in tractatu cauſar. crimin.
titulo de Principe, num. 211.* Oliuanus *vſitat.
alium namque, cap. 14. num. 144.* Petra *de pote-
ſtate Princip. cap. 6. num. 85.* Cauedus *de patrona-
tu Regio, cap. 36. num. 3.* Anton. Theſaur. *dict.
deciſ. 131. n. 8.* & ex aliis Iacobus Cancer. *varia-
rum reſol. lib. 3. c. 14. de manutent. à n. 7. cum ſeqq.*

Camillus Borrellus *de præſtantia Regis Ca-
tholici, capitul. 71. à num. 58.* Dum loquutus
fuerat de Rege Catholico, & eius Tribunalibus
cognoſcentibus de violentiis factis inter perſo-
nas Eccleſiaſticas, *num. 59.* ita ait: *Et hoc am-
biguum eſſet, † ſi faceret per viam cognitionis ordi- 48
naria, & propria iuriſdictionis, ſed potius per mo-
dum defenſionis cuiuſdam extraiudicialis, ne inter
perſonas Eccleſiaſticas in Regno ſcandala, & rixa
oriantur, & perturbetur ſtatus Regni tranquillus
præſertim ſubditorum laicorum, maximè quia in hoc
Regno Neapolitano, quod viciniſſimum eſt Summo
Pontifici, & Vrbi Romana, qui ſtatim adiri poſſit,
cuius contrarium militat in Hiſpania, vt propter
longinquitatem, & Romana Curiæ diſtantiam, Rex,
ſuique magiſtratus modeſtè Clericales † contume- 49
lias inter ipſos vertentes compeſcant, etiam aduer-
tit Villalobos, &c.*

Quibus conſonat bonus textus *in cap. qui à
Sancta Romana Eccleſia, † cui auctore Deo pra- 50
ſidemus à pluribus patitur violentias, &c. Ab
Imperatore directi interſunt Nuntij, qui ſcandala
fieri vetent, &c. Ne vel Eccleſia ſcandalizetur,
& Imperialis honorificentia minuatur, & cap. 58.
in ordine. 63. diſtinctione.*

Et quod ad ſcandalum vitandum poſſit Prin-
ceps Regiam manum interponere ex *l. æquiſſi-
mam 17. de vſufructu*, vbi notant omnes com-
muniter ſcribentes, *& in l. 1. C. de prohibita ſe-
queſtrat. pecun.* Petrus Gregorius 3. *part. ſinta-
gmat. lib. 23. cap. 3. num. 23.* Franciſcus de Ponte
conſ. 21. num. 1. volum. 1. Mandellus de Alba *con-
ſil. 78. lib. 1. num. 2.* ibi: *Cùm & paſſim iura di-
cant, debere Principem, & Iudicem † habere ante 51
oculos viam tutiorem, præſertim ne ſcandala com-
mittantur, &c.*

Et de pace omnino curanda ob ſedandos tu-
multus, rixas & concitationes ex quibus quies
turbatur Reipublicæ, non ſine magno omnium
ſcandalo: multa in iure ſpecialia introducta ſunt,
quæ aliter non permitterentur, ex textu *in l. cum
pater. 77. §. dulciſſimis 20. de legatis 1. l. qui de-
cem 16. in fin. ad l. Cornel. de Sicariis, l. æquiſſi-
mum 14. ff. de vſufructu. l. cum oportet, §. nec
autem hypotheca, verſic. Sin autem res, C. de bo-
nis quæ lib. cap. cum teneamur, de præbendis, c. 2.
vbi bona gloſſa, de deſponſa. impuber.* Hoſtienſ.
tit. de foro competent. verſic. Ex præmiſſis, col. 4.
Auſterius *de poteſtat. Eccleſ. ſuper laicos, n. 16.*
tradit plura Mieres *de maioratu 4. part. quæſt. 32.
à num. 8. & 30. cum ſequentibus*, Cenedus *in col-
lectan. 70. ad decretales, num. 1.* Lancelotus Con-
radus *de Templo Iudicum, part. 6. de pace, con-
cluſ. 102. num 3. fol. 53. & libro 1. de Imperatore,
§. 4. aſſertion. 16. fol. 81. num. 2.* latè Petrus Gre-
gorius

gotius *in tractatu de Republica, lib.11. cap.13. & cap.14.* Gregor. Lopez *in l.58. gloſſa, Eſtos, tit.6. part.1.* Queſada *in ſuis diuerſis quaſt. cap.29. n.1. in fin.* apud quos multa videre poteris, & facit *cap. final. de tranſactionibus.* Necnon alia
53 plura iura, † & doctrinas videre poteris per Guillelmum Benedictum *in cap. Raiuuntius, verbo, Et vxorum nomine, deciſ.2. à num.114. & in verbo, Mortuo itaque teſtatore. 1. à num.227. cum multis ſequentibus*, vbi abundè congerit multos caſus, quibus à iure receditur ob pacem habendam, ſeditiones, & ſcandala vitanda, cum in pace vertatur vtilitas publica, latiſſimè etiam per Martam *de iuriſdiction. 1. part. cap 41. per totum*, & poſt plurimos Doctores, Tiberius Decianus *in practicarum crimin. tomo 1. cap.10. n.3.* & copioſè per Franciſcum de Borullinis *in tractatu de duobus fratribus, num.20 tomo 6. 1. part. diuerſorum*, plura congerit Pater Thomas Sanchez *de matrimonio, lib.8 diſp 19. à num.8. cum ſequentibus*, Maſtrillus *de Magiſtratibus, lib.3. cap.4. à num.98. & à num 575. cum ſeqq.*

Ex obſeruantia quippe legum, & priuilegio-
54 rum Regni † pax conſeruatur, aliter atque cunctis eſt ſcandalum, iuxta illud Prophetæ: *Pax multa diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum, &c.*

Inſuper notandum erit pro complemento,
55 quòd non omnia, quæ † poſſunt fieri facienda ſunt, ſed euitanda, quando habent inconueniens, *l. Iulius 15. ff. de condition. inſtitut. l. in cauſa 16. §. idem Pomponius, ff. de minoribus, l.1. in princip. ff. de aqua quotidiana & æſtiua, l. non omne ff. de regul iuris*, Pinelus *in l. 2. C. de reſcindend venditione, part. 1. cap. 1. num. 35.* latiſſimè plura coogerens Petrus Gregorius *in tractatu de Republica, lib. 9. capitul. 1.* per totum, & dixit Mecænas Auguſto Cæſari apud Dionem, *lib.5. Id tibi Conſilium do, ne quando abutaris potentia tua, neque eam putes eſſe diminutionem potentia tua, ſi non omnia ſimul facias, qua poſſis, ſed quantò magis omnia, qua ſtatuere poteris perficere, tantò magis cura, vt optima tibi quaque proponas*, Gregorius Acatus *lib. 3. de priuilegiis, cap.5. num.46.* Vt & rectè Clandianus ad Theodoſium *in Panegyr. in 4. Conſula. honor.* ait:

Nec tibi quod licet, ſed quod feciſſe licebit
Occurrat, mentémque domet reſpectus honeſti.

Et inde Seneca *Troas, actu.2.*

Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.

Quò tendit illud Theodorici Gothici Regis, relari per Caſſiodorum *lib.4. Epiſtolarum, cap. 9. Noſtra prouidentia eſt, vt non ſolum iuſta fiant, ſed fieri videant omnes, ſciántque, & ab omnibus probata æmulatrix poſteritas ſuſcipiat, &c.*

56 Quod quidem latiùs examinandum † infrà hac 1. *part. cap 8. à num.15. & ſequentibus, verſic. Et ad hanc noſtram veriſſimam, &c.* vbi tractatur, quòd Bullarum retentio hæc locum haber, etiam quando ipſæ de iure validæ ſunt, & non ſubreptitiæ, attamen ob ſcandalum, aliquódve aliud notabile damnum, & inconueniens, inde ortum, vel foturum probabiliter timetur (vt in hoc *cap. & ſequentibus*) ſuſpendi debet earumdem executio.

Pro quo & pro Cotooide huius capituli
57 vnum vtile erit notandum † (quod & cæteris etiam cauſis, quas legitimas dicimus in hoc tractatu ad huiuſmodi retentionem conueniat;) nam poſtquam Senatus Regius (iuxta quæ latiùs diximus infrà *cap. ſequent. verſ. Quare ad harum cauſarum, &c. à num. 63.*) exactam (vt aſſolet) examinationem alicuius cauſæ ad retentionem faciendam propoſitæ, iuſtam eſſe arbitratur, talem congruit decéique, vbilibet apparere & iudicari, quoniam Principi aſſerenti de timore ſcandali, † vel alicuius damni omnino ſtandum 58
eſt; optimè Iacobus Mandelus, *conſil 75. num.6.* latè Alexander *conſil. 216. nec arguendi ſumus, col.9 volum.2. & in conſil 51. conſideratis. in principio, vol 2. & in l.1 columm. 18. verſ. Sed iuxta hoc quæritur, de officio eius*, Decius *conſ. 125. in cauſa ſpoliationis, num. 4.* Rolandus à Valle *conſ.1. num.68. volumin. 2.* Curtius Senior. *conſ. 20. num.10 & 11.* Cephalus *conſil.173. num.26.* Iaſon. *conſ. 257. in nouo fundamento, volum. 2.* Tiraquellus *de vtroque retractu, part.1. §.1. gloſſa 14. num. 49.* optimè Iacobus Maſcardus *in tractat. de probation. concluſ.1233. à num.20. vbi num.21. & 55.* reddit rationem. Et quod de timore ſcandali ſit ſuperiori credendum, probat cum Stat. *conſ. 10. num.10. p. 1.* Ioann. à Cochier, *in tract. de Iuriſdiction. in exemptos, tomo 5. in Scholiis ad Conſt. Concil. Lateran. p.1. §. 3. n.35. fol.35.*

Cui doctrinæ optimè conducunt ea, quæ la-
tiùs † diximus ſupra hac 1. *part. cap.3. §. vnico, verſic. Sed licet hac ita ſe habeant, &c. à num.45. & ſequentibus.* Quòd Pontifex Maximus in his 59
cauſis retentionis, multum defert informationi ſibi factæ per Senatum Regium ſupremum ſuper inconuenientiis, & damnis oriundis ex executione litterarum aliquor Apoſtolicarum, cum ipſe Senatus ea accuratè examinauerit. Ex eiſdémque mouetur ad earum litterarum retentionem, interim quòd per ſupplicationem emiſſam, vel emittendam ad Sanctiſſimum, ipſe inſtructus, & certiùs informatus de veritate precum, periculóque & ſcandalo imminantibus de ſalubri Reipublicæ prouideat remedio.

Capvt V.

Præiudicium Regis, vel Regni, atque ideò damnum publicæ vtilitatis an ſit litterarum Apoſtolicarum retentionis legitima cauſa.

SVMMARIVM.

Regni, & Regis damnum ad inuicem compatiuntur, cum vnum faciant indiuiſibile corpus, num.1.

Rex eſt cor, & anima Reipublica, num.2.

Rex eſt caput, & anima Reipublica, & ipſa eius corpus, num.3. & ſequentibus.

Cuſtodire Regem à malis nihil prodeſt, ſi & Regnum non cuſtodiatur, ibid.

Mundus homo grandis dicitur, & homo ſymbolum eſt Reipublica, num.4.

Inter hominem, & Rempublicam magna, & propria ſimilitudo reperitur, quoad ſingula vtriuſque membra, ibid.

Membra non debent à capite diſcedere, numer.5.

Regnum

Regnum vti corpus infirmitatibus, & accidentibus eſt ſubiectum, num.6.

Regna ſicut corpora humana florent, & interitum patiuntur, num.7.

Bellum nullum ſuſcipiendum, niſi pro fide, aut ſalute Reipublicæ, num.8. & num.9.

Salus corporis in bene compoſito more, ac eius adminiſtratione decora conſiſtit, num.10.

Vtilitatem publicam non conuenit diutina ludificatione differri, num.11.

Reipublicæ ſalus nulli magis conuenit, & intereſt, quàm Principi, num.12.

Ex bono regimine Reipublicæ ſimultaneum oritur vtile Regi, & Regno, num.13.

Regnontis eſt gloria ſubditorum otioſa tranquillitas, num.14.

Princeps magis commodum commune, quàm ſuum cuſtodire debet, quia diuitiæ vaſſallorum quaſi ſuæ ſunt, num.15.

Princeps ita ſuos vaſſallos tueri debet, ne debiles inueniat quando illis egeat, num.16.

Vtilitas Regni eſt commodum Regis, num.17.

Quanto quis melioribus præeſt, tanto maior ipſe & honorabilior eſt, num.18.

Regem diuitiis, & auro abundare nihil prodeſt, ſi populus ſit tributis laceſſitus, & oppreſſionibus infirmus, num.19.

Exemplo ſtatuæ Nabuchodonoſoris contrita comprobatur, ibidem.

Vtilitas publica ita tuenda, vt commodi proprij obliuiſcatur Rex, num.20. & ſequentibus.

Salus populi ſuprema lex eſto, num.21.

Pro conſeruanda vtilitate publica cum potentioribus eſt dimicandum, num.22.

Vigilantia Principis omnium domos defendit, omnium otium illius labor, omnium delitias illius occupatio, num.23.

Salutem Reipublicæ turbant violentia, & ſcandala, num.24.

Ne pax publica turbetur, & bonum publicum detrimentum patiatur, valet Rex inter Eccleſiaſticos authoritatem ſuam œconomicam interponere, num.25.

Maieſtas Imperij publicæ ſalutis tutela eſt, ibidem.

Ad Reipublicæ conſeruationem debet Princeps obuiare iis, quæ ſuis Regaliis, & ſuorum priuilegiis, & conſuetudinibus obſunt, num. 26. & ſeqq.

Si negligenter, quæ vſurpantur omittimus, exceſſus viam aliis aperimus, num.27.

Regi nihil magis noxium, quàm ſemel amittere ſuam maioriam., num.28.

Maius eſt dedecus parata omittere, quàm omnina non parauiſſe, num.29.

Debilis in obuiando cognitus ferociori animo inuaditur, num.30.

Publica neceſſitas vbi poſſit, permittitur Pontifici in ditionem Regis, & è conuerſo ſuum imperium exercere, num.31.

Propter publicam vtilitatem multa admittuntur contra rationem diſputandi, quæ aliàs de iure non permittuntur, num.32.

Pablica vtilitatis cauſa poteſt Princeps auferre dominium, num.33.

Damnum publicæ vtilitatis, nempe Regni, aut Regis iuſta cauſa eſt ad Ballaram retentionem, num.34. & ſequentibus.

Plura iura ad idem ponderantur, ciuilia, & Regia permittentia ſuſpendi executionem litterarum in damnum publicæ vtilitatis Regis, & Regni, num.35. & ſequentibus.

Retentionem Bullarum in Senatu ob damnum Reipublicæ faciendam ex ll. Regiis Recopil. num.40. & 41.

Damnum, ſeu vtilitas Regni, aut Regis ad inuicem conuertuntur, quia non dabimus damnum Regni, quin vergat in damnum Regis, num.43.

Ponderatur, & interpretatur in propoſito Authent. vt nulli iudic. §. hoc verò, ibid.

Genus præcedens non reſtringitur per ſpeciei appoſitionem, cum fiat loco exempli, num.43.

Quoties plura habent eandem rationem, licet de vno tamen fiat mentio, cenſetur fieri exemplariter, num.44.

Damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ ſpiritualis, aut temporalis legitimam eſſe cauſam retentionis litterarum Apoſtolicarum in Senatu, omnes ferè firmant Doctores de hac retentione tractantes, relatè, num 45. & ſequentibus, vſque ad n.55. quorum obſeruationes ad litteram recenſentur.

Papæ præceptum, ex quo præſumitur publicum Eccleſiæ ſtatum turbari, non eſt exequendum, n 56.

Exemplum redditur de Cardinali expulſo è Regno Franciæ turbante publicum Regni ſtatum, ibid.

Simile exemplum habetur in Hiſpania è qua Philippus Secundus, expulſit Nuntium Apoſtolicum reſiſtentem decreto violentiæ Senatus, ibid.

Reſcriptum conceſſum priuato non derogat conceſſo ad publicam vtilitatem, num.57.

Priuilegium, quòd tranſiit in contractum, aut ob aliam cauſam onerosam obtentum poteſt reuocari ex cauſa publicæ vtilitatis, num.58.

Priuilegium ob remunerationem ſeruitiorum expretio, vel alia oneroſa cauſa modificari, aut. reuocari poteſt, ſi ſit noxium Regi, aut Regno, num.59.

Ob publicam vtilitatem poteſt Rex concedere legem, ne alienigenæ obtineant beneficia in Regno, num.60.

Ob damnum publicum litterarum Apoſtolicarum in executione eſt ſuperſedendum, num.61.

Supplicari poteſt à lege, quæ non conuenit vtilitati publicæ, num.62.

Senatui ſuo Rex commiſit cauſarum ob quas petitur retentio, examen, qui indies euigilat in ſalute Reipublicæ, num 63.

Senatores ſcientia, & experientia experti melius agnoſcunt, quod vtilitati publicæ ſit conuenientius, aut noxium, num.64.

Senatores cognoſcunt mores Regni, conſuetudines, & priuilegia, num.65.

Senatores ſciant præterita, & de futuris æſtimant erudita, num.66.

Senatores Regij, vt prudentes ex præſentibus accidentibus, quæ mala ventura erunt agnoſcunt, & quæ damna præcauenda, num.67.

Prudentia eſt cauere, quæ non putantur emergere, num.68.

Prouidentia eſt notio futurorum, & aduenientium calamitatum munimen, num.69.

Multa de Senatorum laude, & munere in Reipublicæ ſalute, num.70. remiſſiue.

Regnorum finis, quo creata ſunt, is eſt, vt Vaſſalli in pace conſeruentur, num.71.

Recurſus retentionis quatenus tendit in vtilitatem Reipublicæ omnino fauorabilis eſt cenſendus, num 72.

REGNI,

1 REGNI, & Regis damnum ad inuicem † compariuntur, cum vt Seneca ait, *in libro de Clementia*, Rex & Regnum vnum & idem faciunt indiuiſibile corpus in hæc: *Ille eſt enim vinculum, per quod Reſpublica cohæret; ille ſpiritus vitalis, quem hæc tot milia trahunt, nihil ipſa per ſe futura, niſi onus & præda, ſi mens illa ſubtrahatur*, optima *l.5. tit.1. part.2.* E por ende
2 lo llamaron coraçon è alma del pueblo † ca aſſi como yaze el alma en el coraçon del hombre, è por ella viue el cuerpo, è ſe mantiene: aſſi en el Rey yaze la juſticia, que es vida è mantenimiento del pueblo de ſu ſeñorio. E bien otro ſi, como el coraçon es vno, è por èl reciben todos los otros miembros vnidad para ſer vn cuerpo, bien aſſi todos los del Reino, maguer ſean muchos (porque el Rey es, è debe ſer vno) por eſſo deben otro ſi ſer todos vnos con èl, &c. Et
3 in fine illius legis, ibi: Onde èl es alma, † è cabeça, è ellos miembros, &c. Et ad idem vinculum, & vnitatem Regis, & Regni eſt, *l.3. tit. 19. par.2.* ibi: E por ende dixeron los Sabios antiguos, que ſon como alma è cuerpo, que maguer en ſi ſean departidos, el Ayuntamiento les haze ſer vna coſa. Onde maguer el pueblo guardaſſe al Rey, è todas coſas ſobredichas, ſi al Reino no guardaſſen de los males, que y podrian venir, non ſeria la guarda complida, &c.

Et iterum hæc vnitas apparet ex eadem *l. 5.* vbi Rex dicitur caput Reipublicæ, quæ ideò corpus myſticum dicitur: ibi: E naturalmente dixeron los Sabios, que el Rey es cabeça del Reino, ca aſſi como de la cabeça nacen los ſentidos, porque ſe mandan todos los miembros del cuerpo, bien aſſi por el mandamiento, que nace del Rey, que es ſeñor, è cabeça de todos los del Reino, ſe deben mandar, è guiar, è auer vn acuerdo con èl, para obedecerle, è amparar, è guardar, è acrecentar el Reino onde èl es alma, è cabeça, è ellos miembros, &c. Quod & dixit Diuus Thomas *lib.1. de regimine Principis, capitul.12. Hoc igitur officium Rex ſe ſuſcepiſſe cognoſcat, vt ſit in Regno ſicut in corpore anima; & ſicut Deus in mundo, quæ diligenter recogitet*, &c.

Moyſes *in primo verbo Hebraico Geneſis*, mun-
4 dum vocat † hominem grandem, homo etiam ſymbolum eſt Reipublicæ, Diuus Paulus *ad Roman.12. Ezechiel.cap.14.* & Interpretes Eccleſiaſtici in eiſdem locis. Sanderius *lib. 5. de viſibili Monarchia, cap. 3.* atque ideo Pico Mirandula *in Eptaplo*, myſterioſam quandam refert expoſitionem, & veram ſimilitudinem inter corpus myſticum, & indiuiduum, atque itidem Sixtus Senenſis *lib. 3. Bibliotheca ſancta*, & Andreas Laurentius Prothomedicus Henrici Quarti Regis Franciæ *in libro de Anathomia*, ſubtiliter quidem explicat proportionem hanc inter hominem, & Rempublicam. Dicunt enim, quòd inter has duas creaturas poſſunt abſque vlla improprietate nomina permutari, eò quòd in Regno Rex eſt caput, apud quem reſidet regimen, corpus autem populus eſt, & vaſſalli, oculi ſunt Senatores Conſilij iuxta illud *Prouerbior. capitul.4. Oculi tui recta videant*, communiter inſuper Interpretes explicarunt teſte Hieronymo Lauretto *in ſua Sylua, verbo, Oculus*, cum aſſiſtant Principi, & illum adiuuent in regimine Reipublicæ, brachia ſunt huius corporis duces, & milites, *Daniel.11. cap. 11.* & ibi Lyra, in quibus conſiſtunt opera fortitudinis, & executionis qua Reſpublica defenditur, atque inimici offenduntur. Vniuerſitates, & ſtudia generalia diuerſarum Artium (vnde iuuentus docetur, & Reſpublica abundat Doctoribus Theologis, Iuriſperitis, Medicis, & aliis ſimilibus) ſunt ſtomachus, & oeſophagus, quas condidit natura ad coquendum cibum, eique dat perfectam formam, vt diſtribuatur, per omnes corporis partes, dando cuilibet neceſſarium alimentum. Carceres autem loca ſunt, ad quæ natura prorumpit inutile, & nociuum cibi. Triremes denique, & cætera loca aſſignata facinoroſis pro pœna ſunt latrinæ, ſeu propriùs Cloacæ, & Foricæ in quas proijciuntur excrementa, hoc eſt expurgatur, ſeu exoneratur Reſpublica gentibus perniciosis. Igitur in omnibus reperiemus proportionabilem æquiparationem, & ſimilitudinem inter hominem, & Rempublicam. Videndus ad idem Frater Ioann. de la Puente, *en la conueniencia de entrambas Monarchias*, &c. *lib.1.§.1.in princip.c.1.*

Inde infertur hæc vnitas inter Regé, & Rempublicam, ille caput, hæc membra inſeparabilia † à ſuo capite, quia membra non debent à capi- 5
te diſcedere, *cap cum non liceat 12. de præſcriptionibus*, Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.1.cap.1. num.17.* Romanus *ſingular*, 50. Nicolaus Loſæus *de iure vniuerſitatis, part.3. cap.13. num.7.* Felinus *in cap. Paſtoralis, num.10. de officio delegati*, Menochius *conſ. 51. per totum, & conſil. 257.* Alexander Ludouiſius *deciſion.284. num.2. & 3.* Auguſtin. Barboſ. nouiſſimè *in tractat. de Canonicis, & Dignitatibus, cap. 18. num. 55.* textus *in cap. nouit de his quæ fiunt à Prælator.* cum aliis.

Quare Rex & Regnum ad inuicem † debent 6
ſua damna, & infirmitates communicare, & de remediis opportunis ad ſuam conſeruationem, & Reipublicæ ſalutem mutuo tractare. Quoniam Regnum vti corpus bene conſideratum ſubiicitur accidentibus, & infirmitatibus, vt inquit Poëta Claudianus *de bello Getico*:

Quid mirum ſi Regna labor mortalia vexat?

Cui conſonat quod dixit Velleius Paterculus,
lib.2. vt appareat † quemadmodum Vrbium, Im- 7
periorúmque; ita gentium; nunc florere fortunam, nunc ſeneſcere, nunc interire, &c. Cicero ad Atticum *lib.2. Epiſtolar. 10.* Dolens de Republica infirmitate oppreſſa, cùm nec eſſet qui de medicamento ad eius ſalutem, & conualeſcentiam tractaſſet, ita ait: *Nunc quoque nouo quodam morbo ciuitas noſtra moritur, vt cum omnes, quæ ſunt acta improbent, querantur, & doleant; & varietas in re nulla ſit, apertéque loquantur, & iam clarè gementi medicina nulla afferatur*, &c.

Cui conuenit, quod idem Cicero tractat *lib.3. de Republica*, dicens: *Nullum bellum à Ciuitate*
† optima ſuſcipitur, niſi aut pro fide, aut pro ſalu- 8
te; cuius meminit Præclarus Iuriſprudentiæ, atque humanarum litterarum Princeps doctiſſimus Senator Don Ioann. Baptiſta Valençuela Velaſquez, meritiſſimus pronunc Præſes Regiæ Granatenſis Chancellariæ, *in monitorio contra Venetos, p.7. num.60. pag.448.*

In qua Ciceronis authoritate animaduertes, fidem ibi non accipi, † quatenus cum Religio- 9
ne Catholica conuenit (quia hæc Ciceroni fuit incognita) ſed pro fœdere in ita tuenda Republica, iuxta regulam iuris; *frangenti fidem fides frangatur eidem, de regulis iuris, lib.6. l. conuentionum 5.*

num 5. *de pactis*, vt notat Ferdinandus Mendoça *lib.2.cap.9.* Conanus *lib.5. Commentar. cap.1.* Guibertus Coſtanus *quæſtion. Iuris. cap.* 3. Reuardus *lib.4. variarum, capitul.* 1. Vincent. Cabotius, *lib.2. diſputation. cap.*10. *& ſequentibus*, & in ſpecie aduertit Diuus Auguſtinus ita Ciceronem intelligens, *lib.22. de Ciuitate Dei, capitul.6.* & Ioſeph Acoſta *lib. 2. de procurand. Indor. ſalute, cap.4. pagin.* 223. & *de ſalute*, non intelligitur de ſalute corporis indiuidui, ſed de corporis myſtici Reipublicæ, vt declarant Doctores citati, de qua Nos hactenus loquimur in hoc capite.

10 Conſonat rectè Ioachinus Opeius Friſius † de vera Iuriſprudentia, *lib. 1. tit.5. de definition. Nomothetic. cuiuſque ſalus* (inquit) *in optimè compoſito more, atque eius adminiſtratione decora conſiſtit*, refert Maximus Tirus *ſermon .6. fol.*77.

Etenim ſicut homo paruus gubernatur, pariter ſic mundus totus vniuerſalis ſimilitudinariè, vt docet Ariſtoteles, at cum in regimine vnius indiuidui corporis naturalis conſtat, quòd vbi nullus humorum exceſſus, nulla eſt rebellio repugnans, nulláque diſtributio conſeruationum: vbi autem eſt humorum exceſſus propter inordinatum forte regimen, tunc pugna eſt naturæ tendentis in conſeruationem cum exceſſibus tendentibus ad deſtructionem corporis, vt aliquando ſufficiat naturalis potentia ad correctionem humorum, ipſos expellendo de corpore, & aliquando propter exceſſum morbi natura eſt per ſe impotens, egétque adiutorio extrinſeco, vt medicamine ſapientis, qui exhortator eſt naturæ miniſtrando congrua ad expulſionem morbi, ipſius naturæ auxiliator exiſtat; ita in Republica, & magno mundo contingere experimur quotidie, vti corpore mixtico, nam aliquando in climatibus eius nullus eſt rebellium exceſſus, & tunc ceſſat pugna, ſed tendit ſolum natura ad mundi conſeruationem ſalutis, quæ eſt in pace, & tranquillitate viuere, aliquando & rebellis exceſſus, & diſcordia tendentium ad deſtructionem, & tunc opus medicamine ſapientis, & hoc fieri poteſt, vel ab ipſa natura reducente rem ad proprios terminos, ſedando rebelles, vt videmus interdum, quod orta ſeditione ipſi inuicem eorum prudentia reconciliantur, aliquando eſt tantus exceſſus rebellium, quòd non poteſt ipſa natura ſola, & tunc opus eſt medicamine rebellico, vt expulſis rebellibus reuertatur Reſpublica ad priſtinam ſanitatem. Vnde meritò Deus, qui eſt omnium creator, & medicus vniuerſi, adhibuit miniſtros, & medicos ad domanda multa, & grauia mala gentium, vt hominem, & mundum magnum in pace, ſocietate, & ſalute conſeruarent, vt ſtatim dicemus, & vide Martam *de iuriſdict. 1. p. cap.40. à princ.*

Quò tendit illud Poëtæ.

Temporibus medicina valet, data tempore proſunt.
Et data non apto tempore vina nocent.

Et Ecclesiaſtes *cap. 43. verſ.* 24. ibi: *Medicina omnium in feſtinatione*, &c.

11 Et illud Caſſiodori. *Vtilitatem † publicam non conuenit, diuturna ludificatione differri. Nec enim* (ſecundùm Ariſtotelem 5. *Politicor. cap.8.*) *cuiuſuis hominis eſt, ſed ciuilis intelligentia prædicti, malum quod efficitur in principio cognoſcere*, &c. Et Plato *lib.6. de ſapientia Ciceronis Philippi Secundi*, ibi: *Ciuilis facultas, & Ciuitatis, & Gentium commune bonum conſectans.*

Quare Princeps continuò debet eſſe euigilans pro ſalute populi, ne ob ſcandala, & pacem turbatam infirmetur. Quid enim vtilius aptiúſque Reipublicæ ſaluti pace, vt inquit Pontifex † in *cap. 3. 23. quæſt.* 1. ibi: *Si autem* 12 *pax humana tam dulcis eſt pro temporali ſalute mortalium*, &c. Et ibi ſuperiùs: *Non enim pax quæritur, vt Bellum excitetur; ſed bellum quæritur, vt pax adquiratur.* Concordia quippe & pax ſunt præcipuè nexus, & vincula, quibus quaſi indiſſolubiliter annectuntur omnia corpora mixtica, quæ ad ſimilitudinem corporis naturalis (de qua ſuprà) requirunt concordiam pro ſui conſeruatione, & ſalute. Sicut enim naturale corpus per ſuarum partium cõcordiam, & annexionem conſeruatur in valetudine, & virium robore, & per earumdem diſcrepantiam reſoluitur, & perit: ita & mixticum corpus ex ſingulorum membrorum & partium diſcordia inordinatur, infirmatur, & perit, ſic ex Diuo Paulo 1. *ad Corint.* 12. probat D. Ioann. Ramirez *in tractatu de confirmat. Ordin. S. Iacobi, cap.* 25. *num.* 1. Et hanc corporis mixtici conſonantiam vti penitus ad eius conſeruationem neceſſariam præ oculis in ſomnis habere tenetur Rex, nam Reipublicæ valetudo nulli magis prodeſt, quàm Regi ipſi, teſte Vlpiano *in l.3.* ibi: *Nam ſalutem Reipublicæ tueri, nulli magis credidit conuenire, nec alium ſufficere, quàm Cæſarem, &c. de officio Præfecti vigilum*, atque etiam Imperatore Iuſtiniano *in l. Imperialis, C. de nuptiis*, ibi: *Imperialis beneuolentiæ proprium eſſe iudicantes, vt omni tempore ſubiectorum commoda, tam inueſtigare, quàm eis mederi procuremus*, &c. *& in l. humanum, C. de legibus*, ibi, *Bene enim cognoſcimus, quòd cum veſtro conſilio fuerit ordinatum, id ad beatitudinem noſtri Imperij, & ad noſtram gloriam redundare, &c.* Ex quo textu colligitur † ex bono regimi- 13 ne ſimultaneum, & vnitum oriri beneficium Regno, & Regi; adeſt etiam text. ſingularis *in cap.1. de officio legati, lib.6.* ibi: *Officij noſtri debitum remediis inuigilat ſubditorum, quia dum eorum excutimus onera, dum ſcandala remouemus, Nos in eorum quiete quieſcimus, & fouemur in pace*; ex quo textu duplici doctrina imbuimur, altera quod pax & tranquillitas vaſſallorum pax eſt, & quies Principis, & promiſcuè omnes ea fruuntur, quapropter Principis intereſſe, & debitum muneris eſſe pacem ſubditorum mediis omnibus curare. Altera ex ſcandalis Reipublicæ ſubditorum pacem, & quietem turbari, ab ſcandaliſque inquietem gigni, & oriri: alia plura ſimilis iura videbis ſuprà *cap. 3. §. vnico, à num.*45. in idem tendentia.

Facit textus in *Authent. de mandat. Princip. §. deinde conueniens, collat.3.* ibi: *Deinde conueniens eſt, vt nulli populi ciuitatum alterutris ſeditiones faciant, ſed omnem pacem eſſe Dei ciuitatibus æquitas*, &c.

Et conducit illud Caſſiodori. *lib.2. epiſtol.29.* ibi: *Quia regnantis eſt † gloria ſubditorum ocioſa* 14 *tranquillitas*; pulchrè Diuus Auguſtinus *de Ciuitat. Dei, lib.19. cap.14. Chriſtiani Principes dum rectè imperant etiam ſeruiunt eis, quibus imperare videntur; Imperant enim, vt conſulant ſaluti, & vtilitati eorum quibus imperant.* Et Diuus Chryſoſtomus: *Hæc enim eſt illis vita, hoc ſtudium, vt tu quoquomodo pace fruaris.*

Clarè

15 Clarè etiam & mirabiliter † hoc idem dixit Rex Alphonſoa *in l. 9. tit. 1. p. 2.* ibi: *E deben otro. ſi guardar mas lo pro comunal, que la ſuya miſma, porque el bien, è la rigueza dellos es como ſuya*, &c.

16 Mirabilis eſt etiam † ad conſeruationem ſaluris Reipublicæ, quod ipſe Alphonius Rex dixit *in l. 14. tit. 1. part. 2.* ibi: *E como quiera que el Rey es ſoñor de ſus pueblos para mantenerlos en juſticia, è ſeruirſe dellos, con todo eſſo guardarloe debe, en manera que no le fallezcan, quando meneſter los ouiero*, &c.

17 Ita etiam Rex Henricus Tertius † dixit bonum, & vtile ſui Regni propriam ſuam eſſe vtilitatem Regis, *in l. 25. tit. 19. lib. 6. Recopilation.* ibi: *Mandamos por el prouecho comun, que es propio mio*, &c.

18 Quanto enim quilibet præeſt † melioribus, tanto maior ipſe, & honeſtior eſt, verbis vtor Iuſtini Imperatoris *in Authent. de defenſo. Ciuitat. capitul. 7. §. nos igitur, collat. 3.* quòd exornat Probus ad Monach. *in cap. nouit. num. 11. ad fin. de iudic.* Anton. Sola *ad Decreta ſubaud. tit. de nominat. domino, gloſſ. 2. num. 2. & tit. de edicto onnon. gloſſ 1, num. 4.* Lancelaeus Galliau. *conſil. 46. n. 40.* Valençuela Velaſquez *conſil. 59. num. 15.* Marzar. *conſ. 26. num. 19. & num. 21.* Guerrero *in Theſaur. Christiana Religion. cap. 16.* Laudatúrque Princeps, ex potenti opulentia, & fortitudine ſubditorum, Camillus Borrellus *de proſtantia Regis Catholici, cap. 81. num. 14.* & alij videndi per Giurbam *conſ. 1. num. 16.*

Quid enim diuitiæ Regia, & theſaura pro-
19 ſont, auróque † abondare, ſi populus eius miſerè infirmetur, & tributis, oppreſſionibúſque ſit laceſcitus, & languidus? nihil certè ex hactenos dictis ac etiam exemplo ſtatuæ potentiſſimi Regis Nabuchodonoſoris, cuius caput erat aoreum (quo ſignatur Rex in populo) pectus argenteum, cæteráve membra diuerſi metalli, pedes verò lutei erant, lapis de monte elapſus eos tetigit tantom, quo ſolo caput aureum, cæteráque membra fortia illico ceciderunt collapſa, quæ vera eſt figura inter Regem & populum. Quòd & inſinuauit Baldo *in conſil. 410. n. 5. verſic. Nam theſauris Principis non eſt Fiſcus, ſed ſubditi bene ſe habentes, lib. 5. folio* 108. & eſt bonus textus *in Authemico vt Iudices, ſine quoquo ſuffragio, §. cogitatio, verſic. Conſiderauimus enim, quia licet queſtus immodicus imminuitur imperio; attamen noſtri ſubiecti incrementum maximum percipient, ſi indemnes à Iudicibus conſeruentur; & Imperium, & Fiſcus abundabit, vtentibus ſubiectis locupletibus: & vno hoc introducto ordine plurima rerum, & innumera erit vbertas.* Conſonat *l. 2. C. de omni agro deſerto, lib. 11.*

20 Quibus legibus benè † conuenit, quòd inquit Cicero. *lib. 1. de officiis. Qui Reipublica profuturi ſunt, vtilitatem ciuium ſic tueantur, vt quidquid agant, ad eam referant obliti commodorum ſuorum*, Menoch. *conſil. 1283. num. 35.* Giurba *conſil. 1. num. 38.* Et de Rege idem dicit Eraſmus à Cochier. *in theſaur. Politico 2 part. lib. 1. cap 4. num. 6. commodum omnium praeferatur vtilitati ſingulorum, vnius & commodo Principis ipſius, per l. vnic. §. penult. C. de caducis tollend.* vbi etiam adducit illud Ciceronis 1. *de legibus,*
21 *& rurſus † de finibus, lib. 5. Salus populi ſuprema lex eſto.*

Et docet Cicero in oratione pro Caio Rabir,
Eſt (inquit) boni Magiſtratus, † cum auxilia 22
Republica labefactari, conuelli que videt, ferre opem patria, ſuccurrere ſaluti, fortuniſque communibus ſuam ſalutem poſteriorem ſalute communis duce-re. Et idem Cicero rurſus *in oratione pro Sextio*, ait: *Sudandum eſt iis, qui Magiſtratum gerunt, pro communibus commodis, adeunda inimicitia, ſubeunda ſapè Reipublica tempeſtates cum multis audacibus, improbis, nonnunquam etiam potentibus dimicandum.*

Deducitur etiam hoc officium, & obligatio Principis in ſalute, & vigilantia Regni, cum ipſe populi dicatur cor ex *legib. Partita*, ad principium citatis.

Quia cum cor ſit origo venarum, & fons ſan-
guinis, † quod celeritate maxima, & impeto 23
ſuccurrit omnibus aliis membris, abſque prolixa dilatione. Vt ex Plato. *Dialogo. Timao. Cor venarum origo, fonſque ſanguinis, impetu quodam manans*, &c. Et ſicut hoc munus exercet cor, etiam quieſcente, & dormiente corpore; ita Princeps illud debet imitari, vt & benè inquit Seneca *ad Polybium. Cæſari, cui omnia licent, propter hoc multo non licent, omnium domos illius vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius occupatio*, &c. Quo ſenſu intelligo, quod dicitur *Canticorum capitul. 5.* ibi: *Ego dormio, cor meum vigilat.*

Et ideo ne ſalus Reipublicæ langueſcat, & detrimentum patiatur (cuius præcipua † cauſa ſolet eſſe turbatio pacis, orta ex violentiis, & ſcandalo obueniente, cuius eſt cauſa immediata, iuxta illud S. Hilarij *Commentar. in Matthæum, capitul. 25.* dum inquit: *Atque his quidem vexationibus multi turbabuntur, & tantis inſurgentibus malis ſcandalizabuntur, & vſque in mutuum odium excitabuntur*, &c. Ex hac quippe vaſſallorum inquiete, & turbatione Regni interitus ſuccedit, iuxta illud Dauidis Prophetæ, Pſalmo 45. *Conturbata ſunt gentes, & inclinata ſunt Regna.* Prout latiùs in Capitulis ſequentibus, & capit. præcedenti monſtrauimus.)

Princeps omnino curare debet infirmitatem
hanc per vigilantem † protectionem ſuorum 25
vaſſallorum, iuxta textus *in l. 13. tit 13. part. 2.* ibi: *E para defenderlos, que non reciban mal nin fuerça, l. 18. tit. 9. part. 1.* Et ea, quæ abundè diximus *in tractatu de Regia protectione, 1. part. cap. 1. à num. 66. & ſequent.* & à princip. per totum Capitul. Vt Natalis Comi. *lib. 3. hiſtoriarum (inquit) omnium bonorum humanorum pax eſt, & tranquillitas populorum, quam Principes in primis debent procurare*; cùm ex pace, & concordia tot vtilitatibus Reſpublica ſibi commendata, & ipſi pariter ſimul fruantur; quod conſiderauit Auguſtinus *in libro de Sermone Domini in monte*, in hæc inquiens: *Concordia eſt ſerenitas mentis, tranquillitas animi, ſimplicitas cordis, vinculum amoris, conſortium charitatis; hæc ſimultates tollit, Bella compeſcit, iras comprimit, ſuperbos calcat, humiles amat, diſcordias ſedat, inimicos concordat, cunctis eſt placida, neſcit extolli, neſcit inflari, hanc qui accipit, teneat, qui perdidit, repetat, qui amiſit, adquirat; ſine tamen iuſtitie adminiſtratione pax aſſiſtere nequit*, &c.

Ne igitur pax publica turbetur, & bonum
publicum detrimentum patiatur, † licitè poſſe 26
Regem etiam inter Eccleſiaſticos authoritatem

ſuam œconomicam interponere, firmant omnes Couar. *in pract. cap.* 55. *num.* 3. latiſſimè Nauarrus *in cap. cum contingat, de reſcriptis, in* 1. *remedio* per totum, Carol. Graſſal. *lib.* 2. *Regal. Franc. iure.* 7. Oſaſcus *deciſione* 30. Menochius *de retinenda poſſeſſ. remed.* 3. *ex num* 558. Ioann. Segura Daualos *in Director. Iudic. Eccleſiaſt. fori.* 2. *part. cap.* 13. *num.* 51. Axened. *in l.* 2. *per totum, tit.* 6. *lib.* 1. *Recopilat.* Ioann. Martines de Olano *in antinom. littera I. num.* 73. Auenda. *de exequendis mandatis Princip.* 1. *part. capitul.* 1. *num.* 32. Didacus Perez *lib.* 3. *tit.* 13. *l.* 6. *pag.* 718. *verſicul. Ratio eſt, quia,* & optimè *in l.* 5. *in gloſſ. pueden conocer, tit.* 1. *lib.* 2. *ordin. pag.* 169. Nauarrus *in l. Manuali Latino, cap.* 27. *num.* 69. Ioann. Gutierrez *de iuramen. confirmator.* 2. *part. cap.* 2. *num.* 26. Bartol. Humada *in l.* 15. *tit.* 13. *part.* 2. *in gloſſa* 4. *verbo, Nin fuerça, ex num.* 1. Hieronym. Portoles *in ſcholiis ad Molinum,* §. *firma, num.* 101. Gregor. Lopez *in dict. l.* 13. *in gloſſa, Nin fuerça,* Viual. *in Candelabro Eccleſia in explicatione Bulla in Cœna Domini, caſu* 14. *ex num.* 102. & optimè *caſu* 16. *num.* 115. optimè Salzedus *in addition. ad praxim crimin. Canon.* Bernard. Diaz *cap.* 102. *littera A.* Lancelotus Robert. *de attentat.* 2. *part. cap.* 4. *num.* 36. Cened. *in collect. ad Decretum.* 1. *p. collect.* 5. *num.* 5. & alij plurimi, quos omitto, & videre poteris *in tract. de Regia protection.* 1. *p. cap.* 1. *à num.* 119.

Quapropter dixit Quintus Curtius *lib.* 8. relatus à Valençuela Velaſquez *in tractatu de ſtatu, & bello.* 2. *part. conſideration* 6. *num.* 11. *Maieſtatem Imperij publica ſalutis eſſe tutelam.*

Ad cuius conſeruationem omni conatu debet
26 Princeps † obuiare iis, quæ vtilitati publicæ aduerſantur, conſeruando ſuam præeminentiam & honorem Regium, ſuas Regalías, ſua, & ſuarum Prouinciarum priuilegia, atque conſuetudines laudabiles, & iure approbatas ne aliter inde contrauentione oriantur ſcandala, prout abundè diximus ſuprà *cap. antecedente.* Et ait Vannozius *in animaduerſion. politic. volum.* 2. *num.* 1978. dixit, & ſatis prudenter Diuus Gregorius Ioanni Epiſcopo Syracuſano *lib.* 7. *epiſtol.* 28. Et Stephanus Papa in *cap. Ioci.* 29. *quaſt.* 9.
27 ibi: *Si negligenterea, qua malè vſurpantur † omittimus; exceſſus viam aliis aperimus,* habetur *in cap. peruenit.* 93. *diſt.* Florianus de Sancto Petro *in l. ſed & ſi quid,* §. *mancipiorum, num.* 14. *ff. de vſufruct.* Valençuela Velaſquez vbi proximè *num.* 13. qui *num.* 12. aduertit; non aliam
28 rem eſſe, † quæ Regnis plus noceat, quàm Principem ſemel amittere authoritatem, & maioriam ſuam, & Saluianus *lib.* 7. dicens: *Poteſtas magna, & potentiſſima, qua inhibere ſcelus poteſt, quaſi probans cum ſciens patiatur, perpetrari,* Gregorius Paglias. *obſeruation.* 207. *ad lib.* 2. Cornelij Taciti. Et Saluſtius
29 *de Bello Iugurtino,* ait: *Maius dedecus † eſſe parata amittere, quàm omnino non paraniſſe,* imò Tacitus *lib.* 15. *Annalium* dixit, quòd *ſua retinere priuata domus; de aliena certare Regiam laudem eſſe.* Vndè Demoſthenes *in Oratione de Rhodiorum libertate,* ait: *Nemo enim eſt, qui pari contentione, & rapinas, & opes ſuas proprias defendat, ſed de his, qua de propriis auferuntur, omnes vi ſumma pugnant, de finibus autem propagandis, opibúſque augendis non ita.*
30 Hoc, & Idem ſignauit † Marcus Portius Cato, *contra coniurationem Catilina,* dicens Senatui: *Quanta maiori vigilantia occurreritis negotio; tantò magis ipſi animo cadent, ſed ſi in vobis cognouerit aliquam debilitatis ſimilitudinem, aut formam; illico vos inuadent animo feroci;* ad quod plura adducit Fracheta *lib.* 1. *de Principe, cap.* 4. *& lib.* 2. *cap.* 2. Titus Liuius *lib.* 8.

Hinc ad noſtrum propoſitum conducit, quòd Ioannes Quintinus Hæduum *in repetition. capitul. nouitat. de iudiciis, num.* 126. dicit in hæc: *Diuiſio inter iuriſdictionem Regiam, & Pontificem non procedit per viam repugnantia, ſed per viam ſimplicis diſtinctionis: atque ideo quoties publica neceſſitas id expoſcat; permittitur Pontifici in Regis ditionem, & è conuerſo Regi in ditionem Pontificis ſuum imperium exercere, nam obnoxia, & pracaria vtriuſque poteſtas eſſe debet, non aliquod dominationis faſtu, ſed humili, atque concordi adminiſtratione,* &c.

Et *num.* 140. addit: † *Hoc pertinere ad Reges* 31
ſeculi Chriſtiani, vt temporibus ſuis pacatam velint Matrem ſuam Eccleſiam habere, vnde ſpiritualiter nati ſunt, ne matris vlla in re violetur honeſtas, neuè turbetur eius tranquillitas ab iis potiſſimum, quibus eſt commendata, &c.

Et Turrecremata *in cap. filiis, vel nepotibus* 17. *quaſt.* 7. facit *l.* 40. *tit.* 5. *lib.* 2. *Recopil.* in fine.

Multa enim ob vtilitatem † publicam contra 32
rationem diſputandi admittuntur & permittuntur, quæ aliàs non permitterentur de iure, text. eſt *in l. ita vulneratus* 51. *ad finem, ff. ad legem Aquiliam,* ibi: *Multa autem in iure Ciuili contra rationem diſputandi pro vtilitate communi recepta eſſe, innumerabilibus rebus probari poteſt,* &c. Concordat textus *in l. licitatio,* §. *quod illicitè, de publicanis,* exactè Larata *conſ.* 45. *num.* 5. *cum ſequentibus.*

Textus etiam *in l. Lutius, ff. de euictionibus, l. item ſi verberatum,* §. 1. *ff. de rei vindicand.*
† *l. quod ſemel, ff. de decretis ab ordine fa-* 33
ciend. Quibus iuribus probatur; poſſe Principem ex cauſa publicæ vtilitatis auferre dominium alicui quæſitum; de quo vide Mocetam *de commutation. vltimarum voluntat. capitul.* 8. *quaſt.* 6. *à num.* 50. & latè etiam per Martam *de iuriſdictione.* 1. *part. cap.* 41. *à num.* 23. *& ſequentibus.*

Reſcripta igitur Papæ, vel alterius cuiuſlibet Principis † hac de cauſa, quando ſcilicet 34
vergunt in damnum publicæ vtilitatis, hoc eſt, Regni, vel Regis; deſeri iuſtè póſſunt, & in eorum executione ſuperſedendum ad effectum reſcribendi, & expectandi ſecundam iuſſionem emanandam ab eodem Principe, meliùs de inconuenientiis, & damno publico inſtructo, & informáto; quia damnum publicæ vtilitatis Regis, ſcilicet, & Regni legitimam, ad hoc cauſam eſſe, iura probant textus *in authentico vt nulli Iudicum,* §. *& hoc verò, collation.* 9. ibi: *Si verò huiuſmodi † in ſcri-* 35
ptis iuſſio publicam reſpicit, inquirat eam, & ſi quidem non ledatur Fiſcus, qua in ea comprehenſa ſunt adimpleat. Si verò ad laſionem eſt Fiſci, nihil ſuper eo omnino agi, nuntiare verò nobis primum, vt ſecunda noſtra fiat de hoc iuſſio, &c. Textus etiam *in authentico*
† *de mandat. Principum,* §. *deinde competens,* 36
collation. 3. ibi: *Et nec permittere alicui proferenti pracepta cuiuſcumque fori; hac videlicet,*
qua

qua ſolenniter diriguntur formam aqua cauſa, & portuum, & itinerum ſternendorum, & imaginum, & murorum, & domuum deſtructionis, tamquam in publico facta, & aliorum talium damnificare noſtros ſubiectos. Non enim volumus, nec per talem cauſam vllum eis inferri damnum, &c. ſequitur & facit, ibi: *tunc ſuſcipiens quidem talem formam: non autem aliquid agens ex ea, anteaquam ad nos nuntians ſecundam praceptionem noſtram ſuſcipias*, &c.

37 Textus eſt etiam ad idem † expreſſus *in l.*
final, C. ſi contra ius, vel vtilitatem publicam,
ibi: *Omnes cuiuſcumque maioris, vel minoris ad-*
miniſtrationis vniuerſa noſtra Reipublica Iudices
monemus, vt nullum reſcriptum, nullam pragma-
ticam ſanctionem, nullam ſacram admonitionem,
qua generali iuri, vel vtilitati publica aduerſa eſſe
videantur, in diſceptationem cuiuſlibet litigij pa-
tiantur proferri, &c. *L. nec damnoſa Fiſco,*
38 † *nec iuri contraria poſtulari oportet, C. de pre-*
cibus Imperatori offerendis, textus in l. 1. C. de
39 *petition. boner. ſublat. lib.* 10. ibi: † *Fiſcus in-*
naſerit: nullus ſub ſpe munificentia principalis au-
deat proprio iure poſcere, qui contra legem id au-
ſus fuerit ſperare quod non licet, &c.

40 Concordant nonnulla iura † Regni, *l.* 29.
tit. 18. *part.* 3. Cartas, ò priuilegios, yà de
otra manera, que ſon contra fuero, è contra
derecho, eſtas pueden ſer ganadas en muchas
guiſſas, Ca ò ſon ganadas contra derecho de
nueſtra Fè, de que hablamos en el primero li-
bro; ò contra los derechos del Rey, ò ſon con-
tra derecho del pueblo communalmente, ò
contra derecho de algun hombre ſeñalado, &c.
E dezimos, que ſi ſon contra la nueſtra Fè non
han fuerça ninguna, nin deben ſer recibidas
en ninguna manera, nin deben valer, è ſi fue-
ren contra los derechos del Rey, non deben ſer
luego las primeras cumplidas, &c.

Et *in l.* 30. ſequenti continuatur diſpoſitio
41 † præcedentis in hæc: Si contra derecho co-
munal de algun pueblo, ò a daño dèl fueren da-
das algunas cartas, non deben ſer cumplidas
las primeras, ca no han fuerça, porque ſon
a daño de muchos, mas debenlo moſtrar al
Rey, &c.

Ad idem eſt etiam textus expreſſus ad hunc articulum retentionis *in l.* 14. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopilation.* ibi: Y como quiera que eſta preheminencia redunda en nueſtra Real dignidad, principalmente del vſo y guarda della, ſe ſigue grande honra, y prouecho a nueſtros ſubditos y naturales, &c. Et iterum: Porque vemos y ſentimos quantos inconuenientes eſto trae à nueſtros Reinos, y quanto es en derogacion y mengua de nueſtra Real dignidad, y de la Corona de Caſtilla, &c. Et iterum circa finem, ibi: Y otroſi mandamos, y damos facultad a todos, y qualeſquier nueſtros ſubditos, y naturales, que ſobre eſto ſe puedan oponer, y hazer reſiſtencia, pues la tal opoſicion es ſobre la exempcion, y honra y guarda de la preheminencia de ſu Rey, y de ſu patria, &c. Et ad idem, & ſuper eadem diſpoſitione facit, *l.* 15. *ſequens eodem tit.* 3. *lib.* 1. ibi: Y porque nueſtra voluntad es de proueer à la honra de nueſtros ſubditos, y naturales, &c.

Et *in l.* 24. *eodem tit. & lib.* ibi: Loqual es en mucho daño y perjuizio de nueſtros Reinos, &c. Et *in l.* 25. ibi: Y dello podian nacer eſcandalos, y coſas que fueſſen en deſeruicio de Dios nueſtro Señor, y nueſtro daño, y deſtos Reinos, y naturales dellos, &c. Et ibi paulò poſt loquendo de litteris Apoſtolicis in damnum Regni, & Regis: Que ſobreſean en el cumplimiento dellas, y no las executen ni permitan, ni den lugar que ſean cumplidas, ni executadas, y las embien ante nos, ò ante los del nueſtro Conſejo, para que ſe vea y prouea la orden que conuenga, que en ello ſe ha de tener.

Et idem etiam diſponunt leges eiuſdem tituli citatæ, quæ omnes loquuntur in conſeruatione præeminentiæ, vtilitatis publicæ Regis, & Regni, & eorum laudabilis conſuetudinis immemorialis, ne exteri obtineant à Sede Apoſtolica beneficia Eccleſiaſtica horum Regnorum, cum hoc redundet in commodum, ſalutem & vtilitatem Reipublicæ.

Ex quibus omnibus iuribus † vnum notabile 42
de luce, quantam connexionem, & vinculum
habeant inter ſe vtilitas, aut damnum Regni, &
Regis; conuertuntur enim ad inuicem; non
enim poſſumus dare damnum Regni, quin re-
dundet in damnum Regis, & è conuerſo, pro-
vt à principio huius capituli latiùs comproba-
uimus.

Vtroque enim caſu vertitur vtilitas publica,
provt mirabiliter deducitur ex *dict. authentic. vt*
nulli Iudic. §. *& hoc verò*, ibi: *Publicum reſpi-*
cit, inquirat eam, & ſi quidem non ladatur Fiſcus,
&c. Quo quidem textu præcedit genus in il-
lis verbis (*publicum reſpicit*) & ſequitur † enu- 43
meratio ſpeciei ibi (*Et ſiquidem non ladatur Fi-*
ſcus) loco exempli, quòd non reſtringit genus
præcedens, textus optimus *in l. quaſitum.* 12. §.
final, ff. de inſtructo fundo legat. Iacobus Gallus
*conſil.*69. per totum latè Caſtillo *controuerſiar.*
tomo 4. *capitul* 41. *a num.*18. Quia quoties multa
habent eandem rationem, † licet de vno tan- 44
tum fiat mentio, videtur fieri exemplariter, non
reſtringendi gratia, Caſtillo *tom.*6. *cap.*177. *n.*2.
de quo altiùs tractatur infrà *cap.* 9. *hac* 1. *part.* à
num 15. *cum multis ſequentibus.*

Hinc eſt quod fere omnes Doctores tra-
ctantes de hac praxi Hiſpaniæ † in retinendis 45
litteris Apoſtolicis inter alias cauſas præcipuè
hanc publicæ vtilitatis temporalis, Eccleſiaſti-
cæ, & ſpiritualis legitimam probant; Siman-
cas *de Catholicis inſtitut.tit.*45. *de pœnis, num.*35.
in hæc: *Vnde fit, quòd ſi aliquid Papa decer-*
nat contra publicam vtilitatem, vt puta, contra
patronatus laicorum, contra ius eligendi bene-
ficia, ſeu Sacerdotia patrimonialia, vel quid-
piam ſimile, manu Regia detineri, & impediri ſo-
leat, quia Regum officium eſt ab huiuſmodi iniuriis
populos ſibi ſubiectos liberare, & iure naturalis
defenſionis liceat Principibus ſecularibus, cum mo-
deramine inculpata tutela, ideſt, ſalua ſemper in
omnibus Summi Pontificis authoritate, obuiare, ne
pax publica turbetur, & commune bonum detri-
mentum patiatur. Hieremias *capitul.* 21. *cum*
*ſequentibus, capit. Regum.*23. *quaſt.*5. Stephanus
Aufrer. *de poteſtat. ſecular. regul.* 2. Guillelmus
Benedict. *in cap. Raynuntius, verb. Et vxorem,*
num. 114. Caietanus *de poteſtate Papa, cap.*
27. Nauarrus *in dict. cap. cum contingat, de*
reſcriptis. 1. *remed. fundament.* 10. Hermoſ.
lib. 7. *inſtaurationis Religionis, cap.* 25. hæc Si-
mancas.

Palatius Rubeus *in tractatu de beneficiis va-*

46 *camibus* † *in Curia*, §. 11. *per totum*, & præcipuè *col.* 4. *ad fin. & columna ſequenti*; vbi probat banc retentionem litteratum Apoſtolicatum in damnum Regis, & Regni, cùm ex eis naſci præſumatut ſcandalum omnino vitandum, & per torum, §. illum.

Doctiſſimus Præſul Couarruoias *practicarum*
47 *quaſtion.* † *capitul.* 35. *num.* 4. *in principio*, ibi: *Ne quid fiat in Reipublica diſpendium, & in dict. num. 4. verſicul. Sic etiam in his Regnis*, ibi: *No quid fiat, & obtineatur falſis precibus, & importunis ſuggeſtionibus aduerſus Regni, Regúmque Hiſpaniarum priuilegia, & Apoſtolicas conceſſiones. Denique ne littera Summi Eccleſia Praſulis contra publicam ſpiritualis, Eccleſiaſtica, & temporalis huius Prouincia vtilitatem*, &c.

48 In his etiam † tetminis Driedonius *in lib.* 1. *de libertate Chriſtiana, pagin* 183. loquendo de hac Bullarum retentione, ibi: *Sed quod velit ad adificationem Reipublica ſtatum Eccleſiaſticum promoutre, &c.* Quem Driedotum etiam allegat Couarruuias ibidem, *dicto num.* 4. qui *& in dict. capitul.* 35. *num.* 6, in principio, iterum repetit, ibi: *Litterarum Apoſtolicarum quandoque differri executionem, ac ſuſpendi Regio Pratorio Decreto, & authoritate, vt Maximus Chriſti Vicarius interim certior fiat, quot, & quantis afficiatur incommodis, & grauaminibus Reſpublica iſta propter multa, qua ab ipſo falſis precibus, & ſuggeſtionibus impetrantur, quòd minimè Sanctiſſimus Pontifex foret conceſſurus, ſi per ſynceram, iuſtámque narrationem certò ſciret, quid ſpirituali, Eccleſiaſtico, & temporali huius Regni, & Principatus recto regimini ſit conducibilius.*

49 Et ipſemet Couartuuias † iterum *in capitul.* 36. *ſub num.* 12. *verſicul. Hac verò ſcripſimus*, ad finem ita loquitur: *In aliquot tamen caſibus, quibus hac Reſpublica exiſtimat, & experimento cognouerit maximè ladi, & multorum hominum ſuggeſtionibus, falſiſque precibus grauari, per ſupplicationem multis nominibus obſequentiſſimam ab ipſo Sanctiſſimo Pontifice remedium ſperantes*, &c. Et vlteriùs in eodem *capit.* 36. in principio, ibi: *Donec per ſupplicationis auxilium Summus ipſe Pontifex certior fiat, quantum detrimentum hinc Reipublica immineat, quàm grande ſcandalum ex hiſce frequentiſſimis derogationibus, vt tandem huic laſioni publica occurrat*, &c. Et ampliùs *capitul.* 35 *ſub num.* 3. *verſ.* 5.

Salzed. *in addition. ad praxim.* Bernard. Diaz, *capitul.* 54. *num.* 20. *& num.* 21. ibi:
50 *Sed ideò litterarum † executio ſuſpenditur, vt Pontifex certior factus intelligat, quot, quantiſque in calamitatibus, & arumnis iſta Hiſpaniarum Regna officiantur, quando falſis precibus, & ſuggeſtionibus gratia Apoſtolica impetrantur, quas Sanctiſſimus Antiſtes minimè concederet, ſi ea damna, & incommoda, qua maximè aduerſantur ſpirituali, Eccleſiaſtico, & temporali regimini pra oculis haberet*, &c.

Alphonſus Azeued. *in l.* 14. *titul.* 3. *lib.* 1. *Recopilationis, num.* 42. ibi: *Si ergo Principi,*
51 *† vel Regno damnoſa peti non debent, & ſi petantur, & concedantur, cenſentur per importunitantem conceſſa, & per circumuentionem, & ſubreptionem tamquam praiudicialia, cùm in derogationem tanti priuilegy ſint, & in damnum Regis, & Regni obtenta*, &c. *& num.* 43. in principio, ibi: *Dicendum eſt, reſcriptum, priuilegium, vel gratiam, in contrarium conceſſa damnoſa eſſe, & praiudicialia Regno*, &c. Vbi latè proſequitur, & iterum *à num.* 46. & meliùs omnino videndus, *à num.* 49. ad fin. *& num.* 50. vbi de damno Regis, & Regni latiùs diſcutit, & legitimam cauſam ad retentionem probat.

Camillus Bottellus *in tractatu de praſtantia Regis Catholici, capitul.* 51. *num.* 4. vbi loquendo de hac praxi Hiſpaniæ in retentione Bullarum in hæc, inquit: *Et ideò Regios Magiſtratus ſuſpendere executionem litterarum Apoſtolicarum, donec per ſupplicationis auxilium fiat Summus Pontifex certior, quantum detrimenti Reipublica immineant*, &c.

Cenedus *in queſtion. Canonic. quaſt.* 18. *ſub*
num. 19. ibi: *Sed ideò litterarum † executio Re-* 52
gia authoritate à Summis Senatoribus ſuſpenditur, vt Pontifex Summus certior factus intelligat, quot quantiſque calamitatibus, & arumnis iſta Hiſpaniarum Regna afficiantur, quando aduerſus has leges pro bono Reipublica, omnium populorum conſenſu editas, & aduerſus immemorabilem conſuetudinem, tot ſeculis praſcriptam falſis precibus, & ſuggeſtionibus Gratia Apoſtolica impetrantur, quas ſanctiſſimum Antiſtitem minimè conceſſurum meritò arbitramur; ſi ea damna, & incommoda, qua maximè aduerſantur ſpirituali Eccleſiaſtico, & temporali regimini, pra oculis ſua Beatitudo haberet, &c.

Caſtellus à Bobadilla *in Politica lib.* 2. *capi-*
tul. 18. *num.* 208. ibi: *Para que informado † de la* 53
verdad y congruencia pronea y mande lo que a la ſalud y bien vniuerſal de la Republica eſpiritual y temporal mas conuenga.

Pater Henriquez *lib* 2 *de Pontificis claue, capitul.* 25. §. 3. vbi dicit retinendas litteras Apoſtolicas in derogationem Concilij Tridentini expeditas, ob bonum publicum, ne inde oriatur ſcandalum. Et quod publica vtilitas, ſeu damnum Regni, aut Regis ſit iuſta cauſa ad retinendas litteras Apoſtolicas, plures referens probat. Pereira *de manu Regia* 2. *p. cap.* 65. *num.* 2. *& à num.* 4. *& ſeqq.* qui bene loquitur ad propoſitum videndus.

Cerola † *in praxi beneficior.* §. *littera Apo-*
ſtolica, loquitur in hac retentione Bullarum 54
quando vergunt in damnum, & præiudicium Iuris Regij.

Manuelis Rodriguez *quaſtion. regular.* 1.
tomo, quaſt. 6. *articul.* 8. dicit, poſſe fieri † hanc 55
retentionem litterarum Apoſtolicarum, ſi notum ſit Senatoribus illud conuenire conſeruationi, & paci Reipublicæ temporalis (& eo dumtaxat citato) idem dicit Hieronymus de Zeballos *in tractatu de cognitione per viam violentia, gloſſa* 6. *ſub num.* 64. & ipſemet Zeballos *in communi contra communem, quaſt.* 897. *ſub n.* 367. refert Victoriam *in relection. de poteſtate Papa, & Concily, cap.* 27. *propoſ.* 22. Quòd non ſolum licebit non parere talibus mandatis; ſed etiam facto, & vi reſiſtere illis poteſt, maximè intercedente publica vtilitate Principis ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ.

Nam vbi præcepto Papæ præſumitur publi-
cum ſtatum Eccleſiæ perturbari, † vel aliqua 56
mala futura, non eſt obediendum ſtatim, vt per

Aymon

Aymon Craoeta, Menoehium, & alios probat Alphonſus Azenedus *in l. 14. tit. 3. lib. 1. Reeopil. num. 32.*

Pulehrè Camillus Borrellus *de præſtantia Regis Catholici, capitul. 71. à num. 58. & ſequentibus.* Antonius Scapinus *de iure non ſcripto, lib. 1. cap. 16. num. 1. & 2.* plurimi citantur ſuprà *cap. 3. §. vnico, à num. 67. cum ſequentibus.* Et videndus eſt Menochius, *conſil. 1000.* per totum, *lib. 10.* maximè *num. 27. & ſequentibus, & num 60. & ſequentibus, & 97.* vbi adduxit exemplum de quodam Cardinali expulſo à Regno Franciæ ex hac ratione turbati publici ſtatus. Et ſimile exemplum, & ob eandem cauſam audio in Hiſpania permanere, è qua Nuntium Apoſtolicum expulſit ſapiens Rex ille Philippus Seeundus, eò quòd inobediens reſiſtere præſumpſit decreto Senatus, quo deelarauerat vim illum feciſſe.

Ac inſuper per Felinum *in cap. ſi quando, de* 57 *reſcriptis, verbo, Superſederi, † columu.* dicit Gregor. Lopez *in l. 29. ſub gloſſa 2. verbo, Contra los derechos del Rey.* Quod reſcriptum conceſſum ad priuatam vtilitatem non derogat conceſſo ad vtilitatem publieam, etiam ſi ex certa ſeientia, & motu proprio ſit expeditum. Optimè etiam Rodericus Suarez *in allegation. 12. à num. 48 & ſeqq.*

Et facit ad hæc validiſſimum fundamentum; nam ſi priuilegium (non loquor de ſimpliei, 58 † & gratioſo, quòd ad libitum Principis reuocati poteſt) quod tranſit in contractum, aut ob aliquam cauſam onerofam obtentum poteſt ex cauſa publieæ vtilitatis reuocari, multi Doctores tenent, quos refert & ſequitur Antonius Gabriel *practic. concluſ. tit. de iure quæſito non tollendo, concluſ. 6 num. 19. iuncto num. 6. cum tribus ſequentibus,* Pater Sanchez *de matrimonio, lib. 8. diſp. 33. num. 3.* Suarez *de legibus, lib. 8. cap. 37. num. 9.* Moneta *de commut. vltim. volunt. cap. 8. q. 6. à num 500. cum ſequentibus*; qui alios plurimos Doctores allegant. Ergo à fortiori gratia ſimplex beneficij poterit ſuſpendi, vbi adeſt cauſa publicæ vtilitatis.

59 Et quod priuilegium, quòd tranſiit in vim contractus, vel aliàs onerofum † ob remunerationem ſeruitiorum, vel ex pretio, ex quo fuit tertiò ius iam quæſitum poteſt reuocari, aut modificari, quando eſt nociuum Regi, aut Regno, & publieæ vtilitati; Probant Doctores plurimi, in vnum relati à Caſtillo *controuerſ. tom. 5. c. 89. num. 93. & à num. 86. cum ſeqq.*

Hinc etiam oritur quod ob bonum Regni, 60 & ob cauſam † publieæ vtilitatis poteſt Rex temporalis concedere legem, ne alienigenæ obtinere queant beneficia Eccleſiaſtica in ſuo Regno, vt ex Angelo, Capicio, & Azeuedo, Antonio Theſauro, Petro Antonio Petra, Portoles, Iacobo Canſerio, Flaminio Pariſio, Azor. & aliis diximus *cap. præcedenti 4. verſ. Hinc eſt quod ad euitanda ſcandala, num. 58.*

Quò pertinet quod dicit Barboſa *in collectan.* 61 *† ad cap. ſi quando, de reſcriptis in addition. tomo 2.* poſt principium, *& in verſic. ibi. poſt n. 3. in textu ibi, &c.* Quòd ob aliquod ſcandalum, vel notabile malum præſertim publicum non ſint exequendæ litteræ Apoſtolicæ, ſed ſuperſedendum in earum executione.

Et poſt alios Doctores multa ad hoc idem congerit omnino videndus, Rodericus Suarez *in allegatione 12. num. 48. cum ſequentibus.*

Dicit etiam poſt alios Anguianus *in tractatu de legibus, controuerſ. 5. num. 5. num. 16. & n. 18.* Quod quando ex executione litterarum Apoſtolicarum timetur aliquod damnum notabile, aut notabile præiudicium, probabiliter debeat in ea ſuperſederi, nullum damnum iſtius qualitatis poteſt dari, quàm hoc tangens publicam vtilitatem Regni, vel Regis ex ſupradictis.

Quibus adde, † quæ ſuprà *cap. 2. huius 1. part.* 62 diximus, *verſicul. Quamuis à lege lata, &c. n. 148. cum multis ſequentibus*, vbi de cauſa legitima tractauimus, ob quam à lege ſuperioris Principis queat ſupplicari, quoniam rectè conducunt ibidem ſcripta materiæ huius capituli.

Quare ad harum cauſarum rectam examinationem † Senatus ſui Patribus Rex Catholicus 63 commiſit, & meritò confidit, quibus horum negotiorum comprehenſio competit, qui indies pro ſalute Reipublicæ horum Regnorum tuenda, & conſeruanda continuò euigilant, hiſque ſcientia, & experientia, zelóque Chriſtianiſſimo melius cognoſcunt, quod vtilitati Reipublicæ, & Regi magis ſit aptius, & conuenientiùs, vel adhuc nociuum, & letale, iuxta quæ Caſſiodorus *lib. 8. epiſtol. 9.* in hæc: *Senes ipſi Conſiliis ſapientiam † diſcunt, & à maturis in communi quæritur, quòd pro omnium ſalute, & vtilitate tractatur, ſolatium curarum frequenter ſibi adhibent maturi Reges, & hinc æſtimantur meliores, ſi ſoli omnia non præſumunt.* Hinc Tacitus *lib. 1. Annalium*, experiendo dixiſſe: *Quàm arduum, quàm ſubiectum fortunæ regendi cuncta onus: Proinde in Ciuitate tot illuſtribus viris ſubnixa ſatius eſſe, non ad vnum omnia deferri, plures facilius omnia Reipublicæ ſociatis laboribus executuros, &c.* Qui quidem præ oculis habent illud Claudiani.

Tu Ciuem, Patrémque geras, tu Conſule cunctis,
Non tibi: nec tua te moueant, ſed publica damna.

Tanti enim Senatores præclari cognoſcunt, & ſciunt † mores Regni, & conſuetudines, & pri- 65 uilegia, necnon Regis, ad quos meritò pro cauſa iuſtæ, & legitimæ retentionis confugiendum eſt, iuxta illud Eſther. *cap. 1.* ibi: *Interrogauit ſapientes, qui ex more Regio aderant ei, & illorum faciebat cuncta conſilio ſcientes leges, ac iura maiorum*, &c.

Quibus Senatoribus benè quadrat illud *Sapientiæ 8. cap. 8. Sciunt præterita, † & de futuris* 66 *æſtimant erudirè.* Seneca *Trag. 7. Si iudicas cognoſce, ſi regnas iube: conducibile eſt enim hominum mores noſci*; facit textus *in cap. de quibus 20. diſtinct.* ibi: *Seniores Prouinciæ congrega, & eos interroga, facilius namque inuenitur quod à pluribus ſenioribus quæritur, cap. porrò 84. diſt.* Iob *cap. 12. In antiquis eſt ſapientia, & multo tempore prudentia.*

Ipſi etiam tot prudentes Chriſtiana prouidentia agnoſcunt † ex præſentibus accidentibus, 67 quæ damna futura erunt præcauenda, vt dicit Laurent. Iuſtinian. *de caſto connubio, c. 6. ante omnem euentum, quæ futura ſunt aduerſa cogitanda proponantur, & futura tamquã præterita examinãda ſunt, vt nihil noui contingere videatur, &c.* & Caſſiodor. *lib. 3. epiſtola 48. tamen prudentiæ nihilominus eſt, † cauere etiam, quæ non putantur emergere,* 68 *&c.* Et iuxta Terent. *illud eſt ſapere, non quod ante pedes modo eſt videre, ſed etiã illa quæ futura ſunt, proſpicere, &c.* Aug. *de ſpiritu, & anima,* ibi: *Prouidentia † eſt notio futurorũ pertractans euentum, cuius* 69

officium

officium eſt ex præſentibus futura perpendere aduerſus aduenientium calamitatem, ſe conſilio præmunire.

Quibus quidem doctiſſimis Senatoribus conuenit rectè, quòd de Conſiliariis dixit Alphonſus Rex *in l.5. tit.9. part.2. E tales deben de ſer los Conſejeros al Rey, que muy de lueñe ſepan catar las coſas, è conocerlas antes, &c.* Et iterum ipſe Rex *in l. 1. tit. 5. part. 5. E perende debe catar muy de lueñe las coſas, que ſon a ſu pro, è a ſu honra, è a ſu guarda.* Et probatur Geneſ. *cap.49. & 41.* Et Daniel. 27. *cap.* Scientiâ etenim, prudentiâ, & arte debent coniectare, quæ vtilitati publicæ conueniunt, vt inquit Plato. *lib. 6. de ſapientia Ciceronis Philipp.* 11. Pro quibus meritò velut fortiſſimis humeris (in quibus tota Hiſpanica Reſpublica validè requieſcit) poteſt rectè Regi noſtro Catholico dici, quod Claudianus in Rufinum.

Quid dignum te laude feram, qui penè ruenti
Lapſuróque tuos humeros obieceris Orbi?

Alia multa circa Senatus huius ſupremi grauitatem, 70 † fidem, & authoritatem, vigilantiam aſſiduam in Reipublicæ ſalute, atque etiam quanta vbique debeatur fides eius relationi fideliſſimæ, poſt examen cauſæ vrgentis ad retentionem litterarum Apoſtolicarum, longa ſerie ſcripſimus *in cap.3. vnic. à num.45. verſ. Sed licet hæc ita ſe habeant.* & pluribus *num. ſeqq.* & ſignanter *à num.53. vſque ad finem §.*

Hæc etenim vna eſt obligatio Regis, vt pro
71 ſalute Reipublicæ † ſemper euigilet, cum finis, quo Reges, & Regna inſtituta fuère, & creata, is ſit dumtaxat, vt regnent, Regnúmque in pace conſeruent, ac iuſtitia, Cicero. *lib.2. de officiis,* Ariſtoteles 1. *Ethicor. lib.* 4. Cremen. in Rapſid. *capitul.2.* Plato. *lib.1. Ciuili.* Diuus Thomas *in opuſculo ad Duciſſimam Barbam,* Valençuela *conſil.70.num.3.* Azeued. *conſil.37. num.16.* Molina *diſputat.25.* Bobadilla *in Politica. lib. 2. capitul. 1. num... & 2.* Tap. *de Princip. poteſtat. §.5. num.* 27. Bardellus *conſil.* 111. *num.* 47. Caualcanus *de brachio Regio, part.1. num.*114. Menochius *conſil.*1283. *num.*33. Aldouin. *conſil.*20. *num.* 218. Petrus Gregor. *de Republica, lib. 6, cap.6. num.4. & 5.* Natta *conſil.* 179. *num.* 3. Paladorius *lib.2. rerum quotidianarum, cap.1. n. 5.* Afflictis *deciſ.*265. *n.* 80. *&* 81. Marta *voto* 116. *num.*21. Galliac. *conſ.* 1. *à num.* 57. *& conſ.* 46. *à num.*21. *&* 22.

72 Retentionis igitur † remedium hoc, quatenus tendit ad humani generis vtilitatem & ſalutem Reipublicæ, vt fauorabile omnino amplectendum erit, vt iura docent, *l. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil. l. congruit, ff. de officio Præſid. l. cum hi de tranſactionib. l. ſi cui de ſeruitutib. l. in fundo de rei vindic. l. 3. §. hi qui,* ibi: *Quòd in commune vtile eſt, ff. ad Silanian.* facit *l. ſi operis, §. penult. l. ſi longius.10. §. 1. de iudiciis, cap. licet Hali. de ſimonia, cap. vt fama, de ſentent. excommunicat. cap. fin. de poſtulat. Prælat. B. in l. quemadmodum, C de agricol. & cenſit. lib.* 11. & ibi latè Lucas de Penna, Bald. *in l.1. num. 5. C. de nouo Cod. facien. & in l. omnes populi, num.23. de iuſtitia & iure, & in Authent. ingreſſi, num.24. in fine, C. de ſacroſanctis Eccleſ. & in l. cum quidam, column.5. verſicul. Primò ergo, ff. de liberis & poſthum.* Felin. *in cap. de quarta, col. 5. de præſcription.* Decius *in cap. Eccleſ. Sancta Mariæ in fin. verſicul. Et materia fauorabilis, de conſtitutionibus, & in conſil.327. num.5. & conſil.65. column.* 2. Alexander *conſil.171. colum. 2. verſicul. Fortificat. lib.3.* Romanus *conſil.105. column. vltima,* Farinacius *conſil.25. num.13. lib. 1.* Vbi Fabianus Cenſolinus, *littera H.*

Capvt VI.

Nouitatis & abuſus notorij cauſa, an legitima ſit dicenda ad Bullarum retentionem.

SVMMARIVM.

Terminos antiquos à Patribus noſtris conſtitutos tranſgredi non libet, num.1.

Mutatio ipſa conſuetudinis, etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat, num.2.

Nouitatis & abuſus effectus eſt turbare Rempublicam, & ſtatum inquietare, num.3.

Omne nouum, & incognitum, quid ſuſpectum eſt, ibid.

Mutatio in melius ſæpè numero conſueuit maiorum malorum eſſe principium, ibidem.

Nemo eſt tam fortis, qui rei nouitate non turbetur, ibid.

Periculoſa eſt omnis in Republica legum mutatio, ibid.

Eccleſiaſtica inſtituta, & Concilia laudabiliter in Regno obſeruata, & moribus Prouinciarum recepta ſemper conſeruanda ſunt, num.4.

Ex nouitate, & abuſu turbatio populorum oritur, num.5.

Ad perpetuam, & communem vtilitatem, quæ fuere introducta, nulla mutatione varianda ſunt, num.6.

Statuta ſaluberrima à maioribus conſtituta, nec excedenda, nec immutanda ſunt, num.7.

Ex mutatione, & nouitate circa ea, quæ à patribus noſtris admiſſa ſunt, iuri publico detrahitur, num 8.

Ex nouitate, abuſu, & mutatione eorum, quæ ab antiquo ſunt obſeruata oritur ſcandalum tamquam cauſa à cauſato, num.9.

Eccleſia vniuerſalis concordia cuſtoditur, ſi quæ à patribus inſtituta fuere, ætas ſubſequens reuerenter obſeruet, num.10.

Mutanda non erit conſuetudo, quâ Princeps diu contulit beneficia, ne ex nouitate, & mutatione oriatur ſcandalum, num.11.

A reſtitutione Regni excuſatur Rex etſi iniuſtus poſſeſſor, ſi magnum damnum inde oriatur ſui ſtatui, ibidem.

Iuripatronatus laicorum, licet de iuris rigore poſſit Papa derogare, tamen non eſt faciendum cum tanto Regis, & Regni ſcandalo, num.12.

Si ex præcepto iniuſto Papa vehementer præſumitur ſtatum Eccleſiæ turbari non eſt parendum, num.13.

Propter ſcandalum vitandum receditur à forma data, num.14.

Ob ſcandalum vitandum Eccleſia patitur Decimas non ſolui in Prouinciis, in quibus ſolui non conſueuerunt, num.15.

Eccleſia multa debet tolerare ob ſcandali timorem, num.16.

Multa

Multa per patientiam tolerantur, quæ exigente iuſtitia ſi in iudicium deducerentur non tolerarentur, num.17.

Canonem nouum Papa poteſt Epiſcopus contradicere, eò quòd Religioni ſuæ non conuenit, n.18.

A conſtitutionibus maximè Pontificalibus ſupplicari licet, eò quòd non conueniunt moribus vetuſtis Regni, num.19.

Nouitates, & abuſus cum ſint genitrices ſcandali in damnum publicæ vtilitatis, iuſta cauſa eſt ad Bullarum retentionem, num.20.

Nouitates, & abuſus valde duri vulgo apparent, num.21.

Vniuerſalis vulgi opinio eſt quodam modo ius naturale, non artificiosè, ſed originaliter gentium mentibus infixum, num.22.

Reſcriptis Principum inſolitis non eſt parendum, num.23.

Inſolitum dicitur, quòd non ſolet fieri, ſolitum verò quod aliquando factum fuit, num.24.

Contra inſolita reſcripta præſumitur, ideò in eorum executione ſuperſedendum, num.25.

Reſcriptum continens inconſueta ſuſpectum eſt de falſo, num.26.

Abuſus dicitur perperam: & contra ius, ac rationem vti, num.27.

Abuſus in iure vocatur pernitioſus, deteſtabilis, & illicitus, ibid.

Abuſus notorius in materia retentionis ille dicitur, quoties in illo actu vſus nullus ſtat, num 28.

In Regno Franciæ appellatur ad Senatum ab abuſu notorio facto per Eccleſiaſticos contra ſancta Decreta, & concordata, num.29.

De abuſu notorio poteſt Curia cognoſcere, quando veniat quis contra authoritatem Regiam, n.30.

Et contra ſancta decreta, & concordata, n.31.

Abuſus notorius eſt trahere Regnicolam extra Regnum, à quo in Francia appellatur ad Curiam, num.32.

Regaliorum tanta eſt vis, vt ſi quis aliquid impetret in diminutionem iuris Regij Curia reſcindit, num.33.

Retentionem Bullarum ex abuſu, & nouitate ſcandali genitrice, ſtatus perturbetur, licitè fieri, iuſtámque & legitimam eſſe cauſam multi probant, num.34.

Litteræ Apoſtolicæ prætextu violentiæ retinentur quando continent nouitatem circa decimas, aut redecimas, num.35.

Nouitas, & abuſus notorius violentia quædam eſt, num 36.

Princeps inter perſonas Eccleſiaſticas poteſt obuiare nouitati, & abuſui notorio, ne pax publica turbetur, & commune bonum detrimentum patiatur, num.37.

Pro nouitatibus vitandis Imperiale implorandum auxilium, num.38.

Priuilegia Regis, aut Regni, expreſsè, & tacitè conceſſa per Sedis Apoſtolicæ tollerantiam irreuocabilia, & intacta eſſe debent, cum fuerint in remunerationem ſeruitiorum conceſſa, & tolerata diu, num.39.

Si negligenter ea, quæ male vſurpantur amittimus, exceſſus via aliis aperitur, num 40.

Priuilegia, & tolerata conſuetudines Regni, & Regis tanquam facta, & inducta à protectoribus, & defenſoribus Eccleſiæ, nec conuellenda, nec mutanda à Pontifice ſunt, num.41.

PROVERBIORVM *capitul.*22. Sapiens ait: † *Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui.* Et Deuteronom. *cap.* 8. 1
Interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi. Repetitum *in cap.* 8. *Iob.* *Interroga enim generationem priſtinam, & diligenter inueſtiga patrum memoriam.* Et per Hieremiam docemur *cap.*6. *State ſuper vias, & videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea.*

Laudabiles igitur conſuetudines in aliquibus
† Regnis, & Prouinciis à Sancta Sede Apoſto- 2
lica diu toleratæ, priuilegiáque ob remunerationem conceſſa Regi, aut Regno, intacta ſemper manere debent, nec nouitate turbari, etſi ex mutatione, & abuſu videatur vtile naſci, vt & mirificè docet Diuus Auguſtinus *epiſt.* 118. *c.*5. ibi: *Ipſa quippe mutatio conſuetudinis, etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat*, &c.

Nouitatis quidem, & abuſus † is eſt in- 3
euitabilis effectus, turbatio Reipublicæ, ac inquies publici ſtatus. Tamquam ſummopere nociuæ, nec ſunt introducendæ, vbi euidens, atque manifeſtiſſima vtilitas non detegitur; exornarunt nonnullis, & contra nouitates acriter ſcripſerunt, Arias Pinellos *in l.* 2. *part.* 1. *capitul.* 4. *num.* 2. *C. de reſcindenda vendition.* Alciatus *regul.* 2. *præſumption.* 80. Ioann. Neuizan. *conſil.* 26. *num.* 9. Manchaca *de ſucceſſion. creat.* §. 30. *num.* 312. Mantica *in Enchirid. rerum ſingul. cap.* 5. Pater Villalobos in loco ſtatim referendo, Menochius *præſumpt.* 34. *lib.* 5. *& in conſil.* 301. *num.* 16. *volum* 4. *& in conſ.* 1042. *num.* 11. Franciſcus Viuius *deciſion.* 255. *num.* 26. *& ſequentibus*, Rebuffus *in Rubrica de reſcriptis*, *num.* 25. *& in tractatu nomination. quæſt.* 30. *num.* 34. Caſtillus Ramirez *de lege Regia*, §. 11. *num.*31. Gregor. Lopez *in l.*33. *tit.*12. *part.*5. Doctiſſimus D. Ioann. Baptiſta Valençuela Velaſquez *in conſil.* 24. *à num.* 1. *cum ſequentibus*, *tomo* 1. vbi refert Lodouicum Morocium *reſponſo* 99. *num.* 1. *& ſequentibus*, vbi & illud refert Tertulliani: *Nouum omne, & incognitum quod eſt, ſuſpectum eſt*; & addit, quòd maximè reprehenſione dignus eſt, qui nouitates introducit, ex *cap. hac autem ſcripſimus* 33. *diſtinction.* etiam ſi bono animo id facere dicat, cum adhuc ex eo detur origo malorum: nam vt ait Lucianus *lib.* 1. *verarum hiſtoriarum. Sæpènumero etiam mutatio in melius maiorum malorum conſueuit eſſe principium*, addit idem Valençuela meteripſe quod inquit, Cæſar. *lib.* 6. *de bello Gallico*, *nemo eſt tam fortis, qui non rei nouitate turbetur*, & vltra eum Franciſcus Balduinus *in* §.7. *ſed naturalia*, *num.* 24. *&* 25. Notabiliter obſeruat; quod periculoſa eſt omnis in Republica mutatio legum, nam eam ſequitur repentina quædam, & morum, & vitæ mutatio; videndus Pater Villalobos *in Summa*, *tit.*2. *de las leyes*, *difficult.*37 *num.*2. Quare dicit Conſultus *in l. penultim. ff. de conſtitut. Principum*, ibi: *In rebus nouis conſtituendis euidens eſſe vtilitas debet.* Sanct. Thomas 2.2. *q.*79. Soto *de iuſtitia & iure*, *lib.*1. *q.* 7. *artic.* 1 Sarmiento *lib.*2. *ſelectar. capitul.* 4. *num.*9. *in fine*, Simancas *de Catholicis inſtit. tit.* 31. *num.*18. Menochius *conſil.*52. *num.*154. & plures relati à Bobadilla *in Politica*, *lib.* 5. *cap.* 5. *num.*9.

Semper

Semper enim nouitas nociua eſt Reipubli- 4 cæ, † & ſcandali nutritiua ex ſupradictis, & ſpecialiter probandis inferius. Docet Leo Papa *lib. 12. epiſtola 82. ad Anaſtaſium, capitul. 2. Si ea deſtruerem, quæ Antecеſſores noſtri ſtatuerunt, non conſtructor, ſed euerſor eſſe iuſtè comprobarer, teſtante veritatis voce*, relatus *in cap. ſi ea deſtruerem* 4. in ordine. 25. *quæſt.* 2. *& in capitul.* 2. ibi: *Nulla poſſunt improbitate conuelli, nulla nouitate mutari*, &c. & *in cap.* 3. ibi: *Nec prætermitti poſſet hoc, quod antiqua Patrum inſtitutio.*

Conducunt alia plura iura Ciuilia adducta ſuprà *cap. 1. à num. 181. verſ. Atque tandem*, &c.

Conducit quod S. Ioann. Chryſoſtom. *ſuper Pſalmo* 43. ibi: *Non enim pro vxoribus & liberis & ancillis, patriaque euerſione, & captiuitate, ſed pro lege, & patria Republica pugnabant*, &c.

Canonica etenim inſtituta, & œcumenica Concilia Patrum antiquitùs diſpoſita, & laudabiliter obſeruata in Regnis, moribúſque Prouinciarum recepta & cuſtodita ſemper conſeruanda ſunt, & in tuto eſſe debent. Facit illa celebris ſententia Caſſiodorij *lib. 2. epiſtola* 4. *Delectamur vetuſtatis inuento, & ſequi regulas conſtitutas libenter amplectimur; quia locus ſurreptionibus non relinquitur quoties rationabiliter conſtituta ſeruantur.* Idem Caſſiodorus *lib. 16. epiſtola* 25. Et Magiſter Aluarez Archiepiſcopus Tranenſis *in Iſaiam, cap. 11. num. 13.*

Eraſmus à Cochier. *in Theſaur. Politicor. 1. part. lib. 1. capitul. 5. in verſicul. Nec mente tantum, cum P. in Gallo*, inquit: *Maiorum enim inſtituta tueri, ſacris ceremoniiſque retinendis ſapientis eſt.* Et conducit valde notabile illud Mæcenatis prudentiſſimi viri conſilium, quod refert Diocaſius *lib. 52. hiſtoriar.* Simancas *de Catholicis inſtitut. tit 46. num. 21.* & Petrus Gregorius *lib. 33. Syntagmat. cap. 7. num. 8. & lib. 8. de Republica, cap. 2. num. 14.* Diligentiſſimus Præceptor noſter D. Ioan. à Solorzano *de iure Indiarum, lib. 2. cap. 16. num. 73. Deum ſemper & vbique cole, vt moribus patriis eſt receptum, ad eundémque cultum alios compelle, &c.*

5 Cùm ex nouitate, abuſu, & mutatione conturbatio populorum oriatur, & ſeditiones atque diſcordias ſæpè numero generari per nouitates, dicit text. *in cap. cum conſuetudinis de conſuet.* Alciatus *in tractat. de præſumption. regul. 2. præſumption.* 30. Menochius *lib. 5. præſumption. 34. num.* 2. Ancharranus *conſil. 157. num.* 4. Iaſſ. *in l. in rebus, num. 2. ff. de conſtitution. Princip.* Rebuffus *in repetition. Rubricæ de reſcriptis, num 25. verſicul. Item in rebus, & in titulo nomination. 5. quæſt. principali, num.* 34. iuxta illud Aphoriſmum Hippocratis: *Omnes mutationes periculoſæ.* Omnis enim nouitas præſumitur mala ſecundùm Iaſſ. vbi proximè, *num.* 5. *Eccleſiaſticæ moderationi* (inquit Gregorius Papa) *eſt omnino conueniens, vt quæ ordinata fuerint, vel rationabiliter deciſa, nulla in poſterum debeant refragatione turbari, in cap. Eccleſiaſticæ* 12. in ordine 25. *quæſt.* 2. repetitum *in cap.* 1. 35. *quæſt.* 9. ibi: *Omnibus modis Eccleſiaſticæ diſciplinæ, vel moderationi conueniens eſt, vt quæ rationabiliter ordinata fuerint, vel deciſa, nulla in poſterum debeant refragatione turbari.* & *in cap. nà puto.* 25. *q.* 2. ibi: *En, quæ ſunt ab Apoſtolis eorúmque ſucceſſoribus inſtituta, nulla deſidia negligantur, nulla diſſenſione violentur; nulla concertatione turbentur*, &c. & *in cap. priuilegia* 3. in ordine eadem cauſa, & quæſtione, ibi: *Nulla poſſunt iniquitate conuelli, nulla nouitate mutari*, &c.

Quæ ad perpetuam vtilitatem generaliter inſtituta ſunt, † nulla commutatione varien- 6 tur, nec ad priuata trahantur commoda, quæ ad bonum ſunt commune præfixa, ſed manentibus terminis, quos conſtituerunt Patres, nemo iniuſtè vſurpet alienum, ſed intra fines proprios atque legitimos, prout quis valuerit, in latitudine ſe exerceat charitatis, inquit, ad litteram Pontifex *in cap. quæ ad perpetuam* 25. *q.* 1. Conducunt verba textus *in l. teſtamentum* 18. ibi: *Mos namque retinendus eſt fideliſſimæ vetuſtatis*; conducunt benè *l. 2. ff. de conſtitutionibus Princip. l. minimè, ff. de legibus.*

Quòd Patres noſtri, ſiue in ſanctis Canonibus, ſiue † in mundanis affixère legibus exce- 7 dere minimè debemus: contra eorum quippe ſalubеrrima agimus inſtituta, ſi quod ipſi diuino ſtatuerunt conſulto, intactum non conſeruamus, &c. Vt verbis vtar Leonis Papæ IV. relatis *in cap. ideò 25. quæſt. 1. & in cap. quod verò 25. quæſt.* 1. ita ait Pontifex: *Quòd verò dicitis noſtris temporibus ſeruari debere, quæ à meis quoque prædeceſſoribus tradita, atque cuſtodita ſunt, abſit à me, vt ſtatuta maiorum conſacerdotibus meis in qualibet Eccleſia infringam, quia mihi iniuriam facio, ſi fratribus meis iura perturbo*, &c.

Quoniam ex nouitate, & abuſu intentato contra ea quæ antiqua traditione, & conſuetudine ſunt à noſtris Patribus, † & Prædeceſſori- 8 bus admiſſa, & conſtanter obſeruata detrahitur iuri publico, & inde tumultui & diſſentioni occaſio datur, pacémque publicam turbari probabiliter timere debemus.

Siquidem nouitas, & abuſus maximum vinculum, † & affinitatem habent cum ſcandalo, & 9 tamquam cauſa à cauſato inter ſe habentur, quod omni conatu euitandum. Docet Pontifex *in cap. quod dilecto, de conſanguinitate, & affinitate*, in hæc mirabilia verba, ibi: *Vnde in hac parte conſultius duximus moleſtandum, & obſeruatæ conſuetudini deferendum; quàm aliud in diſſentionem, & ſcandalum populi ſtatuendum quadam adhibita nouitate, &c.* Quo alio teſtimonio huius veritatis egemus, aut quærimus? Probat inſuper textus *in cap. conſuetudinis, de conſuetudine*, ibi: *Et plerumque diſcordiam pariunt nouitates: nouitas* (dixit Ioannes Chryſoſtomus homilia 9 ad Corinth. 2.) *omnium mater effundit, ea verò acerbitatem maiorem affert, quæ priſcorum rituum fundamenta effringit, ac leges radicitus euellit, &c.* Semper enim nouitates Rempublicam lædunt, vt ex Ariſtotele refert Patricus *de Republica, lib. 3. tit. 1. num.* 44. ibi: *Ciuitatis ſtatum diligant, contentique eo nihil moliantur, nihil cogitent, quod alienum, nouúmque ſit, ſed eam viam ire pergant, quam maiores inſtituerunt, quæque aliorum veſtigiis attrita ſint, nouarum enim rerum ſtudium ſemper Rempublicam labefactare ſolent, quàm eam aliqua ex parte meliorem reddere, &c.* Nimis enim periculoſæ ſunt nouitates, ſoléntque in Republica deſidium parere, prout latè probat Menochius *lib. 5. præſumption.* 34. & diximus ſup. *à num. 1. cum ſeqq.*

Et cum hanc recognouiſſet veritatem Pontifex † Symmachus in quadam Epiſtola ab 10

co

eo ſcripta, & miſſa Epiſcopis Franciæ, hæc di-
xit: *Sedis Apoſtolica inſtituta ſollicitant, vt de
concordia vniuerſalis Eccleſia peruigili cura tra-
ctemus, qua in eo præcipuè efficaciùs adoleſcit, ſi
ea quæ à Patribus ſtatuta ſunt, ætas ſubſequens re-
uerenter obſeruet.* Quam Epiſtolam ad litteram
refert Pater Azorius *inſtitution. moral. lib. 3. c. 36
littera E.*

Ex hoc fonte pronenit doctrina Cardinalis
in conſil. 8. propoſita quæſtion. in fine, prudenter
11 † docentis, quòd Epiſcopus non debet mutare
conſuetudinem, ex qua Princeps diù contulit
beneficia à ſe fundata, quando ex hoc dubitatur
de ſcandalo inde orituro, ſed debet reſcribere
Papæ, qui conſuetudinem vel eradicet, vel
confirmet.

Quòd plurimorum doctrina comprobatur
communiter recepta affirmantium, Regem etiam
iniuſtè poſſidentem Regnum aliquod à reſtitu-
tionis neceſſitate excuſari, ſi ex ea damnum,
aut periculum aliquod timeatur in ſuo ſtatu, at-
que ſi damna magna inde conſequeretur Reſpu-
blica, quos in vnum congeſſit Præceptor no-
ſter D. Ioan. de Solorzano *in tractatu de iure In-
diarum, lib. 3. cap. 5. à num. 25. cum ſequentibus,*
cuius doctrinæ argumento Nauarrus *in Com-
mentar. ad text. in cap. cum miniſter. 23. quæſt. 1.
& in Epiſtola ad Ducem de Alburquerque, ver-
ſicul. Ad primum igitur, pagin.* 368. Defendit
retentionem Regni Nauarræ (quòd etiam nunc
poſſident noſtri Reges Catholici) eò quod *per
reſtitutionem præfati Regni certum eſt* (inquit)
*apertum ire oſtium Gallis inferendi maxima dam-
na in alia Regna Hiſpaniæ per montes Pirineos;*
& in ſimilibus caſibus præfatam doctrinam
probant Epiſcopus Chiapi, Victoria, Acoſta,
Ioann. Matienzo, Ioann. Boterus, Rebellus,
Freitas, & alij, quos ſtudioſe congeſſit Solor-
zan. modò citatus *à num. 29.* & à princip. illius
cap. 5. videndus.

Et ſupra ſcriptam Cardinalis doctrinam refe-
12 rens ſequitur † Felin. *in cap. nihil, ſub num. 4.
verſic. vigeſimo ſextò, de præſcriptionibus,* quem,
& alios ſequitur Palatius Rubeus *in tractatu de
beneficiis vacantibus in Curia, §. 11. column. 3. ad
fin. & column. ſequenti,* in hæc: Vndè licet de
iuris rigore Papa præiudicare poſſit iuripatro-
natus laicorum, vt traditur in allegatis iuribus,
tamen non eſt fiendum cum tanto Regis, &
Regni ſcandalo, vt dicit Ioannes Immola, *dict.
cap. 2. verſic. Pontifex in fine, de præbendis, lib. 6.*
quem alij ſequuntur, & Franciſcus Cardinalis
cap. præterea el 2. de iure patronat. & in conſil. 57.
refert & ſequitur Felin. *in cap. nihil, de præſcri-
ptionibus, column. 2. verſic. 26.* dicentes: Quòd
ſi ex conſuetudine immemoriali Reges habent
ius conferendi præbendas, & ex huius conſue-
tudinis violatione oritur ſcandalum, permitten-
dum eſt ſibi, vt beneficia conferant, quia cum
ſcandalo nihil fiendum eſt, *capitul. nihil, de præ-
ſcriptionibus* cum concordantiis; multo fortiùs.

Idem videtur circa præſentationem, quæ ca-
dit in laicum, & notatur *in cap. quanto de iudi-
ciis,* ad hoc benè facit, quod notanter voluit
Immola *in cap. Inquiſitione, de ſentent. excommu-
nication.* in fine. Vbi dicit, quòd ſi ex præcepto
13 iniuſto Papæ vehementer præſumitur † ſtatum
Eccleſiæ turbari, vel alia mala ventura eſſe, non
eſſe parendum mandato, imò peccaret quis obe-
diendo; cum debeat futura mala præcauere, non
iuuare ſecundùm eum, quem omnes ſequuntur,
&c. Imò propter ſcandalum vitandum recedi
poteſt † à forma data à Superiore, Felinus *in* 14
*dict. cap. nihil ſub num. 4. verſiculo, Trigeſimo
ſecundò,* & latiùs *in capitul. cum dilecta, column. 33.
verſic. Limita ſeptimò, de præſcriptis.* Hæc Pa-
latius Rubeus.

Cui conſonat, quòd propter vitandum ſcan-
dalum † probabiliter oriundum Eccleſia non 15
petit decimas in terris, & Prouinciis, in quibus
non conſueuerunt dari, imò præelegit læſionem
talis damni ad euitandum periculum alterius
maioris mali, prout eſt ſcandalum, & ſtatus
publici turbatio, vt firmat Cardinalis Turre-
cremata *in cap. ſi tributum. 11. quæſt. 1. num. 1.*
per totum, & per eum fatetur Marta *de iuriſdi-
ction. 1. part. cap. 25. num. 43.* ſequitur Felinus
*in dict. cap. nihil, ſub num. 4. verſic. Trigeſimò
tertiò,* vbi ad finem dicit, hanc doctrinam lo-
co † exempli eſſe ſecundùm Gloſſam, eſſéque 16
applicabilem ad multa, quæ Eccleſia tolerat
ob ſcandali timorem, quæ ipſemet Felinus re-
cenſet *in cap. 1. de tregua & pace.* Quia multa
per patientiam tollerantur † quæ ſi fuiſſent in 17
iudicium deducta, exigente iuſtitia tolerari
non deberent, ita dicit Pontifex *in cap. dudum de
præbendis,* Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 162. num. 11.*
vbi alij citantur.

Cui adaptatur Gloſſa *in cap. in inſtit. 4. diſtin.
verb. Iudicent.* quæ per textum ibi dicit: *Cum
ergo Papa vult condere Canones, Epiſcopi † poſ-* 18
*ſunt contradicere, & dicere, Canon iſte non con-
uenit conſuetudini Regionis noſtra, &c.*

Ex hac etiam ratione multi probant Docto-
res, à mandatis, † & legibus principum ſupe- 19
riorum, & Pontificis licere ſupplicare ex iuſta
cauſa, quæ tunc talis iudicatur, quando mori-
bus laudabilibus, & vetuſtiſſimis alicuius Re-
gni, aut Prouinciæ minimè conueniunt, maxi-
mè à Conſtitutionibus Summi Pontificis Paſto-
ris, & Principis vniuerſalis Eccleſiæ, quæ ſub
ſe tot complectitur Prouincias, & Regna, quo-
rum mores, & conſuetudines probabiliter (quia
in facto, & non iure ſcripto conſiſtunt) ignora-
re præſumitur, ac propterea ſupplicare licitè iu-
dicant Doctores omnes, cum ex hac nouitate,
& morum mutatione turbatio Reipublicæ, &
ſtatus Eccleſiaſticus probabiliter timeatur, & ex-
inde facillimè ſcandala oriri aſſoleant (vt dictum
eſt) probant Caſtro *de lege pœnal. libro 1. ca-
pitul. 1. folio 8. ſub littera B.* Manuel. Rodri-
guez *quæſtion. Regul. tomo 2. quæſtion. 6. arti-
cul. 7.* Suarez *de legibus, lib. 4. capitul. 16.
num. 6.* & Salas *de cenſur. tomo 2. articul. 3.
diſputat. 4. concluſion. fin.* Salas *de legibus,
tractat. 14. diſputat. 13. ſect. 4.* Angoianus *de
legibus, controuerſ. 5. num. 2. & per totum,*
Bañez, & Salon. quos referens ſequitur Sa-
las *dicta ſection. 4.* Suarez vbi proximè *num. 4.*
Sed quis de hoc articulo plurima congeſſi-
mus ſuprà hac 1. *part. capitul. 2. verſicul.
Nam vt inquit,* Suarez *à num. 148. cum mul-
tis ſequentibus.* Ad quæ te remitto, vlteriùs non
tracto.

Et cum hæ nouitates, & abuſus ſint genitri-
ces ſcandali, † & turbationis pacis, & tran- 20
quillitatis publicæ, ex quibus notabilia damna,
& inconuenientia dilabuntur, omnimodo præ-
cauenda ſunt, iuſtáque tunc cauſa & legitima di-
citur ad ſuſpendendam executionem litterarum

Apoſtoli

Apoſtolicarum, ne pax publica turbetur, & bonum commune detrimentum patiatur; propterea huic articulo abuſus, & nouitatis eas omnes doctrinas poteris applicare, quas longa manu coniecimus *in capitul. 4. & capitul. 5. ſuprà hac 1. parte.* Quæ omnino conueniunt ex identitate rationis, & ex præciſa, & neceſſaria conſequentia, vt hactenus in hoc capite vidiſti. Cùm ex nouitate & abuſu oriatur ſcandalum in damnum Reipublicæ, atque vtilitatis publicæ.

21 Nouitates, & inſolita, ſeu † abuſus (quæ idem ſunt in effectu) acerbiſſima, & valde dura, & aſpera vulgo ſemper apparent, quæ omnino præcauenda ſunt, vt dicit Parianus *in conſil. 113. num. 7. vſque ad num. 12. folio 69.* ibi: *Quod vulgo inſolitum, ac duriſſimum videtur, id quippe à Iudicibus fieri non poteſt, debemus etenim cauere,*
22 *† ne aliquid iudicando, vel conſulendo dicamus, quod vulgo videatur iniquum, quia vniuerſalis vulgi opinio, eſt quodammodo ius naturale, non artificiosè, ſed originaliter mentibus hominum infixum.*

Quare inſolitis reſcriptis Principum parendum
23 † non eſſe, ſed imò ſperni dicit Menochius *conſil. 1. num. 343.* Giurba *deciſion. 47. num. 1. & 2.* vbi dicit. Idcirco libenter Imperatorem concedere, *in l. reſcripta, C. de precibus Imperator. afferend.* reſcripta, mandatáque ſua non obſeruari, ſi iuri repugnent Aldouinus *conſil. 20. num. 58.* Scaccia *de iudiciis, cap. 53. ſub num. 33.* Cartharius *de execution. ſentent. capto Bannito, cap. fin. n. 341.* plura apud Grammatic. *conſ. 45. num 38. & 39.* Farinac. *quæſt. 37. num. 74.* Bolognet. *conſil. 1.* Peregrinus *conſ. 2. ſub num. 143. volum. 2.*

24 Inſolitum nempè dicitur, † quod numquam ſolet fieri, nam cum ſolitum dicatur, quando aliquid fuit aliquando factum vna vice, *l. nulla, §. ſed ſi alimem. ff. de alimentis, & cibariis legat.* vbi Bart. Curtius Iunior. *conſ. 19. num. 4.* Angelus, & Paulus Caſtrenſ. *in l. conſentaneum, C. quomodo, & quando Iud.* Zephalus *conſ. 18. n. 31. volum. 1.* Doctiſſimus Præceptor meus D. Ioannes à Solorzano *in tractat. de iure Indiarum, lib. 2. cap. 24. num. 89.* Decianus *in conſ. 124. num. 8. lib. 2.* Crauetta *conſ. 899. num. 6.* Tuſchus *lib. 6. litt. S. concl. 334. num. 11.* Caſtillo *in tract. de tertiis, cap. 9. num. 53. in fin.* vltra quos Doctores ex aliis nempè, es Alexand. Raud. Petro Surdo, Gozadino Brunole à Sole, Antonio Gabriel. & aliis diximus *in tractatu de Regia protectione, 2. par. cap. 9. à num. 21. cum ſequentibus;* ita è conuerſo, inſolitum dici, quando numquam factum fuit, probauimus ex aliis, ibidem *num. 23.*

25 Hinc contra inſolita reſcripta, † & inconſueta præſumendum eſt, adeò vt in eius executione ſit ſuperſedendum, probant Felin. *in cap. 2. num. 16. de reſcriptis;* vbi etiam textus, pro quo facit textus *in cap. in memoriam. 19. diſtinct.* Abbas *in dict. cap. 2. & in cap. ex parte el 1. in fin. de officio de legat. & in cap. cum inſtantia prope fin. de cenſibus.* textus *in cap ex parte, de Capillis Monachorum, & in l. ſacri afflatus,* & ita ibi ſumat Bald. *de diuerſis reſcriptis, cap. porrecta,* vbi Gloſſa magna in verbo, *Confirmat, de confirmat. vtili, vel inutil.* Roman. *conſil. 378. quæſtio eſt, num. 12. verſicul. Secunda ratio,* Decius *in cap. ex parte, verſicul. Nota tertiò* Rolandus à Valle *conſil. 39. num. 29. voluminis,* Mandoſ. *ſuper Regula Chancellar. de infirmis, quæſt. 16. num. 8.* & ex aliis probat Maſcardus *de probationibus, concluſione 1275. à num. 3.* qui *num.* 11. dicit; quod reſcriptum, continens † inconſueta, cenſetur ſuſpectum de falſo, per Ripam *in dicto capitul. 2. num. 32. col. 8. & 9.* Curtium Iunior. *in conſil. 174.* Abbas *in dict. cap. ex parte,* per text. *in capite quamuis, de reſcriptis in 6.* & ex aliis probat Maſcardus ibidem. 26

Pariter etiam abuſus dicitur, † perperam, 27
& male vti contra ius, & rationem, *l. plenum, §. 1.* ibi: *Non vſque ad abuſum, ff. de vſu, & habitation.* Qui propterea in iure aliquando vocatur abuſus pernicioſus, vt *in cap. pernicioſus, de celebratione Miſſarum,* aliquando deteſtabilis, vt *in cap. ſi Canonici in fin. de officio Ordinar. in 6.* aliquando nequiter abuti, vt *in cap. Sedes, de reſcriptis;* aliquando abuſus dicitur illicitus vſus, *cap. vt priuilegia, de priuilegiis, & cap. priuilegium 11. quæſt. 3.* Lucas de Penna *in l. vſum aquæ, column. 1. C. de aqua ducta, lib. 11.* Guido Papa *ſingulari. 577. vtrum quis,* Reboffus *in tractat. de congrua portion. quæſtion. final.* Rebuffus *ipſe in l. bona ciuitatis ſuper verbo, Abuſiue, verſ. Abuti etiam dicimus, ff. de verborum ſignification.* & per Archidiacon. *in cap. quamuis, de officio delegat. in 6.* & Lucam de Penn. dicit ipſe Rebuf. *in tractat. de appellatione tamquam ab abuſu, num. 1.*

Et tandem in noſtra ſpecie † abuſus notorius 28
ille dicitur, quoties in actu, qui geritur vſus nullus ſtat, *l. ob quæ vitia, §. idem Pomponius, ff. de ædilitio edicto,* & latiùs explicauimus *Nos de Regia protectione, 1. part. cap. 1. à num. 116. & ſequentibus.*

Qui quidem Rebuffus ibidem † dicit, Inde 29
in Regno Franciæ introductam eſſe appellationem, quæ vocatur *à notorio abuſu,* quando ſcilicet palam, & notoriè quis ſanctis decretis, ac concordatis, priuilegiiſque Galliæ perperam vtitur, iuxta illud Ciceronis pro Roſcio Amerino: *Quid eſt aliud iudiciis, ac legibus, ac maieſtate abuti?* Et ibidem idem Rebuffus in *num. 8.* dicit, poſſe de notorio abuſu Curiam
† cognoſcere, quando quis venit contra au- 30
thoritatem Regiam, vt ſi in illo Regno Comes Palatinus legitimet in temporalibus, vel creet Notarios, vt tunc ab iſta legitimatione appelletur ad Curiam Regiam tanquam ab abuſu ſecundùm Guillelmum Benedictum *in cap. Raynutius, in verbo, & vxorem, num. 297. & ſequentibus,* Aufrerium *in ſtylo Parlamenti, arreſto, 251.* & ipſe Rebuffus *in num. 10.* Quando quid fit contra ſancta † Decreta, & concor- 31
data, vt puta, quando quis omiſſo medio velit appellare ad Papam, vel quando Iudex delegatus ab eo voluerit cognoſcere in prima inſtantia, vt ob abuſum notorium appelletur ad Curiam Regiam.

Et in *num. 11.* recenſet ipſe Rebuffus caſum,
quando † contra priuilegia Regni aliquid fiat, 32
vt ſi aliquis exterus trahat aliquem Regnicolam extra Regnum, ſecundùm Aufrerium in ſtylo Parlamenti, *arreſto 259. & arreſto 269.*

Hinc dixit Renat. Choppinus *de ſacra Politia, lib. 1. tit. 7. num. 2.* ibi: *Tanta † vis eſt Rega- 33
lierum vt ſi quis moliatur Romani Pontificis candidatus, quo Regium ius minuatur, id velut abuſiuè factum reſcindat Curia, &c.*

Cùm

Digitized by Google

34 Cùm igitur ex abuſu, & † nouitate pertur-
batio ſtatus, atque ſimul inde ſcandalum oria-
tur, meritò dicunt Doctores, iuſtam & legiti-
mam eſſe cauſam, vt à Senatu ſupremo fiat lit-
terarum Apoſtolicarum reuerenter retentio,
probant Driedorius *in lib. de libertate Chriſtiana,
pagin.* 183. cuius verba ad litteram retulimus
ſuprà *capitul. 2. à num.* 5. Salzedus *in praxi cri-
min. Canon. cap.* 54. *num.* 22. Martinus Nauar-
rus *in cap. cum contingat, remedio* 1. *verſicul.
Decimò facit, de reſcriptis*, Aufrerius *de po-
teſtate ſeculari ſuper Eccleſias, folio* 30. Si-
mancas *de Catholicis inſtitution. tit.* 45. *num.* 35.
Azeuedus *in l.* 14. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopilation. à
num.* 45. vbi dicit, quòd etiam in ſententia
Principis ſuperſedendum eſt, quoties aliquid
irregulare, & nouum præcipit, poſt Felinum,
Decium, Cepolam, Palatium Rubeum, Sua-
rez, Guillelmum Benedict. Caſſaneum, &
alios plures, ex quo infert ad noſtram, de
qua agimus Bullarum retentionem, vt ſit iuſta
cauſa quando in eis præcipiatur quid nouum,
& irregulare, & fere omnes, qui de iuſtifi-
catione huius retentionis litterarum Apoſtoli-
carum tractant, quos recenſui ſuprà *cap.* 2. à
principio, id ipſum conſtanter, & communiter
affirmant.

Et ipſe Azeuedus *in l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *Recopila-
tion. ante finem*, vbi dicit, litteras retineri Apo-
35 ſtolicas † prætextu violentiæ, quando conti-
nent nouitatem decimarum, aut redecimæ. Quia
nouitas in decimis petendis & exigendis, nec in-
ducenda, nec permittenda eſt, ſed antiqua in illis
percipiendis conſuetudo ſeruanda, ob vitandum
ſcandalum, & commotiones inde oriundas,
*Gloſſa verbo, Decimarum, verſicul. Alij dicunt,
in cap.* 1. *de decimis in* 6. & ex notatis per Bald.
in l. 3. *num.* 6. *C. de ſeruitat. & aqua* tradit Bar-
ba. *in addition. fin. ad eam*, & ibi Anton. de
Butrio *in cap.* 2. *num.* 1. *de decimis*; dicens
contra tales nouas exactiones de iure præſumi,
Anton. Faber. *lib.* 1. *ſui Codicis, tit.* 2. *de ſacro-
ſanctis Eccleſ. diffinit.* 63. Paponi. *lib.* 1. *tit. de
decimis*, Arreſto. 3. Vincent. de Francbis *deci-
ſion.* 124. *num.* 3. Azeued. *in l.* 6. *tit.* 5. *lib.* 1.
noua Recopil. num. 1. Inde vt Couarruuias ait,
lib. 1. *variar. cap.* 17. *num.* 8. perpendi poteſt
ratio vera, & ſanè iuſtiſſima, quæ Catholicus
Hiſpaniarum Reges, & præſertim Carolum Cæ-
ſarem Inuictiſſimum induxerit, vt publicis edi-
ctis vetuerint in his Regnis, decimas etiam à
laicis exigi, quæ per conſuetudinem contra-
riam ne ſoluerentur, inductum erat, vt cautum
fuit ab eodem Cæſare *in Comitiis Toleti, anno*
1515. *l.* 14. *&* 76. *& l.* 19. *&* 56. quæ hodie ha-
bentur *in dict. l.* 6. *cum ſeqq. tit.* 5. *lib.* 1. *Recopil.*
Gregor. Lopez *in l.* 1. *tit.* 20. *p.* 1. *gloſ.* 3. *ad fin.*
D. Ioan. Baptiſta Valençuel. Velaſquez *in conſ.*
146. *à num.* 46. *cum ſeqq.* Vbi ſingulariter perpen-
dit damna Reipublicæ, & ſeditiones ortas ex
huiuſmodi nouitate, & abuſu. Idémque apud
Gallos ſtatutum fuiſſe à Philippo IV. *anno* 1353.
& ex conſuetudinibus *Albernia. conſtat, tit.* 17.
art. 18. *& ex Bituri ſenſibus, tit. de conſuetud.
prædialib.* §. 12. *vbi Boërius*, pluries ita fuiſſe iu-
dicatum refert, traditque Carol. de Graſſalib. *lib.*
13. *Regal. Franciæ iure.* 7. ex Ordinatione Philip-
pi pulchri, Francorum Regis *edita anno* 1314.

Ratio eſt huius concluſionis, quia re vera
nouitas, & abuſus notorius violentia quædam
eſt, † vt probat Martinus Nauarrus vbi proximè 36
in cap. cum contingat, remedio 1. *verſ. Decimo
facit, de reſcriptis*, & *Nos dict. cap.* 1. *ſub n.* 117.
de Regia protectione; Ex ea nouitate etenim, &
abuſu notorio violantur laudabiles conſuetudi-
nes, & vetuſti vſus iura, & priuilegia Regni,
aut Regis; ac inde vim notoriam fieri, quis du-
bitat? ſi ſubuertantur.

Vndè fit, vt Principes inter perſonas Eccleſia-
ſticas poſſint nouitati inſolitæ, & abuſui noto-
rio obuiare, ne pax publica † turbetur, & com- 37
mune bonum detrimentum patiatur, vt poſt ma-
gnam Doctorum cateruam, probat Cened. *in
collect.* 1. *p. col.* 5. *num.* 3. & poſt Simanchas, &
alios idem probat ipſe Cenedus *in quæſt. Cano-
nic.* 45. *num.* 6. *&* 7. *Nos in tract. de Regia prote-
ction.* 1. *p. cap.* 1. *à num.* 116. vbi alios allegamus
ad hoc propoſitum.

Hinc docet Imperator † Iuſtinianus *in l.* 2. *C.* 38
de veteri iure enucleando; quòd in nouitatibus
remedium Imperiale imploretur, ibi: *Auguſtum
imploretur remedium, quia ideò Imperialem for-
tunam rebus humanis Deus præpoſuit, vt poſſit
omnia, quæ nouiter contingunt, & emendare, &
componere, & modis, ac regulis competentibus tra-
dere*, &c. Hinc Poëta de Didone teſtatur:

Res dura & Regni nouitas me talia cogunt
Moliri, & latè fines cuſtode tueri.

Ad curam enim Regis pertinet nouitates, quæ
in Republica moliuntur, feſtinanter euellere,
iuxta notabilem Epiſtolam Regis Antiochi,
quam ad litteram refert Ioſephus *lib.* 12. *anti-
quitatum, cap.* 3. in hæc: *Rex Antiochus Zeuxidi
patri ſalutem: Si vales bene eſt, ego quoque valeo.
Quia quoſdam in Phrygia, & Lydia res nouas mo-
liri audio, videtur hoc negotium curam meam de-
poſcere; quapropter conſultis de hac re amicis, pla-
cuit mihi ex Iudæis, qui Babyloniam, ac Meſopo-
tamiam incolunt, duo milia familiarum cum tota
ſupellectili eò traducere, & locis opportunis per
præſidia diſponere*, &c. Eandem refert F. Ioann.
de la Puente *en la conueniencia de entrambas Mo-
narchias, lib.* 2. *cap* 17. §. 6. *ad finem.*

Igitur priuilegia Regis, aut Regni à Sancta
Sede Apoſtolica conceſſa ob remunerationem
† ſeruitiorum Eccleſiæ geſtorum ab eiſdem Re- 39
ge, & Regno (tanquam protectoribus, & de-
fenſoribus acerrimis Sāctæ Eccleſiæ Catholicæ
Religionis) ſiue expreſſa, ſiue tacita ex permiſ-
ſione, & tolerantia ob hanc cauſam, cæteræque
laudabiles, & vetuſtiſſimæ conſuetudines diu
vigentes, vt latè probatur *in l.* 14 *tit* 3. *lib.* 1. *Re-
copilation.* inuiolabiliter debent permanere, &
incommutabiliter conſeruari, nulli ſubiectæ al-
terationi, nec nouitatis turbationi, iuxta tex-
tum *in cap. cum longe.* 63. *diſtinctione*, ibi: *Sal-
uo priuilegio vniuſcuiuſque prouinciæ.* Ne Reſ-
publica iſta commotiones, & ſcandala patia-
tur, ſine cuius maximo detrimento quæuis in
iis nouitas securè non tranſibit; talia quippè
priuilegia, tanquam facta in remunerationem
ſeruitiorum, quæ tranſeunt in vim contractus,
non poſſunt reuocari. Infinitos penè Doctores
congeſſit Giurba *conſil.* 89. *num.* 14. & infrà la-
tiùs *in conſil.* 114. à principio, & *à num.* 4. cum
multis ſequentibus, *& conſil.* 94. *num.* 12. & in
noſtris terminis, quòd huiuſmodi priuilegia
conceſſa Regi, vel Regno, cum ſint in remu-
nerationem ſeruitiorum, & obſequia in Eccle-
ſiam præſtita, tranſeant in vim contractus, &

facta dicantur ob eauſam ouetoſam, & ideò non poſſe reuocari, in terminis Pater Henriquez *libro de Pontificis claue, capitul.* 24. latè per totum, Azeuedus *in l.14. tit. 3. lib. 1. Recopilation. à num.* 42. & ſuprà. Infinitos alios Doctores Theologos in iis terminis loquentes laudauimus ſuprà *capitul. 2. à num. 196. vſque ad num.* 199. Ideò nihil mirum, vt per Bullatum retentionem earum executionis ſuſpenſionem, necnon humilem ſupplicationem ad Sanctiſſimum tanto damno publieo obuietur, & celeriter occurratur, vt nulla nouitate turbentur in notabile tot damnum & pernieiem, ſcandalúmve horum Regnorum, omnimodo præeauendum.

Facit optimus textus *in cap. loci 29. quaſt. 9.*
40 ibi: *Eccleſiaſtici † quippe vigeris ordo confunditur, ſi aut temerè illicita præſumantur, aut non conceſſa impunè tenentur; proinde ſi negligenter ea, quæ malè vſurpantur, omittimus, exceſſus viam proculdubio aliis aperimus, &c.* Quæ quidem verba repetuntur *in cap. peruenit 93. diſtinctione*, in fin. Quare ne occaſio aliis nequiter impetrantibus detur, ſed via omnino omnibus claudatur, talium importunitatibus, & ſuggeſtionibus diligenter oceurrendum eſt, atque huiuſmodi damnis Reipublicæ per eoſdem cauſatis.

Et inſuper quooiam huiuſmodi priuilegia
41 tam expreſſa, † quàm tacita ex tolerantia iuſta Sedis Apoſtolicæ, vt inquit, *dict. l.14.* cum facta ſint, & tolerata Regi, & & Regno tamquam protectoribus Eccleſiæ, & acerrimis defenſoribus; intacta ſemper debeot permanere, vt profitetur Gregorius Pontifex Bonifacio I. defenſori Eccleſiæ, relatus *in cap. inſtitution. 7.* in hæc: *Inſtitutionis noſtræ decreta, quæ pro defenſorum ſunt priuilegiis, & ordinatione diſpoſita; perpetua ſtabilitate, & ſine aliqua conſtituimus refragatione ſeruari, ſiue quæ reſcripto decreuimus, ſiue quæ in noſtra præſentia videntur eſſe diſpoſita, nec a quoquam Pontificum in totum, vel in partes, ea qualibet occaſione conuelli, decernimus, vel mutari*, &c. 25. q. 2. qui textus ad multa dignus eſt ponderatione.

Capvt VII.

Præiudicium tertij an, & quando legitima cauſa dici poterit, vt Bullarum retentio licitè permittatur.

SVMMARIVM.

Principis obiectum eſt, quod iuſtum eſt, iuxta Ariſtotelem, num. 1.

Violentum eſt, quod iniuſtum eſt, & contra legem, num. 2.

Poteſtatis ſupremæ prætextu à licito recedere non licet, num. 3.

Deſtructio paratur ciuitati in qua legi magiſtratus præſunt, non iſtis lex, num. 4.

Principes, quibus Deus nomen ſuum communicauit, ea puritate nitere procurent, quæ tanto nomini conuenit, num. 5.

Vbi non eſt cura iuris, pietas, & fides; inſtabile Regnum eſt, num. 6.

Sublata iuſtitia, fluctuat orbis terrarum vniuerſus, num. 7.

In plenitudine poteſtatis Principibus data à Deo non veniunt illicita, num. 8.

Vera Principis poteſtas eſt, quæ in peccando poſita non eſt ibid.

Poteſtas Principis abſoluta æquo, & bono temperanda eſt, num. 9.

Deus non dedit Principi iuriſdictionem peccandi, nec auferendi alienum, num. 10.

Poteſtas Principis non cognoſcitur, vbi ſubditis fit iniuria, num. 11.

Princeps quod vltra iuſtitiam operatur, ex impotentia gerit, num. 12.

Id eſt poſſe, quod licitè, & iuſtè fieri poteſt, n. 13.

Princeps non dicitur poſſe quod honeſtè non poteſt, num. 14.

Abſoluta Principis poteſtas non cadit in Principe Chriſtiano, cui nihil licet, quod diuino, naturali, aut Gentium iuri repugnet, num. 15.

Poteſtatis abſolutæ mentio aliqua non habetur in toto iure, num. 16.

Pontifices, & alij Principes iuſtè ſtatuere, reſcripta omnia in præiudicium tertij emanata non exequendo, quia contra ius ſunt, & Principis voluntatem, num. 17. & 18.

Contra ius naturale priuilegium conceſſum à Rege non valet, num. 19.

Priuilegium contra ius naturale dicitur, quo res alterius alicui conceditur, num. 20.

Ob publicam vtilitatem res aliena aufertur data recompenſa, vel pretio ſoluto, iuxta l. Partita, num. 21. & 23.

Littera contra ius naturale in præiudicium iuris tertij non adimpletur, num. 22.

Imperator Dominus eſt ſubditorum quoad protectionem ne vim patiamur, non tamen rerum particularium, quas auferre nequit, niſi ob cauſam publicam data recompenſa, num. 23.

Imperatoris poteſtas & dominium, in gubernatione, & protectione ſubditorum conſiſtit dumtaxat, non in rebus ſingulorum, num. 24.

Reſcripta, quæ à Rege impetrantur in præiudicium iuris tertij obedienda eſſe, non tamen exequenda, leges Regiæ enixè commendant, num. 25.

Princeps niſi ex iuſta cauſa à lege approbata ius tertij tollere nequit, num. 26.

Nec ex plenitudine poteſtatis, quia à bono, & æquo temperatur, aliter non cadit in Principe Chriſtiano, num. 27.

Princeps quantumcumque ſupremus de bonis ſubditorum non poteſt diſponere, niſi ex iuſta cauſa, & data recompenſa, num. 28. iuxta veriorem opinionem.

Summus Pontifex ſine cauſa alicui auferre beneficium, & alteri dare non poteſt, num. 29.

Pontifex ex iuſta cauſa auferre poteſt beneficium alicui, data tamen recompenſa, num. 30. & 31.

Cauſa publica vtilitatis legitima dicitur, vt Princeps tollat dominium proueniens à iure naturali, aut gentium, num. 31.

Danda tamen tunc erit recompenſa, num. 33.

Propter pacem, & concordiam poteſt Rex ius vnius alteri dare, num. 34.

Ex cauſa publica vtilitatis ſuperueniente poteſt Rex reuocare, aut modificare donationem, priuilegium, aut contractum à ſe geſtum, quando grauiter lædunt Coronam, num. 35.

Id tamen faciendum per legem generalem, num. 36.

Rex, vel eius ſucceſſor, an poſſit reuocare donationem,

by Google

nem, aut priuilegium ob remunerationem ſeruitiorum, num.37. remiſſinè.

Rex ex cauſa publica vtilitatis poteſt dominium tollere tam de iure Ciuili, quàm de iure gentium quaſitum, intellige vt ibi, num.38.

Nec Papa, nec Regi obtemperandum in illicitis, num.39.

Litteræ impetratæ contra ius tertij, tamquam contra ius naturale obtenta non ſunt exequenda, ſed ſuſpendenda, num.40.

Executor non ſuſpendens executionem litterarum contra ius naturale, an debeat puniri, num.41.

Et quid contra ius poſitiuum, vel conſuetudinarium, ibidem.

Contra reſcriptum tollens ius tertij præſumitur, cum ſit contra voluntatem Principis, num 42.

Papa tolerat ſuſpendere executionem reſcripti in graue tertij præiudicium obtentum, num 43.

Littera Apoſtolica retinentur in Senatu ob graue damnum iuris tertij ad effectum ſupplicandi Sanctiſſimum, num 43.

Papa ſicut quilibet alius peccat tollendo ius tertij, num.45.

Reſcripta contra ius tertij cenſentur impetrata ob nimiam importunitatem maximè Curialium, num.46.

Præiudicium tertij iuſta cauſa eſt retinendi litteras Apoſtolicas in Senatu, num.47. & ſeqq.

Litteræ, quibus tollitur ius tertij radicatum iuſto titulo ad beneficium cum deficiat poteſtas, ſunt in Senatu retinenda, num.50.

Littera Principis emanata ſuper materia, in qua deficit poteſtas in principe non exequentur, etiam accedente ſecunda, & tertia iuſſione, n.51.

Litteras in præiudicium iuris tertij retineri in Senatu, nulli magis, quam ipſi Papa intereſt, num.52.

Supplicare licet Clerico à litteris, quibus ius ſuum ad beneficium tollitur, vt melius informatus Papa illas reformet, num 53.

Et peccaret Papa non admittenda hanc ſupplicationem, num.54.

Ad Papam paſciſcentem cum Clero de præſtanda certa ſumma nomine decimæ, ſi aliquem poſtea eximat à ſolutione, poteſt Clerus ſupplicare, num.55. & num.56.

Immunitas à ſolutione facta per Regem alioni particulari cedit in damnum Regis, non Regni concedentis certam ſummam, ibid.

A litteris in præiudicium tertij poteſt ad Papam ſupplicari, qui ſi non admitteret ſupplicationem peccaret, num.57.

Supplicatione reuerenter, & cum cauſarum expreſſione interpoſita ſuſpenduntur litteræ Apoſtolicæ in præiudicium iuris tertij, num.58.

Contra mandatum Papæ, aut Principis non dicitur veniſſe, qui pro maiori vtilitate, & honore Papæ illud ſuſpendit, num.59.

Executio litterarum ſuſpenditur, quoties timetur maius damnum ex ea, quam ex dilatione, num.60.

Ius tertij poteſt tolli per legem generalem quæ cunctos comprehendat, non particulares, n.61.

Retentio litterarum in Senatu ob præiudicium iuris tertij, tunc habet locum dumtaxat quando ex executione earum inducitur violentia, aut aliud damnum publicum, num.62.

Litteræ in derogationem iuris patronat. laici non tam retinentur ob præiudicium patroni, quàm ob damnum publicum inde illatum, ibidem.

Littera Apoſtolica in præiudicium iuris tertij tunc continent violentiam, ſi expediantur abſque eius citatione, & cauſa cognitione, num 63.

Iuſta cauſa tollendi ius tertij, tunc præſumitur in Principe quando facit cum citatione partis, non aliter, num 64.

Princeps abſque citatione, & iuris ordine aliquem condemnans iracundia motus ſuſpendenda erit executio, num.65.

Mandatum Principis contra ius diuinum, aut naturale inductum ſuſpendendum erit, non exequendum, num.66.

In executione reſcripti ſuperſedendum inferentis notabile præiudicium, num.67.

Reſcriptum contra ius tertij eo tamen non citato retinetur in Senatu, ne violentia fiat per executionem eiuſdem, num.68.

Pater Henriquez declaratur in confuſione duorum remediorum, appellationis nempe ab executore, & Bullarum retentionis remedio, num.69. & ſequentibus.

Tertius de cuius præiudicio conqueritur in Senatu, ſi fuerit ad id citatus, non vtitur remedio retentionis litterarum, ſed appellationis ab executore, quando excedat, & ob non delationem per viam violentiæ aditur Senatus, num.70.

Si in expeditione litterarum Apoſtolicarum contra ius tertij, iſte non citetur, nec cauſa cognitio adhibeatur ob violentiam ſibi factam poteſt recurſu retentionis vti, num.71.

Priuata iuſtitia ſaltem cauſatiuè publicam quandóque perducis perniciem, num 72.

Iniuſtitia, qua ius tertij tollitur, vis publica eſt, num.73.

ILLVD Principis Supremi obiectum † eſt (inquit Ariſtotel. 5. 1
Politicor. cap. 10.) quod iuſtum
eſt: nec enim aliud † iuſtum di- 2
cere ſolemus, niſi quod legis eſt,
quòd verò contra legem eſt, id violentum eſt,
dixit Xenophon. *lib. 4. moral. folio mihi* 336. *&*
lib. 1. de inſtitution. Cyr. fol. 10 latè Tiraquellus
ad leges connubiales, gloſſa 9. princip. Ambroſinus
decis.23.n.18 Valençuela Velaſquez *conſ.70.*
num.14. Marius Giurba *conſ 2. num.16.* Tùm quia
dirigitur ad bonum publicum, & commune,
Camillus Borrellus *de præſtantia Regis, cap. 31.*
num.34. Tùm quia poteſtatis ſupremæ † prætex- 3
tu à iuſtitia, & licito recedere non licet, *cap.*
quiſquis.11. q.3. exornat Paleotus *in tractat. conſultat. ſacrarum conſtit. part.2. q.9.* Calliſtus Ramirez
de lege Regia, §.3.n.16. 17. & ſequentibus.

Hinc Plato. *lib. 4. de legibus*, inquit, *Paratum exitium † illi Ciuitati video, in qua non lex* 4
Magiſtratibus, ſed legi Magiſtratus præſunt. comprobat Decianus *libro crimin. cap. 30. num. 7.*
Borrellus *de Magiſtratib. edit lib.3. cap.4. num.2.*
Petrus Gregorius *de Republica, lib 7. cap.20.n.2.*
& alij, vt per Mexiam *de taxa. panis, concl. 7.*
num. 29. notat Boterus *lib. 2. de ratione ſtatus,*
cap. penult. fol.60.

Ideò Bellarminus *de officio Principis, lib. 1.*
cap.9. fol. 53. Principes (ait) *quibus Deus † no-* 5
men ſuum communicare dignatur, ea puritate nitere procurent, quæ tanto nomini conuenit. Et Seneca
in Trag. Tyeſt. inquit, *vbi non eſt pudor, nec*
cura † iuris, ſanctitas, pietas, fides, inſtabile 6
Regnum eſt, & Sophocles ad Sthobeum *ſermone 48.*

*ne 48. iuſto reſiſtente non eſt facile Philemonis; Iu-
ſtitia tum apud mortales; tùm apud Deos immor-
tales perpetuo gloria ſolius perdurat*; his conne-
ctit Bellarminus vbi proximè *lib. 1. c. 19. fol. 122.*
7 *Sublata † iuſtitia fluctuat Orbis terrarum vniuer-
ſus*, Bardellus *conſil. 136. num. 18.*

Tùm quia licet Deus dederit Principi ampli-
8 tudinem † poteſtatis (de qua diſſerunt copiosè
Suarez *lib. 1. de legibus, cap. 8.* Bobadilla *in Poli-
tic. lib. 3. capitul. 9.* Vaſquez *lib. 1. controuerſia.
illuſtrium, cap. 4. num. 11. & cap. 3.* Tepatus *lib. 1.
variarum, tit. de Principis poteſtate*, per totum.)
Ea tamen conceſſione non veniunt illicita, *l. 1.
ff. de iis, qui ſunt ſui, vel alieni iur. l. ſi procura-
tor. ff. de condition. indebiti, cap. 1. de iure iurand.*
Petra. *de poteſtat. Principis: capitul. 24. num. 28.*
Menochius *de arbitrar. lib. 1. q 7. num. 77.* Sola.
tit 23. de inſult. gloſ. 1. num. 2. Top. *de Princip.
poteſtate, § 8. num. 22.* Montiet. *deciſ. 8. num. 19.*
Quia vera Principis poteſtas eſt, quæ in peccan-
do poſita non eſt, *cap. 1. diſt. 40. ſunt quidem 25.
q. 1.* Buiſatus *conſ. 162. n. 12.* Cauagnolus Mon-
tisfert. *decret 20. §. 1. q. 10. num 8.*

9 Abſoluta etenim illa poteſtas † Principi attri-
buitur non recognoſcenti ſuperiorem, vt ea
vtatur ad iuſtitiam æquo, & bono temperan-
dam, Morla *in emporio iur. tit. 1. de legib. q. 1.
num. 17.* Peregrinus *conſ. 7. num. 22. lib. 4.* Reu-
neri. *deciſ. 22. num. 19. part. 4.* Surgen. de Neapol.
illuſtrat. lib. 1. cap. 18. n. 18. Marius Giurna *conſ. 1.
num. 36.*

Hinc Batt. *in l. fin. num. 2. C. ſi contra ius vel
10 vtilitatem publicam*, † ita loquit: *Non enim Prin-
cipi dedit Deus iuriſdictionem peccandi, nec aufe-
rendi alienum*, Soto. *lib. 4. de iuſtit. & iure, q 4.
articul. 1.* Morla vbi proximè, *dict. num. 7.* Fabius
Anna. *conſ. 62. num. 26.* Villar. *conſ. 8. ſub n. 21.*
in fin. Rota Auionenſ. *deciſ 133. num. 20.*

Quoniam vt ſubditis fiat iniuria, illic ſe Prin-
11 cipis † poteſtatem non cognoſcere (inquit Sa-
zius *conſ. 10. num. 7. volum. 2.*) ſed tyranni. Co-
uarruuias *lib. 3. variarum reſolution. cap. 6. num. 8.*
Paſcualis *de viribus patria poteſtatis, 1. part.
cap. 1. num. 92.* Marta. *voto 166. num. 22.* Ma-
ſcard. *de generali ſtatutor. interpretat concluſ. 5.
num. 181.* Gaill. *lib. 2. obſeruat. 38. num. 14.* Par-
lador. *lib. 2. rerum quotidianarum, 1. part. cap.
fin. § 7. num. 10.* Morla. *in emporio iuris, tit. de
legibus, quaſt. 1. num. 7.* Marta. *de fidei commiſſ.
12 lib. 3. cap. 22. num. 15.* Et quod vltra geris, † non
ex potentia, ſed ea impotentia procedere, di-
cit Petrus Gregorius *de Republica, lib. 9. cap. 2.
num. 1.*

13 Non enim poteſtas eſt, † quæ ad iniuſtitiam
exercendam potens eſt, quia id eſt, poſſe, quod
iuſtè & licitè fieri poteſt. Plures citat Thomas
Sanchez *de matrimonio, lib. 2. diſp. 15. ſub num. 3.*
Acac. *lib. 3. de priuileg. cap. 5. num. 44.* Molina.
*lib. 2. de primogeniis, cap. 7. à num. 31. cum ſe-
quentibus*, Menochius *lib. 4. præſumpt. 283. n. 5.*
Fontanella. *de pactis nuptialibus, clauſ. 4. gloſſ. 4.
num 41.* Gracian. *deciſ. 13. num. 34.* Peregrinus
conſ. 4. num. 12. volumin. 4. Surdus. *de aliment.
tit. 7. quaſt. 14. num. 1.* Theſaur. *deciſ. 13. num. 3.*
Molfeſſ. *ad R. N. conſuet. part. 5. de aliment.
quaſt. 11. num 9.* Petrus Cened. *collectan. 167. ſub
num. 2. part. 2.* Marienço *in Dialogo relato. part.
4. cap. 12. num. 9.* Bardellus *conſil. 136. num. 25.*
Petrus Gregor. *de Republica, lib. 9. capitul. 2.
14 num. 1.* Apud quos plures alios videbis, † nec
dicitur Princeps poſſe, quòd honeſtè non po-
teſt, Riminald. *conſil. 215. num. 14.* Fabius Anna.
conſil. 62. num. 23. Caual. *conſ. 112. num. 33. volu-
min.* qui alios allegant.

Ex his facilè probabis, poteſtatem illam,
quam aliqui abſolutam vocant, nullo iuris prin-
cipio niti, † ipſam certè in Principe Chriſtia- 15
no non agnoſco, cum bono Principi, Chriſtia-
no ſaltem, nihil liceat, quòd vel diuino, vel
naturali, vel gentium iuri repugnet. Parlador.
*lib. 2. rerum quotidianarum, cap. final, 1. §. 7.
num. 9.* Caualcan. *de brachio Regio, 1. part. num.
168.* Nizol. *allegation. 1. num. 25.* Gratianus *di-
ſceptation. 218. num. 27.* Menochius *lib. 2. præſum-
ption. 9. num. 28. & de arbitr. caſu 389. num. 21.*
Villar. *conſil. 8 ſub n. 21. in 1.* Bardellus *conſ. 136.
num. 19. & 44.*

Credendum itaque eſt, chimericam hanc
poteſtatem abſolutam in Principe damnari, &
merito à Pinello *part. 1. Rubric. de reſcind. ven-
dition. capitul. 2. num. 24. & 25.* Soto. *de iuſtitia
& iure, lib. 4. quaſt. 4. articul. 1.* Vaſquez *lib. 1.
controuerſ. illuſtr. controuerſ. 26. num. 15.* Mendo-
ça *lib. de pactis, cap. 3. num. 37.* Aluarus Vaez
de iure emphyteut. 1. part. quaſt. 3. num. 10. Baiard.
ad Iul. Clar. *§. final, quaſt. 59. num. 71.* Couar-
ruuias *lib 3. variarum, cap 6. num. 8.* Mariençо
in l. 3. gloſ. 12. num. 2. tit. 10. lib. 5. Recopilation.
Parlador. *lib. 1. rerum quotidianarum, cap. final.
part. 1. §. 7. num. 10.* Buiſat. *conſ. 162. num. 13.*
Capiblanc. *de Baronibus, pragmat. 1. num. 9.* Seſſe
de inhibitionibus, cap. 4. §. 3. num. 13. Morla *in
emporio iuris, tit. 1. de legibus, quaſt. 1. num. 7.
& tit. 3. de pactis in prælud. num. 69.* Mendoça
lib. 1. de pactis, cap. 5. num. 35. Pater Sanchez
de matrimonio, lib. 2. diſputat. 13. num... Fachi-
neus *lib. 8. controuerſia. iur. 63. verſicul. Ad ſe-
cundum*, Rodolphinus *de ſuprema Principis po-
teſtate, capitul. 1. num. 3.* Fontanella *de pactis
nuptial. clauſ. 4. gloſ. 14. num. 40.* Matheatius *de
fidei commiſ. lib. 3. capitul. 22. num. 45.* Petrus
Gregorius *de Republica, lib. 2. capitul. 20. num.
57.* Iacobus Laurent. *de iudice ſuſpecto, capi-
tul. 2. ſub num. 17.* Sarmientus *ſelectar. interpre-
tation. lib. 1. capit. 8. num. 20.* Topi. *de Princip.
poteſtat. §. 6. num. 2.* Surdus *conſ. 419. num. 49.*
Paſcalis *de virib. patria poteſtat. 1. part. 1. num.
94.* Caued. *deciſion. 5. num. 9. pagin. 1.* Amatis
deciſion. 8. num. 6. & 8. Spino *de teſtamentis,
gloſſa 1. Rubric. num. num. 23.* Theſaurus *deciſ. 91.*
Cauagnol. Montisfert. *decreto, 20. §. 1. quaſt. 10.
à num. 6. & ſequentibus*, Ramirea *de lege Regia,
§. 23. num. 3.* & idem Caliſtus Ramirez *§. 30.
num. 53. & 54.* & ſuperiùs Cauedo. *deciſ. 12.
num. 9. part. 2.* latiſſimè Ludouic. Molina *de
primogeniis, lib. 1. cap. 8. ex num. 28. vſque
ad 36. & lib. 4. cap. 3. à num. 1. & ſequentibus*,
Camillus Gallinius *de verborum ſignificat. lib. 10.
cap. 33. à num. 44. & 45.* Tapia *de conſtitution.
Princip. capitul. 1. num. 77. & 78. 1. part. gloſſ.
Rubrica, num. 25.* Peregrinus *de iure fiſci, lib. 1.
tit. 3. num. 67. fol. 22.* Azebed. *in l. 1. tit. 1. lib.
4. Recopilation. ex num. 23. vſque ad num. 31.*
Morla *in emporio iuris. 1. part. titul. de legibus,
quaſtion. 1. num. 7.* Petrus de Cened. *collect. 167.
num. 2. part. 2.* Gaill. *lib. 2. obſeruat. 56. num. 9.*
Caualcan. *deciſion. 33. num. 98. part. 2.* Canceri.
*variarum reſolution. lib. 3. capitul. 3. de priuile-
giis, num. 114.* Eugenius *conſil. 1. num. 88.*
Valençuela Velaſquez *conſil. 69. num. 132.* &

Petrus

Petrus Gregorius vbi proximè ſubdit, nec Pa-
16 pinianum, † nec Vlpinianum, nec vllum aliom
veterem Iuriſconſultum in toto iure huius ab-
ſolutæ poteſtatis, nec verbo quidem meminiſ-
ſe, Peregrinus *de fideicommiſſ. art.* 52. *num.* 122.
Giurba *conſil.* 1. *num* 37.

Quare ſanctiſſimè ſancitum eſt à Pontifici-
17 bus, † aliiſque Principibus temporalibus Chri-
ſtianis; reſcripta emanata in præiudicium iuris
tertij vim nullam habere, nec à Iudicibus ad-
implenda, cum contra ius expedita fuerint, &
ſuggeſtionibus, aut nimia petentium importu-
nitate contra concedentis Principis volunta-
tem extorta præſumantur, textus eſt *in cap. re-
ſcripta contra ius elicita ab omnibus iudicibus præ-
cipimus refutari, niſi fortè aliquid eſt, quod non
lædat alium, & proſit petenti, & cap.* 25. *quæſt.* 2.
*& in cap. nec damnoſa Fiſco, nec iuri contraria
poſtulari oportet, eadem cauſa & quæſt. & in cap.
Imperiali conſtitutione apertè conſtitutum eſt, vt
ea quæ contra leges fiunt, non ſolùm inutila, ſed
etiam pro infectis habenda ſint, dict.* 25. *quæſt.* 2.
& iterum *in cap. dicenti.* 16. in ordine ibi: *Illa
ſacra vnius cuiuſque ſupplicantis deſiderio conceſſa
prævalere, & effectui mancipari, quæ cum iuris,
& legum ratione concordant, ea verò, quæ ſubre-
ptione, vel falſis precibus forſitan impetrantur,
nullam ſupplicantibus ferre remedium, &c.* Eadem
cauſa & quæſtione, quæ iura leges Partitæ mox
citandæ clarius declarant:

18 Ad idem † eſt etiam *lex final. C. ſi contra
ius, vel vtil. publicam, l. reſcripta, l nec dam-
noſa, C. de precibus Imperator. offerend. l. om-
nium, C. de vectigal. l.* 2. *§. ſi quis, ff. ne quid in
loco publ.*

L. 30. *tit.* 18. *part.* 3. ibi: E ſi ſon contra dere-
cho de alguno ſeñaladamente, aſſi como que
le tomen lo ſuyo ſin razon, è ſin derecho, ò
que hagan otro tuerto conocidamente en el
cuerpo, ò en el auer, tales cartas non han fuer-
ça ninguna, nin ſe deben cumplir, faſta que lo
hagan ſaber al Rey aquellos à quien fueron em-
biadas, que les embie ha dezir la razõ porque lo
manda hazer, ca todo hombre debe ſoſpechar,
que deſpues que el Rey entendieſſe el hecho
que los non mandarà cumplir la carta, &c.

Et mirabiliter hoc explicat, *l.* 31. *ſequent.*
19 Contra derecho natural † non debe dar priui-
legio, nin carta Emperador, nin Rey, nin otro
ſeñor, è ſi la diere non debe valer, è contra de-
recho natural ſeria, ſi dieſſen por priuilegio
20 † las coſas de vn hombre a otro, non auiendo
hecho coſa porque las debieſſe perder aquel,
cuyas eran, fueras ende ſi el Rey las ouieſſe
meneſter, por hazer dellas, ò en ellas alguna
21 labor, ò alguna † coſa que fueſſe a pro comunal
del Reino, aſſi como ſi fueſſe alguna heredad,
en que ouieſſen à hazer caſtillo, ò torre, ò
puente, ò alguna otra coſa ſemejante deſtas,
que tornaſſe à pro, ò à amparamiento de to-
dos, ò de algun lugar ſeñaladamente; pero eſto
deben hazer en vna deſtas dos maneras, dan-
dole cambio por ello primeramente, ò com-
prandoſelo ſegun que valiere, &c. Et *in l.* 32.
ſequentib. ibi: E los que eſtas cartas ga-
nan mueuenſe maliciosamente à demandar
ſu pro à daño de otro, &c. Et iterum: E
porque tal carta como eſta es contra el de-
22 recho natural, † tenemos por bien, è
mandamos, que el juzgador, ante quien
pareciere, non conſienta que ſea creida, ni
vala, &c.

In tantum quòd hæ litteræ quæ auferunt ius
tertij, cum ſint expeditæ contra ipſum ius na-
turale, & per conſequens, etiam diuinum, ſu-
ſpendendæ ſunt, & ſuperſedendum in earum
executione, etiam ſi ab eodem Principe emana-
uerit ſecunda, tertia vel vlterior iuſſio cum qui-
buſliber, etiam prægnantiſſimis clauſulis; vti
expreſſè Chriſtiano impulſu moti, & Catholica
charitate ſucceſſi determinarunt Reges Catho-
lici, *in l.* 2. *titul.* 14. *libro* 4. *Recopilation.* in hæc:
Muchas vezes por importunidad de los que nos
piden algunas cartas, mandamos dar algunas
cartas contra derecho: y porque nueſtra vo-
luntad es, que la nueſtra juſticia florezca, y
aquella no ſea contrariada, eſtablecemos, que
ſi en nueſtras cartas mandaremos algunas coſas
en perjuizio de partes, que ſean contra ley, ò
fuero, ò derecho, que la tal carta ſea obedeci-
da, y no cumplida no embargante, &c. Que
las tales cartas no ayan efeto, aunque las nue-
ſtras cartas contengan las mayores firmezas,
que pudieren ſer pueſtas, &c. melior *l.* 3. *ſequent.
eodem titul. & lib.* in hæc: Mandamos, que la
ley de Virbieſca antes deſta, porque es juſta, ſe
guarde en todo ſegun en ella ſe contiene; y de-
mas de aquella mandamos, que ſi entre partes
y priuadas perſonas ouiere contienda, ò deba-
te, y en perjuizio de qualquiera dellas ſe diere
alguna nueſtra carta ò prouiſion; y ſobre ella ſe
dè ſecunda iuſſion, y otras qualeſquier nueſtras
cartas, y ſobrecartas, con qualeſquier penas y
clauſulas derogatorias, y firmezas, y abroga-
ciones, y derogaciones, &c. Aunque ſe diga
proceder de nueſtro proprio motu, y cierta cien-
cia, y poderio Real abſoluto, &c.

Singulariter eſt alia *lex* 2. *tit.* 1. *De los Em-
peradores, y Reyes, part.* 2. ibi: Otroſi dezimos:
que quando † el Emperador quiſieſſe tomar 23
heredamiento, ò alguna otra coſa para ſi para
darlo a otro, como quier que èl ſea ſeñor de to-
dos los del Imperio, para ampararlos de fuerça,
è para mantenerlos en juſticia: Con todo eſſo
non puede èl tomar à ninguno lo ſuyo ſin ſu
placer, ſi non hizieſſe tal que lo debieſſe perder
ſegun ley. E ſi por auentura jo lo ouieſſe à to-
mar, por razon que el Emperador ouieſſe me-
neſter de hazer alguna coſa en ello, que ſe tor-
naſſe à procomunal de la tierra, tenido es por
derecho de le dar ante buen cambio, que vala
tanto, ò mas, de guiſa que èl finque pagado
à bien viſta de hombres buenos, &c. Sequi-
tur & facit rationem reddens: Ca maguer los
Romanos que antiguamente ganaron con ſu
poder el ſeñorio del mundo, hizieſſen Empera-
dor, è le otorgaſſen todo el poder, è el ſeño-
rio del mundo que auia ſobre las gentes, para
mantener è defender derechamente el pro co-
munal de todos; con todo eſſo non fue ſu enten-
dimiento de lo hazer ſeñor de las coſas de cada
vno, de manera que las pudieſſe tomar à ſu vo-
luntad, &c. Et ad exactam interpretationem
dictarum legum Partitæ videndus erit Grego-
rius Lopez, ibidem.

Eſt quecommunium communis obſeruatio, vt non
ita plenum, & abſolutum dominium Impera-
tori † fuerit attributum, vt de ſubditis ſibi ho- 24
minibus, eorúmque bonis, & rebus ad libitum
diſponere poſſit; ſed tantum vt ſupremam in illis

iuriſdictiooem exerceat, ſeu dominium quoddam vniuerſale, quod magis io gubernatione, & protectione ſubditorum, quàm in eorum ſpoliatione, aut expilatione conſiſtit iuxta dominiorum diſtinctionem, quam tradit B. *in l. 1. §. per hanc, ff. de rei vendicatione, & in extrauaganti ad reprimendum, verbo, Totius Orbis*, Paolus Caſtrenſis *conſ. 56. num. 2. volumine 2.* Alexand. *conſ. 46. volumine 5.* Abbas *in cap. ſignificaſti 2. notabil. de præſcriptionibus*, Socinus *in l. 1. in princip. columm. 3. & 4. ff. de acquirend. poſſeſſ.* Iacob de Sanct. Georg. *in inueſtitura feudor. verbo, Inueſtitura*, Guido Papæ *deciſ. 551.* Mandellus *conſil. 62. num. 21. lib. 1.* Couarruuias *in regul. poſſeſſor. 2. part. §. 2. num. 1.* Cuiacius *lib. 15. obſeruation. capitul. 30.* & plures alij relati à Petro Gilkeni. *in l. properandum, num. 4. C. de iudiciis*, Cardinalis Tuſchus, *verb. Imperator. concluſion. 33. num. 3. & 5.* Maſtrillus *de Magiſtratibus, lib. 1. capitul. 3. num. 5. & 9.* Doctiſſimus Præceptor meus Dom. Ioannes à Solorzano. *in tractat. de Iure Indiarum, lib. 2. cap. 21. à num. 64.*

Ad idem faciont, *l. 1. 2. & 3. tit. 14. lib. 4. Re-*
25 *copilation.* Quibus † diſponitur io variis caſibus, quod ſi aliqua reſcripta procedant, & impetrentur, quæ ius in tertij præiudicium tangant & lædant, obediantur; ſed non exequantur, nec compleantur, *in l. 2.* ibi: Que ſi noeſtras cartas maodaremos algunas coſas en perjuizio de partes, que ſean contra ley, ò fuero, ò derecho, que la tal carta ſea obedecida, y no cumplida, no embargante, qoe en la dicha carta ſe haga mencion general, ò eſpecial de la ley, ò fuero, ò ordenamiento contra qoien ſe dieſſe, &c. Y aunque las noeſtras cartas conteogan las mayores firmezas que pudieren ſer pueſtas, &c. Et latius fortiúſque diſponitur *in dict. l. 3. ſequenti, & in fine*, ibi: Que las tales cartas non ſean cumplidas, faſta que no las embien à monſtrar, y proueamos como à la nueſtra merced fuere; & videndæ dictæ leges omnino.

26 Quare Doctores communiter † tenent; quòd Prioceps non poſſit abſque iuſta & legitima cauſa à iure approbata tollere ius tertij, & eius rem Cynus *in l. reſcripta, C. de precibus Imperator. offer.* Gloſſa *in l. quoties eodem titul.* B. *in proœmio Digeſtorum, & in l. fin. verſicul. Aut vult mihi auferre, C. ſi contra ius, vel vtilitatem publicam.* Bald. *in l. fin. verſicul. Sed immediatè oppono, C. ſentent. reſcind. non poſſe*, Angelus *in conſil. 139. verſicul. Non enim poteſt ciuitas*, ſentit Bart. *in l. item verberatum in §. 1. ff. de rei vendic. & in l. Antiochenſium, ff. de priuileg. credito.* vbi dicit, quòd per viam legis generalis poteſt hoc facere Princeps, ſecus autem reſcribendo ad priuatam vtilitatem, Antonius de Butrio *in cap. quæ in Eccleſiarum, verſicul. Si quæritur an poſſit ſtatuere, de conſtit.* & ibi Imola, & Ioannes Andræas, Bald. *in l. reſcripta, verſicul. Tertiò quærunt*, Doctores *C. de precib. Imperator. offer.* Cardinal. *in dicto cap. quæ in Eccleſiarum, quæſt. 6.* Romao. *in conſil. 310.* Iaſſo. *in l. Barbatius, verſicul. Decimo tertiò fallit, ff. de offic. Prætor.* Felin. *in dicto cap. quæ in Eccleſiarum, verſicul. Secundum verò membrum*, Fulgoſi. *in l. final., C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam*, dicens, quòd iſta pars eſt communior, & rationabilior, quam etiam communem dicit Brun. *conſil. 12. verſicul. Cæterum;* vbi nulla ſupereſt cauſa, Barbar. *in conſil. 1. verſicul. Quòd notat Gloſſa, volumin. 2.* Bertrandus, qui dicit communem opinionem, *conſil. 15. volumin. 1.* Socinus *conſil. 164. lib. 2.* vbi communem dicit Abbas *in cap. fin. de confirmation. vtili vel inutili*, Cardin. *in conſil. 142.* Domini. *in cap. per principalem 9. quæſt. 3.* Auchatran. *in dict. cap. quæ in Eccleſiarum, num. 8.* & ibi Imola, Fulgoſius, *conſ. 61.* vbi dicit communem Iaſſon. *in l. quominus de flumin.* dicens communiter teneri Aymon. *conſil. 5.* Pariſius *conſil. 11. num 15. volumin. 1. & in conſil. 101. eodem volum.* Pariſius dicens communem *in conſil. 87. num. 52. volumin. 1.* Brunus *in conſil. 1.* Bertrand. *conſil. 1. volumin. 1. in antiquis*, magis communem dicit poſt plures alios Antonius Gabriel. *communi. opinion. tit. de iure quæſito non tollendo, concluſio. 1. à principio*, qui *num. 2.* Ampliat, etiam in domioio directo, *& num. 16.* Quòd nec de plenitu-
dine poteſtatis, † quia vt ſuperiùs probauimus, 27
non eſt daoda plenitudo poteſtatis, quæ iuſtitia non contineatur, & bono, & æquo temperetur.

Longè namque verior opinio eſt, † non poſ- 28
ſe Imperatorem, nec alium Principem, quantumuis ſuperiorem non recognoſcat, bona ſubditorum auferre nec diſponere, niſi vbi contrarium vrgens aliqua, & neceſſaria cauſa ſuadeat, & tuoc id quod aufertur competenti ſatisfactiooe penſandum eſſe, vt ad expoſitionem textus difficilis *in l. Lutius, ff. de euictionibus, & l. in item ſi verberatum, §. item ſi forte, ff. de rei vendicat.* & aliorum, quæ latè recenſet poſt magnam Doctorum antiquorum cateruam, Antonius Gabriel. locis citatis, Portius *lib. 5. communi. concluſio. 15.* Couarruuias *lib. 2. variarum capitul. 6. num. 6.* Menchaca *lib. 1. controuerſiar. illuſtr. cap. 4. 5. & 6.* Andræas Guillelmos *lib. 2. obſeruation. cap. 56.* Hieronymus Franchus *in Regul. id quod noſtrum, num. 12. ff. de regul. iuris*, Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verbo, Donatione largitus, num. 4. C. de reuocand. donation.* Hieronym. de Zeballos *communem contra communem, lib. 4. quæſt. fin. per totam*, Bobadilla *in Politic. lib. 5. cap. 5. num. 11.* Domio. Ioann. del Caſtillo *lib. 2. controuerſiarum, capitul. 28.* & vltra eos Alciatus *lib. 2* Parergon. *capitul. 38.* Duatenus *libro 2. diſputat. adnimaduerſ. capitul. 35.* Forcat. *in Nicromantia, dialog. 18. num. 5.* Adrianos Puledos *in tractatu de rei alienæ diſtraction. capitul. 2.* Antonius Faber *lib. 2. coniecturarum, capitul. 4.* Viucentius Cabotius *lib. 1. diſputat. iur. cap. 23. cap. 29. pagin. 359.* latiſſimè Antonius Petra *in tractatu de poteſtat. Principis, cap. 21. & ſequentibus*, D. Ioannes de Solorzano *de iure Indiarum, lib. 2. cap. 21. à num. 62.* plores alios citat & ſequitur Iacobus Cancer *variarum reſolutionum, tom. 2. part. 3. cap. 3. de priuilegiis; & num. 84. cum ſequentibus*, & ſurſum.

Imò nec Summus Pontifex † (licet ſit Do- 29
minus Beneficiorum) poteſt ſine cauſa auferre beneficium alicui, & alteri dare, nec à Prælato prælaturam tollere, Abbas *in cap. fin. de confirmatio. vtili, vel inutil. & in cap. conſtitutus, verſicul. Aut quæritur, de Religio. domib. & in cap. final. de poſtulation. Prælato. in 2. diſputat.* incip. Epiſcopus Romanus *in conſil. 345.* Cardinal. *in conſil. 142.* Dominicus *in capitul. quod per principalem. 9. quæſt. 3.* Selua *in tractat. de beneficio.*

*beneficio. in 3. part. queſt.*40. Felinus *in cap. cum*
olim , verſ. Secundum exemplum eſt , diſext. & re
iudic. Barbacia *in cap. quod tranſlationem* (vbi
proſequitur hanc quæſtionem) *de officio legati,*
& in conſil. 3. *volum.* 3. Iaſſon. *in conſil.* 145.
hanc ſequitur , & dicit communiorem, Felinus
in cap. que in Eccleſiarum,de conſtitut. duas opi-
niones contrarias refert Antonius Gabriel. *com-*
muni. opinion. tit. de iure quæſito non tollendo, con-
cluſ.1.à n.9.& ſequenti, quas reconciliari inten-
dit , per vt Aymon. *de antiquitate tempor. n.* 37.
& ſequenti.in 1. *part.* vt hæc procedat de æqui-
tate , & honeſtate. Contraria autem procedat
de iuris rigore , & abſoluta poteſtate , ſed vt
ſupra diximus abſoluta poteſtas non cadit in
Principe Chriſtiano.

Et licet Hieronymus Gonçales alios Docto-
res pro contraria opinione referat *in regula de*
menſi. & alternat. §. 1. *proœmia , à num.* 33. Ta-
men indeciſus manet, dicens ſe pro tunc non
examinare dictam quæſtionem & vltra citatos,
hanc negatiuam veriorem ſequuntur poſt Bal-
dum, Caued. *deciſ.*18. *num.*13. *part.*2. poſt quos
& Calicium *extrauagan. gra.* Curia. *cap.* 7. *n.*4.
verſicul. Septimò quia Princeps , & in Margarit.
Fiſto. 8. *dubio , num.* 34. *ſing.* 110. Iacobus Can-
cer. *variorum reſolut. tomo* 2. *lib.*3. *cap.* 3. *de pri-*
*uilegiis , num.*84. *in fin*

Quoniam quemadmodum æqua eſt poteſtas
Principis ſecularis circa leges ciuiles, & Ponti-
ficis quoad Canonicas conſtitutiones ; ſequi-
tur , vt ſicut ille non poteſt alterius iuris detra-
here in rebus prophanis ſuæ ditionis ; ita nec
Pontifex in ſuo iure Canonico , ac ſic in vtro-
que par debet eſſe defectus poteſtatis in iure
quæſito tollendo , hoc argumentum non habe-
re congruam reſponſionem,tradit Molina *lib.*4.
*de primogen. cap.*3.*num.*13. *in fin.* cui adde quod
ex cap. ſuper eo , vbi gloſſa , verbo intentionis , de
officio delegati , citatis Hoſtienſ. Panormitano,
Felino, & aliis notauit Rota, vt per Farinacium
2. *part. nouiſſimarum, deciſ.*a34.*num.*8. In Prin-
cipe Eccleſiaſtico eam præſumptionem eſſe vr-
gentiorem, ne velit tertio præiudicium inferre,
ſequitur nouiſſimè D. Ioann. Baptiſta de la Rea
in deciſion. Granaten. diſputat. 8. *num.* 87. & ſi-
gnanter *num.*88.

Ipſe autem Antonius Gabriel , ibidem *n.* 13.
30 poſt multos Doctorea † ab eo allegatos limitat
contrariam opinionem , vt tunc debeat Ponti-
fex dare recompenſam , vbi alias plures limita-
tiones annectit huic opinioni negatiuæ hacte-
nus relatæ.

31 Et quod hoc caſu Princeps debet † dare re-
compenſam , vltra ſupra citatos probant poſt
alioa Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.*3.*cap.*4. *à n.*355.
Roland. *conſ.*69. *num.*44. Ponte *conſil.*41 *num.*6.
*lib.*2. Rodulfin. *de ſuprema Princip. poteſtat. ca-*
pitul 6. *num.* 165. & ſuprà , Marius Muta *deciſ.*
38. *Siciliæ , à num.*8. *& ſequentibus* , Bimius *con-*
*ſil.*214. *à num.* 2. *& à principio , lib.* 3. Mandellua
*conſil.*25. *num.*19. Gratianua *tomo* 5. *capitul.*991.
*num.*58. Gonçales *de alternati, gloſſa* 36.*num* 37.
& 38. Capiblancus *de Baronib.pragmat.*8.*part.*2.
num. 214. apud quos latè videbia Principem ſu-
premum non poſſe tollere iua tertij , niſi ob
publicam vtilitatem , vide etiam Petram *de po-*
*teſtate Principis , cap.*32. *& §. capio nunc , à num.*
145. *& ſequentibus* , Iacob. Cancerium *lib.* 3.
*cap.*3. *à num.*90. *cum ſequentib.* Et ſupra qui latè
† poſt alioa tractant , quando Princeps tollere 32
poſſit dominium rei alienæ , cum prouenıat à
iure naturali , & gentium , etiam per legem ge-
neralem.

Et quamuis apud exteros controuertatur , an
Princeps poſſit abdicare ius quæſitum alicui ex
iure ciuili ; tamen apud nos receptius eſt , non
poſſe etiam in hoc præiudicium tertio inferre,
ideóque magis commune eſſe conſtat ex relatis
ab Antonio Gabriele *dict, concluſion.* 1. *num.* 17.
& reſoluit tamquam inconcuſſum Couarruuias
*lib.*3. *variarum , capitul.* 6. *num* 9. Mariençο *in*
dialogo relator. 4. *part. cap.* 11. Molina *lib.* 4. *de*
Hiſpanor. primogen. cap. 3. *num.* 12. D. Ioann.
Baptiſta de la Rea meritiſſimus ſupremi Con-
ſilij Fiſcalis , *in deciſion. Granatenſ. diſputation.*
8. *num.*47. *& num.*48. Quæ opinio & reſolu-
tio legibus Regiis expreſsè , & clarè roboratur,
quas adduximus ſuperiùs *à num.*18.*cum ſeqq.*

Et ipſe Antonius Gabriel ibidem *in conclu-*
*ſion.*2. latè proſequitur cauſam , ex qua Princeps
poſſit ius tertij tollere , & dominium tam de
iure Ciuili , quàm de iure gentium quæſitum,
& principalis eſt publica vtilitas, provt ibi latè
à num. 1. *& num.* 14. *&* 15. pluribus citatis,
quod etiam contra contractum poteſt venire
Princeps ex cauſa publicæ vtilitatis ; & per nu-
meros ſequentes , *& à num.* 25. Hanc tamen li-
mitationem ſublimat , vt tunc poſſit † Prin- 33
ceps tollere ius tertij , & dominium prædictum
ex cauſa publicæ vtilitatis , data nempè recom-
penſa , vbi in comprobationem magnam Do-
ctorum catervam adducit , & conſonant leges
Partitæ ſupra citatæ , *à num.* 4. & ſuprà ; quòd
propter pacem , & concordiam † poteſt Prin- 34
ceps ius vnius alteri dare , quem per te vide,
quia latè proſequitur , & videndi infra laudati
Doctores , *num.*38.

Et quod Princeps poſſit ex cauſa ſuperue-
niente,non ſolum modificare donationes à ſe fa-
ctas,ſed etiam reuocare, † etiam factas per viam 35
priuilegij , aut contractus ex cauſa ſuperuenien-
te , puta publicæ vtilitatis, quia grauiter Coro-
nam lædunt , aut cæperunt eſſe damnoſa Regi,
aut Regno , & Reipublicæ , idque procedere,
& habere locum per legem generalem † facien- 36
do. Infinitos penè Doctores congerit Caſtellua
lib. 5. *controuerſ cap.* 89. *à num.* 83. cum multis
ſeqq. videndus omnino.

Et an poſſit reuocare donationem à ſe fa-
ctam , † aut priuilegium , ob remunerationem 37
ſeruitiorum , vel an ſucceſſor Principis conce-
dentis ; Vide ibidem *à num.* 86. *cum multis ſe-*
quentibus, vbi magnam ad id adducit Doctorum
catervam.

Et quod Princeps ex cauſa publicæ vtilitatis
vrgente † queat tollere ius tertij, & dominium, 38
tam de iure Ciuili, quàm de iure gentium quæ-
ſitum latè proſequitur Sanchez *de matrimonio*
lib. 8. *diſputat.* 33. *à num.* 1. *cum ſequentibus* ;
quæ & alia plura videbis per Monetam *de com-*
mutation. vltimarum voluntat. capit. 8. *quaſt.* 6.
à numer. 500. *cum multis ſequentibus , fol. mi-*
hi 807.

Ex hactenus dictis deduces , † quod nec 39
Principi , nec Papæ etiam obediendum ſit
in illicitis , *capit. ſi Dominus* 11. *quæſt.* 3.
Abbas *in capit. cum ad monaſterium de ſtatu*
Monachor. Marius Giurba *conſil.* 1. *num.* 36. ad
medium.

Deinde, quia vt ſupra diximus *ex l.32.tit.18.*
40 *part.3.* Quòd litteræ † Prioeipis cootra ius ter-
tij impetratæ non ſint adimplendæ, quia ſunt
expeditæ contra ios naturale, Pariter hoc ipſum
probant per rextum *in cap. non licet, diſtin-
ction.*10. Archidiaconus *in cap. reſcripta, num.*2.
verſicul. Aut alicui obeſt 25. *quaſt.* 2. *& ibidem,*
Bellamera *num.* 2. *verſicul. Nulli, & verſicul.
Si parum*, Bald. *in cap. cum adeo ſub num.* 11.
poſt principium, de reſcriptis, Archidiaconus
vbi ſuprà, verſicul. Si iuri naturali, Martinus
Laudenſ. *in tract. de Principe, quaſt.* 28. Gram-
maticus *voto* 35. *num.* 8. quos referens ſequitur
Proſper. Farinacius *in praxi crimin. quaſt.* 97.
caſu 1. *à num.* 6. qui *num.*7. & ſequenti tractar,
41 an executor non ſuſpendens † executionem lit-
terarum expedirarum contra ius oaturale de-
bear puniri, & affirmat poſt alios, quòd ſic,
contra ius autem poſitiuum, vel conſuetodi-
natium diſtinguit inter notabile, grauéque præ-
iudicium tertij, & leue, vt tunc non ſit punien-
dus in parendo, quando eſt paruum, & leue
præiudicium. Et quando ſit ſuperſedendum in
executione reſcripti impetrati contra ius latiſſi-
mè probat poſt plura iura, & Doctores Rode-
ricus Suarez, *allegat.* 12. *à num.* 44. & ſequenti,
& per totam allegat.

42 Quoniam præſumitur contra † reſcriptum,
quo ius alterius tollitur, cum Princeps oon præ-
ſumatur reſcribendo auferre ius alicuius, ita Al-
ciatus *de præſumptionibus, regul.*3. *præſumpt.* 11.
in princip. & poſt plures alios Doctores, Ma-
ſcard. *de probat. concluſ.* 1375. *à num.*10.

Et qnod quando agitur de graui præiudicio
43 tertij, † permittat, & toleret Papa ſoſpendere
executionem litterarum Apoſtolicarum, & ſu-
perſedere in eadem, latiſſimè probat poſt plu-
res Doctores Felin. *in cap. ſi quando, num.*2. *ſu-
per verbo, Superſedere de reſcriptis*, & iterum
ipſe Felinus ibidem ſub *num.* 7. *verſicul. Dicta
per iſtum textum.*

Et in noſtris terminis, quòd litteræ Apoſto-
44 licæ, impetratæ † contra ius radicatum tertij,
& in eius damnum, & præiudicium quod non
ſint executioni mandandæ, ſed potius in ea ſu-
perſedendom, ad effectum humiliter ſuplican-
di Summum Pontificem, vt de damoo, & ter-
tij præiudicio informatus, & inſtructus pro-
uideat de remedio, probat latè Alphonſus Axe-
uedos *in l.14. tit.3. lib.*1. *Recopilation. à num.*58.
vbi dicit poſt Aodream Iſeruiam *in capitul.* 2.
verbo, Flumina, num 4. *Quæ ſint Regalia in vſi-
bus feudor.* & per Palatium Rubeum *de beneficiis
vacantibus in Curia*, §. 4. *cum ſequentibus*, &
Rebuffum *in praxi benefic in regul. de non tollend.
iure quæſito, quaſt.* 21. *num.* 65. *& ſequentibus*,
& per doctrinam Soti *de iuſtitia & iur. lib.* 3.
quaſt. 6. *articul.* 3. *column. penultim. pag.* 244.
Quòd eſt iniuſtitia tollere ius tertio quæſitum,
45 eóque caſu † peccare Papam, ſicut quemlibet
alium, & quod iſta hæc iniuſtitia eſt data, &
non intentata, quia Papa in dobio nemini vult
præiudicium facere, ex Bald. *in l. acceptam. in
fin. C. de vſuris*, per textum expreſſum *in cap.
ſi clientulus*, §. *ſi diuerſum de alienatione feudi*,
latè Palatius Rubeus *in rubrica, dict. tractat.*
§. 7. *column.* 7. Barba. *conſil.* 47. *column.* 17. *in
fin. cum ſequentib. lib.* 1. Decius *conſil.* 695. *nu-
mer.* 25. *&* 26. & per dicta per Auendañum
in capitul. Prato. capitul. 4. *num.* 6. *in princip.*

Et eſt optima *l.* 11. *tit.* 18. *part.* 3. vbi latè Gre-
gorius Lopez, plurimos alios Doctores refert
Azeued. vbi ſuprà *à num.* 38. *cum ſequentibus*,
& ſuprà, & *à num.* 45. Quòd iſta reſcripta im-
petrata contra ios, & in præiudicium & dam-
num † iuris tertij radicati cenſeantur impetra- 46
ta propter nimiam importonitatem, maximè à
Curialibus, ad quod plurimos Doctores allegat
videndus.

Hieronymus de Zeballos *in contra commun.
quaſt.* 897. *à num.* 338. *cum ſequentibus, & à
num.*351. *vſque ad num.*356. latè probat littera-
rum Apoſtolicarum executionem in præiudi-
cium tertij obtentarum ſuſpendendam eſſe, &
ſuperſedendum, donec Pontifex † Maximus 47
ioformetur melius per humilem ſupplicatio-
nem, quia hoc caſu ipſum præſumi circumuen-
tum, cum Princeps, qui omnibus vult, & de-
bet prodeſſe, nemini debet nocere, per *l. neque
cauſas, C. de appellat. l. fin. C. ſi per vim, vel alio
modo*, & per alias rationes iuſtificat iſtam cau-
ſam retentionis litterarum Apoſtolicarum, ad
quem te remitto eruditè loquentem. Quem re-
ferens in his terminis etiam ſequitur nouiſſimè
Caſtillo *in tract. de tertiis, cap.*41. *ſub num.*185.

Et quod litterarum Apoſtolicarum reteotio
in Senatu Regio ſit legitima ob haoc cauſam
† præiodicij, & damni tertij, probat etiam io 48
terminis Pater Henriquez *lib.*3. *de Pontificis
claue, cap.* 16. §. 3. vbi latè, & latiùs & aper-
tiùs ipſe *in cap.* 18. §. 2. vbi proſequitur, cuius
inferiùs meminimus.

Mirabiliter tamen, & melius † cæteris lo- 49
quutus eſt Manuelis Rodriguez *in quaſt. regular.
tomo* 1. *quaſt.* 6. *artic.* 8. in hæc. Certiſſimum
eſſe apud omnes, litteras Apoſtolicas ſine iuſta
cauſa minimè poſſe detineri, ne executioni man-
dentur, vt ex ſupradicto articul. antecedenti ſa-
tis patet; cauſæ autem iſtius deteorioois ſunt
variæ, quæ arbitrio docti, boni, & pij viri re-
linquuntur, ſicut omnia, quæ à iure non habent
expreſſam determinationem, &c. *Sequitur, &
facit*, ibi; ſed non poſſunt vnam ſubire princi-
palem cauſam, propterquam huiuſmodi de-
tentio & ſuſpenſio poteſt optimo iure fieri; &
eſt quando literæ Apoſtolicæ ſine cauſa tollunt
ius tertij, nam Papa ſine cauſa non poteſt tollere
ius tertio quæſitum, prout concludit Andreas
Iſernia *in cap.*1. *verſ. Flumina, num.* 4. *quæ ſunt
Regalia in vſibus feudorum.*

Palat. Rub. *in tract de benefic. vacant. in Curia*,
§.4. *cum ſequentibus*, Rebuff. *in pract. beneficiis in
Regula de non tollend. iure quaſito, gloſ.*6. *n* 13 *&* 14.
*& de nominatione, q.*21. *n.*64. Soto *lib.*3. *de iuſti-
tia & iure, q.* 6. *art.* 3. *col. penult. pag.* 244. *&c.*
vbi latè proſequitur quod hoc caſu, quando ad-
eſt præiudicium iuris tertij, cenſetur Papa per
importunitatem concedere talem reſcriptum,
vbi varia exempla reddit huius mirabilis do-
ctrinæ: & quidem mirificè, & iuridicè loquutus
fuit in hoc articulo, & iuxta ea omnia quæ ha-
ctenus diximus à principio huius cap.

Et in noſtris etiam terminis, quod Bullæ
Apoſtolicæ † ſint in Senatu Regio retinendæ, 50
quando Summus Pontifex ex eis tollit benefi-
cium, in quo ex collatione Canonica, & legi-
timo titulo quis habet ius quæſitum & radica-
tum, qoaſi prouenient ex iniuſtitia, & defectu
poteſtatis, probat latè Ferdinand. Vaſquez Min-
chaca *controuerſ. Illuſtr. lib.*2. *capitul.* 41. *à n.* 24.
&

Digitized by Google

& ſequentibus; vbi quod nec ſecunda iuſſio ſit
admittenda, prout ſuo loco eum retulimus.

51 Idem etiam † probat Doctor Anguianus *in
tractatu de legibus, controuerſ.5. num.65.* dicens,
quòd quando litteræ Principis emanarunt ſu-
per materia, ſuper qua Princeps ipſe ex defectu
poteſtatis diſponere nequeat, nec auferre in-
conuenientia quæ probabiliter timentur, tunc
nec prima, nec ſecunda, nec aliqua iuſſio exe-
cutioni mandandæ ſunt, ſed in ea ſuperſeden-
dum, quæ robur recipiunt ex ſupradictis à prin-
cipio huius capitis.

Et reddit rationem Minchaca vbi proximè
52 *n.25.* dicens: Tunc ad Pontificem † reſcriben-
dum, vt re melius cognita ipſemet eam debitè
reformaret, & nullius hoc tantum intereſt,
quàm ipſinſmet Papæ, cùm huiuſmodi auſus,
& tyrannides nunquam procedant à ſanctiſſima
eius mente, ſed ab auaritia, & machinatione
officialium.

Horum Doctorum aſſertio comprobatur,
quoniam tertio ipſi Clerico, quem litteræ ita
53 indebitè lædunt, permiſſa eſt ſupplicatio † ad
Summum Pontificem, vt melius informatus de
damno tertij (cui ſua Sanctitas non intendit præ-
iudicare) illud reuocet, vt probat Selua *de be-
neficiis, 3. part. quæſt.8. num.10. verſicul. Decimo-
nono*, & in noſtris terminis Alphonſus Azeue-
dus *in l.14. tit.3. lib. 1. Recopilat. à num.* 49. vbi
latè probat, permiſſam eſſe hanc ſupplicatio-
nem à litteris Papæ *ex cap. cum ex litteris, de in
integrum reſtitut. & cap. paſtoralis, de appella-
tionibus & authen. quæ ſupplicatio. C. de præ-
cibus Imperator. offeren.* Et quod peccaret Pa-
54 pa hanc ſupplicationem † non admittere, &
quod hæc ſupplicatio habet effectum, vt Papa
melius informatus mutet ſententiam in melius,
iuxta celebrem text. *in cap. veniam 35. quæſt. 9.*
Et quod quoties reſcriptum videtur præiudicia-
le, poſſe probari, Papam non fuiſſe bene infor-
matum, ſecundùm Decium *in conſil.407. colum.
fin. & conſil. 606. column. fin.* quem reprobato
Corneo, ſequitur Gometius *in Regula Chancel-
lariæ de iure quæſito non tollendo, quæſt.1. pagin.3.
in princip.* in paruis & ipſe Azeued. latè proſe-
quitur comprobans. Et ipſum tranſcribens idem
dicit Zeballos *in contra communibus, q. 8. 97.
num.405.* Authore tamen citato.

Quòd tenet etiam mirabiliter Moneta poſt
55 Abbat. Felinum, & alios, † quos allegat circa
illam quæſtionem, quod Papa, vel Camara
Apoſtolica conuenit cum Clero certæ Diœce-
ſis, vt ſibi ſoluat Clerus nomine decimæ im-
poſitæ certam ſummam: ſi deinde Papa eximit
à ſolutione aliquem, vel aliquos beneficiatos,
an adhuc teneatur reliquus ſoluere integram
ſummam conuentam. Ad quod plurimos Do-
ctores ad id allegat Moneta *in tract. de decimis,
cap.9.q.3. à num.130. cum ſeqq. vſque ad finem*; de
qua etiam videndus eſt Iacob. Cancer. *variarum
reſolut. lib.3. cap.3. de priuilegiis, à n.306. cum ſeqq.*

Quia tunc maximum dicitur præiudicium
Cleri & tolerabile, quod non in ipſius præiu-
dicium ſed Papæ eximentis debet refundi ex
eiſdem DD. & per plures alios idem affirmat
Maſtrillus *de Magiſtratibus, lib. 5. cap. 15. à
num.10. & ſeqq.* vbi quòd immunitas à ſolutio-
ne facta per Regem alicui particulari perſonæ
cedit in damnum & præiudicium Regis eximen-
tis non tamen Regni promittentis in genere cer-
tam ſummam diſtribuendam & exigendam à
ſubditis Regni.

Tamen Moneta ipſe *à n. 131. cum ſeqq.* latè
diſcutit † doctrinam Abbat. *in cap. accedentes,* 56
n.8. de præſcriptionib. & concludit, quod ob hoc
damnum, & præiudicium ſeu læſionem tertij
poteſt Clerus ſupplicare ad Summum Pontifi-
cem, cum Felino etiam *in dict. cap. accedentes, n.8.*

Optimè etiam hanc noſtram † doctrinam pro- 57
bat in his terminis Manuelis Rodriguez *in q.
Regul. tom.1. q.6. artic.7.* per totum dicens, non
eſſe dubium ſuam Sanctitatem poſſe ſupplicari,
vt ſuas Conſtitutiones aut reuocet, aut mode-
retur, imò & à mala informatione facta poſſe
Clericum ſupplicare, ſecundùm Seluam, vbi
proximè citatum, imò amplius firmat, peccare
Papam non admittentem iuſtam hanc ſupplica-
tionem pro moderatione, aut reuocatione ali-
cuius reſcripti particularis, & quod hæc ſuppli-
catio habeat effectum, vt Papa bene informatus
mutet ſententiam in melius.

Quo loci vlterius proſequitur dicens, quòd
executio reſcriptorum, † & litterarum particu- 58
larium interpoſita ſupplicatione poteſt ſuſpen-
di, obediendo tamen reuerenter ipſis litteris
Apoſtolicis, allegando cum debita humilitate
cauſas, & circunſtantias, propter quas non
poſſunt commodè executioni mandari, allegat
ad id Hoſtienſ. Abbat. Palatium Rub. Driedo-
rum, & Couarruuiam, & quod tunc ſit expe-
ctanda ſecunda iuſſio, non enim (inquit Pater
ipſe) dicitur contra mandatum Regis, nec Pa-
pæ veniſſe, qui pro maiori vtilitate, † & ho- 59
nore Papæ, aut Regis non facit id, quod in ali-
quo reſcripto, aut litteris particularibus ipſi
imponitur faciendum, ex doctrina Bald. *in l. fin.
C. de negotiis geſtis*, Alexand *conſil. 106.* quod
iterum confirmat ex eo, quòd executio præce-
pti Superioris differri poteſt, † quotieſcumque 60
maius damnum timetur ex executione, quàm
ex dilatione, quod fit, vſque dùm appareat de
vera præcepti iuſtitia, vbi comprobat.

Conuenit rectè, quæ latè proſequitur poſt
plurimos alios Iacobus Cancerius *variarum re-
ſolution. tom.2. 3. part. capitul. 3. à num. 99. cum
multis ſequentibus.* Quòd nempè Princeps poteſt
ex cauſa per legem vniuerſalem, † & genera- 61
lem ius tertij auferre, quæ vniuerſaliter com-
prehendat omnes, & quæ in ſe non reſpiciat
magis præiudicium vnius, quàm alterius, quia
leges non ſunt ſtatuendæ contra ſingulares per-
ſonas, ſed generaliter, & ob bonum publicum,
aliàs ſi in præiudicium particularis tendat lex
dumtaxat, poterit ab ea ſupplicari per ipſum
intereſſe habentem, & interim ſuſpenſa manet
eius executio.

Hanc tamen Doctorum † aſſertionem ha- 62
ctenus relatam, qua diximus præiudicium iu-
ris tertij cauſam eſſe legitimam, vt Senatus
Regius queat licitè litteras Apoſtolicas reti-
nere, vt intelligas velim procedere dumta-
xat eo in caſu, quando ex earum executio-
ne violentia inducatur, non aliàs, quoniam
vbi ceſſat violentia Princeps, & Senatus au-
thoritatem ſuam nequit interponere, nec
vult, attamen ea interueniente licitè poſſe,
probatur abunde in capitibus antecedentibus,
*& in tractat. de Regia protection. cap. 1. per
totum.*

Ita tamen vt non procedat hæc litterarum

retentio

retentio ex quolibet leui remoto, aut incidente tertij præiudicio, provt ſuperiùs *num.* 41. ſed tantum quando ex earum executione contra priuatum intentata infeſtatur, atque conſequutiuè inducatur damnum aliquod publicum, cedetéve in detrimentum Reipublicæ Eccleſiaſticæ aut temporalis, quod tunc procedet, & verificabitur in præiudicio iuris tertij lædente ius naturale, provt ſuperiùs, quoniam illud omne quod in legem naturalem, aut diuinam committitur violentia eſt, iuxta quæ abundè comprobauimus 1. *part. cap.* 1. *à num.* 185. *cum ſequentibus*; provt quando in principe ad detrahendum iuri tertij deficit poteſtas, ex hactenus plenè probatis, quia tunc ſcandalum naſci in perniciem Reipublicæ & violentiam, non eſt dubium iuxta quæ ſurſum, *cap.* 4. *per totum*, atque etiam ſic de ſingulis cauſis retentionis, de quibus *in cap.* 3. *vſque ad* 7. incluſiuè ſuprà hac 1. *part.* cum ex ſingulis violentam induci executionem in perniciem Reipublicæ latiùs comprobauerimus in eiſdem cap. & inſuper in *cap.* 2. *& cap.* 3.

Exemplum huius doctrinæ etiam verſatur in litteris expeditis in præiudicium iuriſpatronatus laicorum, quæ ideò retinentur non quatenus tangunt ſimpliciter ius tertij, hoc eſt patronorum, ſed quatenus conſequutiuè vergunt in detrimentum, & perniciem Reipublicæ ſpiritualis, vt cum Simancas *de Catholic. inſtit. in præſ. Hiſpania, tit.* 45. *de pœnis, à num.* 34. *&* 35. ibi: *Si aliquid Papa decernat contra publicam vtilitatem, vtputa, contra patronatus laicorum, contra ius eligendi beneficia, ſeu Sacerdotia patrimonialia, vel quidpiam ſimile*, &c. idem dicit Bobadilla *in politica, lib.* 2. *c.* 18. *num.* 208. Salzed. *in pract. crimin. Canon. cap.* 54. *à num.* 20. & ex Couarru. & Borrell. diximus infrà, *capitul.* 8. *à num.* 30. *verſicul. Imò, & omnes Doctores, &c.* ea ratione. Nempe ne fideles laici abſtrahantur à fundatione, conſtructione, & dotatione Eccleſiarum, & ſic ab huiuſmodi piis operibus, & ſanctis, quod redundaret in perniciem Reipublicæ ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ, *Gloſſa verbo, Collation. in cap.* 1. *de præbend. in* 6 *Si moneta de reſeruat.* q. 9. cum ibidem citatis, Couar. *practic. quæſt. capitul.* 36. *num.* 4 Gonçales *in regul. de alternat. gloſ.* 9. §. 1. *à num.* 67. & latiùs *in gloſ.* 18. *num.* 2. *&* 3. vbi quamplurimos Doctores recenſet, quod ex identitate rationis, & principio idem procedit in litteris ad beneficia patrimonialia impetratis, ex eodem Simanca, necnon in aliis ſimilibus de quibus infra hac 1. *p. cap.* 10. *à num.* 69. *& in* §. *vnico à num.* 90. *cum multis ſeqq.*

63 Tunc etiam ſcies violentam † executionem litterarum & reſcriptorum eſſe, quando expediantur in damnum, & præiudicium iuris tertij, abſque eius citatione & cauſæ cognitione, quia tunc pati violentiam, & ſpolium, atque itidem executorem vim committere, affirmant Chirchoui. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 1. *num.* 329. *pag.* 220. & ibidem Viuius *num.* 304. *verſ. Idem ampliatur, pagin.* 217. Gozadin. *conſil.* 93. *num.* 16. Mantica *deciſ.* 29. *num.* 3. *& deciſ.* 44. *num.* 1. Rota per Farinac. *deciſ.* 135. *num.* 3. *& deciſ.* 295. *num.* 11. *part.* 2. *in recent.* Menoch. *de recuperand. poſſeſſ. remedio* 8. *num.* 20. *& in conſil.* 104. *in fin. volumin.* 2. Didacus Perez *in l.* 1. *gloſ.* 1. *tit.* 14. *lib.* 3. *ordinamen. fol.* 723. Franciſc. Maldonad. *in conſil.* 104. *in fin. volumin.* 2. Lancelotus *de attentatis* 1. *part. cap.* 2. *num.* 89 Azeued. *in l.* 2. *num.* 25. *cum ſequentibus, tit.* 13. *lib.* 4. *Recopilation.* Maſcard. *de probation. concluſ.* 489. *num.* 7. Hondedeus *conſ.* 82. *num.* 23 *vol.* 1. Gratian. *deciſ.* 110. *num.* 9. Bernard. Greua. *ad pract. Cameræ Imper. lib.* 2. *concluſ.* 76. Auguſtinus Barboſ. *in collect. ad cap. conquerente* 7. *de reſtitut. ſpoliat. per textum ibi*, Marius Anton. *variar. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 56. *num.* 8. *& reſolut. vltim. caſu* 72. & alibi paſſim Doctores.

Quæ doctrina comprobatur, quoniam licet
quando Papa vel Princeps † tollit ius tertij ex 64
iuſta cauſa, puta propter publicam vtilitatem,
vt ſuperiùs latè probatum eſt, præſumatur tunc
cauſa, tamen fallit quando ipſe Papa, vel Princeps procedit ſine citatione partis ad diſpoſitionem tertio præiudicialem, Socinus *in conſ.* 266. *& in conſ.* 164. *& in conſ.* 61. *volum.* 4. Iaſſ. *conſ.* 233. *volumin.* 2. Aymon. Crauet. *conſ.* 50. *num.* 5. Socin. *in conſ.* 27. *num.* 20. *vol.* 3. Curtius Iun. *in conſ.* 170. *num.* 23. & Curtius Senior. *in conſ.* 20. *verſ. Tertiò poteſt reſponderi*, Abb. *cap.* 1. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Anton. Gabriel. *commun. opin. tit. de iure quæſito non tollend. concl.* 3. *à num.* 7. *& num.* 9. & idem eſt quando ad præiudicium tertij procedit abſque cauſæ cognitione, Ruinus *conſ.* 8. *volum.* 3. ſequitur Anton. Gabr. *ibidem num.* 10.

Infinitos penè Doctores in his terminis adducit Maſcard. *de probation. concluſ.* 275. *à n.* 18. *cum ſeqq.* & iterum *à num.* 27. quibus locis latè de reſcriptis Principis non admittendis in præiudicium iuris tertij quæſiti iure gentium, *& à num.* 8. videndus.

Pro qua doctrina facit, quòd de ſe ipſo dixit Summus Pontifex minimè poſſe procedere contra inauditam partem, *in cap.* 1. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.*

Hinc dicit Barboſa *in collect. ad c.* 2. *de maio-*
rit. & obed. n. 11. † poſt Couar. Auile. Menoch. 65
Bobadilla, Azehed Gama. & alios, quòd quando Princeps abſque cauſæ cognitione, & non ſeruato iuris ordine aliquem condemnauit iracundia, aut vindicta motus, vt tunc ſit ſuperſedendum in executione ſententiæ, mandati Principis, latè probat Cened. *in Canon. quæſt.* 9. *num.* 117. & ipſe Barboſa vbi proximè *num.* 11.
quòd quando mandatum Principis conſtat eſſe
contra præceptum diuinum, vel aliud † præemi- 66
nentius, puta ius naturale, vel ſacræ Scripturæ, cum ſit iniuſtum tale præceptum, erit ſuperſedendum in eius executione, alios allegat.

Hinc etiam DD. communiter probant ſuper-
ſedendum in executione † reſcripti inducentia 67
aliquod notabile præiudicium, vt latè eſt videre per Anguianum *de leg. controuerſ.* 5. *à num.* 18. *cum ſeqq.*

Et hoc eſt quod in noſtris terminis voluit dicere Pater Henriquez *lib.* 2. *de Pontificis claue; cap.* 18. §. 2. in hæc: Interdum data Romæ
ſententia etiam † trina à Iudice Apoſtolico, & 68
fulminato proceſſu mittitur executor in Hiſpaniam, & interdum executoriales litteræ continent violentiam, vt ſi ſententia lata ſit ex falſa præſumptione contra partem abſentem, & non auditam, aut ſi litteræ ſint ſubreptitiæ, aut non faciunt expreſſam derogationem rei neceſſariæ, aut quia hîc contra ius tertij legitimè poſſidentia exequitur, & intimat cenſuras,

vt

vt mittat in poſſeſſionem eum, qui mitti non debet, ſic appellatio ab executore modum excedente admittitur; apud Iudices Regios, aut per litterã Senatus ante datas Prętor (facta ſummaria informatione de violentiæ periculo, aut de ſubreptione litterarum) arripit litteras executoriales, & defert in Senatũ Regis. Porro Iudices Regij quia extra eorum territorium degentes Iudices Apoſtolicos rogare, aut compellere non poſſunt, vt ſublata violentia ſuſpendant executionem, comprehendi iubent executorem iniuſtum, & reponi quidquid ab illo cum vi notoria factum, ſeu attentatum eſt, compellúntque ſi executor mixtus ſit cum aliqua cognitione cauſæ, vt ipſe abſoluat, reponat attentata, & deferat appellationi, ſeu ſupplicationi, aut certè vt ipſe, qui merus eſt executor reſpectu prioris ſententiæ; ſuis expenſis procuret plenam abſolutionem hominis læſi, aut fieri ſuſpenſionem cauſæ per Papam, vel Nuntium, qui eum miſit, atque ita ſpoliatus reſtituitur in priſtinum ſtatum, vel potiùs conſeruatur in antiqua poſſeſſione ſublata vi attentata, quia hoc non eſt ex mente Pontificis abſque cauſæ cognitione procedere velle. Hactenus Henriquez.

Qui quidem licet veram praxim Senatus referat in hoc articulo, & caſu; tamen illam confundit ex inordinata appoſitione duorum reme-
69 diorum, † quibus tertius læſus poteſt vti ad diuerſos effectus per hunc authorem licet confuſè, & intricatè relatos, de quibus inferiùs dicendum erit diſtinctè, & aptiùs hac 1. p. c. 11. *ad finem, à num. 39.* & iuxta dicta in hoc capite. Et ſic eum declara, & reduce ad terminos claros, & iuridicos de quibus in *dict. cap. 11. & in cap. 10. à n. 80.* cum multis ſeqq. vbi latè quando hæc duo remedia ſimul iungenda, & ad quem finem.

Ex quibus omnibus doctrinis facilè colliges ſi hîc tertius, de cuius præiudicio conqueritur
70 in Senatu, † fuerit legitimè citatus, & cauſæ cognitione adhibita, amplius hac via retentionis audiendus nullo modo erit, licet executorialibus poſſit ſuas legitimas exceptiones opponere, & abnegata admiſſione appellationem prorumpere ab executore, cui ſi non deferat; aditus Senatus Regius per viam violentiæ, defendendum, & reponendum decernet, iuxta quæ latiſſimè diximus *in tract. de Regia protect. 4. p. per totum.*

At verò quando abſque tertij citatione, &
71 cauſæ cognitione † per litteras Apoſtolicas ius tertio tollitur contra voluntatem ſuæ Sanctitatis, cum tertio fiat ex earum executione notoria violentia; litteræ retineri poſſunt in Senatu, vt hactenus probatum eſt, ne Reſpublica turbetur, cum publicus rerum ſtatus ex priuato ſæpiùs turbatur, priuatáque iniuſtitia ſaltem cauſatiuè publicam perducit in perniciem, Ceuallos *commun. contra commun. q. 906. num. 391. p. 4.*
72 † Giurba *in conſ. 1. num. 15. & ſeqq.* Eraſmus à Cochier. *in theſauro politic. 2. p. lib. 1. cap. 4. n. 5.* ibi: *Tam ſua populo tranquillitas in membris quibuſque priuatim conſtet, quam publicè vniuerſis,*
73 & Giurba vbi proximè, latiùs probat † hanc iniuſtitiam vim eſſe publicam, qui ad id adducit illud duodecim tabularum legis, *Vis in populo abeſto.*

Capvt VIII.

An ob quamlibet litterarum ſimplicem ſurreptionem queat in Senatu ipſárum retentio decerni.

SVMMARIVM.

Surreptio ſimplex an ſit ſufficiens ad litteras in Senatu retinendas, magna ſemper fuit inter Senatores, & Aduocatos diſſenſio, num. 1.

Surreptionem ſimplicem ſufficere ad Bullarum retentionem in Senatu iura nonnulla inſinuant, num. 2. & 3.

Ob ſurreptionem retineri litteras in Senatu qui Doctores inſinuant, num. 4. vſque ad num. 9. incluſiuè recenſentur, declarantur n. 28. & ſeqq.

Simplicem ſurreptionem non ſufficere, nec eſſe fundamentum habile ad retentionem Bullarum veriùs oſtenditur, num. 10. & ſequentibus.

Principis facultas in retentione Bullarum vnico nititur fundamento turbationis Reipublicæ Eccleſiaſticæ, ſpiritualis, & temporalis, num. 11.

Facultas à iure data ad ſuperſedendum in executione litterarum non ſurreptione, ſed in damno publicæ vtilitatis, & ſi litteræ validæ ſint mero iure, num. 12. & 13.

Electio mero iure valida ſi inde oriatur, vel timeatur ſcandalum executioni non traditur, n. 14.

Ob ſcandalum vitandum poteſt Pontifex priuare aliquem ſuo beneficio obtento data recompenſa, num. 15.

Præſumptio iuſtæ cauſæ in Principe concedente alteri ius tertij, ceſſat vbi adeſt ſcandalum, n. 16.

Ad ſupplicandum, & ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolicarum iura ſolam conſiderarunt bonum, & vtilitatem publicam, n. 17.

Cap. ſi quando, & cap. cum teneamur cum aliis iuribus interpretantur, num. 18. & ſeqq.

Litteræ licet ſurreptitiæ non ſint, retinentur, ne exequatur, vbi iuſta cauſa adeſt, n. 19. & 20.

Executor merus carens iuriſdictione licitè ſuperſedit in executione litterarum ad effectum ſubſcribendi ob ſcandalum, aliúdve notabile damnum, num. 21.

Ad cognoſcendum de cauſa iuſta retentionis, & ſuſpendendarum litterarum non eſt neceſſaria iuriſdictio ſed extraiudicialis cognitio, n. 22.

Senatus non eget iuriſdictione ad examinandam cauſam legitimæ retentionis, num. 23.

Abſurdum eſt fundare retentionem Senatus in ſimplici ſubreptione deficiente qualitate publici damni, cum ad eius cognitionem egeret iuriſdictione Senatus, num. 24.

De ſubreptione ſimplici vbi agitur, cum tractatur de viribus tituli, de eius validitate, aut nullitate, cauſa iam eſſet merè ſpiritualis, cuius Senatus, etiam incidenter, eſſet incapax, n. 25.

Iudex ſecularis de facto rei ſpiritualis incidenter cognoſcere poteſt, non tamen an validum, vel inualidum quid ſit, quia eſt res ſpiritualis, n. 25.

Iudex laicus non cognoſcit de facto rei ſpiritualis inter duos Clericos, ſi præcedat inhibitio Eccleſiaſtici, num. 27.

Doctores, qui in retentione Bullarum mentionem faciunt de ſurreptione, non loquuntur ſimpliciter, ſed adhibita qualitate damni Reipublicæ, num. 28. & à num. 34.

In

In litteris quæ tangunt damnum publicum, de quo non fuit facta relatio Papæ, includitur ſurreptio, num.29.

Ex litteris in derogationem iuris patronatus laici oritur damnum publicum, num.30.

Cerola loquens de ſurreptione in Bullarum retentione declaratur, num 31.

Bonacina etiam, num.32.

Surreptio ſimplex abſque qualitate publica vtilitatis non eſt ſubiectum habile ad retentionem Bullarum à Senatu decernendam, nec petendam, num.33.

Surreptio ſimplex non impedit in Sicilia litterarum Apoſtolic. executionem, ſed conceditur Regium exequatur affirmatiuum, vt executor de ſurreptione cognoſcat, num.34.

Retentio Bullarum fundatur in damno publico ob violentiam executionis, num 35.

Surreptio eſt imbibita in præiudicio Reipublicæ, de quo non eſt facta mentio ab impetrante, n.36.

Ius tertij, & priuatæ perſonæ, de quo non fuit facta relatio, ſi eſt cauſa ſurreptionis, multo fortius publicum, & eius damnum, num.33.

Potentius ius eſt publicum quolibet priuato, n.38.

Doctores tractantes de retentione Bullarum ob detrimentum Reipublicæ rectè illas ſurreptionem ad retentionem pati ſupponunt, num.39.

Antonin. Dianæ indiſcreta reſolutio negatiua in retentione Bullarum declaratur, num. 40. & ſeqq.

Antonin. Dian. abſolutè improbans retentionem Bullarum loquitur contra Bullam Cœnæ, & Doctores per ſe laudatos, num.41.

Surreptionis ſimplicis litterarum cognitio ad Iudicem Eccleſiaſticum, non ſecularem ſpectat n 42.

Surreptio orta ex damno publico Regis, aut Regni, cauſa legitima eſt ad retentionem Bullarum, n.43.

Non ad effectum declarandi ſuper ea, aut valore litterarum, ſed humiliter ſupplicandi Sanctiſſimum, & ſuperſedendi in executione, num.44.

MAGNA fuit quandoque inter omnes Iuriſperitos tam aduocatos,
1 quàm Senatores huius ſupremi † Regij Tribunalis, cæterorúmque etiam inferiorum orta controuerſia (ſemper tamen diſſentio atque incerta reſolutio) an Bullarum retentionis cognitio fundari poſſit ſuper qualibet ipſarum ſubreptione ſimplici abſque interuentione alicuius qualitatis, quas licitas ad retentionem eſſe in capitibus præcedentibus firmauimus; quapropter vt deinceps omnis dubitandi occaſio ceſſet, quid verum ſit, & certum, per diſputationem lucebit.

Et pro parte affirmatiua, ſufficere nempe ſo-
2 lam quamlibet ſurreptionem, † multa iura Pontificia clamant, & imprimis expendo textum capitalem ad hunc retentionis articulum in *cap. ſi quando de reſcriptis*, ibi: *Quia patienter ſuſtinemus, ſi non feceris, quod praua nobis fuerit inſinuatione ſuggeſtum, &c.* Quo quidem apertè probari videtur ſurreptionem eſſe cauſam legitimam ad ſuperſedendum in executione litterarum, & reſcribendum.

Ad id ipſum vrget textus difficilis *in cap. cum teneamur, de præbend. & dignitat.* 6. in ordine, vbi
3 ſuſpendi † executionem æquanimiter ſuſtinetur, ſi adeſt ſurreptio, vt clarè demonſtrant eiuſdem textus verba, quæ hæc ſunt: *Si mandatum noſtrum pro alicuius prouiſione receperis, qui aliud beneficium habeat, de quo valet commodè ſuſtentari, niſi forte in litteris ipſis de hoc mentio habeantur, aut ſi non potes ei ſine ſcandalo prouideri; æquanimiter ſuſtinemus, ſi pro ea mandatum noſtrum non duxeris exequendum, &c.* Quibus quidem verbis manifeſtè monſtratur, ſubreptione motum fuiſſe Pontificem ad illius text. deciſionem, cum certi iuris ſit iuxta communem Canoniſtarum Scholam in *cap. cæterum eodem titulo, de reſcriptis*, ſurreptitiam eſſe gratiam obtentam ad aliquod aliud beneficium, ab eo qui aliud ſufficiens habet, cuius mentionem non fecerit.

Et difficilior redditur ille text. ex disiunctiua, *aut*, poſita inter ſurreptionem, & ſcandalum, vt alterum dumtaxar ſufficiat ad ſuſpendendam executionem, & ſuperſedendum interim, dum ſuper ea conſulitur Apoſtolica Sedes.

Hinc multi Doctores, qui de hac praxi Hi-
ſpaniæ circa Bullarum † retentionem ſcripſere, 4
hoc ipſum indicant, ſubreptionem earum eſſe cauſam legitimam ad retentionis iuſtitiam & fundamentum, Couarruuias *in practicarum quæſt. cap.36. num. final.* ad fin. ibi: *Et multorum hominum ſuggeſtionibus, falsiſque precibus grauari per ſupplicationem multis nominibus exquiſitiſſimam ab ipſo ſanctiſſimo Pontifice remedium ſperantes, &c.* Et iterum, *num 4. verſicul. Sic etiam in his Regnis, &c.* ibi: *Idque fit ex Regio decreto, vt illic examinentur, ne quid fiat, & obtineatur falſis precibus, & ſuggeſtionibus à Summo Pontifice, &c.*

Ioannes Driedorius *lib.1. de libertate Chriſtiana, pag.183.* ibi: *Qui per † nimiam impor-
tunitatem, & falſas ſuggeſtiones litteras Apoſtolicas* 5
impetrarunt, &c.

Caſtellus à Bobadilla *in politica, lib. 2. capi-
tul. 18. num.* 208. ibi: En la † retencion que ſe 6
haze en el Supremo Conſejo, y Chancillerias Reales, en muchos caſos de las letras y Bullas Apoſtolicas, para examinar ſi fueron concedidas con falſa ò ſinieſtra relacion, &c.

Cerola *in praxi Epiſcopali, verbo littera Apo-
ſtolica*, in princip. ibi: *Quòd † non ſit ad impe* 7
diendum, ſed ad videndum, & examinandum; primò an contineant aliquam ſurreptionem, aut obreptionem; ſecundò an quod &c. & eundem referens id ipſum dixit Cenedus *Canonicarum q. 45. ſub num.9.*

Pariformiter nouiſſimè loquitur Dom. Ioann. del Caſtillo *in tractatu de tertiis, cap. 41. ſub num.182.* ibi, vt conſtet an litteræ ipſæ ſint expeditæ contra decreta Conciliorum aduerſus leges Regias, & Romanorum Pontificum conceſſiones, & falſis precibus, vel importunis ſuggeſtionibus, aut in præiudicium alicuius tertij, aut ſurreptione, aliiſve remediis ſimilibus, &c. Ex relatione, & aſſertione Hieronym. de Zeballos *communem contra communem, 4. part. quæſt.897. ex num.292.* atque etiam *ex num. 307.* vſque ad *num.337.* qui quidem, & cæteri omnes per eundem, & præmeditatum ſermonem. quo Couarruuias loquuntur, & ab eo mutuantur loquendi modum, illúmque litteraliter tranſcribentes & ſequentes.

Bonacina *in lib. 3. de cenſur. † in Bulla Cœnæ* 8
Domin. content. diſputation.1. quæſt. 15. puncto 4. §.2. fol. mihi 113. dum declarans, *cap.14. Bullæ*, in hæc inquit: Impedientes litterarum Apoſtolicarum executionem excuſari poſſunt ab excommuni

Digitized by Google

communicatione hnius Canonis; ſi impediant
prætextu informandi, aut ſupplicationem exhi-
bendi Summo Pontifici, modò tamen ſupplica-
tionem coram Sede Apoſtolica legitimè proſe-
quantur, ita expreſsè io hoc Canone habetnr,
cum enim ſæpè contingat, vt quis litteras Apo-
ſtolicas, *ſurreptitias eſſe, aut iniquum grauamen,
vel ſimilia continere arbitretur*, Summus Ponti-
fex indulſit, vt impedientes litterarum Apoſto-
licarum executionem, interpoſita apud ipſum
ſupplicatione immunes ſint ab excommunica-
tione, modò huiuſmodi ſupplicationem coram
ipſo Summo Pontifice, & Sede Apoſtolica pro-
ſequantur, &c.

Hoc ipſo loqoendi modo vtitor Pater Hen-
riquez *lib. 2. de Pontificis claue*, c. 18. §. 2. ibi: *Aut*
9 *ſi littera ſint ſurreptitia, aut † non faciunt expreſ-
ſam derogationem rei neceſſaria, &c.* Quibus qui-
dem iuribus, & authoritatibus ſatis difficilis
reddi videtur iſtius quæſtionis reſolutio, necnon
aliquo modo excuſari iuriſperiti, qui hanc par-
tem ſectari voluere.

Quibus tamen, & aliis non obſtantibus, fir-
miter tenendum eſt, & neruosè defendendum,
10 † ſimplicem ſurreptionem litterarum Apoſtoli-
carum, nullatenus eſſe fundamentum habile ad
earundem retentionem in Senatu diſcernendam,
nec etiam diſponendam, niſi concurrat aut inde
inferatur damnum publicæ vtilitatis, & aliqua
ex caoſis relatis ſuperius, *cap. 3.* & ſequentibus,
11 † ex quibus inferri poſſit turbatio Reipublicæ
ſpiritualis, Eccleſiaſticæ aut temporalis, quo ſo-
lo vnico fundamento hæc retentionis cognitio,
& facultas defertor Principi ſupremo Eccleſiæ,
& Regni protectori, eò quòd inde violenta
executio inducitor, prout abundè in genere, &
in ſpecie probauimus in ſeptem capitulis præce-
dentibus, & antea in *capit. 1. & 2. in tractatu de
regia protectione*; vti clarè patet ex legibus Re-
giis, & ſignanter *ex l. 25. tit. 3. lib. 1. Recopilation.*
Quæ, poſtquam tetulit plutes cauſas, & caſus
retentionis, ita dicit: Porque qualquiera coſa
que ſe proueyeſſe por ſu Santidad, y ſus Mini-
ſtros, en derogacion de las coſas ſuſodichas, ò
qoalquiere dellas, traeria muy grandes y nota-
bles inconuenientes, y dello podrian nacer eſcã-
dalos, y coſas que fueſſen en deſeruicio de Dios
nueſtro Señor, y nueſtro daño, y deſtos Reinos,
y naturales dellos, &c. Itaque in damno publi-
cæ vtilitatis dumtaxat fundatur ſuſpenſio hæc
litterarum Apoſtolicarum, & ad Senatum re-
curſus, non in damno priuato quolibet ita non
qualificato. Quòd vlterius ſpecificè apparebit
ex vera dictorum iurium interpretatione, necnon
veraci Doctorum, quorum hactenus mentionem
fecimus intelligentia & aſſertione, atque lo-
quendi modo, quo fere omnes in hoc articulo
loquuti fuere.

12 Ad hanc noſtram veriſſimam † opinionem
ſequendam moueor, primo ex communi, verá-
que interpretatione tradita per Doctores ad text.
*in dict. cap. ſi quando, de reſcriptis, & in dict. cap.
cum teneamur, de prabendis*; ſupra pro contraria
parte adductos, vt ſcilicet eorum diſpoſitio in-
dubiè procedat, etiam ſi reſcripta mero iore va-
leaot, & omoi ſurreptionis, aut obreptionis vi-
tio careant, nam ad effectum ſuperſedendi in ea-
rum executione, & teſcribendi, ſufficit: quòd
aliqua legitima ſubſit cauſa, ob quam rectitudo
rationis dictet, potiùs expedire, quod illis non
obtemperetur, nec executioni mittantur, quàm
quod interim ſuſpendantur, vt ex eiſdem iuri-
bus rectè ponderatis probant Cardinalis *in dict.
cap. cum teneamur*, & ibidem etiam Decius, Fe-
linus *in cap. nihil, column 2. num. 3. & n. 4. de pra-
ſcriptionibus*; & à principio videndus; ita hæc
iura rectè interpretatur & intelligit Auguſtinus
Barboſa *in collectanea, ad dict. cap. ſi quando, in
additionibus*; qoas habet *in 2. tomo collect.* à prin-
cipio, ſuper verbo, *Rationabilem cauſam*, qui
tamen nullum Doctorem adducit.

Hanc eandem interpretationem tradit Couar- 13
ruuias † *in relectione, cap. peccatum, de regulis
iuris in 6. part. 1. num. 7.* vbi dicit, iura prædicta
procedere etiam ſi Summus Pontifex aliquid
iuſtum præcipiat, ſubſit tamen aliqua rationa-
bilis cauſa oon obtemperandi, puta ſcandalum,
& fundatur ex gloſſa *in cap. 1. diſtinct. 3.* dum
probat, electionem alioqui iuſtè factam, & va-
lidam mero iure; † irritam fiendam, & reuo- 14
caodam, aut executioni minimè tradendam ob
vitandum ſcandalum inde oriundum aut minan-
tem, notant hoc idem Abbas *in cap. 1. column. 2.
de electione*, Felinus *in dict. cap. nihil, à num. 2.*
& Decius *in dict. cap. cùm teneamur*, quibus ad-
ſtipulatur text. ſingularis *in cap. niſi cum pridem,
§. pro graui quoque ſcandalo, de renuntiatione, &
in cap. quaſitum*, vbi Panormitanus *de rerum
permutatione.*

Hinc ſanè fit, vt ratione vitandi ſcandali
poſſit † Romanus Pontifex aliquem priuare ſuo 15
beneficio Eccleſiaſtico, quantumuis legitimo ti-
tulo, & Canonico illud obtinuerit, & poſſi-
deat, ſi commodè fieri poteſt dato alio iisdem
beneficio, vel damni læſione compenſata, tra-
dunt Romanus *in ſingulari* 683. & 684. Inno-
centius *in dicto cap. niſi cum pridem, gloſſa in
cap. Epiſcopus de loco 7. quaſt. 1.* & ibi, Archid.
Federicus *de permutation. benefic. quaſt. 25.* Car-
dinalis *in Clementin. 1. quaſt. 4. de rerum permutat.*
Couarruuias vbi proximè ſub *num. 7.* conducunt,
omnino quæ diximus poſt plurimos Doctores
ſuprà cap. antecedenti, verſicul. *Imò nec Sum-
mus Pontifex, à num. 29.* cum ſequentibus, &
ſuperius.

Fulcitur hæc interpretatio † Couarrou. quo- 16
niam etiam in iis caſibus, in quibus iuſta cauſa
interueniente, poteſt Pontifex, vel alter ſupre-
mus Princeps aliquid concedere in iudicium
iuris tertij prout in capite antecedente loco pro-
ximè citato diximus; tamen in eadem conceſ-
ſione ceſſat præſumptio iuſtæ cauſæ; quando
ex ea oriretur ſcandalum, & ſic non exequen-
da, nec adimplenda, Hippolytus *ſingular. 8.*
Abbas *in cap. qua in Eccleſiarum, de conſtitution.*
Innocentius *in cap. Inquiſitionib. de ſententia ex-
communicationis*, Abbas *in diſputatione*, incip.
Epiſcopus, verſicul. Venio ad tertium membrum,
Innocentius *in cap. quanto, de conſuetudine*, &
ibi Abbas *num. 11.* Romanus *in conſil. 383. verſ.
Tertiò quia examinata*, Felinus *in dict. cap. qua
in Eccleſiarum, verſicul. Limita quartò, & in
cap. ſi quando, de conſtitutionibus*, Antonius Ga-
briel. *commun opinion. tit. de iure quaſito non tol-
lendo, concluſion. 3. num. 15.* latius proſequitur
poſt alios Maſcardus *de probationibus, concluſio-
ne 275. à num. 22.*

De eorundem iurium interpretatione, & de-
claratione, † nempè *dict. cap. ſi quando, & dict.* 17
cap. cum teneatur, ampliſſimè & abundè tractat,

facta dicantur ob cauſam oneroſam, & ideò non poſſe reuocari, in terminis Pater Henriquez *libro de Pontificis claue, capitul.* 24. latè per totum, Azeuedus *in l.* 14. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopilation. à num.* 42. & ſuprà. Infinitos alios Doctores Theologos in iis terminis loquentes laudauimus ſuprà *capitul.* 2. *à num.* 596. *vſque ad num.* 199. Ideò nihil mirum, vt per Bullarum retentionem earum executionis ſuſpenſionem, necnon humilem ſupplicationem ad Sanctiſſimum tanto damno publico obuietur, & celeriter occurratur, vt nulla nouitate turbentur in notabile tot damnum & perniciem, ſcandalúmve horum Regnorum, omnimodo præcauendum.

Facit optimus textus *in cap. loci* 29. *queſt.* 9.
40 ibi: *Eccleſiaſtici † quippe vigoris ordo confunditur, ſi aut temerè illicita præſumantur, aut non conceſſa impunè tententur; proinde ſi negligenter ea, quæ malè vſurpamur, omittimus, exceſſus viam proculdubio aliis aperimus, &c.* Quæ quidem verba repetuntur *in cap. peruenit* 93. *diſtinctione*, in fin. Quare ne occaſio aliis nequiter impetrantibus detur, ſed via omnino omnibus claudatur, talium importunitatibus, & ſuggeſtionibus diligenter occurrendum eſt, atque huiuſmodi damnis Reipublicæ per eoſdem cauſatis.

Et inſuper quoniam huiuſmodi priuilegia
41 tam expreſſa, † quàm tacita ex tolerantia iuſta Sedis Apoſtolicæ, vt inquit, *dict. l.* 14. cum facta ſint, & tolerata Regi, & & Regno tamquam protectoribus Eccleſiæ, & acerrimis defenſoribus; intacta ſemper debent permanere, vt profitetur Gregorius Pontifex Bonifacio I. defenſori Eccleſiæ, relatus *in cap. inſtitution.* 7. in hæc: *Inſtitutionis noſtræ decreta, quæ pro defenſorum ſunt priuilegiis, & ordinatione diſpoſita; perpetua ſtabilitate, & ſine aliqua conſtituimus refragatione ſeruari, ſiue quæ reſcripto decreuimus, ſiue quæ in noſtra præſentia videntur eſſe diſpoſita, nec a quoquam Pontificum in totum, vel in partes, ea qualibet occaſione conuelli, decernimus, vel mutari, &c.* 25. *q.* 2. qui textus ad multa dignus eſt ponderatione.

Capvt VII.

Præiudicium tertij an, & quando legitima cauſa dici poterit, vt Bullarum retentio licitè permittatur.

SVMMARIVM.

Principis obiectum eſt, quod iuſtum eſt, iuxta Ariſtotelem, num. 1.

Violentum eſt, quod iniuſtum eſt, & contra legem, num. 2.

Poteſtatis ſupremæ prætextu à licito recedere non licet, num. 3.

Deſtructio paratur ciuitati in qua legi magiſtratus præſunt, non iſtis lex, num. 4.

Principes, quibus Deus nomen ſuum communicauit, ea puritate nitere procurent, quæ tanto nomini conuenit, num. 5.

Vbi non eſt cura iuris, pietas, & fides; inſtabile Regnum eſt, num. 6.

Sublata iuſtitia, fluctuat orbis terrarum vniuerſus, num. 7.

In plenitudine poteſtatis Principibus data à Deo non veniunt illicita, num. 8.

Vera Principis poteſtas eſt, quæ in peccando poſita non eſt ibid.

Poteſtas Principis abſoluta æquo, & bono temperanda eſt, num. 9.

Deus non dedit Principi iuriſdictionem peccandi, nec auferendi alienum, num. 10.

Poteſtas Principis non cognoſcitur, vbi ſubditis ſit iniuria, num. 11.

Princeps quod vltra iuſtitiam operatur, ex impotentia gerit, num. 12.

Id eſt poſſe, quod licitè, & iuſtè fieri poteſt, n. 13.

Princeps non dicitur poſſe quod honeſtè non poteſt, num. 14.

Abſoluta Principis poteſtas non cadit in Principe Chriſtiano, cui nihil licet, quod diuino, naturali, aut Gentium iuri repugnet, num. 15.

Poteſtatis abſolutæ mentio aliqua non habetur in toto iure, num. 16.

Pontifices, & alij Principes iuſtè ſtatuere, reſcripta omnia in præiudicium tertij emanata non exequendo, quia contra ius ſunt, & Principis voluntatem, num. 17. *&* 18.

Contra ius naturale priuilegium conceſſum à Rege non valet, num. 19.

Priuilegium contra ius naturale dicitur, quo res alterius alicui conceditur, num. 20.

Ob publicam vtilitatem res aliena aufertur data recompenſa, vel pretio ſoluto, iuxta l. Partita, num. 21. *&* 23.

Litteræ contra ius naturale in præiudicium iuris tertij non adimplentur, num. 22.

Imperator Dominus eſt ſubditorum quoad protectionem ne vim patiantur, non tamen rerum particularium, quas auferre nequit, niſi ob cauſam publicam data recompenſa, num. 23.

Imperatoris poteſtas & dominium, in gubernatione, & protectione ſubditorum conſiſtit duntaxat, non in rebus ſingulorum, num. 24.

Reſcripta, quæ à Rege impetrantur in præiudicium iuris tertij obedienda eſſe, non tamen exequenda, leges Regiæ enixè commendant, num. 25.

Princeps niſi ex iuſta cauſa à lege approbata ius tertij tollere nequit, num 26.

Nec ex plenitudine poteſtatis, quia à bono, & æquo temperatur, aliter non cadit in Principe Chriſtiano, num. 27.

Princeps quantumcumque ſupremus de bonis ſubditorum non poteſt diſponere, niſi ex iuſta cauſa, & data recompenſa, num. 28. *iuxta veriorem opinionem.*

Summus Pontifex ſine cauſa alicui auferre beneficium, & alteri dare non poteſt, num. 29.

Pontifex ex iuſta cauſa auferre poteſt beneficium alicui, data tamen recompenſa, num. 30. *&* 31.

Cauſa publicæ vtilitatis legitima dicitur, vt Princeps tollat dominium proueniens à iure naturali, aut gentium, num. 32.

Danda tamen tunc erit recompenſa, num. 33.

Propter pacem, & concordiam poteſt Rex ius vnius alteri dare, num. 34.

Ex cauſa publicæ vtilitatis ſuperueniente poteſt Rex reuocare, aut modificare donationem, priuilegium, aut contractum à ſe geſtum, quando grauiter lædunt Coronam, num 35.

Id tamen faciendum per legem generalem, num. 36.

Rex, vel eius ſucceſſor, an poſſit reuocare donationem,

Digitized by Google

nem, aut priuilegium ob remunerationem ſeruitiorum, num.37. remiſſiuè.

Rex ex cauſa publica vtilitatis poteſt dominium tollere tam de iure Ciuili, quàm de iure gentium quaſitum, intellige vt ibi, num.38.

Nec Papa, nec Regi obtemperandum in illicitis, num.39.

Littera impetrata contra ius tertij, tamquam contra ius naturale obtenta non ſunt exequenda, ſed ſuſpendenda, num 40.

Executor non ſuſpendens executionem litterarum contra ius naturale, an debeat puniri, num.41.

Et quid contra ius poſitiuum, vel conſuetudinarium, ibidem.

Contra reſcriptum tollens ius tertij præſumitur, cum ſit contra voluntatem Principis, num 42.

Papa tolerat ſuſpendere executionem reſcripti in graue tertij præiudicium obtentum, num 43.

Littera Apoſtolica retinentur in Senatu ob graue damnum iuris tertij ad effectum ſupplicandi Sanctiſſimum, num.43.

Papa ſicut quilibet alius peccat tollendo ius tertij, num.45.

Reſcripta contra ius tertij cenſentur impetrata ob nimiam importunitatem maximè Curialium, num.46.

Præiudicium tertij iuſta cauſa eſt retinendi litteras Apoſtolicas in Senatu, num.47. & ſeqq.

Littera, quibus tollitur ius tertij radicatum iuſto titulo ad beneficium cum deficiat poteſtas, ſunt in Senatu retinenda, num.50.

Littera Principis emanata ſuper materia, in qua deficit poteſtas in principe non exequentur, etiam accedente ſecunda, & tertia iuſſione, n.51.

Litteras in præiudicium iuris tertij retineri in Senatu, nulli magis, quam ipſi Papa intereſt, num.52.

Supplicare licet Clerico à litteris, quibus ius ſuum ad beneficium tollitur, vt melius informatus Papa illas reformet, num.53.

Et peccaret Papa non admittendo hanc ſupplicationem, num.54.

Ad Papam paſciſcentem cum Clero de præſtanda certa ſumma nomine decimæ, ſi aliquem poſtea eximat à ſolutione, poteſt Clerus ſupplicare, num.55. & num.56.

Immunitas à ſolutione facta per Regem alicui particulari cedit in damnum Regis, non Regni concedentis certam ſummam, ibid.

A litteris in præiudicium tertij poteſt ad Papam ſupplicari, qui ſi non admitteret ſupplicationem peccaret, num.57.

Supplicatione reuerenter, & cum cauſarum expreſſione interpoſita ſuſpenduntur littera Apoſtolica in præiudicium iuris tertij, num.58.

Contra mandatum Papæ, aut Principis non dicitur veniſſe, qui pro maiori vtilitate, & honore Papæ illud ſuſpendit, num 59.

Executio litterarum ſuſpenditur, quoties timetur maius damnum ex ea, quam ex dilatione, num.60.

Ius tertij poteſt tolli per legem generalem quæ cunctos comprehendat, non particulares, n.61.

Retentio litterarum in Senatu ob præiudicium iuris tertij, tunc habet locum dumtaxat quando ex executione earum inducitur violentia, aut aliud damnum publicum, num.62.

Littera in derogationem iuris patronat. laici non tam retinentur ob præiudicium patroni, quàm ob damnum publicum inde illatum, ibidem.

Littera Apoſtolica in præiudicium iuris tertij tunc continent violentiam, ſi expediantur abſque eius citatione, & cauſæ cognitione, num 63.

Iuſta cauſa tollendi ius tertij, tunc præſumitur in Principe quando facit cum citatione partis, non aliter, num 64.

Princeps abſque citatione, & iuris ordine aliquem condemnans iracundia motus ſuſpendenda erit executio, num.65.

Mandatum Principis contra ius diuinum, aut naturale inductum ſuſpendendum erit, non exequendum, num.66.

In executione reſcripti ſuperſedendum inferentis notabile præiudicium, num.67.

Reſcriptum contra ius tertij eo tamen non citato retinetur in Senatu, ne violentia fiat per executionem eiuſdem, num.68.

Pater Henriquez declaratur in confuſione duorum remediorum, appellationis nempe ab executore, & Bullarum retentionis remedio, num.69. & ſequentibus.

Tertius de cuius præiudicio conqueritur in Senatu, ſi fuerit ad id citatus, non vtitur remedio retentionis litterarum, ſed appellationis ab executore, quando excedat, & ob non delationem per viam violentiæ aditur Senatus, num.70.

Si in expeditione litterarum Apoſtolicarum contra ius tertij, iſte non citetur, nec cauſæ cognitio adhibeatur ob violentiam ſibi factam poteſt recurſu retentionis vti, num.71.

Priuata iuſtitia ſaltem cauſatiuè publicam quandóque perducit perniciem, num 72.

Iniuſtitia, quæ ius tertij tollitur, vis publica eſt, num.73.

ILLVD Principis Supremi obie-
ctum † eſt (inquit Ariſtotel. 5. 1
Politicor. cap. 10) quod iuſtum
eſt: nec enim aliud † iuſtum di- 2
cere ſolemus, niſi quod legis eſt,
quòd verò contra legem eſt, id violentum eſt,
dixit Xenophon. *lib. 4. moral. folio mihi* 336. &
lib. 1. de inſtitution. Cyr. fol. 10 latè Tiraquellus
ad leges connubiales, gloſſa 9. princip. Ambroſi-
nus *deciſ.23.n.18* Valençuela Velaſquez *conſ.70.
num.14.* Marius Giurba *conſ 2.num.16.* Tùm quia
dirigitur ad bonum publicum, & commune,
Camillus Borrellus *de præſtantia Regis, cap.* 31.
num.34. Tùm quia poteſtatis ſupremæ † prætex- 3
tu à iuſtitia, & licito recedere non licet, *cap.
quiſquis.11. q.3.* exornat Paleotus *in tractat. conſultat. ſacrarum conſtit. part.2. q.9.* Calliſtus Ra-
mirez *de lege Regia, §.3.n.16. 17. & ſequentibus.*

Hinc Plato. *lib.4. de legibus*, inquit, *Para-
tum exitium † illi Ciuitati video, in qua non lex* 4
Magiſtratibus, ſed legi Magiſtratus præſunt. com-
probat Decianus *libro crimin. cap. 30. num. 7.*
Borrellus *de Magiſtratib. edis lib.3. cap.4. num.2.*
Petrus Gregorius *de Republica, lib 7. cap 20.n.2.*
& alij, vt per Mexiam *de taxa. panis, concl. 7.
num. 19.* notat Boterus *lib. 2. de ratione ſtatus,
cap. penult. fol.60.*

Ideò Bellarminus *de officio Principis, lib. 1.
cap.9. fol. 53. Principes (ait) quibus Deus † no-* 5
*men ſuum communicare dignatur, ea puritate ni-
tere procurent, quæ tanto nomini conuenit.* Et Se-
neca *in Trag. Tyeſt.* inquit, *vbi non eſt pudor, nec
cura † iuris, ſanctitas, pietas, fides, inſtabile* 6
Regnum eſt, & Sophocles ad Stobeum *ſermone* 48.

ne 48. iuſto reſiſtente non eſt facile Philemonis; iuſtitia tum apud mortales; tum apud Deos immortales perpetuo gloria ſolium perdurat; his connectit Bellarminus vbi proximè *lib. 1. c. 19. fol. 122.*
7 *Sublata † iuſtitia fluctuat Orbis terrarum vniuerſus*, Bardellus *conſil. 136. num. 18.*

Tùm quia licet Deus dederit Principi ampli-
8 tudinem † poteſtatis (de qua differunt copioſè Suarez *lib. 1. de legibus, cap. 8.* Bobadilla *in Politic. lib. 3. capitul. 9.* Vaſquez *lib. 1. controuerſia. illuſtrium, cap. 4. num. 11. & cap. 5.* Tepatus *lib. 1. variarum, tit. de Principis poteſtate*, per totum.) Ea tamen conceſſione non veniunt illicita, *l. 1. ff. de iis, qui ſunt ſui, vel alieni iur. l. ſi procurator. ff. de condition. indebiti, cap. 1. de iure iurand.* Petra. *de poteſtat. Principis: capitul. 24. num. 28.* Menochius *de arbitrar. lib. 1. q. 7. num. 77.* Sola. *tit. 23. de inſult. gloſ. 1. num. 2.* Top. *de Princip. poteſtate*, § 8. *num. 12.* Montier. *deciſ. 8. num. 19.* Quia vera Principis poteſtas eſt, quæ in peccando poſita non eſt, *cap. 1. diſt. 40. ſunt quidem 25. q. 1.* Burſatus *conſ. 162. n. 12.* Cauagnolus Montisferr. *decret 20. §. 1. q. 10. num. 8.*

9 Abſoluta etenim illa poteſtas † Principi attribuitur non recognoſcenti ſuperiorem, vt ea vtatur ad iuſtitiam æquo, & bono temperandam, Morla *in emperio iur. tit. 1. de legib. q. 1. num. 17.* Peregrinus *conſ. 7. num. 22. lib. 4.* Reuerter. *deciſ. 22. num. 19. part. 4.* Surgen. de Neapol. *illuſtrat. lib. 1. cap. 18. n. 18.* Marius Giurna *conſ. 1. num. 36.*

Hinc Batt. *in l. fin. num. 2. C. ſi contra ius vel*
10 *vtilitatem publicam*, † ita inquit: *Non enim Principi dedit Deus iuriſdictionem peccandi, nec auferendi alienum*, Soto. *lib. 4. de iuſtit. & iure, q. 4. articul. 1.* Morla vbi proximè, *dict. num. 7.* Fabius Anna. *conſ. 62. num. 26.* Villat. *conſ. 8. ſub n. 21.* in fin. Rota Auionenſ. *deciſ. 133. num. 20.*

Quoniam vt ſubditis fiat iniuria, illic ſe Prin-
11 cipis † poteſtatem non cognoſcere (inquit Sazius *conſ. 10. num. 7. volum. 1.*) ſed tyranni. Couarruuias *lib. 3. variarum reſolution. cap. 6. num. 8.* Paſcualis *de viribus patria poteſtatis, 1. part. cap. 1. num. 92.* Marta. *voto 166. num. 22.* Maſcard. *de generali ſtatutor. interpretat. concluſ. 5. num. 181.* Gaill. *lib. 2. obſeruat. 58. num. 14.* Parlador. *lib. 2. rerum quotidianarum, 1. part. cap. fin. § 7. num. 10.* Morla. *in emporio iuris, tit. de legibus, queſt. 1. num. 7.* Marta. *de fidei commiſſ.*
12 *lib. 5. cap. 22. num. 15.* Et quod vltra gerit, † non ex potentia, ſed ex impotentia procedere, dicit Petrus Gregorius *de Republica, lib. 9. cap. 2. num. 1.*

13 Non enim poteſtas eſt, † quæ ad iniuſtitiam exercendam potens eſt, quia id eſt, poſſe, quod iuſtè & licitè fieri poteſt. Plures citat Thomas Sanchez *de matrimonio, lib. 2. diſp. 15. ſub num. 5.* Acac. *lib. 3. de priuileg. cap. 5. num. 44.* Molina. *lib. 2. de primogeniis, cap. 7. à num. 31. cum ſequentibus*, Menochius *lib. 4. præſumpt. 283. n. 5.* Fontanella. *de pactis nuptialibus, clauſ. 4. gloſſ. 4. num 41.* Gracian. *deciſ. 13. num. 34.* Peregrinus *conſ. 4. num. 12. volumin. 4.* Surdos. *de aliment. tit. 7. queſt. 14. num. 1.* Theſaut. *deciſ. 15. num. 5.* Molfeſſ. *ad R. N. conſuet. part. 5. de aliment. queſt. 11. num. 9.* Petrus Cened. *collectan. 167. ſub num. 2. part. 2.* Matienço *in Dialogo relato. part. 4. cap. 12. num. 9.* Bardellus *conſil. 136. num. 25.* Petrus Gregor. *de Republica, lib. 9. capitul. 2.*
14 *num. 1.* Apud quos plures alios videbis, † nec dicitur Princeps poſſe, quòd honeſtè non poteſt, Riminald. *conſil. 115. num. 14.* Fabius Anna. *conſil. 62. num. 25.* Caual. *conſ. 111. num. 55. volumin.* qui alios allegant.

Ex his facilè probabis, poteſtatem illam, quam aliqui abſolutam vocant, nullo iuris prin-
cipio niti, † ipſam certè in Principe Chriſtia- 15
no non agnoſco, cum bono Principi, Chriſtiano ſaltem, nihil liceat, quòd vel diuino, vel naturali, vel gentium iuri repugnet. Parlador. *lib. 2. rerum quotidianarum, cap. final, 1. §. 7. num. 9.* Caualcan. *de brachio Regio, 1. part. num. 168.* Nizol. *allegation. 1. num. 25.* Gratianus *diſceptation. 218. num. 27.* Menochius *lib. 2. præſumption. 9. num. 28. & de arbitr. caſu 389. num. 21.* Villat. *conſil. 8 ſub n. 21. in 1.* Bardellus *conſ. 136. num. 19. & 44.*

Credendum itaque eſt, chimericam hanc poteſtatem abſolutam in Principe damnari, & merito à Pinello *part. 1. Rubric. de reſcind. vendition. capitul. 2. num. 24. & 25.* Soto. *de iuſtitia & iure, lib. 4. queſt. 4. articul. 1.* Vaſquez *lib. 1. controuerſ. illuſtr. controuerſ. 26. num. 15.* Mendoça *lib. de pactis, cap. 5. num. 57.* Aluarus Vaez *de iure emphyteut. 1. part. queſt. 3. num. 10.* Baiard. ad Iul. Clar. *§. final, queſt. 59. num. 71.* Couarruuias *lib 3. variarum, cap 6. num. 8.* Matienço *in l. 3. gloſ. 12. num. 2. tit. 10. lib. 5. Recopilation.* Parlador. *lib. 2. rerum quotidianarum, cap. final. part. 1. §. 7. num. 10.* Burſat. *conſ. 162. num. 13.* Capiblanc *de Baronibus, pragmat. 1. num. 9.* Seſſe *de inhibitionibus, cap. 4. §. 3. num. 13.* Morla *in emporio iuris, tit. 1. de legibus, queſt. 1. num. 7. & tit. 3. de pactis in præud. num. 69.* Mendoça *lib. 1. de pactis, cap. 5. num. 35.* Patet Sanchez *de matrimonio, lib. 2. diſputat. 15. num...* Fachineus *lib. 8. controuerſia. iur. 63. verſicul. Ad ſecundum*, Rodolphinus *de ſuprema Principis poteſtate, capitul. 1. num. 5.* Fontanella *de pactis nuptial. clauſ. 4. gloſ. 14. num. 40.* Matheacius *de fidei commiſ. lib. 5. capitul. 22. num. 45.* Petrus Gregorius *de Republica, lib. 2. capitul. 20. num. 57.* Iacobus Laurent. *de iudice ſuſpecto, capitul. 2. ſub num. 17.* Sarmientus *ſelectar. interpretation. lib. 1. capit. 8. num. 20.* Topi. *de Princip. poteſtat. §. 6. num. 2.* Surdus *conſ. 419. num. 49.* Paſcalis *de virib. patria poteſtat. 1. part. 1. num. 94.* Caued. *deciſion. 5. num. 9. pagin. 1.* Amatis *deciſion. 8. num. 6. & 8.* Spino *de teſtamentis, gloſſa 1. Rubric. num. num. 25.* Theſaurus *deciſ. 91.* Cauagnol. Montisferr. *decreto. 20. §. 1. queſt. 10. à num. 6. & ſequentibus*, Ramirez *de lege Regia, §. 23. num. 5.* & idem Caliſtus Ramirez §. 30. *num. 53. & 54.* & ſuperiùs Cauedo. *deciſ. 12. num. 9. part. 2.* latiſſimè Ludouic. Molina *de primogeniis, lib. 1. cap. 8. ex num. 28. vſque ad 36. & lib. 4. cap. 5. à num. 1. & ſequentibus*, Camillus Gallinius *de verborum ſignificat. lib. 10. cap. 33. à num. 44. & 45.* Tapia *de conſtitution. Princip. capitul. 1. num. 77. & 78. 1. part. gloſſ. Rubrica, num. 25.* Peregrinus *de iure fiſci, lib. 1. tit. 3. num. 67. fol. 22.* Azebed. *in l. 1. tit. 1. lib. 4. Recopilation. ex num. 23. vſque ad num. 31.* Morla *in emporio iuris. 1. part. titul. de legibus, quæſtion. 1. num. 7.* Petrus de Cened. *collect. 167. num. 2. part. 2.* Gaill. *lib. 2. obſeruat. 56. num. 9.* Caualcan. *deciſion. 35. num. 98. part. 2.* Canceri. *variarum reſolution. lib. 5. capitul. 3. de priuilegiis, num. 114.* Eugenios *conſil. 1. num. 88.* Valençuela Velaſquez *conſil. 69. num. 232.* &

Petrus

Petrus Gregorius vbi proximè ſubdit, nec Pa-
16 pinianum, † nec Vlpinianum, nec vllum alium
veterem Iuriſconſultum in toto iure huius ab-
ſolutæ poteſtatis, nec verbo quidem meminiſ-
ſe, Peregrinus *de fideicommiſſ. art. 52. num. 122.*
Giutba *conſil.1. num 37.*

Quare ſanctiſſimè ſancitum eſt à Pontifici-
17 bus, † aliiſque Principibus temporalibus Chri-
ſtianis; reſcripta emanata in præiudicium iuris
tertij vim nullam habere, nec à Iudicibus ad-
implenda, cum contra ius expedita fuerint, &
ſuggeſtionibus, aut nimia petentium importu-
nitate contra concedentis Principis volunta-
tem extorta præſumantur, textus eſt *in cap. re-
ſcripta contra ius elicita ab omnibus iudicibus præ-
cipimus refutari, niſi fortè aliquid eſt, quod non
lædat alium, & proſit petenti, & cap. 25. quæſt. 2.
& in cap. nec damnoſa Fiſco, nec iuri contraria
poſtulari oportet, eadem cauſa & quæſt. & in cap.
Imperiali conſtitutione apertè conſtitutum eſt, vt
ea quæ contra leges fiunt, non ſolùm inutila, ſed
etiam pro infectis habenda ſint, dict. 25. quæſt. 2.*
& iterum *in cap. dicenti.* 16. in ordine ibi: *Illa
ſacra vnius cuiuſque ſupplicantis deſiderio conceſſa
prævalere, & effectui mancipari, quæ cum iuris,
& legum ratione concordant, ea verò, quæ ſubre-
ptione, vel falſis precibus forſitan impetrantur,
nullum ſupplicantibus ferre remedium, &c.* Eadem
cauſa & quæſtione, quæ iura leges Partitæ mox
citandæ clarius declarant:

18 Ad idem † eſt etiam *lex final. C. ſi contra
ius, vel vtil. publicam, l. reſcripta, l nec dam-
noſo, C. de precibus Imperator. offerend. l. om-
nium, C. de vectigal. l. 2. §. ſi quis, ff. ne quid in
loco publ.*

L. 30. tit. 18. part. 3. ibi: E ſi ſon contra dere-
cho de alguno ſeñaladamente, aſſi como que
le tomen lo ſuyo ſin razon, è ſin derecho, ò
que hagan otro tuerto conocidamente en el
cuerpo, ò en el auer, tales cartas non han fuer-
ça ninguna, nin ſe deben cumplir, haſta que lo
hagan ſaber al Rey aquellos à quien fueron em-
biadas, que les embie ha dezir la razõ porque lo
manda hazer, ca todo hombre debe ſoſpechar,
que deſpues que el Rey entendieſſe el hecho
que los non mandarà cumplir la carta, &c.

Et mirabiliter hoc explicat, *l. 31. ſequent.*
19 Contra derecho natural † non debe dar priui-
legio, nin carta Emperador, nin Rey, nin otro
ſeñor, è ſi la diere non debe valer, è contra de-
recho natural ſeria, ſi dieſſen por priuilegio
20 † las coſas de vn hombre a otro, non auiendo
hecho coſa porque las debieſſe perder aquel,
cuyas eran, fueras ende ſi el Rey las ouieſſe
meneſter, por hazer dellas, ò en ellas alguna
21 labor, ò alguna † coſa que fueſſe a pro comunal
del Reino, aſſi como ſi fueſſe alguna heredad,
en que ouieſſen à hazer caſtillo, ò torre, ò
puente, ò alguna otra coſa ſemejante deſtas,
que tornaſſe à pro, ò à amparamiento de to-
dos, ò de algun lugar ſeñaladamente; pero eſto
deben hazer en vna deſtas dos maneras, dan-
dole cambio por ello primeramente, ò com-
prandoſelo ſegun que valiere, &c. Et *in l. 31.
ſequentib.* ibi: E los que eſtas cartas ga-
nan mueuenſe maliciosamente à demandar
ſu pro à daño de otro, &c. Et iterum: E
porque tal carta como eſta es contra el de-
22 recho natural, † tenemos por bien, è
mandamos, que el juzgador, ante quien
pareciere, non conſienta que ſea creida, ni
vala, &c.

In tantum quòd hæ litteræ quæ auferunt ius
tertij, cum ſint expeditæ contra ipſum ius na-
turale, & per conſequens, etiam diuinum, ſu-
ſpendendæ ſunt, & ſuperſedendum in earum
executione, etiam ſi ab eodem Principe emana-
uerit ſecunda, tertia vel vlterior iuſſio cum qui-
buſlibet, etiam prægnantiſſimis clauſulis; vti
expreſſè Chriſtiano impulſu moti, & Catholica
charitate ſucceſſi determinarunt Reges Catho-
lici, *in l. 2. titul. 14. libro 4. Recopilation.* in hæc:
Muchas vezes por importunidad de los que nos
piden algunas cartas, mandamos dar algunas
cartas contra derecho: y porque nueſtra vo-
luntad es, que la nueſtra juſticia florezca, y
aquella no ſea contrariada, eſtablecemos, que
ſi en nueſtras cartas mandaremos algunas coſas
en perjuizio de partes, que ſean contra ley, ò
fuero, ò derecho, que la tal carta ſea obedeci-
da, y no cumplida no embargante, &c. Que
las tales cartas no ayan efeto, aunque las nue-
ſtras cartas contengan las mayores firmezas,
que pudieren ſer pueſtas, &c. melior *l. 3. ſequent.
eodem titul. & lib.* in hæc: Mandamos, que la
ley de Viruieſca antes deſta, porque es juſta, ſe
guarde en todo ſegun en ella ſe contiene; y de-
mas de aquella mandamos, que ſi entre partes
y priuadas perſonas ouiere contienda, ò deba-
te, y en perjuizio de qualquiera dellas ſe diere
alguna nueſtra carta ò prouiſion; y ſobre ella ſe
dè ſecunda iuſſion, y otras qualeſquier nueſtras
cartas, y ſobrecartas, con qualeſquier penas y
clauſulas derogatorias, y firmezas, y abroga-
ciones, y derogaciones, &c. Aunque ſe diga
proceder de nueſtro proprio motu, y cierta cien-
cia, y poderio Real abſoluto, &c.

Singulariter eſt alia *lex 2. tit. 1. De los Em-
peradores, y Reyes, part. 2.* ibi: Otroſi dezimos:
que quando † el Emperador quiſieſſe tomar 23
heredamiento, ò alguna otra coſa para ſi para
darlo a otro, como quier que èl ſea ſeñor de to-
dos los del Imperio, para ampararlos de fuerça,
è para mantenerlos en juſticia: Con todo ello
non puede èl tomar à ninguno lo ſuyo ſin ſu
placer, ſi non hizieſſe tal que lo debieſſe perder
ſegun ley. E ſi por auentura lo ouieſſe à to-
mar, por razon que el Emperador ouieſſe me-
neſter de hazer alguna coſa en ello, que ſe tor-
naſſe à procomunal de la tierra, tenido es por
derecho de le dar ante buen cambio, que vala
tanto, ò mas, de guiſa que èl finque pagado
à bien viſta de hombres buenos, &c. Sequi-
tur & facit rationem reddens: Ca maguer los
Romanos que antiguamente ganaron con ſu
poder el ſeñorio del mundo, hizieſſen Empera-
dor, è le otorgaſſen todo el poder, è el ſeño-
rio del mundo que auia ſobre las gentes, para
mantener è defender derechamente el pro co-
munal de todos; con todo eſſo non fue ſu enten-
dimiento de lo hazer ſeñor de las coſas de cada
vno, de manera que las pudieſſe tomar à ſu vo-
luntad, &c. Et ad exactam interpretationem
dictarum legum Partitæ videndus erit Grego-
rius Lopez, ibidem.

Eſtque omnium communis obſeruatio, vt non
ita plenum, & abſolutum dominium Impera-
tori † fuerit attributum, vt de ſubditis ſibi ho- 24
minibus, eorúmque bonis, & rebus ad libitum
diſponere poſſit; ſed tantum vt ſupremam in illis

iuriſdictionem exerceat, ſeu dominium quoddam vniuerſale, quod magis in gubernatione, & protectione ſubditorum, quàm in eorum ſpoliatione, aut expilatione conſiſtit iuxta dominiorum diſtinctionem, quam tradit B. *in l. 1. §. per hanc, ff. de rei vendicatione, & in extrauaganti ad reprimendum, verbo, Totius Orbis*, Paulus Caſtrenſis *conſ. 56. num. 2. volumine 2.* Alexand. *conſ. 46. volumine 5.* Abbas *in cap. ſignificaſti 5. notabil. de præſcriptionibus*, Socinus *in l. 1. in princip. columa. 3. & 4. ff. de acquirend. poſſeſſ.* Iacob de Sanct. Georg. *in inueſtitura feudor. verbo, Inueſtitura*, Guido Papæ *deciſ. 551.* Mandellus *conſil. 62. num. 21. lib. 1.* Couarruuias *in regul. poſſeſſor. 2. part. §. 2. num. 1.* Cuiacius *lib. 15. obſeruation. capitul. 30.* & plures alij relati à Petro Gilkeni. *in l. properandum, num. 4. C. de iudiciis*, Cardinalis Tuſchus, *verb. Imperator. concluſion. 33. num. 3. & 5.* Maſtrillus *de Magiſtratibus, lib. 1. capitul. 3. num. 5. & 9.* Doctiſſimus Præceptor meus Dom. Ioannes à Solorzano. *in tractat. de Iure Indiarum, lib. 2. cap. 21. à num. 64.*

Ad idem faciunt, *l. 1. 2. & 3. tit. 14. lib. 4. Re-*
25 *copilation.* Quibus † diſponitur in variis caſibus, quod ſi aliqua reſcripta procedant, & impetrentur, quæ ius in tertij præiudicium tangant & lædant, obediantur; ſed non exequantur, nec compleantur, *in l. 2.* ibi: Que ſi nueſtras cartas mandaremos algunas coſas en perjuizio de partes, que ſean contra ley, ò fuero, ò derecho, que la tal carta ſea obedecida, y no cumplida, no embargante, que en la dicha carta ſe haga mencion general, ò eſpecial de la ley, ò fuero, ò ordenamiento contra quien ſe dieſſe, &c. Y aunque las nueſtras cartas contengan las mayores firmezas que pudieren ſer pueſtas, &c. Et latius fortiúſque diſponitur *in dict. l. 3. ſequenti, & in fine*, ibi: Que las tales cartas non ſean cumplidas, faſta que no las embien à monſtrar, y proueamos como à la nueſtra merced fuere; & videndæ dictæ leges omnino.

26 Quare Doctores communiter † tenent; quòd Princeps non poſſit abſque iuſta & legitima cauſa à iure approbata tollere ius tertij, & eius rem Cynus *in l. reſcripta, C. de precibus Imperator. offer.* Gloſſa *in l. quoties eodem titul.* B. *in proœmio Digeſtorum, & in l. fin. verſicul. Aut vult mihi auferre, C. ſi contra ius, vel vtilitatem publicam.* Bald. *in l. fin. verſicul. Sed immediatè oppono, C. ſentent. reſciad. non poſſe*, Angelus *in conſil. 139. verſicul. Non enim poteſt ciuitas*, ſenſit Bart. *in l. item verberatum in §. 1. ff. de rei vendic. & in l. Antiochenſium, ff. de priuileg. credito.* vbi dicit, quòd per viam legis generalis poteſt hoc facere Princeps, ſecus autem reſcribendo ad priuatam vtilitatem, Antonius de Butrio *in cap. quæ in Eccleſiarum, verſicul. Si quæritur an poſſit ſtatuere, de conſtit.* & ibi Imola, & Ioannes Andræas, Bald. *in l. reſcripta, verſicul. Tertiò quæratur*, Doctores *C. de precib. Imperator. offer.* Cardinal. *in dicto cap. quæ in Eccleſiarum, quæſt. 6.* Roman. *in conſil. 310.* Iaſſo. *in l. Barbatius, verſicul. Decimo tertiò fallit, ff. de offic. Prætor.* Felin. *in dicto cap. quæ in Eccleſiarum, verſicul. Secundum verò membrum*, Fulgoſi. *in l. final., C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam*, dicens, quòd iſta pars eſt communior, & rationabilior, quam etiam communem dicit Brun. *conſil. 12. verſicul. Cæterum*, vbi nulla ſupereſt cauſa, Barbat. *in conſil. 1. verſicul. Quòd notat Gloſſa, volumin. 2.* Bertrandus, qui dicit communem opinionem, *conſil. 15. volumin. 1.* Socinus *conſil. 164. lib. 2.* vbi communem dicit Abbas *in cap. fin. de confirmation. vtili vel inutili*, Cardin. *in conſil. 145.* Domini. *in cap. per principalem 9. quæſt. 3.* Ancharran. *in dict. cap. quæ in Eccleſiarum, num 8.* & ibi Imola, Fulgoſius, *conſ. 61.* vbi dicit communem Iaſſon. *in l. quominus de fluminib.* dicens communiter teneri Aymon. *conſil. 5.* Pariſius *conſil. 11. num 15. volumin. 1. & in conſil. 101. eodem volum.* Pariſius dicens communem *in conſil. 87. num 52. volumin. 1.* Brunus *in conſil. 1.* Bertrand. *conſil. 1. volumin. 1. in antiquis*, magis communem dicit poſt plures alios Antonius Gabriel. *communi. opinion. tit. de iure quæſito non tollendo, concluſio. 1. à principio*, qui *num. 2.* Ampliat, etiam in dominio directo, & *num. 16.* Quòd nec de plenitu-
dine poteſtatis, † quia vt ſuperiùs probauimus, 27
non eſt danda plenitudo poteſtatis, quæ iuſtitia non contineatur, & bono, & æquo temperetur.

Longè namque verior opinio eſt, † non poſ- 28
ſe Imperatorem, nec alium Principem, quantumuis ſuperiorem non recognoſcat, bona ſubditorum auferre nec diſponere, niſi vbi contrarium vrgens aliqua, & neceſſaria cauſa ſuadeat, & tunc id quod aufertur competenti ſatisfactione penſandum eſſe, vt ad expoſitiunem textus difficilis *in l. Lutius, ff. de euictionibus, & l. in item ſi verberatum, §. item ſi forte, ff. de rei vendicat.* & aliorum, quæ latè recenſet poſt magnam Doctorum antiquorum cateruam, Antonius Gabriel. locis citatis, Portius *lib. 5. communi. concluſio. 15.* Couarruuias *lib. 2. variarum capitul 6. num. 6.* Menchaca *lib. 1. controuerſiar. illuſtr. cap. 4. 5. & 6.* Andræas Guillelmus *lib. 2. obſeruation. cap. 56.* Hieronymus Franchus *in Regul. id quod noſtrum, num. 12. ff. de regul. iuris*, Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verbo, Donatione largitus, num. 4. C. de reuocand. donation.* Hieronym. de Zeballos *communem contra communem, lib. 4. quæſt. fin. per totam*, Bobadilla *in Politic. lib. 5. cap. 5. num. 11.* Domin. Ioann. del Caſtillo *lib. 2. controuerſiarum, capitul. 28.* & vltra eos Aleiatus *lib. 5. Parergon. capitul. 38.* Duarenus *libro 2. diſputat. adnimaduerſ. capitul. 35.* Forcat. *in Nicromantia, dialog. 18. num. 5.* Adrianus Puledus *in tractatu de rei alienæ diſtraction. capitul. 5.* Antonius Faber *lib. 2. conicturarum, capitul. 4.* Vincentius Cabotius *lib. 1. diſputat. iur. cap. 53. cap. 29. pagin. 359.* latiſſimè Antonius Petra *in tractatu de poteſtat. Principis, cap. 21. & ſequentibus*, D. Ioannes de Solorzano *de iure Indiarum, lib. 2. cap. 21. à num. 62.* plures alios citat & ſequitur Iacobus Cancer *variarum reſolutionum, tom. 2. part. 3. cap. 3. de priuilegiis; & num. 84. cum ſequentibus*, & ſurſum.

Imò nec Summus Pontifex † (licet ſit Do- 29
minus Beneficiorum) poteſt ſine cauſa auferre beneficium alicui, & alteri dare, nec à Prælato prælaturam tollere, Abbas *in cap. fin. de confirmatio. vtili, vel inutil. & in cap. conſtitutus, verſicul. An quæritur, de Religio. domib. & in cap. final. de poſtulation. Prælato. in 2. diſputat.* incip. Epiſcopus Romanus *in conſil. 345.* Cardinal. *in conſil. 142.* Dominicus *in capitul. quod per principalem. 9. quæſt. 3.* Selua *in tractat. de beneficio.*

*beneficio. in 3. part. quæſt.*40. Felinus *in cap. cum olim, verſ. Secundum exemplum eſt, diſent. & re iudic.* Barbacia *in cap. quod tranſlationem* (vbi proſequitur hanc quæſtionem) *de officio legati, & in conſil.* 3. *volum.* 3. Iaſſon. *in conſil.* 145. hanc ſequitur, & dicit communiorem, Felinus *in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtitut.* duas opiniones contrarias refert Antonius Gabriel. *communi. opinion. tit. de iure quæſito non tollendo, concluſ.*1. *à n.*9. & ſequenti, quas reconciliari intendit, per vt Aymon. *de antiquitate tempor. n.* 37. *& ſequenti. in* 1. *part.* vt hæc procedat de æquitate, & honeſtate. Contraria autem procedat de iuris rigore, & abſoluta poteſtate, ſed vt ſupra diximus abſoluta poteſtas non cadit in Principe Chriſtiano.

Et licet Hieronymus Gonçales alios Doctores pro contraria opinione referat *in regula de menſi. & alternat.* §. 1. *proœmia, à num.* 33. Tamen indeciſus manet, dicens ſe pro tunc non examinare dictam quæſtionem & vltra citatos, hanc negatiuam veriorem ſequuntur poſt Baldum, Caued. *deciſ.*18. *num.*13. *part.*2. poſt quos & Calicium *extrauagan. gra.* Curia. *cap.* 7. *n.*4. *verſicul. Septimò quia Princeps*, & in Margarit. Fiſſo. 8. *dubio, num.* 34. *ſing.* 210. Iacobus Cancer. *variarum reſolut. tomo* 2. *lib.*3. *cap.* 3. *de priuilegiis, num.*84. *in fin*

Quoniam quemadmodum æqua eſt poteſtas Principis ſecularis circa leges ciuiles, & Pontificis quoad Canonicas conſtitutiones; ſequitur, vt ſicut ille non poteſt alterius iuris detrahere in rebus prophanis ſuæ ditionis; ita nec Pontifex in ſuo iure Canonico, ac ſic in vtroque par debet eſſe defectus poteſtatis in iure quæſito tollendo, hoc argumentum non habere congruam reſponſionem, tradit Molina *lib.*4. *de primogen. cap.*3. *num.*13. *in fin.* cui adde quod *ex cap. ſuper eo, vbi gloſſa, verbo intentionis, de officio delegati*, citatis Hoſtienſ. Panurmitano, Felino, & aliis notauit Rota, vt per Farinacium 1. *part. nouiſſimarum, deciſ.*234. *num.*8. In Principe Eccleſiaſtico eam præſumptionem eſſe vrgentiorem, ne velit tertio præiudicium inferre, ſequitur nouiſſimè D. Ioann. Baptiſta de la Rea *in deciſion. Granaten. diſputat.* 8. *num.* 87. & ſignanter *num.*88.

Ipſe autem Antonius Gabriel, ibidem *n.* 13.
30 poſt multos Doctores † ab eo allegatos limitat contrariam opinionem, vt tunc debeat Pontifex dare recompenſam, vbi alias plures limitationes annectit huic opinioni negatiuæ hactenus relatæ.

31 Et quod hoc caſu Princeps debet † dare recompenſam, vltra ſupra citatos probant poſt alios Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.*3. *cap.*4. *à n.*355. Roland. *conſ.*69. *num.*44. Ponte *conſil.*41. *num.*6. *lib.*2. Rodulfin. *de ſuprema Princip. poteſtat. capitul* 6. *num.* 165. & ſuprà, Marius Muta *deciſ.* 38. *Sicilia, à num.*8. *& ſequentibus*, Bimius *conſil.*214. *à num.* 2. *& à principio, lib.* 3. Mandellus *conſil.*25. *num.*19. Gratianus *tomo* 5. *capitul.*991. *num.*58. Gonçales *de alternati, gloſſa* 36. *num.* 37. *&* 38. Capiblaneus *de Baronib. pragmat.*8. *part.*1. *num.* 214. apud quos latè videbis Principem ſupremum non poſſe tollere ius tertij, niſi ob publicam vtilitatem, vide etiam Pettam *de poteſtate Principis, cap.*32. *&* §. *capio nunc, à num.* 141. *& ſequentibus*, Iacob. Cancerium *lib.* 3. *cap.*3. *à num.*90. *cum ſequentib.* Et ſupra qui latè † poſt alios tractant, quando Princeps tollere 32
poſſit dominium rei alienæ, cum proueniat à iure naturali, & gentium, etiam per legem generalem.

Et quamuis apud exteros controuertatur, an Princeps poſſit abdicare ius quæſitum alicui ex iure ciuili; tamen apud nos receptius eſt, non poſſe etiam in hoc præiudicium tertio inferre, ideóque magis commune eſſe conſtat ex relatis ab Antonio Gabriele *dict. concluſion.* 1. *num.* 17. & reſoluit tamquam inconcuſſum Couarruuias *lib.*3. *variarum, capitul* 6. *num.* 9. Maticnço *in dialogo relator.* 4. *part. cap.* 12. Molina *lib.* 4. *de Hiſpanor. primogen. cap.* 3. *num.* 12. D. Ioann. Baptiſta de la Rea meritiſſimus ſupremi Conſilij Fiſcalis, *in deciſion. Granatenſ. diſputation.* 8. *num.*47. *& num.*48. Quæ opinio & reſolutio legibus Regiis expreſſè, & clarè roboratur, quas adduximus ſuperiùs *à num.*18. *cum ſeqq.*

Et ipſe Antonius Gabriel ibidem *in concluſion.*2. latè proſequitur cauſam, ex qua Princeps poſſit ius tertij tollere, & dominium tam de iure Ciuili, quàm de iure gentium quæſitum, & principalis eſt publica vtilitas, prout ibi latè *à num.* 1. *& num.* 14. *&* 15. pluribus citatis, quod etiam contra contractum poteſt venire Princeps ex cauſa publicæ vtilitatis; & per numeros ſequentes, *& à num.* 25. Hanc tamen limitationem ſublimat, vt tunc poſſit † Prin- 33
ceps tollere ius tertij, & dominium prædictum ex cauſa publicæ vtilitatis, data nempè recompenſa, vbi in comprobationem magnam Doctorum cateruam adducit, & conſonant leges Partitæ ſupra citatæ, *à num.* 4. & ſuprà; quòd propter pacem, & concordiam † poteſt Prin- 34
ceps ius vnius alteri dare, quem per te vide, quia latè proſequitur, & videndi infra laudati Doctores, *num.*38.

Et quod Princeps poſſit ex cauſa ſuperueniente, non ſolum modificare donationes à ſe factas, ſed etiam reuocare, † etiam factas per viam 35
priuilegij, aut contractus ex cauſa ſuperueniente, puta publicæ vtilitatis, quia grauiter Coronam lædunt, aut cœperunt eſſe damnoſa Regi, aut Regno, & Reipublicæ, idque procedere, & habere locum per legem generalem † facien- 36
do. Infinitos penè Doctores congerit Caſtellus *lib.* 5. *controuerſ. cap.* 89. *à num.* 83. cum multis ſeqq. videndus omnino.

Et an poſſit reuocare donationem à ſe factam, † aut priuilegium, ob remunerationem 37
ſeruitiorum, vel an ſucceſſor Principis concedentis; Vide ibidem *à num.* 86. *cum multis ſequentibus*, vbi magnam ad id adducit Doctorum cateruam.

Et quod Princeps ex cauſa publicæ vtilitatis 38
vrgente †, queat tollere ius tertij, & dominium, tam de iure Ciuili, quàm de iure gentium quæſitum latè proſequitur Sanchez *de matrimonio lib.* 8. *diſputat.* 33. *à num.* 1. *cum ſequentibus*; quæ & alia plura videbis per Monetam *de commutation. vltimarum voluntat. capit.* 8. *quæſt.* 6. *à numer.* 500. *cum multis ſequentibus, fol. mihi* 807.

Ex hactenus dictis deduces, † quod nec 39
Principi, nec Papæ etiam obediendum ſit in illicitis, *capit. ſi Dominus* 11. *quæſt.* 3. Abbas *in capit. cum ad monaſterium de ſtatu Monachor.* Marius Giurba *conſil.* 1. *num.* 36. ad medium.

Deinde, quia vt ſupra diximus *ex l.32.tit.18.*
40 *part.3.* Quòd litteræ † Principis contra ius ter-
tij impetratæ non ſint adimplendæ, quia ſont
expeditæ contra ius naturale, Pariter hoc ipſum
probant per textum *in cap. non licet, diſtin-
ction.* 10. Archidiaconus *in cap. reſcriptu, num.2.
verſicul. Aut alicui obeſt* 25. *quæſt.* 2. *& ibidem*,
Bellamera *num.* 2. *verſicul. Nulli, & verſicul.
Si parum*, Bald. *in cap. cum adeo ſub num.* 11.
poſt principium, de reſcriptis, Archidiaconus
vbi ſuprà, verſicul. Si iuri naturali, Martinus
Laudenſ. *in tract. de Principe, quæſt.* 28. Gram-
maticus *voto* 32. *num.* 8. quos referens ſequitur
Proſper. Farinacius *in praxi crimin. quæſt.* 97.
caſu 1. *à num.* 6. qui *num.*7. & ſequenti tractat,
41 an executor non ſuſpendens † executionem lit-
terarum expeditarum contra ius naturale de-
beat puniri, & affirmat poſt alios, quòd ſic,
contra ius autem poſitiuum, vel conſuetudi-
narium diſtinguit inter notabile, graueque præ-
iudicium tertij, & leue, vt tunc non ſit punien-
dus in parendo, quando eſt paruum, & leue
præiudicium. Et quando ſit ſuperſedendum in
executione reſcripti impetrati contra ius latiſſi-
mè probat poſt plura iura, & Doctores Rode-
ricus Suarez, *allegat.* 12. *à num.* 44. & ſequenti,
& per totam allegat.
42 Quoniam præſumitur contra † reſcriptum,
quo ius alterius tollitur, cum Princeps non præ-
ſumatur reſcribendo auferre ius alicuius, ita Al-
ciatus *de præſumptionibus, regul.3. præſumpt.* 11.
in princip. & poſt plures alios Doctores, Ma-
ſcard. *de probat. concluſ.*1275. *à num.*10.
Et quod quando agitur de graui præiudicio
43 tertij, † permittat, & toleret Papa ſuſpendere
executionem litterarum Apoſtolicarum, & ſu-
perſedere in eadem, latiſſimè probat poſt plu-
res Doctores Felin. *in cap. ſi quando, num.2. ſu-
per verbo, Superſedere de reſcriptis*, & iterum
ipſe Felinus ibidem ſub *num.* 7. *verſicul. Dictu
per iſtum textum.*
Et in noſtris terminis, quòd litteræ Apoſto-
44 licæ, impetratæ † contra ius radicatum tertij,
& in eius damnum, & præiudicium quod non
ſint executioni mandandæ, ſed potius in ea ſu-
perſedendum, ad effectum humiliter ſuplican-
di Summum Pontificem, vt de damno, & ter-
tij præiudicio informatus, & inſtructus pro-
uideat de remedio, probat latè Alphonſus Aze-
uedus *in l.*14. *tit.3. lib.1. Recopilation. à num.*58.
vbi dicit poſt Andream Iſerniam *in capitul.* 2.
verbo, Flumina, num 4. *Quæ ſint Regalia in vſi-
bus feudor.* & per Palatium Rubeum *de beneficiis
vacantibus in Curia*, §. 4. *cum ſequentibus*, &
Rebuffum *in praxi benefic in regul. de non tollend.
iure quæſito, quæſt.* 21. *num.* 62. *& ſequentibus*,
& per doctrinam Soti *de iuſtitia & iur. lib.* 3.
quæſt. 6. *articul.* 3. *column. penultim. pag.* 244.
Quòd eſt iniuſtitia tollere ius tertio quæſitum,
45 eóque caſu † peccare Papam, ſicut quemlibet
alium, & quod iſta hæc iniuſtitia eſt data, &
non intentata, quia Papa in dubio nemini vult
præiudicium facere, ex Bald. *in l. accepturam. in
fin. C. de vſuris*, per textum expreſſum *in cap.
ſi clientulus*, §. *ſi diuerſum de alienatione feudi*,
latè Palatius Rubeus *in rubrica, dict. tractat.*
§. 7. *column.* 7. Barba. *conſil.* 47. *column.* 17. *in
fin. cum ſequentib. lib.* 1. Decius *conſil.* 695. *nu-
mer.* 25. *&* 26. & per dicta per Auendañum
in capitul. Prætor. capitul. 4. *num.* 6. *in princip.*
Et eſt optima *l.* 11. *tit.* 18. *part.* 3. vbi latè Gre-
gorius Lopez, plurimos alios Doctores refert
Azeued. vbi ſuprà *à num.* 38. *cum ſequentibus*,
& ſuprà, & *à num.* 45. Quòd iſta reſcripta im-
petrata contra ius, & in præiudicium & dam-
num † iuris tertij radicati cenſeantur impetra- 46
ta propter nimiam importunitatem, maximè à
Curialibus, ad quod plurimos Doctores allegat
videndus.
Hieronymus de Zeballos *in contra commun.
quæſt.* 897. *à num.* 338. *cum ſequentibus, & à
num.*351. *vſque ad num.*356. latè probat littera-
rum Apoſtolicarum executionem in præiudi-
cium tertij obtentarum ſuſpendendam eſſe, &
ſuperſedendum, donec Pontifex † Maximus 47
informetur melius per humilem ſupplicatio-
nem, quia hoc caſu ipſum præſumi circumuen-
tum, cum Princeps, qui omnibus vult, & de-
bet prodeſſe, nemini debet nocere, per *l. neque
cauſas, C. de appellat. l. fin. C. ſi per vim, vel alio
modo*, & per alias rationes iuſtificat iſtam cau-
ſam retentionis litterarum Apoſtolicarum, ad
quem te remitto eruditè loquentem. Quem re-
ferens in his terminis etiam ſequitur nouiſſimè
Caſtillo *in tract. de tertiis, cap.*41. *ſub num.*185.
Et quod litterarum Apoſtolicarum retentio
in Senatu Regio ſit legitima ob hanc cauſam
† præiudicij, & damni tertij, probat etiam in 48
terminis Pater Henriquez *lib.2. de Pontificis
clauo, cap.* 16. §. 3. vbi latè, & latiùs & aper-
tiùs ipſe *in cap.* 18. §. 2. vbi proſequitur, cuius
inferiùs meminimus.
Mirabiliter tamen, & melius † cæteris lo- 49
quutus eſt Manuelis Rodriguez *in quæſt. regular.
tomo* 1. *quæſt.* 6. *artic.* 8. in hæc. Certiſſimum
eſſe apud omnes, litteras Apoſtolicas ſine iuſta
cauſa minimè poſſe detineri, ne executioni man-
dentur, vt ex ſupradicto articul. antecedenti ſa-
tis patet; cauſæ autem iſtius detentionis ſunt
variæ, quæ arbitrio docti, boni, & pij viri re-
linquuntur, ſicut omnia, quæ à iure non habent
expreſſam determinationem, &c. *Sequitur, &
facit*, ibi; ſed non poſſunt vnam ſubire princi-
palem cauſam, propterquam huiuſmodi de-
tentio & ſuſpenſio poteſt optimo iure fieri; &
eſt quando litteræ Apoſtolicæ ſine cauſa tollunt
ius tertij, nam Papa ſine cauſa non poteſt tollere
ius tertio quæſitum, prout concludit Andreas
Iſernia *in cap.1. verſ. Flumina, num.* 4. *quæ ſunt
Regalia in vſibus feudorum.*
Palat. Rub. *in tract de benfic. vacant. in Curia*,
§.4. *cum ſequentibus*, Rebuff. *in pract. beneficio in
Regula de non tollend. iure quæſito, gloſ* 6. *n* 13 *&* 14.
*& de nominatione, q.*21. *n.*62. Soto *lib.3. de iuſti-
tia & iure, q.* 6. *art.* 3. *col. penult. pag.* 244. *&c.*
vbi latè proſequitur quod hoc caſu, quando ad-
eſt præiudicium iuris tertij, cenſetur Papa per
importunitatem concedere talem reſcriptum,
vbi varia exempla reddit huius mirabilis do-
ctrinæ: & quidem mirificè, & iuridicè loquutus
fuit in hoc articulo, & iuxta ea omnia quæ ha-
ctenus diximus à principio huius cap.
Et in noſtris etiam terminis, quod Bullæ
Apoſtolicæ † ſint in Senatu Regio retinendæ, 50
quando Summus Pontifex ex eis tollit benefi-
cium, in quo ex collatione Canonica, & legi-
timo titulo quis habet ius quæſitum & radica-
tum, quaſi prouenian ex iniuſtitia, & defectu
poteſtatis, probat latè Ferdinand. Vaſquez Min-
chaca *controuerſ. illuſtr. lib.1. capitul.* 41. *à n.* 24.
&

& ſequentibus; vbi quod nec ſecunda iuſſio ſit
admittenda, prout ſuo loco eum retulimus.
51 Idem etiam † probat Doctor Anguianus *in
tractatu de legibus, controuerſ.5. num.65.* dicens,
quòd quando litteræ Principis emanarunt ſu-
per materia, ſuper qua Princeps ipſe ex defectu
poteſtatis diſponere nequeat, nec auferre in-
conuenientia quæ probabiliter timentur, tunc
nec prima, nec ſecunda, nec aliqua iuſſio exe-
cutioni mandandæ ſunt, ſed in ea ſuperſeden-
dum, quæ robur recipiunt ex ſupradictis à prin-
cipio huius capitis.

Et reddit rationem Minchaca vbi proximè
52 *n.25.* dicens: Tunc ad Pontificem † reſcriben-
dum, vt re melius cognita ipſemet eam debitè
reformaret, & nullius hoc tantum intereſt,
quàm ipſiuſmet Papæ, cùm huiuſmodi auſus,
& tyrannides nunquam procedant à ſanctiſſima
eius mente, ſed ab auaritia, & machinatione
officialium.

Horum Doctorum aſſertio comprobatur,
quoniam tertio ipſi Clerico, quem litteræ ita
53 indebitè lædunt, permiſſa eſt ſupplicatio † ad
Summum Pontificem, vt melius informatus de
damno tertij (cui ſua Sanctitas non intendit præ-
iudicare) illud reuocet, vt probat Selua *de be-
neficiis, 3. part. quæſt.8. num.10. verſicul. Decimo-
nono*, & in noſtris terminis Alphonſus Azeue-
dus *in l.14. tit.3. lib. 1. Recopilat. à num. 49.* vbi
latè probat, permiſſam eſſe hanc ſupplicatio-
nem à litteris Papæ *ex cap. cum ex litteris, de in
integrum reſtitut. & cap. paſtoralis, de appella-
tionibus & authen. quæ ſupplicatio. C. de præ-
cibus Imperator. offeren.* Et quod peccaret Pa-
54 pa hanc ſupplicationem † non admittere, &
quod hæc ſupplicatio habet effectum, vt Papa
melius informatus mutet ſententiam in melius,
iuxta celebrem text. *in cap. veniam 35. quæſt. 9.*
Et quod quoties reſcriptum videtur præiudicia-
le, poſſe probari, Papam non fuiſſe bene infor-
matum, ſecundùm Decium *in conſil.407. colum.
fin. & conſil. 606. column. fin.* quem reprobato
Corneo, ſequitur Gometius *in Regula Chancel-
laria de iure quæſito non tollendo, quæſt.1. pagin.3.
in princip.* in paruis & ipſe Azeued. latè proſe-
quitur comprobans. Et ipſum tranſcribens idem
dicit Zeballos *in contra communibus, q. 8. 97.
num.405.* Authore tamen citato.

Quòd tenet etiam mirabiliter Moneta poſt
55 Abbat. Felinum, & alios, † quos allegat circa
illam quæſtionem, quod Papa, vel Camara
Apoſtolica conuenit cum Clero certæ Diœce-
ſis, vt ſibi ſoluat Clerus nomine decimæ im-
poſitæ certam ſummam: ſi deinde Papa eximit
à ſolutione aliquem, vel aliquos beneficiatos,
an adhuc teneatur reliquus ſoluere integram
ſummam conuentam. Ad quod plurimos Do-
ctores ad id allegat Moneta *in tract. de decimis,
cap.9. q.3. à num.130. cum ſeqq. vſque ad finem*; de
qua etiam videndus eſt Iacob. Cancer. *variarum
reſolut. lib.3. cap.3. de priuilegiis, à n.306. cum ſeqq.*

Quia tunc maximum dicitur præiudicium
Cleri & tolerabile, quod non in ipſius præiu-
dicium ſed Papæ eximentis debet refundi ex
eiſdem DD. & per plures alios idem affirmat
Maſtrillus *de Magiſtratibus, lib. 5. cap. 15. à
num.10. & ſeqq.* vbi quòd immunitas à ſolutio-
ne facta per Regem alicui particulari perſonæ
cedit in damnum & præiudicium Regis eximen-
tis non tamen Regni promittentis in genere cer-
tam ſummam diſtribuendam & exigendam à
ſubditis Regni.

Tamen Moneta ipſe *à n. 131. cum ſeqq.* latè
diſcutit † doctrinam Abbat. *in cap. accedentes,* 56
n.8. de præſcriptionib. & concludit, quod ob hoc
damnum, & præiudicium ſeu læſionem tertij
poteſt Clerus ſupplicare ad Summum Pontifi-
cem, cum Felino etiam *in dict. cap. accedentes, n.8.*

Optimè etiam hanc noſtram † doctrinam pro- 57
bat in his terminis Manuelis Rodriguez *in q.
Regul. tom.1. q.6. artic.7.* per totum dicens, non
eſſe dubium ſuam Sanctitatem poſſe ſupplicari,
vt ſuas Conſtitutiones aut reuocet, aut mode-
retur, imò & à mala informatione facta poſſe
Clericum ſupplicare, ſecundùm Seluam, vbi
proximè citatum, imò amplius firmat, peccare
Papam non admittentem iuſtam hanc ſupplica-
tionem pro moderatione, aut reuocatione ali-
cuius reſcripti particularis, & quod hæc ſuppli-
catio habeat effectum, vt Papa bene informatus
mutet ſententiam in melius.

Quo loci vlterius proſequitur dicens, quòd
executio reſcriptorum, † & litterarum particu- 58
larium interpoſita ſupplicatione poteſt ſuſpen-
di, obediendo tamen reuerenter ipſis litteris
Apoſtolicis, allegando cum debita humilitate
cauſas, & circunſtantias, propter quas non
poſſunt commodè executioni mandari, allegat
ad id Hoſtienſ. Abbat. Palatium Rub. Driedo-
rum, & Couarruuiam, & quod tunc ſit expe-
ctanda ſecunda iuſſio, non enim (inquit Pater
ipſe) dicitur contra mandatum Regis, nec Pa-
pæ veniſſe, qui pro maiori vtilitate, † & ho- 59
nore Papæ, aut Regis non facit id, quod in ali-
quo reſcripto, aut litteris particularibus ipſi
imponitur faciendum, ex doctrina Bald. *in l. fin.
C. de negotiis geſtis*, Alexand *conſil. 106.* quod
iterum confirmat ex eo, quòd executio præce-
pti Superioris differri poteſt, † quotieſcumque 60
maius damnum timetur ex executione, quàm
ex dilatione, quod fit, vſque dùm appareat de
vera præcepti iuſtitia, vbi comprobat.

Conuenit rectè, quæ latè proſequitur poſt
plurimos alios Iacobus Cancerius *variarum re-
ſolution. tom.2. 3. part. capitul. 3. à num. 99. cum
multis ſequentibus.* Quòd nempè Princeps poteſt
ex cauſa per legem vniuerſalem, † & genera- 61
lem ius tertij auferre, quæ vniuerſaliter com-
prehendat omnes, & quæ in ſe non reſpiciat
magis præiudicium vnius, quàm alterius, quia
leges non ſunt ſtatuendæ contra ſingulares per-
ſonas, ſed generaliter, & ob bonum publicum,
aliàs ſi in præiudicium particularis tendat lex
dumtaxat, poterit ab ea ſupplicari per ipſum
intereſſe habentem, & interim ſuſpenſa manet
eius executio.

Hanc tamen Doctorum † aſſertionem ha- 62
ctenus relatam, qua diximus præiudicium iu-
ris tertij cauſam eſſe legitimam, vt Senatus
Regius queat licitè litteras Apoſtolicas reti-
nere, vt intelligas velim procedere dumta-
xat eo in caſu, quando ex earum executio-
ne violentia inducatur, non aliàs, quoniam
vbi ceſſat violentia Princeps, & Senatus au-
thoritatem ſuam nequit interponere, nec
vult, attamen ea interueniente licitè poſſe,
probatur abunde in capitibus antecedentibus,
*& in tractat. de Regia protection. cap. 1. per
totum.*

Ita tamen vt non procedat hæc litterarum
retenſio

retentio ex quolibet leui remoto, aut incidente tertij præiudicio, provt ſuperiùs *num.* 41. ſed tantum quando ex earum executione contra priuatum intentata inferatur, atque conſequntiuè inducatur damnum aliquod publicum, cedetéve in detrimentum Reipublicæ Eccleſiaſticæ aut temporalis, quod tunc procedet, & verificabitur in præiudicio iuris tertij lædente ius naturale, provt ſuperiùs, quoniam illud omne quod in legem naturalem, aut diuinam committitur violentia eſt, iuxta quæ abundè comprobauimus 1. *part. cap.* 1. *à num.* 185. *cum ſequentibus*; provt quando in principe ad detrahendum iuri tertij deficit poteſtas, ex hactenus plenè probatis, quia tunc ſcandalum naſci in perniciem Reipublicæ & violentiam, non eſt dubium iuxta quæ ſurſum, *cap.*4. *per totum*, atque etiam ſic de ſingulis cauſis retentionis, de quibus *in cap.* 3. *vſque ad* 7. incluſiuè ſuprà hac 1. *part.* cum ex ſingulis violentam induci executionem in perniciem Reipublicæ latiùs comprobauerimus in eiſdem cap. & inſuper in *cap.*2. *& cap.*3.

Exemplum huius doctrinæ etiam verſatur in litteris expeditis in præiudicium iuriſpatronatus laicorum, quæ ideò retinentur non quatenus tanguot ſimpliciter ius tertij, hoc eſt patronorum, ſed quatenus conſequutiuè vergunt in detrimentum, & perniciem Reipublicæ ſpiritualis, vt cum Simancas *de Catholic. inſtit. in præſ. Hiſpania, tit.* 45. *de pœnis, à num.* 34. *&* 35. ibi: *Si aliquid Papa decernat contra publicam vtilitatem, vtpote, contra patronatus laicorum, contra ius eligendi beneficia, ſeu Sacerdotia patrimonialia, vel quidpiam ſimile*, &c. idem dicit Bobadilla *in politica, lib.*2. *c.* 18. *num.* 208. Salzed. *in pract. crimin. Canon. cap.* 54. *à num.* 20. & ex Couarru. & Borrell. diximus infrà, *capitul.*8. *à num.*30. *verſicul. Imò, & omnes Doctores, &c.* ea ratione. Nempe ne fideles laici abſtrahantur à fundatione, conſtructione, & dotatione Eccleſiarum, & ſic ab huiuſmodi piis operibus, & ſanctis, quod redundaret in perniciem Reipublicæ ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ, *Gloſſa verbo, Collation. in cap.*2. *de præbend. in* 6. *Si moneta de reſeruat. q.*9. cum ibidem citatis, Couar. *practic. quæſt. capitul.* 36. *num.*4. Gonçales *in regul. de alternat. gloſ.*9. § 1. *à num.*67. & latiùs *in gloſ.*18. *num.*2. *&* 3. vbi quamplurimos Doctores recenſet, quod ex identitate rationis, & principio idem procedit in litteris ad beneficia patrimonialia impetratis, ex eodem Simanca, necnon in aliis ſimilibus de quibus infra hac 1. *p. cap.*10. *à num.*69. *& in §. vnico à num.* 90. *cum multis ſeqq.*

63 Tunc etiam ſcies violentam † executionem litterarum & reſcriptorum eſſe, quando expediantur in damnum, & præiudicium iuris tertij, abſque eius citatione & cauſæ cognitione, quia tunc pati violentiam, & ſpolium, atque itidem executorem vim committere, affirmant Chirchoui. *tom.*2. *commun. opin. lib.*7. *tit.*1. *num.*329. *pag.* 210. & ibidem Viuius *num.* 304. *verſ. Idem ampliatur, pagin.*217. Gozadin. *conſil.*93. *num.*16. Mantica *deciſ.*29. *num.*3. *& deciſ.*44. *num.*1. Rota per Farinac. *deciſ.* 135. *num.* 3. *& deciſ.* 295. *num.*11. *part.*2. *in recent.* Menoch. *de recuperand. poſſeſſ. remedio* 8. *num.*20. *& in conſil.* 104. *in fin. volumin.*2. Didacus Perez *in l.* 1. *gloſ.* 1. *tit.* 14. *lib.* 3. *ordinamen. fol.* 723. Franciſc. Maldonad. *in conſil.* 104. *in fin. volumin.*2. Lancelotus *de attentatis* 1. *part. cap.* 2. *num.* 89 Azened. *in l.* 2. *num.*15. *cum ſequentibus, tit.*13. *lib.* 4. *Recopilation.* Maſcard. *de probation. concluſ.* 489. *num.* 7. Hondedeus *conſ.*81. *num.*23. *vol.* 1. Gratian. *deciſ.*110. *num.*9. Bernard. Greua. *ad pract. Cameræ Imper. lib.*2. *concluſ.*76. Auguſtinus Barboſ. *in collect. ad cap. conquerente* 7. *de reſtitut. ſpoliat. per textum ibi*, Marius Anton. *variar. reſolut. lib.*1. *reſolut.*56. *num.* 8. *& reſolut. vltim. caſu* 72. & alibi paſſim Doctores.

Quæ doctrina comprobatur, quoniam licet
quando Papa vel Princeps † tollit ius tertij ex 64
iuſta cauſa, puta propter publicam vtilitatem,
vt ſuperiùs latè probatum eſt, præſumatur tunc
cauſa, tamen fallit quando ipſe Papa, vel Princeps procedit ſine citatione partis ad diſpoſitionem tertio præiudicialem, Socinus *in conſ.* 266. *& in conſ.*164. *& in conſ.* 61. *volum.* 4. Iaſ. *conſ.* 233. *volumin.*2. Aymon. Crauet. *conſ.*50. *num.*5. Socin. *in conſ.* 27. *num.* 20. *vol.* 3. Curtius Iun. *in conſ.* 170. *num.* 23. & Curtius Senior. *in conſ.* 20. *verſ. Tertiò poteſt reſponderi*, Abb. *cap.* 1. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Anton. Gabriel. *commun. opin. tit. de iure quæſito non tollend. concl.* 3. *à num.* 7. *& num.* 9. & idem eſt quando ad præiudicium tertij procedit abſque cauſæ cognitione, Ruinus *conſ.* 8. *volum.* 3. ſequitur Anton. Gabr. *ibidem num.*10.

Infinitos penè Doctores in his terminis adducit Maſcard. *de probation. concluſ.*275. *à n.*18. *cum ſeqq.* & iterum *à num.*27. quibus locis latè de reſcriptis Principis non admittendis in præiudicium iuris tertij quæſiti iure gentium, *& à num.*8. videndus.

Pro qua doctrina facit, quòd de ſe ipſo dixit Summus Pontifex minimè poſſe procedere contra inauditam partem, *in cap.*1. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.*

Hinc dicit Barboſa *in collect. ad c.*2. *de maior-*
*rit. & obed. n.*14. † poſt Couar. Auile. Menoch. 65
Bobadilla, Azebed Gama. & alios, quòd quando Princeps abſque cauſæ cognitione, & non ſeruato iuris ordine aliquem condemnauit iracundia, aut vindicta motus, vt tunc ſit ſuperſedendum in executione ſententiæ, mandati Principis, latè probat Cened. *in Canon. quæſt.*9. *num.* 117. & ipſe Barboſa vbi proximè *num.* 11.
quòd quando mandatum Principis conſtat eſſe
contra præceptum diuinum, vel aliud † præemi- 66
nentius, puta ius naturale, vel ſacræ Scripturæ, cum ſit iniuſtum tale præceptum, erit ſuperſedendum in eius executione, alios allegat.

Hinc etiam DD. communiter probant ſuper-
ſedendum in executione † reſcripti inducentis 67
aliquod notabile præiudicium, vt latè eſt videre per Anguianum *de leg. controuerſ.*5. *à num.*18. *cum ſeqq.*

Et hoc eſt quod in noſtris terminis voluit
dicere Pater Henriquez *lib.* 2. *de Pontificis cla-*
ue; cap. 18. §. 2. in hæc: Interdum data Romæ
ſententia etiam † trina à Iudice Apoſtolico, & 68
fulminato proceſſu mittitur executor in Hiſpaniam, & interdum executoriales litteræ continent violentiam, vt ſi ſententia lata ſit ex falſa præſumptione contra partem abſentem, & non auditam, aut ſi litteræ ſint ſubreptitiæ, aut non faciunt expreſſam derogationem tot neceſſariæ, aut quia hîc contra ius tertij legitimè poſſidentis exequitur, & intimat cenſuras,

vt

vt mittat in poſſeſſionem eum, qui mitti non debet, ſic appellatio ab executore modum excedente admittitur; apud Iudices Regios, aut per litterá Senatus ante datas Prętor (facta ſummaria informatione de violentiæ periculo, aut de ſubreptione litterarum) arripit litteras executoriales, & defert in Senatū Regis. Porro Iudices Regij quia extra eorum territorium degentes Iudices Apoſtolicos cogere, aut compellere non poſſunt, vt ſublata violentia ſuſpendant executionem, comprehendi iubent executorem iniuſtum, & reponi quidquid ab illo cum vi notoria factum, ſeu attentatum eſt, compellúntque ſi executor mixtus ſit cum aliqua cognitione cauſæ, vt ipſe abſoluat, reponat attentata, & deferat appellationi, ſeu ſupplicationi, aut certè vt ipſe, qui merus eſt executor reſpectu prioris ſententiæ; ſuis expenſis procuret plenam abſolutionem hominis læſi, aut fieri ſuſpenſionem cauſæ per Papam, vel Nuntium, qui eum miſit, atque ita ſpoliatus reſtituitur in priſtinum ſtatum, vel potiùs conſeruatur in antiqua poſſeſſione ſublata vi attentata, quia hoc non eſt ex mente Pontificis abſque cauſæ cognitione procedere velle. Hactenus Henriquez.

Qui quidem licet veram praxim Senatus referat in hoc articulo, & caſu; tamen illam confundit ex inordinata appoſitione duorum reme-
69 diorum, † quibus tertius læſus poteſt vti ad diuerſus effectus per hunc authorem licet confusè, & intricatè relatos, de quibus inferiùs dicendum erit diſtinctè, & apertiùs hac 1. *p. c.* 11. *ad finem*, *à num.* 39. & iuxta dicta in hoc capite. Et ſic eum declara, & reduce ad terminos claros, & iuridicos de quibus in *dict. cap.* 11. *& in cap.* 10. *à n.* 80. cum multis ſeqq. vbi laté quando hæc duo remedia ſimul inuogenda, & ad quem finem.

Ex quibus omnibus doctrinis facilè colliges ſi hîc tertius, de cuius præiudicio conqueritur
70 in Senatu, † fuerit legitimè citatus, & cauſæ cognitione adhibita, amplius hac via retentionis audiendus nullo modo erit, licet executorialibus poſſit ſuas legitimas exceptiones opponere, & abnegata admiſſione appellationem prorumpere ab executore, cui ſi non deferat; aditus Senatus Regius per viam violentiæ, deferendum, & reponendum decernet, iuxta quæ latiſſimè diximus *in tract. de Regia protect.* 4. *p. per totum.*

At verò quando abſque tertij citatione, &
71 cauſæ cognitione † per litteras Apoſtolicas ius tertio tollitur contra voluntatem ſuæ Sanctitatis, cum tertio fiat ex earum executione notoria violentia; litteræ retineri poſſunt in Senatu, vt hactenus probatum eſt, ne Reſpublica turbetur, cum publicus rerum ſtatus ex priuato ſæpiùs turbatur, priuatáque iniuſtitia ſaltem cauſatiuè publicam perducit in perniciem, Ceuallos *commun. contra commun. q.* 906. *num.* 391. *p.* 4.
72 † Giurba *in conſ.* 1. *num.* 15. *& ſeqq.* Eraſmus à Cochier. *in theſauro politic.* 2. *p. lib.* 1. *cap.* 4. *n* 5. ibi: *Tam ſua populo tranquillitas in membris quibuſque priuatim conſtet, quam publicè vniuerſis*,
73 & Giurba vbi proximè, latiùs probat † hanc iniuſtitiam vim eſſe publicam, qui ad id adducit illud duodecim tabularum legis, *Vis in populo abeſto.*

CAPVT VIII.

An ob quamlibet litterarum ſimplicem ſurreptionem queat in Senatu ipſárum retentio decerni.

SVMMARIVM.

Surreptio ſimplex an ſit ſufficiens ad litteras in Senatu retinendas, magna ſemper fuit inter Senatores, & Aduocatos diſſenſio, num. 1.

Surreptionem ſimplicem ſufficere ad Bullarum retentionem in Senatu iura nonnulla inſinuant, num 2. *&* 3.

Ob ſurreptionem retineri litteras in Senatu qui Doctores inſinuant, num. 4. *vſque ad num.* 9. *incluſiuè recenſentur, declarantur n.* 28. *& ſeqq.*

Simplicem ſurreptionem non ſufficere, nec eſſe fundamentum habile ad retentionem Bullarum veriùs oſtenditur, num. 10. *& ſequentibus.*

Principis facultas in retentione Bullarum vnico nititur fundamento turbationis Reipublica Eccleſiaſtica, ſpiritualis, & temporalis, num. 11.

Facultas à iure data ad ſuperſedendum in executione litterarum non ſurreptione, ſed in damno publica vtilitatis, & ſi littera valida ſint mero iure, num. 12. *&* 13.

Electio mero iure valida ſi inde oriatur, vel timeatur ſcandalum executioni non traditur, n. 14.

Ob ſcandalum vitandum poteſt Pontifex priuare aliquem ſuo beneficio obtento data recompenſa, num. 15.

Præſumptio iuſta cauſa in Principe concedente alteri ius tertij, ceſſat vbi adeſt ſcandalum, n. 16.

Ad ſupplicandum, & ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolicarum iura ſolum conſiderarunt bonum, & vtilitatem publicam, n. 17.

Cap. ſi quando, & cap. cum teneamur cum aliis iuribus interpretantur, num. 18. *& ſeqq.*

Littera licet ſurreptitia non ſint, retinentur, ne exequantur, vbi iuſta cauſa adeſt, n. 19. *&* 20.

Executor merus carens iuriſdictione licitè ſuperſedit in executione litterarum ad effectum ſubſcribendi ob ſcandalum, aliúdve notabile damnum, num. 21.

Ad cognoſcendum de cauſa iuſta retentionis, & ſuſpendendarum litterarum non eſt neceſſaria iuriſdictio ſed extraiudicialis cognitio, n. 22.

Senatus non eget iuriſdictione ad examinandam cauſam legitima retentionis, num. 23.

Abſurdum eſt fundare retentionem Senatus in ſimplici ſubreptione deficiente qualitate publicè damni, cum ad eius cognitionem egeret iuriſdictione Senatus, num. 24.

De ſubreptione ſimplici vbi agitur, cum tractatur de viribus tituli, de eius validitate, aut nullitate, cauſa iam eſſet merè ſpiritualis, cuius Senatus, etiam incidenter, eſſet incapax, n. 25.

Iudex ſecularis de facto rei ſpiritualis incidenter cognoſcere poteſt, non tamen an validum, vel inualidum quid ſit, quia eſt res ſpiritualis, n. 25.

Iudex laicus non cognoſcit de facto rei ſpiritualis inter duos Clericos, ſi pracedat inhibitio Eccleſiaſtici, num. 27.

Doctores, qui in retentione Bullarum mentionem faciunt de ſurreptione, non loquuntur ſimpliciter, ſed adhibita qualitate damni Reipublica, num. 28. *& à num.* 34.

In

communicatione hulos Canonis; ſi impedimnt prætextu informandi,aut ſupplicationem exhibendi Summo Pontifici,modò tamen ſupplicationem coram Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, ita expreſsè in hoc Canone habetur, cum enim ſæpè contingat, vt quis litteras Apoſtolicas, *ſurreptitias eſſe, aut iniquum grauamen, vel ſimilia continere arbitretur*, Summus Pontifex indulſit, vt impedientes litterarum Apoſtolicarum executionem, interpoſita apud ipſum ſupplicatione immunes ſint ab excommunicatione, modò huiuſmodi ſupplicationem coram ipſo Summo Pontifice,& Sede Apoſtolica proſequantur, &c.

Hoc ipſo loquendi modo vtitur Pater Henriquez *lib.* 2. *de Pontificis claue*,*c.*18.§.x. ibi: *Aut*
9 *ſi litteræ ſint ſurreptitia, aut † non faciunt expreſſam derogationem rei neceſſaria, &c.* Quibus quidem iuribus, & authoritatibus ſatis difficilis reddi videtur iſtius quæſtionis reſolutio,necnon aliquo modo excuſari iuriſperiti, qui hanc partem ſectari voluere.

Quibus tamen, & aliis non obſtantibus, firmiter tenendum eſt, & ſtrenuosè defendendum,
10 † ſimplicem ſurreptionem litterarum Apoſtolicarum, nullatenus eſſe fundamentum habile ad earundem retentionem in Senatu diſcernendam, nec etiam diſponendam,niſi concurrat aut inde inferatur damnum publicæ vtilitatis, & aliqua ex cauſis relatis ſuperius, *cap.* 3. & ſequentibus,
11 † ex quibus inferri poſſit turbatio Reipublicæ ſpiritualis, Eccleſiaſticæ aut temporalis,quo ſolo vnico fundamento hæc retentionis cognitio, & facultas defertur Principi ſupremo Eccleſiæ, & Regni protectori, eò quòd inde violenta executio inducitur, prout abundè in genere, & in ſpecie probauimus in ſeptem capitulis præcedentibus, & antea in *capit.*1.*&* 2. *in tractatu de regia protectione*; vti clarè patet ex legibus Regiis, & ſignanter *ex l.*25.*tit.*3.*lib.*1.*Recopilation.* Quæ, poſtquam retulit plures cauſas, & caſus retentionis, ita dicit: Porque qualquiera coſa que ſe proueyeſſe por ſu Santidad, y ſus Miniſtros, en derogacion de las coſas ſuſodichas, ò qualquiere dellas, traeria muy grandes y notables incoouenientes, y dello podrian nacer eſcādalos, y coſas que fueſſen en deſeruicio de Dios nueſtro Señor, y nueſtro daño, y deſtos Reinos, y oaturales dellos, &c. Itaque in damno publicæ vtilitatis dumtaxat fundatur ſuſpenſio hæc litterarum Apoſtolicarum, & ad Senatum recurſus, non in damno priuato quolibet ita non qualificato. Quòd vlterius ſpecificè apparebit ex vera dictorum iurium ioterpretatione,necnon veraci Doctorum,quorum hactenus mentionem fecimus intelligentia & aſſertione, atque loquendi modo, quo fere omnes in hoc articulo loquuti fuere.

12 Ad hanc noſtram veriſſimam † opinionem ſequendam moueor, primo ex communi, veráque interpretatione tradita per Doctores ad text. *in dict. cap. ſi quando, de reſcriptis, & in dict. cap. cum teneamur, de prabendis*; ſupra pro contraria parte adductos, vt ſcilicet eorum diſpoſitio indubiè procedat, etiam ſi reſcripta mero iure valeant, & omni ſurreptionis, aut obreptionis vitio careant, nam ad effectum ſuperſedendi in earum executione, & reſcribendi, ſufficit: quòd aliqua legitima ſubſit cauſa, ob quam rectitudo rationis dictet, potiùs expedire, quod illis non obtemperetur, nec executioni mittantur,quàm quod interim ſuſpendantur, vt ex eiſdem iuribus rectè ponderatis probant Cardinalis *in dict. cap. cum teneamur*, & ibidem etiam Decius, Felinus *in cap. nihil, column* 2 *num.* 3. *&* *n.*4. *de præſcriptionibus*; & à principio videndus; ita hæc iura rectè interpretatur & intelligit Auguſtinus Barboſa *in collectanea, ad dict. cap. ſi quando, in additionibus*; quas habet *in* 2. *tomo collect.* à principio, ſuper verbo, *Rationabilem cauſam*, qui tamen nullum Doctorem adducit.

Hanc eandem interpretationem tradit Couar- 13
ruuias † *in relectione, cap. peccatum, de regulis iuris in* 6. *part.*1. *num.*7. vbi dicit, iura prædicta procedere etiam ſi Summus Pontifex aliquid iuſtum præcipiat, ſubſit tamen aliqua rationabilis cauſa non obtemperandi, puta ſcandalum, & fundatur ex gloſſa *in cap.* 1. *diſtinct.* 3. dum probat, electionem alioqui iuſtè factam, & va- 14
lidam mero iure; † irritam fiendam, & reuocandam, aut executioni minimè tradendam ob vitandum ſcandalum inde oriundum aut imminentem, notant hoc idem Abbas *in cap.*1. *column.*2. *de electione*, Felinus *in dict. cap. nihil, à num.* 2. & Decius *in dict. cap. cùm teneamur*, quibus adſtipulatur text. ſingularis *in cap. niſi cum pridem*, §. *pro graui quoque ſcandalo, de renuntiatione, & in cap. quaſitum*, vbi Panormitanus *de rerum permutatione.*

Hinc ſanè fit, vt ratione vitandi ſcandali
poſſit † Romanus Pontifex aliquem priuare ſuo 15
beneficio Eccleſiaſtico,quantumuis legitimo titulo, & Canonico illud obtinuerit, & poſſideat, ſi commodè fieri poteſt dato alio ibidem beneficio, vel damni læſione compenſata, tradunt Romanus *in ſingulari* 683. *&* 684. Innocentius *in dicto cap. niſi cum pridem, gloſſa in cap. Epiſcopus de loco* 7. *quaſt.*1. & ibi, Archid. Federicus *de permutation. benefic. quaſt.*25. Cardinalis *in Clementin.*1.*quaſt.*4. *de rerum permutat.* Couarruuias vbi proximè ſub *num.*7. conducunt omnino quæ diximus poſt plurimos Doctores ſuprà cap. antecedenti, verſicul. *Imò nec Summus Pontifex, à num.* 29. cum ſequentibus, & ſuperius.

Fulcitur hæc interpretatio † Couarruu. quo- 16
niam etiam in iis caſibus, in quibus iuſta cauſa interueniente, poteſt Pontifex, vel alter ſupremus Princeps aliquid concedere in iudicium iuris tertij prout in capite antecedente loco proximè citato diximus: tamen in eadem conceſſione ceſſat præſumptio iuſtæ cauſæ; quando ex ea oriretur ſcandalum, & ſic non exequenda, nec adimplenda, Hippolytus *ſingular.* 8. Abbas *in cap. qua in Eccleſiarum, de conſtitution.* Innocentius *in cap. Inquiſitionib. de ſententia excommunicationis*, Abbas *in diſputatione*, incip. *Epiſcopus, verſicul. Venio ad tertium membrum*, Innocentius *in cap. quanto, de conſuetudine*, & ibi Abbas *num.*11. Romanus *in conſil.* 383. *verſ. Tertiò quia examinata*, Felinus *in dict. cap. qua in Eccleſiarum, verſicul. Limita quartò, & in cap. ſi quando, de conſtitutionibus*, Antonius Gabriel. *commun opinion. tit. de iure quaſito non tollendo, concluſion.* 3. *num.* 15. latius proſequitur poſt alios Maſcardus *de probationibus, concluſione* 275. *à num.*22.

De eorundem iurium interpretatione, & de-
claratione, † nempè *dict. cap. ſi quando, & dict.* 17
cap. cum teneatur, ampliſſimè & abundè tractat,

& latè proſequitur Doctor Anguianus *in tractatu de legibus, & conſtitut. lib. 1. controuerſ. 5. à n. 25.* cum multis ſequentibus, reſoluens poſt longam diſputationem, quod ad iuſtificandam ſupplicationem, & reſcribendum Pontifici, ſolum iura conſiderauere rationem illam boni publici, quæ conſiſtit in vitando ſcandalo, ſiue alio quouis malo notabili, quod vel timetur vel timeri poteſt, quod quidẽ verificatur, vbi litteræ mero iure valent, & omni ſurreptionis vitio carent.

18 Qui quidem ipſe Anguianus † in *num. 29.* pulchrè ad hoc ponderat, text. *in dicto cap. ſi quando*, in eius ſpecie non fuiſſe propoſitum caſum aliquem emergentem, qui de facto contigerit, ad quem interrogatus, & conſultus Pontifex reſpondere poſſet: reſcriptum fuiſſe ab impetrante ſurreptitiè obtentum, ſed generaliter regulam conſtituiſſe pro futuris temporibus, præueniendo iudices, atque eis regulam conſtituendo, quid in ſimilibus reſcriptis ſit faciendum, ne ex exaſperatione, nimiáque obedientia turbati peius eligant exequendo, ad text. celebrem *in cap. cum contingat. 24. de reſcriptis, & in cap. aduerſus de immunitate Eccleſiar.* in illis verbis: *Propter imprudentiam tamen quorumdam Romanus Pontifex prius conſulatur, cuius intereſt communibus vtilitatibus prouidere*; quod quidem apertè colligitur ex *dict. cap. ſi quando à principio*, ibi: *Si quando aliqua tua fraternitati dirigimus, quæ animum tuum exaſperare videntur, turbari non debes, &c.* Quo colligitur abſolutè, & regulariter loqui Summum Pontificem, non arctatum ad aliquem ſpecialem caſum contingentem, *Si quando*, enim inquit, ad idem eſt etiam textus *in authentic. vt nulli iudicum, §. & hoc verò, collation 9.* ibi: *Vt ſi contigerit in ſcriptis noſtram iuſſionem, &c.* text. etiam *in authentic. de mandat. principum, §. deinde competens, & in l. 29. titul. 18. part. 3. l. 20. eodem titul. & partita.* Quibus quidem iuribus omnibus generalis regula conſtituitur in poſterum abſque particularis caſus contingentia; ſed diſponentibus, quando caſus contingat nullo habito reſpectu ad aliquem particularem, ſed quomodocumque reſcripta emanent, nulla habita conſideratione ad caſum aliquem tunc contingentem, ex quo argui poſſit ſurreptio ob ſuggeſtionem, & defectum narrationis.

Ex qua vera interpretatione, & declaratione
19 merito † inferunt Doctores communiter; ipſa iura procedere etiam in caſu, vbi nulla ſurreptio dari poteſt, quia ſcilicet reſcriptum emanauit non ad petitionem partis, nec ad eius relationem; ſed motu proprio ipſius Pontificis, in quo iam ceſſat ſuggeſtio, aut falſa relatio, vt cum iudicio conſiderarunt Franciſcus Ripa, *num. 14. & 17.* Felin. *num. 3. in dict. cap. ſi quando*, Cardinalis *in conſil. 142. col. vltim.* Rebuffus *tit. de reſcriptis, articul. 1. gloſ. 5. verſicul. Et ipſe*, tradunt etiam Gregorius Lopez *in l. 27. titul. 18. part. 3. gloſſa fin.* Palatius Rubeus *de beneficiis vacant. in curia §. 13.* Anguianus *dict. controuerſia 5. à num. 25. cum ſequentibus*, ſequitur etiam nullo ex eis Doctoribus citatis relato, Auguſtinus Barboſa *in dict. collectanea ad dict. cap. ſi quando in addition. 2. tom. col. 1.* prope finem.

Fulcitur etiam hæc vera declaratio, & in-
20 terpretatio ad dicta iura, † quoniam ſi Pontifex non loqueretur de reſcriptis mero iure validis; ſed ſurreptitiis, & nullis non reſponderet, *patienter ſuſtinebimus, &c. Et æquanimiter ſuſtinebimus, &c.* de quibus verbis *in dict. cap. ſi quando, & dict. cap. cum teneamur*, cum executor ſuo proprio iure, & poteſtate poterat, & debeat reſcriptum nullum, & irritum declarare, & in totum executionem denegare, quando vitio ſurreptionis erat obnoxium iuxta iura vulgaria *in c. ſuper litteris in fin. de reſcriptis*, cum ſimilibus, & tunc reſponderet Pontifex ſimpliciter vt aſſolet, ne mandatum exequeretur, vt *capit. ad aures, de reſcriptis, & in cap. cum adeo eodem titulo*; ac propterea cum Pontifex in dictis iuribus dicat, *Patienter ſuſtinebimus, & æquanimiter ſuſtinemus, &c.* Ad effectum reſcribendi, & ſuperſedendi, ſupponit manifeſtè loqui, quando reſcriptum mero iure valet, ſubeſt tamen iuſta cauſa ab extra, iudicio eius examinanda Papæ ſcilicet, qui incommodis, & indemnitatibus ſubditorum publicis ſubuenit, vt plurima iura Pontificia aſſerunt relata ſupra *capitul. 3. §. vnico, à num. 45. cum ſequentibus*, reſeruata, ex qua non debeat exequi interim, quòd conſultatio hæc durat, prout rectè & latiùs ponderantes verba, *dicti cap. ſi quando, & dict. cap. cum teneamur*, deducunt Auguſtinus Barboſa vbi ſuprà per totum collecta: addit & melius Doctor Anguianus *dict. controuerſ. 5. à num. 26. cum ſequentibus*, ad quem te remitto pro latiori explicatione, & meliùs infrà hoc *tract. 2. p. cap. 5. §. 4. num. 2.*

Pro quorum verborum legitima & propria expoſitione adderem ego, quòd cum de iure executori permittatur, & detur facultas liberè cognoſcendi, & declarandi ſuper ſurreptione litterarum, & illis executionem denegandi ex iuribus, & doctoribus citatis; abſonum videretur, voluiſſe Papam ſibi ſpecialiter reſeruare cognitionem ſurreptionum litterarum ſuarum in tam graue damnum, & detrimentum litigantium cogentem eos adire Sedem Apoſtolicam, cum ſciat per ius Pontificium & ciuile, pertinere huius rei cognitionem eidem executori, & delegato, vt in ſimilibus omnino terminis mirabiliter conſiderauit Lucas de Penna *in l. cum ad fœliciſſimam, C. de quibus munerib. vel præſtationib. nem. liceat ſe excuſ. à num. 2. cum ſequentibus*, vbi ita notanter poſt multa alia proſequitur in hunc modum. Item quia vbi per ſcriptas leges facta prouiſio inuenitur, non eſt veriſimile, quòd Romanus Pontifex ſe conſuli ſpecialiter reſeruauerit argumento, *ff. de aliment. legat. l. alimenta, §. Baſilica, & l. ſi ſtichus, de verborum obligationibus, l. doli clauſula, ff. de pœnis ſanction. & lib. 6. de præbendis, cap. dudum; & cap. quamuis tibi.* Sicut etiam vbi eſt permiſſio Principis, non eſt opportuna decæterò authoritas iudicantis, quæ aliàs eſt neceſſaria ſupra *de adminiſtration. tutor. l. qua, §. final., quando decreto opus non eſt, l. final, ff. de minoribus, l. & ſine, §. quæſitum.* Ita & vbi eſt diſpoſitio iuris ſcripti, non eſt opus, quòd Romanus Pontifex adeatur, item ſicut licet prædium minoris alienari ſine decreto Prætoris, cum pater eius hoc diſponit in teſtamento, *eodem titulo quando decreto, l. penultima*; ita & in caſu noſtro poſtquam inuenitur diſpoſitio legis, non eſt opus, vt propterea Romanus Pontifex conſulatur. Quid plura, ſcriptæ leges per ſe iuuare debent, non extrinſeca diſpoſitione

Pontifi

Digitized by Google

Pontificum egere *in authentic. de heredib. & falcid. poſt princip.* Nam & vero ſimile eſt, Papam velle, quod leges volunt *in authentic. de iudiciis*, §. *omnes autem.* Quòd enim in legum poſitum eſt poteſtate, atque per eas iam ſumma deliberatione decretum, ſatis incongruum eſt, vt extrinſeca diſpoſitione indigeat, *in authent. vt in medio lit. non fieri ſacras for.* §. 1. *collat.* 8, *&c.* ſequitur & facit; veriſimile eſt igitur, quod ipſe nolit vlterius ſuas aures moleſtari ſuper eo, quod eſt per leges tam ſalubriter definitum, *dict. l.* 1. *ſupra de theſauris.* Hactenus de tam ſingulari obſeruatione Lucæ de Penna mirabiliter conducibili interpretationi verborum d. iurium hucuſque traditæ.

21 Comprobatur vlterius ex ea veriori † tenenda reſolutione (contra Philippum Decium *in dict. cap. ſi quando, de reſcriptis, num.* 2. vbi aduerſus plures ab eo citatos contrariam opinionem ſectari voluit) quæ habet textum *in dict. cap. ſi quando, & dicto cap. cum teneamur*; procedere in quovis executore litterarum Apoſtolicarum, ita vt ſimplex & merus executor cauſæ cognitione, & iuriſdictione carens, poſſet ſuſpendere executionem, & ſuperſedere in ea ob iuſtam cauſam, puta quoties timetur ſcandalum, aut aliud quodlibet notabile malum, quoniam iſte talis exequutor ad cognitionem, & informationem faciendam de huiuſmodi cauſa, quæ intus non tangit iuſtitiam litterarum, & medullam, aut earum ſubſtantiam, & valorem, vt ſupra diximus, non eget iuriſdictione aliqua,
22 quia ſufficit ſe extraiudicialiter informare, † & extraiudicialem cognitionem legitimæ cauſæ adhibere, vt bene probat Petrus Rebuffus *in tractatu de reſcriptis, artic.* 1. *gloſ.* 5. Atque latiſſimè per plura fundamenta diſputat, & cum iudicio ponderat Anguianus *de legibus, controuerſia.* 5. *à num.* 37. *cum multis ſequentibus.* Videndus omnino vbi ita conſtanter, & benè reſoluit contra opinionem contrariam Philippi Decij, & licet obiter idem tenet Antonius Marius *variarum reſolutionum, lib.* 2. *reſolut.* 72 *ſub num.* 29. poſt principium, vbi in iſtis terminis noſtris loquitur, & ad hoc propoſitum.

Ex quorum reſolutione rectè colligitur, text. *in dict. cap. ſi quando, & cap. cum teneamur*, non loqui de ſimplici ſurreptione, ſed de reſcripto mero iure valido, cum ad ſurreptionis cognitionem iuriſdictio omnino neceſſaria eſſet, & cauſæ cognitio in contradictorio iudicio, qua merus executor caret penitus, iuxta text. *in cap. Paſtoralis*, §. *quia vero, de officio delegat.* cum ſimilibus per Nos adductis, vbi abunde de hoc egimus *in tractatu de Regia protectione*, 4. *part. cap.* 3. *à num.* 1. *cum multis ſequentibus.*

Ex qua doctrina rectè infertur, quòd Senatus Regius in examinatione cauſæ tangentis publicam vtilitatem, & damnum Reipublicæ
23 † Eccleſiaſticæ, ſpiritualis, aut temporalis ad effectum ſupplicandi ad Sedem Apoſtolicam, iuriſdictione non eget, nec de iuris rigore, & neceſſitate negotij illam appetit, ſed extraiudicialem cognitionem, informationem, & indagationem ad fideliter certiorem reddendum ſummum Eccleſiæ paſtorem ſuper damnis, & inconuenientiis, quibus affligi poteſt Reſpublica hæc, vt diximus ſuprà *cap.* 1. ante finem, quia tunc de mero facto tractatur, quod non tangit intus Bullarum valorem, ſed de quodam accidenti externo, & ab extra proueniente, de quo tamen vide quid infra diximus, *cap.* 16 *à num.* 16. *verſ. Allatis igitur, & num. ſequentibus.*

Secundò ex eadem doctrina infertur ad propoſitum, de quo agimus, † vt cum ad cogni- 24
tionem ſurreptionis requiratur iuriſdictio, & cauſæ cognitio, cum agatur de litteris annullandis, & irritandis, & abſolutè priuandi impetrantem iure ſuo quæſito ex litteris & prouiſione Apoſtolica, abſurdùm foret dicere, nec tentare, poſſe Senatum ipſum ſupremum Regium fundare retentionem Bullarum ſuper ſimplici ſurreptione, quando aliàs omnino ex executione ceſſat qualitas damni publici, aut publicæ vtilitatis Regni, aut Regis, ac inde turbatio ſtatus publici, quod quidem in ſimplici, & non ita qualificata ſurreptione litterarum penitus ceſſat, ſed imò tunc iam agitur de iure & inſti-
tia earumdem, quod eſt penitus ſpirituale. † cum 25
agatur de tituli validitate, aut nullitate, an ritè, & rectè fuerit expeditus, & impetratus, quo caſu nec principaliter, nec etiam incidenter poteſt tractari in Senatu Regio, & temporali omnino incapace, prout explicant diſtinguentes quæſtionem facti rei ſpiritualis à quæſtione iuris: magna illa Doctorum caterua, præſertim Regnicolarum de qua *in tractatu de Regia protectione*, 1. *part. cap* 1. *à num.* 217. vltra quos videndi erunt, Cynnus *in l. Arethuſa, num.* 6. *ff. de ſtatu homin.* Barthol. *in l. Titia, num.* 8. *ff. ſoluto matrimonio*, vbi etiam abundè Petrus Barboſa *à num.* 21. *&* 24. Bald. *in conſil.* 175. *in fin. lib.* 3. & per plura exempla declarat, Albarus Velaſcus *in conſultation.* 159. *num.* 12. *tomo* 2. latiſſimè etiam Fontanella *in commentariis de pactis nuptialibus, tomo* 1. *clauſula* 4. *gloſſa* 13. *part.* 2. *à num.* 27. *cum multis ſequentibus*, bene etiam Cardoſus *in praxi iudicum, verbo, Cauſa, num.* 8. vbi plures allegat ibidem Doctores.

Qui omnes iuris quæſtionem eam eſſe aſſerunt, ſi partes ſunt in facto concordes, ſed dubium eſt, an illud ritè & rectè interceſſerit. Facti verò eam dici quæſtionem, quando partes ius illius facti ſupponentes dubitant, & exquirunt dumtaxat; an factum illud adfuiſſet, & interceſſerit, vt vltra citatos Doctores, alios etiam ad id laudans explicat Giurba *conſil.* 8. *num.* 32. Antonin. Amato *variarum reſolution lib.* 2. *reſolution.* 83. *num.* 2. & latiùs *num.* 11. *& reſolut.* 86. *à num.* 61. & Nos infra hac 1. *p. cap.* 16. *à n.* 23. *cum multis ſequentibus*, vbi plura ſingulariſſima conſiderauimus.

Hoc ipſum confirmant omnes Doctores tra-
ctantes; † poſſe iudicem laicum cognoſcere in- 26
cidenter de quæſtione facti rei ſpiritualis; non tamen de iure, an validum aut inualidum aliquid ſit, cùm hoc caſu cauſa merè ſit ſpiritualis, pertinens dumtaxat iudicio Eccleſiæ, vt poſt Bartholum (cuius fuit doctrina) *in l.* 2. *column.* 2. *num.* 4. *ff. iuriſdiction. omnium iudicum*, Curtium, Alexand. Oroſcum, Romanum, Caſtrenſem, Alciatum, Iaſſon. Bald. Abbatem, Archidiacon. Decium, Rippam, Felinum, Bernardum Diaz, Couarruuias, & ex aliis pluribus Doctoribus, bene tractat, & explicat Padilla *in l.* 1. *quamuis, à num.* 56. vſque *ad* 59. *C. de iuris & facti ignorantia.* Triſ. *ſuper rita magna Curia* 236. *num.* 1. ampliſſime videndus Petrus Barboſa *in l. Titia à num.* 22. *cum multis ſequentibus, ff. ſolut. matrimonio*, Hieronymus

 de

de Zeballos *in commun. contra commun. quæ-
ſtion.* 403. *num.* 3. Anton. Gamma. *deciſio.* 194.
abundè Proſperus Farinacius *in praxi criminal.*
*lib.*1. *de Inquiſitione, quæſt.*8. *à num.*25. latè etiam
Didacus de Sahagum *in repetitione , cap. decer-
nimus , à num.* 60. *de iudiciis* ; bene etiam per
Valaſcum *conſultation.* 159. *num.* 9. *tomo* 2. vbi
ad id plurimos allegat , Marta *de iuriſd.* 2. *part.*
capitul 9. *à num.* 22. bene etiam Riccius *in pra-
xi fori Eccleſiaſtici, deciſio.*339. per totam, Car-
doſo vbi ſupra , plurimos etiam ad id citat Ca-
ſtillo *controuerſia. tomo* 5. *cap.* 105. *à num.* 5
Danius *de nulli. ex defectu iuriſdiction. num.* 54.
Graſſis *de effectib. Clerica. effectu.* 1. *num.*407.
& ex Capitio , Aponte , Gaill. Franchis , Ro-
ſentall. Troiſ. & pluribus aliis obſeruat Giurba
*in conſ.*80. *num.* 32. abundè etiam & pulchrè per
Fontanellam *de pactis nuptialibus , tomo* 1. *clau-
ſula* 4. *gloſſa* 13. *part.*2. *à num.*25. *cum ſequentibus.*
Et de materia à principio totius gloſſæ, qui
27 *num.* 26. ſequitur ſingularem † limitationem
Farinacij vbi proximè , vt hæc concluſio non
procedat ; quando cauſa ſpiritualis ſit tractan-
da inter duos Clericos , & Iudex Eccleſiaſticus
inhibuiſſet ſæculari , etiam ſuper cognitione
facti : quare omnino affirmandum eſt , ſimpli-
cem ſurreptionem litterarum Apoſtolicarum
non eſſe fundamentum habile , & capax ad pe-
tendam ipſarum retentionem in Senatu , cum
tangat ius ipſum ſpirituale , & eius determina-
tionem finalem reſpiciat , quod longe abeſt ab
intentione , fine , & effecto articuli retentionis
noſtræ.

Ad Doctores verò ſuperiùs citatos pro con-
28 traria parte , † reſpondetur , vt omnes ipſi ſicut
cæteri , qui de retentione Bullarum tractauere,
quos recenſui ſuprà *cap.* 2. à principio , & ſi-
gnanter ſuprà *in cap.* 5. ex quorum verborum
relatione clarè patet quod expreſsè loquuntur,
quando litteræ lædunt ius publicum Regni vel
Regis , & in damnum vergunt publicæ vtilita-
tis, ex quarum executione turbari timetur Reſ-
publica,ac publicus ſtatus Eccleſiæ. Nullus au-
tem de ſurreptione ſimpliciter loquutus fuit:ſed
omnes inſequentes modum loquendi Præſulis
Couarruuias mentionem faciunt , prout ipſe de
ſurreptione litterarum Apoſtolicarum , hac ad-
hibita publici detrimenti qualitate , & funda-
mento neceſſario , & inexcuſabili , vt ex eorum
lectura patet , & videbis expreſsè , & indubi-
tanter , prout etiam multorum verba adduxi-
mus *in dicto capit.* 2. *& in dict. capit.* 5. *verſic.
Hinc eſt quod fere omnes Doctores , &c. à num.*
45. *cum multis ſequentibus* ; & videbis etiam ex
tot doctrinis adductis ſeptem capitibus præce-
dentibus , quibus non alia ratione fundamus
hunc recurſum , & hanc Bullarum retentionem,
niſi in damno Reipublicæ orto , & cauſato ex
executione illarum , vt ad oculum patet ex ex-
preſſis verbis Couarruuias quæ retulimus ſu-
prà *capitul.*2. *à num.*18. à quo velut à fonte cæ-
teri omnes Doctores fundamentum , & doctri-
nam ſumpſere.

Et quatenus ipſi Doctores faciunt mentio-
29 nem de ſurreptionibus † & falſis litterarũ ſug-
geſtionibus bene loquuntur , quoniam vt plu-
rimum , cum impetrantur contra ius Regis, aut
Regni , & eorum priuilegia & indulta Apoſto-
lica , necnon in præiudicium iuris tertij repu-
gnante , & reluctante penitùs iure naturali fa-
cent impetrantes hæc, quibus ſimul ſurreptitiæ
redduntur ipſæ litteræ , non quod in dictis ſur-
reptionibus dicti Doctores fundent iuſtitiam re-
tentionis , ſed vt euidentiùs appareat de inuo-
luntate Summi Pontificis , principale quippe
Doctorum fundamentum eſt quies , & tranquil-
litas publica , quæ turbata meritò conſideratur
ex talium litterarum executione , ex qua ſimul
violentiam oriri pluries per diſcurſum huius 1.
part. diximus , & comprobauimus , quæ altiùs
explicantur inferiùs *à num.*34. *& ſeqq.*

Imò & omnes Doctores qui tractant de reti-
nendis litteris † Apoſtolicis obtentis in præiu- 30
dicium iuriſpatronatus laicorum , eo etiam mo-
uentur , ne in damnum Reipublicæ Eccleſiaſti-
cæ & temporalis , retrahantur ſæculares à fun-
datione Eccleſiarum , hoſpitalium , & aliarum
piarum voluntatum vltimarum , vt per Siman-
cas *de Catholicis inſtitut. in* impreſſione Hiſpa-
niæ, *tit.*45. *de pœnis, à num.*34. *&* 35. cuius ver-
ba retulimus ſupra *capitul.* 2. verſicul. *Simancas
etiam, à num.*8. Couarruuias *practicar. quæſt.cap.*
36. *in principio, num.*3. *& num. fin. ad fin.* optimè
Salzed. *in praxi crimin. Canon. cap.* 54. *num.* 20.
Camillus Borrellus *de præſtantia Regis Catholici,
cap.* 52. *à num.* 4. *& ſequentibus* , pro quo aper-
tiſſima extat , l. *Regia* 25. *tit.*3. *lib.* 1. *Recopila-
tionis* , ſupra ponderata *num.* 11. & alibi paſſim
per Doctores ſuo loco infra 4. *part. huius tra-
ctatus adducendos , & cap. antecedente , num.* 62.
tetigimus.

Cerola autem pro contraria parte citatus
*num.*7. vel intelligendus ſecundùm Couarruuias,
quem † ad id allegat (iuxta quem intelligendi 31
ſunt & cæteri omnes qui breuitate , & curta-
tione vſi , minus integrè eius doctrinam retule-
re) vel perperam loquutum fuiſſe. Cenedus ve-
rò , qui licet eiuſdem Ceroiæ doctrinam retu-
lit , nihil tamen de ſimplici ſobreptione ad re-
tentionem aſſeruit , ſed imò multis in locis de
damno publicæ vtilitatis , & pernitie Reipu-
blicæ loquitur , & ſe fundat in eo , & ibidem
etiam proſequitur. Henriquez eodem modo,
quo Couarruuias & cæteri, loquitur, cuius ver-
ba adduximus ſup. *cap. antecedenti in fin.* expreſ-
sè omnes præmittentes , & apertè loquentes de
litteris in damnum & perniciem Reipublicæ ſi-
ue ſpiritualis , ſiue temporalis impetratis , &
propterea retinendis.

Bonacina autem pro contraria parte adductus,
*num.*8. loquitur generaliter † de impedientibus 32
executionem litterarum Apoſtolicarum,nihil in
ſpecie dicens de hac Senatus retentione, & cum
Bulla Cœnæ Domini *in dict. cap.* 14. loquatur
tam de Eccleſiaſticis perſonis , quàm de Tribu-
nalibus , & Principibus ſupremis , nihil mirum,
vt ipſe de ſubreptionis cauſa loquatur , at ſi de
hac Senatus retentione intellexerit , vel minùs
cautè loquutum fuiſſe , dicendum erit, velut grã-
di Theologo iuris principiis praxis,& ſtylo Tri-
bunalium ignato,& deſtituto , indulgendum.

Concludendum eſt igitur,† vt ſimplex ſurre- 33
ptio reſcriptorum non ſit ſubiectum habile, nec
capax per ſe ſolum nulla admixta qualitate de
iis, quas in ſeptem capitibus præcedentibus ad-
ſcripſimus abundè , quia Senatus eſt incapax
huiuſmodi cognitionis cum omnino tangat
ius ſpirituale , attamen quando aliqua ex parte
reſcriptum tangit damnum publicum,atque pu-
blicã tranquillitatem Reipublicæ Eccleſiaſticæ,
ſpiritua

Digitized by Google

ſpiritualis, aut temporalis, ita vt id ex litterarum executione notabile inferatur, quamtumuis inter priuatos facta, & ſuper ipſorum iure particulari, licitè dumtaxat poteſt fundari recurſus iſte, quo ſolo & vnico fundamento nititur, prout in *in cap.* 1. & ſequentibus, altiùs comprobauimus, atque ideò iam noſtris temporibus hoc in Senatu Supremo de hac difficultate ampliùs non dubitatur, ſed imò firmiter, & communiter ſeruatur, & meritò hæc noſtra præualuit opinio, vt nullatenus fundetur, nec admittatur propoſitio contraria, quòd ex ſupradictis in hoc cap. & ſuperioribus rectè comprobabis.

Et hæc etiam opinio practicatur in Regno
34 Siciliæ, † prout latè per exempla firmat Antonius Amato *variarum reſolution. lib. 2. reſolut. 72.* qui poſtquam *à num.* 26. cum multis ſequentibus, comprobauit retentionem litterarum tam Apoſtolicarum, quàm Principum temporalium ad effectum reſcribendi cauſas vrgentes, tendentes in præiudicium iuris Regij, aut Reipublicæ, aut in turbationem pacis ſubditorum, aut in præiudicium tertij, poſtmodum *à num.* 29. refert doctrinam vſitatam in illo Regno, quòd ſi aliquis conqueratur in Senatu, opponens ſe petenti executorias litterarum Apoſtolicarum, non eſſe denegandas, quando continent ſurreptionem, aut obreptionem dumtaxat, imò tunc conceduntur executoriæ ſaluis iuribus partis coram Iudice delegato proponendis, & proſequendis, ad quod adducit varia exemplaria, in facti contingentiâ.

Nam vt hactenus diximus *à num.* 28. *&* 29.
35 nec Doctores aliquid ſimpliciter † loquuntur de ſurreptione circa iuſtificationem retentionis, ſed præcipuum eorum fundamentum eſt publica vtilitas, ſeu damnum publicum, non priuatum ſimplex, à quo illud non deriuetur, nec inſurgat.

Pro quo vlteriùs pondero text. *in d. cap. cum teneamur, de præbendis*; ex cuius veriſſimo intellectu expreſsè apparebit noſtræ opinionis ſingulare aliud fundamentum, nam Pontifex in caſu illius text. non dedit executori litterarum facultatem ſuperſedendi in executione propter ſurreptionem ortam ob non factam expreſſionem, & relationem beneficij iam anteà obtenti, vt ſup. *à n.* 20. ſed ſolùm propter præiudicium, & detrimentum recti regiminis Reipublicæ Eccleſiaſticæ inde cauſatum, ex eo nempe, quod vnus plura beneficia ambiat, cum ſingula ſingulis deſtinata ſint, tunc quippè ordo Reipublicæ confunditur, quando vnus plurium officia, aut beneficia occupat, *l. nemo, C. de aſſeſſoribus*, ibi: *Nec ſit conceſſum cui quàm duobus aſſidere Magiſtratibus, & vtriuſque iudicij curam peragere, nec enim facile credendum eſt, duobus neceſſariis rebus vnum ſufficere: nam cum vno iudicio adfuerit, alteri abſtrahi neceſſe eſt. Sicque nulli eorum idoneum in totum inueniri, nedum ad vtrumque feſtinat, neutrum bene peragat*, *text. etiam in l.* 1. *C. de agentibus in reb. l.* 5. *C. qui militare non poſſ. authen. vt Iudices ſine quoquo ſuffra. §. l. illud. ille à quo* 13. *§. tempeſtiuum*, & ibi gloſſa, verbo, *Triplici, ff. ad Trebellianum, l. ſi plures* 9 *ff. de pactis, l. licet* 42. *§. ſi plures, ff. de procurat.* Plato. *dialogo* 8. *de legibus. Duas verò* (inquit) *artes, aut duo ſtudia diligenter exercere, humana natura non patitur, nec plures Magiſtratus in vnum hominem cumulandi videntur*, idem prædixit Ariſtoteles *lib.* 2. *politicorum, cap.* 9. *& lib.* 1. *cap.* 1. Caſſiodorus *lib.* 6. *formula* 7.

Et ob hanc ordinis, & recti regiminis turbationem, & inæqualitatem inter ſubditos plura damna, & inconuenientia Reipublicæ Eccleſiaſticæ cauſati, in his terminis conſiderat Pontifex in *extrauaganti execrabilis, de præbendis & dignitatibus*, Ioannis 22. à principio; & protinus, ibi: *Vnde inter cætera inconuenientia infraſcripta naſcuntur, quòd videlicet interdum, vnus, qui vnum, quamuis modicum, vix officium implere ſufficeret, plurimorum ſibi vendicat ſtipendia; quæ multis famæ pollentibus, qui mendicant, poſſent abundè ſufficere, de qua diſtributione collata, habentibus ipſa paratur vagandi materia, diuini cultus minuuntur, hoſpitalitas in ipſis beneficiis debita non ſeruatur: & dum non ſunt ſui in vnaquaque regione rectores Eccleſiarum, detrahitur commodis, & honori, quæ carentes defenſorum auxilio in iuribus ſuis, & libertatibus multipliciter collabuntur, ruinis patent ædificia, &c.*

Quæ ſingula, & alia damna conſiderata à Pontifice in dicta *Extrauaganti*: lædunt penitùs Rempublicam Eccleſiaſticam, deſolantur equidem cæteri ſubditi ex hac plurium beneficiorum, & officiorum cumulatione in vnum; *Gemat ipſe, gemant ſubditi neceſſe eſt*, inquit in propoſito Mariana *lib.* 3. *de Rege*, & Imperator, *in l. hac parte, C. de proximis ſacrorum ſcriniorum, lib.* 12. ibi: *Supradicti autem Memoriales nullo modo duplici fungantur officio, nec geminis hactis irrepſerint, vt non occupentur plura in vnum ſe commoda collocaturi, nihilque reliquis relicturi*; & ne ſine maximo omnium ſcandalo permitti poſſunt, quippe non tranſeunt tranſgreſſiones ordinis politici, & recti regiminis abſque notiſſimo in populo ſcandali periculo, prout probant infinita penè iura, & doctrinæ abundè cumulatæ ſuprà *cap.* 5. *& cap.* 6. & ſignanter atque in indiuiduo probat text. in *dict. capit. cum teneamur*, ibi: *Aut ſi non poteris ei ſine ſcandalo prouidere*, text. eſt etiam expreſſus *in capit. cum non ignores* 15. *eodem titulo de præbendis, & dignitatibus*, ibi: *Cùm ipſorum ſcandalo non debet locum in ipſa Eccleſia quærere, vel habere.* Ideóque Summum Pontificem in *dict. capit. cum teneamur*, mouit damnum, & pernicies Reipublicæ Eccleſiaſticæ (ne pateretur ſcandalum) ad dicendum, *æquanimiter ſuſtinemus, ſi pro ea mandatum noſtrum non duxeris exequendum.* Non tamen ſimplex ſurreptio illum mouit, nec moueret ad ſic dicendum, & reſpondendum; prout latiùs annotauimus ſuprà *à num.* 20. Atque ideò neceſſe fuit, vt cum dicta ſurreptione concurreret cauſa hæc publica abuſus, & turbati regiminis ſui natura productiua ſcandali, quod iuſtè ex executione illarum litterarum timebatur in pernitiem Reipublicæ Eccleſiaſticæ. Ex quo text. manifeſtè colligitur, ſimplicem ſurreptionem non eſſe cauſam legitimam, & ſufficientem ad ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolicarum, & reſcribendum, niſi ex ea aliquod inferatur damnum publicum prout in caſu illius text.

Sicque ex iis omnibus illa fluit certa & iuridica regula, & ex ea facilis cognitio, quando ſurreptio legitimam præſtet cauſam ad ſuperſedendum in executione litterarum, & decernendâ retentioné earum in Senatu: etenim aut ſurreptio

ita ſimplex ſit, vt nec vergat in notabile præiudicium tertij, nec damnum inferat Reipublicæ, ſed tantùm aliunde litteræ ſint ſutreptitiæ ob non factam relationem alicuius requiſitè de iure; & tunc in Senatu neganda erit retentio litterarum, vt coram executore earum ſurreptio ipſa opponatur, & controuertatur, ex hactenus dictis à principio huius capit.

Aut ſurreptio talis ſit qualitatis, quæ aut vergat in præiudicium notabile iuris tertij, in iis nempè caſibus, in quibus deficere poteſtatem in Principe tollendi ius tertij reſiſtente iure naturali, diximus ſup. *cap. 7. per totum.* Quia tunc adeſt notiſſima violentia, idcirco ob ſurreptionem huius qualitatis in dobio retentio litterarum diſcernenda, vt ibidem reſoluimus, & probauimus abundè. Vel etiam quando ex ſurreptione infertur præiudicium & damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ, aut temporali, & eius recto regimini aduerſator, & ſic vergit in detrimentum publicæ vtilitatis, & tunc ſimiliter ſuſpenſio litterarum, & retentio in Senatu concedenda, iuxta text. in *dict. cap. cum teneamur, de prabendis*, eiúſque veram & genuinam interpretationem per Nos aſſignatam, & tantorum Doctorum obſeruationem, de quibus à principio huius cap. qui in hoc caſu omnes loquutos fuiſſe hactenus oſtendimus.

Quia cum ex regimine populi capiat fundamentum hæc retentio, omníſque violentiæ cognitio, cum defenſio Principis ad hoc tendat dumtaxat, & dirigatur, atque ex eo tantùm inter Eccleſiaſticos iuſtificetur, vt clarè latiúſque oſtendimus ſupra 1. *part. cap.* 1. per totum, *&* *cap.* 3. cum quatuor ſequentibus; inde fit, vt cum Doctores præmittant hoc neceſſarium, & præciſum fundamentum; nihil mirum, quod mentionem faciant, & incidenter deducant, &
36 inferant ad ſurreptionem litterarum † præiudicium publicum inducentium, quo præciſè ſurreptio inhibita eſt, & intrinſecè incluſa; prout latiſſimè probauimus ſuprà *capitul. 3. à num. 29. cum ſequentibus.* Clarè quippe patet, quòd quoties impetrantur litteræ in damnum publicæ vtilitatis, puta contra priuilegia Regni, aut Regis, laudabiléſque & vſitatas conſuetudines eius (quo vnico fundamento nititur retentio Senatus, & Doctorum reſolutio) per neceſſariam conſequentiam infertur ex eiſdem præiudicium iuri publico, & per conſequens ſurreptio, cum de eo non ſit facta Papæ (cuius intentio defuit) relatio vel non ex integro, iuxta celebrem Caſſiodori ſententiam, *lib. 2. epiſtola 4. delectamur* (inquit) *vetuſtatis inuento, & ſequi regulas conſtitutas, libenter amplectimur, quia locus ſurreptionibus non relinquitur, quoties rationabiliter conſtituta ſeruantur.* Idem Caſſiodorus *lib. 10. epiſtola 25.* & Magiſter Aluarez Archiepiſcopus Trauenſis *in Iſaiam, cap. 11. num. 13.*

Etenim ſi de damno, & præiudicio particolaris iuris debet fieri mentio ad excuſandam
37 ſurreptionem; † quanto magis de iure publico, quod ſemper cenſetur intactum, & præſeruatum, cuique nihil detrahitur, vt abundè diximus plurima congerentes ſuprà *c. 5.* per totum. Atque alio quolibet priuato potentius ſit, *l. munerum, §. item, de muner. & honorib. l. ſancimus, C. de ſacroſanct. Eccleſ. l. vnica, §. final, C. de caducis tollend. Authent. res quæ, C. communia delegâ. cap. mutationes 7. quæſt. 1. cap. bone, de poſtulat. prælat.* cæteriſque priuatis præfertur iuxta illud Eccleſiaſtic. *cap. 17.* ibi: *Mandauit Deus vnicuique de proximo ſuo, ergo multo magis de Republica*, Nicephor. *lib. 12. Eccleſiaſtica hiſtor. cap. 23.* vbi latiſſimè. Ambroſius *de obitu Theodoſij*, ibi: *Rempublicam boni Imperatores & † parentibus, & filiis prætulerunt*, Cicer. *lib. 3.* 38
de finibus, chariorem eſſe patriam nobis quam noſmetipſos, & dicit ad Herenium *lib. 4. Vituperandus, qui in Republica diſcrimine, ſuæ plus quam communi ſaluti conſulit, & lib. 1. officiorum, Chari ſunt parentes, chari liberi, propinqui, & familiares, ſed omnes omnium charitates patria una complexa eſt*, Diuus Auguſtinus *ſerm. 6. de verbo Domini*, Nazianzenus *in oratione in laudem Baſilij.* Polineus apud Stobeum *ſermon. de Republica*, ibi: *Negotia publica ciuitatis omnium exiſtimare oportet maxima, vt fœliciter augeatur*, & paulo poſt ibi; *Ciuitas enim proſperè agens fœlicitas eſt magna, in hac inſunt omnia, hac ſeruatâ cuncta ſeruantur, ac pereunte nihil non præſumit*, Thucidides *lib. 2. in oratione Periclis. Ego exiſtimo, meliùs agi cum ciuibus priuatim, ſi tam ciuitas fortunata ſit, quàm ſi per ſingulos ciues fœlix ſit, publicè verò labefactetur, nam cum euertitur patria, is, cui priuatim bene eſt; nihil tamen minus, & ipſe euertitur, cui autem male, is in illa proſperè agente multo magis incolumis eſt, &c.* Inde Plinius Nepoſ. *epiſt. lib. 7. epiſt. ad Caninum*, ait: *Oportet priuatis vtilitatibus publicas, mortalibus æterna anteferre.*

Quare merito, conſultóque † Doctores tra- 39
ctantes de retentione Bullarum ob damnum Reipublicæ mentionem faciunt de ſurreptione earum, ac ſuggeſtionibus, quibus impetrari ſolent, non facta præiudicij & iuris publici relatione Sanctiſſimo (imò huic eſt incognitum) cui derogatum non intelligitur, nec ideo inde inferendum erit ad litteras quaſlibet ſurreptitias, quæ ſimpliciter tangunt ius priuati, nec regulariter ex eis earumque executione infertur damnum aliquod publicæ vtilitati ad effectum vt inde retentio per Senatum concedatur.

Hinc venit declarandus Antonin. Diana *moral. reſolution. 1. par. de immunitat. Eccleſia. reſol. 12.* Dum generaliter mouet † quæſtionem: 40
an Regij miniſtri poſſint in Chancellariis retinere Bullas Apoſtolicas, primitùs cumulat aliquos Doctores affirmantes, poſtmodùm autem negantes, quibus tandem ipſe (vt aſſolet) adhæret ſine ratione, & fundamento hoc vnico vſus dumtaxat, quòd de ſurreptione litterarum poteſt cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus, non ſæcularis.

Quo ſuppoſito clarè monſtrat non calluiſſe qualitatem, naturam, & eſſentiam negotij, dum ita indiſcretè terminos confundit.

Etenim abſolutè negare † retentionem Apo- 41
ſtolicarum litterarum ex iuſta & legitima cauſa factam, ad effectum ſupplicandi Sanctiſſimum, vt quid ſenſerit, vlteriùs manifeſtet (poſtquam ſit inſtructus de damnis, & ſcandalo inferendis ex executione ſuarum litterarum in damnum Reipublicæ, & publicæ vtilitatis) expreſsè loquitur contra *Bullam Cœnæ Domini in capitul. 14.* hoc indulgentem, & expreſſis verbis permittentem illarum retentionem, quando legitimè coram Sede Apoſtolic. proſequitur ſupplicatio ab eiſdem ſuis litteris iuſtè emiſſis, imò & contra Doctores eoſdem ab ipſo Diana laudatos loquitur

Digitized by Google

tut (quos attentè non legiſſe pluſquam manife-
ſtum eſt) ipſi namque apertè ſequuntur (provt
teneotur) litteralem ſenſum, & diſpoſitionem
eiuſdem Bullæ Cœoæ, quos omnes & alios,
verbáque corumdem necnon Bullæ ipſius lariſ-
ſimè retulimus, & accoratè expoſuimus ſuprà
*cap.*2. à principio. Et ſignanter io declaratione
eiuſdem Bullæ Cœnæ *à num.*54. cum multis ſe-
quentibus, & per totum illud caput, ad quod,
imò & ad cætera huius 1.*p.* pro ſatisfactione in-
diſeretæ reſolutionis Dianæ, te remitto.

42 Itaque in quantum ipſe ſimpliciter † de ſur-
reptione litterarum Apoſtolicarum loquitur, vt
ad Iudicem Eccleſiaſticum pertineat cognitio,
ſic generaliter loquentem admittimus, ita vt
ſimplex ſurreptio & falſitas litterarum non ſit
cauſa per ſe ſola ſufficiens ad fundandam reten-
tionem in Senatu, provt & nos quoque proba-
oimus ex multorum relatione ſup. *à num.* 24.
cum multis ſeqoeotibus.

Attamen quando ſurreptio inuoluitur & im-
43 bibita eſt † in præiudicio Regis aut Regoi, at-
qoe damno publico (cui obuiare officium pro-
prium eſt Regis ex planè ſcriptis ſuprà *capitul.*1.
& 2. & per ſeptem capita præcedentia) ſequi-
tur, quòd de ea incidenter ad violentiam, de
qua cognoſcit Senatus principaliter, poſſit agi
& deduci, non ad effectum declarandi aliquid
44 ſuper ea, nec ſuper eſſentia, valore, † aut iure
litterarum, ſed ad effectum apertiùs detegendi
inuoluntatem Pontificis concedentis, atque in-
de ob damni publici principalem cauſam inte-
rim detinendi litteras, & ſupplicandi Sanctiſſi-
mum, vt nouiter de inconuenientiis damno pu-
blico, & ſcandalo ex earum executione oriun-
dis inſtructus, quid ſenſerit, iterum reſcribat;
ſicque Dianam ad terminos hos reſolutos in
hoc, cap. potes reducere, & declarare.

Capvt IX.

Retentio Bullarum an vltra ſex caſus à lege Regia ſpecialiter expreſſos, locum habeat.

Svmmarivm.

*Senatus an vltra ſex caſus à lege Regia deſignatos vti queat retentionis Regalia; ad partes diſceptatur, num.*1.

Sex caſus, quorum meminit lex Regia recenſentur, ibidem.

*Principi generaliter competit facultas tollendi violentias, vt in pace Reſpublica Eccleſiaſtica, & ſpiritualis viuat, num.*2. *& ſeqq.*

*Impedito recurſus vſum vergit in damnum authoritatis, & praeminentia Regis, num.*3.

Recurſus ad Regem hic omnibus aliis conuenientior paci, & gubernationi Regnorum, num 4.

*Genus reſtringitur, & limitatur per enumerationem ſpecierum, num.*5. *vide tamen à num.*54.

*Facultas tollendi violentias Principi competit ex conſuetudine immemoriali, num.*6.

*Conſuetudo non poteſt extendi de caſu ad caſum, ſicutì nec de loco ad locum, num.*7.

*Tantum praſcriptum, quantum poſſeſſum, n.*8.

*Per obſeruantiam declaratur ius dubium, qua non requirit diuturnitatem temporis, num.*9.

*Conſuetudo interpretatiua legis non requirit ſcientiam Principis, num.*10.

*Ex obſeruantia optima inſurgit legis interpretatio, & declaratio, num.*11.

*Conſuetudo interpretatiua dirimit omne dubium diſpoſitionis hominis, & legis, num.*12.

Conſuetudo interpretatiua non requirit praſcriptionem, ſed aliquando ita fuiſſe de facto ſeruatum, ibid.

*Principem poſſe Regalia retentionis vti in omnibus caſibus indiſtinctè, in quibus vertitur turbatio Reipublica, & damnum notabile ſtatus Eccleſiaſtici mediis validiſſimis, vt verius probatur, n.*13. *& ſeqq.*

*Iura cuncta attribuentia Principi Regaliam protectionis indiſtinctè, & abſolutè loquuntur, non diſtinguentia inter caſum, & caſum, num.*14.

*Caſus plures quoties habent eandem rationem, licet de vno fiat mentio, intelligatur fieri exemplariter, non reſtrictinè, num.*15. *&* 16.

*Lex vbi alicuius ſpecialiter meminit, quia frequentius accidit, ſimiles minus frequentes non excludit, num.*17. *& ſequentibus.*

*Lex Regia referens ſex caſus nititur rationi generica, & fundamentali ad faciendam licitam retentionem in illis, num.*18.

*Ratio legis generalis attenditur tamquam virtus intrinſeca ad incluſionem omnium caſuum emergentium, in quibus militat, num.*19.

*Ratio expreſſa in diſpoſitione comprehendit omnes caſus illis conuenientes non per viam extenſiuam, ſed potius incluſiuam, num.*20.

*Caſus omiſſus, ſub ratione diſpoſitionis comprehenſus, expreſſus dicitur, num.*21.

*Quod venit ſub ratione legis expreſſa non dicitur extenſio, ſed comprehenſio, num.*22.

*Per legem praeuenire omnes impetrantium machinationes foret impoſſibile, & ſingulis ſpecialem legem concedere, num.*23.

Expreſſione caſuum magis frequentium nequit fieri illatio ad excluſionem minus frequentium, n. 24.

*Iura plura ponderantur, qua, dum diſponunt circa ſuſpenſionem executionis litterarum in cauſa vniuerſali damni publici nituntur, num.*25.

*Cauſa examen, quanam legitima ſit ad ſuſpendendam litterarum executionem; arbitrio prudentis viri relinquunt iura, num.*26. *& ſeqq.*

Cauſa ſimiles qua dicantur, iudicis arbitrio relinquitur, ibidem.

*Arbitrarios omnes caſus facit lex, quando certus modus dari nequit, cum magis pendeat à circumſtantiis ſubiecti, num.*27.

*Arbitrium datum à iure ad diſcernendam cauſam retentionis, & ſuſpenſionis litterarum, legibus, & ratione circumſcribitur, num.*28.

*Cauſa retentionis litterarum per Senatum facienda ſunt varia, arbitrio boni, docti, & pij viri relicta ſicut catera, qua à iure non habent certam determinationem, num.*29.

*In Bullarum retentione ſimiles cauſa expreſſis admittuntur, num.*30. *& ſequentibus.*

*Recenſentur plures Doctores admittentes identitatem rationis ad retentionem litterarum Apoſtolicarum in caſibus non expreſſis, n.*31. *& ſeqq.*

*Reſcripti obtenti in praiudicium Sancta Inquiſitionis ſit in Senatu retentio, num.*32.

*Retentionis remedio vtitur, qui extra Regnum adſtringitur litem tractare in prima inſtantia, num.*34.

Littera alia non comprehenſa expreſsè in lege Regia à Senatu retinentur, quibus militat legis ratio, num. 35. & 36.

Facultates Nuntiorum Sedis Apoſtol. exhibentur in Senatu, vt ibi examinentur, num. 37.

Redecimæ litteræ ad Senatum deferuntur, num. 38. & 39.

Littera Apoſtolica propter quaſcumque cauſas aduerſantes Sacris Canonibus, aut Generalibus Conciliis ad Senatum trahuntur, num. 40.

In ſimilibus caſibus, in quibus datur identitas rationis ad retinendum, littera examinantur in Senatu, num. 41. 42. & 43.

Homo qui non habet rerum euidentiam vt Angelus regitur, opinionibus, & probabilius in praxi cenſetur moraliter euidens, num. 44.

Retentio litterarum ex iuſta cauſa toleratur dummodo cauſa ſit euidens, num. 45.

Cognitio violentia poteſt ad alios ſimiles expreſſis extendi ſub identitate rationis comprehenſos, num. 46.

Retentionem litterarum ad omnes caſus ſimiles, & ſub ratione generica comprehenſos, etiam non expreſſos in l. extendi, omnes fere Doctores tenent, num. 47.

Quod etiam ſemper obſeruatum fuit inconcuſsò in Senatu Supremo Regis, num. 48.

Eadem poteſtas, qua attribuitur Regi ad condendam legem, qua aliquos caſus retentionis expreſſit, durat in condenda ſuper aliis ſub fundamentali ratione generica comprehenſis, n. 49.

Singuli caſus in l. 25. relati ſingulas antea leges habebant, & per promulgationem priorum non fuit ſublata poteſtas ad cæteras poſtea promulgatas, ibidem.

Vna, alteráve lex non potuit præcauere tot nouas machinationes ambitioſorum impetrantium, quæ occaſionem probêre nouas alias leges condendi, num. 50.

Ponderantur plures leges Regni, quibus nouè diſpoſuere in aliis caſibus, in dict. l. 25. non expreſſis, num. 51. & ſequentibus.

Littera coadiutoria in Cathedralibus, ac Collegiatis inter patrem, & filium retinentur in Senatu ſupplicatione promiſſa, dict. num. 51.

Littera ſuppreſſionis, aut vnionis cum extinctione beneficiorum ob diminutionem cultus diuini, aliáque damna, in Senatu retinentur, n. 52.

Lex Regia loquens de retentione litterarum in derogationem beneficiorum patrimonialium Diœceſ. Burgenſ. &c. Extenſa poſtea fuit ad alia loca, in quibus eadem viget conſuetudo, n. 53.

Leg. Regiam 25. Diſponentem dumtaxat in retinendis litteris impetratis in derogationem Magiſtralis, & Doctoralis, praxis Senatus extenſit poſtea ad Canonicatus lectura, & pœnitentiaria ex omnimoda ſimilitudine, & paritate rationis, ibidem.

Lege noua Regia commendatur protectio Concil. Tridentin. Senatui Supremo, num. 54.

Rex vt protector Reipublica generalem poteſtatem habet tuendi vi oppreſſos quoſlibet, quæ non circumſcribitur caſibus expreſſis, ſi in cæteris militat rationis identitas, num. 55.

Per enumerationem ſpecierum non reſtringitur genus præcedens in eadem diſpoſitione, num. 56.

Genus non reſtringitur per enumerationem ſpecierum in dubio, niſi aliter appareat de clara voluntate diſponentis, num 57.

Enumeratio ſpecierum poſt genus facta intelligitur cauſa maioris declarationis, & expreſſionis, non ſtrictionis, num. 58.

Per enumerationem in eadem diſpoſitione factam nunquam cenſetur reſtrictum genus, quando genus, & ſpecies tendunt ad eaſdem perſonas, num. 59.

Secus quando genus, & ſpecies apponuntur in diuerſis diſpoſitionibus, & inter diuerſas perſonas, num 60.

Genus, & ſpecies vbi non ſunt contraria, non reſtringitur genus, num. 61.

Genus reſtringitur quando ſpecies apponuntur per dictiones declaratiuas, ſcilicet, videlicet, &c. num. 62.

Regalia in protectione vi oppreſſorum Regi competit principaliter de iure corroborato, etiam immemoriali, num 63.

Quod principaliter agitur attenditur, non quod venit in conſequentiam, num. 64.

Præſcriptio de vno caſu vnius ſpeciei extenditur ad alium caſum eiuſdem ſpeciei, quo non fuit vſus præſcribens, num. 65.

Regalia tollendi violentias ius eſt vniuerſale complectens omnes ſpecies, & caſus violentia, n. 66.

Ius vniuerſale vbi prætenditur per vſum partis conſeruatur ius in toto, num. 67.

Poſſeſſio conferendi quoad quadam beneficia trahitur ad alia in diſpoſitione contenta eiuſdem ſpeciei, num. 68.

Cauſa vniuerſalis poſſidendi attenditur, n. 69.

Per præſentationem aliquorum beneficiorum ex contentis ſub iure patronatus adiudicate per ſententiam conſeruatur ius præſentandi quoad omnia in patronatu contenta, num. 70.

Princeps Regalia protectionis vtens in aliquibus caſibus non impeditur ea etiam vti in aliis ſub ſuo iure vniuerſali comprehenſis, num. 71.

Rex ſemper vſus fuit ſua Regalia vniuerſaliter in cunctis caſibus, in quibus vi oppreſſus ſuum auxilium impetrauit, num. 72.

Obſeruantia interpretatiua non admittitur in diſpoſitione clara, ſed in dubia, num. 73.

Senatus ſemper vſus fuit Regalia protectionis in omnibus caſibus neceſſariis, & vrgentibus, nec dabitur in contrarium obſeruantia, num. 74.

APLARISQVE multoties vidi dubitari; an ſupremus Senâtus poſſit prætextu violentiæ tollendæ vti hac retentione Bullarum Apoſtolicarum vltra ſex † caſus à lege 1
Regia ſpecialiter expreſſos, de quibus *in l. 25. tit. 3. lib. 1. Recopilation.* quos ſic exprimit ad medium: Aſſi en que no ſe derogue la preheminencia de nueſtro patronazgo Real, ni el derecho de patronazgo de legos, ni lo concedido y adquirido, para que ningun eſtrangero deſtos Reinos pueda auer beneficios, ni penſiones en ellos, ni los naturales dellos por derecho auido de los tales eſtrangeros, ni en lo que toca à las Calongias Dotorales, ni Magiſtrales de las Igleſias Catedrales deſtos Reinos, y à los beneficios patrimoniales en los Obiſpados donde los ay, porque qualquiera coſa que ſe proueyeſſe por ſu Santidad, y ſus Miniſtros, en derogacion de las coſas ſuſodichas, ò qualquiera dellas, traeria muy grandes y notables inconuenientes, y dello podrian nacer eſcandalos, y coſas que fueſſen en deſeruicio de Dios nueſtro Señor, y nueſtro daño, y deſtos Reinos y naturales dellos, &c.

Quæ

Quæ latiùs inde proſequitur ad retentionem in-
terim huiuſmodi Bullarum, & ad ſupplicatio-
nem interponendam ad Sedem Apoſtolicam.

Et pro parte negatiua, vltra dictos ſex caſus
2 non habere † locum retentionem hanc, proba-
tur primo, quoniam licet verum ſit, generali-
ter competere Principi ſupremo tollere vim il-
latam inter Eccleſiaſticas perſonas pro pace, &
tranquillitate Reipublicæ, & ſtatus Eccleſiaſti-
ci, tamquam eius protectori, ex text. *in cap.
Regum officium eſt proprium, facere iudicium, at-
que iuſtitiam, & liberare de manu calumniantium
vi oppreſſos 23. quæſt. 5.* & aliis, quam plurimis
iuribus ad idem per Nos adductis ſuprà *cap. 1.
hac 1. parte à principio, & in tractatu de Regia
protectione, capitul. 5. à num. 99. & à num. 78.*
cum ſequentibus, vt hæc generalitas probetur
in indiuiduo, *in l. 36. tit. 5. lib. 2. Recopilation.* ibi:
Por quanto aſſi por derecho como por coſtum-
bre immemorial nos pertenece alçar las fuer-
ças, que los juezes Eccleſiaſticos, y otras per-
ſonas hazen en las cauſas de que conocen, &c.

Et melius *in l. 80. tit. 5. lib. 2. Recopil.* quæ ex-
tat *in 3. tomo*, nouiter addito, ibi: Que pertene-
3 ciendo à nos como a Rey y ſeñor natural † por
derecho y coſtumbre immemorial, quitar, y
alçar las fuerças, que hazen los juezes Eccle-
ſiaſticos deſtos Reinos en las cauſas de que co-
nocen; y auiendoſe ſiempre vſado deſte reme-
dio por los que han padecido las dichas fuer-
ças, &c. Sequitur, facit: Y de temor deſto,
aunque ſe ven oprimidos de los juezes Eccle-
4 ſiaſticos, no ſe atreuen † à vſar del dicho reme-
dio, y que lo ſuſodicho es en mucho perjuizio
de la autoridad y preheminencia de la Corona
deſtos Reinos, y que el remedio de la fuerça
es el mas importante y neceſſario, que puede
5 auer para † el bien y quietud y buen gouierno
dellos, ſin el qual toda la Republica ſe turba-
ria, y ſe ſeguirian grandes eſcandalos è incon-
uenientes, mandamos, &c. Et in Bulla Cœnæ
Domini, *cap. 14.* ſuprà *capitul. 2.* relato, ibi:
Etiam prætextu violentiæ prohibendæ, & ibi: *Niſi
ſupplicationes huiuſmodi coram nobis & Sede Apo-
ſtolica legitimè proſequantur, &c.*

Licet igitur ita generica ſit iuris diſpoſitio
attribuens Principi poteſtatem † tollendi vio-
6 lentias; tamen reſtringi debet ad caſus dumta-
xat in eadem lege relatos, quoniam genus re-
ſtringitur, & limitatur per enumerationem ſpe-
cierum; text. eſt mirabilis *in l. hæres meus 100.
§. duæ ſtatuæ*, in hæc: *Duæ ſtatuæ marmoreæ cui-
dam nominatim, item omne marmor erat legatum,
nullam ſtatuam marmoream præter duas Celſus pu-
tat deberi, Ofilius Trebatius contra, Labeo Celſi
ſententiam probat, quod verum puto, quia duas
ſtatuas legando, poteſt videri, non putaſſe in mar-
more ſe ſtatuas legare, ff. de legat. 3.* facit etiam ad
idem text. *in l. cum prætor. ff. de iudiciis, & in l.
legato ff. de ſuppellectili legata, l. quæſitum, §. fin.
ff. de fundo inſtructo*, cum aliis, ergò vltra caſus
ſpecialiter expreſſos à lege vti facultate Senatus
nequit.

7 Secundò & pro hac parte vrget, † quoniam
vt prædictæ leges Regni expreſsè dicunt; hæc
facultas tollendi violentiam Principi competit
ex conſuetudine immemoriali, & Nos latè *in
tractatu de Regia protectione, capitul. 1. à n. 520.*
cum ſequentibus. Sed conſuetudo non poteſt
extendi de caſu ad caſum, ſicut nec de loco ad
locum Rolandus à Valle *conſil. 57. n. 26. tomo 2.*
Turret. *conſil. 9. num 41. part. 1.* Piag. *de conſue-
tudin. quæſt. 12. à num. 1. cum ſequentibus*, Anto-
nius Gabriel. *titulo de præſcriptionibus, concluſ. 2.*
vbi per totam de ampliationibus & limitationi-
bus, Menochius *de retinend. poſſeſſion. remedio 5.
num. 62.* Caualcanus *deciſ. 22. n. 8. part. 2.* Beccius
conſ. 93. n. 6. Zephalus *conſil. 709. n. 3. & conſ. 338.
n. 25.* Marceratenſ. *variarum reſolutionum, lib. 1. re-
ſolutione 46. num. 5. & reſolution. 88. num. 3.* Nec
etiam ex identitate rationis, Seſſe *deciſ. 218.
num. 22.* Molina *de primogeniis, lib. 4. cap. 6.
num. 20. & 21.* Giurba *conſil. 67. num. 23.* Qua-
propter valet iſta propoſitio † Doctorum; tan- 8
tum præſcriptum quantum poſſeſſum, ac pro-
pterea non extenditur, latiſſimè exornat ex ma-
gna Doctorum caterua Anton. Gabriel. *dict. con-
cluſ. 2.* à principio, quam *num. 11.* extendit, vt
procedat etiam in præſcriptione immemoriali.
Ergo ad caſus vltra dictam legem Regiam ex-
preſſos (quibus hactenus non eſt vſus ſupre-
mus Senatus) nequit ſuam progredi pote-
ſtatem.

Tertiò, quia licet iure etiam hæc fuerit attri-
buta poteſtas, & Regalia Regi vti Eccleſiæ le-
gitimo protectori; ius ipſum genericum † per 9
vſum ſubſequutum declaratum fuit, quibus ſci-
licet in caſibus eam exercere poſſet, nam per
obſeruantiam declaratur etiam ius dubium quia
dicitur conſuetudo interpretatiua, quæ quidem
nec temporis diuturnitatem requirat, Natta
conſil. 406. num. 26. Curtius *de conſuetudin. n. 150.*
Crauetta *conſil. 819. num. 10.* Simon de Pretis
conſil. 78. num. 16. Surdus *deciſ. 129. num. 19.* Ce-
phal. *conſil. 129. num. 7.* Ludouic. *tit. de conſue-
tud. concluſ. 38. ampliat. 3.* Modit. *de iure natural.
§ lex. eſt dubio 52.* Marta *deciſ. 136. num. 4.* Man-
tica *de tacitis & ambiguis, lib 3. tit. 9. num. 29.*
Piagg. *de conſuetud. quæſt. 4. num 95. & 98.* Rota
*deciſ. 35. num. 20. part. 5. & deciſ. 356. num. 6.
& 7. part. 2.* Gratian. *deciſ. 234. num. 35.* Rau-
denſis *de analog. lib. 4. capitul. 34. num. 290. &
in conſil. 18. num. 38.* Menochius *de arbitrariis,
caſu 83. num. 10. & caſu 199. num. 51. & in con-
ſil. 33. num. 96. & conſil. 21. num. 15. & conſil. 390.
num. 18.* Decianus *conſil. 44. num. 16. & conſil. 51.
num. 56. volumin. 2.* Puteus *deciſ. 283. lib. 1. & de-
ciſ. 15. lib. 3.* Mareſcotus *variarum reſolutionum,
reſolution. 100. num. 23. lib. 2.* Tuſchus *littera C.
concluſ. 796. num 39. & 45 & concluſ. 878. à n. 11.*
Barz. *deciſ. 58. num. 6. & deciſ. 98* Turamin. *de
leg. 3. part. capitul. 6. num. 16.* Ponte *conſil. 1.
num. 5. & conſil. 54. num. 15. & conſil. 51. à n. 28.*
Sola. *ad decretum Sabaudiæ, tit. de iure emphy-
theu. gloſſa 7. num. 22.* Maſcard. *de ſtatuto. inter-
preta. concluſ. 2. num. 159.* Morot. *conſil. 90. n. 16.*
Botta *conſil. 18. num. 37.* Antonius Gabriel. *tit. de
conſuetud. concluſ. 1. num. 69.* Hieronymus Ga-
briel. *conſil. 164. num. 7. & 8.* Fontanella *de pactis
nuptialib. clauſul. 1. num. 33.* Gallinus *de verbor.
ſignific. lib. 10. cap. 35. num. 6.* Beccius *conſil. 101.
num. 57.* Borrellus *conſil. 3. num. 56.* Cancerius
lib. 3. variarum reſolution. cap. 19. num. 74. Bimius
conſil. 23. num. 29. Marius Giurba *conſil. 19. n. 44.*
vbi quod † ad hanc conſuetudinem interpreta- 10
tiuam legis inducendam non requiritur ſcientia
Principis, *num 43.*

Et ex obſeruantia, & vſu optima & iuridica
inducitur legis interpretatio, † vt poſt Burgos 11
de Pax, Peregrinum, Hondedeum, Menoch,
Caſanat,

Caſanat. Surd. Bartium,& alios probat Caſtell. *controuerſ. num.6. capitul. 125. à num. 29.* & ſuprà. Et eſt *lex.6 tit.1. part.1.* ibi : Que aſſi como acoſtumbraron otros de la entender aſſi debe ſer entendida.

Et quod obſeruantia, & conſuetudo inter-
12 pretatiua † dirimat omnia dubia, & declaret omnem diſpoſitionem hominis, & legis, & quod non requiratur præſcriptio, ſed aliquando ita fuiſſe de facto obſeruatum. Et per quos actus; vide vſque ad refectionem per Caſtellum *controuerſ. lib.5. capitul.93. § 7.* per totum, vbi magna Doctorum caterua citatur.

Igitur iſta Regis poteſtas, & Regalia à iure inducta aliter nequit extendi, ſed ad obſeruantiam reſtringi, & per conſuetudinem interpretatiuam declarari, reſtringi, & limitari.

Quibus tamen & aliis minimè obſtantibus,
13 † contrarium de iure probabilius videtur: Senatum Supremum poſſe (prout quotidie fit) hac vti regalia in omnibus caſibus comprehenſis ſub iure, & ratione generica, in quibus militat ratio publicæ vtilitatis, & turbationis pacis, ac per conſequens tollendæ violentiæ, nam cum hæc ſit principalis neruus, vnicum fulcrum, & ſolidum fundamentum inductiuum, & prouocatiuum huiuſmodi recurſus retentionis, vt latiùs infrà, *cap.16. à num. 23.* ne pax publica, ſtatúſque Regni tranquillus turbetur, & ne commune bonum detrimentum patiatur, Princeps tamquam ſuæ ſibi commendatæ Reipublicæ protector, ac ſtatus Eccleſiaſtici, necnon Reipublicæ ſpiritualis, ad eiúſque officium propriè pertineat Regium ſalus populi, quies, & tranquillitas publica, prout ampliſſimè comprobauimus ſuprà *capitul 1. hac 1. part. & de Regia protectione, capitul.1. à principio*; per neceſſariam inde conſequentiam ſequitur, quod iis omnibus in caſibus, in quibus ſua turbetur Reſpublica, vel notabile aliquod damnum patiatur, & violentiam, ſuam poterit interponere authoritatem œconomicè, atque omni modeſtia, & reuerentia humili Sedis Apoſtolicæ iſta Regalia vti. Et ad ſic ſentiendum validis, meo videri, moueor fundamentis.

Nam omnia iura, attribuentia Principis of-
14 ficio † hanc regaliam & protectionem vi oppreſſorum, generaliter loquuntur, non diſtinguentia inter caſum & caſum, ſed in omnibus diſponunt indiſtinctè, quibus protectionis neceſſitas inſurgat, ne ex aliquibus particularibus accidentibus publica quies turbetur, ſed in pace Reſpublica viuat, vt ſuprà capitulo 1. & ſequentibus, probauimus, ſed hæc ratio non ſolum in caſibus expreſſis à lege Regia, ſed in aliis pluribus militat, ergo de eis pariter eſt prædicandum, iuxta regulam, textum *in l. regulam, ff. de iur. & facti ignor.* ibi: *Nam initium conſtitutionis generale eſt*, cum vulgaribus.

15 Et quia quoties plures caſus † habent eandem rationem, licet de vno dumtaxat loquatur lex, & de eo tantum in ea fiat mentio; videtur fieri exemplariter, non reſtrictiuè, & excluſiuè ad alios ſimiles, & eiuſdem qualitatis. Hippolytus Riminaldus *in conſil.21.num.25. lib.1.* in illis verbis, ibi: *Vnde quoties plura habent eandem*
16 † *rationem, licet de vno tantum fiat mentio videtur fieri exemplariter, non reſtrictiuè*, Bald. *in repetition. l. de quibus, num. 106. ff. de legibus*; quod & latiùs exornat Tiraquel. *in l. ſi vmquam, verbo; libertis, num. 45.* Tiberius Decianus *in conſil.41. num. 128. lib. 1.* Caſtillo *controuerſiarum, tomo 6.cap.17. ſub num.2.* ad quod eſt egregius text. *in l. ſcire oportet, §. qui non iure, ff. de excuſat. tutor.* ibi: *Vt oſtenditur in ſubiectis conſtitutionibus, quas exempli cauſa ſubieci, adaptantur autem vtique omnibus*, qui mirabilis eſt ad noſtrum propoſitum.

Et quod quando ratio legis eſt generalis,
† licet de aliquo caſu particulari ſpecialiter lo- 17
quatur, intelligatur exemplificatiuè, mirabiliter ad interpretationem textus *in cap. nuper 34. de decimis*, Augustinus Barboſa *in collectanea ad iſtum textum, n.2.* vbi ita intellexiſſe illum text. Rottam, *in vna Vlix ponens, decimarum coram Robuſterio, & in deciſion. 122. & 123. part.1. diuerſo.* teſtatur, & alias etiam deciſ. & Doctores allegat in comprobationem ibidem.

Deinde quia ex *dict. l. Regia 25. tit. 3. lib. 1. Recopilation.* ſuprà in principio, *num. 1.* allega-
ta: conſtat † querimoniam propoſuiſſe Regnum 18
Regi in comitiis, vexari Regnum ob aliquas prouiſiones Romanæ Curiæ, & inſuper Rex in deciſione eiuſdem legis addidit, & appoſuit alios caſus eiuſdem generis, tangentes nempè prouiſionem, atque collationem nequiter à Sede Apoſtolica per aliquos impetratam, vti frequentiores, & ex quibus frequentius Reſpublica pati ſolet diſpendium & ſcandalum, exemplariter ſcilicet, non reſtrictiuè, & excluſiuè ad alios ſimiles, quia vbi lex aliquorum caſuum ſpecialiter meminit, eo quòd frequentius accidunt, ſimiles etiam minus frequentes nullatenus excludit, *gloſſa 1. verbo Iudæi in cap. de iis, qui ad Eccleſiam confugiunt, l. vnica, verbo, Sponſam, C. de raptu virgin. & in Clementin. prima verb. Præſidentes, de reſcriptis*, vbi Imola *num.11.* Rebuffus *in tractatu nomination. quæſt.5. num.25.* Perslia *in l. Lucius*, la primera, *num.22. ff. de legat.2.* Coſta *in cap. ſi pater, verb. Si abſque liberis, num. 26 de teſtamentis in 6.* Valaſcus *conſultat. 8. num. 2. tomo 1.* Pelaez à Mieres *de maioratu 1. part. quæſt. 31. num. 4.* Vgolinus *de excommunicatione, tabula 2. cap 23. §.6.* optimè Pater Sanchez *in tractatu de matrimonio, lib. 9. diſputat. 14. ſub. num. 16. verſicul. 4. quia*, vbi plurimos congerit *tom.3.*

Deinde quia legiſlator in *dict. l. Regia 25.* ad diſponendum ſuper retentione Bullarum & ſupplicatione ad Sedem Apoſtolicam in caſibus ibi ſpecialiter expreſſis, motus eſt ratione generali, & fundamentali, ſuper qua fundatur retentio huiuſmodi hactenus à nobis dicta, *à num.13 &*
ſequentibus, ibi: Traeria muy grandes † y nota- 19
bles inconuenientes, y dello podrian nacer eſcandalos, y coſas que fueſſen en deſeruicio de Dios nueſtro Señor, y nueſtro daño, y deſtos Reinos y naturales dellos, &c. De quibus rationibus legitimis, & fundamentalibus ſigillatim, & peculiariter egimus in *cap.3.* cum quatuor ſequentibus, ſup. *hac 1. part. & in cap.5.*

Quare ratio legis, ſeu diſpoſitionis cuiuſlibet generalis debet attendi tamquam virtus intrinſeca, & tamquam genus prædicans de ſuis ſpeciebus, vt æqualiter includat diuerſas ſpecies perſonarum, & caſuum emergentium,
† prout genus includit ſuas ſpecies, idque per 20
comprehenſionem magis, quàm per extenſionem, ita docet Bald. *in authent. poſt fratres, C. de legitimis hæredibus*, Rippa *in l. final, quæſt.41. num.143.*

num. 133. *C. de reuocandis donation.* Decianus *in conſil.*63. *num.*22. *lib.*4. Albaradus *de interpretat. vltimarum voluntat. lib.*1. *cap.*16. *num.*15. *& capitul.*7. *num.*7. Surd. *in conſil.*270. *num.*23. *lib.* 2. *& deciſ.* 276. *num.* 9. Achiles Pedroch. *in conſil.* 38. *num.*75. *& in conſil.*40. *num.*159. Ioann. Gutierrez *practicarum lib.* 3. *quaſt.* 17. *num.* 78. *& num.*114. *& num.*117. D. Perez de Lara *de anniuerſar. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 7. Oſuald. ad Donel. *comment. cap.*14. Caſtillo *controuerſ. tom.*6. *cap.* 169. *num.*17.

Hinc Ioannes Gutierrez *dict. q.*17. *à num.*75.
poſt multos Doctores, quos allegat; dicit,
quòd quando ratio eſt expreſſa in diſpoſitione,
in ea intelliguntur comprehenſi omnes caſus,
qui ipſi rationi conueniunt, non quidem per
viam extenſionis, ſed magis incluſionis, & *n.*42.
21 quod expreſſum dicitur illud, † quod ſub ratione comprehenditur, etiam ſi ille caſus ſit omiſſus, & *num.* 83. 84. *&* 85. quòd in his quæ per rationem legis, aut diſpoſitionis comprehenduntur; non dicitur fieri interpretatio extenſiua, ſed comprehenſiua, & *num.*103. *&* 104. Quòd ſi ratio legis expreſſa aliquem caſum ambit, ac complectitur, perinde eſt ac ſi ea fuiſſet expreſsè deciſus, & alia ſimilia videnda ſunt per ipſum Gutierrez vbi proximè, quem referens & alios ſequitur Caſtillo *controuerſiarum, dict. capitul.*169 *à num* 9. *& ſequentibus.*

Et Camillus Gallinus (qui magis in ſpecie ſupradicta declarat) *de verborum ſignificat. lib.*25. *capitul.* 11. *à num.*7. *& ſequentibus, & lib.*2. *c.*10. *à num.*1. *cum ſequentibus*, dicit: quòd quæ ſub ratione comprehenduntur generaliter, expreſſa dicuntur, ſiue ea quæ veniunt ex generali expreſſione, & repetit *num.*12. *&* 16.

22 Et caſus veniens ex ratione † legis expreſſa
dicitur comprehenſio, non extenſio, cum aliis multis firmat Menochius *in conſil* 235. *num.* 22. *&* 24. *& in conſil.* 272. *num.* 7. *lib.* 3. Hercules Mareſcotus *variarum reſolution. lib.* 2. *cap.* 106. *num.*8. *&* 15. & cum Caueta, Tiraquello, Molina, Menochio, Cauallo, & Theſauro, Marius Giurba *ad conſuetud. Senatus Meſſanenſ. cap.*6. *gloſ.* 1. *part.* 1. *num.* 13. *fol.* 431. & cæteri fere omnes ſuperiùs citati.

Quomodo enim poterit ambitioſa impetran-
23 tium cupiditas † legibus præueniri, qui variis
artificiosè ſuggeſtionibus, & modis quietem Reipublicæ turbare machinantur? Impoſſibile eſt omnibus & ſingulis eorum caſibus vna indiuidualis lex dari, *l. iura conſtitui oportet* (vt dixit Theophraſtres) *in iis quæ vt plurimum accidunt, non quæ ſunt inopinato, & l. ex iis, quæ forte vno aliquo caſu accidere poſſunt, iura non conſtituuntur, ff. de legibus, & in l. nam ad ea potius debet aptari ius, quæ & frequenter, & facile, quam quæ perrarò eueniunt, &c.* omnes leges tres conſecutiuæ, *ff. de legibus*, ac ideò per rationem conuincuntur cæteri caſus ſimiles ſub ratione comprehenſi, *l. & ideo*, cum duabus ſequentibus, *C. de legibus.*

Quod & regulare in iure eſt, quòd quando
24 in lege exprimitur † caſus magis frequens, vel
perſona, non poteſt fieri illatio ad excluſionem caſus minus frequentis, vt per Molina *de primogen. lib* 3. *capitul.*5. *num.*35. Menoch. *de præſumptionib. lib.* 4. *præſumpt.* 89 *num.* 90. & alios firmat Chriſtophorus de Paz *in tractatu de tenuta*, 2. *part. capitul.*57. *num.*79. Tiraquel. *de retractu linag.* §. 20 *gloſ.*1. *num.*4. plenè Menoch. *conſil.* 106. *num.* 24. & ſequenti, optimè etiam Fontanella *de pactis nuptialibus, clauſula* 4 *gloſ.*29. *num.*3. *tom.*1. vbi plura iura ad id ponderat Gama poſt plures Doctores *deciſ.*377. nouiſſimè & benè Ioannes Maria Nouarius *noui. iur. Pontificij, concluſ. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ.*1. *alias* 7. *ſub num.*2. *fol.*34. qui omnes probant, quòd quando diſpoſitio apponit aliquos caſus ratione frequentioris vſus, non videntur appoſiti reſtrictiuè, ſed imò omnes alij minus frequentes complectuntur, quos rationis identitas comprehendit, & gubernat, plurimos etiam ad idem allegat Mareſcotus *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.*137. *num.*5.

Quò tendunt omnia iura † permittentia re- 25
ſcriptorum ſuſpenſionem & defenſionem, donec Princeps conſulatur, quæ quidem ſi antè perlegas, acutè & firmiter ponderabis pro hac parte nempè text. *in cap. ſi quando de reſcriptis, & capit. cum teneamur de præbendis*, Authent. *de mandat. Principum*, §. *deinde competens, & in authent. vt nulli Iudicum*, §. *& hoc verò*, *l. final. C. ſi contra ius vel vtilitat. public. l.* 29. *l.* 31. *& l.*31. *tit.* 18 *part.* 3. & alia nobis adducta ſuprà
*capitul.*5. *verſicul. Hanc itaque ob rationem, à n.*13. 26
Quorum nullum diſponit † in caſu particulari,
ſed regulam generalem ad alios ſimiles omnes conſtituunt ob legitimam cauſam (quando ſcilicet publica vtilitas offendatur, præcipuè ob ſcandalum) poſſe in executione ſuperſederi, relinquendo iudicio, & iuſto executoris diſcretionis arbitrio in caſibus particularibus, quando ſub regula generica comprehenſi intelligantur, vt præſtent iuſtam cauſam ſuperſedendi, & conſulendi, cum cauſæ, quæ ſimiles eſſe dicantur, & ſub rationis identitate comprehendantur, iudicis arbitrio relinqui, dicunt Bertazius *conſ. criminal.* 550. vbi latè Claud. in additionibus. Inſtrigol. *deciſ.*47. *num.*38. 39. *&* 40. Giurba *deciſ.*54. *num* 6. Menochius *de arbitrar. lib.* 2. *centur.*1. *caſu* 152. vbi de aliis cauſis recuſationis, quænam ſimiles dicantur expreſſis à iure, quod iudicis arbitrio relinquitur, Paz *in praxi* 1. *part. tomo* 2. *capitul.*6. *num.*5. quas omnes cauſas in genere ex ponderatione eorumdem iurium & Doctorum authoritate ſcripſimus *d. cap.*3. *cum quatuor ſequentibus.*

Prout inſuper probatur expreſsè in *dict. cap. ſi quando*, ibi: *Qualitatem negotij, pro quo tibi ſcribitur, diligenter conſiderans*, & ibi: *Quæ animum tuum exaſperare videntur*, & iterum in fine: *Aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis rationabilem cauſam prætendas, & in dict. cap. cum teneamur*, ibi: *aut ſi non poteris ſine ſcandalo ei prouideri, & in authentica vt nulli iudicum, dict.* §. *& hoc verò*, ibi: *Inquirat eam, & ſi quidem non lædatur Fiſcus, &c.* Ad quæ conducit horum iurium interpretatio per Nos ſcripta, *cap. antecedenti, verſicul. Qui quidem ipſe, à n.* 18. apertè hoc ipſum ex text. *in cap. cum contingat.* 24. *de reſcriptis*, ibi: *Cæterum in iis omnibus puram, & prouidam te conuenit intentionem habere; ne vel ad declinandum mandatum dubitare, te dicas, vbi dubitandum non eſt, vel etiam ad exequendum te aſſeras eſſe certum, vbi certus eſſe non debes.*

Ac ideo ex prædictis iuribus manifeſtè colligitur arbitrio mandatarij relinqui examen, & liquidationem cauſæ legitimæ ſuſpenſionis regu-
latæ

lata per regulas genericas per eadem iura tra-
ditas, vbi occaſio & caſus particularis ſeſe offe-
rant, provt etiam demonſtrat Couarruuias *in*
regula peccatum de regulis iuris in 6. part. 1. ſub
num. 7. ibi: *Quoties rectitudo rationis dictat*
potius expedire, quod non obtemperetur, &c. Ac
etiam ponderando prædicta iura, tenet Anguia-
nus *in tractatu de legibus, controuerſ. 5. num.* 14.
num. 19. *& ſub num.* 38. 39. *&* 49. Quibus qui-
dem locis & aliis eiuſdem controuerſiæ ſubii-
cit cauſæ examen ad ſuperſedendum in execu-
tione reſcriptorum, & conſulendum, atque re-
ſcribendum Sedi Apoſtolicæ, relinqui iudicio,
& arbitrio, necnon diſcretæ conſiderationi man-
datarij, qui *num.* 39. rectè inquit, illorum io-
rium diſpoſitionem, locum habere, & extendi
ad cauſas, & perſonas comprehenſas ſub eorum
ratione, & in quibus eadem militat, ex vulgari
axiomate, quòd vbi militat eadem ratio, idem
ius ſtatuendum eſt.

Lex etenim illos omnes caſus facit arbitrarios,
27 † in quibus lex ipſa certum modum ſtatuere non
poteſt, cum is præcipuè pendeat à circunſtan-
tiis ſubiecti, de quo agitur, *l.* 1. *&* 2. *ff. vbi pu-*
pillus educari debet, l. 3. ff. de teſtibus, verſicul.
Tum magis ſcire poteſt, l. vnica, C. de ſentent. quæ
pro eo, quod intereſt, & ibi Aleiatus, Donellus,
& Cuiacius 9. *obſeruat. cap.* 31. Forcatulus *Ne-*
ciomant. iuris, capitul 37. Hothmanus *lib.* 2. *ob-*
ſeruat. 11. *&* 12. Fume. *eodem tractat.* in princi-
pio; quæ quidem circunſtantiæ plus facti, quam
iuris habent, provt de cauſis ſimilibus, quæ-
nam dicantur ſub ratione expreſſorum compre-
henſæ arbitrio iudicis relinqui ex aliis diximus
ſup. *num.* 25. *& ſeqq.*

Hoc tamen arbitrium eſt legibus & rationi-
28 bus † circumſcriptum, *l. Reſpiciendum, & l.*
Hodie, ff. de pœnis, Et non liberi, ſed boni, &
innocentis viri officio fungi oportet, *l. cætera.* 4.
§. mala, ff. familiæ erciſcundæ, ita vt iuris erga-
ſtulis arbitrium claudatur, *l. vir bonus, ff. iudi-*
dicat. ſolui. l. ſi libertus 30. *ff. de operis libert. l. ſi*
bene collocata, ff. de vſuris, l. Thais, §. ſorore,
ibi: *Non expectandum, quod hæredibus diſplice-*
ret, ſed quod bono viro poſſet placere, ff. de fidei-
commiſſ. libert. l. obſeruandum, ff. de officio Præſi-
dis, l. rem non nouam, C. de iudiciis Authent. de
mandat. Princip. §. deinceps, Authent. vt iudices
ſine quoquo ſuffragio in medio, cap. nunc autem,
diſtin. 21. *cap. iudicet, cap. quatuor* 78. *quæſt.* 3.
cap. 5. *de re iudicata, lib.* 6. Antonius Roſcio,
lib. 1. *memorabil. capitul.* 10. *num.* 2. Pacianus *de*
probationibus, part. 2. *membro* 1. *capitul* 6. *n.* 46.
Redin. *de Maieſtate Princip. verbo, Sed etiam*
legibus oportet, n. 17. & verbo, *Omnibus æquum,*
Decianus *in praxi criminal. tomo* 1. *capitul.* 15.
& 16. videndus *num.* 4. Gratianus *tomo* 1. *diſce-*
ptat. forenſib. cap. 34. Menochius latè *in tractatu*
de arbitrariis Iud. lib. 1. *quæſt.* 8. *& quæſt.* 9.

29 Hinc mirabiliter in his in quibus † verſamur
terminis, loquutus fuit Pater Manuelis Rodri-
guez *quæſtion. Regular. tomo* 1. *quæſt.* 6. *articul.* 8.
in hæc: Certiſſimum eſſe apud omnes; litteras
Apoſtolicas ſine iuſta cauſa minimè poſſe deti-
neri, ne executioni mandentur, ex ſupradictis
in articulo præcedenti, ſatis patet: Cauſæ autem
iſtius detentionis ſunt variæ, quæ arbitrio bo-
ni, docti & pij viri relinquuntur, ſicut omnia
quæ in iure non habent expreſſam determina-
tionem, &c. Ioann. Driedorius *lib.* 1. *de libertat.*
Chriſtian. pagin. 185. Dum iuſtam firmat hanc
Senatus † detentionem litterarum Apoſtolica- 30
rum, & aliquas particulares cauſas referat, poſt-
modum ſimiles admiſit, dum ita generaliter
ſubiicit in hæc: *Aut ex cauſa rationabili ſecun-*
dùm congruentiam loci & temporis ad ſic ſtatuen-
dum atque mandandum, moueatur propter abuſus
tollendos, &c.

Simancas *de Catholic. inſtitut. tit.* 45. *de pœ-*
nis, num 35. ibi: Vnde fit, quòd † ſi aliquid 31
Papa decernat contra publicam vtilitatem, vt-
puta contra patronatus laicorum, contra ius
eligendi beneficia, ſeu Sacerdotia patrimonia-
lia, *vel quidpiam ſimile* manu Regia retineri, &
impediri ſoleat, &c. Quam doctrinam tradit
Simancas ad comprobationem noui caſus reten-
tionis non expreſſi in legibus Regiis: quem
ſcripſerat ibidem *num.* 34. Scilicet ad retentio-
nem reſcripti † obtenti in præiudicium Sanctæ 32
Inquiſitionis, provt cum retulimus ſuprà *cap.* 2.
verſ. Simanchas etiam, à num. 8. Quibus locis
quidem Simãchas expreſsè admittit generaliter
omnes ſimiles cauſas, & caſus in quibus princi-
palis, & generica ratio retentionis militat.

Caſtellus à Bobadilla etiam *in politica, lib.* 2.
cap. 18. *num.* 108. Dum † generalem rationem, 33
& regulam ad retentionem Bullarum, eiuſque
exempla & particulares caſus adducit, ſubdit,
Por otras vias, &c. admittens identitatem ra-
tionis.

Ferdinandus Vaſquez Menchaca *controuerſ.*
illuſtr. lib. 1. *cap.* 41. *num.* 27. Dum latè tractat
† de hac Bullarum retentione in præiudicium 34
tertij, & in auocationibus cauſarum in prima
inſtantia ob rationem generalem defenſionis
naturalis, ſubdit, ibi: *Si forte quæ lites intra*
fines Hiſpaniæ Regionis, vel alterius cuiuſlibet
agitandæ eſſent; & iterum, *ſimilis enim defenſio,*
& ſimili modo & competeret, & agenda eſſet, &
num. 27. in principio dicit caſus particulares,
quos numer. antecedentibus adduxerat, loco
exempli eſſe, nempe ad regulam, & ratio-
nem generalem ibi fundatam, quaſi manifeſtè
ſentiens hanc Bullarum retentionem, & recur-
ſus genus non coarctari ad caſus expreſſos, ſed
alios comprehendere quos rationis identitas
ambit.

Salzedus etiam *in praxi criminali Canonica,*
capitul. 54. *num.* 19. ibi: Secundò, † quòd non 35
ſolùm in caſu dicta lege Regia expreſſo, ſed in
aliis multis Apoſtolicæ litteræ ad Summum Se-
natum deferuntur, &c. cuius ſubiicit exemplum
de litteris Nuntiorum à Sede Apoſtolica in Hi-
ſpaniam † miſſorum, qui caſus expreſſus non 36
eſt in *dict. l. Regia* ſup. ad principium huius cap.
relata *num.* 1.

Eodem etiam loquendi modo vſus fuerat
Couarruuias *practicarum quæſtionum, capitul.* 35.
ſub num. 3. *verſicul. Sed † ex multis aliis cauſis in* 37
Hiſpaniarum Regnis itur ad Supremos Tribuna-
les, vbi reddit rationem generalem, & con-
ſequutiuè *in num.* 4. ſequenti, reddit idem
exemplum facultatum, & litterarum Nuntio-
rum, & melius ipſe Couarruuias *capit.* 36.
num. 4. vbi extendit ad caſum ex identitate ra-
tionis generalis, & iterum ſub *num.* 10. verſicul.
Quinto.

Azeuedus *in l.* 2. *titul.* 6. *lib.* 5. *Recopilation.*
paulò ante finem inquit, in hæc: Et notandum
† quod duobus modis proceſſus feruntur in 38
modum

modum violentiæ ad Chancellarias, &c. vel deducitur proceſſus ad Curiam & Regium Conſillum ſuper litteris & Bullis Apoſtolicis, quæ ſunt in derogationem Concilij Tridentini, vel
39 patrooatus Regij, aut laicorum, † vel ſuper Canonicatibus Magiſtralibus, vel Doctoralibus Cathedralium Eccleſiarum, vel ſuper beneficiis patrimooialibus locorum aliquorum Regoi, vel ſuper nouitate decimarum & ſuper redecimis, ſequitur & facit: *Et hac omnia & ſimilia in ipſo Conſilio Regio tractantur, & reuidentur, &c.* Et inſuper nota, quòd ibidem, ipſe Azcuedus adducit caſum nouitatis decimarum in dicta lege Regia 25. ſuprà adducta, non expreſſum inter alios adductos.

Narbona *in l. 59. tit. 4. lib. 2. Recopilatien. tom. 3. fol. 198. num. 26.* in hæc: Ex his ſanè iam
40 diu in Hiſpania praxis inoleuit; vt † ſi Romanorum Pontificum expediantor diplomata, quæ propter ſiniſtras aduerſantium preces, falſas ſuggeſtiooes, *Vel alias cauſas quaſcumque ſacris Canonibus, aut generalibus Concilijs aduerſantur, &c.*

Hoc idem, nempè Bullarum retentiooem
41 poſſe fieri à Senatu licitè in † ſimilibus omoibus caſibos, in quibus militer eadem ratio, affirmat Hieronymus Llamas *in methodo curate. anima. 1. part. cap. 7. num. 19.* latè Antooius Souſa *in tractatu de cenſuris ad Bullam in Cœna Domin. cap. 14. diſput. 73. num. 9. & ſequent. & diſputat. 76. num. 2. & 3.* Marius Muta *decif. 91. num. 5.* Viualdus *in candelabro aureo, part. 2. ad explicationem Bulla Cœna Domin. caſu 14.* fere per totum, ſed præcipuè, *num. 109.* ibi: *Si au-*
42 *tem ſubſit † alia rationabilis cauſa, ob quam Bullas detineant, &c.*

Bonacina *tom. 3. de cenſuris in Bulla Cœna contentis, diſput. 1. quaſt. 15. punct. 4. §. 2. ad principium, pagin. mihi 113.* ibi: *Cum enim ſæpè*
43 *contingat, † vt qui litteras Apoſtolicas ſubreptitias eſſe, aut iniquum grauamen, vel ſimilia continere arbitretur, Summus Pontifex indulſit, &c.* Quo loco ſimul datur arbitrium, & ſimilitudo caſuum & cauſarum ad litterarum retentionem.

Id ipſum in his termlois clariùs docuit Pater Heoriquex *lib. 2. de Pontific. clauo, capitul. 17.*
44 poſt principium in hæc: & iudices Regij † pro data ſibi poteſtate exteodunt prudenti arbitrameoto *ad alios ſimiles caſus, &c.* cui conducunt quæ ipſe *in cap. 19. §. 3.* loquendo de hac retentiooe Bullarum ex diſpoſitione *Bulla in Cœna Domin. §. 14. in gloſſ. litt. R.* ibi: Quia Bulla Cœnæ meminit ſupplicationis in caſu, quòd ſit probabilis prætextus violentiæ, at vbi eſt euidens, oon videtur requiri, &c. & ibidem *in gloſſ. litt. N.* in hæc: Homo qui non habet rerum euidentiam, vt Angelus, regitur opinionibus, & quod exiſtimatur probabilius in praxi, ceoſetur moraliter euidens, Ariſtot. 3. *Ethicor.* non exigenda æqualis certitudo in omnibus, &c. cui qoidem conſonat Menchaca vbi proximè *dict. cap. 41.* Dùm loqoendo in hac Bullarum retentione, ita admonet io *num. 27.* Quæ omnia
45 † ita temperanda ſunt, vt tam in exemplo beneficiorum, quam litium conttratiom toleretur ex iuſta cauſa, dummodo iuſtam eſſe cauſam, vel occaſionem appareat dilucidè, &c.

Nos etiam *in tractatu de Regia protect. 1. part.*
46 *cap. 1. à n. 124.* licet obiter, fundamentali † tamen ratione (de qua inferiùs ad reſponſionem ſecundi argumenti altiùs erit tractandum) probauimos in aliud propoſitum, poſſe cognitionem violentiæ ad alios ſimiles caſus ſub ideotitate rationis comprehenſos licitè extendi.

Hoc ipſummet facilè colligitur ex omnibus illis Doctoribus iuſtificantibus haoc Bullarum 48
† retentiooem, quorum in voum coniecimus, *cap. 2. à princip. hac 1. part.* dum pro generali regula adducunt ipſi omnes voam & eandem rationem finalem, nempè damnum Regni, aut Regis, ac Reipublicæ Eccleſiaſticæ ſpiritualis, qui quidem licet aliqui ad particulares aliquot caſus deſcendant, exemplariter faciunt, non reſtrictiuè & excluſiuè ad alios ſimiles, qui ſub ratione, & regula generica à ſeipſis, & legibus Regiis, atque iuris communis conſtituti, & relati reperiantur, & ex quibus per damnum, & æquale inconueniens eidem Reipublicæ exoritur, vt ſupra probatum eſt (quos omnes ſingulos & ſpecialiter annectere foret penè impoſſibile) vt iuribus & authoritatibus hactenos probatum reliquimus.

Et hæc opinio vt vera, communiter approbata eſt, & practicata in hoc † Conſilio ſupremo 48
Regis noſtri, ac in dubio quoties ſeſe offert occaſio, & caſus, quibus ob executionem litterarum omnium Apoſtolicarum infertur turbatio publici ſtatus Eccleſiaſtici, aut ſcandalum, & ſic per conſequens violentia, de ipſa cognoſcit Senatus prædictus ad earum retentionem, & ad humilem proponendam ſupplicationem Sanctiſſimo, iuxta regulas à nobis comprobatas ampliſſimè hac *1. p. à c. 1.* cum ſequentibus. Quibus omnino regulandum erit Senatorum arbitrium.

Quod vlterius alio, & non contemnendo 49
fundamento probabo, † nam ſi in ſolis dictis ſex caſibus à *lege Regia 25. tit. 3. lib. 1. Recopil.* ſup. adducta expreſſis (de quorum ſingulis antea ſingulæ leges ſpecialiter fuerant editæ, vt videre eſt in eodem titulo à *l. 14. vſque ad l. 28.* incluſiuè) cognitio violeotiæ ad Bullarum retentiooem haberet locum dumtaxat, eò quòd in ea alij non recenſentur caſus; maximum ſequeretur abſurdum, quippè cum (vt dictum eſt) ſinguli prædicti ſex caſus ſingulas ſuas leges babeant particulares diuerſis temporibus editas, & à diuerſis Regibus conditas, & promulgatas, vt ex earum Datæ inſpectiooe clarè patet, affirmare foret neceſſe, quod de caſibus, qui in poſterioribus legibus referuotur, cognitio Seoatui deneganda erit, cum omnes vno eodem tēpore, & ſub eadēmet lege non fuerint expreſſi, quaſi ex primę legis editione ſublata fuiſſet & extincta facultas Regi alias condendi, iuxta caſuum contingentium varietatē, & frequentiū.

Hoc equidem falſum eſt, quoniam eadem facultate, † poteſtate, fuodameoto, & ratio- 50
ne, quibus aliqui caſus in prioribus legibus fuerunt deducti; eiſdem ſimiliter io cæteris per poſteriores leges deciſis, ſub ratione generica comprehenſis poteſtas Regi perdurauit, eaque vtitur in vrgentibus oeceſſitatibus, & caſuum nouorum occurrentia, de quibus ſtatim agendum, & commemorandum. Et quia qoemadmodum fatemur facultatem Principis in priori, & prioribus legibus; eandem per neceſſariam conſequentiam debemus fateri, & in poſterioribus ſequentibus, ſi ſub limitibus regulæ generalis ſibi vt protectori à iure

 permiſſæ,

permiſſæ, ſit contenta, & à rationis identitate, & paritate regulata & gubernata.

51 Non enim potuere priores leges † omnes articulos, & aſtutiſſimorum Curialium impetrantium malitias ſingulas quotidie nouiter inuentas amplecti, nec præcauere, & idcirco caſus ſimiles & huius generis impoſterum pro tempore contingentes (quibus recognitum fuit per Regem damnum inferri publicæ vtilitati) occaſionem dederunt leges particulares condendi, vt teſtatur Imperator Iuſtinianus *in authent. vt omnes conſtitutiones, in principio*, in hæc: *Semper legum nobis ferendarum occaſiones præbent, quæ quotidie in iudiciis cauſarum mouentur controuerſiæ, authent. vt res immobiles donationis ante nuptias, &c.* in princip. ibi: *Ex controuerſia, quæ coram nobis ipſis mota, atque agitata eſt, &c. Generali nunc lege proſequimur, &c.* & *in Authent. de Tabellionibus* in principio, ibi: *Præſenti lege lis quædam, quàm paulò ante audiuimus, occaſionem præbuit, &c. l. 3. C. de legibus*, ibi: *Vel lis mota legis occaſionem poſtulauerit.* Sicque facultas, & recurſus retentionis litterarum non coarctatur ad ſolos caſus in legibus Regiis expreſſos, quemadmodum poteſtas alias in ſimilibus condendi nullatenus potuit extingui, ſed potius perdurauit, & eâdem Rex noſter vtitur in neceſſitatibus contingentibus.

Qua quidem igitur ratione generica attenta, poſtea *in l. 26. tit. 3. lib. Recopil.* diſpoſitum eſt, vt à Bullis, & litteris, quibus conceditur coadiutoria in Cathedralibus Eccleſiis, & Collegiatis, & aliis inter patrem & filium, ſupplicetur, & remittantur ad Conſilium Regium, qui caſus antea *in dict. l. 25.* expreſſus non erat, nec alibi deciſus ſpecialiter.

Item à litteris Apoſtolicis, quibus impetra-
52 tur ſuppreſſio, & vnio † cum extinctione beneficiorum, tanquam in diminutionem cultus diuini, & ob alia inconuenientia inde ſequuta; ſupplicari ad Sedem Apoſtolicam iubetur, & litteræ remittendæ ad Senatum Regium, prout *in l. 28. tit. 3. lib. 1. Recopil.* qui caſus pariter *in dict. l. 35.* expreſſus non erat.

Ex identitate etiam rationis, quòd circa re-
53 tentionem Bullarum † in derogationem beneficiorum patrimonialium Epiſcopatus Burgenſis, Palentinis, & Calagurritani diſpoſitum erat *anno 1525. per leg. 25. tit. 3. lib. 1. Recopil.* atque etiam *in dict. l. 23.* idem extenſum fuit poſtmodum ad alia omnia loca in quibus pariter beneficia patrimonialia exiſtant, & eadem viget laudabilis, & ſemper obſeruata conſuetudo, *anno 1539. vt in l. 23. eodem tit. & libro.*

Et eodem modo *dict. l. Regia 25. & l. 24. dict. tit. 3. lib. 1. Recopil.* quæ diſpoſuerunt circa litteras impetratas in præiudicium Canonicatuum Magiſtralis, & Doctoralis Eccleſiarum Cathedralium dumtaxat, cum poſtmodum ex noua diſpoſitione Concil. Tridentin. fuit diſpoſitum & ordinatum, vt in qualibet Cathedrali erectur, & erigatur vnus Canonicatus pro pœnitentiario, & alius pro lectura Sacræ Scripturæ, prout in cunctis ferè Hiſpaniæ Eccleſiis fuit exequutum, & completum. Idcirco litteræ impetratæ ſuper iſtis Canonicatibus pœnitentiariæ, & lecturæ, aut pro penſionibus ſuper illis conſtitutis in Romana Curia quotidie retineutur in Senatu ex paritate, & identitate rationis, & omnimoda ſimilitudine inter has præbendas nouiter erectas, & illas antea creatas nempè Magiſtrales, & Doctorales, de quibus ſpecialiter diſpoſuerat, *dict. l. 25.* quam ſimiliter & iuridicè praxis inconcuſſa Senatus & ad hos nouos Canonicatus extendit.

Pariter etiam & eodem modo † protectionis prætextu, & rationis identitate, multo poſt *anno 1593.* ad petitionem Regni in comitiis edita fuit lex, quæ eſt 59. addita *ad tit. 4. lib. 2. Recopil. 3. tom.* per quam Conſilio Regio commendatur protectio, & executio Concilij Tridentin. ne in aliquo violari patiatur ex impetratis litteris in contrarium, de quo latiùs hoc *tractatu, part. 2.*

Quæ quidem omnes leges tunc pro tempo- 54
re, quo damna, & inconuenientia fuerunt præcognita per experientiam, confeſtim fuerunt conditæ & promulgatæ, non tantùm per rationem extenſæ; ſed potiùs in ratione ipſa generica comprehenſæ, & ſub poteſtatis ambitu, & confine contentæ, vt latiùs probatum eſt ſuperiùs.

His itaque ſic ſuppoſitis facillimè reſponde- 55
ri valet ad argumenta † pro contraria parte conſiderata, quæ re vera non obſtant, non primum, ex *l. Hæres meus* 100 § *duæ ſtatuæ, ff. de legat. 3.* cum aliis; de quibus ſuperiùs, *num. 5.* Quia reſpondetur, nec procedere, nec poſſe in noſtro caſu, cùm ſit admodùm diuerſus, quia Regi de iure tanquam protectori Reipublicæ Eccleſiaſticæ & temporalis, competit facultas tuendi illas à violentiis, & per expreſſionem aliquorum caſuum particularium magis frequentium in aliqua lege, non poteſt fieri illatio ad excluſionem aliorum minus frequentium, ſed imò ſub legis eiuſdem ratione generica comprehenduntur, quia tunc videntur appoſiti illi caſus exemplariter, non reſtrictiuè, vt latiùs ſuprà *num. 14.* probatum eſt, & iterum ex vulgari axiomate, quòd exemplum non arctat regulam.

Sed quando fuiſſemus in eo caſu, † adhuc 56
argumentum retorqueretur, quoniam veriùs eſt de iure, per enumerationem ſpecierum non reſtringi genus præcedens in eadem diſpoſitione, Barthol. *in l. quæſitum, §. ſi quis fundum, ff. de fundo inſtructo*, Cephal. *in conſil. 372. num. 14. & 21. volumin. 3.* Craneta *conſil. 227. num. 7. verſicul. Quartò licet*: Afflictis *deciſ. 106. num. 2.* Ruinus *conſil. 32. num. 6. volumin. 2.* Socinus *conſil. 30. col. 2.* Hieronym. Gabriel. *conſ. 88. ſub num. 38. volumin. 1.* Maſcard. *de probationib. volum. 3. concluſ. 1264. num. 12.* Decian. *conſil. 39. num. 59.* Inſtrigol. *deciſ. 13. num. 26. lib. 1.* Iacobus Gallus *conſil. 69. à num. 11. & 12.* nonnullos allegat, & latè proſequitur Ludouicus Caſanate *in conſil. 44. à num. 10.* & ſequentibus, & ferè per totum, nonnullos ex ſupradictis allegat Caſtillo *controuerſiarum, tom. 4. à num. 18.* cum ſequentibus; vbi declarat aliqua iura, quæ in diuerſo caſu loquuntur. Et ibi latiſſimè poſt plurimos Doctores, quòd in dubio ſi aliter non
conſtat † de clara diſponentis contraria volun- 57
tate; genus non reſtringi per enumerationem ſpecierum, textus eſt optimus *in l. quæſitum, §. ſi quis fundum, ff. de fundo inſtructo, & l. regula, §. licet, ff. de iur. & fact. ignor.*

Et per *dict. l. quæſitum*, † *& in l. legata ſu* 58

pellectili,

pellectili, *ff. de ſupellectili legata*, *l. Pediculis*, §.
habet, *ff. de auro & argento legat.* idem probat
Decius *in cap. ſedes*, *num.*9. *de reſcriptis*, *& in*
l. ſi in toto iure, *num.* 15. *&* 16. *de regulis iuris*,
Socinus *in conſil.*98. *num.*30. *lib.*1. Craueta *con-*
ſil. 227. *num.* 7. Afflictis *deciſ.* 106. *num.* 2. *&* 3,
Marta *in tractat. de clauſulis* 2. *part. clauſul.* 1.
generalis, *à num.* 13. dicentes, quòd in dubio
clauſula generalis non reſtringit, quando poſt
expreſſionem generis ſubſequitur enumeratio
ſpecierum. Quia tunc ſpecies dicuntur ex-
preſſæ cauſæ demonſtrationis, & maioris de-
clarationis, non autem reſtrictionis, & pul-
chrè tennit Rota *deciſion.* 189. *lib.* 3. *in nouiſſi-*
mis, in qua domini de Rota receſſerunt à re-
ſolutione facta in eadem cauſa 30. *Ianuarij* 1581.
coram Blancheto, & eſt *deciſ.* 338. *part.* 2. *in*
nouiſſimis; cuius meminit Marta vbi proximè,
& eſt Rotæ *deciſ.* 257. *num.* 9. apud Alexan-
drum Ludouiſium, ibi: *Tertiò reſpondetur*,
prout fuit reſponſum in illa Romana legatorum,
quòd illa imò regula eſt facienda in contrarium,
quòd ſpecies non reſtringat genus, *& quod cenſea-*
tur potiùs expreſſa ſpecies maioris declarationis
gratia, *&c.* quod comprobat Oliuerius Beltra-
minius *in annotationibus*, ibi: *num.* 13. dicens,
quòd legans teſtator mobilia, & ſi exprimat
aliquas ſpecies mobiles, vt talis expreſſio cen-
ſeatur facta demonſtratiuè, non reſtrictiuè, per
Cephal. *conſil.* 372. *num.* 15. Rotam *deciſ.* 261.
num. 2 *part.* 2. *diuerſor.* & fuiſſe dictum in Ro-
mana legatis de Vitellis 13. *Ianuarij* 1583. co-
ram Gipcio, quod & pro Regula firmat ipſe
Beltraminius, vt expreſſio ſpecierum non re-
ſtringat genus, Petrus Surdus, qui plures pro
ea cumulat *conſil.*352. *num.*14. Gratianus *diſcept.*
*forenſ. cap.*404. *num.*7.

59 Deinde quia nullo caſu † genus præcedens
in diſpoſitione reſtringitur per enumerationem
ſpecierum in eadem factam, quando genus &
ſpecies tendunt ad eaſdem perſonas, quia in-
ter illaſmet intelligitur facta enumeratio ſpecie-
rum ex ſuperabundanti, & ad maiorem decla-
rationem, ita probatur in *l. verba*, & ibi Bart.
in ſummario. & *in* 2. *lectura*, *ff. de aliment. &*
cibariis legatis, *& in dicto* §. *ſi quis fundum*, 2.
quaſt. ad finem, Cephal. *in conſil.* 158. *ex*
num. 33. vſque ad *num.* 37. Socin. *conſil.* 30.
num. 2. *lib.* 2. Afflictis *deciſ.* 106. *num.* 2. Cra-
ueta, Pariſius, Mazolus, & Mareobru. citati
à Caſanate, *dict. conſ.* 44. *num.* 46. & poſt alios
plures, quos citat optimè, & explicat Iacobus
Gallus *dict. conſ.* 69. *num.* 16. & à *num.* 26. Et
quod quando genus & ſpecies eandem perſo-
nam reſpiciunt, vt tunc ſpecies apponantur de-
claratiuè, & exemplariter, non reſtrictiuè per
l. quaſitum, §. *iidem veniunt ff. de fundo inſtru-*
cto, *l. ſi mancipia in principio*, *ff. eodem titul.*
probat cum Dino, Craueta, & Cephal. Marta
de clauſulis 2. *part. clauſul.* 1. *generalis*, *num.* 15.
& Rota *in dict. deciſ.* 189. Contrarium autem
60 quando genus, & ſpecies † numeratæ appo-
nuntur in diuerſis diſpoſitionibus, & inter di-
uerſas perſonas, & videndus etiam Caſtillo
dict. cap 41. *num.* 20. qui *num.* 24. & ſequenti-
bus, *& à num.* 22. Quando genus & ſpecies
61 † non ſunt contratiæ, vt tunc genus præce-
dens per enumerationem ſpecierum ſequen-
tium non reſtringatur poſt Decium, Cagno-
lum, Ruinum, Menochium, & Marchabru-
num tradit ipſe Caſanate *dict. conſ.* 44. *num.* 43.
& 44.

Vnum tamen nota, quòd † generalis verbo- 62
rum ſignificatio, tunc reſtringitur per enume-
rationem ſpecierum, quando enumeratio ap-
ponitur per dictiones declaratiuas, vt *ſcilicet*,
videlicet, & ſimiles, Dinus in *cap. generi*,
verſicul. Secundò caſu, *de regulis iuris in* 6.
Albericus *in dict.* §. *ſi quis fundum*, Craueta
conſil. 227. *num.* 7. Iacobus Gall. *dict. conſil.* 59.
num. 14. & per Bartul. *in l. quaſitum*, §. *ſi quis*
fundum, *num.* 15. *verſicul. Aut fuit facta nu-*
meratio, *ff. de fundo inſtructo*, Bald. *conſil.* 200.
num. 3. *lib.* 4. & Craueta vbi proximè, & Ce-
phal. *conſil.*372. *num.*18. affirmat Oliuerius Bel-
tranimius *in annotationibus ad* Alexandr. Ludo-
uiſium, *deciſ.*257. *num.*13.

Et ſic quando argumentum procederet
in noſtro caſu, retorqueretur, tùm ex ve-
ra reſolutione hactenus declarata, tùm etiam
ex eo, quòd in præſenti genus & ſpecies
tendunt ad eundem finem, & nec ſunt con-
tratiæ, nec inter diuerſas perſonas, ſed inter
eaſdemmet, puta inter Principem, & ſuam
Rempublicam, necnon ſubditos ſuorum Re-
gnorum.

Ad ſecundum argumentum *ſup.* poſitum *à*
num. 6. *& ſequentibus*, quòd conſuetudo non
extenditur † de caſu ad caſum, nec de loco ad 63
locum: multipliciter reſpondetur, primò, quòd
hæc Regalia, tollendi violentias ſuorum ſubdi-
torum, ad Regem pertinet iure ipſo, quæ ad-
hæret eius diademæ, & coronæ inſeparabiliter,
quippe proprium ius & officium eſt Regis, vt
abundè probauimus in *capitul.* 1. *à num.* 103.
cum ſequentibus, hac 1. *part.* huius tractatus,
& de Regia protectione, latiùs & fortiùs 1. *part.*
capitul. 1. à principio, vbi *à num.* 120. & ſe-
quentibus comprobauimus, Regem vſum fuiſ-
ſe hoc iure, & Regalia per tempus immemo-
riale, † & iſta conſuetudo venit acceſſoriè ad 64
corroborationem, & maiorem iuſtificationem
iuris principalis, & non vt principalis, quæ
non attenditur, nec eſt in conſideratione tan-
quam acceſſoria, attenditur enim quod princi-
paliter agitur, non quod in conſequentiam ex
vulgatibus.

Secundò reſpondetur, quòd dato caſu, quod
conſuetudine immemoriali ſola hæc Regalia
tollendi violentias † competeret Regi vt prote- 65
ctori; tamen adhuc extenderetur de vno caſu
vnius ſpeciei poſſeſſi ad alium caſum illius ſpe-
ciei, quo vſus non fuerat præſcribens, ita poſt
alios limitat concluſionem (de qua in argumen-
to contrario) Antonius Gabriel. *commun. con-*
cluſ. tit. de praſcription. concluſ. 2. *num.* 19. vbi
plurimos Doctores citat.

Tertiò reſpondetur, quoniam iſta Regis re-
galia tollendi violentia ſuorum Regnorum eſt
ius vniuerſale † comprehendens omnes caſus, & 66
ſpecies violentiæ, quia in hoc caſu vniuerſalis,
generalis, & indefinita iuris determinatio, &
diſpoſitio eſt, non reſtricta ad ſingulares ſpe-
cies, & caſus particulares certæ violentiæ, ſed
vniuerſaliter omnes complectitur, vt ſatis pro-
bant iura, & Doctores citati *in noſtris Commen-*
tariis de Regia protectione, 1. *p. cap.*1. *& hoc tra-*
*ctatu ſup. c.*1. & ſic quando prætenditur ius † vni- 67
verſale, & generale, per vſum partis conſequatur
ius in toto, plurimos citat Ant. Gabr. *d. concl.* 2.
*num.*18.

num. 18. Sed quia hunc articulum copioſè, &
accuratè infinitos Doctores, & varias doctri-
na adducentes tractauimos in *tractatu de Regia
protection.* 3. *part. cap.* 10. *à num.* 100. cum
multis ſeqq. hic miſſam facimus; contenti
etiam allegatione D. Ioan. del Caſtillo *in tract.
de tertiis, cap.* 33. *à num.* 2. *cum multis ſeqq.* qui
referens noſtras doctrinas ad longum articulum
tangit.
68 Sed Doctoribus ibidem adductis † adde
Alexandrum Ludouiſium *deciſ.* 557. & ibi Oli-
uer. Beltramin. *num.* 8. vbi quod poſſeſſio præ-
ſentandi ad vnum beneficium trahitur ad alia
beneficia contenta ſub eadem fundatione, &
ipſe Oliuer. Beltramin. *num.* 6. quòd poſſeſſio
conferendi quoad quædam beneficia trahitur
ad cætera beneficia eiuſdem ſpeciei, vbi adducit
varia exempla huius doctrinæ, & de indulto
ad conferendum certum genus beneficiorum,
Seraphin. *deciſ.* 1043. *à num.* 1. cum ſequenti-
69 bus. Vbi quòd attenditur cauſa † vniuerſalis
poſſidendi, & *in deciſ.* 551. *num.* 1. & ſequenti-
bus; vbi agitur de priuilegio conceſſo mona-
ſteriis vnius religionis, quo ſi aliqua monaſte-
ria vſa fuere, priuilegio eodem conſeruat ius
monaſterio non vtenti.
70 Et per ſententiam adiudicato † iure patrona-
tus acquiritur poſſeſſio, quæ conſeruatur per
præſentationem aliquorum beneficiorum ex
contentis in ſententia, & ſub dicto iure patro-
natus, vt poſt dictam deciſionem Ludouiſij,
& Molinam *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 6.
num. 17. Surd. *conſil.* 223. Rotam *deciſ.* 17. *num.* 1.
& 2. part. 2. *diuerſorum*, tenet Rota vt per Vi-
uianum *in tractatu de iure patronat. deciſ.* 85. *à
num.* 3. & Rota per eundem Viuianum *in deci-
ſion.* 103. *num.* 3. dicit, quod præſentatio ad
beneficia aliqua contenta in donatione, arguit
quoad alia ſimiliter eadem donatione con-
tenta; videnda etiam erit quoad hanc conclu-
ſionem *deciſio Rotæ*, adducta per Nicolaum
Garciam *in tractatu de beneficiis* 12. *part. cap.* 2.
de vnione, num. 240. circa principium, & alia
ibidem, *num.* 241. ante medium, Iacobum Can-
ceri. *variarum reſolution. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 91.
& in optimo caſu, vbi de limitatione; vide
Aſcanium Tamburinum *in tractatu de iure Ab-
batum, tom.* 1. *diſp.* 15. *quæſt.* 18. *à num.* 34.
Mieres *de maioratu* 1. *part. quæſt.* 34. *num.* 2. *&
à num.* 10. vbi habens ius plura reſpiciens, ſi
eo vtitur in vno, conſeruat ius in toto, Gra-
tianus *deciſion.* 148. *in addition. num.* 2. vbi de
optima doctrina, quos videbis ad varios ca-
ſus, & tandem Caſtillo *de tertiis, cap.* 33.
per totum; vbi per noſtras doctrinas, quas om-
nes ſignantes recenſet, articulum hunc copioſè
examinat.

Ex qua doctrina rectè & iuridicè infertur,
71 quòd cum hæc regalia † Principis ſit ius vniuer-
ſale ad omnes violentias ſubleuandas inter ſuos
ſubditos quoſcumque, licet ea vſus non fuiſſet
in aliquibus caſibus continentibus violentiam,
nihilominus in eis non amiſit dictum ius; ſed
potius conſeruauit in omnibus per vſum partis,
in quibus poterit ſua regalia vti liberè quando-
cumque, præſtando ſuum auxilium vi oppreſ-
ſis cum moderamine inculpatæ tutelæ, hoc eſt
ſeruata ſemper reuerentia Sedis Apoſtolicæ, vt
ſæpè diximus. Et hoc fundamento moti fuimus
de Regia protectione, 1. *part. cap.* 1. *num.* 124. (licet
obiter) ad probandum; poſſe Principem vti
ſua regalia in cæteris cauſis violentiæ, quibus
fortè non fuiſſet vſus hactenus.

Reſpondetur quartò, quòd negamus, Sena-
tum Regium † non fuiſſe vſum hac regalia in 72
aliis caſibus retentionis reſpectu probabilis
violentiæ, vltra ſex relatos *in dict. l.* 25. *Reco-
pilationis*; cum veriſſimum ſit, & conſtans; ſem-
per ea vſum fuiſſe, & vtitur, quoties ſeſe offert
neceſſitas & occaſio, vt notorium eſt, & quo-
tidie videmus & practicamus in hoc ſupremo
Conſilio Regio; ſic etiam expreſsè patet ex
nouarum legum diſpoſitione, quarum memini-
mus ſup. *à num.* 51. *cum ſeqq.*

Ad tertium argumentum pro contraria parte
ſup. adductum *à num.* 9. & ſequentibus, Re-
ſponderi poteſt eodem modo, † ſed in ſpecie ex 73
iis diluitur; primò, quòd Regalia Principis
tollendi omnes violentias ſuorum ſubditorum
nullam patitur dubitationem, ſed eſt iure notiſ-
ſima ex hactenus dictis, & ſic conſuetudo in-
terpretatiua nihil operatur, quia in claris ob-
ſeruantia interpretatiua non admittitur, vt poſt
plurimos Doctores & Rotæ deciſiones mirabi-
liter probat Oliuerius Beltraminius in annota-
tionibus ad Ludouiſium *deciſ.* 184. *num.* 8. cu-
ius verba refert ad litteram, & ſequitur Ca-
ſtillo *controuerſ. tom.* 5. *cap.* 93. §. 7. *ſub num.* 2.
verſ. Alexander Ludouiſius. Et Nos latè in-
frà 2. *part. cap.* 30. §. 5. *à num.* 18. *cum multis
ſeqq.*

Secundò reſpondetur, quòd quando ius Re-
gis fuiſſet dubium, nullibi damus, nec poſſu-
mus, obſeruantiam † contrariam, ſed imò fir- 47
mam praxim, & vſum notorium in omnibus
caſibus contingentibus, quibus adeſt violentia,
& ſic cauſa legitima ex adſcriptis ſuprà *c.* 3. *&
quatuor ſequentibus*, & ita communiter practica-
tur in hoc ſupremo Conſilio, & quotidie vide-
mus obſeruatum inconcuſsè, & nemine reluctan-
te indiſtinctè in quibuſlibet caſibus, in quibus
illud dumtaxat controuertitur, & accuratè exa-
minatur inter partes, aduocatos, & Senatores,
an illa cauſa, ob quam petitur litterarum Apo-
ſtolicarum retentio, ſit legitima nec ne, & qua-
lificata, & ex illis, ex quibus hoc ſalubre re-
tentionis remedium deſtinatum eſt, & intro-
ductum omiſſa, imò non admiſſa controuerſia,
an caſus ſit nouus, & per Regias leges ſpecia-
liter non determinatus nec deciſus: circa quem
articulum iam nullam dubitandi rationem nec
occaſionem quantumuis remotam de cæ-
tero reliquimus poſt hanc noſtram
longam diſputationem, & fun-
damentalem reſolutionem
pleno iure robo-
ratam.

CAPVT

CAPVT X.

Eſto, quòd retentionis Bullarum remedio quis vti poſſit poſt earum executionem iam peractam, & poſſeſſionis apprehenſionem: an Senatus ſui decreti virtute eam valeat reponere?

Vel an, & quomodo tunc decretum retentionis iſtud queat exequi.

Vel quo ſit tunc remedio vim patienti conſulendum.

Et an decretum Senatus coram executore Bullarum fidem faciat, & ad quem finem.

SVMMARIVM.

Retentionis remedio an vti poſſit poſt peractam executionem, grandis apud omnes habita difficultas, num. 1.

Retentionis litterarum remedium, & decretum tendit in futurum, ad impediendam executionem earum in perniciem Reipublicæ, num. 2.

Diſpoſitio in futurum ordinata multoties operatur in iam facto, & in præterito, num. 3

Licentia obtenta per Prælatum ad teſtandum de fructibus intuitu Eccleſiæ quæſitis extenditur ad teſtamentum antea factum, num. 4.

Licentia obtenta à Monacho ad teſtandum extenditur ad teſtamentum iam conditum, num. 5.

Licentia data à Principe ad ædificandum molendinum porrigitur ad molendinum antea illicitè conſtructum, num. 6.

Quod procedit ſiue Princeps conſcius ſit factum fuiſſe, ſiue ignorans, num. 7.

Conſenſus Principis, vt alienigena poſſet in Regno beneficia obtinere, habet locum in beneficio iam obtento, num. 8.

Diſpenſatio ad obtinendum duo beneficia incompatibilia prodeſt ad iam obtenta retinenda, n. 9.

Mandatum de prouidendo de primâ vacatura prodeſt in vacante tempore indulti, num. 10.

Legatum pro virginibus dotandis obtinet iam nuptæ, num. 11.

Secus quando diſpoſitio dicit pro virginibus maritandis, num. 12.

Licentia obtenta à Domino fundi, aut emphyteuſis pro emphyteuſi alienanda porrigitur ad alienationem iam factam, num. 13.

Procuratorem conſtituens ad contrahendum matrimonium videtur conſentire, & ratificare iam factum, num. 14.

Retentionis Bullarum remedium inuentum fuit dumtaxat ad impediendam executionem earum in detrimentum Reipublicæ etiam ſpiritualis, num. 15.

Decretum retentionis, quod tendit in futurum in executione iam facta verificari aut adimpleri nequit, quia deficit ſubiectum habile, n. 16.

Sententia ad conſeruandum aliquem indemnem ab obligatione, hac iam extincta per ſolutionem exequitur eo modo, quo conſeruetur indemnis, vt ſolutum ſibi reſtituat, num. 17.

Sententiam ſi fuerit impoſſibile exequi directè in quo diſponit, ſit executio in eo, quo poteſt, n. 18,

Condemnatus ad tradendum inſtrumentum obligationis, quod non apparet, cogitur liberare debitorem, num. 19.

Princeps ad manus ſuas poteſt reducere fructus beneficij vacantis, ne diſſipentur, num. 20. & vide num. 64. & ſequentibus.

Vbi de praxi, & Regalia Regis Hiſpaniæ, & Franciæ, & fructus beneficij impetrati ab alienigena, & ſuper quo naturalis conſenſit penſionem quando ſequeſtrantur ex lege Regni, num. 21.

Litteras impetrans ſuper beneficiis patrimonialibus, qui impetrare fecerit, aut vſus fuerit abſque examine Senatus, amittit naturalitatem horum Regnorum, & fructus quorumlibet beneficiorum ſequeſtrantur, num. 22. & num. 23. & vide num. 69. & ſequentibus.

Fraudibus occurrere, publicæ & priuatæ authoritati conuenit, num. 24.

Recurſus ad Regem ſi non haberetur poſt peractam executionem Bullarum in damnum Reipublicæ, magnæ fraudes orirentur, num. 25.

Fraudibus via non eſt aperienda, num. 26.

Fraudibus vt occurratur, latam ius admittit interpretationem, num. 27.

Fraus dicitur fieri legi, quoties per indirectum & cautelam redditur illuſoria, num. 28.

Fraudibus neruosè occurrendum eſt, num. 29.

Contra retentionis decretum, & eius verba ire videtur, qui earum virtute quotidie vtitur poſſeſſione, & ei inſiſtit, num. 30.

Ea quæ in animo conſiſtunt habent cauſam continuam, & ſucceſſiuam, num. 31.

Et quotidie grauat, ibid.

Retentionis recurſu vti directè nequit regulariter poſt peractam executionem, & poſſeſſionis apprehenſionem vigore litterarum, num. 32.

Decretum retentionis Senatus exequi directè non poteſt in repoſitione executionis litterarum iam factæ, num. 33.

Qualitas adiecta verbo, vel participio reſtringitur ad tempus verbi, vel participij, nec antea operatur diſpoſitio, num. 34.

Regalia retentionis certis finibus concluditur, & inuenta ad finem impediendi executionem faciendam, vltra progredi non poteſt, num. 35.

Iura quibus nititur retentionis recurſus dumtaxat, tribuunt facultatem ſuperſedendi in executione litterarum, non reponendi iam factam, n. 36.

Remedium datum ad ſuperſedendum nequit verificari in re iam geſta, num. 37.

Adducuntur ſingulares in propoſito Rotæ deciſiones, ibidem.

Permiſſum ad tempus, poſt tempus cenſetur prohibitum, num. 38.

Verba limitatiuè appoſita habent inducere terminum, quem non licet tranſgredi, num. 39.

Retentionis Regalia limitata eſt ad cauſam, & effectum ſuperſedendi, & impediendi executionem, quæ ceſſat ceſſante cauſa, num. 40.

Poteſtas decreti retentionis ſub finibus ſuperſedendi, & impediendi executionem litterarum faciendam includitur non tranſgrediendis, ibid.

Mirabilia iura ponderantur in propoſito, ibid.

Sententiæ, & decreti fines excedere non licet, num. 41.

Sententia, quæ fundatur in cauſa ceſſat ceſſante cauſa, num. 42.

Remedia à iure conceſſa ante actum factum, vel in præparatione ad faciendum, ceſſant poſt illum conſummatum, ſed confugiendum erit ad re-

media ordinaria, num. 43.

Plura iura ſingulariter, & acutè ponderantur, ibidem.

Inbibitio etiam Rotalis futura reſpicit, non præterita, & ideo acta geſta ante eius intimationem non annullat, ibid

Legitimus contradictor admittitur ad impediendam executionem faciendam, non tamen iam factam, & re non integra comparens, n.44.

Facnltas à iure conceſſa reuocandi, aut impediendi actum, expiras poſt actum iam conſummatum, & re non integra, num.45.

Leges Regni loquentes de retentione litterarum Apoſtolicar. tractant dumtaxat de illarum executione probibenda ne fiat, poſt factam tamen nihil vltra diſponunt circa executionis repoſitionem, num.46.

Statutum probibens acquiſitionem non probibet acquiſiterum retentionem, num 47.

Statutum loquens contra ingredientem poſſeſſionem non habet locum in retinente, num.48

Facilius toleratur ius queſitum, quam quærendum, num.49.

Facilius impeditur ius competiturum, quàm extinguatur acquiſitum, num.50.

Facilius impeditur introductio, quàm productum in eſſe, num.51.

Multa facienda probibentur dum ſunt in ſuo creationis principio, quæ facta tamen, tenent, num.52.

De iure tertij, qui dare nequit, nec probare, ſi tamen iam probauit, auditur, num.53.

Libello generali licet quis reſpondere non teneatur, ſi iam reſpondit ſibi præiudicat, nnm.54.

Probatio quæ non debuit admitti, admiſſa tamen valet, & probat, num.55.

Et ſuum operatur effectum ſi non fuerit impugnata antea per aduerſarium, num.56.

Poſt publicationem teſtes non ſunt admittendi, admiſſi tamen parte non impugnante probant, num.57.

Exceptio, quæ non debuit admitti admiſſa tamen nocet, num.58.

Executio litterarum facta ante recurſum poſtulatum, tangi nequit virtute decreti Senatus poſtea orti, num.59.

Excluſus ab agendo, ſeu expediendo, non excluditur à retinendo, num.60.

Si decretum violentiæ vim fieri quantumuis proteruè Iudex Eccleſiaſticus nolit adimplere, & reponere, nunquam Senatus per ſe reponit. n.61.

Iudice Eccleſiaſtico poſt violentiam notoriam illatam aufugiente, Senatus, qui vim fieri decreuit propria authoritate nunquam reponit, n.62.

Si executor merus intimato proceſſu fulminato non compareat, Senatus nihil agit, executoriales tamen contra inauditum obtentas poſtea retinet, vt denuo audiatur, num.63.

Sequeſtratio non eſt generalis prouidentia in Bullarum retentione, cum multæ litteræ retineantur ob damnum Reipublicæ, quæ non reſpiciunt fructus, num.64.

Sequeſtri remedium regulariter non eſt tutum in decreti retentionis executione, quod multoties impugnauit Rota aliàs permittens recurſum ob defenſionem naturalem, num. 65. vide tamen, num. ſequentibus.

Aduerſus ſequeſtrum factum per Curiam Regiam in beneficiis Eccleſiaſticis plurimi reclamant Doctores, num.66.

Sequeſtrum appoſitum per Iudices laicos non impedire pacificam poſſeſſionem, pluries Rota declarauit, num.67.

Sequeſtrum apponendum per Iudices laicos in beneficiorum fructibus probibet expreſſè Bulla Cœnæ Domini, num.68.

Declaratur tamen quomodo intelligenda ſit, ibid.

Fructus beneficij impetrati ab alienigena, atque beneficiorum patrimonialium ſequeſtrantur adepta eorum poſſeſſione ante examen Senatus ob ſpecialiſſimam rationem ex iure Regio, num.69.

Alienigenæ horum Regnorum ſunt inhabiles, & penitus incapaces beneficiorum in eiſdem, n.70.

Quod & procedit reſpectu impetrantium beneficia patronatus Regij, & laicorum, ac patrimonialia, cùm pariter ipſo facto ſint extranei, & naturalitate priuati, ibid.

Ob ſcandalum vitandum cogitur quis beneficio obtento cedere, num 71.

Leges Regiæ permittentes ſequeſtrum aliquibus caſibus ſpecialibus facta executione litterarum ante examen Senatus, in cæteris videntur denegare, num.72.

Argumentum de ſpeciali validum eſt in iure, num.73.

Licentia obtenta ad faciendum porrigitur ad iam factum, vbi actus dependet à poteſtate, & voluntate concedentis, num.74.

Verba futuri temporis in actibus dependentibus à voluntate, & conſenſu diſponentis reſoluuntur in tempus præſens, num.75.

Dependentia à voluntate alicuius recipiunt interpretationem extenſiuam, etiam ad ea quæ aliàs illegitima iudicarentur, num.76.

Retentionis remedium eſt limitandum ad confines impediendi executionem, & ad hunc finem inuentum dumtaxat, vltra quos ceſſat poteſtas, num.77.

In omni actu humano duo copulatiuè requiruntur, poteſtas, & voluntas, altero deficiente actus corruit, num.78.

Permittens aliquid fieri denuo, videtur confirmare iam factum, niſi alia ratio in contrarium ſuadeat, num 79.

Natura recurſus retentionis repugnat infringere executionem iam factam, num.80.

Sequeſtrum licet per Senatum fiat in fructibus beneficij pro executione ſui decreti retentionis litterarum iam executioni datarum, non adhuc ex eo integrè ſatisfit vi oppreſſo, nec fini recurſus, num.81.

Falſa ſunt abiicienda remedia, quæ veris ſunt periculis grauiora, ibidem.

Si non poteſt iuuari alteri, niſi lædatur alius, commodius eſt neutrum iuuari, num.82.

Fraudibus obuiandum quando poteſt, ſi principaliter fiant, non quando ſecundario, & in potentiam conſequutiuam, num.83.

Pendente recurſu retentionis in Senatu, ſi impetrans exequatur litteras, rectè Senatus reponit hoc attentatum violentum, & de ratione, num.84.

Executor poſtquam reſcripſit ad Papam de inconuenientiis litterarum, debet ſuperſedere in executione, & expectare reſponſum ſuæ conſultationis, ibid.

De facto rei ſpiritualis incidenter cognoſcit Iudex laicus, num.85.

De cauſa poſſeſſoria beneficiali cognoſcunt Tribunalia Regia in Hiſpania iuxta receptiorem

opinio

opinionem, & conſuetudinem, num.86.

Audaciam, & irreuerentiam Iudicis Eccleſiaſtici Senatui reſeruata eſt authoritas vindicandi, num.87.

Facultas ad ſuperſedendum in executione habet locum in executione iam facta, nulliter tamen, & attentatè, ibid.

Litteræ Apoſtolicæ originales de neceſſitate præſentandæ ſunt Iudici Delegato, alias non adquirit exercitium iuriſdictionis delegatæ, n.88.

Efficax, ſalubre, & legitimum remedium conſiderauit Author, quo per indirectum poſſit conſequi executio decreti retentionis, etiam facta executione litterarum ante recurſum ad Senatum, num.89. & ſequentibus.

Decreto obtento retentionis à Senatu poſt factam litterarum executionem comparens pars coram executore, & deducat cauſam eandem qua retinere mandatur, & petat repoſitionem, & à non facta per executorem appellet, & querela violentia pro delatione, & repoſitione vtatur in Senatn, num.90.

Facta repoſitione executionis litterarum virtute decreti violentia Senatus, res redditur integra, & conſideratur, ac ſi litteræ executæ non fuiſſent, num.91.

Repoſitione facta per executorem virtute decreti violentia intrat executio decreti retentionis poſt executionem litterarum obtenti, unm.92.

Cauſæ omnes illæ quæ legitimæ ſunt ad retentionem litterarum Apoſtol. arctant executorem ſuperſedere in earum executione, num.93.

Verba textus in cap. ſi quando, de reſcriptis, & cap. cum teneamur, de præbendis ſubtiliter ponderata, num.94.

Nullitas nulla maior in Iure defectu poteſtatis, num.95.

Executor licet nequit labefactare ſententiam ſuperioris, vbi tamen adeſt nullitas notoria tenetur ſuperſedere, num.96.

A Iudice procedente quando ſuperſedere tenetur legitimè appellatur, & vim facere decernit Senatus, num.97.

Geſta per Iudicem tempore, quo debet conquieſcere ſunt nulla ipſo iure, num.98.

A ſententia nulla appellatio etiam in iudiciis, ſui natura in appellabilibus licita, & deferendum, num.99.

Ab executore carente poteſtate licita eſt appellatio ſuſpenſiua, num.100.

Executore nulliter procedente ad petitionem contradictoris legitimi comparentis, omnia reponuntur in priſtinum ſtatum ante omnia, num. 101.

Per repoſitionem executionis litterarum virtute decreti violentiæ, poſſeſſio capta reducitur ad non poſſeſſionem, & omnia ad priorem ſtatum quo erant ante earum executionem, num.102.

Facta litterarum executionis repoſitione virtute decreti violentiæ rectè intrat executio decreti retentionis litterarum poſt eam obtenti, cum ſit ſublatum impedimentum; num.103.

Res, quæ ſemel prohibitionem euaſit, ſemper remanet libera, num.104.

De variis effectibus rei reductæ ad priorem ſtatum, & naturam, num.105. remiſſiuè.

In condemnatum ad rei reſtitutionem, qua fuerat per tertium ſpoliatus, contra quem in ſpolio obtinuit primam reſtitutionis ſententiam, ſtatim victor prior in eum ſuam exequitur, n.106.

In condemnatum ad rei reſtitutionem quam minimè poſſidebat tempore litis motæ, eo ipſo quod cœperit poſſidere, ſit executio abſque nouo proceſſu, num.107.

Circa contradictores legitimos comparentes executione peracta, & re non integra plura nouiter conſiderantur alibi non reperienda, num.108. & ſequentibus.

Contradictor poſſidens quandocumque comparens reponere facit ante omnia geſta per executorem ipſo non citato, num.109.

Immiſſio virtute gratiæ Apoſtolicæ fit ad inſtar, l. fin. C. de edicto Diui Adrian. & iuxta huius Regulas tractanda, num.110. & 142.

Litteræ ad beneficium horum Regnorum impetratæ per alienigenam inhabilem, & incapacem, & earum executio ſunt nullæ ipſo iure, n.111.

Executio facta virtute litterarum Apoſtolicarum obtentarum per alienigenam ſtatim reponenda per executorem, quandocumque comparet Fiſcalis Regius, alterve naturalis, num.112.

Cuius poſſeſſio eſt improba, & vitioſa, non manutenibilis, vt contra ius, & formam ſtatuti, ibid.

Per executionem præcedentem nulliter factam res non deſinit eſſe integra, num.113.

Et quoad omnes iuris effectus non deſinit eſſe integra, ibid.

Per actum nullum non perpetuatur iuriſdictio, non fit litis pendentia, non interrumpitur præſcriptio, non expirat poteſtas, & ſimilia remiſſiuè, num.114.

Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum, num.115.

Exceptio dilatoria ſi eſt talis naturæ, vt reddat proceſſum retro nullum, etiam poſt litem conteſtatam admittitur, num 116.

Sententia vulnerans inſtrumentum executiuum ſi eſt nulla executionem eius non impedit, ibid.

Prouiſio beneficij patrimonialis per filium non patrimonialem obtenta eſt nulla ipſo iure, n.117.

Naturalis horum Regnorum quilibet legitimus eſt contradictor ad ſe opponendum executioni litterarum obtentarum per alienigenam, num.118.

Et filij patrimoniales reſpectu beneficiorum patrimonialium ibidem, & num.120.

Pro præeminentia Regis defenſione quilibet vaſſallus eſt legitima perſona, & contradictor, num.119.

Priuilegium datum loco, aut Prouinciæ, perſonis einſdem Prouinciæ datum intelligitur, n.120.

Priuilegium conceſſum patriæ cuilibet de patria ex eo ius competit, num.121.

Pro præiudicio publicæ vtilitatis cuilibet de populo actio popularis eſt adſcripta, num.122.

Fiſcalis Regius in iis quæ tangunt publicum Regis, aut Regni præiudicium, legitimus eſt contradictor, num.123.

Patronatus laicus ſemper eſt legitimus contradictor ad impediendam executionem beneficij impetrati, abſque ſui conſenſu, num.124.

Executio in poſſeſſione beneficij iuris patronatus nequit fieri, quin inferat præiudicium poſſeſſioni patroni obtenta à ſe non præſentato, n.125.

Accedenti patroni contradictione litteræ Apoſtolic. collatio, & executio reſoluuntur ipſo iure, obtenta ſine ſui conſenſu, num.126.

Per actus reſolutionem rec retrotrahitur ad priorem ſtatum, ac ſi geſtus non fuiſſet, num. 127.

Dominium tranſlatum ſuſpenſiuè reſoluto contra-

ctu redit ad ſua principia attractiua cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid.

Poſſeſſio data haredi ab inteſtato reperto poſtmodum teſtamento dicitur improba, & non manutenibilis, ibid.

Poſſeſſio, qua ex aliquo accidenti reſoluta fuit, redditur infecta, qua non prodeſt, nec ad manutentionem, dict. num. 127.

Comparens poſt immiſſionem non poſſidens quando dicatur legitimus contradictor, num. 129. & num. 130.

Contradictor, qui nec poſſidet, nec allegat cauſam reſolutiuam pracedentis executionis iam peracta; non auditur in eius repoſſeſſione, num. 131.

De immiſſione facienda vigore litterarum Apoſtolicarum ad immiſſionem, ex l. fin. C. de edicto Diui Adriani tollend. rectè argumentatur, num. 132.

Patronus laicus non citatus ad executionem litterarum Apoſtolicarum, quandocumque comparuerit dicitur legitimus contradictor, tam reſpectu poſſeſſionis ſui iuris patronatus, quàm effectu reſoluta collationis, & poſſeſſionis per ſuam contradictionem, num 133.

Satisfit Rota deciſioni inſinuanti ob comparitionem patroni peracta executione non cauſari attentatum, num. 134.

Praxis ponitur quemadmodum conſequenda erit repoſitio executionis litterarum peracta ante recurſum retentionis intentatum, vt fieri queat executio decreti retentionis poſtea obtenti, num. 135.

Decretum retentionis praſentatum coram executore litterarum rectè probat cauſam legitimam, qua contradictor petit repoſitionem executionis litterarum ante recurſum peracta, num. 136.

Acta geſta per Iudicem ſacularem in articulo ſibi pertinente fidem faciunt coram Eccleſiaſtico ſicut è contra, num. 137.

Super facto matrimonij quaſtio incidens coram ſaculari declarante nunquam eſſe matrimonium contractum obſtat rei iudicata exceptio poſtea in quaſtione legitimitatis coram Eccleſiaſtico mota, num. 138.

Acta facta in iudicio ſaculari ob bonum publicum faciunt fidem coram Eccleſiaſtico, ne iudicia illuſoria reddantur, num. 139.

Retentionis litterarum Regalia pertinet Regi, & cognitio de iure, & conſuetudine immemoriali, cui Pontifex detrahere non intendit, n. 140.

Si Summus Pontifex tantam fidem adhibet relationi Senatus ſuper legitimitate cauſa ſuſpendendarum litterarum, multò magis executor, n. 141.

Facta iam executione litterarum vtilius erit ante recurſum retentionis intentandum comparere coram executore allegando exceptiones, & petende repoſitionem, & à negata appellare, & in Senatu vti vtroque remedio, & retentionis, & vim fieri, vt reponat, num. 142.

Cautela traditur, vt dato in Senatu violentia decreto ſolum iſtud intimetur Iudici, vt reponat proceſſu remanente in Senatu, vt poſtea fiat retentionis executio, num. 143.

Quod fallit mortuo, vel longe abſente ipſo executore, & ſit neceſſe recurrere ad executorem ſuperſtitem pro repoſitione facienda, ad quem littera ſunt remittenda, num. 144.

MIRABILEM hanc quæſtionem (cum grandis ſit, & frequens difficultas
eius) omnes penitus ſcriptores
omiſerunt, † cuius reſolutionem 1
ſublimiora doctiſſimorum Senatorum, & aduocatorum fœcundiſſimà ingenia
indies torquere videmus, apud neminem tamen
(cum eorum plurimos conſuluiſſem) veram potui reperire, varij varia trepidè ſectantes, cuncti merito perplexi difficultatibus nodati; quapropter cum ſummi ponderis ſit, habeátque
vtraque eius negatiua, & affirmatiua pars validiſſima fundamenta, accuratè, & attentè nobis tractanda, diſputanda, & reſoluenda commendatur.

Et pro affirmatiua, poſſe nempè hoc retentionis remedium intentari poſt factam Bullarum executionem, atque † decretum (quo eas 2
retineri mandat Senatus) exequi eo modo quo
commodius poſſit, vt effectum ſortiatur: probatur primò, quoniam licet hoc remedium retentionis ſit tantùm inuentum ad impediendam
executionem litterarum faciendam in detrimentum publicæ vtilitatis, & ſic in futurum
diſponat, & operetur, eadémque vniformitate
expediatur à Senatu decretum, *Retinenſe eſtas Bullas en el Conſejo, para que no ſe vſe dellas, y ſe ſuplique a ſu Santidad; &c.* Cuius tenor reuera futurum tempus, actúmque imperfectum, &
nondum conſummatum reſpiciat, & ſuum effectum in futurum dirigat ad finem dumtaxat obuiandi, & reſiſtendi executioni faciendæ: nihilominus tamē ſortiri effectum debet in executione
antea facta; multi etenim in iure caſus, & doctrinæ reperiuntur, quibus diſpoſitio ad aliquid
† faciendum, & ſic in futurum ordinata, idem 3
operetur, & extendatur ad iam factum; ad hoc
eſt textus capitalis *in l. ſi quis filio, §. irritum, ff. de iniuſto rupto*, ibi: *Numquid & ſi quod antea habuit factum teſtamentum, ſi ei permiſſum ſit teſtari, valeat; an verò pœna irritum factum, reficiendum eſt? Et ſi militari iure ei teſtandum ſit, dubitari non oportet, quin ſi voluit id valere, feciſſe id credatur, &c.* Ex quo textu deducunt
plures Doctores, quòd ſi à Summo Pontifice
Cardinalis, Epiſcopus, aut alius Prælatus, ſeu
Clericus (in partibus † vbi non viget conſue- 4
tudo, vt Clericus teſtetur de fructibus & adquiſitis intuitu Eccleſiæ, & beneficij prout iſta adeſt in Hiſpaoia) obtioeat licentiam ad teſtamentum faciendum de huiuſmodi fructibus, trahitur etiam hæc licentia ad teſtamentum antea
iam factum, Bald. *in l. certum, col. 10. C. vnde cognati*, vbi Paulus de Caſtro, *& in l. & militibus*, vbi Alexander, *C. de teſtamento militis*,
Azeued. *in l. 3. tit. 8. num. 7. lib. 5. Recopilation.*
Mieres *de maioratu. 4. part. quaſt. 2. num. 78. & num. 84.* & Narbona *in l. 10. gloſſa 3. num. 19. lib. 1. tit. 6. Recopilation. tom. 3.* in addition. *fol. 59.*
vbi meritò contra Hieronymum Gonçalez *in regul. 8. Chancellaria, gloſſa 47. num. 48.* cum
Caputaquens, Iaſſon. Marſil. & aliis contrarium minus rectè tenentem, & hanc probant
Paulus Caſtrenſis *in l. iam factam, ff. de condition. & demonſtrat.* Iaſſon. *in authent. ingreſſi, num. 11. C. de ſacroſanctis Eccleſiis*, Gozadin.
conſil. 41. num. 3. & alij, quos citat Hieronymus
Gabriel. *in conſil. 158. num. 7.* (vbi egregiè limitat) latiùs tractat Simon de Pretis, *lib. 2. vltimarum voluntat. ſolution. 4. num. 42.* cum ſequentibus

Digitized by Google

tribus, *fol.*85. Petrus Gamba. *in tractatu de offi-
cio legati, lib.*10. *num.*257. cum multis ſequen-
tibus, *& num.*283. *pagin.*312. Manduſſ. *in tra-
ctatu de ſign. gratia, cap. de licentia teſtandi, ver-
ſicul. Occurrit dubium, col.* 1. *fol.*116.

Idem de licentia conceſſa Monacho ad te-
5 ſtandum, vt porrigatur ad teſtamentum iam fa-
ctum, voluerunt Bald. *in l. fin. C. vnde legitimi.
& in authentic. niſi rogati, C. ad Trebellianum,
& in l. ſi quando, C. de inoffícioſo teſtamento*, Lu-
douiſ. Gozadin. *in conſ.*41. *num.* 3. & de licentia
ad teſtandum, vt proſit, & producatur ad iam
conditum teſtamentum, Franciſc. Marc. *deciſ.*
1104. Riccius *in practic. aurea. reſolut.* 294.
*num.*1.

Vnde fit, quòd ſi Princeps alicui licentiam
6 † indulſerit ad ædificandum molendinum, por-
rigitur dicta licentia ad molendinum illicitè
antea iam factum, docent Paulus Caſtrenſis *in
dict. l. ſi quis filio, §. irritum, num.* 5. per text.
ibi: *ff. de iniuſto rupto, & in dict. l. iam facta,
ff. de condition. & demonſtrat. & in l. & militibus,
C. de teſtamento militis*, Iaſſ. *in l. quominus, n.*127.
& ſequentibus, vbi alia adducit, *ff. de fluminibus*,
Hippolytus de Marſill: *in repetition. rubric. de
fideiuſſorib. num.*82. Ioannes Falcon. *in regul.*380.
num. 7. Curtius Iunior. *conſil.* 103. *num.* 7.
*lib.*1. Boer. *deciſ.*264. *num.*27. Caſſaneus *in con-
ſuetud. Burgund. rub.* 13. §. 9. *pag.* 1492. Flami-
nius Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 11. *tom.* 2.
*quaſt.*7. *num.*90. Narbona *in l.*10. *gloſ.*3. *num.*19.
*tit.*6. *lib* 1. *Recopil. part* 3. Mieres *de maioratu* 4.
part. quaſt. 2. *num.* 77. Petr. Surd. *conſil.* 351.
num. 48. *volum.* 3. *& conſil.* 462. *à num.* 21. *cum*
7 *ſequentibus*; quòd procedere † dicit ſiue Prin-
ceps ſciat, ſiue ignoret iam eſſe factum dictum
teſtamentum.

8 Ex qua etiam doctrina infert, † & probat
Bartholom. Socin. *in conſil.*260. *in cauſa, col.* 2.
verſicul. Secundò principaliter; quòd conſenſus
Regis, vt quis poſſit habere in Regno benefi-
cium, habet locum in beneficio iam habito &
obtento ante conſenſus impetrationem, ac ſi à
principio dimanaſſet, & fuiſſet præſtitus, quem
citat Rebuffus *in tractat. de pacifi. poſſeſſor n.*266.
*pag.*312. & Mieres *de maiorat. dict.*4. *part. q.* 2.
*ſub num.*78.

9 Cui doctrinæ benè conſonat alia tradita † ab
Alphonſo Azeued. *in l* 3 *tit.*7 *à num.*7. *lib.*5. *Re-
copil.* poſt Paulum de Caſtro *in dict. l. & militi-
bus* Narbona vbi proximè, *num.*21. & cum Ioan-
ne de Immola *in cap. non poteſt* 21. §. *illud de
præbendis, lib.* 6. Riccius *in practica aurea, re-
ſolution.*294 per totam, quod licentia Pontificis,
& diſpenſatio ad obtinendum duo, vel tria be-
neficia incompatibilia, poteſt diſpenſatus eius
virtute & obtenta iam retinere; quia ſicut po-
teſt aſſequi in poſterum de nouo, ita iam aſſe-
quutum retinere, quia cui permittitur aliquid
de nouo facere, multò fortius iam factum con-
ſummare, licet multum huic doctrinæ obuiare
videatur, text. *in dict. cap. non oportet* 21. *de præ-
bendis, lib.*6. quam altius *infra* 3. *part. huius tra-
ctatus* examinabimus.

Conducit etiam doctrina Hippolyti de Mar-
ſill. *de fideiuſſoribus, num.*84. per Cinum, Ange-
10 lum, & alios, † & notatur *in Clementina* 1. *de
conceſſ. præbend.* Quòd ſi Papa mandat alicui
prouideri in certo loco, ſeu Eccleſia de prima
vacatura, quòd poterit illi prouideri de illa,
quæ vacabat ante conceſſionem Pontificalem,
ſaltim ſi Papa ignorabat illam vacare, vbi *à
num.* 82. de aliis plurimis exemplaribus vi-
dendus.

His non abſimilis eſt, quòd legatum ſeu an-
niuerſarium pro dotandis † virginibus conſan- 11
guineis teſtatoris, vel aliis intelligitur etiam
in iam nupta, quæ ſimiliter capit legatum do-
tis, ita poſt Bart. Palacium Rubeum, Peraltam,
Petrum Surdum, Couarruu. Mantic. Graſſum,
Spinum, Flores de Mena, Gammam, Azeue-
dum, & alios plures reſoluit Caſtillo *controuerſ.
tom.*5. *cap.*9. *à num.*32. *cum ſequentibus*, vbi per
eoſdem Doctores, *num.* 33. *& ſequentibus.* Se-
cus dicit, procedere; † quando diſpoſitio di- 12
cat pro virginibus, aut conſanguineis maritan-
dis, vulgo, para que ſe caſen parientas del li-
nage, quia tunc non intelligitur de iam nuptis;
latè ibi probant rationem differentiæ.

Ex quo fonte etiam fluit illa magis † recepta, 13
& verior opinio, quæ habet, quod licentia
obtenta à domino feudi, ſeu emphyteuſis per
feudatarium & emphyteutam ad rem alienan-
dam, comprehendat, non ſolùm alienationem
faciendam; ſed etiam iam factam ante datam
licentiam, Paulus Caſtrenſis *conſil.* 32. incipit
circa primum. n. 1. *p.* 2. & ex Natta Zazio, Capicio,
Crauera, Menochio, & ferè aliis innumerabi-
libus Doctoribus, tenet Petrus Surdus *conſ.*158.
*à num.*46. *cum ſequentibus*, quidquid in contra-
rium voluerint Alexander, Ruinus, & alij à
Surdo citati ibidem *num.* 5. Cardinalis Tuſchus
*practicar. concluſ. littera C. concluſ.*755. *num.* 28.
Narbona *in l.*10. *gloſ.*3. *ſub num.*27. *ad fin. lib.* 1.
tit 6. *Recopil. in* 3. *tom* qui etiam *num.* 25. poſt
Surdum *conſil.*462. *num.* 23. *vol.* 4. dicit, quòd
conſtituens procuratorem ad contrahendum
† matrimonium, videtur conſentire, & ratifi- 14
care iam factum.

Igitur ex tot & mirabilibus doctrinis mani-
feſtè apparere videtur, † quòd licet finis huius 15
Regaliæ retentionis literatarum tendat, & ſit
dumtaxat inuentus ad impediendam executio-
nem literarum Apoſtolicarum, ne fiat in detri-
mentum Reipublicæ Eccleſiaſticæ ſpiritualis,
aut temporalis, illaſque interim in Senatu reti-
nendi, ne illis impetrans vtatur, ad effectum
ſupplicandi Sanctiſſimum; tamen eo poſſe vti
remedio in iam executis, & decretum ita pari-
ter exequendum in illis, ita vt per Senatum di-
rectè, & immediatè fiat executionis & poſſeſ-
ſionis repoſitio.

Secundò & pro hac parte facit, † quia licet 16
dictum decretum reſpiciat executionem littera-
rum faciendam, quòd licet directè in iam facta
& conſummata exequi non poſſet iuxta littera-
lem, & viſibilem tenorem, de quo ſuprà, quia
deficit ſubiectum habile, ſuper quo diſponit;
tamen exequi † debet eo modo, quo poſſit, vt 17
indemnitas vi oppreſſi conſequatur, iſta eſt
pulchra doctrina Angeli Aretin. *in conſ.* 136. *in
themate, num.*3. & per totum conſil. dùm docet,
quòd ſi ſententia, qua condemnatur Titius ad
conſeruandum indemnem Caium ab ipſius obli-
gatione, ſi obligatio Caij fuit iam extincta, quia
fuit tanquam fideiuſſor compulſus ſoluere; de-
bet ex ipſa ſententia relaxari indemnis eo modo,
quo poteſt, vt ſolutum ſibi reſtituat, licet ſen-
tentia dicat relaxandum ab obligatione, quæ
virtualiter comprehendit etiam à ſolutione fa-

cta

cta vigore dictæ obligationis, poſt quem &
Baldum, Roman. Felinum, Abbat. Angelum,
Cardin. Tuſchum, & alios latiùs probauimus
*in commentariis de Regia protection.4.par. cap.12.
à num.90.*

18 Quo loco *à num.*88.probauimus,† quòd ſi ſit
impoſſibile, quod ſententia exeqoatur directè
in eo, in quo ſignanter & nominatim diſponit,
puta, quia res abiit, vel aliter defecit; ſit eius
executio in eo quo poſſit, ſcilicet in æſtimatio-
ne per text. *in l. qui reſtituere, ff. de rei vendicat.
l. Iulianus, ff. de confeſſis, & in l. ſi longus, C. de
executione rei iudicat. & num* 95. Quòd quando
19 ſecundùm † verba ſententiæ non poſſit fieri exe-
cutio, ſit eo modo, quo meliùs poſſit, vt de
condemnato ad tradendum inſtrumentum obli-
gationis, quod non apparet, vel ruptum fuit,
cogitur per eandem ſententiam liberare victo-
rem, vbi latiùs proſequimur, ergo licet decre-
tum Senatus (*que ſe retienen eſtas Bullas para que
no ſe vſe dellas*) non poſſit immediatè, & directè,
& iuxta ſuam ſtrictam, & rigoroſam ſignifica-
tionem exequi in litteris iam executis; debet
tamen exequi eo modo, quo meliùs poſſit in-
demnitas vi oppreſſi conſequi, vt ſuum poſſit
ſortiri effectum, & ſalubrem finem decretum
præfatum.

20 Modus autem ille forſan erit, † quem tra-
dunt plures Doctores, dum aſſerunt, poſſe Prin-
cipem temporalem pro bono pacis reducere ad
manus ſuas beneficia vacantia, & in eiſdem
apponere œconomum pro cuſtodia fructuum,
ne diſſipentur, & ſubripiantur, vt nouiter pro-
uiſo reſtituantur, & conſeruentur, neque in ap-
prehenſione poſſeſſionis beneficiorum rixæ
exoriantur, & inde tumultus, & ſcandala ad
l. æquiſſimum, ff. de vſufructu, iuncta *Authentic.
vt determinatus ſit numerus Clericorum in §. fin.
in fin* vbi Imperator pro bono, & vtilitate Ec-
cleſiæ dat formam œconomo, qualiter proce-
dere debet in adminiſtratione rerum Eccleſiæ;
Franciſcus Marcus *quæſt.* 152. *& tribus ſequenti-
bus, lib.*2. *& deciſ.*4. *eod libro*, Guillelmus Be-
nedictus *in cap. Raynutius, verbo, Et vxorem,
deciſ.*2. Boſſius *in tit. de Principe, num.* 212. ci-
tans Felinum *in cap.*3. *de præſcriptionibus*, & ſer-
uari in Gallia teſtatur Rebuffus *in concordatis
Franciæ, tit. de regularibus ad prælatur. non facien.
ſuper. gloſſ. verbo, In manibus noſtris*, in princi-
pio, *& verſicul. Et hodie nimis, & in verſic. ſe-
quent.* & poſt alios hanc praxim & conſuetudi-
nem Franciæ exactè pluribus applicatis funda-
mentis adducit Antonius Theſaurus *deciſ.* 131.
per totam, & eius additionator Antonius The-
ſaurus eius filius, latè Bortellus *de præſtantia
Regis Catholici, cap.* 50. & per ipſum Theſau-
rum Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu* 1.
num. 397. per quem etiam Iacobus Cancerius
variar. reſol. lib. 3. *cap.* 14. *num.* 8. *ad fin.* vltra
quos & per Cancer. loco citat. *num.* 8. *&* 10.
& per Fontanel *de pact. nuptialib clauſ.*7. *gloſ.*3.
*p.*10. *num.*48. tomo poſter. idem tenet Luduuiſ.
Puſt. *in tract. de manutent. obſeru.* 6. *num.* 28. &
videnda eſt in propoſito lex partitæ expreſsè de
hac bonorum Eccleſiæ vacantis cuſtodia apud
Regem diſponens, aliique Doctores, & iura
ſuprà hac 1. *part. cap.* 1. *à num.* 117. qui om-
nes hanc veram probant conclusionem, vt Prin-
ceps ad quem fit recurſus pro tollenda violen-
tia, poſſit pro ſcandalo vitando, & ne rixæ
oriantur; reducere ad manus ſuas fructus bene-
ficiorum, & cætera bona Eccleſiaſtica in caſu
timoris ſcandali, aut ſeditionis, & tumultus,
Ergo ad tollenda ſcandala orta ex hac executio-
ne litterarum iam facta, vbi iuſta cauſa reten-
tionis, & ſuſpenſionis à Senatu reperta eſt, poſt
eiuſdem examen & cognitionem; fieri execu-
tionem decreti Senatus hoc modo poſſe videtur,
cùm aliter exequi iam nequeat.

Et quod fortius eſt, ad hoc ipſum in termi- 21
nis reperio † duas leges Regni nempè *l.* 18. *tit.* 3.
*lib.*1. *Recopilation.* vbi loquendo de incapacita-
te alienigenæ horum Regnorum in obtinendis
beneficiis eorum, & penſione, neque naturales
conſentiant illius conſtitutioni, nec redemptio-
ni eiuſdem, ita proſequitur. Y los frutos de los
tales beneficios Eccleſiaſticos en que aſſi con-
ſintieren penſion à eſtrangeros, ſean ſequeſtra-
dos, y no les acudan con ellos, ni con las di-
chas penſiones, ò penſion, y ſe apliquen para
los gaſtos de la guerra, que contra los Moros
enemigos de nueſtra ſanta Fè Catolica de conti-
nuo tenemos.

Et magis ad propoſitum † conducit, *l.* 21. 22
*tit.*3. *lib.*1. *Recopilat.* vbi loquendo de præſer-
uanda conſuetudine, & indultis Apoſtolicis in
prouiſione beneficiorum patrimonialium diœ-
ceſis Burgenſis, Palentiæ, &c. Prohibendo im-
petrationes, & quod examinentur, & præſen-
tentur in Conſilio ſupremo. & ab illorum litte-
ris Apoſtolicis ſupplicetur, & quod eiſdem non
vtantur impetrantes, ita poſtmodum loquitur:
Ni por virtud de las prouiſiones ſean oſados el-
los, ni otros por ellos, de las intimar, ni vſar
dellas, ni tomen ni aprehendan poſſeſſion de
los dichos Beneficios patrimoniales, ni de al-
guno dellos, ni de citar, ni moleſtar ſobre ello
en nueſtros Reinos, ni fuera dellos, à los hijos
patrimoniales de las dichas Igleſias, &c. Haſta
que como dicho es, las dichas Bullas y letras
Apoſtolicas ſean viſtas por los del nueſtro Con-
ſejo, y ſe les dè licencia para que vſen dellas, ſo
pena de que qualquier perſona, ò perſonas que
contra lo contenido en las dichas Bullas y priui-
legios Apoſtolicos, y contra lo aqui diſpueſto
fueren ò paſſaren en qualquiera manera, &c.
Y ſi fueren Eccleſiaſticos, por el miſmo hecho
ayan perdido, y pierdan la naturaleza, y tem-
poralidades, que tuuieren en eſtos nueſtros Rei-
nos, y ſean auidos por agenos y eſtraños dellos,
y como à tales ſean ſeceſtados los frutos, y otros
qualeſquiera beneficios que tengan en eſtos
nueſtros Reinos, &c.

Ecce text. expreſſum diſponentem, quod ſi
aliquis ante recurſum † ad Senatum apprehen- 23
dat poſſeſſionem, vbi locus ſit Bullarum reten-
tioni, beneficiorum fructus ſequeſtrantur; pro-
vt & Nos etiam agnouimus in locis ſtatim ci-
tandis, & admiſimus in cunctis caſibus, in qui-
bus decretum retentionis latum fuit poſt exe-
cutionem litterarum, & quibus congruè adapta-
ri poteſt ſequeſtrum, quæ quidem leges benè
applicantur huic quæſtioni, & illius difficul-
tatem abſoluere videntur circa decreti execu-
tionem prolati litteris Apoſtolicis iam exe-
cutis.

Quarum legum diſpoſitionem pariter ſubin-
telligendam eſſe in impetrantibus beneficia pa-
tronatus Regij ac laicorum, abundè probaui-
mus infrà hoc *cap.* §. *vnico, à num.*90. *cum mul-
tis*

iis ſequentibus ; & obiter hoc eodem *cap. à*
num.69.ex l.25.tit.3. lib.1. Recopil. verùm etiam
in pluribus aliis caſibus ex eadem *l. 25.* prout
ibidem, & infrà hoc *cap. à num. 64. cum multis*
ſeqq. clarè oſtenditur.

Tertiò pro hac parte facit, quòd omnia iura
24 clamant, actus & ſententias † non debere eſſe
fruſtratorias, prout fierent cognitio iſta reten-
tionis, & decretum Senatus; ſi ob fraudem,
malitiam, & nimiam impetrantis contra ius Re-
gni, vel Regis, aut aliter in damnum publicæ
vtilitatis feſtinationem cautelosè, & occultè
exequi facit ſuas litteras, cui fraudi occurrere,
publicæ conuenit, & priuatæ vtilitati, Rimi-
nald. Iunior. *conſ. 355. num. 30. & 32. & conſ. 483.*
num. 26. & conſ. 766. num. 6. & Inſtitut. *quibus*
alienar. in princip. num. 473. Giurba *deciſ. 36.*
num. 6. vbi alia.

Poſſet enim contingere, ſi hæc ſecuritas im-
25 petranti malitioſo daretur, † & hæc via aperi-
retur illi, vt poſt executionem recurſus ad Re-
gem maneret fruſtratorius, & ſine effectu ali-
quid in contrarium operandi, & quod etiam
pendente ipſo recurſu, & examine ſuper legi-
tima cauſa retentionis litterarum (licet origi-
nales ſint apud Senatum) quòd copiæ virtute
apprehendatur poſſeſſio, aut aliter exequantur
ipſæ litteræ in Reipublicæ detrimentum, &
ſcandalum iuxta diuerſorum caſuum occurren-
tiam, ſi tutus eſſet impetrans, quod ipſis ſe-
mel executis extingueretur poteſtas Regis in
maximam illius irreuerentiam, & Senatus, ac
in dedecus & præiudicium publicæ vtilitatis,
& in illuſionem decreti, quod equidem oppo-
neretur ex diametro fini principali recurſus, &
iuſtæ Regis intentioni, & fraude ſua patroci-
naretur impetrans contra *c. dictum 30. q. 1. c.*
una 12. de Clericis non reſiden. cap. Sedes, cap. ex
parte de reſcriptis, cap. 2. de cognat. ſpiritual. c. 1.
de colluſione detegend. cap. tuus de vſuris, l. ita-
que fullo, ff. de furtis, cum aliis.

26 Fraudibus enim via aperienda † non eſt, *l. in*
fundo, ff. de rei vendicatione, l. cum ij, §. ſi cum
iis, ff. de tranſaction. l. qui ſub prætextu, C. de
SacroſanƐt. Eccleſ. cap. porro de diuortiis, clemen-
tin. 1. de vſuris, §. fin. de conceſſion. præbende,
Lapus *allegat. 55. num. 2. in principio*, *Calderi-*
nus conſil. 294. verſical. Item ſi contrarium, aliàs
2. de rerum permutat. Butrius *conſil. 5. num. 2. &*
conſil. 42. num. 2. Alexander. *conſil. 2. num. 17.*
verſic. Non obſtat, lib. 1. Crauetta *conſil. 764. n. 3.*
& 4. vbi quod vt occurratur fraudibus, ius ad-
27 mittit † latam interpretationem, & facit diſpo-
ſitionem fauorabilem, Petrus Ancarranus *con-*
ſil. 99. egregiè ac venerabilis; vbi quod fraudibus
occurrendum eſt, & quod dicitur fieri fraus,
28 † quoties conſtitutio, & lex per indirectum, &
cautelam redditur eluſoria, ſequitur Auguſti-
nus Barboſ. *axiom. 102. num. 4. & 5.* vbi quod
29 nedum via non eſt † aperienda fraudibus, ſed
illis neruosè occurrendum, vt probat Decianus
conſil. 4. num. 33. lib. 1. Cardinal. Tuſchus *pra-*
cticar. concluſ. tom 4. litter. F. concluſ. 475. per
totam, & Marius Antoninus *variarum reſolut.*
lib. 1. reſolut. 50. num. 31. & reſolut. 62. num. 5. Igi-
tur ne illuſorium remaneat hoc ſalubre reme-
dium, neque occaſio detur impetrantibus frau-
dulentis; exequi debet decretum Senatus, licet
non poſſit directè, ſaltim eo modo, quo meliùs
poſſit, ſcilicet per ſequeſtrationem fructuum,

vt dictum eſt 2. *fundamento à num. 16. & ſequen-*
tibus; ne in poſterum ampliùs † inſiſtat poſ- 30
ſeſſioni contra verba decreti: *Retienenſe eſtas*
Bullas en el Conſejo, para que no ſe vſe dellas. Sa-
tis enim vtitur quotidie illis, quatum virtute
inſiſtit poſſeſſioni, quæ cum habeat tractum
ſucceſſiuum, eò quòd in animo conſiſtit † & 31
retinetur, *l. 3. §. in amittenda, ff. de acquirenda*
poſſeſſio. l. donatarum 3. C. de adquirend. & reti-
nenda poſſeſſion. cum ſimilibus. Ea enim quæ in
animo conſiſtunt, tractum ſucceſſiuum habere
dicuntur, & continuum, ad notata *in l. 3. §. &*
harum ff. ſi ſeruitus vindicetur, Peregrinus *tracta-*
tus varij, §. 1. num. 69. animus enim habet tra-
ctum ſucceſſiuum, & cauſam continuam, Bar-
tol. *in l. via, §. 1. de publicanis, & in l. non eſt*
iuſto, §. non mutat, ff. de vſucapionib. Bald. *con-*
ſil 459. num 1. volumin 3. Marius Giurba *conſ. 59.*
num. 42. Idcirco denuo quotidie operatur, &
nouiter quotidie grauat, iuxta quæ Nos ampliſ-
ſimè diximus *in tractatu de Regia protect. 2. part.*
cap. 4. num. 228. & num. 229. & num. 237. quæ
rectè conducunt, hæc ſunt fundamenta quæ
iſtam partem affirmatiuam viriliter tenent, alia
plura, reducibilia tamen ad relata, ex propoſi-
to omiſimus.

Quibus tamen minimè † obſtantibus contra- 32
ria opinio, & verior de iure mihi videtur, &
neruosè defendenda (non dubitamus de reme-
dio retentionis proponendo, & proſequen-
do, quantumuis litteræ ſint exequutæ ex di-
cendis, *à num. 89.* Sed dumtaxat de decreti exe-
cutione per Senatus repoſitionem immediatam)
vt ſcilicet regulariter decretum Senatus in re-
curſu retentionis Bullarum latum exequi dire-
ctè nequeat, quando eo quis vſus eſt oppreſſus
poſt peractam executionem earumdem, ita vt
decreti † Senatus executio directè tendat ad re- 33
poſitionem præcedentis executionis litterarum,
cum eius verba tendant in futurum, & ſtatutum
loquens de futuro ſimiliter confert effectum ad
tempus futurum, Marta *de iuriſdict. caſu 15.*
num. 9. Et quia qualitas † adiecta verbo vel par- 34
ticipio reſtringitur, & limitatur ad tempus ver-
bi vel participij, nec ante habere locum poteſt,
quàm diſpoſitio verbi locum habeat, vt latè
proſequitur Caſtill. *in controuerſ. tom. 5. cap. 90.*
à num. 23. à princip. Barboſ. etiam *axiomat. 196.*
Nec etiam hoc conſequi poteſt per ſequeſtra-
tionem fructuum, aut poſſeſſionis (generaliter
loquendo) ad quod moueor ex ineuitabilibus
fundamentis inſerendis.

Primò, quoniam hoc genus Regaliæ, & co-
gnitionis certis † finibus concluditur, & eſt 35
omnino limitatum, ad illúmque finem dumta-
xat tendit, atque fuit inuentum, vt impediat
executionem litterarum faciendam (iuſta cau-
ſa accedente) non enim vltra progreditur hoc
remedium retentionis.

Omnia enim iura Canonica, † & Ciuilia (à 36
quibus ſumimus fundamentum ad huiuſmodi
executionis litterarum ſuſpenſionem faciendam
ad effectum ſupplicandi, & reſcribendi Ponti-
fici) diſponunt tantummodo, hócque remedio
vti patiuntur ante litterarum factam executio-
nem; nullibi etenim legimus, hoc remedium,
& facultatem permiſſam fuiſſe executione iam
peracta, vt clarè oſtenditur *in cap. ſi quando de*
reſcriptis, cap. cum teneamur de præbendis, auth.
de mandat. Principum, §. inde competens, auth.
vt

*vt nulli iudicum , §. & hec verò , l. 29. cam ſe-
quentibus , tit.* 18. *part.* 3. & alia iura , & Docto-
res ſopra citati hae 1.*part. cap.* 3.*cap. ſequenti-
bus* , qoibus quidem manifeſtè ſopponitur, hoe
exeludi remedium re non iotegra , & executio-
ne peracta.

37 Repugnat enim natutæ ipſius , † eom detur
ad ſoperſedendum , oee vltra , quàm executio-
ne non facta verifieari poteſt, facta quippè exe-
cutione , cum non ſubſiſtat ſubiectum habile,
faeultatem & extraordinarium remedium hoe
expirare non eſt dubium , vt deineeps ad ordi-
narium eonfugere valeat grauatus. Ad quod
plura vrgent fundamenta , & ſingulares Rotæ
deeiſiones.

Et cum in voa *Elnenſ. diſtribut.* 21. *Februarij*
1614. dubitaretur , an faeultas ſoperſedendi io
exeeutione data in eommiſſione opereror exe-
eotione iam facta , ita fuit negatiuè reſponſum
in hæe : *Et domini reſponderum negatiuè , dice-
buat enim de tempore præſentata commiſſionis in
actis cum dictu clauſula (cum facultate ſuperſeden-
di in executione arbitrio Rota) iam executionem
fuiſſe perfectam , & conſummatum , uum fuerat
data miſſie vigore ſententia de menſe Octebris*
1605. *commiſſio verè præſentata fuit in actis die*
13. *Nouembris. Vnde dicta clauſula , nullum po-
teſt hodie ſortiri effectum , quia non poteſt ſuper-
ſederi in executione iam perfectu , & conſummata,
vt dictum fuit in* Aquillana beneficij 28. Maij
1599. coram B. M. Pennia.

*Aſſerta autem nullitates , & exceſſus , & non
iuſtificatie litterarum non viſa fuerunt ebſtare,
quia tendunt ad reuocationem dicta executionis,
quatenus ſit nulla & exceſſiua ; ſed non propterea
poteſt intrare , & operari clauſula (arbitrio Rota)
qua poſitu eſt ad ſuperſedondum, vt in* Elnenſ. be-
nefic. 30. Octobr. 1612. coram R. Bono , & in
Tridentin. Parrochiali de Robreda 3. Deeembr.
1601. coram R. D. M. Arehiepiſeopo Dama-
ſceno , &c. qoam refert Iacoboa Caballerius
deciſ. 287.

Eadem Rota & in illa Parroehiali *de Rebreda,*
coram ſacrato, quam refert Marcheſan. *de com-
miſſionib. appellatien. ab executione Breuis* 1. *part.
poſt* §. 2. quæ eſt 19. in ordine , *fol.* 437. in hæc:
*Quòd A. C. iam deuenerut ad executionem , vnde
nea debebat illa modò ſub prætextu dictu clauſula
retractari , cùm illa operetur ſuſpenſionem , non re-
uocutionem executionis ium facta , vt fuit dictum
in pluribus cauſis, & in ſpecie coram* R. P. D. Lan-
cellolo in cauſa Aurienſis Parroehia S. M. de
Pao. 17. Aprilis, &c. Eadem Rota in vna Aquil-
lina beneficij 19. Deeembria 1608. coram Man-
zanedo in hæc : *Cauſa mihi commiſſa cum clau-
ſulu* (parito breoi arbitrio Rotæ) *dubitum , an
intraret arbitrium pro tarditate executionis breuis,
& Domini negatiuè reſponderunt , moti eo potiſſi-
mo fundamento , quòd breue fuiſſet iam executioni
mandatum , quo caſu non eſt locus arbitrio , cum
illud concedatur pro retardanda , non verè pro re-
tractanda executione breuis , vt cenſuit Rotu* io voa
furienſ. Parroeh. 13. April. 1600. coram Laneel-
loto , & io alia Elnenſ. benefic. S. Saluatoris 30.
Octobr. 1602. coram R. P. D. Ludouiſio , *&
aliàs ſæpius , &c.* quam deeiſ. adducit Marche-
ſan. *de commiſſ. appell. ab executione breuis* 1. *p.
poſt* §. 2. *quæ eſt ia ordin.* 11. *fol.* 433. & ibidem
io ſequent. deeiſ. in ordio. 12. *in vnu Celſonenſ.
preceptoria coram Ceccino* , ita à principio ait :
*Quamuis poſt executionem factam non ſit amplius
locus arbitrio ad retardandam executionem breuis,
vt ia cauſa* Aquillana benefic. 28. Maij 1599.
coram Pennia , & in Aurienſ. Parroeh. de Pao.
17. Aprilis 1600. coram Laneelloto , & in alia
Tudenſ. Parroeh. 3. Deeembr. 1601. coram ſa-
erato ; *tamen ſi iudex nulliter vel iniuſtè proceſſit;
eſt locus arbitrio ad retractandam vlteriorem exe-
cutionem breuis , & nouiſſimè fuit reſolutum* in
eauſa Tarraconenſi 4. Februar. hoe anno 1604.
coram D. meo Litta, &c. Et in alia Tudenſi Par-
roeh. de Roboreda coram ſacrato , *num.* 2. ſic
dicitur : *Fundamenta deciſionis fuerunt quod A.C.
iam deuenerat ad executionem , vnde non debebat
vllo modo ſub prætexta dictu clauſula retractari,
cum illu operetur ſuſpenſionem , non reuocutionem
executionis ium factu , vt fuit dictum in pluribus
cauſis , & in ſpecie coram* Lancelloto in eauſa Aur.
Parroeh. S. M. de Pao. 17. April. &c. quam ad-
ducit Marcheſan. vbi proximè , quæ in ordine
eſt apud eundem 47. *fol.* 469. & eſt *deciſ.* 88. *n.* 5.
& 6. *poſt tractat.* Ludouiſij Poſt. *de manutentione,*
io qua aliæ plures deeiſiones etiam reeenſentur.

Quarum deeiſ. doctrina apud DD. de Rota
communiter tentata (quæ realiter veriſſima eſt)
ſine dubio noſtram euineit difficultatem , vt re-
curſus teteorioois noſtræ Inocotus ad ſuperſe-
dendum ante factam exeeutionem non opere-
tur poſt eam peractam ad finem & defectum il-
lam reuocandi , aut reponendi.

Quoniam permiſſum ad tempus † poſt tem- 38
pos eenſetor prohibitum , *l. ſi vnus* , §. 1. vbi
Bald. *ff. de pact. l. epiſtola* , § *fin.* vbi Caſtrenſ.
*ff. eod. tit. l. Imperator. ff. de poſtul. l. cum pater
§. à filia* , vbi Bart. *ff. de leg.* 2. *l. ſtatu liberum* , §.
ſtichum , l. Titia cum teſtamento , §. *fin. ff. eodem
tit. l. pater filium* , §. *fundum* , *ff. de legatis* 3. *l.* 2.
C. de iure emphiteut. cap. vltimo , §. *in aliis , ver-
ficul. Si iure , vt lite non conteſtata* , Tiraquel. *de
retract. conuention.* §. 1. *gloſſu* 1. *num.* 44. Pede-
mont. *deciſ.* 83. *num.* 13. Menoch. *conſil.* 68. *n.* 10.
Petrus Surdus *de alimentis* , *lib.* 5. *quæſt.* 3. *n.* 9.
& 10. & *deciſ.* 75. *num.* 10. & *conſil.* 57. *num.* 9.
Bertazol. *de clauſul. inſtrum. clauſul.* 15. *gloſ.* 2.
num. 21. Gonçalez *ad regul.* 8. *Cancellar.* § 5.
premiu. num. 3. Caldas Pereir. *de extinct. emphit.
quæſt.* 1. *num* 8. & *de renounciatione* ; *q.* 10. *num.* 1.
Petros Barboſ. *in l. cum prætor. in princip. n.* 45.
ff. de iudiciis , qui quidem , & alij de variis ca-
ſibos loquuntur.

Nam verba decreti Senatus limitatiuè appo-
ſita habent iodueere † terminum, quem non li- 39
cet tranſgredi , *l. qui fundum* , §. *vendebat* , *ff. de
contrahend. emption.* Anton. de Canar.. *in tracta-
tu de inſinuatione* , *q.* 18. *num.* 48. *volumin* 9. *tract.
diuerſ. antiquo.* Et facta diſpoſitio determinato
modo , ſuos terminos excedere non lieet , Bald.
conſil. 51. *lib.* 5. *per l.* 1. §. *ſi plures* , *ff. de exercitor. l.
qui alienu* , §. *libertas* , *ff. de reg.* latè proſequitur
Iulius Cæſar. Ruginel. *practicarum quæſtionum,
capitul.* 42. *à num.* 9.

Hæc igitur Regalia , & eognitio † extraor- 40
dinaria limitata eſt ad cauſam , & effectum ſu-
perſedendi , & impediendi executionem dunta-
xat , quaſi ceſſet ea ceſſante , vt limitatos pro-
ducat effectus ex vulgari axiomate , ſed magis
io ſpecie vide quæ *num.* 42.

Et eodem modo intra hos limites , & confi-
nes † decretum Senatus expeditur nullo modo 41
tranſgrediendos, ſub quibus includitur poteſtas
huius

huius remedij, luxta text. *in l. ex ſtipulatione*, ibi: *Cum poteſtatem ſententia certis finibus concludi, ſæpè conſtitutum ſit*, text. *in l. poſt ſententiam, qua finibus certis concluditur, C. de ſentent. & interlocut. omnium iudic. l. fin.* ibi: *Cum terminos vrbis exierit poteſtatem non habet, ff. de officio Præfecti vrbis*, iuncta *l. extra territorium, ff. de iuriſd. omnium iud.* facit illud Diui Ambroſij *in lib. de Paradiſo*, ibi: *Si quid addas vel detrahas, prauaricatio videtur eſſe quadam mandati, ſimpliciter enim & pura mandati forma tenenda eſt, &c.* Sed quia de hoc plurima ſcitu digniſſima abundè congeſſimus *in tractatu de Regia protectione 4. part. cap. 3. à num. 44. cum multis ſeqq.* & ſup. à princip. hîc omittimus.

42 Quod vlteriùs ex eo fulcitur, quia † ſententia quæ fundatur in cauſa, ceſſat ceſſante cauſa, vt poſt Tiraquell. & alios aſſerit Hieronym. Gonçalez *gloſſa 3. n. 41. in regula de alternat.* Gratian. *diſceptat. forenſ. tom. 4. cap. 673. à n. 18. cum multis ſequentibus*, & à principio, vbi de alimentatis ſemel taxatis per ſententiam, quod creſcunt, vel decreſcunt, creſcentibus vel decreſcentibus bonis alimentis Ripol. *variarum reſol. à n. 141.* vbi, quòd res iudicata nihil operatur in iis, quæ ſuapte natura mutationem recipiunt, vbi de dote reſtituenda ob inopiam viri reddenda vlteriùs eius inopia ceſſante, & de curatore furioſi per iudicem dato, vt ceſſet ſanitate poſtmodum reſtituta, benè conueniunt, quæ Nicolaus Garcia *de beneficio, part. 12. cap. 2. num. 306.* Mieres *de maioratu 3. part. quæſt. 17. num. 6.* latè & eleganter Surd. *in conſil. 268. à num. 24. tom. 2.* vbi varia exempla, & doctrinas congerit, & adſunt iura ſingularia *in l. in commodato, §. fin. ff. commodati, l. 2. §. pen. ff. ad leg. Rodiam. de iactu. l. ſi fullo, ff. de condict. ſine cauſa*; quæ copioſè exornat Petrus Surdus vbi proximè. Igitur cum hæc ſententia, hæc Regalia, & genus cognitionis ſuos terminos habeant limitatos, ad executionem impediendam; nequeunt illos excedere, nec extendere ad repoſitionem executionis iam factæ, quia vltra confines ipſos ceſſat poteſtas: atque ceſſat cauſa propter quam fertur decretum, quod variari, & alterari debet variata cauſa.

Secundò probatur, multa enim in iure no-
43 ſtro remedia † extraordinaria inuenta ſunt, & conceſſa ante actum factum, vel in præparatione ad faciendum, quæ poſt illum conſummatum omnino ceſſant, ſed confugere neceſſe eſt ad ordinaria remedia, text. *in l. 1. §. 1. ff. de noui operis nunciatione*, ibi: *Hoc autem edictum, remediúmque operis noui nunciationis aduerſus futura opera inductum eſt, non aduerſus præterita, &c.* textus etiam optimus *in l. 1. §. 1. ff. eodem*, ibi: *Nam ſi quid operis factum fuerit, quod fieri non debuit, ceſſat edictum de operis noui nunciatione, & erit transeundum ad interdictum quod vi aut clam*, textus *in l. de pupillo, §. nunciationem autem in præſenti faciendam, meminiſſe oportebit, l. loci vbi opus nouum fiat, ſiue quis ædificet, ſiue inchoet ædificare, ff. eodem*, quæ ſunt mirabilia iura ad rem hanc, eáque exornant plurimi Doctores citati ab Antonio Gom. *in l. 46. à num. 20. Tauri*, ad quem remitto libenter, & ſic cum hoc retentionis extraordinarium decretum, & remedium fuerit dumtaxat inuentum ad impediendam executionem litterarum faciendam, non debet operari in executione iam facta,

Ex quo fonte fluit, quòd cum inhibitio ſic remedium futura duntaxat reſpiciens, non præterita, & futura acta impediat non præterita quantumcumque Canonicè expedita ſit: ſequitur, vt ſi intimetur poſt executionem, & immiſſionem factam, & poſſeſſionem apprehenſam, illam non tangit, nec reuocat, nec attentatam reddit, niſi per ſententiam diffinitiuam hoc fiat, ita eleganter Federic. de Senis *in conſil. 300. factum tale eſt debitor. in principio*, Alexand. *conſil. 1. columna. fin. verſicul. Nec obſtat*, ſequitur Cardinalis Tuſchus *littera I. concl. 140. num. 3.* Seraphin. *deciſ. 1211. num 4.* Lancelotus *de attentatis lite penden. 2. part. capitul. 4. limitat. 1. num. 10. & eadem 2. part. cap. 20 declaratio. 1. num. 2. de attentat. poſt inhibitio.* Guido Papæ *deciſ. 66. num. 4 verſicul. Non obſtat ſi ex aduerſo, & deciſ. 69. num. 10.* Grauatius *ad prax. Beſtry, lib. 7. cap. 1. num. 21.* Platus *de in litem iurand. §. 3. num. 34.* Farinacius *in 2. part. fragmentor. verbo, Inhibitio, num 315.* Tuſchus *littera P. concluſ. 400. num. 45.* Ludouiſ. Poſt. *in tractatu de manutention. obſeruation. 1. num. 51.* & poſt eius tract. *deciſ. 163 num. 11. & deciſ. 289. num. 9.* etiam ſi inhibitio Rotalis ſit, Alexander Ludouiſ. *deciſ. 203. num. 3. & 4.* Rota recent. *deciſ. 637. num. 3. & 4. part. 1.* Ludouiſ. Poſt. *dict. obſeruat. 1. num. 51.* qui omnes loquuntur in poſſeſſione iam tradita ante executam & intimatam inhibitionem, & aliis quibuſcumque actis præcedentibus ipſam inhibitionis intimationem, vt illa non annullet, nec reddat attentata, nec in minimo tangat, eòquòd inhibitio ſit remedium reſpiciens & impediens futura dumtaxar, non autem præterita, nec ad ea extendat vires ſuas. Quod & in effectu probant & illi omnes Doctores, quorum nomenclaturam laudauimus infra *2. part. cap. 12. §. vnico, num. 4* probantes, quòd ſi inhibitionis intimatio, & poſſeſſionis traditio appareant factæ eodem die, & de prioritate non conſtet, præſumatur poſſeſſionem præceſſiſſe, & poſtmodum ſubſequutam inhibitionis intimationem pro illius validitate, cùm inhibitio non afficiat poſſeſſionem antea apprehenſam & executionem antea peractam. Ergo idem dicendum erit in hoc remedio, & decreto Regio retentionis, vt non comprehendat poſſeſſionem iam apprehenſam, nec executionem iam peractam.

Hinc eſt, quòd legitimus contradictor po-
teſt impedire executionem † & immiſſionem 44
faciendam, qui ſi compareat re non integra poſt ſententiam adiectionis, & poſſeſſionem datam, non admittitur ad illam impediendam, cùm iam res non ſit integra, ſed ad remedium ordinarium confugiendum erit, poſt alios probat Parlador. *lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 5. part. §. 10. num. 24.* & loquendo in miſſione in poſſeſſionem virtute litterarum Apoſtolicarum, idem dicit Nicolaus Garcia *de benefic. 6. part. cap. 2. num. 124. cum ſequentibus.* Quia debuit comparere re integra, ad impediendam earum executionem, non poſt apprehenſionem poſſeſſionis, tunc res deſinat eſſe integra, de quo inferiùs agendum erit.

Quæ doctrina roboratur ex aliis pluribus,
quibus facultas † impugnandi aliquem actum, 45
reuocandi, aut variandi, aut aliàs immutandi à iure conceditur; omnino extinguitur, & expirat

poſt illum actum factum, & conſummatum,
& ſic re iam non integra, vt eſt videre per Mie-
res *de maioratu* 1. *part. quæſt.* 68. *per totam*, *&*
quæſt. 36. *à num.* 11. *cum ſequentibus*, *& quæſt.* 12.
num. 8. Mareſcotum *variarum reſolution. lib.* 1.
cap. 14. *per totum*, *& lib.* 2. *cap.* 44. *per totum*,
Gratianum *diſceptat. cap.* 356. *per totum*, Nico-
laum Garciam *de beneficiis* 11. *part. cap.* 3. *à*
num. 59. Riccium *collect.* 1479. *part.* 5. Aſcanium
Tambutin. *de iure Abbat.* 1. *part. diſputat.* 15.
quæſt. 13. *num.* 6. Gratian. *diſceptat.* 219. *num.* 13.
tom. 2. Spino *de teſtament. gloſ.* 29. *à num.* 9. *&*
ſequentibus, Graſſis *de effectibus Clericat. effect.* 1.
à num. 419. idem Mareſcot. *lib.* 1. *cap.* 5. *per to-*
tum, Ripoll. *variar. reſolut. cap.* 7. *de iure em-*
phyteut. à num. 239. quos pro variis de hac re
exemplis conſulere poteris, quæ quidem rectè
conducunt, vt hæc Regaliæ poteſtas, cogni-
tio & decretum reſtrictum & limitatum dum-
taxat ad impediendam executionem faciendam
litterarum Apoſtolicarum, ceſſet iam ea peracta,
& re non integra.

46 Tertiò fulcitur hæc pars, quoniam † licet
hoc ſalubre remedium retentionis ſit indu-
ctum, & cognitio Senatus directa, necnon le-
ges Regni editæ ad ſuſpendendam littera-
rum Apoſtolicarum executionem, prohibendo
hoc fine multis pœnis illarum vſum, antea-
quam in Senatu conſpiciantur & examinentur,
an contineant damnum publicæ vtilitatis; ta-
men poſt executionem factam nihil diſponunt
circa eius repoſitionem, nec de earum nullitate,
& reuocatione tractant, quaſi agnoſcentes, &
meritò, ad id omnino poteſtate carere, ac ideo
nec nos de tali repoſitione directè per Senatum
facienda animum commouere debemus, quia
prohibitio ad id non extenditur.

Quia ſtatutum quod prohibet acquiſitionem,
47 non prohibet acquiſitorum † retentionem, vt
rectè docuiſſe Abb. *in cap. Iudæi*, *num.* 2. *de Iu-*
dæis, refert & ſequitur doctiſſimus & noſtræ
Iuriſprudentiæ facilè Princeps Don Ioannes Ba-
ptiſta Valençuela Velaſquez Supremi Caſtellæ
Senatus Senator digniſſimus *in conſil* 4. *num.* 36.
D. Ioann. à Solorzano *de iure Indiarum lib.* 3.
cap. 1. *n.* 10. & eſt Alexand. doctrina *in conſ.* 83.
incipit. viſa facti narratione, *num.* 4. *lib.* 2. vbi ait:
quòd ſtatutum loquens contra ingredientem
48 † poſſeſſionem, non habet locum in retinente.
Idcirco faciliùs conceditur retinere, quàm de
nouo adquirere, *l. Patre furioſo*, *ff. de iis qui ſunt*
ſui, *vel alien. iur.* Surdus *deciſ.* 40. *num.* 5. Me-
nochius *conſ.* 32. *num.* 37.

Ex quo principio deſcendit, vt faciliùs tol-
49 leretur ius quæſitum † quam ad acquirendum,
l. 2. *§. ex his*, *l. pluribus*, *§. vltimo*, *ff. de ver-*
borum obligat. l. vt pomum, *§. vltimo*, *ff. de ſer-*
uitutib. quemadmodum ex aduerſo, faciliùs
50 † impeditur ius competiturum, quàm extingua-
tur adquiſitum, *l. Papinianus*, *§. conditioni*, *&*
ibi gloſſa, *ff. de inoffícioſ. teſtament.* Difficiliùſ-
51 que impeditur introductio, † quàm productum
in eſſe, *dict. l. Patre furioſo*, *ff. de his qui ſunt ſui*
vel alieni iur. Gratian. *diſcept. tom.* 5. *cap.* 965.
num. 5. & alij ſupra citati.

52 Multa namque facienda † prohibentur, dum
ſunt in ſuo principio, quæ tamen facta tenent
dict. l. Patre furioſo, vbi latè Iaſon. *ff. de his qui*
ſunt ſui, *l. circa*, *ff. de inofficioſo teſtament. l.* 1.
§. viduum, *ff. quando appellandum ſit*, *cap. ad*
Apoſtolicam 46. *de regularib. cap.* 1. *de matrimo-*
nio contracto contra interdictum Eccleſiæ, *cap. fin.*
de diuortiis, *cap. rurſus*, *qui Clerici vel vouentes*,
plures Doctores citat Auguſtinus Barboſ. *axio-*
mat. 94. *à num.* 30. vbi *num.* 32. cum Oldraldo
conſil. 306. *in fin. verſic. Secunda ratio*; quòd is
qui non poteſt dare de iure tertij, † & non au- 53
diretur volens probare; ſi tamen iam probauit
auditur, & cum Abbate *conſil. vltimo*, *num.* 5.
lib. 2. quòd qui non tenetur † reſpondere li- 54
bello generali, ſi tamen illi reſpondeat, ſibi
præiudicat, & alia exempla adducit *num.* 32.
& 33.

Quibus vtiliter ad multa frequentia adde,
quòd probatio † quæ non debuit admitti, ad- 55
miſſa tamen valet, & probat, Nos *de Regia*
protectione 3. *part. cap.* 18. *num.* 29. Et ſuum ope-
ratur effectum, † quando antea non fuerit im- 56
pugnata per partem, Abb. *in cap.* 1. *num.* 8. *de*
confirmation. vtili, *vel inutili*, Rota per Farina-
cium *deciſ.* 191. *num.* 2. *part.* 3. Et poſt publica-
tionem teſtes alij non ſunt † admittendi, nec 57
producendi; ſi tamen poſt eam recipiantur, par-
te tunc non impugnante, legitimè probant ad-
miſſi, vt cum Hoſtienſ. Aretin. Mariano, Socin.
Felin. Pariſ. Imol. Croi. Anton. Gabriel. Ale-
xand. dicit magis communem Farinacius *in tra-*
ctatu de teſtibus, *quæſt.* 76. *à num.* 182. Et exce-
ptio quæ non † debebat admitti, admiſſa ta- 58
men nocet, & operatur, vt poſt alios Nos *de*
Regia protectione 3. *part. cap.* 12. *num.* 93. quibus
ad idem adde Alexand. latè *conſil.* 77. *num.* 13.
Iaſſ. *in l. Patre furioſo*, *num.* 28. *ff. de his qui ſunt*
ſui, Rotæ deciſio per Farinacium 191. *num.* 2.
part. 3. Antonius Gabriel. *lib.* 5. *commun. con-*
cluſ. tit. de reſtitution. ſpoliator. concluſ. 1. *num.* 52.
qui plures allegat Flamin. Cartarius *deciſ.* 115.
num. 2. *&* 4. vbi intelligi firmat, quando pars
expreſsè conſenſiſſet, vel tacitè non contradi-
cendo, iuxta text. *in cap.* 1. *de reſtitution. ſpoliat.*
& Batt. *in l. naturaliter*, *§. nihil commune*, *ver-*
ſicul. Secundò quære, *ff. de acquir. poſſeſſion. &*
in l. ſi quis à ſe fundum, *C. ad leg. Iul. de vi.* Se-
cus verò, quando pars contradicit ex Decio *in*
conſil. 84. *column. penultim. verſicul. Tertiò &*
vltimo. Et ad multos ex his effectibus & alios
quam plurimos videndus omnino Marius Giur-
ba *deciſ.* 14. *à num.* 1. *cum ſequentibus*; vbi pluri-
mos Doctores & doctrinas ad prædicta conge-
rit. Ergo dicta executio † Bullarum facta, an- 59
teaquam poſtuletur recurſus iſte, decreti Sena-
tus virtute tangi nequit, cùm prohibitio, quæ
tendit ad executionem faciendam, non ſe po-
teſt extendere ad iam factam, maximè contra
naturam negotij & rei de qua geritur.

Quia licet impetrans ſit prohibitus, &
exclusus ab executione, † non tamen à reten- 60
tione, illa iam facta, ſicuti per ſtatutum exclu-
ſus ab agendo, ſeu excipiendo non prohibetur,
nec excluditur à retinendo, Bald. *in l. ſi tradi-*
tion. 39. *C. de actionib. empti*, Baraius *deciſ.* 108.
num. 43. Alouerius *conſil.* 39. *num.* 11. Peregrin.
conſil. 4. *ſub num.* 16. *volumin.* 2. communem
contra Bartholum teſtatur Boerius *deciſ.* 43.
num. 15. *&* 16. plurimos citat, & latè proſequi-
tur Marius Giurba *deciſ.* 60. *à num.* 7. quarum
omnium doctrinarum ſimilitudo mirè punctum
noſtrum percutiunt.

Quartò, & pro hac eadem parte viriliter pu-
gnat vera illa doctrina à nobis bene comprobata

† *in*

61 † *in tractatu de Regia protectione 1. part. capitul.*
*1. à num.*300. *& ſequentibus.* Quæ habet, quòd
licèt in Senatu detur decretum vim fieri, & re-
poni, ſi ipſe Iudex Eccleſiaſticus, etiam tertiæ
iuſſioni ſit inobediens ad reponendum, nullate-
nus Senatus ſe intromittit excedendo iuſtæ de-
fenſionis notos, vſitatos, & practicos termi-
nos, ſua propria authoritate reponendo, & de-
ferendo; imò potiùs iudicem Eccleſiaſticum à
Regno, vt extraneum ob inobedientiam expel-
lit, non tamen reponit ipſe Senatus, quantum-
uis violentia maneat, provt ibidem videbis la-
tiùs, *& à num.*273. *& ſup.* per multa fundamen-
ta. Igitur Senatus decretum ſuum retentionis
exequi non poterit, reponendo executionem
factam litterarum ſua propria authoritate.

Quod iterum fulcitur ex alia doctrina, quam
62 veram † firmauimus in eodem *tractatu 1. part.*
*capitul.*3. *à num.* 24. *cum ſeqq.* quo probauimus,
quòd ſi poſtquam quis de Iudicis Eccleſiaſtici
violentia ſibi illata in Senatu conqueratur, ipſe
Iudex poſt grauamen, & violentiam illatam
abiit, ita vt nullo modo compareat, vt repo-
nere poſſit virtute decreti Regij, Senatus ipſe
ſua propria authoritate, & immediatè non re-
ponit violentiam, & executionem attentatam,
quantumuis ſubſiſtat notoria, provt abundè
ibidem fundatur. Et hoc ipſum reperio tenuiſ-
ſe Patrem Henriquez *lib.* 2. *de Pontific. claue,*
cap. 15. §. 2. in hæc: Quod ſi merus executor
63 non † compareat poſtquam intimauit proceſ-
ſum à Iudicibus Apoſtolicis fulminatum, nec
apparet Bulla originalis, ſed tranſumptum au-
thenticum; non ſupereſt parti læſæ aut Iudi-
cibus Regiis aliud remedium, quàm proſequi
litem coram Auditoribus Papæ, & curare, vt
damnatus in abſentia ob contumaciam denuò
audiatur; hæc Henriquez, qui quidem rectè
loquitur in propoſito, & conducunt hactenus
dictis.

Quare nec per ſequeſtrum regulariter po-
64 teſt fieri executio decreti, tùm † quoniam non
eſt vniuerſalis prouidentia, nec per illud ſatiſ-
fit fini, & intentioni huius ſalubris, & liciti
recurſus, cùm inſuper titulus beneficij, & poſ-
ſeſſio maneat penes impetrantem virtute litte-
rarum executioni datarum, vt infra *num.* 67.
tùm etiam quia ſequeſtrum non congruit om-
nibus litteris Apoſtolicis, quia multæ ſunt ex-
peditæ ſuper cauſis & negotiis in quibus non
cadit actualis poſſeſſio, nec fructus; ſed aliter
tendunt in detrimentum Reipublicæ Eccleſia-
ſticæ, ſpiritualis, aut temporalis contra œcume-
nica concilia, ritus, & vſus valdè laudabiles
legitimè obſeruatos in aliquibus Prouinciis,
aut contra Regni, aut Regis priuilegia, autho-
ritatem, honorem, & præeminentiam iuxta
leges Regias, in quibus quidem non poteſt ca-
dere hæc forma & modus executionis. Atque
tandem per illud non ex integro ſatisfit, nec
conſulitur indemnitati vi oppreſſi, nec princi-
pali intentioni Senatus, eius decreto, & reme-
dio retentionis.

65 Tùm etiam, quia regulariter † non eſt tutus
modus ipſe, nam ſæpè Rota, licet approbaue-
rit cognitionem violentiæ in Iudicibus ſæcula-
ribus ob defenſionem naturalem, tamen expreſ-
ſè damnauit ſequeſtrum, & ad manus Curiæ,
rei reductionem, provt plures deciſiones ad
idem congeſſimus *in tractatu de Regia protectio-*
ne 1. part. capitul. 5. *num.* 221. quia tunc exce-
duntur limites poteſtatis, & defenſionis natu-
ralis, provt ibi videre poteris, niſi in caſibus
aliàs à iure permiſſis, de quibus mox dicemus in
declarationem Bullæ Cœnæ Domini *à num.* 68.
& ſequentibus.

Aduerſus idem etiam ſequeſtrum reclamant 66
plures Doctores, † regulariter factum in bene-
ficiis Eccleſiaſticis per Curiam Regiam, vt latè
Viuianus *in tractatu de iure patronatus, lib.* 11.
cap. 12. *per totum, & cap.* 11. *præcedenti*; & in
his etiam terminis Marius Antonius *variarum*
*reſol. lib.*3. *cap.* 9. & multa ſcribit contra huiuſ-
modi ſequeſtrum, Sarabia *in tractatu de iuriſdi-*
ction. adiunctorum, quæſt. 30. *num.* 38. *& num.* 4.
Ludouicus Gomezius, olim Rotæ Auditor. *in*
*regula de annali, quæſt.*46. multis Rotæ deciſio-
nibus comprobat, ſequeſtrum appoſitum per
Iudices laicos non impedire pacificam poſſeſſio-
nem, eò quòd ſit actus nullus ex defectu pote- 67
ſtatis & iuriſdictionis. Quæ tamen deciſiones
intelligendæ ſunt, & reducendæ ad terminos,
in quibus loquitur Bulla Cœnæ, in cuius diſpo-
ſitione fundatur, de quibus, & eiuſdem intelle-
ctu ſtatim agendum erit, ne Rotæ rigor indi-
ſtinctè pertranſeat.

Sed adhuc reſpondetur, quòd hæc doctrina
nihil inuehit in ſequeſtrum apponendum per
Senatum pro tollenda violentia, & vitando ſcan-
dalo, cùm non ſit legitima conſequentia: ſeque-
ſtrum appoſitum in beneficiis per Iudices laicos
non priuat poſſeſſorem poſſeſſione; ergo per eum
apponi non poteſt, ſiquidem generalis regula ſit,
quod ſequeſtrum iudiciale à quouis Iudice,
quantumuis competente, appoſitum neminem
poſſeſſione priuet, *l. licet,* §. *rei depoſitæ, ff. depo-*
ſiti, quam exornauimus cum multis Doctoribus
in noſtris commentariis *de Regia protectione,*
*tom.*1. *p.*2. *cap.*16. *à num.*34.

Et licet *c.*17. *Bullæ Cœnæ Domini*, videatur † re- 68
clamare contra omnia ſequeſtra fructuum, &
prouentuum rerum ad Eccleſiaſticas perſonas vt
tales pertinentium in hæc: *Quivè iuriſdictiones,*
ſeu fructus, redditus, & prouentus ad Nos, & Sedem
Apoſtolicam, & quaſcumque Eccleſiaſticas perſo-
nas ratione Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & alio-
rum beneficiorum Eccleſiaſticorũ pertinentes vſur-
pant, vel etiam quauis occaſione, vel cauſa ſine Ro-
mani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facul-
tatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrantur,
&c. Tamen non includit eius prohibitio modos,
& caſus aliàs à iure permiſſos, & approbatos.

Etenim hoc Bullæ Cœnæ *cap.*17. nimis gene-
raliter diſponit, & propterea non comprehen-
dit caſus aliàs ſpecialiter à iure exceptos, &
permiſſos, maximè Regibus, quibus alicuius
ſpecialis iuris, ex Regaliæ virtute competit, ad
ſuas manus reducere fructus, ſeu bona Eccle-
ſiæ vacantis pro cuſtodia, & tuitione, ne diſſi-
pentur, de quo eſt textus expreſſus *in cap. gene-*
rali 3. *de electione, lib.*6. cuius ſunt verba: *Gene-*
rali conſtitutione ſancimus, vniuerſos, & ſingulos,
(qui Regaliæ, cuſtodiam, ſiue guardiam, aduoca-
tionis, ſeu defenſionis titulum in Eccleſiis, ſeu Mo-
naſteriis, ſeu quibuſlibet aliis piis locis, de nouo
vſurpare conantes, bona Eccleſiarum, Monaſte-
riorum, aut locorum ipſorum vacantium occupa-
re præſumunt) quantacumque dignitatis honore præ-
fulgeant. Clericos etiam Eccleſiarum, Monachos
Monaſteriorum, & perſonas cæteras locorum

eorundem, qui hoc fieri procurant: eo ipſo excommunicationis ſententia decernimus ſubiacere. Illos verò, qui ſe (vt deberent) talia facientibus non opponunt: de prouentibus Eccleſiarum ſeu locorum ipſorum, pro tempore, quo præmiſſa ſine debita contradictione permiſerint: aliquid percipere diſtrictius inhibemus. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum cæterorumque locorum fundatione, vel ex antiqua conſuetudine iura huiuſmodi vindicant: ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, & ſuos miniſtros in eis ſollicitè faciant abſtinere, quod ea, quæ non pertinent ad fructus, ſiue reditus prouenientes vacationis tempore non vſurpent: nec bona cætera, quorum ſe aſſerunt habere cuſtodiam dilabi permittant, ſed in bono ſtatu conſeruent.

Ex quo text. duo deducuntur; alterum, quòd Regalia cuſtodia bonorum Eccleſiarum antiquitus obſeruata non comprehendatur in text. prohibitione. Alterum, quòd prohibetur noua vſurpatio, & Regaliæ huiuſmodi adquiſitio, in cuius text. comprobationem plurimos Doctores, & doctrinas adduximus ſup. *cap. 1. à num 117. cum ſequentibus.*

Quare hoc *cap. 17.* Bullæ, generaliter & indiſtinctè diſponens, reducendum eſt ad terminos dicti *cap. generali*, & iuxta eiuſdem diſtinctionem intelligi, vt procedat in iure huiuſmodi, & Regalia nouiter vſurpata, cui rectè conſonant verba dicti *cap. 17. Bulla*, ibi: *Ad perſonas Eccleſiaſticas, &c. pertinentes vſurpant.* Et ſic de præſenti, & noua adquiſitione, ſeu vſurpatione, à quo verba tota diſpoſitio præcedens regulatur; quia qualitas adiecta verbo, debet intelligi ſecundùm tempus verbi, iuxta vulgare axioma, de qua ſup. *num. 34.*

Et quia lex loquens diſtinctè, & cum aliqua qualitate, aut diſtinctione trahit ad ſe omnes alias in illo caſu & propoſito indiſtinctè & generaliter loquentes, Albericus de Roſa *in l. ſi quis in principio teſtamenti, num. 2. in oppoſ. 2. ff. de legatis 3.* quod Sozinus Iunior. *in l. cum filio famil. verſ. venio ad apparatum gloſſæ, num. 46. de leg. 1.* putat eſſe notandum Cardin. Mantic. *in tit. de contract. tom. 1. lib 4 tit. 23. num. 11.* Nos *de Regia protectione 1. part. cap. 1. num 68.*

Et ſic de ſimilibus Regaliis antiquitus pertinentibus Regi circa fructus beneficiorum, & de ſequeſtratione eorum, & reductione ad manus ſuas ob ſcandalum vitandum, vt poſt magnam Doctorum cateruam diximus ſup. *à n. 20. & ſequentibus*, & aliis ſimilibus caſibus, in quibus ob eandem rationem & finem fructus beneficiorum, & temporalia cætera bona à Rege ſequeſtrari, & occupari licet, de quibus videte eſt hoc *cap. à num. 69. & ſequentibus, & cap. 16. num. 87. & 88.* & ampliſſimè *in 2. part. cap 24. à num. 41. cum multis ſequentibus, vſque ad finem cap.* Quoniam hæc, & alia ſimilia priuilegia, ſeu Regaliæ pertinentes ad Principes ex conſuetudine immemoriali, aut priuilegio, præſeruatæ ſunt à prohibitione Bullæ Cœnæ Domini, ſicuti poſt innumeros Doctores, ſcripſimus ſuprà hac *1. part. cap. 2. ſect. 5. per totam, à n. 172.* & ſignanter *à n. 191. cum multis ſequent.*

Quod vel fit in complementum decretorum violentiæ, & ad eam ſedandam, cuius cognitio ad Regem pertineat, vt ſæpè diximus, vel quia Eccleſiaſtici non obtemperant, ſed cum ſcandalo contemnunt litteras Regis, de quo ſuprà *cap. 1. §. vnic. à num. 22.* quoniam hi caſus competunt Regi vltra ius etiam ex vetuſtiſſima conſuetudine, non de nouo quæſita, nec vſurpata, qui reſeruantur Principibus vti eorum Regaliæ *in dict. cap. generali*, & per conſequens etiam *in dict. cap. 17.* Bullæ Cœnæ, cuius diſpoſitio, & prohibitio generica trahenda eſt & regulanda per diſtinctionem, *d. c. generali.*

69 Ex hac reſolutione rectè † & iuridicè fluunt illi omnes caſus ſpecialiter deciſi à legibus Regiis 18. *& 21. & l. 25. tit. 3. lib. 1. Recopilation.* ſuperiùs adductis, ad ſecundum argumentum contrariæ partis *à num. 21.* & ſignanter diſponentibus circa ſequeſtrum apponendum in illis, & temporalitatum aliarum priuationem ob ſcandalum, & damnum Reipublicæ. Qui quidem habent ſpecialiſſimam rationem vltra eam, & alias generales ſupra ſcriptas, nam cum indultis Apoſtolicis, & immemoriabili conſuetudine ſit prohibitus extraneus ab his Regnis, in illis obtinere beneficium, quia extranei penitùs ſunt inhabiles, & incapaces ad illa obtinenda, vt & ipſæ leges Regiæ probant, & Pater Henriquez *in ſumma, lib. 14. cap. 52. num. 6.* ſequitur nouiſſimè Diana *in reſolution. moral. tom. 1. tract. 3. de comitiis & parlamentis, reſolut. 6.* poſt principium: Dicentes, quòd in Hiſpania extraneus eſt incapax ad obtinendum beneficia, ita vt ipſo facto amittat obtenta, vt & alij plurimi affirmant Doctores; & etiam in aliquibus diœceſibus adſint beneficia patrimonialia, quæ aliis non dantur niſi originariis.

70 Et quia talia beneficia † patrimonialia, ac iuriſpatronatus Regij & laicorum impetrantes, ipſo facto ſunt priuati naturalitate, & abſque alia declaratione ſunt effecti alienigenæ, & extranei horum Regnorum, atque etiam omnibus priuati temporalibus, & fructibus beneficiorum, prout latiſſimè ex legibus Regiis, & aliis fundamentis probauimus infrà hoc *c. §. vnico, à n. 90. cum multis ſequentibus*, ideò ſubiiciuntur pœnis, & incapacitati alienigenarum.

71 Et ſicuti alij exteri ipſo facto ſunt incapaces, & inhabiles, & vt extranei habentur, & à Regnis † expelluntur, eorúmque ob tam notorium ſcandalum, & inobedientiam ſequeſtrantur temporalia, prout fructus ipſorum beneficiorum, dum ipſi illa tenent; etiam abſentes à Regno, & expulſi, quouſque deſiſtentibus illis, alteris conferantur beneficia, iuxta quæ Nos *de Regia protectione 1. part. cap. 2. à num. 273. cum ſequentibus*, & ſuperiùs per plures numeros; de quo vlteriùs magis in ſpecie, inferiùs tractandum erit. Imò ob ſcandalum vitandum cogitur quis ſuo beneficio obtento iam cedere, vti copioſè diximus hac *5. part. capitul. 4. à num. 10. & ſequentibus.*

Et idem pariformiter intelligendum erit in beneficiis iuriſpatronatus laicorum impetratis in derogationem patronorum, vt nempè diſpoſitio *dict. l. Regia 21. lib. 1. Recopilation.* (circa ſequeſtrandos fructus beneficij patrimonialis impetrari contra indulta Apoſtolica, & in derogationem iuris filiorum patrimonialium) extendatur etiam ad dicta beneficia patronatus laici ex identitate, imò ex maioritate rationis, & ex maxima fraternitate, & ſimilitudine, quæ inter vtraque hæc beneficia reperitur, quia vbi militat eadem ratio, idem ius ſtatuendum ex vulgari axiomate, & de ſimilibus ad ſimilia legis

diſpoſitio

Google

diſpoſitio protrahitur, *ex l. non poſſunt, cum duabus antecedentibus, ff. de legibus*, prout latiùs comprobauimus inferiùs hoc *cap.* 10. §. *vnico, à num.* 90. *cum multis ſequentibus*, vbi de hoc articulo tractamus.

Et ab ſpecialitate hac harum legum validum
72 deduces † argumentum in comprobationem no-
ſtræ opinionis, quoniam licet ſequeſtrum fru-
ctuum & temporalitatum permiſſa ſit in illis ob
ſpecialiſſimas rationes, quia vel à principio ſunt
alienigenæ, & incapaces, vel poſtmodum alie-
nigenæ extranei, & inhabiles, ſeu incapaces,
ſimiliter ſunt effecti ex prædictis legibus Re-
giis, vel quia aliàs, adſit ſcandali timor, prout
à num. 20. *& à num.* 64. tamen earum poteſtas
vltra non progreditur ad repoſitionem execu-
tionis, imò manifeſtè inde ſupponunt, rema-
73 nendam poſſeſſionem penes † impetrantem (ſal-
tim de facto, licet non de iure, obſtante eius
incapacitate ex ſupradictis ad text. cum mate-
ria *in licet Epiſcopus de prabendis lib.* 6.) cùm
ipſius beneficij in caſibus prædictis fructus tam-
quam temporalitates ſequeſtrati iubeant. Et per
conſequens per Senatum illius repoſitio facien-
da non erit ſui decreti retentionis virtute: cùm
per eaſdem leges Regias aliam vltra ſequeſtrum,
& alias pœnas in eiſdem contentas contra exe-
quentes & interuenientes in harum litterarum
executione poteſtatem non recipiat, & ſic intra
earum limites ſe continere licet.

Hac igitur ſecunda parte vt tutiori, magiſ-
74 que probabili (vt vidiſti) retenta, † non ob-
ſtant in contrarium adducta fundamenta, quæ
quidem licet de iure in ſui diſpoſitione vera ſint,
& procedant, vt licentia ad faciendum porri-
gatur ad iam facta, ea ratione fundantur, quia
actus illi dependent à voluntate & poteſtate
diſponentis, quæ voluntas tacitè præſumitur,
vt qui licentiam dedit ad faciendum, eodem
modo cenſeatur dare ad iam factum, prout pro-
bant iura & Doctores allegati in dict. funda-
mentis, & in indiuiduo eandem rationem red-
dunt Doctores citati, & ſequuti à Mieres *de ma-
ioratu dicta 4. part à n.* 96. *cum multis ſequentibus*,
videndus etiam Narbona ſtatim citandus.

Probatur etiam, quia verba futuri temporis
75 in actu dependente † à mera voluntate, & po-
teſtate, ſeu conſenſu illius, qui illa protulit,
reſoluuntur in tempus præſens, & ad præſens
trahuntur, *gloſ. in l. ſtipulationum 5. §. ſtipulat. in verbo, Daturum. ff. de verborum obligat.* Bald.
in l. in vendentis 13. num. 14. col. 3. in fin. verſic. Quinto quaro, C. de contrahend. emption. Burſat.
conſil. 100. *num 9. lib.* 1. latè Rota per Cartarium
deciſ. 29. *num.* 9. Gratianus *diſceptation. forenſib. tom.* 1. *cap.* 115. *à num.* 20. Secus quando à di-
ſponentis voluntate, & conſenſu non pendet
actus, vt latè per eundem *à num.* 15. *cum ſequen-
tibus*.

76 Nam in iis, quæ pendent à mera † volunta-
te alicuius geſta per eum magnam extenſionem
recipiunt, etiam ad ea quæ alias illegitima, &
inutilia iudicarentur, plures ſingulares refert
doctrinas Maſcard. *de probat. concluſ.* 924. *num.* 9.
& 10. *& num.* 16. *cum ſequentibus*, vſque ad
num. 20. incluſiuè.

At ſecus eſt, quando in concedente defuit
77 poteſtas, vt in noſtro caſu, † cùm ſit limitata,
& redacta dumtaxat ad meros confines, & ter-
minos impediendi executionem, & ad hunc
tantum finem inuentum eſt hoc ſalutiferum rè-
medium retentionis, quos quidem terminos
transgredi nullo modo poteſt, cùm vltra eoſ-
dem ceſſet omnino poteſtas ex ſupradictis fun-
damentis huius ſecundæ partis, quia in omni
actu humano duo præcisè requiruntur, poteſtas
ſcilicet & voluntas, ſine quibus † actus vllus 78
geri nequit, ſed vitio nullitatis ſubiicitur, vulga-
te Bald. *conſ.* 326. *Rex Romanorum, num.* 2. *lib.* 1.
per text. in l. 2. *C. communia de leg. l. nolle de ac-
quirend. hareditate*, Hondedeus *conſ.* 27. *num.* 6.
lib. 1. Menochius *conſ.* 108. *num.* 4. Scipion. Theo-
dor. *allegat.* 30. *num.* 2. Anton. Gaizarelius *de-
ciſ. Neapol.* 36. *num.* 34. Surd. *conſ.* 301. *num.* 29.
lib. 3. Maſcerat. *lib.* 1. *reſolut.* 38. *num.* 18. Ale-
xand. Ambroſ. *deciſ. Epiſcop. Peruſ.* 23. *num.* 28.
Monter. à Cueua *deciſ. Arago.* 50. *num.* 1. Bur-
gos de Paz *in l.* 3. *Tauri* 5. *part. num.* 442.

Hoc probatur etiam ex doctrina Baldi *in l.
certum, col.* 10. *C. de teſtamento milit.* docentis,
quòd permittens † aliquid de nouo facere; vi- 79
detur confirmare iam factum, niſi alia ratio in
contrarium ſuadeat, & notat Caſtrenſis ibidem;
& *in l. conditio, §. ſi ſic ff. de condit. & demon-
ſtrat.* & alij plures Doctores citati per Narbo-
nam *in l.* 10 *gloſ.* 3. *num.* 14. *& ſequentibus, lib.* 1.
tit. 6. *Recopilation. tom.* 3. & cum nulla maior ra-
tio dari poſſit, quàm defectus poteſtatis in di-
ſponente; ideò de alia curandum non eſt.

Et quia repugnat omnino natura negotij; in
quo hoc remedium † extraordinarium datum eſt 80
ad impediendum ne fiat; quare trahi nequit ad
iam factum, quia poſt factum confugi neceſſe
eſt ad remedia ordinaria iuxta textum *in dict.
l.* 1. *§.* 1. *& l. de pupillo, §. nunciationem, & in l.
loci, ff. de noui operis nunciat.* cum aliis addu-
ctis ſup. ad ſecundum fundamentum huius 2.
part. per tot. à num. 43. *& ſeqq.*

Pariformiter, & ad ſecundum & tertium ar-
gumentum † contrariæ partis, de quibus *à n.* 15. 81
& ſequentibus, reſpondetur, fatendo doctrinas
tangentes ſequeſtri appoſitionem, in caſibus
ſcilicet, quibus congruit, quando iam litteræ
Apoſtolicæ executioni datæ ſunt, iuxta quæ la-
tiùs diximus ibidem, *& à num.* 64. *cum multis
ſequentibus*. Non tamen ex eo rectè ſumitur ar-
gumentum ad actualem repoſitionem directè,
& immediatè faciendam per Senatum (in qua
conſiſtit tota hæc noſtra diſceptatio) quam fa-
cere Senatum directè in executionem ſui decre-
ti validè, & probabiliter negamus, & iuſtè, vt
arbitror, impugnamus ex defectu poteſtatis, quia
non ſunt adhibenda remedia, quibus exceditur
modus defenſionis, & moderamen inculpatæ
tutelæ, quæ conſiſtit in conſeruatione reueren-
tiæ debitæ Sedi Apoſtolicæ, vt *in cap.* 2. ſupra
diximus per Doctores ibidem à principio cita-
tos, & faciunt ad propoſitum mirabilia verba
text. *in cap. de homine 7. de Baptiſmo*; ibi: *Cùm
ergo falſa ſunt ubiicienda remedia, quæ veris ſunt
periculis grauiora, &c.* Potiùs enim relinquen-
da eſt violentia impunita, quàm terminos le-
gitimæ defenſionis transgredi, vt ſatis probatum
eſt in 4. fundamento huius ſecundæ partis *à
num.* 61. *cum ſeqq.*

Mirabilis eſt etiam ad hoc † propoſitum do- 82
ctrina Diui Ambroſij relata *in cap. denique* 14.
q. 5. vbi ſic dicit Pontifex: *Denique ſi non po-
teſt ſubueniri alteri, niſi alter lædatur, commodius
eſt, neutrum iuuari, quàm grauari alterum, &c.*

Quam doctrinam exornat Ioannes Mariæ Nouarius *in voto 42. n. 4. & 5.* & iterum *in praxi electionis, & variationis fori, q. 7. num. 19.* præcipuè ad finem *ſection. 3.*

83 Nec etiam eſt curandum, † quod aperitur via fraudibus, provt in d. 3. argum. Tùm quia eas euitare directè poteſt vix Senatus ex limitata poteſtate; tùm etiam quia non procedit illa regula, quando principaliter non fiat, ſed ſecundariò, & in potentiam conſecutiuam, vt limitat Auguſtin. Barboſ. *axiomat.* 102. *num.* 4. maximè quia ſatis fraus impetrantis purgatur ex ſequeſtro fructuum beneficij, quo remedio adhibito iam dici non poteſt, quod ex ſua malicia & dolo fructum conſequitur, ex abundè ſuperius aſſertis.

84 Hanc tamen noſtram opinionem † limitabis, vt non procedat, quando pendente hoc recurſu ad Regem, & dum in Senatu diſceptatur ſuper cognitione, & examine cauſæ legitimæ retentionis; pars vel originalium litterarum virtute, vel earum copiæ irruat, & tanta furoris audacia attrectauerit, poſſeſſionem apprehendere, & illas exequi, quia tunc proculdubio poterit Senatus attentatum illud violentum reponere, ne fortè petueniatur ad ſcandalum. Tùm quia ſicut ipſe Iudex executor tenetur ſuperſedere poſtquam reſcripſit ad Papam, & tenetur ſpectare conſultationis reſolutionem, iuxta text. ſingularem *in cap. multum ſtupeo. 2. q. 6.* ibi: *Expectandum tibi fuerat, quid ad tua conſulta reſcriberem*, iunctis iis quæ ſup. *cap. 1. §. vnico*, & infrà hoc *cap. à num. 93. cum ſequentibus.* Ita pariter poſtquam in Senatum afferuntur litteræ ad eumdem effectum ſupplicandi, informandi, & reſcribendi Pontificem Maximum, & interdùm quòd in eo examinatur cauſa interitus Reipublicæ, & damni publici, executor ipſe ſuperſedere tenetur, cum examen illud ſit quid præparatorium deſtinatum ad prædictum finem reſcribendi, idem etenim ius eſt in præparatoriis, quod in præparatis, *l. ordinary* 13. vbi Bald. *num. 2. C. de rei vendicat.* Petrus Barboſ. *in l. hæres abſens. in principio. num.* 196. *ff. de iudiciis*, Cacberianus *deciſ.* 78. *num.* 5. 6. *&* 16. Couarruuias *lib.* 1. *variarum cap.* 4. *num.* 7. *&* 8. Farinac. *in praxi criminal. num.* 144. ex text. *in cap. de prudentia. de donation. inter* Doctores *in rubrica, C. de edendo*, Decius *in rubrica, lectura* 1. *num.* 8. *de indiciis*, & ibi Ripa *num.* 27. Alexand. *conſil.* 58. *n.* 7. *lib.* 1. Mandellus *conſil.* 208. *num.* 3. Caldas Pereir. *in l. ſi curatorem habens, verbo, Implorandum, num.* 31. *C. de in integrum reſtitut.* Gutierrez *de iurament. confirmatorio*, 3. *part. cap.* 12. *num.* 6. Bald. & alij Surdus *conſil.* 42. *num.* 17. Boſſius *tit. de foro competenti, num.* 117. Gamba Cutta *de immunit. Eccleſiar. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 3. Carlebal. *de indiciis, diſputat.* 2. *q.* 4. *ſub num.* 204. *pag.* 102. *ad fin.*

Tùm quia eſt articulus facti incidens in ne-
85 gotio principali coram † Senatu pendente, qui de facto etiam rei ſpiritualis incidenter ad cauſam principalem licitè cognoſcit, ſicut & iudex quilibet ſæcularis, provt plurimus Doctores ad id citauimus ſup. hac 1. *p. cap.* 8. *à num.* 26. *verſ.* Hoc ipſum firmant omnes Doctores.

Tùm etiam quia ſecundùm magis commu-
86 nem, & vſu, & conſuetudine † receptam in Hiſpaniarum Tribunalibus ſupremis doctrinam de cauſa poſſeſſoria beneficiali poſſe cognoſci ab illis nempè laicis, provt multis Doctoribus citatis probat Iacob. Cancerius *variarum reſolut. lib.* 3. *cap.* 14. *cum ſequentibus*, & ſup. abundè proſequitur cuncta cumulans Caſtillo *de tertiis, cap.* 12. *à num.* 41. Fontanella *de pactis nuptialibus clauſul.* 7. *gloſ.* 3. *p.* 10. *à num.* 48. *p.* 2. Ludouiſ. Poſt. *de manutentione, obſeruation.* 6. *à num.* 27. qui omnes infinitos penè alios Doctores cumulant; ac inſuper Senatui reſeruata eſt authoritas vindicandi audaciam, & irreue-
rentiam † contra partem, & iudicem ſic fraudulenter exequentem contra leges Regias ita diſponentes, ad ea quæ latiùs deduximus *de Regia protectione* 1. *p. cap.* 7. *à num.* 34. 87

Tùm etiam, quia licet facultas data ad ſuperſedendum in executione, non verificetur in executione iam facta: tamen quando ipſa executio fuit attentata, & nulla; tunc intrare facultatem ſuperſedendi, ſemel ac iterum Rota declarauit, provt in illa Celſonen. *Præceptoriæ coram Coccino, & in alia Tarraconenſi*, ibidem per Rotam relata, quas adduximus ſuperiùs, *num.* 37. ideóque cum hæc poſſeſſionis apprehenſio furtiuè, attentatè de facto, & nulliter fuerit facta; poterit Senatus illam liberè reponere tanquam incidens in cauſam, & ex vi & natura facti incidentis in principali articulo violentiæ, & retentionis.

Vnum tamen vtile ad hoc † notabis (ad de- 88
ſtruendam maliriam fraudulentam impetrantis, ſic volentis ſuas litteras exequi recurſu pendente in Senatu) quòd ad exercitium iuriſdictionis requiritur præſentatio coram iudice delegato litterarum originalium, vel aliàs authenticatum, quare ſi copia non ſolemniter deducta cum citatione partis, & decreto iudicis fuerit præſentata ab impetrante Iudici delegato; proceſſus & executio eius virtute erit inanis, & nulla, nullúmque iuris producet effectum: ita latiſſimè poſt plures Doctores, & Rotæ deciſiones probant Nicolaus Garcia *de beneficiis* 6. *part. capitul.* 2. *à num.* 16. 17. *&* 18. & ſupra. Quare ſibi ſic apprehenſa poſſeſſio, & facta executio nihil prodeſſe poteſt, nec impediet attentati repoſitionem per Seoarum faciendam ex ſupradictis.

Efficax remedium, quo generaliter conſulitur vim patienti ex litterarum executione iam peracta.

MIhi indies meditanti ſuper hac noſtra iu-
ris † rigore vallata opinione (à qua de- 89
ſiſtere nullo modo potui, & eidem (vt arbitror) per omnes inſiſtendum, efficax occurrit remedium in ſuo genere licitum, legitimum, & permiſſum, quo per indirectum, & cauſatiuè ſaltim effectum queat ſortiri ſalubre illud retentionis decretum per ſupremum Senatum, legitima exiſtente cauſa, expeditum, per coniunctionem videlicet, & cumulationem duorum remediorum, ſe ad inuicem iuuantium, ita vt ex vtroque ſimul iuncto retentionis decretum liberè, & abſque impedimento ſuum plenarium conſequatur effectum, vt clarè ex dicendis patebit. Quod meo videre hallucinari videtur Pater Henriquez laudatus infrà *cap.* 11. *à n.* 39. licet ſub magna terminorum confuſione, obſcurè,

ſcurè, & intricatè, prout ibidem adnotauimus eiuſdemmet verbis ad litteram relatis.

Dato igitur in Senatu decreto retentionis lit-
90 terarum ipſis † tamen iam executis, compareat pars, vel Regius Fiſcalis coram eodem executore, & alleget eandemmet cauſam, ſcandali ſcilicet, & damni publicæ vtilitatis, qua motus fuit Senatus ad ita decernendum (cùm omnes retentionis cauſæ ad hoc principium, & fundamentum ſint redactæ, prout ſup. *cap.* 3. cum quatuor ſequentibus, *cap.* 1. *hac* 1. *part.* diximus) & petat repoſitionem executionis (cùm nulla fuerit, & attentata, vt mox oſtendam clarè) & à non repoſitione, & ab executione litterarum Apoſtolicarum tanquam nulliter, & attentatè facta appellationem interponat, vel ad illuſtriſſimum Nuntium horum Regnorum, vel ad Sanctam Sedem Apoſtolicam, & ob negatam delationem & executionis repoſitionem recurrer ad eundem Senatum per viam violentię, quo indubiè, & iuſto fundamento ex mox dicendis, ibi dabitur decretum violentiæ, nempè: *Que el juez Eccleſiaſtico que deſta cauſa conoce, haze fuerça en no otorgar la apelacion interpueſta, que la otorgue, y reponga le hecho deſpues della, ò en el tiempo que pudo interponerſe*, iuxta quæ Nos *in tractat. de Regia protectione* 1. *part. cap.* 2. *à num.* 199. *cum ſeqq.*

91 Et tunc intimato iudici † executori hoc decreto violentiæ, cui ipſe omnino parere debet, & ad vnguem obtemperare deferendo, & reponendo omnia geſta poſt appellationem, & in tempore, quo potuit interponi, prout abundè probauimus *dict. tract.* 1. *part. cap.* 2. §. 1. *per totum*; & facta hac repoſitione, res redditur integra, & reducitur ad illum priorem ſtatum, quo
92 litteræ executæ non erant, † & hinc inrare rectè poteſt decreti Senatus retentionis prius expediti executio, in cuius complementum non ſolùm litteræ Apoſtolicæ detinentur; ſed & omnia acta ad executionem earum pertinentia, ne vlteriùs illis vtatur aliquis, donec ſummus Eccleſiæ vniuerſalis paſtor, ad quem ſupplicatum ſtat, meliùs de cauſa legitima ſuſpenſionis inſtructus, & informatus, dignetur per ſuam piiſſimam, & paternalem miſericordiam de remedio vtiliori prouidere.

Singulas inſuper huius miraculoſi, efficaciſſque remedij partes ſpecialiter iuſtas oſtendam.

Certi namque Iuris eſt, quòd in omnibus iis
93 cauſis, † quæ legitimæ ſunt ad ſuperſedendum in litterarum Apoſtolicarum executione, de quibus *cap.* 3. *cum ſequentibus*, ſuprà, quæ omnes tendunt ad euitandum ſcandalum, & damnum Reipublicæ, vt ibidem vidiſti: In omnibus ipſis iudex executor, cui litteræ ſunt directæ, non ſolum poteſt, ſed imò præcisè, & omnimodo tenetur ſuperſedere, quia exequi non poteſt; ita probat, & iura Canonica intelligit poſt alios Maſtrill. *de magiſtratibus*, *lib.* 5. *capitul.* 9. *num.* 222. Rippa *in cap. ſi quando de reſcriptis*, Maranta *diſput.* 1. Afflictis *conſtit. pacis cultum*, *num.* 57. *rubrica* 8. *lib.* 1. Follet. *conſtit. Magiſtri iuſtitiarij*, *num.* 5. & 8. Capiblanc. *de Baronib. pragmatic.* 14. *num.* 47. Rodericus Suarez *allegat.* 12. *à num.* 48. Giurba *conſil.* 59. *n.* 76. *in fin.* Atque etiam illa doctorum caterua à nobis congregata in vnum, *cap.* 3. *à num.* 23. *verſicul. Quare iuſtiſſimè ſancitum eſt*; ad quæ loca te remitto, quia amplius non repeto, & alibi pluries atque pluries id quoque diximus *in dict. cap* 3. cum quatuor ſequentibus.

Et eſt textus expreſſus *in cap. reſcripta contra ius elicita ab omnibus iudicibus præcipimus refutari, niſi fortè aliquid eſt, quod non lædat alium, &c.* 25. *quæſt.* 2. Id ipſum etiam probant text. *in cap. Imperiale*, *& in cap. nec damnoſa fiſco*, *& in cap. dicenti*, *eadem cauſa & quæſt.*

Ad hoc ipſum ſubtiliter † pondero verba, 94
quibus attentè vſi fuere Pontifices *in c. ſi quando de reſcriptis*, ibi: *Aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis, &c. & in cap. cum teneamur de præbendis*, ibi: *Aut ſi non poteſt ei ſine ſcandalo prouideri, &c.* Quibus quidem verbis manifeſtè docet Pontifex, quòd vbi datur legitima cauſa, & à iure approbata ad ſuperſedendum, deficit tunc in executore poteſtas exequendi.

Nulla enim in iure maior † nullitas, quàm 95
defectus poteſtatis, & quod vltra poteſtatem fit à iudice, maximè executore, nulliter fit, Boerius *deciſ.* 299. Oliuan. *de iure fiſci*, *cap.* 15. *num.* 39. Rimìnaldus Iunior. *conſil.* 281. *num.* 70. Rota diuerſorum, *deciſ.* 666. *num.* 4. *part.* 1. Bertaxola *conſil.* 465. *num.* 24. Pariſ. *de gabell. part.* 3. *num.* 73. Nixol. *allegat.* 2. *num.* 21. Vanius *de nullitate ex defectu iuriſdictionis*, *num.* 1. Marius Giurba *deciſ.* 96. *ſub num.* 10. de quo nos abundè *in tractatu de Regia protectione* 4. *part. cap.* 6. *à num.* 3. & ſuprà optimè *in cap.* 3. *à num.* 36. *& à num.* 64. & eſt textus qui hoc idem probat *in l. quicumque*, *& in l. qui contra noſtra*, *C. de executoribus*, *& exactoribus*, *lib.* 12. Quibus quidem iuribus, & locis amplius latè probatur, idem eſſe defectum poteſtatis, & iuriſdictionis in executore, ad effectum cauſandi nullitatem.

Prædictis adde etiam communem Doctorum
resolutionem, † quæ habet, quòd licet executor 96
ſententiæ non poſſit cognoſcere de exceptione labefactante ſententiam ſuperioris; tamen quando eius datur nullitas notoria, ipſe executor illā præcisè, & neceſſariò tenetur admittere, non ad effectum cognoſcendi, & determinandi ſuper illa; ſed ad effectum ſuperſedendi in executione, & reſcribendi ſuperiori, qui ſententiam tulit; ita latè probant Petrus Barboſa *in l. ſi prætor.* 75. *in principio*, *& in* §. 1. *ff. de iudiciis*, *à fol.* 770. in magnis & incluſ. ibidem *à num.* 41. *& ſequentibus*, *& in* §. *Marcellus*, *à principio*, *& à num.* 62. *& ſequentibus*, Zeball. *de cognition. per viam violent. lib* 2. *quæſt.* 146. per totam, optimè Ioann. Hieronym. Campanil. *diuerſorum iuris*, *rubrica* 11. *cap.* 13. *à num.* 254. *& ſequentibus*, Cardin. Tuſchus *practicarum concluſ. litt. S. concluſ.* 142. *& littera R. concluſ.* 267. Scaccia *de appellat. quæſt.* 11. *à num.* 193. *cum ſequentibus*, quo limitabis, quod generaliter diximus *de Regia protectione* 4. *part. cap.* 7. *à num.* 15. *& ſequentibus*; prout etiam declaraui 3. *part. cap.* 9. *à num.* 33.

Igitur appellatio hæc duobus ex capitibus
iuſta & legitima efficitur, † cui vt licitæ ab exe- 97
cutore deferendum eſt; primò quia proceſſit tempore, quo debebat conquieſcere, & ſuperſedere, & ſic ab eo procedente, & eius proceſſu appellatio licita & legitima eſt, & violentiæ decretum in Senatu datur, Nos *in tractatu de Regia protectione*, 3. *part. cap.* 10. *à num.* 174. *& 4. part. cap.* 11. *à num.* 4. & meliùs poſt Ioannem Monach. Pariſ. Boniſac. Bald. Ciuum, Ab-

bat. & Caputaquenſem diximus *de Regia prote-*
ctione 2. *part. cap.* 18. *num.* 44. Et rurſum, vbi
98 ſimul probauimus, omne geſtum † à iudice
tempore, quo debebat conquieſcere & ſuperſe-
dere eſſe nullum ipſo iure, & perinde legitima
appellatio, vt eius virtute obtineatur in Sena-
tu decretum violentiæ, *Que otorgue y reponga.*

Vltra quos, & quod proceſſus geſtus à Iudi-
ce tempore, quo debet conquieſcere, & ſuper-
ſedere probant *Gloſſa in cap. Iudex, verbo, Pro-*
ponatur, & ibi Francus, & Gemloian. *de offic.*
Delegat. in 6. Bart. & alij *in l. quia poterat. n.* 4.
ad Trebellian. Salicet. *in Authent. offeratur*, C. *de*
litis conteſt. cap. cum ſpeciali, & ibi Peruſ. *n.*64.
de appellation. Graout. *theorem.* 17. *ſub num.* 1.
Lapus *allegat.*1. Roman. *conſil.* 220. *num.* 3. vbi
Mandoſ. Alexand. *conſil.*104. *num.*4. *volumin.* 5.
*& conſil.*89. *num* 3. *volumin.*1. Gaill. *obſeruat.*33.
*num.*12. *lib.*1. Zeballos *contra communem, q.*680.
Villadiego *foro iud. lib.*2. *tit.*1. *l.* 22. *num.*11. Ca-
ſane. *conſil.* 30. *num.* 21. Tuſchus *littera S. con-*
*cluſ.*913. *num.* 25. Minſinger. *centur.* 4. *obſeruat.*
59. Pariſ. *conſil.*89. *num.*7. *volumin.*3. Guaz. *reo-*
*rum defenſ.*1. *capitul.*19. *num.*37. *&* 55. Cephal.
*conſil.*241. *num.* 19. Ruinus *conſil.* 6. *num.* 5. *vo-*
lum. 4. Menoch. *conſil.* 865. *num.* 15. Chircho.
communium opinionum, centur. 3. *concluſ.* 95. In-
ſtrigol. *lib.* 3. *ſingul.* 79. *num.* 182. Couarruuias
*practicar. cap.*26. Azeued. *in l.* 1. *num.* 8. *tit.* 16.
*lib.*4. *Recopilation.* Giurba *conſil.*9. *num.*1. *& n.*3.
Millis *in repert. verbo, Iuriſdiction.* Verall. *de-*
ciſ. 7. *num.* 1. *part.* 3. Oſaſcus *deciſ.* 84. *num.* 3.
Maranta *de iud. part.*4. *diſtinct.*16. *num.*4. *& p.*6.
tit. de appellat. num. 4. Scaccia *de appellat. q.* 5.
*ſub num.*116. *& quæſt.* 14. *num.* 62. Morla *in em-*
*porio, tit.*2. *de iuriſdict. in præmiſſ. num.*211. Ca-
ualcan. *deciſ.*28. *num.* 112. *part.* 2. Burſatus *con-*
ſil. 21. *num.* 20. Rebuffus *tit. de recuſat. artic.* 6.
*gloſ.*1. *num.*2. Anton. Gabriel. *tit. de iudiciis, con-*
*cluſ.*5. *num.*1. Coſta *de ſcientia inſpect.* 85. *n.* 26.
Lancellotus *de attentatis, part.* 2. *cap.* 6. *num.* 4.
Gregor. Lopez *in l.* 22. *gloſſa magna, tit.* 4. *p.* 3.
Doctor Valençuela Velaſquez *conſ.*43. *n.*170. *&*
*ſequentib. tom.*1.

Secundò etiam dicitur iſta hæc appellatio le-
gitima, quia ab actu nullo, etiam in materia
99 executiua, † & ſui natura priuilegiata licita eſt
appellatio, quæ ſimul habet vtrumque effectum
ex *reg. l.*4. *§. condemnatum, ff. de re iudicata*, la-
tiſſimè probauimus *in dict. tractatu de Regia pro-*
tection. 3. *part. cap.* 9. *à principio*, *& à num.* 21.
cum ſequentibus, & per totum. Et quando in
110 executore † deficit poteſtas, vt appellatio ſu-
ſpenſiua licita ſit, multa ſcitu digniſſima per Nos
in eodem tractatu 4. *part. cap.*6. à principio per
totum, quibus quidem locis & alibi paſſim
abundè videbis de iuſtificatione huiuſmodi ap-
pellationis, & eius effectu ſuſpenſiuo, vt vim
fieri declaretur in Senatu.

Hinc ſuccedit, quòd quando executor nulli-
101 ter proceſſit ad executionem † litterarum Apo-
ſtolicarum, per comparitionem partis legitimæ,
ſtatim & ante omnia tenetur reponere poſſeſſio-
nem, & alia omnia geſta tanquam nulla, & at-
tentata in priſtinum ſtatum, & appellatio ab
ipſo executore, & toto eius proceſſu interiecta
per nouiter comparentem includit geſta omnia
à principio, ita latiſſimè per Rotæ deciſionem
& alios Doctores comprobauimus *in dict. tra-*
ctatu 1. *p. c.*5. *à n.*66. *& ſeqq.* & obiter *c.*6. *n.*62.

Quare per hanc repoſitionem † titulus redu- 102
citur ad non titulum, cauſa ad non cauſam,
poſſeſſio ad non poſſeſſionem, & res redditur
ad ſuum priorem ſtatum, quo erat ante execu-
tionem factam, de quibus quia multa diximus
in his terminis de executione, actibus & ſen-
tentiis repoſitis *in dict. tractu* 4. *part. cap.*14. *per*
totum, & præcipuè *à num.* 140. *cum multis ſe-*
quentibus, poſt magnam Doctorum exornatio-
nem; amplius non tracto.

Inde fit, quòd cum mediante hac repoſitio-
ne (legitimo modo † permiſſo facta) ſit ſubla- 103
tum impedimentum, & inconueniens conſide-
ratum in fundamentis ſecundæ partis quæſtio-
nis, *à num.*32. *& ſequentibus*; prout erat execu-
tio præcedens litterarum Apoſtolicarum, quam
Senatus per ſe ipſum directè reponere non po-
teſt in ſui decreti retentionis executionem, vt
ſuperiùs abundè probauimus, & reſoluimus:
ſequitur vt hac indirecta via, ſemel facta repo-
ſitione, ſubintret decreti Senatus retentionis
executio, quia res ſemel prohibitionem euaſit,
ac ideo ſemper durat † libera, de quo plurimas 104
doctrinas congeſſimus *in dict. tract.*3. *part. cap* 4.
à num. 55. *cum multis ſequentibus*, & de variis
effectibus, & exemplis benè comprobatis rei
redactæ ad priorem ſtatum, † & naturam, vide- 105
re per te inſuper poteris apud Mieres *de maiora-*
tu 1. *part. q.* 38. *à num.* 184. *& num.* 290. quæ
rectè conducunt.

Et facit alia doctrina, quæ † huic multum 106
ſimilis eſt, de qua Nos *eodem tract.* 4. *part. c.* 8.
num 91. *num.*96. *& num.*92. quo diximus, quòd
ſi quis per executoriales fuit condemnatus ad
reſtitutionem rei, qua fuit à tertio ſpoliatus,
contra quem intentans remedium poſſeſſorium
obtinuit primam ſententiam, quæ eiuſdem ſpo-
liati fauorem exequitur; ſtatim poterit ille
prior victor ſuas executoriales exequi ab eo in-
ſtanti, quo res cæpit ſemel intrare in poteſta-
tem condemnati.

Non minus conducit alia † illa doctrina, de 107
qua Nos exactè *in tractatu de protectione Regia*
4. *part. cap.* 9. *à num.* 158. & ſurſum *à num.* 156.
vbi, licet in condemnatum ad rem reſtituen-
dam, nequeat fieri executio, quia illam tempo-
re litis motæ, & condemnationis non poſſide-
bat, ſi tamen res ad ſuas manus peruenıat poſt-
ea; ſtatim, quod ceperit poſſidere, fiet in eum
executio abſque nouo proceſſu, quod poſt plu-
rimos Doctores probauimus latiùs, quibus ad
idem adde Iacobum Gallum *conſil.* 5. *per totum*,
maximè *num.* 9. *&* 10. *& num.* 5. Vincentium
Carottum *de exceptionibus, exceptione* 21. *n.* 32.
& eſt text. *in l.* 3. *§.* 1. *ff. de executione rei indica-*
ta, vbi Bart. dicit eſſe text. litteris aureis ſcri-
bendum, & numquam obliuiſcendum.

Hoc remedium nota, quoniam eſt valdè vti-
le, & omnino indies neceſſarium, ſecurum, le-
gitimum, conſtans & licitum attentè conſide-
ratum, quòd alibi nec videbis, nec audies in re
tam graui, & articulo tam difficili, & quotidie
controuerſo.

Quæ quidem comprobatio licet vniuerſali-
ter omnibus caſibus retentionis contingentibus
ſit omnino adaptabilis (vt ad oculum vidimus,
& probauimus) non deſinam inſuper † aliquos 108
alios particulares recenſere, & comprobare; &
noua aliqua, vtiliſſimáque diſcurrere circa con-
tradictores comparentes poſt executionem per-
actam,

actam, & ſic re iam non integra, quæ alibi non
reperies ſic explicitè digeſta. Ex quibus appa-
rebit, quod ille oppreſſus, qui habuit ius ad
proponendum,& intentandum remedium reten-
tionis, & obtinendum in Senatu decretum affir-
matiuum ſuper ea; habet etiam ius comparen-
di coram executore, & executione litterarum
iam peracta, & ab eo petendi repoſitionem, il-
lámque obtinendi indiſtinctè in cunctis caſibus,
in quibus obtentum fuit earumdem litterarum
retentionis decretum.

Et imprimis, ſi contradictor ſit poſſeſſor, &
109 compareat poſt † executionem factam, & miſ-
ſionem in poſſeſſionem, ipſo tamen poſſeſſore
non citato, nec cum eo adhibita cauſæ cogni-
tione; poteſt quandocumque comparere, &
poſſeſſionis repoſitionem petere, quæ in pri-
mis, & ante omnia facienda eſt ab eodem iudi-
ce executore, quia cum immiſſio fuerit nulla;
res non deſinit eſſe integra (vt ſtatim probabo).
& optimè comprobauimus per expreſſam Rotæ
deciſionem, & alios plures Doctores 1. *part.*
cap.5. à num.66. cum ſequentibus, de Regia pro-
tection. Quibus adde Menochium latè tractan-
tem hunc articulum *de adipiſcend. remed 4. à*
num. 627. poſt Barth. doctrinam, quam omnes
ſequi firmat Zuchardus, & alij multi Doctores,
quos ſequitur referens D. Ioann. del Caſtillo
*controuerſiarum, tom.1. cap.54. num.*170.

Et vnum attende circa has doctrinas, & alias
plures applicandas, quòd immiſſio in poſſeſ-
110 ſionem † virtute gratiæ Apoſtolicæ regulatur
ſecundùm regulas interdicti adipiſcendæ poſſeſ-
ſionis ex *l. fin. C. de edicto diui Adriani tollen.* &
eiuſdem regulis ſubiicitur, vt ſtatim probaui-
mus ex plurimis Rotæ deciſionibus ſic expreſ-
sè decidentibus *à num.*142.

Ex vero fundamento & ratione præcedentis
111 doctrinæ † Infertur primò prorsis ad litteras
Apoſtolicas imperratas ab alienigena, & non
originario horum Regnorum, qui cum ſit in-
capax ad hæc beneficia, & omnino inhabilis
mediante immemoriali & laudabili conſuetu-
dine horum Regnorum indultis Apoſtolicis
confirmata, vt plures leges, *tit. 3. lib. 1. Re-*
copilation. firmant, prout & ſuperiùs hoc *cap.*
à num.70. verſic. Ab hac tamen regula excipitur,
&c. Imò talis alienigenæ poſſeſſio, quæ eſt
112 contra prohibitionem ſtatuti; † dicitur impro-
ba, & non manutenibilis, Bocatius *de interdict.*
vti poſſidet, cap. 4. in fin. Rota *diuerſorum, de-*
ciſ.41. num.1. part.2. Lodouiſius poſt *in tractatu*
de manutentione, obſernat.44. num.21. vbi à n.59.
plurimos citat, vt idem ſit, quando poſſidenti
reſiſtit ius, & cum ſit apprehenſa virtute tituli
nullius & inualidi, dicitur vitioſa, & ad nihilum
prodeſt, vt abundè probat D.Ioann.Baptiſta Va-
lençuela Velaſquez *in conſ.177. à num.84. vſque*
ad 91. incluſiuè. Et nos latiùs infrà 3. *part.* hu-
ius tractatus.

Conſonat, quòd quando prior immiſſio, &
poſſeſſionis apprehenſio fuit nulla, ſeu aliter
vitioſa, habetur pro vacua, & quæ ad nullos
iuris effectos conſiderabilis eſt, adeò vt minimè
contradicere, & impedire poſſit alium poſtmo-
dum ex legitimo titulo venientem, & peten-
tem talis poſſeſſionis immiſſionem; & in con-
curſu harum duarum poſſeſſionum hæc vltima
vti legitima manutenetur, vti ex quàm pluri-
bus Rotæ deciſionibus, comprobat Ludoui.
Poſt. *de manutentione, obſeruation.71. à num.70.*
& ſequentibus.

Inde eſt, vt cum executio prout etiam ipſæ
litteræ ſint nullæ ipſo iure; † quandocumque 113
quilibet comparuerit etiam poſt factam immiſ-
ſionem earum virtute obtinebit omnino ante
omnia repoſitionem petitam, & appellatio
eius dicitur legitima, idem eſt in beneficiis pa-
trimonialibus (vt ſtatim) quia iſte (cum nulla
fuerit executio litterarum ob incapacitatem, &
virtute litterarum ſimiliter nullarum) quando-
cumque comparuerit, dicitur re integra com-
parere, quoniam per executionem præcedentem,
aut alium actum nullum res non deſinit eſſe in-
tegra; iſta eſt mirabilis Rotæ deciſio in termi-
nis 57. *num.* 8. vt per Viuianum *in tractatu de*
iure patronat. vbi plurimæ deciſiones aliæ citan-
tur ad idem, variæque doctrinæ conducibiles,
quòd actus præcedens, ſi eſt nullus, res non
deſinit eſſe integra, probant inſuper Pariſius
conſil. 98. num. 27. lib. 3. Lancellot. Rubert. *de*
attentatis 2. part. cap. 3. in præfat. num. 97.
& 98. Ægidius *deciſ.*699. Puteus *deciſ.* 2. Caro-
lus de Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu* 1.
num. 311. fol. mihi 106. Et quoad omnes ſuos
effectus iudicatur, ac ſi geſtus non fuiſſet, alios
plures Doctores infra 2. *part. cap.12. illatione 3.*
à num.65. & in illationibus ſuperioribus, *à n.58.*
cum multis ſequentibus.

Ad quam doctrinam † nempè quod per actum 114
nullum præcedentem res non deſinat eſſe inte-
gra, plurima conducibilia adducit, hanc com-
probant, Proſperus Farinacius *in tractatu de te-*
ſtibus; quæſt.75. à num.98. cum ſequentibus; quem
vide, conducunt etiam plures effectus reſultan-
tes ex actu nullo præcedenti, vt ſcilicet, quod
per ipſum non perpetuetur iuriſdictio, non in-
ducatur litiſpendentia, non expiret poteſtas,
non interrumpatur præſcriptio, & alios plures
quos congeſſimus *de Regia protectione 3. part.*
cap.9. à num.13. cum ſequentibus, & à principio,
cap. quibus adiunge, quæ etiam latè & doctè
cumular Carolus de Graſſis *de effectibus Clerica-*
tus, effect.1. à num.198. vſque ad num. 318. plu-
rimos ad ſingulas † congerens Doctores; & ra-
tio eſt, quia non præſtat impedimentum, 115
quod de iure non ſortitur effectum ex regula
iuris.

Quò pertinet, quòd licèt lite iam conteſta-
ta præcludatur via exceptionibus dilatoriis, ex 116
vulgaribus; tamen quando exceptio † dilatoria
illa talis ſit naturæ, quæ reddiderit proceſſum
retrò nullum; rectè admitti & opponi poteſt
poſt litem iam conteſtatam, *l. licet*, vbi Barth.
& Doctores, *C. de procuratoribus*, latè Felinus
in cap. exceptionem, col.9. verſicul. Fallit octauo,
de exceptionibus, Alexander. & Doctores *in l. ita*
demum, C. de procuratorib. Ioſeph. Cumiæ *in ri-*
tibus magnæ Curiæ, cap. 2. num. 19. fol. mihi 19.
conſonat, quòd licet executio inſtrumenti im-
pediatur per ſententiam illud vulnerantem; ſi
hæc eſt nulla, inſtrumentum liberè exequitur,
vt ex Coccino & Rotæ deciſione rectè obſeruat
Antonius Amato *variar. reſolut. tom. 2. reſol.* 81.
*num.*27.

Idem prorſus ex paritate † rationis dicendum 117
erit in litteris imperratis ad beneficia patrimo-
nialia ab eo, qui non ſit filius patrimonialis qui-
bus tãtum beneficia hæc cõferri poſſunt, & aliter
facta prouiſio eſt nulla ipſo iure, vt in terminis
poſt

poſt plurimos Doctores diximus *de Regia pro-
tectione 3. part. cap. 9. à num. 38. & ſequentibus*,
& ex ſimilitudine, & maaima fraternitate bo-
rom beneficiorum, & iuriſpatronatus laici, de
qua latè infrà hoc *cap. §. vnice, à num.* 100. *&
ſequentibus*; idem dicendum erit in iſtis iuriſ-
patronatus beneficiis, de quibus plurima attuli-
mus in propoſito infrà *num.* 164. *cum multis
ſeqq.*

118 Er nota quia in his caſibus, † quilibet vaſ-
ſallus hotum Regnorum habet ius ad oppoſi-
tionem bane faciendam, & quilibet dicitur le-
gitimus contradictor, vt de beneficiis impetra-
tis ab alienigenis, vt poſſit quilibet vaſſallus
ratione authoritatis, & præeminentiæ Regis,
proprij iuria & intereſſe quod habet, ſupplica-
re, & contradicere, ac ſe opponere, & petere
retentionem litterarum; *eſt lex expreſſa* 14. *ad
finem, tit. 4. lib. 1. Recopilation.* ibi: Y otroſi
mandamos y damos facultad à todos y qualeſ-
quiera nueſtros ſubditos y naturales, que ſobre
eſto puedan opooer, y bazer reſiſtencia, pues
la tal opoſicioo es ſobre la exempcion y honra
y guarda dela preheminencia de ſu Rey, y de
119 ſu patria, &c. Et quod quilibet pro ſola † præ-
eminentiæ Regis defenſione ſit legitima per-
ſona, & contradictor; eſt textus expreſſus *in
l.2. C. vt nemo priuatus*, facit *l.1. tit.13. part.* 2.
dùm tractans de honore Regis, & vtilitate eius
per vaſſallum curanda, inquit: Por ende debe
catar muy de loene las coſas que ſon a ſu honra
y à ſu guarda, y ſer mucho anſioſo para alegar-
las y acrecentarlas, y las que fueren à ſu daño
deſviarlas, y tollerlas.

Et ex hac ratione prouenit, quòd ſicut Prin-
ceps poteſt non admittere in ſuo Regno Præla-
tum ſibi ſuſpectum, & noo affectum; atque ſe
electioni, de eo factæ opponere, vt quam plu-
rimis citatis Doctoribus ſcripſimus in noſtris
commentariis *de Regia protectione 3. part. cap.* 10.
*n.*241. Azor. *inſtitut. moral. tom.2. lib.6. cap.* 14.
verſ. Quæres, Carolus de Graſſis *de effectib. Cle-
ricatus effectu* 1. *num.* 1039. Velleta *de diſquiſi-
tione Clericali, part. 1. tit. de fauore Clericor. per-
ſonali* (de quo ſuo loco infrà 3. *part.* pleniſſimè
erit agendum) ita pariter quilibet eius vaſſallus
de populo poteſt ſe huiuſmodi electioni oppo-
nere, & impugnare electionem factam ad di-
gnitatem Eccleſiaſticam eò quòd electus non
ſit gratus, & affectus ſuo Principi: provt in
indiuiduo probant Ioann. de Anania *in cap. quod
ſicut, num.3. de electione*, vbi Ancharran. *num.*5.
Cotta *immemoralib. verbo, Epiſcopi*, Manda-
gotus *de electione nouorum Prælator. in Miſcella-
neis, tit. electus an reprobari poſſit, verſ. Elect.
Epiſcop.* Marius Muta *in Capitibus Regni Sicilie,
tom.3. cap.21. num.37. ad fin. & cap.12. num.*27.

120 Et quod tam in iis, quàm † in beneficiis pa-
trimonialibus, quilibet filius patrimonialis ſit
legitimus contradictor ratione proprij iuris, &
particularis intereſſe, probatur vlterius. Quia
cum habeant hæc regna priuilegia Apoſtolica,
conſuetudine immemoriali adquiſita & confir-
mata, ne exteris dentur beneficia, & multa lo-
ca, & Epiſcopatus eodem potiantur iure, vt
non niſi filiis patrimonialibus dari poſſint, &
conferri beneficia, vti expreſsè dixit *lex Regia
25. tit. 3. lib. 1. Recopil.* ibi: Que ſe guarde y
compla lo concedido por los Pontifices paſſa-
dos a nos y à los Reyes nueſtros anteceſſores de
glorioſa memoria, y a los dichos nueſtros Rei-
nos, &c. Sequitur, quòd cuilibet & ſingulis
eadem priuilegia data cenſeantur, quia priui-
legium datum loco, perſonis ipſius loci con-
ceſſum intelligitur text. *in cap. per exemptionem,
priuilegiis, lib.6.* Barthol. *in l. quod conſtitutum,
ff. de militari teſtam.* Decius *in l. omnibus, num.*16.
*ff. de regulis iuris, & conſil.*152. *num.* 3. Roman.
*conſ.*180. *num.*1. Valençuela Velaſquez *conſ.* 79.
*num.*73. Gratian. *deciſ.*233. *num.*13. Giurba *conſ.*
89. *num.*4. & conceſſum priuilegium † patriæ, 121
cuilibet de patria ex eo ius competit Auiles *in
capitib. pretorum 19. gloſſa, Priuilegios, num.* 3.
Valençuela *d. conſ. 79. num.* 75. & Giurba *ſub
dict. num* 4. Ipſique ciues, & naturales patriæ
priuilegium retinent, Ponte *in conſ* 51. *num* 36.
in 1. Giurba *in conſ* 59. *num.*51. *in fin.* Et quod
priuilegium conceſſum patriæ, ciuibus & natu-
ralibus, tam laicis, quàm Clericis conceſſum
intelligatur, poſt Martam, Graſſis, & alios, di-
ximus *in tractatu de Regia protection. 1. p. cap. 1.
num.*63.

Er conducit, quia ratione damni Reipubli-
cę & præiudicij † publicæ vtilitatis omnibus & 122
ſingulis popularis actio adſcripta, & attributa
eſt *ex toto titulo, ff. de popularibus actionib.* &
paſſim alibi, ea quibus in iis quæ tangunt pu-
blicum præiudicium Regis, aut Regni, † quòd 123
ſit propria actio, & ius contradicendum Regis
Fiſcalis, nemo dubitat, quod & latiùs ſcripſi-
mus ſup. 1. *p. cap.* 13. per totum, & ſignanter,
num.57. & num 7.

Ea paritate & identitate rationis ſcriptæ ſu-
periùs, *verſ. In primis ſi contradictor. à num.*109.
cum ſeqq. idem præcisè † affirmandum erit in 124
Bullis impetratis ad beneficium iuriſpatronatus
laicorum (quorum deficiente conſenſu patroni
laici, non admittitur in his Regnis derogatio,
vt latiùs agendum infrà 4. *part.* per totam) vt
tunc cum generaliter ratione proprij iuris, in
cuius eſt quaſi poſſeſſione, & intereſſe ſemper
eſt legitimus contradictor ad latè tradita per
Nos *de Regia protect. 2. p. cap. 13. à num.* 58.
Vnde ſi non fuerit citatus, licet in litteris men-
tio talis iuriſpatronatus facta non ſit (quia tunc
noo eſt dubium quod ſit citandus, & cum eo
patrono legitima cauſæ cognitio adhibenda)
etſi executione litterarum per acta comparue-
rit, poteſt petere repoſitionem, & ante omnia
faciendam per executorem vt ſuprà diximus.
Tùm quia iſte ex executione litterarum, † abſq; 125
ſuo conſenſu facta inducitur turbatio ſuæ poſ-
ſeſſionis iuriſpatronatus, cuius ratione, quan-
documque compareat, dicitur legitimus contra-
dictor ad reponendum ex ſuperiùs dictis *d. verſ.
In primis, à num.*109. *cum multis ſeqq.*

Tùm etiam, quia accedente ſua contradictio-
ne, litteræ Apoſtolicæ † collatio, & poſſeſſio 126
ipſo iure reſoluuntur, & annullantur factæ ſine
ſuo conſenſu, provt abundè poſt plurimos Do-
ctores reſoluimus vti indubitabile 3. *p. cap. 9. à
num.*131. *cum ſeqq. & cap.*10. *à num.*2. *cum ſeqq.
in tractat. de Regia protectione*, quare ſuccedit
regula firmiſſima, & latè comprobata hactenus,
quòd per nullitatem executionis res non deſinat
eſſe integra, & quandocumque patronatus com-
pareat, & contradicat, re integra comparuiſſe
dicetur, de quo abundè ſup. *à num.* 113. *& à
num.*103. *cum multis ſeqq.* & inſuper huic appli-
ca mirabiles plures doctrinas, quas de reſolu-
tione

tione actus, & de pluribus eius effectibus ſcripſimus *in dict. tract. 4. part. cap. 14. à num. 18. cum multis ſequentibus*, & per totum capitulum,
127 vbi abundè, † quòd ſequuta actus reſolutione, res dicitur retrotrahi ad ſuum priorem ſtatum, ac ſi à principio geſtus non fuiſſet.

Sed non omittam notabile dictum Baldi *in l. qui ea lege, C. de pactis inter emptor. & venditor.* Quòd quando dominium transfertur ſuſpenſiuè, reſoluto contractu, res redit ad ſuam primæuam naturam, & ad ſua principia attractiua, *l. 3. eod. tit.* Franchis *deciſ. 64. num. 11.* Seſſe *deciſ. 8. num. 55. & 97.* Caſanate *conſ. 7. num. 9.* Tiraquel. *de retract. linagier. §. 19. gloſ. 2. n. 4.* Marta *voto* 200. *num. 11.* Ponte *de poteſtate Proregis, tit. de aſſenſu Regio, §. 4. n. 25. & conſil.* 81. *num. 39. & 40. lib. 1.* Aldouinus *conſil.* 101. *n. 3. & 4.* Fabius Anna *conſ.* 112. *num. 14.* Scrader. *conſ. 4 num. 99.* Mantica *de tacitis & ambiguis conuentionib. lib. 4. tit. 33. num. 4.* & quod reſoluto contractu ex cauſa de præterito, res redeat ad ſuum priorem ſtatum, & originem cum omnibus ſuis qualitatibus, quas habebat antea, ac ſi contractus celebratus non fuiſſet; multi probant Doctores, & variæ doctrinæ cumulatæ per Anton. Amato *variar. reſolut. lib. 1. reſol. 4. à n. 4. cum pluribus ſequentibus*, & per totam reſolutionem.

Conducit benè alia ſimilis doctrina, quòd poſſeſſio data alicui tanquam ſucceſſori ab inteſtato, ſi poſtmodum comparet teſtamentum, illa poſſeſſio conceſſa dicitur iniuſta, improba, & non manutenibilis, ita vt nihil obſtet agenti, & poſtmodum contradicenti, comparent ex teſtamento, Marta *conſil. 94. à num. 1. & n. 5.* Itaque mediante oppoſitione patroni litteræ Apoſtol. & omnia indè deriuatiua reſoluuntur, & annullantur, & res efficitur integra.

Et iterum quod poſſeſſio, quæ ex aliquo accidenti reſoluitur, & finitur, adeò reddatur infecta, & inefficax, vt nullatenus proſit, nec etiam ad manutentionem, aliumvè iuris effectum, latè probant Gratianus *diſceptat. foren. cap. 113. à num. 60. cum ſeqq. & in cap. 110. n. 75.* Coccinus *deciſ.* 418. Ludouiſ. Poſt. *de manutent. obſeruat. 64. n. 13. & 14.* & poſt tractat. *deciſ.* 181. vbi de arrendatario reddituum annualium, vt poſſeſſio eius proſit durante conductione, eius tamen finita & reſoluta, amplius non proſit ad manutentionem, & de aliis exemplis apud illos Doctores, & deciſ. optimè etiam Nicolaus Garcia *de benefic. 1. p. cap. 2. num.* 87. & ſup. Vbi de beneficio à mobili ad nutum patroni, vt accedente patroni reuocatione, ceſſet poſſeſſio, & manutentio. Atque etiam quod poſſeſſio ad certum tempus, ceſſat poſſeſſio poſt illud, & manutentio denegatur, conſonant Maſtrill. *de Magiſtrat. lib. 1. cap. 17. à num.* 33. & D. Ioan. Baptiſt. Valençuala Velaſquez *in conſ. 192. à n. 31. & ſeqq. tom. 2.* Vbi de Vicario foraneo à mobili ad nutum Prælati, vt accedente remotione, & reuocatione nullatenus manuteneatur ob reſolutam cauſam poſſidendi; quæ doctrinæ ſingulariſſimæ ſunt noſtræ reſolutioni, vt quandocumque accedat contradictio patroni poſt peractam executionem; cum collatio, poſſeſſio, & executio reſoluantur, & annullentur, res ſit adhuc integra; debeat admitti vti legitimus contradictor abſque aliquo impedimento poſſeſſionis apprehenſæ, cum reddatur ad non poſſeſſionem, inutilem, & infectam, & ad nullum iuris effectum conſiderabilem, quia non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum ex latè deductis in hoc legitimo diſcurſu.

Hinc infertur ad deciſionem † Rotæ Romanæ, quam ad litteram refert Nicol. Garcia *de benefic. 6. p. cap. 2. à num.* 132. vbi reuocata fuit executio litterarum vti nulla, & attentata, eo quòd cum præſentato ad idem beneficium per Patronum laicum cauſæ cognitio non adhibuerit executor, ſtante beneficij poſſeſſione vacante, & non occupata, ibi: *Maximè cum Petrus comparuerit*, ſupponens idem ſi eo tempore ante peractam executionem non compareat, & ibidem: *Nec etiam obſtare, quod poſſeſſio eſſet vacua, nec oſtenderetur titulus Apoſtolicus, quia cum in gratia adeſt clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum; ſufficit, quod Petrus oſtenderet ſe præſentatum vt diceretur legitimus contradictor, cum Papa non præſumatur voluiſſe præiudicare, & derogare præſentationi, &c.* 128

Facit etiam doctrina Menochij *de adipiſcend. remedio* 4. qui *à num.* 626. aliquos caſus † diſtinguens, quando dicatur quis legitimus contradictor poſt miſſionem factam, & exequutam *in num.* 628. ita ait: Tertius caſus, cum hîc contradictor, qui hoc tempore venit ſcilicet, non poſſidet, nec citatus fuit; tunc ſi allegat aliquid quòd excluſiuum ſit intentionis hæredis, & beneficij huius conſtitutionis, hæc miſſio in poſſeſſionem reuocabitur, ita per Bart. hîc *column. penultim. verſicul. Si verò non alleget*, exempla affert Bart. vt ſi alleget teſtamentum fuiſſe abolitum, & cancellatum, qua de re dicemus infrà, *quæſt.* 84. vel teſtatorem non poſſediſſe tempore ſuæ mortis, quod iam diximus multis in locis ſupra, &c. Et in *num.* 629. ita ait: Quartus eſt caſus, cùm hîc contradictor, qui hoc tempore venit, non poſſedit, vel ſi poſſedit, vel non citatus fuit, ſed non probauit ius aliquod, quo mereatur illa miſſio reuocari: tunc non † reuocabitur, ſed ius ſuum proponere is debet in iudicio ordinario, quod ſenſit & Cornens hîc *num.* 19. poſt Bart. vbi ſup. &c. Quem etiam Menochium ad litteram referens ſequitur Caſtillo *controuerſiarum, tom. 3. cap. 24. num.* 170. vbi ſuperiùs latè tractat de legitimo contradictore, qui comparet ante vel poſt miſſionem. 129 130

Et aduerte, quòd prædicta Menochij, & aliorum doctrina rectiùs procedit in contradictione patroni, qui ratione ſuæ poſſeſſionis, quam habet ad ius patronatus, in qua turbari non eſt dubium ob factam executionem litterarum ipſo nec citato, nec conſentiente. Maximè quia per contradictionem & oppoſitionem ſuam retro reſoluitur & annullatur prouiſio, & executio, vt iam diximus, & hoc vltimo caſu loquuntur Menochius, & ſequaces, dùm loquuntur de teſtamento abolito.

Quidquid aliter ſit dicendum de alio oppoſitore, † qui nec poſſidet, nec allegat cauſam reſolutiuam præcedentis executionis, vt cum Parladorio diximus ſuprà *in 2. fundamento ſecundæ partis, verſicul. Hinc eſt quod legitimus, n* 44. & quæ Nos *de Regia protectione 2. part. cap. 13. à num. 65. & ſequentibus.* Quia ſi iſte talis compareat poſt perfectam executionem, & ſic re non integra, non auditur, vt ibidem latiſſimè diximus, eo quòd per ſuam ſimplicem comparitionem 131

titionem non annullatur executio præcedens, ſecus ſi per eam annulletur, quia allegar cauſam aliquam reſolutiuam ex hactenus deductis.

Et vt hæc doctrioa Menochij, & ſequacium
132 loquentium † in contradictore admiſſionem *ex l. fin. C. de edicto dicti Adrian. tollen.* comparente poſt factam iam miſſionem, magis quadret, ſeire debes; quòd de ea miſſione ad miſſionem in poſſeſſionem beneficij faciendam, vel factam virtute litterarum Apoſtolicarum, vel alterius collationis (cum ad vtrumque ſit competens remedium adipiſcendæ) validum eſt argumentum, & ſub regulis legis fin. comprehenditur, & omnino regitur & vtrumque æquiparatur, in procedendo, & contradicendo, aut opponendo, ac omnibus aliis Marqueſan. *de commiſſionib.* 1. *part. cap.* 13. *num.* 10. Ioannes Hieronym. Campanill. *diuerſor. iur. rubric.* 11. *cap.* 13. *à num* 222. *& à num.* 223. Rotæ deciſio per Nicolaum Garciam *de benefic.* 6. *part. cap.* 2. *num.* 124. & alia per eundem ſub *num.* 128. *verſicul. Tandem ad medium*, & vide, *num.* 143. & optimè ipſe Garcia *num.* 159. & vlteriùs ipſe Garcia benè 1. *part. cap.* 5. *num.* 443. & meliùs 6. *part. cap.* 4. *à num.* 7. *cum ſeqaentibus*, & in deciſionibus ibi adductis, *& num.* 30. *&* 65. *& dict.* 6. *p. cap.* 2. *à num.* 161. *cum ſequentibus, & num.* 164. *&* 165. per totum, benè Gonçalez *in regula* 8. *Cancel. gloſ.* 15. §. 1. *à num.* 81. *cum ſequentibus*, vſque ad finem gloſſæ, & ipſe Gonçalez *in* §. 7. *proœmiali. à num.* 242. Mareſcotus *variarum reſolut. lib.* 2. *cap.* 1. *à num.* 42. Seraphinus *deciſ.* 357. *part.* 1. Caballerius *deciſ.* 230. *& deciſ.* 274. Mirabiliter Rota per Coccinum *deciſ.* 431. *num.* 2. qua ad idem alia recenſetur deciſio, mirabilis deciſio Alexandri Ludouiſij 335. *num.* 6. *& n.* 15. & ibi Oliuerius Beltraminius, & faciunt quæ Nos *de Regia protectione* 4. *part. cap.* 8. *num.* 209. vbi plurimos ad hanc æqualitatem Doctores citauimus, quibus & hæc adde, & *deciſ.* 80. *n.* 7. adductam per Viuianum *in tractatu de iure patronatus.*

Ex quibus ſatis euidenter † deducitur, patronum laicum non citatum quandocumque comparentem, & contradicentem immiſſionem factam virtute litterarum Apoſtolicarum eſſe legitimum contradictorem iam ex ſua poſſeſſione iuriſpatronatus (ad cuius turbationem, & præiudicium neceſſario infertur) quàm ex vi reſolutionis factæ ipſo iure per ſuam contradictionem, & denegatum conſenſum ex hactenus dilucidè deductis, & non inutiliter comprobatis.

134 Ac ideò non obſtare, firmiter aſſeuerandum eſt, † deciſionem Rotæ adductam per Marcheſanum *in tractatu de commiſſionibus tom.* 1. *fol* 437. *col.* 2. quà dicitur; executionem litterarum Apoſtolicarum non reuocari, quando de iure patronatus ad idem beneficium non fuit oppoſitum ante factam executionem, ſed poſt eam peractam: cui reſpondetur, quòd vel dicta deciſio ſit intelligenda, quando de iure patronatus non fuit oppoſitum per ipſummet patronum, nec per ab eo præſentatum, ſed per alium tertium putà conſanguineum, vel alium nomine patroni abſentis abſque eius mandato ſpeciali, & hoc ita videtur inſinuare dicta deciſio, cùm generaliter loquatur de hac oppoſitione, & à quo facta fuerit, nihil appetit, vel non attendenda, cum loquatur contra tot, & legitima fundamenta, & veriſſimas doctrinas, quas ſubterfugere, & euitare nemo poterit, cum reuera per contradictionem, & comparitionem patroni laici prouiſio Apoſtolica reſoluatur, & ad nullitatem reducantur executiò & cuncta ab ea deriuatiua, réſque reddatur integra, & ad tempus ſeu ſtatum, quo legitimus quilibet contradictor comparere poteſt.

Quibus ita omnibus ſuppoſitis, † hoc no- 135
ſtrum, vtile, verum, & efficax remedium ita erit practicandum: ſi poſt executionem litterarum recurſus retentionis petitus aut obtentus fuerit, compareat pars coram executore (ſemper tamen Regius Fiſcalis, vt diximus, legitimus erit contradictor) & opponat de legitima cauſa, qua motus fuit Senatus ad decretum decernendum, & ſimul repoſitionem factæ executionis petat, & à non repoſitione & ab omnibus actibus executionis interponat appellationem, & pro delatione eiuſdem iterum recurrat ad Senatum, illic indubiè obtinebit decretum violentiæ, vt deferat executor, & reponat, intimatóque decreto iudici, omnino reponet, prout tenetur præcisè, ac poſtmodum in executionem decreti retentionis retinentur in Senatu Bullæ & proceſſus, omniáque acta ad illam attingentia executionem præcedentem, ſicuti & quælibet alia, quæ poſtmodum earumdem litterarum virtute conficiantur, vinculo decreti retentionis ſimiliter alligata retinebuntur.

Notare etiam debes, quòd † ad huiuſmodi 136
oppoſitionem faciendam & comprobandam ſufficiet, meo iudicio, decretum retentionis Senatus, quia in eo ſupponitur iuſta cauſa, & legitima ad executionem ſuſpendendam, & ſuperſedendum in ea, quouſque per humilem ſupplicationem interpoſitam Summus Eccleſiæ paſtor remedium adhibeat, cum aliter Senatus non exiſtente iuſta & legitima cauſa ita non decerneret (nec de tam graui Senatu vllatenus præſumendum, ſed imò pro ſe ſtet præſumptio) quoniam cum ad Senatum pertinear hæc cognitio ſuper examine legitimitatis cauſæ ad retinendum, & ad effectum ſuſpendendi atque ſuperſedendi in litterarum executione: ipſe Iudex Eccleſiaſticus illi ſtare debet, quia acta geſta coram ſæculari, vbi de cauſa ſeu articulo cogno-
ſcere † poteſt, faciunt fidem coram Iudice Ec- 137
cleſiaſtico, quando tendunt ad eundem finem text. eſt *in cap* 2. *de exceptionibus*, *lib.* 6. in hæc: *Cùm quidam ſæculares Iudices (dum coram eis excipitur de re per Eccleſiaſticum Iudicem iudicata, in caſu, quo ad eum pertinet cognitio de conſuetudine, vel de iure) recuſent excipientes audire, in derogationem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & contemptum; decernimus, vt per cenſuram Eccleſiaſticam ab iniquitate coerceantur huiuſmodi, & ad admittendam exceptionem eandem (vbi aliàs de iure debet admitti) à locorum ordinariis compellantur, &c.* Et ſtatim conſecutiuè in §. ſequenti, idem diſponit ſimiliter obſeruandum in caſu conuerſo in hæc: *Similiter Eccleſiaſtici Iudices (ſi coram ipſis excipiatur de re per ſæcularem Iudicem iudicata) exceptionem ipſam admittant, in iis quæ animarum periculum non inducunt, per ſuperiores ſuos (niſi fecerint) animaduerſione debita caſtigandi.* Hactenus de mirabili textu ad propoſitum, huncc textum latè exornant, & eius concluſiones probant Decius *in cap. at ſi Clerici, de Iudiciis*, & ibi Ripa, *num.* 3. & alij citati per Valaſcum *in conſultatione* 65. *num.* 3. & videndus

per

per totam, *conſul.* Nicolaus Millis *in reporter.*
verbo, Iudex Eccleſiaſticus cui ſit remiſſio, An-
tonius de Butrio *in d. c. ut ſi Clerici in princip.*
verſic. Oppono, quod coniunctus, ſequitur Marta
de iuriſdict.4. p. centur.2. caſu 69. à num.9. & vi-
deodus *à num.* 7. & nouiſſimè Rea *in deciſ. Gra-*
*natenſ. diſcept.*8. *à num.*30.

Et in optimo caſu, quando ſcilicet ſuper fa-
138 cto matrimonij † incidit quæſtio incidenter co-
ram ſæculari, qui declarauit, non fuiſſe con-
tractum matrimonium inter duos, vt poſtea ſi
coram Iudice Eccleſiaſtico moueatur quæſtio le-
gitimitatis, vt obſtet exceptio rei iudicatæ ob-
tentæ coram ſæculari, exactiſſimè poſt alios
probat Menochius *in conſ.* 366. *num.* 46. 47. *&*
num. 48. *lib.* 4. cuius verba referens ſequitur &
benè examinat Caſtillo *controuerſ. tom.*5. *c.*105.
à num 6. videndus.

Et hoc procedere (dicit Marta *de iuriſdict.* 3.
139 *part. cap.*6. *num.* 2. *&* 3. *fol.* 308. vt huiuſmodi
acta facta à ſæculari † fidem faciant omnino in
iudicio Eccleſiaſtico) propter bonum publi-
cum, ne deluſoria ſint decreta prætorum per
text. *in l. ſi prætor. ff. de iudiciis, l. res iudicata,*
ff. de re iudicat. Bald. *in authent. ad hæc, num.*15.
C. de vſuris.

Et cum hæc cognitio (vt diximus) & exa-
140 men cauſæ legitimæ † ad retentionem Bullarum
faciendam, & ſuperſedendum in ea ad effectum
ſupplicandi ſanctiſſimum, tam de iure, quam
de conſuetudine immemoriali conſtanter vt no-
toria obſeruata (vt diximus ſuprà 1. *p. cap.*1. *&*
*cap.*2. atque ſequentibus) fides huiuſmodi exa-
mini, & decreto Senatus adhibenda eſt omni-
no in iudicio Eccleſiaſtico; maximè cum Prin-
cipi aſſerenti adeſſe timorem ſcandali omnino
fides datur, & eius aſſertioni ſtatur, vti ex plu-
ribus Doctoribus probauimus infrà hac 1. *part.*
*cap.*3. §. *vnico, num.*65. *& cap.* 4. *num.* 57. alio-
quin directè detraheretur tali Regaliæ, iuri Re-
gis, & conſuetudini, contra text. mirabilem,
& benè ponderandum in propoſito *in cap. cau-*
ſam quæ 7. qui filij ſint legitimi, in quo vtrum-
141 que expreſsè atque manifeſtè probatur, & deci-
ditur in hæc: *Cauſam quæ † inter R. & F. ſuper*
eo quòd mater dicti R. dicitur non fuiſſe de legiti-
mo matrimonio nata, agitari dignoſcitur, vobis
commiſimus terminandam, verùm quia in litteris
noſtris inſeri fecimus, vt ſæpè facto R. poſſeſſionem
omnium quorum poſſeſſor extitit, quando auus ſuus
proficiſcendi Hieroſolymam iter arripuit ante prin-
cipalis cauſæ ingreſſum faceretis reſtitui, ſi eadem
poſſeſſione fuiſſet per violentiam ſpoliatus; nos at-
tendentes, quod ad Regem pertinet non ad Eccle-
ſiam de talibus poſſeſſionibus iudicare, ne videa-
mur iuri Regis Anglorum detrahere, qui ipſarum
iudicium ad ſe, aſſerit pertinere, fraternitati ve-
ſtræ mandamus, quatenus Regi poſſeſſionis iudi-
cium relinquentes, de principali, &c. Plenius co-
142 *gnoſcatis, &c.*

Vtilius tamen erit in hac † quæſtione, quòd
anteaquam pars grauata per litterarum Apoſto-
licarum executionem ad Senatum Regium ac-
cedat pro remedio retentionis; compareat co-
ram executore earum, & opponat de ſuis ex-
ceptionibus legitimis, & petat repoſitionem
ſimul, & appellationem interponat ab executo-
re, & toto proceſſu (vt ſuprà diximus) & poſt-
modum recurrat ad Senatum petens retentio-
nem litterarum, & conditionaliter, quòd de-
claretur vim facere in non deferendo, & repo-
nendo, & tunc dato decreto retentionis, vel
non dato adhuc, obtento decreto vim fieri, &
reponi: liberè ſubintrat executio decreti reten-
tionis, vt hactenus dictum eſt, quæ remedia
conditionaliter ſimul cumulari poſſe, firmaui-
mus *in cap.* 11. *ſequent.* hac eadem 1. *part.* vbi
lariſſimè tractauimus de concurſu horum reme-
diorum per plurimorum caſuum diſtinctionem.

Aduertè etiam, quòd quando † in Senatu 143
declaratum fuit vim facere, & reponere iudi-
cem executorem, decretum ſufficit quòd inti-
metur iudici dumtaxat, proceſſu remanente in
Senatu, quis illum petat ad reponendum, non
audiatur, ſed ſecunda iuſſio concedenda, quo-
niam ad repoſitionem faciendam, ſicut non
eget iuriſdictione, ita nec actis, ſed per decre-
tum ſuum decernat repoſitionem, & committat
alicui ſuo miniſtro executionem, ſi opus ſit, aut
intimet poſſeſſori repoſitionem, ne ad poſſeſ-
ſionem accedat, quia de facto ſufficit reponere,
prout latè Nos *de Regia protectione* 1. *p. cap.* 3.
*à num.*10. *cum ſeqq.* & per totum, ne forte pro-
ceſſus occultetur, atque executio decreti reten-
tionis defraudetur, ſto peruigilans.

Quod fallit, quando executor litterarum de-
ceſſit, vel longè abeſt, † ita vt deficiat ad effe- 144
ctum reponendi poſſeſſionem, & executionem
ab eo iam peractam virtute decreti violentiæ, &
ſit neceſſarium recurrere ad ſuperſtitem aliquem
coexecutorem, ſeu delegatum ſimul nomina-
tum in litteris Apoſtolicis, vt compleat dictum
violentiæ decretum reponendo: nam tunc lit-
teræ Apoſtolicæ, & proceſſus ad eum remit-
tentur, vt poſſit acceptare iuriſdictionem, &
de commiſſione ſibi facta certiorari. Idem dicen-
dum erit de Ordinario ad quem ſit per Senatum
remiſſio cauſæ ad hunc dumtaxat effectum repo-
nendi dictam executionem mortuo, vel longè
abſente executore ipſo, de quibus omnibus la-
tiſſimè videre eſt *in* §. *ſequenti* per totum, &
ſignanter *à num.*52. cum multis ſeqq.

§. *VNICVS.*

Executionis litterarum iam peractæ repoſitio per quem facienda erit virtute Decreti Regij violentiæ ipſo executore mortuo, vel longè abſente, vt retentionis Decretum poſtea obtentum plenarium conſequatur effectum.

Vbi an per Iudices, & executores ſuperſtites in litteris nominatos, & an ſi plures ſint, præuentiuè electio competat vtrique parti, vel impetranti dumtaxat.

Et an, & quando per Ordinarium hæc valeat fieri repoſitio.

Et an tunc per ſequeſtrum fructuum beneficij vim patienti, & litterarum retentionem obtinenti conſulatur.

SVMMARIVM.

*Litterarum executionem iam peractam Senatus virtute Decreti retentionis per ſeipſum reponere nequit; num.*1.

Per Decretum violentia, executerem vim facere, & reponero, intimatum executori, & facta repoſitione, Decretum retentionis plenum conſequitur effectum, num. 2.

Executore mortuo, vel abſente extra Regnum, à quo repoſitio peracta executionis ſit facienda virtute Decreti violentia, num 3.

Iudex ſucceſſor in iuriſdictionem omnino tenetur adimplere Regium Decretum violentia, etiam ſuo anteceſſori directum, num. 4.

Ad litterarum Apoſtol. executionem numquam vnus ſolus nominatur executor, ſed plures, vt ſic prouideatur impedimentis contingentibus, num. 5.

Executoribus pluribus in ſolidum nominatis per praeuentionem vnius, cateri non excluduntur perpetuo, ſed iſto mortuo aut abſente vnus ex ſuperſtitibus proſequitur cauſam in eodem ſtatu num. 6.

Cap. cum plures 8. de offic. Delegat. lib. 6. expenditur, & latè exornatur, ibid. & num. ſeqq.

Reſcriptum pluribus directum, & eorum cuilibet, ſi is qui capit cauſam diſcedat, aut legitimo impedimento detineatur, vnus ex ſuperſtitibus aſſumit cauſam in eodem ſtatu, num. 7.

Superſtes, vt ſucceſſor in cauſa tenetur adimplere Decretum Senatus, de otorgar, y reponer, *etiam directum ſuo anteceſſori mortuo, vel abſenti, num 8.*

Qui ſe reponere recuſet, ſecunda iuſſio per Senatum expeditur in ipſum, num. 9.

Si plures ſint ſuperſtites executeres nominati, quis eorum adimplere tenetur Decretum Regium violentia? num. 10. & ſequentibus.

Electionem vnius ex ſuperſtitibus executoribus nominatis pertinere impetranti priuatiuè, mortuo primo praeoccupante iuriſdictionem, ſectatur Chriſtophorus de Paz, num. 11.

In impetrantis poteſtate ſicut fuit à principio vti, vel non vti reſcripto: ita ad eum priuatiuè ſpectat eligere vnum ex ſuperſtitibus, mortuo eo, qui cauſam cepit, argumentatur ipſe Paz, n. 12.

Appellans nequit praeueniri ab appellato in impetranda commiſſione ſuper appellatione, num. 13.

Mortuo executere, electionem praeuentiuam vnius ex ſuperſtitibus nominatis pertinere vtrique parti, conſtanter tuetur Autor contra Paz, n. 14. & ſequentibus.

Impetrans ante praſentationem commiſſionis poteſt liberè ea non vti, & renuntiare; ſecus poſt eam, & citato aduerſario, cui iam ius fuit quaeſitum, & commiſſio facta communis vtrique parti, n. 15.

Commiſſione facta communi, & iure aqualiter quaſito vtrique parti, electio ex ſuperſtitibus aqualiter vtrique competit praeuentiuè, num. 16.

Inter habentes aequale ius melior eſt conditio praeuenientis, num. 17.

Ius eligendi, aut nominandi ſi competit pluribus in ſolidum, inter eos admittitur praeuentio, & praeualet praeoccupans, num. 18.

Vt in procuratoribus inſolidum datis, num. 19.

In venatione, & piſcatione praeuenientis, & praeoccupantis fiunt animalia, & piſces, num 20.

Iudicum plurium competentium electio competit prius prouocanti, etiam inuito aduerſario, n. 21.

Impetrantis facultas eligendi à principio vnum ex executoribus nominatis in ſua commiſſione, extincta fuit per primam electionem validè à ſe factam, num. 22.

Eligendi facultas, ſiue competens ex teſtamento, ſiue ex contractu extinguitur, ſi fiat per contractum inter viuos, num. 23.

Electio vnius Iudicis ex nominatis facta ab initio per impetrantem per contractum facta intelligitur, cùm in iudicio quaſi contrahatur, n. 24.

Eligendi facultas ſemper conſumitur, quoties ex electione ſemel facta ius fuit alicui quaſitum, num. 25.

Praeuentio iudicialis duplex eſt, altera que fit à Iudice, altera qua fit à parte, num. 26.

Appellanti dum res eſt integra competit facultas impetrandi commiſſionem ſuper appellatione ſua, qua tunc ab aduerſario praeueniri, & ſupplantari non poteſt, num. 27.

Re non integra per commiſſionis praeſentationem commiſſio fit communis vtrique parti, & aqualiter ius quaſitum, ac pariter ius eligendi vnum ex ſuperſtitibus, num. 28.

Termino praefixo appellanti ad impetrandum tranſacto, res deſinit eſſe integra, & ius aduerſario quaſitum aquale ad praeueniendam, & praeoccupandam impetrationem ſuper appellatione, num. 29.

Eligendi vnum ex ſuperſtitibus executoribus facultas ſi competeret impetranti priuatiuè, graue foret inconueniens, qui vel tardius, vel nunquam eligeret, num. 30.

Ob impedimentum Iudicis transfunditur iuriſdictio in alium, ne detineatur iuſtitia adminiſtratio, dum expectatur impedimenti remotio, num. 31.

Impetrans mortuo Iudice Delegato, non habet Iudicem, qui ei poſſit praefigere terminum, ad eligendum alium ex ſuperſtitibus in ſua commiſſione nominatis, num. 32.

Mortuo, vel extra Regnum abſente executore, qui vim intulit, decretum violentia cuilibet ex ſuperſtitibus intimari poteſt, ſiue à vim patiente, ſiue ab impetrante, & is tenetur reponere, num. 33.

Vt inde Regium Decretum retentionis ſuum conſequatur effectum impeditum per executionem litterarum iam peractam, num. 34.

Superſtite executore (cui decretum Regium fuit intimatum) recuſante reponere, ſecunda iuſſio per Senatum erit expedienda, num. 35.

Executore, qui capit cauſam, longe abſente, poteſt vnus ex ſuperſtitibus in commiſſione nominatis eam reaſſumere in eodem ſtatu, & proſequi, num. 36.

Abſentiam Iudicis notabilem non ſolum eſſe iuſtum impedimentum ad eum excuſandum à munere iudicandi, verùm ad iuriſdictionem in alium transferendam, num. 37.

Delegato vim inferente, & poſtea mortuo, vel habente ſalubre remedium eſt quaerere vnum ex ſuperſtitibus coniudicibus nominatis in commiſſione, cui Decretum violentia intimetur, n. 38.

Mortuo, vel abſente executore, qui vim intulit, Decretum violentia etiam ei directum comprehendit vnum ex ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum, num. 39.

Poteſt etiam concipi ſpecificè, complemento directo ad vnum ex ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum, num. 40. & 41.

In neceſſitatibus vrgentibus extra ordinem Princeps ſubuenit, num. 42.

Incertitudo in neceſſitatibus admittitur, & non viciat, num. 43.

Decretum violentia directum ad vnum ex ſuperſtitibus,

ſtitibus, cui intimetur; non continet incertitudinem conſiderabilem, cum facilè ex intimatione ad ſpecificam certitudinem reducatur, n. 44.

Incertitudo, quæ ex futuro euentu, vel per factum, aut declarationem ulterius certa redditur, in qualibet diſpoſitione admittitur, num. 45.

Emptio pro perſona nominanda per emptorem ſuſtinetur, ita vt facta nominatione retrotrahatur, ac ſi à principio ipſa contraheret, num. 46.

Clauſula (omnéſque alios) ſuſtinetur per nominationem impetrantis circa conueniendos poſtea factam, num. 47.

Incertitudo, & generalitas ſententia certificanda in executione admittitur, num. 48.

Conditio extrinſeca ſententia non ſuſpendens condemnationem, nec definitionem negocij admittitur, num. 49.

Senatus, ſi in Decreto violentiæ non fecerit mentionem Iudicis ſuperſtitis, poterit ſeorſum in alio Decreto id continenti tollendæ dubitationis gratia, num. 50.

Decretum violentiæ etiam directum Iudici mortuo, vel abſenti, qui vim intulit, & etiam non facta mentione ſuperſtitis, ſemper huic intimatum adſtringit, num. 51.

Litteræ Apoſtolic ſi virtute Decreti retentionis retineantur in Senatu, quomodo relaxanda, vt ſuperſtes acceptet commiſſionem, num. 52.

Delegatus certus eſſe debet de ſua commiſſione, non aliter quam per litterarum originalium oſtenſionem, & ſibi factam præſentationem, num. 53.

Ita vt tranſumptum earum non ſufficiat ad exercitium iuriſdictionis, num. 54.

Litteræ Apoſtolicæ mittendæ ſunt ad ſuperſtitem, ad acceptandam commiſſionem, etiam ſtante decreto Regio retentionis earumdem, num. 55.

Et mittuntur credendæ tabellioni cum omni cautela, & ſecuritate, vt facta intimatione ſuperſtiti, & repoſitione, redeant ad Senatum, num. 56.

Et redeundæ ſunt in Senatum, vel virtute prioris prouiſionis Regiæ, vel etiam noui Decreti, num. 57.

Virtute litterarum iam per Senatum retentarum nihil ab impetrante ſiendum, quin ſubiiciat retentionis Decreto, num. 58.

In duobus malis minus eſt eligendum, num. 59.

Mortuo, vel abſente executore litterarum, qui vim intulit, quando poterit recurri ad Ordinarium pro repoſitione poſſeſſionis, & attentu executionis, num. 60. & ſequentibus.

Litterarum Apoſtolicarum executio directa Iudicibus particularibus per Senatum remittitur Ordinario; cui prima inſtantia competit deficiente ſubſcriptione propria manus Sanctiſſimi, num. 61

Proceſſus geſtus per executorem ex commiſſione non ſubſcripta vitio attentatorum, & nullitatis ſubiicitur ex defectu notorio iuriſdictionis, num. 62.

Mortuo executore (qui vim intulit) ex commiſſione non ſubſcripta, Senatus remittit cauſam Ordinario, non ad effectum procedendi perpetuo, cùm id impediat Decretum retentionis, ſed repondi tantum, num. 93.

Ad repoſitionem attentatorum Iudex non eget iuriſdictione, num 64.

Remiſſio litterarum Ordinario facienda cum Regio Decreto ordinante eas retinendas in Senatu, quomodo compatiatur, num. 65. & ſeqq.

Remiſſio litterarum Ordinario, ad finem reponendi dumtaxat, breui duratura non impedit, nec tollit effectum Decreti retentionis, ſed pauliſper ſuſpendit, num. 66.

Breui reuerſus receſſiſſe non videtur, num. 67.

Nec abeſſe dicitur ſtatim reuerſus, ibidem.

In conſequentiam trahi nequeunt quæ propter neceſſitatem aliquando ſunt conceſſa, num. 68.

Quando ius poſterius confundit aliud ſecum concurrens, ſi illud eſt temporale, non operatur confuſionem perpetuam, ſed temporalem ſuſpenſionem, num. 69.

Conductor rei eam emens, ſequuto retractu, redit ad ſuam conductionem, num. 70.

Vſufructuarius proprietatis emptor retractu ſequuto, redit ad ſuum vſufructum, num. 71.

Litteræ remiſſæ Ordinario ad effectum reponendi ſtante retentionis decreto ſemper huic ſunt affecta, quocunque vadant, num. 72.

Ius pignoris in re non perditur, creditore facto Domino reuocabiliter, num. 73.

Primus contractus non nouatur, nec liberantur pignora, aut fideiuſſores per ſecundum in maiorem firmitatem prioris factum, num. 74.

Secus ſi ſecundus fiat animo nouandi, & à primo recedendi, num. 75.

Inter Decreta retinendi litteras, & remiſſionis ad Ordinarium ad finem reponendi, nulla repugnantia reperitur, niſi in ſonitu verborum, cum in fine & effectu conueniunt, num. 76.

Retentio litterarum fit, ne procedatur ad earum executionem, at remiſſio earum ad Ordinarium, ad iam factam deſtruendam, & reponendam, n. 77.

Contraria remedia ad idem cooperandum cumulari poſſunt, & compatiuntur, num. 78.

Contrarietas in abſtracto, & non in concreto, nec in ſubſtantia non attenditur, num. 79.

Ordinarius, cui fit litterarum remiſſio mortuo executore, ad finem reponendi, an ad petitionem ſolum partis, an etiam ad intimationem decreti violentiæ reponere poteſt, num. 80. & ſequentibus.

Ordinarius, cui fit litterarum remiſſio per Senatum non ex iuriſdictione litterarum, ſed ſua propria in prima inſtantia procedit, num. 81.

Succeſſor in re alio iure, quàm iure prædeceſſoris non tenetur ad id, ad quod iſte tenebatur, n. 82.

Succeſſor in re per iuris tranſlationem tenetur ſtare conductioni per anteceſſorem factæ, ſecus ſi ſuccedat per priuationem, & extinctionem iuris, num 83.

Ordinarius, cui litteræ retentæ in Senatu remittuntur ad finem reponendi mortuo executore, reponere tenetur, tum ad petitionem partis, quàm ad ſolius decreti violentiæ intimationem, num. 85. & ſequentibus.

Ordinarius, cui fit per Senatum litterarum remiſſio, licet non ſit ſucceſſor in iuriſdictione executoris mortui, vel abſentis, eſt tamen ſucceſſor in eadem re; & cognitione, num. 86.

Succeſſor per priuationem ex eo non tenetur ſtare conductioni, quia extincta fuit conductio, licet ſucceſſor ſit, num. 83.

Ordinarius, cui fit per Senatum litterarum remiſſio in prima inſtantia; tenetur iure, & obligatione propria ratione officij iuſtitiam miniſtrare, & reponere ab alie male geſta, num 88.

Senatus remittens litteras Ordinario ad effectum reponendi geſta per executorem mortuum, libere eſt poteſt in decreto iniungere repoſitionem, n. 89.

Sequeſtrum fructuum beneficiorum apponitur, quando littera Apoſtol. quas retineri decernitur, iam ſunt executa, ob timorem ſcandali, num. 90.

Per ſequeſtrum fructuum beneficij impetrati licet ex integro non ſatisfiat vi oppreſſis, litteris iam executis; in aliquo tamen coadiuuat, & detrahit fraudi impetrantis, num. 91.

Fructus beneficij impetrati per alienigenas horum Regnorum ſequeſtrantur, lato decreto retentionis, litteris iam executis, num. 92.

Impetrantes beneficia patronatus Regij, aut laicorum, ac patrimonia, Magiſtralem, aut Doctoralem, & executioni de facto dantes litteras ipſo facto ſunt effecti alienigena, & amittunt naturalitatem, & fructus beneficiorum ſequeſtratum per Senatum, num. 93.

Sequeſtrantur fructus beneficij patrimonialis impetrati litteris executis, nam impetrans ipſo facto amiſit naturalitatem, num. 94.

Quod ex identitate, & maioritate rationis diſpoſitum intelligitur in beneficiis iuriſpatronatus laicorum, num. 95.

Inter beneficia patrimonialia, & iuriſpatronatus laicorum magna datur ſimilitudo, & fraternitas, num. 96.

Beneficia patrimonialia an preſeruata ſint à reſeruatione ſicut beneficia iuriſpatronatus laicorum, num. 97.

Indulti Diœceſis Calagurritanæ clauſula excludunt omnem reſeruationem, num. 98.

Similitudinem inter beneficia patrimonialia, & patronatus laici non tantam dari, dicit Gonçalez, qua reſeruationem excludat, num. 99.

Similitudo omnimoda inter duos caſus non requiritur ad comprehenſionem legis, ſed ſufficit quod conueniant in caſu de quo agitur, num. 100.

Patrimonialium beneficiorum nulla admittitur in Hiſpania derogatio, nec reſeruatio, ſicut in beneficiis patronatus laici, num. 101.

Nec permutationes, aut reſignationes, vel penſiones, num. 102.

Impetrantes beneficia iuriſpatronatus Regij, & laicorum ſunt effecti alienigena, & extranei, ſicuti impetrantes beneficia patrimonialia, n. 103.

Littera in derogationem iuris filiorum patrimonialium retinentur in Hiſpania ſicuti in derogationem patronatus laici, num. 104.

Sicuti in ſubſtantialibus idem eſt diſpoſitum in patrimonialibus, quòd in beneficiis patronatus laicorum, idem quoad executionem diſpoſitum eſt intelligendum, num. 105.

A maioritate rationis valet argumentum, ibidem.

Pœna amiſſionis naturalitatis & temperalitatum impoſita alienigenis impetrantibus, eadem ſunt impoſita impetrantibus Bullas in derogationem patronatus Regis, & laicorum ex eiſdemmet legibus Regni, num. 106.

Fructus beneficij ſunt bona temperalia, & ſequeſtrantur ob executionem factam litterarum, qua retineri mandantur, num. 107.

Inſtante neceſſitate, & deficiente remedio ad reponendam poſſeſſionem, & executionem litterarum, qua retineri mandantur; omnino verificatur opinio Doctorum aſſerentium ſequeſtrandos fructus beneficij per Principem ob vitanda ſcandala, num 108.

Neceſſitas vrgens legi non ſubijcitur, num. 109.

Neceſſitas facit licitum, quod aliàs erat illicitum, num. 110.

Ob ſcandalum vitandum permittuntur, qua alias non permittuntur, num. 111.

EX CONTROVERSIA, longáque diſceptatione, & eius reſolutione, de qua ſurſum in hoc cap. vt ſemel peractam iam executionem litterarum Apoſtolicarum Senatus (qui
retinendas † ex iuſta, & legitima cauſa decreuit) 1
minimè poſſit reuocare, aut reponere per ſe
ipſum, & directè, iuxta validiſſima, & ineuitabilia iuris fundamenta deſcripta, & acutè conſiderata hoc *c. 10. à n. 13. cum multis ſeqq.* Atque
pariter ex remedio efficaciſſimo, ſalubríque, &
ex omnibus ſuis partibus conſtante, † vt nempè 2
per Senatum declaretur, Iudicem executorem vim facere non differentem appellationi ab executione interiectæ litterarum, mandetúrque deferre, & reponere omnia à ſe nulliter attentata, vt ſemel facta hac repoſitione, res reddatur integra, & ad ſuum illum priorem ſtatum, quo erant litteræ Apoſtolicæ ante earum executionem, vt ſi liberè, & abſque impedimento Regium retentionis decretum plenarium ſuum conſequi valeat effectum, & vi oppreſſis ex integro conſulatur per hanc litterarum, & totius proceſſus deſuper fabricati retentionem, ne vlteriùs impetrans litteris vti poſſit in damnum & perniciem publicæ vtilitatis ſupplicatione ad Sanctiſſimum pendente, de quo hoc eodem *cap. à num 89. vſque ad finem*, copioſè videre eſt.

Nunc nona alia, & ingens ſuboritur difficul-
tas, quonam modo † remedium prædictum pra- 3
cticari queat, & vi oppreſſo retentionis litterarum decretum obtinenti conſuli, quando executor delegatus poſt peractam executionem, & poſſeſſionis beneficij traditionem deceſſit, vel etiam in longinquis, & extra Regnum abeſſe contingat, cùm iam deficiat, qui decretum violentiæ, *otorgue, y reponga* exequi poſſit, ad latè tradita, & per Nos accuratè diſputata *in tract. de Regia protect. 1. part. cap 3. per totum*; & ſignanter *a num. 24. & a num. 36.* vſque *ad finem.* Vbi reſoluimus Iudice vim, & attentata inferente mortuo, ſucceſſorem in eius iuriſdictio-
nem † omnino exequi, & adimplere teneri Re- 4
gium decretum violentiæ, *de otergar, y reponer*; etiam ſuo anteceſſori directum, quæ reſolutio licet generaliter veriſſima ſit, atque indubitabilem monſtrauerimus ex tot iuribus, & fundamentis ibidem conſideratis, & adductis: tamen adhuc remedium hoc inefficax, & inane videtur hoc in caſu, cùm adaptari minimè videatur Iudicibus executoribus ad litterarum Apoſtolicarum executionem datis, & iam ipſam peragentibus, quibus ſucceſſor, vt plurimum deficit, qui mortuo, vel longè abſente executore grauante, & vim inferente, reponere poſſet, vt retentionis decretum efficaciter operetur, de quo in hoc §. ſpecialiter erit agendum, & ea iuri conſona, & vtilia remedia applicanda, ex quibus licitè, & vtiliter adaptetur ſalubre remedium illud, de quo in hoc *cap. & n. 89. cum ſeqq.* Ne inane remaneat Regium decretum retentionis, atque plena inde ſecuritas vim patienti tribuatur.

Primum ſit igitur in hoc puncto remedium,
ad litterarum † Apoſtolicarum executionem, 5
& cognitionem nunquam à Sede Apoſtolica dari ſolet vnus Iudex ſolus, ſed plurimos in litteris nominari,

nominati, vt quilibet in ſolidum procedat, & cognoſcere valeat, ob vitanda pericula, & parcendum ſumptibus, & expenſis impetrantis, cùm fortè vnus qui nominatur potuit interim vel decedere, vel longè abeſſe, vel aliquo iuris impedimento ad iudicandum detineri, prouidè idcirco plures nominantur, quibus inſolidum commiſſio dirigitur, & ab vno cœpto negocio alij excluduntur, non perpetuò, ſed quoad exercitium dumtaxat, ita vt ſi is, qui cœpit cognoſcere decedat, vel aliquo impedimento detineatur; alter ex connominatis poſſit liberè cauſam in eodem ſtatu accipere, & libere proſequi, cum is, qui primitùs præoccupauit iuriſdictionem, & cognitionem, quoad cæteros ſimul perpetuauit eandem. Sic determinauit celebris textus *in cap. cum plures* 8. *de officio delegati*, *lib.6.* cuius elegantiſſima verba hæc ſunt: *Cùm plures ſub illa forma, vt omnes, aut duo, vel vnus eorum mandatum Apoſtolicum exequantur, aut alia conſimili Iudices, vel executores à Sede Apoſtolica deputari contingit: ipſorum quilibet iniunctum poteſt libere adimplere mandatum. Porrò vno eorum negocium inchoante commiſſum alij nequibunt ſe vlteriùs intromittere de eodem, niſi vel infirmitate, vel alia iuſta cauſa illum contingeret impediri: aut ſi ſolet, vel malitioſè in eo procedere recuſaret. Iuriſdictione verò perpetuata mandatore viuente per vnum (eo caſu, quo poteſt) ex Iudicibus delegatis perpetuata intelligitur quoad omnes.* Hactenus de Pontificia, & egregia determinatione, quam exornant Ordinarij ibidem Lapus, Abbas, Archidiacon. Geminian. Ioan. Andr. Anchatr. Butr. Domin. Monach. Philipp. Franc. Viuian. *in rationali*, *lib.* 1. *pag.* 403. Alagon. *in Compendio*, *pagin.* 147. *& ibid.* Auguſt. Barboſ. *in remiſſion. ad eundem text. num* 2. Caſtillo *in l.* 38. *Tauri gloſ.* 1. *per totam*, Azeued. *in l.* 10. *tit.* 13. *lib.* 4. *Recopil. num.* 12. D. Chriſtophor. de Paz *in tract. de tenuta*, *tom* 2. *cap.* 49. *ſub n.* 5. Illam omnes probantes concluſionem, quòd ſi
7 reſcriptum pluribus † Iudicibus executoribus commiſſum ſit, & eorum cuilibet, & lite iam cœpta, ille, qui prius ab impetrante fuerat requiſitus moriatur, vel fuerit legitimo impedimento detentus; iuriſdictionem in alium continuari, litem proſequatur, eam aſſumendo in ſtatu, quo erat tempore mortis Iudicis.

Ex cuius textus determinatione rectè inferri
8 poteſt ad præſentem † difficultatem, quòd cùm mortuo primo Iudice ſuperſtes nominatus verè Iudex ſit in cauſa, & eam teneatur proſequi, & accipere in eo ſtatu, in locumque mortui ſuccedat, ipſe omnino debet adimplere Regium Decretum, *de otorgar, y reponer*; iuxta ea quæ alibi indè conſiderauimus in iis terminis reſpectu Iudicis ſucceſſoris in locum demortui, & de identitate vtriuſque præſertim ad hunc effectum adimplendi litteras tangentes negocium, etiam, directas ſuo anteceſſori mortuo, *in tract. de protection. Regia* 1. *part. cap.* 3. *à num.* 40. *vſque ad fin.* Quo loco innumerabiles penè doctrinas re-
9 peries, quibus præſens † iſta reſolutio mire roboratur, & exornatur. Quòd ſi ſuperſtes adimplere, & exequi (forte malitioſè) recuſet, danda erit ſecunda iuſſio ex ibidem conſideratis *à num.* 23. *& ſeqq.* & latiùs *eadem* 1. *p. cap.* 2. *à num* 263. *cum multis ſeqq.*

Quæ reſolutio vti veriſſima licet de plano
10 procedat in vno tantum Iudice † ex nominatis in commiſſione Apoſtolica ſuperſtite; verùm quid ſit ſentiendum, quando duo, pluresvè ſuperſunt ex nominatis, mortuo, vel impedito altero quis prius præoccupauit cauſam, & cœptam reliquit, an ſufficiat quod cuilibet eorum Senatus dirigat decretum violentiæ, *otorgue, y reponga*, ita vt quælibet pars, ſiuè is contra quem fuit commiſſio impetrata, ſiuè ipſe impetrans poſſit, cui eorum voluerit intimare Regium decretum, vel ſpectandum ſit omnino, quòd ipſe impetrans ſolus quem maluerit eligat.

In qua difficultate hoc † vltimum ſpectan- 11
dum videtur, ſi credimus D. Chriſtophoro de Paz *in tractatu de tenuta* 2. *part. cap* 49 *ſub n.* 5. Dùm (licèt perfunctoriè) dicit: quòd ſi reſcriptum tribus, vel quatuor, vel pluribus aliis Iudicibus ſit directum, & primus, qui cognoſcere cœpit, moriatur, tunc non eſſe in poteſtate illius, contra quem reſcriptum fuit impetratum; Iudicem alium ex iis qui ſuperſunt, præuenire, ſed cogendum fore impetrantem vnum ex eis eligere, quem maluerit, dato eidem termino competente ad eligendum. Illam reddens † rationem, 12
nam ſicut in poteſtate impetrantis fuit reſcripto vti, vel non vti, ſic etiam priuatiuè pertinet ad eum ius eligendi alium Iudicem ex pluribus primo mortuo. At quod allegat *gloſſ. in cap. quoniam* Abbas. *de officio Delegati*, & Rotam *in deciſ.* 16. *de appellat. in nouis*, ex ratione *c. oblatæ de appellationibus*. Vbi ille qui appellauit nequit præueniri in Iudice † impetrando, niſi prius requiſito
appellante, & conſtituto in mora per anni lapſum 13
(quòd reſpectu termini ipſe Paz Iudicis arbitrio relinquit) ergo quouſq; impetrans nouiter aliũ eligat, quem maluerit; alteri non poterit intimari Senatus decretum violentiæ, nec aduerſario competere facultatem cuilibet illud intimandi.

Sed ſalua pace huius Doctoris, ſua opinio
improbabilis eſt, † & minus tuta, quæ etiam 14
ex ſuiſmet motiuis conuincitur, propterea conſtanter tenendum, & affirmandum, in cuiuſlibet partis eſſe facultate ad quemlibet eorum recurrere, ſicuti etiam cuilibet Iudici ex ſuperſtitibus licitè præuenire, & præoccupare licet, cùm omnes inſolidum ſint effecti competentes, & quoad omnes, & ſingulos à primo fuerit perpetuata iuriſdictio. Ad quod moueor primò ex eodem fundamento, quo in contrarium motus fuit Pazmet ipſe, nempè de poteſtate, & facultate impetrantis volentis à principio vti vel non vti reſcripto, vt eadem ſibi duret poſtmodum lite cœpta, & mortuo primo Iudice ad alium eligendum priuatiuè; decipitur enim ipſe in argumentandi modo, cùm conſequentia ex prædicto antecedenti vti à re diuerſa, & ſeparata inferri non poteſt Militat enim diuerſa ratio, quæ variata reperitur in terminis, in quibus verſa-
mur: nam licet † impetrans reſcriptum poſſit eo 15
non vti, aut renuntiare re integra, hoc eſt, anteaquam illud præſentet, & eius virtute aduerſarius: citetur: tamen poſtquam eo vti cœpit, & citatus fuerit aduerſarius; ei amplius renuntiare non poteſt, nec durat facultas illo ad ſui libitum vtendi, vel non vtendi, quoniam per citationem iam reſcriptum pariter effectum eſt commune vtrique parti, & ex eo aduerſario ſuo citato ius quæſitum, qui eo vti poteſt eo modo, quo & impetrans, prout latè videre eſt infrà 2. *part. cap.* 19. *à num.* 19. *cum ſequentibus*, *& à n* 51. *cum ſequentibus*, *& cap.* 12 §. *vnico à n* 20.

& ſequentibus, & hac 1. part. cap. 13. à num. 78.
Ergo de neceſſitate infertur, quòd poſtquam
16 commiſſio † effecta fuit communis vtrique parti, cuilibet ex ea quæritur ius æqualiter, &
quemadmodum licet vni eligere, & nominare
iudicem ſuperſtitem, ita pariter & alteri, ita vt
inter eos prçuétioni, & prçoccupatiooi locus ſit.

17 Eſt etenim regula generalis, † & conſtans,
quòd inter habeotes æquale ius melior ſit conditio præuenientis, quam ex l. qaoties vtriuſque,
99. ff. de regulis iuris, regula qui prior. de regulis
iuris in decret. firmant Roman. coaſil. 47. num. 1.
plura per Ripam in l. priuilegia, ff. de priuilegiis
creditor. Neguzantius in tractatu de pignoribus
5. part. 2. membro. per totum, Felician. de Solis
in tractatu de cenſibus, lib. 3. cap. 5. Maſcard. de
probationibus, concluſ. 1234. Mantienço in l. 7.
gloſ. 5. tit. 16. lib. 5. Recopilationibus, Hieronym. Gonçalez ad regul. de menſibus, §. 3.
proœmiali. num. 22. & à num. 1. cum ſequentibus.

Et quando aliquibus competit ius eligendi,
18 † nomioandi, aut conferendi inſolidum, ita
vt vnus poſſit cum alio concurrere io nominatione, aut electione: inter eos locus eſt præueotioni, & potior ille eſt, qui prior præoccupauit, cap. dudum 14. §. nos igitur, ibi: Propter
quod uoſtra qui eandem praoccupauimus poteſtatem, potior debet eſſe conditio de prabend. lib. 6.
cap. ſi à Sede 31. eodem titula, cap. ſi plures, §.
porro de officio Delegat. in 6. & vtrobique Doctores, Rota deciſ. 1. ſub num. 2. poſt medium, de
prabendis in aouis, & deciſ. 17. ſub num. 2. eodem
titulo in uouis, Staphileus de litter. gratia. in pralud. num. 8. Gomez de expectati. num 16. Boëtius quaſt. 24. num. 4. & quaſt. 287. ſub num. 1.
Abbas in cap. quia diuerſitatem, nam. 5. de conceſſion. prabenda, Bonifac. à Vitalin. in clement.
2. num. 38. vt lite pendente, Rebuffus ia concordatis in rubrica de mandatis Apoſtol. §. declarantes
in gloſſa, verbo, Iure prauentionis, in princip. &
per totam, & in praxi benefic. tit. de deuolutionibus, num. 46. 47. & 48. Rota deciſ. 272. num. 4.
lib. 2. part. 3. diuerſorum, Abbas & Lapos in dict.
cap. ſi à Sede, num. 3. de prabend. lib. 6. latiſſimè
ad plura ſimilia inferens videndus Gonçalez de
alternatiuis, §. 3. proœmiali, à num. 1. per totum,
19 & eſt textus † (in procuratoribus in ſolidum
datis) in l. pluribus 32. ff. de procuratoribus, cap.
non iniuncto de procuratoribus, cap. ſi duo, verſic.
Secus, eodem tit. lib. 6. Idem in venatione ani-
20 malium, & † piſcatione piſcium, quia priùs
prouenientis, & occupantis fiunt, l. 1. §. piſcium,
ff. de acquirendo rerum domin §. fera igitur beſtia.
inſtitut. de rerum diuiſione, l. 17. tit. 28. part. 3.
Igitur cum ex commiſſione facta communi vtrique parti ſit quæſitum ius æquale, is præferendus in electiooe, qui priùs præuenerit, & præoccupauerit.

21 Deinde quoniam quando quis † habet plures
Iudices, & foros, quos ſortitur; aduerſarius,
qui prius prouocat, poteſt quem maluerit eligere, & coram ipſo lis omnino tractanda erit,
etiam inuita, & renuente altera parte. Ita docent Gloſſa vltim. in fin. in l. actor. fin. C. vbi in
rem actio, & ibi Curtius num. 2. Bald. num. 5.
Salicetus num. 2. Paulus num. 4. Panormitan. ia
cap. ſanè, num. 4. & in cap. fin. num. 43. de foro
competent. Marian. Socinus in dict. cap. ſanè,
num. 11. verſic. Decima declaratio, & ia cap. cum
ſit generale, num. 6. & in cap. licet ratione, n. 90.
verſ. Vlterius quia ſupra, eodem tit. vbi latiſſimè Felinus & in cap. dilectus el 2. nam. 10. de reſcriptis, Aretinus in dict. cap. cum ſit generale,
num. 7. idem Bald. in l. fin. num. 2. C. ſi à noa competent. Iudice, Roman. conſ. 197. num. 2. Tiraquell. de retractu linag. §. 3. gloſ. 5. num. 9. Carlebal. in tractatu de iudiciis, lib. 1. tit. 1. diſp. 2.
quaſt. 3. num. 151. fol. 74. Couar. lib. 1. variar. reſolut. cap. 18. num. 6. Franchis deciſ. 177. per totam, & eſt l. 32. tit. 2. part. 3. & ibidem gloſ. 27.
Ergo ſi is, contra quem fuit reſcriptum impetratum; prius intimauerit violentiæ decretum
Senatus alicui ex Iudicibus ſuperſtitibos, vel
alium actum ſibi neceſſarium gerat coram eo,
ille Iudex erit cauſæ, inuito impetrante.

Ex qua regula illa fluit impetrantis facultas
eligendi † à principio, & dum res eſt integra, 22
vnom ex pluribus Iudicibns in reſcripto nominatis, coram quo poſſit aduerſarium conuenire
(& non ex eo quòd ab initio fuit in poteſtate
impetrantis vtendi, vel non vtendi reſcripto, vt
putauit Chriſtophorus de Paz citatus ſup. à
num. 12. quia effectus iſte ex alio fonte, & diuerſo fluit) quæ quidem facultas, & poteſtas
eligendi competens impetranti per primam illam electionem ſemel validè factam conſumpta
fuit, & extincta, ſiuè à lege, ſiue ex teſtamento competat, cap. ſi electio. de electione lib. 6. l.
hac condit. l. filia mea, ff. de condit. & demonſtratioa. & eſt videre infrà 2. p. cap. 12. §. vnico à
num. 21. & num. 45. Et ſiuè ex teſtamento, ſiuè
ex contractu competeos † eligendi facultas, electione ſemel facta per contractum inter viuos 23
conſumitur, & extinguitur, vt per plura iura à
ſe pooderata, & ab aliis Doctores benè obſeruat Molina de primogeniis lib. 2. c. 4. n. 36. & 37.
Chriſtophor. de Paz de tenuta, c. 34. n. 56. & 57.
cum ſeqq. quàm plurimos alios laudauimus DD.
ſup. hoc cap. 10. num 45.

Quæ electio ſemel facta ab impetrante facta
intelligitur per contractum, † cum fiat in iudicio in quo quaſi contrahi non ambigitur, l. 3. 24
§. idem ſcribit, ff. de peculio, cap. 1. de mutuis
petitionibus, l. inter ſtipulantem, §. Stichum, ff.
de verber. obligat l. 2. de prætor. ſtipulat. Ioan.
Maria Bellet. diſquiſit. Clerical. p. 2. tit. de fauora
Cleric. real. § 1. num. 8. pagin. 275. Zeballos commun. contra commun. tom. 4. quaſt. 897. num. 887.
Gonçalez in Regul. Chancell. gloſ. 6. num. 131.
Ioan. Maria Nouat. in praxi electio, & variatio
fori, quaſt. 20. num. 8. ſection. 2. pag. 183. Giurba
deciſ. 99. num. 4. & 5. Imò, & ſemper omni caſu facultas eligendi † conſumitur, quando ex 25
electione ſemel facta, fuit Ius tertio quæſitum,
vt ex Molina, Caldas Pereira, & aliis probat
Paz vbi proximè à num. 60. cum multis ſeqq.
Quòd in noſtro caſu contingit, eò quòd poſtquam commiſſio facta fuit communis vtrique
parti; aduerſario fuit ius quæſitum ex ſupradictis à num. 14. Igitur mortuo Iudice, ſoli impetranti priuatiuè non competit eligendi facultas.

Comprobatur, quia is, qui habet plures Iudices, & foros diuerſos, & ſimul priuilegium
ſpeciale eligendi quem maluerit, vt ſcholaris,
& perſona miſerabilis, ſemel facta Iodicis electione, ſiuè actor ſit, ſiuè reus, facultas eligendi conſumitur, vt abundè videre eſt per Carlebal. in tractat. de Iudiciis, lib. 1. tit. 1. diſputat. 2.
quaſt. 6. ſect. 7. à num. 604. vſque ad num. 608.

Ergo

Ergo perperam argumentatur Chriſtophor. de
Paz de facultate competente imperranti eligen-
di Iudicem re integra ante vſum commiſſionis,
ad rem non integram poſt captum iudicium, &
commiſſionem factam communem, cùm propter
æquale ius nouiter ortum, ex quo vtaque pars
concurrere poteſt in facultate eligendi; ſit in-
ter eaſdem præuentioni, & præoccupationi lo-
cus, ex hactenus abundè comprobatis.

Quippè præuentio iudicialis duplex eſt, alte-
26 ra quæ fit à Iudice, † altera quæ fit à parte, ad
iuris ſibi & aduerſario ſuo inſolidum compe-
tentis præoccupationem, & ad aduerſarij ex-
cluſionem, iuxta text. *in l. ſi pluribus 33. ff. de
legat. 1. l. ſi maritus 4. ff. ad leg. Iuliam de adul-
ter. in l. tribus, & l. ſeq. ff. de iudiciis, l. pluri-
bus, ff. de procuratoribus, cap. non iniuſte de pro-
curatoribus, cap. ſi duo, verſ. Secus, eod. tit. lib. 6.*
annotabit Carlebal. *de iudiciis lib. 1. tit. 2. diſp. 2.
q. 7. ſeq. 3. num. 870.*

Et ad hoc vt vnus conſequatur luctum ſimul
inſolidum aliis competens, & ratione præoccu-
pationis aliis præferatur, ſufficit, quod is hoc
negotium vel incæperit, vel ad id præuenerit
in aliquo, quòd ſit cauſa proxima illius nego-
tij; ita docet Bart. *in dict. l. ſi pluribus num. 1.*
communiter receptus Iaſſ. & Alexand. ibidem,
& per *l. ſi quis à multis, ff. de noxalibus action.
l. 2. §. aduerſis, & ibi gloſſ. ff. ne quid in loco pu-
blico*, idem Bald. *in l. naturalem, §. 1. ff. de ad-
quiren. rerum domin. & in l. quominus num.* 10. &
ibi Iaſſ. *num. 57. ff. de fluminib.* Afflict. *in cap. 1.
in princip. num. 57. quib. mod faud. amit.* Iaco-
bin. de S. Georgio *in inueſtit. faud. verb. Pro-
miſerunt, num.* 11. Andr. *in cap. 1. §. omnes filij,
num. 5. ſi de faudo fuerit controuerſ. &c.* Gloſſa *in
l. ciues, in verb. Incolat. C. de incolis lib.* 10 Ro-
man. *in conſ. 47. viſſis neceſſary*, Matta *de iuriſ-
diction. 4 p. caſu 18. à num. 5. cum ſeqq.*

Hinc ſupereſt reſponſio doctrinæ gloſſæ, Ro-
tæ deciſionia, & Baldi, quam pro ſimili in ſuæ
aſſertionis comprobatione adducit Chriſtopho-
rus de Paz, vbi ſuperiùs *à num.* 11. quæ omni-
no diuerſa eſt, & inapplicabilis caſui noſtro pe-
nitus diſſimili, ſi illam conſideramus iuxta illos
terminos, in quibus eandem conſiderauit, &
applicare voluit ipſe Paz.

Verſatur quippè circa materiam, *cap. oblata
de appellationibus*: quando quis appellauit, &
appellatus ſupplantans aduerſarij appellatio-
27 nem † nimis præcurrit, & impetrat commiſſio-
nem ſuper alterius appellatione non ſua, cùm
appellanti dumtaxat impetrandi hæc facultas
conceſſa ſit à iure ex *cap. ſi duobus, & dict. cap.
oblata, de appellationibus.* Quæ doctrina ſic con-
ſiderata in iſtis terminis, quibus res adhuc eſt
integra, & in ſuo principio; perperam adapta-
tor noſtro caſui conſiderato iam, quando res
deſinit eſſe integra, ea tamen rectè curreret, &
tunc adaptaretur caſui noſtro, dùm in eo res ad-
huc foret integra, & eſſemus in principio, quo
adhuc durat facultas impetranti priuatiuè eli-
gendi Iudicem quemlibet ex nominatis in ſuo
reſcripto, eo quòd tunc liberum eſt ei eligere
ex ſupr. dictis *à num. 21. & ſeqq.*

At nos verſamur in re longè diuerſa, & in
28 terminis omnino diſſimilibus; † quando res iam
non eſt integra, cùm iam ipſe impetrans elegit,
& Iudex electus cæpit cognoſcere, & ſua fa-
cultas eligendi fuit extincta, & quando com-
miſſio ipſa facta fuit communis aduerſatio, &
ex ea ius æquale ei quæſitum, atque omnia iam
nouata ſunt, & alterata: tunc quippè aduerſario
pariſurmiter competit ius eligendi, & præue-
niendi Iudicem ſuperſtitem ex hactenus com-
probatis quo caſu benè quadrat doctrina, *dict.
cap. oblata* in terminis ſumpta, quibus res deſi-
nit eſſe integra, prout contingit, quando poſt-
modum appellanti præfixus fuit terminos ad
impetrandam † commiſſionem, intra quem ta- 29
men illam diſtulit impetrare, quia tunc ſtatim
fuit quæſitum ius æquale aduerſatio ſuo præue-
niendi, & præoccupandi impetrationem ex Do-
ctoribus allegatis, & *dict. cap. oblata*; de cuius in-
tellectu, & declaratione latè tractat videndus
Marqueſanus *de commiſſion. 1. part. cap. 26. de
commiſſione appellat. per totum, cap.* 26. quo ſup-
poſito data inter vtrumque caſum horum ter-
minorum paritate; iſta doctrina non ſolùm non
conuenit aſſertioni eiuſdem Paz, verùm in to-
tum refragatur, & per omnia comprobat reſo-
lutionem noſtram, atque hactenus dictis mirè
conſonat.

Maximum etiam inconueniens, & damnum
oriretur, ſi inæqualitas hæc admitteretur † in- 30
ter hos collitigantes lite iam cæpta & penden-
te, etenim ſi priuatiuè ad ſolùm impetrantem
pertineret electio; in ſua foret poteſtate detinere,
& in longum protrahere curſum litis. Qui nun-
quam eligeret, ſi iam (vt ſupponimus in toto
hoc diſcurſu) poſſeſſionem conſequutus fuit, &
litteræ quantumuis nulliter attentatæ, & vio-
lenter ſemel executæ, cum ſua interſit, amplius
ſuper illis non diſceptare in graue detrimentum
Reipublicæ, & notabile præiudicium aduerſa-
rij (& fortè ſpoliari) qui conſequi ius ſuum non
poterit, facto & impedimento ſui collitigantis,
quam rationem in caſo omnino ſimili conſide-
rauit Pontifex ad effectum, etiam transferendi
iuriſdictionem ab vno Iudice in alium ob im-
pedimentum ſuperueniens præſtans ſuſpenſio-
nem litis motæ; in eleganti *cap ſi is cui.* 10. *de
officio Delegati, lib.* 6. in hæc: *Si is, cui cauſa
(licet proprio nomine † non expreſſo) à Sede fue- 31
rat Apoſtolica delegata, ſubdelegauerit non in to-
tum vices ſuas alicui, & ſubdelegate huiuſmodi, ſi
delegatum ipſum excommunicari, aut de medio tol-
li contingat, impedimento tali durante; ad Sedem
ipſam (ne abſolutionem, vel ſucceſſorem expectan-
do illius præiudicari litigantibus, vel cauſa plus
debito prorogari valeat) volumus appellari.* Ergo
multò fortior hæc ratio debet operari negatio-
nem, imò, & ademptionem electionis ab impe-
trante, ex qua idem, & maius ſequitur incon-
ueniens.

Quod nec quidem ceſſat ex remedio † appli- 32
cato per eundem Chriſtophorum de Paz *d. cap.
49. à n. 5. ad principium*, dicentem cogendum eſſe
impetrantem dato termino competente, vt vnum
ex ſuperſtitibus Iudicibus aut executoribus eli-
gat; ſed hoc remedium inane eſt, & in eundem
incidit morbum, nam ſi ante electionem nullus
adeſt Iudex, qui exerceat iuriſdictionem in cau-
ſa principali, quis quæſo, impetrantem cogere
poterit ad eligendum? Nullus, nec ſimile de
appellante (vt cogi poſſit ad proſequendam ap-
pellationem, & impetrandam commiſſionem)
quo vtitur ipſe Paz, huic caſui noſtro congruit,
nam appellantem cogit Iudex à quo ex *dict.
cap. oblata, & dicto cap. ſi duobus, cap. cum cauſa*

de re iudicata, cap. cum ſit Romana 5. de appellationibus, lib. 6. cap. licet 14. de ſententia excommunicat. cum ſimilibus, in noſtro autem caſu ante electionem penitus deficit, qui cogere poſſit.

Quare in hoc primo remedio illa erit affigenda concluſio, vt mortuo Delegato, ſeu lit-
33 terarum † executore (ſiuè etiam longius à Regno abſente de quo ſtatim) Decretum violentiæ, *que otorgue y reponga*, cuilibet ex pluribus ſuperſtitibus Iudicibus in commiſſione Apoſtolica nominatis intimari licitè poteſt, ſiuè intimatio hæc fiat per impetrantem, ſiuè per alterum colligigantem, ſiue vnus tantum Iudex ſuperſit, ſiuè plures, ita vt ille, cui fuerit Regium
34 Decretum † intimatum, omnino parere debeat, & complere deferendo, & reponendo poſſeſſionem, cæteráque alia attentata omnia, vt inde Regium Decretum retentionis litterarum Apoſtolicarum liberè ſuum conſequatur effectum.

Quòd ſi ipſe Iudex obtemperare recuſet, eo
35 quòd iam malitiosè, aut † ex alterius colligigantis nimia diligentia id facere præſumatur: ſecunda iuſſio expedienda erit in Senatu, & aliis vti remediis, quouſque decretum Regium violentiæ compleatur; ex iis, quæ abundè comprobata reliquimus *à n. 8. cum ſeqq.* Sed qua forma hoc Decretum violentiæ erit decernendum in Senatu, mox dicemus.

Quæ reſolutio, atque remedium non ſolum
36 procedit, quando executor, † qui præoccupauit iuriſdictionem, & cognitionem, mortuus eſt: ſed etiam quando abſens eſt notabili diſtantia, ſeu longinqua, puta extra Regnum, quia tunc quilibet ex aliis executoribus in commiſſione nominaris poteſt aſſumere negotium in eodem ſtatu, & illud libere proſequi. Sic probat text. *in dict. c. cum plures* 8. *de officio Delegati, lib. 6.* ibi: *Niſi infirmitate vel alia iuſta cauſa illum contingeret impediri*, & eſt text. *in dict. c. ſi is, cui* 20 *eodem tit. & lib.* per quæ iura, & per Regulam *c. 2.* ibi: *In longum peregrinari. in fin. de procuratoribus, lib. 6. & l. licet* 15. *in fin. ff. de arbitris.* Vnanimiter conueniunt Doctores omnes: abſentiam Iudicis ſuffi-
37 ciens eſſe † impedimentum, non ſolùm ad eum excuſandum à munere iudicandi, ex regula *l. penultim ff. de vacatio munerum*; ſed etiam ad iuriſdictionem in alium transferendã, Philipp. Franch. & Ancaranus *in dict cap ſi is, cui n. 2.* & Dominic. *n. 4.* & ibid. Auguſt. Barboſ. *in collect. n. 7.* & ex aliis citatis à Petr. Barboſ. *in l. ſi longius, n. 1. & 4. ff. de iudiciis*, eleganter tradit Federicus de Senis *conſ.* 230. *n.* 2. ſequitur Cardin. Tuſchus *litter. A. concluſ* 33. *num.* 10.

38 Et hoc remedio occurres difficultati † per nos aliàs latè conſideratæ circa Iudicem, qui poſt grauamen illatum abiit, ita vt Decretum Regium violentiæ poſtea obtentum eidem intimari non poſſit, de qua *in tract. de Regia protect. 1. p. cap. 3. à n. 24. cum multis ſeqq.* vt ſcilicet quæratur vnus ex ſuperſtitibus, cui decretum intimetur.

Sed quomodo iis in caſibus ſupraſcriptis Se-
39 natus Decretum † concipiendum ſit, libenter adnectam in quo arbitror, vel ſimpliciter dicendo: *El juez que deſta cauſa conoce haze fuerça en no otorgar la apelacion, &c. La qual alçando, dixeren la otorgue y reponga lo hecho, &c.* Quòd quidem etſi loquatur cum Iudice defunctu, & anteceſſore; tamen intimatum ſucceſſori omnino adimplere tenetur eodem modo, quo anteceſſor, ſic per plurima iura, & validiſſima fundamenta diſputando pro vtraq; parte reſoluimus *in tract. de Regia protect. 1. p. d. c. 3. à n. 53. cum multis ſeqq.*

Vel aliter etiam concipi poteſt magis ſpecifice. *El juez executor que deſta cauſa conoce (ò conocio) haze fuerça, † la qual alcando dixeron, que* 40
vno de los demas executores nombrados en las letras Apoſtolicas, à quien eſte decreto (ò à la prouiſion dèl) *fuere intimado y requerido, la otorgue y reponga lo hecho, &c.* Quoniam ex hoc decreto nihil innouatur, ſed explicitè declaratur id, quòd tacitè ſubintelligitur, & ineſt à iure, nempè, vt ſucceſſor in iuriſdictione, & cognitione litis cœptæ teneatur adimplere, & exequi iuſſiones directas ſuo prædeceſſori, iuxta proximè dicta. Verum eſt etiã de iure, vnum ex ſuperſtitibus delegatis, aut
† executoribus poſſe liberè continuare, & pro- 41
ſequi litem cœptam ab altero iam defuncto, aut legitimè impedito, quia omnibus inſolidum iuriſdictio, & cognitio competit. Et cum articulus violentiæ ad terminos iam ſtrictos perueniat; vrget neceſſitas, vt in aliquo varietur modus decreti, quia in neceſſitatibus ex modum, & ordi-
ne manſuetum occurrit † Princeps, iuxta ſingu- 42
larem text. *in l. §. 1. ex hoc reſcripto, verſ. Extraordinem*, ibi: *Extraordinem Princeps in cauſis neceſſitatis ſubuenit. ff. de ventre inſpiciendo*, quem ponderauimus *in tract. de Regia protect. 1. p. c. 2. n* 78.

Et ſpeciale eſt, quòd in neceſſitatibus † incer- 43
titudo admittatur, & non viciet, prout latè comprobat Hippolitus de Marſilis *in rubrica, C. de probationibus. num.* 429 *verſic. Fateor tamen*, Cardin. Tuſchus *litter. I. concl* 65. *n.* 58.

Nec illa Decreti generalitas reſpiciens Iudices executores nominatos, & ſuperſtites conſiderabilis eſt, nec aliquam incertitudinem ar-
guit, cùm facillimè † per electionem, & volun- 44
tatem partis cuiuſlibet (cui de iure hanc Iudicis electionem competit ex ſupradictis) intimantis Regium Decretum, ſtatim ad totalem, & ſpecificam certitudinem reducatur, ad text. *in l. quidam relegatus, &c.* ita ſubiicit: *Si quis ex heredibus, cæteriſque amicis, quorum hoc teſtamento mentionem habui, ſiue quis alius reſtitutionem mihi impetrauerit ab Imperatore, & antedeceſſero, quam ei gratias agerem, volo dari ei, qui id egerit à cæteris heredibus aureos tot, & vnus ex eis, quos heredes ſcripſerat impetrauit ei reſtitutionem, & anteoquam id ſciret deceſſit, cùm de fideicommiſſo quæreretur, an deberetur. Conſultus Iulianus reſpondit, deberi, &c. ff. de rebus dubiis, l. ſi qui, §. fin. l. ſi quis ita ſcripſerit illis qui teſtamentum meum ſignauerint, heres meus decem dato. Trebatius vtile legatum eſſe putat, quòd Pomponius verius eſſe exiſtimat, quia ipſum teſtamentum firmatur teſtibus adhibitis, ff. de rebus dubiis, l quædam ſunt in quibus res dubia eſt, ſed ex poſt facto retro ducitur, & apparet quid actum eſt, &c.* Et ibi: *Vtique erit ex euentu dicendum, ff. eodem, l. vter ex fratribus, ff. de conditionibus inſtit. l. 2. §. ſi quis ita, ff. de bonorum poſſeſſ ſecun. tabul. l. ſi ſeruus legatus, §. huiuſmodi, ff de legat. 1. l. ſed Iulianus, §. quamquam*, ibi: *Sed ab initio, ff. ad Macedonianum, l. 4. de manumiſſ. vindic. l. cum pater, ff. de negociis geſtis, l. qui res, ff. de ſolutionibus.*

Ex quibus, & aliis iuribus deducitur; quòd
incertitudo, quæ aliquo modo † vel futuro euen- 45
tu, vel per alicuius declarationem, vel factum certa redditur, ſuſtinetur, & in qualibet diſpoſitione admittitur,

admittitur, Mantica *de coniectur. vltimar. voluntat. lib.8. tit. 4. num. 17. & 18.* per *l. cum quidam, l. vnum ex familia. de legat. 2. l. quem haredi, ff. de rebus dubiis*, & alia iura, & plures Doctores latè per Tuſchum *litter. I. concluſ. 65. num.2.31.& 32.& num.51 & concluſ.66. n.1.2.6. num.20. cum ſeqq.* Antonius Gomez *in lib.2. variarum, cap.11. ſub n.8. verſ. Septima concluſ.*

46 Hinc emptio pro perſona † nominanda per emptorem ſuſtinetur, & ſequuta nominatio perſonæ retrotrahitur ad principium contractus, ac ſi tunc emiſſet; latè Surdus *deciſ. 325. à num.1.& deciſ.226. num.22. & deciſ.325.n.13. & deciſ. 226. num. 1. & num. 5.* Gratian. *diſceptation.forenſ.cap.686.à num.1. cum ſequentibus, tom. 4. & diſceptation. 132. num. 32.* Farinac. *in poſthumis tom.2. deciſ. 51. per totam*, Alexander Ludouiſ. *deciſ. 157.* vbi Oliuerius Beltramin. *in annotationibus, à num. 24. & deciſ. 227. per totam.*

Hinc commiſſio contra vnum nominatum
47 cum † clauſula generali, & incerta (*& omnes alios ſua intereſſe putantes*) ſuſtinetur, & verificatur per ſpecialem nominationem ante citationem faciendam per impetrantem, de qua Nos inferiùs *2. part. 12. num. 5. cum ſequentibus.* Et generalitas, atque incertitudo ſententiæ, ſeu
48 Decreti, quòd in † executione certificari poteſt, rectè admittitur, Scaccia *de ſententia & re iudicata, gloſ.14 quæſt.15. à num 23. & ſequentibus*, & fuſiùs Nos *in tractatu de Regia protect.4. part.4. cap.10. per totum.*

Adhuc etiam & conditio extrinſeca ſententiæ
49 non tangens, nec reſpiciens † ſubſtantiam rei principalis, nec definitionem eius ſuſpendens admittitur, abundè differit, & reſoluit Scaccia, vbi proximè, *quæſt.14. per totam.* Prout in formalitate huiuſmodi Decreti, de quo *num. 40.* contingit, etenim in eo ſine conditione, nec ſuſpenſione aliqua articulus violentiæ diffinitur; cætera autem eiuſdem decreti reſpiciunt executionem eius de proximo verificanda, & ad certitudinem facilè redigenda, facta per vnum ex colliitigantibus intimatione cuilibet ex Iudicibus executoribus nominatis in litteris Apoſtolicis, cùm omnes iuriſdictionem habere inſolidum, mortuo, vel impedito primo, qui negotium cæpit, probauimus ſuperiùs *à n.5. & ſeqq.*

Quod ſi Senatus in eodem Decreto violentiæ noluit exprimere † intimationem faciendam ſuc-
50 ceſſori, & ſuperſtiti eligendo: poterit ſeorſum aliud decernere id continens, ad tollendam omnem dubitandi occaſionem, & ad maiorem claritatem, prout decerneret Senatus ipſe caſu, quo tempore Decreti violentiæ decernendi notitiam non haberet mortis, aut longæuæ abſentiæ Iudicis executoris eam inferentis.

Et tandem illud animaduertendum, quòd
51 ſiuè Senatus ſpecificet † in Decreto violentiæ intimationem vni ex ſuperſtitibus executoribus faciendam, ſiue non exprimat: ſemper tacitè ſubintelligitur, vt ſucceſſori poſſit intimari, & ipſum teneri deferre, & adimplere, cùm iſte ſuperſtes, cui intimatur, & eligitur, ſeu præuenitur à quolibet ex collitigantibus; verè ſit Iudex, & ſucceſſor in cauſa cæpta, iuxta ea, quæ diximus à principio huius §. præſertim *à n.4.*

Sed maior erit difficultas circa modum pra-
52 cticandi noſtram hanc † reſolutionem, & remedium, cùm inter ſe pugnare hæc duo videantur; etenim ſi iam retentionis litterarum Apoſtolicarum latum eſt in Senatu Decretum (cuius cognitionem, vti articulum præiudicialem ſemper præcedere debere ſuſpenſo articulo violentiæ ſimul concurrente, firmauimus infrà hac *1. p. cap.11.* per totum) & eiuſdem Decreti virtute litteræ Apoſtolicæ, & omnia acta inde per executorem geſta retenta manent in Senatu, quomodo igitur ſuperſtes eligi poterit, vt repoſitionem exequatur, cùm ad exercitium iuriſdictionis certus eſſe debeat † de ſua commiſſio- 53
ne, non aliter; quàm per litterarum originalium exhibitionem, oſtenſionem, & præſentationem ſibi factam, prout hoc eodem *cap. 10. n.88.* & infrà *2.p.cap.19.à n.23.cum. ſequentibus.* Ita vt tranſumptum † litterarum ad hoc non ſuf- 54
ficiat, prout *in 2. p. c.26. à n.67. cum ſeqq.* ſcripſimus. Pungit etiam quod conſuluimus ſup. hoc *c. 10. n. 143.* Iudicem ad repoſitionem faciendam virtute decreti violentiæ, *de otorgar, y reponer*; regulariter actis, & proceſſu non indigere, ſed manere in Senatu ob Decretum retentionis litterarum iam latum.

Sed hanc repugnantiam ita componendam arbitror, vt omnino proceſſus, † & litteræ Apo- 55
ſtolicæ mittantur executori ſuperſtiti eligendo; omni tamen cautela, & ſecuritate præuenta, vt facta intimatione, & oſtenſione litterarum ſecurè redeant ad Senatum cum proceſſu, vbi retentæ coaſſeruandæ ſunt, donec ſupremus Eccleſiæ paſtor conſulitur ſupplicatione mediante, & quid ſenſerit diſcernat; cùm hæc litterarum remiſſio ſit penitus inexcuſabilis ad acceptationem commiſſionis, vt diximus, ex qua tot vtilitates proueniunt, & tot pericula euitantur, prout eſt repoſitio poſſeſſionis, & attentatorum, abſque qua inanis eſt litterarum retentio, prout latiùs conſiderauimus ſup. hoc *cap.10.* per totum, & ſignanter *à num 90. cum ſeqq.*

Et reſpectu retentionis ipſarum litterarum decretum per Senatum † parum ex hac breui re- 56
miſſione inconueniens inſurgit, nec officit, cum cautè, & ſub omni ſecuritate Tabellioni tradi poſſunt ad intimationem Iudici ſuperſtiti peragendam, qui earumdem rationem ſemper reddere tenetur, maximè videns in proceſſu Decretum Regium, quo eaſdem præfatas litteras retineri mandatur per Senatum. Quare poſt factam intimationem executori ſuperſtiti, & per iſtam repoſitionem breui tempore redeundæ ſunt litteræ ipſæ cum toto proceſſu in Senatum, quod fieri † poſſe arbitror, vel virtute eiuſdemmet 57
Regiæ prouiſionis ordinariæ primitùs expeditæ, & eiſdem diligentiis & cōpulſionibus adhibitis; vel ſimul (vt tutius arbitror) ad petitionem partis (obtinentis in Senatu Decretum violentiæ, & pariter retentionis) aliud detur decretum continens remiſſionem proceſſus, & litterarum, vt executori intimetur, ita vt facta repoſitione ad Senatum protinus redeant, & per ipſum Tabellionem cauſæ, vel per Iudicem ſtatim, & ſine dilatione iterum mittantur in Senatum.

Ac denique nihil nouiter datum litterarum virtute per impetrantem † fieri poteſt, quod non 58
ſubiiciatur, & affectum ſit Regio retentionis Decreto, vt inferiùs *à num. 72.* Quapropter ſi appenderentur in ſtatera inconueniens ortum ex permiſſione remiſſionis litterarum, & inconueniens oriundum ex negata remiſſione hac: indubiè longè hoc grauius, & intolerabilius

inuenie

Digitized by Google

inuenietur, & ab illo tantùm diſtare, quantùm
damnum temporale à perpetuo: itaque inter
hæc duo ineonuenientia, de quibus *à num. 52.*
minus ſemper eligendum, provt eſt litterarum
59 † & proceſſus remiſſio ad ſuperſtitem executo-
rem, iuxta *cap. duo 13. cap. iurauit, cap. non ſo-
lum 23. quæſt. 3. l. quoties de regul. iur.* & illud
Ciceronis ad Quintum Fratrem: *In duobus ma-
lis fugiendum maius, leuis eſt eligendum*, & Octa-
uio: *E duobus autem malis, cum maius fugien-
dum ſit, leuius eſt eligendum*; quod altiùs iuſtifi-
catur, & comprobatur inferiùs *in 2. remedio à
num. 65. & ſeqq.* & hactenus de primo.

Secundùm ſit remedium (quo euitari poteſt
damnum, & periculum ortum ex morte, vel lon-
60 ginqua abſentia † executoris litterarum Apo-
ſtolicarum poſt poſſeſſionem traditam impe-
tranti, & vim illatam, cum deficiat, qui decretum
Regium violentiæ, *de otorgar, y reponer*; poſſit
exequi, & complete, cùm ex eiuſdem comple-
mento, & repoſitione facienda dependat omnis
efficacia, & effectus decreti retentionis) vt nem-
pè recurratur ad Ordinarium virtute noui de-
creti Senatus, quo cauſam, & litterarum cogni-
tionem ei pertinere declarabit. Durus videtur
hic ſermo, acre, & acetuum remedium, ſed leni-
ter operabitur, attentè conſideratis ſuppoſitio-
nibus, qoibus iuſtum & legitimum redditur;
quòd quantum ad effectũ, & modum practicãdi,
in multis cõuenire remedio antecedẽti reperies.

Litteræ igitur gratioſæ, quæ particularibus
61 Iudicibus executoribus veniunt † commiſſæ,
vt plurimum expediuntur abſque ſubſcriptione
propriæ manus Sanctiſſimi, ita vt rarò, aut
numquam in eiſdem legatur, nec appareat ſub-
ſcriptio prædicta, iuxta quæ abundè diximus
infrà *2. p. c. 30. cum ſuis* §. præcipuè videre eſt
in §. *5.* quo caſu litteræ hæ gratioſæ per Sena-
tum remittuntur Ordinario, cui de iure in pri-
prima inſtantia cognitio pertinet, iuxta teno-
rem *cap. 20. cauſa omnes, ſeſſ. 24. de reformatione*,
provt abundè diximus infrà *2. p. c. fin. per tot.*
exceptis beneficiis reſeruatis provt ibid. *à n. 53.
cum ſeqq. & in cap.* 10. dicitur.

Supponitor inſuper, quòd ea omnia, quæ ta-
62 lis executor virtute litterarum † non ſubſcripta-
rum geſſit, ſint ipſo iure nulla & attentata ex
notorio defectu iuriſdictionis, provt comproba-
tur infrà *2. p. c. 6. à n. 14. cum ſequent. &* §. *vnico,
& cap fin. à num. 6. cum ſeqq. & à num. 19.* & fe-
rè per totum, & *cap. 26.* per totum.

63 Quibus ſoppoſitis ſtante † hac vrgente ne-
ceſſitate, quòd nempe deficiat Iudex qui repoſ-
ſeſſionem attentatæ, & nullius poſſeſſionis fa-
cere poſſit; Senatus licitè decernit remiſſionem
cauſæ Ordinario, non vt de ea cognoſcat in
totum (cum hoc impediat decretum retentio-
nis litterarum earumdem expeditum) ſed dum-
taxat vt defectum ſuppleat executoris demortui,
vel extra Regnum abſentis, & virtute huius
decreti Regij, & remiſſionis Ordinarius ipſe
(qui verè Iudex eſt, & iuriſdictionem priuati-
uam in illa cauſa habet) poſſet ante omnia etiam
de facto reponere poſſeſſionem nulliter, & de
facto factam ab executore litterarum, ex abundè
conſideratis ac reſolutis *in tract. de Regia protect.*
64 *1. p cap. 3. à princip.* Quo etiam † loco probaui-
mus, ad repoſitionem attentatorum iuriſdictio-
ne non egere ipſum Iudicem attentantem, nec
eius ſucceſſorem.

Quo quidem caſu ceſſare dicendum eſt illam
implicationem, & † perplexitatem, quæ prima 65
facie oriri videbatur ex his duobus remediis
(ſcilicet retentionis litterarum in Senatu, &
remiſſionis earumdem Ordinario) ſimul con-
currentibus, de qua infrà *cap. 11. ſequenti hac 1.
part.* cum ibidem dicta, & conſiderata procedat
in remiſſione litterarum perpetua ad effectum
perpetuo cognoſcendi, & liberè procedendi in
cauſa. Hæc tamen noſtra remiſſio nec eſt per-
petua, † ſed temporalis breui duratura, nec ad 66
finem procedendi, ſed potiùs deſtruendi pro-
ceſſum perperam iam geſtum, quæ non impe-
dit, nec tollit effectum retentionis, ſed pauliſper
ſuſpendit, cùm fiat dumtaxat ad finem reponen-
di poſſeſſionem attentatam, & violentam, aliàs
impeditiuam ipſius decreti retentionis littera-
rum, ne inane remaneat iuxta latè tradita & re-
ſoluta ſuperiùs hoc *cap. 10.* per totum, cum ſta-
tim quod repoſitio fiat per Ordinarium, litte-
ræ ipſæ & totus proceſſus redeant ad Senatum
eo modo, quo in remedio antecedentti diximus
à n. 55. Vt illic retentæ coaſſeruentur † interim, 67
quòd Summus Eccleſiæ Paſtor aliud decernat,
quod non eſt incoouenienſ conſiderabile, quia
breui reuerſus receſſiſſe non videtur, *l. quidquid
calore 48. ff. de regulis iuris, l. plerique 33. ff. de ritu
nuptiar.* § *pauonum, inſtit. de rerum diuiſ.* Farinac. *in
pract. crimin. tom. 1. tit. 4. q. 30. à n. 70.* nec abeſſe di-
citur ſtatim reuerſurus *l. poſtlim.* § *captiuus, &
l. nihil intereſt 26. ff. de captiuis, & poſtlim. reuerſ.*
Hieron. Gonçalez *de alternat. gloſ. 43. num. 5.*

Et cum hæc remiſſio fiat, & permittatur ali-
quando † ob inſtans periculum, & vrgentem 68
iſtam neceſſitatem rarò contingentem, & in
conſequentiam trahi nequeunt, quæ propter
ſinceritatem aliquando ſunt conceſſa iuxta Iuris
Canonici regulam.

Et quia quando vnum ius † poſterius tan- 69
quam contrarium confundit aliud ſecum ſimul
concurrens, ſi illud eſt temporale, & breui dura-
turum confuſionem perpetuam non operatur,
ſed temporalem ſuſpenſionem tantùm, Tiraquel.
lib. 1. de retract. §. *1. gloſ. 7. num. 72.* Surd. *deciſ.
53. num. 25. & per totam*, Carpanus *ad ſtatut.
Mediolan. 417. num. 462. tom. 1.* Vbi de condu-
ctore † rei eam emente qui retractatu rei ſequu- 70
to, reddit ad ſuam conductionem quam ante em-
ptionem in re habebat, idem Tiraq. *gloſ. 7. n. 65.*
Ant. Gomez *in l. 70. Tauri, n. 34.* Petrus Surd. *dict.
deciſ. 51 n. 24.* Carp. vbi proximè, *n. 461. & ſtatuto
434. num. 113. & 114. tom. 1.* Cancer. *variar. re-
ſolut. lib. 3. tit. 3. de priuileg. num. 309.* Caſanate
conſil. 10. num. 171. Caſtillo *de vſufruct. cap. 74.
num. 23.* Couar. *lib 3. reſolut. cap. 11. num. 7.
Crem. ſingul. 58.* latiſſimè Matienço *ad l. 7. tit. 11.
gloſ. 1. ex num. 35. vſque ad 47. lib. 5. Recopil.*
Vbi quòd penes vſufructuarium proprietatis
emptorem remanet † vſufructus, ſicut antea, 71
retracta proprietate à conſanguineo, de quo
& aliis variis exemplaribus videndus Giurba
deciſ. 63. per totam.

Non enim ex hac remiſſione temporali impe-
ditur effectus retentionis decretæ, ſed pro illo
breui tempore † ſuſpenditur ob vrgentem ne- 72
ceſſitatem, nec litteræ ad hunc finem relaxatæ
liberè incedunt, ſed quocumque vadant ſemper
retentionis decreto ſunt affectæ, & eius vinculo,
& compedibus ligatæ, ad text. *in l. ſi ſextante,*
§. *Latinus, ff. de exceptio. rei iud. & l. debitor, ff.
ad*

73 *ad Trebell.* Vbi pignus in re & hypotheca † non
perditur ex eo, quòd creditor dominus fiat re-
uocabiliter, non perpetuò, Fab. Anna *conſ.* 35.
num. 1. 3. *&* 4. *& in conſ.* 90. *num.* 2. Caſtillo *con-
trouerſ. lib.* 4. *cap.* 59. *num.* 55.

Et quia quando duæ obligationes fiunt pro
74 eodem debito ad executionem, † complemen-
tum, & maiorem firmitatem primæ, pignora,
hypothecæ, & fideiuſſores à nexibus obliga-
tionis non liberantur, quoniam primus contra-
ctus nec nouatur, nec eo animo fit, ad latè tradita
per Anton. Amat. *variar. reſol.* 56. *à n.* 16 *& ſeqq.*
75 Secùs ſi ſecundus contractus fieret † animo no-
uandi, & à priori recedendi, abundè Amatus ibid.
& Caſtillo vbi proximè *n.* 48. quæ nouatio nec
animus recedendi à decreto retentionis induci
poteſt ex remiſſione earum litterarum ad Ordi-
narium facta ad repoſitionem, effectum, comple-
mentum, & corroborationem decreti retentionis
earundem, & vt faciliorem exitum aſſequatur.

Et inſuper quoniam inter hæc duo remedia
76 retentionis litterarum, † & earundem remiſſio-
nem Ordinario ad hunc finem reponendi poſſeſ-
ſionem attentatam dumtaxat permiſſam, nulla
confuſio, nec repugnantia reperitur, niſi ſolùm
in cortice & ſonitu verborum, & in abſtracto,
non in ſubſtantia, & concreto. Etenim attento
fine & effectu vtrumque conuenit, & compa-
titur; remiſſionis quippè litterarum remedium
ad eundem finem ordinatur & deſtinatur, quo
& ipſum retentionis decretum, & ad huius vti-
litatem, effectum, executionem, & comple-
mentum efficaciter conſequendum dirigitur,
quod certè aliter non conſequeretur, ſed inane,
& inutile foret, obſtante impedimento traditæ
iam poſſeſſionis, & peractæ litterarum execu-
tionis, quam ex præcedenti repoſitione per Iu-
dicem Eccleſiaſticum (non per Senatum) om-
nino faciendam, ſicuti latiùs explicatur, & re-
ſoluitur ſup. in hoc *cap.* 10. per totum.

Et quia retentio fit, ne procedatur ad littera-
rum executionem hæc remiſſio ad iam perpe-
77 ràm factam † reponendam, & deſtruendum pro-
ceſſum in cauſa violenter geſtum ſimiliter deſti-
natur, quippè licet media ſint diuerſa, finis ta-
men vnus eſt, & ad idem vtrumque tendit.

Quo caſu etiam contraria remedia, ad idem
78 cooperandum, † cumulari poſſunt, & compa-
tiuntur, vt in ſimilibus terminis diximus infrà
cap. 11. *num.* 24. *& à num* 19. quoniam contra-
rietas in abſtracto, & in imaginatione, & non
in concreto non conſideratur, nec attenditur.
79 † Sigiſmund. Scaccia *in tractatu de commertiis,*
§. 6. *gloſ.* 1. *num.* 77. Igitur hæc media aliàs lici-
ta & iuridica permittere debet Senatus, ne ſua
decreta retentionis litterarum inania, & inuti-
lia remaneant.

Sed circa hoc retentionis litterarum remediũ
80 noua inſurgit difficultas, † nam ſto quod Ordi-
narius, cui fit earumdem remiſſio, teneatur om-
nino reponere executionem & poſſeſſionem
traditam ab executore mortuo, vel extra Re-
gnum abſente; tamen an hæc repoſitio ſit per
eum facienda ad ſolius partis oppreſſæ petitio-
nem & inſtantiam; an etiam ad intimationem
ſolam decreti violentiæ, quo Senatus declarauit,
executorem (ſcilicet mortuum vel abſentem)
vim feciſſe, quod licet ſucceſſorem in iuriſdi-
ctionem adimplere, omnino teneri diximus ſup.
à num. 3. *& ſequentibus*; in hoc nihilominus
conſiſtit difficultas, & ceſſare præfatam do-
ctrinam videtur, quoniam ordinarius iſte dici
non videtur ſucceſſor illius executoris, cùm
† non ex iuriſdictione litterarum, ſed ex ſua 81
propria procedat in cauſis ſibi à Senatu remiſ-
ſis in prima inſtantia, & ſic ſuo iure proprio,
non iure alterius, quod non adquiſiuit ex iuriſ-
dictione nulliter delegata, quia de non ente ad
ens non poteſt fieri tranſitus, & ex aliis funda-
mentis abundè diximus infrà 2. *part. cap. fin. à
n.* 5. *& à num.* 19. *cum ſequentibus.* Ergo videtur
† non teneri adimplere decretum violentiæ exe- 82
cutori mortuo, vel abſenti directum, quo iſte
adſtringebatur.

Nam quando ſucceſſor in re alio iure ſucce-
dit, quàm eo quo anteceſſor, non tenetur ad id,
ad quod anteceſſor tenebatur. Fuſiùs diximus
ſup. *cap.* 12. *& ſequentib.*

Similis vrget † doctrina Socini *conſ.* 32. *vo-* 83
lum. Oſaſc. *deciſ.* 82. *num.* 2. *& deciſ.* 156. *ſub n* 14.
Franchis *deciſ.* 216. *num.* 4. Cagnol. *in l.* 2. *n.* 220.
C. de pactis inter emptor. & vendit. Petr. Barboſ.
in l. ſi filio famil. §. *fin. num.* 10. *ff. ſolut. matri-
monio*, Gratian. *diſceptat. forenſib. cap.* 37 *num.* 6.
Thepat. *lib.* 2. *variarum, tit. locat. ſucceſſor. ſtare
teneat.* Tuſchus *litter. l. concluſ.* 418. *num.* 31.
& 60. Mantica *de tacit. & ambiguis conuention.
lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 9. Parlador. *lib.* 2. *rerum quo-
tidian cap. fin. part.* 4. §. 5. *num.* 11. *&* 12. Surd.
deciſ. 40. *num.* 10. dicentium ſucceſſorem per
tranſlationem iuris vnius in alium teneri ſtare
conductori, & conductioni factæ per anteceſſo-
rem, ſicut anteceſſor tenebatur, ſecus ſi ſucce-
deret per priuationem, & extinctionem iuris,
quòd locatori competebat, Abbas *conſ.* 108.
lib. 1. Vbi de eo loquitur, † qui fuit declaratus 84
iniuſtus detentator poſt Imol. *in dict. l. filio fa-
mil.* §. *fin. ff. ſolut. matrim.* Surd. *dict. deciſ.* 40.
num. 10 *& à num* 7. Giurba *deciſ* 58 *num.* 4. Gra-
tian. *dict. cap.* 37. *num.* 6. Ergo cum hæc
remiſſio fiat à Senatu Ordinario, ob id quod
ad eundem cognitio, & iuriſdictio cauſæ perti-
net priuatiuè, & excluſiuè ad delegatum, &
executorem, qui nullam habuit ex defectu ſub-
ſcriptionis ſuæ commiſſionis, ex abundè dedu-
ctis *in dict. cap. fin. à num.* 5. *cum ſequentibus, &
à num.* 19. *& in cap.* 26. *per totam*; ſequitur, vt
eius ſucceſſor non dicatur, nec ad id teneatur,
ad quod executor tenebatur.

Contrarium tamen imò Ordinarium, cui
fit à Senatu litterarum retentarum remiſſio ad
effectum & finem reponendi vrgente hac ne-
ceſſitate, † teneri reponere non ſolùm ad peti- 85
tionem, & inſtantiam partis oppreſſæ, verùm &
ſolùm in complementum Regij Decreti violen-
tiæ, quamuis cum executore mortuo, vel ab-
ſente loquatur dumtaxat: veriùs exiſtimo, quo-
niam iſte Ordinarius, quamuis non ſit ſucceſſor
in idem ius, & iuriſdictioné executoris præmor-
tui ex proximè in contrarium dictis, † eſt tamen 86
ſucceſſor in eadem cauſa, & cognitione, prout ad-
huc etiã eſt ſucceſſor in re ille, qui non per tranſ-
lationem, ſed per extinctionem iuris anteceſſoris
ſucceſſit, qui quidem non ideò non tenetur ſtare
conductioni factæ per anteceſſorem priuatum,
quia non ſit ſucceſſor, cum ſucceſſorem nouum
in re omnes Doctores citati eum vocẽt; ſed ideo,
quod per priuationem detentoris locatoris ex-
tinctum fuit ius conductoris, & finita conductio.
Quia † reſoluto iure locatoris, ſoluitur ius con- 87
ducentis,

ducentis, *l. lex vectigalis*, *ff. de pignoribus*,
quam rationem reddunt in ſpecie Abb. *in dicto
conſil.* 108. in principio, poſt Imolam *in l. filio
familias*, §. *ſi vir in quinquennium*, *column.* 2. *ff.
ſoluto matrimonio*, Petrus Surdus *dict. deciſ.* 40.
num. 10. Giurba *dict deciſ.* 58. *num.* 4. Gratian.
dict. cap. 57. *num.* 6. & ſic ex defectu & extin-
ctione iuris conductoris hoc prouenit, non ex
eo quòd non ſit ſucceſſor.

At in noſtro caſu ſemper oppreſſo durat actio,
& ius dicendi de nullitate, & de attentatorum
88 repoſitione † coram Ordinario Iudice cauſæ
competente & legitimo, qui quidem non tan-
tùm vti ſucceſſor in ipſa re, & cauſæ eiuſdem
cognitione; verùm etiam ex debito officij, &
obligatione propria tenetur iuſtitiam miniſtra-
re, & ex propria perſona ratione muneris no-
miter obligatus eſt iniuſtè & contra iuſtitiam
geſta reponere, vti abundè videre eſt infrà 2.
part. cap. 5. §. 4. *per totum.* Quare Decretum Re-
gium violentiæ, etiam directum executori mor-
tuo, vel abſenti, tenetur Ordinarius adimplere
ex ſupradictis in hoc cap. *& in tractatu de Regia
protectione* 1. *part. capitul.* 3. *per totum.* Eo ad-
89 dito, † quòd liberè poterit Senatus in eodem
decreto violentiæ, quo remittit Ordinario cau-
ſam ad reponendum, ei ſimul ſpecificè iniunge-
re, & exprimere repoſitionem, & in eum di-
rigere decretum ad hunc effectum, ſicuti in
priori remedio diximus verſic. *Sed maior eſt
difficultas*, *num.* 52. *cum ſequentibus*, ad maiorem
claritatem, & dubitationis tollendæ gratiâ.

90 Tertium remedium prouenit † tam ex rece-
ptiſſima Doctorum ſententia, de qua ſuprà hoc
capitul. 10. *à num.* 64. *cum multis ſequentibus*, te-
nente, poſſe Principem ad manus ſuas reducere,
& ſequeſtrare fructus beneficiorum, & alia bo-
na, vbi datur timor ſcandali, provt ſemper cau-
ſatur ex executione litterarum, quæ in Senatu
retinentur, & ex ea cauſa fit retentio, vt ſuprà
capitul. 3. 4. *&* 5. *& ſequentibus huius* 1. *part.*
Quàm etiam ex ſpeciali diſpoſitione legum Re-
gni, quæ in multis caſibus determinant, ſeque-
ſtrandos eſſe fructus beneficiorum impetrantis
litteras à Sede Apoſtolica contra priuilegia, &
conſuetudines laudabiles horum Regnorum,
quod remedium licet in ſe perfectum non ſit,
91 nec † ex integro per illud ſatisfiat fini huius ſa-
lubris recurſus, nec conſulatur in totum vim
patientibus, cùm non intendat, nec operetur
repoſitionem executionis litterarum iam per-
actæ; tamen in aliquo coadiuuat, necnon de-
trahit fraudulentæ & callidæ feſtinationi im-
petrantis, qui occultè & furtiuè, atque violen-
ter executionem earum procurauit, provt anno-
tauimus *dicto num.* 64. *& num.* 81. *&* 83.

92 Atque ideò hoc ſequeſtri † remedium appa-
ret *ex l.* 18. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopilat.* quæ loquitur
de alienigena, & extraneo horum Regnorum
impetrante beneficia naturalibus & indigenis
dumtaxat deſtinata ex Bullis Pontificiis. De quo
ſuperiùs hoc *capitul.* 10. *à num.* 22. *& à num.* 69.
& à num. 111. *cum ſequentibus*, & cum eædem-
met pœnæ ſint etiam deſtinatæ impetrantibus
litteras in derogationem Iuriſpatronatus laico-
rum, Magiſtralium, & Doctoralium & ſimi-
lium, idem remedium ſequeſtri litteris execu-
tis præbetur, vt infrà *num. ſequenti*, *& num.* 105.
vſque ad fin.

Et probatur ex *l.* 25. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopil.* ex
qua ipſo facto impetrantes † litteras Apoſtolic. 93
in derogationem Iuriſpatronatus Regij & lai-
corum, atque filiorum patrimonialium, nec-
non Magiſtralium & Doctoralium, ſunt ipſo
facto priuati naturalitate horum Regnorum, &
effecti abſque alia declaratione & ſententia
alienigenæ, & extranei ab illis, & vt tales ſunt
priuati etiam omnibus temporalitatibus ſi præ-
dictas litteras executioni tradiderint, provt la-
tiùs inferiùs *num.* 102. Sicque diſpoſitum circa
verè alienigenas, diſpoſitum cenſetur in impe-
trantibus in iis caſibus à lege Regia expreſſis
& prohibitis, qui pariter ſunt ipſo facto effecti
alienigenæ, & pœnis (talibus deputatis) ſunt
ſubiecti ex eadem *l. Regia.*

Idem etiam diſponit, *l.* 21. *tit.* 3. *lib.* 1. *Reco-
pilation.* quæ loquitur † de impetrante benefi- 94
cia patrimonialia à Sede Apoſtolic. qui ſi litte-
ras exequi fecerit abſque examine & permiſ-
ſu huius ſupremi Regij Senatus, ipſo facto
amittit naturalitatem horum Regnorum, indé-
que cum factus ſit incapax beneficiorum; ſe-
queſtrandos eſſe fructus omnium à ſe obtento-
torum, diſponit, de quo latiùs ſuprà hoc eo-
dem *cap.* 10. *à num.* 22. *& à num.* 69. *cum ſequen-
tibus*, *& à num* 117.

Quòd ex identitate, imò & maioritate ra-
tionis, idem diſpoſitum † cenſetur ex hac *le-* 95
ge 21. in impetrante beneficia Iuriſpatronatus
laicorum, provt adnotauimus in *dict. num.* 69.
Quoniam inter beneficia patrimonialia, † & 96
Iuriſpatronatus laicorum maxima reperitur ſi-
militudo, & fraternitas ex Couarruuias *practi-
carum quæſt. cap.* 36. *num.* 4. *verſicul. Similiter ſi
beneficia patrimonialia*, iunctis antecedenti-
bus, & magis ſpecificè Ojeda *de benefic. incom-
patibil.* 1. *part. cap.* 24. *num.* 91. *in fin.* Gonçalez
in regul. 8. *de altern. gloſ.* 9. §. 1. *num.* 31. qui
inde infert ad plurium caſuum paritatem, &
ſimilitudinem inter beneficia patrimonialia, &
beneficia iuriſpatronatus laicorum. Legendus
inſuper *à num.* 23. *cum ſeqq.* & ex Simanca hanc
ſimilitudinem probauimus ſup. *cap.* 7. *ſub
num.* 62.

Qui quidem Gonçalez (dùm ad longum, &
eruditè diſputans quæſtionem illam, † an à Re- 97
gula 8. reſeruatoria intelligantur præſeruata be-
neficia patrimonialia, ſicuti præſeruata & intacta
intelliguntur beneficia iuriſpatronatus laicorum
ab omni nexu reſeruationis, & partem affirma-
tiuam validiſſimis fundamentis comprobauerit
à *dict. num.* 23. nempè præſeruata eſſe, quibus
quidem ex integro non ſatisfacit, poſtmodum
contrariam opinionem ſectans, quam inſuper à
num. 71. limitat in beneficiis patrimonialibus
Diœceſis Calagurritanę † ex indulti Apoſtolici 98
verbis, & clauſularum amplitudine, quam qui-
dem altiùs ſuo loco examinauimus *in* 2. *tom. hu-
ius tractatus* propediem edendum Deo dante)
licet dùm ipſe Gonçalez, *num.* 67. conetur re-
ſpondere ad ſimilitudinem, & fraternitatem in-
ter beneficia patrimonialia, & beneficia † iu- 99
riſpatronatus laicorum in contrarium oppoſi-
tam, adhuc tamen illam non eſt auſus negare;
ſed tantam ſimilitudinem non dari dixit, vt
poſſint excludi à reſeruatione illius Regulæ be-
neficia patrimonialia, ſicut laicalia ob exube-
rantes, & ampliſſimas illius Regulæ clauſulas.

Sed adhuc (cæteris omiſſis quantum ad alios
effectus) tamen quantum † ad Nos pertinet, & 100
ad

ad præſentem comprehenſionem, *dict. l. Regia*
21. omnimoda ſimilitudine inter hos caſus non
indigemus, cum ſufficiat, quòd in eo de quo
agimus, & verſamur, conueniant, & ſimiles
reperiantur. Burnot. à Sole *in locis communibus,*
verbo, Argumentum quartum, cui ſubcribit Tho-
mas de Thom. *in florib. legal. regul.* 43. & Ga-
briel. Aluar. *axiom. litt. A. n.* 133. *ante fin.*

In caſu igitur, in quo verſamur, omnimo-
da datur ſimilitudo, inter hæc beneficia patri-
101 monialia, & iuriſpatronatus † laicorum, nam
in Regnis Hiſpaniæ nulla admittitur derogatio,
nec reſeruatio beneficiorum patrimonialium,
ſicut & patronatus laicorum, Gambatus *in tra-*
ctatu de officio, & poteſt. legati, lib. 3. *num.* 260.
Couar. *practicar. cap* 36. *num.* 4. *verſicul. Simili-*
102 *ter.* Nec admittuntur permutationes, † reſi-
gnationes, nec penſiones, ſicuti nec in bene-
ficiis patronatus laici, *l.* 22. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopil.*
Auend. *in cap.* 1. *prætor. num.* 32. *verſ. Similiter*
beneficia patrimonialia, Salzed. *ad praxim Bernar-*
di Diaz cap. 54. *num.* 11. Couar. *dict. cap.* 36.
num. 9. *verſic. Ex eadem ratione, & num.* 10.
Gonçalez *dict. gloſſa* 9. §. 1. *à num.* 28. *cum ſe-*
quentibus.

Deinde quia ſicut impetrantes litteras Apo-
103 ſtolicas † in præiudicium filiorum patrimonia-
lium, & executores earum ſunt priuati ipſo fa-
cto naturalitate horum Regnorum, ita vt extra-
nei ab eis habeantur, priuatique ſint ſimiliter
ipſo facto, & abſque alia declaratione tempo-
ralitatibus; pariformiter hoc idem diſpoſitum
eſt ſimiliter in impetrantibus litteras Apoſto-
lic. in præiudicium iuriſpatronatus Regij, &
laicorum, vt de vtroque caſu expreſsè deter-
minatur *in l.* 25. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopilation.* prout
ſuperiùs diximus, & mox dicemus *num.* 106. *&*
104 *ſequentibus.* Ac pariter † ob id in vtroque caſu
retinentur in Senatu litteræ, vt probant dictæ
leges Regiæ, & Doctores citati ex identitate
rationis, vt expreſsè ex aliis adnotauimus ſuprà
cap. 7. *num.* 62.

Igitur ſicut quoad ſubſtantialia idem æqua-
105 liter diſpoſitum reperitur † in beneficiis patro-
natus laici, quod in beneficiis patrimonialibus,
& è contra quoad effectum huius recurſus &
retentionem, in qua verſamur; ſimiliter quoad
executionem eandem paritatem debent habere,
ita vt diſpoſitum *dicta l. Regia* 21. circa ſeque-
ſtrationem fructuum beneficiorum patrimo-
nialium, quæ impetrantur; pariter operare de-
bet in beneficiis iuriſpatronatus laicorum, non
ſolùm ex paritate rationis, verùm ex maiorita-
te concurrentis in iis, quàm in patrimonialibus,
quoad excluſionem reſeruationis, vt fatetur
Gonçalez vbi proximè, *num.* 67. *&* 68. & à
maioritate rationis, valet argumentum, Petrus
Surdus *conſil.* 383. *num.* 14. etiam in correctoriis
Anton. Monachus *deciſ.* 64. *num.* 35. Cæſar.
Argelius *de legitimo contradict. quæſt.* 2. *num.* 204.
106 Et in terminis † quod pœna priuationis na-
turalitate, & aliæ impoſitæ alienigenæ impe-
tranti, & fauorem ad litterarum executionem
præſtantibus; vt putà priuatio temporalitatum,
vt fructuum beneficiorum qui ſequeſtrari iu-
bentur, quando litteræ, quæ retineri mandan-
tur ob has cauſas, executioni ſint iam traditæ,
de quibus *in l.* 26. *tit.* 3. *lib.* 1. *noui ordin.* Pa-
riter ſint impoſitæ impetrantibus litteras Apo-
ſtol. in derogationem iuris Regij Patronatus, ac
cæterorum laicorum, & ſimilium, eadem lege
probatur, & in *l.* 5. *tit.* 6. *lib.* 1. *noui Regij ordina-*
menti; & ex eiſdem legibus ſpecialiter hanc illa-
tionem adnotauit in terminis Salzedus *in pract.*
crimin. Canon. cap. 54. *à n.* 17. & ſignanter *num.* 25.

Quæ eſt *l.* 25. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recopil.* quæ pari-
formiter determinat circa executas litteras im-
petratas in præiudicium patronatus Regij, &
laicorum, & filiorum patrimonialium, necnon
Magiſtralium & Doctoralium, aut iuris extran-
gerij, & æqualiter in omnibus eandem pœnam
priuationis naturalitate, & temporalibus bonis
omnibus, ipſo facto, abſque alia ſententia de-
claratoria, ibi: *Aſſi en que no ſe derogue la pre-*
heminencia de nueſtro patronato Real, ni el dere-
cho de patronazgo de legos, ni lo concedido y ad-
quirido, para que ningun eſtrangero pueda tener
beneficios y penſiones en ellos, ni los naturales del-
los, por derecho auido de los tales eſtrangeros, ni
en lo que toca à las Canongias Magiſtrales, y
Doctorales, &c. Que quando alguna proniſion,
ò letras vinieren de Roma en derogacion de los ca-
ſos ſuſodichos, ò de qualquiera dellos, ò entredicho,
ò ceſſacion à Diuinis, en execucion de las tales le-
tras, que ſobreſean en el cumplimiento dellas, y
no las executen, ni permitan, ni den lugar que
ſean cumplidas, ni executadas, &c. So pena de
la nueſtra merced, y de caer è incurrir los que fue-
ren Perlados y perſonas Eccleſiaſticas por el miſmo
hecho (ſin que ſea neceſſaria otra declaracion algu-
na) en perdimiento de todas las temporalidades,
y naturaleza que en eſtos nueſtros Reinos huuie-
ren: y los hazemos agenos y eſtraños dellos, para
que no puedan gozar de beneficios, ni digni-
dades en ellos: ni de otra coſa de que los que
ſon naturales pueden y deben gozar, ſegun las
leyes y pracmaticas, de nueſtros Reinos; y los
mandaremos echar dellos, &c. Quæ poſtmo-
dum executionem harum pœnarum commit-
tit Concilio Regio, & Chancellariis. Igi-
tur fructus † beneficij non tantum impetra- 107
ti, ſed aliorum obtentorum in hoc Regno ſunt
ſequeſtrandi; cùm bona temporalia ſint, vt in
terminis ex aliis plurimis Doctoribus dixi-
mus *in tractatu de Regia protectione* 1. *part. cap.* 2.
num. 305.

Ex maximè, inſtante & vrgente neceſſitate
cauſata à morte, † aut abſentia executoris, ex 108
qua deficit iudex, qui poſſit reponere executio-
nem, & poſſeſſionem nulliter, & violenter à ſe
traditam impetranti contra priuilegia, & leges
Regias, & omni oppreſſus deſtitutus remaneat
remedio, & Reſpublica ob harum litterarum
executionem damnum & ſcandalum patiatur,
atque ſola repoſitio per eundem executorem fa-
cienda tanti ſit damni & periculi medela, &
vnicum remedium à nobis ſcriptum ſuperiùs
cap. 10. *à num.* 89. *& ſequentibus.* Quo conſiſtit
Decreti Regij retentionis litterarum executio,
effectus, & complementum, ac proptereà dùm
ipſum deficiat, iuſtè procedit, & verificatur il-
la plurimorum Doctorum opinio aſſerentium,
poſſe Principem ob publicam vtilitatem, & vi-
tandum ſcandalum, ad manus ſuas reducere,
& ſequeſtrare fructus beneficij, quorum memi-
nimus ſuperiùs hoc *capitul.* 10. *à num.* 64. *& ſe-*
quentibus, & à num. 20. *& ſequentibus.*

Nec etenim aptiùs alio in caſu poſſunt
verificari, & aptari verba inſtructionis Re-
giæ Chancellariæ, & arbitrium ei conceſſum

ad imponendum ſequeſtrum in iis cauſis, & expediendas quaſlibet alias prouiſiones Regias neceſſarias qualitati negorij; quàm io caſu præſenti, vt ex eadem inſtructione apparet *in §. penultimo*: ibi: Deſpues de viſtos los proceſſos, conſtando por ellos, que lo que ſe ha traîdo (ſcilicet litteræ Apoſtolicæ, de quibus ſemper loquitur ad retentionem) es contra las leyes, y Bullas concedidas, y coſtumbre antigua, y contra los patronazgos è iodultos; denſeatenta la calidad de los negocios, è inobediencia, las cartas neceſſarias, aſſi para que no vſeo de las Bullas, como para ſequeſtrar los bienes, y temporalidades de los que fueren inobedientes. Y para que parezçan en la dicha Real Audiencia, y ſalgan del Reino; y acudan con los frotos, à aquellos à cuyo fauor ſe ſentenciare: y ſe den todas las demas prooiſiones, que les pareciere que ſe deben dar, ſeguo la calidad de la cauſa, para que ſe conſerue, y guarde de lo que en eſtos caſos por Bullas y leyes del Reino eſtà prouerdo; quam latiùs adduximus *hoc in tractatu* iofrà *2.p.cap.24.n.58.* quæ verba, & arbitrium nullibi vnquam accommodari poſſunt, nec aptius congruere quàm huic caſui & ſequeſtro, quod qualitas & oatura negorij omnino apperit, & neceſſitas vrgens pro illo inſtar iuxta tenorem, & diſpoſitionem, *dict. instructionis Regiæ.*

109 Etenim neceſſitas vrgens legi † non ſubiicitur, *l. tutor qui reportorium, ff. de admin. tutor. l. vt gradatim. §. 1. de muner. & honor. l. non ſolum, §. fin. de excuſat. tutor. l. aliquando, ff. de officio Procon. l. ſi quis filio, ff. de iniuſto teſtament. l. 1. C. de ope. lib. l. pro tyronibus, C. de priuileg. domus Auguſt. cap. quanto in fin. de conſuet. cap. exiit, col. 4. in fin. de verborum ſignific. lib. 6.* elegantiſſimè Scobar (multis authoritatibus Sacræ Scripturæ comprobans) *de ratiociniis, cap. 14. à num.* 10. Et neceſſitas facit lici-

110 tum, quòd † aliàs de iure oon eſt licitum, *cap. quod non eſt licitum in lege neceſſitas facit licitum, de regulis iur. lib. 6.* Tiraquell. *de pœnis temp. cauſa* 33. *num.* 3. Zeballos *communem contra commun. quæſt. fin. num. 6. tom.* 4. Cardoſo *in praxi iudicum, & aduocator. verbo, Neceſſitas, num. 2.* Anton. Oliuan. *de iure fiſci, cap. 4. num.* 36. Scobar. *de ratiociniis, cap. 14. num.* 13. Moneta *de diſtribut. quotid. part. 2. quæſt. 11. num.* 38. Bellet. *diſquiſit. Cleric. §. 10. num.* 13. Gratianus *diſceptat. forenſ. tom. 4. cap. 626. num. 13. & cap. 626. num.* 10. Ioan. Maria Nouar. *quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 28. num. 10. & quæſt. 35. num.* 3. cum infinitis aliis, prout in hac materia pro iuſtitia huius recurſus abundè conſiderauimus ſuprà *cap. 1. §. vnico* per totum.

111 Et ob vitandum ſcandalum † recedi à iuris Regulis, & multa permitti, quæ aliàs non permitterentur, diximus abundè ſuprà *cap.* 4. & fere per totum *cap.* 1. & ſequentia.

Capvt XI.

Concurrentibus in Senatu Bullarum retentionis remedio, & violentiæ quærela ob non delatam appellationem ab executore emiſſam in earum executione procedente, ſiue ab vna dumtaxat parte, ſiue ab vtraque intentatis; an violentiæ cognitio ſuſpendenda ſit, donec retentionis articulus terminetur.

Et an vtrumque remedium ſimul concurrere & cumulari poſſit, vel an etiam eodem decreto terminari.

Svmmarivm.

Retentionis litterarum Apoſtolicarum remedium, & quærela violentiæ ob non delatam appellationem ab executore earum emiſſum variis modis ſimul concurrere ſolent in Senatu; num. 1.

Et de exemplis ibidem, & num. 2.

Retentionis, & violentiæ ob negatam delationem appellanti remedia an in finibus, & effectibus ſint contraria, num. 3.

Remedia ad inuicem ſe comminantia cumulari nequeunt, num. 4.

Contraria ſimul ſtare nequeunt, num. 5.

Ad propoſitionem vnius ex contrariis ſequitur remotio alterius, & eius impedit ingreſſum, num. 6.

Contraria duo in eodem ſubiecto concurrere nequeunt, num. 7.

Contraria allegans non auditur, num. 8.

Retentionis remedio & quærela violentiæ ob non delatam appellationem poteſt vna pars conditionaliter ſimul vti ante peractam executionem litterarum, num. 9.

Appellatio, & nullitatis oppoſitio, etſi contrariæ, conditionaliter tamen ſimul valent proponi, num. 10.

Actus quilibet poteſt dici nullus, & conditionaliter ſimul peti eiuſdem reciſio, num. 11.

Ex remediis conditionaliter, & diſiunctiuè intentatis nulla inſurgit perplexitas, num. 12.

Retentionis remedium, & violentiæ quærela conditionaliter deducta ſimul queunt examinari in Senatu, num. 13.

Retentionis remedium altius requirit examen quærela violentiæ; cùm hæc ex actorum inſpectione terminetur, num. 14.

Si ex vtriuſque remedij ſimul intentati actis appareat iuſtam eſſe cauſam retinendi litteras, & vim feciſſe executorem non deferentem appellationi, ſuper retentione dumtaxat profertur decretum, & de ratione, num. 15.

Si ex actis vtriuſque remedij iniuſta detegitur retentionis petitio, iuſta autem appellatio, ſuper eius delatione dumtaxat decernit Senatus vim facere executorem non deferentem, num. 16.

Si ex vtriuſque remedij actu apparet abeſſe cauſam legitimam retentionis, & querelam violentiæ perperam propoſitam ſuper vtroque decernit Senatus negatiuè, num. 17.

Vtrumque

Digitized by Google

Vtrumque remediam, & retentionis & querela violentia ſimul cumulari poteſt, etiam non conditionaliter, ſi iam facta fuerit litterarum executio, & de ratione, num. 18.

Remedia contraria ſimal camalantur ad diuerſos reſpectus, nam. 19. & ſeqaentibus.

Maioratus ſucceſſor, in qaem iuris miniſterio eſt tranſlata poſſeſſio Ciailis & naturalis, omnia remedia poſſeſſoria adipiſcenda recuperandæ, & retinendi intentare poteſt ad diuerſos effectus, num. 20. & 21.

Res eadem poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus aut temporibus conſideratis, aum. 22.

Remedium retentionis, & querela violentia peracta iam executione intentatum tendit ad eundem finem, nam. 23.

Remedia contraria ad idem cooperandum tendentia ſimal camalantur, num. 24.

Ad defeaſionem cuilibet permittitur contraria allegare, nam. 25.

Si ex actis vtriuſque remedij, facta iam executione litterarum, appareat vtramqae legitimè inteatatum, ſuper vtroque decernet Senatus affirmatiuè litteras retinendas & executorem deferre, & reponere attentata, num. 25.

Si ex actis reperiat Senatus iuſtam cauſam retentionis, & vim noa fieri ia deneganda appellatione coaſultius erit decernere tantum ſaper retentione, omiſſa declaratione ſuper violentia, & de efficaci ratione, num. 27.

Intentatis remedio retentionis & remedio quarela violeatia ab vtraque parte, quale ſuſpendendum, num. 28. & ſequentibus.

Violentia articulo ſuperſedendum erit in Senata donec cauſa retentionis examinetur, & de ratione, num. 29.

Quomodocumque concipiatur decretum violentia, ſiue affirmatiuè, ſiue negatiuè ſemper eſt inconueniens executioai decreti retentionis, quando ab vtraque parte vtrumque intentatar remedium, num. 30. & 31.

Per decretum retentionis affirmatiuum totaliter tollitur decretum negatiuum ſcilicet vim non facere executorem, nam. 32.

Et de ratione fundamentali, ibid.

De articulo praiudiciali prius cognoſcendum erit alio ſaſpenſo, num. 33.

Praiudicialia ea ſunt, quando vnum tollit aliud, num. 34.

Remedia retentionis, & qaarela violentia, quomodolibet intententur, ſiue ab vna parte, ſiue ſimul, ſiue ſucceſſiuè, ſemper ia articalo violentia ſaperſedendum, quouſque retentionis cauſa examinetur, nam. 35.

Si per inſpectionem actorum vtriuſque remedij ab vtraque parte iatentati reperiatur retentioni locum fore, ſuper ea decernit Senatus, aihil tamen ſuper articulo violentie, & de ratiene, num. 36.

Si ab vtraqae parte intentatis remediis retentionis, & violeatia retentio iuſta aon reperitur, denegatur, & ſi iuſta reperiatur violeatia querela vim facere executorem in non deferendo declarat Senatus, num. 37.

Super ſimultaneis remediis violentia, & retentionis non eſt neceſſariam ſimultaneum decretum, ſed ſingula pro ſingulis remediis ſeparatim decernat Senatus, num. 38.

Declaratur Pater Henriquez in hoc ſimultaneo remedio terminos praxis, & iuris confundens, num. 39. & 40.

VT clariora quæ in hoc capite dicenda ſunt reddantur, iudicabo † varia eiuſdem exempla præmittere. 1 Accedit multoties in Senatu duo hæc remedia diuerſimodè concurrere, nam eademmet pars ſimul & eodem libello eiſdem vtitur: quando nempè executor litterarum Apoſtolicarum procedit in earum executione, vel etiam hac iam peracta, & perfecta, & tunc legitimus contradictor † (iuxta 2 caſuum varietatem, de quibus ſuprà *cap. praecedenti*, in remedio *à num.* 89.) comparet, vel opponendo legitimam exceptionem ad impediendam executionem faciendam; vel ad reponendam iam factam & à non admiſſione vel alio quolibet legitimo grauamine appellat, & recurrit ad Senatum per viam violentiæ, vt ſuæ appellationi deferat, & attentata reponat executor, & tunc ſimul, vel etiam ex poſt facto, proponit & cumulat articulum & quærelam retentionis earundem Bullarum ex aliqua iuſta & legitima cauſa ex ſcriptis ſuprà *cap. 3. cum quatuor ſequentibus*, hac 1. *part.*

Succedit etiam, quòd dum executor ipſe in executione procedit: vna pars grauetur, & ab eo appellationem emittat, & pro delatione recurrat ad Senatum, in quo altera pars comparet, & introducit articulum hunc, & remedium retentionis circa quorum caſuum diuerſitatem pluries dubitari vidimus, an ſimul hæc duo remedia & articuli cumulentur, & vter eorum in cognitione præferatur.

Et inprimis quod ſimul nequeant ab eadem parte intentari, † & cumulari vrget, quia hæc 3 duo remedia in ſuis finibus contraria ſunt: nam remedium violentiæ ob denegatam appellationem ſupponit per neceſſe cauſæ proſecutionem, & quòd executor aut ſuperior exequatur litteras, aut iuxta ordinarias iuris regulas determinet. At retentionis remedium in totum eſt oppoſitum, nam ideo inuentum fuit per modum extraordinarium, ne litteræ exequantur, ſed potiùs quòd in executione ſuperſedeatur, quouſque cauſa legitimâ, & à iure approbata exiſtente Romanus Pontifex conſulatur, & de inconuenientiis Reipublicæ obnoxiis informatus de remedio paternali prouideat, iuxta quæ latiùs diximus *cap. 2. & ſequentibus ſuprà hac 1. part.*

Ergo ſequitur manifeſtè, quòd cum duorum remediorum horum fines adinuicem comminentur; † cumulari nequeant, iuxta vulgatiſſi- 4 mam Bart. doctrinam *in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquirenda poſſeſſion.* vbi latè proſequitur iſtas commixtiones ſimul non intentandas, Menochius *de adipiſcend. remedio 4. n. 179.* Molina *de Hiſpanorum primogeniis, lib. 3. cap. 13. num. 2.* & alibi paſſim.

Quia contraria † ſimul eſſe non poſſunt, *l.* 5 *Maius, ff. pro ſocio, l. 1. C. de furtis*, Menochius *de retinenda, remedio 3. num. 518.* Antonius Monachus Lucenſis, *deciſ. 15. num. 6.* Quoniam ad propoſitionem vnius, ſequitur † remotio alterius, & ſe ad inuicem excludunt, *l. ſi* 6 *inter, ff. de exception. rei iudicatæ*, Surdus *deciſione 14. num. 10. & deciſ. 92. num. 11. conſ. 211. num. 16.*

Quia vnius existentia impedit ingreſſum alterius, *l. Pomponius, §. ſed ſi is, ff. de procuratoribus, dict. l. ſi inter me, l. hac verba*, ibi:

Aut dies, aut nox eſt, *ff. de verborum ſignification.*
l. nihil intereſt. *§. patronus*, *ff. de operis liberto.*
l. ſi filius emancipatus, *ff. de minoribus*, *l. Clo-*
dius, *ff. de acquirenda hæreditate*, *l. 1.* vbi Bald.
& Salicet. *C. de furtis*, Batt. *in l. 3. §. ex pluri-*
bus num. 2. & 3. ff. de acquirenda poſſeſſione, Eue-
rardus *in loco à contrariis*, *num.* 10. Molina *de*
maiorat. lib. 2. cap. 14. à num. 27. Surdus *dict.*
deciſ. 24. num. 10. & deciſ. 92. num. 11. & deciſ. 211.
num. 16.

7 Maximè in eodem † ſubiecto duo contra-
ria concurrere non poſſunt, *gloſ. in l. fin. ff. de*
diuortiis, Bernardus Diaz *in regula* 25. Alciatus
de præſumptionibus, *regula* 2. *præſumption.* 3.
Cæſar Angelus *de contradictore legitimo*, *quæ-*
ſtion. 2. *num.* 59. Franciſcus Molinus *de ritu*
Nuptiarum, *lib.* 1. *capitul.* 15. *num.* 22. Tho-
mas de Thomaſet. *in floribus legum*, *regu-*
la 101.

8 Quapropter contraria † allegans non audi-
tur, *l. Titia*, *ff. de condition. & demonſtration.*
l. 1. C. de furtis, *l. de tranſactione*, *C. de tranſactio-*
nibus, *cap. imputari. de fide inſtrumentor. cap.*
ſollicitudinem de appellationibus, Couarruuias
lib. 2. variarum capitul. 2. *num.* 2. *in fin.* Meno-
chius *de præſumptionibus*, *lib.* 2. *præſumptione* 41.
num. 2. Cabedus *deciſ.* 34. *num.* 9. *part.* 1.
Gratianus *deciſ.* 54. *num.* 18. Cardoſo *in praxi*
iud. verb. Allegatio. num. 4. Marius Antoni-
nus *variarum reſolution. lib.* 1. *reſolutione* 56.
num. 11. Antonius Monachus Bononienſis *de-*
ciſion. 34. *num.* 1. Igitur cum hæc duo reme-
dia adinuicem ſint contraria, vt diximus *num.* 3.
pars illa cumulans, illiſvè vti volens eodem
tempore in Senatu excludendus eſt & non au-
diendus.

9 Hoc ne incidas † in inconueniens, di-
ſtinctè iuxta caſuum varietatem per varias
concluſiones veritas indicetur, ſit prima
concluſio. Eadem pars poterit his ſimul vti
remediis executione nondum peracta littera-
rum, conditionaliter nempè, petendo prin-
cipaliter retentionem earundem litterarum,
& caſu quo non ſit locus retentioni, decer-
natur, vim facere executorem non deferen-
tem ſuæ legitimæ appellationi, nec non at-
tentata reponere, quia tunc hæc remedia con-
traria rectè admittuntur, prout dicimus de
10 appellatione † à ſententia, & de eiuſdem
nullitate, quia appellatio ſupponit validita-
tem ſententiæ, & per appellationem petitur
reuocatio, per nullitatem verò contra, quia
ipſam nullam ſupponit, & ideo non indi-
get appellatione ac propterea ſimul permit-
titur appellare ab ea, & dicere nullam con-
ditionaliter, dico de nullitate, & ſi nulla eſt
appello, Calderinus *conſil.* 219. *in principio*,
alias 13. *de appellationibus*, Ægidius Bellame-
ra *conſil.* 10. *num.* 54. Cardinalis Tuſchus *tom.* 2.
littera C. concluſ. 1005. *num.* 25. Cardinalis
Alexander *in cap. dilecto* 63. *ſub num.* 42. &
43. *verſicul. Dicite ergo*, & *num.* 92. *verſicul.*
Tertio modo, *de appellationibus*, Couarruuias
practicarum quæſt. capitul. 24. *num.* 6. *in fin.*
& *verſicul. Eſt igitur*, & *num.* 7. Vantius *de*
nullitat. titul. quot & quibus mod. nullitas, &c.
num. 11. & 12. iuncto *num.* 9. Archilis Per-
ſonal. *in tractatu de adipiſcend. poſſeſſ. ſub num.*
338. *verſicul. Sed ibi*, *fol.* 268. Conrard. *in*
l. vnica, *limitatione* 7. *num.* 2. *verſicul. Ve-*
rùm hîc, *Cod. ſi de moment. poſſeſſione*, plu-
res relati ab Scaccia *tractatu de appellationi-*
bus, *quæſt.* 19. *remedio* 1. *concluſ.* 3. *à num.* 4.
& 5.

Quod procedit † in nullitate cuiuſcumque 11
actus, quia poteſt dici nullus, & conditionali-
ter, quatenus validus ſit proponere aliud reme-
dium ſimul, Vantius *de nullitate*, vbi proximè
num. 5. *verſicul. Principaliter*; vbi reddit exem-
plum de dicente nullum teſtamentum, & ſi eſt
validum, dicit inofficioſum, & *num.* 6. & 7.
de dicente nullum inſtrumentum ex defectu ſo-
lemnitatis, & quatenus validum appareat, pe-
tat ſimul illius reciſionem ob læſionem vltra
dimidium iuſti pretij. Quoniam ſic deducta
remedia contraria conditionaliter, & diſiuncti-
uè, † ſeu alternatiuè nulla inſurgit perplexitas, 12
aut contrarietas. Vantius ibidem, *num.* 8. *ver-*
ſicul. Suſtinetur, Veſtrius *in praxi Romanæ Cu-*
riæ, *lib.* 8. *capitul.* 1. *ſub num.* 5. Bartholus *in l.*
ſi expreſſim 19. *num.* 9. *ff. de appellationibus*; vbi
loquitur de nullitate, & reſtitutione in inte-
grum ita ſimul petitis, Bald. *in l. edita.* 3. *num.*
86. *quæſt.* 7. *C. de edendo in* 2. *repetitione*, latiùs
proſequitur Scaccia *de appellationibus*, *quæſt.*
19. *remedio* 1. *concluſion.* 3. *à num.* 5. *cum ſequen-*
tibus.

Et tunc in decernendo hîc erit effectùs, nam
cum ſimul de vtroque † cognoſcere poteſt, ſi- 13
múlque inſtrui Senatus, Vantius *dict. rubric.*
quot & quibus modum, *num.* 14. *verſicul. Et ne-*
dum, Veſtrius vbi proximè *ſub num.* 5. Scaccia
in dict. concluſ. 3. *num.* 6. Nam etſi retentionis
remedium altius requirat examen; violentiæ
autem ex ſola inſpectione † actorum ab exe- 14
cutore geſtorum decretum detur; tamen tan-
dem quoad determinationem ſimul inſpiciuntur
vtriuſque remedij acta, & ſi ex eiſdem conſtet
retentionis legitima cauſa, ac pariter violentiam
adeſſe ob non delatam appellationem; tunc dum-
taxat dabitur decretum retentionis litterarum,
& omnium etiam actorum eius virtute geſto-
rum per executorem, abſque determinatione ar-
ticuli violentiæ, quia erit inanis, & ſine effe-
ctu, cum acta omnia † retineantur, imò tunc 15
inſurgeret eiuſdem contrarietas & repugnantia
ex eodem decreto, nam ſi litteræ & acta retinen-
tur, ne ampliùs illis vtatur impetrans, nec exe-
cutor procedat, ſed potiùs ſuperſedeat interim,
quod ſupplicatio emiſſa ad Sanctiſſimum pen-
det, & quid ſenſerit, declaret nouiter de in-
conuenientiis, & damnis inſtructus; quomodo
danda eſt per delationem facultas procedendi, &
cauſam proſequendi, nec coram executore, nec
coram ſuperiore? iuxta ea quæ latiùs ſcripſimus
in cap. antecedente, *à num.* 89 & *ſeqq.* & *in* §. *vnica*
per totum.

Si autem reperiatur ex actis, & † vtriuſque 16
remedij in iuſta cauſa retentionis, iuſta autem
& legitima appellatio ab executore, ita decla-
rabitur: *No ha lugar la retencion deſtas Bullas pe-*
dida por N. y ſe le entreguen à la parte con los au-
tos de la execucion, para que pueda vſar dellas, y
el Iuez executor Apoſtolico, que deſta cauſa cono-
ce, en no otorgar la apelacion interpueſta por dicho
N. haze fuerça, otorgue y reponga, &c. In his
namque duobus decretis omnis omnino adeſt
vniformitas & fraternitas, & rectè vt vides,
compatiuntur.

At verò ſi ex inſpectione omnium actorum
tam

Digitized by Google

17 tam Tribunalis † ad iuſtitiam retentionis; quàm executoris, pro litterarum executione geſtorum reperiatur, retentioni locum non fore, nec etiam violentiæ in denegata delatione appellationi emiſſæ ab eiuſdem executoris proceſſu, eo quòd non ſit interpoſita à legitimo grauamine; tunc datur decretum ſuper vtroque remedio negatiuè conceptum: *Que no ha lugar la retencion deſtas Bullas Apoſtolicas, y ſe lo entreguen à la parte, para que pueda vſar dellas delante ſu Iuez executor, el qual en no otorgar la apelacion à la parte de dicho N. no haze fuerça, y ſe lo remite la cauſa para que proceda en ella, &c.* Et hæc ſimultanea declaratio conuenientior erit, ad euitandam perplexitatem, ſeu potiùs importunitatem litigantis vlterius inſiſtentis pro decreto violentiæ, atque etiam ne ipſe executor percipiat ex decreto retentionis negatiuo, quo litteræ impetranti relaxantur, vt coram eo illis vti valeat, vt hoc ſit intelligendum abſque impedimento appellationis emiſſæ, & recurſus ad Regem intentati. Cùm facile foret, hoc idem concipere, & decipi videns omiſſionem decreti ſuper articulo violentiæ deductæ, licet verè, & realiter hoc inferri non poſſit; nec ſibi licebit, cum debeat conquieſcere in expeditione proceſſus, & cauſæ principalis, interim quod pendet recurſus ad Regem, & articulus violentiæ in Senatu, nec ſuper eo aliquid eſt determinatum ad latè tradita per Nos *in commentariis protectione Regia 1.p.capitul.7.per totum*, & articulus retentionis, ab articulo violentiæ ſit omnino ſeparatus, & penitùs diuerſus, ita vt determinatio retentionis negatiua nullum pariat præiudicium articulo violentiæ, nec arguat rem iudicatam iuxta doctrinas, de quibus infrà hac 1.*part. capitul.11. per totum, & 2.part. capitul.13. à n.8. & ſequentibus, & capitul.8. à num.12. & per totum.* Itaque vt omnis ceſſet confuſio, & æquiuocatio, ſeu quælibet dubitandi occaſio, commodius erit, & valdè vtile ſimul decernere ſuper articulo retentionis negatiuo, & ſuper articulo violentiæ affirmatiuo, quoties acta vtriuſque remedij intentari ſic dictauerint.

18 Secunda ſit concluſio, quando † eadem pars vtitur ſimul his duobus remediis poſt iam factam executionem litterarum Apoſtolicarum; tunc audienda erit & admittenda, etiam ſi vtrumque proponat non conditionaliter; ſed principaliter, quia tendunt ad diuerſos reſpectus, & diuerſos fines, ex quibus meliùs conſequitur effectus decreti retentionis, & eius executio, euitatur namque inconueniens, & impedimentum latiùs à nobis diſputatum ſuprà *c. præcedenti, & in §. vnico per totum*, cùm peracta iam litterarum executione omnino indigeat repoſitione eiuſdem, ad effectiuam executionem, & conſequendum effectum decreti retentionis dandi à Senatu, vt pro vnico & efficaci remedio adſcripſimus, *dict.cap. præcedenti, à num.89. cum ſequentibus; & in dict. §. vnico.*

19 Quare ad diuerſos reſpectus poſſe quem vti, & ſimul † cumulare remedia contraria, probant Ludouiſ. Molin. *de primogeniis, lib.3.capitul.13. num. 5. & 3. & num.* 7. poſt Palatium Rubeum *in l.45. Tauri, num.* 26. & Anton. Gomez ibidem *num.*192. Tellum Ferdinand. *num.* 45. Caſtill. *in controuerſ. tom.* 3. *capitul.* 24. *à num.* 25. *& ſequentibus, & num.* 29. explicat Chriſtophorus de Paz *in tractatu de tenuta, tom.* 1. *cap.* 24. *num.*7. qui loquuntur de ſucceſſore maioratus (in quem ex legis miniſterio tranſlata † eſt 20 poſſeſſio ciuilis, & naturalis) vt nihilominus poſſit ſimul intentare remedium adipiſcendæ, retinendæ, & recuperandæ diuerſis reſpectibus.

Et generaliter quod duo contraria remedia † ſimul cumulantur diuerſis reſpectibus, probat 21 Tiraquell. *in tractatu de nobilitat. cap.* 28. *n.* 13. Farinacius *in praxi crimin. part.* 4. *conſil.* 30. *num.* 62. Barboſa *axiomat.* 58. *num.* 3. *in fin. & num.* 6. *in fin.* per Tuſchum *tom.* 2. *littera C. concluſ.* 1005. *num.* 2. Et quod vna & eadem res poteſt † diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpe- 22 ctibus, vel rationibus, aut etiam temporibus conſideratis, vide multa per Caſtill. *controuerſ. tom.* 5. *cap.* 97. *à num.* 59. *cum tribus ſequentibus.*

Imò etiam hæc duo remedia † tendunt ad 23 eundem finem, & vtrumque conuenit in effectu, quoniam decretum retentionis tendit ad impediendam executionem faciendam, ne facti inducat ſcandalum, & damnum Reipublicæ. At decretum violentiæ ob non admiſſam appellationem, ad repoſitionem executionis, & vt adinuicem ſe adiuuent eadem decreta, & remedia, atque ita in effectu conuenire ambo non eſt ambigendum hoc reſpectu attento. Et ad idem cooperandum duo † contraria remedia conciliantur, ita poſt alios 24 Barboſa *axiomat.* 58. *num.* 10. qui *num.* 9. benè inquit, ad defenſionem † permitti cui- 25 libet contraria allegare, *capit. nullus pluribus de regul. iur. lib.6.* Calderinus *conſil.* 219. *verſicul. Item proponitur, alias* 13. *de appellation.* Cardinalis Tuſchus *dict. concluſ.*1005.*num.*26.

Quo ſuppoſito praxis erit † in decreti 26 conceptione, ſi per inſpectionem omnium actorum reperiatur iuſta & legitima cauſa retentionis, ac etiam legitimè fuiſſe appellatum; Decretum ſimultaneum ſuper vtroque dandum erit, retineri litteras, & vim feciſſe executorem in non delata appellatione, & quod reponat, & tunc acta executoris in Senatu retineantur ſimul, quia ad reponendum ſufficit ſua interlocutio facta de facto, & ſine iuriſdictione, vt diximus capit. præcedenti ad finem, & tunc commodius, & ſine impedimento aliquo facta repoſitione, conſequitur effectus decreti retentionis, vt latiùs conſiderauimus *in d. cap. præcedenti, & in §. vnico.*

Si autem reperiatur per actorum inſpectionem (dato decreto retentionis) executorem vim † non feciſſe in denegando de- 27 lationem appellationi; conſultius arbitror, ſuper eo non declaraturum Senatum, cùm forte tunc à principio pars oppreſſa negligens non propoſuerit legitimam cauſam, & exceptionem coram executore, ex qua oriretur legitimum grauamen, à quo licitè potuiſſet appellare, quæ tamen poſtmodum decreto retentionis dato in Senatu, poterit ſaltem opponere coram executore, & deducere eandem cauſam, qua legitimè motus fuit Senatus ad dandum Decretum retentionis, quæ non admiſſa per executorem iuſtiſſima erit ad appellandum ab eo, & inde obtinendum indubiè Decretum delationis à Senatu, vt latiùs probauimus capit. antecedenti *à num.* 93. *verſicul. Certi namque iuris eſt*, & à principio remedij

ſibi appoſitis, *à num.* 89. & quæ in toto eo diximus, huic articulo omnino & directè conueniunt, & pro iuſtificatione huius grauaminis ad obtinendam repoſitionem, & iuſtificandam appellationem poterit pars, ſeu Regius Fiſcalis vti eodem Senatus decreto retentionis coram executore, cui omnino ſtare debere probauimus ibidem à *n.* 136. *cum ſeqq. verſ. Notare etiam debes.* De cæteris decretis autem quæ in hoc articulo poſſunt iuxta caſuum varietatem dari, & concipi; petes à concluſione præcedenti ſeruata identitatis ratione, atque æquali applicatione, quæ procedit, quando ab eadem parte vtrumque remedium intentatur ante litterarum Apoſtolicarum executionem factam.

Tertia erit concluſio, ſi non ab eademmet
28 parte hæc diuerſa remedia † ſint intentata ſimul,
ſed ab vtraque, putà quòd altera ab executoris grauamine appellauerit, & pro delatione negata in Senatu conqueratur: altera verò petat retentionem litterarum Apoſtolicarum, vel etiam è conuerſo, intentato iam & pendente retentionis remedio ab vna parte, poſtea ſuperueniat articulus violentiæ ob negatam delegationem appellationi ab aduerſario introductus in Senatu, tunc duo examinanda nobis ſeſe offerunt; quòd prius remedium cognoſcendum & examinandum, altero ſuſpenſo; ſecundum, quomodo decreta concipienda in vtroque.

Ad primum (& hoc commune eſt vtrique caſui ſcilicet, ſiue hæ duo remedia intententur
29 † ab ambabus partibus, ſiue ab vna dumtaxat,
vt ex dicendis apparebit) tunc reſolutiuè dicendum venit, quod in articulo violentiæ omnino ſuperſedendum erit quouſque cauſa retentionis examinetur, quoniam eſt eidem penitus præiudiciale Bullarum retentionis Decretum affirmatiuè concipiendum. Tùm quia ſi declaratur forte in Senatu vim non facere Iudicem in denegata delatione appellationi, & ſibi cauſa remittitur; ſupponitur directè contrarium fini, qui ſperatur & prætenditur per retentionis cognitionem, quæ directè tendit ad impediendam litterarum Apoſtolicarum executionem, cognitionem, & proceſſum.

Quod etiam procedit, & habet locum;
30 quando in Senatu datur decretum † violentiæ
primi generis, affirmatiuum nempè, vim facit, deferat, & reponat, quoniam ex eo decreto relaxantur impedimenta, & permittitur parti, vt coram ſuperiore ad quem appellauerat, poſſit cauſam proſequi, vel eam negligere, id licitum eſt aduerſario ſuo: ex quolibet itaque peruenire poteſt ad executionem litterarum effectiuam, quo ſuppoſito quomodocumque concipiatur decretum violentiæ in Senatu, ſiue affirmatiuè ſiue negatiuè, ſemper infertur præiudicium & repugnantia intentioni & fini retentionis litterarum, ac decreto poſtmodum affirmatiuè laturo ſuper ea. Quapropter ſemper in articulo violentiæ quomodolibet, & à quouis introducto ſuperſedendum erit, quouſque retentionis articulus finiatur.

31 Tùm etiam quoniam per decreta † violentiæ
huiuſmodi, ſiue negatiuè, ſiue affirmatiuè, concepta cum cauſa executionis, coram alterutro iudice ſit perficienda, oritur magnum & ineuitabile inconueniens ex eo ortum (vt diximus) quòd peracta executione litterarum, directè non poſſit ſortiri effectum decretum retentionis poſtea obtentum. Quia Senatus non poteſt pro executione iſtius ſui decreti reſcindere, reponere & reuocare ſemel factam litterarum executionem, vt abundè reſoluimus pro veriori, & ſecuriori doctrina ſuprà in cap. præcedenti per totum, & in §. vnico per totum.

Et ſic pernecesſe fatendum erit, quòd prius
de retentione litterarum † tractandum, & de- 32
finiendum, quoniam per decretum retentionis affirmatiuum totaliter tollitur decretum violentiæ negatiuum, nempe vim non facere executorem, & ſibi cauſam remittendam, quia cum illius retentionis virtute omnia acta obſeruentur in Senatu, & omnino executor impediatur procedere & executionem perficere; fruſtratoria redderetur cognitio violentiæ, & de nihilo ſeruiret vim non facere declaratio. Ideóque ſemper in horum remediorum concurſu cognitio retentionis vti præiudicialis præferenda erit.

Notiſſimum eſt ſiquidem in iure, priùs de
articulo † præiudiciali cognoſcendum, & in 33
alio articulo ſuperſedendum, Magonius *deciſ. Lucenſ.* 37. *num.* 5. *&* 6. Lancelot. *de attentatis* 2. *part. capitul.* 12. *ampliation.* 19. & latiùs Marius Giurba *deciſ.* 36. *à num.* 13. *& ſequentibus*, Muſcatellus *prax. ciuil. part.* 5. *gloſſ. reſeruatis, n.* 42. Giurba *deciſ.* 33. *num.* 7. *§. præiudiciales inſtitut. de action. cap. tuam. de ordin. cognition.* Cardinalis Tuſchus *littera. P. concluſ.* 392. *num.* 1. Craneta *conſil.* 180. & Nos latiſſimè *de Regia protectione* 2. *part. cap. ſia.* 18. *per totum*, vbi multa cumulauimus, nouiſſimè etiam videndus Dom. Ioann. Baptiſta de la Rea meritiſſimus Conſilij Regij Fiſcalis *in deciſ. Granatenſi, diſput.* 8. *à num.* 27. *cum ſequentibus.*

Præiudicialia ea ſunt, † quæ ad actum dedu- 34
cta, vnum tollit aliud, Bald. *conſ.* 275. *volum.* 5. *& in l. per minorem, ff. de iudiciis*, ſequitur Decianus *conſil.* 16. *num.* 17. *volumin.* 1. Crauetta *conſ.* 79. *num.* 7. Caſtrenſ. *conſil.* 182. *column.* 3. *volumin.* 1. Riminaldus Iunior. *conſil.* 747. *num.* 132. Toſchus *dicta concluſ.* 392. *num.* 6. Giurba *deciſ.* 33. *num.* 8. & probata exceptione præiudiciali infert præiudicium in principale, Rea vbi ſuprà *dict. diſput.* 8. *num.* 29. Igitur articulus violentiæ ſuſpendendus erit, quouſque cauſa retentionis examinetur.

Ex quibus neceſſariò infertur, † quòd ſiue 35
iſta duo remedia proponantur ab vtraque parte, ſiue ab vna tantum, ſiue eodem contextu, ſiue ſucceſſiuè vnum poſt aliud diuerſis temporibus altero iam pendente, ſemper ex identitate, & paritate rationis idem dicendum erit, quod hactenus firmauimus, vt ſcilicet, in remedio violentiæ ob non delatam appellationem ſit ſuperſedendum, quouſque examinetur articulus ſuper cauſa iuſta retentionis litterarum.

Ad ſecundum (de quo ſuprà in hac tertia concluſione, *num.* 28. Quomodo ſcilicet ſint con-
cipienda † decreta in concurſu remedij vtriuſ- 36
que) dicendum erit, quòd poſt inſpectionem omnium actorum, dandum erit decretum ſuper vtroque remedio deducto, ita tamen vt ſi inueniatur iuſta cauſa retentionis, nihil omnino decernatur ſuper articulo violentiæ ab altera parte intentato, puta impetrante, quia cum omnia acta retineantur in Senatu, & denegetur, vel impediatur executio ſuarum litterarum; nihil

remanet

remanet agendum, nec proſequendum circa earum executionem, & cognitionem, vt ſuperiùs diximus *à num.*13. *& ſequentibus*. Si autem ab altera parte ſimul fuerit vtrumque remedium intentatum, decreta danda ſunt, prout latiùs deduximus in prima & ſecunda concluſione.

Si autem retento priori caſu, (nempè vtroque remedio ab vtraque parte intentato) ita vt
37 retentio litterarum † denegetur, tunc poterit liberè Senatus declarare ſuper articulo violentiæ ab impetrante deducto, quia ex eo quòd litteræ non retinentur, liberè debet currere cauſa executionis iuxta ſuos iuris tramites. Et ſic decretum violentiæ ſiue affirmatiuum ſiue negatiuum pronuntiandum erit, prout ex proceſſu per delegatum iudicem fabricato apparuerit.

38 Quod autem in prædictis † concluſionibus diximus de ſimultanea determinatione vtriuſque remedij; non intelligas præcisè procedere; ſed facultatiuè tantum ex iis quæ ſuprà *num.*17. quoniam pro ſingulis remediis ſingula diuiſim dari poſſunt decreta in Senatu, ſeruata ſemper tamen gradus, & titulorum prærogatiua iuxta adducta in hac concluſione, & cum attentione ſemper ad ea quæ annotauimus in omnibus, ne fortè perueniamus ad inconueniens difficilis remedij, ita vt retentionis decreti impediatur executio, vt pluries diximus.

Ex his quæ hactenus in hoc cap. diximus, fa-
39 ciliùs intelliges, quòd † ſub verborum inuolucro, ac iuris terminorum confuſione maxima ſcriptum reliquit Pater Henriquez *lib.*2.*de Pontific. claue*, *cap.*18 §. 2. in hæc: Interdum data Romæ ſententia etiam trina à Iudice Apoſtolico fulminato proceſſu, committitur executio in Hiſpanism, & interdum executoriales litteræ continent violentiam, vt ſi ſententia lata ſit ex falſa præſumptione contra partem abſentem, & non auditam, aut ſi litteræ ſint ſubreptitiæ, aut non faciunt expreſſam derogationem rei neceſſariæ, aut quia hîc contra ius tertij legitimè poſſidentis exequitur, & intimat cenſuras, vt mittat in poſſeſſionem eum, qui mitti non debet, ſic appellatio ab executore modum excedente admittitur apud Iudices Regios, aut per litteras Senatus ante datas, Prætor facta ſummaria informatione cum duplici teſte de violentiæ periculo, aut de ſubreptione litterarum, & defert in Senatum Regis, &c.

40 Quem Doctorem omnino † reduces ad terminos huius Capituli appoſitos, & non aliter, necnon ad terminos capituli præcedentis, quibus diximus accuratè, quando, & quomodo ſit vtendum vtroque remedio, tam recurſus per viam violentiæ ob non delatam iuſtam appellationem ab executore litterarum Apoſtolicarum in earum executione procedente, quàm remedio retentionis earumdem litterarum, ſimul & ſemel diuiſim vel ſeparatim ad finem nempè, & effectum conſequendi repoſitionem peractæ litterarum executionis, & poſſeſſionis earum vigore traditæ mediante decreto violentiæ Senatus, quo decernet, executorem vim feciſſe, atque reponere debere, vt liberè, & abſque impedimento poſſit decretum retentionis litterarum conſequi plenarium effectum; vt esp. antecedente diximus *à num.* 89. *vſque ad finem*, *& in* §. *vnico per totum*; vt ibidem annotauimus remiſſiuè, quem etiam Henriquez aliter explicuimus ſuprà *cap.*7. *ante finem*, *à num.*68. *verſic.* *Et hoc eſt quod voluit dicere.* Sed præſens expoſitio, declaratio, & intelligentia ad ipſum Autorem magis conſonans eſt, & aptior naturæ negotij, quo ipſe & Nos verſamur, quia reuera ſi ſimpliciter prout loquitur, & prout iacent eius verba ſcripta, & prolata, eum intelligamus, certè omnibus huius materiæ principiis diſſonant, & eius termini confunduntur contra veram praxim, & tribunalium ſtylum.

Sed ne in tam profundum labyrinthum hunc Authorem mittamus, qui reuera hanc iuris ſubtilitatem non caluit, dicendum erit, eiuſdem intentionem non fuiſſe, loqui de vtroque remedio ſimul cumulato, & intentato per oppreſſum, ſed de vtroque loquutus fuit, quando altero tantùm ſeparatim vtitur oppreſſus, ſolùm ad finem demonſtrandi quodlibet eorum poſſe per eum intentari: prout clarè indicant eius verba, ibi: *Sic appellatio ab executore modum excedente admittitur apud Iudices Regios, aut per litteras Senatus ante datas prætor facta ſummaria informatione cum duplici teſte de violentia periculo, aut de ſubreptione litterarum, & defert in Senatum Regis, &c.* Itaque illa dictio, *Aut*, inter vtrumque remedium poſita clarè monſtrat diuerſitatem vtriuſque, nempè quando vno, vel altero vſus fuit oppreſſus, quid à Senatu conſequi poterit: non tamen quando vtroque ſimul vtitur, & ſic pater Henriquez ſolum inſequutus fuit, & ſcripſit praxim vſitatam horum recurſuum, qui licet apertè ſentiat, duo hæc remedia (nempè pro tollenda violentia ob non delatam appellationem ab executore Apoſtolico interiectam, & pro retinendis litteris) oppreſſo competere; nihil tamen inſinuauit, an poſſint ſimul intentari, & eodem tempore concurrere, quòd Nos hoc esp. accuratè examinauimus, in quo & in cap.10. cum §. vnico, abundè ſcripſimus de effectibus huius concurſus tam reſpectu cognitionis, quàm reſpectu executionis decretum vtriuſque remedij.

Aliud etiam annotandum erit in ipſo Authore, & corrigendum in illis verbis: *Sic appellatio ab executore modum excedente admittitur apud Iudices Regios.* Ex quibus dicere, & inſinuare videtur appellationem ab executore præfato interponendam ad Senatum, dùm loquitur de admiſſione per Iudices Regios: voluit enim dicere, quod ſi appellationi emiſſæ ab executore litterarum Apoſtolicarum ad eius ſuperiorem non fuerit per executorem delatum, oppreſſus recurrens ad Senatum obtinebit decretum violentiæ, *Que la otorgue, y reponga lo hecho, &c.* quòd admiſſionem appellationis vocauit Henriquez cum legitima ſit, & admiſſione ſeu delatione digna eo in caſu. Nec enim mirum erit, vt quilibet etiam quantumuis grandis Theologus peccet in terminis Iuriſprudentiæ, prout cæteri ferè omnes, qui in ea ſe intromittere volunt, ſimilem defectum patiuntur, iuris terminos confundentes.

* *
*

Capvt XII.

Contra ſemel intentantem in Senatu Bullarum retentionem ex vna cauſa res iudicata obtenta, an ei obſtet denuò iterum agenti ex alia, tunc non deducta.

Et quid ſi deducta ſemel fuerit eadem cauſa, non tamen, ſed alia proſecuta.

Vbi accuratè, an condemnatus vti Prælatus, adminiſtrator, vel maioratus poſſeſſor, poſſit inſuper iure proprio executorialium executionem impedire.

SVMMARIVM.

Ad retentionem Bullarum fundandam cauſæ legitimæ requiruntur, & quales legitimæ ſint remiſſiuè, num. 1.

In retentione ſuccumbenti ex vna cauſa deducta in Senatu, an ei obſtet res iudicata poſtea iterum agenti ex alia noua tunc non deducta, num. 2. & ſeqq.

Agens ex vna cauſa falſa, & iniuſta, non obtinet ex alia vera, etiam tunc exiſtente, num. 3.

Agentem ad nullitatem generaliter nulla expreſſa cauſa ſibi præiudicare in cæteris vna proſequnta tantum, qui dixerint, num. 4.

In retentionis recurſu ſuccumbentem ex vna cauſa deducta, & proſequuta poſſe iterum ex alia etiam tunc exiſtente nouiter retentionis remedium intentare, vt veriorem opinionem amplectitur, & comprobat Author, num. 5.

Proſequutio ex vno capite non tollit aliud, licet omnia à principio deduxerit actor iuxta Rotam, num 6.

Qui vna via omiſſa aliam aggreditur, non teneri ad refectionem expenſarum paſſim ſeruat Rota, num. 7. & num. 9.

Proſequutio ex vna actione non impedit quominus ad aliam poſſit conuolari, num. 8.

Agenti ex vna cauſa, & proſequuta non obſtat res iudicata, quominus ex alia diuerſa vlterius agere queat, num. 10.

Res indicata legitimè obtenta contra poſſeſſorem maioratus ſucceſſori in eo, aut in dignitate nocet, num. 11.

Succeſſori in maioratu non nocet res iudicata contra prædeceſſorem quando venit ex iure proprio, & ex cauſa diuerſa à iure maioratus, num. 12.

Sententia lata contra defunctum non nocet heredi, qui ex alio iure, quam defuncti venit, n. 13.

Succeſſor regulariter non impedit executionem ſententiæ latæ contra ſuum Authorem, impedit tamen ſi ſuccedat alio iure quam hæreditario, niſi fuerit citatus, num. 14.

Probationes contra Authorem non nocent maioratus ſucceſſori, niſi in proſequutione litis fuerit citatus, vel aliquot actus fecerit ex quibus ſibi præiudicauit, num. 15.

Adminiſtrator Eccleſiæ, aut poſſeſſor maioratus, ſeu tutor tamquam tales citati, & condemnati nomine, & iure adminiſtrationis impediunt executionem ex iure ſuo proprio perſonali, n. 16.

Reſtitutio in integrum denegata ex vna cauſa iterū poteſt peti ex alia diuerſa tunc exiſtente, n. 17.

Res indicata vt obſtet, tres requiruntur identitates copulatiuè, cauſæ, perſonarum, & rerum, num. 18.

Res indicata non extendit vires ſuas vltra perſonas, res, & cauſas, ſeu iura in ea comprehenſa, num. 19.

Res indicata vt obſtat ſufficit, quòd identitas ſit verè, vel interpretatiuè, num. 20.

Eadem res interpretatiuè dicitur, quando inter eaſdem perſonas eadem quæſtio renonatur, etſi de alia reperiatur diuerſa, num. 21. vbi de exemplis.

Actio etſi ſit diuerſa, ſi idem ſit medium concludendi rei indicatæ obſtat exceptio, n. 22.

Res indicata obſtat, licet ad rem diuerſam, ſi tamen ex eodem fonte, & origine iterum petatur, num. 23.

Retentionem litterarum petenti ex vna cauſa, & ſuccumbenti non obeſt res iudicata, quominus iterum ex alia ſeparata, & diuerſa retentionem intentare poſſit, prout in facti contingentia obtinuit Author in hoc Conſilio Supremo, n. 24.

Agens ex cauſa falſa non obtinet in eodem iudicio ex alia vera, etſi tunc exiſtente, in alio tamen iudicio nouiter intentata obtinebit, n. 25.

Reſtringens ſe ad poteſtatem inualidam non ſubſtinet actum ex valida tunc ſibi competente, ibid.

Marius Giurba, dicens proponentem nullitatem generaliter, & proſequentem vnam cauſam tantùm ſibi in cæteris præiudicare reprobatur; & Tuſchus, quem pro ſe allegat, contrarium tenet, num. 26. & ſequentibus.

Intentans vnam nullitatem, & ſuccumbens, non prohibetur aliam nullitatem intentare, num. 27.

Res iudicata non præiudicat quoad omnia deducta in iudicio, ſi ſolùm alia ſint proſequuta, n. 28.

Et de exemplo, num. 29.

Plura deducens in iudicio, ſi aliqua tantùm malitioſè proſequatur ratione doli ſibi præiudicat in omnibus, num. 30.

AD fundandam retentionem Bul-
latum cauſam legitimam † eſſe 1
neceſſariam, in genere reſolui-
mus ſuprà *hac 1. part. cap. 3.* quas
autem legitimas fore *in cap. 4.* &
duobus ſequentibus abundè examinauimus, &
alios ſimiles caſus ſub regulatum ratione com-
prehenſos firmauimus *cap. 9.* nunc tractandum,
ſi ex aliqua fuerit in Senatu cauſa † Bullarum 2
petita retentio, & tanquam minùs legitimâ ſuc-
cumbat petitor; ſi poterit poſtmodum ex alia
diuerſa cauſa nondum deducta, vel ſi deducta
non tamen fuerit proſequuta, an ſit excluden-
dus, & illi hoc ſalubre denegandum remedium
pluries dubitatum vidi, & de eo conſultus.

Et videtur quod illi alia ex cauſa agenti tunc
exiſtente, obſtet rei iudicatæ † exceptio: gene- 3
ralis etenim eſt & conſtans propoſitio, quòd
agens ex vna cauſa falſa, quæ caret iure & iu-
ſtitia, non poteſt obtinere ex alia, etiam vera
& iuridica tunc temporis exiſtente, ita poſt
Romanum, Marant. Tiraquell. & quampluri-
mos alios Doctores firmauimus *de Regia prote-
ctione 4. part. cap. 8. à num. 270. & ſequentibus,*
& ſup. quibus adde Rotæ Romanæ *deciſ.* 109.
in nouiſſimis p. 2. ex num. 1. vſque ad num. 7. quam
ad litteram adducit Caſtillo *controuerſ. tom. 5.
cap. 93. ſub num. 16.* Maſcard. *de probationibus,
concluſ. 580. num. 2.* Straca. *de aſſeueration. gloſ. 29.
num. 4.*

n 4. Romau. *conſil*.446.*col*.1. Intrigol, *deciſ*.10.
num.2. Ergo idem dicendum erit in noſtro ca-
ſu, vt nullatenus poſſit de nouo admitti ad Bul-
larum retentionis poſtulationem & cognitio-
nem, & ad hoc remedium nouiter intentan-
dum ex alia cauſa quantocumque diuerſa & le-
gitima, ſi eadem extiterit à principio, ſi tamen
illam deducere omiſit, nec ex ea debet obti-
nere.

4 Secundò fortiùs & indiuidualiter † probatur
ex Bartholi doctrina *in l. ſi expreſſim. in fin. ff. de
appellationibus, & in l.1. num.19. C. quando pro-
uocare non eſt neceſſe*, qua nos docet; quòd ſi
ſimpliciter & in genere de nullitate fuit dictum
nulla expreſſa cauſa, tunc ſi vnàm dumtaxat
proſequutus eſt actor, præiudicat ſibi in omni-
bus, vt ad aliam nullitatem, ex alio capite re-
dire non poſſit, quem ſequutus eſt Marius Giur-
ba *deciſ*.10.*num*.8. vbi ad idem allegat Caſtrenſ.
conſil.232. *verſicul. Vnum aduertendum, volum* 1.
Abbat. *conſil*. 97. *num*.2. *lib*. 1. Tuſchum *tom*. 5.
littera N. concluſ 149. *num*.9. *& tom*.6. *littera R.
concluſ*.268. *num*.19. Ergo ſemel excluſus à re-
medio hoc retentionis ex vna cauſa, quæ illegi-
tima iudicata fuit in Senatu; ex alia diuerſa de-
nuò vti vlterius non poterit, etiamſi illam ex-
preſsè non deduxerit, ſed genericè, quantumuis
illam non fuiſſet proſecutus.

Contrariam tamen ſententiam & opinionem
5 ſemper de iure † veriſſimam dixi, & non ſemel
conſului, imò hoc vtens remedio retentionis
ex vna cauſa, & ſuccumbens in ea, poſſit libe-
rè ex alia tunc exiſtente (& etiam ſi ſimul de-
ducta fuiſſet non tamen proſecuta, nec de ea
ſpecialiter cognitum, nec agitatum) iterum ad
Senatum recurrere pro litteratum earumdem
retentione, ita vt nec ei obſtet rei iudicatæ ob-
tentæ exceptio ſuper cauſa ſola ſpecialiter pro-
ſecuta, provt pluties determinaſſe Rotam reper-
io, vt per Seraphinum *in deciſ*.630. *num*.5. ibi:
6 Nec obſtat quod à principio † intentatum fue-
rit remedium quorum bonorum, & in eo ſuc-
cubuerit, quia (vt dictum eſt) omne ius cen-
ſetur deductum à principio, nec proſecutio ex
vno capite tollit aliud, &c. Rota per Alexand.
Ludouiſ. *deciſ*. 488. *num*. 1. *& ſequentibus*; vbi
expreſsè fuit dicta deciſio Seraphini approbata,
in hæc: Non obſtat, quod Ruffus ab initio pe-
tierit tanquam ſocius; quia poſtea declarauit ſe
velle conſequi tanquam creditorem, & ſtante
commiſſione, in qua ab initio omne ius ſuum
cenſetur deduxiſſe; proſequutio ex vno capite
non tollit aliud, vt cenſuit Rota *in vna Cernien-
ſi bonorum* 17. *Iunij* 1583. *coram bone memor.
Cardinal. Seraphin*. Vbi etiam fuit dictum, Ro-
7 tam paſſim ſeruare † vt ille qui omiſſa vna via,
aliam aggreditur, non teneatur ad refectionem
expenſarum, & quod Ruffus potuerit hoc fa-
cere, fuit particulari deciſione reſolutum, &c.
Quæ doctrina probatur ex pluribus Doctoribus
infra ad reſponſionem ſecundi argumenti *à n*.26.
& ſequentibus.

Et vlteriùs determinauit in his terminis ea-
dem Rota reſte eodem Alexandro Ludouiſio
deciſ. 270. *num*. 3. ibi: Rurſus non applicatur
8 † regula, *l. quod in hæredem*, § *eligere*, *ff de
tributaria actione*, quia monitorium non eſt re-
ſtrictum ad cauſam ſocietatis propter clauſulam
(*ius & iuſtitiam miniſtrari, omni meliori modo*)
& alias, provt in proceſſu, quo caſu cenſetur
omne ius à principio deductum, & proſecutio
ex vna actione non impedit, quominus ad aliam
poſſit conoolaei, vt fuit latè deductum in illa
Romana donationis 50. *mil*. 29. *Martij & 30.
Iuny* 1574 *coram felicis recordat. Clement*. 8.
vltra quod fuit poſtea obtenta commiſſio, cum
clauſula (*quam & quas*) ex qua apparet quod
non ſe arctauerit, vt fuit dictum in dictis deci-
ſionibus, & propterea ſtante huiuſmodi com-
miſſione, & quando fuit omne ius deductum,
Rota paſſim obſeruat, quod ille, qui omiſſa
vna via aliam aggreditur; non tenetur † ad re- 9
fectionem expenſarum, vt in vna *Cernienſi bo-
norum* 27. *Iulij* 1583. coram illuſtriſſimu Cardi-
nale Seraphino, &c. Quæ deciſiones ad pro-
poſitum mirabiles ſunt, & in hac vltima Beltra-
minius *in annotatione* 1.*num*.11. Adiicit alias de-
ciſiones Rotæ, in quibus idem fuiſſe dictum, ve
in Hiſpalenſ. & Cordouenſ. *praſtimoniorum* 27.
Februarij, & 7. Aprilis 1606 coram bonæ mem.
litta. & ipſe Olibertus *in dict. deciſ*. 488. *littera
A*. adducit aliam deciſionem concordantem.

Et quod agens ex vna cauſa in iudicium pro-
poſita, & proſecuta; minimè † impediatur poſt- 10
modum ex alia diuerſa vlteriùs agere, ita vt ei
non poſſit rei iudicatæ exceptio obſtare, Anto-
nius Gabriel. *communium opinion. lib*. 2. *titul. de
actionibus, concluſ*. 2. *limitat*. 3. *num*. 17. Petrus
Surdus *conſil*. 139. *à num*. 6 *tom*. 1. & poſt alios
latiùs tractauimus *in tractatu de Regia protectio-
ne* 4. *part. cap*.3. *à num*.200. *cum multis ſequenti-
bus*, & eſt text. *in l*.2. *& in l. ſi mater*, §. *eadem,
ff de exception. rei indicata*; & quod exceptio rei
iudicatæ non noceat agenti ex alia cauſa, eſt
textus *in cap. fin*. vbi Doctores *de cauſa poſſeſſ.
& proprietat. text. in l. legitimam, l. Lucius, l.
hæreditas, ff. de petitione hæreditatis, l. neque, C.
ad exhibendum, l. ſi quis cum totum, l. ſi is qui, &
l. fin. ff. de exceptione rei indicata, cap. aduerſario,
de except*. Cardoſo *in ſumma praxi. iud. verbo,
Except. num*. 20. Quare quando iſte recurrat
iterùm ad Senatum pro obtinenda retentione
litterarum ex noua alia & diuerſa cauſa, admit-
ti omninò debet.

Et comprobatur, quoniam quando hæres
condemnati, aut ſucceſſor † in dignitate, aut 11
maioratu (quibus indubiè nocet res iudicata
legitimè obtenta contra poſſeſſorem, vt & Nos
alibi latè diximus) vult denuò agere alio diuer-
ſo iure & cauſa, omnino admittendus erit, nec
eum † excludit rei iudicatæ exceptio, ſicut poſt 12
alios obſeruauit Mieres *de maioratu* 4 *p. quaſt*.14.
num.11. quem ſequitur Caſtillo *controuer. tom*.6.
capitul.157. *num*. 29. & Sarmiento *in l. vnum ex
familia*, §. *de falcidia*, *num*.4. in hæc: *Et in om-
nibus his ſpeciebus ſententia lata cum vno aliis no-
cebit, ſcilicet iis qui media illa perſona, quæ eſt
condemnata, ſuccedere velint: ſi verò non † ex iu-* 13
*re illo communi ſententia non nocebit, vt in l. cum
quæritur, & in l. & an eadem, ff. de exception. re
iudicat. Ideò poteſt conſtitui regula, ſi circa cau-
ſam maioratus ſententia non noceret illi, qui alio
iure venit, multò minus in cauſa maioratus noce-
bit, nec enim ſententia lata cum defuncto nocet hæ-
redi, qui ex alio iure quàm defuncti venit, &c.*

Idem quoque probat Rota reſte Hercule Ma-
reſcoto † *variarum reſolutionum, lib*.2. *cap*. 121. 14
num. 4. 5. *&* 6. & alij Doctores ab eo citati in
hæc: Similiter ſucceſſor, licet executionem ſen-
tentiæ latæ contra eius Authorem regulariter
non

non impediat, *l. heres abſens*, *& l. ſi iis*, *ff. de*
iudiciis; impedit tamen ſi ſuccedat alio iure,
quàm hæreditario, putà maioratus, niſi in diſ-
14 cuſſione cauſæ fuerit † citatus, ſalrem per pro-
clamationem, cùm hoc caſu ipſum non affi-
ciant ſententia, & res iudicata, Barthol. *in l.1.*
ff. de pignoribus, teouit Rota *in iſta Hiſpalenſ.*
decimarum de Villalua 18. *Iunij* 1582. *coram Can-*
trucio & in Calagurritana panis 10. *Nouembris*
1597. *coram Cardinal. Seraphin.* In qua hæc ma-
15 teria fuit ventilata, & fuit † dictum, probatio-
nes contra Authorem factas non nocere ſucceſ-
ſori in maioratu, niſi in proſecutione litis fue-
rit citatus, vel aliquos actus fecerit, per quos
ſibi præiudicauerit, &c.

Quibus conſonat mirabilis illa doctrina au-
16 reis † litteris perpetuò firmanda, à nobis acco-
ratè fundata, *in tractatu de Regia protect.* 14. *part.*
*capitul.*8 *à n.*274. qua diximus; adminiſtratorem
Eccleſiæ, dignitatis, hoſpitalis, aut maioratus,
ſeu etiam tutorem conuentum, & condemnatorum nomine, & ex iure Eccleſiæ, dignitatis ſeu
adminiſtrationis, &c. poſſe poſtmodum idem
mouere iudicium ex iure, & intereſſe proprio
ſuæ perſonæ, & ex cauſa diuerſa, abſque eo
quòd ei poſſit obſtare exceptio rei iudicatæ, vt
latiùs ibi probauimus poſt alios Doctores, &
Rotæ deciſionem, quibus adde Coccinum *de-*
ciſ. 357. *num.* 2. Mattam *de clauſulis* 11. *num.* 4.
vbi plures Doctores citat pro hac ſingulari do-
ctrina, & eſt mirabilis illa Tiraquelli, quam
refert & ſequitur in propoſito Seraphinus *de-*
*ciſ.*1058. *ad finem & per totam*, & ipſe *deciſ.*304.
per totam, plurimos Doctores pro hac allegat
Iacobus Cancerius *variar. reſolutionum*, *lib.* 3.
*cap.*17.*de ſentent. & earum execution. à num.* 546.
cum ſequentibus (licet ipſe ab ea temerè diſcedat)
& noſtram hanc doctrinam pluribus aliis cor-
roborabis, quas mirabiles, & per varia exem-
pla congeſſimus infrà 2. *p. cap.*15.*à num.*28.*cum*
multis ſequentibus, *verſ. Eandem rationem*, *qua*
vtitur Rota, & rurſum *à num.* 14. *& ſeqq. verſ.*
Quod quidem decretum; vbi mirabilis adducitur
Rotæ deciſio, & vide per totum caput.

Et cum Baldo *in cap.*1. §. *ad hoc de pace iu-*
*rament. firman. num.*14. *& conſil.* 159.*num.*5.*lib.*3.
Ludouic.Saua. *reſponſ.*2. *n.*12. Anna. *conſil.*122.
*num.*16. *lib.*2. Vincent. de Franch. *deciſ.*138. no-
ſtram reſolutionem ſequitur D. Ioan. de la Rea
in deciſ. Granatenſ. diſputat. 35. *num.* 40. qui re-
ctè in propoſito ponderat. *l. ſi ex patronis* 10. §.1.
ff. de bonis libert. Sed meliorem text. allego.
ſingulariſſimum valdè *in l. ſi filius* 42. §. 1. *ff. de*
bonis libertor. ibi: *Ei qui alio iure venit, quam eo,*
quòd amiſit, non nocet id, quod perdidit, ſed pro-
deſt id quod habet. Sic edictum eſt patrono, eidém-
que patroni filio non obeſſe, quod quaſi patronus de-
liquit, ſicut patroni filius venire poſſit, iuncta *l.*
& an eadem, *ff. de except. rei iudicat. & ſi mater*,
§. *eandem. eodem tit.* ibi: *Alia enim cauſa fuit*
prioris dominij, hac noua nunc acceſſit. Itaque
adquiſitum poſtea dominium aliam cauſam fa-
cit, &c.

Supradictis etiam conuenit, quòd licet reſti-
17 tutio in integrum † ſemel negata fuerit à iudi-
ce, iterum poteſt peti ex noua & diuerſa cauſa
tunc quantumuis exiſtente, ſed eâ non deductâ,
neque de ea cognitum fuerit, latè probat Sfor-
cia Oddi. *in tractatu de reſtit.*1. *part. q.*16. *art.* 5.
*& 6. & art.*9. quem vide omnino.

Et horum omnium vna eſt ratio, quod ad
hoc vt obſtet exceptio rei iudicatæ, trium co-
pulatiuè requiritur † concurſus, nempè identi- 18
tas cauſæ, identitas perſonarum, & identitas re-
rum, vt ſcilicet eadem ſit cauſa petendi, & ea-
demmet cauſa petatur, & eædem ſint perſonæ,
aliàs exceptio ipſa non poterit obſtare denuò
agenti text. *in l. cum quæritur cum duabus ſequen-*
tibus, *ff. de exceptione rei iudicat. text. in cap. fin.*
de exception lib 6. quæ iura exornantur ex com-
muni plurimorum Doctorum ſententia, prout
latiſſimè Petr. Surd. *in conſ.*114.*n.*21. *& conſ.*165.
*num.*11. *& in conſil.*173. *num.*83. *lib.*1. *& in con-*
*ſil.*312.*num.*1. *lib.*3. *& ipſe in tractatu de alimen-*
*tis, tit.*1.*quæſt.*126.*num.*2. Fabius Anna *in conſ.*17.
*num.*1. *& conſ.*99. *num.*1. Inſtrigol. *deciſ* 3.*n.*157.
*lib.*3. Andreas Gallius *lib.*1. *obſeruat.*70. *num.*17.
Lauarius *in conſil*, 69. *num* 19. Caball. *in conſ.*84.
num 1. videndus *deciſ.*95. Tuſchus *tom.*3. *litt. E.*
concluſ. 384. *per totam*, *& tom.* 7. *littera S. con-*
*cluſ.*175. Caſtillo *controuerſiarum tom.* 5. *capitul.*
104. *à num.* 25. quem omnino vide. Vincentius
de Franchis *deciſ.*289. Petrus Barboſa *in l. diuor-*
tio, §. *final*, *num.*62. *ff. ſoluto matrimonio*, Marius
Giurba *deciſ.*20. *num.* 1. Gratianus *diſceptat. fo-*
*renſib. tom.*3. *cap.*445. *num.* 11. vbi etiam, quòd
exceptio rei iudicatæ obſtat, quando concur-
runt illæ tres identitates, videlicet idem cor-
pus, & quantitas petita, idem ius & cauſa pe-
tendi, & eadem conditio perſonarum, benè &
eleganter Franciſcus Duarenus *ad titulum*, *ff. de*
except. rei ind. capitul. 1. *& quatuor ſequentibus.*
Singulis identitates exornat Hugo Donellus
commentar. lib 22. *capitul.* 5. *de exceptione rei iu-*
dic. quibus, *aduerſus quos*, *qua de re competat*,
*fol.*1241. Scaccia *de ſententia & re iudicata*, *gloſ-*
ſa 14. *quæſt.*2. *num.* 9. Vbi explicat, quòd res
iudicata, quæ † imponit vltimum finem liti, 19
non extendit vires ſuas vltra perſonas, res &
cauſas, ſeu iura comprehenſa in ſententia & re
iudicata, & ideò ad hoc vt res iudicata obſtet
liti quæ poſtea mouetur, requiruntur tria; pri-
mum, quòd petatur idem corpus, ſeu eadem
quantitas; ſecundum quod ſit idem ius, ſiue
eadem cauſa petendi, tertium quod eadem ſit
conditio perſonarum. Quare ſemper quod ſuc-
combens in remedio retentionis litterarum
Apoſtolic. ex vna cauſa deducta & proſequuta,
voluerit denuò iterum eo vti ex noua cauſa, illa-
rum retentionem obtinebit in Senatu.

Vnum tamen vtile valdè notare debes, quòd
ad hunc effectum † vt obſtet exceptio rei iudi- 20
catæ, ſufficit ad identitatem horum trium, quòd
vel ſit verè, vel interpretatiuè idem, *gloſſ. in l.*
& an eandem, *verbo*, *Concurrunt*, vbi Barthol.
§. 1. *ff de except. rei iudicata*, Angelus *in dict.*
l. cum quæritur, Lanarius *conſil.* 34. *num.* 15. *&*
*conſil.*65 *num.*5. Ponte *conſil.*49. *num.*4. *conſil.*62.
*num.*36. Tuſchus *litter. E. concluſ.*384. *num.* 33.
Petrus Surdus *conſil.*312. *num.*26. Anna. *conſ.*53.
num. 27. *& conſil.* 99. *num.* 1. Socinus *conſil.* 18.
num. 44. *volum.* 1. Cornacius *deciſ.* 70. *num.* 8.
Caſtillo *controuerſ tom* 5. *cap.*104. *num.*26. Giur-
ba *deciſ.*20. *ſub num.* 1.

Interpretatiuè autem eadem res dicitur, quan-
do inter eaſdem † perſonas eadem quæſtio quæ 21
deciſa eſt, renouatur; etſi de alia re penitus di-
uerſa tractetur, text. *in d. l. Iulianus*, *ff. de ex-*
cept. rei iudicat. Vbi ſi quis egit petitione hære-
ditatis ad vnam rem; & ſuccubuit, ſi poſtea
cum

cum eodem velit eadem actione de tota hæreditate agere, rei iudicatæ exceptione repellitur, confert *l. ſi quis cum totum, verſicul. Et generaliter, ff. eodem.* Vbi petens debitum ab hæreditario debitore, ſi ſuccubuerit, eo quòd non ſit hæres, & inde ab eodem hæreditatem petat, rei iudicatæ repellitur exceptione, Ponte *conſil. 62. num. 40. 41.* Franchis *deciſ. 58. num. 8.* Lanarius *conſil. 34. num. 16. conſil. 65. n. 6.* & eſt doctrina Caſtrenſis *in dict. l. ſi quis cum totum,* Giurba *dict. deciſ. 20. num 2.*

Fuit etiam Bartholi doctrina *in l. 2. §. 1. num. 5. ff. vi bonorum raptor.* Alexand. *in l. ſæpè, num. 84. ff. de re iudicata,* Socin. per Caſtrenſ. *in dict. l. ſi quis cum totum, §. & generaliter. num. 1. & conſ. 121. in fin. lib. 1.* Ruinus *conſ. 124. ad finem, volum. 5.* Felinus *in cap. pen. num 6. de re iud.* Crotus *in l. qui Roma, §. duo fratres, num. 62.* & ibi Aleiatus *num. 10. ff. de verborum obligat.* Ponte *conſil. 49. num. 3. & dict. conſil. 62. num. 44. 45. & 51. & conſ. 90. num 10.* Anna. *allegation. 10. num. 9. & 14.* Surd. *conſil 312. num. 9.* Riminald. Iunior. *conſil. 413. num. 8.* Barboſ. *in l. diuortio, §. fin. num. 59. ff. ſolut. matrimonio,* Anton. Gabriel. *tit. de exception. concluſ. 2.* qui omnes aſſerunt, quòd ſi in ſecundo iudicio diſceptandum eſt id, quod per primam ſententiam in iudicatum tranſactam fuerat terminatum, licet de re agatur penitus diuerſa; dicitur eadem res, vt rei iudicatæ obſtet exceptio.

22 Et pariformiter quando actio † eſt diuerſa, ſed idem eſt medium concludendi, rei iudicatæ obſtat exceptio, *dict. l. ſi mater, §. eadem, ff. de exception. rei iudicat.* & ibi Bart. Petr. Surd. *conſ. 312. num* 22. & poſt plures alios: Giurba *deciſ. 20. num. 4.* quem ſequitur Caſtill. *controuerſ. tom. 5. cap. 104. num. 28.*

23 Et quod rei iudicatæ obſtat † exceptio, licet ad rem diuerſam agatur, ſi ius pendeat ex eodem fonte, atque eadem ſit origo, hoc enim potiſſimum in exceptione rei iudicatæ erit, vt totum à cauſa, id eſt, origine petitionis dependeat, adeò vt & ſi eadem res ex alia cauſa petatur, quam ex illa, ex qua primitùs petita fuit, id eſt, ſi alia eſt origo petitionis rei iudicatæ, non obſtat exceptio, & dicitur diuerſa res; & per contrarium, ſi penitus agatur de re diuerſa, ſed eadem eſt origo petitionis, dicitur per interpretationem eadem res, & rei iudicatæ obſtat exceptio, Marius Giurba *dict. deciſ. 20. n. 3. 4. & ſequentibus,* & per eum Caſtillo *d. cap. 104. n. 18.*

Quare ex ſupradictis clarè patet noſtra opinio, quæ reuera certiſſima eſt, & indubitabi-
24 lis; † eámque de facto habui, & obtinui in hoc ſupremo Conſilio Regio in cauſa retentionis Bullarum Epiſcopi Oucenſis (poſtea meritiſſimi gubernatoris huius Archiepiſcopatus, & Primatiæ Toletanæ) qui poſtquam reportauit contra ſe in ſupremo hoc Conſilio rem iudicatam retentioni locum non fore ex cauſa ab eo deducta; poſtmodum eodem remedio vſi fuimus ex diuerſa cauſa tunc non deducta, aut ſpecialiter non cognita, quæ (me informante neruosè) admiſſa fuit, & de ea in Senatu longum factum fuit examen, & cognitio, & in prima inſtantia ex voto octo Senatorum, ex noua cauſa deducta decretum retentionis fuit obtentum, licet poſtmodum in ſupplicationis ſecunda inſtantia ob varias negotij circunſtantias illegitima fuit inuenta, quibus ceſſantibus proculdubio confirmaretur prius decretum. Sed vnum aduerto, quòd tunc Senatus non dubitauit admitti dictam nouam cauſam, ſi legitima foret, ſed ſuper facto tantùm ſuper quo dumtaxat cecidit diſceptatio, non ſuper iure, quod apertiſſimè monſtrauimus, & Senatus certum ſemper agnouit, & ita tenendum eſt.

Quibus non obſtant duo illa argumenta ad principium † huius capitis conſiderata; non pri- 25
mum, agentem nempe ex vna cauſa falſa, & inutili in iudicium deducta, non poſſe obtinere ex alia etiam vera eodem tempore exiſtente, quoniam reſpondetur, veram eſſe propoſitionem in ſuo genere, & caſu, de quo loquuntur Doctores, nempe vt in eodem iudicio primitus intentato non poſſit obtinere; ſecùs in alio de nouo cauſa deducta iuxta quæ hactenus latè dictum eſt, & ita loquuntur Doctores ibidem in argumento cirati, prout etiam per me ipſum videbis loco ibi allegato.

Qui enim actum gerit habens duo iura, & poteſtates, ſi ſe reſtringit ad inualidam, & inutilem ad actum: non ſuſtinetur actus ex alia poteſtate & iure, quod habebat etiam tunc, Cardinal. *conſ. 1. de accuſatoribus,* Anehattanus *conſil. 357.* Caſſiodorus *deciſ. 7. n. 7. de appellationibus,* vbi benè explicat. Capicius *deciſ. 96. in cauſa, n. 9.* Marianus Socinus *in cap. 2. artic 13. de libelli oblatione,* Sebaſtianus Vaneius *in tractatu de nullitatibus ſentent. ex defectu iuriſdictionis ordinar. ſub n. 174. verſ. Quamuis dicta clauſula,* Menochius *de præſumptionibus, lib. 2. præſumptione 17. à n. 2.* Singulariter etiam Caldas Pereira *in tractatu de emptione, & venditione, capitul. 3. à n. 12.* & pluries determinauit Rota, vt in vna Tridecorina del Roſal. 12. Decembris 1594. ad litteram alio in propoſito adducta per Nicol. Garcia *de beneficiis 6. part. cap. 2. num 17.* Seraphinus *deciſ 415. à num. 1. & ſequentibus,* Alexander Ludouiſius *deciſ. 2. & deciſ. 204. à num. 56.* vbi Oliuerius Beltraminius *in annotation. num. 31.* alias deciſiones concordantes refert. De quo ſingulariter egimus infrà 2. *part. capitul. 12. §. vnico, à num. 5. cum multis ſequentibus, & ferè per totum §.*

Neque obſtat ſecundum † ex Giurba, quo- 26
niam dum loquitur contra tot deciſiones Rotæ expreſſas in contrarium, & Doctorum tot fundamenta, & authoritatem, admittendus non erit, & Tuſchus (quem ipſe ibi allegat) contrarium firmat *littera R. concluſion. 268. à num. 9.* vbi idem dicit quod Rotæ deciſiones, & faciunt etiam quæ Nos *de Regia protectione 4. part. capitul. 9. à num. 33. & ſequentibus.* Et in principio ipſius capitis, & iterum 2. *part. cap. 7. num 192.* Egimus de cauſa quæ ſit deducta in
iudicium, † & perſecuta, vt aliter non pareat 27
rei iudicatæ exceptionem, vbi plurimos Doctores citauimus, prout per te latiùs videbis, quibus & omnia ſuperiùs dicta in hoc capite addere poteris.

Imò ipſe Tuſchus (quem allegat Giurba *dict. deciſ. 20. num. 8.*) in littera R. *concluſ. 268. n. 19.*
totum dicit contrarium ibi: Extende, quia † in- 28
tentans vnam nullitatem, & ſuccumbens, non prohibetur aliam nullitatem intentare. Abb. *conſil 97. attingam, columu. 2. num. 2. verſic. Ex quibus, lib. 1.* & ipſe Tuſchus expreſſiùs noſtram opinionem ſequitur ibidem, *n. 9.* in hæc: Amplia, quia res iudicata non præiudicat quoad

omnia

29 omnia † deducta in iodicio, ſi ſolùm aliqua
ſunt proſequuta, Socin. *conſ.* 18. *proſequendo or-*
dinem, *num* 42. *& ſequent. lib.* 1. quem ſequitur
Apoſtilla ad Felin. *in cap. aduerſario num.* 4. *ver.*
Rei iudicatæ de exceptionibus; vbi allegat pluri-
mos, &c. Apertè etiam exemplum reddit cum
eadem doctrina ibidem, *num.* 10. *& ſequent.* ibi:
Extende, quia ſi actor deduxit ſimpliciter &
generaliter actionem, putâ hypothecariam, &
30 reus abſolutus eſt, ſi vnam rem † ſolùm, & hy-
pothecam ſpecialem eſt proſecutus, & ſuccu-
buit, non prohibetur eandem hypothecam
quoad alia intentare, quam non eſt proſecutus,
Socin. *dict. conſ.* 18. *num.* 45. *lib.* 1. *&c.* qui *n.* 11.
31 Ita hoc limitat, ibi: Reſtringe, niſi † is, qui
deduxit plura proſecutus fuiſſet aliqua tantum
cum malitia, quia tunc ratione doli ſententia in-
definitè lata præiudicat etiam quoad non proſe-
quuta, Felinus plura cumulans *dict. c. aduerſario*,
num. 12. *de exceptionibus*, *&c.* Quam limitatio-
nem nota, quia Tuſchum etiam in hac limita-
tione ſequuti fuimus Nos *de Regia protectione*,
4. *part. cap.* 9. *num.* 10. *&* 11. *& vide à num.* 8.

Atque ita, vt vides, Tuſchum perperam allegauit Giurba pro ſua opinione, cum potiùs in prædicto loco, & aliis per Nos annotatis noſtram opinionem communem & receptam, & ab alio nemine impugnatam amplectatur, & conſtanter aſſeueret.

Capvt XIII.

Pendente recurſu ad Regem ob Bullarum retentionem, concordia inita inter collitigantes, abſque tamen Fiſcalis Regis interuentu, an faciat ipſum ceſſare recurſum?

Vbi exactè de effectibus iuris complicati, atque connexi cum iure alterius.

Et an ipſorum vnus condemnatus queat ex iure alterius complicati executionem in totum euitare.

Svmmarivm.

Recurſu pendente ad Regem ob Bullarum retentionem an concordia inter collitigantes abſque Fiſcalis interuentu faciat ceſſare recurſum quoad omnes, à num. 1.

Defenſio vaſſallorum, ad quam Rex tenetur, illorum an principaliter intereſt? num. 2.

Partibus non Regi principaliter incumbit à litteris ſupplicare Sanctiſſimum, & ſupplicationem proſequi, num. 3.

Reſoluto iure principali reſoluitur ius in conſequentiam ab illo dependens, num. 4.

Omnis res per quaſcumque cauſas naſcitur per eaſdem reſoluitur, num. 5.

Ex concordia inita inter collitigantes ſuper retentione regulariter non ceſſat recurſus, quem proſequi valet Regius Fiſcalis non contingens, n. 6.

Protectio vi oppreſſorum, ne ſcandalum patiatur Reſpublica, propria eſt Principis Regalia, n. 7.

Regaliæ protectionis in præiudicium Regiæ dignitatis nemo poteſt renuntiare, quominus ea inſuper Rex vtatur, num. 8.

Rempublicam tueri, & de eius ſalute (quæ in tranquillitate conſiſtit) curare, præcipuum Regis eſt intereſſe, num. 9.

Princeps caput eſt Reipublicæ, & ab eo dependet omnis poteſtas, num. 10.

Rex Reipublicæ gerit imaginem, cuius loco fuit ſubrogatus, num. 11.

Is quem principaliter tangit negotium attenditur, non habens ius in conſequentiam, num. 12.

Retentionis omnis caſus vnicæ tantùm rationi, & fundamento nituntur præiudicia ſcilicet publicæ vtilitatis, num. 13.

Litteræ in præiudicium tertij extortæ regulariter in Senatu non retinentur, niſi ſimul concurrat publica vtilitas, num. 14.

Retentionis ius principaliter eſt publicum, n. 15.

Iuri publico, cum ad vtilitatem communem ſpectet, detrahi nequit, nec priuatorum conuentione tollit, num. 16.

Ad publicam vtilitatem cum pertineat delictorum punitio, minimè impeditur priuatorum conuentione, num. 17.

Ius in vtilitatem principaliter publicam, & ſecundariò in fauorem aliquorum, nequit priuatorum conuentione tolli, aut renuntiari, num. 18.

Legi tendenti principaliter in fauorem ſingulorum, & incidenter in fauorem publicum rectè valet renunciari, num. 19.

Retentionis litterarum remedio (cum fuerit principaliter in fauorem publicum inductum, & ſecundariò in vtilitatem vaſſallorum) renuntiari nequit, num. 20.

Priuilegio continenti fauorem priuatorum, & Principis ſimul nequit ab illis renuntiari, n. 21.

Conſenſus Superioris requiritur, vt renuntiari valeat iuri continenti fauorem complicatum cum ſubditis, num. 22.

Vaſſallus nequit conſentire, nec expreſſè, nec tacitè in alterius iuriſdictione abſque Domini conſenſu, num. 23.

Exemptus nequit prorogare iuriſdictionem alterius in præiudicium ſuperioris, num. 24.

Recurſui æqualiter continenti vtilitatem vaſſallorum, & Regis in huius præiudicium non valet renuntiatio ratione connexitatis inſeparabilis, num. 25.

Quæ non poſſunt niſi connexè produci, non poſſunt, niſi connexè, tolli, num. 26.

In connexis, & indiuiduis nihil poteſt fieri contra vnum, quin alteri inferat præiudicium, n. 27.

Connexa ſunt indiuidua, num. 28.

Iuri complicato cum iure ſuperioris nequit renuntiari in illius præiudicium, num. 29.

Tranſactio ſuper iure complicato cum iure alterius non valet in iſtius præiudicium, num. 30.

Abbas non poteſt renuntiare exemptioni ab Ordinario abſque ſui Conuentus conſenſu, n. 31.

Exemptus licet poſſit prorogare iuriſdictionem Ordinarij id fit, quando non redundat in alterius præiudicium, ſed prorogantis tantum, n. 32.

Superior poteſt petere remiſſionem vaſſalli prorogantis alterius iuriſdictionem, n. 33.

Iuri, & priuilegio ſuo quis renunciat quando reſpicit ſui commodum, non alterius, aut publicum, num. 34.

Diſpoſitio Tridentina in cap. cauſæ omnes reſpicit fauorem Ordinarij, & ſubditorum ſimul, ideò vnius conſenſu non valet renuntiatio, n. 35.

Renuntiatio redundans in præiudicium alterius, aut iuris publici non tenet, num. 36.

Iurium

Iurium complicatio , & connexitas vbi adeſt , non fit executio ia reuantiantem , qaia iafert inſeparabile praiadiciam non renuntianti , num.37. & 38.

In iuribus complicatis vt ſententia teaeas etiam pro parte , non ſafficit aliquoram tantum citasio, nam.39. & ſequeatibus.

Quamplures Rota deciſiones recenſentur ad hoc, quod in iurc complicato , & connexo ſententia lata contra citatam , nec etiam contra ipſam exequatur , ibidem.

Indiuiduitas iuris vbi adeſt, citatio omniam habentium ius complicatam requiritur , vt indicium & ſententia valeat etiam contra citatos , n.40.

Proceſſus eſt nallus etiam reſpectu citati , ſi omnes conſortes non citentur ſtante coanexitate iuris ex eadem cauſa pronenientis , pluries determinauit Rota , aam.41. & ſeqq.

Sententia ſi poteſt exeqai in portione citati non illato prauudicio portioni aon citati valet quoad citatum dumtaxat , nam.42.

Citationis defectus quoad vnum aon prodeſt alteri citato habenti ius ſeparabile , & non connexum intereſſe , num.43.

Sententia lata in fanorem Arrendatary,& Eccleſia non citaae , nec ſtantis in lite, eſt nulla vtriuſque reſpecta ratione connexitatis iuris, & à iure Eccleſia dependentis , aum.44.

Sententia in connexis , & inſeparabilibus lata pro vao alteri ſuffragatur in coaſeqnentiam, qaando valide fuit prolata : ſecus quando fait nulla ex defectu citationis , uum.45.

Seatentia nulla reſpecta vnius ex litigantibus conſortibus ſuper iure ſeparabili erit valida reſpectu alterius , cui non prodeſt nullitas conſortis , num.46.

Sententia in connexis non poteſt eſſe valida reſpecta vnius,& nulla reſpecta alterius,num.4.

Sententia vnica ſtructura verborum concepta , & non per capita diſtincta iniuſtitia in parte influit in totum , nec dari in executionem poteſt, num.48.

Executio ſententia lata contra vnam ſuſpeaditur in totum eiuſdem reſpecta , & omniam habentium ius complicatam , & inſeparabile continens praiudicium , aum.49.

Secus pro portione condemnati admittente diaiſioaem , & ſeparabilitatem , nam.50.

Circa ius complicatum & connexam plura remiſſiaè , num.51.

In iure complicato , & indiniduo priuilegium vnius prodeſt alteri non priailcgiato , num.52.

Recurſus reteationis non ceſſat (regalariter) ex concordia inita inter collitigantes aon concurrente conſenſu Fiſcalis Regis , cui protectio principaliter intereſt , uum.53.

Independentibus à Principe conſenſus partium nihil operatur , nnm.54.

Citatos , vt extra Regnum comparoant in Romana Curia poteſt Rex defendere , etiam rennentibus ita citatis , num.55.

Retentio Bullarnm pronenit à iure naturali , cuilibet permittente licitam defenſionem , n.56.

Retentioni Bullarum , vbi abſolutè , & immediatè vergit vtilitas publica abſque particularis participatione , renunciari neqait ſine Fiſcalis interuentu , qui tunc recurſum proſequi valet, nam.57.

Retentio in caſibus , quibus locnm habet cauſatinè ſub aliquo ſuppoſito, nempè ex defectn conſenſus eius , quem principale negotiam tangit , ceſſat, quandocamque accedat conſenſus , n.58.

Retentio Bullarum in derogatioaem iuriſpatronatus , cam fundetar in defecta conſenſus patroni, ceſſat quandocumque iaterueaerit , num.59.

Gratia , qua in praiadiciam tertij non tenet antea vel poſt , eius accedente conſenſa , validatur , nam.60.

Violentum aon dicitar vim paſſo opitulante, & cooperante ſea conſentiente , iuxta Ariſtotelem, num.61.

Retentio litterarum in coatrauentionem Trident. in cap. Cauſa omnes,ceſſat accedente conſenſa partium , & ordinarij , aum.62.

Retentio Bullarum ob notabile praiudiciam tertij ceſſat accedente tertij voluntate,& conſenſu,n 63.

Immunitas Eccleſia conceditar cauſatiuè,& ſecundùm quid, ſi aliquis velit ea vti , qaa ceſſat ceſſante voluntate,& renitente confugiente, n 64.

Regia pupillorum , & miſerabiliam protectio ceſſat accedente conſenſu illorum , num.65.

Retentio litterarum ceſſat ceſſante caaſa ſuper qua fandatur , ibid. Minchaca declaratur & num. ſequent.

Conſenſus vbi non requiritar pro forma actus , ſed ad partis vtilitatem , qaandocumque ſubſeqaatur , conaaleſcit actus , nam.66.

In retentione litterarum priacipaliter vergit vtilitas , & intereſſe Regis , cuius eſt Regalia, n.67.

In reteationis cogaitione duo tempora conſiderantar ante decretum Senatus , & poſt illad execatum: In primo principale eſt Regis intereſſe tollere violentiam,in ſecando partis adſtricta ad ſupplicationem coram Papa , num.68. & ſequentibus.

Regi principaliter pertinet vim tollere faciendo , vt Iudex reponat, & deferat appellationi , oppreſſo tamen illam proſeqai coram ſuperiore , n.70.

Vbi adeſt violentia in damnum Reipublica immediatè ; poteſt Fiſcalis Regius ſolus, vel à principio deducere ia Senatum , vel ex poſt facto deſiſtente recurſum intentante , num.71.

Voluntarium à principio fit neceſſarium ob ius tertio quaſitum , num.72.

Voluntarium quando fuit deducere aliqaid in indiciam , non licet diſcedere , cum ex ſuo facto ius ſemel fuerit aduerſario quaſitum , aam.73.

Citationi ad iuſtantiam alicuius exequuta renuntiari nequit,cùm ſemel ex ea fuerit tertiò ius qaaſitam, num.74.

Renuntiare appellationi non poteſt appellans in praiudicium partis appellata , num.75.

Dilationi ſemel obtenta nequit quiſquis in alterius praiudicium renuntiare,num.76.

Reſcripto per aliqaem impetrato nequit impetrans renuntiare poſtquam ex eo fuerit alteri ius qaaſitum , num.77.

Commiſſioni impetrans renantiare nequit,poſtquam citatus faerit aduerſarius , ex qaa ius ſibi fuit ſemel qaaſitum , num.78.

Secus ante citationem etiamſi commiſſio contineat aliquid ad commodum tertij , nam.79.

Reſcripto , antequam per citationem efficiatur commune;renuntiari poteſt impetrans inuito aduerſario , num.80.

Clericus reconuentus coram laico non poteſt renuntiare ſua conuentioni , cùm ex ea ſemel faerit ius tertio quaſitum , num.81.

Renuntiare poteſt quis ſua actioni , & iudicio intentato re integra,hoc eſt,ante citationem,antequam vllum fuit ius aduerſario quaſitum, n 82.

Exceptionibus, & actionibus ſemel in iudicium deductis re integra poteſt pars renunciare, antea quam ius ſit tertio quæſitum, num 83.

Renunciatio non valet in præiudicium iuris alterius, & quoties ex renunciatione inferri valet alteri præiudicium, num.84.

MVLTOTIES contingit, vt poſtquam aliqua pars ad Senatum confugerit petendo retentionem Bullarum, ſiue ob derogationem iuriſpatronatus laici, iuriſvè ſtran-
1 gerij, quando † exterius ab his Regnis illas impetrauit, vel contra conſuetudinem aliquarum diœceſum, ex quâ ſolùm originariis earum beneficia dumtaxat reſeruata ſunt, & conferri poſſunt: vel ob derogationem primæ inſtantiæ ordinarij, vel ob alias ſimiles cauſas: & pendente hoc recurſo in Senatu partes colligantes tranſactione compoſitæ ab illo deſiſtunt vel tacitè, vel expreſsè. Pluries vidi dubitari, & à peritiſſimis huius ſupremi Conſilij aduocatis conſultus, an mediante hac tranſactione ceſſet penitùs quoad omnes prædictus recurſus, vel an Regius Fiſcalis illum inſuper poſſit proſequi. In qua difficoltate quid veriùs ſemper cenſui, per diſputationem apparebit.

2 Et pro parte negatiua plura † vrgent, primò defenſio vaſſallorum, ad quam tenetur Rex, ipſorum eſt præcipuum intereſſe, quoniam hac conditione à populo in Regem omnis fuit tranſlata poteſtas, vt illos tueatur, vt ſæpè diximus in hoc tractatu, ergo poterit vaſſallus liberè huic conditioni renuntiare, abſque alterius dependentia, iuri enim pro ſe introducto quilibet poteſt renuntiare, ex vulgaribus.

3 Secundò, quoniam hæc Bullarum † retentio principaliter intereſt parti, adeò, vt ei & non Regi incumbat ſupplicationem interponere ad Sedem Apoſtolicam, illámque iuxta Bullam in Cœna Domini, *cap.* 14. proſequi, vt non obſcurè firmauimus ſuprà *capitul.*2. *à num.*82. *cum ſequentibus, verſicul. Quod autem ipſe pater, &c.* Et ſuperiùs *à num.*70. *& ſequentibus, verſicul. Ipſe igitur in* 3. *tom. &c.* vbi latè probauimus, parti incumbere ſupplicationem hanc legitimè interponere & proſequi, quia eius principaliter intereſt; ergo manifeſtè ſequitur, quòd ſublato iure principalis, reſoluitur omne ius cæterorum, quos in conſequentiam negotium
4 † tangit, provt abundè, & in mirabilibus caſibus examinauimus, & reſoluimus *in tractatu de Regia protectione* 4. *part.* 14. *à princip. & per totum*; vbi multa congeſſimus, quæ rectè hîc conducunt.

Tertiò, quia ſicut à principio liberè potuit
5 oppreſſus, nec vti hoc remedio † extraordinario, nec illum in Senatum introducere; pariter & poſtmodum poterit liberè ab eo diſcedere, quia omnis res per quaſcumque cauſas naſcitur, & per eaſdem diſſoluitur, & valet argumentum de contractu ad diſtractum ex vulgariſſimis axiomatibus, & nihil tam naturale eſt, quàm eo modo, quo quid colligatum eſt, contrario iure idem diſſolui iuxta iuris regulam. Ergo dicendum, poſſe recurrentem ad Senatum pro remedio retentionis liberè ab eo diſcedere abſque interuentu, & dependentia Regij Fiſcalis, ita vt per eius tranſactionem ceſſet.

Quibus tamen, & aliis ad hæc reducibilibus, quæ omitto, non obſtantibus; contrariam ſententiam veriorem eſſe regulariter affirmandum † erit, vt ſcilicet concordia inita inter 6
colligantes pendente recurſu ad Regem ob Bullarum retentionem, recurſum minimè ceſſare, ſed poſſe nihilominus Regium Fiſcalem illum proſequi. Cum tollere vim, & Rempublicam in pace, & quiete conſeruare, atque ab oppreſſionibus defendere, ne oriantur ſcandala, & orta ſedanda; proprium ſit officium Regis, eiúſque Regalia, ad quod moueor ex ſequentibus fundamentis.

Primò, quoniam certum eſt, quòd protectio
vi oppreſſorum & defenſio † Reipublicæ ne 7
aliquod ſcandalum, & detrimentum pariatur, eſt propria Principis Regalia, illi reſeruata in ſignum ſupremæ poteſtatis à Corona inſeparabilis & indiuiſibilis, atque ideò inpræſcriptibilis etiam, provt euidenter probauimus ſuprà *cap.*1. *à num.* 103. *cum multis ſequentibus, verſicul. Igitur cum protectio*; ſitque hæc cognitio Principi reſeruata, cùm ſit præeminentia & prærogatiua Regiæ dignitatis ab origine Regni, & cum ipſo Regno intrinſecè orta, vt ibidem fuſiùs probauimus, ad quem copioſum locum te remitto, quia ampliùs non repeto.

Inde ſequitur, quòd in præiudicium Regiæ
dignitatis nullus † huic Regaliæ poteſt renunciare, quominùs poſſit eam adhuc exercere Princeps, probant Belluga *in ſpeculo Principum, rubrica* 23. *§. ſed pone, num.* 9. Natta *conſ.* 590. *num.* 13. Vincentius de Franchis *deciſ.* 192. *n.* 7. Theſaur. *deciſ.* 177. *num.* 5. Iacobus Cancerius *variarum reſolution. lib.*2. *capitul.*2. *num.*29. pulchrè Fontanella *in tractatu de pactis nuptialibus, clauſula* 4. *gloſſa* 11. *num.*76. *&* 77. *fol. mihi* 290. *tom.* 1. 8

Secundò probatur, quoniam Rempublicam tueri, & de eiuſdem vtilitate, & ſalute tractare,
† quæ in tranquillitate potiſſimùm conſiſtit (vt 9
ſæpè diximus) præcipuum, & principale intereſſe Regis eſt, textus expreſſus *in l. nam ſalutem Reipublicæ tueri, nulli magis credidit conuenire, quàm Cæſ. ff. de officio præfecti vigil.* conducit text. *in cap. benè, §. Sancta Synodus* 96. *diſtinct.* ibi: *Quamquam* (inquit Pontifex ſcribendo Imperatori) *ſtudij veſtri, & Religionis interſit, vt in Epiſcopatus electione concordia principaliter ſeruetur in Eccleſia, &c.* Et ex aliis pluribus iuribus, & doctrinis abundè probauimus *in dict. capitul.*1. *à num.*85. *cum ſequentibus, verſ. Regi enim magis conuenit*; & eadem 1. *part. capitul.*5. *à principio*, & præcipuè *à num.* 12. *verſ. Quare Princeps continuo, &c.* Et quia Rex ca-
put eſt Reipublicæ, à quo † dependet omnis 10
poteſtas, Afflictis *in capitul.*1. *§. ad hæc, num.*3. *de pace iurament. firma.* Iacobus de Sancto Georgio *de feudis, in verbo, Vicarius, num.* 6. Marranta *in Speculo, part.*4. *diſtinct.*5. *n.* 3. Didacus Perez *in l.* 1. *tit.* 15. *lib.* 2. *ordinamenti*, & Gregorius Lopez *in l.* 1. *tit.* 14. *part.* 3. per textum ibi, Menochius *de præſumptionibus, lib.* 3. *præſumpt.*97. *n.*30. Maſtrill. *de Magiſtratibus, lib.*1. *tom.*1. *cap.*1. *num* 6. qui *num.*5. dicit, quod Rex
eſt velut Reſpublica † ipſa, cuius loco ſubro- 11
gatur, eiúſque imaginem gerit, & dixit Auend. *de exequend. mandat. cap.* 1. *num.*2.

Ex quo infertur, quòd is cui principaliter
intereſt, negotiúmque † principaliter tan- 12
git, in omnibus attenditur, eiuſque ius, non illius

cui

cui in conſequentiam, & ſecundariò; præualet,
vt latiſſimè mirabilibus doctrinis, & caſuum
varietate exornauimus *de Regia protectione 4.
part. capitul. 14. per totum.* Igitur nec partium
priuatarum conuentionibus, nec etiam renun-
tiationibus poterit hæc ceſſare recurſus co-
gnitio.

Tertiò probatur, quoniam omnes caſus, in
13 quibus dari poteſt Bullarum retentio † in Sena-
tu; vni tantùm rationi nituntur, & vnico fun-
damento iuſtificantur, nempe præiudicio Rei-
publicæ, ac damno publicæ vtilitatis, ad hunc
dumtaxat finem tendere, ob illúmque fuiſſe ſa-
lubre hoc remedium introductum; probauimus
ſuprà *cap. 3.* Et in ſingulis retentionis cauſis
ſpecialiter examinauimus, *vt in cap. 4. cum alijs
ſequentibus*, clarè patet. Imò quando litteræ ſunt
extortæ in præiudicium tertij, retentionem nul-
14 latenus † habere locum, niſi vbi hæc ratio vni-
ca, & fundamentum Reipublicæ concurrat, li-
mitauimus ſuprà *capitul. 7. per totum.*

Quare hoc ius retentionis principaliter eſt
15 ius publicum, cùm † principaliter ſpectet ad
ſtatum, & vtilitatem Reipublicæ, *§. iuris præ-
cepta inſtit. de iuſtitia & iur. gloſ.* 1. *in l. ius pu-
blicum, ff. de pactis, & in l. 1. §. huius ſtudij, ff.
de iuſtitia & iure, §. final. inſtitut. de iure natu-
rali gentium, & ciuili, l. non videtur, C. de in
integrum reſtitut.*

Inde fit vt iuri publico (cùm ad vtilitatem
16 communem ſpectet) nemo † detrahere, nec de-
rogare poſſit, atque remittere, nec priuato-
rum conuentione tolli, *in l. ius publicum*, vbi
Doctores *& in l. inter debitorem*, vbi Bartol. *ff.
de pactis, cap. cum tempore, de arbitris, cap. con-
tingit. de ſententia excommunicationis, l. 1. & 2.
C. ſine cenſu vel reliquis*, & Gloſſ. *in cap. ſi dili-
gent. de foro competent. l. 2. §. ius Reipublica, ff.
de adminiſtratione rerum ad ciuit. pertinent.* Car-
doſſ. *in praxi iudicum, verb. Ius, num. 2. & 3.
& verb. Delictum, num 9.* Vbi etiam dicit, quòd
17 cum † delictorum punitio pertineat ad publi-
cam vtilitatem, non impeditur priuatorum con-
uentione, cùm iuri publico derogari non poſſit,
vbi plurimos citat.

18 Et huic fundamento directè † conuenit com-
munis illa, & veriſſima Doctorum diſtinctio,
quòd iuri publico, quando principaliter in vti-
litatem Reipublicæ fuit introductum à lege, &
ſecundariò in fauorem aliquorum, priuatorum
conuentione detrahi nequeat, aut renuntiari
priuato liceat, & ita procedunt ſupradicta, &
per dicta iura, *& l. 2. §. ſed quia veremur, C. de
iur. prop. calum. dando.* probant Fortunius Gar-
cia *in l. 1. §. huius ſtudij, à num. 9. ff. de iuſtitia
& iur.* Couarruuias *in cap. quamuis pactum part.
2. §. 1. num. 5. & 6.* Gutierrez *de iurament. con-
firmatorio, part. 1. capitul. 1. à num. 2. & capi-
tul. 16. num. 50.* Alexander. Tutamin. *de legi-
bus, part. 2. cap. 6. à num. 2.* Petrus Barboſſ. *in
l. 1. part. 1. num. 36. ff. ſoluto matrimonio, & in
l. alia, §. eleganter. à num. 14. cum ſequentibus
eodem.* Suarez *de legibus, lib. 8. cap. 6. à princi-
pio*, Nauarrus *in tractat. de fin. human. actuum
num. 25.* Armendar. *in proœmio addition. ad Re-
copil. legum Nauarra, num. 23.* Quia tunc ſi
publicam offendat vtilitatem renuntiatio non
operatur, ex eiuſdem Iuribus, & Doctoribus.

At quando lex & diſpoſitio principaliter ten-
dat in fauorem ſingulorum, & ſecundariò at-
que in conſequentiam † in fauorem Republi- 19
cæ, rectè admittitur renuntiatio *ex l. ſi quis in
conſcribendo, C. de Epiſcopis & Clericis, l. penul-
tim. C. de pactis, cum vulgaribus.*

Et hanc diſtinctionem communiter à Docto-
ribus ſequi firmant Abbas, Felin. & alij *in cap.
ſi diligenti de foro competent.* de qua teſtatur Pe-
trus Barboſſ. *dicta part. 1. num. 64.* Cuiacius *ad
titulum, C. de ſponſalibus*, Cardinalis Tuſchus
tom. 4. littera I. conclus. 511. num. 28. Suarez *de
legibus, lib. 8. cap. 6. in principio*, Barboſa *axiom.
135. num. 14.* Igitur cum hoc ſalubre remedium
retentionis Bullarum † principaliter ſit indu- 20
ctum, & inuentum ad vtilitatem & fauorem
Reipublicæ, & ſecundariò in vtilitatem vaſſal-
lorum; ſequitur, vt per eorundem conuentio-
nem & concordiam, ſeu etiam renuntiationem
regulariter tolli nequeat, nec ceſſet.

Quartò probatur, quòd licet quis poſſit re-
nuntiare remedio priuilegiato, & extra ordi-
nem † à lege vel Principe ſibi conceſſo: pro- 21
cedit, quando priuati renuntiantis duntaxat
reſpicit vtilitatem & fauorem, ſecus tamen quan-
do ſimul continet vtilitatem Principis, vt *ex
l. 1. & 2. ff. de iudicijs, l. 1. §. & poſt operis*, vbi
Iaſſon. *num. 11. ff. de noui operis nuntiation.* Iulius
Clarus *§. fin. quæſt. 42.* Iacobus Cancerius *va-
riar. reſolut. lib. 2. cap. 2. de iuriſdiction. num. 194.*
Giurba *conſil. 95. num. 13.* Ioannes Maria No-
uarius *in praxi election. & variatio. fori. ſect. 3.
quæſt. 7. num. 14. fol. 296.* Quo loci illam regu-
lam generalem, quòd quilibet poſſit renuntia-
re fauori ſuo, vt eatenus vera ſit, limitat, ſi
priuilegium concernat fauorem renuntiantis
tantùm; ſecùs ſi fauorem ſuperioris reſpiciat
etiam, quo caſu renuntiatio non ſubſiſtit, tan-
quam facta in eius præiudicium.

Quapropter ſuperioris conſenſus neceſſariò
requiritur, † vt renuntiatio poſſet valere, ſine 22
quo non poteſt ſubſiſtere, Romanus *conſil. 369.
num. 18.* & ibi Scholiaſtes Cardinal. *conſil 38. ad
fin.* Afflictis *deciſ. 133.* Gratianus *deciſ. 78. n. 50.*
Ioannes Baptiſta Coſta *de ſcientia & ignorantia,
centur. 2. diſt. 66. num. 15.* Rouitus *pragmat. 2.
num. 25. tit. de iuriſdiction. inuic. non turband.* Di-
dacus Perez *in l. 2. tit. 1. lib. 3. ordinamenti*, Ca-
ſtrenſ *conſil. 431. num. 3. in principio*, Andreas
Gaillius *obſeruat. 40. num. 3. lib. 1.* Cardinal. Tu-
ſchus *littera C. concluſ. 1027. num. 3.* Marius
Giurba *conſil. 95. num. 13.* Cenedus *Canonicarum
quæſt. 12. num 8. 9. & 10.* Rota *deciſ. 22. num. 8.
part. 2.*

Ex qua doctrina fluit, quod vaſſallus non po-
teſt abſque domini † conſenſu in alterius iuriſ- 23
dictionem conſentire, nec expreſsè, nec tacitè;
quòd ſi fecerit, nullum inferret præiudicium do-
mino prorogatio, ſed dominus poterit eandem
auocare per textum *in cap. Imperialem, §. præte-
rea ſi inter*, & ibi ſingularis gloſſa in duas *de
prohibita feudi alienatione per Federicum*, vbi pul-
chrè Afflictis, *num. 23.* ſequitur Bald. *in l. ſi quis
in conſcribendo, C. de pactis*; per quos benè Ioan-
nes Maria Nouarius *in praxi electionis & variat.
fori quæſt. 7. num. 15. ſect. 3.* probant etiam Abbas
in cap. ex tranſmiſſa. nota. 1. de foro competenti,
Capitius *deciſ. 9. num. 15.* Franchis *deciſ. 417.
num. 2.* Boëtius *deciſion. 114.* Scrader. *conſil. 13.
num. 251. & 252.* Sula *ad conſtitutionem Sabau-
dia, tit. de foro competent. gloſſ. ſubditos prima,
num. 9. & 12.* Rugenell. *practicar. quæſt. 47. n. 26.*

& loquendo in criminalibus, vt noo admittatur hæc protogatio in præiudicium domini, Marſil. *in praxi.* § *expediu*, *num.*67. Aldouinus *conſil.*20. *num.*21. Farinacius *quæſt.*81. *num.* 190. Iacobus Cancerius *vatiarum reſolution. lib.*2. *c.*2. *de iuriſdictione*, *num.*164.

Hinc exemptus noo poteſt protogare iuriſ-
24 dictionem alterius † in præiudicium ſuperioris, nec partis ſolius conſenſus ſufficit, Panormitan. *in cap. cum tempore*, per teatum ibi *de arbitris*, *num.* 2. & Doctores communiter *in l. ſi quis in conſcribendo*, *C. de pactis*. Socinus *in cap. ſignificaſti*, *de foro competemi*, Ioannes Maria Nonatius *in prax. election. for. cap.*7. *num.*24. *ad fin ſection.* 3. prout latiùs diximus hoc eodem tractatu 2. *p. cap.*11. *à num.* 15. *vſque ad finem*, *verſ. Quoad ſecundam partem*, *&c.* Vbi plurima alia videnda de hoc articulo, & ſequenti, multáque ſcitu digniſſima alia recenſentur.

Quintò & pro hac parte fortiter vrget, quo-
25 niam etſi fateremur, † quòd hoc remedium extraordinarium & ſalubre non eſſet principaliter introductum in fauorem Regis, nec eius principaliter intereſſet; ſed imò æquale commodum, & vtilitas ſeu fauor reſultaret ſubditorum, & æquè principaliter omnibus eis prodeſſet; nihilominus ob connexitatem iuris, & indiuiduitatem non poteſt valere tranſactio in præiudicium iuris Regis abſque eius conſenſu, & interuentu non ſubſiſtit, cum tranſactio ſortiri nequeat effectum reſpectu iuris renuntiantis, quin ſimul inferat præiudicium iuri Regio, procedit enim vtrumque ius ab vno fonte, & eademmet origine indiuidua, & inſeparabili, quia
26 quæ non poſſunt † niſi conneaè produci non poſſunt niſi conneaè tolli, Nos latè *de Regia protectione* 4. *part. cap.* 10. *num* 96. & ferè per totum, cap. vbi multa ad propoſitum. Connexa etenim & indiuidua adeo reputantur idem, vt nihil fieri poſſit contra vnum, quin fiat contra
27 alium, & in eum inferat † præiudicium. Sigiſmundus Scaccia *de appellation. quæſt.*17. *limitat.*21. *ſub num.*26. Ancarranus *conſil.* 160. *n.* 2. Crauetta *conſil.* 275. *num.* 4. *&* 5 *& conſil.* 461. *num.*50. *& conſil.*936. *num.*27. *& ſequentibus*, Barboſ. *axiom.* 51. *num.* 2. Surdus *deciſ.* 199. *n.* 13.
28 qui etiam dicunt, quod † connexa ſunt indiuidua.

Vbi enim ius ſuperioris complicatur, etiam tacitè cum iure ſubditorum; horum renontiatio non valet in illius præiudicium, cuius ius
29 † tacitè complicatum eſt in diſpoſitione, Felinus *in cap. cum dilecta* 7. *de reſcriptis*, Abba. *in cap. ſignificaſti*, *num.* 11. *de foro competent.* Cardinalis Tuſch. *litteru P. concluſion.* 759. *num.* 3. videndus ad id Gaſpar Guillelmus *in apologia feudali*, *capitul.*8. *num* 31. *fol.*42.

Pro quo eſt optimus text. *in cap. cum tempo-*
30 *re* 5. *de arbitris*, dum loquitur † in compromiſſo inter colligitantes, ibi: *Nos arbitrium ab ipſo probatum decernimus, illis dumtaxat capitulis exceptis, quæ contra libertatem ipſius monaſterij, & duarum capellarum eiuſdem in arbitrio ſunt expreſſa, cùm, etſi ſponte voluerit, de iure tamen nequiuerit ſine licentia Romani Pontificis renuntiare priuilegiis, vel indulgentiis libertatis, quæ monaſterium illud indicant ad ius & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere*, *&c.* text. etiam *in cap. cum olim* 14 §. *nos igitur de priuilegiis*, ibi: *Nos igitur attendentes, quòd eadem priuilegia non ſolummodo pro libertate monaſterij faciebant; ſed etiam exprimebant ius noſtrum, & Eccleſia Romana iuſtitiam tuebantur: ne in nos monaſterij læſio redundaret, ad priuilegia exhibenda partem eius de gratia duximus admittendam*, *&c.* proſequitur in fine: *In cæteris autem latum à prædictis iudicibus ſententiam pro Colubrienſ. Eccleſia confirmamus*, *&c.*

Hinc eſt, quod Abbas non poteſt renontiari † exemptioni ab ordinario ſine ſui conuentus 31 licentia & conſenſu, *deciſ.*22. *num.*8. *part.* 2. *diuerſor.* Cencdus *q.* 12. *num.* 10. Sarabia *de iuriſdictione adiunctorum*, *q.*7. *num.*7. *in fin.*

Et licet exempti poſſint prorogare iuriſdictionem ordinarij, † vt poſt alios Sabia vbi 32 proximè *num.* 4. tamen id erit intelligendum, dummodo huiuſmodi prorogatio & renuntiatio exemptionis non redundet in præiudicium alterius, quàm prorogantis, & renuntiantis dumtaxat, Gemioianus *in conſil.*83. *num.*9. Corneus *conſil.*214. *num.*8. *lib.*2. Ferretus *conſil.*102. *n.*18. quos ſequitur Seraphinus *deciſ.*595. *num.* 7. Sarabia vbi proximè *num.* 5. idem dicit Gregorius Lopez *in l.*2. *gloſſa pro priuilegio. titul.*1. *part.* 2. Fabius Anna *conſil.* 207. *num.* 10. Aona Senior. *ſingular.*120. Giuiba *conſil.*65. *num.*14. dicentes, quòd licet ſubditus facta † prorogatione non 33 poſſit petere remiſſionem, cum iam prorogauerit, poteſt tamen illam petere ſuus ſuperior.

Et quod renuntiatio ſui iuris, quando redundat in præiudicium alterius, non valeat, faciunt latè tradita per Mandelum *conſ.*74. *num.*3. Seraphinus *deciſ.* 324. *num.* 5. plures congerit pro hac ſententia Dom. Præſes Granatenſis, Valençuela Velaſquez *num.*86. Nouarius *in praxi electio. fori. quæſt.* 7. *à num.* 15. *cum ſequentibus*, *ſectione* 3. vbi plura exempla reddit, vt poſſit quis cedere iuri & priuilegio ſuo, quando illud ius & priuilegium reſpicit † tantùm 34 eius commodum, non autem quando reſpicit etiam commodum alterius, vel publicum, probat poſt alia iura Aſcanius Tamburinus *in tractatu de iure Abbat. & Prælator. tom.*1. *diſput.*16. *quæſt.*15. *num.*3. Peitinus *in ritual. minimor. part.*2. *nota.*10. Silueſter. *verbo*, *Priuilegium*, *quæſt.* 10. Armilla eodem verbo, *num.*9. Nouarius *in quæſtionib. forenſib. part.*1. *quæſt.*66. *num.*2. Thomas Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.* 4. *cap.* 39. *num.* 29. Sigiſmundus à Bononia *in tractatu de electione*, *part.* 5. *cap.*2. *dubio* 25. *num.* 7. Laborius *in variis lucubrationibus*, *titul.* 4. *cap.* 14. *num.* 87. Suarez *de legibus*, *lib.*8. *cap.* 6. *num.* 2. Pater Diana *reſolution. moral.* 3. *part. tractat.* 5. *de dubiis regular. reſolutione* 86. *verſic. His ſuppoſitis.*

Hinc eſt quod cum diſpoſitio *Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 20. *Cauſæ omnes* † præ- 35 ſeruans primam inſtantiam ordinariis, ſit inducta non ſolum in fauorem ſubditorum; ſed etiam iuriſdictionis ordinarij: ſolus conſenſus alterius, cum habeant ius complicatum, non admittitur, nec valet renuntiatio, quia redundat in præiudicium non conſentientis, quem etiam negotium tangit iuxta declarationem à ſacra Congregatione latam, Paz *in praxi tom.* 2. *præludio vltim. num.*18. & alij ſecuti à Sarauia *dict. quæſt.* 7. *num.* 7. & à Nouarrio *in praxi noui iuris Pontificij*, *concluſione* 2. *alias* 34. *num.* 6. *fol.*141.

Raouotia

Renunciatio etenim facta, quæ redundat in
36 præiudicium † alterius, vel iuris publici, non
valet, Valaſcus *de iure emphyteuti, q.27. num.19.*
& poſt alios Cardoſo *in praxi iudicum, verſ.*
Ius, num.5.

Et quando adeſt connexitas, & complicatio
37 iurium alterius † cum iure renuntiantis, ita vt
non poſſit renunciatio exequi, quin inferat præ-
iudicium alteri habenti ius ſimul complicatum,
vt etiam contra renuntiantem exequi renuntia-
tio nequeat, nec effectum habeat, quia tunc
non eſt ſeparabile eius præiudicium: pluribus
exemplis confirmat Azor. *inſtitut. moralium*
*lib 5. cap.22. de priuilegiis, quæſt.*10. optimè Fu-
ſchus *de viſitatione, lib. 2.cap. 20. num. 21.* Sa-
rauia *de adiunctor. iuriſdict. quæſt.7. num.*8. quo-
niam factum renuntiantis ad dolorem noſtrum,
iniuriámque noſtram non porrigitur, *l.1.2.& 3.*
ff. de liberal. cauſa.

38 Elegans eſt Rotæ deciſio † vt per Seraphin.
341. *num.*7. in hæc: Nec obſtat, ſi replicetur,
nunc non agi reſpectu primogenitorum, quia
quotieſcumque quis renuntiando fauori ſuo,
præiudicat neceſſario alteri, & ſic præiudicium
tertij eſt inſeparabile, renunciatio etiam non te-
net reſpectu renuntiantis, Barthol. *in d. l. pen.*
n 3. verſ. Secundo caſu, C. de pactis, & ibi Iaco-
batius *in n. 6.* Iſta autem præiudicia ſunt inſepa-
rabilia, nam ſi dominus Iulius non præſtitiſſet
conſenſum, &c. Quæ quidem deciſio ſingula-
riſſima eſt.

39 Facit etiam altera Rotæ deciſio † vt per Fa-
rinacium *deciſ. 272. in poſthumis, tom.* 2. quæ in
*n.*3. ita ait: Nec viſum fuit, poſſe ſuſtineri ſen-
tentiam ſaltim quoad citatos, cum omnes præ-
tendant venire ex eodem fideicommiſſo, eadem
eſt omnibus cauſa defenſionis, *in l. hoc iudicio,*
vbi Gloſſa, & Doctores, *ff. familia erciſcunda;*
& fuit in his terminis in eadem cauſa reſolutum
die 10 Decembris 1604. *& die 1. Iuly* 1605. *coram*
bonæ memor. Iuſto; vbi fuit annullata ſententia re
integratiua lata per bonæ memor. Penniam ad
fauorem Aſcanij ex eo, quia non fuerant citati
Ferreri, qui erant in cauſa, licet eſſent citati alij li-
tis conſortes, &c. Et quod quando intereſſe con-
demnati eſt inſeparabile à iure tertij non citati,
vel non condemnati, vt nec etiam contra con-
demnatum mandari poſſit executioni prolata
ſententia, elegans eſt Rotæ *deciſio alia 906. n.3.*
apud Seraphinum.

Alia eſt ad hoc mirabilis Rotæ doctrina plu-
ries confirmata, & approbata in vna *Burgenſi 5.*
ſepult. vt per Alexand. Ludouiſ. *deciſ.* 319. *quæ in*
n.1. ita ait: Et contra omnes proceſſum ad ſub-
haſtationem, & deliberationem deuentum fuit,
citato tantùm procuratore Grifonis, & Galleoto,
& propterea ſubhaſtatio fuit nulla, non ſolùm
quoad alios non citatos, *l. creditor. C. de diſtractio-*
ne pignorum, vbi Albericus, Afflictis *deciſ.* 358.
n. 3. ſed etiam quoad ipſos Grifonum, & Gal-
leotum ratione indiuiduitatis, Baldus *in l.1.n.63.*
verſ. An continet quid indiuiduum, C. de errore
calculi, Fulgoſ. *in l. hoc num.2. verſ. Sed & ſi iudi-*
cium, ff. familia erciſcunda, Ruinus *conſ.* 119.
num.12. & 13. lib.5. Hieronym. Gabriel. *conſ.56.*
n.17. lib.1. &c. Hactenus de celebri deciſione.

Pro qua plures aliæ ad idem è Rota emana-
runt, vt in vna *Spolij domus* 192. *num. 3. & 4.*
ibi: Nullitates autem dictæ ſententiæ deduce-
bant domini ex defectu citationis Fabij Barna-
bæ alterius ex fratribus de florennis poſſeſſori-
bus dictæ domus pro indiuiſo vna cum aliis,
cuius omiſſio cauſauit nullitatem ſententiæ,
etiam quoad alios citatos pro indiuiſo poſſiden-
tes iuxta Gabrielem *conſil.56. num. 18. lib. 1.* &
alios allegatos *in deciſione facta in hac cauſa ſub*
die 10. Maij præteriti, &c. quam adducit poſt
tractat. de manuten. Ludouiſij Poſt.

Aliam deciſionem Auximan. fideicommiſſi
coram Veroſpio, quæ eſt inter recollectas per
eundem Ludouiſ. Poſt. *poſt d. tract. de manutent.*
334. qua *n. 26. & 27.* ita dicitur: & hinc etiam
ſequebatur alia nullitas eiuſdem mandati, cum
nec citati fuerint filij D. Cornelij illius expedi-
tione, & eadem nullitas operabatur etiam ad fa-
uorem ipſius Phæbi, cùm communis eſſet cau-
ſa defenſionis, dùm omnes veniebant ex eodem
fideicommiſſo, *l. in hoc iudicio,* ibi DD. *ff. fa-*
mil. erciſcund. Cardinal. Cauallerius *deciſ.* 596.
num.2 & in Ariminenſ. donationis 8. *Martij* 1630.
coram me; & ageretur de ſuſtinenda executione
quæ tanquam indiuidua non poterat ex parte,
aut fauore alterius ſolùm valere, Abb. *in cap.*
cum inter. num.24. de ſententia & re iudicat. Cæ-
ſar. de Graſſis *deciſ.5. n.3. eod. tit. & deciſ.2. n.8.*
de ſent. excommunication. Rota *deciſ.118. n.4.*
p.1. recent. &c.

Quam doctrinam obſeruant Ludouiſius Poſt.
in dicto tractatu de manutentione, obſeruat. 12. ſub
num.57. Vbi quod citationis † omiſſio quoad 40
vnum pro indiuiduo poſſidentem inducat nulli-
tatem etiam quoad alios citatos: & iterum quod
omiſſio citationis contra vnum operatur nulli-
tatem etiam ad fauorem alterius, vbi communis
eſt cauſa defenſionis.

Oliuerius Beltraminius *in annotatione ad ſu-*
pradictam deciſionem 319. Alexandri Ludouiſij
littera A. num.7. ita in hæc proſequitur: & quod
ſtante connexitate iuris ex eadem cauſa † pro- 41
uenientis, defectus citationis vnius ex litis con-
ſortibus annullet actum etiam reſpectu citati;
Rota *deciſion.471. num.7. part.2. in recent.* Et de
pluribus venientibus ex eodem iure fuit dictum
in *Marceratenſ. hæreditatis* 13. *Maij* 1616. *co-*
ram Reuerendo P. D. Cauallerio; & ideò ſi plu-
res ſint poſſeſſores, & vnus citetur dumtaxat,
alter vero non; proceſſus eſt nullus in totum,
etiam reſpectu citati; ita fuit dictum *in Romana*
Spolij domus 15. *Decembr.*1617. *coram R. P. D.*
Pirobano. Si tamen ſententia, & mandatum
poteſt exequi ſuper portione citati † abſque eo, 42
quòd præiudicetur in proportione non citati:
valet proceſſus reſpectu citati: ita fuit dictum *in*
Romana. pecuniar. de columna 28. *Aprilis* 1617.
coram R. P. D. Dunozeto, vbi reſpondetur ad
deciſionem in cauſa Marceratenſ. Et quando in-
tereſſe non eſt connexum, † tunc defectus cita- 43
tionis quoad vnum, non prodeſt nec nocet quo-
ad alium legitimè citatum, Rota alios cumulans
deciſ.561. num.13. part.1. in recentibus, &c. Ha-
ctenus Oliuerius Beltraminius.

Pro cuius mirabilis doctrinæ confirmatio-
ne non minus celebris adeſt Rotæ *deciſ. in vna*
Almerienſ. decimarum 14. *May* 1614. *coram Pi-*
robano nouiter recollecta in poſthumis Proſperi
Farinacij *deciſ.*576. quæ à *num.5.* ſic determinat.
Etiam aliqui ex dominis exiſtimabant, † nulli- 44
tatem contra eandem ſententiam in hac ſecun-
da poſitione excitatam, dùm ſententia legi-
tur lata ad fauorem Martini Attendatarij, &

Eccleſiæ Almerienſ. Et tamen Eccleſia non erat
in cauſa nec in monitorio nominata, nec pro
Eccleſia comparens mandatum habebat, &
ideò ſententia nedum remanſit nulla reſpectu
Eccleſiæ ad cuius inſtantiam non fuit citatio
tranſmiſſa pro audienda ſententia; ſed etiam
Atendatarij propter indiuiduitatem ipſius ſen-
tentiæ, vt dicit Cæſar de Graſſis *deciſ. 5. num. 1.
& 3. de re iudicata*, & multò magis propter con-
nexitatem, quia iua Atrendatarij non potuit ſu-
perædificare propter carentiam ſui iuris, Abbas
*cap. cum inter, num. 24. verſ. Per hanc rationem,
de re iudicata*, qui poſt alios in his terminis lo-
quitur, &c. Cum qua decisione plurimæ aliæ
concordant adductæ hucuſque *à num. 30. cum ſe-
quentibus*.

Et eadem deciſione Farinacij 576. modò re-
lata ita vlteriùs & ſingulariter proſequitur.
45 Nec reſponſiones datæ † ſatisfaciebant, quòd
ſcilicet in connexis, & inſeparabilibus ſenten-
tia lata pro vno ſuffragatur alteri: nam id pro-
cedit in conſequentiam, & quoad iuſtitiam, ſi
ſeotentia validè eſt prolata; ſecus verò vbi Ec-
cleſia prætendit directè iuuari ex eadem ſenten-
tia quæ corruit ex defectu citationis. Et è coo-
uerſo dùm dicebatur, quòd ſi ſententia lata con-
tra Eccleſiam corruat defectu nullitatis, noo
trahit ſecum inualiditatem ſententiæ Attenda-
46 tarij, † id pariter procedit, quando cauſæ ſunt
ſeparabiles, vt dicunt Felinus *in cap. cum inter,
num. 10. verſ. Nec eſt verum de re indicata*; &
Gabriel *conſil. 56. num. 16. volum. 1.* Secus verò
quando intereſſe eſt connexum, & omnes ſunt
nominati in ſententia, quia tunc ſententia quo-
ad vnum valida, & quoad alterum inualida, eſſe
non poteſt ex rationibus Afflictis *deciſ. 218.* al-
legatam per Cæſarem Graſſis, &c.
47 Eadem Rota † in vna Cordubenſ. ſtatuto-
rum 24. *Ianuary* 1590. coram Cardinal. Sera-
phino adducta per Marcheſan. *de commiſſionibus
2. part. capitul. 6. de commiſſione quando tertius ad
cauſ. admittatur, §. vnico*, quæ eſt poſt *dict. cap.
in ordine 6.* quæ ad finem dictæ deciſion. ita di-
citur: Clerici verò non poſſunt euitare execu-
tionem reſpectu expenſarum, quia eorum con-
tumacia eis nocet, Gabrielis *de ſententia, con-
cluſione 3. num. 5.* An autem talis ſententia de-
beat mandari executioni reſpectu negotij prin-
cipalis contradictos Clericos, domini dubita-
runt, eo quòd intereſſe eorum videtur ioſepara-
bile ab intereſſe ciuitatis per ea, quæ tradit An-
gelus *in l. ſi ſuſpecta. num. 3. in fin. ff. de inofficioſ.
teſtament. &c.*

Vide etiam latiſſimè quæ de hoc iure conne-
xo, & complicato in inſeparabilibus, vt alteri
nequeat præiudicare, nec ipſi renunmanti, in-
frà *2. p. cap. 11. à num. 45. cum multis ſequentibus,
verſ. Quantum attinet ad ſecundùm cap.*
48 Conducit etiam Rotæ deciſio † apud eundem
Farinacium *eodem tom. 769. num. 3.* in hæc: Vltra
quod dictæ ſententiæ tanquam vnica ſtructura
verborum conceptæ, & non per capita diſtio-
cta, data iniuſtitia in parte, remanent iniuſtæ
in totum, & exequi non poſſunt, aduotata per
Cinnum, & Salicetum *in l. 2. C. de re iudicata*,
Puteum *deciſ. 315. num. 5. part. 2. diuerſorum, lib. 1.
in nouiſſimis*, Rota *deciſ. 221. num. 1. & deciſ. 315.
num. 5. part. 2. diuerſorum*; etiam ſi aliàs conſta-
ret de bono iure, Chiſanenſ. *deciſ. 172.* Seraphi-
nus *deciſ. 1168. num. 11. &c.*

Ex quibus omnibus, quæ veriſſima ſunt li-
benter nunc recedimus ab opinione aliquorum
Doctorum, quos retulimus in tractatu *de Regia
protectione 4. part. cap. 8. à num. 350. vſque ad 352.*
dicentium quòd in indiuiduis ſenteotia contra
vnum lata aliis non citatis nocet, & prodeſt,
quam ſanam, ſed ſcrupuloſam eſſe fatemur, ex
iis quæ accuratè congeſſimus hactenus hoc
cap. Quæ omnino eſt intelligenda, quando in-
ter conſortes adeſt ius ſeparabile, & quod com-
modè poteſt diuidi, prout alibi dixi loco mox
citando.

Quæ quidem ſingulares deciſiones declarant,
quæ ſuperiùs latè dicta ſunt, † vt renuntiatio 49
iuris ſeparabilis noceat tantùm renuntianti, iuris
autem, & intereſſe connexi, & inſeparabilis,
cùm effectum, & executionem non poſſit reſpe-
ctu vnius producere, quin redundet in damnum,
& præiudicium alteriùs ſimul habentis ius
ſuum connexè, & complicatè quoad totum ſu-
ſpenditur, imò nolla erit ſententia in totum, &
& reſpectu omnium ex dictis deciſionibus, &
doctrinis hactenus in hoc fundamento adductis,
ſeu declarandis; & eodem modo loquuti fui-
mus, *de Regia protectione 4. part. cap. 8. à n. 23.
& à num. 52.* Quando nempè † commodè po- 50
teſt exequi condemnatio contra condemnatum
pro ſua proportione, quæ commodè admittit
diuiſionem.

Et circa hoc ius complicatum, & connexum
duorum vel plurimorum † elegantia exempla & 51
doctrinas, quæ omnino conducunt huic articulo
congecit Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu 2.
à num. 56 cum ſequentibus*; quas benè & latè
proſequitur, præcipuè inter habentes ius com-
plicatum, & indiuiduum priuilegium † vt vnius 52
proſit etiam alteri non priuilegiato, cuius ius
non læditur, ſed æqualiter præſeruatur, prout
ibi videbis latiùs.

Ex quibus omnibus mirabiliter deducitur;
tùm quod in hac † retentione Bullarum, cum 53
ob vtilitatem, quietémque Reipublicæ prote-
ctio iotroducta fuerit, & inuentum hoc ſalubre
remedium; principale ius & intereſſe eſt ipſius
Regis, & eius officium, & Regalia ſit à corona
inſeparabilis, cùm quo iure dependeoter & in
conſequentiam, nempè ius vaſſallorum oppreſ-
ſorum eſt complicatum, & adiunctum: ita per
neceſſariam cooſequentiam dicendum erit, quod
tranſactio, & concordia inter collitigantes non
poteſt (regulariter loquendo) facere ceſſare
hunc recurſum non interueniente eius, vel ſui
Fiſcalis Regij conſenſu, nam in pactis, & con-
tractibus tangentibus ius Regis debet præcisè
aſſiſtere, & interuenite præſeotia procuratoris
Regij, aliàs nulli ſunt, *l. 3. §. multa, verſ. Diuus,*
vbi Gloſſa *verb. Refelluntur, l. filius, ff. de iure
fiſci, l. fin. C. de aduocatis fiſci.* Petr. Gregor.
Syntagm. lib. 49. cap. 7. per tot. maximè *à num. 3.
& à num. 14.* conducit *l. 7. tit. 1. lib. 9. Recop.* Pe-
regri. *de iure fiſci, lib. 6. tit. 4. num. 3. verſ. Pri-
mò, tertiè requiritur, & lib. 7. tit. 1. n. 2. gloſ. in l. 1.
C. de fide inſtrument. & iure hast. lib. 10.* Boſſius
de Fiſco, num. 23. Ioan. Garc. *de nobilitate, gloſ. 3.
num. 13. & 14.* qui etiam loquuntur in iudiciali-
bus actis tangentibus Regiam Coronam. Quia
principaliter Regis conſenſus, aut eius qui vi-
ces ſuas occupat, eſt neceſſarius ad hunc effe-
ctum ſuſpendendi, ſeu tollendi aut renuntiandi
recurſum; non enim ſolus ſufficit conſenſus par-
tium

Google

tium ex hactenus latè traditis. Et quia in de-
54 pendentibus à Principe † conſenſus partium
nihil operatur, Abb. *in c. elim, num. 9. de rei
iud.* Peregrin. *deciſ.* 155. *lib.* 1. Marqueſ. *de com-
miſſionibus à peritionis oris, &c. §. vnico, n. 65.
tom. 2. fol.* 417.

Et hanc partem (licet ex aliis diuerſis funda-
mentis, nullo tamen ex hactenus à nobis con-
ſideratis addocto) reperio, tenuiſſe doctiſſi-
mum Minchacam *controuerſiarum vſufrequent.
lib.* 1. *cap.* 41. qui licèt à *num.* 54. iuſtificauit
55 hanc † retentionis cognitionem litterarum in
derogationem iuriſpatronatus laicorum, & *n.* 26.
extendit ad primam inſtantiam ordinarij, in
hæc: Eademque omnia, etiam in litibus pro-
cedere intelligo, ſi fortè quæ lites de iure intra
fines Hiſpaniæ Regionis, vel alterius cuiuſli-
bet agitandæ eſſent; ad Romam auocarentur, ſi-
milis enim defenſio, & ſimili modo, & com-
peteret, & agenda eſſet, quòd intelligo non
ſolùm petentibus iis, qui non iure extra Pro-
uinciam ſuam litis cauſa traherentur; ſed etiam
tacentibus, vel fortè etiam renitentibus, quod
vltimum intellige ſecundùm ſuperiores diſtin-
56 ctiones. Hactenus Menchaca, quo loco † in nu-
meris ſequentibus latè defendit hanc retentio-
nem Bullarum prouenire à iure naturali cuilibet
permittente defenſionem licitam.

Quam noſtram reſolutionem veram eſſe in-
57 tellige regulariter, cùm fœdere † tamen diſtin-
ctionis, vt tunc procedat in illorum caſuum re-
tentione, in quibus ſimpliciter & abſolutè abſ-
que aliqua qualitate & requiſito cognitio hæc
habet locum, & in quibus immediatè viget vti-
litas publica, abſque partis alicuius particula-
ris interuentu, & priuato & ſpeciali intereſſe,
prout generaliter & regulariter huiuſmodi qua-
litatis & naturæ ſunt omnes ferè caſus retentio-
nis, quibus procedunt rectè & iuridicè quæ ha-
ctenus dicta ſunt.

Aut enim hic recurſus, & Bullarum reten-
58 tio peritur in iis caſibus, † in quibus non ab-
ſolutè, & ſimpliciter interuenit ius & vtilitas
publica, ſed ſecundùm quid, & cauſatiuè, &
ſub aliquo ſuppoſito, nempè deficiente & ceſ-
ſante conſenſu partis, cuius principale nego-
tium tangit, & tunc quandocumque etiam pen-
dente recurſu interuenerit, ceſſabit recurſus, de-
clarabo.

59 Huius generis eſt Bullarum † retentio ob de-
rogationem iuriſpatronatus laicorum factam
abſque patroni conſenſu, quia cum ſuper hoc
defectu conſenſus, & ſuper hac qualitate fun-
detur recurſus ad Bullarum retentionem, eo
quòd quando inuoluntariè alteri à ſe non præ-
ſentato fit collatio beneficij, inſurgit ratio pu-
blicæ vtilitatis, & ſcandali, eo quòd retrahe-
rentur fideles alij à fundatione Eccleſiarum, Ca-
pellaniarum, & iuriſpatronatus, aliorúmque
operum piorum, quam rationem reddunt, om-
nes Doctores, qui de re hac tractant, & Nos
citauimus ſuprà hac 1. *part. capitul.* 8. *num.* 30.
adeò vt ſemper quod accedat conſenſus patroni
laici, vel à principio impetrationis interuenit;
ceſſat omnino hoc retentionis remedium, vt ſuo
loco fuſiùs tractandum, quam reſolutionem
etiam & rectè amplectitur in iis terminis Pater
Henriquez loco citato ſuprà *cap.* 3. *§. vnico,
num.* 16.

Quia licet gratia in præiudicium tertij non
teneat, tamen † accedente ipſius tertij conſenſu, 60
vel ante vel poſt gratiam validatur, ita cum
Decio *in cap. ſuper eo, num.* 16. *de officio Dele-
gati*, vbi Anton. de Buttrio *num.* 15. Abb. *num.* 5.
Immola *num.* 10. Barbat. *num.* 27. *cum ſequenti-
bus*, determinauit Rota, vt per Seraphinum *de-
ciſ.* 268. *num.* 7. & ſuprà *cap.* 10. diximus *à n.* 124.
cum ſeqq. & à num 56. *& ſeqq.*

Ac ideò interueniente, vel † accedente partis 61
conſenſu ceſſat violentia, qua fundatur recurſus
iſte, iuxta definitionem Ariſtotelis 3. *Ethicor.*
qui ſic violentiam definiuit, *quod violentum eſt
à principio extrinſeco paſſo vim non conferente, hoc
eſt, non opitulante, ſeu iuuante*; vt poſt eundem
Ariſtotelem tradit Diuus Thomas communiter
receptus 1. 2. *quæſt.* 6. *art.* 4. *&* 5. quem etiam ſe-
quitur Nauarrus *conſ.* 2. *num.* 5. *de iure iurando*,
ac priùs *in manuali confeſſ præludio* 6. *n.* 5. *&* 4.
Ioan. Petri Moneta *in tractat. de conſeruatoribus,
cap.* 7. *num.* 88. Quare Patroni conſenſus cum
faciat ceſſare violentiam, pariter & recurſum,
quo iſte fundatur, vt ſæpè diximus.

Huiuſmodi eſt etiam qualitatis derogatio pri-
mæ inſtantiæ † ordinarij ex Trident. vt ſuprà 62
diximus, quoniam interueniente conſenſu iam
partis, quàm Ordinarij, rectè poteſt tractari
cauſa coram alio Iudice Eccleſiaſtico delegato,
vel aliàs ſuperiore, vt diximus ſuperiùs funda-
mento 5. *huius partis à num.* 35. *verſ. Hinc eſt
cum diſpoſitio.* Ac per conſequens omnino ceſſat
recurſus, prout ceſſat in aliis, in quibus de iure
poteſt omitti prima inſtantia Ordinarij iuxta ca-
ſuum varietatem fuſiùs tractandorum in ſecunda
parte huius tractatus.

Exemplum etiam huius † diſtinctionis mem- 63
bri reddi poteſt ex litteris Apoſtolicis obtentis
in notabile & ſcandaloſum præiudicium iuris
tertij, quibus tunc retineri diximus, & proba-
uimus, quando in Principe deficit poteſtas tol-
lendi rem alterius abſque cauſæ cognitione, &
contra voluntatem & conſenſum veri domi-
ni, cum ſit contra ius naturale, & abundè pro-
bauimus *in dict. cap.* 7. Quare cum etiam in hoc
caſu recurſus iſte retentionis fundetur ſuper illa
qualitate defectus conſenſus partis, ex qua ori-
tur ſcandalum, ob hanc violentiam (vt ibi di-
ctum fuit) ſequitur, quòd ea ceſſante, & ſic
quandocumque interueniat voluntas, & con-
ſenſus tertij; ceſſabit hæc retentio, atque re-
curſus, & ſic de ſimilibus aliis caſibus ſi qui
ſunt.

Hoc diſtinctionis † membrum rectè probant 64
Decianus *in praxi criminal. lib.* 6. *part.* 2. *cap.* 25.
Ambroſius *de immunitat. cap.* 1. *num.* 2. dicentes
per *cap. ſicut antiquis, & cap. fraternit. & cap.
miner. & cap. quiſquis* 17. *quæſt.* 4. *cap. inter alia.
de immunitat. Eccleſiarum, cap. fin. eodem.* Quòd
immunitas confugientium ad Eccleſiam data eſt
ipſi Eccleſiæ, ob reuerentiam Religionis, &
tamen confugientis ſolo conſenſu poteſt renun-
tiari hæc immunitas abſque conſenſu Eccleſiæ,
quia ex ipſis Doctoribus procedit, eo quòd im-
munitas conceſſa eſt Eccleſiæ non ſimpliciter &
abſolutè; ſed ſecundùm quid & cauſatiuè, nem-
pe volente aliquo ad illam confugere, & ſi ille
voluerit ea vti, vnde ipſo renitente, cum defi-
ciat illa fundamentalis qualitas, ob quam ceſſat
etiam immunitas, & ita etiam rectè reſpondit
Sarabia *de adiunctorum iuriſdict. quæſt.* 7. *num.* 9.
videndus num. 5.

65 Comprobatur inſuper, quòd † Regia tuitio, & protectio pupillorum, viduarum & aliarum miſerabilium perſonarum omni iure eis debita à Principe ſupremo, iuxta *cap. 1. & 2. 87. diſtinctione, cap. ab Imperatoribus 23. quæſt. 3. cap. Regum officium, cap. adminiſtratores 23. quæſt. 5.* quod & abundè comprobat Carlebalis *in tractatu de iudiciis, diſputat 2. quæſt. 6. ſect. 7. à n. 528. cum ſequentibus.* Eorum tamen priuilegium variandi, & eligendi forum Regium, ceſſat ob conſenſum miſerabilium in forum ordinarij, quaſi protectio Regis ſit ſubordinata conſenſui miſerabilium, Couarruuias *practicar. cap. 6. n. 5. verſicul. Nono*, Azeued. *in l. 8. & 9. num. 5. tit. 3. lib. 4. Recopilation.* Nouarius *in praxi de variation. & elect. fori, ſect. 2. quæſt. 21. num. 19. & q. 13. num. 8. & 9.* nouiſſimè Carlebal. *in tractatu de iudiciis, diſp. 2. à num. 604. cum ſequentibus*, quantumuis, in hac miſerabilium protectione vertatur magis fauor publicus, quàm priuatus, vti ex multis Doctoribus probat ipſe Carnebal ibidem *num.* 598. cum tamen ſubordinatus ſit conſenſui miſerabilium. Quod pariter, & eodem modo procedit in hac retentionis protectione, quæ certa cauſa fundatur nempè in defectu conſenſus partis oppreſſæ, ac ideò quandocumque interueniat, debet protectio, & recurſus ceſſare ex Regula vulgari ceſſante cauſa, quòd ceſſet effectus; vti hactenus diximus, & mox probauimus.

Nec huic diſtinctionis ſecundo membro aliquo modo refragatur, Menchaca *dict. lib. 1. controuerſ. cap. 41. dict. n. 26.* quia ipſe generaliter loquitur, quando contradicit Patronus, non tamen aliquid inſinuat, quando adeſt eius conſen-
66 ſus. Nam tunc iuxta communem † omnium Doctorum opinionem non datur retentio, & quatenus dicit in vtroque caſu præſtari defenſionem, etiam inuita parte, verum dicit ſuppoſitis terminis habilibus, ſcilicet, vbi cauſa retentionis adeſt, locum habet, non tamen quando vel à principio defecit, vel poſtmodum per aſſenſum patroni, ſeu litigantis & ordinarij reſoluta fuit, & peruenit ad caſum, à quo non potuit inchoari, quia conſenſus quandocumque interueniat, vbi non requiritur pro forma intrinſeca, & ſolemnitate actus, quandocumque poteſt interuenire ad ipſius conualeſcentiam, cum ad partis vtilitatem petatur à iure, vt vulgare eſt, & latè probat Narbona *in l. 10. gloſ. 3. num. 26. & 27. tit. 1. lib. 1. Recopilat. in 3. tomo*, Surdus *conſ. 28. n. 123. vol. 1.* Valençuela Velaſquez *in conſ. 177. à num. 53. & ſup. à num. 44. tom. 2.* Imò nec Minchaca ipſe in hoc articulo recurſus præſtandi inuito oppreſſo locutus fuit abſolutè, ſed cum diſtinctione relatiuè ad ſuperiora per ſe dicta, qui quidem indubiè iuxta terminos huius noſtræ diſtinctionis intelligendus eſt, cum veriſſima & iuridica ſit.

Quibus ſuppoſitis non obſtant in contrarium
67 adducta argumenta ad principium huius † quæſtionis conſiderata, non primum, & ſecundum, quæ ambo ad idem tendunt, principale eſſe intereſſe partis, & vaſſallorum, in hac cognitione violentiæ, quibus reſpondetur, contrarium verius eſſe, imò principale intereſſe Regis eſſe, & eius proprium officium, & Regaliam, vt clarè apparet ex his, quæ diximus in primo & ſecundo fundamento huius ſecundæ partis.

Quatenus autem in dicto ſecundo argumento diximus, ſupplicationem ad Sanctiſſimum, & eius proſecutionem legitimam pertinere parti, cuius intereſt, non Regi; veriſſimum eſt
† abſque læſione noſtræ reſolutionis certiſſi- 68
mæ, ad quod duo tempora conſidera; primum, dùm adeſt violentia, & ſuper ea cognitio, quia ad illam ſubleuandam principaliter intereſt Regi, & Reipublicæ, ad cuius tuitionem tenetur Rex ex obligatione officij Regalis, quæ violentia conſiſtit in executione litterarum, eámque tollit Rex ſuſpendendo eandem, & retinendo litteras, ne illis vtatur interdum, quòd ſua ſanctitas inſtructus, & informatus de inconuenientiis vtiliùs prouideat de remedio, & dùm proſequitur ſupplicatio per ſuos legitimos tramites, vt ſuo loco latè diximus ſuprà *cap. 2. à num. 82. cum multis ſeqq.*

Secundum tempus erit, poſtquam Senatus
decretum retentionis decernit, † quia tunc par- 69
ti, cuius intereſt principale negotium incumbit, & tenetur ſupplicationem proponere, & illam proſequi, quia hoc pertinet ipſi parti, & non Regi, vti fuſiùs probauimus ex verbis Bullæ in Cœna Domini, ſuperiùs *dict. cap. 2. à n. 82.* Item ſimiliter ſicut diximus de primo genere violentiæ, quando à Iudice interponitur appellatio, qua non obſtante ſuam vult violenter
† ſententiam exequi, ob quod recurrit oppreſ- 70
ſos ad Senatum pro eius delatione, & executionis ſententiæ ſuſpenſione, interim dùm ipſe oppreſſus recurrit ad ſuperiorem Eccleſiaſticum in proſecutione ſua appellationis, quam ipſe & interponere, & proſequi tenetur, non Rex & eius Senatus ad quem ſolommodo pertinet ſuſpendere violentam ſententiæ executionem ad effectum proſequendæ appellationis, quia hoc modo illa vis ſublata dicitur, non aliter, quòd principaliter intereſt Regi ipſi: tamen proſequi ipſam appellationem (cui Senatus decernit deferendum) ad partem recurrentem, & quæ illam emiſit, ſpectat, non ad Regem.

Nec obſtat tertium, quod dicitur, ſicut à prin-
cipio fuit † liberæ voluntatis partis non vti hoc 71
extraordinario, & ſalubri remedio; ita, poſtquam illo vſus fuit, ab eo liberè diſcedere: cui dupliciter reſpondetur; quòd quando neutra pars illo vteretur, liberum eſſet Fiſcali Regio illud proponere pro publica vtilitate, & quiete Reipublicæ, ne ex violenta executione ſcandalum patiatur, & ſic pro intereſſe Regis immediato, & Regni (obſeruata diſtinctione de qua ſuprà) & quemadmodum à principio illo potuit Regius Fiſcalis vti abſque partis interuentu; eodem modo illud proſequi abſque ea, vt ſuprà latè probatum eſt.

Secundò reſpondetur, quòd licet à principio fuerit voluntarium remedium proponere par-
tem; † tamen poſt illius pendentiam effectus 72
eſt neceſſarius, ex quo ſemel ex ſua voluntate acquiſitum fuit ius tertio; ita probat celebris text. *in l. 1. §. prodeſt quorum legatorum*, vbi Vlpianus in hæc: *Vnde ſi quis cœpit quidem ex voluntate eius poſſidere, poſtea verò voluntas non perſeuerat, nihil noceat, quia ſemel poſſidere cœpit ex voluntate*; vbi Gloſſa verbo, *Quia ſemel, pro eadem parte adducit legem ſi tamen, in fin. ff. ad Macedonianum, l. ſicut, C. de action. & obligation. § religioſum verò alienum locum inſtit. de rerum diuiſione*, ex quibus deducitur axioma, quòd à principio fuit voluntarium, ex poſt facto ſit neceſſarium.

Multa

73 Multa enim à principio † cuipiam volunta-
ria ſunt in iudicium deducere, à quibus poſt
deducta, non poteſt diſcedere abſque conſenſu
alterius partis, cui ex ſuo facto ius fuit ſemel
adquiſitum, vt probant Decius *in l. id quod no-
ſtrum*, per textum ibi, *ff. de regulis iuris*, & ibi
Cagnolus *num.15.* Baldus *in l. cum à ſocero* (qui
eſt bonus textus) *C. de iure dotium*, Guillelmus
Benedictus *in cap. Raynutius, in verbo, Fidei-
commiſſaria ſubſtit.23. fol 63. de teſtamentis*, Mar-
cus Antonin. Marſ. colum. *in tractatu de Eccle-
ſiaſticis redditibus, cap.26. num.17.* Menochius *in
conſ. 489. num. 22. lib. 5.* Villalobos *in commun.
opinion. littera F. num.65.* Suarez *allegat.19. n.5.*
Thomas Nonius *conſ.49. num.19.* Fabius de An-
na *conſil.32. num.1.* Serader. *in Miſcellan. cap.4.
num.6.* Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu. 1.
à num 421.* Et ſurſum, qui duo vltimi dicunt,
74 quòd ſi is, ad cuius † petitionem citatio admiſ-
ſa eſt, renuntiauerit citationi ipſi, poſtquam
per intimationem ad notitiam citati peruenit,
non poterit, cum ſemel ius tertio acquiſitum
fuerit ex citatione executa, per text. *in l. fin. ff.
de pactis, l. poſt perfectam, C. de reuocandis dona-
tionibus, l. poſt mortem, §. final*, & ibi Barthol.
ff. de bonorum poſſeſſionibus contra tabul. Sicut
nec appellans poterit renuntiare appellationi à
75 ſe iam interpoſitæ in præiudicium partis † ap-
pellatæ renitentis, Bald. *in l. poſtquam liti. C. de
pactis*, Barthol. *in l. ſi quis libellos, C. de appel-
lationibus, & in l. per hanc, column. fin. C. quan-
do prouocare*, Abba. *in cap ex parte. 2. de reſcri-
ptis, & in cap. interpoſita, §. ille denique, de ap-
pellationibus.* Nec dilationi iam obtentæ poteſt
76 † vna pars in alterius præiudicium renuntiare,
Bartholus & Iaſſon. *in l. ſi arrogator, ff. de ado-
ptionibus*, idem Barthol. *in l. petenda, C. de tem-
por. in integrum reſtitut.* idem Baldus *in dict. l.
poſtquam liti.* Graſſis *de effectibus Clericatus, effe-
ctu 2. num. 60.* vbi plurimos citat Doctores, &
ipſe *in effectu 1. num. 423. & ſequent.* qui *n. 425.*
77 Idem dicit in reſcripto ab alio † impetrato, vt
poſt ius ex eo alteri quæſitum, non poteſt im-
petrans renuntiare, vbi alios Doctores allegat,
ad quod etiam vide Rotam *in vna Salmant. pen-
ſion. 13. Ianuarij 1584.* adductam per Marcheſa-
num *de commiſſionibus in particular. part.1. cap.3.
fol. 172. num. 4.* Quia dicitur; quòd commiſſio
impetrata ab aliquo pro ſuo iure particulari,
78 † non tamen publico, non efficitur communis
colligitanti ante citationem illi factam, imò
re integra poteſt ea non vti, & pœnitere, &
parte inuita renuntiare, plurimos citat, & latè
proſequitur, iterum Rota ipſa dicit, procedere,
etiam ſi commiſſio contineat aliquid ad com-
modum alterius tertij, quod variabile quidem
79 † eſt re integra, & dependet à voluntate, & vſu
impetrantis, expreſsè tenent Ancarran. *in cap.
ex conqueſtione, num. 9.* & ibi Immola *num. 9.*
Hoſtienſis *col.2. in fin.* Ioannes Andreas *col.2. in
fin.* Butri. *num. 13.* Abbas *num. 1. de reſtitution.*
80 *ſpoliator.* Et quando reſcriptum † efficiatur com-
mune, vt iterum renuntiari non poſſit altero in-
uito, pulchrè Felinus *in rubr. de reſcriptis, n. 9.*
Scaccia *de re iudicata, gloſ. 4. quæſt. 4. num. 51.
fol. 120. & gloſ. 14. q. 25. à num. 6. cum ſequenti-
bus, & num. 59. & 60. fol. 619.*

Item Clericus conueniendo laicum coram ſæ-
18 culari tenetur † pati reconuentionem à laico
oppoſitam, nec poterit illam euitare, renun-
tiando ſuæ petitioni, quia ſemel fuit alteri ex
ea ius quæſitum, in cuius præiudicium nihil pro-
deſt renuntiatio, Afflictis *deciſ. 175. num.4. & 5.*
Miranda *in practicar. 4 part. diſtinct. 6. de mutuis
petition. num. 55.* Menochius *de arbitrariis, qu.44.
num. 6.* Marcellus Cala. *in tractatu de modo artic.
& prob gloſſ. 1. §.1. n.46.* Vincentius de Franchia
deciſ. 193. num. 2. Lanfran. Balb. *deciſion. 64.*
Horatius Carpan *ſuper ſtatut. Mediolanen. part. 1.
capital 44. num. 95.* Carauita *ſuper ritibus mag.
cur. ritu. 67. num 8.* Nicolaus Carbon. *in practi-
carum lib. 3. capitul. 4. num. 105.* Teparus *lib. 1.
tit. de reconuentione, verſicul. Actor. ſi vult.*

Quæ doctrinæ limitantur, † vt non proce- 82
dant quando re integra à petitione deſiſtat pars,
quia tunc cum ius non ſit quæſitum adhuc parti
aduerſariæ; valet renuntiatio, plurimos Do-
ctores laudat, & latè proſequitur Graſſis *de effe-
ctibus Clericat. effectu 1. à num. 749.* & ampliſſi-
mè etiam *à num. 462. & ſequent.* vbi etiam plu-
rimos Doctores congerit.

Et de exceptionibus ſeu actionibus ſemel
propoſitis, † quibus re integra pars renuntiare 83
poteſt, anteaquam ius ſit quæſitum aduerſario,
vide Iacobum Cancerium *variarum reſolution.2.
part. cap. 13. de reconuentione, à num. 27. & 28.*
& iterum *cap. 15. de renuntiatione, à num. 177.
cum ſequentibus, lib. 3.* latè etiam Matienço *in
l.12. gloſ.2. à num.7. tit. 11. lib.5. Recopil. fol. 388.*
Alexander Ludouiſius *deciſ. 582. num. 6.* Ioannes
Baptiſta Coſta *in tractatu de re integra, diſtinct.
97. num.3. & de remed. ſubſidiar. remed. 16. n. 8.*
Paulus Gallera. *de renuntiatione, centur. 1. renun-
tiation. 18. num. 13.*

Generalis enim vera eſt concluſio, quòd re-
nuntiatio † non valeat in præiudicium iuris al- 84
terius, & quando ex tali renuntiatione inferri
poteſt alteri præiudicium, vt huius concluſio-
nis varia exempla reddunt Thomas Sanchez *in
præcept. Decalogi. tom. 1. lib. 3. cap. 9. num. 31.
& 39.* Barboſa *axiom. 135. num. 13.* Sarabia *de
iuriſdictione adiunctorum, quæſt. 7. num. 5. & 6.*
Ioannes Maria Nouarius *in praxi electiõ. fori.
quæſt. 7. à num. 14.* & inſuper videndi ſunt Ze-
ballos *in contra commun. quæſt. 249. per totam 1.
part.* Gratianus *diſceptat. forenſ. tom.1. cap. 332.*
Caſtillo *controuerſiar. lib.4. cap.5. per totum, & 5.
tom. cap. 68. per totum*, Marta *de iuriſdictione 4.
part. centuria 2. caſu 158. à num. 8.* Parladorius
in ſeſquicentur, differentia 121. Gutierrez *pra-
cticarum quæſt. 65.* Flores de Mena *in additioni-
bus ad Gamam deciſ. 8. ſub num.2.* & à principio,
Matienço *in l. 2. gloſſ. 5. num.12. tit.16. lib.5. Re-
copilation.* & ad materiam *l. cum à ſocero. 7. C. de
iure dotium*, vide Caſtillum *controuerſiar.
tom.6. cap. 119. num.12. in fin. & n.13.*
qui omnes Doctores plurimos
infinitos alios allegant in
variis mate-
riis.

CAPVT

Capvt XIV.

De Regalia Principis in diuiſione, aut diſmembratione Prouinciarum, necnon generum cauſarum Bullarum retentionem attingentium; inter ſupremum Conſilium, cæteráſque Chancellarias.

Et an, & qua via in iſtis queat cognoſci de cauſis tangentibus conſeruationem, & executionem ſacri Concil. Tridentin. aliàs ſupremo Senatui ſpecialiter reſeruatis.

Svmmarivm.

Ad Supremum Regis Conſilium cæteráſque Chancellarias, & Regales Audientias pertinet cognitio omnium generaliter violentiarum, quas Iudices Eccleſiaſtici inferunt, num.1.

Regalia eſt Principi reſeruata, creare Senatus, & Magiſtratus, num.2.

Princeps poteſt Senatus, & Magiſtratus creatos augere, vel minuere, num.3.

Etiam ad libitum ſuæ voluntatis, & ſine cauſa, num.4.

Nec requiritur in moderatione hac citatio, cum pendeat à mera gratia Principis, num.5.

Regalia Principis eſt diuidere Prouincias, diſmembrare aſſignatas, & aliis Tribunalibus vnire, num.6.

Prouinciarum diuiſionem cum ſit à iure Ciuili introducta, alterare & mutare poteſt Princeps faciendo de duabus vnam, num.7.

Terminorum publicorum affixio, & diuiſio eſt de Principi reſeruatis, num.8. & 9.

Exemptio Vicorum, ſeu locorum ab aliqua Ciuitate ad Regem pertinet, & loco exempto aſſignare, num.10.

Sicut ad Papam pertinet Eccleſias & Parrochias quoad ſpiritualitatem diuidere, ita & ad Principem diuidere Prouincias, territoria, & iuriſdictiones quoad temporalitatem, num.11.

Princeps Eccleſiæ Papa poteſt Diœceſim ſeparare, & illam alteri inferiori Prælato ſupponere, n.12.

Papæ ampla eſt poteſtas in conſtitutione noui Epiſcopatus per diſmembrationem aliarum Diœceſum, num.13.

Ad Papam ſolum pertinet diuidere Diœceſes inter Prælatos Eccleſiaſticos, num.14.

Diſmembratio Diœceſum, diuiſio, aut vnio Papæ ſolò pertinet in ſignum ſupremæ poteſtatis, num.15.

Regalia Principis eſt in ſignum ſupremæ poteſtatis & iuriſdictionis, diuidere Prouincias quoad temporalitatem, num 16.

Philippus Quartus Hiſpaniarum Rex dedit Regno Galleciæ votum in comitiis illud diſmembrans à Ciuitate Camora, quæ precario detinebat à dicto Regno, num 17.

Rex iure ſuæ Regaliæ diuiſit Prouincias inter ſuas Chancellarias, vt quælibet agnoſcat de quibus violentiis Iudicum Eccleſiaſticorum cognoſcere valeat, num.18.

Retentionis Bullarum cauſas omnes ob derogationem iuriſpatronatus laicorum, aut Regis, &c. Conſilium ſupremum remittit ad Chancellarias, aliaſvè Audientias Regias ex lege Regni, n.19.

Quod ita diſpoſitum fuit ad exonerationem ſupremi Conſilij totius Regni regimine occupati, num.20.

Tribunalia ſeparantur ob faciliorem litium expeditionem, num.21. & 22.

Iis exceptis violentiæ negotiis, quæ Rex peculiaribus reſpectibus motus retinenda in Conſilio ordinauerit, ibid.

Leges Regiæ tractantes de remiſſione cauſarum retentionem Bullarum tangentium in Conſilio Regio quotidie practicantur, num.23.

Leges Regiæ diſponentes ſuper remiſſione cauſarum retentionis Bullarum non procedunt per inhibitionem Conſilij Regij, ſed conſulendo eius exonerationi, num.24.

Remiſſio cauſarum pertinentium ad Bullarum retentionem nequit peti poſt latam primam ſententiam in Conſilio ſupremo, num.25.

Chancellariæ, & cæteræ Regiæ Audientiæ penitùs ſunt inhibitæ, nec de violentiis tangentibus obſeruationem, & executionem Concil. Trident. cognoſcant, quæ ſunt reſeruata priuatiuè Conſilio Supremo, num.26.

Violentiæ cauſæ tangentes obſeruationem Conſilij Tridentin. & aliæ Iudicum Eccleſiaſticorum quorumlibet in Curia Regia exiſtentium examinantur in aula regiminis, cæteræ omnes ad Chancellarias, & Audientias pertinent, num.27. & 28.

Rex pleniſſimam habet poteſtatem, qua nemo vti poteſt abſque Principis authoritate, num.29.

Rex ſuæ Regaliæ virtute poteſt ad libitum genus aliquot cauſarum & perſonarum ab vno eximere Tribunali, & alteri dare, num.30.

Princeps poteſt poteſtatem vni conceſſam moderare, & ne de aliquo genere cauſarum in aliquo Tribunali cognoſcatur, num.31.

Diſmembratio cognitionis cauſarum ab vno Tribunali prouenit ex Regalia Principis, num.32.

Princeps ex ſua Regalia poteſt Senatum de nouo creare, moderare, aut tollere erectum, num.33.

Tribunalia ex gratia Regis, & precario habent poteſtatem, quam ipſe minuere, diuidere, & alteri applicare poteſt, num.34.

Precario poſſideri præſumuntur, quæ ad Regem ſpectant, num.35.

Precarium, & gratiam ſuam poteſt Rex modificare maximè ex iuſta cauſa, num.36.

In iudicio gratiarum lis aliqua non requiritur, num.37.

Regalias Principi reſeruatas nemo exercet, niſi ſibi à Principe ſit conceſſa, num.38.

In Regalium generali conceſſione non veniunt Principi reſeruata, num.39.

Chancellariæ (vltra Regale Concilium) nequeunt ſe directè intromittere in cauſis tangentibus executionem Concil. Tridentin. etiam de partium conſenſu, num.40.

Lex Regia 82 Inhibens Chancellariis circa violentias tangentes executionem Tridentin. habet clauſulam auocatiuam, & abdicatiuam, in qua ſolus conſenſus Principis operatur, num.41.

Princeps committens cauſam ad aliorum iuriſdictionem pertinentem, illis interdicere videtur, num.42.

Magiſtratui ſpeciali quantum datum eſt, tantùm de generali iuriſdictione aliorum detractum conſtitur, in quo locus non eſt præuentioni, num 43.

Regula

Regula quod iuriſdictio cenſetur data accumulatiuè, non priuatiuè, quas patiatur exceptiones remiſſiuè, num.44.

Voluntas Regis nolentis quod Tribunalia habeant cognitionem accumulatiuam cum Conſilio Supremo in cauſis executionis Trident. Concil. clarè patet ex l. 81. cum diſponat abdicando, vetando, & inhibendo illis, num.45.

Agitur latè de ſingulari intellectu, & declaratione, l.82. tit.5. lib.2. Recopilation. loquentis de inhibitione Chancellariarum circa violentias tangentes executionem Tridentin. num. 46. & ſequentibus.

Dicta lex 82. non procedit abſolutè in omnibus violentiis cauſatis ex diſpoſitione Trident. ſed tantùm quando directè recurritur pro obſeruatione & executione einſdem, declaratur, ibid.

Si coram Iudice Delegato opponat pars aliquam exceptionem prouenientem ex diſpoſitione Tridentin. & à non admiſſione, vel reiectione appellet, cui Iudex nollit deferre, poteſt licitè ad qualibet Tribunalia recurrere, & obtinere decretum, vim fieri deferat, & reponat, n.47.

Et de ratione, num.48. & ſequentibus.

Cum Prætor vnum ex pluribus iudicare vetat, cætera conceſſiſſe videntur, num.49.

Flores de Mena cautè legendus, & Auguſtinus Barboſa dicentes, quòd ſi à Iudicibus Apoſtolicis appelletur, quia procedunt in prima inſtantia, dari in Chancellaria decretum, vim fieri, & cauſam remittes Ordinario, num.50. & 51.

Dicta l.81. Recopilation. quæ vniuerſaliter omnes violentias tangentes conſeruationem Conſil. Trident. prohibet Chancellariis, interpretatur, & declaratur, num.52. & ſeqq.

Verba diſpoſitionis quantumuis vniuerſalia declarantur, & reſtringuntur ad terminos qualitatis adiecta, num.53.

Retentionis Bullarum caſus omnes dupliciter per viam violentiæ ad Tribunalia deferuntur; aut petendo directè retentionem earum, aut decretum violentiæ, vt executor deferat appellationi à grauamine illato emiſſa, num.54.

Verba legis debent intelligi ſimpliciter, non ſecundùm quid, num.55.

Chancellaria (vltra Conſilium Regium) an vtè queant decreto violentiæ, de conocer, y proceder, num.56. remiſſiuè.

Et quando cumulantur remedia retentionis, & querela ob negatam delationem appellationis, an ad Chancellariam poſſit recurri in caſibus tangentibus executionem Concilij, & nunquid quoad omnia teneatur remittere Conſilio Regio, & quo genere decretorum tunc vtè queat, ibid. remiſſiuè.

Tribunalibus inferioribus vtile eſt ſcire quando ladatur prima inſtantia ordinarij, vt faciliùs cognoſcant, an ſit deferendum appellationi à Delegatis interpoſita, num.57.

1 AD hoc Conſilium Supremum, necnon † cæteras Chancellarias, & Audientias Regias vniuerſaliter pertinere omnium violentiarum à quibuſlibet Iudicibus Eccleſiaſticis commiſſarum cognitionem; nemo ambiget (nonnullis tamen exceptis negotiis, de quibus *in tractatu de Regia protectione 1. part. cap. 2. §. fin. per totum*) & per conſequens retentionis Bullarum cognitionem, cum eiuſdem qualitatis ſit, & ab eâdem origine deriuetur, vt ſæpè diximus, pariformiter pertinere, leges Regiæ in ſingulis audientiarum regalium titulis contentæ, vſuſque notiſſimus teſtantur: peculiaribus tamen rationibus iuſtiſſimè moti Reges ad Chancellarias, & Audientias Regias quaſdam Bullarum retentionis cauſas remiſere, quaſdam verò ab illis auocatas ſupremo huic Senatui reſeruârunt, & de ſingulis ſtatim erit tractandum.

Sicut enim Principis ſupremi Regalia eſt,
Senatus, & Magiſtratus † creare, ſicque de his 2
quæ Principi reſeruata ſunt; in ſignum ſupremæ Maieſtatis, *cap. 1. quæ ſint Regalia.* & cum Reſtaurio, Caſſaneo, Grammatico, Motla, Auendaño, Couarruuias, Auiles, Didaco Perez, Azeued. Bobadilla, & aliis plurimis latè probat, & proſequitur Maſtrillus *de magiſtratibus, tom. 1. lib. 1. cap. 1. à num. 1. cum ſeqq.*

Et ſicuti etiam poteſt Senatus & Magiſtratus creatos augere, vel minuere, vt docet Theſau-
rus † *in proœmio deciſ. num.* 22. & ibidem Ga- 3
ſpar Theſaurus Filius, Menoch. *conſil. 17. per totum*, Maſtrill. *de magiſtratibus. lib. 1. capitul. 1, ſub num. 9. tom. 1.* Ioannes Iacobus Mantus *allegat. 18.* vbi etiam quid ſtante priuilegio, ſuæ namque Principis poteſtatis eſt, Magiſtratus, & Tribunalium iuriſdictionem moderari, aut auferre, *l. 2. ff. de origine iuris*, Suarez *allegat. 12. num. 56.* Rota *deciſ. 297. num. 3. part. 2.* Valençuela Velaſquez *conſ. 85. num.* 8 Etiam ad libi-
tum, † & ſine cauſa, Faber *in l. iuſſio, C. de* 4
Iudæis, Felinus *in cap. nouit, num. 11. de iudiciis*, Ruinus *conſ. 230. num. 9. volumin. 1.* Molina *de primogeniis lib. 4. capitul. 3. num. 8. 16 & 17.* Conradus *templo iudic. lib. 1. cap. 1. §. 4. num. 5.* Gironda *de gabellis 1. part. num. 15.* Sextinus *de regalibus, lib. 1. cap. 6. num 9.* Gutiertez *de gabellis, quæſt. 92. num. 5.* Roſental. *de feudis capitul. 3. concluſ 21. num. 3.* Petrus Anton. à Petra. *de Princip poteſtat. capitul. 24. num. 227.* Gabriel. *commun. concluſion. tit. de iure quæſito non tollend. concluſion. 7. num. 9.* Giurba *conſ. 59. à num. 17.* Vbi in fine poſt plures alios, quos allegat, in-
quit, quòd in hac † moderatione, aut ablatio- 5
ne non requiritur citatio, cum hæc pendeat à mera voluntate Principis. Atque etiam quia iudicium eſt gratiatum, in quo non tractantur lites.

Ita etiam diuidere Prouincias, vnire, & diſ-
membrare aliquando aſſignatas † cuilibet Tri- 6
bunali, & Magiſtratui, quia hoc ad Principem tantùm pertinet tanquam ipſius Regalia, text. eſt *in l. vnica, C. de Metropoli Beryto. lib. 11.* Auth. *vt iudices ſine quoquo ſuffragio, §. illud, l. 1. tit. 1. part. 2.* Et ibi Gregorius Lopez, verbo, *Partir*, & eſt text. formalis, & expreſſus (cuius nullus ex laudatis Doctoribus meminit) *in cap. quod tranſlatione 4 de officio legati*, cuius ſunt verba: *Quòd tranſlatione (& infra) licet in Regno Siciliæ generalis ſit tibi commiſſa legatio, ad eam tamen ſine ſpeciali mandato noſtro non debuiſti manus extendere, quæ in ſignum priuilegij ſingularis ſunt tantùm Summo Pontifici reſeruata: & ſi quædam ex his quæ de ſpeciali conceſſione ſæpè fuere legatis indulta, vt illorum videlicet abſolutio, qui propter ſacrilegas manuum iniectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgatæ ſententiæ, videantur ex ipſo legationis officio iam licere legatis: an exiſtimas, quia vices noſtras tanquam legatio, ſibi*

commiſſi

commiſimus exequendas, *quod Panormitan. Ec-
cleſiam poſſes ſubiicere Meſanenſi*, *vt illam præ-
ficeres iſti*, *conceſſo ſibi priuilegio Primatiæ? an
putas ex eadem cauſa tibi licere*, *duos Epiſcopa-
tus vnire*, *vel vnum diuidere ſine licentia ſpeciali?*
Paulus de Caſtro *in l. ex hoc iure, num 4. de iuſt.
& iur.* Iaſſ. *in l. ſi eadem*, *de officio Aſſeſſoris*, Io-
ſephus Altrogadus *inter Conſil. Italiæ*, *part. 3.
conſ. 44. num. 18. verſic. Princeps enim*, Ponte
conſ. 57. num. 8. Camill. de la Rota *conſil. 3. n. 10.*
Læſeus *de iure vniuerſitatis 1. part. cap. 2. num. 9.*
ibi: Hinc ſequitur, vt Princeps, ſeu Impera-
7 tor † huiuſmodi prouincias, à iure ciuili intro-
ductas poſſit tollere, diuidere, & vnire ad ſui
libitum, faciendo de duabus prouinciis vnam,
& de vna duas, *l. ſi eadem*, *ff. de officio Aſſeſſo-
ris*, *§. ſed naturalia inſtit. de iure natural. gent.
& ciuil.* Barthol. *in l. vnica*, *num. 6. & 10. C. de
Metropoli Beryto. lib.* 11. (aliud eſt in Regnis
diſtinctis & diuiſis iure gentium, vt Læſeus
ibid. *num.* 6. poſt alios) idem etiam probat Hie-
ronym. de Monte Brixianus *in tract. de finibus
Regundis*, *cap. 2. n. 11.* in hæc: Erit aduerten-
dum ſecundùm Laut. Calcan. *in conſ. 90. quia iſta
quæſt. n. 7. & 15.* Quòd ſpectat ad Principem,
8 vel Senatum (qui vicem † Principis gerit) affi-
gere terminos Regnorum, territoriorum, diœ-
ceſum, parrochiarum, & plebonatuum, argu-
ment. *l. quod Principis*, *ff. de aqua pluuia arcend.
& c. 1. 80. diſtinctione*, *cap. 13. q. 1. & l. diem fun-
cto*, *ff. de officio Aſſeſſoris*, & cum plurimis con-
cordantibus ibi per eum traditis, & ſic termino-
rum publicorum affixio eſt de reſeruatis Papæ,
& Principi in ſignum vniuerſalis Imperij, quia ad
eos ſolum ſpectat diuidere totum Orbem, &c.

Probant etiam hanc concluſionem Craueta
9 † *conſ. 411. num.* 20. Socin. Iunior. *conſ. 91. n. 4.
in lib.* 2. Menoch. *conſ. 264. à num. 63.* Aluarus
conſ. 64. num. 13. Peregrin. *tractat. var. lib. 1. tit. 1.
num. 105.* Giurba *conſ 89. num. 3.* Gregor. Lopez
in l. 2. tit. 1. p. 2. verbo, *De partir los terminos*,
Matienço *in l. 4. gloſ. 1. tit. 10. lib. 5. Recopilation.
fol. 190.* à tergo, ibi: Quemadmodum aſſigna-
tio, & diuiſio terminorum, & prouinciarum
Regni Caſtellæ ad Regem ſpectat, *vt in l. 2.
tit. 1. part. 2.* ibi: E ſolo es otroſi poderoſo de
partir los terminos de las Prouincias, y villas,
l. ſi eadem, *ff. de officio Aſſeſſoris*, *l. vnic.* & ibi
Barthol. *C. de Metropoli Beryto. lib. 11.* Bald.
conſil. 31. lib. 1. col. 4. Gregor. Lopez *l. 2. in verb.
De partir*, Auend. *de mandatis exequendis*, *cap. 1.
num. 2. verſicul. Si verſicul. Si verò dabantur*, *&
verſicul. Et quia aſſignare*, Socin. *conſ. 86. in prin-*
10 *cipio*, *lib. 1.* Ita & exemptio † vicorum, ſeu lo-
corum ab alia ciuitate, cui priùs ſubiiciebantur,
ad eundem Regem pertinet, poterit itaque ter-
minos ciuitati conceſſos Rex ipſe diuidere, &
loco exempto aſſignare, & priuato cuidam do-
nare ex cauſa *in dict. l. 2. in fin. &c.*

Idem etiam affirmat Boëtius *in conſ. 74. n. 28.*
11 qui *num. 1.* ita argumentatur, ſicut † Papæ
Principi Eccleſiaſtico permiſſum eſt, Eccleſias,
& Parrochias quoad ſpiritualitatem diuidere,
cap. vacante, *cap. ſignificatum, de præbendis, cap.
ad audientiam de Eccleſiis ædificand.* ita & Prin-
cipi ſæculari dicetur licitum eſſe diuidere Pro-
uincias, territoria, & iuriſdictiones, quoad
temporalitatem argumento text. *in cap. duo ſunt*,
& in cap. Imperator. 96. diſtinctione, &c. Cùm
12 enim ſolus ipſe vniuerſalis † Eccleſiæ Paſtor
& Princeps poteſt diœceſim ſeparare, & illam
alicui Abbati, ſeu inferiori Prælato ſupponere,
Hoſtienſ. *in cap. cum contingat. num. 1. de foro
competent.* vbi Butrius *num. 11. verſicul. De con-
ſuetudine*, Panormitan. *num.* 18. & Bellam.
n. 15. verſicul. Tamen certum eſt, Rota *deciſ. 324.
num. 2.* apud Farinacium *part. 1. in recent.* Barbo-
ſa *de officio & poteſtat. Epiſcop. tom. 2. allegat. 50.
num. 5.* Atque etiam † quam ampla ſit, & ab- 13
ſoluta poteſtas Summi Pontificis in conſtitutio-
ne nouæ Sedis Epiſcopalis per diſmembratio-
nem aliarum diœceſum, probat text. *in cap.
præcipimus 53. in ordine 16. quæſt. 1.* Et ibi præ
cæteris Turrecremata *verſ. Non etiam Conſi-
lium*, *gloſ. verb. Pertinere*, *in cap. ſicut vnire de
exceſſibus Prælatorum*, vbi Hoſtienſis *num. 1.*
Zabarel. *num. 3.* & Anchatran. *num. 1.* Selua *de
benef. p. 2. q. 3. num. 10.* & eleganter D. Melchi.
Lotretus *in tractatu de re beneficia. lib. 1. quæſt. 11.
à princip. & num. 33. cum ſequentibus*, *& num. 44.
cum ſequentibus*, Cardinalis Paleotos *de ſacrar.
conſiſtor. conſultat. part. 1. quæſt. 3. in reſponſo ad
tertium argumentum*, vbi declarat, an ſit de ne-
ceſſitate coactiua Conſilium Cardinalium, &
Barboſa *de officio Epiſcop. tom. 2. allegat. 5. ſub
num. 5.*

Et quod ad ſolum Papam Eccleſiæ Principem
pertineat diuidere diœceſes, & prouincias, † in- 14
ter Prælatos poſt Hoſtienſ. Abbat. & Bellam.
probat nouiſſimè ipſe Barboſ. *in tractat. de iure
Eccleſiaſtic. lib. 1. cap. 20. num. 2.* vbi teſtatur,
ita fuiſſe dictum *in Conſtantienſ. iuriſdictione co-
ram R. Atrebatenſ. impreſſa deciſ. 314. num. 1. p. 1.
recent. & in Calagurritan. iuriſdictionis 16. Iunij
1606. coram eodem*, *& in Bulgi ſancti ſepulchri iu-
riſdictionis 13. Martij 1626. coram Burato* in eius
impreſſa. *deciſ. 260. num. 1.* & eſt text. *in c. quod
tranſlatione 4. de officio legati.* ſuperiùs citatus
num. 6.

Et quod hæc diſmembratio, & diuiſio, ſeu
vnio diœceſum pertineat ad ſolum Papam in ſi-
gnum † ſupremæ poteſtatis, tenet Hoſtienſ. 15
in cap. cum contingat, *num. 1. de foro competent.*
ſequuntur ibi Ioannes Andreas *ſub n. 4. verſ. Alij
dicunt.* Butrius *ſub num. 11. verſ. Si quæratur an
habeat territorium*, & Abb. *ſub n. 18.* Barboſa vbi
proximè citatus. Qui tamen non allegant, *d.
cap. quod tranſlatione*, eum ſit expreſſus.

Pariformiter hæc regalia pertinet † ad Prin- 16
cipem temporalem ſolum, in ſignum ſupremæ
poteſtatis, & iuriſdictionis, vt argumentatur
Boëtius ſupra citato loco, *num. 11.* & expreſsè
etiam probat Hieronymus de Monte Brixia. *in
tractatu de finibus Regundi*, *capitul. 2. num. 11.*
poſt Calcaneum, Peregrin. *tractat. variar. lib. 1.
tit. 1. num. 105.* Marius Giurba *conſ. 89. num. 3.*
& cæteri etiam probant citati Doctores à prin-
cipio huius capitis, dùm affirmant, hoc ad ſolum
Regem pertinere, & eſt expreſſa *d. l. 2. tit. 1. p. 2.*

Et noſtris vidimus temporibus; † inuictiſſi- 17
mum Philippum Regem IV. (cognomento
Grandem) cùm primum regnare cæpit, hac
fuiſſe Regaliâ vſum, dando Regno Galleciæ
(nobiliſſimæ patriæ noſtræ) votum in comitiis
Regiis, diſmembrando illud à ciuitate Zamo-
renſi, quòd diù præcario à dicto Regno incu-
ria, & negligentia maiorum noſtrum poſſide-
bat, ſeu potiùs detinebat, & inſuper illud per
executoriales à dicta ciuitate euicit, & nunc poſ-
ſidet, & poſſideat.

Ac

Ac ideò in executionem huius Regaliæ diui-
18 ſit prouincias † inter Chancellarias Regias iux-
ta *l.2. tit. 5. lib. 2. Recopilat.* quo ad cauſas vio-
lentiæ illatæ à Iudicibus Eccleſiaſticis diſpoſuit
in l.39. eod. tit. & libro, ibi: Otroſi, porque ſue-
le ſuceder diferencia à qual de las Audiencias
han de ir los proceſſos que ſe mandan lleuar por
via de fuerça, quando los Iuezes Eccleſiaſticos
que proceden eſtàn ò reſiden allende, ò quen de
tajo, auemos por bien de declarar, y declara-
mos, que los tales proceſſos vayan à cada vna
de las dichas Audiencias, debaxo de cuyos li-
mites eſtuoiere el Iuez Eccleſiaſtico, &c. de
qua latiùs Nos *in tractatu de Regia protectione, 1.
part. capitul. 2. § 4. per totum.*

Ex iuxta hanc legem vnaquæque Chancella-
ria ſe debet contincre intra limites ſibi per eam
aſſignatos, etiam conſonat text. *in l. 1. ff. de offi-
cio præfecti verbi*, ibi: *Quidquid igitur intra Vr-
bem admittitur, ad Præfectum Vrbi pertinere vide-
tur, ſed & ſi quid intra centeſimum milliarium ad-
miſſum ad Præfectum Vrbi pertinet. Sed ſi vltra
ipſum lapidem egreſſum eſt, Præfecti Vrbi notio
non eſt.*

Pariformiter etiam in his in quibus verſamur
19 terminis, retentionis videlicet Bullarum, † pe-
culiari ratione inductum fuit, vt omnes cauſæ
pertinentes ad retentionem prædictarum Bulla-
rum ob derogationem iuriſpatronatos laicorum,
aut Regis, necnon beneficiorum patrimonia-
lium, ſeu aliorum quæ extraneus horum Regno-
rum impetrauerit, & ſimilium, remittuntur ſta-
tim ad Chancellarias, & alias Audientias Re-
gias iuxta quarumlibet diſtrictum ſuum, pro-
bat *l.21. tit. 4. lib. 2. Recopilat.* ibi: Mandamos
20 à los del nueſtro Conſejo, porque eſten † libres,
para entender en la juſticia, y gouernacion de-
ſtos nueſtros Reinos; que todos los pleitos que
ante ellos eſtan pendientes, ò vinieren de nueuo
ſobre, &c. Y ſobre beneficios patrimoniales y
Eccleſiaſticos, que ante ellos eſtàn pendientes,
y vinieren de aqui adelante; los remitan luego
à las nueſtras Audiencias, adonde perteneciere
el conocimiento dellos, excepto los pleitos, que
por ellos eſtuuieren ſentenciados en viſta: y los
otros que por algunos reſpetos nos pareciere
que ſe deban retener en el nuſtro Conſejo, &c.

Apertiùs prædictam legem poſtmodum decla-
21 rauit † *l.34. tit. 5. de los Preſidentes y Oidores,
lib. 2. Recopil.* in hæc: por la *l.21. tit. 4. del Con-
ſejo Real deſte libro*: Mandamos, que todos los
pleitos patrimoniales, y otros Eccleſiaſticos ſo-
bre beneficios ſe trataſſe y conocieſſe dellos en
las Audiencias; y agora para mas breue expedi-
cion dellos, mandamos, que los proceſſos de
pleitos Eccleſiaſticos, y beneficios patrimonia-
les, y de patronazgo Real, y de legos, y los que
tuuieren eſtrangeros, ò naturales por derecho
de eſtrangero, y los de Calongias, Magiſtrales,
ò Doctorales, que vinieren à las Audiencias, ſe
vean antes y primero, &c. Conducunt text. *in
l. in nomine Domini*, ibi: *Ciuilium adminiſtra-
tionem Iudicis, & officia ſingulis Affricanis Pro-
uinciis conſtituimus*, *C. de officio Præfecti Africa,
l. vltim. C. ad leg. Iul. repet. l. fin. C. de officio
Magiſtr. milit.* text. elegans *in l. cum filius 76.
ff. de leg. 2.* ibi: *Diuiſis Tribunalibus*, & quæ ad
eundem conſiderant Gothofredus *in l. 10. de in-
officioſo teſtamento*, Cuiac. *lib. 10. obſeru. cap. 10.*
Rebardus *lib. pro Tribunali*, cuius rationem red-
dit textus *in l. 2. §. nouiſſimè, ff. de origine iur.*
ibi: *Nam Senatus non perinde omnes prouincias
regere poterat.* Et ponderatur text. in §. populo
deinde aucto, ibi: *Et conſules non ſufficerent huic
officio, & §. poſt aliquot deinde annos*, ibi: *non
ſufficiente eo prætore, quòd multa turba etiam pe-
regrinorum in ciuitate veniret, creatus eſt & alius
prætor, qui peregrinus appellatus eſt, ab eo, quòd
plerumque inter peregrinos ius dicebat.*

Et propterea ad exonerationem Senatorum
huius Concilij Regij † hoc genus cauſarum aliis 22
Tribunalibus remittitur, ne tantarum multitu-
dine cæteris regiminis minimè deficiant, vtque
has faciliùs expediant, vt expreſsè pro motiuo
legitur *in dict. l. 34.* & ſimiliter conſiderat Bal-
dus in diuiſione loquens Magiſtratuum, & Tri-
bunalium ad hunc finem *in l. vnica. §. vbi au-
tem, num. 6. in fin. C. de caducis tollen.* Angel. *in
l. teſtamenta omnia col. 1. ad fin. C. de teſtamentis*,
Aretin. *conſ. 102. num. 1.* idem Baldus *in conſ. 253.
num. 2. lib. 5* & quod tribunalia ſeparantur ob
faciliorem litium expeditionem; probant iura
ſuperiùs citata, & Bald. *in d. §. nouiſſimè*, Go-
thofred. Cuiacius & Rebardus vbi ſup.

Quæ quidem Regiæ leges quotidiæ practi-
cantur in hoc ſupremo Conſilio, vt ſtatim quod
remiſſio † petitur in hoc genere cauſarum; Sena- 23
tus illas remittit ad Chancellarias, ſeu Audien-
tias Regias, ad quas iuxta terminorum diuiſio-
nem cognitio ſpectat, & in quo violentia com-
miſſa conſtat.

Et vnum nota ex his legibus Regiis, præci-
puè *ex d. l. 21.* quòd licet diſponant † ſuper re- 24
miſſione facienda harum cauſarum, conſulendo
exonerationi Senatorum; non tamen Conſilio
huic inhibent ſuper cognitione earundem, lex
mandat remittere (vt fit multoties) ſed non
adimit poteſtatem cognoſcendi.

Nota inſuper, quòd iſta remiſſio peti non po-
teſt, poſtquam † Senatus hîc primam ſenten- 25
tiam diffinitiuam protulit, expreſsè excipit *dict.
lex* 21, ibi: Excepto los pleitos, que por ellos
eſtuuieren ſentenciados en viſta, indecens enim
foret inferiora Tribunalia ſuperioris ſententiã la-
befactare contra omnem iuris rationem volgatẽ.

Ex hac etiam Regalia prouenit, quod † è 26
conuerſo diſpoſitum extat *in l. 81. tit. 5. de los
Preſidentes, lib. 2. Recop. in 3. tom. addito*, qua
penitus inhibentur omnes Chancellariæ, & aliæ
Audientiæ Regiæ, ne de cauſis tangentibus con-
ſeruationem, & executionem ſacri Concilij Tri-
dent. (cuius Rex noſter protector eſt) reſerua-
tis dumtaxat huic ſupremo Conſilio lateri ipſius
Regis aſſiſtenti, quæ lex ſic ait: Mandamos, que
por agora, y en el entretanto que otra coſa ſe
prouee, que en las nueſtras Chancillerias y Au-
diencias no ſe conozca por via de fuerça de las
coſas tocantes à la execucion y cumplimiento
de los decretos del Santo Concilio de Trento,
y que quando las dichas cauſas vinieren à las di-
chas Audiencias, ſe remitan à los del nueſtro
Conſejo, que tienen la Orden que en ello ſe ha
de guardar: hanc legem licet obiter exornat
Narbona ibidem, & Baldeſius *in tract. de dignita-
te Regis Hiſpan. c. 1. per tot.* vbi quod harum cau-
ſarum cognitio eſt priuatiua Conſilij ſupremi ob
earum grauitatem, Pater Henriquez *in 3. tom.
ſummæ. de Pontificis claue, lib. 2. c. 15. §. 1.* cuius
verba retulimus infrà *2. p. cap. 2. à n. 22.*

Et de vtroque caſu nempè *d. l. 21. & d. l. 81.*

nouloit *lege Regia 62. tit. 4. del Conſejo del Rey, lib. 2. Recop.* prope finem, in verſie. Los nego-
27 cios † que ſe offrecieren, ita prouidetur. Los negocios que ſe ofrecieren en materia del remedio de la fuerça, aſſi los que tocaren à coſas dependientes del Conſejo, como de los juezes Eccleſiaſticos ordinarios, que reſiden en eſta Corte, iran à la Sala de gouierno, y quando fueren las materias tan graues, que parezca al Preſidente, que conuiene juntar para ver las la otra Sala de los cinco Iuezes, lo podia hazer las demas coſas que ſe ofrecieren deſte genero
28 en eſtos Reinos, iran a las Chancillerias † que tocaren, &c. ex qua l. clarè colligitur, quòd de omni genere violentiarum inter Iudices Eccleſiaſticos exiſtentes in hac Curia Regia cognoſcit ſupremus hic Senatus, & quos in eiſdem non habeat locum, *dict. l.* 21. *&* 34. nec remiſſio earum ſit facienda ad Chancellarias, & alias Audientias Regias, quo caſu ſpeciali ceſſat earum diſpoſitio.

Cùm enim Rex Ipſe pleniſſimam habeat po-
29 teſtatem, † Natta *conſ.* 636. *n.* 34. Morotus *conſ.* 15. *n.* 11. nemo ea vti poterit, nec exercere abſque ſua Principis authoritate, text. *in cap quod tranſlatione 4. de officio legati*, Bald. *in l. qui ſe patris, C. vnde liberi*, Petr. Gregor. *de conceſſione feudi* 1. *p. q.* 7. *n.* 4. Cabedus *deciſ.* 9. *num.* 1. *&* 2. *p.* 1. Peregri. *conſ.* 2. *num* 1. *& conſ.* 3. *num.* 16. *lib.* 1. Camillus de Curte *diuerſ. feud. p.* 1. §. 10. *n.* 7. Iacobus Gallus *conſ.* 125. *num.* 7.

Quare ex ſua Regalia poteſt ad libitum ali-
30 quod genus cauſarum, † vel perſonarum ab vno Tribunali eximere & tollere, & alteri dare, *l.* 1. §. *cum vrbem, ff. de officio præfecti vrbis, l. iudicium ſoluitur, ff. de iudiciis*, Caſſaneus *in conſuetudinib. Burgund. tit. des iuſticies, rubr.* 1. *num.* 107. Vel poteſtatem vni conceſſam mode-
31 rare, † ne de aliquo genere cauſarum in aliquo loco tractetur, *l.* 2. *ff. de origine iuris*, Bal. Salicet & alij *in l. omnes, C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam*, Petrus Barboſa *in l.* 1. *art.* 4. *n.* 111. *ff. de iudiciis*, Ruinus *conſ.* 21. *num.* 9. *lib.* 5. Pariſius *conſ.* 1. *n.* 38. *lib* 4. Cancerius *variar. reſolut. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 37. Menochius *conſ.* 156. *n.* 31. Boſſius *tit. de foro competent. num.* 49. Peregrin. *de fideicom. art.* 52. *num.* 115. *& de iure fiſci, lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 54. *&* 56. Marius Giurba *conſ.* 86. *n.* 2.
32 *&* 3. Vbi hanc † diſmembrationem, & diuiſionem prouenire dicit, ex Regalia Principis, vt ſuperius latiùs probauimus.

Ex hac Regalia merito prouenit, vt ſolus ipſe Princeps poſſit aut Senatum & Tribunal
33 erigere † & creare; aut tollere vel in parte, vel in totum, Bartbol. *in l. hoc Tiberius, & in l.* 2. *ff de hæred. inſtituend.* Carolus de Graſſis *Regalium Franc. fol.* 111. Caſſaneus *in Catalogo gloriæ mundi, part.* 7. *conſiderat.* 9. Ioannes Montaigne *de parlament. & collation. parlamen. fol.* 242. *tom.* 16. *Doctorum*, Theſaurus *in proœmio deciſ. num.* 10. Caued. *deciſ.* 85. *num.* 1. *part.* 2. Calefacto *in l. diem functo. de officio Aſſeſſor. à num.* 20. *cum ſeqq.*

Atque etiam cum Tribunalia ipſa nomine
34 Regis ex gratia, † necnon præcario habeant poteſtatem; ad libitum ſui poteſt illam minuere & diuidere, alteriſque applicare, Menoch. *de arbitrar. in ſcholiis ad quæſt.* 55. *num.* 5. optimè Petra. *de poteſtate Princip. cap.* 29. *num.* 1. *&*
35 *ſeqq.* Et præcario poſſideri præſumitur, † quæ ad Principe ſpectant, Socin. *conſ.* 2. *num.* 155. Quare præcarium, & gratiam ſuam in hac ſic conceſſa poteſtate, poteſt Princeps † moderare, 36
maximè ex iuſta cauſa motus, ita Baldus *in l. qui ſe patris, num.* 10. *verſ. in conceſſis, C. vnde liberi*, Caſtrenſ. *conſ.* 288. *num.* 2. *vol.* 1. Brunus *conſ.* 97. *num.* 2. Menochius *conſ.* 1. *num.* 181. *& in ſcholiis ad dictam quæſt.* 55. *num.* 5. Manent. *conſ.* 109. *à num.* 22. Belluga *de Principe, rubrica* 16. §. 1. *num.* 3. Giurba *conſ.* 89. *à num.* 12. Quoniam in iudicio † gratiarum lis aliqua non requiri- 37
tur, nec patitur natura negotij ex Giurba locis citat.

Regaliam namque Principi reſeruatam nemo exercet, † niſi ſpecialiter ſibi à Principe ſit con- 38
ceſſa, iuxta text. expreſſum *in dict. cap. quod tranſlationem de officio legati.* (quem allegant citandi) oſtendit Afflict. *quæ ſunt Regalia, verbo, Et committentium, num.* 18. *&* 46. Farinac. *q.* 118. § 4. *n.* 4. Giurba *conſ.* 49. *n.* 6. Vbi etiam, quòd nec generali regalium † conceſſione continean- 39
tur Principi reſeruata, poſt Boſſ. Grammatic. Roſental, Syluan. Roland. Oſaſcum, Franch. Menoch. Maſtrill. Siatinum, & alios plurimos Doctores.

Quare Chancellariæ, & Tribunalia Regia inferiora † præter hoc Regale Conſilium nulla- 40
tenus poſſunt ſe intromittere directè in hoc genere cauſarum, nec aliquam habent poteſtatem compellendi, ſeu adſtringendi ad obſeruationem Concilij Trident. nec etiam de conſenſu partium, aut illarum prorogatione, quia cum hæc *lex* 81. habeat clauſulam abdicatiuam, ſolus Regis † conſenſus ad id eſt efficax, Abbas *in* 41
cap. ex tranſmiſſa. notab. 1. *de foro competent.* Capitius *deciſ.* 9. *num.* 15. Franchis *deciſ.* 417. *n.* 2. Boërius *deciſ.* 114. Scrader. *conſ.* 13. *num.* 251. *& n.* 252. Sola. *ad conſtitution. Sabaud. tit. de foro competent. gloſſ. ſubditos* 1. *n.* 9. *&* 12. Rugginellus *practicar. quæſt.* 47. *n.* 26. Giurba *conſ.* 95. *num.* 14. vbi allegat ad id Marſil. Aldouin. Iacob. Cancerium, & Farinac. qui omnes loquuntur in cauſis criminalibus abdicatis.

Quando igitur Princeps commiſit cauſam ad aliorum iuriſdictionem pertinentem, videtur † eam eiſdem interdicere voluiſſe, prout frequen- 42
tiſſimè apud nos inter Regios Conſiliarios, & præfectos obſeruari teſtatur Doctor Sahagun *in c.* 1. *de reſcriptis, n.* 39. videndus & agnouit *gloſſa in c. cum Prætor. de iudiciis*, & ibi Bartbol. Bald. & Albericus, Paulus *n.* 5. Iaſſ. *in l.* 1. *n.* 32. *C. de ſacroſanctis Eccleſiis*, Decius *conſ.* 99. Socin. *conſ.* 46. *vol.* 4. Menoch. *de arbitr. q.* 37. *n.* 22. *& de præſumptionib. præſumpt.* 18. *lib.* 2. Quia tunc quantum † ſpeciali magiſtratui datum eſt, tantùm de ge- 43
nerali iuriſdictione magiſtratuum aliorum detractum cenſetur, nec communis eſt iuriſdictio, aut accumulatiua, nec præuentiori locus, ſed alter ſolus eſt iudex, vt eleganter poſt Oſualdum dixit Donell. *in l. legata inutiliter* 14. Menochius vbi proximè *num.* 5. Coler. *de proceſſu p.* 2. *cap.* 1. *num.* 132. Boërius *de iuriſdict. cap.* 8. *num.* 34. Modicius §. *plebiſcitum, dubio* 2. Zangerius *de exception.* 2. *p. cap.* 1. *num.* 65. Mathæus Stephan. *de iuriſdict. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 18. & videndi latiùs poſt alios Menochius *de præſumpt. lib.* 2. *præſumption.* 18. Ponte *de poteſtat. Proregis, titul.* 27. *de abundan. ciuita.* §. 1. *à num.* 16. Cancerius *variar. lib.* 2. *titul.* 2. *num.* 199. Scaccia *de iudic. criminal. cap.* 66. *num.* 5. Caued.

deciſ.

*deciſ.*13. *num.*2. *part.*2. Manento.*conſ.* 108. *n.* 9.
Barboſ. *in l.* 1. *articul.* 4. *à num.* 74. *& ſequentib.*
doctè Grxtixnus *deciſ.*78. *à num.*9. latè Decianus
*conſ.*124. *num.* 13. & 41. *volumin.* 3. Surdus *con-*
*ſil.*335. *num.*27.*&* 28. Menoch. *conſ.*276. *num.* 10.
*volumin.*3. Hondedeus *conſ* 62. *num.*31. *volum.*1.
Proſperus Cxrauitx *in ritu.* 57. cum aliis, Ioan.
Bxptiſt. Coccinos *deciſ.*316.

44 Apud quos lxtè videbis, quas † patiatur li-
mitxtiones text. *in l.* 1. *C. de officio Præfecti.* qua
conſtituitur regola, quod iuriſdictio præſuma-
tur dxta accomulatiuè, non priuxtiuè, niſi ex
præſumptionibus diſpoſitionis, & deputationis
aliter deducatur, itx vt, & inter alias illa ſit
potentior, & efficax: quando patet de volun-
tate Principis, voluiſſe iuriſdictionem date pri-
uatiuè, vide etiam Giurbam *conſ.* 59. *num.* 22.
& 23. *cum ſeqq.* Voluntas enim Regis noſtri
45 nolentis quod † tribunalia habeant cognitio-
nem xccumulatiuam in cauſis directè tangenti-
bus obſeruationem, & executionem Concilij
Trident. cum Concilio hoc ſupremo, clarè pa-
tet ex *dict. l.* 81. cum diſponat abdicando, ve-
tando, & inhibendo iuxta doctrinam de qua
*num.*40. *&* 41.

Sed vlterius in declaratione huius *legis* 81.
46 erit inſiſtendum, vt procedat † eius diſpoſitio,
quando directè ad prædicta inferiora Tribuna-
lix Regix recurritur pro Concilij Tridént. com-
plemento, & executione, vel alicuius eiuſdem
decreti, vt putx impetrantur litteræ à Sede Apo-
ſtolica in derogationem primæ inſtantiæ ordi-
narij, eò quòd alteri Iudici delegato veniunt
commiſſæ: tunc hæ litteræ non poſſunt directè
aſportari xd prædicta Tribunalia, vt cauſx re-
mittatur Ordinario, aut vt decretum in eiſdem
obtineatur, quòd pars impetrans coram Ordi-
nario ipſo litteris gratioſis vtatur, & ſic de ſi-
milibus, quæ in derogationem, & contrauen-
tionem ipſius ſacri Concilij decretorum fuerint
expeditæ & impetratæ, quoniam iſtius cauſæ
cognitio priuatiua eſt huius Conſilij Supremi
ob negotij grauitatem ex hac *l.*81. provt quoti-
die practicatur, quod & benè perpendit Narbo-
na in eadem *l.*81.

At verò quando iam Iudex delegatus vti cæ-
47 pit † iuriſdictione virtute comiſſionis non ſub-
ſcriptæ propria manu Sanctiſſimi, & aduerſarius
contra quem impetrantur, opponit coram ipſo
delegato exceptionem defectus iuriſdictionis
(cum illa manifeſtè careat delegatus aut execu-
tor in prima inſtantia pertinente ad Iudicem or-
dinarium, ita vt proceſſus delegati, vel alte-
rius cuiuſlibet iudicis ſit nullus ipſo iure ex
hoc defectu iuriſdictionis ex *cap. cauſæ omnes*
xo. *ſeſſion.*24. *de reformat.* provt latiùs *hoc tra-*
*ctat.*2. *part. cap.*3. *& ſeqq.* dictum eſt) vel aliam
purà legitimam exceptionem prouenientem ex
aliquo decreto eiuſdem Concilij Trident. quam
non admittat Iudex delegatus, vel inſuper ad
vlteriora procedat: tunc pars ab hoc legitimo
grauamine xppellans poterit licitè, & indiſtin-
ctè recurrere ad quælibet ſuprema Regia Tri-
bunalia (ſub cuius diſtrictu Iudex ipſe ſit Ec-
cleſiaſticus, vel executor, vt ſuperiùs diximus)
pro delatione ſuæ appellationis ob violentiam
ſibi illxtam, xd finem obtinendi decretum *vim*
fieri, & reponi; vt ipſe appellans coram ſuperiori
Iudicis cognoſcentis de cauſa poſſit illam libe-
rè proſequi, quòd quidem licitè vi oppreſſo
permiſſum eſt in hoc cxſu, provt in terminis
ex Gundiſalbo de Pax diximus, & legitimè
probauimus *in tractatu de Regia protectione* 2.
*part. cap.*17. *à num* 3. *& ſeqq* quod vide, cum
non ſit excluſus hic caſus à lege dicta, nec in
ea incluſus, ideò præcisè iſte tanquam omiſſus
remanet ſub diſpoſitione iuris communis, &
aliarum legum Tribunalibus xttribuentium ge-
neraliter omnium violentiæ cxuſarum cognitio-
nem, quia hoc in eis Tribunalia † ipſa non ſe 48
intromittunt in executione Conſilij, & eius
obſeruatione, nec decernunt cauſam remitten-
dam Ordinario, ſed dumtaxat in tollenda vio-
lentia conſiſtente de perſe, & extrinſecè in de-
negata delatione iuſtæ appellationi, imò ex
hoc decreto manifeſtè xpparet, ſe non intro-
mittere in obſeruantia Concilij Triden. nec re-
mittunt cauſam Ordinario, ſed potiùs ſupe-
riori Eccleſiaſtico ad quem fuit appellatum, vt
declxret ſuper ipſa exceptione declinatoria orta
ex diſpoſitione Concilij Tridentin. ſicut in cæ-
teris cxuſis huius generis, quibus opponitur xli-
qua iuris communis legitima exceptio. Et ita
communiter practicatur in dictis Tribunalibus
† Regiis, ſicque iſte caſus violentiæ per hanc 49
viam intentatus & introductus in Tribunalibus
præſeruatus cenſetur in hac *l. cum ſolum* de
violentiis tangentibus directè, & immediatè
obſeruationem, & executionem Concilij diſpo-
nat, quoniam per alterxm viam nec recurrens
conqueritur in Senatu de inobſeruantia Conci-
lij, ſed tantum de denegata delatione ſuæ legi-
timæ appellationi, nec Senatus aliquid ſuper
obſeruantia Concilij diſcernit; nec ſe intromit-
tit ſuper exceptione declinatoria, ſed cognitio-
ne dumtaxat, an appellatio emiſſa ſit legitimx
necne. Atque ideò hoc violentiæ genus non per-
tinet ad intentionem & finem prohibitionis, &
ad caſum exceptum ſpecialiter *in dict. l. Regia*,
ſed tacitè permiſſum, quia cum prætor vnum
† ex pluribus iudicare vetat, cætera videntur 50
conceſſa, *l. cum prætor*, vbi latiſſimè Barboſa,
ff. de iudiciis.

Quare omnino cauendum erit, vel cautè le-
gendus † Flores de Mena dùm *in practicar. quæſt.* 51
*lib.*1. *cap.*12. *num* 9. (vel harum nouiter edita-
rum legum Regiarum immemor, vel fortè ſuo
tempore nondùm promulgatarum) firmauit,
quòd ſi à Sede Apoſtolica Iudices impetrati pro-
cedant in primx inſtantia, à quorum proceſſu
appellat pars, & xd Cancellarias, & alia Tri-
bunalia Regia recurrit per viam violentiæ; in
eiſdem declarari, *vim fieri*, & ordinario remit-
ti cauſam, vel iuuetur, iudices reponere atten-
tata, & appellationi legitimæ deferre. Quia
primum decretum in his inferioribus Regiis
Tribunalibus † non datur ſtante expreſſa revo- 52
catione, & prohibitione dictarum legum, in ſe-
cundo autem benè procedit ex hactenus per
Nos deductis & comprobatis, & hæc nota ne
decipiaris deinceps. Et xd hos eoſdem terminos
reducendus & declarandus erit Pater Henriquez
de hoc tractxtus articulo, provt illum etiam de-
clarauimus citatum infrà 2 *p. cap.*2. *à num* 22.

Et eodem modo lapſus fuit Auguſt. Barboſa
de poteſtate Epiſcopi, *allegat.* 81. *ſub n.* 17. dùm
eiuſdemmet Flores de Mena verba recenſet (ta-
cito tamen authore) quem libenter excuſamus
tanquam Luſitanum noſtrarum Caſtellæ le-
gum expertem, & inſuper in Romana Curia diu

verſantem, qui ob id facilè potuit illas ignorare, & incautè traoſcribere eo modo, quo perlegit, & inuenit aſſertionem D. Flores de Mena, & eadem facilitate ſequi illum.

Nec huic veræ reſolutioni obſtant verba *d.*
52 *l.* 81. dùm vniuerſaliter, † videntur prohibitæ omnes violentiæ tangentes Tridentin. decreta, ibi: No ſe conozca por via de fuerça de las coſas tocantes à la execution y cumplimiento de los decretos del Sancto Concilio Tridento, &c. Quibus verè reſpondetur, quod verba (*que no ſe conozca por via de fuerça*) vniuerſalia non ſunt ſimpliciter & abſolutè appoſita *in dict. l.* 81. ſed cum qualitate reſtrictiua, *tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos*, quod in hoc cognitionis violentiæ genere, nec directè, nec etiam indirectè tractatur in Tribunali, ſed tantum de appellatione deferenda, vt hactenus diximus, quod eſt multùm diuerſum; quo caſu nihil diſponit, *d. l* 81. ſed limitatiuè ad qualitatem adiectam, *tocantes à la execution y cumplimiento de les decretos, &c.* Iuxta plurimas, & ſingulares doctrinas huic conducibiles, quas in vnum congeſſimus infra 2. *p. cap.* 5. §. 4. *à n.* 6. *cum ſeqq.*

Ad quam qualitatem omnino reſtringenda ſunt, *d. l.* 81. verba, quia verba diſpoſitionis quantumcumque vniuerſalia debent declarari, & re-
53 ſtringi † ad qualitatem adiectam, & ad eiuſdem adiuncti terminos limitari dumtaxat, vt poſt alios Doctores Petrus Surd. *in conſ.* 179. *n.* 40. *&* 41. *lib.* 2. Hieron. Gabriel. *conſ.* 130. *n.* 2. *lib.* 2. Caſſanate *in conſ.* 44. *n.* 29. Gutierrez *conſ.* 1. *n.* 11. 13. 15. *&* 17. *& ſeqq. & in conſ.* 2. *n.* 4. 5. 28. *ſequenti*, plurimos Doctores, & doctrinas congerit Caſtillo *controuerſ. tom.* 5. *c.* 9. *à n.* 1. *cum ſeqq.* vbi ampliſſimè de hac vera doctrina.

Nam cum omnes retentionis caſus poſſint dupliciter per viam violentiæ deduci in Tribunalia, principaliter petendo retentionem littera-
54 rum, † ob contrauentionem alicuius decreti Concilij Trident. vt nempè obſeruetur, & exequatur, & non violetur, cui caſui directè conueniunt, & adaptantur dict. verba *l.* 81. *tocantes al cumplimiento y execucion de les*; ſecundo modo petendo decretum violentiæ, vt iudex executor deferat & reponat, & ſimul etiam cumulari hæ duæ querelæ, vt latiùs ſup. *c.* 11. *per totum*, ſequitur, vt lex 81. debeat intelligi in caſu cui magis & congruè eius verba adaptantur, atque ſimpliciter & directo, non in eo qui venit cauſatiuè, & ſecundùm quid, quia verba legis debent intelligi ſimpliciter non ſecundùm quid, *l. hoc legatum in fin. ff. de leg.* 3. *l.* 1. §. *ſi quis ſimpliciter, ff. de verbor. obligat.* & latiùs per Barboſam *axiomate* 212. *num.* 29.

Et an hæ Tribunalia Regia inferiora vltra
55 Conſilium ſupremum † poſſint vti decreto violentiæ (*de concer y proceder*) & an hæc eadem Tribunalia, poſſint cognoſcere de violentiis tangentibus Concilij decreta, quando ſimul, & principaliter cumulantur cum violentia ob denegatam appellationem, & quando de hac ſola poſſint cognoſcere & decernere, remiſſa alia ad hunc ſupremum Conſilium, vide latè infrà *c.* 16. *verſ. In ſecundè autem caſu, à num.* 59. *cum ſeqq. & in verſ. Maier tamen ſe offert, à num.* 68. *cum ſeqq.*

Ex his quæ hactenus ſcripta fuere, & anno-
56 tata, colliges, quàm vtile † erit cunctis in Cancellariis, aliiſque Regis Tribunalibus & Audientiis degentibus, & Senatoribus, & aduocatis ſcire, & internè cognoſcere; in quibus caſibus dicatur læſa, ſeu percuſſa prima Ordinariorum inſtantia in contrauentionem *S. Concil. Tridentin. in cap.* 20. *cauſa omnes, ſeſſ.* 24. *de reformation.* non vt directè violentiæ cauſæ in ea Tribunalia introducantur (cùm, vt diximus, ſit neruosè vetitum & prohibitum à lege Regia) ſed dumtaxat vt faciliùs detegatur defectus iuriſdictionis in Iudicibus delegatis, quibus non ſeruatâ formâ præciſâ eiuſdem, *cap. cauſa omnes*, fuerunt commiſſiones directæ, & cauſæ in prima inſtantia (quæ dumtaxat Ordinariorum iudicio ſpectant) minus legitimè auocatæ ad effectum illum ſupradictum declarandi, vim facere delegatos non deferentes appellationibus interiectis à reiectione declinatoriæ oppoſitæ, vel ab illis ea non obſtante, procedentibus ad vlteriora, iuxta quæ variis in locis fusè ſcripſimus *in tractat. de Regia protection.* Ad hunc igitur effectum videnda erunt quæ plena manu nouiter & attentè conſiderauimus per caſuum diſtinctionem *in tota.* 2. *part. huius tract. de ſupplicatione ad Sanctiſſ.* Quâ abundè deteguntur nullitates commiſſionum, monitorialium, inhibitorialium atque proceſſus totius, & denique ſententiarum, & omnium quæ ſuper fundamento vitioſo & infecto commiſſionis informis fuere fabricata.

Capvt XV.

Pendente recurſu ad Regem ob Bullarum reſignationis retentionem, durantéque cauſæ examine in Senatu, an ſuſpendatur terminus ad illas publicandum.

SVMMARIVM.

Publicatio Bullarum reſignationis intra quod tempus fieri debet iuxta Regulas Chancellaria, n. 1.

Publicatio Bullarum reſignationis, à quo tempore incipiat, num. 2. *remiſſiuè.*

Terminus ad publicandum litteras reſignationis non currit dùm in Senatu durat examen retentionis petita earum, num. 3. *& ſeqq.*

Impedito agere non currit tempus, num. 4.

Impedimentum proueniens ex facto Regis excuſat, num. 5.

Impedito ex facto Iudicis non currit terminus, num. 6.

Terminum non currere propter recurſum ad Regem per viam violentia tollenda, declarauit Rota, num. 7.

Terminus aliquis à iure, vel iudice aſſignatus partibus non currit, ſed ſuſpenditur toto tempore quo durat recurſus ad Regem, num. 8.

Recurſu pendente ad Regem ſuſpendi terminum pluries determinauit Rota, num. 9. *& ſeqq.*

Terminus ſuſpenditur, dùm ceſſant lites, & moleſtia, num. 10.

Litteras qui tenetur intra terminum expedire, impeditus dicitur durante controuerſia ſibi mota interim, num. 11.

Moleſtia ſiuè ſit iudicialis, ſiuè extraiudicialis,

ſiuè

Digitized by Google

ſiuè de iure, ſiuè de facto ſuſpendit terminum, num. 12. & 13.

Moleſtia prouenientes ex facto Principis impediunt termini curſum, num. 14.

Per cognitionis introductionem in Conſiſtorio Principis terminus, ſicut fatalia, non currit, num. 15.

Impedimentum quacumque parte termini incidens illum ſuſpendit, nec attenditur principium tranquillum, num. 16.

Tempus tantum reſtituendum impedito quantum per impedimentum fuit ablatum, num. 17.

Recurſus omnis ad Principem generaliter ſuſpendit terminum, num. 18.

Fatalia non currunt pendente cauſa in Conſiſtorio Principis, num. 19.

Tempus totum quo durauit impedimentum ſuppletur impedito, quod non computatur in termino, num. 20.

Impedimentum legitimum dicitur, ſiuè ſit iudicialis, ſiue extraiudicialis ſiuè de iure, ſiuè de facto, num. 21.

Impedito ſiuè de iure, ſiuè de facto non currit terminus ad publicandas litteras reſignationis, num. 22.

Super nullitate ſententia dùm diſceptatur non currit terminus cauſa principalis quouſque finiatur nullitatis queſtio, num. 23.

Quando probabile ſaltem ſit impedimentum nullitatis, num. 24.

Nullitatis iudicio pendente terminus ad appellandum non currit, dùm non calumnioſa, ſed probabilis ſit nullitas, num. 25.

Nullitatis iudicio pendente non currunt fatalia num. 26.

Super deſertione appellationis dùm diſputatur, terminus non currit, ibid.

Dùm diſceptatur an articulus, aut poſitiones admitti debeant, vel eis ſit reſpondendum, terminus ad probandum non currit, num. 27.

Dùm diſceptatur de eo ſuper quo terminus à iure, vel ab homine eſt appoſitus non currit, n. 28.

Terminus ad publicandas Bullas reſignationis non currit durante in Senatu examine earum, an ſint retinenda necne, num. 29.

1 MVLTOTIES contingit, vt facta beneficij reſignatione in fauorem alicuius, † qui poſtquam à Sede Apoſtolica Bullas obtentas affert, & ante earum publicationem (quæ fieri debet hodie vltra montes infra nouem menſes, & iuxta varietatem prouinciarum diuerſi termini ſunt adſcripti, vt latè videre eſt per Flaminium Pariſium *de reſignatione benefic. tom. 2. lib. 11. quæſt. 1.* per totam; & ibi à quo
2 tempore incipiant currere, † vide bis) patronus laicus purà ob derogationem ſui patronatus, vel alter ex variis aliis cauſarum figuris, recurrit ad Senatum pro illarum retentione, & virtute Regiæ ordinariæ prouiſionis apprehenduntur litteræ prædictæ, & in Senatum introductæ diù examen ita duret, vt terminus prædictus ad publicationem faciendam ſit tranſactus, & demùm ſibi Bullis relaxatis, vt liberè vel certo modo, purà coram ordinario, illis vtatur impetrans, ſibi opponitur de nullitate Bullarum, & amiſſione iuris ob non factam intra terminum publicationem, & an ei impetranti obſit hæc exceptio, pluries vidi dubitari.

Necnon etiam conſultus reſpondi nullatenus ei obſtare, nec currere terminum toto tempore,
† quo retentionis examen durat in Senatu, an- 3
teaquam litteræ ſibi relaxentur, & totum illud tempus de medio ſublatum cenſetur ex regula vulgati, † quòd impedito agere non cur- 4
rit tempus, *l. 1. §. fin. de annali exceptione, l. vt perfecti, C. de annali.*

Maximè, quando ex facto Principis prouenit
† impedimentum, quòd omnino excuſat, vt te- 5
ſtatur Decius *in c. ex ratione, n. 22. verſ. Secundus caſus*, Sigiſmundus Scaccia *de appellationibus, q. 15. ſub n. 124. verſ. Aduerte vnum. ad finem*, Nos in commentariis *de Regia protectione 1. part. c. 7.*
num. 7. vbi *num. 96.* quòd impedito † ex facto 6
iudicis non currit terminus, vbi plurimos ad id citauimus Doctores; quia quando alieni aſſignatur terminus ad aliquid faciendum, & labatur facto & impedimento alterius, ſuſpenſus intelligitur, de quo infrà a. *p. c. 6. à principio.*

Et quod terminus non currat propter recur-
ſum ad Regem † per hanc viam violentiæ; in 7
ſimili caſu determinauit expreſsè Rota *in vna Legionenſi praſtimonia. 27. Nouembris 1592. coram Pamphilio*, quam ad litteram refert Nicolaus Garcia *de beneficiis 6. part. capitul. ſub n. 42.* In qua dùm diſceptaretur, an lapſus fuerit terminus ad executionem executorialium, ita dicitur in hæc: maximè cum taciturnitas fuerit cauſata ex impedimentis præſtitis per Aluarum, mediante recurſu ad Conſilium Regium, per quod curauit auferre executoriales, &c. Ex qua deciſione, & aliis quamplurimis fundamentis manifeſtè probauimus in noſtris commentariis *de protectione Regia 1. p. c. 7. à n. 72. & ſurſum à n. 58.*
cum ſeqq. nullum † terminum aſſignatum à iu- 8
re vel iudice parti currere, ſed omnino ſuſpendi toto tempore, quo durauit recurſus ad Regem.

Vltra quam deciſionem pluries ita determi-
naſſe Rotam, nempè † recurſum ad Regem legi- 9
timum eſſe impedimentum, vt terminus ſuſpendatur pro tempore, quo durauit recurſus ipſe, vt in vna Imolenſ. Caſtri 16. *Ianuary* 1573. coram Seraphino, in alia Tolletana Archidiaconatus de Talaueta *Iuny* 1591. coram eodem Seraphino (vbi etiam alia Imolenſ. recenſet) quæ quia tota conducit pro fundamentis huius quæſtionis, illam referam; ſic ait: Fuit dubitatum, an Archidiaconatus vacaret de tempore factæ prouiſionis D. Didaco, ita vt prouiſio cenſeatur valida, & Domini cenſuerunt non fuiſſe tunc temporis vacantem, ideóque gratiam fuiſſe nullam. Moti fuerunt, quia cùm bonæ memoriæ Cardinalis de Mendoça teneretur dimittere Archidiaconatum infra ſpatium anni, iſque obtinuiſſet plures prorogationes, quæ durabant vſque ad diem 23. *Iuly* 1588. & interim fuiſſet ei mota controuerſia ſuper Decanatu, quem Papa prætendebat vacare per promotionem ad Cardinalatum; non currebat † ei tempus, ſed inte-
rim ceſſabat, donec moleſtiæ ceſſaſſent; nam 10
impedito non currit tempus, *l. quibus diebus, ff. de conditionibus, & demonſtrationibus, l. non poſſunt, C. de dolo malo, capit. imputari. de regul. iuris in 6.* & in propriis terminis materiæ, de qua agitur, probatur *in capit. commiſſa.* & ibi Gloſſa *de electione in 6. capit. licet Epiſcopus*, & ibi Doctores *in prabend. lib. 6. Clementin. 1. §. caterum de ſtatu Monachorum*, Vitalinus *in Clementin.*

*gratia num.*43. *in fin. de reſcriptis, & in Clemen-*
tina ſi plures, num. 27. *de præbendis*, Ægidius
*deciſ.*43. *& deciſ.*153. *& deciſ.*595. Tiraquell. *de*
retractu lignagier, gloſſa 10. *num.*32. Rebuffus *in*
praxi beneficiali, tit. de non promotis intra annum,
11 *num.*47. Quod etiam † obſeruatur, in eo, qui
vigore decreti tenetur expedite litteras intra ſex
menſes, Mohedanus *deciſ. ibi.* Nec obſtat,
quòd hæc controuerſia non fuerit iudicialis,
12 quia † hoc procedit indifferenter in omni mo-
leſtia ſiue iudiciali ſiue extraiudiciali, vt poſt
gloſſam tradit Cardinalis *in dict. Clement. gratia,*
& ibi *n.*8. Andreas Barbat. *n.*22. Probus *addition.*
*ad Monach. in cap. commiſſa, num.*2. *de electione*
in 6. Felin. *in cap. cum Ioannes, num.* 33. *de fide*
inſtrumentor. Caſſiadorus *deciſ.*9. *de cauſa poſſeſ-*
ſion. & propriet. Rebuffus *in tractu de pacific.*
13 *poſſeſſo. num.* 165. Siuè moleſtiæ † ſint de iure,
ſiuè de facto, vt poſt gloſſam tradunt Anchar-
ran. & Geminianus *in dict. cap. commiſſa*, &
Caſſiadorus *dict. deciſ.*9. Moleſtiæ factæ Car-
dinali viſæ fuerunt maximè conſiderabiles,
14 † *cùm prouenirent facto Principis*, quo poterat
ad libitum voluntatis ſuæ diſponere de benefi-
cio, etiam priuando ſine cauſa, vt tradit Mo-
hedanus *deciſ.* 86. Et cum introducta eſſet co-
gnitio in principis Conſiſtorio, non currebat
15 † dilationis tempus, quemadmodum etiam di-
citur non currere fatalia: & reſolutum fuit co-
ram me in Imolenſ. Caſtri. 16. *Ianuarij* 1573.
Nec relenat, quod à principio poſſeſſio fuerit
pacifica, tam reſpectu tituli, quàm perceptio-
nis fructuum; quia ſufficit, quod quandocum-
16 que præſtetur impedimentum † citra culpam
impediti, vt per Archidiacon. *in cap. cum ex eo,*
*num.*2. *de election. lib.* 6. quem ſequitur Ioannes
Andreas *in dict. cap. imputari. col.*1. *de regulis*
17 *iuris lib.*6. Ideóque tantum temporis † ei reſti-
tuendum eſt, quantum per impedimentum
ablatum fuit Ægidius *deciſ.* 83. Et fuit reſolu-
tum in Salmantina Parrochial. coram R. P. D.
Orano 1589. quod intelligendum eſt reſpectu
temporis, quòd dilationi conceſſæ propter mo-
leſtias ſubtractum eſt, &c.

Quam deciſionem ad litteram refert Nico-
colaus Garcia *de beneficiis* 2. *tom. part.* 11. *cap.*5.
*ſub num.*105. Illam tamen totam reperies ad lit-
teram apud eundem Seraphinum *in deciſ.* 997.
quem Garcia non citauit.

Et generaliter quod omnis recurſus ad Prin-
cipem ſuſpendat terminum cauſæ principalis,
18 † vel articuli incidentis; probat eleganter Ro-
ta vt per Farinacium *in poſthum. tom.*2. *deciſ.*416.
quæ *num.*3. *&* 4. ita loquitur; vel ſaltim negari
non poteſt, quin ſaltem dubium eſſet, quomo-
do eſſent intelligenda verba reſcripti, ita vt
eſſet opus pro declaratione iterum adire ſigna-
turam, *cap. cum contingat. de reſcriptis; cap.*
cum veniſſent. de iudiciis; & cum ante lapſum
tridui, & die ſequenti poſt præſentatam in
actis commiſſionem appellationis fuerit per
Vincentium citata parte, habitus recurſus ad
ſignaturam, vt in eius ſummario, *num.* 10. do-
minis viſum fuit, dicto recurſu pendente, nul-
lum cucurriſſe tempus ad † inducendam deſer-
19 tionem, Lucas de Penna *in l.* 2. *num.* 21. poſt
medium, *verſicul. Ex quo enim negotium, C. de*
naufrag. lib. 11. Afflictis *ſuper conſtitut. Regni*
rubric. 39. *num.*6. *lib.* 1. Maranta *in ſpeculo.* 5. *p.*
num. 38. vt in ſimili dicitur, fatalia non curre-
re pendente cauſa in conſiſtorio Principis, *l.*
cum anterioribus, *§. ſi tamen, C. de temporib.*
appell. Lancellot. *de attentatis, cap.* 12. *in præ-*
*fatione, num.*40. *&c.*

Et quod totum tempus, quo durauit impe-
dimentum; debet † ſuppleri impedito, quia il- 20
lud non computatur in termino, ſed tantùm ei
denuò indulgetur; eſt optima deciſio Seraphi-
ni 1066. quam & alias adde, quas adduximus
in tractat. de Regia protectione 1. *part. cap.* 7. *à*
num. 74. Et quod impedimentum, vt iuſtum
iudicetur, ſufficiat quod ſit † ſiue iudiciale, 21
ſiue extraiudiciale, ſiue de iure, ſiue de facto;
probant vltra allegatos in deciſ. Tolletana,
Staphileus *tit. de qualitat. & ſtatu. benefic.* §.
huiuſmodi, num. 12. Villadiego *delegato. quæſt.*
14. 1. *part. num.* 96. Rebuffus *de pacific. poſſeſſ.*
num. 197. aliàs 164. Coſmas *in pragmat. ſan-*
ction. tit. de collation. in §. *item quod vniuerſita-*
tes, verbo, Poſſederint, Bellamera *deciſ.* 596.
Caſſiador. *deciſ.*9. *num.*1. *de cauſa poſſeſſion.* Sar-
ner. *in regul. de triennali, quæſt.* 53. Mandoſius
regul. 34. *quæſt.* 26. Hogeda *de benefic. incom-*
patibil. cap. 13. *num.* 80. Maſcardus *de probatio-*
nibus concluſ. 183. *num.* 40. Quintana Dueñas
*lib.*4. *num.*27. Flaminius Pariſius *lib.* 3. *quæſt.* 1.
num. 130. Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.*7.
*cap.*16. *quæſt.* 9. & latè plures Rotæ deciſiones
adducens videndus Nicolaus Garcia *de benefic.*
*tom.*2. *part.*11. *capitul.* 5. *à num.* 105. *& ſequen-*
tibus.

Et quod impedito ſiuè de iure, ſiuè de facto,
iudicialiter † ſeu extraiudicialiter non currat ter- 22
minus ad publicandas litteras reſignationis, ſed
totum id tempus de medio tollatur, ita, vt nec
computetur, probat latiſſimè Flaminius Pari-
ſius *de reſignatione, tom.* 2. *lib.* 11. *quæſt.* 11.
per totam; vbi latiſſimè proſequitur vi-
dendus.

Et ampliùs comprobatur, quoniam dum in
Senatu diſceptatur cauſa, an ſit legitima ad re-
tinendas litteras Apoſtolicas, ad effectum, vt in
earum executione ſuperſedeatur, donec Roma-
nus Pontifex per humilem ſupplicationem in-
ſtructus ſit de damno publicæ vtilitatis, & mi-
ſericorditer dignetur de remedio † prouidere: 23
non poteſt ſuper principali cauſa terminum cur-
rere, vti ex variis iuris exemplis, & ſimilibus
noſtra reſolutio roboratur. Quippè dùm diſce-
ptatur ſuper nullitate ſententiæ, non currit ter-
minus cauſæ principalis, quouſque finiatur nul-
litatis quæſtio. Philippus Franchis *in cap. dile-*
*cti. quæſt.*6. *de appellationibus*, Decius *in cap. ex*
ratione, num. 10. Felinus *num.* 4. *eodem titulo,*
Sfortia Oddi. *de reſtitutione in integr. quæſt.* 20.
num. 69. *&* 74. Rota *diuerſorum deciſ.* 490. *num.*
3. *lib.*3. *part.*3. Gratian. *diſceptation.*61. *num.*10.
Scaccia *de appellation quæſt.* 15. *num.* 88. 91.
Quando probabile † ſaltem eſt impedimentum 24
huiuſmodi nullitatis, Felinus *dict. num.* 4. Gra-
tian. *dict. num.*10. Bantius *de nullitatibus, tit.* 8.
*num.*13. Tiraquellus *lib.* 1. *de retract. linag.* §. 1.
gloſ. 10. Caldas Pereira *in l. ſi curatorem, gloſſa*
*intra legitimum tempus, num.*13. Giurba *deciſ.*110.
*num.*6.

Nec etiam pendente nullitatis iudicio, de-
cendium currit ad † appellandum, licet actor
ſuccumbat, dummodo non calumnioſam ſed
probabilem propoſuerit nullitatem, Cinus *in l.*
*contra maiores, num.*7. *C. de inofficioſo teſtamento.*
Franchus

Franchus *in cap. dilecto*, *num.* 11. *de appellationibus*, Theſaurus *deciſ.* 10. *num.* 10. Marſillis *ſingulari.* 152. Scaccia *dict. queſt.* 15. *num.* 9. *&* 97. & licet diſſentiant Guido Papæ *de appellationibus*, *queſt.* 65. *num.* 47. Lancellot. *de attentat.* 2. *part. cap.* 12. *limit.* 50. *num.* 127. à priori tamen opinione Cini recedendum non eſſe, inquit Scaccia *de appellation. queſt.* 12. *num.* 169. Marius
26 Giurba *deciſ.* 110. *num.* 7. Imò nec † currunt fatalia, Felinus *in dict. cap. ex ratione*, *num.* 5. Bald. *in authent. ei qui*, *C. de temporib. appellat.* Sola. *ad decretum Sabaudiæ*, *tit.* 32. *gloſ.* 10. *num.* 8. Sforcia Oddi. *de reſtitutione*, *queſt.* 71. *num.* 10. Giurba vbi proximè, *num.* 8. nec dum ſuper appellationis deſertione diſputatur, Decius *dict. cap. ex ratione*, *num.* 10. Alexand. *conſ.* 42. *n.* 11. *volumin.* 5. Carpenus *ad ſtatuta. Mediolanenſ.* 21, *num.* 78. Scaccia *dict. queſt.* 15. *num.* 83. Cumia. *ritu* 88. *num.* 56. Gratianus *diſceptation.* 61. *n.* 5. Giurba *dict. deciſ.* 100. *num. fin.* & latè de his omnibus Bredodorius *de appellation. part.* 2. *à col.* 157. Sola. *queſt.* 24. *à num.* 49. Et Nos accuratiùs plurima alia adducens fundamenta. *de Regia protectione* 1. *part. cap.* 7. *à num.* 58. *cum ſequentibus*, vſque ad finem, vbi de iis ſingulis videbis comprobatum, quibus & hæc addere potes.

Et dum diſceptatur, an articuli, aut poſſeſ-
27 ſiones † admitti debeant, vel non, vel an debeat reſponderi poſſeſſionibus, terminus ad probandum aſſignatus non currit, ſed interim ſuſpenditur, Gloſſa *in Clement. ſæpè*, *verbo*, *Poſt dilationem*, *de verborum ſignificacion.* Speculation. *in tit. de dilation.* §. 1. *verſicul. Sed nunquid currant*, Bald. *in l. fin. ff. de feriis*, Bart. *in l. intra vtile*, *ff. de minorib.* Balbus *deciſ.* 185. incipit, *tempus datum*, Viuius *deciſ. num* 1. Camill. Borrellus *in ſumma deciſ. tit.* 47. *de dilationibus*, *n.* 97. *& num.* 98.

28 Et dùm diſceptatur de eo, ſuper † quo terminus à iure, vel ab homine eſt appoſitus; non currit terminus, ſed interim ſuſpenditur, vt ex pluribus Doctoribus probabimus infrà 2. *part. capitul.* 20. *à num.* 21. *verſicul. Quippè dùm diſceptatur*, *&c.*

Quare concludendum erit ex fundamentis,
29 doctrinis † & Rotæ decisionibus; nullatenus currere impetranti terminum ad publicandas litteras reſignationis, dùm in Senatu de earum retentione tractatur, diſceptatur, & durauerit cauſæ examen, cùm reuera impeditus ſit legitimè, & ſuæ litteræ ſint detentæ. Nec in ſua impetrantis facultate, & libera poteſtate ſtat illarum facere publicationem, quia ab eo ſunt ablatæ virtute Ordinariæ prouiſionis Regiæ, cui ipſe reſiſtere de facto non potuit, ſed dumtaxat cauſam proſequi in Senatu, docendo de iniuſtitia cauſæ deductæ per aduerſarium, & inſiſtendo pro earumdem relaxatione, & quod ſibi à Senatu detur facultas illis liberè vtendi, quâ anteà penitus carebat, atque ideò legitimo impedimento interim excuſatus eſt ad faciendam præfatam litterarum publicationem.

Caput XVI.

In retentionis Bullarum cognitione quid principaliter, tam reſpectu principij, quàm reſpectu finis in Senatu deducatur: & quid incidenter: & quemadmodum in examinanda cauſa (vt legitimè appareat) in eo procedatur, & qualiter decreta concipiantur.

Et an & quando decretum violentiæ (de conocer y proceder, vltra decretum laicorum) in ſupremo Conſilio expediatur: & nunquid cætera Tribunalia Regia eo vti valeant.

Summarium.

Retentionis Bullarum querimoniam proponenti in Senatu datur prouiſio ordinaria, vt Regij Miniſtri illas perquirant, & ad Senatum cum cæteris actis per executorem factis remittant, vt ibi examinentur, an publicum lædant, n. 1.

Ordinaria prouiſione poteſt quis ſe munire ante damnum, quod timetur inferendum, num. 2.

Retentionis remedium ſui natura eſt præſeruatiuum futuri damni, & periculi imminentis, num. 3.

De timore mali, & periculo minante idem iudicamus, quod de ipſo malo, num. 4.

Defenſione licitè quis vtitur probabiliter dubitans de offenſione inferenda, num 5.

Etiam ſi effectus offenſionis non ſequatur, n. 6.

Offenſionis initium non requiritur expectare, vt quis defenſione vti valeat, num. 7.

Et ſufficit viſus armorum, licet illis non vtatur minans, num. 8.

Retentionis Bullarum remedium fuit inuentum ad defenſionem, quæ magis conſiſtit in iniuriis inferendis quam in illatis, num. 9.

Conſeruatoris poteſtas non ſolum ad violentias illatas, ſed propriùs ad inferendas videtur conceſſa, num. 10.

Defenſionis iuſta cauſa eſt violentiæ inferendæ timor, num. 11.

Ad defenſionem ſuam dicitur factum verificato probabili timore, & periculo, num. 12.

Timor iuſtus an probetur per iuramentum eius, qui ad ſuam defenſionem feciſſe aſſerit, num. 13. *remiſſiuè.*

Defenſionem poteſt quis licitè præuenire contra paratum ad offenſionem, num. 14.

Offenſam actualem non tenetur quis expectare, vt ſe defendat ad periculum obuiandum, n. 15.

Litteris ad Senatum allatis cauſa retentionis propoſita accuratè examinatur per Ordinarios Iudicij tramites, & iterum per ſupplicationem, num. 16.

Examen cauſæ retentionis non requirit iudicialem indagationem, ſed extraiudicialem inſtructionem, ſicuti nec iuriſdictione indiget, n. 17.

Princeps dicitur conſeruator ſuorum vaſſallorum, num. 18.

Conſeruator non vtitur iudiciali indagatione, poteſt tamen ad ſui inſtructionem aliquam adhibere ſuper manifeſtis violentiis, num. 19.

Senatus ex plurimis iuris rationibus motus longum adhibet examen ſuper cauſa retentionis, num.20.

Senatus ad ſolam ſui inſtructionem ſufficeret extra-iudicialis informatio ſine partis citatione, etiam per teſtes ſumenda, ibid.

Informatio ſuper legitimitate cauſa retentionis non tam ad ſui ipſius Senatus inſtructionem ſit, ſed precipuè ad Sanctiſſimum inſtruendum fideliter, num.21.

In re tam graui, prout retentio, non eſt fidendum de vno vel altero teſte teſtantibus de legitimitate cauſa retentionis, ſed per delationem omnibus numeris abſolutam Sanctiſſimo remittendam, num.22.

In retentionis cognitione nihil concurrit ſpirituale exacta indagationis impeditiuum, nec reſpectu Principij, nec reſpectu finis, num.23.

Retentionis litterarum finis eſt violentia obuiare, quâ publica turbatur quies, num.24.

Scandalum, & violentia qua fundatur retentionis cognitio, eſt contraria iuri naturali, & ſpirituali, & oppoſita natura, num.25.

Violentia perpetrata etiam à Clerico nullam includit ſpiritualitatem, num.26.

Omne delictum à Clerico commiſſum temporale eſt, ſolúmque ratione perſone diſtinguuntur iudicia, ibidem.

Retentionis cognitia non adhibetur alio fine quàm tollendi violentiam, non ad decernendum ſuper iure ex litteris orto, num.27. & 29.

In litterarum examine agitur tantum de quodam damno externo Reipublica non contento intrinſecè in illis, nec cadente in intentione concedentis orto ab importunitate impetrantis, n.28.

Senatus diligenter examinat auditis partibus cauſam retentionis, non vt decidat cauſam principalem, ſed ad explorandum violentiam, de qua principaliter cognoſcit, num.29.

Habens ius cognoſcendi circa finem pro bono communi, habet ad media proportionata, vt auferatur vis, num.30.

Media proportionata adhibita per Senatum ad detegendam cauſam retentionis ſunt mere temporalia, & in mero facto nitentia, num.31.

Examen litterarum obtentarum per alienigenam horum Regnorum cadit ſuper mero facto temporali, an ſit originarius, vel extraneus, quòd incapax eſt ſpiritualitatis, num.32.

Examen litterarum in derogationem iuriſpatronatus laicorum aut Regis cadit ſuper mero facto, an quis ſit in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus necne, num.33.

Quem poſſidere, vel in poſſeſſione eſſe; quaſtio eſt meri facti non iuris, num 34.

Super poſſeſſione etiam rei inſpiritualis, quo temporalis eſt; cognoſcit laicus de violentia, n.35.

Examen Senatus ſuper commiſſionibus contra primam inſtantiam Ordinarij vertitur ſuper mero facto, an ſit ſubſcriptio propria manus Sanctiſſimi, vel ne, num 36.

Subſcripta an ſit ſupplicatio commiſſionis eſt quaſtio facti, cum ſubſcriptia in manufactura conſiſtat, num.37.

Articulus principalis omnis retentionis eſt violentia indagatio, in quo nec etiam de mero facto rei ſpiritualis agitur ad declarandum ſuper ipſo, ſed ſuper ipſa violentia, num.38.

De facto rei ſpiritualis incidente in principali cauſa quilibet ſacularis cognoſcit, num.39.

Controuerſia incidens quando dicatur meri facti, aut iuris, num.40. remiſſiuè.

Ad Principem, vt protectorem ſuorum vaſſallarum pertinet cognitio omnium violentiarum, à quibuſlibet etiam Eccleſiaſticis illatarum, n.41.

Defenſionem praſtare impoſſibile foret Principi non inquirenti, an adſit violentia; cum de iuribus & factis ſingulorum nequeat Senatus habere notitiam, num 42.

Cui competit tractare de fine, conuenit etiam tractare de mediis neceſſariis ad finem, n.43.

Potentia omnis tamquam virtus ad finem diſponit de iis, qua ſunt ad finem, num.44.

Media ſequuntur naturam ſui finis, & ab ea regulantur, num.45.

Conſequens, cui conceditur, conceſſum etiam videtur ſuum neceſſarium antecedens, num 46.

Etiamſi conſequens maius foret conceſſo, n.47.

Probatio per teſtes cauſa legitima ad retinendas litteras, eſt conſequens neceſſarium ad cognitionem violentia, quo aliter conſtare nequit, n.48.

Cognitio violentia ob non delatam appellationem non eget extrinſeca probatione, cùm ſit deducenda ex actibus Iudicis Eccleſiaſticis facientibus rem notoriam, num 49.

In examine retentionis, cum nihil ſpiritualitatis habeat, ſed merè facti temporalis incidentis in cauſa principali violentia pertinentis ad defenſionem, & cognitionem Principis exactè poteſt in Senatu tractari. num.50.

Probatio ſuper cauſa retentionis à Senatu denegando quando conſiſtit in iure, cùm per illud iam ſit deciſa, num.51.

Item quando cauſa, ſuper qua fundat retentionem appreſſus, confitetur ab aduerſario, denegatur probatio, num.52.

Fruſtra expectatur id, cuius euentus nullius eſt effectus, nec poteſt prodeſſe, num.53.

Factum quod non releuat fieri non debet, n.54.

In examine retentionis proceditur via Ordinariâ, & per ſententiam diffinitiuam, & admittuntur partes ad probandum, ſi negotium in probationa conſiſtit, num 55.

Si in facto non conſiſtit nec admittitur, probatio nec dilatio ad probandum conceditur, ibid.

Si in examine adhibito per Senatum reperitur legitimam deficere cauſam ad retinendas litteras, ſtatim relaxantur, vt illis pars vtatur, n.56.

Decretorum retentionis formula, ibidem. & n.ſeqq.

Cauſa retentionis ſi reperitur legitima, diuerſimodè dantur à Senatu decreta iuxta caſuum varietatem, num.57.

Retentionis caſus aliqui pertinent ad retentionem litterarum, alij ad remiſſionem Ordinario, & de vtrorumque decretorum conceptione ibidem, num.58.

Competentia orta inter Ordinarium certantem cauſam in prima inſtantia ad ſe pertinere, & Nuntium, Archiepiſcopumvè, Senatus quomodo concipiat decretum, num 59.

Decreto de conocer, y proceder, dumtaxat vtitur Senatus, cuius eſt priuatiua cognitio ſuper conſeruatione Concil. Trident. num.60.

Et de ratione huius conceptionis decreti, numer.61.

In violentia Iudicis Eccleſiaſtici cognoſcentis de laico ſuper re merè profana omnia Tribunalia Regia indiſtinctè vtuntur decreto de conocer, y proceder, num.62.

Chancellaria inhibita ſunt, ne cognoſcant de violentiis

tiis tangentibus obſeruationem, & executionem Concilij Tridentin. num.63.

Chancellaria nequeunt vti decreto, en conocer y proceder in competentia orta inter Ordinarium, & Superiorem ob primam inſtantiam Ordinario reſeruatam per Trident. num.64.

Super orta competentia inter Ordinarium tuentem ſuam primam inſtantiam, & eius ſuperiorem, ſi à quolibet eorum fuerit appellatio emiſſa; pro eius delatione poteſt quidlibet Tribunal Regium adiri, num.65.

Et quemadmodum tunc ſint concipienda decreta vide ibid. remiſſiuè.

Error aliquorum putantium in Audientiis Regiis vti poſſe decreto (en conocer, y proceder) ſuper quocumque genere competentia annotatur, n.66.

Quando duo remedia retentionis, & violentia ob non delatam appellationem ab executore litterarum ſimul cumulantur; variis modis decreta concipiuntur, num.67. remiſſiuè.

Chancellaria an poſſint cognoſcere de violentia executoris ob non delatam appellationem, & remiſſione petita commiſſionis ob contrauentionem Concilij præſeruantis primam inſtantiam Ordinario ſimul cumulatis, num. 68. & ſequentibus.

Cumulato vtroque remedio ad Ordinarium, remiſſione, & violentia ob negatam delationem appellationi ab executore emiſſa; diuerſimode decernunt Chancellaria, num.69. & ſequentibus.

Nam ſi reperiunt vim feciſſe executorem; ita decernunt, vt deferat, & reponat, & articulum remiſſionis ad ordinarium remittunt ad ſupremum Conſilium determinandum, & de ratione, num.70. & 71.

Si autem reperiant Chancellaria vim executorem non facere, ſuper vtroque remodio cumulato ſubſiſtant, remittendo vtrumque articulum ſupremo Conſilio, & de ratione, num.72.

Cauſa retentionis, qua legitima ſit, iuſto, & pio Senatorum arbitrio relicta eſt, num.73.

Obteſtatur Auhor Senatores, ne abutantur ſuo pio & ſincero arbitrio in diſcernenda legitimitate cauſæ retentionis Bullarum, num 74.

Defenſio vi oppreſſorum præſtanda eſt ſeruata ſemper reuerentiâ Sedis Apoſtolica, num.75.

Defenſio omnis tunc dicitur permiſſa iure naturali, ſi præſtetur cum moderamine inculpata tutela, aliter eſt culpabilis, num.76.

Moderamen in defenſione procedit ab eodem principio iuris naturalis, ſicut & ipſa defenſio, n.77.

Moderamine inculpata tutela non adhibito in defenſione, hac iuri repugnat naturali, & gentium, num.78.

Moderamen inculpata tutela tunc in defenſione adhibetur; ſi id fiat ſine quo violentia tolli nequit, num.79.

Moderamen inculpata tutela conſiſtit in tribus; circa modum, tempus, & cauſam, num.80.

Senatores valdè euigiles ſint, ne quis calumnioſè vti velit hoc ſalubri retentionis remedio, ad effectum differendi aut vexandi aduerſarium, num.81.

Retentionis remedio friuolè, aut calumnioſè vtentem debet Senatus in expenſis condemnare, n.82.

Tanta iuſtificatione procedit Senatus hic Supremus in cauſis retentionis, vt nullo modo oppreſſo tradatur prouiſio ordinaria, niſi prius relinquat fideiuſſorem de ſoluendis omnibus expenſis impetranti, & ſimul relinquat procuratorem, cum quo proſequi valeat cauſa ad euitandum ſuſpenſionem dilationis, num.83.

Decretum quoddam Senatus anni 1545. refertur, quo ſupradicta, & alia ſunt ordinata in ratione Bullarum, num.84.

Alterum Decretum Senatus anni 1580. refertur, quo prius extenditur etiam ad retentionem litterarum in contrauentionem Concil. Trident. vt pariter præſtetur fideiuſſor expenſarum, & procurator relinquatur, num.85.

Præfata decreta in viridi ſunt obſeruantia, & quotidie practicantur in hoc Senatu, cuius Secretarij non tradunt parti Ordinariam, niſi prius relictis procuratore, & fideiuſſore, num.86.

De inſtructione, quam habent Chancellaria circa modum procedendi in cauſis retentionis Bullarum remiſſiuè, num.87.

De praxi Senatus circa executorem exequentem litteras, quarum petitur retentio, & aufugit cum illis quemadmodum conſulat oppreſſo per ſequeſtrationem, & compulſionem impetrantis, vt afferat intra terminum abſolutionem, n.88.

Supplicatio ſecunda de las mil y quinientas, non admittitur in cauſis retentionis litterarum Apoſtol. deciſis in Concilio Supremo, aut in Chancellariis Regiis, num.89.

Ad ſupplicationem ſecundam duo requirnntur, quod res ipſa ſit ardua, & valorit trium millium duplarum, num.90.

Quæ non poſſunt concurrere in retentione Bullarum, & de ratione, num.91.

Retentio Bullarum ad effectum ſuperſedendi in executione, & ſupplicandi Sanctiſſim. non infert præiudicium perpetuum, nec irreparabile, n.92.

Quòd leuiſſimi præiudicij eſt, num.93.

Retentionis ſententia non recipit aliquam æſtimationem nec continet rem æſtimabilem, num.94.

Supplicatio ſecunda denegatur in mero poſſeſſorio, num 95.

In retentionis Bullarum cognitione adhuc non agitur de iudicio poſſeſſorio, ſed de mero & nudo facto, an patroni ſint in quaſi poſſeſſione, ad effectum non declarandi ſuper eo, ſed ad alium finem ſuperſedendi in executione, num.96.

Secunda ſupplicatio à ſententia retentionis Bullarum nunquam admiſſa fuit in Conſilio Supremo, nec talis praxis viſa, nec audita eſt, n.97.

A ſententia retentionis Bullarum lata in Senatu Gallecia, nequit appellari ad Chancellariam Valliſoletanam, quia cauſa non eſt capax ſumma requiſita, num.98.

COMPARENTI parti, ſeu Regio Fi-
ſcali in Senatu quærimoniam
† violentiæ propoonenti, ad obti- 1
nendam retentionem litterarum
Apoſtolicarum, aliquam inſerenti
ſimul cauſam (ex his, quas legitimas probauimus
mus ſuprà hac *1. part. cap.3. cum quatuor ſequen-*
tibus) vt ex executione iuſtus euitetur incon-
uenientiæ timor in damnum Reipublicæ Eccle-
ſiaſticæ ſpiritualis, aut temporalis, atque inſu-
per ſcandali periculo obuietur, datur ordinaria
prouiſio, vt Regij miniſtri conquærant has
litteras cum omnibus actis (ſi quæ facta fuere
earum virtute) & in Senatum remittant, vt
ibidem accuratè examinentur, an quid conti-
neant, quod Rempublicam lædat iuxta *legem 21.*
l.23. 24. 25. & l.26. 28. & aliàs *tit. 3. lib. 1. Re-*
copilat.

Hæc

Digitized by Google

Hac etiam prouiſione otdinaria poteſt ſe quis
munire ſtatim, quod timetur de venturo dam-
2 no, nec tenetur † expectare quod actualiter ſit
illatum, ne ex ſua negligentia impetrans oc-
cultè exequatur ſuas litteras, & inde incidat in
illud inconueniens latè à nobis conſideratum
ſup. *hac* 1. *part. cap.* 10. Tùm etiam, quia hoc
ſalubre remedium retentionis ſui natura eſt præ-
ſeruatiuum damni futuri, & periculi minantis,
ad quod vitandum fuit ſalubriter introductum,
& à neceſſitate inuentum.

Idem namque iudicamus de timore mali, &
3 periculo minante, † quod de ipſo malo, *l. Pe-
dius in principio, ff. de raina, & naufragio.* mul-
tas doctrinas ad id congerit Collantes *de pate.
lib.* 3. *c.* 9. *ſub n.* 8. *verſ. Cui poterit addi*, latè per
Corſetum *ſingulari. verbo, Metus, fol.* 168. mul-
ta pulchra per Dominum Ioannem Baptiſtam
Valençuelam Velaſquez digniſſimum ſupremi
Regij Senatus Senatorem, & Granatenſis Can-
cellariæ Præſidem integerrimum *de ſtata &
Belli. p.* 2. *conſidera.* 7. *à n.* 10. *& ſeqq.* Carolum de
Tapia *deciſ.* 23. *à n.* 62. *& à n* 60. Iacob. Cancer,
variar. reſolut. tom. 1. *p.* 2. *cap.* 10. *à n.* 47. *&* 3. *p.
c.* 15. *à n.* 141. *&* 144. qui varia exempla reddunt.

Timor enim violentiæ inferendæ infert iu-
4 ſtum † metum Gramat. *voto.* 10. *num.* 2. Bertazol.
conſil. crimin. 159. *num.* 5. *& conſ.* 427. *num.* 11.
Caluacanus *de Brachio Regio. part.* 3. *num.* 210.
& 211. *& p.* 6. *num.* 309. Maſcardus *de probatio-
nibus concluſ.* 1051. *num.* 49. Menochius *lib.* 3. *præ-
ſumption.* 4. *num.* 9. Ludouiſ. Lucenſ. *deciſ.* 18 *n.* 1.
Farinac. *fragment. p.* 2. *litt. M. num* 87. Giurba
conſ. 28. *num.* 20. Sanchez *de matrimonio lib.* 4.
diſp. 5. *cap.* 5.

Sufficit enim probabiliter dubitare de offen-
5 ſione, vt defenſione † quis licitè vti valeat, *l. ſi
quis fumo*, §. *quod dicitur, ff. ad leg. Aquiliam,
l. habitatores.* §. *iterum, ff. locati, & ibi gloſſa
verbo verè*, & communiter ſcribentes ſuper illa,
text. *in l. hac ſtipulatione, ff. de damno infecto, l.
interpoſitas, C. de tranſactionibus*, Innocentius *in
cap. ſi vero de ſententia excommun. num.* 2. Bald.
in conſ 364. *num.* 5. *vol.* 3. Angelus *in* §. *ius gen-
tium, num.* 9. *inſtit. de iure naturali*, Aretinus *in
conſ.* 14. *num.* 18. Thomas Gramatic. *deciſ.* 5. *&
in deciſ.* 18. *num.* 36. Silua *nuptial. libr.* 2. *num.* 119.
Alexander de Neuo *in conſ.* 12. *num.* 5. *cum ſe-
quentibus*, Brunus *conſ.* 82 *num.* 5. *volum.* 1. Bur-
gos de Paz *in conſ.* 25. *num. fin.* & in propoſito
multis exemplis confirmat Hippolytus de Mar-
ſill. *in ſingular.* 325. *per totum, & in pract* §. *di-
ligenter, num* 42. Carterius *in praxi titulo de ho-
micidio.* §. *circa tertiam, per totum*, Mongollon
in tractatu de his quæ metus, cap. 2. §. 6. *num.* 1.
vbi *num.* 3. Ampliat, etiam ſi effectus non ſit
6 ſequutus, vt probant † iura ſuperiùs citata, &
Gloſ. *in cap. bona el* 1. *de electione, verb. Metue-
bat*, Andreas Gaillius *in tractatu de pace publica,
lib.* 1. *cap.* 2. *num* 6. & Gloſſ. *in cap. ad Audien-
tiam, verb. Cauſa de his quæ metus*, Thomas
Gramatic. *deciſ.* 5. *num.* 6. Nec eſt neceſſarium,
7 quod ſpectetur † initium ipſius effectus offen-
ſionis, vt patet ex dictis iuribus, & Doctori-
bus hactenus allegatis, & Philippus Franchis
in cap. fin. de appellation. num. 9. Andreas Gail-
lius vbi proximè *num.* 3. *&* 6. Barthol. *in l. ex
plagis*, §. *Tabernarius, ff. ad leg. Aquil. n.* 1. Ale-
xander *in conſ* 98. *num.* 3. *cum ſequentibus*, Pirrus
in l. nihil conſenſui, ff. de regul. iuris, Angelus *de
maleſic. verb. Et dictus Titius ſe defendendo, n.* 16.
Carterius vbi ſup. Gramatic. *deciſ.* 5. *num.* 17.
Suarez *allegat.* 23. *num.* 3. *&* 4. Mangollon vbi
proximè *num.* 4. qui *num.* 7. latè probat, ſufficere
viſum armorum, † licet illis non vtantur haben- 8
tes, & eſt text. optimus *in l.* 3. §. *qui armati, ff.
de vi & vi armata*, ibi: *Sufficit enim terror ar-
morum, vt videatur armis deieciſſe.*

Et cum hoc retentionis † litterarum reme- 9
dium fuerit inuentum ad defenſionem, & ob-
uiandum periculo (vt diximus) magis propriè
præſtatur defenſio, & conſiſtit in iniuriis &
damnis inferendis, quàm iam illatis, tradunt
Gloſſa *in cap. dilecti in verbo, defendere, de offi-
cio Delegat. lib.* 6. vbi Monach. *num.* 5. Franchis
num 7. Dominic. *num.* 13. Azorius *inſtitution.
moral. part.* 2. *lib.* 5. *capitul.* 34. *quæſt.* 7. *verſicul.
Si iterum quæras*, Molina *de iuſtitia & iure, tom.* 6.
diſputat. 29. *num.* 2. *verſicul. Poteſt tamen in fin.*
Frater Ludouic Miranda *in manuali prælato-
rum, tom.* 2. *quæſt.* 47. *articul.* 7. *concluſ.* 4 Eraſ-
mus à Cochier. *de iuriſdict. ordin. in exemptos.
part.* 1. *quæſt.* 19. *num.* 13. Barboſa *in paſtorali de
poteſtate Episcop. tom.* 2. *allegation. num.* 34. Vbi
affirmat quòd non ſolùm aduerſus † violentias 10
manifeſtas illatas, ſed etiam inferendas con-
ſeruatoribus poteſtas intelligitur conceſſa,
quia propriè in vtriſque, licet magis pro-
priè in inferendis violentiis, conſiſtat de-
fenſio.

Qui quidem ibidem, *num.* 35. vlteriùs affir-
mat, iuſtam cauſam † eſſe & manifeſtam, vbi 11
violentia inferenda timetur, vt & benè agno-
ſcunt Monachus *in dict. cap.* 1. *num.* 5. Ioannes
Gutierrez *Canonicar. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 10. Say-
rus *de cenſuris, lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 24. Suarez
tom. 5. *de cenſuris, diſputat.* 3. *ſectione* 4. *à num.* 4.
& diſputat. 20. *ſection.* 1. *num.* 3. *cum ſequen-
tibus.*

Et ad defenſionem ſuam dicitur factum, eo
ipſo quod probatur † veriſimilis timor, & pe- 12
riculum probabile Beroius *conſ.* 138. *ſub num.* 24.
lib. 3. Vulpella. *conſ.* 7. *num.* 8. *& conſ.* 78. *num.* 3.
Maſcardus *de probationibus, concluſ.* 1126. *num.* 13.
Iacobus Ayter. *in tractatu de homicidio neceſſ.
part.* 2. *num.* 54. *& num.* 55. Qui benè explicat,
& declarat, an iſte iuſtus timor debeat † pro- 13
bari iuramento partis aſſeuerantis ad ſuam de-
fenſionem feciſſe, Gaſpar. Cabal. *in additioni-
bus ad conſtitut. Mar. bia lib.* 4. *cap.* 54. *in verb.
Ad defenſionem*, Farinacius *de homicidio. q.* 125.
part. 1. *n* 51. & aliis plurimis Didac. de Mario. *in
addition. ad Thomam Grammatic. deciſ.* 5. *num.* 2.
Et contra paratum ad offenſam poteſt † quis li- 14
citè præuenire defenſionem, plurimos Docto-
res allegat Marius Giurba *conſ.* 84. *num* 18. & ſub
num. 16. quod ſufficit periculum offenſionis.

Nemo enim tenetur expectare actualem offen-
ſam, ac inde ſe defendere, † ſed poteſt licitè, 15
vbi probabile periculum offenſionis adeſt; ſe
omni defenſione præuenire, atque damno & pe-
riculo obuiare, Pancirolus *conſ.* 67. *n.* 9. Barcius
deciſ. 141. *num.* 2. Scaccia *de iudiciis c.* 46. *n.* 42.
Aldoninus *conſ.* 10. *n.* 193. Bertazol. *conſ. crim.* 12.
n. 2. & ex aliis multis Doctoribus firmat Marius
Giurba *conſ.* 84. *n* 19. Quare legitimè procedit
praxis, & ſtylus Tribunalium Regalium in ad-
mittenda quærela retentionis, & expedienda or-
dinaria prouiſione ante vim effectiuè, & actua-
liter illatam, quando de ea inferenda probabi-
liter

Google

liter timetur, maximè cum ſemper iſtæ litteræ
publicæ vtilitati damnoſæ ſoleant maximo cum
ſecreto perduci, maximáque cum cautela oc-
cultari, & eadem met, & furtiuè exequi, præ-
cauendo & fugiendo remedium hoc ſalubre re-
tentionis, quo intereſſe habentes ex manifeſta-
tione litterarum poſſent ſe muniri, & vti ad eui-
tandam executionem earum, & illam impe-
diendam. Ex qua etiam praxi vtile aliud con-
ſequitur ea apprehenſione huiuſmodi litterarum
antequam executioni mittantur, ne in illud in-
cidamus inconueniens obſtans executioni, &
perfectioni decreti Regij retentionis, de quo
abundè tractauimus ſuprà *capitul.* 10. *per totum.*

Allatis igitur litteris in Senatum (à quo pro-
16 uiſio ordinaria † dimanauit) diligenter quæſi-
tis, & vndique ablatis per Ordinarios Iudicij,
ſuóſque iuris tramites hinc inde auditis allega-
tionibus, & defenſionibus vtriuſque partis, ac-
curatè examinatur cauſa in Senatu à principio
propoſita, an ſit vel non legitima ad huiuſmodi
retentionem litterarum petitam impertiendam,
& concedendam; vel fortè iuſtè denegandam,
iterúmque atque iterum, ſcilicet, per ſupplica-
tionem ad eundem Senatum viſis, & reuiſis
à ſe geſtis ſuper eodem examine, antequam
perueniatur ad decretum affirmatiuum vel ne-
gatiuum ſuper eâdem litterarum retentione po-
ſtulata, prout quotidie obſeruat ſtylus & pra-
cticatur in omnibus ſupremis Regiis Tribuna-
libus, ad quæ hæ cauſæ vehuntur, & exami-
nantur pro tollenda violentia ex harum littera-
rum executione oriunda.

Et quamuis examen hoc fieri potuiſſet extra-
17 iudicialiter, † adeò quod ſufficiat extra iudicia-
lem informationem adhiberi, cùm etiam in fi-
nem, ad quem fit & adhibetur, non ſit neceſſaria
iuriſdictio, prout vtrumque probauimus hac 1. *p.*
cap. 1. *à num.* 150. *cum ſequentibus, verſic. Maxi-*
mè iuxta, & latiùs *in c.* 8. *à num.* 19. *cum ſeqq.*
verſ. Comprobatur vlteriùs, & ſuprà vbi de hoc
videre poteris planè & pleniùs.

Atque inſuper etiam ex ea ſimili doctrina
18 comprobatur; nam conſeruator (veluti † etiam
Princeps dicitur conſeruator vaſſallorum ſuprà
capitul. 1. *hac* 1. *part. à num.* 95.) licet non poſ-
19 ſit cognoſcere iudicialiter, † nec vti iudiciali
indagatione iuxta text. *in cap.* 1. in hæc: *Sta-*
tuimus, vt conſeruatores, quos plerumque concedi-
mus, à manifeſtis iniuriis & violentiis defende-
re poſſint quos eis committimus defendendos, nec
ad alia, quæ iudicialem indagationem exigunt
ſuam poſſint extendere poteſtatem, &c. & cap. fin.
de officio Delegati lib. 6. Poſſunt tamen ad ſui in-
ſtructionem aliquam cauſæ cognitionem adhi-
bere ſuper manifeſtis violentiis, vt latè probat
Ioannes Petrus Moneta *in tractat. de conſeruato-*
ribus, cap. 7. *à num* 76. *cum ſequentibus.*

Tamen ex pluribus motus iuris rationibus
20 † Senatus omnimodam adhibet cauſæ cogni-
tionem per longum examen, tùm quia licet ad
ſolam ſui ipſius Senatus inſtructionem ſuffice-
ret informatio extraiudicialis, & abſque par-
tium citatione, etiam quando informatio ipſa
extraiudicialis ſit ſumenda per teſtes, vt poſt
magnam Doctorum cateruam diximus *de Re-*
gia protectione 1. *part. cap.* 1. *à num.* 215. *&*
ſequentibus, & cap. 2. *à num.* 137. *& ſu-*
periùs.

Nihilominus tamen cùm iſta informatio ad
cognoſcendam legitimitatem † cauſæ retentio- 21
nis, non tam ad ſui ipſius Senatus inſtru-
ctionem fiat, ſed & principaliter ad inſtructio-
nem ſummi Eccleſiæ Principis & Præſulis, non
contentatur Senatus ipſe illam leuem adhibere,
ne fortè temerè faciat, ſed omnimodo certam
remittere, & veracem poſſit Sanctiſſimo, iux-
ta illud Plinij Secundi, *lib.* 1. *epiſtola* 20. *præua-*
ricatio eſt, tranſire dicenda, præuaricatio etiam cur-
ſim, & breuiter attingere, quæ ſint inculcanda,
& repetenda. Et quia in re tam graui, non eſt
fidendum † de vno vel altero teſte ſuper legiti- 22
mitate cauſæ teſtantibus, vt eleganter conſide-
rauit Præſul Couarruuias *in practicar. capitul.*
35. *num.* 6. ibi: Quod non aliter percipi valet,
quàm per delationem omnibus numeris abſolu-
tam, &c. videndus in toto, *num.* 6. cuius me-
minimus ſuprà *cap.* 3. *num.* 1. *& ſequentibus.*
Ac ideò ne vllo modo veritas occultetur, frauſ-
que aliqua interueniat, auditis partium allega-
tionibus fit examen. Indecens quippè foret
tanti Senatus cauſam vti legitimam proponere
Sanctiſſimo, quæ poſtmodum incerta, & inu-
tilis detegeretur, atque ideò etiam authoritatis
ſuæ conſeruandæ causâ Senatus ipſe omnem
adhibet diligentiam, vt quid certius ſit inno-
teſcat, & ad Sanctam Sedem legitimè referre
valeat inſtruendam, & informandam de reali
& verâ causâ ſuſpenſionis litterarum, & de eius
legitimitate indicante ſcandalum aliter oriun-
dum, vel aliud ſimile damnum notabile præ-
cauendum, ne de Senatus intentione & animo
ſincero, & puriſſimo dubitetur, neque præſu-
matur, velle ſub ficto prætextu violentiæ tol-
lendæ litteras detinere, & earum executionem
impedire, ſub qua intentione retentionem ve-
tat Bulla Cœnæ Domini, *cap.* 14. prout latiùs
diximus ſuprà *cap.* 2. per totum, vbi ex aliis
diximus per eam ſolùm tolli fictum prætextum;
propterea de hac cauſa plenè cognoſcere vult
ad prædictum effectum, & vt ſupplicationis iu-
ſtitia coram Sede Apoſtolica proſequendæ clarè
pateat, ne ficta videatur, aut præſumatur.

Tùm etiam, quoniam in hac cognitione ni-
hil † concurrit ſpirituale, nec reſpectu medio- 23
rum, nec reſpectu finis, ad illum quippè dum-
taxat finem adhibetur hoc remedium, vt
omnis ceſſet violentia, ex qua frequenter ori-
tur † ſcandalum, & quies publica turbatur, vt 24
ſæpè in hoc tractatu diximus *capitul.* 1. *& ſequen-*
tibus, & ſignanter ſic aſſerunt Simanchas *de*
Catholicis inſtitution. tit. 45. *de pœnis, num.* 34.
& 35. Ferdinandus Vaſquez Menchaca *contro-*
uerſiar. vſufrequent. lib. 5. *capitul.* 41. *à num.* 19.
cum ſequentibus, Cenedus *lib.* 1. *collectan.* 5.
num. 4. Pater Henriquez *lib.* 2. *de Pontificis*
clauo, capitul. 11. *§.* 3. *& capitul.* 16. *§.* 5.
Azebedius *in l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *Recopilationis,*
propè finem, qui rectè loquitur de hac vio-
lentia.

Et poſt Couarruuias, Zeballos, & Oliba-
num nouiſſimè idem firmat D. Ioannes del Ca-
ſtillo *in tractatu de tertiis, cap.* 41. *ſub num.* 182.
Et eleganter etiam poſt alios plures dixit expreſ-
sè Pater Villalobos *in ſumma, tractat.* 17. *de la*
deſcommunion, difficultate 21. *num.* 3. & ferè om-
nes Doctores de retentione Bullarum tractantes
(quos in vnum congeſſimus ſuprà hac 1. *part.*
cap. 2. *à principio*) eam fundant in violentia, quæ
oritur ex executione quarundam litterarum

Apoſtolica

Apoſtolicarum, vbi aliqua adeſt cauſa legitima ad retinendum; & conſtat in Bulla Cœnæ Domini, c. 4. ibi: *Pratextu violentia prohibenda, &c.* & eſt *l. 81. tit. 5. lib. 2. Recopil. in addition. 3. tom.*

Quæ quidem violentia, atque ſcandalum (ſuper quibus dumtaxat cadit Senatus cognitio)
25 nullam † continet ſpiritualitatem, ſed totum eſt merè temporale abſque vmbra ſpiritualitatis, imò iuri ſpirituali omnino aduerſarium eſt, cùm contra præceptum fiat diuinum, à quo omnino & violentia, & ſcandala reprobantur, vt patet *cap. 1. & cap. 4. hac 1. part.* nam delictum violentiæ contrarium eſt, & odioſum omni iuri præſertim naturali, *l. ſecundùm naturam, ff. de condiction. indebiti, ſi quis in tantam, C. vnde vi,* Maſcardus *de probationib. concluſ.* 1416. *num.* 4. Nam ſi defenſio contra violentiam prouenit à iure naturali, ergo ipſa violentia erit contra ius diuinum & ſpirituale, cùm idem operetur oppoſitum in oppoſito, quod propoſitum in propoſito, & contrariorum eadem eſt iuris diſpoſitio & ratio ex vulgaribus axiomatibus.

Et quoniam omne illud quod in ius naturale,
26 aut diuinum † committitur, in omnium tendit iniuriam, & violentia illata dicitur, provt abundè oſtendimus ſup. *in cap. 1. n. 176. & n. 164. & ſequentibus, & num. 186.* Quæ violentia & ſcandalum etiam perpetratum à Clerico, aliquam non includit ſpiritualitatem, vt dicit Oſaſcus *deciſion.* 180. *num.* 17. quem referens ſequitur Marius Giurba (loquendo in ſcandalo facto à Clericis in Republica) *in conſil. 49. num. 16. ad medium.* Quia omne delictum de per ſe temporale eſt, ſolúmque ratione perſonæ ad hoc, vel illud iudicium & iudicem ſpectat, Pereira *de manu Regia, part. 2. capitul. 42. num. 8.* Antonius Diana *reſol. moral. 4. p. tract. de immunitat. Eccleſiarum 1. reſolut. 6. ad princip.* Et hæc violentiæ cognitio nihil tendit ad punitionem perſonæ illam perpetrantis.

Non enim hæc adhibetur cognitio alio fine
27 quàm tollendi † violentias, non autem ad reuocandum, vel annullandum litteras Apoſtolicas, vel cognoſcendum, aut terminandum ſuper iure ex litteris orto (abſit à tam Catholico Principe nimis obediente Sanctiſſimo Patri) ſed dumtaxat, vt interim dùm recurritur ad Sanctam Sedem Apoſtolicam mediante humili ſupplicatione pro remedio Reipublicæ, detinentur litteræ in Senatu, ne interdum cum ſcandalo exequantur audacter, vt probant omnes Doctores ſuprà *capitul. 2. à principio* citati. Agitur
28 enim tantùm de quodam damno † externo, & præiudicio publico, non contento intrinſecè in ipſis litteris, nec in voluntatem & intentionem concedentis cadente, ſed ortum extrinſecè ex praua ſuggeſtione petentis, & eius importunitate, & ab ea cauſatum.

29 Quod & mirabiliter † conſiderauit Pater Henriquez *lib. 2. de Pontificis claue, capitul. 19. §. 3. in gloſſa, littera F.* In hæc: & Iudices auditis aduocatis viſum proceſſum diligenter examinant, non vt decidant principalem cauſam Eccleſiaſticam tanquam Iudices; ſed examinant de aliis, vt explorent, an ſit violentia, de qua
30 principaliter † cognoſcunt, & qui habet ius ad cognitionem circa finem pro bono communi, habet ad media proportionata, vt auferatur vis.

Atque idem firmat in terminis Epiſcopus Antuerpienſis Ioannes Malderus *in part. 2. quæſtion. 96. articul. 4. fol.* 407. dicens, quod Rex, qui poteſt defendere & tollere violentiam; poteſt etiam illa media adhibere, ſine quibus defenſio præſtari non poteſt, referens ſequitur Diana *reſolution. moralibus, tractatu de immunitate Eccleſiaſt. reſol. 14. verſ. Sed ego in controuerſia tam graui.* Addens, quòd inſpectio actorum ipſa non eſt actus iuriſdictionis.

Media etenim proportionata ad hunc finem conſequendum pariformiter † ſunt merè tem- 31
poralia, conſiſtentia dumtaxat in facto, ex quibus quidem detegitur vis, & ſcandalum, nam ſi agimus de retinendis litteris impetratis ab externo non originario, † nec naturali horum Re- 32
gnorum; cognitio & examen Senatus cadit dumtaxat ſuper mero facto temporali: an impetrans ſit extetos; vel naturalis & originarius horum Regnorum, quod quidem examen incapax eſt vmbræ ſpiritualitatis.

Si quærimus, an litteræ impetrantur in derogationem † iuriſpatronatus Regij, aut laico- 33
rum, examen dumtaxat cadit ſuper mero facto, nam quem poſſidere, vel in poſſeſſione eſſe,
† quæſtio eſt meri facti, non iuris, vt ex aliis 34
in ſimilibus terminis diximus *de Regia protectione 4. part. capitul. 14. num. 77.* Et quod poſſeſſio etiam rei ſpiritualis ſit facti, & in facto conſiſtat, quàm plurimos congeſſit Auguſtinus Barboſa *in tractatu de iure Eccleſiaſtic. lib. 1. capitul. 49. §. 2. num. 172. & num. 176.* Quapropter etiam ſuper poſſeſſione turbata, etiam rei ſpiritualis cognoſcere poſſe † ſæcularem, 35
tanquam merè temporali ad finem tollendi violentiam, latè poſt magnam Doctorum cateruam firmauit Iacobus Cancerius *variarum reſolution. lib. 3. capitul. 14. de manutentione à principio*, & præcipuè *à num. 6.* & Nos alibi, & multi alij quos in vnum cumulauit Barboſa *dict. num. 172. & 173.* licet ipſe à communi Doctorum, & ab vniuerſali praxi declinauerit.

Et eodem modo in tollenda vi, quæ fit ordinatio, dum turbatur † & aufertur ſua iuriſdi- 36
ctio contra decretum Concilij Tridentin. *in cap. cauſæ omnes*, nudum tantummodò factum cadit, dùm examinantur litteræ per ſolam oculorum inſpectionem, an ſubſcriptæ ſint vel non, eò quòd in prima inſtantia veniunt commiſſæ non ordinario, ſed alteri executori, ſine ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi. Quod eſt merum factum conſiſtit enim † hæc ſubſcri- 37
ptio in ipſa manifactura ſubſcribentis, provt in ſpecie probauimus infrà *capitul. 30. §. 2. verſicul. Nec hæc ſolemnitas à num. 16. cum ſequentibus, & ferè per totum §. & capitul. 6. à num. 26. cum ſequentibus, part. 2.* quod quidem omninò eſt longè extraneum & alienum ab ſpiritualitate, quoniam non diſceptatur de viribus iuriſdictionis, nec de eius iure; ſed tantum de dicto facto, an commiſſio facta ſit alteri cum dicta ſubſcriptione, ita vt dumtaxat inquiritur in Senatu, an illud factum conſiſtens in manufactura Papæ abſit à commiſſione auocatoria primæ inſtantiæ, vel in ea legatur ocularitet, ſupponentes Senatores ius conſtans, & indubitabile reſultans ex ipſo facto & manufactura, de qua ſola dubitant & perquirunt an interceſſerit in reſcripto directo alteri Iudici delegato, iuxta quæ abundè infrà *cap. 30. cum ſuis §§.* maximè *in §* 5.

&

*& eadem part.2. cap.6. à num. 14. cum multis ſe-
quentibus.*

Et ſic de aliis cæteris incideutibus in articulo
38 pti ncipali † retentionis, in quibus non diſce-
ptatur etiam de mero facto ad declarandum ſu-
pet ipſo, ſed ſolùm declaratur ſupet violentia
principali tollenda, mediante retentione, & hu-
mili ad Sanctiſſimum ſupplicatione, provt pra-
xis quotidiana oſtendit.

Certi namque iuris eſt, & veriſſima opinio
39 Doctorum à nemine † ferè impugnata; quòd
de facto rei etiam ſpititualis incidente in cau-
ſam principalem poſſit licitè iudex laicus quili-
bet cognoſcere, & tractate, vt apparet ex ma-
gna illa Doctorum copia, quos in his, de qui-
bus nunc verſamur terminis, congeſſimus ſuprà
*cap.8. à num. 25. cum ſequentibus, verſicul. Ex
qua doctrina rectè, &c.* Et alij plurimi ab eiſ-
dem relati, qui benè diſtinguunt, quando con-
40 trouerſia † incidens ſit iuris, vel meri facti, &
Nos tetigimos etiam ibidem, provt etiam poſt
plurimos Doctores pulchiè explicat Giurba *in
conſ.* 80. *num.* 32. Antoninus Amaio *variarum
reſolution.lib.2. reſolution.*63. *num.*1. & copioſiùs
*num.*11. vbi plutimos Doctores cumulat, *& in
reſolut.*86. *à num.* 61. & per tres columnas ma-
gnam Doctorum cateruam congerit ad hoc,
qood de facto rei ſpiritualis cognoſcit iudex lai-
cus, quibus in locis benè etiam explicat, qualis
dicatur quæſtio facti, qualiſvè iutis, & in quo
vttaque conſiſtat, & diffetat, ad quæ loca te
remitto, & hunc eundem diſcurſum in his no-
ſtris termiois rectè conſideranit Cenedus *q.* 47.
*à num.*16. & Nos exactè *in tract. de Regia prote-
ction.*1. *p. cap.*1. *prælud.* 5. *per totum, & ſignan-
ter à num.*217. *cum ſeqq.*

41 Et cum (vt ſæpè probaui † euidenter *in cap.*1.
de Regia protectione, & hac 1. *p. cap.*1.) ad Re-
gem vt protectorem Reipublicæ temporalis,
& Eccleſiaſticæ pertinear omni iute defenſio
ſuorum vaſſallorum, & licitè cognoſcat de vio-
lentiis per quoſlibet illatis, ſicuti etiam in his
terminis retentionis probant omnes Doctores
citati ſup. *cap.* 2. *à princip.* Sequitut pet neceſ-
42 ſariam conſequentiam, quòd ad eundem † per-
tineat inquirere, an adſit violentia, cum aliter
ſit impoſſibile; poſſe defenſionem (ad quam
de iute naturali, diuino, & poſitiuo tenetur)
præſtare, vt benè argumentatur Patet Henri-
quez *lib.2. de Pontifice claue c.19 §.3. in gloſ. lit. F.*
ibi: *Nec enim ſine cauſa cognitione, quid poteſt
in hoc remedio certum decerni, cùm impoſſibile ſit,
quòd de particularibus iuribus, & factis partium
poſſit Senatus habere notitiam, &c.* vt & Nos per
plura iura probauimus *de Regia protectione, c.*2.
*à num.*95. *cum ſequentibus,* 1. *part. & num.*58. *&
à num.*285. *cum ſequentibus.*

Cui enim competit tractare de fine, compe-
43 tit etiam † tractare de mediis neceſſariis ad fi-
nem, ſecundùm Philoſophum, *lib.* 1. *Ethico-
rum, cap.*1. & D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 40. *artic.* 1.
ad 3. vbi dicit, quòd omnis potentia tanquam
44 virtus, † ad quam pertinet finis, poteſt diſpo-
nete de iis, quæ ſunt ad finem. Quia media
45 ſequuntur naturam ſui finis, & ab eo † regu-
lantur, *l. oratio, ff. de ſponſalibus,* & latiùs *dict.
cap.*2. *à num.*185. quibus & dicenda adde. Nec-
non ſingulates doctrinæ vrgent adductæ ſup.
*à num.*19. *cum ſeqq.* & ſuperiùs.

Et cui conceditur conſequens, conceſſum
etiam videtur † ſuum neceſſarium antecedens, 46
*l. ad rem mobilem, l. ad legatum, ff. de procura-
tor. l. qui proprio, § qui alio, l. illud, ff de acqui-
rendo rerum dominio, l* 2. *§. inſpectio. ff. quemad-
modum teſtamenta aperiantur, l.*1. *§* 1. *ff. ſi vſuſ-
fructus petatur, l. denique, §. interdum, ff. de
peculio, l.* 2. *ff. de iuriſdictione omnium iudicum,*
Menoch. *de præſumption. lib.*4 *præſumpt.*68. *n.*6.
Fauſſarius *de ſubſtitutionib q* 241. *n.* 67. *q.* 480.
*num.*21. Surdus *deciſion.* 7. *num.* 5. Gonçalez *ad
regulam* 8. *Chancellariæ, gloſ.*3. *num.* 53 Scobar.
*de ratiociniis, capitul.*25. *num.*11. Scaccia *de ap-
pellationibus, quæſt.*2. *num* 26. *in fin.*

Quod ampliatur, etiam ſi conſequens maius
eſſet † conceſſo, vt probant Zephalus *conſil* 406. 47
num. 2. *volumin.* 3. Alexander & alij citati per
Oroxcum *in l.* 2. *de iuriſdict. omnium iudicum,
num* 14 ponderantem *l.*1. *§. fin. & l. fin. de iuriſ-
diction. omnium iudicum, & cap.* 1. *de officio De-
legati,* & Gloſſ. celebrem *in l. cum proponas, C.
de rebus creditis.*

Et cum antecedens neceſſarium ad indagandã
violentiam † huius generis ſit, provt eſt cogni- 48
tio, & examen cauſæ legitimæ ad diſcernendum
ſuper retentione, atque etiam media ſint legiti-
ma, & præciſa ad finem conſequendum, cùm ali-
ter non conſtet, nec poſſit de eius veritate & le-
gitimitate; ideò ad probationem teſtium redu-
cenda erit ex hactenus dictis ad differentiam al-
terius generis violentiæ, quæ † verſatur circa de- 49
lationem appellationis, & executionis ſententiæ,
quæ violentia omnino notoriè ex actis ipſis ge-
ſtis à Iudice Eccleſiaſtico conſtat, ita vt alia ex-
terna penitus excuſetur probatio, vt latiùs dedu-
ximus *de Regia protectione* 1. *p. cap. c.*2. *à n.*95. *&
pluribus ſequentibus.*

Quoniam licet vtrumq; violentiæ genus quo-
ad iuſtitiam recurſûs ab vnâmet radice produ-
catur, & ab eodem principio deriuetur, provt
abundè videre eſt ex *capitul.* 1. *& ſequentibus,* hac
1 *p. & per c.*1. *&* 2. *in commentariis de Regia protect.*
tamen quoad examen, & modum cognoſcendi
differunt, & diuetſa vniuſcuiúſque qualitas at-
tenditur, iuxta quam cuilibet applicatur exami-
nis & cognitionis ille modus, qui aptior & con-
ducibilior viſus fuit, & neceſſarius ad finem con-
ſequendum, iuxta ea quæ in hoc *cap à n.*16. *& in
dict. cap.*2. *à num.*95. *de protectione Regia.*

Hinc ex hactenus validiſſimis fundamentis
eoorerес aſſertionem incautam doctiſſimi Do-
min. Ioann. del Caſtillo *in tractatu de tertiis,* no-
uiſſimè edito *in cap.*41. *ſub n.*34. dùm fortè diffi-
cultate preſſus minùs attentè confundit vtriuſ-
que violentiæ terminos, & aſſerit, quod in hac
retentionis litterarum Apoſtolic. cognitione ni-
hil agitur per viam iuriſdictionis, ſed extraiudi-
cialiter per modum defenſionis naturalis ad
tollendam violentiam; allegat ad id Zeballos,
Couatruuias, Oliuanum, & alios loquentes in
violentia ob non delatam appellationem, qui
longè diuerſus eſt caſus ab hoc retentionis lit-
terarum, vt modo dicebamus remiſſiuè pro fun-
damentis & ratione quæ nec militant nec pro-
cedere poſſunt in hac litterarum retentione in
qua examinatur cauſa ad eam decernendam, &
fideliter certiorandum Sanctiſſimum ſuper eius
veritate, & reali exiſtentia, quæ conſiſtit in facto
merè temporali, & incidente in cauſam violẽtiæ

principalem, iuxta latiùs hucuſque comprobata,
quæ ſi in mentem caderent tanti Doctoris, certò
ſciu mutaturum ſententiam ſuam, quam obiter
prorupuit, & quod ſi ea profeſſo dubium hoc
examinaret, attenderet praxim huius Supremi
Conſilij, & Chancellariarum, in quibus per ſuos
& legitimos iuris, & Iudicij Ordinarij tramites
cauſa retentionis deducta examinatur, & per
vnam & alteram diffinitiuam ſententiam termi-
natur, prout ſuperiùs annotauimus *à num.* 16.
& ſeqq.

50 Claude igitur legitimum hunc † diſcurſum,
nam cum Regis ſit proprium officium, & rega-
lia de violentia cognoſcere indiſtinctè in omni-
bus cauſis, & inter quaſlibet perſonas Eccle-
ſiaſticas, cauſa retentionis quæ incidit, conſiſtit
in mero facto, nihil habens ſpiritualitatis, at-
que etiam licet factum ipſum ſuper ſpirituali-
tate aliqua cadat; eiuſdem facti cognitio perti-
nere debet ad eundem Senatum (qui de violen-
tia, & cauſa principali cognuſcit) etiam cum
iuriſdictione, & exactâ facti incidentis cogni-
tione, quæ dumtaxat verſatur ſuper re merè
profana, & temporali, prout in hoc diſcurſu
legitimè & de iure probatum reliquimus.

Hæc tamen probatio per teſtes multoties de-
51 negari ſolet in Senatu; † quoties cauſa quæ pro-
ponitur ad fundandam retentionem conſiſtit in
iure tantùm, quia cum per iuris diſpoſitionem
ſit articulus iam deciſus: nihil poteſt prodeſſe
probatio, vt latiùs probauimus *in commentar.
de Regia protectione 3. part. capitul. 6. à n. 63. cum
ſequentibus*, quibus ad idem adde Mieres *de ma-
ioratu 3 part. quæſt. 15 num. 69.* Ferretus *conſil. 45.*
Corſetus *quæſt. 1. num. 1. & 5. lib. 2.* Caſtillo
*deciſion. Sicilia 48. num. 4. 5. 6. & num. 8. &
ſequentibus*, Millanenſ. *deciſ. 3. num. 158. &
deciſ. 5. num. 9. lib. 1.* Æmilian. *conſ. 44.* Vin-
cent. de Franch. *deciſ. 211. num. 12. & deciſ.
262. in fin.* Rouit. *in pracmat. poſt. prædictas.
num. 9. & ſequentibus*, Anna. *ſingula. 470.*
Amendula ad Franch. *dict. deciſion. 211. num.
15.* Ponte. *conſ. 59. num. 1. lib. 1.* Menoch. *de
arbitrariis, lib. 1. quæſt. 54. num. 6.* Burg. *de
laudem, part. 3. inſpection. 24. num. 17. & de
modo procedendi ex arbrute. centur. 1. quæſt. 5.
num. 5. 6. & ſequentibus*, Maſtrillos *deciſ. 125.
num. 2.* Petrus de Gregorio *de iudiciis. cauſa.
feudali. quæſt. 21.* Decianus *conſil. 17. num. 6.
lib. 5.* Philippus Paſchalis *de viribus patr. po-
teſtat. part. 2. cap. 6. num. 7.* Inſtrigul. *ſingula.
273. num. 8. lib. 2. & ſander. centur. 2. articul.
97. num. 23. cum ſequentibus*, Antonin. Ama-
to. *variarum reſolution. tom. 2. reſolution. 63.
num. 6.*

Nec quando cauſa ipſa ab altera parte con-
52 fitetur, admittenda † erit probatio alia per te-
ſtes, vt diximus *in dict. tractatu de Regia pro-
tectione 3. part. dict. capitul. 6. num. 64. & ſe-
quentibus.* Quia cum inter partes adſit concor-
dia ſuper facto, de nihilo ſeruiret teſtium aſſer-
tio & comprobatio.

53 Quia fruſtra ſpectatur res cuius euentus † ni-
hil poteſt operari, *l. quando, §. fin. ff. ad Velle-
ianum, l. ſi quis ita ſcripſerit, ff. de hered. inſti-
tuen. l. cum heredes, §. 1. ff. de acquirend. here-
ditate, l. non videtur, ff. de iudiciis, l. fin. C. qui
admitt. l. ad probationem, C. de probationibus, cap.
cum contingat. de officio Delegat.* Surdus *deciſ. 184.
num. 8.* Franciſcus Molinos *de nuptiarum, lib. 1.
comparutio. 10. num. 57.* Marſill. *conſil. 57. licet
nudum, num. 17.* Tuſcbus *tom. 4. litter. F. concluſ.
520. num. 1.*

Et factum, quod non † releuat, fieri non de- 54
bet, *l. ad probationem, C. de probationibus*,
Surdus *deciſ. 160. num. 5. cum ſequentibus, l. iu-
bemus*, & ibi Barthol. *C. de ſacroſanctis Eccle-
ſiis*, Menoch. *conſ. 351. num. 36.* Octauia Glorit.
reſponſ. 1. p. 2. num. 180. in fin. qui aiunt, quod
nec etiam factum dicitur.

Quòd in his † terminis reperiu tenuiſſe Gun- 55
diſaluum de Paz *in praxi tom. 5. prælud. vltim.*
qui poſtquam *à num. 1. cum ſequentibus.* Fir-
mauit praxim huius retentionis præcipuè ad
executionem Concilij Tridentini *in cap. 20. cau-
ſa omnes, ſeſſion. 24. de reformatione, ſub n. 11.*
dicendo: *Poſt hinc inde partium & Regij Fiſcalis
allegationes cauſam concludendam*, poſtmodum
proſequitur in hæc: *Et ſi negotium in probatione
conſiſtat, reperitur ad probationem per Conſilia-
rios Regios, & in eo proceditur viâ ordinariâ, do-
nec ſententiam diffinitiuam proferant, ſed ſi in pro-
batione non conſiſtat; ſtatim poſt allegationem par-
tium proferunt ſuam ſententiam, quâ vel pronun-
ciat litteras Apoſtolicas retinendas eſſe, donec Sum-
mus Pontifex conſulatur & meliùs de veritate
informetur, & interim earum executionem ſuſpen-
dunt, & interdicunt ſub grauiſſimis pœnis, & com-
minationibus, earum vſum impetrantibus, &c.*

Qua propter in articulis iuris, iis nempè, qui
in iure dumtaxat, non etiam in facto conſiſtunt,
non datur dilatio ad probandum, quia cum par-
tes ſunt concordes in facto, ita vt dumtaxat di-
ſcordia conſiſtat in ſolo iure iuxta innumerabi-
les Doctores ad id citatos per Antonin. Amato.
variarum reſolution. lib. 2. reſolution. 63. à num. 11.
Ideò nec ad probandum admittuntur partes,
nec eiſdem terminus conceditur, Millanenſ. *de-
ciſion. 3. num. 156. & deciſion. 5. num. 9. lib. 1.* In-
ſtrigol. *ſingular. 173. num. 80. & 81. lib. 2.* Ma-
ſtrill. *deciſ. 155. num. 5. lib. 2.* Giurba *deciſ. 49.
ſub num. 4.* ex Bellamera *deciſ. 317.* Romanus *ſin-
gulari 519.* Antoninus Amatus vbi proximè *n. 3.
& ſeqq.*

Facto igitur legitimo examine, & concluſa
cauſa inſpicitur † proceſſus in Senatu, & ſi co- 56
gnoſcitur ex eo non adeſſe violentiam, nec dam-
num Reipublicæ inferri ex litterarum executio-
ne, nec ex ea induci aliquod periculum publicæ
vtilitati, nec præiudicium notabile inferatur iuri
tertio quæſito, atque ſic eſſet violentia: ſtatim
relaxantur litteræ, & decernit Senatus: *Que no
ha lugar de retenerſe eſtas letras Apoſtolicas en el
Conſejo, y que ſe entreguen à la parte, para que
vſe dellas*; quia trepidauerunt timore, vbi non
erat timor, iuxta Prophetam, *Pſalmo 13.*

Sin autem iuſta, & legitima cauſa ſubſit ad
retentionem faciendam, † & ſuſpendendam lit- 57
terarum executionem ob vtilitatem publicam;
datur in Senatu decretum iuxta caſuum varie-
tatem. Namque aliqui † pertinent ad retentio- 58
nem, aliqui ad remiſſionem Ordinario, de qui-
bus infrà latiùs *2. part. per totam*, & ſignanter
in cap. 26. in priori caſu datur decretum, *Retie-
nenſe eſtas Bullas en el Conſejo, para que no ſe vſe
dellas, y la parte de N.* (petentis retentionem)
ſuplique dellas ante ſu Santidad, vt poſſit Senatus
dicere idem quod Imperator *in l. 1. C. de his qui*

propter

propter metum iudicis non appell. ibi : *Sacro enim
comitatu noſtro timere nihil potuiſti.*

In ſecundò autem caſu,vbi datur remiſſio lit-
terarum, ita ſolet concipi decretum : *Entreguen-
ſe eſtas letras (ò Bullas) à la parte , para que vſe
dellas delante el Ordinario.* Attenta tamen iuri-
dica diſtinctione , de qua copiosè *in dict. cap.26.
infrà 2. part. per totum.*

Si autem hæc remiſſio petatur in Senatu di-
rectè , ortâ competentiâ inter conſeruatorem
59 † alicuius perſonæ , aut Collegij & ſimilium,
vel inter Nuntium, Archiepiſcopum, vel alium
(volentem cognoſcere & tractare cauſam in
prima inſtantia) & Ordinarium certantem ad ſe
pertinere cognitionem ex diſpoſitione Concilij
Tridentini *ſeſſ 24. de reformatione, cap.*10. Tunc
quando directè pro conſeruatione , & execu-
tione dicti Concilij recurritur principaliter ad
Senatum ſupremum (cuius hæc violentiæ co-
gnitio priuatiua eſt, vt latiùs deduximus *cap.*14.
60 *hac 1. part.*) Tunc ſolet Senatus † ita decernere,
& decretum concipere : *El juez conſeruador , ò
el Nuncio , &c. En conocer y proceder en eſta
cauſa haze fuerça , y ſe remite la cauſa al Ordina-
rio* ; quo quidem decreti genere dumtaxat vti-
tur Senatus ſupremus tanquam Concilij prote-
ctor in hoc caſu ſpeciali.

61 Nam cum non adſint † litteræ Apoſtolicæ,
vt poſſit ſimplex conſuetum decretum (*entre-
guenſe eſtas letras à la parte para que vſe dellas de-
lante el Ordinario*) dari , nec etiam ſi adſint lit-
teræ Nuncij , vel alterius Archiepiſcopi , quia
cùm careat poteſtate (ſtante clauſula irritante,
& annullatiua omnium actorum de qua in dict.
Tridentin. decreto) commiſſio eſt nulla ipſo
iure , *ex l. vnica , C. qui pro ſua iuriſdiction. da-
re , darivè poſſunt* ; ac ideò nihil eſt , quòd poſ-
ſit remitti Ordinario , vt ea commiſſione vti
poſſit impetrans, iuxta quæ copiosè in compro-
bationem , *dict. l. vnic. congeſſimus de Regia pro-
tectione 4 part. cap.6. à principio , & à num.* 30.
ac propterea neceſſe fuit in Senatu variari de-
creti modum , & prædicto termino illud con-
cipere , *Que en conocer y proceder haze fuerça , y
ſe remite la cauſa al Ordinario.* Non tractamus
62 modò de alio ſimili decreto , quo omnia † cæ-
tera Tribunalia Regia ſuprema vti poſſunt , &
vtuntur quotidie , nempè quando Iudex Ec-
cleſiaſticus cognoſcere intendit de reo merè lai-
co , & ſuper re merè profana , quia tunc etiam
datur in omnibus hoc decretum , *Que el Iuez
Eccleſiaſtico en conocer , y proceder haze fuerça,
&c.* Quo dumtaxat caſu poſſunt cætera Tribu-
nalia decretum hoc ita concipere.

Quare cum cætera Tribunalia ipſa non poſ-
63 ſint cognoſcere † de hoc genere violentiæ pro
obſeruatione , & executione Tridentini , & ab
eiſdem totaliter ſit auocata poteſtas,nec oppreſ-
ſis permiſſa facultas ad dicta Tribunalia (præ-
ter hoc ſupremum Concilium) recurrendi , vt
latiſſimè probauimus *dict. cap. 14. à num. 26.
cum ſequentibus , hac 1 part.* ad effectum directè
64 remittendi † cauſam Ordinario : ſequitur , vt
nullo modo poſſint vti hoc genere decreti (*en
conocer y proceder*) Sed quando ad eadem Tri-
65 bunalia recurritur ortâ competentiâ † inter ali-
quos Iudices , à quibus emiſſa appellatio exti-
tit : decernunt dumtaxat ſimpliciter , quis facit
vim in non deferendo appellationi,quiſvè illam
non facit,delationem denegans,iuxta quę abun-
dè deduximus *de Regia protectione 1. p. cap. 10.
per totum,* vbi latè quemadmodum concipienda
ſint hæc decreta Tribunalis , orta competentia
inter aliquos Iudices Eccleſiaſticos , à quibus
vel ab vna parte , vel ab vtraque à ſingulis Iu-
dicibus , vel ab vno tantùm appellatio interpo-
ſita fuit : videbis.

Et hæc omnino attende , quia ex hoc genere
decreti ſupradicto (quo ſolus hîc Senatus ſu-
premus vtitur in hoc peculiari caſu dumtaxat, 66
ex ſpecialiſſima ratione dicta) multos † vidi de-
ceptos , & illo velle vti indiſtinctè in aliis caſi-
bus competentiæ , minimè attendentes , quòd
ſolùm Senatus ſupremus illo vtitur, quando di-
ctâ competentiâ ortâ , ad illum recurritur pro
executione Concilij , qua facultate cætera Tri-
bunalia priuata ſunt ex clauſula legis auocatiua,
vt latè *in dict. capitul. 14. ſuprà hac 1. part.* di-
ximus.

Quando autem generaliter in omnibus Tri-
bunalibus oppreſſus ſimul vtitur vtroque reme-
dio violentiæ, puta intentando Bullarum reten- 67
tionem,† & cumulando querelam violentiæ, vt
deferri mandetur appellationi interiectæ ab exe-
cutore iam procedente earumdem virtute , va-
riis modis concipi ſolent decreta, provt abundè
diximus , & formulas propoſuimus ſup. *hac 1.
part. cap.11. concluſ.1. & ſequentibus* , vſque ad
finem , quæ hîc ſupplere poteris.

Maior tamen ſe offert ſoluenda difficultas,
quando ad Tribunalia inferiora Regia , Chan- 68
cellarias , † & Audientias recurritur hac ſimul-
tanea querela ; nempè petendo directè cauſam
ex decreto Tridentin. & eius obſeruantia remit-
ti Ordinario , & ſimul decretum violentiæ ob
non delatam appellationem emiſſam ab execu-
tore procedente derogando primæ inſtantiæ
eiuſdem , cùm ad hunc effectum dumtaxat dixi-
mus ſuperiùs *d. cap. 14. à num. 26. cum ſequenti-
bus* , poſſe hæc Tribunalia de hac violentia co-
gnoſcere ſimpliciter ; quæ autem directè ten-
dunt ad conſeruationem protectionem & exe-
cutionem Concilij Trident. remittendas eſſe
præcisè huic ſupremo Conſilio ibidem deduxi-
mus , & expreſsè deciditur , *in l.81.tit.5. De los
Preſidentes . lib. 2. Recopil. in 3. tom.* ibi : *Y que
las dichas cauſas vinieren à las dichas Audien-
cias, ſe remitan a los del nueſtro Conſejo, &c.* quam
ibidem citauimus.

Cui facile occurres , ſi coniungas reſolutio-
nes , quas appoſuimus † ſuperiùs in duobus ca- 69
pitibus 11.& 14.Etenim ſi viſis in Audientia Re-
gia omnibus actis repertatur , iudicem violen-
tiam feciſſe in non deferendo appellationi ; re-
ctè poterit Tribunal illud ita dare decretum, *de-
ferat, & reponat*, circa remiſſionem petitam Or-
dinario remittere ſtatim cauſam ad ſupremum
hoc Conſilium cognoſcendam,& terminandam,
cui nihil obſtat prædictum Tribunalis decretum
violentiæ,tùm † quia procedit in caſu ſibi per- 70
miſſo, & ſeparabili , tùm etiam quia ex eodem
decreto faciliot redditur exitus,& expeditio cau-
ſæ & articuli remiſſi,quia repoſitione mediante,
faciliùs exequitur decretum Conſilij Regij,quo
remitti decernit cauſam Ordinario, ad latè tra-
dita *in cap. cùm teneamur de appellationibus* ; quia
res redditur integra iuxta † quæ abūdè diximus 71
ſup. *cap.11.à num 16. cum ſequentibus* in ſecunda
concluſione, *& concluſ.3. à num.18. & in cap.*10.
à num. 89. verſ. Mihi in dies ; vbi per multos

numet. ſequentes : quæ vlteriùs repetere non
licebit.

Si autem inſpectis in eodem Tribunali omni-
72 bus actis, † reperiatur iudicem vim non feciſſe
in deneganda delatione appellationi emiſſæ,
ſubſiſtere debet Tribunal, & oibil ſuper eadem
vi, & articuio decernere; ſed totam cauſam re-
mittete ad hoc ſupremum Coofilium. Quoniam
ex deereto, *Vim non fieri*, maximum oritur in-
conueniens impeditiuum executionis decreti
huius ſupremi Senatus ſuper remiſſione facien-
da ordinatio, de quo latè diximus ſup. *cap.* 10.
à principio, & per totum, & quia poteſt Iudex
delegatus virtute huius decreti proſequi cauſam,
& partem obtinere executoriales, ex quibos
poſtmodom deeretum Senatus patitur magnam
difficultatem iuxta quæ diximus, *cap.* 11. *ſup.
concluſ.*2. *& concluſ.*3.

Vnum tamen generale omnino neceſſarium,
73 & præciſum in † hac materia retentionis Bulla-
rum Apoſtolicarum non omittamus, vt cùm in
cognoſcenda & diſcernenda cauſa legitima vt
illæ retineantur, ſi poſitum à iure iuſto arbi-
trio diſcreti Senatoris, vt copiosè deduximos
ſuprà hac 1. *part. cap.*9. præcipuè *à num.* 13. *cum
ſequentibus*, *vſque ad finem*, *verſ. Quibus tamen,
& aliis*; vt ſemper Tribunalia Regia in hoc ar-
bitrario remedio præ oculis habeant (vt aſſo-
leni) & exbibeant debitam reuerentiam Sanctæ
74 Sedi Apoſtolicæ † & Bullæ in Cœna Domini,
ne facilè ex exceſſu immoderatæ & indebitæ
defenſionis, in eiuſdem cenſuras incidant, ne-
que hoc ſaluberrimo remedio ad præſidiom in-
nocentium inuento immoderatè abutaniur, cum
defenſio bæc debeat adhiberi cum moderamine
inculpatæ tutelæ, hoc eſt ſeruatata ſemper in
75 omnibus † reuereotia Sedis Apoſtolicæ, vt poſt
multos Doctores in terminis diximus *de Regia
protectione* 1. *p. c.*2. *à num.*6. *cum ſeqq.*

Omnis enim defenſio tunc dicitur permiſſa
76 iure naturali, & gentium; † quando præſtatur
cum moderamine inculpatæ tutelæ, eo tamen
non habito; defenſio ipſa punibilis eſt, & cul-
pabilis, provt latè probant poſt magnam Do-
ctorum catetuam Proſperos Farinacius *in praxi.
crimin. de homicidio, quæſt.* 125. *à n.*330. *cum mul-
tis ſequentibus*, quam plurimos alios Didaeus
Mari. *in additionib. ad Thomam. Grammatic. de-
ciſ.*3. *num.*4. *&* 5. Mongollon. *de his quæ metus,
cap.*8. §.1. *num.*7. Cancerius 2. *part. tom.* 1. *c.*10.
*à num.*40.

Quia cum moderamen hoc inculpatæ tutelæ
procedat ab eodem principio, & iure naturali
77 & gentiom, † ſicut & ipſa defenſio, iuxta ve-
riorem opinionem, quam contra alios firmauit
Fortonius Garcia *in l. vt vim*, *num.* 1. *verſ. Ex
hac ipſa natura*, *ff. de iuſtitia & iure*, & latiùs
num 3. *&* 4. vbi pluribus Doctoribus hanc ſen-
tentiam defendit *num.* 12. *&* 13. Declarat Bolo-
gnet. in eadem *l. vt vim*, *num.*34. vbi plenè pro-
ſequitur, *& num.* 63. Turrecremata *in cap. ius
naturale*, *num.*23. *diſtinction.*1. Iacobus Boulen.
in repetitione. l. Capitalium, §. *famoſos*, *num.*134.
*in fin. & num.*135. *&* 136. *&* 148. *de pœnis*, Fa-
78 rinacius *de homicidio*, *quæſt.* 123. *num.* 334. ſe-
quitur, quòd † non adhibito hoc moderamioe
incolpatæ tutelæ, fiet contra ius naturale &
gentium, & ceſſabit in Senatu penitùs funda-
mentum defenſionis permiſſæ.

Moderamen tamen hoc tunc in defenſione
dicitur ſeruatum, quando † id fit, ſine quo vio- 79
lentia aliter tolli non poterat, *l. ſciendum*, §. *qui
cum aliter*, *ff. ad legem Aquiliam*, *l.* 1. *C. vnde
vi*, Gramatic. *conſ.*63. *num.*3. Inſtrigol. *conſ.*15.
*num.*34. Bartius *deciſ. Bonon.* 182. *num.*3. Maſcar-
dus *de probation. concluſ.*1126. *num.*19. Farinac.
*dict. q.*123. *num.*330. *cum ſequentibus*, vbi quod
moderamen inculpatæ tutelæ conſiſtit in tribus
† circa modum, tempus, & cauſam, vbi ſingu- 80
las particulas latè proſequitur, & ex aliis Dida-
cus de Matio. *in addition. ad Thomam Grammat.
deciſ.* 5. *num.* 4. *& ſequentibus*, quæ adde ad ea
quæ diximus in his terminis *de Regia protectio-
ne* 1. *p. cap.*2. *à num* 285.

Quare maaimè Senatores enigilare debent,
ne † calumniosè, & fruſtratotiè quem vti per- 81
mittant hoc ſalubri remedio, ad finem dumta-
xat vexandi aduerſarium, & detinendi, ac dif-
ferendi cauſam principalem, quod quidem in
ſpecie abhorrent Doctores omnes de hac reten-
tione Bullarum tractantes, quos in vnum con-
geſſimus ſop. *cap.*2. *à princip. hac* 1. *part.*

Idcircò ſi ex cauſa friuola † deducta in Sena- 82
tu ad hanc retentionem conſequendam bæc in-
tentio partis deducatur; omnimodo debet Se-
natus coodemnare calumniantem in omnibos
expenſis, provt ex pluribus Doctoribus in his
terminis loquentibus probaui & animaduerti *in
tractatu de Regia protectione* 1. *part. cap.*2. *à n.*238.
cum multis ſequentibus; quò te remitto, & inſuper
vbi etiam in bis terminis Flores de Mena *pra-
cticarum quæſt. lib.* 1. *c.*12. *n.* 8. *ad fin.* & Azebed.
*in l.*2. *tit.*6. *lib* 1. *Recopil. in fin.* Quæ quidem ex-
penſarum condemnatio multum prodeſſe pote-
rit, ne cum tanto perieulo quis abutatur boc
remedio, conſulitur quieti litigantium, & eorum
ſumptibus, & laboribus, necoon Senatuum exo-
neratio ſuboritur, & vt tandem omnes cognoſ-
cant auſum temerarium habere vindictam.

Et vt cognoſcatur quanta iuſtificatione pro-
cedit Rex noſter in harum † Bullarum reten- 83
tione, decreuit Senatus bic ſupremos, vt nul-
latenus tradatur parti intentanti Bullarum qua-
rumlibet retentionem prouiſio ordinaria, quoſ-
que præſtet fideiuſſorem ſolueodi omnes expen-
ſas alteri parti, ſi reperiatur ſua relatio ſiniſtra,
atque etiam vt relinquat procuratorem, cum
quo proſequi poſſit retentionis cognitio ad eoi-
tandam fraudem, deprauatámque intentionem
partis differre curantis & ambientis cognitio-
nem hanc, ne impetrans queat ſuis litteris vti,
& in longum protrahatur & conꝺetur ipſarum
debita executio.

Circa quæ duo ſunt decreta Senatus cum
conſulatione † Regis *anni* 1343. quod eſt *in lib.*2. 84
decretorum, *fol.*3. *& in quaterno decretorum eſt* 5.
decretum in ordine in hæc ſtatuens. En la Villa
de Valladolid à veinte y quatro dias del mes de
Abril de 1345. años, los Señores Præſidente y
Oidores del Conſejo de ſus Mageſtades, man-
daron, que las cartas que de aqui adelante ſe
deſpacharen en Conſejo, para traer Bullas ſo-
bre el patronazgo Real, ò patronazgo de le-
gos, ò por derecho de eſtrangero, ò beneficio
patrimonial, que el Eſcriuano del Conſejo que
las diere, antes que la entregue à la parte, to-
me dèl fiançar, que ſino pareciere ſer cierta la
relacion que haze; pagarà à la otra parte todas
las coſtas y daños que ſe le recrecieren, è que-
de citado para los autos del pleito, y que ſino
tomare

tomare la dicha fiança, è dexare poder y procurador eſtado, que el Eſcriuano del Conſejo que lo deſpachare lo pague de ſu caſa. Caſtillo.

Alterum decretum hanc diſpoſitionem con-
85 firmans, † & extendens ad retentionem Bullarum in contrauentionem *Concilij Tridentin* & ad alium quemlibet caſum pertinentem ad hunc recurſum retentionis intentatum, eſt *in eodem quaterno decretorum Concilij* 85. quòd ita diſponit: En la Villa de Madrid à tres dias del mes de Iunio de 1580. años, los Señores Præſidentes, y del Conſejo de ſu Mageſtad, mandaron, que de aqui adelante ſe guarde y cumpla el auto proueido en Conſejo en 24. de Abril del año de 1545. en que ſe mandò, que quando ſe deſpachare alguna prouiſion para traer Bullas ſobre patronazgo Real, ò patronazgo de legos, ò por derecho de eſtrangero, ò beneficio patrimonial, el Secretario que la dieſſe, tomaſſe fianças de la parte que la lleuaſſe, que ſi la relacion que hazia no era cierta y verdadera; pagaria à la otra parte las coſtas, y le citaſſen para todos los autos, y dexaſſe procurador con quien ſe hizieſſen, ſopena que no lo cumpliendo aſſi el Secretario, que dexaſſe de tomar la dicha fiança, y hazer las demas diligencias dichas, pagaſſe las coſtas como en el dicho auto ſe contiene: con que aſſimiſmo ſe entienda en qualeſquiera prouiſiones que ſe dieren, para tomar Bullas contra el Concilio, ò en otro qualquier caſo. Iuan Caſtillo de Andrada.

Et ita in hoc Senatu inuiolabiliter obſeruatur hodie; ſunt etenim decreta hæc ſanctiſſima,
86 pullulantia obſequium, & obedientiam, † necnon ſolitam venerationem, & debitam Sedi Apoſtolicæ, ſuntque decreta hæc Chriſtianæ ſinceritatis manifeſta demonſtratio, atque Religionis euidens argumentum, quia Rex Catholicus non vult ſe intromittere in iis, quæ verè ſuam Rempublicam non lædunt, imò conatur fictam, ſeu calumnioſam relationem mulctare, & penitùs reiicere, & aditum denegare fictè recurrentibus, & calumnioſè conquerentibus.

De inſtructione, quam habent Chancellariæ,
87 & Audientiæ regales † circa modum procedendi in hac Bullarum retentione, & de praxi, petitionibus, prouiſionibus, & decretis affirmatiuo, & negatiuo, de modo formandi proceſſum: vide Montetroſum practicum *in praxi tractado 5. de las Chancillerias, cap. Siguese el quarto proceſſo, que es ſobre la retencion de las Bullas, cap. 1. del eſtilo.*

Vbi in verſiculo, *Pero acaece algunas vezes,*
88 ponit ſtylum, & praxim, quâ vtuntur † Tribunalia Regia, quando accidit, quòd impetrans, antequam à ſe auferantur litteræ, illas exequutus fuit iam, & litteras & proceſſum miſit Romam, vt tunc Regius Fiſcalis per petitionem à Senatu poſtulare ſoleat, vt procedatur contra litteris vtentem, vt ſi fuerit laicus detrudatur in carcerem, ſi autem Clericus fuerit, quod compareat in Senatu perſonaliter, & eius temporalitates ſequeſtrentur, & à curia necedat, quouſque afferat dictas litteras, & ſimul abſolutionem parti.

Quòd ſic fieri mandatur in Senatu, firmat ipſe practicus Montetroſo, & contra laicos proceditur ad pœnas legibus huius Regni ſtabilitas, vide eundem ibidem per totum, cap. vbi plura in praxi confert. De quibus plurima Nos diximus infrà 2. p. cap. 24 *verſ. Quoad ſecundam capituli partem, à num. 41. vſque ad finem eiuſdem cap.* vbi abundè de pœnis, quas incurrunt iure Regio partes, Tabelliones, ſiuè Clerici, ſiuè laici exequendo, ſiuè intimando litteras Apoſtolicas contra ius Regis, Regni, aut publicæ vtilitatis impetratas, & vide etiam ſup. *cap.* 10. §. *vnico, à num. 90. vſque ad fin.* vbi abundè de ſequeſtratione temporalitatum & fructuum impetrantis, & litteras exequentis.

Illud tandem animaduertendum cenſeo, quòd à ſententiis latis in Chancellariis † Regiis ſuper 89
retentione Bullarum nullatenus admittitur ſecunda ſupplicatio con las mil y quinientas (de qua integer eſt *titulus lib. 4. Recopil.* Auenda *in tractatu de ſecunda ſupplicatione*, Didacus Perez *in l. 15. tit. 3. lib. 2. ordinament. gloſ. 2.* Paz *in praxi 6. p. tom. 1. cap. vnico per totum*) eò quòd ad illam interponendam duo requiruntur præcisè reſpectu rei, de qua contenditur, quod, res ipſa ſit ardua, & continens æſtimationem, & valorem trium millium duplatum aurei de cabeça, ex *l. 7. tit. 10. lib. 4. Recopil.* ibi: *Siendo tan ardua la cauſa, y ſobre tan grande cantidad, que ſea de tanto valor y eſtimacion, &c. & ex l. 9. eiuſdem tituli*, quare cum hæc ſimul non poſſunt concurrere in cauſis retentionis Bullarum: tùm quia in eiſdem, nec agitur de re principali, nec in proprietate, nec in poſſeſſione; † nec agitur 90
de applicanda alicui ex contendentibus, nec etiam contenditur de valore Bullarum ad effectum declarandi ſuper eo, ſed duntaxat examinantur, an ex earum executione aliquod inferatur damnum publicæ vtilitati, ad effectum duntaxat ſuperſedendi in executione, & reſcribendi, atque ſupplicandi Sanctiſſimum; quod nec infert præiudicium perpetuum, nec irreparabile ſed temporale, dùm Papa conſulitur, ex textu *in cap. 2.* ibi: *Donec Romanum Pontificem conſulant, executioni ſuperſedeant, de officio Delegati.* *text. in cap. multum ſtupeo 2. quæſt. 6.* ibi: *Expectandum tibi fuerat, quid ad tua conſulta reſcriberem. Authentic. de mandatis Princip. §. deinde competens, collat. 3.* ibi: *Tunc ſuſcipiens quidem talem formam, non autem aliquid agens ex ea antequam ad nos nuntians ſecundam præceptionem noſtram ſuſcipias*, de quibus ſuprà *cap. 5. à num 35. & 2. p. cap. 5. § 4. num. 2.*

Quòd ideò leuiſſimum præiudicium vocat in his terminis † Marius Giurba *in conſ. 39. ſub n. 38.* 91
dùm loquens de examine reſcripti Regis, an contineat damnum Reipublicæ, & contra eius priuilegia ad effectum ſuperſedendi, & reſcribendi Principi, ita ait: *Maximè ſi nec perpetuum, nec irreparabile præiudicium ſit*, Sforcia *conſ. 20. num. 41.* *Sed leuiſſimi præiudicij eſt contra priuilegij declaratio, cuius effectus eſt breuis quædam, & temporalis ſuſpenſio, ſeu ſuperſeſſoria executionis reſcripti, aut ſimilis rei allegatæ contra priuilegia vſque ad ſecundum Regis mandatum, &c. differt enim ſolum ſuſpenſio hæc, non perimit, &c.* Et quòd ſuperceſſoria, quatenus ſit temporalis, quòd inferat leue & momentaneum præiudicium reparabile, per plura fundamenta ſcripſimus in *Noſtris commentariis de protectione Regia 2. p. c. 10. à num. 19. cum ſeqq.* facit *l. ſi debitori,* ibi: *Nec enim damnum magnum eſt in mora modici temporis, ff de iudiciis.*

Tùm etiam, quia hæc cauſa recipere non poteſt † æſtimationem, nec cadit ſuper re æſti- 92
mabili, quo caſu non eſt locus ſecundæ ſup-

 plicationi

plicationi huic, provt ex hac ratione pariter ceſſare ſecundam ſupplicationem in cauſis nobilitatis (etſi aliàs arduæ iudicentur) affirmat Gundiſaluus de Pax vbi proximè *num.* 68. *&* *à num.* 66. Tùm etiam quia ſupplicatio hæc
93 adhuc negatur † à ſententia meri poſſeſſorij ex legibus Regiis allegatis per Pax *d. cap. vnic. à num.* 114. de quo in hac retentione adhuc non contenditur, nec controuertitur ad effectum
94 & finem declarandi ſuper eo, ſed de mero † facto, & inſiſtentia poſſeſſionis, & ſtatus vltimi Patronorum, ad effectum dumtaxat ſuperſedendi in executione litterarum Apoſtolicarum, & Sanctiſſimo reſcribendi, vt quid ſenſerit explicet, nec ex hac cognitione alicui applicatur ius patronatus, nec ad quem pertineat declaratur, quod omne intactum remanet coram Eccleſiaſtico diſcutiendum.

Itaque cum præiudicium retentionis litera-
95 rum † ſit leuiſſimum, temporale, & penitùs reparabile, nullum ius partium tangens intrinſecum, provt & ſuperiùs hoc capite diximus; ideò nullo modo admittitur in iis cauſis retentionis Bullarum ſecunda hæc ſupplicatio, nec in hoc Regio Conſilio viſum, nec auditum fuit, nec vnquam admiſſum, nec adhuc ab aliquo tentatur tale remedium, & ita inuiolabiliter obſeruat Senatus.

Ex quibus rationibus & fundamentis, inferri poteſt etiam † ad cauſas retentionis Bullarum 96
Apoſtolicarum deciſas in prima inſtantia in Audientia Regni Galleciæ (chariſſimæ, & dulciſſimæ patriæ noſtræ) vt minimè admittatur appellatio ad Chancellariam Valliſoletanam, cùm res, ſuper qua contenditur, debeat habebere æſtimationem, ſi in proprietate mille ducatorum, ſi in poſſeſſione duorum millium, quæ æſtimatio penitus ceſſat in hac cauſa retentionis, in qua nec de proprietate rei principalis, nec etiam de poſſeſſione agitur, nec definitur; Ex hactenus deductis, quæ omnino conuincunt, & planè congruunt huius vltimi articuli determinationi, & reſolutioni. Maximè quia reuera multum indecorum, & indecens foret, cauſas huius qualitatis velle regulare per alias merè temporales, inter quas tot reperitur diſſonantia, & non ſine ſcandalo nouitas hæc introducta foret ad latè tradita ſuprà *cap.6.* per totum.

TRACTATVS
DE
SVPPLICATIONE
AD SANCTISSIMVM
à Litteris Apoſtolicis: Et de earum interim retentione in Senatu.

PARS SECVNDA

Continet Recurſum ad Regem ob contrauentionem Sacroſancti Concilij Tridentini, præſertim circa præſeruationem primæ inſtantiæ Ordinariorum.

CAPVT I.

Quo iure Rex Catholicus, quibúſve rationibus litteras Apoſtolicas in contrauentionem œcumenici Concilij Tridentini importunè impetratas, vel retinere, vel remittere valeat, & de vtriuſque differentia, de qua latiùs, cap.26.

SVMMARIVM.

Principum Chriſtianorum Regale munus eſt, euigiles eſſe inuitione Reipublicæ, præcipuè ſpiritualis, dogmatum, & Conciliorum, n.1.

Principes ſuorum Regnorum ſunt adſtricti ad protectionem, ne violentiam, aut ſcandalum patiantur in perniciem Reipublicæ ſpiritualis, & temporalis, num.2.

Ad Conciliorum, & Eccleſiæ tuitionem ſæpè inuitaſſe Pontificem Principes Chriſtianos ad ſedandos violentos incurſus, multis Canonicis decretis legimus, num.3.

Bonifacij Papæ epiſtola refertur miſſa Imperatori Honorio, vt auxilium Eccleſiæ, & Religioni oppreſſæ præſtaret, num.4.

Epiſtola refertur Imperatoris Honorij miſſa Papæ, qua profitetur interuentu ſui pacem cuſtodiri, & ſeditiones Eccleſiæ obuenientes ſedari, n.5.

Diui Auguſtini Authoritas refertur, quâ licitè petitur per Prælatos auxilium à Principe Chriſtiano contra hoſtes Eccleſiæ ad eius tuitionem magis, quàm vindictam, num.6.

Res religioſæ aliter tutæ eſſe nequeunt, niſi & Regia, & Sacerdotalis defendat authoritas, n.7.

Epiſtola Diui Auguſtini, qua aduerſus violentias ſit vltio, à poteſtatibus per Prælatos poſtulanda, num.8.

Concilium Agatenſe refertur, quo dicitur ab omnibus Principibus eſſe auxilium poſtulandum pro pauperum moleſtiis, quibus Eccleſia fatigatur, num.9.

Si Principum præminentia in Eccleſia ex conſuetudine acquiſita non ſeruetur, ſcandalum Eccleſia patitur vitandum, num.10.

Principum Chriſtianorum præcipuum Regale officium eſt, Eccleſiam, eiuſque libertatem, & immunitatem defendere, num.11.

Principes ſæculi nonnunquam in Eccleſia culmina tenent, vt diſciplinam Eccleſiaſticam muniant, & ſeditiones rigore Principum conterantur, num.12.

Principes ad tuitionem Eccleſiæ tenentur ex debito Regalis officij, etiam non poſtulatam, cùm ipſorum ſtudij, & religionis interſit, num.13.

Imperatores profitentur maximam adhibere ſolicitudinem circa Dei dogmata, & Sacerdotum honeſtatem, num.14.

Principis boni eſt omnia tueri, quæ ſpectant ad functionem Eccleſiaſticam, num.15.

Principes ſi protectionem Eccleſiæ præbere negligunt, à communione eiuſdem repelluntur, n.16.

Nihil præſtantius conſeruationi Regnorum, quàm vigilantia in cultus Diuini, & ſtatus Eccleſiaſtici tuitione, qua nititur ſtabilimentum omnium rerum publicarum, num.17.

Quòd Imperator Theodoſius in agone mortis filiis ſuis hoc præceptum reliquit, num.18.

Imperatores Chriſtiani agnouerunt Imperij fœlicitatem

tatem, & amplitudinem conſiſtere in vigilantia ſua cultus Diuini, num.19.

Imperia ad ſui conſeruationem, & amplitudinem non dubitauere ſacris ſeruire, num.20.

Principes eos laudat D. Auguſtinus, qui ſuam poteſtatem & Dei cultum conſeruandum exercent, num.21.

Eccleſia mos eſt antiquus, vt Imperatores interſint Conciliis, vt neceſſaria ſpirituali Reipublica liberè proponantur, & modis omnibus exequantur, & Principum terrore impedimenta auellantur, num.22.

Principes interſunt Conciliis non ad potentiam oſtendendam, ſed tollendas diſcordias veritatem inueatam impugnantium, num.23.

Principes omnes Chriſtianos Pius IV. prouocauit ad Tridentini protectionem, obſeruantiam, & executionem, num 24.

Verba Bulla eiuſdem Py IV. referuntur, n.25.

Principes fecit Deus protectores Eccleſia & Fidei, iuxta Decretum Concily Tridentini, n.26.

Principes generaliter ſunt Protectores ſtatus Eccleſiaſtici, & Conciliorum, ſed ſpecialiter deſtinati ſunt protectores Concily Tridentini, quod plurimorum etiam autoritate fulcitur, num.27.

Rex Catholicus maximo conatu certat de protectione, executione & obſeruatione Concily Tridentini, vt ex ſuis legibus patet relatis, à n.28.

Violentiarum cognitio tendens ad executionem, & obſeruationem Concily Tridentini, ſoli ſupremo Senatui eſt reſeruata, cateris inhibitis Chancellariis, num.29.

Violentia tangentes obſeruationem, & executionem Concily Tridentini conſpiciuntur in Aula Regiminis, num.30.

Ex protectione Concily Regi commendata oritur poteſtas condendi leges Concily in confirmationem, & eius executionis incitatiuas, n.31.

Rex vigore protectionis commendata poteſt Pralatis mandare, vt decreta Concilij inuiolabiliter obſeruent, num.32.

Rex Francia virtute protectionis Concilij Baſilienſis ſibi commendata cognoſcis de Pralatis illud contrauenientibus, num 33.

Cognoſcere de aliquo caſu, & leges condere ſuper eo paria ſunt, num.34.

Leges plures in iure Ciuili reperiuntur circa res ſacras, quia nihil per ſe faciunt, ſed confirmant, qua à ſacris Canonibus ſunt ordinata, & ſuis iuſſionibus muniunt Principes, num.35.

Decretum à ſancta Synodo definitum Regia poteſt lege ſanciri, num.36.

Concilium Calcedonenſe inuiolabiliter obſeruari & cuſtodiri pracipit ſua lege Imperator Martianus, num.37.

Quatuor Concilia, Nicenum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum, & Calcedonenſe, Iuſtinianus Imperator ſuis legibus mandauit obſeruari, & cuſtodiri, num.38.

Leges temporales conformes decretis Canonicis condi valent, num.39.

Lex Ciuilis ad euitandas fraudes & dolos, non de damno Eccleſia inferendo, valent in rebus Eccleſiaſticis, num.40.

Lex Regia licitè fertur in cauſis Eccleſiaſticis ob ſcandalum Reipublica vitandum, n.41.

Protectio Tridentin. Principibus commendata nulli eorum magis conuenit, quàm Regi Catholico, & de rationibus, à num.42.

Ad Caroli V. & Philippi II. Regum Hiſpania inſtantiam fuit facta conuocatio ad Concilium Tridentin. finiendum, num.43.

Tridentin. decreta magno labore & vigilantia fuere definita ad reformationem vniuerſalem morum, & pro vniuerſa Republica ſpiritualis aptiori regimine multa damna pernicioſa auelluntur, num.44.

Lamentabile foret, ſi tot Sanctiſſim. Decreta diuinitus definita, & ſalubriter recepta fructum amitterent ex negligentiâ, in perniciem Reipublica ſpiritualis & temporalis, n.45.

Verba Bulla Py III. recenſentur, quibus apparet de omnimoda vtilitate obſeruationis Concily, cuius decreta tot labore edita plura tollunt ſcandala, & abuſus in Eccleſia, num.46.

In dicta Bulla plurima leguntur prouocantia Principes ad obſeruationem Concilij pro vniuerſali Regnorum tranquillitate, & vtilitate, n.47.

In bene cœptis perſeuerandum, ne operam & oleum inſtabiles perdant, ex authoritate Iob, n.48.

Si benè inchoata manus operantis ad perfectionem non ſubleuat, remiſſio contra ſuam operam pugnat, num 49.

Qui benè capta diſtinctè non exequitur ex negligentia, manum deſtruentis imitatur, n.50.

Synodo, & Concilio facis iniuriam, qui ſemel rectè diſpoſita reuoluere contenderit, n.51.

Reuerentia Sedi Apoſtol. Catholici Regis pra cateris floret, & deducitur ex ſummo affectu quo in ſuis Regnis fecit obſeruare Concilium, n.52.

Quod in aliis plurium Regum ditionibus non fuit receptum, ibidem.

Violentia cognitio clarè oſtendit quanto amore Reges Catholici obſequentiſſimi ſunt exhortationibus Sedis Apoſtolic. prouocati ad Concilij protectionem, & obſeruantiam, num.53.

Quid prodeſſet Regem Catholicum ſe vigilantem prabuiſſe in Concilij conuocatione, ſi in eiuſdem protectione non per ſe curaret, num.54.

Perſeuerantia eſt, ratione benè conſiderata permanſio iuxta Ciceronem, & D. Bernard. n.55.

Abſque perſeuerantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor conſequitur, nutrix eſt ad meritum, mediatrix ad pramium, ſoror patientia, conſtantia filia, & amica pacis, &c. n.56.

Non perſeuerans vſque ad finem nihil egiſſe dicitur iuxta D. Gregor. num.57.

Ordinaria prouiſio Regia in Senatu expeditur ad exportandas litteras Apoſtolicas in contrauentionem Concilij Tridentini extortas, vel retineantur, vel in iudicialibus Ordinario remittatur cauſa cognitio, num.58.

Derogatio ſpecifica Concilij Tridentini requiritur, num 59.

Conciliaris conſtitutio requirit expreſſam derogationem, num 60.

Conciliaris diſpoſitio, cùm tot matura deliberatione ſit edita, videtur continere derogationem ad futura contraria, num.61.

Concilium generale modernum ſpecificam requirit derogationem, & non ſufficit generalis cuiuſcumque Concilij, num.62.

Derogatione generali, nec ſpeciali Concilij Tridentini indigeat conceſſiones Apoſtolica propria manu ſanctiſſimi ſubſcripta iuxta motum propr. Pij V. num.63.

Derogatio Tridentin. etiam ſpecifica non admitti in Hiſpania, qui teſtantur, num.64.

Littera impetrata in derogationem, & contrauentionem

tionem Concilij examinantur in Senatu, qui variis modis decernit, *num.65. & ſeqq.*

Littera in contrauentionem alicuius decreti Tridentin. regulariter detinentur in Senatu, ibid.

Littera pereneientes primam Ordinarij inſtantiam in executionem gratia traduntur impetranti, vt illis coram Ordinario vtatur, *num.67.*

Littera dumtaxat iuſtitia praut reſcripta, moniteriales, executoriales, &c. retinentur in Senatu remiſſa cauſa cognitione Ordinario, n.68.

Trident. in cap.10. cauſa omnes percutio frequentior eſt, ſingulares continens difficultates, qua ſpeciali egent tractatu diſcutienda per totam, 2. part.

1 CHRISTIANORVM Principum
cunctorum Regale munus,
† & præcipuum officium eſſe,
euigiles ſe præbere in tuitione
& protectione Reipublicę, maximè
ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ,
dogmatum Catholicorum, & Conciliorum,
Eccleſiæ obſeruatione & executione, abundè
ex multis iuris fundamentis, & authoritatibus,
etiam Diuinæ Scripturæ comprobauimus
ſuprà hoc eodem *tractat. de retentione Bullarum.
1. p. cap.1. per totum, & in cap. 5.* ad quæ te remitto
pro præciſo fundamento, & iuſtificatione
huius capituli.

Ad ipſos atque Principes omnino pertinere
2 ex obligatione Regalis † officij protectionem
ſuorum Regnorum, & vaſſallorum, ne violentiam
patiantur & ſcandala in damnum Reipublicæ
Eccleſiaſticæ, ſpiritualis, & temporalis,
neque indebitè hæc turbetur, & commune bonum
detrimentum patiatur, fuſiùs eſt probatum
*in dict. cap.1. & 5. ſup. 1. part. in cap.1. & 2. in
tractat. de Regia protectione.*

Idcò ad leuandos violentos incurſus, &
ſedandas moleſtias, iniurias, ſeditiones, ac tur-
3 bationes † Eccleſiæ, multoties Summum Eccleſiæ
vniuerſalis Paſtorem inuitaſſe Principes
Chriſtianos ad protectionem, & ad auxilium
præſtandum commouiſſe, & allicuiſſe, ad tuitionem
& conſeruationem Chriſtianæ Religionis,
dogmatum & Conſiliorum, Sacrarúmque
rerum ipſos Chriſtianos Reges in tuitionem &
defenſionem quotidie interpellare, & paterna
charitate prouocare conſueuiſſe; multis in Canonicis
decretis legimus, vt ex epiſtola Bonifacij
Papæ miſſâ Imperatori Honorio pro reparandis
4 perturbationibus, † quibus indebitè premebatur
Eccleſia, apparet, relata *in cap. Eccleſia.97.
diſt.* vbi inter alias hæc ſcripſit: *Cùm enim
humanis rebus Diuina cultor Religionis, Domino
fauente prouideas: Noſtra culpa erit; ſi non id ſub
veſtra gloria (quàm certum eſt, Diuinis rebus ſemper
animo promptiori fauiſſe) firmo & ſtabili iure
cuſtodiantur, &c.* Et vlteriùs infrà: *Ipſa enim
Eccleſia deuotionem tuam Chriſtianiſſime Imperator,
non meo quidem ſermone; ſed ſuo venerabili
affectu appellat, quam Chriſtus Deus noſter vera
Fidei Rector, & veſtri Gubernator Imperij ſibi
vni deſponſatam, & intactam Virginem ſeruat, nè
in eam aliquos patiamini inſidiantium procellarum
fluctus illidi, & quietam faciem tempeſtatis in ſolo
timore turbari, glorioſiſſime & tranquilliſſime Imperator
Auguſte, &c.*

Et eidem Bonifacio Papæ ipſemet Imperator
5 † ita reſcripſit: *Vndè id ſeruandum eſt, vt omnes
tranquillam mentem, pacificos animos, ex Serenitatis
noſtra admonitione cuſtodiant, nec aliquid ſeditionis
conſpirantibus tentare conentur, &c.* relata
in cap. victor.97. diſt.

Vndè Diuus Auguſtinus *in cap. Maximianus
23. quaſt.2.* ad eundem † Pontificem Boni- 6
facium ita ſcripſit: *Maximianus Epiſcopus Vagienſis
auxilium petiit ab Imperatore Chriſtiano
contra hoſtes Eccleſia, non tam ſui vlciſcendi cauſa;
quàm tuenda Eccleſia ſibi credita, quòd ſi prætermiſiſſet,
non eius fuiſſet laudanda patientia, ſed
negligentia meritò culpanda, &c.* Quæ quidem
prudentialis doctrina fundamentum ſumit à
text. *in cap. res 23. quaſt.5.* ibi: *Quia res omnes
aliter tuta eſſe non poſſunt, † niſi qua ad Diuinam 7
confeſſionem pertinent, & Regia & Sacerdotalis
defendat authoritas.*

Quapropter Diuus Auguſt. in epiſtola ad
Demetrium ita ſcripſit: *Noſtri* (inquit) *aduer-
ſus † illicitas, & priuatas veſtrorum violentias 8
(quas, & vos ibi, qui talia facitis doletis, & gemitis)
à poteſtatibus Ordinatis vltionem petunt.*
Et in Conſilio Chartag.5. ita docemur: *Ab Imperatoribus
vniuerſis iuſtum eſt auxilium † poſtu- 9
landum propter afflictionem pauperum, quorum
moleſtiis ſine intermiſſione fatigatur Eccleſia: vt
defenſores eius aduerſus potentias diuitum cum
Epiſcoporum prouiſione delegentur*, prout refertur
in cap. Ab Imperatoribus 23. quaſt.3.

Pro quo etiam † bonus eſt *in cap. quia ſan- 10
cta 28.* in ordine 63. *diſt.* ibi: *Quia Sancta
Romana Eccleſia, cui auctore Deo praſidemus, à
pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte, qua
ob hoc inferuntur, quia abſque Imperiali notitia
Pontificis fit conſecratio, nec Canonico ritu, &
conſuetudine ab Imperatore directi interſunt Nuncij,
qui ſcandala fieri vetent, volumus, &c. Niſi
qua antiqua exigit conſuetudo, ne vel Eccleſia
ſcandala fieri vetent, volumus, &c. Et Imperialis
honorificentia minuatur, &c.* Ex quo text.
maximè ex eius vltimis verbis clarè patet, quàm
vnita & dependentia ſint honor & authoritas
Regis ab ipſa Eccleſia (cuius eſt protector) quæ
ſi ſcandalum patitur, honorificentia Regis diminui
meritò dicitur, cùm poſſit de negligentia
ſua conqueri, & redargui.

Planè cum ipſorum Principum Chriſtiano-
præcipuum munus ſit & officium Regale, † Ec- 11
cleſiam, eiuſque immunitatem, & libertatem
defendere, atque tueri, vt ipſe D. Auguſt. iterum
ſcripſit *in epiſt.50. & epiſtol.165.* relatus ad
hoc idem per Michaëlem Agiam *in tract. de exhibendis
auxiliis, fund. 27.* in cuius doctrinæ
comprobationem plura diximus Nos hoc *tract.
de retentione Bullarum 1. part. cap.1. per tot.* inde
prouenit, vt ſemper quando Eccleſia aliquod
patitur detrimentum aut turbationem, Principum
alliciatur protectio, & excitetur obligatio.

Non omittam illud † Iſidor. huius capiti 12
conuenientius *in cap. adminiſtratores 23. quaſt.5.
Quòd Principes ſaculi non nunquam intra Eccleſiam
poteſtatis adepta culmina tenent, vt per eandem
poteſtatem diſciplinam Eccleſiaſticam muniant;
caterùm intra Eccleſiam poteſtates neceſſaria
non eſſent; niſi vt quod non praualent Sacerdotes
efficere per doctrina ſermonem, poteſtas hoc imperet
per diſciplina terrorem. Sapè per Regnum
terrenum, cæleſte Regnum proficit, vt qui intra
Eccleſiam poſiti contra Fidem, & diſciplinam
agunt, rigore Principum conterantur, &c.*

Et

Et quamuis ab ipſis Principibus hæc non ſit
13 expreſsè petita à Pontificibus, † & cæteris Ec-
cleſiaſticis perſonis tuitio & protectio, ad ipſam
tamen præbendam omnimodo tenentur ex de-
bito Regalis officij, & obligatione ſibi iniuncta
Coronæ, cùm hoc ipſorum ſtudij, & Religio-
nis interſit. text. eſt *in cap. bona, §. Sancta Sy-
nodus 96. diſt. quanquam* (inquit) *ſtudij veſtri,
& Religionis interſit, vt in Epiſcopatus electione
concordia principaliter ſeruetur Eccleſia, &c.* Et
id ipſum probatur *in Authen. quomodo oporteat
Epiſcop. §. nos igitur, collation. 1.* ibi: *Nos igitur*
14 *maximam † habemus ſollicitudinem circa Dei do-
gmata. & circa Sacerdotum honeſtatem, &c.* Cùm
15 boni Principis ſit, omnia † quæ ad Eccleſiaſti-
cam functionem ſpectant tueri, *cap. boni Prin-
cipis 96. diſt. & in c. tributum 23. q 8.* ita dicit
Vrbanus Pontifex ibi: *Pro pace & quiete, quæ
nos tueri, & defendere debent, Imperatoribus per-
ſoluendum. &c.*

16 Adeò vt ſi Principes ipſi † protectionem
hanc Eccleſiæ præbere negligunt, à commu-
nione eiuſdem meritò repelluntur, *cap. dicat in
fin.* ibi: *Ita ſæcularium dignitatum adminiſtrato-
ribus defendendarum Eccleſiarum neceſſitas incum-
bit; quod ſi facere contempſerint, à communione
ſunt repellendi, 25. quæſt. 5. & in cap. adminiſtra-
tores eadem cauſa & quæſt* Frater Michaël. Agia.
de exhibendis auxiliis, fundam. 27. pag. 110. quod
& latiſſimè probauit Palatius Rubeus *in tract. de
iuſtit. reten. Regni Nauarræ 2. p. §. 7. per tot.* vbi
erunt multa ad propoſitum videnda.

Nihil enim tam neceſſarium eſt ad conſerua-
tionem Reipublicæ, Imperij, & Regnorum,
17 quàm † vigilantia Religionis & cultus Diuini,
ſtatúſque Eccleſiaſtici conſeruatio & tuitio, in
quo præcipuum omnium Rerumpublicarum, &
Imperiorum fulcrum, atque ſtabilimentum con-
ſiſtit, vt latiſſimè proſequuntur Ariſtotel. *lib. 7.
politic. cap.* 8. Cicero. *lib. 1. de natura Deorum,*
Plinius *lib 14. naturalis hiſtoria*, Valerius Maxi-
mus *lib. 1. & lib. 4. cap. 1.* Lactant. Firmianus
*lib. 3. Diuinarum inſtitut. cap. 10. & de ira, cap. 12.
& de vera ſapientia, cap. 18.* D. Auguſt. *de ciui-
tate Dei, cap 24. & epiſt. 48. 50. & 165. lib. 3.
epiſt. 32. lib. 5. epiſt 5.* Iuſtinianus Imperator *in
epiſt. inter Claras. C. de Summa Trinit. & in proœ-
mio digeſtorum*, Clemens Papa *lib. 1. conſtitut.
Apoſtolica.* Conſtantin. Magnus Imperator apud
Sozomen. *lib. 1. hiſtoria Eccleſiaſtica, cap. 8.*
18 Theodoricus Imperator filiis † ſuis hoc præce-
ptum in agone mortis relinquens apud Nice-
phorum, *lib. 3. hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 1.* & Eua-
grium *lib. 1. cap. 1.* & plurimi alij, quos referunt
Hieronym. Oſorius *lib. 1. & 4. de Regia inſtitut.*
Simanchas *lib 3. de Republica, capitul. 8.* Petrus
Gregorius *lib 2. de Republica, capitul. 1. & lib. 8.
cap. 2. ſect. 1.* Cardinal. Bellarm. *lib. 1 de Princip.
Chriſtian. cap. 11.* Iuſtus Lipſius *lib. 1. & 4. ciui-
li. doctrina, capitul. 2. & 3. & aduerſus Dialog.
capitul. 2. & in monis & exempl. politic. lib. 1.
capitul. 2.* Hieronym. Fracheta *de Principe, cap. 5.
pagin. 14.* Balduinus *in prolegom. de iure ciuil.
pagin. 75* & *ſequentibus*, Pater Riuadeneira *de
Principe Chriſtian. lib. 1. capitul. 16. lib. 2. capitul.
5.* Tiber. Gamba. *in diſcurſu politic. cap. de Re-
ligione, pagin. 39.* Chericus *in Coronic. quæſt. po-
litic. §. 1.* Ioann. Boterus *de ratione ſtatus, lib. 2.
cap. penultim. de Religione*, Pater Ludouiſius
Torres *lib. 4. Philoſophia moralis Princip. lib. 7.
capitul. 2.* Thomas Boſius *in integris, tractatibus
Imperia pendere à virtutib. & de antiquo & nouo
Italia ſtatu* (quos aduerſus Machiauellum ſcri-
pſit) Pater Andreas Cannherius *in Aphoriſm.
politicis, Hipocratis volumin. 1. lib. 5. Aphoriſm.
25. pagin. 799. & ſequentibus.* Pater Franciſcus
Marquez *in gubernator. Chriſtian lib. 2. capitul. 34.*
Doctiſſimus atque cariſſimus mihi non ſatis lau-
dandus Dom. Ioann. Baptiſta Valençuela Ve-
laſquez, Supremi Regij Concilij Senator digniſ-
ſimus, & in Granatenſi Chancellaria Præſes me-
ritiſſimus *in monitu contra Venetos, ex num. 178.
& in diſcurſu ſtatus & belli. 2. part. conſiderat. 2.
ex num 87. & conſiderat. 9. ex num. 34. & conſil. 22.
per totam.* Franciſc. Torreblanc. *lib. 3. de Magia,
cap. 2.* Rutilius Benzon. *lib. 3. de anno Iubile. ca-
pitul 7. pagin. 340. & ſequentibus.*

Quòd & Imperatores Theodoſius, & Valen-
tinianus profitentur † in epiſtola ad Dioſcorum, 19
& epiſtol. 15. inter epiſtolas Syrilli, & meliùs
in Nouellis, tit. 2. Ita loquentes: *Inter cæteras ſoli-
citudines, quas amor publicus peruigili cogitationi
nobis indixit; præcipuam Imperatoris Maieſtatis
curam eſſe perſpicimus, veræ Religionis indagi-
nem, cuius ſi cultum tenere potuerimus in ceptis,
&c.* Plurima alia his ſimilia videnda erunt, *cap. 1.
part. 1.*

Et ita intelligendum erit illud † Valerij Ma- 20
ximi, *lib. 4. capitul. 1. § de Lucio furio.* Dùm de cura
extendendæ Religionis antiquorum Romano-
rum pertractans, ſcribit: *Non dubitauerunt ſa-
cris Imperia ſeruire, ita ſe rerum humanarum fu-
tura regimen exiſtimantia, ſi diuina potentia benè
& conſtanter fuiſſent famulata,* quo loquendi mo-
do vititur Auguſt. *lib. 5. de Ciuitat. Dei, capitul. 24.*
Eos Reges laudans, † qui ſuam poteſtatẽ ad Dei 21
cultum conſeruandum & dilatandum exercent.

Ex hoc principio & fundamento conſtantis
defenſionis, † & protectionis præbendæ à Re- 22
gibus, & Principibus Chriſtianis, quâ eget
Eccleſia; inoleuit mos antiquus, vt Imperatores
interfuiſſent œcumenicis Conciliis, vt quæ à
Patribus Eccleſiaſticis proponerentur neceſſaria
regimini ſpiritualis Reipublicæ, adhibito Prin-
cipum terrore & authoritate modis omnibus
obſeruarentur, & exequantur; & quæ Pontifi-
ciis, & Synodalibus legibus impedimento &
nocumento eſſe poterant, conſultiſſimè atque
neruosè auerterentur; vt & benè obſeruat Do-
ctiſſimus Anaſtaſius Germonius *de Sacrarum
immunitat. lib. 2. in proœmio, num. 17. & 18. & in
capitul. 12. num. 24. & 25.* Quò tendit Impera-
tor Martianus *in 6. actione Concilij Calcedonenſis;*
dùm ita dicit: *Nos ad Fidem † confirmandam,* 23
*non ad potentiam oſtendendam exemplo Religioſiſ-
ſimi Principis Conſtantini Synodo intereſſe volu-
mus, veritate inuenta, non vltra multitudo prauis
doctrinis attracta diſcerdet.* Quæ mirabilia refe-
runtur verba *in cap. Nos 96. diſtinct.* & Nos la-
riùs *de Regia protectione 1. part. cap. 10. præludio 2.
à num. 73. cum ſequentibus.*

Ex qua etiam origine † & fundamento fluit, 24
ſupremæ Sedis Antiſtitem Pium IV. vniuerſos
Chriſtianos Orbis Principes in Sacroſancti &
œcumenici Concilij Tridentini protectionem
& executionem, omnimodámque obſeruan-
tiam allicere & prouocare, vt & manifeſtè ap-
paret ex Bulla ipſius, quàm pro confirmatione
eiuſdem Concilij promulgauit Romæ *anno 1563.
Kalen. February ſui Pontificatus anno 5.* quæ poſt
ſeſſiones

ſeſſiones eiuſdem Concilij Tridentin. ſedet, cuius verba ad propoſitum noſtrum ſic ſe habent.

25 *Ipſum verò Chriſtianiſſimum † filium Noſtrum Imperatorem electum, cæteróſque Reges, Reſpublicas ac Principes Chriſtianos monemus, & per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti obteſtamur, vt, quâ pietate Concilio per Oratores ſuos affuerunt, eadem pietate, ac pari ſtudio Diuini honoris, & populorum ſuorum ſalutis cauſa, pro Sedis quoque Apoſtolicæ Sacra, & Synodi reuerentia, ad eiuſdem Concilia exequenda, & obſeruanda decreta, prælatis, cum opus fuerit, auxilio & fauore ſuo adſint, nec aduerſantes ſanè, ac ſalutari Concilij doctrina opiniones à populis ditionis ſuæ recipi permittant, ſed eas penitùs interdicant.*

Et in eodem Sanct. Concilio Tridentin. *ſeſ-*
26 *ſion. 25. capitul. 20.* ita dicitur: *Sæculares † quoque Principes officij admonendos eſſe cenſuit; confidens, eos, vt Catholicos, quos Deus Sanctæ Fidei, Eccleſiæque protectores eſſe voluit, ius ſuum Eccleſiæ reſtitui, non tantùm eſſe conceſſuros, ſed etiam ſubditos omnes ad debitam erga Clerum, Parochos, & ſuperiores Ordines reuerentiam reuocaturos, &c.*

Ex quibus Pontificali, & Conciliari decre-
27 tis manifeſtè conſtat, † quòd Supremi Principes Chriſtiani non ſolùm ſunt generaliter protectores & defenſores Eccleſiarum, Conſiliorum, & eorum omnium, quæ ad ſtatus Eccleſiæ conſeruationem, & tuitionem ſpectant ex Regio ipſo ſibi iure poteſtatis iniuncto munere, vt hactenus diximus, & vberiùs probauimus *in 1. part. huius tractat. cap. 1. per totum*: Sed & ſpecialiter protectores eſſe conſtitutos ſacri œcumenici Concilij Tridentini, plures Doctores ex eiſdem Apoſtolicis conſtitutionibus meritò, & intrepidè affirmant Gundiſal. de Paz *in praxi. tom. 2. prælud. fin. num. 10.* Azeued. *in l. 2. tit. 6. lib. 1. Recopilation. verſicul. Septimò, & conſequenter, & in conſil. 37. num. 22.* Hieronymus de Zeuallos *commun. contra commun. tom. 4. q. 897. num.* 220. & per eoſdem ita firmat, & benè comprobat Narbona *in l. 59. gloſ. 2. num. 14. & num. 1. tit. 4. lib. 2. Recopil. in 3. tom.* & iterum ipſe Narbona *in l. 81. gloſſa vnica, num. 3. tit. 5. lib. 2. in eodem 3. tomo*; idem etiam dicit ipſe Zeballos *de cognitione violentiæ, gloſſ. 6. num. 62. & in dict. quæſt. 897. num. 218. 219. à num. 335.* Cardinal. Bellarmin. *lib. 2. cap. 18. de laicis, fol. 1347.* Bobadilla *in politic. lib. 2. capitul. 18. num. 194. & 208.* Dom. Franciſc. Carraſc. *in interpretatione aliquarum legum Regni, cap. 9. §. 4. num. 18.* Aloyſius Riccius *in practic. aurea reſolut. 299. num. 2.* Ipſemet Bobadilla *lib. 2. cap. 5. num. 34.* Flores Diaz de Mena *lib. 1. variar. quæſt. 12. ex num. 8. & quæſt. 4. num. 35.* Pater Henriquez *in 3. tom. ſumma. lib. 2. de Pontificis claue, capitul. 15. poſt princip. §. 1. in gloſſ. litter. D. cap. 11. §. 3. gloſſ. fin.* & iterum *cap. 23.* & Nos obiter *de Regia protection. 1. part. capitul. 1. preludio 2. n. 73. & ſequentibus.* Et Riccius vbi proximè teſtatur hanc protectionem ad Regem noſtrum Hiſpaniarum Concilij Tridentin. pertinere *ex Bullis Pij V. & Bulla Gregorij III.*

Quare ex hac Regi noſtro Catholico ſic com-
28 mendata efficaciter † protectione Concilij Tridentini per Sedem Apoſtolicam omni pariter ipſe conatu certat de eiuſdem obſeruantia, & executione, & vt cunctis nota ſit vigilantia eius; in cunctis ſuæ ditionis Regnis ſuas leges ad id ipſum promulgauit, vt *l. 79. tit. 4. lib. 2. Recopil. in tertio tomo*, ita ſanciuit: Los Procuradores de Cortes ſe nos han quexado, que de algunos años à eſta parte los Nuncios de ſu Santidad en eſtos Reinos, contra lo diſpueſto en el Santo Concilio de Trento, conocen en primera inſtancia de todas las cauſas que les parece, en perjuizio de la iuriſdicion de los Ordinarios, y auocan, è retienen las que eſtàn pendientes ante ellos: mandamos à los del nueſtro Conſejo, tengan gran cuidado, de que ſe execute, en lo que à eſto toca, el Santo Concilio de Trento; y que para ello ſe den las prouiſiones neceſſarias: in cuius legis explicationem videndus Narbona ſuper eadem lege.

Et *in l. 81. tit. 5. lib. 2. Recop.* Qua cognitio
violentiarum, † quæ tendit ad obſeruantiam, 29
& executionem S. Conc. Trid. priuatiua ſit ſolius Concilij Supremi ob grauitatem negotij taliter vt cætera Tribunalia, & Audientiæ Regiæ ſint inhibitæ cum clauſula auocatiua, circa cuius legis intellectionem plura notabilia, & non contemnenda diximus *hoc eodem tract. de retention. Bullarum 1. part. cap. 14. per tot. & in cap. 16. à num. 59. cum ſeqq. verſ. Si autem hæc remiſſio, &c.* Quibus locis plura vtilia Tribunalibus videbis hactenus à nemine conſiderata.

Et *in l. 62.* prope principium, verſicul. *En eſta ſala, tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3.* in confirma-
tionem proximè † præcedentis relatæ 81. di- 30
ſponitur. Quòd huiuſmodi cauſæ tangentes obſeruationem Sacri Concil. Trident. tractari debeant, en la Sala del gouierno; quæ ad bonum Regni regimen, & gubernationem in hoc Conſilio Supremo ſpecialiter deſtinata eſt, ibi: En eſta Sala començando por la mayor obligacion de acudir al ſeruicio de Dios, ſe tenga cuidado de la guarda de las coſas eſtablecidas por el Santo Concilio Tridentino, de la extirpacion de los vicios, y remedio de pecados publicos, del amparo de los Miniſtros, y de dar fauor à los Prelados, para que hagan guardar ſus inſtitutos, tambien de la reducion y conſeruacion de los Hoſpitales, y ereccion de los Seminarios, y lugares donde no eſtà executado lo que en eſto eſtà diſpueſto.

Ex iſta hac Regalia orta ex protectione Regi
noſtro † commendata à Sede Apoſtolica, tam 31
vniuerſaliter iniuncta Regum officio protectione Catholicæ Religionis, & ſtatus Eccleſiaſtici, dogmatum, & Conciliorum, vt ſupra dictum eſt, & *in cap. 1. part. 1.* quam ſpecialiter Concilij Tridentini ex Apoſtolicis conſtitutionibus relatis poteſtatem attribui Regi noſtro Catholico condendi leges in Concilij confirmationem, & executionis prouocatiuas, necnon Prælatis, cæteriſque perſonis omnibus mandandi, vt prædicti Tridentini decreta inuiolabiliter obſeruent; affirmat Bobadilla *in politic. lib. 2. cap. 18. num. 194. & num. 208.* & latiùs & benè probant Narbona *in l. 59. tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3. gloſ. 2.*

Sicuti ratione protectionis generalis, qua te-
nentur Reges † Chriſtiani tueri Religionem 32
Catholicam, & ſtatum Eccleſiaſticum, vt in hoc *cap.* deduximus; Reges prædicti, & Imperatores non ſunt veriti de rebus ſacris & Sacerdotibus leges condere, prout in ſimilibus

terminis

terminis Stephanus Auſterius rectè adnotauit
*in tractatu de poteſtate ſecular. ſuper Eccleſiaſt.
regul. 2. num. 31.* in hæc: Fallit etiam in præſen-
ti Regno, vbicumque per Prælatos, Clericos, vel
33 alios quoſcumque † aliquid fit, vel attentatur
contra decreta Baſilienſis Concilij, & pracma-
ticam ſanctionem, & fundant ſe Iudices tempo-
rales, dicentes huius habere cognitionem,
eò quòd dict. Concilium, (huius nominis ſe-
ptimum) vt decreta, ſtatutáque, & ordinatio-
34 nes † ab ipſa Sancta Synodo facta, & condita
recipere vellet, & acceptare, eáque quantum
ſuæ Regiæ dignitatis intereſſet per vniuerſum
Regnum ſuum, & Delphinatum inuiolabiliter
perpetuò obſeruari quoque facere dignaretur.
Quæ quidem doctrina mirabilis eſt ad propoſi-
tum noſtrum.

Et hoc eodem argumento vtitur Anton. The-
ſaur. *deciſ.* 131. *num.* 10. quòd quando Rex co-
gnoſcit de poſſeſſione rei ſpiritualis; poteſt
condere leges talem cognitionem & deciſionem
tangentes, cùm certiſſima iuris regula ſit, idem
eſſe ſtatuto legari & forum ſortiri; quo argu-
mento vtuntur omnes Doctores de libertate
Eccleſiaſtica, & Nos Deo dante, de omnibus,
infrà *3. part. cap. 1. per totum; tom. 2.* Gloſſ. *in
l. 2. de eo quòd certo loco, & in cap. quod Clericis
de foro competent.* Alexand. *conſ.* 157. *num.* 15.
volumin. 2. Theſaur. *deciſ. pedemontan.* 23. *n.* 11.
Menochius *conſ.* 315. *num.* 14. Surdus *deciſ.* 393.
num. 3. Brunorus à Sole. *in locis commun. verb.
Forum primò*, Cardinal. Tuſchus *litter. F. con-
cluſ.* 444. Ioannes Bellet. *diſquiſit. Clerical. p. 1.
tit. de exempt. Cleric. ab ſtatut. ſecula.* §. 1. *num.* 7.
Gratian. *diſceptation forenſ. cap.* 709. *num.* 21. *&
tom. 1. cap. 9. num. 2.* idem Surdus *conſ.* 575. *n.* 34.
lib. 4. Nec non quando lex Regia fertur pro
publica communique omnium tam Clericorum,
quàm ſæcularium vtilitate, provt eſt in iſta ma-
teria recurſus, quo verſatur publica vtilitas non
ſolùm laicorum, quo caſu non infringi liberta-
tem Eccleſiaſticam, ex huiuſmodi legum edi-
tione, conſtanter affirmant Carol. de Graſſalis
lib. 2. Regalium Franciæ, capitul. 15. *num.* 88. am-
pliſſimè Carol. de Graſſis *de effectib. Clericatus,
effectu 3. ex num. 197. & num. 200. cum multis
ſequentibus*, Azened. *in l. 1. tit. 4 lib. 6. Recopi-
lation. num. 53. & ſequentibus*, Menochius *con-
ſil.* 800. per totum præſertim *à num. 37. & ſe-
quentibus*, Caſtillo *de tertiis, cap. 9. num. 22.
& 28* & per noſtram doctrinam iterum *in cap. 8.
à num. 27.*

35 Nam prædictis legibus, & aliis † quæ in iu-
re reperiuntur de rebus ſacris, vt *in titul. C. de
Sacroſanct. Eccleſ. & de Epiſcop. & Cleric. & in
tit. 4. & 5. partitarum Regiarum.* Chriſtiani
Principes nihil per ſe ipſos in his rebus defi-
niunt; ſed quæ à Summis Pontificibus, & San-
ctis Conciliorum decretis diffinita, & ſtatuta
ſunt, obſequentes, & maxima reuerentia am-
plectentes legibus ſuis, & iuſſionibus muniunt,
atque tuentur, pœnarúmque comminationibus,
& terrore ad obſeruantiam faciliora reddunt, vt
notat Narbona *in l. 59. gloſ. 2. à num. 8. & ſequen-
tibus, tit. 4. lib. 2. Recopil. in 3. tom.*

36 Nam poſtquam à Synodo † diffinitum, &
firmatum eſt aliquod decretum, poteſt Regia
conſtitutione ſanciri, *cap. quadam*, & ibi gloſſa
verbo *Sanciri. 96. diſtinction.* Ita etiam Martia-
37 nus Imperator † obſeruari, & inuiolabiliter
cuſtodiri præcepit Concilium Calcedonenſe *in
l. Nemo 4. C. de Summa Trinitate, & Fide Ca-
tholica.* Iuſtinianus etiam Imperator † in prin- 38
cip. Nouell: 131. *de Eccleſiaſtic. tit. ſanxit:* illas
Sanctas Eccleſiaſticas regulas, quæ à Sacris
quatuor Conciliis, Niceno, Conſtantinopoli-
tano, Epheſino 1. & Calcedonenſe, diffinita
fuerunt, vt leges cuſtodiri, & obſeruari: *Præ-
dictarum enim* (inquit) *quatuor Synodorum do-
gmata, ſicut Sanctas Scripturas accepimus, & re-
gulas, ſicut leges obſeruamus*, cuius conſtitutionis
meminit Anaſtaſius Germonius *lib. 2. de ſacro-
rum immunitat. cap. 11. num. 10.*

Et ipſe Iuſtinianus *in l. omnem. 42. C. de Epi-
ſcop. & Cleric.* ibi: *Poſt mortem Deo amantiſſi-
morum Epiſcoporum, iubemus vt pro tempore il-
larum Eccleſiarum œconomi rationes reddant ea-
rum, quæ ab illis relicta ſunt rerum, idque San-
ctiſſimis Eccleſiis proficere, quod ex noſtra lege
eis dabatur, l. omnes qui, §. nihilominus, C. eo-
dem titul. l. iubemus in principio, C. de ſacro-
ſanct. Eccleſ. Authentic. vt determinatus ſit nu-
merus Clericorum per totum, & in §. fin. in fin.*

Leges namque temporales, † quando con- 39
formes ſunt Iuri Pontificio, non autem con-
trariæ, nec continentes nouam diſpoſitionem
in rebus Eccleſiaſticis: licitè condi poſſe à
Principibus temporalibus, multi probant citati,
& ſequuti à Mareſcoto *variarum reſolut. lib. 1.
cap. 62. num. 1. & num. 18.* Cancerio *variarum
reſolution. tom. 1. part. 2. cap. 2. de iuriſdictione, à
num. 96. cum ſequentibus*, latè Carol. de Graſſis
de effectib. Clerica. effectu 2. num. 97. & à n. 444.
Zeballos *in contra commun. quæſt. 141. & q. 423.*
Pereira *de manu Regia 2. part. cap. 64.* Caldas
Pereira *de emptio. & vendit. cap. 8. à num. 33.
cum multis ſequentibus*, idem Caldas *de nomina-
tione emphyteutic. quæſt. 7. num. 14.* & alij quam-
plures ſuo loco aptiori referendi.

Et lex ciuilis etiam in rebus Eccleſiaſticis
† lata ad euitandas, & excludendas fraudes, ac 40
dolos, non de damno Eccleſiæ inferendo, va-
let. Gutierrez *de gabellis, q. 87. num. 5.* vbi plu-
res allegat Mieres *de maioratu 2. part. quæſt. 3. à
princip. & num. 12. & à num. 22. cum ſeqq.* provt
hæc leges reſpiciunt.

Et ad euitanda ſcandala, † quæ oriri timen- 41
mentur in perniciem publicæ vtilitatis licitè
ferri poſſe legem Regni in cauſis Eccleſiaſticis,
poſt plurimos Doctores diximus ſup. 1. *part.
cap. 4. à num. 38. verſicul. Hinc eſt quod ad eui-
tanda*, de quo articulo ad iuſtificationem le-
gum Regni in huius & cæteris violentiæ gene-
ribus editarum latiùs agendum *in 2. tom. 3. part.
cap. 1.*

Et licet omnes Principes Chriſtiani ex præ-
dicta † conſtitutione Pij IV. Pontificia exhor- 42
tentur ad curam, & obſeruantiam, necnon exe-
cutionem prædicti Concilij Tridentin. tamen
illius protectio nulli eorum magis conuenit,
quàm Regi noſtro Catholico; tùm quia ad in-
ſtantiam Caroli V. Imperatoris, Sedem Apo-
ſtolicam † tenente Paulo III. & Philippi II. 43
Hiſpaniarum Regis, Paulo IV. vniuerſalem Ec-
cleſiam regente, fuit facta conuocatio ad idem
Concilium Tridentin. definiendum, vt refert
Bobadilla *in politica, lib. 2. cap. 18. num. 194.*
quo ſummo cum labore, vigilantia, & medi-
tatione, aſſiſtentiáque tantorum Patrum totius
Orbis Chriſtiani, Regúmque, & Principum
Supremo

Suptemorum per Nuntios ſoos & Ambaſſatores
ad idem ſpecialiter deſtinatos: multa ſunt edi-
44 ta, & definita decreta ad reformationem † vni-
uerſalem morum, & pro vniuerſalis Reipu-
blicæ ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ aptiori re-
gimine, quibus omnino auelluntur infini-
ta damna, quæ in perniciem vtilitatis publi-
cæ reperta fuere, lamentabile foret, vt tan-
tus labor, tantum & inſomne ſtudium, tótque
45 ſanctiſſima decreta Diuinitus, † & fœliciter
definita, & ſalubriter, maximè in his Hiſpa-
niarum ditionibus apprimè ſummáque cum re-
uerentia recepta, fructum ex incuria, & negli-
gentia amitterent, & inania redderentur in
damnum Reipublicæ, & ſtatus Eccleſiaſtici ac
Chriſtianæ Religionis.

Quod & clarè oſtendit Bulla Pij IV. in con-
46 firmationem d. Concilij Trident. † edita, quæ
poſt ſeſſiones reperietur, & à principio, in hæc:
Benedictus Deus, &c. qui reſpicere dignatus eſt
Eccleſiam ſuam Sanctam, tot procellis, & tempe-
ſtatibus agitatam, atque vexatam, & grauius in
dies laborantem, apte tandem ei ſubuenit opportúnque
remedio, ad plurimas pernicioſiſſimas hæreſes ex-
tirpandas, ad corrigendos mores, & reſtituendum
Eccleſiaſticam diſciplinam, ad pacem & con-
cordiam Chriſtiani populi procurandum, indi-
ctum iam pridem in ciuitate Tridentin. œcumeni-
cum, & generale Concilium &c. Variis impedi-
mentis, & difficultatibus, obiectis, &c. Cùm quo-
tidie magis Eccleſia eiuſmodi remedium implora-
ret, &c. Et iterùm paulò poſt, *& aliis rebus,*
qua quidem neceſſaria viſa ſint tractanda, defi-
nienda, & ſtatuenda, reſtabant, ad confutan-
das hæreſes, ad tollendos abuſus, & emendandos
mores à Sancta Synodo ſumma libertate, diligen-
tiáque tractata, & accuratè, ac maturè admodum
diffinita, ſtatuta ſunt, &c. Idque in noſtris, at-
que omnium oculis valdè mirabile fuerit, pro quo
tam ſingulari Dei munere, &c. Et alia plurima
47 ibidem recenſentur, quæ omnia prouocant † ad
Concilij omnimodam obſeruationem, & exe-
cutionem inuiolabilem, neque à Principibus
Chriſtianis eiuſdem protectoribus vllatenus
permittatur illius tranſgreſſio, aut in aliquo
violatio, cum ſemel pro vtilitate Reipublicæ
Eccleſiaſticæ tam ſalubre remedium fuerit mi-
rabiliter inuentum, & à populo Chriſtiano ſe-
mel debitè receptum. Ac ideò quidquid noci-
tet contra illud fuerit inuentum, meritò irra-
tionabile cunctis videbitur.

Pro quo facit elegans locus Iob. *cap. 18. lib. 4.*
48 ibi: *Ecce, qui † ſeruiunt ei, non ſunt ſtabiles, &c.*
Faciunt enim iacturam omnium, eleémque & ope-
rum perdunt, non perſeuerantes in bene captis,
&c. Rectéque Nos docet Sanct. Gregor. *in Pa-*
ſtorali, part. 3. ad monitio. 35. Sacræ paginæ teſti-
moniis, dum ait in hæc: *Si inchoata bona fortis*
operantis manus ad perfectionem non ſubleuat, ipſa
operandi remiſſio contra hoc, quod operatum eſt,
pugnat; hoc eſt enim, quod per Salomonem dicitur,
qui mollis, & diſſolutus in opere ſuo fuerit, frater
eſt ſua opera diſſipantis, quia videlicet, qui capta
50 *bona diſtrictè non exequitur, † diſſolutione negli-*
gentiæ manum deſtruentis imitatur. Hinc Sardis
Eccleſia ab Angelo dicitur, eſto vigilans, & con-
firma cætera, quæ moritura erant, &c.

51 Et magis in ſpecie expendo † text. celebrem
in l. nemo, C. de Summa Trinitat. & Fide Catho-
lic. ibi: *Nam & iniuriam facit iudicio reuerendiſ-*
ſimæ Synodi; ſi quis ſemel iudicata, ac rectè di-
ſpoſita, reuoluere contenderit. Quibus adde plu-
rima iura, & authoritates in vnum compillatas
ſuprà hac 1. *part. cap. 6. à principio.* Conducit
text. *in l. ſi quando, C. de inofficioſ. teſtament.*
optimus text. *in cap. Eccleſia. 57. de electione,*
ibi: *Nec enim credendum eſt, Romanum Pontifi-*
cem (qui iura tuetur) huiuſmodi verbo totum ob-
ſeruantium multis vigiliis excogitatum, ac inuen-
tam, velle euertere, &c. qui text. loquitur de
Concilio generali, circa formam electionis di-
ſponente, conſonat. *§. quorum. in proœmio in-*
ſtit. & authent. vt Iudicis ſine quoquo ſuffragio.

Et hac etiam de cauſa (in quo obedientio- 52
res Filij Eccleſiæ † ſe oſtentârunt Reges noſtri
Catholici) apertiùs patet, & clareſcit ſancta
eorum ſincera, & Chriſtiana intentio, necnon
religioſum obſequium, humilis obedientia, re-
uerentiáque maiorum ſuorum exemplo; quòd
licet in multis Orbis Chriſtiani Prouinciis non
fuerit receptum prædictum Sacroſanctum Con-
cilium Tridentin. vt ex Nauarro *conſ. 1. de con-*
ſtitution. quæſt. 7. & 8. Salas *de legibus, diſputa-*
tione 13. ſect. 7. in fin. Layman *in ſumma, tract. 4.*
de legibus, cap. 3. num. 4. ad fin. In omnibus ta-
men Hiſpaniarum Regnis obſequentiſſimè li-
bentiſſiméque receptum fuiſſe, & † veneratio-
ne maxima amplexum, cunctis patet, & ex di-
ctis legibus Regni, quibus Concilij obſeruan-
tia munitur, imò & ex ipſa violentiæ cognitio-
ne, & ad Senatum recurſu euidenter oſtenditur:
ex quibus manifeſtè inſuper colligitur, quanto
amore & affectu, quantáque reuerentia, & ob-
ſequio veneratur à Catholicis Regibus, quan-
tóque conatu, quanto deſiderio & piiſſimo ſtu-
dio, exhortationi Sanctæ Sedis ad protectio-
nem eiuſdem obſequentiſſimi illi oſtentantur,
adeò vt nullam patiantur illius decretis violen-
tiam inferri.

Quid namque prodeſſet, Regem Catholi-
cum ita diligentem, † inſomnem ſe, & vigi- 54
lantem præbere in Oecumenici Concilij prouo-
catione, incitatione, & conſcriptione; ſi in
eiuſdem executionis protectione defeciſſet, &
non perſeueraſſet; perſeuerantia quippè (vt in-
quit Cicero *lib. 1. Rethoric.*) *eſt in ratione † be-* 55
nè conſiderata permanſio. Et probat Diu. Thom.
in 2. 2. quæſt. 138. articul. 1. hæc (cùm vt dixi-
mus) ſi ad bonum ſit à D. Bernardo *in epiſtola*
appellatur ſingularis filia ſummi Regis, virtu-
tum finis, & conſummatio, totiúſque boni re-
poſitorium, & virtus; & ipſe *in ſermone 2. in*
vigilia Petri & Pauli Apoſtolor. ita egregiè, &
ſanctè ſcriptum reliquit: *Abſque perſeuerantia,*
† nec qui pugnat, victoriam, nec palmam victor 56
conſequitur, vigor virium, virtutis conſummatio
eſt, nutrix eſt ad meritum, mediatrix ad præ-
mium, ſoror eſt patientiæ, conſtantiæ filia, amica
pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vin-
culum, ſanctitatis propugnaculum, tolle perſe-
uerantiam, nec obſequium mercedem habet, nec
beneficium gratiam, nec laudem fortitudo. Hæc
Diuus Bernard. & Diuus Auguſtinus ad Eu-
doxiam.

Qui enim vſque ad finem non perſeuerat,
nihil egiſſe dicitur, † ſicuti teſtatur Diuus Gre- 57
gorius, *in moralibus* relatus *in cap. in caſum de*
pœnitentia, diſt. 3. in hæc: *In caſum quippè agi-*
tur, ſi ante vitæ terminum bonum deſeratur, quia
& fruſtra velociter currit, qui priuſquam ad metas

 veneris,

venerit, deficit, &c. Porrò perſeuerantiæ in bo-
no ea eſt virtus, & effectus inenarrabilis, *vt glo-
riæ æternæ* (ſicuti legitur *Apocalypſi. cap. 2. & 3.*)
*coronam ij recipiant, qui in finem vſque ad bonos
ſe præſtiterunt.*

Quare Rex Catholicus in dies euigilat pro
58 obſeruatione † & executione decretorum Con-
cilij Tridentin. ne in aliquo percutiantur, nec
lædantur, & ad hoc ſanctum intentum, & ze-
lum aptè conſequendum: ad petitionem Regij
Fiſcalis, vel etiam alterius conquerentis in Se-
natu hoc Supremo de contrauentione œcume-
nici Concilij datur prouiſio Regia, dicta Or-
dinaria, vt litteræ importunè falſiſvè præcibus,
& ſuggeſtionibus indebitè à Sancta Sede impe-
tratæ, ſeu veriùs extortæ contra voluntatem
ſuæ Sanctitatis in eodem Senatu oſtendantur, &
illic accuratè examinentur, an aliquid conti-
neant, ex quò lædatur vel ſubuertatur aliquod
Tridentini decretum, vt & tunc vel retineantur
ad effectum conſulendi Sanctiſſimum, præmiſſa
humili ad ipſum ſupplicatione; vel Ordinario
cognitio remittatur; ex iis quæ latè deduximus
ſuprà *part. 1. capitul. 1.* maximè *cap. 2. & ſequen-
tibus.* Et de hac ordinaria prouiſione teſtatur
etiam Caſtellus à Bobadilla *in politica lib. 2.
cap. 18. num 194.* & Narbona *in l. 59. gloſ. 2. ſub
num. 16. ad fin. tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3.* Flores
Diaz de Mena *practicar. quæſtionum, lib. 1. p. 12.
num. 8.*

59 Maximè, quia vt in aliquo † præualere poſ-
ſint litteræ ab Apoſtolica Sede impetratæ; re-
quiritur expreſſa & ſpecifica Concilij Triden-
tin. derogatio; vt probant Thomas Sanchez *in
tractatu de matrimon. lib 3. diſp. 26. num. 7. tom. 1.*
Nicolaus Garcia *de beneficiis, 4. part. cap. 5. ex
num. 25.* Valençuela Velaſquez *conſ. 22. num. 53.*
Rota Romana *deciſ. 48. num. 10. & 11. p. 1. diuer-
ſorum.*

60 Quia conſtitutio Conſiliaris † quælibet re-
quirit expreſſam derogationem, vt colligitur
*ex cap. ex parte, & cap. fin. de Capellis Mona-
cho. cap. cum te. de ætate & qualitate, cap. non-
nulli. de reſcriptis*, tenent Archidiac. *in cap. 1. de
conſtitution. lib. 6.* Felinus *in dict. cap. nonnulli,
num. 3.* Selua *de beneficiis 3. part. quæſt. 11. n. 31.*
Pariſius *conſil. 2. num 30. lib. 1.* Nauarrus *in ſum-
ma Latina. capitul. 27. num. 265.* Iacobatius *de
Conſiliis, lib. 5. articul. 18.* Alaba. *de Conciliis,
part... capitul. 2.* Couarruuias *lib. 3. variarum,
capitul. 16. num. 6. & in cap. 8. §. 9. num. 6.* di-
cens totum mundum hoc amplecti. Mandoſius
in regula Chancellar. 18. *quæſt. 17. num. 12.*
Anaſtaſius Germonius *de indultis Cardinal. 8.
per qua ſublatis, num. 58.* Corduba *lib. 4. quæ-
ſtionary, quæſt. 9. §. Tertia pars,* Sarmiento *lib. 3.
ſelect. capitul. 14. num. 3.* Menochius *conſil.
294. num. 11. & 12. volumin. 3.* Padilla *in l. fin.
C. de diuerſis reſcriptis, num. 17.* Gutierrez *in
l. nemo poteſt, ff. de legatis 1. num. 173.* Gra-
tianus *regul. 291. num. 4.* Caualcan. *1. part. de-
ciſion. 29. num. 16.* Henriquez *lib. 3. de Indul-
gent. capitul. 26 num. 3.* Molina *1. tom. de iu-
ſtitia & iure; tractata 2. diſputat. 173. fol. 988.*
Viualdus *Candelabro. 3. part. capitul. 12.
num. 22.* & alij plures ab iſtis, & à Tho-
ma Sanchez, Nicolao Garcia, & Valençuela
citati.

Et ratio huius doctrinæ ea eſt (quæ benè
conducit intentioni noſtræ) quia cùm decre-
ta Concilij † ita matura deliberatione ſan- 61
cita ſint, videntur continere vim clauſulæ de-
rogatoriæ ad alia decreta poſteriora contra-
ria, niſi de illis ſpecificam faciant mentionem,
imò ſi Conſilium generale modernum ſit, qua-
le eſt Concilium Tridentinum, oportet etiam
illius ſpecificam facere mentionem, † nec ſuf- 62
ficit generalis derogatio decretorum cuiuſcum-
que Concilij, prout benè docent Henriquez,
& Viualdus vbi proximè; quos ſequitur Pa-
ter Thomas Sanchez *de matrimonio, tom. 1.
lib. 3. diſputat. 26 ſub num. 7.* Vide etiam Va-
lençuelam, & Nicolaum Garciam ſuperiùs ci-
tatos.

Et quidquid de ſtylo generali † Curiæ Ro- 63
manæ contendat Nicolaus Garcia *dict. 4. part.
capitul. 5. à num. 25. & num. 33.* adducat *Motum
proprium Pij V. anno 1570.* Quo declaratur, nec
ſpeciali, nec generali derogatione Concilij
Tridentin. opus eſſe in quibuſvis conceſſioni-
bus Apoſtolicis propria manu Papæ ſignatis,
cuius Motus proprij tenorem ad litteram re-
fert.

Attamen in Hiſpania ex ſuperiùs dictis dero-
gationem etiam ſpecificam & expreſſam † Con- 64
cilij Tridentin. non admitti, firmant Azeue-
dius *in l. 2. circa fin. tit. 6. lib. 1. Recopilation.*
Bobadilla *in politic. lib. 2. cap. 18. num. 208.* Ze-
ballos *de cognitione violentia in prologo, num. 151.
& gloſ. 6. num. 62.* Paz *praxi tom. 2. prælud. 5.
num. 10.* & probatur *in l. 62. tit. 4. lib. 2. Re-
copil.*

Quare in Senatu hoc ſupremo erga lit-
teras, quæ fuerunt † impetratæ in deroga- 65
tionem prædicti Oecumenici Concilij Tri-
dent. duplici modo decernitur iuxta caſuum
varietatem. Nam regulariter in his litteris,
quæ contraueniunt directè alicui decreto eiuſ-
dem Concilij, illúdque percutiunt, litte-
ras retineri in Senatu mandatur, ne † illis 66
pars impetrans vtatur, præmiſſâ ſupplicatio-
ne ad Sanctiſſimum, vt meliùs informatus,
de remedio conuenienti Reipublicæ Eccle-
ſiaſticæ, aut temporali prouideat, neque pa-
tiatur tam ſaluberrima decreta ſubuerti, ſed vt
ſemper & inuiolabiliter intacta remaneant, vt
decet.

Si verò litteræ hæ Apoſtolicæ † dumtaxat 67
percutiant decretum eiuſdem Trid. *ſeſſ. 24. de
reformation. cap. 10.* præſeruans primam inſtan-
tiam Ordinariis, examinatæ accuratè in Senatu,
ſi gratiam ſimul contineant, non retentionis
decretum concipitur; ſed remiſſionis ad Or-
dinarium dumtaxat: *Entreguen ſe eſtas Bullas
à la parte, para que vſe dellas delante del Ordi-
nario.* Si autem iuſtitiam ſolùm reſpiciant, pro-
vt † monitoriales, compulſoriales, inhibitoria- 68
les, aut executoriales; tunc retentis in Senatu,
ne illis pars vtatur, cauſa cognoſcenda Ordi-
nario (ad quem de iure pertinet) remittitur; quæ
differentia cum altiorem petat indaginem, par-
ticulari loco erit latiùs examinanda, infrà hac 2.
p. c. 16. per tot. De quo genere percuſſionis præ-
dicti decreti 10. cùm † frequentiora ſint nego- 69
tia, latè & ſpecialiter erit tractandum in hac 2.
part. vbi mirabiles & ingentes difficultates ab-
ſoluentur ſpecialiter diſtincto diſcurſu agitandæ
in ea per omnia ferè capitula: cùm cæterorum
decretorum eiuſdem Concilij contrauentio nul-
lam ſpecialem requirat indagationem, ſed ex
eiſdem

ciſdem decretis omnis facilè vincatur difficultas ratò, & minùs frequenter contingens, ac propterea ab ſpecifico ſingulorum decretorum examine excuſamur, cùm illis ſufficiat regula generalis ſupraſcripta.

Capvt II.

Regalia in protectione Sacri Concilij Tridentini, an Rex Catholicus vti poſſit, quando per litteras Apoſtolicas percutitur non ſolùm eius ſenſus litteralis, ſed & ſenſus intellectualis declaratus per Sacram Congregationem Cardinalium.

SVMMARIVM.

Decretorum Concilij Tridentin. dubium recipientium ad Sedem Apoſtolicam recurrendum pro declaratione, & interpretatione, n.1.

Declarandi dubiam diſpoſitionem eius eſt, cuius eſt condere, num 2.

Declaratio legum, & ſtatutorum, aut priuilegiorum Principis ad Principem ſpectat, n.3.

Concilium conuocare ad cuiuſlibet dubij ſui declarationem, foret penè impoſſibile, & ſemper duriſſimum, ob quod declarationem reſeruauit Papa, num.4.

Declarationem ſuæ diſpoſitionis poteſt quis alteri committere, num.5.

Declarationi alteri commiſſa ſuper eo quòd ſibi ſecreto dixerat committens, an ſit ſtandum remiſſiuè, num.6.

Ad declaranda dubia Concilij Pontifex creauit particularem Cardinalium Congregationem, n.7.

Declarationes Sanct. Congregation ſunt deciſiuæ vim legis habentes, vtpotè latæ ex commiſſione Papæ à perſonis habentibus à Principe facultatem reſpondendi, num 8.

Princeps poteſt tribuere Senatui facultatem leges condendi, num.9.

Declarationes S. Congregat. eandem vim habent, ac ſi ab ipſo Papa immediatè dimanaſſent, num.10.

Vti pluries eadem Congregatio dixit, vt refertur, ibidem.

Declarationes S. Congregationis non egent publicatione, cùm fiant in declarationem legis iam publicatæ, num.11.

Declaratio Concilij iſtius redditur diſpoſitio, & vt talis veneranda, & obſeruanda, num.12.

Rotæ non licet infirmare, ſed obſeruare declarationes Concilij, num.13.

Rex ſuâ Regaliâ in protectione decretorum Concilij ita vti debet, ſicuti illa declarauit S. Congregatio, num.14.

Declaratio nihil de nouo inducit, nec nouum actum, aut diuerſum facit, ſed qualis fuerit præcedens demonſtrat, num.15.

Declaratio alicui commiſſa perinde habetur ac ſi à committente fuerit ſimul à principio facta cum diſpoſitione, num.16.

Diſpoſitio declarata retinet ſuam primæuam naturam, num.17.

Declaratio ineſt diſpoſitioni declaratæ, num.18.

Declaratio retrotrahitur ad tempus principalis diſpoſitionis declaratæ, num.19.

Declaratio cenſetur dimanaſſe eodem tempore à principio cum diſpoſitione principali, n.20.

Concilij declaratio nihil aliud eſt, quàm ipſummet Concilium declaratum ad effectum protectionis Regis num.21.

Rex euigilare debet, ne Prælati ex ſua abſona Concilij interpretatione ſubditos lædant, n.22.

Pater Henriquez declaratur circa violentias tollendas in contrauentionem Tridentin. n.23.

Bulla Pij IV. refertur, qua obteſtantur Principes Chriſtiani, vt ea charitate, & affectu, quo adfuerunt Concilio, eâdem populorum ſuorum ſalutis cauſâ ad eius Concilij executionem præſtent auxilium, num.24.

Et vt interdicant, & recipi non permittant opiniones aduerſantes ſalutarem Concilij diſpoſitionem, num.25.

Declarationes Cardinalium qua authoritate & ſolemnitate muniri debeant, vt illis Fides detur, num.26. remiſſiuè.

PRo huius difficultatis (quæ vtilis valdè in practica eſt, & neceſſaria) omnimoda † reſolutione in 1
medium conferre volui mirabilia verba Bullæ Sanctiſſimi Papæ Diuina prouidentia Pij IV. ſuper confirmatione œcumenici Concilij Tridentini editæ, & poſt ſeſſiones eiuſdem appoſitæ, quæ ante finem ita decreuit: *Si cui verò in eis aliquid obſcuriùs dictum & ſtatutum fuiſſe, eámque ob cauſam interpretatione aut deciſione aliqua egere viſum fuerit, aſcendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apoſtolicam, omnium fidelium Magiſtram, cuius Authoritatem, etiam ipſa Sancta Synodus tam reuerenter agnouit. Nos enim difficultates, & controuerſias, ſi quæ ex eis decretis ortæ fuerint, nobis declarandas, & decidendas, quemadmodum ipſa quoque Sancta Synodus decreuit reſeruamus, parati, ſicut ea de nobis meritò confiſa eſt omnium Prouinciarum neceſſitatibus, ea ratione, quæ commodior nobis viſa fuerit, prouidere, &c.*

Quæ Bullæ verba conſonant omnino diſpoſitioni iuris, quo idem diſpoſitum reperitur *in cap. non licuit 17. diſtinctione*, ibi: *Quoties aliqua de vniuerſali Synodo, aliquibus dubitatio naſcitur, ad recipiendam de eo, quod non intelligunt rationem, ad Apoſtolicam Sedem conueniant*, text. etiam *in c. nec licuit alicui, nec licebit particularem Synodum congregare: ſed quoties aliqua de vniuerſali Synodo aliquibus dubitatio naſcitur, ad recipiendam de eo, quod non intelligunt, rationem, aut ſponte ij, qui ſalutem animæ ſuæ deſiderant, ad Apoſtolicam Sedem pro recipienda ratione conueniant 4. in ordine 17.*

Licèt enim eius ſit declarandi ius actum dubium, ſiue diſpoſitionem ambiguam; cuius eſt condere, eiuſvè, qui actum † fecit, vt poſt 2
plurimos alios obſeruat Menochius *in conſ. 296. num. 39. & ſequentibus* (qui in variis materiis exempla reddit) & in omni actu & materia intelligit Pelaez à Mieres *de maioratu. 3. part. quæſt. 44. num. 1. & ſequentibus*, Simon de Præris *lib. 1. ſolution. 3. num. 1. & 2. fol. 26.* Cardinal. Tuſchus *tom 2. litter. D. concluſ. 92. & tomo 4. litter. I. concluſ. 329.* Surdus *in conſil. 288. num. 9. lib. 2.*

Antonius Gabriel. *commun. lib. 6. tit. de regulis iuris, concluſ. 3. num. 71. & 72.* Morla *in emporio iuris 1. part. tit. 1. quæſt. 11. num. 21.* & cum aliis notauit Marius Giurba *ad conſuet. Senat. Meſſanen. cap. 2. gloſſ. 1. part. 1. num. 10. & 21. fol.* 190. Caſtill. *controuerſ. tom. 6. cap. 182. num. 57. & 58.*
3 Qui duo vltimi † declarationem ſtatutorum &
priuilegiorum ad Principem, non ad alium ſpectare, per *l. leges Sacratiſſimæ, C. de legibus*, ſimiliter annotant.

Tamen hæc eſt ſpecialis prærogatiua, & Re-
4 galia Sedis Apoſtolicæ, cui † in ſignum ſupremæ Maieſtatis & authoritatis reſeruata eſt, vt de dubiis omnibus ex Concilij decretis ortis conſulatur, & ad eam pro declaratione recurratur, vt probant iura expreſſa de quibus in *n. 1.* ad fin. & dict. Bulla Pij IV. ac inſuper, cùm durissimum foret Concilium, & Synodum ipſam ex vniuerſi Chriſtiani Orbis Prælatis congregatam, penéque impoſſibile foret ad ſingula dubia indè exorta declaranda conuocare; prudenti prouidentia Conciliummet ipſum Sanctiſſimo Eccleſiæ Paſtori reſeruauit, cuius authoritati hoc munus declarandi præ omnibus conuenit, vt in prædicta Bulla Pontifex Maximus & iura Canonica atteſtantur in verbis relatis, *num. 1.* Quæ ideo authoritas meritò in dict. Concilio Tridentin. expreſsè, ſicuti in omni diſpoſitione qualibet præſeruata, & prælibata tacitè intelligitur ex text. *in cap. peregrina iudicia (ſalua in omnibus Apoſtolica authoritate) generali ſanctione prohibemus 2. quæſt 6.* text. *in cap. non liceat*, ibi: *Sine præiudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis reuerentia, & authoritas debetur*, eadem cauſa & quæſt.

De iure enim eſt, ſui actus declarationem poſ-
5 ſe illum conficientem † alteri committere, *l. Theoponthus, ff. de dote præleg.* Narta *in conſ. 115. num. 8. & 9.* Surdus *deciſ. 194. num. 18.* Plotna *de in litem iuram. §. 48. à num. 1.* Cardinalis Tuſchus *litter. A. concluſ 536. à num. 3.* præclarè Ruinus *in conſ. 19. num. 5. & ſequentibus, lib. 2.* Afflictis *deciſ. 374. num. 3. ad fin.* Mantica *de coniectu. vltim. voluntat. lib. 3. titul. 1. num. 15. & lib. 2. titul. 16. num. 3.* Simon. de Prætis *lib. 1. interpretat. 1. dubitat. 3. ſolut. 5. num. 3.* Peregrin. *de fideicommiſſ. artic. 33. num. 58.* Maſcardus *de probation. tom. 1. concluſ. 485. à num. 4. cum ſequentibus*, Surdus *in conſ. 380. à num. 9. cum ſequentib. lib. 3.* Michaël. Graſſus, *§. inſtitution. quæſt. 28. num. 16.* Camillus Gallinus *de verborum ſignification. lib. 10. cap. vltimo, num. 17.* & cum Rolando, Surdo, Mareſcoto, Maſtrillo, Caualcano, Ioanne Botta. Idipſum annotauit Fontanella *de pactis nuptialibus. tom. 2. clauſ. 5. gloſ. 8. num. 2. fol. 307.* & poſt plurimos alios Caſtellus *controuerſiar. tom. 6. capitul. 182. à num. 1.* Qui omnes etiam
6 teſtantur, † de declaratione alteri commiſ-
ſa ſuper eo, quòd eidem dictum fuerat ſecretò, vt declarantis dicto omnino ſit ſtandum.

Et ideò vt dubia attingentia Concilij Tri-
7 dent. decreta perfectam, maturam, † veram,
omninóque certam accipiant declarationem, Summus Pontifex particularem Patrum Cardinalium inſtituit & creauit Congregatin c m cui hæc dubia reſoluenda, & declaranda in dies commiſit. Certum eſt enim declarationes hu-

ius Sanctæ Congregationis non eſſe † decla- 8
rationes doctrinales, ſicuti latas à Doctoribus, & Iuriſperitis (provt & perperam aliqui Theologi dicunt) ſed eſſe declarationes diffinitiuas, ſeu deciſiuas vim legis habentes, & vt leges recipiendas, vtpote latas ex commiſſione Papæ, & à perſonis habentibus reſpondendi & declarandi facultatem à Principe, vt apparet ex Bulla *Sixti V.* quæ eſt *in 2. par. ſui Bullorij 7. in ordine*, vbi habetur facultas dictæ Sanctæ Congregationis, quæ etiam refertur à Manuele Rodriguez *quæſt. regular. 1. tomo, quæſt. 11. artic. 1. & art. 2.* Nicolaus Garcia *de beneficiis in præfatione poſt principium*, Salas *de legibus diſp. 21. & ſection. 12.* pro quibus eſt text. *in §. reſponſa prudentum. inſtit. de iure natural.* Quia Princeps
poteſt attribuere hanc poteſtatem † Senatui le- 9
gem condendi, *l. humanum, C. de legibus*, & probatur in Rubrica *de legibus Senatuſconſultis & longa conſuetudine, & in lib. 1. tit. 16. de Senatuſconſult. Cod.*

A qua Cardinalium Congregatione facta de-
claratio eandem vim habet; † ac ſi ab ipſo Sum- 10
mo Eccleſiæ vniuerſalis Præſule immediatè dimanaſſet, provt ipſa Congregatio teſtatur io hæc: *Eadem ratio habenda eſt de his, quæ ſcribuntur à Cardinalibus Sanctæ Congregationis Sacri Concilij Trident. ac ſi à Papa ſcripta eſſent, &c.* quam ad litteram refert Cerola *in praxi Epiſcopali 1. part. verb. Authoritas. ad fin.* & iterum *2. part. verb. Abſolution. in princip.* Fr. Manuel Rodriguez *quæſt. regul. tom. 1. quæſt. 11. art. 2.* Pater Martin del Rio *diſquiſit. Magica. lib. 6. cap. 1. ſection. 3. in fin.* & remiſſiuè Barboſa *in remiſſionibus, ad Trident. in præfatio. propè fin.* Et eadem S. Congregatio cuidam Abbatiſſæ Meſſanenſi ſic reſpondit: *Eadem ratio habenda eſt, de his quæ ſcribuntur à Cardinalibus Sanctæ Congregationis Concilij Trident. nomine ipſius Congregationis, ac ſi à Papa ſcripta eſſent.* Et aliàs eademmet Congregatio ſic cenſuit, *decreta & littera Congregationis Concilij ſemotis litibus ſunt executioni demandanda, nec ſuper iis ſententia, nec decretum aliquod eſt faciendum*; quas ad litteram refert Nicolaus Garcia, *in præfation. ad tractat. de benefic. ante medium.* Vbi rectè comprobat, † quòd 11
non egeant publicatione, cùm ſint confectæ in declarationem legis iam promulgatæ, cui conferunt mox dicenda. Quare Congregationis Cardinalium declarationibus ſtandum erit, ac ſi à principio ab ipſo Concilio Trident. fuiſſent diſpoſitæ.

Et quòd declaratio Sanctæ Cardinalium
Congregationis ſit diſpoſitio † eiuſdem Con- 12
cilij, atque vt talis debeat obſeruari, & venerari, expreſsè determinauit Rota, in vna Abulenſ. Canonica, pœnit. 17. *Aprilis* 1589. coram Main. in illis verbis: *Concilium Trident. quòd ſecundùm declarationem Sanctæ Congregationis, ſoli Epiſcopo eligendi tribuit facultatem, debet obſeruari, &c.* Quam deciſionem ad litteram aliud agens trahit Nicolaus Garcia *de beneficiis 5. part. cap 4 ſub num. 140. propè fin.* Ea ratione, quia declaratio ineſt actui declarato, vt ſtatim dicemus.

Et in dicta deciſ. Abulenſi circa principium ita dicitur: *Ab eadem Rota deciſum fuit ex declaratione Sanctæ Congregationis, &c.* Et iterum ibi:
Quia cùm illa declaratio † apertè dicat, electionẽ, 13
&c.

*&c. nobis non licet, eam infirmare, cap. eum in-
ferior. de maioritat. & obedientia, l. nam Magi-
ſtratus, ff. de receptis arbitris, l. ille à quo, §.
intempeſtiuum, ff. ad Trebell. &c.* Ex quibus
colligitur, quanta ſit authoritas eiuſdem Sacræ
Congregationis.

Imò ipſa Rotta reuerenter ſemper ſuſcipit
declarationes S. Congregationis Cardinalium:
nec hæſitat ſuper earum veritate, nec de illa ſo-
let cognoſcere, vt fuit dictum in Auerſana be-
neficij 3. *Iulij* 1606. coram R. Sacrato Archie-
piſcopo Damaſceno, teſte Cæſare Argelio. *de
legitimo contradict. q.15. art.5. num.157.*

Quare non erit ambigendum, poſſe & debe-
re Regem noſtrum Catholicum ſua Regalia
14 † ex protectione Concilij Tridentin. orta in exe-
cutione curanda decreti declarati per Congre-
gationem Cardinalium eiuſdem, ac ſi à princi-
pio cum ipſo Tridentino fuiſſet ſimul dimanata,
& eodem modo poteſt deſinere, vel remittere
litteras Apoſtolicas, ac ſi litteralem, & manife-
ſtum ſenſum dicti Concilij læderent, & offen-
derent.

Quoniam declaratio nihil noui dat, nec de
15 nouo aliquid inducit, † nec nouum actum ac
diſpoſitionem diuerſam facit, ſed dumtaxat
oſtendit, quid diſpoſitum, & actum fuerit à
principio, ſeu qualis fuerit diſpoſitio per decla-
rationem ſolummodo aperit, & monſtrat, vt
probat text. optimus *in l. adeo, §. cum quis, ff.
de acquirendo rerum dom. l. hæredes palam. §. ſed
ſi notam, ff. de teſtamen.* quam concluſionem
multis in caſibus practicis exornarunt Burgos
de Paz *in proœmio legum tau. num.297 & à n.432.
cum ſequentibus.* Mandelus de Alua *in conſil.219.
num.10.* Antonius Gabriel. *commun. concluſ. lib.6.
tit. de regul. iuris, concluſ.3. per totam,* vbi latiſ-
ſimè. Menochius *in conſil.191. n.44 lib.2.* Simon
de Prætis *lib.1. interpret.1. dub.5. ſolut.5. fol.64.
& ſequentibus*, Hondedei *conſil.8. num. 71.* De-
cianus *in conſil.84. n.5. & conſil.7. n.10. lib.1.* Ti-
raquell. *in l. ſi vnquam, verb. Reuertatur, num.26.
& de retractu lignag. §. 1. gloſſ.18. num. 77.* Ri-
minal. *in conſil.112. num.26. & à num. 230.* In-
trigolus *deciſ. 36. à num. 33.* Coſta *de retrotra-
ctione caſu 13. cap.1.8. à num.12. & ſequentibus,*
Micres (qui latè exornat) *de maior. 2. part.
quæſt.44. ex num.14. cum ſequentibus,* Eſtephanus
Gratian. *tom.1. cap.68. num.26. & tom.4. cap.464.
à num. 19. & ſequentibus*, Hieronymus Gonça-
lez *in regul.8. Chancellar. gloſſ. 12. §. 1. num. 9.
& gloſſa 6. ſub num. 33.* Giurba *ad conſuetud.
Meſſan. cap.2. gloſſ.1. part.2. à num.4. & num.18.*
Mantica *de tacitis conuention. lib. 4. tit. 22. num.
14.* Valençuela Velaſquez *conſil. 23. num 137.*
Fontanella *de pactis nuptial. tom. 2. clauſul. 7.
part. 8. à num. 3. fol. 606.* Caſtillo *controuerſiar.
tom.6. cap.182. à princip. & num. 10.* cum Præ-
tis *dict. reſol.5. num. 23.* Quòd declaratio facta
16 per deputatum † ad illam faciendam, perindè
habetur, ac ſi ab ipſo deputante facta fuerit à
principio ſimul cum diſpoſitione,
17 Qui omnes pariter † vnanimiter conueniunt,
quòd diſpoſitio declarata retinet ſuam primæ-
uam naturam, prout ex pluribus firmat Caſtillo
controuerſiarum tom.6. cap. 182. à num. 41. vnde
infert ad alia plura.
18 Et quia declaratio ineſt actui, † & diſpoſi-
tioni declaratæ, Nos *de Regia protection. 4. part.
cap. 12. à num. 25. & 30.* vbi plura adduximus
poſt Anton. Gabriel. Mantic. & alios. Vbi
quod declaratio † retrotrahitur ad tempus prin- 19
cipalis diſpoſitionis, quæ declaratur, *& à n.32.*
cum Petro Surdo *deciſion. 21. per totam*, &
Gratiano *diſceptation. foren. tom. 1. cap. 141.
num. 2.* Quòd declaratio † adeò inhæret diſpo- 20
ſitioni principali, vt cenſeatur emanaſſe cum
illa eodemmet tempore à principio, quod pro-
ſequimur *num. 33.* ad quem locum videndum
te remitto, quo plurimas doctrinas inuenies huic,
de qua agimus, valdè conducibiles, Petrus
Surdus *deciſ.29. per totam, & in conſ.288. num.10.*
Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 147. in princip.*
& Nos allegans idem nouiſſimè obſeruat Do-
min. Ioann. Baptiſta de la Rea meritiſſimus Fi-
ſcalis Concilij Regij patrimonij, *in deciſ. Gra-
naten. diſput. 39. num. 5. & 6.* Qui tamen dùm
hæc typis dabantur laudabiliter omniúmque
vniuerſali applauſu ad Conſilium Supremum
Caſtellæ aſcendit, quo Fiſcalis munere fungitur,
cuius merita maiora petunt.

Ex quibus ſequitur manifeſtè, quod decla-
ratio Concilij Tridentin. nihil † aliud eſt, 21
quàm ipſummet Concilium declaratum, & ac
ſi à ſe ipſo à principio declaratio emanaret,
ac propterea idem de vtroque iudicandum erit
æqualiter ad effectum protectionis Regis im-
partiendæ, quoties Concilij decretis decla-
ratis per Sanctam Cardinalium Congrega-
tionem litteræ Apoſtolicæ ſeu alia quævis
diſpoſitio repugnat, ſicut ad cætera omnia
æqualem authoritatem habere dignoſcitur,
cùm ab ipſomet Concilio facta videatur de-
claratio.

Et eodem modo euigilare † debet Rex, ne 22
Prælati ex abſonâ alicuius decreti Concilij Tri-
dent. interpretatione & declaratione à ſe indu-
cta opprimant ſubditos ſuos, vt benè aduertit
Pater Henriquez *in 3. tomo Summæ lib.2. de Pon-
tificis claue, cap. 15. §. 1.* in hæc: *At ſi caſus
grauior incidat circa declarationem † Concilij Tri-* 23
*dent. (puta ſi ex falſo intellectu Concilij Epiſco-
pus contendat, vim & grauamen inferre ſubditis
denegata appellatione) ea violentiæ cognitio reſer-
uatur Supremo Senatui Regis Hiſpaniæ, qui cum
maturiori Conſilio procedit, &c.* & in Gloſſa *lit-
tera X.* ita inquit: *In Regalibus ordinatio Chan-
cellariæ Valliſoletanæ per ſchedulam Regiam,
fol.194.* Et licet iſte Pater doctiſſimus, quoad
principalem partem huius doctrinæ, nempè
quod tunc violentia adeſt & pertinens Regiæ
protectioni, rectè loquatur, quoad cætera ta-
men, quæ attingunt praxim, confundit termi-
nos iuris noſtri Regij, quem intellige & decla-
ra, prout Nos latiùs ſup. hoc *tractat. part.1. c.14.
à num.26. cum ſeqq. & à num.46. cum multis ſe-
quentibus*; vbi abundè tractauimus nouam diſ-
poſitionem, lex Regni vetantis violentias tan-
gentes obſeruationem & executionem S. Concil.
Trident. ad Chancellarias deferri, & ſi inſuper
deferantur illas ſtatim remittant Supremo huic
Conſilio Regio, cui ſpecialiter reſeruata eſt illa-
rum cognitio. Tamen quando cauſa vertitur co-
ram Iudice Eccleſiaſtico, corámque opponitur
de aliquo iure orto ex diſpoſitione alicuius Con-
cilij Trident. decreti, & à non admiſſione talis
iuris, & exceptionis (ſiuè quoniam perperam
intelligatur decretum ipſum, ſiuè ex iniuſtitia
facta appellatio interponatur, & eâ non ob-
ſtante ad vlteriora procedat Iudex, tunc ob hanc

vim tollendam recurri poteſt ad Chancellarias, & Audientias Regias vt latiùs fundanimus, & explicauimus in locis relatis, in quibus videbis abundè.

Hoc ipſum apertè conſtat ex Bulla Pij Pa-
24 pæ IV. pro confirmatione † Concilij Trident. edita, quæ eſt poſt ſeſſiones einſdem Concilij, vbi poſt medium hæc leguntur: *Ipſum verò chariſſimum filium noſtrum Imperatorem electum, cæteroſque Reges, Reſpublicas ac Principes Chriſtianos monemus, & per viſcera miſericodia Domini noſtri Ieſu Chriſti obteſtamur, vt qua pietate Concilio per Oratores ſuos affuerant, ea pietate, ac pari ſtadio, Diaini honoris, atque populorum ſuorum ſalutis cauſa, pro Sedis quoque Apoſtolica, Sacri Synodi reaerentia, ad eiuſdem Concilij exequenda, & obſeraanda decreta, Prælatis, cùm*
25 *opus fuerit, auxilio † & fauore adſint, nec aduerſantes ſana ac ſalutaris Concilij doctrina opinioaes à populis ditionis ſua recipè permittant, ſed eas penitus interdicant, &c.* Quæ Bulla clarè diſponit in caſu de quo loquimur, & conſonant quæ ſuperiùs à principio hoius capituli diximus; ad neminem alium pertinere declarare dubia Concilij, quàm ad Sedem Apoſtolicam, prout etiam hoc ipſum declarauit Sancta Congregatio in declarationem, *cap.20. de reformat. ſeſſ.24.* & ita communiter in hoc ſupremo Senatu practicatur quotidie.

Sed quibus ſolemnitatibus, & quorum au-
26 thoritate munitæ eſſe † debeant hæ declarationes Sanctæ Congregationis Cardinalium, vt ab ipſa verè & realiter dimanaſſe cognoſcatur, ne de earum fide dubitari valeat, ſed integram & omnimodam fidem illis dari poſſit: aptiori loco & ampliſſimè diximus infrà *hac 2. part. cap. 30. §. 5. per totum*, vbi de hac re plurima vtiliſſima cumulauimus videnda.

CAPVT III.

De praxi & ſtylo Senatus in obſeruationem decreti Concilij Tridentini, præſeruantis primam inſtantiam Ordinario, & de fundamentali eius ratione. Et an facultas Auditoris Cameræ ex eodem ſit, & qualiter ſublata.

SVMMARIVM.

Tridentiaum circa cap. cauſa omnes reſeruans primam Ordiaariorum inſtantiam frequentiori indiget Regis Regalia, & protectione, n.1.

Littera ledentes Triden. catera decreta prater cap. cauſa omnes, an retineri debeant in Senata facillimè deducitar ex ſingulis Concil. decretis, num.2.

Decretum Tridens. in cap. caaſa omnes praſeruans primam Ordinariorum inſtaatiam ad litteram refertur, num.3.

Verba Concil. in cap. cauſa omnes ſpecialiter adnotantur annullantis proceſſum, & omnia geſta ab alio, quàm ab Ordinario in prima inſtantia, num 4.

Origo iuriſdictionis Eccleſiaſtica & fons eſt Sedes Apoſtol. qua liberè de quibuſlibet cauſis Eccleſiaſticis valet cognoſcere, num.5.

Stylus Romana Curia obſeruas omnes cauſas ad forum Eccleſiaſticum persiaentes in prima inſtantia coram Ordinariis locorum tractari debere, num.6.

Vtilitati pablica vt prouideret Leo X. conſtitationem promulgauit fauendo iuriſdictioai Ordinariorum locorum, qua refertur à num.7.

Ordo confanditur Eccleſiaſticus, ſi ſua vnicaique Ordinario iuriſdictio non reſeruetur, n 8.

Cauſa tam ſpirituales, quàm Ciuiles beaeficiales, & mixta (aliàs aon reſeruato beneficio) extra Romanam Curiam coram Ordinariis tractanda in prima iaſtantia decreuit Leo, num.9.

Ante diffinitiuam neqait ab ordinario appellari, nec à Superiori admitti, niſi à grauamine qualificato, vt in conſtitutione Leonis, num.10.

Cauſa timoris, aut ſaſpicioais probanda, vel alia boneſta poteſt in Curia cauſa committi in prima iaſtantia ex Conſtitatione Leonis, n.11.

Commiſſiones, proceſſus & inde ſequuta, vitio nullitatis ſubiiciuntar, ſi in prima inſtantia committaatur abſque legitima cauſa, num.12.

Cauſa, qua legitima ſint, vt Summum Pontificem moueant ad ſubſcribendum propriâ manu commiſſioaes in prima inſtantia; recenſentur in Conſtitutione Leonina, nam.13.

Sumptibus, & vexationibus partium conſulere (cùm Reipublica interſit) ſemper enixè pra oculis habuere iura Pontificia, & Ciuilia, prout plura recenſentur, num.14.

Vtilitatem publicam concerait, lites abbreuiari, num.15.

Litium extinctio ad conſeruationem Congregationis humana pertinet, num.16.

Sumptibus litium ſubditos ſubleaare ad præcipuum Reipublica regimen ſpectat, num.17.

Nantij, aut Legati de Latere nequeant auocare cauſas ab Ordinariis in prima inſtantia, niſi legitimè ad ſe per appellationem deuolutas, nam.18.

Proceſſus, inhibitiones, & alia inde ſequuta ſunt nulla ipſo iure ex auocatione cauſarum ab Ordinariis ia prima inſtantia, num. 19.

Auditor Camera, & quiuis Iudex Romana Curia iam ex Concil. Tridentin. nequeunt cognoſcere de cauſis in prima inſtantia in praiudicium Ordinarioram, num 20.

Obſeruatio Flores de Mena circa ſublatam iuriſdictionem Auditoris Camera in prima inſtantia referatur, num.21.

Damna & incommoda, qua oriebantur in perniciem Reipublica ob auocationes cauſarum in prima inſtantia ad Romanam Curiam; recenſentur, ibidem.

Recurrens ad Curiam pro impetranda commiſſione alteri ia prima inſtantia ſuper cauſa ad eam legitimè non deuolutam ad Ordinarium remittendus erit, num.22.

Ordinaria prouiſio datur à Senatu, vt impetrans, aut eligens Iudicem extra Regna Corona Caſtella commiſſione non vtatur, num.23.

Litteras percutientes primam Ordinarij inſtantiam examiaat Senatus, & remittit cauſam Ordinario, num.24.

Flores de Meaa, & Barboſa cautè legendi circa conceptionem decreti in contraaentionem Tridentin. remiſſiuè, num.25.

Litigantes conuentos vltra Regnum, & in Romana Curia defendere, ne ſic moleſtentur, prouenit ex iure naturali, num.26.

In

Digitized by Google

In Gallia Iudices non admittuntur Delegati in prima inſtamia, nec executores gratiarum conſiſiciunt proceſſum, ſed de nudo tantum facto permittuntur cognoſcere, ſed Ordinarij, n.27.

Stylus Senatus in remittendis cauſis Ordinario in prima inſtantia nihil detrahit verbis Bulla in Cœna Domini relatis, num.28.

Ex verbis Bulla in Cœna, cap. 16. oritur iuſtiſicatio ſtyli Senatus in remiſſione cauſarum Ordinariis in prima inſtantia, num.29.

INTER cæteros caſus in quibus
Rex Catholicus ſua vtitur Re-
galia in protectione Concilij
1 Trident. † frequentiores eſſe ſo-
lent ij, qui primam inſtantiam
Ordinariorum percutiunt contra decretum
Concilij mox citandum, ac propterea ob eo-
rum frequentiam vincere curabimus inextrica-
biles penè difficultates io tota hac 2. *part.* in-
dies contingentes in hoc ſupremo Senatu, cu-
ius (vt alibi diximus 1.*part. cap.* 14. ex priua-
tiua cognitio) cæteri verò caſus lædentes Con-
2 cilium Tridentin. † per ſingula eius decreta fa-
cillimè conuinci poſſe non ambigitur, qui pro-
pterea pro nunc omittendi erunt.

3 Sancta igitur, & œcumenica † Trident. Sy-
nodus, *ſeſſ.*24. *de reformation. cap.* 20. quod in-
cipit *cauſa omnes*, ita ſalubriter decreuit in hæc:
Cauſa omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiam ſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoſcantur, atque omnino ſaltim infra biennium à die mota litis, terminentur, alioquin poſt id ſpatium liberum ſit partibus, vel alteri illorum Iudices ſuperiores, aliàs tamen competentes adire: qui cauſam in eo ſtatu, quo fuerit, aſſumant, & quàm primùm terminari curent, nec antea illis committantur, nec auocentur, nec appellationes ad eiſdem interpoſita per Superiores quoſcumque recipiantur, eorúmve commiſſio, aut inhibitio fiat, niſi à diffinitiua, vel à diffinitiua vim habente, & cuius grauamen per appellationem à diffinitiua reparari nequeat, ab his excipiuntur cauſa, qua iuxta Canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractanda, vel quas ex vrgenti, rationabilique cauſa iudicauerit Summus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignatura Sanctitatis ſua, manu propria ſubſcribendum, committere aut auocare,
4 *&c.* Et poſt medium, ibi: † *Aliàs eorum proceſſus*
ordinationéſve nullius momenti ſint, &c. Alia plu-
ra referuntur in ipſo decreto, quæ omnia clau-
duntur, & comprehenſa cenſentur ſub vniuer-
ſali clauſula illa in fine eiuſdem decreti appoſita
in hæc: *Non obſtantibus quoad omnia ſuprascripta, priuilegiis, indultis, concordiis, qua ſuos tantum teneant Authores, & aliis quibuſcumque conſuetudinibus.*

Licet enim Sancta Sedes Apoſtolica imme-
5 diatè quaſcumque † cauſas Eccleſiaſticas iudi-
care poſſit, cùm ſit fons, & origo iuriſdictio-
nis ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ, *cap. cuncta per mundum, cap. nunc verò.* 9. *quaſt.* 3. Tamen ipſius
Curiæ ſtylus obſeruat; vt omnes cauſæ ad forum
6 Eccleſiaſticum † ſpectantes, coram Ordinario
loci io prima inſtantia decidantur, & infrà bien-
nium terminentur ex prædicto decreto *Triden.*
20. quod exornant ita affirmantes Zerola *in praxi Epiſcopali, part.* 1. *verb. Inſtantia,* §. *Fuſcus de viſitat. lib.* 1. *cap.* 33. *poſt num.* 3. Aloyſius
Riccius *in collectan. deciſion. part.* 4. *collect.* 1353. *in fin.* Barboſ. *de officio & poteſtat. Epiſcop. allegation.* 8. *num.* 2. *tom.* 2. *in vltima edition.* Franciſcus Leo. *in theſauro fori Eccleſiaſt. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 7. Paul. Piaſequius *in noua praxi Epiſcop.* 2. *part. cap.* 4. *num.* 2. Vuicanus *in noua praxi iuriſpatronatus* 2. *p. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 5. Narbona (nullis ex iis citatis) *in l.* 59 *gloſ.* 1. *princip.* & præcipuè *à num.* 23. *lib.* 2. *tit.* 4. *Recopil.* Flores Diaz de Mena *practicar lib.* 1. *quaſt.* 12. *à num.* 8. & nouiſſimè Ioannes Marta Nouarius *in nouo. iuris Pontific. pract. concluſ. tit. de cauſis prima inſtantia, concluſ.* 1. *aliàs* 54. *num.* 1. *& ſeqq.* Gratianus *in diſceptationib. forenſ. tom.* 5. *cap.* 837. *à num. &* 16.

Quare vt prouideret vtilitati publicæ, & iu-
riſdictioni Ordinariorum † faueret Leo Ponti- 7
fex X. per conſtitutionem ſuam in Lateranenſi
Concilio *ſub datum Roma anno* 1515. ita decre-
uit in hæc: *Et cum Eccleſiaſticus ordo confunda-*
tur, ſi ſua vnicuique iuriſdictio † non ſeruetur; Or- 8
dinariorum iuriſdictioni (quantum cum Deo poſſumus) fauere, ac litibus celerius finem imponi, & litigantium immoderatis ſumptibus & expenſis parci ſatagentes: ſtatuimus, & ordinamus: quod ſingula cauſa tam ſpirituales, quàm ciuiles, & mix-
ta, forum Eccleſiaſticum, † quomodolibet concer- 9
nentes, & beneficiales (dummodo beneficia ipſa generaliter reſeruata non fuerint, & ipſorum beneficiorum fructus, reditus & prouentus, 24. ducatorum auri de Camara ſecundùm communem aſtimationem valorem annuum non excedant) in prima inſtantia extra Romanam Curiam, & in partibus coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſci & terminari, ita quod nulli ante diffinitiuam ſenten-
tiam † liceat appellare, nec appellatio (ſi fuerit 10
omiſſa) vllatenus admitti; niſi ab interlocutoria, qua vim habet diffinitiua, vel à grauamine minimè concernente negotium principale, quòd per appellationem à diffinitiua ſententia reparari non poſſit, niſi aliter collitigantium aduerſarij ſui potentiam
meritò † perhorreſcens, ſeu alias, & probabili & 11
honeſta cauſa aliter, quàm per proprium iuramentum, ſaltim ſemiplena probata, coram ordinario non auderet litigare. Eo enim caſu cauſa ipſa etiam in prima inſtantia committi & cognoſci, & termi-
nari poſſint, alioquin appellationes † & illarum 12
etiam aliarum cauſarum huiuſmodi commiſſiones in poſterum, & quidquid inde ſequutum fuerit, nullius ſint roboris & momenti, &c.

Quàm conſtitutionem Leoninam ad litteram
refert, & per ſcholia exornat, & † comprobat 13
Eraſmus à Cochier. *in tractat. de iuriſdiction. Ordinario. in exceptos, tom.* 2. *in principio.*

Ex qua conſtitutione colliges, quæ erit cauſa rationabilis, probabiliſvè, aut quomodo ſit probanda, vt Summus Pontifex ſubſcribere moueatur commiſſiones manu propria in prima inſtantia auocatorias, iuxta præfatum Decretum Concilij Tridentini.

Ne ex facili auocatione vexationibus, & ſumptibus litium ſubditi damnum patiantur, quod maximi ponderis eſſe profitentur per plura iura Doctores Bart. Bald. Aluetic. & alij *in l. minoribus, ff. de minoribus,* per text. ibi, Hoſtienſ. *in cap.* 1. *col.* 5. *de appellation.* Curtius *conſ.* 138. *num.* 11. Oddus *de reſtitut. q* 4. *num.* 79. Molina *de primogeniis lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 15. Petrus Barboſa *in l. ſi conſtante in princip. num.* 14. *verſicul. Nec obſtat, ff. ſoluto matrimonio,* Cæſar

Anglius *de acquirend. poſſeſſ. q.8. art.* 18. *n.* 449.
& ſurſum.
14 Super enim enixè præ oculis † habuere iura
Pontificia ſumptibus, & vexationibus partium
conſulere, cùm ſaluri Reipublicæ hoc interſit,
text. *in cap.* 1. *de appellation. lib.* 6. ibi: *Cordi*
nobis eſt, lites minuere, & à laboribus releuare
ſubiectos, Clement. diſpendioſam de iudiciis, cap.
vt finem litibus de dolo & contuma. cap. diſpen-
dia litium æquitatis compendio volentes, quà poſ-
*ſumus induſtrià coarctare, de reſcriptis, lib.*6. text.
optimus *in l. minoribus, ff. de minoribus*, ibi:
Cùm interſit ipſorum litibus non vexari, & ſum-
ptibus, l. 1. *ff. de inofficioſo teſtamento*, ibi: *Me-*
lius facerent, ſi ſe ſumptibus inanibus non vexa-
rent, l. fin. ff. familiæ erciſcundæ, l. quia poterat,
ff. ad Trebell. & probat Cicer. *de legibus, lib.* 1.
ibi: *Et ea ſalus litium multitudine maximo opera*
læditur, ideò ad conſeruationem illius, multa qui-
dam excogitauerant, &c. Flaminius Pariſius *de*
reſignatione, lib. 12. *quæſt.* 1. *à num.* 27. in hæc: *Et*
15 *ideò concernit † publicam vtilitatem ex eo, vt li-*
tes finiantur, Bald. *in l.* 1. *in* 5. *notab. C. de nouo*
Codice componen. & in l. 1. *de furtis*, Alexand.
conſ. 190. *colum.* 2. *lib.* 2. *& conſil.* 171. *col.* 3. *lib.* 7.
16 *nam clari iuris eſt, † extinctionem litium ad con-*
ſeruationem Congregationis humanæ pertinere, &c.
Authent. de iudic. & nullatenus cum iureiurando
obligatur aliquis, &c. cap. 4. ibi: *Sic enim velocius*
lites iudicabuntur, & circulis cognitionalibus, ac
temporis contritione omnes litigantes liberabun-
tur, &c.
Nihil enim magis prouidè quique legiſlato-
17 res, & rerum † publicarum Gubernatores
curare debent, & ſolent, quàm expenſis li-
tium, ſumptibus ſubditos ſubleuare propter
damna, incommoda, & diſpendia inde orta
Rempublicam onerantia, ex text. *in l.* 4. *verſ.*
Non attamen, ff. de alienat. iudicij, l. 3. *tametſi,*
ff. de receptis arbitris, l. ſeruus. 19. *verſ. Sed & ſi,*
ff. de obligat. & action. l. 1. *C. de nouo Codice fa-*
ciendo, cum aliis latè congeſtis à Luca de Pen-
na, *in l. litibus, C. de agricolis & cenſitis, lib.* 11.
Caroliano Gorta *in memorabil. verb. Lites citò,*
Sylua Nuptia. *lib.* 6. *num.* 8. *cum ſeqq.* Tiraquel-
lus *de retract. lignag.* §. 8. *gloſſ.* 7. *ex num.* 20. Ti-
berius Decian. *reſponſ.* 70. *num.* 39. *reſol.* 3. *hiſtor.*
fori Roman. lib. 5. *cap.* 17. Balduinus *in prolegom.*
ad titulum inſtit. de actionibus, Briſonius *verb.*
Litibus teri, Redulfus Fornerius *lib.* 3. *rerum*
quotidianarum, cap. 1. Gilken *in tractatu de præ-*
ſcriptionibus, capitul. 1. *num.* 38. Cardinal. Tu-
ſchus *littera L. concluſ.* 383. *&* 384.
Et quantum Regis, Regni, & Reipublicæ
interſit diuitiis & opulentiæ vaſſallorum con-
ſulere, atque vigilantia omnimoda prouidere,
ne depauperentur, expenſiſque & ſumptibus
non deſtruantur, nouiſſimè videndus plurima
congerens Eſcobar. *in tractatu de puritate, &*
nobilit. proband. 2. *part. gloſſ.* 4. *à num.* 11. *cum*
ſeqq. & per totam gloſſam.
18 Quare nulli ſuperiores etiam † Nuntij, vel
Legati de latere, de cauſis quibuſlibet ad fo-
rum Eccleſiarum pertinentibus; poſſunt in pri-
ma inſtantia ex hoc decreto præſeruata Ordina-
riis cognoſcere, nec pendentes ad ſe auocare,
niſi per viam legitimæ appellationis ad ſua Tri-
bunalia fuerint delatæ; prout refert deciſum
Aloyſius Riccius *deciſ. Curiæ Archiepiſcopal.*
deciſ. 296. *num.* 5. *part.* 4. Barboſa *in tractat. de of-*
ficio. & poteſtat. Epiſcop. allegation. 81. *ſub n.* 2.
tom. 2. Narbona (nullo citato ex iis) *in dict.*
l. 59. *gloſſa* 1. *num.* 23. & eſt expreſſum ipſum
Conciliare decretum Concilij Tridentin. *in dict.*
cap. 20. *ſeſſ.* 24. *de reformatione*; quo ad medium
ita legitur: *Legati quoque, etiam de Latere, Nun-*
tij, Gubernatores Eccleſiaſtici, aut alij quarum-
cumque facultatum vigore, non ſolùm Epiſcopos
in prædictis cauſis impedire, aut aliquorum eorum
iuriſdictionem iis præcipere, aut turbare non præ-
ſumant, ſed nec etiam contra Clericos, aliaſvè per-
ſonas Eccleſiaſticas, niſi Epiſcopo prius requiſito,
eóque negligente, procedant, aliàs eorum proceſſus
ordinationeſvè nullius † momenti ſint, atque ad 19
damni ſatisfactionem partibus illati teneantur, &c.
Quod ampliatur, nam hodie ſtante dicto de-
creto Sancti Concilij Tridentin. † præſertim in 20
illis verbis: *Aut alij quarumcumque facultatum*
vigore. Auditor Cameræ Apoſtolicæ; nec alius
quivis Iudex Romanæ Curiæ poteſt cognoſcere
de cauſis Eccleſiaſticum forum attingentibus in
prima inſtantia, nec monitoria decernere ad ex-
trahendas partes à ſuis domiciliis; vt & benè
annotant Aloyſius Riccius *in practic. Aurea, re-*
ſolut. 126. & iterum ipſe Riccius *in pract. Curiæ*
Archiepiſcop. 4. *par. deciſ.* 273. *num.* 3. *& deciſ.*
271. *num.* 6. Barboſa vbi ſup. *dict. allegation.* 81.
num. 3. Ioannes Maria Nouarius *in pract. nou.*
iuris Pontific. tit. ſeu capit. de cauſis prima inſtant.
concluſ. 1. *aliàs* 54. *num.* 5. Et ante eos meliùs
omnibus Flores de Mena *practicarum lib.* 1. *q.* 12.
num. 8. dicens ex dicto decreto Tridentin. eſſe
moderatam † iuriſdictionem Auditoris Came- 21
ræ, & aliorum Iudicum Romanæ Curiæ, qui
iam hodie non poſſunt cognoſcere de quibuſli-
bet cauſis in prima inſtantia, nec monitoria de-
cernere ad extrahendas partes à ſuis domiciliis,
nec compellendum eos, in Romana Curia liti-
gare, ſed omnes cauſas in prima inſtantia coram
locorum Ordinariis debere agitari, & ventilari,
quod iuſtiſſimè ita deciſum eſſe affirmat, ob vi-
tandas infinitas lites, & importunas moleſtias
& vexationes, quæ à Curialibus, aut ab aliis
quotidiè fiebant degentibus in remotis parti-
bus, qui ob vitandas maximas expenſas, & li-
tium, & itinerum anfractus, & diſpendia iuri
ſuo, quantumvis bono cedebant, & nullo vel
paruo dato, in calumnioſos litigatores transfe-
rebant, aut penſiones indebitè conſtituebant,
aut lites oppreſſi deſerebant, ac facillimè per
contradictas condemnabantur, quod in ma-
gnum damnum, & detrimentum Reipublicæ
Chriſtianæ vertebatur; vt & benè etiam aduer-
tit Aluar. ab Eſquiuel. *in tractat. de Conciliis,*
cap. 29. Ac ſic ſe habere hodiernum vſum, &
ſtylum Curiæ Romanæ circa impetrationem
reſcriptorum, vt ex Concilij Tridentini dicto
decreto ſemper datur in præiudicium, & dero-
gationem Auditoris Cameræ, & aliorum ibi
exiſtentium iudicum, teſtatur ipſe Flores de
Mena.
Itaque quando ad Sanctam Sedem † Apoſto- 22
licam recurrit pars pro impetratione reſcripti
in prima inſtantia, nondum deuoluta cauſa ad
Romanam Curiam, ad Ordinarium remitti de-
bet vt coram eo primitùs lis agatur, iuxta hoc
Concilij decretum, & vt eleganter docuit Im-
perator Iuſtinianus *in authent. vt omnis obed. Iu-*
dici cap. 1. *collat.* 5. *in fin.* in hæc: *Scito namque*
quia ſi quis veniat & aditum nobis faciat, & à nobis
interroga

interrogatus ſi prius te, addit, & deinde te dicat adiſſe, & quod iuſtum eſt non impetraſſe, & hoc verum inueniamus, ante indignationem conuertamus, ſi verò cum te non adieris venire ad hanc Regiam præſumpſerie Ciuitatem, vt remittemus eum cum omni correctione, & reſponſum non dabimus. Ecce ſingularis text. pro præſeruantia primæ inſtantiæ Iudicis Ordinarij.

Et in propoſito videnda erunt ſingularia de-
23 creta huius Supremi Senatus, † quæ adduximus ad litteram infrà *cap.11. ante fin. verſic. Iis conuenit quodam à num 97.* prohibentia impetrari, aut eligere Iudices Eccleſiaſticos extra Regna Coronæ Caſtellæ, ad idque date prouiſionem Regiam, vt impetranti, aut eligenti intimetur, ne talibus reſcriptis extra Regnum vtatur, videnda etiam erunt quæ ibidem congeſſimus in verſ. *Sed an exemptus Conuentus extra Regnum, à num.79. cum ſequentibus*, vſque ad finem capit. & conſonant plurima, & ſingularia iura per Nos adducta infrà *in §. vnico, num. 4.* quæ expreſsè prohibent, cauſas & reos extra propriam trahere prouinciam, & conuenire, niſi mediante legitima appellatione à Iudice prouinciæ, qui de cauſa cognoſcit, interpoſitâ.

Quare Senatus hic Supremus mediante Re-
24 galia orta † ex protectione Concil. Trident. quando ad illum recurrit pars, vel Regius Fiſcalis pro retentione litterarum Apoſtolicarum, quibus læditur, & percutitur prima Ordinariorum inſtantia, in his caſibus non exceptis ab eodem decreto Trid. accuratè litteris examinatis: decernit quotidie (attentata diſtincta reſolutione de qua latè infrà *cap.26. per totum*) *Entreguenſe eſtas Bullas à la parte para que vſe dellas delante del Ordinario.* Flores Diaz de Mena *d lib. 1. quaſt.12. à num 8. & 9.* quem ſequitur (tacito tamen Authore) Auguſtinus Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. tom.2. allegat.81. ſub num.17.* (quos
25 in conceptione † decretorum declara. provt Nos hoc *tract. 1. part. cap. 14. à num. 50. verſic. Quare omnino cauendum eſt.* Et reduce illos ad diſtinctionem ibidem latiùs traditam, inter hoc Supremum Concilium, & cæteras Chancellarias & Regias Audientias, & anteà per aliquot numeros) Flores Diaz referens etiam ſequitur Zeballos *de cognitione violentia, gloſſ.6. à n. 62.* Narbona *in l.59 gloſſ 2.* præcipuè *num 16. tit 4. lib.2. Recopil. & in l.81. gloſſa vnica, tit.5. lib.2. Recopil. tom. 3.* Aloiſius Riccius *in practic. Aurea, reſol. 299. num. 2. verſ. in Hiſpania ex Bullis*; vbi commemorat hanc praxim Supremi Tribunalis prouenientem ex protectione Concilij Tridentin. attributa Regi noſtro Catholico ex Bullis Apoſtolicis.

26 De hac etiam praxi teſtatur † doctiſſimus Minchaca *controuerſia. vſu frequenti, lib.1. cap.41.* in hæc: *Eadémque omnia, etiam in litibus procedere intelligo, ſi fortè quæ lites de iure intra fines Hiſpana Regionis, vel alterius cuiuſlibet agitanda eſſent, ad Romam anocarentur, ſimilis enim defenſio, & ſimili modo, & competeret, & agenda eſſet, quod intelligo, non ſolùm petentibus iis, qui non iure extra prouinciam ſuam litis cauſa trahebantur, ſed etiam tacentibus, vel fortè etiam renitentibus, &c.* (& de hoc vltimo alibi latiùs tractauimus 1. *part. cap.13.* per totum.) Et de hac etiam praxi teſtantur ferè omnes illi Doctores, quos congeſſimus ſup. hac 2. *part. cap.1. à num.27. verſic. Ex quibus Pontificali.* Et tractantes de hac Regalia proueniente ex protectione Concilij Trident. Regi Hiſpaniarum attributa Apoſtolicis conſtitutionibus.

Quod & in Gallia practicari affirmant ex
concordatis † per Rebuffum & Coſinan. *in tit.* 27
de cauſis, & ipſum Rebuffum *in tractatu de pacificis poſſeſſor. num.146.* Flores de Mena *practicarum lib 1. quaſt.12. num.10.* & per ipſum Rebuffum *in praxi beneficiali. in forma nona prouiſionis, verb. amoto quolibet illicito detentore*, & Marchiæ *deciſ.100. part.1.* Aloyſius Riccius *in practic. Aurea. in reſolut 299. num. 2.* vt nullus Iudex Romanæ Curiæ, aut ab eis delegati cognoſcere permittantur in prima inſtantia, ſed ſolùm Ordinarij locorum. Imò nec executores gratiarum conficiunt proceſſum, nec fulminant, nec poſſunt fulminare cenſuras, nec audiunt partes, ſed ſolùm nudam exercent executionem, quæ ſit nudi facti duntaxat, & controuerſias omnes remittunt Ordinario.

Quæ quidem praxis, & ſtylus antiquitus
vſitatus † in hoc Senatu Supremo Regio nihil 28
repugnat Bullæ in Cœna Domini *cap 16.* ibi: *Et omnes alij quoſcumque Iudices Eccleſiaſticos Ordinarios quomodolibet impediunt, quominus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica contra quoſcumque vtantur, ſecundum quod Canones & Sacra Conſtitutiones & decreta Conciliorum, & præſertim Tridentini ſtatuunt, &c.* Imò potiùs ei valdè conformis & conueniens eſt, quia tantum abeſt, quod Senatus Ordinariis impediat ſua vti iuriſdictione ſecundùm Concilium Tridentin. ſed imò vigore protectionis Regi commendatæ ab eodem Tridentino & Bullis Apoſtolicis conatur, ne alius eam impediat neque veniant contra diſpoſitionem eiuſdem Concilij Tridentin. vt latiùs comprobanimos, expendentes hæc verba Bullæ, & alia plura omnia conducibilius exponentes *in tractatu de Regia protect. 2. part. cap.1. preludio 5. à num.232. cum multis ſequentibus*, vbi monſtrauimus, quàm conformis ſit hic ſtylus prædictæ Bullæ diſpoſitioni.

Et cùm Senatus reſtringatur ad terminos iuris præſertim Trident. ad quos illa clauſula Bullæ illum reſtringit, & iuxta tenorem litteralem dictæ clauſulæ protegat iuriſdictionem Eccleſiaſticam, ne illam in contrauentionem Concilij Trident. alius exerceat, quàm is ad quem de iure Canonico pertinet. Seraphinus *deciſ 896. n.6.* Rota in Romana ceoſus 20. *Iulij* 1599. *coram litta* impreſſa per Marcheſan. *de commiſſionibus part. 1. pag. 739.* & in Romana Sancti Thomæ 4. *February* 1908. *coram Scoto*, impreſſa per Marcheſan. eadem *part.1. fol.175. num. 4. & 5.* Ferrerus *conſil. 219. num. 7.* Pedemontana *deciſ. 5. num.9.* Tuſchus *tom.1. littera C. concluſ.367. n.15.* Marta *in votis nouiſſim. in deciſ. voto 154. num 4.* Gratian. *diſceptat. forenſibus, cap. 99. à principio*, Farinac. *deciſ.28. n. 3. part.2. recent.* Rota *deciſ.258. num.1. part.1. diuerſor.* Marta *de clauſulis part. 1. concluſ. 12.* Auguſtinus Barboſa *de clauſulis, clauſul.115.* vbi latè de effectibus clauſul. *provt de iure. ſecundum ius, &c.* Sequitur manifeſtè vt non tantùm hic Senatus ſtylus non contrauenìat, idem *cap.16.* Bullæ in Cœnæ Domini, ſed imò potiùs ex ea inducatur iuſtificatio huius praxis & ſtyli Senatus Regij; Cùm penitùs ſit vniformis eiuſdem verbis, diſpoſitioni intentioni, & fini, provt ex ea clarè paret.

§. *VNICVS.*

Digitized by Google

§. VNICVS.

Concil. Trident. an in Ordinarij, an eius ſubditorum fauorem ſit inductum. Et an alterutrius conſenſus in iuriſdictionem alienam impediat hanc protectionem per Regem impertiri.

SVMMARIVM.

Decretum Tridentin. in cap. cauſa omnes an fuerit inductum in fauorem ſolius Ordinarij, cuius iuriſdictio fauorabilis, & naturalis dicitur, num. 1.

Iuriſdictio Delegati, & conſeruatoris eſt odioſa, num. 2.

Diſpoſitio quaelibet derogans iuriſdictioni ordinariae odioſa eſt, num. 3.

Decretum Trident. in cap. cauſa omnes an potius ſit inductum in fauorem litigantium, ne cum tanto diſpendio extra ſuas prouincias extrahantur, num. 4.

Decretum Tridentin. in cap. cauſae omnes fuit inductum tam in fauorem Ordinarij, quàm ſubditorum, cùm damna ſint communia, num. 5.

Conſenſus tam Ordinarij, quàm litigantis requiritur, vt ceſſet Trident. decretum in cap. cauſae omnes, ita vt altero deficiente Senatus cauſam inſuper remittat Ordinario, num. 6. & 7.

Declaratio ſingularis Sanct. Congregationis refertur, quâ fuit deciſum; primum de conſenſu ſolius Epiſcopi non poſſe cauſam in Curia introduci in prima inſtantia, niſi partes etiam conſentiant, num. 8.

Secundùm, decretum Concilij in cap. cauſa omnes. emanaſſe in fauorem Ordinarij, & partium ſimul, ne extrahantur extra ſuas Ciuitates, n. 9.

Tertium, fauore plurium introductum vnius renuntiationem non tolli, num. 10.

Quartum, Nuntium Apoſtol. cognoſcere in prima inſtantia accedente partium, & Ordinarij conſenſu, num. 11.

Quintum, ad ſolius Epiſcopi collitigantis inſtantiam non poſſe in Curia cauſam committi, ſed Epiſcopo viciniori, num. 12.

Quod & iterum declaraſſe Sanct. Congregationem refertur, num. 13. & num. 14.

Prima inſtantia praeſeruata eſt in fauorem Ordinarij, cùm confundatur ordo quando vnicuique iuriſdictio non ſeruatur, num. 15.

Primo inſtantia praeſeruatur Ordinario etiam in fauorem partium, quaſi ſit inhumanum pro parua cauſa immodicos litis anfractus pati, n. 16.

Ordinarius ſi eſt collitigans, ex ſolo conſenſu ipſius non committitur cauſa in Curia, ſed viciniori, num. 17.

Inhibere Ordinario nequit legatus in prima inſtantia etiam de conſenſu partis, cuius renuntiatio non valet in illius praeiudicium, num. 18.

In fauorem tam Ordinarij, quàm partium fuit inducta praeſeruatio primae inſtantiae, quae vnius renuntiatione non tollitur, num. 19.

Fauor, aut priuilegium commune vnius renuntiatione non ceſſat, num. 20.

Renuntiatione partis ceſſante conſenſu Epiſcopi cauſa in prima inſtantia non aufertur ab Ordinario, num. 21.

Priuilegium habens ius complicatum vnius renuntiatione non tollitur, cùm redundet in alterius praeiudicium, num. 22.

Renuntiatio ſubditorum non valet in praeiudicium Superioris, cui eſt fauor communicatus, n. 23.

In iuribus complicatis executio, tam reſpectu condemnati, quàm non condemnati non habet locum, ſed in totum ceſſat, num. 24.

Priuilegium ſubditorum quando eſt commune cum ſuperiore ad validam renuntiationem concurrit omnium conſenſus, num. 25.

Renuntiatio vnius nequit fieri in praeiudicium iuris per alterum quaeſiti, num. 26,

Trident. in cap. cauſa omnes, cùm vnius renuntiatione non ceſſet, nec Regalia protectionis impartiendae ad preces reclamantis, & recurſu vtentis, num. 27.

Renuntianti, aut conſentienti in iuriſdictione aliena abſque Ordinarij conſenſu, etiam condemnatio nihil obeſt, quominus recurſu Regio vtatur, vt in Senatu etiam executoriales retineantur, & cauſa Ordinario remittatur denuò tractanda, num. 28.

QVIBVS (quae à principio huius cap. deſcripſimus) ſic praecognitis, vtiliter venit inquirendum, an decretum Concilij Trident. *in d. cap. 20. ſeſſ. 24. de reformat.*
ſit inductum in fauorem ſolius † iuriſdictionis 1
Ordinariae (quae de iure fauorabilis cenſetur, & naturalis, Gloſſa magna *in cap. 1. de reſcriptis, lib. 6. gloſſ. penult. in Clement. 2. de officio Ordinarij*, Biſignet. *deciſ. 5. de conceſſione praebendae*, Putens *deciſ... ſub num. 3. lib. 3.* Caputaq. *deciſ. 43. p. 3.* Ioan. Petrus Moneta *in tractat. de conſeruator. cap. 7. num. 343.* Vbi per contrarium † affirmat, iuriſdictionem Delegati, & 2
conſeruatoris eſſe odioſam, ex *cap. cum in iure peritus*, vbi Gloſſa & Doctores *de officio Delegati.* Baldus *in l. vnica, C. de mandatis Principum.* Atque ideò exemptionem à iuriſdictione ordinaria odioſam eſſe, affirmat ipſe Moneta ibidem *dict. num. 343. cap. 1.* cum ibi notatis, *de priuilegiis, lib. 6.* Et generaliter quaelibet diſpoſitio derogans † poteſtati Ordinarij 3
odioſa eſt, Abb. *in cap. ſi quis contra. notab. 1. de foro competen.* Creſcentius *deciſ. 1. num. 1. & deciſ. 3. num. 6. de priuilegiis*, Moneta *dict. cap. 7. num. 343. fol. 371.* in paruis) vel an in fauorem
partium, † & ſubditorum, dicendum ſit dimanaſſe dictum Tridentini decretum, ne extra ſuas 4
prouincias tot ſumptibus & incommoditatibus litigare, & degere cogantur, vt ſuperiùs ex Floros de Mena diximus hoc *cap. 3. à num. 20. & ſequentibus*; & latiùs proſequitur, & comprobat aliquibus iuris fundamentis hoc inconueniens, & notabile damnum inde prouenien̄s, quod pars vltra ſuam ciuitatem, vel prouinciam litigare cogatur. Narbona *in l. 59. gloſſ. 1. à num. 174. tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3.*

Quod & inſuper ſingularia probant iura *cap. leges Eccleſiae, cap. Peregrina iudicia (ſalua in omnibus Apoſtolica authoritate) generali ſanctione prohibemus: quia indignum eſt, vt ab extraneis iudicentur, qui comprouinciales, & à te electos debent habere iudices, niſi fuerit appellatum, 2. quaeſt. 6.* text. *in cap. non licet vniquam (ſine praeiudicio tamen Romanae Eccleſiae, cui in omnibus cauſis reuerentia, & authoritas debetur) relictis iis Sacerdotibus, qui in eadem Prouincia Dei Eccleſias, nutu diuino gubernant, ad alias conuolare*

Prouin

Prouincias, vel aliarum Prouinciarum Epiſcoporum iudicia expetere, vel pati. Quòd ſi quis præſumpſerit, & ab officio Cleri ſubmotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. 3. *quæſt.* 6. *cap. vnaquæque Prouincia eadem cauſa, & quæſt.* text. etiam *in cap. neminem exhiberi de Prouincia ad Prouinciam, vel ad Comitatum oportet, niſi ad relationem Iudicis ad quem fuerit appellatum (& infra) Illa quæ ſunt per vnumquamque Prouinciam, ipſius Prouinciæ Synodus diſpenſet, ſicuti in Niceno conſtat Decretum eſſe Concilio, vltra Prouinciæ terminos accuſandi licentia non progrediatur: omnis accuſatio intra Prouinciam audiatur, & à comprouincialibus terminetur, niſi Prælatus ſit, qui accuſatur. Eadem cauſa* 3. *quæſt.* 6. *cap. fin.* ibi: *In Prouincia in qua conſiſtit ille qui accuſatur, ſuas exerceat actiones: nec exiſtimat accuſator ſuus eum alibi, aut longius ad Iudicium pertrahendum, eadem cauſa, & quæſt.*

5 In quo breuiter affirmandum erit, † dictam Conciliarem diſpoſitionem fuiſſe introductam in fauorem vtriorumque, nempè in fauorem Ordinariorum, & ſimul in fauorem partium ex dictis rationibus, vt ex declaratione Sanctæ Congregationis fuiſſe determinatum, probat Gratian. *in diſceptat. forenſib. lib.* 5. *cap.* 837. *num.* 15. ſequitur Ioannes Maria Nouarius *in praxi noui iuris Pontificij, cap. de cauſis prima inſtantia, concluſ.*1. aliàs 54. *fol.*141. *num.*4. cum aliis declarationibus eiuſdem Sanctæ Congregationis mox citandis expreſsè id ipſum declarantibus, & decidentibus.

6 Ex quo ſic complicato fauore † ſequitur manifeſtè, quòd ſi litteræ in Senatu adducantur, ex quibus appareat, partem aliquam, vel partes conſentiſſe in alterius Iudicis ordinarij, aut delegati iuriſdictionem, abſque tamen conſenſu Ordinarij ſui, vel è contra reperiatur conſenſus Ordinarij; non tamen partium litigantium conſenſus interueniat; indubiè Senatus remittet cauſam in prima inſtantia Ordinario, cùm tam Epiſcopi, quàm partium ſimul ſit neceſſarius conſenſus, vt decreto Triden. *in dict. cap.*10. locus non ſit, vtque remiſſio hæc impediatur ad Ordinarium fieri, prout in terminis declarauit Sancta Congregatio ſuper eodem *cap.* 20. in
7 hæc verba: *An de conſenſu † Epiſcopi poſſit cauſa*
in prima inſtantia in Curiam introduci, non obſtante, cap. 20. *ſeſſion.* 24. *in principio, niſi partes ambæ conſentiant? Et quid ſi cauſa ſint inter Epiſcopum & alium; nunquid inſtante Epiſcopo poſſit cognoſci in Curia coram alio? Congregatio*
8 *cenſuit, † habere locum, adeò vt de conſenſu Epiſcopi non poſſit cauſa introduci in prima inſtantia ad Curiam, niſi partes etiam conſenſerint, quia decretum Concilij emanauit non ſolùm fauore iuriſdictionis Ordinariæ; ſed etiam fauore ipſarum*
9 *partium, ne trahantur † extra ſuas ciuitates, & loca. Ideò quod fauore plurium introductum eſt,*
10 *non tollitur † vnius renuntiatione, & ita Congregatio cenſuit, licere Nuntio Sedis Apoſtolicæ co-*
11 *gnoſcere de cauſis † in prima inſtantia de conſenſu partium, ipſiuſque Ordinarij conſenſu accedente.*
12 *Quòd ſi cauſa ſint inter Epiſcopum † & alium, ad ſolius Epiſcopi inſtantiam cognoſci non poterit, parte reluctante, in Curia coram alio, ſed cauſa committenda eſt viciniori, vt ſignatura obſeruat,* de quo infrà *num.*17.

Et iterum ibi, ſequitur & facit: *An ſi cauſa ſit inter Epiſcopum & alium, inſtante Epi-*
ſcopo † poſſit in Curia cognoſci? Congregatio 13
cenſuit; ad ſolius Epiſcopi inſtantiam non poſ-
ſe cognoſci parte † reluctante, in Curia, ſed 14
committendam eſſe viciniori, quòd ſignatura obſeruat, &c. Quam mirabilem declarationem refert ad litteram Narbona *in l.* 59. *gloſ.* 1. *num.* 173. *lib.* 2. *tit.* 4. *Recopilat. tom.* 3. *fol.*181.

Et idem reſoluiſſe Sanctam Congregationem Cardinalium Concilij Tridentin. 27. *Iulij anno* 1175. teſtatur Gratianus *in diſceptation. forenſibus, lib.* 5. *cap.* 837. *num.* 17. per quam à
*num.*15. dicit, quòd quamuis † per Concilium 15
Trident. *ſeſſ.*24. *de reformatione, cap.*20. omnes cauſæ, maximè criminales in prima inſtantia examini, & iuriſdictioni Epiſcopi tantùm relinquantur, quod quidem ob fauorem Ordinariorum ſtatutum eſt; ne eorum iuriſdictio minueretur, quia ordo confunditur, quando vnicuique iuriſdictio non ſeruatur, *cap. peruenit* 36.
*in fin.*11. *quæſt.*1. Et etiam in fauorem † par- 16
tium, tanquam inhumanum ſit, permittere in longinqua patria pro parua cauſa immodicos litis anfractus pati, & ſuſtineri: ideò ſi partes ipſæ non conſentiant, non poſſe cauſam in prima inſtantia ex ſolo conſenſu Epiſcopi committi. Et iterùm ipſe Gratianus *num.*22. ex eadem ſententia Congregationis Concilij, dicit,
quòd ſi colligitans ſit Epiſcopus, † licet ſemper 17
cauſam inter eum & colligitantem debeat committi, & cognoſci in partibus; tamen ſtante ſuſpicione committitur viciniori.

Quod conducibilius eſt rationibus & motiuis tam Concilij, quàm declarationum Sanct. Congregationis hactenus relatarum, nempè vt ob ſuſpicionem Ordinarij colligantis non committatur cauſa in Curia cognoſcenda; ſed in partibus committatur viciniori iuxta hanc declarationem, cuius meminit Gratianus, ne cùm tanto diſpendio, & fortè pro re parui valoris colligitans, extra prouinciam ſuam extrahi cogatur. Sicque hodie ſtante hac declaratione Sanct. Congregation. aliiſve relatis (adæquatis menti & intentioni Concil. Trident.) non poteſt locum habere Rotæ *deciſ.*30. *de appellationibus, in nouis*, per quam motus Marcheſan. *de commiſſionib. auocat. cauſa.*2. *part.* §. 1. *num.*38. dicit; quòd quando Ordinarius eſt ſuſpectus, vel aliter ex iuſta cauſa cognoſcere non poteſt; quòd tunc in Curia committitur cauſa. Cùm contrarium expreſsè declarauit Sanct. Congregatio in hac declaratione, & rectiùs in alia relata ſuprà à *num* 13. ex obſeruantia, & praxi ſignaturæ. Videnda etiam erunt quæ *cap.*5. §. 1. *à num.*11. dicta ſunt, quarum declarationum intentio fuit & eſt, conſulere litiganti, eiuſque ſumptibus maioribus, & incommoditatibus parcere, ideò non ſolùm introduxit, & voluit, vt in prouincia colligitantis huiuſmodi cauſa committatur, ſed totet cæteros viciniori, vt commodius colligitans litigare poſſit.

Hoc idem, quòd ex dicto Trident. decre-
to ſimultaneus exoriatur † fauor Ordinariis, & 18
ſubditis, rectè ponderat & affirmat Sarauia *in tractatu de iuriſdiction. adiunctarum, quæſt.* 7. *num.* 7. dicens, quòd ius Ordinariorum, vt in prima inſtantia procedant, non obſtante etiam legatorum de latere inhibitione, nullo modo poteſt renuntiari à partibus in Ordinariorum

præiudicium,

Digitized by Google

præiudicium iuxta declarationem à Sancta Cardinalium Congregatione latam ad *cap.* 20. *ſeſſ.* 24. *de reformatione*, vbi eam refert Farinac. ſub verſ. *ſunt tractanda*, ad quod etiam allegat Paz *in praxi tom.* 2. *preludio vltimo*, *num.* 18. allegat etiam Marſillam *lib.* 4. *tit.* 5. *cap.* 6. *littera S.* & & *in dict. cap.*20. *num.*4.

19 Idem etiam † Ioannes Maria Nouarius *in noui iuris Pontific. practicarum concluſ. cap. de cauſis prima inſtantia, &c. concluſ.* 1. aliàs 54. *num.*6. *fol.*141. vbi per eandem declarationem Congregationis relatam à Gratiano vbi proximè *dict. capitul.* 837. (licèt ille mendosè eum allegat *cap.*856.) dicit, & quidem ſingulariter, aliam rationem aſſignari non poſſe huic concluſioni, niſi quia hic labor fuit inductus tam reſpectu Ordinarij loci, quàm partium litigantium, & quod regula vt quilibet renuntiare poſſit fauori
20 ſuo, intelligatur, † ſi priuilegium concernat fauorem renuntiantis dumtaxat, at ſecus quando ſimul in fauorem aliorum, & ſic ſi fauor ſit communis, ſublata ſit facultas renuntiandi, ex ab eo latiùs traditis *in praxi election. fori. q.* 7. *à n.*14. *ſect.* 3. in prima impreſſione Neapol.

21 Qui quidem Nouarius rectè inde † argumentatur à contrario ſenſu; quòd ſi accedat ſolus partis conſenſus, & deficiat Ordinarij voluntas, ſimiliter cauſa in prima inſtantia extra locum à Concil. Tridentio. deſtinatum minimè poterit committi.

22 Quæ argumentatio legitima † & iure conſtans eſt, tùm ex declarationibus Sanctæ Congregationis Cardinalium hactenus adductis; tum etiam, quoniam quando priuilegium eſt complicatum inter duos, aut plures, vnius renuntiatio nihil operatur, cùm redundet in præiudicium cæterorum, Iulius Clarus §. *final, quæſt.*42. Iacobus Cancerius *variarum reſolution. lib.*2. *capitul.*2. *de iuriſdiction. num.*194. Marius Giurba *conſil.*95. *num.*13.

Vndè abſque Superioris (qui ex fauore ſub-
23 ditorum participat) conſenſu, † non valet illorum ſola renuntiatio, Romanus *conſil.*369. *n* 18. Cardinal. *conſil.* 38. *ad fin.* Afflictis *deciſ.* 173. Gratianus *deciſ.*78. *num.*50. Ioann. Baptiſta Coſta *de ſcientia & ignorant. centur.* 2. *diſtinct.* 66. *num.* 5. Rouitus *pract.* 2. *de iuriſdict. inuito non turband. num* 25. Didacus Perez *in l.*2. *tit.*1. *lib.*3. *ordinament.* Caſtreoſ. *conſil.* 431. *num.* 3. *in princip.* Andreas Gaillus *obſeruat.*40. *num.* 3. *lib.* 1. Cardinal. Tuſchus *littera C. concluſ.* 1027. *n.* 3. Marius Giurb. *conſil.*95. *num.*13. & *ſeqq.* Cænedus *Canonic. quæſt.*12. *num.*8. 9. & 10. Rota *deciſ.*22. *num.*8. *part.*2.

Et quia quando iura duorum ſunt compli-
24 cata, † ita vt in vnum facta executio oriatur damnum & præiudicium iuri alterius ſic complicato & coniuncto; vt reſpectu omnium tàm renuntiantis, aut condemnati, quàm alterius, qui nec renunciauit, nec conſenſit, nec condemnatus fuit; executio ſuſpendatur in totum, latiſſimè poſt plurimos Doctores, & Rotæ deciſiones, necnon mirabilia iura tractauimus ſuprà 1. *part. cap.*13. *à num.*25. & *ſequentib. verſ.*5. & *pro hac parte.*

Necnon quando ex priuilegio ſubditorum
25 exoritur fauor communis cum ſuperiore, † vel alio, vt omnino ad validam renuntiationem requiratur concurſus, conſenſus omnium participantium fauorem. Ac etiam generaliter, quod renuntiatio vnius † nequeat fieri in præiudicium 26
iuris quæſiti alterius, & de pluribus aliis mirabilibus doctrinis, quæ omninò huic, de qua in hoc cap. mirè conueniunt, abundè tractauimus in dicto *cap.*13. *à num.* 16. *cum multis ſeqq.* vſque ad fin. & ferè per totum, 1. *part. verſ. Quibus tamen & aliis*, &c. Quò te libenter remitto.

Ex quibus manifeſtè ſequitur, † quòd cùm 27
diſpoſitio Concilij Tridentini, *in dict. cap.* 20. *ſeſ.*24. *de reformat.* nec ceſſet ex ſolo conſenſu partium, nec ex ſolo conſenſu Epiſcopi Ordinarij, poterit licitè Senatus Regaliâ vti in protectione impartienda eiuſdem Trid. decreti, remittendo huiuſmodi cauſas eidem Ordinario, vt coram ipſo tractentur, partium ſumptibus immoderatis & incommoditatibus conſulendo, & inuiolabili Tridentini obſeruationi & complemento auxilium ſuum præſtando.

Capvt IV.

Regaliâ protectionis an Rex vti poſſit, non ſolùm vbi percutitur prima inſtantia Epiſcoporum; ſed etiam Abbatum, aliorúmque Prælatorum inferiorum ordinariam iuriſdictionem legitimè habentium.

SVMMARIVM.

*Sub decreto Trident. cap.*20. *preſeruante primam Ordinariis inſtantiam, an comprehendantur Prelati inferiores Epiſcopo, ordinariam etiam iuriſdictionem habentes, num.*1. & *ſeqq.*

*Preſeruatam non eſſe in Trident. primam inſtantiam Ordinarij inferioris Epiſcopo, qui tenuerint, num.*2.

*Protectionis Regaliâ vti nequit Rex ſuper non contentis & comprehenſis in decretis Concilij Tridentini, num.*3.

*Cauſa criminales, & matrimoniales nequeunt tractari coram Decano, aut alio Prelato inferiori iuriſdictionem habentibus, num.*4.

*Prelatos inferiores Epiſcopo habentes iuriſdictionem ordinariam comprehendi ſub Decreto Tridene. in cap. cauſa omnes, veriorem opinionem fundat, & amplectitur Author, num.*5.

*Ratio finalis Concilij in cap. cauſa omnes militat in litigantibus cuilibet iuriſdictioni ordinaria ſubiectis, num.*6.

*Verba generalia diſpoſitionis reſtringuntur ad rationem, & cauſam eiuſdem, num.*7.

*Tridentin. in cap. cauſa omnes loquitur generaliter de Ordinariis, ſub cuius verbis omnes indiſtinctè iuriſdictionem ordinariam habentes comprehenduntur, num.*8.

Verba legis intelliguntur ſimpliciter, non ſecundum quid, nec ſub aliquo ſuppoſito, num 9.

*Trident. in cap. cauſa omnes non petit qualitatem exemptionis in Prelato, ideò nec ſupplendam, num.*10.

*Ordinarij appellatione venit etiam quilibet Prelatus inferior Epiſcopo Ordinariam habens iuriſdictionem, num.*11.

*Ordinarij facta mentio in Decreto aliquo (niſi ſubiecta materia aliud poſcat) includuntur inferiores ordinariam iuriſdictionem habentes, n.*12.

Ordinario

Ordinario commiſſio directa, etiam Ordinario inferiori directa intelligitur, num.13.

Abbates etiam non exempti habentes iuriſdictionem ordinariam non obſtante Trid. Decreto, hodie ſuâ vti valent iuriſdictione, n.14.

Obſeruatio Flaminij Pariſij refertur, vt Ordinarij appellatione, etiam inferiores Ordinarij comprehendantur, n.15. & ſeqq. Quem Barboſa citauit pro contraria opinione.

Ordinarij appellatione non ſoli Epiſcopi comprehenſi intelliguntur, num.17.

Concilium Tridentin. vbi aliquid Ordinario remittit explicandum, aut exequendum, omnes iuriſdictionem ordinariam habentes poſſunt exequi Decreta Concil vbi plurima de hoc congeruntur, num.18.

Canones poſteriores recipiunt paſſiuam interpretationem à iure communi, num 19.

Sub Trident. iniungente Ordinariis viſitationem Eccleſiarum etiam exemptarum comprehenditur Ordinarius inferior habens quaſi Epiſcopalia iura, num.20.

Trident. permittens Ordinario remittere denuntiationes ad matrimonium, procedit in Ordinario habente quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, n.21. & num.22.

Ordinarij appellatione in materia collationis inferior Prælatus habens conferendi ius venit, n.23.

Ordinarij appellatione venit Prior S. Ioannis Hieroſolymitani, num.24.

Capitulum Sede vacante ſuccedens in iuriſdictione ordinaria, etiam voluntaria comprehenditur in Decretis de Ordinario loquentibus, n.25.

Capituli Sede vacante prima inſtantia præſeruata intelligitur à Concil. Trid. n.26.

Vicarius Epiſcopi appellatione Ordinarij comprehenditur, num.27.

Ad Ordinarij inferioris comprehenſionem in diſpoſitione de Ordinariis ſimpliciter loquente, elegans Rota deciſio refertur ad litteram, a n.28.

Archidiaconus habens ex re iudicata iuriſdictionem Eccleſiaſticam in ſuo diſtrictu venit appellatione Ordinarij in materia adaptabili, n.29.

Trident. in cap.20. §. ad hæc, reſeruans Epiſcopis cauſas matrimoniales, & criminales, non procedit in inferiore obtinente rem iudicatam, aut verificante immemorialem, num.30.

Immemorialis (ex qua Archidiaconus prætendit iuriſdictionem in matrimonialibus, aut criminalibus) dum per tres conformes probatur; Epiſcopus vtitur iuriſdictione in illis, num.31.

Prælatus inferior probata per executoriales ſua iuriſdictione ordinaria venit appellatione Ordinarij, num.32.

Diſpenſationes committuntur Ordinariis ex Decreto Trid. num.33.

Archidiaconus habens iuriſdictionem ordinariam venit in materia adaptabili appellatione Ordinarij, & Diœceſani, num.34.

Diſpenſationes matrimoniales committuntur inferioribus ordinariis habentibus quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, num.35.

Prælati locus exemptus à iuriſdictione Epiſcopi, non ideo deſinit eſſe de Diœceſi, & in Diœceſi Epiſcopi, num.36.

Commiſſio de diſpenſando, vbi nullus adeſt contradictor; non recipit iudicium contentioſum, ſed extraiudicialem cognitionem, n.37.

Sententia nitens præſcriptione non iuuat vltra præſcriptum, num.38.

Prælatus inferior probans præſcriptionem exequendi diſpenſationes matrimoniales, in illis etiam venit Ordinarij appellatione, num.39.

Reſoluitur ex cap. 20. Trident. præſeruatam eſſe etiam primam inſtantiam inferioris ordinariam iuriſdictionem habentis, num.40.

Agitur exactè de exornatione Concil. Trid. in c.20. §. ad hæc, reſeruantis ſolo iudicio Epiſcopi cauſas criminales, & matrimoniales, num. 41. & ſeqq.

Iuriſdictio in criminalibus, & matrimonialibus non eſt ſublata ab Archidiaconis, &c. Per Trid. abſolutè, ſed permiſſa ex immemoriali probata per tres conformes, num 42.

Quaſi poſſeſſio immemorialis ſuper iuriſdictione in matrimonialibus probanda erit coram Epiſcopo, qui interim illam exercet ex declarationibus S. Congregationis, num.43. & ſeqq.

Inferiores Epiſcopo non prohibentur exercere iuriſdictionem in matrimonialibus, & criminalibus, poſt probatam immemorialem per tres conformes, num.44.

Ante probatam immemorialem huiuſmodi Epiſcopus intra cuius Diœceſim Prælatus exiſtit, exercet iuriſdictionem in criminalibus, & matrimonialibus prætenſam ex S. Congreg. num. 45. & num 46. & 48.

Probari tamen debet immemorialis per tres conformes, num.47.

Declarationes S. Congregationis referuntur, quibus expreſsè dicitur; inſtantiam Ordinarij præſeruatam in cap. cauſæ omnes, intelligi etiam Decani, Archidiaconi, & alterius inferioris ordinariam habentis iuriſdictionem ex immemoriali, num.49.

Doctores plures referuntur, qui de prædictis declarationibus S. Congregationis teſtantur, n.50.

Declarationes præfatas ſæpius canonizauit Rota, num.15.

Iuriſdictio ab inferiori quæſita per immemorialem, aut priuilegium, eſt verè ordinaria comprehenſa in Trid. c.20. in principio conſeruante primam Ordinariorum inſtantiam, qui tenent, n.52.

Manuteneri quando debeat, vel non Epiſcopus in iuriſdictione prætenſa per Archidiaconos, aut Decanum, aliumvè ſibi inferiorē. n.53. remiſſinè.

Primam inſtantiam Ordinarij inferioris verè contentam in prima parte cap. cauſa omnes Trid. debet Rex protegere, num 54.

Prælatus inferior habens iuriſdictionem ſuper ipſius Eccleſia Collegiata, aut Collegio, non comprehenditur in cap. cauſa omnes, præſeruante primam inſtantiam Ordinariis, quia iſte talis non eſt, num.55.

Adducitur ad idem declaratio S. Congregationis Cardinalium, ibid.

CVm ſaluberrimo illo ſancto Concilij Tridenr. † Decreto 20. *ſeſ* 34. *de reformat.* cuius (ſicuti cæterorum protectio commendata eſt Regibus & Principibus Chriſtianis) præſeruatam reperiamus primam Ordinariam inſtantiam, in omnibus cauſis ad forum Eccleſiaſticum vniuerſaliter quomodolibet pertinentibus, ibi: *In prima inſtantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſcatur*: vtile iudicaui, difficultatem illam abſoluere, ortam ex aliquorum Doctorum non contemnendæ authoritatis opinione? An ſub

T hoc

hoc Decreto intelligantur dumtaxat Epiſcopi,
& alij exempti Prælati quaſi Epiſcopalem iuriſ-
dictionem habentes: non tamen alij inferiores
quantumuis iuriſdictionem ordinariam habere
dignoſcantur.

Et partem negatiuam in his indiuidualibus
2 terminis † tenet Auguſtinus Barboſa *in Paſtora-
li*, ſeu *tractatu de poteſtate Epiſcopi*, *tom. 2. al-
legat.* 81. *num.* 4. dùm intrepidè affirmat, quod
Tridentini Decretum 20. attribuens Ordinariis
locorum in prima inſtantia cognitionem cauſa-
rum ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de
Epiſcopis, & de Prælatis exemptis Epiſcopa-
lem iuriſdictionem habentibus, dumtaxat ſta-
tuit, & decreuit, non autem de Prælatis infe-
rioribus, qui ſubſunt Epiſcopis, allegat pro
ſua opinione Fratrem Manualem Rodriguez
quæſtionum regularium, *tom.* 1. *quæſt.* 36. *art.* 4.
Farinac. *in praxi crimin.* 4. *part. deciſ.* 100. Fla-
minium Pariſium *de reſignation. lib.* 3. *quæſt.* 11.
num. 19. *& num.* 22. & pro iſta contraria parte
Nouarius in noui iuris Pontific. *practic. concluſ.
tit.* ſeu *cap. de cauſis primæ inſtantiæ*, *concluſione*
1. aliàs 54. *num.* 2. *fol.* 140. allegat Manuel Ro-
3 driguez, † & Flaminium Pariſium: Ergo cùm
Prælati inferiores etiam habentes iuriſdictio-
nem ordinariam non comprehendantur in dicto
Trident. Decreto; Rex illius acerrimus prote-
ctor non poterit Regalia vti, etiamſi prima in-
ſtantia horum quomodolibet pereuntiatur.

Et licèt ipſe Barboſa pro ſua opinione nullum
4 adducat fundamentum, † illa tamen niti vide-
tur verbis eiuſdem Trident. *dict. cap.* 20. quæ
ſunt: *Ad hæc cauſæ matrimoniales, & crimina-
les, non Decani, Archidiaconi aut aliorum inferio-
rum iudicio, etiam viſitando, ſed Epiſcopi tan-
tùm examini, & iuriſdictioni relinquantur, etiamſi
in præſenti inter Epiſcopum, & Decanum, ſeu
Archidiaconum, aut alios inferiores ſuper cauſa-
rum iſtarum cognitione lis aliqua in quacumque
inſtantia pendeat, &c.* Quæ quidem Concilij
clauſula videtur noſtram abſoluere difficultatem,
& pro Barboſæ opinione clarè diſponere.

Quibus tamen, & aliis non obſtantibus con-
5 trariam opinionem † & veriſſimam, & intre-
pidè tenendam euidentibus tutis mediis, expreſ-
ſis Rotæ Romanæ deciſionibus, & apertis Sa-
cræ Cardinalium declarationibus comprobabo,
vt omnes Prælati etiam ſubditi Epiſcopo, iuriſ-
dictionem ordinariam tamen habentes ſub di-
cto Trident. Decreto intelligantur comprehen-
ſi, ita vt indiſtinctè prima eorum inſtantia præ-
ſeruata cenſeatur in illis caſibus, in quibus le-
gitimè iuriſdictionem habere, & exercere aſſo-
lent: ad quod moueor.

Primò, quoniam dictum Decretum non ſo-
6 lùm inductum fuit † in fauorem ordinariæ iu-
riſdictionis; ſed etiam in fauorem litigantium,
ne cum tanto diſpendio, & incommodis co-
gantur litigare, & trahi extra ſuas Prouincias,
Ciuitates, aut Regna, prout latiſſimè conſide-
rauimus, & valdè probauimus expreſſis clariſ-
que determinationibus Sanctæ Congregationis
Cardinalium Concilij Trident. ſuprà *in cap. &
§. præcedenti per totum.* Sed hæc ratio militat in
litigantibus cuilibet iuriſdictioni ſubiectis; ergo
illos debet comprehendere Concilij diſpoſitio:
quia verba generalia diſpoſitionis debent refer-
7 ri, & reſtringi ad rationem, † & cauſam propter
quam fuerunt prolata, *l. non eſt nouum*, *ff. de le-
gib. l. hæres meus*, §. 1. *de leg.* 1. *l. ſi ex pluribus*, *ff.
de ſolut.* Abb. *in conſ.* 114. *attingendo*, *n.* 4. *lib.* 2. Me-
noch. *conſ.* 496. *n.* 54. Tuſch. *lit. V. concl.* 122. *n.* 44.

Secundò, quoniam dicta Conciliaris inſtitu-
tio generaliter, † & vniuerſaliter diſponit de 8
omnibus locorum Ordinariis non diſtinguendo
inter Ordinarium, & Ordinarium, ibi: *In
prima inſtantia coram locorum Ordinariis dumta-
xat cognoſcantur*, ponderatis etiam illis verbis:
Ordinariis & locorum, quæ nullam reſtrictio-
nem demittunt; ſed excludunt potiùs: nam
verba legis generalia, generaliter debent intel-
ligi, & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtin-
guere debemus, iuxta vulgatiſſima axiomata.

Et quia legis verba in dubio debent intelli-
gi ſimpliciter, † non ſecundùm quid, nec ſub 9
aliquo ſuppoſito, *l. hoc legatum*, *in fin. ff. de legat.* 3.
l. 1. *§ ſi quis ſimpliciter*, *ff. de verbor. obligat.* Ruin.
conſ. 56. *in fin. lib.* 2. Cardinal. Tuſchus *tom.* 8. *lit.
V. concl.* 92. *per tot.* Barboſa *axiom.* 225. *num.* 29.
Ergo verba Concilij dum generaliter diſponunt
de locorum Ordinariis ſimpliciter, & abſolutè
de omnibus Prælatis † habentibus ordinariam 10
iuriſdictionem abſolutè, in dubio ſunt intelli-
genda, abſque ſuppoſitione facienda, quod Or-
dinarij debeant eſſe exempti; imò excluſâ qua-
libet qualitate: quia cui conueniunt verba legis,
eius etiam diſpoſitio adaptatur ex vulgaribus.

Tertiò, quia Ordinarij appellatione non ſo-
lùm venit Epiſcopus, † & quicumque ſuperior, 11
ſed etiam quilibet alius Prælatus inferior Epi-
ſcopo, habens ordinariam iuriſdictionem in ma-
teria ſibi adaptabili, & proportionabili: ita
docent Gloſſa, verbo, *Ordinariorum*, per text.
ibi: *In cap. vt animarum*, *de conſtitutionib. lib.* 6.
& gloſ. in verbo, *locorum*, *in cap. Ordinarij.*
vbi Geminianus *num.* 5. Franchus *num.* 3. *de offi-
cio Ordinarij*, *lib.* 6. Abb. *in cap. poſt ceſſionem*
num. 1. & ibi Felinus *num.* 2. Decius *num.* 2. &
Miſſingerius *num.* 2. *de probat.* Zauarella *in Cle-
ment. quia regulare*, *num.* 11. *verſic. Octauo quæres.
de ſupplicanda negligentia Prælatorum*, plurimos
citat Narbona *in l.* 59. *gloſ.* 2. *à num.* 63. *lib.* 2.
tom. 3. *Recopil.* vbi etiam de Abbate, vbi me-
liùs cæteris hoc proſequitur cum aliquibus de-
clarationibus Sanctæ Congregationis, Couarr.
in cap. penult. num. 1. *de teſtamentis*, Mandoſius
conſ. 37. *num.* 19. *&* 21. Flaminius Pariſius *de con-
fidentia*, *quæſt.* 28. *num.* 26. Flores de Mena *va-
riarum reſol. lib.* 3. *quæſt.* 24. *num.* 6. Stephanus
Gratianus *diſceptat. Forenſ. cap.* 212. *num.* 31. *&
num.* 38. Seraphin. *deciſ.* 1402. *num.* 5. Marius
Antoninus *var. reſol. lib.* 1. *reſol. fin. caſ.* 42. Aſca-
nius Tamburinus *in tract. de iure Abbat. tom.* 1.
diſp. 1. *quæſt.* 4. *num.* 2. Rota *deciſ.* 798. *num.* 3.
apud Farinac. *in* 2. *collectione nouiſ.* aliàs *part.* 4.
diuerſorum.

Hinc prouenit, quòd quoties in aliquo De-
creto mentio fit Ordinarij † niſi ſubiecta ma- 12
teria aliud poſcat, non tantùm de Epiſcopo de-
bet intelligi, ſed etiam de omnibus aliis Prælatis
inferioribus ordinariam iuriſdictionem haben-
tibus, quia omnes illi Ordinarij ſunt verè &
propriè, vt poſt plurimos alios quos citat, te-
net Gutierrez *de matrim. cap.* 66. *num.* 14. *gloſſ.
dict. verbo*, *locorum*, vbi Franchus *num.* 3. Gu-
tierrez *quæſtionum Canonicar. lib.* 2. *cap.* 19.
n. 25. *verſ. Nihilominus*, Flamin. Pariſ. *de reſignat.
benefic. lib.* 3. *q.* 11. *n.* 19. *&* 20. *& de confidentia*,
q. 28. *n.* 16. Auguſt. Barboſa *de appellation. verbor.*

vtriuſque

Digitized by Google

*vtrinſque iuris , appellat.*176. *num.* 1. & 2. Tho-
mas Sanchez *de matrimon. lib.* 3. *diſputat.* 29.
*num.*5. Eraſmus à Cochier. *de iuriſdict. ordina-
ria , in exemptos ,* 1. *part. quæſt.* 1. *num.* 9. Aſca-
nius Tamburinus *de iure Abb.tom.*1.*diſp.*1.*tom.*4.
num. 3. qui omnes ex hac ratione pariter affir-
13 mant;quòd commiſſio directa Ordinario,† non
tantùm Epiſcopo ; ſed etiam cuilibet inferiori
Prælato ordinariam iuriſdictionem habenti ipſa
commiſſio directa intelligitur.

Hinc eſt , quod in his terminis Concilij Tri-
14 dent. † præſeruantis primam inſtantiam Ordi-
natlis , affirmat Ioannes Maria Nouarius *in no-
uo iure , Pontific. practicarum , concluſ. tit. ſeu
cap. de cauſis prima inſtantia , concluſione* 1. *alias*
54. *num* 3. poſt Nauarr. *in conſil.* 9. *de priuile-
giis* , ſecutum à Saito *deciſ.* 2. *de foro competet.*
Abbates licèt non exemptos , & alios inferiores
Prælatos , quibus olim , vel aliquo priuilegio
Clericorum ſuæ Eccleſiæ , vel cumulatiuè cum
Ordinario , vel priuatiuè cognitio competebat;
etiam hodiè non obſtante iſto Concilij Decre-
to eadem iuriſdictione vti poſſe,dicit.ex eo,quia
Concilium generaliter de iuriſdictione ordina-
ria ſermonem facit , & Abbatum iuriſdictiones
iſto iure , & titulo acquiſitæ etiam Ordinariæ
reputantur.

Quare etiam mirabiliter ad noſtrum propo-
15 ſitum † loquitur Flaminius Pariſius *de reſigna-
tione, beneficio lib.*3. *quæſt.*11. *à num.*19. (pro ſua
opinione relatus à Barboſa ad princip. huius
cap. num. 2. citatus) qui quidem totum in con-
trarium dicit , in hæc verba : *Et ſub verbo Or-
dinarij intelligo omnes habentes iuriſdictionem or-*
16 *dinariam* , † vt tradit Geminianus *in cap.* 2. *in
princip. de conſtitutionibus , in* 6. Siluеſter. *verb.
excommunicat.* 8. *num.* 92. Abbas *in cap. cùm ad
Eccleſiarum , num.* 1. *de officio Ordinarij.* Bellа-
mera *conſil.* 30. Beroius *conſil.* 24. *lib.* 1. Decius
conſil. 121. *columna* 1. Abb. *in cap. vt famæ ,
num* 6. *de ſententia excommunicat. & ſic non ſo-*
17 *lum Epiſcopi , † ſed & alij habentes ordinariam
iuriſdictionem ad notata in cap. cùm Epiſcopus de
Ordinar. lib.* 6. Abbas *in cap. conquerente & in
cap. dilectus , eodem tit.* ſequitur & facit. *Ideo*
18 *vbi concilium remittit explicandum † aliud , &
exequendum ab Ordinario , vel eius arbitrio ; qui
habent iuriſdictionem ordinariam , poſſunt exequi
huiuſmodi Decreta indiſtinctè , vt habetur in cap.
1. & cap.* 2. *ſeſſ.* 5. *& in cap.* 2. *&* 3. *ſeſ.* 6. *& in
c.*5.6.*&* 7.*&* 8.14.*&* 15.*ſeſ.*7.*& in cap.*1.4.*&* 5.
*ſeſ.*14. *in cap.*9. *ſeſſion.*21. *in cap.* 1. 2. 5. *&* 11.
ſeſſion. 22. *& in cap.* 18. *&* 17. *ſeſſion.* 23. *& in
cap.* 1. 2. 7. 8. *ſeſſion.* 24. *de reformation. ma-
trimon. in cap.* 4. *&* 5. *ſeſſion.* 25. *de reformatio-
ne , &c.*

19 Qui quidem Flaminius Pariſius † ibidem
*num.*24. conſecutiuè reddit pro ratione , *quia
Canones poſteriores recipiunt paſſiuam interpreta-
tionem à iure communi , l.* 1. *§. lex Falcidia , ff.
ad leg. Falcidiam , l. ſi ſerui veſtri , C. de noxali-
bus , l. vltima , §. in computatione , C. de iure de-
liberandi , c. cùm dilectus , de conſuetudine ,* Bart.
in leg. omnes populi , in 3. *quæſt.*6. *principalis , vbi
communiter Doctores , ff. de iuſt. & iure , idem
Bart. in dict. §. lex Falcidia ; Cardinal. Pariſ. in
rubr. ff. de operis noui nunciatione , n,* 76. qui , vt
vides , perperam allegatur à Barboſa pro ſua
opinione,omni iure & fundamento carente,qui
nihilominus alibi aliud ſenſuit,vt ſtatim.

Quibus conuenit , quod diſpoſitio Concilij
Trid. † *ſeſ.* 7. *de reformat. cap.* 8. dum iniungit 20
locorum Ordinariis , vt Eccleſias quaſcumque
quomodolibet exemptas authoritate Apoſtoli-
câ ſingulis annis viſitare teneantur ; procedere
in Prælatis inferioribus habentibus iura Epiſco-
palia , vt cenſet Rota *deciſion.* 758. apud Farin.
collect. 1. *nouit. nouiſſ. aliàs part.* 4. *diuerſ.* & in
Salmant.*iuriſdictionis Octobris* 1579.coram Car-
dinal. Seraphino, quam refert Aloiſius Riccius
in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſion. 614. *in* 1.
editione , aliàs *reſolut.* 538. *num.* 3. *in* 2. *editione,*
infertur etiam Decretum Concilij Tridentin.
† *ſeſſione* 24. *de reformat. matrimon. cap.* 1. ibi : 21
Niſi ordinarius ipſe , &c. ſtatuentis poſſe Ordi-
narium ex cauſa ſibi benè viſâ , diſpenſare , vt
omittantur denuntiationes , vel aliquam illarum
ante & poſt matrimonij conſummationem;pro-
cedere in habentibus quaſi Epiſcopalem iuriſ-
dictionem , vt affirmant Nauarrus *conſil.* 5. *de
ſponſalibus in* 1. *editione aliàs conſil.*2. *tit. de clan-
deſtina deſponſat.* 2. *edition.* Henriquez *in ſum-
ma lib.*11.*cap.*5.§... Frater Emanuel *in ſumma* 1.
*part. cap.*217. *num.*4. Barboſ. *de poteſtat. Epiſcop.
part.*2. *allegat.*32. *num.*30.

Et idipſum in Abbatibus habentibus iuriſdi-
ctionem † quaſi Epiſcopalem , agnoſcunt San- 22
chez *de matrimon. lib.*3. *diſp.* 7. *num.* 4. Flores de
Mena *variar. reſolution. lib.* 3. *quæſt.* 24. *num.* 26.
Sairus *in floribus deciſion. ſub tit. de ſponſalibus
deciſion.* 9. Molinus *de ritu nuptiarum lib.* 1. *diffe-
rent.*11. *num.*30. Stephanus Gratian. *in diſcepta-
tion. cap* 83. *num.* 15. Molfeſius *in ſumma mora-
lis Theolog. tract* 4. *cap.* 8. *num.* 11. & ad Com-
mendatarios Abbates ampliant Ledeſma *in ſum-
ma , part.*1. *de Sacram. matrimon. cap.*6. *concl.* 7.
dub. 1. *verſic. Siguenſe el ſegundo.* Gonçalez *ad
regul.*8. *Chancellar. gloſſ.*5. §.8. *num.*28. Barboſa
*allegat.*32. *num.*32. contra alios à ſe relatos. Ex
prædictis Ioannes Gutierrez *in tract. de matrim.
cap.*66. *num* 6. *&* 7.

Infertur inſuper , Ordinarij appellatione
† in materia collationis non ſolùm venire 23
Epiſcopum , ſed etiam alium inferiorem Præla-
tum , qui conferendi poteſtatem habet , vt per
Rebuffum *in concord. tit. de collation. §. præfatio
Ordinarij. verbo , Ordinarij collectores.* Flaminius
Pariſius *de reſignat. lib.*8. *quæſt.*9. *num.*27. Nico-
laus Garcia *de benefic.*5. *part. cap* 4. *num.* 2. Bar-
boſa *de appellation. verbor. vtriuſque iuris , &c.
appellation.*177. *num* 4. qui *num.*3. dicit Ordina-
rij appellatione venire † Priorem Sanctæ Ioan- 24
nis Hieroſolymitani, vt cenſuit Rota *deciſ.*493.
*num.*5. *part.* 1. *recent.*

Hinc etiam fit , vt Capitulum , Sede vacan-
te , † cum ſuccedat in iuriſdictione ordinaria , 25
& etiam voluntaria in omnibus Decretis , &
diſpoſitionibus loquentibus de Ordinariis ;
ipſum etiam comprehendi probant poſt alios
Thomas Sanchez *de matrimon. lib.* 3. *diſput.* 29.
*num.*3. *&* 4. communem affirmans , quem ſe-
quitur Ioannes Gutierrez *de matrimon. cap.* 66.
num. 13. & in terminis , vt eiuſdem Capituli
† Sede vacante præſeruata intelligatur prima 26
inſtantia , ex *dict. cap.* 20. *Tridentin.* probant
Aloiſius Riccius *in practic. aurea, reſolution.*130.
*& in deciſion. Curiæ Archiepiſc. Neapolitan. de-
ciſion.*273. *num.*7. *part* 4. quem ſequitur Barbo-
ſa *allegation.* 81. *num.* 6. *part* Ioann. Mariæ
Nauarrus *in noui iuris Pontificij practicarum*

 concluſion.

concluſion, cap. de cauſis prima inſtant. concluſ. 1.
27 aliàs 54. *num.*4. Et de Vicario Epiſcopi, † vt
etiam appellatione Ordinarij comprehendatur,
ipſi probant Doctores, & latè proſequitur Nar-
bona *in l.* 59. *gloſſa* 1. *à num.* 51. *& ſequent. lib.* 2.
*tit.*4. *tom* 3. *Recopil.*

Et pro clariori intelligentia huius capitis, &
28 abſoluta reſolutione † contra traditam à Bar-
boſa licebit inſerere celebrem diſtinctionem
Rotæ, vt per Ioannem Baptiſtam Coccinum *in
deciſ. ab eodem recollect.* 346. quæ ſic ait: Dubi-
taui, an Archidiaconus de Viruieſca veniat ap-
pellatione Ordinarij in cauſis ciuilibus, & cri-
minalibus, & matrimonialibus in caſu ad effe-
ctum, de quo agitur. Qui eſt, vt videatur, an
ſit ſatisfactum clauſulæ (parito iudicato) cum
qua cauſa reſtitutionis in integrum fuit commiſ-
ſa, & Rota cenſuit Archidiaconum venire ap-
pellatione Ordinarij quoad cognitionem dicta-
tum cauſarum, ſecùs autem, quoad diſpenſa-
tiones matrimoniales, quæ Ordinariis exequen-
dæ committuntur. Et ratio primæ partis deci-
29 ſionis fuit, quia cum per ſententias, † & rem
iudicatam Rotalem conſtet, omnimodam iuriſdi-
ctionem Eccleſiaſticam in omnibus cauſis, etiam
criminalibus, matrimonialibus, & beneficiali-
bus ſpectare ad Archidiaconum priuatiuè quo-
ad Epiſcopum in territorio huius Archidiaco-
natus; ſequitur quòd veniat in appellatione Or-
dinarij in materia adaptabili. Gloſſa, in verbo,
Epiſcopus, in extrauagant. execrabilis, §. *qui ve-
rò, de præbendis.* Geminianus *in cap. Ordinarij,
num.*5. & ibi Franchus *num.*3. *de officio Ordina-
rij, in* 6. Felin. & Abbas *in cap. poſt ceſſionem,
num.*1. *de probationib* Cardinal. *in Clem.* 1. §. *ad
hæc, num.*4. *de ſtatu Monachor.* Mandoſius *con-
ſil.* 37. *num.* 19. *& num.* 21. & fuit reſolutum *de
anno* 1580. 9. *Maij in caſu Salmant. iuriſdict.* nec
obſtat quod *Concil. ſeſſ.*24. *cap.*20. *de reformat. in*
§. *ad hæc*, reſeruat cognitionem cauſarum ma-
30 trimonialium, † & criminalium Epiſcopo; quia
iam cenſuit Rota coram Illuſtriſ. Mantic. hanc
deciſionem non obſtare Archidiacono, qui ha-
bet rem iudicatam, vſque de *anno* 1502. & plu-
ries etiam in Rota fuit reſolutum, huiuſmodi
31 decretum non tollere immemorabilem, † & ſi-
gnanter in cauſa *Tullim. iuriſdictionis* 22. *Mar-
tij* 1596. *coram Illuſtriſſimo Phanphilio.* Licèt
dum cognoſcitur ſuper immemoriali, quæ de-
bet terminari per tres ſententias conformes,
Epiſcopus debeat cognoſcere iſtas cauſas, vt cē-
ſuit congregatio Concilij, & dixit Rota 18. *hu-
ius menſis & anni in Marcicenſ. iuriſdictionis coram
R. P. D. meo Mancanedo.* Et propterea cum ex
32 alio capite nempè † ex dicta re iudicata *de anno*
1502. decretum prædictum non obſtet Archi-
diacono, vtique abſque difficultate debet ve-
nire appellatione Ordinarij; cum habeat tres
conformes ſententias, & rem iudicatam Rota-
les ſuper canonizatione dictæ rei iudicatæ *de
anno* 1502. Quoad ſecundam partem dubij, an
33 veniat appellatione Ordinarij † quoad diſpen-
ſationes matrimoniales, difficultas conſiſtebat
in eo, quia Concilium præcepit, vt diſpenſa-
tiones committantur Ordinariis, vt *in cap.* 5.
*ſeſſion.*22. *de reformation. matrimon.* Et vt dictum
eſt, Archidiaconus veniat appellatione Ordi-
34 narij † in materia adaptabili; imò etiam venit
appellatione Diœceſani, cùm agitur de materia
non concernente officium, vel dignitatem Epi-
ſcopi, ſed potiùs iuriſdictionem, Felinus *in cap.
cum olim. num.*1. *verſ.* 1. *niſi præferatur, de præ-
ſcriptionibus*, qualis eſt materia diſpenſationis,
Abb. *in cap. at ſi Clerici.* §. *de adulteriis, num.*13.
Felinus *num.*11. *in* 2. *limit. de iudiciis.* Cæterùm
contrarium viſum fuit Dominis, quia aliàs Con-
gregatio Illuſtriſſimorum interpretum Concilij
cenſuit, † tunc diſpenſationes huiuſmodi poſſe 35
committi inferioribus Ordinariis, quando ſunt
nullius Diœceſis, & habent quaſi Epiſcopalem
iuriſdictionem, vt dicitur, *in cauſa nullius, della
Serena* 19. *Nouembres* 1593. *coram Illuſtriſſimo
Seraphino.* Quæ qualitas, quòd ſit nullius Diœ-
ceſis non poteſt verificari in iſto Archidiacono,
† quia licèt habeat territorium exemptum non 36
ſubiectum iuriſdictioni Epiſcopi, tamen non
poteſt dici quod non ſit de Diœceſi, & in Diœ-
ceſi Burgenſ. Franchus *in cap. ſtatutum, num.*10.
verſ. Nam licèt locus exemptus, de conſtitutionibus.

Addebant aliqui ex Dominis, quod omni-
moda † iuriſdictio competens Archidiacono per 37
ſententiam antiquiſſimam reſpicit Ordinariam
cauſarum cognitionem, commiſſio autem, &
mandatum de diſpenſando, vbi nullus eſt con-
tradictor, non reſpicit Ordinariam, cognitio-
nem & iudicium contentioſum, cum iudi-
cialiter tunc non procedatur, ad tradita per Fe-
linum *in cap fin. n.*36. *de præſumpt.* Puteus *deciſ.*
144. *lib.*2. & in his terminis fuit dictum *in cauſa
Mediolanenſ. matrimon.* 27. *Iunij* 1602. coram
Illuſtriſ. D. Card. Melino, & in eadem 29. No-
uembris eiuſdem anni coram Reuer. D. meo De-
cano. Et propterea cùm ſententia antiquiſſimā
nitatur præſcriptione, † ea non poteſt iuberc Ar- 38
chidiaconis, quia regula eſt, tantum præſcri-
ptum, quantum poſſeſſum, vnde neceſſe eſſet,
quòd Archidiaconus probaret præſcriptionem
exequendi huiuſmodi diſpenſationes, † quarum 39
executio licet ſpectet ad Ordinariam iuriſdi-
ctionem Abb. & alij ſuperiùs allegati: tamen
executio non eſt iuriſdictionis Ordinariæ, quia
vti Prælatus exequitur; nō vti Ordinarius, ſed vti
legatus Apoſtolicus. Hactenùs de hac deciſione.

Ex quibus omnibus manifeſtè monſtratur,
veriſſimam eſſe hanc opinionem † & indubita- 40
bilem nempè in hoc Decreto præſeruante pri-
mam inſtantiam Ordinariis locorum, compre-
hendi omnes Prælatos inferiores Decanos, Ar-
chidiaconos, & Abbates, necnon alios, qui Or-
dinariam iuriſdictionem, vel ex priuilegio, vel
immemoriali conſuetudine, aut ex re iudicata il-
lam habent, ſiue cumulatiuè quoad Epiſcopum,
ſiue priuatiuè; & Barboſa, qui contrarium affir-
mauit ex Pariſio, audiendus non erit, quia con-
uincitur ex caterua Doctorum hactenus addu-
ctorum, & denique ex d. deciſione Coccini (quæ
reuera in hac materia ſingulariſſima eſt, & præ
oculis ſemper habenda, cùm per caſus, & articu-
los diſtinctos abſoluat cuncta dubia, quæ in ea
accidere poſſunt) atque etiam ex expreſſis decla-
rationibus S. Congregationis ſtatim per nume-
ros ſeqq. relatis, & præſertim ex adductis infrà,
*n.*49. & Flaminius Pariſius, quem ipſe Barboſa
pro ſe citat; totum dicit contrarium, cuius ver-
ba ſuperiùs vidiſti; imò & ipſe Barboſa imme-
mor ſuæ opinionis ſcriptæ in dicta *allegat.* 81.
*n.*4. nouiter tamen contrarium multis reſoluit
doctrinis ipſemet *in tract. de appellatione verbor.
iur. appel.* 176. *à num.* 1. *& ſeqq.*

Ad Concil. Trident. *in* §. *ad hæc*, in confirma-
tionem

41 tionem opinionis Barboſæ à nobis † adductum
ſuperiùs in princ. *num. 4. huius cap.* reſpondetur,
quod Decretum illud diſponit cauſas matrimo-
niales, criminales, & beneficiales tractandas
fore coram Epiſcopo, non coram Decano, Ar-
chidiaconis & aliis. Non tamen negat inde,
quod alia genera cauſarum tractari debeant &
poſſint in prima inſtantia coram Decano, &
Archidiaconis habentibus iuriſdictionem Or-
dinariam in illis, imò ex harum ademptione
cæteras confirmare videtur ex regula, *l. cum præ-
tor, ff. de iudiciis*, cum ſimilibus.

Sed adhuc in hac diſpoſitione Conciliari ſub-
42 ſiſtendum erit, † nam ex ea non cenſetur ſubla-
ta in prædictis cauſis iuriſdictio Ordinaria le-
gitimè per immemoriabilem adquiſita per eoſ-
dem Decanum & Archidiaconos probata per
tres ſententias conformes, vt ſuperiùs relata
deciſion. Coccinij 346. vbi ad idem declarationes
Sanctæ Congregationis Cardinalium, & plu-
res Rotæ deciſiones commemorantur.

Et ſuper eodem Trid. Decreto *num. 8.* verb.
43 *cauſæ matrimoniales*, † hæc adeſt declaratio.
*Congregatio cenſuit, non ſuſtuliſſe Concilium im-
memorialem conſuetudinem. & ideò ſi Archipre-
ſbyter legitimè probauerit, eſſe admittendum, hanc
iuriſdictionem exerceat, ſed quaſi poſſeſſio imme-
morialis erit probanda coram Epiſcopo, & interim
Epiſcopus ipſe, & quidem ſolus iuriſdictionem
exerceat.*

Et iterum eadem Congregatio 22. Ianuarij
44 1598. † declarauit in hæc. *Congregatio Concilij
cenſuit, Decreto eiuſdem Concilij cap. 20. verſic.
Ad hæc, ſeſſ. 24. non eſſe ſublatam immemorialem
conſuetudinem, ſecundum quam Inferiores Epiſco-
po cognouerint cauſas matrimoniales, & criminales,
ideoque ſi huiuſmodi immemorialem conſuetudi-
nem tribus ſententiis conformibus probauerint, non
eſſe impediendos eam exercere, &c.*

Et iterum eademmet Sanctæ Congregatio-
45 nis declaratio, † in hæc proſequitur: *Cæterùm
antequam huiuſmodi probationem per tres ſen-
tentias conformes ad præſcriptum iuris legitimè præſti-
terint, Epiſcopum intra cuius Diœceſeos fines
inferior exiſtat, debere huiuſmodi iuriſdictionem
exercere, &c.*

Alia ad idem eſt declaratio Sanctæ Congre-
46 gationis † ſuper eodem Decreto Trid. ſuper il-
lis verbis (*non Decanis*) 18. *Martij* 1598. in
hæc: *Congregatio Concilij cenſuit, iuriſdictionem
criminalem, quam N. Archipreſbyter prætendit,
ſibi ademptam eſſe, niſi probaret per tres ſententias
conformes, ſe ab immemorabili tempore eam iu-
riſdictionem exercuiſſe, interim verò quod huiuſ-
modi probationem per tres ſententias conformes
præſtiterit; Archiepiſcopum intra cuius Diœceſeos
47 fines † Archipreſbyteratus exiſtit, debere eam iu-
riſdictionem exercere, &c.*

Et vlteriùs ſuper eodem Decreto verbo, *&
48 criminales num. 9.* † Sancta Congregatio ita cen-
ſuit in hæc: *Niſi eſſent in quaſi poſſeſſione imme-
morabili, cui in hoc Concilium non derogauit, ſi
huiuſmodi quaſi poſſeſſio probata fuerit tribus ſen-
tentiis conformibus, & continuis.*

Et ad noſtrum propoſitum, de quo egimus
49 in hoc capitulo à principio, † optima eſt de-
claratio eiuſdem Sanctæ Congregationis Cardi-
nalium in hæc: *Dubitauerunt Archidiaconi de
Theſalonica, an Concilium ſeſſ. 24. cap. 20. & ſeſſ.
25. cap. 14. ſuſtulerit immemorialem conſuetudi-
nem, ſecundùm quam ipſi iuriſdictionem exercere
conſueuerunt: Congregatio Concilij cenſuit non ſu-
ſtuliſſe, & ideò ſi Archidiaconi eam legitimè pro-
bauerint, Epiſcopus ſinat illos exercere iuriſdictio-
nem, quam ante Concilium ſolebant, interim ta-
men dum illam probauerint; ipſe Epiſcopus ſolus
exerceat.* Et iterum ibidem *an Concilium cap. 20.
ſeſſ. 24. de reformat. volens cauſas in prima inſtan-
tia coram Ordinariis locorum cognoſcendas, cen-
ſeatur ſuſtuliſſe immemorialem conſuetudinem, ſe-
cundùm quam Decanus & capitulum de cauſis ci-
uilibus vti Ordinarij cognoſcere ſolitl ſunt, quia
Congregatio in cauſis tantum matrimonialibus,
criminalibúſque, de quibus loquitur cap. 20. verſ.
Ad hæc, cenſuerat immemorialem non eſſe ſubla-
tam. Nunc autem quærebatur, an idem dicendum
eſſet, in omnibus aliis cauſis fori Eccleſiaſtici, de
quibus in principio, dict. c. 20. fuit res diligenter
diſcuſſa, eodem modo cenſuit Congregatio immemo-
rialem non eſſe ſublatam eadem ratione; & rurſus
cum de cauſis Beneficialibus dubitatum eſſet, an
conſuetudo immemorabilis, ſecundum quam Ar-
chidiaconi in inferiori Germania habent faculta-
tem cognoſcendi de omnibus cauſis beneficialibus,
ſit ſublata per Decretum Concilij cap. 20. ſeſſ. 24.
adeò vt ipſi comprehendantur appellatione Ordina-
rij locorum? Congregatio cenſuit, non eſſe ſubla-
tam, ſi verè adſit conſuetudo immemorialis, &
ea legitimè probetur.* Hactenus de celebribus de-
clarationibus. Et in huius vltimis verbis mani-
feſtè apparet, & declaratur, inferiores Præla-
tos habentes iuriſdictionem ordinariam legiti-
mè quæſitam comprehendi in dicti Decreti
Trid. priori parte, loquente de prima Ordina-
riorum inſtantia, atque illam illis præſeruante,
cum vtique verè ſint Ordinarij, atque indubiè
appellatione veniant Ordinariorum.

Has declarationes Cardinalium † (quæ pe- 50
nitùs abſoluunt noſtram principalem quæſtio-
nem, & veram reſolutionem contra Auguſtini
Barboſæ aſſertionem) ad litteram recenſet Nar-
bona *in l. 59. gloſſ. 1. num. 240. tit. 4. lib. 2. Recopil.
tom. 3.* & dicit apparere *ex 4. tom. 4. deciſ. nouiſ-
ſim. in dict. cap. 20. verb. cauſæ matrimoniales*, &
dicit eas poſteà ſe vidiſſe omnes penès Nico-
laum Garciam *de benefic. 1. tom. part. 3. cap. 2.
num. 194. & 195.* qui quidem omnes illas ad lit-
teram ibidem ordinatè recenſet; & quod has
declarationes ſæpiùs fuiſſe per Rotam canoni-
zatas, & obſeruatas, refert ipſe Garcia, ex
Hieronymo Gonçal. ita teſtante *in regula de al-
ternatiu. gloſſ. 33. num. 5.* atque inſuper ipſemet
Garcia vbi proximè *dict. num. 194. & 195.* re-
fert Rotæ deciſionem in earum declarationum
confirmationem, & D. Ioan. Narbon. frater *in
tractat. de appellation. à Vicario ad Epiſcop. 2.
part. fundam. 3. num. 10. ad fin.*

Et vltra has declarationes, † alia adeſt ex- 51
preſſa, & non minùs ſingularis, quam ad litte-
ram retulimus infrà *cap. 5. § 2. à num. 4.* ibi: *Item
nec alij ſuperiores etiam Nuntij, vel Legati de la-
tere ſpecificam facultatem maiorem, non habentes
cauſas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum infe-
riorum iudicum pendentes ad ſe aduocent, &c.* Ex
qua expreſsè præſeruatur prima inſtantia Epi-
ſcoporum, verùm etiam aliorum iudicum eis in-
feriorum, qui Ordinariam iuriſdictionem ha-
bent, & coërcent.

Et inſuper, quod hanc iuriſdictionem legitimè
præſcriptam † per immemoriale ab inferioribus 52

Prelatis ſiue accumulatiuè, ſiue priuatiuè ad Epiſcopum, vel ex aliquo priuilegio poſſe etiam hodie exerceri ab eiſdem, cùm non cenſeatur excluſa à dicto Decreto Trident. ex eo quòd eorum pariter ſit iuriſdictio ordinaria, de quâ loquitur ipſum Concilium, vt poſt Nauarrum *conſil. 2. & de foro competent. in antiquis, & conſil. 9. ſub tit. de priuilegiis, in nouiſ.* Sayrus *in floribus deciſion. ſub tit. de foro competent. deciſ. 2.* Barboſa *de poteſtate Epiſcop. tom. 2. allegat. 16. num. 7.* Nouarius *in noui iuris Pontificij practic. concluſ. cap. de cauſis, prima inſtantia, concluſ. 1. aliàs 54. num. 3. fol. 140.*

Et per declarationem Sanctæ Congregatio-
53 nis † idem affirmat in hac iuriſdictione inferiorum adquiſita per immemorialem, Flamin. Pariſius *de reſignatione benefic. lib. 3. quæſt. 11. n. 15.* & per declarationem Sanctæ Congregationis, & aliquas Rotæ deciſiones videndus Ercules Marescotus *variarum reſolut. lib. 1. cap. 11. n. 20. & num. 21.* vbi quando Epiſcopus debeat manuteneri, & vide poſt Seraphin. & alios, Narbonam *in l. 59. gloſſ. 1. num. 49. lib. 2. tit. 4. tom. 3. Recopil.* & de hoc vltimo quando, & quo caſu debeat vel non manuteneri Epiſcopus, videbis infrà *hac 2. part. cap. 17. à num. 14. cum ſeqq. verſ. Circa illud autem quod ſuperius.*

Ex quibus concludendum venit, quod cum
54 hi Prælati inferiores † Epiſcopo habentes legitimè præſcriptam, & acquiſitam priuilegio, aut immemoriali conſuetudine iuriſdictionem ordinariam, ad cognoſcendum de quibuſlibet cauſis ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet ſpectantibus, iuxta priuilegij ſui, aut conſuetudinis tenorem & formam, ſint verè Ordinarij, & comprehenſi ſub Decreto Tridentini præſeruantis generaliter primam inſtantiam Ordinariis, attendentis & reſpicientis tam Ordinariorum ipſorum fauorem, quàm etiam ſubditorum litigantium, conſulentis ſumptibus, & incommodis eorum; ſequitur vt Rex ſuâ Regaliâ vtens debeat protegere iſtorum Prælatorum primam inſtantiam contentam indubiè in Tridentini Decreto, cuius eſt acerrimus protector.

Supradicta tamen limita in eo Prælato infe-
55 riore ſubdito Epiſcopo † habente iuriſdictionẽ ſuper ipſius plebe, hoc eſt Collegio, & Eccleſia Collegiata dumtaxat, quia iſti cum non habeant territorium non poſſunt dici Ordinarij locorum, nec appellatione Ordinarij veniunt, nec ſub diſpoſitione dict. Concilij Tridentin. comprehenduntur, prout in terminis declarauit Sancta Congregatio Concilij in hæc: *an cap. 20. tribuens priuatiuè Ordinariis locorum in prima inſtantia cognitionem cauſarum omnium ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de Epiſcopis tantùm intelligitur, an de exemptis Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus, an verò etiam de Prelatis inferioribus, qui ſubſunt Epiſcopo veluti de Archipreſbytero, vel Plebano Eccleſia collegiata, ita vt iſtis inferioribus, qui etiam in eorum Plebe Ordinarij dici poſſunt, huiuſmodi cognitio ad Epiſcopum, etiam in prima inſtantia pertinent? Congregatio cenſuit, non intelligi de iſtis, qui etſi habeant iuriſdictionem ordinariam in perſonas de Collegio, cap. cùm ad Eccleſiarum, vbi gloſſ. & Abb. num. 5. de officio Ordin. non poſſunt tamen dici Ordinarij locorum. cùm nullus extra Epiſcopum habeant iuriſdictionem in Diœceſi Abb vbi ſuprà num. 10. &c.* quam refert Narbona *in l. 59. gloſſ. 1. num. 70. lib. 2. tit. 4. tom. 3. Recopil.* quem tamen cautè lege, quia videtur eam declarationem adducere indiſtinctè extra caſum ſpecialem, de quo loquitur dict. declaratio Sanctæ Congregationis, cum quid generaliter in iuriſdictione horum inferiorum ſit diſpoſitum, multa dicta reliquimus ſuperiùs, & variis in caſibus declarauit S. Congregatio vt vidiſti, quas omnes relatas declarationes foret ſubuertere, ſi hanc vltimo loco relatam extra ſuum ſpecialem caſum intelligere voluiſſemus, quod nec iuris ratio, nec Tridentin. diſpoſitio & intentio, nec authoritas S. Congregationis patiuntur.

Caput V.

Protectio hæc, an à Rege deneganda erit his in caſibus, in quibus de iure Canonico, & ante Tridentini Decretum ab Ordinario in prima inſtantia licitè recedere, fuit permiſſum.

SVMMARIVM.

Prorogatio alienæ iuriſdictionis hodie ex Tridentin. preſeruante primam Ordinarij inſtantiam non ita facilè eſt permiſſa, num. 1.

Prorogatio alienæ iuriſdictionis, vt licitè fiat, concurrere debet conſenſus partium, & Ordinarij ſui habentis ſimul ius complicatum ex Tridentin. Decreto, num. 2.

Concurſus conſenſuum omnium ſimul habentium ius complicatum adeſſe debet, vt prorogatio, num. 3.

Vaſſallus nequit prorogare iuriſdictionem alienam tacitè, nec expreſsè abſque domini conſenſu, num. 4.

Prorogare iuriſdictionem alienam nequit Clericus abſque ſui Epiſcopi conſenſu, num. 5.

Conſenſus ſolius Epiſcopi non ſufficit, vt Clericus renitens proroget iuriſdictionem alienam, n. 6.

Conſenſu alterius ex habentibus ius complicatum ex Tridentin. deficiente non valet prorogatio, nec ceſſat Trident. diſpoſitio, nec per conſequens Regis Regalia protectionis, num. 7.

Plures caſus ſunt quibus de iure Canonico ſortitur quis forum alienum, num. 8.

Concil. Tridentin. in cap. cauſæ omnes preſeruans primam Ordinariis inſtantiam, non ſuſtulit legitimos modos, quibus de iure quis ſortiri poterat alienum forum, num. 9.

Adducitur ad idem S. Congregationis declaratio, num. 10.

PROROGATIO per conſenſum tacitum, † aut expreſſum litigan- 1
tium licèt regulariter iuriſdictionem variare ſoleat, ſiue de perſona ad perſonam, ſiue de re ad rem, aut de tempore ad tempus, vt ſuis locis latè tractant Doctores: tamen hodie ſtante recentiori diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini, *ſeſſ. 24. de reformatione cap. 20.* (quo præſeruatur prima inſtantia Ordinarij locorum, vt capitibus præcedentibus latiùs deduximus) prorogationem hanc non ita facilè permiſſam eſſe, certiſſimum eſt.

Conſtat

Conſtat etenim, hoc ſalubre Decretum in-
2 ductum fuiſſe, non ſolùm intuitu, † & fauore Ordinarij; ſed & ſimul etiam reſpectu, & fauore litigantium, ac ideo vtrorumque conſenſus tam Epiſcopi puta, quàm partium debet concurrere, vt in alterius non ſui Ordinarij iuriſdictione conſentire dicatur, & valeat quaſi vnius ſolus in præiudicium alterius habentis ius ſimul complicatum, nullatenus ſufficiat, prout abundè probatum fuit ſuprà hac, 2. *part. cap.3. per totum.*

Quapropter omnium eſt Doctorum commu-
3 nis obſeruatio, † vt nullo modo admittenda ſit prorogatio, vbi non currit omnium ius habentium ex diſpoſitione continente communem fauorem, & vtilitatem conſenſus. Ita expreſsè probant ex *l.* 1. *&* 2. *ff. de iudic. & leg.* 1. §. *poſt operis*, vbi Iaſ. *num.* 11. *de noui operis nuntiatione*, Iulius Clarus *receptarum ſententia*, §. *fin. q.* 42. Iacobus Cancerius *Variarum reſolut. lib.*2. *cap.*2. *de iuriſdictione*, *num.* 194. Marius Giurba *conſil* 95. *num* 13. *&* 14. Ioannes Maria Nouarius *in praxi election. fori*, *ſectione* 3. *quaſt.*17. *à n.*14. *fol* 296. Romanus *conſil.*369. *num.*18. Cardinalis *conſil.*38. *ad finem*, Afflictis *deciſ.*133. Gratianus *deciſion.* 78. *num.* 50. Ioannes Baptiſta Coſta *de ſcientia & ignorantia*, *centur.*2. *diſtinct.*66. *n.*15. Rouitus *pracmatic.* 1. *num.*15. *tit. de iuriſdictione in inuitum non turbanda.* Didacus Perez *in l.* 2. *lib.*3. *tit.*1. *Ordinament.* Caſtrenſis *conſil.* 431. *in princip. num* 3. Andræas Gail. *obſeruatione* 40. *num.*3. *num.*1. Cardinal. Tuſch. *litter. C. concluſion.* 1027 *num.*3. Cænedus *Canonicarum quaſt.*12. *n.*8. 9. *&* 10. Rota Romana *deciſ.*22. *n.*8. *part.*2.

Inde fit, quod vaſſallus non poteſt prorogа-
4 re alterius iuriſdictionem tacitè † nec expreſsè abſque domini conſenſu, qui quidem illum non obſtante huiuſmodi vaſſalli prorogatione, poteſt auocare, & repetere, vt per text. *in cap. Imperialem*, §. *prætereà*, *ſi inter*, & ibi ſingularis gloſſa, verbo, *in duas*, *de prohibita feudi alienatione per Federicum*, vbi pulchrè Mathæus de Afflictis *num.* 23. Baldus *in l. ſi quis*, *in conſcribendo*, *C. de pactis*, per quos benè Ioannes Mariæ Nouarius *in praxi electionis & variation. fori*, *quaſt.*7. *num.*15. *ſectione* 3. vltra quos etiam probat Abb. *in cap. ex tranſmiſſa notabili*, 1. *de foro competent.* Capicius *deciſion.* 21. *num.* 15. Franchis *deciſ.* 417. *num.* 2. Boërius *deciſ.* 114. Scraderus *conſil.* 13. *num.* 251. *& num.* 252. Sola *ad conſtitutiones Sabaudia*, *tit. de foro compet. tit. ſubditos*, 1 *num.*9. *&* 12. Ruginellus *in practica. quaſt.*47. *num.* 26. & loquendo in criminalibus, vt iſthæc prorogatio non valeat in præiudicium Domini, Marſillus *in praxi.* §. *expedita*, *num.*67. Aldouinus *conſil.*20. *num.*21. Farinacius *quaſt.*81. *num.*190. Iacobus Cancerius *variarum reſolution. lib.*2. *cap.*2. *de iuriſdict.* *n.*194.

Et loquendo in Clerico, vt de iure Canonico
5 non valeat eius prorogatio † alterius alienæ iuriſdictionis abſque ſui Epiſcopi conſenſu: latè probat Narbona *in l.*59. *gloſſa prima à princ. & præcipuè à num* 6. *& ſequentib.* de quo ſunt iura expreſſa loquentia in Clerici prorogatione alterius iuriſdictionis, abſque Epiſcopi ſui conſenſu non facienda, text. *in cap.* 1. *cap. ſi quis contra Clericum*, 4. *cap. ſignificaſti*, 18. *de foro competent. cap. Epiſcopo*, 9. *quaſt.*3. latè etiam Piaſecquius *in praxi Epiſcop.*2. *part. cap.*4. *à princ.* qui
6 etiam affirmant, conſenſum Epiſcopi † non poſſe Clericum renitentem alteri iudici ſubiicere, cui doctrinæ directè fauet hæc Conciliaris Trident. conſtitutio noviter & vniuerſaliter diſponens, & conſulens damnis & expenſis litigantium, vt probatum eſt; inſuper doctrinæ huius ratio fundamentalis ea poteſt eſſe, quam latiùs deduximus infrà hoc *cap.* §.4. *per totum*, nempe quod iudex Ordinarius non poteſt à ſe abdicare iuriſdictionem in præiudicium litigantium, nec cauſam voluntariè remittere ad Superiorem, contradicente parte, vel partibus.

Ac propterea deficiente alterius conſenſu;
habentis ius † & vtilitatem ex Trident. Decre- 7
to complicatam; cùm intacta maneat eiuſdem diſpoſitio, atque verè lædatur prima inſtantia Ordinarij, ſequitur manifeſtè, quòd Rex Catholicus ex Regalia protectionis poteſt ad ipſius Decreti obſeruantiam adſtringere, cùm prorogatio legitimè facta non ſit, vt latiùs deduximus comprobantes ſurſum hac 2. *part. cap.* 3. *per totum*, quod amplius non repeto.

Plures tamen alij caſus reperiuntur, in qui-
bus de iure Canonico, † quis ſortitur alterius fo- 8
rum, & in quibus non eſt dubium poſſe in prima inſtantia conueniri in foro alieno legitimè ſortito, quoniam Concilium Trid. in præalle-
gato † *cap.*20. *ſeſſ.* 24. *de reformatione*, non ſu- 9
ſtulit modos legitimos, quibus quis ex iuris diſpoſitione ſortitur forum alienum. Ita deciſum fuiſſe teſtatur Franciſcus Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſt.*2. *part. cap.*1. *num.*75. quem referens ſequitur Ioannes Mariæ Nouarius *in noui iuris Pontific. practic. concluſ. cap. de cauſis prima inſtantia*, *concluſion.* 1. *aliàs* 54. *num.* 11. tenet Auguſtinus Barboſa *in tractat. de poteſtat. Epiſcopi*, *allegation.*81. *num.*14. *tom.*2. & Nos etiam *in tractat. de Regia protect.*2. *part. cap.*17. *num.*7. vbi aliquas Sanctæ Congregationis ad hoc conducibiles declarationes adduximus. Facit quod Gratianus, in his terminis Concilij, *diſceptat. Forenſ. tom.*5. *cap.*837. *à num.* 15. & licèt nullo Doctore citato, hoc tamen firmat Narbona *in l.*59. *gloſſa* 1. *num.*238. *lib.*2. *tom.*3. *Recopilat.* vbi
adiecit declarationem Sanctæ Congregationis,
quæ ſic ſe habet, † *an Decretum, cap.*20. *ſeſſ.*24. 10
ſuſtulerit modos legitimos, *quibus aliquis ex iuris communis diſpoſitione*, *præſertim ratione contractus forum ſortiatur? Congregatio cenſuit non ſuſtuliſſe.* Et ex hac concluſione veriſſimâ ad nonnulla inferendum erit *in* §.5. ſequentibus, quibus dilucidè apparebit, qualiter, & quibus in caſibus verificatur hæc Doctorum, & Sanctæ Congregationis Cardinalium doctrina & determinatio, necnon ceſſet Concilij Tridentini generica & vniuerſalis prohibitio, ac per conſequens pariter protectio Regis, cùm in illis læſum nullatenus reperiatur prædictum Tridentini Decretum *in cap. cauſa omnes*, ſed potiùs in illis liberè permiſſum à iure iunctis declarationibus S. Congregationis, partibus à ſuo Ordinario recedere in prima inſtantia.

§. PRIMVS.

An ob recuſationis legitimam cauſam ab Ordinario liceat recedere in prima inſtantia: & an recuſatio commiſſionem præcedere debeat.

SVMMARIVM.

Recuſationis cauſa legitimus eſt modus recedendi ab Ordinario in prima inſtantia, num. 1.

Recuſationis cauſa probata coram Ordinario recuſato; in cauſa principali omninò ſuperſedere debet, num. 2.

Recuſatus legitimè Ordinarius cauſam de conſenſu recuſatoris alteri committit, vel Superiori remittit. num. 3. & num. 5.

Recuſationis cauſa coram recuſato proponenda, & quomodo, & à quibus arbitri eligendi ad cognoſcendum de eâ, num. 4.

Ordinarius recuſatus procedens in cauſa proceſſus, & ſententia vitio nullitatis ſubiiciuntur, n. 6.

Si recuſans opponat de nullitate, num. 7.

Per recuſationem legitimè factam ceſſat diſpoſitio Trid. in cap. cauſæ omnes præſeruantis primam Ordinariis inſtantiam, num. 8.

Nuntius Apoſtolicus poteſt procedere in prima inſtantia ſuſpecto allegato Ordinario, n. 9.

Ordinarij recuſatione exiſtente, ceſſat protectio Concilij Regi commendata, cum & ipſius ceſſet diſpoſitio, num. 10.

Lite orta inter Ordinarium, & ſubditum, cauſa remittitur viciniori iuxta ſtylum Rom. Curiæ, & declarationes S. Congregat. num. 11.

Quæ videntur procedere vbi lis vertitur ſuper re principaliter pertinente ad Ordinarium collitigantem, non ad ſuam Eccleſiam, quo caſu poteſt eſſe Iudex, num. 12.

Epiſcopus poteſt eſſe Iudex in cauſa ſuæ Eccleſiæ, num. 13.

Clerici non repelluntur afferendo teſtimonio in cauſa ſuæ Eccleſiæ, num. 14.

Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ reputatur legitimus Iudex: at ſi cauſa tangat ius perſonale nullo modo, num. 15. & 17.

Epiſcopus in criminalibus pro offenſa ſibi illata poteſt malefactores punire, num. 16.

Epiſcopi poſſunt eſſe Iudices in cauſis ſuæ Eccleſiæ, num. 18.

Epiſcopus in iis in quibus poteſt eſſe Iudex, quæ non ſpectant ad ſui, vel ſuorum principale commodum, poteſt etiam conuocare Capitulum, n. 19. vbi plures declarationes S. Congregationis recenſentur.

In iuriſdictione per inferiores Epiſcopo prætenſa proponi debet, & probari cauſa in prima inſtantia coram Epiſcopo, cum ſit cauſa tangens dignitatem, non ſuum commodum perſonale, num. 20.

Epiſcopus licèt de iure non ſit prohibitus eſſe Iudex in cauſis ſuæ Eccleſiæ, & dignitatis, nec ob id nullitati ſubiiciantur acta, & ſententia, num. 21.

Tamen ex eadem cauſa poteſt recuſari, vt ſuſpectus, num 22.

Epiſcopus licèt in cauſa ſuæ Eccleſiæ queat vt ſuſpectus recuſari; ante recuſationem tamen eſt Iudex competens, & ſententia tenet, n. 23.

Suſpicione accedente, vbi collitigans eſt Epiſcopus; cauſa per Sedem Apoſtolicam remittitur viciniori, num. 24.

Collitigans cum Epiſcopo in cauſa ſuæ Eccleſiæ cautus ſit, vt à principio eum dicat ſuſpectum, nam ſemel tacitè per actus geſtos coram eo videtur in eum conſentire, & amplius ex ea cauſa illum ſuſpectum nequit allegare, num. 25.

De recuſatione Ordinarij debet legitimè in Senatu conſtare, vt ceſſet Regia protectio Tridentin. num. 26.

Poſt reſcriptum alteri impetratum, an ex cauſa recuſationis, & ſuſpicionis Ordinarij propoſita cauſa recuſationis coram eo ſufficiat, vt impetrans ſuo reſcripto validè vti poſſit, num. 27. & ſeqq.

Reſcriptum ſine ſubſcriptione manus Sanctiſſimi impetratum ob recuſationem Ordinarij nondum coram eo propoſitam, nec ab arbitris approbatam, fuit à principio nullum, num. 28.

De ſuppoſito à lege prius debet conſtare, & præcedere, ibid.

Vbi datur prius & poſterius ibi eſt ordo ſubſtantialis, & forma, ibid.

Receſſus ab Ordinario poſt biennium ob eius negligentiam de iſta debet conſtare, & præcedere receſſum, ibidem.

Qualitas ſeu ſolemnitas requiſita tempore actus, vel ante ipſum ſi tunc non adſit, actus eſt nullus, licèt poſteà ſequatur, num. 29.

Solemnitas, aut qualitas requiſita pro fundamento actus, eo tempore debet concurrere, non tamen ſufficit, quòd poſteà ſubſequatur, n. 30.

Commiſſio impetrata ſub falſo ſuppoſito recuſationis Ordinarij, quæ tunc non aderat; eſt nulla, num. 31.

Commiſſio impetrata ob appellationem à ſententia, quæ nondum lata eſt; nulla redditur, n. 32.

Recuſatione propoſita Ordinarij poſt impetratam commiſſionem, & legitima per arbitros inuenta, poteſt Ordinarius cauſam vel alteri committere, vel ad Superiorem remittere, num. 33.

Ab Ordinario ob recuſationem receſſus non eſt licitus ante propoſitam recuſationem, & legitimam declaratam, ac ideò reſcriptum alteri eſt nullum, nec ceſſat Tridentin. nec protectio Regis, etſi fuerit ſubſcripta. num. 34.

Impetrans reſcriptum ſine ſubſcriptione Sanctiſſimi, & ob id remiſſâ per Senatum cauſa Ordinario, non impeditur illum recuſare ante omnia, & ob recuſationem declaratam aliam alteri commiſſionem impetrare, num. 35.

De recuſatione Ordinarij ante reſcripti auocatorij conſtare dicetur in Senatu; ſi illam in eodem aſſerat Papa legitimè præceſſiſſe, n 36.

Ob recuſationem Ordinarij impetratâ commiſſione non ſubſcriptâ, ſi antequam eâ impetrans vtatur, recuſatus cedat, vel decedat, an ſucceſſori eius ſit per Senatum facienda cauſæ remiſſio, n. 37. remiſſiuè.

EX proxima concluſione iure firmatâ, † *hoc cap. 5.* deducitur primum, quòd cùm per recuſationem licitè recedatur à iudicio Ordinarij in prima inſtantia, eo quod 1
oppoſita legitima cauſa, & coram eo probata, † omninò à cauſæ cognitione remouetur, iuxta 2
text. *in cap. ſecundò requiris, 41. in fin. de appellation.* ibi; *Quod ſi coram ipſis cauſa ſuſpicionis probata.*

probata fuerit cauſa cognitioni ſuperſidere, tenebitur recuſatus, ipſa namque ratio dictat, quòd ſuſpecti & inimici iudices eſſe non debent. Quare ſi cauſa recuſationis oppoſita legitimè fuerit probata,
3 *Ordinarius † ipſe recuſatus de recuſationis aſſenſa perſona idonea cognitionem negotij remittere debet, vel illam ad Superiorem traſmittere, vt in eo, prout iuſtitia poſtulet, procedat*, text. eſt *in cap. cum ſpeciali, in fin. principij, de appellationib.* latiſſimè Barboſa *in collectanea*, ad ipſum text. vbi *num. 2. & 3.* quod cauſa coram eodem iudice ſit proponenda, & ab arbitris electis ab vtraque
4 parte vel iudice, † vbi de officio proceditur, ſin autem concordent, vtraque pars eligat arbitros, vt de cauſa recuſationis cognoſcant, & *num. 8.* quod legitimè probata recuſationis cauſa, Epiſcopus recuſatus ad Superiorem cauſam tranſ-
5 mittat, † vbi plurima in hac materia videnda poſt magnam Doctorum catenam, & *in cap. ſi quis contra Clericum, 4. de foro compet.* & eſt communis opinio teſte Andræa Guill. *obſeruat. 33. num. 16.* & aliis quos recenſet Marcheſanus *in tract. de commiſſion. in commiſſion. de ſuſpect. indic. adiunct. dando. 2. part. cap 5 num. 15.* Vuameſius ad dictum *cap. cum ſpeciali, num 5.* Narbona *in l. 59. gloſſ. 1. à num. 232. lib. 2. tit. 4. Recopil. in 3. tom.* Gratianus *diſcept. forenſ. lib. 5. cap. 837. à num. 15.* vbi circa hoc ponit differentiam inter ius Canonicum, & ciuile; eam etiam benè proſequitur Narbona vbi proximè *à num. 234.* poſt alios, quos allegat, & eſt text *in dict. cap. ſi quis contra Clericum*, ibi: *Epiſcopum ipſius, qui ſi aut ſuſpectus fuerit recuſatus, executor ab eo deputetur, &c.* infinitos Doctores allegat Barboſa *in collectanea*, ad dictum *cap. ſecundò requiris, num. 4.*

Adeò vt ſi recuſatus inſuper procedat Ordi-
6 narius † proceſſus & ſententia vitio nullitatis ſubiiciuntur ipſo iure, Narbona vbi proximè *num. 233.* per deciſionem *Toloſanam, 47.* Alexand. *conſ. 89. volum. 1.* Bertrandum *conſ. 131. vol. 8. & conſ. 115. vol. 2. part. 2.* Ioan. Vuameſium *in dict. cap ſecundo requiris. §. 3. poſtulaſ. num 2. de appellat.* Barboſa *in collect. in dict. cap. ſecundo requiris*, cum Vantio. Kirchou. Carabit. Tuſch. Azeued. Seraphin. Eſcouar. Camil. Borel. Carraſco, Mendez de Caſtro, & aliis pluribus Doctoribus, vbi in fin. intelligi, ſi recu-
7 ſans opponit de nullitate, † vt per Seraphin. Gratianum *in diſcept. forenſ. cap. 100. à num. 6. cum ſequentibus.*

Quare vbi Ordinarij iudicis legitima adeſt
8 probata recuſationis cauſa; † dictum Trid. Decretum 20. præſeruans primam inſtantiam Ordinariis locorum, omninò ceſſat, nec hoc caſu procedit, vt expreſsè firmat Marcheſanus *de commiſſ. tit. de ſignatura gratia, diuerſ. 1. part. cap. 2. num. 91.* quem refert & ſequitur Narbona *in dict. l. 59. num. 237. & num. 232.* Piaſequius *in prax. Epiſcop. 2. part. cap. 4. num. 3. & num. 4.* Gratianus *in diſcept. forenſ. tom. 5. cap. 837. à num. 15.* Seraphin. *deciſ. 7. & num. 6* ibi: *Quartò defectus iuriſdictionis Nurtij non obſtat, quia ideo*
9 *non fuit tractata cauſa † in prima inſtantia coram Ordinario; quia fuerat allegatus ſuſpectus, & ſatis viſa eſt impertinens hæc allegatio, &c.* Ac propterea hoc in caſu recuſationis Ordinarij ceſſat
10 omninò protectio Regis, † cùm in eo minimè lædatur prima inſtantia Ordinarij, quia res ſemel prohibitionem euaſit, ac ideo liberè ad alios iudices cauſa poteſt tranſire ex vulgaribus.

Huic doctrinæ benè conueniunt nonnullæ declarationes Cardinal. Sanctæ Congregationis Concilij Trid. † quarum latiùs mentionem 11
fecimus, & ad litteram adduximus ſuprà hac 2. *part. cap. 3. §. vnico, à num. 13. cum ſeqq. verſ. Ex quo ſic complicato*, & latiùs *num 17.* quæ declarant, quod quando lis vertitur inter Epiſcopum, vel etiam aliàs ſuſpectum, & alium; non ſit cauſa committenda in Curia ex ſolo conſenſu Epiſcopi; ſed ſtylus Romanæ Curiæ ſit obſeruatus, vt tunc viciniori Ordinario committatur, ne pars litigans vltra ſuam patriam cum tanto diſpendio litigare cogatur, quæ quidem declarationes Cardinalium videntur procedere,
† quando lis eſt inter aliquem, & Epiſcopum 12
ſeu Ordinarium alium ſuper cauſa & negotio, in quo habet principale intereſſe, commodum aut damnum; quo caſu cùm non poſſit ipſe Ordinarius eſſe iudex in ea cauſa propria, procedunt declarationes præfatæ, ſecus autem in re pertinente ad ſuam Eccleſiam, vel dignitatem princi-
paliter, † quia in ipſa poteſt eſſe Iudex, & de 13
iure permittur.

Ad quod allego deciſionem Curiæ Archidiaconi Neapolit. de qua teſtatur Aloiſius Riccius *in 1. part. deciſ. 144.* in hæc, ſi Illuſtriſſimus quidam Ordinarius potuiſſet aſſiſtere Congregationi iudicantium, & dare votum in cauſa, vbi agebatur de intereſſe menſæ Archiepiſcopalis? Vnus ex Dominis negabat, ex regula vulgari, neminè poſſe fieri iudicem in cauſa propria, *l. 1. C. ne quis in ſua cauſa.* ſequitur & factum in *n. 1.* ibi: *Sed fuit ſtantibus prædictis reſolutum contrarium, videlicet, poſſe Epiſcopum eſſe iudicem pro ſua Eccleſia, de qua deciſione non eſt mirandum:* fulcitur enim authoritate, & ratione. Authoritate probatur ex Baldo *in conſ. 123. num. 1. vol. 1.* Capitius *in deciſ. 137 num. 1. & ſeqq.* & ſequitur Cerola *in praxi Epiſcopali, verbo, Epiſcopus, part. 2.* Alciat. *in conſ 67.* Ratione probatur, quia
Clerici non ſunt repellendi † abſque rationabi- 14
li cauſa à ferendo teſtimonio in cauſa ſuæ Eccleſiæ, *cap. cum Nuntius, de teſtib.* imò ſunt admittendi, *cap. ſuper prudentia, 14. quæſt. 2.* quantò magis Epiſcopus ob eius dignitatem, propter quam non præſumitur aliquod mali: eſt tamen animaduertendum in hac quæſtione, quod aut cauſa eſt ſuæ Eccleſiæ, & tunc repu-
tatur legitimus iudex; † aut eſt perſonalis, & 15
tunc nullomodo poteſt iudex fieri, ita Rodoanus *in tractat. de rebus Eccleſiæ non alien. quæſt. 78. cap. 8. num. 5.* Nauarrus *conſ. 20. de reſcriptis, & in conſ. 28. de ſententia excommunic.* Capitius *deciſ. 124 num. 11. & ſeqq.* Cerola loco ſuprà citato, *num. 43.* Flores Diaz de Mena *quæſt. 13. n. 3. & ſeqq.* facit text. cum Gloſſ. *in cap. ſi quis ergo, in gloſſ. vltim. & cap. qui prædia, quæſt. 2.* & ita procedunt allegata pro prima opinione. Non obſtat text. *in cap. 1. de pœnis, in 6.* quia procedit
In cauſis criminalibus, † in quibus Epiſcopus 16
pro offenſa ſibi facta poteſt malefactores punire, Viuianus *deciſ 99. part. 1.* Hactenus Riccius.

Hoc idem, & ſub eadem diſtinctione affir-
mant Felinus † *in cap. cùm veniſſent, 12. num. 7.* 17
de iudiciis, Capitius *deciſ. 137* Cærola *in praxi Epiſcopali, part. 1. verb.* Epiſcopus, *pag. 155. verſ. 34.* Rota *deciſ. 361. num. 1. diuerſorum*, Bellet, *diſquiſit. Clerical. pag. 378. num. 36.* Surdus *conſil. 50.*

ſtl.50. Rebuffus *in tract. de re probant. teſtim. n.26. verſ. Intelligi*, Paulus Piaſequius *in praxi Epiſcop. 2. part. cap.4. tit. de perſonis iudicis, num. 4.* poſt Tiraquellum *in tract. res inter alios acta, in 1. limit. verſ. Et idem quoque fol.* 104. tenet Scaccia *in tract. de ſententia & re iudicata, cap. 1. gloſſ.4. quæſt.8. num.2. fol.* 144. tenet etiam Decius *in cap. cum veniſſent, num. 54. verſ. Secunda regula*, & ibi Felin. *num.7. verſ. Prælatus in cauſa.* Auguſtin. Barboſa *in collectanea, ad d. cap. cùm veniſſent, 12. num.6. de iudiciis num.6.*

18 Et quod Epiſcopi poſſint eſſe iudices in cauſis ſuarum Eccleſiarum, † probant Capitius, *dict. deciſ.137. num.1.* Aloiſius Riccius *in pract. Aur. reſol.* 203. *a. 3. verſ.7.* Surdus *dict. conſ.50.* Alexand. Trentacinq. *variarum reſolut. lib.2. tit. de iudiciis, reſol. 5. num.7.* Marta *voto 57. n. 23.* Caned. *deciſ. 76. num.1. part.1.* & nouiſſimè Auguſtinus Barboſa *in tract. iuris Eccleſiaſt. lib. 1. cap.12. num.32.*

Quod & idem probat (nullo citato Authore) Hieronym. de Zeuallos 3. *tom. commun. contra commun. quæſt.*821. *à n.*103. dicens, quod Prælati Eccleſiaſtici poſſunt cognoſcere de omnibus bonis, & cauſis quoquomodo pertinentibus ad menſas ſuarum dignitatum per text. *in cap. ſi quis Epiſcopo, cap. ſi quis erga, 2. quæſt.7.*

19 Quam diſtinctionem attendiſſe † videtur Sancta Congregatio Cardinalium, dum ſuper *cap. 6. de reformat.* ſuper illis verbis: *Quod ſi aliquid Canonicis, &c.* ſub *num. 6.* decreuit in hæc: *dummodò non ſit actum de re ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante, &c.* & iterum, ibi: *Eadem tamen Congregatio cenſuit, Epiſcopum conuocare non poſſe Capitulum in illis caſibus, in quibus iudex eſſe non poteſt, & qui de re ſpectante ad Epiſcopalem dignitatem poteſt eſſe iudex, conuocare poteſt Capitulum, &c.* & iterum ibidem *num.* 21. ſuper illis verbis: *Eiuſdem cap. 6. Capitulum conuocent*, eadem Congregatio ita cenſuit: *Dubitatum fuit, an Decretum Concilij hoc cap. quo conceditur facultas Epiſcopis conuocare Capitulum, niſi de re ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante agatur; ſit intelligendum, quando res ad ſe, vel ſuos priuato nomine pertinet: an verò ſi pertineat ratione dignitatis Epiſcopalis? Congregatio cenſuit, quòd Epiſcopus conuocare non poteſt Capitulum in illis caſibus, in quibus iudex eſſe non poteſt. Etſi de re ſpectante ad Epiſcopalem dignitatem poteſt eſſe iudex; conuocare poteſt Capitulum, Abb. in cap. venerabili, de cenſibus, in fin.* Hactenus Sanctæ Congregationis declaratio, quæ quidem ex doctrina antea mox adducta vberius declaratur, à qua, & iuris communis diſpoſitione diſſolutio nodi in eadem contenti pendet.

Quod & clariùs etiam probatur in multis aliis declarationibus Sanctæ Congregationis

20 Cardinalium, † quas ad litteram adduximus ſuprà *cap.4. huc, 2. part. à num.41. & ſeqq. verſ. Ad Concilium Trident. in §. ad hæc, &c.* quibus manifeſtè probatur, quod mota lite inter Epiſcopum, & Archidiaconos, ſeu alios Prælatos ſuper pretenſa iuriſdictione in ſuis diſtrictibus priuatiuè, vel cumulatiuè ad Epiſcopum in cauſis criminalibus, matrimonialibus, & beneficialibus, in prima inſtantia debeant ipſi coram Epiſcopo eodem probare immemorialem præſcriptionem, quibus quidem manifeſtè ſupponitur, in his caſibus tangentibus ſuam dignitatem, poſſe Epiſcopum eſſe legitimum iudicem in prima inſtantia, quaſi illi non ſint proprij & particularis ſui commodi, & intereſſe.

Quod tamen licèt veriſſimum ſit de iure, illud limitabis, † vt in prædictis cauſis tangen- 22
tibus ſuam dignitatem principaliter, licet in conſequentiam, ſuum Epiſcopi commodum, poterit eſſe verè iudex ad hoc, vt ex defectu poteſtatis dici nequeat ſua ſententia, & iudicium nullum, prout foret, ſi ageretur de commodo principaliter ſuo, & ſuæ propriæ perſonæ tangente, *ad titulum, C. ne quis in ſua cauſa iudex eſſe poſſit*, quia tunc deficit poteſtas & ex Riccio diximus ſuperius.

At nihilominùs ſi ex iis cauſis ſuam Eccle-
ſiam principaliter † tangentibus Epiſcopus par- 22
ti colliganti ſuſpectus videatur, poteſt ex eo illum recuſare, vt ex Abbate *in cap. cùm veniſſent, 12. num.13.* & ibi additio ad eum, de iudiciis, Decium *in cap. cauſamque 17. num. 11. & ſeqq. notabil.3. ſub num. 17.* ibi: *Circa primum, de officio delegat.* & poſt Surdum tenet, & declarat Sigiſmundus Scaccia *in tractat. de ſententia & re iudicata, gloſ. 4. quæſt. 8 ſub num. 1. & num. 2. in fin. fol.* 144. ſic etiam & doctè diſtinguit Paulus Piaſequius *in praxi Epiſcop. 2. part. cap.4. num.4.* ibi: *Nam licèt poſſet eſſe iudex in cauſa Eccleſiæ ſuæ, cap. ſi quis erga, 2. quæſt.7. recuſari tamen poteſt, vt ſuſpectus.* Siculus *in cap. inſinuante, de officio delegati.* Capicius *deciſ.137. num.1.*

Pro quo eſt optima Rotæ *deciſ. 79.* in recol-
lectis per Coccinum, † & *num.1. & 2.* ita loqui- 23
tur; *prima non placuit; Quia Epiſcopus in cauſa ſua Eccleſiæ eſt iudex competens, Doctores in cap. cùm veniſſent, de iudiciis.* Felinus *in cap. inſinuante, num.3. verſic. cauſa Eccleſiæ, de offic. delegat.* Oldraldus, qui de communi *conſ.*156. nec Abb. *in dicto cap. cùm veniſſent; dicit contrarium, firmat enim quod poteſt recuſari; ſed antequam recuſatur, eſt iudex competens, & ſententia tenet, quia non eſt cauſa propria*, Abb. *præcitato loco, num.3.* Felin. *in dict. cap. inſinuante, num. 3. circa medium de verſicul. Cauſa Eccleſiæ, non dicetur cauſa propria, de officio delegati, &c.*

Quò reſpicit quod Gratianus *in diſceptatio-
nibus forenſ. tom. 5. cap. 837. ad fin.* † dicit ex 24
Congregat. Concilij, 27. *Iunij* 1585. quod ſi litigans ſit Epiſcopus, licèt cauſa inter eum & colligantem debeat cognoſci in partibus; tamen ſtante ſuſpectione committitur viciniori, de quo ſuperiùs tractauimus, *num.11. & ſeqq.*

Et attendere debes, † quia colligans Epi-
ſcopi ante omnia debet proponere recuſatio- 25
nem in cuius cauſa inſiſtat à principio; nam poſtquam cœperit coram eo agere, & tractare patiatur dictam cauſam; vlteriùs non poterit recuſare Epiſcopum in cuius iuriſdictionem iam iam conſenſit, vt eſt ex mente Scacciæ vbi proximè, *cap. cùm inter Monaſterium, de re iudicata, cap. horrendus, 31. quæſt.5.* Natta *conſ.*152. Cauagnol. *ad Decretum Montis, 6. §. 12. n. 38.* Maranta *tit. de appellat. num.24. & 75.* Cranetta *conſ.679. num.2.* Rebuffus *ad regul. conſtitut. tit. de recuſat. art.11. num 4.* Couaru. *practic. q.26.* Lancel. *de attentat. part. 2. cap. 6. num. 60.* Puteus *deciſ.380. 1. part.* Burſatus *conſ.21. num.27. & ſeqq.* Bertazol. *conſ. crimin.* 550. *num.* Bene intendi *de iudic. ſuſpect. cap.2. num.8. c.8. n. 28.*

c.14.

c. 14. *num.* 3. Coſta *de re integ. diſtin.* 2. *num.* 2.
Marſul.ad Capicium *deciſ.*138. *ſub num.*1. Ponte
conſ. 59. *num.* 16. Graſſis *except.* 24. Modit. *de
iure nat.* §. *lex eſt*, *dub.*15.*n.*26. Giurba *deciſ.*99.
*num.*3.*& num.*4. quod hic etiam tacitus conſen-
ſus in iudicem ſuſpectum nequeat poſtea reuo-
cari, ex *l. de acceſſionibus*, §. *fin. ff. de diuerſ.
temp.reſcript.cap.quod ſemel, de regul. iuris. in* 6.
l. fin. & ibi Iaſ. *num.* 5. *C. de iudiciis.* Crauetta
*conſ.*74. *n.*8. Giurba *num.*5. vbi plures.

Quare vt locum habeant, quæ diximus ha-
26 ctenus † de recuſatione Ordinarij tollente illi
primam inſtantiam, vt nec habeat locum diſpo-
ſitio Sancti Concilij Trident. *in d.cap.*20.vtque
ceſſare faciat protectionem Regis; neceſſariò
debet in Senatu legitimè conſtare de recuſatio-
ne facta & propoſita coram ipſo Ordinario.
Sed quomodo debeat practicari hæc doctrina,
res eſt admodùm difficilis, in qua videbatur di-
cendum, quòd impetrans reſcriptum alteri iu-
27 dici, † vt cognoſcat, comparear coram Ordi-
nario, & illud ſibi notum faciat, & dicat indi-
cem in eo nominatum coguiturum debere,quia
Ordinarius ipſe ſibi eſt ſuſpectus, & cauſam
proponat recuſationis, & eam probet, vt ſu-
periùs diximus ad princ. huius *cap.* 5. poſtmo-
dum ſi iſtæ litteræ deferantur ad Senatum, illic
conſtabit de legitimè facta & probatâ iam recu-
ſationis cauſa, ſibique relaxabuntur litteræ, vt
illis vtatur impetrans coram iudice in eis no-
minato.

Sed reuera iſta praxis falſis nititur principiis,
& iuris fundamentis, quoniam antequam ab
Ordinario recedatur in prima inſtantia ex hoc
capite recuſationis: priùs de ea legitimè pro-
poſita coram eodem Ordinario atque legitimè
probata, debet conſtare.

Primò, quia commiſſio hæc ob cauſam re-
28 cuſationis † & defectum ſubſcriptionis propriæ
manus Sanctiſſimi nulla fuit à principio, de quo
abundè diximus pluries hac 1. *part. cap.* 6. *per
totum*; maximè *à num.*14. *& in cap.*17.*per totum,
& in cap.* 20. *à num.* 72. *verſ. Quibus ſuppoſitis
non obſtant*;& ferè per totum cap. Vt etenim ap-
periretur via recedendi ab Ordinario ex capite
recuſationis; præcisè debuit ea præcedere pro-
poſita coram ipſo, & per arbitros cognoſcen-
da, ac ſuper eadem legitimè declarati, vt ſu-
prà hoc *cap.* à principio diximus; nam cum
permiſſio receſſus ab Ordinario ex Trident. fiat
ſub recuſationis ſuppoſitione, & propter illam,
ob id quod ſemel ſublato de medio Ordinario,
omne ceſſat præiudicium; ſequitur, quod re-
cuſatio ipſa debet præcedere commiſſionem,
cum interim quantumuis ſuſpectus iudex, eſt
competens, & iuriſdictionem ſuam integrè re-
tinet, de quo abundè ſuprà *à n.*12.*cum ſeqq.* At-
que ideo vbi vnum diſponitur, & aliud ſuppo-
nitur, diſpoſitio non verificatur, niſi priùs ve-
rificetur ſuppoſitio, quia de ſuppoſito à lege
debet priùs conſtare, & præcedere, vt diſpo-
ſitio locum habeat. Roland. à Vall. *de lucro do-
tis, q.*11. *n.*17. Beccius *conſ.*53. *n.*7. Surdus *conſ.*
550. *n.*78. *& conſ.*43. *n.*17. Seſſe *deciſ.*160. *n.*24.

Et quia cum priùs debeat ceſſare iuriſdictio
Ordinarij, & de medio tolli, vt receſſus ab eo
legitimè fieri dicatur; ſequitur quod ſi non præ-
cedit, inutilis erit & nullus, quippe vbi datur
priùs & poſterius, ibi eſt ordo ſubſtantialis, &
forma, Folinus *in c. cum dilecta*, *n.*6. *ſign.* 6. *de
reſcriptis.* Sanchez *de matr. lib.*8. *diſp.*34. *n.* 27.
atque ideo, ſi non præceſſit recuſatio legitimè
facta tanquam præciſum fundamentum com-
miſſionis, hæc nulla erit ab initio.

Quod & à ſimili eiuſdem Concilij Trid. in
dicto *c. cauſæ omnes*, fulcitur, quo ſimiliter datur
facultas partibus recedendi ab Ordinario poſt
biennium data negligentia eiuſdem Ordinarij,
quæ præcisè debet præcedere, & conſtare an-
tequam aditus pateat parti ad Superiorem,
prout manifeſtè probauimus multis Doctoribus
citatis *in cap. ſequent. a princ.* & ſignanter *à n.* 6.
*verſ. Pro qua limitatione, & à n.*9.*verſ. Pro quibus
omnibus.*

Et quia quando actus regulariter eſt prohibi-
tus (prout eſt commiſſio auocatoria in prima in-
ſtantia) & in aliquo caſu ob ſpecialem cauſam
permiſſus, debet ipſa cauſa exprimi, & probari,
de quo hac 2. *p. c.*30. §.1. *à n.*25. & ſuperiùs.

Atque etiam cùm receſſus ab Ordinario ali-
ter fieri nequeat, † niſi ipſo recuſato, hæc fun- 29
damentalis qualitas, & ſolemnitas adeſſe debet
tempore receſſus, & impetratæ commiſſionis,
quia qualitas requiſita ad actum vel ante actum,
ſi eo tempore, vel ante actum non adſit; actus
eſt nullus. Gutierrez *conſ.*44.*n.*7. Zeballos *com-
mun.contra commun. q.*693. *ex n.*7. Perez de Lara
*n.*85. *&* 86. quamplurimos alios congerit Giur-
ba *conſ.*99. *à n.*9. *cum ſeqq.* & qualitas adeſſe de-
bet tempore quo diſpoſitio applicatur ad actum,
plura per doctiſſimum Valençuela Velaſquez
*conſ.*103. *à n.*33. *cum ſeqq. & in conſ.*112. *n.* 78.
tom. 2. vbi quod qualitate, cuius reſpectu fit
actus, deficiente corruit actus; & in *conſ.*191. *à
n.* 8. cum multis ſeqq. eodem *tom.* 2. vbi quod
qualitas delatiua iuriſdictionis, ſine qua iudex
procedere non poteſt, debet ante omnia conſtare.

Nec ſufficit, quod recuſatio interueniat poſt
actum, † aut poſt illum ſuperueniat, quia eo 30
tempore nihil prodeſt. Cephalus *conſ.*571. *n.*14.
*tom.*2. argumento *c. ſi eo tempore, de reſcriptis,
in* 6. *l.* 1. *ff. de excuſat. tutor. l. ſi quis mihi.* §. *iuſ-
ſum. ff. de acquir. hæredit.* Ioannes Gutierrez *conſ.
num.*14. *&* 15. Rebuffus *conſ.* 38. *n.* 17. D. Va-
lençuela *conſ.*123. *n.* 59. *tom.* 2. idem Gutierrez
*conſ.*44.*n.*4. Anna *ſingul.* 232. Pariſius *de reſignat.
lib.*4.*q.*1.*n.*14.*& q.*2.*à n.*15.*& conſ.*52.*n.*36.*tom.*4.
Marius Giurba *dict. conſ.*99. *ſub num.*11.

Deinde quoniam hæc commiſſio fuit impe-
trata ſub falſo ſuppoſito, † & ſuper recuſatione 31
Ordinarij, quæ non ſtabat, atq; ideo nollitet, quia
commiſſio impetrata ſuper non ente corruit, &
omnia inde ſequuta pariter vitiantur, vti ſuper
commiſſione, & principio infecto, quæ nullam
tribuit iuriſdictionem; ſicuti poſt Marcheſanum,
Ruginellum, Gratian. Scacciam, Farinac. Lancel-
lot. & alios abundè diximus infra *c.*31. *à n.*56. *cum
multis ſeqq.* vbi de commiſſione ſuper appellatio-
ne, quæ non ſtabat, † vel quæ interim fuit reſo-
luta per tacitam renuntiationem, & *à n.*59. quod
commiſſio impetrata ſuper appellatione à ſen-
tentia nondum lata corruat penitùs, & ſit nulla
ipſo iure, de quibus etiam diximus *in c.*19. *à n.*12.
*& ſeqq. & c.*26. *à n.*38. vbi plurima reperies, quæ
rectè omnia conducunt præſenti difficultati.

Nec iſta commiſſio (cùm nulla ſit tam ex de-
fectu ſubſcriptionis Sanctiſſimi; † quàm ex de-
fectu eſſentialis fundamenti, prout eſt recuſatio
præcedens, ex hactenus comprobatis) poteſt eſſe
impedimentum, quominus Ordinarius, poſtmodù
recuſatus

Digitized by Google

recuſatus ab impetrante, & legitimâ repertâ causâ recuſationis, poſſit vti iure ſuo, vel nominando alium iudicem de conſenſu partium; vel cauſam remittendo ad Superiorem, vt de ea cognoſcat, iuxta ſuperiùs dicta à principio huius c. 5. quoniam mediante nullitate impetrationis, res eſt integra, & redit ad ſuum priorem & primordialem ſtatum, cum omnibus ſuis qualitatibus, iuxta quæ copioſè dicta ſunt hâc 2. *p. cap. 19. per totum.*

Quibus itaque ſuppoſitis conſtanter affir-
34 mandum erit; † commiſſionem impetratam à Sede Apoſtolica ob recuſationem Ordinarij (quæ nec oppoſita fuit, nec legitimè probata, nec præceſſit ipſam commiſſionem) eſſe nullam ipſo iure in prima inſtantia, ſiue ſubſcripta ſit propriâ manu Sanctiſſimi, ſiue non: quia cum tota fundetur ſuper non ente, tota nulla eſt ipſo iure, quod abundè fundatur infrà hâc 2. *part. cap. 12. à num. 45. cum multis ſeqq.* cum nempè ex alio capite nulla fuerit etiam de iure communi tanquam impetrata ſuper non ente ex hactenùs comprobatis: quia ſubſcriptio non ſanat cæteras nullitates, aliunde ex iuris diſpoſitione prouenientes & cauſatas, quia Concil. Trid. aliis requiſitis de iure communi ad expeditionem commiſſionis hoc ſubſcriptionis ampliùs addit, & ad augmentum inducta non debent diminutionem operare, *l. ſi à milite, §. 1. de milit. teſt. l. ſi Rufinus. C. eodem, l. legata inutiliter, de legat. 1. l. cum tale, de condit. & demonſtrat. l. ſi mancipia. in princ. ff. de fund. inſtruct.* de quo plura exemplaria poſſumus reddere, vt de ſcriptura ſolemniter cum Tabellione, & teſtibus requiſita, ſi tamen fiat à minore, vel pupillo ſine curatore, & tutore, quid prodeſt ſolemnitas? Vel è conuerſo quid proderit præſentia & ſolemnitas Curatoris, ſi deficiat aliquis teſtis Scripturæ: & ſic de ſimilibus, de quibus abundè *in commentariis de Regia protect. 3. part. c. 9. à num. 196. cum multis ſeqq.* Ac per conſequens prima Ordinarij inſtantia erit intacta, & illæſa, ex Concil. Trident. illam præſeruante, vetanteque receſſum ab Ordinario ante recuſationem; ex quo ſequitur, quod ſi iudex delegatus nihilominùs inſiſtat in commiſſionis vſu & exercitio, aditus Senatus per viam violentiæ, commiſſione retenta, Ordinario remittet cauſam, vt coram illo tractetur, & diſcutiatur.

Illud tandem in hoc erit articulo adnotan-
35 dum, † quod poſt factam à Senatu remiſſionem cauſæ in prima inſtantia ad Ordinarium (eo quod minùs legitimè fuiſſet auocata) licitè poterit ipſe impetrans comparens coram eo ante omnia illum recuſare: & legitimè probata recuſatione, per arbitros declaratum ſuſpectum, nouam aliam denuò commiſſionem impetrare etiam non ſubſcriptam, vt alius iudex delegatus liberè, & abſque obſtaculo Concilij Trident. queat de cauſa cognoſcere in prima inſtantia, quod indubitabile eſt: nec erit inutile ſimul adhiberi cautelam ab eo, qui virtute remiſſionis Senatus comparet coram Ordinario; nempè proteſtando ex eo non conſentire in eius iuriſdictionem; & ſaluo iure ſuo dicendi, & excipiendi contra eam, aut perſonam Iudicis Ordinarij.

Et denique quæ diximus de præciſa oſten-
36 ſione recuſationis in Senatu † ad euitandam cauſæ remiſſionem ad Ordinarium tunc meritò ceſſabunt; quando in ipſis litteris auocatoriis expreſsè narratur, & affirmatur recuſatum fuiſſe Ordinarium, & de eius recuſatione facta oſtendiſſe Oratorem impetrantem per authenticum teſtimonium, vel aliter affirmetur per narrationem, & aſſertionem Papæ in eiſdem litteris ſuis Apoſtolicis de recuſatione facta legitimè conſtitiſſe, quia tunc indubiè huic aſſertioni Papæ, quæ non refertur ad narrationem impetrantis, puta quando dicit, *vt aſſeritur, vt aſſerit, &c.* Standum erit in Senatu. Niſi manifeſtè doceatur de falſitate narrantis impetrantis commiſſionem hanc in prima inſtantia, & ad faciliùs obtinendam illam, vteretur calliditate ad decipiendum Papam, aliter atque propriæ Papæ aſſertioni ſtandum erit, ad latè tradita infra hac 2. *p. c. 30. §. 2. à n. 52.* cum multis ſeqq. vbi etiam diximus hanc fidem non dandam aſſertioni iudicis, vel Notarij, prout ibidem latiùs de re hac, & aliis ſimilibus per te diſcernere poteris.

Sed quid erit dicendum, quando facta iam
declaratione per arbitros, † cauſam recuſationis 37
Ordinarij eſſe legitimam, & actor ob id impetrauit à Sede Apoſtolica commiſſionem non ſubſcriptam (quæ ſubſcriptione tunc non indiget) & antequam vſus fuerit dicta commiſſione; Ordinarius recuſatus cedat, vel decedat, an eius ſucceſſor recuperabit iuriſdictionem, cum in eo ceſſet cauſa recuſationis, & res adhuc ſit integra, ita vt ad eundem ſucceſſorem ſit facienda cauſæ per Senatum remiſſio: latiſſimè diſceptatur, & reſoluitur infrà hâc 2. *p. c. 19. per totum.*

§. *SECVNDVS.*

An per appellationem ante diffinitiuam ab aliquo grauamine, etiam extraiudiciali appellabili poſſit ab Ordinario recedere in prima inſtantia?

SVMMARIVM.

Archiepiſcopi in cauſis ſuorum ſuffraganeorum nequeunt ſe intromittere, niſi ſint legitimè per appellationem ad eos deuolutæ, num. 1.

Idem in Legatis de latere, & Nuntiis Apoſtolicis, num. 2.

Appellatio non debet recipi per ſuperiorem in prima inſtantia, niſi à diffinitiua, vel diffinitiuæ vim habentibus, &c. Nec expediri inhibitionem, n. 3.

Declaratio ampliſſima & ſingularis S. Congregatio refertur circa competentias Ordinarij, & Superioris in admittendis appellationibus in prima inſtantia, à num. 4.

Lex noua idem diſponens quod ius commune, recipit omnes eaſdem declarationes, ampliationes, & limitationes quas ius commune, n. 5.

Nuntij, nec Archiepiſcopi poſſunt cognoſcere de cauſis pendentibus coram Ordinariis quibuſlibet inferioribus, nec auocare niſi per viam legitimæ appellationis, num. 5.

Eximere appellantem nequit Superior ab inferioris iuriſdictione quoad alias cauſas, num. 6.

Grauamen quando dicatur habere vim diffinitiuæ, damnum irreparabile, vel præiudiciale cauſæ principali lata remiſſiuè, num. 7.

Superior ad quem quando teneatur remittere iterum cauſam Ordinario, num. 8.

Index

Iudex appellationis, an poſſit committere cauſam cum clauſula (vna cum tota cauſa principali) ſtante noua diſpoſitione Trid. a 9. remiſſiuè.

Ab acta extraiudiciali geſto per Ordinarium, an per viam appellationis licitè recedatur ab eo in prima inſtantia, num. 10.

Vbi celebres referantur declarationes S. Congregationis affirmatiuè reſoluentes.

A collatione per appellationem, aliovè grauamine extraiudiciali euaneſcit prima Ordinarij inſtantia, num. 11.

De natura, effectibus, & proceſſu, ſeu appellatione ab actibus extraiudicialibus, & qualiter fiant iudiciales, amiſſa prima natura latè remiſſiuè, num. 12.

ARCHIEPISCOPI, & alij ſuperiores Prælati nequeunt ſe intromittere
1 † in cauſis ſubditorum ſuorum
ſuffraganeorum, quia non ſunt Ordinarij ipſorum, nec iuriſdictionem in illos exercent, niſi in cauſis ad ipſos deuolutis per appellationem legitimam, & à legitimo grauamine, tunc enim poſſunt licitè in eis procedere non aliàs, & an aliquibus caſibus ſpecialibus, iuxta text. *in cap. perſonalis, in princip.* & ibi communiter Doctores, *de Officio Ordinarij*, & probant Spino *de teſtament. gloſ. 15. num. 34 & 40.* Segura *in ſuo directo iudicum Eccleſiaſt. 2. p. cap. 15. num 5.* Pater Ledeſma *de matrim. quaſt. 45. artic. 5. puncto 3.* paolo ante *dub. 4.* Manuel Rodriguez *in ſumma 1. tom. in 2. edit. cap. 219. num. 16.* Thomas Sanchez *de matrimon. lib 3. diſp 28. num. 3.* & in terminis huius decreti 20. *ſeſſ. 24. Reformation Concil. Trident.* decisum refert Aloyſius Riccius *in deciſ. Curia Archiepiſcopali Neapol. deciſ. 196. num. 5. part. 4.* Barboſa *in Paſtorali tom. 2. alleg. 81. ſub num. 2.* Piaſequius *in praxi Epiſcopali, 2 part. cap. 4. n. 1.*
2 *& ſeqq.* † vbi loquitur etiam de Legatis à latere,
& Nuntiis Apoſtolicis.

Et indiuidualiter probat Decretum Trid. *in*
3 *dict. cap. 20.* ibi: *Nec appellationes † ab eiſdem*
interpoſita per ſuperiores quoſcunque recipiantur, eorumve commiſſio, aut inhibitio fiat, niſi à diffinitiua, vel à diffinitiua vim habente, & cuius grauamen per appellationem à diffinitiua reparari nequeat, &c.

Et eſt optima declaratio Sanctæ Congrega-
4 tionis ad declarationem eiuſdem Decreti, † quam
Nos poſt alios ad litteram retulimus, *de Regia protect. 2. part. cap. 1. à num. 247.* quæ à principio ſic ait.

Ad tollendas ambiguitates, quæ inter appellationis, & prioris inſtantiæ iudices non ſine partium diſpendio, iuſtitiaque impedimento, & ſæpè cum ſcandalo oriuntur. Sancta Congregatio cum Epiſcoporum propoſito facta priùs relatione Sanct. D. N. Clement. VIII. ac de Sanctitatis ſuæ mandato, viuæ vocis Oraculo deſuper habito in hunc, qui ſequitur modum; ab omnibus, ad quos ſpectat in poſtmodum fieri, ac ſeruari debere, mandauit, & man-
5 *dat: Metropolitani, Archiepiſcopi, † Primates,*
Patriarchæ ſuffraganeos, eorùmque ſubditos non iudicent; niſi in caſibus à iure expreſſis, item nec alij ſuperiores etiam Nuntij, vel Legati de Latere ſpecificam facultatem maiorem non habentes, cauſas in Curiis Ordinariorum, vel alterum inferiorum iudicum pendentes ad ſe aduocent, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum Tribunalia deferantur, tunc appellantes ab inferiorum iuriſdictionibus, † quoad alias cauſas eximere non poſ- 6
ſunt, &c.

Et in dicta declaratione latè proſequitur,
quando dicatur legitima appellatio, † nempè 7
emiſſa à grauamine habente vim diffinitiuæ, vel continente damnum irreparabile per diffinitiuam, vel grauamine præiudiciali cauſæ principali: vbi aliqua redduntur exempla, & dantur aliæ formæ admittendæ huiuſmodi appellationis per ſuperiores prædictos; ſed quia de ſingulis latiſſimè tractauimus multa ſcito digniſſima ad latiorem explicationem, ſeu potiùs exemplificationem prædicti *Decreti 20. Concil. Trident. in tract. de Reg. protect. 2. p. c. 1. per totum*, hîc omitto, contentus te ad illud remittere.

Et in eadem *2. p. c. 17. per totum*, & ſignanter
n. 7. & 8. tractauimus, quando † ſuperior ad quem 8
eſt appellatum ab Ordinario ante diffinitiuam, teneatur iterum ad hunc cauſam remittere ſtante dicto Decreto Trid. vbi duas declarationes S. Congregationis adduximus, nihil in hoc innouantes ius commune, diſtinguentes inter iuſtitiam, & iniuſtitiam appellationis, vt in primo caſu poſſit ſuperior cauſam penes ſe retinere principalem in prima inſtantia; in ſecundo autem quando iniuſtam appellationem, & non adeſſe grauamen declarauit, minimè poſſe cauſam principalem retinere in prima inſtantia pertinente ad Ordinarium ex Decreto Trid. *in dict. c. cauſa omnes*, prout latiùs ibidem videre poteris, vbi articulus iſte accurate examinatur; & Nos referens nobiliſſimè ſequitur Domin. Ioan. Baptiſt. de la Rea *in deciſ. Granatenſ. Senatus diſp. 6. n. 20.* & Narbona *in l. 9. tit. 4 lib. 2. Recop. gloſ. 1. à 180. tom 3.* Et an poſſit committere prædi-
ctam appellationem † cum clauſula *vna cum toto* 9
negotio principali, videbis *in d. c. 17. à num. 11. & ſeqq.* ad quæ te remitto, quibus vſque ad refectionem reperies omnia quæ hîc deficiunt.

Vnum tamen non omittam indagare, an quan-
do Ordinarius in aliquo negotio † proceſſit ex- 10
traiudicialiter, à cuius grauamine ſic extraiudicialiter illato poterit ad Superiorem appellari, ita vt ampliùs in forma iudicij, & in prima inſtantia iudiciali Superior, & non ipſe cognoſcat, ita vt ex actu extraiudiciali ſatisfactum dicatur diſpoſitioni Trid. aliàs præſeruantis primam inſtantiam omnium cauſarum Ordinariis: quam difficultatem, quia abſolutam reperio per ſanctam Congregationem Concilij; vlteriùs non diſputabo, quæ in hæc ait: *An Decretum Concilij ſeſ. 24. c. 20 in principio, locum habeat, quando Ordinarius, extraiudicialiter procedendo, grauat partes, adeò vt liceat partibus à tali actu extraiudiciali ad alios ſuperiores iudices appellare, ſeu reclamare, quatenus ius id permittat; ſed omninò cauſam grauaminis in prima inſtantia coram eodem Ordinario cognoſci debeat? Congregatio cenſuit, hoc caſu non habere locum Decretum Concilij*; & ibidem iterum: *Cùm Vicarius Coimbrenſis deputaſſet quemdam Beneficiatum Eccleſiæ ſancti Iacobi in illius Parrochum, Beneficiati, ob irreparabile damnum, & præiudicium appellauerunt, & cùm de cauſa committenda ageretur, oppoſitum fuit: quod cauſa deputationis coram Ordinario eodem tractari deberet, beneficiatis verò reſpondentibus, Decretum, c 20. non habere locum, vbi Ordinarius extraiudicialiter procedendo grauat partem, res delata eſt ad Congregationem Concilij:*

& Congregatio cenſuit : hanc cauſam eſſe legitimè deuolutam ; nam illud Decretum habet vim diffinitiuæ, & id quod debebat agere iudicialiter, egit extraiudicialiter, à quo etiam datur appellatio, c. concertationi, de appellat. lib.6. hanc mirabilem declarationem ad litteram refert Narbona *in l. 59. gloſ.1. num. 179. tit. 4. lib. 2. tom. 3. Recopil.* quam omnino nota, & attentè perlege, quia fortè quilibet quantumuis Doctus vir reſponderet contrarium, niſi authoritas S. Congregationis adeſſet ita clara, & in terminis etiam, quod
11 quando appellatur à collatione † facta per Ordinarium, vel alio grauamine extraiudiciali; tunc euaneſcat prima inſtantia Ordinarij, probat Flores de Mena *var. quæſt. lib. 1. quæſt. 4. num. 37. circa finem.* & vide quæ diximus infra hac 2. *p. cap.23. per totum*, quo loco latiùs examinatur articulus iſte.

Et an & quibus caſibus procedatur extraiudi-
12 cialiter, † & de natura, forma, & requiſitis huiuſmodi proceſſus extraiudicialis, & quando ab eo detur appellatio, & quos effectus producat, & ex quibus actibus intelligatur amittere primæuam naturam proceſſus extraiudicialis, ita vt iudicialiter proceſſiſſe dicatur, & quando in his actibus ſui natura attenta, extraiudicialibus teneatur iudex aſſumere partes iudicis, & iudicialiter procedere : fœcundiſſimè præ omnibus multa ſcitu digniſſima congeſſimus *in tract. de Regia protect. 2. p. cap.13. per totum.*

§. *TERTIVS.*

An ratione contractus, vel ratione delicti alibi geſtorum, aut rei ſitæ, & qualiter à prima Ordinarij inſtantia recedatur?

Et obiter circa bona maioratus exiſtentia in diuerſis Regnis, & Prouinciis, ſeu diſtrictibus, quis forus attendendus?

SVMMARIVM.

Concil Trid. in cap. cauſa omnes non ſuſtulit legitimos modos, ex quibus de iure Canonico ab Ordinario receditur in prima inſtantia, num.1.

Ratione contractus ſortitur quis forum, quia iudex loci contractus dicitur competens, n.2.

Forum, quando ſortiatur quis ratione contractus, & quando ad locum contractus fienda ſit remiſſio, vel requiratur, vt ibidem obligatus reperiatur, & de aliis remiſſiuè, num.3.

Obligatus in Romana Curia ibidem regulariter conuenitur vndique oriundus, num.4.

Declaratio S. Congregat. adducitur, qua deciditur ratione contractus ſortiri quem forum alienum, etiam in prima inſtantia, non obſtante Trid. num.5.

Auditorem Cameræ poſſe auocare cauſas ex obligatione in forma Cameræ pendentes in partibus coram Ordinariis etiam in prima inſtantia ex Flores de Mena dixerunt aliqui, n.6.

Declara, vt num.7.

In Hiſpania tamen, vbi Concilium Trident. in viridi eſt obſeruantia; eius opinio non ſeruatur, ſed quotidie in hoc Supremo Senatu reprobatur, num.8.

Auditori Cameræ, & aliorum iudicum Romanæ Curiæ iuriſdictio in prima inſtantia ſublata eſt hodie per Trid. num 9.

In executiuis percuti etiam dicitur prima inſtantia Ordinarij, num.10.

Ratione contractus quando, & in quibus caſibus ſortiatur quis forum, & de tota abſoluta materia remiſſiuè, num.11.

Forum alienum quis ſortitur ratione delicti, & iudex loci, vbi perpetratur, eſt competens in prima inſtantia, num.12.

Senatus non remittit cauſam delinquentis alibi ſuo Ordinario cùm non percutiatur Tridentin. diſpoſitio, nec eius prima inſtantia, ibidem.

Ratione rei ſitæ ſortitur quis forum, n.13.

Clericus Conuentus ratione beneficij reſidentiam non requirentis apud Iudicem loci beneficij ſortitur forum, num.14.

Clericus domicilium habere dicitur in loco beneficij reſidentiam requirentis, num.15.

Ratione rei ſitæ quis ſortitur forum, ſi ibi reperiatur, num.16.

In omni foro præter forum domicilij requiritur præſentia rei, num.17.

Forus ratione rei ſitæ non eſt fortior foro contractus, ibidem.

Abſens à loco rei ſitæ citatus ad litteras requiſitorias ſi non comparet patitur primum Decretum, ex quo actor mittitur in poſſeſſionem rei ſitæ, num.18.

Curator poteſt darri abſenti per iudicem rei ſitæ ad effectum diſcernendi primum Decretum, n.19.

Non ad diffinitiuè pronuntiandum ſuper iure principali abſentis, num.20.

Ad iudicem ratione rei ſitæ ſpectat curatorem dato liti coram ſe motæ minori, furioſo, &c. n.21.

Curatorem liti dat iudex laicus Clerico minori litiganti coram ſe, num.22. Et è conuerſo Iudex Eccleſiaſticus dat curatorem liti minori laico coram ſe litiganti, ibid.

Iudex, cui conditionaliter datur iuriſdictio, nulliter procedit ante conditionis implementum, n.23.

Curatorem abſenti dare poteſt iudex, qui ad cauſam habet iuriſdictionem, num.24.

Abſenti non ſubdito non poteſt dari curator à iudice rei ſitæ ibi non reperto, num.25.

Domini temporales ibi conueniuntur etiam abſentes vbi ſuum habent ſtatum, & caput maioratus, quia eius diſtinctus domicillarij ſunt, n.26.

Bona maioratus etſi in diuerſis Regnis ſint, ſi maioratus petatur iudex eſt competens, vbi caput ſit maioratus, num.27. & ſeqq.

Hæreditatis bona ſi ſint in diuerſis territoriis, cognitio pertinet ad iudicem diſtrictiùs, quò maior eſt bonorum pars, num.28.

Bona exiſtentia in diuerſis Regnis, vnita tamen ad vnum corpus quoad iuriſdictionem, attenditur Regnum vbi caput eſt, etſi maior pars bonorum in alio ſit, num.29.

Si maioratus non habet caput, cui bona adhæreant, attenditur diſtrictiùs eius Chancellaria, ſeu Regni, quo maior bonorum pars ſita ſit, n.30.

Vnitis duobus beneficiis exiſtentibus in diuerſis Regnis, collatio vtriuſque pertinet ad Epiſcopum in cuius Diœceſi ſit caput eorum, cui nempè aliud eſt vnitum, num.31.

L. cum in diuerſis, 44. ff. de Religioſ. & ſumpt. funer. ponderatur, num.32.

Locus, vbi caput occiſi reperitur, attenditur ad cognitionem delicti, n.33. cum ſequentibus.

EX

EX concluſione ſuperiùs firmatâ
hoc *cap.5.à n.8. verſ. Plures tamen
alij*,quâ diximus ; Decretum Con-
cilij in dicto *cap.20.* non ſuſtuliſſe
1 caſus,† quibus de iure quis ſortitur
alienum forum etiam in prima inſtantia dedu-
citur, vt ratione contractus celebrati † iudex
2 loci contractus dicatur competens, *l. hæres ab-
ſens* §. 1. & ibi latè Petrus Barboſa, *ff. de iudic.
c. Romana. §. contrahentes de foro compet. in 6.
cap. licèt de foro compet.* Gutierrez *de iuram.con-
firmat. part. 3.c.16.* Ceuallos *quæſtionum com-
mun. 354.* Riccius *p. 3. deciſ. 296.* Nouarius *in
prax.elect. & variation. for. q.18. ſeſ.2.* in prima
impreſſione Neapol. Riccius in terminis Con-
cilij, *p.4. deciſ.473. circa fin.* apud quos poteris
videre, quando ratione contractus ſortitur quis
3 forum : † & quòd non debeat fieri remiſſio ad
forum contractus, niſi vel expreſsè proprio fo-
ro renuntietur ; vel ibi reperiatur obligatus;vi-
de exactè, & acutè per Palladorium *lib.2. rerum
quotidian c.fin 2.p. §.1. à n.2. cum ſeqq.* & abun-
dè Nos infrà *cap.27.per tot.*

Provt etiam vigore obligationis Cameralis
ſi quis in Romana Curia obligetur, vndique ve-
4 niat & ſit oriundus,ſortitur † forum Curiæ Ro-
manæ, in quâ contractus celebratus fuit, Galle-
ſius *de obligatione in forma Cameræ ad 3. p. obli-
gat. q.2. n.2.* Barboſa *in Paſtorali. alleg. 81. n. 15.*
Nouarius *in noui iuris Pontificij practicar.concluſ.
c de cauſis primæ inſtantiæ, concl.1.* aliàs *54.n.9.
& 8.* & deciſum fuiſſe à Sancta Congregatione,
firmat Franciſcus Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſt.
cap.1.num 75.* & Nos *in tract. de Regia protect.2.
part. cap.17. num.6.* & licèt nullo Doctore ci-
tato, idem dicit Narbona *in l.59 gloſſ.1. n. 238.*
5 qui tamen ad literam † adducit dictam declara-
tionem, quæ ita ait : *An Decretum, cap. 20.
ſeſ.24. ſuſtulerit modos legitimos, quibus aliquis
ex iuris communis diſpoſitione, præſertim ratione
celebrati contractus forum ſortitur ? Congregatio
cenſuit, non ſuſtuliſſe*, quod tamen intelligen-
dum erit tunc procedere præfatam doctrinam,
quando reus contrahens reperitur in loco con-
tractus, quo caſu de iure communi non aliàs di-
catur eſſe legitimum modum ſortiendi forum
alienum ratione contractus, diximus & validè
probauimus in dicto *cap.27. per totum.*

Nam cum Concilium Trident. nihil in foro
ſortiendo innouet ius commune; ſed imò ad
illud ſe referat, & idipſum quod ius commune
diſponat, approbet, & confirmet; ſequitur vt
id quod de iure communi reperitur diſpoſitum
& declaratum, idem repetendum & intelligen-
dum in hoc Decreto Conciliari, quia lex noua
idem diſponens quod ius commune, vel ad id
ſe referens recipit omnes limitationes, amplia-
tiones, & declarationes, quas ius commune re-
cipiebat in eodem puncto,& materia. Plura iura
refert Schraderus *in conſ.12 n.68.* plures Docto-
res per Alderanum Maſcard. *de ſtatutorum inter-
pretat. concl. 5. n. 72.* latiùs Gallinus *de tract. de
verbor. ſignificat. lib.10. cap 32. n.39. & 40.* quos
Doctores adde aliis quampluribus ad idem lau-
datis per Nos *in commentariis de Regia protect.1.
part. cap.1. preludio 5. à num.227.*

Sed an Auditor Cameræ cauſas obligatione
6 Camerali firmatas † (hoc eſt quando in parti-
bus, & extra Curiam quis ſe obligat; Romæ
conueniri poſſe) valet auocare, licèt pendeant
coram locorum Ordinariis ? Affirmant Diaz de
Mena *variar. quæſt. lib.1. q.12. num.48.* Lancel-
lotus *de attentatis lite pendent. limit. 15. num. 5.*
Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.118. in fin.* & Ric-
cius *in prax. reſol.342. part.2.* Barboſa, & No-
uarius vbi ſuprà citati, Narbona etiam (licèt
neminem ad id allegat.)

Sed iſti Doctores loquuntur de facultate Au-
ditoris Cameræ, † quæ ante Concilium Tri- 7
dent. ſic licitè & liberè procedebat ; hodie ve-
rò, eo ſtante, omnis facultas Auditoris Came-
ræ, & aliorum quorumcumque primæ detra-
hens Ordinariorum inſtantiæ ſublata eſt peni-
tùs, & expreſsè abrogata per dictum *c. cauſæ om-
nes*, vti latiùs annotauimus *in d. cap. 3. à n. 18.
& ſeqq verſ. Quare nulli ſuperiores, hac 2. part.*
& probant inſuper ij omnes DD. & alij plu-
res ibidem citati; qui in indiuiduo affirmant
hodie ſublatam eſſe facultatem Auditoris Ca-
meræ quoad omnes auocationes in prima in-
ſtantia.

Quapropter in Hiſpania (vbi Concilium
Trid. † inuiolabiliter obſeruatur) Senatus re- 8
probat quotidiè opinionem Flores de Mena (à
quo cæteri principium, & fundamentum ſum-
pſere) nec permittit vaſſallos horum Regnorum
cum tanta iactura cogi extra Regna & Prouin-
cias litigare in prima inſtantia, vt ex Minchaca
diximus ſuprà hac 2. *p. cap. 3. à num. 26. verſ.
Ex hac etiam praxi*, & per totum, cap. deduxi-
ximus; ſed reuerâ innocenter paritur, atque ir-
rationabiliter ipſe Flores de Mena quotidiè car-
pitur † cum ibidem generaliter loquutus fuiſſet 9
dè facultate Auditoris Cameræ, provt vigebat
tempore permiſſo; non tamen eandem admiſit
etiam poſt Concilij Trid.nouam diſpoſitionem;
imò potiùs ex eodem Trid. expreſsè contrariam
firmauit *pract.lib.1.c.12.n.8.* nempe hodie ſubla-
tam eſſe omninò facultatem Auditoris Cameræ
quoad cognitionem, & executionem in prima
inſtantia, provt ex ipſo Flores de Mena, & aliis
pluribus Doctoribus tradidimus *in d. cap. 3. à
num.10. & 21. verſ. Quod ampliatur*, vbi hodie
ex Concilio Trid. ſublatam eſſe facultatem, &
iuriſdictionem Auditoris Cameræ, & aliorum
omnium iudicum Romanæ Curiæ in prima in-
ſtantia plurimis comprobauimus, quod inuio-
labiliter practicatur communiter in hoc Supre-
mo Senatu.

Quæ doctrina procedit abſolutè ſiue in via 10
Ordinaria, † ſiue in executiua, tùm quia cum
Doctores hactenus laudati (etiam remiſſiuè) lo-
quentes de extinctione facultatis Auditoris Ca-
meræ ex Tridentino; de neceſſitate ſupponunt
loqui in via executiua, cum dicta facultas non
extendatur ad aliud cognoſcendi genus vltra
executionem gratiarum, Breuium, & obliga-
tionum Cameralium. Tùm etiam, quia indubi-
tabile eſt, Concil. Trident. procedere in omni-
bus viis executiuis, provt neruosè probauimus
infrà hâc 2. *part. cap.10. à num. 12. cum multis
ſeqq.* & ſignanter circa hanc conſiderationem
benè roboratam, ibidem *à num 52.*

De quibus omnibus, & de tota abſoluta ma-
teria † huius §. abundè videbis hâc 2. *part.* 11
cap 27. per totum, variæ doctrinæ adducuntur,
& mirabiles difficultates abſoluuntur, videndæ
omninò.

Et eodem modo, ratione delicti quis ſortitur
forum alienum † in loco vbi delictū commiſſum 12

fuit, & coram eodem iudice, licèt non ſit ſuus
Ordinarius in prima inſtantia, *cap. poſtulaſti,*
de foro competenti, *l. 1. C. vbi de hereditate agi*
oportet. Cauedus *deciſ. Luſitana*, 26. *part.* 1. latè
Farinacius *in praxi crimin. quæſt.* 7. Riccius *de-*
ciſ. 123. Nouarius *de electione fori*, *ſect.* 2. *quæſt.* 2.
& in his terminis Concilij Trident. ipſe Noua-
rius *in dicta concluſ.* 1. *à num.* 10. *&* 11. quod ve-
riſſimum eſt, & practicatur. Infinitos alios Do-
ctores congeſſimus ioſtà hâc 2. *part. cap.* 27. *per*
totum, & in ſpecie, *verſ. Tamen hæc vera reſo-*
lut. à num. 5.

Quapropter Senatus non remittit cauſam de-
linquentis alibi ſuo Ordinario, cùm forus ab
alicoo iudice iure permittente fuerit quæſitus,
& cognitio in prima inſtantia, ex quo percuſſa
non dicitur Ordinarij, ſicuti de foro ſortio in
loco contractus dictum eſt.

Item etiam ratione rei ſitæ ſortitur quis fo-
13 rum alienum † actione reali Conuentus, *ex l.*
fin. C. vbi in rem action. cap. fin. de for. compet.
quæ iura plures exornant Doctores laudati ab
Antonino de Amato *variarum reſolut. lib.* 1. *re-*
ſolut. 33. *à num.* 17.

Quæ regula non ſolùm procedit in prophanis,
14 nis, † ſed etiam in ſpiritualibus; nam ſi Cleri-
cus conueniatur ratione Beneficij reſidentiam
non requirentis, poterit apud iudicem loci, vbi
ſit beneficium conueniri. Marian. Socinus *in cap.*
ſanè, *num.* 3. *verſ. Prima declaratio, de for. compet.*
Felinus *in cap. conſequutus*, *el* 2. *num* 9. *de re-*
ſcriptis. Carleuall. *in tract. de iudiciis*, *lib.* 1. *tit.* 1.
q. 3. *de foro rei ſita*, *num.* 145. vbi poſt alios Do-
ctores dicit, † quod quando beneficium requi-
15 rit reſidentiam, dicitur ibidem Clericum habe-
re domicilium, ex quo ſemper ibidem conueni-
tur, & forum ſortitur.

Hæc tamen doctrina non ſimpliciter proce-
16 dit; † ſed demum ſi in loco rei ſitæ reperiatur
reus, iuxta Pauli de Caſtro doctrinam in dicta
l. fin. num. 2. Cephalus *conſ.* 263. *num.* 9. latè pro-
bat *Doctor Ioannes de Balboa* (primariæ Cathe-
dræ in Vniuerſitate Salmantina Præceptor) *in*
cap. ſanè, *à num.* 15. *cum ſeqq. de foro competenti*,
vbi plures allegat latè etiam Petrus Surdus *in*
conſ. 168. *à num.* 11. *&* 8. *&* 54. & ea Paulo de
Caſtro, & Socin. *in dict. cap. ſanè*, *num.* 12.
Franchis *deciſ.* 37. *num.* 2. *&* 3. Petrus Barboſa *in*
l. hæres abſens. §. proinde in art. de foro rei ſita, *n.* 15.
& 16. tenet & latè proſequitur Carleual. vbi
17 ſuprà *à n.* 149. dicentes, regulare eſſe, † vt in
omni foro præter forum domicilij requiratur
præſentia rei, ad hoc, vt ibi poſſit conueniri, &
quod hic forus non eſt fortior foro contractus.

Poſſe tamen citari abſentem per litteras re-
18 quiſitorias, † & conſtito de citatione, ſi non
compareat defenſurus; actor mittetur in poſſeſ-
ſionem rei ſitæ ex primo decreto, quam doctri-
nam altiùs comprobant Doctores ſuprà citati,
& præcipuè ſcribit Carleuall. *dict. quæſt.* 3. *à n.* 150.
poſt Marianum, Petrum Barboſam, Molinum,
Paulum de Caſtro, & Panormitanum, alios etiam
vltra hos laudat Antoninus Amato *var. reſol.*
lib. 1. *cap.* 33. *à n.* 27. licèt ipſe de contraria pra-
xi Regni Siciliæ teſtatur, vt citatio hæc ad lit-
teras requiſitorias non ſit in praxi Regni.

Sed an abſenti dari poſſit curator à iudice rei
19 ſitæ; † lariſſimè diſſerit Amato, vbi proximè
à num. 26. *cum multis ſeqq.* vbi affirmatiuè re-
ſpondit, qui licèt confusè & indiſtinctè loqua-
tur, quo fine ſit dandus; illum, & Doctores ci-
tatos ab eo omninò intellige; vt procedant ad
finem prædictum, mittendi nempè actorem in
poſſeſſionem rei ſitæ ex primo decreto, non
ampliùs.

Quod ſi ipſe intelligit quoad deciſionem cau-
ſæ, † & diffinitiuè pronuntiandum ſuper iure 20
principali abſentis, non admittam, nec Docto-
res ab eo citati, nempè Mandel. *conſ.* 208. *n.* 7.
Decianus *conſ.* 118. *num.* 4. *&* 20. *lib.* 3. Burſatus
conſ. 397. *num.* 7. Seſſe *deciſ.* 129. *n.* 20. *vol.* 2. Mil-
lanenſis *deciſ.* 11. *n.* 15. *lib.* 1. ipſi namque Do-
ctores generaliter loquuntur, † ad iudicem rei 21
ſitæ ſpectare Curatorem liti dare, quod verifi-
catur in præſente, & litigante, nempè, minore,
furioſo, aut mente capto, & ſimilibus, prout di-
cimus de iudice laico, qui dat Curatorem Cle-
rico minori coram ſe litiganti, † & è conuerſo 22
de iudice Eccleſiaſtico dante curatorem laico
minori ſæculari coram eo litiganti, iuxta infini-
tos Doctores ab Amato citatos, *dicta reſolut.* 32.
num. 21. *&* 22. quibus quidem in caſibus verifi-
cari poteſt doctrina præfatorum Doctorum, &
non dumtaxat in curatore abſenti dando in loco
rei ſitæ ad proſequendam litem, prout intelle-
xit Amato.

Deinde quoniam ſi abſenti à loco rei ſitæ an-
te citationem † per litteras requiſitorias dari 23
curator liti non ceptæ permitteretur; ſequere-
tur inde abſurdum maximum, quod iudex pro-
cedere poſſit abſque iuriſdictione, quam alter
non adquirit in non ſubditum, niſi ibi reperia-
tur poſſeſſor rei ſitæ, cùm ſuper hac qualitate,
& conditione ſimultanea fundetur, quam exer-
cere non poteſt ante huiuſmodi conditionis exi-
ſtentiam, ita vt aliter nulliter procedat ex iuriſ-
dictionis defectu, prout abundè probauimus
hac 2. *part. cap.* 27. *à num.* 24. *cùm multis ſeqq.*
verſ. Fulcitur inſuper hæc pars, *&c.*

Et confirmatur, quia is ſolus poteſt dare ab-
ſenti curatorem, † qui iudex ſit competens ha- 24
bens iuriſdictionem in cauſa, vt agnoſcit idem
Amato, *dict. reſol.* 33. *n.* 4. *& n.* 25. ad quod plures
allegat Doctores: ergo abſenti iudex rei ſitæ cu-
ratorem dare nequit vltra caſum permiſſum,
nempè ad effectum procedendi ad miſſionem ex
primo decreto dumtaxat, vt ſuperius diximus,
cæterùm ad determinandum diffinitiuè cum ca-
reat iuriſdictione, carere debet poteſtate dandi
curatorem abſenti, abſente ibi non reperto in
loco rei ſitæ, ex communi Doctorum ſuperiùs
adducta; *num.* 16. *& ſeqq.*

Et quòd abſenti non ſubdito nequeat dari cu-
rator à iudice rei ſitæ in actione Reali, † & hy- 25
pothecaria, ex eo quod licèt ratione rei ſitæ ſor-
tiatur forum quis alienū, tamen cum ex hoc ſolo
non efficiatur ſubditus; ſed ibidē reperiri requi-
ratur, latè firmat Petr. Surd. *dict. conſ.* 168. *n.* 15. 18.
& 53. *& per totum Concilium*; ideoq; ad effectum
diſcernēdi primum decretum citatione executa,
poterit iudex rei ſitæ curatorē dare, non aliàs ad
procedēdū in cauſa principali, quia vltra ſua po-
teſtas in abſentē non extēditur, ex ſurſum dictis.

Quam reſolutionem limitandam arbitror in
Dominis temporalibus, puta, † Marchionibus, 26
Ducibus, & Comitibus, qui etiam abſentes actio-
ne Reali conueniuntur in diſtrictu, quo habent
caput Comitatus, aut maioratus, ſuumque ſta-
tum, domum principalem, & fortalitiam; quorū
ratione domiciliarij ſunt indubiè, vti cōmuniter

practica

practicatur: prout de Clerico conuento ratione beneficij non requirentis reſidentiam, ſuperius diximus; imò potius aſſimilantur iſti Domini Clericis habentibus beneficia reſidentiam requirentia, qui in illis habere domicilium cenſentur, de quo ſuprà *à num.* 14.

Sed quid dicendum in maioratus, aut ſtatua
27 bonis vinculatis, † quando ſunt in diuerſis Regnis, aut diſtrictibus, & maioratus, ſeu ſtatua ipſe petatur & controuertatur, quiſnam iudex competens dicetur. Et obiter affirmandum eſt, attendendum eſſe diſtrictum, & iuriſdictionem eius Regni, aut Prouinciæ qua caput eſt maioratus, & ſtatus controuerſi; ita firmat Acaius Anton. de Ripol. *variar. reſolut. cap.* 1. *de iuriſdictione omnium iudicum, à n.* 465. in hæc: Quæſitum fuit, an ſi diſputandum ſit de ſucceſſione alicuius hæreditatis, quæ conſiſtit in diuerſis bonis, ſitis in diuerſis territoriis, & iuriſdictionibus;
28 vbi iudicium ſit tractandum? Reſpondi: † quod in loco vbi maior pars bonorum exiſtit, ex *l. ſi fideicommiſſum, in princ.* & ibi communiter ſcribentes, *ff. de iudiciis, l. qui ita, § fin. ff. ad Trebellian. l.* 1. *in princip. C. vbi de hæredit. agi oportet,* Tiraquel. *de retract. Linagier*, §. 36. *gloſſ.* 3. *n.* 6. Anna *conſil.* 4. *num.* 3. Hoc autem intelligen-
29 dum eſt in hæreditate Ordinaria † quæ alicui Ordinario homini competit; nam ſi hæreditas, quæ conſiſtit in corporibus hæreditariis ſita eſt, & ſeparata in diuerſis locis, & vnita eſt quoad aliquod corpus, veluti ſi diuerſa loca, ſeu villæ militent ſub aliquo titulo, veluti Comitatu, Marchionatu, ſeu Ducatu, licèt maior numerus bonorum ſit in vno loco, ſeu Regno; cauſa erit tractanda in illo Regno, vbi caput Ducatus, ſeu Marchionatus exiſtit, *l.* 3. *in principio, ff. de acquirenda poſſeſſione*, refert Tiraquellus *dict.* §. 36. *gloſſ.* 3. *num.* 4. & 5. & hiſce retro elapſis annis experientia comprobatum fuit; nam licèt *Baronia de Martorell. Molin de Rey:* & locorum adiacentium ſint ſitæ iuxta præſentem Cataloniæ Principatum, tamen quia caput maioratus erat in Regno Caſtellæ, ibi fuit lis conteſtata, & deciſa, &c. Item etiam in hoc Supremo Conſilio Regio Caſtellæ his temporibus fuit controuerſum, & ſic deciſum & determinatum ſemel, & iterum in duabus cauſis, inter Marchionem de Otani, & Ducem de Paſtrana ſuper certo ſtatu, cuius caput erat in Regno Sardiniæ, & alia inter Ducem de Ceſa, & Marchionem de Poça, ad quod multa in propoſito in terminis omninò ſimilibus cumulat Mieres *de maiorat.* 1. *p. q.* 58. *à num.* 236. *cum ſequent.* Molina *de primog. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 73. & 74. Quibus locis in his terminis exactè diſputantes, reſoluunt, quod caput maioratus attenditur ad fundandam iuriſdictionem inter diuerſos diſtrictus, ſingularis etiam adeſt in propoſito Rotæ *deciſ.* 239. *num.* 22. apud Farinacium *tom.* 1. *in poſthumis*, & facit vulgare axioma, quod vnitorum idem eſt iudicium, & reſpectu vtriuſque Chancellariæ: idem poſt alios firmat Parladorius *in ſeſquiſcentur. different.* 11. *à n.* 6. qui *n.* 7. inquit (& rectè) quòd ſi maioratus non habet
30 caput, † attenditur diſtrictus, quo ſit maior pars bonorum ipſius maioratus, quod & firmauit antea Molina *de primog. lib.* 3 *c.* 13. *à n* 73. *cum ſeqq.*

Et conducit doctrina Hieronymi Gonçalez
31 *de alternatiuis, gloſſa* 5. §. 7. *à n.* 24. † & Nicolai Garcia *de beneſic.* 11. *part.* §. 2. *à n.* 47. *cum multis ſequentib.* Vbi de vnione facta de duobus beneficiis, quorum alterum ſit in alio Regno, & Diœceſi, vt is Epiſcopus vtrumque conferat, in cuius Diœceſi ſit caput eorum, cui aliud beneficium vnitum eſt acceſſoriè, vbi plures allegat, & alias ſimiles doctrinas applicat; Conferunt etiam, quæ à principio *eiuſdem cap.* ipſe dixit, quos omnes Doctores conſule pro latiori enucleatione, & intelligentia huius articuli. Illud ſcimus, hanc reſolutionem pluries obſeruaſſe Senatum hunc Regium, & ita ſimiles declinatorias, & iuriſdictionis competentiam terminaſſe.

Non tamen omittam textum ſingularem in propoſito noſtræ reſolutionis † allegare ad hoc, 32
quòd locus vbi ſit caput maioratus ſit attendendus, licèt cætera bona ei vnita, & incorporata in alia ſint Prouincia, & iuriſdictione diuerſa, eſt text. *in l. cum in diuerſis*, 44 *ff. de Religioſ. & ſumpt. funer.* in hæc: *Cum in diuerſis locis ſepultum eſt, vterque quidem locus Religioſus non ſit, quia vna ſepultura plura ſepulchra efficere non poteſt: mihi autem videtur illum Religioſum eſſe, vbi, quod eſt principale, conditum eſt, id eſt caput*; ex quo text. plures inferunt Doctores ad occiſum in confinibus duarum iuriſdictionum, & territoriorum pertinentium ad duos Dominos, illum cognoſcere debere, † in cuius iuriſdictione, & ter- 33
ritorio caput occiſi eſt inuentum, Borcholten. *in cap. vnico, n.* 26. *quæ ſint Regalia*, Bucrius *in diſputat. de finibus Regundis, in corollario*, Zaſius *in* 5. *parte feudal.* Matheſilanus *ſingul.* 75. *n.* 4. Aſinius *in dict. l. cum in diuerſis*, Medicis *de ſepulturis q.* 19. *n.* 2. & 3 *part.* 1. Forcatolus *Dialogo* 1. *num.* 35. Caſaneus *in Cathalogo gloria mundi, part.* 12. *conſiderat.* 46. Sebaſtianus Neuios *in ſyſtemat. ſelectorum iuris, ff. lib.* 12. *tit.* 7. *de Religioſ. & ſumpt. funer. ad remiſſ. eiuſdem, l. cum in diuerſis*, 44. *tom.* 1. quæ omnia mirabiliter conueniunt præfatæ reſolutioni, cum bona maioratus ſint vincula vnita, & incorporata inter ſe, † & habentur ad ca- 34
put cui vniuntur, prout caput & membra, quæ ab illo diſcedere nequeunt, ſed vti acceſſoria ſequi, *cap. cùm non licèt*, 12. *de præſcript.* Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 17. Nicol. Loſæ *de iure Vniuerſitatis*, *part.* 3. *cap.* 13. *num.* 7. Roman. *ſingul.* 500. & de capite naturali, corporevè humano † ad myſticum procedit ar- 35
gomentum; *cap. ita Dominus*, 19. *diſtinct.* Ioannes de Lignano *in tract. de cenſur. Eccleſiaſt.* §. 4. Hieronym. de Allan. *de poteſtate Papæ part.* 2. *num.* 176. Cardinal. Iacobatius *de Concilio, lib.* 9. *artic.* 2. *num.* 62. *cap. ecce autem*, 24. *quæſt.* 3.

Hinc fit quod in rebus integralibus & vnitis poſſeſſio apprehenſa in capite, † puta fortali- 36
tio, Palatio, domo, Villa & ſimilibus, quod plures alias res diuerſas ſub ſe contineat annexas: ad eas trahitur prædicta poſſeſſio tanquam ad membra, & pertinentias principalis capitis, Peregrinus *de fideicommiſ. artic.* 48. *à num.* 73. Menochius *conſil.* 1279. *num.* 67. & 66. Rota Lucenſ. *deciſ.* 126. Alexand. Ludouiſ. *deciſ.* 257. *num.* 3. Iacobus Caualerius *deciſ.* 629. *num.* 10. & *deciſ.* 641. *num.* 9. & 10. Pontan. *de ſpolio. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 121. Tuſchus *littera P. concluſ.* 422. *num.* 5. & *ſeqq.* Gratianus *diſceptationib. forenſ. cap.* 126. *num.* 22. & *cap.* 425. *num.* 15. & *ſeqq.* & *cap.* 910. *num.* 3. Guionagu. *conſ.* 8. *num.* 118. 129. & 181. *lib.* 1. Barz. *deciſ.* 47. *num.* 18. & *ſeqq.* latè proſequitur Ludouiſ. Poſt. *in tract. de manutention. obſeruat.* 73. *à num.* 67. & *à num.* 77

& ſeqq. Rota in vna Calagurit ana penſinnis poſt eius tractatum 188. *num.* 6. & in alia Romana bonorum, poſt eius tract. *deciſ.* 16. *num.* 6.

§. QVARTVS.

An per remiſſionem cauſæ per Ordinarium voluntariè factam ad Superiorem in prima inſtantia, ceſſet Trident. & inde Regalis protectio?

SVMMARIVM.

Per remiſſionem cauſa per Ordinarium factam ad ſuperiorem in prima inſtantia ceram ſe pendente, au ceſſet Trid. diſpoſitio, & Senatus protectio, num. 1. *& ſeqq.*

Per remiſſionem cauſa factam à Superiore ita efficaciter ad hunc deuoluitur iuriſdictio, vt omnia geſta per inferiorem corruant ipſo iure, n. 2.

Conſilium Regis poſtquam ſuper negocio conſuluit, expectare tenetur reſponſum Regis, ibidem.

Concilium Tridentinum non ſuſtulit modos legitimos, quibus de iure communi ab Ordinario licitè recedere quis poterat, num 3.

Concilium in cap. cauſæ omnes, *præſeruans primam cognitionem Ordinariis ſupponit potentiam, habilitatem & iuriſdictionem eorum, num.* 4.

Conceſſio facta nomini, & contemplatione nominis, putà Imperatori, hæredi, &c. reſtringitur ad nomen, & eo deficiente, deficit & extinguitur, num. 5.

Diſpoſitio omnis recipit reſtitutionem ad ſignificationem, & comprehenſionem adiuncti, n. 6.

Statutum permittens obligationem filio familias artifici intelligitur ſi obligetur intuitu artis, n. 7.

Depoſitario factum legatum liberationis intelligitur debito orta ex depoſito, num. 8.

Liberatio legata tutori reſtringitur ad cauſam tutela, num. 9.

Statutum diſponens adhibendam eſſe fidem libris mercatoris, reſtringitur ad negotia tangentia mercaturam, num. 10.

Ordinarius non poteſt à ſe abdicare iuriſdictionem in prima inſtantia parte reclamante, n. 11.

In receſſu ab Ordinario in prima inſtantia illius & partis debet concurrere conſenſus, num. 12.

Ordinarius non poteſt ſolo verbo, & ſua ſponte à ſe abdicare iuriſdictionem, vti Iudex neceſſarius, quam preciſò tenetur ſubditis miniſtrare, n. 13. *&* 14.

Ordinarius, quando vti Delegatus (commiſſione carente) proceſſit, non ſuſtinentur acta ex qualitate Ordinarij, qua vti talis poterat cognoſcere, num. 15.

Ordinarius nequit à ſe abdicare iuriſdictionem Ordinariam, num 16.

Ordinarius non poteſt ſubiicere Clericum ſubditum inuitum & renitentem alteri Iudici, n. 17.

Ordinarius voluntariè remittens cauſam ad Superiorem in prima inſtantia, nec amittit iuriſdictionem, nec ad Superiorem fuit deuoluta, n. 18. *&* 19.

Quando ius transfertur in alium, ſi huic non adquiratur iuris prohibitione, remanet penes transferentem, num. 20.

Quod procedit generaliter in qualibet materia, num. 21.

Pars grauata per remiſſionem voluntariè factam ab Ordinario cauſa in prima inſtantia, licitè vtitur recurſu ad Regem, vt iterum remittatur Ordinario, num. 22.

Iudex quilibet, qui à ſe abdicauit iuriſdictionem accedente contradictione partis læſa, illam poteſt reaſſumere, num. 23.

Remiſſio cauſa ad Superiorem tunc illicita erit in prima inſtantia; quando Ordinarius ſua ſponta & ſine iuſta cauſa nemine ritè inſtante, illam fecerit, num. 24.

Ordinarius allegatus ſuſpectus, & confitens cauſam oppoſitam licitè facit remiſſionem ad Superiorem, num. 25.

Ceſſante tamen fraude, & colluſione, num. 26.

Remiſſio ad Superiorem in prima inſtantia voluntariò facta per Ordinarium; non eſt legitimus modus recedendi ab ea, imò contra iuris reſiſtentiam facta dicitur, num. 27.

Per recuſationem, & appellationem in caſibus à iure permiſſis legitimè ab Ordinario receditur in prima inſtantia, non ſic in prohibitis, n. 28.

Habilitas & poteſtas ſuppoſita in Ordinario per Tridentinum, præſeruans illi primam cognitionem; verificatur in Ordinario voluntariè ſe exonerante ab ea, num. 29.

Recuſatio, & appellatio, ſi non legitimè proponantur, non operantur effectum iuriſdictionis abdicatiuum, nec ſuſpenſiuum, num. 30.

Remiſſio cauſa in prima inſtantia legitimè facta per Ordinarium ad Superiorem operatur effectum iuriſdictionis abdicatiuum, num. 31.

PLERVMQVE de hoc dubio per peritos fui conſultos, quid † ſenſuerim libenter hîc per diſputationem, proſeram, in quo negatiua pars (vt eo ipſo quod Iudex Ordinarius remiſit cauſam coram ſe pendentem ad Superiorem; ceſſet diſpoſitio *Concilij Tridentin. in ſæpè repetito, cap. cauſa omnes* 20. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* Et per conſequens etiam ceſſare debere Regis protectionem, ita vt etſi pars conqueratur in Senatu de violentia, audienda non ſit, nec remiſſio ad Ordinarium concedenda) ex eo potiſſimùm probatur. 1

Nam ſicut legitima appellatio, & recuſatio abdicant ab Ordinario † iuriſdictionem, eundem effectum operatur remiſſio cauſæ ad Superiorem, ad quem adeò efficaciter deuoluitur iuriſdictio, vt nullatenus inferior ampliùs in cauſa procedere, & ſe intromittere valeat; quod ſi fecerit, acta & proceſſus vitio nullitatis, & attentati ſubiiciuntur, text. eſt *in cap. licet de officio Legati, l. ad Principem, & l. ad Imperatorem, ff. de appellat.* vbi Gloſſæ & Doctores, Felinus *in cap. cum Bartoldus, num.* 16. & ibi Abb. *de re iudicat. ſingularis* Rotæ *deciſ.* 13. *de officia Delegati, in nouis per Biſignetam. & ibidem additia Papazon. num.* 3. nonnullos congerit Auguſtinus Barboſa *in dict. cap. licet, num.* 2. vbi per illum text. notat quod Legatus à latere, ex quo cauſam ad ſuperiorem remiſit; definit eſſe Iudex illius, vt per Dani. Venator. *in Anatypſi methodica iuris Pontificij, lib.* 1. *tit.* 30. *Aximat.* 2. Petr. Barboſ. *in l. eum qui temerè, §. fin. num. fin ff. de Iudiciis*, Sanch. *de matrimonio, lib.* 8. *diſp.* 14. *num.* 8. & iterum Idem Auguſtin. Barboſ. *in tractatu de iure Eccleſiaſtic. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 83. quibus adde Menochium *de arbitrar. lib.* 2. 2

caſu

caſu 202. *num.*78. Lancelotum Robert. *de atten-
tatis* 2. *part. cap.* 20. *de inhibitione , ampliat.* 21.
per totam , Eraſm. à Cochier *de iuriſdictione in
exemptos tom.*2. *part.*2. *quaſt.*49. *per totam*, Tho-
mam Sanchez *de matrimon. lib.*8. *diſput.*14. *n.*8.
Petrum Surdum *conſ.* 424. *num.* 53. *volumin.* 3.
poſt Mandoſ. *in tract. de inhibition q.* 37. *num.* 3.
Lancelotum & alios.

Et huius doctrinæ (quæ in ſe veriſſima eſt,
& indubitabilis) rectè conuenit quod grauiſſi-
mo cuidam Senatori reſpondi conſultus : in ne-
gotio nempè , quod Senatus Regis per ſe ipſum
& abſque Principis dependentia , & conſulta-
tione liberè poterat expedire , ſi inſuper pro
eius reſolutione Regem conſuluerit : ampliùs
in eo ſe intromittere non poterit , ſed tenetur
ſuperſedere, & expectare reſponſum Regis: mo-
tus tùm ex præfata doctrina , quaſi videatur
Senatus per hanc conſultationem , & remiſſio-
nem ad Regem poteſtatem , & facultatem ſuam
in illo negotio à ſe abdicare, tùm etiam ex pon-
deratione celeberrimi , text. *in cap. multum ſtu-
peo.*2. *quaſt.*6. ibi : *Expectandum tibi fuerat, quid
ad tua conſulta reſcriberem*, dixit Romanus Pon-
tifex : ad hoc idem ponderanda ſunt alia iura
citata ſup. 1. *part. cap.*5. *à num.*35.

Ergo cùm Ordinarius per remiſſionem ad Su-
3 periorem à ſe abdicauit † iuriſdictionem in illa
cauſa coram eo mota in prima inſtantia , & in ea
non Iudex , ſed vti priuatus remanſerit ; liberum
erit partibus ab eo recedere ex diſpoſitione Con-
cilij Trid. quòd non ſuſtulit legitimos modos , ex
quibus de iure communi licitè aliàs recedi per-
mittitur ab eo in prima inſtantia , prout ex decla-
ratione Sanctæ Congregationis fuſiùs probaui-
mus ſupr. hoc *cap.*5. §.2 *num.* 8. Quæ etiam eſt
ratio, quare ob recuſationem Ordinarij, & appel-
lationem legitimam in prima inſtantia permitti-
tur alium Iudicem adire, de quibus *in* §.1. *&* § 2.
antecedentibus.

Deinde quia Concilium Tridentinum dum diſ-
4 ponit , † quòd omnes cauſæ coram Ordinario
in prima inſtantia cognoſcantur , ſupponit perne-
ceſsè potentiam , habilitatem , & iuriſdictionem
in Ordinario, & idem vti Iudici prima cauſarum
cognitio præſeruat , cùm aliter ſine iuriſdictione
impoſſibile eſt de iure , poſſe illum cognoſcere,
nec aliter intelligi poteſt, ex *l.*1. vbi Gloſſa. *C. de
Sacroſanctis Eccleſ.* Carolus de Graſſis *de excep-
tion. ad materiam ſtatuti excludon. omnes exce-
ption. in preludio. num.* 96. Armendar. *in proœmio
addition. ad Recopilat. legum Nauarra , num.*38.
Marius Anton. *variar. reſolut. lib.*2. *reſol.*40. *n.*5.
Surdus *conſ.* 10. *n* 27. Quoniam Iudici tanquam
Iudici ſi aliquid committitur , Iudice deſinente
extinguitur commiſſio , ex Bartholi doctrina *in
l. ſi ita ſtipulatus , ff. de verborum obligat.* Surdus
*decif.*39. *num.*4.

5 Et quia conceſſio facta nomini , † & contem-
platione nominis , purà Imperatori , tutori , hæ-
redi , reſtringitur & extinguitur extincto nomine,
eóque deficiente , deficit conceſſio, plurima con-
gerit exempla Petrus Surdus *conſ.* 74. *num.*7. *cum
ſequentibus , & deciſ.*322. *à num.*7. *& deciſ.*39. *per
totam*. Ergo Ordinario præſeruata prima inſtan-
tia , vti Iudici & iuriſdictionem habenti , & va-
lenti cognoſcere ; ceſſabit in cauſa , in qua extin-
cta fuit hæc qualitas , & ſuppoſitio neceſſaria, eo
quòd per remiſſionem à ſe abdicauit iuriſdictio-
nem , & deſinit eſſe Iudex.

Fulcitur , quia omnis diſpoſitio recipit reſtri-
ctionem ad ſignificationem , † & comprehenſio- 6
nem adiuncti , *l. ſi quis ex argentarijs , §. rationem,
de edendo*, vbi licet Argentarij libro credatur, in-
telligitur in iis quæ tangunt eius officium , & ne-
gotiationem, non aliis ; quàm plurimos citat Sur-
dus *in conſil.* 151. *à* 87. *& ſequentibus, tom.*2. *& in
conſil.* 453. *à num.*54. *lib.* 3. vbi poſt alios quod
quod ſtatutum permittens † obligationem filio- 7
familias artifici intelligitur , quando ſe obligat
ratione officij , & intuitu artis, idem Surdus *in
conſil.*135. *à* 101. *cum ſequentibus* , Baldus *in l.*2.
§. vltimo deliberatione legata. Vbi ſi teſtator lega-
uit deliberationem † depoſitario , intelligitur de 8
debito orto ex depoſito ; non aliunde , & eſt ſin-
gularis text. *in l. Aurelio in fine, deliberatione lega-
ta*. Vbi liberatio legata tutori reſtringitur † ad 9
cauſam tutelæ , quem text. latè exornat Menoch.
lib 4. *praſumptione* 164. *à num* 10. Petrus Surdus
in conſ. 112. *à num.* 96. *cum ſequentibus , & con-
ſil.*274. *à num.*7. *& deciſ.*322. *à num.*7. *& in con-
ſil.*218. *à n.*2. *& ſequentibus, tom.*2. *& deciſ.*217. *à
principio*. Et idem Surdus poſt plures alios *in con-
ſil.*453. *à num.*54. *lib.*3. vbi de ſtatuto diſponente,
fidem adhibendam libris † mercatoris , quòd re- 10
ſtringitur ad negotia tangentia mercaturam , &
non aliter, nec extra actum mercaturæ, Felin. *in ca-
pit. cæterùm, num.*8. *in fine, de iudicijs, & in capit.
poſt miſerabilem, column.*2. *in fin. de probationibus*,
Aretinus *in conſ.*33. *incipit. conſultatio præmiſſa, co-
lumn.* 1. Romanus *in conſil.*215. *in puncto propoſito,
colum.* 1. & ibi addentes quam communem eſſe
opinionem probat Roland. à Valle *in conſil.* 92.
*num.*7. *& ſequentibus, volum. in* 3. Aluanos *in con-
ſil.*95. *num.*12. *& in conſil.*719. *num.*7. Craueta *de
antiquitat. tempor. part.* 1. *num.*267. *verſic. Rurſus
talis, & num.*256. *verſic. Quinto intellige*, Decius *in
cap.*1. *num.*18. *de fide inſtrumentor. & in cap.*1. *nu-
mer.*30 *de probation.* Viuius *in ſuis communib. opi-
nionib. in verſic. Statum iubens libris , verſicul. Di-
ctùmque ſtatutum* , Decius qui multos aggregat *in
conſil.*5. *num.*14. *vſque ad fin.* Maſcardus *in tracta-
tu de probationibus concluſ.*975. vbi addit Meno-
chium , Gail. & alios Felin. *in capit. cum ordinem,
colum.*3. *verſicul. Limitata cauſa, de reſcriptis* ; vbi
accumulat infinitas ſimiles doctrinas , & poſt Al-
uan. *in dicto conſil.*577. *num.*12. & eundem Aluan.
*in conſil.*576. Iaſſon. Hippolit. de Marſill. Roland.
& alios, Marta *de iuriſdictione* 4. *part. caſu* 84. *per
totum*. Quòd licèt priores alicuius artis habeant
iuriſdictionem inter artifices , intelligitur tamen,
circa res pertinentes ad illam artem , videndus
Caſtellus *controuerſiarum, tom.*5. *cap.*90. Igitur cùm
Concilij Tridentin. diſpoſitio præſeruet primam
inſtantiam Ordinario vti Iudici, & iuriſdictionem
habenti ad cognoſcendum; aſtringi præciſè debet
quando ipſe eam habeat , & quando de cauſa po-
teſt cognoſcere , non tamen quando iuriſdictione
caret, & in cauſam ſe intromittere non poteſt, eò
quòd à ſe totaliter eandem per remiſſionem ab-
dicauit , & per conſequens nec in iſto caſu eidem
facienda erit per Senatum remiſſio , ceſſante Tri-
dentini diſpoſitione.

Quibus tamen , & aliis non obſtantibus con-
trarium † in caſu propoſito affirmandum eſt, & ef- 11
ficaciter tenendum, imò reclamante parte Ordina-
rium non poſſe ſua ſponte, & voluntariè à ſe abdi-
care iuriſdictionem tam de iure communi , quàm
etiam ex Concilio Tridentin. cuius diſpoſitionem
nullatenus ceſſare in noſtro caſu, nec remiſſionem

Senatum illius protectorem oegare, clarè demoonſtrabimus.

Tùm quoniam ad boc vt poſſit ab Ordinario
12 recedi, & ſuperior † adiri in prima ioſtantia;
debet concurrere conſenſus tam partium, quàm Ordinarij ipſius, ita vt cuioſlibet conſenſus ſolus non ſufficiat, nec aliqoid operetur, quominùs illæſa, & intacta remaneat diſpoſitio Concil. Trident. quod plurìes declaraſſe Sanctam Congregationem Cardinalium, abondè deduximus *in cap. 3. §. vnic. ſuprà hac part.* 2. & alibi paſſim: ergo ſola voluntas, & conſenſus Ordinarij noo poteſt facere, quod colleт Trident. diſpoſitio, nec per conſequeos Senatus remiſſio ad eundem.

Tunc etiam de iore communi probatur: etenim
13 Iudex † Ordinarius non poteſt, nec facultatem
habet ſolo verbo à ſe abdicare iuriſdictionem Ordinariam, qoam de neceſſitate tanquam miniſter neceſſarius tenetur exercere, & miniſtrare ſubditis io ſuo diſtrictu, text. eſt *in l. legatus, ff. de officio Præſidis*, ibi: *Legatus Cæſaris, ideſt Præſes vel Corrector prouinciæ abdicando ſe non amittit imperium*, plures ad idem (licet obiter) citaoimus *in tractatu de Regia protection. 3. part. cap. 18. num. 41.* Nam ea quo dicitur Or-
14 dioarius, cenſetur † Iudex oeceſſarius, volun-
tariè abſtinere ſe à cauſæ cognitione non poteſt, ita ſcribeotes omnes *in cap. quoniam contra, de probationibus*, Burſatus *in conſ. 199. num. 8. lib. 2.* Bartolus *in l. munerum, §. iudicandi, ff. de muneribus, & honoribus*, Innocent. *in cap. ſuſcitata, de reſcriptis*, Decius *conſ. 113. num. 24. & 24.* idem Decius *in cap. intimaſti, num. 5. de appellationibus*, Felinus *in cap. paſtoralis, num. 5. poſt gloſſ. in verb. Exonerare de Officio Delegati*, Abb. Panormitanos *in cap. ex litteris, de officio Delegati*, idem Felinus *in cap. cum ex officio, de præſcriptionib.* Acaius Anton. de Ripoi. *variar. reſolution. cap. 2, de recuſatione, à num 7. cum ſeqq.* vbi erudite articulum tractat.

15 Idem etiam tenet † Caldas Pereita *de emptione, & venditione, cap. 3. à num. 12.* ibi: Hinc
etiam reſoluitur, verum eſſe quod ſcribit gloſſa ſingularis *in cap. ex litteris, de officio Delegati*, aſſerens proceſſum eſſe nollum, quem Ordinarius tanquam Delegatus agitauit, cùm delegatus non eſſet, etſi vti Ordinarius potuiſſet procedere, qood Panormitan. ibidem cenſuit, cauſari ex defectu voluntis iudicantis, qui ſe adſtrinxit ad delegatam iuriſdictionem, Ordinariam repudians, vt dicto *cap. ex parte Aſtienſis, & dict. cap. cùm ſuper.* Nec vrget quod Or-
16 dinarius noo poteſt à ſe abdicare † ioriſdictio-
nem Ordinariam, *vt in l. Legatus, ff. de officio Proconſulis*; quoniam etiam hoc caſu non abdicaoit ſed potius noluit procedere vt Iudex Ordinarius, quod potuit facere, *vt in l. ſed & ſi ſeruum, §. fin. cum lege ſequenti, ff. de arbitris*; ita reſpondit Ioannes de Lignano de cenſura Eccleſiaſtica, quem ſequitur Felinus *in c. cum ex officio, de præſcriptionibus, &c.*

Cui doctrinæ conſonans eſt & alia, quam
17 retulimus † ſup. hoc *cap. 5. num. 5.* Quòd Or-
dinarius non poteſt ſubiicere Clericum renitentem, & ſic inuitum alteri Iudici ex Narbooa, Piaſequio, & aliis per iſtos relatis.

Igitur cùm Ordinarius de iure communi non
18 poſſit ſua ſpoote & voluntariè † à ſe abdicare
iuriſdictionem, & eius exercitium, nec cognitione cauſæ ſe exonerare, oec remittere alteri. Imò nouiori iore Tridentin. iuxta declarationes Cardinalium non poſſit ipſe ſolus à ſe abdicare iuriſdictionem cauſæ in prima inſtantia, ſed requiratur præcisè, quòd concurrat etiam voluntas, & conſenſus partium (in quorom ſimul fauorem diſpoſitio Trideotin. in dict. *cap. cauſæ omnes*, emanaoit, provt abundè probaoimus ſup. hac 2. *part. cap. 3. §. vnico*) ſequitur quod nec in ſuperiorem fuit per remiſſionem huiuſmodi voluntariam tranſlata iuriſdictio, quæ dumtaxat in prima inſtantia pertinet radicitus ad Ordioarium, iuxta ea quæ copiosè dicta fuere *in dict. cap. 3. per totum, & in dict. §. vnico*, ita vt aliis omnibus ſit vetita, vt pluries in diſcurſu huius 2. *part.* nec abiſto fuit exulſa, vt expreſsè probat text. *in dict. l. Legatus ff. de officio Præſidis*, ibi: *Abdicando ſe non amittit imperium.*

Igitur ſi ioriſdictionem remiſſam oon amittit
inferior Ordinarius † per hoiuſmodi abdicatio- 19
nem ioformem & prohibitam, ſequitur manifeſtè, quòd nec in ſuperiorem potuit transferri, iuxta text. *in cap. fin. de prohibita feudi alienat.* per Lotharium, ibi: *Feudum non ob hoc amittat*, iuncto text. *in cap. Imperialem, §. præterea, de prohibita feudi alienat.* per Federicum, ibi: *Tranſacto hoc ſpatio feudum amittat, & feudum ad dominum redeat.*

Hæc namque conuertuntur, † quoniam quan-
do ius tranſlatum io alium, iſti ex aliqua legis 20
prohibitione non quæritur; remanet penes transferentem, *l. cum quis, §. 1. ff. de ſolutionibus, l. ſi quis vi, §. differentia, ff. de acquirenda poſſeſſ.* text. capitalis *in l. nec vtilem, ff. ex quibus cauſis maiores*, quem latiùs exornant Antooius Gomez *in l. 45. Tauri, num. 54.* Auguſtinos Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. lib. 1. cap. 39. §. 3. à num. 40. & ſeqq.* & ita argumentantur Paulus Pariſ. *in conſ. 114. à num. 7. vel. 4.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt. 9. num. 20.* Nicol. Garcia *de beneficiis. 11. part. cap. 4. num. 33.* Quæ qui-
dem doctrina genericè in † quacumque materia 21
procedere dicunt Doctores ipſi, & Paulos Caſtrenſ. *in l. ſi ego, num. 7. ff. de negotiis geſtis*, vbi Bartolus *num. 24. in fin.* Aretin. *num. 28. & 29.* Iaſſon. *num. 79. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verbor. obligationib.* Crema, *ſingulari. 113.* vbi copioſa additio. Corbulus *de iure emphyteutico, tit. de cauſis priuat. ob renuntiationem, num. 6.* Caualcaous *de vſufructu mulieri relict. num. 67.* Mandez *ad l. cum oporteat, num. 119. in fin. Cod. de bonis quæ liberis*, Caſtillo *de vſufructu, capitul. 69. num. 4*, Mootier *deciſ. 46. num. 7.* Marius Giurba *deciſ. 63. num. 4.*

Quapropter pars, quæ damnom † ſentit ea 22
hac inefficaci & inualida contrariáque diſpoſitioni Concilij Trident. remiſſione; poterit vti recurſu ad Regem, vt cauſa iterum remittatur ſuo Ordinario, quemadmodum regulariter poteſt pars (in cuius damnum, & præiudicium Iudex quilibet abdicauit à ſe iuriſdictionem minùs rectè) licitè contradicere, & impugnare, cuius contradictione mediante iterùm & ipſe Iudex poteſt recuperare, & reaſſumere
† iuriſdictionem ſemel à ſe minùs legitimè ab- 23
dicatam: provt copiosè probauimus *in commentariis de Regia protection. 3. part. cap. 18. à n. 21. cum multis ſeqq.* quo te remitto libenter, quæ hîc non repeto.

Hæc

Hæe tamen noſtra reſolutio tunc procedit, &
24 locum habebit, † quando (prout ſemper ſuppoſuimus) ipſe Iudex Ordinarius voluntariè & ſua ſponte hanc remiſſionem fecerit, & ſe exoneraucrit à cauſæ cognitione coram eo propoſitæ in prima inſtantia proprio motu & nemine ritè inſtante. At ſi ſuſpicio à parte allegatur, &
25 ea deducta Iudex illam † confiteatur eſſe veram, valebit talis confeſſio, Iudici reſpondere licet, quando pars ipſa recuſans petit Iudicem declarare ſuper veritate cauſæ recuſationis propoſitæ, ex gloſſa *fin. in cap. nouit de appellation.* niſi inter iudicem & partem opponentem cauſam
26 ſuſpicionis detegatur aliqua colluſio, † quæ coniecturis, ſeu probationibus pateat, ex iis quæ congerit Menochius *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 26. per totam*, maximè *num.* 4. hanc limitationem, & declarationem ad noſtram principalem reſolutionem annotauit expreſsè Ripoll. *variar reſolut. cap. 2. de recuſatione, n num.* 11. ex qua deducitur, quòd mediante recuſatione propoſita, & probata per confeſſionem Iudicis Ordinarij, poterit legitimè, & ex iuris diſpoſitione cauſam remittere ad Superiorem in prima inſtantia per hunc cognoſcendam ex Iuribus & Doctoribus adductis hoc *cap. 5. §. 1. à princip.*

Quibus ſic ſuppoſitis non obſtant in contrarium adducta, non primum de effectibus abdicatæ iuriſdictionis, quos omnes in argumento deductos pleno ore fatemur; negamus tamen, quòd illam poſſit facere Ordinarius ſua ſponte, & iuſta cauſa (quæ aliàs de iure ab aliquo ex litigatoribus poteſt proponi) deficiente, & non accedente.

Nec obſtat ſecundum, quod pariter fatemur, Concil. Trident. non ſuſtuliſſe legitimos modos
27 † à iure aliàs inductos recedendi ab Ordinario in prima inſtantia: negamus tamen conſequentiam, quod iſta remiſſio voluntaria facta per Ordinarium ſit modus legitimus, & approbatus à iure, cùm imò tali remiſſioni & abdicationi in prima inſtantia ius ipſum reſiſtat, vt probat *dict. l. Legatus, ff. de officio Præſid.* & Doctorum communis obſeruantia in eius exornationem ſuperiùs laudata, & amplexa.

Nec obſtant exemplaria de appellatione, &
28 recuſatione, quia iſti modi † regulariter ſunt legitimi, & approbati à iure, per quos tollitur iuriſdictio ab Ordinario, vt probauimus *in §. 1. & §. 2. huius cap. 5.* At remiſſioni voluntariæ ex motu proprio Ordinarij factæ reſiſtit ius in radice, & ſua origine, ita vt nullo modo habere poſſet ſtatum aliquem operandi effectum ſuſpenſiuum, quantò magis abdicatiuum iuriſdictionis ab Ordinario, ſe ſponte exonerante à cognitione cauſæ, imò potiùs cum non fiat legitimo modo, hoc eſt de conſenſu partium, nec
29 adquiſita fuit † iuriſdictio Iudici ſuperiori, nec per conſequens abdicata fuit ab Ordinario, illã transferre volente; ſed apud eundẽ ſemper remãſit, quo quidem verificatur in totum diſpoſitio Concilij Tridentini ſupponentis habilitatem, & capacitatem in Ordinario ad cognoſcendum de cauſa in prima inſtantia, ſibi præſeruata.

Veluti & de ipſa appellatione, & recuſatio-
30 ne (à quibus † in argumento comparatio ſumitur de effectu abdicatiuo iuriſdictionis ad remiſſionem huiuſmodi) pariter dicendum erit, nam ſi ipſæ proponantur in caſu à iure prohibito, & non admiſſo, clarè patet, quòd non operabunt effectum abdicatiuum ab Ordinario, nec ceſſabit Concilij diſpoſitio, ſicuti contingit in hac ſpecie remiſſionis voluntariæ in prima inſtantia (de qua loquimur) quæ cùm fiat in caſu prohibito, ſimiliter eidem denegatur effectus abdicatiuus. Et hinc retorquetur argumentum, vt imò ab eo, & ab æquiparatione horum caſuum iis terminis retentis confirmationem ſumamus noſtræ reſolutioni. Vt ſecus ſit quando in vtriuſque caſibus legitimè † permiſſiuè fiat tam re- 31
cuſatio, quàm remiſſio iuxta ſuperiùs dicta, nam tunc vtraque operabit abdicationem ab inferiore Ordinario, deuoluens & transfundens iuriſdictionem in ſuperiorem, & ceſſabit Tridentini diſpoſitio, cùm in Ordinario carente iuriſdictione, vel aliter ſublata verificari non poteſt. Ex quibus quidem ſolutionibus facilè deduces, ſatisfactionem iuridicam aliis doctrinis vltimo loco conſideratis pro contraria parte, quæ omnes ad idem tendunt ad quod priores, quæ pariter euincuntur, & eodem modo abſoluuntur.

CAPVT VI.

Protectio Sacri Concilij Tridentini à Rege penitùs deneganda his in caſibus ab eodem Concilio ſpecialiter exceptis, vbi etiam quales iſti ſint.

Præſertim circa formam ſubſcriptionis propria manu Sanctiſſimi, & de eius ſpeciali natura, & efficacia. Et an eius omiſſio commiſſionem, & inde ſequuta, cunctáque deriuatiua vitiet.

SVMMARIVM.

Regula vniuerſalis cap. cauſæ omnes, nonnullis modis limitata in eodem reperitur, ex quibus licitè percutitur prima inſtantia Ordinarij, & ceſſat Regis protectio, num. 1.

Lis ſi coram Ordinario non finiatur infra biennium; liberè poteſt pars Superiorem adire, qui auocat, & inhibet Ordinario, num. 2.

Superior aditus ob negligentiam Ordinarij non terminantis cauſam infra biennium cauſam aſſumit eodem ſtatu, non aliam incipit de nouo, n. 3.

Inſtantiam iure Canonico perire non deducitur ex cap. cauſæ omnes, num 4.

Profeſſionis cauſam nullitatis intra biennium terminandam declarauit S. Congregatio, n. 5.

Commiſſio poteſt impetrari alteri ob negligentiam Ordinarij non terminantis infra biennium, dummodo tamen de eius negligentia doceatur, n. 6.

Si ob grauitatem cauſæ, aut ob cauillationes, & ſubterfugia partium, non ex culpa Ordinarij lis dilata fuit vltra biennium, ab eo nequit cauſa auocari, ibidem.

Declaratio Sanct. Congregat. quòd ſi per Iudicem non ſtetit, partes Superiorem adire nequeant in prima inſtantia, refertur, ibidem.

Termini aſſignati ad cauſam terminandam curſus non officit Iudici vlteriùs proſequenti, ſi ob ſubterfugia partium labatur, num. 7.

A Iudice tamen erit probandum; non ſua culpa lapſum termini contigiſſe, ibid.

Negligentia Iudicis in lapſu biennij vt appareat;

tenetur

teneturpars pluries proteſtari coram ei, vt cauſam terminet, num. 8.

Auocatio cauſæ ab Ordinario ob negligentiam ſuam fieri nequit, niſi prius de ea doceatur, & prius debet requiri, num. 9.

Nuntij, & Legati non poſſunt ſe intromittere in cauſis coram Ordinario pendentibus, niſi conſtet de negligentiâ eiuſdem, ex Trident. ibid.

Requiſitio, & proteſtatio coram antecessore Iudicis pro expeditione cauſæ, an conſtituat ſucceſſorem in negligentia remiſſiuè, num. 10.

Tranſacto biennio etiam ob negligentiam Iudicis poteſt ferre ſententiam, re tamen integrà, ante recurſum ad Superiorem, num. 11.

Auocatio, aut inhibitio nequit fieri per Superiorem, nec appellationis receptio in primâ inſtantia, niſi à diffinitiua, vel diffinitiuæ vim habentibus, &c. num 12.

Cauſa quæ de iure per Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ non percutiunt primam inſtantiam Ordinarij, nec habet locum recurſus protectionis Regiæ, num. 13.

Et quales hæ ſiue cauſæ ibidem remiſſiuè.

Quarta exceptio Concilij (& frequentior, maximáque reuerentia per Senatum amplexa) vergit circa ſubſcriptionem propria manus Sanctiſſimi requiſitam in commiſſionibus auocatoriis in prima inſtantia, à num. 14. & ſequentibus.

Sedes Apoſtolica eſt fons & origo totius iuriſdictionis ſpiritualis, & Eccleſiaſtica, & concurrit cum Ordinariis, & auocat ad libitum cauſas ab illis in prima inſtantia, num. 15.

Auocatio ab Ordinario ſine vrgenti cauſa magnum affert detrimentum litigantibus, & vergit in dedecus inferioris, ibidem.

Nouam formam induxit Tridentin. duo ſpecialia continentem contra ſtylum Romana Curia, ne facilè cum tanto partium, & Ordinarij diſpendio, ex partium, aut Curialium ſuggeſtionibus cauſa auocarentur in prima inſtantia, num. 16.

Primum, vt niſi ex vrgenti, rationabilique cauſa reſeruata iudicio & arbitrio ſolius Papa, commiſſiones auocatoriæ in prima inſtantia non expediantur, ibid. & num. 17.

Forma, cum hæc ſit Principis perſonaliſſima, ab eius perſona non receditur, ibid.

Secundum contentum in forma Concilij eſt ſubſcriptio propria manu Sanctiſſimi, ita vt non ſufficiat per ſignaturam gratia, aut iuſtitia his commiſſiones in prima inſtantia expediri, n. 18.

In ſignatura gratia, & ſignatura iuſtitia potentiſſimis Tribunalibus, quæ cauſa expediantur, ibidem.

Forma noua, & irregularis contra ſtylum fuit inducta à Tridentino in commiſſionibus auocatoriis in prima inſtantia expediendis, nempè ſubſcriptio propria manus Sanctiſſimi, num. 19.

Commiſſiones auocatoria, non niſi ex vrgenti rationabilique cauſa arbitrio Papa reſeruata validè expediuntur, num. 20.

Subſcriptionem propria manus Sanctiſſimi in commiſſionibus à Tridentin. requiſitam eſſe formam, expreſſè dixit Motus proprius Gregorij XIII. num. 21.

Forma dicitur ad actum quando eam ſic lex vocat, ibidem.

Subſcriptionem propria manus cum noviter appetat Tridentin. in commiſſionibus, prima inſtantia vltra ius commune, formam ſubſtantialem inducere intelligitur, num. 22.

Lex quando aliquid de nouo diſponit cum certis modificationibus, cenſetur formam inducere, num. 23.

Statutum prouidens aliter, quàm ius commune cum certis modificationibus quidquid in eo exprimitur habetur pro forma, num. 24.

Quando lex introducit nouum aliquem probandi modum cum certis qualitatibus, & modificationibus formam inducere cenſetur, ibidem.

Subſcriptio petita à iure eſt forma ita vt aliter actus ſine ea fidem nullam faciat, num. 25.

Manu propria, voce, aut perſona qui aliquid facere tenetur nequit illud per alium explicare, num. 26.

Subſcriptio manu propria à iure in actu requiſita nequit per æquipollens, aut actum fictum, ſed verùm fieri, num. 27.

Subſcriptio manu propria Sanctiſſimi requiritur pro forma ex Trident. in commiſſionibus prima inſtantia, num. 28.

Subſcriptio manu propria vbi requiritur an ſufficiat ſcriptio manu propria, num. 29.

Subſcriptio vbi requiritur ad euitandum præiudicium tertij, & ad eius fauorem, non ſufficit ſcriptio propria manu, num. 30.

Conſtitutio Iuſtiniani 151. adducitur in concordantia, cap cauſæ omnes 20. ſeſſ. 24. de reformatione, num. 31.

Defectus formæ ſubſcriptionis propria manus vitiat commiſſionem in prima inſtantia, n. 32.

Nec hæc forma poteſt per æquipollens adimpleri, num. 33.

Subſcriptionis formam dum poſtulauit Tridentin. non conſiderauit effectum, ſed damnum & inconueniens in principio exiſtens auocationis in prima inſtantia, num. 34.

Forma continet ſolemnitatem, ibidem.

Solemnitas requiſita à lege forma dicitur, ibid.

Formæ nihil addi vel detrahi poteſt, ibidem.

Subſcriptionis defectus vitiat ipſo iure non tantùm commiſſionem, ſed & cuncta inde deriuatiua, ibidem.

Commiſſio ſubſcripta poſtmodum ex aliquo accidenti reſoluta vitiat inde proceſſum, ibid.

In auocationis vrgenti cauſa reſeruata arbitrio Papa ab alio nequit examinari, nec ſe intromittere, num. 35.

Actus perſonaliſſimus requiſitus pro forma à iure nequit per alium fieri, quantumuis habentem vices, & authoritatem Sedis Apoſtolica, vt in Legato de latere, num. 36.

Perſonalitatem ſi denotet natura verbi in diſpoſitione poſiti non egreditur perſonam, num. 37.

Nomen proprium non eſt alteri communicabile, num. 38.

Subſcriptionem propria manus Sanctiſſimi eſſe actum reſpicientem perſonalitatem, in qua verus ſcribendi actus attenditur, non repræſentatiuus, num 39.

Papa quando organo vocis ſuæ loquitur, tanquam prima perſona loqui videtur, quia per ſe ſcribere, & loqui ſunt actus perſonalitatem denotantes, num. 40.

Manu propriâ quando ſubſcribit Papa ſupplicationem, ideò nomen ſuum proprium apponit, quia actum priuati hominis, & induſtriam perſonalem denotantem facit, num. 41.

Rex Catholicus acerrimus Tridentini protector non patitur litteras contra formam inſeparabilem à perſona Papa expeditas in prima inſtantia exequi,

exequi, ſed vel retinet, vel tradit parti, vt illis coram Ordinario vtatur iuxta diſtinctionem ibid. num. 42.

Commiſſiones contra formam Tridentin. non ita facilè in Romana Curia expediuntur propter hunc protectionis recurſum, & Monarchiam vtriuſque Siciliæ, num. 43.

Subſcriptio propria manu Sanctiſſimi an ſit neceſſaria præciſè in commiſſionibus ad partes miſſis, an ſufficit apponenda in ſupplicatione, quâ petitur commiſſio, num. 44.

Declarationes Sanct. Congregationis recenſentur, vt ſubſcriptio Papæ ſufficiat in ſupplicatione, & ſatisfieri formæ Trident. etſi in commiſſionibus miſſis non apponatur, num. 45.

Subſcriptio non appoſita in commiſſionibus delatis ad Senatum, quomodo ſit in eo probanda, vt ſatisfactum dicatur formæ Tridentin. num. 46. remiſſiuè.

Senatus an admittat ſubſcriptionis probationem per ſupplicationis ſubſcriptæ oſtenſionem iuxta aſſertas aliquot declarationes, num. 47.

1 IN Sacro Concilio Trident. *ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 20.* poſt regulam vniuerſalem, † nempè, *cauſas ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint in prima inſtantia; coram Ordinario locorum dumtaxat cognoſcantur.* Nonnullæ prouidè exceptiones ſcriptæ reperiuntur (quas omnes & ſingulas in cap. præſenti accuratè proſequemur) quibus regula vniuerſalis præcedens omnino limitatur, in quibus per conſequens indubiè ceſſare Regis protectionem certiſſimum eſt, veluti huius Supremi Senatus notiſſima praxis obſeruat.

2 Primam igitur limitationem † ad principium eiuſdem decreti ita legimus: *Atque omnino ſaltim infra biennium à die motæ litis terminentur. Alioquin poſt id ſpatium liberum ſit partibus, vel alteri illarum, Iudices Superiores aliàs tamen competentes adire: qui cauſam in eo ſtatu, quo fuerit, aſſumant, & quamprimum terminari curent, nec antea aliis committantur, nec auocentur.*

Cuius decreti fundamentalem rationem, ſi quærimus, apertè reperiemus apud Innocentium III. Pontificem Maximum, *de miſeria conditionis humanæ, lib. 2. cap. 5.* in illis verbis: *Sæpè iuſtitiam tantum differtis, quòd litigantibus plus, quàm totum aufertis: quia maior eſt ſumptus expenſa, quàm fructus ſententiæ.*

Si itaque cauſæ quæ coram Ordinariis ventilantur, infra biennium à die motæ litis numerandum
3 terminare † non procurent, tunc in pœnam negligentiæ commiſſæ, eis omiſſis, ſuperior adiri rectè poterit, atque fauorem inductum à decreto Tridentin. amittunt, non vt Superior incipiat denuò alium proceſſum; ſed in eodem ſtatu aſſumptum proſequatur: ex hoc tamen decreto nullatenus deduci poteſt (prout
4 contrarium aliqui putarunt) inſtantiam † iure Canonico perire; prout abundè diximus, & neruosè probauimus *in tractatu de Regia protectione 4. cap. 2. à num. 63. cum ſeqq. & à num. 15.* quibus adde nouiter Narbonam *in l. 59. gloſſ. 1. à num. 73. lib. 2. tit. 4. tom. 3. Recopilation.*

Hanc Tridentini principalem limitationem, de qua *num. 2.* exornant Narbona vbi proximè *à num. 71. & ſequentibus, & à num. 86, & à n. 100.* Auguſtinus Barboſa *de poteſtate Epiſcop. tom. 2 allegation. 81. num. 8 & 9.* Almendariz *in addit. ad Recopillat. leg. Nauarra, tit. 18. l. 7. de Religion. in declarat. num. 40. lib. 2.* Ioannes Mariæ Nouarius *in noui iuris Pontific. practic. concluſ. cap. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ. 2. aliàs 55. num. 21.* Aloyſius Riccius *in deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis, 4. deciſ. 273. num. 5. & 6.*

Qui omnes (dempto Narbona) id † extendunt etiam ad cauſam nullitatis profeſſionis, quam adhuc infra biennij terminum ab Ordinario eſſe expediendam. Sicque deciſum fuiſſe per ſacram Illuſtriſſimorum Cardinalium Congregationem, affirmat Almendarez loco modò citato. 5

Pro qua limitatione illud erit notandum, 6
quòd ſi infrà † illud terminum cauſa non expediatur; poteſt impetrari auocatoria, ad cuius tamen conceſſionem opus eſt, vt antea conſtet de negligentia Iudicis Ordinarij, ita vt per hunc, non alium ſtet, nolle, vel non curare cauſam infra biennium aſſignatum expeditam fore, ita quod ex ſua cauſa, & opera defectus & culpa appareat. Etenim ſi ex ipſius Ordinarij parte minimè ſteterit, quominus intra aſſignatum tempus à Concilio cauſa deſierit terminari, ſed ob cauſæ grauitatem, aut qualitatem, aut partium cauillationes & ſubterfugia fuerit dilata; minimè amittit primam inſtantiam, & fauorem Concilij Tridentin. ex vniuerſali regula inductum, vt probat Marqueſanus *de commiſſionibus, part. 2. §. 4. num. 54.* Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtic. cap. 1. num. 72. part. 2.* Aloyſius Riccius *in practica Aurea reſolut. 334. à princip. & in deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitan. deciſ. 153. part. 4.* Qui duo teſtantur, ita fuiſſe deciſum à Sancta Congregatione Cardinalium, quos ſequuntur Barboſa *in paſtorali, tom. 2. allegat. 81. ſub num. 9.* Ioannes Mariæ Nouarius *in noui iuris Pontific. practic. concluſ. 1. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ. 2. aliàs 55. num. 3. & 4.* & nemine horum citato idem benè probat Narbona *in l. 59. gloſſ. 5. num. 95. tit. 4. tom. 3. lib. 2. Recopilat.* qui tamen ex Maſilla, & Ioann. Galemat. refert ad litteram declarationem Cardinalium in hæc: *Congregatio cenſuit, ſi per Iudicem non ſteterit, partes alios Superiores adire non poſſe.*

Et comprobatur, nam vbicumque in iure cauetur, cauſam † intra certum tempus terminandam eſſe; ſi litigantes illam per ſubterfugium diſtulerint, non obſtante temporis curſu, licitum erit eidem Iudici cauſam proſequi, & ſententiam proferre, vt quamplurimis Doctoribus citatis, probat Iaſſuo *in l. properandum, num. 2. & 27. C. de iudiciis.* Maranta *de ordine iudic. 5. part. à num. 3.* Rolandus à Valle, qui de communi teſtatur *conſil. 82. lib. 4.* Tiraquellus *de retractu, tit. 1. §. 12. gloſſ. 2. à num. 10.* & per totam Antonius Sola. *in conſtitutionib. Sabaudi, tit. de iudic. decret. cauſar. gloſſ. 3. num. 5.* Scaccia *de appellationibus, quæſt. 15. num. 61. & num. 316.* Anguianus *de legibus, lib. 3. controuerſ. 17. n. 32.* Narbona vbi proximè *à num. 95.* qui omnes fundantur in argumento text. *in cap. venerabilis 20. de Iudiciis,* iuncta Gloſſa ibi verbo, *Non obſtante,* Abb. *num. 9.* Butrius *num. 12. & 19.* text. *in cap. cum venerabilis, de exceptionibus,* notabilis Gloſſa *in l. intra vtile, verb. Egreſſi ætatem, ff. de minoribus, quinquennium, ff. de adulteriis. l. ſi* 7

cum

cum ipſe, ff. de excuſation. tutorum, *l. fin. ad finem*, *C. de adulteriis*, & Narbona ibidem *n. 97. & ſequentibus*, latiùs comprobat; ab ipſo Iudice eſſe probandum lapſum termini non ſua culpa, & negligentia fuiſſe tranſactum.

Erit tamen animaduertendum, quòd ad hoc vt negligentia Ordinarij detegatur; tenetur
8 pars non ſemel, † ſed pluries proteſtari apud eundem Ordinarium, vt cauſam terminet, neque labi patiatur biennium Concilij ſecundùm Alexand. *conſil.64. lib.1. & conſil.64. lib. 6.* Felinum *in cap. licet cauſam de probationibus*, Capicium *deciſ.11. ad fin.* Afflictis *deciſ. 5.* Crauetta *conſil.270. num.5.* Antonius Grauatius *in annotationibus ad cap. 5. lib.3. praxis Octaniani veſtrij, verb. Dummodo, num.7. vbi num.88.* refert Gometium *in regula de annal. poſſeſſ. 76.* Narbona *in l.59. gloſſa 1. num.100. lib.2. tit. 4. tom. 3. Recopilation.* Pedemontan. *deciſ.12. num. 6.* vbi de communi teſtatur Gramaticus *voto 31. num. 3.* Riccius *in practica Aurea, reſolut. 354. num. 1. & in deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolit. deciſ.120. part. 4.* Barboſa *in tractatu de poteſtate Epiſcop. tom.2. allegat.81. num.9. ad finem* Ioannes Mariæ Nouarius *in noui iuris Pontific practic. reſolut. cap. de cauſis primæ inſtantiæ. concluſ. 2. aliàs 55. num 4 in fin. fol.144.*

Pro quibus omnibus notanda erunt quæ Scaccia *de appellation. quæſt.15. à num.278. & n. 281.*
9 in hæc: *Sub † declara tertiò, vt iſta auocatio fieri non debeat, niſi præcedente negligentia Ordinarij, & ideò debet Ordinarius fuiſſe priùs requiſitus pro expeditione cauſæ, vt poſt Marcheſanum retuli, & ſequutus ſum infrà quæſt.17. in ampliatione, num 55 ampliat.16. & quod requiritur negligentia Epiſcopi; aliàs Nuntij, & Legati non poſſunt ſe intromittere, diſponit idem Concilium Trident. quod ad hoc citaui etiam ſuprà lib.1 cap.66. ſub num.12. vbi videas, quia multa ſcripſi de aduocatione cauſarum propter negligentiam Iudicum, & an requiſitio facta coram anteceſſore pro expeditione cauſæ*
10 *conſtituat ſucceſſorem † in negligentia, vide Marcheſan eodem cap.6. num. 79. verſ. finem, fol. 78. & quomodo debeat fieri requiſitio, & quoties, vide infrà dict. quæſt.17. ampliat.16. num.50. & ſequentibus, & an debeat fieri in actis, vide ſuprà hac eadem quæſt. ſub num.181. verſ. Imò, quod ſiſtat, art.9. &c.*

Comprobatur; nam vbi permittitur aditus ad ſecundum Iudicem ob negligentiam Primi, ille adiri non poteſt, niſi priùs conſtet de negligentia iſtius, vt per Rotam apud Cardinal. Blancheti in Vibitanenſ. Parrochialis 1588. *& in alia deciſione coram Gipſio in Areminenſ. Canonicatus 29. Octobris* 1593. Obſeruat Gratianus *in diſceptat. forenſ. cap 91. num.31.*

Tranſacto tamen biennio, etiam ob negli-
11 gentiam Ordinarij, † poterit nihilominus Iudex ipſe ſententiam proferre, re adhuc integra, hoc eſt, antea quàm pars grauata vtatur hoc permiſſo remedio, vt ad Superiorem liberè confugere queat, vt poſt plures Doctores benè comprobat, & ponderat ex eiſdem Trid. verbis Narbona vbi proximè *num.101.*

Secunda exceptio prædictæ vniuerſalis regulæ Concilij apparet ex eius † verbis, ibi. *Nec*
12 *antea aliis committantur, nec auocentur, nec appellationes ab eiſdem interpoſitæ per Superiores quoſcumque recipiantur, eorúmve commiſſio, aut inhibitio fiat, niſi à diffinitiua, vel a diffinitiua vim habente, & cuius grauamen per appellationem à diffinitiua reparari nequeat*, in cuius comprobationem vide quæ latiùs deduximus ſuprà hac 2. *part. cap.5. §. 2. à num.1. & ſeqq.* quia ampliùs non repeto.

Quantùm autem ad articulum auocationis in prima inſtantia, quæ in hac Concilij parte annuntiatur, altiùs tractatur infrà *à num. 3. cum ſequentibus, & in §. vnico*, Et in cæteris capitibus ſequentibus huius 2. *part.*

Tertia exceptio legitur in eodem Tridentin. decreto † conſequutiuè, ibi: *Ab his excipiantur* 13 *cauſæ, quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ*, exornat, licet obiter Barboſa *in paſtorali. tom. 2 allegat.81. n. 10.* Nicolaus Garcia *de beneficiis 6. part. cap. 3. à num.6.* Paulus Piaſequius *in praxi Epiſcop. 2. p. cap.4. de perſona Iudicis, num. 3.* Nouar. *in noui iuris Pontific. practic. concluſ. cap. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ. 1. alias 54. num. 7.* Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtic. cap.1. num.73.* Narbona *in l. 59 gloſ. 1. num. 43. & 44. & à num.* 188. apud quem videbis aliquas ex his cauſis, quæ apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ de iure, ſed latiùs Barboſa *allegat.50. n.31. & ſeqq.* ad quos te remitto.

Quarta exceptio (quæ frequenter accidit † in hoc Supremo Senatu, & quæ maximâ re- 14 uerentiâ practicatur, & attentè inſpicitur) habetur in eodem decreto Concilij, ibi: *Vel quas ex vrgenti rationabilique cauſa iudicauerit Summus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignatura Sanctitatis ſuæ manu propriâ ſubſcribendum, committere, aut auocare.*

Licet enim Sedes Apoſtolica ſit fons & origo totius iuriſdictionis ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ, † Summúſque Pontifex Dominus ſit vniuerſa- 15 lis, ita vt cum omnibus totius Orbis Ordinariis concurrat, poſſitque omnes cauſas ſiuè in prima, ſiuè in alia quauis inſtantia pendentes ad libitum ſuæ voluntatis ab illis auocare, vt notiſſimum eſt, & copioſè de hac Papæ Regaliâ tractauimus, & deduximus infrà hac 2. *part. cap. 31. à num. 86. cum ſequentibus*, tamen dignatus eſt Summus ipſe Eccleſiæ Paſtor, vrgentiſſimis de cauſis motus ex dicto decreto prouidere de remedio, ne cum tanto diſpendio partes extra ſuas prouincias, & Regna litigare cogantur, nec extrahantur, atque ne fruſtretur Ordinariorum iuriſdictio, vt latiùs conſiderauimus hac 2. *p. cap.3. per totum*, ſicuti & de iure præ oculis ſemper habuere Principes, cùm ad huiuſmodi auocationem ab Ordinario nec ſoleant, nec debeant ipſi Principes facilè moueri, niſi ex magna, & vrgenti cauſa, atque neceſſitate interueniente: affert quippè Reipublicæ ingens detrimentum, & ſubditis litigantibus intolerabile præiudicium ac diſpendium, vergitque in contumeliam Iudicis inferioris, vt poſt plurimos Doctores dilucidè obſeruauimus *in dicto capitul.31. à n.87. cum ſequentibus.*

Ideò nouam formam vltra ius commune, & Curialem ſtylum † præfatum decretum Triden- 16 tin. induxit, ne facilè ex negotiatione & ſuggeſtione litigantium, atque Curialium cauſæ auocentur ab Ordinariis in maximum eorum iuriſdictionis, & partium diſpendium, & notabile præiudicium, ideoque vltra ſtylum Romanæ Curiæ, vſque tunc vſitatum, duo ſpecialiſſima ſunt hoc decreto Tridentini nouiter pro

forma,

forma, & commiſſionis validitate iotrodoctæ:
alterum quod niſi ea vrgenti rationabiliſque
17 † cauſa, quam ſuo dumtaxat iudicio, & srbi-
trio, & non alterius ſpecialiter reſeruauit Ec-
cleſiæ Princeps, ibi: *Vel quas ex vrgenti ratio-
nabilique cauſa, indicauerit Summus Romanus
Pontifex, &c.* Quare cum iudicium cauſæ, an
ſit legitima ad effectum auocationis expedien-
dæ in arbitrium Papæ ſit poſitum, illius non
egreditur perſonam, éſtque forma perſonaliſſi-
ma, quæ à Principis perſona nullatenus recedere
poteſt, text. cum materia & ibi communiter
Doctores *in l. ſi quis arbitratu, ff. de verborum
obligationibus, l. fin. C. de contrahenda emption.
l. ſi merces in princip. ff. de locato & conducto*,
exornat Cardinal. Mantica *de contractibus, lib. 2.
tit. 2. à num 24. & ſeqq.* Et inferiùs vlterius com-
probabitur perſonalitas hæc in ſubſcriptione, per
alium vltra ipſummet Pontificem non facienda,
nec admittenda, ex defectu formæ ſolemnis re-
quiſitæ ad probationem auocationis.

Secunda ſpecialitas continetur ibidem: *Per
18 ſpeciale reſcriptum † ſignatura Sanctitatis ſuæ, ma-
nu propria ſubſcribendum, committat*; ita vt non
ſufficiat ſignatura gratiæ, aut iuſtitiæ, vt ſoli-
tum eſt expediri, ſignatura enim gratiæ, & ſi-
gnatura iuſtitiæ duo ſunt potiſſima Tribunalia
Papæ: vnum, id eſt ſignatura gratiæ, vbi ipſe-
met Pontifex Maximus præſidet, in quo pro-
ponuntur vt plurimum res, & negotia gratiam
concernentia: & alterum, hoc eſt ſignatura iu-
ſtitiæ, vbi non ipſe Papa ſed vnus Cardinalis
tanquam Præfectus præſidet, & in illo expe-
diuntur commiſſiones, & reſcripta iuſtitiam
concernentia, vt per Sraphileum *in tractatu de
ſignaturu iuſtitia*, & Gomecium *in compendio
vtriuſque ſignaturu*, quod collocauit *ſub regula
de non iudicando iuxta formam ſupplicationis,
poſt quaſt.* 15. Et ideò appellantur ſignatura
gratiæ, & ſignatura iuſtitiæ, quia ibidem ſi-
gnantur, id eſt, ſubſcribuntur reſcripta gratiæ,
& iuſtitiæ, vt palam eſt, & ſcripſit Rebuffus
in praxi. tit. de ſignaturu gratia, num. 11. 12.
& 17. Hieron. Gonçalez *in regul. 8. Chancel.
gloſſ. 60. num. 54.*

Quare in his commiſſionibus auocatoriis in
19 prima inſtantia quædam † irregularis & noua
forma inducta fuit, & vltra communem ſtylum
introducta ex nouiuri diſpoſitione Tridentin.
vt non ſufficiat per ipſa Tribunalia expediri,
ſed inſuper vt commiſſio ipſa manu propria
Sanctiſſimi ſubſcribatur, vt ex eodem decreto
Tridentin. notant Nicolaus Garcia *de beneficiis.
6. part. cap. 3. à num 6.* Piaſequius *in praxi Epi-
ſcopali 2. part. cap. 4 num. 3. in princip.* Franci-
ſcus Leo. *in Theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. cap. 1.
num. 73.* Riccius *in praxi Archiepiſcopali Neapo-
litan. 4. part. deciſ. 273. num. 7.* Barboſa *in tra-
ctatu de poteſtate Epiſcopi, tom. 2. allegation.* 81.
num. 10. Flores de Mena *practicarum quaſt. lib. 1.
quaſt. 12. num.* 11. Ioannes Mariæ Nouatius *in
noui iuris Pontific. practic. concluſio, cap, de cau-
ſis primæ inſtantiæ, concluſ. 1. aliàs 54. num 7.
fol. 141.* Narbona (nullum ex his allegans) *in
l. 59. à num. 195. & 204. tit. 4. lib. 2. tom. 3. Reco-
20 copilation.* dicentes † has commiſſiones, niſi
ex vrgenti, rationabiliſque cauſa Papæ arbitrio
& iudicio reſeruata, fuerint ſubſcriptæ, non va-
lere, nec admittendas.

Et quod ſubſcriptio propriæ manus Sanctiſ-
ſimi requiſita † à Tridentin. *in dict. cap. cauſæ* 21
omnes, ſit forma, expreſſè dixit Gregorius XIII.
in ſua Bulla ſuperiùs adducta *in cap. 3. à num. 11.
hac 2. part.* propè principium, ibi: *Decretis hu-
iuſmodi Concilij non contrauenire, nihilque præiu-
dicij illis inferri, vel eorum formæ in aliquo vio-
lari, &c.* Et forma dicitur, quando lex ſic
eam vocat, Petrus Surdus *conſ. 282. à num. 8.* &
poſt Ruinum, & Brunum firmat Beccius *in
conſ. 11. num 27.*

Nam cùm hoc decretum requiſita hæc appe-
tat vltra † ius commune pro ſolemnitate, ſub- 22
ſtantialem formam induxiſſe cenſetur, poſt alios
Rolandus à Valle *conſ. 72. num. 61. lib. 3.* Virgi-
nius Vocacius *in conſtitutionibus Marchiæ gloſ. 6.
num. 163. & 165.* Auguſtinus Barbuſa *axiom. 100.
ſub num 2.*

Et quia, quando lex aliquid inducit de nouo
cum certis † modificationibus, quidquid in ea 23
exprimitur, cenſetur datum pro forma, Anchar-
ranus *conſil. 241. num. 6. in fine*, Decius *conſ. 612.
num 2.* & dixit ſingulariter Alexander *conſ. 82.
num 3. lib. 1.* Mieres *de maioratu 4 part. quaſt.
20. num. 197.* alios citat Dominus Ioannes del
Caſtillo *controuerſiar. tom. 6. capitul. 99 num:
10.* Gloſſa recepta *in Clementina 1. verbo;
Inhibentes, de iure patronatus*, cuius authori-
tate ita iterum tenuit Ancharranus *in con-
ſil. 31. viſa quadam petitione*, Paulus Ca-
ſtrenſ *in conſil. 184. num. 2. voluminis 1.* opti-
mè Felinus *in cap. cùm dilecta, num. 6. ver-
ſicul. Nonum ſignum, de reſcriptis*, Decius *conſ.
262. num. 4. & conſil. 612 num 2.* Ignatius
del Villar *in Sylua reſponſorum, lib. 1. re-
ſponſ. 15. num. 3.* dicentes, quod quando lex,
vel ſtatutum prouidet aliter, quàm ius com-
mune cum certis modificationibus: quidquid
ibidem exprimitur, habendum eſſe pro
forma.

Quod & in ſpecie procedit, quia quando lex
inducit † vnum aliquem probandi modum, eò 24
quòd in probatione actus aliquam certam qua-
litatem, aut modificationem adiecit: formam
inexcuſabilem inducere cenſetur; vt poſt Bu-
trium, Tellum, Fernandeź, Molinam, Pu-
theum, Chaqueranum, & Axebedum obſer-
uat Caſtillo *in tractatu de tertiis, capitul. 20.
num. 25.* Mieres *de maioratu. 4. part. quaſt. 20:
num 175.*

Hinc eſt, quod quando ſubſcriptio, vel ſcri-
ptio manu propria † requiritur à iure, eſt for- 25
ma, à qua nullatenus recedendum eſt, ita vt
aliter confectum reſcriptum nullam fidem fa-
ciet, nec valebit, text. *in §. 1. inſtitut. de em-
ption. & vendition.* ibi: *Conſcripta, vel manu pro-
pria contrahentium, vel ab alio quidem ſcripta, à
contrahentibus autem ſubſcripta*, text: *in l. fin. ff.
de operis publicis*, ibi: *Nominis proprij titulo
ſcribendo. &c.* text. eſt *in l. iubemus 16.* ibi: *Ma-
nu ſua, C. de erogation. militar. annona. lib.* 12.
tex. optimus *in l. iubemus, §. ne autem, verſi-
cul. Sin verò*, ibi: *Quid enim ſi teſtator inſſerit
eum in certum locum abire, vel liberalibus ſtudiis
imbui, vel domum ſuis manibus extruere, vel pin-
gere, vel vxorem ducere; quæ omnia teſtatoris vo-
luntas in ipſius ſolius perſona intelligitur incluſiſſe,
C. de caducis tollendis, l. a. C. de his qui veniam
ætatis impetrare.*

Ex quibus iuribus communiter † deducunt 26
Doctores, quòd is qui manu propria, voce, aut

perſona ſua aliquid facere tenetur; non poteſt id per alium explicare, Matienço *in l. 1. tit. 4. gloſſa 56. n. 5. lib. 5. Recopil.* & per dictam *l. 2.* ita ponderant Angelus *in l. 3. ff. rem ratam haberi*, Imola, Hoſtienſ. Ioannes Andreas, Antonius, & Panormitan. *in cap. cum deſideres de ſententia excommunicationis*, Tiraquellus *in l. 16. connubialibus, verb. Conſent. n. 25. & 26. fol. mihi* 398. Vbi quod ab hac forma non receditur, nec per æquipollens, nec per actum fictum, ſed omnino verum fieri debet, ad quod alios allegat.

Et diſpoſitio omnis reſpiciens perſonalitatem non verificatur in eo, qui per alium facit actum, ſi pro forma ab ſtatuto ſit ita diſpoſitum, Borſatus *conſil. 73. num. 22. & num. 23.* Bald. *in l. fin. de excuſat. tuto* Bolognet. *in Authent. habita. num 265. C. ne fil. pro patre*, Ronchegal. poſt Imola, & alios *in l. 5. num 56. ff. de duobus reis*, Cartocius *de locato. 1. part. tit. de ſublocatio. q. 18. num. 21.* Giurba *deciſ. 118. n. 30.*
27 Qui etiam addunt, quòd vbi ad actum † expediendum perſonæ induſtria eſt electa; admittitur ſubſtitutus, ſi ita ſit loci, aut regionis conſuetudo, non aliter.

Atque ideò ſubſcriptio pro forma apponitur,
28 † iuxta text. *in l. empter. §. Lucius, ff. de pactis*, Aretinus mirabiliter *in l. ſi ita ſtipulatus, Cryſogonus, num. 11. verſic. Ad illum, ff. de verbor.* Brunus *in tractatu de forma, verſicul. Prædicta procederent*, & alij relati per Antonium Gabrielem, *tit. de præſumptionibus, concluſ. 3. num. 35.* Iaſſon. *in l. cum antiquitas, § fin* per text. ibi, *C. de teſtamentis, num 15.* Decius *in l. hac conſultiſſima, num 9. C. eodem tit.* Menochius *de præſumptionibus, lib. 3. præſumption. 66. num. 14.* Hieronymus Gonçalez *in Regula* 8. *de alternatiuis, gloſſa 60. à num. 1. & à num. 31. & à num. 37.* Rota per Puteum *deciſion. 255. num. 2. & 3. lib. 1.* & facit dicta Regula 8. ibi: *Manu propria ſubſignatas.* Qui Doctores etiam tra-
29 ctant, an vbi requiritur † ſubſcriptio propria manu, ſufficiat ſcriptio ſola propria manu, & concludunt ſufficere, ea rationibus & fundamentis conſideratis ab eodem Gonçalez in dicta *gloſſa 60. à num. 31. & ſequentibus.* Prout in caſu de quo agimus ſufficere, dicendum erat, reſcriptum auocationis ab Ordinariis propria manu Sanctiſſimi ſcriptum eſſe, quod impoſſibilis videtur caſus exiſtentia.

30 Licet etiam hoc caſu dato pro † contrario vrgebat, quòd quando ſubſcriptio manu propria requiritur ad euitandum damnum tertij, & ad eius intereſſe & præiudicium (vt hoc in caſu de quo agimus) non ſufficit ſcriptum propria manu abſque ipſa ſubſcriptione; vt ex aliis præfatam limitationem ſublimitant citati & ſequuti à Hieron. Gonçal. *d. gloſſ. 60. à num. 39.*

31 Similem text. huic *cap. cauſa omnes*, † reperio in *Authent. ne decurio, aut cohortalis perducatur in ius, & c.* aliàs conſtitution. Iuſtinian. 151. in hæc verba: *Suggeſtionibus per Epiſtolam gloriæ tuæ facta eſt, quæ dicit: non ex vſu eſſe vt Decuriones, aut cohortales, cum publico priuatovè, cùm ipſis iure agendum eſt, ad diuerſa iudicia, vel ad hanc Almam perducantur vrbem, vel in alias mittantur prouincias. Sæpenumero autem ſacras noſtras præberi iuſſiones, quæ id volunt, &c. Si tamen neceſſitas incedat, vt huiuſmodi aliquid agatur, nulli noſtrorum Magiſtratuum, excepto Thonorio, concedimus, vt Cohortalem, aut Decurionem ad hanc Almam vrbem iudicij cauſa perduci faciat: niſi ſacra aliqua interueniat iuſſio, quæ expreſſis verbis id præcipiat: quam ipſam conuenit vt excellentia tua perdiſcat, nec citra decretum tuum ipſe huc in ius perducatur, cum ita fieri, id expediat publico; ne ſi ex his locis vbi publicas tractant pecunias, abſtrahantur; hanc anſam arripiant nocumentum inferendi contra Rempublicam; quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc noſtram pracmaticam declarantur formam, ea ſtudeto Excellentia tua effectui & fini tradere, &c.*

Hinc eſt, quod cùm hæc forma ſit ſubſtantialis reſcripti auocatorij † in prima inſtantia 32
nouiter requiſita à præfato Decreto 20. Tridentini, ita vt aliter non valeat reſcriptum; nec admittatur in præiudicium ordinariæ iuriſdictionis, & partium litigantium; niſi ſit nempè ſubſcriptum de propria manu Sanctiſſimi; ab eadem forma recedendum non eſt, etiam ſi aliàs legitimè expeditum dicatur reſcriptum,
† quia forma non poteſt per æquipollens adimpleri, *Gloſſ. verb. tranſponentes in cap. cùm dilecta, de reſcriptis.* Tiraquellus *de retract. Linagier. §. 1. gloſſ. 21. num. 11. verſic. Hac, & §. 36. gloſſ. 2. num. 58. & in tractat. de legibus connubialibus, gloſſ. 6. num 26. & gloſſ. 7. num. 188.* Oſaſcus *deciſ. Pedemontana 163. num. 4. cum ſeqq.* Alderanus Maſcardus *de generali ſtatutorum interpret. concluſ. 9. n. 62.* Barboſa *axiom. 100. n. 5.* maximè quando diſpoſitio non conſiderauit 33
effectum, † vt hoc Decretum Tridentini, quod 34
reſpicit duntaxat inconueniens in principio, & origine auocationis exiſtens. Decius *in cap. de appellationibus, à n. 5. & ſeqq. de appellationibus*, Zephalus *conſil. 35. n. 46. lib 1.* Menochius *conſil. 131. num. 15.* Oſaſcus *deciſ. Pedemontan. 92. num. 15.* Cardinal. Tuſchus *litera L. concluſ. 414. num. 38.* Barboſa vbi proximè, & ampliat numeris ſeqq.

Etenim forma continet ſolemnitatem actus, vt probant Doctores. Felinus *in cap. cùm dilecta, n. 26. verſ. Quoniam, de reſcriptis.* Zephalus *conſil. 175. num. 11. tom. 2.* Valençuela Velaſquez *conſil. 177. num. 60. tom. 2.* Ioannes Franciſcus de Ponte *conſ. 75. lib. 1.*

Sicuti è conuerſo, quando actus debet fieri cum aliqua legis ſolemnitate, talis ſolemnitas formam importat, *l. obligari. §. tutor. ff. de autorit. & conſenſu tutor. cap. cum dilecta, 22. de reſcriptis*, vbi Felinus *num. 6. verſ. Tertium ſignum.* Meaia *ad legem Tolet. 5. part. fundamento 12. num. 1. & ſeqq.* Beccius *conſil. 15. num. 26.* Zephalus *conſil. 171. num. 11.* Valençuela vbi proximè *num. 38.* vbi *à num. 37.* latè proſequitur, quod aliter actus geſtus forma, aut ſolemnitate omiſſa, ſit nullus ipſo iure. Caſtillo *controuerſ. lib. 3. cap. 149. num. 26. & ſeqq.* Gonçalez *gloſſ. 18. num. 76. cum ſeqq.* Eſcobar *de ratiociniis, cap. 11. num. 19.* Gratianus *diſceptation. 853. num. 28. tom. 5.* & forma adeò ad vnguem ſeruari debet, vt nihil addi, vel detrahi poteſt abſque actus corruptione, *l. 1. §. opus nouum, ff. de noui operis nunt.* Sebaſtianus de Medicis *regul. 7. ampliat. 4. pag. 289.* Nouarius *quæſt. forenſium, lib. 1. q. 71. num. 2. & quæſt. 56. num. 15.* vbi quod nec in melius aliquid de forma mutari poteſt.

Aliis etiam mediis ſubſcriptionem commiſſionis in prima inſtantia eſſe formam ſubſtantialem, & annullatiuã ea omiſſa; probatur infra hac

2. *part. cap.17. à num.26. & ſeqq.* atque omnia
inde ſequuta, & deriuatiua pariter eſſe nulla,
abundè conſtat hac 2. *part. cap.26. à n.35.* provt
monitoriales, compulſoriales, remiſſoriales, in-
hibitiones, ſicuti procedentes à radice infecta,
copioſè infra hac 2. *part. cap.26. à num.25. cum
multis ſeqq.* inde etiam deficiente ſubſcriptione
in commiſſione ſententia nulla eſt, infra *cap.17.
à n 31.* item etiam executoriales emanatæ, infra
cap. 10. à n. 73. & ſeqq. & per totum caput, &
tandem totus proceſſus geſtus à iudice ex com-
miſſione non ſubſcripta nullitatis vitio ſubii-
citur, infra *cap. 31. n. 4.* idipſum nullitatis vi-
tium etiam operatur; quando commiſſio ſub-
ſcripta fuit, ſed poſtmodum reſoluta ex aliquo
accidenti ſuperueniente, vt eius virtute proce-
dere nequeat Delegatus, abſque noua alia pari-
ter ſubſcripta commiſſione, cùm ſubſcriptio ſit
qualitas commiſſionem informans, huic acceſ-
ſoria, quæ ſimul reſoluitur commiſſione reſo-
luta, abundè *cap.12. à n 45 cum ſeqq. & per to-
tum caput*, & de aliis plurimis effectibus ortis
ex defectu huius formæ ſubſcriptionis paſſim
videbis per diſcurſum totius huius 2. *part.*

Et cùm hæc auocatio cauſarum ab Ordina-
35 riis non ſit facienda † niſi ex vrgenti rationa-
bilíque cauſa, cuius cognitio ſibi ipſi reſerua-
uerit ſpecialiter Summus ipſe Pontifex ex dicto
Concilij Decreto; nemo alius in ea ſe poteſt
intromittere, Afflictis *qua ſunt Regalia, verbo,
& committentiam, num. 18. & 46.* Farinacius
quaeſt.118. §.4. num.4. Marius Giurba *conſil. 49.
num. 6.* & multa conducunt, quæ in propoſito
diximus hoc *tract. 1. part. c. 14. per totum*, & ma-
ximè *à num. 33. cum ſeqq. verſ. Ex hac Regalia
etiam preuenit.*

Etenim, vt ſuperius diximus *à num.16.* quan-
36 do diſpoſitio eſt perſonaliſſima, † quia reſpicit
propriam perſonam Papæ, non poteſt actus va-
lidè fieri per alium, quantumuis etiam haben-
tem vices, & authoritatem Sedis Apoſtolicæ,
& ſub eius appellatione veniat; provt Legatus
à latere, vt per Gloſſam *in Clement. Auditor,
verbo, deputatus, de reſcriptis*, ſequutam com-
muniter ibidem per Canoniſtas, & ſignanter
Imola *num. 19.* & per text. *in cap. ſi Abbatem,
de electione, lib. 6.* determinauit Rota *in cauſa
Caurienſi beneficiorum, 2. Iunij 1610. coram D.
Penna*, quàm ad litteram refert Nicolaus Gar-
cia *de beneficiis, 5. part. cap. 3. ſub num. 16.
verſic. Sed ab hac deciſione*, qua etiam dictum
37 fuit † quod quando natura verbi in diſpoſitio-
ne appoſiti denotat perſonalitatem, non egre-
ditur perſonam, per *cap. ſi gratioſè*, cum ibi
notatis, *de reſcriptis, lib.6.* & determinauit Ro-
ta *in cauſa Leodoenſ. beneficij 3. Iunij 1608. co-
ram Domino Obtemberge*, quæ recenſetur in ea-
dem deciſione Caurienſi.

Et quia nomen proprium non eſt alteri com-
38 municabile, † ex *l. Celſus. §. quod alicuius, ff.
de legat. 1.* Alexand. poſt Bart. *in l. licet Impera-
tor, ff. de legat. 1.* Doctores *in l. in ratione. §.
quod vulgo. ff. ad leg. Falcidiam.* & in *Leg. ſi plu-
res, in fin. ff. de Legatis. 3.* cum aliis per Tira-
quell. *de priuileg. pia cauſa, 26.* Peregrinus *de
fideicommiſſ. articul.16. num.59.* Gratianus *diſce-
ptationibus forenſ. tom.1. cap. 104. n. 46.* Giurba
deciſ.32. num.12.

Atque inſuper in ſpecie hanc perſonalita-
tem † in ſubſcriptione Papæ probat eleganter
Gomezius *ſuper regula de non iudicando iuxta
formam ſupplicationis, in quaſt.16. in compendio
vtriuſque ſignatura, verſic. Solutio dici poteſt*, in
hæc: *Et quia in ſupplicatione verus ſcribendi
actus attenditur; quia vt talis verus, & non re-
præſentatiuus homo ſcribit; ideò nomine vero vti-
tur; in Bullis verò quia Papa non ſcribit, nec ma-
num ſuam vt ipſe apponit; ſed per officiales expe-
diuntur, in illis officij ſui nomen, id eſt, Papatus
ponitur. Pro iſta diſtinctione facit notabile dictum
Bonifacij de Vitallinis Rota Auditoris in Clemen-
tina 1. 4. colum. num.48. de probationibus: vbi di-
cit, quod quando Papa organo ſua vocis loquitur,
† tanquam prima perſona loqui videtur; quia ipſe* 40
*per ſe ſcribere, & loqui, ſunt actus perſona-
litatem denotantes, &c.* ſequitur & facit paulò
poſt: *Sic igitur dicendum eſt, † quod quando ipſe* 41
*manu ſua ſupplicationem ſignat, ideò nomen ſuum
proprium apponit, & priuatum, quia manu ſua
ſcribendo, actum priuati hominis, perſonalem in-
ſtriam denotans, facit, propterea benè nomen im-
poſitum perſona ſua conuenit. Sed in Bullis, quia
iſta de per ſe non facit, ſed repræſentatiuè; ſecun-
dum præſumptam formam fiunt, ideo in illis digni-
tatis nomen apponitur, &c.* quæ quidem doctri-
na mirabilis eſt ad propoſitum, vt vides.

Quare cùm Rex Catholicus acerrimus ſit
Concilij Tridentin. protector, † vt latiùs hac 42
2. *part. cap. 1. & ſeqq.* ſæpè diximus; non pati-
tur exequi litteras impetratas in prima inſtantia
contra formam ſubſtantialem, & indiuiduam
Concilij prædicti; ſed Senatus quotidiè cau-
ſam remittit Ordinario, vt pars ius ſuum mo-
ueat coram Ordinario ſiue retentis litteris, vel
ſimul relaxatis iuxta diſtinctionem iuridicam
abundè comprobatam, de qua infra hac 2.
part. cap. 26. cap. 26. per totum, provt praxis
communis, & incommutabilis huius Supremi
Conſilij Regij, obſeruat, & hoc ipſum etiam
in Romana Curia præ oculis habetur, vt con- 43
tra Concilij Tridentin. Decretum, & formam
minimè expediantur hæ litteræ propter huoc
recurſum vitandum, ſicut teſtatur Marqueſa-
nus *in tractat. de commiſſionibus nullitatis ſana-
tor. 2. part. § 2. num. 19. tom. 3.* in hæc: *Et in
prima inſtantia maximè in ſignatura S. D. N.
paſſim conceditur in Rota, præcipuè in Regno
vtriuſque Sicilia propter Monarchiam (vt aſſeri-
tur) tunc autem, quando ſumus in prima inſtan-
tia, & petitur cauſa in Rota committi, requiritur
appoſitio manus Papa reſpectu diſpoſitionis Concilij
Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. cauſa omnes, de reformat.
vbi, &c.*

Aduertendum tamen eſt, quod hæc ſubſcri-
ptio propria manu Sanctiſſimi † non videtur 44
neceſſaria apponi in ipſis litteris, & reſcriptis
auocatoriis in prima inſtantia; ſed ſufficiat quod
in ſupplicatione per partem facta ſuæ Sanctitati
apponatur, vt inſinuant Franciſcus Leo *in The-
ſauro fori Eccleſiaſt. 2. part. cap. 1. num. 37.* Bar-
boſa *in tract. de poteſt. Epiſcop. tom. 2. alleg. 81.
num.10.* Piaſequins *in prax. Epiſcop. 2. part. c.4.
num.3. in princip.* Aloyſius Riccius *in praxi Ar-
chiepiſc. Neapol. 4. p. deciſ 277. num. 7.* Ioannes
Mariæ Nouarius in noui iuris Pontificij, *pract.
concl. cap. de cauſis prima inſtantia, concl. 1.* aliàs
54 n. 7. fol. 141. dum omnes vno hoc modo lo-
quendi vtuntur: *Quas Papa arbitrio ſuo ſupplica-
tione manu propria ſignata expreſsè ad ſe auocaue-
rit*, qui nullomodo loquuntur de ſubſcriptione

hac facienda in commiſſionibus ipſis, ſed in ſupplicatiooc. Moti tamen ex declararionibus S. Congregat. ſtatim citandis, quibus an ſit danda fides dum authenticæ non monſtiantur, latiùs examinatur inſtà *cup. 30. §. 5. per totum.*

Et in terminis (licèt nullum ex his Doctoribus alleger) tener Narbona *in l. 59. gloſſ.* 1. *num.* 204. *lib.* 5. *tom.* 3. *Recopil.* vbi has ſacræ Congregation. Cardinal. declarationcs ad litteram refert in hæc: *An cauſarum auocutiones*
45 *validæ ſint, ſi Breuia Apoſtolica, † quæ tranſmittuntur manu propria Pontificis ſubſcripta non ſint? Congregatio cenſuit, eſſe valida, cùm ſufficiat, ipſas ſupplicationes, ſuper quibus Breuia conficiuntur, manu Pontificis eſſe ſignatas*, & iterum ibi in hæc: *An cauſarum auocationes commiſſionéſque minus valida, aut contra Decretum Concilij cup. 20. ſeſſion. 24. iudicari debeant, ex eo, quod Breuia Apoſtolica, quæ ad partes tranſmittuntur, manu propria Pontificis ſubſcripta non ſint, an verò ſufficiat, ipſas ſupplicutiones, commiſſiones; ſuper quibus Breuia conficiuntur manu Papæ ſignatas, & ſubſcriptas eſſe? Congregatio cenſuit, ſatiſfactum eſſe Decreto, ſi ipſa ſupplicatio, & commiſſio, ſuper qua Breue fabricatur, manu Sanctitatis ſuæ ſubſcripta ſit, &c.* Nota quæ ſuper hoc abundè, & ſubtiliter conſiderauimus hac 2. *part. cap.* 30. §. 5. *à num.* 8. *vſque ad finem.*

Sed ſuppoſito quod in Senatu ex ipſa com-
46 miſſione, † & reſcripto auocatotio non conſtat de ſubſcriptione proptiæ manus Sanctiſſimi; quomodo aliter de ea doccre debet impetrans, vt euitet remiſſionem cauſæ per Senatum Ordinatio ſaciendam, ne Concilij Tridentini diſpoſitio violetur; abundè de hoc aliiſque ſimilibus difficultatibus valde illuſtrantibos, & enucleantibus materiam ſubſcriptionis (de qua in hoc cap.) tractauimus inferius hac 2. *part. cap.*
47 30. *cum quinque* §. §. † quæ omnia hîc, & ibi dicta circa ſupplicationem ſubſcripram comptobandam & exhibendam in Senatu, procedunt data authentica fide, & vera ac reali exiſtentia harum duarum declarationum, de quibus *à num.* 44. at verò dum Senatus Regius de earum fide dubius eſt, & non ſufficere ſupplicationis ſubſcriptionem, ſed debere eandem omnino interuenire in ipſo reſcripto contendit; inhærens verbis diſertis, & claris Concil. Trident. *in dict. cup. cauſa omnes*, vt latiùs ſcripſimus, & annotauimus inſra *cap.* 30. §. 5. *per totum*, idcirco, quæ hoc *cup.* & *dict. cap.* 30. *cum ſuis* §. §. diximus de ſupplicatione ſubſcribenda, comprobanda, & exhibenda in Senatu, intelligenda ſont de ipſomet reſcripto, per cuius ſcriptionem taotùm ſatisfit diſpoſitioni Trident. & ad illius ſubſcriptionem erunt cuncta applicanda, & reducenda iuxta tenorem, & formam Tridentini.

§. VNICVS.

An litteræ annulo Piſcatoris munitæ eandem vim habere dicantur, ac ſi propria manu Sanctiſſimi fuiſſent ſubſcriptæ?

SVMMARIVM.

Litteras annulo Piſcatoris munitas habere vim ſubſcriptionis propriæ manus Sanctiſſimi declarunt Gregor. XIII. num. 1.

Verba motus proprij Gregorij XIII. quo diſponitur per annulum Piſcatoris ſatisfieri formæ ſubſcriptionis à Trident. petitæ recenſentur, num. 2. & num. 3.

Commiſſio de iure communi legitimè probatur per ſolum ſigillum delegatis, num. 4.

Licet ab alio ſit commiſſio ſcripta, & tantum cum ſigillo delegantis probatur, ibid.

Sigilli appoſitio æqualiter probat, ac ſi commiſſio fuiſſet ſcripta propria manu delegantis, n. 5.

Gregoriana conſtitutio tanquam reſtrictiua Decreti Conciliaris vltra caſum Breuium Cameralium, de quo loquitur, ad alias commiſſiones, & litteras trahi nequit, num. 6.

Motus proprius Gregorij XIII. in Hiſpania nunquam fuit receptus; imò ab eo humiliter ſupplicatum ex plurimis rationibus conſideratis, à num. 7.

Commiſſiones annulo Piſcatoris muniendas non committit ipſe Papa, ſed alij Prælati ad id deputati ſupplicationes ſubſcribunt, num. 8.

Commiſſiones plurimæ ſimul iam expeditæ, & confectæ ab officialibus adſportantur ad Sanctiſſimum, coram quo cum annulo cuſtodita litteræ ipſæ ſigillantur, num. 9.

Papa vix poteſt habere notitiam eorum, quæ continentur in commiſſionibus annulo muniendis, tam ob multitudinem earum, quàm continuas, & graues occupationes, num. 10.

Sigilli appoſitio nihil operatur quando apponens non eſt certus, & conſcius de tenore, & contentis in ſcriptura ſigillata, num. 11.

Papa cum nec expedierit, nec notitiam habet de tenore litterarum annulo muniendarum facillimè obuiari poteſt intentioni Trident. num. 12.

Subſcriptio manu propria Papæ non tollit obſtaculum, & ſuſpicionem fraudis, num. 13.

Papa multitudine negotiorum impeditus, nec præſumitur, nec poteſt expeditorum habere memoriam, num. 14.

Obliuionem in Papa propter multiplicitatem negotiorum, etiam in expedirè ſolitis præſumi pluries decidit Rota, num. 15.

Senatus non admittit litteras annulo Piſcatoris munitas auocatorias in prima inſtantia, cum ex eo non ſit ſatisfactum formæ, & intentioni Trident. num. 16.

De pluribus dubiis, ampliationibus, & limitationibus attingentibus commiſſiones ſubſcriptas, vel ſubſcribendas propria manu Sanctiſſimi, n. 17, remiſſiuè.

Subſcriptio vbi requiritur, & ſigillum eandem vim, & probationem parem inducunt, & pari paſſu ambulant de iure, num. 18.

Subſcriptio, quando requiritur in actu pro forma, non ſuppletur per ſigilli appoſitionem, num. 19. & ſeqq.

Sigillum

Sigillum, & annulum Piſcatoris idem, num.20.

Probatio per inſtrumentum, & per teſtes æqualem fidem regulariter facit, num.32.

Scripturam ad probationem actus vbi lex requirit pro forma, nihil prodeſt probatio per teſtes ſolos, num.22.

Caſus requirentes ſcripturam ad probationem quales, num.23. remiſſiuè.

Litteræ patentes vbi ad probationem ſpecialiter pro forma requiruntur, non ſufficiunt Breuia ſub annulo Piſcatoris clauſa, licèt alias æqualem vim habeant, num.24.

Subſcriptio propria manus Sanctiſſimi ſpecialiter deſtinata eſt à Trident. ad commiſſionis auocatoria in prima inſtantia probationem, quo caſu ſolum ſigillum non ſufficit, num.25.

Subſcriptio propria manu vbi requiritur ad ſolemnitatem, aut remouendam ſuſpicionem non ſuppletur per ſigillum, num.26.

Sigillum non ſupplet ſubſcriptionem, quæ requiritur pro forma, num.27.

Sigillum benè ſupplet ſubſcriptionem, quando agitur de probando conſenſu, non tamen quando ad ſolemnitatem actus ſubſcriptio requiritur, n.28.

Sigillum ſupplet defectum ſubſcriptionis, vbi agitur de ſolo præiudicio ſigillantis; non tamen tertij, quia tunc non admittitur probatio priuilegiata, num.29.

Subſcriptio ſi non requiritur pro forma ſuppletur per ſcriptionem, num.30.

Actus quando requirit cauſæ cognitionem, ſimplex ſigilli appoſitio commiſſionem non probat, n.31.

Concil. Trident. requirit in commiſſione prima inſtantia iuſtæ, & vrgentis cauſæ examen vltra ſubſcriptionem, quo caſu ceſſat æqualitas inter ſigillum, & ſubſcriptionem, num.32.

Penderatur participium (propria) quo vtitur Trident. excluſiuum manus alienæ, num.33.

Princeps non videns, nec perlegens id quod ſigillat, ſigillum fidem nullam facit, num.34.

Princeps non cenſetur confirmare, quod poſteà ſcribitur in papyro albo à ſe antea ſigillato, n.35.

In quo Innocentius ſibi contrarius, & communiter reprobatus notatur, num.36.

Annulum Piſcatoris non ſupplet defectum ſubſcriptionis, cùm etiam non probet quando ſcripturæ tenor ignoratur à Domino ſigilli, num.37.

Subſcribens in ſchedula vacua ſibi non præiudicat, eò quòd non videt, nec legit poſteà ſcripta, n.38. & num.39.

Quod procedit, ſiue in ſubſcriptione ſchedulæ vacuæ, ſiue in ea ſigillanda ex identitate rationis, num.40.

Summus Pontifex tot occupationibus detentus non præſumitur tenorem ſingularum commiſſionum, quæ coram ſe annulo Piſcatoris muniuntur, ſcire, num 41.

De pluribus difficultatibus tangentibus ſubſcriptionem commiſſionis in prima inſtantia, à quibus ſubſcriptio fiat, quomodo ſubſcriptio in Senatu probetur, an per exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ, an per relationem Iudicis Delegati, aut Notarij, & de aliis ſimilibus ſingularibus vide remiſſiuè, num.42.

Senatus non admittit litteras auocatorias in prima inſtantia, niſi propria manu Sanctiſſimi ſint ſubſcriptæ, non autem per æquipollens, cum firmiter ſit ſeruanda forma Trident. num.43.

EX latè deductis in hoc *cap. in 4. exceptione per totam à num.14.* controuerti ſolet in hoc Supremo Conſilio Regio, an Breuia Apoſtolica annulo Piſcatoris munita habeant eandem vim, ac ſi propria manu Sanctiſſimi fuiſſent ſubſcripta, ad effectum auocandi cauſas ab Ordinariis in prima inſtantia, ita vt ex eo ſatisfactum dicatur formæ Decreti Concilij Tridentin. † *in dict. cap. cauſa omnes*, in quo 1
affirmatiuè, & expreſsè declarauit Summus Pontifex Gregorius XIII. ſuper executione litterarum in forma Breuis, prout ad litteram adducit Paulus à Piaſequio *in praxi Epiſcopal. 2 part. cap.4 ſub num. 3.* & habetur *inter diuerſas conſtitutiones, pag. 701. & in Bullario recent. part. 2. fol.* 1120. cuius etiam meminit Hieronymus Gonçalez *in regul.8. Chancel. gloſſa 52. ex n. 36.* Garcia *de beneficiis, tom.1. p.6. cap. 3. à num. 7.* Marcheſan. *de commiſſionib. part.2. cap 1. de commiſſion. appellation. extra Romam Curiam, cap.6. num.42. fol.73.*

Qui motus proprius incipit, *ad Romani Pontificis prouidentiam*; † & ante medium ſic facit; 2
& exequi per diuerſas ſuas in forma Breuis, & ſub annulo Piſcatoris confectas litteras mandet, &c. & paulò poſt ibi: *Nulla, & inualida, nulliúſque roboris, vel momenti eſſe, nec attendi debere, contendunt ſub prætextu, quod in Decreto Concilij Tridentin. ſeſ.24 cap.20. diſpoſitum fuerit, quod cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint in prima inſtantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoſcantur, exceptis iis, quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud Sedem prædictam ſunt tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabilique cauſa iudicauerit Summus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignatura ſua eius manu propria ſubſcribendum committere, aut auocare.* Et inferius, ibi: *Litteræ quoque in forma Breuis annulo Piſcatoris munitæ,* † *non minoris ſint efficaciæ, quàm re-* 3
ſcripta ſignatura Romani Pontificis eius manu propria ſubſcripta, &c. Quæ quidem conſtitutio benè declarat & expreſsè etiam hanc æqualitatem inter ſubſcriptionem propria manu Sanctiſſimi, & munita annuli Piſcatoris; ex hoc motu proprio Gregorij XIII. annotat licèt obiter Nicolaus Garcia *de benefic. ſub dict. num.6.*

Quæ & conformis videtur iuri communi, ex quo Delegatio ſeu commiſſio † rectè probatur 4
per ſigillum delegantis, id eſt, quando delegatio facta eſt per aliquam ſcripturam, quę ſit ſcripta manu alterius, & in ea ſcriptura reperiatur, & eſt affixum ſigillum illius, qui delegare poteſt, nam tunc licèt non appareat, ſcriptam eſſe manu illius, qui habet poteſtatem delegandi; tamen per illum ſolum ſuum ſigillum probatur delegatio. Ita tradit Angelus *in l. conſentaneum,* prope finem, C. *quomodo & quando Iudex.* & docuerunt Doctores & Innoc. *in c. quoniam contra de probat.* quos refert & ſequitur Marſil. *in rubr. C. de probat. n.323. verſ. Et ideo Angelus.*

Et ideo appoſitio ſigilli eandem vim habet & æqualiter probat, ac ſi commiſſio fuiſſet ſubſcripta propria manu committentis, vt ad idipſum obſeruauit, & multa congeſſit Marſil. *in dicta rubrica, de probation num. 320. verſ. His expeditis,* quem refert Maſcardus *de probat. concluſ 492. num.1.*

Et ita etiam in terminis, in quibus verſamur, mouet dubium Marcheſanus *in tract. de commiſſ. auocator. cauſarum, part.2. cap.4. à num.78. cum ſeqq.* an ſcilicet hodie ſtante Concil. Trident. diſpoſitione *in ſeſ. 24. de reformatione, cap.* 20. appetentis ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſ. in eodem reſcripto, ſatisfiat per annulum Piſcatoris, in quo dubio ſe inclinat ſufficere; arguens ab authoritate ſigilli approbantis, & confirmantis ea, ſuper quibus apponitur vt dictum eſt. Et Nos quoque argumentamur hucuſq; ſicut ipſe in terminis iuris communis; qui quidem non meminit, nec allegat hunc motum proprium Gregorij XIII. cui ex dicendis altius ſatisfacere conatur Senatus hîc Supremus, qui inſuper adhæret litterali diſpoſitioni *dict. cap. cauſæ omnes*, regulariter vltra caſum Breuis Cameralis ad beneficia reſeruata, quo expreſsè diſponit d. Motus proprius, non eſſe admittendum contendit, ex ſeqq. fundamentis.

Hæc namque diſpoſitio Gregoriana cum ſit
5 reſtrictiua † Conciliaris Decreti *in dict. cap.* 20. non erit extrahenda vltra limites, & caſum de quo loquitur, & diſponit, nempè in Breuibus Cameralibus expeditis ſuper beneficiis reſeruatis Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, ex ſpecialitate rationum ibi adductarum, quæ nullomodo aliis Bullis, & litteris conueniunt, & in hoc tantùm caſu illum motum proprium intelligunt Doctores hactenus citati in eius exornationem, & Nouarius *in noui iuris Pontific. practic. concluſ. cap. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ.*1. aliàs 54. *n.*14. latiùs Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, allegat.* 81.
6 *num.*17. *per totum, tom.*2. † & ſic cætera omnia reſcripta vltra hunc ſpecialem caſum remanent ſub diſpoſitione *dict. cap.* 20. *cauſæ omnes Concil. Trid.* vt præcisè in eis ſit ſeruanda forma ſubſtantialis ſubſcriptionis, prout in hoc *cap.* 6. *à principio* diximus.

Sed vlterius in hoc ſubſiſtendum, nam in
7 Hiſpania dictum † motum proprium Gregorij XIII. non eſſe receptum iuxta ea quæ latiùs deduximus, hoc *tract.*1. *part. cap.*2. *à num.*114. *cum ſeqq. verſ. ſed quando dicta Bulla*, vſque ad fin. cap. imò ab eo humiliter ſupplicatum fuiſſe pro parte ſacræ Catholicæ Maieſtatis ad Sedem Apoſtolicam, quotidie audimus in hoc Senatu Supremo, ac inſuper indies experimur obſeruari litteralem formam adſcriptam à ſancto Concilio Trid. ita vt non admittatur per Senatum quod adimpleri poſſit per æquipollens.

Et cauſam ſupplicationis fundatam aſſeritur ex his omnibus, quæ ſuperius dicta remanent à principio huius *cap. in* 4. *exceptione* Concilij Trident. *verſicul. Quarta exceptio à num.*14 *cum*
8 *ſeqq.* vſque ad finem c. conſiderando, † & inferendo ex contrauentione illius multa in his Regnis damna, & inconuenientia prouenire, inter quæ, & illud: quia ſua Sanctitas eo caſu non committit cauſam, ſed potius id fit vel per Chancellarium Præfectum, vel alium Prælatum habentem ad id ſpecialem poteſtatem datam à Papa, vt poſſit has & ſimiles ſupplicationes expedire, prout facit, & litteræ commiſſionis deſuper conficiuntur per officiales Curiæ iuxta praxim latiſſimè per Nos adductam infra hac 2. *p.*
9 *cap.*30. & poſt has ſic confectas litteras, † plurimæ ſimul aſportantur ad Pontificem, quando ſint muniendæ annulo Piſcatoris, & tunc Sanctiſſimus tradit officiali annulum (penes ſe obſeruatum) qui officialis in præſentia Pontificis imprimit in Cera pendente ex litteris illum annulum, abſque eo quod ſua Sanctitas queat habere relationem, † & ſpecialem notitiam com- 10
miſſionum ſigillandarum, tum ob eiuſdem maximas, & continuas occupationes tantorum grauium negotiorum, & audientiarum; tùm etiam quia multæ ſibi ſimul aſportantur ſigillandæ, de quo diximus latiùs *in dict. cap.* 30. *à num.* 49. *& ſeqq. verſ. Alia forma eſt ſignaturæ, &c.* & à princip. c. latiſſimè tractamus de omni genere ſignaturarum, & à quibus Præfectis, ſeu Prælatis fiant, præcipuè de ſignatura *per conceſſum*, † ita quod ad Sanctiſſimum non ex- 11
portantur hæ litteræ expediendæ; ſed expeditæ iam, & ab aliis ſubſcriptæ, necnon penitùs iam confectæ, quo caſu ſigillum, ſeu annulum appoſitum nihil probat, quando certus non eſt Sanctiſſimus de contentis in commiſſionibus, nec earum tenoris conſcius eſt, vt latiùs probauimus infrà *à num.* 34. *cum ſeqq. verſ. Iis adiungo.*

Quare cùm ſua Sanctitas non videat has ex-
peditiones litterarum † per annulum Piſcatoris 12
ſignantes, nec illarum notitiam habeat: facillimè poterit contraueniri intentioni ſuæ, & ſacroſancti Concilij Trident. iuxta text. *in cap. dilecta*, 22. ibi: *Cum in eis, illius articuli videlicet, de ſubtractorum reſignatione fuerit præter conſcientiam noſtram cognitio demandata, &c.* & alia plura iura *cap.*2. ibi: *Quoniam non credimus, ita præcisè ſcripſiſſe, cap. cùm ordinem*, 6. *de reſcriptis, cap.* 1. *de conſtitut. lib.* 6. *cap. ad hec*, 10. in corpore vnde ſumitur, *de reſcriptis*, in hæc verba: *Tales itaque litteras à Chancellaria noſtra non credimus emanaſſe, vel prodiiſſe, vel ſi fortè prodierint, conſcientiam noſtram, quæ diuerſis occupationibus impedita ſingulis cauſis examinandis non ſufficit, &c.* Quæ decretalis ſingulariſſima eſt ad propoſitum, & in pluribus expeditionibus Romanæ Curiæ aduertit Soto *ad regulam* 58. *Chancellar. Innocentij VIII. verſ. Cum quoad.* Gutierrez *Canonicarum quæſtionum lib.* 2. *cap.*15. *per totum.*

Et in fortioribus † terminis Flaminius Pari- 13
ſius *de reſignatione beneficiorum lib.* 3. *quæſt.* 6. *num.*57. *&* 58. ſic loquitur: Decimo dubitatur; an huiuſmodi fraudis ſuſpicio & præſumptio excludatur, ex eo, quod ſupplicatio ſit manu Papæ ſubſcripta, ſignando manu propria cenſetur tollere obſtaculum, & ſuſpicionem fraudis. Contrarium tamen fuit deciſum in Rota in dicta Cremonenſis penſionis 28. Maij 1584. coram Canthutio, quia Papa multitudine nego-
tiorum impeditus, † hæc retinere memoriæ non 14
præſumitur, & non poteſt, *cap. ex parte*, & ibi Doctores præſertim Cardinal. *num.* 8. Anania *num.*2. Anchatranus *num. etiam* 2. *de offic. deleg.* Gomecius *in cap.* 1. *num.* 35. *de conſtitut. lib.*6. *&c.* optima ad idem eſt Rotæ *deciſ.* 265. *num.*4. apud Seraphin. vbi aliæ plurimæ deci-
ſiones recenſentur, † dicitque ita pluries di- 15
xiſſe Rotam, ibi: *Etiam quod aliis vicibus, ſuper eo reſcripſiſſet, cum propter multiplicitatem negotiorum præſumatur oblinio, vt pluries fuit in Rota deciſum veluti in vna Taruiſana penſionis, coram B. M. Oradino, & in alia Romana officij Camerariatus coram R. P. D. Cotta ſub die* 27. *Iunij* 1569.

Quare cum in hoc poſſint interuenire multæ

ſubreptio

Google

16 ſubreptiones, & ſuggeſtiones, atque per mo-
dum prædictum, expeditæ litteræ ſub annulo Pi-
ſcatoris non ſatisfaciant ſpeciali, & perſonaliſ-
ſimæ formæ Concilij Trident. quam hoc tan-
tùm fine, & intentione adhiberi, & interueni-
re conatur, vt quantum ſit poſſibile auellantur
negotiationes occultæ, & ceſſent ſuggeſtiones
ſagaces, quibus facilè litigantes poſſent auoca-
tiones iuri & Trident. odioſas, in prima inſtan-
tia conſequi. Ideo cautè, & attentè inſiſtit Se-
natus hîc Supremus in litteralis ſenſus Concil.
Trident. obſeruatione, cuius præcisè, & inuio-
labili formæ minimè ſatisfieri per ſignaturam
ex annulo Piſcatoris agnoſcens; motus fuit ad
ſupplicationem interponendam coram Sanctiſſ.
à præfato Motu proprio Gregorij XIII. ac pro-
pterea ſtante non ſolùm hac ſupplicatione, ſed
& ab vſu eo quòd non fuiſſet in Hiſpania rece-
ptus; rectè procedunt ea omnia, quæ latiſſimè
(vbi de variis ſimilibus multis exemplaribus)
diximus ſuprà 1. *part. cap.2. à num.124. cum ſe-
quent. verſic. Sed quando dicta Bulla, &c. & à
num. 148. cum ſequentib.* de quo vlterius infra
hac 2. *part. cap.*10. erit latiùs agendum.

Et de aliis plurimis dubiis, ampliationibus,
17 † limitationibus attingentibus has commiſſio-
nes propria manu Sanctiſſimi, latiſſimè infra
hac 2. *part. cap.*12. *per totum*, & abundè etiam
*in cap.*30. *cum quinque* §§. ex quibus colligere
poteris, quàm incongruus ſit, & inconueniens
hic modus muniendi litteras auocatorias fini, &
intentioni Conc. Trid.

Conſiderat inſuper Senatus circa ſupradictam
18 conſtitutionem Gregorij XIII. † quod licèt per
eam dicatur, ibi: *Annulo Piſcatoris munita non
minoris ſint efficacia, quàm reſcripta ſignatura ſua
eius manu propria ſubſcripta*, prout regulariter,
& de iure communi vera eſt, & communis Do-
ctorum aſſertio; quod ſigillum de volontate
Domini impreſſum, & reſcriptum ſubſcriptum
pari paſſu ambulent, æqualémque probatio-
nem faciant, & inducant in commiſſionis pro-
batione, vt probant Romanus *conſil.*303. *in fin.*
Aimon. Crauetta *de antiquit. tempor. in* 5. *par-
tic.* 1. *part. num.* 49. Menochius *de præſumption.
lib.* 2. *præſumpt.* 57. *num.* 33. Antonius Gabriel.
*in commun. opinion. tit. de præſumptionibus, con-
cluſ.*4. *num* 7. Hieronymus Gonçalez *in regul.*8.
Chancel gloſſa 61. *n.*38. & alij plures citati in hoc
§. *ad principium, num.*4.

Tamen dicit Senatus, quod licèt regulariter
19 habeat æqualem probationem; † non tamen
poſſe diſpoſitioni Concilij Trident. adaptari,
cùm non ſequatur exinde, quod quando vnum
ex eis ſpecialiter requiritur in actu à iure pro
forma & ſolemnitate, ſuppleatur per alterum
ſolum, ſicuti in noſtro caſu, in quo Concilium
requirit ſubſcriptionem propria manu Sanctiſ-
ſimi pro forma ad euitandas ſurreptiones, &
plura alia damna, vt ſuperius latè probatum re-
liquimus in hoc *cap. in* 4. *exceptione, per totam
à num.*14. tunc etiam ſigillum ſeu annulum Pi-
20 ſcatoris (quod idem eſt, † vt poſt alios plures
probat Hieronymus Gonçalez, *in regul.*8. *Chan-
cel. gloſſa* 61. *à num.* 17. *& ſequentib.*) non po-
teſt ſupplere defectum ſubſcriptionis, ſpeciali-
ter deſtinatæ ad auocationis probationem, vt in
terminis probant Iaſſon *in l. quæ dotis, num.* 94.
verſ. Similiter, ff. ſoluto matrimon. Aimon Cra-
uetta *de antiquitate tempor. in* 1. *part. num.* 171.
Antonius Gabriel vbi proximè, *tit. de præſum-
ptionibus, concluſ.* 4. *num* 5. & poſt Crauettam
de antiquitate tempor. 11. *part.* 1. *p. princip. n.* 44.
& 45. & Decium *in cap.* 2. *in fin. de fide inſtru-
mentorum*; idem affirmat Menochius *de arbi-
trariis iudic. lib.*2. *cap.*123. *num.*11.

Prout vulgari exemplo declaratur: nam licèt
regulariter omnis actus, † vel contractus pari- 21
ter probetur per teſtes, ac per inſtrumentum,
eandémque vim habere probationem per inſtru-
menta, ac per teſtes, vulgaris, *l. in exercendis.
C. de probat. l. pactum quod bona fide. C. de pact.*
Maſcard. *de probat. concl.*671. *num.*1. latiùs Ma-
ſcard. ipſe *de probationibus, in princip. quæſt.* 6.
*à num.*1. *& ſeqq.* maximè *à num.*12. *in exercendis*
(inquit dict. l.) *litibus eandem vim obtinent, tam
fides inſtrumentorum, quàm depoſitiones teſtium*;
quod & idem probat *text. in cap. cum Ioannes,
de fide inſtrumentorum*: ſi tamen in alicuius con-
tractus probatione lex requirit pro forma ſcri-
pturam: nullomodo ſufficit probatio per te-
ſtes, † vt vulgare eſt & firmat Maſcardus *concl.* 22
1399. *num.* 1. *& ſequentibus, & concluſ.* 848. *à
principio.*

Et idem Maſcardus ad princip. *dict. tract. de
probat. quæſt.*6. *num.*9. per text. *in c.*1. *de conſibus*:
† & ibi gloſ. *verb. ſcriptis*, recenſet caſus ali- 23
quos, quibus ſcriptura requiritur & teſtes non
ſufficiunt.

Conducit elegans doctrina Hieronymi Gon-
çal. *in regul.* 8. *gloſſa* 59. *à num.* 15. *cum ſeqq.*
† dicentis; quod Breuia gratiæ, & iuſtitiæ, quæ 24
clauſulæ mittuntur cum annulo Piſcatoris, licèt
eandem probationem, & vim habeant, ſicut
Bullæ patentes plumbatæ; tamen cum in dicta
regula 8. requirantur litteræ patentes pro forma;
non ſufficiunt prædicta Breuia clauſa, tametſi
aliàs regulariter æqualiter in probatione ope-
rentur.

Subſcriptio etenim manu propria Pontificis
ſpecialiter ex Tridentin. † deſtinata fuit ad auo- 25
cationis huiuſmodi probationem, & ſolemnita-
tem, ſicque ſigillum non ſufficit ſolum, vt in
ſimili probant Bald. *in cap. ſignificauit, num.* 3.
de appellat. quem ibidem ſequitur Butrius, Abb.
& Franchus, Bertachin. *in tract. de Epiſcop. lib.*3.
*part.*1. *num* 35. Menochius *de præſumptionibus,
lib.*2. *præſumpt.*57. *num.*18. Hieronymus Gonçal.
dict. gloſſa 61. *num* 42. dum etiam aſſerunt, quod
cuſtos arcis, ſeu Caſtellanus non debet arcem
reſtituere ei, qui venit cum ſigillo Domini, cum
ſigillum non ſit ordinatum ad actum illum; &
per Romanum, Felinum, Octauianum Veſtrium,
& alios idem probat Menochius *de arbitrariis
lib.*2. *caſu* 123. *num.*7. & plurimos citat Maſcar-
dus *de probationib. concluſ.*1308. *ſub num.*53. er-
go cum ſigillum deſtinatum non ſit ad commiſ-
ſiones auocatorias, ſed ſubſcriptio propria ma-
nu ipſius Pontificis dumtaxat; ſequitur, vt il-
lud nihil probet, nec fidem faciat de per ſe abſ-
que dicta ſubſcriptione. Quoniam cùm ſub-
ſcriptio ſit forma, & ſolemnitas ſubſtantialis
requiſita à Concil. Trident. ad vnguem & ſpe-
cificè ſeu in indiuiduo ſeruanda erit, ita vt nec
per aliam æquipollentem ſuppleri poteſt, vt
copiosè probauimus hoc eodem *cap.* 6. *à n.* 14.
cum multis ſeqq. quippè per ſigillum, ſeu annu-
lum Piſcatoris non ſatisfit principali intentioni
Concilij Tridentini, nec occurritur inconue-
nientiis, & damnis, ob quæ vitanda principali-

ter moti fuetunt Pattes ad illam ſpecialiſſi-
mam ſubſctiptionis fotmam petendam , vti
aptabilis , & congruens tei , de qua agitut , vt
ſtatim.

Deinde hæc pas fulcitur : nam etſi tegnlari-
26 tet (vt dictum eſt) ſigillum , † & ſubſcriptio
in probatione pati paſſu ambulent , id non pto-
cedit, quando ſubſctiprio tequiritur pro ſolem-
nitate actus , & ad remonendam ſuſpicionem,
provt contingit in noſtto caſu , cùm ad uitan-
das ſuggeſtiones , & ſurreptiones , necnon ne-
gotiationes litigantium , atque Cutialium offi-
cialium ; hæc ſpecialis ſolemnitas , vti neceſſa-
ria nouitet fuit inuenta , & deſiderata , vt nem-
pè ſcientia certa , examen legitimæ , & vtgen-
tis cauſæ per Sanctiſſimum faciendum requira-
tut in eius ſubſctiptione, ad auocandum cau-
ſam ab Ordinatiis in ptima inſtantia, vt ſurſum,
& pluries diximits ; ideoque ſigillum , ſeu an-
nulum Piſcatotis non poteſt ſupplere defectum
ſubſcriprionis propria mann Sanctiſſimi , quia
æqualem vim , & efficaciam non habet oc-
currendi damnis , & inconuenientiis , quibus
per formam ſubſctiptionis huinſmodi occurri à
Concilio fuit tepertum, & experimento quoti-
die palpamus , provt rectè perpeodit Aloyſius
Riccius *in praxi. probation.iuriſpatronatus, in re-
ſolut.*52. qui poſtquam à principio loquutus fue-
rat de æquiualentia ſigilli , & ſubſcriptionis in
*num.*4. ſic ipſe fatut. *Prætereà ſigillum non ſupplet*
27 *ſubſcriptionem , † quæ requiritur pro forma , l. ad
teſtium. §. ſi quis. ff. de teſtamentis , vbi non ſuffi-
cit , teſtes ſignaſſe, niſi etiam ſubſcripſerint. Ale-
xand. dict. l. quæ dotis , num.*38. vbi Iaſ. *num* 54.
ff. ſoluto matrim. Decius *in cap.* 2. *in fin. de fide
inſtrumentor.* Crauetta *de antiquit. tempor.* 1. *part.*
§. *quæritur etiam , num.* 43. Menochius *de ar-
bitrariis , dict. caſ.* 113. *num.* 11.

Et prædicti omnes in contrarium citati loqnun-
28 *tur , † quando ſolùm quæritur de illius conſenſu, &
eo caſu admitto conſenſum planè colligi : ſecus vbi
ſubſcriptio non ad conſentiendum requiritur ; ſed
ad ſolemnizandum actum , & remouendum ſuſpi-
cionem , & comprobandum ſcripturæ fidem.*

Prætereà in dictis locis agitur de præiudicio ſigil-
29 *lantis , † at hìc de præiudicio tertij , ideò proba-
tio priuilegiata , & exorbitans non recipitur , niſi
omnia habeat requiſita. Addo , quod Romanus in
dict. conſil* 303. *loquitur de ſigillo debitoris , cuius
eſt ſcriptura priuata , & in ea poteſt ſuum dictum*
30 *procedere , † quia non requiritur pro forma , quod
ſit ab eo ſubſcripta ; imò ſufficit , quod ſit ſcripta,
l. cum antiquitus.* § *cap. de teſtamentis.* Romanus
dicto conſil. 303. Arettinus *in conſil.* 64. *column.*6.
verſ. Nec poteſt dicere , num. 5. Crauetta *dict.* §.
quæritur etiam , num. 42. *& ſequentib. Secus au-
tem eſt in teſte cuius ſubſcriptio eſt omnino neceſſa-
ria pro forma , &c.* Hactenus Riccius , & in id
expreſsè tendunt omnes Doctores ſuperius ci-
tati *à num.* 18. *verſ. Conſiderat inſuper Senatus
circa , &c.*

Et inſuper quoniam cùm io hac ſubſcriptio-
31 ne ſimul † requirat Concilium Tridentinum
cauſam rationabilem , & vrgentem per Sanctiſ-
ſimum examinandam , vt ſuperius diximus, hoc
caſu etiam de iure communi iuxta Doctores al-
legatos ſuprà *num* 4. *verſ. Quæ & conformis vi-
detur , &c. & verſic. Conſiderat inſuper Senatus
circa prædictam , &c. num.*18. ſigillum delegan-
tis non habet eandem probationis vim , ac ſub-
ſcriptio propria manu , quod & probatur à ra-
tione ceſſante , quam reddunt Doctores ibidem
citati , Boëtius *in ſingulari , verb. delegatio, n.*14.
Ioannes Baptiſta Caccialup. *in l. more , num.*43.
ff. de iuriſdict. omnium iudic. & ipſe Maſcardus
*de probationibus , eadem concluſ.*491. *num.*3. *&* 4.
dicentes , quòd ideo delegatio probatur per ſi-
gillum delegantis, atque proptereà ſigillum ha-
bet vim ſubſcriptionis propria manu : quia de-
legationes fiunt abſque cauſæ cognitione , ex
quo non ſunt acta iudicialia, nec requirunt præ-
ſentiam partium.

Quæ quidem ratio omnimodò ceſſat in hac
nona diſpoſitione Concilij Trident. † nouam 32
formam inducentis in expediendo has commiſ-
ſiones auocatorias ab Ordinatiis io prima in-
ſtantia, requitentis ſubſcriptionem ptoptia ma-
nu Sanctiſſimi , & ſimul appetentis cauſæ vr-
gentis , & rationabilis examen faciendum per
eundem Sanctiſſimum , ex cuius arbitrio hoc
pendet, vt latiùs probauimus in hoc *cap. à n.*14.
cum ſeqq. verſic. Quarta exceptio , &c. & cap. 3.
à princip. hac 2. *part.* Ac proptereà æquipara-
tio Doctorum inter ſigillum & ſubſcriptionem
nequit per rationem ceſſantem adaptari diſpo-
ſitioni Concilij, cùm in hac noſtra ſubſcriptio-
ne Doctorum fundamentalis ratio omninò ceſ-
ſet ; ac per conſequens eorum doctrina, & adæ-
quatio generalis ex hactenus comprobatis.

Suadet etiam participij vera & gennina ſigni-
ficatio, † quo vtitur Concilium Trid. ibi : *Ma- 33
nu propria ſubſcribendum* , quod eſt excluſiuum
manus alienæ ; proprium enim vbi abſolutè &
generaliter in lege ponitur, exclndit alterius
interuentionem , & participationem, *l* 4. *ff. ſiue
vſusfructus petatur, l. ſi tibi. ff. de vſufructu accre-
ſcendo , l. ſi tibi. ff. quibuſmodis vſufructus amit-
tat* , ex quibus , & aliis poſt Fabrum *in* §. *om-
nium , num.* 21. *inſtit. de actionibus* , concludunt
Pinel. *in l.* 1. *part.* 2. *num.*6. *verſ. Ad hanc , C. de
bonis maternis.* Duarenus *lib.* 1. *diſp. cap.*17 *in fin.*
Donellus *commentar. iuris ciuilis lib.* 9. *cap.* 8.
verſ. Hoc idem ius. Alexander Raudenſis *de
Analogis lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 1. latè Dominus
Ioannes del Caſtillo *lib.* 1. *de vſufructu , cap.* 75.
*num.*4. 7. *&* 8. & cum Briſonio verb. *proprium,
l. vltima , ff. de ſuperficiebus* , latè Rebuffus *in l.
interdum . verb. proprietati. ff. de verborum ſigni-
ficatione.* Igitur non ſubſcribit manu propria,
qui per alienam ſubſcribit , & multominus qui
per ſigillum , vt in ſpecie probauimus hoc *cap.
à num.* 14. *in* 4. *& exceptio.* & in hoc §. à prin-
cipio.

His adiunge non minus elegans fundamen-
mentum deductum † ex ſtylo affixionis , & im- 34
preſſionis ſigilli ſeu annuli Piſcatoris ; de quo
ſurſum *à num.* 8. *& ſequentib. verſ. Et cauſam
ſupplicationis* ; nempè , Summum Pontificem
non legere , nec videre commiſſiones munien-
das annulo Piſcatoris ob multitudinem earum,
magnáſque & continuas occupationes. Ex quo
ſequitur , quod tunc etiam de iure communi ſi-
gillum probat , eique fides datur , quando Prin-
ceps, aut ſigilli Dominus legit, & videt id, quod
ſigillauit ſuo ſigillo ; at verò ſi ipſe non legerit
contenta in ſcriptura , cui ſigillum apponit, ſed
potius ignorauerit ; ſigillum appoſitum nec fi-
dem facit , nec probat. Ita tradunt Bartolus &
Baldus *in l.* 2. *C. de rebus alienis non alienandis,*
vbi etiam Caſtrenſis , quem ſequutus eſt Pur-
puratus

puratus *in l. admonendi*, *num.177. de iure iuran-*
do, qui ſubiicit *in l. ſi ſtipulatus*, *§. Chryſogo-*
nus.ff.de verbor.obligation. Principem non cenſe-
35 ti confirmaſſe ſcripturam in papyro à ſe † priuſ-
quam ſcriberetur, ſigillato: cui aſſentit Me-
nochius *de arbitrariis iudic. caſu 213. num. 5.* &
dicit Innocent. *in cap.2. de fide instrument.* qui-
bus adhæſit Bertachinus *in tract. de Episcop.*
lib.3. part.2. tit. qualiter eligatur Episcopus, n.2.
verſ. Nunc tractemus, quo loco plures alios idem
ſentientes congeſſit, & tenet Maſcardus *de pro-*
bationibus, *concluſ.1308. num.49. & ſeqq.*

36 Et licèt in hoc ſibi ſit apertè † contrarius
idem Innocentius *in cap. quanto*, *in verſ. Muni-*
menta, *de his quæ fiunt à Prælatis:* tamen eius
dictum reiiciunt Baldus in Margarita, *in verb.*
ſigillum, & Bertachin. loco proximè citato *n. 21.*
verſ. Nunc tractemus. Maſcard. *dict. conſ.1308.*
num. 50. & 51. Igitur ſigillum, ſeu annulum
Piſcatoris non poteſt ſupplere defectum ſubſcri-
ptionis propriæ manus Sanctiſſimi, quæ eſt for-
37 ma, cum etiam in hoc caſu non probet;† quan-
do non ſit lecta commiſſio per Summum Pon-
tificem, nec cognouerit, quid in ea continea-
tur, quibus adde quæ in propoſito conſidera-
uimus ſuprà hoc §. *à num 8. cum ſeqq. verſ. Et*
cauſam ſupplicationis fundatam, &c.

Pro qua doctrina contra Innocentium facit
38 ſimilis alia, quæ habet, † quod ſubſcribens in
ſchedula vacua, ſibi non præiudicat, eò quòd
non vidit, nec legit, nec fuit præuiſus de his
quæ in ea ſcribuntur; & ſic fidem non facit,
probant Baldus, & Paulus Caſtrenſ. *in l. ſi ita*
ſtipulatus §. Chryſogonus, *num. 2.* Iaſ. *num. 13.*
ff. de verbor. obligat. Pelin. *in cap. quoniam con-*
tra. num.48. de probationibus. Rodericus Suarez
in l. poſt rem iudicatam, *ampliat.2. in fin.* Aze-
ued. *in l.15. num.9. tit.21. lib. 4. Recop.* Rebuf-
fus *in tit. de chirograph. & ſchedu. recognit. in*
præfat. num. 101. cum duobus ſeqq. Hieronymus
Gonçalex *in regul 8. de alternat. gloſſ.60.num.17.*
& ſeqq. & poſt Bald. Felin. Angel. & alios idem
affirmat Maſcardus *de probat. concluſ.1349. à*
39 *num.16.* dicens † quod quando ſubſcribens non
legit ſcripturam, eiuſque tenoris notitiam non
habuit, nihil operatur ſubſcriptio ſua, *ex l. fin.*
C. plus valere quod agitur.

Atque etiam omnes præfati Doctores pari-
40 formiter intelligunt hanc veram doctrinam, †
ſiue tractemus de ſubſcriptione, ſiue de ſigillo,
ſiue de ſubſcribenda ſchedula vacua ex identi-
tate rationis, vt videre eſt, ex Gonçalex & Ma-
ſcard. aliiſve per eos relatis.

Et cum ſimul Pontifex tot ſit occupationi-
41 bus detentus (vt ſuperius latè probauimus) † non
eſt credendum, nec præſumendum ſe legiſſe, &
cognouiſſe tenorem tantarum commiſſionum
ſimul ad ſe latarum pro apponendo annulo; imò
in eo præſumitur ignorantia, & allegantí ſcien-
tiam & notitiam, incumbit onus probandi iux-
ta reſolutionem Maſcardi vbi proximè *à n. 19.*
cum ſeqq.

Aliæ plurimæ difficultates, necnon ſingula-
41 riſſimæ reſolutiones, † quæ has commiſſiones
auocatorias ſubſcriptas manu Sanctiſſimi tan-
gunt; mirificè tractantur, & ſubtiliter dige-
runtur, necnon poſt longum ſingulorum exa-
men, & diſceptationem reſoluuntur, videndæ
inferiùs hac 2. *part. cap. 30.* cum omnibus
ſuis §§.

Vbi abundè de modo, & formalitate ſigna-
turatum in litteris gratiæ & iuſtitiæ, & à quibus
ſignentur, vel ſubſcribantur, & an commiſſio
comprehendatur ſub ſignatura Pontifici appo-
ſita in ſupplicatione gratiæ, & quomodo pro-
banda ſit in Senatu ipſa ſubſcriptio, & an origi-
nalis ſupplicatio præcisè requiratur; & nun-
quid ſufficiat tranſumptum ſeu exemplum legi-
timè & ſolemniter expeditum. Et an per rela-
tionem Iudicis, vel Notarij in monitorialibus
per Delegatum expeditis ipſa ſubſcriptio in Se-
natu probetur. Et de aliis pluribus valdè vtili-
bus, & neceſſariis huic tractatui ſubſcriptionis,
ibidem abundè videre poteris, vltra alia multa
quæ in diſcurſu huius 2. *part.* in ſingulis eiuſdem
capitulis recenſentur iuxta caſuum contingen-
tiam, videnda.

Ideò ex his motus Senatus rationibus, & aliis
plurimis, † de quibus in hoc *cap. à num. 14. in* 43
4. exceptione, *per totum*, ad ſupplicationis re-
fugium confugit: interimque in Hiſpania non
eſt recepta dicta conſtitutio Gregoriana; ſed
imò potius firmiter obſeruatur forma indiuidua-
lis Sancti Concilij Trident. *in cap.20.* ita vt Se-
natus nullo modo admittat commiſſiones cum
forma æquipollenti ſubſcriptas: ſed eas dum-
taxat, quæ actualiter ſint ſubſcriptæ propria
manu, & littera Sanctiſſimi iuxta formam eiuſ-
dem Concilij, prout quotidie practicamus &
videre eſt infra *cap. 5. §. 30. per totum*, quo
longa ſerie diſceptatur, & reſoluitur, ſubſcri-
ptionem in ipſomet reſcripto, & commiſſio-
ne iudicibus Delegatis remiſſa, eſſe apponen-
dam ex Trident.

CAPVT VII.

An Rex Catholicus hac protectionis Regalia vti poterit in obuiando ſtylo, etiam immemoriali conſuetudine munito ab aliquo Tribunali diù inuento, vt inhibitio temporalis perpetuò afficiat, ita vt etiam termino tranſacto cauſet attenta, ſiue in prima Ordinarij inſtantia, ſiue vlteriori alia?

SVMMARIVM.

Inhibitione temporali vtuntur ſuperiores Eccleſiaſtici, ne intereà, quod acta tranſportantur, & videantur forſan an inhibitio perpetua concedatur, vel data temporalis reformetur, ſuam inferior exequatur ſententiam, num.1.

Inhibitionem temporalem non poſſe habere effectum inhibitionis perpetuæ, ita, vt termino eius tranſacto cauſet attentata, nec ſtylum contra hoc aliquid operari acerrimè defendit Author, num. 2. & ſequentibus.

Stylus, vt inhibitio temporalis operetur perpetuò, eſt contra ius, naturam, & ſubſtantiam actus, contra charitatem introductus, dolo, & malitia plenus, num.3.

Prohibitum ad tempus poſt tempus cenſetur permiſſum, num.4.

Permiſſum ad tempus poſt tempus permiſſum intelligitur, num.5.

Inhibitio

Inhibitionibus ſuis licèt Rota attribuerit, ex præexcellentia tanti Tribunalis aliquas prærogatiuas, non tamen iſtam, vt temporalis operetur, vti perpetua, num.6.

Inhibitio Rotalis limitata ad tempus, vel cauſam, vltra eam, vel tempus non cauſat attentata, num.7.

Conſuetudine nequit fieri, quod nec pacto, n 8.

Pactum contra naturam, & ſubſtantiam actus non valet, nec tenet, num.9.

Temporale ſui natura operari perpetuo, eſt contra ſubſtantiam actus, num.10.

Stylus introductus, vt inhibitio temporalis operetur perpetuo, eſt contra ſubſtantiam actus, n.11.

Cauſa finita non poteſt producere effectum infinitum, quia ſicut limitatur potentia cauſa, ſic eius effectus, num.12.

Stylus dans robur perpetuum inhibitioni temporali includit dolum, & fraudem, & laqueum inſtitia partis, & iudici inferiori, num.13.

Inhibitio temporalis ſi eſt operatur à perpetuo doloſè, & fraudulenter apponitur tempus in ea, num.14. vbi plura iura ponderantur.

Remedium, ad præſidium innocentium inuentum, non debet eſſe vinculum iniquitatis, num.15.

Inhibitio captionem, aut dolum continens, non cauſat attentata, nec nullitatem, num.16.

Stylus, vt inhibitio temporalis operetur perpetuò, etiam immemoriali vallatus, reprobatur à Tridentino, num.17.

Inhibitionis temporalis expeditione operatura vt perpetua debet ſeruari forma, qua à iure in perpetua requiritur, num.18.

Forma tradita à cap. Romana, de appellationibus in 6. in expeditione inhibitionis reperitur renouata à Trid. cum clauſula irritanti, ſemota immemoriali contraria, num.19.

Stylus, qui ſimpliciter peccat in forma expediendæ inhibitionis, ſi eſt à Trident. reprobatus, quantò fortius ille, qui ſimul continet fraudem, & dolum, num.20.

Stylus, vt inhibitio ſit in expeditione temporalis, & in effectu perpetuus fuit inuentus ad illudendum Trident. Decretum, num.21.

Inhibitio expedita ad illudendum Concilium Trident. non operatur attentata, nec nullitatem, num.22.

Inhibitio in expeditione temporalis, & in effectu perpetua (iuxta prauum ſtylum) non deſinit eſſe perpetua, num.23. & ſequentibus.

Diſpoſitio iudicatur ſecundum effectum ſuum, non ſecundum nomen fictum, num.24.

Ad cognoſcendum contractum non attenditur nominis impoſitio, ſed forma, & effectus, n.25.

Si effectus contractus nomini per partes impoſito non repugnat, nomen attenditur, num.26.

Ad qua ſingularis theorica Burgos de Paz recenſetur, num.27.

Inhibitio in expeditione temporalis, & in effectu perpetua (iuxta improbum ſtylum) æquiuocè inhibitio nominata, indubiè perpetua dicenda erit, num.28.

D. Franciſc. de Aluiſis Auditor Nuntij laudatur, acquieſcens fundamentis Authoris in facti contingentia, acerrimè impugnantis ſtylum aſſertum Tribunalis ſui, vt inhibitio temporalis ad quadraginta, poſt illa cauſaret attentata, n.29.

Rex Catholicus, vt acerrimus Tridentini protector poteſt obuiare ſtylo peſtifero ingentia damna in ſe includenti, ne inhibitiones temporales captioſæ operentur perpetuo, cum contra Tridentinum expreſſè ſit introductus, num.30.

Rex Catholicus vigore protectionis Concilij Tridentini ſibi commendata poteſt mandare Prælatis, vt obſeruent Decreta Concilij, num.31.

Rege obuiante ſtylo inhibitionis captioſa laqueus vt oppreſſorum contritus dicitur, & ipſi liberati per protectorem, num.32.

Remedium contra ſententiam ſuperioris, declarantis proceſſum inferioris attentatum, geſtum tranſacto termino inhibitionis temporalis (iuxta improbum ſtylum) operantis perpetuo, n.33.

Stylus contra ius clarum introductus nullus eſt, nec admittitur, num.34.

VIGORE appellationis interiectæ ab
aliquo grauamine, † vel etiam 1
ſententia diffinitiua per Ordinarium,
aliúmve quemlibet iudicem illato, latáve; ſolet ſuperior
expedire inhibitionem temporalem, ad quadraginta dies, purà, ne interim inferior iudex in
cauſa vlterius procedat, donec ſuperior ipſe
actis viſis, vel reformet inhibitionem illam temporalem,
vel in totum & perpetuò in cauſa inhibeat: & licèt huiuſmodi inhibitio temporalis
iuris attento rigore admittenda non ſit; ſtylus tamen vniuerſalia obtinuit, ita expediri,
prout latè diſputauimus & reſoluimus *in tract. de Regia protect. 2. part. cap. 10. à num. 29. cum ſeqq.*

Nihilominus ſuperior aliquis hoc ſtylo ita
limitato, † atque ad prædictum finem dumta- 2
xat inuento non contentus contendit; ſuam ſic
temporalem inhibitionem ad quadraginta operari debere inhibitionis perpetuæ, & abſolutæ
effectum, adeò vt etiam termino dictæ temporalis inhibitionis tranſacto nequeat inferior in
cauſa procedere; vultque & certat, omnia geſta poſt tempus tanquam nulla, & attentata reponere,
hoc tuendo ex eo quod ſic dicit obſeruare ſtylum ſui Tribunalis. Nos autem acerrimè
defendimus in facti contingentia, hunc ſtylum penitus abolendum, cùm fuerit inductus
contra expreſſam prohibitionem Concilij Tridentin. cuius euigilans protector ſemper fuit Rex
noſter Inuictiſſimus, vt ſæpè diximus, mori ex ſeqq.

Primò quoniam hic ſtylus, vt inhibitio tem-
poralis operetur perpetuò, † eſt contra omnem 3
iuris rationem, & principia, ac contra naturam, & ſubſtantiam actus, contra charitatem
introductus, captioſus, doloſus, damno dolóque plenus, ac propterea omni iure reprobatus,
dùm prohibet, & impedit inferiorem termino inhibitionis temporalis tranſacto poſſe in cauſa
procedere.

Vulgare eſt enim iuris axioma, vt prohibi-
tum ad tempus, † poſt tempus cenſeatur per- 4
miſſum, *l. Imperator*, 8. vbi Baldus, *ff. de poſtulando. l. ſi vnus, §.1. ff. de pactis, l. epiſtol. §. fin. ff. eodem, l. pater filium. §. fundum ff. de legatis, 3.* Tiraquellus *de retract. conuention. §. 1. gloſſ. 2. num.46.* Surdus *deciſ.75. num.1. & conſ.394. n.6. & conſil.247. num.18.* Menochius *conſ.274. n.14. & conſil.80. num.16.* Brunor. à Sole *in locis communib. verb. prohibition.16.* Hieronymus Gonçalez *ad regulam Chancellar.8. gloſſ 65. num 8.* Barboſa *in l. cùm prætor. in princip. num.45. ff. de iudiciis.* Auguſtinus Barboſa *axiom. 193. num. 6.*
ſicut

5 ſicut è conuerſo, permiſſum ad tempus, † poſt
illud cenſetur prohibitum, ipſe Barboſa *axiom.*
178. *num.* 4. ſed hæc inhibitio temporalis ad
quadraginta dumtaxat dies prohibet, & ſuſpen-
dit iuriſdictionem inferioris; ergo eis tranſactis,
licitè, & impunè procedere poſſe iudicem, in-
dubium eſt.

Secundò, quoniam ſtylus iſte nullo iuris co-
lore veſtitur, † omnique fundamento, etiam
6 apparente caret. Quamuis enim Rota Romana
(ex præeminentia, & altitudine præexcellenti
tanti Tribunalis) ſibi arrogauerit, ac ſuis inhi-
bitionibus attribuerit aliquas ſpecialiſſimas
prærogatiuas, prout eſt, quod iuſta, aut iniu-
ſta Rotalis inhibitio cauſet attentata, etiam
non Canonicè expedita, & alias, quas variis
in locis legimus quotidie: nunquam tamen
aliqua deciſione, aut Eccleſiaſtica conſtitutio-
7 ne legimus, † nec audiuimus, voluiſſe ſuas in-
hibitiones limitatas ad tempus, vel cauſam ope-
rari perpetuo, & abſolutè vltra tempus, vel
cauſam; imò contrarium docemus, inhibitio-
nem Rotalem limitatam, & reſtrictam ad tem-
pus, vel cauſam, nihil vltra limitationem ope-
rari, nec cauſare attentata, vt de inhibitione
Papali in terminis probat Lancellotus Rober-
tus *de attentat* 2. *part. cap.* 10. *limitat.* 17. vbi ad
fin. expreſſam adducit Rotæ deciſionem, condu-
cunt quæ latè Scaccia *de appellationibus*, *q.* 17.
limitat. 47. *membro* 2. *num.* 16. *& ſeqq.* Ergo
multò minus hoc debet intentare quodlibet
aliud Tribunal Eccleſiaſticum; cùm omnia Ro-
tæ ſint inferiora, ſitque contra naturam, &
ſubſtantiam inhibitionis temporalis expeditæ.

Tertiò probatur, hunc ſtylum, aut conſue-
8 tudinem præualere non poſſe, † quoniam quod
non poteſt fieri pacto, nequit & conſuetudine
fieri, & è conuerſo, *l. fin.* vbi Bart. & Bald. *C.
de fideinſſoribus*. Gloſſa *in cap.* 2. *verb. officiali,
in fin. de conſuetudin. lib.* 6. *l. alienationis verbum,
ff. de verborum ſignificat.* & ibi Alciatus, & Re-
buffus, Petrus Surdus *deciſ.* 3. *num.* 23. *&* 236.
num. 9. Valaſcus *conſultat.* 132. *num.* 32. Gammа.
deciſ. 379. incip. *inter fratrem*, *num.* 5. & vulga-
re eſt, & de pacto ad conſuetudinem, & è con-
tra validè argumentatur, *l. non impoſſibile*, *ff. de
pactis*. Euerardus *loco* 89. Socinus Iunior *con-
ſil.* 27 *num.* 4. *volum.* 2. Roſental. *de feudis*, *cap.* 9.
concluſ. 58. *num.* 24. Caldas Pereira *in l. ſi cura-
torem*, *verb. ſua facilitate*. *num.* 6. *verſicul. Et
quod minor.* Stephanus Gratian. *diſceptat.* 88.
num. 10.

Sed pactum contra naturam, & ſubſtantiam
9 actus non valet, nec tenet, † vt docet elegan-
ter Zazius *lib.* 2 *ſingular. reſponſ. capitul.* 12. *n.* 3.
Alciatus *paradoxi capitul.* 16. *litter. B.* Ioannes
Cortaſius *Miſcellan. cap.* 10. *num.* 3. Franciſcus
Conanus *commentar. iuris ciuil. lib.* 5. *cap.* 2. *n.* 6.
acutè Iacobus Cuiacius *obſeruat. lib.* 1. *cap.* 15.
littera B. Forcatulus *in neciomant. iuris dial.* 4.
num. 5. Nicolaus Valle *de rebus dubiis*, *tractat.* 1.
pag 7. *col.* 1. *in med.* Sebaſtian. Medicis *in tract.
de legibus & ſtatut.* 5. *part. quæſt.* 4. *num.* 2. *&* 3.
Bolognat. *in l.* 2. *in princip num.* 44. *ff ſi certum
petatur*, Bald. *in l.* 1. *num.* 14 *C. de vſufructu*,
Neuiſan. *in conſil.* 91. *num.* 12. Curtius Senior
in conſ. 49. *num.* 40. Lofredus *in conſ.* 1 *num.* 175.
& optimè declarans, & alios referens Petrus
Surdus *conſil.* 243. *num.* 29. *&* 30. *&* 31. *lib.* 2.
Petrus Pechius *in cap. contractus*, *num.* 9. *de re-
gulis iur. lib.* 6. Dom. Ioan. del Caſtillo *contro-
uerſiarum lib.* 3. *cap* 3. *num.* 64. Qui omnes fir-
mant, quod licet pacto contrahentium acci-
dentalia, & qualitates, ſeu adminicula contra-
ctus tolli poſſint: non tamen ſubſtantialia, vel
naturalia intrinſeca contractus.

Prout eſt, vt temporale operetur † perpetuò, 10
vt probat text. expreſſus *in l. cum precario*, vbi
cùm de natura, & ſubſtantia precarij ſit, quod
ſit temporale ad nutum dantis dumtaxat, *l.* 1.
ff. de precario, non valet pactum, quod preca-
rium ſemper duret, gloſſa *in l. pacta*, *ff. de con-
trahenda emptione*, & Bartol. *in l.* 2. *de vſufru-
ctu, earum rerum quæ vſu conſum. & in l. ſi fortè,
ff. de Caſtrenſi peculio. & in l. vbi ita donatur, ff.
de mortis cauſa donatio.* & Bald. *in cap.* 1. *§. &
quia*, *num* 20. *qui feud. dare poſſunt*, Iaſſ. *in l. ſi
fundum*, *num.* 4. *ff. ſoluto matrimonio*, Thom.
Papa. *in l. ſi fundum*, *num.* 4. *ff. ſi certum petatur*,
Alciatus *in l. penult. num* 22. *C. de pactis*, *& in
l. cum quid*, *num.* 1. *ff. ſi certum petatur*, *& in l.* 2.
num. 19. *in fin. de ſententiis*, *quæ pro eo profer.*
Hieronym. Gonçalez *de alternatiuis gloſſ.* 5. *§.* 6.
n. 5. & hanc eſſe communem profitentur etiam
Curtius Iunior *in conſ.* 56. *num.* 2. Cardinal.
Mantica *de contractibus*, *lib.* 1. *tit* 12. *in princip.*
& præcipuè *in num* 22. Ergo cum hic ſtylus † ſit 11
contra ſubſtantiam, & naturam intrinſecam in-
hibitionis temporalis, nec potuit introduci, nec
aliter præualere, quatenus illam perpetuam, &
abſolutam facit.

Quartò probatur, quia cauſa finita non po-
teſt producere effectum † infinitum: vndè ſicut 12
limitatur potentia cauſæ, ſic etiam limitatur
effectus, Ruinus *conſil.* 48. *vt eius*, *ſub num.* 1.
lib. 3. & Gaillus *in pract. obſeruat lib.* 2. *obſeruat.*
124. *num.* 6. Sigiſmundus Scaccia *in tractat de
ſententia & re iudicata*, *gloſſa* 7. *quæſt.* 4. *inſpe-
ction.* 2. *num.* 48. *fol.* 261. ſed inhibitio hæc quæ
eſt cauſa ſuſpendendi iuriſdictionem ad tempus,
eſt finita, & temporalis; ergo non poteſt ope-
rari effectum perpetuum & infinitum.

Quintò quoniam ſi ſtylus iſte † præualeret, 13
ipſa efficeretur inhibitio doloſa, captioſa, clau-
dens & continens in ſe dolum, & notiſſimũ frau-
dem paliatam. Quoniam pars ipſa litigans &
Iudex ſecuti claro & litterali tenore, quo con-
cepta legitur ipſa inhibitio; termino tranſacto
procedunt in cauſa, cum ſibi videatur ſecurè
tunc poſſe iuriſdictionem, quæ ſemel prohibi-
tionem, ſuſpenſionem, & impedimentum eua-
ſit, continuare, & exercere, prout etiam quili-
bet doctiſſimus vir & conſuleret, & faceret; at
ſi nihilominus in tribunali Superioris contra-
rium operatur, foret inhibitio potius laqueus,
& reticulum ad captandam iuſtitiam partis, cùm
ſit in manu & poteſtate aduerſarij expectare
ſententiam Iudicis ſic inhibiti, quæ ſi pro ſe fe-
ratur, ſtylum tacebit; ſin verò contra ſe, dicet
de attentatis, ſtylum allegans, de quo cum
Propheta poteſt conqueri oppreſſus, *Pſalm.* 141.
*In via hac, qua ambulabam, abſconderunt la-
queum mihi*, & *Pſal.* 56. *Laqueis parauerunt pe-
dibus meis*; & iterum *Pſal.* 10. *Intenderunt arcum,
& parauerunt ſagittas ſuas in pharetra; vt ſagi-
tent in obſcuro rectos corde.*

Quapropter ſi inhibitio in omni euentu fu-
tura erit † perpetua & abſoluta; iniquiſſima erit 14
appoſitio termini, cùm ex eo efficiatur inhibitio
ipſa captioſa, fraudulenta & doloſa, contra text.
optimum

optimum *in l. Paulus* 8. ibi : *Prætor enim benefi-
cium ſuum nemini vult eſſe captioſum , &c. ff. de
prætoriis ſtipulationibus* , textus *in l.* 1. ibi : *Ne
hi , qui cum eis contrahunt , principali authoritate
circumſcripti eſſe videantur , &c. C. de iis qui ve-
ætatis impetrauer. l. Imperatorem , ff de hæredibus
inſtituendis* , ibi : *Nec enim calumniæ facultatem ,
ex principali Maieſtate capi , oportet , &c.* Nec
remedium ad præſidium † innocentium inuen-
15 tum debet eſſe vinculum iniquitatis , text. *in
cap. ſuſpectum* , & ibi Philippus Franchis *nu.* 2.
& communiter cæteri Doctores , *de appellatio-
nibus.*

Hinc fit, quod quando inhibitio captionem,
16 † aut dolum aliquem continet , aut doloſè ex-
pedita , aut obtenta eſt , nihil operatur , imò
ſententia , & omnia geſta poſt eam nulli vitio
attentatorum ſubiiciuntur, nec vti attentata re-
uocantur , notabilis eſt *deciſio* Nicolaij Boërij
191. *Margarita num* 4. poſtquam , Puteum , &
Mandoſium , & alios , necnon quàm plurimas
Rotæ deciſiones hanc concluſionem firmat , &
comprobat Lancelotus Robertus *in tractatu de
attentis* 2. *part. capitul* 20. *de attentatis poſt inhi-
bition. limitat.* 7. *per totam.* Igitur de primo ad
vltimum ſequitur, quod ſi hæc inhibitio ſit per-
petua in ſuo effectu iuxta ſtylum ; erit nulla ter-
minum continens , cum ſimul dolum , & vincu-
la ſimulata , & palliata comprehendat , ad frau-
dem inuenta.

Quintò hic ſtylus etiam conſuetudine imme-
17 moriali † vallatus , expreſsè prohibitus eſt per
Sanctum Concilium Tridentinum *ſeſſion.* 22. *ca-
pitul.* 7. ad quod notandum erit , ineuitabile , &
indiſſolubile argumentum ; hæc inhibitio (cùm
iuxta ſtylum in ſuo effectu ſit, & operetur per-
petuò) expeditur vt temporalis ad ſolam peti-
tionem , & compatitionem appellantis , actis
non viſis , nec adhibita cauſæ cognitione , &
abſque partis citatione,cum omnia ſint de eſſen-
18 tia formali, † præciſo requiſito inhibitionis per-
petuæ ad eius validationem , & robur , & vt at-
tentata cauſare poſſit, ita vt aliter expedita(non
Canonicæ ſcilicet) ſit nulla ipſo iure , text. *in
cap. Romana* , §. *ſi verò* , & §. *ſi autem* , *de ap-
pellationibus in* 6. & ita latiſſimè probauimus
Nos *in tractatu de Regia protectione* 2. *part. cap.*
10. *à num.* 19. *cum ſequentibus* , poſt Felin. Ma-
ranta , Gratian. Pax , Lancelotum , Couarruu.
Rolandum à Valle , Oſaſcum , Marqueſan.
& alios multos , necnon plures Rotæ deci-
ſiones.

19 Quod quidem , † *cap. Romanam cum ſuis* §§.
renouatum extat expreſsè per dictum decretum
Sancti Concilij Tridentin. *ſeſſion.* 22. *capitul.* 7.
cum clauſula irritante quemlibet ſtylum in con-
trarium inuentum, etiam immemoriali conſue-
tudine vallatum , cuius verba (cùm ad propo-
ſitum ſint mirabilia & expreſſa) referam , quæ
hæc ſunt : *Legati, & Nuntij Apoſtolici, Patriar-
chæ , Primates , & Metropolitani in appellatio-
nibus ad eos interpoſitis , in quibuſvis , tam in ad-
mittendis appellationibus , quam in concedendis in-
hibitionibus poſt appellationem ſeruare teneantur
formam , & tenorem ſacrarum Inſtitutionum , &
præſertim Innocentij Quarti , quæ incipit Romana ,
quacumque conſuetudine etiam immemoriali , aut
ſtylo , aut priuilegio in contrarium non obſtantibus ,
aliter inhibitiones , & proceſſus , & inde ſequuta
quæcumque , ſint ipſo iure nulla , &c.* Hactenus de
mirabili decreto, quòd cauillationem humanam
non admittit.

Et erit inſuper animaduertendum , quòd ſi
ex hoc decreto † reprobatus reperitur , & pro- 20
hibitus ſtylus , qui ſimpliciter caret forma iuris
in expeditione inhibitionis ; qui non ſolùm
peccat in forma , ſed ſimul continet captionem,
fraudem, & dolum, quantò magis illi reſiſteret,
prohiberet & reprobaret ?

Imò potiùs ſtylus hic , & inhibendi modus
detegit eſſe inuentum † ad illudendum Triden- 21
tin. decretum prædictum , quoniam attribuen-
do illi nomen & apparentiam inhibitionis tem-
poralis , cum ſit in ſuo effectu (iuxta ſtylum)
perpetua , vt ſub hoc colore & prætextu omitti
queat forma iuris & ſacri Concilij Tridentin.
in eiuſdem expeditione (prout eſt actorum
exportatio , & inſpectio , cauſæ cognitio , &
partis citatio , prout hactenus diximus) cla-
rè apparet illuſio illius decreti Tridentin. &
in eius fraudem inuentum eſſe hunc modum
& ſtylum inhibendi : ac proptereà nullus erit,
nec talis inhibitio attentata cauſare poteſt, pro- 22
vt in his ferè terminis determinauit ſacra Rota
in vna Eluenẽſi Archidiaconatus coram Lancel-
lot. 27. *Iunij* 1572. Quòd geſta in partibus poſt
inhibitionem † Rotalem non cenſentur atten-
tata , ſi conſtat inhibitionem fuiſſe ab Auditore
expeditam , ad illudendum Sacrum Concilium
Trident. de qua deciſione teſtatur Lancelotus
Robertus *de attentatis* 2. *p. cap.* 20. *poſt inhibi-
tion. limitat.* 7. *num.* 5. vbi per totam limitatio-
nem plurima adducit in comprobationem.

Nec iſta inhibitio deſinit eſſe (iuxta ſtylum)
perpetua , reſpectu † ſui effectus , quantumuis 23
apparenter vocetur temporalis ob termini appo-
ſitionem ; quoniam omnis actus , & diſpoſitio
iudicatur ſecundùm effectum ſuum , † non ſe- 24
cundùm nomen fictum appoſitum , textus eſt
capitalis *in l. inſulam* 6. *ff. de præſcriptis verbis,
l. ſi vno* , ibi : *Quaſi non ſit donatio , tranſaction.
ff. eodem* , vbi Gloſſa , *verb. Tranſactio* , ſcri-
pſit : *Et ſic nota hic , ex qualitate contractus ver-
ba accipi contra propriam ſignificationem , l. in
lege* 32. *ff. eodem , l. ſi olei* 21. *C. eodem titul. l.
cum dotem.* 10. & ibi Bald. *num.* 2. *C. de iure do-
tium , cap conſtit.* 10. *de religioſis domib.* iuncta
Gloſſa verbo , *Iuxta ratam* , Hieronymus Ga-
briel. *conſil.* 22. *num.* 21. *& ſequentibus* , *volu-
min.* 1. videndus omnino , & eleganter & vti-
liter in propoſito *in conſil.* 168. *num.* 4. *volu-
min.* 1. *fol.* 110. Corneus *in conſil.* 24. *num.* 6.
volumin. 2. Mandel. de Alua *conſil.* 81. *num.* 48.
column. 3. *& in conſil.* 137. *num.* 5. *lib.* 1. Seraphi-
nus *deciſ.* 794. *& num.* 1. & maximè *num.* 6. *&
deciſion* 1379. *num.* 4. *tom.* 2. Caualcanus *deci-
ſion.* 8. *num.* 37. *part.* 5. Hipolytus Rimiuald.
conſil. 831. *num* 2. *lib.* 1. *& in conſ.* 506. *num.* 45.
lib. 5. Menoch. *in conſ.* 27. *ex num.* 43. *cum plu-
ribus ſequentibus* , *lib.* 1. *& in conſil.* 444. *num.* 10.
lib. 5. Petrus Surdus *in conſil.* 243. *num.* 2. *lib.* 2.
& in conſil. 433. *num.* 28. *lib.* 3. *Deciſio Senatus
Dolani* 91. *num.* 1. Farinac. *nouiſſim. deciſ.* 532.
num. 3. *tom.* 2. *part.* 1. Pater Ludouiſ. Molin.
tom. 2. *diſp.* 381. *num.* 4. *verſicul. Eo quod* , *pa-
gin.* 339. Rodriguez *de annuis redditibus* , *lib.* 2.
quæſt. 22. *num.* 12. 13. *&* 14. vbi vide omnino ,
& per Auendañum *de caſibus* , *capitul.* 22. *n.* 12.
13. *&* 14. Stephanus Gratianus *diſceptata* , *tom.* 1.
cap. 96. *num.* 14. *&* 15. *& tom.* 2. *cap.* 273. *n.* 38.
&

& tom. 4. cap. 657. Tuſchus *tom.* 2. *littera Cod.*
concluſ. 909. *fol.* 333. Franciſcus Mantica *de*
tacitis & ambiguis conuention. lib. 2. *titul.* 2. *per*
totum, vbi *num.* 5. inquit, quòd ad iudican-
25 dum contractum, † non ſolùm debemus inſpi-
cere nomen à contrahentibus expreſſum; ſed
etiam formam, & effectum: Ideò magis inſpi-
citur forma & effectus, quàm nominis impo-
ſitio, prout dicto *num.* 5. *&* 6. notat, & pluribus
exemplis comprobat vſque ad *num.* 10. atque
etiam obſeruat; quod contractus ſecundùm ef-
26 fectum, non ſecundùm nomen † debet intel-
ligi, & ſi effectus non repugnat, ſecundùm no-
men cenſeri debet, ſequitur Caſtillo *controuer-*
ſiarum lib. 6. *cap.* 156. *num.* 12. videndus *à*
num. 10.

Et cum ſit ſingularis præceptoris Theorica
27 † Burgos de Paz, Senioris *in conſ.* 19. *num.* 5.
illum referam in hæc: *Et cum non ſit tranſactio,*
nec eſſe poſſit, parum refert, quod in dicta conuen-
tione ſcriptura tranſactio nominetur, vt conſtat
in l. non codicillum, Cod. de teſtamentis, & ibi
Iaſſon. *column. fin.* Bart. *in l. cortem ferro*, §. *qui*
maximos, quæſt. 2. *ff. de publicanis. Ad indican-*
dum enim qualitatem contractus, vel diſpoſitio-
nis, & cuius natura ſit, non attenduntur verba,
ſed rei effectus conſideratur; text. eſt notabilis, in
l. inſulam, ff de praſcriptis verbis, & per illum
text. dixit ſingulariter Baldus *in l.* 2. *Cod. com-*
modati; quod contractus non indicatur ex nomi-
natione, ſed ex eius effectu, vnde dicit ibi,
quòd licet nominetur contractus certo nomine,
non eſt attendenda hac nominatio, ſed conſiderato
effectu, attendi debet. Idem tenet ipſe Baldus
in rubric. Cod. de iure emphyteut. in fin. cum aliis,
de quibus meminit Decius *in conſil.* 682. *in cau-*
ſa Domini, *col.* 2. vbi in propoſito dicit:
Quòd non ideò erit donatio, quia in ſcriptura do-
natio nominatur, ſi non eſt conſiderato effectu do-
natio, ſed contractus alterius natura, & pro his
facit notabilis deciſio eiuſdem Bald. (quem
communiter Doctores ſequuntur) *in l. qui ſe*
patris, column. 8. *verſicul. Hoc ſcias, Cod. vn-*
de liberi, vbi ait: *Quòd ſi Rex in ſuo priuilegio*
dicit: dono alicui talem rem, quod non erit do-
natio, ſi pro illo priuilegio Rex à donatorio ali-
quod pretium recipiat, cuius Baldi doctrina con-
firmatur vltra eum, quia donatio propriè non dici-
tur, in qua pretium interuenit, vel modus, Bar-
tolus *in l. ſi tibi pecuniam, ff. ſi certum petat.*
cum aliis, de quibus Alexander *in l. iuris gen-*
tium in principio, ff. de pactis, ſunt alia concor-
dantia, quas congerit idem Alexander *conſil.*
40. *dubio* 3. *columna penultim. lib.* 4. & Decius
conſil. 164. *non fuiſſet, column.* 3. idem Decius
in regula imaginaria vendition. ff. de regulis iuris,
& facit, quia conſideratur quod principaliter agi-
tur, vt in rubro & nigro Cod. plus valere,
quod agitur, & in cap. ad quæſtiones de re-
rum permutatione, &c. Hactenus Burgos de
Paz.

Ex quibus omnibus infertur, quòd ſi quan-
28 do expreſſa adeſt † partium nominatio actus,
vel alterius diſpoſitionis; non ideò attenditur
nomen, ſed effectus: hæc inhibitio, qua ap-
ponitur terminus, quæ conſiderato, & atten-
to effectu, quem ſibi attribuit improbus ſty-
lus, vt operetur & inficiat perpetuò cum no-
mine particulariter non appelletur, ſed nomi-
ne æquiuoco inhibitionis: multò magis de-
nominari ab effectu, & ſic dici perpetuam.
Et quia analogum per ſe ſumptum ſtat pro
famoſiori ſignificato, ex vulgaribus, ac ideò
cum talis inhibitio peccet in forma à iure,
& Concilio Tridentino requiſita, ad inhibitio-
nis perpetuæ robur & valorem omnino inualida
cenſenda erit, ex hactenus neruosè compro-
batis.

Et cum in facti contingentia non diù hanc
quæſtionem † habuiſſem, in cauſa cuiuſdam 29
inſignis patronatus pendente in hoc Tribunali
Illuſtriſſimi Nuntij Hiſpaniarum, pro parte
Don Antonij de Ribera Salgado Alguacili ma-
ioris Regni Galeciæ, Don Franciſcus de Alni-
ſis Auditor, Doctiſſimus quidem vir, & ſanæ
intentionis Iudex, mihi inter alia acutiſſima
dubia, hoc remiſit; dicens, ex ſtylo ſui Tribu-
nalis inhibitionem temporalem ad quadraginta
operari, & inficere perpetuò, & inferioris ma-
nus ligare, etiam tranſacto tempore inhibitio-
nis, ac propterea omnia per inferiorem Iudi-
cem geſta, etiam poſt tempus, vt attentata re-
uocanda fore, cui & per ſupradicta reſpondi;
quibus attentè viſis, & conſideratis vti doctiſſi-
mus acquieuit, meritò ſtylo vires denegando,
nihil ſuper articulo attentati (cui fortiter nite-
bantur aduerſarij, imò, & ipſemet Auditor)
decreuit, ſed diffinitiuè confirmauit ſententiam
inferioris latam poſt terminum inhibitionis
prædictæ, agnoſcens meritò ſtylum omnino re-
pugnare directè decreto Sanct. Concil. Trident.
ſuperius citato, eſſéque contra omnem ratio-
nem & caritatem introductum.

Ac propterea Rex potentiſſimus tanquam
protector † eiuſdem Concilij ex indultis Apo- 30
ſtolicis, vt latiùs deduximus ſuprà hac 2. *part.*
cap. 1. *& ſequentibus*, licitè poterit obuiare huic
peſtifero ſtylo, captioſo, & fraudulento, ex
quo maximè ruinæ poſſunt in dies contingere
in Republica hac Chriſtiana, vt ſuperiùs con-
ſiderauimus, & alias plurimas, quas modò omit-
timus, cùm facilè deduci poterunt à quolibet;
eſtque (vt dictum eſt, & euidenter probatum)
contra expreſſum decretum Concil. Tridentin.
ſeſſ. 22. *cap.* 7. & in illius fraudem, & illuſio-
nem inductus & inuentus hîc ſtylus, omnino
delendus.

Maximè cùm Rex Catholicus vigore indulti
ſuæ Sanctitatis, † quo fuit conſtitutus prote- 31
ctor Concilij; poſſit mandare Prælatis quibuſ-
vis, vt obſeruent decreta præfati Concilij Tri-
dentin. vt ex Bobadilla, Narbona aliíſque fun-
damentis probauimus ſuprà, hac 2. *part. cap.* 1.
à num. 31. *verſicul. Et iſtam hanc Regaliam*; *&*
per totum, cap. à principio; vt ſic oppreſſi queant
cum Propheta recantare; *laqueus contritus*
eſt, & nos liberati ſumus, *Pſalm.* 123. & ite-
rum: *Anima † noſtra ſicut paſſer erepta eſt de* 32
laqueo venantium, & *Pſalm.* 30. *Educes me de la-*
queo hoc, quem abſconderunt mihi: quoniam tu es
protector meus.

Et vltra hoc generale remedium directum
protectionis Regiæ, aliud etiam remanet † in 33
cauſis particularibus per viam, ſcilicet violen-
tiæ, quo indirectè poteſt reparari tam notabile
præiudicium. Nam à ſententia, qua Iudex ſu-
perior ſequendo ſuum reprobum ſtylum decla-
rat, eſſe attentata omnia geſta ab inferiore poſt
tranſactum terminum inhibitionis; poteſt ab
hac ſententia Superioris legitimè appellari,

& in Senatu, ad quem recurritur per viam violentiæ, dabitur omnino decretum *vim fieri*, & *reponi*, & curet pars grauata appellare ab omni geſto proceſſu per Superiorem, qui reuocat hunc articulum, vt repoſitio ſententiam attentatorum comprehendat.

34 Ex alio etiam capite ſtylus iſte † nullus, & non admittendus detegitur: nam cum hæc inhibitio (in effectu iuxta ſtylum) perpetua expeditur, vt diximus, contra claram, & apertam iuris formam, & diſpoſitionem traditam *à dict. cap. Romana cum ſuis* §§. & à Tridentin. prout ſuperiùs *à num.* 17. *& ſequentibus*. Ergo præualere non debet; nam ſtylus contra ius, introductus ab eo, qui legis condendæ poteſtate caret, nullus eſt, nec admittitur, ex Alexandro *conſil.* 36. *ad fin. volumin.* 2. Decio *in Rubrica de conſuetudine, num.* 2. *& in conſil.* 677. *ad finem*, Bertazola *de inſtrument. clauſul.* 4. *gloſſa* 36. *num.* 5. Giurba *conſil* 39. *num.* 45. 70. *& num.* 71. Caualcan. *deciſ.* 11. *num.* 52. Iacobus Cancerius *variarum reſolution. lib.* 3. *cap* 3. *de priuilegiis*, *n.* 355. Quia introductus ſtylus per Curiam dumtaxat ius commune tollere non poteſt, vt probant Doctores citati, & Craueta *de antiquitate tempor. part.* 4. *num.* 18. Itaque quando hic ſtylus non fuiſſet expreſsè reprobatus per Conciliarem diſpoſitionem Tridentin. ſatis detegeretur eius inualiditas ex iure ipſo, quod non admittit ſtylum aliquem contra diſpoſitionem iuris clari.

Capvt VIII.

Si in Rota, aliòve Tribunali cognoſcente de appellatione, nouiter aliquod deducatur ius; an nouum dicatur iudicium, ita vt noua egeat inſtantia, vt hanc omnino Senatus remittat Ordinario.

SVMMARIVM.

Ius nouum non contentum in priori inſtantia deductum in Rota, an ſuper eo monitoriales, aliave litera expedita à Senatu retineantur, num 1. *& ſequentibus?*

Actionem mutari in inſtantia appellationis licere, qui teneant Doctores, num. 2.

Ius nouum deductum in inſtantia appellationis, diuerſum à deducto in primo libello, noua indiget inſtantia, & nouo iudicio, num. 3.

Nouum omnino non dicitur pronuntiatum, nec appellatum, ergo nec deuoluta iuriſdictio, n. 4.

Iudex appellationis iuriſdictionem reſtrictam acquiſiuit ſuper cauſa deducta in prima inſtantia, ſuper aliis verò caret iuriſdictione, n. 5.

Nouum aliquid peti nequit coram Iudice appellationis, nec ipſe illud admittere, cùm ad id careat iuriſdictione, num 6.

Iudex appellationis nequit ſupplere, quæ veniunt ad nouam petitionem, & diuerſam, n. 7.

Super nouo capitulo non dependente à primo Iudex appellationis cognoſcere non poteſt, num. 8.

Iudex appellationis poteſt cognoſcere ſuper eo, quod poteſt includi ſuper generalitate primi libelli, num 9.

Iudex appellationis poteſt ſupplere, quod venit ad coadiuuandam petitionem, num. 10.

Agens in prima inſtantia de boue, non poteſt in ſecunda agere de equo, cùm tunc libellus nequeat mutari, num. 11.

Ius nouum, & diuerſum ab iam deducto in prima inſtantia cognoſcetur, quando ſuper hoc ſententia lata, non facit rem iudicatam ſuper nouiter deducto, num. 12.

Rei iudicatæ exceptio vbi in aliquo non operatur, nec ad id appellatio vires ſuas extendit, num 13.

Articulus nouiter cumulatus non incluſus in libello ſicut excludit rem iudicatam, ita & extenſ[...]m iuriſdictionem in iudice appellationis, [...] n. 14.

Ad nouiter articulum deductum extenditur appellatio tribus concurrentibus; identitate rei, cauſa, ſeu iuris petendi, & conditionis perſonarum, num. 15.

Rem iudicatam quando in proſequutis faciant, vel non illæ tres identitates, n. 16. *remiſſiuè.*

Littera expedita per Superiorem ſuper articulo ſeparato à cauſa principali ad ipſum dumtaxat deuoluta retinentur in Senatu facta cauſæ remiſſione Ordinario, num. 17.

Ius nouum non comprehenſum in libello, cum nouo egeat iudicio, & noua inſtantia, nequit poſt litem conteſtatam introduci, num. 18.

Libellus in iudicio particulari mutari nequit poſt litem conteſtatam; ita vt remaneat eadem inſtantia, ibid num 19.

Ex nouo iure, diuerſo ab iam deducto, non poteſt quis obtinere in eadem inſtantia, cum noua egeat nouo iudicio, & nouis defenſionibus, n. 20

Libelli emendatio nouum quid, & diuerſum continens, nec in Iudiciis Ordinariis admittitur n. 21.

Super diuerſo articulo ex inſtrumento nouiter præſentato Iudex nequit pronuntiare, cum nouæ defenſiones dandæ ſint, num. 22.

Noua additio ad libellum iam præſentatum nouo indiget termino, noua litis conteſtatione, & inſtantia, num. 23.

Inſtrumentum, ſeu articulus nouiter deductus, dependens tamen à iure deducto, admittitur ad iam deductum coadiuuandum, num. 24.

Emendatio libelli, etiam poſt litem conteſtatam admittitur, ſi ea de re fiat, quæ cauſam habet à priori, ne continentia cauſæ diuidatur, n. 25.

Noua acta ad corroborationem executionis petita noua non egent inſtantia, cum ſit prima continuata, num. 26.

Quando per additionem mutata dicatur forma, aut ſuper antiqua maneat, num. 27. *remiſſiuè.*

Vbi aliquid additur, vel detrahitur priori diſpoſitioni, an & quando noua dicatur diſpoſitio, ibid.

Iudex appellationis in articulis ſeparatis, & ſic non deuolutis caret iuriſdictione, num. 28.

Nouus articulus ſeparatus à primo, deductus coram Iudice appellationis, pertinet inferiori Ordinario, ſuper quo litteras expeditas retinet Senatus, cauſam remittens Ordinario cognoſcendam, num. 29.

Delegatus ex reſcripto manu Sanctiſſimi ſubſcripto, nouum ius ſeparatum, & non contentum in cauſa ſibi commiſſa Ordinario remittit, cùm noua egeat inſtantia, aut Senatus illud remittit vigore Concilij Tridentini, num. 30.

Lancelotus dicens in cauſa appellationis poſſe mutari actionem reprobatur, cum loquatur contra communem Doctorum opinionem, n. 31.

Afflictis

Afflictis loquens de nouo articulo admiſſo, & ſuper eo pronuntiando declaratur, num. 32. & ſeqq.

Prorogatio alienæ iuriſdictionis in prima inſtantia nequit fieri abſque conſenſu Ordinarij ex noua diſpoſitione Concilij Trident. num. 33.

MVLTOTIES contingit, quòd ab
1 aliqua ſententia appellatur † ab
Ordinario, lata ſuper aliquo iure in libello à principio deducto; poſtmodum autem in Rota vel coram alio Iudice ſuperiori de huiuſmodi appellatione cognoſcente deducatur aliud nouum ius non contentum, etiam virtualiter ſub deducto; pars recurrit ad Senatum, vt litteræ ſuper illo iure nouiter deducto retineantur in Senatu, cauſæ verò cognitio remittatur ad Ordinarium, pluries habuimus de facto; hìc tamen altius examinabimus.

2 Et quod per ſuperiorem poſſit † licitè cognoſci de eo nouo articulo etiam ſeparabili, ita vt nec noua egeat inſtantia: facit doctrina Lanceloti *in tractatu de attentatis. 2. part. & 12. limitat. 28 princip. num. 8. & 9.* vbi dicit: Quòd in cauſa appellationis poteſt mutari actio, motus ex Afflictis *deciſ. 53. num. 2.* qui ait: Fuiſſe concluſum, quod ſi aliquis egerit vti legatarius ex teſtamento, ad conſequendum legatum, ex eo quòd teſtamentum minus fuerit ſolemne, reus fuit abſolutus; tamen, inquit ipſe, poterit legatarius in cauſa appellationis per viam principalis petitionis agere ab inteſtato ad totam hæreditatem, reo conuento nihil opponente; cum Afflictis videtur concordare Caputaquenſ. *deciſion. 126. part. 3.* Igitur ſequitur de primo ad vltimum, quòd in hoc caſu recurſus protectionis Concilij Tridentini ceſſet, alia multa media pro hac parte poſſem adducere, quæ omitto.

Contrarium tamen ſemper de iure verius eſſe
3 & probaui, & ſæpè defendi, † imò ſuper articulo, & iure nouiter deducto in inſtantia appellationis omnimodo diuerſo, & ſeparato à principali petitione, & libello, & ab illo minimè dependente, opus eſſe nouo iudicio, & noua inſtantia, ac per conſequens ſemper ad Ordinarium remittenda, moueor; Primò ex doctrina Baldi *in l. per hanc, num. 10. verſ. Quæro ergo, in fine, Cod. de temporibus appellation.* Qui
4 † mirabiliter argumentatur ſic: *Quòd eſt omnino nouum, non dicitur pronuntiatum; ergo nec appellatum; ergo nec deuoluta iuriſdictio.* Confirmatur, quia Iudex cauſæ appellationis habet
5 iuriſdictionem † per deuolutionem, reſtrictam dumtaxat ad illam cauſam, quæ vertebatur, & deducta fuit in prima inſtantia, & non ſuper aliis, ſuper quibus omnino caret iuriſdictione, Afflictis *deciſ. 155. fuit lata ſub num. 3.* Puteus *deciſ. 184. num. 4. & 5. lib. 2.* Abb. *in cap. ſignificauerit. 11. num. 10. & 11. de exceptionibus,* Guido Papa *in tractatu de appellationib. num. 2. fol. 57.* Sigiſmundus Scaccia *in tractat. de appellationib. quaſt. 17. limit. 21. num. 51. & quaſt. 11. num. 17* & poſt plurimos Doctores diximus Nos *in tractat. de Regia protection. 2. p. cap. 17. à n. 11. & in 4. p. cap. 3. à num. 209. & 3. part. cap. 11. à num. 57.*

Ex quo iuriſdictionis defectu, & reſtrictio-
6 ne meritò infertur, † quòd coram Iudice appellationis non poteſt aliquid de nouo peti, nec is debet illud admittere, cùm ſit impertinens ad cauſam deductam, nec aliud etiam diuerſum, & nouum capitulum, ad eius cognitionem ſpectat Abb. & Guido Papæ vbi proximè & Scaccia loco citato, & *quaſt. 11. num. 3.* Philippus Franchus *in cap. cum Eccleſ. num. 8. de appellationibus.* Et quod Iudex appellationis non
poſſit ſupplere ea, † quæ veniunt ad omnino 7
nouam petitionem; ſcribit Rebuffus *in tractat. de appellation. articulo vltimo gloſſ. vnica, ſub num. 33.* Scaccia *de appellationibus, quaſt. 11. num. 23.*

Etenim ſuper nouo capitulo non dependen-
te à primo, † nec illud concernente Iudex ap- 8
pellationis cognoſcere non poſſit; ſcribit Putheus *deciſ. 184. num. 4. lib. 2.* pulchrè Baldus *in l. per hanc 4 num. 10. verſicul. Quæro ergo, in fine, Cod. de temporib. appellationum,* Maranta *de ordine iudiciorum. part. 6. articul. 2. principal. in verbo, Et quandòque appellatur, ſub num 263. fol. 482.* vbi benè declarat, dicens: Quòd Iu-
dex appellationis † poteſt cognoſcere, & iudi- 9
care dumtaxat ſuper eo, quod poteſt includi ſub generalitate primi libelli, & ideò non poſſet iudicare ſuper cauſa dominij diuerſa ab ea, quam partes proſequutæ ſunt in prima inſtantia, quem ſequitur Scaccia *dict. quaſt. 11. ſub num. 23. & num. 30.* vbi reddit & aliud exemplum, quòd ſi quis agit contra colonum actione arborum furtim cæſarum, & in cauſa appellationis voluerit proſequi actionem ex locato: nullatenus poterit, quia eſt nouum capitulum, & omnino diuerſum à primo deducto, & appellato, Bald. *in dict. l. per hanc ſub num. 10 verſicul. Quæro ergo, & num. 12.* Et quod Iudex
appellationis poſſit † ſupplere in cauſa id, quod 10
venit ad coadiunandam petitionem; ſcribit Rebuffus *in tractatu de appellationibus, articul. vltim. gloſſa vnica; num. 33.*

Probant etiam hanc † doctrinam Franchus *in* 11
dict. cap. cum in Eccleſia, ſub num. 11. de appellationib. Gregorius Tholoſanus *in tractatu de appellationibus, lib 6. capitul. 15. num. 1. in fin. verſicul. Si modo,* & Bald. vbi ſuprà, quos ſequitur Scaccia *dicta quaſt. 11. num. 29.* qui dicunt, quòd agens in prima inſtantia de boue, non poteſt deindè in cauſa appellationis agere de equo, ſeu cumulare, vel probare, cùm libellus nequeat mutari in cauſa appellationis, vt latiùs plurimis Doctoribus citatis Scaccia *dict. q. 11. num. 35. verſic. Confirmatur, & verſ. Ergo nec poteſt mutari, aut emendari.*

Et tunc cognoſcetur aliquod ius, ſeu articu-
lum eſſe nouum, † & nouiter deductum coram 12
Iudice appellationis, necnon diuerſum, & ſeparatum ab iam deducto, & proſequuto; quando ſcilicet ſententia lata ſuper hoc, non inducit rem iudicatam ſuper nouiter deducto; iſta eſt mirabilis Baldi doctrina *in l. per hanc, n. 11. verſicul. Breuiter,* dicens: Quòd vbicumque
† non oritur exceptio rei iudicatæ, ibi appella- 13
tio vim ſuam non extendit; nec eſt proſequibilia. Sequitur Sigiſmundus Scaccia *de appellationibus, quaſt. 11. num 29.* Philippus Franchus *in cap. cum in Eccleſia 36. ſub num. 11. de appellation.* dicens: Quod ampliatio iuriſdictionis ad nouum additamentum habet locum: quando illud ſit tale, quod poſſit includi ſub eodem libello.

Attamen quando articulus nouiter additus,
14 cumulatus, † & deductus, nec includitur in li-
bello principali, cùm exceptio rei iudicatæ il-
lum non comprehendat; pariter & eodem mo-
do etiam dicitur omnino diuerſus & ſeparatus à
cauſa & articulo principali, & eius libello. At-
que ideò vt ſeparatus non admittitur in cauſa
appellationis, quia deficit in Iudice iuriſdictio,
qui ad illum adhibere non poteſt cauſæ cogni-
tionem, vt vltra Bald. & Franch. vbi proximè
tenet Marianus Socinus *in cap. fraternitatis* 17.
articul. 5. princip. num. 63. *de teſtibus inter tra-
ctatus diuerſorum*, *tom.* 4. *fol.* 194. dùm conclu-
dit, quod articuli omnino noui, & ideò non
admittendi, dicuntur, quando exceptio rei iu-
dicatæ ſuper primo articolo non habet obſtare
in caſu nouorum articulorum, Sigiſmundus
Scaccia *in tractatu de appellationibus*, *quaſt.* 11.
n. 29. qoi *verſ. Declara ſecundò*, probat: Quòd
15 tunc appellatio † extendet vires ſuas ad nouiter
deductum, tribus concurrentibus, identitate
rei, identitate cauſæ, ſeu iure petendi, & ca-
dem conditione perſonarum, prout in his ter-
minis probant Franchus vbi ſuprà *num.* 8. Re-
buffus *in tractatu de appellationibus*, *articulo vl-
timo*, *gloſſa vnica ſub num.* 33. *tom* 3. Puteus *de-
ciſ.* 584. Iuannes à Solano, *n.* 4. *lib.* 1. Et circa
16 has tres † identitates, & quando faciant, vel
non, rem iudicatam in non proſequutis; vide-
bis latiſſimè ſuprà 1. *p. cap.* 12. *per totum.*
27 Quare omnino dicendum erit, † quòd com-
miſſio impetrata ſuper articulo cauſæ principa-
lis; & ſimul ſuper hoc nouiter deducto coram
Iudice ſuperiore (ad quem cauſa principalis
fuit deuoluta per appellationem) ſit omnino
retinenda, & cognitio cauſæ remittenda ad Or-
dinarium, quia cum ſit articulus nouus, nouo
eget iudicio, & noua inſtantia, quæ indubiè
ex diſpoſitione inuiolabili Sancti Concilij Tri-
dentin. *in cap. cauſa omnes* 10 *ſeſſ.* 24. *de reforma-
tione*, pertinet dumtaxat Ordinariis, non Nun-
tiis nec aliis ſuperioribus Iudicibus.
Et quod nouus articulus, nouúmque ius non
18 comprehenſum † in libello, nequeat introdu-
poſt litem conteſtatam, quia cum ſit quid nouum,
& diuerſum ab iam deducto, nouum requirat
iudicium, nouam cauſæ cognitionem, atque
noua inſtantia indigeat; probant latiùs & ex-
preſsè Decius *in l. edita*, per text. ibi, *num.* 28.
Cod. de edendo, Aymon Crauera *conſil.* 840.
num. 9. *volumin.* 5. Angelus *in l.* 1. §. *ſtipulanti*,
ff. de verborum obligation. Alciatus *in l.* 1. *ſi quis
ſimpliciter*, *num.* 27. Purpuratus *in dicta l. edi-
ta*, *num.* 259. Vrſillus ad Afflictum *deciſ.* 148.
num. 5. Landeteh. *conſil.* 93. *ſub num.* 2. Marauta
part. 6. *actu.* 3. *num.* 9. & 10. Peregrinus *conſ.* 92.
volum. 2. Bald. *in conſil.* 150. *volumin.* 1. Tuſchus
tom 3. *littera E. concluſ.* 484. *num.* 12. Iaſſon,
in dicta l. edita, *num.* 27. Corſetus *ſingul.* 158.
verſicul. Iudex, el ſegundo, Inſtrigol. *lib. ſin-
gul.* 156. *num.* 1. Milanenſis *deciſ.* 3. *num.* 10. &
deciſ. 8. *num.* 4. *lib.* 2. Ponte *conſil.* 42. *num.* 21.
& pleniùs Zaſius *lib.* 2. *ſingular. report. capi-
tul.* 2. Anton. Concius *lib.* 1. *diſputat. iuris. ca-
pitul.* 5. Cuiacius *lib.* 4. *obſeruat.* 23. & *conſ.* 141.
hanc doctrinam exactè probat Marius Giurba
deciſ. 10. *per totam*, maximè *num.* 1. 8. & *ſequen-
tibus.*
Qui quidem *num.* 4. firmat in particulari iu-
19 dicio, libellum † mutari non poſſe poſt litem
conteſtatam, vti ſit eadem inſtantia, probant
omnes Doctores communiter *in l.* 1. *C. de eden-
do*, comprobant Menochius *de Arbitrariis ca-
ſu* 176. *num.* 38. Marcetarenſ. *lib.* 1. *reſolut.* 83.
num. 2. Fachineus *controuerſiar. iuris*, *lib.* 11. *ca-
pitul.* 93. & *capitul.* 95. Milanenſ. *deciſ.* 8. *n.* 42.
lib. 2. plenè Bolocnetus *in conſil* 28. & *in dicta
l. edita*, *num.* 61. Cornanzius *deciſ.* 174. *num.* 3.
Cardinal. Tuſchus *tom.* 5 *littera L. concluſ.* 312.
Bimius *conſil.* 216. *à num.* 58. *cum ſequentibus.*
Iacobus Cancerius *variar. reſolut. lib.* 3. *cap.* 16.
de litis conteſtat. num. 29. & 31. Peregrin. *conſ.* 92.
volum. 5.
Nam vbi res noua deducitur & diuerſa à pri-
ma, non poteſt in eadem † inſtantia obtinere 20
illam nouiter deduceus, quia nouum erit, &
nouo indiget iudicio, & ob id nouæ exceptio-
nes opponendæ, & defenſiones deducendæ, vt
per *l. cum quærebatur*, & ibi Doctores, *ff. iudica-
tum ſolui. l.* 3. *ff. ad exhibendum*, cum alus per
Speculatorem *de libelli conceptione*, §. *nunc
oſtendamus*, *num.* 4. & 8. Giurba *dicta deciſ.* 10.
num 8. & 9.
Imò libelli emendatio nouum quid, & diuer-
ſum continens, † nec in Ordinariis poſt litem 21
conteſtatam permittitur, *l. non poteſt*, *ff. de iu-
diciis*, Decius *in dict. l. edita*, *num.* 28. prout
etiam loquuntur ſuperiùs citati Doctores *n.* 19.
in verſ. qui quidem.
Nec enim debet Iudex ſuper diuerſo articulo
deducto ex inſtrumento † diuerſo nouiter præ- 22
ſentato pronuntiare, niſi datis nouis defenſio-
nibus, & inſtructo proceſſu ſuper nouis; Cra-
ueta *conſil.* 440. *num.* 9. Quia diuerſa additio rei
ad libellum iam præſentatum nouo indiget ter-
mino, † nouáque litis conteſtatione, & inſtan- 23
tia, Angelus *in l.* 1. §. *ſi ſtipulanti*, *ff. de verbo-
rum obligationibus*, Alciatus *in dict.* §. 1. *ſi quis
ſimpliciter*, *num* 27. Purpuratus *in dicta l. edita*,
num. 159. *Cod. de edendo*, Vrſillus *deciſ.* 148.
num. 5. Landeteh. *conſil.* 93. *ſub num.* 2. Marauta
part. 6. *actu.* 3. *num.* 9. & 10. Peregrinus *con-
ſil.* 92. *volumin.* 5. Marius Giurba *deciſion.* 10.
num. 10.
Qui *num.* 11. dicit: quòd quando ius, arti-
culus, ſeu † inſtrumentum de nouo deductum 24
nouum non eſt, ſed dependens ab iam deducto,
vt tunc licitè quandocumque admittatur, quia
ius iam deductum coadiuuat, & confirmat So-
cinus Iunior. *in l. naturaliter*, §. *nihil commune*,
num 64. *ff. de acquirend. poſſeſſion.* Alexand. *con-
ſil.* 120. *num.* 12. *volumin.* 1. Aretinus *conſil.* 17.
num. 5. Millanenſ. *deciſion.* 9. *num.* 41. Inſtri-
gol. *dict. ſingular.* 156. *num.* 3. Marius Muta
rius. 112. *num.* 14. Idque poſt Bald. *in l. Bebius*,
§. *Marcelus*, *ff. de pactis dotalibus*, annotauit
Cumniæ *in praxi poſt ritum*, *editam. fol.* 6. *col* 1.
in fin.
Hoc namque in caſu licita etiam eſt poſt li-
tem conteſtatam † in Ordinariis Iudiciis emen- 25
datio, ſi ea de re fit; quæ cauſam habet à prima,
pro qua datus eſt libellus, imò hoc caſu ſup-
plere poteſt Iudex, ne continentia cauſæ diui-
datur, *l. nulli. C. de iudiciis*, & huiuſmodi diſtin-
ctionem poſt Bald. Alexand. Decium, Curtium
Iuniorem, Bolognetum, Cagnolum, & alios *in
dict. l. edita*, latè probent, & communem profi-
tentur Menochius *de arbitrariis*, *caſu* 176. Mu-
catelus *praxi ciuil.* 1. *part. gloſſa*, *petitur*,
num. 50. *cum ſequentibus*, Angelus, & Alexand.
num. 7.

Digitized by Google

*num.7. in l. ſcire debemus. ff. de verborum obliga-
tionibus*, Iacobus Cancerius *variarum reſolution.
lib.3. cap. 16. de litis conteſtatione, num. 37. &
40.*Coſta *de re integri, diſtin.85.n.3.* Et quamois
increpet Facbineus *controuerſ. iuris, cap. 95.* à
communi hac recedendum non eſt, vt firinat
Giurba *deciſ.10. num 11.*

Cùm veriſſimum ſit, qood ſi acta non ad no-
26 uam incipiendam † executionem tangentia; ſed
ad corroborationem & perfectionem incboatæ
iam executionis peritæ à creditore ſunt facta,
noua non erit neceſſaria inſtantia, ſed eadem
prima, & continuata diſpoſitio, Bald. *conſil.
156. nam. 2. vol. 3.* Crauera *conſ.223. num. 13.*
Magonius *deciſion. Florentin.31. num.6.* Decia-
nus *conſil.11.num.20.vol.1.* Giurba *dict. deciſ.10.
num 12.*

Quando autem per addirionem mutara ſit
27 forma, vel antiqua maneat, vlrra ſupradictos
vide Riminald. Iunior. *conſil.* 3ca. Veralli. *de-
ciſ.60. part.2.* Lancellotus Galliat. *conſ.42.n.31.*
Sfortia Oddi. *conſ.88. per totum*, pleniùs Hie-
ronymus Gonçalez *ad Regul.8. Chancel. gloſſ. 9.
à num.7. cum ſequentibus.*

Et quod vbi aliquid addirur, vel detrahitur
ptiori diſpoſitioni in ſubſtantia, qualitate vel
tempore; quod ſit, & dicatur noua diſpoſitio,
plura per Gratianum *diſceptat. forenſ. cap. 335.
num.16. & cap.42. num. 10. & ſequentibus*, Ma-
rius Giurba *conſ.65. num 32. ad fin. & num. ſe-
quent.* Surdus *conſil. 217. à num. 43. & ſequenti-
bus, & deciſ.344. à num. 36.* Anton. Amato *va-
riar. reſolut.56. num. 22.* & ſuprà, plures laudat
Marta *in conſ.87. num.11. & à num.13.* & Gon-
çalez vbi proximè, apud quos videre poteſt
abuodè circa bunc articulum nouæ diſpoſitio-
nis ex nouo aliquo accidente.

Ez hactenus larè & neruosè comprobatis
duo eſſentialiſſima, veriſſimáque in hac mate-
28 ria, de qua † agimus, adnoranda, & inferen-
da ſonr præcisè, primum (quod attiner ad Iu-
dicem appellarionis) qui qoidem cùm nollare-
nus habeat iuriſdictionem in prima inſtantia,
niſi ſibi ab Ordinario deuoluta ſit per appella-
tionem à legitimo grauamine, provt abundè
deduximus etiam remiſſiuè hac 2. *part. cap. 5.
§. 2. à num. 1. cum ſequentibus, & per totum §.*
ex diſpoſitione Concil. Tridentin. in ſæpè alle-
gato, *cap. cauſa omnes 20. de reformat. ſeſſ. 24.*
Et ipſam iuriſdictionem accipiat ſuperior, limi-
tatam ad illam cauſam, & articulum dumtaxar,
à quo fuit appellarum, ira vt in cæteris ab eo
non dependentibus, nec connexis, ſed noniter
deductis iuriſdictione omnino careat: ſi nouus
articulus deductus ſit, cum noua egeat inſtan-
tia; non ipſe, ſed Ordinatius cognoſcere de-
29 beat, † ad quem facta articnli remiſſione ex
protectione ipſius Concilij, litteræ ſuper hoc
nouo articulo imperratæ retinendæ ſunt à Sena-
tu hoc Supremo, vt hactenus abundè probarum
reliquimus.

Secundum, quod ez dictis in hoc cap. de-
30 docitur, erit; quod & ſi qois † cognoſcat in
aliqua cauſa vigore reſcripti, & commiſſionis
ſpecialis ſubſcriptæ manu propria Sanctiſſimi,
ſi in eius proſequutione deducarur aliud quod-
vis jus diuerſum, & ſeparatum, non conten-
tum virtualiter, nec connexè in primo libello,
& commiſſione, huioſmodi ius omnino remit-
tendum erit ad Ordinarium. Nam cùm egcat
nooa inſtantia, noois & dioerſis terminis, ex-
ceptionibus, & defenſionibus: omnino & di-
rectè repugnatet diſpoſitioni inuiolabili eiuſ-
dem Concilij Trident. præſeruatis primam in-
ſtantiam Ordinario in omnibus cauſis quomo-
dolibet ſpectantibus ad forom Eccleſiaſticum,
vt capitibus præcedentibus ſæpius diximus,
quæ quidem illatio per neceſſariam conſeqoen-
tiam deducitur ex hactenus dictis in hoc cap.
ad quam etiam videnda ſunt, quæ in cap. ſe-
quenti diximus circa reconuentionem in ſecun-
da inſtantia appoſitam, atque plenius iuſtifica-
tur & indubitabilis redditur ex iis quæ ſcripſi-
mus infrà *cap.13.* circa tertium oppoſitorem ad-
uiter venientem ad cauſam inter alios agitatam
ex commiſſione ſubſcripta, vt iſte tertius com-
parens pro ſuo iure independente à iure litigan-
tium non ſit in commiſſione comprehenſus, nec
ad eum extendatur, cùm lis cum eo ſit initianda
coram Ordinario, & hoc iure vtitur Senatus hic
Regius, & Supremus, ac communiter in eo pra-
cticatur, necnon pluries in ptaxi obtinuimus.

Ex his non obſtat quod à principio huius ca-
pitis, *num. 2.* pro † contraria parte diximus ex 31
Lancellot. quoniam, vt vidiſti, loquitur con-
tra omnia iuris principia, atque eius opinio eſt
falſa. Et Afflictis, † quem ipſe allegar, in re 32
multum diuerſa loquitur, quando ſcilicet adeſt
partis prorogatio, ac ideò inſuper perperam à
Lancelloto allegatur; & vtrique reſponde, provt
rectè etiam ſatisfacit Sigiſmundus Scaccia *in
tract. de appellat. q.11. ſub num.30. verſ. Ad Lan-
celotum reſpondeo dupliciter, &c.*

Sed vltra reſponſiones Scacciæ concludenter
illi occurres eo, quòd † prædicta Afflictis do- 33
ctrina nullo modo eſt adaptabilis, nec applica-
ri poreſt terminis noui noſtri iuris Pontificij,
exigentis ad prorogationem alienæ iuriſdictio-
nis conſenſum tam litigantium, quàm Ordina-
rij ſimul in prima inſtantia. Sicque cum iſte
nouus articulus ſeparatus ab articulo per appel-
lationem deooluto ad ſuperiorem noua egeat
inſtantia, hæc tolli non poreſt Ordinario, etiam
parte, ſola tamen prorogante, & conſentiente
in iuriſdictionem ſuperioris ad quem, iuxta quæ
pleuè diximus ſuprà hac 2. *p. cap 5. per totum.*

CAPVT IX.

Litteras monitoriales, aliáve reſcripta,
ad cognoſcendum in Rota de cauſa
Reconuentionis ibidem oppoſitæ, ad
quam cauſa conuentionis fuit per ap-
pellationem deuoluta dumtaxat; an
Senatus retineat, & cauſam Ordina-
rio remittat.

Et quid ſi appellatum fuerit ante diffini-
tiuam, vel etiam à grauamine extra-
iudiciali.

SVMMARIVM.

*Littera monitoriales expedita ſuper reconuentione
oppoſita in Rota, ad quam cauſa conuentionis
legitimè fuit per appellationem deuoluta, an
ſint in Senatu retinenda remiſſa reconuentione
Ordinario, à num.1.*

Reconuentio non admittitur in cauſa appellationis à diffinitiua deuoluta ad Nuntium, vel Rotam, num.2.

Reconuentio eſt noua petitio, quæ expeditur eiſdem iuris terminis ſeruatis, quibus, & conuentio, num.3.

Iuriſdictio limitata deuoluitur ad Iudicem appellationis ſuper eo duntaxat, de quo fuit cognitum in prima inſtantia, num.4.

Reconuentio coram Iudice appellationis propoſita non admittitur ex defectu iuriſdictionis, n.5.

Compenſatio admittitur in inſtantia appellationis, etiam à diffinitiua, licet reconuentio non, n.6.

Compenſatio quandocumque, & coram quolibet Iudice admitti debet, num.7.

Littera, ſeu commiſſiones expedita ſuper reconuentione oppoſita in Rota, aut Nuntio, ad quem fuit iuriſdictio deuoluta per appellationem à diffinitiua, retinentur in Senatu remiſſione facta facta Ordinario, num.8.

Reconuentio an fieri valeat coram Iudice appellationis deuoluta ante diffinitiuam, diſcordant Doctores, num.9. & ſequentibus.

Iacobi Cancerij diſtinctio refertur quoad admittendam reconuentionem coram Iudice appellationis ante diffinitiuam, an ipſe malè, vel benè appellatum fuiſſe declaret, num.10. & 11.

Sigiſmundus Scaccia refertur idem in effectu tenens, vt Iudex appellationis à grauamine ante litem conteſtatam poſſit admittere reconuentionem, num.12.

Ipſe Scaccia clarè contrarium adnotatur, n.13.

Reconuentionem in qualibet parte Iudicij ante diffinitiuam poſſe opponi; veriorem reſoluit Author, num.14. & ſequentibus.

Reconuentio etiam poſt concluſionem in cauſa, & in calculo ferenda ſententia, nondum lata, rectè opponitur, num.15.

Reconuentio, quoad effectum prorogandi iuriſdictionem ante diffinitiuam, quandocumque admittitur, num.16.

Secus autem quoad effectum ſimultanea cognitionis, & determinationis, quia tunc requiritur, vt ante litem conteſtatam, vel ſtatim poſt eam opponatur reconuentio, vt conuentionis, & reconuentionis cognitio pari paſſu ambulent, & eadem ſententia ſimul vtraque terminetur, n.17.

Reconuentio iure Regio intra viginti dies opponenda, num.18.

Reconuentio in cauſa appellationis à diffinitiua non habet locum, num.19.

Iudex appellationis à grauamine ante diffinitiuam, ſi malè appellatum declaret, nequit reconuentionem admittere, ſed inferior, ad quem cauſa conuentionis redit, num.20.

Iudex appellationis à grauamine ante diffinitiuam, declarans benè appellatum, licitè admittit reconuentionem, cum cauſa principalis penes ſe remaneat, num.21.

Littera ſuper reconuentione coram Iudice appellationis ante diffinitiuam, cum licitè cauſam principalem retinet, in Senatu non retinentur, cum iam non pertineat Ordinario cognitio, n.22.

Iudex appellationis à grauamine extraiudiciali indiſtinctè admittit reconuentionem, ſuper qua littera à ſe expedita non retinentur in Senatu; ſed partì traduntur, vt illis coram Delegato vtatur, num.23.

IN dies experimur, quòd deuota cauſa conuentionis ad Rotam, aut Nuntium, aliúmve † ſuperiorem per viam appellationis 1
legitimæ, coram quo reus oppoſuit de reconuentione (in caſu aliàs permiſſo) Iudex ipſe ſuperior expedit contra reum litteras monitoriales ad illum citandum, & monendum, vt compareat ad ſe defendendum, & reſpondendum ſuper oppoſita reconuentione. Vel aliter hæ litteræ expediri ſolent, quando in Romana Curia petitur commiſſio ſubſcripta ad partes ſuper conuentione in prima inſtantia, & reconuentio nouiter in eiuſdem inſtantia ſecunda appellationis deducatur: dubitatur an iſtæ litteræ retineri debeant, remittique à Senatu hoc Supremo (Concilij Tridentin. Regis vice protectore) ad Ordinarium articulus reconuentionis, quando ad eum recurrit conquerens de ſubuerſione primæ eiuſdem Ordinarij inſtantiæ contra decretum Tridentin. in ſæpè allegato, *capitul.20. cauſæ omnes, ſeſſione 24. de reformatione*, in quo cunctanter, & diſtinctè per concluſiones ſequentes procedendum erit.

Prima ſit concluſio, quando à ſententia diffinitiua appellatum † fuit ad Rotam, vel 2
Nuntium Illuſtriſſimum Hiſpaniarum; reconuentio non habet locum ex his quæ latiùs deduximus *in cap. præcedenti*, quia reconuentio quædam eſt noua petitio, & conuentio, in qua proceditur ſeruatis iiſdem terminis, & iuris tramitibus, qui ſeruantur in conuentione: quia reconuentio habet naturam actionis, & venit appellatione conuentionis, † & reconuentio di- 3
citur petitio, & libellus, prout de ſingulis latè comprobat, & proſequitur Sigiſmundus Scaccia *in tractatu de ſententia, & re iudicat. gloſſ.7. quæſt.4. à num. 24. cum ſequentibus, inſpectiona. 3. folio 289. & ſequentibus.*

Tunc coram Iudice appellationis † admitti 4
nequit reconuentio, quia poſt diffinitiuam etiam coram inferiore non admittitur, (vt ſtatim dicemus) quoniam cùm ad Superiorem fuerit tantùm deuoluta iuriſdictio ſuper conuentione limitatè, nec de alia re, quàm ſit † cognitum 5
in prima inſtantia, cognoſcere poſſit, *vt cap. præcedenti*, latiùs probauimus & eſt *l. per hanc, Cod. de temporibus appellat.* & Doctores citandi; ideò reconuentionem coram eo non admitti; probant Zabarela *in Clement. ſæpè, verb. Nou ſic num.10. de verborum ſignification.* Speculator. *tit. de reconuentione. §. 2. num. 6.* Micres §. 2. *tit. de forma procedend. in offic. Indic. tabul. num. 52.* & per iſtos Iacobus Cancer. *variarum reſolution. lib. 3. cap. 13. de reconuention. à num. 50. fol.256.*

Et licet in cauſa appellationis à diffinitiua 6
non poſſit proponi † reconuentio, tamen compenſatio ſic, per *l. 2. §. Legatis, ff. de Iudic.* probant Innocent. *in cap.1. de mutuis petitionibus*, Hoſtienſ. *num. 10.* Bald. *num. 12.* Matheſilan. *num.14.* & cæteri ſcribentes *in Authentic. & conſequenter, C. de ſentent. & interlocution. omn. iudic.* Speculator. *in tit. de conuent. §. nunc videamus, num.6.* Guido Papæ *deciſ.85. num.55.* Rota Romana *deciſ. 1. in tit. de mutuis petition, in antiqui.* Iafred. Lanfranchus, Balb. *in deciſ.65.* Romanus *ſingul.* 181. Ioann. Ferrarienſ. *in tract. de appellat. num. 246.* Maranta *in practic. 1. p. 4.*

diſtinct.

diſtinct.6. num. 24. dicens communem Matia-
nus Socinus *in dicto cap.* 1. *num.* 95. *de mutua pe-
tition.* Bartholom. Socinus *regul.* 412. *in* 5. *fal-
lentia*, Afflictis *ſuper conſtitut. Regn. rubr.* 45. *de
appellat. in fin.* & ibi addentes *in fin. littera A.
lib.* 2. Tepatus *in concluſ. lib.* 1. *tit. de reconuentio-
ne, verſ. In cauſa appellationis*, Cæſar Barrtus
deciſ. 106. *num.* 14. vbi multos alios allegat. &
teſtatur de communi, Carpanus *ſuper ſtatut. Me-
diolanen.* 1. *part. capitul.* 44. *num.* 112. Vincentius
Hondedeus *conſil.* 21. *num.* 14. *lib.* 1. Carolus de
Graſſis *de effectibus Clericat. effect.* 1. *num.* 778.
Scaccia *de appellationibus, quæſt.* 11. *num.* 31. *&
in tractatu de ſentent. & re iudic. gloſſa* 7. *quæſt.* 4.
inſpectien. 3. *num.* 137. *fol.* 309. qui allegat Tin-
darum *in tractatu de compenſationibus, artic.* 7.
ſub num 34. *&* 35. Sebaſtian. Medicis *in tractatu
de compenſat. part.* 1. *quæſt.* 25. *num.* 10. Quòd
7 licet reconuentio † non poſſit fieri poſt ſenten-
tiam, & ſic nec in gradu appellationis; com-
penſatio autem quandocumque, & coram quo-
libet Iudice validè procedit, & opponi poteſt.

His ſuppoſitis dicendum erit, quòd ſi coram
8 Nuntio, Rota, † aliòve ſuperiore adito per
appellationem à diffinitiua opponatur de recon-
uentione; nequeat cognoſcere de eius cauſa,
nec ſuper ea expedire reſcripta, & commiſſio-
nem, quia agitur de re verè diuerſa à conuen-
tione, non incluſa in principali libello; quare
cùm egeat nouo iudicio, & integro, nouáque
inſtantia: omnino Senatus hic Supremus illam
remittit Ordinario in prima hac inſtantia, ne
lædatur diſpoſitio Conciliatiis Trident. vt ſu-
periùs & *cap. præcedenti*, latiùs probauimus.

Sed maior ſtat difficultas, quando appellatum
9 eſt ante ſententiam diffinitiuam † ab aliquo gra-
namine, an coram Iudice appellationis poterit
deduci articulus iſte reconuentionis, ita vt li-
berè illum poſſit vel delegare, vel per ſe co-
gnoſcere, abſque læſione primæ inſtantiæ Or-
dinatij: ſunt & inter ſe ipſos contratij Do-
ctores.

Nam Iacobus Cancerius *variarum reſolution.
lib.* 2. *cap.* 13. *de reconuentione, à num.* 51. dicit
10 † diſtinguendo: quòd ſi appellatur ab aliqua
interlocutoria ante litem conteſtatam; ſi Iudex
appellationis confirmat dictam interlocuto-
riam, declarátque malè appellatum; non habet
locum coram eo reconuentio, quia cauſa con-
uentionis reſtituitur primo Iudici.

11 Si autem Iudex appellationis † rettactanit
dictam ſententiam interlocutoriam, quia tunc
cauſa principalis deuoluitur ad eundem Iudicem
appellationis, *cap. vt debitus*, & ibi Doctores
de appellation. & ſic Iudex appellationis in tali
caſu habetur pro Iudice primæ inſtantiæ, *cap. cu-
ius in agendo* 3. *quæſt.* 8. Et cùm adhuc ſtemus
tunc ante litem conteſtatam; habet coram eo-
dem Iudice appellationis locum reconuentio,
ita per Abb. Ioannem Andræ. & alios *in cap.* 1.
de mutuis petitionibus, Speculator. *de reconuent.*
§. 2. *num.* 6. & Natam *conſ.* 155. *num.* 4. obſeruat
& diſtinguit Cancerius vbi proximè.

Scaccia etiam *in tract. de appellat. q.* 11. *n.* 31.
12 *reſtrictione* 2. dicit ferè † idem, vt ſcilicet regu-
la, quòd coram Iudice appellationis non poſſit
proponi reconuentio; procedat, quando fuit
appellatum à diffinitiua, ſeu alia ſententia inter-
locutoria, & grauamine poſt litem conteſtatam;
ſecus autem in cauſa appellationis interpoſitæ
ante litem conteſtatam, quia tunc (dicit ipſe
Scaccia) poteſt habere locum reconuentio, vt
ex Ioann. Andr. Abb. & Maranta *diſtinct.* 6. *q.* 4.
ſub num. 25. quaſi omnes ſumentes fundamen-
tum ab ea opinione, quod reconuentio nequit
etiam in prima inſtantia proponi poſt litem con-
teſtatam ſed ante eam.

Contrarium tamen affirmat ipſe † Scaccia *in* 13
tract. de ſententia, & re iudic. gloſſ. 7. *q.* 4. *inſpect.* 3.
à num. 136. *fol.* 309. dùm dicit pro veriori opi-
nione multis adductis Doctoribus; quòd recon-
uentio habet locum in qualibet parte Iudicij,
dummodò ſit propoſita ante ſententiam diffini-
tiuam, ex qua *num. ſequent.* infert coram Iudice
appellationis à diffinitiua non habere locum re-
conuentionem, & ſic directè contrarium eius,
quod dixerat *in tract. de appellat. dict. quæſt.* 11.
num. 31. Quo loco ſupponit ante litis conteſta-
tionem eſſe proponendam reconuentionem, non
verò poſt eam.

Quid dicendum in hac † contrarietate? ego 14
quidem arbitror opinionem Scacciæ *in dicto
tractatu de ſententia, & re iudicata, num.* 136. *&
ſequentibus*, longè veriorem eſſe inſpecto iure
Canonico, cum eo, & iure ciuili (quidquid
aliud ſit de iure Regio, vt infrà *num.* 18.) in
quacumque parte Iudicij ante diffinitiuam poſ-
ſe opponi reconuentionem, *ex cap. diſpendia, §.
reus quoque de reſcriptis, lib.* 6. Abb. *num.* 13. So-
cinus *num.* 17. Mantica *num.* 19. *in cap.* 1. *de mutuis
petitionibus*, Bart. *in Authent. & conſequenter
num.* 12. *Cod. de ſentent. & interlocut. omnium iu-
dicum*, Oriam *in cap. quoniam contra, cap.* 12.
num 41. *de probationibus*, Guido Papæ *ſingul.* 818.
Maranta *de iudiciis, part.* 4. *diſtin.* 6. *n.* 8. Coſta
de ſubſid. remed. 120. *num.* 21. Cauauita *ritu* 67.
num. 6. Medicis *de compenſat. part.* 2. *q.* 1. Euſebus
littera R. concluſ. 61. *num.* 2. Franchis *deciſ.* 376.
num. 1. *&* 2. Muſcatelus *prax. ciuil. part.* 3. *gloſſ.
actorem, num.* 14. *&* 15. Iacobus Cancerius *va-
riar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 13. *de reconuention. num.* 6.
Hondedeus *conſil.* 21. *num.* 5. *lib* 1. Viuius *deciſ.*
128. *num.* 2. Marius Giurba *deciſ.* 74. *à num.* 3.
Cardoſo *in ſumma practic. Iudic. verbo, Recon-
uentio, num.* 4. vbi quod vſque ad concluſio-
nem poteſt opponi.

Et quod poſſit fieri reconuentio, etiam poſt
concluſionem † in cauſa conuentionis, imò in 15
calculo ferendæ ſententiæ, dummodo non ſit
lata, plurimos Doctores vt verius contra Carraui-
tam reſoluit Carolus de Graſſis *de effectibus Cle-
ricatus, effectu* 1. *num.* 762.

Et illi duo penultimi ſcilicet Giurba, & Car-
doſo, † poſt multos alios Doctores dicunt, hanc 16
veram opinionem, quoad effectum prorogandi
Iudicis iuriſdictionem; ſecus autem quo ad il-
lud priuilegium, quod habet reconuentio, † ſi 17
opponatur ante litem conteſtatam, vel in con-
tinenti, vel ſtatim poſt eam; vt tunc ſimulta-
neo proceſſu cognoſcatur, eadémque ſententia
terminetur, ſecus ſi poſt dictam litem conteſta-
tam multo poſt, quia tunc amittit hoc priuile-
gium, & diuerſimodè, ac ſeorſum tractatur &
terminatur. Vide eoſdem Doctores latiùs de
hoc tractantes, ac etiam Graſſis *de effectibus Cle-
ric. effect.* 1. *ſub num.* 762. Qui omnes plurimos
alios allegant, quia noſtri non eſt, † de iure 18
autem Regio intra viginti dies opponenda, vt
videre eſt ex Paz *in prax.* 1. *part. tom.* 1. *num.* 12.
& 13.

Quare præfara opinione vltima retenta ; be-
19 nè dicit in hoc noſtro † principali articulo Cardoſo, dùm loquitur abſque diſtinctione, an ſit appellatum ab interlocutoria ante, vel poſt litis conteſtationem; ſed ſimpliciter, qui & *num.20.* affirmat, quòd reconuentio non habet locum apud Iudicem appellarionis, quando fuit appellatum à diffioitiua, ad quod plurimos Doctorea allegat.

Si tamen appellatur ab interlocutoria, &
20 Iudea appellationis † iudicauerit malè appellatum, & remittat cauſam (provt tenetur iuxta ea quæ Nos latiùs probauimus ex dicto decreto Trident. *in tract. de Regia protect.2.part. cap.17. à num.7.& in hoc tractata de ſupplication.ad Sanctiſſim. hac 2 part. cap.5* §.2. præſertim *à nam.7.)* Iudici à quo appellatum fuit; idem erit, nempè vt nullo modo coram eo babeat locum reconuentio, ſi autem iudicauerit benè appellatum, & malè iudicatum † (proptet quod cauſa fuit
21 ad ſe deuoluta) tunc habet locum reconuentio coram ipſo Iudice appellationis, cùm fiat & remaneat Iudex in cauſa principali (iuata quæ Nos *de Regia protect.2. part. dict. cap.17. à num. 7. & ſequentibus*) vt per Innocent. Ioann. Andr. & Abb. & alios *in cap.1. de mutuis petitionibus*, obſeruat ipſe Cardoſo *dict. verb. Reconuentio, n.20.* abſque diſtinctione, vt dictum eſt, an appelletur antè, vel poſt litem conteſtatam, quòd veriùs tenendum erit.

Ac ideò cùm reconuentio habet locum in
22 cauſa legitimæ † appellationis ante diffinitiuam indiſtinctè, & Iudea apud ſe retineat cauſam (cum iuata Concilium Trident. appellatum eſt à legitimo grauamine ex iis quæ latiùs deduximus ſuprà hac *2.part cap.5.§.2.à n.1.cum ſequentibus*) licitè hac via recedatur in prima inſtantia ab Ordinario, litteræ monitoriales ſuper tali reconuentione nec retineri poſſunt, nec remitti debet reconuetio ad Ordinarium per Senatum Supremum, cum in nullo lædatur diſpoſito d. Concil. Trident. *ſeſſ 24. de reformatione, cap 20.*

Paritet etiam & idem iudicandum erit abſo-
23 lutè in reconuentione † oppoſita coram iudice, ad qoem deuoluta fuit cauſa per appellationem ab aliquo grauamine extraiudiciali, quoniam tunc maior militat ratio, quàm in iudiciali, vt probant Speculator *in tit. de reconuentione, §. nunc dicamus, verſ. Sed nunquid, ſub num.6.* Abb. *in d. cap.1. num 31. in fin. de mutuis petitionibus*, Maranta *dict. quaſt. 4. num. 27.fol. 117.* ſequitur Scaccia *de appellationibus, quaſt.11.ſub nam.31. verſ. Reſtringe 3.* & per Abb. & Marantam vbi plures allegat *de ordine iudiciar. part.4.diſtinct.6. nam.27.* benè tenet Iacobus Cancerius *variarum reſolut. lib.2. cap. 13. de reconuentione, num. 57.* Quibus adde declarationes illas mirabiles San. Congregationis Cardin. quas ad litteram in appellatione ab Ordinario à grauamine extraiudiciali adduximus hac *2. part. cap.5. §.2. à n.10. & ſeqq. verſ. Vnum tamen non omittam indicare.* Ac ideò cùm hoc caſu non percutiatur, nec lædatur in aliquo Concilij Tridentin. decretum, & diſpoſitio: penitùs in eo ceſſare debent recurſus ad Regem, & eiuſdem protectio, nec non ad Ordinarium remiſſio.

CAPVT X.

An Bullæ Apoſtolicæ pro executione gratiæ ſuper Beneficio reſeruato in prima inſtantia alteri, quam Ordinario commiſſæ, ſint per Senatum Ordinarium remittendæ.

Et generaliter an in viis executiuis liceat percuti Ordinarij prima inſtantia, vbi accuratè de Motu proprio Gregorij XIII.

SVMMARIVM.

Commiſſionex ſuper reſeruato beneficio liberè expediantur in prima inſtantia cuilibet Delegato, cum non percutiatur Tridentin. diſpoſitio, num.1.

S. Congregatio pluries id ipſum declarauit, num.2. & ſeqq.

Auditor Cameræ, cui directa ſunt Breuia, aut Bulla ſuper gratia de beneficio reſeruato, poteſt intruſos, & poſſeſſores coram ſe citare, num.3. & 4.

Breuia Cameralia de ſtylo Curiæ expediuntur ad fauorem prouiſi de beneficio reſeruato, ne dum Bulla expediuntur poſſeſſio in partibus occupetur, quæ nomine Cameræ Apoſtolicæ capitur, nam.5.

Breue Camerale ad fauorem litterarum deſuper expediendarum ſuper beneficio reſeruato datur, non ad fauorem iam expeditarum, n.6.

Breuia Cameralia ad capiendam poſſeſſionem nomine Cameræ Apoſtolicæ non dantur niſi ſuper beneficiis reſeruatis, num.7.

Poſſeſſio virtute Breuis nomine Cameræ apprehenſa, litteris expeditis per eam ceditur prouiſo Apoſtolico, nam.8.

Manutentio datur prouiſo Apoſtolico facta poſſeſſionis ceſſione per Cameram apprehenſa, n.9.

Per Breue Camerale in executione gratiæ ſuper beneficio reſeruato alteri, quàm ordinario directum, in prima inſtantia non lædi formam Concilij Tridentini in cap. cauſæ omnes declarauit Gregorius XIII. per Motum proprium, n.10.

Motus proprius Gregor. XIII. ad litteram refertur, num.11.

Ex Gregoriana Conſtitutione, loquente in caſu ſpecialiſſimo Breuis Cameralis, nonnulli occaſionem ſumpſere dicendi in viis executiuis generaliter non lædi Trident. etſi executio alibi, quàm coram Ordinario poſtuletur, & decipi oſtenditur, à num.12.

Conſtitutio Gregorij XIII. dumtaxat emanauit, vt Breuia ſuper reſeruatis non offendant formam Trident num 13.

In Breuis Cameralis executione proceditur extraiudicialiter, in qua nec datur iudicium, nec inſtantia, num.14.

Conſtitutio Gregoriana noluit conſtituere regulam generalem, quod in omnibus viis executiuis ceſſet Tridentin. diſpoſitio, cum vltra executionem Breuis in aliis procedatur iudicialiter, & ceſſet reſeruationis ratio, num.15.

Executio extraiudicialis Breuis Cameralis, quando in iudicialem mutatur ob oppoſitionem legi-

timi

timi contradictoris, mutatur etiam diſpoſitio Gregoriana, ita vt ad Ordinarium pertineat in prima inſtantia cognitio, num. 16.

Tridentin. non vtitur verbo (inſtantia) in ſua rigoroſa ſignificatione, ita vt cauſa debeant habere inſtantiam, vt eius diſpoſitioni locus ſit, ſed ad demonſtrandum omnes cauſas primitus proponendas, & tractandas coram Ordinario, num. 17.

In executiuis forus debitoris executi attenditur, ſicut in cæteris cauſis Ordinariis, num. 18.

Executio peti nequit ex obligatione Camerali coram Metropolitano abſque conſenſu Ordinarij debitoris, num. 19.

Executio obligationis ſi coram non Ordinario petatur contra vſitatum ſtylum vniuerſalem, Senatus cauſam ipſi remittit, num. 20.

Ratio, quæ mouetur Tridentin. ad præſeruandam primam inſtantiam, pariter militat in viis executiuis, ſicuti & in aliis Ordinariis, num. 21.

Genus ſicut continet omnes ſpecies, ita ratio generalis omnes caſus, num. 22.

Ratio legis magis quam verba attendenda eſt, num. 23.

Ratio, & mens legiſlatoris præponderat verbis, num. 23.

Dictum per rationem ampliatur, & limitatur, quæ magis quàm dictum attenditur, num. 25.

Verba non ſecundum quod ſonant, ſed ſecundùm intentionem proferentis ſunt accipienda, n. 26.

Imò ad hoc ſunt verba impropriãda, n. 27.

Verba (cauſa omnes) quibus vtitur Tridentin. ponderantur, vt nihil excludant, num. 28.

Dictio (omnes) comprehendit omnes caſus, etiam non comprehenſos in proprietate vocabuli, n. 29.

Dictio (quomodolibet) qua vtitur Tridentin. comprehendit omnem modum agendi, num. 30.

Dictio (quomodolibet) extendit diſpoſitionem, vſque ad improprietatem vocabuli, n. 31.

Lex vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus num. 32.

Verbum (prima inſtantia) quo vtitur Concilium Tridentinum, acceptum in rigoroſa ſignificatione, repugnat & eius rationi, num. 33.

Extraiudiciales actus non habent inſtantiam, num. 34.

Extraiudicialis actus prima cognitio proponenda coram Ordinario, aliter offenditur diſpoſitio Tridentin. vt declarauit S. Congregatio, n. 35.

Ea quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis licet extraiudicialiter gerantur, tamen coram Iudice competente tractantur, ibidem.

Manutentio non cauſat litem, & tamen includitur in diſpoſitione Tridentin. ita vt non poſſit de ea, coram Nuntio in prima inſtantia agi, ibid.

Ratio finalis Tridentin. in fauorem ſubditorum, ne extrahantur in prima inſtantia vltra prouincias, pariter militat in viis executiuis, n. 36.

Conſtitutionis Greger. principalis intentio fuit, declarare caſum ſpecialiſſimum, in executione Breuis Cameralis, non lædi formam Tridentin. ratione reſeruationis beneficij, quæ vltra illum ad alia executiua omiſſa, & relicta ſub regula vniuerſali Tridentin. extendi non debet, n. 37.

Executionem coram alio Iudice petitam Senatus indies remittit Ordinario in prima inſtantia, num. 38.

A conſtitutione Gregorij XIII. ex pluribus rationibus, & damnis ſupplicatum extat in Hiſpania, num. 39.

Breuibus Cameralibus vti, & apprehendi poſſeſſionem nomine Cameræ Apoſtolicæ minimè patitur Senatus in Hiſpania, num. 40.

Ratio redditur, ibidem.

Conſtitutio Gregor. XIII. eo ipſo, quo prouidit tantum in Breui Camerali, cæteros executiuos cenſetur relinquere generali diſpoſitioni Tridentin. cuius eſt correctio vitanda, n 41.

Lex, quæ certo caſui prouidet ſpeciali, ceſſat in caſu omiſſo, & contrariam diſpoſitionem videtur in eo vindicari, num. 42.

Lex noua, vbi diſponit ſuper aliquo caſu ſpecifico, non extenditur ad alios, num. 43.

Lex noua limitatiua, interpretatiua, ſeu declaratiua non corrigit ius commune, niſi in caſu de quo loquitur, num 44.

Lex, ſeu ſtatu tum alteratum, ſeu cancellatum, in parte, in cæteris confirmatum cenſetur, n. 45.

Lex de ſimilibus ad ſimilia non trahitur, vbi diuerſa ratio militat, num. 46.

Nec vbi ſequeretur iurium correctio, n. 47.

Et debet dari omnimoda ſimilitudo caſuum, n. 48.

Inter Breue Camerale, & cæteras vias executiuas multæ redduntur diſſimilitudines, & rationis diuerſitates, num. 49. & 50.

Verba enuntiatiuè prolata propter aliud non inducunt diſpoſitionem in enuntiatis, n 51.

Auditoris Cameræ facultas in prima inſtantia ceſſat hodie nouiori iure Pontificio, num. 52.

Auditoris Cameræ facultas ſolùm deſtinata eſt ad executionem litterarum, & obligationum in forma Cameræ, in aliis caret iuriſdictione, num. 53.

Auditor Cameræ in beneficialibus caret iuriſdictione vltra executionem, nec dat manutentionem ex illius defectu, num. 54.

In beneficialibus, & aliis tangentibus forum Eccleſiaſticam. prima inſtantia eſt Ordinarij, non auditoris Cameræ, num. 55.

Ex nouo iure Pontificio ceſſat poteſtas Auditoris Cameræ in via executiua, num. 56.

In executione Breuis Cameralis expediti in beneficiis reſeruatis durat hodie facultas Auditoris Cameræ, num. 57.

LICET ex ſæpè allegato decreto Concilij Tridentin. *ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 20.* præſeruata ſit Ordinario prima inſtantia omnium cauſarum, etiam beneficialium quomodolibet ad forum Eccleſiaſticum attingentium: indubitabile tamen eſt huius decreti diſpoſitionem minimè offendi in beneficiis † affectis, aut 1
reſeruatis Sanctæ Sedi Apoſtolicæ; poſſunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, ſeu alio delegato Apoſtolico cognoſci cauſæ hæ, quæ ad executionem gratiæ ſuper talibus beneficiis reſeruatis factæ in prima inſtantia cuilibet delegari & committi, prout praxis quotidiana ſignaturæ obſeruat, & ſæpè declaratum fuiſſe à Sancta Congregatione Cardinalium, teſtatur Franciſcus Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici 2. part. cap. 1. num. 76. & 77.* Hieronymos Gonçalez *in regula 8. Chancellariæ gloſſa 52. num. 36. & 37.* Auguſtinus Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, tom. 2. allegat. 81. num. 17.* Nicolaus Garcia *de beneficiis 6. part. cap. 3. num. 6.* qui *num. 8.* teſtatur, ita deciſum fuiſſe per Rotam *in cauſa Segen'enſ. Canonicatus 24. Nouembris 1628. coram D. Plato.*

Marcheſ.

Marcheſ. de commiſſionibus, part. 2. capitul. 1. de
commiſſion. appellation. num. 36. Paulus Piaſe-
quius in praxi Epiſcop. 2. part. capitul. 4. num. 3.
Nouarius in noui iuris Pontificy pract. cap. de
cauſis prima inſtantia concluſ. 1. aliàs 54. num 4.
& 15. Hieron. Gabriel. conſ. 182. num. 3. cum
ſeqq.

Ad quod expreſſa eſt declaratio Sanctæ Con-
gregationis ſuper dict. cap 20. in hæc: De effe-
2 ctis, † & reſeruatis beneficiis ſi agitur; tunc cau-
ſa in Curia committetur; & iterum dicit. Item
prouiſi per Sedem Apoſtolicam de beneficiis reſer-
ſeruatis, aut affectis, poſſunt virtute breuium in
fauorem litteratum, ſeu nomine Cameræ Apoſtoli-
cæ ad capiendam poſſeſſionem Auditori eiuſdem
3 Cameræ † directorum citare, & ad iudicium co-
ram eodem Auditore Cameræ poſſeſſiones talium
beneficiorum occupantes, & detinentes, ac ſi coram
Ordinario ſuper poſſeſſorio tantum cauſæ ventila-
rentur, & cum ſententia ſuper eodem poſſeſſorio
prolata fuerit, poteſt pars aduerſa cauſam in Curia
committere. Quas declarationes ad litteram re-
fert Hieronymus Gonçalez vbi proximè ſub
num. 37. Aliam adducit Nicolaus Garcia vbi ſup.
4 dict. cap. 3. ſub num. 7. quæ ſic ait: Quòd † ſi de
affectis, aut reſeruatis beneficiis ageretur, tunc in
Curia committuntur cauſa in prima inſtantia.

Hinc eſt, quòd de ſtylo Romanæ Curiæ
quotidie expediuntur breuia Cameralia, vt no-
5 mine Cameræ † Apoſtolicæ capiatur poſſeſſio
beneficij reſeruati, & fuit inuentus iſte modus,
vt prouiſus Apoſtolicus, qui nondùm litteras
expediuit; poſſet diligentias facere ſuper ca-
pienda poſſeſſione beneficij, ne illi tarda ſeu
moroſa expeditio aliquo modo noceret; nam
quando quis à principio vult litteras expedire,
6 non datur breue hoc nomine Cameræ † de ca-
pienda poſſeſſione, ſed dumtaxat ad fauorem
litteratum, vt ipſemet prouiſus immittatur in
poſſeſſionem, vt continetur in conſtitutione
Gregorij XIII. ſtatim referenda, de quo latè vi-
dendus Hieronymus Gonçalez in regula de men-
ſibus & alternat. §. 7. proœmia. num. 208. & in
Gloſſa 9. in annotationibus, num. 246. & in gloſſa
34. à num. 113. cum ſequentibus, Nicolaus Gar-
cia de beneficiis. 6. part. cap. 3. per totum.

Qui à num. 9. latè probat, quòd hæc breuia
7 de capienda poſſeſſione † nomine Cameræ de
ſtylo nullatenus regulariter dantur niſi in bene-
ficiis reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, quod & pro-
bant Doctores omnes ſuperiùs laudati ad prin-
cipium huius cap.

Quapropter Rota ſæpiſſimè reſoluit, quod ea
8 ſit virtus † Breuis de capienda poſſeſſione no-
mine Cameræ, vt litteris poſtmodum expedi-
tis fiat per Cameram ipſam ceſſio poſſeſſionis
prouiſo Apoſtolico, qua ceſſione facta, proui-
ſus conſtituitur iuſtus poſſeſſor, cùm in eius fa-
uorem fuerit per Cameram apprehenſa poſſeſ-
ſio, taliter vt huius poſſeſſionis ſic à Camera
9 apprehenſæ virtute prouiſo datur † mandatum
de manutenendo, circa quæ videndus Hiero-
nym. Gonçalez dict. gloſſa 34. à num. 117. qui
à num. 118. plurimas Rotæ deciſiones refert, &
lariùs Garcia dict. 6. part. cap 13. per totum.

10 Quare Summus Pontifex † Gregorius XIII.
per Conſtitutionem ſuam, quæ incipit ad Ro-
mani Pontificis prouidentiam (quam commemo-
tant omnes Doctores in principio huius cap.
citati, & Nos hac 2. part. capitul. 6. §. vnico,
à num. 1. cum ſequentibus, & ad litteram refert
Paulus Piaſequius in praxi Epiſcopal. 2. part.
capitul. 4. num. 3.) declarauit per huiuſmo-
di Breuia Apoſtolica ad capiendam poſſeſſio-
nem beneficij reſeruati nomine Cameræ Apo-
ſtolicæ, ad fauorem litteratum gratiæ poſt-
modum expediendarum non lædi diſpoſitio-
nem Concilij Tridentin. ex aliquibus rationibus
motus, ibi: Accepimus ſanè nuper, quòd licet
multoties † Romanus Pontifex vt prouiſiones & 11
gratia per eum de beneficiis pro tempore vacanti-
bus, ac ſua & Sedis Apoſtolica diſpoſitioni, &
ordinationi reſeruatis in fauorem diuerſarum per-
ſonarum ſibi gratarum, & electarum facta, exe-
cutioni debita demandentur, & ne (dum littera
Apoſtolica ſub plumbo deſuper expediuntur) be-
neficio ipſa ab aliquibus indebitè occupentur, aut
aliqua in ſpiritualibus, & temporalibus detrimenta
ſuſtineant; nonnunquam corporalem poſſeſſionem
ipſorum beneficiorum, & illis annexorum, iurium-
que & pertinentiarum quomodocumque Sedis, &
Camera Apoſtolicarum nominibus apprehendi, ac
omnes, & quoſcumque fructus, redditus, & pro-
uentus beneficiorum, & annexorum eorumdem per-
cipi, & exigi, eóſque integros perſonis prædictis,
poſtquam ipſa litteras ſub plumbo expeditas habe-
rent, vna cum dicta poſſeſſione conſignari, &c.
Nihilominus nonnulli beneficiis prædictis inhiantes,
ac gratias prædictas eludere, eorúmque inſtructio-
nes, & detentiones improbè tueri ſatagentes, exe-
cutionem litterarum in forma breuis huiuſmodi, &
facultatem per eas ipſis executoribus attributam
diuerſis dubiis, & cauillationibus remorentur, &
proceſſus per eoſdem executores deſuper habitos, &
formatos, ac indè ſequuta quæcumque, nulla, &
inualida, nulliuſque roboris, vel momenti eſſe, nec
attendi debere contendunt ſub prætextu, quòd in
decreto Concilij Tridentin. ſeſſion. 24. capitul. 20.
diſpoſitum fuerit, quòd cauſa omnes ad forum Ec-
cleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi be-
neficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinariis
locorum dumtaxat cognoſcantur, exceptis his, quæ
iuxta Canonicas ſanctiones apud Sedem prædictam
ſunt tractanda, vel quas ex vrgenti rationabilique
cauſa, iudicauerit Summus Pontifex Romanus per
ſpeciale reſcriptum ſignatura ſua eius manu propria
ſubſcribendum committere, aut auocare.

Verùm cùm decretum huiuſmodi Concilij conceſ-
ſionem prædictarum litterarum in forma breuis, &
illarum executionem nihil afficiat, nec per illos
cauſa, ſeu inſtantia introducatur; ſed merè exe-
cutiuè procedi mandentur, littera quoque in forma
breuis annulo Piſcatoris munita, non minoris ſint
efficacia, & authoritatis: quàm reſcripta ſignatu-
ra Romani Pontificis, eius manu propria ſubſcripta.
Nos in his noſtra debita declarationis cautelam
adhibentes, &c. Ac mera noſtra deliberatione de-
cernimus, & declaramus, per conceſſionem litte-
rarum in forma breuis, & ſub annulo Piſcatoris ſu-
per capienda poſſeſſione quorumcumque beneficio-
rum diſpoſitioni Apoſtolica reſeruatorum, ſeu affe-
ctorum Sedis & Camera Apoſtolicarum nominibus
apprehendenda, & eiuſdem poſſeſſionis in fauorem
prouiſorum, &c. Quæ mandata executiua ſunt, &
ſummarium dumtaxat cauſarum, propter quas illa
emanarunt, cognitionem requirunt, decretis huiuſ-
modi Concilij non contrauenire, nihilque præiudi-
cij illis inferri, vel eorum formam in aliquo vio-
lari, &c.

Ex ratione huius † Pontificalis Conſtitutio- 12
nis,

nis, ibi: *Nec per illos cauſa ſeu inſtantia introducatur, ſed merè executiuè procedi mandetur, &c.* Et ex Doctoribus, qui in eius enarratione fuerunt locuti, in caſu merè ſpecialiſſimo contenta in dicta Conſtitutione Gregoriana; nonnulli aduocati minus cautè opinati fuere, occaſionémque ſumpſere generaliter affirmandi, decretum Tridentin. *in dict. cap. cauſæ omnes*: non habere locum in executiuis cauſis, ac propterea Regis protectionem deoegandam, quoties alibi quàm coram Ordinario executio poſtulatur, putà virtute alicuius inſtrumenti guarentigiati, alteriúſve habentis de iure executionem paratam: ſed manifeſtè falluntur.

Primò quoniam dicta Conſtitutio Gregoriana venit dumtaxat in declarationem, quod in
13 beneficiis reſeruatis † (in quibus tantumdem conceditur breue illud Camerale, vt ſuperiùs diximus) non habet locum diſpoſitio Tridentin. *in dict. cap. cauſæ omnes*, quod & pluries declarauit Sancta Congregatio Cardinalium, & pro executione gratiæ factæ à Sede Apoſtolica dictorum beneficiorum affectorum dantur particulares executores, qui quidem in breuis præ-
14 dicti executione procedunt † extraiudicialiter, in quibus non datur nec iudicium, nec inſtantia, vt in his terminis cum Purpurato, probant Menochius *in tractat. de arbitriis, lib. 1. quæſt. 11.* & præcipuè *num. 6.* vbi etiam allegat Socinum, Iaſſ. & alios, Flores Diaz de Mena *practicarum lib. 1. quæſt. 12. à num. 11. & ſequentibus*, & in terminis huius conſtitutionis Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, tom. 2. allegat. 81. ſub num. 17.* Ioannes Mariæ Nouarius *in noui iuris Pontific. practicarum concluſ. tit. de cauſis primæ inſtantiæ, concl. 1.* aliàs *54. num. 15. & 16.*

Et pro enarratione principalis ſuæ intentio-
15 nis, neopè, † vt in beneficiis reſeruatis non habeat locum diſpoſitio Trident. adduxit illam rationem, magis ad demonſtrandum, quòd in Breuibus Cameralibus datur, & infertur leue præiudicium Ordinario, non tamen ad conſtituendam generalem regulam vltra dicta breuia Cameralia, vt in executiuis non lædatur dicta Conciliaris conſtitutio, imò omnes Doctores nullatenus loquuntur (nec rectè poſſent) vltra litteras Apoſtolicas in executionem gratiæ obtentæ in beneficiis reſeruatis, in quibus, vt diximus, locum non habet, *cap. cauſæ omnes.* quia tunc ad executionem proceditur extraiudicialiter, & ſine lite.

Adeò vt ſi tunc compareat aliquis legitimus
16 oppoſitor, & contradictor † allegans aliquam legitimam exceptionem, ex qua introducitur lis: tunc executor litterarum Apoſtolicarum omnino tenetur cauſam ipſam remittere ad Ordinarium, vt expreſſè in his terminis probant Nouarius, Flores de Mena, & Barboſa citati; & alij plurimi ſuo particulari loco adducendi latiùs, & iſti duo vltimi probant; quod ſi aliter hoc caſu fecerit executor, Senatum declarare vim facere, & cauſam remittere ad Ordinarium. Quare principalis intentio, & finis dictæ Conſtitutionis Gregorianæ fuit dumtaxat in illo caſu particulari diſponere, prout notant omnes Doctores hîc, & cæteri in principio huius cap. citati, ac ideò ad alium caſum illam trahere, foret abſurdum.

Non enim ex eo quod in via executiua non datur inſtantia, ſequitur quod non ſit compre-
henſa † ſub regula vniuerſali Concilij Trident. 17
in dict. cap. cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes in prima inſtantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſcantur, &c. Quia Concilium Tridentinum non fuit vſum illo verbo (*Inſtantia*) in ſua rigoroſa ſignificatione, ita vt cauſæ debeant habere inſtantiam, ſed ad demonſtrandum cauſas omnes primitus tractandas, & proponendas coram Ordinario, & ſic loquitur de prima cognitione, ad differentiam eorum, quæ poſtmodum in eodem decreto ſubſequuntur, vt ſuperior non cognoſcat, niſi in ſecunda inſtantia deuoluta per legitimam appellationem; quare reſpectu huius ſecundæ inſtantiæ ſuperioris vtitur Concilium illo verbo, *Prima inſtantia.* Sequeretur enim aliter abſurdum, quòd liceret cuilibet proponere viam
† executiuam contra alium coram alio Iudice 18
non Ordinario, & quod in via executiua amitteret quis forum ſuum, nec attenderetur contra iuris regulas notiſſimas, vt per Parladorium *lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 2. part. §. 1. num. 2.* Et quod etiam in obligatione Camerali nequeat quis abſque conſenſu Epiſcopi Ordinarij conueniri, † ſeu exequi coram Metropolita- 19
no, probant Maſſa Galeti, *ad formul. Camer. obligat 2. part. quæſt. 1. num. 6.* ſequitur Eraſmus à Cochier. *in tractatu de iuriſdictione in exempt. 2. part. quæſt. 46. num. 4. & ſupra, tom. 1.* Et vulgatiſſima praxis obſeruat in omnibus Tribunalibus tam ſecularibus, quàm Eccleſiaſticis; † in 20
quibus omnino actor in executiuis ſequitur forum rei, ita vt ſi coram alio, quàm Ordinario executio inſtrumenti poſtuletur; Senatus præcipiat ad eum cauſam remitti indubiè, iuxta tenorem Concilij Tridentini.

Deinde, quoniam ratio finalis Concilij præfati nulla alia eſt, † quàm conſulere damnis, & 21
ſumptibus, quietique partium, ne extra ſua domicilia extrahantur, cogantúrque litigare, & vt iuriſdictio Ordinarij illuſoria non reddatur, nec lædatur, vt ſæpè declarauit Sancta Congregatio, prout latiſſimè deduximus *hac 2. part. cap. 3. per totum*; ſed hæc ratio, quæ eſt ſolida, eodem modo militat in viis executiuis, ac in Ordinariis; quia pariformiter extrahuntur partes ſuis domiciliis, eadémque patiuntur incommoda, imò pro latiori, & longiori via, remotióriſque loco maiores ſumptus & ſalaria ſoluunt executi, de qua ratione vlterius videbimus, *n. 36.* Ergo ſub eadem Tridentini ratione comprehendi debet via executiua, ſicut & Ordinaria, quia
ſicut † genus continet omnes caſus, Alexander 22
conſil. 75. videretur, num. 3. & 4 part. lib. 5. & conſil. 36. Viſo themate num. 11. in fin. cum ſequentibus, lib 6. Crauetta *conſil. 183. num. 3.* Fulgoſ. *conſil. 15. num. 2. & conſil. 77. num. 2. & 3.* Barboſa *axiom. 197. num. 4.* vbi per totum multa adducit.

Ratio enim legis magis, † quàm verba, at- 23
tendenda eſt, *l. ſcire, §. aliud, ff. de excuſation. tutorum*, Tiraquellus *in l. ſi vnquam, verbo, Libertis, num. 47. Cod. de reuocand. donationibus*, Menochius *conſil. 998. num. 13.* Fuſarius *de ſubſtitutionibus, quæſt. 480. num. 40.* Et quod ratio
& mens ſtatuentium præpondetet † verbis, Ma- 24
rian. Socinus *conſil 35. circa prædictam, column. 2. verſ. & quamuis, lib. 1.* Tuſchus *littera B. concluſ. 31. num. 16.* Pariſius *conſ. 12. num. 52. lib. 3. & conſil. 83. num. 13. & 14. lib. 3.* Bald. *conſil. 44* in

in fin. lib. 4. Alexander *conſil.* 54. *num.* 9. *& ſe-*
quent. num. 4. Barboſa *dict. axioma* 197. *num.* 8.
vbi num. 18. quòd dictum per rationem amplia-
25 tur, † & limitatur, & magis attenditor ratio,
quàm dictum; ergo veibum (*Inſtantia*) quo ad
ſuperius dictum finem vſus eſt Concilinm Tri-
dentin. debet omnino trahi, & intelligi per
rationem, & intentionem, cùm verba non ſe-
26 cundùm quod ſonant, † ſed ſecnndùm mentem
& intentionem profetentis ſint accipienda, la-
tè Barboſa *axiomat.* 222. *num.* 1. *& num.* 9. qnod
27 † ad hoc debent verba impropriari.
28 Quòd & adiuuant verba illa † vniuerſalia
Concilij Tridentini, *cap.* 20. ibi: *Cauſa omnes*
ad forum Eccleſiaſticum, quomodolibet pertinen-
tes, ponderatis veibis, *Omnes*, vt nihil exclu-
dant, *l. Iulianus in principio, ff. de legatis* 3. *l.*
hoc articulo, ff. de haredibus inſtituend. l. pedicu-
lis, *§. labeo, ff. de peculio legat.* & plurimos Do-
ctores ad idem recenſet Barboſa *axioma.* 168 &
latiſſimè indictione 241. vbi *num.* 6. quod hæc
29 dictio (*Omnes*) adeò eſt vniuerſalis, † nihil re-
ſtringens, vt comprehendat omnes caſus, etiam
diſſimiles, & etiam qoi non comprehenderen-
tur ex proprietate vocabuli poſt Antonium Mo-
nachum *deciſ.* 69. *num.* 8. *&* 9.

Et de prædicta dictione (*Quomodolibet*) qua
30 ſimul vtitur Concil. Trident. † vt compreben-
dat omnem modum agendi, latiſſimè & de hac
dictione (*Quomodolibet*) ſcribit Barboſa *in dict.*
330. *per totam.* Vbi multa ad propoſitum con-
gerit, qui poſt Cenedum *ſingular.* 95. *num.* 1. *&*
31 *num.* 3. Quòd iſta dictio (*Quomodolibet*) † ex-
tendit, & ampliat diſpoſitionem vſque ad im-
proprietatem vocabuli, quare veibum illud, *in*
prima inſtantia, tam ea generalitate Concilij,
quàm ex ratione motiua & finali eiuſdem de-
bet amittere ſuam propriam, & rigoroſam ſi-
gnificationem, intelligique, declarari, & re-
ſtringi ad naturam actus iuata iura vulgaria,
32 † quia lex vbi non diſtingnit, nec nos deſtin-
guere debemus, *l. non deſtinguimus, ff. de reco-*
ptis arbitris, l. præſes, ff. de officio Præſid.
33 Si enim illud verbum (*Prima inſtantia*) ac-
ciperemus † in ſua rigoroſa ſignificatione, ita
vt cauſæ debeant babere inſtantiam, cùm ipſius
ratione decreti omnino pugnarer, & forer potiùs
lea poſita verbis, quàm rebus, contra *leg.* 2. *in*
fin. Cod. communia. deleg. l. fin Cod. de vſuris,
capitul. 2. *requiris de appellation.* cum vulga-
ribus.

Deinde quia ſi in cauſis requireretur inſtan-
34 tia effectiuè, † ſeqoeretur, quòd in omnibus
actibus extraiudicialibus pertinentibus ad Or-
dinarium, cùm non habeant inſtantiam, nec
iudicium, nec litem, vt ea Flores de Mena, Me-
nochio, & Nouario, diaimus ſuperiùs, *num.* 14.
verſicul. Primò quoniam dict. conſtitution. Sed
35 in his actibus extraiudicialibus † nullatenus re-
ceditur ab Ordinario in prima illorum cogni-
tione abſque legitima appellatione, ita vt abſ-
que ea lædi dicatur, & offendi diſpoſitio Tri-
dentin. præſeruantis primam inſtantiam Ordi-
nariis, vt expreſsè declarauit Sanct. Congre-
gatio Cardin. ſuper eodem decreto 20. quas de-
clarationes ad litteram adduximus ſupra hac a.
part. capitul. 5. *à num.* 10. *& ſequentibus, verſic.*
Vnum tamen non omittam, &c. Quarum decla-
rationum doctrina, & ex eo potiſſimum fulci-
tur, quoniam ea quæ pertinent ad iuriſdictio-
nem voluntariam, ſunt actus extraiudiciales,
& extraiudicialiter exercentur, Nos *in com-*
mentariis de protectione Regia, 2. *part. capitul.* 13.
à num. 31. *& à num.* 29. & vide Hieronymum
Gonçalez ibidem citatum, quibus adde latiſſi-
mè Thomam Sanchez *de matrimonio, lib.* 3. *di-*
ſput. 8. *num.* 6. & latiùs *diſput.* 19. *num.* 7. 8. *&* 9.
tom 1. vbi quando per litem efficiantur conten-
tioſæ iuriſdictionis, ſequitur Moneta *de commu-*
tation. vltimarum voluntat. cap. 5. *à num.* 233. *&*
ſequentibus, fol. 238. & nihilominus ea, quæ
ſunt volontariæ iuriſdictionis debent fieri, &
agi coram Iudice competenti, vt copiosè per
Decium *in conſil.* 150. *per totum*, Ancharranum
conſil. 320. Alexander *conſil.* 67. *num.* 8. *verſicul.*
Non etiam poteſt, lib. 1. Alderanus Maſcardua
de generali ſtatutor. interpret. concluſ. 1. *num.* 221.
Ergo falsò extrahitur à ſuo caſu ſpecialiſſimo
dict. conſtitutio Gregorij XIII. ad omnes vias
executiuas, ac per conſequens pernitiosè ex-
cluduntur à diſpoſitione vniuerſali & generica
Concilij Tridentin. & contra eius intentio-
nem, & rationem declaratam per Sanctam
Congregationem Cardinalium.

Quod ea eo comprobatur, nam in manuten-
tione non datur lis, imò manutentio conſide-
ratur diuerſum quid à lite mota, ſeu mouenda
ſuper re, & eſt quid extraordinarium, Baraius
deciſ. 71. *ſub num.* 39. *&* 40. Lancelotus *de atten-*
tatis 1. *part. capitul.* 3. *num.* 143. Rota *recent.*
deciſ. 618. *num.* 4. *part.* 1. Ludouiſius Poſt. *de*
manutentione, obſeruat. 6. *à num.* 35. *cum ſequen-*
tibus. Vbi quòd ideò non cauſat vitium liti-
gij. Et tamen manutentio data à Nuntio Hi-
ſpaniæ in prima inſtantia, eſt nulla ipſo iure
ob defectum iuriſdictionis, obſtante Concilio
Tridentino *in dict. cap. cauſa omnes*, vt determi-
nauit Rota teſte Marcheſano loco citato, & ſe-
quuto à Ludouiſio Poſt. *de manutentione, obſer-*
uation. 107. *num.* 2. Ergo inſtantia in cauſis perti-
nentibus ad Ordinarium non requiritur vt Tri-
dent. diſpoſitio locum habeat.

Et inſuper, quoniam ratio finalis, quæ mo- 36
nit Concil. Tridentin. † ea eſt, ſumptus, dam-
na, & expenſas vitare litigantium extra ſuas
prouincias, vt ſuperiùs diximus *à num.* 21. Sed
hæc ratio militat in via executiua, ſicut in Or-
dinaria. Ergo idem ius ſtatuendum in vtraque,
prout in ſimilibus terminis hanc paritatem ra-
tionis conſiderauit Sigiſmundus Scaccia *in tra-*
ctatu de appellationibus, quæſt. 11. *ſub num.* 33.
verſicul. Ad adducta pro contraria parte.

Itaque cum finis, intentio, & principalis di-
ſpoſitio Gregorij XIII. alia non fuerit, quàm
declarare, † in reſeruatorum beneficiorum exe- 37
cutione non attendi, nec lædi diſpoſitionem
Concilij Tridentin. *in dicto cap.* 20. prout Con-
gregatio Cardinal. ſæpè declarauit, nec ratio-
nes in dict. diſpoſitione Gregoriana fuerint ad
finem generaliter diſponendi in omnibus viis
executiuis; ſed tantùm ad exornationem, & qua-
lificationem illius caſus particularis, de quo
loquuta fuit, nempè in breuibus Cameralibus, &
ad demonſtrandum, quàm ſit in illo caſu leue
præiudicium Ordinarij; ideò non debet extra
ſuum caſum limitatum, & ſpecialiſſimum pro-
trahi, nec extendi, nec attendi. Imò cætera
executiua relicta eſſe ſub ſpeciali ratione, & re-
gula vniuerſali & generica, *dict. cap. cauſa om-*
nes, præſeruantis primam inſtantiam Ordi-

nariis

nariis locorom in omnibus negotiis, & cauſis iudicialibus, & extraiudicialibus, prout cummonis praxis, & vniuerſalis ſtylus omnium Tribunalium Eccleſiaſticorum obſer-
38 oat, ac ioſuper Supremus hic Seoatos † obſeruate facit ex dicto decreto Trideotiu. abſque eo quod io aliquo permittat lædi primam Otdioatiorum inſtantiam in executionibus petitis vigore inſtrumeototum coram Nuntio, vel aliis quibuſvis iudicibus ſuperioribus, quod latiùs comprobatur ſtatim io verſicul. *Concludendum eſt igitur à num.* 41. *cum ſequentibus.*

Sed vlterius aduertendum eſt, quòd tam ex hoc inconuenienti, reſultante ex ratione adducta per Gooſtitutionem præfatam Gregorij XIII. quàm ex aliis pluribus à nobis adductis ſuprà hac 2. *part. cap.* 6. §. *vnico per totum.* ſuppiicatum eſſe homiliter ad Sanctam Sedem Apoſtolicam à dicta Gregoriana Conſtitutione, vt *in dict. cap.* 6. *à num.* 7. *cum ſequentibus, verſicul. Sed vlterius in hac*; vbi latiùs videre potes ibi adducta, & vlterius remiſſa circa comprobationem huiuſmodi ſupplicationis.

Illud tamen noo omittam, quòd licèt veriſſimum ſit, decretom Tridentini † mini-
39 mè offendi ex delegatioóibus factis à Sede Apoſtolica pro executione gratiæ in beneficiis reſeruatis, vt ad principinm huius capit. latiùs probauimus ex declarationibus Sanctæ Coogregationis Cardinal. & ex ipſa Cooſtitutione Gregorij XIII. tameo ex alio adhoc capite Senatus hîc non admittit breuia Cameralia ad apprehendendam poſ-
40 ſeſſionem nomioe Cameræ Apoſtolicæ, † de quo hactenùs loquuti fuimus. Imò illa quotidie retinet, nec patitur illo vti: eà ratione motus, quooiam cùm Bullis, & priuilegiis Apoſtolicis hæc Hiſpaniarum Regna fiot à tempore immemoriali munita, ne quis exterus, & horum Regoorum non Originarius, nec oaturalis obtineat beneficium Eccleſiaſticum, nec penſionem in eiſdem, prout abundè diximus infrà hoc *tract.* 3. *part. cap.* 1. *& ſequentibus*, Camera Apoſtolica, quæ extera & non originaria horum Regnorum eſt; non eſt capax poſſeſſioois illorum, oèc patitur Senatos indulta Apoſtolica, & laudabilem immemorialem conſuetudinem tot fulcitam rationibus violati. Ac propterea licet permittat omnino io beneficiis reſeruatis litteras còmmitti alteri, quàm Ordinariis locorum ex ſupradictis io hoc capit. non tameo breuia Cameralia, vt eorum virtute ipſa Camera Apoſtolica apprehendat poſſeſſionem beneficiorum horum Regnorum, quæ dumtaxat naturalibus eorum ſunt priuatiuè, & excluſiuè ad exteros, taoquam incapaces ſeruata. Et ita praxis quotidiana in hoc Supremo Conſilio Regis obſeruat, de cuius iuſtificatione altius, & peculiariter erit agendum inferiùs 3. *part. huius tractatus.*

Coocludendom eſt igitor & vlterius inſiſten-
41 dum, vt eo ipſo † quod Gregorius XIII. limitatè prouidit dumtaxat in caſu breuis Cameralis; videtur cæteros executiuos omiſſos generali Tridentini diſpoſitioni relioquere, cuius correctio euitanda eſt, *l. vnica*, §. *fin. autem, Cod. de caduc. tollendis*, *cap. ad audientiam de decimis*, *l. cum præter. ff. de iudiciis*, bonus text. *in l. ſi verè*, §. *de viro*, *ff. ſoluto matrimonio*, Hoodedeus *conſil.* 38. *num.* 39. *lib.* 1. Beccius *conſil.* 12. *num.* 44. Surdus *conſil.* 177. *num.* 61. *lib.* 1. Quia exceptio firmat regulam io contrarium ex vulgari axiomate, & ſingulariter dixit Alexander *in conſil.* 158. *num.* 9. Quod qui certo caſu prouidet, nedum videtur velle, vt
prouiſio ceſſet in caſu omiſſo; † ſed videtur 42
etiam contrariam in eum vindicare diſpoſitionem, Surdos *conſil.* 104. *num.* 8. *&* 9. *volum.* 1. Riminald. *conſil.* 808. *num.* 13. *vſque ad num.* 22. *volum.* 7. plura iura allegat Chriſtophorus de Paz *de teneta*, *cap.* 57. *num.* 185. Et qood vbi lex noua diſponit ſuper aliquem caſum ſpe-
cificè, † non liceat illam ad alios caſus exten- 43
dere: ſed illi non expreſſi ſed omiſſi cenſentur remanere ſub iuris commuois diſpoſitione, vt poſt Bald. & alios Thomas Grammaticus *conſil. ciuil.* 76. *numer.* 1. Caſtili. *de vſufructu*, *lib.* 1. *capitul.* 1. *num.* 53. *& ſequentibus*, *& per l. ſi verè*, §. *de viro*, teoet Gironda *de priuilegiis & exemptionib. numer.* 556. *& numer.* 886. vbi latiùs.

Et quia lex noua limitatiua, interpretatiua, ſiuè declaratiua ioris communis non
limitat, † nec corrigit niſi in caſo de quo 44
loquitur, aut emanauit, io reliquis autem remanet ius commune iotactum, & incorrectum, *l. pracipimus*, *Cod de appellation. l. ſi quando*, *Cod. de inoffícioſ. teſtamento*, *dict. l. ſi vere*, §. *de viro*, vbi Imola. Lex
enim ſeo ſtatutom alterarom, † ſeu cancela- 45
tum in parte, in cæteris confirmatum cenſetur, eorúmque inducitur approbatio, *l. Tribunus*, §. *fin. ff. de militat. teſtamen.* quam latiùs exornauimus hac 2. *part. cap.* 31. *à numer.* 101. *& ſeqq.*

Nec obſtat quod de ſimilibus ad ſimi-
lia extenditur † legis diſpoſitio *ex leg.* 3. 46
Cod. de legibus; quia procedit vbi eadem, noo diuerſa (prout hîc vt ſtatum) ratio militat io vtroque, Caldas Pereira *de reſolutionib. emphyteut. capit.* 2. *numer.* 26. Socinus *regular.* 47. Surdus *de alimentis*, *titul.* 9. *quæſtion.* 1. *numer.* 7. Seraphinus *de priuileg. iurament. priuileg.* 74. *numer.* 108. *& ſequentibus*. Nec procedit, quando iu-
rium † correctio ſequeretur, Menochius *de* 47
arbitrariis, *caſu* 84. *numer.* 6. *& in conſil.* 180. *numer.* 51. Pioel. *in leg.* 1. *Cod. de bonis mater.* 3. *part. numer.* 68. Surdus *conſil.* 200. *numer.* 15. *& conſil.* 259. *numer.* 27. Caldas *de poteſtate eligendi*, *capit.* 16. *numer.* 6. *& dict. capitul.* 2. *numer.* 26. Brunor. à Sole, *in locis communibus*, *augmentum* 4.

Deinde quia io vtroque caſu debet da-
ri omnimoda ſimilitudo, † vt io omni- 48
bus caſus ſimiles coouenìant, vel ſaltim in eo de quo agitur omoimoda ſimilitudo procedat., Brunor. à Sole *loco citat.* Thomas de Thomaſet. *in florib. regular.* 43. Bertaſola *in repetitione*, *leg. ſi quis maior. Ced. de tranſactionibus*, *numer.* 761. qui *numer.* 762. dicit, non currere argumeotum etiam data parua diſſimilitodine, Marius Aotoninus *varia-*

rum reſolution. lib.3.reſolut.39. num 34. Maſcar-
dus *de probation. concluſ.*1253. *num.*4.

Quæ quidem ſimilitudo omnimoda inter
49 breue Camerale † (de quo diſponit dicta con-
ſtitutio Gregoriana) & cæteras cauſa executi-
uas nullatenus dari poteſt, ſed verè diſſimilitu-
do, & rationis diuerſitas, ac differentia, nam
in breui Camerali procedit executor extraiudi-
cialiter: in executiuis aliis verò caſibus omnino
iudicialiter, vt ſupra diximos; ſecundò, quia
breuis Cameralis exemptio à Concilij diſpoſi-
tione cauſatur à beneficio reſeruato Sedi Apo-
ſtolicæ, ad quam executio tanquam acceſſoria,
& effectus reſeruationis nimirùm pertinet. In
cæteris verò executiuis nihil concurrit, vt ex-
50 ceptionem † à Concilio poſſit cauſari: Tertiò
quoniam dicta conſtitutio Gregoriana non ſe
fundat in executione breuis Cameralis, ſed ei
principali nititur fundamento, quod Breue
hoc munitur annulo Piſcatoria, qui de iure
communi non minorem authuritatem habet
ſubſcriptione propriæ manus, vt ex eadem con-
ſtitutione relata ſup. *num.*11. *in verſicul. Verùm
cum decretum huiuſmedi, &c.* elatè patet (licèt
Concilij Tridentini formæ hæc adæquatio mi-
nimè congruat ex hactenus probatis *à num.* 12.
& ſequentibus) hac tamen aothoritate non mu-
niuntur cætera inſtrumenta guarentigiata, nec
ſententiæ executionem merentes, igitur de vno
ad aliud ſumi nequit argumentum. Ideóque
cùm omnimoda iuris diſparitas, & diuerſitas
inter vtrumque caſum appareat, dicendum ve-
nit, quòd in executiuis generica Concil. Tri-
dentin. *in dict. cap. cauſa omnes*, diſpoſitio in-
uiolabiliter ſit ſeruanda intacta.

Et tandem quoniam conſtitutio prædicta
51 Gregorij nihil † diſpoſuit ſuper cæteris viis exe-
cutiuis; ſed de eis ad alium finèm enunriatiuè
mentionem fecit, & verba in lege prolata enun-
tiatiuè propter aliud nihil in enuotiato diſpo-
nere intelliguntur, vt abundè per Caſtillo *con-
trouerſiarum lib.*2.*cap.*26. *à num.* 67. *cum ſequen-
tibus*, Camill. Gallinum *de verborum ſignificat.
lib.*5.*capitul.* 14. *num.* 8. Gratianum *diſceptatio-
ne* 111. *tom.* 2. *num.* 90. Nicolaum Garciam *de
verborum enuntiation. lib.* 1. *quæſt.* 3. *per totam.
l. ſi quis inſtituatur heres ſi legitimus, ff. de hæ-
redibus inſtituend.* maximè vbi iuris prohibitio
repugnat diſpoſitioni & tali inductioni ex ſu-
pradictis, quapropter diſpoſitio Concilij Tri-
dent. quæ generalis eſt, vniuerſalis, & abſolu-
ta tam in prohibendo, quàm in præſeruando
primam inſtantiam Ordinariorum, intacta &
præſeruata remanet in omnibus aliis viis execu-
tiuis, provt communiter practicatur. Imò ea-
dem conſtitutio nunquam fuit admiſſa, nec vſu
recepta quoad alias vias executiuas, & ſic nec
admittenda, quia nec ſuper illis diſpoſuit.

Hæc denique reſolutio noſtra eſt de mente
52 omnium illorum Doctorum, † quos in vnum
congeſſimus ſupra hac 2. *part. cap.* 3. *à num.* 20.
& ſequentibus, Iuridicè affirmantium, ceſſara
hodiè ex noua diſpoſitione Concil. *in dict. cap.
cauſa omnes*, facultatem Auditoris Cameræ, ne
de cætero poſſit ea vti in prima inſtantia in præ-
iudicium Ordinarium, & litigantium. Suppo-
53 nunt enim per neceſſarium † antecedens; cau-
ſas executiuas incluſas eſſe in dict. decreto Tri-
dentin. cum facultas Auditoris Cameræ ſolùm
habeat locum in proceſſu executiuo pro exe-
cutione eorum, quæ ad Cameram Apoſtulic.
ſpectant, indéque emanantur, & ſic pro exe-
cutione breuium Cameralium, & ſimilium, vt
obſeruat Veſtrius *in praxi. Roman. Curiæ, lib.* 2.
cap. 4. & in executione obligation. Camera-
lium, atque abundè per Marcheſan. *de commiſ-
ſionibus*, 1. *part. capitul.*16. vbi latè etiam, quod
eo ipſo quod in talibus obligationibus ceſſet
via executiua; ceſſet etiam facultas Audi-
toris Cameræ, & quod Auditor Cameræ ca-
reat in beneficialibus iuriſdictione, † quam 54
non poteſt exercere niſi in attinentibus exe-
cutionem litterarum Apoſtolicarum, ita vt
nec concedat manutentionem; pluries declara-
uit Rota vt *in Horiana. Parrochialis coram
Peregrino.* apud Marcheſan. *de commiſſioni-
bus, part.* 1. *fol.* 964. *num* 6. Alexand. Ludo-
uiſ. *deciſ.* 118. *num.* 4. & ibi Oliuerius Beltra-
min. *in annotat. num.* 7. *& deciſ.* 160. *num.* 2.
Iacobus Caualler. *deciſ.*32. *& deciſ.* 224. *num.* 1.
idem Marcheſan. *dict. tractatu de commiſſion.
part.*1. *de commiſſion. appellat. in poſſeſſor. fol.*931.
*num.*82. 86. *& ſequentibus*, Ludouiſius Poſt. *in
tractatu de manutentione, obſeruation.* 6. *à num.*
19. *cum ſequentibus*, qui *num.* 23. reddit ratio-
nem, quod in beneficialibus, & cæteris rebus
Eccleſiaſticis † inter Eccleſiaſticos, ſeu inter 55
laicum & Eccleſiaſticum, Iudex eſt in prima
inſtantia Epiſcopus loci, ex toto titulo *de foro
competent. & Concil. Tridentin. ſeſſ.*24. *de refor-
mation. cap.* 20. *cauſa omnes*, & ex Boccat. *de
interdicto vti poſſidetis, num.* 3. *&* 4. Teſtantes
propterea paſſim Rotam ſubuertere ſententias
Auditoris Cameræ, & eius locum tenentis, ſe
intromittentis vltra executionem ex hoc defe-
ctu † notorio iuriſdictionis. Ex quibus quidem 56
clarè patet, hodie ex nouo iure Pontificio ſub-
latam eſſe facultatem Auditoris Cameræ, quæ
tendebat tantùm ad executionem litterarum
Apoſtolicarum, necnon obligationum in for-
ma Cameræ fabricatarum, ne inferatur præiu-
dicium primæ Ordinariorum inſtantiæ, ac per
conſequens Doctores hoc affirmantes ſine du-
bio ſupponere, cauſas executiuas comprehendi
in diſpoſitione generali, vniuerſali, & abſolu-
ta Sanct. Concil. Tridentin. nec contrarium vo-
luiſſe Gregorium XIII. in ſua diſpoſitione, quæ
dumtaxat loquitur in Breui Camerali expedito
(vt diximus) dumtaxat in beneficiis reſeruatis,
in quibus ex conſequentia † remanet integra 57
facultas Auditoris Cameræ ad procedendum
executiuè, & extraiudicialiter, provt hacte-
nus diximus ac inſuper conſiderauimus
ſup. hac 2. *part. cap.*5. §.3. *à num.*6.
& ſignanter, *num.* 10. & hoc
iure vtimur.

* *
*

CAP.

CAPVT XI.

Protectionis Regalia an vtatur Senatus contra conſeruatores procedentes in prima inſtantia in cauſis exemptorum.

Et quid ſi exempti in iuriſdictionem conſenſerint Ordinarij, aut aliter renuntient ſuæ.

Et an exemptus citatus ad Romanam Curiam hac protectione vtatur.

Et quid ſi ab exempto reus citetur, vt coram conſeruatore litiget extra Regnum.

SVMMARIVM.

Conſeruatores Religionum, & Vniuerſitatum non poſſe cognoſcere in prima inſtantia ex Trident. qui tenuerint, num.1.

Religionum cauſas in prima inſtantia coram Conſeruatoribus ſuis cognoſcendas verius oſtenditur, num.2.

Conſeruatorias Regularium non eſſe ſublatas per cap. cauſæ omnes, imò cauſas, plenariam cognitionem, etiam requirentes, eſſe per Conſeruatores cognoſcendas in prima inſtantia pluries declarauit S. Congregat. num.3. & ſeq.

Cognitio in prima inſtantia pertinet Conſeruatoribus Religionum, num.6.

Conſeruatoriæ quales hodie per Trid. ſint ſublatæ, ac prima inſtantia Ordinarij præſeruata, n.7.

Conſeruatoria hodierna habentes ampliſſimas clauſulas & facultates, in quo diſcrepent à limitatis iuris communis, num.8. remiſſiuè.

Conſeruatoria Religionum, & Vniuerſitatum ſunt intacta ex Tridentin. num 9.

Conſeruatoria Regularium ſunt prælibata in Tridentin. ac ideò eorum Conſeruatores cognoſcunt in prima inſtantia, vt vlterius declarauit Sacra Congregatio, num.10.

Et itidem reſponſum fuit Conſeruatoribus Vniuerſitatis Leodicenſis, num.11.

Cap. cauſæ omnes, circa cauſas infra biennium terminandas non comprehendi Conſeruatores declarauit Congregatio, num 12.

Conſeruatoria particularium manent ſub diſpoſitione iuris communis, & vltra procedentes in violentiis non notoriis, Rex, vt protector Concilij remittit cauſam Ordinariis, num.13.

Conſeruatores Vniuerſitatum, & Religionum procedere in prima inſtantia iuxta tenorem priuilegiorum, patitur Senatus, cum Concilium Trìdentin. non percutiatur, num.14.

Exempti Religioſi eſſi renuntient ſuæ exemptioni, & in Ordinarium conſentiant, Senatus eorum cauſas Ordinario non remittet, n.15. & ſeqq.

Exempti ab Ordinario, & immediatè ſubiecti Papæ, abſque eius conſenſu nequeunt exemptionē renuntiare, num.16.

Renuntiatio exemptionis in præiudicium Papæ non valet, num.17.

Vbi mirabilia iura adducuntur, & magna Doctorum exornatio, num.18. & ſequentibus.

Exemptus ab Ordinario abſque licentia Pontificis (cuius exemptio intereſt) renuntiare nequit exemptioni, num.19.

Proceſſus, & ſententia per Ordinarium vigore renuntiationis exempti lata non tenet, num.20.

Priuilegio exemptionis nequeunt renuntiare Prælati, & Religioſi, cùm exempti ab Ordinario ſoli Sedi Apoſtolicæ ſubiiciantur, quorum Papa efficitur Diœceſanus, num.21.

Renuntiare ſuo foro nequit Clericus abſque Diœceſani ſui conſenſu, num.22.

Sarauia conuincitur, ſupponens Abbatem poſſe exemptioni renuntiare cum conſenſu ſui Conuentus, num.23.

Cœnedus etiam id affirmans conuincitur; ibid.

Deciſio Rotæ ſingularis refertur, plurima continens mirabilia circa renuntiationem exemptionis factam à Religioſis, num.24. & ſeqq.

Generalis, aut Prouincialis interuentu monialis exempta ab Ordinario, & immediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ, nequeunt exemptioni renuntiare, num.25.

Commiſſarius Generalis, cuius Gubernio ſubmiſit moniales Papa, ſibi mediatè ſubiectas abſque Papæ licentia, eas dimittere nequit, num.26.

Religioſorum ſubiectio Prælatis à Papa pendet, ſine cuius miniſterio Prælati Regulares iuriſdictione carent, num.27.

Pontifex eſt Summus Religionum omnium Prælatus, num.28.

Prælati Religioſi, quibus gubernium Monialium ſibi ſubiectarum demandauit Papa, non poſſunt eo inconſulto illas dimittere, num 29.

Adminiſtratores Sedis Apoſtolicæ nequeunt præiudicare Pontifici, num.30.

Renuntiatio priuilegij, cuius fauore tantùm fuit indultum valet, num.31.

Sedis Apoſtolicæ intereſt multos habere immediatè ſubiectos, num.32.

Exemptus ſubiectus Sedi Apoſtolicæ immediatè exemptionis priuilegio nequit renuntiare, num.33.

Moniales exemptæ ab Ordinario, & immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, abſque huius licentia nequeunt exemptioni renuntiare, n.34.

Subditos ab alio non iudicari, intereſt Romani Pontificis, & alterius Superioris, num 35.

Per exemptionis priuilegium Regulares efficiuntur immediatè ſubiecti Sedi Apoſtolicæ, abſque cuius licentia in alium nequeunt conſentire in illius iuriſdictionis præiudicium, num.36.

Priuilegium exemptionis qua ratione concedi ſoleat Religioſis, num.37.

Ius exemptionis ita eſt coniunctum cum iure ſuperioris, vt commodè ſeparari nequeant, n 38.

In exemptionibus Eccleſiaſticis non datur ſeparatio inter exemptos, & Sedem Apoſtolicam, in aliis verò ſic in præiudicium renuntiantis, non tamen ſuperioris, num.39.

Prælatus poteſt conditionem Eccleſiæ facere meliorem, non deteriorem, num.40.

Per vnum, vel plures actus non cenſetur Prælatus renuntiare fauori Eccleſiæ, cum etiam nec expreſſè, num.41.

Priuilegio communi etſi omnes contraueniant ſolus vnus valet contradicere, num.42.

Priuilegij renuntiatio reuertens ad ius commune admittitur, niſi adſit præiudicium alterius inſeparabile, num.43.

Scandali negocium celeri eget expeditione, n.44.

Renuntiatio iuris coniuncti, & complicati nec in præiudicium, etiam renuntiantis, valet, num.45.

Renuntiare licet caducitati valeat dominus, fallie ei tamen, quando caducitas ſit etiam in fauorem alterius, num.46.

Exemptus non poteſt renuntiare exemptioni in praiudicium ſuperioris, num.47.

Renuntiatio iuris connexi, commodam ſeparationem minimè admittentis, non valet etiam in praiudicium renuntiantis, num.48.

Ius habens admixtum intereſſe alterius inſeparabile, nec ſibi, nec alteri praiudicat, n 49.

Separabile ius habens coniunctum cum iure alterius in ſui praiudicium, valet renuntiatio, non in praiudicium tertij, num.50.

Praiudicium quando eſt ſeparabile pluribus poſſidentibus poteſt contra vnum quari poſſeſſio, licet contra alios non, num.51.

Ius patronatus eſt indiuiduum quoad ſubſtantiam, at quoad poſſeſſionem, & exercitium ſeparabile eſt, num.52.

Vtilitati connexa, & inſeparabili, ſiuè publica, ſiuè priuata nequit renuntiari, num.53.

Iuri, continenti vtilitatem priuatam, & publicam ſimul inſeparabiliter, renuntiare nequit, n.54.

Iuri naturali, ſiuè in praiudicium alterius Reipublica, aut priuati, aut contra bonos mores renuntiari non poteſt, num 55. remiſſiuè.

Praſcriptio iuris complicati, & inſeparabilis contra vnum, nec etiam in iſtius praiudicium completa dicitur. num.56. & 57.

Praſcriptio iuris complicati inſeparabilis priuati, & Eccleſia non dicitur completa contra priuatum per tempus Ordinarium, ſed quoad omnes, tempus contra Eccleſiam requiritur, n.58.

Interpretatio perſcriptionis facta per vnum prodeſt alius ſociis, num.59.

Laicus ratione iuris indiuidui habiti cum Clerico, non ligatur ſtatutis laicorum, num.60.

Conſors iuris indiuidui petitur priuilegiis ſui conſortis, num.63.

Priuilegium quis conſequitur ex perſona ſocij, quod ex ſua non poterat, num.61.

Reſtitutio in integrum competens minori, competit etiam maiori ſui conſorti in indiuiduis, n.63.

Ius vnius per ſe inſufficiens poteſt à iure alterius fomentum recipere, num.64.

Priuilegio Capituli, vt aduerſus Capitulares non procedat Epiſcopus ſine adiunctis, ſinguli Capitulares non renuntiant ratione iuris complicati, num.65.

Executio ſententia lata contra vnum ex habentibus ius complicatum, & inſeparabile, impeditur etiam reſpectu condemnati, num.66 remiſſiuè.

Exemptioni ab Ordinario in fauorem priuatum, & ſingulorum liberè quis renuntiat, num.67.

Per renuntiationem exemptionis validam Ordinarius ipſo iure recuperat iuriſdictionem in exemptos, num.68.

Prorogatio exempti non redundans in praiudicium alterius, ſed ſui tantum valet, iuxta Rotam, num.69.

Exemptus non ſubmiſſus immediatè Sedi Apoſtolica poteſt prorogare iuriſdictionem Ordinarij, & eidem ſe ſubmittere, num.70.

Prorogatio redundans tantùm in praiudicium prorogantis, non alterius, valet, num.71.

Priuilegio alicui conceſſo, vt Eccleſia, Religioni, &c. in gratiam alterius ſimul renuntiari non valet, num.72.

Iuriſdictione in aliquorum gratiam priuatiuè data, non prohibetur alterius prorogatio, n.73.

Vaſalli vnius Regni ſine ſui Principis licentia, an alterius Regni iuriſdictionem poſſint prorogare, num.74.

Renuntiatione exempti inualidè facta Senatus non vtitur Regalia protectionis in fauorem Ordinarij, cum Trident. in cap. cauſa omnes in exemptis non procedat, num.75.

Paulus Piaſequius reprobatur dicens, Religioſos maximè cum toto Conuentu poſſe renuntiare exemptioni, & ſe ſubmittere Ordinario, n.76. & ſeqq.

Pacta inter Religioſos, & Prelatos, ſeu Curatos inita valent; niſi per proprium Capitulum Generale, aut Prouinciale ſint refutata, n.77.

Pralatus etiam cum ſuo Conuentu nequit renuntiare priuilegio exemptionis, & Ordinario ſe ſubmittere, num.78.

Exemptus citatus extra ſuum Regnum, vel Prouinciam, in qua ſuum conſeruatorem habet, vt reſpondeat, an vti poterit Regalia protectionis, vt per Senatum cauſa ſuo Conſeruatori remittatur, à num 79.

Exempti in prima inſtantia nequeunt euocari ad Curiam Romanam iuxta pacta inter Papam, & Reges Hiſpania, Francia, Belgiique Principes num.80.

Exempti euocati extra Regnum habent ius reuocandi domum ad Iudices ſuos Conſeruatores ex priuilegio, num.81.

Exemptis euocatis extra Regna licet querela ſupplicare Pontificem, imò etiam officium Conſeruatoris incare, quibus fauet Trident. in cap. cauſa omnes, num.82.

Violensia infertur ei, qui extra Regnum, & ad Romanam Curiam euocatus adſtringitur litigare, quem protegit Princeps, num.83.

Eccleſiaſtici ſunt pars populi, & ciues Reipublica temporalis, ad quorum protectionem pariter adſtringitur Princeps, num.84.

Lege Regia pracipitur, vt nullus Eccleſiaſticus Iudex laicos compellat ire ad Ciuitatem, vbi Sedes Epiſcopalis eſt, exceptis cauſis criminalibus, beneficialibus, & matrimonialibus, n.85.

Protectio exemptorum euocatorum ad Romanam Curiam prima inſtantia prouenit tam ex protectione vniuerſali Regis quàm ex ratione Trid. num.86.

Exemptos conceditur facultas eligendi Conſeruatorem, ne cum tot diſpendio cogatur litigare in Romana Curia, num.87.

Conſeruatorum datio eſt etiam inducta in fauorem collitigantium, ne cogantur Romam adire pro exemptis conueniendis, num.88.

Eſtque inductum in fauorem publica vtilitatis, ibidem.

Conſeruator ſubintrat locum Ordinarij, & Ordinarius exemptorum dicitur, num.89.

Conſeruator, cùm detur ad Vniuerſitatem cauſarum, Ordinario aquiparatur iuxta magis receptam opinionem, num.90.

Delegatus ad Vniuerſitatem cauſarum loco Ordinarij habetur, num 91.

Conſeruatores in prima inſtantia cognoſcunt de cauſis ſuorum exemptorum, eoſque agnoſcit S. Congregatio vti Ordinarios excluſiuè ad Epiſcopos Ordinarios, num.92.

Concilium Tridentinum praſeruans primam inſtantiam Ordinario, non excluſit Conſeruatores, qui vti Ordinarij de cauſis exemptorum cognoſcunt in prima inſtantia, ibid.

Qui

Qui perpetuum iudicandi habent officium Ordinarij dicuntur, num 93.

Conſeruatoris datio in fauorem maiorem exemptorum ſi per reſcriptum non ſubſcriptum mutari permitteretur, in maius eorum potius damnum foret, quod ius non patitur, num. 94.

In conſeruatoribus vice Ordinarij exempto datis, cùm alium Ordinarium in ſuo loco non habeat, qui in prima inſtantia cognoſcere permittatur, verificantur verba Trid. in c. cauſa omnes, n. 95.

Exempti, quibus ad maiorem fauorem datur Conſeruator in ſua Prouincia, amitterent priuilegium iuris communis, ſi per reſcriptum non ſubſcriptum ab eo cauſa auocentur, vel illi ad Curiam Romanam vocentur, num 96.

Exempti ſunt prohibiti extra Regnum eligere Conſeruatorem, ne naturales ita moleſtentur ex Decreto Senatus impreſſo, num. 97.

Naturales huius Regni prohibentur impetrare commiſſiones extra illud, & in Senatu datur prouiſio ordinaria, vt illi afferant Iudicem in Regno ex eodem Decreto, num. 98.

Refertur ad litteram Decretum prædictum Senatus anni 1572. quod multa continet vtilia circa impetrationem commiſſionum Iudicibus degentibus extra Regna Coronæ Hiſpaniæ, num. 99.

Cui Decreto Senatus conſonat ordinatio Luſitana adducta, num. 100.

Epiſcopis Regni Aragonum, habentibus loca ſibi ſubiecta hoc Regno, ordinatum fuit per Senatum, vt in illis Iudices apponant ob magna inconuenientia vitanda, num. 101.

Decretum Senatus 25. anni 1562. ad litteram refertur, ibidem.

Religioſi, & alij exempti licitè, vti poſſunt protectionis Regalia, & recurſu, ſi contra eos impetretur commiſſio non ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi in prima inſtantia, vt retineantur in Senatu, remiſſa cauſa Conſeruatoribus ſuis, num. 102.

De differentiis inter Conſeruatores datos iuxta ius commune, & modernos datos cum ampliſſimis facultatibus cognoſcendi iudicialiter, & cum iuriſdictione de cauſis exemptorum vide remiſſiuè, num. 103.

Religioſorum cauſa non trahuntur ad Senatum per viam violentiæ, ſi coram ſuo Prælato Regulari tractentur, num. 104.

Et tunc ſolum Concilium Supremum habet poteſtatem prouidendi, & tollendi ſcandalum, n. 105.

Religioſorum cauſæ, quæ tractantur coram Iudice Delegato, Ordinario, aut Conſeruatore rectè ad Tribunalia trahuntur per viam violentiæ, num. 106.

EX Vniuerſali regula Sancti Concilij Trident. *in cap. 20. cauſa omnes, ſeſſ. 24. de reformatione*, diſponentis, † primam inſtantiam omnium cauſarum quomodolibet ad 1
forum Eccleſiaſticum expectantium, debere eſſe Ordinariis præſeruatam; occaſionem (& non quidem improbabilem) ſumpſere nonnulli affirmandi; Conſeruatores Vniuerſitatum, & Religionum Regularium minimè poſſe cognoſcere virtute Conſeruatoriæ in prima inſtantia de vllis cauſis tangentibus eaſdem Religiones, & Vniuerſitates; ſed omninò debere has cauſas proponi, & decidi ab Ordinario in prima inſtantia, cuius opinionis fuiſſe videntur Nauarr. *conſil. 1. ſub tit. de officio Delegati, in antiquis, & in conſil. 3. num. 1. & 2. eodem tit. in noui.* Sairus *ſub tit. de officio Delegati, deciſ. 1.* Marius Antonius *variar. reſol. lib. 1. reſol. 15.* quos pro hac parte negatiua intellexit Auguſtin. Barboſa *in remiſſ. ad dict. cap. cauſa omnes, num. 10.* videbis tamen ſtatim infrà *num. 2. & 6.*

Sed contraria ſententia, & opinio longè verior eſt, † & amplectenda; imò diſpoſitionem 2
prohibitiuam Concilij Trident. *in dict. cap. 20.* non habere locum in Conſeruatoribus Vniuerſitatum, & aliarum Religionum, quia cauſæ illæ, quæ Conſeruatoribus committuntur, non ſunt neceſſariò in prima inſtantia coram Ordinariis locorum pertractandæ, ſed coram Conſeruatoribus ipſis, quibus ſpecialiter à Romano Pontifice harum cauſarum tangentium Vniuerſitates, & Religiones Regulares cognitio reſeruata eſt, cùm idem Decretum Tridentin. ad Regulares non pertinere, nec Conſeruatorias Regularium immutare, aut reſtringere, nec quoad primam inſtantiam ipſorum aliquid noui inducere, rectiùs affirment Alderete *in allegatione pro omnimoda Regularium exemptione, p. 1. cap. 7. num. 4.* Aloiſius Riccius *in praxi Neapolitan. deciſ. 273. num. 7.* propè fin. *part. 4.* Auguſtinus Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. tom. 2. allegatione 81. num. 13.* & cum Riccio *deciſ. 473. part. 4.* tenet Ioannes Mariæ Nouarius *in noui iuris Pontificij pract. concluſ. cap. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ. 1.* aliàs 54. *num. 12. fol. 142.* & cùm Hieronymo de Zeuallos *in tractat. de cognition. per viam violentiæ, 2. part. quæſt. 157* benè probat Narboo. *in l. 59. gloſ. 1. à num. 206. lib. 2. tit. 4. tom. 3. Recopilationis; fol. 187.* Hanc etiam reſolutionem probant expreſsè Nauarr. Sairus, & Marius Antonius citati pro contraria parte, *num. 1.* quia reuera in aliquo deuiant ab hac doctrina; ſed quia eos minus aduerterent intellexit Auguſtinus Barboſa *in remiſſ. ad dict. cap. 20. ſeſſ. 24. de reformat. num. 10.* loqui contra eam, quorum aſſertionem ſingulariſſimam latiùs commemorabimus ſtatim, *num. 6.*

Quod quidem & pluries ita declaraſſe ſanctam Congregationem Cardinalium reperio, † & 3
teſtatur Alderete, vbi proximè *dict. num. 4.* & cùm eo Riccius, Barboſa, & Nouarius, & ſignanter quod Conſeruatoria Regularium non ſint ſublatæ per dict. Decretum Trident. etiam quod cauſæ graues ſint, † & plenariam cogni- 4
tionem requirant, cenſuiſſe ſacram Congregationem *in vna Mediolanenſ.* infert & ſequitur Rota *in vna Oſenſ. iuriſdictionis 12. Decembris 1614.* coram Vbaldo, teſtatur Barboſa *dict. allegatione 81. num 13.*

Quæ Congregatio Cardinalium etiam in hæc declarauit, † *An littera Conſeruatoria conceſſa* 5
Vniuerſitatibus, vel Regibus, vel aliis, quas Decretum Concilij, cap. 5. ſeſſion. 14. in fin. voluit, eſſe ſaluas, ſint ſublata altero Concilij Decreto, cap. 20. ſeſſion. 24. Congregatio cenſuit non eſſe ſublatas. Et iſthæc declaratio inuenitur etiam *in 4. tomo, deciſio nouiſſima diuerſor. in dicto cap. 20. verbo, in prima inſtantia*, & apud Marſillam *lib 4. de iudiciis, tit. 5. cap. 6. verbo, in prima inſtantia*, eandem etiam refert ad litteram Narbona *in l. 59. gloſſa 1. num. 206. lib. 2. tit. 4. tom. 3. Recopilation.* Quod & ita declaratum fuiſſe ad inſtantiam procuratoris Societatis Ieſu, eſſeque obſeruari præceptum ab Illuſtriſſimo

Decio Carrapha ſub pœna excommunicationis maioris, & quinquaginta ducatorum; refert Pater Ioannes de la Cruz Ordinis Prædicatorum *in Epitome de ſtatu Religionis lib. 2. cap. 10. dub. 5. verſicul. Secunda concluſio, ad finem.* Narbona vbi proximè *ſub num. 106.*

Ex quo, cum Conſeruatores, & Conſeruatoriæ Religionum, & Vniuerſitatum non ſint comprehenſæ in parte excluſiua, & negatiua, *dict. cap. cauſa omnes* (ſicuti omnes alij iudices, qui Ordinarij non ſunt, excluduntur à primæ inſtantiæ cognitione) infertur per neceſſariam conſequentiam; Conſeruatorias, & Conſeruatores huiuſmodi eſſe comprehenſos in parte affirmatiua, & incluſiua eiuſdem Decreti, & ſic ad eoſdem Conſeruatores, tanquam Ordinarios omnium cauſarum ad Religiones expectantium, cognitionem in prima inſtantia pertinere pro-
6 bant Doctores citati infra † *num. 89. & ſequentib. & num. 92.* vltra quos ita declaraſſe ſanctam Congregationem Cardinalium, teſtatur quoque Nauarrus *conſil. 3. num. 3. de officio Delegati;* quem etiam refert Ioan. à Cuchier *in tractatu de iuriſdict. Ordinar. in exemptos, 1. part. quæſt. 39. num. 30. tom. 1.* & per Nauarrum *conſil. 5. alias 3. Delegatis,* in nouiſſima impreſſione idem firmat Auguſtinus Barboſa *in Paſtoral. tom. 2. allegation. 106. in fin.* quod & itidem probant Sartus *in floribus deciſ. tit. de officio Delegati, deciſ. 1.* Marius Antonin. *variar. reſolut. lib. 1. reſol. 15.* quos citauimus ſupra *num. 2.* ex mente Auguſtin. Barboſa pro contraria parte, à quo tamen Barboſa omninò cauendum erit, quia cùm horum doctorum ſenſum, & diſcurſum non caluerit, loqui eos dixit contra doctrinam hactenus ſcriptam à *num. 1.* in quo manifeſtè decipitur. Etenim cum præfati Doctores affirment, Conſeruatorum Religionis intactam eſſe primam inſtantiam, & vti Ordinarios comprehendi in diſpoſitione Trident. præſeruantis primam Ordinariorum inſtantiam, perneceſſe fatentur & ipſi, necnon clarè ſupponunt; huiuſmodi Conſeruatorias, & Conſeruatores non includi in parte negatiua, & excluſiua, eiuſdem Decreti Trident. quoniam ſi (prout eos intellexit Barboſa *in remiſſ. ad cap. cauſa omnes, num. 10.*) cenſuerint, Conſeruatores comprehenſos eſſe in parte negatiua, & excluſiua eiuſdem Decreti; falsò firmarent ex eodem Decreto, eſſe illis vti Ordinariis præſeruatam primam inſtantiam cauſarum omnium tangentium Religiones, ſicuti conſtanter firmauerunt, ideóque horum Doctorum aſſertio ſine vmbra aliqua repugnantiæ currit ſecuriſſimè, cùm vtrumque, nempè non comprehendi in parte excluſiua, & comprehendi in parte affirmatiua Decreti Trident. legitimè compatiatur; imò ex neceſſaria conſequentia vnum ab altero inferri diximus infrà *num. 92.* ex eiſdem Doctoribus, & ex eodem Auguſtino Barboſa, qui dicta *allegat. 106. n. 6.* ad idem allegat Nauarrum, & ſequitur immemor, quod illum & alios refutauit *in dict. remiſſ. num. 10.* diuerſimodè illos intelligens.

In quorum omnium confirmationem vrget, quod *in Concil. Trident ſeſ. 14 cap. 5.* ita expreſsè
7 diſponitur circa Conſeruatorias, quo in aliquibus caſibus reſeruata eſſe intelligitur Ordinaria iuriſdictio, & prima inſtantia in ſuo tamen robore, & firmitate relictis Conſeruatoriis, & Conſeruatoribus Religionum, & Vniuerſitatum in hæc: *Inſuper cùm nonnulli, qui ſub prætextu quod ſuper bonis & rebus, ac iuribus ſuis diuerſa eis iniuria, ac moleſtiæ inferantur, certos iudices per litteras Conſeruatorias deputari obtinent, qui illos à moleſtiis, & iniuriis huiuſmodi tueantur, ac defendant, & in poſſeſſione, ſeu quaſi bonorum, rerum ac iurium ſuorum manuteneant & conſeruent, nec ſuper illis eos moleſtari permittant, eiuſmodi litteras in pleriſque contra concedentis mentem, & reprobum ſenſum detorqueant; idcirco nemini omninò, cuiuſcumque dignitatis & conditionis ſit, etiamſi Capitulum fuerit, Conſeruatoriæ litteræ cum quibuſcumque clauſulis, aut Decretis, quorumcumque iudicum deputatione, quocumque etiam alio prætextu, aut colore conceſſa ſuffragentur ad hoc, vt coram ſuo Epiſcopo, ſiue alio ſuperiori Ordinario in criminalibus, & mixtis cauſis accuſari, & conuenire, ac contra eum inquiri, & procedi non poſſit: aut quominus, ſi qua iura ei exceptione competierint, ſuper illis liberè valeat apud iudicem Ordinarium conueniri, in ciuilibus etiam cauſis, ſi ipſe actor extiterit, aliquem ei apud ſuos Conſeruatores iudices in iudicium trahere minimè liceat; quod ſi in his cauſis in quibus ipſe reus fuerit, contigerit, vt electus ab eo conſeruator ab actore ſuſpectus eſſe dicatur. At ſi qua inter ipſos iudices, Conſeruatorem, & Ordinarium controuerſia ſuper competentia iuriſdictionis orta fuerit: nequaquam in cauſa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, ſuper ſuſpitione, aut iuriſdictionis competentia fuerit iudicatum: familiaribus verò eius, qui huiuſmodi litteris Conſeruatoriis tueri ſolent, nihil illa proſint, præterquam duobus dumtaxat; nemo etiam ſimilium litterarum beneficio vltra quinquennium gaudere poſſit, non liceat quoque Conſeruatoribus vllum habere Tribunal erectum; in cauſis vero mercedum, aut miſerabilium perſonarum huius ſanctæ Synodi ſuper hoc Decretum in ſuo robore permaneat. Vniuerſitates autem generales, ac Collegia Doctorum, ſeu ſcholarium, & Regularia loca, necnon Hoſpitalia, actu Hoſpitalitatem ſeruantia, ac Vniuerſitatum, Collegium, locorum, & Hoſpitalium huiuſmodi perſonæ in præſenti Canone minimè comprehenſa, ſed exempta ſint, & eſſe intelligantur.* Hactenus Decretum Concilij.

Et ſuper hoc text. vide multa per Barboſam 8
† *in cap. 1. de officio Delegati, lib. 6.* vbi à *num. 4.* per text. ibi, quid hodie importet, dict. text. ex tenore priuilegiorum, & Conſeruatoriæ ampliſſimam accipiant Conſeruatores poteſtatem, & vide etiam *in cap. fin. eodem tit.* vbi plurimi Doctores citantur, ac ſemper confugiendum erit in materia Conſeruatorum, ad Moneram *in nouo tract. de Conſeruatoribus.*

Quo, vt vides, in quibuſdam cauſis reſeruata eſt inſtantia, † & cognitio Ordinario, Con- 9
ſeruatoriæ limitatæ ad tempus & certas cauſas cenſentur, quando conceduntur alicui particulari perſonæ, & etiam Capitulo. Attamen Conſeruatoriæ Vniuerſitatum, & Regularium, & ſimilium ſemper ſunt, & remanent intactæ, & omnimoda ab Ordinariis earum virtute exemptio.

Atque ita iterum Sancta † Congregatio Car- 10
dinalium ſuper hoc *Decreto 5.* declarauit in hæc. *Dubitatum fuit, an propterea liceret Conſeruatoribus Regularium cognoſcere cauſas etiam in prima inſtantia, cum cap. 20. ſeſſ. 24. videatur repugnare, iubens coram locorum Ordinariis eſſe cognoſcendum:*

ſcendum: Congregatio ſæpius reſpondit, Conſeruatoriæ Regularium, quas ſaluas eſſe voluit. dict. cap 5. ſeſſion. 14. non fuiſſe ſublatas dict. cap. 20. ſeſſion. 24. quam declarationem refert ad litteram ex aliis Narbona *in l.59. gloſſ. 1. num. 106. ad fin. lib.2. tit.4. tom. 3. Recopilat.* vbi ex Marſilia *lib.2. tit.14. cap. 3. verſic. Conſeruatoria lit-*
11 *tera, & cap. 4. in fin.* idem reſponſum † fuiſſe Conſeruatoribus Vniuerſitatis Leodicenſis.

12 Etiam vlterius, cum fuiſſet dubitatum, † nunquid diſpoſitio Concilij *in dict. cap.*20. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* quatenus præcipit, vt intra biennium cauſæ in prima inſtantia terminentur: Conſeruatores comprehendat; reſolutúmque fuit ex ſententia Sanctiſſimi, non comprehendi, cùm Decretum ſit editum in fauorem iuriſdictionis ordinariæ, vt refert Narbona vbi proximè *num.*103. *& num* 107.

13 Quapropter duo notanda ſunt, † quod cum Conſeruatoriæ particularium remaneant in meris terminis iuris communis iuxta *cap. 1. & c. fin. de officio Delegati, lib.6.* ſi Conſeruator vltra permiſſa procedat, indubiè Rex, & Senatus hic ſupremus vtetur ſua Regalia protectionis, virtute horum duorum Concilij Decretorum, *dict. cap.*20. *& cap.* 5. vt præſeruetur prima inſtantia Ordinario.

At verò cum Conſeruatoriæ Vniuerſitatum,
14 † Regularium, & ſimilium cœtúmque omnimodæ exemptiones ab Ordinariis intactæ permaneant; nullo modo contra eorum Conſeruatores procedentes in prima inſtantia de cauſis, & negotiis in ſuo priuilegio, & Conſeruatoria contentis, ac expreſsè comprehenſis, Senatus faciet remiſſionem, cùm non lædatur prima inſtantia Ordinarij, eò quòd expreſsè caſus hîc exceptus ſit, & non comprehenſus ſub regula generali prohibitiua, *dict. cap. cauſa omnes,* 20. *Concil. Tridentin.* ſequitur, vt omninò ceſſet protectio, & Regalia Regis, ex hactenus apertè probatis.

Quoad ſecundam partem huius capituli: an
15 Regalia protectionis † Concilij Tridentin. habeat locum, quando exempti, putà Abbates, & alij Regulares, & Prælati, & immediatè ſubiecti Apoſtolicæ Sedi, conſentiunt in iuriſdictionem Ordinarij, & ſuæ exemptioni renuntiant; breuiter reſoluendum erit, quod nec ſtante huiuſmodi renuntiatione poterit habere locum, dictum Decretum Trid. *in dict. cap.*20. quoniam hi exempti à iuriſdictione ordinarij, & Sedi Apoſtolicæ ſubiecti nequeunt exemptionis priuilegio renuntiare.

Etenim Summus Pontifex aliquos à Præla-
16 torum ſibi inferiorum † iuriſdictione ſoluendo, ac ſibi ſubiiciendo, conſtituit ſe immediatum eorum ſuperiorem, iudicémque Ordinarium, quaſi eſſet Epiſcopus Diœceſanus: ideo nequeunt exempti abſque Papæ licentia, huiuſmodi priuilegio renuntiare, ſicut Clericus abſque Diœceſani licentia, nequit ſe alieno Epiſcopo ſubiicere, & eius iuridictionem prorogare, ex text. *in cap. ſignificaſti, foro compet.* quia conſequenter id noceret iuriſdictioni, & fauori proprij Epiſcopi.

Vndè cum exemptiones etiam in fauorem Se-
17 dis Apoſtolicæ concedi dicantur, † vt ſtatim; nihil eſt, cur exemptus in præiudicium Summi Pontificis (cuius intereſt) huic poſſit priuilegio renuntiare, prout expreſsè probatur *in cap. cùm tempore de arbitris,* vbi *in §. fin.* Summus Pontifex approbat quoddam compromiſſum inter Eccleſiam exemptam, & Ordinarium Epiſcopum, & excepit, quæ contra libertatem, & exemptionem illius Eccleſiæ in compromiſſo continentur, & nullam declarat, reddens Pontifex hanc rationem in hæc: *Cum etſi ſpontè volueris, de iure tamen nequiueris, ſine licentia Romani Pontificis renuntiare priuilegiis, vel indulgentiis libertatis, quá monaſterium illud indicant; ad ius & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere,* hoc ipſum probatur *in cap. 2. ad fin. de in integr. reſtitut.* ibi: *Non tam ius ſuum, quam noſtrum, &c. & in cap. cum olim, el 2. de priuilegiis,* ibi: *Ius noſtrum, & Eccleſia Romana turbatur.*

Et hanc ſententiam veriſſimam profitentur 18
† *Gloſ. fin. in Clement. penult. de ſentent excommun.* Antonius de Butrio *in cap. ſignificaſti, n* 2. & ibi etiam latè Panormitanus, *num.* 10. *& num.* 11. & Marianus Socinus, *num.* 42. *de foro compet.* ipſe Abb. Panormit. *in dict. cap. cum tempore, num. 2. & 7 de arbitris.* Felinus *in cap. cùm acceſſiſſent, in princip. de conſtitutionib.* Ioannes Andr. *in regula ſcienti, de regul iur. in 6. in Mercurial.* Iaſſ. *in l ſi quis, in conſcribendo. C. de Epiſcopis & Clericis* Mandoſius *de ſignatura gratia, verbo, exemotiones Epiſcopis, verſic. Exemptus à iuriſdictione.* Cardinal. Tuſchus *litter. R. concluſ.* 171. *num.* 9. Emanuel Rodriguez *quæſt. regular. tom. 2. quæſt.* 63. *art.* 10. Thomas Sanchez *in Decalog. lib.4. cap.*39. *num.* 29. *cum aliis ſeqq* Galerat. *in tract. de renunciat. tom. 2. cent. 2. renuntiat.* 140. Auguſtin. Barboſa *in collectan. ad dict. cap. cùm tempore, de arbitris, & in addition. ad eundem text.* Eraſmus à Cochier *in tract. de iuriſdict. ordin. in exemptos, 3. part. quæſt. fin.* Aſcanius Tamburinus *in tract. de iure Abbat. & Prælator. tom 1. diſp. 15. quæſt.* 12. Sarabia *de iuriſdict. adiunctor. quæſt.7. per totam,* & elegans eſt *deciſ.*525. *à num.*23. *& ſeqq.* Alexand. Ludouiſ. vbi aliæ Rotæ deciſiones recenſentur, & deciſ. Manticæ 237. *num.* 4. Seraphinus *deciſ.*595. *num.*7. Creſcentius *deciſ. de foro compet.* Oliuerius Beltramin. *in annotation. ad deciſ.* Alexandr. Ludouiſij, *num* 29.

Et quod exemptus à iuriſdictione ordinaria
nequeat ſuo priuilegio † renuntiare abſque Pon- 19
tificis (cuius exemptio intereſt) licentia, etiam probant Abb. *in cap. graue, num.3. de officio Ordinarij, & in cap. 1. num. 19. de re iudicata,* Albericus *in l. nemo videtur fraudare. ff. de regul. iur.* Caſtrenſ. *conſ.* 431. *part.* 1. Baptiſta *de arbitris. lib.2. cap* 4. Silueſter. *verb. exemptio, n.* 11. Tiraquellus *de retract. Linagier. §.1. gloſſ.9. n.*121. Couarru. *variar. lib.2. cap.4. num.*1. Viuius *tom. 1. commun. opinion.*277. Petrus Surdus *de aliment. tit. 1. quæſt.* 113. *num.*2. Gaill *lib.1. obſeru.*40. Eraſmus à Cochier. vbi ſuprà 2. *part. quæſt.7. num. 2. & 3. & 3. part. quæſt.* 35. Didacus Perez *ad l.* 2. *verſ Verùm autem, fori. tit. 1. lib.3. Ordin.* 467. vbi etiam aſſerit, tenere Doctores *in dict. cap.*
tempore, quod ſi exemptus renuntiet, † proceſ- 20
ſus & ſententia non tenent, cùm ſuperioris fauorem reſpiciat tale priuilegium exemptionis, ne ſuus ſubditus iudicetur ab alio, ſequitur Auguſtinus Barboſa *in collect. ad dictum caput, cum tempore, num.4. in fin.*

Qui *num.*5. ex eodem text. probat; non poſſe
Prælatos, † & Religioſos renuntiare priuilegio 21
libertatis, & exemptionis ſibi à Romano Pon-

tifice conceſſo abſque ipſius Pontificis licentia, rationem reddens, quam ſuperiùs tetigimus: quia cùm exempti à poteſtate Ordinariorum ſolo Romano Pontifici ſubiiciantur, qui ſubinde eorum efficitur Diœceſanus, iuxta text. *in authoritate*, iuncta gloſſ. *verb. Diœceſani, de priuilegiis lib. 6.* accidit proinde regula text. *in cap. ſignificaſti, de foro compet.* quod nullus Cle-
22 ricus ſine proprij Diœceſani † voluntate poteſt in iudicium non ſuum conſentire, prout hanc rationem expreſsè reddiderunt Ioannes Andr. *in dict. cap. cùm tempore*, & ibi Butrius *num.* 12. Abb. *num.* 21. Socinus *num.* 42. *verſ. Ex quibus infertur* Frater Manuel Rodriguez *quaſt. regul. tom.* 1. *quaſt.* 36. *art.* 10. Aſcanius Tamburinus *de iure Abb tom.* 1. *diſp* 15. *q.* 12. *num.* 3. & hanc rationem (licèt aliam inſuper addat) veram & receptam non negat Doctor Petrus Barboſa *in l.* 1. *art.* 3. *num.* 47. *ff. de iudiciis.*

23 Ex his conuincitur Sarabia † *de iuriſdict. adiunctor. quaſt.* 7. *num.* 7. *ad fin.* ex Rota *deciſ.* 21. *num.* 8. *part.* 7. *diuerſorum*, & Cœnedus *quaſt. Canon num.* 10. dicentes, quod Prælatus & Abbas non poteſt renuntiare exemptioni ab Ordinario abſque ſui Conuentus licentia, dùm ſupponit, poſſe cum ea ſola: cùm ex hactenus propoſitis requiratur etiam licentia Summi Pontificis, cuius exemptio intereſt.

Et pro his omnibus c libris extat Rotæ *deciſ. in vna Vlexbonenſ.* 19 *Nouembr.* 1625. *coram*
24 † *Illuſtriſſimo D. Coccino Decano*, quam ad litteram refert Aſcanius Tamburinus *de iure Abb. & Prælator. tom.* 1. *diſp.* 15. *quaſt.* 12. *ſub num.* 3. ibi: quod dubium pendet ex duobus: primo, ſcilicet, vt videatur, an Commiſſarius Generalis potuerit dimittere has moniales? Secundò an dictæ moniales potuerint ſe ſubiicere obedientiæ Ordinarij.

Ad primam partem fuit dictum, quod quidquid ſit de iuriſdictione Commiſſarij Generalis,
25 † etiam quod in Religione ipſe haberet ampliſſimam facultatem, nihilominus nec ipſemet Generalis poterat dimittere, cùm agatur de monialibus Sanctæ Claræ, quæ ſunt exemptæ à iuriſdictione Ordinariorum, & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectæ, vt patet ex *Bulla Eugenij IV. ſub datum Florentia anno* 1439. idem *Auguſt. anno Pontific.* 9 quæ eſt apud Ro-
26 drig. 29. & fuerunt poſitæ ſub gubernio, † & obedientia Generalis, & Prouincialium minorum ſublatis protectoribus, quorum authoritate regebantur, &c. Quare cum Summus Pontifex has moniales ſubiecerit curæ Regularium, & poſtmodom à iuriſdictione ordinariorum exemerit, & immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiecerit; non potuit Commiſſarius eas dimittere ſine licentia Pontificis, cuius authoritas immenſa eſt, *cap. ad honorem de author.* & vt Bald. Gommi *conſ.* 14. *in princip. num.* 2. Roman. *conſ.* 369. *colum.* 2. *in princip.* & in ſpecie ſubiectio Re-
27 ligioſorum erga ſuos † Prælatos à Summo Pontifice dependet, ſine cuius miniſterio, & intentione Prælati Regulares nullam habent iuriſdictionem. Medina *de indulgentiis, cap.* 24. Soto *de iuſt. & iur. lib.* 10. *quaſt.* 1. *art.* 4. *& lib.* 8. *quaſt.* 3. *art.* 1. Victoria *in relect. de poteſt. Eccleſ. quaſt.* 2. *num.* 28. Alphonſus de Caſtro *lib.* 2. *de iuſt. hæret. punit. cap.* 24. *& contra hæreſ. verb. Epiſcopus ipſe*, omiſſum Summus Pontifex eſt
28 † ſummus Prælatus cuiuſcumque Religionis, vt benè aduertit Suarez *de Religione, tom.* 4. *lib.* 3. *cap.* 14. *lib.* 1. *& lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 21. *ante fin.*

Quapropter cum Papa gubernium dictarum
fratribus demandaſſet, † & illas ab Ordinario- 29
rum iuriſdictione exemerit, & immediatè Sedi Apoſtolicæ ſuppoſuerit, cuius nomine fratres gubernant; non potuerunt illas, inconſulta Sede Apoſtolica dimittere. Angelus *conſ.* 367. *n.* 7. vbi quod adminiſtratores Apoſtolici non poſ-
ſunt † præiudicare Summo Pontifici, nec po- 30
terant dimittendo dictas moniales ponere os in cœlum, & Summi Pontificis coarctare poteſtatem, cùm ipſi ſint ſubditi, quibus imminet neceſſitas ſola parendi, vt pulchrè dicit Baldus *conſ.* 131. *verſ. Nec poſſunt lib.* 4.

Non aduerſatur, quod Commiſſarius potue-
rit renuntiare huic priuilegio, † vt quiſque po- 31
teſt iuri ſuo renuntiare, *ad l. ſi quis, in ſcribende, C. de pactis*, quia motiuum poſſet conſiderari, ſi priuilegium ſimpliciter fuiſſet conceſſum fauore fratrum; ſed cùm Pontifex ſub protectione Sedis Apoſtolicæ eas receperit, & ea occaſione gubernium confirmauerit; hoc fuit actum non ſolùm fauore fratrum, ſed ipſius
etiam Sedis, cuius intereſt, † multos habere 32
immediatè ſubiectos. *Clem. Paſtoralis, de re iudica.* Rebuff. *conſ.* 142. ideò non potuerunt dicto
priuilegio † renuntiare. Felinus *in cap. cum ac-* 33
ceſſiſſent, num. 29. *de conſtitutionib.* & ibi Decius *column. penult. verſ. Secundò, de prædicta concluſione, & num.* 18. *column. vltima, concluſ.* 6. & generaliter de renuntiatione. Galeratius *de renuntiatione, tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 4. *verſ. Et ideo, & num.* 63. *ex l. non videtur, ff. de regulis iuris, & l. ſi quæramus. ff. de teſtamentis.* Bald. *tit. qualiter de feudis aliena poſſeſſ.* §. *porrò, n.* 1. Caſtrenſ. *in l. penultim. col. fin.* & ibi Iaſſ. *n.* 14. *C. de pactis, &c.*

Hanc primam partem latiùs proſequitur ipſa
deciſio ibidem, † quam tu videre poteris, & 34
vlteriùs proſequitur ſecundam, quæ magis ad noſtrum propoſitum facit, quæ continuatur in hæc.

Quantum attinet ad ſecundum cap. An mo-
niales potuerint † ſe ſubmittere obedientiæ Or- 35
dinarij? negatiuè fuit reſolutum, quia exemptus ſine licentia Summi Pontificis non poteſt renuntiare exemptioni, vt eſt textus rotundus *in cap. cum tempore*, 5. *de arbitris*, vbi Abb. *num.* 1. *verſ. Et per iſtum, text. gloſſ fin. in Clem. penultima, de ſententia excommunicat.* quam Abb. ibidem, & *in dict. cap. cùm tempore*, dicit
ſingularem, ratio eſt, † quia intereſt Romani 36
Pontificis, qui eſt ſuperior, ſubditos ſuos ab alio non iudicari, idem Abb. *in cap.* 1. *num.* 19. *de re iudicata, & in cap. ſi de terra, num.* 5. *de priuilegiis, & in cap ſignificaſti, num.* 8. *in fin. & num. ſeq. de foro compet.* Ioan. Andr. *in cap. ſcienti*, 27. *in fin. verſ. Si verò reperitur*, & ibi Franchus *num.* 4. *de reg. iur. in* 6. Felin. *in cap. cùm olim, num.* 3. *de præſcriptione.* Armilla *in ſumma, in verb. exemptionum, num.* 8. Gaill. *obſeru.* 40. *num.* 2. *lib.* 1. Galerat. *de renuntiat. tom.* 2. *centur.* 2. *renuntia.* 140. *num.* 18. Eraſmus à Coehier. *de iuriſdict. Ordinar. in exemptos, lib.* 2. *quaſt.* 7. *& lib.* 3. *cap.* 34. *per totum*, & per dictum *cap. cùm tempore*, & per alias rationes in terminis exemptionis Regularium eſt Conc. Caſtrenſ. 432. incipit *videtur dicendum, num.* 3. *lib.* 2. vbi *verſic.*

Quod

Quod autem, ponderat, quod per priuilegium
exemptionis effecti ſunt immediatè ſubiecti D.
Papæ, & Eccleſiæ Romanæ, quamobrem
ſine illius licentia in alium conſentire non poſ-
ſunt, hoc enim tenderet in derogationem iuriſ-
dictionis Pontificiæ. Conſiderat vlteriùs, quod
priuilegium videtur fuiſſe conceſſum in odium
37 Ordinariorum, † qui dictis Religioſis erant ni-
mis infeſti, eoſque nimium grauabant; quod
ideo non poſſunt ſe ſubiicere iuriſdictioni Or-
dinariorum: & quamuis in caſu Caſtrenſis lege-
retur in priuilegio, quod ipſi Ordinarij erant
nimis infeſti: hæc tamen eſt vna ex rationibus,
ex quibus Papa cenſetur concedere priuilegium
exemptionis, vt dicit Balb. de priuilegiis *in
tract. exempt. cap. 1. num. 4.* Rebuffus *conſ. 142.
col. 2. in princip.* Eraſmus à Cochier *de iuriſdi-
ction. Ordinar. in exemptos, lib. 1. cap. 1. num. 17.
& lib. 2. quaſt. 7. num. 3. in fin. & lib. 3. quaſt. 34.*
& in terminis Regularium. Romanus *conſ. 369.
num. 18.* quem vltra Caſtrenſ. loco citato ſequi-
tur Felinus *cap. cùm olim, num. 3. de praſcri-
ptionib.*

Non obſtat, quod priuilegio poſſit renun-
38 tiari in præiudicium exempti; † ſecus verò exi-
mentis, *gloſſ. fin. in dict. cap. cùm tempore, de
arbitris*, quia vt dicit Abb. ibidem *num. 7.* non
poteſt conſiderari aliquis effectus quantum ad
exemptum; nam ius libertatis eſt ita coniun-
ctum inter exemptum, & ſuperiorem; vt com-
modè ſeparatio fieri non poſſit; nec eſt verum
quod ait Aluericus *in l. ſi quis, in conſcribendo,
39. num. 6. C. de Epiſcopis & Clericis*, quod ſci-
licet, poſſit renuntiari priuilegio ſpecialis
exemptionis, quando motu proprio non fuit
conceſſum, quia Silueſter *in ſumma, in verb.
exemption. §. 10.* dicit contrarium eſſe verius,
ſcilicet, quia exemptio fit gratia exemptoris,
quod dictum ſequitur Armilla *in eodem verbo.
num. 8.* Rebuffus *dict. conſ. 142. colum. 2. verſic.
Exempta.* Cochier loco prædicto, *num. 17. lib. 1.*

Et licèt in aliis non Eccleſiaſticis poſſit dari
39 iuriſdictio in præiudicium eorum, † qui ſe ſub-
mittunt: non tamen in præiudicium ſuperio-
rum, Archidiacon. *in cap. conqueſtus, num. 4.
quaſt. 3.* Baldus *in l. ſi quis, in conſcribendo num. 8.
C. de Epiſcopis audic.* Afflictis *de prohibit. feud.
alien. per Federicum. §. præterea, num. 23.* cum
allegatis per Surdum *conſ. 47. num. 25. lib. 1.*

Nihilominus vt aduertit Abb. *in dict. cap.
40 cùm tempore, in fin.* hoc indiſtinctè † non pro-
cedit in Eccleſia, ſeque remittit adnotata per
Innocent. *in cap. accedentibus, de priuilegiis*, &
per ſcriptum *in cap. veniens, de praſcriptionibus*,
vbi *num. 21.* dicit, quod Prælatus poteſt condi-
tionem Eccleſiæ facere meliorem, non autem
deteriorem, vt *in cap. fraternitatem, de dona-
41 tionibus*; & ſubdit quod per vnum, † vel plu-
res actus non cenſetur renuntiatum fauori Ec-
cleſiæ, cùm etiam non poſſit renuntiari. Et rur-
ſus addit, quod ſi omnes vellent facere contra
42 priuilegium, † vnus ſolus poteſt contradicere,
prout euenit in caſu iſto, vbi magna pars mo-
nialium, licèt non maior contradicit, Suarez
de legibus lib. 8. cap. 33. num. 2.

43 Et quamuis idem Abb. *num. 22.* dicat, † præ-
dicta non procedere, quando per renuntiatio-
nem reuertitur ad ius commune; hoc tamen di-
ctum, quatenus verum, in hac facti ſpecie non
officit propter præiudicium Sedis Apoſtolicæ,
cuius intereſt habere exemptos, vt ſuprà dictum
eſt, & benè Gaillus *obſeruat. 40. num. 2. lib. 1.* qua-
propter Ordinarius merito noluit, ſimpliciter
recipere dictas moniales, ſed reſeruato bene-
placito.

Et ita per Dominos cauſa per binas vices ma-
turè diſcuſſa; † fuit vnanimiter concluſum; 44
præpenſis etiam omnibus in alia deciſione alle-
gatis, & his quæ vlterius obiici poſſent, cum
cauſa egeat celeri expeditione ob magna ſcan-
dala, quæ in his partibus hac de cauſa quotidiè
naſcuntur hactenus de iam mirabili deciſione;
quæ ad propoſitum huius articuli ſingularis eſt.

Et ad id notatione digniſſimum, quod in hac
deciſione continetur, † ius exemptorum & ſu- 45
perioris ita eſſe coniunctum, vt commodè di-
uidi nequeat, ac propterea non ſolùm renuntia-
tionem non poſſe valere in præiudicium ſupe-
rioris; ſed nec etiam renuntiantium; videndæ
ſunt nonnullæ Rotæ deciſiones, aliæque ſingu-
lares doctrinæ in hiſmet terminis, quas con-
geſſimus ſuprà 1. *part. cap. 13. à num. 25. cum
multis ſeqq. verſ. Quinto, & pro hac part.* vbi
notabiles doctrinæ in propoſito congeruntur,
& à principio illius, *cap. 13.* aliæ quampluri-
mæ recenſentur, quæ generaliter, & ſpecialiter
comprobant reſolutionem huius Capituli, vt
exemptionis renunciatio non valeat abſque ſu-
perioris licentia & conſenſu.

Quibus adde quod licèt caducitati Dominus
poſſit renuntiare; † tamen fallit, quando cadu- 46
citas reſpicit non ſolùm fauorem Domini, ſed
etiam alteriùs, quia tunc vtriuſque requiritur
conſenſus & renuntiatio, ita vt vnius ſola non
ſufficiat, vt probat Hercules Mareſcotus *va-
riar. reſol. lib. 1. cap. 5. num 15. & ſeqq.* quod
comprobat ex noſtra doctrina, † vt exemptus 47
non poſſit renuntiare ſuæ exemptioni in præiu-
dicium ſuperioris, ad quæ allegat Rotæ re-
ſolutionem *in vna Reginenſ. bonorum 13. Maij
1585.*

Et inſuper, quod quando ius renuntiantis
ita eſt coniunctum cum iure alterius, † quod 48
commodè ſeparationem non admittat; vt nec
etiam in præiudicium ipſius renuntiantis admit-
tatur renuntiatio, in his terminis cum Abb. do-
ctrina *in cap. cum tempore, num. 7. de arbitriis*,
probat Aſcanius Tamburinus *in tract. de iure
Abbat. & Prælatorum tom. 1. diſp. 15. quaſt. 11.
num. 3.* ante deciſionem,

Pro quo etiam facit doctina Sigiſmundi Scac-
ciæ *in tract. de ſententia & re iudic. gloſſ. 7. q. 3.
limit. 4 fol. 229.* qui *num. 229.* ita loquitur: in-
tellige omnia quæ ſcripſimus in hac 2. *part.* dum
diximus, † quod ſi ius, fauor, ſeu priuilegium 49
habet admixtum intereſſe alterius; tunc renun-
tiatio vnius non præiudicat ſibi, nec alteri; ſit
verum, quatenus illud ius fauor. ſit inſeparabi-
lis, prout apertè loquuti ſumus *in præcedenti
tertia exemplificatione, num. 203.*

Secus (dicit ipſe Scaccia) ſi ius ſit ſeparabi-
le, † quia tunc renuntiatio tenet quantum ad 50
præiudicium renuntiantis, ſed non quantum ad
præiudicium tertij. Bart. *in l. penult. ſi quis in
conſeruando, ſub num. 3. in ſecundo caſu principa-
li.* Baldus *ſub num. 4. in 4. oppoſitione*, ibi: *Pri-
mo caſu, ſi vtilitas*, & Salicetus *ſub num. 4.* ibi:
Tertio caſu, C. de pactis. Abb. *in cap. 12. ſi dili-
genti, ſub num. 7.* ibi: *Quandoque continet, de
foro competent. &c.*

Et

Et cum hac doctrina Scacciæ conſonat Rota
51 in † *vna Cenenſe iuris Patronatus*, 1. *Decembris
1606. coram Lugduneaſ.* firmans, quod quando
præiudicium eſt ſeparabile, plutibus poſſiden-
tibus, poteſt contia voum quæri poſſeſſio, li-
cèt contra alios non; coius deciſionis verba,
*num.*4. ita ſunt: qoarto dicebatur poſſeſſionem
fuiſſe cnntrouerſam per Carraros, & pet con-
ſeqoens non potuiſſe Lconibus quæri quaſi
poſſeſſionem, vno cx pattonis contradicente,
iuxta doctrinam Innocentij communiter rece-
ptam *in cap.bona, el* 2. *num.*1. *verſ. Plus diximus,
de poſtulat. Prælato.* fuit teſponſum per text. *in
l. per fundum, in fin. ff. de ſeruitutibus ruſtico præd.*
vbi Albericus *num.*1. *&* 2. & Florianus *aum.* 3.
notant, quod ſi plures poſſident, poteſt con-
tta vnum quæri poſſeſſio, licèt contta alium,
qui conttadicit non quærstur quando præiudi-
cium eſt ſepatabile, &c. Vbi proſequitur quod
ius pattonatus eſt indiuidoum quoad ſubſtan-
52 tiam; † tamen qooad poſſeſſionem, & exetei-
tium eſt ſeparsbile, quæ eſt apud Farinacium
deciſ. 131. *num.* 4. *in poſthum. tom.* 1. Et qood
quando piæiudicium eſt ſeparabile plutibus
poſſidentibus, poteſt acquiri poſſeſſio coorra
vnum, licèt non quoad alios, ipſe Farinacius
*deciſ.*762. *nam.* 2. *tom.* 1. *in poſthum.* Seiaphin.
*deciſ.*970. *nam.* 2. Gonçalez *de altern. gloſſ.* 45.
§.2. *à num.*31. Gratianus *tom.*3. *cap.*426. *num.* 8.
& 9. & quod tunc ſufficiat patientia illius Mo-
naſterij, contra quem præſeribitur, vel adqui-
situr, non totius Religionis; Millis *in reperto-
rio, verbo poſſeſſio ſeu quaſi iurium in corpora-
lium.* Coccinus *deciſ.* 52. *num.*8. *Rota deciſ.* 164.
*num.*7. *Poſt tractatum Ludouiſ. Poſt de manutent.*
quæ eſt ſingularis, & eeonuerſo quando agitur
de vtilitate conſottis, vt tunc poſſeſſio vnius
proſit alteri conſorti *Seraph.* vbi proximè, & in
terminis Religionis abundè Doctiſſimus Diuus
Ioann. Baptiſta Valençuela Velazquez *in conſ.*
151. *à num.*57. *&* *à num.*67. *tom.*2.

Et ipſe Scaccia vbi ſupià *num.* 530. *proximè
53 ſequenti*,† hanc doctrinam ita extendit. Exten-
de hanc intelligentiam, vt procedat indiſtinctè,
ſiue vtilitas admixta ſit publica, ſiue ſit alterius,
& priuati, Baldus, & Salizetus *in dict. cap. pe-
nultimo, ſub num.*4. & Abb. *in dicto cap. ſi dili-
genti, ſub num.*7. *de foro compet.*

Et ipſe Scaecia ibidem *num.* 203. in hæc:
54 exemplifiea tertio, † io iure priuato, quod con-
tinet vtilitatem priuatam renuntiantis, & pu-
blicam ſimul, huic námque iuri, ſi ſit inſepara-
bile, non poteſt quis renuntiare, vt patet ex
ſequentibus illationibus, &c. & huius doctri-
næ plurima reddit ibidem exempla Scaccia,
eam probant Cynus *in dict. l. ſi quis in conſcri-
bendo, ſub num.*3. ibi: *Sed ſi non poteſt ſeparari*,
& Saliceius *ſub num.*4. quod apertios declarauit
Abb. *in cap. ſi diligenti, ſub num.* 7. ibi: *Si non
poteſt ſeparari renuntiatio, non valet, de foro
compet.*

Et quod fauori, & priuilegio ſuo nequeat
55 quis renuotiare,† quando ſit contta bonos mo-
res, quando ſit in præiudicium alterius, ſiue
Reipublicæ, ſiue priuati, & quod iuri naturali
nequeat renuntiari, vide multa eum maxima
diſtinctione per Scacciam *de ſententia, & re iu-
dic.gloſſ.*7.*quæſt.*3. *limitat.*4. *à num.*172. *cum mul-
tis ſeqq.* & ſuperiùs a principio.

Et ex hoc iure connexo, & inſeparabili illud
inferre poteſt, † quod communiter notatur ex 56
gloſſa, *verbo, generetur, in cap. dilectus*, 2. *de
capellis Monachorum*, quod licèt reſpectu exem-
pti poſſit exemptio præſcribi: tamen reſpectu
eximentis nulla datur præſcriptio, hincqoe
ſemper poteſt ſe tueri contra obiectam præſeri-
ptionem, † dicendo, non eſſe completam coo- 57
tra Papam, & ſic allegaodo ius tertij, vt poſt
longam diſputationem concludit Abb. *in cap.
ad audientiam ſub num.*12. *verſic. In contrarium
tamen, de præſcriptionibus*, & eum ſequitur Fe-
linus *ſub num.* 12. & notat benè Cenedus *pract.
Canonic.quæſt.lib.*1.*quæſt.*26. *num.*9. *ad fin.* opti-
mè Eraſmus à Cochier *de iuriſdiction.ordinar. in
exemptos, part.*3. *quæſt.*15. *num.*4. *cum ſeqq.* vbi
multa in propoſitum congerit, & obiter Au-
guſtinus Barboſa *in additione, ad collect. cap. di-
lectus, el* 2. *in principio, de capellis Monachor.*

Sed hos Doctores omninò intelligas, vt ra-
tiooe iuris connexi, † & indiuidui non ſit ad- 58
uerſus priuatum completa præſcriptio tempore
ordinatio; ſed aduerſus vtrumque vna debet
eſſe præſcriptio, & quouſque aduerſus vnum
non ſit perfecta & completa, nec aduerſùs alium
poteſt diei completa ratione inſeparabilis iuris,
damni, & præiudicij, quia ſua negligentia ſola,
& renuntiatio etiam expreſſa non tenet ratione
indiuiduitatis ex hactenus adductis latiùs. Et ita
intelligendi ſunt dicti Doctores non aliter, &
in terminis probatur, quod licèt contra priua-
tum currat præſcriptio 10. vel 20. annorum; ta-
men ſi priuatus habet commune ius cum Cleri-
co, vel cum Eccleſia, iuuabitur eius priuilegio,
& iure ſpeciali, vt contra eum non currat, niſi
præſcriptio contra omnes ſit completa, Innoc.
in cap. ad audientiam, de præſcriptionibus vbi etiam
Abb. *in princip.* Marſil. *de fideiuſſoribus, in repe-
titione, num.*151. & iterum ipſe Marſil. *ſingula-
ri*, 180. & per eundem Innocent. & Iaſ. *in l. ſi
emancipati, num.*17. *C. de collationib.* & Naitam
conſil. 590. *column. fin.* tenet Petrus Surdus *in
conſ.*301. *num.*84. *tom.*3. Graſſis *de effectibus Cle-
ricorum, effectu* 2. *num.* 58. qui *num.* 59. idem fir-
mat in præſcriptioois interruptione, † nam ſi 59
præſcriptio interrumpatur per vnum ex ſociis,
prodeſt talis interruptio alteri ſocio, Decianus
*conſil.*26. *num.*36. *& ſequent. lib.*5. Alexand. *con-
ſil.* 58. *lib.* 7. Caſaneus *conſil.* 47. *num.* 3. condu-
cunt quæ diximus *ſuprà num.*55.

Hinc ſit, vt laicus non ligetur ſtatutis laico-
rum reſpectu iuris indiuidui, † quod habet cum 60
Clericis, Aretinus *conſil.* 55. Decianus *in tract.
crim part.*1. *lib.*5. *cap.*39. *num.*6. Rocus de Cur-
te *in tract. de conſuetudine, ſect.*8. *num.*61. Graſ-
ſis vbi proximè *num.*55 & ratio huius eſt,† quia 61
talis conſors potitur eiſdem priuilegiis, quibus
ſuus conſors, licèt aliàs ex ſe ſolo illis gaudere
non poſſet, *l. qui duo. ff. de liberatione legata, l.
ſi communem. ff. quemadmodum ſeruitut. amittant.*
Decius *in l. ſi emancipati, num.* 5. & ibi etiam
Cagnolus *num.*103. *C. de collationibus.* Marſillus
de fideiuſſorib. num. 151. Mart. Montier. *deciſ.*
14. *num.* 84. vbi dicit, quod quis conſequitur
priuilegium ex perſona ſocij,† quod ex ſua per- 62
ſona conſequi non poſſet, Petrus Surdus *deciſ.*
301. *num.*9. Iaſſon. *in dict. l. ſi mancipati, num.*
2. *& ſequentibus Cod. de collationibus*, & Mota
ſuper cap. Regni, lib. 4. *cap.* 134. *num.* 24. Pur-
puratus *in add. littera E. ad Alexand. in l. præ-
cipimus. §. eo obſeruando. Cod. de appellation. &*
in

in addition. ad Barthol. in l. pragnantem, ff. de pœnis.

Quò pertinet, quod beneficium reſtitutionis
63 in integrum, † quod competit minoribus ratione minoris ætatis; competit etiam maioribus
eius conſortibus in indiuiduis. Gloſſ. *in verbo,
patrocinari*, & ibi Paulus de Caſtro, & Bartol.
ſub num. 7. C. ſi in communi, eademque cauſa reſtitutio in integr. poſtulet. Iaſ. *in l. ſi mater, n. 10.
C. de inofficioſo teſtamento*, cum multis aliis, quos
latè congerit Odda. *in tract. de reſtitutione in integr. quæſt. 46. art. 4. verſ. In contrarium, & verſicul. Plurios, tit. de communi, & magis comman. opinion.* Couattuuias *practicar. cap. 24. num. 2.*
Zephalus *conſil. 661. num. 76. lib. 6.* Muſcatellus
*in practic. ciuil. in verbo, in integrum reſtitution.
num. 7.* Graſſis *de effectib. Clericat. effectu 2. n. 57.*
& ſuprà.

Ius enim vnius per ſe inſufficiens ad aliquid,
64 † poteſt recipere fomentum à iure alterius, declaratur per Coccinum *deciſ. 187. num. 3.* & meliùs *deciſ. 254. num. 4. & à princip.* & eſt optimus
text. *in l. fin. C. de accuſationib.* ibi: *Eripi ſe poſſe confidens, aut ſtudio, aut priuilegio nominari*,
vide Padillam *in l. 2. ſub 6. Cod. de diuerſis reſcriptis.*

Hinc etiam fit, quod priuilegio (quod habet
65 Capitulum, † vt in cauſis criminalibus tangentibus perſonas Capitulares nequeat procedere
Epiſcopus ſolus abſque duobus adiunctis ipſius
Capituli) ſinguli de ipſo Capitulo renunciare
nequeunt, cum ſit commune & indiuiduum
cum aliis de Capitulo, vt latiùs probat Sarabia
*in tractatu, de iuriſdictione adiunctorum, quæſt. 7.
per totam.*

Vide quæ latè de huius iuris complicati pri-
66 uilegio diximus circa executionem † ſententiæ
latæ contra vnum, vt neque contra ipſum etiam
facienda erit executio; ſuprà 1. *part. cap. 13. à
num. 37. cum ſequent. verſic. & quando adeſt connexitas, &c.* & ſuperiùs.

67 Sed ad maiorem claritatem eorum, † quæ dicta hactenus ſunt circa renunciationem exemptionum diſtinctè procedendum erit: nam vel
priuilegium exemptionis in priuatum ſingularum fauorem conceſſum eſt, & ei exempti renuntiare poſſunt, quoniam quando agitur de
renunciatione dumtaxat ſimplicis priuilegij, quo
ab Epiſcopi iuriſdictione quis eximitur, cum in
exemptorum dumtaxat fuerit introductum fauorem, non videtur neganda facultas, quod ei
valeat renunciari, iuxta regulam text. *in cap. ſi
de terra, de priuilegijs*, & quia per renunciationem ceſſante priuilegij impedimento Ordinarius ipſo iure communi vindicat, & recuperat
iuriſdictionem in exemptos; nam per impedimenti remotionem prouenientis ex diſpoſitione hominis ſubintrat ipſo iure diſpoſitio iuris,
& fingitur impedimentum rettò non adfuiſſe,
plures Doctores citat Caſtillo *controuerſia, tom. 6.
cap. 143. §. vnico, num. 14. verſicul. Secundum caſus eſt*, & Nos vberiùs infrà *cap. 12. à num. 44.
cum multis ſequentib.* faciléque tunc ad ius commune fit regreſſus, iuxta regulam *l. ſi vnus, §.
pactus, in fine, ff. de pactis*, & eſt optima *deciſ.
325.* Alexandri Ludouic. *à num. 23.* in hæc: non
obſtat, † quod dicti actus potuerunt fieri ex
prorogatione, quam poteſt exemptus facere in
perſonam eius, qui eſſet Ordinarius circumſcripta exemptione, iuxta *conſil. 14.* Federici;
quia vltra quod dictum Federicum habet multos contradictores, vt latè per Sueinum *in cap.
ſignificaſti, num. 42. de foro compet. & Rota apud
Crecent. deciſione 3. de foro compet.* firmauit,
exemptum non poſſe prorogare iuriſdictionem,
cùm non agatur de ſuo præiudicio tantum; ſed
etiam de præiudicio ſuperioris, deciſio Salmantina iuriſdictionis ex aduerſo allegata loquitur
expreſsè, quando exempti non ſunt immediatè
ſubiecti Sedi Apoſtolicæ, † & non ſine cauſa, 69
quia iſti non poſſunt prorogare, vt per Felinum
in cap. P. & G. num. 13. de officio Delegati.

Et pariter loquitur expreſsè, quando non redundat in præiudicium alterius, † quam proro- 70
gantis. Prætereà illud poſſet procedere; quando non dubitaretur de exemptione, ſed ageretur tantùm de validitate actorum Ordinarij:
cùm autem negetur exemptio, cenſendum potius, quod actus ſint facti ab Ordinario iure
proprio, & ex facultate, quam habet de iure
communi, ea latè adductis *in Conchenſis iuriſdictionis, 22. May 1593. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica, &c.* Et probatur expreſsè *in
dicta Vlixbonenſ. deciſion.* ſuperiùs adducta *à n. 24.
verſ. Et pro his omnibus*, videnda *in verſ. non
aduerſatur, & in verſ. Et quamuis, idem Abb.
num. 43.* & iuxta hoc membrum intelligenda
erit Rota apud Seraphinum *deciſ. 595. num. 6.
& 7.* in hæc: cùm enim iſti, qui per huiuſmodi priuilegium eximuntur, non ſint immediatè
Sedi Apoſtolicæ ſubiecti, poſſunt vtique prorogare iuriſdictionem Ordinarij, & ei ſe ſubmittere, vt per Federicum de Senis *in conſil. 14.* Felinus *in cap. cum Ioannes, num. 7. de conſtitutionibus.* Iaſ. *in l. ſi vnus, §. Pactus ne peteret, num. 9.
ff. de pactis*; & hoc quando non redundat in
præiudicium alicuius niſi prorogantis, Geminian. *in conſil. 83. num. 9.* Corneus *conſil. 214. n. 8.
lib. 2.* Ferretus *conſil. 102. num. 18.* & tradunt Doctores *in cap. ſi diligenti de foro compet.* &c.

Aut priuilegium conceditur in gratiam Sedis
Apoſtolicæ † Religioni, aut Eccleſiæ, & tunc 71
procedit text. *in cap. cum tempore de arbitris*, &
ea omnia quæ hactenus in hoc capitulo dicta
ſunt, & hanc diſtinctionem ponit in terminis,
Federicus de Senis *conſil. 14.* Felinus *in cap. P.
& G. num. 13. de officio delegat.* & poſt Rebuffum Paulus Fuſchus *de viſitatione lib. 2. cap. 8.
num. 11.* Auguſtin. Barboſa *in collectanea ad dictum cap. cum tempore, ſub num. 5. de Arbitris.*
Rota vt per Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 325. à n. 23.*
Mantica *deciſ. 237. num 4.* Manuel. Rodriguez
quæſtionum regular. lib. 2. quæſt. 62. artic. 10. Seraphinus *deciſ. 595. num. 7. & ſequent.* Oliuerius
Beltramin. annotat. *ad dict. deciſ. 325.* Alexand.
Ludouic. *num. 29.*

Et ſub hac diſtinctione reſoluendam cenſeo
illam arduam quæſtionem, † vtrùm quando iu- 72
riſdictio priuatiuè data eſt alicui iudici, poſſint
ſubiecti ſine eius conſenſu, alterius iudicis iuriſdictionem prorogare? Negant enim Doctores
communiter; ſed melius latè Doctor Petrus
Barboſa, *in l. 1. art. 3. à num 48. cum ſeqq. ff. de
iudiciis*, vbi reſoluit, quod ſi in priuatam aliquorum gratiam priuatiuè iuriſdictio data eſt;
non prohibentur alterius iudicis iuriſdictionem
prorogare; qui planè ibidem, & eruditè hunc
articulum examinat, & ſequitur Auguſtinus
Barboſa *in dict. cap. cum tempore, num. 6. de arbitris*, qui *à num. 8.* latè diſſerit, † & tractat, 73
quando

quando ſubditi, & vaſſalli vnius Regni ſine ſui
Principis licentia alterius Regni vel Principis
iuriſdictionem puſſint ptorogare, quem videre
poteris.

Qoare iuxta præfatam diſtinctionem atten-
75 denda † erit in Senatu renuntiatio exempi, vt
ſi ex ea aliqua alteri fiat læſio, cùm nequeat
abſque illius conſenſu, & licentia conſentire
in iuriſdictionem Ordinarij, iſti omninò dene-
ganda erit protectionis Trid. Regalia, cum in
exemptis Conſeruatoribus præfatum Trident.
Decretum *in cap. 20. ſeſſ. 24. de reformatione*, non
procedat, imò ſit caſus exemptus ſpecialiter
per ipſum Trident. in loco ſuprà ad principium
citato: & per declarationes Sanctæ Congrega-
tionis Cardinal. provt latiùs deduximus ad prio-
rem partem huius Capituli; ideo omninò ceſſat
Regis protectio, quia ex hac exemptione nul-
lum inferri dicitur præiudicium primæ inſtantiæ
Ordinariorum, quod veriſſimum eſt, vt abundè
probatum remanet.

Ex hactenus deductis clarè etiam conuincitur
76 † Paulus Piaſequius *in praxi Epiſcopali, 2. part.
cap. 3. de viſitatione Regularium, ſub num. 51.*
dum ita loquutus fuit: ſubſunt Regulares iuriſ-
dictioni Epiſcopi, ſi in aliquo ſponte ipſi ſe
ſubmiſerint, hoc enim facere poſſunt; cùm
quilibet priuilegio ſuo ſpeciali, licèt non priui-
legio iuris communis, renuntiare poſſit, *cap. ſi
de terra de priuilegiis*; maximè verò Vniuerſitas,
ſeu Clauſtrum totum, & non perſona ſingula-
ris, vel ſaltim in ſuum præiudicium, & non in
præiudicium Superioris eximentis Abb. *in cap.
ſignificaſti, de foro competenti*, Angelus Armilla,
verbo exemptus, num. 5 & 8. vndè & pacta per
77 Regulares inita † licèt non fuerint approbata à
Capitulo ipſorum Generali, vel Prouinciali, li-
gent ipſos Regulares, *cap. vltimo, de pactis in 6.*
quod magis confirmant verba conſtitutionis ſu-
pra à Nobis relata, 10. illo loco.

Pacta autem, & conuentiones inter eoſdem
fratres, & Prælatos, atque Curatos pro tempo-
re inita valeant, niſi per ſequutum Capitulum
proximum Generale, vel Prouinciale refutata,
& per eos refutatio huiuſmodi intimata debito
tempore fuerit, &c. hactenus Piaſequius.

In quantum iſte Author loquitur de pacto
78 inter particulares, † benè loquitur. De quo eſt
videndus is text. *in dict. cap. vltimo, de pactis,
lib. 6.* & plures Doctores, quos in comproba-
tionem allegat Auguſtinus Barboſa, *in collectan.
ad ipſum num. 1.* in cæteris autem nempè, quòd
Religioſorum totus Conuentus poſſit ſuæ
exemptioni renuntiare, in eorum præiudicium
ſaltim, non benè percipit, nec caluit difficul-
tatem, ex iis quæ ſuperiùs dicta remanent. Nam
Religionum exemptiones tangunt vtilitatem, &
intereſſe eximentis Summi Pontificis, & cùm
inter eos, & ius Pontificis detur connexitas iuris
Inſeparabilis, & coniunctio, ita vt commodè
diuidi non poſſit, ſequitur manifeſtè, vt nec in
præiudicium Religionis renuntiantis valeat re-
renuntiatio, provt apertè, & latiſſimè ſuperius
probatum relinquimus. Et iſte Author in nihilo
firmauit pedes, ſed hallucinando, dixit hoc, vel
illud; quare vel reducendus erit ad terminos
præfatæ doctrinæ efficaciter comprobatæ: vel
omninò vt inconſtans reprobandus.

79 Sed an exemptus Conuentus extra ſuam Pro-
uinciam, & Regnum coram alio Iudice etiam
Delegato, non ſuo Conſeruatore (ibi à Sede
Apoſtolica aſſignato) vti poterit hac Regalia,
vt Senatus illum ſuo iudici, & cauſam remittat,
ne extra Regna litigare cogatur, ac pariter rei
citati à conſeruatore extra Regnum degente,
Regio hoc recurſu an muniri poſſint, & in
vtroque caſu affirmatiuè reſoluendum erit ex
praxi obſeruatiſſima, & iuris viriſſimis funda-
mentis; circa quam difficultatem ita loquutum
fuiſſe reperio Eraſmum à Cochier *in tractat. de
iuriſdictione in exemptos tom. 2. in ſcholiis ad con-
ſtitutionem Leonis X.* præſeruantem primam in-
ſtantiam Ordinario. §. 13. *num.* 184. *fol. 99. &
ſeqq.* ſuper illis verbis eiuſdem, *in prima inſtan-
tia extra Romanam Curiam, & in partibus eorum
Ordinariis locorum*, infert Cochier in hæc
verba.

*Itaque licèt exempti immediatè ſubiecti ſint
Summo Pontifici, † cap. authoritate, de priuile-* 80
*giis, in 6. Coppinus de ſacra Politica lib. 2. tit. 4.
num. 6. fol. 231. de Legato eius à latere, cap. ſi
Abbatem, de electione, in 6. Gloſſematarius in
pragmat. ſection. tit. de cauſis, verb. ſubiecto, non
tamen poterunt in prima inſtantia euocari ad Ro-
manam Curiam, & ita pactis inter Romanum Pon-
tificem Reges Franciæ, Hiſpaniæ, Belgiique Prin-
cipes teſtatum reliquit Coppinus dict. tit. 4. num. 8.
fol. 233.*

*Proinde ſi contingat eos euocari, habebunt ius
reuocandi † domum ad Patres Prouinciales, ſiue Iu-* 81
*dices, quos ex priuilegio ſortiuntur, quippè quod
Eccleſiaſticæ cauſæ alibi quam in patriis litigato-
rum committi non ſoleant, vti Guichardinus in ſua
Hiſtoria, ſi autem quidpiam contra hanc liberta-
tem fiat, licebit eis, quorum intererit, † querelæ* 82
*libello ſupplicare Pontifici; imò etiam officium Con-
ſeruatoris priuilegiorum implorare, Coppinus dict.
loco, eſtque à Concilij Trident. diſpoſitione non
alienum, ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat. ſunt autem
eiuſmodi Trident. Concilij verba, &c.* hactenus
Cochier.

Quæ quidem doctrina habere poteſt funda-
mentum † in regula generali (non etiam reſtri- 83
cta ad protectionem Tridentin. duntaxat) quæ
habet vim fieri ei, qui extra Regnum ad Roma-
nam Curiam citatur, & extrahitur pro lite tra-
ctanda, poſſéque Principem & Senatum ita op-
preſſum defendere, ne extra Regna Hiſpania-
rum extrahatur, vt ex Menchaca *controuerſiar.
vſu frequent. lib. 1. cap. 41.* Rebuffo, & aliis an-
notauimus ſuprà hac 2. *part. cap. 3. verſic. de hac
etiam praxi, à num.* 16. tanquam hoc ſit Regis
proprium munus, & regale officium, ne ſubditi
tali moleſtia opprimantur; & videnda ſunt in
propoſito Decreta Senatus, quæ inferius addu-
cimus ad litteram. † Maximè cum Clerici Ec- 84
cleſiaſticæque perſonæ ciues reputentur, ſintque
pars populi, & membra Reipublicæ temporalis,
ad quarum protectionem ſimul teneatur Prin-
ceps, provt abundè comprobauimus *in tract. de
Regia protection. 1. part. cap. 1. præludio 2. à n. 57.
cum ſequentibus.*

Quò tendit *lex Regia 5. tit. 1. lib. 4. Recopil.*
qua præcipitur, † vt nullus Eccleſiaſticus Iu- 85
dex, ob inferendas moleſtias laicis, eos citet,
aut accedere compellat ad locum, vbi Epiſco-
palis, ſeu Archiepiſcopalis Sedes exiſtit, cum
adſint alij inferiores Iudices, coram quibus in
caſibus à iure permiſſis licitè valeant conueniri
(exceptis criminalibus, matrimonialibus, &

beneficia

beneficialibus cauſis, iuxta Concil. Trident.
in dict. cap. 10. ſeſſ. 24. de reformat. §. ad hæc)
conducit etiam text. *in cap. vt litigantes, 5. de
officio Ordinarij, lib. 6. cap. cordi, de appellatio-
nibus*, & quæ in confirmationem dictæ *legis
Regiæ*, 5. conducit Narbona *in l. 59. gloſſa* 1. *à
num. 174. tit. 4. tom. 3. Recopil.*

Quoniam in hoc caſu protectio Senatus pro-
86 uenit, † non tantùm ex regula generali prote-
ctionis ad Principem pertinentis; ſed & etiam
prouenit ſimul ex diſpoſitione, & ratione Con-
cilij, prout latiùs inferius videbimus.

Comprobatur vlteriùs, quoniam conceſſa
87 exemptione à Summo Pontifice, † ſimul exem-
pto attribuitur facultas nominandi Conſerua-
torem in ſua Prouincia, ne eum tanto di-
ſpendio cogatur ipſe exemptus recurrere ad
Sedem Apoſtolicam pro cauſis, vt plurimum
leuibus, & parui momenti, quod quoque con-
ceditur ex eadem ratione colligantium fauore,
88 † ne cogantur Romam ire, pro exemptis con-
ueniendis, iuxta *cap. fin. §. Conſeruatores autem,
de officio delegat. lib. 6.* de quo plurima conduci-
bilia ſcripſimus ſuprà hac 2. *part. cap. 3. §. vni-
co, à num. 4. & eodem cap. 3. à num. 14. cum multis
ſeqq.* quæ ratio imbibitur in diſpoſitione Con-
cil. Trident. *in dict. cap. cauſæ omnes*, qua mo-
uetur, vt litigantes non extrahantur à ſuis Pro-
uinciis, & extra illas cogantur litigare, eſſéque
in fauorem hoc inductum publicæ vtilitatis, vi-
de quæ latè Moneta *de Conſeruatoribus, cap. 7. à
num 446. cum ſeqq.* & quæ Nos plena manu di-
ximus *in dict. cap. 3. à num 14.* quæ eſt præcipua
ratio, cui nituntur Doctores ad iuſtitiam con-
ſuetudinis in aliquibus Regnis vigentis, quod
Reges cognoſcant de cauſis exemptorum, pro-
vt Valentiæ, & Aragoniæ, de qua & eius com-
probatione latè agunt Petrus Belluga *in ſpeculo
Principum, gloſſ. 11. § videndum*, vbi Borrellus
in additione, verb. probamus, plura in huius iu-
ris, ac vetuſtiſſimæ conſuetudinis confirmatio-
nem, & defenſionem conducit, poſt Doctores
*in cap. decernimus, de iudiciis, & in cap. cum
contingat, de arbitris, gloſſ in cap. 1. num. 93. di-
ſtinctione in cap. Mennam, 2. q. 4.* Paulum Borga-
ſium *in tract. de irregularitate, reg. 7. n. 3.* Beroium
q 7. n. 6 & 7. Gregorium Lopez *in l. 13. tit. 13.
p. 2. verb. coſtumbre.* Rolandum à Valle *conſ. 12.
num. 58. lib 4* Menochium *de retinenda poſſeſſio-
ne, remed 3. num. 40.* Bobadilla *in Politic. lib. 2.
cap. 18. num. 42.* Solorſano *de iure Indiarum,
lib. 3. cap. 1. ſub num. 75.* pro tanto enim damno
vitando Sedes Apoſtolica prouidet ſemper de
remedio, dando exemptis Iudicem Conſerua-
torem in ſingulis Prouinciis, ne ab eiſdem ex-
trahantur litigantes, tam rei quàm actores, aut
cogantur Romam ire, aut abire, quæ tantum di-
ſtat, & longè abeſt ab his Regnis Hiſpaniarum,
iuxta præfatam rationem, quam etiam in eodem
caſu, & terminis reddunt plures Doctores alij
citati à Pereira *de manu Regia, tom 1. lib. 2. c. 18.
num. 127.* Cœnedo *in Decretum, collectan 37. n. 3.*
& conducunt quæ abundè ſcripſimus ſuprà 1. *p.
cap. 1. §. vnico, per totum.*

Atque ideo iſte Conſeruator ſubintrat locum
89 Ordinarij (à quo eximitur Religio) † atque in
illius locum ſubrogatur, cuius vices, naturam
aſſumit & qualitates, ex vulgatis doctrinis ſub-
rogationis, & in his terminis, iudices nempè
ſpecialiter datos à Sede Apoſtolica exempto-
rum cauſis; iſtorum Ordinarios dici, & tales
reputari, & haberi debere: firmant Valaſcus
deciſ. 152. num. 10. & ſurſum, quod & loquen-
do in Magiſtris Ordinum Militarium, idem con-
firmat Pereira *de manu Regia, 1. p. c. 21. num. 21.*
& alij ſtatim citandi. Igitur exemptus, ſi à ſuo
Conſeruatore in prima inſtantia extrahatur, per
commiſſionem non ſubſcriptam propria manu
Sanctiſſimi; licitè & vtiliter Regio recurſu frui-
tur, cùm ſit ſub Concilij Decreto *in dict. cap. 10.*
comprehenſus virtualiter, vt ſtatim.

Etenim licèt magna ſit inter Doctores diſſen-
tio, † an Conſeruator ſit Delegatus, vel Ordina- 90
rius, vt latè erit videndum apud Ioannem Petri
Monetam *in tract. de Conſeruatore, cap. 7. à n. 36.
& 37. cum ſeqq.* Illa tamen opinio magis frequen-
tiori calculo Doctorum recepta eſt, † vt cùm
Conſeruatorum iuriſdictio data ſit ad Vniuer-
ſitatem cauſarum; magis etiam accedat Ordi-
nariæ iuriſdictioni, atque Ordinario æquipare-
tur Conſeruator, vt per *Gloſſam, in c. cum cauſam,*
& ibi Præpoſitus Franchus, Decius, & cæteri, *de
appellationib. gloſſ in l. à iudice* vbi Iaſſ. *num. 8.* &
alij adducti per Vantium *de nullitate ſimoni. tit.
coram quo nullitas prop. poſſ. n. 17. & in tit. ex de-
fectu iuriſd. ordinar. n. 148.* vbi, quod Delegatus
ad Vniuerſitatem cauſarum loco Ordinariorum
habeatur, poſt plurimos Doctores illic citatos,
quàm plures etiam nouiſſimè multo poſt hæc
ſcripta Carleual *in tract. de iudiciis, lib. 1 tit. 2.
diſp. 4. num. 37.* Iacobus Sbrozius *in tract. de
Vicario Epiſcopi, lib. 1. q 22. num. 12. & ſeqq.*
Menochius *lib. 1. de Arbitrar. q. 67. num. 52. vſque
ad 57. cum ſeqq.* conducunt quæ latè Thomas
Sanchez *de matrim. lib. 3. diſp. 29. per totam*, &
veriorem eſſe hanc opinionem poſt Vuameſſium
in conſ. 181. num. 41. tit. de appellation. Neuiſan.
conſ. 35. & Nauarrum *conſ. 3. num. 2. de officio De-
legati*, tenet Ioannes à Chochier *in tract. de iu-
riſdict. Ordinarij in exemptos, 1. part. q. 39. n. 28.
verſ. Verum verior eſt opinio, tom. 1.* qui quidem
propterea Conſeruatores pro iudicibus Ordi-
nariis reputantur, vt videre eſt perſimile apud
Vantium *vbi ſuprà num. 17. & 18.*

Quod & in his terminis in effectu videmus,
† hos Conſeruatores in prima inſtantia cogno- 91
ſcere de cauſis exemptorum, nec diſpoſitionem
Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformatione*, prohiben-
tem, alibi quàm coram Ordinario cauſas tra-
ctari in prima inſtantia, hos Conſeruatores com-
prehendere, nec à parte permiſſiua ipſius De-
creti excluſiſſe; ſed imò loco Ordinariorum illos
recognouiſſe, prout declarauit ſacra Congrega-
tio Cardin. vt latiùs à principio huius cap. com-
probauimus, poſt maximam Doctorum allega-
tionem, & in eiſdem met terminis, quod *Concil.
Trid. dict. cap. 10.* prohibens cauſas in prima in-
ſtantia niſi coram locorum Ordinariis tractari,
non excludat Conſeruatores, coram quibus
proptereà cauſæ ad ſuam iuriſdictionem ſpe-
ctantes tractari poſſunt in prima inſtantia, quia
ad hoc iudicantur Ordinarij, expreſsè firmant
Nauarrus *in conſil. 5. aliàs 3. de officio Delegati,
in 2. impreſſion.* quem referens ad id ſequitur
Auguſtinus Barboſa, *de officio & poteſtate Epi-
ſcopi, tom. 2. allegat. 106. ad fin.* idem etiam te-
nent Sayr. *in floribus deciſ. ſub titul. de officio
Delegat. deciſ. 1.* Marius Antonius *variar. re-
ſolut. lib. 1. reſolut. 15.* de quo latiùs videbis
ſuprà *num. 3. & ſequentib.* Vbi annotauimus

Concil. Trident. *in dict. cap. cauſa omnes*, ha-
bere duas partes inclusas, & commixtas in ea-
dem diſpoſitione, videlicet præſeruatiua, &
affirmatiua primæ inſtantiæ Ordinarij; alia
prohibitiua, & excluſiua ad alios omnes Iudi-
ces quoſcumque, qui prohibentur cognoſcere
in prima inſtantia; atque in hac parte excluſi-
ua, & prohibitiua non contineri, nec compre-
hendi Conſeruatores Religionum, iuxta decla-
rationes Sanctæ Congregationis, & Doctorum
authoritates, de quibus ſuperius *à num. 2. cum
multis ſeqq.* Ex quo inferri pernecesse diximus
num. 6. & ſequentib. poſt plures Doctores, hos
Conſeruatores includi in parte affirmatiua eiuſ-
dem Decreti, ita vt tanquam Ordinarij cogno-
ſcant in prima inſtantia de omnibus cauſis tan-
gentibus ſuas Conſeruatorias, cum alius Ordi-
narius non adſit, nec hîc excluſi ſint, ſed Or-
dinariorum locum ſubintrent ex hactenus de-
ductis, & inferius dicendis.

Et comprobatur, quoniam cum hij Conſer-
93 uatores perpetuò † ſint à Principe vniuerſalis
Eccleſiæ conceſſi Religionibus, & Vniuerſita-
tibus, vt perpetuò de earum cauſis cognoſcant;
perpetuum officium habere dignoſcuntur; ergo
vti Ordinarij ſunt cenſendi, quicumque etenim
perpetuum habentes officium, Ordinarij cenſen-
tur, vt *l. iuris peritos, in princip. ff. de excuſat.
tutor.* notat Petrus Barboſa *in l. cum Prætor. 12.
§. 1. num. 75. ff. de iudiciis*, atque eleganter pro-
bat ex doctrina Bartol. *in l. ambitioſa, num. 34.
ff. de Decretis ab Ordinat. faciend.* & post alios
etiam nouiſſimè Carleual *de iudiciis, lib. 1. di-
ſput. 2. num. 154.*

Et cùm à Sede Apoſtolica creetur Conſerua-
94 tor loco Ordinarij, † & ad eius excluſionem in
maiorem fauorem exemptorum, necnon colli-
tigantium, ne cogantur adire Sedem Apoſto-
licam cum tanto diſpendio, ſumptibus & labo-
re: ſi permitteretur iudices mutatis, & reſcriptum
abſque ſubſcriptione propria manu Sanctiſ-
ſimi; foret potiùs priuilegium illis damnoſum,
quod ius non patitur, quia quod fauore alicu-
ius conceditur, in eius damnum, & odium non
debet retorqueri, *l. nulla iuris ratio, 24. ff. de
legibus, l. quod fauore alicuius conceditur, C. de
legibus, cap. quod ob gratiam alicuius conceditur
non eſt in eius diſpendium retorquendum, de regul.
iuris, lib. 6.* Thomas de Thomaſius *in floribus
leg. regul. 143.* Surdus *deciſ. 195. num. 5.* Cardi-
nal. Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 2.
titul. 12. num. 27.* Moneta *de optione Canonic.
cap. 3. num. 142.* Auguſtinus Barboſa *axiom. 96.
num. 1.* Octauianus Glotitus *reſponſo 1. part. 3.
num. 39.* prout in caſu huic ſimili ex hac ratio-
ne probat Hieronymus Gonçalez *de alternati-
uis, gloſſ. 5. §. 9. num. 119. cum ſequentib.* atque
etiam in loquendo in exemptis in alio ſimili
caſu hanc rationem conſiderauit Antonius Dia-
na, *reſolut. moral. lib. 4. tract. 2. de immunitate
Eccleſiaſtica, reſolut. 73.* nec ordinata ad au-
gmentum debent diminutionem operari, *l. ſi
à milite, §. 1. ff. de militari teſtam. l. ſi Ruffinus.
C. eodem*, cum ſimilibus.

Ideóque cum iſti Conſeruatores æquiparen-
95 tur, †, & habeantur vti Ordinarij, & locum
Ordinarij intrent, & ſubrogentur, ita vt de
prima inſtantia in cauſis exemptorum cogno-
ſcant, quia alium Ordinarium in ſuis Prouin-
ciis non habent exempti, ſed imò vigore exem-
tionis Epiſcopum Ordinarium non recogno-
ſcant: in his Conſeruatoribus debent omninò
verificari verba Concilij: *Cauſæ omnes ad forum
Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi
beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordina-
riis locorum dumtaxat cognoſcantur, &c.* Et ideo
non aliter ab iſtis Conſeruatoribus cauſas in
prima inſtantia auocari debere, quàm ſubſcripta
commiſſione propria manu Sanctiſſimi, ſicuti
in cæteris Ordinariis eſt diſpoſitum per dict.
Trid. Decretum.

Nam cum illud fuerit inductum non ſolùm
in fauorem Ordinarij; † ſed & ſimul in fauo- 96
rem litigantium, ne à ſuis domiciliis extrahan-
tur cum tanto diſpendio, & damno, vt ſuprà
cap. 3. hac 2. part. & etiam hoc *cap. à num. 86.
cum ſeqq.* latè diximus: ſequitur quod per hoc
exemptionis priuilegium in exemptorum prin-
cipalem fauorem conceſſum, amitterent iuris
communis beneficium, cum priuilegium ad ma-
ius augmentum fauoris concedatur, & ne inu-
tile reddatur; imò vltra ius commune debet ſem-
per interpretari iuxta vulgaria iuris axiomata.

Iis conuenit quoddam mirabile Decretum
huius ſacri Concilij Supremi Regij † quod eſt 97
66. in ordine in quaterno Decretorum Senatus, quo
diſpoſitum ſtat, exemptum non poſſe eligere
iudicem Conſeruatorem extra hæc Regna Hi-
ſpaniæ, ne naturales horum Regnorum mole-
ſtentur, nec conueniantur extra Regnum; quo
etiam Decreto generaliter prohibetur, naturales
impetrare commiſſiones iudicibus † extra Re- 98
gna Hiſpaniæ; quod ſi fecerint, prouiſio in Sena-
tu concedatur, vt afferat iudicem in Regno, & vt
faciliùs cognoſcantur quæ in eodem Decreto
66. continentur, inſerimus verba, quæ hæc ſunt:
*En veinte y ſiete de Octubre de 1572. ſe ordenò en
el Conſejo, † que quando por alguno de los natura-* 99
*les deſte Reyno ſe traxeren algunos Breues, ò letras
Apoſtolicas en las cauſas Eclesiaſticas para Iuezes
Ecleſiaſticos, de fuera deſtos Reynos de la Corona
de Caſtilla, no ſe permita vſar dellas, ni que los na-
turales del Reyno ſean moleſtados, y conuenidos fue-
ra del, y que ſe dè prouiſion por el Conſejo para que
la parte que traxo el Breue para el Iuez fuera del
Reyno, traiga Iuez dentro del Reyno, y no ſe vſe del
Breue encontra deſto, y lo miſmo ſe entienda, y ſe
haga, quando la parte lo quiſiere tomar fuera del
Reyno, por virtud de algunas letras Apoſtolicas,
como proceſſo fulminado, ò conſeruatoria.*

Et licèt hoc Decretum non referat Bobadilla
in Politica lib. 2. cap. 19. num. 37. refert tamen
praxim Concilij Regij, & caſum in facti con-
tingentia, ibi: *O ſi el Iuez fuera del Reyno, como
acaeciò el año de 588. en la villa de Requena, que
nombraron por Conſeruador en el Reyno de Valen-
cia vnos Frayles, que auia apelado vn Alguazil,
el qual procedia contra la Iuſticia ſeglar, y para
remedio dello ſe ganò la prouiſion Ordinaria, y otra
prouiſion del Conſejo de Aragon, para que el de
Valencia la guardaſſe, &c.*

Circa quod concordans eſt † *Ordinatio Lu-* 100
ſitana, lib. 2. tit. 13. §. 1. ibi: *Nem impetre Iuizes
Apoſtolicos fora de Noſſos Reynos, è Senhorios,
nem requirà perante elles coſa alguna*, iunctis
latè traditis per Gabrielem Pereiram *in tract. de
manu Regia, part. 2. cap. 65. num. 28.*

Et ex identitate rationis aliiſque motiuis, † & 101
inconuenientibus vitandis ſimiliter decretum
fuit per Senatum Supremum, *in Decreto 25. inter*

impreſſos,

impreſſes, quod Epiſcopi Regni Aragonnm habentes loca ſibi ſubiecta in hoc Regno Hiſpaniæ, Vicarios conſtituanr in illis, coram quibus naturales conueniantur, cnius Decreti verba hæc ſunt: *En Madrida ſiete de Febrero de 1562. años, en la Conſulta que tuuo con ſu Mageſtad el ſeñor Doctor Herman Perez de la fnente: lo del Obiſpo de Taraçona, ſobre ſi han de venirlos proceſſos Eccleſiaſticos originalmente al Conſejo de los Iuezes Eccleſiaſticos de Aragon, que ſe trate con el Obiſpo, que ponga Vicario en los lugares que ay de ſu Obiſpado en eſtos Reynos, que conozca entre los vezinos y naturales dellos: y que demas deſto ſe eſcriba al Embaxador, que le trate y ſuplique en Roma, y ſe le eſcriba las razones, que obligan, y hazen eſto neceſſario.* Et vide pro exornatione, & iuſtificatione horum Decretorum, quæ diximus à principio huius *vltim. quaſt. verſ. Sedan exemptus Conuentus, &c. à num. 79.* vide etiam plurima iura Canonica per Nos adducta ſuprà hac *2. part. cap. 3. §. vnico, num. 4. & eodem cap. 3. à num. 22.*

Ex quibus opinor Religionibus, & aliis
102 exemptis, † contra quos in prima iuſtantia impetratur commiſſio abſque ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi hunc recurſum competere, ſi confugiant ad Senatum hunc Supremum, debeátque reſcriptum retineri & exempti cauſam remitti ſuis Conſeruatoribus legitimè, & iuxta motum proprium electis, vt de cauſa in prima inſtantia cognoſcant, quod ex identitate rationis dicendum erit in cæteris, qnos exempti vocare intendunt ad Curiam Romanam vel extra Regnum, cùm fundamenta, & Decreta Senatus hactenus adducta, & latiùs conſiderata communiter faueant tam exemptis, quàm Vaſſallis, qui extra Regnum citantur.

Et de pluribus differentiis inter Conſeruato-
103 rem † datum iuxta iuris communis diſpoſitionem, de qua *in cap. 1. & cap. fin. de Officio Deleg. lib. 6.* & Conſeruatores hodiernos, datos iam cum ampliſſimis facultatibus, & poteſtate cognoſcendi iudicialiter cum iuriſdictione inter partes, latè mentionem facit Ioannes à Cochier *in tract. de iuriſdict. ordin. in exemptos, tom. 2. part. 2. quaſt. 1. per totam*, vbi ponit 8. differentias, & vide *num. 4.* vide etiam Farinacium *deciſ. 616. part. 2.* vbi varias Conſeruatoriarum hodiernarum clauſulas explicat, obiter etiam Auguſtinum Barboſa *in Paſtoral. tom. 2. alleg.* 106. *num.* 17. Gutierrez *practicar. lib. 4. quaſt. 63. à num 3. & ſeqq.* Velaſcum *conſul.* 152.

Et tandem animaduertendum, quod licèt in
104 Hiſpania recurſus ad Regem † non pateat Religioſis in iis cauſis, quæ vertuntur, & tractantur coram ſuo Prælato & Superiore Regulari, qnomodolibet cognoſcente de illis intra clauſtrum, ſiue viſitando, ſiue corrigendo in obſeruationem ſuæ Regulæ, ſiue aliter inter eoſdem Religioſos ciuiliter, aut criminaliter ordine & forma iudiciali ſeruata, vti diſponit *lex Regia 40. tit. 5. lib. 2. Recopilation.* ob rationes adductas per Nos *in tractatu de Regia protection. 1. part. cap 2. §. 5. à num.* 10. *cum ſeqq.* ex quibus abundè exornauimus, & enucleauimus *dict. l. Reg.* adde Ripol. *variar, reſolut. cap. 2. à n. 15. & ſeqq.* Vbi quod Abbas Religionis, quando procedit ad morum correctionem, dumtaxat procedit extraiudicialiter, & nec recuſatur, nec ab eo appellatur. Si tamen quando iudicialiter procedit ſecus erit, ex quo tunc debent interuenire ea omnia quæ ſolent in iudiciis, de quo vide latiſſimè Nos *in dict. §. 5. à num.* 10. *cum ſequentib.* vbi reſoluimus ex praxi, & obſeruatione vniuerſali omnium Hiſpaniæ Tribunalium interpretatiua nullatenus ad ea haberi, nec admitti Religioſorum recurſus per viam violentiæ quomodolibet ſiue iudicialiter, ſiue extraiudicialiter inter eos procedant ſui Superiores Religioſi, & Regulares.

Attamen quando inter eoſdem Religioſos 105
Regulares violentia aliqua vel illata eſt, † vel timeatur: Tunc ob ſcandalum ſedandum, & ad tollendam vim, Senatus hic Supremus cognoſcit de huiuſmodi cauſis, & iuxta caſuum qualitatem prouidet, vt ſibi magis viſum eſt pro quiete Religionum Regularium, & vt ſcandalum euitetur, iuxta *dict. l. Regiam* 40. quæ Conſilio huic Supremo priuatiuè ad alias Chancellarias reſeruauit harum cauſarum expeditionem, ibi: *Porque quando en eſto huuiere que proueer, los del nueſtro Conſejo proueeran.* Nec tunc Senatus prouidet, vt in cæteris violentiis; ſed ordinat ſecretè quod aptius ſit negotij qualitati ad conſequendam tranquillitatem, & quietem inter Regulares, cui conuenit doctrina Portiel *in additionib. ad dubia Regularia, in fine operis, verbo, appellare, num. 3.* vbi ſic aſſerit: *Religioſus, ſi per appellationem vel alia intra Ordinem poteſt vitare vim ſibi illatam iniuſtè, incurret cenſuras, ſi ad Iudices ſeculares recurrat. Si verò nec ſit locus appellationi, vel illa non recipiatur, & Superior, ad quem poſſet recurrere, longè diſtat, ita vt non poſſit illum adire inſtante grauamine, vel iam cœpto, & ſic iuſtè illatum arbitrio boni viri; tunc credo, poſſe Religioſum, vel Clericum recurrere ad Principem ſecularem, qualis eſt Rex, non tanquam appellantem ad iudicem competentem; ſed ſolùm vt ſibi ſuccurrat illo grauamine iniuſto, tollendo vim ſibi factam, modo quo licitè poteſt, ſuadendo Prælato, vt vel abſtineat à vi iniuſta, vel det locum appellationi, vel Iudices nouos aſſignet, & per hoc Religioſus recurrens ad Principem ſecularem nullam cenſuram Bulla Cœna, vel alterius Bulla incurret.* Hæc Portiel. quem ſequutus fuit doctiſſimus Souſa, ex Dominicorum familia *in Bulla Cœna, cap. 15. diſp. 78. num. 2. & ſequentib.* quus & Azorium, & Bonacinam referens ſequitur nouiſſimè Diana (licèt hic Auctor terminos huius materiæ ſemper confundat) *reſolut. moral. 1. part. tractat. de immunit. Eccleſiaſt. reſolut. 14. verſ. Sed ego in controuerſia tam graui.* vſque ad finem. 106

Quæ omnia, vt vides, procedunt, qoando cauſæ Religioſorum † tractantur intra ambitum Religionis, & coram Superioribus ſuis Regularibus. Attamen quando Religioſorum cauſæ tractantur coram aliis iudicibus externis, putà Ordinario, Conſeruatore, Nuntio, & aliis huiuſmodi; tunc nec lex Regia loquitur, nec alibi ſtat prohibitum horum cauſas trahi per viam violentiæ ad quælibet Tribunalia Regia Suprema, prout praxis notiſſima omnium Chancellariarum horum Regnorum obſeruat, de qua Nos *in tract. de regia protection. 1. cap. 2. §. 5. à num. 31. cum ſequentibus.*

Capvt XII.

Commiſſione manu Sanctiſſimi ſubſcripta, impetrata contra aliquem cum clauſula, (omnéſque alios) an cauſa ſit Ordinario remittenda, mortuo eo re integra, contra quem nominatim fuerit impetrata. Et quid contra ſucceſſores eius re integra mortui, ſub dicta clauſula generali comprehenſi?

SVMMARIVM.

Commiſſionis cum clauſula (omnéſque alios) etiam ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi dubia, vtiliſſimam deſiderare reſolutionem in Senatu experimento cognouit Author, num.1.

Conueniendi virtute clauſulæ(omnéſque alios) mortuo re integra reo, contra quem nominatim fuit impetrata commiſſio, & inſuper citati, ſolent recurrere ad Senatum pro litterarum retentione, & eorum cauſa remiſſione Ordinario in prima inſtantia, qui ſic Decretum obtinere debent, num.2.

Iuriſdictio ex commiſſione contra aliquem nominatum in ea, quando per eius mortem re integra expiret contra cæteros comprehenſos ſub clauſula generali (omnéſque alios) Doctores, & iura varia ſunt, num.3.

Clauſula (omnéſque alios) tribuit Delegato iuriſdictionem contra quoſlibet in commiſſione minimè nominatos, num.4.

Clauſula (omnéſque alios) virtute vltra expreſsè nominatos tres, vel quatuor alij dumtaxat poſſunt etiam nominari, num 5.

Et horum quatuor nomina virtute clauſulæ generalis conueniendorum exprimere tenetur impetrans in primo citatorio, num.6.

Fraudibus vt occurratur, debet impetrans conueniendorum virtute clauſula generalis nomina expreſsè dare, num.7.

Iuriſdictio Delegati eſt ſuſpenſa, & in aëre, donec nominatio conueniendorum virtute clauſulæ generalis fiat per impetrantem, num.8.

Delegatus caret iuriſdictione, nec data videtur ante nominationem eorum, qui ſunt in clauſula generali comprehenſi, num.9.

Reſcriptum corruit, mortuo comprehenſo in clauſula generali, antequam nominetur, num.10.

Sub clauſula generali (omnéſque alios) qui nec citari, nec conueniri, nec in ea comprehenſi dicantur, num.11. remiſſiuè.

Comprehenſo ſub clauſula generali, decedente re integra ante citationem expirat commiſſio, etiam manu Sanctiſſimi ſubſcripta contra eiuſdem ſucceſſores, num.12.

Textus in cap. ſignificauit 36. de reſcriptis ſingularis in propoſito adducitur, num.13. vbi multis DD. exornatur.

Commiſſio impetrata contra aliquem facta ſucceſſorum, aut hæredum expreſſione ad hos ſemper trahitur, num.14.

Commiſſio impetrata contra dignitatem, vel Eccleſiam, etiam mortuo Prælato re integra contra Eccleſiam, & pro ea ſuſtinetur, n.15.

Commiſſio contra Prælatum etiam nomine proprio expreſſo extenditur ad ſucceſſorem, mortuo illo re integra, in materia concernente Eccleſiam, aut dignitatem, num.16.

Commiſſio ſuper materia non tranſmiſſibili ad ſucceſſores, vel hæredes, indiſtinctè expirat mortuo quandocumque eo, contra quem fuit obtenta, num.17.

Commiſſio non extenditur ad ſingularem ſucceſſorem eius, contra quem fuit nominatim impetrata, num.18.

Niſi in tribus caſibus.

Primo niſi ſucceſſor ſingularis ſcienter in vitium ſucceſſerit, num.19.

Secundo vbi auctor alienauit cauſa mutandi iudicium, num.20.

Tertio quando contra ſingularem ſucceſſorem noua alia emanauit commiſſio, num.21.

Commiſſio vt valeat contra ſucceſſores eius, expreſsè in ea nominati in caſibus, in quibus aliàs valeant ipſi conueniri, debuit impetrari viuente anteceſſore non aliter, num.22.

Commiſſio contra aliquem nominatim impetrata, eóque decedente re integra, an expiret contra hæredes vniuerſales, à num.23.

Et qui negatiuam opinionem ſectentur, Ibid.

Commiſſionem contra aliquem nominatim impetratam, eo decedente re integra, expirare ipſo iure contra hæredes; verius oſtenditur, à n.24.

Commiſſio expirat mortuo eo contra quem impetratur, niſi prius fuerit citatus, vt hæredes ex ea nequeant conueniri, num.25.

Commiſſio expirat etiam contra hæredes eius, contra quem impetratur, mortuo ante citationem, vel intra terminum datum in ea comparendum, num.26.

Commiſſio contra Prælatum re integra mortuo, non expirat, ſed contra ſucceſſorem in dignitate exercetur, num.27.

Alexander Moneta hoc articulo declaratur, n.28.

Succeſſor, vel hæres, vt conueniri queat coram iudice defuncti, & non ſuo, requiritur, quod iudicium contra defunctum fuerit per citationem præuentum, num.29.

Inſtantia inchoata cum defuncto per citationem continuatur in hæredem, aut ſucceſſorem, num.30.

Clericus hæres laici non conuenitur coram iudice laico defuncti, cum quo cauſa non fuit cœpta, num.31.

Clericus hæres laici conuenitur coram iudice laico defuncti, præuenta iam cauſa cum illo, & in Clericum tranſit inſtantia, & iudicium cœptum actiuè, & paſſiuè, num.32.

Laicus hæres Clerici ligatur eadem inſtantia cœpta contra Clericum coram iudice Eccleſiaſtico, num.33.

Commiſſio contra hæredes perpetuatur, quando defunctus fuerat citatus, licèt lis nondum fuerit conteſtata ante eius mortem, num.34.

Inſtantia vt tranſeat contra hæredes, aut ſucceſſores, ſufficit, vt fuerit cœpta per citationem ſolam contra defunctum, num.35.

Abbatis doctrina conuincitur, ſupponentis commiſſionem ex impetratione durare contra hæredes in commiſſione nominati mortui tamen re integra, num.36.

Ante iuriſdictionis exercitium, nempè per citationem, nec reſcriptum perpetuatur, nec iuriſdictio præuenta dicitur, num.37.

Commiſſio contra aliquem nominatim non trahitur

ad

ad eius heredes, aut ſucceſſores vniuerſales decedente Authore, re integra, hoc eſt, ante citationem, num 38.

Per commiſſionis præſentationem ſolam iudici, nec iuriſdictio dicitur præuenta, nec res deſinit eſſe integra, num. 39.

Commiſſionis præſentatio habet vim libelli in ſummariis, ſecus in Ordinariis, num. 40.

Per ſolam impetrationem commiſſionis à Principe, annales actiones, & interdicta perpetuantur contra heredes eius, contra quem impetratur, n. 41.

Commiſſio ſubſcripta manu Sanctiſſimi, quæ durat contra heredes, & ſucceſſores eius, contra quem nominatim fuit impetrata, etiam mortuum, re integra, non retinetur in Senatu, ſed parti traditur, vt coram Delegato ſuo ea vtatur in prima inſtantia, num. 42. & 43.

Commiſſio re integra mortuo eo (contra quem impetratur) cum expiret contra eius heredes, vel eius, qui ſub clauſula generali (omnéſque alios) comprehenſus poterat conueniri etiam ſubſcripta manu Sanctiſſimi; retinetur in Senatu; & cauſa heredum in prima inſtantia remittitur Ordinario, num. 44.

Commiſſione principali reſoluta, ipſo iure reſoluitur ſimul qualitas ſubſcriptionis in ea contenta, num. 45.

Non entis nulla ſunt qualitates, nec qualitas poteſt ſubſiſtere ſine ſubiecto, ibid.

Commiſſione principali deficiente, aut reſoluta reſoluuntur ſimul omnes clauſulæ, & cæteræ qualitates ab ea dependentes, num 46.

Commiſſione re integra ſemel reſoluta, etiam ſubſcripta manu Papæ contra heredes, noua alia eſt neceſſaria pariter ſubſcripta, vt heredes coram Delegato conueniantur, num. 47.

Aliàs Senatus eorum cauſam remittet Ordinario in prima inſtantia, ibid. & num. ſeqq.

Commiſſio ſi in caſu ſubintrare non apparet, nec clauſula (ſublata) in ea appoſita operatur, num 48.

Subſcriptio manus propria, qualitas eſt commiſſionem informans, huic acceſſoria, cuius naturam reſolutiuam ſimul ſequitur, num. 49.

Clauſula (irritans) nihil operatur, ſi principalis diſpoſitio caſum non percatit, num. 50.

Contractu, cuius ratione forum quis ſortitur ſublato, forus etiam ſublatus intelligitur, n 51.

Ordinarij iuriſdictio eſt naturalis, & fauorabilis, num 52.

Commiſſionis impedimento ſubſcriptionis ſublato, iuriſdictio de facili reuertitur ad ſuam naturam, num 53.

Per impedimenti hominis remotionem, ſtatim & ipſo iure ſubintrat iuris diſpoſitio, ibid.

Auocatione iuriſdictionis ordinariæ ceſſante, ſtatim, & ipſo iure illam Ordinarius recuperat, n. 54.

Reſeruationis impedimento accidentaliter ſublato, Ordinarius, etiam ignorans, ipſo iure recuperat ſuam liberam poteſtatem, & iuriſdictionem, num. 55.

Homo ligatus manibus ab aliquo diſſolutus, ſi ſcribat, non diſſoluentis miniſterio, ſed ex ſeipſo facit, num. 56.

Auocatio ſubſcripta, licèt in prima inſtantia liget manus Ordinarij, ea ſublata ipſo iure iuriſdictio conſolidatur cum naturali Ordinarij miniſterio iuris communis, num. 57.

Inſtantia cœpta cum defuncto virtute commiſſionis ſubſcripta manu Sanctiſſimi continuatur in heredem coram Delegato, num. 58.

Liti cœpta cum defuncto ſi eſt renunciatam, acta pereant Delegati, & Ordinarius contra heredem recuperat iuriſdictionem in prima inſtantia, cum res reddatur integra, num. 59.

Inſtantia cœpta cum defuncto, & perempta acta ordinatoria iudicij pereunt, ac ſi lis cœpta non fuiſſet, num. 60.

Inſtantia perempta Iudicis extinguitur iuriſdictio, num. 61.

Inſtantia perempta Iudex amplius Iudex non dicitur, ſed priuata perſona, num. 62.

De iuriſdictione ſublata inſtantia perempta plura remiſſiuè, num. 63.

Inſtantia defuncti perempta coram Delegato, cauſa cum herede redditur integra, quæ cum reddatur ad priorem ſtatum, & principium pertinet ad Ordinarium in prima inſtantia per Senatum remittenda, num. 64.

Lis cœpta cum defuncto ex commiſſione ſubſcripta ſi nulla ſit iuriſdictio in heredem, Delegatus non præuenit, qui noniter conueniendus erit coram ſuo Iudice Ordinario, num. 65. & ſequentibus.

Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum, num. 66.

Citatio nulla non inducit litis pendentiam, n. 67.

Iudicium cœptum non mutatur per priuilegij ſuperuenientiam, num. 68.

Citatione nulliter præcedente per priuilegium noniter ſuperueniens mutatur forus, vbi denuo reus debet conueniri, num. 69.

Per actum nullum præcedentem res non deſinit eſſe integra, num. 70.

Res reſoluta & nulla reddit actum ad ſuum priorem ſtatum, ac ſi geſtum nihil fuerit, n. 71.

Si Delegatus ex commiſſione ſubſcripta, velit proſequi litem nullam cœptam cum defuncto contra heredem, Senatus remittit cauſam Ordinario, num. 72.

Commiſſio iactationis ſubſcripta, an ſit retinenda in Senatu ad preces eius, qui alias comprehenſus ſub clauſula (omneſque alij) citatur à Delegato, num. 73.

Curiales aſtuti ad mouendam Sanctiſſimum, vt commiſſionem ſubſcribat, & ſubterfugiendam Regis vigilantiam in protectione Trid. ſæpè vtuntur cauſa iactationis aduerſarij, num. 74.

Dolendum de Curialium conſcientiis affectantium iactationis cauſam, vt miſerrimi litigantes à ſuis domiciliis extrahantur, num. 75.

Commiſſio iactationis vti à iure exorbitans, parti, & Ordinario præiudicialis, recipit reſtrictionem, ita vt vltra perſonam iactantem in ea nominatim expreſſam non extendatur, n. 76.

In commiſſione iactationis non permittitur apponi clauſulam (omneſque alios) imo deletur, quia contra incertos denegatur, num. 77.

Impetrans ante omnia tenetur probare iactationem tanquam fundamentum contra iactantem nominatum, num. 78.

Qualitas, qua fundatur iuriſdictio, ante omnia debet probari, num. 79.

Commiſſio limitata ad certas qualitates, aut perſonas vltra non extenditur, num. 80.

Delegatus ex commiſſione iactationis ſubſcripta non adquirit iuriſdictionem, niſi in iactantem nominatum, qui ſi alios ex clauſula (omnéſque alios) citet, Senatus horum cauſam Ordinario remittit, num. 81.

Subſcriptionis qualitas regulatur à viribus commiſſionis, cui apponitur, num. 82.

Auditor Rotæ, cui commiſſio iactationis in prima inſtantia datur, cum ex clauſula (omnéſque) non adquirat iuriſdictionem vltra principalem nominatum iactantem, nequit in monitorialibus ad partes miſſis eam apponere, num. 83.

Poteſtas Delegati dependet, & regulatur à poteſtate delegantis, num. 84.

Iuriſdictio Delegati, expeditis ad partes monitorialibus contra nominatum in commiſſione, expirat iſto interim mortuo, nec contra heredes exercetur, num 85.

Delegantis iuriſdictione reſoluta, reſoluitur etiam Delegati re integra, qui nulliter poſteà procedit, num. 86.

Monitorialium, aut compulſorialium Iudicis in partibus dati iuriſdictio, & commiſſio finitur ceſſante iuriſdictione delegantis in Romana Curia, num. 87.

Infecta primitiua, infecta cenſetur deriuatiua; num 89.

Commiſſio, cuius virtute quis citatur, vt comparcat intra certum terminum, intra quem decedit, extinguitur, num. 89.

1 EXPERIMENTO non ſemel cognouimus, quàm vtilis ſit dubij iſtius vera reſolutio, † cum frequentiſſimè ſoleant reſcripta impetrari à Sede Apoſtolica contra aliquem ſpecialiter nominatum, addita inſuper clauſula generali (*omnéſque alios ſua intereſſe putantes*) ſeruata in his commiſſionibus forma ſacroſancti Concilij Trident. *ſeſſion. 24. de reformatione, cap. 10. cauſa omnes*, vt veniant ſubſcriptæ manu propria Sanctiſſimi.

2 Tamen, re integra, (nempè ante citationem nominati) ſi iſte moriatur, † contendere ſolent eius ſucceſſores, aut hæredes, vel etiam alij (qui virtute dictæ clauſulæ generalis (*& omnes alij*) poterant conueniri & citari) eorum cauſam remittendam eſſe ad Ordinarium, mori quidem, & rectè, eò quòd Delegati iuriſdictio
3 † hoc caſu expirauerit contra illos, & commiſſionis poteſtas reſoluta fuerit per mortem, re integra, cuius virtute cùm iam Delegatus nequeat procedere contra eoſdem, noua ſit alia neceſſaria commiſſio propria itidem manu Sanctiſſimi ſubſcripta, cum hæc, cum ſuis clauſulis, & ſubſcriptionis qualitate expirauerit; atque ideo impedimento ſublato & auocatione, illæſa remanet prima inſtantia Ordinarij, ad quem per Senatum Supremum omnimodo iſtorum cauſa remittenda erit iuxta dict. Concil. Tridentin. Decretum.

Quod quidem veriſſimum eſt de iure, vt latiùs in diſcurſu huius cap. monſtrabimus; ſed quia (quando per mortem eius re integra contra quem ſpecialiter & nominatim reſcriptum huiuſmodi fuit impetratum, expiret poteſtas, & Delegati iuriſdictio, ſiue contra alios comprehenſos in dicta clauſula generali) Doctores varia ſententur necnon, & inter iura ipſa aliqua repugnantia videtur apparere; per concluſiones erit procedendum.

4 Ante quas tamen, & ad veriorem declarationem earundem ſupponenda erit, † natura, & vigor huius clauſulæ generalis (*omnéſque alios ſua intereſſe putantes*) quæ quidem quando eſt appoſita in commiſſione dat iuriſdictionem Delegato contra quoſcumque intereſſe putantes, ita per eam poſſint citari alij, & conueniri, licet non ſint in eadem commiſſione nominati, probant Abb. *in cap. veniens, el 1. num. 8. de teſtament.* Mohedanus *deciſ. 5. de iudiciis.* Puteus *deciſ. 24. de iudiciis*, & in corpore *deciſ.* 196. aliàs 190. *in correctis lib. 1.* Marta *de clauſulis, 1. part. clauſul. 79.* in prima impreſſione, aliàs *clauſul. 86.* impreſſione vltima. Ioannes à Cochier. *in regula Chancellaria ad regul. de annali poſſeſſione, num. 38.* Barboſa *de clauſulis, 94. num. 2.* Fabius *deciſ. 15. lib. 1.* Achilles *deciſ. vltima, de reſcriptis*, & fuit dictum *in Toletana Parroch. de Hueſca 5. Maij* 1595. coram Pamphilio *& in Bracharenſi beneficij, 3. Martij* 1603. coram Gregorio XV. quæ inter eius deciſiones impreſſa eſt, *deciſ. 94.* & apud Farinacium *deciſ. 81. num. 2. part. 2. recentior*, quas citat Barboſa *dicto num. 2.* & fuiſſe etiam dictum *in cauſa Syracuſana quarta, 16. Nouembris* 1588. coram Committolo, *& in cauſa Bononienſ. de Penticolo. 22. Martij* 1574. *&* 14. *Decembris* 1576. coram Robuſterio, *& in Zamorenſ. Parrochialis 14. Iunij* 1593. Gyptio. teſtatur Marta vbi proximè.

Et huius clauſulæ vigore tres, † vel quatuor 5
duntaxat alios vltra expreſsè nominatos citari, conueniri, & nominari poſſe, firmat text. *in cap. cum multis, de reſcriptis lib. 6.* ex illa ratione, quam ipſe text. ponderat, vt ſcilicet infinitas reprobetur. Barboſa *in clauſula 94. num. 6.* Moneta *de commutation. vltim. voluntatum, cap. 6. num. 367.* vbi dicit, quod quatuor horum nomina in primo citatorio exprimere tenetur impetrans; † hanc text. rationem multis exornant Vitalinus de Camban. *in tractat. de clauſul. pagin. 56. num. 3.* Eſcobar *de ratiociniis, cap. 18. num. 4.* Stephanus Gratianus *diſceptation. forenſibus, tom. 3. cap. 600. num. 30.* Caldas Pereira *de poteſtat. eligen. cap. 3. num. 18.* Valaſcus *conſultat. 51. num. 29. & de partit. cap. 9. num. 50. & 51.* 6

Et vt fraudibus occurratur; debet impetrans reſcriptum, illorum † nomina expreſsè ſpecificare, ita Veſtrius *in praxi lib. 4. cap. 2. num. 2.* Rota *deciſ. 18. num. 2. de dolo & contum. in nouiſ.* Abb. *in cap. Paſtoralis. §. quoniam autem, num. 4. de reſcriptis.* 7

In tantum, quod ante horum citationem debeat fieri hæc nominatio, † & ſpecificatio conueniendorum virtute clauſulę generalis prefatæ, nec iudex antea contra eos habeat iuriſdictionem, quæ interim eſt in aëre, & incerta, docet Felinus *in dict. §. quoniam autem*, ſequitur Barboſa *de clauſulis, clauſul. 94. num. 7.* Marcheſanus *de commiſſionibus, 1. part. pag. 207. num. 121.* 8

Quia iſte Iudex Delegatus videtur datus contra comprehenſum † ſub clauſula generali, & 9
conueniendum eo tempore, quo exprimitur, & nominatur expreſsè ab impetratore, ita vt antea Iudex non habeat iuriſdictionem in adhuc non expreſſo, *cap. Paſtoralis, § 1. iunct. §. ſequent. de reſcriptis*; vndè tunc meritò corruit reſcriptum quoad hunc, † qui deceſſit, antequam 10
exprimeretur, vt rectè diſcurrit Moneta *de commutation. vltim. volunt. cap. 8. ſub num. 305. ante finem.*

Quæ autem perſonæ vigore dictæ clauſulæ generalis nihilominus poſſint citari, † nec con- 11
ueniri, nec ſub ea comprehenſæ intelligantur,
vide

vide Monetam *commutationib. vltima voluntat.*
cap.6. à num.362. & meliùs per Barboſam *claaſ.*
94. à num.8. cum ſequentibus.
His ſuppoſitis prima erit concluſio firmanda
12 in hac materia. † Commiſſio manu Sanctiſſimi
ſubſcripta cootra vnum ſpecialiter impetrata
cum clauſula generali (omnéſque alios) ſi ſic
nominandus, & conueniendus comprehenſus
ſub hac clauſula generali deceſſerit re integra,
(hoc eſt ante citationem ſibi factam) expirat
ipſo iure, & reſoluitur iuriſdictio, ac ſi impe-
trata non fuerit, adeò vt præmortui ſucceſſor
eiuſdem commiſſionis virtute conueniri ne-
queat. Quæ concluſio probatur ex textu ex-
preſſo *in cap. ſignificauit, 36. de reſcriptis*, vbi ſi
conueniendus per clauſulam generalem (*& qui-*
dam alij) eum viueret tempore impetrationis
reſcripti iuſtitiæ, & non fuerit ante mortem
citatus, non poterit per illudmet reſcriptum
conueniri ſucceſſor eius, cum iuriſdictio quoad
ipſum expirauerit, qui quidem text. mirabilis
13 in hæc inquit: *Significauit † nobis Comitiſſa Na-*
murenſis, quod cùm mortuo Comite fratre ſuo, ipſa
in eius ſucceſſerit Comitatu. G. & B. per quaſdam
litteras Apoſtolicas contra Thuſenſ. Epiſcopum, &
quoſdam alios Clericos, & laicos impetratas, eam
coram iudicibus (ad quos obtenta fuerant) ſuper
quadam ſumma pecunia, quam eidem fratri ſuo ſe
mutaſſe dicebant, per illam generalem clauſulam,
quidam alij (quia in prædicto Comitatu ſucceſſerat)
conuenerunt. Excipiente itaque Procuratore ſuo,
quod cùm adhuc frater eiuſdem mulieris viueret,
quando eædem litteræ impetratæ fuerunt, nec per
ipſas dum viueret, fuerat ad iudicium euocatus,
earum authoritate non poterat conueniri, & quia
iudices exceptionem non admittebant ipſius, no-
ſtram audientiam appellauit; & infra; *ideoque man-*
damus, quatenus ſi eſt ita, reuocato in irritum, &c.
Quem text. ita intelligunt Gloſſa 1. & 2. ibidem,
communiter omnes Doctores teſte Ioann. An-
dræa *in cap. is qui, num.7. de Regul. iuris, lib. 6.*
& ibi Philippus Franchus *num. 3.* Abb. *in dict.*
cap. ſignificaſti, num 4. vbi Innocentius, & alij,
& Caldericus *num.4.* & alij plures Doctores ci-
tati per Ioannem Petrum Monetam *in tract. de*
Conſeruatoribus, cap. 10. num. 295., & ipſe Mo-
neta iterum *in tractat. de commutat. vltimar. vo-*
lunt. cap.8. num.303. & ſub num 305. quibus fir-
mat locis, ita intelligendam Gloſſam, & alios
in cap. licèt, de officio Delegati, dùm abſolutè
aſſerunt, morte litigatoris expirare iuriſdictio-
nem iudicis, & præfatam concluſionem, quod
per mortem naturalem illius, contra quem re-
ſcriptum iuſtitiæ generaliter impetratur, hue eſt
comprehenſum ſub clauſula generali, re inte-
gra expirat iuriſdictio, probat Viuianus *in*
tractat. de iure patronatus, 3. part. lib. 4. cap. 3.
à num. 145.
Secunda ſit concluſio, quando in reſcripto
14 contra aliquem impetrato, † ſimiliter ſit men-
tio de ſucceſſore, aut hærede; planum eſt, ait
Franchus poſt Ioannem Andr. vbi proximè:
quod extendatur ad ſucceſſorem, & latiùs per
Monetam *dict. cap.8. num.305. in principio.*
Tertia ſit concluſio, ſi reſcriptum impetre-
15 tur contra dignitatem, † vel Eccleſiam, vel
pro ea, tunc enim etiamſi Prælatus eiuſdem mo-
riatur re integra (eum Eccleſia, vel dignitas
nunquam moriatur) poteſt dignitas vel Eccle-
ſia conueniri vigore dictæ clauſulæ generalis, vt
probant, Gloſſa Innoc. Compoſtellana, Abb. &
alij *in dict. cap. ſignificauit, de reſcriptis.* Philip-
pus Franchus, & Ioannes Andræas *in dict. regul.*
is qui, 15. in mercurial. & in nouel. Moneta *de*
Conſeruatoribus, cap. 10. num. 296. & poſt in
dicto *tractat. de commutationibus, dict. cap. num.*
305. in fin. qui *num. 306.* idem extendit, † quan- 16
do conueniendus erat expreſſus in reſcripto im-
petrato in materia concernente dignitatem, vel
Eccleſiam, licèt nomen Prælati fuerit expreſ-
ſum, quia extenditur ad ſucceſſorem in digni-
tate, vel Eccleſia: quo caſu, dicit propriè lo-
qui text. *in cap. dilecti filij, de foro competent.*
vbi Gloſſa 1. ab aliis recepta id annotauit, nec-
non eadem Gloſſa *in dict. cap. ſignificauit* verbo
viueret, & ibi Abb. *num.6.* Ioannes Andræas
in dict cap. is qui, num.7. & Philippus Franchus
num 3.
Quarta erit concluſio, ſi materia, ſuper qua
impetratur reſcriptum; † non eſt tranſmiſſibi- 17
lis, ſeu extenſibilis ad ſucceſſorem, vt in bene-
ficiis, iuxta *cap. ex tranſmiſſa, de filiis Preſbyte-*
rorum. in vſufructu, *l. ſi cui in annuos. ff. qui-*
bus modis vſusfructus amittat, cum ſimilibus, vel
depoſitione ab ordine, aut beneficio ob aliquod
delictum. Et tunc reſcriptum, & eius iuriſdi-
ctio expirat per mortem aduerſarij, nulla facta
diſtinctione, an res ſit integra, vel non, *l. ſi*
deceſſerit. ff. qui ſatiſdare cogan. item argumento
cap. quorundam, 23. diſtinctione, & l.1. §.2. C. ſi
reus, vel accuſator mortuus fuerit. Et ſic dum
agitur de impetratione beneficij, aut pœna im-
ponenda, quod & omnes probant citati Docto-
res, tenet quoque Apoſtilla ad Abbatem *dict.*
cap. ſignificauit, verbo, hæredem vniuerſalem.
Moneta *de commutat. vltimar. voluntat. cap. 8.*
num.304. & in tract. de conſeruator. cap.10. n.298.
ad fin. & probant Innocent. *in cap. gratum, de*
officio Delegati. Abb. Cardinal. & alij *in dict.*
cap. ſignificauit. Philippus Franchus, & Ioan-
nes Andræas *in cap. is qui, de regulis iuris, in 6.*
qui duo vltimi ita intelligunt text. *in dict. l. ſi*
deceſſerit. ff. qui ſatiſdare cogantur.
Quinta ſit concluſio; ad ſucceſſorem ſingu-
larem eius, † contra quem nominatim impe- 18
trata fuit commiſſio; regulariter non extendi-
tur ad talem ſucceſſorem ſingularem in materia
quæ non concernat dignitatem, ſed perſonam,
niſi in tribus caſibus; primus erit, ſi ſucceſſor
ſingularis ſcienter ſucceſſit in vitium, † quo ca- 19
ſu expreſsè loquitur text. *in cap. quia. V. de iu-*
diciis.
Secundus, vbi auctor alienauit cauſa mutan-
di iudicij; † vt *in cap.1. de alienat. iud. mutandi* 20
cauſa facta.
Tertius, quando contra ſingularem ſucceſ-
ſorem emanauit ſecunda, † & noua iuſſio, aut 21
commiſſio, vt *in dict. cap. quia. V.* ita probant
Abb. *in dict. cap. ſignificauit, de reſcriptis, n. 6.*
Ioannes Andræas *in dict. cap. is qui, num. 8.* &
Franchus *num.3.* Moneta *de Conſeruator. cap. 10.*
num. 298. & in tract. de commutation. cap. 8. ſub
num. 306.
Et notandum erit, quod in caſibus, † in qui- 22
bus diximus, mortuo eo, contra quem impe-
tratum eſt reſcriptum, extendi ad ſucceſſores;
habet id locum, quando defunctus ſaltem viue-
ret tempore dati reſcripti, nec enim valet iu-
dicis datio, cum non viueret tunc is, contra
quem iudex datur, vt per text. *in l.2. ff. quæ ſen-*

ventia ſine appellatione reſcindenda, tradiderunt
Abb. Franchus, & Ioannes Andræas, in locis
ſuprà relatis. Moneta *de Conſeruatoribus dict.*
cap.10. ſub num.198. & de commutat. dict.cap.8.
ſub num.305. in fine.

Sexta concluſio maiorem controuerſiam re-
23 cipit, † an reſcriptum impetratum contra ali-
quem nominatim, an iſto mortuo re integra, &
ante aliquam intimata ſibi fuerit citatio; duret
eius iuriſdictio & poteſtas contra vniuerſalem
hæredem & ſucceſſorem, ita vt iſte nequeat de-
clinare, & petere remiſſionem ad ſuum iudi-
cem, aliàs competentem. In qua controuerſia
Abb. *in dict. cap. ſignificauit de reſcriptis, num.6.*
tenet, quod iuriſdictio ex hoc reſcripto non
expiret, ſed Delegatus poſſit contra hæredem
vniuerſalem eius, contra quem ſpecialiter &
nominatim fuit impetratum procedere, & exer-
cere iuriſdictionem, idque indiſtinctè procedere
ſiue re integra, ſiue re non integra auctor de-
ceſſerit, & poſt Innocentium Ægidium, Com-
poſtellanum, Franchum, & Ioannem Andræam,
vt veriorem reſoluit opinionem Moneta *de com-*
mutation. vltimar. voluntat. cap.8. ſub num.306.

Sed contraria ſententia longè de iure verior,
24 † & probabilior eſt, vt ſcilicet tunc reſcriptum
impetratum contra aliquem nominatim, ſi de-
cedat re integra, expiret ipſo iure, ac Iudicis
Delegati reſoluatur iuriſdictio, ita vt contra
hæredem vniuerſalem nequeat procedere & ci-
tare, vt ſecus ſit, ſi reſcriptum, & iuriſdictio
ſit perpetuata per citationem intimatam defun-
cto, vt rectiùs probant plures Doctores citati,
& ſequuti ab Apoſtill. ad eundem Abb. *in dict.*
cap. ſignificauit, verbo, hæredem vniuerſalem,
hanc etiam opinionem tenet in terminis Mar-
cheſanus *de commiſſion. tit. de commiſſion. in par-*
ticul. 1. part. cap.3. num.565. & ſequentib. fol.166.
25 vbi dicit, † quod commiſſio illius contra quem
eſt impetrata, expirat, & pariter iuriſdictio,
niſi prius ante mortem fuerit citatus, ita vt
etiam nec contra hæredes, aut vniuerſales ſuc-
ceſſores procedat, aut reuiuiſcat talis commiſ-
ſio, quod repetit ipſe Marcheſanus *in eodem*
cap.3. num 73. & 74. fol.158. poſt Felinum *in*
cap. quia. G. num. 1. de iudiciis, & iterum Mar-
cheſanuſmetipſe *in 1 part. cap.7. de commiſſio-*
nib. appellat. in cauſa benefic. à num. 47. fol. 285.
& poſt Innocent. Signuro, & alios probat id-
ipſum Cardinal. Domin. Tuſchus *practic. con-*
cluſ. littera R. concl.213. num. 13. vbi ita mira-
biliter extendit, vt reſcriptum contra A. non
26 habeat locum contra eius hæredes, † ſi A. de-
ceſſerit re integra, & dicitur (inquit ipſe) re
integra decedere etiamſi eſſet citatus ad certum
terminum, & mortuus fuerit ante terminum.

Et Gloſſa *in cap. ſignificauit.* Philippus Fran-
27 chus, † & Ioannes Andræas *in regula is qui de*
regul. iur. in 6. pro contraria parte citati, eam
reſtringunt opinionem, & intelligunt; vbi no-
mine dignitatis, aut Eccleſiæ is contra quem
eſt impetratum reſcriptum, ſit conueniendus,
vt hoc mortuo re integra, vel non integra ad
ſucceſſorem in dignitate, aut Eccleſiam (quæ
nunquam moritur) extendatur commiſſio, vt
latiùs admiſimus, & probauimus ſuperius *in*
concluſione 3. & ſic tantum abeſt, quod poſſint
pro contraria parte allegari, vt potius noſtram
confirment à ratione ceſſante.

Imò & Moneta ipſe *in tract. de Conſeruatori-*
bus, cap.10. ſub num.199. † poſtquam contrariam 28
opinionem retulit, & nonnulla iura pro ea vo-
luit concordare; tandem reſoluit, ea iura & opi-
nionem eſſe intelligendam, vt tunc hæres con-
ueniatur coram iudice, coram quo poterat de-
functus, vt procedat in aliquo ex iis caſibus,
quos antea retulerat, aſſerens in eis poſſe con-
ueniri ſucceſſorem, de quibus Nos in conclu-
ſionibus antecedentibus, & inter alios caſus
proximum antecedentem recenſerat ipſe, nempè
quando res non ſit integra, vt tunc ſucceſſor
vigore commiſſionis contra defunctum impe-
tratæ poſſit conueniri, & citari.

Et vlterius contrariam opinionem ſectantes
inuincibili iuris † fundamento conuincuntur, 29
nam vt hæres & ſucceſſor conueniri poſſit co-
ram iudice non ſuo, ſed eo, coram quo defun-
ctus conueniri poterat: neceſſe eſt, vt iudicium
ſit præuentum cum defuncto, atque in vita ſua
fuiſſet citatus, ita vt ſi à Iudice defuncti non
fuerit in eius vita, & in perſona defuncti præ-
uenta iuriſdictio; hæres non coram eo, ſed co-
ram ſuo iudice conueniendus erit, *l. ſi conſtante.*
§. fin. ſoluto matrimon. l. hæres abſens, & ibi Ia-
cobinus *num.7. ff. de iudiciis, l. ſi y qui Romæ ff.*
eodem tit. l. ſi petitor, 31. ff. eodem, qui probat
quod tunc † inſtantia inchoata per citationem 30
(vt ſtatim dicimus) cum defuncto, actiuè, &
paſſiuè tranſit in hæredem & ſucceſſorem, non
aliter; Alciatus *conſil.22. num.1. tom.2. lib.6.* Pe-
regrinus *in tractat. de iure fiſci, lib. 5. num. 65.*
Salicetus *in l. litigator. num. 3. ff. de fructibus.*
Vincentius de Anna *allegat. 14. num. 1.* Petrus
Surdus *deciſ.110. num.4.* Iacobus de Graſſis *de*
effectibus Cleric. effectu 1. num.248. Antonius de
Matheatius *in tractatu de prorogat. iuris, num.68.*
& poſt Molinam, & alios Nos *de Regia prote-*
ctione, 4. part. cap.8. à num.302. & 303 & n.308.
Petrus Buſſa *in l. hæres abſenſ. 19. in princip. à*
n.13 ff. de iudiciis. Couarruu. *pract. c.8. n.3. in fin.*

Hoc etiam probat magna illa Doctorum ca-
terua, † qui à præfata doctrina ſumpſerunt fun- 31
damentum, vt Clericus hæres laici non conue-
niatur coram iudice defuncti pro rebus ad hæ-
reditatem pertinentibus, ſi cauſa non fuerit
cœpta cum defuncto laico, prout infinitos pe-
nè Doctores ad id congeſſit Iacobus de Graſſis
de effectibus Cleri. effectu. 1. à num.278.

At quando contra defunctum lis cœpta fue-
rit, † & per citationem præuocta iuriſdictio 32
à iudice defuncti laici, in eiuſdem hæredem
Clericum tranſit inſtantia, & iudicium cœptum
actiuè, & paſſiuè, ita vt remiſſio ad ſuum iudi-
cem omninò ceſſet, ita probat Paulus de Caſtro
in dicta l. hæres abſens. §.1. num.3. ff. de iudiciis.
Barboſa *in cap. quia. V. de iudiciis, num. 17.* Ca-
gnolus *in l 2. num. 174. Cod. de pactis inter em-*
ptorem, & venditorem, qui de communi teſta-
tur. Boërius *deciſ.69. num 32.* Alexander. *in ad-*
dition. ad Bartol. in Authentic. *& conſequenter,*
num.19. Cod. de ſentent. & interlocut. Guillelmus
Benedictus *in repetitione, cap. Raynuntius, in*
verbo, vxorem, in 2. deciſ. num. 124. de teſta-
ment. Roger. de Nura *in repetitione, l.1. num.61.*
de iudiciis. Antonius de Scappa *in tractat. de iu-*
re ſcripto, lib.2. cap.16. num. 1. Anaſtaſius Ger-
manius *in tractatu de ſacrorum immunit. lib. 3.*
cap.15. num 56. Addit. ad Aretinum, *in §. item*
mortuus eſt, num. 46. in littera A. inſtitut. de exce-
ptionibus. Villalobos *commun. opinionum, in lit-*
tera

tera C. num.77. Hieronymus de Zeuallos commun. contra commun. quæſt.36. num. 1. & 10. vbi dicit veriorem de iure. Camil. de Curte in diuerſor. iur. feud part.2. cap.2. num.142. Anguiſſo conſil.59. num.1. lib.2. Camill. Borrellus in additión. ad Bellugam, in ſpeculo Princip. rubric.11. §. videndum, num.4. litteru A. verſ. Ad materiam tamen, folio 55. Antonius Maſſa Galles in tract. de obligatione, in forma Cameræ, part.2. quæſt. 2. num.3. & 4. Andræas Gaill. obſeruatione 37. n.8. lib.1. Scaccia in tract. de iudiciis, cap.1. num.11. num. 23. in fin. Couarruuias lib. 1. practicarum quæſt. 1. cap. 8. num. 2. & 3. verſ. Hinc ergo, vbi allegat Immolam in l. ſi cum hominem, de fideiuſſoribus. Iaſſ. in Authent. quas actiones, num.39. C. de ſacroſanct. Eccleſiis. Paulum de Caſtro, Romanum, & Alexandrum in l. ſi conſtante §. ſi ff. ſoluto matrimon. & ibidem Curtius Iunior in addit. ad Alexand. & Paul. de Caſtr. in d. l. hæres abſens, in princip. ff. de iudiciis, & in verſ. Verum contraria, Ioannes Rota Aſinios in practic. quæſt. §.2. cap.12. num.44. & num. 60. vbi latiùs probat, & dicit communem Auferius in tract. de poteſtat. iudicis laici ſuper perſonis Eccleſiaſt. regula 2. fallent.5. num 6 Viuius in commun. opinion. verb Clericus, n.48. lib.1. Siluanus conſ.49. num 45. Ferdinandus Vaſquez in tractatu de ſucceſſion. creatione, part. 1. lib. 7. §. 22. limitat. 17. num.70. Burſatus conſil. 93. num. 41. lib. 1. vbi aſſerit, hanc communem eſſe. Purpuratus conſil. 85. num. 2. lib.1. Ioannes Aloiſius de Leo in Authent. caſſa. num 10. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Foller. ſuper conſtitut. Regni in tit. de Epiſcopis & Clericis, cap. item ſtatuimus, num.5. fol.68. in add. ad Muruntam, in pract.4 part. diſtinct. 11. num.74. Marcellus Cala. in tract. de modo articuland & probandi. § gloſſa 1. num. 57. vbi alios allegat. Petrus Surdus deciſ.110. num.2. vbi magis de commun. & in conſil.122. num. 16. lib. 2. Cœnedus in collectan.37. num.7. part. 2. vbi plurimos allegat Gaill. obſeruat.37. num.8. lib. 1. & latiùs fundat & proſequitur Carolus de Graſſis de effectibus Clericat. effectu 1. à num. 282. & ſeqq.

Sic etiam ex hac ratione & fundamento lai-
33 cus hæres Clerici ligatur eadem inſtantia, † & pariter tenetur proſequi iudicium cæptum contra ſuum Authorem coram iudice Eccleſiaſtico, cap. quia. V. de iudiciis. Alciat. conſil. 22. num.3. tom.2. lib.6. Graſſis vbi proximè n.321.

Et erit aduertendum, quod ad hunc effectum,
34 † vt commiſſio impetrata contra defunctum habeat locum in ſucceſſore & hærede vniuerſali, quando mortuus Author fuit re non integra, vt tunc dicatur res non eſſe integra: quando in vita fuit citatus, abſque eo quod ſit cum defuncto lis conteſtata, quia per citationem ſolam perpetuatur, & præuenitur iuriſdictio, iuxta iura & Doctores ſuperius hactenus citatos, & eſt cap. gratum, & cap. relatum de officio Delegati, cum concordantibus; de quorum intellectu latè agit Caſtellus controuerſiarum tom.2. cap. 29. per totum, & in noſtris terminis tenet Gloſſa vnica. Innocent. Abb. & alij Doctores in dicto cap. ſignificauit, de reſcriptis. Ioannes Andræas, & Philippus Franchus in cap. is qui, de regulis iuris, in 6. poſt Speculatorem in tit. de officio Delegati. §. reſtat, verſ. Item mortuo eo. Petrus Barboſa in l. hæres abſens, num. 27. ff. de iudiciis. Borrellus conſ.78. num. 21. Rebuffus ad conſtitution Gallicas, tit. de citationib. in præfation. num.17. D. Ioann. Baptiſt. Valençuela conſil.32. num.70. Giurba conſil.59. num. 104. Ioannes Petrus Moneta in tractat. de Conſeruator. cap. 10. num. 299. contra Bartolom. Brixienſ. (contrarium tenentem, vt requiratur ad hoc litis conteſtatio cum defuncto) & ipſe Moneta in tract. de commutation. vltima. voluntat. cap. 8. ſub numer.305. Cardinalis Tuſchus practic. concluſ. litteru R. concluſ.213. num.13. & pro hoc facit text. in dict. cap. ſignificauit, ibi: Nec per ipſas, dum viueret, fuerat ad iudicium euocatus, de reſcriptis, & etiam text. in cap. propoſuiſti, 19. ibi: A te legitimè citatus ad cauſam, & ibi: Quaſi ab illo iam præuentus, &c. de foro competenti.

Et facit communis Doctorum opinio, quæ
habet, † quod ad hoc vt hæres, & ſucceſſor 35
conueniatur coram iudice defuncti, & in eum lis cæpta, & inſtantia tranſeat actiuè, & paſſiuè; ſufficit citationem defuncti præcisè, non litis conteſtationem, vt ex l. ſi petitur, 31. de iudiciis, & cum Molina Nos de Regia protectione, 4 part. cap.8. num.302. & num.303.

Ex quo falſa redditur differentiæ ratio tradita
per Abbatem † in dicto cap. ſignificauit; intel- 36
ligens illum text. in hærede, & ſucceſſore defuncti conueniendi per clauſulam generalem dumtaxat, vt tunc re integra expiret commiſſio. At ſecus, quando in ea expreſsè nominatus decedat etiam re integra, vt eius hæres vniuerſalis ex eadem commiſſione citetur, & conueniatur, quaſi (inquit ipſe) iuriſdictio radicata fuerit, & præuenta contra ſuum Authorem, contra quem nominatim fuit impetrata, quod falſum eſt, & contra notiſſima iuris principia, & Decreta Canonica, & Ciuilia. Cùm ante iuriſdi-
ctionis exercitium, † reſcriptum iuſtitiæ, nem- 37
pè per citationem non ſubſequutam nec perpetuetur, nec præuenta dicatur iuriſdictio, vt probat text. in cap quando 6. ibi: Cum iuriſdictio (ex quo ipſa vſus non extitit) non cenſeatur in eum efficaciter tranſiuiſſe de officio Delegat. lib. 6. & in cap. ſi Delegatus 7. ibi: Commiſſum tibi negotium (dùm tamen illo viuente iuriſdictione vti cæperis) liberè diffinire, &c. eodem tit. & lib text. in cap. vltimo. de officio Legati in fin. ibi: Si ante illorum diſceſſum horum citatio non præceſſit; & idem probat cap. relatum de officio Delegati, concordat lex 21. tit.4. part.3. & alia quam plurima iura vltra ſuperius relata congerit Caſtellus controuerſiarum, tom.2. capitul. 29. vbi per totum diſſerit & doctè reſoluit, alitérque ante citationem iuriſdictionem Delegati, nec alterius Iudicis, nec præuentam, nec radicatam cenſeri.

Imò res non deſinit eſſe integra, nec lis introducta, & cœpta per commiſſionem impetratam, & emanato atque à Iudice expedito decreto citationis, ante eius actualem executionem, Patiſius conſil.45. num.3. lib.4. Puteus deciſ.194. lib. 1. & per Rotæ deciſionem Cæſar Argelius in tractatu de acquirenda poſſeſſion. quæſt. 18. art.1. à num. 15. vbi num. 16. rectè extendit, etiam ſi reus habeat notitiam commiſſionis impetratæ, & citationis contra ſe decretæ, quæ tamen non fuit ſibi intimata, & effectiuè executa, ex Patiſio conſil. 81. num. 13. lib. 4. & Rota in vna Albrucenſ. penſionis 17. Decembris 1574. coram Lauretano, & apud Seraphinum deciſ. 147. n.2. & alias allegat deciſion. ipſe Argellius, num.17. & plenè per Menoch. de arbitrariis, caſu 202. num.8.

*num.*8. Et quod lis non dicatur pendere, donec citationis decretum ſit intimatum aduerſario, tenet Rota *deciſ.*6. *vt lite pendente in nouiſ. &* *deciſ.*1. *num.*4. *part.*2. Pureus *deciſ.*427. *lib.*1. *&* *deciſ.*481. *lib.* 2. *& deciſ.* 362. *lib.* 3. Caſſiodor. *deciſ. num.* 3. *&* 4. *regula Chancellaria*, abundè Gonçalez *gloſſ.* 9. *in annotationibus*, *num.* 145. Marius Giurba *in conſil.*39. *num.*66. Imò & Rota in vna Bracharenſ. vt apud Alexandr. Ludouiſ. *deciſ.*94. *num.* 2. Requirit poſt impetratam commiſſionem, citationem emanatam, intimatam, & executam, & ſimul iterum eius reproductionem; & in alia Gerundina apud eundem Alexandrum Ludouiſ. *deciſ.*27. *num.* 2. Sed hoc de reproductione citationis executæ, & intimatæ intelligo non requiri quoad præuentionem, & perpetuationem iuriſdictionis, ex hactenus abundè comprobatis; ſed tantùm quoad proſequutionem litis, & eius validitatem ex iis, quæ copiosè cumulauit Hieronym. Gonçalez, §.7. *proœmiali. à num.*145. *cum multis ſequentibus*, Lancellotus *de attentatis* 1. *part. capitul.*4. *in præfaction. à num.* 113. *cum ſequentibus*: quod non debeat fieri poſt longum tempus, Rota vt per Farinacium *in poſthumis tom.*1. *deciſ.*137. *num.*4. *&* 5.

Et quod ad præuentionem iuriſdictionis ſit neceſſarium, quòd citatio actualiter executioni mandetur, ita vt non ſufficiat decretum de citando; probatur *in l. cum quædam in principio, ff. de iuriſdict. omnium iudic.* quoniam ante exequutam citationem lis non dicitur pendere Gregor. Lopez *in l.*12. *tit.*7. *part.*3. per text. ibi: *in gloſſ.*1. Marianus Socinus *in cap. propoſuiſti*, *num.* 7. *& ſequentibus, de foro competent.* Decianus *conſ.*21. *num.*3. Farinacius *in prax. quæſt.*7. *num.*56. Scaccia *de Iudiciis*, *capitul.* 12. *ex num.* 58. Afflictis *deciſ.*219. *num.*3. Maſcard. *de probation. concluſ.* 1233. *verbo*, *Præuentio*, *num.* 6. Marta *de iuriſdiction. part.* 2. *capitul.* 3. *ex num.*2. Franchis *deciſ.*505. *num.*15. Riccius *collect.*1148. Maſtrillus *deciſ.*210. *num.* 1. Cauedus *deciſ.* 142. *num.* 1. 4. *&* 6. *p.* 1. Zeballos *de cognition. per viam violent. quæſt.*81. *n.*6. *& ſequentibus*, Giurba *conſ.*48. *num.*38. & alij ſtatim citandi.

Quæ doctrina in noſtro caſu rectè procedit, etiamſi admittamus aliquorum diſtinctionem inter præuentionem iuriſdictionis quoad effectum prælationis, vt hoc caſu requiratur actualis executio citationis; & inter perpetuationem ſimplicem eiuſdem iuriſdictionis, vt ad hunc effectum decretum citationis expeditum ſufficiat, quam conſtituunt, & explicant Marian. vbi proximè, *num.* 19. Decianus *num.* 7. Barboſa *in l, ſi quis poſtea quam ex num.* 27. *&* 32. *cum ſequentibus*, *ff. de Iudiciis*, Scaccia *num.* 58. Farinacius *num.* 60. Marta *de iuriſdict.* 2. *part. dict. capitul.* 3. *ex num.* 14. Pereira *de manu Regia* 2. *cap.*57. *num.*9. & poſt alios Carlebal. *de Iudiciis, lib.*1. *tit.*1. *diſp.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 879. Eò quòd caſus in quo verſamur, comprehendatur ſub primo diſtinctionis membro, cùm agatur de prælatione iuriſdictionis, & competentia inter Delegatum, & Ordinarium. Sed ego puto ex ſupradictis in vtroque diſtinctionis membro requiri actualem executionem citationis expeditæ.

Quare ceſſante hac diſcriminis ratione per
38 Abbatem traditam cui nititur; † venit aſſignanda firmiſſima concluſio, quòd reſcriptum impetratum contra aliquem nominatim, non trahatur contra eius hæredem, & ſucceſſorem vniuerſalem, ſi defunctus conueniendus deceſſerit re integra, hoc eſt, non ſibi intimata citatione ex hactenus abundè comprobatis, pro qua doctrina venit eſſe expreſſus text. *in cap. ſignificauit de reſcriptis.*

Et quia commiſſio ipſa non ſolùm non radi-
cat iuriſdictionem ante † citationem, atque 39
etiam nec per præſentationem ipſarum litterarum factam Iudici, nec tunc iuriſdictio præuenta dicitur, nec res deſinit eſſe integra, vt rectè probant Maſcardus *de probation. concluſ.* 1226. *num.* 11. Hieronymus Gonçalez *ad regulam* 8. *Chancel.* §.5. *proœmial. num.*101. Caldas Pereira *de poteſtate eligendi, cap.*10. *num.*15. Doctor Petrus Barboſa *in l. ſi quis poſtea quam, num.* 25. *ff. de Iudiciis*, Pater Thomas Sanchez *de matrimonio, lib.*8. *diſput.*28. *num.*19. Auguſtinus Barboſa *in collectanea ad cap. gratum* 20. *num.*6. *de officio Delegati.*

Sed nec habet vim libelli † in Iudiciis ordi- 40
nariis, licet in ſummariis ſic; vt latè per Vantium *de nullitat ſentent. ex defectu proceſſus, n.*19. *&* 20. Marchefanus *de commiſſione in particulari* 1. *part. cap.* 3. *à num.* 21. *& ſequentibus*, *tom* 3. *folio* 153.

Ac etiam in omni caſu, certum eſt, quòd annales actiones, & interdicta perpetuantur
† contra hæredem aduerſarij, contra quem à 41
Principe impetratum eſt reſcriptum, & ex ipſa ſola impetratione anni terminus conſeruatur, vt patet *ex l.*1. *&* 4. *Cod. quando libellus Princip. datus*, vbi notarunt Doctores *& in l. fin. ff. de eo per quem fact. erit*, Moneta *de commutation. vltimarum voluntat. cap.*8. *num.*307. Non tamen quoad effectum perpetuandi iuriſdictionem contra hæredem ante citationem defuncti ex hactenus latiùs deductis, & comprobatis.

Ex omnibus igitur concluſionibus veriſſimis aliæ duæ ad noſtrum propoſitum deducendæ ſunt per neceſſariam conſequentiam.

Prima ſit, quod in omnibus † caſibus, in 42
quibus diximus, reſcriptum impetratum contra aliquem, eo mortuo etiam re integra durare contra ſucceſſorem, de quibus in 2. 3. & 5. concluſionibus, vel etiam in aliis, in quibus, quando re non integra deceſſit is (contra quem generaliter, vel nominatim fuerit commiſſio impetrata) hæres & ſucceſſor eiuſdem commiſſionis virtute conueniri poteſt, de quo latè hactenus dictum eſt: tunc ſi ipſa commiſſio fuerit expedita ſeruata forma Concilij Tridentini, *ſeſ.* 24. *de reformatione. capitul.* 20. nempè ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi ob vrgentem, & rationabilem cauſam, ac ſic ſubſcribendum moti, indubiè cauſa ipſa contra hæredem, & ſucceſſorem tractanda erit coram Iudice delegato in prima inſtantia, quia tunc nullatenus offenſa dici poteſt Ordinarij iuriſdictio, vt ex eodem Tridentin. decreto latiùs probauimus hac 2. *p. capitul.*6. *in* 4. *exceptione*, *à num.* 14. *cum multis*
ſequentibus. Prout & pluties † in his terminis 43
conſului, atque ideò iis in caſibus Senatus hic Supremus nullatenus has cauſas remittit Ordinario, cum eius prima inſtantia nullo modo percutiatur.

Secunda etiam concluſio, quæ ex ſuperiori-
bus † neceſſariò deducitur, ea erit quando ex 44
commiſſione impetrata, etiam ſpecialiter, &

nominatim

nominatim contra aliquem, & etiam manu pro-
pria Sanctiſſimi ſubſcripta mortuo eo re inte-
gra, contra quem vel generaliter (virtute clau-
ſulæ, *Omnéſque alios*, de qua ad principium
huius cap.) vel ſpecialiter fuit impetrata, cum
ipſa commiſſio ipſo iure expirauerit, ac reſol-
uatur iuriſdictio delegati, & perinde habeatur
acſi à principio nec impetrata fuerit, nec cauſa
per Sanctiſſimum auocata, ita vt eius virtute
amplius procedere nequeat delegatus, etiam
contra ſucceſſores, & hæredes vniuerſales, vt in
tot concluſionibus probauimus: tunc omnino
iſta cauſa hæredum & ſucceſſorum per Senatum
remittenda erit in prima inſtantia ad Ordina-
rium, cuius iuriſdictio morte illius re integra
prohibitionem & impedimentum euaſerit ipſo
iure.

Quæ concluſio inſuper probatur; nam cùm
45 principalis commiſſio, † auocatio, & Iudicis
delegati iuriſdictio ipſo iure reſoluantur, vt ha-
ctenus dictum eſt in concluſionibus; ſequitur,
vt qualitas ſubſcriptionis manu Pontificis ſimul
euaneſcat, quia qualitas non poteſt eſſe ſine ſub-
iecto. Et quia non entis nullæ ſunt qualitates,
ex vulgari axiomate.

Et quia quando principalis commiſſio reſol-
46 uitur, aut aliàs deficit, † & annullatur, ſimul
cum ea reſoluuntur clauſulæ omnes, atque cæ-
teræ qualitates in ea appoſitæ, & ab ea depen-
dentes; *l. nihil dolo*, *l. cum principalis*, *ff. de re-
gulis iuris*, *l. 2. ff. de peculio legato*, *l. Iulius*, *ff.
qui potiores in pignor. habeantur*, *l. Aurelius*, *§.
legatum*, *ff. de liberatione legata*, plurimos Do-
ctores citauimus Nos *de Regia protectione*, *2.
part. capitul. 2. num* 37. & faciunt quæ *tertia
part. capitul.* 10. *à num.* 161. Puteus *deciſion.* 1.
lib 1. nonnullas Rotæ deciſiones allegat Marta
de clauſulis, *clauſul.* 19. *à num.* 15. in prima im-
preſſione.

Ergo vt contra ſucceſſorem poſſit procedi,
47 requiritur omnino alia † noua commiſſio, ſi-
militer manu propria Sanctiſſimi ſubſcripta, &
ſecunda eius iuſſio, de quo ex text. *in cap. quia
V. De Iudiciis*, vbi Abb. *num.*6. Ioann Andræas
in cap. is qui, *num* 8. & Philipp. Franchus *n.* 3.
de regulis iuris, Moneta *de commutat. vltimarum
voluntat. capitul.*8. *ſub num.* 306. *& de conſerua-
toribus*, *capitul.*10. ſub *num.* 297. Ita vt ſi hæc
ſecunda commiſſio (prima ſublata) ſit noua &
contra nouam perſonam, debet omnino habe-
re ſubſcriptionem manu Sanctiſſimi, iuxta Tri-
dentin. decretum *in dict. capitul.*20. aliàs ea de-
ficiente Senatus hic Supremus cauſam remittet
ad Ordinarium, cum contra illud decretum eius
prima inſtantia manifeſtè percuriarit.

Facit etiam quod dicit Rota *deciſ* 423. *num.* 5.
48 *part.* 2. *in recent.* † Anton. Gabriel. *commun. opi-
nion. lib.*6. *tit. de clauſulis*, *concluſ.* 3. *num.* 8. &
alij relati per Auguſtinum Barboſam *de clauſu-
lis*, *clauſul.*175. *num.* 39. Aſcanius Tamburin. *in
tractatu de iure Abbatum*, *& Prælator. tom.* 1.
diſp. 18. *quæſt.* 6. *num.* 13. *&* 14. quod clauſula
(*Sublata*) minimè operatur, quando in caſibus,
in quibus commiſſio ea munita, non intrat, ſed
tantùm poſtquam fuerit cognitum intrare.

49 Negari etenim non poteſt, † quod hæc ſub-
ſcriptio manu propria Sanctiſſimi ſit quædam
qualitas commiſſionem informans, cui apponi-
tur, quia de per ſe, & in aëre ſtare non poteſt;
quæ quidem ſubſcriptio ſequi debet naturam
ſui principalis, & huius commutabili alteratio-
ni, & variationi ſubiici, vt in ſimili de clauſula
(*irritans*) † probant latè Antonius Gabriel. 50
tit. de clauſulis, *concluſ.* 3. *num.* 54. *verſicul. Con-
trarium voluit*, Gonçalez *in regula Chancellar.
gloſſa vltima*, *num.* 55. *vſque ad* 64. Multis id
ipſum exemplis, atque rationibus confirmat,
benè etiam probat Ioannes Petrus Moneta *in
tractatu de conſeruator. capitul.* 7. *à num.* 512. &
benè conducunt quæ ipſe *à num.* 611. *cum ſe-
quentibus*.

Et quia quando contractus (cuius ratione alio
loco † poterat quis conueniri, iuxta textum *in* 51
l. heres abſens, *cum §.* 1. *& §. proinde*, *ff. de iu-
diciis*, *cap. dilecto*, *de foro competent.*) Et eius
ratio ſit ſublata; in conſequentiam ſublatus
etiam intelligitur forus, quem ratione contra-
ctus ſortiebantur contrahentes, iuxta *l. cum
principalis*, *ff. de regulis iuris*, & in ſpecie Abb.
in dict. cap. dilecti, *num.* 6. per text. ibi: Petrus
Barboſa *in dict. §. proinde*, *num.*26.

Deinde cum iuriſdictio Ordinarij ſit natura-
lis, † & fauorabilis, Vantius *de nullitate ex de-* 52
fectu iuriſdiction. & vnde, *num.* 24. Moneta *de
conſeruatoribus*, *cap.* 7. *num.* 343. Imò ceſſante,
& ſublato prioris commiſſionis impedimento,
res facilè reuertitur ad ſuam naturam, iuxta re-
gulam text. *in l. ſi vnus*, *§. pactus ne peteret*, *ff.
de pactis*.

Et quia quando prima auocatio cauſæ Ponti-
ficis à iuriſdictione † Ordinarij ceſſat ſiue per 53
renunciationem, ſiuè alio modo; ſtatim Ordi-
narius ipſe vendicat, & recuperat ſuam iuriſdi-
ctionem, vt probant Federicus de Senis *in con-
ſil.*14. Felinus *in cap. cum omnes*, *num.*8. *de con-
ſtitutionibus*, Iaſſon. *in dict. §. pactus ne peteret*
*num.*9. Auguſtinus Barboſa *in collectan. ad cap.
cum tempore*, *ſub num.* 5. *de arbitris*. Quia per
impedimenti hominis remotionem velociter
ſtatim & ipſo iure ſubintrat iuris diſpoſitio, ita
vt fingatur impedimentum retro non adfuiſſe;
plures Doctores relati à Caſtillo *controuerſia-
rum*, *tom* 6. *capitul.* 143. *§. vnico*, *num.* 15. *verſ.
Secundus caſus eſt*.

Et comprobatur ex eo, quoniam cum Epi-
ſcopus habeat † iure communi prouiſionem be- 54
neficiorum omnium ſuæ diœceſis, ſi contingat
Pontificis reſeruatio, & auocatio; ſtatim quod
tollatur tale impedimentum, prout morte Pon-
tificis, Ordinarius ipſe etiam ignorans recupe-
rat ſuam iuriſdictionem † Ordinariam, quia 55
obſtaculo ſemel ſublato, eius ſubintrat ipſo iu-
re poteſtas libera; Caputaquenſis *deciſ.* 86. *n.* 3.
lib. 1. Creſcentius *deciſ.* 3. *num.* 4. *de priuilegiis*,
Puteus *deciſ.*462. *in vna Corduben. num.*3. *lib.* 2.
Gomezius *in tractatu de expectatiuis*, *num.*10. *&*
21. *in fin.* Eneas de Falconibus *de reſeruation.* 4.
part. principal. effectu 11. *num.*2. *verſ. Quarenus*,
Gometius *in regula de beneficiis vacantibus per
obitum famil. Cardin. quæſt.*20. *per totam*, Mandoſſ.
ſuper regula 32. *gloſſ.* 10. *num.*2. *& per totam*, latè
proſequitur Gonçalez *in regula de alternatiuis*,
§. 5. *procœmiali*, *à num.*46. & ſuprà.

Quod claro exemplo comprobatur adducto
† per Ioannem Monachum *in cap. cum aliquibus* 56
*ſub num.*3. *in fine*. Ioannem Andræam, *num.* 1.
poſt medium, Archidiaconum, & alios de re-
ſcriptis, *lib.*6. Caſſiodorum *deciſ* 8. *num.* 5. *ante
fin. de præbendis*, & Gomezium *in regula de non
tollendo*, *quæſt.* 16. *poſt princip.* Hieronymum
Gonçalez

Gonçalez vbi proximè, *num.* 124. *&* 123. de ho-
mine ligato pedibus, vel manibus. Nam ſi ta-
lis ab aliquo diſſoluitur, & ſolutus ſcribit, vel
ambulat, non per hoc dicitur, ſcribere, vel
ambulare miniſterio diſſoluentis, ſed ille ex ſe-
ipſo hoc facit, licet ſi diſſolutus non fuiſſet mi-
nimè ita operaretur: ita pariter in noſtro caſu;
57 licet virtute † ſubſcriptæ auocationis Papæ cui-
dam Delegato committat cauſam, pertinen-
tem de iure communi, & iuriſdictione natura-
li ad Ordinarium in prima inſtantia, & hac
auocatione durante ligatas habeat Ordinarius
manus; tamen eo impedimento ſublato, &
auocatione re integra reſoluta ex ſupradictis;
ſtatim cauſa ipſa deuoluitur ad Ordinarium
ipſum, & cum iuriſdictione naturali conſoli-
datur ipſo iure, miniſterio iuris communis.

Ex hac doctrina infertur primò, quòd licet
58 † quando cum defuncto cæpta fuiſſet lis, & in-
ſtantia virtute commiſſionis manu Sanctiſſimi
ſubſcriptæ, ita vt omnino hæres teneatur co-
ram eodem Iudice Delegato cauſam proſequi,
nec poſſit petere eius remiſſionem ad ſuum
Iudicem, vt hactenus latiſſimè fuit probatum.

59 Si tamen ipſi liti fuiſſet ceſſum † per partes,
& renuntiatum, cùm tunc acta ipſa coram De-
legato geſta pereant, & lis habeatur pro non
cæpta, ſtatim Ordinarius recuperat ſuam iuriſ-
dictionem in prima inſtantia, coram quo hæ-
res omnino conueniendus erit: ita docent Bal-
bus *in tractatu de præſcriptionibus 6. part. prin-
cip. in 3. particul. quæſt.* 4. *num.* 45. Aſinius *in
practicar. executien. §. 2. capitul.* 15. *num.* 12.
Lanfrachus Balbus *in ſuis commun. concluſion.
centur. 5. concluſion.* 441. Horatius Carpanus *ſu-
per ſtatutis Mediolanen. part.* 1. *cap.* 21. *num.* 98.
Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu* 1. *num.* 318.
Quare cum res dicatur tunc integra, ad Ordi-
narium remittenda erit cauſa contra ſucceſſo-
res, & hæredem per Senatum.

60 Secundò infertur; quod ſi lis † fuerit cæpta
cum defuncto, ſi inſtantia eſſet perempta,
cùm tunc omnia acta Ordinatoria Iudicij per-
eant, ac ſi lis numquam fuiſſet cæpta, vt poſt
plurimos Doctores probat Graſſis *de effectu
Clericat. effect.* 1. *à num.* 291. vbi latè de ſingu-
lis proſequitur, & ſpecialiter *à num.* 196. quod
61 perempta † inſtantia extinguitur Iudicis iuriſ-
dictio. *l. facta, §. ſi quis bonorum, ff. Trebellian.*
Bald. *in cap.* 1. *columna penultima, ſi de inueſti-
tura inter dominum, & vaſſallum*, Ioannes de
Amicis *conſil.* 32. *num.* 9. Petrus Surdus *con-
ſil.* 160. *num.* 28. Et per conſequens Iudex
62 † non dicitur amplius Iudex, ſed priuata per-
ſona, Baldus *conſil.* 290. *in fin. lib.* 3. Crauetta
conſil. 270. *circa finem, lib.* 2. Archer. Regienſ.
quæſt. 21. *num.* 13. *lib.* 3. Rolandus Cauagnol.
in obſeruatione ad decretum Montisferrat. decreto
8. §. 3. *num.* 3. *fol.* 127. *in princip. part.* latè
Sebaſtianus Vantius *in tractat. ſentent. tit. de
nullitate ex defectu iuriſdiction n.* 115. *& num.* 127.
cum pluribus ſequentibus, Menochius *in tractatu
de arbitrariis Iudic. quæſt.* 67. *num.* 17. Ioſephus
Ludouic. *in Rota Lucenſ. deciſ.* 43. *num.* 10. Ho-
ratius Carpanus *ſuper ſtatut. Mediolanenſ. ca-
pitul.* 21. *num.* 108. *part.* 1. Vbi numeris ſequen-
63 tibus ponit multa † de iuriſdictione ſublata in-
ſtantia perempta. Quo caſu cum perempta in-
64 ſtantia, res & iuriſdictio reddatur † ad non
cauſam, & res reperiatur integra, & reducatur
ad illum priorem ſtatum, quo erant litteræ, &
reſcriptum antè eius exercitium, & citationem
emanatam, cùm omnia reſoluantur: ſubintrat
iuriſdictio Ordinarij in prima inſtantia contra
hæredem defuncti de nouo conueniendum, ex
hactenus abundè probatis, ac per conſequens
eius cauſa Ordinario per Senatum remitten-
da erit.

Tertiò infertur ex præfacta doctrina, quòd ſi
lis capta † cum defuncto virtute huius commiſ- 65
ſionis manu Sanctiſſimi ſubſcriptæ ex aliquo
capite ſit nulla; non poteſt operari præuentio-
nem iuriſdictionis contra hæredem, nec eiuſ-
dem perpetuationem, quominus de nouo de-
beat conueniri coram ſuo Iudice competenti
Ordinario in prima inſtantia, cùm per nullita-
tem res non deſinat eſſe integra. Quod quidem
probatur, † quia quod nullum eſt, nullum 66
producit effectum, vt latiſſimè Nos *de Regia
protection.* 3. *part. cap.* 9. *à principio.* Nec præ-
ſtat impedimentum, quòd de iure non ſortitur
effectum, ex iuris regula, *Non præſtat. de re-
gulis iuris in* 6.

Et quia, per citationem nullam † non indu- 67
citur litiſpendentia, Probus in addition. ad
Ioannem Monachum *in rubrica; vt litependente
in* 6. Afflictis *deciſion.* 336. *n.* 14. *& ſequentibus*,
Decius *conſil.* 460. *num.* 21. *& ſequentibus*, Lan-
celotus *de attentatis* 2. *part. capitul.* 4. *in præfa-
tione, num.* 94. *&* 95. *& num.* 99. Graſſis *de effe-
ctibus Clericatus, effectu* 1. *num.* 229. *& ſequen-
tibus.* Nec perpetuatur iuriſdictio ex citatione
nulla, Graſſis ibidem *num.* 312. Ægidius *deci-
ſion.* 699. Puteus *deciſion.* 2. Lancelotus vbi pro-
ximè *num.* 98. Nos *de Regia protectione, dict.* 3.
part. capitul. 9. *à num.* 13. *&* 11. Vbi de hoc, &
præcedenti aliiſve effectibus videbis, & quod
nullum præſtat impedimentum actus nullus; ac
ſi geſtus non fuiſſet à principio.

Et inſuper: nam licet ſemel iudicium cæptum
† per ſuperueniens priuilegium non mutetur, 68
vt latiſſimè per Marium Giurbam *deciſ.* 23. *per
totum.* Tamen ſi nulliter reus citatus fuerit,
† rectè mutare forum poteſt, & alterius effici 69
iuriſdictionis, vbi demù præciſè conueniendus
erit, Socinus *in cap. penult. artic.* 4. *princip.* 1.
quæſt. Marcabrunus *conſ.* 69. *num.* 89. Giurba *dict.
deciſ.* 23. *ſub num* 6.

Et eo præcipuo fundamento hæc illatio,
† atque etiam præcedentes mirè fulciuntur; 70
quia per citationem, aut alium actum nullum
præcedentem res non deſinit eſſe integra, mi-
rabilis eſt Rotæ *deciſio* 57. *num.* 8. vt inter re-
collectas per Viuianum *de iure patronatus*, pro-
bant inſuper Pariſius *conſil.* 98. *num.* 27. *lib.* 3.
Lancelotus *de attentatis* 2 *part. capitul.* 4. *in præ-
fatio, num.* 97. Graſſis *de effectibus Clericatus,
effectu* 1. *num.* 311. de quo vide alia plura per
Nos hoc *tractat.* 1. *part. cap.* 10. in remedio, per
totum, *à num.* 89. & maximè *à num.* 113. *verſ.
Ex vero fundamento.* Conueniunt etiam, & re-
ctè; † quæ de effectibus rei reſolutæ, & nullæ, 71
vt redeat ad ſuum priorem ſtatum, ac ſi nihil
geſtum fuerit, diximus *in dict. capitul.* 10. *à
num.* 102. *cum ſequentibus, verſ. Quare per hanc
repoſitionem.*

Quapropter cum per citationem, aut litem
nullam cæptam † cum defuncto non fuerit ra- 72
dicata, nec præuenta iuriſdictio Iudicis Dele-
gati, vigore commiſſionis manu propria San-

ctiſſimi

ctiſſimi ſubſcriptæ, res non deſinat eſſe integra, ita vt cum hærede denuò debeat agi coram ſuo Iudice Ordinario competente, vt io terminis probant cum plurimis fundamentis, Graſſis *in tractatu de effectibus Clericatus, effectu.* 1. *à n.* 198. *cum ſequentibus*, plures alios citauimus infrà *num.* 33. ſequitur manifeſtè, quòd quando per Delegatum hunc velit conueniri in prima inſtantia, omnino eius cauſa remittenda erit per Senatum hunc Supremum ad Ordinarium.

73 Hinc ſe offert tollenda dubitatio illa, † quæ ſæpè contingit; An commiſſio iactationis manu Sanctiſſimi ſubſcripta, motis (vt aſſolet) iactationis ratione vii vrgenti, continens clauſulam (*Omnéſque alios*) de qua ſuperiùs ad principium huius capituli: debeat per Senatum retineri, & cauſa remitti Ordinario ad petitionem non principalis iactantis nominatim expreſſi, ſed alterius, qui vt comprehenſus ſub clauſula generali prædicta citatur à Iudice Delegato.

Solent partes aſtutiſſimæ, & cauillantes, 74 maximè Curiales † Romanæ Curiæ ad ſubterfugiendum Iudicium Ordinarij, illudendam, & fraudandam primam eius inſtantiam, necnon vigilantiam huius Supremi Senatus (maximoperè protegentis Concilij Tridentin. decreta) varijs ſuggeſtionibus vti, & Sanctiſſimo cauſas aliquas (licet falſas) proponere, vt illis motus commiſſiones impetratas ſua manu ſubſcribat: & inter alias hæc iactatio frequentior eſt. Proponit igitur impetrans Sanctitati ſuæ, eum (contra quem litigare intendit) ſe iactaſſe de moleſtia ſibi facienda, & ne iuſtitiam in partibus conſequatur, *ex l. diffamari. Cod. de ingenuis & manumiſſ.* in cuius repetitione Zu-

75 cardus, *num.* 1. maximè dolet † de conſcientiis procuratorum, præcipuè Romanæ Curiæ nequam ac perpetam vtentium hoc remedio, vt plurimùm aff ctato & ficto, vt ex hac iactationis commiſſionibus miſerrimi litigantes à ſuis domicilijs extrahantur. Hac etiam calumnia latè torquetur Marqueſanus *in tractatu de commiſſionibus iactationis, 3. part. cap. 2. à principio, tom.* 3.

Quæ commiſſio iactationis tanquam à iure 76 exorbitans, † ac patri iactanti, necnon Ordinario nimis præiudicialis reſtrictionem recipit ad perſonam dumtaxat nominatam iactantem, ita vt ad alias vltra expreſſam non extendatur, cùm in aliis deficiat fundamentum iuriſdictionis, & qualitas fundamentalis, ſuper qua nititur & expeditur, necnon ratio finalis, quæ Sanctiſſimum mouit ad ſubſcribendum, iuxta tenorem, *capitul.* 20. *cauſa omnes*, ibi: *Vel quas ex vrgenti rationabilique cauſa iudicauerit Summus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignatura, Sanctitatis ſuæ manu propria ſubſcribendum, committere, aut auocare, &c.*

Ac propterea, nec in tali commiſſione iacta-77 tionis permittitur apponi † clauſulam) *Omnéſque alios.*) Sic in his terminis probat Marcheſanus *de commiſſionibus iactation. 3. part. capitul. 2. §. 2. à num.* 10. *tom.* 3. *fol.* 339. *in hæc: Sed ſecus in noſtra commiſſione, quia licet (vt præmiſſi) vana contra incertos concedantur; tamen contra incertas perſonas de negatur noſtra commiſſio; & ratio patet, quia remedium legis noſtra diffamari, præſuppoſuit contra certos diffamantes, qui in legem committuat, ob id datur (vt dixi) commiſſio: vnde hac de cauſa clauſula (omnéſque alios in executione præſentium nominandos, & connominandos) in hac commiſſione ſemper delenda venit*, Cæſar Contardus latè *in hac lege diffamari, ampliatione* 21. *num.* 142. *per regulam, quod abſque cauſa, nemo innitus agere eſt cogendus, &c.*

Et hoc amplius, quoniam impetrans ante omnia probare † tenetur fundamentum iacta- 78 tionis contra iactantem expreſſum, ſecundùm Marcheſanum vbi proximè *capitul.* 1. §. 1. *à num.* 14. *cum ſequentibus.* Imò generaliter verum eſt, quòd quando iuriſdictio fundatur ratione alicuius qualitatis, de ea prius debet conſtare, tanquam † fundamentum ſuæ iu- 79 riſdictionis, aliàs nulliter procedat Iudex. Vantius *de nullitatibus ex defectu iuriſdiction & vnde, &c. à num.* 52. *&* 53. Nos *in tractatu de Regia protectione* 1. *part. capitul.* 2. *anna.* 68. *& capitul.* 4. *num.* 43. *&* 44. vbi plures Doctores citauimus; plura cumulat Valençuela Velaſquez *in conſ.* 191. *à num.* 8. *cum multis ſeqq. tom.* 2.

Sicque dicit Angelus † *in conſil.* 138. *viſis om-* 80 *nibus, num.* 1. *cum ſequentibus.* Quod reſcriptum limitatum circa certas perſonas, & certas qualitates non extenditur vltra, ſicque reſcriptum dans iuriſdictionem ſuper poſſeſſione per rapinam, non extenditur ad poſſeſſionem per fraudem. Et idem plura alia ſimilia conducens, firmat Paulus de Caſtro *conſil.* 253. *ad confirmationem, à num.* 1. *cum ſequentibus, lib.* 1. Romanus *conſil.* 388. *in caſu propoſito, num.* 4. vbi Apoſtilla *verbo, Comprehendit*, Cardinal. Tuſchus *practicar. concluſion littera R. concluſ.* 213. *à num.* 6. *cum ſequentibus, & à num.* 22. 23. *&* 24.

Ex quibus rectè infertur, quòd cùm com- 81 miſſio iactationis manu Sanctiſſimi ſubſcripta non egrediatur perſonam iactantis ſpecialiter nominatam, nec vltra eam, alias comprehendat, etiam cum clauſula generali (*Omnéſque alios*) quia limitata cauſa limitatum producit effectum. Licet reſpectu iactantis non remittatur ad Ordinarium; tamen reſpectu aliorum, qui virtute clauſulæ generalis (*Omnéſque alios*) quæ naturæ huius commiſſionis directè repugnat ex mox dictis, citantur à Delegato, & conuenite tentent in prima inſtantia: omnino perſonarum ad Ordinarium cauſa ipſorum remittenda erit, cùm in eos nullam Delegatus ex hac commiſſione iuriſdictionem habeat, nec eorum reſpectu apparet nec cenſeiur cauſa ſua auocata à Sede Apoſtolica, nec contra eos commiſſio intelligitur ſubſcripta, quia ſubſcriptionis † qualitas re- 82 gulatur à viribus, virtute, & poteſtate principalis, quæ contra iactantes non expreſſos non porrigitur, ſequitur perneceſſe quod prima inſtantia remanſerit præſeruata horum Ordinatio appetens inde Senatus remiſſionem.

Infertur etiam ſecundò, quòd cùm ex Zucardo, † & Marcheſano, Commiſſio iactatio- 83 nis directa Auditori Rotæ, vel alteri Iudici Romanæ Curiæ ſit incapax huius clauſulæ (*Omnéſque alios*) & ab ea omnino deletur; pariformiter nec ipſe Auditor ſubdelegans poterit illa clauſula vti in ſubdelegationis commiſſione ad partes miſſa; quia poteſtatem, quam

ipſe nunquam habuit, nec recepit à Sede Apoſtolica, alteri dare nequit, ſicut nec Auditor ipſe monitoriales expedire contra non comprehen-
84 ſos in ſua commiſſione; † quia poteſtas Delegati dependet & regulatur à poteſtate delegantis, *l. 1. & 2. Cod. de apparitor. præfecti annonæ, lib. 12.* plurimas & mirabiles doctrinas adduximus Nos *in tractatu de Regia protectione, 4. part. capitul. 6. per totum*, & præcipuè *à num. 25. & ſequentibus.*

Qui *num. 30.* adduximus textum *in l. vnica*, in hæc: *In cauſarum delegationibus illud, & conſultiſſimè præcipimus obſeruari, vt ita valeant, ſi ad iuriſdictionem pertineat delegantis, quòd ſi quis alienæ iuriſdictionis cauſam crediderit delegandam, nec præcepto cognitorum datam, patientia accommodare cenſemus, &c. Cod. qui pro ſua iuriſdiction. dare, darive poſſ.* Quare monitoriales Auditoris, & citationes earum vigore factæ à Iudicibus monitorialium in partibus, & per Senatum retinendæ, facta ad Ordinarium cauſæ principalis remiſſione in prima inſtantia.

Infertur vltimo ex concluſionibus ſuperius appoſitis, ad principium huius capituli, vt in
85 iis caſibus † in quibus per mortem eius re integra, contra quem impetratum fuit reſcriptum, dicimus ipſo iure reſolui commiſſionem, & expirare iuriſdictionem Delegati: quòd ſi interim dùm Auditor Rotæ (cui commiſſio remiſſa fuit) expediret monitoriales ad citandum principalem expreſſum in reſcripto, iſte fortè moriatur; non poterunt dictæ monitoriales exequi in eius hæredes, & multò minus, contra hæredem illius qui non venit principaliter, & nominatim expreſſus in commiſſione, ſed tacitè includebatur in clauſula generali (*Omnéſque alios*) quo re integra mortuo, in eius hæredem non erit facienda monitorialium prædictarum executio, vt ex *cap. ſignificauit, de reſcriptis*, diximus ſuperiùs *concluſion. 1. à numer. 12. & concluſ. vltim. a num. 32. & ſequentibus.*

86 Atque etiam ideò Iudex † & executor virtute monitorialium nulliter manifeſtè procedit, poſtquam Auditoris ſubdelegantis expirauerit iuriſdictio, & fuerit reſoluta commiſſio per mortem conueniendi re integra, aut ipſius ſubdelegantis, quia per ceſſum vel deceſſum delegantis re integra, expirat poteſtas Delegati, *cap. quamuis de officio Delegati in 6. cap. gratum eodem titul. l. & quia, ff. de iuriſdictione omnium iudicum.* Dominus Ioann. del Caſtillo *controuerſiarum lib. 2. cap. 29. per totum.*

Et magis in his terminis executorem moni-
87 torialium, † ac compulſorialium in partes è Romana Curia miſſorum, vt à fortiori, & per neceſſariam conſequentiam expiret eorum poteſtas, commiſſio aut iuriſdictio, ceſſante re integra iuriſdictione delegantis, & Romæ exiſtente; Videndus erit Puteus *deciſ. 240. lib. 3.* per quem & Nos *de Regia protectione 4 part. capitul.*
88 *6. num. 39. & à num. 34.* Benè fundatur, † quoniam infecta primitiua, infecta cenſetur deriuatiua, atque etiam quod reſoluta prima cauſa influit in ſecundas, & reſoluto iure dantis reſoluitur ius accipientis ex iuribus vulgaribus & doctrinis.

Quod & fortius probatur ex doctrina Cardinal. Tuſchus *practicarum concluſion. litera R. concluſ. 213. num. 13.* Vbi quod † commiſſio 89
impetrata contra aliquem reſoluitur, ſi iſte decedat poſt ſibi factam citationem ad certum tempus ante tamen completum terminum.

§. VNICVS.

Commiſſionem cum clauſula (Omnéſque alios) ſubſcriptam manu Sanctiſſimi obtinens, ſi inſuper aliam non ſubſcriptam impetret, ex qua citauit aliquem aliàs comprehenſum ſub clauſula generali prioris, ſi ſic citatus pro remiſſione ad Ordinarium in Senatu inſtet, an ex prima ſubſcripta excludi queat.

Et nunquid impetrans renuntians ſecundæ commiſſioni & citationi, poſſit prioris virtute nouiter citare, atque remiſſionem ad Ordinarium per Senatum faciendam euitare.

Et quid ſi in ſupplicatione vnus tantùm nominetur aduerſarius, per Curſores tamen in extentione clauſula generalis ſit appoſita, an ſub ſubſcriptione Sanctiſſimi incluſa intelligatur?

SVMMARIVM.

Commiſſionem habens ſubſcriptam manu Sanctiſſimi cum clauſula (omnéſque alios) poteſt tres vel quatuor, vltra nominatum, citare, num. 1.

Citans aliquem ex commiſſione non ſubſcripta, an poſſit obtinere in Senatu oſtendem aliam ſubſcriptam num. 2.

Poteſtatem duplicem ſi quis habet, actus à ſe geſtus ſuſtinetur ex valida, num. 3.

Dolo facit qui petit quod ſtatim reſtituturus eſt ibidem.

Actum agens videtur eum agere vt vtilis, & validus eſſet, non prout ille illicitus foret, n. 4.

Inhibitionis intimatio, & ſententia, ſeu poſſeſſio ſi eodem die fiant, inhibitio cenſetur poſterior, ibidem.

Ex duobus factis, de quorum anterioritate non apparet, fingitur præciſè qui facit actum valere, ibidem.

Poteſtatem duplicem habens, ſi ſe reſtringat ad inutilem, non ſuſtinetur actus ex vtili, & valida, num. 5.

Ordinariam, & delegatam habens iuriſdictionem, ſi ſe ad alteram, & inutilem reſtrinxit; proceſſus non ſuſtinetur ex valida, num. 6. & ſeqq.

Citatio emanata vigore delegationis, quam Iudex non habet, non ſuſtinetur ex poteſtate Ordinaria, quam ſimul habet, num. 7.

Procedere qui potuit ex vtraque poteſtate, ſi ſe reſtrinxit ad inualidam; proceſſus non ſuſtinetur ex valida, num. 8.

Citatus indifferenter abſque reſtrictione intelligitur citatus tanquam ipſe, & tanquam tutor. n. 9.

Sententia lata ex falſa cauſa expreſſa, non ſuſtinetur ex vera, quæ aderat, num. 10. & 11.

Actus

Actus qui poteſt fieri vno modo licitè, cenſetur factus eo iure, & perſona, qua licite fieri poteſt, num.12.

Niſi ſe reſtringat ad illicitam poteſtatem, numer.13.

Agens ex vna cauſa, falſa tamen, & inualida, non ſuſtinetur iudicium ex alia vera tunc exiſtente, num.14.

Impetrans beneficium vno, & inefficaci vacationis modo, non iuuatur ex alio vero, etiam tunc exiſtente, num.15.

Secus ſi ſe non reſtrinxit impetrans ad vnum vacationis modum, num.16.

Citatus ex ſecunda commiſſione ſubſcripta obtinet in Senatu remiſſionem Ordinario, etſi acter in Sena.u aliam ſubſcriptam oſtendat, n.17.

Actus geſtus indifferenter ſuſtinetur ex ea poteſtate valida, inualida non obſtante, num.18.

Impetrans poſtquam citauit ex ſecunda commiſſione, an poſſit illi renunsians ad priorem validam redire, num.19. & ſequentibus.

Commiſſioni poteſt impetrans renuntiare re integra, ſecus poſt executam citationem, num.20.

Electione ſemel facta, ſublata eſt poteſtas iterum eligendi, num 21.

Electio ſemel facta irreuocabilis, & incommutabilis redditur, num.22.

Data facultate declarandi, aut interpretandi, expirat poteſtas ex prima declaratione, n.23.

Facto magis, quam verbis voluntas declaratur, num.24.

Commiſſionem impetrans, & comparens coram alio Iudice competente commiſſioni videtur renuntiare, num.25.

Secunda commiſſio impetrata ſuper eodem negotio, an prima videatur renuntiare, numer.26

Ad commiſſionem priorem ſubſcripta poteſt impetrans redire, etſi ex ſecunda non ſubſcripta citauerit aduerſarium, num.27.

Commiſſio non ſubſcripta, & ex ea executa citatio ſunt nulla ipſo iure, num 28.

Res non deſinit eſſe integra ex citatione nulla, num 20.

Citatione nulla non obſtante, poteſt quis commiſſioni renunsiare, num.30.

Præuentio iuriſdictionis non cauſatur ex citatione nulla, aut nulliter expedita, num.31.

Non citare idem eſt, vel nulliter citare, n.32.

Nec ex ea infertur contumacia, num.33.

Actus nullus præuentionem iuriſdictionis non inducit, num.34.

Comparens coram Iudice à quo, ſi fuit reiectus, non renuntiat ſuæ appellationi, n.35.

Tertius comparens liti inter alios, ſi non fuit admiſſus non videtur actis conſentire, nec impeditur redire ad aliam viam ſibi fauorabiliorem, num.36.

Renunciatio non acceptata non nocet, & poteſt renuntians pœnitere, num.37.

Cap. licet de procuratoribus, lib.6. exornatur, n.38. & ſeqq.

Electus repudians electionem de ſe factam, poteſt ante acceptationem ſuæ repudiationis, iterum acceptare, num.39.

Delegatus repudians commiſſionem, poteſt ante repudiationis acceptationem, illam acceptare, & validè procedere, num 40.

Ex actu impugnato nemo poteſt ſe iuuare, nec fructum conſequi, num.41.

Succumbens in actu impugnato poteſt in eo ſe fundare, num 42.

Commiſſioni ſecundæ non ſubſcriptæ poteſt impetrans renuntiare, & ſi ex ea citauerit aduerſarium, nulliter tamen, & ad priorem ſubſcriptam reddire, num.43.

Per citationem nullam res non deſinit eſſe integra, ideò impetrans poteſt ſuæ commiſſioni renuntiare, num.44.

Electio competens ex teſtamento eſt irreuocabilis, ex contractu autem variari ſemel poteſt, num.45.

Electio nulla non impedit variare, & iterum validè eligere, num.46.

Comparens coram Iudice carente iuriſdictione non dicitur renunsiare ſuæ commiſſioni impetratæ, num.47.

Secunda commiſſio ad idem impetrata, & ad corroborationem prioris eſt nulla, & prior valida remanet, num.48.

Reſcriptum ſecundum ſuper eodem impetratum ſi nullum eſt, priori valido non derogat, nec impetrans ei cenſetur renuntiare, num.49.

Iuri iam competenti non cenſetur impetrans ſuper eo renuntiare, quando non datur incompatibilitas, num.50.

Abundans cautela non nocet, etſi ea fuerit nulliter adhibita, num.51.

Clauſula (Omnéſque alios) *addita per Curſores in extenſione commiſſionis, quæ non legitur in ſupplicatione ſubſcripta per Papam, nihil operatur, num.52.*

Subſcriptio non qualificat, nec approbat ea quæ non leguntur in ſupplicatione, num.53.

Cauſa rationabilis ad ſubſcribendum non conſideratur in ignotis à Papa comprehenſis in clauſula (Omneſque alios) *num 54.*

Niſi ipſa cauſa relata Papæ ſit vniuerſalis omnes complectens, ibid.

EX themate huius *capitul.* 12. aliæ non contemnendæ inſurgunt controuerſiæ, quas de facto † habuimus. Et circa primam videtur dicendum, eum, qui ſemel impetrauit commiſſionem cum clauſula generali (*Omnéſque alios*) ſubſcriptam manu Sanctiſſimi, ex qua licitè, & iuxta formam Concilij Tridentini, *capitul.* 21. *de reformatione, ſeſſion.* 24. potuit tres, vel quatuor vltra in ea expreſſum conuenire, abſque Senatus Regij impedimento, prout *ſuprà hoc cap.* latiùs comprobauimus, ſi nihilominus, vel cogitans eam non ſufficere contra non nominatos expreſsè, vel pro maiori firmitate aliam commiſſionem impetrauit, nominando expreſsè alios, aliàs comprehenſos ſub clauſula generali prioris commiſſionis, & virtute † ſecundæ aliquem ex eiſdem citauit, qui tamen pro remiſſione Ordinario facienda Senatum Regium adiuit, ex eo quòd fuerit citatus in prima inſtantia ex commiſſione ſecunda non ſubſcripta, poſſe impetrantem inſuper præſentata in Senatu priore commiſſione ſubſcripta, dictam remiſſionem euitare, probari videtur ex eo quòd habens ad actum duplicem poteſtatem, ſi actus geſtus nequeat ſuſtineri ex vna inutili; † ſuſtinetur tamen ex vtili & valida, vt actus validus reddatur, latè Vant us *de nullitatibus ſententiar. ex defectu iuriſd. Ordinar.*

1 (beside "controuerſiæ, quas de facto † habuimus")
2 (beside "† ſecundæ aliquem")
3 (beside "vna inutili; †")

Menochius *de præſumptionibus*, *lib. 2. præſumpt. 57. per totam*, & alij quamplures ſtatim citandi, ſed iſte actor impetrans habet duplicem commiſſionem, alteram validam, vtilem & ſubſcriptam manu Sanctiſſimi; ergo ex ea ſuſtineri debet lis mota, ita vt locus non ſit remiſſioni ad Ordinarium in Senatu poſtulatæ, cùm re vera conqueſtus poſſit liberè ex ſubſcripta commiſſione quandocumque conueniri, & dolo facit qui petit, quod ſtatim reſtiturus eſt, ac proptereà vt circuitus vitentur, vim facere Iudicem videtur declarandum.

Deinde quia gerens actum, videtur illum
4 gerere, provt licitè & magis † licitè geſſerit, & non provt geſſiſſet illicitè, ſeu minus licitè, *l. merito ff. pro ſocio*, Batt. *in l. gerit. 87. num. 20. verſicul. à ſummo primum*, *& num. 21. ff. de acquirend. hereditat.* Surdus *de alimentis*, *tit. 9. quæſt. 16. ſub num. 25. & 16. & conſil. 14 num. 12. & conſil. 19. num. 28. & ſequentibus*, Crauetta *conſil. 22. num. 5. & conſil. 25. num. 29.* Scaccia *de commertiis*, *§. 3. gloſſa 5. ſub num. 95. & in tractatu de re iudicat. gloſſa 14. quæſt. 23 num. 40.* Ergo impetrans ex commiſſione ſubſcripta vtiliori poteſt ſe iuuare, vt remiſſio in Senatu euitetur.

Quia in dubio pro actus validitate præſumitur latè, & optimè Giurba *deciſ. 36. à num. 16.* provt de ſententia & intimatione inhibitionis eodem die peractis, de qua cum de anterioritate non conſtat, præſumitur ſententiam prius latam fuiſſe; Achilles de Graſſis *deciſ. 34.* aliàs *263. tit. de appellation.* Theſaurus *deciſion. 49. num. 3.* Giurba vbi proximè *num. 16.* Seraphinus *deciſion. 1115. num. 1. part. 2.* Item ſi de inhibitionis intimatione, & poſſeſſionis traditione appareat eadem die, & non conſtet de anterioritate; poſſeſſio præſumitur præceſſiſſe ad excludenda attentata, ex Doctoris & Rotæ deciſionibus mox citandis.

Item ſi commiſſio ſit impertata eadem die, qua ſententia eſt lata, præſumitur iſtam præceſſiſſe, Scaccia *de appellationib. quæſt. 3. & 4.* quia ex duobus factis, de quorum anterioritate non appatet; ſemper fingitur præcedere, quod facit actum valere, ex Bartol. *in l. non ſolum*, *§. ſed vt probari*, *ff. de noui operis nunciat.* Vantius *de nullitat. ſentent. tit. quid ſit null. n. 26.* Anna *ſingular. 670. & 671.* Menochius *præſumpsion. 13. & lib. 6. præſumpsion. 7.* Fraochis *deciſion. 594. num. 8. & deciſ 649. num. 9. 10. & 11.* Giurba *deciſion. 36. num. 18.* Antonius Gomez *in l. 42. Tauri*, *num. 3. & 4.* Molina *lib. 2. capitul. 7. num. 51.* apud quos de variis exemplis huius doctrinæ videbis, præcipuè apud Vantium, & Menochium, Alexander Ludouiſ. *deciſ. 232. num. 7.* & ibi Beltramin. *num. 11.* Mantica *deciſion. 352. num. 51.* Laocelotus *de attentatis 2. part. cap. 10. declarat. 2.* Mandoſius *de inhibitione*, *quæſt. 81.* Qui teſtatur de regula generali, quòd actus geſtus eadem die executæ inhibitionis præſumatur geſtus ante inhibitionem, & illam præceſſiſſe.

Item etiam ſi poſſeſſio fuit capta eadem die qua fuit præſentata inhibitio, & non conſtet de anterioritate; poſſeſſio prius capta præſumitur, & poſtea ſubſequuta inhibitio, Seraphin. *deciſion. 1115. num. 5.* Caputaquenſis *deciſion. 211. num. 4. part. 2.* Laocelotus *de attentatis part. 1. in præfation. num. 130. & part. 2. capitul. 2. declaration. 2. num. 1.* Rota Recent. *deciſ. 487. ſub num. 2. part. 2.* & in Aquiſana Capellan. coram Penna, penes Marqueſanum *de commiſſionib. part. 1. fol 369. num. 3.* Ludouiſius Poſt. *de manutention. obſeruat. 48. num. 33.* Farinacius *deciſ. 487. tom. 2. fol. 469.* Igitur videtur dicendum, quod citato, ex commiſſione ſecunda non ſubſcripta, & idcirco inualida, ſit in Senatu deneganda remiſſio cauſæ ad Ordinarium à ſe petita, ſtante commiſſione priori valida & ſubſcripta, de qua in Senatu per impertantem docetur, & conſtat.

Contrarium tamen de iure verius † eſt, imò 5 quod conuentus, & citatus ex commiſſione ſecunda non ſubſcripta omnino debeat in Senatu remiſſionem Ordinario obtinere, non obſtante priori vtili, & ſolemniter expedita. Quoniam is qui habet duplicem poteſtatem, ſi actum faciens reſtringat ſe ad vnam, inualidam tamen, & non vtilem ad actum, non ſuſtinetur actus ex valida, & vtili, Calderinus *conſ. 5. de accuſationibus*, Anchatran. *conſil. 357.* declarat, & Caſſiodorus *deciſion. 7. num. 7. de appellationibus*, Capitius *deciſ. 96. in cauſa. num. 9.* poſt Marianum Socinum *capitul. 2. articul. 13. de libelli oblatione*, Vantius *de nullitatibus ex defectu iuriſdiction. ordinar. ſub num. 174. verſicul. Quamuis dicta clauſula*, Menochius *de præſumptionib. lib. 2. dict. præſumption. 17. à num. 2.* Caldas Pereira *in tractatu de emptione & venditione capitul. 3. à num. 12.* ibi: *Hinc etiam reſoluitur, verum † eſſe, quod ſcribit Gloſſa ſingularis in cap.* 6 *ex litteris, de officio Delegati: aſſerens proceſſum eſſe nullum, quem Ordinarius tanquam Delegatus agitauit, cum Delegatus non eſſet, etſi vti Ordinarius potuiſſet procedere, quod Panormitanus ibidem cenſuit cauſari ex defectu voluntatis, qui ſe adſtrinxit ad delegatam iuriſdictionem, Ordinariam repudians, vt dict. cap. ex parte Aſtienſis, & dict. cap. cum ſuper. Nec vrget, quòd Ordinarius non poteſt à ſe abdicare iuriſdictionem Ordinariam, vt in l. Legatus, ff. de officio Proconſul. quoniam etiam hoc caſu non abdicauit; ſed potius noluit procedere, vt Iudex Ordinarius, quod potuit facere, vt in l. ſed & ſi ſeruum, §. final. cum l. ſequent. ff. de arbitris*, & ita reſpondit Ioannes de Lignano *de cenſura Eccleſiaſtica*, quem ſequitur Felinus *in capitul. cum ex officio, de præſcriptionibus, &c.*

Et hæc eſt doctrina veriſſima pluries Canonizata † per Rotam, vt in vna Tridentin. bene- 7 ficij del Roſal. 12. *Decembris* 1594. coram D. Penna, quam ad litteram adducit Nicolaus Garcia *de benefic. 6. part. capitul. 2. num. 17.* quæ ante finem, ita ait: *Prætereà nec decretum citationis poterat ſuſtineri vigore Ordinariæ iuriſdictionis, quia cùm proceſſerit tanquam Delegatus ſe reſtrinxit; fecit enim actus tanquam Iudex Apoſtolicus vigore litterarum, & ideò nulliter proceſſit ex prædictis*, Hoſtienſ. Imola, Abbas & alij *in cap. cum ex officij*, vbi Felinus *num. 25. verſicul. Quarta concluſio, de præſcriptionibus. Nam qui poteſt procedere † ex poteſtate valida,* 8 *& procedit ex poteſtate inualida, ad quam ſe coarctauit, nulliter procedit*, Puteus *deciſion. 583. num. 3. lib. 2.* Romanus *conſil. 343. num. 5. &c.* Facit *deciſio* 415. Seraphini *à num. 1.* ibi: *Hæc obiectio non placuit, quia reuera ipſe erat tutor, & adminiſtrator cum † ampliſſima poteſtate à* 9 *contutoribus ei tributa; quare cùm citatio non*

fuerit

fuerit reſtricta ad eum tanquam principalem tantùm, & excluſiuè reſpectu facultatis, quæ ei vti tutiori competebat: ſuſtinetur actus ex capite, ex quo ſuſtineri poteſt ad Concil. Roman. 446. & 447. Iaſſon. *in l. exigendi, num. 7. & 9. Cod. de procurator. &c.* Facit etiam Alexander Ludo-
10 uiſius *deciſion. 2.* vbi dicit, † quòd ſententia Nuntij ſit nulla, eò quòd lata fuit motus, quòd litteræ Papæ erant attentatæ, tanquam lite pendente impetratæ, cùm ſit cauſa falſa, & inutilis, quia Papa non attat, & ex ea reuocat poſſeſſionem, licèt alias eam poſſet vt attentatam reuocare, nihilominus ſententia non ſuſtinetur, quia ſe reſtrinxit ad cauſam inutilem, & inualidam.

Et melius facit in propoſito ipſe Alexander Ludouiſius *in deciſion. 204. à num. 16,* ibi: *Fa-*
11 *cit quod dicitur de habente poteſtatem † Ordinariam, & Delegatam, vt cenſeatur proceſſiſſe ea poteſtate, ſecundum quam actus valet*, Abbas *in dict. cap. cum officij, num. 31. & ſequentibus de præſcriptionibus*, vbi Felinus *ſub num. 32. verſicul. Amplia ſecundò*, Alciatus *dict. præſum-*
12 *ption. num. 5. Actus enim, qui poteſt fieri † vno modo licitè, & alio illicitè; cenſetur factus eo nomine, & ſub ea perſona, & iure, quo licitè fieri potuit*, Aretinus *conſil. 23. num. 10 in fin.* Curtius Iunior. *conſil. 20. num. 7. verſicul. Et ad hoc optimè conueniunt, quod ſine difficultate pro-*
13 *cedit, quia dicta Virginia non ſe reſtrinxit † ad facultatem Arbitri incompetentem*, Paulus de Caſtro *conſil. 84. ſub num. 4. verſicul. Sed ad hoc reſpondetur, lib. 1.* Aymon. *conſil. 284. ſub num. 5. verſicul. Quicto reſpondeo, &c.* Et Oliuetius Beltraminius *in annotationib. ibidem numer. 31.* alias Rotæ deciſiones adducit concordantes.

Quapropter cùm impetrans potuiſſet citare reum alias comprehenſum ſub clauſula generali (*Omneſque alios*) contenta in prima commiſſione ſubſcripta, atque ideò validè impetrata, & non citauit, ſed ex ſecunda Inutili, & inualida, quæ non tribuit iuriſdictionem, ad quam ſe expreſsè reſtrinxit, ſequitur, quòd nullo modo in Senatu poſſit ex ea euitare remiſſionem ad Ordinarium petitam, ex ſupradictis.

14 Facit deinde, quòd ſi quis agat ex † vna cauſa, falſa tamen & inualida, non ſuſtinetur iudicium ex alia vera, etiam eo tempore exiſtente, quando ſe reſtrinxit ad inualidam, & inutilem, vt poſt plurimos probauimus ſuprà *hoc tractatu de ſupplicatione ad Sanctiſſim. 1. part.*
15 *cap. 12. num. 3.* Cui conſonat, quòd ſi quis impetrauit beneficium vno expreſſo vacationis modo, in quo fuit inualidus, & inefficax, non ſuſtinetur gratia ex alio valido & vtili tunc exiſtente, quando ſe reſtrinxerit impetrans ad inutilem, & inualidum; plurimos Doctores & doctrinas ad idem congeſſimus *in tractatu de Regia protectione, 3. part. capitul. 10. num. 45. vſque ad numerum* 50. incluſiuè; adde Nicolaum Garciam *de beneficiis 11. part. capitul. 2. à*
16 *num.* 8. Secus ſi ſe impetrans † non reſtrinxit ad vnam cauſam, & vacationis modum, ſed ſimpliciter, & genericè vacationem narrauerit, quam pluries Doctores obſeruant laudati ab eodem Garcia ibidem *à num. 21. & ſequentibus*; & Auguſtinus Barboſa nouiſſimè *in tractatu de iure Eccleſiaſtico lib. 3. capitul. 14. à numer. 76.*

Ex quibus indubiè concludendum eſt in hoc priori articulo; † citandum ex ſecunda com- 17
miſſione non ſubſcripta omnino obtinere in Senatu cauſæ remiſſionem ad ſuum Ordinarium, etiamſi in Senatu impetrans oſtendat priorem commiſſionem ſubſcriptam manu Sanctiſſimi, ſub cuius clauſula generali reus citatus poterat comprehendi, & conueniri, cùm ea vſus non fuerit actor contra illum, nec huius virtute eum citauit, nec litem mouit.

Ad argumenta in contrarium adducta ad
principium † huius §. facilè reſpondebis, ex 18
eiſdem Doctoribus ibidem citatis, vt procedant quando habens duplicem poteſtatem actum geſſit ſimpliciter, abſque eo, quòd ſe reſtringit ad inutilem; vt tunc ſuſtineatur actus ex valida, & magis vtili, vt hactenus latiùs probauimus.

Quoad ſecundam autem §. partem (quæ indubiè longè difficilior eſt) an ſcilicet impetrans
† poſtquam vſus eſt ſecunda commiſſione in 19
vtili, ex defectu ſubſcriptionis propriæ manus Sanctiſſimi, eius virtute reum citando, poſſit illi renuntians ex priori denuò agere, & euitare remiſſionem cùm appareat ſubſcripta, continens clauſulam generalem, ſub qua includitur iſtemet reus.

Pro parte negatiua plura vrgent. Primum,
quia licet † impetrans re integra, hoc eſt an- 20
teaquam vteretur commiſſione, potuiſſet pœnitere, & commiſſioni impetratæ liberè renuntiare: tamen poſtquam ea vſus eſt, citando illius virtute aduerſarium ſuum, effecta fuit communis, & aduerſario ſuo ius quæſitum ex ea, ac propterea iam eo inuito illi nequit impetrans renuntiare, nec ab ea deſiſtere, probant plures Doctores, & Rotæ deciſiones adductæ infrà hac *2. p. cap. 19. à num. 26. cum ſequentib.* Ergo huic ſecundæ commiſſioni, cuius virtute aduerſarius fuit citatus, renuntiare nequit impetrans, & ad priorem redire.

Secundò facit, quia licet impetrans à prin-
cipio haberet † facultatem ea vtendi commiſ- 21
ſione qua maluiſſet; tamen ex quo ſemel elegit ſecundam, ex eáque citauit aduerſarium ſuum, iam ceſſauit facultas ad priorem redeundi, *l. ſimiliter. §. fin ff. quod metus cauſa, cap. cum omnes circa finem de conſtitutionibus*, Surdus *conſil. 377. num. 3.* Farinacius *in praxi crimin. part. 7. quæſt. 175. num. 199.* Marius Antonius *variarum reſolution. 17. num. 8.* Surdus *deciſ. 4. num. 72.* quia quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt.

Electione enim ſemel facta expirat poteſtas
iterùm eligendi, † & redditur irreuocabilis, & 22
incommutabilis, latè Molina *de primogenijs, lib. 2. cap. 4. à num. 3. cum ſequentibus*, latiſſimè Chriſtophorus de Paz *in tractat. de tenuta, cap. 34. à num. 48. cum multis ſequentibus*, vbi pulchra iura allegat, & Doctores, latè etiam Caſtillo *controuerſ. tom. 5. cap. 80. à num. 18. cum ſequentibus.*

Sicuti quando alicui competit, vel data fuit
facultas declarandi, † vel interpretandi, ſemel 23
à ſe facta declaratione, vel interpretatione, expirauit poteſtas iterùm declarandi, aut interpretandi, cum prima perpetuam conſequuta

fuerit firmitatem irrenocabilem, Gloſſa cele-
bris *in l. quidquid adſtringendæ, verbo, Secun-
dùm promiſſionem, verbo, Nec rurſus, ff. de ver-
borum obligationibus*, vbi Paul. Caſtrenſ. *num.7.*
cui ſubſcribunt Alexand. Cuman. Imola, &
Aretin. in eodem text; ac melius Iaſſon. *in n.* 8.
vſque ad numerum 11. Simon de Prætis *lib.* 1. *de
interpretatione vltimarum voluntat. interpretatio-
ne* 1. *dubio* 5. *num.* 1. *&* 2. *fol.* 64. Mandelus de
Alua *conſ.* 592. *num.* 3. & per ſolum Prætis loeò
citato, *ſolution.7.* Idem tenet Caſtillo *controuer-
ſiarum, tom.6. capitul* 84. *num.* 5. Igitur ſemel
facta declaratione per impetrantem, ſe velle vti
ſecunda commiſſione, non poterit iterum va-
riare, nec priori vti.

Quia voluntas magis facto, quàm verbis de-
24 claratur; plures † congerit Auguſtinus Barboſa
*axiomat.*230. *à num.*4. Et ex facto magis dedu-
citur renuntiatio, aut ratificatio, quàm ex ver-
bis; plurima ipſe, *axiomat.*93. *à num.* 6. *cum ſe-
quentibus.*

Tertiò fortiter vrget, quoniam impetrans
25 † ex quo comparuit coram Iudice ſecundæ
commiſſionis, qui præuenit cauſam, & ex ea
citauit, à prima commiſſione, qua non fuerit
vſus; recedere videtur, & iuriſdictio ex ea ſu-
blata, iuxta Rotæ decisiones adductas ſup. hac
2. *part. cap.*19. *à num.*42. *& ſeqq.*

Quartò, quia per impetrationem ſecundæ
26 commiſſionis † ſuper eodem negotio, priori
videtur renuntiari, iuxta doctrinas per Tho-
mam Sanchez *de matrimonio, lib.* 8. *diſp.* 22. *à
num.*16, *tom.*3. *fol.* 637. Quapropter iſte impe-
trans neutra poteſt iuuari; non prima, quia re-
nuntiata, non ſecunda, quia inutilis ex defe-
ctu formæ ſubſcriptionis, obſtante decreto ir-
ritati Concilij Tridentin. *ſeſſion.*24 *de reforma-
tione, capitul.* 20. iuxta text. *in l. licet* 20. *ff. de
adimendis legatis*, ibi: *Licet transferam legatum
in eum, cum quo nobis teſtamenti factio non eſt,
ſiue in ſeruum proprium, cui ſine libertate legaue-
ro, licet ei non debeatur, nec illi tamen debebitur,
cui fuerit ademptum.*

27 Quibus tamen minimè † obſtantibus; con-
trarium de iure verius exiſtimo, imò quòd im-
petrans liberè poſſit ſecundæ commiſſioni re-
nuntiare, & citationi eius virtute factæ, & exe-
cutæ, & iterum ad priorem ſubſcriptam redire,
& huius virtute denuò agere contra eundem
reum aliàs comprehenſum in clauſula generali
(*Omnéſque alios*) in eadem contenta, moueor
ex ſequentibus.

28 Primò quoniam ſecunda † commiſſio non
ſubſcripta fuit nulla, ita vt nec ex ea adquiſita
fuit iuriſdictio Iudici Delegato, & per conſe-
quens citatio eius virtute emanata, & executa,
pariter nulla fuit ex defectu notorio iuriſdictio-
nis, vt ſæpè diximus in capitibus antecedenti-
bus huius 1. *part.* & ferè in omnibus, & per
citationem nullam res non deſinit eſſe integra,
29 † nec dicitur lis introducta, prout abundè ſcri-
pſimus hac 2. *part. cap.* 12. *à num.* 66. *cum
multis ſequentibus*; vbi plures mirabiles doctri-
nas congeſſimus; ergo cùm adhuc res dicatur
integra, poterit impetrans liberè pœnitere, &
ſuæ commiſſioni ſecundæ renuntiare inuito ad-
uerſario, iuxta communem Doctorum opinio-
nem, quos citauimus remiſſiuè in primo ar-
gumento pro contraria parte, *à num.*20.

Et inſuper plurima congerit † Lancelotus *de* 30
attentatis. 2. *part. cap* 4. *in præfatione à num.* 41.
cum ſequentibus; vt liti cœptæ ex citatio-
ne nulla, vel aliàs nulliter expedita, aut
executa poſſit quis renuntiare, & com-
miſſioni ex qua emanauit, plures adducens
ad idem Rotæ deciſiones, quia non præ-
ſtat impedimentum, quod de iure non ſor-
titur effectum, eò quòd res adhuc dicitur
integra, ex quibus reſpondetur primo argu-
mento.

Quibus & adde, quòd ex citatione nulla ali-
terve † nulliter expedita & executa, non ori- 31
tur præuentio iuriſdictionis, vt per Barboſam
*in l. ſi quis poſtea quam, num.*50. *& ſequentibus,
ff. de iudiciis*, & ibi Amorinus *num.* 4. 6. 7. *&*
11. Maſcardus *de probationibus, concluſion.*1226.
*à num.*16. Azebedius *in l* 10. *num.*52. *tit.*13. *lib.*8.
Recopilation. Farinaceus *quæſt.*7. *num.* 61. Decia-
nus *lib* 4. *crimin. capitul.* 21. *num.* 4. *&* 19. Ma-
tius Giurba *conſil.* 48. *à num.* 35. *& conſil.* 15.
num 6. ſiue citatio prætermiſſa ſit penitùs, ſiue
† minùs legitimè facta ſit, l. 1. *item cum ex edi-* 32
to, ff. quæ ſententiæ ſine appellation. Afinius *in
praxi*, §. 6. *capitul.* 11. *num.* 5. *& cap.* 13.
num. 1. Vantius *de nullitatibus ex defectu citation.
num.*1. *&* 11. Sfort, *conſil.* 72. *num.* 2. 3. *&* 4.
Salicetus *conſil.* 23. *num.* 23. Gramaticus *con-
ſil.* 37. *num.* 4. *& deciſion.* 79. *num.* 10. An-
ton. Gabriel. *practicarum concluſion. titul. de
citation. concluſion.* 3. *à num.* 1. Nec ex ea † in- 33
ducitur contumacia, Giurba *conſil.* 67. *num.* 8.
vbi plures.

Generaliter enim vera eſt † concluſio, quòd 34
actus nullus, qui de iure effectum ſortiri non
poteſt, præuentionem iuriſdictionis non indu-
cat, Gloſſa *in l.* 1. *verb. Per nuntiationem, &
verbo, Eatenus, ff. de noui operis nuntiation.*
Amorin. *in l. ſi quis poſteaquam, num.* 2. *ff. de
iudiciis*, Oldraldus *conſil.* 213. Bortellus *in
ſumma deciſion. titul.* 41. *num.* 147. Tepatus
variarum lib. 1. *titul. de cauſis mixtis, columna* 2.
Farinacius *dict. quæſt.* 7. *num* 61. Balbus *deci-
ſion.* 71. Azebedius *in dict. leg.* 10. *num.* 53. *ti-
tul.* 13. *lib.* 8. Anton. Gabriel. *titul. de iudiciis,
concluſion.* 1. *num.* 34. Giurba *conſil.*148. *num.*53.
Igitur nihil impedit, quominus impetrans
commiſſioni, & citationi nulliter expeditis va-
leat renuntiare inuito aduerſario, & ad prio-
rem redire vtilem, quia res non deſinit eſſe in-
tegra.

Secundò probatur hæc pars, quia ſecunda
commiſſio † vti nulla ſemper fuit impugnata
ab aduerſario, & nunquam acceptata, igitur
interim nec inducitur renuntiatio prioris, nec
impeditur impetrans renuntiare ſecundæ, Scac-
cia *de appellation. quæſt.* 17. *limitat.* 2. *num.* 51.
Barboſa *in cap. ſolicitudinem, ſub num.* 3. *de ap-
pellationibus*; dicentes, quòd per comparitio-
nem appellantis coram Iudice a quo, non cen-
tur renuntiatio ſuæ appellationis, ſi fuit reie-
ctus & non admiſſus, & cum Abbate, & alios
in cap. gratum, de officio Delegati, Roman.
ſingularib. 151. & alios citatis a Palat. Ru-
beos *in cap. per veſtras, column.* 405. *hodie* 4.
nota, num. 41. *pagin.* 514. Franchus *in dict.
capitul. ſolicitudinem, num.* 12. Decius *in cap.
gratum, num.* 4. *verſicul. Tertio limitat. de
appellationibus*, Felinus *in cap. capitulum, Sancta
Crucis,*

Crucis, *num*.8. *de reſcriptis*, Mieres *de maioratu*
1. *part. quaſt*.68. *num*.40.
Comprobat deciſiu Rotæ inter recollectas
36 † per Marcheſanum *de commiſſion.2.part.cap.*6.
de commiſſione, *quando tertius ad cauſ. admit*. §.
verò, *fol*.252. Quas inſeruit ad finem eiuſdem
cap. qua dicitur, quòd licet tertius pro ſuo in-
re compatens in lite inter alios pendente queat
dupliciter comparere; vel vt ſecum lis incipia-
tur denuò, vel vt in eodem ſtatu admittatur, &
hoc caſu ſibi nocent,& proſunt acta iam geſta,
iuxta quæ Nos *hac* 2. *part. cap*. 13. *à num*. 6.
cum multis ſequentibus. Tamen vt cenſeatur con-
ſentire actis geſtis, & renuntiare viæ priori ſibi
fauorabili; debet expreſsè ſeu explicitè admitt-
ti, ſi tamen fuit reiectus, poteſt ad illam redire,
& ſibi acta geſta non nocent, ex doctrina Bar-
toli *in l. ſæpè*, *num*. 5. 8. & 9. *ff. de re iudicata*,
& aliis quos referens ſequitur Couarru. *practic.*
quaſt. cap.15. *num*.8. *verſic. Scribit tamen*, Bar-
tol. Creſcentius *decis*.68. aliàs 3. *de reſcriptis*,
& retuliſſe Rotam *in vna Legionenſ. iuriſdictio-
nis* 3. *Maij* 1591. coram Pamphilio, *ibidem*
relata.
Hinc renuntiatio non acceptata nullatenus
37 nocet, † & ante acceptationem poteſt renun-
tians pœnitere, latè Riccius *collectan*. 1479.
part. 5. latiſſimè Thomas Sanchez *de matrimo-
nio*, *lib*.8. *diſputat*. 32. *à principio*, *tom*. 3. vbi
plura exempla conducit; pro quo eſt textus
celebris *in cap. litteris. de procurator. in* 6. ibi:
38 *Licet is, qui procurator † conſtituitur ab abſen-
te, dixerit, præſentatum ſibi ſuſcipere nolle man-
datum: hoc tamen nequaquam obſtante, quandiu
conſtituens in eadem perſtiterit voluntate, ipſum
acceptare poteris, quandocumque placuerit*; per
quem text. gloſſa fin. ibi. Ioann. Andræas, Ar-
chidiaconus, Dominicus, & Franchus, ibi in
fin. Anchattan. ad finem, *oppoſition. penulti-
ma*, dicunt, electum renuentem conſentire
39 † electioni de ſe factæ; poſſe mutata volunta-
te, acceptare eandem, & reuocare repudiatio-
nem, dùm electores permanent in ſua volun-
tate, & non acceptauère repudiationem; plu-
res etiam doctrinas ſimiles congerit Gratianus
diſceptation. forenſ. capitul. 92. *à num*. 32. *cum
ſequentibus*. Quod & idem dicendum de Iu-
40 dice Delegato, & Arbitro, qui ſemel commiſ-
ſionem, & arbitrium repudiarunt, vt poſſint
re integra ante repudiationis acceptationem ite-
rùm renocata voluntate, commiſſionem acce-
ptare, docent dicta gloſſa & citati Doctores,
Thomas Sanchez *dict. diſputat*. 32. *num*. 2. vbi
adducit alia ſimilia. Et de Delegato ſemel re-
pudiante commiſſionem idem affirmat Nico-
laus Garcia *de beneficiis* 6. *part. capitul*.2. *à num*.
88. & Nos hac 2. *part. cap. fin. num*. 102. &
103. quòd & probatur ex *l. ſicut*, §. *ſi volunta-
te*, *ff. quibus modis pignus*, *vel hypoth* & con-
feſſio ante partis acceptationem poteſt validè
reuocari, Mareſcotus *variarum reſolution. lib*. 2.
capitul.44. *per totum*. Igitur ſi non ſolùm vſus
ſecundæ commiſſionis non fuit per aduerſarium
acceptatus, ſed imò expreſsè & inſtanter im-
pugnans; liberè poterit impetrans renuntiare,
& pœnitere.
Nec reus citatus poteſt hoc impedire, quia
41 cùm ſemper † impugnauerit, & nullam dixe-
rit ſecundam commiſſionem ex defectu formæ,
& citationem exinde emanatam, non poteſt ex
actu ſemel impugnato ſe iuuare,& fructum con-
ſequi *l. diſpenſatorem*, *ff. de ſolutionibus*, Me-
nochius *conſ*. 395. *num*. 89. Surdus *conſil*. 136.
num. 29. & *ſequentibus*, & *conſil*. 157. *num*. 10.
Sanchez *de matrimonio*, *diſp*.6. *num*.9. *lib*.9.
Rota vt per Farinac. *deciſ*.636. *num*.8. *tom*.2.
part.1. & *deciſ*.596. *num*. 5. ibidem Mareſcotus
variarum reſolution. lib. 1. *cap* 4. *amplia*t. 4. *per
totam*, ampliſſimè per ampliationes, & limita-
tiones, Antonius Gabriel. *tit. de regulis iuris*,
concluſ. 1. *per totam*.
Niſi impugnans actum ſuccubuerit in eo, 42
quia tunc benè poteſt in actu † ſemel impugna-
to ſe fundare, Innocent. *in cap. cum olim*, *verſ.
Poſt ſententiam*, & ibi Anton. de Buttrio, *verſ.
Quando reprobans inſtrumentum*, Bartol. *in l.
poſt legatam*, *de iis quibus vt indignis*, Caſtrenſis
in l. cum proponas. 2. *Cod. de pactis*, Angelus *in
l. qui Romæ*, §. *ſua*. *ff. de verborum obligationi-
bus*, vbi Imola, & Alexander. 1. *nota*. Franchus
in cap. final. verſ. Secundò contrarium facit, *de
iure iurand. in* 6. Decius *in l. cum fundus*, §. *ſer-
uum*, *ff. ſi certum petatur*, Crotus *in cap*. 1. *in
gloſſa* 2. *de reſcriptis in* 6. Felinus *in cap. exami-
nata*, *verſicul. Aduerte de Iudiciis*, Roman. *con-
ſil*.347 *in* 2. *dubio*, Aymon. *de antiquit. tempor.
in* 1. *part. num*.126. Iaſſon. *in dict. l. qui Romæ*,
§. *ſua in* 1. *notab*. Ruinus *conſil*.166. *volumin*. 4.
Anton. Gabriel. *dict. concluſ*. 1. *num*. 52. & poſt
plures Rotæ deciſiones idem firmat Mareſco-
tus *variarum reſolution. lib*. 1. *dicto capital*. 41. *à
num*.61. & *ſequentibus*, vbi etiam Marium Giur-
bam *deciſ*.55. *num*.11. & *num*. 14. apud quos de
limitationibus.
Concludendum igitur erit ex prædictis, poſſe
impetrantem † ſecundæ inualidæ, & inutili 43
commiſſioni renuntiare, etſi ea vſus fuerit, &
citauerit aduerſarium conueniendum, eùm pa-
riter, & indè citatio nulliter emanauerit, & ad
priorem commiſſionem validè, & ſolemniter
expeditam redire;& eius virtute nouiter agere,
& conuenire eumdem reum comprehenſum
ſub clauſula generali (*Omnéſque alios*) ita vt ſi
iterum inſtet in Senatu pro remiſſione cauſæ ad
Ordinarium ſuum, minimè audietur; ſed litte-
ræ commiſſionis relaxandæ ſunt impetranti, vt
eiſdem liberè vti queat coram Delegato.
Non igitur obſtant argumenta in contrarium
adducta; † non primum, cui iam ſatisfecimus 44
in primo fundamento huius partis *à n*. 20. nam
cum ex citatione nulla res non deſinat eſſe in-
tegra, non impeditur impetrans ſecundæ com-
miſſioni renuntiare inuito aduerſario, cui nec
facta fuit communis, nec ius quæſitum.
Nec obſtat 2. *à num*. 21. de habente faculta-
tem eligendi, aut nominandi, vt nequeat va-
riare, cui reſpondetur, hoc non procedere ab- 45
ſolutè, ſed fædere diſtinctionis communiter re-
ceptæ,& iuribus comprobatæ; quòd ſi electio-
nis facultas competit ex teſtamento, aut vltima
voluntate, ſemel electione facta, expirat pote-
ſtas. At ſecus ſi ex contractu competat, quia
tunc ſemel variare poteſt, & in vtroque tamen
caſu ſi facultas competat collata in tempus
mortis eligentis, tunc vſque ad mortem poteſt
variare, probant latiſſimè Molina, Chriſto-
phorus de Paz, & Caſtillo poſt magnam Do-
ctorum cateruam ab eiſdem adductam citati, *in
in dict*.2. *fundamento*, *num* 12.
Sed magis in ſpecie reſpondetur; vt neutro

Digitized by Google

caſu expiret facultas nominandi, aut eligendi,
46 quoties prima electio fuit nulla; quia † tunc iterùm poteſt variare, & denuo eligere, latè Tiraquell. *in l. boues*, §. *hoc ſermone in* 1. *limitation. à num.* 1. *cum pluribus ſequentibus*, vſque ad fin. Molina *de primogeniis*, *lib.* 2. *cap.* 4. *à num.* 58. qui plura iura Canonica, & Ciuilia ponderant, quàm plures etiam Doctores congerit Chriſtophor. de Paz *de tenuta*, *capitul.* 34. *à num.* 51. & ex hac Tiraquel. & Molinæ doctrina, necnon ex Morla *in emporio iuris*, *titul.* 2. *de iuriſdictione*, *quæſt.* 17. *num.* 26. *& ex l.* 2. *ff. de optione legata*, *& cap. ſi electio de electione in* 6. dicit Marius Giurba *in conſil.* 35. *num.* 25. quòd actus nullus non conſumit Iudicis iuriſdictionem, nec poteſtatem alterius, qui actum explicare debet.

Pariformiter reſpondetur tertio argumento,
47 veram eſſe doctrinam, † ſi iuriſdictio ſecundi Iudicis ex ſecunda commiſſione inualida ob defectum ſubſcriptionis fuiſſet eidem quæſita, & illam poſſe exercere; at cum ſecus ſit, & totus ſuus proceſſus ex hoc defectu iuriſdictionis nullus reddatur ipſo iure, non præſtat impedimentum, nec aliquem iuris effectum poteſt operari, iuxta quæ Nos latè *de Regia protect.* 3. *p. cap.* 9. *à princip.* & quæ hactenus diximus *à num.* 27. *& ſequentibus.* Et ſupponunt expreſsè deciſiones in argumento relatæ: ſicuti etiam dicimus de remiſſione cauſæ facta per Iudicem appellationis Iudici inferiori, quæ non prodeſſet, ſi inferior habitu, & potentia careret iuriſdictione, vt diximus ex aliis *in tractatu de Regia protect.* 3. *p. cap* 18. *à num.* 51. *& ſeq.*

Ad quartum reſpondetur multipliciter. Pri-
48 mò, † quòd iſte impetrans ſecundam commiſſionem, eam potius impetrauit ad prioris corroborationem, & ad tollendum dubium ſuum erroneum, quo caſu omnes conueniunt, primam valere, & remanere in ſuo robore, ſecunda nihil operante, quia nulla fuit, quia ad idem impetrata. Et tantùm abeſt, quòd impetrans intendat priori renuntiare, vt potius eam confirmare intenderit per ſecundam magis ſpecificam, prout docent Innocent. *in cap. penultim. num.* 5. *de præſcriptionibus*, & ibi Hoſtienſ. *n.* 12. *in init.* Ioan. Andræas *num.* 16. Bald. *num.* 13. Bellamera *num.* 6. Thomas Sanchez *de matrimonio*, *lib.* 8. *diſp.* 21. *num.* 15. *& num.* 16.

Requiritur tamen quod primæ ad eandem cauſam à ſe impetratæ commiſſionis faciat in ſecundæ impetratione mentionem, vt per notata ab omnibus *in cap. cæterum*, *de reſcriptis*, probat Menochius *de arbitrariis lib.* 2. *centur.* 3. *caſu* 202. *num.* 64. *& & 62.* reddens rationem, quia fortè Princeps ignarus iam conceſſiſſe aliud reſcriptum, nouum non concederet, ſed diceret, ſufficiat tibi gratia prima iuſta, *cap. ſecundum de filiis præsbiterorum*, vide Thomam Sanchez vbi proximè *à num.* 6. *cum multis ſequentibus*.

Secundò reſpondetur, quòd cum ſecundum
49 iſtud † reſcriptum ſit nullum ex defectu formæ ſubſcriptionis propriæ manus Sanctiſſimi; priori nequit derogare, nec illius inducere renuntiationem, Sanchez *dicta diſputat.* 22. *à num.* 17. *& in num.* 18. ita ait: *Sed magis placere valere adhuc priorem diſpenſationem; quia cum poſterior non valeat, minimè derogat priori, nec animus impetrantis cenſetur eſſe renuntiandi priori, niſi quatenus poſterior valida eſt*, vt probatur *in l. ſi iure* 18. *ff. de legatis* 3. ibi: *Sed vix id obtinere poteſt, fortaſſis ideò quod ita demum à priori teſtamento recedere velit, ſi poſterius validum ſit, &c.*

Quod generaliter verum eſt, & procedit in omni actu, & materia, vt per actum ſubſequentem, qui nullus eſt, numquam tollatur præcedens validus, vt per *l. ſancimus*, *Cod. de teſtament. l. ſi quis ante*, §. *ſi quis conduxerit*, *ff. de acquirend. poſſeſſion.* vbi notat Bartul. Iaſſon. *num.* 13. Soccinus *num.* 13. Alexander. *num.* 8. *& in conſ.* 193. *num.* 3. *volumin.* Menoch. *conſil.* 381. *& num.* 40. copiosè Petr. Surd. *deciſ.* 51. Gratianus *diſceptation.* 36. *num.* 55. Coſta *de ſcientia & ignor. centur.* 2. *diſtinct.* 89. *num.* 10. Giurba *deciſ.* 63. *num.* 1. Qui loquuntur in conductore, qui rem emit, vel ſibi fuit adiudicata, vt ſi emptio, aut adiudicatio eſt nulla, non admittat ſuam conductionem antecedentem, & per *l. fin. & l. nouationem*, *ff. de nouatio.* Alexand. *in dict. conſil.* 193. *num.* 4. Bellonus *conſil.* 87. *num.* 15. Gratus *conſil.* 123. *n.* 17. *volumin.* 2. Pui putat. *in l. pacta nouiſſima*, *n.* 14. *C. de pactis*, Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 134. *num.* 45. Caualcan. *deciſion.* 18. *num.* 11. *part.* 4. Bardell. *conſil.* 70. *num.* 18. dicentes, quòd ſi ſecundus contractus, per quem contrahentes voluerunt nouare primum, & ab eo recedere, ſit inualidus, non cenſentur à primo recedere; idem tenet Giurba *dict. deciſ.* 63. *ſub num.* 1. Gaſpar Rodriguez *de annis redditibus*, *lib.* 2. *quæſt.* 16. *num.* 58. 60. *&* 61. per quem ſolum idem tenet Caſtillo *controuerſiar. lib.* 4. *capit.* 59. *num.* 48.

Tertiò reſpondetur, quod tunc iuri iam competenti parti impetranti cenſetur per impetra-
tionem † renuntiare: quando datur incompa- 50
tibilitas, & contrarietas in vtroque, non ita, quando compatiuntur, vt hîc, quia attendunt ad eundem finem, & maiorem corroborationem ſui iuris hæc duo reſcripta, prout latiſſimè videre eſt per D. Ioannem de Solorzano *de iure Indiarum*, *lib.* 5. *cap.* 1. *à num.* 53. *cum multis ſequentibus*.

Abundans enim cautela non nocet, etiamſi
ipſa ſit nulla, † aut nulliter & minus legitimè, 51
aut ſolemniter adhibita, latiſſimè Auguſtinus Barboſa, varia reddens exempla, *axiomate* 3. *per totam*, vbi plura congerit, nec ordinata ad augmentum debent operari diminutionem.

Quoad tertiam partem noſtri, §. breuiter re-
ſoluendum erit, † & tenendum, quòd ſi in ſup- 52
plicatione oblata Sanctiſſimo non ſit petita commiſſio, niſi contra vnum, ſubſcriptio appoſita per Papam in ipſa ſupplicatione non poteſt comprehendere alios in ea non expreſſos. Tùm quia Curſores in extenſione litterarum nequeunt ſupplere, & extendere ſupplicationem, vt latè per Rotæ deciſiones, & Doctores diximus hac 2. *part. cap.* 30. §. 1. *à num.* 3.

Tùm etiam, quia ſubſcriptio non qualificat, nec approbat quæ in ſupplicatione non legun-
tur, † vt copiosè deduximus *in dict.* §. 1. *à* 53
num. 11. *cum multis ſeqq.* Tùm etiam, quoniam cum ad ſubſcribendam commiſſionem moueatur Pontifex ex iuſta & vrgenti cauſa, iuxta Trid. *in cap.* 20. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* Et comprehenſi
† ſub clauſula generali (*Omnéſque alios*) non ſint 54
noti Pontifici; ſequitur, quod nec cauſa contra

illos

illos fuit Papæ exhibita, nec, quæ fuit reddita contra nominatum, verificatur contra alios incognitos, & non notos, ac propterea minimè ipſorum non nominatorum reſpectu appoſita intelligitur ſubſcriptio Sanctiſſimi, vt in hoc cap. latiùs conſiderauimus *à num.* 73. vſque ad finem. Quapropter nihil poteſt prodeſſe dicta clauſula generalis (*Omnéſque alios*) quæ in ſupplicatione ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi non legitur, ſed per Curſores poſtmodum in confectione litterarum ſit appoſita, & extenſa, quominus in Senatu horum comprehenſorum ſub dicta clauſula cauſa Ordinario remittatur.

Niſi forte quando & in ſupplicatione fuit ſe-
55 mel † petita commiſſio generaliter contra omnes intereſſe putantes, & cauſa rationabilis (quæ fuit Sanctiſſimo expreſſa in ſupplicatione, quáque & ipſe motus fuit ad ſubſcribendum commiſſionem, & ſupplicationem propria manu) pariter fuiſſet generalis, influens in omnes, & illos tangens, & complectens, quia tunc indubiè conueniri & ij poſſunt in prima inſtantia, comprehenſi ſub clauſula generali contenta in commiſſione ſubſcripta.

Caput XIII.

Si coram Iudice appellationis, ſeu delegato in prima inſtantia ex commiſſione manu propria Sanctiſſimi ſubſcripta, compareat tertius excludendo, & quid quando coadiuuando; an per Senatum iſtius ſit cauſa ad Ordinarium remittenda.

Vbi latè quando tertij cauſa ſeorſum ſit tractanda, ita vt curſum litis inter alios pendentis non ſuſpendat.

Ac etiam quando lis inter plures queat validè pro ſingulis terminari.

Summarium.

Tertij cauſa comparentis coram Delegato, aut Iudice appellationis, lite inter alios pendente, an ſit Ordinario per Senatum remittenda, à quibus iuris reſolutionibus pendeat, num. 1.

Tertius in lite pendente comparet vno ex duobus modis, excludendo principales litigatores, aut alterum coadiuuando, num. 2.

Tertij excludentis perſona diuerſa eſt à collitigantibus, cuius ius ſeparatim tractatur noua inſtantia, nouóque iudicio, & diuerſo eget, nec tenetur litem, cui opponitur in eodem ſtatu aſſumere, num. 3.

Tertius, excludendo litigantes ex commiſſione, poteſt impetrare aliam, vt in prima inſtantia contra iam litigantes lis noua incipiatur. n. 4.

Tertius excluſiuè ad litigantes volens commiſſionem impetrare, vt cum eo lis initiatur in prima inſtantia, tenetur hoc in commiſſione exprimere, num. 5.

Ius nouum, & diuerſum ab eo, quod in iudicio agitatur, noniter deducitur, noua indiget cognitione & inſtantia Ordinario per Senatum remittenda. num. 6.

Iudex appellationis caret iuriſdictione ſuper nouo, & diuerſo iure, etiam inter eaſdem partes, noniter tamen deducto coram eo, num 7.

Ius nouum, diuerſum, & ſeparatum à primo iam deducto cognoſcitur, quando res iudicata ſuper iſto non præiudicat illi noniter deducto, n. 8.

Tertij comparentis excluſiuè ius independenter habetur a iure iam litigantium, cui inter iſtos acta, & res iudicata obtenta nō nocent, nec poſſunt, n. 9.

Per tertij excluſiuè comparitionem non ſuſpenditur prioris litis curſus, ſed imo inter priores collitigantes proſequitur, & ſeorſum inter omnes tractatur tertij ius, num. 10.

Tertij ius, & prioris actoris ſeorſum tractatur, & quis eorum prius rem iudicatam obtinet ab altero non impeditur in executione. Reo tamen per primum victorem præſtita cautione, num. 11.

Quæ cautio iudicialis fingit rem ſtare penes reum victum, ibidem.

Textus in l. is a quo de rei vendic. & l. penult. ff. de petition. hæred in propoſito adducuntur. ibid.

Baldi opinio aſſerentis per tertij excluſiuè comparitionem ſuſpendi curſum litis ad prioris actoris petitionem, refertur, num. 12.

Couarru contra Baldum, vllo momento ſuſpendi prioris litis curſum per tertij comparitionem aſſerens, defenditur, num. 13. & ſeqq.

Vincent. de Franch ſectatur opinionem Couarr. & verum reſtituit intellectum contra alios ad l. is à quo, ff. de rei vendication. num. 14.

In Regio collaterali Concilio deciſum ex opinione Couarru contra Fiſcum, ſe vt tertium opponentem, excluſiuè ad collitigantes, & petentem ſuſpendi eorum litis curſum, num. 15.

Litis curſum non ſuſpendi, nec eius diffinitionem per oppoſitionem tertij, excluſiuè comparentis Rota determinauit, num. 16.

Tertius non poſſidens, comparens pro ſuo intereſſe, non impedit expeditionem litis, nec executionem ſententiæ, cum ſua non interſit, rem litigioſam magis eſſe penes vnum, quàm alterum, num. 17.

Doctores plures tenentes curſum litis non ſuſpendi, nec determinationem per comparitionem tertij excluſiuè referuntur, num. 8.

Tertio comparente excluſiuè poſt rem iudicatam, & in eius executione perueniente; reo non præſtatur cautio, de qua in l. is à quo de rei vendication. ſecus ſi ante rem iudicatam comparuerit, num. 19.

Tertius excluſiuè comparens nedum litis curſum non impedit, ſed multò minus executionem, n. 20.

L. non idcirco, ff. de iudiciis, diſponens litem inter plures ex diuerſis iuribus motam, poſſe quoad quoſdam definiri, & quoad alios diffinitionem ſuſpendi; latè exornatur, num 21.

Capitula plura vbi ſunt diuerſa, ſententiam ſuper aliquibus latam, aliis omiſſis, eſſe validam dixit Rota, num. 22.

Plures quando ſimul mouent litem, poteſt reſpectu vnius ferri ſententia, & reſpectu alterius differri, num. 23.

Item quando ab vno petuntur plures res, ſeu ſumma ex diuerſis cauſis, ibid.

Pluribus conuentis ſimul proportionibus, ſententia prius poteſt cum aliquibus ferri aliis omiſſis, quibus nec illa nocet, nec prodeſt, num. 24.

Super rebus diuerſis, & ſeparatis, ſimul in iudicium deductis, poteſt Iudex pro parte pronuntiare, & pro alia parte iudicium differre, num. 25.

Idem

Idem inter diuerſas perſonas ſimul conueniat, vel agentes, ibidem.

Quot ſunt res, vel Capitula, tot videntur ſententiæ, & variato vno aliud remanet, n.26.

Iudicium ſi eſt indiuiduum, & connexum, ſententia ſi feratur pro parte eſt nulla, num.27.

Vtile per inutile vitiatur in indiuiduis, n.28.

Tot ſunt ſententiæ quot capitula ſeparata in eadem contenta, num.29.

Sententia poteſt valere pro parte, licet pro parte non valeat, ſi capitula ſint ſeparata, n.30.

Appellatio admittitur pro parte ſeparata, cui appellatus non poteſt adhærere, num.31.

Capitula vbi ſunt ſeparata, quia nullam inter ſe habent connexitatem, appellatio ab vno non ſuſpendit in alio, num.32.

Sententia quando dicatur continere diuerſa capitula, etiam in iure patronat. n.33. remiſſiuè.

Tertius excluſiuè tardius veniens, quo tempore legitimo comparere tenetur, vt eius cauſa ſimultaneè tractetur cum lite iam pendente; DD. non declarant, num.34. & ſeqq.

Concluſa iam cauſa inter alios, tertij comparentis lis ſimultaneè non tractatur iuxta obſeruationem Couarruu. num.35.

Tertij cauſa comparentis lite iam pendente, hoc eſt, poſt litis conteſtationem non tractatur ſimultaneè, ſed ſeorſum vti diuerſa, num.36.

Ponderatur ad idem l. is à quo, C. de rei vendicat. num.37.

Reconuentio oppoſita ante litis conteſtationem, vel paulò poſt, obtinet priuilegium ſimultaneæ cognitionis, & diffinitionis cum conuentione, non ſecus, num.38.

Vincentij de Franchis deciſio declaratur, quæ ſit mentio tertij comparentis poſt concluſionem in cauſa, num.39.

Tertius minor comparens poſt concluſionem in cauſa, an habeat reſtitutionem in integrum, n.40. remiſſiuè.

Tertius, comparens excluſiuè coram Iudice appellationis, remittendus erit Ordinario per Senatum, num.41.

Tertio comparente coram Delegato ex commiſſione ſubſcripta manu Sanctiſſimi inter alios, cum eius cauſa ſit omnino noua, & diuerſa; Ordinario per Senatum remittitur, num 42.

Commiſſio impetrata contra vnum, eius perſonam non egreditur ad aliam diuerſam, num.43.

Tertius comparens defenſurus reum, vel actorem, tenetur aſſumere cauſam eo ſtatu, quo reperitur tempore comparitionis, num.44. & ſeqq.

Tertius comparens defenſurus eiſdem terminis, & defenſionibus adſtringitur, quo principalis ſuus, num.45.

Tertio defenſuro comparenti poſt concluſionem cauſa denegatur in integrum reſtitutio ad pignius probandum, num.46.

Tertij comparentis coadiuuando eadem eſt inſtantia, ac principalis, quem defendit, num.47.

Inſtantia tertij defenſuri, & principalis eadem eſt connexa, non diuerſa, nec ſeparata, ideóque ad Iudicem de cauſa principali cognoſcentem, non ad Ordinarium ſuum pertinet, nec eidem per Senatum remittitur, num.48.

Cauſa tertij defenſuri, & principalis defenſi connexa ſunt, & ad inuicem dependentes, & coram eodem Iudice tractanda, num.49.

Tertio defenſuro præiudicat res iudicata inter alios lata ratione connexitatis, num.50.

Tertius defenſurus comparens non eſt perſona diuerſa in principali, ſed vna eadémque cum ea, num.51.

Tertius defenſurus etiam citatus ex ſua perſona nequit opponere exceptiones dilatorias, nec declinatorias, etiamſi Clericus ſit, n.52.

Ex tertij defenſoris admiſſione non fit deterior conditio actoris, imò tenetur aſſumere cauſam in eodem ſtatu, num.53.

Delegatus ex commiſſione ſubſcripta manu Sanctiſſimi ad cauſam principalis defenſi indubiè cognoſcit de iure tertij defenſoris, item & Iudex appellationis, coram quo comparet ratione connexitatis, nec Senatus eius cauſam remittit Ordinario, num.54.

Delegatus validè datus ſuper cauſa emptoris cognoſcit de iure venditoris comparentis propter connexitatem, ſimultaneámque vtriuſque ius, num.55.

Rota generaliter dicens coram Delegato in partibus admitti omnes venientes ad cauſam pro ſuo intereſſe, declaratur in tertio defenſore, num.56.

Tertius venditor, comparens ante iudicium inchoatum cum emptore, petens ſe transferre iudicium animo renouandi actionem, non reluctante actore auditur, num.57.

Tertius defenſor comparens ante iudicium inchoatum non animo nouandi actionem, nec liberandi à iudicio emptorem, ſed tantùm, vt cum eo inchoetur iudicium, præſtita cautione; auditur, etiam inuito actore, num.58.

Limita, niſi interſit actoris cum defenſore non litigare in ſuo foro, num.59.

Tertius defenſor, vbi admittitur ad mutationem iudicij, conueniatur coram ſuo Ordinario, non obſtante commiſſione impetrata contra emptorem ſubſcripta manu Sanctiſſimi, ſed per Senatum cauſa Ordinario tertij remittenda, num.60.

Commiſſio impetrata contra aliquem ſuffragatur tertio venienti ad cauſam in eiſdem ſtatu, & termino, num 61.

Tertius excluſiuè comparens, ſi velit; cauſam an poſſit aſſumere inter alios pendentem eo ſtatu, quo erat tempore ſuæ comparationis, ac ſi fuiſſet tertius defenſurus, num 62.

Doctores qui affirmatiuam inſinuant, referuntur, ibidem.

Tertius excluſiuè duplici via poteſt comparere, à num.63.

Vel deducendo noniter ius ſuum, aut etiam commiſſionem impetrando, prout in prima inſtantia, & tunc cum eo lis initiatur, ibid.

Aut comparet aſſumendo litem inter alios captam in eodem ſtatu, vel facit actus continuatiuos, & ei acta, & ſententia nocent, & proſunt, num.64.

Tertius pro iure ſuo independenter à iure litigantium habet electionem, an velit, vt cum eo inſtantia initietur, vel captam continuare, & aſſumere eo ſtatu, num.65.

Tertij huius in facultate eſt venire adhærendo ſtatui cauſæ, vel inchoando nouum iudicium, num 66.

Et de hac duplici via, qua tertius excluſiuè comparens vti poteſt, qui videndi, num.67.

Tertius excluſiuè comparens appellando à ſententia, vel dicendo illam nullam, omnia acta per prius geſta facit ſua, num.68.

De

De tertio excluſiuè comparente, & aſſumente cauſam eo in ſtatu, vel faciente actus continuatiuos, idem iudicandum, ac de tertio comparente coadiuuando, num.69. limita vt num.71.

Ac ideò eius cauſa non erit per Senatum ſuo Ordinario remittenda, ibidem.

In commiſſione non dicitur emiſſum, quod eſt connexum incidens, aut conſequens, num.70.

Tertius veniens ad cauſam pro ſuo iure perſonali ligantes excluſurus, duplici via poteſt comparere, prout in prima, aut in eodem ſtatu, n.71.

Tertius pro ſuo iure comparens, re iam iudicata, in ſtatu, & terminis, &c. Et appellans, aut dicens de nullitate, illa ſententia facit numerum quoad ſe, ita vt alias inſtantias habeat, n.72.

Tertius comparens pro iure proprio in eodem ſtatu, & appellans à re iudicata non videtur eam recipere cum qualitate rei iudicata, num.73.

Contraria ſunt facere rem iudicatam ſuam, & impugnare ſententiam, n.74.

Conſenſus, & voluntas, qua inducitur ex facto, non extenditur vltra id, quod de neceſſitate inducitur ex facto, num.75.

Tertius pro ſuo iure principali ſimpliciter admitti petens in eodem ſtatu abſque appellatione approbat ſententiam cum qualitate rei iudicata, num.76.

Tertij cauſa comparentis ex ſtylo Romana Curia remitti ſolet eidem Iudici, qui de cauſa pendente cognoſcit, num.27.

Commiſſio ad petitionem tertij pro iure ſuo principali comparentis, non admittitur in Hiſpania ſine ſubſcriptione Papa, num.78.

Secus ſi compareat in eodem ſtatu, quo caſu eius commiſſio noua ſubſcriptione non eget, n.79.

Tertius pro ſuo iure principali, & independenti poteſt admitti ab eodem Delegato, cui cauſa inter litigantes fuit commiſſa virtute clauſula (quam & quas) num.80.

Quod in Hiſpania non admittitur ex Trident. diſpoſitione, & obſeruatione, num.81.

1 HVIVS dubij reſolutio, ab ea pendet mirabili; An † tertij cauſa comparentis lite pendente inter alios ſuper aliqua re ſit ei connexa vel diuerſa, vel ſuperſedendum ſit in proſequutione litis iam motæ & pendentis inter alios, vel potius vti diuerſa noua egeat inſtantia, noua lite, & noua, & diuerſa cognitione, ita vt poſſit fieri ſententia, & diſtinctè tractari cauſa prioris agentis, hac tertij oppoſitione minimè obſtante, & per conſequens an Iudex appellationis prioris litis hanc oppoſitoris cauſam tamquam diuerſam, nouam, & ſeparatam debeat ad Ordinarium remittere, vel per Senatum remittendam.

Pro huius vera reſolutione præmittendum duximus, quod tertios ſolet in cauſa inter alios
2 iam mota altero † de duobus modis comparere: vno ad excludendum principales litigatores: altero verò modo ad defendendum, & coadiuuandum ius alterius ex collitigantibus, Couarruuias *practicarum quæſt. cap.13. & capitul.14.* Marzat. *conſil.24.* Surdus *deciſ. 60. num. 6. & deciſ. 147. num.6.* Bredeodorius *de appellation. part.1. column. 102.* Ruginellus *de appellation. §.2. capitul. 1. num.47.* Ariſminus Tepatus *lib.1. variarum, tit. de tertio extran. column. 1.* Hondedeus *conſil. 25. volumin.1.* Gaill. *lib.1. obſeruation. 69. 70. & 71.* Ludouiſius *deciſ. Peruſina 26.* Anna. *conſil.97. & conſil.98.* Iacobus Cancerius *lib.2. variarum reſolution. capitul.16. de tertio oppoſitore, à num. 1. & ſequentibus*, Coſta *de ſcientia & ignorantia, centuria 1. diſtinctione 57. num. 1. & in tractatu de re integra, diſtinction.95. num.13. & 14.* Muſcatellus *praxi ciuil. part. 3. in addition. ad gloſſam nominet. littera A.* Peregrinus *de fideicommiſſo, articul. 53. num. 55.* Lancellotus *de attentatis, capitul.12. ampliat.14.*

Primo modo perſona tertij † ad Iudicium 3
comparentis ad actorem vel reum, vel vtrumque excludendum, diuerſa eſt omnino à litigante vel litigantibus, quos excludere vult, quorum iure non regulatur: ac proptereà cum nouum ius ſuum deducat, nouam actionem, nouámque & diuerſam petitionem nouiter proponat, nouum & ſeparatum iudicium inducat, nouámque & diuerſam litem moueat, nouā perſequens, & diuerſa inſtantia requiritur, nouiter & diuerſè ab initio formanda, qua nouæ exceptiones, nouæ defenſiones, atque termini ei & aliis jam litigantibus conceduntur, ac ſi ab aliquo lis capta non fuiſſet, quæ ſeparatim proſequitur: ita vt hîc tertius non teneatur cauſam ab aliis motam in eodem ſtatu aſſumere, nec proſequi, quæ inter alios duos erat, cui medius ipſe nouo & diuerſo iure, ac actione accedit, ad textum *in l. Titia, ff. ſoluto matrimonio*, & illic Barboſa Couarruuias *practicarum quæſt. capitul.13. ante num. 1. & capitul.14 num. 3. verſicul. Hactenus de tertio*, Coſta *de ſcientia, & ignorantia, diſtinction. 57. num. 13. & de re integra, diſtinctione 95. num.14.* Gaill. *lib 1. obſeruation.71. num.14.* Peregrinus *de fideicommiſſo. artical. 53. num. 55.* Ludouiſ. *deciſ. Peruſina. 26.* Marzarius *conſil 24.* Iacobus Cancerius *lib. 2. variariarum reſolut. capital.16. de tertio oppoſitore, num.7.* Lancelotus *de attentatis, capitul.12. ampliation. 14.* Marius Giurba *deciſ. 1. num. 32.* optimè etiam de hac iudiciorum diuerſitate inter iſtos, videndus Caſtellus *controuerſiarum tom. 2. capitul. 9. ſub num. 9. verſicul. Conſtituo etiam.*

Et in tantum hoc eſt verum, quòd lite inter
alios iam pendente, † etiam per commiſſionem, 4
ſi iſte tertius vult ius ſuum principale & independenter à iure litigantium de nouo deducere, quia agit & comparet excludendo ius eorum (cum iſtius cauſa nouo egeat Iudicio) ſi impetrat commiſſionem, prout in prima inſtantia, quā ipſe cum aliis incipere vult, & poteſt, ita comparendo hac via tenetur inchoare inſtantiam, & iudicium nouum cum aliis collitigantibus, quorum ius prætendit excludere; ita latè fuiſſe adductum *in cauſa Cordubenſ. ſtatutorum 24. Iunij 1590.* coram Cardinal. Seraphin. teſtatur Mareſcotus *variarum reſolution. lib.1. capitul.21. n.13. & 15.* Rota vt per Alexandrum Ludouiſ. *deciſion. 259. num. 1. in fin.* ipſa Rota *deciſ. 98. num. 1. part.1. in Recent.* Seraphinus *deciſ. 1241.* Oliuerius Beltramin. *in annotationibus ad Ludouiſ.* vbi proximè, *littera A.*

Et ſi vult de nouo iſte tertius Ius ſuum prin-
cipale, † & independens à iure collitigantium, 5
& aſſiſtentium in lite iam inter illos mota, & ſic excluſiuè ad illos, nouum ius & inſtantiam inchoare; tenetur hoc exprimere, & commiſſionem impetrare prout in prima inſtantia, ita fuiſſe dictam *in vna Montis Regalis iuriſdictionis 10.*

nis 10. *Iulij* 1601. coram Cardinal. Melino, impreſſa penes Marchecſanum *de commiſſionibus, tom.* 2. *fol.* 565. teſtatur Oliuerius Beltraminius *in annotation. ad Alexandr. Ludouiſ. dict. deciſion.* 160. *num.* 3. *littera A.*

Et quando ius nouum & diuerſum in indi-
6 cium † agitandum nouiter deducitur, noua indiget cauſæ cognitione, nouis defenſionibus, & exceptionibus, nouáque inſtantia ad Ordinarium remittenda, vt copioſè Giurba *deciſ.* 50. *per totam*, per quem & alios plurimos abundè diximus hac 2. *part. capitul.* 8. *à num.* 18. *cum ſequentibus, verſ. Et quod nouus articulus nouúmque ius.*

7 Quare ad propoſitum Noſtrum † venit dicendum per neceſſariam conſequentiam, Iudicem de cauſa appellationis cognoſcentem penitùs carere iuriſdictione ad cognoſcendum de diuerſo & nouo iure, ſeu articulo, & iure, etiam inter eaſdem partes litigantes coram eo deducto, abundè comprobauimus ſuperiùs hac 2. *part. dict. cap.* 8. *per totam, & capitul.* 9. Quibus locis multa quidem ſcitu digniſſima, omnimodóque ad reſolutionem huius cap. valdè conducibilia, & neceſſaria congeſſimus, quæ vlterius non repeto.

8 Non enim prætermittenda eſt † theorica, ſingularis ibidem, per Nos tradita *in dict. cap.* 8. *verſ. Et tunc cognoſcetur. à num.* 12. *cum ſeqq.* Vt tunc cognoſcatur ius eſſe nouum, diuerſum & ſeparatum à primo iam in iudicium deducto; quando acta, & ſententia in hoc lata, illi nouo non præiudicat: vbi latè proſequimur comprobantes.

Quod quidem penitus contingit in hoc iure
9 tertij comparentis † excluſiuè, & ad infringendum iura competitorum nouiter accedentis, quia ſuum ab iſtorum iure independenter ſe habet & conſideratur, atque ideò acta iam geſta, & res iudicata iam obtenta inter primos colligatores huic tertio comparenti nec proſunt, nec nocent. Seraphin. *deciſ.* 906. *num.* 2. Rota *deciſ.* 705. *n.* 5. *part.* 1. *in recent.* Et quod quando tertius venit ad cauſam excludendo ius vtriuſque colligatoris, tunc acta & probationes iam factæ illum non afficiant, neque pro, nec contra; notabiliter ita declaraſſe Rotam *in Molana penſionis* 13. *Iunij* 1611. coram Cardinal. Sacrato, teſtatur & ſequitur Oliuerius Beltraminius *in annotationib. ad Alexandr. Ludouiſ. deciſ.* 259. *num.* 7. *& num.* 6. Et facit etiam in his terminis, Vincentius de Franchis *deciſ.* 261. *n.* 14. prout regulare eſt, res inter alios actas aliis non obeſſe, latiſſimè Nos *de Regia protectione* 4. *p. capitul.* 8. *à principio*, & præcipuè ad propoſitum *à num.* 19. *& ſequentibus, & num.* 23. Igitur hac iurium diuerſitate exiſtente, manifeſtè probatur, huius tertij oppoſitoris cauſam & nouam inſtantiam coram Iudice appellationis deductam eſſe ad Ordinarium per Senatum remittendam, iuxta tenorem Concilij Tridentin. *ſeſſion.* 24. *de reformatione, cap.* 20. *cauſa omnes.*

10 Quòd & eò fortius redditur, † quoniam quando duobus in iudicio litigantibus ſuper aliqua re, vel iure, tertius accedat non ad coadiuuandum alium, ſed ad excludendum vtrumque à rebus, vel à iuribus, de quibus agitur, petens non actori, ſed ſibi tradendas, ac ſimul interdum ſuſpendendam eſſe litem priorem, quouſque etiam de iure ſuo cognoſcatur: tunc quidem veriſſimam Doctorum frequentiorem opinionem adeſſe, prioris litis ſtatum nullatenus ſuſpendi, ſed inter colligantes eiuſdem proſequi, ita vt ſi pro priore actore putà prius feratur ſententia, executioni tradetur, non obſtante iure tertij noui actoris ex ratione diuerſitatis iuris vtorumque, quia cùm nullam inter
ſe habeant connexionem, † ſeparatim vtriuſ- 11
que actoris ſunt lites tractandæ, abſque eo quod ſecunda primæ litis curſum & determinationem in aliquo impediat, nec prima ſecundæ, nec ſententiæ executio pro alterutro actore priùs latæ ſuſpenditur, data tamen reo per actorem priùs vincentem victo cautione, vt ſi poſtmodum à ſecundo reuincatur, prior actor rem iúſve auocatum reſtituet.

Et per iſtam cautionem iudicialem res, aut pecunia etiam conſumpta fingitur ſtare penes reum victum & condemnatum, cui fide-iuſſio hæc præſtatur, plurimos Doctores laudat Marius Giurba, *deciſ.* 4 *num.* 40. Gaito *de credit. cap.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 1317. Caſtillo *controuerſiarum tom.* 4. *cap.* 62. *num.* 74. & adueniente caſu poteſt contra actorem præſtantem cautionem hanc res ipſas, aut ius via executiua recuperari, Seraphinus *deciſ.* 1233. *à num.* 2. *& deciſ.* 1369. Zachias ad Galleſium *de obligatione Camerali, quæſt.* 37. *num.* 51. Gratianus *diſceptat. forenſib. lib.* 1. *cap.* 37. *à num.* 34.

Ad hoc hoc in terminis eſt text. celebris *in l. is à quo* (inquit Conſultus) *fundus petitus erat, ab alio eiuſdem fundi nomine conuentus eſt: quærebatur, ſi alterutri eorum iuſſu Iudicis fundum reſtituiſſet, & poſteà ſecundum alterum petitorem reo iudicaretur, quemadmodum non duplex damnum traheret. Reſpondi, vter prior Iudex iudicaret, eum oportere, ita fundum petitori reſtitui iubere, vt poſſeſſori caueri, ſi alter fundum emiſſet, eum præſtare, ff. de rei vendicatione*, quem text. merito ad hoc celebrem vocant Doctores, & facit *lex à quo ſeruus* 58. *eodem tit.* text. eſt etiam mirabilis *in l. penultima, ff. de petitione hæreditatis*, cuius ſunt verba: *Cum idem eandem hæreditatem aduerſus duos defendit, & ſecundum alterum ex his iudicatum eſt, quæri ſolet, vtrum perindè ei hæreditatem reſtitui oporteret, ſi aduerſus alium defenſa non eſſet: vt ſcilicet ſi mox & ſecundum alium fuerit iudicatum, abſoluatur is, cum quo actum eſt: quia nec poſſideat, nec dolo malo fecerit, quominus poſſideret, quod iudicio reuictus reſtituerit: an quia poſſit, & ſecundum alium iudicari, non aliter reſtituere debeat, quàm ſi cautum ei fuerit, quod aduerſus alium eandem hæreditatem defendit. Sed melius eſt officio Iudicis cautione, vel ſatiſdatione victo mederi: cùm & res ſalua ſit ei, qui in executione tardius venit aduerſus priorem victorem, &c.*

Et licet Baldus *in cap. ſi duo, col.* 1. *verſ. Vide quod not. de pace tenenda*, † ſecundùm intelle- 12
ctum Innocentij ad dictam, *l. is à quo in cap. veniens, col.* 2. *de teſtibus*, dicat, quòd quando quis comparet ad infringendum iura competitorum, ſuperſedendum eſſe in priori lite ad inſtantiam prius venientis, donec integrè cauſa terminabitur, & ſequatur Apoſtilla ad Bartol. *in dict. l. is à quo*, & Felinus *in cap. cùm ſuper columm.* 2. *de re iudicata*, & cum Gregor. Lopez, & Felino, ſequutus Baldum, Caſtellus *controuerſ. tom.* 2. *cap.* 9. *verſ. Deinde conſtituo.* & Anguiſola,

Digitized by Google

gtiſola, Menochio, Caualcan. Arma. & Seac-
cia quos refert, ſed non ſequitur Marius Giur-
ba *deciſ.*1. *num.*33.
13 Tamen † doctiſſimus Præſul Couarruu. *pra-
cticarum quæſtionum*, *cap.*14. *num.*4. latè & eru-
ditè defendit contrariam opinionem, eſſéque
caſum expreſſum *in dict. l. is à quo*, dicens ter-
tium oppoſitorem, quoties non acceſſerit ad
defendendum; audiendum quidem eſſe, ita ta-
men vt nullo equidem momento impediatur li-
tis examen, & diffinitio inter actorem & reum,
quoad ipſorum præiudicium, & commodum,
conſtantérque dicit, eſſe aſſeuerandum; tertium
hunc accedentem excludendo actionem actoris,
vel ius rei, aut vtriuſque à re vel iure petito ad-
mitti debeat ad allegationem, & probationem
propriæ intentionis, ita tamen vt propter hanc
oppoſitionem nulla in parte differatur diffinitio
litis motæ inter actorem & reum, quoad eorum
præiudicium, vbi latè reſpondit ad doctrinam
Innocentij, & de eius intellectu agit, reſtituít-
que verum intellectum huic text. *in dict. l. Is à
quo*, poſt plurimos Doctores à ſe allegatos, &
ita determinaſſe pluries cum ſuis Collegis in Se-
natu Granatenſi.
14 Latiſſimè etiam † verum intellectum *dict. l.
Is à quo*, tractat & tuetur Franchis *deciſion.*161.
per totam, vbi reſpondit ad contrarios aliquos,
intellectum verum *dict. l. Is à quo*, cauillan-
tes, & doctrinam Innocentij declarat: in totum
ſequutus Couarruuias, licèt latiùs agat; & mul-
tos Doctores pro hac parte conducit, qui *n.*14.
teſtatur hunc articulum fuiſſe tractatum in Re-
gia Camera ſummariæ in proceſſu inter duos
pendente, quodam iure tertieriæ, in quam cau-
ſam ſubintrauit poſtmodum Regius Fiſcus, &
petens in iudicio ſuperſederi, & facta relatio-
15 ne † in Regio Collaterali Conſilio, fuiſſe deci-
ſum, quod procederetur ad expeditionem cau-
ſæ inter actorem & reum, ſaluis iuribus Regij
Fiſci oppoſitoris. Qui quidem per totam deci-
ſionem loquitur, quando minor, vel alius pri-
uilegiatus ita comparet excludendo iura liti-
gantium; quæ deciſio omnino videnda erit tota,
qua hic articulus eruditè examinatur, & abſo-
luitur, & idem probat ipſe Franchis *in de-
ciſ.*492.
16 Eſt etiam † elegans Rotæ *deciſ.*4. *tit. de Iudi-
ciis*, *in antiquiori*, cuius & Felinus meminit
in dict. cap. cum ſuper, *num.*17. Qua quidem ex-
preſsè deciſum extat, non eſſe impediendam
diffinitionem, nec proſequutionem & examina-
tionem litis quæ inter duos tractetur ex eo,
quòd tertius ſe ipſum opponat, & petat rem
litigioſam ſibi dari, non actori, & alleget, vtrum-
que actorem ſcilicet, & reum nullum ad ean-
dem rem ius habere, imò inter actorem & reum
lis deficienda eſt, abſque illius tertij præindi-
cio, qui nihilominus admittendus erit ad pro-
prij probationem abſque læſione illius ſtatus,
in quo cauſa inter actorem, & reum verſatur,
cuius etiam deciſionis mirabilis meminit Co-
uarruu. vbi ſuprà ſub *num.*4. Franchis *dicta de-
ciſ.*161. *num.*8. *&* 9.
Et licet breuiter, perpenſo tamen iudicio per
17 Rotæ † deciſiones, & alios firmat Hercules
Mareſcotus *variarum reſolution. capitul.* 121.
*num.*3. in hæc: *Dixi* (*ratione ſolius poſſeſſionis*)
*quia tertius veniens ad cauſam pro ſuo intereſſe,
non impedit eius expeditionem, & multò minus
executionem ſententia, quando ipſe non poſſidet,
cum ſua non interſit rem ſuper qua lis pendet, eſſe
magis penes actorem, quàm reum*, Bartol. *in l.
penult. in* 1. *notabil. ff. de petitione hæreditatis*,
Innocent. *in cap. cum ſuper*, *column.*3. *ſub num.* 4.
vbi Felin. *num.*17. *de iuriſdictione*, Beſigna. *de-
ciſ.*4. *de iudiciis*, & dicit Rota *in vna Beneuen.
ſucceſſionis* 10. *Nouembris* 1597. *coram Corduba.*
Hanc etiam opinionem † veriſſimam probat 18
exactè Ioſephus Ludouicus *deciſ. Peruſina.* 26.
*num.*25. 26. *&* 27. *& per totam*, & ipſe *in deci-
ſion. Lucenſ.*56. *num.*2. *&* 3. Hondedeus *conſ.*25.
*num.*21. *&* 23. Alexander Trentacinquius *varia-
rum reſolution. tit. de iudiciis*, *reſolution.* 16.
*num.*6. Lancelotus Robertus *de attentatis*, *cap.*3.
num. 16. Burſatus *conſil.* 416. Caualcanus *deci-
ſion.*5. *num.* 18. *part.*4. ſequitur etiam, & verius
reſoluit Marius Giurba *deciſ.* 1. *num.* 33. Id
ipſum etiam ſequitur Couarruuias, ibi: *Secus
eſt in eo, qui accedit ad litem, vt excludat vtrum-
que, quia cum eo lis initianda eſt à capite, & om-
nia ſunt ex integro repetenda*, vt ex pluribus Co-
uarruuias eodem *capitul.*13. *in initio*, & ex com-
muni opinione refert & ſequitur, *capitul.* 14.
*num.*3. *verſus finem*, *verſicul. Hactenus. Non ta-
men interim retardatur lis inter actorem & reum*,
*verſicul. Quandòque tertius ibi. nos verò contra-
riam*, *&c.* Idem etiam tenent Anna. *allegation.*
76. *num.* 9. & Fabius Anna. *conſil.* 97. *num.* 13.
& 14. necnon Caualcanus *dict. deciſion.*5. (licet
inaduertenter eos pro contraria parte ſimiliter
allegauerit Giurba) tenet etiam Marſillus *in
praxi ciuil. part.* 3. *in addition. ad gloſſ. nominet.
littera A.* approbat etiam Iacobus Cancerius
*variarum reſolution.*2. *part. capitul.*16. *à num.* 70.
cum ſequentibus, Couarruuias *practicarum capi-
tul.* 16. *num.* 3. *ſub verſicul. His tandem*, poſt
quos, & plures alios diximus Nos *de Regia
protectione*, 4. *part. capitul.* 8. *à num.* 68. vbi de
declaratione *dict. l. Is à quo*, *ff. de rei vendica-
tion.* Et quod eius cautio præſtanda non ſit vi-
cto † per vincentem priorem actorem, quan- 19
do tertius excluſiuè comparuit in executione
rei iudicatæ, ſed quando ante rem iudicatam,
& litependente ante eam comparuit, deducen-
do ſuam actionem; cui adde quæ etiam rectè
Caſtellus *controuerſ. tom.* 2. *capitul.* 9. *ſub num.*
9. *verſicul. Conſtituo etiam caſum*, vbi latè. Et
quod iſte tertius non ſolùm non impediat pro-
greſſum † litis, ſed multo minus executionem 20
ſententiæ poſt eius comparitionem latæ in fa-
uorem prioris actoris, probat cum aliis, & cum
Rotæ deciſione Hercules Mareſcotus *variarum
reſolution. lib.*2. *capitul.* 21. *num.* 3. & ſunt iura
expreſſa *in dict. l. is à quo*, & melius *in dict. l. pe-
nultima*, *ff. de petitione hæreditatis*, de quo vide ibi
apud Nos *à num.* 67. quòd & optimè tractat
Gregorius Lopez *in l.* 11. *titul.* 14. *in gloſſa* 1.
*part.*5. vbi ita explicat & intelligit *dict. l. is à
quo*, & Caſtellus *in l.* 64. *Tauri*, *gloſſa verbo*,
Appellation. verſicul. Si à lege. Atque etiam la-
tiſſimè de intellectu, *dict. l. is à quo*, videndus
erit Caſtillo vbi proximè *à num.*9. Ab eo tamen
cauendum, dùm ſequitur opinionem Baldi ha-
ctenus reprobatam.
Quorum omnium ſupradictorum iurium,
& Doctorum vera reſolutio, vt ne retardetur
lis inter reum & actorem iam pendens per op-
poſitionem tertij ex proprio iure diuerſo, &
independenter à litigatoribus; fulcitur potiſſimum

Digitized by Google

ex determinatione textus *in l. non idcirco* 44.
ff. de iudiciis. Ex quo apparet, poſſe ex iuſta
cauſa litis, quæ cum pluribus agitur, quoad
21 quoſdam † definitionem ſuſpendi, & quoad
alios ſtatim expediri, in hæc verba: *Non idcir-*
co Iudicis officium impeditur, quod quidem ex te-
toribus poſt litem aduerſus omnes inchoatam, Re-
ſpublicæ cauſa abeſſe cœperunt, cum preſentium,
& eorum, qui non defenduntur adminiſtratio di-
ſcerni, & æſtimari poſſit. Hactenus de mirabi-
li textu, quem exornauit Rota *deciſ.* 13. *in fin.*
part. 2. *in recentior.* & mirabiliter eadem Rota,
vt per Alexandrum Ludouiſium *deciſion.* 448.
à num. 4. in hæc: *Non obſtat, quod non potuerit*
22 *† ſuper parte crediti pronuntiari, ſed debuerit*
ferri ſententia ſuper toto, l. in hoc iudicio, ff. fa-
milia erciſcundæ: quia non procedit, quando
ſunt plura capitula, tunc enim, cum cenſean-
tur tot petitiones, quot capitula; ſententia ſu-
per aliquibus lata, aliis omiſſis valet. Abbas
in cap. cum inter, ſub num. 3. *verſiculo, Fal-*
lit Ego capiendo, vbi etiam Felinus poſt *nu-*
mer. 6. *verſicul. Fallit primò, de re iudicata*,
& dixit Rota *in vna Melphienſ. ſpoliorum* 11.
Octobris 1576. *coram Lauretano, & compro-*
batur, arguendo de perſonis ad res, ad leg.
qui fuere, ff. de ſtatu homin. vt arguit Rota
23 *in dict. Melphienſ. Sicut † autem quando plu-*
res ſimul conueniunt, poteſt reſpectu vnius fer-
ri, leg. non idcirco, in principio, & ibi Bar-
tol. & alij, *ff. de iudiciis*, Decius *conſil.* 195.
capitul. 1. Caputaquenſ. *deciſion.* 8. *num.* 2.
Ita etiam quando ab vno petuntur plures res
ſeu ſummæ ex diuerſis cauſis, &c. quod in
his terminis de quibus agimus, *legis is à*
quo, dixerat Couarruuias *practicarum quæſt.*
capitul. 14. *num.* 4. *in fin.* ponderando ad id
dict. leg. idcirco; eandem etiam deciſionem
refert Farinacius *in poſthumis, tom.* 2. *deciſ.*
313. vide latè, Carrocium *exception.* 130. *per*
totam.
24 Et quando plures eadem lite † conueniun-
tur proportionibus, quod cauſa poteſt deter-
minari, & diffiniri cum aliquibus, & cum aliis
non, quibus omiſſis ſententia nec prodeſt, nec
nocet, quouſque non eis alia feratur ſententia,
latiſſimè Nos *de Regia protectione* 4. *part. cap.* 8.
à num. 52. *cum ſequentibus, & à num.* 45. vbi plu-
rimos ad id Doctores congeſſimus, quæ quidem
veriſſima ſunt, optima Rotæ deciſion. per Coc-
cinum. 112. *num* 4. *&* 469. *num.* 7. & per totas
deciſiones omnes omnino videndas, quæ pro-
cedunt, & explicant caſus ſingulares.
25 Sed melius omnibus hunc † articulum de-
clarat Sebaſtianus Vantius *in tractatu de nullita-*
tibus ſentent. ex defectu proceſſus, num. 100. in
hæc: Quinimò iudex ſi res in iudicio deducta
diuidua & ſeparabilis foret; poſſet (vt dixi)
ſuper aliqua parte eorum quæ in iudicio dedu-
cta eſſent dumtaxat pronuntiare, & ſententia
ſua valeret, prout videmus, quod ſi iudicium
ſimul contra plures cæptum ſit reſpectu alterius
iudicium differri poteſt; vt eſt textus, & ibi
Bartol. & alij *in l. non idcirco, in princip. ff. de*
iudiciis, & idem Bartol. *in l.* 5. *§. fin. verſicul. Po-*
ne quod vnus, ff. de verborum obligation. & plu-
ra referendo tenet Decius *conſil.* 295. *in cauſa*
iſtorum in princip. lib. 2. *& deciſion. Neapolitana*,
vt per Capicium *deciſion.* 8. *in principio. Nam*
26 *quot ſunt res, † ſeu capitula, tot videntur ſen-*
tentiæ, & variato vno, aliud remanet, l. etiam,
§. 1. vbi eſt Gloſſa Ordinar. & ibi Bart. & cæ-
teri declarant, *ff. de minorib. & l. dicere, & l.*
quid tamen, ff. de arbitris, l. quadam mulier. ff.
familiæ erciſcund. & Speculator. in tit. de ſentent.
§. iuſta, verſic. Item eſt, nulla ratione qualitatis,
& Bald in l. generaliter, in 2. *column. C. de Epi-*
ſcopis & Clericis. Alexander in l. ſcire debemus,
per illum text. *de verbor. obligation. & Ioannes*
Milis, in verbo, ſententia ſi fertur ſuper part. cap.
& Guido Papa quæſt. 27. *in manibus quam vide.*
Secus ſi iudicium (inquit, & proſequitur ipſe
Vantius) *eſſet indiuiduum, & connexum. quia tunc* 27
ſententia † non poſſet ferri pro parte ſed totum dif-
finiri deberet, aliàs non valeret, per text. in l. in
hoc iudicio, & ibi gloſſa Bartol. in l. 2. *C. de re iu-*
dicata, & in l. 1. *C. ſi aduerſ. rem iudicatam; nam*
iſto caſu procedit regula, † quod vtile per inutile 28
vitiatur, &c. Et pro hac regula cum tredecim li-
mitationibus in quibus ſententia pro parte dumta-
xat lata valet, videndus Felinus poſt Anton. Im-
molam, & Panormit. in cap. cum inter, columna
3. *verſ. Sententia, de re iudicat.* Hactenus ob-
ſeruatio Vantij: plura per Carrocium, *except.*
230. *à num.* 4. videnda erunt.
Conſonat, quod tot ſunt ſententiæ diuerſæ,
† quot ſunt capitula ſeparata in ea contenta, vt 29
per *l. eam. §. ex cauſa. ff. de minorib.* Gloſſa *in*
cap. 5. *in verbo, eadem, de ordine cognition.* An-
gel. & Iaſſ. *in l. ſcire debemus. ff. de verbor. obli-*
gationibus. Barbacia *conſ.* 10. *column. penultim.*
in fin. verſ. Ideo dicimus, lib. 1. Pariſius *conſ.* 66.
num 4. *lib.* 1. optima Rotæ *deciſ.* 552. apud Ale-
xand. Ludouiſ. & ibi Oliuer. Beltramin. *num* 6.
Beccius *conſ.* 95. *num.* 4. Burſatus *conſil.* 184.
num. 37. Rota *deciſ.* 33. *num.* 10. *part.* 1. *diuerſo-*
rum, & deciſ. 417. *ſub num.* 2. *part.* 2. *in recent.*
& latè fuit dictum *in Ferrarienſ. pecuniar.* im-
preſſa penes Marcheſan. *de commiſſion. tom.* 1.
fol. 123. & ideo ſententia poteſt valere pro par-
te quoad vnum capitulum, † licèt non quoad 30
aliud, quando capita ſunt ſeparata, nec tunc
vtile per inutile vitiatur. Rota *dict. deciſ.* 33.
num. 18. & aliam adducit Beltramin. vbi proxi-
mè *dict. num.* 6. ſicuti poteſt appellari pro parte
ſeparata, † nec tunc appellatus poteſt adhærere 31
appellationi appellantis. Quod ſecus eſt, quan-
do ſententia continet vnum tantùm caput, vel
etiam plura, † quæ tamen ſunt connexa, Beltra- 32
minus, ibi: *n.* 6. & *eadem deciſ.* Alexand. Ludou.
vbi quod quando capitula ſunt diuerſa & ſepa-
rata, quia inter ſe nullam habent connexitatem,
appellatio ab vno capitulo non ſuſpendit in alio.
Boërius *deciſ.* 73. *num.* 4. Lancellotus *de attenta-*
tis, lite pendente, limit. 5. *num.* 12. vide de iis
optimam deciſionem Alexand. Ludouiſ. 223. &
ibi benè Beltramin. *num.* 9. poſt Scacciam *de ap-*
pellat. quæſt. 17. *limit.* 51. *num.* 21. & aliàs Rotæ
deciſiones. Gratianus *diſceptation. forenſ. cap.* 21.
num. 19. Hieronymus Gabriel. *conſil.* 38. *per to-*
tum, lib. 5. Lancelotus *part.* 2. *cap.* 12. *limit.* 44.
& limitat. 2. *num.* 51. *& ſequentib.* vbi de adhæ-
ſione appellationis, & Beltramin.
Et quando ſententia dicatur continere diuer-
ſitatem Capitulorum, † etiam in iure patrona- 3
tus, & quando ſit diuidus, vide *dict. deciſ.* 112.
& deciſ. 469. Coccini, & latè *deciſ.* 405. *per totam*
eiuſdem Coccini: quibus mirabiliter ad multa
declaratur, vide latè Carrocium *de exceptioni-*
bus, except. 130. *à num.* 4. *cum ſeqq.*

Quando

Quando autem iſte tettius tatdius venit op-
34 ponendo † de ſuo iure ptincipali, & indepen-
dentet à iute aliotum, intet quos lis mota iam
erat, legitimo tempore venire dicatut, vt ſimul
etiam ſua cauſa currat cum iam deducta intec
actorem & reum; Doctotes non apperiunt: nam
licèt Couartu. *pract. quaſt. cap. 14. ſub num. 4.
ante finem*, dicat in hæc: *At ſi tertius acceſſerit
ad iudicium, non equidem defenſurus actorem, nec
reum, ſed vel eorum alterum exoluſurus ab actione,
vel defenſione cauſa, aut tandem vtrumque à re
35 petita: admitti debet ad allegationem, & proba-
tionem propria intentionis, ita tamen, † vt pro-
pter hanc oppoſitionem nulla in parte differatur
diffinitio litis inter actorem & reum, quoad eorum
praiudicium: praſertim vbi tempore huius oppoſi-
tionis concluſum fuerit in cauſa.*

Ex quo colligitur, qnod poſtquam lis etiam
36 mota intet alios † pendcat, tertius hîc compa-
rens non ſuſpendat eandem, ptovt ſupponunt,
& dicunt omnes Doctores ſuperiua citati, &
ipſe Couartun. ibidem à principio eiuſdem *n. 4.*
(cùm lis dicitur pendete ab eius conteſtatione,
vt vulgare eſt,) & ſic videtut, quod ab eo tempo-
re præcluſa ſit ei via ſuſpendendi litem penden-
tem, nec quod ſimul ſua cauſa etiam tractetur,
cum ſit diuerſa: vt iudicat Couartu. ibidem in
illis vetbis: *Vt propter hanc oppoſitionem nulla in
parte differatur diffinitio litis, &c.* Vt ſenſus ſit,
quod in qualibet parte litis iam pendentis op-
poſitio ſuperueniens non opetetur litis ſuſpen-
ſionem; quod & clatè vlteriùs teddunt verba
eiuſdem ſequentia, ibi: *Praſertim vbi tempore,
&c.* vt ſupponat quod etiam ante cauſæ conclu-
ſionem, & teſtium publicationem oppoſitio ad-
huc non cauſet ſuſpenſionem; cùm hoc ſuppo-
nat dictio illa; *praſertim*, vt excludat aliud tem-
pus anterius.

37 Probat etiam text. *in dict. l. is à quo*, † gene-
ralitas, ibi: *Is à quo fundus petitus erat, & ab
alio eiuſdem fundi nomine conuentus eſt*; & *dict.
l. penult. ff. de petition. hereditatis*, quibus iuti-
bus ſupponitur principio litis factam fuiſſe ſe-
cundam connentionem, & oppoſitionem, vt
nihilominus ſimultaneam litium cognitionem
minimè operetur.

38 Quæ opinio & eò fortior tedditur, † quod li-
cèt cauſa tenuntiationis in litis conteſtatione,
vel paulò poſt eam oppoſita, habeat ptiuile-
gium ſimultaneæ cognitionis, & determinatio-
nis cum cauſa inuentionis: tamen ſi multò poſt
litis conteſtationem opponatur, amittit hoc pri-
uilegium; ſed imò ne fiat ſtatui litis præiudi-
cium ex ſuſpenſione, & actori ex rei tarditate;
vtraque cauſa diuiſim quælibet de per ſe tracta-
tur, terminatur, & diffinitur continuata prima
conuentionis. Marius Giurba *deciſ. 74. à num. 3.*
Cardoſo *in ſumma, practicar. iud. verbo, recon-
uent. num. 4.* Graſſis *de effectib. Clericat. effectu 1.
ſub num. 762.* qui quidem infinitos ad id alios al-
legat Doctores; ergo ſimiliter in noſtro caſu di-
cendum erit, vt ſi iſte oppoſitor tertius com-
pareat paulò poſt litis conteſtationem inter
reum & actorem, eius cauſa ſimul tractari &
admitti poteſt; ſin autem tardius venerit, ſe-
paratim, & diuiſim vtraque tractanda erit.

Aduerte tamen quod licèt in caſu deciſionis
39 Franchis 261. *num. 10. & 11.* † fiat mentio de
hoc tertio oppoſitore comparente poſt conclu-
ſionem factam, eſt ad maiorem iuſtificationem,
non quod vllatenus ſupponatur, quòd etiam
antea comparens non ſit excludendus ab effectu
ſuſpendendi litis pendentis inter reum & acto-
rem progreſſum; imò potiùs in caſu illius de-
ciſionis ita ponderatur ad excludendum mino-
rem † priuilegiatum à reſtitutione eo tempore 40
comparentem, de quo videndus Ioannes Gu-
tierrez *pract. lib. 1. q. 66. per totam*, quem & Bar-
boſam ad idem allegat ipſe Franchis ibidem in
fine deciſionis: vide ad idem plurimos citatos
per Giurbam *deciſ. 1. n. 28. & 29.* vbi de minore
comparente poſt cauſæ concluſionem, an habeat
reſtitutionem in integrum, & *à n. 42. cum ſeqq.*

Sed quando iſte tertius pro ſuo iure princi-
pali, & independenti comparens in iudicio mo-
to inter actorem & reum, velit eandem litem in
eodem ſtatu recipere; an ſit admittendus poſt-
modum latius erit videndum, *à num 62. cum mul-
tis ſequentibus.*

Quare concludendum & inferendum erit,
quod quando hic tertius comparens excluden-
do, non comparet coram Ordinario, † dum tra- 41
ctauit de prima inſtantia intentata contra reum
conuentum; quia ſi tunc fit eius comparitio,
admittuntur doctrinæ quæ hactenus adſcripſi-
mus, ex *dict. l. is à quo. ff. de re iudicata.*

At ſi comparet coram iudice appellationis &
in alia inſtantia, cum eius cauſa ſit diuerſa, &
omninò ſeparata, imò contraria, debet ad Or-
natium eius cauſa remitti, vt hactenus latè pro-
bauimus.

Et ex identitate rationis erit affirmandum in
iudice † Delegato, cognoſcente inter reum & 42
actorem ex commiſſione ſubſcripta propria ma-
nu Sanctiſſimi, vt ſi coram eo hic tertius com-
pareat, proponendo nouam hanc actionem vel
rei vendicationem contra reum ab alio iam con-
uentum, omninò Ordinario remittendus eſt,
quia nouum eſt iudicium, & noua inſtantia, at-
que diuerſa ex ſuprà dictis omninò Ordinario
per Senatum remittenda.

Et quia prima commiſſio contra reum à pri-
mo actore impetrata † non egreditur eius per- 43
ſonam, nec ad aliam diuerſam extenditur, *cap.
P. & G. de officio Delegati, cap. dilecta, de re-
ſcriptis*, cum concordantibus, & ita practica-
tur, & communiter tenetur, & vlterius ex di-
cendis clarius apparebit.

Quod ſecus eſt, quando tertius venit ad cau-
ſam in eodem ſtatu, † & terminis, quia cum 44
tunc in huius cauſa detur connexitas cum lite
pendente, de ea idem Delegatus vigore com-
miſſionis ſubſcriptæ poteſt ſimul cognoſcere,
nec datur in Senatu remiſſio ad Ordinarium,
provt abundè dicitur inferius *à num. 54. cum ſe-
quent. verſ. Quare ſi iſte tertius compareat, &c. &
n. 61.* quia non dicitur in commiſſione omiſſum
quod eſt connexum, incidens, aut conſequens,
iuxta Doctores plures citatos infra *n. 70.*

Nunc tractandum de ſecundo modo, quo
comparet in iudicium † tertius oppoſitor defen- 45
ſurus reum vel actorem, inter quos lis, vt ei
aſſiſtat pro ſuo intereſſe, in quo quidem tertio
omnia in contrarium repetenda ſunt eius oppo-
ſitoris, qui pro principali ſuo iure independen-
ter comparet; namque ille defenſurus reum
vel actorem omnino tenetur cauſam eodem ſta-
tu proſequi, quo erat tempore, quo comparuit,
de quo eſt text. expreſſus, *in cap. vltimo, vt lite
pendente, lib. 6.* ibi: *Sanè ſi ad defenſionem ipſius*

litis alicui, quorum intererit, petierint admitti, eos in illo ſtatu, in quo ipſam inuenerint, decernimus, admittendos, &c. Clement. *conſtitution. de electione.* Felinus *in cap. cum ſuper, num. 15. de re iudicata.* Baldus, Ancharranus, Peruſ. & Vanıius, quos refert Couarru. *practic. cap. 13. num. 1. & cap. 14. num. 1. 2. & 3.* Francbis *deciſ. 261. & deciſ. 492.* Hondedeus *conſil. 25. num. 10. & 12. volum. 1.* Anguiſola *conſ. 62.* Anna *conſil. 97. num. 1. & conſil. 89. num. 1.* Menochius *de arbitrariis, caſu 18. & conſil. 212. num. 14. & conſil. 488. num. 5.* Coſta, *de re integra, diſtinction. 95. num. 4. 13. & 14. de ſcientia, & ignorantia, Centur. 1. diſtinction. 57. num. 13.* Iacobus Cancerius *variarum lib. 2. cap. 16. de tertio oppoſitore, num. 5.* Puteus *deciſ. 175. lib. 3.* Gaill. *lib. 2. obſeruat. 71. num. 1.* Afflictis *deciſ. 15. & deciſion. 235.* & vtrobique Vrſillus Trentacinquius *lib. 2. variar. titul. de iudiciis, reſolution. 16. num. 8.* Surdus *deciſion. 60. num. 6. & deciſion. 147. num. 6.* Cauall. Milleloqui 983. Natta *conſil. 99. num. 3.* Crauetta *conſil. 14. num. 4.* Cephaius *conſil. 202. num. 10.* Ruginellus *de appellat. §. 2. cap. 1. num. 47.* Franciſcus Marcus *deciſion. 33. num. 4. & 164. num. 8. & deciſion. 161. part. 2.* Caſſiodorus *deciſion. 1. titul. de exceptionib.* Caualcanus *deciſion. 5. num. 32. & deciſion. 6. num. 6. part. 4.* Scaccia *de appellationib. quæſt. 17. limitat. 6. membro 4. num. 50.* Fachineus *controuerſiar. lib. 1. cap. 5.* Petrus de Gregorius *de appellat. lib. 5. cap. 1. num. 21.* Magonius *deciſ. Lucenſ. 96. num. 22.* Coruaz *deciſion. 215. num. 8.* Zeuallos *communib. contra commun. quæſtion. 36. num. 2.* Gratianus *deciſ. 149. num. 6.* Capiblanco *de Barone pracmac. 8. num. 249.* Cancerius *variar. reſolut. lib. 3. cap. 16. de litis conteſtat. num. 131. & 593.* Antonius Amato *variar. reſolut. lib. 2. reſolut. 86. à num. 63.* Chaldas Pereira *de emptione & vendition. cap. 31. num. 8.* Gamma *deciſion. 332. num. 1.* adeò vt eiſdem terminis & defenſionibus iſte tertius coadiuuando, comparens obligetur, quibus & principalis, cui ſi præcluſa eſt via vlterius probandi, præcluſa etiam intelligitur huic tertio pro ſuo intereſſe dependenter comparenti, & aſſiſtenti, probat poſt plurimos Marius Giurba *deciſion. 1. à num. 24. & ſequentib. num. 37.* qui *num. 28.* ſi poſt con-
46 cluſionem in cauſa compareat, † denegatur in integrum reſtitutio ad pinguius probandum.

47 Eadem namque eſt inſtantia principalis, † & huius tertij comparentis. Buttius *conſil. 44.* Tuſchus *tom. 4. littera I. concluſ. 211. & littera T. concluſ. 83. num. 20.* Giurba ibi *num. 27. in fin.* quare & quomodocumque iſte tertius compareat, eius cauſa ad Ordinarium remittenda non eſt; ſicut nec principalis, cuius defenſioni aſſiſtit, à qua regulatur omnino eius inſtantia, cum nec diuerſa, nec ſeparata ſit, ſed adeò vtriuſ-
48 que connexa eſt, † idémque ſit vtriuſque iudicium, vt connexè cognoſcendum, & eadem ſententia terminandum ſit, ne continentiæ cauſa diuidatur. Gail. *lib. 1. obſeruat. 70. num. 2.* Menochius *conſil. 488. num. 5. & conſil. 421. num. 66.* *Caualcanus deciſion. 5. num. 7. 26. & 57. part 4.* Franciſcus Marcus *dict. deciſ. 76. num 4. part. 1.* Fabius Anna *conſil. 97. num. 5. & conſil. 98. num. 3. & 4.* & quod iſtorum cauſæ ſint connexæ, &
49 inuicem dependentes, † & coram eodem iudice tractandæ; probant poſt alios Petrus Barboſa *in l. venditor. à num. 49. ff. de iudiciis.* Giurba *deciſ. 1. num. 30.* vbi poſt alios, quod iſti præ-
iudicat res iudicata † inter alios lata ratione 50
huiuſmodi connexitatis & iuris dependentis, vbi alios plures congerit effectus.

Tùm quia tertius defenſurus veniens ad iu-
dicium diuerſa perſona † à principali non eſt; 51
ſed vna eadémque cum principali reputatur. Surdus *deciſion. 174. num. 27. & deciſion. 335. num. 22.* & veluti adminiculum quoddam, vt ex pluribus probat vtrumque Giurba *deciſion. 1. ſub num. 3.* qui *à num. 35.* latè proſequitur quod iſte tertius, † etiam citatus, ſi ſua putauerit intereſſe exceptiones dilatorias nequit opponere ex ſui perſona, nec declinatorias, & etiam ſi Clericus ſit, & *num. 36.* quod nec ex huius
admiſſione tertij † defenſoris deterior in ali- 53
quo fieri poteſt actoris conditio, & *num. 49.* quia cauſam proſequi tenetur in eodem ſtatu abſque alia mutatione, aut præiudicio Ordinis iudicialis inter actorem & reum hactenus ſeruati, Couarru. *practic. cap. 14 ſub num. 3. verſ. Vt ſummatim.*

Quare ſi iſte tertius compareat coram Dele-
gato † ex commiſſione in prima inſtantia manu 54
Sanctiſſimi ſubſcripta contra vnum impetrata, vel etiam coram iudice appellationis à ſententia inter principales collitigantes lata, eius cauſa nullatenus per Senatum remittenda eſt ad Ordinarium, cùm inter eum, & litigantem, cui aſſiſtit defenſurus, nulla ſit diuerſitas, ſed potius connexitas, & eademmet ligatus inſtantia, ac propterea de eius iure poteſt ſiue iudex appellationis, ſiue quis aliàs Delegatus cum ſubſcriptione cognoſcere, nec per Senatum remittenda erit ad Ordinarium, vt ſuperius à principio huius capituli latiùs deduximus, *& cap. 8. & cap. 9. hac 2. part.* quod apertius & magis in ſpecie ex ſequentibus apparebit.

Et in his terminis, quando iudex Delegatus
validè datur † ad cognoſcendum de cauſa mo- 55
uenda contra emptorem rei, quod poſſit etiam cognoſcere de defenſione venditoris aſſiſtentis cauſæ, & comparentis pro ſuo intereſſe coadiuuando propter connexitatem & dependentiam, ſimultaneúmque ius vtriuſque; affirmatiuè reſoluunt, ex *cap. 1. de mutuis petitionib.* Afflictis *deciſ. 227. num. 2.* Rebuffus *tom. 3. tit. de dilatione articul. 5. gloſſa vnica, num. 12.* Caualinus *in tractat. de execution. §. 3. num. 118.* Petrus Barboſa *in l. venditor. num. 191. ff. de iudiciis.* Alphonſus Guzman *in tract. de euictionibus, quæſt. 6. num. 57.*

Et de hoc tertio oppoſitore comparente pro
intereſſe ſuo coadiuuando † ius alterius litiga- 56
toris; intelligenda eſt Rotæ *deciſ. 2. de reſcriptis in antiquis.* Marcheſanus *de commiſſionib. 1. part. pagina 207. num. 171. in vltima impreſſione.* Auguſtinus Barboſa *in tractat. de clauſul. 94. n. 7.* dum generaliter dicunt, quod coram iudice Delegato in partibus admittuntur omnes, qui velint venire ad cauſam, dando de proprio eorum intereſſe, ex ſupradictis.

Quæ tamen de hoc tertio venditore defen-
ſore dicta ſunt, † limitabis, vt non proce- 57
dat, quando ante iudicium inchoatum emptore compareat venditor, & petat in ſe transferri iudicium, animo nouandi actionem, hoc eſt, vt emptor ab ea omnino remaneat liberatus, nã nunc

consen

conſentiente actore, audiendos erit, eo tamen
reluctante, nullo modo.

Sed ſi compareat eo tempore iſte deſenſor
58 † ante inchoatam litem cum emptore, non ani-
mo nouandi actionem, & omnino liberandi ab
ea, nec à iudicio emptorem; ſed dumtaxat pe-
tat mutari iudicium cum eo agitandum, vt ſci-
licet cum eo inchoetur, & non cum emptore:
audiendus erit, dummodo ſe obliget, quod in re
petita fiet executio, prout loquitur text. *in l. ſed
etſi leg. §. item. ff. de petition. heredit. & l. plane. ff.
familiæ erciſcund.* & licèt hoc caſu actor relu-
ctetur, tamen etiam inuitus cogetur cum defen-
ſore litem inchoare, de qua diſtinctione & inter-
pretatione *dict. §. item*, latiſſimè, & eruditè
tractat Alphonſus de Guzman. *in tractat. de eui-
ctionib. quæſt. 6. a num. 8. cum multis ſequentibus.*

Qui *a num. 16.* limitat hoc vltimum verbum,
59 † quando actori intereſt, aliquódque prætendat
ſibi ex iudicij mutatione præiudicium inferri,
puta, quia emptor ſit facilior ad conueniendum,
vel quod eo prætextu velit defenſor trahere
cauſam ad forum, quia tunc non mutabitur iu-
dicium; vide omnino ipſum Guzman, quia la-
tiùs & benè explicat.

Ad quam doctrinam videndus erit Petrus
Barboſa *in l. venditor, à num. 106. cum ſequent.
ff. de iudiciis*, qui clarius explicat hos caſus,
& quod venditor veniens poſſeſſorem conuen-
tum iam in iudicio defenſurus, poterit in ſe iu-
dicium cœptum ſuſcipere actore etiam inuito,
quando tamen non animo nouandi, & libe-
randi poſſeſſorem principaliter conuentum ab
inſtantia & iudicio cœpto in perniciem actoris
id faciat, quod tunc velut procurator in rem
ſuam ſit admittendus, quam plurimis Doctori-
bus relatis firmat Antonius Amato *variar. reſo-
lut. 2. part. cap. 86. num. 64.* qui *num. 65.* multis
citatis dicit, tunc actorem teneri, litem proſe-
qui cum venditore, non cum emptore conuen-
to, quos conſule pro latiori explicatione.

Quare in caſibus, in quibus tertius defenſor
60 admittitur ad mutationem iudicij, † neceſſariò
conueniendus erit coram ſuo iudice Ordinario,
licèt emptor fuerit alterius fori, aut aliàs con-
tra ipſum impetrata fuiſſet commiſſio, directa
alicui iudici Delegato propria manu Sanctiſſimi
ſubſcripta, quia cùm mutetur iudicium, om-
nino etiam mutari debet per conſequens & iu-
dex: vide Guzman *dict. quæſt. 6. à num. 8.* & ſur-
ſum, quia ſufficit mihi ad illum & cæteros iam
laudatos te remittere.

Et inſuper, quod commiſſio impetrata con-
61 tra aliquem † ſuffragatur etiam tertio venienti
ad cauſam in eiſdem ſtatu, & terminis, pluries
determinauit Rota vt per Puteum *deciſ. 385.
lib. 1.* Achillis *deciſion. 1. vt lite pendente*, & per
Alexandrum Ludouiſ. *deciſion. 94. num 4. & 5.*
vbi ita fuiſſe dictum per Rotam *in alia Bonienſ.
de Ponticulo, 22. Martij* 1574. coram Robu-
ſterio, eodem modo ac ſi veniens defenſurus in
eadem commiſſione ſubſcripta fuiſſet nomina-
tus, ita vt Delegatus non egeat alia noua com-
miſſione, tenet per Rotam Marcheſanus *de com-
miſſionibus quando tertius ad cauſ. admittat. 2. part.
cap. 6. §. vnico, num. 7.*

Sed quid dicendum de priori genere oppoſi-
62 torum, quando ſcilicet, † non defenſurus com-
paret, ſed excluſurus potius litigantium iura,
an iſte, ſi velit, poſſet quandocumque compa-
reat pro iure ſuo principali, & independente,
aſſumere cauſam inter actorem & reum penden-
tem in eodem ſtatu, quo erat tempore ſuæ op-
poſitionis, ac ſi fuiſſet tertius defenſurus; ſit
ne admittendus, & audiendus? In quo ſi ali-
quorum Doctorum loquendi ſtylum attenda-
mus, videntur ſanè affirmare, poſſe cauſam aſ-
ſumere eo quo comparet ſtatu, illámque proſe-
qui, vt apparet ex Couarruu. *practicar. cap. 14.
num. 3. ad fin.* dum loquendo de hoc tertio com-
parente lite iam pendente inter actorem & reum,
ita ait: *Et tunc non tenetur hic tertius litem ad-
mittere eo in ſtatu, quo verſatur, &c.* Per quem,
& per alios plures Doctores eodem loquendi
modo vtitur Giurba *deciſ. 1. num. 32.* ibi: *Vt nec
teneatur hic tertius cauſam in eo ſtatu aſſumere quo
inter ipſos duos erat, cui medius ipſe accedat, &c.*
Ex quibus quidem videtur inferendum, quod in
ſua facultate conſiſtit, cauſam eo aſſumere ſtatu
præſenti.

Quod quidem veriſſimum eſt, pro cuius ta-
men declaratione † breuiter aduertendum, quod 63
iſte tertius comparens excludendo, & pro ſuo
iure principali, & independente poteſt duplici
via in iudicium comparere; vel proponendo no-
uiter ius ſuum, & cauſam committere, facere,
tanquam in prima inſtantia, & tunc denuo cum
eo lis initiatur, iuxta ea quæ à principio huius
capituli diximus, cùm acta iam inter actorem
& reum geſta illi non nocent, nec poſſunt. Ro-
ta *deciſ. 98. num. 1. part. 1. in recent.* Oliuerius
Beltraminius *in annotation. ad deciſionem 259.
num. 3.* Alexand. Luduuiſ. Seraphin. *deciſ. 1241.*
Mareſcotus *variar. reſolut. lib. 1. cap. 21. n. 15.*

Vel iſte tertius comparet proſequendo litem
inter alios cœptam, † & ab eius ſtatu cauſam 64
aſſumit, & continuat faciendo diligentias, quæ
ſtatum litis ſequuntur, vel appellando, aut di-
cendo de nullitate actorum, vel ſententiæ; &
tunc hoc caſu facit acta & ſententias ſuas, illi-
que nocent, vel proſunt, vt latè fuiſſe dictum
in cauſa Cordubenſi ſtatutorum 24. Iunij 1590. co-
ram Cardinal. Seraphino, teſtatur Mareſcotus
variarum reſol. lib. 1. cap. 21. num. 15. & 16. & vi-
de *à n. 13.* optima Rotæ deciſio Alexandri Lu-
douiſij *deciſ. 259. per totam*, vbi Oliuerius Bel-
traminius latè proſequitur hunc articulum.

Et quod iſte tertius, qui venit ex proprio iure
independenter † à iure litigantium, habeat ele- 65
ctionem, an velit comparere prout in prima,
hoc eſt, vt cum eo initiatur nouum iudicium &
lis: vel inter actorem & reum iam motæ ſtatum
præſentem aſſumere, & ab hinc proſequi, ita vt
acta geſta ſibi proſint & noceant, vltra citatos
in his terminis probat Rota *in vna Hiſpalenſ.
decimarum, 26. Martij* 1607. coram Alexand.
Ludouiſ. quæ eſt *deciſion. 303.* Oliuerius Bel-
tramioius *in dict. deciſion. 259. num. 4.* vbi latè,
& benè facit Hondedius *conſil. 255. n. 22. & 23.
lib. 2.* Ioſephus Ludouiſ. *deciſ. Peruſina, 26 n. 25.*

Et eſt deciſio Coccini 144. *num. fin.* in hæc:
Nec facit quod tertius † veniens ad cauſam debet 66
*venire in ſtatu cauſæ: quia eſt in facultate tertij
venire adhærendo, & tunc illud procedet, vel in-
choando nouum iudicium, vt in caſu iſto, & tunc
poteſt venire prout ſibi placeat*, Caſſiodorus *deci-
ſion. 1. num. 9. verſicul. Item in pubertate de exce-
ptionibus.* Afflictis *deciſ. 235. num. 6.* Abb *in cap.
cum ſuper, n. 617. de re iudicata, &c.* Quæ de-
ciſio ex hic dictis declarauit, pluresaliæ adſunt

ſimiles deciſiones apud Marcheſanum *de commiſſionib. 2. part. cap. 6. de commiſſionib. quando tertius ad cauſ. admittat. §. vnico, à num. 37. cum ſequentibus*, vbi latè de hac duplici via comparendi, & de vtriuſque effectibus, & ad finem eiuſdem. §. plures recenſet deciſiones Rotæ ad litteram, de quo etiam videndus inferius *à n. 71. cum ſequentib. verſ. Noſtra hactenus veriſſima*, vſque ad finem huius cap.

Et de hac duplici via veniendi ad iudicium
67 inter alios motum, † vltra citatos videndus Seraphin. *deciſ. 906. ſub num. 1.* & Rota *in montis Regalis iuriſdict. Iulij* 1602. coram Cardinal. Mellino impreſſam penes Marcheſan. *de commiſ. tom. 2. fol.* 265.

Et quod tertius appellans à ſententia, vel di-
68 cens de nullitate † ſententiæ facit ſuam illam ſententiam, & omnia acta per prius geſta, vltra Marcſcotum *vbi ſuprà*, probat Achilles *deciſ. 12. de appellat.* Puteus *deciſ. 71. lib. 3.* Rota *deciſ. 98. num. 5. part. 1. in recent.* & fuiſſe dictum *in dict. Montis Regalis*, impreſſa penes Marcheſan. & in eadem deciſione coram bonæ memor. Pennia impreſſa penes eundem Marcheſan. *tom. 2. fol.* 267. Oliuerius Beltramin. *in annotat. ad deciſ.* 259. *num* 8. & vide eandem deciſionem.

Quare de hoc tertio pro ſuo iure principali
69 excluſiuè comparendo, † quando eligat viam proſequendi acta iam geſta, illáque in eodem ſtatu aſſumendi; idem omnino iudicandum erit, ac de eo, qui venit defendendo, & omnia de hoc dicta hactenus in illo repetenda erunt: etenim cùm efficaciter vna, eademque inſtantia connexè, iudex appellationis, coram quo comparuit (quia hac via electa quandocumque comparere poteſt, ſicut alter defenſurus indiſtinctè) non tenetur illius cauſam remittere ad Ordinarium, nec Delegatus inter actorem & reum datus ea commiſſione propria manu Sanctiſſimi eandem remittere tenetur, nec per hunc Supremum Senatum mandabitur, ex hactenus latè deductis, & comprobatis maximè à *num. 54. & ſeqq.*

Et vtrumque caſus comprobatur, quia non di-
70 citur in commiſſione omiſſum, † quod eſt connexum, incidens, aut conſequens. Bald. *in c. 1. num. 1. de Capitaneo qui curam vendidit.* Curtius Iunior. *conſil. 239. num. 40. volum.* 3. Felinus per plura exempla *in cap. tranſlato de conſtitutionibus.* Hippolytus *in rubrica de fidei iuſſoribus, à num. 215. vſque ad num. 219.* Fuluius Pacianus, *de probationib. cap. 26. num. 43. lib. 1.* optimè Ioannes Baptiſta Leoncius *de ſubreptione reſcript. quæſt. 18. art. 7. & 8.* Narbona *in l. 20. gloſſa 22. lib. 4. tit. 1. à num. 34. vſque ad 42. tom. 3. Recop.* & quia multa licent per ſequelam, & acceſſionem.

Noſtra hactenus veriſſima reſolutio, nempè
71 tertium venientem ad cauſam † pro ſuo proprio iure non alium defenſurum poſſe dupliciter comparere, vel vt in prima, vt nouiter lis cum eo agitetur, vel in eodem ſtatu, quo vltimo faciat omnia acta inter alios, & ſententias ſuas: vno & ſingulari modo limitatur, nempè quan-
72 do iſte tertius comparauit re iam iudicata, † vel tranſitа ſententia in rem iudicatam; nam tunc iſte tertius ſic comparens pro ſuo iure independenti, & principali, proprio & perſonali in eodem ſtatu & terminis, & appellans ſimul intra tempus à ſententia, aut dicendo de nullitate actorum, licèt illa ſententia faciat numerum quoad ſe, putà quia vel prima ſit, vel ſecunda duas, vel vnam aliam inſtantiam nihilominus habere cenſeatur, prout March. 2. *part. cap. 6. quando tert. ad cauſ. adm. §. vnic. n. 36. & ſeqq.*

Ac ſæpè determinauit Rota in deciſ. ſtatim
referendis, † quibus ratio redditur, quia ſic & 73
hoc tempore comparens appellans, & dicens de nullitate, non videtur accipere ſtatum cauſæ, & ſententiæ cum illa qualitate tranſitus in rem iudicatam, cuius intentio colligitur ex appellatione interpoſita: ad quid enim appellat niſi eo animo, vt iterum audiatur ſuper ſuo iure? Quia hoc repugnat intentioni eius, qui petit ſe admitti ad effectum impugnandi dictam
ſententiam, & tuendi; aut conſequendi ius à 74
ſe prætenſum. † Contraria enim ſunt, facere rem iudicatam ſuam, & ſententiam impugnare; imò & admiſſio ad cauſam præſupponit eam adhuc durare, non autem extinctam penitùs eſſe. Itaque cum ſua approbatio & conſenſus ſit limitatus, non niſi limitatè, & reſtrictè eſt
accipiendus: † & quia conſenſus ſeu voluntas 75
quæ inducitur, & colligitur ex facto alicuius, non extenditur vltra quod ex ipſo facto de neceſſitate infertur, latiſſimè comprobat Surdus *deciſ. 33. à n. 9. cum ſeqq.* vbi de variis doctrinis, abundè etiam Carleual. *in tract. de iudiciis diſp. 2. à num. 381. fol. 171. & num. 992. fol. 420.* & eſt text. *in l. fin. C. ne vxor pro marito.*

Vt ſecus ſit, quando iſte tertius ſimpliciter 76
admitti petit in eodem ſtatu, † nullam deſuper appellationem prorumpens, quo caſu approbare cenſetur ſententiam cum qualitate tranſitus in rem iudicatam; hanc diſtinctionem pluries ſequuta fuit Rota validis comprobans fundamentis, vt apud Seraphinum *deciſ. 397. per totam.* Achillis *deciſ. 13. de appellat. & in vna Cordubenſ. ſtatutorum, 24. Ianuarij* 1590. coram Seraphino, qua ampliſſimè ſupradictæ rationes recenſentur, quam & plures alias ad idem recenſet Marcheſanus *de commiſſionib. 2. part. c. 6. de commiſſionib. quando tertius ad cauſam admittatur. §. vnico poſt eundem. §. fol. 253.* quæ deciſio apud eundem eſt in ordine 2. quam etiam diſtinctionem *per totum. §.* amplexus fuit, & ſimul inſeruit praxim Curiæ Romanæ ſuper modo expediendi has commiſſiones, quando nempè tertius pro ſuo iure principali comparet, ſiue in eodem ſtatu, ſiue vt in prima, vt denuò cum eo cauſa agenda ſit à prima inſtantia.

Quantum autem ipſe Marcheſanus, ibidem
aduertit, † ſolere Romanam Curiam huius cau- 77
ſam tertij remittere ad eundem iudicem Delegatum, qui de cauſa coram ſe mota & pendenter inter alios cognoſcit; cautè legendus erit. Etenim in Hiſpania (vbi Concil. Trident. ad vnguem obſeruatur, & obſeruari facit Rex noſter) non ita indiſtinctè admittitur † iſta com- 78
miſſio; ſed iuxta potius diſtinctionem hactenus à Nobis comprobatam in diſcurſu huius capitis. Etenim ſi iſte tertius comparet pro ſuo proprio iure independente à iure litigantium à quo (vt diximus) noua inſtantia (quæ cum eo prima eſt) lis mouetur, ac propterea, vel commiſſio ſubſcribenda eſt propria manu Sanctiſſimi, ne repugnet formæ, & diſpoſitioni, *cap. cauſæ omnes*, vel per Senatum ad Ordinarium cauſa iſta remittenda.

At ſi iſte tertius comparens eligendo aliam

79 aliam viam in eodem nempè ſtatu, † tunc cum adſit cauſarum connexitas: ſua noua commiſſio alia ſubſcriptione non eget, prout abundè comprobatum fuit hactenus.

Et tandem animaduertendum erit obiter
80 aliud, ſcilicet, † quod colligitur ex Rotæ *deciſ. in vna montis Regalis iuriſdictionis*, 1. Iulij 1605. coram Pennia in fin. adducta per Mateheſanum *de commiſſionib. 2. part. cap. 6. de commiſſionib. quando tertius ad cauſ. admittat. poſt § vnic.* quam ſequutus fuit doctrinam Mateheſanus ipſe ibidem, *in dict. §. vnic. num. 29.* quod iſte tertius pro iure ſuo principali poteſt comparere, & admitti coram eodem iudice Delegato, cui cauſa principalis inter alios mota fuit commiſſa, nempè virtute clauſulæ (*quam & quas*) in commiſſione inſerta: vt tunc, in Hiſpania
81 hoc locum habet, † quando dicta clauſula fuit appoſita in commiſſione ſubſcripta propria mamanu Sanctiſſimi, quia aliter dictam clauſulam (*quam & quas*) quoad negotia ſeparata & diuerſa, requirentiáque primam inſtantiam, amittere hodie ſuos iuris communis antiquos effectus, apertè monſtrauimus, & validiſſimè comprobauimus infrà hac 2. *part. cap. 32. per totam*, quo te remittimus, pro latiori cognitione.

Capvt XIV.

In iudiciis mixtis, iuribúſque connexis commiſſionem manu Sanctiſſimi non ſubſcriptam contra reos exiſtentes ſub diuerſis Ordinariorum diſtrictibus impetratam, an Senatus retineat, & cauſam ſingulis Ordinariis remittat?

Et quid ſi à Nuntio Apoſtolico, etiam contra exemptos hæc manauerit commiſſio?

SVMMARIVM.

Cauſa communis, mixta, ſeu connexa quæ commodè non ſeparatur, vt in exemplis coram eodem iudice tractatur, ne continentia eius diuidatur, num. 1.

Defenſionis cum inter omnes eſt vnica cauſa, ne ſequatur abſurdum, vt diuerſæ ſententiæ, aut contrariæ ferantur, ab vno iudice cognoſcitur, num. 2.

Connexitas in iure inducit inſeparabilitatem, num. 3.

Continentia cauſæ ex quibus rationibus non diuiditur, ſed coram vno iudice tractari debet, num. 4.

Clerici, & laici ſimul conuenterum vt heredum vnius cauſa coram vno iudice, nempè Eccleſiaſtico erit tractanda, num. 5.

Etiamſi vnus ex pluribus conuentis ſit Clericus dumtaxat, num. 6.

In cauſa indiuidua, & communi, ſocius non priuilegiatus gaudet priuilegio fori ſui conſocij, num. 7.

Secus ſi cauſa ſit indiuidua inter ſocios, habentes ius communiter, num. 8.

In cauſa indiuidua ſi vnus ex ſociis eſt Clericus, tota deuoluitur ad iudicem Eccleſiaſticum, n. 9.

Contra plures ſi agatur duplicibus iudiciis familiæ erciſcundæ, tutelæ aut curæ, &c. Et vnus ſit Clericus coram iudice Eccleſiaſtico, conueniuntur ratione connexitatis iudicij, num. 10.

Prouocati ad duplicia iudicia ſunt rei, & prouocans actor, ibidem.

Diuiſio hæreditatis facienda inter cohæredes prouocatos, ſi vnus ſit Clericus, ad vnum iudicem, nempè Eccleſiaſticum pertinet, num. 11.

Redditio rationis tutelæ, curæ, vel alterius adminiſtrationis eſt indiuidua, quæ nullam ſeparationem recipit, num. 12.

Actio tutelæ, & negotiorum geſtorum dicitur cauſa continens, inſeparabilis, & indiuiſibilis, num. 13.

In iudiciis mixtis commiſſio impetrata contra plures conueniendos, ſub diuerſis ordinariorum diſtrictibus degentes, non indiget ſubſcriptione manus Sanctiſſimi, nec in Senatu retinetur, ſed parti traditur, vt illa vtatur coram ſuo Delegato, num. 14.

Ratione cauſæ indiuiſibilis omnes rei diuerſorum fororum ſunt conueniendi coram vno iudice omnium ſuperiore, num. 15.

Adminiſtratores plures eiuſdem tutelæ loco vnius ſunt, & ſimul reddere tenentur rationem, n. 16.

Concil. Trident. non ſuſtulit legitimos modos, ex quibus de iure communi licitè receditur ab Ordinario in prima inſtantia, num. 17.

Protectio Concilij præſtatur à Rege ob bonum publicum, ne litigantes extra Prouincias ſuas cogantur ire, num. 18.

Reipublicæ maius infertur damnum cauſam inſeparabilem coram diuerſis iudicibus tractando, num. 19.

In iudiciis mixtis vnus omnium eſt finis, & omnes vnius loco habentur, & eiſdem perſoneat officium eorum, num. 20.

Actio tutelæ, & adminiſtrationis, ſicut eſt indiuidua reſpectu adminiſtratorum, ita & hæredum ipſorum, num. 21.

Omnium cauſa coram vno iudice, & Eccleſiaſtico tractatur, num. 22.

Redditio rationis promiſſa à defuncto, cum ſit in origine indiuidua, ita inter mille hæredes eius conſeruatur, qui omnes in ſolidum tenentur, num. 23.

Obligatio rationis reddendæ continet factum, quod in ea deductum eſt indiuiduum, num. 24.

Rei quandoque coniunguntur ratione indiuiſibilis inſtantiæ, vt in Clerico, & laico obligatis in ſolidum, num. 25.

Commiſſio in iudiciis mixtis contra plures conſortes impetrata, etiam non ſubſcripta ſingulis eorum, non remittitur Ordinariis, n. 26.

Quod procedit, etſi omnes conueniendi ſint Clerici, aut Religioſi, ſiue omnes laici, & aliqui Clerici diuerſi fori, quia coram ſuperiori Eccleſiaſtico omnes ſimul licitè conueniuntur, n. 27.

Clerici, & laici ſimul delinquentium cauſa inter ſuos iudices diuiditur ex obſeruantia communi, ſecus ea ceſſante, num. 28.

Commiſſio in iudiciis mixtis obtenta à Nuntio contra conueniendos, ſub diuerſis Ordinariorum diſtrictibus degentes, per Senatum traditur parti, vt coram Delegato ea vtatur, num. 29.

Nuntius in iudiciis mixtis contra reos exemptos validè expendit commiſſionem in prima inſtantia, num. 30. & ſequentibus.

Nuntius Hiſpaniæ datur à Sede Apoſtolica cum

 poteſtate

poteſtate Legati de latere, num.31.

Nuntias cum poteſtate Legati cnacta, qat iſte poteſt, & ipſi commiſſa intelliguntur, niſi aliter per ſecretam inſtructionem ſua limitetur poteſtas. num.32.

Legatus de latere cognoſcit de cauſis exemptorum, num 33.

Cognitio de exemptis eſt de reſeruatis Sedi Apoſtolica, quam repreſentat Legatus à latere, num.34.

Papa eximeado ab Ordinario, noa cenſetur eximere à poteſtate Legati à latere, num.35.

Inter plures reos conaenlendos in actionibus mixtis, ſiue Clericos, ſiue laicos, ſi adſit exemptus, Nuntius, vti omnium ſuperior Eccleſiaſticus, licitè expedie commiſſionem in prima inſtantia; per Senatum nen retinendam, num.36.

Eraſmi à Cochier opinio falſa oſteaditur, dicentis quod Nuntius habens facultatem cognoſcendi de appellatioaibus à Delegatis Papæ ad Sedem Apoſtolicam interpoſitis, aon poſſe cogaoſcere de emiſſis à Conſeruatoribus exemptorum, n.37. & ſequentibus.

Conſeraator magis accedit ordinaria iuriſdictioni, num 38.

Nuntij principalis poteſtas eſt circa appellationes ab Ordinariis emiſſas, & propterea circa interpoſitas à Conſeruatoribas loco Ordinariorum habitos, nam.39.

QVANDO caoſa ſit communis, mixta ſeu connexa, † quæ commo-
1 dam diuiſiooem non recipit, vt
io iudiciis mixtis familiæ erciſcundæ, commuui diuidundo, finium regnndorum, adminiſtrationis, tutelæ & curæ, & aliis variis exemplis in diſcorſu videndis; coram vno, eodémque iudice omnino erit tractanda, ne eius continentia diuidatur, text. eſt *in l.1. & 2. ff. de quibus rebus ad eadem indicem eatur, l. nulli. C. de indiciis, cap. per tuas de arbitris*, & text. argument. *in l. ſi communes. ff. quemadmod. ſeruitnd. amittant. l. ſi aliena. ff. de*
2 *ſolationib.* cùm ſit inter omnes vnica, † eadémque cauſa defenſionis, & ne ſequatur abſurdum, ſi in vna, eadémqoe cauſa variæ ſententiæ proferantur, & interdum contrariæ; ita latè concludit Socinus *conſil.12.num.17. lib 1. & conſ.81. columa. vltim. verſ. Nona eoaclaſio, lib. 3.* poſt B. *in l. pracipimus, 32. §. eodem obſeraando, in fine* & ibi etiam Bald. *in fin. C. de appellatioaibus.* idem Bartol. *in l. ſi ſolent. 3. aam. 14. in fin. ff. ne alimentis, & cibariis ligatis.* Alexand. *conſil.122. anm.16. ia fia.* & ibi additio, *in verbo, vterque, lib. 4.* Marſil. *ſingular. 18. à plura n. 2. cum ſeqaeatib.* Boſſius *de foro competeat.aam.146.* Couatru. *practicar. qaaſt. 36. num. 1. & 2.* & eſt concluſio ab omnibus approbata, quam multis exemplis comprobat Decianus *ia praxi lib. 4. cap.9. num.44. fol.258* Proſperus Farin. *quaſt.8. num. 151.* Gregorius Natta *in cap. qaamuis, à num.298. vſque ad num 311. de pactis, ia 6. tom. fol.226.* Petrus Surd. *conſ.25. num.3. lib.2. & in tractat. de alimentis, tit.9. quaſt. 14. num. 2. & 3.* Neuiſanus *in Sylua nuptial. lib.6. à aam 38. vſque ad num 44.* Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.641. per totum, lib.4.* vbi mirabiliter Mieres *de maiorat. 1. part. quaſt. 36. num. 109.* & videnda plura conducibilia *à num. 96.* latè etiam Caſtellus *controuerſ. tom. 6. cap. 165. à num. 47. & ſequent.* Ma-
ſtrillus *deciſ.169. per totam.* Bobadilla *lib.5.c.17. à num. 90. cum ſeqq.* Ioannes Gutierrez *practic. lib.1. quaſt.6. num.9.* & plures alij citandi, connexitas enim cauſarum in iure noſtro † inducit 3
inſeparabilitatem, *l. eam actum, 18. ff. de negotiis geſtis, l. cognitio, 18. cum lege ſequent. ff. de liberal cauſa* & ideo ſimul iudicati, & termi-
nari debent, pro euitando abſurdo, † & incon- 4
uenienti ex ſeparatione continentiæ, connexitatis, aut communis cauſæ orto, cùm vt diximus, poteſt contingere, vt ex iiſdem meritis cauſæ contrariæ ſententiæ proferantur contra authoritatem rerum iudicatarum, & Tribunalium iudicantium: tùm etiam quia ſalubrius eſt, ne lites multiplicentur, & partes ſuper eadem cauſæ continentia, & connexitatem habentis per diuerſa Tribunalia vagentur tanto earum diſpendio, atque denique ex eo quod magis inſtructus, & informatus de omnium iuribus vnus & idem iudex poterit melius iuſtiúſque iudicare de principali, & connexis, quàm ſeparatim per diuerſos, atque ideo legitimè oportet, vt vnus & idem iudex de vtroque cognoſcat, vt probant vltra iam relatos DD. doctè Ioannes Baptiſta Leonelus *in tract. de ſubreptioaibus reſcript.q.58. à num. 7. & 8. per totum.* Cæſar Ruginellus *ad ſtatuta. Mediolanenſ. §.6. gloſ.1. cap. 1. num. 16.* Gail. *obſeruat.255.* Giſanius *ad l. 1. C. de ordin. iudicio.* Adrianus Neguſan. *quaſt.360. à nam.25.* Menochius *de arbitr. lib 2. cap.28. & cap.26.* Alciatus *lib.1. Parergon. cap.9.* idem Gail. *lib. 1. de pace, cap.6.* Gilquenius, & Sichard. *in l. nulli. C. de iudiciis.*

Hinc eſt, quod cùm fuerint conuenti Cleri-
cus & laicus † tanquam hæredes vnius defun- 5
cti, cauſa non diuiditur, ſed coram vno iudice erit tractanda in Rota, ſcilicet, vel alio iudice Eccleſiaſtico competente, tanquam magis digno, vt teſtatur Gratianus in his terminis ex multis Doctoribus modò citatis *in dict cap.641. num. 1. & 2.* vbi cum Deciano, Farinacio, Georgio Natta, Neuiſan. & aliis dicit opinionem ab omnibus receptam, & eſt deciſio Rotæ apud Seraphinum 958. vbi loquitur de fratribus Al-
dobrandinis, † qui omnes fuerunt remiſſi ad iu- 6
dicem Eccleſiaſticum, quamuis eſſent laici, cum vnus ex eis eſſet Clericus & Auditor Rotæ, licèt etiam ageretur de bonis patrimonialibus, cùm reſpectu fori nulla ſit facienda diſtinctio, & ipſe Gratianus *diſceptation. tom. 1. cap. 115. num.8.* ita inquit: *Quemadmodum dicimus de ſo-
cio habente priuilegium fori, † quia eius cauſa erit* 7
tractanda coram Eccleſiaſtico, etiam quoad alios ſocios noa habentes illud priuilegium, qaando eſt communis, & indiuidua Bald. *in l. precipimus, 35. in fine. C. de appellationibus.* Socinus *conſil. 82. ſuper queſtionibus, columm. vltima, in priacip. num.10. verſicul Noaa concluſio, lib.3.* Aretinus *conſil. 25. viſo themate, colum. fin. Circa ſecundum.* Conarr. *practic. queſt. cap.34. columm.2.n.2. verſ. Quod ſi contingat.*

Et idipſum voluit Ioannes Gutierrez *lib. 1. queſt.19.* in hæc; *Non obſtaat fundamenta adducta pro contraria opinione, quia ipſa loquuntur, & procedunt in rebus, & cauſis connexis, indiuiduis, & inſeparabilibus: Nos verò agimus de diuiduis.
Quare ſi eſſemus in cauſa indiuidua, † & commu-* 8
ni, ita quidem vt nulla poſſet congrua diſtinctio, nec diuiſio fieri inter ſocios, quorum alter ſortiri fori priuilegium haberet; tunc tota cauſa etiam quoad

ſocios

ſocios non habentes priuilegium, eſſet tractanda
coram iudice illius, qui ſoli priuilegium haberet,
vt ex dict. l. communem. ff. quemadmodum ſerui-
tut. amittunt. annotarum varia exempla fingentes
plures relati à Couar. vbi ſuprà dict. num. 2. &c.
quem ſequuntur Caſtellus controuerſ. tom. 6. cap.
165. ſub num. 47. & Don Garcia Maſtrillus de-
ciſ. 269. & iterum ipſe Gutierrez lib. 39. cap. 30.
præcipuè à num. 48. Marta de iuriſdiction. part. 4.
Centur. 2. caſu 118. per totum, & ipſe Marta 2.
part. cap. 1. num. 20. Petrus Surdus de alimentis,
9 tit. 9. num. 3. ibi: Item in cauſa indiuidua, † ſi
vnus ex ſociis eſt Clericus, tota cauſa deuoluitur
ad iudicem Eccleſiaſticum, vt poſt multos à ſe
adductos ponit Mutbeſilanus, &c.

Et ex hac cauſæ connexitate, ciuſque conti-
10 nentia indiuiſibili deducitur, † quod ſi agen-
dum ſit contra plures duplicibus iudiciis vide-
licet, familiæ erciſcundæ, communi diuidundo,
aut finium regundorum, vel contra plures tuto-
res, & Curatores eiuſdem tutelæ, & Curæ, in-
ter quos adeſſet aliquis Clericus ex cauſa præ-
dicta, cùm ſemper ſit adeundus vnus iudex
(contra prouocatos, qui proculdubio rei ſunt,
& prouocans actor, ex l. in rebus. ff. de iudiciis.
Romanus conſil. 217. num. 1. Afflictis deciſ. 168.
in fin. Decius conſil. 487. num. 10. in princip. &
conſil. 668. in fin. Caputaq. deciſ. 11. num. 1. p. 2.
Rota vt per Farinac. in poſthumis, tom. 1. deci-
ſion. 213. num. 3. & probant omnes hactenus al-
legati Doctores, & allegandi, & alibi paſſim)
is debet eſſe Eccleſiaſticus tam aduerſus laicos,
quàm aduerſus Clericos, prout in aliis cauſis,
& caſibus, in quibus talis remiſſio eſt facienda
ad eundem iudicem Eccleſiaſticum, iuxta cap.
ſi iudex laicus, de ſentent. excomm. lib. 6. ita in
his terminis probat eleganter Socinus in cap.
prudentiam, el 2. column. 23. poſt medium, verſ.
Et ex prædictis ego infero, num. 30. in fin. fallen-
tia 8. de mutuis petitionibus, quem ſequuntur Fe-
linus in cap. 1. column. 5. ad fin. verſic. Et vltima-
tè adeò guſtat, num. 7. ad medium de præſcription.
vbi dicit eſſe importantiſſimum, & ab alio non
tactum, quòd etiam refert & notat Thomas
Ferrar. cautela 10. incipit, ſi contingat plures lai-
cos, ſequitur etiam Gratianus in diſceptat. forenſ.
tom. 4. cap. 161. à num. 5. & ſequentib. Maſtrillus
dict. deciſ. 269. Caſtillo in controuerſ. tom. 6. cap.
165. ſub num. 47.

Et quod quando Clericus, & laicus ſunt hæ-
11 redes inſtituti, † & inter eoſdem facienda eſt
diuiſio, ſi inter prouocatos adeſt Clericus, vt
ad eundem iudicem Eccleſiaſticum, ſcilicet,
cauſa pertineat; probat B. in l. ſolent, in penult.
column. ff. de aliment. & cibar. legatis. Marſil. in
repetition. rubric. ff. de fideiuſſor. num. 153. quos
ſequitur Carolus de Graſſis de effectib. C. ericat.
effectu 1. num. 510. quia cùm cauſa ſit indiuiſi-
bilis, eò quòd diuiſio hæreditatis cum omni-
bus fieri ſimul neceſſe eſt: ideo ad vnum iudi-
cem recurrendum, ne cauſæ continentia diuida-
tur, vide Morchecum de diuiſ. bonor. lib. 1. cap. 3.
num. 7. & à princip. Valaſcum de partition. cap. 7.
qui alios referunt.

Eſt enim extra dubium, quod cauſa reddi-
12 tionis rationem adminiſtratæ tutelæ, † & curæ,
alteriúſve adminiſtrationis nullam recipiat di-
uiſionem, ſitque omninò indiuidua, Bald. in
l. plures, 6. num. 17. in fin. column. 5. ad med.
verſ. Item ſi iſte vellet reddere rationem. C. de con-
ditionibus inſertis. Menoch. de arbitrariis, caſu
209. num. 31. Roland. conſil. 81. num. 36. lib. 1.
Atque etiam in ſpecie quod actio tutelæ, & cu-
ræ, † & negotiorum geſtorum dicatur cauſa 13
continens, inſeparabilis, & indiuiſibilis; pro-
bant Gloſſa in l. nulli, in verbo, continent. C. de
iudiciis, vbi Angel. in princip. verſicul. Et ſcias,
Iaſſ. num. 3. verſic. Secundo dicuntur. Albericus
ante fin. verſ. Item vbi eſt identitas perſonarum,
& actionis. Sicard. num. 6. verſicul. Secundo dici-
tur cauſa column. 1. poſt princ. Decian. conſil. 99.
num. 10. verſicul. Vel & tertio ratione actionis,
lib. 2. Afflictis deciſion. 354. num. 13. in prin-
cipio, verſ. Tertiò, vbi eſt identitas perſonarum.
Menochius de arbitrariis, caſu 371. num. 10. verſ.
Secundum exemplum. Gratianus diſceptat. tom. 4.
cap. 641. à num. 8. & ſequentib. ſequitur Caſtillo
controuerſiar. tom. 6. cap. 165. ſub num. 47.

Ex qua quidem doctrina abundè comproba-
ta, † vt ratione connexitatis, & cauſæ conti- 14
nentiæ ipſa nullatenus diuidatur, ſed in prædi-
ctis actionibus, & iudiciis mixtis ad eundem
vnum iudicem pertineat; ſequitur manifeſtè
quoad propoſitum noſtrum; quod ſi in his
actionibus, & iudiciis mixtis contingat, quod
rei conueniendi ſint diuerſis Ordinariorum di-
ſtrictibus, diuerſiſque Ordinariis ſubiecti, cùm
cauſa ipſa coram omnibus tractari diuiſim ne-
queat; recurrendum ſit ad Superiorem omnium
qui de tota cauſa cognoſcat; ſicque è Romana
Curia commiſſio ad hos reos conueniendos im-
petrata non indigeat ſubſcriptione manu pro-
pria Pontificis, cùm iure communi & Canoni-
co hoc caſu licitè permittatur Ordinarios omit-
tere.

Nam quando agitur ad eundem finem, & ſu-
mus in pluribus † reis eiuſdem cauſæ, etiam 15
ſubiectis diuerſis iuriſdictionibus, pluribúſque,
& diuerſis iudicibus: proceſſus erit tractandus
coram vno omnium iudice ſuperiore propter
eandem, & indiuiſibilem cauſam, commodám-
que diuiſionem minimè patientem: docet Bar-
tol. in l. omnes. C. arbitrium tutelæ, cum aliis
adductis à Minſinger. obſeruation 4. num. 2. Cen-
tur. 1. & eſt text. in ſpecie loquens de tutoribus
in l. 2. C. de quibus rebus ad eundem iudicem eatur,
vbi Gloſſa in verbo, mittuntur, in fin. notat quod
debent omnes ſimul reddere rationem tutelæ
adminiſtratæ, cum loco vnius ſint † iuxta l. ſi 16
quis ex argentariis, 6. §. 1. in fin. verſ. Nam etſi
plures tutores, vbi gloſſ. in verbo; edere. ff. de
edendo, & comprobat etiam Bartol. in l. 2. ad
medium. C. de quibus rebus eund. indic. eatur. vbi,
quod ita practicauit Sebaſtianus Macis in l. item,
in l. 2. eodem tit. vbi etiam allegat Mindanum
in tractatu de continent. cauſa, capit. 2. num. 2.
probat etiam Gratianus (vbi eleganter) diſce-
ptation. forenſ tom. 4. cap. 641. à num. 11. 12. & 13.
cum ſequentibus, quem etiam referens ſequitur
Caſtillo controuerſ. tom. 6. cap. 165. ſub num. 47.
vbi ad litteram eiuſdem verba recenſet. Igitur
omnimodo fatendum erit, Senatum non poſſe
huiuſmodi cauſam (etiamſi propria manu San-
ctiſſimi commiſſio non ſit ſubſcripta) Ordina-
rio remittere, cùm ex ea nullatenus percutiatur
prima eius inſtantia, cùm iure communi per-
mittente licitus reddatur receſſus.

Certi namque iuris eſt diſpoſitionem Conci-
lij Tridentini, ſeſſion. 24. de reformat. cap. 20.
† non ſuſtuliſſe caſus legitimos, quibus quis ex 17
iuris

Iuris communis diſpoſitione licitè poteſt ab Ordinatio in prima iſtaotia diſcedere, probant Franciſ. Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici*, a. *p. cap.* 1. *num.* 75. Ioan. Matiæ Nouatius *in noui iuris Pontiſic. practica, concluſion. cap. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ.* 1. *alias* 54. *num.* 31. Auguſtinos Barboſa *in tractatu de poteſtat. Epiſcopi, allegat.* 81. *num.* 14. *tom.* 2. & Nos *de Regia protect.* 2. *part. cap.* 17. Gratianus *diſcept. forenſibus, tom.* 5. *cap.* 937. *à num.* 15. & ex aliis, ac etiam ex declarationibus Card.nal. Sacræ Congregationis latiùs probauimus ſuprà hac 2. *part. cap.* 5. *verſicul. plures tamen aly à num.* 8. *cum ſequentib.* & ferè per totum cap. & §. 5. ergo cùm caſus hic ſit de exceptis, ac minimè comprehenſus in prædicto Concilij Decreto; ſequitur, vt nullo modo horum cauſa ad Ordinarium remittenda ſit.

Deinde quoniam cùm protectio Concilij
18 præſtetur † ob bonum publicum ex iis, quæ latè hac 2. *part. cap.* 1. *&* 1. *part. cap.* 1. & in ſpecie *cap.* 3. *& ſequentib.* ne litigantes extra ſuas Prouincias litigare cogantur; longè maior dam-
19 num infertur Reipublicæ † ex eo, quod ſopet eadem actione indiuiſibili cauſa diuerſis Tribunalibus tractari permittatur, cùm propter bonum publicum diſpoſitum ſit, ne continentiæ cauſæ diuidantur, vt quam primum lites finiantur, & ne contrarias ſententias circa vnammet actionem, eandémque defenſionem ferri contingat, & hoc vltra fauorem litigantium ſimul concurrentem ne fruſtentur nouis impenſis, & nouo labore ad nonum iudicem iostruendum, iuxta text. *in l. nulli prorſus*, 10. vbi Iaſſ. *num.* 2. *&* 4. *C. de iudiciis*, Gloſſa *in cap. vltimo, in verbo, ſuper proprietate, eodem tit. & in cap.* 1. *de cauſa poſſeſſionis & proprietat.* Menochius *de arbitrar. caſu* 371. *num.* 2, *&* 9. Igneus *in repetit. l. neceſſario.* §. *neu aliàs, num.* 538. *ff. ad Sylanianum*, Gratianus *diſceptat. tom.* 4. *cap.* 641. *num* 9.

Et quia in iſtis actionibus, & iudiciis mixtis,
20 † & connexis idem iudicium eſt ferendum tanquam inſeparabilibus, cùm circa eandem rem geſtoris perſeueret officium, tanquam vnus omnium ſit finis, & vnius loco iudicentur, & habeantur *l. cum actum*, 18. *vbi Gloſſa, in verbo, poſſit, in fin. ff. de negotiis geſtis.* Menochius *de arbitrar. caſu* 95. *num.* 5. *&* 6. poſt Bald. *in l. ampliorem, in fin. C. de appellationibus.* Felinus *in cap. cùm inter, num.* 7. *de re iudicata.* Gratianus *diſceptat. dict. cap.* 641. *num.* 14. qui *num.* 15. probat, connexa etiam indiuidua eſſe, Aimon. *conſil.* 232. *num.* 2. poſt Angelum *conſil.* 316. *ex themate, col.* 3. *in* 4. *dubio*, Anchar. *conſ.* 160. *præſupponitur in themate, column.* 2. *verſ. item dicitur*, Menochius *de arbitrar. cap.* 91. *num.* 9. iuxta *l. quod conclaue. ff. de damno infecto, l. prædiis.* §. *balneas. ff. de legat.*

21 Et quemadmodum cauſa reſpectu tutorum, † adminiſtratorum, & ſimilium eſt indiuidua, vt hactenus diximus; ita etiam erit indiuidua reſpectu hæredum, quorum ſimul cauſa omnium apud vnum, & eundem iudicem tractari debet, Farinacius *quæſt.* 8. *num.* 151. *limitat.* 12. *poſt princip.* Gratianus *dict. cap.* 161. *num.* 19. *tom.* 4. Caſtillo *controuerſiar. tom.* 6. *cap.* 165. *ſub num.* 47. *ante finem*, qui affirmant, & probant, quod ſi
22 inter hos tutoris, † aut adminiſtratoris hæredes vnus ſit Clericus, omnium cauſa ſimul coram vno iudice & Eccleſiaſtico, vti digniori tractanda erit.

Nam cùm fuerit promiſſa redditio rationis adminiſtrationis à teſtatore, † & ſic ab vno in 23
ipſa origine, & initio, incipit etiam deberi ab vno, & ſic à principio nullam recipit diuiſionem, vndè licèt decedente promiſſore, multi extent hæredes, omnes tamen in ſolidum tenentur, & actio eſt indiuidua, eò quòd ex eorum perſona non poſſit variari prima obligatio, & qualitas illius; quæ ſemper durat indiuiſibilis, prout erat ab initio, licèt etiam eſſent mille ſucceſſores, quia iam ſolidum eſt in eſſe deductum, & productum, non autem à principio diuiſum, *l* 2. §. *ex his. ff. de verborum obligationib.* Bart. *in l. ſtipulationes non diuiduntur*, 92. *n.* 7. *oppoſition.* 6. *ff. eodem tit.* benè Surdus *de alimentis, tit.* 9. *quæſt.* 14. *à num.* 13. *vſque ad* 17. Antonius Gumez *variarum reſolut. tom.* 2. *cap.* 10. *de indiuiduis num.* 14. *verſ. Secundo modo factum dicitur indiuiduum*, & notat omnes *in l. ſi is, qui quadraginta*, 79. §. *quadam. ff. ad legem Falcidiam, & in l. in executione*, 85. vbi Caſtrenſis in princip. Alexand. Iaſſon, & alij communiter, *ff. de verborum obligationibus*, Gratianus vbi proximè *à num.* 20. qui quidem *à num.* 22. alio medio probat, quod contra tutores, † admini- 24
ſtratores, eorúmque hæredes agitur ad factum, cùm promittant rationem reddere, & reliqua ſoluere, & factum in obligatione deductum eſt indiuiduum, latiùs ibi per eum.

Aliquando autem rei coniunguntur ex neceſſitate indiuiſibilis inſtantiæ, † vt ſi volo con- 25
uenire Clericum, & laicum obligatos inſolidum ratione contractus, vel adminiſtrationis, vt cum Maſtrillo, Doctore Marta, Ioanne Gutierrez, & Gratiano refert Caſtillo *controuerſ. tom.* 6. *cap.* 165. *ſub num.* 47. *verſic. de eodem etiam.*

Quam quidem doctrinam (vt in hiis iudiciis
mixtis, & communibus, † quæ commodè ſepa- 26
rari nequeunt) commiſſio impetrata contra ſocios ſubiectos diuerſis ordinariis, etiam non ſubſcripta manu Sanctiſſimi non offendat Decretum Trident. nec primam inſtantiam Ordinarij, nec per conſequens ad illos ſeu illum remittenda per Senatum) procedere intelligas, non ſolum quando à Sede Apoſtolica eſt impetrata contra Reos omnes Clericos, ſeu Reli-
gioſos, † aut alios exemptos; ſed etiam proce- 27
dit, quando inter eos adeſt Clericus, qui inter alios reos conueniendus erit, quia tunc ratione connexitatis cauſæ eſt vnus adeundus iudex, & Eccleſiaſticus, vti dignior, vt latiùs comprobauimus, coram quo conueniendi ſunt omnes vt copioſè, & mirabiliter Gratianus *diſceptat. tom.* 4. *cap.* 641. *per totum, & tom.* 1. *cap.* 115. *à num.* 6. *cum ſequentib. & per totum à princip.* ſingulariter Proſperus Farinacius *tom.* 1. *quæſt.* 8. *à num.* 151. *cum ſeqq.* Bobadilla *in Politica lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 90. *cum ſeqq.* Caſtellus *controuerſiarum tom.* 6. *cap.* 165. *à num.* 47. *vſque ad finem.* Marta *de iuriſdictione, part.* 4. *Centur.* 2. *caſu* 118. *per totum*, & ipſe Marta 2. *part. cap.* 1. *num.* 10. Petrus Surdus *in tractatu de alimentis*, tit. 9. *n.* 3. & idem Surdus *in conſil.* 222. *num.* 2. *& num.* 3 *tom.* 2. Couarruuias *practicar.* 34. *num.* 2. *verſic Quodſi contingat.* Gutierrez *practic. lib.* 1. *q.* 6. *num.* 9. *& lib.* 3. *quæſt.* 30. præcipuè *à num.* 48. & conducit Morehechus *in tractatu de diuiſ. bonor. lib.* 1.

lib.1.cap.3. num.7. & alij innumerabiles ab ipſis
relati, hanc omnes firmiter concluſionem, &
veram ſectantes, & conducunt rectè, quæ Nos
hac 2. *part. cap.11. verſic. Et ex hoc iure conne-
xo à num.56. cum ſequentib.* indubiè Senatus lit-
teras relaxabit impetranti, vt in illis coram
Delegato ſuo vtatur, qui legitimè iuriſdictio-
nem ex tali commiſſione acquiſiuit contra
omnes.

Quæ quidem in Ciuilibus veriſſima ſunt vt
omnes Doctores laudati, nemine dempto, affir-
28 mant: at in criminalibus, † quando nempè
Clericus, & laicus ſimul deliquere; quilibet
ad ſuum iudicem, & forum remittitur; vt pra-
xis obtinuit vbilibet vſitata, quam probant
Farinacius, Bobadilla, & Couarruuias locis
mox citatis. Qui hi, & alij DD. ſupponunt
commodam huius cauſæ inter ſimul delinquen-
tes poſſe fieri diuiſionem, ac ſeparationem,
prout diximus praxis interpretata fuit, probant
etiam alij citati à Caſtillo *controuerſ. tom.6. cap.
165. ſub num.45 verſ. de eodem etiam, &c.*

Hæc omnia quæ hactenus dicta ſunt in hoc
29 capite, circa huiuſmodi † commiſſionem in iu-
diciis mixtis, & in actionibus connexis impe-
trata à Sede Apoſtolica, omnia quidem mili-
tant abſque vlla differentia, & diſtinctione in
commiſſione ſimili obtenta ab Illuſtriſſimo
Nuntio horum Regnorum Hiſpaniæ, prout &
generaliter habet locum in alio Superiore, pu-
tà Archiepiſcopo, cui rei conueniendi omnes,
licèt in diuerſis Diœceſibus habitantes ſubſunt
vti ſuffraganei, ſicque repetenda erunt, quæ
diximus hoc capite præcipuè, *verſ. Ex qua qui-
dem doctrina abundè, &c. à n. 14. cum omnibus
ſeqq.* in quo dubium eſſe non poteſt.

Maius tamen erit, an ſi hi, contra quos in his
30 iudiciis mixtis, † & connexis rei fuerint exem-
pti, vel aliqui eorum; valeat commiſſio, ſi à
Nuntio impetretur, in quo breuiter firmiter-
que aſſeuerandum erit affirmatiuè. Nuntius
namque Hiſpaniæ habet facultatem à Sede Apo-
31 ſtolica † cum poteſtate Legati de latere, vt no-
tiſſimum eſt cunctis, & latiſſimè probauimus
infià *cap.21. per totum.* Quapropter cuncta po-
32 teſt, † & eidem commiſſa intelliguntur, quæ
Legato de latere, vt poſt plures DD. videndus
Hieronymus Gonzalez *in regul. 9. de alternat.
gloſ.9. in annotat. num. 268. & num. 299.* faciunt
etiam, quæ ipſe Gonzalez *Gloſ.12. num.* 30. &
latiùs comprobauimus Nos *in 3. tom. tractat. de
Regia protectione*, propediem edendo.

Sed Legatus de latere poteſt cognoſcere de
33 cauſis exemptorum † notat Gloſſa *in cap. quoad
tranſlationem, 6. de officio Legati*, & ibidem Au-
guſtinus Barboſa *in collectan. num.* 10. Manuel
Rodriguez *quæſt. regularium, tom.2. q.62. art.1.*
Pariſius *conſ. 28. num. 31. cum ſeqq.* Villadiego
in tract. de legato. p. 1. q. 8. num. 20. Eraſmus à
Cochiet *in tract. de iuriſdict. ordin. in exemptos,
p.2. q.1. num.7.* Felinus *in cap. graue, num.3. de
officio Ordinar.* Abbas *in c.1.n.8.de officio Legati.*
Rumanus *conſil.* 398. de quo eſt text. *in cap. 1.
veniens*, ibi: *Vel Legato ab eis de latere, de ver-
bor. ſignificat. lib.6.*

Et ratio, quia licet ſit de reſeruatis Papæ co-
34 gnoſcere de cauſis exemptorum, † tamen ſin-
gulare eſt, & ſpeciale, quod Legatus à latere
habeat iuriſdictionem in exemptos ex text. *in
dict. c. veniens, 1.* & text. *in c. ſi Abbatem de ele-
ctione eodem lib.* Tùm etiam, quia (vt inquit Ioan-
nes Monachus) † Papa eximendo à iuriſdictio- 35
ne ordinarij non cenſetur eximere à poteſtate
Legati de latere. Nauarrus *de datis & promiſſis,
pro iuſtitia, notabili 4. n.10. verſ. Secundo per ea,
qua*, ſequitur Auguſt.Barboſ. *dict. cap.1. veniens,
n.3. & 4. & in dict. cap. quoad tranſlationem, ſub
n.10. de officio Legati.* Ergo ſimiliter Nuntius
Apoſtolicus Hiſpaniæ, quod & Nos quotidie
experimur in hoc Tribunali Nuntij; quo indi-
ſtinctè cognoſcitur de omnibus cauſis Religio-
ſorum, & aliorum exemptorum.

Et in ſpecie quod Nuntius Apoſtolicus cum
facultate Legati de latere ſit iudex exemptorum
omnium, poſt plurimos DD. firmat Pereira *de
manu Regia, 2. p. cap.22.* videndus *à num.22. &
ſeqq. & num.26.* & abundè comprobauimus in-
fra hac 2. *part. cap.21. per totum.*

Quare in eiuſdem commiſſionibus expeditis 36
in cauſis his connexis, † & iudiciis mixtis con-
tra reos, ſiue omnes ſint Clerici, ſiue exempti,
ſiue etiam partim laici, omnes doctrinę hactenus
à principio huius capitis adductæ indubiè pro-
cedunt, & locum habent, ita vt coram eodem
Nuntio ſeu eius Delegato ſpeciali huiuſmodi
cauſa ſit contra omnes reos, ſimul tractanda, &
nullatenus Ordinario, ſeu Ordinariis ſingulis
remittenda, & ita iam in facti contingentia ha-
bui, & obtinui in omnibus prædictis caſibus,
& etiam præcipuè in commiſſione ſimili Illu-
ſtriſſimi Nuntij.

Hinc venit confutanda quædam falſa tamen
propoſitio Ioannis à Cochiet † *in tract. de iuriſ- 37
dictione ordin. in exemptos, tom.1.q.1. c.39.n.28.*
dum inquirens, an Nuntius, & Legatus, qui in
ſua commiſſione habet clauſulam cognoſcendi
de cauſis appellationum interpoſitarum à iudi-
cibus à Sede Apoſtolica Delegatis; an poſſit
cognoſcere, & committere appellationes à Con-
ſeruatoribus exemptorum interpoſitas.

Et hinc inde arguens, (licèt obiter) an con-
ſeruator ſit Delegatus, † an magis ſit Ordina- 38
rius: concludit tandem ex eo quod magis ſit Or-
dinarius, vt Legatus nequeat cognoſcere de hu-
iuſmodi appellationibus ab eo interiectis.

Sed hæc argumentatio in eundem retorque-
tur: etenim Nuntiorum, † & Legatorum facul- 39
tas principaliter data eſt ad cognoſcendum de
appellationibus ab Ordinariis emiſſis, & ad ma-
iorem authoritatem additur prædicta clauſula
Delegatorum Sedis Apoſtolicæ. Ergo ſi fuerit
Conſeruator ſimpliciter Delegatus, fatetur ipſe
poſſe cognoſcere Nuntium, multò magis quan-
do eſt Conſeruator Ordinarius: cùm principa-
liter ad horum appellationes Nuntius miſſus ſit,
cuius facultas duas habet partes, vt dictum eſt,
& quando Conſeruator non comprehendatur
in parte, & clauſula Delegatorum Sedis Apo-
ſtolicæ, comprehenditur tamen plenè in
facultatis parte Ordinariorum, & ita
inconcuſſè practicatur in his Hi-
ſpaniarum Regnis abſque
vmbra difficul-
tatis.

CAPVT

Capvt XV.

Monachus, altérve aliàs ab Ordinario exemptus, & prouiſus ad Parochialem, munúſve aliud non exemptum, an remedio retentionis litterarum vti valeat, vt eius cauſa ad Ordinarium remittatur?

Vbi non ineleganter, quando duorum iura in eadem perſona concurrunt, diuerſas etiam perſonas diſcretiuè repræſentet.

SVMMARIVM.

Exempti immediatè ſubſunt Sedi Apoſtolicæ, de quorum cauſis ſui Conſeruatores, non ordinarij cognoſcunt, num. 1.

Exemptus, ad Parochialem, munúſve non exemptum promotus, coram Ordinario conuenitur in tangentibus Parochialem, vel munus, n. 2.

Text. ſingularis in cap. Capilla, de priuileg. verba adducuntur ad idem, ibid.

Religioſus, vel alius exemptus, promotus ad Parochialem, non ſubiectam Prælato Monaſterij, eximitur à Prælati poteſtate, & ſubintrat iuriſdictionem Ordinarij reſpectu Parochialis, n. 3.

Exemptus ob Religionem, ſi ratione Parochialis ſubiectæ Ordinario contrahat, vel delinquat, cognitio pertinet ad Ordinarium, num. 4.

Ad omnia ſpectantia beneficium non exemptum, omnes exempti, etiam familiares Cardinalium ſubſunt iuriſdictioni Ordinarij, num. 5.

Etſi ſit familiaris Papæ, num. 6.

Niſi poſſeſſio beneficij nondum plenè ſit quæſita exempto, num. 7.

Exemptum ratione rei poſſe coram Ordinario conueniri, dogma eſt Rotæ, num. 8.

Exemptus rei non exemptæ ratione Ordinario ſubeſt, quandiu in eius adminiſtratione deget, num. 9.

Exemptus, effectus Prior Monaſterij, coram Ordinario conuenitur, num. 10.

Officij, vel publicæ functionis ratione exemptus ſubeſt Ordinario, num. 11.

Commiſſio non ſubſcripta contra exemptum in tangentibus adminiſtrationem non exemptam per Senatum retinetur remiſſa cauſa ordinario, num. 12.

Concil. Trid. refertur Decretum, quo diſponitur, exemptum quemlibet ratione beneficij ſubeſſe Ordinario, num. 13.

Quod Trident. Decretum ſingulari exornatur Rotæ deciſione plures doctrinas mirabiles continente, num. 14.

Canonicus Cathedralis delinquens ratione beneficij Curati à ſolo Epiſcopo abſque adiunctis Capituli puniendus, vt determinauit Rota, n. 15.

Qualitate ſuperueniente, in qua aliud ius reperitur, Prior qualitas non impedit iuris operationem reſpectu ſecundæ, num. 16.

Regularis, ſi præeſt Curæ animarum, ſubeſt ordinariæ iuriſdictioni, quod non obſtantibus quibuſuis exemptionibus pluries declarauit Rota, num. 17.

Eadem perſona diuerſo iure cenſeri poteſt, vbi duplicem gerit perſonam, num. 18.

Qualitas officij præualet in iis, quæ tangunt officium ſubiectum Ordinario, num. 19.

Exemptio quantumuis ampliſſima, nihil prodeſt exempto aſſumenti qualitates, ob quas ſubeſt Ordinario, num. 20.

Epiſcopi, ſi ſiunt de aliquo Collegio, ſortiuntur locum non ſecundum dignitatem Epiſcopalem, ſed ſecundum antiquitatem Collegialem, n. 21.

Qualitas, quæ præualet reſpectu iuriſdictionis attenditur, num. 22.

Qualitates diuerſæ poſſunt concurrere in eodem corpore, ita vt ratione vnius detur exemptio, ſecus reſpectu alterius, num. 23.

Qualitas ſuperueniens à iure communi, habens certam determinationem, præualet exemptioni ex priuilegio, quando cum illa concurrit, n. 24.

Contrahens ſub vna qualitate, tanquam talis cenſetur contrahere, & non tanquam alter ex alia qualitate, quam ſimul habet, num. 25.

Nec alteri qualitati, cuius reſpectu non contraxit, contractus prodeſt nec nocet, n. 26.

Protectio Senatus datur Ordinario, quando in Monaſteriis virorum, aut mulierum adeſt Parochialis ſecularium, ſi eius reſpectu impetretur commiſſio in prima inſtantia, quæ pertinet ad Ordinarium ex alio Trident. Decreto hic ad litteram relato, num. 27.

Et de limitationibus vide per idem Decretum, ibidem.

Perſona eadem diuerſo iure cenſetur, vbi duplices gerit vices, num. 28.

Vna perſona, aut res diuerſo iure cenſeri poteſt, diuerſis reſpectibus conſideratis, num. 29.

Text. in l. tutorem. ff. de iis, quibus vt indignis, verba notantur, quod diſcreta ſunt iura quamuis plura in eadem perſona concurrant, n. 30.

Cuius doctrinæ exempla deducuntur ex variis legibus, & Doctoribus, num. 31.

Iura diuerſa concurrentia in eadem perſona, inducunt diuerſitatem perſonarum, quia non corporalis, ſed intellectualis conſideratio habetur, num. 32.

Duobus officiis ſimul concurrentibus in vna perſona, quodlibet retinet ſeparatim iura ſua, n. 33.

Duæ perſonæ ſi conſiderentur in eodem ſubiecto, poteſt vna ſupplere defectum alterius, n. 34.

Rex ſimul & Dux in Ducatu conſideratur qualitas Ducis non Regis, num. 35.

A Rege iudicante, vti Duce appellatur ad ſuperiorem Ducis, omiſſa Regia qualitate, n. 36.

Dignitas vnaquæque ſua retinet iura ſeparabiliter, & iuxta quam contrahitur, attenditur qualitas, non alterius dignitatis, num. 37.

Ei qui poteſt repræſentare duas perſonas, geſta cum eo ex vna, non ſuffragatur quoad aliam, n. 38.

Prælatus, ſeu maioratus poſſeſſor, ſi ex propria pecunia emit ius vtile dominij à feudatario; ſeu emphytheuticario Eccleſiæ, aut maioratus, non conſolidatur vtile illud cum proprietate dignitatis, aut maioratus, nec eorum hæres illud vtile tenetur reſtituere ſucceſſori in dignitate, aut maioratu, num. 39.

Prælatus, ſeu maioratus poſſeſſor, condemnatus tanquam talis, poteſt impedire executionem reſpectu ſui iuris perſonalis, non tangentibus dignitatem, num. 40.

Iura duorum in eadem perſona concurrentia non confunduntur, ſed quodlibet conſideratur de per ſe,

per ſe, ac ſi eſſent in diuerſis perſonis. num.41.

Iura diuerſarum perſonarum in vna concurrentia non inferunt diuerſas perſonas; ſed diuerſa iura, & illa vna perſona diuerſas repræſentat, num.42.

Diſcretiua diſpoſitio ſeparat, & arguit diuerſitatem, & ſeparationem, ita vt vnum cum alio non confundatur, num.43.

Qualitates diuerſæ in eadem perſona poſſunt ſimul concurrere, ita, vt ratione vnius ſit exemptus, alterius verò ſit Ordinario ſubiectus, n.44.

In contractu celebrato coram Papa ſupplentur omnes defectus iuris poſitiui, num.45.

In contractu geſto à Papa, non tanquam Papa, ſed perſona priuata ex proprio patrimonio, an videatur ei conſentire vti Papa, contra Rotam reſoluitur, à num.46.

Authoritas Prælati non informat actus à ſe geſtos tanquam priuato, & in bonis ſui patrimonij, ibidem.

Conſenſus præſtitus in actu geſto à repræſentante duas perſonas contemplatione vnius perſonæ, aut efficij non trahitur ad aliam, cuius nomine actum geſſit, num.47.

1 RELIGIOSOS exemptos immediatè
ſubeſſe Sedi Apoſtolicæ, † de
quorum cauſis Conſeruatorem
Religioſis, non Ordinarium (à cu-
ius iuriſdictione exempti reperiun-
tur) regulariter cognituram, abundè deduxi-
mus ſuprà hac 2. *part. cap.11. per totum.*

Nihilominus tamen, ſi aliquis Religioſus,
2 aliúſve exemptus † à iuriſdictione Ordinarij
prouideri contingat de aliquo beneficio Curam
animarum habere, aliúdve ad munus, vel ad-
miniſtrationem, aliàs non exemptum promo-
ueatur; Ordinario, eiúſve iuriſdictioni ſub eſſe,
ita vt nullo exemptionis priuilegio vti valeat
contra eum quoad negotia, & adminiſtrationem
tangentia omninò ſeparatam à cauſa priuilegij,
& exemptionis; probat text. mirabilis *in cap.
cum Capella, 16. in ordine de priuilegiis*, in hæc:
*Cum Cappella Ducis Burgundiæ gaudere dicatur
huiuſmodi priuilegio, quod nullus Archiepiſcopus,
vel Epiſcopus in perſonas Canonicorum eiuſdem
Capellæ ſuſpenſionis, vel excommunicationis, aut
interdicti ſententias audeat promulgare: quidam
Capellæ ſupradictæ Canonici, qui Parochiales Ec-
cleſias à te tenent occaſione priuilegij prælibati, in
his etiam quarum iuriſdictio ad te pertinet, ita ſe
dicunt exemptos, vt quantumcunque grauiter in-
terdum excedant, tuæ correctioni recuſant, & ſen-
tentiæ ſubiacere. Quocirca mandamus quatenus in
quantum exempti ſunt, eiuſdem ratione Capellæ
Apoſtolicis priuilegiis deferas reuerenter, ſed in
quantum Parochialium Eccleſiarum, vel aliàs iu-
riſdictionem tuam reſpicere dignoſcuntur, officij
tui debitum in eoſdem liberè proſequaris.*

Ecce igitur ſingularem text. præſeruantem
3 Ordinario iuriſdictionem † in exemptos, vt ea
liberè queat vti in his, quæ tangunt admini-
ſtrationem Parochialis Eccleſiæ, aliàs non exem-
ptæ, quantumuis per exemptum poſſeſſæ, quod
& probat expreſsè Gloſ. *in verb. ad Clauſtrum,
in Clement.1. §. ad hæc, de ſtatu Monachorum*,
ex qua communiter notant DD. quod Religio-
ſus promotus ad beneficium Parochiale, ſi Ec-
cleſia illa nullatenus ſubiiciatur Prælatis Mona-
ſterij, eximitur ille ab obedientia, & poteſtate
Prælati, & Monaſterij regularis, & incipit ſub-
iectus eſſe imperio, & iuriſdictioni Ordinarij,
cui illa ſubeſt Eccleſia, vt per Nauarrum *com-
ment.2. de Regularibus, num.6.* Frater Emanoel
Rodriguez *quæſt. Regularium, tom.1. q.34. art.6.
& 7.* Auguſt. Barboſ. *in collect. ad Clem.1. n.10.*
Pater Sanchez *in Præcepta Decalogi. lib.6. cap.6.
n.36.* Ioan. Petri Moneta *in tract. de conſeruat.
c.6. à n.51.* vbi benè explicat, & *cap.7. n.262.* qui-
bus locis plures conſtitutiones Pontificales, &
Decreta Concil. Trident. ponderat in propoſito.

Et ideò dicunt Franchus *in cap.1. §. illum, n.4.
de verbor. ſignific. in 6.* † Quod exemptus ſecun- 4
dum quid, putà, propter Religionem, ſeu ra-
tione rei, ſeu loci, ſi obtineat Eccleſiam Paro-
chialem, vel alia officia, quorum adminiſtratio,
& regimen, ſeu cognitio ad Epiſcopum Ordina-
rium ſpectat, ſi illorum ratione vel contrahat, vel
delinquat; iuriſdictio cõtra illum ad Ordinarium
ſpectabit; tenet etiam Conar. *practicarum q. c.11.
num.5.* Eraſmus à Cochier *in tract. de iuriſdict.
Ordinarior. in exemptos, 2. p. q.45. n.6. tom.1.*

Erga ea namque omnia, quæ ſpectant ad be-
neficia non exempta, † omnes exempti etiamſi 5
ſint familiares Cardinalium, ſubſunt iuriſdictio-
ni Ordinarij, probant Nauarrus *conſil.9. de iure-
iurand.* Thomas Zerola *in praxi Epiſcopali, 1. p.
verb. exemptio, num.4. & 2.* Abb. *in cap. dilecti
filij, num. 9. verſic. Nota, de foro competent.* vbi
doctè explicat tam in familiari Papæ, † quàm 6
in quouis alio exempto, vt ratione beneficio-
rum poſſit conueniri coram Ordinario Epiſco-
po; & Caldetinus *conſ.13. & conſ. 4.* vbi decla-
rat limitans, ſi poſſeſſio officij, ſeu beneficij 7
nondum plenè eſſet acquiſita exempto, ſequitur
Eraſmus à Cochier, *de iuriſdictione in exemptos,
2. p. q.45 ſub num.6. & num.67.* qui quidem *dict.
num. 6. ad fin.* ita intelligendum eſſe dogma,
† de quo Rota nouiſſimè *deciſ. 702. n. 1. part. 1.* 8
dum dicit, quod exempti poſſunt conueniri co-
ram Ordinario ratione rei, quantumuis exem-
ptio lata ſit, vbi etiam ipſe Chochier declarat
Felinum *in cap. fin. num. 6. verſic. Vide omninò,
de foro compet.* qui contrariũ videbatur firmare.

Atque generaliter ratione officij exemptus
ſubiectus eſt Ordinarij iuriſdictioni, † nam ra- 9
tione rei non exemptæ, veluti, ſi quis exem-
ptus aſſumatur ad regimen loci non exem-
pti, qui quidem tandiu ſubeſt Ordinario quan-
diu ibi deget, vt per *dict. cap. cum Capella*, vbi
Innocent. & DD. *de priuilegiis*, probant Bri-
xienſ. *in repertorio, in verb. exemptio, col.7.* Ca-
pitius *deciſ.59. num.2.* vbi per *cap. 1. de priuile-
giis, lib. 6.* dicit, quod licet aliquis ſit exem-
ptus, † ſi tamen efficiatur Prior Monaſterij, 10
conueniri poſſit coram Ordinario, & ad idem
Nauarrus *conſ.19. num.9. de Clericis non reſident.
p.1.* Eraſmus à Chochier *in tract. de iuriſdict.
ordin. in exemptos, 2 p. cap. 45. num. 5. tom. 1.*
qui quidem *num.54. & 55.* rectè probat, † quòd 11
exempti conueniri poſſunt coram Ordinario
ratione officiorum, ſeu publicarum functionum;
ex *l. vnica*, vbi expreſsè Caſtrenſis, *C. in quibus
cauſis milit. fori præſcription. Authentic. vt iu-
dices ſine quoquo ſuffrag. §. nolumus, in fin. leg.2.
Cod. vbi de Curiali, vel cohortal.* probat etiam
Calder. *in conſ.13. & 14. de fore competent.*

Quare omninò fatendum erit, quod ſi exẽptus
à iuriſdictione Ordinarij † promotus fuerit ad 12
officiũ, ſeu beneficiũ nõ exemptũ; eius reſpectu,

& contemplatione indubiè Ordinarius erit iu-
dex competens, cuius iuriſdictioni ſubiectus
erit, atque ideo ſi commiſſio impetretur contra
exemptum ad illum conueniendum ſuper re
tangente adminiſtrationem ſuæ Eccleſiæ non
exemptæ, ſiue officij, prout hactenus probaui-
mus; poterit tam ipſe, quam Epiſcopus Ordi-
narius necnon Fiſcalis Regius petere à Senatu
hoc Supremo remiſſionem huius cauſæ ad Or-
dinarium omninò faciendam in prima inſtantia.

Maximè, quia hæc commiſſio repugnat Con-
53 cilij Tridentini Decreto † expreſſo 11. *ſeſſ. 24.*
de reformatione, ibi: *Quæ vero priuilegia reſi-*
dentibus in Curia Romana vigore Eugeniana Con-
ſtitutionis, aut familiaritatis Cardinalium compe-
tere ſolent ea in his, quibus beneficia Eccleſiaſtica
obtinent, ratione prædictorum beneficiorum mini-
mè intelligantur, ſed Ordinarij iuriſdictioni ſubie-
cti permaneant, non obſtantibus quibuſcumque in-
hibitionibus, &c. Aliud eſt etiam expreſſius
Trident. Decretum, *ſeſſ. 25. de Regularibus, c. 11.*
de quo ſtatim mentionem faciemus.

Quod quidem Decretum clarè patet, vt re-
ſpectu beneficiorum Ordinarij iuriſdictioni ſub-
ſunt exempti, minimè inhibitione aliqua ob-
54 ſtante, † hócque Trident. Decretum exornatur
ex mirabili Rotæ deciſione in vna Salmantina
iuriſdictionis 17. *Decembris* 1562. in hæc: *Fuit*
iterum propoſita cauſa ſuper manutentione ob præ-
tenſiones R. D. Epiſcopi Salmantini, impugnantis
nonnulla Capitula deciſionis aliàs facta ſub die 27.
Iunij proximè præteriti. Et primum quantum ad
caput exemptionis R. D. Scholaſtici tanquam Ca-
nonici, & de iure ſubditi iuriſdictioni Ordinaria
Epiſcopi: Domini cenſuerunt, eam exemptionem
15 *concernere tantum perſonam in iis, † quæ tangunt*
Conſeruatoriam, non autem extendi debere contra
iuriſdictionem Ordinariam Epiſcopi, ſub qua ſub-
eſt ratione beneficij, cùm ſit Canonicus, ſeu digni-
tas in Eccleſia Cathedrali iuxta diſpoſitionem text.
in cap. cum Capella, de priuilegiis, innouatam à
ſacra Synodo Tridentina in cap. 11. de reformatio-
ne, ſeſſ. 24. quod maximè probari videtur ex ratione
exemptionis conſiderata per Clem. 7. quia Rector
& Scholares litterarum ſæpiùs pro rebus ſuis in par-
tibus remotis defendendis intermittere cogebantur,
quæ ratio non applicatur Scholaſtico Salmantino
vti Canonico in Eccleſia Cathedrali, &c. quæ
deciſio repetitur inter Recollectas per Seraphi-
num *deciſ. 595.*

Similis etiam alia eſt Rotæ deciſio in vna Bur-
genſi concordiæ 24. Ianuarij 1594. in hæc: Fuit
dubitatum, ſi perſonæ Eccleſiæ Burgenſis ob-
tinentes extra Eccleſiam beneficia Curam ani-
marum habentia; in Curæ exercitio, & admi-
niſtratione deliquerint, an contra illas ſit pro-
cedendum iuxta formam concordiæ, vel potiùs
ſolus Archiepiſcopus procedere valeat abſque
adiunctis, &c. Et poſtquam in dicta deciſione
plura hinc inde fuere deducta, ita proſequitur
in hæc: Hinc fit, vt quotieſcumque ſuperue-
16 niat aliqua † qualitas, in qua aliud ius ſtatutum
reperitur, Prior illa qualitas non impedit, quo-
minus reſpectu alterius qualitatis non ſit ſer-
uandum ius de ea ſpecialiter diſponens, quod
apertè colligitur ex Decreto Concil. Trident.
ſeſſ. 25. de regularibus, vbi habetur, quod ſi re-
17 gularis præeſt † Curæ animarum, ſubeſt iuriſ-
dictioni Ordinarij, quod in pluribus cauſis non
obſtantibus iuris exemptionibus, reſolutum
fuit prout in Carthaginēſi iuriſdictionis die 19.
Octubris 1579. coram Cardinali Lancelloto, &
prout etiam in Salmantina exemptionis 25. Iu-
nij 1591. coram R. P. D. Pennia. Et ratio eſt
euidens, quia eadem perſona diuerſo iure cen-
ſeri poteſt, † vbi duplicem gerit perſonam, *c.* 18
cum olim, de re iudicat. cap. ex litteris, de proba-
tionib. & l. ſi Conſul. de adoption. præualere ita-
que debet qualitas illa officij, † propter quam 19
Canonicus efficitur ſubditus ſolius Epiſcopi,
nec tunc vti Canonicus, ſed vti Curam habens
animarum, vel eius adminiſtrationem iudicari
debet. Itaque ſi in iis, qui ſunt verè exempti per-
ſonalibus exemptionibus ampliſſimis, † exem- 20
ptio nihil prodeſt, vbi ſumunt qualitates, ob
quas ſubiiciuntur foro Ordinarij: multò magis
caſu iſto, in quo non per viam exemptionis, ſed
concordiæ tribuitur facultas Capitulo vna cum
Epiſcopo de delictis Canonicorum cognoſcen-
di; nam strictè interpretari debemus, vt non
comprehendat caſus, in quibus qualitas ſuper-
ueniens facit ceſſare reſpectum qualitatis, cuius
intuitu conceſſum eſt priuilegium; & hoc adeò
verum eſt, vt hac ratione Epiſcopi, & Prælati,
† ſi ſunt de aliquo Collegio, ſortiantur locum 21
non ſecundùm dignitatem Epiſcopatus, ſed ſe-
cundùm antiquitatem dignitatis Collegialis, Ab-
bas *in c. poſtulaſti, de conceſſione præbend.* Caſaneus
in Cathalogo Gloria mundi, 4. p. conſiderat. 45. gloſ.
in c. 2 a collatione, & ibi Geminianus *n. 6.* Franch.
n. 4. de appellat. in 6. Et fuit de hoc dictum ali-
quid ſuprà in Romana præeminentiarum ſub
die 16. Decembris 1585. *n. 14.* & 15. Ideo non
ſtare ea aduerſo deducta. Nam Primo, quod di-
citur de generalitate, & prægnantia verborum,
etiam geminatorum, facit quidē vt comprehen-
dantur omnia delicta quantumcumque grauia,
& vbiuis locorum commiſſa à Canonicis, & ita
intelligenda eſt deciſio Congregationis Conci-
lij, ſed non poſſunt operari, quominus, ſi ſuper-
ueniat alia qualitas, † quæ in illo caſu præua- 22
leat, illa non debeat attendi, vt in ſimili habe-
tur, quod in eodem corpore poſſint concurrere
diuerſæ qualitates, ita vt ratione vnius detur
exemptio: † ſecus verò ratione alterius, vt per 23
Geminianum *in cap exemptionem, n. 4.* & Franch.
in 4. notabili, de priuilegiis, in c. 116. nec obſtare
doctrin. Anton. Butt. *in d. cap. tnarum;* quia li-
cèt Canonici non ſint priuilegiati ratione loci,
ſed perſonæ, tamen in hoc priuilegio conſide-
rata eſt præcipuè qualitas illa Canonicatus, cu-
ius contemplatione † ita diſpoſitum fuit, cui ſi 24
ſuperueniat alia extrinſeca qualitas, quæ habeat
à iure communi certam determinationem, ſe-
cundùm illam iudicandum eſt, vt in exemplis
allegatis: ita pariter, ſi quis contrahit ſub vna
qualitate expreſſa, † tanquam talis cenſeatur 25
contrahere, & non tanquam alterius qualitatis,
quam habeat, Abb. *in conſ. 115. lib. 2. in princip.*
Roman. *conſ. 88. in princ.* Aleiat. *conſ. 3. n. 14. lib. 2.*
Purpurat. *conſ. 14. n. 11.* Ægidius *deciſ. 5. & 425.*
& eſt communis concluſ. poſt Bart. *in l. 1. §. nun-*
tiatio de operis noui. nuntiat. cum aliis per Tira-
quell. *de retract. lignag. §. 10. gloſ. 1. n. 4.* & ſic
tanquam alius, & in alia qualitate, † nec proſit, 16
nec noceat illius actus. Tiraquel. *ibid. §. 1. gloſ. 9.*
n. 140. & ita maior pars dominorum cenſuit, &c.
Quæ deciſ. habetur etiā apud Seraph. *deciſ. 1058.*

Ex alio etiam Decreto eiuſdem Concilij Trid.
† *ſeſſ. 25. cap. 11. de Regularibus*, hæc protectio 27
competit

competit Senatui, vt in his caſibus ad Ordinarium remittat primam inſtantiam, ſiue à Nuntio, ſiue à Delegato ex commiſſione Apoſtulica non ſubſcripta fuerit occupata, aut præuenta, vt ex eius Decreto patet in hæc. *In Monaſteriis, ſeu domibus virorum ſeu mulierum, quibus imminet animarũ Cura perſonarũ ſecularium, præter eas quæ ſunt de illorum Monaſteriorum ſeculorum familia perſonæ tam regulares, quam ſeculares huiuſmodi curam exercentes ſubſint immediatè in iis, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſita, nec ibi aliqui etiam ad nutum amobiles deputentur, niſi de eiuſdem conſenſu, ac prauio examine per eum, aut eius Vicarium faciendo, exempto Monaſterio Cluniacenſi cum ſuis limitibus, & exceptis etiam iis Monaſteriis, ſeu locis, in quibus Abbates Generales, aut capita Ordinum ſedem Ordinariam principalem habent, atque aliis Monaſteriis, ſeu domibus, in quibus Abbates, aut alij Regulares ſuperiores iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent, ſaluo tamen eorum Epiſcoporum iure, qui maiora in prædicta loca, vel perſonas iuriſdictionem exercent.* Cuius etiam Decreti meminit Rota in d. Burgenſi, vt per Seraphinum *vbi ſuprà num.4.*

Eandem rationem, qua vtitur Rota *in dict.*
28 *deciſ.1058. num.6.* † apud Seraphinum *ex cap. cum olim, de re iudicata, cap. ex litteris, de probationib. l. ſi Conſul. ff. de adopt.* vt eadem perſona diuerſo iure cenſeri poteſt, vbi duplicem gerit perſonam; exornauimus latiſſimè pluribus doctrinis videndis *in tract. de Regia protect. 4. part. cap.8. à num.267. cum ſeqq.* & ſuperiùs *à num.276.* & hoc eodem *tract. de ſupplicatione, & Retent. Bullarum, 1. part. cap. 12. verſ. Quibus conſonat, à num.16. cum ſeqq* & ſurſum, tacit etiam, quoniam concluſio illa, quod vna & eadem res, & perſona non poteſt diuerſo iure
29 † cenſeri; fallit diuerſis reſpectibus conſideratis, quia tunc benè compatitur, vt probant Anton. Monach. *in deciſ. Florent. 67. num. 9.* Rota *deciſ.669 n.3.* apud Farinac. 1. *part. recent.* Sanctacl *variar. reſolut.* 1. *part. quæſt. 26. num. 15.* Barboſa *axiom.135. n.7.*

Facit etiam mirabilis text. *in l. tutorem. ff. de*
30 *his,* † *quibus vt indignis*, ibi: *Diſcreta enim ſunt iura, quamuis plura in eadem perſona deuenerint, aliud tutoris, aliud Legatarij, &c.* quam exornauimus abundè *in dict. cap. 8. à num. 267. cum multis ſeqq.* textus etiam *in l. ſi non ſubſcripſiſti, vt fideiuſſor.25. Cod. de adminiſtr. tutor.* iunctis
31 aliis pluribus exemplis, quæ deducuntur † ex *l.1. §. ſolet, in fin. ff. quando appellandum, l. duorum. ff. de operis libert. l. procuratores. §. ſi plures. ff. de tributoria actione. l. cum quadam. Cod. de adminiſtr. tutor. cap. ex litteris, de probationib. cap. cùm in Eccleſiis, & c. poſtulaſti, de conceſſione prabend. lib. dict. cap. à collatione, eodem lib.* vbi DD. adnotarunt, & latè Lappus *allegatione 99.* Calderinus *conſ.229. in fin.* aliàs 7. *tit. de prabend* Batt. *quæſt.15. in princ. verſ. Quarto probo.* Abbas *in cap. quamuis, de officio Delegat.* Baldus *conſ. 167. lib.1.* Paulus Caſtrenſ. *conſ. 250. & 313. lib.1.* Romanus *conſ. 422. & in ſingular 76.* incipit *Scholaris, & in l.1. ff de verborum obligation.* Fulgoſius *conſ. 218.* Socinus *conſil.87. volum. 1.* Decius *in l. rogaſti. in princip. num.7. ff. ſi certum petatur.* Rebuffus *in concor-dat. tit. de collationibus. §. ſi quis iure, in verſ. Diſpoſitiones.* Chaſaneus *in Cathalogo gloria mundi, part. 11. conſideratione 12. in fin.* Menochius *de recuperand. remed. 1. num. 36. & conſil. 902. num.71.* Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. cap. 111. num.13.* & iterum *cap. 298. à num. 26. cum multis ſeqq.* Cardinal. Tuſch. *practicar. concluſ. littera P. verb. perſona, concluſ.317.* Doctiſſimus Præceptor meus D. Ioannes à Solorçano, *in inſigni tractatu de Indiarum iure, lib. 2. cap. 21. à num.6. & ſeqq.*

Vbi omnes reſoluunt, quando in vna perſo- 32
na concurrunt diuerſa iura, † quibus mediantibus diuerſas perſonas repræſentat, non eſt iudicanda tanquam vna, ſed tanquam plures, & quod actio & paſſio in tali ſubiecto cadere poteſt, quia non corporalis, ſed intellectualis eius conſideratio habetur, de quo planè etiam innometos citans agit Tiraq. *in tract. de nobilitate, cap.28. num.11. & ſeqq. & de retractu Lignagier. §.1. gloſſ.18. num.21. & ſeqq.*

Et arridet doctrina Gloſſ. & aliorum *in cap.1. ne Sede vacante, & in l. 1. ff. de legat. 1.* quod
quando adinuicem iunguntur duo officia, † vtrũ- 33
que retinet iura ſua, quam ſequitur B. *in l. ſi conuenerit. §. nuda, de pignorat. action.* inſignis vir ille non ſatis laudatus D. Ioannes Baptiſta Valençuela Supremi huius Regij Conſilij Senator digniſſimus *in conſ.69. num. 32.* vbi etiam
num.37. reſoluit, † quod quando conſiderantur 34
duæ perſonæ in eodem ſubiecto; poteſt vna iuuare alteram, & ſupplere quod in ſe non habeat, argument. *l. 2. C. de omni agro deſerto, lib.11.* quæ doctrina non ſine periculo tranſit, ſi generaliter, & abſolutè acceptatur, propterea reducenda, & declaranda erit ex copioſè dictis, & vlteriùs dicendis.

Et facit, quod quando Rex ſimul eſt Dux, in
Ducatu conſideratur vti Dux, † & non vti Rex 35
ſecundum Federic. de Senis *conſil. 220. column. fin.* Gabriel *conſil.195. num. 9. volum. 2.* Surdus
conſil. 19. num.33. ideóque ſi Rex iudicat vt Dux,
† appellatur ad ſuperiorem in Ducatu, non at- 36
tenta Regia dignitate. Batt. *in l. ſi quando. Cod. de appellationibus.* Ignens *in l. neceſſarios. §. non aliàs, num. 428. ff. ad Syllanianum.* Mſingerius *Centur.3. obſeruat.5.* Aponte *deciſ.2.* & alij relati à Maſtrillo *de Magiſtratibus lib. 3. cap. 8. ex num. 32.* & Gratianus *dict. cap. 298. num. 49.* Doctor Solorçanos *vbi proximè num.13.* qui huius rei rationem reddunt, nempè quod vnaquæque dignitas retinet ſuam priſtinam natu-
ram, † & ſecundùm actum, quem gerit, con- 37
ſideratur, neque in eo vlla alterius perſonæ, vel dignitatis ratio habetur, vt probatur *in l. 1.* vbi Bald *ff. de officio Conſulis*, idem Bald. *conſil. 167. num. 1. lib.* Pariſius *de reſignation. beneficior. lib. 12. quæſt. 10. num. 14. & 13.* Menochius *conſil.58. num.7.* Surdus *conſ.91. n.19. & conſ. 183. num. 42. & 43. & conſil. 365. ex num. 21. vſque ad 27.* vbi hoc pluribus exemplis confirmat.

Eſt ad prædicta elegans Rotæ *deciſ. 367. num.1. in fin. vt in poſthum.* Farinacij *com. 2.* in
hæc: *Primò, quia Valentinus non habuit penes*
† *ſe dictas pecunias tanquam emptor, ſed tanquam* 38
depoſitarius, & non eſt nouum in iure, quod quis repræſentet duas perſonas, & quod geſta cum eo ex vna perſona non ſuffragentur quoad aliam, iuxta notata per ſcribentes in l. tutorem. ff. de his quibus, vt indigni. Bald. *conſil. 167. num. 1. in fin. lib. 2.*

& 394. num. 2. lib. 4. Romanus *conſil. 88. in princip.* Caſtrenſis *conſil. 256. in princip. & conſ. 512. num. 1. lib. 1.* Aleaander *conſil. 87. num. 15. & ſequent. lib. 6.* Calderinus *conſil. 8. in fin. de præbend.* Surdus *deciſ. 310. num. 15. &c.*

Conducit rectè elegans illa doctrina, quod
39 quando poſſeſſor maioratus, † aut dignitatis, qui eius ratione, & iure habet rei proprietatem tantùm & non vtile dominium; tamen ſi ea propria pecunia, aut donatione, aliòve titulo ea propria perſona non iure maioratos, vel dignitatis acquiſiuit vtile domioium à feudatario, vel emphyteuta, ſeu vſumfructum ab vſufructuario; non conſolidatur cum proprietate, nec illud debet maioratus, aut Prælati hæres ſucceſſori in dignitate reſtituere, quia conſiderantur iura diuerſa, & diſcreta in eadem perſona, latiſſimè plura cumulans Giurba *deciſ. 95. per totam*, optimè eaplicat Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 10. a n. 1.*

Vide ſuprà *cap. 12. part. 1. à num. 11. & à n. 16.*
40 *verſ. Quibus*, † vbi vna perſona conuicta, & condemnata ratione officij, adminiſtrationis aut maiotarus, poteſt executionem impedire ratione ſui iuris, & ea propria perſona, vbi alia ſimilia congeſſimus, & ſupradictis benè conducit Rota, vt per Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 255. n.* in hæc: *Et ob id ſuſtinebat duplicem perſonam,*
41 *nec confundebatur ius Archipreſbyteratus cum † nec adminiſtratione ius Archipreſbyteratus cum adminiſtratione Communitatis, ſed vnumquodque conſiderabatur de per ſe, tanquam ſi dua fuiſſent perſona, l. 1.* vbi Baldus, *ff. de officio Conſulis.* Socinus *in l. cum filium, num. 58. ff. de legat. 1. &c.* & ipſe Ludouiſ. *deciſ. 531. n. 7.* ibi: *Et non*
42 *inferunt † diuerſas perſonas, ſed diuerſa iura competentia Marchioni Alphonſo ſuperiùs expreſſa, videlicet, ius hereditarium, & ius fideicommiſſi, poſſunt etiam iura diuerſarum perſonarum in vna perſona concurrere, ita vt plures perſonas repræſentet, l. tutorem, ff. de iis, quibus vt indignis.* Bald. *conſil. 167. circa finem, lib. 1.* idem Bald. *conſ. 7. in fin.* Paulus de Caſtro *conſ. 550. in princip. lib. 1. &c.*

Conducunt etiam, & benè, quæ de diſcreti-
43 ua diſpoſitione dicunt iura, † & Doctores, vt excludat, ſeparet, & arguat diuerſitatem, & ſeparationem, ita vt vnum cum alio non confundatur, vt latè videndum erit *in l. heres meus. §. dua ſtatua. ff. de legat. 3. l. cùm delanionis, 18. §. cui fundum. ff. de fundo inſtructo*, Hieronymus Gabriel *conſ. 95. n. 7. lib. 5.* Caſtillo *controuerſ. tom. 5. cap. 91. num. 83. verſ. Deinde ad medium*, & per diſcurſum, *& cap. 92. ſub num. 32.* & multa poſt Surdum, & Menochium, per Oliuerium Beltraminium *in Annotat.* ad Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 301. num. 18. & 372. num. & 434. num. 6.* apud quos latiùs videbis de diſpoſitione, & loquutione diſcretiua, & eius ſeparatione.

44 Circa aliam autem rationem, † quam reddit eadem deciſ. Seraphini 1058. *num. 8.* quod in eodem corpore poſſunt concurrere diuerſæ qualitates, ita vt ratione vnius detur exemptio, ſecus verò ratione alterios, ita vt ea hac poſſit ſubeſſe Ordinario, vt per Geminianom *in c. exemptionem, n. 4.* & Franchum *notabili, 4. de priuil. in 6.* probant etiam Capitius *deciſ. 58. n. 2.* quia poteſt quis eſſe pro parte exemptus, & pro parte ſubiectus; vt docet Philip. Franch. *in cap. ſi Papa. §. & eſt, n. 5. de priuileg. in 6.* & alij relati à Cochier *in tract. de iuriſdict. ordin. in exemptos, 2. p. q. 45. n. 6. tom. 1.* vbi per totum caput videre poteris plures caſus à ſe cumulatos, in quibus exemptus ab Ordinario ei ſubeſt, exemptione minimè obſtante.

Ex his manifeſtè conuincitur reſolutio Rotæ
in vna Caſalis, † coram Seraphino inter recol- 45
lectas per Marcheſan. *de commiſ. tit. de ſignat. gratia diuerſa, part. 1. cap. 5.* quæ in ordine eſt *deciſ. 24. fol. 118.* quæ poſtquam probauit, in contractu facto coram Papa, ſuppleri omnes defectus, & ſic beneplacitum S. A. de quo dubitabatur, *in n. 2.* ita ait: *Non obſtat quod Leo Papa contraxerit tanquam perſona priuata, & vti Ioannes Baptiſta, quia hæc reſtrictio eò pertinet, vt non adquireretur Caſale Sedi Apoſtolica, ſed ipſi Leoni tanquam priuata perſona, eiuſque heredibus, & ſucceſſoribus. Sed non ideo minus poteſt dici non interueniſſe conſenſum ipſius, ratione ſolemnitatis vti Papa, diuerſa eſt enim ratio inter vtrumque caſum: nam reſpectu acquiſitionis conſiderari poteſt duplex perſona in Leone, reſpectu verò conſenſus minimè, non enim poterat vti Ioannes Baptiſta conſentire huic contractui, & vti Leo Pontifex diſſentire, & ideo non placuit illud, quod dicitur effectum ſcientia diuidi poſſe, quia hic non de ſcientia, ſed de conſenſu agitur, qui eſt indiuiſibilis in vna, eadémque perſona, &c.*

Cui deciſioni cuncta iuris principia reſiſtunt, 46
† prout hactenus ſcripſimus; & quia authoritas Prælati tanquam Prælati non informat actus à ſe geſtos, tanquam priuato, & in bonis ſui patrimonij, vbi aliàs actus ipſi requirunt authoritatem Prælati, ita Nauarr. *conſ. 7. n. 1. & 2.* incipit, *de Capellania, & Prabenda*, quem ſequitur Gonçalez *gloſſ. 5. à num. 11.* Et quod dicitur in dict. deciſione, quod conſenſus eſt indiuiduus, quia non poterit vti priuata perſona conſentire, & vti Papa diſſentire, contrarium
verius eſt, vt vidimus in omnibus contractibus, 47
† & actis tam extraiudicialibus, quàm iudicialibus geſtis à repræſentante duas perſonas, aut dignitates, vt conſenſus præſtitus vni ab vna, nihil influat in aliam, prout latè hoc *cap. & in dict. cap. 12. part. 1.* & eſt expreſſa deciſ. *Burgenſ.* ſuperiùs adducta *à num. 16.* & ſignanter ibidem *à num 55.* ita vt contractus, & conſenſus reſpectu vnius qualitatis nec proſit, nec noceat in alia qualitate, cuius intuitu nec contraxit, nec conſenſit, ex plurimis Doctoribus citatis, & ſequutis ab eadem deciſione *ſuprà* allegata *à num. 56.*

Et inſuper quod conſenſus ratione officij nihil operetur reſpectu iuris proprij, vt in Iudice, & Tutore adſunt iura expreſſa *l. cum quadam, C. de adminiſtratione tutor. l. ſi non ſubſcripſiſti, eodem tit. l. aduerſus. §. tutoribus. ff. de inoffic. teſtament. §. ſi tutor inſtit. eodem tit.* latiſſimè Galletat. *de renunciat. lib. 5. cap. 10. à num. 10. & 13. & per totum.* Anton. Gabriel *commun. concluſ. lib. 3. tit. de rerum alienat. concl. 2. à num. 1. & à num. 30. & lib. 1. tit. de præſumptionibus, concluſ. 3. à num. 30.* Menoch. *conſ. 68. num. 7.* Tiraquell. *de retract. linag. à num. 270.* & ſuprà, vbi de iudice Authorizante, & Galleratus *dict. lib. 5. cap. 9. à num. 6.* qui plurimos alios allegant; aliàs plurimas doctrinas euincentes hunc articulum videbis in diſcurſu totius huius *cap.* præſertim *à num. 28. cum multis ſeqq.*

Digitized by Google

CAPVT XVI.

Commiſſio non ſubſcripta impetrata ad cognoſcendum ſuper iuriſdictione ordinaria prætenſa per Prælatos inferiores Epiſcopo, an per Senatum retinenda, ita vt ei vti Ordinario remittatur prima inſtantia?

SVMMARIVM.

Super iuriſdictione pratenſa per Pralatos inferiores Epiſcopo, an iſte in prima iaſtantia ſit competens, num.1. & ſeqq.

Super exercitio iuriſdictionis, an in aliquo caſu exercenda ſit, cuilibet iudici competit cognitio, an ſua ſit iuriſdictio, num.2.

De iuriſdictionis iure, ſi in poſſeſſione, aut in proprietate contendatur, non de audo eius exercicio, Iudex ipſe cognoſcere nequit, quia agitur de cauſa propria, num.3.

Super exemptionis exceptione Ordinarium non poſſe cognoſcere, qui teneant, num.4.

Super exceptione, quod locus contractus, vel delicti non ſit de iuriſdictione citanetis ipſe cognoſcit, num.5.

Super exceptione exemptionis oppoſita coram Ordinario iſte cognoſcere nequit, num.6.

Super iuriſdictione pratenſa per Decanum, aut Archidiaconos in criminalibus, & matrimonialibus, ex immemoriali cognoſcit Ordinarius in prima inſtantia, num.7.

Et interim quod per tres conformes ſententias probatur, Ordinarius Epiſcopus exercet, & manutenetur, ibidem & num.14.

Epiſcopus, licèt in cauſa tangente ſuum perſonale intereſſe Iudex eſſe nequeat, poteſt tamen in tangente ſuam dignitatem, & Eccleſiam, num.8.

Commiſſio ſuper iuriſdictione pratenſa per Pralatos inferiores inferiores Epiſcopo abſque ſubſcriptione in prima inſtantia retinetur in Senatu, cauſa cognitione Ordinario remiſſa, num 9.

De iuriſdictionis proprietate, aut poſſeſſione quis cognoſcit, quando competit ratione dignitatis, non ſua perſona, & proprij iuris, num.10.

Epiſcopus Ordinarius in cauſa ſua Eccleſia poteſt redargui ſuſpectus, dummodo recuſationis cauſa ante omnia proponatur, num.11.

De exemptione competente ex priuilegio, non conſuetudine Ordinarius non cognoſcit, n.12.

Controuerſia ſuper priuilegio Sedis Apoſtolica ad ipſam pertinet, num.13.

Epiſcopus manutenetur in iuriſdictione pratenſa per Decanum, & Archidiaconos ex immemoriali, interim dum iſta per tres conformes probatur, num.14.

In iuriſdictione per inferiores Epiſcopo pretenſa ex priuilegio, iſti non Epiſcopus manutenentur, docentes ſimul de quaſi poſſeſſione, num.15.

Text. in cap. cum perſona de priuileg. in 6. interpretatur, & declaratur, num.16.

Poſſeſſio ſola non iuſtificata cum titulo, ſaltim colorato, non ſufficit ad manutentionem contra habentem iuris aſſiſtentiam, num.17.

Cap. cum perſona de priuileg. in 6. latiſſimè, & ſingulariter declaratum, & interpretatum per Rotam, à num. 18.

Priuilegium, quando ſimul cum poſſeſſione allegatur, ſufficit ad manutentionem, cum eo caſu poſſeſſio non ſit adeò infecta, nec habet tantam iuris reſiſtentiam, num.19.

Cognitio omnium cauſarum ad Epiſcopum de iure, non ad inferiorem pertinet, num.20.

Iuriſdictio ad inferiorem Epiſcopo poteſt ex conſuetudine, & praſcriptione adquiri, n.21.

Priuilegium recipit interpretationem ab vſu, n.22

Trid. in cap.20. 1. ad hac, ſeſ.24. de reformat. & declaratione S.Congregat. non procedunt quando ab inferiore allegatur cum immemoriali priuilegium, num.23.

Pro cuius clariore expeditione dua ſingulares recenſentur Rota deciſiones, num.24.

Exemptionem allegans ſupponit antecedentem ſubiectionem, & Diœceſim, num.25.

Epiſcopus ex iuris aſſiſtentia manutenetur in iuriſdictione ab alio pretenſa, num.26.

Et eo magis quando docet de exercitio iuriſdictionis, num.27.

Cauſa vniuerſalis magis attenditur quam exercitium, & actus, num.28.

Priuilegium per Epiſcopum conceſſum ſuper exemptione, an valeat in praiudicium ſucceſſorum, num.29.

Ad manutentionem Ordinarij excludendam non ſufficit ſola priuilegij oſtenſio abſque poſſeſſione exemptionis non violenta, nec clandeſtina, num.30.

D. cap. cum perſona. emanauit ad fauorem ordinaria iuriſdictionis, num 31.

Ordinarius exercens iuriſdictionem in vna parte Diœceſis conſtituitur in poſſeſſione quoad omnes, altero ſpecialiter non poſſidente, num.32:

Ex priuilegij ſola exhibitione (quod reſpicit petitorium) non priuatur Ordinarius poſſeſſione, num.33.

Priuilegij ſola exhibitio exemptionis non impedit manutentionem, num.34.

Subditus non conſtituitur in poſſeſſione exemptionis in eo, quod non appareat in illum non exercuiſſe iuriſdictionem ſuperiorem, niſi probetur caſus contingentia; & ipſe exercere volens fuiſſet repulſus, num.35.

Argumentum à contrario ſenſu non valet ad inducendam correctionem iuris, num.36.

Priuilegium exhibens, ſi eſt in quaſi poſſeſſione, impedit manutentionem Epiſcopi, non aliter, num.37.

Rota deciſio recenſentur ad idem, à num.38.

Epiſcopus habet in iuriſdictione fundatam intentionem de iure, ibid.

Maximè in criminalibus, & matrimonialibus vigore Concilij, in quibus, etſi inferior alleget immemorialem, Ordinarius manutenetur, donec per tres conformes cognoſcatur, num.39.

De priuilegio, & poſſeſſione docens inferior manutenetur in iuriſdictione criminalium, & matrimonialium, num.40.

Epiſcopus, ſola aſſiſtentia iuris nitens, non obtinet manutentionem iuriſdictionis, docto de priuilegio, & quaſi poſſeſſione contraria, n.41.

Probatio dubia in temporis percutione non releuat, num.42.

Declarationes Tridentin. circa manutentionem Ordinarij in iuriſdictionalibus intelliguntur, quando inferior pratendit iuriſdictionem ex immemoriali duntaxat, ſecus quando ex priui-

legio, & poſſeſſione ſimul, num. 43.

Prælato inferiori prætendenti iuriſdictionem ex ſola poſſeſſione non datur manutentio; ſed Epiſcopo ex iuris aſſiſtentia, num. 44.

Idem eſt in eo, qui prætendit exemptionem ab Ordinario, qui etiam ex immemoriali poſſeſſione ſola non obtinet manutentionem contra Ordinarium, num. 45.

Secus ſi Prælatus inferior, aut exemptus cum poſſeſſione oſtendat ſimul priuilegium, quo caſu ei datur manutentio, num. 46.

MVltoties contingit; Decanos, Archidiaconos, alióſve Prælatos inferiores cum Epiſcopo con-
1 tendere, † ſibi pertinere iuriſdictionem in ſuis diſtrictibus, ſiue in ciuilibus cauſis, ſiue in criminalibus, matrimonialibus, & beneficialibus priuatiuè, vel cumulatiuè ad ipſum Epiſcopum, hoc tamen renuente, & interdum reſiſtente, pro ſui iuris defenſione recurrit Prælatus inferior ad Sedem Apoſtolicam, reſcriptum impetrans alicui Delegato, vt inter ipſum & Epiſcopum cauſam, & controuerſiam derimat. Epiſcopus inſtat, huius cauſæ cognitionem in prima inſtantia ad ipſum ſolum pertinere ex Decreto Concilij 20. *ſeſſ. 24. de reformatione*, propter quod recurri ſolet ad Senatum hunc Supremum in Concilij protectionem, vt ſibi cauſa remittatur hæc.

Et videtur remiſſionem denegandam, quoniam licèt quando agatur de iuriſdictionis exercitio tantùm, an in aliquo caſu competat, & exercere debeat in alios, purà per declinatoriam, ad quemlibet iudicem pertineat cogno-
2 ſcere, † & determinare, an ſua ſit iuriſdictio, *l. 2.* vbi DD. *ff. ſi quis in ius vocatus non ierit, l. in præſcriptione. C. ſi contrarium.* Panormitanus, Felinus, & alij *in cap. ſuper litteris, de reſcriptis.* Eraſmus à Cochier *in tractatu de iuriſdiction. in exemptos, 2. p. q. 12. num. 1. tom. 1.* Aſcan. Tamburinus *in tract. de iure Abbatum, & Prælatorum, tom. 1. diſp. 15. q. 10. num. 1.* Nos *de Regia protect. 4. part. cap. 6. num. 27.*

Tamen quando agitur non ſolùm de nudo
3 exercitio iuriſdictionis; † ſed etiam radicitus de omnimodo iure eiuſdem iuriſdictionis, ſiue in poſſeſſione, ſiue in proprietate, ad quem, ſcilicet, pertineat; tunc Iudex ipſe cognoſcere nequit, cùm in ſua cauſa nemo iudex eſſe poſſit: ita docent Panormitanus *in c. ad Audientiam*, & ibi etiam Gloſ. Franch. & alij *de appellationibus*, Felinus *in cap. ſuper litteris, num. 24. de reſcriptis, verſ. Fallit. 4.* in his verbis: *Quartus caſus, cùm agitur non ſolùm de nudo exercitio iu-*
4 *riſdictionis, † vt quia citatus dicit ſe exemptum, & iudex negat; multa enim ſunt commoda ſubiectionis, ideo iudex eſt ſuſpectus in hac cognitione, &c.* Eadem etiam eſt ſententia Innocent. quam reliqui ſequuntur *in cap. venerabilis*, vbi Abbas *num. 3. & 4. de cenſibus*, item *in cap. ex parte, de verborum ſignificat.* Felinus *in d. cap. ſuper litteris, num. 10. verſ. Quartus caſus*, Angel. *in d. l. 2. n. 1. & 2. ff. ſi quis in ius vocatus non ierit.* Marta *in tract. de iuriſdict. 4. p. caſu 145. num. 4.* Qui omnes negant hanc cognitionē Ordinario.

Quod confirmatur argumento ſimili; nam
5 quando excipitur, † quod locus non eſt de iuriſdictione citantis, eo caſu Iudex, cuius in ea re vertitur vtilitas, cognoſcere non poteſt. Felinus *in d. c. ſuper litteris, n. 27.* vbi etiam Butrius, Eraſmus à Cochier *dict. cap. 12. num. 4.* Aſcanius *dict. quæſt. 10. ſub num. 2.* qui formant inde argumentum de re ad perſonas.

Comprobatur pariter hæc pars, quoniam ſi inter exemptum, & Ordinarium contendatur de iuriſdictione, † an ſit exemptus ab ordina- 6
rio necnè, quia de exemptione opponit exemptus, cùm tunc agatur de totali eius fundamento, & proprietate, meróque iure iuriſdictionis, idque cum honore, & commodo Ordinarij, huic, de re hac cognoſcere non licere, firmarunt duo præfati Moderni, Choch. *in tract. de iuriſdict. ordin. in exemptos, 2. p. d. q. 12. per tot. tom. 1.* & Aſcan. Tamb. (illum tranſcribens) *in tract. de iure Abb. & Prælat. tom. 1. q. 10. per tot.* Quare dicendum pariter videtur in noſtro caſu, vt commiſſio impetrata ad cognoſcendum de controuerſia inter Prælatum inferiorem, & Epiſcopum ſuper pertinentia iuriſdictionis per illum prætenſæ, & ſic de totali iure, & fundamento, ſeu proprietate, cùm cauſa Ordinario non pertineat etiam in prima inſtantia, ei per Senatum ſit penitùs deneganda remiſſio, cum nec Concilium Tridentinum caſum iſtum ſubintret.

Contrariam tamen ſententiam, & opinionem neruosè defendam, † & defendendam eſſe non 7
dubitamus, cum in iiſdem met (in quibus verſamur terminis) pluries determinaſſe S. Congregationem Concil. Trident. vt nempè quando Decani, Archidiaconi, & alij Prælati inferiores Epiſcopo certant habere in ſuis diſtrictibus iuriſdictionem ordinariam, ex præſcriptione immemoriali, in ciuilibus, criminalibus, matrimonialibus, & beneficialibus, aut horum ſingulis coram Ordinario ipſo hæc cauſa tractanda, & in prima inſtantia decidenda, interimque dum per tres ſententias conformes Prælatos ipſos iuriſdictionem habere declaratur; Epiſcopus illam omnimodò exerceat, & manuteneatur: teſtatur Rota per Coccinum Decanum *in deciſ. 346. per totam*, vbi commemorantur aliquæ declarationes Sanctæ Cardinalium Congregationis; plurimas Nos litteraliter adduximus, & congeſſimus hac *2. p. c. 4. verſ. Et pro clariori intelligentia, à num. 28. cum multis ſeqq.* & vſque ad finem capitis, quas amplius non repeto. Ergo cum ad Ordinarium pertineat huiuſmodi cauſæ cognitio, omninò remittenda erit ad ipſum per Senatum in prima inſtantia.

Quod & ineuitabili alio fundamento fulcitur; † nam licèt Epiſcopus in cauſa ſua pro- 8
pria, & tangente ipſius ſolum, & priuatum intereſſe, non poſſit eſſe iudex, quia nemo in propria cauſa iudex eſſe poteſt: tamen in cauſa tangente ſuam Eccleſiam, aut dignitatem licitè iudex eſſe poteſt, & permittitur à iure, prout abundè poſt magnam declarationum Cardinalium, Doctorúmque catenam comprobauimus ſuprà hac *2. p. c. 5. in articulo de recuſatione Ordinarij, § 1. à n. 11. cum multis ſeqq.* Igitur cum hæc cauſa pertinentiæ iuriſdictionis ſit non propria,
† & particulariter ſua Epiſcopi, ſed ſuæ Eccle- 9
ſiæ, & dignitatis; fatendum erit ſibi pertinere cognitionem in prima inſtantia, ac etiam à Senatu remittenda, cùm clarè per commiſſionem offendatur diſpoſitio dicti Decreti Trident.

Quare affirmandum erit illam doctrinam, & Doctorum aſſertionem ſuperius pro contraria

parte

10 parte adductam, † vt quando agitur non de
exercitio iuriſdictionis,ſed de totali iure,& fun-
damento eius non cognoſcat Ordinarius Iudex:
procedere dicendum erit in illo Iudice, cui non
ratione, & contemplatione dignitatis Eccleſia-
ſticæ iuriſdictio in proprietate competit,ſed eo
cui vti domino territorij,& vti propria ſua per-
tinet iuriſdictio in proprietate, quo caſu veriſſi-
ma eſt illorum Doctorum propoſitio: ſecus in
Epiſcopo, cui iuriſdictio competit ratione di-
gnitatis Epiſcopalis, non tamen iure propriæ
perſonæ, vt *in dict. cap.5.* latiùs deduximus.

Fateor tamen, poſſe ipſum Ordinarium ex
11 hac cauſa redargui ſuſpectum, † ſi ante omnia
recuſatio proponatur, & in tempore à iure per-
miſſo, prout poſt magnam Doctorum catenam
firmauimus, & præfatam concluſionem limita-
uimus *in d. c.5. d. §.1. verſ. At nihilominus, d.
num.22. cum multis ſeqq.* Quod & quidem eſt de
mente ferè omnium Doctorum,quos pro contra-
ria parte retulimus,& in ſpecie Felinus *d.c ſuper
litteris,n.24.verſ. Quartus caſus*,ibi: *Ideo Iudex
eſt ſuſpectus in hac cognitione, de reſcriptis.*

Noſtra tamen reſolutio limitanda erit in ha-
bente priuilegium exceptionis à iuriſdictione
12 ordinaria,† vt de eius exemptione,quando radi-
citus tractatur de iuriſdictionis fundamento to-
tali,& de ipſa exemptione,& priuilegio,non co-
ram Ordinario,ſed coram ſuperiore, putà Sum-
mo Pontifice,aut Legato de latere (cuius vices,
& poteſtatem habet ex ſua facultate Nuntius
Hiſpaniæ) diſceptanda erit hæc cauſa,ex his quæ
latè deduxere Eraſmus à Cochier *de iuriſdictio-
ne in exemptos,2.p.c.10.per totum,tom.2.*& Aſcan.
Tamburin. *de iure Abb. tom.1. diſp.15. q.10. per
tot.* & Nos diximus ſuperius in fundamento vl-
timo contrariæ partis, & conceduntur, quæ ipſe
Cochier vbi proximè *quæſt.6. per totam.*

Quia vt ipſi firmant,in hac controuerſia tan-
gitur priuilegium ipſum Papæ, & de eius viri-
13 bus contenditur, † quod Sedi Apoſtolicæ tan-
tum pertinet,ex text.*in c.cum veniſſent*,vbi Gloſ.
verb. iudicari,de iudiciis,Aſcan. Tamburin. *in d.
q.10. n. 3.* Eraſmus à Cochier *de iuriſdict. ordin.
in exemptos, lib. 2. q. 13.* Cotta *in memorialibus,
verb. priuilegium, pag. 906.* Barboſ. *in collect. ad
d. c. cum veniſſent, num.2.* Greg.Lop.*in l.2.verb.
è quando acaeciere, tit.1. p. 2. & in l. 27. gloſ. 1.
n.18. p.3. l. 6. tit. 1. lib. 4. Recopil.* Ioan. Garcia
de nobilit. gloſ.1. §. n.1. & 2. Ioan. Gutier.*pract.
lib.3.quæſt.28. num.2.* Gironda explicat *de priui-
leg. & exempt. n. 83.* quare huius ſpecialitatis,
& aliarum ratione, quæ in exemptione repe-
riuntur libenter admittimus hanc fallentiam.

Circa illud autem, quod ſuperius *n. 5. verſ.*
14 *Contrariam tamen,*† vbi ſcilicet datur inter Præ-
latos inferiores, & Epiſcopum contentio ſuper
iuriſdictione prætenſa, vt ſit Epiſcopus Ordi-
narius interim manutenendus, donec vincatur
per tres ſententias conformes: animaduerten-
dum vnum vtile valde duximus, qud illa do-
ctrina, & declarationes omnes S. Congregatio-
nis ibidem remiſſiuè relatæ procedunt in caſu,
de quo loquuntur, illius terminos non exce-
dentes, nempè quando Prælati ipſi iuriſdictio-
nem prætendunt ex immemoriali conſuetudine,
& præſcriptione dumtaxat; vt ſecus ſit quando
eam prætendunt ex priuilegio, quod allegant,
& exhibent, ac ſimul poſſeſſionem: nam ſi de
15 vtroque docent ſimul, † tunc ipſi, non Ordina-
rius manutenendi ſunt in ſua poſſeſſione, vt
plures Rotæ deciſiones ad id allegat Mareſco-
tus *variar. reſol. lib. 1. c. 11. num. 18.* vbi dicit,
quod quando contra habentem iuris communis
aſſiſtentiam allegatur priuilegium ſimul cum
poſſeſſione, & præſcriptione, manutenendus
tunc erit ille, qui priuilegium allegat, ea ratio-
ne, quia poſſeſſio non eſt adeò infecta, nec ha-
bet tantam reſiſtentiam iuris, nec tantam præ-
ſumptionem contra ſe, cùm iuſtificetur ex titu-
lo, quin ſit habenda in conſideratione, que-
madmodum ſi ſola præſcriptione niteretur, † & 16
eſt text. *in cap. cum perſonæ, de priuileg. in 6.*
quem ita declarant, & interpretantur DD. com-
muniter ibi, Lapus Anchar. *in notabili, 12.* Ge-
minianus *in §. fin. num.3.* Franch. *n. 2.* & fuiſſe
reſolutum in vna Salmantin. *iuriſdictio, 27. De-
cembris 1582. coram Cardinal. Seraphino*, teſta-
tur Mareſcotus loco citato, quam doctrinam
declarat vt per eundem ibidem num ſequenti.

Qui *num. 21. & 22*, plures deciſiones allegat
in propoſito, † vt Prælati inferiores præten- 17
dentes iuriſdictionem ex immemoriali, debeant
manuteneri contra Ordinarium Epiſcopum,
quas tamen omnes declarat, ibi: *n. 23. & ſeqq.*
vt procedant, & locum ſibi vendicent, ſi vltra
quaſi poſſeſſionem deductam a Prælatis inferio-
ribus, producatur etiam titulus; licèt per ſe non
ſit ſufficiens, dummodo ſit talis, qui præbeat
cauſam præſcribendi, quia ſola poſſeſſio non
coadiuuata aliquo titulo, ſaltim colorato, non
ſufficiet pro manutentione contra eum, qui ha-
bet iuris communis aſſiſtentiam,vt probat text.
in d.cap.cum perſonæ. §. penult. & ibi notant om-
nes, Ioan. Andr.*n.6.* Geminianus *n.4. verſ. Nota
quod pendente lite*, Francbus *n.2.* Couarru. *pract.
q. c. 17. n. 6. verſ. Quæ quidem interpretatio*, &
latiùs procedit declarando ipſe Mareſcotus ibi-
dem per n. ſeqq. videndus.

Pro quo eſt deciſio Rotæ Salmantin. proximè
relata, † quæ apud Seraphinum eſt in ordine 18
595. atque *n. 2.* ita ait: Domini cenſuerunt ne-
gotium decidi per textum ex aduerſo allegatum,
in cap. cum perſonæ, de priuilegiis in 6. Quando
enim allegatur priuilegium,& præſcriptio,tunc
manutenendus eſt ille, qui priuilegium allegat,
quia poſſeſſio tunc non eſt adeò infecta,nec ha-
beat tantam reſiſtentiam iuris,nec talem præ-
ſumptionem contra ſe,cum iuſtificetur ex titulo
priuilegij,† vt non ſit habenda in conſideratio- 19
ne, quemadmodum, ſi ſola præſcriptione nite-
retur, & ita habet locum ibi textus, vt diſtin-
guunt omnes Doctores. Anchar.ibi *nota 22.* Ge-
minian.*in §.final.n.3.& 4.*& ibi Franch.*n.22.* Li-
cèt ergo de iure communi cognitio harum cau-
ſarum ad Epiſcopú,† & non ad inferiorem per- 20
tineat,*c. accedentib. de exceſſib. Prælator. Abb in
c.1. n.11. de conſanguin. & affinit.* Couar.*in Epit.
in 2.p. c.8. num.12.* tamen cum ex conſuetudine,
† & præſcriptione poſſit ad inferiores pertine- 21
re. Gloſ. *d. c.1. de conſanguinitate, & affinitate,*
& ibi Abb.*n.11.* & hic concurrat priuilegium,
quod reſpicit interpretationem ab vſu † & con- 22
ſuetudine; manuteneri debet inferior de iure
communi, & quod allegatur ex *ſeſſ.24. cap 20,
de reformatione*, iuncta reſolutione S. Congre-
gationis (facta ſemel in cauſa Burgenſi, ſub die
24. Septembris 1575. & iterum in cauſa Pa-
lentina Archidiaconatus 10. Martij eiuſdem
anni 1565.) poteſt pati difficultatem, quando

allegatur immemoriabilis iuncta cum priuile-
giis, quæ exhibentur, &c.

Et inſuper pro clariori intelligentia dictarum
declarationum S. Congregationis duæ mirabi-
23 les aliæ editæ ſunt, † & expeditæ. Rotæ deci-
ſiones, quæ omnimodam difficultatem ab-
ſoluunt, prior eſt in vna Sipuntina iuriſdictio-
nis 24. Maij 1613. coram Dunacero, quæ ſic in
ſequentibus ait.

Pro informante fuit reſolutum nempè Domino
24 Archiepiſcopo † eſſe dandum mandatum de manu-
tenendo in quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictio-
nem; etenim cum loca, de quibus agitur, ſint in-
tra Diœceſim, quod probatur ex eo, quod Domi-
nus Abbas allegat exemptionem, quæ in neceſſa-
25 rium † antecedens præſupponit exiſtentiam in Diœ-
ceſi. Rota in cauſa Volaterranenſ. iuriſdictionis 14.
Ianuarij 1581. coram Brabo relata inter diuerſ.
impreſ. deciſ. 207. p. 2. & latiùs in conſtit. iuriſdi-
ctionis 18. Maij 1611. coram Reuerendiſ. Altre-
bat. & etiam deponunt teſtes, quorum ſummarium
fuit datum. Videtur quod Dominus Archiepiſco-
pus habeat de iure communi fundatam intentionem,
cap. omnes Baſilicæ, 16. quæſt. 7. cap. conquerente,
de offic. Ordinar. cap. cum Epiſcopus, eodem tit.
in 6. Verat. deciſ. 306. p. 1. & 203. part. 2.
26 Ob quam iuris aſſiſtentiam debet manuteneri, † c.
cum perſona. §. fin. cum ibi notat, de priuil. in 6.
Vell. dict. deciſ. 306. part. 1. Rota in cauſa Sal-
mantina iuriſdictionis 18. Aprilis 1581. coram
Cantucio relata inter diuerſas impreſſion. deciſ.
145. lib. 6. part. 2. in Vero. iuriſdictionis 15. Maij
1608. coram Domino Attrebaten, & alibi ſæpè.
27 Et † præfata eo magis procedunt, quia de exer-
citio iuriſdictionis deponunt prædicti teſtes. Rota
in dict. Calagurritana iuriſdictionis 5. Maij 1608.
coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & in foro Li-
bien. ſeu Bertinorienſ. Diœceſis 3. Aprilis 1609.
coram eodem, etiamſi non deponant de omnibus,
28 actibus iuriſdictionalibus, quia ſufficit cauſa † vni-
uerſalis, quæ magis attenditur, quàm actus, vt fuit
reſolutum in cauſa Aſiſienſ. Canonicatus 14. Iunij
1600. coram me, & in terminis iuriſdictionis, In-
nocent. in cap. dilectus, num. 3. de Capell. Mo-
nachus, & alij infra allegandi. Et ſuper aliquibus
Capitibus iuriſdictionis in territorio, de quo agitur:
dantur etiam decreta Sanctæ Congregationis ſuper
Concilio ad fauorem D. Archiepiſcopi.
29 Non obſtat prætenſum priuilegium † exemptio-
nis conceſſum de anno 1211. ab Archiepiſcopo Si-
puntino; nam omiſſo quantum hoc priuilegium va-
leat in præiudicium ſucceſſorum, de quo in Veronen.
exemptionis 27. Maij 1594. coram Bon. mem. Car-
dinal. Pamphilio.
30 Reſpondetur, quod ad euitandum † manuten-
tionem Ordinarij non ſufficiat exhibitio priuilegij,
niſi vlterius ad ſit quaſi poſſeſſio exemptionis, vt
habetur in cap. cum perſonæ de priuileg. lib. 6. ibi:
31 Quia de priuilegio faciunt fidem in libertatis, † vel
exemptionis poſſeſſione; non violata, non clande-
ſtina, nec conceſſa precario, de quaſi fidem coram
eiuſdem fecerint non turbentur. Si enim Papa man-
dat eos non turbari in poſſeſſione, per neceſſarium
antecedens præſupponit, quod poſſideant, quia pri-
uatio præſupponit habitum, iuxta nota in l. decem,
ff. de verb. oblig. Et iſte intellectus ſuadetur eo,
32 † quia dict. cap. cum perſona emanauit ad fauorem
iuriſdictionis Ordinariæ, vt patet in principio, ibi:
Ordinariorum correctiones, & ordinationes ſub-
terfugientes. Nos volentes ſuper hoc de ſalubri re-
medio prouidere, ſtatuimus, vt hi, qui ſe aſſerunt
per priuilegia, ſeu indulgentias Apoſtolicæ Sedis
exemptos à locorum Ordinariis, &c. Ex qua nar-
ratiua proœmij colligitur cauſa finalis, l. fin. ff. de
hæred. inſtituen. Oldra. conſ. 103 num 2. Roman.
conſ. 38. n. 1. Alexand. conſ. 160. n. 20. lib 6. Si cigi-
tur allegantes priuilegium exemptionis per ſolam 33
† exhibitionem priuilegij, antequam de illius iuri-
bus cognoſcetur liberarentur ab exercitio iuriſdi-
ctionis Epiſcopi, diſpoſitio text. emanaſſet ad il-
lorum fauorem, ſi quidem per Regulas iuris ſola
exhibitio priuilegij non tolleret exercitium Ordi-
narij.

Nam eo ipſo quod Ordinarius exercet iuriſdi-
ctionem in vna parte ſuæ Diœceſis videtur conſti-
tui in quaſi poſſeſſione exercendi, quoad omnes, in
quibus alter non habet particularem quaſi poſſeſſio-
nem, Abb. conſ. 71. col. fin. verſ. Tertiò ad idem,
ibi: Nec alius erat in poſſeſſione, lib. 2. Felin. in
cap. auditis, num. 19. in 3. declarat. de præſcriptis,
Rebuff. in tract. de decimis, quæſt. 9. num. 9. Me-
noch. remed. 3. retinendi num. 135. Cæphal. conſ.
369. num. 15. cum pluribus ſeqq. Rota in cauſa
Orolien. decimarum 19. Iunij 1591. coram Gypſio,
& in Valentina decimarum 27. Octobris 1598. co-
ram Bon. mem. Seraphin. & in terminis iuriſdi-
ctionis tradit Innocent. in cap. dilectus, num. 3.
verſ. Poſſeſſorium eſt, Oſt. num. 1. verſ. Ex
prædictis etiam, Ioann. Andr. num 8. Butr. n. 5.
Boich. num. 11. de Capellis Monach. Verall. de-
ciſ. 306. part. 1.

Et proinde per iſtam exhibitionem priuilegij, quæ
concernit petitorium † remaneret Epiſcopus priua- 34
tus ſua quaſi poſſeſſione contra notat. per Abb. in
cap. 1. num. 4. Buttrius num. 2. vt lite pendente,
Lancelot. de attentat. part. 2. cap. 17. num. 161. &
ſeqq. Et in ſpecie quod ſola exhibitio priuilegij
exemptionis non impediat manutentionem. Fuit de-
ciſum in cauſa Carthaginenſ. decimarum 27. Iunij
1590. coram Gypſio.

Nec poteſt ſubditus dici conſtitutus in quaſi
poſſeſſione exemptionis † ex eo ſolum quod non ap- 35
pareat ſuperiorem in illum exercuiſſe iuriſdictio-
nem, niſi probetur quod venerit caſus exercendi,
& volens exercere fuerit repulſus. & repulſioni
acquieuerit, vel aliàs habuerit ſe pro ſpoliato, vt
per Innocen. Oſt. Ioan. Andr. Butr. Boich. &
Veral. locis ſup. allegatis.

Et licet Gloſſa in dict. cap. cum perſona, verbo
Turbentur, innuatque ſola exhibitio priuilegij, ſuf-
ficiat per §. ſequent. infra eodem; attamen loqui-
tur contra Regulas iuris, vt patet ex prædictis,
† & ducit argumentum ſuum à contrario ſenſu, vt 36
aduertunt Lapus. Anchar. & alij infra allegandi,
quod argumentum non valet ad inducendam cor-
rectionem iuris, vt latè per Euerar. in loco à con-
trario ſenſu num... prout induceretur in propoſito
caſu, & iſto communis intellectus illius capitis cum
perſona, vbi per Lap. ibi. num. 4. verſ. Et hoc vi-
detur, Anchar. num. 6. verſ. Hoc tamen, Gemin.
in §. ſi vero, verſ. Et hoc videtur, Franch. ibid.
num. 3. verſ. Et non procedit, dum dicunt exhi-
bentem † priuilegium, ita demum euitare manu- 37
tentionem Epiſcopi, ſi ipſe eſt in quaſi poſſeſſione
exemptionis. Hactenus Rota.

Quæ quidem deciſio eſt 491. part. 1. recent.
quam ad idem refert & ſequitur Aſcan. Tambu-
rin. in tractat. de iure Abb. & Prælator. tom. 1.
diſp. 15. quæſt 8. à num 2.

Alia eſt etiam ad id ipſum Rotæ deciſio, in

vna

vna Theatina iuriſdictionis de Atiza 17. *Decembris* 1612. *coram R. P. D. Coccino Decano*, in hæc verba: Licet locus Atizæ ſit intra limites
38 † Diœceſis Theatinæ iuxta reſolutionis cauſa factas, & propterea Reuerend. Archiepiſcopus habeat intentionem fundatam de iure, *vt in cap. omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.* 7. Romanus *conſ.* 180. *num.*4. *verſ. Habet enim Epiſcopus*, Federicus de Sen. *conſ.* 145. *num.* 6. *ante finem*, *verſicul. Vndè ſi aliquis etiam ad effectum manutentionis, vt in cap. cum perſonæ de priuileg. in* 6. Et tantò
39 magis in cauſis criminalibus, † & matrimonialibus vigore Concilij Tridentin. *ſeſſ.* 24. *cap.* 10. *§. ad hæc, de reformatione*, ex cuius ſententia Sacra Congregatio cenſuit, quòd etiam ſi inferior alleget immemorabilem; nihilominus Ordinarius debeat manuteneri, donec de ea per tres ſententias cognoſcatur.

40 Tamen Rota in caſu, † de quo agitur cenſuit Præpoſito Aticano, dandum eſſe mandatum de manutenendo, quoad cognitionem cauſarum Ciuilium, matrimonialium, & Criminalium. Quia nedum conſtat de poſſeſſione prædicti Præpoſiti, verùm etiam docet de priuilegio ſibi conceſſu, vſque de anno 1118. à tunc exiſtente Epiſcopo, & Capitulo Theatino ſobſcripto ab ipſomet Epiſcopo. Quod priuilegium cum fuerit datum ante Paulinam de conſenſu Capituli, abſque dubio ſuffragatur, *cap.* 1. *& cap. cum nos, & cap. tua, de iis, quæ fiant à Prælatis. cap. Paſtoralis in fin. de donationibus*, Federicus de Sen. *conſ.* 111. *num.* 3. *in fin. verſ. Nam cum in tali exemptione.* Et fuit dictum in alia Theatinæ iuriſdictionis 26. Martij præteriti coram R. P. D. meo Caualerio. Vltra quod ex obſeruantia ſubſecuta, nempè ex ſolutione Brizantij, de quo in dicto priuilegio, & ex cognitione cauſarum, quatenus beneplacitum Apoſtolicum eſſet neceſſarium, eſſet præſumendum, Gonçalez *ſuper Regul.*8. *gloſ.* 12. *num.*76.

Vndè ſequitur, quòd cùm Reuerendiſſimus
41 Archiepiſcopus † nitatur ſola diſpoſitione iuris communis, Præpoſitus autem alleget poſſeſſionem, & priuilegium; procul dubio Præpoſitus ſit manutenendus, vt habetur *in dict. cap. cum perſonæ*, vbi Anchatran. *in* 1. *notabil* Geminianus *in §. fin. circa finem*, & ibi etiam Franchus *num.*2. *&* 3. Et dixit Rota in Salmantina iuriſdictionis 17. Decembris 1581. coram R.D. meo, Card. Seraphino; & in alia Aquilana iuriſdictionis 30. Martij 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio.

Nec obſtant viſitationes datæ pro parte R.
42 D. Archiepiſcopi, † quia nulla viſitatio datur ante Concil. Trident. illæ autem, quæ dantur ſunt poſt Concil. Trident. Vndè cum non conſtet illas fuiſſe factas iure Ordinar. vel vigore Concilij, iſta probatio tanquam dubia non releuat Reuerendiſſimum Dominum Archiepiſcopum, *cap. in præſentia, de probationibus*, & in puncto fuit reſolutum in dicta cauſa Aquilana, in qua dicitur, quod cum non docentur de viſitationibus ante Concil. veriſimile erat, quod fuiſſent factæ vigore Concilij allegando in argument. text. *in l. quædam mulier. ff. de rei vind. & in l.*2. *ff. de acquirend. poſſeſſ.*

Non obſtat diſpoſitio Concilij Tridentini,
43 † & Declaratio Illuſtriſſimorum interpretum; quia licet verum ſit, quòd dùm cognoſcitur ſuper immemorabili per tres conformes, Ordinarius debeat manuteneri: Tamen quidquid ſit, an Concilium procedat in Decanis, & aliis dignitatibus in eadem Eccleſia, in quibus non habere locum diſpoſitionem Concilij, cenſuit Rota in cauſa Salmantina iuriſdictionis prima Iulij 1605. coram Aldobrandino, & in alio Burgenſ. iuriſdictionis 16. Decembris 1564. coram Orano. Quia poſtmodum non fuit facta huiuſmodi diſtinctio coram me in cauſa Baren. iuriſdictionis, & in alia Theatinæ iuriſdictionis coram R. P. D. meo Caualerio. Deciſiones Concilij videntur indiſtinctè loqui, & propterea quidquid ſit de hac reſponſione firmiter fuit dictum, quòd declarationes Concilij loquuntur, quando agitur ſuper immemorabili tantùm: hic autem docetur de priuilegio, & antiquiſſima poſſeſſione; vndè niſi aliud cenſuerit Sacra Congregatio, placuit Dominis diſpoſitionem Sacri Concilij eſſe intelligendam quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & poſſeſſione ſecundùm terminos, *cap. cum perſonæ, de priuileg. in* 6. & ita concluſum, &c.

Quam deciſionem ad literam refert Aſcanius Tamburin. *in tractat. de iure Abbatum, & Prælator. tom.* 5. *quæſt.* 15. *diſp.* 18. *à num.* 8. Hanc
diſtinctionem ſequimus, † quod quoties de poſſeſſione dumtaxat docet Prælatus inferior, qui 44
prætendit contra Epiſcopum iuriſdictionem in ſuo diſtrictu habere, non ipſe, ſed Ordinarius debeat manuteneri ex aſſiſtentia iuris communis. Et idem firmat in eo, qui prætendit exem-
ptionem † à iuriſdictione ordinaria, vt non iuuatur ad manutentionem contra eum ex ſola poſſeſſione, & præſcriptione, etiam immemoriali: at verò quando cum poſſeſſione exhibet pri- 45
uilegium, & titulum † ſaltim coloratum, qui 46
præſtet cauſam præſcribendi, tunc non Ordinarius, ſed Prælatus inferior in iuriſdictionis prætenſæ, aut exemptus in exemptionis quaſi poſſeſſione manutenendos ſit; prout & latiùs comprobatum reliquimus hactenus.

Capvt XVII.

SI pars non contradicens patiatur in Rota, alióve ſuperiori Tribunali, cauſam in prima inſtantia tractati, vel etiam cum proteſtatione, etiam occulta conſentiat illic de bono iure agi: an executoriales indè obtentæ, ſiuè ſuper principali, ſiue ſuper incidenti (puta manutentione) ſint inſuper retinendæ, ad Ordinarium per Senatum cauſæ remiſſione facta.

Et nunquid conſenſus Ordinarij ſuperueniens reualidet executoriales, & impediat in Senatu cauſæ denuo tractandæ ad eundem remiſſio.

SVMMARIVM.

*Concilium Trident. in cap.*10. *ſeſſ.*14. *non excluſiſſe ſententiam, ac rem iudicatam; pluries determinauit Rota, num.* 1.

S. Congregatio idem cenſuit; Concil. non comprehendere

hendere

hendere caſus per ſententias determinatos, num,2.

Rota deciſio refertur, qua decreuit, ree indicatas non ſaiſtuliſſe Concilium, num.3. & 4.

Conciliam in cap. cauſa omnes, quemadmodam non derogat immemoriali, ita nec rei indicata, num.5.

Rota deciſio recenſetur ad idem, num.6.

Conciliam, vbi non derogat ſententiis, non comprehendere caſus per eas deciſos, cenſuit S.Congregatio. num.7. & 8.

Super caſu non comprehenſo in diſpoſitione Trid. protectionis Regalia denegatur, nam.9.

Declinatoria oppoſita, & reiecta adquieſcente parte, indicium, & ſententia tenent, num.10.

Quod procedit quando aliàs Index habet iuriſdictionem, licet per declinatoriam elidibilem, num.11.

Index incompetens, poſtquam ſe competentem declarauit, quieſcente parte vlterius de eius incompetentia non eſt diſputandum, nam.12.

Executoriales obtenta in Rota, vbi cauſa cepta fuit in prima inſtantia, non concurrente conſenſu partium, & Ordinarij, tanquam nulla non praſtant impedimentum, quominus retenta in Senatu, cauſa denno tractanda Ordinario remittatur, à num.13.

Executorialee, contra formam Trident. obtenta, ſunt nulla ex defectu iuriſdictionis, n.14.

Dictio (dumtaxat) qua vtitur Trident. reſtringit, & excludit omnes alios caſus, & perſonas, praeter expreſſas, nam.15.

Eſt reſtrictina, & taxatina, vt concludat negationem in aliis perſonis, num.16.

Dictio dumtaxat, & alia taxatina in diſpoſitione de aliquid faciendo inducit formam, & ſolemnitatem, ita vt aliter actus vitietur, n.17.

Habet vim prohibitionis tacita & expreſſa, n.18.

Dictiones taxatiua exponuntur negatinè, n.19.

Lex ſimpliciter prohibens intelligitur tacitè apponere clauſulam annullatinam, n.20.

Dictio dumtaxat, qua vtitur Trident. exponitur tanquam taxatina, vt ſolus Ordinarius, n.21.

Lex dicens, ſolus procedat, attribuit iuriſdictionem prinatinam, num.22.

Et maioris Magiſtratus cuiuſcumque iuriſdictionem excludit, num.23.

Neque eius iuriſdictio poteſt praeueniri, n.24.

Tridentini decreto in cap. cauſa omnes non ſolàm reperitur imitans tacitum, ſed expreſſum, num.25.

Trident. & conſtitutio Leonis X. annullant proceſſum factum in prima inſtantia contra tenorem Trident. num.26.

Verba (Nullius ſit momenti) *vel aliter annullatina inducunt decretum irritans expreſſum, num.27.*

Proceſſus appellatione veniunt omnes ſcriptura in iudicio facta coram Iudice, & Notario deputato, num.28.

Proceſſus appellatione venit ſententia, n.29.

Acta iudicij ſunt vehicula ad ſententiam, qua ſingula ſunt, ita & ſententia, ibid.

Defectus in commiſſione influit in quodlibet deriuatum ex ea, ibid.

Decretum irritans tollit vires ſententia, ac eius executionem impedit, nam.30.

A Nuntio latam ſententiam procedente in prima inſtantia contra formam Tridentin. eſſe nullam ex defectu iuriſdictionis declarauit Rota, n.31.

Sententia lata à Nuntio, vel Legato in prima inſtantia, in qua nullam habet iuriſdictionem ex Trid. eius defectu eſt nulla, num.32.

Iuriſdictionis defectus inſanabilis eſt, & cateris maior, non contentus in ſtatuto excludente omnes defenſiones, num.33.

Iuriſdictio in prima inſtantia alieni Iudicis nequit prorogari, niſi concurrente partium, & Ordinarij proprij conſenſu, nam.34.

Iuriſdictio quando nequit prorogari in praiudicium alterius, ſententia defectu iuriſdictionis nulla eſt, num.35.

Proceſſus, & acta nulla ſunt facta prorogatione, abſque ſuperioris conſenſu, num.36.

Sententia in prima inſtantia, nitens fundamento per Tridentin. reprobato, omnino corruit; quia procedit à radice infecta, iuxta declaration. Sanct. Congregation. num.37. & 38.

Res iudicata ex fundamento à lege reprobato, pariter reprobata intelligitur, num.39.

Sententia lata ſuper petitorio, durante adhuc poſſeſſorij eius ſuſpenſione, eſt nulla, n.40.

Sententia confirmans aliam nullam, pariter & nulla eſt ex defecta fundamenti, num.41.

Executoris exceſſus ſicut eſt nullus, ita pariter & ſuperioris ſententia illum confirmans, n.42.

Nullitas prima ſententia influit in alias eam confirmantes, ibid.

Executoriales obtenta ſuper inſtantia ablata Ordinario, abſque eius conſenſu ſimultaneo retinentur in Senatu, illi remiſſa cauſa denno cognoſcenda, num 43.

Executionem executorialium obtentarum ablata prima inſtantia Ordinarij, an huius iure, & reſpectu poſſit prorogans euitare, à num.44.

Obſeruatio Eraſmi a Cochier in propoſito refertur, ibidem, & num.45.

Executio executorialium obtentarum contra formam Tridentin. in cap. cauſa omnes, nec in prorogantem ſit, non conſentiente Ordinario, quia eam in totum excludit iurium complicatio, & connexitas, num.46.

Poſt rem iudicatam conſenſu Ordinarij accedente, an ceſſet protectionis Regalia, & Trident. diſpoſitio, num.47. & ſequentibus.

Actus nullus in fauorem alicuius intelligitur, ſi ipſe velit, num 48.

Conſenſus tacitus Ordinarij ex ſcientia, & patientia inductus ſufficit ad validitatem prorogationis, num.49.

Ordinario praſente prorogationi aliena iuriſdictionis, & tacente videtur conſentire, n.50.

Conſenſus Ordinarij accedens poſt rem iudicatam, & ſic tempore incongruo non reddit iudicium validum, nam.51.

Doctores affirmantes, conſenſum tacitum Ordinarij ſufficere ad prorogationis validitatem, loquuntur quando tempore prorogationis acceſſit, non quando poſt rem iudicatam fundatam in actis nullis, num.52.

Nec eo tempore incongruo accedente impeditur recurſus, & per Senatum facienda remiſſio, ibid.

Ius parti quaritur ex actu etiam nullo, cui detrahere aduerſarius non poteſt, ibid.

Proceſſus nullus geſtus à Iudice carente iuriſdictione in radice, & à principio, nequit per partis conſenſum reualidari, ibid.

Nullitas proueniens ex defecta iuriſdictionis non conualeſcit per conſenſum partis, accedentem poſt iam cauſatam nullitatem, num.5.

Filius

Filius in aduentitiis, quorum pater noluit adquirere vſum fructum, non poteſt agere in iudicio ſine eius licentia, ibid.

Conſenſus patris accedens poſt litem conteſtatam à filio non reualidat iudicium, ibid.

Ratificatio proceſſus nullius debet interuenire ante ſententiam, quia poſt eam non fit tempore congruo, ibidem.

Actus iudiciales debent præcedere ipſam ſententiam, cum ſint vehiculum ad eam, ibid.

Ius parti adquiritur ex actu etiam nullo dicendi nullitatem de eo, cui detrahi non poteſt ab aduerſario, ibid.

Inhibitionis cauſa ceſſante non ceſſat eius effectus iam conſummatus, dicto num. 52.

Conſenſus ſuper actu nullo non ſubſiſtit, ibidem.

Contrahente non perſeuerante in ſuo conſenſu, nihil prodeſt alterius conſenſus poſtea ſuperueniens, quia non reperit ſubiectum habile, cui coniungatur, ibid.

Ratificatio non retrotrahitur data, vel à principio, vel medio tempore inhabilitate alicuius extremi, ibid.

Medium inhabile impedit extremorum habilium comunctionem, ibid.

Ratificatio non cadit ſuper actu nullo, vbi declaratur, ibid.

Ex conſenſu metu cenſurarum (facta prius proteſtatione) prorogatio facta in Romana Curia per partem compulſam dicere de bono iure poſt oppoſitam declinatoriam, non tenet nec tribuit iuriſdictionem in prima inſtantia, n. 53.

Actus factus ex coactione Iudicis non inducit conſenſum, num. 54.

Comparens ex neceſſitate iuris renuntiationem recuſationis, aut appellationis non inducit, ibid.

Comparens coram Iudice incompetenti cum proteſtatione, nec declinatoria, nec recuſationi oppoſita renuntiare videtur, num. 55.

Comparens cum clauſula (citra conſenſum) non cenſetur conſentire in Iudicem incompetentem, num. 56.

Et conſenſu meticuloſo creſcit violentia, & ratio protectionis in Senatu, ibid.

Executoriales obtenta in prima inſtantia contra formam Trident. ſuper articulo incidenti, puta, manutentione, multo magis retinentur in Senatu, num. 57.

Declarationes Cardinalium, & Rotæ deciſiones, dicentes Concil. Trident. in cap. cauſa omnes non excludere rem iudicatam obtentam, non procedunt in prima inſtantia Ordinarij, ſed in §. ad hæc. eiuſdem decreti re longe diuerſa, vt oſtenditur, num. 58. & 59.

Trident. in cap. 20. §. ad hæc. non ſuſtulit iuriſdictionem inferiorum Epiſcopo, quæſitam per res iudicatas ante Concilij promulgationem, n. 60.

Lex non trahitur ad præterita iam deciſa per rem iudicatam, tranſactionem, iuramentum, præſcriptionem, & ſimilia, num. 61.

Declaratoria oppoſita ſuper qua declaratur, & *acquieſcit pars, tunc facit Iudicem competentem, quando ſolius partis ſufficit conſenſus, non quando alterius ſimul eſt neceſſarius, n. 62.*

Gundiſalbi de Paz obſeruatio recenſetur impugnantis validè praxim, ſibi falſo relatam, Conſilium Supremum non remittere Ordinario cauſam, poſtquam pars in Iudicem Romanæ Curiæ conſenſit, num. 63. & ſequentibus.

Praxis hæc ſi vera foret, nullo iure ſuſtineretur, n. 64.

Prorogatio eſt extenſio iuriſdictionis ad caſum, ſeu perſonam in ea non expreſſam, n. 65.

Extenſio ab eo quod non eſt, non fit, n. 66.

Iuriſdictionis minimè exiſtentis non fit prorogatio, num. 67.

Auditor Cameræ, & quilibet alius Iudex in prima inſtantia caret iuriſdictione ex Tridentin. num. 68.

Cuius ſingula verba ad idem ponderantur per Gundiſalbum de Paz, num. 69. & ſequentibus.

De ſubſtantia prorogationis eſt conſenſus partium litigantium, num. 12.

Clerici ſemel licentia ſui Epiſcopi non prorogant alterius iuriſdictionem, num. 73.

Iuri alteri quæſito detrahi nequit, num. 74.

Auditor Cameræ, eſt Iudex Delegatus, n. 75.

Iuriſdictio Delegati, vt prorogetur, neceſſarius eſt conſenſus expreſſus, non tacitus, n. 76.

Comparitio ſola coram Auditore Cameræ, aliòve Delegato, etiam ſine declinatoria eius, non inducit prorogationem, num. 77.

Litteræ in Senatu retinendæ, quamuis pars coram Delegato comparuit ſuas exceptiones allegans, & monitorio reſpondens, num. 78.

Conſenſus partis, ſi ſine licentia Ordinarij ſufficeret ad alterius prorogationem, illuſorium maneret Trident. & Regalia protectionis, n. 79.

NOn poſſum non fateri arduam
eſſe prima † facie hanc quæ- 1
ſtionem, ſiquidem reperio,
deciſum pluries fuiſſe per Ro-
tam, decretum Concilij Tri-
dentini, *ſeſſion. 24. de reforma-
tione, cap. 20. cauſa omnes*; minimè excludere
ſententias, & rem iudicatam, vt in vna Legio-
nenſ. *iuriſdictionis de Saldaña 13. Nouembris*
1613. coram Domino Blancheto, vbi in fine
deciſionis ſic dicitur: *Nec etiam obſtat decre-
tum Concilij Tridentini, capitul. 20. ſeſſion. 24.
quia, vt fuit reſolutum ab Illuſtriſſimis † Cardi- 2
nalibus, Concilium non comprehendit caſus per
ſententiam determinatos, vt in illa Lucenſi, cuius
copia data fuit, ideò videndum prius, an dicta
ſententia ſit in forma probanti, & quot caſus com-
prehendit. &c.* quam refert Nicolaus Garcia *de
benefic. 3. part. cap. 2. num. 103.*

Hoc idem determinauit † ipſa Rota in vna 3
Burgen. iuriſdictionis Diaconatus de Virbieſca
2. *Decembris* 1585. coram Dom. Seraphino,
quam ad litteram refert ipſe Garcia vbi proxi-
mè, *num. 105.* quæ in fine ſic ait: *Quare ſtante
deciſione nuperrimè coram R. P. D. Blancheto in
cauſa Legionenſ. iuriſdictionis, † quod Concilium 4
non tollit ſententias & res iudicatas: Domini vna-
nimiter concluſerunt, ſententiam releuare ad effe-
ctum, de quo agitur ſcilicet manutentionis; &c.*

Quæ deciſio eſt 712. inter recollectas ab eo-
dem Seraphino, apud quem tamen latior patet,
quæ *num. 4.* ſic proſequitur: *Quare ſtante deciſio-
ne facta nuperrimè † coram R. P. D. Blancheto in 5
cauſa Legionenſ. iuriſdictionis ſub die 13. Nouem-
bris proximè præteriti, quod Concilium non tollit
ſententias, & res iudicatas, & ſic habes* (vt addit
ipſe Seraphinus) *quod Concilium Tridentinum
in caſu huiuſ decreti 20. §. ad hæc, ſeſſ. 24. non tol-
lit ſententias, & res iudicatas. Nam quemadmo-
dum non derogat immemoriabili, quia de ea non
facit mentionem, ſicut facit in aliis decretis quan-
do vult illi derogare, prout in decreto capitul. 4.
ſeſſ. 6.*

ſeſſ. 6. & capitul. 4. ſeſſion. 14. & capitul.
6. ſeſſion. 24. Ita & eadem ratione non dero-
gat ſententiis, & rei iudicatæ, ex quo de eis men-
tionem non facit, Iaſſon. *in l. cauſas, vel lites,*
num. 4. & ſequentibus; Cod. de tranſactionibus,
Decius *conſil.*296. *num.*3. poſt Alexand. *conſ.*94.
in princip. lib. 2. & Felin. *in cap. ſuper litteris,*
*num.*14. *&c.* Et per hanc deciſionem Seraphini
hoc ipſum dicit Narbona *in l.* 59. *lib.* 2. *titul.* 4.
tom. 3. *Recopilation. gloſſa* 1. *in fine.* Quod di-
ctum decretum Tridentinum non tollit ſententias &
res iudicatas.

Et in eadem cauſa iterùm determinauit Rota
6 16. *Nouembris* 1594. coram D. Mantica; † quam
refert ad litteram Garcia, vbi ſuprà *dict. capi-*
*tul.*2. *num.*207. quæ in principio ita dicit: *Fuit*
deciſum ſententiam à R. P. D. meo Decano latam
eſſe confirmandam, quia iuſtè pronuntiauit iuxta
tenorem ſententiæ de partibus anni 1512. *quæ cum*
eſſet tranſacta in rem iudicatam, non fuit à San-
cto Concilio Trident. ſeſſ. 24. *cap.* 20. *de reforma-*
tione: ſublata, &c.

Et vbi Concilium Tridentinum non derogat
7 ſententiis, † non comprehenditur caſus per ſen-
tentias determinatus, prout aliàs *Congregatio*
*cenſuit circa capitul.*8. *ſeſſion.*7. *de reformation. in*
vna Lucenſ. iuriſdictionis viſitandi, his verbis:
Congregatio Concilij cenſuit per capitul. 8. *ſeſſ.*7.
præſuppoſito, quòd ſententia, & concordia exclu-
dant Epiſcopum à viſitatione; illis Concilium non
derogaſſe, cum enim dictum cap. faciat diuerſas
derogationes, cenſetur aliis non expreſſis noluiſſe
derogare, & pariter alia eſt declaratio ſuper *dict.*
8 *cap.*8. quæ ſic ait: *Concilium* † *hic non cenſetur*
ſuſtuliſſe, nec rem iudicatam, nec concordias, quas
refert declarationes Nicolaus Garcia *de benefic*
3. *part. capitul.*1. *num.*102. *& num.*100.

Ergo ſequitur, quòd cùm res iudicata, nec
9 comprehendatur in dicto † decreto Concilij 20.
cauſa omnes, nec in eo cenſeatur comprehenſa;
nullatenus eius diſpoſitio læſa videtur, ac per
conſequens protectio Senatus deneganda, quan-
do omiſſa prima inſtantia Ordinarij coram alio
Iudice, aut in Rota ſuper cauſa principali res
iudicata fuit obtenta.

Quod quidem maximè procedit, ſi poſt op-
10 poſitam declinatoriam fuiſſet † cognitum co-
ram eo Iudice alieno, eaque reiecta, proceſſum
fuit ad vlteriora citra appellationem, eo enim
caſu ſententia in principali lata ſubſiſtit in præ-
iudicium eius, qui eam oppoſuit exceptionem,
aut etiam exemptionem, Felin. *in cap. ſignifica-*
*ſti, num.*4. *verſicul. Demum, de foro competenti*,
Abbas *in capitul.*1. *num.* 19. *verſicul. Secùs pu-*
to ſi exemptus produxiſſet, de re iudicata, Feli-
nus, & Doctores *in cap. ad audientiam, de præ-*
ſcriptionibus, cap. dilectus de Capellis Monacho-
rum, Felinus *in Repertorio, verſicul. ſententia*
lata contra exemptum, fol. 126. *column.* 3. *in fin.*
*& in cap. cùm acceſſiſſent, num.*28. *verſicul. hanc*
Regulam limitat. de conſtitut. Caſtrenſ. *in l. hi,*
*qui, num.*5. *C. de appellationibus*, vt probat latè
Sebaſtianus Vantius *de nullitatib. ſentent. tit.*
quomodo ſententia nulla reparent, num. 8. Millis
in Repertor. verbo, Appellat. ſi eſt deſerta, vel ab
initio nulla 5. *quæſt. principali, num.* 6. *cap. cùm*
inter, vbi Doctores *de re indicat.* Abbas *num.*1.
l. cùm pro latis, vbi Doctores *de re iudicata*,
Maranta *de ordine Iudic. part.*4. *distinction.*5. *n.*7.
Eraſmus à Cochier *in tractatu de iuriſdictione in*
*exemptos, part.*1. *capitul* 4. *num.*6. 7. *&* 8. *tom.*8.
Vbi admittit † quando aliàs Iudex habeat iuriſ- 11
dictionem, licet per exceptionem declinatoriam
elidibilem *& eadem* 2. *part. capitul.*6. *n.*6. opti-
mè, quòd quando Iudex incompetens, ſeu ha-
bens iuriſdictionem elidibilem, poſteaquam ſe 12
competentem declarauerit, † fit competens, ita
vt amplius de ipſius incompetentia non ſit di-
ſputandum, ex Abbate *in cap. cum olim Abbas*,
vbi Felinus *de officio Delegati*, Bart. *in l. ex qua-*
cumque, column. 3. *num.* 7. *ff. ſi quis in ius vocat.*
non ierit, & ex Vantio vbi proximè, & ex aliis
pluribus DD. de quo Nos latiùs *in tractatu de*
*Regia protectione.*2. *part. cap.*18. *à num.*23. *& ſu-*
pra. Ergo pariformiter licet reus iſte coram
Iudice non ſuo conuentus, opponat de hac in-
competantia ex decreto Trident. *in cap. cauſæ*
omnes, & petat remiſſionem ad Ordinarium
ſuum; ſi nihilominus in Rota iubeatur dicere
de bono iure, hoc eſt, quod reſpondeat ſuper
principali, ac cauſam conteſtetur: amplius ſe
ea iuuari nequit, ac per conſequens condemna-
tus per executoriales Senatus illa non poteſt re-
tinere, nec cauſam denuò tractandam ad Ordi-
narium remittere.

Quibus tamen, & aliis (quæ apparenter dum- 13
taxat vrgent) non obſtantibus, † contrarium
verius eſſe, & de iure probabilius, cenſeo, imò
has ſententias & rem iudicatam eſſe notoriè
nullas ex defectu iuriſdictionis, ac propterea
non præſtare impedimentum, quominus ſer-
uata diſpoſitione præfati Concil. Trident. *in*
*dict. cap.*20. *cauſa omnes*, cauſa eadem in prima
inſtantia iterùm denuò incipienda remittatur ad
Ordinarium, quoties iudicium in prima inſtan-
tia in Rota, aut alio Tribunali cæptum fuit, &
executoriales obtentæ abſque partium, & Or-
dinarij ſimul conſenſu, ad quod me mouent in-
diſſolubilia ſequentia fundamenta.

Primùm, quoniam in his ſententiis reperi- 14
tur † notiſſimus iuriſdictionis defectus ex eodē
Concilij decreto, ibi: *In prima inſtantia coram*
locorum Ordinariis dumtaxat cognoſcantur, pon-
derata illa dictione, *dumtaxat*, quæ limitat, & 15
reſtringit, † atque excludit omnes caſus alios,
& perſonas præter expreſſas, vt latiſſimè Au-
guſtinus Barboſa *in tractatu de diction. diction.*97.
à principio. Vbi infinitos Doctores allegat, † & 16
in tantum eſt taxatiua, & reſtrictiua, vt con-
cludat negationem in aliis perſonis, Cardinal.
*in Clement.*1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct. & in*
cap. contingit, vbi etiam Felinus *de fide inſtru-*
ment. Bart. *in l. ſi quis, §. cum Titio, ff. de adi-*
mendis legatis, Cenedus *in ſingular.* 18. *num.* 3.
Barboſa vbi proximè *num.*3.

Imò & dictio (*dumtaxat*) & aliæ taxatiuæ
appoſitæ † diſpoſitioni de aliquid faciendo, for- 17
mam & ſolemnitatem inducunt, ita vt ipſarum
tranſgreſſio vitiet actum, Pariſius *conſil.*19. *n.*19.
*volumin.*2. Mandoſ. *in Regula* 8. *Chancellar. q.* 6.
Cenedus *dicto ſingul.*18. *num.*4. *verſicul. Simili-*
ter Barboſa *dict.* 97. *num.* 9. Vbi rationem red-
dit, † quòd iſta dictio habeat vim non ſolùm pro- 18
hibitionis tacitæ, ſed etiam expreſſæ, vt per
Roman. *conſil.*114. *num.*5. Marcus Antonius de
Amatis Marchiæ. *deciſ.*14 *num.*10.

Et dictiones iſtæ † taxatiuæ, *dumtaxat, tan-* 19
tùm, & ſimiles exponuntur negatiuè, & habent
implicitam negatiuam & prohibitionem reſpe-
ctu aliorum, vt in conceſſione iuriſdictionis
probans

probent expreſsè Decianus *conſil.* 29. *num.* 45. & 46. Hondedeus *conſil.* 39. Schrader. *conſil.* 8. *num.* 28. Marius Giutba *in conſ.* 59. *à num.* 24. & *ſeqq.* & *in conſ.* 89. *num.* 6.

Et quia vbi lex aliquid prohibet, etiam ſim-
plicitet, intelligitur tacitè apponere clauſulam
20 † annullatiuam, ſi contra fiat de quo per Docto-
res per text. ibi, *in l. non dubium*, *Cod. de legi-
bus*, & *in cap. dilecta de reſcriptis*, Coſmas *in
pracmatic. ſanction. tit. de election. cap. ſicut*, §.
ſimiliter, *verbo*, *Ne*, §. 113. Titaquel. *in l. ſi
vnquam*, *verbo*, *Reuertatur*, *à num.* 58. *Cod. de
reuocandis donation.* Caſſaneus *in conſuetudin.
Burgundia*, *rubric.* 4. §. 9. *in principio*, *num.* 1.
Suarez *de legibus*, *lib.* 5. *cap.* 27. *n.* 4. *cum ſequen-
tibus*, Barboſa *de clauſulis*, *clauſul.* 40. *num.* 46.
latiſſimè cum multis declarationibus, & amplia-
tionibus, Farinac. *fracmen. crimin. part.* 2. *litte-
ra L. num.* 169. *cum multis ſeqq.* Igitur non ſer-
uata dicta forma, quod in prima inſtantia co-
ram Ordinario dumtaxat cauſæ cognoſcantur,
penitùs corruent ſententiæ, & proceſſus, ita vt
nullæ ſint ex ſupradictis.

Quoniam illa dictio, *dumtaxat*, qua vtitur
21 Concil. Tridentin. † ex vera ſignificatione ſua
taxatiuè exponitur, ac ſi diceret, ſolus Ordi-
narius cognoſcat, prout ex aliis ab eo citatis
exponit Marius Giutba *in conſil.* 59. *à num.* 24.
cum ſequentibus. Et quando lex dicit ſolus pro-
22 cedat; † attribuit iuriſdictionem priuatiuam, &
prohibitiuam quoad omnes alios, vt poſt mul-
tos Doctores abundè probat ipſe Giurba, vbi
proximè, & latiùs *in conſ.* 89. *à num.* 6.

Ita vt maioris cuiuſcumque magiſtratus iu-
riſdictionem † excludat, Felin. *in cap. Paſtora-
lis*, *limitation.* 6. *de offic. Ordinar.* Butus *conſ.* 27.
num. 10. Manent. *conſil.* 108. *num.* 4. & *conſ.* 109.
num 23. Pancirol. *conſil.* 175. *num.* 12. Pariſius
conſil. 8. *num.* 30. *volumin.* 1. Giurba *dict. conſil.* 89.
ſub num 6. Quæ dictiones adeò priuatiuæ ſunt,
24 † vt derogata ſit cuiuſcumque iuriſdictio par-
tis protogatione non obſtante, Bald. *in l. te-
ſtamenta*, *in principio*, *C. de teſtament.* Felin. *in
cap. Paſtoralis*, *de officio Delegat. in principio*, *li-
mitation.* 2. Gratian. *decif.* 78. & *diſceptation.* 569.
num. 19. Giutba *dict. conſil.* 69. *num.* 25. Nec talis
iuriſdictio præueniri poteſt, Roland. *conſil.* 48.
tom. 2. & *conſil.* 21. *in* 4. Gramatic. *decif.* 3. Ma-
nent. *conſ.* 109. *num.* 4. Marta *de iuriſdiction. p.* 4.
centur. 2. *caſu* 190. *num.* 4. Giurba *conſil.* 89. *ſub
num.* 6.

Deinde, & ſecundò probatur, quoniam in
25 dicto Tridentin. decreto, † non ſolùm adeſt
decretum irritans tacitum, ſed & expreſſum, ibi:
Legati quoque etiam de latere, *Nuntij*, *Guberna-
tores Eccleſiaſtici*, *aut alij quorumcumque facul-
tatum vigore*, *non ſolùm Epiſcopos in prædictis
cauſis impedire*, *aut aliquo modo eorum iuriſdictio-
nem iis præripere*, *aut turbare non præſumant*, &c.
Procedant, *aliàs eorum proceſſus*, *ordinationéſve
nullius momenti ſint*, &c.

Et in Conſtitutione Leonis X. quam retuli-
26 mus † ſuprà hac 2. *part. cap.* 3. *num.* 11. quam
poſt principium, ita legimus: *Alioquin appel-
lationes*, & *illarum*, *etiam aliarum huiuſmodi
commiſſiones in poſterum*, & *quidquid inde ſequu-
tum fuerit*, *nullius ſint roboris*, & *momenti*, &c.
27 Quæ verba inducere decretum † irritans ex-
preſſum, non eſt dubium; vt latè probat poſt
plurimos alios Doctores Barboſa *in dict. clau-
ſula* 40. *à num.* 39. *vſque ad num.* 46. videndus.
Et quod ſubſcriptio propriæ manus Sanctiſſim.
ſit forma, & pro tali requiratur præcisè in com-
miſſionibus auocatoriis primæ inſtantiæ, ita vt
omiſſio annullet, & irritet proceſſum, & omnia
geſta à Delegato ipſo iure: copioſè probatum
remanet ſuprà hac 2. *part. cap.* 6. *à num.* 14. *cum
multis ſequentibus.* Ergo ſententiæ nullæ ſunt,
cum proceſſus nulli reddantur, quæ de proceſſu
ſunt præcisè.

Quia appellatione † proceſſus, & actorum
veniunt omnes ſcripturæ in iudicio factæ co- 28
ram Iudice, & manu Notarij ad hoc deputati
factæ, Alexand. *in l. acta*, & *in l. actorum*, *ff. de
re iudicata.* Vbi etiam ſpecialiter, quod appel-
latione proceſſus & actorum veniat ſententia;
item probat Abbas *in cap. quoniam contra*, *co-
lumn.* 1. *in fin. de probationibus*, Cumic *in Riti-
bus magn. Cur. Siciliæ*, *cap.* 78. *à.* 3. *cum ſequentibus.*
Et quod proceſſus, vel actorum † appellatione 29
veniat ſententia, probat text. *in c.* 1. *de ſentent.* &
re iudicata, Bart. *in l. actorum in fin. ff. de re iu-
dic.* Boërius *decif.* 258. *num.* 6. Ranchen. *concluſ.*
364. *part.* 1. Auguſtinus Barboſ. *in tractatu de
appellat. verb. Vtriuſque iur ſignific. appellat.* 6.
num. 3. & *à num.* 1.

Proceſſus enim, & acta iudicij ſunt vehicu-
lum ad ſententiam, Bald. *in cap. cum ſuper ad fin.
de cauſa poſſeſſionis*, & *proprietatis*, & *in l. fin. C. de
ſuſpectis tutoribus*, & *conſil.* 344 *ad fin.* Buſig. *in l.
is, cui bonis*, *n.* 25. *ff. de verborum obligation.* Malua-
ſia *conſil.* 91. *n.* 23. Schrader. *de feudo*, *p.* 9. *capitul.* 7.
n. 130. Montier. *decif.* 25. *num.* 28. Surdus *conſ.* 159.
num. 46. Menochius *conſil.* 390. *num.* 35. Aldoni-
nus *conſ.* 17. *num.* 4. Mantica *deciſione.* 68. *num.*..
& *decif.* 239. *num.* 1. Giurba *deciſion.* 10. *num.* &
cenſion. 88. *num.* 6. Inde fit, quòd ſi actus
proceſſus ſunt nulli, ſicuti diſponit Concil. Tri-
dentin. pernecesse & ſententia nulla erit, quia
cauſa ob quam irritatur proceſſus influit pariter
in ſententiam, cum in illo fundetur, Signorolus
conſ. 154. Plotus *conſ.* 30. *num.* 36. & 40. Guazi-
nus *de Reorum defenſion.* 22. *cap.* 2. *num.* 3. Giurba
conſ. 9. *num.* 14. *in fine.*

Et quia formæ ſubſcriptionis defectus cum
ſit in radice, & origine, hoc eſt, in commiſſio-
ne influit in quolibet deriuato, quia in quoli-
bet reperitur, & operatur, *l. in ratione* 11. §. 1. *ff. ad
legem Falcid. l. tutor*, *ff de fideiuſ. l. qui id* 33. *ff. de
donation*, D. Ioannes Baptiſta Valençuela *conſ.*
113. *n.* 25. *tom.* 2. Quia infecta primitiua infecta
cenſetur deriuatiua; quampiures ad id recenſet
doctrinas Hieronym. Gonçalez *de alternatiuis*,
gloſſa 51. *à num* 19. *cum ſequentibus.*

Quod probatur vlterius; nam decretum ir-
ritans tollit † vires ſententiæ, eiuſque execu- 30
tionem impedit, vt poſt Caſſiadorum *decif.* 12.
num. 5. 6. & 7. *de regul. Chancellar.* & Sarne-
rium *in Regula de Annali*, *quaſtion.* 5. tradit
Gabriel. *titul.* 6. *titul. de clauſulis*, *concluſion.* 3.
num. 51. quem ſequitur Gonzalez *in Regula* 8.
Chancellar. gloſſa 67. *num.* 50. in idem alle-
gans Rotam *deciſion.* 24. *num.* 5. & *deciſion.*
149. *num.* 2. *part.* 2. Auguſtinus Barboſa *de
clauſulis*, *clauſul.* 40. *numer.* 36. Marantas *de
commutat. vltimar. volunt. capitul.* 7. *numer.*
248.

Et in iſtis terminis, quòd ſententia lata à

reformatione, per Sanctam Congregationem
Cardinalium, his verbis: Quia in fine huius
decreti adeſt derogatio priuilegiorum, dubita-
tur, an hoc decretum ſuſtuliſſet etiam res iudica-
tas, quæ innituntur priuilegiis, etiam ante ipſum
Concilium obtentis? Congregatio cenſuit af-
firmatiuè, ſcilicet ſuſtuliſſe, quia ſententia, cum
innitatur priuilegio, non dat plus roboris pri-
uilegio, quàm de ſe habet, ſed ſolùm ponit fi-
nem liti, ita die 9. Aprilis 1587. in vna Sal-
mantina Sixtus V. audita relatione Congrega-
tionis reſpondit, atque ita mandauit in ſimili-
bus reſponderi.

Et eſt alia ſimilis declaratio, quæ ſic ait his
verbis: Orta lite inter Epiſcopum, & Admini-
38 ſtratores † Hoſpitalis Cordubenſ. ſuper reddi-
tione rationis Hoſpitalis, Epiſcopus pro ſe al-
legabat decretum Concilij; Adminiſtratores
verò ſententias, priuilegia & conſuetudinem
immemorialem. Congregatio cenſuit; licere
Epiſcopo non obſtante ſententia, conſuetudi-
ne immemoriali, & priuilegio, dictum Hoſpi-
tale viſitare, nam priuilegium eſt ſublatum per
Concilium, ſententia verò eſt declaratoria, quæ
nullum ius tribuit, & cum ſimplici conſuetu-
dine quadraginta annorum non poſſint ſe laici
Adminiſtratores eximere à redditione rationum,
per Clem. quia contingit, quæ illas tollit. Quas
declarationes adducit Nicolaus Garcia *de benefi-
ciis 3. part. capitul. 2. à num. 210. cum ſequentibus.*
39 Vbi probat, ſententias, & res iudicatas † funda-
tas ſuper prohibito, & reprobato per Conci-
lium Tridentinum non obſtare, atque eſſe pari-
ter reprobatas, cùm illarum fundamentum ſit à
lege reprobatum quod ſtatim vlterius compro-
bauimus. Declarationes autem Cardinalium,
& Rotæ deciſiones ſuprà ad principium huius
capitis pro contraria parte adductæ, loquun-
tur in diuerſo caſu, & ſuper fundamento ad-
miſſo per Tridentinum *in dict. cap. 20. ſeſſ. 24. de
reformatione, in §. ad hæc*, de quo latiùs inferius
ad reſponſionem earumdem videbis.

Sicut etiam dicimus de confirmatione, aut
inſtitutione præſentationis, aut electionis nul-
læ, quia pariter nulla eſt ipſa confirmatio, vt
per Lambertin. dicit Hieronym. Gonçalez *in
regula de alternat. gloſſa 51. num. 37. in fine*, &
ex doctrina Baldi *in leg. falſus, num. 3. Cod. de
furtis*, quatenus ait, quod confirmatio non eſt
actus per ſe ſubſiſtens, ſed præcisè adhærens
alteri actui, dicitur enim confirmatio, quaſi
cum alio firmatio. Vbi ergo non eſt confirma-
bile, quia actus, cui adhæret eſt nullus; con-
firmatio nihil operatur, quia per ſe non poteſt
ſubſiſtere, quem ſequitur Philipp. Decius *in l.
mare, num. 4. ff. de iuriſdiction. omnium Iudic. &
in Rubrica de confirmation. vtili vel inutili. n. 2.*
Sfortia *in conſil. 77. num. 19.* Corneus *conſil. 199.
num 58. volumin. 2.* Hipolyt. Riminald. *conſil. 3.
num. 137. volumin. 1.* Caballinus *quæſt. 29.* Feli-
nus *conſil. 27. num. 16.* D. Ioann. Baptiſta Va-
lençuela Velaſquez *in conſil. 177. num. 56. tom. 2.*
qui latè proſequitur *a num. 48.* vbi idem com-
probat circa ratificationem, in qua ſubauditur
tacita conditio, ſi actus aliunde firmus ſit,
quàm ex defectu ratihabitionis. Et quod con-
firmatio ſupponat actum alias firmum & vali-
dum ex doctrina Baldi, & Petro Surdo *deciſ.
289. n. 8. & 9. & in conſ. 47. n. 19.* & aliis ſcripſimus
in tract. de Regia protect. 2. p. c. 14. n. 19. & 20.

Itaque quod defectus † fundamentalis pri- 40
mæ ſententiæ, & nullitas euidens influat in aliis
confirmatis: adſunt deciſiones Rotæ *deciſ. 141.
num. 4.* apud Farinacium *tom. 4.* in hæc: Sen-
tentia etiam fuit nulla, vt prolata ſuper peti-
torio durante adhuc petitorij ſuſpenſione, † præ- 41
ter quod cum eſſet confirmatoria illius Roue-
ſcallæ, quæ nulla erat, & attentata; deficie-
bat illius fundamentum, *l. egi tecum 26. ff. de
exceptionibus*, Rota *deciſ. 10. de prebendis, in
antiqui &c.*

Confirmatur etiam, quia quando executor
procedit excedendo, † ſua ſententia ſicut eſt 42
nulla, pariter nulla eſt ſententia ſuperioris il-
lam confirmans, Hieronym. Gabriel. *conſil. 49.
num. 5. lib. 1.* Rota vt per Alexand. Ludouiſ. *de-
ciſ. 554. num. 4. & 5.*

Singularem deciſionem habemus ad propoſi-
tum *in vna Laudenſ. pecuniarum coram Pamphi-
lio*, adductam per Marcheſan. *de commiſſion.
nullitat. ſanat. poſt §. 1. part. 3. tom. 3. fol. 20.* Quæ
poſtquam à principio determinauerat, quan-
dam ſententiam nullam eſſe ipſo iure ob defe-
ctum notorium iuriſdictionis, eò quòd impe-
trata fuerat commiſſio alteri poſt cœptum iam
iudicium coram Iudice competente, non facta
relatione litis pendentis, quapropter nulla quæ-
ſita fuit iuriſdictio Delegato, vti abundè dixi-
mus in iſta hac 2. *part. capitul. 31. a num. 87. cum
ſequentibus*, poſtmodum *a num. 3.* ita ſubdit:
*Nec obſtat, quod prima ſententia, licet nulla, fuit
per alias duas confirmata, tum quia ſtante nulli-
tate prima non potuerunt alij Iudices parte oppo-
nente illam confirmare*, Puteus *deciſion. 62. lib. 3.*
Caputaquens. *deciſion. 266. lib. 1. in manuſcri-
ptis, & ſic confirmantes nulliter agunt, vt fuit re-
ſolutum in cauſa Paduana decimarum ſub die 4.
Iulij 1576. coram Domino meo Graſſis. Tum,
quia hæc nullitas influit in omnes ſententias,
quæ laborant eodem morbo*, Innocent. & alij
in cap. 1. de confirmation. vtili vel inutil.
Alexand. *in leg. iudex poſteaquam, ſub num. 13.
de re iudicata*, Parilius *conſil. 107. num. 7.
lib. 2. & in ſimili caſu reſoluit* Rota *die 16.
Martij 1587. coram me in vna Toletana fru-
ctuum, &c.* ex qua deciſione, aliiſque quatuor
in ea laudatis, & aliis hactenus à nobis citatis,
cognoſces pro conſtanti paſſim obſeruare Ro-
tam, nullitatem & defectum fundamentalem
primæ ſententiæ influere in cæteris, illam con-
firmantibus, quæ eodem morbo pariter labo-
rant.

Itaque erit concludendum in hoc articulo,
quod ſi prorogatio † alicuæ iuriſdictionis in 43
prima inſtantia fiat à parte dumtaxat, abſque
conſenſu expreſſo, aut tacito Ordinarij habe-
ntis ius, & fauorem connexum, & indiuiſibile
præiudicium, non teneat prorogatio, & ex
defectu iuriſdictionis ſententiæ corruant ex ſu-
pradictis, tanquam à radice infecta prouenien-
tes, poterit Senatus in protectione Concilij
cauſam nihilominus illam ad Ordinarium re-
mittere tractandam. Quæ omnia vlterius robo-
rantur ex ſingularibus doctrinis applicatis infrà
à num. 58. & ſequentibus in reſponſione argu-
mentorum.

Vtrùm autem ſic prorogans poſſit euitare
executionem rei iudicatæ † ex capite, & per- 44
ſona Ordinarij, videndum erit; & reperio
Eraſmum à Cochier hanc difficultatem mouiſſe

in tractatu de iuriſdictione ordinaria in exemptos.
2. part. quæſt 7. num. 7. non tamen eam ex inte-
gro reſoluiſſe, vbi ſic ait: *Vtrùm verò exemptus
hoc caſu poſſit euitare executionem ſententiæ, ſeu
eam euitare ex capite, & perſona Superioris, ſicuti
in præſcriptione diximus ſuprà, quæſt. 35. lib. 1. alio
in loco commodiùs tractabitur.*
45 Quem quidem inuenio tractaſſe † in eadem
2. part. quæſt. 40. à principio, & præcipuè, *n. 12.*
in hæc: *Quoad poſterius; ſententia lata in arti-
culo, & quæſtione exemptionis ſuperiore, cuius
intereſt, nec præſente, nec vocato non ſubſiſtit*,
Felinus *in cap. auditis, num. 25. de præſcriptioni-
bus, & in Repertorio, verbo, Sententia lata con-
tra, & in dict. cap. ad Audientiam, de præſcri-
ptionibus, & in cap. cùm acceſſiſſent. de foro com-
petent. interfuit enim ſuperioris interuenire, &
adeſſe liti agitatæ ſuper iure ſuperioritatis, vel
exemptionis*, latè Abbas, & Doctores *in cap.
cum ſuper, num. 16. & per totum, de re iudicata,
& in capitul. 2. num. 16. de reſtitution. in inte-
grum, dixi ſuprà, quæſt. 36. & 37.* id quod
Alexand. *vt fusè ita & doctè nobis explicatum
reliquit, hoc verborum tenore, in l. ſæpè, num. 100.
101. 102. & ſequentibus, ff. de re iudicata, &c.*
vbi verba eiuſdem Alexand. recenſet Cochier
ibidem videndus.
Sed nec omnino abſoluit difficultatem, eam
46 tamen † in terminis tractauimus *ſuprà 1. part.
capitul. 13. verſicul. Quartò probatur, à num. 21.
cum multis ſequentibus*, & iterum hac *2. part.
capitul. 11. verſicul. Quantum attinet ad ſecundum,
à num. 34. cum plurimis ſequentibus, vſque ad fi-
nem, cap. quibus locis*, plurimas doctrinas, &
Rotæ deciſiones congeſſimus, quod ex decreto
Concilij Tridentini *dict. cap. 20. cauſæ omnes*,
ita eſt fauor connexus partis, & Ordinarij,
iúſque vtriuſque complicatum; vt ob renun-
tiationem, & conſenſum vnius dumtaxat exe-
cutio ſententiæ non poſſit fieri contra condem-
natum, quin inferat præiudicium alteri non re-
nuntianti, nec conſentienti, ac propterea ra-
tione huius connexitatis, & iuris complicati
ex perſona non conſentientis, impediatur etiam
executio contra conſentientem, vbi latiſſimè vi-
dere poteris his locis, quibus accuratè, & at-
tentè hic Articulus abſolutus fuit.
Sed nunc quærendum, quid ſi poſtmodum
quandocumque ſuperioris Ordinarij conſenſus
47 † accedat, vel alterius non conſentientis, an
reualidentur executoriales, ita vt ex nouo con-
ſenſu accedente ceſſet ad Ordinarium remiſſio
in Senatu poſtulata, ac pariter reſolutio noſtra.
Et videtur quod ſic, quoniam quando lex an-
nullat actum in fauorem alicuius, intelligitur
ſi ipſe velit, ita vt per conſenſum † ſuperue-
48 nientem actus conualeſcat, per text. *in §. final.
inſtitut. de limitati teſtament.* vbi dicitur ita de-
mum poſſe quem ratum habere, quòd ab initio
non ſubſiſtit, ſi nullam ſolemnitatem deſiderat,
præter conſenſum, & voluntatem ratificantis,
probant Palatius Rubeus *in cap. per veſtras, in
repetition. Rubrica, de donation. inter §. 68. n. 19.*
& poſt alios bene per Narbonam *in l. 10. gloſſ. 3.
num. 26. & 27. lib. 1. tit. 6. Recopilation. tom 3.
fol. 60.* & poſt alios Nos *de Regia protectione, 2.
part. capitul. 18. num. 74 & 75.* & ex Tiraquel.
in tractat. lemort. part. 7. declaration. 1. & ex Ni-
colao Garcia *de beneficiis, 5. part. capitul. 9 num.
281. & num. 243.* Flamin. Pariſ. *de reſignationi,
lib 2. quæſt. 4. per totam*, & aliàs diximus in eo-
dem *tractatu 3. part. capitul. 9. à num. 133. cum
ſequentibus*, & circa varios caſus, & actus iu-
diciales latiſſimè à ſe congeſtos, videndus ad
id erit Marius Giurba *deciſ. 14. à num. 1.* & circa
rem iudicatam, ibi *num. 8.* plurimis doctoribus
citatis.
Imò hoc noſtro caſu ſufficit tacitus conſen-
ſus ſuperioris Ordinarij inductus † ex illius 49
ſcientia, & patientia, vt poſt Alexandrum *in l.
ſæpè, num. 100. & ſequentibus, ff. de re iudicata*,
cuius verba recenſens aſſerit Eraſmus à Cochier
*de iuriſdiction. Ordinarij in exemptos 2. part. quæ-
ſtion. 40. num. 12. tom. 1.* & contra Gloſſa *in cap.
ſignificaſti, verbo Clerici tenent*, Petrus Barboſa
in l. 1. articul. 3. num. 180. ff. de Iudiciis, Ma-
ſcardus *de probationib. concluſion. 1218. num. 20.
& 21.* Auguſtinus Barboſa *in collectan. ad dict.
cap. ſignificaſti, num. 14. tom. 1. fol. 378.* dicen-
tes, quod vt valeat prorogatio facta à Clerico
in alienum Iudicem, ſufficiat tacitus conſenſus
Epiſcopi, ita vt ſi Clericus hanc faciat proroga-
tionem Iudicis non ſui præſente Epiſcopo, † & 50
non contradicente, videatur Epiſcopus conſen-
tire; & idem dicit Maſcardus generaliter *in dict.
num 21.* quod ſi quis ſubmittat ſe iuriſdictioni
Iudicis non ſui Iudice ſuo præſente, is Iudex
præſumitur acceptare & conſentire.
Quod tenet, & latiùs proſequitur Narbona
*in l. 59. gloſſa 1. à num. 17. & ſequentibus, lib. 2.
titul. 4. tom. 3. Recopilation.* dicens, quod hæc
voluntas & conſenſus Epiſcopi, quæ neceſſariò
requiritur, vt Clericus alieno Epiſcopo ſubii-
ciatur, tacitus ſufficiat, & ſciens, atque pru-
dens ſibi ſubditum coram alio litigare, tacue-
rit; nam ex tollerantia illa ſatis ipſius voluntas
coniectatur, ac præſumitur, quod ſufficit, vbi
plurimos Doctores allegat.
Sed nihilominus contrarium in præſenti ar-
ticulo verius eſt & tenendum, † imò, quod ſi 51
conſenſus Ordinarij accedat poſt rem iudica-
tam, non poſſit reualidare præcedens Iudicium
nullum ipſo iure ex defectu iuriſdictionis: nec
DD. allegati pro contraria parte percutiunt
punctum, cum ad longè diuerſum tendant,
loquuntur enim quando à principio adfuit ex-
preſſus, ſeu tacitus Ordinarij conſenſus, non
tamen quando poſtmodum re iam iudicata,
quia tunc non accedit tempore congruo ex di-
cendis.
Quoniam proceſſus nullitas proueniens ex
defectu iuriſdictionis, † & ſic in radice non con- 52
ualeſcit per conſenſum partis poſt iam cauſatam
nullitatem ſuperuenientem ex iis, quæ latè di-
ximus hac *2. part. cap. 26. à num. 9.*
Comprobatur ex eo, quòd in aduentitiis
quorum pater noluit adquirere vſumfructum,
filius non poteſt mouere Iudicium abſque con-
ſenſu patris, quo deficiente, proceſſus à prin-
cipio nullus eſt, vt poſt duas contrarias opinio-
nes communes multorum Doctorum, in hac vti
veriori reſidet Caſtillo *de vſufructu, lib. 1. c. 3. à
n. 14. & 15. cum ſeqq.* Si tamen poſt litem con-
teſtatam, & ſic re iam non integra patris ſuper-
ueniat conſenſus, non ideò reualidatur iudi-
cium ſemel nulliter geſtum, quia congruo tem-
pore non accedit, cum iam tunc patri ſit ius
quæſitum dicendi de nullitate proceſſus, prout
ſimiliter duabus opinionibus relatis in hac vti
veriore reſidet ipſe Caſtillo ibidem *n. 16. & 17.*

Quæ

Quæ doctrina ſingulariter conducit huic noſtræ de qua loquimur.

Et quod ratificatio proceſſus nullius debeat interuenire ante ſententiam, & ſic tempore congruo, non tamen poſt eam, quia ratificatio debet fieri tempore congruo, quo actus celebrari debet, *ex l. bonorum, ff. rem ratam haberi.* Eleganter pro vtraque parte diſputans hanc veriſſimam validis applicatis fundamentis tenet Salicetus *in l. ſi minor. num. 4. & 5. C. in quibus cauſis in integr. reſtitut. non eſt neceſſaria*; eandem diſputans pro vtraque parte Franchineus *controuerſ. lib. 8. cap. 61. per totum*, validè tuetur ex Saliceto loco citato, & Petr. Ferrarienſ. *in practic. in forma libell. reſponſ. rei conuenſion. in verſ. Simoni ſpelse, num. 4.* Mi ſinger. *centur. 1. obſeruation. 44.* Rota *deciſion. 13. nota quod geſta, & deciſion. 149. nota quod vbi in antiquis, & deciſion. 418. ſi habens in nouiſ.* Caſſiodor. *deciſ. 40. introducta ſuper Regul.* omnino videndus per totam controuerſiam, qui inter alia fundamenta eo validiſſimo mouetur, quod ratificatio debeat fieri tempore congruo, quo actus celebrari poteſt, & quando res eſt integra, *ex dict. l. bonorum*, Trentacinquius loco mox citando, *num. 7.* Polidorus Ripa, *obſeruat. 124. à num. 1. & ſequentibus*, Ludouiſi. Poſt. *de manutentione, obſeruatione 55. num. 37. & 150.* plura per Valençuela *conſ. 177. à n. 48 cum ſequentibus.*

Sed poſt rem iudicatam actus iudiciales fieri non poſſunt, cùm debeant præcedere ipſam ſententiam, ad quam ſunt vehiculum (vt ſuprà *num. 29.* diximus) ergo non valet talis ratificatio, & conſenſus poſtea ſequutos.

Deinde mouetur ipſe Fachin. quia tunc iam ius quæſitum fuit parti dicendi de nullitate Iudicij, quod alterius conſenſus ſuperueniens tollere non poteſt, non enim ratificatio operatur in præiudicium tertij, cui medio tempore fuit ius quæſitum, *l. ſi patrem, §. fin. quemadmod. ſeruitu. amitt.* Trentacinchius *variarum reſolut. lib. 2. tit. de procurator. reſolut. 9. num. 5.* Marta *conſil. 315. num. 2.* Surdus *deciſ. 245.* Gratianus *diſceptation forenſibus, tom. 5. cap. 957. num. 16.* Cuſt. *de retrotractione, capitul. 8. caſu 4. num. 14.* Oſaſcus *deciſion. Pedemont. 119. num. 28.* Grammatic. *deciſ. 103. num. 119.* Thomas Minadous *deciſion. 5.* Caſſiadorus *deciſ. 3. num. 22.* Cæſar. de Graſſis *deciſ. 6. de cauſa poſſe. & propriet. n. 14.* Rota Roman. *deciſion. 633. num. 6. part. 3.* Antonius Theſaur. *deciſion 7.* Surdus *deciſ. 245. num. 8.* Anchart. Regner. *lib. 2. quæſt. 23. num. 8.*

Et quod nullitas actus iudicialis ſemel cauſata ex defectu iuriſdictionis, vel alterius ſolemnitatis, aut formæ, non poſſit reparari per conſenſum partis ſuperuenientem, cum iam aduerſario fuiſſet ius quæſitum dicendi de nullitate contra illum, adeſt textus ſingularis, & expreſſus *in Clementina, Conſtitutionem 4. de electione*, ibi: *Quia per ipſam ius repellendi eum aduerſario eſt quæſitum, &c.* Et alia plurima iura & Doctores, quos in propoſito congeſſimus infrà *capitul. 23. à num. 37. cum ſequentibus.* Et quod ius dicendi de nullitate ſemel tertiò quæſitum non poſſit tolli per principalem, nec eius conſenſu renuntiari in præiudicium tertij, & hoc inuito; eſt text. ſingularis, & expreſſus *in l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de contra tabul.* quem ad hoc notant & exornant Bald. *in leg. poſthumo nato. Cod. eodem, column. 2. quæſt. 1.* & ibi Paulus de Caſtro; & communiter moderni, Imola *in l. filio præterito, column. 29. verſicul. ex prædictis gloſſis.* & ibi Paulus de Caſtro *column. 3. num. 8.* copioſè Antonius Gomez *in l. 22. Tauri, num. 24. per totum*, quam doctrinam alij etiam infiniti penè probant Doctores Sigiſmund. Scaccia *de appellationibus, quæſt. 7. ſub num. 18.* Lancelotus *de attentat. 2. part. cap. 20. de attentat. poſt inhibition. ampliation. 2. per totam, & in ampliatione 7. & ampliation. 21.* præcipuè *num. 11.* Tiraquellus *in tract. cauſa ceſſante, limitat. 12. in princip.* dicentes, quod geſta poſt inhibitionem nulla ſunt, nec conualeſcunt, etiam ſi poſtmodum pars renontiet appellationi, virtute cuius inhibitio emanauit, quia ſemel nulla facta fuere ob defectum iuriſdictionis Iudicis inhibiti, nec cauſa inhibitionis ceſſante, ceſſat eius effectus iam conſummatus, productus ab ipſa inhibitione ſemel exequuta, ad quod videndus etiam Scaccia *quæſt. 15. num. 70. cum multis ſequentibus*, & de variis ſimilibus huius doctrinæ conſulendi ſunt Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu. 15. à num. 9.* & rurſum Thomas Sanchez *de matrimonio, lib. 2. diſputat. 93. quæſt. 2. à num. 8.* vbi plurimus congeris *tom. 2.*

Quia cauſa ceſſante non ceſſat effectus iam conſummatus, vel quando alicui ius eſſet iam quæſitum ex cauſæ exiſtentia, Caſtillo *controuerſ. lib. 4. cap. 60. à num. 50. cum ſeqq.* & vtilius *in addition. ad idem cap.* & iterum *lib. 3. cap. 15. ex num. 15. & à num. 4. & 7.* vbi plura iura, & Doctores laudat. Igitur conſenſus Ordinarij tempore incongruo proueniens non poteſt operari in præiudicium partis, cui ius fuit quæſitum dicendi, & opponendi de nullitate executorialium ob defectum iuriſdictionis.

Nec dicatur, quod conſenſus Ordinarij quantumuis poſt rem iudicatam emanatus, coniungitur tamen cum conſenſu partis prorogantis alienam iuriſdictionem, & proſequentis Iudicium coram alio, & quod ad id tempus retrotrahitur, cum quo ſatisfit diſpoſitioni Concilij appetentis ſimultaneum conſenſum partium, & Ordinarij: cui difficultati vltra ſupradicta aliter, & multipliciter reſpondetur; tùm quia imò iſte conſenſus Ordinarij ſuperueniens reperitur ſolus, & abſque conſenſu partis, qui nulliter accommodauit ſuum conſenſum ob defectum Ordinarij, & ſuper actis, & proceſſu nullo, & ſic conſenſus ille non tenet, Moneta *de commutation vltimar. voluntat. capitul. 8. quæſt. 9. à num. 805.* Galleratius *de renuntiatione, lib. 5. cap. 9. num. 9.*

Tùm etiam, quia etſi validè conſentiret pars altera, tamen eo non perſeuerante in priori conſenſu (cui interim licuit pœnitere) conſenſus poſtea Ordinarij ſuperueniens nihil operatur, nec reperit ſubiectum habile, cui coniungi poſſit, ex latè deductis ſup. *cap. 12. §. vnico, à num 37. cum ſequentibus, hac 2. part.* conducunt, quæ Mantica *de contract. lib. 3. tit. 4. à num. 2. cum multis ſequentibus.* Et quia ratificatione nec operatur, retrotrahitur data vel à principio, vel medio tempore in habilitate alicuius ex extremis, Ludouiſius Poſt. *de manutentione, obſeruat. 55.*

num. 55. Cùm fictio tranſlatiua reqoitat habilitatem in vtroque extremo à qno, ad quem, l. bonorum, ff. rem ratam haber. l. neceſſario, verſicul. Quod ſi pendente, ff. de pericul. & comm. rei vendicat. Batt. receptus in l. ſi is qui pro emptore, in principio, ita vt nou ſufficiat habilitas extremi à quo in potentia, ſed in exiſtentia, & eſſentia, l. 2. ff. de vſufruct. earum rerum, Batt. in dict. l. ſi is qui, num. 1. & 8. vbi Iaſſon. n. 107. Chriſtophorus de Paz de tenuta, cap. 33. num. 7. cum ſequentibus.

Tùm etiam, oam etſi (vt diximus) duraret validè conſenſus condemnati; tamen eum proceſſus, & executoriales ſint nullæ ipſo iure, impeditur extremorum coniunctio, quia medium inhabile impedit extrema habilia coniungi poſſe, l. fin. ff. de fluminibus, l. qui ſella §. final, ff. de ſeruitut. ruſticorum prædiorum, l. tria prædia, ff. de ſeruitut. vrbanor. prædior. Surdus conſil. 8. à num. 7. & conſil. 136. num. 34. Antonius Monachus Florentin. deciſ. 62. num. 18. Cardinal. Tuſchus tom. 3. littera E. concluſ. 684. Caſtillo controuerſiarum, lib. 5. 2. part. num. 14. column. 2. circa finem, Valençuela conſil. 177. à num. 64. & ſequentibus, ex Bartol. in l. nec vtilem, ff. ex quibus cauſis maior. Alexand. conſil. 78. num. 20. volumin. 5. Decianus conſil. 11. num. 85. volumin. 1. & Rota Romana deciſ. 318. num 4. part. 1. in nouiſſimis; ſequitur, quod nullo modo poteſt iſte Ordinarij conſenſus, & ratificatio aliquid operari.

Et tandem, quoniam cùm proceſſus, & executoriales ſint nullæ ipſo iure & ab initio, conſenſus ſuperueniens Ordinarij illas conualeſcere noo poteſt, quia ratificationem non cadit ſuper actu nullo, & inualido, Batt. in l. quod obſeruare, oppoſit. 1. ff. de officio Pro conſul. Alexand. conſ. 78. num. 24. lib. 5. Trentacinquius variarum reſol. lib. 2. tit. de procuratoribus, reſol. 9. num. 8. Natta conſil. 262. num. 10. Oſaſcus deciſ. Pedemon. 119. num. 26. Surdus deciſ. 245. num. 5. vſque ad num. 13. & conſil. 183. num. 24. & 35. Ioannes Baptiſta Coſta de retrotraction. cap. 8. caſu 4. num. 16. videnda ſunt verba Bald. adducta in propoſito per Valençuela Velaſquez in conſil. 177. a num. 53.

Pro euius intelligentia non erit omittenda Theorica, & diſtinctio poſt plurimos Doctores ſcripta per Valençuelam ibidem, à num. 48. cum ſequentibus, dicentem, quod ratificatio actus dupliciter poteſt contingere; vnu modo, quando actus geritur ab alio nomine meo, qui licet mihi non præiudicet, ſubſiſtit tamen actus in perſona gerentis, quem poſſunt ratificare, quia non eſt nullus; plura allegat in confirmationem, & latiùs explicat.

Altera eſt ratificatio actus irriti, & nulli à me, vel ab alio geſti, & in hac ſpecie meus ſuperueniens conſenſus, illum tanquam nullum non reoiniſcit, quia non retrotrahitur ad tempus celebrati contractus; ſed nouus efficitur contractus ex nunc, & ex præſenti tempore nouiter celebratus ex mea ratificatione, & ſic ſicuti eædem ſolemnitates, quæ in contractu ipſo à principio requiruntur, debent nouiter interuenire; ita pariter eædem perſonæ debent nouiter concurrere, quæ à principio interuenire, vel adeſſe debebant, & eæ ad quas negotium tangit, quia reuera nouus eſt contractus, cùm primus nullus fuiſſet, l. nuptiæ 8. ff. de ritu nuptiar. l. ſi vt proponis, l. 2. C. de nuptiis, Innocent. in cap. dilecti de emptione, & venditione, Geminian. conſil. 528. num. 4. Caleaneus conſil. 57. num. 6. Romanus conſil. 12. column. 2. Aymon. Craueta conſil. 871. n. 11. volumin. 5. Decius conſil. 532. num. 2. Socinus conſil. 92. num. 11. volumin 3. Hipolytus de Marſil. in Rubr. C. de probationibus, num. 343. Tiraquellus de retractu linagier. §. 1. gloſ. 10. num. 87. Valençuela dict. conſil. 177. num. 52.

Vltra quos & quod ratificatio, quatenus validet actum nullum præcedentem, indueat nouum actum, & operetur prout nunc à tempore ratificationis, non prout tunc a tempore prioris actus, ad quem vti nullum, & inhabilem non retrotrahitur ex defectu ſubiecti, ita vt medio tempore geſta, vt hypotheca, pignus, intereſſe, & interuſurarium ſint infecta nec proſint, probant poſt Bart. & Deci. Gratianus diſcept. 824. à num 22. Petrus Surdus deciſ. 246. num. 5. & 13. & num. 10. & ex doctrina Batt. in l. obſeruare, ff. de officio Proconſ. Franciſc. Manent. in deciſ. Delphinal. 166. num. 16. part. 1. Marta conſ. 79. num. 10. 15. & 12.

Cùm igitur iſtæ executoriales nullæ ſint ab initio, & in radice; conſenſus, & ratificatio ſubſequens illas non reualidat, cùm in hoc nouo actu deficiant omnes ſolemnitates, & eſſentialia Iudicij, quia præcedentia ſunt nulla, & ad ea non retrotrahatur conſenſus & ratificatio, maximè cùm non perſeueret conſenſus condemnati, ſed imò iſtum pœniteat, & reclamet contra eas; iam reuera deficiunt in hoc ratificationis quaſi contractu perſonæ, quæ interuenire debent, & conſenſus Ordinarij ſuperueniens ſolus reperitur, qui non ſufficit, ſed ſemper debet concurrere in prorogatione alterius Iudicis conſenſus vtriuſque partis, tam Ordinarij, quàm partium, quia actus per ratificationem nouus fit, & ſic nihil poteſt operari ex hactenus deductis in hoc dubio pro hac parte, quæ veriſſima ſunt, & validiſſimis ſunt munita fundamentis.

Superior tamen reſolutio hactenus comprobata, vt conſenſus partis, abſque conſenſu Or-
dinarij † in iuriſdictionem alterius Tribunalis 55
in prima inſtantia, non impediat protectionem Senatus, & remiſſionem ad Ordinarium, etiam poſt rem iudicatam habentem notoriom hunc defectum iuriſdictionis, ex ſuperius deductis: maximè procedet quando ipſe conſentiens adſtringatur comparere coram non ſuo Iudice cenſuris; nam ſi earum metu compareat facta priùs proteſtatione, etiam occolta, & oppoſita declinatoria, & in competentia; cogatur dicere de bono iure ſuper cauſa principali, proculdubiò conſenſus eius non dicitur liber, ſed meticuloſus, ac propterea cum proteſtatione præcedenti nihil operabitur, nam præſtitus conſenſus ad aliquem actum metu cenſurarum extortus præcedente proteſtatione, ſe meticuloſè facere, non habet effectum; ita pluries determinauit Rota per Seraphinum, deciſ. 1116. num. 3. & in deciſ. 1047. num. 11. & in deciſ. 1017. num. 6. Puteus deciſ. 281. lib. 2. Achillis deciſ. 11. de penſionibus, Gratianus in diſceptationib. forenſ. tom. 1. capitul. 310. num. 38. & 39. Mareſcotus variarum reſolutionum, lib 1. cap. 23. num. 21. & num. 22. latè proſequitur plurimas Rotæ deciſiones adducens Oliuerius Beltramin. in annotat. ad Alexand.

xand. Ludouiſ. *deciſ.* 365. *num.* 4. explicat, & bene Mongollon. *in tract. de iis, quæ metus cauſa, cap.* 2. §.6. *à num.* 10. vltra quos plures alios adduximus Nos *in tractatu de Regia protection.* 3. *part. capitul.* 3. *num.* 30. quæ reſolutio ab omnibus eſt recepta, apud dictos Doctores plurima videbis.

Imò potius cùm iſte litigans litem proſe-
54 quatur coactè, illi obeſſe non † debet, tùm quia actus licet voluntariè factus, neceſſarius dicitur ſi præcedat iuſſio, & coactio Iudicis, poſt alios Giurba *conſ.* 85. *num.* 18. & actus geſtus ex neceſſitate iuris non nocet gerenti, prout ampliſſimè congerit, & ad plures infert doctrinas Tiraquel. *de retract. linagier* §.1. *gloſ.* 18. *à num.* 39. *& ſeqq.* & iterum §. 29. *gloſ.* 2. *à num.* 2. Hinc comparitio, ſeu alius actus factus iuris neceſſitate, non voluntariè, non inducit renuntiationem, nec conſenſum, latiſſimè Ripol. *variar. reſolut. cap.* 2. *de recuſat. à num.* 95. *cum multis ſeqq.* plura etiam per Mieres *de maior.* 4. *part. quæſt.* 26. *num.* 27. Scaccia *de appell. quæſt.* 17. *limit.* 2. *num.* 41. *& num.* 56. Tùm etiam ob reuerentiam, & grauitatem Rotæ ita iubentis, cui pars reſiſtere non poteſt, quo caſu actus ex obedientia mandati ſuperioris coactè factus dicitur excludens conſenſum liberum, & illi præiudicium non infert; poſt alios Giurba *conſil.* 99. *num.* 42. Glorius *conſ.* 6. *num.* 111. Surdus *conſ.* 262. *num.* 74. Scaccia *de appellat. quæſt.* 17. *dict. limit.* 2. *num.* 56. *& ſeqq.* quia cùm iſte actus ſit factus cogente Rota, cui obedientia debetur, & ex ea acquieuiſſe videtur non voluntariè, quo caſu integrum ſuum ius remanet, ex DD. citatis, quia velle non creditur, qui alieno obſequitur imperio, *l. velle, ff. de reg. iur.* Theſaur. *lib.* 4. *forenſ. quæſt.* 60. *num.* 6. *& num.* 13. & notatur *in cap. conſtitutus, de reſcript.* Vbi in receptione facta in Canonicum vltra numerum de mandato Papæ, videtur potiùs animo obediendi Papæ, quàm animo renuntiandi priuilegio, vel ſtatuto, loquentibus de numero Canonicorum, exornat Mongollo. *de metu, cap.* 12. *à num.* 32. & in ſimilibus plures congerit DD. Giurba *conſ.* 99. *num.* 42. Ergo multò magis vbi adeſt proteſtatio præcedens compulſionem.

55 Fulcitur; nam comparens † coram Iudice cum proteſtatione non conſentiendi in eius iuriſdictione, nec declinatoriæ renuntiare, aut recuſationi oppoſitæ videtur *cap. ſolicitudinem, de appellationib.* Puteus *deciſ.* 370 *ſub num.* 3. *lib.* 1. Riccius *collect.* 1747. *fol.* 156. Rota *in vna Ienuenſ. iuriſpatron.* 17. *Maij* 1603. *num.* 3. recollecta per Marcheſanom *de commiſſion.* 2. *tomo, n.* 3. *column.* 2. *fol.* 518. & Nos *in tractatu de Regia protection.* 2. *part. cap.* 8. *à num.* 69. *cum ſequentibus.*

Nam comparens cum clauſula citra conſenſum in iuriſdictionem, &c. non cenſetur con-
56 ſentire in Iudicem † incompetentem; ita Felinus *in cap. inter Monaſterium, num.* 10. *de re iudicata*, & ibi Gloſſa, verbo, *Secundo Iudici, verſ. Super hac dicunt quidam*, vbi Abbas *num.* 8. *&* 9. Rota *deciſ.* 564. *n.* 4. *p.* 1. *diuerſor.* & fuiſſe dictum *in vna Eleborenſ. iuris conferend.* 18. *Maij* 1613. coram Illuſtriſſimo Patriarcha Manchanedo, reſtatur, & de praxi quotidiana Auguſtinus Barboſa *in tractatu de clauſulis, clauſul.* 20. Quare ſtante dicto conſenſu meticuloſo, creſcit violentia, præſtátque Senatui cauſam protectionis, & ad Ordinarium faciendi remiſſioné.

Hæc omnia, vt vides, procedunt quando in
cauſa principali † obtentæ ſunt executoriales; 57
at antequam ad eas perueniatur, & ſic quando ſuper aliquo articulo latæ fuerunt incidenti in cauſam, non erit dubium faciendam hanc remiſſionem cauſæ ad Ordinarium, vt de eadem in prima inſtantia cognoſcat, quia adhuc res eſt integra per argumentum à fortiori. Prout de mandato de manutenendo dato à Nuntio Hiſpaniæ in cauſa coram eo cœpta in prima inſtantia, quòd ſit nullum ex defectu notorio iuriſdictionis, quæ dumtaxat pertinet ad Ordinarium in prima inſtantia, ex Trident. *in dict. cap. cauſæ omnes*; expreſsè determinauit Rota *in Toletana ſepultura*, coram Vbaldo, apud Marcheſan. *de commiſſ. part.* 1. *fol.* 106 2. *in princip.* quem referens ſequitur Ludouiſ. Poſt. *in tractatu de manutention. obſeruat.* 207. *num.* 1. *& num.* 2.

Quibus ſic ſuppoſitis reſtat reſpondere ad
argumenta † in contrarium adducta, in prin- 58
cipio huius cap. quæ non obſtant; namque declarationes Cardinalium, Rotæque deciſiones, quæ probant, decretum Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 20. non habere locum, vbi adſunt ſententiæ, & res iudicatæ, quæ ab eo non cenſentur ſublatæ: non procedunt in noſtro caſu, ſed in alio longè diuerſo, nec ſuper principali diſpoſitione illius Decreti loquentis de prima inſtanti ab Ordinario præſeruata, quæ ad principium eiuſdem decreti adeſt; aliquid diſponunt, ſed ſuper §. *ad hæc eiuſdem decreti*, longè dictante, & diuerſa continente, prohibentéque inferioribus vti iuriſdictione ordinaria in cauſis criminalibus, matrimonialibus, & beneficialibus; & cùm ſæpius fuerit propoſitum dubium in Sancta Congregatione Cardinalium, an illud Decretum ſuſtulerit inferioribus ipſis Prælatis iuriſdictionem adquiſitam per immemorabilem conſuetudinem; ſæpius reſponſum fuit, non ſuſtuliſſe, de quibus declarationibus abundè tractauimus ſuprà hac 2. *part. capitul.* 4. *per totum*, præcipuè *verſ. Et pro clariori intelligentia, à num.* 28. *cum ſequentibus, vſque ad finem.*

Simiter dubitatum fuit, † an acquiſitio iu- 59
riſdictionis in iis caſibus per ſententias, & res iudicatas obtentas per inferiores Prælatos fuerit ſublata; & reſponſum fuit à Sacra Congregatione Cardinalium in præfatis declarationibus, & Rotæ deciſionibus ad principium huius cap. relatis, Concilium non ſuſtuliſſe eaſdem ad prædictum effectum, quod eſt longè diſtinctum, & ſeparatum à noſtro caſu, quando prima inſtantia ſit præſeruanda Ordinario, quo caſu expreſsè Concilium prædictum, & Conſtitutio Leonina, de qua ſuperius, *& in cap.* 3. *poſt principium*, hac 2. *part.* præuenit difficultatem tollendo aliis Iudicibus, quantumuis ſuperioribus iuriſdictionem, & ex eius defectu annullando proceſſus ab eis geſtos, vt hactenus probatum eſt.

Apparet etiam diuerſitas † vtriuſque caſus ex 60
eo, nam declarationes, & deciſiones procedunt, & loquuntur, an Concilium *in dict.* §. *ad hæc*, ſuſtulerit executoriales, & rem iudicatam obtentam ante eius promulgationem, & ſic an extendatur ad præterita, & meritò reſponderetur, non extendi: ſicque de iure communi declarationum doctrina procedit; nam lex non
trahitur ad præterita iam deciſa, puta, † per 61

 ſententiam,

ſententiam, rem iudicatam, tranſactionem, iuramentum, ſolutionem, quietantiam, præſcriptionem, & ſimilia, etiam quod in eadem lege nominatim, & expreſsè fiat mentio de præteritis, *l. cauſa, C. de tranſactionibus*, Bart. *in l. omnes populi, num. 41. verſ. Diſtingue*, vbi Ciotus, *num. 137. ff. de iuſt. & iur.* Abbas *in cap. fin num. 9.* & Felinus *num. 3. verſicul. Hanc fallentiam, de conſtit.* Capra. *Reg. 6. num. 3.* Alexand. *conſil. 199. num. 4. verſ. Secundo reſpondeo, lib 6.* Cardinal. Tuſch. *tom. 5. littera L. concluſ. 264. num. 65. cum ſequentibus, & concluſ. 265. num. 13. cum ſequentibus*, Alderanus Maſcard. *de gener. ſtatuto. interpretat. concluſ. 13. num. 16. cum ſequentibus*, Barboſa *axiom. 136. num. 23.* Farinac. *fragment. crimin. part. 2. littera L. num 44. cum ſequentibus*, vbi ampliat duobus modis, & tribus limitat. At Nos loquimur de executorialibus in futurum obtentis contra prohibitionem Concilij Tridentini ad diuerſum finem, & effectum, quàm dictæ declarationes, & Rotæ deciſiones, vt hactenus probatum eſt.

Itaque concludendum erit, quod decretum Tridentin. *in dict. cap. cauſa omnes*, duas habet partes principales, quarum quælibet circa res inter ſe penitùs diſtinctas, & & diuerſas diſponit. Atque ideò declarationes Cardinalium, & deciſiones Rotæ prædictæ nihil attingunt eius primam partem, quæ de cauſis primæ inſtantiæ loquitur: ſed ſecundam tantùm, quæ incipit ab eius §. *ad hæc*, tractantem de iuriſdictione Prælatorum inferiorum Epiſcopo non habenda, nec exercenda in cauſis criminalibus, beneficialibus, & matrimonialibus, prout expreſsè & ſignanter dictæ deciſiones exprimunt, *dict. §. ad hæc*, in cuius etiam declarationem emanarunt declarationes Sanctæ Congregationis, ne *dict. §. ad hæc*, prohibitio obſtaret Prælatis inferioribus habentibus executoriales obtentas in confirmationem, & roborationem ſuæ iuriſdictionis in prædictis caſibus aliàs prohibitis, & vetitis per Trident. *in dict. §. ad hæc*, cuius pars ſuperior reſpicit, exercitium dumtaxat iuriſdictionis in Iudices aliàs eam habentes: pars verò inferior reſpicit totalem iuriſdictionem, quoad proprietatem, & dominium, an, & quomodo per Prælatos inferiores Epiſcopo ea adquiri ſeu retineri poſſit, ſuper quo declarationes Cardinalium, & deciſiones Rotæ *ſuprà* relatæ emanarunt.

Ad cæteras autem difficultates, quod decli-
62 natoria, † & in competentia oppoſita, ſuper
qua pronuntiatum fuit, non obſtaret: Reſpondetur procedere, & habere locum, quoties oppoſita fuerit ab eo, qui abſque alterius præiudicio poteſt prorogare iuriſdictionem Iudicis non ſui, atque ita quando pendet prorogatio à ſua mera, & libera voluntate, abſque alterius dependentia & præiudicio, prout loquuntur omnes DD. ibidem relati.

At verò quando iuris datur connexitas, ita vt quilibet ſolus abſque alterius conſenſu nequit prorogationem facere in alienam iuriſdictionem, tunc nullo modo valet prorogatio abſque alterius conſenſu tacito, aut expreſſo, maximè in iſtius præiudicium, prout latiùs probatum reliquimus ſuperius *à num. 34. cum ſequentibus, verſicul. Tertio comprobatur*; atque propterea reſolutio noſtra in hac quæſtione ab omni impugnatione defenſa eſt, & tenenda.

63 Et poſt hæc ſcripta † perlegi Gundiſaluum
de Paz *in prax. 1. tom. vltim. prælud. à num. 11.* vbi tradit formam, ſeu modum comparendi in Senatu Regio pro litteris apprehendendis in contrauentionem S. Concil. Trident. *in dict. cap. cauſa omnes*, & de modo procedendi, allegandi pro vtraque parte, & decernendi, & ſe audiuiſſe aſſerit, quòd in hoc Supremo Conſilio non retineantur litteræ, quando pars ſemel comparuerit in Romana Curia, allegauerit contra ipſas litteras, ſeu etiam declinauerit. Quæ quidem praxis falſa eſt, & nunquam audita in hoc Conſilio Regio, quam inſuper praxim etiam ipſe Paz fortiter impugnat, caſu, quo verè adeſſet, quem eiuſque fundamenta ad litteram teſeram, quia benè conducunt iis, quæ hactenus latè tractauimus, qui ſub eodem *n. 11.* propè finem, & *num. ſequentibus*, ita ait: Qua in re audio praxim in Conſilio Supremo obſeruari, nempè quod ſi poſſeſſor beneficij, vel ille, contra quem litteræ Apoſtolicæ impetrantur allegans contra prædictas litteras, & etiam proponens exceptionem declinatoriam ex eo, quod fuerunt impetratæ, & conceſſæ contra Decretum Concilij, & poſtmodum litteræ deferantur ad Conſilium Regium per partem aduerſam, vel per promotorem Fiſcalem, vt ibi retineantur, donec Summus Pontifex conſulatur, & de veritate informetur; quod tunc Regij Conſiliarij pronuntiant litteras reddendas eſſe impetranti, nec eſſe detinendas, eo quod poſſeſſor beneficij, vel ille contra quem impetratæ fuerunt, conſenſit iuriſdictioni Auditoris Cameræ Apoſtolicæ, & eam prorogauit.

Quæ praxis (inquit ipſe Paz) ſi ita obſeruatur, † neſcio quo iure ſuſtineri poſſit; nam poſ- 64
ſeſſor beneficij conſentire non potuit in Iudicem non ſuum, nec eius iuriſdictionem prorogare, cùm prorogatio iuriſdictionis nihil aliud
ſit, quàm extenſio iuriſdictionis ordinariæ † ad 65
caſum, vel ad perſonam ſub ea non expreſſam, vt colligitur ex *l. 1. 2. ff. de iudiciis, & in cap. P. & G. de officio Delegat.* Et extenſio fieri non
poteſt, † niſi ab eo, quod eſt argument. text. 66
in l. ſed etſi manente, ff. de precario, & in l. 4. ff. de damno infecto, & in cap. ad diſſoluendum, de deſponſatione impuber. ſequitur inde iuriſdictio-
nem prorogari † non poſſe, niſi Iudex aliquam 67
iuriſdictionem habuerit, quæ extendi poſſet, vt probatur *in l. 1. ff. de Iudiciis, & in l. 1. ff. de iuriſdiction. omnium Iudic. & in cap. ſignificaſti de foro competent.* ibi: *Eum qui iuriſdictioni præeſſe dignoſcitur*: Sed Auditor Cameræ Apoſtolicæ,
nec alius † quacumque poteſtate fulgens in pri- 68
ma inſtantia nullam iuriſdictionem habet circa cauſas beneficiales, & circa omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes præter Iudicem Ordinarium, vt probatur *in dict. cap. 20. Concilij Tridentini*, ibi: *In prima inſtantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſcan-
tur.* Quibus verbis † omnino tollitur iuriſdi- 69
ctio in prima inſtantia quibuſcumque Iudicibus, & ſolummodo Ordinariis locorum conceditur, probatur etiam in eodem, *cap. 20.* ibi: *Atque
omnino ſaltim † infra biennium à die motæ litis 70
terminentur, alioquin poſt id ſpatium liberum ſit partibus, vel alteri illarum Iudices Superiores, aliàs tamen competentes adire.* Quibus verbis planè oſtenditur ſolummodo poſt biennium Iudicem ſuperiorem, alias competentem per partes adire poſſe. Ergo infra biennium Iudex
ſuperior

by Google

ſuperior quantumcumque competens, præter-
quam Ordinarios locorum de prædictis cauſis
in prima inſtantia cognoſcere non poteſt. Rur-
ſus probatur *in dict. capitul. 20. in verſ. Ab his*,
71 vbi ſolummodo excipiuntur duo caſus, † in
quibus Ordinarius non cognoſcit, & nullus ex
eis eſt caſus noſter; præterea probatur in eo-
dem, *capitul. 20. verſ. Legati quoque*, vbi di-
citur, quod Legati de Latere, Nuntij nec alij,
quarumcumque facultatum vigore in prædictis
cauſis non poſſint Epiſcopos impedire, & iuriſ-
dictiones eorum præripere, aut turbare, nec
contra Clericos aut perſonas Eccleſiaſticas pro-
cedere, niſi eorum Epiſcopo prius requiſito,
atque negligente. Ergo ex prædictis conſtat, in
prima Inſtantia Auditorem Cameræ Apoſtoli-
cæ nullam iuriſdictionem habere, & omnino
incompetentem eſſe cognitionis prædictarum
cauſarum, & per conſequens iuriſdictionem
prorogari non poſſe, cùm non ſit quid proro-
getur.

Secundò pro hac mea opinione (inquit ipſe
Paz) facit quod de ſubſtantia prorogationis
72 † eſt conſenſus partium litigantium, iuxta text.
in l. 1. & 2. ff. de iudiciis; ſed Clericus ſine li-
centia proprij Epiſcopi non habet conſenſum
73 prorogandi iuriſdictionem † Iudicis non ſui, vt
probat textus *in cap. ſignificaſti*, ibi: *Conſentire
non poteſt.* Ergo in noſtro caſu prorogatio fieri
non potuit, præſertim quod conſenſus proro-
gandi in prima inſtantia tollitur partibus liti-
gantibus per Concilium Tridentinum *in dict.
capitul. 20.* ibi: *Alioquin poſt id ſpatium liberum
ſit partibus*, &c. Quibus verbis conſtat in illo
tantùm caſu, ſcilicet, quando intra biennium
cauſa non fuit terminata coram Ordinario, con-
ceſſam eſſe libertatem partibus adeundi Iudi-
cem ſuperiorem, aliàs competentem; ergo præ-
ter illum caſum ſublata cenſetur partibus liber-
tas adeundi ſuperiorem, aliàs quantumcumque
competentem, & per conſequens litigantes in
prima inſtantia non habent conſenſum adeundi
alium Iudicem, quam Ordinarium.

Tertiò hæc mea opinio probatur ex eo, quod
74 Ius alteri quæſitum † non debet ei ſubtrahi, vt
*in l. 2. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, &
in cap. cum Eccleſia Vulterana de electione*; *nec
alteri per alterum iniqua conditio afferri debet*, vt
in l. non debet, ff. de regul. Sed ſi per partes li-
tigantes iuriſdictio alterius Iudicis in prima in-
ſtantia prorogari non poſſit; iam ius quæſitum
Ordinariis locorum (per Concilium Trident. *in
dict. cap. 20.*) eis ſubtraheretur, & iniqua con-
ditio eiſdem afferretur, ſi ſine eorum conſenſu
ſubditi ſui prorogarent iuriſdictionem alterius
Iudicis, cùm priuarent eos ſuis ſportulis, & ho-
nore iudicandi, qui omni lucro præferendus eſt,
in l. Iulianus, ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtament.

Quartò hæc opinio probatur ex eo, quod
75 Auditor Cameræ Apoſtolicæ † eſt Iudex Dele-
gatus, vt firmat *gloſſ. 1. in Clementin. Auditor.
de reſcriptis*, quam dixit ibi veram, Cardinal.
num. 6. & Staphileus *in tract. de ſignat. iuſtitiæ
in præludio 1. num. 6.* Sed ad prorogandam iuriſ-
dictionem Iudicis Delegati conſenſus expreſſus,
76 † & non tacitus requiritur iuxta textum *in cap.
ſtatutum, §. in nullo, de reſcriptis, lib. 6.* Ergo
per ſolam comparitionem ſimpliciter etiam fa-
ctam, abſque oppoſitione exceptionis declina-
77 toriæ coram † Auditore Cameræ Apoſtolicæ,
prorogatio iuriſdictionis prædicti Auditoris
non inducetur, quia talis comparitio ſolummo-
do inducit conſenſum tacitum, & non expreſ-
ſum, iuxta Gloſſam receptam *in dict. cap. ſta-
tutum, §. in null.*

Ex quibus omnibus (concludit ipſe Paz) pla-
nè conſtat, prædictam † praxim iure fulciram 78
non eſſe, imò etiam litteras Apoſtolicas retinen-
das eſſe, quamuis ille, contra quem impetra-
tæ fuerant, comparuerit coram Auditore ſuas
exceptiones allegans, & monitorio reſpondens.

Alioquin ſi partes litigantes ſine licentia 79
ſuorum Ordinariorum † conſentire poſſent in
alium Iudicem, illuſorium maneret Decretum
Concilij, & conceſſiones Pontificum Regi Hi-
ſpaniarum conceſſæ, ſuiſque ſummis ſumpti-
bus impetratæ ad conſeruationem, & obſeruan-
tiam Concilij Tridentini, fruſtrarentur, &c.
Hactenus Gundiſaluus de Paz, qui benè per-
cepit Articulum hunc, de quo Nos à principio
huius capitis latiùs tractauimus comprobantes;
atque apud eum, vt ſuperius diximus, talis
praxis non adeſt, nec adfuit in hoc Supremo
Senatu Regio.

CAPVT XVIII.

Si empti pignoris in ſubhaſtatione facta per Iudicem Delegatum quæſtio moueatur; an coram eodem Delegato ſit tractanda, vel potius per Senatum Ordinario remittenda.

Et an litteris Apoſtolicis ſemel exequutis, ſi poſſeſſor ceciderit à poſſeſſione, iſtius cauſa, ſiue in poſſeſſione, ſiue in proprietate deducta ad Ordinarium remittatur.

SVMMARIVM.

Delegatus ex commiſſione ſubſcripta manu Sanctiſſimi nequit cognoſcere de controuerſia mota tertio emptori rei ab eo ſubhaſtata vigore ſua commiſſionis, num. 1. & ſequentibus.

Emptor pignoris ſubhaſtati legitimo efficitur titulo poſſeſſor, num. 2.

Iudicium motum contra poſſeſſorem emptorem pignoris ſubhaſtati nouum eſt, intentandum coram ſuo Iudice Ordinario iuxta Trident. n. 3.

Text. in l. à Diuo Pio, §. poſt addictum, ff. de re iudicata. verba ad id ponderantur, n. 4.

Controuerſia ſuper pignore vendito, aut adiudicato, non via ſummaria, ſed ordinaria erit definienda, num. 5.

Ordinarius Iudex competens ſuper controuerſia pignoris ſubhaſtati, non erit ille prior ſubhaſtans, ſed cui emptor ſubeſt, num. 6.

Clerico creditori, ſi ſuper pignore adiudicato per laicum, controuerſia mota ſit, non coram laico, ſed coram ſuo Iudice Ordinario conuenitur, n. 7.

Clericus creditor, ex ſententia graduationis lata per laicum obtinens bona, reus efficitur neceſſarius, deinceps ab anterioribus creditoribus conueniendus coram Eccleſiaſtico, num. 8.

Lis graduationis poſt ſententiam executioni datam facta adiudicatione ſingulis creditoribus, finita eſt, num. 9.

Lis

Lis dicitur finita per rem iudicatam executioni mandatam, num. 10.

Per rem iudicatam executioni mandatam nec lis finitur, nec poſſeſſor victus amittit poſſeſſionem omnino manutenibilem, num. 11.

Mandatum de exequendo, poſt rem iudicatam realiter non exequutum, poſſeſſorem condemnatum poſſeſſione non priuat, nec in vincentem transfert, ibid.

Dominium non transfertur ex re iudicata ante eius executionem, & rei traditionem, n. 12.

Stephani Gratiani diſceptatio refertur, quod vt dicatur lis finita, non ſufficiat res iudicata, niſi eius executio realis ſubſequatur, n. 13. & ſeqq.

Procuratoris finitur mandatum per ſolam rem iudicatam, qui nequit executionem impedire, n. 14.

Poſt rem iudicatam vſque ad triginta annos peti poteſt executio actione in factum, vel officio Iudicis, num. 15.

Sequeſtrum durat in cauſa appellationis, quia niſi per rem iudicatam, lis non finitur, n. 16.

Executio requiritur, vt lis dici queat finita, n. 17.

Si poſt litem finitam, apprehenſámque poſſeſſionem à creditore controuerſia criatur, nouum eſt iudicium, num. 18.

Quod non egeť inſtantia, num. 19.

Res inſolutum creditori data ſi euincatur à tertio, vel ab alio, nequit creditor agere primaua actione per adiudicationem iam extincta, ſed alia noua agere debet, num. 20.

Litteris ad immiſſionem in poſſeſſionem, vel executorialibus in Rota obtentis, ſemel executis, controuerſia ſuper poſſeſſione ad Ordinarium pertinet, num. 21.

Executione litterarum, aut executorialium facta expirat Delegati iuriſdictio, num. 22.

Inductus in poſſeſſionem ſi aliquo tempore in ea permanſit, Delegati expirat iuriſdictio, ne fiat praeiudicium Ordinario, ad quem iam ſuper noua controuerſia, num. 23.

Tertius comparens poſt peractam litterarum executionem ſuper re, aut beneficio coram Ordinario debet litem mouere, non coram executore, n. 24.

Ius immittendi in poſſeſſionem ceſſat poſt factam immiſſionem actualem, etiamſi ab ea ceciderit, num. 25.

Semel immiſſo in poſſeſſionem amplius immiſſio non competit, num 26.

Immiſſio à poſſeſſione cecidente ceſſat via executiua litterarum, aut executorialium, & via Ordinaria agere debet, num. 27.

Executione peracta ſemel ſuper controuerſia actiua, aut paſſiua ad Ordinarium erit recurrendum, num. 28.

Executor gratiæ cum clauſula (inducentes, & defendentes) habet iuriſdictionem ad defendendum immiſſum iam à moleſtiis, n. 29.

Quod in Gallia non admittitur, ſed quia expirauit iuriſdictio per actualem executionem ad Ordinarium recurrendum, num. 30.

Quod & idem ſeruatur in Hiſpania ex diſpoſitione Concilij Trident. cuius Rex efficitur protector, & in Senatu dari decretum, vt cauſa remittatur Ordinario, firmat Riccius, num 31.

Executores meri cum clauſula (cæterum) nequeunt poſt peractam executionem, iuriſdictionem amplius exercere obſtante Trident. decreto, ſed ad Ordinarium recurrendum erit, num. 32.

Cauſa immiſſi, & turbati in poſſeſſione, & proprietate Ordinario remittitur, cum executione facta executoris expirauit iuriſdictio ex Trident. cuius prima inſtantia aliter peremi diceretur, num. 33.

Clauſula (defendentes inductum) nequit vti inferior à Papa in præiudicium Ordinarij, qua ſi Papa vtatur, ſubſcribere debet propria manu, aliter Senatus cauſam remittet Ordinario, quia poſt peractam executionem executoris finita fuit iuriſdictio, num. 34.

Comparens poſt immiſſionem ex alio teſtamento, non auditur via executiua, ſed Ordinaria, coram Iudice Ordinario rei poſſeſſoris, n. 35. & 36.

IVDEX à Sede Apoſtolica Delegatus ex commiſſione propria manu Sanctiſſimi ſubſcripta, † vel 1
aliàs cauſa legitimi ad Sedem Apoſtolicam (ſuper qua debitor fuerat coram Ordinario primitus conuentus) deuoluta, & ad executionem executorialium, in Rota contra debitorem obtentarum datus, poſtquam ipſius debitoris bona pro ſatisfactione creditoris ſubhaſtauit, & re emptori tradita ſoluto pretio accidit, in eum ſuper eadem re quæſtionem moueri, ſiue à tertio ſuam eſſe contendente, ſiue ab alio creditore ex cauſa iuris offerendi, & coram eodem Delegato; ipſe tamen emptor conuentus certans ad ſuum Ordinarium cauſæ huiuſmodi cognitionem pertinere ex Decreto Concilij Tridentin. *ſeſſ. 24. de reformatione, capitul. 20.* recurrit ad Senatum pro eius protectione, vt ad Ordinarium remittatur: & debere obtinere paucis cognoſcetur.

Etenim Clericus pignoris emptor, & ſoluto pretio, † ac per conſequens perfecta iam ven- 2
ditione, poſſeſſor ex legitimo titulo effectus eſt, & Iudicis authoritate (qui illa lite iam finita deſinit eſſe Iudex, *l. poſteaquam, ff. de re iudicata, cap. in litteris, de officio Delegati*) ſi ſuper eadem † re conueniatur, nouum equidem 3
patitur Iudicium, & nouam inſtantiam, atque ideò actor eius forum omnino ſequi tenetur, *c. cum ſit generale, de foro competenti*, cum vulgaribus; quare inſtantia hæc noua pernéceſſe coram Ordinario ſuo tractanda erit, iuxta *dict. capitul. 20. Trident.* & ea, quæ latè deduximus ſuprà hac *2. p. cap. 8. & cap 9.* & iterum *in cap 23.*

Pro quo in terminis † eſt text. elegans *in l. à* 4
Diuo Pio, §. ſi poſt addictum, ff. de re iudicata, his verbis: *Si poſt addictum pignus aliqua controuerſia emptori moueatur, an ſit cognitio eiuſdem Iudicis, qui ſententiam executus fuit, videndum eſt, & enim ſemel emptio perfecta ſit, eiúſque, qui ſic comparuit, periculum verſetur, non puto locum eſſe cognitioni, certè poſtquam inductus emptor in poſſeſſionem, nonne ceſſabunt partes eorumdem Iudicum; idémque & ſi ipſi, cui quis iudicatus eſt, res fuerit addicta*: Vbi ſcribentes duas vtiliter concluſiones firmant; quod in controuerſiis emergentibus poſt venditionem, † vel pignoris 5
adiudicationem non ſummariè, ſed ordinariè, iuriſque ordine ſeruato procedi debet aduerſus eundem emptorem. Alteram verò (per neceſſariam conſequentiam ex prædicta concluſione deductam) quod coram Iudice Ordinario emergentia hæc, vt noua pertractanda erunt. Iudex autem † Ordinarius hîc non intelligitur ille 6
prior, qui ſententiam additionis tulit; ſed ille dumtaxat, qui erit Iudex competens emptoris, ciúſve, cui pignus fuit addictum, vel inſolutum datum.

Google

giſtraliter explicat Paulus de Caſtro *in dict.* §. *ſi*
poſt ad dictum, Franciſcus Viuius *deciſ.*527.*n.*7.
*lib.*4. Guzman *in tractatu de electionibus*, *q.*7.*à*
*num.*67.*cum ſequentibus.*

7 Et confirmatur ex doctrina † Soccini *Regul.*
10. *fallent.* 1. *&* 2. & clarius per Anton. Coi-
ſium *in conſ.*60. *num.*11. *lib.*2. dicentes, quod ſi
Clericus primus creditor, cui pignus ex lici-
tatione facta per Iudicem laicum addictum fuit
pro ſui ſatisfactione, qui poſtmodum ex cauſa
iuris offerendi à ſecundo creditore conueniatur;
debeat iſte ſecundus creditor Clerici forum ſe-
qui, & Iudicium ſui Ordinarij, ad quem con-
trouerſiæ huiuſmodi cognitio dumtaxat perti-
net; ſequitur Alphonſus de Guzman vbi proxi-
mè, *à num.* 62. dicens: Quòd etſi ipſe Cle-
ricus creditor obtinuerit bona ipſa virtute
8 † graduationis, & ſententiæ latæ per Iudicem
ſæcularem; nihilominus cùm id iudicium iam
extinctum & finitum fuerit, & Clericus iuſto
titulo effectus ſit poſſeſſor, & reus neceſſarius,
non poterit ab eodem Iudice ſeculari compelli,
bona anterioribus creditoribus reſtituere, cùm
noua ſit cauſa, nouum ius, quæ noua inſtantia
egeat ad ſuum Iudicem Ordinarium remittenda,
ex ſupradictis.

Et quia lis graduationis in Iudicio ſeculari
fuit proculdubio extincta, & iam finita per
9 executionem iam peractam, & actualem addi-
ctionem factam creditori vincenti, ita Bart. &
Iaſſ. *in l. fideiuſſor.* §. *ſi ſatiſdatum ff. qui ſatiſdare*
cogantur, Guzman vbi proximè, *num.* 64. cùm
10 generale verum ſit, quòd lis dicatur finita † per
rem iudicatam executioni mandatam, vt per
Sarner. *in Regula de annali.* *q.* 44. *num.* 4. *&* 5.
Caputaq. *deciſ.*172.*p.*5. Mohedanus *deciſ.*8.*alias*
115. *deciſ.*14. *aliàs* 240. *de cauſa poſſeſſionis*, *&*
proprietatis, *& deciſ.*3. *alias* 180. *n.*3. *de litiſpen-*
dent. Viuius *deciſ.*527. *num.*3. Guzman vbi pro-
ximè *num.*65. & Nos poſt Sarner. Lancelot. Ro-
bert. aliáſve plures Rotæ deciſiones latiùs pro-
bamus *in tractatu de Regia protect.* 4. *part.* *capi-*
*tul.*14. *à num.*250. *cum ſequentibus*, quibus adde
Viuianum *in tractatu de iure patronat.* *deciſ.* 25.
11 *num.*7. Et nos firmauimus ibidem; † è conuer-
ſo etiam per rem iudicatam non ſequuta eius
executione, litem minimè finitam dici, atque
ideò ſententiam ante executionem factam non
priuare poſſeſſione victum, quam non amiſit,
ſed verè retinet interim manutenibilem, vt pul-
chrè Coccinus *deciſ.* 184. *num.* 3. *& à princip.*
Alexand. Ludouiſ. *deciſ.* 546. *num.* 9. *&* 10. &
idem Coccinus *deciſ.* 223. *num.* 4. optimè etiam
Seraphinus *deciſ.*937. *num.*2. Caſſiac. *deciſ.*7. *de*
cauſa poſſeſſionis, *& proprietat.* Paleotus *deciſ.*
215. Quæ deciſiones idem affirmant etiamſi
poſt rem iudicatam ſubſequatur mandatum exe-
quendo. quia ſola voluntas, & iuſſus Iudicis
in effectum non deductus non priuat poſſeſſio-
ne condemnatum; nec in vincentem transfert.

Et quòd lis non dicatur finita ante rei iudi-
catæ realem executionem, inſuper probant Pa-
cificus *deciſ.*144. *num.*2. *poſt tractatu de Saluiano*
interdict. Rota *in recent. deciſ.*223. *num.*2. *part.*1.
Ludouiſ. Poſt. *de manutention.* *obſeruat.* 12. *à*
*num.*160. & poſt tractatum *deciſion.*167. *num.* 7.
& alias deciſiones allegat ipſe Poſt. ibidem,
*num.*161.

Hinc fit quod ex ſententia non transfertur
12 dominium † ſeu quaſi ante traditionem, & exe-
cutionem, Alexand. *conſil.*90. *num.*8. *volumin.*2.
*& in conſil.*1. *num.*5. *volumn.*5. Decius *conſ.*594.
*num.*3. Doctores *in l. ex hoc iure*, *& in l.*2. *per*
text. ibi. C. communia vtriuſque Iudic. *& in l.*
Pomponius, §. *ſi iuſſu*, *ff. de acquirend. poſſeſſ.*
Puteus *deciſ.*160. *part.* 3. Marta *in conſ.* 50. *n.*2.
& melius *num.*19. *& ſeqq.* & vide infrà *num. ſeqq.*
*& à num.*17.

Et quòd lis non dicatur finita per ſolam rem
iudicatam, ſed præcisè † ad id requiratur eiuſ- 13
dem ſimul executio, probat Stephan. Gratian.
in diſceptation. forenſi. tom. 1. *cap.* 66. in hæc:
Non obſtat, quod etiam dicatur lis finita per
ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam,
l. cauſas, *C. de tranſact.* Gloſſa *in cap.* 1. *verb.*
Finis. de litis conteſtat. Caſſiador. *deciſ.* 6. *ſuper*
Regul. *num.*5. Pariſius *conſ.*30. *in cauſa*, *num.*35.
*lib.*4. Vnde non includitur executio, cùm ſuf-
ficiat finire litem per rem iudicatam, ita vt pro-
curator ad lites non cenſeatur habere † manda- 14
tum ad impediendum executionem ſententiæ,
Geminian. *in cap.*1. §. *ſed ſi poſt rem*. *verſ. Nota*
ex illo, *dict. n.*4. *de exceptionibus in* 6. quia verum
eſt litem finiri per ſententiam, ſupplendo ta-
men executioni mandandam; & poſtquàm res
datur ei, qui vicerit, quia aliàs per ſententiam,
& rem iudicatam non dicitur lis finem accipere,
Mandoſ. *regul.* 33. *q.* 27. *col.* 1. *ad med.* *verſ. Ad*
propoſitum quæſitum, vbi teſtatur ita in Rota ſæ-
pè fuiſſe deciſum, & declaratum, & intelligi
omnia in contrarium deducta, & ibi etiam
† quod poſt rem iudicatam, vſque ad triginta 15
annos poteſt peti executio actione in factum
vel officio Iudicis, *l. actori*, *C. de iure iurand.* Bart.
in l. tale pactum, §. *qui prouocauit*, *de pactis*, *&c.*

Et idem Gratian. *cap.* 114. *num.* 34. ibi: Ve-
rius eſt, vt etiam in cauſa † appellationis ſe- 16
queſtrum duret, cùm aliàs non dicatur lis finem
accipere, niſi per ſententiam in iudicatam tranſ-
actam, *l. cauſas*, *C. de tranſact.* *&c.* Ita vt etiam
requiratur executio, † vt poſſit dici lis finita, 17
Mandoſ. vt dictum ſup. *cap.*66. *num.*20. & ita in
ſpecie caſus noſtri reſpondit Curtius *de ſequeſt.*
*cap.*2. *q.*18. *n.*66. *&c.* probat Puteus *deciſ.*310. *lib.*
2. latiſſimè Lancelot. *de attent.*4. *p. in præfat.* *n.*
230. Nicolaus Garcia *de benefic.*6. *p.* *cap.*4. *n.*42.
in fine, Achill. *deciſ. vnic. de executione ſententia*,
Rota vt per Farinac. *deciſ.*276. *n.*6. *tom.*2. *in poſt-*
humis, qua poſt Lancel. *de attent.*4. *p. in præfat.*
*n.*230. & Sarnar. *in Regul. de anna.* *q.* 44. & Pu-
theum *deciſ.*30. *lib.*2. adducitur Rota *in vna Sal-*
*mantina Capellaniæ del voto.*2. *Aprilis*, *&* 5. *Iulij*
1593. *coram Cardinali Pamphilio.*

Atque ideò ſi poſt finitam litem, & habita
à creditore poſſeſſione emergat aliquid, quòd
ſit in iudicium † deducendum, nouum equi- 18
dem erit iudicium, vt per Caputaquen, *dict. de-*
*ciſ.*171. benè conſiderauit Guzman. *dict. cap.* 7.
num. 66. Quod quidem noua eget inſtantia,
† vt latiſſimè comprobauimus ſuprà hac 2. *part.* 19
*cap.*8. *& cap.*9. *& cap.*13. Vbi plurimæ doctri-
næ conducibiles repetentur.

Et pulchrè confirmatur, quoniam ſi ab ipſo
creditore, cui pignus inſolutum datum fuit à
Iudice pro debiti ſatisfactione, ſiue per adiudi-
cationem Iudicis, ſiue partis, res ipſa pignora-
ta, † & addicta euincatur à tertio, vel alio cre- 20
ditore; nequit ex actione primæua agere, cùm
ex actuali addictione, & adiudicatione fuerit ex-
tincta, ac per cõſequens lis ſuper ea mota, ſed alia
noua

noua actione agere debet, purâ vrill exempto,
poſt Petrum Surdum, Gratianum, Fabium, Anna,
Felicianum à Solis, Caſtellum & alios abundè
diximus, & probauimns *in tractatu de Regia pro-
tect. 4. part. cap. 7. à num. 160. cum ſequentibus.*

Multò mious contra ipſum creditorem habi-
ta rei addictæ poſſeſſione lis ipſa, & actio pri-
mæua dotare diceturt, ac per conſequens coram
Iudice ſuo Ordinario hac noua actione, hóc-
que nouo Iudicio conueniri debet, eum noua
egeat inſtantia, & nouis terminis, ac defenſio-
nibus: quapropter omnino per Senatum ad
Ordinariom remittenda, quo iure quidem quo-
tidie vtimur in hoc Supremo Regio Conſilio,
quoties ab eo protectio hæc Conſilij poſtulatur.

Ex his fundamentis, eorúmque principali
21 doctrina infertur, † quod ſi executoriales ex-
pediantur in Rota, vel litteræ Apoſtolicæ den-
tur alicui Delegato commiſſæ, vt alicui pro-
uiſo, tradat poſſeſſionem beneficij, alteriúſve rei,
aut iuris, ſi facta iam actuali earumdem execu-
tione, illatúmque virtute victor, aut prouiſus ha-
buerit poſſeſſionem pacificam, ſi ab aliquo ter-
tio fuerit turbatus, aut ſpoliatus, nullatenus po-
terit executor ipſe virtute executorialium, aut
litterarum Apoſtolicarum ipſum reſtituere, nec
manutenere, cùm hæc ſit noua cauſa, & nouum
à priori diuerſum Iudicium, quod omnino, ſiue
in poſſeſſione, ſiue in proprietate debet remitti
ad Ordinarium, ad quem huius cauſæ cognitio
actiuè, & paſſiuè omnimodo pertinet, cùm De-
legati Iudicis iuriſdictio iam fuerit extincta, &
finita poſt peractam executionem. Elegans eſt
deciſio Caſſiadorij *deciſ. 1. de reſtit. ſpoliat.* Rota
per Iacobum Caballerium *in deciſ. 347. n. 1. & 2.*
Vbi quod ſtatim expirauit poteſtas Iudicis De-
22 legati, & executoris, † & fuiſſe ita deciſum
per Rotam *in vna Caſalenſ. Canonicat. 22. Ianua-
rij 1605. coram Reber. Atrenaten.* & in alia *Fer-
rarienſ. bonorum 19. Ianuarij coram Dunazeto,* te-
ſtatur Caballerius ibidem, *num. 2.*

Et per Ioannem Andræam *in cap. pro illorum
de præbendis, & dignitat.* & Abbatem, Staphi-
23 leum *de litteris † gratia, titulo de vi, & effectu,
§. ſignificat. clauſula inducentes, n. 3. & per cap. in
litteris, de officio Delegat.* tenet Nicol. Garcia
de beneficiis 6. p. cap. 2. à num. 154. & ſup. *à n. 151.*
Quod ſi aliquandiù inductua in poſſeſſionem
pacificè poſſedit; expirat Iudicis Delegati po-
teſtas, ne fiat præiudicium Iudici Ordinario,
ad quem pro controuerſia mota inducto & pro-
uiſo, & nouiter facta recurrendum ſit, refértque
eundem Ioannem Andream ſic audiuiſſe Curiam
tenere, firmantem, niſi in continenti poſt factam
executionem in poſſeſſione turbetur miſſus, ſe-
cundùm Ioannem, & Abbatem, *n. 6.* Felinus *so.
verſ. 2. in cap. querenti. de officio Delegati.* Et ita
procedunt, quando ſcilicet in continenti tur-
batus eſt miſſus, quæ Nos latiſſimè diſputaui-
mus, & reſoluimus *in tract. de Regia protect. 4.
p. cap. 14. à num. 217. cum multis ſeqq.* Vbi quando
in continenti ab ipſo condemnato turbatus, vel
ſpoliatus poſſeſſor immiſſus; de quo etiam Bar-
boſa *in collect. ad c. querens. n. fin. de officio Deleg.*

Sicuti etiam quando poſt factam executio-
24 nem, & poſſeſſionis † traditionem virtute lite-
rarum Apoſtolicarum, quis veller mouere con-
trouerſiam ſuper re, vel beneficio iam poſſeſſo,
nam tunc tertius iſte comparens non coram Iu-
dice eodem Delegato, qui miſſionem realem fe-
cit; ſed coram Ordinario, ad quem debet recur-
rere, tenetur actionem, & ius ſuum deducere, &
contra poſſidentem agere; etenim ad audiendum
huiuſmodi nouum contradictorem, executoris
Delegati poteſtas expirauit, cùm ſit noua actio,
& nouum Iudicium, vt in terminis ex hac ratio-
ne tenet Nicol. Garc. *de beneficiis. 6. p. c. 5. à n. 145.*

Et ratione probatur; nam cum litteræ Apo-
ſtolicæ dentur ad immittendum in poſſeſſionem,
† poſt immiſſionem, ceſſat poteſtas, & Iuriſdi- 25
ctio, atque commiſſio, ſicut & ceſſat ius prouiſi,
qui iam ſemel miſſus fuit, etiamſi ab ea cederit,
& ſpolietur, vt poſt Alexand. *conſ. 138. viſo pun-
cto, num. 2. & 3. lib. 5.* Anchar. *conſ. 189. num. 6.
verſ. Præterea poſito,* Cardin. Tuſch. *practic. con-
cluſ. tom. 3. litt. E. concl. 493. à n. 9. cum ſeqq.* Nos
de Regia protect. 4. p. cap. 14. n. 554. Quia immiſ-
ſio non competit † amplius iam poſſeſſori, licet 26
à poſſeſſione ceciderit, latè Caſtillo *controuerſ.
cap. 54. n. 25. tom. 3.* Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 46.
n. 3. & ſeqq. & deciſ. 200. à n. 3.* Nec virtute ca-
rummet litterarum ſemel † executioni tradita- 27
rum agit miſſus patiens controuerſiam, quia ex-
pirauit via executiua, & ordinaria agendum erit,
Felin. *in cap. querenti, n. 10.* vbi in fine, dicit
commun. Rota apud Seraph. *deciſ. 162. ex n. 4.*
Quare pro qualibet turbatione, & controuerſia
actiua, † aut paſſiua peracta iam executione de- 28
bet ad Ordinarium recurri, ne lædatur diſpoſi-
tio Tridentin. *in d. cap. 20. ſeſſ. 24. de reformatio-
ne,* præſeruans primam inſtantiam Ordinario,
& ita probat Nicolaus Garcia *de beneficiis. 6. p.
cap. 2. num. 154. & ſeqq.*

Et in his, in quibus verſamur terminis, idem
probat Ioannes Aloyſius Riccius *in practicar.
Aurea, reſolution. 299.* in hæc: Executores
† gratiæ cum clauſula (*Inducentes, & defenden- 29
tes, &c.*) non ſolùm habet iuriſdictionem ad
ponendum in poſſeſſionem beneficij impetran-
tem, & ad faciendum ei reſpondere de fructi-
bus; ſed etiam ad defendendum eum poſt im-
miſſionem, ſi ab aliquo tertio moleſtaretur, vt
per text. & ibi Abb. & Felin. *in cap. querenti,
de officio Delegati, num. 10.*

In Gallia tamen hæc concloſio non practica-
tur, † quia facta executione executor functus 30
eſt munere ſuo, & poſtea iuriſdictio Ordinario-
rum eſt, etiam quoad turbationem in poſſeſſio-
ne; nam turbatus coram Ordinario conque-
ri debet, per concordata ſuprà allegata; ita no-
tarunt Rebuffus *in pract. benefic. in forma noua
prouiſion. verb. Amoto quolibet illicito detentore,*
March. *deciſ. 100. p. 1.*

In Hiſpania ex Bullis conceſſis in fauorem
Potentiſſimi † Regis noſtri Philippi à Summis 31
Pontificibus felicis recordationis Pio V. &
Gregorio XIII. qui faciunt eum protectorem
Sacroſancti Concilij Tridentini; credo, quod
ſeruatur idem, quod in Gallia, & quod cauſa
contra turbantem remittitur Ordinariis, & ſu-
per hoc dantur reſcripta in Supremo Conſilio;
& de iure communi, Abbas, & Ioann. Andr.
in dict. cap. querenti exiſtimabant, quod perfe-
cta executione, ſi aliquandiu pacificè poſſide-
bat impetrans, erat extincta iuriſdictio Delega-
ti, aut executoris, non obſtantibus dictis clau-
ſulis, ob quas moti fuerunt ſupradicti omnes,
& etiam ſeruare Curiam affirmat Stapileos *in
tractatu de litteris gratia; & iuſt. tit. de vi, & effe-
ctu clauſul. fol. 130. in paruis.*

Ex

Ex quibua infertur, quod meri executores
32 eum clauſula (*Caterum*) quæ ſolet † de ſtylo
dari penſionario in reſeruatione penſionis, vel
præſentantibus gratias coram Auditore Came-
ræ in hoc Regno ſtante forma Saeri Concilij
Trident. de qua ſuprà, non porerunt poſt præ-
faram executionem, iuriſdictionem exercere,
licet in fauorem Ordinarij contrarium aliqoan-
do de facto obſernetur. Id tamen intelligo con-
tra contradicentes de iure, contra quos in prima
inſtantia debet recurri ad Ordinarios, contra
verò turbantes de facto non erir inconuenlens, ſi
procedar extra iudicialem compulſioοem, quan-
do elauſula facit perpetoitarem. Hæc Riceius.

Quam doctrinam de verbo ad verbum, tran-
33 ſcripſir Riceius † ipſe à Flores de Meoa, qui ea
omnia dixerat *variarum, queſt.4. à num. 60. cum
ſequentib.* Hoc tamen Authore tacito, qui qui-
dem io hiſmer terminis dicit, eauſam iam miſſi
in poſſeſſionem, & poſtmodum turbati remit-
tendam eſſe Ordinario, ex diſpoſitione Conci-
lij Tridentini, eùm clatè pereutiatur prima in-
ſtantia hoc in caſu ad illum pertineus, quippè
iaio ceſſauerit iuriſdictio Delegati, & ita practi-
catur quotidie in hoe Supremo Conſilio Regio,
atque inconctanter obſeruatur, prout ex dicto
Flores de Mena, latiùs videre poreris loeo cita-
to, & iterum *in q.12. num.10. ad fin.*

Fulcitur, quoniam clauſula, *Defendas indu-*
34 *ctum*, non operatur poſtquam † immiſſus ſemel
paeificè poſſedit, oe derogetur Ordinarij iuriſ-
dictioni, ideò ſi moleſtetur poſtquam fuit in-
ductus; via Ordinaria eſt agendum, & mole-
ſtans coram ſuo Ordinario erit eonueniendus.
Quia hæc elauſula amplius non habet effectum,
nec cooſeruat iuriſdictionem executuris Dele-
gati, vt ſuperius latè diximus, & probant inſu-
per Sraphileus *de litter. gratia, fol.97.pag.2.verſ.
Sequitur poſtmodum*, Marcheſ. *de commiſſion.p.1.
pag.939. num.177.* Campan. *diuerſorum iuris Ca-
non. rubr.11. c.12. n. 283.* Cardin. Tuſeh. *pract.
concluſ. tom.1. litt. C. concluſ.218. n. 1.* vbi *n. 2.*
ſubdir Rebuffum *in forma noua prouiſ. in verb.
Defendas inductum*; retuliſſe quod in Franeia
nihil operetur, quia Iudices Ordinarij poſt exe-
cutionem factam ſunt adeundi, quod & in Hi-
ſpania idem obſeruari ex diſpoſitione Concil.
Trid. ne deterior fiat eorum iuriſdictio, dixi-
mus ſup. *à num.29. cum ſeqq.* Atque ideò, vt hæc
clauſula operetur poſt inductionem, miſſionem
factam per executorem in præiudicium iuriſdi-
ctionis Ordinariæ, debet commiſſio, qua præ-
dicta clauſula apponitur, ſubſcribi propria ma-
nu Saoctiſſimi, aliter à Senatu eauſa nouæ mo-
leſtiæ & turbationis, remittenda erit Ordina-
rio, ad quem de iure pertinet cognitio, ex ſu-
periùs abundè comprobatis.

Fulcitur deniq; ex eo, quòd ſi poſt immiſſio-
35 nem † factam, ex *l. fin. C. de edito diui Adrian.*
vel virtute litterar. Apoſtolic. alius comparear
cum alio teſtamento, vel alias litteras Apoſto-
licas, alióve pari titulo: nullatenus auditur in
via executiua, ſed in via Ordinaria, & in iudi-
cio & foro competenti Ordinario, quia iſte iu-
ſto titulo poſſidet, Iudice Authore ritè & rectè
procedente, & mediante ſua poſſeſſione effe-
ctus eſt reus, eniusforus eſt ſeruandus, & at-
tendendus; ita tenent Batt. *in l. fin. C. de eden-
du diui Adri.* & ibi Alexand. *num. 23.* Alucrie.
num. 14. Angel. *col. penult.* Beneintend. *deciſ. 83.
n.5. & 6.* Beroius *conſ.54. num.3. lib. 2.* Roland.
conſ.78. num.27. lib.3. ſequitur Zueardus *in dict.
l. fin. n.374.* Menoch. *de adipiſc. remed.4. n.565.*
& videtur ſentire Peregr. *de fideicom. art. 48.
n.23.* Mohedan. *deciſ.13. vt lite pendent.* Capn-
raq. *deciſ. 329. p. 1.* Puteus *deciſ. 133. lib. 2.* &
fuiſſe deciſum *in vna Reatinu. hæredit. 4. Iunij
1599. coram Iuſto.* teſtatur Cæſar Argelius *de
legitimo contradict. q. 2. art. 3. per totum*, & ſi-
gnanter *à n.123. & ſeqq.* atque etiam *à n.133.* in
ea fuiſſe dictum; quod ſi iudex comparentem
ex alio etiam poſteriori teſtamento poſt immiſ-
ſionem factam † admiſerit in via executiua, & 36
eum immiſerit; Prior erit manutenendus in ſua
anteriori immiſſione, & poſſeſſione, eò quòd
ab ea non potuit eiici, niſi in via ordinaria audi-
tus & victus vti reus neceſſarius, qui Cæſar Ar-
gelius latiori manu tractat de iis omnibus vidē-
dus in toto dicto *artic. 3.* itaque quoties ſemel
fuit quis à iudice miſſus in poſſeſſionem alicu-
ius rei ritè & rectè procedente; quidquid poſt-
modum contra eum alius inſurgat in poſſeſſo-
rio, aut petitorio, conueniendus erit in ſuo fo-
ro competēte, & corā ſuo Ordinario non alias.

CAPVT XIX.

Impetrata commiſſione ob recuſationem Ordinarij, poſtmodum (re tamen integra) decedentis, vel recedentis, an per Senatum cauſa remittenda erit eiuſdem Ordinarij ſucceſſori?

SVMMARIVM.

Commiſſio impetrata ob recuſationem Ordinarij, re integra, poſtmodum recedentis, vel decedentis, an à Senatu retinenda, vt cauſa faciat remiſſionem ſucceſſori, à n.1.

Concil. Trident. præſeruans primam Ordinarij inſtantiam, non ſuſtulit legitimos modos, ad quos de iure ab eo licitè receditur, n.2.

Recuſationis cauſa legitimus eſt modus recedendi ab Ordinario in prima inſtantia, n.3.

Ex recuſatione ceſſat Trident. diſpoſitio, & per conſequens Senatus protectio, n.4.

Res, quæ ſemel prohibitionem euaſit, ſemper libera remanet, num 5

Rei ſemel alteratæ natura, ſemper remanet alterata, num.6.

Recuſationis cauſa licèt ceſſet, eu mutatione Ordinarij recuſati, non tamen eius ceſſat effectus iam conſummatus, & in effectu deductus. n.7.

Factum legitimè retractari nequit, licèt caſus poſteà euenerit, à quo non potuit inchoari, n 8.

Caſus ſuperueniens non mutat actum conſummatum, num 9.

Ius ſemel tertio quaſitū tolli nequit eo renuēte, n.10.

Commiſſione facta communi aduerſario, ius eſt quaſitum eidem, & illi impetrans renuntiare non poteſt, num.11.

Commiſſio ob recuſationem Ordinarij impetrata, ex huius mutatione, re integra (nempè ante iuriſdictionem in Delegato radicatam) retinetur in Senatu remiſſa cauſa cognitione Ordinarij recuſati ſucceſſori, n.12. & ſeqq.

Recuſationis cauſa ceſſāte ceſſet ipſa recuſatio, n.13.

Digitized by Google

Recuſatio ceſſat mortuo iudice recuſato. n.14.
Suſpicionis cauſa ceſſante, ceſſat ſuſpicio, n.15.
Quod intellige ſi recuſationis cauſa ſit perſonalis, non realis, quæ tangat dignitatem, quæ etiam in ſucceſſore durat, num.16.
Periculoſum eſt coram iudice ſuſpecto litigare, ibidem.
Periculi cauſa ceſſante, ceſſat quod eius cauſa ſtatutum eſt, num.17.
Receſſus ab Ordinario cauſa ceſſante, ceſſat receſſus ob eam factus, num.18.
Commiſſionis impetrandæ cauſa ceſſante ceſſat commiſſio impetrata, num.19.
Cauſa ceſſante, re integra, ceſſat effectus nondum conſummatus, ſed dum eſt in fieri, n.20.
Suſpicionis cauſa ceſſante poſt præuentam iuriſdictionem non ceſſat commiſſio, nec ſucceſſor recuſati recuperat iuriſdictionem, ibid.
Cauſa ceſſante non ceſſat effectus iam conſummatus, & ex cuius exiſtentia tertio iam fuerit ius quæſitum, num.21.
Promiſſio contemplatione alterius facta, ipſo re integra, decedente, corruit, ſecus re non integra, & facta acceptatione per donatarium, n.22.
Iuriſdictione Delegati nondum præuenta per eius exercitium, res adhuc dicitur integra, n.23.
Per litterarum præſentationem coram Delegato iuriſdictio non dicitur præoccupata, n.24.
Delegatus ante litterarum præſentationem ſubdelegans nihil agit, quia ſubdelegatio actus eſt iuriſdictionis, ibid.
Iuriſdictio Ordinarij ſuſpenſa per recuſationem, ea ceſſante per remotionem, re integra, recuſati ſtatim ex vi attratiua deuoluitur ad eiuſdem ſucceſſorem non recuſatum, n.25.
Commiſſio non efficitur communis aduerſario; nec ex ea ius acquiritur per impetrationem, nec præſentationem; ſed per citationem legitimè expeditam, & executam, n.26.
Secus poſt eam ſubſequutam, cui iam commiſſioni impetrans nequit renuntiare, n.27.
Commiſſioni continenti aliquid fauorabile alicui, poteſt re integra, impetrans renuntiare, n.28.
Commiſſio poſt præſentationem, & citationem executam fit communis aduerſario, cui impetrans non poteſt renuntiare, n.29.
Niſi contineat publicam vtilitatem, n.30.
Commiſſioni continenti aliquod priuilegium, etiam ad commodum tertij poteſt, re integra, impetrans renuntiare, num.31.
Commiſſio non efficitur communis ante præſentationem, & citationem executam, qua non vti poteſt impetrans, etiam inuito aduerſario, n.32.
Recuſationis cauſa reſoluta recedente, vel decedente Ordinario recuſato, re integra, res redit ad priorem ſtatum, & ad ſucceſſorem recuſati in eadem prima inſtantia, n.33.
Grauamine, quo fundatur appellatio, commiſſio, & inhibitio, ceſſante, & reſoluto, reſoluuntur cætera eò nitentia, & cauſa ad inferiorem redit, num.34.
Origine, à qua cætera vim capiunt, & fundamentum, ſublata, cuncta corruunt, n.35.
Sublata cauſa principali tacitè intelligitur reſoluta inhibitio Rotalis ſuper articulo incidenti emanata, num.36.
Acquiſitione rei reuocabiliter ex cauſa de præterito reſoluta, omnia redeunt ad primum ſtatum, ita vt fructus, hypotheca, & alia iura reſtituantur, num.37.
Re redacta ad priorem ſtatum ius ſemel conſolidatum ceſſum, ſeu aliter amiſſum, reuiuiſcit, n.38.
De effectibus rei redactæ ad priorem ſtatum, n.39. remiſſiue.
Appellatione deſerta; iuriſdictio deuoluitur ad Iudicem à quo qui ſuam exequitur ſententiã, n.40.
Recuſatio, & appellatio ad effectum ſuſpendendi iuriſdictionem à pari procedunt, n.41.
Recuſationem ceſſare per mutationem Ordinarij recuſati ante commiſſionis exercitium, ad eiuſque ſucceſſorem deuolui iuriſdictionem, determinauit Rota, num.42. & ſeqq.
Per comparitionem coram recuſato tollitur recuſatio, & reſcriptum eius occaſione obtentum, n.43.
Sententia lata in petitorio ſuſpenſo eſt nulla defectu iuriſdictionis, num.44.
Etſi lata ſit ſuper petitorio, & poſſeſſorio ſimul in totum nulla eſt, num.45.
Per comparitionem coram alio Iudice competenti, re integra, & ante vſum commiſſionis, huic impetrans renuntiare videtur, n.46. & 47.
Succeſſori Ordinarij recuſati remittet Senatus cauſam in prima inſtantia, non Delegato, qui ante ceſſum, vel receſſum recuſati commiſſione ſibi per recuſantem impetrata, non fuit vſus, n.48.
Ab Ordinario ob recuſationem licitè receditur in prima inſtantia durante impedimento recuſationis, & non ſublato, re integra, n.49.
Omnis diſpoſitio tacitam conditionem habet, rebus ſic ſtantibus, ita vt ab ea recedatur noua ſuperueniente cauſa, num.50.
Commiſſio ob recuſationem impetrata ante eius exercitium non habet ſtatum perfectum, nec conſummatum, ſed eſt, re integra, reſolubilis, & variationi ſubiecta, num.51.
Ex commiſſione non acquiritur ius tertio, re integra, num.52.

RECVSATO Ordinario ob legitimam ſuſpicionis cauſam legitimè probatam, & admiſſam, vnus ex 1
litigantibus feſtinanter præcurrit, & impetrat commiſſionem à Sede Apoſtolica, vt alius Iudex Delegatus de cauſa cognoſcat principali, interim tamen, quod, vel impetratur, vel Delegatus iuriſdictionem radicet, & præueniat, accidere aſſolet, vt Ordinarius ipſe recuſatus, vel decedat, vel ab officio remoueatur, certat altera ex partibus in Senatu hoc Supremo; cauſam remittendam fore Ordinario ſucceſſori, allegans, fuiſſe deuolutam, & recuperatam iuriſdictionem à ſucceſſore non ſuſpecto, eò quòd ceſſauerit, re integra, cauſa recuſationis, cum ſuſpectus deſierit iam iudex eſſe. Quæſtio eſt admodum celebris, & difficilis.

Et pro hac vltima parte negatiua Ordinario
ſucceſſori remittendam non fore; † ſed potius 2
iudici Delegato, plura vrgent non contemnenda fundamenta. Et primum quoniam etſi per Concil. Trident. *ſeſ.24. de reformat. c.20.* ſit Ordinario ita præſeruata prima inſtantia, vt ſit prohibita auocatio, & commiſſionis impetratio; Hoc tamen Decretum non tollit legitimos modos per quos de iure licitè, liberéque recedi poteſt ab Ordinario ipſo in prima inſtantia, Nos latè probauimus hac 2. *p. c. 5. verſ. Plures tamen alij caſus, à n.8.* & ferè per totum caput, inter quos
recuſationis cauſa, † vti legitima, ac principa- 3
lis connumeratur, prout ibidem in eodem *c. 5. §.1. à n. 3. cum ſeqq. verſ. Ex proxima concluſione,* vbi

vbi ex cauſa recuſationis Ordinarij liberè per-
mitti impetrati commiſſionem alteri iudici poſ-
ſe, diximus in prima inſtantia, quod per totum
illum. §. examinauimus.

Ergo ſemel legitimè, & licitè facta commiſ-
ſionis impetratione, ceſſare, dicendum eſt, pro-
4 hibitionem Concil. Trid. † & per conſequens
Senatus protectio, quoniam res, quæ ſemel
5 prohibitionem euaſit † ſemper remanet libera,
*l. pater. §. quindecim libertos ff. de legat. 3. l. ca-
tera. §. fin. ff. de legat. 1. l. 1. §. rei verò. C. de im-
ponendis lucris, deſcript. l. fin. C. de remiſſione pi-
6 gnor.* Atque rei ſemel alterata natura, † ſemper
remanet alterata. De quibus, & aliis pluribus
ſimilibus doctrinis diximus *in tract. de Regia
protect. 3. p. c. 4. à n. 55. & ſeqq.* Ergo cum huius
cauſæ prima inſtantia ſemel licitè alternata fuit,
atque prohibitionem euaſerit, eiúſque natura al-
terata; ſemper debet remanere libera, & per
conſequens per Concilium non prohibita.

Secundò, quoniam licèt recuſatio Ordinarij
(quæ cauſa fuit immediata, ad faciendam lici-
7 tam † impetrationem alteri Iudici, ex ſuptadi-
ctis) ceſſauerit per ceſſum, vel diſceſſum Or-
dinarij ſuſpecti, ex text. cum materia *in c. cum
ceſſante cauſa, de appellat.* tamen non poteſt ceſ-
ſare eius effectus iam conſummatus, & in effe-
ctum deductus, prout ſtatim probauimus. Ergo
commiſſio ex cauſa recuſationis iam impetrata
cum effectu non debet ceſſare, cum ex ea iam
effectus dicatur conſummatus.

Tertiò, quia factum legitimè retractari non
8 debet, † licèt caſus poſteà euenerit, à quo non
potuit inchoari, *l. non eſt nouum. ff. de reg. iur.
c. factum legitimè, eodem tit. lib. 6.* ex quibus
quidem iuribus regula generalis, velut axioma
deducitur; quod vbi actus eſt iam conſumma-
tus, caſus ſuperueniens non vitiat, ſed tunc ha-
bet locum ea regula, vt quæ ſemel vtiliter & le-
9 gitimè conſtituta ſunt durent, † licèt caſus eue-
nerit, à quo initium habere non potuerit, pro-
vt apertè dicitur *in l. pluribus, penult. §. etſi pla-
cet*, vbi Bart. & alij *ff. de verbor. obligat.* & vo-
luerunt Petrus à Bellapert. & Bald. *in d. lectura,
in l. patre furioſo*, per eum textum *ff. de his, qui
ſunt ſui, vel alieni iuris.* Bart. *in l. ex facto, in
princip. col. 4. verſ. Vltimo hac lex. ff. de vulgar.
& pupil.* de quo latè per Diuum *in d. cap. factum
legitimè*, & Decium *in d. l. non eſt nouum*, latiſ-
ſimè Tiraquel. *in tract. de cauſa ceſſante, limit. 12.
per totam*, & præcipuè, *num. 15.* Ergo licèt re-
cuſatio Ordinarij, quæ fuit cauſa immediata
commiſſionis impetratæ; ceſſauerit per ceſſum,
vel deceſſum, aut diſceſſum recuſati; non po-
teſt tollere commiſſionem iam in effectum de-
ductam, nec licèt ceſſet cauſa recedendi ab Or-
dinario, erit ad illum iterum redeundum.

Quartò quoniam per recuſationem Ordina-
10 rij ſemel admiſſam, † & per reſcriptum impe-
tratum partibus fuit ius quæſitum, quod eis
renuentibus tolli non poteſt, *l. cum à ſocero,*
cum concordantibus. *C. de iure dotium*, adeò vt
ex commiſſione facta communi aduerſario, iam
11 inde ius ei quæſitum fuit, † in cuius præiudi-
cium, nec ipſi impetrans commiſſioni renun-
tiare valet, prout latius inferiùs probabitur. Er-
go in tertij præiudicium redire non poteſt cauſa
ad ſucceſſorem Ordinarij recuſati, ac propterea
nec per Senatum illi remittenda.

Quibus tamen, & aliis non obſtantibus con-
traria ſententia his, † in quibus verſamur, ter- 12
minis, & verior, & probabilior eſt. Imò reuer-
ſa cauſa recuſationis ad non cauſam, commiſſio,
re integra (hoc eſt antequam per eius exerci-
tium iuriſdictio delegata fuerit præuenta, &
præoccupata, ac in perſona delegati radicata)
ſubuertatur, & cauſa redeat ad Ordinarium ſuc-
ceſſorem non ſuſpectum, nec nouiter recuſa-
tum, cum cauſa recuſationis ceſſet tempore,
quo adhuc eius effectus non fuerit in eſſe pro-
ductus, nec efficaciter conſummatus, ſed in
ſtatu variabili, & reſolubibili, atque ideo ceſ-
ſante impedimento, prima inſtantia reuertitur
ad terminos Concilij Tridentini pertinens ad
Ordinarium, qui iuriſdictionem recuperat eo
ceſſante.

Quæ quidem reſolutio validis fundamentis
nititur; † etenim ceſſante cauſa recuſationis, 13
ipſam recuſationem ceſſare, probant Specula-
tor *titulo de iudice Delegato. §. ſupereſt videre,
verſ. Quid ſi ſocius*, Albericus *in l. cui eorum. §.
affinitates, in fin. ff. de poſtulando, & in l. affini-
tatis. C. commun. de ſucceſſor.* Hippolitus de Mar-
ſillis *in l. etiam ſi reddentibus, col. 2. verſ. Vlte-
rius hac lex poteſt induci. ff. de quaeſt.* idem probat
Alexand. † (qui loquitur in recuſationis cauſa 14
ceſſante per obitum recuſati, vt ceſſet in ſuc-
ceſſore recuſatio) *in l. ex facto, in princip. col. 2.
verſ. item poteſt induci. ff. de vulgar. & pupillar.*
Ioan. Andr. & Dominicus *in c. ſi iudex ab Apo-
ſtolica, de officio Delegati, lib. 6.* Tiraquell. *in
tract. de cauſ. ceſſante, n. 226. cum duobus ſeqq. &
in n. 245.* † quod ſuſpicionis cauſa ceſſante, ceſ- 15
ſet ſuſpicio, atque eius effectus ceſſare debet.

Quod intellige ſi recuſationis cauſa eſt perſo-
nalis, † non realis, quæ tangat dignitatem, vt 16
poſt alios Tiraq. *à n. 228.* vbi quod tunc etiam in
ſucceſſore durabit. Quia quando ſuſpicio fuit
cauſata reſpectu, & contemplatione dignitatis,
& non perſonæ, continuatur in ſucceſſore recu-
ſati, vti expreſsè probant Capitius *decíſ. 138 n. 4.*
Didac. Perez *lib. 3. ordinam tit. 5. de las recuſacio-
nes de los Iuezes, q. 17. verſ. Præterea confirmatur,
tom 1. fol. 569. & ſeqq.* Pauſ. de Puteo *de ſyndicatu,
verb. ſuſpicio*, & eſt originalis doctrina Præpoſiti
in cap. cum ſpeciali, col. 12. de appellat.

Atque etiam licèt periculoſum ſit coram iu-
dice ſuſpecto litigare, † *ex cap. cum inter, de ex- 17
ceptiònib. l. apertiſſimi*, & ibi Gloſ. *verb. libello.
C. de iudiciis*, Gloſ. *in l. Prætor, verb. cum inſtam,
in fin. ff. de iuriſd. omnium iudic.* Tuſch. *littera S.
concl. 910.* Aldouinus *conſ. 20. n. 45.* Caualcanus
de brachio Regio p. 3. n. 311. Amatus *decíſ. 14. n. 15.*
Couarr. *pract. q. 26.* Tiraquell. *de pœnis temper.
caſ. 51. n. 88.* Ambroſ. *decíſ. 50. n. 54.* Gimba *de-
cíſ. 48. n. 1.* Tamen periculi cauſa ceſſante, ceſſat
quod eius cauſa ſtatutum eſt, aut permiſſum;
Bald. & Salicet. *in l. 1. per illam text. C. de nau-
tico fœnor.* Roman. *conſ. 404. in cauſa propoſita
conſultationis, col. 2.* Philippus Decius *in cap.
cum ceſſante, poſt princip. de appellationibus*, Ti-
raquel. vbi proximè *n. 204.*

Quare cùm recuſatio fuerit cauſa immediata
& finalis, † vt pars poſſit in prima inſtantia ab 18
ordinario recedere, prout abundè ſcripſimus
ſuprà *c. 5. §. 1. per totum*, & ſignanter *à n. 8. cum
multis ſeqq.* de primo ad vltimum ſequitur, quod
recuſatione ipſa ceſſante, ceſſat, receſſus, eiuſ-
que effectus, ita vt receſſiſſe minimè ſit no-
cium ordinario, nec partibus, voluit Bald. *in*

Ff 2 *l.*

l. Æmilius, col.6. verſ. Iſta eſt falſa expoſitio ff. de minoribus, & l. quero. § inter locatorem. ff. locati. C. ſi inſtituta, & l. ſi, ſub hac, ff. de inoffiſo teſtamento. Tiraquell. vbi proxime *n.*226.

Et quia cum recuſatio fuerit cauſa penitùs
19 neceſſaria † (vt modò diximus) impetrandi reſcriptum, per ceſſationem cauſæ ceſſat & ipſum reſcriptum, vt ex facto reſpondit Paulus Pariſius *conſ.* 169. *vſi conſiderata diſpoſitione, columm. 3. verſ. Poſtremo non obſtat, lib. 4.* ante quem idem voluit Alexand. poſt alios *in l. ex facto, in principio, col.3. verſ. Extra Gloſſam oppono. ff. de vulgar. & pupillar.* Tiraquell. *d. tract. cauſa ceſſante, num.*234. qui *n.* 50. poſt Bald. *in l.* 1. *§. Conſules,* paulò ante fin. *verſ. Item nota ex prædictis. ff. de officio Conſulu, per l. quæſitum. ff. de tutelis,* firmat, quod commiſſionis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa commiſſio.

Quæ regula, & doctrinæ omnes inde dedu-
20 ctæ, † tunc procedunt, & habent locum, quando ceſſauit cauſa, re adhuc integra, ita vt eius effectus non ſit in eſſe deductus, nec iam conſummatus, ſed in fieri, prout latiſſimè Tiraq. *de tract. de cauſa ceſſante, limit.* 12. *per totam, & n.*1. *in fin.* ita ait, *ex quo notat* Immola *in* 2. *notabili, quod extincta cauſa non perit iuris effectus in eſſe deductus, ſecus ſi ſit in fieri (vt ipſe loquitur) & res ſit integra.*

Et in terminis quod ſuſpicionis cauſa ceſſante, ſtante effectu iam conſummato (hoc eſt poſt præuentam per Delegatum iuriſdictionem vt ſtatim) non ceſſet recuſatio in iudice ſucceſſore recuſati; ſed imò quod Iudex nominatus ad cognoſcendum proſequatur cauſam, elegans eſt *deciſ.*719. Vincentij de Franchis vbi allegat Didac. Perez *in lib.3. ordinam. tit.*15. *de las recuſaciones de los juezes, q.*15. *fol.*569. *tom.*1.

Et quod ceſſante cauſa, non ceſſet effectus
21 iam conſummatus, † & in eſſe deductus, atque iam perfectus, & ex quo ex exiſtentia cauſæ iam alicui perfectè, & legitimè ius fuit tertio quæſitum; probat poſt Tiraquellum, & alios plurimos DD. & doctrinas Viarias Caſtillo *controuerſ. tom.3. cap.*15. *ex n.4. cum multis ſeqq. & tom.4. c.*60. *à n.*50. *cum ſeqq.* & in addit. ad idem *c.*60. Antonius Amato *variar. reſolut.* 2. *p. reſolut.*65. *à num.*51.

Qui quidem Caſtellus loco proximè citato
22 *n.* 53. poſt Menochium † *in conſ.* 421. *ſub n.* 52. *verſ. Non obſtat, & duobus numeris ſeq.* Cæſar Barci. *deciſ.*79. *n.*5. 51. & 52. firmat, quod facta promiſſio contemplatione certæ perſonæ, vel Legatum promiſſum ipſi perſonæ contemplatæ cohæret, qua extincta dicatur etiam extingui promiſſio; procedit ante ipſius Legati, aut rei promiſſæ acceptationem, & acquiſitionem, & ſic re integra, poſtmodum verò ſecus.

Quare cùm ante iuriſdictionis exercitium
25 iudex Delegatus † virtute impetratæ ſibi commiſſionis non præuenerit iuriſdictionem, nec illam præoccupauerit, adhuc res eſt integra, necnon ante effectus conſummationem & perfectionem, text. *in c. quamuis,* 6. *& in c. ſi Delegatus, de Officio Delegati, lib.*6. text. *in c. fin. de officio Delegati, c. relatum eodem tit. l.*21. *tit.*4 *p.*3. de quo Nus abundè ſuprà hac 2. *p. cap.* 12. *verſ. Ex quo falſa redditur, à n.*36. *cum ſeqq.* vbi etiam quod nec per ipſarum litterarum præſen-
24 tationem factam † coram Delegato præuenta dicitur, & præoccupata iuriſdictio; nec res deſinit eſſe integra, abundè videbis, & plurimos refert Giurba *in conſ.*59. *num.*103. *& ſeqq.*

Et in tantum ante commiſſionis præſentationem defuit in Delegato iuriſdictio; quod ſi eo tempore ſubdelegauerit, nihil agit, & in Subdelegato adeſt euidens notorius defectus iuriſdictionis, Rota *in vna Ferrarienſ. Societatis coram Penna n.*1. vbi plurimi DD. & Rotæ deciſiones recenſentur, quam adducit Marcheſan. *de commiſ. nullitat. Senat. poſt §.*1. *part.*3. *tom.* 3. *fol.*22. & ratio eſt, quia Delegatus ſubdelegando vtitur iuriſdictione, Giurba *conſ.*79 *n.*16. Surdus *conſ.*429. *n.*57. qua Delegatus caret penitùs ante litterarum præſentationem realem.

De qua commiſſione ante iuriſdictionis exer-
citium, † & præoccupationem, idem iudican- 23
dum erit, ac ſi impetrata nondum fuiſſet, & eſſemus eo in ſtatu priori, quo accedente morte, vel remotione Ordinarij ſuſpecti, ſucceſſor non ſuſpectus venit, ad quem ſublato recuſationis impedimento ſtatim, & ipſo iure iuriſdictio deuoluitur ex vi attractiua, non ex vi acquiſitiua, prout abundè probauimus ſuprà hac 2.*p. d. c.*12. *verſ. Deinde, quia cum iuriſdictio Ordinarij ſit naturalis à n.*52. *cum ſeqq.* Et ſurſum, nec tunc adhuc ablata intelligitur ab Ordinario iuriſdictio *c. audita, de reſtit. ſpolia.* Innocent. *in c. cum in iure peritus, de officio Delegati.* Bald. *in l.*1. *C. vt lite pendent.* Roman. *conſ.*355. Guido Papa *deciſ.*286. Azeued. *in l.*10. *n.*25. *tit.* 13. *lib.* 8. *Recop.* Anna *allegat.* 24. *n.* 2. Franch. *deciſ.* 326. *n.*1. Rota Auinionenſ. *deciſ.* 69. *n.* 4. Caual. *deciſ.*11. *n.* 8. 1. *p.* Burſat. *conſ.* 74. idem Franchis *deciſ.*393. Giurb. *conſ.* 59. *n.*101. igitur, re integra, ceſſante cauſa recuſationis, debet ceſſare eius effectus nondum perfectus, conſummatus, nec in eſſe adhuc deductus.

Et in tantum res hæc adhuc eſt integra, quod
ante reſcripti præſentationem, † & ante cita- 26
tionem eius virtute expeditam, & intimatam aduerſario, iſti non efficitur reſcriptum commune, nec ei ius ex eo adquiritur; imò cum adhuc res ſit integra, illi poteſt impetrans renunciare, eoque non vti, etiam aduerſario renuente, ſecus ſi poſt citationem intimatam, præuentámque & præoccupatam iuriſdictionem, quia tunc
iam commiſſio efficitur communis, † & ius ter- 27
tio adquiſitum, réſque deſinit eſſe integra; atque per conſequens aduerſario, cui ſemel ius fuit quæſitum inuito, renuntiare, & pœnitere impetrans non poteſt, vt ſecus ſit re adhuc integra, ante citationem iuxta opinionem, quàm paſſim ſequitur Rota *vt in deciſ.*317. *n.*1. *p.* 2. *in Recent. & in Burgenſ. de Agi. coram Litta.* impreſſa penes Marcheſ. *de commiſ. tom.*1. *fol.* 178. latiſſimè poſt plurimas Rotæ deciſ. videndus Oliuer. Beltramin. *in annotat. ad Alexand. Ludouiſ. deciſ.* 552. *num.* 7. vbi contra illammet deciſ. quæ videtur inſinuare, poſt præſentationem effici commiſſionem communem, vt non ſolum requiratur præſentatio; ſed & ſimul emanata citatio, & executiua, vide plurima per eundem in hac materia, vbi etiam limitat ſub *dict. num.* 7. & circa hoc requiſitum citationis actualiter exequutæ, plurima videre poteris ſuprà *cap.*12. *à num.*36. *cum ſeqq.*

Vbi etiam ipſe Beltraminius hanc doctrinam
extendit, † vt procedat etiam ſi commiſſio 28
eſſet impetrata à ſignatura gratiæ, & in ea contineretur

tineretur aliquid, quod eſſet etiam fauorabile
alteri parti, vt nihilominus poſſit impetrans
commiſſioni renuntiare ante executam citatio-
nem, vt *in d. deciſ.317.n.2.* & per aliam deci-
ſionem Rotæ, quam allegat ipſe Beltraminius
videndus, & quod requiratur ſimul citatio, &
præſentatio, probat Rota, vt per Farinac. *in
poſthum.tom.1. deciſ.705.num.*8.

Vt etiam probat eleganter Hercules Mare-
29 ſcot. † *variar. reſolut. lib.1.c.20. à n.10.& ſeqq.*
in hæc: Efficitur autem commiſſio communis
poſt præſentationem, & citationem aduerſarij
ad dicendum contra, & non ante, quia com-
munis concluſio DD. eſt, quod impetrans re-
ſcriptum, quod non publicam, ſed priuatam re-
ſpicit vtilitatem, ante citationem poſſit pœnite-
30 re, & non vti: quo fit, † vt neque aduerſarius
inuito impetrante poſſit huiuſmodi reſcripto
vti, tùm quia ante citationem non conſidera-
tur intereſſe eius, contra quem reſcriptum im-
petratum eſt, tùm etiam quia reſcriptum
quod ad fauorem impetrantis principaliter eſt
conceſſum in eius odium, & præiudicium re-
dundaret, *l. quod fauore. C. de legibus*, ita firmat
Hoſtienſ. *in c. ex conqueſtione, n.6. de reſtit. ſpoliat.*
quem ibi cæteri ſequuntur, Ioan. Andr. *num. 5.
verſ. in fine quæro.* Immola *ſub n. 9.* Butr. *n. 12.
verſ. Hoſtienſ. concluſ.* Anchar. *n.* 16. Iaſ. *in l. 3.
in princip. n.12.* & ibi Riminald. *d. n.31. ff. quod
quiſque iuris.* Bald. *in l. poſtquam liti. n.14. C. de
pactis.* Felinus *in rubrica, de reſcript. n.3.* Aret-
tinus *conſil.* 23. *n. 3. poſt medium*, & hanc eſſe
communem opinionem atteſtantur Innocent. &
Abbas *in d. c. ex conqueſtione.* Decius *in d. l. 5.
in fin. princip.* & tenuit Rota *in vna Salmantina
penſionis 13. Ianuarij* 1584. coram Bubaldo, in
qua fuit dictum, hoc procedere, etiamſi reſcri-
31 ptum † contineat aliquod priuilegium non ſo-
lùm ad fauorem impetrantis, ſed etiam ad com-
modum tertij, vt expreſsè tenet Anchar. *in d.
c. ex conqueſtione, n.9* & ibi Imola *n.9.* Hoſtienſ.
col. 9. in fin. Ioan. Andr. *col. 2. in fin.* Butr. *in col. 15.*
Abb. *num.1.* hæc Mareſc.

Et hanc deciſionem Salmant. per Mareſco-
tum citatam ad litteram refert Marcheſ. *de com-
miſ. in particul. p.1. c.3. n.48. fol.172.* & videnda
erit ad idem deciſio ſubſequens ab eodem Mar-
cheſ. ibidem adducta.

Et quod non ante præſentationem commiſ-
32 ſionis, † ſed poſt eam & citationem intimatam
commiſſio non efficiatur communis, quomi-
nus impetrans aduerſario inuito poſſit pœnite-
re, ea non vti, & renunciare, benè probant Fe-
lin. *in Rubrica, de reſcript. num. 9.* Sigiſmund.
Scaccia *in tract. de appellat. lib.3. c.2. q.14. n.46.
ante fin. verſ. Declara,* 2. Gratian. *diſcept. forenſ.
tom.1. c.115. n.2. & c.2. n.10.* latè etiam per eun-
dem Sigiſmund. Scac. *in tract. de ſententia & re
iudic. gloſ.14. q.29. à n.5. & ſeqq. & à principio.*

Igitur dum res adhuc eſt integra, & iuriſdi-
33 ctio nondum præuenta, † nec præoccupata à
iudice Delegato, ſi cauſa recuſationis reſoluatur,
res redit ad ſuum priorem ſtatum, & ſucceſſor
Ordinarij non ſuſpectus, ſuam iuriſdictionem
ipſo iure recuperat in prima inſtãtia ſtatim, quod
impedimentum fuerit remotum ex ſupradictis.

Quod inſuper fulcitur ex ea doctrina, quam
34 DD. † deducunt ex text. *in c. cum ceſſante cauſa
ceſſet effectus, de appellationib.* quod reuocato
grauamine per inferiorem, quod fuit cauſa ap-
pellationis, & ſuper ea commiſſionis impetratio;
appellatio, & commiſſio, necnon geſta per iudi-
cem commiſſionis virtute reſoluuntur, & eua-
neſcunt, vt cum Boër. Lancel. & Scaccia dixi-
mus *de Regia protectione, 1. c.5. à n.20. n.78. &
à n.74. n.41. & 92.* & iterum *2. p. c.17. n.24.*

Quibus rectè conſonant, quæ longa manu
congeſſimus † *in eodem tract. 4. p. cap.14. cum 35
multis ſeqq.* ſcilicet, quod origo, à quo cætera
vim capiunt, ſemper attenditur, & quod vitium
in origine totam maſſam corrumpit, & quod
ſublato fundamento ſuperædificari nequit, ſeu
totum corruit ædificium, vbi *à n. 12. cum ſeqq.*
probatur, vt omne quod actui ſui natura varia-
bili, & reſolubili nititur, actu ſublato, aut aliàs
deficiente, omne ſuprà fundatum corruit, & eua-
neſcit.

Quibus addo optimã deciſionem Rotæ Ale-
xand. Ludouiſ. 418. *à princip.* † vbi, quod ſub- 36
lata cauſa principali, tacitè cenſetur ſublata, &
reſoluta inhibitio Rotalis ſuper articulo inci-
denti emanata.

Et de acquiſitione rei reuocabiliter ex cauſa 37
de præterito, † & de eius effectibus, vt reſtituan-
tur fructus, hypotheca, & alia iura, quæ adqui-
rens antea habebat, quia res redit ad ſuum prio-
rem ſtatum cum omni cauſa anteriori; videndi
ſunt Gratianus *diſceptat. forenſ. c.271. à n.37.* &
latiſſimè Tiraquell. *de retractat, lignagier. §. 1.
gloſ.7. à n.69. cum ſeqq.* & ſuprà, exactè etiam Ma-
tienço *in l.7. gloſ.1. à n.40. & à n.45.* vbi mirabili-
ter, & in optimo caſu Oliuerius Beltramin *in an-
notat. ad Alexand. Ludouiſ. deciſ.157. à n.24. &
deciſ.227. per totam*, Mantica *de contract. lib.4. tit.
10. n.16. & ſeqq.* Rodrig. *de annuis redditibus, lib.3.
q.13. à n.8.* copioſè, & latiſſimè videndus Giurba
deciſ. 63. per totam, & hi tres vltimi benè tra- 38
ctant, † vt etiam re redacta ad priorem ſtatum,
ius ſemel conſolidatum, ceſſum, ſeu amiſſum
reuiuiſcit, apud quos præcipuè Giurbam multa
ſeu digniſſima ad propoſitum videbis.

Et de effectibus, & natura rei redactæ ad prio-
rem ſtatum, † videndus Mieres *de maioratu, 1.* 39
p. q.58. à num.184. & à num.209. plurima etiam
Nos congeſſimus *in tract. de Regia protect. 4. part.
cap.14. per totum.*

Vnum tamen ſimile fundamentum non omit-
tam; † nam licèt à ſententia lata appellatio 40
emiſſa, & à iudice delata tollat, & ſuſpendat
eius iuriſdictionem ex iuribus vulgaribus: ta-
men ſi re integra, appellatio fiat deſerta ob non
proſequutionem intra terminum; iudex à quo
ipſe poteſt cauſam reaſſumere, & ad eum deuol-
uitur iuriſdictio ſublato impedimento, quo
erat ſuſpenſa, & poteſt ſuam ſententiam exequi;
ita eleganter Philippus Franchus *in cap. ad au-
res, 35. ſub num.1. de appellationibus, & in cap. 3.
cum appellationibus. §. ſi verò, num. 3. in fin. de
appellat. in 6.* latè & optimè explicat Sigiſmun-
dus Scaccia *in tract. de appellat. q.11. à num.167.
cum ſeqq.* ad quod etiam B. doctrina *in l. à Diuo
Pio, à num.15. ff. de re iudicata, & in l. præcipi-
mus. §. officiis, num. 2. verſ. Breuiter. C. de ap-
pellat.* Veſtrius *in praxi. lib.8. cap. vltim. num. 9.
verſ. Sed dices.* Franchus *in cap. ex ratione, n.96.
verſ. Quid autem ſi iudex, de appell.* Rebuff. *in tract.
de ſentent. executionis, art.7. gloſſ.9. ſub n.6.* Miſ-
ſinger. *in ſingul. obſer. Centur.5. obſeruat.95. in cau-
ſis.* Mandoſius *in formul. commiſſion. in commiſ-
ſion.23. executor. in verb. ob non proſequutionem,*

*fol.*125. Papienſ. *in practic. in form. appellat. à ſentent. diffinit. in gloſ. cauſis, & rationibus, ſub num.*3. *fol.*426. Ergo à fortiori idem erit dicendum in impedimento recuſationis, re integra ſublato; maximè cum ad effectum ſuſpendendi
41 iuriſdictionem iudicis recuſatio, & appellatio
à pari procedat, Franch. *in cap. nouit.*43. *n.*4. *in fin. de appellat.* Felin. *in c.*1. *ſub n.* 6. *col.* 3. *in iudiciis.* Scac. *de appellat. quaeſt.*16. *limit.*1. *n.*7. & 8. Brunot. à Sole *in locis communib. verb. appell.* 30. Auguſtinus Barboſ. *in locis communib. loco* 96. *n.*2. & eſt text. *in l. apertiſſimi, verſ. Cum poſt. C. de iudiciis, c. ſuper eo, el* 2. *de appell.* & propterea de appellatione ad recuſationem, & è contra recte formatur argumentum, Barboſa vbi proximè, *n.*1. Boërius *deciſ.*269. *n.* 3. Gutierrez *pract. lib.*1. *quaeſt.*94. *n.*4. Morla *in emporio iuris. part.*1. *tit.*2. *quaeſt.*11. *num.*4.

Pro quibus omnibus duas reperi Rotae deci-
42 ſiones, † quae in iſtis ferè terminis loquuntur,
prout *in vna Viglenen. iurispatronatus* 17. *Iunij* 1605. coram R. D. Lugdunenſe in haec: Rouescala tulit ſententiam ſuam poſt inhibitionem emanatam à Vicario Papienſi, & ab Auditore Camerae, ideóque attentata fuit, & nulla, *cap. non ſolum, de appellat. in* 6. Rota *deciſ.*20. *de appellationibus, in nouis*, cùm vulgari; nec obſtat quod Vicarius Papienſis fuerat recuſatus, & per eius recuſationem cauſa commiſſa Reueſcalae; nam illius Vicarij recuſati perſona fuerat muta-
43 ta, † & ſic ceſſante cauſa ſuſpicionis, Baliſta,
qui Robaſcalae cauſam obtinuerat committi; adiuit nouum Vicarium, & coram eo introduxit cauſam antequam Robeſcala praeſentaſſet reſcriptum, quod facere potuit. Hoſtienſ. *in cap. ex conquaeſtione, col.*2. *in princip. verſ. Tu vero dicas*, & ibi Abb. *num.*10. *de reſtitut. ſpoliatorum.* Felinus *in rubrica, de reſcriptis, num.* 3. Itaque per non vſum reſcripti, & per reditum ad forum recuſatum, poſt recuſationem Baliſta cenſetur renuntiaſſe recuſationi, & reſcripto, occaſione eius obtento; & per conſequens Rebeſcala vigore dicti reſcripti procedere non potuit maximè poſt emanatam ab illo nouo Vicario inhibitionem, & etiam ab A. C. coram quo cauſa fuerat per appellationem introducta; fuit
44 etiam nulla praedicta ſententia, † quia lata in
petitorio pro parte ſuſpenſo; & ſic ſine iuriſdictione. Rota *deciſ. vltima, de teſtibus, in nouis.* Puteos *deciſ.*171. *n.*1. *lib.*1. & licèt lata ſit ſuper
45 poſſeſſorio, † & petitorio; tamen in totum
nulla eſt, Caputaqnenſ. *deciſ.*143. *p.*3. *&c.* quae deciſio eſt apud Proſperum Farinac. 141. *tom.* 3. *fol.*127.

Alia eſt etiam Rotae deciſio *in eadem cauſa*
46 *Viglenanenſ. iuris patronat.* † poſtmodum edita
19. *Martij, anni* 1608. quae ſicut in haec: Domini vtraque parte informante praeſtiterunt in deciſ. coram R. P. D. meo Marquemontio, ſententiam Robiſcalae eſſe attentatam, & nullam rationibus, de quibus in deciſione, &c. Non obſtat, quod dicitur, cauſam fuiſſe per Breue ſpeciale Robiſcalae delegatam: quia aduerſarij non ſunt vſi hac commiſſione; imò illi renuntiarunt, adeundo nouum Vicarium Papienſem ante praeſentationem commiſſionis coram Robiſcala, citauerant enim Michaëlem coram nouo Vicario ad videndam cauſam coram eo de nouo introduci, & obtinuerant Notarium, & Curſores, licèt poſteà coram eodem comparuerint; pro reuocatione inhibitionis, & hinc reſultat etiam nullitas ſententiae Robiſcalae, quia ſine iuriſdictione etiam iudicauit. Non obſtat quod opponitur, inhibitionem Auditoris Camerae emanaſſe ſub falſa narratiua, quod Baliſta, & litis conſortes appellaſſent à quadam declaratione Arbitrorum, nec curarent cauſam committi, quia de appellatione apparet, &c. quae deciſio eſt apud Alexand. Ludouiſ. *deciſ.* 360.

Ex quibus mirabilibus deciſionibus vnum
notabile ponderabis, † quod per comparitio- 47
nem legitimè factam coram alio iudice competente renuntiare cenſetur impetrans commiſſioni, re integra, hoc eſt nondum eius virtute iuriſdictione per citationem exequutam praeuenta, & radicata efficaciter in perſona Delegati, ſicque non ſolùm expreſsè poteſt impetrans, re integra, commiſſioni renuntiare inuito aduerſario, vt ſuperiùs diximus; verùm etiam tacitè recurrendo re integra, coram alio iudice competente.

Quibus ſuppoſitis concludendum eſſe cen- 48
ſeo in hac mirabili quaeſtione, † vt quoties ob recuſationem recedatur ab Ordinario in prima inſtantia, & commiſſione iam alteri impetrata, ſi re integra, hoc eſt, antequam Iudex Delegatus praeuenerit, & praeoccupauerit ſuam iuriſdictionem, & cauſam; fuerit ſublata recuſatio per ceſſum, vel diſceſſum Ordinarij recuſari, quod ſucceſſor eiuſdem cauſam in prima inſtantia indubiè recuperat, atque ad terminos Concilij Trid. *ſeſ.* 24. *de reformat.* eſſe redactam, ac propterea quod Senatus additus pro eius protectione illi Ordinario ſucceſſori, non verò Delegato cauſam remiſſurus, commiſſione retenta.

Ex quibus fundamentis pro hac parte conſi-
deratis manifeſtè † colligitur reſponſio ad ar- 49
gumenta in contrarium deducta, quae non obſtant, vt vides; non primum, nempè ob recuſationem legitimè factam licitè recedi ab Ordinario in prima inſtantia, quia procedit rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus, non tamen quando re integra patitur alterationem, & mutationem cauſa finalis, & fundamentum commiſſionis.

Cùm omnis actus in qualibet materia habeat
hanc † tacitam conditionem rebus ſic ſtantibus, 50
ita vt ſi noua cauſa ſuperueniat, recedatur à diſpoſitione, quod axioma latiſſimè exornat Caſtillo *controuerſ. tom.* 4. *cap.* 59. *per totum*, vbi plurima notabilia in propoſito videbis.

Ad ſecundum autem argumentum, & ter-
tium reſpondetur, † quod ipſorum doctrinae be- 51
nè compatiuntur cum noſtro caſu, & reſolutione, vt pro hac parte ſuperiùs fuit plenè conſideratum, quoniam nos non ſumus in cauſa producente effectum perfectum, & conſummatum, atque in eſſe iam productum; ſed omninò diuerſo, re adhuc integra, & in ſtatu imperfecto reſolubili, & variabili.

Nec obſtat quartum de praeiudicio iuris ter-
tio iam quaeſito, † quoniam re integra, non da- 52
tur intereſſe aduerſarij, nec illi ante commiſſionis praeſentationem, & eius virtute intimatam citationem ei aliquod ius quaeritur; ſed imo potiùs eo inuito poteſt commiſſioni renuntiare impetrans, & ea non vti; vt hactenus abundè probatum eſt.

CAPVT

Capvt XX.

Dum in Senatu (ad quem litteræ monitoriales in prima inſtantia à Rota emanatæ fuerunt allatæ) articulus remiſſionis Ordinario diſceptatur , ſi per contradictas in eadem Rota cauſa inſuper proſequatur : an executoriales ſic obtentæ ſub remiſſionis, & retentionis Decreto comprehendantur?

SVMMARIVM.

Retentionis monitorialium è Romana Curia emanatarum in prima inſtantia recurſu pendente, executorials per contradictas inſuper obtenta an ſub retentionis Decreto lato per Senatum, vel ferendo comprehendantur , à num. 1.

Executoriales obtentas non comprehendi ſub diſpoſitione cap. cauſa omnes , pluries S. Congregatio & Rota declarauere , n. 2. vide n. 72.

Citandus , qui non patitur ad ſe peruenire citationem , vel impedit , dicitur verè contumax , & habetur pro citato , num. 3.

Contra recurrentem ad Concilium Regium pro impediendis monitorialibus proceditur in Rota per iudicium contradictarum , & executoriales expediuntur quomodocumque conſtet, recurrentem habuiſſe notitiam citationis faciendæ , n. 4.

Marcheſani obſeruatio refertur, quod in Rota proceditur in principali , conſtito , quòd citandus per Concilium Regium Hiſpaniæ executionem monitorialium impediuit , eò quòd habetur in Rota pro citato , num. 5.

Refertur ad idem Rotæ deciſio expreſſa , n. 6.

In odium recurſu ad Concilium Regium vtentis in Rota admittitur omnis interpretatio ad fauorem alterius , ita vt ſimplici copiæ fidem adhibeat, num. 7.

Auxilio Conſilij Regij impediens , quominus citetur , habetur in Rota pro citato , n. 8.

Contra habentem notitiam citationis proceditur in Rota , vti verè citatum , num. 9.

Propter impedimentum à citando præſtitum adhibetur in Rota ſimplici copiæ fides , n. 10.

Et etiam teſtibus nulliter examinatis , n. 11.

Monitorialibus , & remiſſorialibus ablatis vigore prouiſionis Regiæ, Rota dat fidem probationibus informiter , & nulliter factis , n. 12.

Teſtes nulliter , & ſine citatione examinati fidem faciunt in præiudicium impedientis , quominus validè examinentur , num. 13. & 14.

Ad attentatorum reuocationem non deueniendum, niſi actis tranſportatis ſine quibus iuriſdictio non dicitur aperta iudici , n. 15.

Acta habentur in Rota pro tranſportatis , præſtito impedimento per Concilium Regium , ne tranſportentur , in odium recurrentis , n. 16.

Senatus ægre fert tam malitiam doloſam actoris, quàm rigorem Rotæ procedentis in cauſa per contradictas , pendente recurſu ad illum ſuper examine , an monitoriales percutiant primam inſtantiam Ordinarij , num. 17.

Et ob id retinet executoriales , ſic contra recurrentem indefenſum expeditas , & cauſam remittit Ordinario denuò in prima inſtantia tractandam ibidem , & num. ſequentibus.

Regi iure naturali pertinet ſuorum ſubditorum vt oppreſſorum protectio , num. 18.

Ac etiam Concilij Trid. protectio ex Bullis Pontificalibus , num. 19.

Retentio Bullarum reuerenter , & debito modo facta Regi permittitur ex Bulla in Cœna Domini, num. 20.

In Senatu dum diſceptatur , an monitoriales in prima inſtantia emanatæ percutiant Trident. principalis cauſa debet conquieſcere , n. 21.

Dum diſceptatur ſuper eo , in quo terminus eſt appoſitus , iſte non currit, ſed ſuſpenſus manet , n. 22.

Citando , ſeu citato non currit terminus ad comparendum contentus in monitorialibus, dum in Senatu diſceptatur , an percutiant Trid. n. 23.

Recurrens nequit præuenire malitiam aduerſarij, quod dum monitoriales ſunt in Senatu (quæ de neceſſitate ſunt reproducendæ) cauſa in Rota contra eum indefenſum, & interdum non citatum ſit procedendum , num. 24.

Nec interim recurſu pendente poteſt dici contumax, ibidem.

Impedimentum legitimum habens ad ſe præſentandum Sedi Apoſtolicæ de iure excuſatur, n. 25.

Cauſam legitimam habens litteris non parendi , nec dicitur contumax , nec cenſuras earum incurrit, num. 26.

Impedimentum proueniens ex facto Principis excuſat , num. 27.

Ad Regem confugiens nec dicitur contumax, ſicuti nec fugitiuus , num. 18.

Nec ob id debet moleſtari , num. 29.

Recurſus ad Regem pendens eſt legitimum impedimentum , vt terminus à iure , vel iudice datus in cauſa principali ſuſpendatur , n. 30.

Executoriales obtenta in Rota , termino monitorialium per recurſum pendentem ſuſpenſo , nulla ſunt ipſo iure , num. 31.

Executoriales in Rota nulliter obtentæ nullam præſtant impedimentum , num. 32.

Text. in Clem. cauſam de electione Clement. 2. vt lite pendent. cap. quoniam frequenter. §. porrò, vt lite non conteſtat. quibus Rotæ rigor fundatur , interpretantur , vt procedant , quando citatio impeditur de facto , & authoritate propria , non de iure , & authoritate publica , lege permittente, num. & ſeqq.

Diſpoſitio tollens contradictionem, aut impedimentũ, intelligitur de impedimento præſtito de facto, non de iure apperiente viã ad illud proponendũ, n. 24.

Comparens coram iudice non dicitur contradicere de facto , num. 35.

Clauſula (contradictores compeſcendo) intelligitur de contradicente de facto , & authoritate propria, non verò de iure, & authoritate iudicis , n. 36.

Clauſula (appellatione remota) *intelligitur contra impedientes de facto , non de iure , n. 37.*

Clauſula (amoto quolibet illicito detentore) *tribuit iuriſdictionem contra contradicentes de facto , non de iure , num. 38.*

Recurſu ad Regem omnes oppreſſi Prælati , & Religiones indiſtinctè frequenter vtuntur , n. 39.

Recurrens vbilibet inculpabilis, & excuſatus haberi debet , cum faciat actum iure licitum, vel ſaltim publicè vſitatum , num 40.

Obſeruantia publica excuſat , & facit actum licitum , alias de iure illicitum , n. 41.

Conſuetudo etiam iniuſta excuſat, num. 42. & ſeqq. etiamſi proueniat à principio iniuſto , n. 43.

Quod communiter fit legitimè fieri cenſetur, n.44.

Recurſus ad præſidium innocentium inuentus, foret vinculum iniquitatis, ſi Senatus pateretur exequi executoriales alibi obtentas contra recurrentem indefenſum obtentas, pendente recurſu ſuper monitorialibus, num.45.

Forétque laqueus ad iugulandam iuſtitiam recurrentis oppreſſi, & in remedio, ac ſecuritate reperiret periculum, & venenum, 46.

Salubriter pro vtilitate hominum inuenta, non ſunt contra eorum commodum ſumenda, n 47.

Propheta Rex protectionem Dei inuocat contra laqueum ſibi abſconditum, num.48.

Recurſus cum ſuo fine pugnaret, & Regis authoritas fieret vmbra ad captionem, & dolum, ſi eo pendente in Senatu, alibi executoriales expedita contra recurrentem exequi permitteretur, n 49.

Regis authoritate nemo decipi debet, nec calumnia ex ea capi valet, num.50.

Beneficium ſuum Rex nemini vult eſſe captioſum, num.51.

Ad finem boni ordinata non debent malum operari, num.52.

Senatores euigiles ſe præbeant, ne fraudes recurſus patiatur in detrimentum Regis, & Regni, num.53.

Regis authoritas contemneretur, recurſúſque illuſorius redderetur, fraudibúſque via apperiretur, ſi recurſu pendente ſuper monitorialibus percutientibus primam inſtantiam, cauſa principalis contra indefenſum proſequeretur, n.54.

Recurſus, vel à Rege penitùs denegandus, ne ſub eius ſecuritate iuſtitia oppreſſi percutiatur, vel in cauſa principali eſt ſubſiſtendum, n.55.

Recurſus eſt immortalibus valde neceſſarius, n.56.

Violentiæ cognitio, & Regis præeminentia inanis reddi non debet, nec illuſoria, n.57.

Incompetentia iuriſdictionis dum tractatur inter duos, horum manus ſunt ligatæ ſuper cauſa principali, num.58.

Recurrenti, condemnato in Romana Curia pendente recurſu, Rex magis debet protectionem, qui ſua ſub ſecuritate, & fide publica fuit deceptus, num.59.

Nemo litteris Principis, aut verbis confidens decipi debet, num.60.

Securitatis cognitione pendente nihil erit innouandum, quod aſſecurato poſſit nocere, n.61.

Sub Regis ſecuro deceptus in priſtinum ſtatum reponendus, vt liberè ius ſuum conſequatur, n.62.

Executoriales contra indefenſum, ſub ſecuro Regio recurſu vtentem, fraudulenter obtentas ipſo pendente ſuper monitorialibus, percutientibus primam inſtantiam, retinet Senatus, vt cauſa nouiter coram Ordinario incipiatur, n.64.

Fraudibus non eſt via apperienda, n.64.

Fraudibus, vt occurratur ius, admittit latam interpretationem, redditque diſpoſitionem fauorabilem, num.65.

Fraus fieri dicitur quoties conſtitutio per indirectum, & cautelam redditur illuſoria, n.66.

Fraudata ne remaneat pars, nec decepta, ſemper eſt capienda interpretatio, n.67.

Tertij ius ne lædatur fraudibus eſt occurrendum, num.68.

Fraus doloſi litigantis, ne ſuo lucro cedat, retinentur in Senatu executoriales furtiuè, doloſè, aut occultè obtenta contra recurrentem indefenſum, num.69.

Fraus, & dolus nemini debet patrocinari, n.70.

Senatus retinet executoriales in Romona Curia, per iudicium contradictarum contra occurrentem indefenſum obtentas, pendente curſu retentionis monitorialium, cauſámque remittit Ordinario in prima inſtantia, vt denuo iuridice vincatur, num.71.

Declarationes S. Congregation. dicentes per cap. cauſæ omnes, non excludi executoriales non obtentas, declarantur, vt pertineant ad §. ad hæc ipſius Decreti, num.72.

Executoriales obtenta contra formam Tridentin. præſeruatis primam inſtantiam Ordinariis, ſunt nulla ipſo iure ex defectu iuriſdictionis, num.73.

Executoriales contra formam Trident. ante recurſum ad Regem obtentas, ſi retinet Senatus, multo magis eo pendente obtentas retinebit, n.74.

Recurſus ad Regem pendens legitimum eſt impedimentum ſuſpendendi terminum monitorialium, ita vt citatus non dicatur contumax, quia non adſtringitur comparere, n.75.

Bulla Cœnæ ponderatur contra rigorem Rotæ, quæ nihil loquitur contra recurrentem, n.76.

Bulla Cœnæ in cap. 14. loquens in retentione, & ſupplicatione ad S. Apoſtolicam, dum onus imponit ſupplicationis proſequendæ; ſupponit hoc fine factam licitam eſſe Principi, & oppreſſis, num.77.

Bulla Cœnæ in princip. cap.14. & cap. 15. loquens de recurrente expreſſè diſponit in appellante à litteris Apoſtolicis ad Senatum, non in recurrente pro ſola tollenda vi, n.78.

Bulla in cap. 14. non dirigit verba in recurrentem ex iuſta cauſa pro tollenda vi, & ad finem ſupplicandi, imò diſponit tunc licitè recurrere, num.79.

Lex pœnalis ad alias perſonas vel caſus vltra expreſſos non extenditur, num.80.

Nec etiam per ſimilitudinem, & rationis identitatem, num.81.

Recurſum vi oppreſſis velle Papam tollere, non eſt credibile, cum alio remedio penitùs ſint deſtituti longiſſimè abſentes à S. Apoſtolica, n,82.

Defenſio præſtita à Rege vi oppreſſis prouenit à fonte iuris naturalis, num.83.

Iuri naturali nihil detrahi poteſt, n.84.

Ius naturæ non minus animalia docet, quàm homines, num.85.

Vim repellere iure naturali eſt conceſſum non inuentum, cum id beſtiarum ſenſibus ſit infixum. num.86.

Nullum eſt animal, cui non ſit ira iniuria impatiens & prompta ad defendendum alacritas, n.87.

Nulla eſt creatura in terra, quæ non aliqua habeat naturæ adiumenta, quibus ſe vindicet ab externis offenſionibus, num.88.

Recurrentem ad Principem pro tollenda vi, & iuſta de cauſa omnes viri docti à cenſurarum incurſu excuſant, num.89.

Ex modo procedendi in Rota contra recurrentem indefenſum, & legitimè impeditum, vis vi additur, & afflictio afflictis, n.90.

SOlet in Rota Curialium, & litigantium ſuggeſtionibus litteras † monitoriales expediri contra 1
prohibitionem, & ſalubrem prouidentiam Concilij Tridentini *ſeſ.24. de reformatione, cap.10.* vt rei conueniendi citentur, vt in prima inſtantia compareant in Rota

Rota defenſuri, tunc ſiue ad quetimoniam
ipſius partis, ſiue vt plurimum Regij Fiſcalis
recurri aſſolet ad Senatum pro tantæ vexatio-
nis protectione, vt obſeruetur præfati Concilij
Tridentini Decretum, aduerſarius autem ſub-
terfugiendi, & illudendi ſalubre hoc remedium,
& recurſum cauſa, comparet in eadem Rota
exclamando de hac Senatus apprehenſione mo-
nitorialium, multa fingendo, & falſa redarguen-
do, quibus non immeritò irritatur Rota ipſa, &
virtute alicuius fidei, & teſtimonij Notarij at-
teſtantis de intimatione monitorialium facta reo
conueniendo, aut ſic conuento, atque aliter
conſtito de eius noticia monitorialium, iſtius
concutitur contumacia, & per contradictas lite
tractata actor obtinet executoriales in cauſa,
quibus allatis in partibus, vt exequantur; con-
demnatus hac inopinata ruina oppreſſus ite-
rum recurrit ad Senatum hunc Supremum, quo,
vel adhuc pendente primo remiſſionis monito-
rialium recurſu, vel iam obtento Decreto re-
miſſionis cauſæ ad Ordinarium facto quibus ſe
tutum, & ſecurum non immeritò putabat; cer-
tat de executorialium retentione, & ſimul cau-
ſæ remiſſione ad Ordinarium.

Quod obtinere non poſſe, non leuia vrgent,
2 & in primis plures Rotæ deciſiones, † nec non
S. Congregationis declarationes, doctrinæ, &
fundamenta per Nos cumulata ſuperiùs hac 2.
p. cap. 57. ad principium, quæ inſinuare viden-
tur, eòque tendunt, vt præfatum Concilij Tri-
dent. Decretum *in c. cauſa omnes*; ceſſet poſt rem
iudicatam, & executoriales obtentas in cauſa
principali, quæ omnia videre poteris, & pro
hac parte ſimul applicare. Ergo Senatus prote-
ctio in noſtro caſu pariter ceſſare debet.

Secundò quoniam executoriales has legiti-
3 mè fuiſſe expeditas videtur, † citandus etenim
ſi latitat, vel non patitur, ſeu impedit, vt ad ſe
perueniat citatio; dicitur verus contumax, cùm
habeatur pro citato, vti plura congeſſimus *in
tractatu de Regia protectione, 2. part. 1. à num 64.
cum ſeqq. & in cap. 8. n. 87.* adde nouiſſimè Car-
lebal. *de iudiciis, lib. 1. tit. 1. diſp. 2. quæſt. 7. num.*
879. & facit *Clement. fin. vt lite pendente*, ibi:
*Cùm lite pendente nihil debeat innouari; litem
quoad hoc pendere cenſemus, poſtquam à Iudice
competenti, in ea citatio emanauit, & ad partem
citatam peruenit, vel per eam factum fuit, quomi-
nus ad eius notitiam perueniret, &c.* Vel quando
ob potentiam citandi, vel ſuorum metu non
poſſit fieri citatio, probat text. *in Clement. cau-
ſam, de electione*, ibi: *Verùm ſi propter appellati,
vel ſuorum metum, vel potentiam intimatio fieri
nequeat (vt præfertur) appellationem eandem in
loco aliquo ſic ſolemniter volumus publicari, quod
ad appellati ſeu eius procuratoris notitiam poſſit
veriſimiliter perueniri, &c.* Ergo cùm reus ci-
tandus appoſuerit hoc recurſus impedimentum,
ne ſibi intimentur monitoriales, atque etiam
ob potentiam Senatus Regij tutè intimatio ei
fieri non poſſit (cùm iure Regni puniantur No-
tarij has intimationes contra Concilium Tri-
dentinum facientes) ſequitur manifeſtè, quod
contra reum contumacem (ad cuius notitiam
qualitercumque appareat in Rota perueniſſe
monitoriales) legitimè proceditur per contra-
dictas, contumax condemnatur, & executoriales
expediuntur, quo debet caſu ceſſare protectio
Concilij, cum eius ceſſet diſpoſitio.

Quare in Rota facillimè habetur pro citato,
† is, qui recurrit ad Conſilium Regium pro im- 4
pedienda hac citatione, & in odium eius quali-
tercumque conſtet de intimatione exequuta, vel
illum habuiſſe notitiam monitorialium; proce-
ditur in cauſa principali, vt *in vna Carthaginenſ.
portionis 14. Nouembr.* 1594. quam refert Mar-
cheſan. *de commiſſionib. tom. 1. fol. 473. colum. 1.*
atque ipſe Marcheſanus *de commiſſionibus Apo-
ſtol. ab execution. breuit. & litter. Apoſt. p. 1. c. 2.
num. 53. tom. 1. fol.* 403. in hæc inquit: Multo- 5
ties quando breuis executione citationes dantur,
illa, aut ante impeditur, aut poſt interceptis
litteris citatoriis, vt in partibus Hiſpaniarum,
& alibi quando contra tenorem Apoſtolicarum
prohibitionem ſimilia impedimenta per Con-
ſilij Regij Miniſtros ſub colore ne vis infera-
tur, ſoli curant, tamen quod pro executa ha-
beri, quando de ipſa reum notitiam habuiſſe
probaretur, iuxta *Clement. cauſam in fin. de ele-
ctione*, dixit Rota *diuerſorum deciſ. 86. n. 3. p. 2.*

Et præfata deciſio Carthaginenſ. reperitur
inter recollectas per Seraphinum 1. *part. deciſ.*
1094. † in hæc: Domini receſſerunt à reſolu- 6
tione facta (*ſub die Veneris 1. Iulij* proximè præ-
teriti) & cenſuerunt ſatis conſtare de citatione
validè executa. Primò, quia ex ſcripturis pro-
ductis, quæ habentur in Summario *num. 1.* con-
ſtat de ablatione proceſſus iam originalis; quàm
compulſati, & eius tranſportatione ad Conſi-
lium Regium, quæ præſumitur facta ad inſtan-
tiam partis intereſſe habentis, ad notat per Bart.
in l. fin. de quæſtionib. Quare in odium eorum,
† qui ſimili recurſu vtuntur; ſit omninò inter- 7
pretatio ad fauorem alterius partis, ita vt etiam
copiæ ſimplici ſoleat fides adhiberi, Bald. *in l.
publicat. quæſt. 8. in fin. de teſtamentis* Iaſ. *in Au-
thent. ſi quis in aliquo, in 7. fallent. C. de edendo.*
Socinus *conſ. 36. colum. 2. verſ. Non obſtat, &
extat.* Peregrinus *deciſ. a 59. lib. 2.* & facit, quod
impediens quominus citetur auxilio Conſilij
Regij, † vel aliàs habetur pro citato *cap. quo- 8
niam frequenter. §. porrò*, vbi Gloſſ. *in verb. im-
pedit, vt lite non conteſtata.* Cardinal. *in Clem.
cauſámque 13. de electione*, cum aliis per Tira-
queli. *de retractu Linagier. §. 1. gloſſ.* 10. *n.* 102.
& gloſſ. 1. §. 2. num. 9. Non obſtat quod in ſum-
mario proceſſus, quod exhibitum fuit, vbi ad-
eſt executio citationis, non reperiantur adhibi-
ti teſtes, vt requiritur, *cap. quoniam contra de
probat.* Speculator *in tit. de citation. §. ſequitur,
num. 9.* Puteus *deciſ. 5. lib. 3.* quia ex exhibitione
proceſſus vltimò facta apparet, quod qui con-
ceſſit Summarium ſolitus fuit omittere teſtes,
qui nihilominus in dicto proceſſu in pluribus
actibus interfuiſſe leguntur. Non obſtat quod
nec in dicto proceſſu reperitur iſta citatio, quia
ex atteſtatione Notarij conſtat per eum non
fuiſſe appoſitam, quia inſtrumentum citationis
à Rota emanatæ, in cuius dorſo ſolet executio
deſcribi, ſtat vitiatum, & ſublatum ſigillum,
ideo ex eo non poteſt probari iſte defectus te-
ſtium; accedit quod ex deductis in facto appa-
reat Andream habuiſſe notitiam citationis,
† quæ facit vt ſuſtineatur proceſſus ad Roman. 9
conſ. 410. num. 2. Felinus *in cap. cum contingat, n. 8.
de reſcriptis*, & ſaltem præbet occaſionem, vt
Iudex potuerit iure arbitrari credendum eſſe re-
lationi, etiam ſine teſtibus, vt poſt Franchum,
& alios tradit Tiraquellus *de retractu Linagier.*
§. 8.

§.8. *gloſſ.* 11. *num.* 10. *& ſeqq.* & ita concluſum,
&c. & Seraphinus ibidem *in fin. dict. deci-
ſionis*, ita ait: nota, cùm in principio dicitur
10 propter impedimentum à parte præſtitium † ad-
hibet fidem ſimplici copiæ. Hanc deciſionem
ſequitur Rota infra *deciſ.* 1296. *in Lunenſ. Sar-
zanen. Canonicatus* 23. *Octobr.* 1598. incipit, *fuit
dubitatum, an ſententia, in fin.* quod idem etiam
11 de teſtibus † nulliter examinatis fuit dictum ſu-
prà *deciſion.* 1154. *in Gamuenſ. viridarij* 6. *No-
uemb.* 1595. *num.* 2. incipit, *Domini diſtrinxe-
runt.*

Ad quod videnda erit alia deciſio eiuſdem Se-
raphini 1087. *per totam*, in prædicta cauſa, vbi
aliud cenſuerat Rota.

Alia ſimilis ad idem eſt Rotæ deciſio *in vna
Ciuitatenſ. Scholaſtria, & Canonicatus* 24. *Mar-
12 tij* 1597. *coram D. Pamphilio*, † quæ poſt me-
dium ita loquitur in hæc: Non obſtat, quod iu-
ra producta per Maturana non ſint in forma
probanti, & teſtes ſint nulliter examinati, quia
ex iuſtificationibus notatorum conſtat in hac
cauſa vigore Regiarum prouiſionum primò fuiſ-
ſe ablatas litteras citatorias, & compulſatoria-
les, & poſteà remiſſoriam, & demum vigore
alterius prouiſionis fuiſſe è manibus Iudicum
ablatam aliam demiſſoriam, conſignatam de
Ordine Sanctiſſimi Domini noſtri, quæ proui-
ſiones præſumuntur ablatæ ad inſtantiam Dida-
ci intereſſe habentis, vt ſæpiùs fuit deciſum ex
notat. per Bart. *in l. fin. de quæſtionibus*, quo fit,
13 vt probationes iſtæ licèt informes, † quæ ex
ſubſtantia concludunt in odium ipſius, qui vti-
tur ſimilibus prouiſionibus ad impediendum,
quominus probationes legitimè fiant; habean-
tur pro ritè, & rectè factis, & eis fides adhibea-
tur B. *in l. publicati, num.* 8. *C. de teſtamentis.*
Iaſſ. *in Authent. ſi quis in aliquo, column.* 4. *in* 7.
fallent. C. de edendo. Decius *conſil.* 36. *ſub num.* 2.
verſic. Sed ratio. Peregrin. *deciſ.* 159 *lib.* 2. & fuit
reſolutum *in cauſa Carthaginenſ. portionis ſub die*
14 14. *Decemb.* 1594. coram D. meo Seraphino, † &
quod teſtes in præiudicium partis, quæ impedit
quominus validè examinentur, etiam nulliter,
& ſine citatione examinati probent; tradunt
DD. communiter *in cap. quoniam frequenter*, vbi
Gloſſa, & Felinus, *num.* 7. *vt lite non conteſtata.*
Decius *in cap.* 2. *num.* 25. *de teſtibus*, & fuit de-
ciſum *in cauſa Gamuenſ. viridarij ſub die* 27. *Fe-
bruarij* 1595. coram eodem D. meo Seraphino,
&c. quam deciſionem ad litteram refert Nico-
laus Garcia *de beneficiis* 6. *p. cap.* 2. *ſub num.* 186.
poſt medium.

Ac ſimiliter *in vna Pampilonenſ. attentatorum*
3. *Iulij* 165. adducta per Proſperum Farinacium
4. *part. deciſ.* 751. quæ *num.* 2. ait in hæc: Non
15 obſtat, † quod ad prædictam attentatorum re-
uocationem deueniendum non ſit, niſi prius
tranſportatis actis ad Curiam, ſine quibus iu-
riſdictio non dicitur aperta Iudici iuxta Decreta
Concilij Tridentini: nam vltra quod adſunt ſuf-
ficientia acta ad probandum attentata, nempè
recurſus ad Concilium, & ſententia repoſitionis
contra propriam ſententiam iam latam pro Ni-
16 colao; fuit etiam dictum, † ſtante impedimen-
to præſtito per Concilium inſtante procuratore
Martini, ne acta poſſent tranſportari, ſolent in
odium recurrentium haberi pro tranſportatis,
Gabriel. *de appellationibus, concl.* 5. *n.* 5. *&* 9. & in
his terminis aliàs fuit reſolutum *in Calagurita-
na beneficij* 11. *Februar.* 1608. coram R.P.D.
Pamphilio.

Quare cum hæ executoriales legitimè expe-
ditæ videantur, cum ob impedimentum Conſi-
lij Regij procuratum, & quæſitum ex parte ci-
tanda, iuſtè eius arguitur contumacia in Rota,
& per contradictas lis tractatur, vbi apparet vel
monitoriales ſibi fuiſſe intimatas, vel aliter de
eius notitia conſtat, atque ideò ceſſare debet
protectio Senatus Regij.

Quibus tamen minimè obſtantibus, quoti-
die experimur, quàm ægrè ferat Concilium hoc 17
Supremum, tam malitiam fraudulentam Acto-
ris, & dolum; quàm rigorem Rotæ proſequen-
tis litem in abſentia Rei inauditi, & indefenſi
legitimè impediti, ob pendentiam recurſus in
Regio Senatu, à quo ei omnis ſecuritas, & tu-
tela debetur, retinendo has executoriales, ne
illis violenter pars indebitè vti poſſit, & cau-
ſam Ordinario cognoſcendam remittendo, vbi
reperiunt Senatores Ordinario pertinere de iu-
re iuxta diſpoſitionem Concilij Trident. *in dict.
cap. cauſa omnes.*

Supponit enim pro certo, & indubitabili Se-
natus, ad Regem ſuorum ſubditorum vi op-
preſſorum omni iure † pertinere protectionem, 18
atque defenſionem naturalem ex debito Regalis
officij, ad illámque præſtandam iure naturæ te-
neri, prout *in tract. de Regia protectione, capi-
tul.* 1. *&* 2. diximus; & hoc eodem *tractatu de
ſupplicat. ad Sanctiſſ.* 1. *part. cap.* 1. *per totum.*

Ac etiam ad Concilij Tridentin. protectio-
nem ex Summorum Pontificum Bullis allici,
prout latè ſup. hac 2. *part. cap.* 1. *& cap.* 2. *per
totum*; ac propterea † litterarum Apoſtolica- 19
rum retentionem debito modo ac reuerenter fa-
ctam à Bulla in Cœna Domini permiſſam, ap-
paret hoc *tract. de ſupplicatione ad Sanctiſſim.*
1. *part. cap.* 2. *per totum*, & capitibus ſequenti-
bus; vnde fit, † vt dum diſceptatur in Senatu, 20
an per aliquas monitoriales à Romana Curia
emanatas in prima inſtantia perentiatur Tri-
dent. Decretum illam præſeruans Ordinario,
† conquieſcere debet cauſa principalis ad text. 21
cum materia *in cap. lator, qui filij ſint legitimi,
& cap. fin. de ordin. cognitionis*, cum vulga-
ribus.

Quippè cùm diſceptatur ſuper eo, † ſuper 22
quo terminus eſt appoſitus, non currit termi-
nus, ſed interim ſuſpenditur Ioſeph. Cumia. *in
Ritibus magnæ Curiæ Siciliæ, cap.* 68. *num.* 65. &
Theſaur. Fauſſan. *deciſ.* 10. *inſtantia, caſu* 4. *n* 6.
Veſtrius *in praxi Roman. Curiæ, lib.* 7. *cap. vl-
tim. ſub num.* 19. *fol.* 220. Oddus *in tract. de re-
ſtitution. in integr. quæſt.* 71. *art.* 1. *limit.* 6. *num.*
Sigiſmund. Scaccia *in tractatu de appellation.
quæſt.* 15. *num.* 82. *& ſeqq.* plures doctrinas vide-
bis in comprobationem hoc *tractat.* 1. *p. cap.* 15.
à num. 23. *cum ſeqq. verſ. Et amplius comproba-
tur.* Ergo interim citandus, atque etiam cita-
tus vigore monitorialium aliundè emanatarum
contumax dici nequit, hoc legitimo impe-
dimento munitus, iuxta quæ copiosè diximus
in dict. cap. 15. *à num.* 23. *cum multis ſequentibus.*
Quibus variæ doctrinæ huic articulo valdè con-
ducibiles ſignantur.

Supponit etiam pro conſtanti Senatus hic
Supremus, † executoriales, cæteráque acta in- 23
terim geſta in Romana Curia eſſe nulla, vti ge-
ſta contra partem inauditam, & indefenſam,
iudi

iudiciúmque per contradictas agitatum eſſe ni-
mis rigoroſum, cum Reua contumax non ſit
mediante impedimento orto ex recurſu ad Re-
gem, ad quem iure permittente confugiunt
oppreſſi hia in caſibus, & apud quem ideò, &
ad hunc effectum monitoriales manent deten-
tæ, quouſque examinatæ, an contrauenIant
Decreto Concilij Tridentini, vel tradantur par-
ti, vt eis vtatur; vel Ordinario remittatur cau-
ſa, quando ad eum pertinere detegatur, vt de
ea in prima inſtantia cognoſcat; nec Reus ci-
tatus & conuentus poteſt hoc caſu dici nec con-
tumax, nec negligens, conſiderat etenim, quod
dum in Senatu adſunt litteræ, & citatio, non
poterit in Rota abſque illis procedi in cauſa
principali, quouſque (vt iuris eſt) iterum in
Ruta eadem reproducantur; nec oppreſſus te-
24 netur præuenire cautelam, † atque fraudem or-
tam ex clandeſtina diligentia aduerſarij, itáque
hoc legitimo impedimento excuſatur compare-
re intra terminum citationis.

egitimè quippe excuſatur de iure, qui habet
25 impedimentum † ad ſe præſentandum Sedi
Apoſtolicæ, & Superiori iuxta text. (qui lo-
quitur de excommunicatione) *in cap. quamuis
58. de ſententia excommunicationis*, ibi: *Sine quo-
libet impedimento Canonico retrahatur, quominus
Romanum Pontificem poſſit adire, &c.* Et in fine,
ibi: *Vt impedimento ceſſante, ad Apoſtolicam
Sedem accedant, mandatum ipſius humiliter ſuſce-
pturi, &c.* qui text. ad hoc communiter nota-
tur, vt per Thomas Sanchez *in præcepto Deca-
logi, lib.2. capitul. 13. num. 34.* Auguſt. Barboſ.
in collectan. ad eundem *num.3.*

26 Vbi enim adeſt legitima cauſa † litteris non
parendi, nec dicitur contumax, nec earum cen-
ſuras incurrit, quia non dicitur inobediens. Plu-
ra congeſſimus 1. *part. capitul.3. à num. 25. cum
ſequentibus, uerſic. Quare vbi adeſt iuſta cauſa*,
& ſurſum, *& in cap.2. à num.19. à n.24. 30. 33.
& num.34.*

Quoniam impedimentum proueniens ex fa-
27 cto Principis excuſat, † prout teſtantur Decius
*in cap. ex ratione, num.22. verſ. Secundus caſus,
de appellation.* Sigiſmundus Scaccia *in tract. de
appellationibus, quæſt.15. ſub num.* 124. Nos di-
ximus *in tract. de Regia protectione, 2 part. c. 8.
à num.70. & 71.* vbi *à num.79.* firmauimus poſt
Flaminium Pariſienſ. & alios ab iſto relatos,
lib.11. quæſt. 3. num. 121. & Sarner. *in Regula de
publicand. q.13. num.3.* Ripam *in tractatu de pe-
ſte 3. part. q.6.* litterarum Apoſtolicarum à Iudi-
dice detentarum terminum non currere.

Ideò nec confugiens ad Regem dicitur con-
28 tumax, † ſicuti nec fugitiuus, Alexand. *conſil.
144. volumin.2.* & poſt Afflict. *in conſtitut. Cle-
ment. num.9.* tenet Cumian. *in ritibus magnæ Cu-
riæ, cap.68. num. 3. 4. & 5. & num. 8.* Qui non
29 † debet moleſtari, *ex l. contra pupillum, ff. de re
iudicata*, & pro prædicta doctrina optimè facit
text. *in l. bone, §. quia damnum, ff. de ædilitio
edict.* Faciunt etiam quæ ad hoc plurima con-
geſſimus infrà *capitul.24. verſ. Maximè cum ad
iuſtitiam rectam, à num.19.* Multas doctrinas, &
innumeros Doctores congerit Marius Giurba
conſ.66. à num.4. cum ſequentibus.

30 Et in his vel ſimilibus terminis, † quod pen-
dente recurſu ad Regem, ad cuius Senatum al-
latæ fuere litteræ executoriales Apoſtolicæ; le-
gitimum ſit impedimentum, vt ſuſpendatur ea-
rum terminus, nec parti præiudicet; determi-
nauit Rota *in vna Leugionenſ. præſtomonior. 27.
Nouembris* 1592. coram Pamphilio, quam ad
litteram refert Nicolaus Garcia *de benefic. 6. p.
capitul. 4. ſub num. 42.* per quam aliáve inuinci-
bilia fundamenta iuris reſoluimus Nos *de Re-
gia protectione, dict. capitul.7. à num.58 vſque ad
numerum.76* Quòd pendente recurſus ad Regem
legitimum ſit impedimentum ad detinendum
terminum aſſignatum parti, aut partibus à Iu-
dice Eccleſiaſtico in cauſa principali, ad quod
etiam multa videnda erunt ſup. hoc *tractat. de
ſupplicatione ad Sanctiſſimum, cap. 15. per totum.*

Igitur ſi monitorialium ob legitimum, &
notorium † impedimentum terminus non cur- 31
rat, ſed interim dum in Senatu detinentur, ſu-
ſpenditur; ſequitur, quod omnis proceſſus, &
inde executoriales in Rota, alibíve, ſunt nullæ
ipſo iure, & attentatè geſtæ & expeditæ dila-
tione pendente, *l. ſinc pars, C. de dilat.* Nos *de
Regia protectione, 4. part. capitul.11. num.4.* Plu-
ra congerit Scaccia *de appellationibus, quæſt. 13.
à num. 34. cum ſequentibus*, poſt Lancelot. &
alios, videnda erunt quæ ſuprà 1. *part. capi-
tul.10. à num.97. cum ſequentibus* ſcripſimus, vbi
infinitos plures alios Doctores congregauimus
huius veræ doctrinæ teſtes, maximè cum geſta
ſint contra indefenſam, & inauditam partem
legitimè excuſatam iuxta *capitul.1 de cauſa poſ-
ſeſſion. & propriet.* cum concordantibus.

Ideóque cum omnia nulla ſint, † non poſ- 32
ſunt impedimentum aliquod præſtare, & con-
ſiderantur in iure ac ſi geſta non fuiſſent, *cap.
non præſtat.52. de regulis iuris in 6.* Cald. Pereira
de poteſtate eligendi, capitul. 13. num. 5. Tho-
mas de Thomaſſet. *in florib.leg. Regul.205.* San-
chez *de matrimonio, lib.8. diſp.22. num.21.* Gon-
çalez *Regul. 8. Cancellar. gloſſa 50. num. 30.* Gra-
tianus *diſceptation. capitul.58. num.. cum ſequen-
tibus.*

Mouetur etiam Senatus Regius, quod iura
eadem, † quibus Rota fundat ſuum rigorem, 33
nempè text. *in dicta Clementina cauſam, in fin.
de electione, & Clementin.2. vt lite pendente, cap.
quoniam frequenter, §. porro, vt lite non conteſta-
ta*, retorquentur, cum procedant, quando de
facto, & authoritate propria, & priuata citan-
di impediunt, ne ad eos citatio perueniat; ſed
non quando de iure, & legis permiſſione, &
authoritate publica caſibus à lege permiſſis
hoc impedimentum prouenit, vel interponunt.

Quoniam omnis diſpoſitio tollens contra-
dictionem, † obſtaculum, aut impedimentum 34
ob aliquam cauſam; intelligitur de impedimen-
to, & contradictione de facto facta, non de iu-
re, & vbi ius viam aperit aliàs ad illam facien-
dam, atque ipſa diſpoſitio refertur dumtaxat
ad contradictores de facto, ita Gloſſa, verbo,
Contradictores, & ibi Abbas *num.9. in cap. pro-
illorum, de præbend.* & ibidem Anchαrano. *n.13.*
Ioannes Andræas *num* 10. Zabarella *in cap. quia
contingit, §. contradictores, de Religioſis domi-
bus*, Nauarrus *in cap. cum contingat. cauſa 7. nul-
lit. num. 3. de reſcriptis*, Flaminius Pariſius *de
reſignatione, lib. 1. quæſt. 4. num. 44.* Bartholo-
meus Peret. *in commentar. ad extrauagant am-
bitioſæ, de rebus Eccleſiæ, verb. Infringere, n.20.
pagin.268.* Lancelotus *de attentatis, appellation.
pend. part.2. cap.12. limitat 9. num. 41.* Randina
in Promptuar. recept. ſentent. tom. 1. tit. 16. n. 5.

Zerola

Zetola *in praxi Epiſcop. part. 2. verbo, Contradi-*
ctores, verbo, littera Apoſtolic. Gonçalez *de*
Regul. 8. Chancellar. gloſſa 9. §. 1. in annotation.
num. 242. Matta *clauſula 21. num. 1.* Campanil.
in diuerſorum iuris Canonic. Rubric. 11. capitul. 3.
num. 234. cum ſequentibus, Nicolaus Garcia *de*
beneficiis. 6. part. capitul. 2. num. 115. cum ſequen-
tibus, vbi plures referens Rotæ deciſiones, Mo-
neta *de commutation. vltim. voluntat. cap. 7. n. 391.*
Viuianus *in praxi iuriſpatronatus, lib. 13. cap. 8.*
num. 38. in 2. edition.

Et qui compater, & agit coram Iudice, non
35 dicitur contradicere † de facto ſed de iure, vt
cenſuit Rota *in vna Calagurritana quatuor Car-*
tharum 22. Iunij 1615. impreſſa per Farinaceum
deciſ. 735. num. 4. & 5. part. 2. Recent. & in vna
Parmenenſ. Parochial. 22. Iunij 1620. coram Car-
din. Sacrato, teſtatur Auguſtinus Barboſa *in*
tractatu de clauſ. clauſula 33. n. 3.

Hinc clauſula (*Contradictores compeſcendo*)
36 intelligitur † de contradicente de facto, & au-
thoritate propria, non autem de contradicente
de iure, & authoritate Iudicis, Barboſa vbi
proximè *à num. 2.* hinc etiam clauſula (*Appel-*
37 *latione remota*) appoſita intelligitur contra † re-
ſiſtentes de facto, & non contra reſiſtentes de
iure, cenſuit Rota *in vna Calagurritana beneficij*
18. *Aprilis* 1603. coram Cardinali Lanceloto,
impreſſa per Marcheſan. *de commiſſionibus, p. 1.*
pagin. 311. in vltima impreſſione, Barboſa *clau-*
38 *ſula 9. num. 16.* Atque etiam clauſula † (*Amoto*
quolibet illicito detentore) tribuit iuriſdictionem
contra eos, qui de facto, & non de iure con-
tradicunt, Flores de Mena *practicarum quaſt.*
lib. 1. quaſt. 4. num. 44. Marcheſanus *de commiſ-*
ſion. part. 1. pagin. 328. num. 131. in 2. impreſſione,
Tuſchus *tom. 1. littera C. concluſ. 319. num. 7.*
Barboſa *clauſul. 7. num. 6.* & ſic de pluribus aliis
ſimilibus.

Cum quibus rectè remanet ſatisfactum Rotæ
deciſionibus, & iuribus, quibus fundatur eius
rigor, pro quo contraria parte fuere ſuperius
adductæ.

Fundatur inſuper Senatus hic ſupremus in
39 ratione † ſtatus, Chriſtianæ pietati, & chari-
tati nitente; nam cum iure naturali teneatur
Princeps ad protectionem vaſſallorum, & ſub-
ditorum ſuorum, & ad eam cunctis patet adi-
tus, qua omnes Prælati Eccleſiaſtici, necnon
cunctæ Religiones vtuntur omni iure permiſſa.

Legitimè excuſatur, & inculpabilis debet
40 iſte oppreſſus vbilibet † haberi, cum faciat
actum iure licitum, & ſaltim publicè vſitatum
& permiſſum, quod iuſtè, & bene factum cen-
ſetur, *l. quis ſit fugitiuus, §. apud Labeonem,*
ibi: *Quia id facit, quod publicè facere licere ar-*
bitratur, ff. de adilitio edicto, cap. quid dicam 14.
quaſt. 4. Anton. Pichardus *ad Rubricam inſtitutis,*
de inofficioſo teſtament. num 9. Marcus Antonius
Genuenſis *in practica. Eccleſiaſt. quaſt. 46. num. 4.*
Auguſtinus Barboſa *axiomat. 139. num. 12.* con-
ducunt mirabiliter doctrinæ ſupra adductæ per
Nos hoc *tractatu 1. part. capitul. 2. verſic. Ad*
cognoſcendum etenim, à num. 146. & 114. Qui-
41 bus probauimus, † quod publica obſeruantia
facit actum licitum, & permiſſum, aliàs de iure
illicitum, & ex legitima obſeruantia naſci ex-
42 cuſationem, † ſicuti iniuſta etiam conſuetudo
excuſat, Honded. *conſil. 96. num. 20. volum. 1.*
Beccius *conſil. 4. num. 17.* Marcetatenſ. *variarum*
reſolution. lib. 1. reſolution. 62. num. 3. Triuiſanus
deciſ. 169. num. 2. Marius Giurba *deciſ. 80. n. 30.*
vbi alia ad propoſitum congerit; & etiam ſi
proueniat à principio iniuſto, vt plurimia cita-
tis Doctoribus, diximus *1. part. dict. cap. 2. à*
num. 122. verſic. Quia contrauentio, & obſeruan-
tia, &c. Et quia quod communiter fit, legiti-
mè fieri cenſetur, *l. certa condit. §. ſi nummos,*
ff. ſi cert. petatur.

Inſuper quoniam qui facit id, † quod cæteri 43
facere conſueuerunt, non eſt culpabilis, Bart.
in l. ſi pignore, §. fin. de pignor. actione, Bald.
conſil. 140. column. 2. volum. 1. Caſtrenſ. *conſ. 423.*
column. penultim. volum. 1. vbi dicunt, conſue-
tudo excuſat à culpa, latiſſimè Antonius Ga-
briel. *commun. opinion. lib. 7. de maleficiis, con-*
cluſ. 8. num. 19. Tiraquellus *de pœn. temperand.*
cauſa 42. per totam, Craueta *conſil. 8. num. 22.*
Surdus *deciſ. 326. num. 73.* & conſuetudo etiam
irrationabilis excuſat à pœna, Gloſſa *in cap. ve-*
nerabilis, verb. Migraſſe, de conſuetudine, &
ibi Petrus Ancharranus, idem Anchar. *conſ. 51.*
& in conſ. 283. Gomez *in cap. 1. de conſtitucion.*
in 6. Caſſiodorus *deciſ. 19. de Regula Cancellar.*
Felin. *in cap. non ſatis, de ſimonia,* Gratus *con-*
ſil. 35. volumin. 1. infinitos penè Doctores citat
Anton. Gabriel. *commun. concluſ. lib. 7. de deli-*
ctis, concluſ. 8. à num. 18. cum multis ſequentibus,
vbi *num. 21. in fine, & ſequentibus.* Quod con-
ſuetudo facit licitum quod non erat licitum ex
Romano *in l. certi condition. §. ſi nummos, ff. ſi*
certum petatur, & ibi Iaſſon. *in l. ſingularia, eo-*
dem titulo, Hippolytus *conſil. 90. & conſ. 100.*
Bart. *in l. 1. in principio, quod quiſque iuris, &*
in l. qui ſit fugitiuus, §. apud Labeonem, ff. de
adilitio edicto. Vbi qui facit actum, † qui com- 44
muniter licitus reputatur, ſi in rei veritate illi-
citus ſit, excuſatur, Gratus *conſil. 93. volumin. 2.*
& conſil. 49. eodem volum. Marcetaten. *lib. 3. re-*
ſolut. 42 num. 2. Botta. *conſil. 11. num. 9,* Surdus
conſil. 182. num. 14. & conſil. 498. num. 3. Triuiſa.
deciſ. 22. num. 2. lib. 1. Tuſchus *littera P. conclu-*
ſion. 280. num. 1. & 7. Barzius *deciſ. 133. num. 13.*
Seſſe. *deciſ. 112. num. 10.* Beccius *conſ. 223. n. 34.*
Roland. *conſ. 57. num 23. conſ. 75. num. 19. lib. 1.*
Turret. *conſ. 8. num. 64. volumin. 2.* Menoch. *con-*
ſil. 1205. num. 25. Bimius *conſ. 236. num. 27. con-*
ſil. 181. num. 22. Caualcan. *deciſ. 15. num. 18. p. 5.*
Albanus *conſ. 451. num. 11.* Giurba *conſ. 19. n. 35.*
& conſ. 57. num. 30. & conſ. 79. n. 76.

Si igitur permitteretur, quod ita fraudulenter
† & clandeſtinè (pendente recurſu, & exami- 45
ne in Senatu, an litteræ contraueniant Conci-
lij decretis, vel remittenda ſit cauſa Ordinario)
pars recurrens (quæ ſecuritate Regia tuta eſſe
debet) indebitè, & indefensè amittat ius, &
iuſtitiam ſuam; aperiretur notiſſima via fraudi-
bus, hócque ſalubre remedium ad præſidium
innocentium inuentum, foret vinculum iniqui-
tatis, contra textum *in cap. ſuſpectum,* & ibi,
Phillippus Franchis *nota. 2.* & cæteri Doctores
de appellat. Scaccia *de appellat. quaſt. 3. ſub n. 1.*
Nos *de Regia protectione, 2. part. capitul. 15.*
num. 52.

Et cum eodem remedio ſimul oriretur vene-
num, ac cum ipſa ſecuritate periculum, & lo-
co † protectionis foret potius reuerſus iſte la- 46
queus ad iugulandam iuſtitiam vi oppreſſorum,
qui iuſtè poterunt cum Propheta Rege lamen-
tari, *Pſalm. 741. In via hac, qua ambulabam,*
abſcon

abſconderunt laqueum mihi, aut cum Abdia Propheta, *capitul.* 1. *vi fœderis tui illuſerunt tibi: inualuerunt aduerſum te viri pacis tuæ.* Quod nec
47 rationi, nec æquitati † congruit, iuxta text. *in l. nulla ratio, aut æquitatis benignitas patitur, vt quæ ſalubriter pro vtilitate hominum introducuntur, ea nos duriori interpretatione contra ipſorum commodum producamus, &c. ff. de legibus, l.* 3. *§. duæ autem, ff. de Carbonia. edicto. l. quod fauore, C. de legibus.*

48 Quapropter ipſe Propheta Rex † Dei protectionem inuocat, *Pſalm.* 140. ibi: *Cuſtodi me à laqueo, quem ſtatuerunt mihi, & ſcandalis operantium iniquitatem*, & *Pſalmo* 30. *Educes me de laqueo hoc, quem abſconderunt mihi, quia tu es protector meus.*

49 Foret inſuper hoc ſalubre † remedium ſibi ipſi repugnans, atque cum ſuo proprio fine pugnaret, & ipſa Regis authoritas foret vmbra ad deceptionem, & noxam machinandam, ſi ad eum confugientes, minùs tuti reperiantur; contra text. *in l.* 2. ibi: *Ne hi qui cum eis contrahunt principali authoritate circumſcripti eſſe videantur,*
50 *&c. ff. de his qui veniam † ætati impetrauer.* textum optimum *in l. Imperatorem*, ibi: *Neque enim calumniæ facultatem ex principali maieſtate capi oportet, ff. de hæredib. inſtituend.* Berera *conſil.* 33. *num.* 5. in illis verbis: *Cum debeat nemo, ſub vmbra Principis decipi*, nec enim ſub clypeo Regis, aut legis quis decipi debet, *l.*
51 *Paulus* 8. ibi: *Prætor enim † beneficium ſuum nemini vult eſſe captioſum, &c. ff. de prætoriis ſtipulation.* Ordinata quippè ad finem boni non
52 debent malum operari, † Geminian. *conſil.* 126. *numer.* 2. *verſicul. Ordinata*, Cardinal. Tuſch. *practicarum concluſion. tom.* 5. *littera O. concluſion.* 181. Barboſa *axiom.* 99. *in fine.*

Quod & comprobatur ex doctrina doctiſſimi
53 Præſulis Couarru. quam in hac materia † retentionis litterarum Apoſtolicarum ſcriptam reliquit, *in practicarum quæſtion. capitul.* 36. *num.* 20. *verſic.* 5. *in fin.* in hæc: *Qua in re oportet diligenter inquirere, & examinare, ne fraus vlla fiat veteribus huius Regni priuilegiis antiquis inſtitutis, & iure legitimo inductis conſuetudinibus.*

Fundatur etiam Senatus in honore, & au-
54 thoritate potentiſſimi † Regis noſtri conſeruanda, cum hac via ab inquietis, & cauillatoribus inuenta, competentia reperiatur, ex qua recurſui ſalubri oritur illuſio, qui de nihilo ſeruiret, nec Senatus decreta aliquid oppreſſis prodeſſent, imò potius illuſoria forent; ſi examine pendente litterarum in Senatu ſuper contrauentione Concilij, lis nihilominus contra oppreſſum indefenſum, & legitimè impeditum alibi proſequatur, atque per iudicium contradictarum executoriales expediantur. Itaque vel recurſus penitus abſoluendus erit, & à Rege
55 denegandus † (ſi tuta conſcientia poteſt) ne ſub Regis ſecuro, Regiſque clypeo, manus & peſtiferum damnum caoriatur, vel in principali cauſa ſuperſedendum; vtrumque namque ſi-
56 mul ſtare neceſſe eſt, † cùm recurſus mortalibus valdè neceſſarius ſit, atque ideò in cauſa principali conquieſci debet, ne inanis reddatur violentiæ cognitio, atque Regis præeminen-
57 tia, & Regalia † tot ſeculis vſitata, & tot iuribus fulcita, iuxta textus *in l. vltim. ff. ne quis in loco publico*, ibi: *Alioquin inane, & illuſorium Prætoris imperium erit, l. ſi Prætor. ff. de iudiciis*, ibi: *Alioquin illuſoria erunt huiuſmodi edicta, vltima, §. penultim. C. de bonis quæ liber.* ibi: *Ne ludibrio leges ei fiant.* Illuſio quippè legi publicæ fieri nequit à priuato, text. *in authentico de nuptiis, §. ſed hæc quidem, column.* 4. *l.* 2. *Cod. ſi quid in fraudem patronorum*, vbi Bart. & alij Cinus *in l.* 1. *Cod. eodem titulo*, Mieres *de maiorat.* 4. *part. quæſt.* 16. *num.* 36. *&* 37. neque Senatus decreta debent eſſe ludibrio, *l. quis rem*, vbi Gloſſa verbo, *illudere, ff. de arbitris*, Rodriguez *de annuis reditib. lib.* 1. *capitul.* 17. *num.* 47. *ad medium*, Gloſſa & Doctores *in l. ſi fideiuſſor, §. final. ff. qui ſatiſdare cogant.* Muſcatellus *in praxi ciuili. part.* 7. *gloſſa condemnande, num.* 99. Valaſcus *conſultat.* 51. *num.* 30. Saccius *conſil.* 1. *num.* 71. Marius Giurba *deciſ.* 4. *num.* 26. vbi quod nec iura Iudicis authoritate illudi patiuntur, Iulius Clarus, §. *teſtamentum, quæſtion.* 99. *num.* 11. *verſicul. Non enim eſt*, Menoch. *lib.* 4. *præſumption.* 106. *num.* 55. Modeſtin. Piſtor. *illuſtr. quæſtion.* 22. *num.* 8. *& quæſtion.. part.* 1.

Vrget inſuper iuris ratio; nam cùm ex Bulliis Pontificalibus † ſit Regi noſtro commenda- 58
ta protectio, & obſeruantia, ſeu executio Concilij Tridentini, & in Senatu conqueratur pars percuſſam eſſe primam inſtantiam, & iuriſdictionem Ordinarij contra *cap. cauſæ omnes*; dum in Senatu ipſo indagatur, an cauſa pertineat ad Ordinarium, aut Iudici Delegato; debet interim in principali negotio conquieſci, quaſi tractetur de competentia iuriſdictionis, interdùmque ligatæ ſunt Iudicum manus ex doctrina Bartoli communiter recepta *in l. nullum de condition. & & demonſtration.* Paulus de Caſtro *in l.* 1. *num.* 9. *Cod. de ordine cognitor.* Menochius *conſil.* 1000. *num.* 111. ſic intelligens, *l. ſi quis ex aliena, ff. de iudiciis. l.* 2. *§. ſi dubitetur, eodem tit.* probat Veral. *deciſ.* 114. *num.* 1. *lib.* 2. Tribitian. *deciſio Veneta.* 11. *lib.* 2. *num.* 2. *&* 1. Nicolaus Rebenus *deciſ. German.* 14. *n.* 42. *cum ſequentibus, lib.* 3. Maurus Barrod. *de modo procedend. ex arrepto, quæſt.* 77. *num.* 11. *& in princip. num.* 6. *fol.* 1. Maſtrillus *deciſ.* 127. *part.* 2. *num.* 2.

Quare Rex omnimodam protectionem debet huic nouiter læſo, † grauiter oppreſſo ex 59
facto ſuo Regio protectionem contra executoriales præſtare, vt cum Propheta Rege, *Pſalmo* 77. dicere poſſit: *Non ſunt fraudati à deſiderio ſuo*, ne ſub fide publica deceptus reperiatur, prout ea *dict. leg.* 1. *Cod. de his, qui veni. ætat. impetrauer.* optimè docent Bartol. *in leg. is qui reus, num.* 12. *ff. de public. iudic.* Albericus *in leg. præſenti, num.* 8. *Cod. de iis qui ad Eccleſ. confug.* Caſtrenſ. *conſ.* 423. *num.* 9. *in principio*, Paſqual. *de viribus patriæ*, 4. *part. capitul.* 3. *num.* 37. Franchis *deciſion.* 258. *& deciſion.* 415. Molfeſ. *ad R. N. conſuetud. part.* 4. *in ſchol. ad quæſtion.* 47. *num.* 2. *&* 3. Baiard. *ad Clar. §. homicidium. num.* 216. Magalutus *de ſaluo conducto, deciſion.* 19. Peguera *deciſion.* 229. *num.* 1. Amat. *conſil.* 72. *num.* 1. Boſius *titul. de remed. ex ſol. Clementia Princip. num.* 42. Fachine. *lib.* 9. *controuerſ.* 59. latè Farinac. *quæſt.* 6. *num.* 27. *& quæſt.* 29. *num.* 3. Caualcanus *deciſ.* 1.

num.25. Thoro *compend. deciſion. verbo, Captus*, Surdus *conſil.* 298. *num.*22. *& conſil.* 326. *num.* 2. Bertazol. *conſil. crimin.* 360. *num.* 11. Guazin. *de Reor. defenſion.* 12. *capitul.* 1. *ſub num.* 58. Rouit. *titul. de Guidat. prag.* 1. *num.* 3. Menoch. *de arbitrar. caſu* 336. *num.*33. *& conſ.* 100. *num.* 190. optimè Giurba *conſ.* 57. *à num.* 2. *& conſil.* 34. *num.*21.

Nomo enim Principis litteris, aut verbis
60 confidens † decipi debet, Decius *conſil.* 51. *num.* 2. Bertazola *crimin. conſil.* 360. *num.* 11. Giurba *dict. conſil.* 57. *ſub num.* 2. Et pendente ſecuritatis cognitione nihil debet penitus in-
61 nouari, nec alterari; quod aſſecurato † poſſit eſſe nociuum, Franchis *deciſ.* 590. *num.* 6. *& deciſ.* 673. *num.* 1. *&* 2. Paſqual. *de viribus patria poteſtat.* 4. *part. capitul.* 3. *num.* 37. Guazin. *Reorum defenſ.* 12. *capitul.* 1. *num.* 58. *verſicul. Et ſaluus conductus*, Giurba *conſil* 57. *num.* 2. *in*
62 *fin.* qui *num.* 3. dicit; quod deceptus † ſub Regis ſecuro, in priſtinum ſtatum reponi debet vt liberè ius ſuum conſequi poſſit, Franchis, *deciſion.* 590. *num.* 7. Baiardus *ad Clar.* §. *fin. quaſt.* 32. *num.* 33. Caualcan. *de brachio Regio*, *part.*2. *num.* 316. Guazin. *dict. num.* 58. *verſicul. Bene verum eſt*, etiamſi aſſecuratio nulla ſit aliquo modo, & cauſa, vel etiam ex defectu poteſtatis concedentis ſecuritatem, latiſſimè per Marium Giurbam *in conſil.* 8. *per totum.*
63 Itaque executoriales † ita contrà indefenſum fraudulenter obtentæ, ſub Regio ſecuro Senatus retinet, vt liberè oppreſſus, & minus legitimè, maximóque rigore condemnatus defendatur, & ius ſuum, & iuſtitiam in iudicium deducat legitimè, & iuxta iuris tramites vincatur.

64 Fundatur inſuper Senatus, ne via † tam nociua doloſis litigantibus aperiatur, neque per indirectum recurſus tam neceſſarius Reipublicæ Chriſtianæ, Regiſque præeminentia reddantur illuſoriæ, cum fraudibus non ſit aperienda via, *l. in fundo, ff. de rei vendication. l. cum ij*, §. *ſi cum lis, ff. de tranſaction. l. qui ſub pratextu, C. de Sacroſanct. Eccleſiis, cap. porro. de diuortiis, Clement.* 1. *de uſur. Clem.* 1. §. *fin. de conceſſion. prabend.* Lapſius *allegat.*55. *num.*2. *in princip.* Calderin. *conſil.* 294. *verſicul. Item ſi contrarium*, aliàs 2. *de rerum permut.* Butrius *conſil.*5. *num.*2. *& conſil* 42. *num.*2. Alexand. *conſ.*2. *num.* 17. *verſ. Non obſtat, lib.* 1. Crauetta *conſil.* 764. *num.*6. Vbi quod vt occurratur fraudibus
65 † ius admittit latam interpretationem, & facit diſpoſitionem fauorabilem, Petrus de Ancharran. *conſ.* 91. *egregiè, ac venerabilis.* Vbi quod
66 fraudibus occurrendum eſt, † & quod dicitur fieri fraus, quoties conſtitutio, & lex per indirectum, & cautelam redditur illuſoria, ſequitur Barboſa *axiomate* 102. *num.* 4. vbi *n.* 5. Quòd nedum via eſt aperienda fraudibus, ſed occurrendum diligenter, ne fiant. Cardinal. Tuſch. *tom.* 4. *littera F. concluſ.* 475. *per totam*, Marius Anton. *variar. reſol. lib.*1. *reſol.*50. *n.*31. *& reſol.*62. *num.*5.

Ea enim ſemper capienda eſt interpretatio,
67 † qua fraus excluditur, neque per eam altera partium decepta, & iure ſuo fraudata remaneat, *l.*3. *t.*1. *ff. de receptis arbitris*. Crauetta *conſ.* 33. *num.*25. *& conſil.*91. *num.* 11. *& conſil.* 245. *n.* 9. Menochius *conſil.* 68. *num.* 23. *&* 24. Giurba *deciſion.*1. *ſub num.* 30. *ante fin.* Geminian. *conſil.* 42. *num.* 11. *verſ. Vt ergo iſtud.* Vbi quod
fraudibus occurrendum, ne ius tertij † lædatur, 68
& in eius præiudicium redundet, Barboſa *axiom.* 102. *num.*4.)

Ne igitur doloſi litigantis fraus in eius redundet lucro, & commodo, executoriales iſtæ furtiuè, & occultè, atque doloſè obtentæ in
Senatu retinentur, † cum iniquum ſit, ob ſuum 69
facinus, & audaciam aliquid lucri facere, vt dicit, *l. ſi ab hoſtibus*, §. 1. *ff. ſoluto matrimonio. & l. vltim. in fin. C. de rebus cred. l. itaque in princip. ff. de furtis*, ibi: *Sed nemo de improbitate ſua conſequitur actionem, & l. ſi remunerandi*, §. *Morus, ff. mandati*, vbi ita ſcribitur: *Nullam actionem eum propter ſuam calliditatem habere, & l. ita demum, ff. de arbitris*, ibi: *Ne quis doli ſui pramium ferat, & l. verùm*, §. *tempus, ff. pro ſocio*, ibi: *Æquum non eſſe, dolum ſuum quemquam releuare, l* 1. *in princip.* ibi: *Nec vel illis malitia ſua ſit lucroſa*, & iterum *l. nec ex dolo*, ibi: *Nec ex dolo ſuo lucrentur, ff. de dolo malo, & l. ſed & ſi*, §. *plane, in fine*, ibi: *Ne ei ſua caliditas proſit, ff. ad exhibendum, l. penult. C. de legibus*, ibi: *Vt non accipiat fructum ſua calliditatis, & l. dubium, C. de repud.* in idem propè text. *& l.*2. *C. qui militar. non poſſ. lib.*12. *& c. ſedes & c. ex tenore, de reſcriptis, & c. ex litteris* 2. *de dolo. & contumac. & c. ad noſtram, de emption. & vendition.* ibi: *Quia igitur fraus & dolus cuiquam patrocinari non debent, & c. paſtoralis*, §. *vlt. de officio Delegati, c. ſtatuimus eod. tit. lib.*6.
cum aliis. Ex quibus deduci ſolet † vulgare 70
axioma, quod fraus & dolus nemini debeant patrocinari, de quo Auguſt. Barboſa *axiom.*101. *num.*1. vbi plures refert DD.

Ex quibus rationibus, & aliis à Senatoribus doctiſſimis indies conſideratis, & in odium ſedi-
tioſi litigantis † turbare cupientis ſtatum Eccle- 71
ſiaſticum, & temporale Regium, zizaniæque, & irritationi fraudulenter occaſionem præbentis, aſſiduè executoriales huiuſmodi (litteris monitorialibus, aut compulſorialibus ad Senatum allatis, & ſuper earum examine recurſu pendente) expeditæ, per Iudicium contradictarum retinentur, vt coram Iudice Ordinario Reus oppreſſus denuò audiatur, & defendatur, neque patitur Senatus iſtius ius, & iuſtitiam indebitè, & abſque defenſione perire, & quia ex defectu iuriſdictionis notoriè nullæ ſint, obſtante Decreto Concilij Trid. *ſeſſ.*24. *de reformatione, c.*20. vt ſtatim ad reſponſionem primi argumenti.

Quo regio auxilio, & protectione liberè cantare poſſunt ſic oppreſſi cum Propheta Regia, *Pſalm.*123. *Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus*, & iterum ibi: *Anima noſtra erepta eſt de laqueo venantium.*

Quibus ſuppoſitis non obſtant † in contrariũ 72
conſiderata argumenta; & non primum ſup. *n.*2. ex deciſionibus Rotæ, ac Sanctæ Congregationis declarationibus per Nos adductis hac 2. *p. c.* 17. quæ videntur inſinuare Trid. decretum *in d.c. cauſa omnes*, non habere locum, nec procedere in executorialibus iam obtentis. Quibus ibidẽ per totũ caput dedimus verã reſponſionẽ, atq; manifeſtè probauimus, népe minimè loqui, nec pertinere ad priorẽ partẽ ipſius capitis, *cauſa omnes*, tractantẽ de prima inſtantia Ordinarij præſeruanda, ſed ad §. *ad hac*, prohibentẽ iuriſdictionẽ

Prælato

Digitized by Google

Prælatorum inferiorum prætendentium illam
habere in ſuis diſtrictibus excluſo Ordinario,
ita vt inter eos contentio oriatur, non quod
ſimplex iuriſdictionis exercitium, de quo in
principio, *dict. capitis cauſæ omnes*, ſed quo ad
omnimodam iuriſdictionem, & proprietatem
eiuſdem, vt ibidem clarè oſtendimus.

Atque inde reſolutionem firmiſſimam dedu-
73 ximus, † vt verum ſit executoriales obtentas
in contrauentionem Sancti Concilij Tridenti-
ni *in dict. cap.* 20. eſſe nullas ipſo iure ex noto-
rio defectu iuriſdictionis, quam in prima in-
ſtantia prohibet Concilium omnibus quibuſ-
cumque Iudicibus Superioribus præter Ordi-
rium, ac ideò etiam poſt executoriales Regem
noſtrum, vti poſſe Regalia protectionis Con-
cil. Tridentin. latiùs in eodem *cap.* 17. reſolui-
mus per totum, & ſic argumentum hoc tor-
74 quetur, quoniam † ſi executoriales expeditæ
in contrauentionem prædicti decreti Tridenti-
ni ante recurſus ad Regem pendentiam deti-
nentur, nouiter cauſa remiſſa Ordinario, eſt-
que locus protectioni Concilij; quantò magis
recurſu iam pendente, quod multò magis ag-
grauat violentiam, & oritur contemptus Re-
gis, & illuditur, detrahitúrque Senatus autho-
ritati, vſque vt additur.

75 Reſpondetur ad ſecundum (ex † Iuribus, &
Rotæ deciſionibus fulcitum) provt iam ſupe-
rius *à num.* 17. *cum ſeqq. verſ. Quibus tamen, &
aliis*, vbi probauimus, quòd accedente legiti-
mo impedimento citandi, aut citati, provt eſt
recurſus ad Regem; non adſtringitur reus com-
parere, ſed terminus monitorialium ipſo iure
ſuſpenſus intelligitur, quia tunc non poteſt di-
ci contumax. Et quia impedimentum non pro-
uenit ab authoritate propria citati, & de facto,
ſed de iure, provt loqui diximus, & probaui-
mus iura in dicto ſecundo argumento adducta,
& Rotæ deciſiones in eiſdem fundatas non ſub-
ſiſtere, ſed magis ex odio recurrentis proueni-
re, atque ideò ceſſare in eo contumaciam, &
vlterius ad iura, quibus nititur hic Rotæ ri-
gor, validè ſatisfecimus infrà hac 2. *part. c.* 24.
à num. 17. *cum ſeqq. verſ. Deinde quoniam ad de-
ueniendum.*

76 Sed quo iuris colore valeat Rota † tanto ri-
gore proſequi legitimè recurrentem ad Regem
pro remedio violentiæ ſibi iniquè illatæ; peni-
tùs ignorant omnes doctiſſimi, & piiſſimi viri
horum Hiſpaniarum Regnorum, cùm recurrens
omni iure excuſatus ſit ex hactenus comproba-
tis, nec illum rectè inferre, nec roborare po-
teſt ex Bull. Cœn. Dom. huc tendente, cum
in nulla eius parte loquatur de recurrente ad
Regem pro tollenda violentia, nec de re-
curſu violentiæ vtente, ſed dumtaxat de Tri-
bunalibus, quæ impediunt executionem litte-
rarum Apoſtolicarum, malitioſè nempè, & ſub
ficto colore violentiæ tollendæ, & eo ſolo ani-
mo impediendi, non tamen quando ſincerè,
æquo animo, & Christiana ſanáque intentione,
& fine dumtaxat tollendæ violentiæ probabili-
ter exiſtentis, & ſupplicandi Sanctiſſimum, vt
alibi ſuo loco latius diximus 1. *part. cap.* 3. *à
num.* 111. *cum ſeqq.*

Nec dicta Bulla in hoc *capitul.* 14. tangente
77 retentionem † litterarum Apoſtolicarum, &
ſupplicationem ad Sedem Apoſtolic. aliquid de
parte recurrente loquuta fuit; ſed dumtaxat illi
onus iniungit proſequendæ ſupplicationis le-
gitimè, ſupponens hoc fine poſſe retentionem
litterarum ex iuſta cauſa licitè præſtari à Se-
nato, & poſtulari ab oppreſſis, & licet ipſa
Bulla *in cap.* 15. *antecedente*, & etiam in prio-
ri parte huius *cap.* 14. loquatur etiam de re-
currente appellante † ad Iudices laicos à litte- 78
ris Apoſtolicis gratiæ, aut iuſtitiæ, & in eorum
Tribunal introducente cauſam appellationis
huiuſmodi, vt cognoſcant de cauſa principali
tanquam Iudices, vt ex eadem Bulla, & præ-
dictis eius capitibus non obſcurè, nec ſub ver-
borum inuolucro, ſed expreſſiſſimè claris &
difertis verbis patet, quo caſu iuſtiſſimè
decernit dict. Bulla: Adhuc tamen ibidem,
vel alibi in cæteris eiuſdem Bullæ capitibus
nihil penitus loquitur de licitè recurrente
ad Principem, pro tollenda violentia, vti
latiùs diximus *de Regia protectione*, 1. *part.
cap.* 1. *per totum*, & ſignanter *à num.* 251.
cum ſequentibus, de eiſdem Bullæ capitibus
loquuti fuimus poſt magnam Doctorum allega-
tionem.

Imò hoc *capitul.* 14. tangente hunc recurſum
pro retinendis litteris, † non ſolùm loquitur 79
de recurrente, nec in illum dirigit diſpoſitio-
nem, ſed potius licitè facere ſupponit, ita vt
penitùs excuſetur recurrans vtendo remedio,
& auxilio cunctis patente vi oppreſſis, palam-
que, & communiter vſitato; eſt quippe om-
ni iure inculpabilis, & excuſatus. Si enim
culpa eſt in perperam præſtante auxilium, &
protectionem, in quem dirigitur Bullæ diſpo-
ſitio, & intentio; non in poſtulante, & recur-
rente, in quem verba Bullæ nullatenus dirigun-
tur, nec conueniunt, & meritò; cùm faciat
quod publicè fieri ſoleat in iis Regnis, cæteriſ-
que Christianæ Religionis, vt hactenus com-
probauimus *à num.* 40. *cum ſequentibus*, &
num. 26.

Et lex pœnalis ad alias perſonas, & caſus vl-
tra expreſſos † extendi non debet, *l. factum* 80
cuique, §. *in pœnalibus*, *ff. de regulis iuris*, *cap.
in pœnis*, *eodem titulo*, *lib.* 6. Surdus plures re-
ferens *de aliment. titul.* 1. *quæſt.* 41. *num.* 12.
pleniſſimè Farinacius *fragment. criminal. part.* 1.
littera E. Gratian. *diſceptation. tom.* 5. *capitul.*
972. *num.* 12. Nec etiam per ſimilitudinem,
& rationis identitatem † plenè Farinacius loco 81
citato, *à num.* 188. *cum ſequentibus*, nec pœna
irrogatur niſi expreſsè lege caueatur *authentic.
de non eligend. ſecundò nuben.* §. *cum igitur*, *l. an-
tiquis impediat.* §. *Diuus autem Marcus*, ibi: *Pœ-
nam tamen in eum ſtatutum non eſſe*, *ff. de religio-
ſis & ſumpt. funer.* abundè Farinacius *quæſt.* 18.
num. 7.

Nec eſt credendum, nec vlla imaginatione
humana poteſt cadere; † voluiſſe Papam miſe- 82
ris vi oppreſſis hoc vnico, ſaluberrimóque re-
fugio priuare, aut delere, cum penitus alio ſint
priuati, vel ſaltim tam longè abeſt ab iis Hi-
ſpaniarum Regnis, & tot ambagibus & difficul-
tatibus imbutum, vt impoſſibile potius iudice-
tur, & tandem non niſi conſequi, quàm iam
cauſata vi, & damno radicato; ac ideò remedio,
& legitima defenſione priuandus non erit vi
oppreſſus, de quo ſuprà 1. *part. cap.* 1. §. *vnico*,
per totum.

83 Nam defenſio], quam Princeps † præſtat
(provt tenetur) oppreſſis; cùm proueniat ab
origine & fonte peremni ioris naturalis, vt di-
ctum eſt ſuprà 1. *capitul.* 2. *à num.* 101. *cum ſe-
quentibus.* atque pluries in hoc tractat. oullo
modo ſublata illis intelligi poteſt per Bullam
Cœnæ Domini, vt ſuprà 1. *part. capitul.* 2. *per*
84 *totam*, abundè remanet probatum, † quia ius
naturale non poteſt tolli, nec io aliquo detra-
hi, ſeu derogari, §. *ſed naturalia inſtitut. de
iure naturali gentium, & Ciuili, leg. oas obli-
gationes* 8 *ff. de capitis diminut. leg. ius agnatio-
nis* 34. *ff. de pactis, leg. iura ſaaguin.* 8. *ff. de re-
gulis iuris*, exornat Ioannes Garcia *de nobilita-
te, gloſſa* 7. *nam.* 17. Conan. *lib.* 1. *Commenta-
rion. capitul.* 7. *num.* 6. *& capitul.* 10. *num.* 7.
Pro quibus non omittam elegantiſſima Cice-
tonis verba, *lib.* 3. *de Republica*, ibi: *Eſt vera
lex, recta ratio natura congruens, diffaſa in om-
nes, conſtans, ſempiterna, quæ vocet ad iudi-
cium iubende, vetando, à fraude deiiacat, huic
legi nec prorogari fas eſt, aec derogari ex hac ali-
quid lices, neque ita abrogari poteſt, nec verò,
aate per Senatum, aut per Populum ſolui hac le-
ge poſſumus, nec querendus eſt explanator, aut
iaterpres alius, nec erit alia lex Romæ, alia Athe-
nis, alia nunc, alia poſthac, ſed & omnes gentes,
& omni tempere vna lex, & ſempiterna, & im-
matabilis continebit*: conſonant, *l.* 5. *tit.* 4. *part.* 4.
l. 34. *tit.* 34. *part.* 7.

85 Conducit quod eleganter † docuit Cuiacius
ia leg. 1. §. *huius ſtudy, verſicul. Nunc tracte-
mus, ff. de iuſtit. & iure, in recitationibus ſolem-
nibus, pagin.* 1349. comprobans explicationem
Gloſſæ ibi dicentis: *Natura, ideſt Deus*, vt
idem ſint Deus, & natura. Poſt Marchum
Tullium, & Plutarchum, & Lactaotium,
lib. 7. proſequitur, & facit in hæc: *Ius ergo na-
turale eſt, quod natura, ideſt, Deus Pareas re-
rum omuiam, & vniuerſi guberaator, omnia ani-
malia docuit, ideſt, cuius genere ea fuit, at-
que petita*: nam ſubiicit Vlpianus *hoc loco. Vi-
demas omnia animalia iſtius iuriſperitia cenſeri*,
& paulò poſt, ibi: *Ergo iſtius iuriſperitia
omnia animalia cenſentur, ideſt, iuriſperitiam
habent, nec enim minus ea ius illud natara do-
cet, quàm homines, & qui docet peritum, fa-
cit eum, quem docet. Ergo hoc iure naturali Na-
tura, ſea Deus imbuit, non santùm homines, ſed
etiam belluas, tam feras, quàm cicures, & aues,
& piſces.*

86 Elegantiſſimè etiam hoc idem † confirmat
Franciſc. Conan. *lib.* 1. *Commentar. capaul.* 4
folio mihi 19. *littera C. D. E.* ſic dicens: *Ac
exiſtimo, vim vt repellamus, hoc etiam iure coa-
ceſſum eſſe, non inuentum, cum id beſtiaram ſen-
ſibus infixam eſſe videamus.* Et paulò poſt, ibi:
Sed ſi vis inferatur, nulla eſt, cui non ſit ira, nou
87 *ſit animus, iaiuria impatiens, † & prompta, ſi
noceas, ad defendendum alacritas, eſt hec (vt
ſcribit Tullius pro Milone) aoa ſcripta, ſed na-
ta lex, quam didicimus, accepimus, legimus,
verum ex natura ipſa arripuimas, hauſimus, ad
quam non docti, ſed facti, aon inſtitati, ſed im-
buti ſumus, &c.* Et paolò poſt, ibi: *Neque
quiſquam eſt rerum omnium, quæ gignuntur in ter-*
88 *ra, quod non aliqua habeat naturæ † adiumeata,
quibus ſe vindicet ab externis offeaſioaibus, & in-
iurëis*, vt ait Lucretius, *lib.* 5. *Quòd ſi in omni
natura hoc perſpicitur in eſſe, in homine ſanè mul-
to magis ſeſe oſtentat, vt nemo ſit bene informa-
tus à natura, qui libenter, aut patienti animo fe-
rat iniuriam, atque ideſt, quod dicit Florentinas
licere, vt vim, atque iniuriam propulſemus, &c.*

Igitur ſi à Deo ipſo prouenit hæc lex natu-
ralis, à nemine tolli, impediri, aut derogari
poteſt, licet, quia eius eſt tollere & abrogare,
cuius eſt condere, vt hactenus latius ſatis pro-
batum remanet, & per conſequens nec à dicta
Bulla ſublata intelligitur vi oppreſſis hæc iuſta,
& permiſſa defenſio, nec talis Summorum Pon-
tificum intentio ex ea colligitur, ſed contraria,
vt ex ea patet, & eſt oſtenſum abundè ſuprà
1. *part. capitul.* 2. *à num.* 101. *cum multis ſequen-
tibus.*

Ad quid igitur tantus Rotæ rigor, tam
in negando audientiam recurrenti, † illum- 89
que habentis pro excommunicato, quem
omnes ferè Iuriſprudentiæ, & ſacræ Theo-
logiæ profeſſores à Cenſurarum incurſu ex-
cuſaot, & oon ligatum probant vnanimi-
ter, provt 1. *part. ia capitul.* 2. *à num.* 10.
à num. 24. 33. *&* 34. *& in cap.* 3. *à num.* 25.
& ſequeatibus, plenius vidimus? Quam in
modum procedendi contra ipſum legitiman-
do citationes omnino reprobaras à iure, ſi-
ne actis, vel informiter præſentaris, & trao-
ſumptis, & vt plurimum illum abſentem
per iudicium contradictarum, & inauditum
condemnando, facilè ſupplendo quoſlibet
iuris etiam naturalis defectus in odium (vt
ipſa Rota clarè & aperto ore paſſim fate-
tur) recurrentis. Hoc enim magis eſt affli-
gere afflictos, & afflictionem afflictioni ad-
dere, contra quod iura omnia clamant, *leg.
nauis*, §. *cam autem*, † *ff. ad leg. Rhodiam de* 90
*iactu, leg. Diuus Marcus in princip. ff. de of-
fic. Præſid. leg. ſi idem, ff. de iur. omnium
Iud. leg. pœna*, §. *fin. ff. ad leg. Pompeiam,
de parricid. leg. tam mentis, Cod. de Epiſcop.
& Cleric. cap. ex parte de Clerico. ægrotan.
cap. ſi quis à proprio.* 11. *queſt.* 5. *cap.* 1. §.
ſcriba. de prohibita fandi alienat. per Federic.
Quo indubiè violentia creſcit, viſque vi au-
getur, quæ magis incendit charitatem Ca-
tholicam Senatus Regij ad illam propulſan-
dam, & repellendam, & ad protegendum vi
oppreſſum aperiendo illi viam à iure proba-
tam ex Tridentin. ne ius ſuum pereat defen-
ſione carenti, vt de eo cognoſcatur nouiter
ab Ordinario terentis in Senatu executo-
rialibus, perperam per iudicium
contradictarum contra re-
currentem expe-
ditis.

Capvt

CAPVT XXI.

Nuntius Apoſtolicus cum poteſtate Legati de Latere, eſto quod de iure Ordinarius dici poteſt, an cum Ordinariis in prima inſtantia concurrat, ita vt eius litteras Senatus Ordinario non remittat.

Et an Nuntius ipſe queat exequi litteras Apoſtolicas in prima inſtantia directas Ordinario, ſiue in forma dignum, ſiue in forma gratioſa, ſeu diſpenſationes.

SVMMARIVM.

Nuntios ad partes miſſos non ordinariam, ſed delegatam habere iuriſdictionem, qui teneant, num.1.

Legati de iure communi Ordinarij dicuntur, & cum Ordinariis ſua prouincia concurrunt, n.2.

Nuntij Apoſtolici Hiſpania, cum poteſtate Legati de Latere miſſi, Legati de Latere poteſtate funguntur, num.3.

Clauſula (cum plenitudine iuris Canonici) importat, vt prouiſus conſequatur omnia iura aliis Canonicis debita, num.4.

Priuilegium adinſtar alterius iam conceſſi ſortitur parem, & eandem effectum cum illo, n.5.

In priuilegio adinſtar alterius repetantur omnia, quæ in relato continentur, n.6.

Conceſſum ea lege, vt habeat vim alterius rei, huius naturam, & effectus aſſumit, ac ſi eadem fuiſſet realiter, num.7.

Caſus duo, quando ſunt à iure æquiparati diſpoſitum in vno, in alio repetitur, n.8.

Nuntij facultas cum poteſtate legati de Latere ſuperflua foret, ſi idem non operaretur, quod ius abhorret, num.9.

Verba abundantia tolerantur quando ad maiorem declarationem apponuntur, & tollendæ dubitationis gratia, num.10.

Legatus de Latere, & Legatus cum poteſtate de Latere pares ſunt, num.11.

Nuntiorum facultates cum poteſtate Legati à Latere partim ſunt Ordinaria, partim extraordinaria, num.12.

Legatus cum poteſtate Legati à Latere cognoſcit de appellationibus ad Papam remiſſis, n.13.

Adæquatus potitur eodem iure, quo is, cui adæquatur, num.14.

Nuntius Apoſtolicus cum poteſtate Legati de Latere, abſque alia facultate eandem habet poteſtatem, & priuilegia, quæ Legatus de Latere, num.15.

De Legato à Latere ad Nuntium cum poteſtate Legati à Latere valet argumentum, n.16.

Appellationem ad Sedem Apoſtolicam emiſſam ſicut Legatus de Latere poteſt committere, ita & Nuntius cum poteſtate Legati à Latere datus, num.17.

Nuntius virtute clauſula (cum poteſtate Legati de Latere) cognoſcit de Cauſis exemptorum, Sedi Apoſtolica immediatè ſubiectorum, n.18.

Eraſmus à Cochier confusè loquens de Legatis miſſis non habentibus iuriſdictionem in exemptos, declaratur, num.19. & 20.

Nuntij cum facultate Legati de Latere non ſunt verè Legati de Latere, ſed ſimilitudinariè reſpectu exercitij, num.21.

Religio non Mendicantium, cui datur priuilegium adinſtar Mendicantium, non eſt Mendicantium, licet eius priuilegiis vtatur, n.22.

Legatus à Latere de iure communi cum Ordinariis concurrebat, num.23.

Nuntij, & Legati à Latere nouiori Trident. diſpoſitione in prima inſtantia iuriſdictionem aliquam non habent, nec cum Ordinariis concurrunt, num.24.

Nuntius ſi ſe intromittat cognoſcere in prima inſtantia, Senatus remittit cauſam Ordinario, num.25.

Nuntius Apoſtolicus an iuriſdictionem delegatam, vel Ordinariam habeat, n.26. remiſſiuè.

Nuntius Hiſpania an valeat exequi litteras directas Ordinariis in prima inſtantia, num. 27. & ſeqq.

Gratia in forma dignum, & diſpenſationes matrimoniales Ordinariis, non aliis dirigi ſolent de ſtylo Romana Curia, n.28.

Item etiam diſpenſationes aliæ, abſolutiones, & monitoriales, necnon criminalium commiſſiones Ordinario ſolent dirigi, n.29.

Aliæ ſunt commiſſiones, quæ non ſolùm Ordinariis committantur, ſed & aliis in dignitate conſtitutis, vt in exemplis, n.30.

Nuntius aliquando admiſit executionem diſpenſationum, aut in forma dignum commiſſam Ordinariis, aliquando reluctauit, n.31.

Nicolai Garcia obſeruatio commemoratur tenentis, Nuntium non poſſe exequi diſpenſationes, & gratiam dignum, *cum non ſit in commiſſione nominatus, num.32.*

Nuntium eſſe executorem vniuerſalem litterarum Apoſtolicarum nullo iure probatur, nec in ſuis titulis talis facultas legitur, n.33.

Et quando foret talis executor, intelligitur litterarum in forma gratioſa, non in commiſſaria, maximè in forma dignum expeditarum, n.34.

In omnibus tamen poſt factam executionem per Delegatum nominatum poteſt, n.35.

Reſolutio Nicolai Garcia, & Franciſc. Leonis, quod nunquam practicatur Nuntium poſſe ſe intromittere in cauſa aliis delegata, num. 36. & ſeqq.

Littera directa alicui Delegato ſpecialiter ſi coram alio præſententur, ſententia, & proceſſus ſunt nulli ex defectu iuriſdictionis, n.37.

Delegatio facta in vnam perſonam ſine ſubdelegatione in aliam transferri nequit, n.38.

Commiſſiones, quæ de ſtylo Curia debent, & committuntur Ordinariis, ſi in eis ſe intromittat Nuntius in prima inſtantia, Senatus Ordinario remittit, num.39.

Iura loquentia de iuriſdictione Legati à Latere procedunt in Nuntiorum cum poteſtate Legati de Latere miſſo, num.40.

LICET ab aliquibus ſectetur, Nuntios Apoſtolicos † ad partes miſſos non ordinariam, ſed tantummodo delegatam iuriſdictionem habere, nec cum Ordinariis concurrere, vt probant Petrus Barboſa in *l. cum Prætor.* 12. §. 1. *n.* 63. 1

 de

de Iudiciis, quod fundat vatiis doctrinis à ſe adductis à principio eiuſdem §. Ioannes Franciſcus Leo, *in Theſauro fori Eccleſiaſtici. 1. part. capitul. 2. num. 19. & num. 20. & 1. part. capitul. 1. num. 8. & capitul. 7. num. 61. & 63.* & videndus Azened. *conſil. 25. num. 37. & ſequentibus.* Auguſtinus Barboſa *in remiſſion. ad cap. cauſæ omnes 20. ſeſſion. 24. de reformation. addition. 4.* Villadiego *in tractatu de Legat. quæſt. 4. num. 10. & quæſt. 18. num. 6. & 14.*

Eorum tameo opinio procedere poteſt in
2 Nuntiis ſimpliciter † miſſis à Sede Apoſtolica; non tamen in Legatis de Latere, & Nuntiis miſſis cum poteſtate Legati à Latere, ideò quidem ſicut de iure communi Legati à Latere dicantur in ſuis Prouinciis, & Regnis, ad quæ ſunt miſſi, Ordinarij, & cum Ordinariis concurrant, vt probat textus *in cap. 2. de officio Legati, lib. 6.* ibi: *Ordinarios reputantes*: Nauarrus *in cap. cum contingat, de reſcriptis, remedio 5. num. 2. & in tractatu de Indulgent. notabil. 28. num. 19.* Gutierrez *Canonicar. lib. 1. capitul. 11. num. 4. cum ſequentibus.* Thomas Sanchez *in tractatu de matrimonio, lib. 1. diſpu. 28. num. 28. & lib. 8. diſput. 28. num. 4.* Hieronym. Gonçalez *ad Reg. 8. Cancellar. gloſſa 21. num. 34. & gloſſa 54. num. 36.* Molina *de iuſtitia & iure, tom. 6. diſputation. 9. num. 13.* Azor. *inſtitut. moralib. part. 2. lib. 5. cap. 27. quæſt. 5.* Auguſtinus Barboſa *in collectan. ad dictum capitul. 2. num. 3.* & Stephanus Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 226. num. 2. & 3.*

Pariformiter Nuntij Apoſtolici, qui ad hæc
3 Regna mittuntur † cum poteſtate Legati de Latere, poteſtate Legati vti poſſunt, & verè habent: *Quid enim intereſt, an Proconſul, an pro Conſulari dignitate quis legetur*, iuxta textus *in l. 1. de tutor. & curat. datis ab his*; & faciunt *cap. propoſuit. de conceſſione prabenda*, Geminian, & alij *in cap. fin. eodem tit. lib. 6.* Moneta *de diſtribution. quotidian. part. 2. quæſt. 1. num. 13.* Staphileus *de expectatis, ſub num. 38. verſicul. Et quod dictum eſt, de diſtribution. D. Loter. in tract. de re benefic. lib. 1. quæſt. 18. num. 48. & 49.* Barboſa *de clauſul. 36. in fin.* dicentes, quòd
4 † clauſula (*Cum plenitudine iuris Canonici*) importat vt prouiſus habeat, & conſequatur omnia iura aliis Canonicis expectantia.

Fuit etiam, quoniam facultas, aut priuile-
5 gium conceſſum alicui † adinſtar alterius facultatis, aut priuilegij alteri iam conceſſi, importat, vt ſortiatur eundem, & parem effectum cum alio, ad quod adæquatur, probant Felinus *in cap. nonnulli, num. 7. de reſcriptis*, Abb. *in cap. inter dilectos, num. 9. de fide inſtrumentor.* Apoſtilla ad eundem, *in cap. cum olim, num. 5. verſ. Ad inſtar. de conſuetudine*, Pariſius *conſ. 22. num. 5. vol. 4.* Romanus *conſ. 383. num. 23.* Auguſtinus Barboſa *in tract. de clauſulis. 5. num. 2. & ſequentibus*, Eraſmus à Cochier *de iuriſdictione ordinar. in exemptos, part. 1. quæſt. 17. n. 17.*

Per hanc enim relationem omnia, quæ in
6 priori facultate, † & diſpoſitione continentur; cenſentur repetita, adnotata *in l. omnia in fin. C. de Epiſcop. & Cleric.* Cardin. Tuſchus *tit. 6. littera P. concluſ. 763.* Mandoſius *de priuilegiis ad inſtar. q. 4.* Suarez *de legib. lib. 8. cap. 15. num. 2.* Barboſa *clauſ. 5. num. 4. 5.* qui *num. 6*, dicit, quod referens eſt in relato cum omnibus ſuis qualitatibus, vt poſt Decium, Socinus Pariſ. & alios inquit Menochius *conſ. 847. num. 3.* infinitos pene refert Barboſa *axiomat. 201. per totum.*

Et quia quando aliquid conceſſum eſt ea le-
ge, & clauſula, † vt habeat vim, & robur al- 7
terius rei, ſeu diſpoſitionis, debet eius naturam, & effectum aſſumere, & perinde haberi, ac ſi verè & realiter illa fuiſſet, vt traduot triginta & quatuor Doctores quos refert & ſequitur, Menochius *conſil. 1033. num. 7.* quibus adde Iaſſ. *in praelud. feudo. num. 90.* Ruinus *conſ. 9. num. 16. volumin. 1.* Pariſ. *conſil. 17. num. 1. volumin. 1.* Socinus Senior. *inter Conſ. Brun. conſil. 10. num. 16.* Afflictis *deciſion. 182. num. 10.* Cephal. *conſ. 152 num. 17. & 59. & conſ. 173. num. 8.* Minſinger. *cent. 4. obſeruation. 84. num. 3.* Andr. Gaill. *lib. 1. obſeruation. 50. num. 1.* Beret. *conſ. 51. num. 4. & conſ. 131. num. 3.* Surdus *conſil. 15. num. 22.* Saccius *conſ. 50. num. 26.* Peregrinus *conſ. 18. num. 8. volum. 1.* Theſaur. *deciſ. 146. num...* plures citat Ioannes Anton. Bellon. *conſ. 45. à num. 48.*

Cui conuenit, quod quando † duo caſus ſunt æquiparati, & adæquati in iure, diſpoſitum in vno, cenſetur diſpoſitum in alio, Gloſſa verbo, *Aduocandum, in l. mancipia, Cod. de ſeruis fugitiuis, gloſſa fin. in l. ſi quis ſeruo, Cod. de furtis, gloſſa in cap. ſi poſtquam, de electiou. lib. 6.* Tiraquel. *de retract. lignag. §. 15. gloſſa 1. num. 10.* Anton. Gomez *variarum lib. 3. cap. 11, num. 1. verſ. Aduertendum tamen.* Molin. *de primogeniis, lib. 2. cap. 8. num. 16.* Petrus Surd. *de alimentis, tit. 2. quæſt. 10. num...* Caldas Pereira *de poteſtate eligendi, cap. 7. num...* Flores de Mena *variar. quæſt. 3. num. 27. & num. 29.* Barboſa *axiom. 39. num. 9.* Igitur cum Nuntius ſit datus adinſtar facultatis, & poteſtatis Legati, iſtius omnis poteſtas in illo repetenda, cùm omnis conceſſa intelligatur.

Aliàs enim ſuperflua foret, † & abundans 9
illa clauſula, *Cum facultate, & poteſtate Legati*, quod lex abhorret, *l. ſi quando, cum vulgaribus, ff. de iure iurand.* Et tunc ſolum verba
abundantia tolerantur, † quando ſunt appoſi- 10
ta ad maiorem declarationem, & expreſſionem, & tollendi dubitationis gratia; optimus text. *in l. 1. §. ſed ſciendum, verſicul. Ego puto, ff. de ædilitio edicto*, Mantica *de coniectur. vltim. voluntatum, lib 6. tit. 1. num. 25.* Gonçalez *in Reg. 8. Cancell. gloſſa 6. à num. 26. cum pluribus ſeqq.* latè & optimè per Caſtillum *controuerſ. tom. 4. cap. 17. à num. 44.* vſque ad finem cap. qui plures allegant.

Quod in his terminis de hac clauſula (*cum poteſtate legati à Latere*) conſiderauit Burn. *in tractat. de poteſtate Legati à Latere, num. 68. & num. 69. volumin. 14. tractat. DD. fol. 274.* quam etiam plures alij Doctores opinionem obſeruant, & in ea reſidet ſententia Nauarrus *in cap. cum contingat, remedio 5. num. 2. de reſcriptis, tom. 2.* dum ſic loquitur. Paria ſunt,
† quem eſſe Legatum Cardinalem, & Lega- 11
tum à Latere, ac Legatum cum poteſtate Legati à Latere, vt pulchrè determinauit Decius *conſil. 149. column. fin.* & facit *l. in teſtamento, ff. de conditionibus, & demonſtration.* Addens
eiuſmodi † facultatem partim eſſe Ordinariam, 12
partim extraordinariam; exorbitantes enim quædam clauſulæ faciunt eiuſmodi Legatum, maiorem Ordinario Legato, Abb. *in cap. cæterum,*

rum, col. 5. de Iudiciis, Gloſſa & Cardinal. *in*
Clement.2. de Officio Ordinarij. Vnde (inquit
13 ipſe) huiuſmodi Legatus † poteſt cognoſcere
de cauſis appellationum ad Papam interpoſita-
rum. Hactenus Nauatrus, quam ſententiam
amplectitur, atque Doctorum authoritatibus
comprobat Vuameſſius *conſ.42. num.3. de officio*
Delegati, part. 1. Pariſ. *conſ.* 17. *num.* 3. *& ſeq.*
vol.4. Iacobus Philippus Portius *conſ.28.num.6.*
Franciſ.Mareus *decïſ.*135. Adæquatus enim cen-
14 ſetur eodem iure, † quo is, cui adæquatur, Pa-
riſius vbi proximè latè tractat.

Et quod Nuntius Apoſtolicus cum poteſtate
15 Legati miſſus, † Legati iure vtatur; firmat
Hieronymus Gonzalez *in Regul.* 8. *de menſibus*
& alternat. gloſſa 9. in annotat. à num. 268. Et
quod Nuotius miſſus cum poteſtate, ſeu autho-
ritate Legati de latere, abſque alia ſpeciali fa-
cultate, & inſtructione ſecreta, habeat eadem
priuilegia, & poteſtatem Legati à latere, pro-
bant poſt Decium *in conſ.*128. Villadiego *de Le-*
gat. quæſt.9. num. 9. Gigas *de penſionib. quæſt.* 6.
*num.*19. Cuchus *lib.2. tit.5. num.*86. Mandoſius
regul.13. Cancel. q.6. num.4. & de monitoriis q.60.
num.41. Quintana Dueñas *Eccleſiaſt.lib.1.cap.5.*
num.3. & Zechius *de Republica Eccleſiaſtica. c.*
de ſtatu Legati. ſub num.4. verſ. Quinto poſt, &
de benef. & penſionibus, cap. 2. *& cap.* 5. *num.*.
Hieronymus Gonçalez *gloſſa* 23. *num.*23. optimè
Nicolàus Garcia *de benefic.5. part. cap.3. num.*82.
& benè conducunt, quæ Petrus Moneta *de com-*
mun. vltimarum voluntatum cap. 10. *num.*223.
16 *iuncto num.* 321. *&* 322. *cum ſeqq.* † vbi arguit
de facultate Legati à latere ad Nuntium cum
poteſtate Legati de latere, poſt multos Docto-
res, quos ibidem ad eandem argumentationem
adducit. Validum eſt etenim argumentum: Le-
gatus à latere poteſt hoc facere; ergo idem po-
teſt Nuntius cum poteſtate Legati de latere, ex
præfatis DD. & fundamentis. Et de hac pote-
ſtatis æquiparatione Legati de latere, & Legati
cum poteſtate, ſeu facultate Legati de latere,
vide etiam Sebaſtianum Vantium *de nullitat. ſen-*
*tent. ex defectu iuriſdictionis Delegati, n.*23.

Et ideo ſicut appellationem ad Sedem Apo-
ſtolicam interpoſitam poteſt Legatus de latere
17 committere; † ita pariter, & Nuntius habens
poteſtatem Legati de latere, Nicolaus Garcia
de beneficiis, part. cap. 2. *ſub num.* 85. 87. *&*
*num.*80. Hieronymus Gonçalez *gloſſa* 12. *n.* 30.
*& à num.*18. Scaccia *de appellationibus, quæſt.*17.
limitat.47. memb.3. & ſuprà, & quæſt 8. *num.*16.
optimè & latè Valaſcus *conſult.62. per totam*,
Barboſa *in collectan. ad cap. conſtitutus* 45. *num.*
fin. de appellationibus, vide Gratianum *decïſ.*199.
*num.*2. in addition. Nos *de Regia protect. 2. parte,*
cap.13. num. 234. prout communiter practicari
videmus in hoc Tribunali Illuſtriſſimi Nuntij
Hiſpaniæ, & etiamſi nominatim appelletur ad
Sanctiſſimum proprio nomine expreſſo, quo-
niam conſideratur non perſona, ſed Tribunal
& Sedes Apoſtolica, prout Nos altius Deo
dante tractabimus *in tertio tomo de Regia prote-*
ctione, propediem edendo. Adde quæ contra
Ioannes Chochier diximus ſuprà *cap.* 14. *in fine*
hac 2. *part.*

Nunc etiam quotidie videmus, Nuntium
18 Hiſpaniæ cognoſcere de cauſis † Religioſorum,
Religionum, & aliorum quorumlibet indiſtin-
ctè omnium exemptorum, aliàs immediatè
ſubiectorum Sedi Apoſtolicæ, ex vi, & parti-
cipatione clauſulæ prædictæ (*cum poteſtate Le-*
gati) cum iſtius poteſtas ad id extendatur, text.
in cap. veniens, vbi Franchus *de verborum ſigni-*
ficatione, in 6. cap. ſi Abbatem, de electione,
lib.6. Abbas *in cap. cum venerabilis, num.* 5. *in*
fine, de conſuetudine Felinus *in cap. graue, n.3.*
de officiis Ordinarij. Romanus *conſil.* 398. Villa-
diego *in tractat. de Legato, part.* 1. *quæſt.* 8.
*num.*20. latè Pariſius *conſ.28. num.*13. *& ſequen-*
tibus, lib.4. Abb. *in cap. 1. num. 8. de officio Le-*
gati. Romanus *conſ.* 398. & alij plures relati ab
Eraſmo Chochier *in tract. de iuriſd. ordinar. in*
*exemptos, part.2. q.2. num.7. tom.*1. ita & pariter
Nuntius eiuſdem Legati à latere poteſtatem ha-
bens de quibus exemptis cognoſcit.

Et licèt ipſe Chochier in dict. *quæſt.2. num.5.* 19
videatur (licèt obſcurè & confusè) † ſentire
contrarium, vt in exemptos Legatus miſſus
iuriſdictionem non habeat, ſi intelligit (quod
non aperit) de his Legatis miſſis cum fa-
cultate & poteſtate Legati de latere; perpe-
tam, & nimis inaduertenter loquutus fuit, &
cautè legendus; omnes quippè doctrinæ, &
fundamenta à ſe adductæ manifeſtè illum con-
uincunt, cum loquantur in Legatis ſimpliciter
miſſis abſque hac clauſula (cum poteſtate Le-
gati de latere.)

Et quatenus ipſe Doctor ibidem *num* 5. adie- 20
cit Gomeſſium, † Gloſſam, Abbatem, Fran-
chum; & Boërium ad hoc, quod ſolum Car-
dinales Legati ſint à latere, & conceſſio facta
Cardinalibus Legatis à latere non extenditur ad
alios Legatos de latere creatos non Cardinales,
ex Rocho de Curte *in tract. de conſuetudine,*
*num.*323. verum eſt; quando ſimpliciter creati
ſunt, non verò quando expreſsè creantur cum
poteſtate, & facultate Legati de latere, vt ha-
ctenus probatum eſt, & quod non niſi Cardi-
nales, Legati de latere ſunt; † verum eſt, quia 21
etiam Nuntius Apoſtolicus licèt cum poteſtate
Legati de latere miſſus non eſt verè, & realiter
Legatus de latere, ſed tantum reſpectu exercitij
poteſtatis adæquatione, & ſimilitudinariè, cum
certum ſit, quod ſimilis non ſit idem, vt poſt
plurimos Barboſa *axiom.*108. quem vide in pro-
poſito *n.* 2. prout quando Religioni non men-
dicantium † datur à Sede Apoſtolica priuile- 22
gium adinſtar mendicantium, non propterea
erit Religio mendicantium, licèt pariformiter
eorum priuilegiis fruatur.

Quæ omnia obſerua, quoniam ad multa val-
de vtiliſſima pro facultate Nuntij Illuſtriſſimi
noſtræ Hiſpaniæ quotidie deſeruiunt.

Quibus igitur ſuppoſitis videtur dicendum,
quod cum Legatus à latere † dicatur de iure Or- 23
dinarius, cum Ordinario concurrat, vt ex *c.* 2.
de officio Delegati, lib.6. diximus ſuprà in prin-
cip. *num.*1. pariformiter eadem, & æqualis po-
teſtas repetenda erit in Nuntio Apoſtolico, cum
virtute clauſulæ eiuſdem poteſtate fungatur.

Quæ doctrina licèt iure communi vera ſit;
tamen hodie nouiori † diſpoſitione Sancti Con- 24
cilij Tridentini *in dict. cap.20. ſeſſ.* 24. *de refor-*
matione, expreſsè prohibitum extat tam Nun-
tiis, quàm Legatis etiam de latere cum Ordi-
nariis concurrere, quibus dumtaxat cognitio,
& iuriſdictio in prima inſtantia attributa eſt,
ſeu præſeruata, cæteriſque prohibita, niſi
in ſecunda inſtantia, & aliis mediis, quibus ab

 Ordinariis

Ordinariis recedere in prima inſtantia licèt de
iure, iuxta quæ Nos hac a. *p. cap.3. per totum*,
& *in cap.5. cum ſuis* §.§. & alibi ſæpè: verba igi-
tur dict. *Concilij in* §. *Legati quoque ſunt*, hæc &
expreſſa: *Legati quoque etiam de latere, Nuntij,
Gubernatores Eccleſiaſtici, aut alij quarumcumque
facultatum non ſolum Epiſcopos in prædictis cauſis
impedire, aut aliquomodo eorum iuriſdictionem
iis præripere, aut turbare non præſumant, &c. Aliàs
eorum proceſſus, ordinationéſve nullius momenti
ſint, atque ad damni ſatisfactionem partibus illati
teneantur, &c.* Et iuncto principio eiuſdem cap.
Quare non eſt dubium, quod ſi ſe Nuntij in-
tromittant in prima inſtantia ad cognoſcendum
25 de quibuſlibet cauſis, † quomodolibet perti-
nentibus ad forum Eccleſiaſticum; Senatus ad-
ditus pro protectione Concilij Tridentini, ex
capite Regaliæ Regis Ordinario illas ſtatim
remittet; cum in prima inſtantia iuriſdictione
careant, vt latiùs deduximus ſuprà hac a. *part.
cap.3.* provt infiniti penè probant Doctores ci-
tati ſuprà hac a. *part. cap.6. per totum*, vbi abun-
dè quod ex defectu iuriſdictionis omnia acta,
& ſententiæ nullæ ſint, idem probat Franciſ-
cus Leo ad principium huius capitis citatus,
26 apud quem, † & alios ibi adductos; an Nuntius
hodie iuriſdictionem delegatam, vel Ordina-
riam habeat, quod noſtri non eſt examinare.

Quantum verò attinet ad ſecundam partem
27 huius capitis, † an Nuntios Hiſpaniæ poſſit
exequi commiſſiones à Sede Apoſtolica in pri-
ma inſtantia factas Ordinario, vel aliis *in forma
dignum*, aut forma gratioſa, & diſpenſationes;
animaduertendum erit, quod quædam commiſ-
ſiones ſunt, quæ de ſtylo Romanæ Curiæ ſo-
28 lum fiunt, & dirigi aſſolent Ordinariis, † non
aliis, vt gratiæ in forma dignum iuxta conſti-
tutionem *Pij V*. 160a. & diſpenſationes matri-
moniales, iuxta *S. Concil. Trid. ſeſſ.22. de refor-
mat. cap.5.* & aliæ diſpenſationes, & abſolutio-
29 nes, & monitoriales, † cauſarum criminalium
commiſſiones iuxt. *Concil. ſeſ. 13. de reformat.
cap.2.* Garcia *de beneficiis, 6. part. cap.2. ſub n.58.*
30 aliæ ſunt commiſſiones, † quæ non ſolum fiunt,
& dirigi ſolent Ordinariis, ſed etiam aliis per-
ſonis in dignitate conſtitutis, vt executiones
gratiarum beneficiorum in forma gratioſa, aut
in forma commiſſaria, non tamen in forma di-
gnum, & executiones penſionum, & delega-
tiones cauſarum, & litium, provt Garcia vbi
proximè.

Igitur ipſe Garcia ibidem ſub dict. *n.58. verſ.
Sed reſtat hìc noua difficultas*, latè examinat, an
Nuntius poſſit exequi præfatas commiſſiones
directas officiali Epiſcopi in forma dignum, &
31 diſpenſationes, † & hinc inde multa confert
exemplaria, & caſus contrarios in facti contin-
gentia, in quibus aliquando Nuntius, cui præ-
ſentata fuit præfata commiſſio, acceptauit, &
expediuit; in aliis vero eiuſdem generis relu-
ctauit, ſibi non competere dicens, in qua con-
trouerſia contra ipſos etiam ad fuiſſe Doctorum
ſententias, ſeu opiniones aliis firmantibus Nun-
tium eſſe vniuerſalem executorem omnium
commiſſionum Apoſtolicarum, aliis verò ne-
gantibus.

Ipſe tamen ibidem ſic ait: Sed ego in con-
32 traria fui, & ſum ſententia, † nempè Nuntium
non potuiſſe, nec poſſe, nec per ſe, nec per
alium exequi, & expedire dictas litteras, nec ſe
in eo intromittere, quia commiſſio, & litte-
ræ de eo non cantant, & ex *cap.2. de officio Le-
gati*, vbi quod de cauſa ſpecialiter delegata à
Papa Legatus ſe intromittere non poteſt, & ibi
Gloſſa, & Abbas, & alij, & Doctor Sahagun
*de officio Legati, num.1. & 2. & in 3. fallentia, à
num.15.* ſequitur & facit.

Nec obſtat ratio contrariorum opinantium,
quod Nuntius eſt executor generalis, † ſeu vni- 33
uerſalis litterarum Apoſtolicarum; nam id nul-
lo iure probatur, nec in ſuis facultatibus talis
titulus, ſeu poteſtas datur, nec vnquam Nun-
tius tali titulo, & nominatione ſeſignat in ſuis
litteris, & reſcriptis, & quando eſſet talis ge-
neralis executor litterarum Apoſtolicarum, † in- 34
telligendum eſſet in litteris expeditis in forma
gratioſa, non autem expeditis in forma com-
miſſoria, maximè in forma dignum; nam in iſta
commiſſione non poteſt Nuntius ſe intromitte-
re vllo modo, nec talium litterarum fieri exe-
cutor ex dictis, niſi ad ſummum poſt factam
earum executionem, † & collationem beneficij 35
à commiſſario factam, argumento *dict. cap. 2.
de officio Legati, ad fin. &c.* vbi alia fundamen-
ta ad idem validiſſima applicat per te latiùs vi-
denda.

Qui quidem ibidem ſub eodem *num.58. verſ.
Et tandem* magis, † ad noſtrum propoſitum lo- 36
quitur traducendo verba Franciſci Leonis in
hæc: Tandem ſi ex dicto titulo, & ratione
Nuntius poſſet exequi, & expedire dictas lit-
teras, & commiſſiones non ſolum Sede Epiſco-
pali vacante, ſed etiam ſtante Epiſcopo, & eius
officiali, cui dirigantur id poſſet facere, & ta-
men nunquam vidimus, nec audiuimus Nun-
tium id feciſſe, nec in eo ſe intromiſiſſe, nec ei
fuiſſe præſentatas tales litteras, niſi dictis iudi-
cibus, Sede vacante, & meam ſententiam ple-
nè tenet Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici, c. 22.
num.60. 61. & 62.* vbi ait, quod regulariter exe-
cutio litterarum reſeruationis penſionum com-
mittitur locorum Ordinariis, vel aliis in digni-
tate Eccleſiaſtica conſtitutis, † etſi penſiona- 37
rius litteras reſeruationis penſionis præſentaret
alteri, quam in eiſdem proexecutoribus nomi-
natis cuiuſcumque qualitatis, & conditionis,
etiamſi Legati, vel Nuntij Apoſtolici forent,
defectu iuriſdictionis eorum ſententiæ vitio
nullitatis ſubiacerent, quia in prima inſtantia
nullam habent iuriſdictionem, obſtante Sancti
Concilij diſpoſitione, vt *cap.20. §. Legati quo-
que, ſeſſ.24.* nec vigore delegationis, quæ fa-
cta in vnam perſonam, † in aliam ſine ſubde- 38
legatione transferri non poteſt; hæc Leo: Ex
cuius doctrina expreſſè habetur, Nuntios, ſeu
Legatos non eſſe litterarum Apoſtolicarum
executores, nec eas poſſe exequi, niſi in eis
ſint proexecutores nominati. Hactenus Gar-
cia, qui latiùs examinat, & exemplaria ad-
ducit.

Ex quo, & Franciſco Leone per eum citato
colligitur, † harum commiſſionum præſertim 39
in forma dignum, & diſpenſationes, quæ de
ſtylo aliis, quam Ordinariis committi non ſo-
lent, & aliæ ſuperiùs nominatim dictæ cogni-
tione ſi ſe intromittat Nuntius, cum in prima
inſtantia iuriſdictione careat ex Trid. Decreto,
erunt omninò Ordinario, cui fuere directæ, re-
mittendæ per Senatum.

Notabis etiam, Garciam prædicto loco ſæpè
loquentem

Digitized by Google

40 loquentem de Nuntio Hiſpaniæ † applicaſſe doctrinas, & iura loquentia de Legato, ſupponendo quod, cum Nuntius Hiſpaniæ mittatur à Sede Apoſtolica cum poteſtate Legati de latere; æqualis ſit ei in poteſtate, & exercitio iuriſdictionis, quod benè conuenit his, quæ ſuperiùs adnotauimus, vt vtriuſque æqoalis ſit poteſtas, & eiſdem iuris Regulis, quoad poteſtatis exercitium ſubmitti in iis, in quibus per ſpecialem instructionem Nuntij poteſtas, & facultas non fuerit reſtricta, ſpecialiter dempta, & limitata.

Capvt XXII.

Per manus appoſitionem Papæ ſuper collatione, permutatione, aut vnione beneficiorum, actúſve confirmatione: an etiam in prima inſtantia ſuper eorum ſurreptione, ita auocata cenſeatur iuriſdictio ab Ordinario, vt eidem per Senatum ſit deneganda remiſſio?

SVMMARIVM.

Affecti beneficij gratia facta, licèt non ſentiatur effectum; non deſinit eſſe affectum, n. 1.

Per appoſitionem manus Papæ in aliquo negotio auocata intelligitur poteſtas ab inferiore, n. 2.

Papa ſi ſemel appoſuit manum, confirmando iura alicuius, ampliùs de eo iure cognoſcere nequit inferior, num. 3.

Officium amobile conceſſum ab inferiore, & confirmatum à Papa remanet non amobile, ibid.

Vbi de variis & ſingularibus exemplis & ſimilibus.

Nominatus ad officium ab inferiore, & confirmatus à Principe, ab hoc nominatus dicitur, & officium recipere, ibid.

Auocatio tacita per ſolam appoſitionem manus in aliquo negotio idem operatur quod expreſſa, vt manus Ordinarij ligata remaneant, n. 4.

Officium Notariatus conceſſum ab Epiſcopo, duraturum dumtaxat eius vita, confirmatum à Papa durat poſt eam, ibid.

Idem de officio à Prorege conceſſo, & confirmato per Regem.

Idem de officio Vicariatus amobili per Epiſcopum, & confirmato per Papam.

Idem de officio Vicarij Regularis confirmato per Prouincialem, vt duret poſt mortem Guardiani nominantis.

Idem de beneficio amobili cuius prouiſio fuit à Papa confirmata, vt iterum remoueri non poſſit ab inferiore.

Statuta, & alij actus confirmati per Papam dicuntur Papales, ibid.

Auocatio tacita per appoſitionem manus Papæ tantæ efficaciæ eſt, vt alia inhibitione non egeat, num. 5.

Appoſitio manus Papæ ſuper aliquo negotio annullat ipſo iure quidquid poſtmodum geſtum fuerit per Ordinarium, num. 6.

Appoſitio manus Papæ ſuper collatione, permutatione, vnione, actúſve confirmatione non impedit quominus Ordinarius queat cognoſcere in prima inſtantia de ſurreptione, & dolo, aut falſitate litterarum, n. 7. & n. 8.

Ordinarium habere iuriſdictionem ſuper reciſione permutationis factæ in manibus Papæ determinauit Rota, num. 9.

Ordinarius poteſt reuocare vnionem factam à Papa iuſta exiſtente cauſa, quia Papa vniendo non vult tollere iuriſdictionem Ordinario, n. 10.

Limita in vnione facta per Papam de plenitudine poteſtatis, num. 11.

Beneficio reſeruato poſtquàm eſt collatum à Papa, poteſt Ordinarius poſſeſſorem priuare licet à principio conferre non potuerit, n. 12.

De ſurreptione confirmationis factæ per Papam poteſt Ordinarius cognoſcere, num. 13.

Appoſitia manus Papæ ad vnum reſpectum non operatur vltra, quia ratione reſpectus conſideretur effectus, num. 14.

Limitata cauſa limitatum producit effectum, n. 15.

Agendi modus inſpicitur, vt inde finis colligatur, num. 16.

Actus ſemper iudicatur à principali intentione agentis, num. 17.

Actus quantumuis fauorabilis contra voluntatem agentis minimè ſuſtinetur, n. 18.

Nec vltra intentionem agentis operatur, n. 19.

Maximè in iis, quæ pendent à poteſtate agentis, num. 20.

Intentio agentis regulat omnes actus ad finem intentionis, num. 21.

Super ſurreptione, falſitate, & dolo litterarum commiſſio impetrata in prima inſtantia detinetur per Senatum, remiſſa cauſa Ordinario, num. 22.

Niſi aliter de voluntate Papæ auocare volentis cauſam ab Ordinario appareat, & hoc per ſubſcriptionem proprl manus Sanctiſſimi, non aliter, num. 23.

Romani Pontificis manus appoſitionem tanta efficacia, tantaque virtu is † exiſtere, vt etſi litteræ Apoſtolicæ ſuper prouiſionibus beneficiorum ex aliqua cauſa ſuum debitum non ſortiantur effectum, facultatem tamen prouidendi de beneficiis taliter reſeruatis quibuſcumque aliis fuiſſe ademptam, & remanere ſemper affecta, nullamque de illis præter Romanum Pontificem ea vice diſponere potuiſſe, nec poſſe harum ſerie decernimus, & declaramus, verba ſunt text. *in extrauaganti ad Roman. §. Romani Pontificis, inter communes*, & ad idem ex text. *in cap. vt noſtrum, 55. de appellationib.* † vbi per appoſitionem manus Papæ in aliquo negotio, & cauſa, ſublata intelligitur, & auocata poteſtas, & iuriſdictio ab inferiori iudice. 1 2

Facit ad idem text. *in cap. 1. de confirmatione vtili, vel inutili*, † vbi ſi Papa ſemel manum appoſuit, confirmando iura alicuius; amplius de eodem iure inferior cognoſcere non poteſt, idque etiam probat *cap. 2. eodem tit.* quo fit, vt officium Notariatus conceſſum ab Epiſcopo (quod regulariter durat dumtaxat Epiſcopi vita durante, niſi adſit contraria conſuetudo) ſi confirmetur à Sede Apoſtolica ex certa ſcientia, durat etiam cedente, promoto, vel decedente Epiſcopo; eleganter tradit poſt alios Hieronym. Gonçal. *in Regul. 8. gloſ. 5. §. 11. à n. 17. 18. & 19.* 3

& 19.quo argumento, officium temporale proviſum à Prorege (quod aliàs tantum durat durante officio Proregis, ita vt ſucceſſor illud alteri liberè conferre poſſit) ſi fuerit confirmatum à Rege; durat per vitam poſſeſſoris; latè de omnibus per Franchis *deciſ.* 165. *per totam*, & ſingulariter Cabedo *deciſ.*21. *per totam*, atque etiam Vicarius Epiſcopi ad nutum Epiſcopi amobilis, ſi confirmetur à Papa, nequit Vicarius remoueri, Ioannes Gutierrez *lib.*3. *q* 11. *num* 9. ſequitur Zeuallos *commun. contra commun. quæſt.*425 .*num.*27.& de officio Vicarij Regularis confirmato à Prouinciali, vt nec expiret morte Guardiani nominantis; probat Manuel Rodriguez *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 76. *art.*3. *in fin.* Laurentius Portel. *in dubiis regularib. verb. Guardianus*, *num.*3. & de officio Notariatus ad vitam Epiſcopi. Gratianus *diſceptation.*167. *à num.*10. & ſuprà, & conducit quod Hieronym. Gonçal. *in Regul.*8. *de menſib gloſ.*5. §. 6. *num.* 25 quod ſi Papa confirmaret prouiſionem factam alicui de beneficio, manuali, aut ipſe Papa illud prouideret, vt tunc durante vita prouiſi, non poſſet per aliquem inferiorem remoueri, tenet etiam Gambarus *in cap. licèt ſub num.* 84. *verſ. Aduerte*, *de rer. permut. lib.*6. alios allegat Gonçalez ibidem. Idem tenet Millis *in repertorio*, *verb. beneficium*, *ſub num.*9. *verſ. Beneficia manualia licèt*, *fol.*41.

Quia per hanc Principis, & Papæ confirmationem, & manus appoſitionem conceſſio ipſa deſinit eſſe inferioris concedentis, & agentis, & efficitur, dicitúrque Papalis, & idem operatur ac ſi à principio emanaret à Papa. Boſſius *in tit. de Principe*, *num.*83. Petrus Surdus *conſil.* 535. *num.* 15. *&* 16.*tom.*4. Abbas *conſil.* 77. *colum.penult. verſ. Præſertim valet ſtatutum*, *lib.* 2. Alexand. *conſ.* 123. *ſcripſit Eccleſiaſticus*, *num.*17. *lib.*4. additio ad Roman.*conſ.*37.*in verſ. Cenſeatur*, vbi plures allegat. Alberic. *in* 1.*part. quæſt.*16 Roman. *conſil.*387. *num* 4. Ruinus *conſil.*130 *num.*8. *volum.*2. Roland.*conſ* 86.*num.*28. *volum.* 1. Theſaurus Iunior *quæſt. forenſ. lib.* 2. *quæſt.*5. *num* 13. Ioan. Anton. Bellonus *conſ.*74. *num.*135. Rota Roman. *deciſ.*452. *à num.*1. *p.*1. *diuerſor.* Seraphinus *deciſ.* 794. *num* 26. *& deciſ.* 1170. *num.* 3. vbi aliæ tres deciſiones commemorantur, & poſt Bald. & Felin. idem probat Marta *de iuriſdict.*4. *pan. caſu* 29. *à num* 15. *& ſeqq.* latiſſimè poſt plurimos ipſe Marta *eadem* 4. *part. Centur.* 1. *caſu* 99. *per totum*, & eſt text. expreſſus *in cap. ſi eum*, *& in cap. ſi Apoſtolica*, *de præbendis*, *lib.*6. vbi actus confirmatus à Papa ex certa ſcientia dicitur actus Sedis Apoſtol. Gratianus *cap.*10. *à num* 4. *& ſeqq.*

Et quod officialis nominatus à Prorege ſit confirmandus à Principe, à quo indubiè electus, & nominatus dicitur; probant per *l. item eorum.* § *ſi Decuriones. ff quod cuiúſque vniuerſi. nomin. gloſ. in l. procuratores.* Ioann. de Platea *in l.*2. *num.*3. *ad fin. C. de Decurion lib.* 10. Alberic. *in l* 1. vbi Bald. *num.*3. *C. de ſeru Reipub. manumiſſ. & in l omnes*, *num.* 8. *C. de Epiſcop. & Cleric.* Bart *in l. actuarius*, *num.*1. *C. de mun. lib.*12. *& in l. nulli*, vbi Caſtrenſ. *num.*8. *ff. quod quiſque iur.* Angel. *in Authent de defenſ ciui.* §. *De cætero*, *col* 3. B. *num* 1. Caſtrenſ. & Padill. *in l. vnum ex famil* § 1. *ff. de Legat.* 1. Abb. *in cap.*1. *de iudiciis.* vbi Scholia. dicit communem. Rebuffus *in l. duos tabularios*, *num.*4. *C. de ſuſceptoribus*, *lib.* 10. communem dicit Montanar. *de adminiſtrat. vniuerſit. pragmat.*2. *num.* 264. *&* 266. Auendan. *de exequend. mandat. regul.*1.*p. cap.*19. *ſub num.*21. Loſæus *de iure vniuerſit cap.*3. *num* 102. *part.*1. proinde non ab eligente, & nominante, ſed à Principe confirmante officium electus recipit. Giurba *conſ.* 65. *à num.* 15. *& ſeqq.* Molina *de primogenijs*, *lib.* 2. *cap.* 25. *num.*10. optimè Valençuela *in conſ.*155. *à n.* 10. *cum multis ſeqq. tom.* 2. vbi de gratia officij à Principe conceſſa alicui, vt poſt eius mortem alium ad idem nominet; conducunt plures citati per Chriſtoph. de Paz *de tenuta cap.* 34. *à num.*75. Torre Blanca *de magia lib.* 3. *cap.* 5. *à num.*9 *& ſeqq* Antun. Gomez *in l.*40. *num.* 49. *&* 50. Matta *conſil.*96. *num* 44.

Nec enim refert, an auocatio huiuſmodi facta per Principem ſit expreſsè facta necne, nam quamuis tacita fuerit auocatio; † non ſecus Or- 4
dinarij manus virtute illius auocationis ligantur, ac ſi expreſsè facta fuiſſet, itaque tunc demum dicitur auocationem tacitè fieri, ſi Papa manus apponat in aliquo negotio, vel cauſa, Vuameſius *in cap. vt noſtrum*, *num.* 6. Abbas *num.*1. Franchus *num.*3. *cum ſeqq.* Decius *num.*1. Hieronym. Gonçalez *in Reg.*8. *de menſib gloſ.*5 a. per totam. præcipuè, *num.* 7. † & tantæ effica- 5
ciæ eſt Papæ manus appoſitio, tacitáque auocatio, vt alia non ſit neceſſaria inhibitio, aut Decretum, Gonçalez vbi proximè. Gaſpar de Peruſio *in tractatu de reſeruat. quæſt.* 10. *per totam*, Hieronymus Gabriel *conſil.* 166. *num.* 6. *lib.*1.

Itaque auocatio, ſeu manus appoſitio Papæ in cognoſcendo de aliquo negotio, † ſeu cauſa, 6
ita eſt efficax, & illam ſtatim auocat ab Ordinariis, aliiſve inferioribus iudicibus, vt ab iſtis poſtmodum omnia geſta ſint nulla ipſo iure, nulláque firmitate roborentur, vt probat text. *in d. cap. vt noſtrum*, & per text. *in cap. licèt*, *de officio Delegati.* docet. Innocent. *in cap. cum M. Ferrarienſ. de conſtitutionibus.* Stephanus Aufretius *in addition ad Capellam Toloſan. verſ. Et ideo ſicut Papa.* Lancellotus Robertus *de attentat.* (qui plures refert, & latè proſequitur) 2. *part. cap.* 19. *num.* 13. Gonçalez *in Reg.* 8. *Cancellar. gloſſa* 52. *num.*27. Abbas *in dict. cap. vt noſtrum*, *num.*11. *& ſeqq.* Decius *num.*1. Franchus *num.*3. *& ſeqq.* Vuameſius *num.*6. Narbona *in l* 59. *gloſ.* 1. *à num* 195. *cum ſequentibus*, *tit.*4. *lib.*2. *tom.*3. *Recopilat fol.*185. Scaccia *de appellationibus*, *q.*3. *ſub num* 79.

Sed nihilominus in noſtro caſu contrarium dicendum erit, † vt per manus appoſitionem 7
Papæ ſuper collatione, permutatione, vnione, aut actus confirmatione non intelligatur ablata iuriſdictio ab Ordinario, nec ab eo auocata, quominus in prima inſtantia de ſurreptione, ſuggeſtione, dolo, aut falſitate litterarum poſtmodum in iudicium deductis queat licitè cognoſcere, ſi aliàs non fuerit ei iuriſdictio ablata, & legitimè auocata, prout latè diſputans concludit Hieronym. Gabr. *conſil.* 182. *num.*15. videndus *à num.*11. *lib.*2. quem referens ſequitur Hieronymus Gonçalez *in Reg.* 8. *Cancellar gloſſa* 52. *num.* 43. vbi loquitur ex eodem Hieronym. Gabriel. quando Papa appoſuit manum ſuper collatione alicuius beneficij, † vt ne impediatur Ordinarius iudex eſſe, & 8
cognoſcere ſuper ſurreptione dictæ gratiæ beneficialis,

Digitized by Google

neficialis, niſi aliàs Ordioario iuriſdictio aufe-
ratur.
Et ita fuiſſe determinatum per Rotaio *in vna
Conchenſ. Archipreſbyteratus* 16. *Decemb.* 1588.
9 † coram Illuſtriſſimo Plato, qua fuit dictom,
quod Ordioarius habet iuriſdictiooem ad co-
gnoſcendum ſuper reciſione permutationis fa-
ctæ in manibus Papæ, quando permutatio ex
parte alterius erat doloſa, aut frauduleota, te-
ſtatur Hieronym. Gonçalez *in dict. Reg.*8.*Can-
cellar. gloſ.*25. *num.*44.
10 Et loqueodo in vnione facta per Papam,† di-
xit Rebuffus *in prax. beneficial. tit. de vnionis re-
uocatione, nnm.* 15. *&* 16. cum Petro de Peruſio
in tract. de reuocatione vnionis, cap. 4. quod po-
teſt Ordinarius vniooem non ſolum à ſe factam;
ſed etiam à Papa, vel Legato reuocare cauſa
ſubſiſtente, eo quod Papa vniendo, oon vult
tollere poteſtatem, & iuriſdictionem Ordina-
rij, iuxta *cap.*2. *de Religioſis domibus*, tenet Fe-
dericus *conſil.* 263. ſequitur Azor *in inſtitution.
moralium*, 2. *part. lib.*6. *cap.* 29. *quaſt.* 5. Nico-
laus Garcia *de beneficiis, part.*12. *cap.*2. *de vnio-
ne, n.*303. qui *in n.*304. poſt Peruſ *d. c.* 4. limi-
11 tat, † quando illa vnio facta ſit à Papa ex pote-
ſtate Ordinaria, ſecus ſi ex pleoitudine pote-
ſtatis, quàm etiam Legatum non poſſe reuoca-
re, dicunt.
Nec enim ſemper ſequitur, quod illius ſit
12 deſtruere, † cuius eſt cooſtruere, oam Ordina-
rius non poteſt coofetre beneficium reſerua-
tum, & tamen poſtquam fuit à Papa collatum,
poteſt Ordinarius ex iuſta cauſa priuare dicto
beneficio prouiſum à Sede Apoſtolica; vt pro-
bant Antonius de Butrio *in cap. per tuas, de ma-
ioritate, & obedient.n.*11.& Immola Ibidem *n.*5.
Felinus ibidem ante *nnmerum* 4. & in eodem *n* 4.
Capella Tboloſona *deciſ.*293. vbi Stephanus Au-
ferius Additionator, quos ſequitur Hieronym.
Gonçal. *in Reg.*8.*Cancellar.gloſſ.*51.*n.*46.*&* 47. &
iterum ipſe Gonçalez *in gloſſ.*52. *n.*25. *&* 26.
Et loquendo de confirmatione alicuios iuris;
13 † ita probat text. *in cap.*2. *de confirmatione vtili,
vel inutili*, io hæc: *De confirmationibus autem
Romani Pontificis volumus te tenere, quod con-
tra illas (niſi nouum Apoſtolicæ Sedis procedat man-
datum, aut certum ſit, quod ſint per falſi ſugge-
ſtionem illicitè) non eſt aliquatenus iudicandum,*
per cuius textus limitationem exponitur, & re-
ſtringitur generalitas, *cap. primi præcedentis,*
eiuſdem tituli.
Et probatur inſuper hæc pars, quoniam ma-
nus appoſitio Papæ fuit appoſita ad diuerſum
14 finem, † & diuerſum effectum, ſicque non po-
teſt ligare manus Ordinarij in cognitione ſurre-
ptionis, quia ratione reſpectus conſideratur effe-
ctus, dicit Bald. *in l. ad probationem, num.*8. *C.
de locato*, & limitata manus appoſitio limitatum
debet effectum habere. Vitalinus *in Clemens.* 1.
*nnm.*6. *vt lite pendent.* Rota Rom. *in vna Cleri-
catus ſancti Petri* 27. *Nouembr.* 1602. coram Car-
dinal. Pamphilio. *& in vna Valliſoletana Deca-
natus* 11. *Decembr.* 1600. coram R. P. D. Meli-
no, de quibus teſtatur Hieronym. Gonçalez
gloſſa 52.*n.*41.*&* 42. vbi latè *à num.*58. *cum ſeqq.*
quod manus impoſitio Papæ ad vnom finem, &
ad vnum effectum oon ligat manus Ordinarij
quoad dioerſum finem, & diuerſum effectum.
Quia cauſa limitata limitatum producit effe-
15 ctum, † *l. in agris, ff. de acquirend. rerum domin.
Cancellauerat, ff. de iis, quæ in teſtament. delent.
l.*2. vbi Bald. *ff. de ſeruis exportand. l. ex facto.
§. item quæro. ff. de vulgar. l. cum pater. §. dul-
ciſſimi ff. delegat.* 2. *l. age cum Geminiano. C. de
tranſaction, cap. ea noſcitur, de ſentent. excommu-
nicat.* Tiraquel. *in tract de cauſa ceſſante,* 1. *part.
num.* 147. *& de retractu linagier.* §. 32. *gloſſa* 1.
num. 49. Surdus *conſil.* 10. *num.* 49. Vgolin. *de
officio & poteſt. Epiſcop. cap.* 57. §.2. *num.* 6. Bru-
not. à Sole *in locis communibus, verb. cauſa* 9.
Cardoſo *in Praxi Iudic. & aduocat. verb. cauſa,
num.*3. Hieronym. Gonçalez *ad Reg.*8. *Cancel-
lar.* §.5. *proœm.* §.6. Stephan. Gratian. *in March.
deciſ.*56. *num.*2. Aloyſius Riceius *in deciſ. Cu-
riæ Archiepiſc. Neapol.* 1. *pars. deciſ.*29. *num.* 7.
Gutierrez *practicar. lib* 3. *quaſt.* 31. *num.* 7. Cæ-
ſar. Argel. *de contradict. legitimo, quaſt.*10.*n.*168.
*& num.*224. *& quaſt.*4. *num.*52. *& quaſt.*3. *n.*108.
*& quaſt.*8. *num.*11. Mantica *deciſ.*232. *num.*9. *&
deciſ.*267. *num* 4. Marius Anton. *variar. reſol.* 108.
*num.*18. Rota *deciſ.*690. *num.*9. *lib.*1. apud Fari-
nacium *part.*1. *recens.*
Modus etenim agendi cooſpicitur; vt inde
finis, † & intentio colligatur, Surdus *deciſ.*43. 16
*num.*15. Gloſſa magna in fin. *in cap. hoc quippe,* 3.
*quaſt.*6. quam ſingularem teſtatur Bald. *in l. Pa-
pinianus, column. penult. C. de ſententiis, & inter
loquutio, & in l. nec quicquam §. vbi Decretum.
ff. de officio Proconſul.* Felinus *in cap.*1. *num.* 17.
verſ. Vltima concluſ. de exception. Octaui. Glorit.
*reſponſ.*4. *num.*1.
Et quia actus ſemper iudicatur à principali
intentione agentium, † *l. ſi quis nec causam, in* 17
principio, & ibi Bald. *ff. ſi certum petatur, l. qui
exceptionem. ff. de condiction. indebiti, l.* 1. *C. ad
legem Cornel. de ſicariis.* Tiraquel. *de retract. li-
nag.* §.30. *gloſſa* 1. *num.*4. Couarruu. *variar. c.*4.
*num.*5. Aotonius Gomez *tom.*2. *variarum, cap.*2.
*num.*10. qoia actus quantumcumque fauorabilis
contra † voluntatem agentis minimè ſuſtine- 18
tur, *l. ſi idem ſeruus. ff. de legat.*2. *l. ſi cui in puro,
in fin. princip. ff. ad Trebel. l. verbis*, vbi DD. *ff.
de vulgarib. & pupillar.* nec vltra intentionem
agentium operatur, † *l. non omnis. ff. ſi certum* 19
petatur, l. in agris. ff. de acquirend. rerum domin.
Ægidius Bell. *conſ.*33. *num.*38. vbi ſubdit maxi-
mè procedere in his, † quæ pendent ab agentis 20
poteſtate, Socinus *Reg.*20. Alexand. *conſ.* 246.
*in cauſa, num.*10. *& ſeq.* Mantica *deciſ.*167. *n.* 3.
Thom. de Thomaſ. *in floribus leg. Reg.*13. Anto-
nius Gomez *tom.*1. *variar. cap.*7. *num.*4. Cardi-
nal. Tuſchus *littera A. concluſ.* 125. *per totam.*
Flamin. Pariſienſ. *de confidentia, quaſt.* 27. *num.*
139. Aloiſius Riceius *in deciſion. Curiæ Archi-
epiſ. Neapol. deciſ.* 75. *num.* 22. *& deciſion.* 175.
num. 10. *part.* 1. Seraphinus *deciſion.* 809. *nu-
mer.* 2. Antonius Monach. Lucenſ. *deciſion.* 14.
*num.*41. Cæſar. Argel. *de contradict. legitimo,
quaſt.* 10. *numer.* 36. quia intentio agentium
† regulat omnes actus ad finem intentionis, 21
ita vt vltra oon operatur, Barboſa, *axiom.* 128.
*num.*4.
Quare cum manus appoſitio, & anoeatio Pa-
pæ fuerit appoſita in iſtis actibus ad diuerſum
finem, † & diuerſum reſpectum; vltra illum, 22
Papæque intentionem operari nequit; cum noo
videatur tollere authoritatem, & poteſtatem
Ordinarij, nec eam in aliquo lædere, aut præiudi-
care, vt hactenus probatum eſt, atq; ideo, ſi aliter
noo appareat de voluntate Pontificis volentis
iuriſdictio

iuriſdictionem auocare ab Ordinario, illa remanet intacta, vt ad ſe pertineat ſurreptionis, doli, aut falſitatis cognitio, prout ex Hieronymo Gabriele *conſil.* 282. *num.* 15. *& à num.* 11. *lib.* 2. & ex Hieronymo Gonçalez *de alternatiuis gloſſa* 52. *num.* 43. textus *in cap.* 2. *de confirmatione vtili vel inutili*, & aliis probauimus ſuperius.

Ac proptereà Senatus aditus per viam recurſus in protectione Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *de reformatione*, *cap.* 20. præſeruantis, primam inſtantiam Ordinario iſtam cauſam remittet omninò.

Aduerte etiam, vt hoc quod modo diximus, 23 † hanc non procedere reſolutionem, ſi aliàs conſtat de voluntate Papæ volentis in prædictis auferre Ordinario iuriſdictionem; debet omninò intelligi, ſi ſeruata forma Concilij Tridentini *dict. cap.* 20. ibi: *Vel quas ex vrgenti, rationabilique cauſa iudicauerit Summus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignaturæ Sanctitatis ſuæ manu propria ſubſcribendam committere, aut auocare, &c.* vt latè Nos ſupra hac 2. *part. cap.* 6. *verſ. Quarta exceptio, à num.* 14. *cum multis ſequentibus*; qua forma deficiente, nihil operabitur auocatio; ſed imò Senatus tunc ipſi Ordinario remittet nihilominus.

Caput XXIII.

Ab electione, aliiſve actis Capitularibus appellationis, ſeu contradictionis virtute impetrata commiſſio: an primam Ordinarij inſtantiam percutere dicatur, ita vt ei fiat per Senatum remiſſio?

Summarium.

Actus extraiudiciales geſti à Capitulo, cui Prælatus aſſiſtit, ſæpiſſimè controuerti ſolent: an ſuper nullitatibus, electionum, aut exceptionibus oppoſitis, aut appellationibus a Capitulo licitè omittatur prima Ordinarij inſtantia, n. 1. *& ſeqq.*

Actus Capitulares extraiudiciales ſunt, cum iuriſdictione Capitulum careat, n. 2.

Electio, collatio, & omnis beneficiorum prouiſio, & examen ſcientiæ, & habilitatum, ſeu incapacitatum eligentium, ſeu eligendorum, ſua primæua natura attenta, ſunt actus extraiudiciales, & extraiudicialiter tractantur, n. 3.

Extraiudiciales actus quandiu ſuam retineant primæuam naturam, & ex quibus cognoſcatur fuiſſe in eis extraiudicialiter proceſſum, n. 4. *remiſſiuè.*

Extraiudicialis actus per oppoſitionem contra perſonas eligentium, aut eligendorum, aut iam electorum factam à legitimo contradictore amittit ſuam naturam, & fit iudicialis, n. 5.

Nuntius ad quem occurrit oppoſitor contra grauamen extraiudiciale Capituli, quibus ſuam tueatur iuriſdictionem contra primam inſtantiam Ordinarij, num. 6. *& ſequentibus.*

Prælatus in electionibus Capitularibus aſſiſtit vti Prælatus iuriſdictionem habens, n. 7.

Controuerſiam inter Ordinarium, & Nuntium ſuper cognitione grauaminis illati à Capitulo cum fœdere diſtinctionis componit Author, num. 8. *& ſeqq.*

Grauatus extraiudicialiter à Capitulo, aut comparet ſimpliciter dicendo electionem nullam, aut eligentes, eligendum, vel electum iuris effectum pati, num. 9.

Aut ſimul cum oppoſitione contra electum, vel eligentes appellationem emittit, n. 10.

Contra grauamen extraiudiciale duo ſunt ſcripta remedia, querela ſimplex, quæ quandocumque intentatur, & appellatio intra decendium emittenda, num. 11.

Decendio tranſacto patet aditus inſuper ad querelam, ibid.

Cap. concertationi, de appellationibus lib. 6. *pluribus exornatur, num.* 12.

Oppoſitio contra eligendos, aut eligentes, &c. ſimpliciter deducta requirit iudicium, & cauſat inſtantiam tractandam coram Ordinario, num. 13. *& ſeqq.*

Capitulo competit extraiudicialiter examinare habilitates, & inhabilitates oppoſitorum, licèt careat iuriſdictione, quæ non eget examen extraiudiciale, num. 14.

Exceptiones legitimi contradictoris oppoſitæ iudicialem cognitionem requirunt, quarum ſolus Prælatus in prima inſtantia cognoſcit, n. 15.

Quomodolibet inter electionem faciendam à Capitulo oppoſitor recedat pro obiectionibus ad Ordinarium erit recurrendum, qui iuriſdictionem habet, eiuſque prima inſtantia pertinet, n. 16.

Actus capitulares non faciunt inſtantiam tanquam extraiudiciales, vt plerumque in Nuntij Tribunali declaratur, num. 17.

Caſus de facto in Eccleſia Toletana Authore patrocinante, & obtinente, refertur, ibid.

Prælatus, vt talis ideo aſſiſtit electionibus Capitularibus, quia de incidentibus inter eligendum iudiciale iudicium requirentibus cognoſcit, quo ſua prima inſtantia conſumitur, n. 18.

Cap. à collatione de election. lib. 6. *ponderatur, num.* 19.

Senatus remittit cauſam Ordinario quomodolibet ante perfectam electionem a Capitulo pars excipiens recedat, num. 20.

Opponens, obiiciens, vel dicens de nullitate ſimpliciter contra electionem iam factam coram Ordinario ius ſuum deducere debet, cum lis, & inſtantia tunc incipiatur, n. 21.

Ad quem pertinet ius confirmandi electionem, aut faciendi collationem electo, ſpectat cognitio ſuper defectibus electionis, aut electi oppoſitis, num. 22.

Ab electione iam facta per Capitulum, & Prælatum aſſiſtentem vti talem, non ad iſtum, ſed ad eius ſuperiorem erit appellandum, num. 23. *& ſeqq.*

Cap. à collation. de appellationib. lib. 6. *plurimic exornatur, num.* 24.

Appellatio emittitur de minori ad maiorem, non de ſeipſo ad ſeipſum, n. 25.

Duæ declarationes S. Congregationis recenſentur, quibus dicitur: à grauamine extraiudicialiter illato per Ordinarium appellationem deuolui ad eius ſuperiorem, non obſtante Trident. in c. 29. *num.* 26.

Per collationem factam ab Ordinario, aliúmve actum extraiudicialem, eius conſumitur prima inſtantia, num. 27.

Prælati

Pralati in Capitulis Hiſpania ſemper aſſiſtant vti tales, num 22.

Appellationis virtute ab electione peracta per Capitulum, quo Prelatus vti talis aſſiſtit, commiſſio impetrata per Senatum tradenda parti, vt coram Delegato ea vtatur, num.19.

Ab actibus Capitularibus ad Epiſcopum, vti Canonicum aſſiſtentem appellatur, tanquam alium conſideratum, num.30.

Prelati vti Canonici in ſedendo non attenditur dignitas, ſed antiquitas, num 31.

Rota deciſio elegans ad idem refertur, num.32.

Ab electione appellans opponendo defectus contra eam, aut electam, &c. tenetur ſeruare formam iuramenti, cap. vt circa, de electione, lib.6. aliàs corruit appellatio, n.33.

Appellans ab electione obiiciendo non ſeruata forma, cap. vt circa: an poterit aliam vtiliter reiterare, & viam appellationis ſemel aſſumptam proſequi, à num.34.

Facultas actum gerendi non conſumitur per actum informe, & inutile, ſed poteſt illum iterum vtiliter reiterare, num.35.

Ab electione appellans, non ſeruata forma iuramenti, nequit iterum cum ea per appellationem adire ſuperiorem, ſed vlterà via ius proprium deducere coram Ordinario, n.36.

Ex appellatione obiectiua nulliter propoſita ius fuit ſemel quaſitum aduerſario, ne iterum admittatur ad probanda obiecta, n.37.

Text. ſingularis in Clement. conſtitutionem, de electione in propoſito refertur, ibid.

Appellationem obiectiuam proponenti omiſſa forma, precluſa eſt via appellationi obiectiua, aliter tamen ius ſuum poteſt in iudicium deducere, & proſequi, num.38.

Ex appellatione informiter emiſſa ſemel eſt ius aduerſario quaſitum, ne poſſit vtiliter reiterari in eius praiudicium, etiam intra terminum ad appellandum, num.39.

Actus ſemel nulliter geſtus nequit validè reiterari, poſtquam ex primo fuerit ius tertio quaſitum, num 40.

Ius tertio ſemel quaſitam ex facto alterius tolli nequit abſque illius conſenſu, n.41.

Materia obiectiua eſt in iure odioſiſſima, & pleniſſimam ideo requirit probationem, n.42.

In materia obiectiua minori denegatur reſtitutio ad opponendum defectus contra electum, n.43.

Obiiciens contra electum, amiſſa via appellationis, ſi ius ſuum velit proſequi, aliam egredi debet coram Ordinario, n.44.

Idem erit in appellatione ab electione abſque obiectione, qua ſi aliquo iuris defectu nulla fuerit, & nec intra decendium validè reiteretur, ſi velit pars ſuum ius proſequi, coram Ordinario, illud debet deducere, aliter Senatus illi cauſam remittet, num.45.

Forma cap. vt circa de electione, lib 6. in appellatione obiectiua ab electione: an poſſit adimpleri per procuratorem ſpecialiter conſtitutum, à num.46.

Forma iuramenti, corporaliter requiſiti profeſſione fidei, nequit adimpleri per procuratorem, n.47.

Forma iuramenti corporalis in appellatione obiectiua ab electione per ſpecialem procuratorem fatisfit, ita vt eius virtute procedi poſſit ab Ordinario in caſibus permiſſis, de quibus ſuperiùs, num 48.

PASSIM aſſolet controuerti
actus extraiudiciales Capituli,
† quo Prælatus aſſiſtit, ſiue in- 1
ter eligendum, ſiue electione
peracta iam, & pro reuocatione,
nullitatéque actus extraiudicialis,
aliciuiúſve grauaminis geſti ab ipſo
Capitulo Nuntius Apoſtolicus, aut Sedes Apo-
ſtolica ipſa ſolet per grauatum adiri, vel ſimul
appellando, vel ſimpliciter opponendo ante
ipſam electionem, vel poſtmodum aliquam ob-
iectionem; aut defectum contra eligendum, vel
electum, aut perſonas eligentium, aliterve de
aliquo iniuſto grauamine conquerendo, qui-
bus quidem caſibus aſſiduè contendi ſolet ſuper
competentia iuriſdictionis, Ordinario certante
† ſibi in prima inſtantia nondum ventilata cum 2
extraiudicialiter tantum in Capitulo (iuriſdi-
ctione carente) fuerit actus, & grauamen agi-
tatum, iuxta text. *in cap. concertationi*, ibi: *Vt
ab electionibus, poſtulationibus, & quibuſlibet ex-
traiudicialibus actibus, de electione lib. 6.* text. *in
cap. conſtitutio, 41. & in cap. vt circa. eodem tit.
& lib. cap. conſtitutis, 41. de appellationibus,*
cum omnis prouiſio, beneficiorum electio, † 3
collatio, inſtitutio, poſtulatio, aut confirma-
tio ſua primæua natura attenta, extraiudiciales
actus ſint, & extraiudicialiter de oppoſitorum,
& eligentium habilitatibus agatur, pariter at-
que totum ipſum examen in ſua primitiua na-
tura ſit actus extraiudicialis, de quibus & aliis
præ ceteris abundè tractauimus *in tractat. de Re-
gia protectione, 2. part. cap.* 13. à principio, vſque
ad finem, & *à num.* 1. vſque ad *num.* 33. latiſſi-
mè videbis, † quando iſti actus extraiudiciales 4
conſeruent ſuam primitiuam naturam, & quan-
do in eis cognoſcatur fuiſſe extraiudicialiter
proceſſum.

At verò (inquit Ordinarius ipſe) poſtquam
comparet legitimus contradictor † aliquam al- 5
legans legitimam exceptionem contra perſonas
eligentium, eligendorum, vel electi, vel con-
tra ipſam electionem, tunc actus extraiudiciali-
tatem, ac primam ſuam naturam omninò amit-
tit, & efficitur iudicialis, quia in contradicto-
rio iudicio lis tunc tractari debet, & in forma
iudiciali de exceptionibus, & iuribus partium
cognoſci, de quo latiſſimè per Nos *in tract. de
Regia protectione, 2. part. cap. 13. à num.* 57. vſ-
que ad finem, & vide etiam *à num.* 34. quibus
locis mirabiles, ſcitu digniſſimæ doctrinæ con-
geruntur. Atque ideo lis hæc cum moueri in-
cipit; omninò in prima inſtantia, & coram eo-
dem Ordinario, non coram alio agitanda erit
iuxta terminos Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. de
reformatione, cap.* 20.

Contra tamen contenditur pro parte Nuntij,
† aut Delegati ex commiſſione à Sede Apoſto- 6
lica his in caſibus impetrata dicendo, quod
cum Ordinarius Epiſcopus ipſe his actibus in
Capitulo aſſiſtat vti prælatus, & non vti Cano-
nicus, nec vt perſona priuata; per grauamen
capitulariter geſtum conſumi ſuam iuriſdi-
ctionem, & primam inſtantiam, eiúſque turnum
iam fuiſſe finitum, & conſumptum; allegari ſo-
let ad hoc text. *in cap ſi à collatione. de appella-
tionibus, lib.* 6. noſtráque doctrina in prædicto
cap. 3. *à n.* 230. qua firmauimus, † Prælatum in 7
his electionibus & actibus Capitularibus aſſi-
ſtere vti Prælatum habentem iuriſdictionem,

ac propterea appellationem ab iis actibus, &
grauaminibus Capitularibus non ad ipſum Prę-
latum; ſed ad ſuperiorem omninò deuolui, quia
de ipſo ad ſeipſum non conſiſtit appellatio, &
ex aliis in diſcurſu adducendis, atque ideò pe-
nitùs ceſſare recurſum ad Regem, nec à Sena-
tu cauſam hanc eidem Prælato vti Ordinario
remittendam fore.

Sed pro reſolutione tam mirabilis, quàm fre-
8 quentiſſimæ controuerſiæ, † ita diſtinctè, &
accuratè agendum, vt penitùs terminorum con-
fuſio ceſſet, competentiæque occaſio de cætero
diſſoluatur, atque omninò euacuetur, quam cum
fœdere diſtinctionis componendam eſſe cen-
ſemus.

Aut etenim in iſtis electionibus, & actibus
9 Capitularibus † extraiudicialibus lis per con-
tradictionem, aut obiectionem mouetur ſimpli-
citer, quia comparet contradictor, ſiue ante ele-
ctionem, ſiue poſt eam iam factam, & dicendo
electum ſeu alium oppoſitorem, ſeu electorem
iuris defectum pati, aut electionem minus ca-
nonicè geſtam.

Aut verò poſt grauamen iam à Capitulo
10 illatum, † ſiue inter eligendum, & ante ele-
ctionem factam, ſiue poſt eam comparet con-
tradictor non ſimpliciter ius ſuum deducens;
ſed ſimul appellando.

Conſtat enim in iure noſtro pro grauamini-
11 bus † illatis à Capitulo extraiudicialibus duo
eſſe ſcripta remedia, alterum ſimplicis quere-
læ, qua ius ſuum oppoſitor in iudicium vult
deducere, actionem mouere contradicendo ele-
ctionem ob aliquem iuris defectum, ſiue con-
tra perſonas, ſiue contra ipſum actum modo ſu-
pradicto, & tunc illi licet quandocumque ſe
opponere: alterum verò remedium erit per
viam appellationis à prædictis grauaminibus
interpoſitæ, & tunc intra decem dies illam de-
bet emittere, aliàs eo nempè termino tranſacto
audiri non debet ſuper eo remedio appellatio-
nis; text. optimus *in cap. concertationi*, 8. in hæc:
*Concertationi antiqua finem imponere præſenti
conſtitutione volentes ſtatuimus, vt ab electionibus,
poſtulationibus, prouiſionibus, & quibuſlibet ex-
traiudicialibus actibus (in quibus poteſt appellatio
interponi) quiſquis ex eis grauatum ſe reputans per
appellationis beneficium grauamen illatum deſide-
rauit reuocari, intra decem dies (poſtquam ſciue-
rit) ſi velit appellet: poſt decendium vero eiſdem
aditus non pateat appellandi: ſed ſi per contradi-
ctionem debitam, vel alia iuris remedia petierit re-
uocari grauamen: ei (dummodo medio tempore his
non conſenſerit) lapſus decendy non obſiſtat. de ap-
pellationibus, lib. 6.*

Qui quidem text. ſingularis eſt, ex quo com-
12 muniter DD. † præfata duo remedia deducunt
in actibus, & grauaminibus extraiudicialibus,
eáque exornant ibidem Lapus Abbas, Gemi-
nianus, Ancharranus Butrius, Ioannes Andræas,
Dominicus Monachus, Franciſcus Viuianus *in
rational. iuris, lib. 3. pag. 351.* Alagon. *in com-
pend. pag. 346.* poſt quos Ximenez, & Caſal.
eandem concluſionem firmat Auguſtinus Bar-
boſa *in collectanea* ad ipſum textum *n. 1.* nimis
perfunctione tranſiens per eiuſdem materiam,
ſed inſuper Cardinal. & alios referens exornat
Felin. *in cap. fin. ſub num. 33. ad finem, de præ-
ſumptionibus*, Hieronymus Gonçalez *in Reg. 8.
Chancell. gloſſ. 9. in annotat. num. 31.* Lancellotus
Robertus *de attent. 2. part. cap. 12. limitat. 3. n. 1.
& 2.* Abbas *in cap. bonæ memoriæ, ſub n. 10. diffe-
rent. 13.* & ibidem Philippus Franchus *ſub n. 19
verſ. Vltimo nota, n. 5.* & idem Franch. *in cap. 1.
n. 10. verſ. Sed dic notabiliter, eodem tit. de appel-
lationibus*, Sigiſmundus Scaccia *in tractatu de
appellationibus, q. 12. n. 105. fol. mihi 164.* Miſ-
ſingerius *ſingul. obſeruat. Cent. 3. obſeruat 11. ſub
n. 1.* & poſt Marantam, & alios tenet Rugnellus
*in tractatu de appellationibus, §. 2. cap. 3. n. 13. 15.
& 16. fol. 72.* Natta *conſ. 606. approbo. n. 5. verſ.
Circa aliud fundamentum*, & poſt Gloſſam, Do-
mini, & alios obſeruat Ayora *in tractatu de par-
titionibus; 1. p. cap. 4. n. 17. & 18. fol. 31.* Ioannes
Garcia *in tract. de nobilitate, gloſſ. 5. à n. 9. cum
ſeqq.* & præ cæteris accuratè poſt magnam do-
ctrinarum mirabilium exornationem diximus
Nos *in tract. de Regia protect. 2. part. cap. 13. à
n. 21. cum multis ſeqq.* quas vlterius non repeto,
licèt conducibiles nimis ſint ad propoſitum no-
ſtrum, illas tamen per te videbis.

Quibus præhabitis capiendum erit primum
diſtinctionis † membrum deſumptum ex priori 13
iuris remedio actibus Capitularibus, & extra-
iudicialibus deſcripto, vt ſcilicet, quando con-
tradictor comparet ſimpliciter deducendo ius
ſuum, obiiciendo contra perſonas eligendorum,
aut eligentium, &c. Et tunc cum actus extraiu-
dicialis incipiat fieri iudicialis, iudiciúmque de-
beat formari inter collitigantes; omnino in pri-
ma instantia erit tractanda coram Ordinario Præ- 14
lato, cum Capitulum, † cui aliàs competit extra-
iudicialiter examinare habilitates, & inhabilita-
tes oppoſitorum, Ordines, titulos, ſcientiam, &
mores, licèt careat iuriſdictione, qua non eget
extraiudiciale examen, prout latiſſimè compro-
bauimus *in dict. cap. 13. num. 7. cum ſequentib.* à
princip.

Tamen quando comparet contradictor ſuper
ſuis iuribus, † & exceptionibus, ſequitur præ- 15
ciſè iudicium contradictorium, quod apud idem
Capitulum, cui iuriſdictio deficit, tractari ne-
quit, atque ideo præciſè erit recurrendum ad
Prælatum, qui vt talis aſſiſtit in Capitularibus
actibus, cuique dumtaxat iuriſdictio, & cogni-
tio pertinet in prima inſtantia, iuxta tenorem
Tridentin. *in dict. cap. cauſæ omnes*, ibi: *Quo-
modolibet pertinentes, &c.* prout in iiſmet ter-
minis cum Concilio Compoſtellano, & Nico-
lao Garcia *in tract. de beneficiis, 5. part. cap. 4.
à num. 414. cum ſeqq.* cum aliiſque iuris funda-
mentis copiosè egimus, & reſoluimus *de Regia
protect. 2. part. dict. cap. 13. à num. 219. vſque ad
num. 227.* quæ doctrina noſtra in dies allegata
obſeruatur, & inconcuſsè apud omnia Hiſpa-
niæ Capitula practicatur, vt quotidie experi- 16
mur. Quo caſu † ſi inter electionem facien-
dam deducatur hoc ius, obiectio, & oppoſitio,
ad Prælatum omnino recurrendum erit, aliter
atque ſi ad Nuntium, aliúmve eius ſuperiorem
recurratur opponendo; imò & ſimul appellan-
do, iterum cauſæ cognitio, & exceptionis, aut
defectus oppoſiti ad illum remittenda erit, pro-
vt Nuntius quotidie remittit, † quia actus Ca- 17
pitulares non faciunt inſtantiam, prout & Nos
ita obtinuimus in his terminis circa electio-
nem Canonicatus Magiſtralis ſanctæ Eccle-
ſiæ Toletanæ, me patrocinante Doctiſſimum
Doctorem Gregorium Barreiro inſignem Con-
cionatorem eloquentia nimia, aliiſque virtutum
dotibus

doribus ornatum, quo apponente de defectu
tituli gradus contra coiopetitorem, & orta
competentia inter Capitulum, & Concilium
Sereniſſimi Cardinalis Infantis Archiepiſcopi
Toletani, & ad Nuntium appellatum; ad præ-
dictum Conſilium Gubernationis remiſſa ite-
rum fuit cognitio in prima inſtantia apud illud
facienda, eo motus Nuntius, quod actua Ca-
pitulares, vt extraiudiciales, & à non habeo-
te iuriſdictionem geſti inſtantiam non faciunt.

Et quia ideo Prælatus electionibus, & acti-
18 bus Capitularibus aſſiſtit, † non vti Capitularis
præbendatus, & priuata perſona, ſed vt Præ-
latus cum iuriſdictione, atque prima eius in-
ſtantia conſumitur, quia de controuerſiis iudi-
cialibus incidentibus in præfatis actibus Capi-
tularibus indagationem, & examen iudiciale
requirentibus (vt dictum eſt) cognoſcit, aliter
enim de vento ſeruiret diſtinctio illa celebris,
text. *in cap. à collatione, de appellationibus, lib. 6.*
19 quo extat deciſum, † à collatione Capitulari
non eſſe appellandum ad Prælatum, quando
iſte in Capitulo vt Prælatus aſſiſtit, non vti Ca-
nonicus & priuata perſona (de quo ſtatim) ſi
de controuerſiis iudicium, & iuriſdictionem re-
quirentibus non cognouiſſet. Huc quippe tendit,
& reſpicit illius textus determinatio, prout Nos
ponderauimus *in dict. cap. 3. n. 236. & n. 232. &*
20 *seqq.* Quapropter † hoc diſtinctionis membro
ſemper per Senatum Ordinario remittenda erit
cognitio in prima inſtantia, quomodocumque
ſuper actibus Capitularibus à Capitulo receda-
tur ante factam electionem, & ad ſuperiorem
Ordinarij recurrere oppoſitor voluerit.

Et idem etiam ex identitate rationis dicen-
21 dum erit, † quando iam facta electione cōpareat
contradictor illius nullitatem ex aliquo iuris
defectu electi, aut electorum, electionísve mi-
nus Canonicè factæ proponens ſimpliciter, im-
pediénſque confirmationem, aut collationem;
nam túnc pariformiter, dicendum erit, cum hæc
controuerſia iudicium contentioſum appetat
præciſè, atque adhuc ſumus in prima inſtantia,
omnimodo ad Prælatum ipſum Ordinarium
pertinet, & coram eo lis hæc erit tractanda,
22 † quoniam ad quem pertinet ius confirmandi
electionem, & collationem electo faciendi; ex-
pectat etiam cognoſcere de defectu, & inhabi-
litate electorum ad inſtantiam partis, & ex offi-
cio, eúmque repellere, & electionem de ſe fa-
ctam infirmare, vbi iuſta, & legitima iuris cau-
ſa, & ratio comperta fuerit per legitimos iuris
tramites, & per text. *in cap. venerabilem, & in
cap. nihil, de electione*, & per notata à DD. *in
cap. cum noſtris, de conceſſione prabend.* cum iu-
dicio firmat Ioannes Gutierrez *in conſil. 31. n. 19.*
Atque ideo per Senatum cauſæ huiuſmodi co-
gnitio in prima inſtantia Ordinario erit remit-
tenda abſque dubio.

Quantum vero attinet ad ſecundum diſtin-
23 ctionis membrum † quod reſpicit ſecundum re-
medium inuentum contra grauamen ortum ex
actu extraiudiciali; de quo ſuperius, nempè
quando poſt electionem, vel actum iam geſtum,
& à Capitulo celebratum eligat pars viam ap-
pellationis ab eius grauamine; tunc ſimiliter
alia diſtinctio iuridica admittenda erit, etenim
ſi ab electione iam peracta (quæ vt iuris eſt re-
gulariter requirit confirmationem ſuperioris,
hoc eſt, Epiſcopi, & Prælati, qui titulum, &
collationem facere debet) ſi ab ipſa electione
capitulariter facta, vti minus Canonica appel-
latur ad Epiſcopum ipſum (cui prima inſtantia
competit omnimodo) non ad ipſius ſuperio-
rem, erit appellatio ab electione tanquam ab
actu extraiudiciali interponenda, quoniam iſta
appellatio habet vim prouocationis.

At verò ſi Capituli electio habet vim colla-
tionis ſimul † (quando Capitulo competit ſi- 24
mul collatio, ita vt eius electio non indigeat
alia collatione) tunc ſi Prælatus aſſiſtit in Ca-
pitulo vti Prælatus, & non vti Præbendatus,
aut Canonicus Capitularis, & priuata perſo-
na, ab hoc grauamine, non ad Epiſcopum ipſum;
ſed ad eius ſuperiorem appellandum erit, iuxta
text. expreſſum *in c. collatione, 11. de appellationi-
bus, lib. 6. à collatione* (inquit Pontifex) *benefi-
cij quam communiter per Epiſcopum & Capitulum
in tuum praiudicium factum eſſe proponis: non ad
ipſum Epiſcopum (ſi in ea vt Prælatus interfuerit)
ſed ad ſuperiorem te oportuit appellare, alias ſi vt
Canonicus interfuiſſet in ea, potuiſti appellare lici-
tè ad eundem*, quem text. latiùs exornauimus
poſt plurimos DD. & doctrinas Nos *in tract. de
Regia protectione, part. cap. 13. à num. 230. cum
seqq.* probant *in d. cap. à collatione.* Ioannes An-
dræas, Geminianus, Archidiaconus, Anchar-
ranus, Butr. Dominic. Monach. Philippus Fran-
chus, Viuianus *in rational. lib. 2. pag. 354.* Ala-
gon. *in compend. pag. 346.* poſt quos & Xime-
nez hanc concluſionem colligit Auguſtinus
Barboſa *in remiſſion. ad eundem text. n. 1.* & ipſe
Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, tom. 2. allegat. 73.
ſub n. 16. verſ. Si Epiſcopus.* Doct. Hieronymus
de Venero, & Leyba *in examine Epiſcopor. lib. 4.
cap. 29. n. 34. & 35.* & per dictum text. & Abba-
tem *in c. dilecti, el 3. n. 17. de appellationibus.* Car-
din. Iacobat. *in tract. de Concilio, lib. 10. art. 1. ſub
n. 8. tom. 13. p. 1. diuerſor. fol. 351.* tenet Sigiſmun-
dus Scaccia *in tract. de appellationibus, q. 8. à n. 60.*

Ex quo namque appellatio debeat fieri de
minore ad maiorem; ab eo aſſiſtente † in Capi- 25
tulo vti Prælato, ad ſe ipſum nequit appellari,
quoniam ipſe iam non remanet amplius ſupe-
rior Capituli, cum vtriuſque votum & idem ſit
factum, ac propterea de ſe ipſo ad ſe ipſum ap-
pellatio non admittitur, *cap. fin. de conſue-
tudine, lib. 6.* cum vulgaribus, ſequitur quod
opponens volens eligere remedium appellatio-
nis præciſè debet recurrere ad ſuperiorem Epi-
ſcopi, & illum quærere ex dict. text. & DD. ad
differentiam prioris membri diſtinctionis, quan-
do ſimpliciter vtitur pars grauata remedio con-
tradictionis, vt probatum remanet. Pro cuius
diſtinctionis membro duæ ſunt mirabiles † de- 26
clarationes ſanctæ Congregationis Cardina-
lium decidentes Tridentin. decretum *in c. cau-
ſa omnes, 20. ſeſſion. 24. de reformatione*, non ha-
bere locum in Ordinario ſemel procedente ad
actum extraiudicialiter, quando contra eius
grauamen extraiudiciale fuit grauatus appella-
tionis remedio vſus, quia tunc licitè ad Supe-
riorem Ordinarij deuoluitur iudicialiter cogno-
ſcenda cauſa, quarum declarationum prima ſic
ſe habet in hæc.

*An decretum Concilij, ſeſſion. 24. cap. 20. in
principio locum habeat, quando Ordinarius extra-
iudicialiter procedendo grauat partes, adeò vt non
liceat partibus a tali actu extraiudiciali ad
alios ſuperiores Iudices appellare, ſeu reclamare,*

*quatenus id ius permittat, ſed omnino cauſam
grauaminis in prima inſtantia coram eodem Ordi-
nario cognoſci debeat? Congregatio cenſuit, hoc
caſu non habere locum Decretum Concily.*

Et ibidem iterum eadem Congregatio ita
declarauit: *Cùm Vicarius Coimbrenſis deputaſſet
quemdam beneficiatum Eccleſiæ Sancti Iacobi in
illius Parochum; beneficiati ob irreparabile dam-
num & præiudicium appellauerunt, & cùm de
cauſa committenda ageretur; oppoſitum fuit, quod
cauſa deputationis coram Ordinario eodem tractari
deberet, beneficiatis verò reſpondentibus, decre-
tum cap. 20. non habere locum, vbi Ordinarius ex-
traiudicialiter procedendo partes grauat. Res de-
lata eſt ad Congregationem Concilij, & Congre-
gatio cenſuit, hanc cauſam eſſe legitimè deuolu-
tam, nam illud Decretum habet vim diffinitiua,
& id quod debet agere iudicialiter; egit extraiu-
dicialiter, à quo etiam datur appellatio, cap. con-
certationi de appellationibus, lib. 6.* quas decla-
rationes adduximus Nos hac 2. *part. cap. 5. §. 2.
verſic. Vnum tamen non omittam, a num.* 10. ſe-
quuntur Narbona *in leg. 59. gloſ. 1. num. 179.
tit. 4. lib. 2. tom. 3. Recopilat.* Et in terminis
27 etiam, † quod quando a collatione facta ex-
traiudicialiter per Ordinarium, vel ab alio gra-
uamine extraiudiciali per eundem Ordinarium
illato, vt tunc euaneſcat, ſitque conſumpta
prima inſtantia illius, probat Flores de Mena
variar. quæſt. lib. 1. quæſt. 1. n. 37. circa finem. Et
quia ab Ordinarij collatione, & prouiſione,
etiam extraiudiciali ad eius Superiorem appel-
latio emittitur, vt latius Nos *de Regia prote-
ctione 2. part. cap. 13. à num. 187. cum ſequentibus,*
& à principio eiuſdem cap.

Quare hoc caſu iuxta ſecundum diſtinctionis
membrum, vbi ab electione, alióve actu Capi-
28 tulari † in eo exiſtente Prælato, non vt Cano-
nico, ſed vt Prælato (prout ſemper ſaltim in
Hiſpania aſſiſtit, vt poſt Nicolaum Garciam
Nos 2. *part. cap. 13. num. 236. de Regia prote-
ctione*, notauimus, & ſic regulariter de iure
præſumitur, non vt Canonicum, ſed vt Præla-
tum aſſiſtere, vt probat Aloyſius Riccius *in
practica Aurea, reſolution. 114. à principio*) ap-
29 pellationis remedio vſus fuit, † grauatus po-
terit ad Nuntium, vel Sedem Apoſtolicam re-
currere, & ibidem commiſſionem alteri impe-
trare, ſuper cuius remiſſione ſi adeatur Senatus
hic ſupremus indubiè Delegato remittetur cau-
ſa, ſeu potius litteras tradi impetranti iubebi-
tur, vt illis vtatur coram ſuo Iudice impetrato.

Si tamen Epiſcopus interueniat in Capitulo
tanquam Canonicus, tunc appellaretur de acti-
30 bus Capitularibus ad eundem Epiſcopum, † tan-
quam alium, & aliter conſideratum, vt proba-
tur *in dict. cap. à collatione, de appellationibus,
lib. 6.* & communiter omnes DD. quos in exor-
nationem huius ſecundi membri ad principium
adduximus, & optimè Euerardus *in locis lega-
libus in loco de tanquam, num. 9. verſicul. Sexto
facit*, dicens, quòd ſi à collatione beneficij per
Epiſcopum vt Canonicum, & Capitulum in
mei præiudicium facta volo appellare, debeo
appellare ad Epiſcopum, & non ad Archiepi-
ſcopum, quia ex quo Epiſcopus non interfuit
collationi factæ, vt & tanquam Epiſcopus, ſed vt
& tanquam Canonicus, non dicitur appellari
ab eodem ad eundem, ſed ab inferiori ad ſupe-
riorem. Sequitur Scaccia *de appellationibus,
quæſt. 8. ſub num. 60.* & conducunt, quæ ipſe ibi-
dem, *num. 95. verſicul. Confirmatur ſecundò, &
quæſt. 17. limitat. 2. num. 68. verſ. Reſtringe deci-
mo quarto*, & facit etiam quod ipſe, *quæſt. 16.
limitation. 5. num. 9. verſ. Sublimata primò*, non-
nulla in comprobationem congeſſimus *Nos de
Regia protectione, 2. part. cap. 13. à num. 230 cum
ſequentibus*, & plures alij citandi.

Et tunc cognoſcetur Prælatum aſſiſtere vti
Canonicum † in Capitulo, non vti Prælatum 31
in modo nempè ſedendi vti Canonicum, ſerua-
ta inter omnes antiquitate, vt per gloſ. *in verb.
Prælatus, in dict. cap. à collatione*, Menochius
*de arbitrariis, caſu 68. num. 23. & 24. & cap. 51.
num. 43.* Zerola *in praxi Epiſcopal. 1. part. verbo,
Epiſcopus, verſicul. Septimò*, Stephan. Gratian.
*diſceptat. forenſib. cap. 111. num. 14. & cap. 106.
a num. 9.* Boëtius *de authoritate magni Concily,
num. 65.* D. Loter. *de re beneficiali, lib. 1. quæſt. 16.
num. 104. & num. 105.* D. Hieronym. Venero &
Leyua *in examine Epiſcop. lib. 4. cap. 19. num. 27.
28. & num. 30.* Barboſa *in remiſſion. ad dict. cap.
à collatione, num. 4. & in tractat. de officio, & po-
teſtat. Epiſcop. tom 2. allegat. 73. num 16. per to-
tu n.* Aloyſius Riccius *in practic. Aurear. reſo-
lution. 214. per totam*, & Euerardus *in topicis le-
galib. loco à tanquam, num. 8.* per quem Scaccia
de appellationibus, quæſt. 8. num. 60. apud quos
plurimos effectus perleges Epiſcopi aſſiſtentis
vti Canonici.

Et eſt Rotæ *deciſio* 5058. Seraphin. *num. 7.*
ibi: *Et hoc adeò verum eſt, vt hac ratione † Epi- 32
ſcopi, & Prælati ſi ſunt de aliquo Collegio ſortian-
tur locum non ſecundum dignitatem Epiſcopatus;
ſed ſecundum antiquitatem dignitatem Collegia-
lis*, Abbas *in cap. poſtulaſti de conceſſione præ-
bend.* Caſſaneus *in Cathalog. gloriæ mundi, 4.
part. conſideration. 45. gloſſa in cap. à collatione,*
& ibi Geminian. *num. 6.* Franchus *num. 4. de
appellationibus in 6. & de hoc fuit dictum in Ro-
mana præeminentiarum ſub die 16. Decembris
1585. num. 14. & 15. &c.* Quod amplius non
examino, quoniam, vt dixi, Epiſcopus in ele-
ctionibus, & aliis actibus Capitularibus Hi-
ſpaniæ non vti Canonicus, ſed vti Prælatus
aſſiſtit.

Hinc non inutiliter quæri poteſt, an qui ſe-
mel † in hac materia obiectiua viam elegit ap- 33
pellationis interpoſitæ ab electione; propoſuit
obiectus, vel defectus contra eam, vel per-
ſonam eligentis, aut electi ſeu eligendi, in qua
non ſeruauit formam iuramenti corporalis, à
iure inuiolabiter requiſitam, iuxta textum *in
cap. vt circa*, text. *in cap. is qui 19. & in cap.
qui contra. 20. & in cap. conſtitution. 41. de ele-
ctione, lib. 6.* text. *in Clement. conſtitutione, vt
circa, eodem titul. de electione*, de quorum iu-
rium materia longa ſerie egimus *in tractatu
de Regia protectione, 2. part. cap. 13. à num.
237. cum multis ſequentibus*, taliter quòd ipſa
appellatio de iure nulla ſit; an poterit op-
ponens iterùm continuando † viam appella- 34
tionis ſemel electam per reiterationem alte-
rius appellationis ſeruata forma deſerere pri-
mam inſtantiam Ordinarij, iuxta quæ la-
tius probauimus in hoc ſecundo diſtinctionis
membro; vel an ſibi ſit appellationis præclu-
ſa via, vt ſi proſequi velit contradictionem
electionis extraiudicialis, neceſſariò debeat
recurrere ad Ordinarium in prima inſtantia,
iuxta

iuxta quod dictum fuit in primo diſtinctionis membro. Quam quæſtionem de facto habui in electione Magiſtralis præbendæ Tolletanæ Eccleſiæ.

Et videtur, quod poſſit reiterando vtiliter
35 formam appellationis † requiſitam continuare negocium coram ſuperiore, omiſſa prima Ordinarij inſtantia; etenim iuris eſt, quod qui habet facultatem conficiendi actum, non conſumitur facultas per actum inutiliter, & nullum à ſe ſemel geſtum; ſed imò illum iterum poteſt condere vtiliter, & ſeruata forma reiterare, textus *in l. qui per ſalutem, ff. de iure iurand.* textus *in l. hac conditio filia mea, in principio, ff. de condition. & demonſtration.* textus *in l. qui hæres, in principio, de acquirenda hæreditate, l. nec is, §. 1. eodem titulo, cap. ſi electio, de electione, lib. 6. cap. quam ſit, cap. cupientes, cap. ſi religioſus, eodem titulo.* Et in varijs caſibus, diuerſiſque materiis plurimas doctrinas in comprobationem congregauit Tiraquellus *in l. boues, § hoc ſermone, limitation. 1. per totam*, videndus: ergo cùm ſequitur appellationem obiectiuam nulliter proponens, poſſit illam iterum vtiliter forma ſeruata, reiterare (ſi ſe intra dicendum repererit) liberè poterit omittere inſtantiam Ordinarij, continuando appellationem reiteratam, quia idem operatur, quod prima vtilis, quæ hunc habet effectum ex obſeruatis in primo diſtinctionis membro.

Sed ne vlterius immoremur, breuiter dicen-
36 dum erit, † contrarium verius eſſe, vt qui contra eligendum, electum, aut eligentes appellando ſemel obiecit defectus non ſeruata forma iuris *in dict. vt circa*, non poſſit, ſic electionem ex ſuo iure contradicens ſuperiorem adire, ſed Ordinarium omnino in prima inſtantia, iuxta terminos prioris diſtinctionis membri, cum ſibi præcluſa ſit via proſequendi remedium appellationis ſemel inutiliter & nulliter electum, cum ſibi prohibitum ſit reiterare illam appella-
37 tionem obiectiuam, † ac etiam illam vlterius probandi, quoniam ſemel per ipſam inutilem appellationem fuit ius quæſitum aduerſario, vt contra illum obiici nullo modo iterum poſſit.

Iſte eſt textus expreſſus *in Clement. conſtitutionem 4. de electione*, quæ ſic ait: *Conſtitutionem, vt circa editam in Concilio Lugdunenſ. locum decernimus non habere, quando, quæ opponuntur, directè reſpiciunt ius Eccleſiæ, vel opponentis perſonæ: ſed tantum vbi per competitorem, vel oppoſitorem quemlibet appellantem in formam, aut perſonas, defectus, vel crimina opponuntur: cæterum cum circa crimina, vel defectus debitam circumſtantiarum ſpecificationem prædictus omittit appellans, non eſt poſtmodum in proſequutione negocij ſuper his audiendus, etiamſi circumſtantias huiuſmodi, vel probationes earum per iuramentum aſſerat ad ſe perueniſſe de nouo: ſanè ſi quis, cuius intereſt, ab electione, poſtulatione, vel prouiſione duxerit appellandum, opponendo crimina, vel defectus, forma dicta conſtitutionis omiſſa, eodem poſtmodum appellationem huiuſmodi proſequente, licet appellanti poſſit aſſiſtere ne colludat, non tamen ei propter hoc proſequutionem proprij intereſſe denegamus. Inſuper ſi appellans ab electione, poſtulatione, vel prouiſione per viam querela ſimplicis cauſam agat, vel eam appellato agente defendat, repellitur ab obiectibus in appellatione ſua expreſſis, & aliis, niſi conſtiterit ipſum formam ſeruaſſe prædictam (præterquam in caſibus in conſtitutione præmiſſa exceptis) etiam ſi appellationem ſuam non proſequatur, nec exhibeat, & illa ſe aſſerat nolle vti, dum tamen de ipſa coram Iudice fiat fides; quia per ipſam ius repellendi eundem aduerſario eſt quæſitum, &c.*

Ex quo textu duo colliguntur: † Primum 38
quod is, qui appellationis viam elegit obiiciendo defectus non ſeruata forma, non poſſit illam appellationem proſequi, cum ſemel nulla fuerit ex *cap. vt circa*, cum concordantibus, poterit tamen ius ſuum, & intereſſe aliter in iudicium deducere & proſequi.

Secundùm quod colligitur † ex eodem text. 39
illud eſt, vt cum ſemel ex informi, & nulla appellatione obiectiua fuerit ius tertio aduerſario quæſitum; in eius præiudicium nequit vlterius illam reiterare vtiliter, vt ex hoc text. & eius ratione in terminis probat Boiecont. *in tractatu de appellationibus, quæſt. 2. verſicul. Ad quæſtiones igitur veniamus*, vbi, reſoluit poſt alios, quod ſi ſic appellans omittit formam, *cap. vt circa*, in caſibus (in quibus ea vti debeat) licet ſit intra terminum ad appellandum, non poteſt aliam appellationem iterato proponere, ſeruando formam in ea, quia iam ex prima nulliter propoſita aduerſario fuerat ius quæſitum, *ex Clement. conſtitutionem, 3. penultimo*, quem ſequuti fuimus (licet obiter) *de Regia protectione, 2. part. cap. 13. num. 248.*

Deinde probatur, quoniam actus ſemel inu-
tiliter, aut nulliter † geſtus nequit reiterari ite- 40
rum vtiliter, & validè, quoties per primum iam tertio fuerit ius ſemel quæſitum, cuius ius eſt inuariabile, Compoſtel. *in cap. bona, col. 2. in verb. Quæſitum*, & ibi Panorm. *col. 5. verſ. Ex hoc habes*, per text. ibi: *de poſtulat. Prælat. el 2.* & per text. *in l. nemo, ff. de regul. iur. & cap. cum inter dilectos, de electione*, & Panormit. citat *Clem. 1. de renuntiatione*, quod voluit Cardin. Alexand. *in cap. Oſius Epiſcopus, §. 2. 61. diſtinct.* Rocchus de Curte *in tract. de iurepatronat. in verbo, Honorificum, col. 2. verſ. Sub oritur quæſt. acceſſoria*, latiſſimè proſequitur Tiraquel. *in l. boues, §. hoc ſermone, limit. 23. per totam*, & circa hanc doctrinam plurimas alias ſingulares congeſſimus hac 2. *part. cap. 17. à num. 52*, quas omnino vide, & applica huic.

Quapropter non obſtat argumentum in con-
trarium adductum, † vt actus nulliter geſtus 41
ſemel non impedit, quominus reiterari poſſit validè; quoniam non procedit, quando ex primo inutili fuit ſemel tertio ius quæſitum, vt in noſtro caſu, quia ius ſemel tertio quæſitum ex facto alterius tolli nequit abſque illius conſenſu; *l. cum à ſocero 7. Cod. de iure dot.* Graſianus *diſceptation. 1. part. part. cap. 232.* plures citat Caſtillo *controuerſiar. tom. 6. capitul. 119. num. 12. in fine, & num. 13. & lib. 4. capitul. 5. per totum.* Et pleniſſimè Marius Giurba Regulam hanc exornat cum ampliationibus, & limitationibus *in conſuetudin. Senatus Meſſanenſ. cap... gloſſa 8. num. 53. 54. & 55.*

Quod inductum eſt in odium obiicientis, &
ideò materia obiectiua † eſt in iure odioſiſſima, 42
& pleniſſimam requirit probationem, & alia ſpecialia vitanda in materia obiectiua per Rotam apud Alexand. Ludouiſ. *deciſion. 382. num. 1. & 2.* vbi Oliuerius Beltramin. *num. 22.*

dis ad docendum, ſe paruiſſe litteris Apoſtolic. & monitorialibus, num.13.

Declaratoriam incurſus cenſurarum, & publicam denuntiationem per Cedulones, ſeu aliter monitio precedere debet, num.14.

Cedulonum affixionem debet precedere Iudicis decretum, num.15.

Cedulonum affixio cum procedat à Iudice, de eius decreto per ſubſcriptionem Tabellionis debet conſtare, num.16.

Cedulonum affixionem debet precedere cognitio ſuper legitima cauſa, an locus ſit tutus, vel adſit iuſtus metus, num.17.

Diſpoſitio non poteſt verificari, niſi prius verificetur ſuppoſitio, num.18.

Timor recurſus ad Regem non poteſt cauſare iuſtam cauſam omittendi iuris ſolemnitates denuntiationi requiſitas, num.19. & ſeqq.

Iuſtitia Eccleſiaſtica maximè Apoſtolica iuſta non violenta facilis patet aditus in Hiſpaniarum Regnis ex precepto Regis, n.20.

Rex Catholicus illud, quod Imperator rectè cantare poteſt, quod in ſuis Regnis nihil timeri poteſt, num.21.

Littera Apoſtolica plerumque in Senatu exhibentur, vt executoribus auxilium preſtet, quod libentiſſimè preſtat, niſi vim aliquam contineant, n.22.

Partes adducentes Cedulones, ſi iuſtum quærant, potius à Senatu auxilium haberent, qui ſolum tractat de violentia ſedanda, & ſcandalo tollendo Reipublicæ nocivo, num 23.

Quo recurſu nemini fit iniuria, ibid.

Cedulones aſportans, ſi iuſtitia mittitur, illam deſerit, & viam violentam amplecti potius vult, num.24.

Principes non ſunt timor boni operis, ſed mali, iuxta D. Paulum, num.25.

Sententia excommunicationis, & declaratoria ſunt actus iudiciales, aliter non probandi, quam per ſcripturam ſolemniter ſubſcriptam, n.26.

Acta iudicij dicuntur omnes ſcriptura notarij actuarij iuſſu Iudicis conſcripta, n.27.

Acta iudicij dicuntur publica triplici ratione, num.28.

Cedulonibus vti ſimplici papyro abſque ſubſcriptione Notarij nulla fides debetur, n.29.

Excommunicatio quando alibi conſtare debet, neceſſarium eſt inſtrumentum authenticum, n.30.

Excommunicati publicatio fit per lecturam ipſius ſententiæ, ſi per affixionem ſit facienda; affigitur ſententia ipſa, num.31.

Edicta publicis locis affigenda ob timorem adverſarij debent eſſe publica inſtrumenta, confecta per Notarium cauſa cum teſtibus, & ſigillata à Iudice, num.32.

Cedulones, vt ne iudicentur ſimplex papirus, ſed fidem faciant, vti publicum inſtrumentum, quot requiſita habere debent, n.33.

Inſtrumentum, vt fidem faciat, ab eodem Notario, qui protocollum confecit, & non niſi ſemel à parte petendum, extrahendum erit, n.34.

Cedulones miſſi, & affixi, etiam ab alio Notario, quam originario cauſa ſubſcripti, ſine partis citatione, Iudicis decreto, & aliis requiſitis fidem nullam faciunt, n.35.

Notario non creditur, niſi in eo, de quo ipſe rogatus fuit, num.36.

Cedulones in ſimplici papyro ſine ſubſcriptione Notarij, & Iudicis, à parte ipſa conſcripti, aliève innocente ſcripti præſumantur, n.37.

Qui fidem nullam facere poſſunt, ibid.

Scriptura privata ab aliquo ſubſcripta, etiam contra iſtum negantem fidem nullam facit, n.38.

Cedulones pro denuntiando excommunicato non ſubſcripti à tabellione, nec in forma probanti affixi, potius libelli infamatorij dicendi ſunt, num 39.

Maximè in partibus Hiſpaniæ tam remotis à Curia Romana, cum non niſi cum magna difficultate, damno, ſumptibus, & tarditate veritas non niteſcit, ibid.

Doctores plurimi tam Iuriſtæ, quàm Theologi recenſentur, qui in hac Regia Curia conſulti in facti contingentia reſoluere, Cedulonibus publicè affixis, omni ſolemnitate probationis carentibus, nullam fidem dandam, nec partem pro declarato, & publicato habendam, n.40.

In Cedulonum affixione, vt valida ſit, trin concurrere debent neceſſaria, ibidem, à num. 65. cum ſeqq

Senatus qua via ſuccurrere ſoleat publicato oppreſſo per Cedulones, ſiue in forma probanti ſint, ſiue ea careant, num.41. & ſeqq.

Cedulones expediti, & cenſura ipſa à quolibet carente iuriſdictione in prima inſtantia ſunt nulla ipſo iure, ſicuti cætera acta iudicialia per eum fabricata ex Trident. n.42.

Excommunicationis ſententia lata à Iudice iuriſdictione carente nulla eſt ipſo iure, & excommunicatum non ligat, num.43.

Executor, quilibètve alter Delegatus iuriſdictionis exercitio caret ante ſibi factam litterarum realem præſentationem, num.44.

Citatus à Delegato non tenetur comparere, non inſerta copia commiſſionis in monitorialibus, num 45.

Excommunicatio lata à Delegato ante litterarum præſentationem, vel etiam præſentatas non inſerto tenore earum in monitorialibus eſt nulla ipſo iure ex defectu iuriſdictionis, n.46.

Nec Delegatus poteſt procedere ad vlteriora declarando incurſum cenſurarum, n.47.

Excommunicatio lata per Ordinarium in exemptum nulla eſt ex defectu iuriſdictionis, n.48.

Excommunicatio lata à Iudice appellatione pendente eſt nulla ipſo iure, ex iuriſdictionis defectu, num.49.

Excommunicatio, & declaratio nulla ex defectu iuriſdictionis non impedit Clericum celebrare, & diuinis ſe immiſcere, n.50.

Excommunicatio lata recuſatione pendente nulla eſt ipſo iure, num 51.

Iuriſdictionis exercitium conquieſcit, recuſatione pendente, num.52.

Excommunicati, ſiue per Cedulones, ſiue quouis alio modo, cauſam Senatus remittit Ordinario, quando conſtat eius percuſſa prima inſtantia contra formam Trident. n.53.

Et inſuper adſtringit Senatus partem adducentem Cedulones, aut declaratorias, aut eius agentes, & Notarium intimantem, vt ad cautelam ſuis afferant expenſis abſolutionem, n.54.

Executor, qui violenter excommunicavit, & aufugit, vel præſens, mortus tamen carens iuriſdictione ad abſoluendum ſit, cogitur pars, aut eius agentes, vt afferant abſolutionem ad cautelam, num 55.

Patris Henriquez obſeruatio in hoc refertur, n.56.

De praxi procedendi contra laicos, aut Clericos exequentes, aut interuenientes executioni litte-

rarum Apoſtolicarum contra priuilegia, & conſuetudines horum Regnorum, n. 57. & 58.

Laici interuenientes executioni litterarum Apoſtolicarum contra priuilegia, & indulta, ſeu conſuetudines horum Regnorum, bona amittunt ipſo facto, & officia qualibet, cuius perſona Regis mercedi ſubiacet, n. 59.

Eccleſiaſtici verò amittunt naturalitatem, & originem Regnorum, quorum beneficiorum fructus ſequeſtrantur, num. 60.

Item Clerici ob dictam cauſam ipſo facto amittunt temporalia bona, & originem horum Regnorum, & ab eis alienigena ſunt declarati, ne potiantur fructibus beneficiorum, n. 61.

Laici quomodolibet interuenientes contrauentioni prædicta, ſi Notarij, aut procuratores ſint, mortis pœna, & bonorum amiſſionis plectuntur, cæteri amittunt bona, perſona verò Regia mercedi affecta, num. 62.

Si in cauſis violentia adeſt oppreſſi excommunicatio à Roma emanata; compelluntur complices in Senatu comparere, & laici detruduntur in carcere, Clerici detenti in ciuitate coguntur abſolutionem trahere, num. 63.

Idem pariter obſeruatur, quando violentia facta, aut excommunicatione intimata, executor vel aufugit, vel litteras, & acta Romam miſit, num. 64.

In Cedulonum affixione tria ſimul præciſè requiruntur pro eorum validitate, nempè iuriſdictio, ordo, & cauſa, num. 65.

In Cedulonum affixione, quibus adeſt violentia, vt plurimum iuriſdictio deficit in mandante, n. 66.

Cedulones affigi non debent, niſi præcedente ſpeciali Papæ commiſſione, num. 67.

Aliàs nulli erunt ex defectu iuriſdictionis, n. 68.

Quia eſt de reſeruatis ipſi Papæ, n. 69.

Cedulones affixi per ſimplicem papyrum nullam fidem faciunt, nec arctant, nec eis credendum, num 70.

Edicta originalia ad declarandum, ſeu publicandum excommunicatum ſunt affigenda, ita vt non ſufficiat tranſumptum, n. 71.

Cedulonibus non in publica forma affixis credere non tenetur pars, num. 72.

Quod, & pluries obſeruauit Rota, ibid.

Cedulones, vt affigi queant, cauſa non tuti acceſſus in primis verificanda erit, n. 73.

De quo in commiſſione ſpecialiter per Papam data ad citandum per edicta, ſpecialis etiam clauſula apponitur, num. 74.

Recurſus ad Regem pro tollenda violentia nequit eſſe iuſta cauſa non tuti acceſſus ad figendum Cedulones, num. 75.

Nec Senatus talem cauſam, vt iuſtam admiſit, num. 76.

Rota deciſio ſingularis refertur, quæ ad Cedulonum validitatem tria requiſita præciſè deſiderat, iuriſdictionem, ordinem, & cauſam, vbi de ſingulorum iuſtificatione latè agitur, num. 77. & ſeqq.

1 QVANDOQVE contingit in his Hiſpaniarum Regnis (non tamen abſque † publico maximóque ſcandalo) manè apparere quoſdam Lettones, ſeu Cedulones publico aliquo in loco clam, noctéque, & occultè affixos, quibus legitur, aliquem in Romana Curia fuiſſe, & eſſe pro excommunicato declaratum ob non paritionem litterarum Apoſtolicarum ſibi, vel perſonaliter, vel ad domum antea intimatarum. Quando ſcilicet gratia ſuper aliquo beneficio per tertium poſſeſſo ab altero impetrata, & in Curia pro executione commiſſa; è qua per executorem expediuntur litteræ ad has partes, vt poſſeſſor dimittat poſſeſſionem ſub excommunicationis ſententia, & cenſuris, vel quando forſan in prima inſtantia † contra diſpoſitionem Concilij Tridentini aliquis fuit citatus, vt in Curia Romana de iure ſuo doceat, compareat, & cauſam tractet, & ob contumaciam, & non comparitionem per contradictas vincitur citatus, & executorialium ſic emanatarum virtute citatus in partibus, vt intra terminum dimittat beneficium ſub pœna excommunicationis, iuxta quæ Nos ſuprà *capitul.* 20 hac 2. *part.* & *cap.* 17. 2

Poſtmodum reproductis litteris eiſdem in Curia Romana, † forſan declaratur excommunicatus, & vt in excommunicati, omniúmque notitiam veniat publicè iuxta iuris decreta Canonica denontiare intendit pars, & ex cauſa ſibi viſa motus per Cedulones publicis affixos locis omni ſeruata cautela, & ſecreto, prædictam denuntiationem facit, nollens ſolemniter in Eccleſia publicare dictam declaratoriam ſententiam, prout aliàs de iure requirebatur, iuxta text. *in Clement. cauſam in fin. de electione*, ibi: *Verùm propter appellati, vel ſuorum metum, vel potentiam intimatio fieri nequit (vt præfertur) appellationem eandem in loco aliquo, ſic ſolemniter volumus publicari, &c*, vbi Gloſſa *in verbo, Solemniter*, explicat. *in publica miſſa*, quæ ad hoc notatur, quod publicum dicetur, quod ſit ſolemniter inter miſſarum ſolemnia, vt per Ludouicum Gomez *de publicandis, quæſt. 9. column. penult. verſic. Tertius caſus*, Flamin. Pariſienſ. *de reſignatione beneficior. lib. 11. q. 6 num. 17.* Barboſa *in collect. ad dict. Clem. cauſam, n. 10.* 3

Prout etiam per eandem, *Clement. cauſam*, probat in terminis Ioannes Gutierrez *Canonic. quæſt. cap. 1. num. 32.* dicens hanc excommunicationis † publicationem faciendam fore in ciuitate, loco, aut Parochia excommunicati in publica populari Miſſa, vel in Sermonibus, alióve frequentato per populum, vbi plurimos ad id Doctores allegat; at quando adeſt aliqua iuſta cauſa, ab hac iuris forma recedi ſolet; qua verè vrgente, & realiter ſtante pars occultè, & ſecretè affigit Cedulones in loco, locíſve publicis, putà ob vitandum aliquem timorem, periculum notabile, & probabile, aut damnum proprium, vt hoc modo publicè cognoſcatur eſſe excommunicatum declaratum, & vitandum, abundè Marcheſan. *de commiſſ. appellat. in Roman. Curia. 1. p. cap. 5. à num. 137. cum ſeqq.* 4

Quare ſi debito modo fiat, & in forma probanti Cedulones ſint affixi, † ita vt de ipſorum fide minimè de iure dubitetur; opinor ſic excommunicatum, & publicatum (ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè) vitandum eſſe, & pro excommunicato publicè habendum, prout in his terminis probat Ioannes Gutierrez *Canonicar. quæſt. lib. 1. cap. 1. num. 34. & 35.* qui in hæc inquit: Oportet ergo, vt aliquid dicatur publicari, quod ita publicè, & palam fiat, vt tranſeat illico, vel ſucceſſiuè in notitiam populi, viciniæ, vel maioris partis, vt prædicta omnia probat Coſmas Guimier. *in dict. pragmatic. ſanctione Gallica in* 5

titulo

titulo de concubinis, §. *in gloſſ. ſententiam.* 187.
& iterùm *in dicta Extrauagant ad vitanda ſcan-*
dala, in Gloſſa publicata, pagin. 207. *column.* 2.
vbi in Gloſſa, *Denunciata*, ad finem dicit, quod
denuntiationes huiuſmodi fiunt per appoſitio-
nes illorum nominum in foribus Eccleſiarum,
aut alio celebri loco, vt cunctis conuenientibus
conculcetur, & quod hæc eſt quotidiana pra-
ctica, etiam in Curia Romana ſecundùm Præ-
poſitum, quem refert.

In Hiſpania autem, ſaltem vbi commoratus
ſum (inquit, & proſequitur ipſe Gutierrez)
6 ſemper † vidi publicari excommunicationes
huiuſmodi, atque denuntiari excommunicatos
in Eccleſiis Parrochialibus, vel in maiori loci
cum ſolemnitate, & inſignils conſuetis. Litte-
ræ autem excommunicatoriæ Apoſtolicæ à Cu-
ria Romana emanatæ, quæ huc circumferuntur
cum quibuſdam ſignis, atque effigiebus Dæ-
monum, atque excommunicatorum (& vulgo,
Letrones, appellantur communiter) ad fores
Eccleſiarum affiguntur, ne fortè ſi in Eccleſia
legantur, atque publicentur earum lator dere-
gatur, atque idem ob hoc aliquod damnum
eueniat, &c. Hactenus Ioannes Gutierrez.
Quem ad hoc, & Marcheſanum de commiſſio-
nibus 1. *part. cap.* 19. *num.* 17. citauimus *in tract.*
de Regia protectione 2. *p. cap.* 5. *num.* 15. quibus
adde Bellet. *diſquiſit. Clerical.* 1. *p. tit. de fauore*
Clericor. Canon. §. 4. *num.* 21. Auguſtinum Bar-
boſam *in collect. ad cap. Sacro* 48. *num.* 4. *de ſen-*
tentia excommunicat. fol. 472.

Et de hac publicatione, & denuntiatione per
affixionem Cedulonum, mentionem facit etiam
Marta *in tract. de iuriſdict.* 3. *part. capitul.* 14. *n.* 9.
atque multa ſcribit Marquellanus *de commiſſio-*
nibus appellat. in Roman. Curia. part. 1. *cap.* 5. *à*
num. 137. *& ſeqq.*

Et licet hi Doctores ſpecialiter non loquan-
7 tur de ſolemnitate Cedulonum, † & quibus
muniantur requiſitis, vt validi ſint, & debitum
ſortiantur effectum prædictum: tamen illam
illáve ſupponunt, iuxta quæ protinus dicenda
erunt, quia omnis diſpoſitio recipit reſtrictio-
nem de habilitate actus; quæ ſtrictè ſuppoſita
intelligitur. Plures Doctores per Marium An-
tonin. *variarum reſolution. lib.* 2. *reſolution.* 40.
num. 5. *&* 6. Barboſa *axiom.* 74. *num. fin.* Quia
8 cum de vno diſputatur, cætera † ſupponuntur
habilia, *cap. cum Nuntius, de teſtibus, l. Titius,*
ff. de obſequiis lib. Mantica *de contract. tom.* 1. *lib.* 12.
tit. 16. *num.* 9.

Sed quia litigantium malitia, & temeraria
9 caliditas † ſolo perturbandi animo conſcientias,
& honores aduerſarij maximo atque publico
populorum ſcandalo indebitè, minúſque ritè,
atque deficiente legitima timoris, & periculi
cauſa, abſque Iudicis decreto, & mandato eo
his temporibus tetendit, vt ſimplices hîc Ce-
dulones affigantur non in forma probanti, ſed
priuatim à ſe facti, & ſcripti abſque vlla Tabel-
lionis ſubſcriptione, qui de illorum fide atte-
ſtetur: orta fuit occaſio legitima dubitandi, an
illi Letrones in aliquo afficere poſſint quietas
populorum conſcientias, & an rei ipſi legitimè
publicati dicantur, & vt tales euitentur, nec-
non pro excommunicatis habeantur. Super qua
difficultate in quadam grauiſſima cauſa Con-
cheuſi fui conſultus, atque plurimi alij docti
viri tam Theologi, quàm Iuriſtæ, qua omnes
vnanimiter ſubſcripſimus, talibus Cedulonibus
ſub ſcriptura priuata affixis fidem aliquam adhi-
bendam non fore, nec aliquos operari poſſe
iuris effectus.

Ad quod moueor primò, quoniam cùm ſimus 10
in actibus iudicialibus, † & ſententia excom-
municationis, & declaratoria: eam debet ne-
ceſſario præcedere trina monitio, aliàs excom-
municatio nulla erit iuxta magis veram, & pro-
babiliorem opinionem, quam ſequuntur Victo-
ria *in Summa, de excommunication. n.* 6. Suarez
de cenſuris, diſp. 13. *ſect.* 12. *num.* 3. Soto *in* 4. *di-*
ſtinct. 22. *quæſt.* 2. *articul.* 2. *concluſ.* 3. Marius Al-
ter. *de cenſuris, tom.* 1. *de excommunicat. lib.* 3.
diſp. 3. *capitul.* 3. 4. *&* 5. quam contra Farinac. &
alios in puncto veriorem, & probabiliorem di-
cit Auguſtinus Barboſa *in collect. ad cap. Sacro,*
48. *num.* 5. & ſurſum *de ſentent. excommunicat.*
& poſt longam diſputationem, & multorum
Doctorum catervam probabiliorem, veriorem,
& communem dicunt infiniti penè Doctores
adducti, & ſequuti per eundem Barboſam *in*
collectan. ad cap. reprehenſibilis 26. *à num* 2. *cum*
ſequentibus. Et quod ad valorem excommuni-
cationis monitio præcedens requiratur cum So-
to, & Henriquez, probat Thomas Sanchez
de matrimonio, lib. 9. *diſp.* 32. *num.* 3. *tom.* 3. Et
in declaratoria ſententia ferenda incurſus cen-
ſurarum lata ab homine, † vt etiam requiratur 11
citatio, & monitio præcedens. Tenet Emanuel
Sàà *in Aphoriſ. verbo, Excommunicat. num.* 8.
& 9. & per Vgolinum, Couarr. Antonium Ga-
briel. & alios probat ipſe Barboſa ibidem, *n.* 6.
& determinauit Rota *in vna Alexanenſ. penſio-*
nis 20. *Februarij* 1606. quam adducit Marcheſa-
nus *de commiſſionibus tractatio. & tractat.* 3. *part.*
c. 1. §. 1. *fol.* 335. *tom.* 3. In qua poſtquam dictum
fuit † debere ad excommunicationem præcede- 12
re citationem perſonalem, *n.* 2. in hæc: *Fuit nulli-*
ter proceſſum, † ex quo non fuerunt ſeruati termini 13
ſoliti in declaratione, &c. Ad docendum ſe paruiſſe
litteris Apoſtolicis, & monitorialibus, ſicut neceſſe
erat ad effectum cenſurarum, vt per Veſtrium, lib. 8.
cap. vltima. num. 19. *&c.*

Quæ citationes de neceſſitate † procedunt, 14
non ſolùm ad declaratoriam ſententiam, ſed &
conſequutiuè pro excommunicato publicè de-
nuntiando, & Cedulonibus decernendis, vt
probat Bellet. *diſquiſit. Clerical. part.* 1. *tit. de fa-*
uore Clericorum Canonic. §. 4. *num.* 21. quem re-
ferens ſequitur Barboſa *in remiſſion. ad cap. Sa-*
cro. num. 4. *de ſententia excommunication.* dicen-
tes, quod in prima monitione, ſiue citatione
præfigatur terminus ad quid faciendum, in ſe-
cunda verò alius terminus ad dicendum, & al-
legandum cauſam, quare non debeat excom-
municari, ſeu in excommunicationem commi-
natam incurſus declarari, in tertia denique, vt
compareat ad videndum, & audiendum ſe ex-
communicari, & ſucceſſiuè excommunicatum
declarari, & pro excommunicato publicè de-
nuntiari, Cedulones diſcerni, & affigi ad loca
ſolita, & conſueta ciuitatis.

Et quod ſententiam declaratoriam, & publi-
cationem eiuſdem debeat præcedere citatio;
probat textus *in cap. præſentia, de ſententia ex-*
communicat. & per eum Marta *de iuriſdict.* 3. *p.*
cap. 11. *num.* 8. & vide ad proceſſum iudicialem
excommunicationis, & declarationis eundem
ibidem, *à num.* 2. *cum ſeqq.*

Igitur

Igitur hæc Edictorum, & Cedulonum affixio
15 debet fieri † præcedente Iudicis decreto, vt
probat textus *in Clement.* 1. ibi: *Adinſtar Edi-
ctorum in alno Prætoris prepoſitorum, &c. Ipſe
Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia id mandan-
te, facta, &c. de iudiciis*, text. *in Clement. cau-
ſam, de electione*, ibi: *Si propter appellati, aut
ſuorum metum, vel potentiam intimatio fieri ne-
queat (vt præfertur) appellationem eandem in lo-
co publico aliquo ſic ſolemniter volumus publicari,
&c. Intimatio verò aliter facta omni careat iuris
effectu. Idem quoque in aliis caſibus obſeruari vo-
lumus in quibus requiritur intimatio facienda, &c.*
Igitur cum tam declaratoria ſententia, quàm
ipſa affixio Cedulonum & Edictorum procedat
16 à Iudice: † debet omnino conſtare de ipſius
ſententia, & Decreto per ſubſcriptionem Ta-
bellionis, ex text. *in cap. quoniam contra*, cum
concordantibus, *de probationibus*, & in fine,
ibi: *Nec pro ipſius præſumatur proceſſu, niſi qua-
tenus in cauſa legitimis documentis conſtiterit, quæ
deficiente nullam fidem actus facit*, plenius fuit
dictum infrà, *num.* 26. 27. & 28.
17 Deinde quoniam ad deueniendum † ad iſtam
affixionem Cedulonum & Edictorum debet
præcedere cognitio ſuper legitima cauſa, an lo-
cus ſit tutus, iuſtúſque metus, & potentia ad-
uerſarij, ſuper qua omnino fundantur dicta iura,
in dict. Clem. 1. *de iudiciis, & Clement. cauſam,*
18 *de election.* Quippè quando lex diſponit † ſub
aliquo ſuppoſito, non poteſt verificari diſpoſi-
tio, niſi priùs verificetur ſuppoſitum, ex axio-
mate vulgari. De qua Nos *de Regia protectione,*
2. *part. cap.* 11. *num* 55. & *cap.* 16. *num.* 73. & *ſe-
quentibus*, & 3. *part. cap.* 10. *num.* 51. Quod
quidem in recurſu ad Regem omnino ceſſat,
propter quem habendum, ſeu habitum, non
debet executor Cedulonum iuris ſolemnitates,
& formam tranſgredi, & omittere.
Maximè cum ad iuſtitiam rectam, & non vio-
19 lentam exequendam † facilis in his Hiſpania-
rum Regnis patet aditus, quibus omnes cuiuſ-
cumque ſtatus & qualitatis, obſequentiſſimi
ſint iuſtitiæ miniſtris præcipuè Eccleſiaſticis, &
Sedis Apoſtolicæ, prout latè probauimus ſup.
hoc *tract.* 1. *p. cap.* 3. *à princip.* vbi *à num.* 5. &
ſeqq. Rex Catholicus ſummopere, maximó-
que conatu hanc reuerentiam, & executionem
20 † commodat litterarum Apoſtolicarum, & vl-
tra ibidem dicta ponderanda ſunt in propoſito
ſingularia verba, *l.* 2. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordinamenti Re-
gij*, ibi, *E Nos recibimos en nueſtra guarda, è
ſeguro, è defendimiento à los juezes Eccleſiaſticos,
que puſieren ſentencias de excomunion, y à los men-
ſageros que lleuaren las cartas*; de quo Regno
21 poteſt cantare Rex † noſter, quod de ſuo Impe-
rator *in l.* 1. *C. de iis, qui propter met. non appellan.*
ibi: *Sacro enim comitatu noſtro timere nihil po-
tuiſti, &c.* Imò multoties litteræ Apoſtolicæ,
22 † atque cuiuſlibet Iudicis Eccleſiaſtici ſolent in
Senatu præſentari, vt illis auxilium pro execu-
tione libera, & ſecuriori præſtet, atque à Sena-
tu ipſo (niſi violenter fiat) nunquam denega-
tur, ſed exhibetur libenter, atque ideò iſti ca-
lumnioſi impetrantes fruſtrà metum concipiunt,
iuxta illud Prophetæ. *Pſal.* 13. *Illic trepidauerunt
timore, vbi non erat timor.*
Etenim niſi fugiant lucem, ſed cauſam iu-
23 ſtam tractent, à Senatu ipſo † poſſent conſequi
auxilium pro ſuarum litterarum executione li-
bera. Quo quidem tantummodo agitur de eui-
tando ſcandalo, & damno Reipublicæ, & vio-
lentia tollenda, & hoc cum in executionem
iuris, & maximè S. Concilij Trident. fiat,
nec metum, nec iniuriam inferre dicetur, *l.
nullus videtur*, vbi Decius, & Cagnol. *ff. de
reg. iuris*, Petr. Surd. *deciſ.* 21. *num.* 14. *cum ſeqq.*
Anton. Gam. *deciſ.* 35. *num* 1. Auguſt. Barboſ.
axiom. 135. *num.* 3. Perperam quippè faciunt
† legitimam, & iudicam viam aufugientes, vio- 24
lentam amplectendo iuxta illud Caſſiodori *lib.*
7. *variar. epiſtol.* 3. *in cauſa poſſint iura, non bra-
chia, nam cur eligant quærere violenta, qui præ-
ſentia probantur habere iudicia*; & iterum, *lib.* 1.
epiſtol. 30. *Conſilium atrox, crudele præſidium fe-
rinam certationem. Principes namque* (vt dicit
D. Paulus *ad Romanos cap.* 13.) *non ſunt timor* 25
† *boni operis, ſed mali: vis ergo non timere pote-
ſtatem, bonum fac, &c.* refert Marta *in tract. de
iuriſdict.* 1. *p. cap.* 22. *num.* 58.
Fruſtra igitur excuſatur commiſſarius ad ci-
tandum, qui locum non tutum dicit, & impe-
dimentum legitimum eſſe recurſum ad Regem
aſſerit, cum ipſe Senatus tota iuſtificatione pro-
cedat (de qua temerè hæſitaretur) quo caſu
non poteſt dici iuſtus metus. Rota poſt addition.
Cenſij *de cenſibus, deciſ.* 66. *num.* 4. nec metus
illatus per viam iuſtitiæ dicitur iuſtus *Rota in
Romana pecunia de Ruſpolis*, coram Plato penes
Marcheſanum, quas adducit Ludouiſ. Poſt. *de
manutent. obſeru.* 35. *à num.* 38. Sicque ceſſat
cauſa inductiua Cedulonum, cum penitùs il-
legitima ſit, inſufficiens, & inexcuſabilis, vt
abundè oſtendimus ſup. hac 2. *p. c.* 50. *à num.* 17.
cum multis ſeqq. & iuribus, quibus ad hoc Rota
nititur, ſatisfecimus manifeſtè ibidem.
Inſuper quia cùm hæ ſententiæ excommuni-
cationis, & declaratoriæ, & ſimiles ſint actus
† iudiciales, aliter non probantur, quàm per 26
ipſos actus iudiciales, & ſcripturam ſolemniter
geſtam, & ſubſcriptam, Bart. *in l. ne in arbitris,
num.* 3. *C. de receptis arbitris*, Bald. *in l. geſta,
verſ. Quæro numquid, C. de re ind.* Bart. *in l. ſi
quis, §. ſi initium, verſ. Secundò videndum, ff. de
edendo, & in l. fin. vltimo verſ. C. de edicto D.
Adrian. tollend.* Menoch. *in conſ.* 100. *num.* 54.
Felin. *in cap. quoniam contra, num.* 55. *de proba-
tion.* Alexand. *conſ.* 37. *col. fin. lib.* 3. & *in conſ.* 75.
num. 9. *lib.* 1. Roman. *ſingul.* 6. incipit, *quod miſſio*,
ſic cenſuit Guido Papæ, *quæſt.* 528. Alciat. *in l.
pactum quod bona, C. de pactis*, Gramat. *conſ.* 86.
num. 5. *in Ciuilibus*, Socinus *conſ.* 40. *num.* 4. *vol.*
4. Corneus *conſ.* 350. *col.* 2. *vol.* 2. Et veriſſimum
pronuntiatum iudicauit Pariſius *conſ.* 162. *col.* 1.
vol. 4. Etenim acta iudicij dici omnes ſcripturas
Notarij † actorum iuſſu Iudicis conſcripta, di- 27
xit Bald. *in authent. quæ ſupplicatio, vt lite pend.*
& Rolandus à Valle, qui alios refert, *in conſ.* 37.
n. 12. *vol.* 1. Vbi etiam dicit, prædicta acta iudi-
cij † vocari publica triplici ratione, quia con- 28
fecta à notario, & ſic à perſona publica. Item
coram Iudice, qui itidem eſt perſona publica,
& in iudicio, & ſic in loco publico. Quæ om-
nia recenſet, & ſequitur Maſcard. *de probationi-
bus concluſ.* 32. *à num...* & *ſeqq.* & per totam
concluſionem videndus. Ergo ſimplici † papy- 29
ro ſcripto abſque ſubſcriptione Notarij verita-
tis fides nulla debetur. Vide circa hoc plurimas
Rotæ deciſiones ad litteram adductas per Ni-
colaum Garciam *de beneficiis* 6. *part. cap.* 2. *n.* 17.
omnino

omnino videndus. Et aliàs in terminis inferius
adducendas *à n.77. & à n.65. cum ſeqq.*

Probatur deinde, quoniam quando alibi de
30 excommunicationis ſententia † conſtare neceſ-
ſe ſit: debet fieri per inſtrumentum authenti-
cum, aliàs minimè probat, nec creditur; text.
eſt *in cap. cum medicinalis ſit excommunicatio,*
de ſentent. excommunicationis, lib. 6. ibi: *Quiſ-*
quis igitur excommunicat, excommunicationem
in ſcriptis proferat, & cauſam excommunicatio-
nis expreſſè conſcribat, propter quam excommuni-
catio proferatur. Exemplum verò huius ſcriptu-
ra teneatur excommunicato tradere intra menſem,
ſi fuerit requiſitus, ſuper qua requiſitione fieri vo-
lumus publicum inſtrumentum, vel litteras teſti-
moniales confici ſigillo authentico conſignatas, &c.
Apertiſſimis quippè documentis conſtare debet
de excommunicatione, text. *in cap. pia,* ibi:
Apertiſſimis documentis, de exceptionibus,
lib. 6.

Hinc eſt, quod publicatio excommunicati fit
per lecturam ipſius ſententiæ, quando verò af-
31 fixio eſt † facienda in loco publico, ipſa affigi-
tur ſententia, vt probat Coſmas Guimier. *in*
pragm ſanctio Gallica. in tit. de concubinis, § pu-
blice, in gloſ. ſententiam, pag. 187. & iterum *in*
extrauag. ad vitanda ſcandala, in gloſ. publicata,
pag. 207. col. 2. & gloſ. denuntiata, Ioan. Gutiert.
Canon. q. lib. 1. c. 1. n. 32. in hæc: *Publicatio au-*
tem excommunicationis fit in Ciuitate, loco, aut Pa-
rochia excommunicati in publica Miſſa populari,
vel in ſermonibus, aliòve actu frequentato per popu-
lum, aut per affixionem ſententia in locis publicis, ita
quod faciliter tranſeat in notitiam populi, &c.

Et quod edicta publicis affigenda, quando
32 tutus non adeſt aditus † vt fieri queat perſona-
liter; debeant eſſe publica inſtrumenta confecta
per Notarium publicum ad illam cauſam legi-
timè deputatum cum appoſitione teſtium, ac
ſigno eiuſdem conſueto ſubſcripta, & ſigillo
Iudicis citantis roborata, & in forma publica, &
probanti redacta, iuxta vulgare Romanæ Curiæ
ſtylum, teſtantur Caſſiador. *deciſ. 1. de appellat.*
Ægidius *concluſ. 310. ſicut, & deciſ.* 228. *volue-*
runt. Domin. in nouiſ. poſt quos, & Speculator.
optimè firmaut Sebaſtian. Vantius *de nullitate*
ſentent. ex defectu citationis, &c. n. 99. præcipoè
ad fin. *& n.* 100. Imò ipſa ſcriptura originalis,
non copia debet affigi, vt tenet Lancel. *de at-*
tent. 2 *p. c. 4. de lite pendente, In præfact. à n. 99.*
& n. 48. & à n. 95. cum ſeqq. Eleganter Sebaſt.
Vantius vbi proximè, *n.* 136. de quibus omnibus
latius erit agendum, & comprobandum inferius
à n. 65. cum multis ſeqq. vbi in iſtis terminis, &
circa omnia ſuperius dicta adducuntur plures
Doctores, & Rotæ deciſiones.

Comprobatur inſuper, nam iſti Cedulones
33 à parte ipſa forſan facti, † vel ab alio ſcripta
ſimpliciter, & abſque ſubſcriptione publici No-
tarij, nec probant in vim inſtrumenti publici,
cum in eis deficiant omnia ſeptem requiſita à
iure neceſſaria, vt aliquam fidem faciat inſtru-
mentum, quæ recenſet Couar. (plurimos DD.
allegans) *pract. quaſt. 20. per totum,* & videndus
c. 19. num. 9. Proſequuntur etiam ea, quæ in in-
ſtrumento interuenire debent, vt ſit ſolemne, &
fidem faciat, & latè declarant D. Anton. de Pa-
dilla *in l. ſi qua beneficia ex n. 4. cum ſeqq. C. de*
diuerſis reſcriptis, Ioan. Gutierrez *practic. lib. 1.*
quaſt. 138. cum ſeqq. vſque ad fin. lib. 1. Bonifa-
cius Rogerius *in conſ. 54. per totum lib.* 1. Parla-
dor. *rer. quotid. lib. 2. c. 20.* Burgos de Paz *in conſ. 3.*
n. 88. Azeued. *in l. 13. tit. 25. lib. 5. Recop. per to-*
tam, Menoch. *lib. 2. præſumpt* 82. & 83. Decian.
conſ. 24. n. 48. vol. 1. Hipol. Riminal. *in conſ. 6.*
ex n. 1. cum ſeqq. & n. 46. & ſeqq. lib. 1. Ruinus
in conſ. 11. n. 15. 16. & 25. lib. 3. Simon de Pretis
de interpret. vltima. volunt. lib. 2. dubitat. 2. ſolut. 2.
n. 4. & n. 55. & ſeqq fol. 353. & lib. 5. interpret. 2. du-
bitat. 2. ſolut. fin ex. n. 105. cum multis ſeqq. fol. 535.
Petrus Magdalenus *de num. teſtium in teſtament.*
requiſit. 2. p. c. 5. ex n. 26. cum ſeqq fol. 416. Ale-
xand. Raudenſ. *de Analogis, lib. 1. c. 28. n. 1.* Areſ-
min. Tepatus *variar. reſol. lib. 1. tit. de fide in-*
ſtrument. fol. 271. videnda *l. 54. 55. & l. 111. tit. 18.*
p. 3. vbi plenè agit Gregorius Lopez.

Et hoc inſtrumentum non niſi ab eodem No-
tario, qui protocolum, † ſeu regiſtrum confe- 34
cit, ad petitionem patris, & non niſi ſemel au-
thenticum extrahendum erit, vt fidem faciat,
l. 2. ff. de fide inſtrumentorum, l. fin. ff. quemadmo-
dum teſtam. aperian. l. cenſus. ff. de probationibus,
l. 4. l. Pomponius, ff. familia erciſcund. cap. 1. de
fide inſtrumentor. Couart. *practicarum, cap. 19. n. 3.*
Parlador. *rerum quotidianar. lib. 2. cap. fin. 1. part.*
cap. 12. n. 21. & alia requiſita vide per Couart.
practicar. cap. 26. num. 4. Caſtillo *controuerſ.*
lib. 2. cap. 16. à num. 49.

Nec etiam ſi hi Cedulones ab alio Notario
conficiantur, † & ſubſcripti fuerint, quam ab 35
ipſo Tabellione originario aliquam fidem fa-
ciunt, niſi plurima interueniant requiſita, in-
ter quæ mandatum Iudicis, & partis citatio, de
quibus latiſſimè poſt magnam Doctorum cater-
uam Dom. Ioannes del Caſtillo *controuerſ. lib. 2.*
cap. 16. à num. 51. & ſeqq. & n. 56. & latè per
Maſcard. *de probationib. concluſ. 711. à nu. 17. cum*
ſeqq. & à n. 1. vbi plurima adducit, qui reddunt
rationem, quia non creditur Notario, † niſi 36
de eo de quo ipſe rogatus fuit, non enim po-
teſt fidem dare ſic decreuiſſe Iudicem, vel par-
tes ita voluiſſe, quantumuis tranſumptum ipſum
ad eo fideliter exemplatum fuerit, vt latè Ma-
ſcard. ibid. *à num. 1.* & Caſtillo *à num. 53. &*
ſeqq. Prout de tranſumpto, & exemplo ſenten-
tiæ dixit Rota apud Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 550.*
& deciſ. 432. quibus locis latè Oliuerius Beltra-
min. *in annotation.* & per Coccinum *deciſ. 466.*
num. 1.

Si igitur hæc ita vera ſunt in noſtro iure, quæ
fides (rogo) adbibenda erit † ſimplici cuidam pa- 37
pyro à parte ipſa confecto, vel à puero aliquo
ſcripto continente ſimplicem relationem, quē-
dam ſcilicet, fuiſſe ob talem cauſam ab aliquo
Iudice excommunicatum, & in eundem latam
ſententiam declaratoriam? Si in forma probanti
non affigatur cum authentica ſubſcriptione No-
tarij, vt dictum eſt, & de iure requiritur, aliàs nec
pars illis credere tenetur, nec eam contumacem
reddit, vt in terminis poſt plures alios probat
Sebaſt. Vant. *de nullit. ſentent ex defectu citationis,*
à n. 124. vbi de requiſitis, vt Cedulones fidem
faciant, & ſignanter, *num.* 136. & inferius hoc
cap. altius roborabitur, à num. 65. cum multis
ſequent.

Et quod ſimplex exemplum à Tabellione
non ſubſcriptum fidem nullam faciat: eſt text.
in l. 1. §. ſed ſi vnum, ff. de honor. poſſeſſion. ſecun-
dum tabul. ibi: *Id quod exemplum erat bono-*
rum poſſeſſio peti non poterit; quem ſic declarant,

&

& interpretantur gloſſa ibi. verbo, *Exemplum*, Alexand. *in l. vnum, ff. de teſtamentis*, Decius *in l. ſi quis in aliquo documento, num.* 14. *C. de edendo*, Caſtilio *dict. cap.* 16. *ſub num.* 58. *verſ. Nec vrget.* Nulla enim ſcriptura priuata ab ali-
38 quo † ſubſcripta, etiam contra ipſum negantem aliquid probat, niſi aliter comprobetur legitimè, vt vulgare eſt, quanto minus à ſe factam, & ſcriptam in præiudicium tertij.

Hi autem Cedulones ita ſimplici relatione conſcripti, non in forma probanti, nec à Ta-
39 bellione ſolemniter ſubſcripti, † quibus imò omnes iuris ſolemnitates, & requiſita ad probationem deficiunt (quibus nec pars credere tenetur, nec arctant, ex iam dictis, & inferius roborandis) potius libelli infamatorij dicendi ſunt, cùm notabile oriatur ex eorum affixione, & aparitione in locis publicis ſcandalum populorum. Præſumendum eſt igitur, & potiùs attribuendum audaciæ, & caliditati partis volentis, & terrere aduerſarium, & famam publicè diminuere, quod & maximè procedit in Letrunibus, & Cedulonibus his partibus Hiſpaniæ tam remotis à Sede Apoſtolica affixis, de quorum veritate non niſi cum omnimoda difficultate, notabili damno, & incommodo, ac ſumptibus partis, necnon niſi poſt longum temporis curſum, & moram, poteſt veritas conſtare, & certitudo apparere.

Quare cum in facti contingentia hic caſus in
40 ciuitate † Conchenſi accidiſſet, quam plurimi DD. inſignes huius Regiæ Curiæ, atque Theologi doctiſſimi Conſulti ſubſcripſere, & affirmarunt; his letronibus, & Cedulonibus publicè affixis, non in forma probanti, ſed omni iuris ſolemnitate carentibus fidē nullam adhibendam eſſe, nec partes habendas eſſe pro publicatis, & declaratis, vt ex Iuriſtis ſubſcripſit Doctor Ioannes de Mena nunc Regius Senator in Conſilio Regio Indiarum, Doctor Ludouiſius de Caſanate, poſteà etiam Fiſcalis Regius in Conſilio Supremo Aragonum, Doctor Ferdinandus Vallejo Fiſcalis Tribunalis Sancti officij Conchenſis (de quorum eminenti ſcientia, & experientia vacuum foret hîc longum Panegyricum canere, cum cunctis ſatis ſit notorium) D. Petrus de Nogerol, Doctor Ioannes de Zurita, D. Ioannes Oſſorius, omnes inſignes, & famoſi Aduocati horum Supremorum Regis Conſiliorum: Doctiſſimus, necnon etiam mihi chariſſimus Doctor D. Gaſpar de Criales ab Arce, meritiſſimus Cathedralis Eccleſiæ Conchenſis Canonicus Pœnitentiarius digniſſimus. Et ex Theologis quamplurimi doctiſſimi, & inſigniores omnium ferè Religionum hac in Curia Regia commorantes, qui omnes in vnum conuenere, in cenſuras Cedulonum prædicto modo apparentium neminem incurriſſe, quod & altiùs inferiùs comprobauimus, *à n.* 65. *cum pluribus ſeqq.* vbi de tribus requiſitis ad validitatem horum Cedulonum neceſſariis tractatur, & oſtenditur omnia in iſtis deficere.

Quoad ſecundam Capituli partem quemadmodum ſuccurrere ſolet Senatus ſic publicato,
41 † ſiue legitimè, & in forma probanti facta Cedulonum affixione, ſiue minus ritè facta fuerit, iuxta quæ hactenus latiùs comprobauimus, inſerere liber. Etenim ſi prædicta declaratio, aut publica denuntiatio facta eſt his in caſibus, in quibus offenditur diſpoſitio Sacri Concilij Trident. præſeruantis primam inſtantiam Ordinario; tunc cùm legatis etiam de latere Nuntiis, aliiſve ſuperioribus penitùs deficiat iuriſdictio
in prima inſtantia; † proculdubio ſententia ex- 42
communicationis erit nulla ipſo iure, ſicuti & cætera acta iudicialia, ex eodem Concilio latiùs pluries comprobauimus maximè *cap.* 17. *hac* 2. *p. per totum, & cap.* 20. *& in cap.* 6. *à num.* 14. *cum multis ſeqq.*

Concluſio ſiquidem vera eſt in iure, quod
ſententia † excommunicationis lata à iudice in 43
caſu, quo iuriſdictione careat; ſit nulla ipſo iure, & nullatenus ligat ſic excommunicatum, Marta *de iuriſdictione*, 3. *p. cap.* 14. *à num.* 11. & à principio, quando ſit excommunicatio nulla ipſo iure, & remiſſiuè ad eundem, Nos *de Regia protectione*, 2. *part. cap.* 5. *à num.* 26.

Comprobatur; nam cum executor, Legatus, aut alius Delegatus Apoſtolicus careat iuriſdi-
ctione, † cúmque exercere nequeat ante litte- 44
rarum ſibi factam præſentationem, Flaminius Pariſius *de reſignatione, lib.* 1. *quæſt.* 21. *num.* 16. *&* 17. in tantum quod citatus ab eo non tenea-
tur comparere, † niſi inſerto tenore, & copia 45
commiſſionis, vel delegationis in citatione, vt per Marantam *de ordine iudicio p.* 4. *diſtinct.* 5. *num.* 61. *verſ. Trigeſimo octauo differunt.* Miſſingerius *Cent.* 3. *obſeruat.* 1. Aloyſius Ricelus *in collect. deciſ. part.* 3. *collect.* 532. *verſ. Infertur tertio.* Azenin. *in praxi Florent.* §. 5. §. 2. *num.* 3. Decianus *tract. crimin. lib.* 4. *cap.* 25. *num.* 12. Menochius *conſ.* 790. *num.* 6. *& de præſumptionibus, lib.* 2. *præſumpt.* 15. *num.* 2. Lancellotus *de attentatis, cap.* 2. *in præfat. num.* 166. *cum ſeqq.* 2. *part.* Raudenſ. *conſ.* 13. *num.* 13. *vol.* 1. Camillus Borrellus *conſil.* 68. *num.* 5. Doctor Petrus Barboſa *in l. ſi quis ex alienat. num.* 9. *ff. de iudiciis*, Molina *de iuſtit. & iure, tom.* 6. *tract.* 5. *diſp.* 25. *n.* 1. Aloyſius Riccius *in praxi Aurea, num.* 414. Auguſtinus Barboſa *in collectanea ad cap. cum in iure*, 31. *num.* 3. *&* 4. *de officio Delegati*, quamplurimos alios citat, & latè proſequitur Garcia *de beneficiis*, 6. *part. cap.* 2. *à n.* 7. *& ſeqq.*

Ideo ex hoc defectu iuriſdictionis excommunicatio lata à Delegato ante litterarum præſen-
tationem, † vel etiam poſt citationem, qua 46
commiſſio non eſt inſerta, eſt nulla ipſo iure. Nauarrus *conſil.* 9 *in antiquis* aliàs 5. *in nouis, de ſententia excommunicationis.* Sairius *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ.* 10. Barboſa *in dict. collectanea cap. cum in iure, num.* 5 vbi etiam fir-
mat, † quod hoc caſu nec ipſe Delegatus pote- 47
rit procedere ad declarandum citatum incidiſſe in excommunicationem, probant Anna *allegat.* 24. quem refert Aluiſius Riccius *dict. collectan.* 532. *in fin.* Igitur Senatus cùm nomine, & authoritate Regia ſit protector Concil. Trident. licitè poterit cauſam in prima inſtantia remittere Ordinario, ſic vi oppreſſo ſuccurrendo, & tantæ violentiæ obuiando, cum ipſe ligatus non fuerit vlla excommunicatione, ex hactenus comprobatis.

Hinc ex defectu iuriſdictionis, ſententia excommunicationis ab Ordinario lata in exem-
ptum eſt nulla ipſo iure; † vt tenet poſt alios & 48
comprobat Eraſmus à Chochier *in tract. de iuriſdict. ordin. in exemptos*, 2. *part. quæſt.* 7. *n.* 11. & videndus *quæſt.* 40. *à num.* 1. *& ſeqq.* ſequitur Auguſtinus Barboſa *in collect. ad text. in cap. cum ad quorumdam*, *n.* 4. *de exceſſibus Prælator.*

qui

qui textus ad propoſitum bene ponderatur in illis verbis: *Ipſam decernimus non teneri.*

Quo pertinet, quod excommunicatio lata à 49 Iudice, † poſtquam ab eo appellatum fuit, eſt nulla ipſo iure, & attentata, cum tunc careat iuriſdictione, vt per text *in c. ad præſentiam*, & ibi DD. *de appellationibus*, probant Philippus Franchus, ibi *n.3.4.& 5* Lancellot. Robert. *de attent 2. p.c.12. de attent appellat pendent.limit.26. n.5.* Sigiſmundus Scaccia *de appellationibus .q.17. limitat.22.n.54* Barboſa *in collect. ad eundem text. n.2.* quamplurimos alios ad idem congeſſimus *de Regia protect. 1.p.cap.5.à n.21.cum ſeqq.*

Quod adeò ex defectu iuriſdictionis nulla eſt 50 excommunicatio, † & declaratio, vt Clericus ſic excommunicatus poſſit abſque abſolutione ſubſequuta celebrare, & immiſceri ſe diuinis abſque metu irregularitatis, etiamſi poſtmodum pronunciatum fuerit, ipſam appellationem ſitmitatem non habuiſſe, Gloſ. ſingularis, *verb. in officiis, in c.ſolet, de ſententia excommunic.lib. 6.* Nauarr. *in c.cum contingat, de reſcriptis, remed 3. verſ Secunda* Salcedos ad Bernard. Diaz *in pract. crimin. Canon. c.35. littera A.* Lancellot. *d.c.12. ampliat 8.n.7.* Spino *in ſpecul.teſtam. gloſ.11. rubric. n.29. verſ. Patet igitur, & n 44.* Cene lus *ad Decretales, collect.55 n.6.* Barboſa *in collect. ad c. ad præſentiam n 3.& 4. de appell.* plurimos alios congeſſimus Nos *de Regia protect. 2.p.c.5.n.21.*

Ac pariter cùm recuſatione pendente Iudicis 51 ſit ſuſpenſa iuriſdictio, † tunc ab eodem iudice lata excommunicatio nulla eſt, ex hoc iuriſdictionis defectu, Lapus *allegat. 1 per text. in c. per tuas de ſententia excommunicationis.* Ioannes Andreas *in c.legitima num.3. de appellationibus, in 6.* Philippus Franchus *in rubr. de appellationibus, in princip.* quia tunc ceſſat iuriſdictionis exerci-52 tium, † vt ex Milli. *in Repertorio, verbo, iuriſdictio,* obſeruat Marta *in tract. de iuriſdictione, 3. p. cap 14. n.35.* probant etiam Verall. *deciſ 7. n.1. p.3.* Lancellotus *de attent. 2. p. cap.6. n. 4.* & ex pluribus aliis Giurba *in conſ.9.n.1.& n.3.* Doctor Valençuela Velaſq. *conſ.73.n.170.*

53 Igitur in omnibus iis caſibus, † in quibus violenter procedit prima inſtantia Ordinarij, iuxta quæ latiſſimè in tota hac 2.*part.* & pariter in executionem litterarum, & gratiarum Apoſtolicarum, quarum cauſarum cognitio pertinet in prima inſtantia ad Ordinarium, iuxta caſuum diſtinctionem adductam *infra* hac 2.*p.cap.fin.per totum,* in quibus pro executione monitorialium, aut mandati de immittendo, aut executione executorialium expeditarum omiſſa forma Concilij Trident. *ſeſſ 24. de reformatione, cap 20. cauſa omnes,* iuxta quæ Nos hac 2.p. *c. 17. & c.20.* excommunicatio, aut declaratoria quomodolibet lata, cùm nulla ſit ipſo iure ex notorio defectu iuriſdictionis: ſi de facto inſuper & violenter perſonaliter intimetur, vel per Cedulones etiam in forma probanti publico loco affixos, Senatus vim tollendo, & taliter oppreſſis occurrendo retinet litteras monitoriales, & cenſuras tangentes, & remittit principalem cauſam Ordinario, atque inſuper acriter fert audaciam Tabellio-54 num has intimationes facientium, † atque eos, & omnes participes, & agentes ſeuerè punit. Clericos extraneos ab his Regnis declarat, eorúmque temporalitates occupat, laicóſque (vt diximus) grauibus pœnis afficit, atque partem ipſam, quæ attulit vel excommunicationem, vel declarationem, vel Cedulones etiam in forma probanti prædictis caſibus, aut ea executores, ad cautelam (iuxta quæ latè & optimè Ioann. Hieronym. Campanill. *diuerſ. iuris Canon. rubric. 11. c.15.n.75.*) compellit omni iuris rigore, vt ſuis expenſis afferat abſolutionem excommunicatorum, etiam nulliter, ad cautelam, vt præmiſi. Atque idem etiam in omnibus caſibus generaliter, † in quibus violentia committitur per Iudicem, 55 aut executorem Romanæ Curiæ, excommunicando partem; & his in partibus non reperiatur Iudex ipſe qui abſoluat ab excommunicatione, vel quod non poſſit (quia executori mero nudata fuit poteſtas excommunicandi, aut declarandi, qui quidem poteſtatem abſoluendi non habet, iuxta Gloſſam *in cap.cum inferior 16. verbo, ligare, de maioritate, & obedien.* quam ibidem ſequuntur Ioannes Andreas *column. vltima, n.11. verſ. Et in fine.* Butrius *n.8.* Panormitan. *colum. 1. in fin. verſ In eadem Gloſſa.* Felinus *column. 3. n.5. verſ Fallit tertio,* quos & alios plures refert, & ſequitur Rendina. *in promptuar. receptor. ſententit.21. de excommunicatione, n.4.* Auguſt. Barboſ. *in collect c.cum inferior, n 6 & ſequent.*

Tunc itaque Senatus compellit partem, † vel 56 eius factores, vt ſuis expenſis afferat dictam abſolutionem a Romana Curia, vel aliúnde. Ita Pater Enriquez vir inſignis è Societate Ieſu *in tertio tomo ſumma lib.2. de Pontificis claue, in c.18. §.2.* in hæc: Interdum data Romæ ſententia etiã iniuſta à Iudice Apoſtolico fulminato proceſſu mittitur executor in Hiſpania, & interdum executoriales litteræ continent violentiam, &c. Et intimat cenſuras, vt mittat in poſſeſſionem qui mitti non debet, † ſic appellatio ab executore 57 modum excedente admittitur apud Iudices Regios, (aut per litteras Senatus ante datas, Prætor facta ſummaria informatione cum duplici teſte de violentiæ periculo, arripit litteras executoriales, & defert in Senatum Regis. Porrò Iudices Regij (quia extra ipſorum territorium degentes Iudices Apoſtolicos rogare, aut compellere non poſſunt, vt ſublata violentia ſuſpendant executionem) comprehendi iubent executorem iniuſtum, & reponi quidquid ab illo cum vi notoria factum, ſeu attentatum eſt, † compellúntque, ſi 58 executor mixtus ſit cum aliqua cognitione cauſæ, vt ipſe abſoluat, reponat attentata, & deferat appellationi, ſeu ſupplicationi, aut certè, vt ipſe, qui merus eſt reſpectu prioris ſententiæ, ſuis expenſis procuret plenã abſolutionẽ hominis, &c.

Practicus etiam Monterroſo *in pract. tract. 5. de las Chancillerias, c.2. fol.81. à tergo,* affert inſtructionẽ a Rege miſſã Chancellariæ, in qua propè principiũ hæc leguntur. Y que ſi algunos legos fueren en las notificar, y vſar dellas, los prendã, y ſecreſten los bienes, y embien preſos a la carcel de las dichas Audiẽcias con la informacion que contra ellos huuieren tomado, y los Clerigos requieran a ſus Prelados los prendan, y caſtiguen, &c Et poſteà *in eadẽ inſtructione, § y tambien,* ita legitur: Y tambiẽ ſe den cartas para que las partes, ò otras qualeſquiera perſonas, que tuuierẽ las dichas Bulas, no vſẽ dellas, y las embiẽ a la dicha Audiencia, y a los Notarios, y Eſcriuanos que no las notifiquen, y ſi las tuuieren notificadas, que no las embien à Roma, ni den teſtimonio.

Et in §. *penultimo einſdem inſtructionis Regis,* ita diſponitur: Deſpues de viſtos los proceſſos, conſtando por ellos, que lo que ſe hazía-

do es contra las leyes y Bullas concedidas,y coſtumbre antigua,y contra los Patronazgos,è indultos:danſe,atenta la calidad de los negocios, è inobediencia; las cartas neceſſarias, aſſi para que no vſen de las Bullas, como para ſecreſtar los bienes, y temporalidades de los que fueren inobedientes, y para que parezcan en la dicha Real Audiencia, y ſalgan del Reyno, y acudan con los frutos, a aquellos, a cuyo fauor ſe ſentenciare, y ſe den todas las demas prouiſiones que les pareciere que ſe deuen dar, ſegun la calidad de la cauſa, para que ſe conſerue, y guarde lo que en eſtos caſos por las Bullas, y leyes del Reyno eſta proueido. Vide meliùs eundem citatum infra hoc *cap. à n.64. verſ. Quàm etiam praxim.*

Quæ inſtructio deducta fuit à praxi huius Supremi Concilij Regis, & ex legibus, vt in *l.21. tit.3. lib.1. Recopil.* quæ ad medium, ſic ait:
59 *† Sopena que qualquiera perſona, ò perſonas, que contra lo contenido en las dichas Bullas, y priuilegios Apoſtolicos, y contra lo aqui contenido fueren, ò paſſaren en qualquiera manera, ſi fueren legos por el miſmo hecho ayan perdido, y pierdan todos ſus bienes, los quales deſde agora aplicamos a nueſtra Camara, y Fiſco: y anſimiſmo ayan perdido y pierdan qualeſquier officios publicos y Reales, y otras mercedes que de nos tengan, para que dellos, como de vacos podamos hazer merced a quien nueſtra merced fuere, y ſus perſonas que den a la nueſtra merced y ſi fueren Eccleſiaſticos, por el miſmo he-*
60 *cho ayan perdido, † y pierdan la naturaleza y temporalidades que tuuieren en nueſtros Reynos, y ſean auidos por agenos y eſtraños dellos, y como a tales ſean ſecreſtados los frutos, y otros qualeſquier beneficios que tengan en eſtos nueſtros Reynos; y mandamos a los nueſtros Procuradores Fiſcales, y a cada vno dellos, que coſtandoles, que alguna, o algunas perſonas obieren ido, ò venido contra lo ſuſodicho, los pidan y demanden las dichas penas, y proſigan las cauſas contra ellos. ante quien, y como deuan haſta las fenecer, y acabar, &c.* & in fine: *Y que executen, y hagan executar las dichas penas en las perſonas, y bienes de los que contra lo aqui contenido fueren, ò paſſaren, &c.* Et idem diſponitur in *l.18. eodem tit. & lib.*

Quod, & clarius diſponitur in *l. 25. eodem tit.3. lib.1. Recop.* quę poſtquam diſpoſuit de tanto impetrationes à Sede Apoſtol. in derogationem iuris Patronatus Regij, & laicorum, ac filiorum patrimonialium, & Canonicatuum Magiſtralium, & Doctoralium, necnon factas ab alienigenia & exteris horum Regnorum, ad medium ita ait: *Porque qualquiera coſa que ſe proueyeſſe por ſu Santidad, y ſus Miniſtros en derogacion de las coſas ſuſodichas, ò qualquiera dellas traeria muy grandes, y notables inconuenientes: y dello podrian nacer eſcandalos, y coſas que fueſſen en deſeruicio de Dios nueſtro Señor, y nueſtro daño, y deſtos Reynos y naturales dellos. Por ende mandamos a los dichos Prelados, Deanes, Cabildos, Abades, &c. Y a otros qualeſquiera oficiales legos, que quando alguna prouiſion ò letras vinieren de Roma en derogacion de los caſos ſuſodichos, ò entredicho, ò ceſſaſſion à diuinis en execucion de las tales prouiſiones, que ſobre ſean en el cumplimiento dellas, y no las executen, ni permitan, ni den lugar que ſean cumplidas, ni executadas, y las embien ante Nos, ò ante los del nueſtro Conſejo, para que ſe vea, y prouea la orden que conuenga, que en ello ſe ha de tener,* ſequitur & facit in hæc: *Y no fagades en de al,*
ſopena de la nueſtra merced, è de caer, † è incurrir 61
los que fueren Prelados, y perſonas Eccleſiaſticas por el miſmo hecho (ſin que ſea neceſſario otra declaracion alguna mas deſta que aqui ſe haze) en perdimiento de todas las temporalidades, y naturaleza que en eſtos nueſtros Reynos tuuieren, y los hazeres agenos, y eſtraños dellos, para que no puedan gozar de beneficios, ni dignidades en ellos, ni de otra coſa, que los que ſon naturales pueden y deuen gozar ſegun las leyes, y pragmaticas de nueſtros Reynos, y los mandaremos hechar dellas. Y a los legos que en eſto fueren culpantes en qualquiera ma-
nera, † ò entendieren en notificar las letras, ò pro- 62
uiſiones, ò que ſe executen, ò fueren en las ganar, ò a ello dieren fauor, y ayuda en qualquiera manera, ſi fueren Notarios, ò Procuradores, incurran en pena de muerte, y perdimiento de bienes, y los otros legos en perdimiento de todos ſus bienes, los quales aplicamos deſde agora à nueſtra Camara y Fiſco: y demas deſto la perſona ſea a nueſtra merced, para mandar hazer dello lo que fueremos ſeruidos. Vide etiam idem in ſimili caſu diſpoſitum in *l.1. tit.8. de los Iuezes Conſeruadores, y otros Iuezes Eccleſiaſticos, lib.1. Recopil.*

Et in *l.80. de los Preſidentes y Oidores lib.2. Recopil. tom.3. addi.* ibi: *Mandamos, al nueſtro Conſejo, Chancillerias, y Audiencias, tengan gran cuidado de guardar iuſticia a las partes que ocurrieren ante ellos por via de fuerça conforme a derecho, y coſtumbre immemorial y leyes, y pragmaticas deſtos Reynos, y conforme a ellas caſtigar a los que contrauinieren, &c.*

Quare in complementum harum legum, vbi
in caſibus † in quibus de violentiis cognoſcit 63
Senatus, & per conſequens vbi prima inſtantia percutitur Ordinarij, quibus pro executione monitorialium, aut executorialium per contradictas, vel aliter obtentarum (iuxta quæ latiùs Nos hac 2. *p.c. 17. & c. 10. per totum*) excommunicatio aliqua, declaratio, aut publicatio, etiam per legitimos Cedulones in forma probandi affixos, iuxta quæ ad principium huius c. diximus lata, aut intimata ſit, ſi ad inſtantiam, aut diligentiam laicorum, atque etiam Notarios in carcerem detrudere facit Senatus, ad legum pœnarum executionem procedit, ſi Clericus ſit, decernit Senatus, vt in hac Curia cõpareat, qua detineatur donec abſolutionem excommunicatorum à Curia Romana ſuis expenſis afferat, vt dictum eſt argument. text. in *c. vnic. de milite vaſſallo, qui contumax eſt,* ibi: *Competenter cogere, vt vel poſſeſſionem reſtituat, & acquieſcat, vel iudicio Curie ſe committat.* Et inſuper ad legum prædictarum pœnas contra Eccleſiaſticas perſonas appoſitas, prout ſibi melius viſum eſt, Senatus ipſe procedit, maximè data petenti contumacia, & dilatione in allatione dictæ abſolutionis. Quod & Senatus hîc ita obſeruat, & videmus communiter practicari.

Quam etiam praxim recenſet Practicus Mon-
teroſo † *tract.5. de las Cancillerias, titulo. Signeſe* 64
el quarto proceſſo, que es ſobre la retencion de las Bullas, & *in c.1. verſ. Pero acaece algunas vezes, fol. mihi* 80. in nouiori impreſſione, ita teſtatur. *Pero acaece algunas vezes, que antes que las iuſticias tomen las bullas, la parte que las gane en notificandolas, las embia a Roma, en lo qual ſe tiene eſte recurſo, que el Fiſcal de vna peticion, en que pida que ſe proceda contra la perſona*

ſona que vſo de las tales Bulas, y ſi fuere lego le prendan las iuſticias, y ſi fuere Clerigo, que parezca perſonalmente en la Corte, y le ſecreſten las temporalidades, y no ſalga della, ſaſta que traiga las dichas Bulas, y Abſolucion para la parte. Dada eſta peticion, y conſtando por algun teſtimonio, ò informacion; ſer aſſi. Suelen los Preſidentes, y Oidores mandar dar prouiſion para que ſe haga como ſe pide. Y traidos por virtud della los preſos legos, ò pareciendo conforme, a ella perſonalmente los Clerigos, ſe procede contra ellos conforme a las leyes, y pragmaticas deſtos Reynos. Hactenus Practicus ille. Quæ praxis ita in huc Supremo Conſilio Regis inuiolabiliter, & incunctanter obſeruatur quotidie, quoties contingit ſimiles caſus euenire.

Poſt opus hoc peractum, nonnulla nobis in
65 mentem venêre, † quæ omninò vtilia iudicauimus, addereque decreuimus doctrinis ſingulis, de quibus à principio huius capitis, cum penitùs detegant defectus, & nullitates huiuſmodi intimationis per Cedulones ſimplices pro publicandis excommunicatis publicis locis viſos palam (tameo furtiuè, & occultè, affixos.)

Tria in iis Cedulonibus præcisè requiruntur, vt arctent publicatum & vt illis fides detur, eiſque publicandus credat; quorum altero deficiente nulli præcisè dicentur, nempè, *iuriſdictio, ordo, & cauſa*, vt in terminis dixit Rota *in vna Ianuenſ. ſeparationis thori*. 8. *Martij* 1627. coram R.D. Coccino Decano, & *in alia Bracharenſ. Theſaurariæ* 10. *Martij* 1632. coram R.D. Pitobano. Quas nouiſſimè in puncto indiuiduo adducit Auguſtinus Barboſa in *tractat. de iure Eccleſiaſtico, lib.* 1. *cap.* 49. §. 3. *n.* 70. & 126 & de ſingulis agendum erit,

Iuriſdictionis defectus in iis Cedulonibus
66 (quibus obuiare ſolet Senatus) † vt plurimum concurrit, quia frequentius affigi ſolent in cauſis, quarum prima inſtantia pertinet ad Ordinarium, procediſque Delegatus Sedis Apoſtolicæ ex commiſſione non ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi, vt latiùs adnotauimus ſuperiùs *à num.* 41. *cum multis ſeqq.* & agnoſcit Auguſt. Barboſa vbi proximè *n.* 70. ibi: *Quintò magis dubitari non poteſt de legitima dicti mandati intimatione, quamuis per edictum facta, quia concurrunt omnia ad ſuſtinendum actum, nempè iuriſdictio, cauſa, & ordo iudiciarius: iuriſdictio eſt patens, quia vigore particularis reſcripti manu Sanctiſſimi ſignati conceſſum fuit, vt procedi poſſet per edictum conſtito de non tuto acceſſu, &c.*

Debet etiam concurrere particularis ad hoc
67 commiſſio Papæ, † vt edicta affigi valeant, quia cum ſit modus exorbitans à iure; vt dicit text. in *Clement.* 1. *de iudiciis*, & Rota *deciſ.* 223. *ſi committitur, in nouis.* Ioann. Millius in *verb. citatio per edictum, in* 3. *col. & deciſ.* 753. *dic quod in cap.*
68 *dudum, in antiquis*; † propterea nullus citat per huiuſmodi edicta, niſi fuerit ſibi ex ſpeciali commiſſione, & mandato Papæ id commiſſum, vt notat Gloſſa in d. *Clement.* 1. *in verb ſpeciali-*
69 *ter*, hoc enim quaſi proprium, † & de reſeruatis ipſi Papæ vt talis modus arcter, ſecundùm Paulum Deleaz, & Guido de Montelaud. quos refert, & ſequitur Rota in d. *deciſ.* 123. *in addit.* & notat Paulus de Caſtro in *l. ad peremptorium, in fin de iudiciis*, & Felin. in *c. quoniam frequenter, col* 9. *verſ. Circa Gloſſam, vt lite non conteſtib.* Sebaſtianus Vantius *de nullitat. ſentent. ex defectu citation. à num.* 124 *cum duobus ſeqq.* probat etiam d. *deciſ. Ianuenſ. ſeparationis* ſupra citata *num.* 65. *& Bracharenſis*, quam ad literam ad finem huius cap. referemus; quia dicitur hanc ſpecialem Papæ commiſſionem eſſe penitùs neceſſariam, ita vt ex iuriſdictione ordinaria, nec ex commiſſione generali fieri valeat. Atque ideo deficiente ſpeciali reſcripto, iuriſdictionis defectus annullat edictorum affixionem, quantumuis aliàs ſolemniter expeditorum, text. eſt expreſſus in d. *Clem.* 1. *de iudiciis*, ibi: *Ipſo Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia idem mandante, &c. de iudic.* annotauimus. Nos ſuprà, *n.* 15.

In ordine etiam hæc edictorum, & cedulonum affixio ſolet peccare, † fit enim in ſimplici 70
papyro abſque authentica ſcriptura; ſed penitùs omni carens ſolemnitate iuris, quæ nullam fidem facere poteſt, nec ei credendum, vt latiſſimè deduximus ſuperiùs *à n.* 33. *& à num.* 26 *cum ſeqq.*

Debent enim de neceſſitate affigi ipſa edicta originalia, † ita vt nec ſufficiat eorum tranſum- 71
ptum, cui pars declaranda, aut publicanda credere non tenetur; ita pluries determinauit Rota ſecundùm Veſtrium in *practica Romanæ Curiæ lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 5. ibi: *Sed & ſatis non erit, vt executor ſimilis citationis per edictum eam in publicis locis legerit, & publicauerit, niſi inſuper eam in valuis eorundem locorum affixerit, & affixam per aliquas horas dimiſerit, nec ſufficeret affixio copia, ſed originalis, cui pars credere tenetur, non autem copia*, text. in d. *Clement. vnica, de iudiciis*, Rota in *deciſ.* 223. *committatur, de dilationibus, in nouis*, Caſſiadorus *deciſ.* 4. *de dolo, & contum. &c.* & idem firmat Antonius Grauatius eius additionator in annotat. ad *cap.* 2. *lib.* 4. *num.* 9. ibi: *De citatione per edictum, eiuſque formula, ſcilicet, quod publicè legatur, exemplarque, ſiue originalis (vt dici ſolet) affigatur, affixáque aliquas per horas dimittatur: Apud Millium hæc docentem legere eſt, in verb. citatio quando committitur*, Rota *deciſ.* 223. *&c.* Vantius etiam *de nullitatibus ſententiar. tit. de defectu citationis, &c. numer.* 134. ibi: *Inſuper (vt vides) ex forma prædicta citationis requiritur, quod publicè legatur, & poſteà originalis affigatur, & affixa dimittatur in valuis dictorum locorum per tantum temporis ſpatium, vt tranſeuntibus patefieri poſſit, &c.* & iterum ipſe *in numer.* 136. ita ait: *Et intelligi, quod citatio ipſa originalis,*
† non autem copia ſit affigenda, quia pars illi 72
credere non tenetur, ſi non foret in publica forma, vt dixit Rota in d. *deciſ.* 223. & Ægidius *deciſ.* 539. licèt citatio, & Felinus in d. *cap. quoniam frequenter, verſ. Quintò nota quod citatio originalis*, & text. in *Clem cauſam*, ibi: *Porrecto, vel ſub ſcriptura authentica, &c.* idem probat Rota, vt per Auguſtinum Barboſam in *tract. de iure Eccleſiaſt. lib.* 1. *c.* 39. *ſub num.* 70. ibi: *Ordo etiam de iure requiſitus ſufficienter fuit ſeruatus, quia originales citationes probantur ex fide Curſoris, & Notariorum affixæ in locis ſolitis in Curia, & in aliis duobus locis tēporali ditioni Eccleſiæ vicinioribus in valuis earū reſpectiuè maioris Eccleſiæ, ac inſuper lecta, & copia dimiſſa, quæ omnia ſolent deſiderari pro eadem forma adimplenda. Et ſequuta eſt* Rota *in d. Ianuenſ. ſeparationis*, 8. *Martij* 1617. *coram D. meo Coccin. Decano, &c.* & idem tenuit Rota in *vna Bracharenſ.* adducta infra *num.* 73. videndus etiam Lancellotus *de*

attentat. 1. *p. cap* 4. *in præfat. num* 99. & Nos etiam tetigimus ſuprà *à num* 26.*&* 33.*cum ſeqq.*

Tertium requiſitum eſſentiale ad validita-
73 tem affixionis Cedulonum eſt *cauſa*, † nempè ob metum, & potentiam aduerſarij, & non tutum acceſſum, cuius *ſuprà* meminimus *num.*73. vbi etiam diximus prius de hac cauſa debere conſtare, cui adde plures Rotæ deciſiones per Veſtrium in *practic. Romanæ Curiæ lib.* 4. *cap.*2. *num.*3. ibi: *Quod ſi ad eum, qui citandus eſt, non pateat tutus acceſſus, vel alias caueat ne citari poſſit; ſolemus in commiſſione, dum facultatem citandi poſtulamus addere clauſulam (etiam per edictum publicum) quam ſignatura dare non conſueuit, niſi cum temperamento, conſtito ſummariè, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu, per text. in Clem.*2. *de iudiciis, & tunc opus eſt extraiudicialiter docere, & teſtes inducere, & Auditori de non tuto acceſſu fidem facere*, Rota *deciſ.*753. *dic quod in cap. dudum, de citationibus per edictum, & deciſ.*703. *dic quod citatio, eodem tit. in antiquis. Staphileus ſuo libello de litteris gratiæ, & iuſt. charta* 158 *oportétque hoc caſu teſtes ſaltem deponere, quod credant citandos non poſſe ſatis tutè perſonaliter, vel domi citari; Rota deciſ.*781. *ſi quis de citationibus per edictum, in antiquis. Staphileus ibidem. Caſsiador. d. deciſ.*2. *de dolo, & contumacia, exinde actor citationis Decretum obtinebit, &c.*

Vantius etiam *de nullitatib ex defectu citatio-*
74 *nis, num.*127. ibi. Et quando † Papa dat alteri hanc poteſtatem per ſimile edictum publicum citandi; conſueuit apponi clauſula, videlicet (*conſtito ſummariè de non tuto acceſſu*) vt moris eſt. Vnde iudex talis antequam citationem per edictum diſcernat, debet ſaltem ſummariè teſtes examinare ſuper metu, potentia, & non tuto acceſſu, ſeu impedimentis, quæ ex aduerſo prætenduntur, vt tenet Rota 704. *dic quod citatio, in antiquis*, qui teſtes ſatis eſt, quod dicant, ſe credere impoſſibile fore, vel non eſſe tutum eoſdem in perſonis, vel eorum domicilia citare, vt Rota *deciſ.*693. nota quod aliquoties, *in antiquis* ponit Bart. in *extrauagan. ad reprimendum, in verſ. Per edictum, in* 1. *colum.* & Felinus in dict. *cap. quoniam, frequenter, colum.*11. *verſ. Pro practica. dict. Clement.* & Caſſiad. *deciſ.*2. *de dolo, & contumacia*; & iuramentum ipſius partis ſuper hoc non ſufficeret, vt dict. *deciſ.*753. *&* 704. *dic quod citatio, in antiq.* & ponit Felinus in loco ſuprà citato, etſi Iudex ſaltem ſummariè de præmiſſis non cognitis proceſſurum per edictum diſcerneret, proceſſus huiuſmodi non valeret, vt conſuluit Decius *conſil.*460. *viſo puncto, vel fin. num.*26. *lib.*4. *&c.* idem etiam aſſerit in cauſa propria Auguſtinus Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib.*1. *cap.*39. §.3. *num.*66. *&* 67. & probant in iis terminis violentiæ, & recurſus ad Regem plures Rotæ deciſiones *in vna Bracharenſ.* protinus referenda cumulatæ.

Et licèt pro cauſa iuſta non tuti acceſſus Ro-
75 ta moderna admittat, † & habeat recurſum ad Principem, vt in dictis deciſionibus, & aliis plurimis citatis ſuprà *cap.* 20. *num.*3. *cum ſeqq.* ea tamen inefficax eſt, & minus legitima in iure erit habenda, cum publicandus recurſus apponat impedimentum iuſtum à iure omni approbatum, & apud cunctas Catholicas nationes publicè vſitatum, non ob propriam ſuam, vel ſuorum potentiam (vti iura de hoc loquentia requirunt) ſed authoritate Principis, ad quem hæc Regalia competit; vt in iis terminis ampliſſimè conſiderauimus ſuprà hac 2. *part. dict. c.*20. *à n.*17. *cum multis ſeqq.* idcirco nunquam talem † cauſam legitimam agnouit Catholicus 76 hic ſupremus Senatus, tanquam impeditiuam, & directo impugnantem ſalubrem iuſtúmque hunc recurſum Regium, vt ibidem latiùs annotauimus, de quo alia etiam videbis in propoſito ſuprà hoc *cap. à n.*10. *cum ſeqq.*

Et vt pateat quod in iis Cedulonibus, & edictis publicè affigendis † Rota pluries prædicta 77 tria requiſita (nempè *iuriſdict. ordin.* & *cauſam*) ad eorum validitatem copulatiuè ſemper deſiderauit; referre volumus eiuſdem Rotæ *deciſionem Bracharenſ. Theſauraria* 10. *Martij* 1632. coram R.P.D. Pirobano, quæ ſic ait.

Quæſitum fuit an contra Balthaſarem ſit danda declaratoria, eaindéque ſit apponendum ſequeſtrum; Et affirmatiuè fuit reſolutum, præceſſerat enim legitima litterarum executorialium intimatio, & ſeruati fuerunt quatuor termini ad docendum de paritione, iuxta ſtylum huius Tribunalis, quibus iam elapſis remanet probata negatiua paritionis, Felinus in *cap. Rodulphus, n.*41. *de reſcriptis.* Veſtrius in *praxi libro* 8. *cap. vltimo. num.*19. ex qua deſumitur contumacia, & per eam cenſuræ declarantur Abb. in *cap. reprehenſibilis, num.*2. *de appellationibus, & in cap.*1. *num.* 10. *de iudiciis*, Caſſiadorus *deciſ.*5. *num* 7. *de conſtitutionibus*, Mohedanus *deciſ.*1. *de ſentent. excommunic.*; quod paſſim ſeruatur contra rebelles, & inobedientes, vt in *Burgenſ. præeminentiarum*, 8. *Iunij* 1582. coram Cardin. Seraph. *&* 439. *num.* 1. *&* 591. *n.*5. *part.*2. *recent.* in quibus aliæ deciſiones referuntur.

Nec dubitari poteſt de legitima litterarum intimatione † quamuis per edictum facta, quia 78 concurrunt omnia ad ſuſtinendum actum de iure requiſita, nempè *iuriſdictio, cauſa,* & *ordo* iudiciarius.

Iuriſdictio eſt patens, quia non fuit proceſſum ex ordinaria iuriſdictione, prout potuiſſet, ſi verſarentur in foro Cæſáreo per *Auth. qui ſemel. C: quomodo, & quando Iud.* Felin. in *cap. quoniam frequenter, n.*13. *vt lite non conteſtata*; ſed vigore particularis reſcripti, *vt poſſit procedi per edictum conſtito de non tuto acceſſu*, quod erat neceſſarium de iure Canonico *Clemen. dudum, de iudiciis*, vbi Gloſſa in *verb. Papa, & ſeqq.* hoc annotarunt Felin. in *cap. frequenter. numer.*13. Rota in *addition. deciſ.*8. *de dolo, & contum in nouis*, Vantius *de nullitate ex defectu citat. num.*126. & Rota idem ſeruauit, & ſeruat in *Lamecen. ſeparationis thori.* 8. *Martij* 1627. *& in eadem cauſa* 16. *Februarij præteriti.* coram D. meo Decano.

Cauſæ etiam non deſunt, quæ iuſtificant non totum acceſſum, † quia Balthaſar ſolitus erat 79 recurrere ad iudices laicos pro impediendo proceſſu, & ne perſonaliter citaretur, vt ex relatione Notarij exhibita, quæ nedum ſufficeret pro cauſa non tuti acceſſus; ſed etiam ad hoc, vt poſſet dici perſonaliter citatus, Bald. in dict. *cap. quoniam frequenter.* §. *porrò, num.*2. *vt lite non conteſtat.* & idem fuit dictum in *Ianuenſ. cenſus*, 10. *Ianuarij* 1614. coram me, quando ſcilicet recurſus concludenter eſt probatus. Præterea teſtes fuerunt examinati firmiter deponêtes quod in Regno Luſitaniæ non poterant exequi

huiuſmo

huiuſmodi mandata, & Decreta Rotalia; & alia quæ ab vrbe hac de re tranſmiſſa fuerunt abſque iudicis Regiæ Coronæ beneplacito, quod ſufficit ad hoc, vt dicatur conſtare de non tuto acceſſu, ſiue teſtes concludant non tutum acceſſum per impoſſibile; ſiue hoc credant difficile propter pœnas in Regiis conſtitutionibus comminatas, vt quis non audeat mandata intimare, Rota *deciſ.22. num.2. de reſcript. in antiquis*, & idem firmat de ſtylo huius Tribunalis *addition ad deciſ. 5. num. 2. & 4. de reſeripsis, in nouis*, Caſſiadoe. *deciſ. 2. de dolo, & contumacia*, & idem fuit admiſſum in prædictis deciſionibus *Ianuenſ. cenſus* 10. *Ianuarij* 1614. *& in Ianuenſ. ſeparationis thori*. 8. *Martij* 1627. *&c.*

Quantum attinet ad hanc deciſionis partem, quod ex recurſu ad Regem nullatenus inducatur legitima cauſa non tuti acceſſus, concludenter probauimus ſuprà *à num 75. & à num.19. & in cap.20. à nnmer. 17. cum multis ſeqq.* quibus apertiſſimè oſtendimus, quàm improbabilis ſit hæc Rotæ ratio, & aſſertio proueniens magis ex rigore, & odio, quo proſequitur miſeros afflictos vim paſſos, recurrentes ad Regem pro propria defenſione naturali. Et ſic accedamus ad alia requiſita eiuſdem deciſionis, in hunc modum proſequentis.

Ordo etiam (progreditur ipſamet deciſio)
80 de iure requiſitus † ſufficienter fuit ſeruatus, quia originales citationes probantur ex fide Curſoris, & Notariorum, affixæ in ſolitis Curiæ, & in aliis duobus locis temporali ditioni vicinioribus, nempè Ciuitate Tipherni, & terræ aquipendij in valuis earum reſpectiuè maioris Eccleſiæ, ac inſuper lectæ, & copiæ dimiſſæ, quæ omnia ſolent deſiderari pro eadem forma adimplenda, Caſſiador. *deciſ. 1. & 6. de dolo, & contumacia*, Rota dicta *deciſ. 5. de reſeriptis, in nouis*. Ægidius *deciſ.194.* Puteus *deciſ.164. lib. 2. in correctis*. Veſtrius *in praxi lib. 4. cap. 3. num. 4.* & Rota eandem praxim ſequuta eſt in allegata *deciſ. Ianuenſ. ſeparationis thori*, coram D. meo Decano, &c. quam deciſionem in cauſa propria adducit Auguſtinus Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib. 1. cap. 39. §. 3. à num. 126.* Et de aliis formulis horum edictorum, & Cedulonum, & quomodo, & quibus in locis præciſè ſint affigendi, vt arctent, &c. pleuè, & ſpecificè per Vantium *de nullitate ex defectu citationis, à num. 124. cum multis ſeqq.* & Veſtrium *in praxi Romana Curia libro 4. cap.2. & 3.* & ibidem eius additiona. Antonius Grauatius, Lancellot. *de attentatis 2. part. cap. 4. lite pendent. in præfatione, à num. 95. cum multis ſeqq.* quapropter ſi in affixione horum Cedulonum, & edictorum, quæ è Romana Curia adducuntur, aliquod ex prædictis formalitee requiſitis deficiat, nulla, erunt ipſo iure, nec arctabunt, nec ligabuut, nec illis fides aliqua danda erit.

Capvt XXV.

In his cauſis, quæ vel iure ſpeciali, vel tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatum ad Ordinarium pertinent, ſi in prima inſtantia impetretur commiſſio (abſque tamen ſubſcriptione propria manu Sanctiſſimi:) an per Senatum retenta, Ordinario erit remittenda cognitio?

SVMMARIVM.

Iuriſdictio perpetuò data ex priuilegio, vel iure ſpeciali Ordinario, non perſona, ſed dignitati, Ordinaria eſt, non delegata, num.1.

Commiſſio certi generis cauſarum aggregata Ordinario, ordinaria iuriſdictio extenſa intelligitur, non delegata, num.2.

Iuriſdictione certi generis cauſarum commiſſa Ordinario vniuerſaliter ordinaria poteſtate vtitur, num.3.

Certa cauſa perpetuò commiſſa Ordinario habito reſpectu ad officium ſub ordinaris poteſtate comprehenditur, n.4.

Iudex idem poteſt habere iuriſdictionem Ordinariā generalem, & etiam Ordinariam ſpecialem, n.5.

Iuriſdictionis conceſſio particularis caſus facta perpetuò Ordinario, ordinaria eſt, n.6.

Caſus Sedi Apoſtolica reſeruati in quibus ob imminentem neceſſitatem, aut difficilem ad eam recurſum diſponit Ordinarius, ordinaria iuriſdictionis dicuntur, num.7.

Caſus pertinens perpetuò dignitati Ordinaria, non perſona, ex priuilegio Principis eſt iuriſdictionis ordinaria, n.8.

Si caſus ex priuilegio perpetuò datus eſt dignitati, non eligitur induſtria perſona, quia ſucceſſores ſunt incerti, num.9.

Commiſſio ſpecialis perpetuò facta dignitati tranſit in Capitulum Sede vacante, quia eſt ordinaria, non delegata, n.10.

In caſibus ſpecialibus perpetuò conceſſis dignitati, ſi in prima inſtantia commiſſio non ſubſcripta manu Sanctiſſimi impetrata ſit retinetur in Senatu cauſa Ordinario remiſſa, n.11.

In caſibus à Tridentino commiſſis Ordinario cum clauſula (etiam tanquam Sedis Apoſtolica Delegato:) an commiſſio alteri impetrata abſque ſubſcriptione percuſſa dicatur Ordinarij inſtantia, à num.12.

Referuntur Concilij Tridentini Decreta, quibus Ordinario caſus committuntur cum clauſula (etiam tāquam Sedis Apoſtolica Delegatū) ibid.

Ordinarium, cui cauſa à Canone committitur, etiam tanquam Delegato non procedere iuriſdictione ordinaria, ſed delegata à lege, qui tenuerint, numer.13. vbi prima opinio refertur.

Et tunc non ad Metropolitanum, ſed delegantem eſſe ab Ordinario appellandum inferunt ipſi Doctores, num.14.

Ordinarium delegatum à Canone Ordinaria procedere iuriſdictione, qui abſolute tenuerunt, n.15.

Cauſa commiſſa Ordinario à Canone aliquid addente, vel detrahente à iuriſdictione Ordinaria antea competens, tunc vti Delegatus procedit, &

ad delegantem , non ad Metrapolitanum appellatur , num.16.

Si cauſa noniter Ordinario à Canone commiſſa, etiam tanquam Sedis Apoſtolica Delegato , ei de iure communi competebat , ex citata cenſetur ſua iuriſdictio Ordinaria , non autem translata in delegatam , num.17.

Et tunc ab Ordinario ad Metropolitanum appellatur, ibidem.

Qui hanc tertiam diſtinctam opinionem teneant recenſentur , num.18.

Commiſſio particularis facta Ordinario per Papam, addita clauſula (tanquam Delegato , vel poteſtate noſtra, &c.) in caſu aliàs de iure communi Ordinario pertinente , transfertur iuriſdictio in delegatam , num.19

Secus quando à Canone committitur , etiam aliqua ex dictis clauſulis , num 20. 21. & ſeqq.

Et tunc non ad Papam , ſed ad Metropolitanum appellatur , num.22.

Declaratio S. Congregation. refertur, qua dicitur; à viſitatione Epiſcopi facta tanquam Apoſtol. Delegati iuxta Tridentin. ad Metropolitanum appellandum fore , num.23.

Similis Declaratio S. Congregat. refertur , numer.23.

Epiſcopus in viſitatione commiſſa ex Trident. procedit vti Ordinarius , cum ſibi de iure communi pertineat , num.25.

Doctores ſimpliciter firmantes Ordinarium procedentem Ordinaria , & delegata poteſtate , præſumendum Ordinaria proceſſiſſe , conternuntur, num.26. & ſequentibus.

Ordinarius in cauſis ſibi , aut à lege , aut Principe commiſſis , aut , vti Ordinarius dumtaxat , aut, vti Delegatus tantum , non vtraque ſimul eo tempore procedere poteſt , n.27.

In commiſſionibus , per quas non excitata intelligitur Ordinarij iuriſdictio , ſtatim breui manu, iuriſque miniſterio auocata in delegatam transfunditur , num.28.

Ordinario ſi ſit facta commiſſio in caſu aliàs de iure communi ſibi pertinente cum clauſula, quod ſimul vtraque poteſtate ordinaria , & delegata procedat , tunc in dubio ex ordinaria proceſſiſſe intelligitur , num.29.

In caſibus à lege , vel Principe Ordinario commiſſis , in quibus non alteratur ordinaria poteſtas; commiſſio non ſubſcripta manu Sanctiſſimi alteri impetrata per Senatum retinetur , cauſa remiſſa Ordinario , num.30.

Secus in caſibus , qui denuo Ordinario committuntur cum clauſula ſignificante auocationem , qui de iure communi ſibi non competebant , n.31.

In cauſis exemptorum facta Ordinario commiſſio à Canone tanquam Delegato , &c. an vti Ordinarius , an vti Delegatus procedat , num. 32. & ſeqq.

Ab Epiſcopo procedente iuriſdictione delegata contra exemptos , ad Papam appellatur , n.33.

In cauſa commiſſa Ordinario contra exemptos vti Delegatum procedere dixit Eraſmus à Chochier, num.34.

Contrarium , vt verius defendit Author , num.35. & ſeqq.

Ab Epiſcopo iuxta Concil. viſitante Eccleſias exemptas , etiam tanquam Sedis Apoſtolica Delegato appellatur ad Metropolitanum , n.36.

Exemptio ſupponit anteriorem ſubiectionem Ordinario de iure communi , n.37.

Impedimentum exemptionis tollitur data Ordinario facultate à Canone , vt liberè in cauſa exempti procedat , num.38.

Semel auocationis , & exemptionis impedimento ceſſante in aliquo caſu , Ordinarius ipſo iure recuperat iuriſdictionem in exemptum , n.39.

Impedimento ſemel ceſſante res facilè reuertitur ad ſuam primæuam naturam , num.40.

In terris recuperatis à manibus Maurorum ſtatim ſubintrat priuilegium Decimarum Regi Hiſpaniæ conceſſum ab Vrbano II. ſæpè canonizatum per Rotam , num.41.

In Decimis Regibus applicatis per Papam , ceſſat iuris communis diſpoſitio , n.42.

Res Eccleſiæ alteri conceſſa , & ab eadem Eccleſia recuperata primæuam naturam libertatis ſimul recuperat , num.43.

Et etiam pro illa parte quam Eccleſia recuperauit in qua ceſſat impedimentum , & ſubintrat ius commune , ibidem , & num.44.

Decimæ laicis conceſſa ante Concil. Lateranenſe in feudum , reuerſa ad Eccleſiam recuperant libertatem , & nequeunt iterum in feudari laicis , num.45.

Beneficium Curatum patronatus laici , deuolutum ad Ordinarium, debet prouideri per concurſum, quia ſublato impedimento , deuoluitur pro illa vice ad liberam Ordinarij collationem , n.46.

Auguſtini Barboſa obſeruatio , quod facta commiſſione à iure Ordinario in exemptos , procedat in eos poteſtate ordinaria , cum ſemel ſublatum ſit impedimentum , & ſubintret ius commune recuperatum , num.47.

Eraſmus à Chochier contrarium ſentiens manifeſtè conuincitur , num.48.

In cauſis exemptorum , in quibus à iure datur Ordinario cognitio, etiam tanquam Sedis Apoſtol. Delegato , commiſſio non ſubſcripta retinetur per Senatum , cauſa ordinario remiſſa in prima inſtantia , num.49.

Caſus in quibus Ordinarius procedit in exemptos, num.50. remiſſiuè.

DVPLICITER ſolet in Concilio Tridentino , aut etiam iure repetiri communi commiſſionem aliquarum cauſarum fieri Ordinario, vel ſimpliciter per priuilegium ſpeciale à Sede Apoſtolica emanatum , vel ipſi
tanquam Sedi Apoſtolicæ Delegato. † De pri- 1
mo igitur videamus, in quo communiter omnes ferè Doctores conueniunt ; vt quando vel ex Principis priuilegio , vel iure ſpeciali iuriſdictio in aliquo caſu , ſeu caſibus competit ordinariam iuriſdictionem habenti , non perſonæ, ſed ſeu dignitati perpetuò , ſeu officio , tunc talis iuriſdictio non eſt delegata , ſed omninò Ordinaria , atque poteſtatis Ordinariæ iura habet , & conſequitur ; vt docent Bart. *in l. am-*
bitioſa , num. 34. ff. de decretis ab Ordin. faciend. 2
Ioannes Andreas *in addition. ad ſpeculatorem, tit. delegato. §. vltimo , ad finem , verſ. Legatus eſt Ordinarius.* Bald. *in c. final. num. vnico , de officio Ordinar.* & ibi Immol. *ad fin.* Silueſt. *verb. delegatus, quaeſt.* 8. *dub.* 1. Couarruu. *lib.* 3. *variar. cap.* 29. *num.* 2. *in princip. & in num.* 9. *ad finem, & num.* 10. & probant etiam Compendium Mendicantium *in verb. abſolutio Ordinaria quod fratres* , ad finem , *dubio* 2. Paſſarellus *in Compendio Minimorum , cap.* 5. Pater Henriquez *lib.* 13.
de

de excommunicatione, cap.24. num.2. & facit do-
ctrina Bald. in *l.1. ff. de officio Conſul.* & Felinus
in *cap.licet, num 4.de officio Ordinar.* latiſſimè &
benè comprobat Pater Sanchez in *tract. de ma-
trim. lib.2. diſp.40. à num.13. cum ſeqq.*

Hinc eſt, quòd ſi aliàs habenti iuriſdictio-
2 nem ordinariam fiat commiſſio † certi generis
cauſarum, quæ aliter ad eius cognitionem non
pertinebat; iure Ordinario videtur facta com-
miſſio; in quibus quidem poteſtate ordinaria
procedet, & cognoſcet, quaſi iuriſdictio ſua or-
dinaria ad prædictas cauſas de nouo conceſſas
videatur extenſa. Lappus *allegation.88.* Angelus
conſil.414.num.1. Baptiſta ad *l. more, num.26.* &
ibi Decius *num.36.* & Purpuratus *num.35. ff. de
iuriſdictione omnium iudic.* Bulognetus in *l. 52.ff.
de officio eius.* Doctor Petrus Barboſa in *l. cum
prator. 12.§.1. à num. 66. & à princip ff. de iu-
diciis.*

Qui quidem *num.68. cum duobus ſeqq.* firmat
3 pro veriſſima reſolutione, † quod quando ali-
cui Iudici Ordinario committitur certum ge-
nus cauſarum vniuerſaliter, procedit iure, & au-
4 thoritate ordinaria, quod & idem erit, † quan-
do habenti iuriſdictionem ordinariam certa
cauſa cognoſcēda committitur, habita relatione
ad officium, quia tunc iure Ordinario videtur
facta commiſſio, ex *l.1.iuncta gloſſa, verbo, ſpe-
cialiter, C.ne liceat potentia*, quam extollit Bald.
in *l. à Iudice, num.9. C. de iudiciis.* Decius in *cap.
cæterum. notabil.1.de iudiciis*, Purpuratus in *dict.
l. more, num. 15.* Et ſic euenit quod vnus &
idem Iudex habeat iuriſdictionem ordinariam
5 generalem, † & etiam ordinariam ſpecialem
propter nouam cauſam officio commiſſam, Bald.
in *cap. 1. num.2.* & ibidem Albarotus *column.
fin.de inueſtitur.in mar. facta* Petrus Barboſa vbi
proximè *num.69.* qui *num.70.* reddit rationem,
6 † quia quando conceſſio facta Ordinario ali-
cuius caſus particularis perpetua eſt, cenſetur
ordinaria iuxta plenè relatos per Crauettam *ri-
tu 295. num.24.* Menochium *de præſumptionibus,
lib.2.præſumpt.16.num.8.cum ſeqq.*

Hinc eſt quod cum de iure communi aliqui
7 ſint caſus, † in quibus committitur Epiſcopo
diſpenſandi poteſtas circa impedimentum oc-
cultum dirimens matrimonium, atque abſol-
uendi excommunicatos propter Clerici percuſ-
ſionem, qui de iure Sedi Apoſtolicæ ſunt reſer-
uati, & Ordinario competit poteſtas ratione
imminentis neceſſitatis, quia difficilis eſt ad
Pontificem recurſus, & aditus, & in aliis ca-
ſibus generaliter, qui Epiſcopo competunt ra-
tione imminentis neceſſitatis: tunc hæc pote-
ſtas Ordinario competit ex iuriſdictione ordi-
naria, non delegata ex ſupradictis; & ſic alteri
hos caſus poſſe delegare, probant in ſpecie En-
riquez *lib.11. de matrimon.cap.3. num.2.* Nauar-
rus *lib.5.Conſiliorum, in 1. editione, titul. de ſen-
tentia excommunicationis, conſil.15. num.3.*in edi-
tione vero 2. *conſil.11. num.4. titul.de priuilegiis.*
Pater Thomas Sanchez latiſſimè, & doctè, *in
tract.de matrimon. tom.1.lib.2. diſp 40.q.2.à n.13.
cum ſeqq.*

Et quando ex priuilegio Principis aliquis ca-
8 ſus pertinet ad Ordinarium vti Ordinarium, †
ita vt habeatur reſpectus ad dignitatem in per-
petuum, & ad officium, non autem ad perſo-
nam, vt tunc, cum cenſeatur ordinaria, non de-
legata poteſtas commiſſa, poſſit delegare hunc
hunc caſum ſpecialem; probant generaliter
Gloſſa in *cap. fin.verbo, caſibus, de officio ordinar.*
vbi Ioannes Andræas *num. 3.* Antoni, *num.4.*
Bald. *num. vnico*, Abbas *num.3.* Immola *ad fin.*
Felinus in *cap. fin. num.8. de officio delegat.* Iaſ-
ſon in *l. à Iudice. C. de Iudiciis, num.2.* Silue-
ſter, *verbo, Delegatus, quæſt.8. dicto 1.& abſolu-
tio 4. quæſt.2.§.2.* Angel. *verbo, excommunicatio,
caſu 1. num.39.* Nauarrus *ſummæ cap.27.* Hiſpan.
num.41. Latina *num.45. & lib.2. conſil. in 1. edi-
tio, tit.de foro competent. conſ. 2. num.3.* Couarr.
lib.3.variar. cap.20. num.6 & num.10. Compen-
dium Mendicantium, *verbo, abſolutio ordinaria
quoad fratres, ad fin. dubio 2.* Paſſatellus in *Com-
pendio Minimorum, cap.15.* Cordubia in *ſumma,
quæſt. 8. in initio.* Enriquez *lib.6. de pænitentia,
c.7. num.3.* Ludouicus Lopez *1. part. inſtructory,
in 2.edition. c 284. fol.794.*

Et ex Silueſtro, Angelo, & Nauarro reddit ra-
tionem † Pater Sanchez *vbi proximè dict. diſ-* 9
put.40. num.17. quoniam quando ex priuilegio
perpetuò dignitati conceſſio fit, non poteſt di-
ci nudum myſterium, & induſtriam perſonæ
fuiſſe electam & commiſſam. Etenim quoties
aliquid conceditur Prælatis præſentibus, & fu-
turis in perpetuum, non poteſt dici electam eſſe
induſtriam perſonæ, cum perſonæ incognitæ fit
delegatio, vt tradit Iaſſon in *l. more, num.65.ff.
de iuriſdictione omnium iudicum.* Gregorius Lo-
pez in *l.47.in fin. tit.18. part.3.* cum Bart. & Pa-
normit. quos refert Menoch. *de arbitrar. lib.1.
quæſt.64. num.17.* Sanchez *vbi proximè num.17.
vſque ad fin.* vbi poſt alios concludit, vt cum
hæc ſit poteſtas ordinaria, poterit Ordinarius
generaliter delegare hos caſus ſpecialiter com-
miſſos, more cuiuſlibet Ordinariæ poteſtatis.

Infert etiam ipſe Thomas Sanchez in *eodem
tract. de matrimon. tom.3. lib. 8. diſp. 2. à n.10.
& ſeqq.* † quod hæc conceſſio iure ſpeciali fa- 10
cta perpetuò Ordinariæ dignitati tranſeat in
Capitulum Sede vacante, cum Epiſcopali di-
gnitati competat, & pertineat ex iuriſdictione
ordinaria, non delegata, quia illa omnimodo
tranſit, iſta nullatenus.

Hoc igitur caſu reſoluendum venit per ne-
ceſſariam conſequentiam, † vt commiſſione 11
obtenta, non ſeruata forma *Concily Trid. ſeſ.24.
de reformatione, cap. 20.* & abſque ſubſcriptio-
ne propriæ manus Sanctiſſimi: cauſa ſit Ordi-
nario per Senatum remittenda, cum ordina-
ria iuriſdictio manifeſtè lædatur, eiuſque pri-
mam percutiat inſtantiam Ordinario merito
præſeruatam.

Quando autem aliquorum caſuum à iure, vel
à Concilio Tridentino commiſſio fit Ordina-
rio non ſimpliciter, † ſed adhibita qualitate, & 12
clauſula (*etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Dele-
gato*) de qua habetur in *cap. abolendam, in fin.
de hæreticis*, qua etiam frequenter vtitur, S.Con-
cil. Trident. in multis capitulis, vt in *ſeſ.5. c.2.
& in ſeſ. 6. de reformat cap.2. 3. & 4. & in ſeſ.7.
cap.6. 8. & 14. & in ſeſ. 14. cap. 4. & in ſeſ.21.
cap.5. 7. & 8. & in ſeſ.22. cap.3.5.6. 8. & 10.&
ſeſ.24. de reformatione, cap. 9. 10. 12. & 14.&
ſeſ.25.cap.8. & 9.* quibus quidem omnibus ca-
pitulis tribuitur Epiſcopis poteſtas procedendi
in caſibus per ea relatis, tanquam Sedis Apo-
ſtolicæ Delegatis; an tunc per commiſſionem
impetratam abſque ſubſcriptione propria manu
ſanctiſſimi prima inſtantia percutiatur Ordina-

tij, eiuſque ordinaria iuriſdictio læſa cenſeatur, ita vt per Senatum in protectionem aditum eidem ſit ordinario facienda remiſſio maior extat difficultas.

Etenim tunc non cenſeri conceſſam iuriſdi-
13 ctionem ordinariam, † nec Ordinarium tunc procedere poteſtate ordinaria, ſed delegata, quando ita à lege, vel Canone cauſa delegatur, atque ita legis, vel Canonis eſſe Iudices Delegatos; firmarunt Abb. in *capit. irrefragabili. §. cæterum, num.*1. & ibi Anchartan. *num.* 10. *ad fin. de officio ordinar.* Abb. in *cap. ad abolendam, num.*15. & 16. & ibi Anania *num.* 25. & Felin. *num.*3. *de hæreticis.* Zabarella in *Clem.*1. *num.*4. *in* 5. *oppoſitione, & in num.*141. *de ſupplend. negligentia Prælat.* & ibi Boniſac. *num.*... & Immola videndus *num.* 18. latiſſimè Zabarella ad dict. *cap. ad abolendam.* §.1. *ex num.*2. *de hæreſic.* Alexand. in *l. more maiorum, num.*13. *ff. de iuriſdict. omni iudic. & in l.*1. *num.*8. *de officio eius.* Nauarr. *lib.*3. *tit. de regularibus, conſ.*83. *num.* 6. *in fi.* qui
14 omnes inferunt ex hoc, † quod cum ſit in his cauſis Delegatus, non Ordinarius, & delegata, non ordinaria iuriſdictione procedat Epiſcopus, non ad Metropolitanum, ſed ad Pontificem delegantem appellatio erit proponenda iuxta iuris regulam, quod à Delegato ad delegantem erit appellandum, *cap. ſuper. quæſtio §. porrò, de officio Deleg. cap. ſi delegatus, cap. is, cui, cap. ſi à Delegato, de officio Delegat. in* 6. *l.* 1. *in princip. & in* §.1. *& l.* 3. *ff. ſi quis, & à quo appellare.*

Secunda opinio plurium Doctorum eſt dire-
15 ctè contraria, arbitrantium † huiuſmodi Delegatos à Canone, vel lege non propriè Delegatos appellari, ſed Ordinarios dici, quia ordinariam iuriſdictionem videntur exercere, eiſdem à Canone, vel lege tributam, vt tenent Gloſſ. d. *c. irrefragabili* §. *cæterum verb. ſuper hoc Delegatus.* Butrius in *rubric. de officio Deleg. num.*57. *ad fin.* Zabarella in *Clem. vnic. num.*4 *in* 5. *oppoſitione, de ſupplenda negligentia Prælator.* & ibidem Anchar. *num.*8. citat Hoſtienſem, & alios hanc opinionem ſectantes, quorum ratio potiſſima eſt; nam iuriſdictio, quæ tribuitur à lege, non delegata, ſed ordinaria dicitur, vt tradit Fulgoſ. in *l.*1. *num.*7. *ff. de officio eius, cui mand. eſt iuris*, Specul. in *tit. de officio Ordin.* §. *conſtituit, n.*10. & alij plurimi à Cenedo in *quæſtion. Canonic. q.*34. *n.*3.

Sed verior, & receptior opinio eſt Docto-
16 rum diſtinguentium in hac cõtrouerſia, † quam ita rectè, & iuridicè componunt: etenim aut cauſa committitur Epiſcopo à lege, vel Canone aliquid addendo, vel minuendo ſuæ ordinariæ iuriſdictioni, quam non ita omnimodam habebat, antequam ei fuiſſet commiſſa; & tunc non Ordinarius, ſed Delegatus Iudex reputabitur, appellandúmque erit ab eo ad Summum Pontificem. Si autem cognitio dictæ cauſæ indiſtinctè ad Epiſcopum pertinet de iure communi; per dictam ſimplicem commiſſionem cum præfata clauſula (*etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus*, & ſimilibus) ex citata duntaxat dicitur eius iuriſdictio, commiſſióque talis iuſſus, non verò delegatio nuncupabitur, & eo in caſu ad Metropolitanum erit interponenda appellatio, cum non cenſeatur alterata Epiſcopi Ordinarij poteſtas, nec tacitè auocata, aut commutata, nec Ordinarij ius videtur tunc tollere voluiſſe Summum Pontificem per commiſſionem, argum. *legis* 2. §. *merito, & §. ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco publico*, & quæ per illum text. tradunt Alciatus † *Regul.*3. *præſump.* 17
11. Anania in *c. ad petitionem, num.*4. *de accuſat.* Altan. in *collect.*956.

Et ſupradictam opinionem, & concordiam referunt † & ſequitur Marania *de ordine iudi-* 18
*cior.*4. *p. diſtinct.*5. *num.*77. Felin. in *c. licet, in corrigend. ex princ. de offic. Ordin.* Matheſil. *ſingulari*, 89. Vbi latè Gabriel Saray. in *addit.* Felin. in *c. eam te, num.*11. *verſ. Quarta differentia, de reſcript. & in c. cum ex offic. ex num.*19. *in fin. de præſcriptib.* Abileſ. in 9. *Prætorum, in verb. commiſſion. n* 6. Mandoſ. in *Gloſſa facultatis, in* §. *ſtatque verſ. Ordinarius, in fin.* & Boëtius *deciſ.*151. *ex num.*5. Iaſ. in *l. ius ciuile, ex num.*2. *ff. de iuſt. & iur.* Alciat. *Reg.*3. *præſumpt.*35. *num.*3. Portoles ad Molinum in §. *commiſſion. ex num.*1. *& in* §. *Iudex, num.* 27. & Menoch. *lib.*2. *præſump.*16. *num.*24. Bobadill. *Politic. lib.*2. *cap.*21. *num.*26. *in lit. B.* vbi plures refert, & alios plurimos cumulat Paul. Granutius *theorem.*21. plures alios citat Cenedus in *collectan. ad Decretales*, 157. ipſe Cenedus in *quæſtion. Canon.*34. *à num.*7. *& per tot.* Auguſt. Barboſ. *in collectan. ad c. licet, in corrigendis*, 12. *de officio Iudic. ordin. num.*2. Quaranta in *ſumma Bullarij, verb. Archiepiſcopi authoritas, pag.*58. D. Petrus Barboſ. in *l. cum Prætor.* §.1. *num.*34. *ff. de iudiciis*, Menoch. *de arbit. q.*12. *à num.*4. Azeued. *in rubr. tit.*9. *lib.*3. *noua Recopil. num.*17. *&* 18. Molin. *de iuſt. & iur. tom.*6. *tract.*5. *diſp.*24. *num.*1. *verſ. Quando verò.* Eraſmus à Chochier *de iuriſdict. ordinar. in exemptos*, 2. *p. q.*14. Aloiſ. Riccius *p.* 2. *collectan.*413. optimè Thomas Sanchez in *tract. de matrim. tom.*3. *lib.*8. *diſput.*2. *ſub num.*7. *num.*10. Sigiſm. Scac. in *tract. de appel. ſub n.*86. *extenſio.*2. *per tot. & à n.*87. *cum ſeqq.*

Vnum tamen vtile, & valde neceſſarium circa hanc diſtinctionem veriſſimam præ cæteris annotabimus, † quod quando in aliquo caſu 19
particulari & ſingulari commiſſio ſit Ordinario ſimpliciter ſuper eo, quod aliàs ſibi de iure communi competebat poteſtate ordinaria; excitata videatur potius Ordinarij iuriſdictio, non delegata, quando verò non ſimpliciter, ſed addita aliqua clauſula, prout *poteſtate Apoſtolica*, aut *authoritate noſtra*, aut *tanquam Delegatus*, & ſimilibus clauſulis ſignificantibus, & indicantibus commiſſionem Delegatam, tunc videtur ſuperior iuriſdictionem ordinariam inferioris Ordinarij mutare in delegatam, vt cum Menoch. Azeued. Molin. Eraſ. à Choch. & Aloiſ. Ric. in locis ſuprà citatis obſeruat Aug. Barboſ. in *collect. ad c. licet in corrigendis*, 12. *numer.*2. *de officio Ordinarij*, & alij plures ex hactenus relatis.

At verò quando à lege ſeu Canone commiſſio alicuius cauſæ, † aut caſus ſit ſimpliciter 20
Ordinarius, vt Ordinario, & vt perpetuo adhæreat dignitati, & officio Ordinarij; tunc indiſtinctè poteſtate ordinaria, non delegata procedit in illo caſu, qui ad iuriſdictionem ordinariam cenſetur additamentum, prout ſuperiùs ad princip. huius capitis latiùs comprobauimus.

Si verò addatur hoc caſu clauſula (*tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus*, † *vel authoritate no-* 21
ſtra cognoſcas vel tanquam delegatus à nobis, &

ſimili

ſimilibus) tunc attendenda erit diſtinctio ſupradicta tertiæ, & verioris opinionis, vt ſi fiat iſta commiſſio ſuper eo quod ſemota commiſſione, ad Ordinarij poteſtatem ſpectabat, non delegata iuriſdictio de nouo tribuitur; ſed ordinaria, quam iam habebat excitata cenſetur. Secus quando non competebat Ordinario, vt eum iudicio perpendit Cenedus in *collect. ad Decretales.* 157. *per totam*, & latiùs, atque clariùs *in quæſtion. Canoni.* 34. *per totam*, licèt non ita clare, & diſtinctè, optimè Pat. Thomas Sanchez *de matrim tom.* 3. *lib.* 8. *diſput.* 2. *ſub num.* 10. Zerula in *praxi Epiſcopali,* 2. *p.* §. *viſitatio, verſ Tertiò, in fin.* Et præfatas diſtinctiones tandem poſt opinionum relationem hallucinauit Aug. Barboſ. in *Paſtorali tom.* 2. *allegat.* 92. *per totam*, præcipuè, à *num.* 11. *verſ. Ex quibus , vt omnis æquiuocationis occaſio, &c.*

Et ipſe Cenedus in d. *collect.* 157. *ſub num.* 1.
22 poſt medium, ita ait: † Quod animaduertendum cenſeo pro intellectu quamplurimorum textuum ſancti Concilij Tridentini, in quibus conceditur Epiſcopis, vt procedere valeant in cauſis tanquam Delegati Sedis Apoſtolicæ; ſi enim cognitio earum cauſarum præfatis Epiſcopis indiſtinctè pertinet de iure communi per dictam ſimplicem commiſſionem earundem cauſarum, licèt excitata videatur, non tamen reuocata cenſetur eorum ordinaria poteſtas, & eo in caſu ad Metropolitanum valebit appellatio, cum ſuam iuriſdictionem, nec ius ſuum videatur tollere Summus Pontifex per talem commiſſionem, argument. *l.* 1. §. *meritò, & § ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco publico*; & faciunt tradita per Alciatum *Regul.* 3. *præſumpt.* 11. Auant in *cap. ad petitionem , num.* 4. *de accuſationibus*, Nauarrus in *c. ſi quando, de reſcriptis , excep.* 14. *fol.* 70. *verſ. Nono facit quod Princeps.* Alphanus in *collect. n.* 956. *&c.*

Et ipſe Cenedus *in dicta quæſt. Canonic.* 34. *num.* 7. *per totum, ad finem*, ita ait: Vndè quando Concilium Trident. dicit: *Tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus*, hoc facit vt maiori authoritate fiat illud, quod præcipit, & magis timeatur; non verò, vt deroget iuriſdictioni ordinariæ, Zerola 2. *part. viſitatio. verſ.* 3. *in fin. &c.* & videndus per totam quæſtionem, quia à principio hoc ita clarè dicit.

23 Et ita in terminis declarauit † Sancta Congregatio Cardinal. *declaratione* 484. in hæc verba: *Si in viſitatione appellari contigerit ab Epiſcopo ſuffraganeo , etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, prout Sacrum Concilium Tridentinum, ſeſſion.* 24. *capitul.* 10. *de reformatione, debet appellari ad Metropolitanum quoad deuolutiuam, non quoad ſuſpenſiuam, prout ſeſſion.* 22. *capitul.* 1. *de reformatione*, quam referunt Zerola vbi proximè, Cenedus *dict. quæſt. Canonica* 34. *num* 4. Eandem etiam declarationem ad literam refert Alphonſus Villadiego *in ſpecula Viſitatorum, folio* 55. *num.* 31. Quam etiam ad litteram recenſet Eraſmus à Cochier. *in tractat. de iuriſdictione ordinar. in exemptos, part.* 2. *q.* 14. *num.* 4. *tom.* 1.

24 Et eſt ſimilis declaratio † Sanctæ Congregationis ſuper *capitul.* 18. *ſeſſion.* 24. *de reformatione*, his verbis: *Ei, qui exhibuit Bullam Parochiæ ſibi reſignatæ Epiſcopo Ceſenatenſ. & rejectus eſt ab examine, de quo fidem examinatorum affert, viſum eſt, dandam appellationem ad ſuffraganeum Rauennatenſ.* Quam declarationem affert Flaminius Pariſius *de reſignation. lib.* 10. *quæſt* 7. *num.* 25. Barboſa *in Paſtoral.* 2. *tom. allegat.* 92. *num.* 13.

Reddentes omnes rationem, quia quæ in vi-
ſitatione † ſuffraganeus Epiſcopus facit, iure 25
Ordinario facit, quia ſibi viſitario de iure communi competit; quam etiam reddunt Marienzus *lib.* 5. *Recopilat l.* 14. *gloſſa* 1. *num* 47. *tit.* 4. Molina *lib.* 1. *de iuſtitia & iur. diſput.* 250. Quos referens ſequitur Thomas Sanchez *in tractatu de matrimonio, tom* 3. *lib.* 8. *diſput.* 2. *ſub num.* 10. Et hæc nota. Quoniam alibi ſic digeſta etiam apud eoſdem Doctores vix reperies, ſed potius intricatè, & confusè.

Ex toto hoc diſcurſu à principio *huius cap.*
præcipuè ex diſtinctione, † de qua in tertia ve- 26
riori opinione ſupra adducta, *num.* 16. facilè percipies, quàm falſa, & improbabilis ſit aliquorum Doctorum reſolutio, atque vana diſputatio indiſtinctè dicentium, quod ſi quis procedat poteſtate ordinaria, & delegata ſimul, & vt Delegatus, & vt Ordinarius; præſumatur potius vti poteſtate ordinaria, & non Delegata, prout tenet Al. x. *conſil.* 55. *volumin.* 5. *libro* 5. *num.* 6. Menochius *de præſumptionibus, præſumption.* 16. *ex num* 8. Vantius *de nullitate & defectu iuriſdictionis ordinariæ, num.* 172. & quos refert Cenedus *in quæſt. Canonic.* 34. *num.* 8. & *num* 7. *in fine*, Eraſmus à Cochier. *in tractatu de iuriſdictione Ordinaria in exemptos , 2. part. quæſt.* 14. *num.* 4. *tom.* 1. Quatenus indiſtinctè ſupponunt, Ordinarium poſſe in cauſa procedere vti Ordinarium, & vti Delegatum ſimul.

Quòd ex ſupradictis falſum eſt; etenim non
eſt dare medium, quoniam † aut in totum pro- 27
cedit vti Ordinarius, & cum poteſtate Ordinaria, iuxta rationem textus *in l. hæc verba*, ibi, *Aut dies, aut nox eſt, ff. de verborum ſignification.* vt in caſibus, quibus aliàs de iure communi ſibi competebat poteſtas, & cognitio ſublata commiſſione; aut in totum procedit vti Delegatus in caſibus, in quibus nouiter datur commiſſio, vt procedat authoritate Apoſtolica, & ſimiliter, vt dictum eſt, in quibus aliàs ſibi non competebat de iure communi, prout & rectè, atque cum iudicio perpendit contra Paulum de Caſtro Sigiſmundus Scaccia *de appellationibus, quæſt* 8. *num.* 86. *in fine & numer.* 51. Cui fauent diſtinctiones hactenus adductæ, quæ in idipſum tendunt poſt tantam Doctorum exornationem.

Et comprobatur, quoniam in caſibus, in
quibus hactenus diximus, † non eſſe per no- 28
uam commiſſionem excitatam iuriſdictionem Ordinarij; tunc ſtatim breui manu iuxta textum *in cap. cæterum, & in cap. Paſtoralis, §. vltimo de reſcriptis, cap. ſane el.* 2. & *cap. Paſtoralis, §. præterea, de officio Delegat.* latè Moneta *de conſeruatoribus, quæſt.* 11. *præmiſſ.* 2. & *de commutation. vltimarum voluntat. capitul.* 8. *numer.* 485. Et miniſterio iuris tacita inducitur auocatio, & iuriſdictio ordinaria in delegatam transfunditur; & in terminis probat poſt Quarantam, Azeuedium, Menochium, Molinam, Cochier, & Riccium, Auguſtinus Barboſa *in collectanea ad cap. licet in corrigendis* 12. *de officio ordina.* Quos omnes citauimus ſuprà in tertia opinione, *num.* 18. *verſicul. Et ſupradictam*

opinio

opinionem. Quare vel erit iuriſdictio omnino de-
legata, vel omnino ordinaria, cum in eademmet
cauſa vtraque poteſtate vti nequit, ex iam di-
ctis, & latè comprobatis, pro quo facit text. *in
cap. per hoc 17. de hæreticis in 6.* ibi: *Diœceſa-
nis Epiſcopis, quin & ipſi authoritate Ordinaria,
vel delegatam (ſi habeant) in eodem procedere
valeant, &c.* Ponderata illata aduerſatiua, *vel*,
tanquam ſi dixiſſet, quod etiam concurrente in
Ordinario vtraque poteſtate, altera tantum pro-
cedere valet.

Doctores tamen ſupradicti rectè loquuntur,
29 & eorum aſſertio † tunc legitimè procedet;
quando Ordinario fuit expreſſe facta commiſ-
ſio in caſu, quo aliàs de iure ſibi competebat,
& ſimul expreſsè dictum, vt Ordinarius queat
ſimul procedere Ordinaria, & delegata pote-
ſtate, non aliter, vide quæ infrà, *cap. final, hac 2.
part.* diximus *à num. 24. verſ. Ad ſecundum au-
tem, quo*, atque ideò ita intelligendi ſunt omni-
no dicti Doctores cum hac ſuppoſitione, quæ
vera eſt ex hactenus dictis, & latè comprobatis.
Atque ſic, & benè poſt alios declarat Auguſti-
nus Barboſa *in paſtoral. tom. 2. allegat. 92. à n. 11.
& ſeqq.*

Quibus ſic ſuppoſitis hæc in noſtra materia
30 deducenda erit † præciſa Concluſio, vt in om-
nibus his caſibus, in quibus probatum reliqui-
mus, Ordinarium, vel ſpeciali iure adquirere
additamentum ſuæ iuriſdictionis, & poteſtatis
Ordinariæ, vel in quibus non alteratur, aut mu-
tatur ſua iuriſdictio ordinaria in delegatam, ſed
potiùs conſeruatur, & dumtaxat excitatur: in
iis igitur omnibus commiſſio in prima inſtan-
tia lædere dicitur iuriſdictionem ordinariam, ſi
in tali commiſſione omittatur forma præciſa
Sancti Concilij Tridentini *in cap. cauſæ omnes.
20. ſeſſion. 24. de reformatione*, vt puta quando
ſubſcripta non fuerit propria manu Sanctiſſi-
mi, vt tunc per Senatum talis cauſæ ſit facien-
da remiſſio Ordinario, cum per commiſſionem
Indubiè percutiatur illius prima inſtantia. Vt
31 ſecus ſit è conuerſo, † quando aliàs de iure com-
muni ille caſus ſibi nouiter Delegatus non
competebat, in quibus commiſſio habet clau-
ſulam, *Authoritate Apoſtolica*, iuxta diſtinctos
caſus, quos in hoc membro ſuperius per diſcur-
ſum ſcripſimus, & annotauimus.

Sed quid dicendum, quando Ordinario fit
32 commiſſio, † etiam tanquam Sedis Apoſtoli-
cæ Delegato ex lege, aut Canone in caſibus
exemptorum (qui iuxta alibi latè dicta ſubſunt
immediatè Sedi Apoſtolicæ, & eximuntur ab
ordinaria iuriſdictione. De quo plures diximus
hac 2. *part.*) an in iſto caſu ordinaria videatur
conceſſa poteſtas, an delegata.

Et in hoc reperio Zanchum *in tractatu de hæ-
reticis, capitul. 29. num. 4. tom. 11. part. 1. folio* 261.
quem referens ſequitur Scaccia *in tractatu de
appellationibus, quæſtion. 8. num. 87.* dicentes: Vt
33 ab Epiſcopo procedente † iuriſdictione Or-
dinaria poſſit appellari ad Archiepiſcopum, vel
ad Papam, ſed ab Epiſcopo procedente iuriſdi-
ctione delegata contra exemptos appellaretur ſo-
lùm ad Papam. Sed hi Doctores nihil difficul-
tatem ferè abſoluunt.

Eraſmus à Cochier *in tractatu de iuriſdictio-
ne ordinaria in exemptos 2. part. quæſtion.* 14. mo-
34 tus diſtinctione † aliquorum ex Doctoribus ſu-
perius citatis, vt nempè quando Ordinarij iu-
riſdictio non excitata eſt, ſed delegata, puta
in caſibus, in quibus aliàs de iure communi
Ordinario deficiebat cognitio in illo caſu no-
uiter ſibi commiſſo, vt tunc tanquam Delega-
tus, non tanquam Ordinarius in commiſſo ne-
gotio procedit; ex quo ipſe ſub *num. 3.* infert,
quod cum exempti cauſa non pertineat Ordi-
nario ſemota commiſſione, videtur ex ea proce-
dere vti Delegatus, & non vti Ordinarius, nec
ordinaria poteſtate.

Sed contrarium in hac difficultate verius eſſe
de iure cenſeo, † & ducor ex doctrina dictæ de- 35
clarationis Cardinalium 484. ſuperius adductæ
num. 23. verſ. Et ita in terminis declarauit. Ex
qua conſtat, quod cùm per Concilium Tri-
dentin. ſit data facultas Ordinario viſitandi
Eccleſias exemptas, etiam tanquam Sedis Apo-
ſtolicæ Delegato, dicit declaratio S. Congre-
gationis, tunc à viſitante Epiſcopo tanquam
Sedis Apoſtolicæ Delegato, appellatur non
ad Sedem Apoſtolicam, ſed ad Metropolita-
num, ex eo quod tunc ordinaria, † non de- 36
legata procedat authoritate, vt ibidem proba-
uimus; quia remota aut ceſſante exemptione,
de iure communi ad Epiſcopum pertineat om-
nium Eccleſiarum viſitatio, vt obſeruant DD.
ibidem in comprobationem adducti. Hanc
etiam partem per dictam declarationem Car-
dinalium tenet in terminis Villadiego *in ſpe-
culo Viſitatorum, fol. 35. num. 32.* Quæ procul-
dubio difficultatem noſtram abſoluit; eamdem
etiam ſententiam in terminis tenuit prius Ho-
ſtienſis *in c. ad abolendam, de hæreticis.*

Probatur etiam manifeſta † ratione. Etenim
exemptio ſupponit ſubiectionem, non enim 37
quis potuit eximi ab Ordinario, quin fuerit
de iure communi eidem ſubiectus: Rota vt per
Alex. Ludouiſ. *deciſion. 325. num. 2.* diximus ſu-
prà *capitul. 16. num. 25. & ſequentibus*, ex Ro-
tæ deciſion. & quia priuatio præſupponit ha-
bitum. At mediante impedimento exemptio-
nis ablata eſt iuriſdictio in aliquo caſu Ordina-
rij; ſed quando in iure datur facultas Ordina-
rio ipſi, vt in exemptum procedat ſuper ali-
quo caſu, † dicitur tunc auferri impedimen- 38
tum, vt expeditè, liberè, & abſque impedimento
in illo caſu procedat, vt in ſimili probatur *in c.
ad abolendam in fine, de hæreticis*, Beroius *in Ru-
brica de officio Delegat. num 57. ad finem*, ſequi-
tur Genedus *in practic. Canonicis, quæſtion. 34.
num. 4.*

Sed ſic eſt, quòd quando prior auocatio iu-
riſdictionis † ab Ordinario aliqua ex cauſa ceſ- 39
ſauerit; ſtatim quod ceſſat impedimentum, &
exemptio in illo caſu, ipſo iure Ordinarius in
exemptum recuperat iuriſdictionem ſuam, &
quidem Ordinariam; per impedimenti namque
ex diſpoſitione hominis remotionem ipſo iure
ſubintrat iuris diſpoſitio, & fingitur impedi-
mentum hominis retrò non adfuiſſe, quàm plu-
res Doctores probant, quos in vnum congerit
Caſtillo *controuerſ. tom. 6. c. 143. §. vnico, num. 15.
verſ. Secundus caſus eſt.*

Et quia Ordinarij iuriſdictio eſt naturalis, † 40
& fauorabilis, & quomodolibet ſublato ſemel
impedimento, res facilè reuertitur ad ſuam pri-
mæuam naturam, vt in his terminis exem-
ptionis probat Federicus de Senis *in conſil. 14.*
Felinus *in cap. cum omnes, num. 8. de conſtitutio-
nibus*, Iaſſon. *in l. ſi vnus, §. pactum ne peteret.
num. 9.*

num 9. ff. de pactis, Auguſtinus Barboſa *in collect. ad cap. cum tempore, ſub num. 5. de arbitris*; & condocunt benè quæ in his terminis, vbi plurimæ doctrinæ congeruntur, Nos probauimus hac 2. *part. capitul. 12. à num. 52. cum ſequentibus, verſ. Deinde quia cum iuriſdictio Ordinarij ſit naturalis, &c.*

41 Pro cuius comprobatione elegans † eſt doctrina Rotæ Romanæ *in vna Pacenſ. decimarum 15. Decembris* 1608. quam recenſet Farinacius nouiſſimè *in poſthumis, tom. 1. deciſ. 101. fol. 191. & in num. 4.* in hæc: Placebat etiam aliquibus ex Dominis aliud motiuum, nempè cum partes, in quibus ſitum eſt territorium, de cuius decimatione agitur, ſint de recuperatis è Manibus Maurorum: intrare priuilegium ſuper integris decimis ab Vrbano I.I. Regibus Hiſpaniarum conceſſum, & à Rota ſæpius Canonizatum,
42 † præcipuè verò *in cauſa Valentina Decimarum 27. Nouembris 1596 & 9. Iunij* 1597. coram Illuſtriſſimo Cardinal. Pamphilio, & 20. *Februarij* 1598. coram Domino Pelegrino. Et conſequenter ceſſare in illis partibus diſpoſitionem iuris communis, ſtante applicatione alibi facta per habentem poteſtatem.

Nec mouebat iſtos Dominos quod aliàs re-
43 plicabatur, † quod quando decimæ reuertuntur ad Eccleſiam, recuperant antiquam naturam, & tanquam impedimento de medio ſublato, incipiunt deberi de iure communi, vt fuit dictum *in cauſa Valentina Decimarum 10. Decembris* 1601. coram bonæ memor. Litta, quia reſpondebant, hoc benè procedere reſpectu il-
44 lius † partis, quæ per Eccleſiam reperetur legitimè recuperata. Quo verò ad aliqum partem, quam Eccleſia non docet recuperaſſe; non poſſe fieri fundamentum ſuper diſpoſitione iuris communis, ſed remanere obſtaculum dictæ donationis, niſi Eccleſia doceat de remotione. Hactenus de deciſione.

Hinc etiam fit, quod decimæ laicis conceſſæ
45 in feudum ante † Concilium Lateranenſe reuerſæ ad Eccleſiam, ſeu Prælatum, non poſſunt iterum infeudari laicis, vt per Mozium *de contractibus, tit. de rebus, quæ in feudum dari poſſunt, num. 19.* Fachineum *controuerſiarum, lib. 7. cap. 72.* Menochium *de præſumptionibus, lib. 6 præſumptione* 86. *num. 3.* Camillum Borrellus *in Summa omnium deciſionum, tit. 19. de decimis, n. 88.* Nicolaum Inſtrigol. *de feudis, quæſt. 44. num. 20.* Moneta *in tractatu de decimis, cap. 5. num. 73.* & per textum *in cap. probibemus*, ibi: *In alios laicos poſſit aliquo modo transferri, de decimis*, probat Auguſtinus Barboſa *in collect. ad eundem text. num 5.*

Facit etiam mirabilis illa doctrina, veráque opinio, & reſolutio noſtra, de qua *in tract. de Regia protect. 3. part. cap. 11. à num.* 84. Quæ habet, quod ſi beneficij iuris patronatus laici
46 prouiſio † ad Ordinarium, fuerit ob aliquam iuris legitimam cauſam deuoluta; teneatur Epiſcopus prouidere illa vice beneficium, ac ſi fuiſſet liberæ collationis, & Ordinariæ poteſtatis, hoc eſt, per concurſum quando eſt Curatum, quia pro illa vice reuerſum fuit in poteſtatem Ordinarij, & eadem poteſtate Ordinaria prouiderit, & ſic liberè ex Sanct. Cardinalium declaration. ibi adducta, & ex aliis fundamentis legitimis, inſuper corroboratis ex hactenus adductis doctrinis, quæ vera ſunt: & noſtram opinionem *in dicto num.* 84 nouiſſimè referens ſequitur Auguſtinus Barboſa *in tractatu de officio & poteſtate Parroch. capitul. 2. num. 131. Romæ impreſſion.* firmat etiam ipſe *in paſtoral. allegation. 60. num. 18. in fine*, & Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verbo, Ius patronatus*; vbi adducit declarationem Cardinalium à nobis relatam *in dicto num.* 84. Quæ omnia mirabiliter conuincunt penitúſque abſoluunt noſtram principalem quæſtionem, de qua *à num. 22. & ſequentibus*, & contra Eraſmum à Cochier ſuperius relatum, *num* 34.

Et poſt hæc ita ſcripta † vidimus Augusti- 47
num Barboſam *in Paſtorali, tom. 2. allegat. 92. à num. 15.* eruditè quidem huius difficultatis principalis, in qua verſamur, veritatem callens (licet opinionem Cochier non referat) in hæc loquitur. Vel in conceſſionem ſemel remouentur obſtacula exemptionis, aut priuilegiorum. Dicente non obſtantibus priuilegiis, ſeu exemptionibus, vt *in ſeſſion. 5. de reformatione, capitul. 2. in fine, verſicul. Quæſtores, & ſeſſion. 7. capitulo 5. & 7.* cum aliis, & de iure communi, *Clementina prima de teſtamentis, & Clementina prima de ſepulturis*, & ſæpè alibi. Et in his terminis quidquid Ancharran. & alij exiſtiment *in cap. hi qui, de præbendis in 6.* Felinus *in cap. licet, de officio Ordinarij, in principio*, Aleiatus *in l. 1. § ſi quis ſimpliciter, num. 12. ff. de verborum obligationibus*; aſſerentes Iudicem Ordinarium conſtitui Delegatum, cum eidem poteſtas conceditur contra exemptos: Verius tamen eſt, cum hoc caſu reductio ſolum fiat ad ius commune, ſolam poteſtatem Ordinarij reſtitutam cenſeri, iuxta *dict. cap. cum aliquibus, verſicul. Si verò, &c.* Cuius reſolutio ex tot, ac validiſſimis fundamentis penè inuincibilibus hactenus nouiter per Nos conſideratis fulcitur, vera redditur, & ſecura.

Igitur de primo ad vltimum ſequitur, quòd
cum per huiuſmodi † commiſſionem in cauſa 48
exempti facta Ordinario tollatur pro tunc impedimentum; ſtatim & ipſo iure ipſe recuperat ſuam iuriſdictionem Ordinariam, quam antea habebat de iure communi. Ex quo manifeſtè conuincitur Eraſmus à Cochier, & eius fundamentum, quo dicit; hanc commiſſionem fieri Ordinario in caſu, quo antea Ordinario non pertinebat cognitio mediante exemptione. Etenim Doctores ſupponunt omnes quando de iure communi Ordinario competit cognitio, prout hîc contingit reſpectu exempti ante exemptionis impedimentum, vt eo ſublato Ordinarius ipſe ſuam in eum Ordinariam iuriſdictionem recuperet, & non vt Delegatus, ſed vt Ordinarius, & ordinaria poteſtate procedit in cauſa commiſſa ſibi, maximè cum ſit commiſſa dignitati in perpetuum, & ad vniuerſitatem cauſarum, iuxta quæ latè ſuperius à principio huius Capituli fuerunt probata & deducta.

Quapropter ſi in his caſibus & cauſis exem-
ptorum, † in quibus per Concilium Tridenti- 49
num mandatur Ordinario, procedere, & cognoſcere, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, commiſſio ſi alteri impetrata fuerit in prima inſtantia, non ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi, cum Ordinaria læditur iuriſdictio, & ex ea percutiatur Tridentina diſpoſitio: erit hæc cauſa per Senatum indubiè Ordinario ipſi remittenda.

Quales

Quales autem ſint cauſæ, in quibus Ordina-
50 rius procedit inter, † aut contra exemptos & in eorum cauſis; in vnum congeſſit Aſcanius Tamburinus *in tractatu de iure Abbatum, & Prælatorum, tom. 1. diſp. 15. queſt. 10. per totam*, vbi accuratè, & mirabiliter integrum inſuper fecit tractatum *de iuriſdictione Ordinarij in exemptos*, Eraſmus à Cochier, quos in occurrenti neceſſitate videre poteris & conſulere.

Capvt XXVI.

Litteræ Apoſtolicæ percutientes primam inſtantiam Ordinarij, an ſint indiſtinctè parti per Senatum tradendæ, vt coram Ordinario eis vtatur.

Vel quarum ſit facienda in Senatu retentio, Ordinario ſimpliciter cognitionis negotij facta remiſſione.

Et an litteræ gratioſæ in monitorialibus è Romana Curia emanatis inſertæ fidem faciant.

Et numquid, quando in proceſſu fulminato inſertæ ſint, an ad probationem originalibus deſuper egeat impetrans.

SVMMARIVM.

Litteræ Apoſtolica, ſeu commiſſiones ex quibus prima Ordinariorum inſtantia percuti poteſt, duplicis generis ſunt, num. 1.

Exempla redduntur ibidem, & num. 2.

Commiſſiones in executionem gratia, non ſubſcriſcriptas manu Sanctiſſimi, percutientes primam Ordinarij inſtantiam, omnes indiſtinctè tradit Senatus impetranti, vt illis coram Ordinario vtatur, num. 3.

Commiſſiones meræ iuſtitiæ non ſubſcriptas, & contra formam Trident. retinet Senatus cauſa cognitionis ſimpliciter Ordinario remiſſione facta, num. 4.

Litteræ gratioſa duo continent ſeparabilia, partem diſpoſitiuam, & ſubſtantiam gratiæ, & partem executiuam acceſſoriam ad gratiam. n. 5.

Executoris ſpecialis datio ad gratiam ex defectu formæ Trident. redditur nulla, & executor iuriſdictione caret, num. 6.

Gratia tamen principalis intacta remanet; & valida, à num. 7.

Executoris datio ad gratiam eſt qualitas accidentalis, & extrinſeca gratiæ, cuius ſubſtantiam non tangit, num. 8.

Accidentalia poſſunt mutari, & variari, non viciata ſubſtantia rei principalis, ſecus è contra, num. 9.

Accidentalia apponuntur, & eueniunt poſt diſpoſitionis eſſe perfectum, num. 10.

Accidentalia extrinſeca poſſunt adeſſe, & abeſſe præter ſubiecti corruptionem, num. 11.

Executoris datio, & commiſſio eſt acceſſoria ad gratiam principalem.

Acceſſorij defectus nihil detrahit ſuæ principali diſpoſitioni, num. 13.

Clauſulæ executiuæ non mutant, alterant, nec ampliant principalem diſpoſitionem, num. 14.

Dilatio, tempus, aliàve conditio reſpiciens executionem contractus, non principalem diſpoſitionem, hanc non reddit conditionalem, ſed pura remanet, num. 15.

Executoris datio ad gratiam, & ipſa gratia ſeparationem habent, & diuiſibilitatem, n. 16.

Vtile per inutile non vitiatur in habentibus ſeparationem, num. 17.

Gratia corruens in vna parte ſuſtinetur in alia ſeparata, num. 18. & ſequentibus.

Collatio licet deficiat, non deficit gratia reſeruata penſionis, num. 19.

Gratia ſubrogationis ſi corruat quo ad litem, quia nulla adeſt, non corruit quoad poſſeſſionis partem, num 20.

Gratia pro parte nulla, & pro parte ſeparabili valida, pro iſta ſuſtinetur, num 21.

Executoris datio licet ſit inefficax, & nulla ob defectum formæ Trident. gratia principalis intacta remanet quoad ſubſtantiam, tradenda impetranti per Senatum, vt illa vtatur coram Ordinario, cui cauſa ſit remiſſio, num. 22.

Litteræ gratioſa, in quibus conſiſtit ius, & actio, probatioque impetrantis, neceſſaria omnino ad cauſam per Senatum Ordinario remiſſam, illi ſunt de neceſſitate tradenda, n. 23.

Gratia perficitur per fiat, quoad ſubſtantiam ante litterarum expeditionem, quibus ad ſuſtantiam, non eget, num. 24.

Ad gratia probationem, vt ex ea in iudicium agi valeat, litteræ neceſſaria ſunt, & ad earum expeditionem adſtringitur impetrans, n. 25.

Gratia ſtat in lingua Principis, in ſcriptura teſtimonium, in executione commodum, n. 26.

Gratia abſque litteris nequit probari, n. 27.

Gratia ante litterarum expeditionem non expirat per mortem Principis re integra, n. 28.

Gratia requirit ſcripturam, & probationem, ita vt nec teſtes ſufficiant, num. 29.

Litteræ expedita, & deperdita teſtibus probantur, num 30.

Teſtes ad probandum circunſtantias, & qualitates gratia admittuntur, licet ad ſubſtantia probationem nequaquam, num. 31.

Stylus Senatus tradendi litteras gratioſas parti, vt illis vtatur coram Ordinario, cui ſit cognitionis remiſſio ex Trident. prouenit de neceſſitate iuſtitia, num. 32.

Stylus Senatus retinendi litteras meræ iuſtitia, percutientes primam inſtantiam Ordinarij, facta illi ſimpliciter cauſa remiſſione, validè comprobatur, à num. 33.

Litteræ meræ iuſtitia quales ſint, num. 34.

Litteræ iuſtitia non ſubſcripta nulla ſunt ex defectu formæ, nec illis Delegatus vti poteſt ex defectu iuriſdictionis, num. 35.

Litteræ meræ iuſtitia, quæcumque ſint, nihil coram Ordinario, cui ſit per Senatum cauſa remiſſio ad iudicium ibidem initiandum, proſunt, nec parti impetranti, num. 39.

Commiſſionis alteri directa virtute Ordinarius, cui Senatus primam inſtantiam remittit, procedere nequit, ſed ſua iuriſdictione Ordinaria, n. 37.

Litteræ monitoriales, compulſoriales, remiſſoriales, executoriales, &c. emanata à principali commiſſione nullâ ob defectum formæ pariter nulla ſunt, quia procedunt à radice infecta, num. 38.

Peccatum in capite membra etiam inficit, n. 39.

Deſtructio

Deſtructo antecedenti, conſequens deſtructum remanet, num 40

Acceſſorium, ſiue tractetur de principali augendo, ſiue deſtruendo, aut confirmando ſemper huius naturam ſequi ur, num.41.

Litteræ monitoriales, &c. ſunt à ſua principali commiſſione inſeparabiles, cuius vitium participant, num 42.

Sublato principali corruit acceſſorium quia eodem modo reſoluitur, quo creatur, n 43.

Annullata principali diſpoſitione omnes clauſulæ in ea contentæ reſoluuntur, n.44.

Infecta primitiua, infecta cenſentur deriuatiua, num.45.

Acta geſta à Iudice carente iuriſdictione nulla ſunt ipſo iure, num 46.

Geſta per Delegatum, aut Legatum contra formam Trident. in cap. cauſæ omnes, ſunt nulla ipſo iure, num.47.

Litteræ iuſtitiæ contra formam Tridentin. vsi inefficaces, & penitus inutiles ad cauſam remiſſam Ordinario, quæ ab initio iudicium incipit, fruſtra ei remitterentur, n.48.

Fruſtra expectatur euentus, cuius nullus eſt effectus, num.49.

Factum quod non releuat fieri non debet, n.50.

Litteræ iuſtitiæ percutientes primam inſtantiam, ſi impetranti traderentur, maximum ſequeretur damnum, cum furtiuè illis vti poſſet, & reproductis in Rota contra recurrentem procederetur in cauſa per contradictas, num.51.

Inconueniens detrahens præeminentiæ Regis, authoritati Senatus, præbet occaſionem turbationi vtriuſque Reipublicæ, & damnum oppreſſis radicitus euitandum erit, num.52.

Monitoriales, & alia reſcripta contra plures (quæ reſpectu aliquorum percutiunt Trident.) cum horum cauſa Ordinario remittuntur, aliorúmve nullatenus parti tradentur, vt illis vtatur coram ſuo Delegato contra non remiſſos ad Ordinarium, num.53.

Executoriales legitimè per ſuperiorem expeditæ, coram quo ex eis actio in factum proponitur contra debitorem condemnatum, ibidem non repertum traduntur parti, vt illis vtatur coram Ordinario, num 54.

Monitoriales, & aliæ litteræ meræ iuſtitiæ in quibus inſertæ veniunt litteræ gratioſæ, an ſint indiſtinctè tradendæ parti, vt illis vtatur coram Ordinario, cui cauſa remittitur, num. 55. & ſequentibus.

Litteræ originales gratiæ impetranti idcò traduntur, vt illis coram Ordinario, cui fit cauſæ remiſſio, vtatur, quia vt originales fidem, & probationem faciunt, n.57.

Litteræ monitoriales principaliter ſunt iuſtitiæ, quibus incidenter inſeruntur gratioſæ, quæ vt exemplum informiter deductum, fidem, nec probationem faciunt, num.58.

Inſtrumentum inſertum in priuilegio Principis non citata parte non probat, niſi originale exhibeatur, num.59.

Inſtrumentum, quo aliud regiſtratur abſque Iudicis authoritate, & partis citatione, non probat, num.60.

Inſtrumentum, quo aliud refertur non probat, niſi appareat relatum, n.61. & 62.

Litteræ monitoriales cum ſint nullæ ob defectum formæ, & fidem non faciant, multo minus litteræ acceſſoriæ in eiſdem inſertæ, n.63.

Annullato principali inſtrumento reſoluuntur omnes clauſulæ in eo contentæ, n.64.

Litteræ gratioſæ inſertæ in monitorialibus authoritate Iudicis carentis iuriſdictione fidem non faciunt, num.65.

Litteræ monitoriales percutientes primam inſtantiam, quibus gratia inſerta venit indiſtinctè retinentur in Senatu, remiſſa ſimpliciter cauſa Ordinario, num.66.

Litteræ originales de neceſſitate præſentandæ ſunt Iudici ad exercitium iuriſdictionis, ita vt tranſumptum Notarij aliàs authenticum no proſit.

Litteræ gratiæ inſertæ in proceſſu fulminato non probant, parte opponente, niſi originales exhibeantur, num.68.

Et idem de copia priuilegiorum, n.69.

Iuriſdictio à tempore datæ litterarum adquiritur, non tamen eius exercitium ante originalium præſentationem ſibi factam, n.70.

Deciſio elegans Rotæ adducitur, vt litteræ originales, aliæve authenticæ non præſentatæ, non tribuant iuriſdictionis exercitium, nec probent, num.71. & ſeqq.

Citationis decretum vigore litterarum Iudici non præſentatarum eſt nullum ipſo iure, n.72.

Litterarum originalium tranſumptum etiam per Notarium, etiam teſtantis fideliter tranſumpſiſſe illud, ſicut non probat, ita nec ſufficit vt eius præſentatione adquiratur Delegato iuriſdictionis exercitium, n.73.

Imò tunc Iudex nulliter citationem decernit, n.74.

Executor certus eſſe debet de ſua iuriſdictione per originale, non per exemplum minus ſolemniter deductum, num.75.

Præſentatio reſcripti eſt de proceſſu, & illius potiſſimum fundamentum, facienda ſolemniter manu publici Notarij, de qua ſoli Iudici non creditur, num.76.

Notarij ſolita verba non inducunt realitatem, nec probationem, n.77.

Litterarum Apoſtolicarum tranſumptum deficientibus ſolemnitatibus requiſitis fidem non faciunt, num.78.

Deciſio Rotæ, quæ dicitur reualidari proceſſum per ſubſequutam litterarum præſentationem, à principio non factam, reprobatur ab eadem Rota, num.79.

Tranſumptum litterarum in proceſſu fulminato cum authoritate Iudicis, & non contradicente parte, quæ non adeſt, vbi extraiudicialiter proceditur, & cum aliis adminiculis probat, num.80.

Executor ante litterarum præſentationem nequit exercere validè actum iuriſdictionalem, num 81.

Iudex, qui Ordinaria, & delegata poteſtate poteſt procedere, reſtringens ſe ad delegatam inualidam, nihil agit, nec ex Ordinaria actus ſuſtinetur, num 82.

Litteræ originales ſemel præſentatæ poſſunt exemplari, vt exemplum in actis remaneat ſolemniter deductum, & illius tenorem in citatione inſeri, num.83.

Rota alia ſingularis deciſio refertur circa fidem adhibendam exemplo litterarum Apoſtolicarum originalium vt de ſua iuriſdictione certus ſit, ibidem.

Præſentatio reſcripti debet fieri ſolemniter per manum publici Notarij, & appoſitione teſtium, num.85.

Pars comparens, & non opponens de defectu iuriſdictionis ob non præſentationem litterarum originalium, quando ſuſtineatur iudicium, vel non, num. 86. & ſeqq.

Productio ipſa inſtrumenti parte citata facta, fit de actis, licet inſtrumentum ipſum de actis non ſit, nec dicatur, num. 87.

Iura partium ſunt de actis proceſſus ſi regiſtrentur ſolemniter in illo, num. 88.

Pars opponens defectum iuriſdictionis ob non præſentationem litterarum, iſta exhibenda ſunt, num. 89.

Proceſſus nullus ob defectum iuriſdictionis ob non præſentationem litterarum per conſenſum partis non reualidatur, num. 90.

Iuriſdictionem conferre non poſſunt priuati, n. 92.

Pro ſententia validitate ſuper executione penſionis debet in actis de reſeruatione conſtare, n. 91.

Copia ſimplex litterarum cauens citatione, nec dicitur de actis, nec fidem prorſus facit, n. 93.

Ad probationem gratiæ requiritur originalis Scriptura præſentanda, & non ſufficit teſtimonium ipſius, num. 94.

Litteræ in monitorialibus inſertæ ſunt ad vnum finem probandæ iuriſdictionis, & ſic in diuerſo fidem non faciunt, niſi originales appareant, n. 95. & num. 96.

Exceptio modificatiua ad vnum finem oppoſita ad diuerſum in executione opponi poteſt, n. 97.

Litteræ originales, vel tranſumptum authenticum cum iuris requiſitis deductum fidem faciunt in iudicio, non tamen minus ſolemne, n. 98.

Litteræ gratioſæ inſertæ in monitorialibus proceſſu fulminato, & aliis actis iudicialibus, fidem non faciunt poſt appoſitionem partis, niſi originales exhibeantur, num. 95.

Defectus iuriſdictionis, vbi adeſt, monitoriales, & cætera acta proceſſus nulla ſunt, & per conſequens litteræ gratioſæ in eis inſertæ fidem non faciunt, num. 100.

Notario atteſtanti in monitorialibus commiſſionem fuiſſe ſubſcriptam propria manu Sanctiſſimi, an ſit in Senatu fides danda, n. 101. remiſſiuè.

1 LITTERÆ Apoſtolicæ, ſeu commiſſiones cauſarum à Sede Apoſtolica emanatæ, ex quibus ius, iuſtitiáve † Ordinariorum percuti poſſunt, duplicis generis ſunt; nam aut continentur, & includuntur in gratia, qua quis obtinuit beneficium, vel id genus aliud, & pro eiuſdem gratiæ executione iudex aliquis ſpecialiter nominatur, de quarum genere latè loquuti fuimus hac 2. *p. c. final per totum*, & ſuprà *c.* 10. & alibi paſſim.

2 Aut ſunt litteræ iuſtitiæ, quæ vocantur reſcripta, quæque dumtaxat † continent, & reſpiciunt alicuius negotij iudicium, quæ alicui iudici particulari diriguntur, eique iuriſdictio datur, vt de eo inter partes cognoſcat, de quibus ferè in cæteris huius ſecundæ partis capitibus abondè tractauimus, & huius generis ſunt monitoriales, remiſſoriales, compulſoriales, & executoriales, & ſi quæ ſunt.

Quo obiter præcognito, quando Senatus eaſdem litteras examinat, & cognoſcit in eis defectum formæ traditæ per S. Concilium Tridentin. *ſeſſion. 24. de reformatione, cap.* 20. requirens ſubſcriptionem propria manu Sanctiſſi-
3 mi: † diuerſimodè diſcernit; etenim ſi litteræ ſint primi generis, nempè continentes gratiam, tunc omnes indiſtinctè tradi iubet parti, vt illis coram Ordinario (ad quem de iure cognitio pertinet in prima inſtantia) vtatur, ita vt illi non ſolùm negotij ſit facienda remiſſio; ſed ipſæmet litteræ gratioſæ præcisè, & neceſſariò traduntur originales impetranti, vt illis vtatur coram Ordinario, vt iſte ſiue in via executiua, ſiue in via Ordinaria procedat ad earum complementum, prout melius & iuridicè ipſe arbitretur, attentata bipartita concluſione, & reſolutione eum caſuum varietate latiſſimè à nobis ornata infrà hac 2. *part. cap. final. per totum*; quoniam iſtæ litteræ deſeruiunt ad iuſtitiam principalem impetrantis, & ſunt inſtrumentum ad eam probandam, vt ſtatim latius.

Si autem litteræ contineant dumtaxat, & reſpiciant iuſtitiam, † quibus hic idem ſubſcriptionis defectus reperitur, Senatus non abſolutè, ſed diſcretiuè diſcernit, nam litteris apud ſe retentis, cognitionem negotij in prima inſtantia ſimpliciter remittit Ordinario tractandam. 4

Iſte etenim Senatus noſtri bipartitus ſtylus validiſſimis iuris vallatur fundamentis, quæ hanc differentiam, & diſcrimen mirè comprobant. Litteræ namque † gratioſæ duo continent ſeparabilia, alterum partem diſpoſitiuam gratiæ, qua continetur ſubſtantia principalis diſpoſitionis, nempè donatio, conceſſio gratioſa beneficij, aut rei principalis in eiſdem contentæ; alterum verò continet & reſpicit partem executiuam, pro qua ſpecialis dari ſolet commiſſio, & executor, quæ eſt quid acceſſorium ad diſpoſitionem principalem, vt notiſſimum eſt cunctis. 5

Et licet hæc commiſſio, & executoris ſpecialis aſſignatio ob non † ſeruatam formam Concilij Tridentin. ſit nulla, quia ea deficiente executor caret iuriſdictione, nec in prima inſtantia eam poteſt exercere, ex latè adductis ſup. hac 2. *p. cap. 3. & cap. 6. à num.* 14. cum cæteris ſequentibus, vſque ad finem huius 2. *p.* & proptereà ceſſet litterarum ſecunda pars.

Tamen ipſa principalis diſpoſitio, & ſic gratia, ſeu donatio beneficij, puta † intacta remanet, tum quia clauſulæ executiuæ, præcipuè executoris datio, ſint qualitates accidentales, & extrinſecæ, quæ nihil eſſentialiter tangunt ſubſtantiam gratiæ ipſius, † nec principalis diſpoſitionis, quia poteſt executor dari, vel non dari ad gratiæ executionem, text. *in cap. ſi ſuper gratia cuiquam ab Apoſtolica Sede facta executores fuerint deputati, &c. de officio Delegat. lib. 6.* & communiter Doctores, ponderando illa verba (*Si executores fuerint deputati*) quæ vti conditionalia manifeſtè indicant, gratiam ſolere dari abſque executorum deputatione, quæ accidentalia poſſunt mutari, † variari, & deficere non vitiata ſubſtantia, ſecus è contra Calderinus *conſil. 314. ante medium, verſ. Ad cuius declarationem.* aliàs 11. *de feudis*, Cardinalis Tuſchus *practic. concluſ. littera A. concluſion.* 82. *num.* 1. Barboſa *axiom. 9. num.* 3. Gutierrez *practicarum lib. 3. quæſt. 16. num.* 91. Quia apponuntur, † & cueniunt poſt diſpoſitionis eſſe perfectum, Signorolus *conſil. 51. num.* 11. Gomez *in §. perſonam, num. 14. inſtit. de actionibus*, Becius *conſil. 172. num. 29. volum.* 2. Gloritus *reſponſ. 1. num.* 561. *part.* 1. Brunus *de augmen. & dimin. p. 1. q. 3. princ. num.* 2. Tuſchus *concluſ. 82. num. 14. in principio.* 7 8 9 10

Nam

Nam accidentia extrinſeca poſſunt adeſſe, &
11 abeſſe præter † ſubiecti corruptionem, *l. falſa,*
ff. de condition. & demonſtration. l. pacta conuenta,
ff. de contrahend. emption. l. pro voluntariis, ff.
de impenſis in rebus dotal. fact. tradunt Coraſius
lib. 3. miſcellan. capitul. 10. Zazius *lib. 1. ſingulari*
reſponſ. capitul. 12. Menochius *conſil.* 35. *num.* 19.
& conſil. 37. *num.* 98. *& conſil.* 170. *num.* 23. Surdus
conſil. 179. *num* 7. Gloritus *reſponſ.* 1. *part.* 1.
num. 166. Porphyr. *in prædicabil. cap. de accident.*
Sebaſtianus Medicis *de diffinitionibus bonorum poſſeſſion. diffinitione* 100. *num* 23. *&* 27. Tuſchus
dict. concluſ 82. *num.* 11. Auguſtinus Barboſa
axiom. 5. *num.* 4.

Tum etiam quia commiſſio & datio executo-
12 ris eſt acceſſoria † ad gratiam principalem, text.
in cap. ſi ſuper gratia, ibi: *Sic nec etiam re integra*
perimatur executoribus data poteſtas, quam
voluti gratia prædicta acceſſoriam, naturam ſequi
congruit principalis, &c. de officio Delegati, lib. 6. in
cuius comprobationem plura congerit Nico-
13 laus Garcia *de beneficiis* 6. *part. capitul.* 2. *à*
num. 300. *cum ſequentibus.* Et ſic ob defectum
acceſſorij † nihil detrahitur principali diſpoſitioni,
quæ acceſſorij naturam non ſequitur,
nec imitatur, ſed contra; Decianus *conſil.* 21.
num. 9. *&* 10. *lib.* 4. Surdus *deciſ.* 192. *num.* 4. 5.
& 6. Ancharranus *in cap. ſi Clericus, column.* 2.
de præbend lib. 6. Felinus latè *in cap. cum M. Ferrarienſ. de conſtitut. num.* 17. vbi Rippa *num.* 173.
diligentiſſimus & doctiſſimus D. Ioannes del
Caſtillo *controuerſ. tom.* 6. *cap.* 168. *à num.* 37.
cum ſeqq.

14 Hinc fit, quod clauſulæ executiuæ † non
mutant, nec alteram principalem diſpoſitionem,
Clement. 1. *de præbend.* vt poſt alios Pedemontan.
deciſ. 164. *num.* 62. Couarruuias
in rubrica de teſtamentis, part. 2. *num.* 13. *in fin.*
Vitall. *deciſ.* 83. *num.* 3. *part.* 1. Molina *de primogenijs,*
lib. 3. *capitul.* 2. *num.* 42. *&* 49. *cum*
ſequentibus, Franchis *deciſ.* 213. *num.* 53. Menochius
conſil. 84. *num.* 45. Surdus *deciſ.* 41.
num. 16. *& conſil.* 45. *num.* 24. Peregrinus *variarum*
lib. 6. *titulo de pactis & conuent. num.* 182.
Marta *de clauſul. part.* 4. *concluſ.* 20. *num.* 2. 3.
& 4. Aloiſius Riccius *in collectanea deciſion.*
part. 4. *collect.* 786. Alexand. Trentacinq. *variar.*
reſolut. lib. 1. *titulo de reſcriptis, reſolut.* 8.
num. 2. Seraphinus *deciſ* 574. *num.* 1. *& deciſion.*
716. *num.* 3. Auguſtin. Barboſ. *de clauſulis numer.*
1. *& ſequentibus, clauſul.* 60. Sanchez *de*
matrimonio, lib. 6. *diſputation.* 29. *num.* 9. Gironda
de priuilegiis, ampliation. num. 143. Seſſe
deciſ. 24. *num.* 3. Gregorius *deciſ.* 311. *num.* 15.
Moneta *de commutation. vltimar. volunt. cap.* 7.
à num. 48. *cum ſequentibus,* etiamſi executiua
maneant ſuperflua, & inania, vt poſt Martam
vbi proximè, & alios; Barboſa *dicta clauſula* 60.
num. 3.

Cui & illud mirabile pertinet, quod dilatio,
15 tempus, aut alia † quævis conditio appoſita
in executiuis contractus, aut diſpoſitionis cuiuſlibet,
executionem reſpiciens, non principalem
diſpoſitionem; hanc non facit conditionalem,
ſed pura remanet, licet executio, & ſatisfactio
ſit dilata, & ſuſpenſa in tempus; ita
poſt plures eleganter obſeruant Natta *conſ.* 453.
à num. 1. 2. *tom.* Don Ioannes del Caſtillo, Regij
patrimonij Concilij meritiſſimus Senator
controuerſiarum lib. 4. *capitul.* 56. *num.* 51. *verſicul.*
Secundus caſus eſt, & ſequentibus, latè etiam
5. *tom. cap.* 109. *per totum,* Mareſcotus *variarum*
reſolutionum, lib. 1. *cap.* 14. *num.* 3.

Et denique cum datio executoris, & gratia
principalis inter ſe ſeparationem, † & diuiſibi- 16
litatem habeant, quia accidentaliter ſolet dari,
vel non dari, ex *dict. cap. ſi ſuper gratia de officio*
Delegati, lib. 6. & ex iis quæ hactenus diximus;
intrat vulgare axioma, quod inſeparabilibus,
& in iis, quæ inter ſe diuiſibilia ſunt vtile † per 17
inutile non vitiatur, *l. certi condictio,* §. 1. *ff. ſi*
certum petatur, l. 1. §. *ſimiliter l.* 4. §. *ſi is qui duplam,*
ff. de verborum obligationibus, plures refert Doctores
Auguſtinus Barboſa *axiomat.* 231. *per totum,*
vide multa mirabilia quæ ad ſingulares
caſus congeſſimus, hac 2. *part. capitul.* 13. *à*
num. 21. *cum ſequentibus, verſicul. Quorum omnium, &c.*

Et ex hac ratione dicendum venit, quod
etiam reſpectu ipſius † gratiæ principalis ſi con- 18
tineat rem ſeparatam, & diuerſam, licet gratia
corruat in vna parte, ſuſtinetur in alia ſeparata;
ita poſt alios, & Rotæ deciſiones probat Mareſcotus
variarum reſolution. lib. 2. *capitul.* 18. *à*
num. 47. in hæc: Quamuis ergo collatio † defi- 19
ciat, non tamen deficit gratia reſeruationis penſionis,
defectus enim intentionis in vna parte
gratiæ, non vitiat gratiam in alia parte ſeparata,
& diſtincta, *cap. ſi eo tempore, de reſcriptis,*
lib. 6. Abbas *in cap. ſedes, num.* 4. & ibi Felinus
num. 2. *eodem titulo,* & ita fuit deciſum, *in vna*
Oſcen. iudicati 20. *Decembris* 1599. coram D.
Cardinali Millino. Sic etiam videmus, † quod 20
licet gratia ſubrogationis corruat quoad litem,
ſi nulla adſit lis, non tamen corruit alia pars gratiæ,
videlicet quoad poſſeſſionem, Ægidius
deciſion. 125. *in principio,* & fuit dictum *in illa*
Ouetenſi. Canonicatus, coram Ioann. Baptiſta de
Rube. *& in illa Legionenſ. Prioratus* 27. *Iunij*
1584. coram felicis recordation. Clement. Papa
VIII. tunc auditore, & tradit Lancelotus *de*
atteatatis 2. *part. cap.* 4. *in præfation. num.* 416. *&*
ſequentibus, &c.

Circa quam doctrinam videndum etiam erit
† conſ. Ancarrani 409. *viſo diligenter,* & quod 21
fuit reſolutum in Rota *in vna Tarraconenſ. illegitimitatis*
22. *Octobris* 1546 teſte Puteo *deciſ.*
483. *incipit Matthæus Gauilla,* & poſtea *in vna*
Seracuſan. illegitimitatis 19. *Octobris* 1579. *coram*
S. D. N. Clement. VIII. tunc Hippolyto
Alexandrino, Rotæ auditore, quæ eſt *deciſ.* 107.
domini tenuerunt, part. 1. *diuerſorum, per totam,*
Hieronym. Gonçalez *de menſib. gloſ.* 5. §. 9. *à n.* 97.
vbi latiſſimè, de gratia pro parte nulla, & pro
alia valida, vt pro iſta ſuſtineatur, licet pro alia
inualida ſit, & deficiat intentio Papæ, quando
contenta in gratia ſeparationem habent, vbi
abundè proſequitur plurimas doctrinas, & Rotæ
deciſiones allegans videndus.

Ex quibus neceſſario infertur, quod cum litteræ
gratioſæ † maneant quoad ſui ſubſtantiam, 22
& principalem diſpoſitionem intactæ, quantumuis
commiſſio & executoris in eis datio ſit
ineffieax, & nulla ob omiſſam formam eſſentialem
ſubſcriptionis propria manu Sanctiſſimi; omnino
per Senatum tradendæ ſunt impetranti, vt
illis vtatur coram Ordinario, ad quem fit per
Senatum negotij remiſſio in prima inſtantia.

Ex eo etenim quod cotam eo ſit eaoſa tra-
23 ctaoda, litteræ iſtæ, † quibus conſiſtit actio, & ius principale impetrantis, deſeruiunt ad probationem, & ſunt inſtrumentum neceſſarium, & eſſentiale iuris partis (& interdum vtarumque ex quo quandóque actio, & deſeoſio ſimul exoritur) perneceſſe ſunt impetranti tradendæ, vt illis coram Ordinario vtatur. Quia licet gratia perficiatur per ſolam ſigoaturam, atque dicatur gratia perfecta quoad validitatem
24 ante litterarum † expeditiooem, cum ſtatim quod ſit conceſſa per verbum, *fiat*, Papæ aut alterius Principis, valida ſit & perfecta quoad ſubſtantiam; quia ſolo verbo Pontificis perficitur abſque aliqua ſcriptura, vt poſt plurimos Doctores probant Hieronymus Gonçalez *de alternat. gloſ.* 12. *à num.* 44. *& gloſſa* 15. §. 1. *à num.* 34. *&* 2. *quæſt.* 9. *à num.* 32. Molina *de primogeniis, lib.* 2. *capitul.* 7. *num.* 56. *& ſequentibus.* Don Ioano. del Caſtillo *controuerſiar. tom.* 5. *cap.* 67. *à num.* 64. *& ſequentibus*, latiſſimè Thomas Sanchez *de matrimon. lib.* 8. *diſputation.* 29. *à principio*, infinitos penè citat Marius Giurba *in conſil.* 57. *num.* 15. *&* 16.

25 Tamen ad ipſius gratiæ † probationem, vt ex illa agi poſſit in iudicio; litteræ ſunt neceſſariæ, ad idque impetrans earum expeditione indiget, & arctatur, text. *in cap.* 1. *iuncta gloſſa verbo, In ſcriptis, de cenſibus, lib.* 6. text. *in cap. contra morem* 100. *diſtinction.* ibi: *Scriptis priuilegiis, cap. porro de priuilegiis.* Nam in lingua Principis ſtat gratia, & in ſcriptura teſti-
26 monium, & in executione † & effectu commodum, Hieronym. Gonçalez *de alternatiu. gloſſa* 12. *num.* 47. *& gloſſa* 55. *num.* 23. Marius Giurba *conſil.* 57. *ſub num.* 16. poſt Azeuedum loco ſtatim citaodo, Farinacius *deciſ.* 585. *num.* 2. *part.* 1. *in nouiſſimis*, Cochier. *in regula* 25. *Chancellariæ, de non indicand. iuxta formam ſupplicationis, num.* 27. *fol.* 265. atque ideò abſque illis gratia nequit probari: Azeued. poſt alios *in leg.* 2. *num.* 13. *titul.* 7. *lib.* 5. *Recopilationis*, Molina *dicto lib.* 2. *de Hiſpanorum primogeniis, capitul.* 7. *num.* 56. Puteos *deciſion.* 254. *lib.* 2. *& deciſion.* 485. *eodem lib.* 2. Thomas Sanchez *de matrimonio, dicto lib.* 8. *diſputation.* 28. *num.* 2. Gloſſa *in Clementina dudum, verbo, De ſepulturis*, vbi communiter Imola, Anchatanus, & Cardinalis, Felinus poſt alios *in rubrica de conſtitution. num.* 5. & ibi Decius in noua additione in prima lectura *à num.* 37. *vſque ad* 43. Beroius *num.* 83. Ripa *num.* 50. Mandoſius *num.* 40. *& ſequentibus*, Boſchus *num.* 110. Ferretus *num.* 18. Antoo. de Burgos *num.* 144. Riminaldus *num.* 129. Alexand. *conſil.* 107. *num.* 4. *volumin.* 7. Gigas *de penſionibus, quæſt.* 34. *num.* 1. 2. *&* 3. *& quæſtion.* 40. *num.* 2. *&* 3. Caſſaneus *in conſuetudinibus Burgundiæ, rubrica* 1. §. 4. *num.* 180. Pariſius *conſil.* 5. *num.* 60. *& conſil.* 71. *num.* 12. *volumin.* 4. Celſus *conſil.* 16. *num.* 6. Bertachin. *tractatu de Epiſcopo, lib.* 7. *part.* 1. *num.* 53. Rebuffus *in cap. poſtulaſtis in gloſſ. verbo, Retinere, num.* 21. *de Clericis excommunicatis miniſtr. & in praxi, titul. de diſpenſation. ad plura, num. penultimo, & in titulo gratia rationi congruit, num.* 1. Ripa *reſponſion.* 13. *num.* 4. *de reſcriptis*, Caſſiador. *tit. de cauſa poſſeſſion.* 4. *num.* 2. Socinus *conſil.* 41. *num.* 3. *volumin.* 3. Ludouic. Gomez *in regula de non indicando iuxta formam ſupplicationis, quæſt.* 1. *num.* 8. Rota *in nouiſſimis, deciſion.* 89. *lib.* 2. *& deciſion.* 11. *lib.* *tom.* 3. Roſella *verbo, Priuilegium, num.* 16. Silueſter. *priuilegium, quæſt.* 14. Armilla *verbo, Priuilegium, num.* 10. Tabiena *priuilegium, quæſt.* 10. *num.* 11. Caſtillo *in l.* 41. *Tauri, num.* 4. & ibi Antonius Gomez *num.* 2. Nauarrus *lib.* 5. *in* 2. *edition. titul. de priuileg. conſil.* 1. *num.* 1. Boſſius *in pract. titul. de Principe*, Mieres *de maioratu* 1. *part. quæſt.* 62. *à num.* 1. Maſcardus *de probationibus, concluſion.* 845. *num.* 20. Gutierrez *conſil.* 9. *num.* 6. Matienzo *in leg.* 2. *gloſſa* 3. *num.* 1. *lib.* 5. *Recopilation.* Auendaño *in leg.* 43. *Tauri gloſſa* 1. *num.* 1. Molina *tom.* 3. *de iuſtitia, diſp.* 599. *num.* 1. Graffis 1. *part. deciſion. lib.* 1. *capitul.* 13. *num.* 51. Sayrus *de pœnitentia, capitul.* 22. *num.* 3. & poſt alios Hercules Mareſcotus *variarum reſolution. lib.* 2. *capitul.* 40. *num.* 41. *& ſequentibus*, qui *num.* 43. firmat Rotam paſ-
ſim cootentari † cum ſola gratia, abſque litte- 27
rarum expeditiooe, quæ tantùm requiruotur ad effectum probationis, noo tamen ſubſtantiæ ipſius gratiæ, & fuiſſe latè deductum per Rotam *in vna Compoſtellana Canonicatus* 15. *Iulij* 1574. coram Ioanne Bapriſta de Rubeis, reſtatur, latè etiam nouiſſimè Aſcanius Tamburinus *in tractatu de iure Abbatum, q.* 3. *diſp.* 16. *per totam, tom.* 1.

Apud qoos præcipuè Molinam, † Thomas 28
Sanchez, & Hieronymum Gonçalez, necnon Dun Ioaonem del Caſtillo *controuerſiar. tom.* 5. *capitul.* 67. *à num.* 69. *cum ſequentibus*, & Nicolaum Garciam *de beneficiis* 6. *part. cap.* 2. *à n.* 296. *cum ſequentibus*, videre poteris abundè, quod gratia noo expiret etiam ante litterarum expeditionem per mortem Principis re integra, vbi de limitatiooibus etiam.

Et quod gratia Prioeipis probari non poſſit,
niſi per litteras, † quia per eius probationem 29
requirit ſcripturam, ita vt non ſufficiat per teſtes probatio, latè examinat, & ita reſoluit poſt magnam Doctorum cateruam, & Rotæ deciſiones plurimas Maſcardus *de probationibus, concluſ.* 845. *per totum*, apud quem de limita-
tionibus præcipuè, quando fuerint litteræ † ſe- 30
mel expeditæ deperditæ, latè etiam Aſcanius Tamburinus *de iure Abbatum, quæſt.* 2. *diſp.* 16. *per totum*, Cochier. *ad regulam* 25. *à num.* 14. *cum ſequentibus, fol.* 264. *& ſequenti*, & ampliſſime per Flaminium Pariſium *de reſign. benefic. tom.* 2. *lib.* 10. *quæſt.* 1. *per totam*, vbi multa ſcitu digniſſima videbis, & ampliſſimè etiam *in lib* 8. *quæſt.* 2. *à num.* 8. *cum multis ſequentibus*, vbi adducit infinitos penè Doctores, & Rotæ deciſiones, limitátque *à num.* 25. Vt procedat
quando agitur de probanda † ſubſtantia gratiæ, 32
non verò quando agitur de probanda eius qualitate, & circunſtantiis, vt tunc per teſtes ſufficiat poſt magnam Doctorum cateruam, pro cuius limitationis doctrina, videndi etiam ſunt Don Ioannes del Caſtillo *controuerſiarum, tom.* 4. *capitul.* 19. *à num.* 14. *cum ſequentibus*, & iterum *in cap.* 120. *à principio*, Viuianus *de iure patronatus, deciſion.* 10. *num.* 10. *& deciſion.* 41. *num.* 4. Surdus *conſil.* 168. *num.* 7. *& conſil.* 268. *num.* 11. Maſcardus *de probationibus, concluſion.* 1254. *num.* 5. & in terminis gratiæ

gratiæ probat poſt Mandoſium, Ioannes Co-
chier vbi proximè, *num.33. verſ. Sublimitanda.*
Quare de neceſſitate iuſtitiæ prouenit ſtylus
32 huius ſupremi Senatus,† vt litteræ gratioſæ tra-
dantur parti, vt illis coram Ordinario vtatur, ad
quem in prima inſtantia cognitionem pertinere
reperit, eo quod ſubſcripta non inueniatur com-
miſſio executionis de propria manu Sanctiſſimi
contra formam Concilij Tridentini, *ſeſſ.24. de
reformatione, cap. 26.* quod quotidie practica-
tur, & inuiolabiliter ſic à Senatu obſeruatur in
his reſcriptis gratioſis.
Ad iuſtificationem iam retentionis litterarum
33 iuſtitiæ accedamus, † nam in his, vt diximus
in concluſione 2. ſupra poſita, ad Principium
huius *cap. num 3. verſicul. Si autem littera con-
tineant, &c.* Qua diximus in litteris iuſtitiæ
aliter obſeruari debere, nempè vt retentis litte-
ris in Senatu, ne illis pars aliquomodo vtatur
fiat dumtaxat remiſſio negotij Ordinario, vt de
illo cognoſcat, quando apparet, quod ei fit
præiudicium in prima inſtantia, quia non con-
ſtat in reſcripto de ſubſcriptione propriæ manus
Sanctiſſimi (vt dictum eſt.)
Quæ quidem concluſio validiſſima habet
34 fundamenta iuri innitentia, † & dictantia apud
Senatum reſcripta iuſtitiæ, ſiue commiſſiones
principales, ſiue monitoriales, remiſſoriales,
aut inhibitoriales, atque executoriales remane-
re debere retenta, ne illis cum tanto damno &
præiudicio Ordinarij, & rei conuenti furtiuè &
clandeſtinè pars deſuper vti poſſit (de quo pro-
tinus ſpecialiter tractabimus.)
Etenim cum iſtæ commiſſiones nullæ ſint
35 ipſo iure ex defectu formæ † ſubſcriptionis, nec
eis Delegatus, cui diriguntur vti poteſt ex de-
fectu iuriſdictionis, prout latiſſimè probauimus
hac 2. *part. capitul. 17. per totum, & cap. 20. à
num. 72. verſicul. Quibus ſuppoſitis non obſtant,*
& ferè per totum caput, atque etiam *in capi-
tul.6. à principio,* maximè *à num.14. cum ſequen-
tibus.* Sequitur, vt coram Ordinario ad nihil
prodeſſe poſſint, nec ſint alicuius effectus lit-
teræ præſentatæ, tanquam nullæ, quæ etiam
ob id nomine carent, *l. 4. §. condemnatum, ff. de
re iudicata*; & quæ latiſſimè diximus *de Regia
protectione, 3. part. capitul 9. à principio.*
Nec parti illas obtinenti aliquid prodeſſe
36 poſſunt; nam ſi eſt principalis † commiſſio, fa-
cta per Senatum remiſſione, non eius virtute
procedit Ordinarius; ſed ex ſua Ordinaria &
naturali iuriſdictione, commiſſionis namque
37 † virtute alteri directæ, impoſſibile eſt, poſſe
procedere Ordinarium, prout abundè conſide-
rauimus hac 2. *part. cap. fin. à principio,* præſer-
tim *à n.5. cum multis ſequentibus.* Quoniam pro-
pterea per Senatum fit cauſæ huiuſmodi remiſ-
ſio ad Ordinarium, eò quòd ad eum pertinet vti
talem, & de iure Ordinario negotij principalis
cognitio in prima inſtantia vllatenus impedita
per auocationem informem & nullam, prout
peracutè conſiderauimus, & copioſè ſcripſimus
in dict. c. fin. à n.25. & per multos ſequentes.
38 Cæteræ autem litteræ nempè † monitoriales,
remiſſoriales, compulſoriales, inhibitoriales,
& executoriales procedentes, & emanatæ à
principali commiſſione informi, & nulla ob de-
fectum ſubſcriptionis propriæ manus Sanctiſſi-
mi eodem morbo laborant, & nullæ ſunt, &
inutiles tanquam procedentes à radice infecta,

quæ pullulare non poteſt, iuxta quæ latè dixi-
mus *de Regia protectione 4. part. cap.6. à num.35.
cum ſequentibus*, nam radix infecta arborem &
fructum inficit, Ioann. Anton. Magil. *de impu-
tationibus, quaſt. 67. num. 15.* & excluſa radice
omnia excluduntur ab illa dependentia, Paulus
Caſtrenſis *in l. illam 19. num.8. in fin. & n. 9. C.
de collationibus.* Et peccatum in capite membra
† etiam inficit Seſſe *deciſ. 99. n. 4.* Atque etiam 39
antecedenti deſtructo † & remoto, eius quoque 40
conſequens deſtructum remanet, *l. huius rei, ff.
de officio eius, l. veteris, ff. de itinere actúque pri-
uato*, Euerard. *in topicis legali, loco 96.* Aymon
Crauetta *conſ. 231. num.2.* Anton. Monach. Flo-
rentinus *deciſ.18 num.16.*
Et quia acceſſorium, ſiue tractetur de prin-
cipali augendo, † ſiue deſtruendo, aut confir- 41
mando: ſemper ſequitur naturam ſui principa-
lis, Surd. *de alimentis, tit. 9. quaſt. 31. num. 8.
cum ſequentibus, & deciſ.88. num.10.* Franciſcus
Leo *in Theſaur. fori Eccleſiaſtici, part. 2. capi-
tul. 16. num. 70.* Antonin. Monach. Bononienſ.
deciſ 27.num.4. & deciſ.28. num.56. Marius An-
tonin. *variar. lib.1. reſolut.72. num.6.* Maſtrill. *de-
ciſ.125. num. 6.* Gratian. *diſceptation forenſ cap.
282. num.35. & cap. 937. num. 22.* Don Ioannes
del Caſtillo plenè *controuerſ. tom. 6. cap. 168. à
num. 3. cum ſequentib.*
Maximè quia litteræ iſtæ ſunt à ſua principa-
li † commiſſione inſeparabiles, Menoch. *de re-* 42
*cuperanda, remedio 6. à num. 45. & de præſumpt.
lib.3. præſumpt.97. num. 7. & 8.* Gratianus *diſce-
ſceptat. forenſ. tom.5. cap 839. num.24. & 25. &
cap.937. num.23.*
Et proptereà ſublato † principali corruit ac- 43
ceſſorium, quia eodem modo reſoluitur, quo
creatur, *l. qui liberis, ff. de vulgari, l. cum prin-
cipalis non ſubſiſtit, nec ea quæ ſequuntur locum
habent, ff. de regulis iuris, §. fideiuſſores inſt. de
fideiuſſoribus*, Surdus *conſil. 93. num. 1. & con-
ſil. 398. num 5.* Franciſcus Beccius *conſil. 52.
num. 107.* Mandellus de Alua. *conſil. 217. nu-
mer. 12. & conſil. 271. num. 3.* Tuſchus *litter.
A. concluſ. 76. ex num 8. cum ſequentibus, &
concluſ. 78. num. 6.* Menochius *conſ. 8. num.
135. & conſil. 38. num. 14. & lib. 1. de præſum-
ptionibus 21. num... lib.5.* D. Ioannes del Caſtillo
*controuerſiar. tom. 6. cap. 168. à num. 12. cum
ſequentibus*, vbi etiam latè & *num. fin.* Quod
deſtructa, ſeu annullata principali diſpoſitio-
ne, † omnes clauſulas in ea contentas nullas, 44
& deſtructas manere, quia acceſſorium pariter
confunditur, & reſoluitur cum ſuo principali,
latè etiam Auguſtinus Barboſa *axiomat. 4 num.
12. & num.13. & a principio, l.1. & 2. ff. de pe-
culio legato*, ibi: *Nam quæ acceſſionum locum ob-
tinent extinguuntur, cum principales res peremptæ
fuerint*: & infecta primitiua infecta etiam cen-
ſentur deriuatiua, † pro quo plurimas elegan- 45
tes doctrinas congerit Hieronym. Gonçalez
de alternatiuis, *gloſſa 31. à num. 29. cum multis
ſeqq.*
Et in ſpecie acta facta à Iudice iuriſdictione
carente † nulla eſſe probant, *l. factum à iudi-* 46
*ce, ff. de regulis iuris, l. 1. Cod. ſi à non compe-
tente iudice, l.1. Cod. de iuriſdictione omnium
iudicum, l. 2. Cod. ſi aduerſus fiſcum, l.1. Cod. de
pet. iudic. l.2. Cod. de pœnis, l. ſi pater, Cod. ne
de ſtatu defunctor. l. Procurator. C. vbi cauſa ſtatus.
l.2. cum duabus ſequentibus. C. de modo multan.*

latè Sebaſt. Vantius *de nullitate ſentent. tit. ex
defectu iuriſdiction. & vnde, &c. num. 33. 45. &
ſequentibus, num. 48. & num. 52.* Sigiſmundus
Scaccia *in tractatu de ſententia, & re iudicata,
gloſ 7. q. 1. à num.* 10 *fol.* 155. qui plures allegant,
& alibi paſſim per Doctores.

47 Et in terminis quod geſta † à Delegato vel
Legato contra formam Trident. ſint nulla ipſo
iure, diſponit Concilium Trident. *in dict. c.* 20.
poſt medium, ibi: *Aliàs eorum proceſſus, ordi-
nationéſve nullius momenti ſint, &c.* Idémque
decreuit Leo Pontifex X. *in vna Conſtitutione*,
per Nos ad litteram relata ſuprà hac 2. *part. ca-
pitul. 3. à num. 7. verſ. Quare vt prouideret, &c.*
ibi: *Alioquin & illarum etiam aliarum cauſarum
huiuſmodi commiſſiones in poſterum huiuſmodi
commiſſiones in poſterum, & quidquid inde ſe-
quutum fuerit, nullius ſit roboris & momenti, &c.*
De cuius commiſſionis, & omnium inde con-
ſequutorum, & deriuatorum nullitate abundè
ſcripſimus hac 2. *p. cap.* 6. *à num.* 14. *cum multis
ſeqq.*

Hæ itaque litteræ cum nullæ ſint, ineffica-
48 ces & penitùs † inutiles ad cauſam Ordinario
remiſſam, quia iſte denuò incipit de ea cogno-
ſcere, à quo propterea præcisè nouæ debent
monitoriales, compulſoriales, & remiſſoriales
emanere; fruſtra earum deſideratur ſimultanea
remiſſio, ad nihilum enim valent vltra, niſi vt
mittantur foras. Atque ideò nullatenus Ordi-
nario remittendæ.

Fruſtra enim expectatur id, cuius euentus
49 nullius eſt effectus, † atque nihil poteſt opera-
ri, *l. aliquando, § final, ff. ad Velleian. l. ſi quis
ita ſcripſerit, ff. de hered. inſtituend. l. cum here-
des, §. 1. ff. de acquirend. heredit. l. non videtur,
ff. de iudiciis, l. fin. C. qui admitti cap. cum con-
tingat. de officio Delegati*, Surd. *deciſ.* 184. *n.* 8.
Franciſc. Molinus *de ritu nuptiar. lib. 1. compa-
ritien.* 10. *num.* 57. Marſil. *conſ.* 51. *licet nondum,
num.* 17. Cardin. Tuſch. *tom. 4. littera F. concluſ.*
520. *num.* 1. Barboſa *axiomat.* 84. *num.* 3.

50 Nec factum quod non releuat † fieri debet,
*l. ad probationem, C. de probationib. l. aliquando
13. §. fin. l. debitrix 24. §. fin. ff. ad Senat. Con-
ſul. Velleian. l. apud Iulianum 11. §. fin. ille à
quo 13. in principio, l. hac ſtipulation. 14. §. Diuus,
ff. vt Legator. ſeu fideicommiſſ. nomine caueatur,
cap. per tuas 32. de ſimonia*, Petrus Surdus *de-
ciſ.* 260. *num. 5. cum ſequentibus*, Ioannes Ba-
ptiſta Coſta *de facti & ſcientiæ ignorant. inſpe-
ction. 31. per totam*, Aloiſius Riccius *part. 7. col-
lectanea 2497. verſic. Et factum, quod non re-
leuat.*

Imò potius iſtæ litteræ iuſtitiæ non ſolùm
parti non ſunt per Senatum tradendæ, eò quòd
51 inutiles eidem ſint omnino, † & penitùs ineffi-
caces, vt dictum eſt, ſed ex alio capite omni-
no penitùs denegandæ, & in Senatu retinendæ,
facta Ordinario cauſæ remiſſione dumtaxat, ne
illis aliquando, & clandeſtinè atque fraudulen-
ter vtatur pars impetrans citando reum, aut
compulſando acta, & ſimilia, & illis reprodu-
ctis in Rota illa, vt aſſolet his in caſibus, con-
tra reum recurrentem ad Concilium Regium ſo-
lito odio & rigore vtatur, proſequendo cauſam
contra illum (inauditum, & legitimè excuſa-
tum) per iudicium contradictarum, prout de-
ſingulis lucidiſſima habuimus exemplaria per
varias Rotæ deciſiones, quas in vnum con-
geſſimus ſuprà hac 2. *part.* 20. *à principio.*

Hoc enim grauiſſimum inconueniens eſt dam-
num & præiudicium † inferens notabile parti- 52
bus innocentibus, charitatiuo huic recurſui,
Regíſque, & eius Supremi Senatus authoritati,
quod penitùs & radicitus euitari debet, ob-
uiando principiis, ne detur occaſio turbationi
ſtatus Eccleſiaſtici in perniciem Reipublicæ,
prout hæc, aliáque plurima in propoſito con-
ſiderauimus variis iuris fundamentis compro-
bata *in dict. cap.* 20. *per totum.* Ideóque talia hæc
inutilia, & nulla reſcripta in Senatu retinen-
tur, ne aliter incidamus in periculum minans,
& inſtans.

Quam tamen reſolutionem † limitabis in ca- 53
ſu, de quo Nos *in cap* 28. *à num. 23. & ſequenti-
bus*, & in ſimilibus eiuſdem rationis, prout
Nos hanc concluſionem ſimiliter limitauimus
ibidem. Vt ſemper quod monitoriales veniant
contra plures, ſi aliquorum tantùm cauſa Or-
dinario ſit remittenda de iure, aliorum tamen
non tunc tradendæ ſunt monitoriales, aliáve
reſcripta iuſtitiæ parti impetranti, vt illis queat
vti coram ſuo Delegato contra eos, quorum
cauſa non fit Ordinario remiſſio, à ratione ceſ-
ſante, de qua in hac reſolutione, & à ratione
vrgente de qua in prima, cum iam horum re-
ſpectu inutiles non poſſint dici litteræ Apoſto-
licæ iuſtitiæ.

Secundò limitabis hanc † concluſionem ſe- 54
cundam, quando executoriales legitimè expe-
ditæ ſunt à ſuperiore, agitur tamen coram eo ex
eiſdem actione in factum contra condemnatum,
ibidem tamen in loco ſuperioris non repertum,
vt requiritur iuxta rigoroſam iuris rationem
diſputandi, prout diſputauimus infrà, *cap.* 29.
à num. 29. Qua ſtante hæ executoriales per Se-
natum tradi deberent victori, vt illis vtatur
coram Ordinario, de qua limitatione latiùs egi-
mus infrà hac 2. *part. cap.* 8. *à num.* 23. *cum ſe-
quentibus.* Quæ rectè procederet caſu, quo ſty-
lus Tribunalium admitteret illam reſolutionem
iuris ſubtilitate fulcitam & comprobatam,
quam diſputauimus infrà *dict. cap.* 9. *à num.* 19.
cum ſeqq. ſed cum vt ibidem, *& num.* 30. ani-
maduertimus, ſtylus prædictus adſit in contra-
rium, idcirco dictæ limitationis doctrina non
verificabitur in hoc caſu, in quo executoriales
non remittuntur Ordinario, etiamſi ex eis aga-
tur actione in factum coram ſuperiore eas expe-
diente.

Iſthæc ergo diſtincta reſolutio, & diſcrimen
inter litteras gratiæ, & litteras iuſtitiæ, quoad
remiſſionem, † vel retentionem ſatis abundè 55
fundata, & fulcita remanet, ex ea tamen noua
alia exoritur difficultas, quidnam ſit dicendum,
quando in ipſis litteris meræ iuſtitiæ inſertæ
veniant litteræ gratioſæ, an ſint omnino tra-
dendæ per Senatum parti, vt illis coram Ordi-
nario vtatur. Finge pro maiori claritate, gra-
tiam quis obtinuit à Sede Apoſtolica ſuper quo-
dam beneficio, expediuit litteras gratiæ com-
miſſa executione cuidam miniſtro Romanæ
Curiæ, abſque tamen ſubſcriptione propriæ
manus Sanctiſſimi, iſte Iudex expedit moni-
toriales contra poſſidentem in partibus, in qui-
bus monitorialibus inſerit gratiam, quibus al-
latis in Senatu ob defectum prædictæ formæ
Ordinario in prima inſtantia cauſam remittit,
an ſimul huiuſmodi monitoriales parti ſunt tra-
dendæ,

dendæ, vt illis coram Ordinario vtatur, ſicut
diximua in primo membro huius capitia, de
litteris ipſia gratioſis originalibus, quibus ſimul
inſerta eſt ſpecialis executionia commiſſio, in-
formis tamen & abſque forma Concilij Tri-
dentini.

Et videtur affirmatiuè dicendum, tùm à ra-
56 tione ceſſante in litteris meræ iuſtitiæ, † de qua
hactenus in hoc ſecundo membro huiua capitis,
tùm à ratione vrgente & militante in litteria
gratiæ, de qua à principio huiua capitis, quo-
niam iam dici nequeunt hæ litteræ inutiles, &
ineffieacea, cum in illis remaneat pars princi-
palis gratiæ intacta, quæ deſeruit ad eiua pro-
bationem, & ad iuris impetrantis munimen;
igitur tradi ei debent.

Contrarium tamen verius de iure cenſeo, quia
57 inter litteras † gratiæ Originales, quibus ac-
ceſſoriæ appoſita eſt executoria commiſſio, &
has litteras monitoriales, quibus venit inſerta
gratia; multum intereſt, maximúmque datur
diſcrimen, & rationis differentia claiè patet,
nam litteræ originales gratiæ ideò traduntur per
Senatum parti, quia vti originales fidem faciunt,
& probationem, & poteſt pata impetrans ex
eiſdem viriliter agere, ſe tueri, & ius ſuum pro-
58 ſequi. At iſtæ litteræ † monitorialea principa-
liter iuſtitiæ, quibus incidenter inſeria venit
gratia, non ſunt eiuſdem gratiæ originales; ſed
copia & tranſumptum minua ſolemniter, tran-
ſcriptum ſine partis citatione, & à diuerſo mi-
niſtro atque notario aſſumpto per Iudicem De-
legatum, ad hunc dumtaxat effectum, vt teſte-
tur de actis executionis gratiæ, & non ab eo-
met, qui litteraa originales gratiæ confecit, quæ
quidem non probant, nec in iudicio fidem fa-
ciunt, prout abundè diximus hac 2.*part cap* 24.
à num. 33. *cum ſequentibus, verſ. Comprobatur
inſuper nam iſti*, *&c.* vbi plenè tractauimua de
ſeptem requiſitis, quæ interuenire debent in
tranſumpto, vt fidem faciat, præcipuè de cita-
tione partis, & de identitate tabellionia, de ori-
ginali rogati, quæ omnia mirè huic noſtro con-
ducunt videnda: igitur à ratione ceſſante argu-
mentum retorquetur, cum iſtæ monitorialea in-
ſerta gratia fidem non faciant in iudicio, nec
probationem ſui iuris ex eiſdem aliquem aſſu-
mere poſſit impetrans, ideò vt penitùs inutiles
ad cauſam principalem omnino retineri debent
in Senato, permanent etenim in meris terminis
litterarum iuſtitiæ dumtaxat, de quibus iudi-
candum erit, ac ſi gratia ipſa inſerta non fuiſſet.

Quod comprobatur; quoniam etſi inſtru-
59 mentum reperiatur inſertum † in priuilegio
Principis, non probat niſi fuerit inſertum de
conſenſo partia, de cuius præiudicio tractatur,
aut ea legitimè citata, niſi appareat originale;
author eſt Craueta *de antiquitate tempor.* 1. *part.
ſectione* 8. *num.* 19. *verſic. Qui inſtrumento*, vbi
allegat recentiores *in cap. venerabilis*, vbi etiam
Decius *col. fin. num.* 15. *de confirmat. vtili, vel
inutil.* quos ſequitur Maſcard. *de probationib.
conclnſ.* 919. *num.* 1.

Et generaliter tenor inſtrumenti, qui repe-
60 ritur regiſtratus † in alio inſtromento, nam iti-
dem non probat niſi regiſtratus fuerit authori-
tate Iudicia parte citata ad id, & non contradi-
cente, nec opponente, vt dicit Ioannes An-
dreas *in additionibus ad ſpeculator.* § 1. *ſub n.* 5.
in verbo, *Eſſemus*, *littera E. tit. de reſcripto præ-
ſentatio*, *verſ. Sed obiicitur*, quem ſequuntur
Bartol. *in l. Chirographis*, *ff. de adminiſtrat. tu-
tor.* Imola *in cap. cum in iure*, *de officio Delegati*,
col. pen. Alexand. *in conſ.* 6. incipit, *ponderatis
his*, *col.* 2. *num.* 8. *verſ. Quinimo plus dixit*, *lib.* 4.
Natta *in conſ.* 143. *vertitur lis*, *num.* 3. *vol.* 1. Ma-
ſcardus *de probation. dict. concluſ.* 919. *n.* 2.

Attamen inſtrumentum, † quo aliud refer- 61
tur abſque citatione, & præſentia partis non
contradicentis non probat, nec fidem facit, niſi
conſtet, & appareat inſtrumentum relatum; ita
per textum *in authent. ſi quis in aliquo documento*,
C. de edendo, probant Doctores ibi præſertim Iaſ-
ſon, Iacob. de S. Gregor. & Purpurat. *num.* 77.
Bellon. *in conſ.* 35. *num.* 3. Lanfran. de Orian. *in
praxi de inſtrumento productino*, *cap.* 9. *num.* 34. *&
ſequenti*, latè Beroius *in conſ.* 87. *num.* 11. *volum.* 2.
Caſſaneus *in conſuetudin. Burgund.* 63. *num.* 19.
cum ſequentibus, Petrus Follet. *in tractat. cenſual.
in verſicul Tenoris continentia ſequentis*, *num.* 12.
cum pluribus ſequentibus, & per *leg. optimam*, *C.
de contrahend. & committenda ſtipulatione*, ſic
declarant Cepola *in conſil.* 38 *num.* 12. *in ciuili*,
& Socinoa Senior. *in conſil* 266. *num.* 1. *volum* 2.
Ioſeph. Maſcardus *de probationibus*, *concluſ.* 924
num. 1. 2. *&* 5. *& fere per totam concluſionem*,
vbi plura reperiea in huius doctrinæ comproba-
tionem.

Et quod inſtrumentum in alio relatum non
probet, † niſi de originali appareat, probant 62
inſuper Couarruuias *practicarum*, *capitul.* 21.
num. 2. *verſ. Quod ſi fiat*, Tiraquel. *de retractu
lignag* § 2. *gloſſ.* 1. *num.* 10. Surdus *deciſ.* 231.
Dueñas *regula* 280. D. Ioannes del Caſtillo *con-
trouerſiar. lib.* 2. *capitul.* 16. *num.* 60. Gutierrez
conſil. 23. *num.* 9. Motla *in emporio iuris*, *part.* 1.
tit. 11. *de fide inſtrumentorum*, *quæſt.* 1. *num.* 12.
Mantica *de tacitis conuention. lib.* 7. *tit.* 4. *num.* 7.
Surdus *deciſ.* 231. *num.* 2. Caldas Pereira *de em-
ption. & vendition. cap.* 35. *à num.* 48. Cardoſ. *in
pract. ind. verbo*, *Inſtrumentum*, *à num.* 22. Gra-
tian. *diſceptat. forenſ. cap.* 363. *à n.* 10.

Tùm etiam quia ſi ex defectu formæ, & iu-
riſdictionia litteræ † ipſæ monitoriales ſunt 63
nullæ, nullúmque iuris effectum producunt,
nec fidem faciunt, vt latè diximus *de Regia pro-
tectione*, 3. *part. cap.* 9. *à num.* 9. *cum multis ſe-
quentibus*, quæ fidea eiſdem dari poteſt, quoad
acceſſoria & incidentia in eiſdem contenta?

Etenim iuris eſt regula, quod annullato prin-
cipali inſtrumento, reſoluuntur omnes clauſulæ 64
ad illius vtilitatem, in eo contentæ, Petrus Sur-
dus *deciſ.* 7. *num.* 28. *&* 29. Tiraquel. *de conſtitut.
poſſeſſ. part.* 3. *limitat.* 7. *num.* 28. *& ſequentibus*,
Ludouiſ. Caſſanate *in conſ.* 54. *n.* 40. *& conſil.* 55.
num. 30. cum aliis per Dominum Ioannem del
Caſtillo *controuerſiar. tom.* 6. *cap.* 168. *à num.* 13.
& cum Gozadino, & Tuſcho, Auguſtinus Bar-
boſa *axiomate* 4. *num.* 13. & eſt text. mirabilis
in l. ſicut, *ff. de fundo inſtructo*, vbi reuocato
legato fundi, cenſetur etiam reuocatum lega-
tum inſtromenti acceſſoriè relicti, quem meri-
to exclamant Caſſanate, & Caſtillo locis cita-
tis. Igitur ad nihil poteſt illis fides adhiberi, &
quando deficit iuriſdictio in Iudice, cuius autho-
ritate inſertæ † ſint litteræ gratioſæ in monito- 65
rialibus per Notarium, quod nihil probent; ex-
preſſè determinant Rotæ deciſiones relatæ *in
vna Tridentina*, quas paulò poſt ad litteram ad-
ducemos *à num.* 71. *cum ſequentibus*, *verſicul*

Ad quæ optima eſt, & in verſic. Quæ deciſio, &c.
à num. 84.
Et quod iſtæ monitoriales à Romana Curia
emanatæ expeditæ ſuper gratia beneficij per
66 alium poſſeſſi † (quibus indubiè ſemper inſerun-
tur gratiæ) quando percutiunt primam inſtan-
tiam Ordinarij; ſint in Senatu retinendæ; in
terminis probat, & de praxi teſtatur Gundi-
ſaluus de Paz *in prax. 2. tomo, prelud. vltimo,*
num. 11. in principio, & ante finem, verſiculo,
Sed ſi in probatione non conſiſtat, fol. 12. *col.* 4.
quem Doctorem ſic explica, & declara iuxta
diſcretiuas, & diſtinctas reſolutiones hactenus
hoc cap. deſcriptas.
Probatur deinde, quia etiam ad exercitium
67 iuriſdictionis requiritur † præſentatio litterta-
rum originalium, vel aliàs authenticatum, ſo-
lemniter nempè tranſumptarum, ita vt non ſuf-
ficiat tranſumptum factum, ſeu ſubſcriptum à
Notario, probant Abbas *num.* 6. & Felinos *n.* 8.
& 9. in cap. cum in iure peritus, de officio Dele-
gati, Ludouiſius Gomezius *in cap. ſtatuium,*
num. 60. de reſcriptis in 6. Nicolaus Garcia *de be-*
neficiis, 6. parte, capitul 2. num. 16. Rota vt per
Farinacium *in poſthumis, tom. 1. deciſ. 495. n.* 2.
Imò nec proceſſus fulminatus † ſufficit, quo
68 ipſæ litteræ Apoſtolicæ ſunt inſertæ, nec ſum-
ptum *in forma vidimus*, parte opponente, niſi
de originalibus doceatur, Achilles *deciſ.* 53. *&*
in deciſ. 419. Puteus *deciſ.* 246. *lib.* 2. Creſcentius
deciſ. 2. de officio delegati, & in deciſ. 1. de proba-
tionibus, Mandoſius *de ſignatura gratiæ, tit. de*
tranſlat. penſion. verſ. Quartò quæro clauſula, Fla-
minius Pariſius *de reſignat. benefic. lib. 5. quæſt.* 4.
num. 28. Nicolaus Garcia *dict. capitul. 2. num.* 12.
& facit Rota *in vna Bononienſ. tranſlation. pen-*
ſion per eundem adducta 1. *part. cap. 5. n.* 257.
de cuius doctrinæ iuſtificatione altius tractatur
in deciſ. Tridentin. ſtatim ponenda, † & idem de
69 copia priuilegiorum tenuit Rota *in vna Lucana*
penſionis 17. *Februarij* 1598. coram. Orano ad-
ducta per Pacificum *de Saluiano interdict. de-*
ciſ. 203. num. 9. & in nouiſſimis, Farinacij *deciſ.*
689. Nicolaus Garcia vbi proximè, *n.* 13.
Nam iuris certa regula eſt, quod licet ad-
70 quiratur iuriſdictionis poteſtas † à tempore da-
tæ, procedere tamen non poteſt Iudex abſque
eo quod ſibi præſententur litteræ originales,
nec antea acquirit iuriſdictionis exercitium, cùm
non aliter quàm ex eiſdem litteris debeat con-
ſtare, & probari poteſtas ſibi data, *cap. ſuper*
eo 2. de appellationibus, ad finem, Ioannes An-
dreas *in cap. eam te de reſcriptis, in fin.* Cotta-
ſius 4. *part. capitul. 1. num.* 22. lariſſimè Anto-
nius Gabriel. *in communibus concluſionibus, titu-*
lo de executione rei iudicatæ, concluſione 3. Mo-
lina *de iuſtitia & iure 3. tom. diſp. 599. num* 8.
Romanus *conſil. 353. num. 7. &* 8. Felinus *in cap.*
eam te, num. 21. & in cap. ſuſcitatus, num. 12. de
reſcriptis, & in cap. final, num. 39. de præſum-
ptionibus, Mandoſ. *regula 57. quæſt. 17. num. 4.*
& regul. 31. quæſt. 1. qui plures refert, Molina
de Hiſpanor. primogen. lib. 2. capitul. 7. num. 58.
Rota *deciſ. 12. de præbendis, in nouiſſimis*, Garcia
7. part. capitul. 2. num. 7. cum ſequentibus. Quare
cum originales litteræ faciant dumtaxat proba-
tionem, aut tranſumptum authenticum cum re-
quiſitis, & ſolemnitatibus neceſſariis, hæc,
quæ ſimpliciter inſertæ veniunt in monitoriali-
bus, non poſſunt fidem facere, cùm ſolemni-
ter & debito modo non ſint tranſumptæ, vt di-
ctum eſt, maximè opponente parte, vt de pro-
ceſſu fulminato paulò ante diximus.
Atque optima † eſt Rotæ deciſio *in vna Tri-* 71
dentin. beneficij del Roſal. 12. *Decembris* 1594.
coram D. Penna, quæ ſic ait in hæc: Apariſius
de Sitien. ad fundandam litem narratam in gra-
tia, *ſi neutri*, quam impetrauerat *à felic. recor-*
dation. Sixto Papa V. de hoc beneficio, vtebatur
decreto quodam citationis Ordinarij Tridentin.
cui litteræ gratiæ, *Si neutri*, † directæ fuerant, 72
quod cùm ad effectum excludendi litem neceſ-
ſario verificandam ad ſuſtentandam gratiam,
nullam prorſus, & inualidam fuiſſe prætende-
ret Alphonſus de Samaniego, vtraque parte ſu-
per dubio dando informante, dubitaui; an co-
ram Ordinario Tridentin. fuiſſent præſenta-
tæ litteræ originales, vel aliàs ita authenticæ,
vt decretum citationis illarum vigore factum
foret legitimum & validum ad dictum effectum
litis introducendæ? Et domini vtraque parte
informante cenſuerunt, non conſtare coram
Ordinario fuiſſe præſentatas litteras originales,
vel aliàs authenticas, & propterea decretum ci-
tationis illorum vigore factum fuiſſe nullum,
quia Gregorius, qui die 27. *Iunij, anni* 1587.
nomine Apariſij comparuerat coram Ordinario
ad notificandam ei gratiam Apariſij, & pen-
dentem executionem quidem gratiæ, ſolùm ex-
hibuit † quandam copiam prædictæ prouiſio- 73
nis ſubſcriptam per quẽdam Balthaſarem Rodri-
guez aſſertum Notarium, qui aſſerebat prædi-
ctas litteras Apoſtolicas, ſua propria manu fi-
deliter ex propriis originalibus tranſumpſiſſe,
& rogatum ſubſcripſiſſe; hinc enim conſtabat,
coram ordinario non fuiſſe productas litteras
originales, ideoque iudicem nulliter citatio-
nem decreuiſſe, cum non aliter habuerit † iu- 74
riſdictionem, vel eius exercitium, niſi origina-
li, vel authentico reſcripto ſibi ſolemniter præ-
ſentato, Rota *deciſ. 20. de conceſſione præbendæ in*
nouiſſimis, deciſ. 4. de officio Delegat. in antiquis.
Ægidius *deciſ.* 110. *verſ. Circa tertium dubium,*
Felinus *in cap. eam te, num. 21. de reſcriptis, &*
in cap. ſuſcitatus, num. 12. & 13. eodem tit. Caſ-
ſiador. *deciſ. 8. num. 10. & ſequent. de reſtit. ſpo-*
liator. & deciſ. 23. ſuper regulis, Creſcent. *deciſ.* 5.
num. 4. de fide inſtrumentor. idem *deciſ. 23. de con-*
ceſſion. præbenda, Achill. *deciſ. 2. de officio De-*
legati, Romanus *conſ. 353. num.* 8. Et ratio eſt,
quia executor certus eſſe debet de ſua iuriſdi-
ctione per exemplar, † & non per exemplum 75
minus ſolemniter præſentatum, maximè cum
reſcripti præſentatio ſit de proceſſu, † & illius 76
potiſſimum fundamentum; ideòque fieri debet
ſolemniter per manum publici Notarij, & cum
appoſitione teſtium, cum iudici non credatur,
Speculator *de reſcripti præſentation. n.* 3. 4. *&* 5.
Eo verò magis defectus apparebat notus, quia
diu conſtabat, quod in actis Iudicis Commiſſa-
rij fuiſſent exhibitæ Bullæ originales, cum
citatione per eum decreta ſolùm reperiretur in-
ſerta copia prædictarum Bullarum, nam idem il-
le Balthaſar Rodriguez aſſertus Notarius, aſſe-
rebat ſe fideliter tranſumpſiſſe illud tranſum-
ptum ex alio tranſumpto proceſſus originalis,
quod euidenter quoq; demonſtrat differentiam
inter copiam exhibitam, & copiam copiæ in-
ſertam in dicta citatione, quia in copia exhibita
deerant ſubſcriptiones expeditorum Cancella-
riæ,

riæ, quod planè oſtendit, illud non fuiſſe ori-
ginale, nec copiam originali conformem, in co-
pia verò copiæ inſertam citationem, ſubſcri-
ptiones ſæpè dictorum legebantur, quia iſte
defectus tollebatur ex aſſertione Iudicis dicen-
tis in principio decreti citationis, fuiſſe electum
Iudicem, vigore vnius Bullæ Apoſtolicæ Sixti
Papæ V. ſcriptæ in pergameno, & lingua Lati-
na, cum quodam ſigillo plumbeo pendente ex
filis ſericis rubrei, croceique coloris: quia ex
77 his non inferebatur † ad realem productionem
dictarum litterarum coram illo, cùm potius vi-
derentur verba Notarij in ſimilibus citationis
decretis de ſtylo apponi ſolita, quod colligeba-
tur præterea ex illis verbis in citatione ſequen-
tibus, *cuius quidem Bullæ tenor eſt, qui ſequitur*;
& tamen non ſequebatur ibi niſi tenor alterius
copiæ, vt *ſuprà* fuit oſtenſum, pro quo faciebat
conſuetudo vltra montes vigens, per quam, vt
ait Creſcentius, *deciſ.* 87. incipienti, *Executor
gratiæ extra Italiam omnes litteras Apoſtolicas*;
ſed neque authenticam litterarum copiam fuiſſe
præſentatam coram Ordinario oſtendebant plu-
78 res defectus ſolemnitatum requiſitarum † in
tranſumptando. Rurſus non conſtabat prædi-
ctum Balthaſarem Rodriguez, qui tranſumptum
fecerat, fuiſſe Notarium, nec erat verum illud
fideliter tranſumpſiſſe, cum liquet inter copiam
exhibitam, & copiam copiæ in citatione inſer-
tam eſſe varietates, & differentias ſuprà relatas.
79 Vnde nulla eis poterat † adhiberi fides, nec
prædictis obſtabat Rota *deciſ.* 4. *de conceſſione
præbendæ in antiquis*; quod etiam ſine copiæ præ-
ſentatione valet proceſſus, dummodo poſtea
quandocumque litteræ producuntur, & de illis
conſtet; quia reſpondebant Domini, illam de-
ciſionem fuiſſe reprobatam, Felin. *in cap. ſuſci-
tatus, n.* 13. *de reſcriptis*, Creſcentius *deciſ.* 598. *in-
cipienti, penſionis tranſlatio*, Romanus *conſ.* 353.
n. 6. Rurſus non obſtat deciſio Achillis 2. *de of-
ficio Delegati*, vbi Rota tenuit, valere tranſlatio-
80 nem penſionis † factam coram executore vigo-
re proceſſus fulminati, in quo erant inſertæ lit-
teræ Apoſtolicæ; quia reſpondebatur, primò
inſertum litterarum in proceſſu fulminato ma-
iorem habere vim, quam tranſumptum factum
à Notario, cum proceſſu fulminato Iudex atte-
ſtaretur, ſe vidiſſe litteras originales, eáſque
inſeruiſſe, & ſigillum ſuum appoſuiſſe, vt decla-
rat Puteus *deciſ.* 146. *n.* 5. *lib.* 3. Concurrebant præ-
tereà in illo caſu multa adminicula, quibus ſua-
debatur credendum fuiſſe inſerto, Caſaueu *de-
ciſ.* 71. poſtremò cum fuiſſet proceſſum extraiu-
dicialiter ſine partis citatione, licebat peragere
actum tranſlationis penſionis, Achilles *deciſ.* 2.
Puteus *deciſ.* 246. *num.* 3. *verſ. Non obſtat*, *lib.* 3.
In caſu autem propoſito Iudex executor non
81 poterat exercere actum † ſine legitima citatio-
ne, præterea nec decretum citationis poterat
ſuſtineri vigore ordinariæ iuriſdictionis, quia
82 cum proceſſerit tanquam Delegatus † ad iuriſ-
dictionem delegatam ſe reſtrinxit, fecit enim
actum tanquam Iudex Apoſtolicus vigore litte-
rarum, & ideò nulliter proceſſit ex prædictis
Hoſtienſis, Imol. Abb. & alij *in cap. cum ex offi-
cij*, vbi Felinus *n.* 25. *verſ. Quarta concluſione, de
præſcriptionibus*, nam qui poteſt procedere ex
poteſtate valida, & procedit ex poteſtate inuali-
da, ad quam ſe coarctauit, nulliter procedit, Pu-
teus *deciſ.* 583. *n.* 3. *lib.* 2. Roman. *conſ.* 343. *n.* 5.

Poſtremò non obſtat doctrina Speculat. *in
rubrica de reſcripti præſentat. lib.* 2. *& tit. de in-
ſtrument. editione*, §. *nunc videamus*, *num.* 11.
tradentis modum procedendi in ſimilibus acti-
bus, † vt ſcilicet litteræ originales tranſum- 83
ptentur, ex quo non poſſunt in actis relinqui,
& tranſumptum paratur in actis, ex quo fiat
illud tranſumptum in decretum citationis inſe-
rendum, quæ omnia licet obſeruaſſe Iudex vi-
debatur, quia fuit reſponſum, veram eſſe do-
ctrinam Speculatoris, cum tamen non exclude-
re ſolemnitates requiſitas in tranſumptando,
nec veram & realem productionem litterarum
originalium, quæ propoſito caſu non fuiſſe ſer-
uata, ſatis liquebat ex ſupradictis.

Quæ deciſio multa vtiliſſima in ſe compre-
hendit omnino neceſſaria, † vt ſciamus quan- 84
do tranſumpto litterarum Apoſtolicarum fides
ſit danda, vel non; quam deciſionem adducit
ad litteram in alio propoſito, Nicolaus Garcia
de beneficiis 6. *p. cap.* 2. *num.* 17. aliam etiam ad-
ducit, *n.* 18. in hac eadem cauſa Trident. quæ
cùm magis ad noſtrum propoſitum † conducat, 85
inſerere volui, vt magis doctrina noſtra, de qua
hactenus, eluceſcat, *qua deciſione in eadem Tri-
dent.* 10. *May* 1595. coram D. Corduba fuit per
Rotam deciſum in hæc: Standum eſſe in deci-
ſis rationibus adductis *in dict. deciſione*, conſtat,
quod Iudex non fuit certus de iuriſdictione ſua,
cum non fuit præſentatum originale, quod ex
inſpectione benè probatur ad tradita per Ale-
xand. *conſ.* 55. *n.* 2. *lib.* 5. Aimun. 107. *num.* 19.
Nam præſentatio † reſcripti debebat fieri ſo- 86
lemniter per manum publici Notarij, & cum
appoſitione teſtium, Speculat. *de reſcript. præ-
ſentat. in princip.* Et quando hoc deficit, Iudex
non poteſt dici certus de iuriſdictione. Neque
obſtare quod præſumitur originale præſenta-
tum, † iudicem certum de iuriſdictione per in- 87
ſpectionem originalis, eo ipſo quod pars Al-
phonſi comparuit nihil opponens de defectu iu-
riſdictionis, & quod originale non fuiſſet præ-
ſentatum, quo caſu intrat doctrina tradita per
Henriquez *n.* 4. Abb. Felin. & Bellam. *n.* 10. *in
cap. cum iure, de officio Delegati*, dicentes, quod ſi
pars compareat ante ſententiam, non opponat
de defectu iuriſdictionis, eò quod originale non
fuiſſet præſentatum; ſi velit opponere poſt ſen-
tentiam non poteſt, nam Domini duos termi-
nos conſiderabant, alterum quod productio iu-
rium † ſit de actis, alterum quod ſit de actis in- 88
ſtrumenta, quæ producuntur. Quod ad primum
dicendum eſt, fieri de actis ſtatim, quod eſt facta
productio parte citata, & ſic non poteſt dici de
actis inſtrumentum, vt per Mohed. *deciſ.* 1. *de
procuratoribus.* Quoad ſecundum iura ſunt de
actis, ſi regiſtrentur ſolemniter in illis, vt per
Bellam. ſup. *n.* 7. & inde iuriſdictio Iudicis con-
ſideranda eſt reſpectu Iudicis, & reſpectu partis:
reſpectu Iudicis productio debet eſſe de actis, &
fieri per manum Notarij publici cum appoſi-
tione teſtium, ad tradita per Speculat. *vbi ſu-
pra.* Et reſpectu partis, ſi opponat, debet † in- 89
ſtrumentum verificari, & regiſtrari, vt tradit
Bellam. *n.* 8. licèt verò non conſtat de produ-
ctione, & actu productionis, ſed de comparitio-
ne quadam coram dicto Iudice, & de actu extra-
iudiciali Iudicis ſine teſtibus, cui aſſerenti ſe
fuiſſe deputatum vigore Bullæ delegationis, non
eſt ſtandum, niſi prius conſtet de delegatione,
quia

quia Delegato non competit iuriſdictio cum ef-
fectu, niſi poſt præſentationem litterarum, *cap.
ſuper eo. de appellat.* & inde tollitur obiectum
quod cum pars fuerit citata ad dicendum con-
tra, & apparuerit, & nihil oppoſuerit, Iudex
poteſt procedere, cum enim Iudex ante dictam
præſentationem litterarum non habuerit iuriſ-
90 dictionem, † conſenſu partium non poteſt va-
lidare proceſſum, *l. priuatorum, C. de iuriſdi-
ctione omnium iudicum cum vulg.* tenet in expreſ-
ſo Francus *in dict. cap. ſuper eo, col.*6. & ibi De-
cius, *num.* 28. & agitur de conferendo iuriſdi-
91 ctionem, quam priuati † dare non poſſunt, Fe-
linus *cap. cæterum, num.* 21. *de reſcriptis*, & te-
ſtatur communem Gabriel. *de executione rei iu-
dicatæ, concluſ.*3. *num.*3. Cum ergo dicto iudici
fuerit præſentatum tranſumptum, ex alio tran-
ſumpto proceſſus originalis, Domini reſolue-
runt ſtandum eſſe in deciſis, cum illi non po-
tuerit de ſua iuriſdictione conſtare ex ſupradi-
ctis. Hactenus de hac deciſione.

Et *in eadem Trident.* eſt alia *deciſio, coram
eodem Dom. Cordub.*9. *Iunij* 1595. vbi id confir-
matur, quæ eſt 610. *nouiſſim. Farinacij*, eſt etiam
deciſiu *in cauſa Abulen. penſionis* 11. *Maij* 1600.
coram Domino Sacrato, de qua teſtatus Nico-
laus Garcia *de beneficiis* 1. *p. cap.* 5. *num.* 10. & alia
Oxomenſ. tranſlationis penſionis 19. *Iunij* 1606.
coram Domino Marenedo relata à Garcia *d. c.*5.
*num.*147. Quæ deciſio poſt medium ſic ait: Vn-
de hoc dato per me dubio, an mandatum
auditoris Cameræ ad fauorem Melchioris ſit
92 exequendum, Domini vtraque † parte infor-
mante reſoluerunt, non eſſe exequendum vti
nullum & iniuſtum moti reſpectu nullitatis, tùm
quia de reſeruatione alicuius penſionis ad fauo-
rem Melchioris non conſtat in actis, prout re-
quiritur pro validitate ſententiæ, etiamſi exe-
cutiuè agatur, Achilles *deciſ.*4. *de reſcriptis, n.*4.
Mandoſius *ad regulam* 3. *Chancellariæ, q.*7. *n.* 2.
verſ. Hinc voluit Rota, & prout in ſimili fuit
tentum *in illa Roman. cenſus* 4. *Decembr.* 1595.
coram R. P. D. Pamphilio, nec quoad ſuffra-
93 gari poteſt Melchiori † copia illa aſſerti motus
proprij, quæ in actis reperitur, ſiquidem quia
eſt copia ſimplex non recognita, & caret citatio-
ne ad dicendum contra, quo fit, vt minimè
de actis eſſe dicatur, nullámque prorſus fidem
faciat: ita Doctores *in authent. ſi quis in aliquo
documento, C. de edendo*, Caſſiador. *deciſ.* 7. *in
fin. de appellation.* Cæſar. de Graſſis *deciſ.*3. *n.* 7.
de reſtit. ſpol. & Roman. *conſ.* 519 *per totum, &c.*
& tradit optimè Gratian. *diſcept. forenſ. c.*170.
*num.*17. & accedit quod ait Gutierrez *practicar.
lib.*4. *q.*9. *num.*10. Quòd cum ad probationem
94 † gratiæ & priuilegij requiratur ſcriptura origi-
nalis, præſentanda eſt, & non ſufficit teſtimo-
nium ipſius, in vna tamen *Laodenſ. penſionis de
menſe Ianuarij* 1601. coram Domino Penna fuit
reſolutum; quod executor transferens penſio-
nem ſatis eſt certificatus de ſua iuriſdictione, li-
cet non fuerint ei præſentatæ litteræ originales:
ſi tamen fuit ei præſentatum tranſumptum ex-
tractum à Notario Cameræ, & ſigillo camerarij
roboratum, cum clauſula, quod illius copiis
ſiue ſumptis manu alicuius publici Notarij au-
thenticatis, & ſigillo alicuius perſonæ in digni-
tate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis adhibere-
tur fides, & ſic erat in forma probanti, &c.

Deinde quia hæ litteræ non ſunt in monito-
rialibus inſertæ ad finem, † vt ex eis agatur, & 95
tractetur de cauſa principali, & de ſubſtantia
gratiæ, ſed dumtaxat ad finem & ad effectum
probandi iuriſdictionem Iudicis Delegati, iuxta
text. *in c. cum in iure peritus*, & ibi communi-
ter Doctores *de officio Delegati*, & ſic in alio
diuerſo non probat, niſi originales appareant,
Ioann. Gutierr. *in conſil.*23. *num.*8. *&* 9. Molpheſ.
*in ſumma morali tit. de iure patronat. num.*45. poſt
Verall. & Seraphin. Riccius *in tract. probat. iur.
patronat. reſolut.* 18. *num.* 4. Et quando † com- 96
miſſio in monitorialibus inſeritur, vltra non
probet, quàm ad illum effectum validandæ ci-
tationis, videnda quæ diximus infra *cap.*30. *§.*4.
prope finem. Conducit quod exceptio modifi-
catiua oppoſita ad vnum finem, poteſt poſtea
ad diuerſum in executione opponi, Nos *de Re-
gia protectione* 4. *part. capitul.*7. *n.*71.

Ex quibus mirabilibus Rotæ deciſionibus 97
tres deducuntur concluſiones, † quæ omnino
conueniunt iis omnibus, quæ à principio huius
quæſtionis vltimæ, atque pro eiuſdem reſolu-
tione ſubtiliter conſiderauimus.

Prima quod litteræ originales, vel tranſum-
ptum authenticum, † & ſolemniter tranſlatum 98
adhibitis requiſitis iuris dumtaxat in iudicio fi-
dem faciunt, & probationem, non autem tran-
ſumptum minus ſolemne.

Secunda quod litteræ gratiæ inſertæ in pro-
ceſſu fulminato, monitorialibus, † aliíſve actis 99
iudicialibus, non faciunt fidem, nec probatio-
nem legitimam, poſtquam oppoſitum eſt à par-
te de hoc defectu, niſi inſuper oſtendantur, ex-
hibeantur & præſententur eædem litteræ gratio-
ſæ originales, vt conſtat ex priori *deciſione Tri-
dentina*, & ex Doctoribus citatis ſuperius *à n.*68.
verſ. Imò nec proceſſus fulminatus.

Tertia, quod quando defectus adeſt iuriſdi-
ctionis, † tunc nec monitoriales, aut decreta 100
citationis, nec multò minus litteræ gratioſæ in
eiſdem inſertæ fidem aliquam facere poſſunt,
etiam vbi aliàs fidem facerent, & etiam ſi à par-
te non fuerit oppoſitum de hac exceptione, prout
ex vtriuſque deciſionibus, manifeſtè patet; er-
go multò magis vbi deficit iuriſdictio in funda-
mento, quia in commiſſione fuit forma ſubſcri-
ptionis propriæ manus Sanctiſſimi iuxta decre-
tum Concilij Trident. *in dict. cap. cauſæ omnes*,
& quæ à principio huius capitis deduximus; &
huic concluſioni directo conſonant fundamenta
appoſita ſurſum *à num.* 35. *& ſequentibus*, & in
aliis locis ad quæ Nos remiſimus ibidem, vi-
denda omnino.

Quæ omnia nota, & mente tene, quoniam
vtiliſſima ſunt, & ad plurima deſeruiunt mili-
tantibus in hoc ſupremo Regio Conſilio, quo
frequentiſſimè contingit dubitari, quando his
tranſumptis fides ſit adhibenda, & frequenter
in multis cauſis Senatus appetit originales lit-
teras gratiæ.

Tùm etiam deſeruiunt omnia, vt ſciatur ex
quibus litteris poteſt pars vti, agereque coram
Ordinario, poſtquam per Senatum cauſæ in pri-
ma inſtantia fit remiſſio ob defectum ſubſcri-
ptionis, atque etiam quæ litteræ gratioſæ tran-
ſumptæ ſint parti tradendæ, vt illis coram Or-
dinario vtatur, quæ verò retinendæ ſunt in Se-
natu facta eidem cauſæ ſimpliciter remiſſione.

Quid autem ſit dicendum de iis litteris moni-
torialibus, in quibus atteſtatur Notarius Apoſto-
licus

101 licus † fuiſſe ſubſcriptas de propria manu Sanctiſſimi; altiorem petit indagationem, & ſpeciale examen, de quo infrà hac 2. *part. cap.* 30. § 4. *per totum*, latiùs erit videndum, & accuratè examinandum, quia pluries contingit hæc difficultas, caſúſque continet confuſionem diſcretiuè exagerandam.

Atque tandem pro corõnide huius capitis illud erit animaduertendum, quod ſi fortè in diſcurſu huius ſecundæ partis, dum de remittenda cauſa Ordinario inter loquendum de litteris iuſtitiæ dixerim aliquando litteras remittendas per Senatum Ordinario; inaduertenter dixiſſe intelligas, & loqui aduertas de cauſa dumtaxat retentia litteria in Senatu iuxta regulas, & limitationes in hoc *cap. à principio*, & ad eas reducendum erit, quidquid dixerim alibi circa harum litterarum retentionem, vel remiſſionem. Vt nempè regulariter ſemper litteræ gratioſæ, quibus inſerta venit commiſſio executoria, ſint tradendæ impetranti, vt eis vtatur coram Ordinario, quando ad eundem per Senatum fit remiſſio cauſæ in prima inſtantia. Per contrarium autem regulariter omnes litteræ iuſtitiæ retinendæ erunt in Senatu, ſimpliciter facta Ordinario cauſæ remiſſione.

Capvt XXVII.

Ob executionem Romæ factam contra obligatum ibidem in forma Cameræ, etiam Romæ non repertum, ſiue Clericus ſit, ſiue laicus, an percuti dicatur prima Ordinarij inſtantia, vt Regis protectio locum habeat.

Svmmarivm.

Obligati Roma per ſe, vel procuratores in forma Camera in partibus degentes, an exequi poſſint ab Auditore Camera, vel vti Regalla protectionis, vt monitoria ſibi intimata, ſiue littera declaratoria incurſus cenſurarum retineantur, & cauſa Ordinario remittatur, num. 1. cum ſeqq.

Concilium preſeruans primam inſtantiam Ordinariis non ſuſtulit legitimos modos, quibus de iure communi permittitur ab eis recedere in prima inſtantia, num. 2.

Ratione contractus ſortitur quis forum alienum, quia de iure Iudex loci contractus dicitur competens, num 3.

Clericus non poteſt prorogare iuriſdictionem alienam abſque ſui Ordinarij conſenſu, nec proprij fori renuntiatio tenet, num 4.

Prorogationem aliena iuriſdictionis tacitè inductam à lege ratione contractus, aut delicti Clericus facit ſine licentia Ordinarij, licet expreſſa, & in pactum deducta non tenetur, n. 5.

Prorogatio ex iuris neceſſitate, & tacitè inducta à lege, non requirit conſenſum Epiſcopi, n. 6.

Obligatione alicui prohibita non intelligitur, qua à lege tacitè & incidenter ex actu permiſſo inducitur, num. 7.

Alienatio tacitè inducta à lege tanquam neceſſaria comprehendit minorem, qua nec requirit decretum Iudicis, num. 8.

Alienatione prohibita intelligitur de facta ab homine, non de tacite inducta à lege, n. 9.

Donatio tacitè inducta à lege, non requirit acceptationem, num. 10.

In iurispatronatus translatione tacitè inducta à iure non requiritur conſenſus Epiſcopi, n. 11.

Contractus vbi eſt à iure permiſſus inter partes principales, non attenditur præiudicium inde alteri orturum incidenter, & in conſequentiam, n. 12.

Renuntiatio proprij fori expreſſa in contractu alibi loci contractus contra obligatum, ibi non repertum, num. 16.

Clericus Roma obligatus, ibidem nequit exequi non repertus tempore executionis, n. 14 & ſeqq.

Loco contractus quis conueniri poteſt, ſi ibidem reperiatur non aliter, n. 15.

Iuriſdictio in alienum ſubditum, vt ratione contractus adquiratur; duo copulatiuè requiruntur, celebratio contractus, & quod in eo reperiatur obligatus tempore conuentionis, n 16.

Iudex loci contractus adquirit iuriſdictionem conditionaliter, ſi in eo reperiatur obligatus, non abſolutè, num. 17.

Si cum contractus celebratione in alieno loco concurrat ſimul expreſſa renuntiatio proprij fori abſolutè adquiritur iuriſdictio contra contrahentem etiam ibi non repertum, n. 18.

Nec tamen renuntiatione expreſſa Clericus abſque licentia ſui Epiſcopi vti non poteſt, n. 19.

In expreſſa fori renuntiatione facta per Clericum conſenſus proprij Epiſcopi eſt neceſſarius, licet non in tacita inducta à lege, n. 20.

Couarr. obſeruatio refertur, quod Iudici loci contractus non adquiritur iuriſdictio, ex ſimul inſerta expreſſa renuntiatione Clerici ſui fori, n. 21.

Auditor Camera caret penitus iuriſdictione contra Clericum Roma obligatum, ibidem tamen non repertum, etſi expreſſè renuntiauerit proprio foro deficiente conſenſu Ordinarij, cui Senatus huiuſmodi cauſas quotidie remittit, n. 22.

Conſenſus partis ſolus abſque conſenſu Ordinarij non ſufficit ad prorogandam alterius iuriſdictionem, nec partis ſola renuntiatio valet, n. 23.

Doctores attribuunt iuriſdictionem Iudici laici contractus non abſolutè, ſed conditionaliter, ſi ibi reperiatur contrahens, n. 24. & ſeqq.

Cap. Romana, §. contrahentes de foro competenti, lib. 6, verba ponderantur, & interpretantur, num. 25. & ſeqq.

Dictio (niſi) inter alios effectus limitatiuos, ſeu negatiuos importat conditionem, maximè relata ad tempus futurum, ibid.

Dictio (niſi) importat formam, num. 26.

Iuriſdictio conditionaliter attributa non adquiritur Iudici, niſi prius conditione purificata, ita vt antea eius proceſſus ſit nullus iuriſdictionis defectu, num. 27.

Conditio ſuper qua datur iuriſdictio plenè probanda eſt, num. 28.

Sententia lata ante purificatam conditionem, ſub qua iuriſdictio data fuit, eſt nulla, nec tranſit in rem iudicatam, num. 29.

Auditor Camera caret iuriſdictione contra Roma obligatum, ibi tamen non repertum, etſi Clericus proprio foro ſimul renuntiaret ſine licentia Ordinarij, cui Senatus remittit cauſam retentis litteris, num. 30.

Sententia lata ab alieno Epiſcopo ratione contractus, & renuntiationis Clerici ſine licentia Epiſcopi an ſint nulla, num. 31.

Sententia

Sententia lata ſuper actis nullis ex defectu iuriſdictionis pariter nulla eſt, num. 32.

Acta ſunt vehiculum ad ſententiam, ibid.

Cauſa ob quam irritatur proceſſus inſluit in ſententiam, ibid.

Si notoriè ex tenore Scripturæ apparet contractum non fuiſſe celebratum in illo loco proceſſus, & ſententiam Iudicis nulla eſt, n. 33.

Si tamen eſt dubium, & Clericus declinat, acta erunt nulla iuxta Scacciam, n. 34.

Quæ obſeruatio procedit, accedente neceſſario requiſito, quod ſit repertus debitor in loco contractus, num. 35.

Conditione ſuper qua fundatur iuriſdictio Iudicis loci contractus deficiente, atque Clerici renuntiatione cum licentia Ordinarij, proceſſus contra non repertum ibidem, corruit, n. 36.

Tridentin. licet non ſuſtulerit legitimos modos ſortiendi alienum forum, non tamen illegitimos de iure communi approbauit, prout eſt quando reus non reperitur in loco contractus, n. 37.

Iuramentum appoſitum in contractu tribuit iuriſdictionem Iudici loci contractus, licet ibi non ſit repertus, num. 38.

Iuramentum ſi non accedat obligationi de reſpondendo in loco contractus, ſed eius principali diſpoſitioni tantum, non tribuit iuriſdictionem contra ibidem non repertum, n. 39.

Clericus iurans reſpondere in loco contractus abſque conſenſu Ordinarij non tribuit iuriſdictionem ſi in eo non reperiatur, n. 40.

Renuntiatio fori non valet in præiudicium ſuperioris, nec eiuſdem renuntiantis ratione iuris complicati, num. 41.

Iuramentum non auget principalem obligationem, ſed intra illius limites addit robur, n. 42.

Ad effectum ſortiendi forum alienum idem operatur locus contractus, & locus deſtinatæ ſolutionis, num. 43.

Duo caſus vbi à iure æquiparantur diſpoſitum in vno, & in alio diſpoſitum intelligitur, n. 44.

Forum quis non ſortitur in loco deſtinatæ ſolutionis, niſi ibidem debitor ſit repertus, n. 45.

Fictio in caſu ficto idem operatur, quod veritas in caſu vero, num. 46.

Clericus conueniri poteſt in loco deſtinatæ ſolutionis, abſque conſenſu Epiſcopi, ſi ibi reperiatur; quia eſt prorogatio tacita, & à lege inducta, num 47.

Couarruu. obſeruatio ad idem adducitur, n. 48.

Locus contractus celebrati per Procuratorem attenditur ad ſortiendum forum, non locus vbi factum fuit mandatum, n. 49.

Ad iuriſdictionis adquiſitionem ratione contractus non ſufficit quod reperiatur procurator obligati, ſed principalis propria perſona, n. 50.

Auditor Cameræ hodie ex Tridentin. nequit cognoſcere de obligatis in forma Cameræ, nec cauſas coram Ordinariis pendentes in prima inſtantia auocare, num. 51.

Concilium Tridentin. licet non ſuſtulerit legitimos modos iuris ſortiendi alienum forum, non tamen illegitimos, & à iure reprobatos admiſit, n. 52.

Ex contractu extra Curiam Roman. celebrato, nec ſi ibi celebratur ſortitur eius forum, niſi in ea reperiatur contrahens, nec ſuppletur repertio per expreſſam Clerici fori renuntiationem, ſine conſenſu Ordinarij, n. 53.

Litteras declaratorias, quaſlibétve alias ab Auditore Cameræ expeditas contra obligatum Romæ, vel extra eam ex obligatione Camerali degentem in partibus Senatus retinet, & cauſam remittit Ordinario, ibid.

Gabrielis Pereira obſeruatio refertur, recurſu ad Regem vti poſſe Clericum obligatum ex obligatione Camerali pro penſione Romæ ſoluenda excommunicatum, in iis Regnis degentem, n. 54.

Nemo poteſt ſe obligare, vt abſque contumacia, & cauſæ cognitione poſſit excommunicari, nec ſtylus tenet, vt omittatur citatio in executione neceſſaria, ibid.

Conſenſus proprij Epiſcopi ex quibus inducatur ad inducendam validam prorogationem Clerici, num. 55. remiſſiuè.

Conſenſus Vicarij Epiſcopi non ſufficit ad validam prorogationem alienæ iuriſdictionis factam per Clericum, num. 56.

Laicus Romæ obligatus ex Camerali obligatione per ſe vel procuratorem, an ab Auditore Cameræ exequi valeat, n. 57. & ſeqq.

Vaſſallus Regis obligatus in forma Cameræ nequit conſentire in iuriſdictione Iudicis Eccleſiaſtici, num. 58.

Litteras, etiam declaratorias, expeditas ab Auditore Cameræ contra laicum in forma Cameræ obligatum, & ſubmiſſum ſuæ iuriſdictioni, retinet Senatus, & cauſam remittit Iudici laici competenti declarando vim fieri. n. 59.

Vaſſallus Regis contrahentis in Regno extraneo, ibique reſpondere promittens ſi ibi fuerit repertus, conuenitur, n. 60.

Obſeruatio Gabrielis Pereiræ circa Luſitanos obligatos in Regnis Caſtellæ, n. 61.

Vaſſallus voluntariè, & expreſſè conſentiens in iuriſdictionem alterius Regis non præiudicat Regi, qui illum detinere poteſt, ne extra Regnum litiget, num. 62.

Princeps poteſt ſe opponere executioni ſententiæ latæ in Regno extraneo contra ſuum vaſſallum, ex prorogatione eius expreſſa, n. 63.

Barones paſſim ſolent vindicare ſubditos alienam iuriſdictionem voluntariè prorogantes, n. 64.

Remiſſio non eſt facienda, ſi Iudex eam petens, & requiſitus non ſit eiuſdem Imperij, & Principatus, num 65.

Clericus ratione contractus, aut deſtinatæ ſolutionis, alienum forum ſortitur ſine conſenſu Ordinarij, ſi ibidem reperiatur, n. 66.

Auguſtinus Barboſa contrariam opinionem tenens in cauſa propria annotatur, n. 67.

QVOTIDIE opprimuntur & fatigari ſolent ſubditi & vaſſalli horum Regnorum, indiſtinctè, ſiue Clerici, ſiue laici ab Auditore Cameræ † Apoſto- 1
licæ expediente cenſuras, vel potius declaratorias incurſus in eas, pro executione obligationis ab illis ſeu eorum procuratoribus factæ in Romana Curia (& interdum extra eam) in forma Cameræ Apoſtolicæ, ſiue pro penſionibus debitis, ſiue pro aliis expenſis pro expeditione Bullarum, diſpenſationum & ſimilium, ac etiam ſiue in eadem Curia Romana reperiantur, ſiue non, ſed imò in partibus degentes.

Qui ſic ſubito innodati cenſuris, confugere frequenter aſſolent ad hunc Senatum Supremum conquerentes de oppreſſione, & violentia, & literarum retentionem poſtulantes, atque

ad

ad ſuos Iudices Ordinarios cauſæ in prima Inſtantia remiſſionem petentes, magna hinc oriri ſolet inter iuriſperitos controuerſia (hactenus non digeſta) variè ſententes; Nos autem tùm rogati, tùm à tractatus perfectione adſtricti, illam accuratè dirimendam diſputatione præmiſſa pollicemur.

Et pro parte negatiua, quòd ſit deneganda
2 protectio, non leuia vrgent † fundamenta. Primum quia Concil. Trident. *ſeſſ.24. de refor. c.20.* primam præferuans inſtantiam Ordinariis nullatenus ſuſtulit legitimos iuris modos, per quos ſortitur quis forum alienum, imò in eiſdem non procedere, eiuſdem Trident. diſpoſitionem, ex declarationibus ſanctæ Congregationis Cardin. magnáque Doctorum caterua reſoluimus hac 2. *part. cap.5. verſ. Plures tamen alij caſus à num. 8. per tres §§. ſequentes.*

Sed ratione contractus quis ſortitur legitimè
3 forum illius Iudicis † in cuius loco, aut diſtrictu contraxit, quia talis Iudex loci contractus dicitur de iure competens, iuxta iura & Doctores per Nos citatos (& etiam citandos ſuperius hac 2. *part. cap.5. §.3. à principio*; vbi propterea reſoluimus multis relatis Doctoribus; protectionem denegandam in Senatu, à quo nec ſit cauſæ Ordinario remiſſio. Igitur Auditor Cameræ Apoſtolicæ legitimè procedere dicetur etiam in prima inſtantia, ſuper executione obligationis Cameralis per aliquem Romæ factam, cum ratione contractus competens ſit Iudex dicendus, prout ipſum habere in facultatibus ſuis à Pontifice conceſſis, ex pluribus Doctoribus probauimus *in dict. cap.5. §.3. à num.4.*

Secundò, quia licet conſtans ſit in iure, &
4 à communi Doctorum opinione † valida reſolutione, quod Clericus nullatenus valeat prorogare iuriſdictionem alterius Iudicis Eccleſiaſtici, nec in eam conſentire, abſque licentia ſui proprij Epiſcopi Ordinarij, ſine quo eius prorogatio, & proprij fori renuntiatio non tenet, nec operatur, vt probat text. *in cap. ſignificaſti, de foro competent. cap. non licet 3. q.3. cap.1. & 2. 11. quaſt.1.* Bald. *in l.1. §. & poſt, n 3. ff. de noui operis nunciation.* Abbas *in cap. caterum, num.11. de iudiciis*, Ancharranus *in cap.1. num. 2. de foro competent.* Decius *in cap. de quo, num. 84. & in cap. at ſi Clerici, n.264. de iudiciis*, Alexand. de Neuo *in cap. P. & G. num.84. de conſtitutionibus*, Turrecremat. *in cap. nullus el 2. num. 39. quaſt.2. & in cap. non licet, num.3. quaſt.7.* Lappus *in cap.1. num.5. de foro competent. in 6.* Zannet. *in tractat. de differentiis inter ius Ciuile & Canonicum, differentia 205. in 1. tom. tractat. diuerſorum*, Ioann. Baptiſta de S. Blaſio *in contradict. iuris Canonic. & Ciuil. contradict. 83. eodem tomo*, Bertachin. *in tractat. de Epiſcopo in 5. part. limitat.4. num. 96.* Benedict. Capra *in ſuis regul. ſub tit. de prorogation. num. 16.* Angel. Aretin. *in l. Imperatores, num. 4. de appellationibus*, Ludolphus Scrader. Vltramon. *in tractatu de feudis, part.10. ſection.1. num. 146.* Lelius de Zanchis *in tractatu de priuilegiis Eccleſ. priuileg. 87. num. 10.* Hieronym. Pappon. *conſil. 2. num. 14. lib. 1.* Bimius *conſil. 14. num. 10. lib. 1.* Gratus *conſ.87. num.4. lib.1.* Cumia. *ſuper ritib. Magn. Cur. cap 42. num. 124.* Iacobi *in l. hares abſens, §. ſi quis tutelam, ff. de iudiciis*, Socinus *in cap. peruenit; num.391. de ſentent. excommunicationis*, Mozz. *in tractatu de feudis, in titul. de natura feudi, num. 131.* Capicius *deciſion. 9. num.13.* Roman. *ſingular.745.* vbi Strain. *in additionibus*, Petrus Gregor. *in tractatu de iudiciis cauſa feudalium, quaſt.7. num.19.* Bernard. Vuerneſ. Vltramontan. *practicarum forenſium, lib. 1. tit.1. obſeruation. 12. num. 2.* & infiniti penè alij ſtatim allegandi.

Tamen hæc vera reſolutio communiter à Doctoribus declaratur, † & limitatur, vt dum- 5
taxat procedat, quando prorogatio hæc, & fori proprij renuntiatio à Clerico fit expreſsè, & ex ſua voluntate verbaliter, & actualiter promiſſa, aut aliter in pactum deducta abſque conſenſu Epiſcopi; ſecus autem, quando tacitè fit, atque inducitur ex aliquo actu, putà vel contrahendo, vel delinquendo, quia tunc poteſt iuriſdictionem alterius Iudicis Eccleſiaſtici licitè prorogare, abſque ſui Epiſcopi conſenſu, nam eo caſu non ex ipſius voluntate, ſed ex neceſſitate iuris prouenit prorogatio iſta, in qua proprij Epiſcopi conſenſus neceſſarius non eſt, ad hoc vt Clericus conueniri poſſit, & iudicari à Iudice loci contractus, cuius ratione forum tacitè ſortitus fuit; hanc diſtinctionem quam plurimi faciunt firmántque Doctores Ioannes de Anania *in cap. ſi diligenti, num 8. de foro competent.* Abb. *in cap. dilecti fily, num.8. eodem titul.* Paulus de Caſtro *in l. 1. num. 9. ff. ſi quis in ius vocat non ierit*, Decius *in cap. de quo Vuldeo, num.90 de iudiciis, & in l.1. num.14 ff. de iudiciis*, Abbas *conſil.24. col. 1. & 2. lib. 2.* Bald. *in l. Senatores, num. 3. de Senatoribus*, Iacobinus *in l. eſt receptum, in 1. lectur. num. 4 ff. de iuriſd. omnium iudic. & in l. 1. num. 14. ff. de iudiciis*, Ferretus *conſil. 366. num. 17. lib. 2.* Peiſ. Vltramonta. *in proceſſu iudi. tit 9. num 62.* & poſt Alexand. Rippam, & Abbat. idem firmat Petr. Barboſ. *in l. hares abſens, §.1. à num.61. ff de iudiciis.* Et cum Speculatore, Roman. Alexand. & Abb idem firmat Maranta *de ordine Iudicior. 4. part. diſtinction.12. num. 24.* Anton. de Butrio *in cap. ſignificaſti. num.11. & ſub num 18. de foro competenti*, Marianus Socinus *in cap. dilecti*, vbi Felin. *ſub num.7. quaſt.1. eodem titulo, & in cap. ex litteris, ſub num.27. de mutuis petitionibus*, & alij citati, & ſequuti à Sigiſmund. Scaccia *in tractatu de ſententia & re iudicat. gloſſa 7. q. 3. limitation.1. à num.43. & ſequentibus*, Marta *de iuriſdictione 2. part. capitul. 6. num. 47* & latius proſequitur Carolus de Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu 1. à num 67. & ſequentibus*, legendus *à num 53.* cum aliis ſequentibus.

Cuius diſtinctionis & declarationis rationem reddunt Doctores, quia hæc renun-
tiatio † proprij fori, & alieni adquiſitio non 6
prouenit immediatè à voluntate, & conſenſu Clerici obligati, ſed ſecundario, & cauſatiuè inducta ex iuris neceſſitate, & eiuſdem diſpoſitione, quæ iubet, partes etiam inuitas reſpondere debere in loco, in quo contraxerunt, cuius forum ratione contractus ibidem geſti ſortiuntur, *ex capitul. 2. §. contrahentes de foro competent. lib. 6.* & ex aliis citatis ſurſum, *capitul. 5. §. 3. in principio.* Quare conſenſus proprij Epiſcopi non requiritur in hac prorogatione, quæ magis dicitur prorogatio iuris, quàm hominis, vt poſt plures Doctores probat Scaccia vbi proximè, *dict. limitation. 1. à num.23.* Petrus

Barboſa *in l. 1. art. 3. num. 123. ff. de iudiciis*, Nauarrus *in cap. accepta, oppoſition. 8. num. 5. de reſtitut. ſpoliat.* & ferè omnes alij Doctores hactenus citati eandem rationem reddunt, quibus adde Cepollam *conſ. 11. n. 16.* Farinacium *in tract. crimin. quæſt. 8. num. 14.* Iacobum de Graffiis *in deciſ. aure. 2. part. lib. 3. cap. 26. num. 27. & 28.* vbi alios allegat, Cerola *in praxi Epiſcop. in verbo Clericus, §. 12.* Carolus de Graffiis *de effectibus Clericat. effectu 1. ſub num. 53. verſ. & licet gloſſa, & num. 63.*

Et corroboratur, quia quando obligatio ali-
7 cui prohibetur, † non intelligitur prohibita
obligatio tacitè inducta à lege incidenter ex
contractu permiſſo, benè Carthatius *deciſ. 46.
à num. 23.* Et quia licet minori prohibeatur
8 alienatio † abſque conſenſu, & decreto Iudicis;
tamen quando alienatio tacitè inducitur à lege,
tanquam neceſſaria comprehendit minorem
etiam ſine decreto Iudicis, latè de variis exem-
plis per Gratianum *diſceptationibus forenſ. tom. 1.
capitul. 27. à num. 44. cum ſequentibus.* Et prohi-
bita alienatione, intelligitur facta ab homine,
9 † non tamen ea quæ tacitè inducitur à lege ex
aliquo actu, plurimos citat Mieres *in tractatu de
maiorat. 4. part. quæſt. 1. limitation. 1. à num. 6.*
benè conducit quod per Moneram *de commuta-
tionibus vltimarum voluntat. capitul. 11. num. 212.
fol. 1543.* Atque etiam quod per Mieres *de ma-
iorat. 1. part. quæſt. 68. à num. 43. & quæſt. 36.*
10 *à num. 24.* dicentem, quod donatio † tacitè
inducta à lege non requirit acceptationem,
11 vbi plures citat. Et Moneta *loco citato*, †
quod in iuriſpatronatus tranſlatione inducta
incidenter à iure non requiritur Epiſcopi con-
ſenſus.

Deinde quia quando principalis actus, &
12 diſpoſitio eſt à iure inter † partes principales
permiſſa: non attenditur præiudicium inde pro-
ueniens alteri in conſequentiam; plurimos ad
id congerit Doctores Nicolaus Garcia *de bene-
ficiis 5. part. cap. 1. à num. 726.* & ſurſum, opti-
mas doctrinas congerit plenè in comprobatio-
nem Ioannes Gutierrex *in tractatu de gabellis,
quæſt. 90.* præcipuè *à num. 9.* vbi plurima iura
ponderat, & poſt Tiraquel. & Surdum benè
comprobat Gratianus *diſceptat. forenſ. cap. 392.
à num. 26. & ſequentib.* Itaque cum noſtra obli-
gatio, Cameralis principaliter inter partes ſit
permiſſa, non attenditur præiudicium inde ta-
citè proueniens iuriſdictioni Ordinarij, quan-
do alibi contractus celebratus fuit, cum hoc
præiudicium proueniat illatiuè à iure, & eius
neceſſitate, non ex voluntate immediata con-
trahentium, atque ideo dicendum videtur, Cle-
ricum ſine conſenſu Epiſcopi ſui legitimè exe-
13 qui ab Auditore Cameræ, † cuius forum ratio-
ne contractus ibidem celebrati fuit ſortitus, ſiue
ibidem reperiatur, ſiue non, cùm ſimul proprio
foro in dicta obligatione Camerali ſoleat re-
nuntiare, quæ renuntiatio id operatur, vt poſ-
ſit ibidem etiam non repertus obligatus exequi,
& conueniri, vt ſtatim dicemus, atque per con-
ſequens recurſus, & protectio ceſſabit, cum ne-
queat dici percuſſa prima inſtantia Ordinarij.

Quibus tamen & aliis minimè obſtantibus,
14 † contrarium de iure verius probandum erit in
noſtro caſu, vt ſcilicet Clericus Romæ obliga-
tus ex obligatione in forma Cameræ ad penſio-
nem, vel quid aliud, in partibus degens, nec
tempore executionis ſit repertus in dicta Roma-
na Curia exequi ab Auditore Cameræ, alióve
iudice Romanæ Curiæ non poſſit, nec per iu-
dicium contradictarum declarari in cenſuras in-
curriſſe: ineuitabili fundamento probatur.

Etenim de iure quis ſortitur forum contractus,
† & ibidem conueniri poteſt, ſi contrahens ibi 15
reperiatur, non aliter: text. eſt expreſſus *in cap.
Romana §. contrahentes verò aliarum Diœceſum,
ſuper contractibus initis à Remenſi Diœceſi ab eiſ-
dem (niſi inueniantur ibidem) trahere coram ſe
non debent inuitos, &c. de foro competenti, lib. 6.
l. 1. §. heres abſens ff. de iudiciis.* Nam vt Iudex
in ſubditum alienum adquirat iuriſdictionem,
† non eſt ſufficiens, ſolus contractus, ſed duo 16
copulatiuè requiruntur præciſè, & contractus
in ſuo diſtrictu celebratio, & ſimul quod ibidem
reperiatur tempore conuentionis; ita latè pro-
bat Couarru. *practicarum, q. c. 10. n. 3. in prin-
cip. & n. 4. & lib. 1. variar. cap. 4. n. 1.* Bernard.
Diaz *in regul. 146. & 642.* Belluga *in ſpeculo
princip. rubric. 11. §. viſum eſt.* & ibidem latè
Camill. Borrell. *in addition. litt. A.* Auileſius *in
d. c. 17. prætor. verb. entregen, n. 16. cum ſeqq.* Men-
chac. *vſufrequent. cap. 52.* Cenedus *in collect. ad
ſextum, collect. 33. n. 1.* Auguſtinus Barboſ. *in col-
lect. ad dictum §. contrahentes, num. 13.* Zeuallos
commun. contra commun. quæſt. 154. Cardoſ. *in
praxi iudic. & aduocator. verb. forum, n. 2.* Petrus
Barboſ. *in l. heres abſens. §. 1. num. 7. cum ſeqq. &
§. proinde, à num. 4. & §. vltim. num. 50. cum ſe-
quentib. ff. de iudiciis.* Aloiſius Riccius *in colle-
ctanea deciſionum, part. 2. collectanea. 339.* Sigiſ-
mundus Scaccia *in tractat. de commertiis. §. 2.
gloſſ. 5. num. 208. & à num. 194. & in lib. 1. cauſa
ciuil. & criminal. cap. 101. num. 30. & in tract. de
ſententia & re iudicat. gloſ. 7. quæſt. 3. limitat. 4. à
n. 107. cum multis ſeqq.* & præcipuè, *n. 110. 112.
& 113. & ſub num. 116. ſub verſ. Secundus caſus
eſt, & lib. 1. cauſa. ciuil. & criminal. cap. 40. n. 6.*
Parladorius *lib. 1. rerum quotidianar. cap. fin. 2. p.
§. 1. num. 3.* & Nos alios citauimus hac *2. part.
cap. 5. §. 3. ad princip.* & ſic loquuntur, & intel-
liguntur omnes Doctores ſimpliciter dicentes,
ratione contractus forum ſortiri, quaque decla-
ratione, & requiſito reſpondetur ad omnia in
contrarium adducta.

Ex quibus iuribus & Doctoribus obiter no-
tabis, † quod Iudex loci contractus acquirit 17
iuriſdictionem conditionaliter, ſi ibidem repe-
riatur obligatus, non tamen abſolutam, quod
altiùs inferiùs ponderabimus. Igitur ſi obliga-
tus Romæ non fuerit repertus tempore execu-
tionis; Auditor Cameræ nulliter contra eum
procedit, ex defectu iuriſdictionis, quam aliter
non acquiſiuit perfectè, niſi obligato præſente,
atque per conſequens prima Ordinarij inſtantia
vulnerata dicitur, cui indubiè huius executionis
cauſa per Senatum fiet remiſſio.

Deinde hæc pars fulcitur; nam etſi tunc ad-
quiratur iuriſdictio iudici loci contractus, † con- 18
tra ibidem non repertum, quando ſimul obliga-
tus expreſsè ſe ſubmiſit eius iuriſdictioni, ſimul-
que proprij domicilij foro expreſsè renuntiauit,
iuxta communem ab omnibus receptiſſimam
ſententiam, vt tunc contrahens etiam repertus
in loco contractus poſſit ibidem conueniri, ita
vt ad ipſum ſit facienda remiſſio, Gloſ. eſt ad hoc
celebratiſſima, *in l. 1. ff. ſi quis in ius vocatus non
ierit*, quam omnes ibidē ſequuti ſunt, & maxima

cum

cum laude *in dict. l. hæres abſens. §. 1. ff. de iudiciis*, præſertim Paulus de Caſtro *num.* 8. Iacob. Lancel. Decian. & alij, ac præter eos Iacobus de Belloviſ. *in c. Romana. §. contrahentes, n.* 94. & ibi Franchus poſt alios à ſe citatos *de for. compet. lib.* 6. Abb. Panormit. *num.* 37. & Felin. *n.* 21. *in c. fin. de foro competent.* vbi Antonius, & Cardin. idem Panormit. *n.* 18. *&* 22. Decius *n.* Ripa *n.* 65. Auguſt. Beroius *n* 196. Alciat. *num.* 52. *in cap.* 1. *de iudiciis.* multa per Iaſ. & Curt. Iunior. *in dict. l.* 1. *ff. ſi quis in ius vocatus non ierit, n.* 6. Bald. *in l. cum Artemidoram. C. vt in poſſeſſionem Legator.* idem Bald. *in c. præterea, de officio Delegati.* Roman. *in ſingul.* 179. Iaſ. *in l.* 1. *ff. de eo quod certo loco.* Marianus Socinus *in cap. dilecti, n.* 39. *de foro competent.* optimè Couarru. *practic. quæſt. cap.* 10. *num.* 5. *& ſuprà à num.* 3. poſt quem Alciatum, Montaluum, Auileſium, & Auendanium, & Didacum Perez idem affirmat Parladorius, *lib.* 2. *rerum quotidianarum, cap. fin.* 2. *part. §.* 1. *à num.* 2. *cum ſequentibus.* Barboſ. *in l.* 1. *ff de iudiciis, art.* 3. *num.* 224. Ripol. *variar. reſolut tom.* 1. *cap.* 2. *de iuriſdictione omnium iudicum, num.* 404. Ioannes Gutierrez *de iurament. confirmator.* 3. *part. cap.* 16 *à num.* 3. *& ſequentibus*, Sigiſmundus Scaccia *in tract. de ſententia & re iudicat. gloſſa* 7. *quæſt.* 3. *limitat* 4. *à n.* 116. *cum ſequentibus*, apud quos de materia latè videre poteris.

Tamen hanc renuntiationem proprij fori expreſſam, Clericus abſque conſenſu ſui Ordina-
19 rij facere nequit, † obſtante illi magna illa Doctorum caterua, de qua ſurſum, *verſicul. Tamen hæc vera reſolutio, à num.* 5. *cum ſequentibus*, probantium, communem opinionem, iuraque Canonica prohibentia Clerico prorogationem abſque proprij Epiſcopi conſenſu locum habere, quando expreſsè prorogationem fecit, atque renuntiauit ſuo foro; non tamen quando tacitè inducitur à lege, vltra quos idem probant cum Nauarro, Menebaca, Azeuedio, Morla, Petrus Barboſa *in l.* 1. *articul.* 2. *num.* 131. *cum ſequentibus, ff. de iudiciis.* D. Ioann. Baptiſt. de la Rea *in deciſ. Granatenſ. diſp.* 4 *n.* 16. *in fine.*

Sed ſic eſt, quod ad hoc vt Iudici loci contractus adquiratur in acto iuriſdictio in contrahentem non repertum in loco contractus, eſt neceſſaria expreſſa proprij fori renuntiatio, ita vt ſolus contractus non ſufficiat, ex communi Do-
20 ctorum modò relata; ergo in huiuſmodi † fori expreſſa renuntiatione neceſſariò & præcisè in Clerico debet interuenire proprij Epiſcopi conſenſus, iuxta communem Doctorum, iuraque Canonica de quibus in ſecundo fundamento contrariæ partis, *num.* 4. cum eius conſenſus requiratur, vbi interuenit expreſſa renuntiatio; ac per conſequens dum deficit (quantumuis obligatus in forma Cameræ ſe ſubmiſerit Auditoris Cameræ iuriſdictioni, proprio foro expreſsè renuntiando) ipſe Auditor nulliter & ſine iuriſdictione, violentèrque procedet contra ſic in Romana Curia obligatum, ibidem tamen non repertum, ſed potius in partibus degentem, quia nulla ſibi fuit hoc caſu in illum quæſita iuriſdictio ex iuris communis, & Canonici diſpoſitione.

Hanc inſuper partem in his terminis contra
21 Marianum, Socinum, & Ripam rectè, † & eruditè defendit poſt plures alios Doctores, Couarr. *in pract. quæſtionib. c.* 10. *ſub dict. n.* 5. *verſ. Octauò.* qui poſtquam reſoluit, non eſſe neceſſarium, adeſſe in loco contractus contrahentem, ſi expreſsè renuntiauerit ſuo proprio foro; limitat in Clerico non interueniente conſenſu ſui Epiſcopi, in hæc: *Octauò ab eadem radice procedit, quod Panormitanus in dict. cap. vltimo, de foro competent. n.* 37. *aſſerens prædictam renuntiationem minimè valere, ſi ea facta ſit à Clerico abſque proprij Iudicis, & Epiſcopi conſenſu, c. ſignificaſti de foro competenti, quo expreſſim deciditur, non poſſe Clericum conſentire abſque Epiſcopi conſenſu in alterius Iudicis iuriſdictionem, qua ratione ſequuntur hanc Abbatis opinionem Felinus in dict. c. vltimo, n.* 22. *Iacob. in dict. l. hæres abſens, §.* 1. *col* 2. *Decius in dict. cap.* 1. *de iudiciis, n.* 23. *& ibi Felinus num.* 6. *quorum opinio mihi omnino placet, cum in hac ſpecie fiat ab ipſo Clerico expreſſa renuntiatio proprij Tribunalis, & conſentiat ipſe expreſſim in alium Iudicem, quod fieri iure non poteſt, & ideo hæc ſententia maxima ratione fulcitur, & tenenda erit, quamuis Marianus Socinus in dict. c. dilecti, n.* 39. *& Ripa in dict. cap.* 1. *de iudiciis, num.* 68. *contrarium tenuerint, &c.* Hæc Couarr. cuius ſententiæ præcisè ſubſcripſerunt omnes illi Doctores, qui firmarunt, renuntiationem proprij fori expreſsè factam à Clerico abſque ſui Epiſcopi conſenſu, nec valere iuriſdictionem aliquam tribuere, quos cognoſcimus ſuprà *n.* 5. *& ſeqq. verſ. Hæc tamen vera reſolutio.*

Itaque cum Clericus Romæ obligatus in for-
ma Cameræ, † nec ibi reperiatur, nec in renun- 22
tiatione expreſſa proprij fori interuenit conſenſus ſui Ordinarij; non video, quo fundamento, quòve iuris colore exequi poſſit ab Auditore Cameræ, cum in hoc caſu careat penitùs iuriſdictione, & per conſequens eius litteræ declaratoriæ, aliæve quælibet executionem huiuſmodi tangentes vti nullæ & inualidæ, iuſtiſſimè retineri ſolent in Senatu, remiſſa cauſæ executiuæ cognitione Ordinario, cui de iure pertinet ex Decreto Concil. Trid. *ſeſ.* 24. *de reformatione, c.* 20. quod in viis executiuis omnino procedere, reſoluimus latius hac 2 *p. c.* 10. *verſ. Ex ratione huius Pontificalis, & c. à n.* 12. *cum ſeqq. vſq, ad fine.*

Subſcribunt etiam huic veriſſimæ opinioni
declarationes S. Congregationis, † necnon in- 13
finiti penè DD. validiſſimis doctrinis muniti, de quibus ſuprà hac 2. *par. cap.* 5 *à principio, cum ſuis §. §. & cap.* 3. *§. vnico, per tot.* affirmantes quod ſolus partis conſenſus in alienam iuriſdictionem, illam Iudici non attribuere in prima inſtantia, nec valere, ſed ad id requiri concurſum conſenſus tam Epiſcopi Ordinarij, quàm partis: conducunt etiam plurima mirabilia, quæ de renuntiatione iuris complicati cumulauimus *in* 1. *p. c.* 13. *verſ. Quarto probatur, à num.* 11 *cum multis ſeqq.* in quibus quidem locis plurima reperies in coprobationem huius veriſſimæ reſolutionis; ergo iuſtè Senatus violentiam hanc tollit, retinendo litteras Auditoris Cameræ, & remittendo partes Ordinario.

Fulcitur inſuper hæc pars, quas ius & Doctores loquentes de foro ſortito ratione contractus,
† conditionaliter omnes attribuunt iuriſdictio- 24
nem Iudici loci contractus, nempè ſi ibi reperiatur contrahens, per hanc dictionem conditionalem (ſi) quæ de iure importat conditionem, vt vulgare eſt, & expreſsè probat text. *in c. Roman. §. contrahentes, de foro competent. lib.* 6. & omnes

Doctores ſuprà citati *num. 15. verſ. Etenim de*
iure tunc, *& in dict. §. contrahentes*, hæc op-
nuntur verba: *Niſi inueniantur ibidem*, quæ
25 † dictio (niſi) inter alios effectus reſtrictiuos,
& limitatiuos, ſeu negatiuos, quos longa ma-
nu recenſet Auguſtinus Barboſa *dict.* 217. im-
portat conditionem, maximè relata ad tempus
futurum, vt probat text. *in l. quibus diebus. §.*
quidam Titio. ff. de conditionib. & demonſtr. & in
l. 1. *§. idem ſcribit. ff. depoſiti.* ibi: *Nec debere*
abſolui, niſi reſtituat, & *in l. in teſtamento*, ibi:
Et niſi fuerint hæredes, magna pecunia multaren-
tur. ff. de condit. & demonſtrat. Roland. *conſ.* 49.
num. 14. *tom.* 3. Gratus *conſ.* 48. *num.* 6. *& conſ.* 54.
num. 51. Socinus Iun. *conſ.* 49. *num.* 18. *vol.* 2. *&*
conſ. 134. *num.* 16. *vol.* 3. Caſſaneus *in conſuetu-*
din. Burgund. rubrica 1. *§.* 5. *in verb ſi non a grau.*
num. 12. *&* 13. *fol.* 185. Vulpellan. *de prepoſ. &*
ad verb. ſignifica. ſub diction. niſi. verſ. Et quod,
pag. 65. Antonin. Monach. Lucenſ. *deciſ.* 67. *n.* 65.
Cenedus *ſingul.* 23. *num.* 3. Franciſ. Molin. *de ri-*
tu nuptiarum. lib. 1. *comparatio* 20. *num.* 49. Bar-
boſ. vbi proximè *num.* 9. & fuit dictum *in Tre-*
ueren. loco capitularis, 10. *Martij*, *anno* 1606.
coram Mançanedo impreſſa per Farinacium
deciſ. 161. *num.* 7. *part.* 2. *recent.*
26 Et importat formam, † vt per Oſaſcum *de-*
ciſ. 174. *num.* 2. Gratus *conſil.* 15. *num.* 15. *vo-*
lum. 1. Cened. *dict. ſingul.* 23. *num.* 6. Barboſ. *dict.*
diction. 217. *num.* 10. Marius Antonius *variar.*
reſol. lib. 1. *reſolut. vltim. caſu.* 32. *verſ. Pro Epi-*
ſcopo, *in fin.*
Sed iuriſdictio conditionaliter attributa, non
27 acquiritur Iudici, † niſi demum purificata con-
ditione, & ea verè exiſtente, antequam iuriſ-
dictionem incipiat exercere, ita vt aliter pro-
ceſſus, & omnia à ſe geſta ſint nulla ipſo iure
ex defectu iuriſdictionis. Puteus *deciſ.* 419. *lib.* 1.
Rota *deciſ.* 93. *part.* 4. *in nouiſ.* Gorçal. *ad Re-*
gul. 8. *Cancel. gloſ.* 9 *in annotat. num.* 249. *&*
num 251. Marta *de clauſul. part.* 1. *clauſul.* 92. &
fuit dictum *in Anconitana bonorum*, 12. *Ianuar.*
1607. coram Mançanedo, impreſſa per Mar-
cheſan. *part.* 2. *pag.* 150. *& in Pampilonenſ. de*
Orango, 18. *Iunij* 1610. coram Caualerio, im-
preſſa per eundem Marcheſan. vbi proximè
pag. 161. Campanill. *diuerſor. iur. Canon. rubric.*
11. *cap.* 13. *à num.* 158. Farinacius *deciſ.* 142. *n.* 1.
part. 2. *recent. & in vna Compoſtel. Parrochialis*,
16. *Decemb.* coram Orano, impreſſi per Mar-
cheſan. *de commiſſ. part.* 1. *pag* 427. prout etiam
abundè videre poteris *in tract. de Regia prote-*
ctione, 3. *part. cap.* 13. *à num.* 19. *cum ſeqq. & à*
num. 46. *cum ſequentibus.*
Ita vt conditio ſuper qua datur iuriſdictio,
28 plenè probanda ſit, † aliter nec Iudici data in-
telligitur, vt dicitur *in dict. deciſ. Pampilonenſ.*
& in Burgenſ. iuriſdictionis, 6. *February* 1604.
impreſſa per Farinacium *deciſ.* 58. *num.* 1. *part.* 1.
in recent. & in Firmiana Altaris, impreſſa per
eundem Farinacium *deciſ.* 701. *num.* 4. *ead. part.* 1.
& deciſ. 636. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* eiuſdem Fari-
nacij.
Adeò quod proceſſus & ſententia lata ante
29 purificatam conditionem, † ſub qua iuriſdictio
datur, nulla eſt ipſo iure, & nec tranſit in rem
iudicatam, vt dictum fuit *in dict. Compoſtellana*,
impreſſa per Marcheſan. *dict. part.* 1. *pag.* 379.
quibus adde Auguſtinum Barboſam *in tractat. de*
clauſulis, *in clauſul.* 97. *num.* 4. *& num.* 10. *& clau-*
ſul. 98. *num.* 3. *&* 4. *per tot.* Igitur Auditor Ca-
meræ procedens † contra obligatum in Roma- 30
na Curia, non tamen ibidem repertum, ac etiam
renuntiantem proprio foro expreſsè abſque ta-
men conſenſu Ordinarij, nulliter & abſque iu-
riſdictione, necnon violenter procedere dicen-
dum erit, atque ideo legitima, & iuridica eſt
ſuarum litterarum retentio per Senatum facta,
remittentem inſuper Ordinario cauſæ cognitio-
nem in prima inſtantia.
Hinc venit dirimenda antiqua difficultas, an
proceſſus & ſententiæ latæ † ab alieno Epiſco- 31
po prætendente iuriſdictionem ratione contra-
ctus celebrati in ſuo districtu contra Clericum,
non interueniente conſenſu proprij Ordinarij,
ſint nullæ; in qua Carolus de Graſſis *in tract.*
de effectibus Clericatus, *de effectu* 1. *num.* 59.
& ſeqq. ſecutus Turrecremat. *in cap. non liceat*,
num. 3. *quæſt.* 6. ſcotit; quod ſi ſit in fauorem
Clerici lata ſententia, erit nulla, quia fuit cau-
ſa nullitatis ipſe Clericus prorogans ſine con-
ſenſu ſui Epiſcopi. Si autem ſit lata contra eum,
erit valida: quæ reſolutio falſiſſima eſt, quia
non eſt dare medium, † aut habuit Iudex iuriſ- 32
dictionem, & tunc acta & ſententiæ ſunt vali-
dæ ſiue contra, ſiue pro Clerico; aut iuriſdictio-
ne caruit, & tunc tam proceſſus, quàm ſententiæ
ſunt nullæ, de quo abundè diximus & probaui-
mus hac 2. *p. c.* 6. *à n.* 14. *cum ſeqq. & cap.* 17. *per*
tot. & cap. 20. *à num.* 72.
Deinde quia acta ſunt vehiculum ad ſenten-
tiam, Bald. *in c. cum ſuper ad fin. de cauſa poſſeſſ. &*
propr. & in l. fin. C. de ſuſp. tuto. & conſ. 344. *ad fin.*
Burigel. *in l. ſi cui bonis*, *n.* 25. *ff. de verbor. obligat.*
Maluaſia *conſ.* 91. *n.* 23. Schradet. *de feud. p.* 9. *c.* 7.
n. 136. Montier. *deciſ.* 25. *n.* 8. Surd. *conſ.* 159. *n.* 46.
Menoch. *conſ.* 390. *n.* 35. Aldouin. *conſ.* 17. *num.* 4.
Mantica *deciſ.* 68. *n.* 9 *deciſ.* 211. *n.* 4. *& deciſ.* 239.
n. 1. Giurba *deciſ.* 10. *n.* 2. & idem Giurba *conſ.* 88.
n. 6. ſi in iſta adeſt defectus iuriſdictionis etiam
& pariter & in actis, vt ſint nulla ipſo iure; nam
cauſa ob quam irritatur proceſſus, de neceſſitate
influit in ſententiam, Signorolus *conſ.* 154. Plo-
tus *conſ.* 30. *n.* 36. *&* 40. Guzzinus *defenſ. reorum*,
22. *cap.* 2. *n.* 3. Giurba *conſ.* 9. *ſub* 14. *in fin.* Ergo
ſuper eis lata ſententia pro qualibet parte debet
eſſe nulla, cum actorum nullitas intrinſecè in-
fluat in eam, ex quo dicta aſſertio inutilis appa-
ret; non enim expectanda erit ſententiæ prola-
tio, ad iudicandum & cognoſcendum, an proceſ-
ſus fuit nullus, vel validus; nec poteſt eſſe eius
validitas in aëre, & in pendenti, vti ex *l. cum hic*
ſtatus § ſine autem, de donat. inter vir. & vxor. &
ſingulari doctrina Bald. *in l. eam quam n* 49. *C. de*
fideicommiſ. & aliis pluribus obſeruat Chriſto-
phorus de Paz *in tract. de tenuta*, *cap.* 10. *à n.* 34.
cum ſeqq. Atque ideo ſi re vera adeſt defectus iu-
riſdictionis, acta omnia & quævis ſententia erunt
nullæ, ex quibus manifeſtè deſtruitur Caroli de
Graſſis reſolutio in hoc articulo.
Scaccia autem *in tract. de ſent. & re iudic.*
gloſ. 7. *quæſt.* 3. *limitat.* 1. *num.* 47. poſt Lapum,
Geminian. & Marianum Socinum aliter diſtin-
guit, † ſi apparet notoriè ex inſpectione ſcri- 33
pturæ, contractum non fuiſſe in eo loco cele-
bratum, proceſſum Iudicis alieni, & ſententiam
eſſe nullam, cum deficiat conſenſus proprij Epi-
ſcopi; at ſi ſit dubium, & excipit Clericus decli-
nans, † & ad vlteriora procedat Iudex, erũt acta 34
nulla, quia priùs ſummariè debet de qualitate,
&

& declinatoria cognoſcere, & ſi non appareat
ibi geſtum eſſe contractum, tenetur remittere
ad Ordinarium ſuum, & ſine hac pronuncia-
tione procedit nulliter; quæ quidem reſolutio
magis conformis eſt iuris diſpoſitioni, vide
eundem ibidem *num.* 53. *& num.* 54.

Quæ tamen procedit, quando non deficit
35 requiſitum præciſum, † quod ibi ſit repertus
debitor in loco contractus, quod etiam ſuppo-
nunt ipſi Doctores referendo oppoſitionem, &
declinatoriam rei conuenti; ſed tantùm dubi-
tatur, an contractus ibi fuerit celebratus, nec-
ne; iuxta quæ Nos *infrà cap.* 30. §. 4. *prope
finem.*

At vbi deficit priùs requiſitum, & conditio,
36 † ſuper qua fundatur ſimul iuriſdictio, nempè
quod non ſit repertus in loco contractus, nec
aliter in Clerici renunciatione fori proprij in-
teruenit conſenſus ſui Epiſcopi, cum iuriſdi-
ctio non fuerit aliter adquiſita Iudici loci; om-
nia acta indiſtinctè ſunt nulla ex ſupradictis,
maximè hodie ſtante diſpoſitione Concilij *in*
37 *dict. cap.* 10. *cauſa omnes*, † quod licèt legiti-
mos iuris communis modos ſortiendi forum
alienum admiſerit; non tamen illegitimos ap-
probauit, prout erit iſte, quando deficiant in-
tegra iuris communis requiſita, ad ſortiendum
forum alienum ratione contractus alibi celebra-
ti, de quibus latè hactenus, quoniam ſi de iure
communi in hac ſpecie negatur Iudici loci con-
tractus iuriſdictio: multò fortius poſt Conci-
lium Tridentinum, quod regulariter reſiſtit
alieno Iudici in prima inſtantia.

Nec à noſtra veriſſima reſolutione hactenus
38 manifeſtè comprobata † ſubterfugiet aliquis
dicendo; quod in obligationibus Cameralibus
aſſiduè ſolet apponi iuramentum, quo caſu eius
virtute poteſt quis conueniri in loco contra-
ctus, etiamſi ibidem non reperiatur, vt latè
comprobat Ioann. Gutier. *de iuram. confir. c.* 16.
num. 6. & cum Iaſ. *in l.* 1. *ſub num.* 2. *limit.* 1. *ff. eo
quod certo loco*, firmat Sigiſmund. Scac. *in tract.
de ſentent. & re indicat. gloſ.* 7. *q.* 3. *limit.* 4. *n.* 120.
probant Angel. Paul. Caſtrenſ. & Iacobin. *in dict.
l. heres abſens.* §. 1. *ff. de iudiciis.* Roman. *ſingul.*
279. Marian. Socin. *in dict. cap. dilecti*, *num.* 39.
de for. compet. Iaſ. *in l.* 1. *ff. de eo quod certo loco*,
col. 2. Felin. *in c. fin. de for. compet. n.* 22. Cur-
tius Iun. poſt alios *in dict. l.* 5. *ff. ſi quis in ius
vocatus non ierit.* Ripa *num.* 66. & Auguſtinus
Beroius *num.* 196. *in dict. cap.* 1. *de iudiciis.*

39 Quia dupliciter reſpondetur; † Primò quod
hoc iuramentum ſi fuerit appoſitum conforma-
tioni contractus ſimpliciter, nec ſpecialiter ac-
ceſſerit iuramentum promiſſioni factæ de re-
ſpondendo, aut litigando apud Iudicem loci
contractus: tunc nihil operabitur in acquiſitio-
ne fori, ſi ibidem non repertus contractus con-
trahens, vt eleganter aduertit Couarruuias *pra-
ctic. quæſt.* 10. *num.* 6. *in princip.* ibi; *Idcirco erit
hæc concluſio (etiam ſi communis ſit) cautè intelli-
genda, vt planè admittenda non ſit, quoties con-
tractus ipſe iuramento præſtito fuerit confirmatus,
nec iuramentum acceſſerit promiſſioni facta de re-
ſpondendo, & litigando apud Iudicem illius loci
in quo contraxit is, qui iuramentum ad maioris
contractus vim adiecit, &c.*

Secundò reſpondetur, quod prædicta doctri-
40 na procedit in laicis, † non tamen in Clerico
iurante renuntiationem proprij fori abſque ſui
Ordinarij conſenſu, cùm etiam cum iuramento
non poteſt promittere ſe poſſe conueniri coram
alieno Epiſcopo ſine ſui conſenſu, quia ipſe pro-
mittit quod ſuum non eſt, ſed alienum, & iura-
mentum in alterius detrimentum non eſt vali-
dum nec firmum, nec præiudicium iuris tertij.
Mancin. *de iurament.* 4. *p. effectu* 110. *num.* 1.
Seraphin. *de priuileg. iurament. priuilegio* 151.
num. 4. Cardin. Mantic. *de tacitis & ambig. con-
uent. lib.* 12. *tit.* 33. *num.* 44. *& lib.* 13. *tit.* 37.
num. 8. prout in terminis hanc limitationem
probant Mastra *de iuriſdict.* 2. *part. cap.* 6. *num.* 46.
Turrecremat. *in cap. non liceat*, *num.* 6. 3. *q.* 6.
vbi adducit duo fundamenta, quæ & alia refert,
& ſequitur Carolus de Graſſis *in tractatu de effe-* 41
ctibus Clericatus, *effectu* 1. *n.* 55. *& ſeqq.* † nam
ſicut principalis renuntiatio non valet in præiu-
dicium ſuperioris, ita nec etiam in ipſius renun-
tiantis habentis ius inſeparabile & complica-
tum, iuxta quæ Nos abundè in locis ſuperiùs
citatis, *num.* 23. *verſ. ſubſcribunt etiam*, *&c.* Ita
etiam & iuramentum ſuper renuntiatione ea
appoſitum, illius naturam ſequitur, ex vulgarib.

Nec iuramentum auget principalem obliga- 42
tionem, † ſed intra ſuos limites contentum ad-
dit robur, & vinculum religionis. Auguſtin.
Barboſa *dict.* 134. *num.* 1. *&* 2.

Ex hac ſic fulcita reſolutione, primò infero, 43
† quod ad effectum ſortiendi forum idem ope-
ratur locus contractus, & locus deſtinatæ ſo-
lutionis; nam licèt in vno loco contractus cele-
bretur, & in alium fuerit deſtinata ſolutio, iſtius
loci forus attenditur, & ſortitur obligatus,
quia in eo dicitur contraxiſſe, probant Sigil-
mundus Scaccia *in tract. de commerciis* §. 2. *gloſ.* 5.
ſub num. 194. *verſ. Primus*, *& num.* 210. *& ſeqq.*
& ipſe *lib.* 1. *cauſar. ciuil. & criminal. cap.* 101.
ſub n. 50. & optimè *in tractat. de ſentent. & re
iudicat. gloſſ.* 7. *quæſt.* 3. *limitat.* 4. *num.* 219. *cum
ſequentib.* Ripa *in cap.* 1. *num.* 68. *de iudiciis.* Fran-
ciſc. Molin. *de brachio Regio*, *cap.* 28. *num.* 14.
Couarru. *practicar. cap.* 10. *ſub n.* 5. *verſ.* 9.

Et cum inter hæc duo detur à iure æquipara-
tio, † æqualiter in loco deſtinatæ ſolutionis 44
militant omnes ampliationes, & limitationes,
ſeu potius requiſita, quæ deſiderantur in foro
contractus, ad acquiſitionem iuriſdictionis iux-
ta doctrinam Gloſſæ *in l. mancipia*, *verb. aduo-
candum, C. de ſeruis fugitiuis*, *gloſſ. in cap. ſi poſt-
quam*, *de electione*, *lib.* 6. Tiraquel. *de retract. li-
nagier.* §. 15. *gloſ.* 1. *n.* 10. Antonius Gomez *tom.* 3.
variar. cap. 11. *n.* 1. Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 10.
n. 2. Molina *de primogeniis lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 16.
Flores de Mena *variar. quæſt.* 3. *num.* 27. *&*
29. Caldas Pereira *de poteſtate eligend. cap.* 7.
num. 7. quia æquiparatorum eadem eſt iu-
ris diſpoſitio, *l.* 1. *ff. de legatis*, 1. cum ſimi-
libus.

Et ideo quemadmodum requiritur ad acqui-
ſitionem † iuriſdictionis in loco contractus, 45
quod ibidem reperiatur obligatus, vt ſuperiùs
diximus; pariformiter requiritur, quod ſi re-
pertus in loco deſtinatæ ſolutionis, vt ibidem,
queat conueniri, probat Scaccia *de commerciis
dict.* §. 2. *gloſ.* 5. *num.* 208. *& in tract. de ſentent. &
re iudicat. dict. limitat.* 4. *num.* 112. ibi: *Extend.
ſecundò, vt procedat, etiamſi promiſiſſet ſoluere
certo loco, quia niſi in eo fuerit repertus, non poſ-
ſet illis conueniri, &c.* & in *num.* 112. Couarruu.
vbi ſuperiùs *dict. verſ. Nono*, Molin. *dict. n.* 14.

46 quia idem operatur fictio in caſu ficto, † quod
veritas in caſu vero, l. 1. ff. de adoptionibus, l.
enm ex oratione. ff. de excuſationib. tutor. l. qui
ad certum. ff. locati, l. ſi mulier debitori, in fin.
ff. de iure dotium, l. 1. in principio. C. de rei vxoriæ
actione.

Et licèt Sebaſtianus Sap. in repetitione legis
47 primæ, num. 19. ff. de iudiciis, dicat, † quod
hæc doctrina non procedat in Clerico deſti-
nante ſolutionem in locum alterius Epiſcopi
abſque ſui conſenſu, quia non ſortitur forum
ratione contractus ficti, ſed veri; contrarium
tamen eſt verius, quia in loco deſtinatæ ſolutio-
tionis Clericus ſortitur forum ſine conſenſu
Epiſcopi ſi ibi reperiatur, quia non prorogat
expreſsè, ſed ex neceſſitate iuris; probat Scac-
cia de re iudicata, gloſ. 7. limitat. 1. à num. 45. qui
num. 46. ita ait: Contra hanc ſubdeclarationem,
quod enim Clericus conferendo ſolutionem in Diœ-
ceſim alterius Epiſcopi ſortiatur ibi forum ratione
contractus, licèt in contrahendo non interuenerit
conſenſus proprij Epiſcopi, quia iſto caſu ſit ma-
gis à iure, quàm ab homine, tenet Paulus de Ca-
ſtro in l. 1. ſub num. 22. verſ. Aut vult prorogare.
C. de iuriſdict. omn. iud. inter repetitiones, vol. 7.
fol. 336.

48 Eleganter etiam Couarru. † pract. quæſt. c. 10.
ſub num. 5. verſ. 9. in hæc: Nemo ex proximè tra-
ditis apparet aliud dicendum fore, vbi Clericus in
locum aliquem deſtinaret ſolutionem, & in eodem
poſteà inueniretur; poſſet etenim apud huius loci
tribunal conueniri ratione illius ſolutionis in eum
locum deſtinata, etiamſi abſque conſenſu Epiſcopi
contraxiſſet, & ſolutionem detineret, nam hæc pro-
rogatio iuriſdictionis non ſit ſolum ex conſenſu
ipſius contrahentis, ſed à lege, eiuſque authorita-
te inducitur text. elegans in dict. cap. dilecti, ex
quo hoc ipſum annotarunt plerique præſertim in hac
ſpecie, Ripa in dict. cap. 1. num 68. de iudiciis, &
ibi Boſchus Codecanus aduerſus Philippum De-
cium, qui num 25. contrariam ſententiam conatus
eſt defendere, &c. Itaque omnes limitationes
quas reſpectu Clerici ſuperius appoſuimus ra-
tione contractus non ſortientis forum; eaſdem
repete in loco deſtinatæ ſolutionis, atque ideo
Clericus in partibus obligatus in Romam de-
ſtinans ſolutionem; ſi ibidem non fuerit reper-
tus, vel ſi non renunciauit expreſsè ſuo proprio
foro cum conſenſu ſui Epiſcopi, vt ſuperius di-
ctum fuit: nullatenus poterit Romæ conueniri
coram Auditore Cameræ, nec alio quouis iu-
dice, nec validus erit eorum proceſſus ex noto-
rio defectu iuriſdictionis.

Secundò infertur, quod licèt, vt dicatur lo-
49 cus contractus, † ſufficiat procuratorem nomi-
ne abſentis, cuius habet mandatum, in eo con-
traxiſſe; non autem attenditur locus quo fuit
factum mandatum, vt probant Doctor Petrus
Barboſ. in l. hæres abſens, §. apud Labeonem, n. 26.
ff. de iudiciis. Sigiſmundus Scaccia in tract. de
commertiis. §. 11. gloſ. 3. num. 212. ibi: Explico,
vt locus contractus non dicatur ille ex quo tranſmit-
tuntur litteræ, ſeu Nuntius, ſed dicatur ille, in
quo conſenſus coniunguntur, &c.

Tamen ad acquiſitionem iuriſdictionis, vt
50 dicatur quis repertus in loco contractus, † non
ſufficit, quod reperiatur obligati procurator,
ſed eademmet indiuidualis, propriáque perſona
debitoris; ita expreſsè probant Decius in cap. 1.
ſub num. 159. de iudiciis, in prima lectura, idem
Scaccia in tract. de re iudicata, gloſ. 7. quæſt. 3. li-
mitat. 4. num. 112. & 113. & num. 117. vbi plures
allegat.

Tertiò, ex ſupradictis infertur ad declaratio-
nem plurium Doctorum, † quos citauimus in 51
hac 2. part. cap. 5. §. 3. à num 4. & ſeqq. & alio-
rum dicentium poſſe Auditorem Cameræ auo-
care cauſas pendentes in partibus motas vigore
obligationis Cameralis, necnon obligatos ex-
tra Curiam Apoſtolicam in forma tamen Ca-
merali poſſe conuenire, quod quàm falſum ſit
hodie, clarè oſtendit Concilium Tridentin.
ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 20. in illis verbis:
Aut alij quarumcumque facultatum vigore, pro-
hibens & auferens indiſtinctè ab omnibus ſupe-
rioribus iudicibus iuriſdictionem in prima in-
ſtantia, niſi ad eos legitimè fuerit deuoluta ab
Ordinariis, & in ſpecie de Auditore Cameræ
diximus ſuprà hac 2. part. cap. 3. verſ. Quod am-
pliatur, à num. 20. & in cap. 5. §. 3. à num. 4. cum
multis ſeqq. vbi plurimis Doctoribus citatis cla-
rè oſtendimus, hodie ex nouo iure Pontificio
penitùs ceſſaſſe facultatem Auditoris Cameræ
in prima inſtantia, & iterum hac 2. part. cap. 10.
à num. 12. cum multis ſeqq. quibus locis videbis
quod Doctores loquentes de hac facultate Au-
ditoris Cam. procedunt ante Concil. Trident.
vt & ipſi ſe explicant.

Clarius inſuper conſtat ex ſupradictis, nam
licèt Concilium Tridentinum † non ſuſtulerit 52
legitimos modos prorogandi iuriſdictionem
alieni iudicis, vt diximus in dict. cap. 5. verſic.
Plures tamen alij, num. 8. & in §§. omnibus ſub-
ſequentibus: per conſequens tamen illegitimos
modos, & à iure communi, & Canonico re-
probatos non admiſit, nec approbauit.

Et ideo ſi ex contractu extra Romanam Cu-
riam celebrato † non ſortitur quis forum, nec 53
etiam ſi ibi fuerit celebratus, non tamen tem-
pore conuentionis, aut executionis ibidem re-
pertus debitor, vel aliter non valet ſupplere
Clerici repertio per expreſſam fori proprij re-
nuntiationem, deficiente conſenſu ſui Epiſcopi,
vt manifeſtè hactenus oſtendimus; quo iuris
fundamento, aut colore poterit Auditor Ca-
meræ abſque notoria violentia, & nullitate ex
defectu iuriſdictionis in prima inſtantia ſic obli-
gatos exequi, excommunicare, aut declarare
incurſum cenſurarum in prima inſtantia? Nullo
quidem, nec id patitur Senatus, ſed retinet Au-
ditoris huiuſmodi litteras, & cauſam in dies,
partéſque remittit Ordinario.

Ex hactenus latè comprobatis, rectè iuſtifi-
catur qood in his noſtris terminis dicit Gabriel
Pereira, † in tractatu de manu Regia, 1. p. c. 9. n. 10. 54
cum ſeqq. in hæc: Hæc quidem attento iure pro-
cedunt, & proprius ad noſtras leges Regias acce-
dendo, adhuc vltimus labor ſupereſt, circa caſum,
qui quotidie in manus Senatorum incidit, quando
præhabita Camerali obligatione pro penſione Romæ
ſoluenda, Clericus, qui in hoc Regno eſt, excommu-
nicatur, quod tempore ſtatuto non ſoluerit, an à
tali executore pateat querela ad Regem, quando
nulla ex iis cauſis apponatur, quas diximus, exe-
cutionem ſuſpendere, & primo excommunicationi
obſtat, quod Clericus eo caſu prorogat iuriſdictio-
nem alieni Iudicis, quod fieri non poteſt ſine proprij
Epiſcopi conſenſu, cap. ſignificaſti de foro compe-
tenti adeò, &c. Quod nec iuſtificatur ex eo,
quod obligatus in forma Cameræ renuntiat
omnibus

omnibus defenſionibus, & patitur in eadem obligatione declarari incurriſſe cenſuras; quia talis obligatio non tenet, vt ſine cauſæ cognitione, & ſine contumacia poſſit excommunicari, vt probant Marcus Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. cap. 117. ſub num. 5.* ſequitur Scaccia *de ſentent. & re iudic. gloſſa 13. num. 21.* quæ doctrina recipit comprobationem ab iis, quæ *à num 1.* ipſe Scaccia congerit; nec etiam ſtylus (vt in executione deficiat, & nec ſit neceſſaria citatio) tenet, quia eſt contra ius naturale, & gentium, vti latiſſimè comprobat Flamin. Cattar. *deciſ. 21. à num. 40. & ſeqq.* videndus etiam *à num 5.*

Et quomodo, & ex quibus inducatur ad pro-
55 rogationem conſenſus Epiſcopi † proprij, vide planè per Scacciam *de ſententia & re iudicat. gloſſa 7. quæſt. 3. limitat. 1. à num. 49. cum multis*
56 *ſeqq.* † & quod non ſufficiat conſenſus Vicarij Generalis Epiſcopi, nec ſit validus, tenet Carolus de Graſſis *de effectibus Clericatus, effectu 1. num. 58.* qui *num. 62.* poſt plures probat, quod nec laicus in ſpiritualibus poteſt prorogare iuriſdictionem alterius Epiſcopi abſque ſui conſenſu.

Quid autem erit dicendum de laico Romæ
57 obligato, vel per ſe, vel per procuratorem iuxta doctrinam paulò ante ſcriptam *in 2. illatione*, vel principaliter, veluti fideiuſſor ad ſolutionem alicuius quantitatis (vt aſſolet) putà pro expenſis alicuius diſpenſationis à ſe petitæ, vel pro expenſis litis Romæ pendentis, vel id genus alia cauſa, an Romæ Conuentus, cum ibidem non ſit repertus, poſſit petere in Senatu litterarum retentionem.

58 Quæ difficultas duo habet capita: † aut enim iſte laicus exequitur ab Auditore Curiæ, cui ſe ſubmiſit per obligationem in forma Cameræ Apoſtolicæ Romæ factam pro certa quantitate, aut ab alio Iudice temporalem iuriſdictionem habente.

Primo caſu affirmandum erit, quod Vaſſallus Regis non poteſt conſentire, & prorogare iuriſdictionem iudicis Eccleſiaſtici, quia vergit in præiudicium Regiæ iuriſdictionis, ſicque prohibitum ſtat ſubditis & vaſſallis horum Regnorum, vt *in l. 3. tit. 1. lib. 3. ordinamenti.* Doctores *in cap. 1. de locato.* vbi Panormitanus *n. 14.* Azeuedius *in l. 10. tit. 1. lib. noua Recopilat.* Gutierrez *practicar. lib. 4. quæſt. 30.* Bobadilla *in Politica lib. 2. cap. 17. num. 192.* Menochius *conſ. 522. num. 10.* Guillelmus Benedict. *in cap. Raiuunius, verb. & vxorem, deciſ. 2. num. 53.* Aufrerius *de poteſtate Eccleſ. ſuper laicos, quæſt. 3.* Antonius Petra *in tract. de poteſtat. princip. cap. 4. num. 10. & cap. 8. num. 87.* Gabriel Pereira *de manu Regia, part. 1. cap. 9. num. 12. & ſequen.* Petrus Barboſa *in l. 1. articul. 3. num. 141. & num. 166. ff. de iudiciis*, quod in toto ferè orbe receptum eſt, & à Principibus Chriſtianis in ſuis ditionibus diſpoſitum, vt firmant ipſi Doctores, & Gabriel Pereira *in deciſ. Luſitan. 2. num. 4.* Nauarrus *in conſil. 51. tit. de ſententia excommunicationis.*

Quo quidem caſu, ſi contra laicum ſubdi-
59 tum, † & vaſſallum horum Regnorum Romæ obligatum in forma Cameræ, etſi ſe ſubmiſerit iuriſdictioni Auditoris Cameræ, aut alterius Iudicis Eccleſiaſtici, & qui pro executione declaratorias litteras, vel executiuas remiſerit ad has partes, non ſolùm protegendus eſt vaſſallus vi oppreſſus, retinendo litteras in Senatu, ne illis pars creditrix aliquomodo vtatur, ſed decretum laicorum dandum, vim fieri, *en conoçer y proceder*, cauſamque remittendam Iudici ſeculari competenti, qui de ea poteſt, & cognoſcere debet.

Si autem Romæ, aliòve Regno extraneo con- 60
traxerit, † & ibidem reſpondere promiſerit, tunc ratione contractus, ſi ibidem reperiatur, ſortitus forum illius Regni, ac ſi ſubditus fuiſſet, & naturalis, Marian. Socin. *in cap. dilecti, num. 23. de foro competent.* Panormitan. *in cap. fin. num. 36. eod. tit.* Petrus Barboſa *in l. hæres abſens. §. 1. num. 7. ff. de iudiciis*, Gabriel Pereira *in deciſ. 2. num. 5.* qui *num. 6.* ita loquitur in hæc: *Vndè ſi originarius huius Regni in Regno Caſtellæ*
contractum celebrauit, † ibique ſe reſponſurum pro- 61
miſerit certo loco, poterit virtute huius contractus citari ad illum locum, & eo caſu poterit etiam citari in Curia Regis, ſi ibi inueniatur, quia cùm iam per contractum renunciatum ſit priuilegio fori, ita vt in Regno Caſtellæ forum contrahens ſortiatur, nihil mirum, ſi vt talis in Curia illius Principis inuentus lite pulſari poſſit; proſequitur ipſe Pereira vſque ad finem deciſionis, in qua latiſſimè agit, quando delinquens in Regno Caſtellæ, vel contrahens poſſit trahi, vel exequi, & quomodo exiſtentem in Regno Portugaliæ.

Sed hæc doctrina procedit, quando prorogatio ſit à vaſſallo vnius Regis conſentiente in iuriſdictionem alterius Regis & Regni ratione con-
tractus vel delicti, † & ſic ex neceſſitate iuris, & 62
ex eius diſpoſitione, vt ſuperiùs diximus. At quãdo prorogatio vaſſalli vnius Regis conſentiat in iuriſdictionem alterius expreſſè, tunc non valet eius prorogatio in præiudicium ſui Regis, qui nihilominus poteſt vaſſallo prohibere & detinere, ne in alio Regno litiget, vel litem proſequatur; plurimos ad id allegat Gabriel Pereira *dict. deciſ. 2. à num. 3.* multas etiam doctrinas congeſſimus, *1. part. cap. 13. verſ. Quarto probatur, à num. 21. cum ſequentibus, & hac 2. part. cap. 3. §. vnic. per totum*, & videndi plures citati, & ſequuti per Marium Giurbam *dict. conſil. 95.*

Et tunc poteſt Princeps executioni ſententiæ
latæ contra ſuum vaſſallum † in Regno ex pro- 63
rogatione expreſſa ſui vaſſalli ſe opponere, ratione ſui præiudicij ex ea inducta, quando eius executio ſit in ſuo Regno, quia reſpectu ipſius Regis res eſt inter alios acta, congerit plura Menoch. *de arbitrariis, quæſt. 38. à num. 3.* Vantius *de nullitatibus ſententiarum, tit. ex defectu iuriſdictionis ordinariæ, à num. 16. & ſeqq.* Andr. Gaillius *lib. 1. obſeruat. cap 48. à num. 7.* Couarr. *practicar. cap. 10. num. fin.* Gabriel Pereira *dict. deciſ. 2. num. 10. verſ. Vndè rectè*, facit doctrina Giurbæ *conſ. 95. n. 14.* vbi allegat latius ipſe Giur-
ba *in deciſ. 96. à n. 19. cum multis ſeqq* † vbi latè 64
quod Barones paſſim vindicare ſolent ſubditos alterius iuriſdictionem prorogantes, vbi multa congerit videndus, qui plurimos Doctores ad id allegat.

Et quod remiſſio rei facienda non eſt, quo-
ties iudex requirens, † petenſque remiſſionem, 65
& iudex requiſitus non ſint eiuſdem imperij, nec principatus, hancque eſſe veram & communem opinionem, fatentur Aufrerius *ad Capell. Tholoſa. deciſ. 319.* Franciſc. Marc. *deciſ. 400. num. 9.* Cenedus *in collectan. ad decretum, colle-*

Ban. 33. *num.* 4. ſunt tamen conſulendi Iulius Clarus *lib.* 5. *receptar. ſententiar.* §. *fin. quæſt.* 38. *num.* 21. Nicolaus Boërius *deciſ.* 29. *ex num.* 5. Bald. *in l.* 2. *C. de ſeruis fugitiuis*, *num.* 2. *verſ. Sed quidquid.* Didacus Perez *lib.* 8. *tit.* 4. *lib.* 3. *pag.* 88. *verſ. Secundò limita*, & pulchrè *in tit.* 17. *l.* 2. *pag.* 337. *verſ. Dubium cenſeri ſolet.* Bartholom. Caſaneus *in conſuetudinibus Burgandiæ rubric.* 12. §. *vnico*, *num.* 14. latè Couarru. *practicar. quæſt. cap.* 11. *num.* 10. ſicque Fiſcalis Regius debet ſe opponere, & contradicere huiuſmodi executiones factas à Regni extranei iudicibus contra ſubditos, & naturales horum, ex prorogatione voluntaria & expreſſa ab iſtis facta in præiudicium Regiæ iuriſdictionis, quam ſic vindicare debet Fiſcalis Regius.

Quare non obſtant contraria fundamenta ad
66 principium huius capitis appoſita, † quia omnia tendunt ad vnum, & idem, nempè ratione contractus etiam Clericum ſortiri forum iudicis loci contractus, vel vbi deſtinata eſt ſolutio, quo caſu non intrat diſpoſitio Concilij Trident. *in dict. cap. cauſæ omnes*, quæ non ſuſtulit legitimos modos ſortiendi forum alienum iure Canonico approbatos, quæ omnia Nos fatemur in diſcurſu huius 2. *part. quæſtionis*, ſed modus legitimus de iure eſt ille, quando in loco contractus, aut deſtinatæ ſolutionis reperitur debitor tempore executionis, quo requiſito præciſo deficiente, deficit iuriſdictionis acquiſitio in Iudice loci contractus, vt latiſſimè & abundè probatum relinquimus.

Et poſt hoc cap. perfectum inuenimus Au-
67 guſtin. Barboſam † *in tract. de iure Eccleſiaſtic. lib.* 1. *cap.* 39. §. 3. *à num.* 72. qui motus aliquibus ex argumentis per Nos in contrarium conſideratis ad principium huius cap. nec non præſertim ex doctrina Couarruuias (qui ex diametro diſſertiſque verbis contra ipſum loquitur, vt ex eodem Couarru. patet relato ſuperiùs *num.* 21. *& in num* 48.) conatur defendere, poſſe Clericum obligatione Camerali obligatum exequi in Romana Curia, etiam ibidem non repertum, quæ opinio nullo modo, nec iuris colore tuta eſſe poteſt: & obſtantia iuris omnia Canonici principia, & fundamenta; vt hactenus ad oculum monſtrauimus, quibus certè nemo ſatisfaciet, cauillari quippe non valent, appertiſſima ſunt, clara, & ineuitabilia. Non tamen miramur contrariam opinionem introducere, & perſuadere voluiſſe eruditum illum Doctorem omni laude & commendatione dignum, cum cauſam ſuam propriam tractet, & ad tuendum ius ſuum omnibus licet defenſionibus vti, videat iudex, quid eligat, & ſequatur.

Capvt XXVIII.

Executorialium, ad quantitatem in Rota legitimè obtentarum virtute exequi an poſſit condemnati debitor; vel an potiùs iſtius cauſa ſit per Senatum Ordinario remittenda?

Et generaliter, vbi tertius in executorialibus prædictis non eſt comprehenſus: an hoc recurſu licitè vtatur?

Svmmarivm.

Executoriales expediantur in Rota (ad quam cauſa legitimè fuerat deuoluta) in partibus committenda, num 1.

Executoriales Rotæ, expedita contra creditorem: an in eius debitorem licitè dirigantur, ita vt iſte recurrens nequeat in Senatu obtinere remiſſionem Ordinario, num. 2. *& ſeqq.*

Executoriales contra creditorem expedita exequantur contra eius debitorem adſtrictum ex guarentigia, aut debitum confitentem, n. 3.

Nec tunc eius recurrentis ad Senatum cauſa Ordinario remittenda, n. 4.

Executoriales contra creditorem Romæ expedita non diriguntur contra eius debitorem Clericum non adſtrictum Guarentigia, &c. Sed eius cauſa Ordinario remittenda per Senatum, n. 5.

Si debitor debitoris per executoriales condemnati laicus ſit, declaratur vim fieri, & cauſa illius competenti ſæculari remittitur, n 6.

Debitor debitoris condemnati non adſtrictus Guarentigia prius debet coram ſuo Iudice Ordinario conueniri, & condemnari, antequam in eum dirigantur executoriales contra ſuum creditorem expedita, num 7.

Singularia iura ad idem adducuntur, ibidem & num. 8. 9. *&* 10.

Executor executorialium contra creditorem obtentarum nequit exequi eius debitorem, à quo aliàs debitum via executiua exegi nequit, niſi prius conuentum coram ſuo Ordinario, n. 11.

Quia tunc excedit executor, & per Senatum debitoris cauſa remittitur Ordinario, cum læſa reperiatur eius prima inſtantia, n 12.

Tertius quilibet, cui executoriales Romæ legitimè obtenta non officiunt, Regalia vti valeat, vt eius cauſa Ordinario remittatur, num. 13. *& ſeqq.*

Cum tertio, cui res iudicata inter alios obtenta non valet, lis eſt initianda, & iudicium nouiter mouendum, num. 14

Ab executione contra neminem eſt incipiendum, ſed iudicium, & condemnatio debet præcedere, num. 15.

Lis initianda erit cum tertio, cui executoriales inter alios obtenta non nocent, n. 16.

Et coram ſuo Iudice Ordinario, ad quem prima inſtantia pertinet, ex Trident. cui aliàs Senatus cauſam remittet, num. 17.

Acta, & res iudicata à pari procedunt, & cui vnum non nocet, nec aliud, n. 18.

Acta poſſunt nocere, res iudicata tamen accidentaliter, è conuerſo autem hoc non currit, n 19.

Cum tertio in lite pendente comparente excluſiuè lis initianda eſt quia acta iudicij inter alios illi non nocent, num. 20.

Et coram ſuo Ordinario inſtantia (quæ diſtincta eſt) tractari debet, aliter huius tertij cauſam Senatus Ordinario remittit, n. 21.

Tertij cauſa, cui executoriales Romæ expedita, vel alibi non nocent, penitùs per Senatum Ordinario erit remittenda, num. 22.

Littera mera iuſtitia retinentur in Senatu percutientes Tridentinum Decretum, n. 23.

Executoriales obtenta contra vnum, quæ tertio non nocent, licèt iſtius cauſam Ordinario remittat, Senatus executoriales non retinet, ſed vincenti tradit, vt contra comprehenſos illis vtantur coram executore, num. 24.

Quod

Quod & procedit in ſimilibus aliis litteris in prima inſtantia contra vnum licitè expeditis, contra alios verò non, ſed horum cauſam Senatus remittit Ordinario, num. 15.

ALIBI *cap. 29. infrà* diximus; ad
Curiam Romanam legitimè ſe-
1 mel deuoluta cauſa, poſſe † illic
expediri executoriales in partibus
committendas pro earum execu-
tione, ex qua reſolutione præſens ſuboritur di-
2 ſceptatio; an executor earundem virtute, † cùm
ſint ad quantitatem legitimè expeditæ, exequi
debitorem condemnati poſſit, eſto quod recur-
rens ad Senatum alleget, ſe tertium eſſe, non
nominatum in eiſdem, nec aliter conuictum &
condemnatum pro ſumma à ſe debita ipſi con-
demnato per executoriales prædictas, ac pro-
pterea de neceſſitate debere, litem cum eo in-
cipi coram ſuo Ordinario aliàs Iudice compe-
tente, cui omnium cauſarum in prima inſtantia
de iure pertinet, præſeruata retuosè per S. Con-
cilium Trident. *ſeſſ. 14. de reform. cap. 20.*

Cuius mirabilis difficultatis reſolutio ab alia
3 pendet, † quam bipartitam firmauimus *in tract.
de Regia protectione, 4 part. cap. 8. à num. 147.*
vbi poſt exactam diſputationem, & magnam
intium mirabilium, & Doctorum cateruam di-
ſcretiuè diximus; quod tunc poterit executor
executorialium ad quantitatem expeditarum di-
rectè exequi debitorem condemnati executi,
quando iſte debitur vel confeſſus eſt, ſe debe-
re quantitatem; vel ſit ad eandem per inſtru-
mentum guarentigiatum obnoxius, & obliga-
tus, vel aliàs antea per rem iudicatam iam fue-
rit victus à ſuo creditore, † & tunc licèt iſte de-
4 bitor recurrat ad Senatum pro obtinenda re-
miſſione ſuæ cauſæ Ordinario, audiri non de-
bet; quantitas namque, quæ in prædicto ſtatu
reperitur, conſideratur in poteſtate ſui credito-
ris condemnati, in quem legitimè diriguntur
executoriales, ac propterea indubiè executori
iterum cauſa huius debitoris per Senatum erit
remittenda, vt latiùs comprobauimus *in dict.
cap 8 dict. num. 247. & ſeqq.*

Contra verò, ſi debitum in hoc non ſit ſta-
5 tu, † quod à debitore queat exigi via executi-
ua, nec ipſe illud confiteatur, præciſè neceſſa-
rium erit, vt coram iudice Ordinario ſuo aliàs
competente actione perſonali priùs conuenia-
tur, & via ordinaria debitum probetur, & de
eodem conuictus per executoriales, & tres con-
formes condemnetur, quo caſo recurrens debi-
tor ad Senatum, ſi hoc ſtatu reperiatur debitum:
indubiè obtinebit remiſſionem ſuæ cauſæ Ordi-
nario faciendam, ſiue debitor Clericus ſit, ſiue
Laicus, hac tamen adhibita diſtinctione, quod
ſi Clericus eſt, directè fit remiſſio Ordinario
6 † Eccleſiaſtico ob contrauentionem *S. Concilij
Trident. dict. cap. 20.* At ſi laicus eſt, non ſic;
ſed per decretum laicorum (ſic dictum vulgo)
& ab initio per creditorem, Regiúmve Fiſca-
lem intentandum, & poſtulandum, nec aliter
poteſt, nec debet huiuſmodi laici debitoris cau-
ſa in Senatum introduci, eò quòd recurſus hic
ob contrauentionem Concilij *ind. c. cauſæ omnes,*
intentatur dumtaxat in cauſis ad forum Eccle-
ſiaſticum quomodulibet pertinentes in prima
inſtantia; quare cum iſtius debitoris laici cauſa
non ad forum Eccleſiaſticum, ſed ad Iudicem
ſecularem ſpectet, per decretum laicorum dum-
taxat auocanda erit hæc cauſa ab executore Ec-
cleſiaſtico, facienda eiuſdem remiſſione Iudici
ſeculari competenti, qui de ea debeat, & poſ-
ſit cognoſcere, & hoc iure vtimur.

Prædicta reſolutio (quod debitoris Eccle-
ſiaſtici cauſa hoc caſu, † cum ſimus in prima 7
inſtantia, debeat remitti Ordinario, quia co-
ram eo priùs de neceſſitate debet conueniri, &
cum debitore cauſa initianda ſit in via Ordina-
ria) validiſſimis iuris nititur fundamentis: in
primis expendo elegantem text. in Authen. *de
collatoribus. §. eas autem, verſ. Si autem aliquis,
collatione 9.* cuius (loquens in executoribus)
† mirabilia ſunt verba: *Si autem aliquis pro ve- 8
ritate publica debens tributa, dicat executori eſſe
ſibi alium debitorem, non licere executori mole-
ſtiam aliquam denominato inferre, niſi priùs debi-
tor probetur* (ſequitur & facit) *hoc tamen priùs
requiri apud Iudicem Prouinciæ, ſi pro veritate
debitor eſt is, qui denominatus eſt, & ita fiat exe-
cutio, &c.*

Textus eſt etiam non minus expreſſus † *in l. 9
à Diuo Pio § ſi quo ff. de re iudicat.* in hæc: *Poſſe
enim nomen iure pignoris capi, Imperator noſter
reſcripſit, ſed vtrum confeſſi nomen tantum capi
poſſit, an etiam, ſi neget quis ſe debere, videa-
mus, & magis eſt, vt id dumtaxat pignoris capia-
tur, quod confitetur; cæterum ſi negetur, æquiſſi-
mum eſt diſcedi à nomine, niſi fortè quis exem-
plum ſequutus corporalium pignorum, vltra pro-
ceſſeris, dixeritque ipſos debere Iudices de nomine
cognoſcere, vt cognoſcunt de proprietate, ſed con-
tra reſcriptum eſt.*

Idipſum probat text. *in l. ſi in cauſa iudicati,*
ibi: *Debitores † eius conueniri ad ſolutionem au- 10
thoritate Præſidis Prouinciæ compelluntur &c. C.
quando Fiſcus vel priuatus debitorem ſui debitores
conuenire poſſ.* optimus etiam eſt text. ad id *in l. 3.*
ibi: *Si debitum non inficiantur ij, quos obnoxios
debitoribus Fiſci eſſe, proponis, poteſt videri non
eſſe iniquum quod deſideras, vt ad ſolutionem per
officium procuratoris compellantur. Nam ſi quæſtio
aliqua refertur, id concedi non oportere, etiam
ipſe perſpicis, C. eodem titulo.*

Probat etiam text. *in l. etiam*, iuncta *l. eos,*
ibi: *Apud Rectorem conuenis Prouinciæ, qui ſiue
debitum confeſſi, ſiue negantes, & conuicti fuerint
condemnati, &c. cum lata ſententia captis pigno-
ribus, ac diſtractis, ſecundùm ea quæ ſæpè conſti-
tuta ſunt, meruerint executionem, &c. C. de exe-
cutione rei iudicatæ.*

Hanc etiam concluſionem, quod quando de-
bitum in eo non ſit ſtatu, † vt aduerſus debito- 11
rem exigi queat via executiua, vt ſit de eo co-
gnoſcendum coram ſuo Iudice Ordinario aliàs
competente, & non coram executore executo-
rialium aduerſus ſuum creditorem expeditarum,
probant Bald. mirabiliter *in dict. l. etiam*, per
text. ibi *num. 3.* cuius verba adduximus *in tract.
de Regia protectione 4. part. cap. 8. num. 253.* Gloſſa,
Cynus, Barthol. & alij communiter DD. *in
dict. l. 2. C. quando Fiſcus vel priuatus.* Salicetus
in dict. l. etiam, Speculator *in titulo, de primo
Decreto. §. reſtat. num. 4 & 6.* Angelus *in l. à
Diuo Pio. § ſi quoque*, in principio, vbi etiam
Immola *col. 1. verſ. Hæc vera. ff. de re iudicata,*
& cum Immola, Alexandro, Paulo, & Iaſ. *in
dict. §. ſi quoque*, probat Parladorus *lib. 2. rerum
quotidianar. cap. fin. 5. part. §. 3. num. 45.* Petrus

Surd.

Surd. *conſ.4.tom.1. à principio , & per totum*,qui
ſub *num.2.*poſt Bald.& Salicetum *in dict.l.etiam*,
12 dicit , † hoc caſu , executorem excedere , cùm
dicatur velle facere executionem in re aliena,&
non in re creditoris condemnati , nec per eum
poſſeſſa: quam quæſtionem cum altius accuratè
examinauimus validiſſimis fundamentis,*in tract.*
de Regia protectione , dict.cap.8. à num. 147. *cum*
multis ſeqq. in præſenti omittimus , aſſumentes
dumtaxat ex illis , quæ noſtro huic inſtituto
vrgere magis videbantur , ad illum locum præ
cæteris te remittimus,concludendo, quod quoties
debitom noo ſit in ſtatu executioo,cauſa debitoris
creditoris condemnati per executoriales
Rotales debeat omnino remitti per Senatum
Ordinario (cuius prima inſtantia iſto caſu læſa
reperitur , in contrauentionem Concilij Tridentini)
vt coram eo via Ordinaria , & actione
perſonali debitor vincatur, vt hactenus probatum
remanet.

Ex identitate rationis idipſum erit generaliter
13 inferendum , † & prædicandum de cunctis
tertiis oppoſitoribus ad executorialium in Romana
Curia legitimè obtentarum executionem,
in quibus non veniunt comprehenſi , quibuſque
res iudicata in Rota, alióve Tribunali ſuperiori
Eccleſiaſtico obtenta non officit,de quo
abundè videbis *in tract. de Regia protectione,4.p.*
cap. 8. per totum , & cap. 9. per totum , ac etiam
cap.3. à principio.

Ex quo enim adhuc noo ſunt conuenti , nec
14 citati , † nec condemnati , res acta inter alios,
aliis non prodeſt, nec nocet *toto titulo , C. res*
inter alios acta , ſequitur quod ad hoc vt poſſint
exequi ; debeat præcedere iudicium, & conuentio :
aliter verò cum eis lis erit omnino initianda ,
Innocentius *in cap. ſuper eo , quod metus*
cauſa. Felinus *in cap. quod conſultationem , n.16.*
de re indicata. Ruinus *conſ.78. num.1. & 2. lib.5.*
Capicius *deciſ.1.n.23.*Rolaodus à Valle *conſ.43.*
num. 3. lib. 1. Aotonius Gabriel. *commun. concluſ.
lib.2. titul. de appellationib. concluſ 4.num.2.*
Gratianus *diſcept. forenſ. cap.333. num.2. tom. 2.*
& per Felinum , & Roinum idem notat Marqueſan.
in tract. de commiſſionib. lib. 1. cap. 24.
num.72. & ſeqq. probat etiam Caſtellus à Bobadilla
in Politica lib.2. cap.21. ſub num.69. dicens,
quod executor attentare non debet ; nam cum
ille , cui hoc nouum grauamen infert , nondum
ſit (vt requiritur) condemnatus , nec in executorialibus
comprehenſus,nouo iudicio aduerſus
eum erit agendum , *l. à Diuo Pio. §. ſi ſuper*
rebus , ibi : *Si fortè iure Ordinario cœperit ab eo*
res peti , ff. de re iudicata.

Aliàs enim foret incipere contra illum ab
15 executione , † minimè præcedente iudicio &
condemnatione contra notiſſimas iuris regulas,
de quo in iis terminis eſt text. *in l.1. C. de executione
rei iudicatæ* , cuius ſingularia verba ſunt:
Nimis proſperà Iudex pignora Marcella capi, aut
diſtrahi iuſſit ante rem indicatam ; prius eſt ergo,
ſeruato ordine actionem aduerſus eam dirigas , &
cauſa cognita ſententiam accipias,&c. text. etiam
in l. ſi vix nulla ſententia præceſſiſſet. ff. de re indicata.

Et qood ſit cum hoc tertio (cui res iudicata
16 inter alios non officit) lis initianda, † & à principio
tractanda , probant Scaccia *de appellationib.
quæſt.17. limitat.6. membr.4. num.50.& n.72.*
per Couarru. & ſub *num.114.* Veſtrius *in praxi*
Romana Curia lib.8. cap. fin. poſt princip. *ex l.*
cum quaritur. ff. de executione rei iudicata , l. fin.
C. ſi per vim vel alio modo ; optimè Paulus Caſtrenſ.
conſ.67.viſo quodam lib.1.per totum, quem
referens ſequitur Cardinal. Tuſchus *pract. concluſ.
tom. 3. litt. E. concluſ. 472. num. 38.* &
meliùs *concluſ.483. num. 4.* optimè per Aluarum
Valaſcum *conſultation.55. num.10. ad fin. tom.1.*
& hallucinauit Mareſcotus *variar. reſolut. lib.1.*
*cap.86. num.43.*abundè hoc tractauimus *in tract.*
de Regia protectione , 4. part. cap. 5. à num. 65.
vſque ad num. 72. & cap. 8. à num. 84. vbi latiùs
videbis. Igitur neceſſariò infertur,quod ſi cum
hoc tertio oppoſitore cui res iudicata inter alios
obtenta , & tractata non officit , lis ſit à principio 17
initiaoda , per neceſſariam conſequentiam
concludendum erit , vt coram ſuo iudice competenti
ſit mouenda , & in prima inſtantia tractanda ,
quia actor debet ſequi forum rei , ex
iuribus vulgaribus , aliàs locus erit decreto remiſſionis
Senatus in executionem Concilij Tridentini.
in dict. cap. cauſa omnes.

Pro quo facit ineuitabile fundamentum,nam
acta & res indicata à pari procedunt,† quia cui 18
non officiunt acta proceſſus, nec res iudicata officit ,
plurimos citauimus ſuprà hac 2. *part.c.13.*
à num.9. verſ. Quod quidem penitus , &c.

Imò acta fortiora ſunt , quia poſſunt nocere,
† & tamen res iudicata ea eiſdem nullatenus, 19
quia puta cum aliquo ſimul fuerunt tractata, &
lis mota , ipſe tamen in ſententia contra alios
omiſſus ſit , & non condemnatus , nec de eo
facta meotio in ſenteotia , cui proptereà hæc
non officit,ioata quæ per Nos latè *de Regia protectione ,
4. p. c.8. à principio* , & eſt tex. *in l.non*
idcirco , 44. ff. de indiciis , quam pluribus Doctoribus
& fundamentis exornauimus hac 2. *p.*
cap.13.à num.21.cum ſeqq. verſ. Quorum omnium
ſupradictorum , &c.

Sed ſic eſt , quod actis , & lite adhuc inter
alios pendentibus , † ſi tertius comparet pro 20
ſuo iure independenti à iure partium litigantium ,
in tantum ſit cum illo tertio lis initianda
à principio , eò quòd eidem lis pendens,& eius
acta non nocent , nec tangunt ; vt nec teneatur
pari paſſu , & ſimul ſuam litem cum iam pendente
proſequi & tractare , ſed ſeorſum & ſeparatim
vti iudicium , & inſtantia verè diuerſa, vt
per text. *in l. is à quo. ff. de rei vendicat. & l.pen.*
ff. de petition. hæreditat. lariſſimè poſt Couarru.
Franchis , Cancerium , Barboſam , Gallium,
Marium Giurbam , & alios penè inoumerabiles ,
plurimáſque Rotæ deciſiones diximus hac
2. *part. cap.13. per totum*, vbi etiam, quod iſtius
tertij cauſa ſit initianda coram ſuo Ordinario,
remittenda per Senatum † ad quem abundantiſ- 21
ſimum locum te libenter remittimus. Igitur à
fortiori idipſum erit repetendum in tertio hoc
oppoſitore comparente lite iam finita , & re iudicata
iam inter alios expedita , vt cum illo ſit
ſeorſum , & ſeparatim cauſa initianda , eo quod
eum non afficiunt nec nocent vllo modo inter
alios geſta.

Quare per neceſſariam conſequentiam venit
affirmandum , & concludendum , vt coram ſuo 22
Iudice Ordinario ſit conueniendus , & cauſa à
principio per ſuos iuris tramites tractanda , &
ad id obtinendum erit Decretum Senatus, ne in
hac prima inſtantia ius Ordinarij percutiatur,
prout abundè comprobauimus *in dict. cap. 13.*

à

à princip. quæ omnia ibidem accuratè cumulata caſui præſenti applicanda ſunt, & repetenda: ac inſuper mirè conducunt, quæ de tertio legitimo contradictore executionis litterarum Apoſtolicarum, vt illam impediat, & eius cauſa in via Ordinaria ſit coram Ordinario tractanda, & per Senatum remittenda: de quibus ampliſſimè diximus infrà hac 2. *part. cap. fin. in* 2. concluſionis comprobatione *à num.* 50. *cum ſequentibus*, vſque ad finem, *verſ. Quantum attinet ad ſecundam coclusionem, &c.* Vbi varia exempla videbis ex Rotæ deciſionibus, & Doctorum plurium aſſertionibus.

Vnum tamen animaduertere debes, quod licèt hæc acta executoris † rogant iuſtitiæ re-
23 ſcripta, & propterea videbantur retinenda in
Senatu, iuxta ea, quæ latè diximus alibi hac
2. *part. cap.* 16. *per totum*; tamen aliud in hoc
caſu erit affirmandum, & in ſibi ſimilibus;
etenim cùm ſola tertij cauſa dumtaxat remitti-
24 tur per Senatum Ordinario, † & ipſi executo-
ri remanent executoriales ad proſequutionem
executionis contra alios in eiſdem condemnatos, & comprehenſos, illi executori tradendæ, & nullatenus retinendæ, quia ex eis fundat victor ſuum ius executiuum, & alia non eget probatione contra condemnatos, & comprehenſos, iuxta quæ latè diximus, & probauimus *in dict. cap.* 26. quo ſic debes limitare ſecundam concluſionem ibi adductam, & exactè comprobatam à ratione ceſſante, prout ibidem ſimiliter eandem limitauimus *à num.* 53. quæ limitatio extendenda erit ad alias ſimiles com-
25 miſſiones † iuſtitiæ contra plures impetratas,
quoties aliquorum cauſa Ordinario per Senatum remittitur, aliorum verò remiſſio denegetur, eò quòd horum reſpectu minimè reperiatur percuſſa prima Ordinarij inſtantia, atque ideo impetranti ſunt litteræ huiuſmodi executoriales, etiam iuſtitiæ tradendæ, vt contra hos cauſam ſuam proſequi valeat coram ſuo Iudice Delegato ex rationibus de quibus latiùs *in dict. c.* 26. in vtroque diſtinctionis membro.

Capvt XXIX.

Semel ad Rotam legitimè deuoluta cauſa, in qua vel infirmando, vel confirmando Ordinarij ſententiam, ſuam tulit, an executoriales indè ortæ percutere dicantur primam inſtantiam Ordinarij in iudicio executiuo, ita vt debeant eidem per Senatum remitti.

Svmmarivm.

Executoriales, an ſint expediendæ à Iudice, ad quem, vel à Iudice à quo, valdè controuerſum inter DD num. 1.

Iudici, qui vltimam ſententiam tulit infirmando, aut confirmando priores pertinet executio, & executorialium expeditio, n. 2.

Iudex appellationis, non Ordinarius, exequitur ſuam ſententiam merentem executionem, n. 3.

Siue infirmauerit, ſiue confirmauerit, aut mutauerit priores ſententias, num. 4.

Executio expeditur à Iudice, qui ſententiam executiuam tulit, non ab alio, niſi ad eius commiſſionem, num 5.

Non agitur ex prima ſententia, ſed ex vltima confirmante, aut infirmante, n. 6.

Sententiæ primæ effectus appellatione extinguitur, num. 7.

Actio ex prima ſententia extincta eſt per appellationem, num. 8.

Actio iudicati ex prima ſententia orta, ideò extinguitur, quia appellatio reducit rem ad ſtatum litis conteſtationis, n. 9.

Ex ſententia confirmante, non ex confirmata agitur, num. 10.

Delegatus à Principe qui vltimam ſententiam tulit, eam exequitur, & executoriales expedit, num. 11.

Continentia cauſæ diuidi nequit, n. 12.

Vnius cauſæ ad ſeipſam magna eſt continentia, num. 13.

Tam in principali negotio, quàm in alio ab eo originem trahente, num. 14.

Iuriſdictionem, qui praeoccupauit in cognoſcendo, praeoccupat in exequendo, n. 15.

Ad Iudicem ſecularem, vbi competens eſt ad cognoſcendum de cauſa Clerici, pertinet executio, realis non perſonalis, n. 16.

Antoninus Diana Summiſta contrarium inaduertenter tenens contra Authorem, carpitur, num. 17.

Executorialium expeditarum à ſuperiore, cui legitimè deuoluta fuit cauſa, remiſſio non fit per Senatum Ordinario, quia eius prima inſtantia percuſſa non dicitur, n. 18.

Niſi in duobus caſibus in quibus limitationem patitur Regula generalis, n num. 19.

Actio iudicati licet ex vltima ſententia naſcatur, mouenda erit coram Iudice Rei Ordinario competente, ſecus officium Iudicis, n. 20.

Actio iudicati in factum poteſt intentari coram Ordinario, ac etiam coram Iudice appellationis, num. 21.

Actio iudicati tunc intentari valet coram Iudice appellationis, ſi ibidem condemnatus reperiatur, num. 23.

Iudex appellationis in territorio Ordinarij habet iuriſdictionem cauſatiuè ob deuolutionem legitimè factam, non aliter, n. 34.

Iudex appellationis eſt competens in actione iudicati orta ex quaſi contractu in ſuo foro celebrato, num. 25.

Forum quis ſortitur ratione quaſi contractus ſicut ratione contractus, n. 26.

Iudex appellationis ſimul dicitur competens in actione iudicati, ratione quaſi contractus, n. 27.

Iudex loci contractus, nuc quaſi contractus non habet iuriſdictionem contra quaſi contrahentem non repertum in ſuo diſtrictu, n. 28.

Cauſa condemnati conuenti ex actione iudicati coram Iudice appellationis, non tamen reperti illic, remittitur Ordinario per Senatum, n. 29.

Secus ſi in diſtrictu Iudicis appellationis tempore conuentionis ex actione iudicati fuerit repertus, num. 30.

Stylus tamen vniuerſalis adeſt in contrarium, & attendendus in hac diſputatione, ibid.

Sententia Ordinarij à qua fuit appellatum, ſi tacitè, aut expreſsè tranſierit in rem iudicatam, ab eo, non à Iudice appellationis erit exequenda, num. 31.

Quod

Quod procedit quando tacitè vel expreſsè fuerit appellationi renunciatum, vel appellans acquieuerit ſententia, vel hac fuerit a partibus approbata, ibidem, & num. 32.

Item quando condemnatus inter terminum non appellauit, quia Iudex Ordinarius ſuam ſententiam exequitur, non ſuperior, n. 33.

Ordinarius ſuam ſententiam exequitur, qua per deſertionem in iudicatum tranſiuit, n. 34.

Iuriſdictione caret ſuperior ob deſertam appellationem, num. 35.

Etiam ſi ſuperior ob deſertionem ſubſequutam confirmauerit ſententiam Ordinarij, n. 36.

Executionis cauſam Ordinario remittit Senatus, quando tacitè vel expreſsè tranſiuit in rem iudicatam, num. 37.

Cauſa executionis quando eſt remittenda Ordinario, executoriales legitimè expedita per Iudicem appellationis tradenda ſunt parti, vt illis coram Ordinario vtatur, n. 38.

At ſecus quando ſententia Ordinarij ex aliquo accidenti tranſiuit in rem iudicatam, quia tunc cum ad ipſum pertineat executio, ita & executoriales expedire, quod ſi fecerit ſuperior, executoriales iſtius retinentur in Senatu tanquam nulliter, & ſine iuriſdictione fabricata, & cauſa ſimpliciter ſit Ordinario remiſſio, n. 39.

CONTROVERTITVR valdè inter noſtri iuris profeſſores, an ſuperior
1 ad quem ſemel cauſa † deuoluta, ſuam protulit ſententiam vltimam tranſactam in rem iudicatam, poſſit illam exequi, & executoriales expedire; vel an ad primum Iudicem Ordinarium executionis cauſa deuoluatur, vt per Bart. & alios *in l. à Diuo Pio., §. ſententiam, ff. de re iudicata*, Angelus *in l. tale pactum, §. qui prouocauit, ff. de pactis*, vbi *num.* 17. ſex opiniones diuerſas recenſet, Abb. & Immol. *in cap. paſtoralis, §. præterea, de officio Delegati*, adeò vt hanc reſolutionem Cæſarea deciſione indigere aſſerat Angelus *dict. num.* 57.

Sed omiſſis omnibus, illa erit firmanda concluſio ab omnibus crebrius receptior, vt ad iudicem appellationis, qui ſuam ſententiam tu-
2 lit † vltimam infirmando, vel confirmando priores; ſpectet rei iudicatæ executio, executorialium expeditio, ex hac ratione prima, quia ex ſententia confirmante, non ex confirmata agitur. Ita gloſſa *in l. furti, §. 1. in verb. Prouocationis*, & ibi Fulgoſius, *ff. de infam. & in l. Chirographis in gloſ. penult. ff. de administrat. tutor. & in l. eos à principio, C. de appellationibus*, & tenent omnes *in l. ſi quis priore, ff. ad Trebellianum, & in l. 1. ff. de re iudicat.* Gloſſ. & Doctores *in cap. paſtoralis, §. 1. de officio Delegati, & in cap. coram dilecto eod. tit.* & eſt text. in Authent. *ſi quis litigantium, C. de Epiſcopali audientia, & in l. 2. verſic. A die confirmationis, C. de vſuris rei iudicata*, Ioan. Monach. & Archidiacon. *in cap. Romana*, vbi etiam Ioan. Andreas, *num.* 16. *de appellationib. in 6.* Angelus *in l. cum ſpecialis, n. 4.* (vbi dicit eſſe caſum) *C. de iudiciis, & in dict. l. tale pactum, §. qui prouocauit, & conſ.* 262. *n.* 1. Baldus *in dict. §. qui prouocauit in prima lectura, n. 4. & 5.* Bart. *in l. fin.* per text. ibi, *num.* 3. *C. de iudiciis, & in l. eos, §. 1. Cod. de appellationibus, & in l. præcipimus, verſ. Officiis*, & ibi Angelus, *num.* 4. vbi inquit eſſe caſum rotundum, *C. eodem tit.* Philippus Franchus *in dict. cap. Romana, § fin. num.* 3. *verſ. Aliquando ſententia diffinitiua, de appellationibus in 6. & in cap. ex ratione, verſiculo, Sexto quæro, eodem titulo*, Abbas *in dict. cap. paſtoralis, §. præterea, num.* 6. *verſ. Quando ſententia confirmatur, de officio Delegati*, & ibi etiam Immola poſt longam diſputationem, *num.* 56. & Barbacia ſub *num.* 32. Lanfrancus *in cap. quoniam contra titulo de interlocutor. num* 135. *verſiculo quæro ſubſequenter, de probationibus*, latè proſequitur eandem ſententiam tenens Laurentius Silua, *conſil.* 5. *num.* 7. & 8. Guido Papæ *deciſ.* 476. *num.* 43. Minſingerius *ſingular. obſeruation. centuria* 4. *obſeruat.* 94. Bartol. Blaret. *in l. diffamari, capitul.* 11. *num.* 55. Afinius *in praxi iudic. §.* 31. *capitul.* 7. Maranta *in ſpeculo. in vltimo actu iudicial. part.* 6. *num.* 6. Et hanc opinionem communem dicunt Philippus Franchus *in dict. capitul. Romana, §. final. num.* 3. Abbas *in dict. § præterea, num.* 6. Afinius *vbi proximè* ex eiſdem, & Iaſon. *in l.* 1. *num.* 11. *ff. de re iudicata*, & ex eo Bellacomba *lib.* 7. *Syntagma. commun. opinion. tit.* 11. *de appellationibus, num.* 42. & magis communem dicit Alexander. *in dict. l. à Diuo Pio, num.* 20. *in fin. de re iudicat.*

Eandem etiam opinionem, quod † Iudex 3
appellationis, non Iudex primus Ordinarius debet ſuam ſententiam vltimam executioni mittere, quando eam meretur, ſequutus Barthol. communiter receptam dicit Vectrius *in praxi lib.* 8. *cap. vltim. ſub num.* 9. *verſ. Sed dices*, Mandoſius *in formulis commiſſion. in commiſſion.* 53. *executor. in verbo, Præfacto R. D. Auditori, fol.* 526. poſt quos etiam de communi teſtatur Sigiſmundus Scaccia *de appellationib. quæſt.* 11. *art.* 7. *à num.* 162. qui poſt Rebuffum *in tractatu de ſententia execut. art.* 7. *gloſ.* 7. *num.* 5. *tom.* 1. *fol.* 364. firmat, quod quando Iudex appellationis cognouit de appellatione, † & confirmauit, vel in- 4
firmauit ſententiam, vel aliquid innouauit, vt tunc ad eum, non ad alium ſpectet executio, & eam ſententiam ſequitur, loquendo de Rota, Flaminius Cartarius *in deciſ.* 10. *num.* 5. vbi magis communem firmat.

Et quod ab eo Iudice ad quem, qui ſenten-
tiam tulit, † ſit expedienda executio non ab alio, 5
niſi ad eius litteras & commiſſionem per text. *in dict. l. properandum, § ſin autem reus, C. de iudiciis, & l. à Diuo Pio, §. ſententiam Romæ, ff. de re iudicata*, Muſcatellum *de appellationibus* 1. *part. gloſſa demandatur, num.* 15. Morlam *in emporio iuris, tit. de iuriſdict. omnium iudicum, quæſt.* 10. Rodericum Suarez *in l. poſt rem iudicatam, quæſt.* 5. *ff. de re iudic.* Bon. *conſ.* 86. *n.* 4. & 20. Nizol. *alleg.* 36. *num.* 16. tenet Marius Giurba *deciſ.* 96. *num.* 3. Petr. Barboſ. *in l. diuortio,* 8. *§. ſi vir. num.* 51. *ad finem, ff. ſolut. matrim.* eandem opinionem etiam tenet Petrus Surdus poſt alios *in conſ.* 204. *num.* 1. *& ſeqq.* & eandem ſequutus eſt Rota, vt per Alexand. Ludouiſ. *deciſ.* 545. *num.* 1. quæ quidem communiter practicatur apud omnia Tribunalia Eccleſiaſtica, & temporalia, à qua nullatenus iam erit recedendum.

Huius reſolutionis prima eſt ratio, quia non
agitur ex prima ſententia, † ſed ex vltima etiam 6
confirmante, quem reddunt Doctores omnes in principio citati, *num.* 2. Quia primæ ſenten-
tiæ effectus † appellatione extinctus eſt, *l.* 1. *in* 7
fin.

fin.ff. ad Senatus Conſultum, Turpillianum. Et
ideò primus Iudex Ordinarius ſuam ſententiam
8 † exequi non poteſt, cùm actio, & cæteri effe-
ctus ex ea extincti ſint, vt inquiunt Doctores
hactenus allegati, & præſertim Alexander. *in
dict. l.1. in principio, ff. de re iudica.* Petrus Bar-
boſa *in dict. l.8. §. ſi vir, num.51. ad finem,* Fla-
minius Catharius *in deciſ.*10. *num.* 4. *&* 5. Vbi
cum Alexandro hanc rationem fulſit ex eo,
9 quod actio iudicati prioris ſententiæ † ex eo ex-
tinguitur, quia appellatio rem ad eum ſtatum
reducit, quo tempore litis conteſtationis in cau-
ſa principali reperiebatur, *l. ita demum, Cod. de
procuratoribus, & in l. ab executione, §. 1. ff. de
appellationibus,* cum aliis, vt cum Roberto
Lanceloto *in tractatu de attentatis 2. part. capi-
tul.11. de attentis, appellation. pendent. in præfa-
tion.num.*120. Sed tempore litis conteſtatæ hæc
actio iudicati non competebat, nec poterat;
ergo idem poſt appellationem; & ſic conclu-
dunt omnes non primum Iudicem Ordinarium,
ſed Iudicem qui vltimam ſententiam tulit, ſeu
aliam executionem merentem, illam exequi
10 debere, † & eandem etiam rationem, quod
agatur ex ſententia confirmante, non ex con-
firmata; probant in his terminis Papienſis *in
practicar. in forma appellation. ad fin. in gloſſa.
cauſis & rationibus ſub num.2. fol.*426. Franch. *in
cap. ex ratione 8. column. ante penult. in fin. nu-
mer.* 98. *de appellationibus,* Caſſiador. *deciſ.* 13.
habueras, num. 3. *de reſcriptis, fol.* 269. Ve-
ſtrius *in praxi, lib.* 8. *capitul. vltimo, ſub nu-
mer.* 9. Et Sigiſmund. Scaccia *in tractat. de ap-
pellation. quæſt.*11. *articulo* 7. *ſub num.*82. *verſicu-
lo ratio eſt.*

Qui *num.*163. poſt Barthol. doctrinam, Man-
11 doſium, & alios, † hanc concluſionem exten-
dit ad Iudicem Delegatum Principis, qui ſi vl-
timam ſententiam dixerit in gradu appellationis;
illam poteſt exequi, & executoriales licitè ex-
pedire firmant.

12 Secunda fundamentalis ratio eſt, † ne con-
tinentia cauſæ diuidatur, ex *l. nulli, C. de iudi-
ciis,* quam reddunt Muſcatellus, Morla, Ni-
13 zol. & alij citati, per Marium Giurbam *in de-
ciſ.*96. *num.*3. Magna enim eſt vnius † cauſæ ad
ſeipſam continentia, vt dicit Cynnus *in l.
prorſus, Cod. de iudiciis,* quod procedere vo-
14 luere Doctores, † nedum in principali negotio,
ſed in alio etiam ab eodem originem trahente,
Felinus *in capitul. ex tenore, num.* 19. *de reſcri-
ptis,* Baldus *in capitul.*1. *column. final. de contro-
uerſ. inueſtitur.* Polidorus Ripa *obſeruation.* 140.
num. 2. *&* 3. Cauagn. *ad decretum Montisferr.*
22. §. 2. *num.* 3. Fachineus *controuerſ. iudic.
lib.* 11. *cap.* 7. *fol.* 75. Riminaldus Senior. *conſ.*
320. *num.* 20. *vol.* 2. Marius Giurba *deciſ.* 23.
num. 1.

Et ideò ex hac ratione ſi prima ſententia in
15 eo ſit ſtatu, † quæ exequi poſſit, ad illum per-
tinet Iudicem, qui iuriſdictionem præoccupa-
uit, quia continentia cauſæ diuidi non debet,
tam reſpectu cognitionis, quàm executionis;
etenim iuriſdictionem qui præoccupauit in co-
gnoſcendo, præoccupaſſe intelligitur in exe-
quendo, Sebaſtianus Sapia *in l. cum quadam
puella, num.*18. *ff. de iuriſdiction. omnium iud. re-
petit. vol.* 1. Petrus Surdus *conſil.* 132. *num.* 22.
Giurba *dict. deciſ.* 23. *num.* 2. quæ faciunt ad ea,
quæ exactiſſimè adduximus *in tractatu de Regia
protectione, 4. part. cap. 14. à num. 89. cum plu-
ribus ſeqq.* vbi abundè poſt longam diſputatio- 16
nem reſoluimus, † ad Iudicem ſecularem, vbi
competens ſit cognoſcere de cauſa Clerici, per-
tineat executio realis, non perſonalis, quam
opinionem validiſſimis fundamentis fulciuimus;
quæ nec attendens, nec aliqua pro ſua opinio-
ne conſiderans, ſed ex capite clauſis oculis 17
† noſtram contradixit nouiter Summiſta ille An-
tonius Diana *reſol. moral. 3. p. tract. de immunit.
Eccleſiaſt. reſol.*4. Quem nunc vlterius nòn car-
pimus, alibi eundem iuris principia docebimus,
ne audacter, temerèque contra tot fundamen-
ta iuris ineuitabilia, tantorúmque Doctorum
veram doctrinam quos ibidem citauimus, vlte-
rius præcipitetur, tractent fabrilia fabri, & ne
mittat falcem in meſſem alienam.

Ex quibus quidem reſoluendum † erit, quod 18
regulariter, quoties ſemel deuoluta fuerit ad
Rotam, aliúmve Iudicem ſuperiorem Eccleſia-
ſticum cauſa, ipſe liberè & legitimè poterit ſuæ
ſententiæ (ſi aliàs de iure executionem merea-
tur) executoriales expedire, & exequi condem-
natum abſque eo, quod prima inſtantia Ordina-
rij percuſſa dicatur, nec ad hunc per Senatum
fiet executorialium harum remiſſio.

Hæc noſtra vera reſolutio duas patitur limi- 19
tationes, † in quibus executoriales iſtas Ordi-
nario per Senatum remittendas eſſe, vt de exe-
cutione cognoſcat, erit inſuper affirmandum:
attenta iuris ſubtilitate non tamen ſtylo contra-
rio, de quo inferiùs *num.*30. *in fin.* Sed pro di-
ſputandi ratione;

Prima limitatio ſit, quando coram Iudice ſu- 20
periore ex ſua ſententia † fuit executio petita
non officio Iudicis; ſed intentata fuit actio iudi-
cati, quia cùm iſta ſit omnino mouenda coram
Iudice rei quomodolibet competente ipſius, cō-
tra quem competit, Barth. *in l. à Diuo Pio, §. ſen-
tentiam, ff. de re iudic.* ſequutus à Cuma. & Alex.
ibidem Bald. *in l.2. col.2. C. de execution. rei iu-
dicatæ, & in l. Argentarium, ff. de iudiciis,* An-
gelus *in l.4. §. conuentione, ff de re iudicata,* Bu-
trius *in cap. poſtulaſti ad finem de foro competenti,*
Petrus Surdus plenè *in conſil.* 204. *num.* 8. Ca-
ſtrenſis *in l.4. § ait prætor, ff. de re iudicata,* Mu-
ſcatellus *de appellationibus* 1. *part. gloſſ. demanda-
tur, num.*25. Marius Giurba *deciſ.*96. *ſub num.*3.
*& num.*4. *&* 5.

Qui tamen omnes licet † concludant com- 21
petentem rei condemnati dici non ſolùm primus
Iudex Ordinarius, verùm & etiam ille vltimus
appellationis, qui vltimam ſententiam tulit, &
propterea poſſe dictam actionem intentari co-
ram Iudice Ordinario, & coram Iudice ſupe-
riori condemnante, vt & vlterius probant poſt
Franchum Sigiſmundus Scaccia *in tractatu de
appellationibus, quæſt.*11. *articul.* 7. *ſub num.* 165.
verſicul. Reſtringi ſecundò, in hac: *Reſtringe ſe-
cundò declarando vt procedat, quando pro execu-
tione ſententiæ imploratur officium Iudicis, quod
ex ſententia producitur, & habet paratam exe-
cutionem; ſecus ſi intentaretur actio iudicati,
vel in factum, quæ oritur ex ſententia, quia
iſto caſu poterit intentari etiam coram Iudice,
à quo, cum poſſit intentari coram quolibet Iu-
dice Ordinario, ſicut & qualibet alia actio,*
Franchus in *capitul.* 3. *Romana, §. final, ſub
numer.* 2. *verſiculo, Limita tamen, de appel-
lationibus in* 6. *&c.* Dixit etiam Rota, &

22 per † Alexandr. Ludouiſ. *deciſ.545. num.1.& 2.* in hæc: *Et ſententia non fuit ab ipſo Vicelegato, ſed a quodam Ioſepho Suarez lata, vnde ab ipſo, non ab alio debebat executioni demandari, cap. quoad conſultationem de re iudicat. l. properandum, §. ſin autem. Cod. eodem titul.* Doctores *in leg. à Diuo Pio, §. ſententiam*, vbi Iaſſon. *num. 3. ff. de re iudicata*, cum aliis per Surdum *conſil.204. num.1.* quod procedit, ſi fuit petita executio officio Iudicis nobili, licet ſecus, ſi eſſet intentata actio in factum, ſeu rei iudicatæ, quæ poteſt coram quolibet alio Iudice intentari, *leg. final. in fin. Cod. de præſcriptionibus, longi tempor.* Felinus *in cap. poſtulaſti, num. 11. de foro competenti*, Surdus *ibi. numer.7. &c.*

Tamen parumper ſubſiſtendum; etenim licet 23 quando intentatur † actio iudicati & in factum competens Iudex etiam dicatur ſuperior, qui ſententiam tulit, vt probant ipſi omnes Doctores, hoc videtur intelligendum, quando reus condemnatus, contra quem ea actio intentatur, in loco ſuperioris reperitur: explicabor libenter, eſt quippe Iudex appellationis in hac actione Iudex competens, non quia ſit ordinarius rei condemnati, † nam is iuriſdictionem habet 24 in territorio Ordinarij ligatam, quæ nec ſortitur effectum, niſi appellatione mediante, & coram ipſo legitimè introducta, Gloſſa *in cap. Paſtoralis, de officio Ordinarij*, Guido Papæ *deciſ. 436.* Amaria *deciſ. 33. num. 7. & 8.* Bertetus *conſil. 17. num. 15.* Cartarius *deciſ. 68. num. 29.* Petrus Surdus *conſil.57. num.18.* Natta *conſil.62. & conſil.580. num.5.* & ſuper deuolutis Ancharran. *conſil.36.* Afflictis *deciſ. 155.* Caualcan. *deciſ.25. num.6. part.1.* Surdus *deciſ. 60. num. 51. & deciſ. 47. num.2.* Bertazolus *conſil.254. n.10.* Beroius *conſil. 120. num. 8. volumin. 3.* & eſt in his terminis iuriſdictionis Eccleſiaſticæ textus expreſſus *in cap. cauſa omnes 20. ſeſſ.24. de reformatione, cap 20.* & Nos paſſim id diximus in diſcurſu huius 2. *part.*

Sed dicitur Iudex competens iſte Iudex ſu25 perior eo, quod tunc agitur † ex quaſi contractu celebrato in iudicio, & qui oritur ex ipſa ſententia, *l.3. §. idem ſcribit, ff. de peculio.* & per conſequens propter forum quem ſortitur ex ipſo quaſi contractu conuenitur, *leg. 3. §. idem reſcribit, ff. de peculio.* Et quod ratione quaſi contractus, ſicut & ratione contractus 26 ſortiatur quis forum, eſt textus expreſſus *in l. hæres abſens 19. § 1. ff. de iudiciis*, & ibidem latiſſime plura congerens Petrus Barboſa *à num.1. per totum, §. cui conſonat. leg.32. titul. 2. part.3.* 27 Et ideò is Iudex appellationis † competens ſimul dicetur, vt probant ex hoc fundamento Salicetus *in l. eos, num.8. in fin. & num. 9. Cod. de appellat.* Caſtrenſis *in leg.4. §. ait Prætor. ff. de re iudicata*, Muſcatellus *dict. gloſſa demandatur, num.15.* & prius agnouit Cinnus *in dict. l. eos*, ſequuntur Bo gior. *in ritibus Ciciliæ 132 poſt annum, vbi firm.* & Mota *num. 17.* Marius Giurba, qui melius explicat *in deciſ.96. num.5. cum duobus ſequentibus.*

28 Igitur hanc doctrinam imitantes, † ſi in loco Iudicis ſuperioris non reperiatur reus condemnatus, in quem dirigitur actio in factum, tunc cum ibi conueniri nequit, quia tunc ſortitur quis forum loci contractus, aut quaſi contractus, ſi ibi, non aliter reperiatur, *l. hæres abſens, ff. de iudiciis, cap.1. §. contrahentes de foro competenti, lib.6.* plurimos Doctores ad id citauimus hac 2. *part. cap.5. §.3. & cap.27. à n. 14. & ſequentibus, verſ. Quibus tamen & aliis non obſtantibus*, per totum caput.

Sequitur, quod *ſi* in loco ſuperioris, reus condemnatus † non fuerit repertus, non poterit ibidem conueniri actione in factum ex re iudicata, cùm ſuperior ipſe careat iuriſdictione, 29 & in eo ceſſet iuriſdictionis competentia, vnde fit quod ſi executoriales expedierit, & exequatur reum; debeant iſtæ omnino per Senatum, reo recurrente, tradi parti, vt illis coram Ordinario vtatur in prima huius actionis inſtantia, qui originaliter, naturaliterque Iudex eſt competens. At verò ſi tempore deductæ actionis in factum in iudicio ſuperioris † præſens in loco 30 ſit reus conuentus, legitimè poterit ibidem exequi, quia tunc pariter Iudex eſt competens ex hactenus relatis Doctoribus, nec ob id offendi dicitur prima inſtantia Ordinarij, cum Concilium Tridentinum *in dict. cap. cauſa omnes*, non excluſerit modos legitimos, quibus de iure quis ſortitur forum alienum, vt latiùs dedoximus *in dict. cap.5. per totum.* Subtilis eſt & legitimus diſcurſus iſte de quo *à num. 19.* Sed nihilominus difficile erit admitti in praxi, cum ſtylus vniuerſalis contrarium obſeruet, cui ſtandum erit indiſtinctè, ſiue condemnatus ibidem reperiatur, ſiue non.

Secunda limitatio erit ad prædictam regulam generalem † a principio *huius cap.* latè compro- 31 batam, vt non procedat quando prima ſententia tranſierit in rem iudicatam, eo quod expreſſe vel tacite fuerit appellationi renuntiatum, vt de expreſſa, quando ſcilicet partes in ſententia conſentiunt, & ab illis fuerit confirmata & approbata, vt tunc † non Iudex appellationis, ſed 32 Ordinarius inferior, qui eam tulit, illam exequatur, firmant Bartol. *in dict. l. à Diuo Pio ſub num.15. ib.: Quandoque pars ſua ſponte, ff. de re iudicata, l. præcipimus, §. officium, ſub num. 2. C. de appellationib.* Veſtrius *in praxi Roman. Curiæ, lib. 8. cap. vltim. ſub num. 9. verſ. Sed dices, fol. 267.* ſequitur Scaccia *de appellationibus, quæſt.11. artic. 7. num 165.* & Rebuffus *in tract. de executione ſententiæ, artic.7. gloſſa 9 ſub num.6. fol.364.* Qui duo vltimi etiam loquuntur, quando appellans acquieuit ſententiæ, aut renuntiauit ſuæ appellationi.

Per confirmationem tacitam tunc continget, † quando condemnatus intra terminum non 33 appellauit, quia tunc Iudex qui ſententiam tulit, illam exequitur, Franchus *in cap. Romana, §. fin. num.3. verſ. Aliquando prima ſententia, de appellationibus in 6.* Rebuffus *in tractatu de ſententia execution. articul. 7. gloſſa 9. verſ. Sed dices*, Veſtrius *dict. lib. 8. cap. vltimo, ſub num. 6.* Mandolius *in formula commiſſion. 23. executor. in verbo, Ob non proſequutionem, & in verbo, Præfato R. D. auditori, folio 125. & 126.* Scaccia *de appellationibus, dict. q.11. articul.7. n.166.*

Item etiam quando interiecta appellatio deſerta remanſit; nam Iudex, † qui eam tulit infe- 34 rior, illam exequitur, cum tranſierit in rem iudicatam, Felin. *in c. ex part.12. ol 2. n.9. de reſcriptis*, Franch. *in c. ex ratione, n.95. verſ. Sexto quæritur, deſerta appellatione, de appellationibus*, Rebuff. *dict. art 7. gloſ.9. n. 7.* Mandolius *in formulis commiſſion. in commiſ.23. executor. in verbo, Ob non proſecutiio*

ſecutionem, *fol.*125. pract. Papien. *in forma ap-*
pellation. à ſentent. diffinit. gloſſa in cauſis & ra-
tionibus, *ſub num.*5. *fol.*476. Veſtrius *dict. lib.* 8.
cap. vltim. num. 9. *verſicul. Sed dicet*, latè ex-
plicat, & extendit Sigiſmundus Scaccia vbi pro-
ximè, *à num.*167. *cum ſeqq.*

Et eſt ratio, quia ob deſertam appellatio-
35 nem † Iudex ſuperior iuriſdictione caret, *l. vl-*
tim. C. de tempor. appellation. l. ſi quando, C. eo-
dem titulo, quam inpropoſito reddunt Baldus
& alij *in l. ſi contra*, *C. de appellationib.* Baldus
in Authentic. ſi quis litigantium, *C. de Epiſco-*
pali audientia. Abb. *in cap. paſtoralis*, §. *prater-*
ea, *de officio Delegati*, *& in cap. cum Eccleſia*
de appellationibus, Minſinger. *ſingular. obſerua-*
tion. centur 4. *obſeruat.*94 obſeruat Aſini. *in pract.*
*dict. cap.*7. §.1. Blater. *in l. diffamari*, *c.*11. *n.*55.
Flaminius Cartharius *in deciſ.* 10. *num.* 7. *cum*
ſequentibus. Vbi extendit, etiamſi ob deſertio-
36 nem † Iudex appellationis confirmauerit ſenten-
tiam inferioris Ordinarij, quia caret iuriſdi-
ctione, & ſatis ob deſertionem ſit à iure con-
firmata, Scaccia vbi proximè, *n.*170.

Ex quibus ſequitur manifeſtè, quod cum in
37 his caſibus ſuperior † careat iuriſdictione, &
inferiori Ordinario competat ſententiæ tacitè,
vel expreſsè approbatæ per partem, aut partes
executio: ſi ſuperior illam intentauerit, cauſa
executionis ad Ordinarium erit remittenda per
Senatum, ex latiùs hactenus comprobatis.

Circa has duas limitationes vnum notabile
38 aduertas, † & quoad primam ſtando in meris
& rigoroſi iuris terminis, iuxta quod fundaui-
mus illam *à num.* 25. ſatis peracutè & dempto
ſtylo, qui eſt in contrarium, vt agnouimus
ſup. *num* 30. Eo igitur in caſu, quado diximus
cauſam executionis debere per Senatum remitti
Ordinario, tunc ſimul tradendæ ſunt parti exe-
cutoriales, vt illis eorum eo vtatur, quoniam
cum ad Iudicem appellationis legitimè fuerit
cauſa deuoluta, & ipſe ſententiam in rem iudi-
catam tranſlatam tulerit, ad ipſum pertinet exe-
cutoriales expedire, vt illis pars vtatur ſiue of-
ficio Iudicis, ſiue actione in factum ex Docto-
ribus *à principio cap.* citatis, & idcirco ſunt par-
ti tradendæ, quoniam hæ executoriales ſunt
inſtrumentum rei iudicatæ legitimè expeditæ,
& eam probant ex his quæ abundè diximus *de*
Regia protection. 4 *part. cap.* 1. *per totum.* Ac
ideò neceſſariæ ſunt ad proponendam, & pro-
ſequendam executionem coram Ordinario, iux-
ta quæ nos latiſſimè hac 2. *p. cap.*26. *à principio*;
quo etiam probauimus litteras, ex quibus ori-
tur probatio iuris partis, ei eſſe tradendas, vt
coram Ordinario eis vtatur, prout in hoc caſu
ibidem ſecundam reſolutionem limitauimus.

At ſecus in caſu huius ſecondæ limitationis,
39 de qua *à num.* 31. dicendum erit, † quoniam
quando tacitè, aut expreſsè pars acquieuit ſen-
tentiæ inferioris, nulla fuit ſuperiori deuoluta
iuriſdictio, ſed ad inferiorem redacta, vt exe-
qui poſſit ſuam ſententiam ſolus, & ex ea exe-
cutoriales per conſequens expedire ad eundem
effectum; quare cum ſuperior in prædicto caſu
expedierit executoriales, retinendæ erunt in
Senatu, remiſſa cauſa executionis Ordinario;
quia cum ſuperior iuriſdictione caruerit, acta à
ſe geſta nulla omnia iudicantur, vt latè diximus
*in d. cap.*26. *à n.*33. *& ſeqq. verſ. Ad iuſtificatio-*
nem iam, *&c.* Et propterea omnino inutilia ad
effectum executionis remiſſæ Ordinario, quia
nullam faciunt probationem, nec fidem in iu-
dicio, nec extra, iuxta quæ comprobauimus
in d. cap 26. *à n.*34. *& ſeqq. in* 2. *concluſ. per totam*,
vſque ad capituli finem, ad quod te remitto pro
pluribus huic reſolutioni validè neceſſariis.

Capvt XXX.

De ſignatura propriæ manus Sanctiſſimi, & quales litteras, quave forma ipſe ſubſcribat, & quot à ſignatura per *conceſſum*, necnon per *annulum Piſcatoris* differat.

SVMMARIVM.

Subſcriptionis formula, qua ſignantur ſingula litteræ Apoſtolicæ, ſiue per Sanctiſſimum, ſiue per alios, ignota ſunt, etiam per Doctiſſimos in partibus Hiſpaniæ degentes, neceſſaria tamen penitus recurſus Regij cognitioni, *n.*1.

Supplicationes omnes, quæ per Datariam expediuntur ſubſcribuntur manu Sanctiſſimi, *n* 2.

Supplicatio omnis duas continet partes. Prima continet quod petitur; ſecunda abſolutionem ab excommunicatione ad effectum dumtaxat conſequendi gratiam, & clauſulas non obſtantes, *n* 3.

Supplicatio porrigitur Datario, & reuidetur à quibuſdam quæ apponitur ſummarium contentorum referendum Sanctiſſimo per Datarium tempore ſubſcriptionis, *n.*4.

Subſcriptionem apponit Papa in eodem papyro ſupplicationis, *num.*5.

Subſcriptio omnis ſiue per Papam, ſiue per alios quoſlibet in ſupplicationibus appoſita dicitur ſignatura, *ibid.*

Subſcriptio Sanctiſſimi apponitur per fiat cum prima littera nominis proprij, quod Papa habebat ante creationem, non poſtea aſſumpti iuxta morem Romanæ Eccleſiæ, *n.*6.

S. D. N. Vrbanus VIII. hac ætate feliciter Eccleſiam vniuerſalem gubernans laudatur, *n.*7.

Vrbanus VIII ante creationem nominabatur Maphæus, & ſubſcribit ſupplicationem per Fiat. M. cum prima littera nominis proprij ſua propria manu, & littera, *n.*8.

Supplicationis ſecundam partem quomodo ſubſcribat Papa, & quo in loco eiuſdem, *n.*9.

Supplicatio continens materiam iuſtitiæ, & contentioſæ iuriſdictionis, qua formula per Sanctiſſimum ſubſcribatur, *n.*10.

Subſcriptione per placet vtitur Sanctiſſimus in commiſſionibus, quibus rectè conuenit, *n* 11.

Subſcripta ſupplicatio per Sanctiſſimum ad quos officiales tranſmittatur, vt denique Bullæ ſuper ea fabricentur, *n.*12.

Data gratiæ non attenditur, nec expeditionis litterarum, ſed data parua, vbi vtraque data concurrit ad aliquem effectum inter aliquos, *n.*13.

Quod & latius explicatur vt ſub data parua expediuntur litteræ, *ibid.*

Flaminius Pariſius refertur atteſtans de ſignatura ſupplicationis propria manu Sanctiſſimi, & de eius praxi, *num.*14.

Supplicationis primam partem qua formula ſubſcribat Sanctiſſimus, *n.*15.

De efficacia verbi, Fiat, quo in ſubſcriptione ſupplicationis vtitur Papa, & qua ratione per Fiat ſubſcribat, num. 16.

Signatura per Fiat ſolus vtitur Papa, n. 17.

Signatura per Fiat aliis latior eſt, & potentior, num. 18.

Et vt fauorabilior aliis ſignaturis præfertur, n. 19.

Supplicationes ſubſcribit Papa vt plurimum in ſua Camera præſente Datario aliquando in plena ſignatura, num 20.

Supplicationes ſubſcribit Papa propria manu, & cum prima litera ſui nominis proprij, litteras verò deſuper explicatas nullatenus, imò in eis apponitur nomen aſſumptum in creatione, & quare, num. 21. & ſequentibus.

Supplicationes ſubſcribit Sanctiſſimus propria manu, & nomine proprio, quia facit actum perſonalem, & actionem propriam à ſua voluntate, & animo pendentem, n. 22.

Litteræ fabricantur ab officialibus Sedis Apoſtolicæ, cuius virtute officia gerunt, & ideò nomen Pontificatus apponunt, n. 23.

Anaſtaſij Germonij ratio huius diuerſitatis alia apponitur, num. 24.

Signatura per conceſſum vtitur Prælatus habens facultatem à Papa, exceptis quæ immediatè expediuntur per Datarium, & quales hæ ſunt, num. 26.

Prælatus habet limitatam poteſtatem ſignanter ſignandi ſupplicationes ad beneficia certæ quantitatis, num. 27.

Supplicationes cæteras omnes cuiuſlibet generis ſubſcribit Prælatus, cuius opera vtitur Papa ad exonerationem tantorum grauiſſimorum negociorum, num. 28.

Prælatus habens à Papa facultatem ſignandi ſupplicationes, qua forma per conceſſum ſubſcribat, num. 29.

Et tam in prima ſupplicationis parte quam in ſecunda, ibidem.

Supplicationem impertinentem, & non dignam conceſſione, quando reiiciat Prælatus, n. 30.

Praxim ſubſcribendi ſupplicationes per conceſſum appoſuit Flaminius Pariſius hic relatus, n. 31.

Papa vtitur ſignatura per Fiat, Prælatus verò per conceſſum, ibidem, & num. 32.

In ſignatura gratiæ licet adſit differentia inter Papam, & Prælatum, in ſignandis ſupplicationibus iuſtitiæ, nulla, vel modica, n. 33.

Super ſupplicationibus, ſiue à Papa ſubſcriptis, ſiue à Prælato, habente Papæ facultatem litteræ & Bullæ, vno, & eodem modo pariter ab officialibus fabricantur, n. 34.

Prælatus iuxta negotij grauitatem aliquas litteras defert Sanctiſſimo ſubſcribendas, ſi adeſt iuſta cauſa ſubſcribit propria manu, 35.

Senatus Regius non admittit commiſſiones in prima inſtantia ſubſcriptas per conceſſum, n. 36.

Prælatus ſignans per conceſſum, licet dicat in præſentia D. N. Papæ, in Papæ præſentia nunquam ſubſcribit, ſed in domo ſua, n. 37.

Præſentia Papæ quam aſſerit Prælatus in ſua ſignatura per conceſſum eſt ficta, n. 38.

Concil. Trident. forma ſubſcriptionis eſt perſonaliſſima, excludens omnem fictionem, & veritatem repræſentatiuam, atque ſubſcriptionem per æquipollens, num. 39.

Cap. in conſtitutionie 25. quæſt. 2. ponderatur pro illa præſentia ficta, qua in ſua ſignatura per conceſſum vtitur Prælatus, n. 40.

Signatura per Fiat, præfertur ſignaturæ per conceſſum, num. 41.

Etſi ſignatura per conceſſum habeat prægnantiores, & priuilegiatiuas clauſulas, , n. 42.

Potentia verbi, Fiat, præponitur cuilibet alij verbo præceptiuo, & voluntatem magis demonſtrat, num 43.

Gratia per Fiat, præfertur gratiæ per conceſſum, quando ſub eodem die vtraque ſonet, ibid.

Prælatus habet facultatem ſubſcribendi ſupplicationes ad beneficia, vt ſupponit Regula Cancellariæ, num. 44.

Subſcriptio per conceſſum in commiſſionibus auocatoriis in prima inſtantia non ſupplet defectum ſubſcriptionis propria manu Sanctiſſimi, num. 45.

Supplicationes ſuper auocatione cauſarum in prima inſtantia, quando & quomodo per Datariam expediuntur, & quomodo rationalis cauſa comprobanda, num. 46.

Sanctiſſimus difficillimè ſubſcribit litteras auocatorias ab Ordinario, niſi iuſta, & probata adſit cauſa, num. 46.

Commiſſiones agitandas in Curia, & in partibus auocatorias in prima inſtantia diuerſimodè ſubſcribit Sanctiſſimus, n. 48.

De ſignatura per annulum Piſcatoris, & quæ litteræ per eum ſignentur, num 49.

Annulus Piſcatoris, quæ ſigna, & figuras habeat, num. 50.

Sigillum quæ ſigna habeat, vt illi fides detur, ibid. & num. 51. & 52.

Litteræ annulo Piſcatoris muniendæ plures ſimul deferuntur Sanctiſſimo in cuius præſentia ſigillantur, num 53.

Per annulum Piſcatoris non ſatisfit formæ perſonaliſſimæ ſubſcriptionis propria manus Sanctiſſimi, num. 54.

Per annuli Piſcatoris munimen non ſatisfit Tridentino deſideranti rationabilem cauſam in auocatoriis prima inſtantia, n. 55.

Litteræ tangentes iuſtitiam, ſeu commiſſionem cognoſcuntur in cordulis canapi, n. 56.

Litteræ principalis gratiæ cognoſcuntur in cordulis ſericis rubrei, croceique coloris, n. 57.

Litteræ executoriæ gratiæ habent cordas Canapi, num. 58.

Per plumbum ſigillantur omnes Bullæ expeditæ per Cancellariam, aut Cameram, n. 59.

In ſigillo plumbeo quare apponitur facies Sancti Pauli ad dexteram, & Sancti Petri ad ſiniſtram, num. 90.

Plumbeum ſigillum, quibus litteris circumſcribitur, num. 61.

Quæ litteræ Apoſtolicæ plumbentur, & quando plumbeum ſigillum pendet ex cordulis ſericis, aut ex cordulis canapi, n. 62.

Plumbatæ poſtquam ſunt litteræ, gratia dicitur perfecta, & ex ea agi poteſt, & poſſeſſio apprehendi, num. 63. 64. & 65.

Commiſſiones cauſarum non valent niſi litteræ fuerint expeditæ, n. 66.

Iuriſdictio licet adquiratur à tempore Datæ ad eius tamen exercitium requiruntur litteræ; & earum præſentatio Delegato, n. 67.

Per nullam ſignaturam, ſeu ſubſcriptionem in litteris auocatoriis prima inſtantia ſatisfieri formæ perſonaliſſimæ Concilij Tridentini, requirentis ſubſcriptionem propria manus Sanctiſſimi, num. 68.

SÆPISSIME

SÆpissime in discursu huius se-
cundæ partis, & ferè in cunctis
eiusdem capitulis de subscriptio-
1 ne propria manu Sanctissimi † in
commissionibus apponenda, iuxta
formam Concilij Trident. *session. 24. de reforma-
tione, capitul. 10. causæ omnes*, tractauimus; sed
styli Romanæ Curiæ, & quomodo ipse sub-
scribere soleat, plurimi etiam doctissimi in his
partibus Hispaniæ sunt expertes; operæ pro-
pterea pretium duximus, huc in loco praxim
Curialem (non absque paruo labore à nobis
tum ex longo, consuetóque cursu atque varia
Rotæ decisionum, & Doctorum lectione, tum
etiam ex continua peritissimorum Curialium
communicatione, fidentissimáque relatione,
adquisitam) inferenda fore, vt cunctis in hoc
Regio Consilio Supremo versantibus nota sit
deinceps, aliásque indigentes difficultates inde
tractandas, & resoluendas, quæ valdè huic re-
cursui & vtiles, & necessariæ sunt, admodúm-
que obscuræ, & ab omnibus non ita facilè re-
cognitæ, coguntur potiùs quotidie in pluri-
morum casuum occurentia mendicare.

Et licet ex Concil. Trident. *in cap. causæ om-
nes, session. 24. de reformation.* Subscriptio re-
2 quiratur † pro forma in ipsomet rescripto (auo-
catorio primæ instantiæ, ita vt Senatus Regius
nullo modo contentetur sola supplicatione sub-
scripta (dubius de fide quarundam declaratio-
num, quarum meminimus, & retulimus infra
hoc *cap. §. 2. à num.* 8.) Sicuti intentius atten-
tè examinauimus inferius *in §. 5. per totum*: ta-
men formam, & modum subscribendæ suppli-
cationis (de qua Doctores tractant, & stylus
Romanæ Curiæ obseruat) *hoc cap.* dilucidè di-
scutiemus, vt illum applicare facilè quis possit
ad subscriptionem rescripti, quæ in ipso appa-
rere debet in Senatu, quo & ipsa supplicatio
iuxta præfatum stylum subscribi consueuit.

Omnes igitur ferè supplicationes, quæ per
Datariam expediuntur, subsignari, & subscribi
assolent per propriam manum Sanctissimi, in
hac forma. Fit supplicatio in vno folio papyri,
3 quæ habet † duas partes; in prima fit relatio
eius, quod à Sanctissimo petitur, & supplica-
tur iuxta Mandosium *in Regula* 19. *Cancellariæ,
quæst. 9. num.* 2. Anton. Augustin. *decis.* 156. *lib.* 3.
Peregrin. *decis.* 111. Crescentius *decis.* 209. *lib.* 1.
Omnes in manuscriptis; in secunda supplicatio-
nis parte petitur absolutio ab excommunicatio-
ne, ad effectum dumtaxat obtinendæ gratiæ
petitæ in priori parte supplicationis, & simul
mentionantur aliquæ clausulæ ordinariæ, nem-
pè derogationes, & non obstantia, &c.

Quæ supplicatio porrigitur postea Domin.
Datario Romani Pontificis, & reuidetur à qui-
busdam † officialibus deputatis, à quibus in
4 calce eiusdem supplicationis apponitur sum-
marium eorum, quæ in prædicta supplicatione
continentur, quod quidem summarium solet
legi, & referri dumtaxat per Datarium Sanctis-
simo Domino N. Papæ, qui quidem tunc si-
gnat supplicationem in eodem papyro (quæ si-
5 gnatura dicitur subscriptio † propria manu San-
ctissimi,) sicut generaliter omnis subscriptio
cuiuslibet Cardinalis Præfecti signaturæ siue
gratiæ, siue iustitiæ, vel alterius Prælati hoc
habentis in facultate sibi concessa per Papam
litteras gratiæ, aut iustitiæ, dicitur signatu-
ra; vt notissimum est cunctis, & ex dicendis
apparebit.

Quæ subscriptio ita efficitur propria manu
Pontificis, *Fiat, vt petitur, M.* cum prima
† littera dumtaxat nominis proprij Pontificis, 6
quòd nempè habebat ipse antequam ascende-
ret ad Sedem Pontificalem, & non nominis pro-
prij, quod post electionem, & adorationem
assumpsit, cùm mos sit notissimus Romanæ Ec-
clesiæ, vt Pontifex nouiter creatus mutet no-
men propium, & aliud suo ex arbitrio assumat,
vt in exemplu Sanctissimi † Domini nostri Pa- 7
pæ Vrbani VIII. (qui hac nostra ætate tantis
dotibus prudentiæ eminentissimæ, cunctisque
notissimæ scientiæ, & sanctitatis ornatus Eccle-
siam Sanctè, piéque & feliciter vniuersalem gu-
bernat, & vtinam regeret per immensa secula) 8
ante suam creationem † nomine proprio & na-
turali, seu è fonte Baptismali nominabatur Ma-
pheus, & appellatiuo cognomine Barberinus
(Illustrissimæ admodum prosapiæ, quam vti-
nam per institutum nostrum nobis liceret lon-
gius extollere, & altius percantare) Igitur sic
subscribit supplicationes prædictas, *Fiat vt pe-
titur M.* cum sola prima littera prioris nominis
proprij, quod (vt diximus) erat Mapheus, quod
& affirmant Doctores mox citandi.

Et huc modo prædicto signat seu, subscribit
sua propria manu, † & littera priorem suppli- 9
cationis gratiosæ partem, secundam verò ad
marginem clausularum hoc modo simpliciter,
Fiat M. dempta oratione, *vt petitur.*

Si autem supplicatio † contineat materiam 10
iustitiæ, atque contentiosæ iurisdictionis, di-
uersa vtitur signatura, seu subscriptione San-
ctissimus hoc modo, *placet M.* motus proprios
autem, aliásve constitutiones Apostolicas, ita
subscribit, *placet motu proprio M.* ita latè viden-
te est per Ludouic. Gomez *in compendio vtrius-
que signaturæ*, posito in Regula *de non indic. iux-
ta formam supplicationis sub quæst.* 16. *versiculo,
Primò quia maior penitentiarius, &c fol. mihi* 147.
& in versiculo sequenti incipit, *& licet, &c.* &
in versiculo, *Et si quæratur, quare potiùs † per* 11
*huiusmodi verbum placet, latè tractat & reddit
iuridicam rationem, quod verbum placet conuenit
commissionibus, &c.*

Et isthæc subscripta supplicatio transmitti-
tur ad officium datæ paruæ, † vbi præpositus 12
apponit in calce datam diei, & mensis, atque
annum Pontificatus, inde supplicatio mittitur
substitutis Reuerendissi. Datarij, vt iste apponat
datam, vbi scribit, *Datum Romæ apud Sanct. Pe-
trum, &c. anno. &c.* Hinc vadit ad Officialem
de missis, qui aufert datam paruam, & summa-
rium, & supplicatio mittitur ad registrum, quo
registrata remanet, & aliis adhibitis stationibus,
per abbreuiatores traditur parti, quæ faciet con-
ficere minutam litterarum; & postmodum lit-
teræ conficiuntur, & hæ litteræ plumbantur,
& tandem registrantur, quarum vigore appre-
hendi potest possessio. Et nota aliter, quod vbi
concurrit † competentia super datam & tempus 13
ad aliquem effectum inter litigantes, non acci-
pitur data gratiæ, nec Data & tempus expedi-
tionis litterarum: ita determinauit Rota, vt
per Seraphinum *decision.* 318. *num.* 1. Et etiam
quoad validitatem gratiæ tempus datæ at-
tenditur, vt latè ipsa Rota per Seraphinum
decision. 341. *num.* 9. 13. *&* 21. Et quod tempus

datæ non tempus expeditionis litterarum, nec etiam tempus ſupplicationis ſubſcriptæ attenditur citato Auguſtino Barboſa & aliis aſſerit Don Ioannes del Caſtillo *in tractatu de tertiis, capitul.41. num.62. & 63.*

Sed nullus eorum agnouit huius doctrinæ myſterium, notum dumtaxat practicis, & verſantibus in ſtylo Romanæ Curiæ, qui in partibus extra eam admodum occultus eſt: explicant tamen & ſingulariter Hieronymus Gabriel *in conſil.193. à num.1. vſque ad num.*8. poſt Caſſiadot. *deciſ.1. & 2. de renunciation.* Rota per Cardinalem Paleotum *deciſ. 72. in fine.* Clarius autem Gratianus *in diſceptation. forenſ. tom.* 1. *cap.* 191. *à principio*, qui rectè aſſeruit datam (quæ ſit attendenda) eſt illa parua data, quæ à Præpoſito paruæ datæ apponitur poſt iam ſubſcriptam ſupplicationem à Papa, aliiſve miniſtris hanc ab eo habentes facultatem ſignandæ ſupplicationis, ita vt nec tempus ſignatæ & ſubſcriptæ ſupplicationis (quæ adhuc eſt) nec data & tempus quo litteræ deſuper conficiuntur attenditur, ſed tempus quo apponitur illa data parua, ita vt gratia ſignata præcedens (per quam in rei veritate conceſſio perficitur) ſignatur attenta ea die, qua parua data facta eſt, & appoſita, ita vt non detur probatio in contrarium tanquam contra fictionem, aduerſus quam probatio non admittitur; ideò reiiciuntur articuli tendentes ad probationem, quod gratia alia die facta ſit, & omnia quæ poſt paruam datam geſta ſunt, & quæ ſubſequuntur ſignaturam Papæ, retrotrahuntur ad diem, quo obtenta eſt parua data, & appoſita, & perinde eſt ac ſi ſub eadem die cuncta facta fuiſſent. Et licet multò poſt litteræ deſuper conficiantur, hoc tempus (vt diximus) non attenditur, ſed tempus datæ paruæ, ſub qua litteræ ipſæ expediuntur, cui ſtandum eſt iuxta ipſarum litterarum tenorem, & vſitatum Romanæ Curiæ ſtylum ſemper obſeruatum, vt per Gratianum & alios Doctores *ſupra* citatos videndum.

Nota etiam vnum in quo plerique decipiuntur, quod litteræ aliquando expediuntur, *ſub data & ab anno Natiuitatis Domini*, aliquando verò *ab anno Incarnationis*, vt tempus prioris datæ incipiat currere *à* 25. *Decembris Incarnationis*, tamen annus incipit *à* 25. *Martij*, Rota *in deciſ.* 180. *à num.* 9. *&* 10. inter recollectas per Ludouiſ. Poſt. *poſt tractatum de manutentione.*

Superiorem igitur ſignaturæ praxim & ſtylum
14 (qui vulgatiſſimus † eſt apud omnes Curiales) tradit Mandoſius *de infirmis reſign quæſt.9.num.2. & quæſt.17. num.9.* Rebuffus *in praxi, tit. Bull. declar. num.12.* latiùs Flaminius Pariſius *de reſignation. benefic. lib.8. quæſt.7. à num.15. cum ſequentibus*, quem (vt de omnibus & ſingulis particulis notitia habeatur) referam ita loquentem: Supplicatio enim reſignationis fit à Copiſtis in medietate vnius folij papyri, & poſtea porrigitur R. P. D. Datario, quæ reuidetur à quibuſdam Officialibus deputatis, à quibus in
15 calce ſupplicationis † apponitur ſummarium contentorum in ea, quod ſolet legi vel referri per Datarium Sanctiſſimo D. N. qui ſignat ſupplicationem, *fiat vt petitur*, cum littera nominis proprij ante Pontificatum. *fiat vt petitur. A.* tempore Pauli III., *fiat vt petitur M.* tempore Marcelli II. *fiat vt petitur P.* tempore Pauli IV. &c. Hoc tempore Sixti V. cum vocaretur antea Felix, *fiat vt petitur F.* Et in margine clauſularum ſignat, *Fiat, F.*

Poſtquam ſignata eſt ſupplicatio, iterum reuidetur ab Officialibus, & hi ſolent apponere in Calce, componat, ſi eſt reſeruata penſio, aut fructus, & tranſmittitur ad officium datæ paruæ, cui officio Præpoſitus in calce ponit datam diei & menſis, ac annum Pontificatus: & poſtea datur officialibus præpoſitis ſuper compoſitionibus, & ibi ſoluitur compoſitio (ſi materia hoc exigit) qua ſoluta, ſupplicatio mittitur ſubſtitutis Reuerend. Patris Datarij, qui illam porrigunt ipſi Datario, vt apponat datam, nam ſcribit, *Datum Romæ apud Sanctum Petrum, idibus, &c. anno* 6 & poſtea conſignatur officiali de miſſis, à quo apponitur in Calce, *Miſſa die tali, cum manu Datarij M. data tempore Gregorij XIII. E. prodat hoc tempore*, nam eſt Cardinalis, ideò ſubſcribit prodatur, & iſte Officialis de miſſis aufert datam paruam, & ſummarium, & ſupplicatio mittitur ad regiſtrum, & poſtquam eſt regiſtrata, auſcultatur a Magiſtris Regiſtri, qui illam mittunt in Cancellariam ad Notarium Regentis Cancellariæ, vt eam diſtribuat inter Abbreuiatores; & Abbreuiator, cui contingit, illam dat partibus ſolutis quibuſdam, & tunc pars vel partes faciunt conficere minutam litterarum, &c. Et poſtea expediuntur litteræ ſolutis conſuetis, &c. Et illæ litteræ plumbantur, & regiſtrantur, & harum vigore capitur poſſeſſio, &c. Hactenus Flaminius.

Qui quidem in eadem *quæſt.7.n.72. & ſequentibus*, iterum ita ait: † & hanc primam partem 16
ſupplicationis Papa ſignat, *Fiat vt petitur F.* & hoc modo ſignandi ſupplicationes Papam vti, omnes ſciunt; nam ita obſeruatum eſt ab antiquo tempore, vt etiam Deus Optimus Maximus in mundi creatione dixit, *Fiat lux, & facta eſt, Geneſ.* 1. Ita eius Vicarius ſuam gratiam ſignat per *fiat*; ita Rebuffus *in praxi in* 2. *part. ſignat. num.*14. vbi *num.*16. dicit hoc verbum, *Fiat*, ſignificare gratiam fieri de præſenti, iuxta illud Euangelij, *Fiat mihi ſecundum verbum tuum*, & tradit in Rege Afflictis *deciſ.* 253. Ideò ſtatim perfecta eſt gratia, Calderinus communiter receptus *in cap. quiſquis. de electione*, Felinus *in rubrica de conſtitution. column* 3. Selua *de beneficiis, part.* 3. *quæſt.* 12. *poſt num.* 6. Rebuffus *in concordat. tit. de mandat. Apoſtolic.* §.1. *in verbo, Item diſpenſat.* Et ita ſignat ſolus Papa, † vt 17
tradit Mandoſius, *regul.*33. *de ſignatura per fiat, quæſt.*2. *num* 3. Et ideò dicitur latior, fauorabilior, & potentior † ſignatura à Summo Ponti- 18
fice, Alexand. *conſil.*195. *num.*10. *verſ. Ad idem, lib.*2. Sarnet. *in compendio, vtriuſque ſignaturæ, num.*70. Et præfertur aliis, † vt dicitur *in dict.* 19
regula, de non iudicando iuxta formam ſupplicationis. In ſua Camera præſente Datario, &c. Aliquando in plena ſignatura conuocatis, † & 20
præſentibus quibuſdam Cardinalibus; & Referendariis ſtatuta *die Martis*, vel *Sabbati.* Hactenus Flaminius Pariſius. Quod & idem etiam firmat Ludouiſus Gomez *in compendio vtriuſque ſignaturæ*, poſito *in regula de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, ſub quæſt.* 16. *verſ. Legatus verò de Latere*; quam praxim amplè & clarè explicat etiam Mandoſius ſuper *regul* 33. *de ſignatura per fiat & conceſſum, quæſt.*2. *à principio.*

Sed

Sed circa hanc ſubſcriptionis formam oritur
21 difficultas, † quare nempè ea vtatur Sanctiſſi-
mus in ſupplicationibus ſubſcribendo eum pri-
ma littera ſui nominis proprij, attamen in Bul-
lis, Breuibus, cæteriſque expeditionibus vta-
tur nomine nouiter aſſumpto tempore creatio-
nis, in quibus quidem videmus nomine vti Pon-
tificatus, à quo litteræ prædictæ ſic initium
aſſumunt, *Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum
Dei, &c.* quam difficultatem mouet ad lon-
gum Gumezius *in compendio vtriuſque ſignaturæ,
verſ. Sed his pulchrum dubium, fol.* mihi 145.
à tergo, ibi: *Quare Papa in ſignatura ſupplica-
tionum ponit primam litteram ſui proprij nominis,
in Bullis verò nomen Pontificatus*; vbi diuerſita-
tis plures reddit rationes, inter quas ſecunda
magis mihi conſonat, quam ponit in verſiculo,
Solutio Ideò nempè in ſupplicationibus ſignat,
22 *† & ſubſcribit nomine proprio & naturali, quia
eſt actus naturalis, ac propria & perſonalis ipſius
actio, & ex ſuo proprio animo, & voluntate de-
pendens principaliter, & ſic dicitur gratia: in
Bullis autem, & literis poſtmodum expeditis,*
23 *† non ita, nec eas ſignat Sanctiſſimus ſua propria
manu, quia expediuntur per officiales Sedis Apo-
ſtolicæ, ac propterea ſcribuntur & intitulantur no-
mine Pontificis, cuius virtute ipſi officiorum ad-
miniſtrationem ſuſcipiunt. Quia illa littera re-
ſpiciunt in principalis formalitatem, & probatio-
nem gratia pendentis ab animo intrinſeco, & na-
turali perſona Pontificis* (vt late diximus Nos
ſuprà *capitul. 26. à principio*) *& ſic tunc Sedes
Apoſtolica attendi debet, &c.* Hactenus Gome-
zius; concordatio, Anaſtaſius Germonius (refe-
rens Gomezium) *in tractatu de indulgentiis Car-
dinal. §. Sixtus num 22. in fin.* aliam reddit
24 † rationem, dicens hanc varietatem tituli, &
nominis in ſupplicationibus, & in Bullis pro-
uenire ex antiquo ſtylo de conſuetudine Roma-
næ Curiæ, vt Hiſtoriæ concordes ſint, cum
Pontificatibus.

Secundo modo ſubſcribuntur ſupplicationes,
per *conceſſum*, quæ quidem † ſubſcriptio vulgo
25 dicitur ſignatura per *conceſſum*, qua quidem
ſignatura vtitur Cardinalis Præfectus ſigna-
turæ gratiæ, vel alius Prælatus ad id ſpecia-
liter electus, & deputatus à Papa, à quo ple-
niſſimam habet poteſtatem, vt queat expedire,
26 † & ſubſcribere omnes ſupplicationes exceptis
iis, quæ per R. Datarium immediatè expediun-
tur per ſignaturam propriæ manus Sanctiſſimi,
& illæ ſunt præſertim, quoties impetrantur
præbendæ, Dignitates, Epiſcopatus, & alia
beneficia Eccleſiaſtica maiora, vt ſuperius di-
ximus, quæ excedunt certam ſummam; quia
etiam iſte Prælatus ſignaturæ per *conceſſum* ha-
bet facultatem in impetrationibus beneficio-
rum, vt expreſsè conſtat ex Regula Cancella-
riæ, *ſignatura per fiat præfertur alteri per con-
ceſſum*, licet in iſtis habeat ſuam facultatem
27 † limitatam ad certam ſummam, vt clarè colli-
gitur ex Alphonſo Soto antiquo gloſſatore, *re-
gul. Cancellariæ, vt in num.* 1. ibi: *Si vnus impe-
trat beneficium à Papa, & ipſe ſignat prout con-
ſueuit facere*, fiat vt petitur: *Et ego impetro ea-
dem die à Vicario Cancellario, vel ab alio, cui
data eſt poteſtas ſignandi vſque ad certam quanti-
tatem, puta Vicecancellario, per regulas Cancel-
lariæ, vel alteri per Bullam, qui ſignat per* con-
ceſſum vt petitur. *Alia verò cætera ſupplicatio-
nes cum innumerabiles ſint, † & occupationes San-* 28
*ctiſſimi ſint immenſa, & continua ad eiuſdem exo-
nerationem, & vt facilius conſulatur partium ſum-
ptibus, & dilationibus, iſtius Præfecti aut Præla-
ti vtitur induſtria & labore.*

Qui quidem Præfectus Cardinalis, vel Præ- 29
latus ad hoc ſpecialiter † deputatus, vel potius
eius Officialis in dies recipit omnes prædictas
ſupplicationes, & nocte illas tradit Prælato,
quas perlegit, & ſubſcribit hoc modo, *conceſ-
ſum vt petitur*, cum prima littera ſui nominis
proprij, ac etiam appellatiui & dignitatis, vi-
delicet, *conceſſum vt petitur in præſentia D. N.
Papæ P. Paulus Pariſius*, & ſimiliter Cardinalis, *con-
ceſſum vt petitur in præſentia D. N. Papæ B. Car-
dinalis Tranenſis.* Et hæc ſubſcriptio apponitur
in prima parte ſupplicationis, eo loco vbi ſo-
let ſignare Papa, vt ſuperius diximus. Ad mar-
ginem autem propè ſecundam partem ſuppli-
cationis continentis abſolutionem, & clauſu-
las, ita ſubſcribit; *conceſſum P. Paulus Cardina-
lis Pariſius.*

*Si autem ſupplicatio ſit impertinens, & indi-
gna conceſſione ob aliquod † inconueniens, ſubſcri-* 30
bit, reiicitur propter, &c. Apponendo rationem
& cauſam reiectionis, de quo infrà, *n.* 35.

Hanc praxim ponit Flaminius Pariſius *de re-
ſignation. benefic. lib.8. tom.2. quæſt.7. à num* 25.
in hæc: Aliquando † tamen ſupplicatio reſi- 31
gnationis ſimplicis ſignatur à Cardinali Præfe-
cto ſignaturæ gratiæ; nam poſtquam eius Re-
ferendarius appoſuit manum in capite ipſius
ſupplicationis, ipſe Cardinalis ſignat in loco,
vbi ſolet ſignare Papa, his verbis: *Conceſſum
vt petitur in præſentia D. N. Papæ P. Paulus Car-
dinalis Pariſius*, vel apponit omnium Prælatus
deputatus, vti infra dicemus, &c. Et iterum
fortiùs ipſe Flaminius *à num.* 79 *& ſequentibus*,
ita inquit: Aliquando vero ſupplicationes ſi-
gnantur per ſignaturam per *conceſſum*, qua vti-
tur Cardinalis Præfectus ſignaturæ gratiæ, vel
alius Prælatus deputatus à Papa, hoc modo,
*Conceſſum, vt petitur in præſentia D. N. Papæ
P. Paulus Pariſius, conceſſum vt petitur in præſen-
tia D. N. Papæ B. Cardinalis Tranenſis*, vel, *conceſ-
ſum vt petitur in præſentia D. N. Papæ G. Baſtonus.*

Quam etiam praxim ſeu ſtylum ſcripſit etiam
† Ludouiſius Gomez *in Regul. Cancellariæ de* 32
*non iudicando iuxta formam ſupplicationis, in
compendio vtriuſque ſignaturæ, ſub quæſt. 16 verſ.
Secundus gradus eſt, fol. mihi* 146. in hæc: Se-
cundus gradus eſt, quando Papa eas non ſignat,
ſed propter multiplices occupationes, earum
ſignaturam alicui Cardinali, vel Prælato com-
mittit, tunc illi hodie in gratioſis, verbo, *fiat*,
non vtuntur, ſicut Papa facit, ſed iſtis verbis,
videlicet, *conceſſum vt petitur*, vel, *conceſſum
in forma in præſentia D. N. Papæ Cardinalis.* Et
iſta ſignatura vtitur Cardinalis in principalibus
gratiis, ſed in reformationibus non concernen-
tibus nouam gratiam, ſed dumtaxat aliquam
qualitatem, & circumſtantiam, non ſignat *con-
ceſſum in præſentia D. N. Papæ*; ſed dumtaxat
conceſſum I. Cardinalis, &c.

Et iterum *ibidem in verſ. Eſt benè verus, &c.
in fin.* ita ait: Sit ergo † iſta prima differentia 33
inter iſtas ſignaturas gratiæ, & iuſtitiæ, vt dixi:
in gratioſis ſolus Papa vtitur verbo, *fiat*; ſed
Cardinalis, vel Prælatus, quibus ſignaturam
committit, verbo, *conceſſum vt petitur*, vtun-
tur,

tur, &c. Et paulò poſt *in verſ. Et licèt quoad, &c.* in principio, ita ſcribit. Et licèt quoad ſignaturam gratiæ ſit differentia in modo ſignandi inter Papam, & Cardinalem ſeu Prælatum, quibus Papa ſignaturam committit: tamen quoad ſignaturam iuſtitiæ nulla, aut modica eſt differentia inter ſignaturam Papæ, & Cardinalis, niſi in hoc, quia Papa ſignat ſupplicationes commiſſarias per verbum, *placet A.* ſed Cardinalis ſignat ſic: *Placet S. D. N. Papæ. N. Cardinalis, &c.* ſingulariter etiam de hac praxi tractat, & explicat Mandoſius *in dict. regula 33. de ſignatu. per fiat, & per conceſſum, quæſt. 12. à n. 1. cum ſequentibus, & per totam*, vbi de ſubſcriptione Papæ in prima parte ſupplicationis, & de eius ſubſcriptione in ſecunda ſupplicationis parte, & quomodo in vtraque ſubſcriptio apponatur, tam per Papam, quàm per Cardinalem, aliúmve deputatum à Papa ad ſubſcribendum ſupplicationes, cuius ſignatura dicitur *per conceſſum*, latè explicat videndus.

Et poſtquam ab hoc Præfecto, ſeu Prælato ſic
34 deputato ſubſcriptæ † ſunt ſupplicationes ad
litteratum expeditionem per eaſdem ſtationes
currunt, quales & ſubſcriptæ per Papam, quia
pariter eodē modo expediuntur, quo & ſupplicationes per Sanctiſſimum immediatè ſubſcriptę, vt notat Flaminius Pariſius vbi proximè, *n. 27.*

At vero quando iſte Prælatus ſignaturæ per
35 *conceſſum* conſiderat grauitatem † alicuius negotij, putà quia in Hiſpania, vel in Sicilia non admitteretur commiſſio auocatoria in prima inſtantia per ſuam ſignaturam per *conceſſum* ſubſcripta, obſtante S. Concilij Trident. diſpoſitione, pro forma requirentia perſonaliſſimam ſignaturam propriæ manus Sanctiſſimi, vt ſæpè diximus, ipſam ſupplicationem refert Papæ, cum cauſæ, & rationis relatione; quam ſi legitimam Sanctiſſimus iudicat, propria manu ſupplicationem ſubſcribit.

Etenim in Hiſpania apud hunc Supremum
36 Concilium Regium, † vbi vigilantiſſimè cuſtoditur, & obſeruatur S. Concil. Trid. nullatenus admittuntur ſubſcriptiones hæ per *conceſſum*; tùm quoniam licèt ipſe Præfectus, aut Prælatus deputatus à Papa dicat in ſua ſubſcriptione, *conceſſum vt petitur in præſentia D. N. Papæ*;
37 non ideo procedit, † quia in præſentia Sanctiſſimi hoc fiat, quia re vera in domo ſua, vel in Palatio extra præſentiam Papæ ſemper ſubſcribit, vt per Mandoſium & Staphileum benè aduertit Flaminius Pariſius, *de reſignatione beneficior. tom. 2. lib. 8. q. 70. n. 80. & 81.* loquendo de hac ſignatura per *conceſſum*, in hæc: Et licèt hi ſignent extra præſentiam Papæ; tamen dicunt in præſentia, vt tradit Mandoſius *in d. compendio vtriuſque ſignaturæ.* Staphileus *de litteris gratiæ & iuſtitiæ, fol. 171.* iuxta primam impreſſionem, & hoc poteſt ſuſtineri duabus rationibus, vt tradit Mandoſius *in d. regula 33. ſignatura per fiat, q. 2. column. 2.* vt dicant in præſentia, quia ſignant in Palatio Papæ, vel in vrbe, vbi eſt Papa, *l. præſens, & l. ſequent. ff. de procuratorib. l. abſentem. ff. de verb. ſignific.* vel intel-
38 ligant de præſentia ficta, circa quam Princeps fingere poteſt, *l. ſi is qui pro emptor. ff. de vſucapionib.* Cardin. Pariſ. *conſ. 44. n. 8. vol. 4.* vel quia hoc faciunt de mandato Papæ, licèt vſus poſteà aliud obtinuit, & in ſupplicationibus quæ ſignantur per Cardinalem Præfectum ſignaturæ gratiæ, aut per Prælatum; priùs apponit manum vnus Referendarius gratiæ in capite in latere ſiniſtro hoc modo, *A. Glorierius. G. Burgeſius. L. Papius*: hæc Flaminius. Idem etiam firmat Ludouiſ. Gomezius *in regul. Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, ſub quæſt. 16. in compendio vtriuſque ſignaturæ, verſ. Redeundo igitur, in fin.* ibi: Sed Cardinalis aut Prælatus habens ſignaturam hoc non facit, niſi domi.

Quare cum forma S. Concilij Trident. *in dict. cap. cauſæ omnes, de reformatione, ſeſſion. 24.*
† ſit perſonaliſſima, requirens ſubſcriptionem 39
ſeu ſignaturam propriæ manus Sanctiſſimi; non ſolùm omnem excludit fictionem; ſed etiam omnem veritatem repræſentatiuam, & ſubſcriptionem per æquipollens, aut ſubſtitutionem, prout latiſſimè comprobauimus ſuprà hac 2. *p. cap. 6. verſ. Quarta exceptio, à num. 14. cum multis ſequentibus*, vſque ad *finem cap.* ſequitur quod in ſupplicationibus auocatoriis cauſarum ab Ordinario in prima inſtantia non ſufficiat ſignatura hæc per *conceſſum*, ſicut nec alia quælibet, quæ non ſit Sanctiſſimi.

Pro cuius ſignaturæ modo in illis verbis præ-
ſentia D. N. Papæ, † poteſt ponderari text. *in* 40
cap. conſtitutionis, 25. quæſt. 2. ibi: *Sine qua ſcripto decreuimus, ſiue qua in noſtra præſentia videntur eſſe diſpoſita*, ponderato verbo, *videntur*, quod denotat fictionem, & improprietatem ex vulgati axiomatè: quem text. licèt aliqui Doctores intelligant in diſpoſitione Pontificis viuæ vocis Oraculo, vt per Aſcanium Tambutinum *in tractatu de iure Abbatis & Prætor. tom. 1. diſp. 16. quæſt. 2. ſub num. 2. verſ. Notandum*, vbi de eius virtute & efficacia poſt Enriquez *lib. 7. de indulgentiis, cap. 24. num. 8.* Emanuel Sà *in ſumma, verb. gratia. num. 13.* Llamas 1. *part. method cap. 7. §. 6.* Doctor Felicianus à Solis *in tract. de cenſib. cap. 15.* Laurent. de Peirinis *tom. 1 priuileg. ſui ordin. minimo. in annotat. ad §. conſtit. 17. Iulij 2. num. 4.* tamen eam intelligentiam videntur excludere verba eiuſdem text. ibi: *Siue quod in noſtra præſentia videntur eſſe diſpoſita*, quæ ſignificant ab alio diſpoſita eſſe in præſentia ficta, iuxta verbum, *videntur*, nam per viuæ vocis oraculum diſpoſitio ab ipſo Sanctiſſimi ore immediatè procedit, non aliter, vt probant ipſi Doctores relati, atque ideo ad hanc præſentiam fictam in ſignatura per *conceſſum* videtur referri ille text. & ideo has litteras in ſignatura per *conceſſum* expeditas, vel retinet, vel remittit Senatus Ordinario iuxta mirabilem diſtinctionem validè comprobatam, de qua ſuprà hac 2. *part. cap. 26.*

Tum etiam, quia litteræ expeditæ in ſigna-
tura per *conceſſum* licèt magnam † habeant au- 41
thoritatem; non tamen adæquantur litteris expeditis per *fiat*, hoc eſt ſuper ſupplicatione ſignata & ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi, vt patet ex *regula Cancellariæ 29. de ſignata per fiat*, quæ eſt 31. *Innocentij VIII. & XXXIII. Pauli V.* ibi: *Item voluit idem Dominus noſter,*
quod concurrentibus eadem die ſuper quocunque † 42
beneficio per fiat, & per conceſſum *ſignaturis, ex his* per fiat, *etiam* vt petitur *habens, alteri* per conceſſum *etiam motu proprio habenti præferatur, etiamſi in illa per* conceſſum *prægnantiores, & quantumlibet priuilegiatiua eſſent clauſulæ, &c.* probant hoc diſcrimen multis quæſtionibus reſolutis,

ſolutis, Mindoſi s *ſuper eadem regula in quæſt. 1.*
& ſequentibus, vbi plurimas difficultates reſol-
uit, latè etiam Flaminius Pariſius *de reſignat.*
benefic. tom. 2. lib. 8. quæſt. 7. a num 83. cum ſeqq.
vbi quod ſignatura per *fiat* præfertur ſignaturæ
per *conceſſum*, quoties duæ ſupplicationes re-
periuntur ſignatæ, quarum vna eſſet per *fiat*, al-
tera per *conceſſum*, quia per ſignaturam per *fiat*
ſubſcribit ſolus Papa, vt tradit Mandoſius *in*
regula Chancellaria 33. de ſignatura per fiat q. 2.
num. 3. Flaminius *vbi proxime, num. 76. & n. 77.*
dicit, quod propterea ſubſcriptio & ſignatura
per *fiat* eſt latior, fauorabilior, & potentior
alia qualibet ſignatura, poſt Alexandrum *conſ.*
195. à ſummo poſt, num. 10. verſ. Ad idem, lib. 2.
Sarnet. *in compendio vtriuſque ſignaturæ, num. 70.*
43 necnon potentia, † verbi, *fiat*, præponitur cui-
cumque alteri verbo præceptiuo, ſeu demon-
ſtratiuo, aut inductiuo, & voluntatem magis
deliberatam & præciſam oſtendit, provt anno-
tat Flaminius Pariſius *dict. quæſt. 7. num. 84.*

Et idem per eandem *regulam Cancellariæ 33.*
firmant Hieronymus Gonçalez *in regula 8. de*
menſibus. §. 3. proœmiali. num 318. & 319. di-
cens, gratiam per *fiat*, ſub eadem die præfe-
rendam fore gratiæ per *conceſſum* etiam ex mo-
tu proprio, ex Caſſiadoro *deciſ. 14. de praben-*
dis, dicente hoc procedere etiamſi obtinens ex
gratia per *conceſſum* poſſideat, quia etiam tunc
eidem præfertur prouiſus per ſignaturam *fiat*,
ſequitur Mandoſius *in dict. regula 33. quæſt. 4.*
num. 1. & per totam. Rebuffus *de pacificis poſſeſ-*
ſoribus, ſub num. 300. ante fin. verſ. Vltimo ſi is
qui habuit per conceſſum, &c. & per Rebuffum,
& Caſſiadorum, idem tenet Ioan. à Choehier *in*
comment. ad dictam regul. 33. num. 16. & Al-
phonſus à Soto antiquus gloſſator *in eadem re-*
gula 33. alias 31. num. 2. ita hæc inquit: Si vnus
impetrat beneficium à Papa, & ipſe ſignat, pro-
vt conſueuit facere, *fiat vt petitur*, & ego im-
petro eadem die à Vicecancellario, vel ab alio,
cui data eſt poteſtas ſignandi vſque ad certam
quantitatem, putà Vicecancellario per regulas
Cancellariæ, vel alteri per Bullam: qui ſignat
per *conceſſum vt petitur, &c.* Tunc ille præfe-
44 retur mihi, quia habet per *fiat, &c.* ex quibus
regula 33. & Doctoribus citatis clarè patet, hanc
facultatem ſignandi per *conceſſum* concedere
Sanctiſſimum alicui Prælato à ſe electo, & de-
putato etiam in beneficiorum impetrationibus,
ſicut & aliis ſupplicationibus, vt ſupra anno-
tauimus *num. 25. verſ. Secundo modo ſubſcribun-*
tur, &c.

Colligitur etiam noſtra reſolutio, & ſtylus
45 Senatus Supremi Regij, † dictans nullatenus
adimpleri formam ſubſcriptionis propria manu
Sanctiſſimi, ad auocandam cauſam in prima in-
ſtantia ab Ordinario; quando ſubſcriptio ipſa
expediatur in ſignatura per *conceſſum*, nec ali-
ter per æquipollens, cum nullatenus ſit idem,
licèt generaliter Præfectus, ſeu Prælatus ad ſub-
ſcriptionem ſupplicationum per *conceſſum* ha-
beat ampliſſimam poteſtatem; de quo abundè
diximus, & probauimus hac 2. *part. cap. 6. à*
num. 14. cum multis ſeqq.

Aliter etiam ſolent expediri hæ ſupplicatio-
46 nes auocatoriæ † cauſarum in prima inſtantia,
provt perpendi ex relatione Doctoris Auguſti-
ni Barboſæ (ſatis vbilibet cogniti, ex ſuis ſin-
gularibus, multiſque commentariis in lucem
editis, & edendis) vt quandoque etiam iſtæ
ſupplicationes præſentantur in Dataria in ma-
nibus Subdatarij, vt ſubſcribantur propria ma-
nu Sanctiſſimi (provt certum eſt, vt omnis ge-
neris ſupplicationes, quæ per datariam expe-
diuntur ad conſultationem Datarij, Sanctiſſimus
illas ſubſcribit propria manu, & littera, ſicuti
ad principium huius capitis annotauimus) &
tunc Subdatarius prædictus facit citare partem
intereſſe habentem, † ad dicendum quare non 47
debeat cauſa committi in prima inſtantia, &
vt clarius pateat cauſa & ratio, qua ſe munit
impetrans ſeu ſupplicans, vt Sanctiſſimus eam
vrgentem, & legitimam arbitretur: quæ ſup- 48
plicatio cum contradictione partis, † & vtra-
rumque rationibus tranſmittitur ad Sanctiſſi-
mum, qui quidem abſque prædictæ vrgentis
cauſæ exiſtentia nullatenus permittit cauſas ab-
ſtrahi ab Ordinariis, neque partes extra ſuam
Prouinciam cum tanto diſpendio, & ſumptibus
litigare cogi, & quantum in hoc concedendo
difficilem ſe reddat ſummus ipſe Eccleſiæ Pa-
ſtor, D. Auguſtinus Barboſa mihi atteſtatur,
cùm etiam facta per eum maxima inſtantia, &
importunitate pro cauſa cuiuſdam fratris ſui;
nunquam potuiſſe obtinere à Sanctiſſimo hanc
ſignaturam propria manu, quia vbi non adeſt
cauſa vrgens & iuſta, vult quod expediantur
per ſignaturam gratiæ, aut iuſtitiæ; quod clarè
patet ex iis, quæ ſcripſimus hac 2. *part. cap. 6.*
à num. 14. cum multis ſeqq.

At ſi ratio & cauſa iuſta ſit, has commiſſio-
nes dupliciter ſignat; † nam in Romana Curia 49
commiſſas ita ſubſcribit, *placet M.* ſi autem ex-
tra Curiam ad partes commiſſio petatur; hoc
modo ſubſcribit, *fiat M.* & hæc commiſſio
tranſit per cæteros reuiſores, & regiſtratur in
Dataria, atque poſtmodum traditur parti, vt
expediat litteras, Bullas, aut Breue per officium
minoris ſignaturæ, vt ſuperiùs latiùs dictum
remanet.

Alia forma eſt ſignaturæ nempè per *annulum*
Piſcatoris, † quo muniuntur Breuia, & litteræ 50
iuſtitiæ ſeu commiſſiones, quæ quidem diuer-
ſimodè apponitur, provt mox videbimus, ſi-
quidem annulus Piſcatoris habet in parte ſupe-
riori † arma proſapiæ Papæ circumſcripta his 51
litteris, *Vrbanus Octauus Romanus Pontifex:*
Hæc enim ſolet continere ſigillum, vt ei fides
adhibeatur; nam primò neceſſe eſt, quod ha-
beat certam quandam impreſſionem, vt *in l. 5.*
ſin autem ſocius, ibi: *Sigillo impetrato. C. com-*
munia de manumiſſion vbi Baldus, in qua impreſ-
ſione debet eſſe imago Principis, vel arma Re-
gis, aut ſigillantis, vel eiuſdem Principis ima-
go, ſeu alicuius Sancti, ſicut in moneta, *l. fin.*
de veter. numiſma poteſtat. lib. 11. & dixit Baldus
in conſil. 376. caſus talis eſt, in 3. volum. item de-
bet continere characteres, † ſeu litteras circum- 52
ſcriptas, vt ſigillum Regis, vel aliàs litteras
aptas, & conuenientes ſigillos, text. eſt *in cap.*
ſignificauit, de appellation. & ibi Doctores & *in*
cap. inter dilectos, de fide inſtrumentor. vbi Im-
mola, & Abb. *num. 4. verſ. Nota quatuor*; atque
debet continere nomen ſigillantis, *l. decerni-*
mus. C. de aqua ductu. lib. 11. facit *l. ad teſtium.*
§ ſignum. ff. de teſtam. §. poteſt; vbi Ioan. Taber.
inſtit. eod tit. & declarat Innocent. *in dict. cap. 2.*
ſub num. 3. & ibi Bald. *num. 15. de fide inſtrumen-*
tor. Gloſ. *in dict. cap. inter dilectos, verb. dimi-*
dia.

Digitized by Google

dia. Rebuffus *in tractatu nomination. quaſt.* 10. *num.*25. *verſ. Secundò quara.* Abb. *in dict. cap. inter dilectos*, *num.*4. & ibi Felin. *num.* 5. Speculator. *in tit. de instrumento edito §.instrumentum, poſt num.*19.*& in tit.de procurat.* §. *ratione autem forma*, *ſub num* 1. Crauetta *conſil.*56. *num* 6. Socinus Senior *conſ.*258.*colum* 3. *volum.*2. Franciſ. Marcb. *quaſt.* 990. *num.* 25. Menochius *de arbitrariis iudic. caſu* 113. *num.* 12. quem in eodem caſu, per totum, & Maſcardum *de probationib. concluſ.*1308. *à num.*53. *cum ſeqq.* & Anton. Gabriel, *commun. concluſ. tit. de præſumptionib. concluſ.*4. videre poteris circa formam, & requiſita ſigilli, vt fidem faciat.

Et poſt litteras iam confectas, ex quibus pendent cordulæ Canapi, & eis affixum circulum
53 ceteum, † quas litteras multas ſimul quidam Officialis aſſportat coram Sanctiſſimo D. N. Papa, à quo immediatè accipit annulum (quem penes ſe ſemper obſeruat ipſe Pontifex) quo prædictus officialis ſigillat & imprimit in cera pendente ex cordulis Canapi litterarum, coram eodem Sanctiſſimo, & eo præſente, qui quidem cùm innumerabiles penè ſint litteræ huiuſmodi, via poteſt attendere, nec ſibi referri quæ contineant ſingulæ litteræ prædictæ omnes: & ita hoc annulo piſcatoris muniri breuia firmatur expreſsè in motu proprio Gregorij XIII. quem adduximus, & magis in ſpecie copioſè tractauimus hunc articulum *in cap.*6. §. *vnico, per totum hac* 2. *part.* vbi videre poteris, qui clarè monſtrat etiam coram Romano Pontifice litteras annulo muniri.

Sed cum ex hac ſignatura non adimpleatur forma Decreti *Concilij Tridentini in dict. cap. om-*
54 *nes cauſæ*, † cùm non ſit ſubſcriptio litteris ſcripta, nec propria manu Sanctiſſimi; deficit propterea formalis ſolemnitas requiſita ad auocationem cauſarum ab Ordinario in prima inſtantia, quia eſt forma perſonaliſſima, prout de hoc copioſè diximus, multas, & ſingulariſſimas doctrinas cumulantes ſupra hac 2 *part. dict. cap. à num.* 14. *cum pluribus ſeqq.* vſque ad finem capitis, *&* §. 1. eiuſdem *cap.* 6. quæ vlteriùs non repeto, cum ibidem abundè comprobetur diſcrimen hoc inter has duas ſignaturas per manum propriam Sanctiſſimi, & per *annulum Piſcatoris*, reſpectu auocationis in prima inſtantia: tunc etiam qui adhuc in iſta ſubſcriptione per
55 annulum Piſcatoris deficit illud aliud † requiſitum deſideratum à prædicto Tridentin. Decreto, nempè examen vrgentis & rationabilis cauſæ, quia, vt diximus, litteræ iam alibi expeditæ & confectæ vehuntur Sanctiſſimo, & ob multitudinem earum vix poteſt attendere ad id quod contineant, maximè tot, tantiſque & continuis occupationibus, & quotidianis Audientiis, grauiſſimiſque ex toto Orbe negotiis inuolutus, prout latiùs annotauimus plurimis comprobantes *in dict. cap.*6. §. *vnico*, *per totum.*

Et quod litteræ tangentes iuſtitiam ſeu commiſſionem executoris habeant pendentes cor-
56 dulas Canapi, † probat ex Flaminio Pariſio *de reſignat. lib* 8. *quæſt.*7. *ſub num.*187. & ex conſtitutione Pij V. *In Bullario*, adducta à Flaminio Pariſio ibi. Nicolaus Garcia *de beneficiis*, *6.part. cap.*2. *ſub num.* 4. dicens, quod in executionem litterarum gratiæ principalis in forma dignum, expediuntur aliæ duæ litteræ & ambæ cum cordis Canapi, directæ vnæ Ordinario, ſeu eius officiali, vt intra 30. *dies*, ſi repererit idoneum, conferat; alteræ viciniori, vt ſi negligens ille ſit, conferat, & exequatur iſte, & licèt Garcia non faciat mentionem aliquam de *annulo Piſcatoris*; tamen quotidie experimur dictas litteras executoriales commonitas eſſe.

Litteræ tamen principalis gratiæ ſemper habent cordulas ſericas rubei, † croceíque coloris, 57
hoc eſt, *colorado*, *y pagiço*, & quando non expediuntur in forma dignum, quia examen, & collatio præceſſit in Romana Curia; ſed pro executione earum nominatur, ſeu petitur per impetrantem Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, vel alios in dignitate conſtitutus executor, & datur alia Bulla ſeparata, & diſtincta ſub eadem data, † quæ dicitur executoria, & habet cor- 58
dulas Canapi, vt firmat Nicolaus Garcia *dict.*6. *part. cap.* 2. & *num.* 3. limitat, niſi fiat expeditio per Cameram, quia tunc poſſint poni gratioſa, & executoria ſimul in vna Bulla ex Hieronymo Paulo *in practica Cancellaria in notabilibus ſuper beneficiis reſeruatis*, *verſ. Nota quod in litteris.* & Rebuffo *in praxi*, *in forma*, *& declaratione noua prouiſionis in* 4. & Pariſ. *de reſignat. lib.*8.*quæſt.*7. *ſub num.*109. Mandoſius ad Lapum *allegat.*127. *littera D.* vbi ponit formam.

Aliud inſuper ſigillum adeſt in Romana Curia, † quod eſt plumbeum, quo ſigillantur om- 59
nes Bullæ expeditæ per Cancellariam, aut per Cameram, & in iſtius plumbei ſigilli vno latere adſunt facies S. Petri, & facies Sancti Pauli, hic ad dexteram Crucis in medio eorum poſitæ, ille ad ſiniſtram, iuxta rationem text. † *in cap.* 60
Beati Petrus, & Paulus, 37. 2. *quæſt.*7. & de ratione huius prælationis tractant Franciſc. Mauricius *in lib. de Sanctor. Apoſtol. Petri. & Pauli imaginibus.* Barboſ. *in collect. ad Decreta. lib.* 5. *tit.*33. *ad cap. ſolita*, *num.*8. Bellat. *de Rom.Pontifice*, *cap.* 27. Selba *de beneficiis*, 1. *p. quæſt.* 5. *num.*71. Hieronymus Gonçalez *ad regul.*8.*gloſ.*1. *num.*37. & aliud ſigilli latus litteris circunſcribitur, quibus † legitur nomen Papæ, qui tunc 61
Dei Eccleſiam gubernat, non nomen proprium ante creationem, ſed nomen Pontificatus poſt eam aſſumptum.

Sed Bullatum hæc plumbatio diuerſimodè fit, † nam ſi litteræ ſunt gratioſæ in cordulis 62
ſericeis crocei, rubíque coloris, affigitur ſigillum plumbeum, at in Bullis expeditis in forma rigoroſa, contentioſa & commiſſaria (quæ idem ſunt) ex quibus pendent cordulæ Canapi, illis affigitur ſigillum plumbeum, & in hoc diſtinguuntur, & cognoſcuntur Bullæ gratioſæ, & Bullæ rigoroſæ, contentioſæ, Commiſſariæ, necnon iuſtitiæ, in cordulis nempè ſericeis, aut Canapi, vt ſuprà diximus, & probant Marcheſanus *de commiſſionib.*1. *part. tit. de commiſſionib. appellat. ab executa. breui. num.* 199. melius Petrus Gregorius *ad Decretales*, *tit. de reſcriptis*, *lib.*1. *cap.* 43. *num.* 9. & experientia quotidiana docet.

Litteræ igitur poſtquam ſunt plumbatæ, perfecta dicitur gratia, † & ex eis agere poteſt pars 63
in iudicio, & non antea, vt poſt alios probat Flaminius Pariſius *de reſignat. benefic. lib.*8. *q.* 2. *à num.*17. de praxi & ſtylo teſtatur in hæc: *Supplicatia enim poſtquam eſt ſignata à Summo Pontifice, ac reuiſa, datur à Datario, & poſteà mittitur ad regiſtrum, deinde fit minuta, quare videtur per ſummiſtam, poſteà ſcribuntur littera,*

in

in quibus apponuntur manus aliquorum officialium ſolutis conſuetis : poſtremò in plumbo plumbantur, & tunc litteræ dicuntur expeditæ cum ſint in plumbo iuxta cap. licèt de crimine falſi, fuit reſolutum in vna Salmantina Parochialis de menſe Nouembr. 1539. *coram Creſcent. teſte Sarnerio dict. quæſt.* 1. *num.* 5. *verſ. Eſt tamen regula de non iudicando iuxta formam ſupplicationis ; & poſtquam ſunt plumbata regiſtrantur, & dantur partibus, &c.*

Et iterum ipſe Flaminius *lib.* 2. *quæſt.* 35. *n.* 1.
64 ibi : Pone quod † poſt ſignatam ſupplicationem litteræ expediantur in Cancellaria, & poſteà mittantur in officio vbi ſolet apponi plumbum, &c. An quando litteræ ſunt in plumbo dicantur expeditæ, de quo fuit dubitatum in Rota *de menſe Nouembr.* 1539. coram R. P. D. Marcello Creſcentio *in vna Salmantina Paro-*
65 *chialis*, † in qua fuit concluſum pro affirmatiua iuxta *cap. licèt, de crimine falſi.* Geminian. *in cap. ſicut, de præbendis, lib.* 6. Sarner. *in q.* 1. *regula, de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, colum.* 4. & ita ſeruari in praxi teſtatur Felinus *in cap. diligenti, in fin. de Simonia*; vndè cùm litteræ ſint expeditæ ; ſequitur poſſe fieri reſignationem iuxta ea quæ dicentur *in quæſt. ſequenti* : ex quo infertur, quod abſque dubio quis poteſt reſignare poſtquam Bullæ ſunt plumbatæ, & in hoc concordant omnes communiter, ac ita ſeruat ſtylus, &c.

Et iterum *lib.* 10. *quæſt.* 1. *num.* 34. ibi : Quæ litteræ tunc expeditæ dicuntur, cum ſunt plumbatæ plumbo Summi Pontificis pro tempore exiſtentis, vt fuit reſolutum in vna, &c. idem poſt alios probat Maſcard. *de probationibus, concluſ.* 1309. *ſub num.* 3.

Et generaliter etiam non valent aliæ commiſ-
66 ſiones cauſarum, † niſi litteræ fuerint ſuper eis expeditæ, vt probat Flaminius Pariſius ibidem *dict. quæſt.* 1. *num.* 27. in hæc : Hinc non valent aliæ commiſſiones cauſarum, niſi litteris expeditis, vt per aliam regulam Cancellariæ cautum eſt, quam habes in ordine 26. *inter regulas S. D. N. Sixti V. &c.* Conſtans eſt etenim con-
67 cluſio, † vt licèt acquiratur iuriſdictio à tempore datæ commiſſionis, ad eius tamen exercitium omnino neceſſariæ ſunt litteræ originales, vel aliàs authenticatæ, & antè earum realem præſentationem iudex nulliter procedit ex defectu iuriſdictionis, vt latiſſimè diximus ſuprà hac 2. *part. cap.* 26. *verſ. Probatur deinde, quia imò à num.* 67. *cum ſeqq.*

Igitur concludendum erit, circa Prædicta,
68 quod per litteras iuſtitiæ, † & in forma commiſſaria quaſcumque & à quolibet Tribunali gratiæ, aut iuſtitiæ, quocumquevè præfecto, aut Prælato ſignatas, & expeditas non ſatisfieri formæ S. Concil. Trident. requirentis in huiuſmodi commiſſionibus, & auocationibus in prima inſtantia actum perſonaliſſimum Domini N. Papæ, & ſubſcriptionem propriæ manus eiuſdem Sanctiſſimi, vt latiùs de litteris & commiſſionibus expeditis per illa duo Tribunalia ampliſſima ſignaturæ gratiæ, & iuſtitiæ probauimus hac 2. *part. cap.* 6. *verſ. Quarta exceptio à num.* 14. cum multis ſequentib. vſque ad fin. cap. & iterum *in* §. *vnico, eiuſdem cap* 6.

Sed an ad euitandam in Senatu remiſſionem
69 cauſæ in prima inſtantia ſufficiat, † quod ſola ſupplicatio (qua auocatio petitur) ſubſcribatur à Sanctiſſimo iuxta aſſertas declarationes adductas ſuprà hac 2. *part. cap.* 6. *à n.* 44. vel per neceſſe ſit ipſummet reſcriptum ſubſcribendum propria manu Sanctiſſimi, iuxta Decretum *cap. cauſæ omnes*, latiùs examinandum erit inferiùs hoc *cap.* 30. §. 5. *per totum.*

§. I.

Et an ſub ipſa ſignatura manus Sanctiſſimi in gratia apposita, ſimul ſubſcripta intelligatur commiſſio executionis in litteris lecta?

SVMMARIVM.

Subſcriptione propria manus Sanctiſſimi in ſupplicatione appoſita, an comprehendatur commiſſio executoris in litteris poſtmodum expeditis lecta, num. 1. *& ſeqq.*

Commiſſio, & ſupplicatio inter ſe habentur, ſicut genus, & ſpecies, genus namque eſt ſupplicatio, & commiſſio ſub ſuo genere incluſa, n. 2.

Supplicatio continet meram gratiam, commiſſio ad eius executionem continet iuſtitiam, n. 3.

Habens ſignaturam per placet à Papa, an cenſeatur habere ſignaturam commiſſionum, n. 4.

Generalis diſpoſitio idem operatur quoad omnes ſpecies, quod ſpecialis quoad ſingulas, n. 5.

Commiſſio eſt acceſſoria ad gratiam principalem, num. 6.

Acceſſorium, ſiue tractetur de principali augendo confirmando, aut deſtruendo, ſequitur ſuum principale, num. 7.

Principali conceſſo intelligitur conceſſum, aut Delegatum acceſſorium, n. 8.

Vna determinatio reſpiciens plura determinabilia debet ea pariformiter determinare, n. 9.

Supplicatio habet duas partes, prima continet rem petitam, ſecunda abſolutionem, & non obſtantia; num. 10.

In ſupplicatione nullatenus continetur executoris petitio, num. 11.

Poſt ſupplicationem ſubſcriptam à Papa, hoc eſt, gratiam conceſſam, impetrans, ſi vult, petit executorem, & illi commiſſionem, n. 12.

Commiſſiones, ſiue ſubſcriptas à Papa, ſiue à Prælato habente ſpecialem facultatem ad id, diſtribuit Vicecancellarius, vel eius Regens, n. 13.

Et de forma diſtribuendi, num. 14.

Subſcribens contenta omnia in ſcriptura dumtaxat videtur approbare, num. 15.

Subſcribens cenſetur propriè, & virtualiter omnia contenta in ſuperiori ſcriptura ſcribere, num 16.

Subſcriptio virtualiter continet quidquid in corpore ſcripturæ continetur, omniaque per ſubſcribentem approbantur, n. 17.

Subſcriptio cum qualitate, aut limitatione non operatur vltra eam, n. 18.

Subſcriptio, ſimpliciter relata ad ſcripturam, non comprehendit, quod in ea non apparet, nec continetur, num. 19.

Subſcriptio limitata limitatum producit effectum; ita vt in ſcriptura contenta, non limitata approbata intelligantur, n. 20.

Commiſſio, & conceſſio generalis regulatur à ſupplicatione, & petitione limitata, n. 21.

Conceſſio

Conceſſio licèt ſit generalis reſtringitur ad limitationem petitionis, ibid.

Petitio licèt ſit generalis reſtringitur ad conceſſionem limitatam, ibid.

Commiſſa cauſa nullitatis aduerſus ſententiam latam ſuper vna re, non poteſt Delegatus ſuper alia pronuntiare, num 22.

In commiſſione non lecta minimè intelliguntur conceſſa, num.23.

Signatura, non petitio attenditur, & quod commiſſum non legitur, dicitur eſſe neglectum, num.24.

Narrata, & petita reſtringuntur, & limitantur per conceſſionem, & ſignaturam, n.25.

Subſcriptio generalis, & non limitata omnia in ſcriptura conten‹t›a comprehendit, nec ſingularis expreſſio ſingulorum neceſſaria eſt, n.26.

Subſcriptio ſimplex, & generalis ſufficit, n.27.

In commiſſione ſubſcripta à Papa non limitata, omnia petita in ſupplicatione conceſſu intelliguntur, num.28.

Reſponſio ſimplex concedit omnia petita, quæ non ſunt cancellata, num.29.

Clauſula (iuſtitiam facias prout de iure) addita per Regentem Cancellariæ non facit commiſſionem redactam ad terminos iuris, n.30.

Clauſula (iuſtitiam faciat) addita per Regentem, quid operatur, num.31.

Commiſſio per ſupplicationem, ſimpliciter ſubſcriptam à Papa in prima inſtantia comprehendit, quidquid in ſupplicatione non lacerata continetur, num 32.

Subſcriptionem non extendi ad ea, quæ in ſcriptura non leguntur determinauit Rota, n.33.

Subſcriptio reſtricta ad ſuperius expreſſa vltra non operatur, num.34.

Si vna pars ſupplicationis fuit admiſſa tantum, cætera in ea contenta cenſentur reiecta, & reprobata, ibid.

Sub ſupplicationis ſubſcriptione nullatenus comprehenditur commiſſio, & executoris ad gratiam ſeorſum, & poſtea datio, n.35.

Commiſſio petita à Sanctiſſimo per ſupplicationem poſtulatur, quæ etiam dicitur ſupplicatio, n.36.

Supplicatio eſt nomen genericum comprehendens ſub ſe omnes ſupplicationis ſpecies, n.37.

Commiſſio, & executoris datio gratiæ tunc illi eſt acceſſoria, poſtquam fuit conceſſa, non antea, num.38.

Subſcriptio propriæ manus, in ſupplicatione ad rem petitam appoſita, non influit, nec determinat executoris dationem in ſupplicatione non contentam, nec petitam, quia illam non reſpicit, num.39.

Subſcriptio ſupplicationis rei petitæ in Senatu non attenditur, ſi executoris commiſſio, ſeorſum data, propria manu Sanctiſſimi non ſit ſubſcripta, quominus Ordinario cauſa remittatur, ſi eius prima percutiatur inſtantia, n.40.

1 QVIBVS ſi ex hoc capite (quæ vtiliſſima ſunt, & quotidiana in hoc Senatu Supremo) præcognitis, † ad quinque ſingulariſſimas quæſtiones valde neceſſarias in hac materia deueniendum erit per quinque §§. diſtributas: & ſit prior, an ſub ſignatura, & ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi in ſupplicatione appoſita, comprehenſa dicatur commiſſio executoris in litteris poſtmodum expeditis lecta.

Et pro parte affirmatiua plura vrgent, † nam 2
commiſſio & ſupplicatio inter ſe habentur ſicut genus & ſpecies: ſupplicatio eſt genus & commiſſio ſpecies ſub ſuo genere incluſa, ita probat Alphonſus Soto gloſſator antiquus *in regula Cancell.33 de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, ſed litterarum expeditionem*, aliàs 25. *Innocentij VIII. & 16. Pauli V. in num.* 8. *& 9.* quem Authorem gloſſat nouiter Ioannes Chochier apud quem eſt, *fol.*260 & ipſe Alphonſus ita ait. Item colligo hîc contra curioſos, quod ſupplicatio continet in ſe commiſſiones, ibi: *Niſi ſint commiſſiones, &c.*

Et ſic ſupplicatio eſt genus, & commiſſio eſt ſpecies: † proprio tamen ſumpto vocabulo, 3
ſupplicatio eſt, quæ continet gratiam meram: commiſſio quæ continet iuſtitiam, & ex hoc infero, † ſi Papa committit ſignaturam ſuppli- 4
cationum vni Epiſcopo per *placet*, quod etiam videtur ipſi committere ſignaturam commiſſionum per *placet*, argumento huius Regulæ, maximè in præſentia Principis qui tolerat, &c. quod facit ad tollendum dubium curioſorum, an Dominus Alarienſis, qui habuit ſignaturam per *placet* à Domin. Sixto cenſeretur habere etiam commiſſionem, quia R. D. Nouarienſis Cardin. habuit ſignaturam commiſſionum cum referendariis, & dixi aliàs, quod ſic, & non oportet inſiſtere in hoc, quia ipſe habuit Bullam de hoc, vt audio: hactenus Soto.

Igitur generaliter ſubſcripta ſupplicatio per ſignaturam † manu propria Sanctiſſimi debet 5
comprehendere commiſſionem tanquam eius ſpeciem, quia generalis diſpoſitio idem operatur quoad omnes ſpecies, quod ſpecialis quoad ſingulas, *l. ſi chorus. ff. de legatis.3. l. ſi duo. ff. de administrat tutor.* Gonçalez *ad Regulam* 8. *Cancellariæ, gloſſ.9. in princip. n.* 21. Surdus *conſ.* 2. *num* 44. *& conſil.*350. *num.*20. Gratianus *diſcept. forenſ. tom.4. cap* 656. *num.*30 *& cap.*766. *n.* 11. Seſſe *deciſ.*48. *num.*12. Franciſc. Molinus *de ritu nuptiarum, lib.3. queſt.*54. *num.*4. Sebaſtian. de Medicis *de regul. iur. regul.* 1.

Secundò probatur, quia commiſſio eſt acceſſoria ad gratiam principalem † text. expreſſus 6
in cap. ſi ſuper gratia, de officio Delegati, lib. 6. Nos plurimos citauimus hac 1. *part. cap.*16. *n.* 12. *cum ſeqq. verſ. Tum etiam quia commiſſio*, ſed acceſſorium ſiue tractetur de principali augendo, † confirmando, aut deſtruendo, ſemper 7
ſequitur ſuum principale, plurimos citauimus *dict. cap.*26. *verſ. Et quia acceſſorium ſiue, à n.*41. *cum ſeqq.* & quia conceſſo principali, intelligitur conceſſum & Delegatum acceſſorium, *cap. prudentiam. §. ſi vero, de officio Delegati*: igitur ſignatura appoſita in ſupplicatione debet comprehendere omnia acceſſoria ad ſupplicationem, † cum principali conceſſo, cenſeatur ſimul ac- 8
ceſſorium concedi, Nos *de Regia protectione*, 1. *part cap.*1. *num.*295.

Tertiò, quia vna determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet ea † pariformiter 9
determinare, *l. iam hoc iure*, 4. *ff. de vulgari, & pupill. ſubſtit. l. ſi Legatarius. §.1. ff. de reg. iur. l. quamuis. C. de impub. & aliis ſubſtit.* Natta *conſil.*14. *num.*19. Ruinus *conſ.*11. *num.*17. Surd. *conſ.*31 *num.*15. *& conſil.*45. *num.*37. Menochius *conſil.*88. *num.*19. Caſan. *conſ.*67. *n.*58. Gratianus *diſceptation.*

diſceptation. tom. 1. *cap.* 70. D. Ioannes del Ca-
ſtillo *controuerſ. lib.* 5. 2. *part. cap.* 97. *num.* 4. &
per totum caput. Matta *de ſucceſſion. legat.* 1. *par.*
quaſt. 13. *articul* 9. *num.* 91. Marius Giurba *in con-*
ſuet. Senat. Meſſanenſ. cap. 3. *gloſſ.* 2. *num.* 12. *p.* 1.
Fuſarius *de ſubſtitutionib. quaſt.* 57. *num.* 8. Na-
uarrus *quaſt. forenſ. lib.* 1. *quaſt.* 7. *num.* 6. Ergo
cùm ſubſcriptio & ſignatura propriæ manus
Sanctiſſimi apponatur in principali ſupplica-
tione, debet influere, & reſpicere commiſſio-
nem ad gratiæ ipſius executionem.

Quibus tamen minimè obſtantibus, contra-
10 riam ſententiam † proculdubio veriorem exi-
ſtimo, pro cuius reſolutionis perfectiori clari-
tate ſupponendus erit ſtylus Romanæ Curiæ in
ſignatora ſupplicationis, & qualiter coram San-
ctiſſimo præſentetur; ſupplicatio igitur (vt ſu-
perius ad principium huius cap. diximus) habet
duas partes: in prima refertur id quod à Papa
petitur, in ſecunda abſolutio & non obſtantia,
in nulla harum partium mentio aliqua fit de
11 commiſſione, † nec executoris petitione, aut
datione, prout ad litteram refert ſupplicatio-
nem ipſam ex variis cauſis, & diuerſis Flami-
nius Pariſius *de reſignation. beneficij. lib.* 8. *tom.* 2.
quaſt. 7. *à num.* 75. *cum multis ſequentibus*, vbi tam
de ſupplicationibus expediendis & ſignandis
per *fiat*, quàm de ſignandis per *conceſſum*, in
quarum formulis nulla fit mentio commiſſio-
nis, nec in ſupplicatione alicuius rei inſeritur,
nec petitur, vt ibidem apparet.

Imò potiùs poſt gratiam ſuſcriptam, hoc eſt
12 ſupplicationem † propria mano Sanctiſſimi, ſeu
alterius Prælati, vt ſuperiùs latè diximus; para
petit in Cancellaria (ſi vult) committi gratiæ
executionem alicui Canonico, &c. quem ipſe
nominat, vt hoc capite diximus ſurſum ex
Niculao Garcia *num* 57. *verſic. Littera tamen*
principales gratia: & diximus (ſi pars volt) quia
executoris datio eſt accidentalis, ſi à parte po-
ſtuletur, non autem eſt neceſſaria, vt mox di-
cendum erit.

Quia Vicecancellarius, vel eius Regens di-
13 ſtribuit omnes † commiſſiones ſiue ſubſcriptas
à Papa, ſiue à Prælato ad ſubſcriptiones depu-
tato, vt eleganter aduertit Ludouiſ. Gomez *in*
compendio vtriuſque ſignatura poſito *ſub regul.*
de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, *in*
quaſt. 16. *verſic. Et illa poteſtas Vicecancellary*,
in hæc: Et illa poteſtas Vicecancellarij, vt di-
xi, vertitur circa cauſas, quæ committuntur
ſimpliciter in Curia, ſed in cauſis quæ com-
mittuntur extra Curiam, non poteſt commiſ-
ſiones ſignare, iuxta ea quæ dicit Ægidius *de-*
ciſ. 46. *incip. exception.* Cardinalis verò ſic, vt
dicit vna regula poſita inter illas de poteſtate
Vicecancellarij, & ſiue commiſſiones ſignentur
per Papam, ſiue per Vicecancellarium, aut
Cardinalem habentem ſignaturam iuſtitiæ; ipſe
14 idem Cancellarius, † vel eius Regens extendit
ſcripturæ ſignaturam, ſeu potiùs diſtribuit
tales commiſſiones Auditoribus, vel aliis Præ-
latis, quibus committuntur, per iſta verba,
quæ apponuntur poſt ſignaturam, videlicet, *de*
mandato D. N. Papa audiat Magiſter. N. vel
& iuſtitiam faciat, &c.

Quo quidem cognito, ſequitur manifeſtè;
15 quod ſubſcriptio † propria mano Sanctiſſimi
non poteſt aliud comprehendere, quàm id quod
in ſupplicatione ſignata contentum, petitum,
& expreſſum ſit, nec ad aliud poteſt trahi, nec
extendi; nam ſubſcribens contenta in ſcriptura
omnia dumtaxat videtur approbare, *l. emptor.*
§. Lucius. ff. de pactis, l. ſi ita ſtipulatus, §. Chry-
ſogonus, ff. de verbor. oblig. l. fideiuſſor. §. ff. de
pignoribus, l. ſicut, §. non videtur, ff. quibus mo-
dis pignus, vel hypotheca ſoluit, l ſi quis ex ar-
gentariis, §. 1. *in verſ. Subſcribere, ff. de edendo,*
l. 1. *verſic. Subſcriptionem, ff. de conſtitut. Prin-*
cip. l. ſi per Epiſtolam, in verſic. Subſcriptam, ff.
de acquirend. hared. Authentic. quod ſine, C. de
teſtamentis, iuncta Authentic. ſi modo, C. de fami-
lia erciſc. cap. ſi quis Preſbyterorum; & ibi notat
gloſſa in verbo, *ſubſcripſit*, *de rebus Eccleſia*
non alien gloſſ. in cap. quanto de his qua fiunt à
Pralat. & in cap. ex litteris, de tranſaction. no-
tant Bart. Bald. Angel. Fulgoſ. Caſtrenſ. Ale-
xand. & Iaſ. *in dict. §. Chryſogonus, & in l. qua*
dotis. ff. ſolut. matrimon. & in pluribus ex citatis
legibus, Alexand. poſt alios *in l. cum antiquitas,*
§. cum autem, C. de teſtamentis, & in conſ. 147.
ponderatis, col. 2. *&* 3. *vol.* 2. Felinus *in cap quo-*
niam contra, num. 43. *de probationibus*, & ibi-
dem Decius *num.* 45. Pariſius *conſil.* 47. *num.* 6.
& conſil 201. *num.* 37. *volum.* 1. Riminald. *conſil.*
162. *num.* 5. *volum.* 1. Decius *conſil.* 115. *col.* 2.
verſic. Comprobatur. Benaueni. Stracha. *in tract.*
de adiect. part. 4. *quaſt.* 10. *num.* 4. Natta *conſil.*
287. *num.* 4 *volumin.* 2. Roland. à Valle *conſil.*
44. *num.* 30. *volum.* 1. Cephalus *conſil.* 272 *num.*
8. *volumin.* 2. Stephanus Lambertengi. *in tract.*
de contractibus cor. gloſ. 15. *in verb. iurante mari-*
to, num. 3. *&* 5. ipſemet Natta *conſ.* 651. *num.* 4.
volum. 4. Afflictis *deciſ.* 104. *num.* 3. Crauetta
conſil. 73. *num.* 40. Sebaſtian. Medicis *in tractat.*
de inuentariis, cap. 7. *num.* 57. Caccialup. *de tran-*
ſaction. quaſt. 102. *num.* 15. Natta *in repetitione*
Authent. quod ſine, num. 45. *C. de teſtament.* Gui-
do Paneirol. *conſil.* 118. *num.* 4. *& conſil,* 175.
num. 5. Tiberius Decianus *reſponſo* 29. *num.* 30.
volum. 2. *& reſponſ.* 31. *num.* 48. *volum.* 1. *& re-*
ſponſo 39. *num.* 89. *volum.* 2. cum aliis copioſè
adductis per Anton. Gabriel. *communib concluſ.*
titul. de praſumption. concluſ. 3. *num.* 1. *& ſeqq.*
abundè etiam per Maſcard. *de probationibus,*
concluſ. 1347. *per totum,* qui *num.* 4. *& ſeqq.* pro-
bat, † quod ſubſcribens cenſetur propriè ſcri- 16
bere, & qui ſcribit perinde habetur, ac ſi to-
tam ſcripturam conſcripſiſſet, & *num.* 5. quod
ſubſcribens cenſetur propriè, & virtualiter ſcri-
bere omnia contenta in ſuperiori ſcriptura, tra-
dunt Natta *conſil.* 287. *num.* 4. Cephalus *conſil,*
272. *num.* 85. Cacheta. qui communem dicit,
in deciſ. Pedemontan. 36. *num.* 3. Rebuffus *in tra-*
ctatu de Chyrographis, & litteris, recogniti. tom. 1.
conſtitut. in prafation. num 50. Ruinus *conſil.* 22.
num. 4. *volum.* 4. Ioachin. Dænauder. *in Enchiri-*
dion. iurium, aut ſimil. in verſ. Subſcribere. Car-
din. Alban. *in lucubrat. ad Bar. in l. Caius. ff. de*
pigneratitia actione. Burſat, *conſ.* 141. *num.* 1. *&*
conſil. 39. *num.* 24. *vol.* 1. vbi de magis communi
teſtatur, videndus etiam Tiraquell. *de retract.*
lib. 1. *§.* 1. *gloſ.* 9. *num.* 159. Petrus Barboſ. *in l.*
qua detis, 34. *num.* 171. (licèt obiter) *ff. ſolut.*
matrim. Petrus Surdus *deciſ.* 137. *num.* 3. Rota
vt per Farinacium *in poſthumis, tom.* 1. *deciſ.* 666.
num. 12. Igitur cum commiſſio non ſit compre-
henſa, contenta, nec adhuc petita in ſupplica-
tione rei principalis; ſubſcriptio non poteſt pro-
trahi, nec ad eam extendi.

Elegans eſt etiam Rotæ deciſio *in vna Bononienſ. fideiuſſionis*, 14. *Ianuarij* 1611. recollecta per Iacob. Caballerium *deciſ.*133. quæ *à num.*3. ita ait; nec videbatur obſtare, quod apocha
17 non eſſet ſcripta, † ſed tantum ſubſcripta manu Pompeij, quia placebat reſponſio; ſubſcriptionem operari approbationem & confirmationem omnium contentorum in ſcriptura, ita vt virtualiter ſubſcriptio dicatur continere quidquid in corpore ſcripturæ continetur, Angelus *in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus*, *num.* 3. *ff. de verb. obligat.* Barbacia *conſ.* 87. *num.* 15. *lib.* 3. Ruinus *conſ.*193. *num.* 1. *volum.* 2. Decian. *conſ.*11. *num.*48. *volum.*1. Aimon. *conſ.* 73 *n.* 40. Pariſius *conſ.* 77. *num.* 23. *lib.* 3. Rota Ianuenſis *deciſ.*78. in princip. *& deci.*177. *num.*1. *& deciſ.* 210. *num.*2.

Minus Domini cenſuerunt ſuffragari replica-
18 tionem Pompeij, † quod eius ſubſcriptio non erat ſimpliciter facta, vt videntur loqui Doctores præallegati; ſed qualificata; quo caſu non attenditur quidquid dictum fuit in corpore ſcripturæ; ſed ipſa ſubſcriptio, tanquam illa quæ dat robur, vt ex mente Innocentij dicit Felinus *in cap. quoniam contra num.* 43. *verſ. Habes ergo doctrinam*, *de probationibus*, & Bald. *in Auth. qui proprium. C. de non numerata pecunia*, cum aliis in deciſione allegatis.

Nam dicebant eſſe aduertendum, ſubſcriptionem hanc non continere certam, & abſolutam obligationem Pompeij, ita vt non ſit facienda
19 aliqua relatio ad corpus ſcripturæ, † cum in ſubſcriptione non legatur expreſſum nomen perſonæ, ad cuius fauorem ſit obligatio, nec pro quo negotio, ideo neceſſariò dicta ſubſcriptio debet habere relationem ad corpus ſcripturæ, & continere omnia, quæ in ea continentur, exceptis tamen iis, quæ expreſsè per Pompeium in ſubſcriptione limitata fuerunt, prout fuit tempus, &c. Vndè cum quoad reliquarum dicta ſcriptura non fuerit aliquomodo limitata, domini concludebant, obligationem Pompeij quoad illum eſſe intelligendum, prout in corpore ſcripturæ continetur, ac ſi eius manu ſcripta eſſet, ex ſuprà allegatis.

Tandem viſa fuit etiam ſufficiens reſponſio
20 ad ea verba in fine ſubſcriptionis appoſita. † *Ma ſolamente come ho detto di ſuprà*; quaſi ſint limitata, & ideo limitatam pariant obligationem, quia ſunt poſita reſpectu prædictarum limitationum, appoſitarum in ſubſcriptione, vt colligitur ex totius ſubſcriptionis contextura, ſed non propterea excluditur relatio ad ſcripturam præcedentem in non limitatis ex ante dictis, &c. Hactenus de dict. deciſione: alia etiam adeſt deciſio in eadem cauſa, quam adducit ipſe Iacobus Caballer. *deciſ.*99. per totam vbi plura videbis.

Ex qua deciſione mirabiliter deducitur, quod
21 quando ſubſcriptio eſt limitata, † non attenduntur omnia petita & contenta in ſupplicatione, & ſcriptura; igitur multò minus debet ſubintelligi nec extendi ad non ſcriptum in ſupplicatione, quia vt dictum eſt, commiſſio & conceſſio regulatur à ſupplicatione, & petitione, vt per *cap. inter dilectos. §. cæterum*, vbi Gloſſ. & Bald. *n.*16. *de fide inſtrument. l.* 1. & ibi Iaſ. *n.*7. *de diuerſis reſcriptis*. Decium *conſ.* 403. *n.* 15. Pariſium *conſ.*9. *n.* 41. *lib.* 1. dixit Rota vt per Farinacium *in poſthum. deciſ.*448. *n.*3.

Certiſſimum eſt enim, quod † ſupplicatio, 22
& petitio generalis, & indeterminata reſtringitur per gratiam, & commiſſionem limitatam, & terminatam, ſeu reſtrictam, aut aliter qualificatam, ſicuti etiam è conuerſo, quando ſupplicatio, petitio aut interrogatio eſt limitata, reſtricta, aliterve qualificata, & reſponſio, ſeu conceſſio ſit generalis, recipit eandem reſtrictionem, & limitationem, iuxta quam intelligitur, declaratur, atque reſtricta pariter cenſetur, prout latiſſimè plures doctrinas, & exempla conferens probat Petrus Surdus *in conſ.*281. *à n.* 67. *cum ſeqq.* & quod reſponſio indeterminata, abſoluta, & generalis reducatur, & intelligatur ſecundùm interrogationem reſtrictam, & limitatam, probat *l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. ff. de interrogator. actionib. §. prætereà, inſt. de inutilibus ſtipulation. l. heredes palam. §. in teſtamentis. ff. de teſtamentis.* Natta *conſ.* 98. *n.* 22. Menoch. *conſ.*47. *& conſ.*53. citatus per Marium Antoninum *variar. reſolut. lib.* 3. *reſolut.*44. *n.* 5. Menochius *de præſumptionibus*, *lib.* 2. *præſumpt.* 47. *n.*2. & ſtipulationi vel petitioni conformis præſumitur, *l. Titia*, *§.*1. *de verb. oblig. dict. §. præterea*, & idem Menochius *lib.*2. *præſumpt.*29. *n.*3. vbi dicit procedere in reſponſione ſimpliciter facta; ſecus ſi determinatè, qualificatè, aut limitatè facta ſit reſponſio.

Pro quo eſt & alia ſingularis Rotæ deciſio *in vna Alerienſ. benefic.* 19. *Decembris* 1614.
quam † adducit Farinacius *in poſthum. tom.* 1. 23
*deciſ.*629. in hæc: Sæpiùs propoſito dubio ſuper eiſdem, Domini tenuerunt pro reuocatione ſententiæ Rotæ ex defectu iuriſdictionis, vt fuerat *in fine deciſion.* conſideratum; primò, quia cùm eſſet commiſſa tantùm cauſa nullitatis, & reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam latam ſuper Eccleſia Sancti Saluatoris; non potuit ſuper Eccleſia Sancti Petri pronunciari *cap. P. & G. & cap. cum olim*, *el* 1. vbi Abb. *n.* 11. *&* 12. poſt gloſ. in verb. *protinus*, in fin. *de officio Delegati*, Gloſ. *fin. in cap. edoceri, de reſcriptis*, cum deductis in priori deciſione.

Et clauſula *quam*, *& quas*, non legitur in ſe-
cunda parte commiſſionis, † reſtricta ad cauſam 24
nullitatis, & reſtitutionis in integrum: ſignatura autem, non petitio attenditur, & quod commiſſum non fuit, dicitur fuiſſe neglectum, vt notant Doctores *in cap. ſuper litteris*, *de reſcriptis*. Baldus *in l.*2. *n.*42. vbi Barbaſſia *in additionib. littera L. C. ſi contra ius vel vtil. public.* Alexand. *conſ.* 94. *n.* 3. *lib.* 2. Corneus *conſ.* 312. *in principio. lib* 3. Rota *deciſ.* 28. vbi Papaz *n.* 3. *de reſcript. in nouiſ.* idem Papaz *deciſ.* 9. *n.* 5. *eodem titul.* Gabriel *conſ.* 28. *n.* 24. *lib.* 2. cum aliis per Decianum *conſ.* 86. *n.* 51. *& ſeqq. lib.* 3. narrata enim ac petita reſtringuntur, & limitantur per
conceſſionem, † & ſignaturam, Abbas *in cap.* 2. 25
verſ. Notabil., *& verſ. Ex hoc notabis*, *tregua & pace*. Felinus *in dict. cap. ſuper litteris*, *ſub n.*10. *verſ. Limita. de reſcriptis.* Iaſſ. *conſ.*173. *n.*7. *lib.*4. Ruinus *conſ.*43. *num.* 3. *lib.* 1. Pariſius *conſ. vltimo*, *ſub n.* 43. *lib.* 3. *&c.* Igitur ſi in ſupplicatione non continetur (nec etiam virtualiter, vt ſtatim ad reſponſionem argumentorum) nec ſcripta reperitur commiſſionis petitio; ad illam non debet, nec poteſt extendi ſubſcriptio, & ſignatura Sanctiſſimi.

Secus autem ſi ſimul in ea ſupplicatione pe-
tatur † (adiecta iuſta & vrgente cauſa auocatio- 26
nis

nis ab Ordinario) quia tunc indubiè ſubſcriptio Sanctiſſimi generalis, & non reſtricta ad aliquos caſus particulares, nec limitata, omnia comprehenderet ex hactenus dictis, quia generalis ſubſcriptio omnia in ſcriptura contenta comprehendit, nec ſpecialis eſt neceſſaria, vt tenet Angelus Caſtrenſis, Immola. Aretinus, Alexand. & reliqui *in dict. l. ſi ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verbor. obligat.* Bald. *in Authent. ſi quis in aliquo documento, col. 2. verſic. Vlterius. C. de edendo*, Aucharran. *conſ.* 234. Felin. *in dict. cap. quoniam contra num.* 48. *verſ. Limita ſexto de probationibus, & in cap. inter dilectos, n. 27. de fide instrument.* Iaſ. *in dict. §. Chryſogonus,*
27 *num.* 9. dicens ſuficere ſimplicem, † ſeu generalem ſubſcriptionem, nec requiri ſpecialem, idem voluit Alexand. *in l. quæ dotis, col. fin. verſ. Subdit. ff. ſolut. matr. & in conſ.* 147. *num.* 6. vbi dicit magis communem, *vol.* 2. communem dicunt Decius *in dict. cap. quoniam contra, n.* 48. Iaſ. *in dict. §. Chryſogonus, n.* 9. Tiraquel. *in l. ſi vnquam, in præfatione, n.* 117. *C. de reuocand. donat.* Bonauent. Stracha *in tract. de adiectis, 4. p. q.* 10. *&* 13. Natta *in Authent. quod ſine, n.* 48. *C. de teſtamentis*, & alij relati & ſequuti à Maſcard. *de probationib. concluſ.* 1347. *n.* 11.

Eleganter hoc etiam magis in noſtris termi-
28 nis probat poſt alios, † & Rotæ deciſiones Hercules Mareſcotus *var. reſolutionum, lib.* 1. *cap.* 98. à princip. in hæc: Quæritur, ſi commiſſio ſit ſignata à Papa per verbum *placet*, nec ſit additum, prout de iure, nec quid aliud, quid conceſſum videatur, & dicas omnia petita cenſeri conceſſa, Caſſiadorus *deciſ.* 7. *de reſcriptis*, & ratio eſt,
29 † quia reſponſio ſimplex concedit omnia petita, quæ non ſunt Cancellata. Rota *deciſ.* 1. *de reſcriptis, in nouiſ. & deciſ.* 1. *eod. titul. in antiquis*, Staphilcus *de commiſſionib. liter. iuſtitia, in princip. num.* 13. & verba, *iuſtitiam facies pro-*
30 *vt de iure*; & ſimilia appoſita † per Regentem Cancellariæ, non faciunt cenſeri commiſſionem redactam ad terminos iuris. Caſſiad. *dict. deciſ.* 7. *num.* 1. quia, vt dicit idem Caſſiadorus, regens non habet poteſtatem limitandi ſignaturam Papæ. Puteus *deciſ.* 1. *eod. titul.* Antonius Auguſtinus *in epitome, eod. titul. §.* 16. ideo non
31 facit deciſio Creſcentij 1. *de reſcriptis*, † quod ſcilicet clauſula (*vt iuſtitiam faciat*) poſita in extenſione Regentis intelligatur, quatenus de iure ſit, quod petitur, quia fuit intellecta per Rotam *in vna Arimin. reciſſionis*, 18. *Maij* 1590. *coram Cardinale Seraphino*, vt procedat tantùm in reſcriptis ſignaturæ iuſtitiæ; non autem in commiſſionibus ſignaturæ gratiæ, quando Papa expreſsè, & ex certa ſcientia aliquid concedit, quod videatur eſſe contra iuris communis diſpoſitionem, nam tunc cenſeatur facta conceſſio remoto iuris obſtaculo, non obſtante clauſula prædicta, ea ſcilicet ratione, quia ſignatura Papæ præcipuè eſt attendenda, non autem extenſio Regentis; hactenus Mareſcotus.

Ex qua doctrina, & ex cæteris adductis huc-
32 uſque apparet, † quod quando principaliter per ſupplicationem petitur commiſſio in prima inſtantia, eamque ſubſcribit, & ſignat Sanctiſſimus propria manu; tunc in omnia ſupplicatione petita comprehenduntur, & intelliguntur conceſſa, ſi aliter ſignatura non fuerit limitata, quod certiſſimum eſt de iure.

Et vlteriùs quod ſubſcriptio non extendatur
ad ea, † quæ in ſcriptura non leguntur; ele- 33
ganter probat Rota vt per Farinacium *in poſthumis, tom.* 2. *deciſ.* 21. *num.* 8. in hæc: Et ad aliud deductum ex ſubſcriptione Marchionis fuit reſponſum, quod licèt ſubſcriptio operetur confeſſionem, & approbationem eorum omnium, quæ in ſchedula ſubſcripta continentur, Alex. *conſil.* 147. *num.* 3. *lib.* 2. *conſ.* 132. *num.* 3. *verſ. Secundò, lib.* 5. Pariſius *conſ.* 90. *num.* 12. *lib.* 1. & tenuit Rota *in Roma. Pecuni. ſeu mercium* 8. *Nouembr.* 1596. coram R. P. D. meo Penia; non tamen operatur confeſſionem, & approbationem eorum, quæ in dicta ſchedula non leguntur, maximè attenta ſubiecta materia renuntiationis, quæ ſui natura ſtricti iuris eſt, in qua non veniunt niſi expreſſa per renuntiationem Calderi. *conſ.* 5. *de præbendis.* Zabarel. *conſ.* 115. Decius *conſ.* 197. *num.* 3 vltra quod dicta ſub-
ſcriptio eſt reſtricta † ad ſuperiùs expreſſa tan- 34
tùm, ibi: *Afermo, & mi obligo a quanto di ſopra*, ad tradita per Bartbol. *in l.* 1. *§. hoc edictum ff. de poſtulando*, quem ſequitur Pariſius *conſil.* 19. *num.* 68. *& conſil.* 48. *num.* 14. *lib.* 1. vndè cum in corpore dictæ apochæ nulla mentio fiat de donatione, aut renuntiatione terrarum, de quibus agitur, nec alibi de ea conſtat, ideo, &c. quæ elegans eſt.

Confirmatur; nam vna pars ſupplicationis fuiſſet admiſſa tantum, cætera in ſupplicatione contenta cenſentur reiecta & reprobata, Seraphinus *deciſ.* 467. *num.* 6. ex Pariſ. *conſil.* 20. *num.* 15. *lib* 1. vide plurimas doctrinas ſimiles infra hac 2. *p. c.* 31. *à n.* 100 *& ſeqq.* quo loco multas, & ſingulares congeſſimus ad propoſitum.

Atque ob hæc fundamenta tenendum erit
conſtanter, commiſſionem, † quæ in ſupplica- 35
tione non reperitur ſcripta, nec petita nullatenus poſteà expeditam ſub ſignatura, & ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi comprehendi poſſe.

Nec obſtat in contrarium adducta fundamen-
ta, † non primum ex Alphonſo Soto, quia ipſe 36
non dicit, ſupplicationem, & commiſſionem haberi ſicut genus & ſpeciem, in ſenſu de quo Nos loquimur; ſed illud tractat per Regulam Cancellariæ *ibidem*, quod commiſſio à Sanctiſſimo petita, etiam dicitur ſupplicatio, quia per ſupplicationem poſtulatur, eo quod ſupplicatio eſt nomen genericum comprehendens ſub ſe omnes
ſpecies ſupplicationis, † quod nos non diffite- 37
mur; imò & firmauimus ſuprà in diſcurſu huius capitis pluries, & ſic nihil obſtat argumentum, cum nō omnia, quæ poſſunt per ſupplicationem peti à Sanctiſſimo, incluſa intelligantur in aliqua ſupplicatione, quæ ad rem particularem coram eo proponitur ſignanda.

Nec obſtat ſecundum, quia reſpondetur,
quod commiſſio ad executionem † gratiæ data 38
ad illam eſt acceſſoria: poſtquam conceſſa eſt commiſſio, & executoris nominatio, vt *in dict. cap. ſi ſuper gratia*; non tamen antea, quia datio executoris eſt quid accidentale, non naturale & eſſentiale ad executionem gratiæ, cum coram iudice competente poſſit peti eiuſdem executio, & ſic datur vel non datur, ſi petatur à parte ſupplicante, vel non petatur, vt probat clarè text. *in c. ſi ſuper gratia, de officio Delegati, lib.* 6. Nos latiſſimè in hac ſecunda parte, *c.* 16. *per totum*, à principio, & ſic cum ante petitionē, & da-

tionem executoris, & cummiſſionis, non ſit nec poſſit conſiderari acceſſorium, quia ooo entis nullæ ſunt qualitates; non poteſt eurrere argumentum; ſed imò retorqueiur.

Ex qua ratione deducitur etiam reſponſio ad
39 tertium argumentum, † quo dicitur, quod vna
determinatio reſpiciens plura determinabilia,
ea debet pariformiter determinare: quoniam cum
commiſſio nec expreſsè, nec virtualiter, oec
principaliter, nec acceſſoriè contineatur in ſup-
plicatione ad rem principalem petitam; ſequi-
tur quod ſignatura Sanctiſſimi illam non de-
termioet, quia illam non reſpicit, nec poteſt,
quia noo eſt, nec adeſt, ex hactenus latiùs
comprobatis.

Quare in Senatu non attenditur ſubſcriptio
ſupplicationis ad rem principalem petitam à
40 Papa, † ſi executoris commiſſio ſeorſum data
ad ipſius gratiæ executionem non ſit pariter ſub-
ſcripta propria manu Sanctiſſimi, quominus
Ordinario cauſa remittatur, ſi eius prima per-
eutiatur inſtantia, vt ſæpè diximus.

§. II.

Et eſto quod litteras auocatorias non ſubſcribit Sanctiſſimus, nec in illis mentionatur ſubſcriptio ſupplicationis; an, & quomodo probanda erit in Senatu?

SVMMARIVM.

Subſcriptio propria manus Sanctiſſimi cum non apponatur in commiſſionibus miſſis, ſed in ſupplicatione, qua petuntur, quonam modo in Senatu ſit probanda, vt impediotur remiſſio ad Ordinarium in prima inſtantia, n.1. & ſeqq.

Ex ſupplicatione ſubſcripta per Papam, aliúmve ſignaturam habentem, commiſſionis, quæ ad partes mittuntur, fabricantur per officiales, n.2.

Litterarum de ſide, quæ magna eſt circa omnia in eis contenta, non eſt excitandum, n.3.

Ex litteris deſuper confectis non apparet ſubſcriptio, nec a quo ſubſcripta fuerit ſupplicatio, an à Papa, an ab alio habente ſignaturam, quia vniformiter omnes eodem modo ſcribuntur, n.4.

Litteræ omnes conficiuntur ſub nomine Papæ, & ipſo ſolo loquente, & de differentia inter gratioſas, & iuſtitiæ, num.5.

Litteris deſuper fabricatis confunduntur ſignatura, vt ex eis nequit apparere à quo fuerit ſupplicatio ſubſcripta, n.6.

Ex litteris non conſtat, an gratia ſit per fiat, an per conceſſum, n.7.

Commiſſiones auocatoriæ in prima inſtantia, quæ mittuntur ad partes, non requirunt ſubſcriptionem propria manus Sanctiſſimi, ſed per ſupplicationem, ita ſubſcriptam, ſatisfieri formæ Trident. declarauit S. Congregatio, n.8.

De ſubſcriptione cum in commiſſione auocatoria non appareat, impetrans debet docere, & oſtendere ſupplicationem ſubſcriptam, vt commiſſio auocationem in prima inſtantia poſſit operari, num.9.

Litteræ fidem faciunt circa contenta, & acta in eis, non circa non contenta, n.10.

Impetrans, qui ſe fundat in forma, & requiſito ad auocationem, de eo debet docere, cum ſit fundamentum ſuæ intentionis, n.11.

Qualitas, qua fundatur iuriſdictio, ante omnia debet probari, aliter proceſſus nullus erit, n.12.

Subſcriptio propria manus qualitas eſt formalis, & præciſa, qua fundatur commiſſio auocatoria in prima inſtantia, n.13.

Qualitatem fundamentalem, qui non probat dicitur carere iure, num.14.

Fundamentum ſuæ intentionis quilibet probare debet, num.15.

Subſcriptionis ſolemnitas extrinſeca, maximè conſiſtens in facto, non præſumitur internenliſſe, num.16.

Decretum Iudicis in alienatione tutoris citatio, & ſimilia, tanquam ſolemnitates extrinſecæ, non præſumuntur, num.17.

Subſcriptio propria manus conſiſtit in facto, & manufactura Sanctiſſimi, quod minimè præſumitur niſi probetur, n.18.

Idem eſt nihil allegare, quod allegare, & allegata non probare, num.19.

Actor, quod aſſenerat probare tenetur, n.20.

Ordinariorum iuriſdictio habet iuris aſſiſtentiam, num.21.

Ordinarij poteſtas ex ſola iuris aſſiſtentia probatur, & conſeruatur, n.22.

Commiſſionem impetranti auocatoriam primæ inſtantiæ ius reſiſtit, n.23.

Subſcriptionis ampliori probatione adſtringitur impetrans, num.24.

Actus ſi regulariter prohibitus ſit, & ob aliquam cauſam permiſſus; debet cauſa exprimi, & verificari, num.25.

Pro iudice carente poteſtate, excepto vno caſu, non præſumitur, num.26.

Subſcriptionem ex ſupplicatione originali, in Senatu exhibendam, debet impetrans probare, n.27. & ſeqq.

Supplicatio præſentari debet in iudicio ſi inter eam, & litteras deſuper fabricatas allegatur differentia, num.28.

Signatura ſi diſcrepat à Bulla, creditur ſignaturæ, num 29.

Signaturæ creditur quoad circunſtantias gratiæ, puta tempus, vel qualitates, n.30.

Per quam ſignaturam, an per fiat, an per conceſſum litteræ fuerint expeditæ, dubitari contingit, ſupplicatio ſubſcripta exhibenda, & oſtendenda eſt, num.31.

Ex tenore litterarum non dignoſcitur ſignatura, atque ideò hæc ſimul producenda ad eliciendam veritatem, num 32.

Subſcripta ſupplicatio erit exhibenda Iudici de partibus, coram quo appoſita fuit differentia, & diſcrepatio inter ipſum, & litteras, n.33.

Signata ſupplicatio non probat, niſi litteris expeditis, num.34.

Signaturæ creditur quoad confectionem litterarum ſuper ea, n.35.

Signatura ad verbum regiſtratur per Abbreuiatorem in libro, etſi de ea dubitatur ad ipſum, vti ad Protocollum recurritur, n.36.

Si dubitatur magis ſtrictè, aut largè litteras fuiſſe ſcriptas, quàm à Papa conceſſum, recurritur ad ſignaturam originalem, n.37.

Signatura, quoad in ea contenta magis ſtatur, quam Bulla deſuper ſumpta, n.38.

Subſcriptio originalis in Senatu Pariſienſi fuit præſentata coram quo fuit exceptum, Bullas aliter cantare,

cantare, quàm in ſignatura continebatur, huicque datam ſidem fuiſſe in facti contingentia, teſtatur Rebuffus, & Maſcardus, n.39.

In commiſſione auocatoria, cum nulla legatur, nec mentionetur ſubſcriptio per impetrantem ei inſiſtentem, & allegantem, probanda erit in Senatu, num.40.

Inter ſupplicationem ſubſcriptam manu Sanctiſſimi, & litteras deſuper confectas, vbi allegatur diſcrimen, eſt recurrendum ad ipſam ſubſcriptionem, & ſignaturam, n.41.

Ex ſupplicationis ſubſcripta inſpectione, & lectura colligitur quid contineat, ad quam, tanquam ad matricem recurritur pro diſcrimine litterarum, num.42.

Supplicatio ſignata attenditur, licet aliter in litteris ponant officiales, qui nequeunt ſupplicanti praiudicium inferre, n.43.

Commiſſionis verba ſi obſcura ſint, opus eſt pro declaratione ſignaturam adire, n 44.

Supplicatio quoad effectum ſurreptionis potius attenditur, quam littera expedita, n 45.

Et ad id recurritur ad illam tanquam ad matricem, ibid.

Littere à ſignatura oriuntur, ſicuti inſtrumentum à Protocello, num.46.

Littera, ſi à ſupplicatione diſcordent, remittenda ſunt ad correptionem, n.47.

Ad ſupplicationem, ſicut ad matricem, recurritur pro diſcordia litterarum, nec expeditores poſſunt gratiam alterare, nec ius impetranti quaſitum tollere, unm.48.

In correctione litterarum diſcrepantium à ſupplicatione ſubſcripta, non requiritur partis citatio, quia ea innita corriguntur, n.49.

Supplicatio ſubſcripta, poſtquam eſt regiſtrata, litteriſque confectis, facillimè Curiales attenti originalem nanciſcuntur ab Officiali, ſolute vno argenteo, num.50

Si de ſubſcriptione reali in Senatum non appareat, cauſa in prima inſtantia Ordinario indubiè remittetur, num.51.

In litteris ſi ſubſcriptio mentionetur, & negetur, quis eam probare teneatur, & adſtringatur ſupplicationem ſubſcriptam in Senatu praſentare, num 52.

Vbi de differentia inter litteras ipſas, quibus Summus ipſe Pontifex loquitur, & aſſerit ſuam ſubſcriptionem, & litteras monitoriales, & ſimiles, in quibus Iudex aſſerit ſubſcriptionem, n.53.

SECVNDA quæſtio, quæ circa præ-
1 dictas ſignaturas ſe offert † tra-
ctanda, erit (ſub hoc tamen ſup-
poſito, quod ad auocationem pri-
mæ inſtantiæ ſufficiat ſubſcripta
ſupplicatio; ita vt non ſit neceſſaria ſubſcriptio
in ipſomet reſcripto, quod examinauimus *in-
frà* §.5.) Quomodo in Senatu debeat doceri &
probari ſignatura propriæ manus Sanctiſſimi,
eſto quod litteræ auocatoriæ in prima inſtantia
non ſubſcribantur à Papa, nec in eiſdem ſub-
ſcriptio mentionetur, vt impediatur cauſæ re-
miſſio ad Ordinarium, & inſuper vt coram iſto
(vbi de incompetentia ex Concil. Tridentin.
dict. cap. cauſa omnes, opponitur) exceptionis
repulſio ſit probanda, certè res eſt admodum
difficilis, & intricata valdè, pro cuius reſo-
lutione in mentem obiter ſunt trahenda, quæ
à principio huius capitis diximus circa ſubſcri-
ptiones ſupplicationum, ſiue per *fiat*, ſiue per
conceſſum, aliterve ac circa modum Litterarum,
Breuium, aut Bullarum deſuper expediendarum.
Etenim præſentatur ſupplicatio Sanctiſſimo
† qui propria manu ſubſcribit, *fiat, vt petitur.* 2
M. vel *placet M. fiat M. &c.* Super hac ſup-
plicatione per Officiales Papæ conficiuntur
litteræ. Non dubitamus nunc de fide earum,
cùm magna ſit & indubitabilis circa omnia in
eis contenta, latiſſimè † doctiſſimus Supremi 3
Senatus Conſiliarius D. Ioan. Baptiſt. Valenc.
nunc Præſes Granatenſis *in conſil.51. num. 1. &
ſequentibus*; vbi plurimos allegat, Mareſcotus
variarum reſolution. lib.1 capitul. 9. num. 4. Et
non ſolùm in actu tunc geſto, ſed etiam in nar-
ratis per Papam text. elegans *in Clemen. 1. de
probationib.* in hæc: *Litteris noſtris, quibus Nos
dignitates quaſlibet, ſeu beneficia collationi noſtra,
vel Sedi Apoſtolica reſeruare, aut reſignationem
beneficij alicuius accepiſſe, vel recipiendi poteſta-
tem alij commiſiſſe, vel aliquem excommunicaſſe,
vel alia ſimilia, ſuper quibus gratia, vel intentio
noſtra fundatur, feciſſe narramus, cenſemus ſuper
ſic narratis, fidem plenariam adhibendam, &c.*
Sed difficultas conſiſtit in eo, † quòd in lit- 4
teris deſuper expeditis nulla fit mentio ſigna-
taræ, an ſupplicatio fuerit ſubſcripta propria
manu Sanctiſſimi, vel ſignata per *Conceſſum*,
nec à quo fuerit ſignata aut ſubſcripta, ſed om-
nes litteræ poſtmodum eodem modo expediun-
tur, vt ſuperius diximus hoc *cap.30. num.34.
verſ. Et poſtquam ad hoc præfecto, ſeu Pralato,
&c.* Scilicet omnes nomine Papæ, & ipſo ſolo
loquente, † hac differentia quod in Bullis grà- 5
tioſis totum nomen Pontificis, à quo incipit in-
ſcriptio Bullæ, apponitur cum litteris maiuſcu-
lis laboribus curioſè ornatis: *Vrbanus Epiſco-
pus ſeruus ſeruorum Dei.* At in litteris iuſti-
tiæ & in forma commiſſaria primum nomen
dumtaxat, *Vrbanus*, litteris maiuſculis inſcri-
bitur.
Igitur cum in litterarum † confectione con- 6
fundantur ſignaturæ, quia in eis non legitur à
quo fuerit ſubſcripta ſupplicatio, vt benè ad-
uertit Alphonſus à Soto, gloſſator antiquus *Re-
gul. Cancell.* qui ſuper 31. *Innocentij* 8. *num.* 33.
Pauli V. illam ampliantis ſuper illis verbis: *Item
voluit quod concurrentibus eadem die ſuper quo-
cumque beneficio per fiat, & per conceſſum, ſigna-
turis ex eis per fiat habens alteri praferatur*, ipſe
Alphonſus Soto, *num.* 1. difficultatem practi-
candi dictam regulam, monet ex hoc, in hæc:
*Sic vt in veritate eſſet dubium, quomodo deberet
practicari hodie hac regula, nam in Bullis non po-
nitur per fiat, vel per conceſſum, ſed in vtraque
Bulla ponitur nomen Papa tantum, &c.* Et iſte
author reperitur in eius commentis Ioannis à
Cochier, *in Regul. Cancellar.* 31. *alien.* 33. & in
eadem *Regula* 33. teſtatur Mandoſius *in q.21.
num.2.* ibi: *Ex quo in litteris non poteſt conſtare,
† an gratia ſit facta per fiat, an per conceſſum, vt* 7
omnes ſciunt, &c. Ideò aliter debet conſtare de
ſubſcriptione & ſignatura Sanctiſſimi, vt cauſa
in prima inſtantia per Senatum non remittatur
Ordinario.
Et augetur hæc confuſio, & improbabili- 8
tas ex duabus † declarationibus S. Congrega-
tionis Cardinalium editis ſuper *dict. cap.* 20.
ſeſſ. 24. de reformation. In quibus expreſſè di-
citur, ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſi-

mi non requiri in litteris auocatoriis in prima inſtantia; ſed ſufficiat, quod ſupplicationes, per quas auocatio petitur à Sanctiſſimo; per ipſum propria manu ſubſcribantur; Prima ſic ait: *An cauſarum auocationes validæ ſint, ſi breuia Apoſtolica, quæ tranſmittuntur, manu propria Pontificis ſubſcripta non ſint? Congregatio cenſuit, eſſe valida, cùm ſufficiat, ipſas ſupplicationes, ſuper quibus breuia conficiuntur, manu Pontificis eſſe ſignatas.* Et iterum declaratio alia, in hæc: *An cauſarum auocationes, commiſſionéſque minus validæ, aut contra decretum Concilij, capitul. 20. ſeſſion. 24. iudicari debeant ex eo, quòd breuia Apoſtolica, quæ ad partes tranſmittuntur, manu propria Sanctiſſimi ſubſcripta non ſint, an verò ſufficiat ipſas ſupplicationes, & commiſſiones, ſuper quibus breuia conficiuntur, manu Papæ ſignatas, & ſubſcriptas eſſe? Congregatio cenſuit, ſatisfactum eſſe decreto, ſi ipſa ſupplicatio, & commiſſio, ſuper qua breue fabricatur, manu Sanctitatis ſuæ ſubſcripta ſit, &c.* Quas declarationes latiùs exornauimus hac 2. *part. capitul. 6. à num. 44. & ſequentibus, verſiculo, Atque aduertendum tamen eſt, quod hæc ſubſcriptio, &c.* (Sed an Senatus dubitet de fide harum declarationum, latiùs examinatur *infrà §. 5.*)

Igitur ſi in breuibus ac litteris auocatoriis
9 non ſubſcribit † Sanctiſſimus, nec in eis de eius ſubſcriptione mentio fiat ex ſupradictis, ſi dubitatur, aut opponitur de hoc requiſito & forma ſubſtantiali, & eius defectu, omnino debet impetrans docere de ea per oſtenſionem ſupplicationis ſubſcriptæ propria manu Sanctiſſimi, aliter enim litteræ ipſæ iudicari non debent, niſi pro ſimplici auocatione defectuoſa formæ à Concilio Tridentino requiſitæ, ac per conſequens interim dum de ea non apparet, effectum ſuum auocatiuum operari non poſſunt, cùm habeant iuris reſiſtentiam.

Validiſſimis adhoc moueor fundamentis; tunc
10 litteris fides maximè † adhibenda in iis, quæ in ea continentur, non tamen in non lectis in eiſdem, nec expreſſis, prout latiſſimè deduximus poſt magnam Doctorum cateruam, & doctrinarum, *in tractatu de Regia protectione* 4. *p. capitul. 8. à num. 46. cum multis ſequentibus*, vndè ortum habet vulgare axioma, de quo non cantat inſtrumentum, nec ego cantabo.

11 Deinde cùm ſubſcriptio † propria manu Sanctiſſimi in auocatoriis commiſſionibus ſit qualitas fundamentalis præciſa & neceſſaria auocationis; debet qui intentionem ſuam fundat in ea, omnino probare; gloſſa recepta *in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſdare cogantur*, Menoch. *conſ.* 301. *num.* 10. *& de præſumpt. lib. 2. præſumpt.* 49. Couarru. *variar. reſolution. lib. 2. cap. 6. num. 2.* Gutierrez *de iuramento confirmatorio* 1. *part. capitul.* 1. *num.* 22. *& practicarum. lib. 5. quæſt.* 40. Brun. à Sole *in locis commun. verb. Qualitas* 6. Farinac. *in practic. crimin. quæſt. 1. num. 23.* Marius Antonin. *variarum reſolution. lib. 1. reſolut. 48. num. 12.* Imò tunc debet in ſpecie hanc qualitatem fundamentalem probare, Rota vt per Farinac. *in poſthum. tom. 2. deciſ. 645. num. 2.* Seraphinus *deciſ. 332. num. 1. & 2.*

Imò qualitas quæ dat fundamentum iuriſdi-
12 ctioni in primis, † & ante omnia probanda erit, aliàs nulliter & abſque illa procedit iudex. Nos poſt plurimos Doctores *in tractatu de Regia protectione, 1. part. capitul. 2. num. 67. & capitul. 2. §. 5. num. 52. & num. 58. & 2. part. capitul. 4. n. 43. & 44. cum ſeqq.* quibus diximus, quod qualitas attribuens iuriſdictionem prius debet conſtare, alios quamplurimos citauimus *infrà hoc cap. §. 4. à num. 36.*

Sed ſubſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi eſt qualitas & formalis, & eſſentialis, † qua fun- 13
datur auocatoria commiſſio in prima inſtantia, iuxta textum expreſſum *in cap. cauſæ omnes* 20. *de reformation. ſeſſion.* 24. Et ſit qualitas à diſpoſitione ſeu lege requiſita, quæ ante omnia debet probari, Rota vt per Farinacium *in poſthum. tom. 2. deciſione 225. num. 2. & deciſ. 603. num. 1.* Vbi quod aliter non procedit, nec lo-
cum habet diſpoſitio; † ergo ſi de ea non do- 14
ceat impetrans, obtinere non poteſt, quia dicitur carere iure, *l. Argentarius, §. cum autem, ff. de edendo.* Quia intentionis ſuæ fundamen-
tum † quilibet probare tenetur, *l. actor, Cod. de* 15
probationibus, l. qui accuſare, Cod. de edendo, Ioſeph. Ludouiſ. *tom. 3. communem opinionem, titulo de probationibus, concluſion. unica*, Bruno à Sole *in locis communibus, verbo, Actor.* 3. Marius Antoninus *variarum reſolutionum, lib. 2. reſolution. 70. num. 15. & reſolut. 106. num. 21. & lib. 3. reſolut. 1. num. 9.* Cæſar. Argel. *de legitim. contradict. quæſt. 13. num. 64.*

Nec hæc ſolemnitas extrinſeca, quæ in fa-
cto conſiſtit (maximè † cum in litteris non ſit 16
enuntiata eo modo, quo inferiùs *in §. 4.* latiùs dicitur) non præſumitur interueniſſe, textus optimus *in l. quæcumque, §. fin. ff. de publiciana actione*, vbi Iuriſconſultus ait, non præſumi decretum, nec authoritatem tutoris interueniſſe in contractu pupilli; idem colligitur ex *leg. 1. Cod. de contrahenda & committenda ſtipulation. & ex leg. 1. Cod. de aduocatis diuerſor. iudicior.* Gloſ. *in leg. ſciendum, ff. de verbor. obligat. & in cap. ſicut de re iudic.* Bartbol. *in l. cum de in rem verſo, column. 3. ff. de vſuris*, Gratus *reſponſo 53. num. 16. volumin.* 3. Corneus *conſil. 20. volumin. 4. column. 2.* Rolandus à Valle *conſil. 26. num. 15. vol. 3.* Antonius Gomez *variar. reſolut. tom. 1. cap. 11. num. 17. verſic. Tertiò infertur*, Gratus *conſil. 82. num. 2. volum. 1.* Hieronymus Gabriel. *conſil. 36. num. 24.* Matheſila. *ſingular.* 11. Vantius *de nullitate ſententiæ ex defect. citationis*, & infiniti penè alij citati per Maſcard. *de probationibus, concluſ. 1321. per totam*, vbi *num. 8.* poſt alios de † decreto Iudicis, 17
citatione, & ſimilibus tanquam extrinſecis non præſumi.

Deinde quia hæc ſubſcriptio † propriæ ma- 18
nus Sanctiſſimi conſiſtit in facto, quia requirit manufactura eiuſdem, prout abundè diximus hac *part. capitul. 6. à num. 25. cum multis ſequentibus, & à num. 35. cum ſeqq.* Quibus quidem in locis manifeſtiſſimè probatur hæc manufactura Papæ in ſubſcribendo in complementum diſpoſitionis Tridentin. *in cap. cauſæ omnes*, iſtud minimè præſumitur, niſi probetur, *l. in bello, §. facta, ff. de captiuis, l. ſi emancipati 9. de collationibus, l. 1. Cod. de probationibus, l. quæcumque, §. final, ff. de publiciana, l. aſſertio, Cod. de non numerata pecunia, cap. cum Ioannes, §. verùm de fide inſtrument. cap. licet de conſtitutionibus in 6.* Ergo præciſè impetrans tenetur de ſubſcriptione docere, vt locum habeat auo-

catio,

catio, atque poſſit impediri remiſſio Ordina-
rio in Senatu petita, maximè cùm illi, ciuſque
commiſſioni ius ipſum reſiſtat.

19 Non enim ſuæ ſimplici † affirmationi & alle-
gationi, interueniſſe ſubſcriptionem ſtandum
eſt, nec fides danda, niſi probauerit, quia idem
eſt nihil allegare, vel allegare & allegatum non
probare, *l. 1. in principio, iuncta gloſſa verbo,
December, ff. de dilationibus*, Bald. *in quæſtione
de ſchiſmaticis, num 2. poſt titulum de edicto Diui
Adriani tollend.* Rolandus à Valle *conſil. 35.
num. 10. & num 20. lib. 1.* Cardinalis Tuſchus
practicarum litteræ A. concluſion. 117. num. 19.
Pedemontan. *deciſion 50. num. 12. in fin.* Augu-
ſtinus Barboſa *axiomat. 20. num. 2.* qui *num. 1.*
poſt plurimos probat, quod partis allegatio
20 † non facit ius, textus *in cap. dilectus 34. de præ-
bendis*, & actor, quod aſſeuerat probare debet,
l. actor quod aſſeuerat, C. de probation.

Deinde quoniam Ordinariorum iuriſdictio
21 habet iuris † aſſiſtentiam, *cap. cum perſona in
fin.* vbi notant omnes *de priuilegiis, lib. 6. con-
querente. de officiis Ordinarij, cap. cum Epiſco-
pus. eodem tit lib. 6. cap. omnes Baſilicæ 17. q. 7.*
Ex qua ſola ſua poteſtas probatur & conſerua-
22 tur, † pluries determinauit Rota vt per Mare-
ſcotum *variar. reſolut. lib. 1. cap. 11.* à principio,
23 & impetranti reſcriptum, † vt alius in prima
inſtantia cognoſcat; ius ipſum reſiſtit ex ſæpè
relato Trident. *dict. cap. 20.* Atque ideò non ſo-
24 lum debet ſubſcriptionem † probare; ſed imò
fortiori aſtringitur probatione, vt latè videre
eſt ex ipſo Mareſcoto per *totum cap.*

Et quia quandò actus regulariter eſt prohibi-
25 tus (prout eſt commiſſio † auocatoria ab Or-
dinario im prima inſtantia) & in aliquo caſu,
& ob aliquam cauſam permiſſus, debet ipſa
cauſa exprimi & verificari, plurimos citauimus
*in tractatu de Regia protectione, 4. part. capitul. 3.
à num. 44. cum ſequentibus.* Ideò cum iſtæ com-
miſſiones ob ſubſcriptionem Sanctiſſimi ſint
permiſſæ; debet de ea impetrans docere, vt
effectum ſuum auocatiuum valeant operari, &
26 facit quod dicitur non præſumi † pro iudice in
caſibus in quibus regulariter non habet aliquam
poteſtatem, niſi in certo caſu, Alciatus *de præ-
ſumptionibus, præſumptione 9. num. 27.* Purpura-
tus *in leg. 1. num. 548. ff. de officio eius*, ſe-
quitur Maſcard. *de probationib. concluſion. 951.
num. 9.*

Ac proptereà cum ex breuibus, aut litteris
27 auocatoriis non appareat † hæc forma ſubſcri-
ptionis; omnino debet impetrans de ea doce-
re in Senatu, quæ tunc apparere dicetur, cum
de ſupplicatione ipſa originali ſubſcripta pro-
pria mano Sanctiſſimi docuerit, ſiquidem con-
ſtantiſſimum eſt in Romana Curia, quod quo-
ties allegatur diuerſitas, aut contrarietas inter
28 Bullas, aut litteras expeditas, † & ſupplica-
tionem ſignatam ſeu ſubſcriptam, debet exhi-
beri & præſentari ſupplicatio ſubſcripta, vt ex
ea detegatur defectus Bullarum & litterarum
expeditarum, vel quando neceſſaria eſt in-
ſpectio ſignaturæ, qua fuerit ſupplicatio ſub-
ſcripta.

Quam concluſionem probant multi, Al-
phonſus, Soto, Antiquus gloſſator. *in regula
Cancellariæ 25. aliàs 26. Pauli V. de non iudican-
do iuxta formam ſupplicationum, ſed litterarum
expeditarum*, per quam à principio dicit, &
Doctores etiam citandi; quod licet iuxta ſup-
plicationem non ſit iudicandum, ſed per litte-
ras deſuper expeditas, tamen *num. 14.* limitat,
quando litteris opponatur aliter expeditas fuiſ-
ſe, quàm ſit in ſupplicatione contentum, † quia 29
tunc ſupplicatio producitur coram iudice, vt
defectus detegatur; quem ſequitur poſt Rebuf-
fum, & Mandoſium Ioannes à Cochier eius
gloſſator, ſuper eadem Regula, fol. 267. ſub
num. 33. ibi: *Tertiò limita, ſi ſignatura † diſcre- 30
pat à Bulla, crederetur enim ſignaturæ, quoad cir-
cunſtantiæ gratiæ, puta temporis, vel qualitatis,
Mandoſius hîc, quæſt 9. &c. probant etiam Rota
deciſ 331. licet Romana 17. de reſcriptis in nouis,*
Viuianus *conſil. 221. num. 5. tom. 10* & iterùm
ipſe Cochier poſt alios ibidem, *dict. num. 33. in
fine*, ibi: *Denique aduerte, regulam hanc non
procedere, quando litteræ ſunt expeditæ, & diſcor-
dant à ſupplicatione, vt fuit deciſum in Aretina
Commendæ 19. Ianuarij 1597. coram Illuſtriſſimo
Cardinale Seraphino teſte Farinacio, deciſ. 455.
num. 5. part. 2. diuerſorum.*

Et quod quando ſit neceſſe diſcernere, &
conſtare per quam ſignaturam † ſint expeditæ 31
litteræ, an per ſignaturam per *fiat*, an per *con-
ceſſum*; ſit producenda ſupplicatio ipſa ſignata
& ſubſcripta, vt deducatur per quam ſignatu-
ram fuerint expeditæ, cùm ex ipſis litteris non
appareat, nec aliter apparere queat; † probat 32
ſingulariter Quintilianus Mandoſius *in Regul.
Cancell. 33. deſignatur. per fiat & conceſſum,
quæſt. 1.* propè finem, *ſub num. 2.* in hæc: *Ad
Reuerendos autem DD. de Rota, vel alios Iudices
competentes ſpectat regulam hanc executioni man-
dare, hoc modo videlicet; quod productis Bullis
hinc inde, ac ſupplicationibus ſuper quibus litte-
ræ expeditæ fuerunt, diſcernant, quæ expeditæ ſint
ſuper gratiam per fiat, & quæ ſuper gratiam per
conceſſum, & ſi ſub eadem data illas approbabunt,
& canonizabunt, has verò ſuper gratiam per con-
ceſſum reiicient, & reiiciendas non ſuffragari in
vim huius regulæ, & eius mentis diſcernent, &
declarabunt; & hoc iure vtimur, & hæc eſt vera
& inconcuſſa praxis Romana Curiæ: & licet gloſ-
ſa in fine, in hac opinione inclinare videatur, ta-
men iis, quæ diuerſis in locis adducit, ſibi ipſi non
conſtat nec vnum rectum reſponde di vni contra-
rio, quod ſatis ob tare videbatur inuenire potuit;
obſtaculum erat regulæ de non iudicando iuxta
formam ſupplicationis, cui breuiter reſpondeo,
quod regula illa non obſtat, nec procedit, quan-
do ſupplicatio producitur pro declaratione littera-
rum, & ad probandum circunſtantias & quali-
tates gratiæ, prout per Sarner in 7. quæſt. & per
me in 9. quæſt per totam dictæ regulæ, & in aliis
caſibus etiam (eadem regula non obſtante) pro-
deſt ſeu probat, quos proſequor in diuerſis, quibus
dictæ regulæ, &c.* Quod & idem probat ex-
preſsè poſt *Rebuffum ipſe Ioannes à Cochier in
regula 31. aliàs 33. de ſignatura per fiat præferen-
da habenti ſignaturam per conceſſum, folio 319.*
in hæc: *Illa non obſtat nec procedit quando ſup-
plicatio producitur pro declaratione litterarum,
& ad probandas circunſtantias, & gratiæ quali-
tates, & an illa ſit per fiat, an per Conceſſum;
ideóque bonum eſt, inquit Rebuffus in praxi in 2.
part. ſignaturæ, num. 13. producere ſignaturam,
alioquin ex Bullæ tenore dignoſci non poteſt, &c.*
Et dat cautelam, vt quis tam Bullam, quàm
ſignaturam producat, ibidem in hæc: *Vndè*

*quis cunctis eſſe debet, vt tam Bullam, quàm ſi-
gnaturam conſpiciat, & ex illis veritatem elicere
poterit, &c.*

33 Et cum prædicta *regula* † *Cancellariæ 26. de
non iudicando iuxta ſupplicationem*, patiatur iſtam
34 limitationem, cum regula loquatur, † & ha-
beat locum in Curia, & extra Curiam, pro-
bat eadem regula, ibi, *in Romana Curia, &
extra eam*, & notant expreſsè omnes gloſſato-
res citati, & alij; ideò limitatio, quæ regu-
lam ſequitur, locum omnino obtinebit in Cu-
ria, & extra curiam in partibus, vbi contin-
gat, & neceſſarium ſit ſcire de qualitate & for-
ma ſignaturæ, vti etiam expreſsè annotauit
Quintilianus Mandoſius loco proximè citato,
ibi: *Ad DD. Rota vel alios iudices competentes
ſpectant, &c.* Quod expreſsè probat poſt alios
per eum citatos Ioannes à Cochier *in regul.
Cancellariæ 25. alias 26. de non iudicando iuxta
formam ſignaturæ, &c. num.* 40. in hæc: *Aduer-
tant Tyrones praxeos, ſi Bullæ fuerint malè for-
matæ, vt putà contra conſuetas formas Cancella-
riæ, vel quando non ſunt conceptæ iuxta ſignatu-
ram, eas remitti etiam de partibus ſolere ad Can-
cellariam, vt corrigantur, & reducantur ad for-
mas debitas, quod non antè fiat, niſi producto
ſignaturæ ſumpto, vt ex eo videatur, an ſaltim in
ſubſtantialibus diſcrepent, ſicque Iudex vel offi-
cialis videant an Bulla reformari debeant, nec in
hoc opus erit partis citatione ex opinione Rebuff.
in praxi, titul. de reformatione, & correction.
Bullæ, num.* 8. Flaminius Pariſius *de reſignat.
benefic. lib. 8. quæſt. 7. num. 190. & ſequentibus,
&c.* Vbi ponit praxim correctionis huiuſmo-
di, & annota, quod iſte author citat Flami-
nium in *num.* 190. cum ſit in *num.* 180. *cum ſe-
quentibus.*

Hinc Maſcardus *in tractatu de probationibus,
concluſ. 1309. verbo, Signaturam*, à principio,
latè probat plurimis citatis; quòd ſignata ſup-
plicatio non probat niſi litteris expeditis ex
regula Cancellariæ, hanc tamen concluſionem
mirabiliter ipſe limitat poſt alios, *num.* 18. in
hæc: *Tertiò limita, vt procedat quoad conficien-
35 dam Bullam de ea, † nam hoc caſu creditur ſi-
gnaturæ, ita Rebuffus vbi ſuprà in praxi in 3. par-
te ſignaturæ, verſiculo, Datum apud, &c. num.* 9.
36 *Vbi ſubiungit, quod Romæ † abbreuiator ſolet ſi-
gnaturam ad verbum deſcribere in vno libro, & ſi
de ea dubitetur ad illum librum recurritur tan-
quam ad Prototypum, vt firmat Anton. de Butrio
in dict. conſil. 2. viſis litteris, col. 1. per cap. cum
P. Tabellio, & cap. fide de probationibus, quo in
37 loco etiam ait, quod quando apparet, † quod
aliter eſt ſumpta minuta per Vicecancellarium ma-
gis ſtrictè, vel largè, quam fuerat à Papa con-
ceſſa, recurrendum eſt ad originale, nam non eſt
in poteſtate Vicecancellarij litteras ſcribendo, re-
ſtringere, vel dilatare gratiam à Papa conceſſam
in reſeruatis Papæ, & non conceſſibilibus per Vi-
cecancellarium, &c.* Hactenus Maſcardus.

Et *in num.* 19. poſt Rebuffum hunc diſcur-
ſum proſequitur ipſe Maſcardus adducens ca-
ſum multùm conducibilem noſtro recurſui, &
propoſito, quo verſamur in hæc: *Et ideò Re-
38 buffus vbi ſuprà tenet, † quod magis ſtatur ſigna-
turæ quoad contenta in ea, & reſeruata Papæ, non
autem conceſſibilia à Vicecancellario, quàm Bullæ,
quæ ex Cancellaria ſumitur, & ita fuiſſe iudica-
tum in Senatu Pariſienſi, aſſerit, pro quadam ſi-
gnatura contra Bullam, nam in ſignatura erat
conceſſio beneficij, prouiſio, quod non eſſet de col-
latione Epiſcopi Pictanienſis, & expedita erat
Bulla ſine illa clauſula, vel † conditione, ſed pro-* 39
*ducta fuit ſignatura continens illam clauſulam con-
ditionalem, prouiſo, quod non eſſet, &c. Et pro-
batum beneficium eſſe de collatione Epiſcopi Pi-
ctanienſis, & fuit reſolutum pro ſignatura, quod
non valeret collatio, licet in Bulla nihil diceretur.*
Hactenus Maſcard. & teſte Rebuffo.

Igitur & à fortiori in noſtro caſu cum in lit-
teris auocatoriis † (quæ potius ſimpliciter al- 40
teri in prima inſtantia cauſam committunt) ni-
hil de ſubſcriptione, & ſignatura propria ma-
nu Sanctiſſimi dicatur, nec mentio aliqua fiat,
& nihilominus per impetrantem inſtetur inter-
ueniſſe in ſupplicatione; de neceſſitate tenetur
in Senatu de ea docere.

Et generaliter, quando prætenditur differen-
tia inter ſupplicationem ſubſcriptam manu
Sanctiſſimi, † & litteras deſuper expeditas, quia 41
prætenditur, & opponitur magis, aut minus
in eiſdem ſcriptum, quod ſit recurrendum ad
ſupplicationem ſignatam, ita vt Iudex de hac
exceptione cognoſcens ex eius inſpectione in-
ferat veritatem; probant poſt alios & Rotæ de-
ciſiones Hercules Mareſcotus *variarum reſolu-
tion. lib. 1. cap. 98. num* 1. *&* 2. quem ad litte-
ram retulimus ſupra *in* §. 1. *verſ. Eleguntur hec
etiam, à num.* 28.

Hoc idem probat Rota in vna Pampilonenſ.
benefic. 14. Ianuarij 1613. † adducta per Pro- 42
ſper Farinac. *in poſthumis, tom. 1. deciſion.* 456.
& in num. 2. in hæc: Et quod in gratia Bartho-
lomæi minimè adſit talis narratiua non diſpen-
ſationis; ſatis colligi viſum fuit ex lectura ſup-
plicationis Bartholomæi, in qua nihil tale le-
gitur, & tamen ſupplicatio tanquam matrix
attenditur, quidquid in litteris ponant † expe- 43
ditores, qui in hoc minimè poſſunt præiudica-
re ſupplicanti, Vetall. *deciſ.* 271. *part.* 1. *in ma-
nuſcriptis*, Rota *in cauſa Toletan. Parochialis* 10.
Maij 1596. coram Illuſtriſſimo Arigonio cum
aliis allegatis per Domin. Ioan. Baptiſtam Mil-
linum, quæ placuit dominis, &c.

Et alia eſt deciſio eiuſdem Farinacij *in tom. 2.
poſthum. deciſ.* 416. quæ *num.* 2. *in fin. & num.* 3.
ita ait: Vnde cum reſcripti verba, quæ ſunt
† ſtrictè intelligenda, Gloſſa *in cap. ſignifican-* 44
te, in fin. de reſcriptis, Abbas *in cap. Rodolphus,
num. 1. eodem titul.* loquantur de cautione, non
videbantur extendenda ad depoſitum, vel ſe-
queſtrum vel ſaltim negari non poteſt, quin
ſaltem dubium eſſet, quomodo eſſent intelli-
genda verba reſcripti, ita vt eſſet opus pro de-
claratione iterum adire ſignaturam, *cap. cum
contingat, de reſcriptis, cap. cum veniſſent, de
iudiciis, &c.*

Et quod ad effectum ſubreptionis ſupplicatio
ſit potius attendenda, † quàm litteræ expedi- 45
tæ, probat Rota, vt per Alexandrum Ludoui-
ſium *deciſ.* 108. *num.* 11. ibi: *Et ad iſtum effe-
ctum attenditur ſupplicatio tanquam matrix, &c.*
Et fuiſſe dictum *in Cæſar Auguſtana penſionis* 19.
Februarij 1590. coram Giptio; & in *Bononienſ.
Bonorum de Binariniis* 5. *Martij* 1618. coram D.
Andrea, vbi dicitur fuiſſe ſæpius deciſum à
Rota, teſtatur Oliuerius Beltramin. *in annota-
tion. ad Ludouiſ. dict. deciſion.* 108. *num.* 16. vbi
plurimas alias deciſiones Rotæ allegat ad hoc,
quod

quod ſupplicatio, non litteræ, ſit attendenda. Atque vlterius latè diſſerit ad effectum iuſtificationis litterarum, an hæ vel ſupplicatio ſignata ſit attendenda, quod tandem cum fœdere diſtinctionis componit diuerſitatem deciſionum, quæ circa hunc articulum, ſeu punctum reperiuntur, & ex hactenus latè adductis fundamentis ſatis comprobatum remanet, quod hæc qualitas & forma, qua fundatur & mitt: debet auocatoria commiſſio, debet verificari, & probari ab ipſo impetrante, cùm ſit fundamentum ſuæ intentionis, atque iuriſdictionis mandatæ, nempè per productionem realem ſupplicationis ſubſcriptæ propria manu Sanctiſſimi.

Quæ eum ſit protocollum, vt per Rebuf-
46 fum, † & alios firmat Maſcardus *de probationibus, dict. concluſion.* 1309. *num.* 18. & Alexand. Ludouiſ. *dict. deciſion.* 108. *num.* 11. vltra quos idem probat ipſe Rebuffus *in praxi tit. Bull. nou. prouiſion. num.* 1. *folio mihi* 131. quem referens ſequitur Flaminius Pariſius *de reſignat. benefic. lib.*8. *quæſt.*7. *num.*106. *&* 107. dicentes, quod litteræ à ſignatura oriuntur, ſicuti inſtrumentum à protocollo, iuxta authentic. *de Tabellionibus*, *§.*1. *& ſequenti*, *collation.*4. Et propterea in omnibus differentiis ad illud erit recurrendum.

Circa quod eleganter loquutus fuit inſuper Flaminius Pariſius, *lib.*8. *quæſt.* 7. *à num.* 180.
47 in hæc: quoties † litteræ diſcordant à ſupplicatione; remittendæ ſunt ad corrigendum, & ita ſeruat Rota vt fuit dictum 7. *Octobris* 1552. teſtè Caputaquenſ. *deciſ.*270. *lib.* 1. *in manuſcriptis*, Rebuffus *in praxi*, *titulo de reformatione, & correction. Bullar. column.* 1. *&* 2. Et ſic de
48 ſtylo ſuper diſcordantia † ſemper recurritur ad matricem, nam non poſſunt expeditores alterare gratiam, & ius quæſitum tollere, vt fuit tentum *in vna Maioricenſ. benefic. coram Acbille de Graſſis* 15. *May* 1553. teſtè Caputaquenſ. *deciſion.*273. *lib.* 1. *in manuſcriptis*, ita recurri ad protocollum, quando inſtrumentum non eſt ita conceptum, §.1. *Authentic. de Tabellionib. column.*4. Doctores *in l. contractus*, *Cod. de fide inſtrumentorum*. Et reformantur ab officialibus Curiæ iuxta *regul. Cancellar.* relatam à Re-
49 buffo loco citato, † nullam requiri ad hoc partis citationem, ſcribit Rebuffus *dict. tit. num.*8. Quia cum inuita parte fieri poſſit, multo magis ea ignorante, *l. qui poteſt inuitis*, *ff. regulis iuris*, *l.*4. *§.* 1. *ff. de fideicommiſſ. libertat. l. neque ignorante*, *de tutoribus, & curatoribus, datis, &c.* Quæ deſeruiunt ad plura in ſequentibus, §§. apponenda.

Maximè cum poſtquam ſupplicatio ſubſcri-
50 pta ſtat regiſtrata, † litteræque confectæ iuxta ſtylum Romanæ Curiæ (de quo ſuperius à principio huius capitis latius diximus) Curiales curioſi & attenti ipſam originalem nanciſcuntur ab officiali, prout mihi atteſtatur firmiter Doctor Auguſtinus Barboſa Curialia peritus, qui vnam originalem ſupplicationem auocatoriam manu Sanctiſſimi D.N. Vrbani VIII. ſubſcriptam in cauſa propria ſua ſecum portans, mihi oſtendit in vno folio Papyri iuxta ſtylum ſuperius adſcriptum.

Itaque hoc remedio vti debet, qui prætendit auocatam eſſe legitimè cauſam ab Ordinario in prima inſtantia, & ſeruata forma Concilij Tri-
dentin. aliàs † in Senatu, ſi de reali ſubſcriptio- 51
ne Sanctiſſimi non conſtiterit, cauſam remittendam eſſe Ordinario, decernet, cum in litteris de dicta ſubſcriptione nihil legatur.

Hanc noſtram reſolutionem, quod impetrans teneatur docere de ſubſcriptione prædicta, limitabis iuxta terminos de quibus hactenus fuimus loquuti; quando nempè in ipſis lit-
teris † mentio aliqua non fiat de ſubſcriptione, 52
prout vltra ſuperius citatos Doctores, probat etiam Mandoſius *in Regula* 33. *ſignatura per fiat præferatur*, *ſignatura per conceſſum*, *quæſt.* 1. *num.*2. Secus verò quando in eiſdem poſt narratiuam gratiæ, aut inter illam fiat de ſubſcriptione & ſignatura propriæ manus Sanctiſſimi mentio aliqua, quia tunc eum pro litteris præſumatur, vt fidem faciant, & Papa (qui tunc loquitur vt ſuperius annotauimus) aſſerat illam, ſtandum erit eis, iuxta *Clementin. litteras de probationibus*; & ea quæ diximus ad principium huius quæſtionis, *&* §. 2. *num.* 3. *verſicul. certè res eſt admodum*, & pars, quæ nihilominus illam ſubſcriptionem negauerit; probare tenetur, & docere de contrario per oſtenſionem in Senatu de huiuſmodi ſupplicatione non ſignata; ita hanc limitationem expreſsè probat Ioannes à Coehier *in regula Cancellariæ* 25. *alias* 26. *de non iudicando*, *iuxta formam ſupplicationum*, *num.* 37. in hæc: *Sed an qui Bullas producit, poſſit cogi, vt oſtendat ſignaturam, ſi fortè aduerſarius obiiciat latiùs extenſas, quàm ſignatura contineat? Cogi non poſſe reſpondit, ſeu decreuit Senatus Sabaudiæ teſte Antonio Fabro, lib.*10. *diffinition. foren. titul.* 3. *diffinit.* 5. *faciunt enim per ſe fidem, & ad eum qui vitium obiicit, pertinet, vt ſignaturæ quæ in actis Curiæ remanet exemplum probata fidei proferat, ex cuius collatione conſtare poſſit, vtrum amplior facta ſit Bullarum expeditio, quàm fieri debuerit, ita Senatus in cauſa Philippi Chanelard. & Claudij Poyſut.* 13. *Kalend. Ianuarij.* Hactenus Cochier, pulchrè ad propoſitum loquens, quod intellige, vt diximus, quando in ipſiſmet Bullis gratioſis Summus ipſe Pontifex, qui in ipſis litteris loquitur (vt diximus ad principium huius §.) aſſerat ſe ſubſcripſiſſe, non tamen quando in monitorialibus, compulſoriis, aut inhibitoriis Iudex, aut Notarius hoc aſſerit, iuxta quæ latè adducta ſunt *in* §. 4. *ſequentib.* per totum.

§. III.

Et an per exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ probatio ſufficiet in Senatu, ne litteræ remittantur Ordinario.

SVMMARIVM.

Subſcriptio propria manus an per exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ in Senatu probata dicatur, num. 1.

*Supplicatio originalis ſubſcripta, & ſignata in iudicio nullam fidem facit, nec aliquam probationem inducit, num.*2.

*In ſupplicatione facilius falſitas committitur, quam in litteris expeditis, n.*3.

Originalis ſcriptura, vbi fidem non facit, multo

minus

minus exemplum ex ea, quantumuis ſolemniter deſumptum, num.4.

Exemplum deſumptum à Protocollo vitioſo fidem non facit, vti productum à radice infecta, num.5.

Teſtes, & inſtrumenta aqualem probationem faciunt, num 6.

In ſupplicatione originali ſubſcripta probanda milles teſtes adhibiti fidem nullam faciunt, & de ratione, num 7.

Verum eſſe non poteſt, quod falſo principio nititur, num 8.

Rami maiores vires non habent, quam à radice ſuſceperint, num.9.

Fundamento ſublato, totum ruit ædificium, n.10.

Origo rei ſemper attenditur, ibid.

Sumptum de Regiſtro ſupplicationum ſubſcriptarum nullam fidem facit, n.11.

Exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ, ſolemniter deſumptum, integram fidem facit in Senatu ad docendum de ſubſcriptione commiſſionis, n.12. & ſequentibus.

Subſcripta ſupplicatio non ſufficit ad probandam ſubſtantiam gratiæ, ſed litteræ, ſuper ea expediendæ, illam probant, n.13.

Ad probandas circunſtantias, & qualitates gratiæ, an fuerit ſubſcripta in ſignatura per Fiat, vel per concessum, ipſa ſupplicatio ſubſcripta fidem facit, num.14.

Ad ſupplicationem ſubſcriptam, ſeu ſignatam recurritur tanquam ad matricem, & Protocollum, num.15.

Ex ſignatura, ſeu ſupplicatione ſubſcripta in iis, in quibus in iudicio fidem facit rectè deſumitur exemplum ad eadem probanda, n.16.

Ex Protocollo nequit in iudicio agi ad rem in contracta deductam, quia id deſtinatum non eſt, num.17.

Ex Protocollo probantur dubia, & defectus ſcripturæ ex eo deſumptæ, ad quod magnam fidem facit, num.18.

Ex ſupplicatione ſignata, quæ eſt matrix, & Protocollum non agitur in iudicio ad ſubſtantiam gratiæ, tamen ad eius circunſtantias, & qualitates, ſeu ad probationem defectuum litterarum fidem facit, n.19.

Supplicatio non probat ſubſtantiam gratiæ, ſed qualitates eiuſdem; pariter & hæ per teſtes probari poſſunt, num.20.

Sumptum ex ſupplicatione ſubſcripta originali fidem facit ad probandum, per quam ſignaturam fuerit expedita, an per placet an per conceſſum, num.21.

Exemplum ſupplicationis originalis, probatio ſufficiens eſt ad detegendos defectus litterarum, ex ea ſumptarum, n.22.

Exemplo Scripturæ regulariter in iudicio fides non datur, num.23.

Exemplum ſolemniter, & cum iuris requiſitis deſumptum legitimè probat, n.24.

Exemplo ſupplicationis ſubſcriptæ, ſolemniter tranſumpto, integra fides in Senatu danda ad effectum impediendi remiſſionẽ Ordinario, n 25.

Subſcripta ſupplicatio, licet non probat in iudicio ſubſtantiam gratiæ, probat eius circunſtantias, & qualitates, n.26. & à n.12.

Sumptum de regiſtro ſupplicationum non probat ſubſtantiam gratiæ, cum ad id litterarum expeditio ſit neceſſaria, probat tamen qualitates eiuſdem, num.27.

Sumptum de regiſtro ſupplicationum fidem facit, poſtquam ſunt expeditæ, & impenſa ſolutæ, num.28.

Notarij teſtimonium, & fides legitimè deducta ex paritis librorum Datoriæ, aut Cancellariæ, probat, num.29.

Sumptum de regiſtro litterarum in vim compulſorialium fidem facit, n.30.

Sumptum de regiſtro Bullarum fidem non facit extra Curiam Romanam, imò nec in Hiſpania admittitur, num 31.

Sumptum ſupplicationis ſubſcriptæ, ne in Senatu redargui poſſit, quo modo corroborandum, num.32.

Inſtrumentum à Regno extraneo, & longinquis partibus allatum quas firmitates habeat ne redarguatur, ibid.

Si habet fidem aliorum duorum, vel trium Notariorum, aſſerentium ſubſcribentem eſſe Notarium fidelem, &c. redargui nequit, n.33.

Supplicationem ſubſcriptam originalem ſi exhibeat impetrans in Senatu, cauſa tamen in ea ad mouendum Sanctiſſimum falſa detegitur in Senatu, an eius commiſſio ſit retinenda, à n.34.

Ob falſam cauſam in ſupplicatione appoſitam annullatur conceſſio, tam in gratioſis, quam in commiſſionibus iuſtitiæ, n.35.

Ex auocatione nulla non tollitur iuriſdictio Ordinarij, nec impedit remiſſionem ad ipſum, n.36.

Commiſſio auocatoria in prima inſtantia ſub falſo ſuppoſito, quod Ordinarius fuit recuſatus, non impedit remiſſionem cauſæ per Senatum faciendam eidem, num.37.

TERTIA quæſtio ſe offert diſputanda, an per exemplum ſupplica-
tionis ſubſcriptæ propria manu 1
Sanctiſſimi †(dato caſu quod ſup-
plicatio ſubſcripta ſufficiat, ſicuti
examinauimus infrà *hoc cap. §.5.*) ſufficiens pro-
batio haberi debeat in hoc Senatu, ſeu etiam
coram Ordinario, vt ad ipſum litterarum remiſ-
ſio euitetur; difficillimam continet reſolutio-
nem ex iis, quæ pro negatiua conſiderauimus,
primum quod ipſa originalis ſupplicatio ſub- 2
ſcripta, † & ſignata in iudicio nullam fidem fa-
cit, nec aliquam probationem inducit, nec ei-
dem ſoli creditur, vt probat expreſsè *Regula
Chancellar. 26. de non iudicando iuxta formam ſi-
gnaturæ ſupplicationis.* Quàm ampliſſimè hanc
concluſionem comprobantes exornant Maſcar-
dus *de probationibus, concluſ. 1309. per totam,*
Alphonſus à Soto, Gomecius, Ioannes à Co-
chier, & alij ſuper eadem Regula, Flaminius
Pariſius *de reſignat. benefic. lib.10. tom.2. quæſt.1.
per totam, & lib.8 tom.2. quæſt.2 per totam.* Aſca-
nius Tamburinus *in tractatu de iure Abbatum,
quæſt.2. diſp.16. per totam,* apud quos (qui infi-
nitos penè alios allegant) abundè hunc articu-
lum videbis, qui omnes inter alias rationes, 3
hanc † reddunt; quia facilius committitur fal-
ſitas in ſupplicationibus, quàm in litteris expe-
ditis propter appoſitionem manuum plurimo-
rum officialium, argument. *l. vltima, C. de co-
dicillis.*

Igitur cum ipſa principalis & originalis ſcri- 4
ptura fidem † non faciat in iudicio; multò mi-
nùs exemplum, & ſumptum ex ea, quantum-
cumque ſolemniter ſit exactum; ita argumen-
tatur Curtius Iunior, *in Authent. ſi quis in aliquo
documento,*

documento, *num.*41. *Cod. de edendo*, & ibi allegat Raphaël. Cumanum *conſil.*158. *viſis in primo dubio*, Bertrand. *conſil.* 3. *num.* 3. *volumin.* 3. *& in conſil.*131. *ſcripturæ nouiſſime*, *num.* 7. *cum plurimis ſequentibus*, *lib.* 2. Maſcard. *de probationib. concluſion.* 712. *num.* 3. *&* 4. dicentes, quod exemplum etiam ſolemniter deſumptum ab alio exemplo informi, & non probante, nullam fidem aut probationem inducit, conducunt quæ ipſe Maſcard. *concluſ.*711. *à num.* 54. *& ſequentib.*

Quod & rectè comprobatur, quod inſtrumentum deſumptum ex protocollo ſeu regiſtro
5 vitioſo, † quod non eſt in forma probanti, nec ſolemni; nullam pariter fidem facit, tanquam exactum, & productum à radice infecta & vitioſa. Ancharranus *in conſil.*431. *column.* 1. Beroius *in conſil.* 1. *num.* 12. *volumine* 2. Corneus *in conſil.*70. *column.*2. *volumin.*4. Pariſius *conſ.*27. *n.*13. *&* 14 *volumin.*2. Roland. à Valle *conſ.*32. *num.*26. *& num.fin.volumin.*2. *& in conſil.*44.*n.*16. *lib.*1. Purpurat. *conſ.* 172. *in fin. lib.* 2. Cephalus *conſ.* 409. Hippolytus Riminaldus *conſil.* 109. *num* 2. Menochius *de arbitrariis*, *lib.*2. *caſu* 187. *num.*17. Marcus Antonius Eugeni. *conſ.*51.*n.*11. Don Ioannes del Caſtillo *controuerſiar. tom.* 2. *cap.*16. *num.* 45. Igitur huic ſumpto ſupplicationis fides aliqua danda non erit in Senatu, cum eidem principali originali penitùs in iudicio quouis denegetur.

Secundò; pro hac parte negatiua facit, quia licet aliàs æqualem vim & probationem fa-
6 ciant † teſtes ac inſtrumentum, *l. in exercendis*, *C. de teſtibus*, *l. pactum quod bona fide*, *Cod. de pactis*, & Nos latiùs hac 2. *part. capitul.* 6. *propè finem*; tamen & ſimiles teſtes adhibeantur
7 pro probanda ſupplicatione ſubſcripta, † probationem nullam faciunt, vt in his terminis ſignaturæ originalis contra Rebuffum (quem tamen explicat) probat Maſcardus *de probationibus. concluſ.*1309. *à num.*15. 16. *& ſequentibus*. Ea ratione rectè motus; quia ſi ſupplicatio in ſui eſſe quoad probationem eſt imperfecta, etiam mille teſtes recognoſcentes rem imperfectam, & de ea teſtantes non poterunt facere, vt illa perfecta euadat.

Tertiò facit, quia verum eſſe non poteſt,
8 quòd falſo † principio infirmatur, *l. cum filius*, *§ hæres*, *ff. de legat.* 2. Craueta *conſil.* 1000. *pro genero*, *num.*37. Anton. Monach. Florentin. *deciſ.*48. *num* 6. Et quia rami maiores vires non
9 habent, † quàm à radice ſuſceperint, nec radice infecta rami pullulare poſſunt, & infecta primaria cenſentur infecta deriuatiua, multa congeſſimus *in tractatu de Regio protectione.* 4. *part. capitul.* 6. *num.* 35. *& ſequentibus*, *& cap.* 14. *à*
10 *num.* 19. Quippè cùm principale † non ſubſiſtit, nec ea, quæ ſequuntur locum habent, *l. cum principalis*, *ff. de regulis iur.* & ſublato fundamento totum ædificium ruit, nec ſuper eo ædificari poteſt, Nos *dict. capitul.*14. *à n.*13.

Ac inſuper quia origo rei ſemper attenditur, *l. nam origo*, *ff. quod vi aut clam*, *l. filius familias*, *verſicul. Origo enim*, *ff. ad Macedon. l. clam poſſidere*, *in principio*, *ff. de acquirend. poſſeſſion. l.* 2. *§. paruique refert*, *ff. de priuilegiis creditor. l. id quod* 34 *ff. de donat. l. quod ſi maritus*, *ff. de conſtitut. pecun. l. & qui originem* 3. *ff. de muneribus*, *& honoribus*, Gratian. *diſceptation. forenſ. tom.*4. *capitul.*749. *num.* 16. abundè Don Ioann. del Caſtillo *controuerſiarum*, *lib.* 5. *part.* 2. *cap.*155. *per totum*; ergo ſi originalis ſcriptura fidem non facit in iudicio, nec eius exemplum.

Quartò & vltimo pro hac parte fortiter pu-
gnat in his terminis † elegans doctrina pluri- 11
morum dicentium, quod ſumptum de regiſtro ſupplicationum ſubſcriptarum nullam fidem faciat in iudicio, expreſsè Bellameta *deciſion.* 252. Roman. *conſil.* 336. Creſcentius *deciſion.* 50. *in manuſcriptis*, & per eos Flaminius Parilius *de reſignatione beneficiorum*, *lib.*2. *quæſt.* 24. *num.* 5. *in fin.* & iterum *lib.* 10. *tom.* 2. *num.* 18. vltra quos idem probat Gomezius *in regula* 25. aliàs 26. *de non iudicando iuxta formam ſupplication. quæſt.* 1. *num.* 4. Rota *deciſion.*621. *nota ſumptum de regiſtro*, *& deciſion.* 681. *nota ſumptum*, *& deciſ.* 686. *dic quod tranſumptum. in antiquis*, Maſcardus *de probationibus*, *concluſ.*1309. *à n.*7. Ergo videtur quod circa rem hanc vlterius non ſit hæſitandum, cùm adhuc nec regiſtratæ iam ſupplicationis (quod omne ſcrupulum & periculum falſitatis excludere videtur) ſumptum aliquam fidem faciat in iudicio.

Quibus tamen argumentis non obſtantibus,
contrariam ſententiam † de iure veriorem opi- 12
nor, nempè vt exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ legitimè deſumptum fidem faciat in Senatu integram, alióve in Tribunali Eccleſiaſtico, ad ſatisfactionem tantùm formæ requiſitæ per *Concilium Tridentin. in cap. cauſa omnes*, *ſeſſione* 24. *de reformatione.* Moueor ineuitabilibus fundamentis; primò quia licet verum ſit, quod ex ſola ſignatura, & ſupplicatione ſub-
ſcripta non poſſit agi in iudicio, quia † litteræ 13
ſunt neceſſariæ ad eum effectum; id procedit, ad probandam ſubſtantiam gratiæ, quia aliter quàm per litterarum expeditionem probari eſt prohibitum, vt probant Doctores omnes, & alij plurimi ab eiſdem citati, quorum meminimus in primo argumento contrariæ partis, *num.*2. ex variis rationibus per eoſdem conſideratis.

Attamen ad probandas circunſtantias, & qua-
litates gratiæ † videlicet an ſupplicatio fuerit 14
ſubſcripta in ſignatura per *fiat*, vel per *conceſſum*, vel à quo, & ſimilia; ipſa ſupplicatio rectè probat, & fidem facit, imò aliter quàm per eandem rectè probari nequit, prout abundè probauimus *in §. antecedenti*, per totum, ad quem te remitto libenter. Et inſuper reſpectu circunſtantiarum, ſeu qualitatum, atque omnium accidentalium gratiæ ſignatura ſola fidem faciat; probant inſuper Mandoſius *in Regula* 25. aliàs 26. *de non iudicando iuxta formam ſupplication. quæſt.* 9. vbi loquitur de tempore, & aliis qualitatibus, Rota *deciſ.*332. *licet Romana* 27 *de reſcriptis in nouiſ.* Vuamecius *conſ.* 222. *num.*5. *tom.*10. vbi de probanda præcedenti vacatione, atque impetratione ſupplicatio ſignata fidem faciat, infinitos penè Doctores, & Rotæ deciſiones in huius doctrinæ comprobationem congeſſit Maſcardus *de probation. concluſ.* 945. *à num.*21. *cum ſequentibus*, vbi ampliſſimè videre poteris circa probandas circunſtantias, & qualitates gratiæ, aliter poſſe fieri quàm ad probandam ſubſtantiam eiuſdem. Quia ad eam
tanquam ad matricem † recurrendum erit pro- 15
vt ſuprà hoc *cap.* 30. *§.* 2. *à num.* 45. *cum multis ſeqq.* altius firmauimus. Igitur ſi adhuc ſaltim

effectum

effectum plenam fidem faciat ſupplicatio ori-
16 ginalis ſignata; † pariſormiter eam deber indu-
cere ſumptum ex ea legitimè & ſolemniter de-
ductum à ratione ceſſaure, & per argumentum
à contrario ſenſu eorum omnium, quæ rema-
nent conſiderata *in 1. 2. & 3. fundamentis con-
trariæ partis*, quibus ſic benè ſatisfactum re-
maner.

17 Secundò facit ſimile, † quia licet virtute
protocolli, ſeu matricis non poſſit in iudicio
agi ad rem in contractu deductam, ſeu promiſ-
ſam, nec obligatus ex ea conuenití nec exequi,
qui ad hunc effectum fidem non facit, vt rectè
poſt alios probat Parladorius *lib. 2. rerum quoti-
dianar. cap fin. 1. part §. 12. à num.* 17. Anto-
nius de Canario *in tractat. de inſtrument. q.* 38.
num. 77. Simon de Pretis *de interpretat. vlti-
marum voluntat. lib. 4. reſolut. 2. ex num. 60. fol.*
195. Galleſius *ad formam Cameræ. 3. part. quæ-
ſtion.* 1. Menochius *de arbitrariis, lib. 2. centur. 2.
caſu* 187. *à num.* 3. Quia licet protocollum ma-
ximam fidem faciat, magnámque in ſui eſſen-
tia authoritatem habeat, quippè ab eo cætera
exemplaria fidem accipiunt: tamen in iudicio
fidem non facit, cùm illius vſus ad id deſtina-
tus conſiſt, ſed vt apud Tabellionem perpetuò
ſeruetur, tam ad deducenda exempla, quàm vt
ad illud ſemper recurratur pro fide & veritate,
quoties dubitarur de viribus inſtrumenti ex eo
18 deducti, † quia recurritur ad protocollum tan-
quam ad fontem & matricem, ad iſtum nempè
effectum ſemper & principaliter ei creditur &
fides datur, vt ex Parladorio ibidem, *cap. quo-
niam contra, de probationibus, l.* 8. *&* 9. ibi: *E
por eſſo la mandamos eſcribir en el regiſtro, porque
ſi la carta ſe perdiere, ò viniere alguna duda ſo-
bre ella, que ſe pueda major probar por alli, titul.*
19. *part. 3. l. 12. & 13. & 16. titul. 25. lib. 4. Re-
copil.* vt plenè annotantur per Couarr. *practica-
rum cap.* 22. Bertrand. *conſil. 415. num. 1. vo-
lumin. 4. & in conſil. 55. num. 1. volumin. 3. &
in conſ 219. num. 8. volumin. 2. §. penultim. in
Authent. de Tabellionib.* & notant Barthol. Bald.
Imol. & Cumanus *in l. Sempronio Proculo, ff.
ad leg.* 2. Marcus Anton. Eugen. *in conſil. 51.
num. 10. volum. 1.* Azeued. *in l. 12. titul. 15.
lib. 4. Recopil. num. 9. & 10.* D. Ioan. del Ca-
ſtillo *controuerſiar. tom 2. cap. 16. num 47. & 48.*
quod & ampliſſimè comprobat Maſcardus *de
probationibus, concluſion. 4. à num. 13. cum ſe-
quentibus*, prout & vulgatiſſimum eſt.

Pariformiter dicendum erit in ſupplicatione
ſignata, quæ vt matrix & protocollum habe-
19 tur, vt inde litteræ † extrahantur, prout ex
pluribus probauimus ſuprà *in §. antecedent. à
num. 45. cum ſequentibus, verſicul. Quæ cum ſit
protocollum, &c.* Ex qua licet in iudicio agi ne-
queat, nec fidem faciat ad rem principalem, &
ſubſtantiam, quia ad id deſtinata non eſt; ta-
men ad comprobationem qualitatum, & ad
eluendam veritatem de quibus in litteris inde
ſumptis dubitatur, plenam fidem facit, quia ad
eius vſum deſtinata eſt, igitur eodem modo ad
ipſum effectum adhibenda erit fides exemplo
ex ſubſcripta ſupplicatione legitimè, & ſolem-
niter deſumpto ad probationem, nempè quali-
tatum, & ſubſcriptionum, vt ſuprà diximus.

Comprobatur inſuper, quoniam licet ad
probationem ſubſtantiæ gratiæ ſupplicatio non
20 ſufficiat ſubſcripta, † ſed neceſſariò litterarum
expeditio neceſſaria ſit: tamen probatio quali-
tatum, & circunſtantiarum aliundè ſumi po-
teſt, etiam per teſtes, Rota *deciſion. 27. de re-
ſcriptis in nouis.* Abb. per illum text. *in cap. au-
ditis in 2. notab. num. 3. de reſtitution. in integr.*
Felin. *in rubric. de conſtitutionib. num.* 5. Sarner.
*in dict. regul. de non iudicand. iuxta formam ſup-
plication quæſt.* 13. Marſill. *in rubric. de probat.
num.* 26. Gigas *reſponſ. 9. num. 5. & reſponſ. 34.
num.* 8. Millis *in reperter. in verbo, Probatio
gratiæ*, Selba *de benefic. part. 3. quæſt. 11. num.*
57. Buërius *de poteſtat. Legat. à Latere, num.* 78.
Et eſt magis communis iuxta quam iudicauit
Rota teſte Mandoſio *in additionib. ad Roman.
conſil. 327. ſub num. 8. littera G.* Maſcard. *de
probationibus, concluſion.* 843. *num.* 23. Flami-
nius Pariſius *de reſignation. benefic. lib. 8. tom. 2.
quæſt. 2. num. 25. & 26.* alios plurimos citaui-
mus hac 1. *part. capitul. 26. à num. 19. verſic.
Et quod gratia principalis.* Igitur pariformi-
ter admittenda erit probatio ad hunc effe-
ctum per exemplum ſupplicationis legitimè
ſumptum.

Et in terminis noſtris quod ſumptum ex ſup-
plicatione ſubſcripta, & ſignata, † aliàs in for- 21
ma probanti ſufficiat, & facit fidem plenam, vt
ex ea detegatur, & comprobetur, per quam ſi-
gnaturam litteræ fuerint expeditæ, an per *fiat*,
an per *Conceſſum*, & aliæ circunſtantiæ ſimi-
les; determinauit Senatus Sabaudiæ teſte An-
tonio Fabro, *lib. 10. de fin. forenſ. tit. 3. definit.* 5.
quem referens ſequitur Ioann. à Cochier. *in Re-
gula Cancell.* 25. aliàs 26. *num.* 37. ibi: *Pertinet,
vt ſignatura, quæ in actis Curiæ remanet, exem-
plum probata fidei proferat, ex cuius collatione pro-
bare poſſis, vtrum amplior facta ſit Bullarum expe-
ditio, quàm fieri debuerit, ita Senatus in cauſa
Philip. Canolard. & Claudij Poyſat. 13. Kalendis
Ianuarij* 1589.

Id ipſum quod ſumptum, ſeu exemplum
ſupplicationis ſubſcriptæ ſufficiat † ad dedu- 22
cendam veritatem litterarum Apoſtolicarum,
firmat ipſe Cochier in eadem regula 25. aliàs 26.
de non iudicando, iuxta formam ſupplication.
num. 4. fol. 270. ibi: *Vel quando non ſunt conce-
pta iuxta ſignaturam eas remitti, etiam de parti-
bus ſolere, ad Cancellariam, vt corrigantur, &
reducantur ad formas debitas, quod non ante fiet,
niſi producto ſignaturæ ſumpto, vt ex eo videatur,
an ſaltim, &c.* Sicut etiam ſumptum litterarum
de Regiſtro Apoſtolico fidem facere in Curia
poſt Rotæ deciſiones, firmat Nicolaus Garcia
de benefic. 1. part. cap. 5. num. 534. Igitur per ſi-
gnaturæ exemplum legitima fiet probatio in
Senatu, quando aliàs ſolemniter, legitiméque
& in forma probanti ſit exactum, ad effectum
probandi modum ſignaturæ ipſius, à quo nem-
pè fuerit ſupplicatio ſubſcripta, vt inde veritas
deducatur, an ſit deneganda Ordinario petita
remiſſio.

Conſtans eſt enim in iure, † quod licet re- 23
gulariter exemplo ſumpto, vel tranſumpto
(quæ ſynonyma ſunt idem ſignificantia) in iu-
dicio fides non detur, *capitul. 1. de fide inſtru-
mentorum, l. 2. ff. eodem titulo, l. Procurator.
Cod de edendo, leg. 124. in fin. & l. 44. titul.* 18.
part. 3. leg. 2. titul. 14. part. 6. latiſſimè Maſcar-
dus *de probationibus, concluſion. 711. à principio,*
Couarruuias *practicarum capitul. 19. num. 2. &
capitul. 21. per totum*, Parlador. *lib. 2. rerum quo-
tidian.*

ridian. cap. fiu. 1. part. §.12. limitation. 2. Motla *in emporio iuris , tit.11. de fide inſtrumentorum*, & plurimi alij.

Tamen quando ſumptum, ſeu exemplum
24 ſolemniter deductum ſit, † vel ab eodem Tabellione rogato ad originale, vel ab alio cum iuris requiſitis, putà authoritate iudicis, & partis citatione; legitimè probat, eique in iudicio & extra id fides integra adhibetur, vt latiùs explicarunt Couarruu. *dicto cap.*21. *num.* 4. *& ſequentibus*, Parlador. loco citato, *num.* 18. *in fin. & num.*19. Auiles. *cap.*19. *pretorum, gloſſa traſladen. & capitul.*6. *gloſſa copia, num.*4 Padilla *in l.* 3. *ex num.* 5. *Cod. de diuerſis reſcriptis*, Afflictis *deciſ*6. Natta *conſ.* 143. *lib.* 1. Roland. *conſil.*69. *à num.*57. *volumine* 3. & alij plurimi citati à Don Ioann. del Caſtillo *controuerſiarum tom.*2. *cap.* 16. *num.* 55. & vide *num.* 51. *& ſequentibus.* Igitur ſi in hoc ſumpto ſeu exemplo
25 ſubſcriptæ † ſupplicationis ſolemnia requiſita interueniat, nullum dubium eſſe poterit; quod ad effectum probandi ſignaturæ modum, & à quo ſit ſubſcripta ſupplicatio; integra ſit huic exemplo danda fides, vt remiſſio ad Ordinarium cauſæ penitùs impediatur, cùm legitimè fuiſſe auocatam & alteri commiſſam, appareat ex ſupplicationis tranſumpto ſolemniter deducto, & apparente in forma probanti.

26 Qua vera hac retenta † reſolutione; non obſtant fundamento pro contraria parte conſiderata: non primum, ſecondum, nec tertium, quibus iam ad principium huius ſecundæ partis ſufficienter ſatisfecimus, *à num.*12. diſtinguentes inter probationem ſubſtantiæ gratiæ, vt ad illam non detur fides ſupplicationi ſignatæ; & probationem circa qualitates, & accidentalia, vt tunc vera ea ſupplicatione deducatur probatio, ac per conſequens quod ad iſtum effectum dumtaxat ſumptum ſeu exemplum fideliter probet, & ſufficiens haberi debet in Senatu, prout latè comprobauimus in hac 2. *part. quæſtionis.*

Nec obſtat quartum & vltimum magis difficile, de quo ſuprà, *num.* 11. Quod ſumptum
27 de regiſtro † ſupplicationum nullam fidem faciat; cui reſpondetur ſimiliter; deciſiones & Doctores in eo citatos loqui ad effectum probationis ſubſtantiæ gratiæ, vt ex tali tranſumpto non valeat impetrans in iudicio agere, nec immiti in poſſeſſionem, cùm omnino id illi prohibitum ſit per Regulas Cancellariæ, vt aliter non poſſit eam apprehendere, quàm per litterarum expeditionem, quæ tunc perfectæ ſunt, quando ſunt plumbatæ, & regiſtratæ in Cancellaria, vt ſurſum ſuo loco diximus], quæ reſponſio clarè colligitur ex contextura Doctorum *in dict.*4.*fundamento* citatorum, cum prædictam doctrinam ponant pro extenſione regulæ Cancellariæ prohibentis agi ex ſupplicatione, ſed tantùm ex litteris deſuper expeditis.

28 Colligitur etiam ex eiſdem † firmantibus ſumptum ex regiſtro Bullarum expeditarum fidem facere, cum iam litteræ ſint expeditæ, & ſolutæ expenſæ, Bellarm. *dict. deciſ.* 621. Rota *deciſ.*28.*de præbendis, in antiquis.* Barbol. Belen. *in tract.de charitat. ſubſid* q.113. Anton. de Butr. *conſ.*2. *viſis litteris*, *n.* 3. Mandoſ. *dict. regul.* 26. *q.*6. *n.* 2. *cum ſeqq.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſic. lib.*10. *tom.*2. *q.*1. *n.*18. *&* 19. *& lib.*2.*q.*14 *in fin.* Rebuf. *in praxi. in* 3.*p. ſignat. verb. datum apud, &c. n.*5. Coſtan.*conſ.*345 *in præſc ti,vol.*1. & poſt Rotam *deciſ.* 621. *& deciſ.* 681. firmat Maſcard. *de probation. concl.* 1305. *n.* 7. 8. *&* 9. Vuamaſius *conſ.* 340. *num.* 11. & per eum Ioan. Choch. *in regul. Cancel.*25. aliàs 26.*de non indicando iuxta formam ſupplicat. n* 33 *fol.*267.

Et comprobatur, quoniam fides, ſeu ſumptum, † aut teſtimonium Notarij datum ſuper 29
partitis librorum, & regiſtrorum Datariæ & Cancellariæ fidem faciunt (ſi legitimè deducantur) in iudicio, ac extra illud. Seraphin. *deciſ.* 1088. *n.* 4. *& deciſ.* 1208. *n.* 2. Gratian. *diſcept. forenſ.tom* 4. *c.*727. *n.*4. ad quod ſtylus Romanæ Curiæ obtinuit, vt non aliter poſſint hæ fides & exempla librorum regiſtri dari à Notariis; niſi ſpeciale adſit Decretum Sanctiſſimi.

Et iterum limitat Maſcard. *vbi proximè n* 9.
† vt valeat ſumptum de regiſtro litterarum Apo 30
ſtolicarum Bullatarum, quando ſit deductum in vim compulſorialium ex Rotæ *deciſ.*686. *in antiquis.*

Limitatur etiam ſecundò, vt non habeat lo-
cum hoc ſumptum, † nec fidem faciat extra Ro- 31
manam Curiam, quia tunc litteræ ſunt neceſſariæ originales, vt limitat Mandoſ. *in dict Regula de non indicando, q.*6.*n.*4. ſequitur Ioan. à Choch. *in eadem regula, ſub n.*33. *verſ. Sub limitanda tamen, fol.*167. & conducunt nonnullæ Rotæ deciſiones adductæ per Nicol. Garc. *de beneſic.*1.*p. c.*5 *n.*534. dum loquendo de hoc ſumpto litterarum ex regiſtro Apoſtolico fidem facere procedunt limitatè, nempè in eadem Curia Romana, ita vt ſentire videntur, aliud eſſe extra eam iuxta doctrinam modò ſcriptam, quod veriſſimum puto in Hiſpania, vt nullus permittatur agere & poſſeſſionem petere abſque litteris originalibus, non autem per tranſumptum regiſtri Bullarum, cum ob tam longam diſtantiam maximis fraudibus occaſio præberetur omnino præcauendis, & faciliùs committitur falſitas in ſumpto ex regiſtro, quàm in litteris ipſis, vt expreſsè probant Doctores citati *ſuprà n.*2 *&* 3.

Vnum tamen neceſſarium animaduertendum
erit impetrans commiſſionem † in prima inſtan- 32
tia alteri, quàm Ordinario rei conueniendi; quod ſi ad comprobationem ſubſcriptionis propria manu Sanctiſſimi afferat è Romana Curia tranſumptum (vt dictum eſt) ſupplicationis ſignatæ confectum ab aliquo Notario Romanæ Curiæ, cautus ſit, ne redarguatur; quod poſt ſignum Tabellionis litteras teſtimoniales legalitatis Notariis, à quo eſt confectum, & ſignatum ſumptum ab Ordinario iudice loci domicilij Notarij conceſſas, ac ſua ſubſcriptione, & ſigillo munitas prout apponi ſolet; nam tunc etiam parte in partibus his ſeu Senam opponente; non erit neceſſaria aliqua recognitio, & comprobatio, quando nullum vitium viſibile ex ipſius inſtrumenti facie apparet, Bald. *in l. comparationes, n.*14.*C. de fide inſtrum.* Cephal. *conſcl.*54. Hippol. de Marſil. *in l. ſi quis ne quæſtio, n.* 144. *ff. de quæſtionib.* dicens hunc modum per totam Italiam, imò quaſi per totum Orbem practicari. Boër. *deciſ.*154. *num.*4 Stephan. Aufrer. *in addition. ad Capel. Tholoſan. deciſ.* 330. Maſcard. *de probation. concl.* 1098. *num.*5. *&* 6. Veſtrius *in praxi Rom. Cur. lib.*6. *c.*1. *n.*8. *in fin.* Parlad. *lib.*2. *rer quotid. cap. fiu p.*1. § 11. *num.* 17. Rebuf. *in tract. de litterar. oblig. art.*1. *gloſ.*7. *num.*8. Hiero-

nym. Gonçal. *in regul.8. de alternatiuis, gloſ.64. num.15.*

Vel procuret, quod tale ſumptum ſimul habeat fidem & teſtimonium aliorum duorum aut
33 trium Notariorum aſſerentium, † ſubſcribentem verè eſſe Notarium, & fidelem, legalémque, ac ſuis ſcriptis, & ſignis plenam ſemper adhibitam fuiſſe fidem, Gloſ. ſingular. *in Auth. de Tabellionib. §. Nos autem, verb. ipſis, in fin.* vbi Angel. *col.5. verſ. Nota inſtrumentum, collat.4.* Cepola *dict. cautela* 54. aliàs 88. incipit, *ſi aliquis habet.* Lanfranc. *in cap. quoniam contra, n.5. de probation.* Parlad. vbi ſup. *num.* 17. *in princip.* Azeued. *in l.1. num.138. tit.21. lib.4. Recop.* Boët. *deciſ.154. n.5.* Felin. *in c. poſt ceſſionem, n.16. verſ. Fallit nono,* Gonçal. *dict. gloſ.64. n.* 16. *cum ſeqq.* & quolibet horum duorum remedio poteſt impetrans tutus eſſe, ne redargui poſſit exemplum ſignaturæ è longinquis adductum, integrámque fidem faciat, ſi aliàs ſolemniter ſit ſumptum, & hoc iure vtimur, quæ omnia in hoc §. dicta procedunt ſub hoc ſuppoſito, quod ſufficiat ſupplicatio ſubſcripta auocatoria primæ inſtantiæ iuxta aſſertas declarationes S. C. ſuprà *§. 2. n.8.* prout abundè apparebit ex iis quæ Senatus conſiderat, & Nos retulimus *infrà §.5. per totum.*

Sed quid? ſi adducta ſupplicatione ſubſcri-
34 pta originali, † ſeu eius tranſumpto ſolemniter deducto) ex qua tamen appareat, falſam fuiſſe cauſam propoſitam in ſupplicatione eadem Sanctiſſimo oblata per impetrantem commiſſionem, de cuius ſiniſtra, & falſa relatione in Senatu doectot; an ſubſcriptio impetranti prodeſſe poterit, vt impediatur cauſæ remiſſio Ordinario: & dicendum erit, nihil prodeſſe dictam ſubſcriptionem ſub falſa cauſa extortam à Sanctiſſimo, text. eſt optimus *in l. ſi obrepſerit. ff. ad legem Corneliam de falſis,* ibi: *Si libello oblato aduerſarius tuus veritatem in precibus ab eo datis non adiecit, ſubſcriptione vti non poteſt,* text. etiam *in cap dicenti, 25. q. 2.* ibi: *Illa ſacra vniuſcuiuſque ſupplicantis deſiderio conceſſa praualere, quæ cum iuris, & legum ratione concordant; ea verò, quæ ſubſcriptione, vel falſis precibus forſitan impetrantur, nullum ſupplicantibus ferre remedium, &c.* quæ iura exornat Butr. & Immol. *num.5. verſ. Et pro hac facit.* Felin. *n.10. verſ. Limitatur tertio, in cap. ſuper litteris, de reſcriptis.* Ioan. Andr. *in cap. dilecto num. 7. verſ. Priuilegium vero, de reſcriptis.* Suarez *de legibus lib.8. cap.22. n.6.* Farinac. *de falſitate q.150. n.146.* qui videndus erit. Thomas Sanchez *de matrim. lib.8. diſp.21. à num.51. cum ſeqq.* Gironda *de priuileg.*
35 *num.* 736. vbi probant † ob falſitatis cauſam in ſupplicatione appoſitam, eſſe nullam conceſſionem tam in gratioſis, quàm in commiſſionibus iuſtitiæ, atque ideo, cum ex Trid. vrgens cauſa requiratur in huiuſmodi auocationibus, qua moueri poſſit Sanctiſſimus ad ſubſcribendum; ſequitur, quod cùm falſa ſibi propona-
36 tur; † nihil poteſt operari nec prodeſſe ſubſcriptio, cum ipſa commiſſio ſit nulla ipſo iure, & non impedit remiſſionem Ordinario, à quo per actum nullum non fuit auocata ex regula iuris: *Non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum,* conducunt quæ infrà *c. fin. hac 2. p. à n.168. cum ſeqq. verſ. Denique fundamento veriſſimo,* conducunt etiam quæ diximus *1 p. c. fin. à n. 25. cum ſeqq. verſ. Tum etiam, quia in hac cognitione, &c.* quoniam ibi deficit voluntas, & conſenſus Papæ ex traditis ſuprà *à n.8.* & omninò videnda quæ latè deduximus *1. p. c.3. §. vnico, à num.26. cum ſeqq.* & ſurſum.

Condocent etiam † quæ de commiſſione auocatoria impetrata in prima inſtantia ſub falſo ſuppoſito, quod Ordinarius fuit recuſatus, vt nulla ſit, ita vt non impediat remiſſionem ipſi Ordinario cauſæ faciendam per Senatum, coram quo de falſa ſuppoſitione docetur, prout abundè probauimus ſuperiùs hac *2. p. c. 5. §. 1. per totum,* præcipuè *à num.25. cum multis ſeqq.* 37

§. IV.

Et nunquid monitorialibus, ex quibus per relationem iudicis, vel Notarij apparet de ſubſcriptione Sanctiſſimi, ſit adhibenda fides, vt nec Ordinario cauſæ fiat per Senatum remiſſio?

SVMMARIVM.

Ex ſubſcriptionis relatione facta per Iudicem, vel Notarium in monitorialibus magna oritur, etiam peritiſſimis, confuſio, vt credant commiſſionem fuiſſe ſubſcriptam manu Sanctiſſimi, num.1.

In monitorialibus inſeruntur litteræ gratioſæ, & quandoque immediatè fit per Iudicem relatio ſubſcriptionis manus Sanctiſſimi, n.1.

In ſupplicatione, qua impetratur beneficium, nullatenus petitur commiſſio executoris, nec mentionatur, ſed poſt gratiam factam poſtulatur ab impetrante, ſi voluerit, n.5.

Subſcriptionem ſimpliciter relatam in monitorialibus poſt inſertas litteras gratiæ incautè aliqui referunt ad commiſſionem, cum non reſpiciant, niſi ipſam gratiam dumtaxat, per Papam ſubſcriptam, num.4.

Subſcriptionis relationi in monitorialibus, reſpicienti clarè partem executiuam, & commiſſionem factam à iudice, an per Senatum danda ſit fides, vt impediat remiſſionem Ordinario, n.4.

Negatiue reſoluit Ausher, à n.6. & ſeqq.

Qualitas ſubſcriptionis, qua fundatur commiſſio auocatoria in prima inſtantia, ante omnia probari debet, num.7.

Relationi Iudicis in iis quæ non dependent à mera poteſtate ſua ſtandum non eſt, nec credendum, num.8.

Aut in iis, quæ requiruntur pro fundamento ſuæ iuriſdictionis, ibid.

Iudici aſſerenti in ſententia libellum, litis conteſtationem, teſtium examen, & ſimilia non creditur, num.9.

Iudici aſſerenti ſubſcriptionem Papæ, ex qua non aliter ſibi adquirit iuriſdictionem in prima inſtantia, non creditur, n.10.

Delegato aſſerenti mandatum ſuæ commiſſionis non creditur, num.11.

Delegatio Papæ, aut alterius Principis probata erit per litteras, num.12.

Delegatus nequit procedere in cauſa, niſi priùs oſtenſis litteris ſuæ commiſſionis, n.13.

Commiſſionem oſtendere, ſed inutilem, & carentem forma ſolemni, & non oſtendere idem eſt, num.14.

Subſcriptioni, de qua per iudicis relationem in monitorialibus apparet, fides non datur in Senatu, quoniam

Digitized by Google

quominus Ordinario cauſa remittatur, n. 15.

Subſcriptio, quæ per relationem Notarij conſtat in monitorialibus, non impedit remiſſionem per Senatum Ordinario faciendam, n. 16. & ſeqq.

Inſtrumentum relatum à Notario, etiam in alio inſtrumento, nihil probat, niſi de originali appareat, num. 17.

Notario referenti mandatum in inſtrumento, à ſe confecto, non creditur, niſi ipſum mandatum oſtendatur, num. 18.

Verba narratiua, ſeu enuntiatiua mandati in aliquo inſtrumento, non probant mandatum, niſi de eo appareat, num 19.

Sententia qua enuntiatur, quem eſſe procuratorem, non probat eſſe procuratorem, n. 20.

Idem ſi annuntietur in alio inſtrumento per relationem Notarij, num. 21.

Inſtrumentum, de quo per relationem Notarij apparet in alio inſtrumento non probat niſi de relato appareat, num 22.

Etiamſi Notarius referat ſe vidiſſe, & legiſſe ſine aliquo vitio, vel raſura, n 23.

Subſcriptio propria manu Sanctiſſimi, quæ per ſolam relationem Notarij in monitorialibus, aliiſve ſimilibus litteris apparet, fidem non facit in Senatu, quo minus remittatur cauſa Ordinario, num. 24.

Supplicatio ſubſcripta, præſentata coram Delegato, inſerta per Notarium de verbo ad verbum in monitorialibus ex Decreto Iudicis, fidem facit in Senatu, n 25. & ſeqq.

Mandatum, inſtrumentum, ſententia, & ſimilia inſerta de verbo ad verbum in executorialibus de mandato Iudicis legitimè vbilibet probant, num. 26.

Inſtrumenti regiſtrati in actis exemplum, vt fidem faciat, requirit etiam partis citationem, n. 27.

Tenor ſupplicationis ſubſcriptæ præſentatæ Delegato, & de eius mandato inſertus de verbo ad verbum in monitorialibus, etiam parte non citata ad effectum arctanti citandum, huicque illius iuriſdictione conſtet, fidem facit, num 28.

Tenor commiſſionis de verbo ad verbum in monitorialibus arctat citatum ad comparendum, etſi ad inſertionem non citetur, n. 29.

Tenor commiſſionis inſertus in citatorio ſufficit, nec eſt neceſſe tranſmittere ipſam originalem, num. 30.

Intellige quoad effectum comparendi coram citante, non autem reſpondend. in principali, quia reo opponenti debet originalis exhiberi ante omnia, num. 31.

Citatus per monitoriales, quibus non eſt inſertus, tenor commiſſionis, non tenetur comparere, nec dicitur contumax, n. 32.

Excommunicatio lata a Delegato, qui copiam ſuæ commiſſionis petenti non dedit, nulla eſt, n. 33.

Citatio, quia non fuit inſertus tenor commiſſionis non inducit contumaciam ad effectum excommunicandi, aut declarandi incurriſſe cenſuras, n 34.

Supplicationis ſubſcriptæ tenor inſertus in monitorialibus abſque citatione rei, illum arctat, & ſufficit, vt in Senatu impediatur remiſſio Ordinario, num 35.

Præambula ad citationem in principali non exigunt citationem, ibid.

Subſcriptionis tenor inſertus in monitorialibus non probat ſi negetur à parte quouſque originalis appareat, num. 36.

Qualitas expreſſa in libello, ſeu citatione, attribuit iuriſdictionem pro tunc, reuocabiliter tamen ſi contrarium appareat, ibid.

Tenor ſubſcriptæ ſupplicationis inſertus in monitorialibus, licèt arctet reum ad comparendum, ipſo tamen comparente, & contradicente, exhibenda erit originalis aliter ad ſuum Ordinarium remittendus, n. 37.

Qualitas iuriſdictionem attribuens, inſerta in libello, impugnata poſteà à reo citato, debet ſaltem ſummariè prius apparere, n. 38.

Qualitas tribuens iuriſdictionem quando ſufficiat ad illius fundamentum, quod inſeratur in libello, num. 39.

VLGARIS eſt quæſtio, incognita tamen, † & minus degeſta reſolutio, de qua pluries à doctiſſimis Senatoribus, necnon peritiſſimis Aduocatis huius Supremi Regij Conſilij fui conſultus, in qua diſcretiuè agendo, prænuntianda erit terminorum concluſio, qua vti ſolent Iudices & Notarij Apoſtolici in aſſertione, relatione ſignaturæ manus Sanctiſſimi, appoſita in ſuis monitorialibus, qua quidem facillimè decipiuntur multi, vel decipi poſſunt etiam docti. 1

Dupliciter fit ſubſcriptionis relatio, & aſſertio in monitorialibus † litteris expeditis per aliquem iudicem Romanæ Curiæ, cui fuit cauſa commiſſa in prima inſtantia: vno modo inſerta gratia principali (vt fieri aſſolet) & conſecutiuè, ſeu immediatè dicitur interueniſſe ſubſcriptionem, ſeu ſignaturam propria manu Sanctiſſimi, ex qua relatione, & aſſertione multi peritiſſimi confunduntur, & nec immeritò ſine ratione & fundamento legitimo decipiuntur, ob apparentiam ſubſcriptionis relatæ, vt ſic ſentiant, commiſſionem ſuper gratiæ executione fuiſſe ſubſcriptam, & ſignatam manu Sanctiſſimi, ſatisfactúmque inde eſſe Decreto S. Concilij Trid. *in ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 20. cauſæ omnes.* 2

Sed pro hoc vitando ſupponendum erit, quod quando impetratur beneficium; † in ſupplicatione nulla mentio fit, nec poſtulatur commiſſio, nec executoris gratiæ fit petitio, & Sanctiſſimus ſubſcribit propria manu ſupplicationem, quæ aliud non continet, quàm gratiam principalem, & ipſa ſola cenſetur ſubſcripta, vt abundè deduximus ſuperius *in §. 1. per totum*; commiſſio autem executoris poſtmodum poſtulatur per impetrantem (quem ipſe eligit) in Cancellaria, in qua pro executione gratiæ expeditur commiſſio ſubſcripta per Præfatum huius Tribunalis, vt latè animaduertimus in dictis §§. 1. & 2. huius commiſſionis virtute recurrit pars ad iudicem ſibi datum, † & ipſe acceptа commiſſione expedit monitoriales in quibus ſemper inſeruntur litteræ gratiæ, mentionatæ quandoque per relationem ſubſcriptione Sanctiſſimi, quæ quidem minimè interuenit in commiſſionis conceſſione ſeorſum petita, ſed dumtaxat in ſupplicatione gratiæ principalis, itaque facillimè indiſcreta & confuſa illa ſubſcriptionis aſſertio decipit lectores monitorialium, putantes referendam eſſe ad commiſſionem, cùm re vera ad ipſam referri nullo modo debet; ſed tantùm ad gratiam principalem, quæ ſola ante commiſſionis petitionem & conceſſionem fuit ſubſcripta à 3 4

Sanctiſſimo, vt latiùs deduximus *in dict.* §. 1.
quare cautè legendæ ſunt litteræ monitoriales
ipſæ, an ſpecificè ſit appoſita ſubſcriptionis re-
latio gratiæ principali, quæ inſerta venit, &
tunc cum non ſit attendenda ſubſcriptio in par-
te gratiæ appoſita; ſed in eius parte executiua,
& commiſſaria; vt ſi in hac non appareat, &
conſtet, nihil eſt curandum de tali commiſſio-
ne in Senatu ad effectum auocandæ cauſæ ab
Ordinario, cui de iure pertinet in prima inſtan-
tia, cùm in tali commiſſione deficiat forma
ſubſcriptionis inuiolabiliter petitæ per Concil.
Tridentin. iuxta quæ Nos latè in hac 2. *part.*
*cap.*6. *à num.* 14. *& cap.* 26. & infra *cap. fin.* &
alibi paſſim.

Aut enim in dictis monitorialibus fit huius
5 ſubſcriptionis aſſertio ſpecificè, † diſcretiuè
lecta & relata ad partem commiſſionis, &
tunc non leuis eſt difficultas; an tali aſſertioni
danda ſit fides, vt in Senatu impediatur re-
miſſio cauſæ Ordinario aliàs ad illum perti-
nentis.

In qua quidem poſt exactum examen, &
6 hinc inde plura diſcurrentes, † & meditantes,
partem negatiuam veriorem arbitramur, pro-
culdubio tenendam, vt tali relationi non ſit
danda fides, ſiue fuerit facta à iudice Delegato,
ſiue à Notario per eum electo ad illius cauſæ
acta conficienda, ſiue ab vtroque, & ab iſto ad
illius mandatum; non leuibus mouemur funda-
mentis.

Etenim qualitas, qua fundatur commiſſio
7 & iuriſdictio, † ante omnia debet euidenter
conſtare, vt diximus ſuprà *in* §. 2. *à num.* 12. *cum*
ſequentibus, verſicul. Imo qualitas, vbi per to-
tum §. quod ad fundamenti huius probationem
debet de ſubſcriptione conſtare; ſed per aſſer-
tionem iudicis de commiſſione ſua ſolemniter
expedita non poteſt conſtare, quia iudicis rela-
8 tioni, † & aſſertioni non credendum, nec ſtan-
dum in iis, quæ nec à ſua poteſtate nec libera
diſpoſitione dependent, nec à voluntate par-
tium; aut ſi ſint de iis, quæ requiruntur pro
fundamento poteſtatis ſuæ, vt docent Decius
in l. 1. *in princip. num.*69. *verſicul. Concordando,*
ff. de officio eius, & ibidem Curtius *in additioni-*
bus ad Alexander. in conſil. 65. *in præludiis feu-*
dor. per doc. Bald. ibi: *& in l. fortè, ff. de Ca-*
ſtrenſi pecul. quod & voluit Iaſ. *in dict. l.* 1. *nu-*
mer. 60. Decius *in cap. qua in Eccleſiarum, co-*
lumn. 15. *verſicul. Non obſtat, de conſtitutionibus.*
Alciatus *præſumption. num.* 17. Purpuratus *in dict.*
l. 1. *num.* 548. *ff. de officio eius.* Cardinalis *in con-*
ſil. 128. *col.* 1. Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 2.
cent. 2. *caſ.* 187. *num.* 31. Tiraquel. *de retract. con-*
ſanguin. §. 8. *gloſ.* 9. *à num.* 1. *& ſeqq.* Campegius
de teſtibus regul. 61. *verſ.* 15. & præ cæteris Ma-
ſcardus *de probationib. concluſ.* 951. *num.* 3. *& à*
num. 7. *cum ſequentibus.*

Hinc iudici aſſerenti in ſententia libellum,
9 litis conteſtationem, † teſtiúmque examinatio-
nem non credi; firmant Innocent. & alij *in cap.*
quoniam, de probationib. Decius *in l. is apud quem.*
C. de edendo. Barba. *in cap. cum in iure, de officio*
Delegati. Abb. *conſ.* 18. *in cauſa, & quæſt. vol.* 2.
& pro regula firmat Iacobus Nouellus *regula*
42. vbi latè explicat Alex. *in conſ.* 6. *in fin. vol.* 4.
Decius *conſ.* 603. *num.* 14. Aimon. *conſ.* 49. Mar-
ſil. *ſingul.* 453. Bartol. *in l. qui bona fide.* §. *huic*
ſtipulation. num. 1. *de damno infecto.* Guman. *con-*
ſil. 50. *num.*.. *column.* 2. *prope fin.* Decius *conſ.* 366.
Marſil. *in rubric. de probationib. num.* 26. Hiero-
nymus à Monte *in tract. de finib. regund. cap.* 31.
n. 2. Maſcard. *dict. concl.* 951. *n.* 16. *ſeqq.* Igitur
cum ſubſcriptio, quæ à ſolo Sanctiſſimo fieri
debet, & propria eius manu ſignanda commiſ-
ſio, vt auocationem in prima inſtantia opere-
tur, atque iuriſdictionem Delegato tribuat, pro- 10
vt habetur expreſsè *in dict. c.* 20. *Conc. Trid.* quod
nec à partis voluntate dependet; iudici prop-
tereà illam aſſerenti præcisè credi non poteſt,
maximè cùm aſſerat factum alienum, quo caſu
nec etiam Principis aſſertioni ſtatur, argum.
Clement. in litteris, de probationib. latè Maſcard.
de probation. 239. *num.* 20. *cum ſeqq.*

Deinde probatur, quia Delegato aſſerenti
mandatum † ſuæ commiſſionis non creditur, 11
text. *in cap. cum in iure peritus, de officio Dele-*
gati, l. vnica. C. de mandatis Princip. Decius
conſ. 214. *col.* 2. *verſ. Ad tertium.* Maſcard. *de*
probationib concluſ. 951. *num.* 18. vbi proptereà
infert, † quod ipſe Delegatus ante omnia de- 12
bet oſtendere litteras delegationis. Aloiſ. Ric-
cius *in collectanea deciſ. p.* 3. *collectan.* 532. Dida-
cus Perez *in l.* 2. *gloſ.* 1. *lib* 8. *ordinament.* Tho-
mas Sanchez *de matrimon. lib.* 8. *diſp.* 17. *num.* 17.
Tiraquel. *de nobil. c.* 29. Menoch. *de arbitrariis,*
lib. 1. *quæſt.* 76. *num.* 8. *& lib.* 2. *caſu* 112. *num.* 8.
& de præſumption. lib. præſumpt. 15. *num.* 4. De-
cianus *conſ.* 18. *n.* 157. *vol.* 1. Alexand. Raudenſ.
reſp. 21. *n.* 135. *num.* 1. Bertrand. Gaoæ *ad pract.*
Cameræ Imperial. lib. 1. *concl.* 148. *conſider.* 3. *n.* 9.
Menoch. *conſ.* 100. *n.* 77. *cum ſeqq.* Enriquez in
ſumma *lib.* 10. *c.* 28. *num.* 2. Azorius *inſtit. moral.*
p. 2. *lib.* 4. *c.* 3. *q.* 19. *& lib.* 5. *cap.* 27. *quæſt.* 8. qui
multipliciter ampliant, vide alia plura vtilia,
quæ diximus ad finem huius §. 4. & ſic ſuam
commiſſionem tenetur inſerere in monitoriali-
bus (vt inferiùs dicetur) vt illi credatur; maxi-
mè, quia Delegatio Summi Pontificis vel Prin-
cipis debet probari per litteras, vt deciſum fuit
à Rota *deciſ.* 5. aliàs 397. *incip. ſi Epiſcopatus, n.* 3.
verſ. De ſecundo dubio, de officio Vicarij, in nouiſ.
Bellamer. *deciſ.* 10. incip. *præſumitur.* Maſcard.
de probationib. concluſ. 392. *num* 5.

Atque ideo Delegatus nequit procedere in
cauſa, † niſi prius oſtendat litteras ſuæ delega- 13
tionis, vt per *cap.* 1. *de fide inſtr.* & Speculator.
de probation. §. *videndum reſtat, n.* 1. *& delegato,*
§. *ſuper eſt, verſ. Quid ſi de delegati iuriſdictione,*
n. 14. *&* 15. notat Anton. de Butrio *in c. venera-*
bilis, ſub n. 10. *col.* 4. *verſ. Quartus caſus de cen-*
ſibus. Cephal. *conſ.* 236. *in princip.* & per d. *l.* 1.
C. de mandat. Principum. Maſcardus *de probat.*
dict concl. 492. *n.* 6. *&* 7. *& n.* 14. *& ſeqq.* & latiùs
dicetur inferiùs propè finem huius §. *quarti.*

Igitur cum iſte Delegatus verè & realiter non
oſtendat ſubſcriptionem Sanctiſſimi, † ex qua 14
omninò pendet ſua iuriſdictio Delegata, vel &
ſi oſtendat commiſſionem, inutilem tamen &
defectuoſam, vitioſam, & carentem forma ſo-
lemni, idem eſt ac ſi non oſtendat, quia idem
eſt aliquid non fieri, vel inutiliter, vel non ſo-
lemniter, aut non debito modo fieri, *l. quoties,*
ff. qui ſatiſdare cogantur, l. vnica. C. de rei vxoriæ
actione, l. 1. §. *penult. ff. quorum legator.* Petrus
Surdus *conſ.* 359. *n.* 1. Vincentius de Franchis *de-*
ciſ. 114. *n.* 2. Menochius *conſ.* 351. *n.* 36. Decianus
conſ. 21. *num.* 51. *vol.* 2. Ioannes Maria Nouarius
quæſt. forenſ. lib. 1. *quæſt.* 12. *num.* 12. Ioannes
Baptiſta

Baptiſta Coſta *de facti & ſcient. ignorantia. inſpectione 23. per totam.*

Quare concludendum erit, quod iudicis aſſer-
15 tioni & relationi ſuper hac ſignatura, † & ſub-
ſcriptione Sanctiſſimi nullatenus ſtandum erit
in Senatu, nec illi fides danda, maximè in præ-
iudicium iuriſdictionis Ordinariæ, & partium,
in quarum fauorem fuit inducta diſpoſitio *Con-
cily Trident. dict. cap.* 20. ſubſcriptionem pro
forma in commmiſſionibus auocatoriis requi-
rentis, ac per conſequens, vel ſupplicatio ſub-
ſcripta originaliter, vt diximus *in* §. 2. vel eius
ſumptum ſolemniter, & legitimè deductum, *vt
latius in* §. 3. exhiberi debet in Senatu, vt de
ſubſcriptione appareat, atque euitetur cauſæ re-
miſſio ad ordinarium facienda per Senatum, vt
ibidem probauimus.

Si autem conſideramus relationem, & aſſer-
16 tionem ſubſcriptionis, † & ſignaturæ propria
manu Sanctiſſimi reſpectu Notarij, & ab eo ori-
ri; pati modo tali aſſertioni deneganda erit fides
in Senatu ad effectum denegandæ remiſſionis
Ordinario; tùm quia aſſertioni Notarij non cre-
ditur, nec eius relationi fidem eſſe adhibendam,
conſultum fuit à Socino Iuniore *conſ.* 148. *vol.* 2.
Pariſ. *conſ.* 98. *num.* 9. *volum.* 1. Maſcard. *de pro-
bationibus. concluſ.* 143.

Deinde quia inſtrumentum relatum à Nota-
17 rio etiam in alio inſtrumento † non probat, nec
fidem facit, niſi de eo originaliter appareat, vt
per text. *in Auth. ſi quis in aliquo documento. C.
de edendo*, vb. Doctores, præſertim Iaſ. Iacubus
de ſan Georg. & Purpurat. *num.* 37. Bellonus
conſil. 35. *num* 3. *ſic decidit in deciſ.* 247. *num.* 3.
Lanfranc. de Oriana *in praxi de instrumento pro-
duct. cap.* 9. *num.* 34. *& ſequentib.* latè Beroius *in
conſil.* 87. *num.* 11. *volum.* 2. Caſſaneus *in conſil.* 63.
num. 19. *cum ſequentib.* Petrus Follet. *in tractat.
cenſual. in verſic. Tenoris continentia ſequentis,
num.* 12. *cum pluribus ſequentib.* Maſcardus *de
probationibus. concluſ.* 914. *num.* 1. *& ſequen-
tibus.*

Hinc eſt, quod etſi Notarius faciat in inſtru-
18 mento, † à ſe confecto relationem de manda-
to, non probatur mandatum per hanc relatio-
nem ſimplicem, niſi ipſum mandatum produ-
catur, etiamſi Notarius ſe referat ad manda-
tum, aliúdve inſtrumentum ſimiliter à ſe con-
fectum, vt cum Alexandro, & aliis probat De-
cius *in dict. Authent. ſi quis in aliquo documento,
num.* 32. *&* 35. Roland. a Valle *conſil.* 15. *n.* 21.
lib. 1. Matth. de Afflictis *deciſ. Neapolit.* 48. *&*
273. Ioannes Gutierrez *in conſil.* 23. *num.* 10. *&*
19 *à num* 8. quia verba narratiua, † ſiue enuntiati-
ua mandati in aliquo inſtrumento mandatum
non probat aliter non productum, Caſtrenſis
in dict. Authent. ſi quis. Felinus *in cap. cum in iu-
re, num.* 14. *de officio Delegati*, vbi loquitur de
20 ſententia enuntiante, † quem eſſe procurato-
rem, cui ſubſcribunt Doctores omnes *in dict.
Authent. ſi quis*, vbi Decius *num.* 51. Baldus *in
Rubrica. Cod. de fide inſtrument.* Lanfranc de
Oriana. & ibi addentes *in praxi de probationi-
bus, ſub num.* 34. Cardinalis *in cap. fin de in-
ſtrum.* Alexand. *conſil.* 71. *lecto & diſcuſſo, co-
lumn.* 5. *lib.* 4. *& in conſil.* 70. *in cauſa vertente, col.
pen. lib.* 2. Bellamera *concluſ.* 125. *ſi appelletur,*
plenè Maſcard. *de probationibus, concluſ.* 108. *a
num.* 3. *cum ſequentib.* & fuit originalis doctrina
Bald. *in dict. Authen. ſi quis, num.* 20. *C. de eden-
do*, dicentis, † quod ſi Tabellio dicat in inſtru- 21
mento; Titius procurator talis, vt conſtat ex
tali inſtrumento, non per hoc probatur quod ſit
procurator, niſi inſtrumentum mandati ſit de-
ſuper productum.

Et generaliter quod inſtrumentum relatum
per Notarium † in alio inſtrumento non probat, 22
nec fides ei ſit adhibenda, niſi producatur ori-
ginale inſtrumentum, de quo per relationem
Notarij apparet, etiamſi Notarius ipſe atteſta-
tur à ſe confectum fuiſſe, probant vltra relatos
Doctores Angel. *in l. ſi donatio, verſ. Et ideo ſi
Notarius. C. de donationib.* quem ſequitur Decius
in conſil 503. *ſuperioribus dieb. num.* 2. *in fin. co-
lumn* 3. Gratus *in conſil.* 122. *num.* 18. *volum* 2.
vbi teſtatur omnes ſcribentes ita velle *in dict.
Authen. ſi quis in aliquo.* Socinus *in conſ.* 79. *co-
lumn.* 1. *volu n.* 2. Alexand. *in conſil.* 71 *colum.* 4.
in fin lib 5. Barthol. Angel. Albertic. Alexand.
& Iaſ. *in dict. Authent. ſi quis*, & ibi Caſtrenſ.
dicit ſemper fuiſſe miratum de Speculatore
contrarium dicente. Boërius *deciſ* 281. *num.* 4.
Maſcard. *de probationib. dict. concluſ.* 924. *num.* 4.
& num. 12. *cum ſequentibus*, & etiamſi referat
Notarius, † ſe vidiſſe inſtrumentum, & legiſſe 23
ſine aliquo vitio, cancellatione, vel raſura, quia
adhuc relatio non probat, vt poſt infinitos Do-
ctores probat eleganter Maſcardus *de probatio-
nibus, concluſ.* 1008. *a num.* 7. *cum ſeqq.*

Ex his igitur concludendum firmiter erit,
quod † ſupplicatio ſubſcripta de manu Sanctiſ- 24
ſimi, de qua aliter quàm per relationem Nota-
rij factam in monitorialibus litteris non con-
ſtat; nihil probet, nec fidem faciat in hoc Tri-
bunali Regio, quominus cauſa in prima inſtan-
tia remittatur Ordinario, ad quem de iure per-
tinet cognitio ex Concil. Trident.

Hanc tamen reſolutionem vno modo limita-
bis, † vt non procedat quoties impetrans coram 25
ſuo Iudice Delegato ſimul cum commiſſione
principali exhibuerit, & præſentauerit ſuppli-
cationem ſubſcriptam manu Sanctiſſimi, quam
Notarius de mandato iudicis de verbo ad ver-
bum inſeruerit in monitorialibus litteris, quia
tunc rectè probabit, & fidem faciet in hoc Se-
natu tale ſumptum, ita deductum à Notario
actuario de mandato iudicis iuxta Angeli doctri-
nam *in dict. Authent. ſi quis in aliquo documento.
C. edendo*, atque ibidem Curtius *num* 29. Bartol.
quoque & Bald. *in l. vltimo, in primo. notab C.
de fide inſtrumentorum.* & idem Bartol. *in l. Chy-
rographis, in princ. ff. de adminiſtratione tutor.* di-
xerat Speculator *in tit. de reſcriptis præſent.* §. 1.
verſicul. Sed obiicitur, & idem Speculat *in titul.
de inſtrument.* §. *nunc videamus.* §. *penult.* quem
ad hoc adducit Iacob. de ſancto Gregorio *in
dict Authentic. ſi quis, num.* 39. eleganter De-
cius *in cap. quoniam, colum.* 25. *num.* 51. *verſic.
Expeditis, de probationibus.* Ancharran. *con-
ſil.* 40. Alexand. *conſ.* 6. *column* 4. Felin. *in cap.
fin. de fide inſtr.* Bald. *in l ſi vnus. C. de teſta-
ment.* Bart. *in l.* 1. *ff. ſi tabula teſtament. extab.*
Felin. poſt alios *in cap. cum in iure peritus, n.* 8.
de officio delegat. vbi multa cumulat. Curtius *in
dict. Authent. ſi quis, n.* 29. latè Maſcard. *de proba-
tionibus, concl.* 711. *à n.* 66. *cum ſequentibus*, qui
num. 71. poſt Felin. Bartol. & Alexand. decla-
rat; hoc procedere, & tunc fidem facere, quan-
do inſtrumentum præſentatum inſcribitur de
verbo ad verbum, & totus eius tenor, non autem,

quando eius ſit relatio tantùm, quod & probant ſuprà citati Doctores omnes.

Et quod quando mandatum, inſtrumentum,
26 † ſententia & ſimilia inſeruntur per Notarium in executorialibus ex Decreto Iudicis à ſe conſcriptis & confectis non per relationem, nec per enuntiationem ſimplicem; ſed de verbo ad verbum transſcriptus eſt totus eorum tenor, fidem faciant, & probationem legitimam, altiùs comprobauimus *in tract. de Regia protect. 4. part. cap. 1. à num. 52. cum multis ſeqq.*

Et licèt hæc doctrina illam patiatur limita-
27 tionem, † quod ad hoc vt exemplum iſtud regiſtratum in actis probet, quando inſtrumentum originale fuit præſentatum coram iudice, aduerſario citato, & nihil opponente, ita vt partis citatio ad hoc requiratur, vt poſt Ioann. Andr. *in additionibus, ad Speculator. in titul. de reſcriptis. §. 1. verſ. Sed obiicitur.* ſequutus ab Alexand. *in dict. Authent. ſi quis, num. 9.* & latè Couarru. *practicar. cap. 21. ſub num. 3.* & comprobarunt Immola, & Felin. *in cap. cum in iure peritus, num 9. column. 5. de officio Delegati.* Maſcard. *de probationib. dict. concluſ. 711. num. 72.* & iterum *in concluſ. 919. per totam*, vbi plures alios allegat.

Id procedere, dicendum erit ad effectum, vt
28 tali exemplo ſemper detur fides, † ac perpetua ſit eius probatio, tanquam inſtrumentum originale, prout ipſi Doctores affirmant; ſecus erit in noſtro caſu, quando dumtaxat ad hunc effectũ citandi, in monitorialibus inſeritur tenor ſupplicationis, vt hoc modo certus de iuriſdictione Delegati teneatur citatus comparere, quia ſicut commiſſio principalis inſerta in monitorialibus (vt fieri aſſolet) finem faciat, & conſtare dicatur de iuriſdictione Delegati, ad hoc
29 vt citatus teneatur comparere, † vt diximus ſuprà *à num. 9. cum ſequentib. verſ. Hinc iudici aſſerenti, &c.* cum aliter citatus à Delegato non tenebatur comparere niſi certus de iuriſdictione Delegati ex ſic inſerto tenore, & copia commiſſionis, & delegationis in monitorialibus, ſeu citatione, quo legitimè certiorатus intelligitur, prout ſtylus vulgariſſimus docet, & probant Maranta *de ordine iudicio, part. 4. diſtinct. 3. n. 61. verſ. Trigeſimo octauo differunt.* Miſſinger. *Centur. 3. obſer. 1.* Aloiſius Riccius *collect. 532. verſ. Inſertur tertio, 4. part.* Aſinius *in praxi Florent. §. 5. cap 5. num. 3.* Decianus *tract. criminum, lib. 4. cap. 25. num. 12.* Menoch. *conſ. 790. num. 6. & in tract. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 15. num. 2.* Lancellot. *de attentat. cap. 4. in præfatio. num. 166. cum ſeqq. part. 2.* Raudenſ. *conſil. 23. volum. 1.* Camillus Bortellus *conſ. 68. num. 5.* Petrus Barboſa *in l. ſi quis ex aliena. num. 9. ff. de iudiciis.* Molina *de iuſtitia & iure, tom. 6. tract. 5. diſput. 55. num. 1.* Aloiſius Riccius *in practic. Aurea. reſolut 414.*

Qui quidem *num. 2.* tenet ſufficere, quod in
30 monitorialibus, † ſeu citatione Delegati inſeratur tenor delegationis; non tamen eſſe neceſſarium tranſmittere originalem commiſſionem, ſequitur Auguſtinus Barboſa *in collectanea ad cap. cum in iure peritus, num. 4 de officio Delegati*, vbi poſt Riccium loco citato *num. 3.* dicit
31 hoc intelligi quoad effectum comparendi, † non tamen reſpondendi in negotio principali; nam reo comparente, & petente originale reſcriptum, ſibi debet exhiberi, antea verò non dicitur contumax, ſicuti nec etiam dicetur, † quando 32
non veniat citatus ipſe per monitoriales non inſerto tenore commiſſionis. Anna *allegat. 147.* Riccius *dict. collectanea 432. verſ. Inſertur ſecundò.* Rota *in Rom. ſeu Lateran. penſionis 24 Aprilis 1619. coram Vbaldo.* Achillis *deciſ. 10. de dolo & contumacia.* Rota *in Tarraconenſ. Parochialis, 4. February 1604. coram Litta.* apud Marqueſan. *de commiſſion. tom. 2. fol. 465. num. 3. & ſequentib.* Ludouiſ. Poſt. *poſt tractatum de manuten. deciſ. 275. num. 9.* vbi quod citatio ſine inſertione commiſſionis nec arctat ad comparendum, nec cauſat moram, nec pœnæ incurſum; adeò vt hoc caſu excommunicatio à Delegato
lata, † qui copiam ſuæ delegationis petenti non 33
dedit, ſit nulla. Nauarrus *conſil. 9. in antiqua editione, aliàs 5. in nouiſ. de ſententia excommunic.* Saytus *in floribus deciſionum, ſub eod. tit. deciſ. 10.*
ſicuti nec etiam citatio Delegati, † in qua non 34
fuit inſertum originale reſcriptum ſuæ iuriſdictionis; eſt potens ad declarandum illum inciſſe in cenſuras, Riccius *dict. collectanea 532. in fin.* Auguſtin. Barboſ. *dict. collectan. num. 5.* Anna *allegat. 24.* idem probat Maſcardus *de probationib. concluſ. 492. num. 7.*

Quare cum ad hunc effectum citandi, &
comparendi dumtaxat fides ſit † danda tenori 35
commiſſionis, inſerto de verbo ad verbum in monitorialibus abſque ab eo, quod ad inſertionem, & copiam prædictam citetur pars, vt probant omnes citati Doctores, nam in iis, quæ ſunt præambula ad citationem peragendam ad negotium principale; citatio non requiritur. Bald. *in l. ea, quæ. C. quomodo & quando iudex.* Oldrald. *in conſ. 120. in fin.* Marian. Socinus *in tract. de citation. in 5. caſu.* Hipp. de Marſil. *in l. de vnoquoque, in caſu 29. ff. de re iudicata.* Baldus *in l. ſed & ſi §. liberos, in fin. ff. de in ius vocando*, Ioan. Andræas *in additionibus ad ſpeculator. in titulo de iure iurando, ſuper rubrica, in fin.* Decius *in l. venia, in fin. C. de in ius vocande.* Aretinus *in conſil. 117.* Romanus *in l. quamuis. ff. de in ius vocando.* Corneus *in conſil. 46. column 2.* Nicellus *in concordia, gloſſ. fallent. 57.* plurimos refert Anton. Gabriel *practic. concluſ. titulo de citationib. concluſ. 1. num. 354. & ſeqq.* ita pariter & eodem modo eadem fides danda erit tenori ſupplicationis ſubſcriptæ manu Sanctiſſimi in eiſdem litteris monitorialibus inſertæ de verbo ad verbum, & illis fides integra adhibenda erit in Senatu, etiam non citata parte ad inſertionem hanc, quia cum ſit pars commiſſionis, & ad eundem finem tendat, idem dicendum erit de parte quoad partem, quod de toto quoad totum, iuxta vulgaré axioma, *l. quæ de tota, ff. de rei vindicatione.*

Quam veram reſolutionem intellige, interim dum ab aduerſario non negetur; etenim ſi poſtmodum negatur, ceſſat fides inſertionis huiuſmodi, quæ aliter non probat, quàm fuerit ipſa commiſſio originalis exhibita & præſentata, vt ſuperiùs diximus *à num 31. & ſeqq.* & ſuprà *cap. 26. num. 64. 65. num. 80. & à num. 90.* itaque poſt negationem ſupplicatio ipſa originalis debet exhiberi.

Pro quibus omnibus, & proximè ſcripta li-
mitatione † rectè etiam vrget Doctorum ele- 36
gans doctrina, quam adducit Sigiſmundus Scaccia *in tractatu, de ſentent. & re iudicat. gloſſ. 4. quæſt. 6. num. 55.* in hæc: nam ſi Florentinus citatus

ratos Peruſij ratione contractus, vel delicti, neget ſe illic contraxiſſe, deliquiſſéve; nihilominus Iudex Peruſinus poteſt contra eum procedere, quia illa qualitas expreſſa in libello, ſeu citatione, quod contraxerit, ſeu deliquerit in territorio Peruſino tribuit iuriſdictionem iudici Peruſino, & habetur pro vera quantum ad fundandam pro tunc iuriſdictionem; ſed eam tribuit reuocabiliter, quia ſi poſtea non probabitur in proceſſu, Iudex remittet cauſam ad competentem, condemnabit actorem in expenſis. Bartol. *in l. 2. num. 9. verſ. quare aliquis. ff. ſi quis in ius vocatus non ierit*, & alij, quos citant Marianus Socinus *in cap. ſi Clericus, 5. ſub n. 12. in 3. opinion. de foro competent.* Afflictis *deciſ. 297 plures, num. 2. & 3.* Tiraquel. *de tract. linagier. §. 8. gloſſ. 5. num. 18. verſ. Illud autem*, & faciunt, quæ dixi *cap. ſequent. de appellationib. quaſt. 7. limitat. 6. memb. 9. num. 7. &c.* Ex qua
37 doctrina ſequitur, † quod vt appareat reuocabiliter ſaltim de iuriſdictione Iudicis Delegati; ſufficiat, quod in monitorialibus ſit inſertus eius tenor de verbo ad verbum (vt diximus) cum aliter quàm per ſcripturam hæc qualitas non probetur, hoc eſt, per ſupplicationem ſubſcriptam manu Sanctiſſimi, vt diximus latiùs *in §. 2. & §. 3.* & ſic ad effectum adſtringendi citatum ad comparendum ſufficiet, quod qualitas attribuens iuriſdictionem inſeratur in monitorialibus, ſicut & ipſa commiſſio principalis.

Tamen contradictione poſtmodum facta per
38 citatum comparentem † debet de ea qualitate doceri, & probari ante omnia, vt hactenus probatum eſt, atque iterum ipſe Scaccia poſt alios vbi proximè *num. 58.* in hæc: Quod reo negante qualitatem narratam in libello, Iudex debeat prius capere informationem ſummariam, dicunt Iaſ. *in l. pen. cum quadam, §. quoties, ſub num. 2. nota 2. ff. de iuriſdict. omn. iud.* Felinus *in dict. cap. ſi Clericus, ſub num. 2. in prima concluſ. in fin. de foro competent.* vbi teſtatur de communi opinione, dicens, quod ſi reus conuentus negat qualitatem, negatio licet non excludat iuriſdictionem; tamen operatur, quod præmitti debeat cognitio ſummaria de qualitatis veritate, imò hoc idem ſequutus eſt ſibimet contrarius Bartol. *in l. præſcriptione, ſub num 7. verſicul. Quæro quando, ibi. pone Florentinus. C. ſi contra ius vel vtilit. public.* dicens, quod vbi reus conuentus negauerit ſe contraxiſſe, vel deliquiſſe in illo loco, debet ante litem conteſtatam ſummariè examinari, vtrùm contraxerit vel non in illo territorio, & poſt litem conteſtatam, inquit, examinabitur plenè; & qui alij tenuerint hoc citantur à Marian. Socin. *in dict. cap. ſi Clericus, ſub num. 11. in prima opinion.* & à Tiraquel. *de retract. linagier. § 8. gloſ 5. n. 19. verſ. Verum ſunt, &c.* Hactenus obſeruatio Scacciæ, circa quæ vide eundem *in gloſſa 7. quaſt. 3. limitat. 1. num. 20.* & optimè *in eadem gloſſa 7. quaſt. 3. limitat. 4. ſub num. 163.* ibi: Extende hanc reſtrictionem, vt licèt is, qui conuenitur ratione loci contractus, vt in hac reſtrictione, vel ratione loci, quo committitur delictum, vt dixi ſuprà *limitat. 1. num. 43.* vel ratione deſtinatæ ſolutionis, vt & dixi hac eadem limitatione ſuprà *num. 104. & num. 109. & 122.* neget ſe contraxiſſe, deliquiſſe aut deſtinaſſe ſolutionem, & ideo apponat declinatoriam fori, & actor ſeu accuſator tunc non doceat de prædictis qualitatibus, quæ facerent Iudicem eſſe competentem; tamen quoad fundandam iuriſdictionem ſufficit ſola eius aſſertio in libello, ſed poſteà ſtante rei negatione, debet præmitti cognitione ſummaria de veritate prædictarum qualitatum, &c. videndus etiam ipſe Scaccia *lib. 1. cauſar. ciuil. & crimin. cap. 9. num. 97. & cap. 2. num 466.* & circa hunc articulum valde
controuerſum, quando, † & quibus caſibus 39
ſufficiat libellus, quo qualitas (qua iuriſdictio iudicis fundatur) ſufficiat ad iudicij introductionem, ita vt ſi poſteà ab aduerſario negetur, debeat de ea conſtare ſaltim ſummariè, videndi ſunt plures relati à Caſtillo *de tertiis, cap. 12. num. 13. verſic. Item*, vbi plures, D. Valençuelam Velaſquez *conſil. 191. per totum, tom. 2.* Maſcard. *de probationibus, concluſ. 949. à num. 7.* Nos *in tractat. de Regia protectione, 2. part. cap. 10. à num. 68.* latiùs *2. part. cap. 4. à num. 42. cum ſequentib.* & latiſſimè per contrarias opiniones, & fœdere diſtinctionis reconciliatas. Pereira *de manu Regia, tom. 2. cap. 27. à princip.* & pro diſtinctione *à num. 4.* Bobadilla *in Politica lib. 3. cap. 8. num. 221.* Maldonad. *reſponſ 15. quaſt. 6. num. 13. & quaſt. 7. num. 2.* Menochius *conſil. 2. num. 96.* Vantius *quibus mod. ſentent. null. reputetur, num. 70.* Roland. *conſil. 87. num. 5. lib. 1.* Afflict. *deciſ. 293.* latè etiam Gratianus *deciſ. 226. per totam.* Iacobum Cancer. *variar. reſolut. 2 p. cap. 1. de iuriſdictione, à num. 182. cum ſequentibus*, quos conſule pro veritate articuli.

§. V.

Senatus Regis, an potius litteralis Tridentini diſpoſitioni (appetenti ſubſcriptionem Sanctiſſimi in ipſiſmet reſcriptis primæ inſtantiæ auocatoriis) inhæreat, an verò ſola ſupplicatione (qua auocatio petitur) ſic ſubſcripta iuxta aſſertas aliquot declarationes Cardinalium contentetur?

Et ex quibus earumdem fides vacillet, dubia necnon, & incerta reddatur?

SVMMARIVM.

Supplicatio ſubſcripta manu Sanctiſſimi exhibita in prima inſtantia ſuppoſita fide, & vera exiſtentia Declarationum Cardinalium, n. 1.

Declarationes Cardinalium aſſerentes ſufficere ſupplicationem ſubſcriptam, vt auocatio verè probetur, referuntur, num. 2.

Senatus non admittit commiſſiones non ſubſcriptas manu Sanctiſſimi quantumuis de ſupplicatione ſubſcripta in eo doceatur, n 3. & ſeqq.

Declarationibus Cardinalium impreſſis non authenticis Vrbanus Octauus fidem abſtulit, num. 4.

Declarationibus Cardinalium, quæ authentica non apparent, Doctores paſſim fidem abnegant, num 5.

S. Congregationis indicis Decretum refertur fide exuens Declarationes, de quarum veritate authentico teſtimonio non conſtat, num. 6.

Declarationes aſſerta quibus dicitur ſufficere ſupplicationem, qua petitur auocatio in prima in-

ſtantia ſubſcriptam ex multis ſuppoſita oſtenduntur, num. 7. & ſequentibus.

Declarationes S. Congregationis authenticas ſemper Senatus Regius amplectitur in caſibus occurrentibus, num. 8.

Declarationibus aſſertis dictantibus per ſubſcriptionem apponendam in ſola ſupplicatione ſatisfieri formæ Trident. uti non authenticis Senatus fidem negat, num. 9.

Statutum prohibens exceptionem contra inſtrumentum authenticum poteſt opponi ipſum non eſſe authenticum, n. 10.

Inſtrumentis informiter, & non ſolemniter exhibitis nemo credere tenetur, n, 11.

Subſcriptionem propria manus Sanctiſſimi apponendam in ipſis reſcriptis ad partes miſſis, expreſsè decreuit Concilium Trident. n. 12.

Inter ſupplicationem præſentatam Papæ, & reſcriptum deſuper confectum miſſum ad partes magna datur differentia, n. 13.

Reſcriptum mittendum ad partes ſubſcribendum eſſe, non caſualiter, ſed prouidè, decreuit Concilium Tridentinum, ut certus ſit Ordinarius de auocatione Papæ in prima inſtantia, n. 14.

Ordinarius impunè haſitat de auocatione in prima inſtantia ſi legitimè ſibi de ea non conſtat, num. 15.

Si per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfieret formæ Trident ingens damnum afficeretur etiam ipſe impetrans cum cogatur de ea docere coram Ordinario, & Senatu, num. 16.

Lex noua quando ſpecialiter prouidet in uno caſu, contrarium videtur velle in aliis omiſſis, num. 17.

A Concil. Tridentin. quod claris verbis diſcernit reſcriptum auocatorium ſubſcribendum; non eſt facilè recedendum per declarationes de quarum fide non conſtat contrarium dicentes, n. 18.

Sancta Congregatio Cardinal. facultatem habet à Papa in declaranda, & interpretanda dubia, & ambigua Concilij Tridentini, n. 19.

Declarandi facultatem qui habet, ea caret in re clara, non dubia, nec ambigua, n 20.

Declaratio non fit niſi in re dubia, n. 21.

Declaratio non cadit ſuper verbis claris, cum declaratione non egeant, n. 22.

Declaratio, quæ verbis diſpoſitionis declarata repugnat, in nullo actu admittitur; cum potius peremptio, deſtructio, & alteratio ſubiecti dicatur, num. 23.

Per declarationem quando mutatur, aut alteratur ſubiectum, non declaratio, ſed noua diſpoſitio dicitur, num. 24.

Rex Catholicus non patitur, ut in aliquo ſubuertantur Decreta Concilij Tridentini, n, 25.

Declaratio, ut admittatur debet eſſe congrua verborum ſignificationi, n. 26.

Declaratio, quod per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfiat formæ Tridentini, euidenter eiuſdem verbis incongruis, num. 27.

Senatus verbis claris Concil. Trident. decernentis ſubſcriptionem apponendam in reſcriptis adhæret, nec patitur, uti reſcripto auocatorio primæ inſtantiæ, in quo ſubſcriptio viſibiliter non legitur, num. 28.

Motus proprius Gregor. XIII. clarè intellexit Concil. Trident. decernentem formam ſubſcriptionis in reſcriptis ad partes miſſis apponendam, num. 29.

Per ſupplicationem ſubſcriptam propria manu Sanctiſſimi præſentatam in Senatu non euitatur remiſſio ad Ordinarium in prima inſtantia, num. 30.

Ad auocationem in prima inſtantia probandam nouam probationis formam induxit Trident à quo non recedendum, nec alius probandi modus admittendus, num. 31.

Monitoriales ad partes miſſæ, quibus inſeritur reſcriptum auocatorium ſubſcriptum manu Sanctiſſimi probant ſubſcriptionem ad effectum euitandi remiſſionem Ordinariæ, n. 32.

IN §§. antecedentibus plura non
inutilia ſubtiliter conſiderauimus,
† quibus de ſupplicatione 1
ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi
in Senatu conſtare inſinuauimus,
ut inde euitari poſſit
remiſſio cauſæ ſic auocatæ in prima inſtantia ad
Ordinarium, fidem tamen duarum Declarationum
Sacræ Congregationis uti authenticarum
ſupponentes, & earundem doctrinæ veſtigia
imitantes, expreſsè declaratorium ſatisfactum
eſſe diſpoſitioni, & formæ Concil. Trident. *in
cap. 20. ſeſ. 24. de reformatione*, ex ſola ſupplicatione
(qua auocatio petitur in prima inſtantia)
ſubſcripta propriæ manus Sanctiſſimi. Quarum
altera ſic ait: *An cauſarum auocationes validæ
ſint † ſi Breuia Apoſtolica, quæ tranſmittuntur 2
manu propria Pontificis ſubſcripta non ſint? Congregatio
cenſuit eſſe valida cum ſufficiat ipſas ſupplicationes,
ſuper quibus Breuia conficiuntur manu
Pontificis eſſe ſignatas.* Altera vero declaratio ita
pariter conſonat: *An cauſarum auocationes commiſſionéſque
minus validæ, aut contra Decretum
Concilij cap 20. ſeſ. 24. iudicari debeant, ex eo quod
Breuia Apoſtolica, quæ ad partes tranſmittuntur
manu propria Sanctiſſimi ſubſcripta non ſint, an
verò ſufficiat ipſas ſupplicationes, & commiſſiones
ſuper quibus Breuia conficiuntur manu Papæ ſignatas,
& ſubſcriptas eſſe? Congregatio cenſuit ſatisfactum
eſſe Decreto, ſi ipſa ſupplicatio, & commiſſio,
ſuper qua Breuia fabricantur, manu Sanctitatis
ſuæ ſubſcripta ſit.* Itaque ſub hoc ſuppoſito,
quod huiuſmodi Declarationes verè, &
realiter ab eadem S. Congregatione Cardinalium
emanauerint, de quarum fide authenticè
doceatur, in dubiúmque minimè reuocetur, indefeſſo
pede currunt omnia, quæ in §§. antecedentibus
reſoluimus circa probationem legitimam
ſupplicationis ſubſcriptæ in Senatu oſtendendæ.

Sed adhuc agnoſcentes huius Supremi Concilij
ſtylum, † praxímque uſitatam aduerſus re- 3
ſcripta auocatoria primæ inſtantiæ (quibus ſubſcriptio
propriæ manus Sanctiſſimi oculatiter
non legitur) reclamantem, ulteriùs in re hac
ſubſiſtendum duximus, iudicium noſtrum ſuſpendentes,
& Senatus motiua enucleantes, tùm
inſequuti voluntatem, & nouam diſpoſitionem
Sanctiſſimi D. N. P. Urbani VIII. negantem fidem
adhiberi declarationibus S. Congreg. non
authenticis. Tùm inhærentis litterali ſenſui
Concil. Trident. (cuius eſt acerrimus protector)
cum quo aſſertas Declarationes manifeſtè
pugnare Senatus oſtendit.

Primum igitur eiuſdem Senatus motiuum eo
potiſſimum † oſtentatur, quod noſtris his tem- 4
poribus publicari fecit Sanctitas Urbani VIII.
per uniuerſalem Eccleſiam, ne de cætero à quo-
quam

quam aliqua detur fides in indicio nec extra iudicium Declarationibus Cardinalium, nou tantùm manuſcriptis, verùm & impreſſis per aliquos Authores; ſed tantùm illis, quæ in authentica forma ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti S. Congregationis, ac Secretarij eiuſdem Congregat. pro tempore ex ſtentium munitæ fuerint, quod eadem Sancta Congregatio ex ſpeciali S. D. N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. iuſſu mandauit, & præcepit Romæ, die 1. Auguſti 1631. eo quod multæ falsò, fictéque S. Congregationi Cardinalium arrogantur, quæ re vera ſuppoſitæ ſunt apocryphæ, & ab ea non dimanaſſe eadem Sancta Congregatio inſinuat, cuius Breue ſimiliter publicare fecit Conſilium Supremum Sanctæ Inquiſitionis de mandato D. N. P. ab eodémque omnes ferè libri impreſſi harum Declarationum fuerunt reconditi.

Cuius in ſuper Breuis intuitu paſſim Doctores Declarationibus Cardinalium per alios citatis, 5 † eo quod authenticæ non ſunt, fidem abnegant, & carere affirmant ad cauſarum deciſionem, & ad quæſtionum reſolutiones, vt videre eſt ex *Fagandez de præceptis Eccleſiaſtic. tract. 2. lib.8. cap.8. num.38. & 32.* Souſa *in Bulla Cœnæ cap.23. diſp.110. concluſ 3. num. 7* Fernandez *in Exameron. Rector Moral. p.4. § 1. num. 5.* Granado *in 1. 2. D. Thom. controuer. 1. tract. 15. diſput. 14. ſect. 2. num. 8. & ſeqq.* Antonin. Diana *reſol. moral. 4. p. tract.4.* Miſcellan. *reſolut. 235. ad medium, & iterum tom. 1. p. 1. tract. 5. de abſolut ab hæreſ, reſolut. 2. verſ. Nec valet dicere Pium V. & pluribus alibi.*

Aliod etiam circa hoc ortum eſt Decretum 6 S. Congregationis indicis † ſuper prohibitione librorum, ſub *die 29. Aprilis* 1621. ſignatum à Domino Cardinali Vbaldino, cuius virtute de fide, & certitudine quarundam Declarationum aſſertarum S. Congregatio merito dubitauit *Doctiſſimus Præſes Granatenſis Domin. Ioannes Baptiſta Valençuela Velazquez in conſ.*184. *num.* 27. *tom.*2. ibi: *Nam vltra quod dictæ Declarationes non ſunt certæ, an tales ſint Sacræ Congregationis, quia ſunt in lucem editæ ſine debita authoritate, & quod illis, nec ex ſola vrbanitate poteſt fides adhiberi, & ſuper quo nouiter eſt Decretum latum à Sacra Congregatione ſuper librorum prohibitione ſub die 29. Aprilis 1621. ſignatum à Domino Cardinal. Vbaldino, &c.* Igitur dum Senatus, iuſtè, & legitimè dubitat, an verè hæ aſſertæ Declarationes dimanarint à S. Congregation. Cardi-7 nal. cum authenticæ à nemine oſtendantur; † licitè inhæret Tridentin. diſpoſitioni appetentis ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi in ipſis reſcriptis auocatoriis primæ inſtantiæ miſſis ad has partes, ita vt nec debeat contentari ſola ſupplicatione ſubſcripta, quantumuis de ea coram eodem Senatu doceatur per impetrantem iuxta aſſertas Declarationes.

Semper enim Senatus agnouit authoritatem 8 magnam S. Congregationis, † eiuſque veras, & authenticas Declarationes libenter amplexus eſt, & iuxta eas diſcernit aſſiduè in caſibus occurrentibus, ac ſi ab ipſo Summo Pontifice dimanaſſent, & velut ſi à principio cum ipſis Concil. Trid. Decretis à ſancta Synodo ſimul ortæ fuiſſent, prout latiùs oſtendimus ſuprà hac 2. *part. cap. 2. per totum.*

Iſtis tamen aſſertis Declarationibus non authenticis, & tanquam informiter diuulgatis, fidem negat; † tum ex breue S. D. N. Vrbani 9 VIII. tum ex iuris diſpoſitione: etenim licèt ſtatutum tantam attribuat authoritatem inſtrumento publico, & authentico, vt omnem contra illud prohibeat exceptionem, nihilominus poteſt licitè, liberéque opponi, † quod inſtru- 10 mentum non eſt authenticum. Decius *in cap. ex parte, el 2. num. 40. de officio Delegat. & in conſ.* 458. *num.* 1. Bald. *in l. 1. §. parai, num.3. ff. quod vi, aut clam.* vbi dicit, quod hoc caſu debet conſtare inſtrumentum eſſe authenticum *DD. omnes in l.4. §. condemnatum, ff. de re iudic.* Cephal. *conſ.* 627. *n.* 4. Afflict. *deciſ.* 283. *n.* 1. vbi Vrſilius *in annotat. n.*3. Crauetta *conſ.*6. *num.*72. Millanenſ. *deciſ* 8. *n.*5. *lib.*2. Bald. *in c. Paſtoral. n.4. de appellationib.* Curtius Iun. *in l. iuris gentium, §. quod ferè, ff. de pactis.* Lofredus *conſ.6. n.*12. Cauenſ. *ſuper Ritib. Mag. Curiæ 5. Ritu.* 193. *n.* 9. & 16. Rebuf. *ſuper Conſtit. Gallic. tit. de litteris obligatoriis, art.2. gloſ.1. n. 34. & ſeq.* Frecia *in tract. prædio. p.5. num.5.* & ex aliis pluribus multas congerens ſimiles doctrinas probat Carol. de Graſſis *in tract. de exception. except.2. à princip.* & præcipuè *à num.4.*

Nec enim quis credere tenetur inſtrumentis informibus non ſolemniter, † nec authenticè 11 expeditis, ſiue iudicialibus, ſiue extraiudicialibus, prout abundè probauimus ſuprà hac 2. *p. c.24. à n.14. cum multis ſeqq. & à n.70. vſque ad fin.cap.* Igitur iſtis aſſertis Declarationibus (ſufficere nempè ſubſcriptionem Sanctiſſimi apponi in ſupplicatione, qua commiſſio auocatoria primæ inſtantiæ poſtulatur abſque eo quod in ipſis Reſcriptis apponatur accreſcẽtibus, & nouiter inducentibus) iuſtè veretur Senatus fidem adhibere, donec authenticæ non apparent iuxta Breue S. D. N. Vrbani; ac per conſequens Senatus ipſe Reſcripta huiuſmodi ad partes Hiſpaniæ miſſa ſine ſubſcriptione patente auocatoria primæ inſtantiæ, eo quod contra expreſſum S. Conc. Trid. (cuius eſt omni iure protector Rex noſter Catholicus) ſunt expedita, retinet, cauſa remiſſa Ordinario, cui de iure cognitio pertinet.

Secundum autem Senatus motiuum prouenit ex litterali ſenſu, † manifeſtáque & clara di- 12 ſpoſitione *Concil. Trid. in dict. cap. cauſæ omnes,* indubitanter appetentis hanc formam ſubſcriptionis in ipſis Reſcriptis, & litteris auocatoriis, quæ ad partes mittuntur, ibi: *Per ſpeciale Reſcriptum ſignaturæ Sanctitatis ſuæ manu propria ſubſcribendam.* Reſcriptum ſubſcribendum dixit, non ſupplicationem, qua auocatio petitur (vti cenſuere aſſertæ Declarationes relatæ) quod multum diſtat; imò & fini, atque intentioni principali ipſius Conciliaris diſpoſitionis penitùs repugnat, vt ſtatim euidenter apparebit. Quare certior redditur Senatus ad faciliùs credendum huiuſmodi Declarationes apocryphas, & ſuppoſitas eſſe, & falsò attribui S. Congregat. Cardinal.

Monetur Senatus ex nota differentia inter ſupplicationem & Reſcriptum, † illa informis 13 eſt quædam ſcriptura, quæ nec in iudicio, nec extra iudicium fidem facit, niſi dumtaxat in Cancellaria ad hoc ſolum, vt ex eadem conficiantur, & fabricentur Reſcripta, & aliæ litteræ Apoſtolicæ, ex quibus dumtaxat probatio gratiæ oritur, vt latiùs probauimus *ſuprà* hoc *cap. 30. per totum,*

totum, & etiam in omnibus §§. antecedentibus,
c. 26. à n. 14. cum ſeqq. Reſcripta autem ſunt illæ
litteræ deſuper ex ſupplicatione confectæ, quæ
ad partes mittuntur iudicibus nominatis, toto
titulo *de Reſcriptis*, & *de officio Delegati*, *cap.
mandatum Apoſtolicum ad ſe directum*, 33. *c. litte-
ris Apoſtolicis ad vos directis*, 39. *& c. 2.* ibi: *Qua-
tenus inſpectis litteris, quæ Epiſcopo prædicto di-
reximus, de reſcriptis.* Probant etiam eadem aſ-
ſertæ Declarationes adductæ ſuperiùs *num. 2.*
Quæ etiam mittuntur clauſæ, vt poſt alios Gon-
çalez *in Regul. de alter. Gloſ. 59. num 6. c. 5. & 6.*
& tandem inter ſupplicationem, & Reſcriptum
illamet adeſt differentia; quæ inter Protocol-
lum, & inſtrumentum publicum, quorum quod-
libet ad diuerſa deſtinatum eſt à iure, prout la-
tiùs ſcripſimus hoc *c. 30. §. 2. à num. 32 cum ſeqq.
& in §. 3 à num. 15. cum ſeqq.* quod & cunctis per-
quam notiſſimum eſt, ex quibus apertè colligi-
tur, aliud eſſe ſupplicationem, aliud & non idem
litteræ, & reſcripta, & vtrumque & nomine, &
effectu diuerſum.

Hinc non caſualiter, ſed prouida attentione
14 Concil. Trid. decreuit, † ſubſcribendum Reſcri-
ptum ipſum, quod mittendum eſt ad partea, vt
certioretur Ordinarius, & ne dubitet de auoca-
tiune, ſed planè cognoſcat voluntatem Sanctiſ-
ſimi, vt abſque controuerſia, & contentione aliqua
cedat Delegato, auocationi & cõmiſſioni in pri-
ptũ inſtantia. Alias enim ſi Reſcriptũ ipſum ſub-
ſcriptũ non ſit propria manu Sãctiſſimi, quomo-
do ſibi conſtare poterit de legitima auocatione? (
cũ reſcriptum ſubſcriptione qualificatũ ſit à Tri-
dent. deſtinatum ad huiuſmodi auocationem
probandam, vt ſtatim dicetur) nec à quo fuerit
ſupplicatio ſubſcripta? Cum hæc penes Cancel-
larium remaneat impetranti non tradenda, at-
que ſubſcriptiones omnes in litteris de ſuper
expeditis penitus confundantur, ita vt ea illis
dicerni non poſſit, an à Sanctiſſimo, an ab alio
fuerit ſubſcriptio emanata, vt abundè monſtra-
mus ſup. hoc *cap. §. 1. per totum*, & maximè *à n. 6.
& ſeqq.* Quo caſu impunè ei reſiſtere poterit Or-
dinarius tutus Conciliari diſpoſitione ſibi præ-
ſeruante primam inſtantiam, aliter validè non
auocandam, quàm per ſpeciale reſcriptum pro-
15 pria manu Sanctiſſimo ſubſcribendum, iuxta †
dict. cap. cauſa omnes, iuncto text. *in cap. cum in
iure 31. de officio Delegat.* in illis verbis: *Ac tibi
ſuper mandato Apoſtolico hæſitanti ab aliquo non
ſit facta fides, an mandatum huiuſmodi exequi te-
nearis; ſuper quo tibi huiuſmodi damus reſponſum,
quod niſi de mandato Apoſtolico certus ex litteris,
exequi non cogeris quod mandatur, &c.* Certus di-
ci non poteſt Ordinarius de auocatione ſuæ pri-
mæ inſtantiæ per reſcriptum non ſubſcriptum
ſibi oſtenſum, cui forma probandi auocationem
omnino deficit, vt latiſſimè diximus hac *2. p.
c. 6. à n. 14. vſque ad finem, & in §. vnico, à n. 25.
cum multis ſeqq. & à n. 18.* quibus locis reperies,
reſcriptum ſubſcriptum propria manu Sãctiſſi-
mi pro forma deſtinatum eſſe à Concilio Tri-
dent. ad probationem auocationis primæ inſtan-
tiæ, ita vt alius omnis modus id probandi ſit pe-
nitus excluſus. Nec quis tenetur credere ſcri-
pturis non ſolemniter expeditis, prout remiſſiuè
abundè diximus, *ſup. n. 10.*

Deinde quia & impetranti ipſi valdè damno-
16 ſa foret reſolutio aſſertarum † declarationum,
cum ex nouis litibus, immoderatis expenſis, &
incerto fine inuolui cogatur. Quippè ingenti
labore, & ſumma difficultate premitur impe-
trans, nouóque inde onere Romam redire præ-
cisè grauatur, cùm tam coram Ordinario, quàm
coram Senatu teneatur de ſupplicatione ſubſcri-
pta docere, quam tamen oſtendere, & exhibere
valdè difficillimum ſibi erit, eo quod ſemper
conſeruetur in Cancellaria, & impetranti mini-
mè tradatur: Prout latiùs conſiderauimus hoc
c. 30. & in duobus §§. proximè antecedentibus. In-
déque impetrans ad quid ferè impoſſibile gra-
uaretur, atque confuſio maxima ea ſui præcluſa
probandi facultate (quam anguſtiandam nulla
iuris ratio permittit) exoriretur.

Quæ omnia inconuenientia, & intolerabilia
damna præ oculis habens Concilium Tridenti-
num prouidè illis occurrit, † diſertè, & diſcre- 17
tiuè, diſponens quod ſubſcriptio propriæ manus
Sanctiſſimi in reſcripto ipſo apponatur, vt cun-
cta eſſent, ſecuréque & ſine fraudibus negotia
currant.

Et nihil dixit de ſupplicatione ſubſcribenda,
quam ſi ſufficere Sancta Synodus putaret, & de
eadem intelligere voluiſſet, facilè ſibi foret ap-
ponere iuxta iura vulgaria, per Nos adducta *in
tractat. de Regia protection. 1. p. c. 1. n. 229.* Imò il-
lam conſultò omiſiſſe, & neglexiſſe non obſcu-
rè ſuadent qualitas rei, natura negotij, & ſubie-
cta materia. Cùm ex ſola ſupplicatione ſubſcri-
pta non ſatis fieri principali ſuæ intentioni, &
ſanctiſſimo fini, clarè agnouerit, ſicque ſpeciali-
ter, nouiter, & prudentialiter de reſcripto ſub-
ſcribendo duntaxat diſpoſuit, certò ſciens aliter
ſuam intentionem effectum conſequi non vale-
re. Quam idcirco peruertere, & à reſcripto ſub-
plantare, omnino incongruit, nec rationis di-
uerſitas admittit. Etenim quando lex noua ſpe-
cialiter prouidet in vno caſu; contrarium vide-
tur velle in aliis omiſſis, ſicuti copiosè proba-
uimus hac *2. p. cap. 10. à num. 42. cum ſeqq.* maxi-
mè vbi deficit rationis identitas, & actuum ſeu
caſuum ſimilitudo, ex vulgaribus doctrinis.

Vndè cũ tam claris perſpicuis, & indubitabi-
libus verbis conſtet † de diſpoſitione Concilij 18
Trident. deſiderante formam ſubſcriptionis pro-
priæ manus Sanctiſſimi in ipſiſmet reſcriptis ap-
ponendæ, vt omnis ceſſet confuſio, difficultas,
& inconueniens, & vt fraudes euitentur (prout
ſup. *cap. 3. à num. 13. & ſeqq.* latius diximus) non
cogimur credere eam eſſe reuocatam per aſſer-
tas declarationes, quæ authenticæ non oſten-
duntur, vti in ſimilibus omnino terminis dicit,
poſt alios Granado 2. 2. *D. Thom. controuer. 1.
tract. 15. diſp. 14. ſect. 2. num. 8. & ſequentibus.*
circa facultatem à Concil. Tridentino Epiſco-
pis conceſſam abſoluendi ab hæreſi occulta, vt
non præſumatur ſublata per quaſdam aſſertas
declarationes Cardinalium, quæ authenticæ
non docentur, ſequitur *Anton. Diana 4. p. tra-
ctat. 4. Miſcellan. reſolution. 239.* qui *in verſ.
Ad ſecundùm*, ita ait: *Ad ſecundum reſponde-
tur, nullibi afferri à prædictis Authoribus teſtimo-
nium authenticum talis reuocationis, aut declara-
tionis, & cum aliunde eam perſpicuè conſtet de fa-
cultate Tridentin. non cogimur credere eam eſſe re-
uocatam, &c. Et hæc omnia ad verbum docet
Granado, &c.*

Ex quo meritò augetur Senatus noſtri proba-
bilis incredulitas circa † fidem harum declara- 19
tionum aſſertarum, quoniam cum verba Con-
cilij

cilij clara ſint, quæ nullam admittunt ambigui-
tatem, nec controuerſiam, non eſſe credibile,
aſſerit, Sanctam Congregationem (quæ ſolùm
ad tollenda, & declaranda dubia eiuſdem Con-
cilij facultatem habet à Summo Pontifice, pro-
vt latius diximus ſup. hac 2. *p. cap. 2. à princip.*)
talem declarationem feciſſe, nec ab ea dimanaſ-
ſe, tùm quia habens facultatem ad declaran-
dum, & interpretandum; ea caret penitùs, vbi
verba ſunt clara, non ambigua, nec dubia, Tira-
20 quel. *in l. ſi vnquam, verbo, Liberis*, † *num. 12.
& ſeqq. C. de reuocand. dona.* Ruinus *conſ. 97. nu-
mer. 3. lib. 5.* Aldobrandinus *in conſ. 27. num. 37.
cum tribus ſeqq.* vbi quod declaratio, & inter-
pretatio locum habent quando verba ambigua
ſunt, & poſſunt in alterutram partem, & ſen-
ſum trahi, ſecus quando clara ſunt, Marcobru-
nus *conſ. 37. num. 138. & num 177.* Camill. Gal-
linus, *de verbor. ſignific. lib. 10. cap. vlt. num. 25.*
Hieronym. Gabriel. *in conſ 95. num. 12. lib. 1.*
Hondedeus *conſ. 78. num. 48. lib. 1.* Ioann. Garcia
de nobilitate in præfatio. num. 27. & 28. Surdus
*in conſ. 281. num. 30. lib. 2. & in conſ. 339. n. 11.
lib. 3.* Vbi quod declaratio non fit niſi de re du-
21 bia, † idem Surdus *conſ. 192. num. 31. lib. 2. & in
tribus ſeqq lib. 3.* Vbi quod declaratio non cadit
ſuper verbis claris, quia non indigent declara-
22 tione, † Becius *in conſ. 3. num. 44. & ſeqq.* Ca-
ſanate *conſ. 17 num. 26.* Vbi quod declaratio
non cadit ſuper certo, ſed ſuper dubio, ſaltim
vbi eſt dubietas inter ſenſum proprium, & im-
proprium. Et idem Caſanate *in conſ. 50. num. 23.
& in conſ. 53. num. 56.* Vbi quod declaratio re-
fertur ad dubia, non ad clara, latè etiam Car-
din. Tuſchus *tom. 2. littera D. concluſ. 88. per
totum*, plenè per Caſtellum *controuerſiar. tom. 6.
cap. 182. a num. 23. cum ſequentibus, & in prin-
cipio.* Igitur cum verba, *Concilij Trident. in di-
cto capitul. cauſæ omnes*, nullam patiantur dubie-
tatem, confuſionem, nec ambiguitatem, cum
claré, & apertiſſimè diſponat de ſubſcriptione
apponenda in reſcriptis auocatoriis, quæ ſunt
litteræ illæ, quæ mittuntur ad Delegatos; ſe-
quitur vehementiſſima quædam iuris præſum-
ptio, incredibile valdè eſſe, prædictas declara-
tiones à S. Congregatione emanaſſe, maximè
cum ad aliud penitùs diuerſum à verbis Conci-
lij ſuadere intendant.

Tùm etiam eo mouetur Senatus, quod hu-
iuſmodi declaratio verbis Concilij (quæ ſunt
23 ſuæ intentionis † ſigna, & vera teſtimonia) ex-
preſsè repugnat, quæ in nullo actu vel mate-
ria admittitur. Quia tunc magis dicitur deſtrue-
re, perimere, mutare, ſeu alterare principalem
diſpoſitionem, quod quidem nullo modo cadit
in habente facultatem declarandi dumtaxat, &
interpretandi diſpoſitionem aliquam, Meno-
chius *conſil. 110 num. 59. 60. & 61. lib. 2.* & la-
tius *conſil. 160. num. 48. & 49.* Mandell. de Al-
ba *conſil. 602. num. 9. cum ſequentibus*, Surdus
conſil. 380. num. 9. lib. 3. Decianus *conſil. 84. nu-
mer. 50. lib. 1.* Hondedeus *conſil. 8. num 71. lib. 1.*
Peregrin. *de fideicommiſſ. artic. 14. num. 21.* Ca-
ſanate *conſil. 51. num. 4.* Marius Giurba *ad con-
ſuetu. ſtatus Meſſanenſ. cap. 2. gloſſa 1. part. 1. nu-
mer. 4. fol. 182.* poſt Tatami. Rebuf. Bimium,
Menoch. Maſcard. Seſſe, & alios plures ab eo
24 citatos. Sic ſanè † vbi alteratur, ſeu mutatur
ſubiectum, non declaratio, ſed noua, & di-
uerſa diſpoſitio dicitur ſicuti Menoch. ſcripſit
in dict. conſil. 160. num. 48. & 49. Bimius *in
conſil. 235. num. 28.* Maſcard. *tom. 1. concluſio.
124. num. 32. & 34* Hondedeus *conſ. 9. num 6.
& in conſil. 51. num. 72. vol. 2.* Mantica *de con-
iectur. vltimar. voluntat. lib. 3. tit. 1. num 14. &
lib. 12. titul. 16. numer. 8.* & cum aliis multis,
Giurba vbi proximè, *num. 17.* Vbi quod non
declarat qui alterat ſubiectum, ſed nouum ius
conſtituit, ſicuti tenent permulti ibidem com-
memorati; quod quidem S. Congregationis
facultas non admittit, nec Rex noſter Catholi-
cus patitur, † vt in aliquo ſubuertantur Con- 25
cil. Tridentin. decreta, & diſpoſitiones, ſed vt
ſemper illæſæ in viridi ſint obſeruantia; vt ſæpè
diximus.

Tùm etiam, quia declaratio interpretatiua,
vt admittatur, debet eſſe congrua, & tunc
talis dicitur, † quando verba diſpoſitionis de- 26
claratæ eam patiuntur, & eis conuenit ſecun-
dùm propriam ſignificationem, vti poſt innu-
meros Doctores diximus *in tractatu de Regia
protectione 4. p. cap. 12. à num. 35. cum ſeqq.* plu-
rima conducibilia videnda ibidem *à num. 20.
cum ſeqq.* quibus adde Tuſchum *littera D. con-
cluſ. 9. à num. 19. cum ſeqq.* Anton. Sola. *ad De-
creta Sabaud. tit. de clauſul. mandat. Princip.
gloſſ. 1. num. 10.* Giurba *ad conſuet. ſtatut. Meſ-
ſanenſ. capitul. 2. gloſſa 1. part. 1. num. 18. & 19.
fol. 189.* qui plures alios laudat, & Caſtillo
*controuerſiarum tom 6. cap. 182. à num. 33. & ſe-
quentibus.* Quàm incongrua ſit hæc declaratio,
& interpretatio verbis Concilij, † ad oculum 27
patet ex hucuſque dictis, cum iſtud de ſubſcri-
ptione apponenda in reſcripto diſponat. De-
claratio autem in ſupplicatione, qua reſcri-
ptum petitur (& ſic in alia re omnino diuerſa)
ſufficere aſſerit, quæ nullatenus adaptari po-
teſt ſubiectæ materiæ, fini, & intentioni eiuſ-
dem Concilij, cum illud ſic induxerit vt Or-
dinarius cognoſcat, quando cedere debeat com-
miſſioni auocatoriæ in prima inſtantia, quod
quidem per ſupplicationem ſubſcriptam quæ
Ordinario nec oſtenditur, ac nec vix oſtendi
poteſt (cum parti denegetur impetranti, & in
Cancellaria vbi Breuia conficiuntur ex ea
coaſſeruetur) nullatenus ſibi conſtare poteſt,
nec ceſſant inconuenientia conſiderata à Tri-
dentin. Imò ex ea maiora alia nouiter inſur-
gunt, eò quod inter colitigantes grandis ſit iur-
gium occaſio, & nuuatum expenſarum, & dam-
norum ſeminarium omni iure præcauendum.

Quapropter cùm Senatus † apertiſſimam 28
habeat, claram & indubitatam diſpoſitionem
Concil. Tridentin. decernentem ſubſcribendum
eſſe reſcriptum auocatorium primæ inſtantiæ;
nullatenus permittit hanc formam violari, de-
trahi, nec mutari, vti acerrimus eiuſdem
protector, ſicque reſcripta auocatoria in pri-
ma inſtantia, in quibus viſibiliter non legitur
ſubſcriptio Sanctiſſimi; illis vti impetrantem
non patitur, ſed cauſam remittit Ordinario, cui
de iure competit. Conſiderat enim Senatus
ipſe ex ſupradictis, quod ſi aliquæ declaratio-
nes ſuſpectæ, & ſuppoſitæ præſumi poſſunt
(vti, in ſuo Breui inſinuat Summus Pontifex
Vrbanus VIII. de quo ſuperiùs *à numer. 4.*)
nullæ tam incredibiles, & ſuſpectæ poſſunt in-
ueniri quàm iſtæ, quæ totaliter perimunt Con-
cilij claram diſpoſitionem, & verba eius ſub-
uertunt, ac directè fini, & intentioni eiuſ-
dem

Digitized by Google

totam, & etiam in omnibus §§. antecedentibus,
e 26. à n.24.cum ſeqq. Reſcripta autem ſunt illæ
litteræ deſuper ex ſupplicatione confectæ, quæ
ad partes mittuntur iudicibus nominatis, toto
titulo *de Reſcriptis*, & *de officio Delegati*, *cap.
mandatum Apoſtolicum ad ſe directum*, 33. *c. litte-
ris Apoſtolicis ad vos directis*, 39. *& c.*2. ibi: *Qua-
tenus inſpectis literis, quæ Epiſcopo prædicto di-
reximus, de reſcriptis.* Probant etiam eadem aſ-
ſertæ Declarationes adductæ ſuperiùs *num.* 2.
Quæ etiam mittuntur clauſæ, vt poſt alios Gon-
çalez *in Regul. de alter. Gloſ.* 59. *num* 6. *c.* 5. *&* 6.
& tandem inter ſupplicationem, & Reſcriptum
illamet adeſt differentia; quæ inter Protocol-
lum, & inſtrumentum publicum, quorum quod-
libet ad diuerſa deſtinatum eſt à iure, prout la-
tiùs ſcripſimos hoc *c.* 30. §. 2. *à num.* 32 *cum ſeqq.
& in* §. 3 *à num.* 15. *cum ſeqq.* quod & cunctis per-
quam notiſſimum eſt, ex quibus apertè colligi-
tur, aliud eſſe ſupplicationem, aliud & non idem
literæ, & reſcripta, & vtrumque & nomine, &
effectu diuerſum.

Hinc non caſualiter, ſed prouida attentione
14 Concil. Trid. decreuit, † ſubſcribendum Reſcri-
ptum ipſum, quod mittendum eſt ad partes, vt
certioretur Ordinarius, & ne dubitet de auoca-
tione, ſed planè cognoſcat voluntatem Sanctiſ-
ſimi, vt abſque controuerſia, & contentione aliqua
cedat Delegato, auocationi & cõmiſſioni in pri-
mã inſtantia. Aliàs enim ſi Reſcriptũ ipſum ſub-
ſcriptũ non ſit propria manu Sãctiſſimi, quomo-
do ſibi conſtare poterit de legitima auocatione? (
cũ reſcriptum ſubſcriptione qualificatũ ſit à Tri-
dent. deſtinatum ad huiuſmodi auocationem
probandam, vt ſtatim dicetur) nec à quo fuerit
ſupplicatio ſubſcripta? Cum hæc penes Cancel-
lariam remaneat impetranti non tradendã, at-
que ſubſcriptiones omnes in litteris de ſuper
expeditis penitus confundantur, ita vt ex illis
diſcerni non poſſit, an à Sanctiſſimo, an ab alio
fuerit ſubſcriptio emanata, vt abundè monſtra-
mus ſup. hoc *cap.* §. 2. *per totum*, & maximè *à n.*6.
& ſeqq. Quo caſu impunè ei reſiſtere poterit Or-
dinarius tutus Conciliari diſpoſitione ſibi præ-
ſeruante primam inſtantiam, aliter validè non
auocandam, quàm per ſpeciale reſcriptum pro-
15 pria manu Sanctiſſimo ſubſcribendum, iuxta †
dict. cap. cauſæ omnes, iuncto text. *in cap. cum in
iure* 31. *de officio Delegat.* in illis verbis: *Ac tibi
ſuper mandato Apoſtolico heſitanti ab aliquo non
ſit facta fides, an mandatum huiuſmodi exequi te-
nearis; ſuper quo tibi huiuſmodi damus reſponſum,
quod niſi de mandato Apoſtolico certus ex litteris,
exequi non cogeris, quod mandatur, &c.* Certus di-
ci non poteſt Ordinarius de auocatione ſuæ pri-
mæ inſtantiæ per reſcriptum non ſubſcriptum
ſibi oſtenſum, cui forma probandi auocationem
omnino deficit, vt latiſſimè diximus hac 2. *p.
c.*6. *à n.*14. *vſque ad finem, & in* §. *vnico*, *à n.*25.
*cum multis ſeqq. & à n.*18. quibus locis reperies,
reſcriptum ſubſcriptum propria manu Sãctiſſi-
mi pro forma deſtinatum eſſe à Concilio Tri-
dent. ad probationem auocationis primæ inſtan-
tiæ, ita vt alius omnis modus id probandi ſit pe-
nitus excluſus. Nec quis tenetur credere ſcri-
pturis non ſolemniter expeditis, prout remiſſiuè
abundè diximus, ſup. *n* 10.

Deinde quia & impetranti ipſi valdè damno-
16 ſa foret reſolutio aſſertarum † declarationum,
cum ex nouis litibus, immoderatis expenſis, &
incerto fine inuolui cogatur. Quippè ingenti
labore, & ſumma difficultate premitur impe-
trans, nouóque inde onere Romam redire præ-
cisè grauatur, cùm tam coram Ordinario, quàm
coram Senatu teneatur de ſupplicatione ſubſcri-
pta docere, quam tamen oſtendere, & exhibere
valdè difficillimum ſibi erit, eo quod ſemper
conſeruetur in Cancellaria, & impetranti mini-
mè tradatur: Prout latiùs conſiderauimus hoc
c. 30. *& in duobus* §§. *proximè antecedentibus.* In-
déque impetrans ad quid ferè impoſſibile gra-
uaretur, atque confuſio maxima ex ſui præcluſa
probandi facultate (quam anguſtiandam nulla
iuris ratio permittit) exoriretur.

Quæ omnia inconuenientia, & intolerabilia
damna præ oculis habens Concilium Tridenti-
num prouidè illis occurrit, † discretè, & diſcre- 17
tiuè, diſponens quod ſubſcripto propriæ manus
ſanctiſſimi in reſcripto ipſo apponatur, vt cun-
cta ceſſent, securéque & ſine fraudibus negotia
currant.

Et nihil dixit de ſupplicatione ſubſcribenda,
quam ſi ſufficere Sancta Synodus putaret, & de
eadem intelligere voluiſſet, facilè ſibi foret ap-
ponere iuxta iura vulgaria, per Nos adducta *in
tractat. de Regia protection.* 1. *p. c.*1. *n.*229. Imò il-
lam conſultò omiſiſſe, & neglexiſſe non obſcu-
rè ſuadent qualitas rei, natura negotij, & ſubie-
cta materia. Cùm ex ſola ſupplicatione ſubſcri-
pta non ſatis fieri principali ſuæ intentioni, &
ſanctiſſimo fini, clarè agnouerit, ſicque ſpeciali-
ter, nouiter, & prudentialiter de reſcripto ſub-
ſcribendo dumtaxat diſpoſuit, certò ſciens aliter
ſuam intentionem effectum conſequi non vale-
re. Quam idcirco peruertere, & à reſcripto ſub-
plantare, omnino incongruit, nec rationis di-
uerſitas admittit. Etenim quando lex noua ſpe-
cialiter prouidet in vno caſu; contrarium vide-
tur velle in aliis omiſſis, ſicuti copioſè proba-
uimus hac 2. *p. cap.* 10. *à num.*42. *cum ſeqq.* maxi-
mè vbi deficit rationis identitas, & actuum ſeu
caſuum ſimilitudo, ex vulgaribus doctrinis.

Vndè cũ tam claris perſpicuis, & indubitabi-
libus verbis conſtet † de diſpoſitione Concilij 18
Trident. deſiderante formam ſubſcriptionis pro-
priæ manus Sanctiſſimi in ipſiſmet reſcriptis ap-
ponendæ, vt omnis ceſſet confuſio, difficultas,
& inconueniens, & vt fraudes euitentur (prout
ſup. *cap.* 3. *à num.*13. *& ſeqq.* latius diximus) non
cogimur credere eam eſſe reuocatam per aſſer-
tas declarationes, quæ authenticæ non oſten-
duntur, vti in ſimilibus omnino terminis dicit,
poſt alios Granado 2. 2. *D. Thom. controuer.* 1.
*tract.*15. *diſp.* 14. *ſect.* 2. *num.*8. *& ſequentibus.*
circa facultatem à Concil. Tridentino Epiſco-
pis conceſſam abſoluendi ab hæreſi occulta, vt
non præſumatur ſublata per quaſdam aſſertas
declarationes Cardinalium, quæ authenticæ
non docentur, ſequitur *Anton. Diana* 4. *p. tra-
ctat.* 4. *Miſcellan. reſolution.* 239. qui *in verſ.
Ad ſecundam*, ita ait: *Ad ſecundum reſponde-
tur, nullibi afferri à prædictis Authoribus teſtimo-
nium authenticum talis reuocationis, aut declara-
tionis, & cum aliunde tam perſpicuè conſtet de fa-
cultate Tridentin. non cogimur credere eam eſſe re-
uocatam, &c. Et hæc omnia ad verbum docet
Granado, &c.*

Ex quo meritò augetur Senatus noſtri proba-
bilis incredulitas circa † fidem harum declara- 19
tionum aſſertarum, quoniam cum verba Con-
cilij

cilij clara ſint, quæ nullam admittunt ambigui-
tatem, nec controuerſiam, non eſſe credibile,
aſſerit, Sanctam Congregationem (quæ ſolùm
ad tollenda, & declaranda dubia eiuſdem Con-
cilij facultatem habet à Summo Pontifice, pro-
vt latius diximus ſup. hac 2. *p.cap.2. à princip.*)
talem declarationem feciſſe, nec ab ea dimanaſ-
ſe, tùm quia habens facultatem ad declaran-
dum, & interpretandum; ea caret penitùs, vbi
verba ſunt clara, non ambigua, nec dubia, Tira-
20 quel. *in l. ſi vnquam, verbo, Liberis*, † *num.12. & ſeqq. C. de reuocand. dona.* Ruinus *conſ 97. nu-
mer.3. lib.5.* Aldobrandinus *in conſ. 27. num.37.
cum tribus ſeqq.* vbi quod declaratio, & inter-
pretatio locum habent quando verba ambigua
ſunt, & poſſunt in alterutram partem, & ſen-
ſum trahi, ſecus quando clara ſunt, Marcobru-
nus *conſ.37. num.138. & num 177.* Camill. Gal-
linus, *de verbor. ſignific. lib.10. cap. vlt. num.25.*
Hieronym. Gabriel. *in conſ 95. num. 12. lib.1.*
Hondedeus *conſ.78. num.48. lib.1.* Ioann. Garcia
de nobilitate in præfatio. num. 27. & 28. Surdus
*in conſ.281. num. 30. lib.2. & in conſ. 339. n.11.
lib.3.* Vbi quod declaratio non fit niſi de re du-
21 bia, † idem Surdus *conſ.192. num.31. lib.2. & in
tribus ſeqq lib. 3.* Vbi quod declaratio non cadit
ſuper verbis claris, quia non indigent declara-
22 tione, † Becius *in conſ. 3. num.44. & ſeqq.* Ca-
ſanate *conſ. 17 num. 26.* Vbi quod declaratio
non cadit ſuper certo, ſed ſuper dubio, ſaltim
vbi eſt dubietas inter ſenſum proprium, & im-
proprium. Et idem Caſanate *in conſ.50. num.23.
& in conſ.33. num.36.* Vbi quod declaratio re-
fertur ad dubia, non ad clara, latè etiam Car-
din. Tuſchus *tom. 2. littera D. concluſ. 88. per
totam*, plenè per Caſtellum *controuerſiar. tom.6.
cap.182. a num.23. cum ſequentibus, & à prin-
cipio.* Igitur cum verba, *Concilij Trident. in di-
cto capitul. cauſa omnes*, nullam patiantur dubie-
tatem, confuſionem, nec ambiguitatem, dum
clarè, & apertiſſimè diſponat de ſubſcriptione
apponenda in reſcriptis auocatoriis, quæ ſunt
literæ illæ, quæ mittuntur ad Delegatos; ſe-
quitur vehementiſſima quædam iuris præſum-
ptio, incredibile valdè eſſe, prædictas declara-
tiones à S. Congregatione emanaſſe, maximè
cum ad aliud penitùs diuerſum à verbis Conci-
lij ſuadere intendant.

Tùm etiam eo mouetur Senatus, quod hu-
iuſmodi declaratio verbis Concilij (quæ ſunt
23 ſuæ intentionis † ſigna, & vera teſtimonia) ex-
preſsè repugnat, quæ in nullo actu vel mate-
ria admittitur. Quia tunc magis dicitur deſtrue-
re, perimere, mutare, ſeu alterare principalem
diſpoſitionem, quod quidem nullo modo cadit
in habente facultatem declarandi dumtaxat, &
interpretandi diſpoſitionem aliquam, Meno-
chius *conſil. 110 num. 59. 60. & 61. lib.2.* & la-
tius *conſil. 160. num. 48. & 49.* Mandell. de Al-
ua *conſil. 602. num. 9. cum ſequentibus*, Surdus
conſil. 380. num. 9. lib.3. Decianus *conſil. 84. nu-
mer. 50. lib.1.* Hondedeus *conſil.8. num 71. lib 1.*
Peregrin. *de fideicommiſſ artic. 14. num.21.* Ca-
ſanate *conſil.51. num.4.* Marius Giurba *ad con-
ſuetu. ſtatus Meſſanenſ. cap.2. gloſſa 1. part.1. nu-
mer.4. fol. 182.* poſt Taramt. Rebuf. Biminm,
Menoch. Maſcard. Seſſe, & alios plures ab eo
24 citatos. Sic ſanè † vbi alteratur, ſeu mutatur
ſubiectum, non declaratio, ſed noua, & di-
uerſa diſpoſitio dicitur ſicuti Menoch. ſcripſit
in dict. conſil. 160. num. 48. & 49. Bimius *in
conſil. 235. num. 28.* Maſcard. *tom. 1. concluſio.
124. num. 32. & 34* Hondedeus *conſ.9. num 6.
& in conſil. 51. num.72. vol. 2.* Mantica *de con-
iectur. vltimar. voluntat. lib. 3. tit.1. num 14. &
lib. 12. titul. 16. numer. 8.* & cum aliis multis,
Giurba vbi proximè, *num. 17.* Vbi quod non
declarat qui alterat ſubiectum, ſed nouum ius
conſtituit, ſicuti tenent permulti ibidem com-
memorati; quod quidem S. Congregationis
facultas non admittit, nec Rex noſter Catholi-
cus patitur, † vt in aliquo ſubuertantur Con- 25
cil. Tridentin. decreta, & diſpoſitiones, ſed vt
ſemper illæſæ in viridi ſint obſeruantia; vt ſæpè
diximus.

Tùm etiam, quia declaratio interpretatiua,
vt admittatur, debet eſſe congrua, & tunc
talis dicitur, † quando verba diſpoſitionis de- 26
claratæ eam patiuntur, & eis conuenit ſecun-
dùm propriam ſignificationem, vti poſt innu-
meros Doctores diximus *in tractatu de Regia
protectione 4. p. cap.12. à num.35. cum ſeqq.* plu-
rima conducibilia videnda ibidem *à num. 20.
cum ſeqq.* quibus adde Tuſchum *littera D. con-
cluſ. 9. a num. 19. cum ſeqq.* Anton. Sola. *ad De-
creta Sabaud. tit. de clauſul. mandat. Princip.
gloſſ. 1. num.10.* Giurba *ad conſuet. ſtatut. Meſ-
ſanenſ. capitul. 2. gloſſa 1. part.1. num.18. & 19.
fol. 189.* qui plures alios laudat, & Caſtillo
*controuerſiarum tom 6. cap.182. à num. 33. & ſe-
quentibus.* Quàm incongrua ſit hæc declaratio,
& interpretatio verbis Concilij, † ad oculum 27
patet ex hucuſque dictis, cum iſtud de ſubſcri-
ptione apponenda in reſcripto diſponat. De-
claratio autem in ſupplicatione, qua reſcri-
ptum petitur (& ſic in alia re omnino diuerſa)
ſufficere aſſerit, quæ nullatenus adaptari po-
teſt ſubiectæ materiæ, fini, & intentioni eiuſ-
dem Concilij, cum illud ſic induxerit vt Or-
dinarius cognoſcat, quando cedere debeat com-
miſſioni auocatoriæ in prima inſtantia, quod
quidem per ſupplicationem ſubſcriptam quæ
Ordinario nec oſtenditur, ac nec vix oſtendi
poteſt (cum parti denegetur impetranti, & in
Chancellaria vbi Breuia conficiuntur ex ea
coaſſeruetur) nullatenus ſibi conſtare poteſt,
nec ceſſant inconuenientia conſiderata à Tri-
dentin. Imò ex ea maiora alia nouiter inſur-
gunt, eò quod inter colligitantes grandis ſit iur-
gium occaſio, & nouarum expenſarum, & dam-
norum ſeminarium omni iure præcauendum.

Quapropter cùm Senatus † apertiſſimam 28
habeat, claram & indubitatam diſpoſitionem
Concil. Tridentin. decernentem ſubſcribendum
eſſe reſcriptum auocatorium primæ inſtantiæ;
nullatenus permittit hanc formam violari, de-
trahi, nec mutari, vti acerrimus eiuſdem
protector, ſicque reſcripta auocatoria in pri-
ma inſtantia, in quibus viſibiliter non legitur
ſubſcriptio Sanctiſſimi; illis vti impetrantem
non patitur, ſed cauſam remittit Ordinario, cui
de iure competit. Conſiderat enim Senatus
ipſe ex ſupradictis, quod ſi aliquæ declaratio-
nes ſuſpectæ, & ſuppoſitæ præſumi poſſunt
(vti, in ſuo Breui inſinuat Summus Pontifex
Vrbanus VIII. de quo ſuperiùs *à numer. 4.*)
nullæ tam incredibiles, & ſuſpectæ poſſunt in-
ueniri quàm iſtæ, quæ totaliter perimunt Con-
cilij claram diſpoſitionem, & verba eius ſub-
uertunt, ac directè ſibi, & intentioni eiuſ-
dem

dem repugnant, quibus atque natura ipſa declarandi, & interpretandi facultas efficaciter reſiſtunt, vti ex conſiderationibus, & motiuis eiuſdem Supremi Conſilij Regij hactenus oſtendimus, quatum quælibet efficacem, & aimis ſufficientem præſtat præſumptionem ad redarguendum dictas declarationes, & apocryphas, atque ſuppoſitas iudicandum.

Quæ omnia vlterius fulciuntur ex Motu
29 proprio Gregorij XIII. † quem ad litteram adduximus ſuprà hac 2. *part. cap. 6. §. vnico à principio*, qui apertiſſimè oſtendit ſenſum litteralem *Concil. Tridentin, in dict. cap. cauſæ omnes*; diſponentis ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi eſſe iuxta illud apponendam in ipſo reſcripto, & litteris auocatoriis primæ inſtantiæ, quæ mittuntur ad partes Iudicibus Delegatis, ibi: *Exequi per diuerſas in forma Breuis, & ſub annulo Piſcatoris confectas litteras mandet, &c. Nulla & inualida, nulliuſque roboris, vel momenti eſſe, nec attendi debere contendunt ſub prætextu quod in Decreto Concilij Tridentin. ſeſſ. 24. cap. 20. diſpoſitum fuerit, quod cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet, &c. Vel quas ex vrgenti rationabilique cauſa iudicauerit Summus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignatura, ſua eius manu propria ſubſcribendum, &c. Littera quoque in forma Breuis annulo Piſcatoris munita non minoris ſint efficacia quam reſcripta ſignatura Rom. Pontif. eius manu propria ſubſcripta, &c.* Quæ verba clarè iudicant verum, & litteralem ſenſum Concilij Tridentin. non ſupplicationem, ſed litteras, Breuia, & reſcripta ex ea confecta eſſe ſubſcribenda.

Ex hac igitur Senatus firma praxi, & funda-
30 mentali reſolutione † infertur primò ad ea quæ *in § 1. 2. & 3. hoc cap.* 30. reſoluimus circa modum probandi in Senatu ſubſcriptionem Sanctiſſimi, ſiue per ipſam ſupplicationem originalem, ſiue per eius exemplum, alias legitimè, & authenticè deſumptum, pro nunc ceſſent, cùm non ſufficiat ipſa ſupplicatio ſubſcripta, nec eam admittat Senatus hic Supremus, donec per verum & authenticum teſtimonium ſibi non conſtiterit præfatas declarationes emanaſſe à S. Congregatione Cardinalium, ſub quarum authenticæ fidei ſuppoſitione vera exiſtentia illa omnia diſputauimus, & reſoluimus quæ per neceſſe ceſſabunt dum ſuppoſitæ & apocryphæ timentur, quia infecta primitiua infecta cenſentur deriuatiua, & ſic omnino inhærendum litterali ſenſui Trident. quæ pro forma
31 nouato induxit probationem † ſubſcriptionis per ipſa reſcripta, ita vt aliàs omnis probationis modus ſit penitùs excluſus, prout abundè ſcripſimus ſup. *cap, 6. à num. 15. cum ſeqq.* & per totum caput hac 2. *p.*

Infertur ſecundùm ad ea, quæ diximus *in § 4. hoc eodem cap.* 30. Quòd ſi in monitorialibus ad
32 partes † miſſis inſeratur reſcriptum auocatorium primæ inſtantiæ ſubſcriptũ propriæ manus Sanctiſſimi omnino, in Senatu illis fides danda, & penitùs neganda cauſæ remiſſio ad Ordinarium, cùm legitimè probata dicatur ad hunc effectum ſubſcriptio ipſa propriæ manus Sanctiſſimi. Sicque quæ ibidem reſoluimus de ſupplicatione ſubſcripta inſerta de verbo ad verbum, quæ pro nunc ex ſupradictis ceſſant, intelligendum de reſcripto ipſo ſubſcripto, ſic inſerto de verbo ad verbum in monitorialibus, nempè, vt fidem faciant in Senatu ad remiſſionem impediendam Ordinario.

Caput XXXI.

Inhibitiones Rotales, an, & quibus caſibus ſiue in prima, aliiſve inſtantiis Tridentini decreta dicantur offendere, vt in Senatu litteræ retineantur.

SVMMARIVM.

Inhibitiones Rotales ob falſitatem narratam per impetrantes commiſſionem in gentia afferre damna Reipublicæ, quotidie experitur, n. 1.

Inhibitiones in prima inſtantia ita ſuſtulit Concilium Tridentinum, ſicut & auocationes ex identitate rationis, n. 2.

Interlocutoria, à quibus in prima inſtantia licet appellare, quales ſint iuxta Concilium, num. 3. remiſſiuè.

Proceſſus ab alio, quàm Ordinario geſtus in prima inſtantia, nullus eſt ex defectu iuriſdictionis, num. 4.

Item inhibitio per neceſſariam conſequentiam, ibidem.

Inhibitio in qualibet inſtantia expedita omiſſa forma iuris, eſt nulla, & non arctat, n. 5.

Inhibitionis ante expeditionem citatio partis requiritur, num. 6.

Inhibitio, vt expediatur in via executiua, & aliis cauſis in appellabilibus, ſpecialis cognitio requiritur, an appellatio ſit admittenda, n. 7.

Inhibitionibus expediendis iuris forma fuit expreſsè renouata à Concilio Tridentino, n 8. & 9.

Inhibitionis expedita contra formam Concilij retentio datur in Senatu, n. 10.

Caſus deſectio refertur, quo Senatus decreuit inhibitionem peccantem in forma Tridentini & intimatam, & ad Romam delatam eſſe trahendam originalem intra terminum ſub pœna, n. 11.

Stylus Rota induxit, eius inhibitiones etiam minus Canonicè expeditas cauſare attentata, n. 12.

Stylus contra formam inhibitionibus datam introductus expreſsè reprobatur à Tridentin. n. 13.

Formam inhibitionibus datam eſſe obſeruandam in appellationibus ad Sedem Apoſtolicam omiſſis decreuit S. Congregat. n. 14.

Stylus Rota non obſeruatur extra eam in partibus, num. 15.

Stylum Rota contra Tridentini clarum decretum Senatus non patitur, n. 16.

Inhibitio Rotalis in cauſa matrimoniali contra pauperem, aut aliam miſerabilem perſonam in qualibet inſtantia retinetur à Senatu, ne illa extra prouinciam cogatur litigare iuxta Trident. num. 17.

In Trident. loquente tantùm de paupere comprehenſa intelligitur quæuis miſerabilis perſona ex identitate rationis, n. 18.

Ratio ſubintellecta habetur pro expreſſa in diſpoſitione, quando vna tantum reddi poteſt, quæ omnes effectus operatur, ac ſi exprimeretur, num. 19.

Pauper & miſerabilis perſona ſunt caſus à iure

aqui

æquiparati, ne inuiti extrahantur à prouincia, num. 20.

Miſerabilium perſonarum appellatione veniunt pupillus, vidua, ſenes decrepiti, n. 21.

Miſerabilis perſona ſicut poteſt declinare proprium forum, & adire Principem, ita è conuerſo, n 22.

Miſerabiles perſonæ non poſſunt per reſcriptum Principis extrahi à ſuo domicilio, niſi in eo fiat expreſſa mentio miſerationis, n 23.

Duo caſus quando ſunt æquiparati à iure, nouiter diſpoſitum in vno, idem in alio cenſetur diſpoſitum, n. 24.

Æquiparatorum eadem eſt diſpoſitio, & iudicium num. 25.

Etiam in odioſis, ibid.

Concilium Tridentinum fauens pauperi, ac in cauſa matrimoniali in qualibet instantia extrahatur à prouincia; comprehendit quamlibet miſerabilem perſonam ex identitate rationis, n. 26.

Caſus, quos nectit rationis identitas, non ſunt quoad iuris diſpoſitionem ſeparandi, n. 27.

Plures caſus quando habent eandem rationem licet de vno dumtaxat fiat mentio in diſpoſitione, videtur fieri exemplariter, non reſtrictiuè, num. 28.

Exceptio a regula extenditur ad caſus eandem rationem habentes, n. 29.

Tridentinum non excipit pauperem taxatiuè, ſive reſtrictiuè, n. 30.

Concilium Trident. fauens miſeriæ vnius, non eſt credibile deſpicere miſeriam aliorum pariter priuilegiatorum, n. 31.

Cauſa miſerationis pauperis eſt accidentalis, minoris verò naturalis, n. 32.

Pauper in cauſa matrimoniali poteſt extrahi à prouincia ſibi subminiſtratis ſumptibus ab aduerſario, n. 33.

In minore orbato etiam diuite ſemper durat cauſa miſerationis, n. 34.

In l. vnica, C. quando Imperator. etiam loquente tantum de pupillo & vidua, qualibet miſerabilis perſona incluſa intelligitur ex identitate rationis, n. 35.

In Trid. tantum loquente de paupere includitur qualibet miſerabilis perſona, n. 36.

Concilium Trident. non ſuſtulit caſus quibus de iure ſpeciali & communi recedere licet ab Ordinario in prima inſtantia, n 37.

Pupillus Clericus habet ius declinandi forum ſui Ordinarij in prima inſtantia, & Curiam Apoſtolicam adire, ſicuti de iure communi eidem licebat, ibid.

Concilium referens tres caſus adquirendi ius patronatus non ſuſtulit alios, ex quibus de iure communi adquiri permittitur, n. 38.

Inhibitio in qualibet inſtantia expedita à Rota in cauſa matrimoniali, vt minor Orbatus ibidem litiget, retinetur à Senatu, vti impugnans Concilium Trid. n. 39.

Qui ex priuilegio iuris non extrahitur à prouincia, ſi de facto opprimatur, defenditur à Rege, n. 40.

Duo Senatus decreta referuntur, quibus dixit, vim non feciſſe Iudicem nolente deferre appellationi ad Curiam Romanam in cauſa matrimoniali contra quandam puellam minorem orbatam n, 41

Inhibitiones Rotales directè impugnantes Regio recurſui, & Senatus decretis alias incommutabilibus, vti detrahentes Regalia, & authoritati Regis, retinentur, n. 42. & ſeqq.

Retentionis potior cauſa legitima iudicatur detractio, & diminutio authoritatis, Maioria, & Regalia Regis, n. 43.

Retentione omiſſa in prædicto caſu; decreta Senatus manerent illuſoria, & oppreſſus ſub fide publica deceptus, n. 44.

Victor poteſt appellare ab omiſſione condemnationis expenſarum, ſi præuenerit victum in appellando, n 45.

Appellatio ab omiſſione expenſarum anterior deuoluit totam cauſam, n. 46.

Articuli dicuntur connexi, ſi lata ſententia in vno parit rem iudicatam in alio, n 47.

Et ſufficit, vt vnus ab alio dependat, ibid.

Et appellationibus ab vtraque parte, vna ad Papam, alia ad inferiorem, regulariter illa ad Papam præualet, n 48.

Fallit in cauſa matrimoniali contra miſerabilem perſonam. quæ a ſua prouincia in tertia inſtantia extrahitur inuita, n. 99.

Appellans ad Papam prorogans iuriſdictionem inferioris ad quem aduerſarius appellauerat, renuntiare videtur deuolutioni ſuæ appellationis ad Papam, n. 50. & ſeqq.

Inferiori ad quem vnus appellauit, & alter ad Papam; adquiritur iuriſdictio, elidibilis tamen ope exceptionis, n. 51.

Quæ prorogari rectè poteſt, n. 52.

Per comparitionem appellantis coram inferiore ſine proteſtatione renuntiatur appellationi, numer. 53.

Concurrentibus duabus appellationibus ad Papam, & ad inferiorem, ſi coram iſto compareat, renuntiare videtur ſuæ appellationi ad Papam, num. 54.

Comparens coram alio iudice prætendente iuriſdictionem videtur renuntiare commiſſioni à ſe impetratæ ante eius præſentationem & exercitium, num. 55.

Appellans comparens coram alio iudice non poteſt impetrare poſtea commiſſionem ſuper appellatione iam reſoluta, 56.

Inhibitio expedita vigore commiſſionis ſuper appellatione, quæ non ſtat, corruit defectu iuriſdictionis, n 57.

Commiſſio ſuper non ente nullam tribuit iuriſdictionem, n. 58.

Sublato fundamento principali, reſoluitur tacitè inhibitio Rotalis, n. 59.

Surreptio de per ſe ſola non ſufficit ad retentionem litterarum impartienda, niſi alia cauſa publica concurrat, n. 60.

Commiſſio auocatoria ad Curiam contra miſerabilem perſonam, eſt ſurreptitia non facta ſpecifica relatione miſerationis, n. 61.

Inhibitio Rotalis expedita ſuper appellatione à re iudicata, aut tribus conformibus retinetur in Senatu, n. 62.

Reſcriptum impetrans in cauſa iam deciſa repellitur a limine iudicij, n. 63.

Et à iure reprobatur ſuper tertia appellatione, numer. 64.

Reſcriptum contra rem iudicatam tanquam inciuile, & iniuſtum non debet admitti, n. 65.

Reſcriptum ſuper tertia appellatione nec tenet, nec a Principe poteſt concedi de Ordinaria poteſtate, num 66.

Niſi per ſpeciale priuilegium tertiam appellationem concedat Princeps de plenitudine poteſtatis, num. 67.

Litteras Principis contra ius expeditas, & deuiantes ab eius tramite retinendas in Senatu; omnes Doctores pro tuta concluſione affirmant, n.68.

Vbi plura iura ponderantur idem dicentia, ibidem.

Reſcriptum Principis contra rem iudicatam quatenus impedit eius executionem, admitti non debet, n.69.

Idem contra tres ſententias conformes, n.70.

Quis eſt contra ius, n.71.

Et eſt iniuſtum, durum, atque inciuile, n.72.

Et eſt odioſum, n.73.

Reſcriptum Principis durum, & aſperum, ſeu iniuſtum, nec debet admitti, & exequi, ſed retineri, ne eo impetrans vtatur, n.74.

Inhibitio Rotalis contra rem iudicatam non euitat retentionem in Senatu, n.75.

Retentio litterarum principaliter nititur in praiudicio publico vitando, n.76.

Lites fieri immortales, & impedire effectum rei iudicata contagium eſt Reipublica à Principe curandum, n.77.

Ad rei iudicata ſuſpenſionem non ſufficit expreſſum Principis reſcriptum, quia detinetur, n.78.

Reſcriptum contra rem iudicatam duo requirit, vt non detineatur, ſcientiâ Principis certa, & quod vtatur ſua plenitudine poteſtatis, n.79.

Aliter nec etiam per directum valet, n.80.

Facta vera relatione rei iudicata numquam in Curia clauſula Ordinaria praſeruatiua executionis omittuntur, n.81.

De re iudicata debet Papa fieri expreſſa, & indiuidua relatio, alias commiſſio non tenet, & eſt ſubreptitia, n.82.

Dependentia litis coram alio iudice debet fieri relatio, alias auocatio non cenſetur facta à Principe ignorante illam, n.83.

Commiſſio ſpecialis facta in Curia non tenet, non facta relatione de dependentia cauſa in partibus, num.82.

Et talis commiſſio abſque ſcientia certa Papa eſt nulla ipſo iure, n.85.

Regalia Principis eſt auocatio cauſarum ſiuè incipiendarum, ſiuè iam captarum coram inferioribus, n. 86.

Auocatio debet fieri certa ſcientia Principis de cauſa pendente, alias non intelligitur velle auocare, n.87.

Alias commiſſio non tenet, & omnia inde ſequuta ſunt nulla ipſo iure, n 88.

Ad auocationes cauſarum non de facili debent moueri Principes, ſed ex magna cauſa, & vrgenti neceſſitate, quia Reipublica afferunt detrimentum, & parti, n.89.

Auocatio ſine magna cauſa cedit contumeliam iudicis, qui de cauſa cœpit cogneſcere, n 90.

Cauſa ex quibus fiat auocatio, qua remiſſiuè numer.91.

Princeps inſcius litis pendentia coram alio Iudice non cenſetur auocare cauſam, n.92.

Auocatio eſt odioſa, & reſtringenda, n.93.

Relatio facta Papa ſub inuolucro verborum idem eſt, ac ſi penitùs veritas taceatur, n.94.

Sub inuolucro verborum facta relatio non poteſt apparere eius deliberata voluntas, n.95.

Expreſſio ſub inuolucro verborum vitiat reſcriptum, ſicut omnimoda taciturnitas, n.96.

Idem per cautam loquelam, aut ironiam, n 97.

Veritatem tacens Principi, idem eſt ac ſi infirmus taceret vulnus Chirurgo, n.98.

In ſententia conceptione nulla eſt à iure deſcripta verborum forma, nec in ea requiritur expreſſa confirmatio, aut infirmatio alterius, n.99.

Nec refert quibus verbis vtatur iudex in pronunciando, dummodo ex illis mens eius percipiatur, num.100.

Confirmatio, vel infirmatio ſententia tacitè ſufficit, ſi alia fertur idem, vel contrarium continens, num.101.

Sententia caſſata aut confirmata in parte, in cateris confirmata, aut reuocata cenſetur, n.101.

Sententia dicuntur conformes etſi diſcordent in formalitate verborum, dummodo in ſubſtantia & fine conueniant, n.103.

Tertia ſententia ſuper eodem conueniens cum prioribus, conformis dicitur, etſi illas non confirmet, num.104.

Sententia vt difformes dicantur, opus eſt, vt difformitas adſit circa ſubſtantiam, & effectum ſeu qualitatem principalem, n.105.

Inhibitio Rotalis contra rem iudicatam, vigore appellationis tertia retinetur in Senatu, n.106.

Et non relaxanda parti, ſed retentio eius facienda, ne ex furtiua reproductione in Rota damna pracauenda oriantur, n.107.

Inhibitiones tangentes beneficia poſſeſſa, per exemptum retinentur in Senatu, cum percutiant Trident. decreta, n.108.

EXPERSMENTO comperimus, quanta & ingentia damna Reipublicæ affette inhibitiones præſertim Rotales, & è Romana Curia ſubreptitiè obtentas, & ad hæc Regna allatas falſis ſuggeſtionibus † litigan- 1
tium, & veritate tacita, ſtatu, natura, & qualitate cauſarum, vel omiſſis penitùs, vel ita ſub verborum inuoluero relatis, vt indiuidua & ſpecifiea veritas oceultetur, vt facilè (iodebitè tamen) obtioeant inhibitiones io iis eaſibus, quibus expediri iura vetant, ſolo aoimo impediendi curſum litium, vtque aduerſarij iuſtitiam nunquam conſequantur, & ſumptibos, & laboribus fatigati illam deſetant, & ius amittant. Taudem pro remedio (com aliud longè ſit ob tantam Romanæ Cutiæ diſtantiam, quod iam illato damno aecedens prodeſſe non poteſt, ex iia quæ longa ſerie non ioutiliter fuete per Nos conſiderata ſuptà *1. part. capitul. 1. §. vnico per totum.*) ad Senatum huoc ſupremum confugiuot, vt ibi retineantut, ne cum tam intolerabili præiudieio Reipublieæ illis vtatut impetrans; quibus igitur caſibus (ex iis quæ in facti contingentia habuimus) retentio hæc locum habeat, vtile in vnum annectere iudicauimus.

Primu erit eonclu ſio, in omnibus † caſibus 2
in quibus prima inſtantia Ordinatio tolli non poteſt, nee ab eo cauſas auocari: ita in iis ex identitate rationis, & oeceſſatia cooſequentia inhibitio à Coneilio Tridentino ſublata eſt, & interdicta, vt probat expreſsè idem Trident. decretum *in cap. cauſa omnes 20. ſeſſion. 24. de reformatione*, ibi: *Nec antea aliis committantur, nec auocentur, nec appellationes ab eiſdem interpoſita per ſuperiores quoſcumque recipiantur, eorumvè commiſſio, aut inhibitio fiat, niſi à diffinitiua, vel a diffinitiua vim habente, & cuius grauamen per apellationem à diffinitiua reparari nequeat, &c.* Idem etiam Papa Leo. X. per quandam conſtitotionem, quam ad litteram tetulimus ſuptà hac 2. *part. capitul. 3. à num. 7.* & ad

ad medium, ibi: *Ita quod nulli ante diffinitiuam ſententiam liceat appellari, nec appellatio (ſi fuerit emiſſa) vllatenus admitti, niſi ab interlocutoria, &c. Alioquin appellationis, & illarum etiam aliarum cauſarum huiuſmodi commiſſiones in poſterum, & quidquid inde ſequutum fuerit, nullius ſit roboris, & momenti, &c.* Quæ autem † ſint iſtæ interlocutoriæ à quibus licitè appellatur in prima inſtantia, vide abundè *de Regia protectione 2. part capitul.1. per totum.*

Igitur cum totus proceſſus ab alio Iudice,
4 quàm ab Ordinario † factus ſubiiciatur vitio nullitatis ex defectu inſanabili, & notorio iuriſdictionis, vt copiosè comprobauimus hac *2. part.capitul.17. à num 14 cum multis ſequentibus.* Et aliis varijs locis relatis in *capitul.26. num.35.* Sequitur manifeſtè, quod inhibitio, quatenus impediat primam Ordinarij inſtantiam, ſit non ſolùm expreſsè comprehenſa in dicto decreto Tridentin. Sed & virtualiter per neceſſariam conſequentiam, atque ideò retentio in Senatu obtinenda erit, ne illa in præiudicium Ordinarij & colitigantis impetrans vtatur, quæ argumentatio indubitabilis eſt, & latè comprobata hac *2.p c.26.à n.35.cum multis ſeqq.*

Secunda ſit concluſio; inhibitio quæuis in qualibet inſtantia expedita ad ſolam ſimplicem
5 petitionem † appellantis omiſſa forma iuris, quæ habet, quod non aliter expediri valeat, quàm præcedente partis citatione, cauſæ cognitione, & viſis actis, aliàs ipſa inhibitio ſit nulla, & nec arctat, nec cauſat attentatum, nec Iudicis inferioris ſuſpendit, aut tollit iuriſdictionem, ſic decernit Innocentius IV. *in c. Romana, §. ſi verò, & §. ſi autem*, cum aliis, *de appellationibus, lib.6.* copiosè Nos *de Regia protection. 2. part. c.10. n.20.& 21.& hac 2.p.c.7.n.18.*

Et quod ſit de eſſentia & forma præciſa in-
6 hibitionis citatio † partis ante eius expeditionem, vlterius probant Michaël Graſſis *communem opinionem, tom.1. lib.7.titul.14 numer.159. fol.270.* Vantius *de nullitat. ex defectu iuriſdiction Ordinar. num.55.* Anendan. *de exequendis mand.part. 1.capitul. 22. num.10.* Minſingerius *centur. 3. obſeruatione* 87. Bernard. Diaz. *in regula* 376. Suidus *conſil. 424. num 41.* Gratianus *in regula* 169 Gutierrez *de iurament confirmator. part. 1.capitul. 2. num. 31.* Auguſtinus Barboſa *in collectanea ad dictum c. Romana, §.ſi verò, num 5.* quàm plurimos Doctores congeſſit Antonius Gabriel *titulo de citationibus, concluſion.1.n.77.*

Et quando cauſa eſt inappellabilis, vel quia
7 ſit via executiua, † vel ſententia tranſlata in rem iudicatam, & ſimilia vltra cauſæ cognitionem ſupradictam, alia requiritur præcedere inhibitionem ipſam: nempè an appellatio ſit recipienda vel non, textus expreſſus *in dict. cap. Romana, §. ſi autem poſt ſententiam in caſibus à iure prohibitis, &c. de appellationibus, lib.6.* copiosè Nos *de Regia protectione, 2. capitul.10. à num.23. cum multis ſequentibus*; & vltra Doctores ibidem citatos, idem probant Abbas *in capit.cum ſpeciali, §.porro, num 6. de appellationibus*, Octauianus Veſtrius, *in praxi Romana Curia.lib.7.c.3.n.11.* Auguſtin.Barboſ.*in collectan.ad dict. c.Romana, n.12.*

8 Quam inhibitionis præciſam † formam cùm Concil. Tridentin. neglectam viderit, ob abuſum ſuperiorum ex potentia imperij, & manu iuriſdictionis deſtruere ambientium, & anhelantium iuriſdictionem alienam inferiorum, illam renouauit *in ſeſſion. 22. capitul. 7* ibi: *In appellationibus ad eos interpoſitis in quibuſuis, tam in admittendis appellationibus, quàm in concedendis inhibitionibus poſt appellationem ſeruare teneantur formam, & tenorem ſacrarum inſtitutionum, & præſertim Innocentij IV. quæ incipit, Romana, &c. aliter inhibitiones & proceſſus, & inde ſequuta, quæcumque ſint ipſo iure nulla, &c.*

Et inſuper hoc decretum † renouaſſe, *dictum cap. Romana, cum ſuis §§.* affirmant Gra- 9
tianus *in regula 40. in principio*, Paz *in praxi. 5. part. tom. 2. capit. vnico, num. 24* Lancellotus *de attentatis. 2. part. capit. 20. in præfatione, quæſtion. 5. numer. 165.* Marta *in compilation. deciſionum, tom. 1. titul. de inhibitionibus, capitul. 10. num. 11.* & alij quàm plurimi à me ipſo citati *in dicto tractatu de Regia protection. 2. part. capitul. 10. à num. 19.* & Nos allegans, idem probat Auguſtinus Barboſa *in collectanea ad Trident. in nouiſſimè additis ſuper dicto capitul. 17. numer. 1. & 2.* Selleſius *ſelectarum Canonicar. capit. 23. numer. 13. & 14.*

Igitur concludenter infertur ad retentionem 10
impartiendam huius † inhibitionis Rotalis, quoties defecerit iuris & Tridentini inuiolabilis decreti *in dicto capitul. 7.* forma decretum violetur ex ea, quod facere Rex Catholicus vti eius protector nullo modo patitur, ſicque retentionem eiuſdem inhibitionis in Senatu expediendam fore ex hac cauſa in duobus negotiis nunc pendentibus reſpondi, † tamque le- 11
gitimam Senatus agnouit me acerrimè informante, & in vno decreuit, impetrantem compellendum originalem exhibere, replicantémque illam miſiſſe Romam poſt intimationem executam; Senatus ipſe iterum mandauit, vt obligaretur ſub graui pœna pecuniaria præſtanda, ſi infra quatuor menſes non attulerit originalem eandem. Motus Senatus ne eius virtute per audientiam contradictarum procederetur in Rota contra recurrentem, & meritò, vt obuiaret damnia inde ſperatis à rigore Rotæ, de quo abundè Nos ſup.hoc *2. p.c.17. & c.20.*

Nec obſtabit quod ex aduerſo poteſt obiici;
† Rotam modernam introduxiſſe, ſuas inhi- 12
bitiones etiam iniuſtas & minus Canonicè expeditas operari, & cauſare attentata, vt variæ deciſiones eiuſdem Rotæ affirmant, & ſic ſtante hoc ſtylo Rotæ, inualuiſſe formam Concilij Trident.*in dict ſeſſ.22.c.7.*

Quia reſpondetur; ſtylum hunc expreſsè eſſe ſublatum ab eodem Tridentini decreto, qui non
poteſt præualere aduerſus formam iuris † per 13
illud renouatam, & expreſsè reprobans ſtylum contrarium, quamlibétve conſuetudinem etiam immemorialem, ibi: *Quacumque conſuetudine etiam immemoriali, aut ſtylo, & priuilegio in contrarium non obſtantibus, &c.* Tùm etiam ex aliis quamplurimis fundamentis, quæ contra hunc ſtylum conſiderauimus ſup. *c. 7. à n.17. vſque ad fin. hac 2. p.*

Tùm etiam, quia huic ſtylo, & inhibitioni-
bus Apoſtolicis expeditis † abſque forma & re- 14
quiſitis Concilij Trident. aduerſatur Sacra Congregatio Cardinalium in hæc verba: *Capitulum*

Romana de appellationibus in 6. ſeruari debet etiam in appellationibus ad Sedem Apoſtolicam interpoſitis. Quam declarationem Cardinalium ad litteram in iis terminis impugnantes hunc Rotæ ſtylum adduximus *in tractatu de Regia protectione, part. 2. cap. 10. num. 41.* eandem etiam nouiter refert Selleſius *ſelectar. Canonicar. cap. 23. num. 13.* itam eam refert Auguſtinus Barboſa *in collectan. nouiter additis ad Trident. dicto capitul. 7. num. 1. & 2.* qui Nos allegat, quo quidem deſtruitur Rotæ ſtylus fortè allegandus.

Tùm etiam (quando talis ſtylus potuiſſet præualere contra expreſſum Tridentini decre-
15 tum, quod negamus) † Rotæ ſtylus non obligat extra eam in partibus, maximè Hiſpaniæ tam remotis, nec attenditur, nec obſeruatur, vt per Lancelotum impugnantem hunc ſtylum Rotæ, diximus Nos *in tractatu de Regia protectione, dicto capitul. 10. à num. 27. & ſequentibus,* & latè 1. *part. capitul. 2. §. 3. à num. 19. & ſequentibus,* quàmplures Rotæ deciſiones ad idem adducentes, quibus adde Zeballos, & Rebuffum ſequutos à Thoma Sanchez *de matrimonio, tom. 3. lib. 8. diſput. 21. ſub num. 16.* loquentes in reſcriptis iuſtitiæ expediendis in Curia.

Cæterùm quando de facto hic ſtylus obſeruaretur in Rota, cùm tot præiudicialis ſit, iis
16 in partibus † ad oculos Regis, & Senatus acerrimi protectoris Concilij Trident. nequit præualere in contrauentionem tam clari, támque expreſſi decreti illum neruosè impugnantis, ideóque nullo pacto auitari poteſt huius inhibitionis Rotalis forma eſſentiali carentis retentio in Senatu, ne pars illa vti valeat.

Tertia ſit conclusio. Inhibitio Rotalis expe-
17 dita in cauſa matrimoniali † contra pauperem, vel aliam miſerabilem perſonam, vt ad Curiam etiam in ſecunda, ſiue in tertia inſtantia vocetur litigaturus, à Senatu retinetur, ne extra prouinciam ſuam cogatur litigare iuxta decretum Concilij Trident. *ſeſſion. 24. de reformatione, cap. 20. in §. ad hæc,* ibi: *Coram quo, ſi pars verè paupertatem probauerit, non cogatur extra prouinciam, nec in ſecunda, nec in tertia inſtantia in eadem cauſa matrimoniali litigare, &c.* Igitur ſi virtute appellationis emiſſæ ad Curiam Romanam vbi cauſa tractanda committitur, inhibitio emanauerit in cauſa matrimoniali contra pauperem, aut aliàs perſonam miſerabilem ea inuita, & reclamante, & recurrente ad Senatum; ibidem retinebitur, cum aduerſetur expreſſo Tridentini decreto, cuius Rex protector eſt miſerabilium perſonarum præcipuè, vt in *cap. 1. hoc tractatu* 1. *p.* latè dictum eſt.

Et licet hoc Tridentin. decretum dumtaxat
18 mentionem faciat de paupere; † omnis miſerabilis perſona, præcipuè minor patre orbatus (vt eſt vulgare, & Couarruuias explicat *practicarum cap. 6. num. 2.*) nihilominus comprehenditur in eius diſpoſitione ex identitate rationis, & æquiparatione iuris, non per extenſionem, ſed per comprehenſionem, & incluſionem, vt in facti contingentia pro quadam diuite puella minore, & vtroque parente orbata vtiliter defendi, vt contra eam inhibitio Rotalis in tertia inſtantia expedita retineretur à Senatu, motus ſui ex ſequentibus.

Primò, quoniam huius Conciliaris decreti ſolida & vnica ratio reddi poteſt, miſerationis nempè cauſa, eo quòd pauper vti miſerabilis perſona † non poteſt ſuam cauſam & ius legitimè defendere, ex plurimis Doctoribus mox 19
citandis, nec alia ratio dari poteſt vltra hanc: ſic ſanè ratio ſubintellecta, & non expreſſa habetur pro expreſſa in diſpoſitione, quando vna ſola aſſignari, ſeu reddi poteſt, quæ quidem ratio vnica & ſubintellecta operatur indubiè omnes illos effectus, quos ratio expreſſa in quacumque lege, aut diſpoſitione operaretur, vt cum Tiraquello, Anton. Gabriel, Bruno, Molina, Deciano, Mandello, Nattica, Surdo, Simon de Pretis, Barboſa, Gratiano, Giurba, & aliis innumerabilibus penè latiſſimè comprobat & reſoluit Don Ioann. del Caſtillo *controuerſiar. tom. 6. c. 170.* à princip. & per totum.

Sed ſic eſt ex iuris nota † concluſione, quod 20
quantum attinet hoc priuilegium, ne quis extrahatur inuitus à ſua prouincia, aut vt poſſit alios inuitos ad Curiam trahere; ſunt caſus in iure æquiparati minor orbatus, & pauper, *l. vnica, Cod. quando Imperator. inter pupillos, & viduas, l. 5. tit. 3. par. 3.* ibi: *O por pleito que demandaſſe a guerfano, ò mui pobre, ò mui cuitado,* Couarruuias, *dict. capitul. 6. à principio, & capit. 7.* præcipuè ſub *num. 5.* ibi: *Tametſi lex vnica quando Imperator. inter papill. & viduas, ac leges Regia part ratione & iure de omnibus tractauerint, &c.* Imò miſerabilium perſonarum
† appellatione veniunt Pupillus, vidua, ſenes 21
decrepiti & continuo morbo fatigati; quàmplurimos ad idem congeſſit, Auguſtinus Barboſa *in tractatu de appellationibus, verbo, Vtriuſque iuris ſignificat. appellat. 152. num. 4.* videndus à principio.

Et in ſpecie Orphani, ſeu pupilli † eſt tex- 22
tus *in cap. quamuis,* & ibi Gloſſa, *verbo, Pueri infra pubertatem non mittantur ad Curiam, quia ætas eos excuſat. & cap. fin. de ſententia excommunicat.* latè Marcheſanus *de commiſſionibus auocato cauſ. §. 2. à numer. 1. cum ſequentibus.* Hoc idem comprobat Sigiſmundus Scaccia *in tractatu de appellationibus, quæſtion. 2. num. 121.* in hæc verba: Extende ſecundò, vt ſicut vidua, aliáque miſerabilis perſona poteſt declinare proprium Iudicem Ordinarium, & adire Principem, vt dixi ſub ampliatione, ita etiam poſſit è conuerſo declinare Iudicium Principis, & petere ſe remitti ad Iudicium ſui domicilij. Afflictis, *Conſtitut. Regni, rubrica 37. ſtatuimus, num. 14. verſicul. Primam, libro 1.* & Marcheſan. *tractat. de commiſſionib. auocat. cauſar. capitul. 4. §. 2. ſub num. 16. fol. 475. in 2. impreſſione;* dicens, quod ſignatura, iure ſuadente, debet eis fauorabilis eſſe, tam quando volunt aliquem trahere ad Romanam Curiam, quàm quando volunt remitti ad partes, & *num. 37.* in fin. *fol. 478.* dicens ita fuiſſe reſolutum in ſignatura ad fauorem viduarum ad quarum inſtantiam ait, fuiſſe auocatam cauſam à curia ad partes, quamuis ageretur de iure patronatus.

Et ratio huius extenſionis (proſequitur ipſe
Scaccia) poteſt eſſe, † quia minor, vidua, pu- 23
pillus, aliæque perſonæ miſerabiles non poſſunt per reſcriptum Principis trahi ad iudicia extra domicilium ſuum, niſi in reſcripto fiat mentio expreſſa de qualitate perſonæ. Millis *in repertorio,* in verbo, *Minor.* in vltimo verbo, &c. Hactenus Marcheſanus.

Ex quibus omnibus per neceſſariam conſe-
quentiam † infertur, quod Concilium Trident. 24
in

in dicto cap. cauſa omnes, *in §. ad hac*, diſpo-
nens, pauperem in nulla inſtantia poſſe extrahi
à prouincia ſua in matrimoniali cauſa; idem
diſpoſuiſſe intelligatur in minore orbato, vt pa-
riter miſerabili perſona (quantumuis diuite, vt
ſtatim) quia quando duo caſus ſunt æquipara-
ti à iure, nouiter diſpoſitum in vno, in alio ſi-
mul cenſetur diſpoſitum, Gloſſ. *in l. Mancipia*
verbo, Aduocandum, Cod de ſeruis fugitiuis, Gloſ-
ſa fin. *in l. ſi quis ſeruo. Cod. de furtis*, Gloſſ. *in*
cap. ſi poſtquam, de electione, lib. 6. Tiraquell.
de retractu linag. §. 15. gloſſ. 1. num 20. Anton.
Gomez *variarum reſolution. tom. 1. capitul. 11. à*
num. 1. Surd. *de alimentis, titul. 2. quaeſt. 10. num 2.*
Molin. *de primogeniis, lib. 1. capitul. 8. num. 10.*
Flores de Mena *variarum, quaeſt. 3. numer. 27.*
& 29. Caldas Pereira *de poteſtat. eligend. cap 7.*
num. 5. Qui in variis materiis adducunt plura
25 exemplaria conducibilia, conſonat † axioma
illud, quod æquiparatorum eadem eſt diſpoſi-
tio, & iudicium, *l. 1. ff. de leg. 1.* etiam in odio-
ſis Nos *de Regia protectione 2. part. capitul. 5. nu-*
mer. 54. & ſeqq. Et in terminis priuilegij fuit
circa pauperes, & minores orbatos, Ioannes
Maria Nouarius *in praxi elect. & variat. fori.*
quaeſt. 8. ſect. 1. num. 9. & quaeſtion. forenſ. 143.
num. 12. lib. 1. Velaſco *de priuilegiis pauper. & mi-*
ſerabi perſona. 1. p. q. 36. n. 15.

Igitur cum hi duo caſus † minoris orbati, &
26 pauperis ſint quoad hoc æqualiter æquiparati,
& priuilegiati à iure; diſpoſitum per Concil.
Tridentin. reſpectu pauperis debet comprehen-
dere alterum, quia hæc æqualitas & commu-
nicatio priuilegij prouenit ab vnamet cauſa,
radice, & ratione ex Doctoribus citatis ſuprà
27 *à num. 17.* Et caſus, quos nectit † rationis
identitas; non ſunt quoad iuris diſpoſitionem
ſeparandi, quod plurimis exornauimus *in tra-*
ctatu de Regia protectione 2. part. capitul. 6. nu-
mer. 22.

Diſcurſus iſte fortior redditur, quia quo-
ties plures caſus habent eandem rationem, li-
28 cet de vno dumtaxat † lex loquatur, in eáque
tantùm fiat mentio; videtur fieri exemplariter,
non reſtrictiuè, ita vt cæteros etiam includat
ſub ratione comprehenſos, non per extenſio-
nem legis, ſed per comprehenſionem, & inclu-
ſionem, vti per plurimas congruentes doctrinas
abundè diximus ſuprà *1. part. capil. 9. à n. 13. cum*
multis ſeqq.

Et quia cùm Concilium Tridentinum à re-
gula generali poſita in principio eiuſdem *ca-*
29 *pitis, cauſa omnes*; pauperem † exceperit *in*
dict. §. ad hac. Eadem exceptio debet extendi
ad omnes caſus eandem rationem habentes
Gloſſ. *in l. 1. Cod. de conditione indebiti, verbo*
Iudicati, Panormitanus *in cap. omnes, num. 7.*
de conſtitutionibus, Parlador. *rerum quotidiana-*
rum, libro 2. cap. 5. part. §. 11. numer. 7. Cum
30 decretum illud non excipiat † caſum paupe-
ria taxatiuè, & excluſiuè ad alios ſimiles ca-
ſus, ita Parladorius vbi proximè ex Barto-
lo *in l. ſi conſtante, quaeſtion. 9. ff. ſoluto ma-*
trimonio, & illic reliqu. Baldus *in l. 1. §. exci-*
piuntur, in fine, ff. de feriis, Roman. *conſil. 271.*
num. 3.

Nec foret credibile, Sanctam Sedem Apo-
31 ſtolicam ſpeculum miſericordiæ, † & fontem
pietatis (vt meritò plura iura conclamant) vel-
le occurrendo miſeriæ vnius excludere cætero-
rum miſerationem in iure habentium ſimilem,
& maiorem fauorem, imò potiùs in minore or-
bato prædictum decretum debet procedere ex
maioritate rationis, quia cauſa miſerationis † 32
pauperis eſt accidentalis; orbati tamen natura-
lis, & vti potior præferenda, vt eleganter con-
ſiderauit Baldus *in l. qui habet, ff. de tutelis*, per
text. ibi ſequitur Matthæus de Afflictis *in Con-*
ſtitutio. Neapolitan. lib. 1. rubric. 36 n. 35. Couarr.
practicar. dict. capitul. 8. ſub n. 4. verſic. Primus
etenim caſus.

Et ad hoc idem ponderanda verba eius decre-
ti † Conciliaris, ibi: *Coram quo ſi pars verè pau-* 33
pertatem probauerit, non cogatur extra prouin-
ciam, nec in ſecunda, nec in tertia inſtantia in ea-
dem cauſa matrimoniali litigare, niſi pars altera
alimenta & expenſas litis velit ſubminiſtrare, &c.
Cùm iam ex hoc ſuccurſu ceſſet priuilegium
paupertatis nixum cauſæ accidentali, quod
idem non diceret Concilium in minore orbato
patre, in quo quamuis diuite, cauſa miſerabilis
perſonæ ſemper permanet, † cum præcisè ſit 34
per alienam defendendus, non per ſuam, pluri-
mos Doctores ad idem congerit Couarruuias
practicarum cap. 6 ſub num 2., ibi: *Obtinet tamen*
hoc priuilegium in Orphanis, & viduis etiam di-
uitibus, &c. Andreas Gaillius *libro 1. obſeruatio.*
cap. 1. n. 19. ex doctrina Panormitan. *in cap ſi-*
gnificantibus, num. 6. de officio Delegati, & ex Me-
nochio, Baldo Nouello, Rolando, Rota, Paria-
no, Franchis, Theſauro, Gratiano, Matta, Petro
Barboſa, Trentacinquio, & aliis quàm plurimis
firmat Auguſtinus Barboſa *in tractatu de appel-*
lation. verbor. vtriuſque iuris appellatione 152.
num. 6.

Comprobatur vlterius, † nam eo modo quo 35
in l. vnicu, C. quando imperator inter pupillos &
viduas (quæ tantum loquitur de pupillo, & vi-
dua) comprehenſus intelligitur virtualiter &
tacitè pauper, & aliæ miſerabiles perſonæ, non
ob aliud, quàm per identitatem rationis, vt ex
Couarruuias loco citato, *n. 3 in principio*, & la-
tius Scaccia *de appellationibus, quaeſt 7. à n. 130.*
cum ſeqq. ibi: *Ratio huius reſtrictionis potuit eſſe,*
quia Eccleſia æquiparatur pupillo, Couarr. *d. c. 7.*
n 3. verſ. Verùm de Eccleſia. in fine. Carauita *ri-*
tu 233. q. 1. n. 3. &c.

Pariformiter è conuerſo in hoc decreto Tri-
dentino vbi tantùm (ſine reſtrictione tamen) fit
mentio † de paupere; debet includi Orphanus 36
ex identitate, imò maioritate rationis, habens à
iure communi priuilegium, cui nec Concilium
derogauit, nec in derogatione generali aliàs com-
prehenderetur, plures Doctores allegat Mierea
de maioratu 1. p. q 1. n. 78.

Iſte iterùm diſcurſus legitimus † magis red- 37
ditur ex eodem Trident. *in dict. cap. cauſa om-*
nes, quòd licet in principio abſolutè vetaue-
rit, cauſas in prima inſtantia alibi tractari, quàm
coram Ordinariis; nihilominùs non cenſentur
excluſi caſus illi, in quibus aliàs de iure commu-
ni ab Ordinario licitè poterat recedi in prima
inſtantia, imò illi ampliùs intelligantur præſer-
uati, vt plurimis citatis Doctoribus, & declara-
tion S. Congregation. diximus ſup. hac 2. *part.*
c. 5. à n. 8. & per omnes eius §§. vbi quod per il-
lam vniuerſalem prohibitionem non excludi le-
gitimos iuris communis modos, in quibus ex
ſpeciali ratione recedebatur ab Ordinario in
prima inſtantia.

Inter quos vnus erit cauſa miſerabilium &
pupillorum, qui ſi habent cauſam in prima in-
ſtantia coram ſuo Ordinario, vel alio Iudice
inferiore; poſſunt iſtorum forum declinare, &
eligere forum in Romana Curia, non tamen
Metropolitani, vt iure communi determinatum
ſtat, *in l. vnica, C. quando Imperator. inter pu-
pill. & viduam* (quam hactenus exornauimus)
non obſtante noua diſpoſitione Concilij Tri-
dentin. *in dict. cap. cauſæ omnes*, vt in Clerico
pupillo expreſsè tenet Aldan. *in compendio Ca-
nonicar. reſolution. lib. 2. titul. 8. num.* 15. vbi te-
ſtatur ſic fuiſſe deciſum *in Baren.* 1. *Aprilis*
1628. quem ad id referens ſequitur Auguſtinus
Barboſa *in collectan. ad Concil. Tridentin. ſeſſ.* 24.
dict. cap. cauſæ omnes 20. *num.* 45. *in noniter ad-
ditis.*

Nec per expreſſionem vnius ex caſibus æqui-
38 paratis, & ſimilibus in iure, † cenſetur exclu-
ſus alius eandem rationem habens, vt ſuperius
extat probatum, quod aliis eiuſdem Concilij
Tridentin. decretis contingit, vt eſt videre per
Menochium *de præſumptionibus, lib. 3. præſum-
ption. 90. à principio, & num.* 6. ibi: Et præ-
ter tres enumeratos modos adquiritur etiam
ius patronatus conſtructione, reædificatione,
& donatione, ſicut ſcribunt permulti, quos
commemoraui, & ſequutus ſum *conſ* 90. *num.*
28. *&* 29. *lib.* 1. Nec Concilium Tridentin. tres
hos poſtremos modos reiicit, etſi alios tres
commemorat, non enim incluſio vnius eſt ex-
cluſio alterius, quando eadem eſt vtriuſque ra-
tio, vt declarandu regulam, *l. cùm prætor. ff. de
iudiciis*, ſcripſerunt Felinus, & idem probant
plurimi citati à Nicolao Garcia *de beneſic.* 5.
part. capitul. 9. *num.* 38. ibi: Licet Concilium
ſolùm præſeruet ius patronatus competens ex
fundatione, & donatione, non excludit ius
patronatus ex conſtructione competens, &c.
Quibus non abſimilis eſt intellectus, *l.* 5. *tit.* 2.
part. 1. quæ loquendo de probanda conſuetudi-
ne inquit: *Si en eſte tiempo miſmo fueren dados
conſegeramente dos juizios por ella.* Non exclu-
dit alios modos à iure approbatos probandi
conſuetudinem, prout latè declarat & inter-
pretatur Molina *de primogeniis, lib. 2. capitul.* 6.
à num. 14. *& ſequentibus, & num.* 18. ita loqui-
tus: *Nec illa lex partitarum, quæ de vno modo
probandi conſuetudinem meminit, ceteros excludit,
idque aduertit Gregorius Lopez in dicta l.* 2. *in
gloſſa verbo, Fueren dados, &c.* qui latiùs pro-
ſequitur, & Burgos de Pax *in l.* 1. *Tauri, num.*
251. *cum ſequentibus.* Ex quorum decretorum
Tridentin. vera intelligentia rectè infertur ad
caſum præſentem, in quo licet *dict. cap.* 20. *§.
ad hæc*, diſponat & loquatur de paupere tan-
tùm, non intelligitur excluſiſſe Orphanum, &
alias miſerabiles perſonas, in quibus identitas
rationis militat, atque iuris æquiparatio, imò
diſpoſitum in paupere idem repetendum in cæ-
teris miſerabilibus.

Ex quibus omnibus concluditur ad reten-
39 tionem inhibitionis Rotalis † expeditæ in cau-
ſa matrimoniali in ſecunda, vel tertia inſtantia,
cum Orphanus ex ea extrahi non poſſit à ſua
prouincia ex *dict. cap.* 20. *§. ad hæc, ſeſſion.* 24.
de reformation. cum Regi pertinet Concil.
Tridentin. protectio, atque ideò ne tale de-
cretum violetur, retentio in Senatu expe-
dienda.

Tùm etiam, quia, vt hactenus diximus,
pauperes & Orphani, † aliæque miſerabiles 40
perſonæ in nulla inſtantia poſſunt extrahi à pro-
uincia in cauſis matrimonialibus ex dict. Trid.
at Rex vt protector ſuorum vaſſallorum non de-
bet pati illas extrahi; quod ſi de facto extra-
bantur, & in priuilegio ſuo opprimantur, à Re-
ge ſunt protegendi per retentionis remedium,
vt expreſsè firmarunt Menchaca *controuerſ. vſu.
frequent. lib.* 1. *capitul.* 41. Eraſmus à Cochier
de iuriſdict. Ordin. in exempt. tom. 2. *in Scholiis
ad Conſtit. Leonis X. §.* 13. *n.* 184. *folio* 99. & alij,
quos ad idem retulimus hac 2. *part. capitul.* 13.
à n. 79. *cum ſequentibus.*

Diſcurſus iſte nouum recipit † ſpiritum ex 41
duobus decretis huius Senatus Supremi, qui
cum à ſecunda ſententia in eadem cauſa matri-
moniali priùs appellauerat puella ab omiſſione
condemnationis expenſarum (ob calumnioſam,
& doloſam litem ſibi ab aduerſario motam)
cui iudex detulerat, & comparuit puella ſtatim
coram R. Nuntio, & inhibitione obtenta &
intimata & obtemperata, poſtmodum vir ap-
pellauit à ſententia ad Sanctiſſimum nomina-
tim, & conqueſtus per viam violentiæ in Sena-
tu, iudicem nolle ſuæ appellationi deferre, de-
creuit Senatus 26. *Ianuarij* 1534. quod *in non de-
ferendo illi ad iudicem, ad quem de iure deferre
debebat, vim facit.* Detulit Iudex ad Nuntium
eundem (ad quem cauſa puellæ erat deuoluta)
dumtaxat, & non ad alium; iterum conqueſto
aduerſario, noluiſſe deferre ad Sanctiſſimum,
ad quem nominatim appellauerat, Senatus 4.
Aprilis 1534. iterum decreuit *vim in huiuſmodi
delatione minimè intuliſſe.* Attendens cauſam
matrimonialem puellæ orbatæ non eſſe extra-
hendam à prouincia, iuxta dict. Trident. *cap.* 20.
§. ad hæc.

Ex quibus decretis Senatus aliam inſuper de-
duximus † cauſam legitimam retentionis inhi- 42
bitionis poſtmodum inſuper allatæ, ex eo quod
iſta inhibitio directè repugnabat, impugnabát-
que Senatus decretum, & Regis authoritati
detrahebat, Regióque recurſui, cum per inhi-
bitionem totaliter deſtruebantur decreta, & eo-
rum executio, & effectus impediebantur, cum
de ſui natura incommutabilia ſunt non ſubiecta
humanæ viciſſitudini, commutationi, aut varia-
tioni, vt latiùs Nos *de Regia protectione* 1. *part.
cap.* 4. *num.* 12.

Et cum iſta inhibitio opponatur authoritati,
& Regaliæ ſeu maioriæ Regis † (prout eſt re- 43
curſus, vt abundè diximus in hoc tractatu 1. *p.
cap.* 1. *per totum*, & præcipuè *à num.* 101. *cum
multis ſeqq.*) euidenter infertur ad eiuſdem re-
tentionem, cum inter cauſas legitimas ad illam
impartiendam hæc ſit potior, detractio nempè,
& diminutio authoritatis, maioriæ, ſeu Rega-
liæ Regis, prout abundè ſuprà 1. *part. cap.* 5. *per
totum.*

Et quia retentione omiſſa in hoc caſu; de-
creta Senatus † manerent inania & illuſoria 44
contra omnem iuris publici vtilitatem, & Se-
natus authoritatem, & ex eiſdem potius dam-
nificaretur oppreſſus, imò ſub fide publica &
Regia deceptus maneret in iure ſuo, qui tutus
ſe recurſu Regio iudicabat, ex iis, quæ latiſ-
ſimè conſiderauimus hac 2. *part. cap.* 20. *à nu-
mer.* 39. *vſque ad finem*, quæ omnia ibi dicta his
applica.

Sicque

Sicque defendimus ex prædictis cauſis legiti-
mis, retinendam fore in Senatu inhibitionem
Rotalem, ne illa in diſpendium puellæ alibi
vtatur impetrans, & vt cauſa pendens coram
Nuncio vigore appellationis puellæ præceden-
tis proſequatur, quæ in Curia Romana tractari
non debebat, tum ex dict. decreto Trident. tùm
etiam quia ex accidentibus ad illam deuoluta
non fuerat, tùm etiam quia iam introducta erat
coram Nuntio ex vtraque parte.

Ad cuius claritatem ſupponebamus, quod
45 quamuis victor regulariter † non poſſit appel-
lare à ſola omiſſione condemnationis expenſa-
rum; hoc tamen procedit poſtquam victus iam
prius appellaſſet à ſententia contra ſe lata; at ſi
Victor ab omiſſione expenſarum prius appel-
laſſet; legitimè appellat, ita vt validitas huius
appellationis pendeat à præuentione, & ante-
rioritate. *l. fin.* & ibi Doctores, *C. quando ap-
pellare non eſt neceſſe*, latiſſimè proſequitur Scac-
cia *de appellationibus, quæſt. 17. limitat. 21. per
totam.*

Et cùm appellatio puellæ ab omiſſione ex-
46 penſarum fuerit anterior, † deuoluiſſe totam
cauſam ad Nuntium, dicendum erit, vt pro-
bat Scaccia *dict. limitat. 21. num. 12.* nam cum
prior appellatio deuolueret cauſam legitimè
expenſarum omiſſarum, & coram Nuntio ſit
iam introducta; tota cauſa ſuper principali de-
uolui debuit, ne eius continentia diuidatur, &
inde contrariæ ſententiæ ſpectentur, iuxta quæ
Nos latiſſimè ſuprà *cap. 14. per totum*; nam ſi
iudex cauſæ principalis reuocauerit ſententiam,
& Iudex expenſarum illam confirmauerit, aut
ſuper ſoluendis ſolum pronunciet; inane foret
iudicium, & per conſequens etiam vtrumque
47 iudicium, † cum articuli ſint connexi, & inſe-
parabiles, quia vnum parit exceptionem rei iu-
dicatæ alteri, vt Nos *de Regia protectione, 3. p.
cap. 15. num. 43. & hoc tractatu 2. part. cap. 8. à
num. 12. & ſequentib.* Imò vt articulus dicatur
annexus; ſufficit quod ab alio dependat, Rota
vt per Alexand. Ludouiſ. *deciſ. 223. per totam,
& num. 7. & ſequentib* ibi: Quod autem ſimus
in connexis dicebant Domini, non eſſe dubi-
tandum, cum omnia pendant ab articulo filia-
tionis & legitimationis. Aimon. *conſil. 242.
num. 1. & 2.* latè Menochius *de arbitrariis, ca-
ſu 95. num. 15. & ſequentibus*; imò vnum repu-
tatur, quando vnum eſt propter aliud, *l. Iu-
lianus, ff. de cond. & demonſtrat.* Bellamera *conſ. 4.
in fin.* facit quod habetur in deciſione Rotæ 13.
*ſub num. 2. verſ. Quarto quando, de probationi-
bus, in nouiſ.* à dicto enim articulo pendet aſſi-
gnatio legitimè, &c.

Supponebamus vlterius, quod licèt ſit nota
48 conclusio † quod ex duabus appellationibus ab
vtraque parte interpoſitis ab eadem ſententia,
vna ad inferiorem, altera ad Papam; iſta præ-
ualeat, & totam cauſam deuoluat *ex cap. ſi duo-
bus, de appellationibus.* Tamen iſta concluſio
in cauſa præſenti fallax reperiebatur dupliciter,
49 † tùm ex Concil. Tridentin. *dict. cap. 20. ad
hæc*, quod cauſa matrimonialis miſerabilis per-
ſonæ non debet extrahi à Prouincia in qualibet
Inſtantia ex deductis à principio *huius 3. conclu-
ſionis.* Tùm etiam; quia regula *dict. cap. ſi duo-
50 bus*, non procedit, † quando appellans ad Pa-
pam tacitè aut expreſsè prorogaret iuriſdictio-
nem inferioris, quo ſe renuntiaſſe videtur de-
uolutioni ſuæ appellationis quantum ad Papam,
quoniam licèt verum ſit quod ex duabus appel-
lationibus ab vtraque parte emiſſis vna ad Pa-
pam, altera ad inferiorem, illa præualeat; ta-
men hæc prælatio, † & deuolutio non eſt tan- 51
tæ efficaciæ, & tam abſoluta, quin etiam infe-
riori adquiratur iuriſdictio, licèt elidibilis ope
exceptionis text. eſt *in dict. cap. ſi duobus*, ibi:
Tenebit excommunicationis ſententia, &c. opti-
mè reſoluunt Philippus Franch. ibidem ſub
num. 13. & ſequen. verſ. In verbo tenebit. Cardi-
nal. Alexand. *in eod. cap. num. 3. verſ. Nota ex
text.* Decius *num. 5. nota. 3.* Scaccia *de appellatio-
nib. quæſt. 10. num. 15.* Auguſtinus Barboſa *in
collect. ad eundem textum, num. 4.* concludentea
quod interim poteſt inferior procedere.

Quapropter iſta iuriſdictio cum ſit elidibilis
valet prorogari, † vt in terminis Doctor Pe- 52
trus Barbuſ. *in l. 1. art. 1 num. 190. ff. de iudiciis*,
& tenet Auguſtinus Barboſ. *in dict. cap. ſi duo-
bus, num 4.* & alij ſtatim citandi.

Atque quemadmodum per comparitionem
coram inferiore abſque, proteſtatione † appel- 53
lans intelligatur renuntiare ſuæ appellationi, &
prorogare iuriſdictionem eiuſdem text. *in cap.
ſolicitudinem, de appellationib.* quem latè exor-
nat Scaccia *de appellationib. quæſt. 17. limitat. 2.
à num. 12. & ſeqq.*

Eodem modo quando concurrunt hæ duæ
appellationes vna ad Papam † (quæ regulariter 54
præualet) altera ad inferiorem; ſi poſtmodum
appellans ad Papam compareat coram inferio-
re; videtur renuntiare deuolutioni ad Papam,
& prorogare iuriſdictionem aliàs elidibilem in-
ferioris, qui impunè de cætero procedit in cau-
ſa; ita poſt alios eleganter concludit Sigiſmun-
dus Scaccia *de appellationib. 2. part. quæſt. 10 ſub
num. 13. verſ. Tertius caſus* vbi ita ait: Tertius
caſus eſt, quando appellans renuntiaſſet appel-
lationi, quam interpoſuerat ad Papam, ſiue re-
nuntiatio ſit expreſſa, ſiue tacita per compari-
tionem coram Archiepiſcopo ſine proteſtatione
Cardinalis Alexand. *ſub eodem n. 4.* ibi: *Fallit
tertio*, & egregiè Decius *n. 13. notab 6. & ſub n. 17.*
ſed de iſto tertio caſu ſatis abundè loquutus ſum
infr. q. 17. limit. 2. &c. quod & probat vterque
Barb. quos ſuprà citauimus *num. 51. & 52.* dum
in hoc caſu prorogationem admittunt: de hac
comparitione coram Nuntio Apoſtolico ea ali-
quibus actis à viro geſtis conſtanter fuit com-
pertum.

Inſuper in comprobationem adduximus di-
ctas ſingulares Rotæ deciſiones, † quas ad lit- 55
teram retulimus ſuprà hac *2. part. cap. 19. n. 42.*
quibus reperitur deciſum, quod per compari-
tionem coram alio iudice etiam prætendente iu-
riſdictionem in cauſa videatur ei conſentire, &
renuntiare commiſſioni iam à ſe expeditæ ante
eius præſentationem, cuius virtute Delegatus
iam non poteſt procedere validè in cauſa, ſed
nulliter & attentatè, & conſonant omnia quæ
à principio *dict. cap. 19. ſcripta ſunt.*

Comparitionem appellantis ad Papam coram
Nuntio in hac cauſa concludenter deduximus,
inferentes inde ad prorogationem iuriſdictionis,
& renuntiationem ſuæ appellationis, & deuo-
lutionis ad Papam, & per conſequens ad renun-
tiationem ſuæ commiſſionis poſtmodum obten-
tæ, & inhibitionis ſubſequutæ, quæ Rotæ in-
hibenti iuriſdictionem non contulerat.

Conſiderabamus etiam ad commiſſionis im-
56 pettatæ, † & inhibitionis ſubſequutæ nullita-
tem, quod cum ante impetrationem compa-
ruerit appellans coram Nuntio, & ſuæ appel-
lationi tacitè inde renuntiaſſet; commiſſionem
ſuper appellatione reſoluta, & quæ iam non ſta-
bat, nullam fuiſſe nec tribuiſſe iuriſdictionem,
& per conſequens omnem proceſſum, & inde
ſequuta eſſe nulla, & inualida ea defectu iuriſ-
dictionis. Bellamera *deciſ.* 21. Cæſar de Graſſis
*deciſ.*8. *num.*4. Marqueſanus *de commiſ.* 1. *part.*
*cap.*3. *num.*220. *fol.*170. *tom.*1. Gratian.*diſcepta-
tionibus forenſ. cap.* 17. *per totum.* Ruginellus *de
appellation.* §. 6. *gloſ.* 4. *ſub num.* 7. *verſ. Aduer-
tendum.* Scaccia *de appellationib. queſt.*3. *à num.*3.
Farinacius *in poſthum, tom.*1. *deciſ.*789. *num.*2. *&
ſequentibus*, *& num.*6. & loquendo in nullitate
57 † inhibitionis expeditæ huius commiſſionis
virtute, Lancellotus *de attentat.* 2. *part. cap.* 20.
*limitat.*12. *à num.*1. *cum ſequentibus*, vbi aliquas
58 Rotæ deciſiones adducit, † & Gratianus vbi
proximè *num.*1. reddentes omnes rationem, quia
commiſſio ſuper non ente nullam tribuit iuriſ-
dictionem, & circa effectus huius appellatio-
nis ſemel reſolutæ, & renuntiatæ vide plura,
quæ congeſſimus hac 2. *p cap.*19. *à num.*12. *cum
multis ſequentib. & cap.* 26. *à num.* 38. vbi plura
ſunt cumulata.

Concordat Rotæ deciſio Alexand. Ludouiſ.
59 *deciſ.*418. à principio, vbi † quod ſublata cau-
ſa, & fundamento principali, tacitè cenſetur
ſublata inhibitio Rotalis, & conſonat Rotæ de-
ciſio, vt per Iacobum Caballerium *deciſ.*2. *n.*6.
ibi: Quod autem Ordinarius Nerito nulliter
proceſſerit in hoc caſu, patet; quia commiſſio
ſibi directa erat ſubreptitia, nam Ioannes An-
dræas obtinuerat committi dict. Ordinario Ne-
rito cauſam appellationis ſub falſo prætextu,
quod Ordinarius Liturien. executor ſuarum lit-
terarum declaraſſet, eas non eſſe executioni de-
mandandas, de quo decreto non conſtat, & con-
ſequenter appellatio, & ſic nec commiſſio ſub-
ſiſtit. Cæſar de Graſſis *deciſ.*2. *num.*1. *& ſequen-
tibus, de reſcriptis* Hoſtienſ. Felin. & alij, quos re-
fert & ſequitur Caſſiad. *deciſ.*1. *de reſcriptis, &c.*

Deducebamus inſuper in comprobationem
60 retentionis prædictæ inhibitionis, † de qua in
hac *concluſ.* 3. quod non tantùm ipſa, ſed &
commiſſio præcedens fuiſſet ſurreptitia; non
quia ſurreptio de per ſe ſola ſit ſufficiens cauſa
ad retentionem litterarum, niſi concurrat alia
ex relatis, 1. *part. cap.* 3. *& quatuor ſequenti-
bus*, ſed potiùs ad clariùs oſtendendum defe-
ctum intentionis Papæ, quem ob ſurreptionem
patiuntur dictæ litteræ, vt latiſſimè diximus,
1. *part. cap.*8. *per totum.*

Cùm litteræ præfatæ commiſſionis dicantur
61 ſurreptitiæ † ob non factam relationem claram,
& ſpecificam Sanctiſſimo, de minore, pupillo
orbato, vidua & aliis miſerabilibus perſonis,
contra quos impetratur reſcriptum, probant in
terminis Marcheſan. *de commiſſionibus, tom.*2. *de
commiſſ. auocatoriis, cauſ.* §.2. *à num.*1. *& n.*155.
Scaccia *de appellationib. queſt.* 7. *ſub num.* 171.
videndi quia rectè loquuntur: debet enim om-
nium obſtantium fieri Papæ ſpecifica, vera, &
clara relatio, ita vt veritas etiam relata, tamen
ſub inuolucro verborum non ſufficiat, vt latiùs
ad finem concluſionis; 4. *à n.*94. *& ſeq.* & hæc
ſurreptio influit in damnum publicum ex DD.
citatis 1. *p. c.* 13. *n.* 65. & ſic retentio procedit,
vt *in dict. cap.*8. probauimus.

Quarta concluſio erit, inhibitio Rotalis ex-
pedita ſuper re iam iudicata, † aut tribus con- 62
formibus vigore tertiæ appellationis retinetur
in Senatu, quia eſt contra ius, infertque præ-
iudicium publicæ vtilitati, quam concluſionem
(eam in facti contingentia habuiſſemus) vali-
diſſimis fundamentis defendimus.

Impetrata reſcripta (inquit Imperator) *non
placet admitti*, † *ſi deciſa ſemel cauſa fuerint iu-* 63
*diciali ſententia, quam prouocatio nulla ſuſpendit:
ſed eos, qui talia reſcripta meruerint; etiam limi-
ne iudiciorum repelli, &c. in l. fin. C. ſententiam
reſcindi non poſſe, & in l. cauſas vel lites tranſa-
ctionibus legitimis finitas Imperiali reſcripto reſu-
ſcitari non oportet. C. de tranſactionibus*, text.
etiam *in l. fin. C. de erroribus aduocator. l. cum ti-
bi. C. de iudiciis, l. terminato. C. de fructibus &
litium expenſis.*

Reſcriptum enim contra rem iudicatam, aut
tres conformes, † quatenus eſt impeditiuum 64
executionis & effectus earum contra ius, & ab
eo reprobatum, vt *in rubro & nigro. C. ne liceat
tertio prouocare*; & propterea tanquam iniuſtum,
† & inciuile admitti non debet. *l. reſcripta, &* 65
*authentica, quæ ſupplication. C. de precibus Impe-
ratori offerendis, l. probatorias. C. de diuerſis offi-
ciis, lib.*12. *Authentica, vt diuinæ iuſſiones, cap.
fin. collatione* 8. *cap. ſuper litteris, de reſcriptis.*
Caballinus *milleloquio* 992. Tepatus *lib.* 1. *va-
riar. tit. de executione ſententia, column.*9. *in prin-
cip.* Anton. Sola *ad decret. Sabaud. tit. de concluſ.
in cauſ. parte* 3. *gloſ.* 1. *num.* 7. Trentacinquius
lib. 1. *tit. de reſcriptis, reſolut.* 6. *num.* 1. Ponte
*conſil.*1. *num.*72. & *de poteſtate Proregis, tit. de
abundantia ciuitatis.* §.3. *num.*14. Berdacius *conſ.
criminal.*478. *num* 20.

Quia reſcriptum ſuper tertia appellatione
nec tenet, † nec illud poteſt Princeps, ſeu Pa- 66
pa de ordinaria poteſtate concedere, text. *in cap.
tua nobis, de appellationibus*, & aliis per Mar-
cheſanum *in tractat. de commiſſionibus. part. c.* 3.
num 30. *fol.*30. *& part.*2. *cap.*1. *volum.*4. *num.* 1.
2. *&* 3. *fol.* 355. Cagnol. *in decret. Montiſfer-
rat.*14. *queſt.*9. *fol.*224. nouiſſimè Antonin. Amat.
*variar. reſolut.*6. *num.*4. *& à num.*2. niſi per ſpe-
ciale priuilegium tertiam appellationem † con- 67
cedat Princeps de plenitudine poteſtatis, Ma-
ſtril. *de magiſtratib. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 388. *&
num.* 391. *volum.* 1. Scaccia *de appellationibus,
queſt.* 17. *limitat.* 1. *num.* 3. *& ſequentibus.* Ro-
dulfio. *de abſoluta Principis poteſtat. cap.* 3. *num.*
16. Mota *deciſ.* 42. *num.* 19. Trentacinquius *va-
riar. reſolut. lib.* 2. *reſolut.* 15. *de appellationibus,
num.* 11. & alij plures citati ab Amato vbi pro-
ximè *à num.*5.

Et hinc eſt, vt omnes Doctores de littera-
rum retentione tractantes † pro notiſſima con- 68
cluſione affirmant, eas retinendas fore, quæ
contra ius fuerint expeditæ, deuiéntque à tra-
mite iuris, cum talium executio ſuſpendi de-
beat, nec illæ adimplendæ iuxta text. ſingu-
larem *in l. reſcripta*, 1. *C. ſi contra ius vel vtili-
tatem publicam, cap. reſcript.* 25. *queſt.* 2. & in
ſpecie eſt text. *in dict. l. fin. C. ſententiam reſcin-
di non poſſe*, ibi: *Non placet admitti, l. final. C.
ſi contra ius vel vtilitatem publicam*, ibi: *Vt nul-
lum reſcriptum, nullam ſacram admonitionem, quæ
generali iuri vel vtilitati publicæ aduerſa eſſe vi-
deantur,*

*deantur, in diſceptationem cuiuſlibet litigij pa-
tiantur proferri*, textus optimus *in Authent. vt
nulli iudicum. §. hoc vero*, dum loquens de ſu-
ſpenſione horum reſcriptorum inquit: *Si vero
contra legem, aut contra publicum facta ſunt, hæc
pro non ſcriptis eſſe iubemus.* Ripa & omnes *in
cap. ſi quando, num. 16. de reſcriptis.* Fabius
Anna *conſil. 60. num. 42.* Berdazius *conſil. cri-
minal. 478. num. 21.* Giurba *deciſ. 7. num. 1. &
ſub num. 6.* & Nos abundè ſuprà *1. part. cap. 3.
à num. 1. cum ſequentibus*, & in terminis quod
69 reſcriptum Principis ſuper re iudicata, † ex
quo executionis ſit impedimentum, non debet
admitti; probant Rebuffus *ad Regias conſtit.
tit. de ſupplicat. num. 41. & titul. de arreſtis. ar-
ticul. 1. gloſ. 1. num. 4.* Valaſcus *concluſ. 51.
num. 29.* Anna *ſingulari* 458. Tuſchus *tom. 7.
littera R. concluſ. 314. num. 7. & 12.* Petrus
Gregor. Tholoſan. *de appellation. lib. 1. cap. 6.
num. 5.* Anton. Sola *ad decreta Sabaudia, tit. de
appellat. gloſ 15. num. 3.* Carolus de Tapia *de
iure Neapolitan. lib. 2. titul. de officio Sacri Con-
cilij, pragmat. 5. num. 1.* Marſul. *ad Capicium
deciſ* 169. *num. 4.* Tepatus *lib. 1. variar. titul.
de executión. ſententia, column. 9. in princip.*
Ponte *de poteſtate Proregis, titul. de abundantia
ciuitatis §. 3. num. 14.* plenè Antonin. Amato
reſolut. 6. num. 3. & num. 6. 7. & 8. qui per plu-
70 rimos † loquitur de reſcriptis contra tres con-
71 formes, † quia eſt contra ius. Giurba *deciſ. 1.
num. 1. & 3.* Fachineus *controuerſiar. iuris, lib. 3.
cap. 49.* plenè Fabius Anna *conſ. 62. num. 36.* &
72 quia iniuſtum, durum, † & inciuile eſt, Gail-
liaul *conſ. 17. num. 98.* Baldus *conſil. 396. vol. 3.*
Tuſch. *tom. 6. littera R. concluſ. 219. num. 9.* Giurb.
73 *dict. deciſ. 7. ſub num. 1.* & eſt odioſum; † vt per
plures ipſe, *num. 2.*

Et quando reſcriptum Principis apparet iniu-
74 ſtum, † durum ſeu aſperum, nec debet exequi,
nec admitti; ſed potiùs ſuſpendi, & detineri,
prout loquendo in bullarum retentione, affir-
mant ex Cardinal. *conſ. 142. Sanctiſſimus Domi-
nus* Palacios Rube. *in tractat. de benefic. va-
cant. in Curia, à princip.* Azeued. *in l. 14. ex
num. 33. cum ſequentib. titul. 3. lib. 1. Recopil.*
Felin. *in cap. nonnulli, num 9. & 14. de reſcri-
ptis.* Didacus Perez *lib. 2. ordinament titul. 4. l. 29.
gloſ. 1. verſicul. Vade contra prædictam reſcriptum,
pag. 152.* Lancellotus Conrados *in Templo om-
nium iudicum, lib. 1. cap. 1. § 4. titul. de præſtan-
tia, & potentia Imperatoris, verſicul. Obedire ei
omnes debent, num. 16. fol. 91.* Couarru. *practicar.
cap. 35. num. 6.* Alphonſus Oxeda *de beneficio-
rum incompatibilitate 1. part. cap. 21. num. 5.*
Ioannes de Segura Dabalos *in directorio iudi-
cum Eccleſiaſtico, 2. part. cap. 3. ex num. 3.*
Hieronymus Partoles *in ſcholiis ad Molinum,
in 5. conſultation. & in num. 17.* & per plures,
quos congeſſimus ſuprà *1. part. cap. 3. per
totum.*

Igitur incurabilis videtur retentio in Senatu
75 inhibitionis expeditæ † in Rota ſuper re iudi-
cata, & tribus conformibus, ſi contra ius exor-
bitans, iniuſta, & dura, quatenus impedit effe-
ctum, & executionem earum.

Et ex hac cauſa legitima alia inſuper ſubori-
76 tur, † publici præiudicij & damni, quo prin-
cipaliter ſalubre huius retentionis nititur refu-
gium, vt per plura iura & Doctores probaui-
mus ſuprà *1. part. cap. 5. per totum*, velle anim

rem iudicatam carere effectu, † liteſque eſſe im- 77
mortales, Reipublicæ eſt contagium, quod
omni conatu Princeps cauere tenetur, ne vaſſalli
ſui diſcordiis, & ſumptibus vexentur, vt do-
cet Cicero *de legibus. lib. 1.* ibi: *Et ea ſalus li-
tium multitudine maximopere læditur, ideo ad con-
ſeruationem illius multa quidem excogitarunt, &c.*
Flaminius Pariſios *de reſignat. beneficior. lib. 11.
quaſt. 1. à num. 27.* ibi: Et ideo concernit pu-
blicam vtilitatem ex eo, vt lites finiantur. Bald.
*in l. 1. in 5. notabili. C. de nouo Codice componend.
& in l. 1. ff. de furtis.* Alexand. *conſil. 190. co-
lumn. 2. lib. 2. & conſil. 171. colum. 3. lib. 7.* nam
clari iuris eſt, extinctionem litium ad conſer-
uationem congregationis humanæ pertinere,
&c. ad quod plura congeſſimus hac *2. part. c. 3.
à num. 7. cum ſequentibus*, omnino videnda, &
applicanda.

Si enim ad rei iudicatæ ſuſpenſionem expreſ-
ſum principis reſcriptum non ſufficit, † cum 78
nihilo minus iſtud nec admittitur, nec exequi-
tur, ſed potius ſuſpenditur, & retinetur, vt la-
tè probant Doctores ſuperiùs citati *à num. 62.
cum ſequentibus*, & copioſè Marius Giurba *de-
ciſ. 7. per totam*, cum ad hoc † vt tale reſcriptum 79
adimpleatur; duo præcisè requirantur, nem-
pè certa Principis ſcientia rei iudicatæ, & quod
ſimul ipſe plenitudine poteſtatis vtatur cum
clauſula *non obſtante*, vt notarunt Apoſtill. ad
Guidonem Papæ *deciſion. 420.* poſt Baldum *in l.
nam ita Diuus, quaſt. 1. ff. de adoptionib* Alexand.
conſil. 2. colum. 5. volum. 1 Tepatus *variar. reſo-
lution. tit. de executione ſentent. verſic. Senatus.*
Tuſchus *littera R. concluſ. 314. num. 13.* Anna
allegat. 49. num. 8. 9. & 10. Trentacinquius *lib. 1.
tit. de reſcriptis, reſolut. 6. 9. & 10.* Antonius
Gabriel *tit. de clauſulis, concluſ. 1. & 2. per to-
tam.* Marilian. *deciſ. 20. & 5.* Ponte *conſil. 59.
num. 30. & conſil. 55. num. 4.* Anton. Sola *ad de-
creta Sabaud. tit. de appell. gloſſ. 15. num. 3. & in
tit. de concluſ. in cauſa. part. 3. gloſſ. 1. num. 8.*
Giurba *deciſ. 7. num. 7. cum ſequentibus.* Antoni-
nus Amato *variar. reſolut. 6. num. 10. & num. 3.
cum multis ſequentibus*, † aliter nec etiam per 80
in directum valet, ipſe Giurba, *num. 6.*

Quanto igitur minus valebit reſcriptum ob-
tentum, & impetratum ſuper re iudicata, aut 81
tribus conformibus abſque earum ſcientia Prin-
cipis, cum vt plurimum ſubreptitiè, & falſa
relatione ſoleat impetrari tacita veritate rei iu-
dicatæ, vel ſub tot verborum inuolucro narrata,
vt veritas Papæ occultetur, & inde doloſam
ſuam intentionem conſequatur impetrans im-
pediendi, & procraſtinandi rei iudicatæ execu-
tionem ſiniſtra hac relatione vtens, ne in com-
miſſione ſolitæ apponantur clauſulæ executio-
nis præſeruatiuæ *ſine præiudicio legitimæ execu-
tionis*, aut *parito iudicato*, quæ nullatenus omit-
tuntur in Romana Curia, quando ex vera rela-
tione impetrantis apparet de re iudicata, tribus
conformibus, aut via executiua, vt annotant
Clauſuliſtæ omnes, & latiſſimè Hercules Mare-
ſcotus *variar. reſolut. lib. 1. cap. 86. per totum, &
cap. 87.*

Debet etenim Sanctiſſimo fieri clara, ſpecifi-
ca & indiuidua relatio rei iudicatæ, † aut trium 82
conformium, aliàs reſcriptum ſeu commiſſio
eſt ſubreptitia, quia rem iudicatam per reſcri-
ptum Principem euertere velle, non creditur,
text. expreſſus *in cap. expoſita, de arbitr.* vbi
gloſ.

Google

gloſ. & Doctores, Felin. *in cap. ſuper litteris, num.*14. vbi Beroius *num.* 71. *de reſcriptis*, alios
recenſet, Crauetta *conſil.*79.*num.*2. Barbatia *con-
ſil.*46. *col.*2. *lib* 2. *& conſil.*10. *col.*3, *lib.* 3. Neui-
zan. *conſil.* 36. *num.* 13. Menoch. *de arbitrariis,
lib.* 2. *Centur.* 2. *caſ.* 102. *num.* 46. alios citans
*num.*45. Marta *clauſul.*174. *in fin. part.*1. & fuit
dictum *in vna Abulenſi Capellania.* 21. *Aprilis*
1602. *coram Cardinal. Lancelloto Iuniori*, & *in
alia Toletana Beneficij* 14. *Nouembris* 1605. co-
ram Iuſto, impreſſa penes Marcheſanum *de
commiſſionibus, tom.* 1. *fol.* 384. Oliuerius Bel-
tramin. *in annotationib. ad Ludouiſ. deciſion.* 2.
*num.*17.

Maximè, ſi ipſa tertia appellatio à tribus con-
83 formibus emiſſa † fuiſſet iam introducta per
eundem appellantem in alio Tribunali, putà
Nuntij (vt in eadem lite vertente conſideraba-
mus) de qua introductione niſi Papæ fiat ex-
preſſa relatio, commiſſio ſuper appellatione
impetrata eſt ſubreptitia, nec ex ea Auditori Ro-
tæ acquiritur iuriſdictio, cum Papa ignarus de-
pendentiæ litis coram alio iudice eam auocare
non cenſeatur; ita eleganter dixit Gloſſ. *in cap.
prudentiam.* §. *ſexta, de officio Delegati*, & ibi
Abbas *num.*5. Barbatia *conſil.*10. *colum.*3.*cap.*46.
*colum.*2.*lib.*3. Felinus *cap. ſuper litteris, num.*12.
de reſcriptis, qui poſt Rotam *deciſ.*14. *de reſcri-
ptis*, in antiquis, & Thomam Faſtholum *du-
bio* 64. *eodem die:* ſcribit non valere commiſſio-
84 nem ſpecialem factam in Curia, † non facta
mentione, quod cauſa alibi introducta erat, &
vide infra *num.* 87. *& ſeqq.* Bellamera *deciſ.* 64.
dicens reſcriptum committens cauſam Audito-
ri in Curia eſſe ſobreptitium, ſi non eſt narratum
litem introductam in partibus, latè & ſingulari-
ter Menochius *de arbitrariis, dict. caſu* 102. *n.*34.
cum ſequentibus, probant inſuper Rota Faſtholi
*deciſ.*31. *cauſa* Philippus Franch. *in cap. vt de-
bitus, num.* 34. *de præſumptionibus.* Ægidius *de-
85 ciſ.*46. *except* vbi mirabiliter dicit, † quod ta-
lis commiſſio ipſo iure ſit nulla, niſi fiat ex cer-
ta ſcientia Papæ. Afflictis *deciſ.*98. *pulchrum, &
deciſ.*220. *in cauſa, num.* 14. *& ſequentibus.* Mil-
lis *in verbo, ſi eſt impetrata.* Paritius *conſil.* 74.
Gratian. *num.*15. *lib.* 4. Lancellutus *de attentat.*
2. *part. cap.*4. *in præfatione, num.* 631. *& ſequen-
86 tibus*, quia licèt Princeps tacitè, † & expreſsè
valeat ad libitum auocare ad ſe cauſas ſiue inci-
piendas, ſiue cœptas coram aliis iudicibus in-
ferioribus, cum hæc ſit ſua Regalia, vt poſt
alios Rebuffus *in tractatu de auocatione, quæſt* 5.
*à num.*4. *& ſequentibus*, Boerius *in tract. de ordi-
ne graduum*, 2. *part. à num.*57. Belluga *in ſpecu-
lo Principum, rubric.* 23. § *ſed pone, num.* 6. *&
ſequentibus.* Guido Papæ *deciſ.*440. Iacobus Cal-
licios *in margar. Curiarum, dubitat* 8. *verſic.*64.
cum ſequent. Auendan. *de exequend. mand. lib.* 1.
cap. 19. Peguera *in practic. tit. de auocation. cau-
ſar. ad Regem, ex num.* 1. *cum ſequentibus*, Ponte
de poteſtate Proregis, tit. de abundantia ciuitat.
§. 1. *num.* 16. *&* 19. *deciſion.* 36. *num.* 12. Cabe-
dus *deciſion.* 85. *num.* 5. *& ſequentib.* Puntanell.
de pactis nuptialibus, tom. 1. *clauſula* 4. *gloſ.* 10.
*part.*1. *num.*155. Cancerius *variar. reſolut. tom.* 3.
*cap.*10 *num.*8. Carolus de Tapia *deciſ.*1. *ex n.*9.
cum pluribus ſequentibus. Azeued. *in l.* 45. *tit.* 4.
lib. 3. *Recopilat. num.* 3. *& ſequentib.* Marcheſa-
nus *de commiſſionib. part.*2. *cap.* 4. *de commiſſion.
auocat. cauſar. fol.*461. vbi latiſſimè Hieronymus
Gonzalez *ad regulam.*8. *Cancellariæ gloſſ.*52. *per
totam.* Callicius *de fiſco, dubitatione* 8. *prærogatiua* 64. Seraphinus *deciſ.* 948. *per totam.* Buba-
dil a *in Politica lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 100. & qua-
tuor *ſequentibus*, Scaccia *de iudiciis, cap.* 66. *ex
num.*11. *cum ſequentibus*, magiſtraliter Couarru.
practicar. cap 9. *per totum*, Maſtrillus *de magi-
ſtratibus lib.*3. *cap.*4. *ex num.* 248. *vſque ad* 258.
*& in cap.*4. *num.*160. *& ſequentib. & deciſ.* 127.
& 128. *per totam, & deciſ.*286. *num.*9. *& ſequen-
tib.* Calixtus Ramirez *de lege Regia.* §. 25. *ex
num.*19. *&* 20. *cum ſequentib.* Narbona *in l.* 59.
*tit.*4. *lib.*2. *Recopil. tom.* 3. *ex num.* 195. *vſque ad*
185. vbi de expreſſa & tacita Principis auoca-
tione.

Hæc tamen quæuis auocatio debet fieri ſcien- 87
te Principe † pendentiam litis coram iudice in-
feriori, aliàs ſi litis ſtatus, & pendentia co-
ram alio iudice non narretur Principi, non præ-
ſumitur voluiſſe cauſam auocare, nec commiſ-
ſio alteri facta transfert iuriſdictionem; ita per
text. *in cap. cauſam, de officio Delegati, cap. inter
Monaſterium, de re iudicata*, per Rotam, Sta-
philleum, & Philippum Franch. probat Veſtrius
*in practic. Romanæ Curiæ lib.*3. *cap.*9. *num.*5. *&* 6. 88
vbi, inde rectè infert, † nedum cauſam non
cenſeri auocatam; ſed & commiſſionem, &
omnia inde ſecuta coram nouo iudice eſſe nul-
la ipſo iure, † & in iſtis etiam terminis determi- 89
nauit Rota *in vna Laudenſ. pecuniæ coram Pam-
philio*, adducta per Marcheſanum *de commiſſio-
nibus nullitatis Sanato, poſt* §. 1. *part.* 3. *tom.* 3.
folio 20. vbi à principio dicitur, quod cœpto
iudicio coram Iudice competente, & non facta
litis relatione; commiſſio impetrata alteri iu-
dici, iſtius proceſſus, & ſententia ſunt nulla
ipſo iure, adeò vt nullitas huius ſententiæ in-
fluat in alias, quæ illam priorem confirmarunt,
quæ eſt ſingularis deciſio, & probant Doctores
ſuperiùs citati *à num* 81. nam ad huiuſmodi auo-
cationem non deberet, † nec ſolent Principes mo- 90
ueri niſi ex magna, & vrgenti cauſa, atque ne-
ceſſitate interueniente, nec de facili auocare li-
cet; afferret enim Reipublicæ magnum detri-
mentum, & partis intollerabile præiudicium, vt
rectè cum Caſtrenſ. obſeruauit Couarru. *dict.
c.*9. *n.* 1. *ante finem*, & cum Auendaño, Ponte &
aliis Don Garcia Maſtril. *de magiſtrat. lib.* 3. *dict.
c.*4. *n.*251. *&* 252. *& deciſ.*286. *n.*9. *&* 10 *part.*2.
Marcheſan. *de commiſſ. c.*4 *n.*1. *& n.*7. *&* 86. *n.*3. 29.
& 35. Carolus de Tapia *dict. deciſ.*1. *num.*12. vbi
quod auocatio ſine magna † cauſa partem lædit, 91
& cedit in contumeliam iudicis, qui de cauſa co-
gnoſcere cœpit, prout ibi, *n.*16. Scaccia *de iudi-
ciis, lib.*1. *dict. c.*66. *à n.*11. *& n.*21. vbi congerit
cauſas, ex quibus auocatio fieri poteſt, Narbona
vbi proximè ex *n.* 195. doctè & eleganter plura
congerens D. Ioan. de Caſtill. nouiſſimè *in tract.
de tertiis, c* 41. *à n.*123. videndus *à num.*121.

Et quod Princeps inſcius cauſæ pendentis
coram iudice inferiori † non cenſeatur auocare 92
eandem; probat D. Carolus de Tapia *dict. deciſ.*1.
*n.*8. *& ſeqq.* & *n.* 15. quod Princeps inſcius non
cenſetur præiudicare voluiſſe proceſſui inter
partes agitato, nec iuriſdictioni ordinariæ impe-
dimentum, & obſtaculum appoſuiſſe; ſequitur
dict. Caſtillo vbi proximè *n.*125. qui *n.*124. rectè
ex Doctoribus infert, † auocationem eſſe odio- 93
ſam, & propterea reſtringendam, quatenus tollit
præuentionem, & prohibet iudicem pronũciare
de

de eo, de quo cognoſcere cœpit, aut de quo
iure Ordinario cogniturus erat, quod cederet
in iniuriam iudicis inferioris, vt dictum eſt.

Quare ex prædictis & aliis pluribus conſide-
rationibus diximus in facti contingentia; † re-
94 tentionem faciendam legitimè in Senatu inhi-
bitionis Rotalis expeditæ virtute commiſſionis
obtentæ ſuper tertia appellatione à te iudicata,
& tribus conformibus emiſſi, non facta Papæ
vera relatione earum, nec ſufficiet ſub inuolucro
verborum facta, quoniam idem eſt eſt omnino
tacere veritatem Principi, vel eam obſcurè, &
ſub inuolutione verborum narrare, iuxta ſin-
gularem doctrinam Innocentij *in cap. cum dile-
cta, num.3. de reſcriptis*, dicentis litteras ſubre-
ptitias dici quando per aliquorum operam fa-
ctum eſt, quod effugiat plenam intelligentiam
Papæ, quod menti tenendum dicit ibidem
Abb. *num.7.* afferens id fieri, quando ſub inuo-
lucro verborum effugiunt deliberatam Princi-
pis conſcientiam, vbi Felin. *col. 2. verſ. Tene-
menti.* Iaſſ. *in l. preſcriptione, num.2. C. ſi con-
tra ius vel vtilitatem publicam*, Socin. Iun. *conſ.
77. & 97. verſ. Et ſi dicatur, volum. 1.* Curtius
Sen. *conſ.85. num.27. 49. & 76. verſ. Nunquam
95 eſſe*, vbi dicit, quod ſub † inuolucro verborum
non poteſt apparere de voluntate deliberata
Principis. Grammaticus *deciſ.66. num. 18.* Me-
nochius *de arbitrariis, caſ. 202. ex num.69. &
caſu 203. ex num. 3.* Ripa *in cap. ad aures, n. 25.
96 de reſcriptis*, dicens, † quod expreſſio facta
ſub inuolucro verborum reſcriptum vitiat, ſicut
omnimoda taciturnitas. Thomas Sanchez *de
matrim tom. 3. lib.8. diſputat. 21. num. 1.* ibi:
97 *Obreptitiam verò, † quando per verborum inuo-
lutionem, aut cautam loquelam, putà, ironicam,
vel calidam effugiunt deliberatam concedentis con-
ſcientiam, ac plenam eius intelligentiam, &c.*
aliquot quamplurimos Doctores congerit; &
poſt, ibi: *Confertur ſubreptionem eſſe, quoties
veritas tacetur, vel per confuſam ac perplexam
eius narrationem occultatur, &c.* & iterum *n. 5.*
idem repetit, ſic Nos intelligimus illa verba,
l.36.titul.8. part.3. ibi: *Si carta fuere ganada di-
ziendo mentira, ò encubriendo la verdad, non de-
be valer, &c.* vt idem ſit mentiri, vel verita-
tem coopertè, & obſcurè narrare.

Conducit ad propoſitum doctrina Aimonis
98 *conſil.68. num.10.* ibi: *Iſte impetrans † ſimilis fuit
infirmo, ſeu vulnerato, qui chirurgo vulnus detegere
noluit, & ob id mortuus eſt, detegere enim debet im-
petrans vulnus omne Principi, id eſt, omnia obſtantia
ipſi impetrationi, ita quod appareret de voluntate
reſcribentis eum intellexiſſe rem omnem clarè, &
ſpecificè, aliàs non intelligitur diſpenſaſſe, &c.* ita ſi-
militer argumentatur Bald. *conſ.204. longum the-
ma,* in finalibus verbis, *lib.3.* vbi plura allegat.

Nec hanc ſubreptionem euitari poſſe, dixi-
99 mus in præfata negotij contingentia; † quod ab
impetrante replicabatur, non adeſſe tres con-
formes ex eo, quod vna non confirmabat ex-
preſsè aliam, licèt quælibet mandaret exequi
inſtrumentum guarentigiarum pro ſumma peti-
ta, cui ſatisfecimus, quia in ſententia nulla eſt
deſcripta certa forma verborum, nec requirit
expreſſam reuocationem, aut confirmationem
ſententiæ, ſed potiùs ſufficit clara iudicis in-
tentio ſuper negotio de quo agitur, probant
Paulus de Caſtro *conſil.16. num. 6.* ibi: *Sed iſta
non eſt bona allegatio, nam licèt Iudex appella-
tionis non pronuntiet benè, vel malè appellatum,
vel pronuntiatum: ſi tamen ponit verba æquipol-
lentia, & idem importantia, ſufficit; putà, ſi
Iudex primæ cauſæ condemnauit, Iudex verò ap-
pellationis abſoluit; nam per hoc videtur pronun-
tiare malè iudicatum, & benè appellatum, quia
iſta ſunt æquipollentia; hoc probat primò, leg
Præſes iuncta gloſſa non haberi. Cod de ſenent. &
interloquut. omn. iud. nam licèt ſententia debeat
continere condemnationem vel abſolutionem, vt
ibi dicitur in text. ſufficit quod contineat æquipol-
lens, vt ibi gloſſ. non enim refert quid ex æqui-
pollentibus fieri, l. cum apud. ff. de minoribus;
leg. Æmilius Larianus, in quibus habetur quod
dum Iudex primus abſoluiſſet, Iudex appellatio-
nis condemnauit, nec aliquid dicitur, quod pro-
nuntiauerit ſuper iuſtitiam, vel iniuſtitiam ap-
pellati, & tamen valet, &c.* quod etiam com-
probat Scaccia *de appellationibus, quæſt. 11.
num.212.* vbi quod ex ſola pronuntiatione ſu-
perioris *bene appellatum* neceſſario infertur ad
malè iudicatum.

Latè etiam proſequitur poſt plures alios Van-
tius † *de nullitatibus ſenten. ex defectu proceſſus,* 100
num.92. Scala *de conſilio ſapientis, lib.4. cap. 13.
tom.3. part.1. fol.349.* Scaccia *de appellationibus,
quæſt 4. à num.19. vſque ad 22.* & magis ad lon-
gum *in tract. de ſentent. & re iudicat. gloſ. 14.
quæſt.28. à num.9. cum ſequentibus,* & ſub *n. 10.*
ibi: *Quia non refert quibus verbis vtatur Iudex
in pronuntiando, dummodo ipſius intentio ex illis
percipiatur, quia mens eſt attendenda, vt ex Van-
tio & Paſchali Scala ſequutus ſum dict. quæſt. 4.
num.21. qui loquuntur in ſententia, &c.* vbi plu-
rima reddit exempla.

Et quod confirmatio aut reuocatio ſententiæ
inferatur tacitè, † quando alia fertur idem 101
continens, aut directò repugnans, licèt expreſ-
sè non dicatur in ea, primam confirmari, aut
infirmari; probant Innocentius *in cap. dilecta,
de appellationibus.* Albericus *in l. hoc iudicio, col 1.
in fin. verſicul. In iudicio. ff. de familia erciſcunda.*
Felin *in cap. cum inter, num.12. de appellationi-
bus* Nicellus *regul. 191. num 7* Rota *deciſ. 12.
de appellationib. in antiquis.* Carrocius *exceptione
130. num. 14 & 25.* vbi etiam *num. 45.* dicit,
† quod ſententia caſſata in parte, in alia cenſe- 102
tur confirmata, ſicuti ſi ſtatuti caſſantur aliqua
capitula, cætera remanent confirmata ex *l. Tri-
bunus §. fin. ff. de teſtamento militis*, cuius tex-
tus ſingularem deciſionem latè exornant Baldus
ibi, quam ita ſumat: *Emendatio vel correctio
in quibuſdam eſt cæterorum confirmatio*, ibidem
Baldus *in l. edicto, num. 14. Cod. de edicto Diui
Adriani tollendo.* Ioannes Monach. *in cap. ſtatuto,
numer. 5. de reſcriptis, in 6. & in cap. ſolet,
num. 10. de ſentent. excommunicat lib.6.* Ro-
ta *deciſion. 5. de reſcriptis, in antiquis.* Hie-
ronym. Gonçalez, *in regula de men. & alter-
nat. gloſſ. 54. num. 14.* qui *num. 15.* dicit,
quod correctio in quibuſdam eſt in reliquis
confirmatio: faciunt ſcripta, per Bartol,
Bald. Angelum, Caſtrenſ. & Immolam *in
leg. legata inutiliter, in fin.* vbi Florianus de
Sancto Petro *num. 23. & ſequentib.* quod ſi
fuit alicui data poteſtas, & commiſſio reui-
dendi ſtatuta, qui quædam improbat, cæ-
tera confirmare videtur, ex dict. *leg. Tribu-
nus, §. 1.* Rolandus à Valle *conſ. 31. num 21.*
qui alios laudat, & *num. 22. & 25. volum. 4.*
pluta

plura congerit ſimilia D. Ioannes Baptiſta Va-
lençuela Velaſquez *in conſ.* 151. *à num.* 40. *cum
ſequentibus*, *tom.* 2. & per eundem text. reſolui-
tur, quod vbi fæendum fuit in aliquibus ex par-
tium, vel concedentis diſpoſitione alteratum,
non ideo nouam in totum aſſumit formam; ſed
imò in non alteratis antiquam retinet naturam,
per Iſerniam *in cap* 1. *vbi alij quoque de feudo non
habent. propr. naturam.* Romanus *conſil.* 70. *n.* 2.
Decius *conſil.* 193. *col. pen.* Curtius Senior. *in
tractatu feudorum*, *part.* 1. *quæſt.* 6. *col.* 6. Pariſ.
conſil. 23. *num.* 26. *volum.* 5. Lofredus *conſil.* 1.
num. 168. Surdus *conſ.* 445. *à num.* 58. *lib.* 3. *& in
conſil* 63. *num.* 29. poſt Bald. Socin. Neuiza. Nat-
ta. Roland. Menoch. & Beceium. & ſi vna pars
ſupplicationis fuerit confirmata tantùm, &
conceſſa, cæteræ intelliguntur reprobatæ & re-
iectæ Seraphinus *deciſ.* 467. *num.* 6. ex Pariſio
conſil. 20. *num.* 15. *lib.* 1.

Et ex hoc principio ſimiliter oritur, quod
103 ad hoc vt ſententiæ dicantur conformes; † non
requiritur quod conueniant in formalitate, &
identitate verborum, nec in modo, ſed ſufficit
conuenire in ſubſtantia, & effectu, & quod om-
nes tendant ad eundem finem, ſicut nec eſt ne-
ceſſe, quod confirmentur expreſsè, vt poſt plu-
rimos Doctores, & deciſiones probat Rota *in
vna Montis Regalis iuriſdictionis*, 5. *Iulij* 1605.
coram Penna, ibi: Rota de re iudicata conſta-
re cenſuit, quia verè aderant tres ſententiæ Ro-
tales ad fauorem Archiepiſcopi Montis Regalis,
quæ in omni materia conſtituunt rem iudica-
tam, *l.* 1. *C. ne liceat tertio prouocare*, & maxi-
mè in hoc caſu, in quo prædictæ tres ſententiæ
reſpiciebant idem ius, & eandem cauſam iuris
Metropolitici, ex quibus præcipuè conſtituitur
res iudicata, *l. cum quæritur*, *cum duabus ſequen-
tibus. ff. de exceptione rei iudicatæ.* Vetallus *de-
ciſ.* 93. *part.* 3. & erant conformes in ſubſtantia,
& in effectu ſubiectionis ad fauorem Archie-
piſcopi, quod ſufficit ad effectum, vt ſententiæ
dicantur, & ſint conformes, Socinus Iunior
conſil. 74. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. Ruinus *conſil.* 114.
num. 10. *&* 13. *lib* 5. Gabriel *titulo de exceptione
rei iudicatæ*, *concluſ.* 1. *num.* 33. Theſaurus *de-
ciſ.* 112. *& deciſ.* 228. *num.* 2. & ſæpè Rota cen-
ſuit in pluribus cauſis, & ſignanter *in vna Ro-
mana ſucceſſionis coram B. M. Orano* 23. *Maij*
1597. atque inde mox inſerebatur, locum fuiſ-
ſe executioni. *Clement.* 1. *de ſentent. & re iudicat.*
nec ad rem pertinebat, quod tertia ſententia
lata non confirmat expreſsè duas primas ſenten-
104 tias; † quia cum ſimiliter eſſet ad fauorem Ar-
chiepiſcopi ſuper iure Metropolitico, & in ſub-
ſtantia contineret idem, quod duæ priores; cum
conueniebat ſuper facto principali valida fuit,
& cum illis conformis, vt notabiliter dixit Bal-
dus *in l. creditor.* § *cum de ſolutionibus*, nam ad
105 effectum, † vt ſententiæ non dicantur con-
formes, opus eſt, vt adſit difformitas circa
ſubſtantiam, vel qualitatem principalem. Ale-
xand. *conſil.* 77. *num.* 3. *verſicul. Sicut ego*, *lib.* 2.
& fuit reſolutum *in cauſa Romana ſucceſſionis*,
die 23. *Maij* 1597. *coram B. M. Orano*, *&c.*
quam deciſionem integram adduximus ſuprà
hac 2. *part. cap.* 13. *à num.* 76.

Idem etiam affirmat Scaccia, & alij per Nos
citati *in tractat. de Regia protectione*, 3. *part.
cap.* 16. *à num.* 25. quibus adde Rotam, vt per
Farinacium *in poſthum. tom.* 1. *deciſ.* 552. *num.* 9.
& Theſaurum in locis *in dict. deciſione* alle-
gatis.

Ex quibus concludenter reſoluendum erit; 106
commiſſionem, † & inhibitionem Rotalem ſu-
per tertia appellatione à re iudicata, aut tribus
conformibus emiſſam retinendam in Senatu,
cùm ſit expedita contra vtilitatem publicam,
& præiudicium iuris tertio quæſiti, ne illis vta-
tur pars.

Et erit aduertendum, quod inhibitiones (de 107
quibus in ſingulis quatuor concluſionibus ad-
ſcriptis à principio huius cap.) † ſunt retinen-
dæ in Senatu ne illis aliquomodo vtatur impe-
trans iuxta latè tradita *in* 2. *concluſione*, *cap.* 16.
à num. 33. *cum ſeqq. hac* 2. *part.* ne ex vſu earum,
& reproductione in Rota exoriantur damna in-
tollerabilia præcauenda, & per Nos conſidera-
ta ibidem, *à num.* 51. *& ſeqq.*

Tandem etiam annotandum erit, inter inhi-
bitiones retinendas in Senatu † (quas hactenus 108
à principio huius cap. retulimus) alia connu-
meranda erit, nempè inhibitio emanata ſuper
beneficio poſſeſſo & obtento ab aliquo exem-
pto, cum in eo, & ſuper omnibus iuribus bene-
ficij adminiſtrationem tangentibus iuriſdictio
priuatiua ſit Ordinarij, prout latè deduximus ſu-
prà hac 2. *part. cap.* 15. *per totum*, vbi à princi-
pio quod quæuis commiſſio non ſubſcripta pro-
pria manu Sanctiſſimi retinenda erit in Senatu
cauſa huiuſmodi Ordinario remiſſa. Et in ſpe-
cie quod inhibitio in huiuſmodi cauſis ſit con-
tra Decretum expreſſum Concilij Tridentini. ibi-
dem videre poteris *à num.* 13. cuius verba retu-
limus.

Capvt XXXII.

Delegato ex commiſſione non ſubſcripta ſuper appellatione (quæ verè non fuit emiſſa) procedenti in cauſa prout in prima vigore clauſulæ (quam, & quas) incluſa in eadem, vel ſuper articulo ſeparato, an obſtet noua Tridentini diſpoſitio, ita vt nihilominus fiat per Senatum Ordinario remiſſio.

SVMMARIVM.

Commiſſio impetrata ſuper appellatione, quæ non fuit emiſſa nulla eſt, num. 1.

Ex commiſſione ſuper appellatione, quæ non extat, poteſt procedi prout in prima inſtantia, ſi habeat clauſulam (quam, & quas) *n.* 2.

Ita vt tunc ſententia in gradu appellationis non exiſtentis lata prout in prima, ſit prima, n. 3.

Clauſula (quam, & quas) *amiſit effectum ſuum ex Concilio Tridem. ex qua non poteſt procedi prout in prima, niſi commiſſio ſit ſubſcripta manu Sanctiſſimi, n.* 4.

Aliàs fraus Tridentin. Decreto, cùm facilè foret impetranti extare legitimè appellatum aſſerere, vt obtineat commiſſionem cum clauſula (quam, & quas) *& effugere iudicium Ordinarij; n.* 5.

Clauſula (quam, & quas) *ſapit auocationem, & transfert in Delegatum tacitè iuriſdictionem ſuper tota cauſa principali, n.* 6.

Auocatio

Auocatio expreſſa non ſubſcripea non tollit primam inſtantiam Ordinarij ex Concilio Tridemin. num. 7.

Tacitum non poteſt plus operari quàm expreſſum, cum quo datur æqualitas tantùm, n. 8.

Extenſiones ſiue comprehenſionis materia in rationis identitate fundatur, non in minoritate, num. 9.

Ad ſuperiorem niſi ex legitima appellatione non deuoluitur cauſa ante diffinitiuam, & appellatione non exiſteme, perſeuerat Ordinarij inſtantia, num. 10.

Clauſula (quam, & quas) *virtute non poteſt Iudex procedere prout in prima, quando impetratur commiſſio ſuper appellatione à diffinitiua, ſi de appellatione non conſtat, & de ratione fundamentali*, num. 11.

Rem iudicatam non poteſt Princeps per reſcriptum ſubuertere de ordinaria poteſtate, n. 12.

Clauſula (quam, & quas) *Iudex non procedit tanquam in prima etiam de iure communi, niſi deficiant appellatio, & ſententia ſimul*, n. 13.

Clauſula (quam, & quas) *amittit effectum, quo procedebatur prout in prima, niſi commiſſio fuerit ſubſcripta manu Sanctiſſimi ex nouo Decreto Trident.* num. 14.

Per clauſulam (quam, & quas) *poterat Iudex appellationis ſe intromittere in articulo ſeparato & diuerſo, iure communi attento*, n. 15.

Hodie ex Trident. nullomodo, niſi commiſſio ſit ſubſcripta, quia requirit nouum iudicium, & nouam inſtantiam tangentem Ordinario, numer. 16.

Clauſula (quam, & quas) *amittit ſuos effectus, ſi pars aduerſa non citetur ad dicendum contra commiſſionem*, num. 17.

Subſcriptio manu Sanctiſſimi non præſeruat effectus clauſulæ (quam, & quas) *quibus in aliquo caſu de iure priuatur*, n. 18.

Clauſula (quam, & quas) *non tribuit iuriſdictionem in cauſa principali, quando ab ea emiſſa fuit appellatio, quæ non apparet; ſecus quando fuit appellatum ab interloquutoria*, n. 19.

Et de ratione, num. 20.

INTER varios iuris communis effectus à Neothericis attributos
1 † huic clauſulæ (*quam, & quas*) ille vnus quod eius virtute poſſit Delegatus ad cauſam appellationis datus nihilominus procedere prout in prima inſtantia, quando non conſtiterit appellationem fuiſſe emiſſam, quo caſu licèt regulariter commiſſio ſuper appellatione (quæ re vera non extat, nec apparet interpoſita) ſit nulla & inefficax, prout ex pluribus comprobauimus ſuprà *cap. 31. à n. 56. & ſeqq.*

Tamen quando in præfata commiſſione ap-
2 pellationis † non apparentis ineſt clauſula (*quam, & quas*) poſſe inſuper eundem iudicem Delegatum procedere in cauſa prout in prima inſtantia, eo quod tacitè eandem primam inſtantiam Papa intelligitur auocaſſe ab inferiore, & in hunc Delegatum transferre (vt ſtatim *à num. 6.* dicemus) affirmant nonnulli Doctores, & Rotæ deciſiones, vt ex Sarnerio *in regula de infirmis reſignant. quæſt. 34. num. 4.* Achillis de Graſſis *deciſ. 14.* aliàs *30. commiſſa cauſa, num. 1. de reſcriptis*, ſequitur (licèt ſub dubio, & ſcrupulo) Cæſar de Graſſis *deciſ. 8. num. 5.* & Cæſar Barz. *deciſ. Bononienſ. 47. in cauſa vertente, n. 37. & 38.* Marcheſan. *de commiſſionib. part. 1. de commiſſion. appellat. in Rom. Curia, in verbo, necnon quam & quas, num. 31. in fin. & num. 42. fol. 48. in 2. præmiſſione.* Scaccia *de appellationib. quæſt. 3. num. 5. & 6.* videndus *à num. 3.* Auguſtinus Barboſa *clauſul. 121. num. 9.* Marta *clauſula 126. num. 2. part. 1.* Rota *in Romana Saluiani interdict. 14. Decembris* 1596. coram Cardinale Lancelloto impreſſa per Marcheſanum *de commiſſionib. part. 2. pag. 62.* & apud Seraph. *deciſ. 124. num. 2. & 3.*

Ita quod ſententia lata in gradu appellatio-
nis, † quæ non apparet, nec extat, ſuſtinetur tanquam in prima, & ac ſi in prima inſtantia lata fuerit, & vti prima ſententia ſuſtinetur, Achillis *dict. deciſ. 14.* Graſſis *deciſ. 5. num. 5. de reſcriptis.* Sarnet. *dict. quæſt. 34. num. 5. verſicul. Et hoc vlterius.* Seraphinus *deciſ. 1241. num. 2. & deciſ. 1232. num. 3.* Barboſa *dict. clauſula 121. num. 12.* & fuit dictum *in vna Pacenſ. Canonicatus 17. Iunij* 1615. coram Vbaldo Senio. impreſſa per Firmacium *deciſ. 731. num. 5. part. 2. recent.* declara tamen prout *à num. 10. & ſeqq.* 3

Hodie tamen iſte noſtræ clauſulæ effectus
penitùs euanuit ſtante † noua diſpoſitione Concilij Trident. *ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 20.* quo expreſsè ſublatæ ſunt omnes auocationes in prima inſtantia, quæ propria manu Sanctiſſimi non ſunt ſubſcriptæ, ideoque ſi commiſſio appellationis legitimæ non ſubſiſtat, eo quod non conſtat de appellatione, aut de ſententia interloqnutoria continente grauamen irreparabile, vel diffinitiuæ vim habente iuxta determinationem eiuſdem Tridentin. Iudex ipſe Delegatus non poterit ſe intromittere in cauſa, procedendo tanquam in prima, in præiudicium Ordinariæ iuriſdictionis, & colliticantium, vt diximus ſæpè, nam ex hac via fieret notiſſima fraus Concilij Tridentini Decreto, † cùm in facultate eſſet cuiuſlibet volentis effugere iudicium, & hoc quæſito colore, primam Ordinarij inſtantiam euertere: quippe cùm agnoſcat quod directè non poteſt id conſequi, facilè ei foret fingere, & falsò ſupponere ſententiam iam ab Ordinario latam, & appellationem à ſe emiſſam, vt obtineat commiſſionem cuilibet iudici ſuper ea; ad hoc vt virtute clauſulæ (*quam, & quas*) liberè procedat, & cognoſcat in prima inſtantia, quas fraudes iura non patiuntur, imò abhorrent; & quod vna via prohibetur alicui, ad id alia admitti non debet, ex vulgati iuris regula. 4 5

Tùm etiam, quia ſi aliqua ratione Doctores
citati, † *num. 2. & 4.* hunc attribuunt effectum huic clauſulæ (*quam, & quas*) ea potiſſimum, quia per eam tacita inducitur auocatio, & tranſlatio iuriſdictionis ſuper tota cauſa & negotio principali, quia dicta clauſula ſapit auocationem à iudice inferiori. Hondedeus *conſil. 27. num. 44. & 45.* Menochius *conſ. 787. num. 5.* Auguſtinus Barboſa *in clauſula 121. num. 14. & 15.* & videndus *num. 2. & 3.* 6

Sed ſic eſt, quod nec expreſſa auocatio in
prima inſtantia non ſubſcripta † propria manu 7
Sanctiſſimi poteſt hunc effectum operari, vt probat manifeſtè *dict. Concil. Trid. dict. c. 20.* Er-
go eo carere debet penitùs iſta clauſula, † quia 8
tacitum non poteſt pluſquam expreſſum operari, Beccius *conſil. 37. num. 24.* Beroius *conſ. 134.*

lib. 1. Surdus *conſ.* 28. *num.* 121. *poſt medium, lib.* 1.
Gratianus *diſceptation. forenſ. lib.* 5. *cap.* 135.
num. 15. *& cap.* 649. *num.* 13. *& ſeqq. & cap.* 165.
num. 47. *&* 48. Surdus *deciſ.* 317. *à num.* 12. *&*
ſeqq. non nullos alios citat Catlebal. *in tract. de*
iudiciis, diſp. 2. *ſub num.* 600. Rota per Farina-
cium *in poſthum. tom.* 2. *deciſ.* 495. licèt enim
9 vtrique effectus æqualis attribuatur, † non de-
bemus tacitum ad maiorem extendere, & pro-
trahere, vt eleganter in ſimilibus conſiderat
Franchus *in cap. conſtit. ſuper gloſ. fin de election.*
lib. 6. Immola *in l. ſi vero § de viro ff ſolut. ma-*
trim. Socin. *conſ.* 9. *num.* 6. *& ſeqq. lib.* 3. Aretin.
conſ. 15. *num. vlt.* Crauet *conſ.* 176 *num.* 2. *lib.* 2.
Chriſtophorus de Paz *de tenuta cap.* 57. *ſub num.*
283. & eſt originale dictum Bald. *in cap. ſecun-*
dò requiris, num. 4. *&* 5. *de appellat.* vt in quali-
bet materia comprehenſibili nunquam fiat com-
prehenſio caſus, quo minor ratio verſatur, cum
tota materia extenſionis ſiue compreſſionis in
rationis identitate fundetur, non in minoritate:
ſicque maiorem vim non debemus attribuere
tacito, quàm expreſſo, cum ab hoc vt pluri-
mum reguletur, ex vulgaribus, ac ideo ſicut
auocationem expreſſam non ſubſcriptam repru-
bat Concil. Trident. in prima inſtantia; mul-
tò fortiùs tacitam ſubſcriptione pariter ca-
rentem.

Tùm etiam, quia ſi ex Trident. *in dict. cap.* 20.
10 prohibitum eſt † adire ſuperiorem ante diffini-
tiuam niſi per viam appellationis legitimæ à
diffinitiuæ vim habente, vel damnum inferente
irreparabile, vt ex eodem patet decreto; ſi non
conſtat de appellatione legitima, necnon legi-
timè interiecta, nec item de ſententia ipſa, vt
intelligit Scaccia *de appellationib. cap.* 3. *num.* 6.
cum Barzio *deciſ.* 47. *num.* 37. *&* 38. cum hoc
caſu deficiat qualitas legitimans receſſum, &
ſic adhuc iam maneamus in prima inſtantia Or-
dinarij, quæ nec etiam expreſsè aduocanda erit
abſque ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſi-
mi; ergo nec per tacitam illa deficiente, & ſic
virtute dictæ clauſulæ (*quam, & quas*) non po-
terit procedere in cauſa principali.

Quare obiter aduertendum (in quo aliquan-
11 tulum confusè loquuntur citati DD.) † quod
huius clauſulæ effectus relatus non poteſt vllo
modo, etiam de iure communi verificari in
commiſſione ſuper appellatione à ſententia dif-
finitiua, vt in eadem cauſa poſſit iterum proce-
di, tanquam in prima inſtantia, non conſtito
de appellatione emiſſa, quia ſi non fuit inter-
12 poſita; † ſententia tranſtulit in rem iudicatam
ex iuribus vulgaribus (quam nec Princeps de
poteſtate Ordinaria poteſt euertere, nec per
ſuum reſcriptum reſuſcitare cauſam iam deci-
ſam, nec velle cenſetur, vt latè diximus ſuprà
cap. 31. *à num.* 63. *cum ſeqq.*) igitur nec iudex
Delegatus poterit iterum ſe in cauſa finita in-
tromittere; ſed (de iure communi loquor) illa
clauſula deficiente appellatione, poterit ſortiri
effectum, quoad alias diuerſas cauſas, quæ eius
virtute intelliguntur Delegato commiſſæ, vt in
prima inſtantia de illis cognoſcat, latè Auguſti-
nus Barboſa *clauſ.* 121. *à num.* 2. *cum ſequentibus.*
At verò ad hoc vt in eamet cauſa operetur di-
cta clauſula ad effectum procedendi in prima
13 inſtantia, † præcisè requiritur quod ſimul defi-
ciant appellatio, & ſententia narratæ in com-
miſſione; prout loquuntur & declarant Barzius
& Scaccia *de appellat. cap.* 3. *num.* 6. nam tunc de
iure communi poteſt Iudex cognoſcere prout
in prima inſtantia, & ſic intelliguntur quæ ſu-
prà *num.* 3. aliàs non poterit procedere etiam de
iure communi Iudex iuxta dictam declaratio-
nem, quæ iam de iure nouo Concilij Trident.
nequeant præualere, niſi eadem commiſſio cum 14
dicta clauſula (*quam, & quas*) ſit ſubſcripta
manu Pontificis, vt dictos effectus conſequi,
& operari valeat prout dictum eſt, *num.* 4.

Inde etiam infertur quod licèt (iure commu-
ni attento) † ex commiſſione appellationis di- 15
ctam clauſulam continente poſſit Delegatus co-
gnoſcere, & ſe intromittere ſuper aliis articu-
lis diuerſis, vt latè Auguſtin. Barboſa *clauſul.*
121. *num.* 3. hodie tamen nullatenus, † niſi 16
fuerit ſubſcripta, quia cum articuli diuerſi, &
ſeparati à priori in iudicium deducto pendente,
& appellato, requirant nouum, & diuerſum
iudicium, nouam & diuerſam inſtantiam, hæc
Ordinario omninò pertinet, à quo deficiente ſub-
ſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi, nullate-
nus auocatur, ex eod. Trid. prout abundè diximus
ſuprà hac 2. *p.* 8. *per totum, & c.* 9. *& c.* 13. quibus
locis latè probata eſt hæc vera reſolutio; igitur
abſolutè tenendum eſt quod in quolibet caſu,
quo detrahitur primæ Ordinarij inſtantiæ, ſem-
per clauſola (*quam, & quas*) hodie amittit vires
ſuas, ſuoſque vberrimos effectus, eidem à iure
communi attributos, quoties commiſſio, qua
eadem clauſula apponitur, non fuit ſubſcripta
propria manu Sanctiſſimi iuxta nouiorem di-
ſpoſitionem Concil. Trid. nec Iudex Delegatus
talis clauſulæ virtute hodie poteſt extendere
manus ſuas.

Notatur vlteriùs, quod etſi prædicta com-
miſſio † cum dicta clauſula (*quam, & quas*) ſit 17
ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi, amittit
ſuos effectus, & idem operatur, ac ſi non ſit
appoſita; quando ad talis commiſſionis expe-
ditionem non fuerit citata aduerſa pars, cuius
intereſt, ad dicendum, & allegandum contra
illam; prout etiam, quando non ſunt ſeruati
termini ſubſtantiales ſoliti in iudicio expeditio-
nis, vt per Verall. *deciſ.* 125. *num.* 2. *part.* 3. Mar-
chesan. *de commiſſionib. part.* 1. *pag.* 201. *num.* 66.
in vltima impreſſione. Barboſ. *dict. clauſul.* 121.
num. fin. quoniam cum tunc etiam de iure com-
muni † dicta clauſula nihil operetur, nec habeat 18
dictos effectus, illi non ſupplentur per ſubſcri-
ptionem, quæ ſolum ſolemnitatem adhibet illi,
non autem immutat eius naturam, nec in aliam
nouam influit, iuxta quæ latiſſimè deduximus
hac 2. *part. cap.* 30. *§.* 1. *à num.* 15. *cum ſeqq.*
quia cum ſub dicta clauſula, hij effectus non
contineantur (vbi deficit citatio partis) illos
non poterit attribuere, nec comprehendit
ſubſcriptio propria manu Sanctiſſi-
mi; prout ibidem probauimus
à num. 17. *vſque ad*
finem.

CAPVT

CAPVT XXXIII.

Litteras Apoſtolicas non ſubſcriptas manu Sanctiſſimi auocatorias primæ inſtantiæ in cauſis tangentibus Tribunal Sanctæ Inquiſitionis; an Senatus Regius examinet, vt eidem remittat Tribunali?

Et nunquid Rex Catholicus non ſolùm eaſdem litteras; ſed & alias quaſlibet expeditas in derogationem priuilegiorum S. Inquiſitionis retinere valeat tam ex ſua Regalia generali, quam ex ſpeciali, indulto Apoſtolico munita?

SVMMARIVM.

Senatus Regis nequit per viam violentiæ ad ſe trahere cauſas quomodolibet tangentes S. Inquiſitionem, num.1.

Pro retentione litterarum ad Senatum recurritur per viam violentia, n.2.

Recurſus pro retentione litterarum tangentium S. Inquiſitionem comprehenditur in Decreto, Regio probibitiuo, num 3.

Senatui Regio priuatiua datur facultas ex l. Regia examinandi litteras Apoſtol. in derogationem Conc. Trid num.4.

Inquiſitorum iuriſdictio Delegata connexa eſt cum Ordinaria Epiſcoporum, quorum primam inſtantiam Rex preſeruat, n.5.

Sub ſimplicibus caſus mixtus comprehenditur, & quando, num.6. & ſeqq.

Socius non priuilegiatus ſequitur foro priuilegiato ſui ſocij in rebus indiuiduis, n.7.

Caſus mixtus tunc in l. comprehenditur, quando de vtroque ſimplici idem diſponit, non quando de vno tantùm, num 8 & 9.

Leges Regiæ excitantes Senatum ad protectionem primæ inſtantiæ ſolum diſponunt de ordinario, & non de inſtantia S. Inquiſitionis, n.10.

Mixtum non comprehenditur ſub ſimplici de quo lex diſponit, ſi inter vtrumque adeſt rationis diuerſitas, num.11.

Cauſa permiſſiua, & probibitiua mixtim concurrentibus, hæc vt fortior ad ſe illam trahit, & attenditur, num.12.

Generalis facultas data Senatui cognoſcendi per viam violentiæ, patitur limitationem in cauſis S. Inquiſitionis, quam leges Regiæ nouæ excitantes generaliter Senatum ad protectionem recipiunt, num.13.

Decretum Regium probibens Senatui, & cæteris Cancellariis cognoſcere per viam violentiæ de cauſis quomodolibet tangentibus Tribunal S. Inquiſitionis, refertur ad litteram, n.14.

Conſilium S. Inquiſitionis cognoſcit de violentiis illatis per ſua Tribunalia, & iudicem confiſcationis ex Regio Decreto, n.15.

Regis Regalia eſt, minuere poteſtatem ſuis magiſtratibus datam, & ad libitum tollere, & alteri aggregare, num.16.

Regis immediata perſona, an comprehendatur in ſuo Decreto probibitiuo cauſarum tangentium S. Inquiſitionem, & an poſſit quaſlibet litteras Apoſt. huius generis retinere iuſta exiſtente cauſa, num.17. & ſeqq.

Senatus perſonam Principis repræſentat, n.18.

Ad ius ſemel à ſe abdicatum & renuntiatum regreſſus denegatur, n.19.

Perſona loquentis in diſpoſitione non comprehenditur, num.20.

Niſi vbi ſubiecta materia aliud ſuadet, n.21.

Vel niſi eadem militet ratio in perſona loquentis, quæ in alia, num.22.

Regis protectio ceſſat vbi Concil. Trid. ceſſat & nec diſponit, num.23.

Inquiſitores delegatam dumtaxat, non Ordinariam exercent iuriſdictionem, n.24.

Delegata iuriſdictio non comprehenditur in Trid. præſeruante primam inſtantiam Ordinarij, n.25.

Cui non conueniunt verba legis, eius diſpoſitio adaptatur, ibidem.

Rex Catholicus de iure, & vſu recepto, munito indultis Apoſtolicis retinet, & examinat litteras infringentes ius & priuilegia S. Inquiſitionis, num 26. & ſeqq.

Regalia protectionis inſeparabiliter inhæret Regiæ dignitati, maximè in tuenda fide, n.27.

Rex Catholicus eſt protector vnicus S. Inquiſitionis, ibidem.

Quam a ſe abdicare, aut renuntiare non poteſt, niſi ſimul Coronæ renuntiet, n.28.

Regaliam ſuam, & poteſtatem penes ſe reſidentem magis oſtentat abdicatio, & auocatio cauſarum à ſuis magiſtratibus, n.29.

Tribunalia Regia nomine Regis, & precariò ab ipſo exercent, num.30.

A Rege tanquam à fonte defluit poteſtas, & iuriſdictio omnis, & ad eum refluit, & reuertitur, num.31.

Rex non tam amplam poteſtatem aliis confert, quin ſibi maiorem non reſeruet, n.32.

Ex qua prouenit ſua Regalia abdicationis, & diminutionis exercitij à ſuis magiſtratibus, n. 33. & 34.

In Decreto Regio prohibente cauſas S. Inquiſitionis ad Senatum trahi per viam violentiæ excepta reperitur ipſa Regis perſona, n.35.

Cui non adaptatur ratio prohibitionis eiuſdem Decreti, num.36.

Ad examen litterarum Apoſtolicarum infringentium priuilegia S. Inquiſitionis Rex priuatim eligit fidentiſſimos Senatores, qui omni ſecreto Regem conſulant de inconuenientiis, n.37.

Simanchas refertur, aſſerens Regem poſſe retinere litteras Apoſt. in præiudicium S. Inquiſitionis, ex vi defenſionis naturalis, n.38.

Regalia retentionis ſemper Rex vtitur pro tuendis indultis S. Inquiſitionis, vt ex pluribus exemplaribus hic inſertis oſtenditur, n.39. & ſeqq.

Pracmatica Regis Ferdinandi, refertur, qua multis pœnis minatur quoſlibet impetrantes litteras Apoſt. & illas etiam per Cedulones publicantes, infringentes iura S. Inquiſitionis in qualibet inſtantia, num.40.

Prouiſio Regia refertur, qua mandat detineri litteras in cauſa S. Officio pertinente, & ne publicentur, donec ab ipſo Rege examinentur, n.41.

Ex Regiis pragmaticis colligitur quondam retentionem litterarum tangentium S. Inquiſitionem pertinere ad Senatum Regium, n.42.

Poſteà tamen dimanauit Decretum prohibitiuum, num 43.

Rex Hiſpaniæ vbi abſolutè nominat ſuum Concilium,

cilium, ſine alia demonſtratiua, de Conſilio Iuſtitia intelligit, ad differentiam aliorum Conſiliorum, de quibus non loquitur ſine ſpeciali demonſtratione cuiuſlibet, num. 44.

Analogum per ſe ſumptum ſtat pro famoſiori ſignificato, num 45.

Regia pragmatica inſinuantes retentionem litterarum tangentium S. Inquiſitionem pertinere ad Senatum Regium ſunt anni 1517. n. 44.

Decretum autem prohibitiuum, & abdicatiuum, harum cauſarum, poſtmodum emanauit anno 1553. n 45.

Referuntur quamplurima prouiſiones Regis expedita in variis occaſionibus ad impediendam executionem litterarum Apoſtolicarum expeditarum in Romana Curia in praiudicium prima, & vlterioris inſtantia S. Inquiſitionis, vel aliter infringentium ſua priuilegia, n. 46. vſque ad num. 51.

Rex Catholicus aſſerit ſe eſſe non ſolùm protectorem S. Inquiſitionis Hiſpana, ſed patronum, num. 52.

Epiſtola Regis vim legis habet, & pro lege allegari poteſt, ibid.

Epiſtola Regis refertur directa Proregi Sicilia, ne patiatur quaſlibet litteras Apoſtol. contra Inquiſitionem aut miniſtros exequi, donec ad ſe remiſſa examinentur, n. 53.

Rex Catholicus examinat & retinet litteras in derogationem priuilegiorum Sancta Inquiſitionis, non ſolùm ex vi ſua Regalia generalis, verùm ex indultis Apoſtol. ius ei attribuentibus, vt ſine ſuo conſenſu nulla huius generis à Romana Curia expediantur, aut executioni dentur, n. 54.

Rex Catholicus vti protector Concilij Tridentin. in cap cauſa omnes, an poterit examinare litteras Apoſtolic. in derogationem prima inſtantia S. Inquiſitionis, num. 55. & ſeqq.

Inquiſitorum iuriſdictio delegata coniuncta eſt, & connexa cum iuriſdictione Ordinarij, cuius participatione illa includitur in cap. cauſa omnes, num. 56. & ſeqq.

Cauſa haretica prauitatis Eccleſiaſtica ſunt & ad Epiſcopum vti Ordinarium pertinentes, num. 57.

Ordinaria iuriſdictioni per quaſlibet delegationes generales, aut ſpeciales in cauſis haretica prauitatis Papa non intendit derogare, ſed preſeruare, vt Delegatus cum Ordinario ſimul procedat, num. 58.

Inquiſitoribus non datur iuriſdictio priuatiua, ſed accumulatiua cum Epiſcopo, ita vt vnus ſine altero procedere non poſſit, n. 59.

Per delegationem cauſa factam Inquiſitori non derogatur iuriſdictioni Ordinarij, & è contra, num. 60.

Iuriſdictiones dua vnita ſi ſunt, vna alterius naturam aſſumit, n. 61.

Iuriſdictio Ordinaria eſt naturalis, delegata accidentalis & odioſa, & vtraque commixta, illa illam ad ſe trahit, n. 62. & 63.

Natura actus ſi poteſt eſſe Ordinaria, & irregularis; ſit interpretatio iuxta naturam Ordinariam, num. 64.

Ordinaria iuriſdictioni ne fiat praiudicium ex communione cum delegata Inquiſitorum, vtraque conſideratur incluſa in cap cauſa omnes, quoad praſeruationem prima inſtantia, n. 65.

Reuocabile ad nutum commixtum cum irreuocabili; efficitur irreuocabile, n. 66.

Vbi de mandato procuratoris dato in contractu irreuocabili, ibid.

Procurator conſtitutus à Pralato in rebus ſua Pralatura, morte Pralati etiam re non integra extinguitur, n. 67.

Secus ſi detur ſuper re communi Pralati, & Capituli, num. 58

Iuriſdictio reuocabilis ſui natura ſi cohareat iuri irreuocabili, efficitur irreuocabilis, n. 69.

Inquiſitorum iuriſdictio auocabilis ex quo coharet iuriſdictioni Ordinarij, non auocabili, efficitur in auocabilis & per participationem includitur in cap. cauſa omnes Trid. n. 70.

Indultum Cardinalis Ordinarij de libera collatione in menſibus reſeruatis prodeſt Capitulo habenti ſimultaneam prouiſionem cum Cardinali, num. 71.

Socius gaudet priuilegio fori ſui conſocij in iuribus inſeparabilibus, n. 72.

Minoris priuilegio fori gaudet maior conſocius in inſeparabilibus, n. 73.

Priuilegia Ciuitatis, ſeu Originis viri communicantur vxori ratione coniunctionis, & inſeparabilitatis, num. 74.

Perſona incluſa in diſpoſitione ratione connexitatis ſecum trahit perſonam excluſam, vt ſimul capiat, num. 75.

In re indiuidua quis non patitur praiudicium ratione communionis & ſocietatis cum alio, n. 76.

Ius patronatus Eccleſiaſticum non comprehenditur in reſeruatione, aut auocatione quando reperitur mixtum cum patronatu laico, n. 77.

Inquiſitorum prima inſtantia nullum afferri poteſt praiudicium, quin ſimul inferatur prima inſtantia Ordinarij, num. 78.

Propterea vtrorumque auocatio non admittitur, cum vterque includatur in Trident. n. 79.

Opinio ſectantium iuriſdictionem Inquiſitorum eſſe Ordinariam reprobatur, n. 80.

Opinio dicentium iuriſdictionem Inquiſitorum hodie accedere Ordinaria, & carere in perfectionibus Delegata, & habere excellentias ipſius, ex connexione cum Ordinaria honeſtatur, numer. 81.

Inquiſitorum cognitio tam in prima, quàm vlterioribus inſtantiis praſeruatur indultis Apoſtolicis vetantibus omnem recurſum ad Romanam Curiam, ſed ſolùm eſſe recurrendum ad Inquiſitorem generalem Hiſpania, n. 82.

Reſcriptum impetratum in qualibet inſtantia pertinente ad Inquiſitionem Hiſpanam ſurrepititium declararunt Pontifices, n. 83.

Niſi ad eius executionem, & impetrationem accedat conſenſus Regis Catholici, ibid.

D. Ioann. Aluarez de Caldas breue quoddam compendium fecit indultorum S. Inquiſitionis, qua tangunt eius iuriſdictionem, n. 84.

Recenſentur Bulla Apoſtolica circa iuriſdictionem Inquiſitionis Hiſpania tam in prima, quàm in aliis inſtantiis, & circa expurgationem librorum, à num 85. cum ſeqq.

Alexand. III. eam extendit ad connexa, & dependentes ab haretica prauitate, n. 86.

Paulus III. declarauit ſua non fuiſſe intentionis derogare nec minuere, aut mutare de iuribus antiquis pertinentibus Inquiſitioni Hiſpana per ſuam nouam erectionem Sanct. Inquiſitionis Romana poſtmodum à ſe creata, numer. 87.

Iulius III. omnem ſuam poteſtatem contulit Inquiſitoribus

ſitoribus Hiſpaniæ in cauſis quomodolibet eam tangentibus, ac ſi nihil in Sanct. Apoſtol. reſeruaretur, num. 88.

Clemens VIII. vt indulta Apoſtol. ad ea omnia extenderetur de quibus ſolita eſt cognoſcere Hiſpana Inquiſitio de iure, aut de conſuedudine, num. 89.

Idem Pontifex commiſit denuo Inquiſitori Generali cauſam librorum expurgandorum, ibid.

Litteras impetrandas in cauſis tangentibus Inquiſitionem Hiſpaniæ declarat Alexand. VI. ſurreptias & exequendas non eſſe, n. 91.

Idem declarauit Clemens. VII. ibid.

Conſenſus expreſſus Regis Catholici requiritur in impetratione, & executione litterarum obtentarum è Romana Curia contra iura Inquiſitionis Hiſpanæ, num. 92.

Sixtus V. tales litteras eſſe ſurreptitias deficiente conſenſu Regis, declarauit, & dat iuriſdictionem Inquiſitori Generali ſuper examine librorum, num. 93. & num. 94.

Paulus III cauſam librorum cognoſcendorum eſſe propriam Inquiſitionis Hiſpanæ in ſuo territorio, declarauit, num. 95.

Vbi quam plures aliæ Bullæ ad idem recenſentur, ibidem

Bulla Apoſtolica prohibente receſſum ab Inquiſitione Hiſpaniæ in qualibet inſtantia, & recurſum etiam ad S. Apoſtolic. in quibuſvis negotiis, & eorum dependentiis multæ recenſentur, & vbi inueniri poſſunt, à n. 96. vſque ad n. 109.

Refertur Tuanus circa libertatem Eccleſiæ Gallicanæ, num. 110. & 111.

Bulla Pauli III. multa ex ſupradictis in vnum redigens refertur ad litteram, n. 112.

Rex Catholicus examinat, & retinet litteras impetratas contra indulta S. Inquiſitionis, & eius primam, & vlteriorem inſtantiam, n. 113.

Regi Catholico ex Bullis Apoſtolicis datur priuilegium, vt ſine ſuo conſenſu expreſſo, nec impetrentur, nec exequantur vti ſurreptitiæ litteræ in derogationem iuris Sanct. Inquiſitionis Hiſpaniæ, num. 114.

Ius competens Regi de iure, priuilegio aut conſuetudine in rebus Eccleſiaſticis, Regalia ipſius eſt num. 115.

De qua cognoſcit inter Eccleſiaſticos, n. 116.

Conſenſus Regis, vbi requiritur, litteræ ſine illo impetratæ in Senatu retinentur, n. 117.

Rex Catholicus fatetur ſe patronum & protectorem Inquiſitionis Hiſpanæ eſſe, n. 118.

Conſenſus per tertiam præſtandus ex ſtatuto in acta minoris, aut mulieris eſt de forma & ſubſtantia actus, num. 119.

Litteræ impetratæ in negotiis Inquiſitionis nullæ ſunt deficiente conſenſu Regis, vt declarauit Iulius III. num 120.

Et ſunt ſurreptitiæ, n. 121.

Surreptionem ſimplicem litterarum non agnoſcit Author pro legitima cauſa retentionis, n. 122.

Surreptio litterarum influens in damnum publicum Regis, aut Regni, aut Reipublicæ & Regiminis Eccleſiaſtici, legitima cauſa eſt ad retentionem earum, num. 123.

Ex auocatione cauſarum maximè in prima inſtantia magnum infertur præiudicium Reipublicæ, num. 124.

Ex auocatione cauſarum tangentium S. Inquiſitionem Hiſpanam oriri ſcandalum & nouitatem aſſerit Rex, num. 135.

Regi aſſerenti de timore ſcandali ſtandum erit, ibidem.

Ob ſcandalum vitandum, & nouitatem litteræ Apoſtolicæ retinentur in Senatu, ibid.

Reges Catholici ſemper occurrunt executioni litterarum Apoſtolic. in præiudicium S. Inquiſitionis, illáſque retinent, n. 136.

Exemplaria quam plurima ad idem recitantur, à num. 137. vſque ad n. 143.

Libros à Sede Apoſtol. reprobatos Authorum Hiſpaniæ eo ſolo, quod tractent de iuſtitia Regaliæ Regis in rebus Eccleſiaſticis; Rex non patitur vt in Hiſpania breuia publicentur, ſed retinet, ne exequantur, n. 144. & ſeqq.

Inquiſitio Generalis Hiſpaniæ examinat & expurgat libros Hiſpanos independenter à Congregatione de indice Romana, & Magiſtro Sacri Palatij, quorum breuia pro libris expurgatis non exequitur, ſed nouam expurgationem ſuo tantum nomine publicandam facit, n. 145.

Per poſteriorem erectionem Sanct. Inquiſitionis Romanæ nihil detractum fuiſſe iuribus competentibus Inquiſitioni Hiſpanæ, declarauit Paulus III. num. 146.

PRIORSM huius difficultatis partem breuibus abſoluendam cenſeo, & abſque diſputatione negatiuè terminandam; Senatum nimirum Regium, (ſicut nec ceteras Chancellarias, & Audiencias) minimè
poſſe ſe intromittere † per viam violentiæ in iis 1
cauſis tangentibus S. Inquiſitionis Tribunal.
Illis quippè Regio decreto inferius, num. 14.
inferendum ad litteram, hoc expreſsè prohibitum, & vetitum ſtat, ne cauſæ huius qualitatis, quæ omni ſecreto tractantur, & tractari licet; vulgo aſſiduè aſſiſtenti in Tribunalibus ſuperioribus Regalibus manifeſtè pandantur, quod non ſine maximo inconuenienti meritò cautéque vitando, fieri potuiſſet, prout ex aliis latiùs annotauimus *in noſtris commentariis de Protectione Regia, 1. part. cap. 2. §. 5. à num. 5. cum ſeqq.* Et cum pro litterarum retentione ad
Senatum recurratur † per viam violentiæ, vt 2
probauimus ſup. *1. part. cap. 16. à num. 23. cum multis ſequentibus.* Item & pro executione, & complemento Concilij Trident. adeſt expreſſa, *l. 81. tit. 5. De los Preſidentes, lib. 2. Recopilation. in 3. tomo, & l. 62. titul. 4. del Conſejo del Rey, lib. 2. Recopil.* quas plenius exornauimus ſuprà *1. part. cap. 14. à num. 26. cum ſeqq.* Sequitur, quod ſub generali prohibitione contineatur, ne Senatus, atque cæteræ Chancellariæ Regiæ, quibus vetitum eſt Regio decreto cognoſcere per viam violentiæ de quibuſvis cauſis quomodolibet tangentibus Tribunal S. Inquiſitionis; ſe intromittant in retentione litterarum Apoſtolicarum huius generis, cum pariter ad illas
† per viam violentiæ ſimiliter deferri expreſsè 3
dicant dict. leges Regiæ, & Nos *dict. cap. 16. à num. 23.* Atque eadem militet ratio prohibitionis, & idem oriatur inconueniens ex harum litterarum delatione ad Tribunalia Regia.

Nec huic veriſſimæ reſolutioni vniuerſali, &
conſtanti † praxi munitæ obeſt, *l. Regia 79 tit 4.* 4
lib 2. Recopil. in 3 tomo. Aliæque plures citatæ, & enucleatæ ſup. hac *2. p. cap. 1. à n. 28* Quibus ſpecialiter datur facultas Senatui huic ſupremo cognoſcendi, & examinandi litteras Apoſtolicas

in contrauentionem Concilij Tridentini præ-
ſeruantis primam inſtantiam Ordinariis. Ex
quarum diſpoſitione videtur inferendum; quod
cum iuriſdictio delegata Inquiſitorum ſimul ſit
commixta cum iuriſdictione Ordinarij in cauſis
hæreticæ prauitatis, & propterea ratione con-
5 nexitatis poſſe Regem † præſeruare primam in-
ſtantiam Inquiſitorum, vt altius examinatur, &
reſoluitur inferiùs à *n.17.& à n.55.cum mul.ſeqq.*

Ita pariter idem attribuendum videtur Sena-
tui Regio, cui licet aliàs ſimpliciter Regio de-
creto vetitum ſit & prohibitum, de cauſis tan-
gentibus S.Inquiſitionem non per viam violen-
tiæ cognoſcere; & permiſſum reſpectu Ordina-
rij, & eius primæ inſtantiæ, tamen ratione con-
nexitatis, & inſeparabilitatis poterit de eis per
viam violentiæ, & retentionis cognoſcere, quia
6 in caſibus mixtis, & connexis † cauſa permiſſiua
trahit ad ſe cauſam prohibitiuam, & ſub ſimpli-
cibus caſus mixtus comprehenditur, *l.2.* & ibi
Gloſ.in princip. *de verbor.obligatio.* Gloſſa *in c.1.*
7 *inſtit.de actionibus.* Et quia ſocius non † priuile-
giatus ratione cauſæ indiuiduæ potitur foro pri-
uilegiato ſui ſocij, vt inferius dicetur *à num.72.
& à n.62. cum ſeqq.* Ergo Senatus Regius ſaltim
ad præſeruandam primam inſtantiam Tribunalis
S.Inquiſitionis, ſicut Ordinarij, cui illa vnita, &
incorporata eſt (vt inferius dicetur) poterit lit-
teras Apoſtolicas examinare non obſtante Re-
gia generali prohibitione, in qua caſum mixtum
non includi diximus.

Sed huic obiectioni facilè occurres, ſi conſi-
8 deres quòd dictæ leges Regiæ † dum excitant
Senatum ad protectionem Concilij Tridentin.
& præſeruationem primæ inſtantiæ Ordinarij:
diſpununt duntaxat de vno caſu ſimplici, vnde
non procedit regula ſupradicta, quod ſub ſim-
plicibus caſibus mixtus comprehenditur; vt ete-
nim illa locum habeat, neceſſe eſt, quod lex de
vtroque ſimplici, ex quibus mixtum componi-
tur, idem diſponat, text. eſt *in l ſi ita facta, ff. de
iniuſto rupto teſtam.* vbi Bart. & Immola notarunt,
9 † quos ſequitur Iaſ. *in l.2.in princip.n.5.ff. de ver-
bor.obligation.* vbi Aleiatus *n.15.* Galiaula *num.21.*
Petrus Surdus *deciſ.53. num.27.* & idem Surdus
quam plurimos DD. laudans *in deciſio.329. n.24.*
ita ait: *Præterea quod dicimus in fauorabilibus
contineri mixtum; procedit ſolùm, quando de vtro-
que ſimplici facta eſt mentio in ſtatuto, non quando
ſtatutum de vno tantum ſimplici diſpoſuit, quia eo
caſu licet ſtatutum ſit fauorabile, non includit mix-
tum, ita loquitur text. in l.ſi ita ſcriptum in princip.
ff. de liberis & poſthum. nam de ambobus ſimplicibus
fuit ibi diſpoſitum, vt aduertit Bartol. in princip.
Imola in fin. & Iaſſ. colu. 1. in fin. & ita declarat
Bart. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, col. 2. verſ. Se-
cundò caſu, ff. de liberis & poſthu. vbi Angelus col.
2. verſ Secunda concluſio Iaſſon. n.24 verſic. Quartò
fallit, Ruinus in eius repetitione, n.69. Crotus qui di-
cit communem. n.68. Alexand. Socinus, & Claud.
in leg. 2. in princip. ff. de verbor. obligation. Cu-
manus, & Alexand. in l. Titia textores, vbi
Iaſſon. in 5. notab. ff. delegatis 1. alios citat Cra-
neta in conſ. 941. numer. 15. Lamberteg. de con-
tractib. eorum qui ſine certa ſolemnit. gloſ.2. n.5.
&c.*

Vndè fit, quod cùm dictæ leges Regiæ ſolùm
10 de prima inſtantia † Ordinarij præſeruanda diſ-
ponant, & ſic de vno ſimplici duntaxat, & nihil
loquantur de inſtantia S.Inquiſitionis, manifeſtè
ſequitur; quod Senatus, cui eſt ſpecialiter prohi-
bitum Regio decreto ſe in iis cauſis intromitte-
re; minimè poterit examinare litteras auocato-
rias primæ inſtantiæ S.Inquiſitionis, quantum-
vis ſit connexa & commixta cum inſtantia Or-
dinarij, cùm, vt probauimus, leges Regiæ non
extendantur ad caſum mixtum. Et maximè vbi
inter caſum mixtum, & ſimplicem, † de quo lex 11
diſponit; reperitur rationis diuerſitas, non iden-
titas, quoniam ratio prohibitionis in cauſis S.
Inquiſitionis, atque inconueniens conſideratum
ſup. *n.1.* non militat, nec verſatur in ſimplicibus
cauſis ſolius Ordinarij, quo caſu mixtum non
comprehenditur ſub lege de ſimplici loquente,
Alexander. *in l ſi extraneus in fin. ff. de conditione
ob cauſam,* Decius *conſil. 333. n.2.* Ruinus *conſ. 167.
n.20. volu. 1.* Hieron. Gabriel. *conſ. 197. n.6. volu. 1.*
Aimon Graueta *conſ. 941. num. 31.* vbi alios citat,
Petrus Surdus *deciſ. 174. à num. 15. & deciſ. 329.
num. 19.*

Deinde quoniam leges Regiæ non ſolùm non
diſponunt idem in vtroque ſimplici, ſed imò
contrarium, in vno prohibendo, & in altero per-
mittendo: † at quando cauſa prohibitiua, & per- 12
miſſiua mixtim, & inſeparabiliter concurrunt in
eodem ſubiecto, illa vt potentior, & fortior in
totum operatur, & ad ſe trahit cauſam permiſſi-
uam, abundè ex ſingularibus doctrinis compro-
bauimus *in noſtris commentariis de Protectione
Regia. 1. p. c. 7. à num. 1. cum multis ſeqq. & à n.44.
cum ſeqq.* Ideóque quantumvis prima Inſtantia
& iuriſdictio S.Inquiſitionis commixta ſit cum
iuriſdictione & inſtantia Ordinarij; ad Sena-
tum trahi nequit ſtante Regia prohibitione
vniuerſaliter abdicatiua, quæ ad ſe trahit per-
miſſiuam admixtam.

Et denique fulcitur hæc † negatiua pars, quia 13
ampliſſima & vniuerſalis illa facultas compe-
tens Senatui, cæteriſque Cancellariis, & Audi-
enciis Regiis, cognoſcendi per viam violentiæ
(cuius genere includitur retentio litterarum
Apoſtolicarum, vt ſup. *n.2.*) hanc patitur limi-
tationem ex Regio decreto, nempè in omnibus
cauſis tangentibus quomodolibet S. Inquiſitio-
nem, eamdem etiam patiuntur leges Regiæ
præfatæ, generaliter & ſimpliciter atque indi-
ſtinctè prouocantes Senatum ad præſeruatio-
nem primæ inſtantiæ Ordinarij, ex pluimis do-
ctrinis adductis ſup. 1. *part. cap. 10. ſub num. 68.
& hac 2. part. cap. 5. §. 3. num. 5.* Quod quidem
decretum certiſſimum eſt, & præ oculis habet
ſemper Supremus hic Senatus, qui nullo modo
admittit, ne ad illum trahantur cauſæ quomodo
libet tangentes S. Inquiſitionem per viam vio-
lentiæ, nec ad retentionem, aut remiſſionem per-
tinentes in obſequium, & obſeruationem Regij
decreti, cuius licet plures Doctores à nobis lau-
dati *in commentariis de Regia protectione 1. part.
cap. 2. § 5. à n. 5.* meminerint, id tamen quia facilè
præ manibus non habetur, hîc inſerere libuit, vt
de cetero cunctis pateat.

El Principe.

PResidente, y los del Conſejo del Empera-
dor y Rey mi ſeñor, Preſidentes y Oidores
de ſus Audiencias † y Chancillerias, Alcaldes
de ſu Caſa y Corte, y Chancillerias, Aſiſtente,
Gouernadores, Corregidores, Alcaldes, y
otros qualeſquier juezes y juſticias, de todas las
Ciudades,

Ciudades, Villas y lugares deſtos Reinos, y Señorios, y otras qualeſquier perſonas de qualquier eſtado y condicion que ſean, à quien lo contenido en eſta mi cedula toca, y atañe, y atañer puede en qualquier manera; ſalud y gracia. Sepades, que ſu Mageſtad fue informado, que eſtando proueido y mandado por muchas cedulas de los Reyes Catolicos de glorioſa memoria, y otras de ſu Mageſtad, que ningunas juſticias ſeglares ſe entremetieſſen directa, ni in directamente à conocer de coſa, ni negocios algunos tocantes al Santo Oficio de la Inquiſicion, y bienes confiſcados, y incidentes y dependientes dellos, aſſi ciuiles como criminales: pues por ſu Santidad, y por ſu Mageſtad eſtàn diputados Iuezes, que en todas las inſtancias puedan conocer y conozcan de las dichas cauſas, y que las que dellas ante ellos vinieſſen, las remitieſſen con las partes à los vẽerables Inquiſidores y Iuezes de bienes confiſcados, à los quales pertenece el conocimiento dellas, y renocaſſen, y puſieſſen qualquier prouiſion, ò mandamiento que ſobre la dicha razon huuieſſen dado, pues podian las partes que ſe ſintieſſen agrauiadas de los Inquiſidores, ò Iuezes de bienes, ocurrir à los de ſu Conſejo de la Santa y General Inquiſicion, que en ſu Corte reſiden, adonde ſe les haria entero cumplimiento de juſticia. Agora de poco tiempo a eſta parte no ſe guardaua ni complia lo aſſi proueido, y mandado, y algunas de las juſticias ſeglares ſe entrometian à conocer de los dichos negocios, è impedian à los Inquiſidores, è juezes de bienes por diuerſas vias, que no pudieſſen adminiſtrar en ellos juſticia. De lo qual ſe ſeguia mucho eſtoruo è impedimento al buen exercicio del Sancto Oficio, y deſautoridad à ſus Miniſtros, y continua competencia de juriſdicion: y queriendo ſu Mageſtad remediar y atajar todo lo ſuſodicho, y que no ſe haga agrauio, ni impedimento alguno al Santo Oficio de la Inquiſicion, y Miniſtros dèl, mayormente en eſtos tiempos que es tan neceſſario; mando que ſe vieſſe y platicaſſe ſobre ello, y ſe proueyeſſe como ceſſaſſen de aqui adelante las dichas diferencias y competencias de iuriſdicion, pues es coſa que tanto importa al ſeruicio de Dios y ſuyo. Para lo qual yo mandè juntar algunas perſonas, aſſi del Conſejo Real, como del Conſejo de la General Inquiſicion; los quales auiendo viſto las dichas cedulas que de ſuſo ſe haze mencion, y platicado en lo que cerca dello conuendria proueerſe. Y auiendolo conſultado conmigo, fue acordado, que debia mandar dar la preſente para vos en la dicha razon, y yo tuuelo por bien. Por lo qual, ò por ſu traſlado ſignado de Eſcriuano publico, mando, que de aqui adelante, en ningun negocio, ò negocios, cauſa, ò cauſas ciuiles, ò criminales, de qualquier eſtado, ò condicion que ſean, ò ſean que al preſente ſe traten, ò de aqui adelante ſe trataren, ante los Inquiſidores, ò juezes de bienes deſtos Reinos y Señorios, è incidentes, è dependientes en alguna manera de los dichos negocios y cauſas, que ante los dichos Inquiſidores y Iuezes de bienes, ò alguno dellos al preſente ſe traten, ò de aqui adelante ſe trataren, vos, ni alguno de voſotros ſe entròmeta por via de agrauio, ni por via de fuerça, ni por razon de dezir no auer ſido algun delito en el Santo Oficio, antellos dichos Inquiſidores ſuficientemente ponido, ò que el conocimiento del dicho negocio no les pertenece, ni por otra via, cauſa, ni razon alguna, à conocer, ni conozca, ni dar mandamientos, cartas, cedulas ò prouiſiones contra los dichos Inquiſidores, ò juezes de bienes ſobre abſolucion, ò alçamientos de cenſuras, ò entredichos, ò por otra cauſa, ò razon alguna, ſino que dexeis, y cada vno de vos dexe proceder libremente à los dichos Inquiſidores, y Iuezes de bienes, à conocer y hazer juſticia; y no les pongais impedimento, ni eſtoruo en manera alguna; pues ſi alguna perſona, ò perſonas, pueblo, ò comunidades, ſe ſientiere, ò ſintieren agrauiado, ò agrauiados de los dichos Inquiſidores y Iuezes de bienes, ò de alguno dellos, pueden tener y tienen recorſo à los del nueſtro Conſejo de la Santa y General Inquiſicion que en la nueſtra Corte reſide, para de hazer y quitar los agrauios que de los dichos Inquiſidores y Iuezes de bienes, ò alguno dellos huuieſſen hecho, deſagrauiando à los que hallaren ſer agrauiados, y abſoluiendo y alçando las cenſuras y entredichos conforme à juſticia, y conſultando con ſu Mageſtad y conmigo los negocios que conuengan, y deſpachar para el buen expediente dellos las prouiſiones y cedulas Reales que ſean neceſſarias: à los quales del dicho nueſtro Cõſejo de la Santa y General Inquiſicion, y no à otro Tribunal alguno, ſe ha de tener el dicho recurſo, pues ſolos ellos tienen facultad en lo Apoſtolico de ſu Santidad, y Sede Apoſtolica, y en lo demas de ſu Mageſtad, y de los Reyes Catholicos nueſtros viſabuelos de glorioſa memoria, para conocer y deshazer los agrauios que los dichos Inquiſidores, y Iueza de bienes, ò alguno dellos hiziera, ò hizieren: y aſſi mandamos ſe guarde y cumpla de aqui adelante todo y por todo, ſegun y como dicho es; que ſi ſobre los dichos negocios de que los dichos Inquiſidores y Iuezes huuieren empeçado à conocer, ò y yà que no ayan empeçado à conocer, pertenezca el conocimiento dellos à los dichos Inquiſidores y Iuezes alguna perſona, ò perſonas, pueblos, ò comunidades, ò alguno de nueſtros Fiſcales, à vos, ò alguno de vos recurriere, lo remitais, y remitid, ſin entremeteros à conocer dellos à los dichos Inquiſidores y Iuezes, con los del dicho nueſtro Conſejo de la General Inquiſicion: y ſi haſta agora huuieredes en alguno de los dichos negocios procedido, ò hecho autos algunos, ò dado mandamiento, ò mandamientos, prouiſion, ò prouiſiones, los repongais y deis por ningunas, y no fagades, ni alguno de voſotros faga ende al, porque aſſi conuiene al ſeruicio de nueſtro Señor, y de ſu Mageſtad; y eſta es ſu voluntad y mia, y de lo contrario nos teniamos por deſeruidos; è derogamos, è reuocamos todas y qualeſquier cedulas que haſta aqui ayan ſido dadas, que ſean en algo contrarias à lo ſuſodicho, ò que contengan otra orden y forma de lo en eſta mi cedula contenido. Fecha en la Villa de Madrid à diez de Março de mil y quinientos y cincuenta y tres años. *Yo el Principe.* Por mandado de ſu Alteza. *Iuan Vazquez.*

Ex hoc decreto vnum obiter notabile, &
ponderatione dignum non omittam, † colli- 15
gendum ex eius verbis, ibi: *Vos, ni alguno de voſotros ſe entrometa por via de agrauio, ni por*

via de fuerca; iunctis illis quæ conſecutiuè, & per viam rationis relatiuè ad proximè præcedentia ſubſequuntur: *Pues ſi alguna perſona ò perſonas, pueblo, ò comunidades ſe ſintiere, ò ſintieren agrauiado, ò agrauiados de los diches Inquiſidores, ò juezes de bienos, ò de alguno dellos pueden tener y tienen recurſo à los del nueſtro Conſejo de la Santa y General Inquiſicion, quo on la nueſtra Corto reſide, para desbazer y quitar los agrauios, &c. A los quales del dicho nueſtro Conſejo de la Santa y General Inquiſicion, y no à otro Tribunal alguno ſe ha de tener el dicho recurſo, pues ſolos ellos tienen facultad en lo Apoſtolico de ſu Santidad, y en lo demas de ſu Mageſtad, y de los Reyes Catolicos nueſtros viſabnelos de glorioſa memoria, para deshazer los agrauios que los dichos Inquiſidores, y Iuezes de bienes hizieren, &c.* Quòd Rex Catholicus ab vniuerſali & generali facultate conceſſa ſuo Senatui Supremo, cæteriſque Cancellariis Regiis cognoſcendi per viam violentiæ; ademit has cauſas quomodolibet tangentes S. Inquiſitionem Eandémque facultatem tranſtulit in ſuum Conſilium Supremum S. Inquiſitionis, ſaltim in iis violentiis perpetratis ab Inquiſitoribus inferioribus, & Iudicibus bonorum confiſcatorum.

16 Omnia enim Regia Tribunalia precariò à Rege habent poteſtatem, † cuius eſt ſuprema Regalia illam minuere, diſmembrare, & ad libitum collectare, & vnum, vel alterum genus cauſarum, ſeu perſonarum ab vno adimere Magiſtratu, & alteri aggregare, & concedere. Cui ponderationi innumerabiles penè & ſingulares doctrinæ applicandæ erunt, quas longa manu in bis terminis accuratè congeſſimus ſuprà *1. part. c. 14. per totum.*

Iam pedetentim labimur in ſecundam partem
17 noſtræ principalis quæſtionis, † quæ reſpicit perſonam immediatam Regis noſtri Catholici: an ſaltim ipſe poterit retinere litteras Apoſtolicas impetratas in contrauentionem priuilegiorum S. Inquiſitionis, & auocatorias primæ eius inſtantiæ, aliarumvè quarumlibet, in quibus iuſta, & legitima ſubſit cauſa ad earum executionem ſuſpendendam, & ſupplicandum Sanctiſſimum, eſto quod ipſe Rex Catholicus à ſuo Senatu Regiiſque Cancellariis hanc facultatem penitus ademit, & abdicauit.

Hæc quæſtio longiori, & accuratiori pro rei
18 qualitate, & grauitate † eget examine, in qua pro parte negatiua plurima non contemnenda vrgent. Primum, quoniam ex prohibitione harum cauſarum directa ſuo Senatui (Regis perſonam repreſentanti ex iuribus, & doctrinis abundè congeſtis ſup. *1. p. cap. 3. §. vnico, à num. 60. cum ſeqq.*) infertur ad abdicationem totalem huius Regaliæ à ſuamet perſona Regia, abſoluta enim eſt, & indiſtincta prohibitio; ergo ad ius ſemel à ſe abdicatum, † & renuntiatum amplius nequit reddire, ad *l. quaritur. §. ſi venditor. ff. de edilitio edicto, l. fin. ff. de remiſſione pignoris, § ſi quis itáque. inſtitut. de bonor. poſſeſſion. capit. ex tranſmiſſa. de renuntiatio. capit. ex ore de priuilegiis, cap. quam periculoſum. 6. quaſt. 1.*

Secundò, quia licet regulariter perſona lo-
19 quentis non comprehendatur † in generali diſpoſitione, *l. Inquiſitio. C. de ſolutionibus, capit. 1.* vbi Gloſſa vltim. *de prohibita feudi alienat. per. Federic.* & argum. *l. quidquid, ff. communi. pradior.* Surdus *conſ. 152. num. 5.* Gracianus *diſceptatio. forenſ. tom. 4. cap. 771 num. 5.* Menochius *conſil. 152. n. 23.* Sebaſtian. de Medicis *de regul. iur. regula 1. verb. Perſona loquentis, n. 85.* plenè Nicol. Vand. *ſingul. 43. per totum,* præcipuè *à n. 7. & ſeqq.*

Tamen vbi ſubiecta materia † aliud ſuadet; 20
perſona loquentis incluſa cenſetur in eadem diſpoſitione, Cynus *in dict. l. Inquiſitio, C. de ſolutionibus,* Cravetta *conſil. 274. poſt. num. 12.* cum aliis per Menochium *de praſumptionibus, lib. 3. praſumptio. 44. num. 27.* Atque etiam comprehenditur, quando eadem † militat ratio in perſona 21
loquentis, quæ in alia, Salicetus in *dict. l. Inquiſitio.* Cagenolus *in l. frater à fratre, num. 114. ff. de condictio. indebiti,* Antonius Gabriel. *commun. concluſion. tit. de verbor. ſignificat. concluſ. 9. numer. 7.* Menochius *dict. praſumpti. 44. num. 28.*

In hoc igitur cauſarum genere, & ſubiecta materia, & rationis identitas † id ipſum ſua- 22
dent, nam ſi prohibitio decreti, ne negotia tangentia S. Inquiſitionem (quæ omni ſigillo & ſecreto geruntur) ad Tribunalia Regia trabantur: ob id fit, ne arcana S. Tribunalis pandantur: idem inconueniens adaptatur Regio perſonali examini, maximè cùm in eiſdem nihil decernat ſine Conſilio ſapientium à ſe ſpecialiter electorum, vt inferiùs. Ergo idem ius ſtatuendum, & ad ipſum Regem extendenda erit ſua generalis prohibitio, & ademptio.

Tertiò probatur, nam quidquid ſit de alio quolibet genere † retentionis litterarum Apo- 23
ſtolicarum, vrgente iuſta, & rationabili cauſa ad earum ſuſpenſionem, tamen litteræ auocatoriæ primæ inſtantiæ S. Inquiſitionis, nec ab ipſo Rege vt protectore Concil. Trid. retineri poſſunt, nec cauſa S. Inquiſitioni remittenda, nam Regis protectio ceſſat, vbi *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. c. 20. cauſa omnes,* ceſſat, & non diſponit, prout abundè diximus ſup. hac. *2. p. c. 4. num 5. & ſeqq.* & alibi ſæpè: ſed prædictum Triden. decretum Ordinarij duntaxat primam inſtantiam præſeruat, ibi: *Cauſa omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes in prima inſtantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoſcantur, &c.*

Ergo excludit Inquiſitores, qui non Ordinarij ſunt, ſed merè Delegati à Sede Apoſtolica, † & Delegatam dumtaxat, non Ordinariam 24
exercent iuriſdictionem, text. eſt *in cap. per hoc, de hareticis, lib. 6.* Abbas *in cap. excommunicamus el 1. n. 13. de hareticis,* & ibi etiam Marian. Socin. *n. 70.* Decius *in c. cauſam, num. 10. de officio Delegati,* Alciat. *in rubrica, n. 19. de officio Ordinar.* Simanchas *de Catholic. inſtitutio. tit. 34. num. 13.* Director. *Inquiſitor. part. 3. quaſt. 4.* & ibidem Pena *commento. 53.* Paramus *de origine Officij S. Inquiſitionis, lib 3. q. 2. num. 37.* Molina *de iuſtitia & iure, tom. 6. diſp. 28. n. 1.* Petr. Barboſ. *in l. cum prator. §. 1. num 44. & 51. cum ſeqq. ff. de iudiciis,* Auguſt. Barboſ. *in remiſſione ad text in c. per hoc, de hareticis, à num. 4. cum ſeqq.* plurimos refert. Narbona *in tom. 3. Recopil. lib. 4. tit. 1 l. 20. gloſ. 22. num. 79.* Zanardus *in director. Theologo. part. 2. pracepto. 1. cap. 6.* Moſcovius *de maieſtate militantis Eccleſia lib. 1. part. 1. cap. 11.* Homobonus *de ſtatibus, part. 1. cap. 8.* Torreblanca *de Magia, lib 3. cap. 5. num. 2. 11. & 12.* cum Molina *de iuſtitia & iure, tom. 5. tracta. 5 diſputatio. 19. num. 7.* Souſa in *Aphoriſmo Inquiſitor. lib. 1. cap. 2. per totum,* Diana. *moral. reſolutio. 4. part. tractat. 8. reſolutio. 1.* Gloſſa *in cap. accuſatus, §. ſanè, verbo, Manifeſtè, de hareticis, lib. 6.* ſumma

Roſell.

Roſell. *verbo*, *Hæreticus*, *numer*. 3. Syluester. *verbo*, *Hæreticus*, §. 2. *num*.5. Squilla cenſ. *de Fide. cap*.58. *num*.1. Rojas *ſingular*. 110. *num*.1. *&* 2. Decianus *in practica crimina lib*. 5. *cap*. 23. *num*.9. Pegna ad Eymericum.*in directorio.par*.2. *quæſt*. 42. *commentario*. 67. Torreblanca *de iure ſpirituali, tom*.1. *lib*.15. *cap*. 3. *à num*.5. *cum ſeqq*. & ex nonnullis ex allegatis nouiſſimè Scobar. *de puritate & nobilita. probanda*.1. *p. quæſt*.6. §. 2. *num*.24.*&* 25.

Ergo ſi Inquiſitores ſunt Delegati ſub diſpoſitione *Concilij Trid.in d c.cauſæ omnes*,quòd tan-
25 tùm Ordinariorum Iudicium † primam præferuat inſtantiam; non includuntur; & per conſequens Regis protectio ceſſare debet,cum litteræ Apoſtolicæ auocatoriæ cauſarum S. Inquiſitionis in prima inſtantia Tridentini decretum(cuius eſt protector) non percutiat, quia cui non conueniunt verba diſpoſitionis, diſpoſitio non adaptatur,*l 4 §.toties ff.de damno infecto, l. quod conſtitutum.ff de militari teſtamen*.Caſtillo *controuerſ. lib*.5.*cap*.82.*à principio*.

Iis tam & aliis minimè obſtantibus, contra-
26 rium erit conſtanter † affirmandum,nimirum de iure munito quotidiana praxi,& vſu,necnon indulto Apoſtolico,poſſe Regem noſtrum Catholicum ſua Regalia retentionis litterarum vti in quibuſlibet cauſis tangentibus S. Inquiſitionem,in quibus vrgeat neceſſitas,& cauſa legitima ſubſiſtat; ita vt ſua Regalis perſona nullatenus ſit incluſa,nec aliter comprehenſa in ſuo decreto prohibitiuo, & abdicatiuo harum cauſa-
27 rum, de quo ſuprà *n*.14. Conſtans eſt etenim † huiuſmodi Regaliam protectionis inſeparabiliter inhærere Regiæ dignitati indiſtinctè quoad omnes ſuorum Regnorum vaſſallos,maximè Eccleſiaſticos, dogmata Orthodoxæ Fidei, & Catholicæ Religionis, ſicuti abundè probauimus ſup.1.*p.c*.1.*per totum,& 5.p.c.5.& de Regia protectione,tom*.1.*p*.1.*c*.1.*a principio*.

Et in ſpecie probatur ex Regio decreto infrà tranſcripto,*num*.51. quo ſe vocat Rex protectorem S.Inquiſitionis,& *in lib 4.conſultationum Supremi Conſilij S.Inquiſitionis fol*.114.Adeſt decretum noſtri Regis Catholici ſuper apprehenſione Breuis Impetati per Capitulum Cathedralis Valentinæ,aduerſus Inquiſitorem Generalem inter alia, ita Rex ait: *Porque como Protector que ſoy del Santo Oficio y que tanto debo atender à la conſeruacion de ſu iuriſdicion, &c.* Ac pariformiter ipſum Conſilium ſupremum in quampluiimis conſultationibus factis Regi eumdem aſſiduè fatetur protectorem vnicum S.Inquiſitionis,vt ex *d lib*.4.*conſultationum,fol*.17.*& fol*.99 *& fol*.155. & alia multis conſultationibus eiuſdem *lib* 4. hoc idem apparebit.

Et adeò infixa eſt, & adhærent hæc prote-
28 ctionis Regalia vſibus † Regiæ Coronæ; vt ſit ab ea inſeparabilis, quam ipſe Rex à ſe abdicare nequit, nec renuntiare, niſi ſimul ipſi Coronæ renuntiet,& à ſe abdicet,ex copioſè per Nos ſcriptis ſup.hoc *tractatu de ſupplicatione ad Sanctiſſim*.1.*p.cap*.1.*à n*.102.*cum multis ſeqq*.omnino videndis,& præſenti articulo applicandis.

Qua propter in ſuo decreto prohibitiuo, &
29 abdicatiuo harum cauſarum † à ſuo Senatu, & Regalibus Cancellariis, Regia perſona includi non poteſt,quia ſubiecta materia protectionis,& recurſus id nec ſuadet, nec abdicationem hanc permittit: illa quippè abdicatio, ſeu inhibitio, & auocatio facultatis à ſuis Magiſtratibus, & Tribunalibus maiorem ſuæ Regaliæ, iuris, & poteſtatis penès ſe remanentis oſtentant, ad latè tradita,& ſignanter cumulata in propoſito,ſuperiùs 1.*p.cap*.14.*per totum*.

Deinde quia omnia Tribunalia Regia,& Magiſtratus † nomine Regis, & præcario ab ipſo 30
Rege exercent. vt *in d.c*.14. *à num* 30. *cum ſeqq*. Abſurdum quippè foret, quod dominus ex reuocatione mandati amitteret ius ſuum in re mandata, necnon dominus precarium reuocans, contra omnia iuris principia.

Nam eodem modo, quo † ab ipſo Principe 31
tamquam à fonte poteſtas defluit,ita ad eum refluit. & reuertitur ex copioſè congeſtis per Hieron. Gonçalez *de menſib. & alternati.in* §. 1.*præmiali. à num*.9. *cum ſeqq*. Giurba *conſ*.55. *n*.24.*& conſ*.59. *num*. 3.

Rex etenim non tam amplam facultatem ſuo Senatui, & Magiſtratibus concedit; quin ſibi † 32
maiorem reſeruauerit poteſtatem,*c.dudum*.& ibi Gemina. *n* 5. *de prabendis in* 6. Bald.*conſ* 356. *ad fin.vol*.1. Anchat.*conſ*.28. Pariſ. *conſ*.83.*num*.15. *vol*.4. Cami.Borre.*conſ* 86. *n*.15.latè Couarr.*practic quæſt* 4 Natta.*conſ*.405 *& conſ*.408.*n*.7.& copioſiùs *in conſ*.487.Flami. Carta. *deciſ*.68. *num*.2. Iacob.Gall. *conſ*.105. *n*.25. Alba. *conſ* 65. *n* 17 *& conſ*.64 *num* 87.Peregrin.*tract. varij.lib*.1.*n* 74. *& conſ*.1 *n*.12.*vol*.1.Cephal. *conſ*.539. *n*.51. Beroius *conſ*.74.*n*.3.*vol*.1.*& conſ*.156 *num* 8. *vol*.3.Marius Giurba *conſil*.59.*n*.13.Indè inferens,quod ex poteſtate remanente, & perſeuerante † in Rege 33
prouenit ſuppreſſio, & abdicatio, ſeu diminutio facultatis & exercitij à ſuis Magiſtratibus; ex Reuſnerio.*deciſ*.21.*n*.26.*p*.4.

Quod ſi ex ipſa conceſſione † facultatis(quæ 34
magis apta eſt ad abdicationem iuris,& poteſtatis concedentis) Regis poteſtas præſeruatur; quantò magis præſeruata cenſebitur ex reuocatione facultatis conceſſæ,& abdicatione,quæ ſui natura apta eſt & deſtinata ad iuris attractionem, & conſolidationem. Quò tendunt,& clarè indicant † illa verba eiuſdem Regij decreti prohi- 35
bitiui paulò poſt medium: *Pueden tener y tienen recurſo à los del nueſtro Conſejo de la Santa y general Inquiſicion, que en la nueſtra Corte reſide, para deshazer y quitar los agrauios, que los dichos Inquiſidores, y Iuezes de bienes, ò alguno dellos huuieſſen hecho, deſagrauiando los que hallaren agrauiados, y abſoluiendo y alçandolas cenſuras y entredichos, conforme à iuſticia, y conſultando con ſu Mageſtad, y conmigo los negocios que conuengan, y deſpachar para el buen expediento dellos las prouiſiones y cedulas Reales que ſean neceſſarias, &c.* Quibus oſtenditur apertè ſupremam illam maioriam, & Regaliam protectionis penès Regalem perſonam remanere, & præſeruatam eſſe quæ nullo modo includi poteſt in prohibitione generali.

Nec ad id rationis, & inconuenientis identitas conſiderata † in ſecundo argumento, 36
numer. 21. *&* 22. perſonæ Regis, ſicut aliis, adaptari poteſt, nec attendi (abſit) quoniam in Regiis Tribunalibis continuò aſſiſtit multitudo litigantium, & officialium, quorum præſentia infringit ſecretum harum cauſarum, & præbet occaſionem inconuenienti: at quando Rex ipſe vti vult hac retentionis Regalia, elegit grauiſſimos doctores & fidentiſſimos Senatores, † qui omni ſigillo & 37
ſecreto

ſecreto priuatim congregati examinant litteras, & de inconuenientiis (ſi quæ ſunt) & legitima cauſa ad earum ſuſpenſionem Regem conſulunt, qui vel retinendas & Pontificem ſupplicandum humiliter, vel relaxandas, vt exequantur, decernit; & hæc eſt praxis, & ſtylus frequenter vſitatus in examine harum cauſarum, & negotiorum ad litterarum huiuſmodi retentionem. Cui procedendi modo ſecreto conſonant quæ ex aliis pluribus Doctoribus annotauimus ſup. hac 1. *part. cap.* 11. *à num.* 105. circa ſcandala vitanda, & tollendas violentias perpetratas per ſuperiores Religioſos.

Ex quibus & aliis inſuper dicendis directè ſatisfit primo, & ſecundo fundamentis in contrarium conſideratis.

Hinc rectè affirmat Simancas *in tractatu de Catholic. inſtitut. tit.* 45. *num.* 54. *& ſeqq.* Quòd
38 ſi Summus Pontifex † conceſſerit reſcriptum, ſeu priuilegium aliquod in præiudicium officij S. Inquiſitionis, illi eſſe obtemperandum, in executione autem ſuperſedendum, & quod iure defenſionis naturalis Princeps poteſt retinere has litteras Apoſtolicas. Quem ad litteram laudauimus ſup. 1. *part. cap.* 2. *à num.* 8. & alij plures Doctores ibidem citati; eiuſdem Simancæ verba recenſentes ſequuntur.

Hac ergo Regalia retentionis, & impeditiua
39 executionis litterarum † Apoſtolicarum impetratas, aut aliter expeditas contra priuilegia S. Inquiſitionis, ſemper modo prædicto vſi fuere Reges noſtri Catholici, & aſſiduè vtuntur, quoties ſeſe offert ocaſio, iuxta caſuum varietatem colligendorum ex multis decretis, & epiſtolis Regum ſtatim ad litteram inſerendis, quas ex Regalibus regiſtris annotaui, & collegi, quæ etiam & plurimæ aliæ non deficiunt è regiſtro ſecreto ſupremi huius Conſilij Sanctæ Inquiſitionis penes eius meritiſſimum Secretarium Sebaſtianum de Huerta: & in primis referenda erit ad hoc ſingularis pragmatica Catholici Regis Ferdinandi, *anno* 1509.

Nos Ferdinando, &c. Sicuti dudum noſtras
40 peruenit ad aures, † ſunt per multi qui de Orthodoxa fide ſuſpecti, & apoſtatica prauitate commaculati exterius in Hiſpaniarum Regnis, Ditioni & gubernationi noſtræ ſubiectis correptionem Sancti officij Inquiſitionis contra ipſam hæreticam prauitatem pertinentes ad partes Italiæ, aliaque diuerſa loca profugerunt; quorum ſtatuta memoria & fama, etſi ob eorum crimina atque demerita in ipſorum contumaciam, per ſententiam Reuerendorum Inquiſitorum contra crimen prædictum per Sedem Apoſt. deputatorum iudicialiter atque iuridicè deleti ſint, ignique traditi, ipſi tamen hæretici promulgati Romanam Curiam adhiberi, non erubuerunt, vbi cum ſiniſtris & falſis informationibus à Beatiſſimo noſtro Papa, eiuſque Penitentiariis, & aliis Iudicibus Apoſtolicis nonnullas executionis, & abſolutionis Bullas, Breuia, Reſcripta, ſiue litteras Apoſtolicas ſurrepticiè, & obrepticiè impetrare conati ſunt, quas certo ſcimus, Sanctitatem ſuam, ſi de rei veritate ſibi conſtaret minimè vnquam conceſſiſſe, quibus quidem Bullis, Breuibus, ſeu Reſcriptis itaque vtuntur, & vti intendunt ipſi hæretici denunciari, vt earum vigore & cognitione, & iuriſdictione prædictorum Inquiſitorum omnino ſe liberos & immunes exiſtiment. Vndè cum eidem S. Inquiſitionis Officio præter mentem, ac intentionem ſuæ Sanctitatis, vel maximum accedat impedimentum atque dedecus criminibus ipſis impunitis, & hæreticorum conſcientiis remanentibus, huiuſmodi verò innodirati, cum de Chriſtianæ Religionis agatur argumento, oportunè conſulere pernecesſarium nobis viſum, & quam ob rem volentes ne de Bullis & aliis præmemoratis ſurreptitiè vt præfertur, obtentis impetrantes vtantur indebitè, & abſque priore cognitione ſurreptionis, aut validitatis earumdem tenore præſentis pragmaticæ ſanctionis cunctis futuris temporibus firmiter valituris de certa noſtra ſcientia & conſulto, motúque proprio ſtatuimus, ſancimus, prouidemus, & ordinamus, quod deinceps nulli hominum liceat in vniuerſis terris & Regnis ditionis noſtræ præſentare, ſeu exhibere Inquiſitoribus ſeu miniſtris dicti S. Inquiſitionis officij, aut aliis quibuſcumque Iudicibus, vel perſonis. *Nec in valuis, aut per vicos, vel camperta affigere, ſeu quo quomodo diulgare Bullas, Breuia, Reſcripta, prouiſiones, commiſſiones, inhibitiones, ſiue litteras per Sedem Apoſtolicam, aut eius Legatos, Nuntios, vel Ordinarios indultas, ſiue conceſſas ſub quacumque verborum forma in fauorem cuiuſcumque perſona obtentas dictum Sanctæ Inquiſitionis officium directè vel indirectè tam vgentes, aut impedientes, niſi primitus nobis oblatæ fuerint, & in noſtro Sacro Conſilio de ſurreptione & obreptione prædictis maturè recognita, vel ſi opus fuerit Sedes Apoſtolica ſuper ipſis conſulta, & de voluntate ipſius certiores facti fuerimus, & inde littera executoria à nobis fuerint emanatæ; quas iuſtè & rectè impetratis concedere non dedignamur, cum quibus duntaxat, & nullo alio modo dictæ litteræ Apoſtolicæ impune præſentari poſſint, aut eis quiſquam vti, vel ſibi ſuffragari valeat, quod ſi quis auſu temerario ductus contra formam huiuſmodi noſtræ pracmatica ſanctionis* (quod non credimus) agere, venire, aut quomodolibet intentare præſumpſerit, eum ipſo facto inimicum noſtrum declarantes, in pœnam capitis bonorumque ſuorum confiſcationem, irremiſſibiliter incurſum decernimus, mandantes hac eadem ſerie, ac etiam inhibentes Notariis, & ſcribis vniuerſis ſub pœna prædicta, officiorum priuatione, ne quamuis requiſiti fuerint in vim præſtiti iuramenti, quo eos tali caſu abſoluimus præſentationibus dictarum Bullarum & reſcriptorum dictum Sanctæ Inquiſitionis officium tangentium intereſſe, vel aſſiſtere, aut de ipſis, vel aliquo eorum acto inſtrumentum, vel ſcripturam aliquam recipere, vel teſtificari, aut ſcribere valeant, quam etiamſi fieri contigerit, contra huiuſmodi ordinationem noſtram irritam & nullam decernimus, omnique effectu & vigore in iudicio, & extra carentem. Quocirca, vniuerſis & ſingulis officialibus noſtris maioribus & minoribus vbilibet Regnorum & terrarum Ditionis noſtræ conſtitutis, & conſtituendis, ad quem, ſeu quos ſpectet, *Quaſcumque etiam Eccleſiaſticas perſonas ſub pœna occupationis temporalitatum & perpetui exilij ab omni Ditione noſtra, requirentes & exhortantes, dicimus & diſtinctè inhibemus ad incurſum noſtræ indignationis & iræ pœnamque florinorum auri quinque milium*, à bonis cuiuſque contra facientes irremiſſibiliter exigendorum, noſtriſque inferiorum ærariis, quod noſtram huiuſmodi pracmaticam ſanctionem, ſtatutum, & ordinationem,

tionem, ac omnia & ſingula in ea contenta ad vnguem teneant, & obſeruent, teneríque & obſeruari faciant inuiolabiliter per quoſcumque & contra præmiſſa non obſeruantes, aut contra facientes rigidè procedat, vſque ad integram pœnarum prædictarum executionem, & in contrarium facta & proceſſa reuocent ad priſtinúmque ſtatum reducant, prout Nos eo caſu reducimus, cum præſentibus cauti contrarium facere, quavis ratione ſeu cauſa, ſi gratiam noſtram earum habent, pœnámque pettatam venentur incurrere, & vt de præmiſſis ignorantia prætendi, vel ignorari non poſſit: volumus atque mandamus præſentem noſtram pracmaricam ſanctionem per loca ſolita ciuitatum, oppidorum & terrarum dictorúmque Regnorum noſtrorum vbi expediat, ſeu opus fuerit voce præconia publicari, atque nuntiari, in cuiúſque rei teſtimonium præſentes expediri iuſſimus, noſtro ſecreto ſigillo ſub quoque impreſſiune negotia dicti Sacri Officij Inquiſitionis expedimur, à tergo munitum: *Datum in Villa Valliſoleti, trigeſimo primo Auguſti inditione anno à Natiuitate Domini milleſimo quinquageſimo nono.*

Fue ſacado del libro de inſtruciones que eſtà en la Camara del Secretario de Santo Oficio de la Inquiſicion de Valencia, regiſtrado *fol.* 127. Y concuerda condicho regiſtro, de que doy fe. *Yo Pedro Guell. Secretario.*

El Rey.

NVeſtro Corregidor de la ciudad de Murcia, ò vueſtro Lugarteniente en el dicho
41 Oficio: yo he ſido informado, † que algunas perſonas, nu mirando al ſeruicio de Dios, è mio, han auido ciertos deſpachos contra el Santo Oficio de la Inquiſicion: por ende yo vos mando, que cada y quando vinieren à vueſtra noticia los dichos deſpachos, *proueais como aquellos no ſe publiquen, ſin que primeramente ſean viſtos y examinados por los de nueſtro Conſejo, y ſe prouea en ello lo que conuenga à ſeruicio de Dios, y bien del Santo Oficio*, e à las perſonas que vinieren a intimar, è publicar los tales deſpachos, los embiad à eſta Corte à buen recado, parà que ſe provea ſobre ello lo que conuenga al bien del Santo Oficio. Fecha *en la Villa de Valladolid a quatro dias del mes de Mayo de mil ò quinientos è veinte y ſiete años. YO EL REY.* Por mandado de ſu Mageſtad, *Vgo de Vrries.*

Ex his duabus Regiis Schedulis apertè colli-
42 gitur; retentionem litterarum † tangentium S. Inquiſitionem pertinuiſſe etiam examini Senatus Supremi Regij, vt in prioris illis verbis, ibidem: *Niſi primitus nobis oblata fuerint, & in noſtro Sacro Conſilio de ſurreptione, & obreptione prædictis maturè recognita, &c.* in proximè præcedenti ibidem: *Proueais como aquellos no ſe publiquen ſin que primeramente ſean viſtos y examinados por los del nueſtro Conſejo, &c.* Quæ verba
43 abſolutè & indiſtinctè prulata à Rege † iuxta vſitatum ſtylum de ſupremo Conſilio iuſtitiæ intelliguntur. Certum eſt enim & indubitabile, quod quando Rex loquitur de ſuo Conſilio iuſtitiæ ſimpliciter id nominat, *mi Conſejo*, ad differentiam cæterorum, quæ ſignanter & ſpecificè nominat cum adiectione nominis appellatiui: *Mi Conſejo de Eſtado, mi Conſejo de la Camara, mi Conſejo de la Santa y General Inquiſicion.*
Et ſic de ſingulis, ita vt ſimplex † & abſoluta 44
Conſilij nominatio de Supremo Conſilio Regio iuſtitiæ intelligatur, quia analogum per ſe ſumptum ſtat pro famuſſiori ſignificato, *c. pudor. 32. q. 2. §. ſed ius quidem ciuile inſtitu. de iure natur. genti. & ciuil.*

Tamen cum hæ ſchedulæ Regiæ ſint anteriores *de anno milleſimo quingẽteſimo nono, & de anno* 1527. tempore quo indiſtinctè omnium quorumlibet cauſarum recurſus pro retentione pertinebat ad Senatum Regium: poſtea verò *anno* 1553. emanauit Regium decretum ſup. *n.* 14. relatum, quo à Senatu, & omnibus Tribunalibus Regiis abdicatæ fuerunt, & diſmembratæ omnes
† cauſæ tangentes S. Inquiſitionem, ne ad ea re- 45
curri poſſit per viam violentiæ, quod in viridi eſt obſeruantia, & conſtanter cuſtodi.

Aliæ inſuper adſunt quàmplures prouiſiones Regis ab ipſo immediatè emanatæ ad apprehendendas litteras à Romana Curia impetratas in variis negotiis tangentibus S. Inquiſitionem, & eius indultis & priuilegiis Apoſtolicis detrahentes, quæ Regis Regaliã hanc patenter oſtendunt.

El Rey.

IVlian de Reinoſo Alguazil del Oficio de la
Santa Inquiſicion: yo ſoy informado, † que 46
ciertas perſonas han ganado algunas Letras ſurrepticiamente en perjuizio del Oficio de la Santa Inquiſicion, è porque cumple al bien del Santo Oficio: *Yo vos mando, que à la perſona, o perſonas, que las dichas letras preſentaren ante los deuotos Inquiſidores de Seuilla, que los prendais, ò los tengais preſos, è a buen recapdo, en el lugar que os pareciere, faſta que otra coſa por mi vos ſerà mandado*, è no fagades ende al, ſopèna de la nueſtrà merced. Fecha *en la Villa de Madrid à diez y ſiete dias del mes de Março de mil y quinientos y diez años. YO EL REY.* Por mandado de ſu Alteza, *Iuan Ruiz de Calcena.*

El Rey.

VEnerable Inquiſicion, no poco auemos ſentido el atreuimiento que ſe ha tenido en ci-
tar à las perſonas † contenidas en vueſtro me- 47
morial, que por parte de Miguel Sãchez del Romeral, dezis, que han ſido citadas, bien quiſieramos que nos embiarades traſlado de la dicha citacion, y el nombre del Notario, y de los teſtigos que fueron en fazer eſtos autos de la citacion, porque ſe pudiera en todo mejor proueer, y ſi quando eſta llegare fecho, no perdoneis procurar por todas las vias que pudieredes, en ſaber el nombre del dicho Notario, y en auer el treſlado entero de todos los autos, ſobre lo qual eſcribimos al Marques de Camares nueſtro Gouernador en el Reino de Nauarra; porque ſiendo por vos informado, faga prender al Notario, ſi ſe fallare en todo aquel Reino; è que dè fauor al Alguazil, è perſonas que vos embiarades para ello. Tambien eſcrebimos à Roma muy recio ſobre eſto; *porque ſin duda es coſa de eſcandalo, dar lugar à ſemejante deſorden*; pareceNos, que demas de lo que aora proueemos, debeis luego aſuntar todos eſtos Letrados, y perſonas que han ſeido citadas, y todos juntamente, ver las

pronifiones que nos debemos ſazer ſobre eſto, que todas ſe faràn con la diligencia y preſteza que ſe requiere. Y eſto ſe faga luego eo todo caſo. Muy biẽ nos parecio la diligencia que puſiſtes con las perſonas à quien ſe auia fecho comiſſion, para declarar ſobre los bienes conſiſcados en tierras de Caualleros, que cierto es pues no ſe auia preſentado viniendo el Regente el poder era eſpitado, y aſſi no ay neceſſidad de fazer por aora ſobre eſto, prouiſion alguna, poes aquellos à quien tocaron fueron negligentes. Dada *en Valladolid à tres dias del mes de Febrero del año mil y quirientos y treze. YO EL REY. Calcena Secretario.*

El Rey.

ILuſtre y muy Reuerendo Arçobiſpo, nueſtro
muy caro y mny amado ſobrino biio: yà aueis
48 ſabido, † como a inſtancia de Miguel Sanchez,
de Romeral, han ſeido citados los Iuquiſidores
y perſonas que entreuinieron en les conſejar y
determinar ſu proceſſo, ha ſeido coſa de muy
mal exemplo, y digna de mucho caſtigo, por
aora eſcrebimos à Roma como conuiene, y tambien al Marques de Camares nneſtro Gouernador en Nauarra, que con mucha diligencia entienda en prender al Notario, y las demas perſonas que han entreuenido en fazer los autos de la citacion; rogamos vos afectuoſamente, que vos como Lugarteniente General nueſtro, con conſejo de los Letrados que han ſeido citados, fagais ſobre eſto todas las recias prouiſiones que vieredes que ſon meneſter, y ſe deben fazer para caſtigo de tan grande atreuimiento, y deſorden, fazien dolo como de vos bien confiamos, y la neceſſidad del negocio lo requiere; que aſſi conuiene al ſeruicio de Dios, y bien y conſeruacion de eſſe Santo Oficio. Y de lo que ſe avra fecho, y vieredes que nos debemos de acà mas proueer, nos eſcrebid; que en acepto placer y ſeruicio lo tendremos. E ſea Illuſtre, &c. De la Villa *de Valladolid à tres del mes de Febrero del año mil y quinientos y treze. YO EL REY. Galcena Secretario.*

El Rey.

MArques Pariente, Lugarteniente è Capitan
General en el Reino de Nauarra: fazien-
doſe el Oficio de la Inquiſicion en la Ciudad de
49 Zaragoça, † fue pocos dias ha quemado en eſta-
tua vno llamado Miguel Sanchez del Romeral, vezino de Zaragoça, el qual ſe fuyò a Roma, è parece ſer que ſe recogiò à la Rotta, è procura de auer vna citacion contra los Inquiſidores, è oficial de Zaragoça, è contra los Letrados que entreuinieron en el Conſejo de la Inquiſicion dicha, è contra el Iuez de bienes, è los Procuradores, Fiſcales: *E eſta notification diz que ſe ha publicado en la ciudad de Tudela, è en la Villa de Caſcante, coſa muy eſcandaloſa, è que faſta oy, dende que la Inquiſicion ſe començò nadie tuvo tal atreuimiento.* De lo qual yo he auido mucho enojo, è porque es razon que ſe faga ſobre ello exemplar caſtigo: por ende yo vos encargo è mando, que trabajeis en ſaber, que Notarios è perſonas entreuinieron en fazer la dicha citacion, è los fagais prender, do quiera que en todo eſſe Reino puedan ſer auidos, y preſſos, y bien guardados los tened, è me auiſad de ello, è al Alguazil è perſonas, que los dichos Inquiſidores de Zaragoça embiaren ſobre eſto, dareis todo el fauor que onieren meneſter, que yo ſerè dello muy bien ſeruido Fecha en *Valladolid à tres dias de Febrero de quinientos y treze años. YO EL REY.* Por mandado de ſu Alteza, *Iuan Ruiz de Calcena.*

El Rey.

COrregidores, Aſiſtentes, Alcades, y otras ju-
ſticias, y Iuezes qualeſquier, de todas las
Ciudades, † Villas, lugares de los nueſtros Rei- 50
nos, y Señorios, y à cada vno y qualquier de vos, en vueſtros lugares, y juriſdiciones, à quien eſta mi cedula fuere moſtrada, ò ſu traſlado ſignado de Eſcriuano publico. Sabed, que yo ſoy informado, que los Venerables Inquiſidores contra la heretica prauedad y apoſtaſia, que reſiden en la Villa de Valladolid, y ſu partido, mandaron prender por el delito de la Heregia al Doctor Ordas, &c. Y ſequeſtrar todos ſus bienes, y los frutos y rentas de ſus beneficios Eccleſiaſticos, è que trahiendole preſo el Alguazil de la Santa Inquiſicion ſe le ſoltò el, è diz que es ido à Corte de Roma, à procurar con ſinieſtras informaciones, Bullas, y prouiſiones Apoſtolicas, para que los dichos ſus bienes, y frutos le ſean deſembargados, y reſtituidos: è porque ſegun me es fecha relacion, los dichos Inquiſidores proceden contra el dicho Dotor Ordas, en abſencia, è rebeldia ſobre el dicho delito: *Yo vos mando, que ſi algunas Bullas, ò citaciones, ò Letras Apoſtolicas, ò executoriales, ò monitorios penales, fueren traidos è preſentados ſobre los dichos bienes, è frutos de beneficios del dicho Ordas, ſupliqueis dellos para ante nueſtro muy Santo Padre, è fagais ſobre ello los autos y diligencias que fueren neceſſarias deber hazer*; y entretanto, y faſta que la cauſa criminal que contra el dicho Doctor Ordas ſe trata en el dicho Santo Oficio ſea determinada mediante juſticia, *è faſta que ſu Santidad mejor informado, lo mande proueer y remediar, no conſintais ni deis lugar que ſe alce el embargo, y ſecreſto*, que eſtà pueſto en los dichos bienes y frutos, ni que ſe hagan otros autos algunos ſobre ello. Fecha *en la cindad de Toledo à quinze dias del mes de Iunio, año de Nacimiento de nueſtro Señor Ieſu Chriſto de mil è quinientos è nueuè años. Yo la Reina.* Por mandado de ſu Mageſtad, *Iuan Vazquez. Iva ſeñalada de los Señores del Conſejo.*

Quæ Regia prouiſio attentè legenda erit, vt ſit expedita ad apprehendendas litteras Apoſtolicas impetratas contra primam Inquiſitorum inſtantiam.

El Rey.

ESpectable Don Fernando de Borja mi Lu-
garteniente y Capitan General. Pro lo que
eſcribe el Cabildo de eſſa Santa Igleſia, † de que 51
và aqui copia, vereis los recurſos que ha intentado en Roma, ſacando Breues en apelacion de los dos autos que eſſe Santo Oficio pronunciò, el vno para la paga de la penſion que tiene el Inquiſidor General, Arcobiſpo de Damaſco mi Confeſſor, en el Audiencia de Xatiua, y vna Canongia de la miſma Igleſia; y el otro para que guarde el Cabildo la coſtumbre en acom

panar

Digitized by Google

pañar dos Canonigos, y dezir otro la Miſſa al Tribunal del Santo Oficio, el dia que va aquella Santa Igleſia a la publicacion del Edito de la Fè: dareiſle luego mi carta, y à entender el viuo ſentimiento que me queda dello, y communicandos en la minuta con el Arçobiſpo à quien eſcribo tambien ſobre lo miſmo, procureis que luego al punto ſe aparte, y deſiſta el Cabildo de ſemejantes inſtancias en Roma, trayendo teſtimonio de auerlo aſſi cumplido; *el qual os han de entregar à vos con todas las Bullas, ò Letras que en razon de lo referido ſe huuieren expedido ſin vſar dellas, pues como les digo en mi carta, no ha de que dar conſequencia de exemplar tan dañoſo, ni permitir eſcuſa ni dilacion alguna, ſu pueſto, que como Protector, y Patron que ſoy del Santo Oficio, y que tanto debo atender à la autoridad y conſernacion de ſu juriſdiction, y prerrogatiuas, he de llegar à vſar de los vltimos medios para defenderla:* Si bien eſpero de ſus obligaciones, que no daràn lugar à que execute todo lo que en eſta parte ſe podrà obrar, pues mandarè mirar por ſu juſticia en todo lo que la tuuiere, y ſe le debiere. Encargoos, que vos y el Arçobiſpo, dandole la carta que và con eſte, trateis la forma de aſſentar la materia, como ſea con entera ſatisfacion del Santo Oficio: y en caſo que el dicho Cabildo no reconozca ſu yerro (que no lo creo) ni ſe aiuſte à lo que le eſcribo, de que ſe aparte, y deſiſta de ſemejantes recurſos, y traiga teſtimonio autentico de Roma de auerlo aſſi cumplido, *Entregandoos luego los Breues, ò Letras referidas, vſareis à inſtancia de mi Fiſcal del Banco Regio, pues como Protector y Patron del Santo Oficio me hallo intereſſado, como queda dicho, en la conſernacion de ſu juriſdicion, y prerrogatiuas, y por ninguna caſo he de conſentir coſa en contrario, ni dexar de amparar como debo à tan ſanto Tribunal*, y auiſareiſme lo que en ello ſe hiziere; porque quiero luego tenerlo entendido. Datt. *en Madrid à xxj de Diziembre M. DC. YO EL REY. Femat Secret.*

Illud obiter eſſentiale tamen ex hac Regia
52 epiſtola notabis, Regem † noſtrum Catholicum aſſerere ſe non ſolùm protectorem S. Inquiſitionis ſuorum Regnorum, verùm & patronum, cui ſtatur ex Clement. 1. de probationibus, & Regis epiſtola, lex eſt, & legis vim habet, & pro lege poteſt allegari, ad tradita ſuprà 1. *part. cap.* 2. *num.* 194. Et in terminis quod Regi aſſerenti ſuum eſſe ius patronatum ſit ſtandum, altiùs comprobauimus in commentariis *de Protectione Regia*, 3. *part. capitul.* 10. *à n.* 164. *& ſeqq.* Quòd & quotidie etiam fatetur ſupremum hoc Conſilium S. Inquiſitionis, dum in multis conſultationibus factis Regi, illum Patronum, & Protectorem S. Inquiſitionis vocat, vt ſuprà *num.* 27. recenſentur.

Iúſque patronatus non ſolùm adquiritur in beneficiis, ſed & aliis in pluribus rebus Eccleſiaſticis, prout in Hoſpitalibus, & in vniuerſitatibus, quarum Rex noſter eſt Patronus, & Protector; Bobadilla *in Politica*, *lib.* 2. *capitul.* 18. *n.* 114. Nos obiter *de Regia protectione*, 3. *p. capitul.* 10. *n.* 192. At quod ius Regium patronatum argui poteſt ex nominatione & præſentatione Inquiſitoris Generalis in vacantibus, quam facit Rex noſter Sedi Apoſtolicæ, vt illum inſtituat. Quia nominatio, & præſentatio ſunt fructus iuris patronatus, Nicol. Garcia *de benefic.* 5. *part. cap.* 5. *à num.* 1. Atque etiam quondam Rex independenter (vt audiui à diligentiſſimo Sebaſtiano de Hierta Secretario meritiſſimo Conſilij ſupremi Sanctæ Inquiſitionis) nominabat omnes Senatores eiuſdem Conſilij, nunc verò ad propoſitionem & conſultationem Inquiſitoris Generalis, quæ omnia manifeſtè arguunt, ſignáque ſunt euidentia huius Regij patronatus.

Prædictis conuenit epiſtola † Catholici noſtri Regis, cuius protectione ſolent muniri ſinguli Inquiſitores noniter nominati & miſſi ad Tribunal S. Officij Regni Siciliæ directa Proregi, vt euigilet, ne patiatur exequi quaſlibet litteras à Sede Apoſtolica emanatas contra S. Officium, aut eius Miniſtros, ſed prius illas ad Regem remittat examinandas, prout ex eadem epiſtola latiùs patet, quæ ſic ſe habet. 53

El Rey.

ILuſtre Principe de Paterno y Duque de Alcala primo nueſtro, Lugarteniente y Capitan General en el nueſtro Reino de Sicilia. Yà ſabeis lo mucho que Dios nueſtro Señor es ſeruido, y nueſtra Santa Fè Catolica enſalçada por el Santo Oficio de la Inquiſicion. Y aſſi es nueſtra voluntad, que ſus Oficiales y Miniſtros ſean ſiempre fauorecidos. Y porque el muy Reuerendo en Chriſto Padre Don Fray Antonio de Sotomayor Arçobiſpo de Damaſco, Inquiſidor General mi Confeſſor, y de nueſtro Conſejo de Eſtado: ha proueido por Inquiſidor de eſſe Reino al Doctor Don Diego de Salazar, que lo era del de Murcia, perſona de muchas letras, fidelidad y ſuficiencia, de quien tenemos buena relacion, y mucha confiança. Por ende encargamos vos, y mandamos, que aſſi al dicho Inquiſidor, como a todos los Oficiales y Miniſtros de la Inquiſicion de eſſe Reino, deis ſiempre fauor, y hagais dar todo el fauor que fuere meneſter, para que libremente, y ſin impedimento alguno puedan vſar de ſus cargos y oficios, como ſegun tenemos informacion lo aueis ſiempre acoſtumbrado haſta aqui, y de vos bien confiamo. *Y ſi algunas Letras, ò Breues Apoſtolicos ſe preſentaren tocantes al Sancto Oficio, y à ſus Miniſtros, antes de dar la executoria dellas, no lo conſultareis embiandonos ſus traſlados, para que viſto en el nueſtro Conſejo de la General Inquiſicion, ſe prouea lo que fuere ſeruicio de Dios nueſtro Señor, y buena adminiſtracion de la juſticia.* Que dexas de cumplir con lo que ſois obligado como Catolico Chriſtiano, y por el cargo que teneis en el Reino, por los dichos reſpetos nos hareis en ello acepto ſeruicio. *Dada en Madrid à primero de Octubre de mil y ſeiſcientos y treinta y ocho años. YO EL REY.* Por mandado del Rey nueſtro Señor, *Don Antonio Hurtado de Mendoça.* Señalada de ſu Señoria Illuſtriſſima, Señores del Conſejo, *Pacheco, Salazar, Sotomayor, Zarate, Palaneſin, Rueda Rica, Andrade.*

Ex iis & aliis authenticis documentis inferiùs referendis ſatis apertè conſtat, ſemper Reges Catholicos euigiles ſe præbuiſſe in protectione priuilegiorum, & indultorum S. Inquiſitionis, & in cunctis negotiis in quibus impetrantur litteræ, quæ illis detrahunt, aut derogant, feſtinanter occurrit ſua vtens Regalia retentionis,

tentionis, ad impediendam executionem earum, & ſuſpendendam, donec examinentur omni ſecreto, & ſigillo eo modo, quod ſuperiùs annotauimus *à num. 36. verſ. Nec ad id rationis, &c.* Et de inconuenientiis Sancta Sedes per humilem ſupplicationem conſulatur. Quod faciunt Reges noſtri non ſolùm es vt ſuæ Rega-
54 liæ † generalis, qua tenentur protegere, & defendere Eccleſiam, eius miniſtros, & Catholicam Fidem, & œcumenica Concilia: verùm etiam virtute Indultorum Apoſtolicorum ius attribuentium Regi Hiſpaniæ, vt ſine eius conſenſu ſurreptitia ſint omnia reſcripta detrahentia indultis, & conſuetudini S. Inquiſitionis, quorum poſtmodum exactè mentionem faciemus.

55 Attingamus iam materiam † tertij argumenti ſuperiùs fulminati, *à num. 23.* reſpicientis primam inſtantiam S. Inquiſitionis; quo diximus, quod dato caſu quod Rex Catholicus aliis in negotiis tangentibus S. Inquiſitionem poſſit vti regalia retentionis iuſta & legitima exiſtenté cauſa: tamen quantum & vti protector Concil. Trid. non poterit retinere litteras Apoſtolicas auocatorias primæ inſtantiæ S. Inquiſitionis, quę nullatenus comprehenditur in diſpoſitione, *cap. cauſa omnes*, cum exerceat iuriſdictionem delegatam, non Ordinariam, dumtaxat præſeruatam *in dict. cap. cauſa omnes*, cuius diſpoſitio Tridentina cum ceſſet in hoc caſu, pariter & Regis protectio locum non habebit.

Cui difficultati facilè occurres, ſi ſubtiliter ponderas connexionem, & complicationem
56 † huius iuriſdictionis Delegatæ Inquiſitorum cum iuriſdictione Ordinarij, ex cuius commutatione, & participatione illa repetietur in præfato decreto Concilij Tridentin. præſeruante Ordinarij primam inſtantiam, ex quo capite, & ex innumerabilibus Indultis Apoſtolicis præſeruantibus Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, etiam ſecundas, & vlteriores inſtantias, Rex Catholicus ſua Regalia vti poteſt, prout quotidie vtitur, omni conatu retenenti impediens executionem, & intimationem litterarum Apoſtolicarum, per quas auocantur cauſæ quomodolibet tangentes cognitionem S. Officij ſine Regis conſenſu, de quibus poſtmodum erit agendum.

Ad fundamentum igitur huius incluſionis *in cap. cauſa omnes*, ſupponendum erit ? cauſas
57 † hæreticæ prauitatis eſſe Eccleſiaſticas, & ad forum Eccleſiaſticum de iure pertinere, nempè ad Epiſcopum tanquam Ordinarium, text. eſt *in cap. qualiter & quando, §. iubemus, de accuſationibus, cap. ad abolendam, de hæreticis, cap. Inquiſitionis*, ibi: *Cum merè ſit Eccleſiaſticum, cap. per hoc, de hæreticis, lib. 6. Clementin. 1. eodem titulo*, quam plurimos Doctos ad id congerit Auguſtin. Barboſa *in dict. cap. Inquiſitionis, n. 8.* Cui iuriſdictioni Ordinariæ per gene-
58 ralem quamlibet, † aut ſpecialem delegationem harum cauſarum Papa nec vult, nec intendit derogare, ſed potiùs præſeruare, vt ſimul cum Epiſcopo Ordinario Delegatus de his cauſis cognoſcat, text. eſt expreſſus *in dict. cap per hoc 17. de hæreticis, lib. 6. per hoc* (inquit Pontifex) *quod negotium hæreticæ prauitatis alicui, vel aliquibus ab Apoſtolica Sede generaliter in aliqua prouincia, ciuitate, vel diœceſi delegatur, diœceſanis Epiſcopis, quin & ipſi authoritate Ordinaria, vel delegata (ſi habeant) in eodem procedere valeant, nolumus derogare*, cum quo concordat *Clement. 1. de hæreticis.*

Quia Inquiſitoribus datur iuriſdictio non pri-
uatiuè, † ſed accumulatiuè ad Epiſcopum Or- 59
dinarium, ita vt nec Epiſcopus ſine Inquiſitoribus, nec Inquiſitores ſine Epiſcopo cauſas hæreticæ prauitatis terminare poſſint, Abb. *in cap. excommunicamus cl 1. num. 13. de hæreticis*, & ibidem Marian. Socin. *num. 70.* Ioann. Andr. de Anania *in §. volumus, num. 1. in principio, & verſ. Et propter hoc, & num. 2. verſ. & prædictis, num. 3.* & Felinus *num. 4. & in dict. cap per hoc*, adnotarunt in figuratione caſus, in principio, Ioan. Monach. *num. 1. in princip.* & in verbo *Derogare*, vbi opponit, & ſoluit, *& num. 2. & ſeqq.* Probus *ante numerum 1.* in verbo, *Non derogat*, Archidiac. *ante ſecundum*, in verbo, *Volumus*, vbi opponit & ſoluit; Ioann. Andr. *ante numerum 1.* in verbo, *Volumus, & num. 2. ante finem*, verſ. *in gloſſa, licet ergo*, Geminian. *in ſummario, & num. 1. verſ. Oppono, quod Epiſcopus*, vbi etiam opponit, & ſoluit, *& num. 3. col. 2. ante fin.* verſ. *In ea gloſſa*, & Franch. *in ſummario, & num. 3.* & extat conſtitutio Vrbani IV. edita *de anno 1261.* incipit: *Licet ex omnibus*, in verſ. *Nec prætextu*, relata per Franciſc. Pegn. *in Directo. Inquiſitor. inter litteras Apoſt. fol. mihi 52. & ſeqq.* Vbi amplius, quod ſicut per delegationem cauſæ factam Inquiſitori,
† non derogatur iuriſdictioni Epiſcopi; ita nec 60
etiam derogatum cenſetur iuriſdictioni Inquiſitoris per delegationem factam Epiſcopo? Ioan. Calder. *in tract. de hæret. rubr. de proceſſibus Inquiſit. ante numerum 1.* Roſel. *in ſumma, in verbo, Hæreticus, num. 48.* Summa Sylueſtrin. *in eodem verbo, Hæreticus, §. 2. num. 10. verſ. Quando negotium hæreſis.* Ioann. à Rojas. *ſingular. 28. num. 2.* Reportor. Inquiſit. *in verbo Cognoſcere, verſ. Sed an facultas cognoſcendi*, Simanchas *Catholic. inſtitut. tit. 25 Rubric. de Epiſcopis, n. 4.* Gundiſalu. *in tractatu de hæreticis, quæſt. 7. n. 9.* Catterius *in eodem tractatu de hæreticis, num. 67. verſ. Et operabitur talis delegatio.* Decian. *in tractatu crimin. lib. 5. cap. 21. num. 10.* Sigiſmundus Scacc. *in tractatu de iudicio cauſar. ciuil. crimin. & hæretic. cap. 67. num. 9.* Auguſtinus Barboſa *in remiſſ. ad dict. cap. per hoc. num. 3. & num. 13.* Scobar. *de puritate probanda. 1. part. q. 6. §. 2. num. 24. & 25.* Diana *in reſolut. moralib. 4. part. tractatu 8. reſolution. 2. & tractatu 6. reſolution. 17. & tractatu 5. reſolution. 53. & ſequentibus, & reſolution. 33. & 104. prope fin.* abundè tractat videndus Proſper Farinacius *in tractatu de hæreſi, quæſt. 186. §. 3. à num. 6. cum multis ſeqq.*

Et quoties duæ vnitæ ſunt, & complicatæ iu-
riſdictiones; † vna alterius naturam aſſumit. 61
Ruinus *conſ. 115. num. 12. volumin. 1.* Paramo *in ſecundo reſponſo pro iuriſdiction Sanct. Officij, num. 146.* Rouitus *titulo de militibus pragmatic. 15. num. 25.* Marius Giurba *conſil. 59. num. 26.* Quia vnitorum vnum eſt iudicium, & non debent diuerſo iure cenſeri ex Giurba ibidem.

Et in hac vnitate, & connexitate iuriſdictio-
num, † quarum altera, ſcilicet, Ordinaria eſt 62
naturalis, & altera Inquiſitorum vti delegata eſt accidentalis, vt ſcripſimus hac *2. part. cap. 3. §. 1. à num. 1. cum ſeqq.* Illa vt naturalis, & fa-
uorabilis præponderat, & attenditur † in vtra- 63
ſùmque concurſu, & ad ſe trahit delegatam vt

odioſam

odioſam & debiliorem, prout Nos abundè *in
noſtris commentariis de Regia protectione 2.p.c.7.à
num.1.& ſeqq & à n.44.cum ſequentibus.*
Deinde quia quando natura actus poteſt eſſe
64 Ordinaria & regularis, † & ſimul extraordina-
ria & irregularis; ſit interpretatio ſecundùm na-
turam actus Ordinariam & regularem, plurimos
Doctores congerit Caſtillo *controuerſiarum, tom.
5.cap.86.num.14.*
Quapropter ne inferatur præiudicium iuriſ-
dictioni Ordinariæ, vtraque ratione mixturæ
inſeparabilis includitur *in dict. cap. cauſa omnes
Concil. Trident.* vt ne admittatur auocatio † iu-
65 riſdictionis Inquiſitorum propter connexitatem
cum Ordinarij iuriſdictione non patiente auo-
cationem in prima inſtantia ſubſcriptione pro-
priæ manus Sanctiſſimi deficiente. Quia quando
reuocabile ad nutum admixtum eſt inſeparabi-
liter actui non reuocabili, † pariter irreuocabile
66 fit, prout mandatum ſui natura reuocabile, ſi fiat
in contractu irreuocabili redditur irreuocabile,
& de variis aliis plurimis exemplis videndi ſunt,
Mantica *de contractibus, l.7.tit.21. à n.14.* Nos *de
Regia protection 4.p.c.12.à num.47.& c.6.n.68.&
num.62.* Narbona *in l.59.gloſ.1.n.16.tit 4 l 2.Re-
copil.tom.3.* Zeballos *commu.contr.commun.q.310.
à num 5.* latè Mieres *de maioratu. 1.p.quaſt.23.à
n.28 & ſup.& à n.21.* Rodriguez *de annuis reddi-
tib.l.1.q.19.à n.9.*& ſurſum, Tiraquell. *de retractu.
§.1.gloſ.7.n.116.* Tellus Fernandez *in l 17.Tauri.
n.10.& 11.* Flores de Mena *in additionib. ad Ga-
mam, deciſ.8.col.3.ad fin. fol.13.* Scaccia *de appel-
lationibus, q.19 remedio 1.concluſ.6. n.70.& q.19.
limitatio.47.membro.1.n.35.* Garcia *de beneficiis.6.
p.c.4 n.31.* Auguſti. Barboſ. *allegatio.72. num.166.*
Tiraquel. *de iure primogenitura, q.17.opinione 11.
num 5.* Viuianus *de iure patronatus. 2.part.lib.10.
cap.1. à num.25. & ſeqq.* Petrus Surdus *conſ.150,
à num. 72. cum ſequentibus*, quos conſule pro
ſingularibus exemplis huius doctrinæ in variis
materiis.
Rectè conſonat, quòd licet procurator con-
67 ſtitutus à Prælato † ratione dignitatis per mor-
tem Prælati etiam re non integra, reuocetur ad
text. *in Clem fin. de procuratoribus:* tamen ſi pro-
curator conſtituatur ſuper re communi Prælati
& capituli (quod ſemper durat, & nunquam
68 moritur) tunc morte Prælati † non reuocatur,
ita poſt Archidiaconum *in cap. ſi duo, de procu-
ratoribus in 6.* docet Gloſſa *in d. Clement. fin.
verb. Reuocari cenſemus*, cuius Author eſt Ioan.
Andreas, Innocentius *in cap. cum dilectus, ſuper
gloſſa 1. de conſuetudine, & in capit.2. de in in-
tegr. reſtitution.* Monera *de commutation. vltimar.
voluntat. cap.6.quaſt.6.num.398.*
Fulcitur hæc doctrina. Iuriſdictio reuocabi-
69 lis ſui natura, † & auocabilis cohærens iuri
perpetuo irreuocabili, & ex hoc participat, &
efficitur irreuocabilis, *cap. ſi ſuper gratia. 9. de
reſcriptis. lib.6.* Couar. *in cap. cum in officiis, de
teſtamentis, num 8. & practic. quaſt. 11. à princi-
pio, & variar. reſolution. cap.15. numer.2.* Medi-
cis *in tracta. mors omnia ſoluit, part. 1. concluſ.
64. numer.168. & ſeqq.* Vincentius de Franchis
deciſ.405. Molina *de primogeniis, lib. 2. cap. 7.
numer. 63.& 64.* Gonçalez *in Regula de menſib.
gloſ.12.in princip.n.33.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori
Eccleſiaſt.deciſ.109.& in collect. deciſ. collect.394.*
plures refert Cenedus *ad ſextum. collect. 1.* Gu-
tierrez *practicar. lib.2. q.74. & 75.*

Qua propter licet iuriſdictio Inquiſitorum
ſit ſui natura reuocabilis, † & auocabilis; tamen 70
quia connexa & coniuncta inſeparabiliter repe-
ritur cum iuriſdictione Ordinarij inuariabili, &
inabdicabili, eius naturam & fauorem aſſumere
debet, *& in Concilio Trident. in d.cap. cauſa omnes,*
includi ſaltim per participationem, & commu-
nicationem; conſonat etiam illa doctrina, † 71
quod licet beneficia pertinentia ad prouiſionem
capituli ſubiecta ſint auocationi, & reſeruatio-
ni Papæ, tamen indultum Cardinalis Ordina-
rij de libera prouiſione in menſibus auocatis &
reſeruatis prodeſt etiam Capitulo habenti ſi-
multaneam prouiſionem cum Ordinario Car-
dinali, & eo gaudet propter communionem
iuris conferendi, vt per Rotam firmat Nicolaus
Garcia *de beneficiis 5.cap.1.n.35.*
Hinc ratione communionis, & iuris connexi
ſocius gaudet priuilegio † foro ſocij: Nos *hac 2.* 72
part.cap.14.à num.7. & plurimæ ſimiles doctrinæ
petendæ ſunt à *cap. 11. à num.42. & ſequentibus,
& à num.61. hac 2.p.& à cap.13. num.52.p.1.* Et
maior in iuribus indiuiduis † gaudet priuilegio 73
fori minoris, & aliarum miſerabilium perſona-
rum, per participationem, & communionem,
Couar. *practica. quaſt. cap.7. verſ. Nono aduerſus
alios,* Ioannes Mariæ Nouarios *in praxi electionis
& variatio. fori. q. 6. num. 5.* Quibus conſonant
quæ latè Surdus *deciſ.530. à num.9. vſque ad fin.*
de ciuilitate, foro, & origine, ſeu priuilegio viri † 74
communicantis vxori alienigenæ ratione huius
vnitatis, & connexionis, ad quæ plures & ſin-
gulares doctrinas applicat.
Hinc etiam ratione connexitatis perſona in-
cluſa † ſecum trahit perſonam excluſam, vt ſi- 75
mul capiat, text. eſt *in l 2. §. ſi ſit conſanguinea.
ff.ad Trebellianum,* Petr. Surd. *conſ.100 num.7.vol.
1.* vbi benè comprobat; plures Doctores conge-
rit, & explicat Doctor Marta *in conſ.55. à n.27.
& à num.12. cum ſeqq.*
Aliàs enim Ordinarius (cuius iuriſdictioni &
primæ inſtantiæ ius ipſum, † & Tridentin. fa- 76
uent) magnum pateretur præiudicium ex com-
munione cum Inquiſitoribus, ſiquidem in fauo-
rabilibus qualitas Ordinarij attendenda ſit, ne
ſuum amittat priuilegium & fauorem, hoc enim
æquum eſt quod in re indiuidua non patiatur
quis præiudicium ratione communionis & ſo-
cietatis cum alio, Geminian. *in cap. vnico in fin.
de iure patronat. in 6.* Felin. *in cap. multorum,
num.3. verſ. Et ideò, de Iudæis*, Abb. *in cap. dile-
ctus, num.5. de officio Legati*, Caſſiadorus *deciſ.
ſiu num.10. de probationib. & deciſ. 7. de iure pa-
tronat.* Selba *de benefic. p.3.q.11. num.11.* Rochus
de Curte *de iure patronat. in verb. Ius, quaſt. 1.
accessoria.7.quaſt. princip. num.23.* Lambertin. *eo-
dem tractat. p.3.lib.2.q.9.art.9.* Rebuffus *in tractat.
de nomination. q 15. num.7.* Couar. *practicar. cap.
36. ſub num.5.* Mandoſſ. *in regul.1. Cancellar. q.8,
num. 8.* Hojeda *de incompatibilitate, benefic. part.
1. capit. 14. numer. 114.* Gambar. *de Legato. lib.
3. numer. 260.* qui & plurimi alij poſt Rotæ
deciſio. laudati à Nicol. Garcia *de benefic.5.part.
cap.2. numer. 582.* & Hieron. Gonçal. *de alter-
natiuis, gloſ.18.à n.12.* Inde inferunt ad præſerua-
tionem iuris patronatus † Eccleſiaſtici ab auo- 77
catione, ſeu reſeruatione (quæ in effectu auoca-
tio eſt ad tradita per Hieronym. Gonçal. *gloſ.52.*)
quando mixtum reperitur cum iure patronatu
laico.

Data igitur hac connexitate, & complicatio-
ne iuriſdictionum inter Inquiſitores, & Ordina-
78 rium; † perneceſſe fatenda erit incluſio vtra-
rú nque in decreto Concilij Trid. *in d.cap.cauſæ*
omnes; & per conſequens protectio Regis Ca-
tholici, quoniam nullum poteſt in prima inſtan-
tia afferri præiudicium Inquiſitoribus, quin infe-
rat præiudicium Ordinario, & quin eius prima
percutiatur inſtantia (omni iure præſeruata per
delegationem etiam generalem factam Inquiſi-
tori, ex *d.c.per hoc*, cum ſimilibus ſuprà allegatis,
79 & ex Concil. Triden.) Itaque vt eius † præiudi-
cium eſſet, non etiam admittitur quod Inquiſi-
toribus ſit illatum ex auocatione non ſubſcri-
pta, pro quo plurimæ, & ſingulariſſimæ adſunt
doctrinæ & intra ſupra cumulatæ, 1.*part.cap.*13.*à*
*n.*13.*cum multis ſeqq.& hac* 2.*p.cap.*3. §. 1. *à n.*22.
& ſeqq. omnino conducibiles, conducibiliáque
huic articulo, videnda.

80 Ex hactenus abundè comprobatis, † & ex
hac connexitate & complicatione iuriſdictio-
num inter Inquiſitores, & Ordinarium, robur
recipit opinio (non dico illorum, qui abſolutè
ſectarunt, magis adulationis gratia, quàm iuris
colore, & fundamento, quod iuriſdictio Inqui-
ſitorum ſit Ordinaria, Torreblanca *de iure ſpiri-*
*tuali, tom.*1.*lib.*15.*c.*3.*à n.*5.*& ſeqq.& de Magia.*
*lib.*3.*c.*5.*num.*2. 11. *&* 12. Scobar. *de puritate, &*
*nobilitate proban.*1.*p.c.*6 §. 2. *à num.*24. & alij per
81 eos citati.) Sed potiùs aliorum, qui difficulta-
tem agnoſcentes † magis attentè opinantur, iu-
riſdictionem Inquiſitorum in ſe à principio De-
legatam eſſe, & habere omnes excellentias De-
legatæ iuriſdictionis, atque etiam imperfectio-
nibus Delegatæ iuriſdictionis hodie carere, & ad
Ordinariam valdè accedere, & cum illa ferè in
omnibus conuenire, quam tenent Molina *de*
*iuſtitia & iure, tom.*6. *diſputatio.*28. *num.*1. *&* 4.
Auguſtin. Barboſ. *in collect. ad cap. per hoc* 17.
*num.*11. *in fin. de hereticis*, *lib.*6. Diana *in reſo-*
lutio. moral. 4.*part. tractat.* 8. *reſolution.* 1. *poſt*
medium; & nouiſſimè Emanuel de Oualie de
Moura, *opuſculo* 1. *de enſalmis & incantatio. ſe-*
ctione 3. *cap.* 1. *num.* 6. Sanctarellus *tractatu de*
hæreſi.capit. 40. *dubio* 1. *numer.*5. Quorum aſſer-
tio ex participatione, & communione, atque
connexitate cum iuriſdictione Ordinarij hone-
ſtari, & fundari poteſt, non aliter, nec ipſi ali-
57 quod adducunt fundamentum pro ſe, quæ
omnia rectè concludunt de iure ad incluſionem
iuriſdictionis Inquiſitorum in decreto Triden.
in dict. c. cauſæ omnes, & inferunt ad protectio-
nem Regis noſtri Catholici Concilij Trid. pro-
tectoris acerrimi.

Nunc tractandum de præſeruatione non ſo-
82 lùm primæ, † verùm & aliarum inſtantiarum
ex Indultis Apoſtolicis prouenientes, indulgen-
tibus, vt nullus recurſus habeatur ad Sedem
Apoſtolicam nec per viam grauaminis, nec ap-
pellationis à ſententiis latis ab Inquiſitoribus
in cauſis quomodolibet expectantibus de iure,
indultis, aut conſuetudine ad ipſos ſiue in cri-
minalibus, ſiue in ciuilibus in his Hiſpania-
rum Regnis & Ditionibus; ſed ſolùm eſſe re-
currendum ad Inquiſitorem Generalem, &
Conſilium Supremum Sanctæ Inquiſitionis. Ita
83 vt ſi aliquæ litteræ à Sede Apoſtolica † in con-
trarium impetrentur, cum quibuſvis clauſulis
derogatoriis ſurreptitiæ intelligantur, & execu-
tioni non dentur, niſi ad id, & earum impetra-
tionem ſimul acceſſerit, Regis noſtri conſenſus.
Ex quarum clauſulis rectè infertur, vltra gene-
ralem, ad ſpecialem protectionis Regaliam Re-
gis, qua plurimis in occaſionibus vſus fuit, &
vtitur impediens executionem, & intimatio-
nem ſimilium litterarum in contrauentionem
horum Indultorum S. Inquiſitionis expedita-
rum, vt apparet ex Regiſtris Regiis, de quibus
per ſummarium mentionem facimus, & non-
nullas litteras Regias ad hoc ipſum retulimus
ad litteram ſuperiùs *à num.*40. 84

Dominus Ioannes Aluarez † de Caldas pri-
mùm in ſupremo Inquiſitionis Senatu Decanus,
deinde Epiſcopus Ouetenſis, tandem Abulenſis,
occaſione quarumdam aſſertionum Complu-
tenſis Academiæ, ſuper quibus ſimul in Roma-
na Curia, & in Hiſpania cauſa fuerat inchoata,
Syllabum, ſeu breuiculum fecit litterarum Apo-
ſtolicarum circa iuriſdictionem Inquiſitionis
Hiſpaniæ pro informando Catholico Rege
Philippo III. *anno* 1602. eumdem Syllabum
prout ſtat in monumentis Conſilij ſtatus Regij
breuiſſimè perſtingam.

Innocentius VIII. tres litteras expediuit *anno* 85
1485. *&* 1486. in quibus † dicitur: *Non ad nos,*
ſeu Sedem Apoſt. ſed ad te debeat appellari. Ale-
xander VI. *anno* 1494. Superiores litteras con- 86
firmat, & ampliat, vt intelligantur † de quibuſ-
cumque cauſis, & negotiis officium Inquiſitio-
nis concernentibus, cum illorum dependentiis,
& emergentiis. Iulius II. *anno* 1507. & Leo. X.
anno 1518. & Adrianus VI. *anno* 1523. eiſdem
fere verbis ſuperiores litteras confirmarunt.
Clemens VII. *anno* 1524. & iterum *anno* 1529.
& Paulus III. *anno* 1539. omnes anteriores præ-
deceſſorum Bullas repetunt, & confirmant.

Singulare illud eſt, quod Paulus III. *anno*
1544. Poſtquam primus omnium erexerat In-
quiſitionem Romanam, dicit in verbo Romani
Pontificis † ſe nihil innouare, aut immutare 87
voluiſſe de iuribus antiquis Inquiſitionis Hiſ-
paniæ propter erectionem Romanæ Inquiſitio-
nis, quam biennio ante fundauerat, vt præce-
dentibus expenſum eſt, orta fuiſſet ſuſpicio aut
præſumptio, etſi leuis, de priuilegiis Inquiſi-
tionis Hiſpaniæ, aut derogatis, aut limitatis,
aut in aliquo forſan immutatis; Idem Pontifex
Paulus III. *anno* 1544. expediuit litteras, qua-
rum initium eſt: *Circumſpecta Romani providen-*
tia Pontificis. Quibus firmiter atteſtatur Ponti-
fex in his ſe nihil innouare, aut immutare vo-
luiſſe de iuribus antiquis Inquiſitionis Hiſpaniæ
propter erectionem Romanæ Inquiſitionis,
quam biennio ante fundauerat, vt præcedentibus
expenſum eſt; quarum litterarum verba ſunt
hæc: *Tenore præſentium in verbo Romani Pontifi-*
cis atteſtamur nunquam intentionis noſtræ fuiſſe,
aut eſſe quod per conſtitutionem, aut deputatio-
nem noſtram, aut ſuper illas confectas litteras offi-
cium Inquiſitionis in quibuſcumque Regnis, Pro-
uinciis, & locis, aut aliquibus perſonis officium
Inquiſitionis huiuſmodi dicta Apoſtolica authori-
tate exercentibus, ſeu facultatibus illis per quoſ-
cumque Romanos Pontifices anteceſſores noſtros, ac
Nos, & Sedem Apoſtolicam præiudicaretur, & qua-
tenus per eamdem conſtitutionem, aut deputationem
noſtram, aut deſuper confectas litteras, quoad
præiudicium attinet, per præſentes reuocamus, caſ-
ſamus, & pro nullis, & infectis haberi volumus;
cuius clauſulæ tenore, ſæpe iura S. Inquiſitionis

Hiſpanæ

Hiſpanæ præſeruata & immutata manete, vt anteà, plus quàm manifeſtum eſt.

Iulius III. *anno* 1551. omnes ſuprà relatas
88 Apoſtolicas denuò firmat,† & extendit ad quaſcumque cauſas quoquomodo pertinentes ad Inquiſitionem Hiſpanam, & ſubdit ſe omnem ſuam poteſtatem in cauſis Sanctum Officium quoquomodo tangentibus Hiſpanæ Inquiſitioni tribuere, ac ſi nihil in Sancta Sede de iuriſdictione reſeruaretur. Gregorius XIII. *anno* 1571. ſigillatim prædictorum omnium breuium mentionem facit, & omnia in ipſis contentis denuò firmat.

Similia ſunt, quæ habentur in litteris Cle-
89 mentis VIII. *anno* 1556. *& anno* 1599. † & expreſsè ſubdit, vt prædictæ litteræ ad ea omnia extendantur, de quibus ſolita eſt cognoſcere Inquiſitio Hiſpana, ſiue de iure, ſiue de conſuetudine. In litteris *anni* 1595. idem Pontifex committit denuò Inquiſitori Generali cauſam librorum cognoſcendorum.

Addit prædictus Dominus Ioannes Aluarez de Caldas alias litteras Apoſtolicas ad proban-
90 dum ſurreptitias † fuiſſe litteras, quæ contra fautores aſſertionum Complutenſium emanarunt è Romana Curia, nam Alexander VI. *anno* 1498. expediuit litteras declarantes, non eſſe acceptandas veluti ſurreptitias Bullas quaſlibet, in quibus aliquid contineatur aduerſus iura In-
91 quiſitionis Hiſpaniæ. Similes alias † dedit pro declaranda hac ſurreptione Clemens VII. *anno*
92 1514. & addit niſi forſan conſenſerint † Reges Catholici. Sixtus V. in erectione quindecim congregationum ait, ſe nihil immutare velle de iuribus Inquiſitionis Hiſpaniæ, vt propterea ſi
93 in ſimili cauſa, † ſiue impreſſarum concluſionem, ſiue editorum librorum in Hiſpania, ſiue aliarum delationem ad huiuſmodi Officium Inquiſitionis pertinentium litteræ quæcumque in Romana Curia aduerſus Hiſpanum quemlibet impetrarentur, veluti ſurreptitiæ acceptandæ non ſint, niſi cum prædictis conditionibus, & limitationibus.

Quæ conditiones ad duas potiſſimum reducuntur patentes ex dictis Bullis, & ſignanter ex illa Iulij III. relata infrà *n.* 112. altera, quod ad auocationem huiuſmodi non ſufficiat derogatio Indultorum & Bullarum generalis, etiam per quaſlibet exuberantes,& efficaciſſimas clauſulas derogatorias, niſi de verbo ad verbum, & nihil de eorum tenore omiſſo ſpecialiter, & expreſsè fuerint de litteræ Iulij III. inſertæ: altera, quod ſimul adſit ad id conſenſus Regis expreſſus. Et vtraque conditio per dictionem, *Ac*, copulatiuam exprimitur, & ſic vna conditio, & requiſitum ſine altero non ſufficiet,ſed vtrumque ſimul concurrere, & adeſſe debet, ad validitatem derogationis huiuſmodi, quia quando plura, vel plures conditiones copulantur in diſpoſitione, omnium copulatarum requiritur concurſus,aliàs non verificatur, nec procedit diſpoſitio ipſa. *l. ſi haredi plures, ff. de condition. & demonſtration.* plures Doctores laudauimus *in noſtris commentaris de Protection. Regia, part* 1 *cap.* 6. *num.* 60. quibus adde nouiſſimè Caſtellum, plura & plurimos congerentem *controuerſ. lib.* 6. *cap.* 136. præſertim *à num.* 34. vbi de duabus qualitatibus, conditionibus,& de ſubſtituto pluribus hæredibus. Ex quo ſequitur manifeſtè, quòd ad ſubvertendam primam inſtantiam S.Inquiſitionis vnitam cum inſtantia Ordinarij; non ſufficiat ſola forma Concil. Trid. de eo loquentis, hoc eſt quod ſit ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi, cum ſimul requiratur exiſtentia prædictarum conditionum reſpectu Inquiſitionis, cuius priuilegio potiri etiam debet Ordinarius ratione,& intuitu inſeparabilis connexitatis, & ſocietatis cum Inquiſitione, de quo participat, & ſibi communicatur, ex abunde comprobatis ſup *n.* 54. *cum ſequentibus.*

Ratione quippè mixturæ formalitas indultorum Inquiſitionis ſuperadditur formæ ſubſcriptionis requiſitæ à Tridentino, quæ ſola ſufficiet, quando ſolius Ordinarij inſtantia auocatur, ſed non, quando eadem commixta reperitur cum alia habente à iure, aut ſtatuto Canonico diuerſam, & ſpecialem formam, quæ ſimul ad validitatem commiſſionis auocatoriæ debet concurrere, quia ſola ſubſcriptio non ſupplet, nec ſanat nullitatem aliunde prouenientem ex alio capite, & diſpoſitione, vti ſingulariter ponderauimus hac 2.*p.c.*5 § 1.*n* 34. ad quem locum te remitto pro latiori explicatione,& cōprobatione.

Fulcitur hæc reſolutio ex doctrina Bald: *in l. bonorum, quaſt.* 3. *C. qui admitti*, quæ habet, quod ſolemnitas & decretum Iudicis, quæ requiruntur in alienatione rerum immobilium minoris, trahuntur, & obſeruari etiam debent in alienatione mobilium, quando ſimul commiſcentur, vt in hæreditate delata pupillo, quæ eſt quoddam corpus vniuerſum, aptum comprehendere mobilia, & immobilia, & ſic ratione mixturæ, & connexionis non poteſt tutor hæreditatem repudiare ſine ſolemnitate requiſita,& Iudicis decreto, quæ doctrina fuit Originalis Bart *in l tutor, ff de bonor. poſſeſſ.* Cornel. *conſ* 236. *diligenter, col. pen. verſ. Nec etiam obſtat, lib* 4. *& in conſ.* 11. *lib.* 3. Nos *in commentar de Protectio. Regia, tom.* 1. *p.* 2. *c.* 7. *num.* 18.

Tandem prædictus Dominus Ioannes Aluarez de Caldas † plures litteras Apoſtolicas compilauit, ex vi quarum iam olim Inquiſitio Hiſpana de quibuſcumque libris ſcriptis, aut impreſſis, & de quibuſcumque propoſitionibus, & aſſertionibus cognoſcit.

Paulus III. anno 1539 ſpecificat cauſam libro-
rum cognoſcendorum, † vt propriam Hiſpanæ 94
Inquiſitionis in ſuo territorio. Iulius III. ſemel *anno* 1550. & iterum *anno* 1554. Paulus IIII. ſemel *anno* 1558. & iterum per alias litteras *anno* 1559. & iterum per alias *anno* 1560. Pius V. *anno*. 1564. & Gregorius XIII. *anno* 1572. non paucæ ex litteris Apoſt. relatis ſunt in antiquiſſimis expurgatoriis Hiſpaniæ, aut referuntur à Iacobo Caſtellano in compendio, *fol.* 57 62 70. 92. 137. aut proponuntur in *Bullario magno*, aliæ verò ex monumentis Regiis conſtant, & ex arcanis tabulariis, tum Conſilij ſtatus, tum Senatus Inquiſitionis Supremæ, quemadmodum ex prædicto ſyllabo, ſui breuiculo Domini Ioan. Aluarez de Caldas, omnes præmiſſas litteras Apoſt. & plures alias denuo contulit in vnam Summā Dominus Ioan. Dioniſius Portocartero è Supremo Senatu Inquiſitionis Hiſpanæ, occaſione cuiuſdam prohibitionis, quę à Sacra Congregatione citationum perſonalium, quas eadem Sacra Congregatio intimabat aduerſus Hiſpanum quemdā Authorem Theologū, *anno* 1631. 1632. 1633. ipſum à natio-

nalibus Iudicibus in prima inſtantia ſeparate
contendens. Propterea multis modis, & viis
conſtat de fideli allegatione, & authentico ro-
bore Breuium Apoſt. quæ produximus ſolùm
recitatiuè.

96 Et inſuper vt prædictæ Bullæ facilè † repe-
riantur vnde petendæ ſunt, inſerere vtile iudi-
cauimus.

Innoeentius VIII. anno 1485. & 1486. tres
litteras Apoſt.expedinit, quæ (vt refert Domi-
nus Ioannes de Caldas in ſummario, cuius me-
minimus, & Dominus Ioannes Dioniſius Por-
tocarrero) reperiuntur in archiuis,& tabulariis
Supremi Senatus Fidei.Hæ tres Bullæ habentur,
tit.1.lib.1. *Bullary manuſcripti, fol.5. & 6.*& ſunt
97 *quarta,quinta,& ſexta.* In illis autem † prohibe-
tur recurſus appellationis à Supremo Inquiſito-
re etiam ad Sanctam Sedem illis verbis: *Non ad
nos, ſeu Sedem Apoſtolic. ſed ad te debeas appellari.*
Idem Pontifex anno 1487.aliud Breue expediuit,
quod eſt *in tom.2.Bullary manuſcripti,lib.1.Bulla.
2. fol.* 44. in eo decernit, quod ſi aliqua cauſa
ſimul fuerit Inquiſitorum, & Epiſcoporum, à
ſententia Inquiſitionis appellari non poſſit;bene
tamen à ſententia Epiſcopi.

Alexander VI.*anno* 1494. vbi conſtat *ex libro
1.Bulla.* prædicti,*tit.1.Bulla.3.folio* 3.Confirmat
98 quatuor † nuper relatas literas Apoſt. Innocentij,
& eas ita ampliat, vt dicat negandum eſſe recur-
ſum appellationis: *Pro quibuſcumque cauſis,& ne-
gotiis officium huiuſmodi concernentibus,& illorum
dependentiis.* Idem Pontifex *anno* 1500.iubet per
alias litteras nullam fieri appellationem † ab In-
99 quiſitione Hiſpana ad Romanam Curiam, ſed
omnem cognitionem, & recurſum in Supremo
Inquiſitore terminari,ex *lib.1.Bullary relati,tit.1.
Bulla.* 8. *fol.* 12. & *Bulla.*9. idem ſtatuitur *anno*
1502. *May die* 15.vt conſtat ex *lib.1.Bullary,* tit.
2.*Bulla* 6.*fol* 47.

Iulius II. *anno* 1507.*die* 4. *Iunij, & die 9. No-
100 uembris*, expediuit † duas litteras Apoſtol. pro
Generali Inquiſitore Aragoniæ Ioanne Engerra,
continentes proximè relatas clauſulas Innocen-
tij,& Alexandri, & habentur *lib 1.Bullarij, tit.1.
Bulla* 10.*fol.*13. & *tit.2,Bulla.8.fol.*50. Et eadem
iura, & priuilegia tribuit Supremo Inquiſitori
Caſtellæ Franciſco Ximenio,vt conſtat ex *lib.1.
Bullarij, tit.* 2. *Bulla.*7.*fol* 49. Facta eſt ſepara-
tio duorum Generalium Inquiſitorum, ſtatim
quod mortua Eliſabetha Regina Ferdinandus
hæreditarium Aragoniæ Regnum adiuerit, &
Philippus I. gubernacula Caſtellæ tenere ce-
perit.

Leo. X. *anno* 1513. *die* 31. *May*, expediuit
101 litteras, quæ habentur, *lib. 1. Bullarij, tit. 1.
Bulla* 9.*fol.* 50. In quibus prohibet † ſub pœna
excommunicationis,ne aliquod Tribunal Eccle-
ſiæ,aut per viam appellationis,aut aliter cogno-
ſcat de pertinentibus ad Inquiſitionem Hiſpa-
nam in vlla inſtantia. *Eodem anno die* 15.*Iunij,&
102 lib 1.Bulla.tit.*12.*fol.*18. Idem Pontifex prohibet
† omnem recurſum etiam per appellationem
ab Inquiſitione Hiſpana. Similes alias litteras
Apoſtol. dedit *anno* 1516. idem Leo, *die* 13.*No-
uembris*, & *anno* 1518. *die* 4. *Martij*, quæ ha-
bentur, *lib. 1. Bulla. tit.1. Bulla.* 13 *fol.* 20. &
*Bulla.*14.*fol.*23.

Adrianus VI. *anno* 1523. *die* 10.*Septembris*, vt
conſtat ex *lib.1. Bulla. tit.1. Bulla.* 15. *fol.*26.
In litteris Apoſtol. repetit, & confirmat quæ-
cumque ex præcedentibus producta ſunt.

Clement. VIII. *anno* 1524. *die* 6. *Ianuarij*,dat 103
litteras Apoſtolic. † quæ habentur,*lib.1. Bulla.
titul.2. Bulla.*25.*fol.* 74. In quibus prohibet, ne
cauſas ad Inquiſitionem Hiſpanam pertinentes
in vlla inſtantia, nec per viam appellationis ad
Romanam Curiam deportent, niſi de conſenſu
Regum Hiſpaniæ,dixerat nuper: *Quomodocum-
que appellari contigerit ad pro tempore exiſtentem
Inquiſitorem Generalem, non autem Apoſt. ac ſi
nihil de iuriſdictione ſibi reſeruauerit, appellan-
dum fore*, *anno* 1509. *die* 11. *Decembris*, iterùm
proximè dictas litteras confirmat ex *lib.1.Bulla.
tit.1. Bulla.*29.*fol.*81.

Paulus III. *anno* 1534 *die* 21. *Decembris*, vt
liquet ex *libro* 1. *Bulla. tit.* 2. *Bull.* 31. *folio* 85.
litteras expedinit confirmantes proximè relatas
Bullas Clementis VII. cum omnibus & ſingulis 104
in eis contentis. Idem Pontifex † *anno* 1539.
Septembris die 7.vt habetur *lib.1.Bulla.*18.*fol.*32.
per ſpeciale reſcriptum confirmat litteras Leo-
nis, & Clemeotis, & inter alia ſubdit: *Appel-
lationes, ac prouocationes quaſcumque ad alium,
vel alios, quam ad te, etiam ad nos, & Sedem
Apoſtolic. interponendas, ſit irritum, & inane,
&c.* His in litteris Inquiſitioni Hiſpanæ expreſ- 105
sè committit prohibitionem, correctionem, †
& expurgationem librorum. Aliæ huius Ponti-
ficis literæ habentur ad præſens inſtitutum,*anno*
1540.*die* 18.*Februarij*, idem Pontifex alias dedit
litteras,quæ omnes relatas hactenus confirmant,
vt habetur,*lib.1 Bulla.tit.1 Bulla.*19.*fol.*35.ſimi-
le reſcriptum produxit *anno* 1547. *die* 20.*Ianua-
rij*, & liquet ex *lib. 1. Bulla. tit. 1. Bulla.* 20.
*fol.*39.

Iulius III. anno 1551. Decembris die 15. lit- 106
teras expedinit Apoſtol. † quæ habentur *in lib.
1.Bullarum tit.2. Bulla.*32.*fol.*88. quas ad litte-
ram recenſemus *n.* 112. vbi omnes anteriorum
Pontificum Bullas confirmat ad quæcumque
negotia quomodolibet annexa, connexa, de-
pendentia, & emergentia, & pertinentia ad
Sanctum Officium.

Gregorius XIII. & Sixtus V. ſimiles alias 107
litteras expedierunt; † verùm ſat eſt ex Cle-
mente VIII. duas, aut tres Bullas produ-
cere, *anno* 1595. *die* 1. *Auguſti*; omnes præce-
dentium Pontificum litteras confirmat, & ad-
dit: *Statuentes, appellationes, ſeu prouocationes,
ſeu recurſus à quibuſvis ſententiis, & decretis per
quoſcumque Inquiſitores promulgatis ad te ipſum
ſolùm, & non ad alium, &c. anno* 1596. *die* 10. 108
Ianuarij. Idem Pontifex, † & conſtat *ex lib.* 2.
Bullar. fol. 142. *Bulla.* 46. Tribuit Inquiſitori
Generali cognitionem omnium, & ſingulorum
pertinentium ad Sanctum Officium, & priuile-
gia, ac indulta à prædeceſſoribus conceſſa de-
nuò confirmat, & tandem his verbis concludit:
Téque cauſas appellationum, ſeu prouocationum, 109
† *& recurſuum huiuſmodi vnà cum omnibus, &
ſingulis earum incidentibus, dependentibus, &
emergentibus, annexis, & connexis per te, vel
alios audire, cognoſcere, & fine debito terminare
poſſe, & debere.*

Hæc quæ à nobis recitativè ſunt allata abun- 110
dè declararunt, † quid iuris habeat Inquiſi-
tio Hiſpana in omnibus, & ſingulis inſtan-
tiis, ex indultis, & priuilegiis Apoſtolicæ Se-
dis. Longè aliud hoc eſt ab eo quod Thuanus,
lib. 93. ſcribit de libertate Eccleſiæ Gallicanæ.

iis verbis: *Licet Galli Pontificem in rebus ſacris ſupremam diſpenſationem habere fateantur; tamen in Gallia nunquam potentia abſoluta, & infinita locum habuit; ſed ea, quæ Canonibus, & priſcorum Conciliorum in Regno receptorum diffinitionibus quaſi intra terminos coercetur, & in hoc maximè conſiſtere libertatem Eccleſiæ Gallicanæ.* Propterea Concilium Trident. eo in Regno admiſſum non eſt. Hiſpaniæ verò Reges nulla
111 † non admittunt Concilia quoad reformationem ex iis, quæ Eccleſia celebrauit. Non reſpuit Lateranenſe ſub Leone X. nec Tridentinum, ſed ſummo cultu veneratur, quod tamen noluit Eccleſia Gallicana.

Et vt cuncti præmanibus facilius habere poſ-
112 ſint multa, † quæ in prædictis Bullis Apoſtolicis continentur, inſerenda erit prædicta Bulla Iulij XIII. quæ vt ſequitur, diſponit.

Iulius Papa III.

VEnerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Dudùm poſtquam felic. recordation. Clementi Papæ VII. prædeceſſori noſtro; *Pro chariſſimo in Christo filij noſtri, tunc ſui, Caroli Romanorum Imperatoris, ſemper Auguſti, etiam tunc Regis, & chariſſima in Chriſto filia noſtra Ioanna Regina Hiſpaniarum Catholica expoſitum fueris*, quòd licet bonæ memoriæ Alphonſus Baſilicæ Sanctorum 12. Apoſtolorum Preſbyter Cardinalis Hiſpalenſ. nuncupatus, tunc Archiepiſcopus Hiſpal. Inquiſitor Generalis hæreticæ prauitatis in omnibus eorum Regnis & dominiis Hiſpaniarum, ac Principatu Cathaloniæ, & vtriuſque Siciliæ Apoſtolica authoritate deputatus fuiſſet, & fideliter, ac potiùs ad humanitatem, & manſuetudinem, quàm ad rigorem iuris declinans, per ſe ipſum, ſeu ab eo deputatum, vel deputatos, in Regnis, & dominiis, ac Principatu, & territoriis prædictis exercuiſſet, & exercet: *Tamen quam plures nomen, & Legem Chriſti verbo profitentes, facto autem denegantes*, ac hæreſim, & hæreticorum ſuperſtitionem à Fide Catholica deuiantium ſectantes; necnon hæreſim, & hæreticorum defenſores, & contra quos de huiuſmodi hæreſi vehementer ſuſpectos, per eum, ſeu ab eo deputatum, vel deputatos procedebatur, fingentes, ſeu aſſerentes ſe ab eo, ſeu deputatis ab eo in aliquibus grauati, vel ex confictis cauſis eum ſuſpectum habere, cauſas appellationum interpoſitarum, necnon etiam ſimpliciter in noſtro, tunc ipſius prædeceſſoris Rotæ auditorio aliquibus cauſarum Palatij Apoſtolicæ Auditoribus, ſeu loca tenentibus, aut Cardinalibus per ipſum Clementem ſeu prædeceſſores ſuos committi, *& prætextu appellationum, ſeu ſimplicis querelæ*, & commiſſionum huiuſmodi, dicto Alphonſo Cardinali, & Inquiſitori, ac ab eo ad Officium Inquiſitionis huiuſmodi deputatis, ne contra ipſos Hæreticos, ſeu Apoſtatas, vel de hæreſi ſuſpectos, eorúmque defenſores, fautores procedere quoquomodo præſumeretur; *ſeu aliàs diuerſis, & exquiſitis viis inhiberi fecerant, & obtinuerunt; ac huiuſmodi inhibitionis prætextu tanti criminis punitionem effugiebant; ſeu ſaltem differebant, in Diuinæ Maieſtatis offenſam, & eiuſdem Fidei Catholicæ oppreſſionem, & conculcationem, ac Chriſti fidelium quam plurimorum non modicum detrimentum: Dictus Clemens prædeceſſor veſtigiis religioſ. memor. Innocentij VIII. Alexandri VI. Iulij II. & Leonis X. Romanorum Pontificum prædeceſſorum ſuorum*, qui ſimiles aduocationes cauſarum crimen hæreſis huiuſmodi concernentium in Romana Curia pendentium, fecerunt, inhærens: *Omnes, & ſingulas cauſas crimen hæreſis huiuſmodi concernentes in dicta Curia, vel extra eam, vt præfertur, commiſſas, & coram quibuſvis Auditoribus, ſeu loca tenentibus, & aliis iudicibus, in quacumque inſtantia, ſiue per viam ſupplicationis, aut ſimplicis commiſſionis, & aliàs quomodolibet pendentes*, etiamſi inſtructæ eſſent, & in illis forſan aliàs concluſum eſſet, ad ſe per quaſdam ſuas litteras aduocauerat, *Illáſque ad eundem Alphonſum Cardinalem, & pro tempore Inquiſitorem Generalem dictæ hæreticæ prauitatis in eiſdem Regnis, & dominiis deputatum per eum, ſeu alios ab eo deputandos in ſtatu debito reſumendas, audiendas, cognoſcendas* per eaſdem conceſſerat; ac ſibi omnes, & ſingulos, quorum intereſſet in dicta Curia, vel extra eam citandi, ac quibuſvis Iudicibus, & perſonis, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & dicti Palatij Apoſtolici cauſarum Auditoribus, ſub cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis inhibendi, necnon eos, qui ſuæ inhibitioni contrauenerint, cenſuras, & pœnas huiuſmodi incurriſſe declarandi: ipſaſque cenſuras, & pœnas, quoties opus foret aggrauandi plenam, & liberam facultatem conceſſerat: *Diſtrictius inhibendo præfatis Iudicibus, ne ex tunc de cætero in huiuſmodi cauſis quoquomodo ſe intromitterent*, ac decernens quidquid contra inhibitionem huiuſmodi ſcienter, vel ignoranter attentari contingeret: *Necnon quaſcumque alias commiſſiones huiuſmodi crimen hæreſis concernentes*, quas per ipſum Clementem prædeceſſorem, & Sedem Apoſtolicam aliquibus in dicta Curia, vel extra eam *Præfatarum auocationis, & inhibitionis expreſſa derogatione, ſi abſque Caroli Imperatoris & Regis, necnon Reginæ prædictorum expreſſo conſenſu fieri contingeret, nullius roboris, vel momenti exiſtere*: Etſi ab eodem Alphonſo Cardinali, ſeu pro tempore exiſtente Inquiſitore Generali hæreticæ prauitatis in dictis Regnis & dominiis, vel Subdelegatis, ſeu Deputatis ad Officium Inquiſitionis huiuſmodi: *Quomodocumque appellari contingeret ad eundem Alphonſum Cardinalem, ſeu pro tempore exiſtentem Inquiſitorem Generalem, in eiſdem Regnis & dominiis, non autem ad Sedem præfatam, etiamſi nihil de iuriſdictione reſeruaretur, appellandum foret, ac huiuſmodi aduocationi, remiſſioni, & decreto per quaſcumque commiſſiones, ſeu conceſſiones, & litteras Apoſt. quaſvis etiam derogatoriarum derogatorias, efficaciores, & inſolitas clauſulas in ſe continentes, nullatenus derogari poſſe, nec derogatum cenſeri, niſi auocationi, remiſſioni, & decreto, ac deſuper confectis litteris prædictis de verbo ad verbum, & nihil de eorum tenore omiſſo ſpecialiter, & expreſſè, ac de conſenſu prædictorum Caroli Imperatoris ac Regis & Ioannæ Reginæ derogatum foret*; ſicque per quoſcumque Iudices, ac eiuſdem Rom. Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere decre-

uerat: *Et deinde pro ipſius Alphonſi Cardinalis* parte, ſimiliter expoſito, quòd dubitabat ne poſt conceſſionem litterarum Clementis prædeceſſoris huiuſmodi, aliquæ aliæ conceſſiones, & gratiæ eiſdem literis contrariæ, ad aliquarum prædictarum, & aliarum perſonarum Eccleſiaſticarum, ſecularium, & regularium, etiam Ordinum Mendicantium, *ab ipſo Clemente prædeceſſore, præter & contra mentem ipſius ſurreptitiæ, & obreptitiæ in volucro verborum extorta emanaſſent*, præfatus Clemẽs prędeceſſor litteras prædictas cum auocationis, remiſſionis, commiſſionis, inhibitionis, & decreti, aliiſq; in eis contentis clauſulis, aduerſus quaſcumque contrarias conceſſiones, & gratias, quæ etiam ad quorumvis Prælatorum vel aliarum perſonarum Eccleſiaſticarum ſecularium, & quorumvis Ordinum, & congregationum regularium, aut laicorum inſtantiam, quomodolibet eatenus emanauerant, ac in priſtinum, & eum, in quo antequam illa emanaſſent, quomodolibet erant, ſtatum, *Per alias ſuas in forma Breuis litteras reſtituerat, repoſuerat, & plenariè reintegrauerat: ac quoties alia contraria conceſſiones, aut gratiæ in Regnis & dominiis eidem Caroli Imperatori, & Regi ſubiectis emanarent, toties ex tunc, prout ex ea die, & è contra de nouo conceſſerat, ac reſtitutas, repoſitas, & reintegratas, & de nouo conceſſas eſſe decreuerat, pro parte eiuſdem Alphonſi Cardinalis*, piæ memoriæ Paulo Papa III. ſimiliter prædeceſſori noſtro, expoſito quod poſtmodum diuerſæ cauſæ hæreſim concernentes, aliiſque eidem Alphonſo Cardinali, aut cæteris Inquiſitoribus, importunitate calumnioſè petentium commiſſæ reperiebantur, ac humani generis inimico ſeminante damnata, & peſtifera hæreſis Lutherana pullulare incipiebat. Idem Paulus prædeceſſor tam Caroli Imperatoris, & Regis, quàm Alphonſi Cardinalis prædictorum in ea parte ſupplicationibus inclinatus litteras præfatas, cum omnibus, & ſingulis in eis contentis, etiam irritantibus clauſulis, innouans omnes, & ſingulas cauſas hæreſim huiuſmodi ſapientes, tam forſan in dicta Curia, quàm extra eam, aliiſque eiſdem Alphonſo Cardinali, & prætextu quorumcumque reſcriptorum Apoſtol. aliarúmque litterarum quomodolibet commiſſas, etiam inſtructas, quarum ſtatus idem Paulus prædeceſſor haberi voluit pro expreſſo: *Ad ſe ipſum dicta authoritate per ſuas in forma Breuis litteras auocauit, & illas in ſtatu debito reſumendas, & vlterius, necnon quaſcumque alias, tam Lutherana, quàm alia quauis erronea occaſione pro tempore exortas, & quas oriri contingeret, cum omnibus & ſingulis illis annexis, dependentibus, & emergentibus, audiendas, decidendas, & fine debito terminandas eidem Alphonſo Cardinali, & pro tempore exiſtenti Inquiſitioni Generali commiſit*; ſibíque & eidem pro tempore exiſtenti Inquiſitori Generali, etiam quoſcumque cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis conditionis, & præeminentiæ exiſtentes, huiuſmodi Lutheranæ, & erroneorum dogmatum ſectatores, & ſequaces, ac de illis ſuſpectos, fautores, & impeditores, *capiendi, & carceribus mancipandi, ac contra eos proceſſus fulminandi, necnon ſententias tam interlocutorias, quàm diffinitiuas ferendi*; illóſque iuxta Canonicas ſanctiones prout qualitas exceſſuum exegerit puniendi, & pœnis debitis plectendi, & aliàs prout Inquiſitori exiſtenti pro tempore conceſſum erat, ac procedere conſueuerat, procedendi, omniaque & ſingula alia in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna faciendi, exequendi, & exercendi, ac gerendi; inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis, plenam, & liberam facultatem conceſſit, prout in ſingulis litteris prædictis plenius continetur.

Nos, qui dicto Paulo prædeceſſore de medio ſublato, diuina fauente clementia, ad Summi Apoſtolatus apicem aſſumpti fuimus, & quorum eſt Ieſu Chriſti Fidem, quæ nobis præcipua cura eſt, defendere; totiſque viribus, & indefeſſo labore vias ipſam Fidem propagandi inueſtigare, & Chriſti fideles ab erroribus quantum poſſumus, eripere, *Et eorum ſpirituali ſaluti intendere; ne effectus ſingularum litterarum prædictarum impediatur, tam Caroli Imperatoris, & Regis, ac Ioanna Regina prædictorum, quàm dilecti filij nobilis viri Philippi Principis Hiſpaniarum, per dilectum filium Iacobum de Mendoça, prædicti Cæſaris apud nos oratorem, in hac parte ſupplicationibus inclinati, ſingulas litteras prædictas, cum decretorum, etiam irritantium, ac omnibus, & ſingulis aliis in eis contentis clauſulis innouantes, ac innouatas eſſe decernentes, & de nouo concedentes: ac omnes & ſingulas cauſas hæreſim huiuſmodi quomodolibet ſapientes, vel Inquiſitionis officium, in Regnis, dominiis, & locis prædictis quomodocumque & quauis occaſione tangentes: Tam forſan in dicta Curia, quàm extra eam, aliis quam tibi etiam prætextu quorumcumque reſcriptorum Apoſtol. aliarúmque litterarum in genere, vel ſpecie, ac aliàs quomodolibet conceſſas; quarum ſtatus, & merita, nomináque, & cognomina Iudicum, & collitigantium præſentibus haberi volumus pro expreſſis, ad nos harum ſerie cumque alias pro tempore exortas, & quas oriri contigerit, cum omnibus & ſingulis dependentibus, emergentibus, & illis annexis, & connexis, audiendas, cognoſcendas, decidendas, fineque debito terminandas, tibi & pro tempore exiſtenti Inquiſitori Generali, authoritate Apoſtolic. tenore præſentium committimus.* Necnon tibi, & eidem pro tempore exiſtenti Inquiſitori Generali, etiam quoſcumque cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtentes huiuſmodi Lutheranæ, & erroneorum dogmatum ſectatores, & ſequaces, ac de illis ſuſpectos, fautores, & impeditores, ſub ſingulis litteris prædictis comprehenſos, *Citandi, vel per viam requiſitionis, ſi à quibuſvis detineantur, petendi, & ſuper remiſſione diligentias quaſlibet faciendi, & reos quóſlibet legitimis præcedentibus iudiciis, carceribus mancipandi, & contra eos proceſſus fulminandi, necnon ſententias, tam interlocutorias, quàm diffinitiuas proferendi*; illóſque iuxta Canonicas ſanctiones, prout qualitas exceſſuum exegerit, puniendi, & pœnis debitis plectendi, ac aliàs prout Inquiſitori exiſtenti pro tempore conceſſum exiſtit, ac procedere conſueuit, procedendi, omniáque & ſingula alia in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet oportuna faciendi, exequendi, gerendi, & exercendi: inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis plenam,

&

& liberam facultatem concedimus. Non ob-
ſtant. relig. memor. Bonifacij Papæ VIII. ſimi-
liter prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilij
generalis de duabus dictis, dummodo vltra tres
dietas aliquis authoritate præſentium ad iudi-
cium non trahatur, ac aliis Apoſtol. conſtitu-
tionibus, quibuſcumque perſonis, cuiuſcum-
que dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, con-
ditionis, & præeminentiæ exiſtentibus, etiam
Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac quavis
conſultatione, ac ex quibuſvis cauſis, ac cum
quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis,
aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis,
irritantibuſque, & aliis decretis, etiam talibus,
quòd illis nullatenus, aut non niſi ſub certis
modo, & forma, in eis expreſſis, derogari
poſſit, conceſſis, approbatis, & innouatis;
quibus omnibus tenores illorum, ac ſi de ver-
bo ad verbum nihil penitùs omiſſo, & forma
in eis tradita obſeruata inſertæ forent, præſen-
tibus pro ſufficienter expreſſis habentes, quoad
præmiſſa ſpecialiter, & expreſsè derogamus:
necnon omnibus illis, quæ præfati Clemens,
& Paulus prædeceſſores in ſingulis litteris
prædictis voluerunt non obſtare, cæteriſque
contrariis quibuſcumque. *Datum Romæ apud
Sanctum Patrem, ſub annulo Piſcatoris, die 15.
Decembris 1551. Pontif. noſtri anno 2. Roman.
Amaſæus.*

Quapropter tantis indultis, & priuilegiis
113 ſtantibus, ad eorum, † & Sanctæ Inquiſitio-
nis protectionem Rex ſua Regalia retentionis
vtitur, quoties temerè à Sede Apoſtolica im-
petrantur litteræ auocatoriæ primæ, & vlte-
riorum inſtantiarum pertinentium ad Sanctam
Inquiſitionem Hiſpaniæ; tùm quia Rex Catho-
licus Fidei, & Catholicorum dogmatum pro-
tector eſt, ſicuti per plurima iura, & authori-
tates, variáque fundamenta apparet ſupra hac
2. *part. capitul.* 1. *& etiam part.* 1. *cap.* 1. Qui-
bus multa conducibilia videbuntur. At cum
hæ litteræ auocatoriæ tam in prima inſtantia,
quàm in cæteris ſint impeditiuæ, vel ſaltem
ſuſpenſiuæ remedij contra contagium hæreti-
cæ prauitatis, vt expreſsè, & ſignanter agno-
ſcunt, & motiuant dictæ Bullæ, & indulta
Apoſtol. ergo poterit Rex ſua Regalia prote-
ctionis vti, impediendo earum executionem
ad ſcandalum vitandum in Republica Chri-
ſtiana.

Deinde quia ex clauſulis dictarum Bullarum
maximè Clement. VII & ex hac Iulij III. iure
114 & priuilegio † indulgetur Rex Catholicus, ne
ſine ſuo conſenſu expediantur, nec exequantur
huiuſmodi litteræ auocatoriæ, ibi: *ac de con-
ſenſu prædictorum Caroli Imperatoris ac Regis, &
Ioanna Regina derogatum foret, &c.* Et paulò
antè, ibi. *Præfatarum auocationis, & inhibitionis
expreſſa derogatione, ſi abſque Caroli Imperatoris,
& Regis, necnon Reginæ prædictorum expreſſo con-
ſenſu fieri contingeret, nullius roboris & momenti
exiſtere, &c.*

Et ius competens Regi ex priuilegio Apoſto-
115 lico, aut conſuetudine † in rebus Eccleſiaſticis
eſt Regalia ipſius, vt ſcripſimus ſuprà 1. *part.
capitul.* 1. *num.* 116. *& ſequentibus.* De qua co-
gnoſcere poſſe inter Eccleſiaſticos, abundè pro-
batum remanet *in dict. capitul.* 1. *à num.* 135. *cum
multis ſequentibus.* Imò inter legitimas & præ-
116 cipuas cauſas † ad retentionem litterarum Apo-
ſtolic. illa numeratur, quæ verſatur in tuendis
Regaliis, & præeminentiis Regis, ne præiu-
dicium, aut diminutionem patiantur, vt co-
pioſè dictum fuit ſuprà 1. *part. cap.* 5. *per totum,
& cap.* 6. præcipuè *à num* 39. *& ſeqq.*

Et inſuper quia vbi Regis conſenſus neceſſa-
rius eſt, ſi ſine illo † litteræ Apoſtolicæ impe- 117
trantur, in Senatu retinentur, ne exequantur,
vt de iure Regio patronatu diximus ex Bulla
Adriani, & Doctorum authoritate ſup. 1. *part.
cap.* 1. *à num.* 137. *cum ſeqq.*

Præſertim cùm Rex Catholicus ſit patronus
† & ſimul protector Inquiſitionis Hiſpanæ, vt 118
ipſe fatetur ſecurè in ſuis litteris Regiis ſuprà
tranſcriptis, *num.* 51. *&* 52. Et hoc ius patro-
tus ſine ſuo conſenſu expreſſo infringi, aut mi-
nui numquam patitur Rex, atque etiam hoc
Regium patronatum putu reſpicere Pontifices,
qui ad huiuſmodi derogationes Regis noſtri
conſenſum, & apperunt, & ad validitatem re-
quirunt.

Tùm etiam quia ſi conſenſus Regis eſt de
ſubſtantia, † & forma horum reſcriptorum, 119
prout eſt quilibet conſenſus ab ſtatuto requiſi-
tus præſtandus in actu per tertium, vt de ſtatu-
to requirente conſenſum conſanguineorum in
contractu minoris, aut mulieris, ex Bald. *in l.* 1.
*C. qui admitti, & in l. quæcumque, Cod. de bonis
quæ liberis*, quem ſequuntur communiter Do-
ctores *in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum, ff. de ad-
quirend. heredit* latiſſimè proſequitur Tiraquel-
lus *de legibus connub. gloſſa* 6. *à num.* 5. *cum ſe-
quentibus*, Simoncellus *de decretis in præfatio-
ne, num.* 54. *&* 55. Gomez Arias *in l.* 68. *Tauri,
num.* 34. *& ſequentibus.* Et ibidem omnes Tau-
riſtæ. Aliàs litteræ † ipſæ nullæ ſunt, vt do- 120
cent Doctores citati, & eadem Iulij III. ibi:
*Si abſque Caroli Imperatoris & Regis, necnon Re-
ginæ prædictorum expreſſo conſenſu fieri continge-
geret, nullius roboris, & momenti exiſtere:* ne-
ceſſarium erit vt occurratur earum executori,
& executioni, ne de facto cum ſcandalo, & vio-
lentia exequatur in præiudicium iuris, & Re-
galiæ Regis.

Fulcitur deſuper hæc litterarum retentio, ex
eo † quod ex Bulla Alexandri VI. & Clementis 121
VII. apparet, & profitentur Pontifices, litteras
auocatorias expediendas ſine forma prædicta
eſſe, & iudicari debere ſurreptitias, in præiu-
dicium Indultorum Sanctæ Inquiſitionis Hi-
ſpanæ. Et licet Nos ſuprà 1. *part. cap.* 8. (con-
tra plurimos Doctores abſolutè † loquentes 122
ſurreptionem eſſe cauſam legitimam ad reten-
tionem litterarum) negatiuè reſoluamus, ſim-
plicem quamlibet ſurreptionem non ſufficere:
tamen quando ex ſurreptione infertur præiudi-
cium Regi, aut Regno, aut Reipublicæ Ec-
cleſiaſticæ, ſpirituali, aut temporali, & eius re-
cto regimini, retentionis legitimam eſſe cauſam
ex communi Doctorum obſeruantia reſoluimus
in dict. cap. 8. *à num.* 10 *vſque ad fin.* Quæ om-
nes qualitates reperiuntur in huiuſmodi littera-
rum auocatoriarum ſurreptione: præiudicium
iuris, & Regaliæ Regis Catholici apertè fuit
oſtenſum in fundamentis antecedentibus: Rei-
publicæ autem Eccleſiaſticæ eius regiminis ſpi-
ritualis † clarè patet, cum Hiſpaniæ Inquiſitio 123
ideò introducta fuit, vt conſulerent animarum
ſaluti, & occurrerent feſtinanter contagio hæ-
reticæ prauitatis, quo etiam temporalis Reſpu-
blica

blica ſcandalls, inquiete, & ſeditionibus peri-
clitatur, & facilè ad interitum, & ruinam per-
uenit. Igitur ex hoc capite legitimè retioentur
litteræ in dammum Sanctæ Inquiſitionis.

Inducitur inſuper hoc Reipublicæ præindi-
cium ex auocationibus cauſarom maximè in
124 prima inſtantia, quæ maximum pariter detri-
mentum in vaſſallis de prouincia in prouinciam
alienam & longuinquam vocatis, & coactis li-
tigare, cuius damno occurrit Rex per prote-
ctionem, & retentionem litterarum, ſicuti co-
pioſè ſcripſimus ſuprà hac 2. *part. capitul.* 3. *à*
num.6. cum multis ſequentibus, & in §. *vnic. per*
totum, & cap. 11. *à num.* 79. *cum ſequentibus.*
Quibus locis plurimæ, & ſingulariſſimæ do-
ctrinæ, nec non iura expreſſa in propoſito con-
geruntur. Quibus adeò text. *in l. ſed & ha,* §.2.
ff. de procurat. vbi Vlpianus poſtquam præmi-
ſit, procuratorem debere defendere dominum
abſentem io Tribunali competenti, & in eadem
prouiocia, ſubdit: *Ceterum cogi etiam in pro-
uinciam de Roma abire, vel è contrario, vel à
prouincia in aliam prouinciam defendere, du-
rum eſt.*

Deinde quia ex hac litterarum auocatoria-
125 rum impetratione, & executione oriri ſcanda-
lum maximum, & nouitatem expreſsè aſſerit
Rex Catholicus in ſuis litteris tranſcriptis ſu-
prà *num.* 47. *& num.* 49. (cuius Regis aſſertioni
ſtandum aſſe, in terminis probauimus 1. *part.
capitul.*3. §. *vnico, num.* 65.) & tam ob vitan-
dum ſcandalum, quàm abuſum notorium Re-
gem retentionis Regalia vti poſſe legitimè,
abundè fundauimus 1. *part. cap.*4. *& cap.*6.

Quibus & aliis iuris legitimis de cauſis mo-
126 ti ſunt † hactonus Reges noſtri Catholici, lit-
teras auocatorias à Curia Romana impetratas
in qualibet inſtantia; accuratè perquirere, pro-
uidè examinare, nenon retinere, ne executio-
ni mandentur in ruinam populi, vt apparebit
ex decretis, & epiſtolis Regum pro tempore
exiſtentium, quas in vnum compilarunt præ-
dictus Dominus Ioannes Aluarex de Caldas ſu-
perius relatus, & copioſius Dominus Ioannes
Dionifius Portocarrero in Supremo Inquiſitio-
nis Conſilio.

127 Ferdinandus Rex Catholicus, † *anno* 1487.
21. *Decembris*, impediuit ne litteræ quædam è
Romana Curia impetratæ ab Inquiſitoribus
Barchinonenſibus acceptarentur, vt conſtat ex
tabulatiis prædictæ Inquiſitionis Barchinonen-
ſis: id fecit Rex ne prima inſtantia, & alia iu-
ſa à Sede Apoſtolic. Hiſpaniæ conceſſa læde-
rentur ipſo inaudito, & Sede Apoſtolic. iocon-
ſulta; hoc fuit miniſterium executiuum, aut
executio miniſterialis omni iuriſdictione deſti-
tuta, quam Eccleſia Principibus commendat
ipſis iubens, vt ſic ſe gerant quemadmodum in
ſequentibus innoteſcet, abundè fundatur 1. *p.
cap.*1. *&* 2. *part. cap.*2.

Anno 1505. Idem Rex Catholicus Iulio II.
128 † ſcribit pro reuocanda commiſſione, quæ à
Sacra Rota emanarat circa cauſas nonnullas
Sancti Officij in prima inſtantia, vt conſtat *ex
lib.*2. *de Regiis decretis in tabulariis Supremi Se-
natus Inquiſitionis, fol.*244.

Anno 1509. Idem Rex praematicam ſan-
129 ctionem † ſub grauibus pœnis euulgat contra
intimantes, aut figentes litteras è Curia Roma-
na circa Inquiſitorum cauſas, ipſo conſulto, ſi
non prius conſtet ſurreptitias non fuiſſe, &
abſque læſione vlla primæ inſtaotiæ, & alio-
sum iurium ad Inquiſitores pertioentium. Sic
ſe geſſit, quod quia vt tutor, & executor Sa-
crarum Canonom id ſibi licere exiſtimabat, &
quia non nullæ Apoſtolic. litteræ ita generaliter
præſcripſerunt, & virtualiter indicarunt.

Anno 1510. Idem Rex Inquiſitoribus Hi-
ſpalenſibus iubet, vt cohibeant eum qui litteras 130
† Romanæ Curiæ intimauerit ipſo non conſul-
to, ex *lib.*3. *pro ſchedulis Regiis, fol.*71. Id præ-
ſtiterit, vt protector, & executor Concilij Ni-
ceni, & Sacrorum Canonum, ne iura primæ
inſtantiæ, & legitimæ aliæ litteræ violarentur.

Anno 1513. Idem Rex Archiepiſcopo, Pro-
regi, & Inquiſitori Cæſaraugustano mandat, vt
Notarios, & Officiales impediant, † qui litte- 131
ras è Romana Curia intimauerint, pro citandis
quibuſdam Inquiſitoribus ad Sanctam Vrbem,
vt conſtat ex *lib.* 3. *proximè relato, fol.* 108. Id
fecit pro tuendo Canone Niceno, & intra Re-
gnum conſeruanda prima inſtantia. *Anno* 1519. 132
Carolus V. Imperator, & Rex, plura ſimilia † exem-
pla dedit, à Domino Ioanne Aluarex de Caldas
relata, & reperiri, ait, *in libris decretorum Re-
galium, libro V. fol.*36. 106. 107. 108. 109. *lib.*7.
fol. 164. 169. 170. 178. 187. vbi de cauſa
Epiſcopi Toletan. *& eodem lib* 7. *fol.* 305. vbi de
cauſa Epiſcopi Vrigolenſis, *& lib.*8. *part.* 1. *fo-
lio* 174. *& part.* 2. *fol.*2. 18. 34. 61. 65. 66. 67. 81.
82. 87. Sed nonnulla in ſpecie declarare opor-
tebit.

Leo. X. ad ſe aduocauerat per ſpeciale re-
ſcriptum cauſam Didaci de las Caſas, & alio-
sum, quos Inquiſitio Hiſpana ſecretis carceri-
bus incluſerat, † conqueritur Carolus V. man- 133
datum eſſe nouum, & Hiſpaniæ valdè noxium
eſſe repreſentat, ac proinde ſurreptitiè impetra-
tum contra decreta Concilij Niceni, *lib.*11. *pro
Regiis decretis, fol.*55. *&* 56. Exiſtimauit Caro-
lus cum Pelagio Papa ſimiles auocationes non
fieri abſque degradatione, & dehonoratione
Prouinciarum, quam numquam Romani Pon-
tifices intenderunt.

Eodem anno idem Imperator, † & Rex Hi- 134
ſpaniarum ſcribit Romano Pontifici, & Cardi-
nalibus pluribus ſuper non auocanda cauſa Ioan-
nis Præt. ad Roman. Curiam, & monet ſe ea auo-
catione grauari, vt conſtat ex *lib.*11. *pro decretis
Regiis, fol.*72. 74. 75. Id præſtitit ad conſeruanda
iura, & ne aut degradaretur, aut dehonoraretur
Prouincia Catholica, ac omnes illius Iudices
eſſent ſuſpecti, iuxta mentem, & verba Pelagij
Pontificis, & vt tueretur alios Sacros Canones.
Simile quod præſtitit † prædicto anno idem 135
Carolus, vt patet ex eodem libro nuper relato,
fol. 77. 78. 88. quod Auditor Cameræ Apoſtol.
aſſumpſerat in prima inſtantia cauſam Bernardi-
ni Diaz, qui abſens & fugitiuus ab Inquiſitori-
bus Toletanis fuerat proſcriptus. Præterea gra-
uiſſimas proteſtationes coram Sanctitate ſua fie-
ri iuſſit idem Carolus, quod prædictos Inquiſi-
tores Romani quidem Iudices ob eandem cau-
ſam Bernardini Diax excommunicaſſent. Idem
Carolus *anno* 1519. Cum circa poteſtatem † In- 136
quiſitorum Hiſpaniæ, & eorum electionem, &
nominationem nouæ litteræ Apoſtol. contra pri-
ſca indulta, & iura primæ inſtantiæ poſtularen-
tur, monuit illas à peritioribus habendas, & re-
pugnandas, vt infructuoſas, & noxias, quod no-
tum

tum fuit ex *lib. 11. Regalium decretorum, ſeu ſche-
dularum, fol. 93. & fol. 98.* Similia geſta referun-
tur eiuſdem Imperatoris, ex *anno* 1522. *lib.* 4.
*Regalium decret. part. 2. fol. 39. & anno 1534. fol.
172. & anno 1521. lib. 5. fol. 34. & anno 1534.
fol. 222. lib. 4. p. 2.*

Philippus II. antequam legem illam de pri-
137 mis † inſtantiis non auocandis, *anno* 1593.
euulgaſſet plura huius rei documenta præ-
ſtitit.

Anno 1571. cum Ciuitas quædam grauiter
læſiſſet iura Sancti Officij; iuſſit, vt Orator
Romanus Summum Pontificem adiret; ne ea
in cauſa per reſcripta quidquam prouideret,
quod id fieri non poſſet ſine violatione iurium
huius Regni, & de honoratione Maieſtatis Ca-
tholicæ, patet ex *libro exemplarium Aragoniæ,
fol.* 148. Atque id fecit, vt primas inſtantias
tueretur.

Anno 1571. vt conſtat, ex *lib. 9. Regalium
138 decret. fol.* 104. Cum litteræ † emanaſſent a Ro-
mana Curia admittentes appellationem, & auo-
cantes cauſas Inquiſitionis Hiſpanæ ad Vrbem,
iubet Philippus II. vt prædictæ litteræ ad ſe
mittantur; quod ex Iulij III. & aliorum Ponti-
ficum voluntate abſque Regum Hiſpaniæ con-
ſenſu, nihil ſimile præſtari valeret.

Anno 1582. *& anno* 1583. recurſus ad Ro-
manam Curiam † contra iuriſdictionem Inqui-
139 ſitorum Hiſpaniæ impedire curat Philippus, vt
conſtat *ex regiſtro Inquiſitionis Aragonenſis, fol.
11. 12. 13. & ex lib. 5. Regalium decreto. fol.* 200.
227. & 359. *& ex lib. 6. fol.* 157.

Anno 1583. cum ex litteris Apoſtol. omnis
140 cognitio in cauſis † Fidei Hiſpaniæ Inquiſitio-
ni commiſſa fuerit, per omnes inſtantias, mo-
nuit Pontificem ne vllas pœnas illatas ab In-
quiſitoribus, aut diſpenſatione, aut relaxatio-
ne, indulgeret ex *lib. 10. Regalium decret. fol.*
176.

Anno 1587. Iubet ne Inquiſitor Sardiniæ
141 ex ea Prouincia diſcedat, † etiam poſt præce-
ptum de perſonaliter Romæ comparendo: &
graues minas interueniat contra intimantes in-
hibitionem, aut citationem, *lib 2. Regalium de-
cretor. fol.* 354. Id ita præſtitum, quia ex litte-
ris Iulij III. ſine conſenſu, & ſcientia Regum
Hiſpaniæ ſimilis citatio non potuit executioni
mandari: alij alios titulos hoc factum hone-
ſtantes adducunt, quos in hoc tractatu variis in
locis necnon hoc eodem cap. retulimus.

Lib. 8. Regalium decret. lib. 11. Coronæ Ara-
142 gonenſis † plures ſunt litteræ ſupplices Philip-
pi II. ad Pontificem, ne vllas appellationes ad-
mittat ab Inquiſitoribus Sardiniæ etiam in cau-
ſis ciuilibus.

Lib. 10. Regalium decret. fol. 99. aliæ haben-
tur litteræ Philippi II. † pro non admittendis
143 recurſibus ab Inquiſitione Hiſpana ad Roma-
nam Curiam, quemadmodum conceſſum eſt in
pluribus litteris Apoſtolicis.

Prædictis adiunge, quod aſſiduè practicari
videmus circa libros Catholicorum † Autho-
144 rum horum Regnorum tractantes, & fundan-
tes Regis noſtri iuriſdictionem, aut Regalias,
maximè in rebus Eccleſiaſticis ſibi competen-
tes aut de iure, aut indultis Apoſtol. ſiuè etiam
immemorabili conſuetudine à Sede Apoſt. diù
tolerata, qui ob id ſolùm ſolent integraliter in
Romana Curia prohiberi, & vetari, & ad hoc
Breuia Apoſt. tranſmitti ad Inquiſitionem Su-
premam Hiſpaniæ publicanda. Rex tamen no-
ſter omni conatu, ultro tamen reuerenti, huic
violentiæ ſuis Iuribus Regalibus, & ſibi ipſi
illatæ occurrit, agnoſcens hanc prohibitionem
dumtaxat tendere ad infringenda ſua iura, nec
non in graue, & intolerabile præiudicium ſuum,
ac proinde impediens talis Breuis executionem
ad euitanda ſcandala, penes ſe illud retinet, in-
terim quod per ſupplicationem de damnis, &
inconuenientibus conſulit Sanctam Apoſtolic.
Sedem, vt de remedio paternali clementer pro-
uideat. Quod ita ſe gerit Rex noſter illis niſus
fundamentis, quæ ſurſum recenſentur *à num.*
113. *cum ſequentibus*, & plurimis Doctoribus
ibidem per remiſſionem relatis.

Ac etiam protectioni à ſe debitæ tot indul-
tis Apoſtolic. † quibus munita eſt iam diù In- 145
quiſitio Hiſpana ſuper prohibitione, & expu-
gnatione librorum Authorum Hiſpanorum à ſe
immediatè facienda, vt aſſolet independenter
nempè à Congregatione de Indice, & Magi-
ſtro Sacri Palatij, non permittens in iſtis Re-
gnis, nec in Sicilia expurgationem, & prohi-
bitionem emanatam à Congregatione de Indi-
ce Romæ exiſtente publicari, niſi prius per
Conſilium ipſum Supremum Sanctæ Inquiſi-
tionis Hiſpanæ illi libri prohibiti, expurgati
nouiter, & accuratè examinentur, & expur-
gentur, ita vt ſi quid prohibitionis, aut expur-
gationis dignum reperiat, ſub cenſura dumta-
xat ſua, non attenta, quæ à Congregatione de
Indice emittitur, publicantur, ſuper quo plu-
rima exemplaria præ manibus habui ex Regi-
ſtris huius Supremi Conſilij, quæ facilè po-
tuiſſem hîc ſimul inſerere, niſi defeſſus calamus
tam ingentem laborem recuſaret; ſufficit quip-
pè Senatus praxim vſitatam tot Bullis Apoſto-
lic. fulcitam attingere, & ad eius iuſtitiam le-
ctorem memorem reddere illius memorabilis
declarationis Pauli III teſtantis, ſuæ non
fuiſſe intentionis per erectionem † Sanctæ In- 146
quiſitionis Romanæ aliquid minuere, detra-
here, vel præiudicium afferre Iuribus antiquis
Inquiſitionis Hiſpanæ. De qua latiùs ſuprà
num. 87, O quanta iuris fundamenta, & do-
ctrinas poſſem applicare huic independentiæ
Inquiſitionis Generalis Hiſpanæ ab Inquiſitio-
ne Generali Romæ exiſtente deductas tùm ex
Bullis, & indultis Apoſtolicis, & conſuetudi-
ne; tùm ex hac declaratione Pauli III. tùm ex
Regalia Sanct. Sedis Apoſtolicæ: ſi non time-
rem lectoris faſtidium, increpantis me extra
proprij inſtituti ambitum vagantem. Quæ
omnia ſcripta ſunt ſub cenſura, &
correctione Sanctæ Matris
Eccleſiæ, non
aliter.

CAPVT

Digitized by Google

Capvt XXXIV.

Vtrùm Ordinarius, cui fit per Senatum Bullarum Apoſtolicarum, aliorúmve reſcriptorum in prima inſtantia cognitionis remiſſio; an vti Delegatus executor, & in via executiua; an vti Ordinarius, & in via Ordinaria procedere debeat.

Et inſuper quibus in caſibus Bullarum executor cauſam Ordinario in prima inſtantia remittere teneatur.

Et ampliſſimè præ cæteris, qui dicatur legitimus contradictor ad impediendam executionem gratiæ Apoſtolicæ.

Et an, & quando in beneficiis reſeruatis prouiſus ab Ordinario immiſſionem poſſit impedire litterarum Apoſtolicarum.

Et per totum caput clara diſcretione, quando Bullarum virtute executiua, ſeu via Ordinaria ſit præcisè procedendum.

SVMMARIVM.

Ordinarius, cui per Senatum ſit Bullarum remiſſio, an vti Delegatus, & in via executiua, an vti Ordinarius, & in via Ordinaria procedere debeat, grandis merito ſemper reputata fuit difficultas, num. 1.

Aſſertio opinantium abſolutè vti Delegatum, & in via executiua procedere debere Ordinarium, facta ſibi per Senatum Bullarum remiſſione; refertur, & ab Authore fundatur, n. 2. & ſeqq.

Ordinarium, cui Papa delegat cauſam, ei aliàs de iure competentem procedere vti Delegatum, & authoritate delegata, non Ordinaria, nonnulli cenuere, num. 3.

Ordinarium, cui cauſa delegatur ſibi de iure communi competens, vtraque poteſtate procedere, qui firmarunt, n. 4.

Author falſam probat opinionem (de qua num. 2.) ſectantium Ordinarium, cui ſit litterarum Apoſtolicarum remiſſio procedere vt Delegatum, & in via executiua, à n. 5.

Senatus ideò cauſam Ordinario remittit in prima inſtantia, quia ſibi vti tali, & poteſtate propria, non aliena de iure pertinet, non impedita per auocationem informem, ibid.

Ex commiſſione, quæ nulla eſt defectu formæ, Ordinarius procedere non poteſt, & ſic ſua Ordinaria poteſtate procedet, num. 6.

Nec delegatus ipſe, cui ſpecialiter talis commiſſio nulla fuit directa, n. 7.

Commiſſionis virtute, alteri Iudici directa nominatim, Ordinarius procedere non poteſt, quia deficit intentio committentis, n. 8.

Ordinario ſi cauſa vti tali, & iure communi non competeret, eandem illi Senatus non remitteret, num. 9.

Commiſſione data, & petita ſuo Ordinario, quem dixit Salmantinum, cum verè ſit Corduben∫is, neuter vti poteſt, quia vnus non nominatur, in altero ex errore defecit intentio Papæ, n. 10.

Error etiam inculpabilis non poteſt extendere reſcriptum ad caſum ſub verbis non comprehenſum, num. 11.

Commiſſionem expedire non poteſt Iudex non nominatus, nec à nominato recedere poteſt, n. 12.

Commiſſionem vni directam nominato, ſi coram alio non nominato in eis impetrans præſentauerit, nihil agit, ſed vitio nullitatis ſubiiciuntur acta, & ſententia, num. 13.

Commiſſio directa vni perſonæ, in alium transferri non poteſt abſque ſubdelegatione, n. 14.

Commiſſio directa Vicario, ſeu Officiali Epiſcopi, nequit præſentari Epiſcopo in ea non nominato, num. 15.

Nec è conuerſo, quia de nominato ad non nominatum in commiſſione nequit validè fieri tranſitus, num. 16.

Niſi mediante ſubdelegatione, n. 17.

Subdelegatio tacita an ex ſcientia, & patientia Epiſcopi inducatur, num. 18.

Ordinarius, cui litterarum, alteri contra Trident. directarum ſit per Senatum remiſſio, non delegata poteſtate, ſed Ordinaria dumtaxat procedit, num. 19.

Ceſſante auocatione cauſa reuertitur ad poteſtatem Ordinarij, num. 20.

Commiſſio ex defecta forma nulla à principio, non poteſt in Ordinarium tranſire, quia de non ente ad ens non fit tranſitus, n. 21.

Iuriſdictionis ex commiſſione nulla vmbra aliqua non remanet in nominato in ea, n. 22.

Ordinario directa commiſſio, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, an & quando, Ordinaria, vel delegata procedat poteſtate, n. 23.

Ordinarius, cui dirigitur commiſſio, nequit procedere vtraque poteſtate delegata, & Ordinaria ſimul, quia vna ſemper confunditur, niſi expreſſè in commiſſione ſibi ita dicatur, n. 24.

Ordinarius per litterarum remiſſionem, factam à Senatu, non poteſt fieri Delegatus, quia non eſt nominatus in eis, n. 25.

De non ente ad ens non poteſt fieri tranſitus, n. 26.

Flores de Mena dicens Ordinarium, cui ſit à Senatu remiſſio Bullarum, in executione procedere vti Delegatum, quoad cætera vti Ordinarium declaratur, n. 27.

Executio gratiæ ſuper beneficio reſeruato, directa Ordinario, ſi alteretur eius natura, & debeat procedere in via Ordinaria, iuriſdictione tunc procedit Ordinaria, n. 28.

Ordinarius procedit vti Delegatus in commiſſione, ergo debet procedere via executiua, falſa eſt propoſitio abſolutè ſumpta, n. 29.

Ordinarium, cui per Senatum ſit Bullarum remiſſio debere indiſtinctè via Ordinaria procedere, non executiua, qui ſoleant contendere, n. 30.

Et qua ratione moueantur, ad ſic ſentiendum, num. 31.

Falſa, & impoſſibilis horum aſſertio oſtenditur, num. 32.

Executoris datio ad gratiam ceſſauit, ergo gratia amiſit priuilegium executiuum, falſa oſtenditur argumentatio, ibidem, & num. ſeqq.

Bulla gratioſa tres continet partes, rem poſtulatam, executionem, quam de iure merentur, & executoris dationem, n. 33.

Executoris datio ad gratiam, licet ceſſet, cætera eiuſdem intacta remanent, n. 34.

Inſtrumen

Inſtrumenta guarentigiata, & alia exequibilia amittere executionis priuilegium per vſum eorum coram Ordinario, eſt abſurdum, n. 35.

In commiſſione pro executione gratia, non ſubſcripta, per Senatum Ordinario remiſſa, tenetur iſte regulariter via executiua procedero, aliter nempe non alterata priuilegiata natura, n. 36.

In omnibus caſibus, in quibus littera gratioſe, remiſſa per Senatum Ordinario, amittunt priuilegiatam executionis naturam, Ordinarius via ordinaria procedere tenetur, & in ea partes audire, num. 37.

Inſtrumento guarentigiato ineſt qualitas executiua, num. 38.

Littera Apoſtolica ob illarum reuerentiam habent executionem paratam, num 39.

Vulneratis litteris per ſententiam via executina amittitur, quat nec ſuperior ad quem eſt appellatum exequi poteſt, num. 40.

Vulnerata non dicuntur littera ob declaratum proceſſum nullum, niſi etiam ipſa annulentur, num. 41.

Nec vulnerantur, etſi declaretur non eſſe iuſtificatas, cùm poſtmodum iuſtificata exequi valent, num. 42.

Ex ſemol vulneratis litteris amplius executiuè agi nequit. num. 43.

Sententia vulnerans inſtrumentum, ſi eſt nulla notoriè, non impedit eius executionem, ibidem.

Executiuum priuilegium inharens litteris Apoſtolicis aut inſtrumento guarentigiato, non alteratur, & nec mutatur per Iudicum variationem, & mutationem. num 44.

Sed quocumque vadant, & coram quocumque Iudice agatur, ex eiſdem executiuam viam retinent, non amittendam, num 45.

Inſtrumentum in alio Regno confectum, quod executionem meretur, vbilibet eam retinet coram quolibet Iudice diuerſi Regni, num. 46.

Inſtrumentum guarentigiatum inter laicos confectum coram Eccleſiaſtico Iudice priuilegium executionis non amittit, num. 47.

Decretum Senatus, quo littera merentes ſui natura executionem, remittuntur Ordinario, nec immutat, nec poteſt naturam priuilegiatam, ac ideò executiuè procedere debet Ordinarius, n. 48.

Executio petita coram alio Iudice, & orta competentia per Ordinarium competentem declaratum, non alteratur, ſed coram eo executio non amiſſa poſtulatur, num 49.

Ordinarius, cui fit litterarum remiſſio, quando in eis alias executionem merentibus valeat & debeat via ordinaria procedere latiſſimè oſtenditur, à num. 50.

Tertij cauſa ſe executioni per Senatum remiſſa Ordinario opponentis in via ordinaria tractanda erit, eadémque tertius ab Ordinario audiendus, num. 51.

Quod in quolibet tertio, cui res indicata non nocet, nec in inſtrumento guarentigiato, aut litteris Apoſtolicis eſt comprehenſus, num. 52.

Littera Apoſtolica pro executione gratia ſuper beneficio reſeruato quantum ad executionem, ſeu proceſſum extraiudicialem ſubſcriptione non egent, quia tunc non percutiunt Tridentin. decretum, num. 53.

Contradictor legitimus, comparens coram executore litterarum ſuper beneficio reſeruato, in via ordinaria audiri debet, num. 54.

Niſi & contra ipſum commiſſio veniat ſubſcripta, num. 55.

Commiſſio non ſubſcripta ſuper executione gratia ad beneficium non reſeruatum percutit primam Ordinarij inſtantiam, ad quem pertinet, tam ſuper executione, quàm ſuper Iudicio Ordinario, num. 56.

Sed ſi tunc fuerit commiſſio ſubſcripta executori pertinet, non Ordinario cognitio, tam in via executiua, quàm in via Ordinaria, num 57.

Cauſa poſſeſſionis ſuper beneficiis reſeruatis poſſunt a Delegato Apoſtolico cognoſci, num. 58.

In executione Bullarum magis extraiudicialiter, quam iudicialiter proceditur, num 59.

Contra executionem litterarum ſi allegetur aliquid requirens altiorem indaginem, in quo cum detur inſtantia, hac ab Ordinario auferri nequit, num. 60.

Executoris litterarum iuriſdictio vbi ceſſat, nequit gratiam exequi, ſed per Senatum Ordinario remittenda, num. 61.

Executor ad beneficium reſeruatum poteſt executiuè procedere, niſi compareat legitimus contradictor, aut poſſeſſor, quorum cauſam executor remittit Ordinario, vel per Senatum remittendam, num. 62.

Via executiua, etſi inſtantiam non habet ad Ordinarium pertinet, num. 63.

Ex verbis gratia ſi executor tenetur aſſumere partes Iudicis, an poſſit cognoſcere in prima inſtantia, etſi ſubſcriptia deficiat: aſſertio Auguſt. Barboſa, & Nouarij refertur, num. 64.

Negatiuè reſoluitur contra ipſos, num 65.

Anotatio ſiue tacita, ſiue expreſſa in prima inſtantia requiris pro forma ſubſcriptionem manus Sanctiſſimi, num 66.

Ex gratia verbis, ſi executor tenetur aſſumere partes Iudicis, ſi eius commiſſio fuerit ſubſcripta, poteſt cognoſcere in prima inſtantia, nec tenetur eam Ordinario remitere, num 67.

Ex verbis gratia ſi executor tenetur aſſumere partes Iudicis, eas non aſſumet, ſi commiſſio non ſit ſubſcripta, ſed cauſam remittit Ordinario, num. 68.

Auditor Camera quando gratiam exequitur, non poteſt in via ordinaria cognoſcere, ſed illam Ordinario remittere, num 69.

Executor gratia, vt poſſit via ordinaria procedere duo requiruntur, quod ex verbis gratia teneatur aſſumere partes Iudicis, & quod eius commiſſio ſit ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi, num 70.

Auocatio ab Ordinario de iure communi per ſolam commiſſionem, alteri factam ſufficiebat, hodie ex Tridentin. etiam expreſſa nullatenus, niſi ſit ſcripta, num. 71.

Subſcriptio propria manus Sanctiſſimi influit in iis omnibus, qua virtualiter in commiſſione de iure continentur, num. 72.

Sigillum comprobat, confirmat, & robur addit iis, quo in ſcriptura continentur, num. 73.

Subſcriptio propria manus Sanctiſſimi vnicum, & ſolidum eſt ſignum eius voluntatis ad cognoſcendum, an velit auocare cauſam ab Ordinario, nen aliud, num. 74.

In omnibus, in quibus executer gratia poterat de iure communi ac debebat cognoſcere in via ordinaria, in iis hodie ex Trident. pariter Ordinarius, cui fit per Senatum remiſſio, ordinariè procedere debet, num 75.

Et è conuerſo, in quibus executer iure communi attento via executiua procedere tenebatur, pariter hodie Ordinarius tenetur, cui

Digitized by Google

ſit per Senatum cauſæ remiſſio, num.76.

Executor gratiæ ad immittendam in poſſeſſionem eſt ſuapte natura merus executor, ita vt in eis non procedat diſpoſitio, capit. ſtatutum de reſcript.lib.6. num.77.

Si coram executore compareret legitimus contradictor, vel adeſt poſſeſſor, fiebat executor de iure communi, & tenebatur aſſumere partes Iudicis iudicialiter procedere, & Ordinariè, & diffinitiue pronunciare, num.78.

Executor gratiæ ad immiſſionem regulariter extraiudicialiter procedit, niſi adſit poſſeſſor, vel legitimus contradictor, compareat, quo caſu iudicialiter procedit, num.79.

Executor gratiæ nequit hodie ex Tridentin. aſſumere partes Iudicis in prima inſtantia, vbi aliàs de iure communi poterat, cum hæc Ordinario pertineat, niſi ſua commiſſio fuerit ſubſcripta à Sanctiſſimo, num.80.

Executor gratiæ in Francia non habet aliquam cauſæ cognitionem, ſed ſolam executionem puri, & meri facti, ita vt cauſæ cognitio Ordinario remittatur, num.81.

In Hiſpania executores cognoſcunt de executione; requirente tamen altiorem indaginem Ordinario tenentur remittere, num 82.

Quod intellige in beneficiis reſeruatis, in quibus quoad executionem meram, & extraiudicialem cognitionem ſubſcriptione non indiget, in cæteris tamen non reſeruatis, nec de executione cognoſcere valent, niſi ſua ſit commiſſio ſubſcripta, num.84.

Nicolaus Garcia dicens executorem gratiæ, vbi adeſt legitimus contradictor pronunciare diffinitiuè, procedit de iure communi, non ex Tridentin. noua diſpoſitione iuxta Flores de Mena, quem ipſe improbat, & perperam, num.85.

A regula prohibitiua Triden. ſolùm excipiuntur executores ad beneficium reſeruatum, ergo in cæteris inuiolata manet, ita vt egeant ſubſcriptione, num.86.

Contradictor legitimus non poſſidens, comparens re integra coram Ordinario, cui Senatus remiſit litteras ad immittendum, immiſſionemq; impedit, & in via ordinaria ab Ordinario erit audiendus, num.87.

Maximè litteris habentibus clauſulam citatis citandis, aut amoto illicito detentore, num.88.

Executor gratiæ poteſt ſummariè cognoſcere de legitimitate contradictoris, ſuſpenſo principali quod in via ordinaria pertinet Ordinario, n.89.

Legitimi contradictoris comparentis ad impediendam immiſſionem gratiæ cauſa Ordinario remittenda ordinariè, tractanda, num 90.

Ad effectum legitimandi contradictorem poteſt ſummariè cognoſcere, & poſtea remittere cauſam ſuo Ordinario, num.91.

Poſſeſſione vacante executor pro immittendo prouiſum Apoſtol. non tenetur aliquem citare, n.92.

Contradictor legitimus, re integra comparens, poſſeſſione vacante, impedit immiſſionem, qui ſi non auditur appellat, & cauſat attentata, n.93.

Contradictor legitimus dicitur habens titulum coloratum, dummodo ſuum titulum coram executore gratiæ producat, & licitè appellat, & cauſat attentata, ſecus ſi non produxerit, numer. 94. & 95.

Parem titulum habet prouiſus ab Ordinario, & prouiſus a Papa interim quod de reſeruatione probabiliter dubitatur, ibidem.

Præſentatus ante inſtitutionem eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtol. num.96.

Capitulum, licet non poſſideat, eſt legitimus contradictor ratione articuli, puritatis ſanguinis ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtolici, num.97.

Reſignans quando ſit legitimus contradictor ad impediendum immiſſionem reſignatarij, num.98.

Executiua via ceſſat, & ordinaria eſt agendum, vbi concurrit immiſſioni paritas titulorum, num 99.

Secundus executore ad gratiam datus in defectum prioris, quando adquirat iuriſdictionem, num. 100. remiſſiuè.

Secundo executore dato ad viam executiuam in negligentiam prioris, hæc, atque iuriſdictio illius ceſſant comparente legitimo contradictore, cuius cauſa ordinariè erit tractanda, num.101.

Executor primus tranſactis triginta diebus, an poſſit re integra, etiam inuita parte, exequi gratiam ſibi commiſſam, ibid. remiſſiuè.

Et quid quando poſt dictos triginta dies declarauit non poſſe procedere, ibidem, remiſſiuè.

Legitimus contradictor comparens re non integra in via ordinaria, & coram Ordinario poſſeſſor auditur, num.102.

Legitimus contradictor non poſſidens legitimo tempore comparere dicitur, etiam poſt immiſſionem, quando ea fuit ex aliquo capite nulla, num.103.

Legitimus contradictor, comparens coram Ordinario, cui litterarum pro immiſſione prouiſi ſit per Senatum remiſſio, debet in via ordinaria audiri, ſicuti iure communi attente poterat executor, num.104.

Executor ante immiſſionem tenetur quærere, & citare poſſeſſorem ſi adeſt, vel ſi littera ſub intruſione ſint expedita, & eum in via ordinaria, non executiua (quam rectè impedit) audire, num.105.

Poſſeſſor vbi adeſt, vel aliàs legitimus contradictor impediunt executionem litterarum, & iudicium erit ordinariè tractandum cum eis, num.106.

Quod procedit hodie in Ordinario, cui ſit per Senatum litterarum remiſſio, ibidem.

Poſſeſſor beneficij, ab alio ob delictum, aliamvè cauſam iuris impetrati, debet in via ordinaria, non executiua audiri, & vinci, num. 107. & num.108.

Aliàs executio eſt nulla, & attentata, num.109.

Ac etiam ſi executio fiat ante appellationem, vel poſt eam interpoſita à poſſeſſore, cuius beneficium fuit impetratum ob iuris defectum, aut delictum, num.110.

Qui manutenendus eſt, non is, cui poſſeſſio per executorem attentata data fuit, num.111.

Poſſeſſore ſtante executor gratiæ debet aſſumere partes Iudicis, eum citare, & via ordinaria audire, & datur appellatio ſuſpenſiua cauſans attentata, num.112.

Executor merus quando efficiatur mixtus, n.113. remiſſiuè.

De nullitate vnionis ante executionem eſt agendum, quando ab ea pendet iuſtificatio nullitatis narrata, num.114.

Vbi agitur de remouendo poſſeſſore à ſententia executoris datur appellatio ſuſpenſiua cauſans attentata, num.115.

Oppoſitio calumnioſa non impedit immiſſionem, num.116.

Vbi

Vbi agitur de remouendo poſſeſſore cenſura ſum-mula, & attentata, quia ab executoris ſententia datur appellatio ſuſpenſiua, n. 117.

Citari debet, & audiri is, contra quem ob aliquod defectum fuit beneficium impetratum, etiamſi poſſideat, num. 118.

Ordinarius, cui fit per Senatum remiſſio litterarum, impetratarum contra aliquem ob defectum tum, ſeu delictum, debet illum in via Ordinaria audire, num. 119.

Prouiſus ab Ordinario, & poſſeſſor eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtolici ex cauſa reſeruationis, quando iſta non eſt notoria, ſed obſcura, & dubia, num. 120. & ſeqq.

Et impedit viam executiuam litterarum, & in via Ordinaria debet audiri, ibid.

Prouiſos ab Ordinariis agnoſcit Papa pro legitimis contradictoribus, n. 121.

In prouiſo per Ordinarium, vt in beneficiis reſeruatis dicatur legitimus contradictor ad introducendam viam Ordinariam, duo ſimul debent concurrere, titulus coloratus, & poſſeſſio, numer. 122.

Doctores, & Rota deciſiones plurima ad idem recenſentur, à num. 123.

Executor contra notorie intruſos carentes titulo colorato, qui nec de iure, nec de facto poſſunt contradicere immiſſionem, procedit ſine citatione, & cauſa cognitione, n. 124.

Intruſus non dicitur ille, qui habet titulum ab eo, qui dare poteſt, licet de eius viribus diſceptari valeat, num. 125.

Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, num. 126.

Decretum irritans nihil operatur, dum clarè non apparet diſpoſitionem, qua eſt appoſitum, intrare, ſed interim poſſeſſor manutenetur, n. 127.

Reſeruatio, & decretum irritans non producunt ſuos effectus, dum de reſeruatione non conſtat, nec probatur, n. 128.

Decretum irritans, in reſeruatione appoſitum, nihil operatur, niſi clarè pateat, beneficium eſſe reſeruatum, num. 129.

Decretum irritans tunc inficit poſſeſſionem, & titulum, quando intrat conſtitutio, cui adhaeret, num. 130.

Decretum irritans non operatur, niſi clarè pateat beneficium ſub regula reſeruatoria comprehendi, num. 131.

Clauſula irritans in priuilegiis tanquam acceſſoria non operatur effectum, niſi clarè conſtet priuilegia intrare, num. 132.

Decretum irritans appoſitum in conſtitutione Gregor. de publicandis reſignationibus non intrat, dum non fuit doctum de non publicatione, numer. 133.

Nec impedit manutentionem, ibid.

Decretum irritans tunc inficit poſſeſſionem, ſi certum eſt intrare, non quando eſt dubium, quia tunc manutentionem, nec impedit ſaltim virtute detentionis, num. 134.

Siue reſeruatio ſit generalis, ſiue ſpecialis, vt non intret decretum, donec appareat diſpoſitionem principalem percutere caſum, n. 135.

Decretum irritans inficit poſſeſſionem iuris, non facit, num. 136.

Manutentio datur pro ſola detentione, numer. 137.

Decretum irritans tunc intrat, quando eſt iuſtificata gratia eius, qui de illo opponit, alioquin ſufficit, poſſeſſori excludere actorem per non ius ſuum, num. 138.

Poſſeſſionem prouiſi ab Ordinario non inficit reſeruatio, dum non docetur intrare, imò in ea manutenetur, & eſt legitimus contradictor, n. 139.

Vbi ad idem Rotæ deciſiones adducuntur, ibid.

Reſeruatio tunc impedit reſtitutionem ſpoliati, & eius manutentionem, quando ea clarè conſtat, & non aliter, num. 140.

Paria ſunt non probare, quod obſcurè probare, ibidem.

Prouiſus, & poſſeſſor per Ordinarium manutenetur, vti legitimus contradictor, quando clarè non probatur intrare reſeruationem, & decretum irritans, n. 14 .

Reſeruatio clarè, & concludenter probari debet per prouiſum Apoſt. quando concurrit cum prouiſo per Ordinarium, n. 142.

Reſeruationis probatio, ſi dubia reddatur prouiſus ab Ordinario impedit immiſſionem, & ceſſat via executiua litterarum Apoſtol eſtque cum eo via Ordinaria agendum, n. 143. & 144.

Clauſula (contradictores Appellatione poſtpoſita compeſcendo) operatur contra contradicentem de facto, & non de iure, n. 145.

Et intelligitur iuris ordine ſeruato, & citatis citandis, num. 146.

Clauſula (amoto quolibet illicito detentore) vbi nulla res iudicata praceſſit, facit executorem mixtum, & requirit ordinem iudiciarium, numer. 147.

Quo caſu licita eſt appellatio ſuſpenſiua cauſans attentatá, num. 148.

Reſeruatio vbi non eſt materialiter notoria, ſed probabiliter de ea dubitatur, prouiſus ab Ordinario poſſidens, impedit viam executiuam litterarum, & via Ordinaria aggreditur cum eo, num. 149.

Rota deciſio ad idem adducitur, à n. 150.

Prouiſus ab Ordinario poſſidens eſt legitimus contradictor, contra quem procedi nequit executiuè, ſed Ordinariè agendum, n. 151.

De immiſſione ex l final. C. de edicto Diui Adrian. ad immiſſionem virtute litterarum Apoſtol. rectè argumentatur, n. 152.

Titulus Ordinarij facit legitimum contradictorem contra immiſſionem ex Bullis gratioſis Apoſtolicis, num. 153.

Subrogatio gratioſa non intrat, vbi non conſtat de beneficio litigioſo, n. 154.

Lis non dicitur introducta, vbi non conſtat de mandato impetrantis commiſſionem ad illam mouendam, num. 155.

Promiſſio de rato arguit defectum mandati, numer. 156.

Inhibitio ante executionem non cauſat litigium in beneficio, num. 157.

Exceptio, Papam voluiſſe concurrere cum Ordinario, pertinet Iudicio Ordinario, nec obeſt prouiſo per Ordinarium, quominus executionem impediat litterarum Apoſtolicarum, n. 158.

Ad impediendam immiſſionem ex gratia Apoſtolic. par titulus requiritur, vbi vterque petit immiſſionem, num. 159.

Secus ſi prouiſus ab Ordinario idem poſſideat, qui impedit immiſſionem petitam a prouiſo Apoſtolico, n. 160. & à n. 166.

In immiſſione ex gratia Apoſtol proceditur ad inſtar, leg. fin. Cod. de edicto Diui Adrian, num. 161.

In immiſſione & l. final. C. de edicto Diui Adrian.

admittitur contradictor ab alio fonte, nempè ab alio teſtatore, num.26.

Poſſeſſor allegans titulum excluſiuum iuris prouiſi Apoſtolici, vel reddentem illum turbidum, impedit immiſſionem, cum Papa prouiſo ab Ordinario non intendat praeiudicare, n.163.

Et ſuſpendit executionem, & cum eo agitur via Ordinaria, num.164.

Contradictor legitimus poſſidens impedit immiſſionem executiuam litterarum, qui in via Ordinaria eſt audiendus, n.165.

Par titulus requiritur ad impediendam immiſſionem, quando nullus poſſidet, ſed vterque eam praetendit, num.166.

Secus ſi prouiſus cum titulo Ordinario iam ſit in poſſeſſione, quia ad impediendam executionem non non requiritur titulus ex eodem fonte, num.167. & à num.159. & 160.

Gratia conceſſa obſeruationem prius de qualitate fundamentali debet conſtare, n.168.

Statuto prohibente omnem exceptionem contra inſtrumentum publicum, admittitur exceptio, quod inſtrumentum non ſit publicum, n.169.

Etiamſi exceptio requirat altiorem indaginem, num.170.

Etſi obligatus ſit executiuè, cum ſit exceptio proueniens èx ipſo inſtrumento, n.171.

Ad impediendam immiſſionem litterarum pariter iudicatur regulariter legitimus contradictor cum ſolo titulo, ac contradictor cum poſſeſſione, nam cum vtroque via Ordinaria eſt agendum, num.172.

Cum quolibet tertio, ſe executioni opponente, debet agi via Ordinaria, n.173.

Et vterque contradictor debet coram exequente litteras ſuum titulum producere, quem ſi non produxit, non impedit immiſſionem, n.174.

Immiſſio ſemel legitimè facta non reuocatur per nouam tituli productionem, niſi in continenti appareat de bono iure producentis, n.175.

Contradictor poſſidens debet perquiri per executorem, & citari, aliàs executio erit nulla, num.176.

Contradictor poſſidens non citatus quandocumque compareat, etiam re non integra, debet audiri repoſita ante omnia immiſſione iam facta, num.177.

Contradictori poſſeſſori non audito, aut non citato per executorem, datur manutentio, n.178.

Poſſeſſio inſtrumentalis non eſt manutenibilis, non expulſo prius per executorem poſſeſſore, num. 179.

Poſſeſſore non vocato executor nequit poſſeſſionem dare prouiſo Apoſtolico, n.188.

Immiſſione data non citato poſſeſſore, ſi hunc velit executor denuo audire, & citare, ante omnia debet immiſſionem attentatam reponere, aliàs nulliter agit, n.181.

Anterioritas prouiſionis reſpicit petitorium, num. 182.

Simplex contradictor cum titulo abſque poſſeſſione debet comparere re integra ante actualem immiſſionem, licet poſt decretum, n.183.

Contradictor non dicitur legitimus prouiſus ab Ordinario ſi per beneficio reſeruato, quando non poſſidet, num.184.

Qui tunc via executiua tantum auditur, ibid.

Ad impediendam poſſeſſionem vacantem par titulus eſt neceſſarius, n.185.

Titulus, ab eodem fonte emanatus requiritur ad impediendam poſſeſſionem vacantem, quando vterque contendit ſuper eius immiſſione: ſecus quando prouiſus Ordinarius per prius illam occupauit, n.186.

Prouiſus ab Ordinario, prouidente bona fide beneficium vacans in ſuo menſe poſſidens, & prouiſus Apoſtolicus ex reſeruatione praetendens, vterque habet fundamentum de iure communi, num.187.

Reſeruatio veniens ad annullandam collationem Ordinarij, & excludendum reum poſſeſſorem, debet plenè, & concludenter probari, n.198.

Nec eſt per plures praeſumptiones, ſed per plures probationes amouendus à ſua poſſeſſione, n 189.

Vna praeſumptio tollitur ex alia, & fortior vincit debiliorem, n.190.

Vna probatio contraria probatione conquaſſatur, num.191.

Reſeruatio non intrat quando contra eam aliquid coloratum apponitur, n.191.

In praeſumptionum paritate praefertur reus, & poſſeſſor, num.193.

Probationum paritas cum poſſeſſione reducitur ad imparitatem, n.194.

Sequeſtrum beneficij de mandato Principis, donec cauſa cognoſcatur, non priuat poſſeſſionne, num.195.

Prouiſus ab Ordinario, & poſſeſſor manutenetur, dum reſeruatio redditur turbida, n.196.

Reſeruatio ſi eſt notoria, quae nulla poteſt tergiuerſatione celari, inficit poſſeſſionem, & titulum prouiſi ab Ordinario, qui tunc non dicitur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſo Apoſtolico, n.197. & ſeqq.

Et quando dicatur turbida, ibid.

Reſeruatio ſi reddatur turbida, immiſſio denegatur prouiſo Apoſtolico, niſi eadem ſit notoria, num.198.

Prouiſus ab Ordinario manutenetur in ſua poſſeſſione, dum de reſeruatione turbida contenditur, num.199.

Ordinarius, cui fit per Senatum Bullarum gratia remiſſio, vt cognoſcat quando executiuè, vel Ordinaria via procedere teneatur, prae oculis habeat regulis immiſſionis ex l. fin. C. de edicto Diui Adrian. tollend. n.200.

Ordinarius in Bullis ſibi per Senatum remiſſis executiuè tunc procedet, ſicut & quando executor procederet, ſi ſua commiſſio fuiſſet ſubſcripta de manu Sanctiſſimi, n.201.

Executor quando in Bullarum executione debet aſſumere partes Iudicis, & via Ordinaria audire ſi ſeruata forma Tridentin. fuiſſet datus, ita & iis caſibus Ordinarius procedere debet Ordinariè, facta ſibi per Senatum Bullarum remiſſione, num.202.

Senatus prudenter, iuſtèque receſſit ab ſtylo, ex quo ſolebat in decretis remiſſionis Bullarum addere Ordinarium proceſſurum executiuè, vel Ordinariè iuxta caſuum varietatem, & de ratione, num.203.

QVAM inextricabilis ſit, & inuincibilis † haec difficultas, 1
quamque eius vera reſolutio occulta, & incomprehenſibilis, omnia ſuprema Tribunalia Regia, necnon Eccleſiaſtica, & vtrorumq; Aduocati docti teſtantur, imò & litiũ hanc cõtrouerſiam continentiũ aſſidua diſſentio clamat,

clamat ſiquidem inter omnes varias, atque etiam repugnantes ſententias, & opiniones in dies reperimus.

Quidam namque intrepidè ſectantur Ordinarium, cui à Senatu cognitio remittitur in prima inſtantia circa Bullas gratioſas, aut alias lit-
2 teras † Apoſtolicas, & commiſſiones pro executione gratiæ alteri commiſſas omnino indiſtinctè & abſolutè procedere debere, vti delegatum, & poteſtate delegata, & quemadmodum executor in eiſdem litteris nominatus expreſſim poterat, & de iure debebat executiuè procedere; ita & ipſe (qui eius locum ingreditur) & per Senatus decretum ſubrogatur.

Horum aſſertionem fundare poſſumus vel ex
3 ea opinione Doctorum, quæ habet, quod quando Ordinario † committitur per Papam cognitio cauſæ, quæ aliàs ſibi competebat de iure communi, non procedit vti Ordinarius, ſed vti delegatus, & authoritate, ſeu poteſtate delegata, non Ordinaria, cuius opinionis altius mentionem fecimus cum Doctorum plurium relatione ſup. hac 2. *p. cap.* 25. *à num.* 26. *verſ. Quando autem aliquorum caſuum, &c.*

Vel poteſt fundari potius hæc aſſertio alia
4 Doctorum opinione ſectantium, † quod quando Ordinario remittitur cauſa per ſuperiorem (caſu, quo de iure communi ad ſe pertinebat cognitio) tunc procedat iſte Ordinarius vtraque poteſtate ſimul, & delegata, & Ordinaria, vt cum Ferdinando de Loazes *in allegation. pro oppido de Mula, num.* 54. Toma. Tribitia. *deciſ.* 1. *per totam, lib.* 1. Sigiſmund. Scaccia. *in tractatu de indiciis, part.* 1. *cap.* 16. *num.* 5. tenet Carolus de Graſſis *de effectibus Clericat. effect.* 1. *num.* 758. à princip. Videndus Gratianus etiam, Felinus, & Auileſius, quos refert Cenedus *practicar. canon. queſt.* 34. *num.* 8. Vbi quando Iudex habens poteſtatem delegatam, & Ordinariam, videatur delegata potius, quàm Ordinaria proceſſiſſe. Igitur ſicut pro executione gratiæ poterat executiuè procedere delegatus nominatim expreſſus in commiſſione; ita pariter, & Ordinarius in eius locum ſuccedens per Senatus remiſſionem, qui vti delegatus procedere in dubio videtur ex eiſdem Doctoribus, ac per conſequens via executiua.

Sed horum aſſertio in caſu noſtro principali
5 proculdubio falſa eſt, † falsóque fundamento nititur, vt cum euidentia clarè monſtrabimus. Etenim ideò Senatus Regius Ordinario cognitionem remittit, quia ſibi de iure communi priuatiuè pertinet vti tali Ordinario iure & poteſtate propria, non aliena, quæ nec ablata ſibi, nec auocata cenſetur à Sede Apoſtolica per ſpecialem delegationem eiuſdem alteri factam, ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi deficiente, tanquam commiſſam contra expreſſam determinationem, & formam eſſentialem Sacroſancti Concil. Trident. *in cap.* 20. *cauſa omnes. ſeſſ.* 24. *de reformatione*, de qua latius ſup. hac 2. *p. c.* 3. *c.* 16. & ſæpè alibi, atque ideò nulliter, quæ nul-
6 los iuris effectus operatur, vt per idem Trident. decretum, † & quæ nos in dictis cap. quapropter prædicta commiſſio informiter facta reſoluitur, & euanuit, & per conſequens eius virtute Ordinarius procedere nequit, nec delegata poteſtate vti, ſed dumtaxat Ordinaria.

Probatur ſecundò, quoniam eiuſdem com-
miſſionis virtute † nec Iudex delegatus nomi- 7
natim datus, nec Ordinarius procedere poteſt, non delegatus ipſe, cùm auocatio & datio executoris omiſſa Concilij forma, ſit ipſo iure nulla, nec eius vigore ſibi adquirit aliquam iuriſdictionem ex proximè dictis.

Nec Ordinarius; tùm quia cum ipſa com- 8
miſſio ſit nulla ipſo iure, ex ea Ordinarius procedere non poteſt, quia de non ente ad ens non poteſt fieri tranſitus, *l.* 2. *ff. de vſufructu, l. Seia, ff de tuto. & curato. l. eius, ff. de reb. credit. l. ſi metua, ff. de hered. inſtit.* Ariſtotel. *lib.* 1. *de generat. & corrupt.* Caldas Pereira *de empt. & vendit. cap* 3. *n.* 15. Farinac. *conſ.* 69. *n.* 90. *lib.* 1. Marius Giurba *in conſuetud. Meſſanen cap.* 16. *gloſ.* 1. *n.* 8. *p.* 1. Peregr. *conſ.* 21. *n.* 19. *vol.* 4. Montier. *deciſ.* 1. *n.* 54. & per text. *in l. ſed ſi manente, ff. de precarie. l. item quæritur, §. qui implete, ff. locati, l. in rebus, § vlt. ff. de precario.* obſeruant Gloſſa communiter recepta *in c. ij qui, verb. Specialiter, de prebendis, lib.* 6. Bald. *in rubrica de cauſa poſſeſſ. & propriet. n.* 11. *&* 13. *C. ad Trebel.* Tiraquel. *in tract. le mort. Saiſit.* 5. *p. declarat.* 1. *n.* 7. Mulina *de Hiſpan. primogen. lib.* 3. *c.* 14. *n.* 40. *& lib.* 4. *c.* 12. *à n.* 22. Paz *de tenuta cap.* 33. *à n* 17. *&* 20. Tùm etiam, quia Ordinarius non eſt in commiſſione datus, nec talem intentionem habuit ſancta Sedes Apoſtolica, nec per remiſſionem ſibi per Senatum factam cognitionis videtur ſubrogatio executoris fieri, ex eo, quia Senatus id facere non poteſt, cùm iuriſdictione Eccleſiaſtica, & maximè ſpirituali tanquam incapax careat penitùs, nec iuriſdictionem, quam non habet, dare poteſt, nec committere, aut Delegare ex iuribus vulgaribus, nec talis fuit vnquam Senatus intentio, nec in eo ſe intromittit, qui dumtaxat vti protector Concilij certat de eius obſeruantia; tùm
etiam, quia ſi cauſa Ordinario † vti Ordinaria 9
poteſtate vtenti non competeret, illius cauſæ cognitionem eidem non remitteret Senatus, atque ita vt cognoſcat Ordinaria iuriſdictione, non Delegata; imò ſi de facto Senatus Ordinario cauſam remitteret, vti Delegato, nihil ageret, cùm nec commiſſionis facta præſentatio eidem valida eſt; ſed nullius momenti, nec aliquam acquirit iuriſdictionem.

Diſcurſus iſte & legitimus eſt, & veriſſimo ni-
titur fundamento; † etenim ſi quis impetrat cõ- 10
miſſionẽ pro executione gratiæ ſibi à Sede Apoſtolica factæ ſuo Ordinario errando in Diœceſi, vt ſi Salmãtinæ, dixerit per errorẽ Cordubenſis, & huic fuerit delegata executio, & directa commiſſio, nec iſte Ordinarius Salmantinus poterit gratiam exequi, quia cùm per errorem id factum ſit deficit Intentio Pontificis committentis; quæ imò fuit committere voluiſſe Ordinario impetrantis, nec verus iſte Ordinarius pariter poterit commiſſionem expedire, quia ſi ibi non fuit facta expreſſa Delegatio, nec in ea continetur, ſed alius (licèt inutiliter) & quamuis ſi petita eſſet commiſſio vero Ordinario Salmantino, illi committeretur; at ex quo nec illi petita fuit, nec executio commiſſa, in ea ſe intromittere nequit, quoniam error quantumuis culpa vacans non efficit,
† vt reſcriptum extendatur ad caſum, qui ſub 11
eiuſdem verbis non comprehenditur, quamuis ſi is petitus eſſet, ei literę ſimiliter dirigerentur, vt eleganter docet Innocentius *in c. ſuper litteris, n.* 3. *verſ. Et nota, de reſcriptis*, & ibi Ioan. Andr. *n.* 5. Abb. *n.* 3. *in fin.* Dec. *n.* 3. alios referens idem Abb.

in cap.ſignificante, num.13.eod. tit. pet gloſ. ibi.
veib. *aon de Kemenſi.* pet quos, & per doctri-
nam Bald. *in l. præſcriptione, num. 15. C. ſi con-
tra ius*, doctiſſimè diſputat, & ſic reſoluit Pa-
ter Sanchex *ia tract. de matrimon. tom. 3. lib. 8.
diſp 21. num.38. per totum.*

Er quod iſto caſu, nec Ordinarios Cordu-
12 benſis, † cnm fuetit inutiliter oominatus, &
per errorem datus; nec Salmantinus verus Or-
dinariis, cùm non ſit nomioatus in commiſſio-
ne, necsd illum habuerit inrentionem Sumous
Pontifea; nequesnt exequi dictam gratiam, ſe-
cutus (& de vetbo ad verbum tranſcribeos
Thom. Sanchex vbi ptoximè) latè comprobat,
& teſoluit Pett. Monera *in tract. de commut.
vltim. volaat. cap. 6. à num. 369. cum ſeqq.* pro
qua doctrina capendo ſingulatia iuta, *in l. quo-
tiens, 9. ff. de hæredibus inſtituend.* in hæc verba:
*Quotiens volens alium hæredem ſcribere, alium
ſcripſeris in corpore hominis errans, veluti frater
meus, patronus meus: placet, nec eum hæredem
eſſe qui ſcriptus eſt, quoaiam voluntate deficitur:
nec eum quem voluit, quoniam ſcriptus non
eſt.* text. etiam *in l. in ambigao ſermone non
vtrumque dicimus, ſed id dumtaxat quod volumus.
Itaque qui aliud dicit, quam vult: neque id dicit,
quod vox ſignificat, quia non vult; neque id quod
vult, quia non loquitur. ff de rebus dubiis.*

Comprobatur hæc pars ex reſolutione Ni-
13 colai Garciæ † *de beneficiis, 6. part. cap. 2. ſub
num. 58. veſ. Hinc ſubdubitatur*: vbi per tres co-
lumnas diſputat, an Nuntius Apoſtolicus Hi-
ſpaniæ poſſit exequi litteras gratioſas commiſſas
à Sede Apoſtolica, & directas nominatim Or-
dinario, & poſtquam hinc inde plura dixiſſet;
pao conſtanti reſoluit, nullatenus poſſe, qui
in verſ. Sed ego in contrarium, ita ait ad no-
ſtrum propoſitum: ſed ego in contrarium fui,
& ſum ſententia, nempè Nuntium non potuiſ-
ſe, nec poſſe, nec per ſe, nec per alium exequi,
& expedire dictas litteras, nec ſe io eo intro-
mittere, quia commiſſio & litteræ de eo non
cantant, & ex *cap. 2. de officio Delegati*, vbi quod
de cauſa ſpecialiter Delagata à Papa Legatus ſe
intromittere non poteſt, & ibi Gloſ. Abb. &
alij, & Doctor Sahagum, *de officio Delegati,
num. 1. 2. & 3. fallent. à num. 15. &c.*

Qoi quidem Garcia iterum cum Franciſco
Leone ſub *dict. num. 58. ante finem, verſ. Tan-
dem ſi ex dicto titulo*, in hæc proſequitur: Et
meam ſententiam planè tenet Leo *ia Theſauro
fori Eccleſiaſtici, cap. 22. num. 60. 61. & 62.* vbi
ait, quod regolariter executio litterarum reſer-
uationis penſionem committitur locorum Or-
dinatiis, vel aliis in dignitate Eccleſiaſtica con-
ſtitutis, etſi penſionatius litteras reſeruationis
penſionis præſentaret alteri, quàm in eiſdem
proexecutoribus nominatis cuiuſcumque qua-
litatis & conditionis, etiam ſi Legati, vel Nun-
tij Apoſtolici ſorent; defectu iuriſdictioois eo-
rum ſententiæ vitio nullitatis ſubiacerent, quia
in prima inſtantia nullam habent iuriſdictio-
nem obſtante S. Coocilij Trident. diſpoſitione,
vt *cap. 20. §. Legati quoque, ſeſ. 24.* oee vigore
14 delegationis, † quæ facta io vnam perſonam,
in aliam ſine ſubdelegatione transferri poteſt.
Hæc Leo relatus à dicto Nicolao Garcia *vbi
proximè*. Ex quibus omoibus manifeſtè conſtat,
quod Ordinarius, cui per Seoatum Regium ſit
cognitionis ſuper litteris Apoſtolicis remiſſio,
nequit vti poteſtate Delegata, ſed Ordinaria
dumtaxat, cùm ipſe non veniat nominatus in
eiſdem, & commiſſio vni facta, alteri præſen-
tari nequit; quod ſi fiat proceſſus erit nullus
ipſo iure ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis
Delegatæ ea iam dictis.

Quod & vlterius comprobatur, nam ideo
commiſſio facta, † directa Vicario, ſeu Offi- 15
ciali Epiſcopi, præſentari nequit Epiſcopo ipſi,
vt eam exequatur, atque litteras expediat; quia
Vicarius ſolus oominatus, & expreſſus fuit in
delegatione, & commiſſione, & non Epiſco-
pus; & de nominato ad non nominatum non
poteſt fieri tranſitus; atque ideo ſi ſe non nomi-
natus Epiſcopus in commiſſione intromittat,
nulla erunt à ſe geſta ex defectu iuriſdionis, pro-
bant Cardinalis *in Clement. & ſi principalis, de
reſcriptis, quæſt. 9.* Boniſacius *num. 13.* Decius *in
cap. qui.* Abb. *num 61. de officio Delegati.* Ripa *in
cap. eam te, num. 46. de reſcriptis.* Pauinus *de
officio & poteſt. Capit. Sede vacante, 2. p. quæſt. 10.
num. 14.* Bertach. *de Epiſcopo, 7. part. lib. 4.
quæſt. 4.* Rebuffus in *praxi in forma Vicar. num.
161. & in concord. tit. de forma litterar. executor.
verb. recuſauerint.* latè tractat Sbroſios *de Vica-
rio Epiſcop. lib. 2. quæſt. 136. & lib. 3. quæſt. 51.*
qui plurimos alios refert, & in additione *dict.
quæſt. 136.* id declarat; niſi Vicarius dictam cau-
ſam Epiſcopo ſubdeleget. Zerola *in praxi Epi-
ſcopali, 1. part. verb. Vicarius, dub. 5. & 2. part.
eodem verbo §. 1.* Marcus Antonius Genuenſis
*in praxi Archiepiſcopali Curiæ Neapolis. cap. 83.
ſub num. 12.* & Zechus *de Republic. Eccleſiaſtic.
cap. 23. de Vicario Epiſcop. §. 2. num. 4. verſ. 9.*
Thomas Sanchez *de matrim. lib. 8. diſputat. 27.
num. 30.* Lsxarius *de monitoriis, ſect. 1. quæſt. 6.
num. 8.* Vgolinos *de officio Epiſcopi, cap. 3. §. 7.
num. 2. verſ. 12.* Gratianus *diſceptation. foreaſ.
cap. 92. à num. 6.* Piaſechius *in praxi Epiſcopali,
part. 2. cap. 4. num. 7.* Salas *de legibus, diſput. 20.
ſect. 17. num. 124.* Nauarrus *conſ. 5. de officio dele-
gat.* optimè reſoluit, & ab aliquibus impugna-
tionibus defendit Nicolaus Garcia *de beneficiis
6. p. c. 2. à n. 19. & ſeqq.* vbi benè explicat.

Atque ea identitate rationis idipſum proce-
dit in caſu conuerſo, † vt nequeat Vicarius Epi- 16
ſcopi ſe intromittere, & expedire litteras dire-
ctas ſoli ipſi Epiſcopo, quia in eis Vicarius no-
minatus non eſt, nec de nominato iudice De-
legato ad non nominatum fieri poteſt iuriſdi-
ctionis Delegatæ tranſitus, Decius vbi proxi-
mè *num. 78.* Felio. *in dict. cap. eam te, num. 17.*
Rebuſ. in locis proximè citatis, & ipſe iterum
*in Regul. 13. Chancellariæ, in verb. aut Vicarios
perpetuos.* Nauarrus *dict. c. 5. n. 1. & in conſ. 4 de
præcedentia, n. 4.* Auileſius *in capitib. prætorum, c 4.
verb. iuſtitia, n. 5.* Cochus *inſtitut. maior. lib. 2.
tit. 8. num. 116.* & exactè Sbroſius *de Vicario Epi-
ſcop. lib. 2. q. 135.* Gregor. Lop. *in l 47. tit. 18.
p. 3. gloſ 8.* Curia Philippica *1. p. §. 4. n. 12.* La-
zarius *de monitoriis, ſect 1. quæſt. 6. num. 7. &
ſect. 2. quæſt. 1. n. 18.* Vgolinus *de officio Epiſcopi,
c. 4. §. 7. num. 2. verſ. 12.* Zerola *in praxi Epiſcop.
2. p. c. 4 num. 7.* Nicolaus Garcia *de beneficiis, 6. p.
cap. 2. à num 22. & ſeqq.* vbi latè Narbona *de ap-
pellation. de Vicario ad Epiſcopum, 1. p. n. 243.*
Ioannes Hieronym. Campanil. *diuerſorum iuris,
rubric. 11. cap. 23. num. 148.*

Niſi huiuſmodi commiſſionis ſubdelegato
fiat per Epiſcopum ipſi Vicario, † vt probant 17
Campa

Campanilli. & Garcia vbi proximè, & plurimi
alij per eoſdem citari, Sbrocius *de efficio Vicarij,
lib 2. quæſt. 34, num. 6. quæſt. 39. num. 4. & 5. &
quæſt 45. & 133.* Grati. *diſceptat. forenſ. cap. 145.
à num.* 16. & quando Vicarius non poſſit exequi
litteras directas Epiſcopo, niſi Epiſcopus ei
ſubdelegauerit talem executionem; fuiſſe di-
ctum *in cauſa Lucana optionis domus* 13. *Martij*
1609. coram d. Mancanedo, teſtatur Nicolaus
Garcia d. *cap. 1. num. 23. vbi ad finem*, quod hæc
18 † ſubdelegatio à Vicario enunciata, & aſſerta
præſumatur, atque reſultet ex ſcientia & pa-
tientia Epiſcopi, per argumentum *l. 1. §. ma-
giſtratum autem.* vbi hoc affirmat Paulus. *ff. de
exercitoria actione*, Vantius *de nullitatibus ſen-
tent. tit. quibus modis ſententia nulla reparari po-
teſt, num.* 44.

Ex quibus omnibus veriſſima & conſtans eli-
19 ci poteſt † ad noſtrum inſtitutum reſolutio;
quod quando Senatus impetranti tradi iubet
litteras Apoſtolicas alteri directas, vt illis vtatur
præcisè coram Ordinario; quòd tunc Ordina-
rius in cauſæ cognitione non procedit, nec po-
teſt vti Delegatus, quia ipſi non fuerunt directæ,
ſed alteri, à quo in ipſum nequit fieri Delegatæ
iuriſdictionis transmiſſio, ſed dumtaxat procedit
iure, & poteſtate propria ordinaria, ideo etenim
ſibi fit per Senatum remiſſio, quia cauſa de iure
ad ipſum priuatiuè, & excluſivè ad alios iudices
quoſcúmque pertinet omnino, iuxta determina-
tionem Concilij Trident. in *c. 20. cauſæ omnes,
ſeſ. 14. de reformat.* vt ſæpè diximus.

Etenim eo ipſo quod ceſſet auocatio ſubſcri-
20 pta, † cauſa ipſo iure reuertitur ad Ordinarium,
& cum ſua poteſtate Ordinaria fit conſolidatio,
vt latiſſimè diximus ſuprà hac 2. *part. cap.* 12. *à
num.* 54. *cum multis ſeqq.* imò hoc caſu deficiente
ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi, num-
quam ablata cenſetur ex Trid. Decreto, & ex iis
quæ ſuprà *cap. 6. à n. 14. cum ſeqq. & c. 17. per to-
tum. & c. 20. à n. 72.*

Quapropter cùm hæc commiſſio fuerit à
21 principio † nulla ipſo iure ex defectu formæ
ſubſcriptionis ex notatis in *d. c. 6. & cæteris*; ſe-
quitur quod eodem modo, quo ea vti non po-
tuit Delegatus, cui fuit directa; minus & Ordi-
narius non nominatus, in quem non poteſt con-
ualeſcere, quia de non ente ad ens non poteſt
fieri tranſitus, vt ſuperiùs probauimus *à num. 6.
22 cum ſeqq.* & cum ex commiſſione nulla † & in-
formiter facta nullum veſtigium nec vmbra iu-
riſdictionis in nominato Delegato remanſit, non
ſubſiſtit extenſio, aut eius prorogatio, *l. ſed ſi
manente. ff. de precario*, & eſt text. *in cap. ſignifi-
caſti, de foro compet. l. 1. C. de iuriſdict. omn. iud.*
plenè Carnabal, *in tract. de iudiciis, diſp. 1. quæſt. 8.
ſect. 1. num. 291. fol.* 407. quia vbi non eſt ſubie-
ctum iuriſdictionis; ibi non cadit prædicamen-
tum prorogationis, aut extenſionis, Fulgoſ. *conſ.*
167. *num.* 1. Coſta *de ſcientia, cent. 2. diſtinct. 66.
num.* 16. Tuſch. *littera P. concluſ.* 627. *num.* 63.
Aldonin *conſ. 20. n.* 160. Gintba *conſ. 59. n.* 114.

Quapropter non obſtant, quæ in contrarium
23 † conſiderauimus ad principium *huius cap.* pro
fundamento præfatæ nonnullorum aſſertionis.
Non primum, ex aliquorum Doctorum opinio-
ne ſectantium, quod quando Ordinario fit à Se-
de Apoſtolica commiſſio procedit in ea poteſta-
te Delegata, quam altius examinauimus ſuprà
hac 2. *part. cap. 25. à num. 17. cum ſequentibus*, quo
loco tertiam elegimus vt veriorem, atque pro-
babiliorem, diſtinguentium, quòd quando Or-
dinario remittitur cauſa, quæ ſibi de iure com-
muni non competebat, procedit vti Delegatus;
at quando de iure communi ſibi aliàs competit,
non vti Delegatus, ſed vt Ordinarius, & cum
poteſtate ordinaria dumtaxat procedit, prout
abundè ibidem explicauimus. At cum Ordina-
rio quando per Senatum fit remiſſio, eo dunta-
xat fundamento mouetur, quia cauſa de iure
communi ad Ordinarium priuatiuè pertinet, &
ſic vti Ordinarius, & poteſtate Ordinaria in ea
procedit, non vti Delegatus, quibus & adde in
comprobationem, quæ hactenus diximus, quod
Ordinarius non poteſt vti Delegatus procedere,
quia de eo non fit mentio in commiſſione, nec in
ea nominatus eſt, ac ideo iuriſdictio Delegata ad
eum tranſire vllo pacto nequit.

Ad ſecundum autem, quod diximus, Ordina-
rium poſſe procedere vtraque poteſtate, † & De- 24
legata, & Ordinaria iuxta multorum Doctorum
aſſertionem; reſpondetur, intelligendos eſſe lo-
qui, quando ita expreſsè in commiſſione ſibi
directa dictum fuit. At ſecus, quando ſimplici-
ter ſibi Ordinario facta fuit commiſſio, quia
tunc procedit illa diſtinctio, aut eſt facta com-
miſſio ſuper cauſa aliàs de iure Ordinario ipſi
competente, & tunc non Delegata, ſed Ordina-
ria excitata intelligitur iuriſdictio. At quando
aliàs cognitio Ordinario non competebat; tunc
Delegata ſimpliciter cenſetur, vt latè probaui-
mus ſuprà hac 2. *part. dict. capit. 25. à num. 26.
cum ſequentib. verſicul. Sed verior & receptior
opinio eſt*; etenim non eſt in hac commiſſione
dare medium, procedit quippe vti Ordinarius
dumtaxat, aut vti Delegatus, vt abundè com-
probauimus in dict. *cap. 25. à num. 26. & ſeqq.
verſic. Ex toto hoc diſcurſu*, niſi ſibi à Sede Apo-
ſtolica expreſsè data ſit facultas ſic procedendi
poteſtate, & Ordinaria, & Delegata ſimul, vt
ibidem *à num.* 29. pro quo eſt tex. ſingularis in
cap. per hoc, 17. *de hæreticis, lib. 6.* ibi: *Quin &
ipſi authoritate Ordinaria, vel Delegata (ſi ha-
bent) in eiſdem procedere valent, &c.* Ponde-
rando illam disiunctiuam, *vel*, vt vno ex duo-
bus modis procedit, quando vterque in eo con-
currit.

Reſpondetur ſecundò, nam etiam caſu, quo
ſimpliciter, † & indiſtinctè foret vera Docto- 25
rum opinio in argumento citatorum; in noſtro
caſu minimè poterat verificari, cum Ordinarius
coràm quo ex Decreto Senatus litteris Apoſto-
licis vtitur, non eſt, nec dici poteſt Delegatus,
cùm ſibi non fuit facta à Sede Apoſtolica Dele-
gatio, nec in ea nominatur; & ſic ſola remanet
poteſtas Ordinaria duntaxat, qua ſola in ea cauſa
procedere, abundè hactenus probatum remanet.

Et quia cum & ipſa commiſſio abinitio fit
nulla, † nec ex ea quæſita aliqua iuriſdictionis 26
vmbra Delegato nominato, ex ea nec Ordina-
rius procedere poteſt, quia de non ente ad ens
non poteſt fieri tranſitus, prout ſæpè probaui-
mus *à num. 6. & à num.* 20.

Et hinc venit declarandus Flores de Mena
practicar. quæſt. lib. 1. quæſt. 4. num. 35. dum reſ-
pondendo † ad Rotæ deciſionem dicentem, Or- 27
dinarium, cui fit cauſæ commiſſio, procedere
poſſe vtraque poteſtate; dicit intelligi procedere
poteſtate Delegata quoad executionem ſibi
mandatam; quoad cætera autem, quæ reſpiciunt

ius integrum partium,ipſe Ordinarius poteſtate
ordinaria procedit, & ſententiam diffinitiuam
profert ; quæ Doctoris aſſertio altiorem petit
indaginem, prout diſtinctè, & per caſuum di-
uerſitatem, & differentiam in diſcurſu huius ca-
pituli altius pertingemus. Interim tamen dicas,
28 † quod quando in caſu permiſſo putà in benefi-
ciis reſeruatis committitur executio Ordinario,
in qua ſi executionis natura alteretur, putà quia
de executiua fit ordinaria (de quo latiùs infra
in ſecunda concluſione apponenda) tunc benè
procedet eiuſdem Doctoris aſſertio ; at ſi ſit
cauſa, quæ tam quoad viam executiuam, quàm
quoad viam ordinariam pertinet de iure iudici
Ordinario; tunc ipſe in totum procedet ordina-
ria poteſtate dumtaxat ex hactenus latè dictis.

Et tandem ad aſſertionem Doctorum de qua
29 ad principium † huius capituli reſpondendum
eſt, vt falſa inſuper euidentius appareat ; nam
etſi Ordinarius procedat vti Delegatus in cauſa
ſibi per Senatum remiſſa (quod impoſſibile eſt,
vt diximus) non benè ſequitur, procedit vti
Delegatus ; ergo debet procedere via executiua;
falſum eſt etenim argumentum, cùm etiam ipſe
Delegatus in commiſſione nominatus, ſi ſerua-
ta forma Concilij Tridentini cauſa fuit ſibi de-
legata, poterit & debebit iuxta caſuum varieta-
tem (de quibus ad ſecundam concluſionem in-
ferius) procedere in via ordinaria, & plenario
iudicio audire partes; quoties alterari contige-
rit naturam executionis litterarum Apoſtolica-
rum ; & ſic multò fortiùs ipſe Ordinarius ſua
iuriſdictione, & iure Ordinario vtens ; quare
horum opinio nec tuta, nec vera eſt abſolutè
recepta.

Secunda fuit opinio in hoc articulo aliquo-
30 rum, † maximè Ordinariorum iudicum (qui-
bus per Senatum fit litterarum remiſſio) & ad-
uocatorum litteras Apoſtolicas impugnantes
patrocinantium : vt eo ipſo quod eaſdem Sena-
tus remittit Ordinario, iſte debeat abſolutè &
indiſtinctè, ordinaria atque plenaria via inter
partes procedere, non executivè : mouentur hi
31 contraria ratione eorum, † qui priorem opi-
nionem ſectabantur, & dicunt, quod remiſſio
fit per Senatum Ordinario, vti Ordinario, &
non vti Delegato executori, quia executoris
nominati facultas iam expirauit, nam ex quo
informiter atque nulliter contra diſpoſitionem
Sacri Concilij Trident. putà abſque ſubſcri-
ptione manu propria Sanctiſſimi, facta fuit
executionis commiſſio ; non fuit cauſa auocata
ab Ordinario, atque ideo cùm executor nomi-
natus nequeat iuriſdictionis defectu procedere
vlterius, vt ſuprà poſt principium *huius cap. di-
ximus* : ſequitur, quod pars executiua gratiæ
ſimiliter euanuerit, atque ideo quando Senatus
Ordinario cauſam illam remittit, ea videatur in-
tentione remiſiſſe ; vt ordinaria via abſolutè, &
indiſtinctè procedere debeat.

Sed proculdubio horum opinio pariformiter
32 falſa eſt, † & improbabilis, omnique deſtituta
fundamento, nec tale vnquam intentum habuit
ſapientiæ, & experientiæ fons ſublimis Senatus
hic Supremus, non etenim ſequitur, iudex
executor datus deficit ; ergo gratiæ & inſtru-
menti executiui priuilegium executionis & na-
turam amiſit. : tres enim partes habent Bullæ
33 gratioſæ ; † ipſam gratiam, quæ reſpicit rem
principalem puta beneficium impetratum ; exe-
cutionem, quam litteræ Apoſtolicæ merentur;
iudicis ſpecialis datio ad illas exequendas. Si
fortè vltima hæc pars deficit ; cæteræ integræ
manent, † & ad quemcumque iudicem ierint 34
litteræ ; qualitatem intrinſecam executiuam re-
tinent (niſi ex accidenti extrinſeco alteretur
iuxta mox dicenda in concluſionibus) igitur
non ſola iudicis mutatio potens eſſe poterit,
nec ſufficiens ſola ad huiuſmodi alterationem
cauſandam. Et quia non ſequitur Ordinarius vti
Ordinarius procedit cauſa ; † ergo ſemper de- 35
bet procedere via ordinaria, non executiua ; ſe-
queretur quippe abſurdum notiſſimum, quod
coram Ordinario non poſſet peti executio in-
ſtrumenti guarentigiati, in forma Cameræ con-
ſcriptum, nec ſententiæ tranſactæ in rem iudi-
catam, aut executorialium, & quod per earum
vſum coram Ordinario amitterent ſuum intrin-
ſecum priuilegium viæ executiuæ, quòd quàm
falſum ſit, nemo eſt, qui neſciat, atque latiùs
oſtendemus in concluſionibus ſequentibus.

Vides igitur, quàm clauſæ ſunt in hac diffi-
cultatis plena controuerſia viæ veritati ; mihi
quidem in ea diù anxiè meditanti vera atque
certa reſolutio proculdubio enituit, ad cuius
præclaram cognitionem duplex venit affigenda
concluſio, diſtincta caſuum varietate munien-
da, vt quid deinceps ſit ſeruandum, cunctis
pateat.

CONCLVSIO I.

Quoties littera Apoſtolica † impetrata alteri iu- 36
*dici pro executione inſtrumenti guarentigiati,
aut gratia Apoſtolica abſque tamen ſubſcri-
ptione propria manus Sanctiſſimi, fuerint per
Senatum Ordinario remiſſa, iſte in earum ex-
peditione tenetur via executiua procedere, aliter
earundem priuilegiata non altera natura.*

CONCLVSIO II.

In omnibus caſibus in quibus littera gratia Apoſto-
lica † amittunt priuilegiatam naturam, ita vt in 37
*eiſdem omnino ſit via ordinaria de iure proce-
dendum, vel aliquis comparet legitimus con-
tradictor, vel quia adeſt poſſeſſor, aut aliàs
ſub intruſione ſunt expedita : in eiſdem omnibus
Ordinarius, cui à Senatu fuit negotij facta re-
miſſio, in via ordinaria tenetur procedere, &
partes audire, & diffinitiuè ſententiare.*

Pro iſtarum concluſionum enucleatione non-
nulla indicanda erunt, † quæ ipſarum verita- 38
tem, iuſtificationem, & comprobationem oſten-
dant. Ad prioris igitur fundamentum eo mo-
ueor ; nam ſicut inſtrumentum guarentigiatum,
aut cum clauſula in forma Cameræ Apoſtolicæ
habeat de iure executionem paratam, & hæc
priuilegiata qualitas eo inſit, & ſit affixa, vt
patet vulgo iuxta commentaria Parladorij *re-
rum quotidianarum lib.2. cap. fin. 1. part. §. 11. cum
multis ſeqq.* quibus multa in propoſito recenſet,
& paſſim alibi. Pariformiter litteræ Apoſtolicæ
ob illarum reuerentiam † hanc qualitatem pri- 39
uilegiatam intrinſecè retinent, atque eodem
modo executionem merentur, *lib.1. ff. de con-
ſtitut. C. ſi quando, de reſcript.* vbi Felin. *lib.52.
titul 18. part.3.* Rebuſ. in *prax. benefic. tit. for-
ma & declaratio nouæ prouiſionis, verb. quatenus
ipſe, vel duo, verſ. poſteà dicitur.* Mohedanus
deciſ.

*deciſ.*35. Marcheſ. *de commiſſionib.* 2. *part. cap.*4.
*de commiſ. appellat. num.*39. Berotoi *conſ.*4.*vol.*1.
Cæſar de Graſſis *in reg.* 8. *de altern. gloſ.* 9. *in*
annotat. ex num. 21. Nicol. Garcia *de beneſic.* 6.
part. cap. 2. *num.* 140. Parlad. etiam vbi ſuprà
§. 7. *per tot.* & infiniti alij, quos omitto, &
pluries dixit Rota, vt per Iacobum Caballetium
deciſ. 148. *num.* 1. *&* *deciſ.* 638. *num.* 1.
& *deciſ.* 278. *num.* 2. Cæſar Argel. *de acquirend.*
poſſeſſione, quæſt. 8. *artic.* 1. *à num.* 2. & alibi
paſſim.

Niſi fuerint per ſententiam vulneratæ, quia
40 tunc appellationem recipiunt, † nec per ſuperiorem
exequi poſſunt ſtante appellatione, Caualler.
*deciſ.*2. *num.*7. Hieronym. Gonçal. *ſup.*
*regul. Chancell. gloſ.*6. *num.*201. *cum ſequentibus.*
Rota Romana diuerſor. *deciſ.* 132. *in principio,*
& *num.* 1. *lib.* 2. Cardinal. Seraphin. *deciſ.* 674.
*num.*2. Rota apud Coccinum *deciſion.* 78. Giurba
deciſ. 100. *ſub num.* 34. Syluester Sachiæ *in additionibus*
ad Antonium Maſſam. Galleſi. de obligation. Camerali. quæſt 37. *num* 16. *&* 17. Rota Romana
deciſ. 73. *num.* 2. *deciſ.*74. *num.*1. *deciſ.*45.
num. 1. *deciſ.* 38. *num.* 2. *deciſ.* 95. *num.*1.
deciſ. 76. *num.* 2. impreſſæ poſt Galleſium *dict.*
tractat. de obligation. Camerali, ab eius additionatore,
Hondedeus *conſil.* 27. *num.* 45. *volum* 2. Gratian. *diſceptationib. forenſ. cap.* 664.
*num.*21. Antonin. Amato *variar. reſolution. lib.*2.
reſol. 81. *à num.* 24. *&* *ſequentibus*, idem Gratianus
latè *in diſceptat.* 968. *à num.* 1. *cum ſequentibus*,
tom. 5. idem Iacobus Canallerius *in*
41 *deciſion.* 12. *num.* 5. vbi, † quod non cenſentur
litteræ vulneratæ ex annullatione proceſſus
ſuper earum iuſtificatione facti, niſi etiam
ipſæ litteræ annullentur: nec etiam dicuntur
vulneratæ litteræ Apoſtolicæ, etiamſi fuerit
42 pronuntiatum, non eſſe iuſtificatas; † imò ſi
poſteà iuſtificentur exequi poſſunt, Caoallerius
deciſ. 11. *num.* 6. Nos *de Regia protectione,*
3. *part. cap.* 4. *num.* 44. *&* *num.* 45. vbi de hac
executionis vulneratione, & quando vulnerata
intelligatur poſt alios Doctores, probant inſuper
Coccinus *deciſ.* 78. *num.* 11. *in fin.* Rota
Romana *deciſion.* 132. *num.* 21. *in fin part.* 2. *diuerſorum.*
Marcheſanus *de commiſſionib. appellation. à Camera obligation.* 1. *part. cap.* 16. *numer.* 19. Scaccia *de appellationib. lib.* 3. *cap.* 2.
quæſt. 17. *limitat.* 9. *num* 58. *verſic. Subextende.*
Rota apud Galleſium *de obligation. Cameral.*
deciſ..95 *num.*7. Amato *reſol.* 81. *num.* 25. *&* 26.

Et quando litteræ Apoſtolicæ vulneratæ
ſunt; ceſſat via executiua, † & agitur in via
43 Ordinaria ſuper vulneratione, Caballer. *deciſ.*
158. *à num.* 1. *cum ſeqq.* adeò vt interim dùm
pendet appellatio à vulneratione exequi litteræ
non poſſunt, prout abundè probauimus *in dict.*
*cap.*4. *à num.*4. *&* *ſeqq.* & ſurſum per totum illud
caput, Scaccia *de appellat. lib.*3. *cap.*2. *quæſt.* 17.
*limit.*9. *ſub num.* 58. Rota Roman. *in vna cenſus*
*impreſ. per Galleſ. vbi proximè deciſ.*96. *num.* 34.
licèt contrarium ſenſerit Amato vbi proximè
*num.*28. verum tamen eſt quod ipſe affirmat *in*
num. 27. quod ſi ſententia vulnerans litteras, &
inſtrumenta guarentigiata ſit notoriè nulla, non
præſtat impedimentum, quominus via executiua
litterarum locum habeat per viam replicationis
contra vulnus oppoſitæ, ex Coccino *deciſ.*78. *&* *deciſ.*96. *num.*3. impreſſa poſt tractat.
Galleſij per eius additionator.

Igitur ſi hæc qualitas priuilegiata inſit in-
ſtrumento guarentigio, † litteriſque Apoſto- 44
licis, & illas comitatur quocumque vadant
præcisè, nec iudicum mutatio, & variatio illam
poteſt variare, nec alterare, vbilibet quippe
ſuum priuilegium executiuum retineat: qualitas
enim quæ adhæret rei, illam ſequitur,
quocumque vadat, quam res non amittit per
variationem perſonarum, iuxta text. *in l. Imperatores*
ff. de vectigalib. & commiſſis, l. fin. Cod.
ſine cenſu vel reliquis.

Et quod inſtrumentum guarentigiatum, aut
ſententia † quælibet priuilegiata habens priui- 45
legium executionis quocumque vadat, & coram
quocumque iudice eius executio petatur;
retineant ſuum priuilegium executiuum, nullatenus
alterata nec variata natura per variationem,
aut mutationem iudicum: latiſſimè comprobauimus
plurimis doctrinis, & iuris fundamentis,
necnon Doctorum plurium authoritate
in tractatu de Regia protectione, 3. *part. cap.*4.
*à num.*27. *vſque ad num.*43. incluſiuè, quæ omnia
mirificè comprobant huius concluſionis veriſſimam
reſolutionem videnda omnia, quia
vlterius non repeto.

Quibus adde; quod inſtrumentum confectum
in alio Regno, † quod de iure executionem 46
meretur, quocumque vadat idem priuilegium
retinet, & coram cuiuſcumque Regni iudice
eius virtute executio petatur, executiuè procedit.
Baldus *in l.*1. *quæſt.*4. *C. ne filius pro patre,*
Palacius Rubeus *in rubrica de donat. inter virum*
& *vxorem*, *in principio*, *num.*23. Gregorius Lopez
*in l.*8. *tit.*18. *part.*3. *gloſ. fin.* Rodericus Suarez
in l. poſt rem, quæſt. 5. *num.* 15. Anton. Gomez
*in l.*64. *Taur. num.*8. Didacus Perez *in l.* 4.
*tit.*8. *lib.* 3. *ordinamenti.* Parladorius *lib.* 2. *rerum*
quotidianarum, cap. fin §.11. *ampliation.*3. *à n.*13.
vbi de ſolemnitate, ne redarguatur, quamplurimos
alios Doctores referens ſequitur Flaminius
Cartharius *deciſ.*26. *per totam.*

Comprobatur etiam, quoniam inſtrumen-
tum guarentigiatum ſiue inter laicos, † ſiue in- 47
ter Eccleſiaſticas perſonas confectum; etiam
coram iudice Eccleſiaſtico ſuam viam executiuam,
& priuilegiatam qualitatem retinet, iuxta
Bartoli ſententiam *in l. cunctos populos*, *num.*29.
C. de ſumma Trinitate cuius opinionem ſequitur
Lapus *allegation.*81. & Calcaneus *conſil.* 7. Rodericus
Suarez *in l. poſt rem indicatam, ampliatione*
8. Couarruu. *practicar. quæſt cap.*8. *concl.*5.
num 5. Auileſius *in capitibus correctorum cap.*10.
*num.*56. Benedictus de Barzia *in tractat. guarentigia*,
2. *part. quæſt.* 4. Parladorius *lib.* 2. *rerum*
quotidianarum, cap. fin. 2. *part.* §.11. *ampliatione*
7. *num.*18. *&* 29.

Igitur non erit hæſitandum, quod per Decre-
tum Senatus, † quo traduntur litteræ parti, vt 48
illis coram ordinario vtatur, debeat iſte executiuè
procedere virtute inſtrumenti guarentigiati,
aut litterarum Apoſtolicæ gratiæ, quæ ſui
natura retenta vbilibet merentur executionem;
& huius priuilegium omnino retinent, nihil extrinſecus
accedente: ſequeretur enim aliàs abſurdum
notiſſimum; coram iudice Ordinario
non poſſe agi via executiua virtute inſtrumenti
executionem merentis, quod quàm falſum ſit,
oſtendimus ſuperius in reprobatione ſecundæ
quorundam opinionis; nam de Ordinario iudicandum
erit hoc caſu, ac ſi à principio, & ceſ-
ſante

ſante commiſſione Apoſtolica, & remiſſione
Senatus coram ipſo eorum inſtrumentorum exe-
cutio peteretur, hæc autem nihil immutare poſ-
ſunt circa naturam, & priuilegium executionis,
quia ad id nec tendunt, nec reſpiciunt; ſed tan-
tùm vt cauſa coram vero & competenti iudice
tractetur, quod ſingulariter poſt Rotæ deciſio-
nes obſeruat Ludou. poſt *de manutent.obſeru.* 12.
num.62. & 63.

Non ſecus, ac ſi coram iudice incompetente
fuiſſet inſtrumenti petita executio, † & orta in-
49 ter eum, & Ordinarium competentia, cauſa iſti
fuiſſet remiſſa; ac ſibi cognitionem competere
declaratam, nunne ex hac orta competentia mu-
tatur in aliquo, aut amittitur priuilegium exe-
cutiuum inſtrumenti? Aut prohibeturne acto-
ri denuò coram competenti Iudice Ordinario
agenti inſtrumenti executionem apponere, &
intentare? Quis dubitat, niſi fortè ex aliquo
accidenti inſtrumentum, aut litteræ Apoſtolicæ
viam executiuam amittant, ita vt præcisè in via
ordinaria ſit agendum, iuxta latè probanda ad
ſecundam concluſionem.

Quantum attinet ad ſecundam concluſionem
50 ſuperius affixam † multa dicenda erunt, quæ
hanc materiam primæ inſtantiæ Ordinarij tan-
gunt, mireque exornant, ex quibus facilè col-
liges, quando ipſe ordinaria via procedere queat
tàm in litteris Apoſtolicis gratioſis, quàm in-
ſtrumentis guarentigiatis, quæ omnia ita indi-
ſtinctè tractantur à Doctoribus, quæ tùm diſpo-
ſitionem S. C. Trident. *in cap. cauſa omnes*, tùm
praxim veram huius Senatus Supremi penitùs
confundunt.

Quantum autem ad inſtrumenta guarentigia-
51 ta † pro quorum executione à Romana Curia
alteri fuit commiſſio impetrata per creditorem
abſque ſubſcriptione manu propria Sanctiſſimi,
& ideo per Senatum Ordinario fuit facta re-
miſſio: iſte omnino via ordinaria contra tertium
non comprehenſum in dictu inſtrumento pro-
cedere debet, non via executiua, vt vulgatiſſi-
mum eſt, iuxta quæ Parladorius *lib.2. rerum quo-
tidian. lib.2. cap.fin.4. part.5.§. per totum*, & Nos
latiſſimè *in tract. de Regia protectione, 4. part.*
52 *cap.8. per totum*, vel aliter quando † tertius op-
poſitor non comprehenſus in inſtrumento ſe
executioni oppoſuit, cuius cauſa via ordinaria
erit tractanda, & in contentioſo iudicio prius
erit vincendus iuxta latè per Nos tradita *in d.
cap.*8. in quo articulo tam vulgatiſſimo amplius
nobis immorari non licet.

Quantum autem attinet ad litteras Apoſto-
licas pro executione gratiæ expeditæ, quando
vel executor datus teneatur Ordinario cauſam
remittere, vel facta per Senatum remiſſione,
ipſe Ordinarius via ordinaria in eiſdem proce-
dere debeat; maior eſt difficultas orta ex con-
fuſione Doctorum, luce tamen meridiana cla-
riorem (Deo dante) reddam, ne in poſterum in
minimo dubitetur.

Litteræ Apoſtolicæ, quæ pro executione gra-
53 tiæ † expediuntur, dupliciter conſiderandæ ſunt,
nam aut dantur ſuper beneficio reſeruato, vel
aliàs affecto Sedi Apoſtolicæ, & tunc quantum
attinet ad viam executiuam, ſeu potius extraiu-
dicialem, cùm non egeant ſubſcriptione pro-
pria manu Sanctiſſimi; cuilibet licitè commit-
tuntur, qui quidem quantum ad executionem
faciendam liberè procedit abſque percuſſione
primæ inſtantiæ Ordinarij, & abſque eius iu-
riſdictionis læſione, nec tunc locum habet di-
ſpoſitio S. C. Trident. *in cap. 20. cauſæ omnes,
ſeſſ.24 de reformatione*, declaratum ſic per Sanct.
Congregationem Cardinalium, atque Breuem
Gregorij XIII. prout latè diximus ſuprà hac
2. *part. cap* 10. *in princip.*

Si tamen in huiuſmodi litterarum executione
aliquis compareat † legitimus contradictor de 54
iure ſuo docens, vel ſit aliquis poſſeſſor benefi-
cij, aut aliter ſub inſtructione litteræ ipſæ ex-
pediantur; tunc poſſeſſor, vel intruſus de ſua poſ-
ſeſſione opponens, præcisè audiendus, & conuin-
cendus erit in via Ordinaria; nam cùm iſte in
iudicium deducat coram executore quid omni-
no, cauſæ, cognitionem, & examen appetens, at-
que altiorem indaginem requirens, & viam ap-
petens ordinariam, cùm nondum fuerit conuen-
tus, citatus, & victus, nec aliter de iuribus ſuis
diſcuſſum, nec ipſe legitimus contradictor ad
ſulam voluntatem executoris teneatur iura &
poſſeſſionem dimittere: hæc cauſa omnino Or-
dinario pertinet via ordinaria tractanda, ad quem
illam Senatus hic Supremus remittit cogno-
ſcendam, niſi aliter contra iſtum tertium, † aut 55
intruſum commiſſio executoris propria manu
Sanctiſſimi ſit ſubſcripta, quia tunc in his bene-
ficiis reſeruatis tam ſuper executione, quàm ſu-
per via ordinaria rectè procedere executorem
dicetur, prout Nos ſuprà 2.*p.c* 6. *in* 4. *exceptione*,
latiùs oſtendimus *d. num.*14. *cum ſeqq.*

Aut etenim litteræ hæ pro executione gratiæ
non expediuntur † ſuper beneficio reſeruato, 56
aut aliter Sedi Apoſtolicæ affecto, & tunc ſi
manu propria Sanctiſſimi non ſint ſubſcriptæ,
penitùs Ordinario tam ſuper executione, quàm
ſuper iudicio plenario & via ordinaria (ad quem
omnium cauſarum ad forum Eccleſiaſticum
quomodolibet pertinentium, etiamſi beneficia-
les ſint, cognitio de iure communi per Decre-
tum Concilij Trid. competit) per Senatum, aut
etiam ipſum executorem ſit remiſſio, quoniam
deficiente forma eſſentiali prædicti Concilij
Trident. nec tacita auocatio nec expreſſa locum
habet, nec in prima inſtantia his in cauſis præ-
iudicium illi fieri intelligitur, nec ſua Sanctitas
intendit, vt latè probauimus hac 2.*p. cap.*6. *&
cap.*20. & pluries alibi.

Aut enim iſtæ litteræ pro executione gratiæ
alteri, † quàm Ordinario directæ ſint manu 57
Sanctiſſimi ſubſcriptæ: & tunc non Ordinarius,
ſed ipſe executor Delegatus tam in via execu-
tiua, quàm in via ordinaria, vbi vel comparet
legitimus contradictor, vel poſſeſſor adeſt; co-
gnoſcere rectè poteſt, ex d. Conc. Trid. Decreto,
nec tunc vllo pacto Ordinario talem cauſam
Senatus remittit *in d. cap.* 6. *in* 4. *exceptione, à
à num.* 14. & mox comprobabitur *à num.* 63.
*cum ſequentibus, verſicul. Quantum autem ipſi
Doctores.*

Hanc diſtinctam reſolutionem (licèt non ita
explicitè & diſcretiuè) † deduces ex nonnullo- 58
rum Doctorum aſſertione, & in primis Augu-
ſtinus Barboſ. *in tract. de offic. & poteſtat. Epi-
ſcopi, tom.2. allegat.* 81. *num. fin.* ſic ait in hæc:
Sextò limita in cauſis poſſeſſionis beneficiorum
reſeruatorum Sedi Apoſtolicæ: poſſunt enim im-
mediatè ab Auditore Cameræ, ſeu alio Delegato
Apoſtolico cognoſci, quod praxi quotidiana
ſignaturæ ſeruatur, & declarauit Gregor. XIII.
ſuper

ſuper executione litterarum in forma Breuis,
ad expectendam poſſeſſionem in conſtitutione
ſua inquit : *Ad Romani Pontificis prouidentiam,
data Romæ, die 10. Iuly, anno* 1574. quam re-
fert praxis Epiſcopalis *dict. cap.* 4. *num* 3. &
ſæpè diffiniiſſe Sacr. Cardin. Congregationem
atteſtatur Franciſcus Leo *dict. cap.* 1. *num.* 76.
& 77. & procedere in beneficiis reſeruatis ra-
tione manus appoſitionis, refert deciſum Gon-
çalez *ad Regul.*8. *Cancellariæ*, *gloſſ.*52. *num.* 36.
& 37.nam Concilium Tridem.*dict.c.*20 non in-
telligitor in executionibus;ſed ſolùm in litibus,
& cauſis Ordinariis, & requirentibus altiorem
indaginem, quia in his datur inſtantia, in exe-
cutione vero Bullarum Apoſtolicarum, cum
59 magis extraiudicialis ſit, † & extraiudiciali-
bus non detur inſtantia, vt cum Socino, Iaſſu-
ne, & aliis reſoluit Menochius *de arbitrariis
lib.*1. *quaſt.*22. *num.* 6. non habet locum diſpo-
ſitio *dict. cap.*20. verùm (inquit ipſe Barboſa)
60 † ſi aduerſus executionem gratiæ Apoſtolicæ
allegetur aliqua exceptio, altiorem indaginem
requirat, & gratiam efficiat nullam, vel ſubre-
ptitiam, aut obreptitiam, vel Bullam falſam,
aut ſimile, quia tunc datur inſtantia, non po-
teſt auferri iuriſdictio ab Ordinario in prima
inſtantia ex *dict. cap.*20 idque confirmat dicta
conſtitutio Gregorij XIII. ibi : *Illarum tamen for-
ma ſeruata, &c.* vbi vult, quod executor in
prima inſtantia non poteſt procedere omiſſa
forma gratiæ; at verò in gratia ſemper ponitur,
aut ſubintelligitur clauſula, *ſi preces veritate
nitantur*, aut aliæ æquipollentes, vt teneo ego
ipſe in meis remiſſionibus *de dictionibus & clau-
ſulis, clauſula* 97. *à num.*2. vndè ſi narrata vera
non ſunt, aut aliquid ex neceſſariis omittant,
ceſſat iuriſdictio executoris, & non poteſt exe-
qui gratiam, tenetúrque ſummariè audire ſuper
exceptionibus allegatis, aliàs declarabitur *vim
61 inferre*, † & poſtea remittere cauſam Ordina-
rio in prima inſtantia terminandam, quia ceſ-
ſat omnino via executiua. Si tamen ex verbis
gratiæ tenetur executor aſſumere partes iudicis,
vel gratia ſit ſignata manu Summi Pontificis,
talis executor poteſt cognoſcere cauſam in pri-
ma inſtantia ad effectum executionis, & non
tenetur eam remittere Ordinario, quia ex ap-
poſitione manus Summi Pontificis cenſetur
cautè auocata ex text. *in cap. vt noſtrum, de
appellation.* vbi Abbas, Franch. & alij. Aloiſ.
Riccius *in praxi aurea reſolutione* 339. hæc Bar-
boſa.

Et idem quod Barboſa, nihil addito, vel
mutato; ſed imò eadem ſermonis & verborum
præmeditatione illum tranſcribendo (eo tamen
non citato Autore) affirmat nouiſſimè Ioan.Ma-
riæ Nouarius *in noui iuris Pontific. practic. con-
cluſ. tit. de cauſis primæ inſtantiæ, concluſ.*1. aliàs
54. *num.*15.16. *&* 17. *fol.*142.

Et ante eos dixerat Flores Diaz de Mena *va-
riar. quaſt. lib.*1. *quaſt.*12. *num.* 17. *& ſequentibus*
62 † (quem ipſe Barboſa tranſcripſit, illum tamen
authorem tacens, neutrum autem recenſet No-
uar. vbi proximè :) omnes igitur conueniunt,
quod executor in beneficiis reſeruatis datus po-
teſt executiue procedere, niſi compareat legiti-
mus contradictor, aut poſſeſſor (vt latiùs ex-
plicat ibidem Flores de Mena) quia tunc cum
horum cauſa requirat altiorem indaginem, Or-
dinario debet executor illam remittere, aliàs
vim facere declarabit Senatus, & cauſa ipſa per
Senatum Ordinario remittetur.

Quantum autem ipſi Doctores moti ex con-
ſtitutione Gregorij XIII. † viam executiuam, 63
& proceſſum extraiudicialem non comprehen-
di in Decreto Concilij *dict. cap.* 20. quia non
habent inſtantiam, perperam, & inaduerten-
ter profectò loquuti fuere contra omnia iuris
principia, prout contra ipſos latiùs oſtendi-
mus ſuperiùs hac 2.*part.cap.*10.*ferè per totum.*

Quatenus autem ipſe Barboſa ibidem *dict.
allegatione* 81. *in fin.* † & Nouarius vbi proximè 64
*num.*17. (Barboſa non citato) vterque tamen per
eadem verba inquit in hæc : Vbicumque ex
gratiæ verbis tenetur executor aſſumere iudicis
partes, vel gratia reperiatur manu Sanctiſſimi
ſignata, huiuſmodi executor cauſam in prima
inſtantia ad effectum executionis cognoſcere
valebit, nec illam remittere Ordinario debe-
bit, cum ex manus Papæ appoſitione cenſeantur
auocatæ cauſæ, vt conſtat, &c. Falluntur qui-
dem, & ſibi ipſis repugnant, nam ipſimet Do-
ctores fatentur, † quod in beneficiis reſeruatis 65
executor dumtaxat poteſt procedere in execu-
tione, quod ſi accedat aliquid requirens altio-
rem indaginem, Ordinario remittitur, de quo
executor cognoſcere nequit, quia fit præiudi-
cium Ordinariæ iuriſdictioni. Igitur ſequitur
manifeſtè, quod ad hoc vt ipſe poſſit executor
cognoſcere, debet adeſſe ſubſcriptio propria
manu Sanctiſſimi iuxta Concil. Trident.

Nec auocatio etiam expreſſa aliter facta tollit
iuriſdictionem Ordinario ex dicto Decreto, † vt 66
ſæpiùs diximus, quia ad hoc ipſum diſponen-
dum, & præueniendum in ſpecie inductum fuit
Decretum Concil.Trident.ad excludendas nem-
pè tacitas, etiam expreſſas auocationes in
prima cauſarum inſtantia, abſque iuſta & ratio-
nabili cauſa & perſonali Pontificis ſubſcriptione
factas; ergo minus debet ſufficere auocatio ta-
cita, & non ſubſcripta, prout abundè argu-
mentamur ſuprà *cap.*32. *à num.*6. *& ſequentib.* &
ſic illa diſiunctiua, *vel*, quia vtuntur ipſi Doctu-
res, incautè, & inaduertenter eſt appoſita, & om-
nino vel delenda, vel in coniunctiuam reſol-
uenda.

Imò Flores Diaz de Mena *dict. lib.*1. *quaſt.*12.
num 19. † (à quo illam doctrinam (authore ta- 67
cito) de verbo ad verbum ſurripuit Barboſa, &
ab iſto Nouarius, eum non referens) expreſsè
loquitur abſque illa diſiunctiua, in hæc : *Infer-
tur tertiò, quod ſi ex verbis gratiæ, de quibus in
dicta quaſtione, executor tenetur aſſumere partes
iudicis, vt per Felinum in dict. cap. ſi gratia ſit
ſignata manu Summi Pontificis, talis executor po-
teſt cognoſcere de cauſa in prima inſtantia ad effe-
ctum executionis, & non tenetur remittere cauſam
Ordinario, quia ex appoſitione manus Summi Pon-
tificis cenſetur tacitè auocata ex text. & ibi Abb.
Franch. & aly in cap. vt noſtrum, de appellatio-
nib. &c.* Vides igitur, quod Flores de Mena (à
quo ipſi Doctores doctrinam & verba ſumpſe-
runt) non ſolùm non fuit loquutus per diſiun-
ctiuam, *vel*; ſed imò potiùs per dictionem con-
ditionalem (ſi) nempè, *ſi gratia ſit ſignata ma-
nu Summi Pontificis, &c.* atque ideo ipſe Barbo-
ſa minus fideliter illud tranſcripſit.

Imò potiùs ipſe Flores de Mena vlteriùs ſe-
ipſum clarius explicuit, † qui quidē conſecutiuè, 68
& immediatè ad ſup. dicta ita proſequitur: *Quod
ſi*

Google

ſi non ſit ſignata, & executor tenetur ex verbis
gratia aſſumere partes iudicis, cauſa Ordinario
remittenda eſt, ex dicta deciſione Concilij: ſi ve-
rò gratia requirat aliquam liquidationem, aut ve-
rificationem narratiuè (non tamen executor ſi
non vult, tenetur aſſumere partes iudicis, & ci-
tare partes, vt in caſibus notatis à Felino, & Me-
nochio vbi ſupra) ſi aſſumat partes iudicis, debet
partes ſummariè audire, & procedere executiuè,
aliàs ſi ordinariè audiat, excedit à mandato &
male facit, tenetúrque remittere Ordinario, ab eo
tanquam executore excedente poteſt appellari, vt
in dict. quæſt. diximus, &c. Qui vlteriùs pro-
69 ſequitur in hæc: *Infertur quarto, † quod omnia*
ſupradicta habent locum in Auditore Cameræ,
quando exequitur gratiam Apoſtolicam ex iden-
titate rationis, quia ipſe non poteſt in prima in-
ſtantia de cauſa Ordinaria cognoſcere, vt dictum
eſt. Hactenus Mena.

Igitur vtrunque requiritur præcisè, quod
70 executor † ipſe ex forma commiſſionis recipiat
facultatem aſſumendi partes iudicis, vt quia in
ea dicitur *citatis citandis*, vel *citato N.* vel ex-
pedita ſit ſub intruſione, vel in forma dignum:
& quod ſimul ſit ſubſcripta de propria manu
Sanctiſſimi, ad hoc vt ipſe executor poſſit co-
gnoſcere de iuribus partium ſe opponentium
excluſo Ordinario, etiam in prima inſtantia, vt
cum iudicio rectè perpendit (licèt obiter) Flo-
res de Mena citatus.

Et huius doctrinæ fundamentum eſt efficax.
71 † Nam cum iure communi ſtante, & ſemota
nunc diſpoſitione Tridentini, in prædictis caſi-
bus ideo procedere poterat executor, quia tacitè
intelligebatur facta auocatio ab Ordinario, &
data per huiuſmodi commiſſionem executori iu-
riſdictio cognoſcendi in prima inſtantia de vi-
ribus iurium partium (prout latiùs mox viden-
dum erit) ſequitur quod hodie nihil operetur
hæc commiſſio ex Decreto Concilij, quo nec
expreſſa auocatio ſufficit, niſi ſubſcripta ſit
manu Sanctiſſimi ex ſæpè dictis, idcirco ipſa
ſubſcriptio ſufficit, vt etiam intelligantur in
commiſſione conceſſa, quæ de iure communi
vti tacitè auocata comprehendebantur.

Et enim interueniente dicta Pontificis ſub-
72 ſcriptione auocatio firma remanet, † circa ea
quæ in ſcriptura, & commiſſione etiam virtua-
liter continetur aliàs de iure communi, ſubſcri-
bens namque approbat omnia in ſcriptura con-
tenta, *l. ſi ita ſtipulatus, 126. §. Chryſogonus. ff.*
de verb. obligat. vbi poſt omnes latè tractat. Iaſ-
ſon. *num. 2. cum ſequentibus, l. emptor. §. Lucius.*
ff. de pactis, l. fideiuſſor. §. 1. ff. pignorib. l. 1. verſic.
Et ſubſcriptionem. ff. de conſtituta pecunia, l. ſi
per epiſtolam, in verſic. Subſcriptam. ff. de acquir.
hæredit. cap. ſi quis Preſbyterorum, & ibi Gloſ. in
verb. *ſubſcripſit, de rebus Eccleſiæ non alienand.*
Felin. *in cap. quoniam contra num. 13. de proba-*
tionib. Natta *conſ. 287. num. 8. volum. 2.* Roland.
à Valle *conſ. 44. num. 30. volum. 2.* Afflictis *de-*
ciſ. 104. num. 3. Tiberius Decian. *reſponſ. 19.*
num. 30. volum. 2. Antonius Gabriel *titul. de*
præſcriptionib. concluſ. 3. num. 1. cum ſequentib.
Maſcardus *de probationib. concluſ. 1347. num. 2.*
Azeuedius *in l. 3. num. 55. & 56. tit. 4. lib. 5. Re-*
copil. Puteus *deciſ. 226. num. 3. lib. 1.* Caputa-
quenſis *deciſ. 360. num. 7. part. 2.* Hieronym.
Gonçalez *in Regul. 8. de alternatiuis, gloſ. 60. n. 3.*
& 4. Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 66. n. 7.*

Sicuti & dicimus de ſigillo, quod compro-
bat, confirmat, † ſupplet, & robur addit iis, 73
quæ in ſcriptura continentur, Bald. *in l. bona fidei.*
ante num. 6. C. de rebus credit. Iaſſ. *in l. pacta no-*
uiſſima, num. 9. C. de pactis. Romanus *conſ. 305.*
hac ſcriptura, num. 2. Marſil. *in rubric. Cod. de*
probationib. num. 100. Veſtrius *in praxi lib. 6. c. 1.*
num. 9. Rota *deciſ. 535. num. 2. part. 1. diuerſor.*
Gonçalez vbi proximè *Gloſſa 61. num. 2.* ac pro-
pterea cùm ſubſcriptio de manu propria Ponti-
ficis ſit vnicum, † & ſolidum ſignum ad co- 74
gnoſcendam, & detegendam eiuſdem volunta-
tem, voluiſſe auocare cauſam ab Ordinario iux-
ta Trident. Decretum, cum de ea appareat om-
nia aliàs de iure communi virtualiter in com-
miſſione contenta intelligitur conceſſiſſe, &
auocaſſe; quare procul dubio opinor, his caſi-
bus ſubſcriptione adhibita propria manu San-
ctiſſimi poſſe executorem de iuribus partium in
via Ordinaria cognoſcere in prima etiam in-
ſtantia excluſo Ordinario.

Quibus ſic generaliter præcognitis ad caſus
particulares deueniendum duximus, quibus de
iure executor gratiæ tenetur cauſam in prima
inſtantia Ordinario remittere, vt iſte via Or-
dinaria, qua executor ipſe vti nequit, cogno-
ſcat præcisè.

Et in primis pro neceſſario, & ſcitu digniſſi-
mo fundamento † accuratè attendere debebis, 75
vt in omnibus iis caſibus in quibus executor
ad executionem gratiæ datus poterat, & debe-
bat cognoſcere in via Ordinaria (iuxta mox di-
cenda) in his omnibus Ordinarius hodie, cui
per Senatum fit Bullarum remiſſio, quia in com-
miſſione deficit ſubſcriptio Sanctiſſimi, & for-
ma nouiter tradita per Concil. Trident. in his
omnibus debebit Ordinarius in via Ordinaria
partes audire; atque iterum in his omnibus,
† in quibus executor poterat cognoſcere via 76
executiua, & non tenebatur citare partes, in his
etiam omnibus Ordinarius, cui per Senatum fit
Bullarum remiſſio (quia vel deficit ſubſcriptio,
vel aliter beneficium non ſit reſeruatum, quia
in iſtis quoad meram executionem ſubſcriptio
non requiritur, vt ſuperiùs diximus) debet pa-
riter executiuè procedere, & in via executiua;
non Ordinaria partes audire, cùm litteræ Apo-
ſtolicæ executionem habeant ſua primæua na-
tura attenta, aliter non alterata, nec alio extrin-
ſecus accedente, vt ſuperiùs in hac concluſione
ſecunda ſuppoſuimus, quia iſto caſu tam quoad
executionem, quam quoad viam Ordinariam
(vbi eam cauſa requirit) fit Ordinario per Se-
natum remiſſio.

Executores igitur gratiarum ad immitten- 77
dùm aliquem prouiſum † in poſſeſſionem bene-
ficij, ſunt ſuapte natura meri executores, ita vt
in eis non habeat locum diſpoſitio, *cap. ſtatu-*
tum, de reſcriptis, lib. 6. vt latè per Nicolaum
Garciam *de beneficiis, 6. part. cap. 2. à num. 106.*
Viuianus *de iure patronat. 2. part. lib. 13. cap. 5.*
num. 19. & 20.

Si autem adeſt intruſus, aut aliter poſſeſſor,
vel comparet legitimus contradictor † (ante 78
immiſſionem actualem regulariter) allegans de
iure ſuo, tunc gratiæ executores mixti fiunt,
& de iure communi tenebantur aſſumere partes
iudicis, & iudicialiter procedere cum cauſæ
cognitione, & diffinitiuè pronunciare, ac ple-
nariè de viribus iurium poſſeſſoris, aut intruſi,
ſeu

ſeu aliàs contradictoris legitimi in via Ordina-
tia cognoſcere, & diffinitiuam pronuntiare,
iuxta notata per Doctores communiter *in cap.*
fin. de præſumptionib. vbi Butrius *num.* 7. Abb.
*ex num.*1.*vſque ad* 15. & Felin. *ex num.*16. 24.27.
33. & 34. Beroius *conſil.* 13. *vol.* 1. Flaminius
Parilius *lib.* 11. *quæſt.* 10. *num.* 15. 21. 23. & 24.
Marcus Anton. Genuenſis *in praxi Archiepiſcop.*
*cap.*83. *num.*4. *ſeu cap.* 85. *num.* 4. & *in annota-*
*tion. num.*16. Mandoſius *de inhibition. quæſt.* 46.
Nicolaus Garcia *de beneficiis*, 6. *part. cap.* 2. *à*
num. 110. & *ſeqq.* Franciſc. Leo *in Theſaur. fori*
*Eccleſiaſt. cap.*17. *à num.* 8. & 18. Tiberius Sa-
luſtius *in praxi lib.*3.*cap.*12. *aliàs* 7. & poſt Ro-
tam, Mandoſ. & Felinum, Flores de Mena *pra-*
*ctiċar quæſt. lib.*1. *quæſt* 4. *à num.*33. Viuianus *de*
iure patronatus, 2. *part. lib.*13. *cap.*5. *à num.* 19.
& *ſequentib.* & latiùs Nos *in tract. de Regia pro-*
tectione, 2. *part. cap.*13.*à num.*57.*cum ſequentib.*
79 vbi quod licèt † iſti executores reſpectu execu-
tionis procedant extraiudicialiter ad immiſſio-
nem;ſi tamen comparet legitimus contradictor,
vel adeſt intruſus & poſſeſſor;omnino tenentur
aſſumere partes iudicis, & iudicialiter cogno-
ſcere atque diffinitiuè pronuntiare, vt latiùs ibi
videbis.

At hæc doctrina veriſſima eſt de de iure com-
80 muni, † quo attentu per ſimplicem delegatio-
nem, & commiſſionem cuilibet factam indu-
cebatur auocatio iuriſdictionis ab Ordinario.
At verò hodie attenta nouiori diſpoſitione Sa-
craſancti Concilij Trident. *in dict. cap. cauſæ om-*
nes, cùm non valeat commiſſio abſque ſubſcri-
ptione manu propria Sanctiſſimi, nec auocatio
ab Ordinario etiam expreſsè facta non ſeruata
forma dict. Concil. Trident. ſequitur, vt iſte
executor non poteſt aſſumere partes iudicis,vbi
adeſt intruſus & poſſeſſor, aut aliàs legitimus
contradictor, & vbi ſit neceſſe via Ordinaria
cognoſcere de iuribus partium,vel aliter ſit ad-
hibenda cauſæ cognitio,quia hæc pertinet ad
Ordinarium,cui in Hiſpania(vbi ad vnguem ſer-
uatur dict.Concil. Trident.) Senatus huiuſmodi
literas Apoſtolicas remittit Ordinario, ex ha-
ctenus comprobatis in hac ſecunda cõcluſione.

Nam ſicuti in Francia non admittitur *ex con-*
81 *cordatis*, *in titul. de cauſis*, † quod executores
gratiarum habeant aliquam cauſæ cognitionem,
ſed ſolum executionem puram & meri facti, ita
vt cauſæ cognitio remittatur Ordinariis, vt per
Franciſcum Marcum *deciſ.* 159. *part.*1. & *deciſ.*
1157. *num.* 3. *eadem* 1. *part*, docent etiam cum
plurimis Rebuffus *in forma noua prouiſionis, ver-*
bo, *contradictores*, & *verbo*, & *defendant indu-*
ctum in gloſſa ad dictas concordatas in forma man-
dati, *fol.* 744. & 645. *in paruis*, & *in cap. nulla,*
de conceſſione præbendæ, 29. & 30. & 31. *clauſu-*
lis mandatorum. Menochius *de retinenda poſſeſſio-*
*ne remed.*1. *à num.*85. *cum ſeqq.*

Ita pariter in Hiſpania ex obſeruatione Con-
82 cilij Trident. † nequit executor vltra merum
factum executionis cognoſcere, ſed vbi via Or-
dinaria requiritur cognitio Ordinario remitti-
tur, vt probat Flores de Mena *pract. quæſt. lib.*1.
*quæſt.*4. *num.*35. in hæc; in Hiſpania tamen li-
cèt habeant cauſarum cognitionem, & poſſint
aſſumere partes iudicis, & ita praxis obſeruet;
tamen intelligo in quantum, id eſt neceſſarium
ad exequendam gratiam, vel ſuſpendendam eius
executionem;non tamen ad cognoſcendum Or-
dinariè, & integrè de iuribus partium, & pro-
ferendam ſententiam diffinitiuam, hoc enim
ſolum iudicibus Ordinariis competit in prima
inſtantia ſecundum determinationem Sacroſan-
cti Concilij Trid. *ſeſ.*24. *cap.* 10. *de reformatione*,
cuius protector eſt noſter Rex Philippus,& eius
Regale Conſilium quotidie ſe intromittit circa
eius obſeruationem.

Iſtum tamen authorem intellige (prout ſu- 83
prà diximus) † quando executor datur pro exe-
cutione gratiæ in beneficiis reſeruatis, & aliàs
effectis ſanctæ Sedi Apoſtolicæ,quia tunc etiam
ſine aliqua ſpeciali ſubſcriptione propria manu
Sanctiſſimi poteſt cognoſcere in via executiua,
& extraiudicialiter iuxta Breue Gregorij XIII.
at vbi adeſt intruſus, aut legitimus contradi-
ctor appareat, cum horum cauſa ſit in via Ordi-
naria tractanda; remittitur per Senatum Ordi-
nario, cui ex Concilio pertinet cognitio in pri-
ma inſtantia, vt ex Auguſtino Barbuſ. *in tract.*
de officio & poteſtat. Epiſcop. tom. 2. *allegat.* 81.
num. fin. Ioan. Mariæ Nouar. *in noui iuris Pon-*
tificij practic. concluſ. tit. de cauſis primæ inſtan-
tiæ, *concluſ.*1. *aliàs* 54.*num.*15.16.& 17.*fol.*141.
latiùs annotauimus ſuprà in comprobatione
huius ſecundæ concluſionis à principio,& præ-
cipuè *à num.* 53.*cum ſequentibus*, *verſic. Litteræ*
Apoſtolicæ, *quæ pro executione gratiæ*, &c.

At verò vbi datur executor ſuper beneficio
non reſeruato; † tunc ſi non adeſt ſubſcriptio 84
propria manu Sanctiſſimi tam ſuper executione
ipſa,quàm ſuper via Ordinaria; Ordinario per-
tinet cognitio in prima inſtantia, vt ibidem la-
tiſſimè comprobauimus, & ita praxis quotidia-
na huius Supremi Senatus Regij incunctanter
obſeruat.

Et licèt Nicolaus Garcia *de beneficiis*, 6. *part.*
*cap.*2. *num.* 110. dicat, quod executor gratiæ, 85
vbi legitimus contradictor comparet, † vel ad-
eſt intruſus, poſſit diffinitiuè pronuntiare plu-
res Doctores contra Flores de Mena vbi proxi-
mè *à num.*35.42 44. & 59. & *quæſt.*12. *à num* 9.
& 17. dicentem non ipſum, ſed Ordinarium
cogniturum; declara, vt ipſe Garcia, & ab eo
citati rectè procedant de iure communi; At Flo-
res de Mena dictis locis apertè loquitur motus
nouiori diſpoſitione Concilij Trid.*c.*10.& rectè
quidem, † cum certiſſimo iuris fundamento. 86
Etenim à regula generali prohibitiua, *cap.cauſæ*
omnes, dumtaxat excipiuntur executores ad be-
neficium reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, prout ſu-
prà hac 2. *part. cap.* 10. *per totum*, ſcripſimus.
Ergo in cæteris executoribus gratiarum firma
remanet, & intacta ad hoc, vt eorum commiſ-
ſiones præciſè requirant ſubſcriptionem pro-
priæ manus Sanctiſſimi, ne peruertatur prima
Ordinariorum inſtantia contra Concilij diſpo-
ſitionem, quam pariter in viis executiuis pro-
cedere clarè oſtendimus *in dict. cap.*10. *à n.* 12.
cum multis ſequentibus, qui Doctores Garcia &
Mena etiam de praxi huius Supremi Tribunalis
ſimul atteſtantur.

Igitur ad cognoſcendum, quando Ordina-
rio ſit per Senatum remiſſio † litterarum Apo- 87
ſtolicarum pro immittendo prouiſo, an debeat
procedere in via executiua, aut in via Ordina-
ria ad dictarum litterarum complementum, di-
ſtinctè procedendum erit: aut enim legitimus
contradictor comparens coram executore (aut
coram Ordinario facta remiſſione) vult immiſ-

ſionem & executionem impedire non vigore
poſſeſſionis, quia non poſſidet; ſed vigore ali-
cuius legitimi tituli, vel ſaltim colorati,& tunc
ſi comparet ante immiſſionem realiter factam,
etiam ſi compareat poſt Decretum,& ſententiam
de immittendo; & ſic re adhuc integra, tunc ſi
alleget aliquam legitimam exceptionem, omni-
no audiendus erit in via ordinaria per ipſum
Ordinarium (ſicut de iure communi tenebatur
executor nominatus) & diffinitiuè pronunciare;
ita poſt plurimos Doctores probat in hoc æqui-
parans poſſeſſorem, & legitimum contradicto-
rem cum ſolo titulo, Nicolaus Garcia *de benefi-
ciis, 6. part. cap. 2. à num.* 110. & ſuperiùs dixi-
mus,& fuit reſolutum *in Pampilonenſ. beneficij de
Allo.* 1576. quæ habetur 2. *part. diuerſorum de-
ciſ. 35. & in Pacenſi.* ſeu *nullius Capitul. anno* 1578.
quæ habetur, 1. *part. deciſion.* 102. *diuerſorum.*
Cardinal. *conſil.* 63. & 94. Felinus in *cap. exhibi-
ta, num. 4. de iudiciis, & in cap. de catero, num.* 10,
de re iudicat. & in cap. fin. num. 23. *de præſum-
ptionibus.* Staphileus 8. *forma mandat. de proui-
dend. num.* 8. additio Rotæ *deciſion.* 12. *de officio
Delegati, in nouiſ. num.* 2. Marcheſan. *de com-
miſſionibus, 2. part. cap. 3. de commiſſione appel-
latio. ex num.* 21. Gomez *in cap ſtatutum, num.* 77.
88 *de reſcriptis, in* 6. maximè † ſi litteræ habeant
clauſulam *citatis citandis*, ſeu clauſulam *amoto
quolibet illicito detentore*, vt probant ipſi Docto-
res, & Garcia vbi proximè *num.* 111. latè Viuia-
nus *de iure patronat. part. 2. lib. 13. cap. 5. à nu-
mero* 19. *cum ſequentibus.* Flores de Mena *quæ-
ſtione* 4. *num.* 31. de hoc tertio comparente re
integra.

Quatenus autem ipſe Garcia inferiùs *nume-
89 ro* 143. id intelligat, † quod quando compa-
reat legitimus contradictor pro ſuo intereſſe &
præiudicio, de quo ſi negetur, teneatur ſum-
mariè, & in continenti doceri per Couarru. &
Menochium, declara, vt intelligatur, ad effe-
ctum legitimandi oppoſitionem, & perſonam,
& vt excludatur calumnioſa exceptio, vt Co-
uar. & Menoch. ab eo citati loquuntur, & latè
Marcheſan. *de commiſſionib. 2. part. cap. 6. com-
miſſion. quando tert. ad cauſ. admittit. §. vnic.
à num.* 12. *& ſequentib.* non tamen, vt de ea co-
gnoſcatur ſummariè ad effectum impediendi
executionem, quia tunc in via ordinaria, & per
ſententiam diffinitiuam terminanda erit cauſa,
vt ipſemet Garcia poſt plurimos Doctores fir-
mauerat antea *num.* 110.

Et quando comparet legitimus contradictor
90 ad impediendam † immiſſionem prouiſi virtute
litterarum Apoſtolicarum, vt tunc via ordina-
ria ſit agendum, quæ Iudici Ordinario in pri-
ma inſtantia ſit cognitio remittenda; probant in
terminis Auguſtinus Barboſ. *de officio Epiſcopi,
tom. 2. allegat.* 81 *num* ... Ioannes Mariæ Noua-
rius *in noui iuris Pontific. practic. concluſ. tit. de
cauſis primæ inſtantiæ, concl.* 1. aliàs 54. *n.* 15. *cum
ſequentib. fol.* 142. & ante eos Flores de Mena
*variar. quæſtion. lib. 1. quæſt. 12. à num. 17. cum ſe-
quentib.*

Et iuxta hos terminos declarandum erit, quod
91 † ipſe dixerat *quæſt.* 4 *num.* 31. in hæc: Sexta con-
cluſio, executor gratiæ ſiue cum clauſulis ſo-
nantibus monitionem, ſiue clauſulis ſonantibus
conditionem; ſi tertius compareat ante perfe-
ctam executionem, tenetur eum audire ſaltim in
via ſummaria,& aſſumere partes iudicis, &c. vt
intelligatur quoad prædictum effectum, nempe
excludendi calumnioſam oppoſitionem, legiti-
mandi perſonam comparentis, & vt executori
conſtet, an foueat legitimas oppoſitoris partes,
vt poſſit ſuperſedere, & cauſam illius ad Ordi-
narium remittere, ne ſibi ipſi videatur repugna-
re, prout & ſeipſum declarat vlterius in eadem
quæſt. 4. n. 42. vt ad effectum vel ſuperſedendi in
executione, vel remittendi poſſit iſte executor
ſummariè cognoſcere de iure huius tertij oppo-
ſitoris.

Et quamuis poſſeſſione vacante, & à nemi-
ne occupata, iudex † non teneatur aliquem cita- 92
re pro immittendo prouiſo Apoſtolico, vt tenent
Flores de Mena *d. q.* 4. *n.* 52. Rota *in Aurienſ. Pa-
rochia de Pao* 17. *Aprilis* 1600. coram Lancello-
to, quæ eſt deciſio 179. *n.* 3. *&* 4. nouiſſimè Fari-
nac. Garcia de beneficiis, 6. *p. c.* 2. *n.* 141. *&* 142.
Viuianus *de iure patronatus*, 2. *p. lib.* 13. *c.* 5. *n.* 23.

Tamen ſi re integra ipſe legitimus contradi-
ctor compareat, † audiri debet, & de ſuis iuribus 93
diſcutiendum, vt hactenus probauimus, & licitè
appellat, & cauſat attentata, nouiſſimè Viuianus
*de iure patronat. d. 2. p. lib. 13. cap. 5. à num. 23. &
ſeqq.* & latiùs Garcia loco citato, latiſſimè *à nu-
mer.* 110. *&* 112. *cum ſeqq.* qui *num.* 132. adducit
ad litteram bonam in propoſito deciſionem Ro-
tæ *in cauſa Tiraſonenſ. eleemoſynaria* 28. *Ianua-
rij* 1602. *coram Domin. Lancelloto*, ibi: maximè
cum Petrus comparuerit, & dederit de ſurre-
ptione, & obreptione litterarum Apoſtolicarum,
& petierit admitti ad iuſtificandum, vt fuit re-
ſolutum *in cauſa Salamantino penſionis* 18. *Apri-
lis* 1578. coram Cardinale Lancelloto, &c. Nec
etiam obſtare, quod poſſeſſio eſſet vacua, nec
oſtenderetur titulus Apoſtolicus, quia cum in
gratia adeſt clauſula (*dummodo non ſit alteri ius
quæſitum*) ſufficit quod Petrus oſtenderet, ſe præ-
ſentatum, vt diceretur legitimus contradictor,
cum Papa non præſumatur voluiſſe præiudicare
& derogare præſentationi, &c.

Et vlterius ipſa Rota *in vna Colonienſi Cano-
nicatus* 4. *Februarij* 1598. vbi fuit dictum, † quod 94
habens titulum coloratum ſit legitimus contra-
dictor, & poſſit appellare à decreto, ſeu ſenten-
tia prolata ab executore litterarum Apoſtolica-
rum ad fauorem prouiſi Apoſtolici, dummodo
tamen prouiſus ab Ordinario coram executore
produxerit ſuum titulum, ſed ſi ſuum titulum
non produxiſſet, fuerunt in contrario voto, quod
nullum cenſeatur illatum grauamen per execu-
torem, & non poſſet appellare ad effectum ſu-
ſpenſiuum, dixerunt inſuper ſupradicta abſque
difficultate procedere, quando Ordinarius con-
tulit, quia beneficium vacauerit in menſe ipſius
Ordinarij, &c. quam refert Garcia vbi proximè,
num. 139.

Atque pluries determinauit † Rota *vt in vna* 95
Pienſ. benefic. 13. *Aprilis* 1576. coram Domin.
Seraphin. quam ponit Saluſtius Tiberius *lib.* 3.
ſub cap. 9. pag. 338. *deciſion.* 112. *& in cauſa El-
nenſ. beneficij Sanct. Saluatoris* 16. *Decembris*
1602. coram Domin. Penna qua fuit dictum;
quod Rota obſeruat, habentem titulum colo-
ratum eſſe legitimum contradictorem; & po-
teſt appellare à decreto, ſeu ſententia prolata
ſuper executione litterarum Apoſtolicarum ad
fauorem prouiſi Apoſtolici, dummodo prouiſus
ab Ordinario coram executore produxerit ſuum
titulum, vt *in dicta cauſa Colonienſ. Canonicatus* 4.
Februarij

Februarij 1588. Et quod etiam poſterior in data ſit legitimus contradictor, ſi poſſidet ad impediendum proceſſum executiuum, Puteus *deciſion.* 135. *lib.* 2. Nam ceſſantibus reſeruationibus Ordinarij habent poteſtatem conferendi, & Papa prouiſos ab Ordinariis cognoſcit pro legitimis contradictoribus, &c. vt & refert Garcia 6. *part. cap.* 2. *num.* 140. ad finem.

Idem obſeruat Cæſar Argelius *in tractatu de acquirenda poſſeſſione, quæſtion.* 20. *articulo* 2. *à numer.* 12. *& ſequentibus*, qui *numero* 14. inquit, quod quando duo hinc inde veniunt cum pari titulo ad petendam immiſſionem, via Ordinaria erit aggredienda, quod etiam latiùs dixit *in tractatu de legitimo contradictore, quæſtion.* 2. *articulo* 1. dicit etiam, in re hac titulos eſſe pares, tum quando adſunt duæ collationes diuerſorum Ordinariorum; tum etiam quando concurrunt prouiſio Apoſtolic. putà ob cauſam & ſuppoſitum reſeruationis, & prouiſio Ordinarij: nam quando ex vna parte prætenditur beneficium eſſe reſeruatum, & ex alia prætendatur non eſſe reſeruatum, antequam de reſeruatione appareat, nulla iſtarum prouiſionum poteſt dici potentior, ideo pro paribus interim iudicabuntur iuxta quæ ipſe Argel. dixerat *in tractatu de legitim. contra. quæſt.* 15. *artic.* 1. 2. *&* 3. qui *in dicto tractatu de acquirenda poſſeſſion. dicta quæſtion.* 20. *articulo* 2. *numer.* 14. dicit, quod prouiſio Papæ in reſeruatis æqualis eſt collationi Epiſcopi in non reſeruatis, nam ad excluſionem prouiſi per Ordinarium debet de reſeruatione conſtare, & apparere notoriè, vt abundè inferiùs dicemus. Interim tamen dum in dubium vertitur, & probabiliter dubitatur ſiue de iure, ſiue de facto, titulus Ordinarij legitimè impedit immiſſionem.

Hæc tamen doctrina licet vera ſit ad effectum audiendi prouiſum ab Ordinario in via executiua, non tamen ad viam Ordinariam aggrediendam, quia tunc cum titulo Ordinarij requiritur ſimul poſſeſſio, vt infrà *à num.* 121. Et ſupponunt plures Doctores, & Rotæ deciſiones infrà laudandæ *à num.* 120. *cum multis ſeqq.* Itáque vt in continenti audiatur, & in via executiua, rectè prouiſus ab Ordinario admittitur, iuxta Rotæ deciſionem infra adductam, *num.* 139. *& ſeqq.* & vide inferiùs *num* 184.

96 Comprobatur hæc † doctrina ex traditis nouiſſimè à Viuiano *in tractatu de iure patronatus* 2. *part. lib.* 13. *capitul.* 5. *à numero* 23. *&* 24. vbi dicit, quod ſi poſſeſſio beneficij ſit vacans, executor non tenetur aliquem citare, nec aſſumere partes Iudicis, niſi compareat legitimus contradictor, & tunc dici legitimum contradictorem præſentatum ante inſtitutionem ad impediendam executionem gratiæ in forma dignum, & inſit clauſula (*dummodo alteri non ſit ius quæſitum*) per Rotam *deciſion.* 17. *de præbendis*, & per *Tiraſonenſ. deciſionem eleemoſinariæ* 20. *Ianuarij* 1602. coram Cardinale Lancelloto ſupra adductam, & per *Genienſ. beneficij* 24. *Nouembr.* 1614. Vbaldo, & per *Calagurritan. beneficij* 17. *Iunij* 1602. coram Litta, quam allegat etiam Viuianus vbi proximè.

Quod & idem dixit Cæſar. Argelius *in tractatu de acquirend. poſſeſſione, quæſtione* 19. *articulo* 1. *numero* 58. *&* 59. Quod patronus ex ſolo titulo ſui patronatus, quando de eo docet coram executore litterarum Apoſtolicarum impedit earum executionem, & immiſſionem in beneficium, ſecus ſi non docet de ſuo iure patronatus ad illud beneficium, per Rotam *in vna Iacenſ. Parochialis* 27. *Iunij* 1603. *coram Cardin. Pamphilio, & in alia Apomina benefic.* 5. *Decembris* 1618. coram Domboldo, quas ipſe Cæſar Argelius allegat ad idem.

Hinc eſt quod licet capitulum ex eo quod non poſſidet † Canonicatum aut Præbendam, 97 non poſſit dici legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem illorum, cum ad illud ſolùm pertineat obedire, obtemperare, & complere litteras Apoſtolicas, vt pluries determinauit Rota, vt per Alexandrum Ludouiſium *deciſione* 221. & Oliuerius Beltraminius *in adnotation. numero* 11. alias quatuor deciſiones Rotæ concordantes congerit, & latiſſimè poſt magnam copiam deciſionum Rotæ, & Doctorum allegationem firmat Cæſar Argelius *in tractatu de legitimo contradictore, quæſtion.* 14. *articul.* 5. *per totum*, & variis doctrinis exornauit.

Tamen ratione ſui proprij iuris ſibi competéris virtute ſuorum ſtatutorum confirmatorum à Sede Apoſtolica, putà puritatis ſanguinis, & ſimilium; legitimus dicitur contradictor, & vt talis audiri debet, ſi compareat coram executore litterarum Apoſtolicarum, vt ſæpè determinauit Rota *in vna pacenſ. puritatis* 11. *Decembris* 1609. coram Manzanedo, per quam ſic limitauit præfatam regulam Cæſar Argelius *dicto articulo* 5. *numero* 47. *& per aliam Ratiſbonenſ.* 23. *Iunij* 1617. coram Pitouano, pariter limitat Oliuerius Beltraminius *in dicta deciſion* 221. *num.* 11. *in fin.* quam etiam limitationem adducit Garcia *de beneficiis* 6. *part. capitulo* 2. *numero* 161. Qui omnes affirmant, tunc executorem teneri aſſumere partes Iudicis circa articulum puritatis ſanguinis, & alios tangentes ſtatuta alia capituli ſe opponentis. Quæ omnes deciſiones, & doctrinæ procedunt in capitulo non poſſidente, agnoſcunt tamen illum legitimum contradictorem in iis, quæ tangunt ſua ſtatuta confirmata & obſeruata.

Hinc venit intelligendum quod tradit † Flaminius Pariſius *de reſignation. benefic. libro* 10. *quæſtione* 6. *numero* 63. 98 Reſignantem reſeruata penſione, non poſſe impedire reſignatarium, ne capiat poſſeſſionem beneficij reſignati, & poſſeſſionem captam per dictum reſignarium pendente appellatione interpoſita per reſignantem, non eſſe attentatam, quia à mero executore litterarum Apoſtolicarum non datur appellatio, nam accipiendum erit, quando reſignans impedit de facto, & ſine cauſa, ne reſignatarius capiat poſſeſſionem, atque etiam in appellatione interpoſita à reſignante, qui numquam comparuit coram executore ad dicendum contra reſignationem, quia tunc executor non debuit aſſumere partes Iudicis, nec eum etiam citare, ex quo conſenſit reſignationi ſponte, ac facto ſuo à ſe ius & poſſeſſionem abdicauit; & cum nec poſſideat, nec comparuerit, executor non grauabit eundem, facit *deciſio* 639. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſorum.* Et latè proſequitur Nicolaus Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 133. *cum ſequentibus.*

Et quando concurrit paritas titulorum, † vt tunc impediatur via executiua litterarum 99

Apoſtolicarum, & via Ordinaria ſit agendum; vide in terminis deciſiones Rotæ adductas per Nicolaum Garciam *de beneficiis 6. part. capitulo 4. num. 16. & n. 21. & cap. 2. n. 114. & 125.* Et quando duo hinc inde veniunt cum pari titulo ad petendam immiſſionem, quod via ordinaria ſit agendum, abundè per Cæſar. Argell. *in tractatu de legitimo contradictore, quaeſt. 2. articulo 1. & quaeſt. 15. articul. 1. 2. & 3. & in tractatu de acquirend. poſſeſſion. quaeſt. 20. articulo 2. à num. 12. cum aliis ſequentibus*; vide ſuperiùs *numero 95.* & in diſcurſu huius capitis clarius apparebit.

100 Hinc etiam fit, quòd quando † dator in executione gratiæ ſecundus executor, quod ſi primus intra triginta dies non exequatur gratiam; ſecundus executor poſſit exequi, de quo latiſſimè videndus Nicolaus Garcia *de beneficiis 6. part. capit. 2. à num. 59. cum ſequentibus.* At
101 quando comparet † legitimus contradictor ſe executioni opponens: tunc ceſſat poteſtas ſecundi executoris, & eſt ratio, quoniam tunc ceſſat via executiua (ad quam ſecundus datur in negligentiam prioris) & via ordinaria agitur cum ipſo legitimo contradictore; ita probat Nicolaus Garcia ibidem, *numero 71.* per Rotæ deciſionem, quam ipſe citat ad litteram, *numero 63.* quem *à numer.* 88. vide, an tranſactis 30. diebus, poſſit ipſe primus executor re integra exequi etiam conſentiente parte, & quid quando poſt dictos 30. dies declarauit non poſſe procedere; vide latiùs ibidem.

102 Si autem iſte legitimus † contradictor, qui non poſſidet, compareat poſt captam realiter poſſeſſionem, non auditur in contradictione executionis, ſed debet recurrere ad Ordinarium contra poſſeſſorem, & coram eo contra poſſidentem agere, quia tunc eſt noua actio, & novum iudicium, vt probat in his terminis Nicolaus Garcia *de benefic. 6. part. capitul. 2. à numer. 143.* & poſt alios Doctores probat Paladorius *lib. 2. rerum quotidianar. capit. fin. 5. part. §. 10. num. 14.* & Nos ſuprà *1. part. cap. 10. num. 44 verſicul. Hinc eſt quod legitimus contradictor*, vide quæ diximus *2. part. cap. 18. per totum.* Quod & ſupponunt omnes Doctores, & Rotæ deciſiones hactenus allegatæ *à n. 93. cum ſeqq.*

Hæc tamen doctrina fallit quando ſententia
103 immiſſionis, † aut decretum ex aliquo capite nullum appareat, vel reſoluatur, & reddatur ad caſum nullitatis, quia tunc cum res per actum præcedens nullum non deſinat eſſe integra, etiam poſt illud comparens legitimus contradictor, legitimè comparere dicitur, prout hanc doctrinam & limitationem aliis pluribus exornauimus, & fundauimus ſuprà *1. part. capit. 10. à num 101. cum ſequentibus, & à num. 109. cum ſequentibus, verſic. Si contradictor ſit poſſeſſor*; vbi per aliquot columnas videbis hanc limitationem, & theoricam nouè & mirè comprobatam.

Prædictis igitur caſibus, in quibus legitimus
104 comparet † contradictor non poſſidens, facit ceſſare viam executiuam, & tranſire ad ordinariam, ſi ſe opponeret coram executore; ita pariter in eiſdem erit dicendum, quando comparet coram Ordinario, poſtquam Senatus litteras Apoſtolicas tradi iuſſit impetranti, vt illis coram Ordinario, non alibi vtatur, vt tunc etiam Ordinarius in via Ordinaria teneatur partes audire, iuxta concluſionem ſecundam ſuperius appoſitam, & quæ in eius comprobationem longius deduximus.

Quando autem aliquis adeſt poſſeſſor, aut intruſus, vel aliàs expeditæ ſunt litteræ Apoſtolicæ ſub intruſione, † faciendo relationem, ali- 105
quem eſſe intruſum, tunc executor omnino debet quærere poſſeſſorem, & illum citare, & audire debet in via ordinaria, quia tunc cùm iſto poſſeſſore iudicium non debet eſſe executivum; ſed ordinarium, & in via ordinaria erit vincendus, ita expreſsè probant Hieronymus Gonçalez *in Regul. 8. de alternatiuis, gloſ. 9. in annotationibus, num. 126.* vbi ait, ita fuiſſe reſolutum à Rota *in vna Barchinonenſ. parochial. 10. Decembris* 1601. coram D. Sacrato, quod etiam tradit *gloſſa 15. §. 1. numero 70.* ſequitur Nicolaus Garcia *de beneficiis 6. part. capitul. 2. ſub numero* 140. ante medium, & plurimos refert *num. 110. & ſequentibus.* Nos multos citauimus ſuperius *à numero 54. verſiculo, Si autem adeſt intruſus aut aliter, &c.* Et quod quando vel adeſt poſſeſſor, vel aliàs legitimus contradictor, qui producunt ſuum titulum; debeat iudicium tractari in via ordinaria, & non executiua; iterum firmat ipſe Garcia ibidem, *numer. 159. ad finem, & numer. 139. & num. 161.* plures adducit Rotæ deciſiones, & ſignanter ita dictum fuiſſe *in vna Legionenſi denegationis poſſeſſionis 26. Martij* 1593. coram Illuſtriſſimo Blancheto. Quod quando non adeſt legitimus contradictor proceditur executiuè, vt ſecus ſi contradictor compareat, ſicque dum etiam hodie Ordinarius, cui fit litterarum remiſſio, in via ordinaria procedere debet, vt hactenus eſt probatum.

Et generaliter, quando † litteræ Apoſtolicæ 106
habent clauſulam *vocato N.* vel *vocatis vocandis*, vel *amoto quolibet illicito detentore*, aut *ſi conſtiterit, vel conſtituto*, aut *verificato*, ſeu vt *ipſe Iudex ſe informet*, faciunt executorem de mero mixtum, & tenetur aſſumere partes Iudicis, & poſſeſſorem citare, ac procedere cum cauſæ cognitione, ac diſcuſſione, & ſeruatis ſeruandis, auditiſque poſſeſſoris defenſionibus, & ab eius ſententia datur appellatio ſuſpenſiua, vt poſt plurimas Rotæ deciſiones obſeruat Ludouiſius Poſt *in tractatu de manutentione, obſeruation. 12. à numer. 62.* & ſuperius, qui *numer. 63.* ſingulariter intellexit, & in hæc dicit: Intelligendu tamen, vt mixtus executor debeat procedere via ordinaria, & ab illius decreto datur appellatio; vbi aliàs cauſa de ſui natura eſt ordinaria, & decretum appellabile; ſecus è contra, Rota *in Hiſpalenſ. praeminentiarum Cardin. Sacrato*, penes Marcheſan. *de commiſſionibus 2. part. fol. 498. numer. 3. & ſequentibus*, quæ eſt etiam inter *recent. part. 1. deciſion. 558. numer. 3. & ſequentibus, & in Ferrarienſ. attentator. coram A. P. D. Durano*, quam deciſionem apud eundem Ludouiſium Poſt. poſt *tractat. eſt. deciſion. 259. numero 4. & 5.* Quæ declaratio rectè conducit ad ea quæ hactenus dicta ſunt, quod ſi cauſa non ſit executiua ſui natura, nec ſententia ſit aliàs priuilegiata; debeat executor, vel Ordinarius (ad quem Senatus remittit cauſam & litteras Apoſtolicas) procedere in via ordinaria, vbi legitimus comparet contradictor, vel aliàs adeſt; ſecus è contra, quia ſemper eſt attendenda qualitas & natura

cauſæ

cauſæ iuxta quam gubernari debet, an procedere
debeat via executiua, vel ordinaria.

107 Hinc fit, quod quando † beneficium ab ali-
quo poſſeſſum impetratur à Sancta Sede Apo-
ſtolica ob aliquod delictum, vel defectum, vt
putà ob ſimoniam, & ob irregularitatem, ob
non publicationem litterarum reſignationis in-
tra tempus, ob non expreſſum verum valorem,
vel aliam falſam relationem, ob incompatibi-
litatem, & ſimilia, quia tunc postquam ius in
beneficio acquiſitum fuit alicui, & ob prædi-
ctas cauſas, vel defectus remoueri tentatur; om-
nino debet vinci in via ordinaria, & iuris ordi-
ne ſeruato, atque tunc omnino ceſſat via exe-
cutiua, quia in contradictorio iudicio condem-
nandus erit, Abbas *in capitul. 2. num. 7. in fine,*
verſicule, Et intelligo hoc. Et ibi etiam Aretius
num. 9. verſicule, Secundò fallit iuncte, num. 10.
Felinus *num.* 8. *verſiculo, Non credas quod iſtis,*
&c. de teſtibus, vbi etiam Decius, *num. 35. &*
ſequentibus, Maſcard. *de probationibus, lib. 2. con-*
cluſion 682. *num. 17. &* 18. Proſperus Farinacius
in pract. criminal. in tract. de teſtibus, quaeſt. 72.
num. 51. *&* 52. Qui omnes conueniunt, quod
quando ob aliquod defectum agitur de remo-
uendo à beneficio iam electum, vel titulatum;
omnino debeat ſeruari forma iudicij, & cum
cauſæ cognitione condemnari.

Idem probat Flores de Mena *practicar. quaeſt.* 4.
num. 26. vb. rectè dicit, quod ſi gratia directè
108 tendat † in præiudicium alicuius intrinſecum,
quando ſcilicet directe gratia ipſa aufert alicui
ius, vel declarat auferendum, aut ablatum quod
habet, vel habere poteſt, vel prætendit in poſ-
ſione, & proprietate, vt putà de clauſula, ſi
poſſeſſor tale delictum commiſerit, ex quo ve-
niat priuandus, vel ſi habeat duo incompatibi-
lia, vel ſi collator negligens fuerit, vel ſi fuit
ſimoniacus, quem etiam vide declarantem, *n.* 27.
Tunc iſte talis audiendus erit, & præciſè citan-
dus, & in contradictorio iudicio vincendus,
Abb. *in cap. fin. & ibi* Felinus, *num* 25. *de præ-*
ſumptionibus, Auguſtinus Beroius *in cap. con-*
querente, num. 11. *de reſtitution ſpoliator.* Caual-
canus *deciſ.* 22. *num* 3. *part.* 1. Et poſt Lapum,
Pariſium, Alexand. & Mandoſium tenet Mena
vbi ſupr. *d. quaeſt* 4. *num.* 88. videndut *num.* 42. *&*
num 44 *cum ſequentib.* vbi benè, *& a num.* 21.
& quaeſt. 12. *num.* 8. *& ſup.*

Et ita fuiſſe declaratum *vna Trident.* 5. *Iulij*
109 1593. coram D. Seraphino, † quam ad litteram
refert Nicolaus Garcia *de beneficiis, 6. part. cap.* 2.
num. 116. vbi executio litterarum impetratarum
ob defectus varios ætatis, & non publicationis,
oculi Canonis, & malæ valoris fructuum ex-
preſſionis; fuit executio attentata, quia debuit
citari habens ius ad beneficium, contra quem
impetratur, quia debebat citari, & audiri, vt
alibi latius.

Et iterum *in vna Alcarien. attentatorum* 20.
110 *Decembr.* 1593. coram D. Seraphino, † fuit re-
ſolutum in hæc. Geſta per Epiſcopum ad fauo-
rem Iacobi tam intra decem dies ad appellan-
dum, quàm poſt appellationem Alexandri eſſe
attentata, cum enim eſſet deputatus executor in
gratia Iacobi, vt citato Alexandro, & verificata
falſitate valoris per eum expreſſi, conferret pa-
rochialem Iacobo; tenebatur tanquam mixtus
aſſumere partes iudicis, præſertim ſtante clau-
ſula (*vocato Alexandro & amoto quolibet illicito*
detentore) & ideò ab eius ſententia licuit appel-
lare, &c. Et ideò Iacobus non eſt manutenen-
dus, † ſed Alexander ſi de eius poſſeſſione con-
ſtat, aliàs poſſeſſio eſt ſequeſtranda, &c. quam 111
refert Garcia vbi proximè, *num.* 119. qui *n.* 115.
aliam refert, quod poſſeſſor beneficij debuit ci-
tari, & contra eum aſſumere executor partes
Iudicis, aliàs poſſeſſio data eſt attentata, quia
ab executore tunc datur appellatio ſuſpenſiua,
quia non debuit poſſeſſor dimittere poſſeſſio-
nem ad ſolum verbum executoris; & aliam de-
ciſionem ad idem refert, *num.* 137.

Probat Rota, vt per Alex. Ludouiſ. *deciſ.* 69.
per totam; vbi aliæ plures deciſiones recenſen-
tur † ad hoc, quod ſtante poſſeſſore, executor 112
debuit aſſumere partes Iudicis, & eum citare &
audire, ac ideò ab eo fuit licita appellatio, &
executio attentata & nulla, atque iterum *in de-*
ciſione 500. *num.* 6. *& deciſ.* 315. *n.* 7. *& deciſ.* 413.
num. 1. *&* 4. Et quando mixtus efficiatur † exe- 113
cutor plenè per Oliuerium Beltraminum *in an-*
not. ibi n. 4. Et quod hoc caſu datur ab executore
appellatio eſt *deciſ.* 91. *num.* 3. eiuſdem Ludouiſij.

Aliam ad litteram pariter recenſet Nicolaus
Garcia *dict.* 6. *part. capitul.* 2. *num.* 130. & ad finem
ibi: Nec † obſtabat, quod vnio eſſet nulla, quia 114
de illius validitate erat agendum ante executio-
nem, cum ab ea dependeret iuſtificatio vaca-
tionis narratæ. Deinde cùm executor eſſet mix-
tus propter formam (*dignum*) & quia agebatur
de remouendo † poſſeſſore; ab eius ſententia 115
dabatur appellatio, & non poterat procedi ad
immiſſionem, vt fuit dictum coram me *in vna*
Sancta Agata Gotorum iuris patronatus 4. *Iulij*
1597. Nec iis obſtabat deciſio Buballi *in cauſa*
hiporregia; Quia loquitur de mero executore,
& vbi contradictio † erat merè calumnioſa & 116
friuola: minus obſtabat Bulla Pij V. ſuper col-
latione beneficiorum, quia non procedit, quan-
do conceditur gratia per Sanctiſſimum de Pa-
rochiali in forma commiſſaria, & adeſt certus
poſſeſſor.

Et eſt alia Rotæ deciſio *in cauſa Bracarenſi*
beneficij 5. *Decembris* 1601. coram D. Corduba,
quæ ita inquit: Fuit reſolutum vna parte in-
formante, † cenſuras ſcilicet ab officiali Bra- 117
charenſi tanquam executore Apoſtolico fulmi-
natâs, fuiſſe nullas & attentatas, nam à ſenten-
tia illius dabatur appellatio, cùm ageretur con-
tra poſſeſſorem, & de eum remouendo, quo ca-
ſu executor debet aſſumere partes Iudicis, & di-
citur mixtus, ac appellatione pendente non po-
tuit cenſuras fulminare, &c. quam recenſet in-
tegrè Garcia *d. cap.* 2. *num.* 151.

Et *n.* 142. *& ſequenti*, alias deciſiones refert,
quod quando contra † aliquem facta fuit im- 118
petratio beneficij certo modo ob aliquem defe-
ctum ſuæ prouiſionis, etiam ſi non poſſideat de-
bet citari, & audiri, cum impetratio fiat directè
contra eum per deciſionem *Alexienſ. attentato-*
rum, quam ad litteram retulerat antea, *num.* 119.

Prædictis itaque caſibus, in quibus iure com-
moni attento poterat, † & debebat executor 119
via ordinaria procedere, in iis omnibus hodie
Ordinarius, cui per Senatum in prima inſtantia
fit litterarum remiſſio ex noua Tridentini diſpo-
ſitione, eo quod commiſſio non venit ſubſcripta
propria manu Sanctiſſimi; debet & tenetur ſi-
militer Ordinariè procedere, & partes audire,
quia in iis ceſſat priuilegium viæ executiuæ aliàs

litteris Apoſtolicis attributum, vt abundè pro-
batum relinquimus.

Ex his omnibus rectè infertur, quod facta à
Sede Apoſtolica impetratione beneficij ex cau-
120 ſa reſeruationis, † prouiſus per Ordinarium, &
poſſeſſor ſit legitimus contradictor ad impe-
diendam executionem litterarum Apoſtolica-
rum, qui omnino audiendus erit in via Ordi-
naria, & iudicio plenario cum cauſæ cognitio-
ne amouendus erit à poſſeſſione, non aliàs,
quando ſcilicet de reſeruatione clarè non con-
ſtat, ſed dubitationem in iure, vel in facto pa-
titur; nam tunc titulus prouiſi ab Ordinario
eſt coloratus, & ſufficiens ad impediendam viam
executiuam, ſi de ſuo titulo doceat coram exe-
cutore, vel Ordinario (coram quo impetrans
virtute decreti Senatus vſus fuit ſuis litteris
Apoſtolicis) vt *in vna Elnens. beneficij Sanct.
Saluatoris* 16. *Decembris* 1602. *coram Peuna*,
fuit dictum, quod Rota tenet, habentem ti-
tulum coloratum, eſſe legitimum contradicto-
rem, & poſſe appellare à decreto, ſeu senten-
tia prolata ſuper executione litterarum Apo-
ſtolicarum, ad fauorem prouiſi Apoſtolici,
dummodo prouiſus ab Ordinario coram execu-
tore produxerit ſuum titulum, † quia prouiſos
121 ab Ordinariis agnoſcit Papa pro legitimis con-
tradictoribus, vt benè probat Nicolaus Garcia
de beneficiis. 6. *part*, *cap*. 2. *num*. 140. *ad finem*,
qui *&* *num*. 139. aliam adducit deciſionem ad
litteram *in vna Colonienſ. Canonicatus* 4. *Fe-
bruary* 1589. Quæ deciſiones licet expreſsè
non loquantur, quando prouiſus ab Ordinario
122 ſe opponit per titulum coloratum, † & poſſeſ-
ſionem ſimul; non ſunt intelligendæ de bene-
ficiis reſeruatis vel affectis; vel ſi de iis bene-
ficiis reſeruatis loquatur, tunc ſunt intelligen-
dæ quando de eorum reſeruatione non dubita-
tur, ſed eſt notoriè, & clarè probata, ex his
quæ ſuprà diximus *à num*. 95. & ſurſum, quia
dum dubitatur de reſeruatione, ſolus titulus
Ordinarij ſufficiet ad hoc vt audiatur in ſua
contradictione in via executiua, vt aduertimus
ſurſum *dict. num*.95. Tamen ad effectum redu-
cendi cauſam ad viam Ordinariam, & cauſan-
di attentatum, debet cum titulo colorato Or-
dinarij concurrere poſſeſſio ſimul in prouiſo
per Ordinarium. Vide ſpecialiter inferius *num*.
184. *verſiculo*, *Secunda erit differentia*, vbi *à
num*.172. *cum ſequentibus*, *verſicul. Tandem igi-
tur concludendum*, vbi latè de paritate, & dif-
ferentia inter contradictorem cum ſolo titulo,
& contradictorem cum titulo & poſſeſſione
ſimul, vbi latiſſimè & diſtinctè præ cæteris
videbis. Attamen quantum ad beneficia reſer-
123 uata de Ordinarij † titulo & poſſeſſione ſimul
loquuntur apertè Doctores, doctrinæ & Rotæ
deciſiones ſequentes ad effectum agendi cum
eo in via Ordinaria, & mirabiliter hoc probat
Flores de Mena *practicarum quæſtionum*, *lib*. 1.
quæſt.4. *num*.41. in hæc: Ex quo etiam infertur,
quod ſi duo litigarent in Rota ſuper aliquo be-
neficio reſeruato, & tertius aliquis, qui non
erat in lite prouiſus à Papa haberet poſſeſſio-
nem, executor breuis non poſſet eum non au-
ditum ſpoliare, dummodo haberet titulum co-
loratum, quia tunc benè conſtat eſſe ſurrepti-
tium, & defenderetur in Regali Conſilio in ſua
poſſeſſione, ſi tamen titulus eſſet habitus ab
Ordinario, vt lite pendente in Rota ſuper eo,
vel ſtante reſeruatione beneficij, qua durante
vacauit (vt putà in menſibus † reſeruatis, nec 124
Ordinarius habuerit aliquam iuſtam, aut colo-
ratam rationem prouidendi non obſtante reſer-
uatione, vt quia eſt de iure patronatus laicorum)
tunc prouiſus erit notoriè intruſus, & abſque
eius citatione poteſt executor exequi dictum
breue, &c. vbi latiùs comprobat.

Igitur vbi Ordinarius habet aliquem colo-
rem & iuridicam rationem, ita vt reſeruatio non
ſit clara, ſed dubia, tunc erit ab eo prouiſus le-
gitimus contradictor.

Nam licet contra notoriè † intruſos (qui ca- 125
rent titulo colorato, nec poſſunt de iure, ſed
de facto contradicere) poſſit executor exequi
abſque citatione & cauſæ cognitione, vt latè
per ipſum Florez de Mena, *dicta quæſt*. 4. *à nu-
mer*. 44. *& ſequentibus*; tamen intruſus non di-
cetur ille, qui habet titulum ab eo qui dare
poteſt, licet de viribus tituli diſputetur, vt per
Pariſiom *conſil*. 125. *num*. 25. *lib*. 4. Et ideò
executor non poteſt contra eum procedere,
nec eum ſpoliare à ſua poſſeſſione, imò vim fa-
ciet, vt expreſsè tenet & latiùs probat Flores
de Mena *in dict. quæſt*.4. *num*.47. vt aliter ſit di-
cendum, quando de reſeruatione non dubita-
tur, nec dubia & obſcura redditur, vt Flores ibi,
num.49.

Etenim licet decretum irritans incluſum in
reſeruatione inficiat † non ſolum titulum, ſed 126
& poſſeſſionem, ita vt ea ſe tueri nequeat poſ-
ſeſſor, iuxta quæ Nos latè *de Regia protectione*.
3. *part. cap*.10. *à num*.64. *cum multis ſeqq*.

Tamen id verum eſt, † quando conſtat in- 127
trare reſeruationem, interim tamen dum non
conſtat intrare reſeruationem, & decretum irri-
tans; nullum operatur effectum, nec poſſeſſor
inquietatur in ſua poſſeſſione, nec ea priuatur,
ſed imò manuteneretur, quandiu de reſeruatio-
ne dubitatur: ita poſt Hieronymum Gonzalez
in regula 8. *de alternatiuis*, *gloſſa* 31. *à num*.8. *&
num*.4. *num*.21. *&* 22. & Garciam *de beneficiis* 5.
part. cap.1. *à num*.430. *cum ſequentibus*, & aliis
pluribus latè probauimus *in dict. capitul*. 10. *à
num* 161. *cum ſequentibus*.

Garcia verò *in dict. capitul*.1. *à num* 413. ple-
nè probat, quod reſeruatio † & decretum irri- 128
tans non producunt ſuos effectus, donec de re-
ſeruatione non conſtat, nec eſt probata, vbi
plures Rotæ deciſiones recenſet iuxta deciſio-
nem Putei 190. *&* 197. *lib*.3. Et quod decretum
irritans † nihil operatur, niſi clarè pateat be- 129
neficium eſſe reſeruatum, plurimos Doctores,
& Rotæ deciſiones congerit Barboſa, *clauſula*
40. *à num*.10. *cum ſequentibus*. & iterum *num*.29.
Alexander Moneta *de commutation. vltimar. c*.7.
num.140. & in his terminis determinauit Rota,
vt per Iacobum Caualletium *deciſ*.8. *num*.3. vbi
alia recenſetur.

Et tunc decretum irritans inficit titulum &
poſſeſſionem iuxta † quàm plurimas Rotæ de- 130
ciſiones, & Doctores adductos per Auguſtinum
Barboſam, *clauſula* 40. *num*. 18. quando intrat
conſtitutio cui cohæret tanquam acceſſorium,
vt per Geminian. & Franch. *in cap. præſenti. in
principio*, *de officio Delegati*, *lib*. 6. Rota *in Vm-
bratenſa. Parroch*. 1. *Iulij* 1613. coram Sacrato.
& *in Caſtrenſ. beneficio*. 27. *Iunij* 1614. coram
Veroſpio impreſſa penes Farinac. *deciſion*. 852.
num. 3. *part*. 1. *recent*. Vbi etiam † fuit dictum, 131
decretum

decretum irritans nihil operari, niſi clarè pa-
reat beneficium eſſe reſeruatum, & compre-
henſum ſub regula 8. vndè etiam in vna *Tira-
ſonenſ. decimar.* 17. *Iunij* 1611. coram Pitouano
impreſſa per Farinacium *deciſ.* 341. *num.* 3. *part.* 1.
132 *recent.* fuit dictum, hoc decretum in priuile-
gijs tanquam acceſſorium non operari effectum,
niſi poſtquam cognitum fuerit priuilegia in-
trare; & *in alia Acerrana Canonicatus* 1. *Iuly*
1613. coram Patriarch. Mauzanedo, impreſſa
per Farinac. *deciſ.* 516. *num.* 4. *part.* 1. *recent.*
fuit pariter dictum: decretum irritans appoſi-
tum in conſtitutione Gregoriana XIII. de mo-
133 do & forma publicandi, † reſignationes non
intrare interim, dum non fuerit doctum de
non publicatione. Et ſic quando conſtat quod
intrat dicta conſtitutio: interim tamen nihil
operari, nec impediri manutentionem, citat
deciſionem 121. *lib.* 2. *part.* 3. *diuerſor.* Et quod
decretum irritans tunc inficit poſſeſſionem,
quando certum eſt illud intrare, & percutere
caſum. Et quod donec dubium eſt an intret,
134 † vel non; interim ſit manutenendus ratione
ſaltim ſuæ detentionis, tenet Lancelotus *de at-
tentatis, part.* 3. *cap.* 24. *quaeſt* 1. *num.* 80. Sera-
phin. *deciſ.* 1471. *num.* 5. & 7. Et fuiſſe reſolu-
tum *in Salernana prabenda* 10. *Nouembris* 1617.
coram Vbaldo Iuniori, teſtatur Auguſtin, Bar-
boſa *dict. clauſula* 40. *num.* 21. qui *num.* 22. poſt
alios à ſe laudatos hoc procedere affirmat; ſiue
135 reſeruatio ſit generalis; † ſiue ſpecialis, vt non
intret decretum, donec appareat diſpoſitionem
principalem percutere eaſdem; & *num.* 27. Quod
decretum ſolùm inficit poſſeſſionem iuris,
136 † non facti ſimplicis, & nudi, per Alexandr. *in
l.* 1. *num.* 11. & *ſeqq ff. de requirend poſſeß.* &
fuiſſe dictum *in Lucienſ. beneficiorum* 4. *Iunij*
1607. coram Caualerio.

Quoniam ante iuſtificationem narratorum,
& quod clarè pareat decretum intrare, non tol-
137 lit detentationem, † ſeu inſiſtentiam facti, ex
qua manutentio datur detentatori; vt per Lan-
cellotum *de attentatis, part.* 3. *capitul.* 24. *titul.
de reo, quaeſt* 1. *num* 77. & fuit reſolutum *in Par-
mauenſ. Prioratus* 16. *Ianuarij*, & 26. *Februarij*,
1598. coram Orano, & *Ciſontana Capellania*
26. *Octobris* 1602. coram Mellino, & *in Melitenſ.
Parochialis* 27. *Iunij* 1603 coram Coccino De-
cano, & *in Tudertina Aſſigna.* 18. *Iunij* 1607.
coram Burato impreſſa per Farinac. *deciſ* 72.
num 6. *part.* 2. *recent.* teſtatur Barboſa *dict. clau-
ſula* 40. *num.* 25. videndus nouiſſimè Ludouiſ.
Poſt. *in tractatu de manuten. obſeruatione* 42. *à
num.* 74. & poſt tractatum *deciſ.* 173. *num.* 6. &
deciſ. 76. *num.* 1. & *deciſ.* 120. *num.* 4. & *deciſ.* 153.
num. 4. & *obſeruation.* 43. *num.* 76. & *deciſ.* 295.
num. 18. Niſi detentatori reſiſtat ius vehemen-
ter, nec doceat de legitimo titulo, Rota *deciſ.* 5.
num. 22. poſt tractat. Ludouiſ. Poſt. Alioquin
138 ſufficit reo detentatori excludere actorem † per
non ius ſuum, iuxta text. *in l fin ff. de rei ven-
dication.* Rota *deciſ. de re iudicat. in antiquis.* &
deciſ. 4. *eodem titulo in nouiſ.* & *Leodocenſ. Ca-
nonicatus* 21. *Aprilis* 1611. coram Pitouano, &
in alia Lucienſ. & *Tudertin.* allegatis per Barboſ.
num. 29.

Et fuiſſe dictum *in vna Seguntina*, adducta
139 per Garcian. † *de beneficiis* 5. *part.* *capitul.* 1.
num 249. ibi: *Nam eadem eſt ratio, quando de-
cretum eſt iuſtificatum probata videlicet vacatione
ne in menſe reſeruato, tunc enim decretum noto-
rium dicitur, ex quo in continenti probatur, & di-
ſcolorat titulum, &c.* & alia deciſion. *in cauſa
Auerſana beneficiorum* 24. *Nouembris* 1557. in
qua fuit reſolutum; quod in caſu, quo conſtat
de protonotariatu defuncti, reſeruatio iſta ob-
ſtat ſpoliato in ſpolio, non tamen eſſet reus
admittendus ad probandum. Aliqui tamen di-
cebant; quod deberet admitti, ſi vellet proba-
re in continenti, vt in deciſionibus Ordini ma-
nuſcriptis, quæ deciſio eſt coram D. Quiroga,
& aliàs in ea dicitur; quod præſuppoſito quod
in actis conſtat beneficium vacaſſe per obitum
Protonotarij, licet non de numero participan-
tium, ſed ex priuilegio; deneganda eſt reſtitu-
tio in ſpolio, iuxta *deciſionem* 1. *de reſtitut. ſpo-
liatorum, in antiquis*, ſi nihil opponitur in actis,
quod elideret, & obumbraſſet Protonotaria-
tum, Romanus *conſil.* 499. *num.* 4. Sarnerius *de
annali. quaeſt.* 52. Caſſiadorius *deciſ.* 1. *de reſtitu-
tione ſpoliatorum*, Beroius *quaeſt.* 80. docent Ma-
ſcardus *dicta concluſ.* 1276. *num.* 11. & *ſequenti-
bus*, Anaſtaſius Germonius *de indultis Cardin.*
5. *volumine*, *à num.* 17. vbi ait; Quòd poſſeſſio
cœpta vigore prouiſionis factæ ab Ordinario
in menſe reſeruato eſt vitioſa, & irreſtituibilis
ſemel in continenti probata vacatione in menſe
reſeruato, *deciſio Orani.* 250. & 160. *in manu-
ſcriptis, &c.* refert Nicolaus Garcia *in* 5. *part.
capitul.* 1. *num.* 417. & de hac deciſione Orani
fit mentio *in deciſ.* 67. *num.* 3. Farinacij *lib.* 1.
Marcheſanus *de commiſſionibus* 2. *part capitul.* 3.
*de commiſſionibus reſtitution. in integrum, nu-
mer.* 49. Hieronymus Gonçalez *in gloſſa* 31. *ex
num.* 7.

Quia omnia prædicta intelligenda eſſe fir-
mat, quando reſeruatio clarè, † & concluden- 140
ter probatur, aliàs ſecus; nam tunc ſpoliatus &
attentata paſſus deberet ante omnia reſtitui, &
in ſua poſſeſſione defendi, quia paria ſunt non
probare, & minus bene, ac obſcurè probare;
idem Gonçalez *gloſſa fin. à num.* 19. ſequitur Ni-
colaus Garcia *de beneficiis dict* 5. *part. capitul.* 1.
num. 417. & comprobat ipſe 6. *part. capitul.* 4. *à
num* 24.

Qui quidem Garcia *dict. capitul.* 1. *num.* 435.
& *ſequentibus*, ait, in hac materia tandem di-
cendum, † quod ad effectum impediendi ma- 141
nutentionem, tunc dici probatam reſeruatio-
nem, & decretum iuſtificatum; quando con-
ſtat de ipſa reſeruatione, & poſſeſſor dicit ſe
prouiſum ab Ordinario, nec alium titulum al-
legat; alias ſecus, quia in beneficialibus datur
multiplicatio titulorum, adducit ad litteram *in
num.* 436. Rotæ deciſionem *in vna Reginenſ. be-
neficij* 16. *Februarij* 1596. coram. D. Litta, in
qua reſolutum fuit, dandum eſſe mandatum
de manutenendo prouiſo ab Ordinario exi-
ſtenti in poſſeſſione beneficij, vt conſtat ex
inſtromento adeptæ poſſeſſionis, non obſtan-
te reſeruatione oppoſita & decreto irritan-
te contento in regulis, &c. Vide latiùs
ibidem.

Et quod iſta reſeruatio clarè & concludenter
ſit probanda per † impetrantem, quando con- 142
currit cum prouiſo per Ordinarium; latè & op-
timè per plures Rotæ deciſiones, & Doctores
comprobat, & declarat ipſe Nicolaus Garcia
6. *part. capitul.* 2. *ſub num.* 128 *verſicul. Tandem
quando agitur de probanda vacatione in certo men-*

ſe, &c. Et videndus *à num.* 156. vbi quando ad-
eſt legitimus contradictor, quando & quomo-
do ſit narratiua probanda, & quomodo quando
nullus contradictor adeſt.

Et quando probatio reſeruationis redditur
143 dubia & obſcura, † impediatur per prouiſum
ab Ordinario immiſſio, & via executiua, quia
requiritur quod ſit clara reſeruatio, & taliter
quod inter partes controuerti non poſſit, vide
quamplurimas Rotæ deciſiones per eundem
Garciam *6. part. capitul. 4. à num. 21. cum mul-
tis ſequentibus.* Et quod prouiſus ab Ordina-
rio, & poſſeſſor ſit legitimus contradictor ad
impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtolici,
quando dubitatur, an intret reſeruatio, ita vt
notoriè de ea non conſtet; elegans eſt Rotæ
deciſio 124. per Coccinum, & aliæ plures infe-
riùs citandæ.

Et quod poſſeſſor, & titulatus ab Ordinario
ſit manutenendus contra prouiſum Apoſtoli-
cum ad beneficium reſeruatum, quando de re-
ſeruatione non conſtat clarè, adeò vt interim
dum reſeruatio dubia & turbida controuertitur;
ſit legitimus contradictor, & immiſſionem pro-
uiſi Apoſtolici impediat; probat Ludouiſ. Poſt.
de manutentione, obſeruation. 71. *à num.* 71. *&
obſeruatione* 46. *à num.* 18. *& ſequentibus*, vbi
num. 19. Quod hæc controuerſia ſit diſcutien-
da in via Ordinaria, & iudicio petitorio, ex
Seraphino *deciſ.* 287. *num.* 4. Vbi quando du-
bitatur an beneficium ſit regulare, aut colla-
tiuum, & poſſideatur à ſeculari, de quo exem-
plo videnda *deciſ.* 47. inter impreſſas per Mar-
cheſan. *de commiſſion. appellation. in poſſeſſion. §. 1.
fol.* 991. & ipſe Ludouiſ. Poſt. ibidem, *num.* 10.
conſtituit regulam generalem: quod poſſeſſio,
quæ eſt contra diſpoſitionem legis, conſtitutio-
nis, vel ſtatuti, manutenibilis eſt interim, ſi il-
lius diſpoſitio dubia ſit, vel validitas contro-
uerſa, licet ſecus è contra, ad quam plures Ro-
tæ deciſiones applicat.

Ex quibus omnibus clarè patet intruſum pro-
144 uiſum ab Ordinario † habentem titulum colo-
ratum, & non notoriè iniuſtum, ſed aliqua
ratione fundatum, & munitum, quia eſt du-
bium de reſeruatione, & ſuper ea probabiliter
controuertitur in iure, vel in facto; eſſe legi-
timum contradictorem ad impediendam immiſ-
ſionem, & viam executiuam vigore litterarum
Apoſtolicarum ob reſeruationem obtentatum,
ſi ſit in poſſeſſione, quia ab ea abſque iudicio
Ordinario, nec amouendus, nec priuandus eſt,
145 quoniam clauſula (*contradictores † appellatione
poſita compeſcendo*) in litteris appoſita ſolùm
habet locum contra contradicentes de facto,
non contra contradicentes de iure, ideſt per
viam iuris, aut Iudicis; plurimos citant Gon-
çalez *in gloſſa 9. in attentatica. num.* 242. Garcia
6. part. capitul 2. *num.* 115. Auguſtinus Barboſa
in tractatu de clauſulis, clauſula 7. per totum, in-
finitos Doctores citat videndus Barboſa *clauſu-
la 33. à num. 2. & ſeqq.*

Quia iſta clauſula intelligitur iuris ordine
146 ſeruato, † & citatis citandis Felinus *in cap. de
cætero, num. 9. de ſententia & re iudicata*, Achil-
lis *deciſion. 6. num. 2. ſuper regul. de triennal.* Mo-
hedanus *deciſion. 7. num. 7. de reſtitution ſpolia-
tor.* & poſt alios plurimos Barboſa *clauſula 7.
num. 5.*

Etenim etiam clauſula (*amoto quolibet illicito
detentore*) appoſita † in litteris beneficialibus, 147
quando nulla res iudicata præceſſit, nec fuit
negotium diſcuſſum, facit executorem mix-
tum, & requirit ordinem iudiciarium; ita poſt
Abbas & alios *in cap. de cætero*, Maximè Feli-
nus *num. 9. de ſententia & re iudicata*, Mohe-
danus *deciſ. 7. num. 5. de reſtitutione ſpoliato-
rum*, aliàs 97. *num.* 5. Achillis *deciſion. 6. num.
5. ſuper Regul. Cancellar. de triennal.* Marche-
ſanus *de commiſſionibus, part. 2. capitul. 3. nu-
mer. 35. in prima impreſſione*, Lancellotus *de
attentatis part. 2. cap. 4. in præfatione, num.* 470.
& 514. Nicolaus Garcia *de beneficiis, 6. part.
capitul. 1. à num.* 48. Hieronym. Gonçalez *ad
Regul. 8. Cancellar. gloſſa 9. §. 1. in annotationi-
bus, num* 236. Moneta *de commutat. vltimarum
voluntat. capitul. 11. num.* 467. & fuiſſe dictum
in Rauennaten. iuris patronatus 27. *Ianuarij* 1606.
coram Patriarch. Mancanedo, vt per Farina-
cium *deciſion. 159. num. 3. part. 2. recent.* Et
in Tiraſonenſ. Elemoſinaria. 28. *Ianuarij* 1602.
coram Cardinal. Lancelloto, vt per eundem
Farinacium *deciſion. 52. num. 2. part. 2. recent.*
Barboſa *dicta clauſula 7. num. 7.* vbi bene &
num. 8. Quod tunc † licet appellare, & ap- 148
pellatio cauſat attentata, Scaccia *de appellatio-
nib. quæſt. 12. limitat. 21. num.* 11. Seraphin. *deciſ.*
156. Mantica *deciſ. 324. num. 3.*

Vbi etenim reſeruatio materialiter accepta
non eſt notoria, † ſed iuſtè de ea dubitari po- 149
teſt, vt quia non conſtet de obitu in quo men-
ſe; prouiſus ab Ordinario poſſidens eſt legiti-
mus contradictor ad effectum, vt gratia iuſtifi-
cetur, & vt in eius iuſtificatione Ordinaria via,
non executiua agatur, quia Papa non intendit
præiudicare Ordinariis, aut prouiſis per illos,
vt per Rotæ deciſionem *in vna Oritana Archi-
preſbyteratus* 19. *Iunij* 1599. coram Corduba,
tenet in his terminis Viuianus *in tractata de iu-
re Patronat. 2. part. lib. 11. capitul. 4. ſub num.* 114.
verſicul. *Tertiò, vbi reſeruatio*, videndus ad
idem, verſicul. *Quartò*, & verſicul. *Quintò*, vbi
optimè.

Vbi in hoc verſiculo *Quintò*, dicit ad finem,
quòd quando ſe opponit, qui eſt legitimus
contradictor poſſidens cum pari titulo, vel ſal-
tim tali, qui poſſit eſſe par, & poſſit excludere
titulum prouiſi Apoſtolici, vt tunc Ordinaria
via, non executiua erit agendum, ex Moheda-
no *deciſ. 23. vt lite pendente*, Puteus *deciſ.* 302.
& deciſ. 306. lib. 1. & deciſ. 135. lib. 2. Veralli. *de-
ciſ. 329. num. 2. part. 1.* Gonçalez *in §. 7. proœmiali,
num.* 243.

Ad quæ eſt in terminis † alia elegans Rotæ 150
deciſio *in vna Paderbonenſ. Canonicatus Veneris*
28. *Nouembr.* 1608. coram Coccino in hæc:
Domini reſoluerunt, intrare arbitrium ad effe-
ctum ſuperſedendi in executione litterarum
Apoſtolicarum, & ad effectum illas exequen-
di, quia cùm arbitrium conceſſum ſit ſimpli-
citer Iudici, non debet lædere ius partis, Bar-
tol. *in conſil. 112. cap. final.* verſicul. *Vnde ſcien-
dum eſt, lib. 4.* Et proptereà cùm D. Theodo-
rus ſit in poſſeſſione vigore collationis ſibi fa-
ctæ à Canonico Turnatio, † eſt legitimus con- 151
tradictor, & contra eum non poteſt procedi
executiuè, ſed Ordinariè eſt agendum, & ille
obtinere debet, qui potiora iura habet, vel
probauit, Bartholus *in leg. final. num. 21. verſi-
culo, Aut comparet aliquis qui dicit poſſidere, Cod.*

de

de edicto Diui Adriani tollend. Decius ibidem.
num. 41. Roland. *conſil.* 78. *num.* 5. *&* 27. *lib.* 3.
152 qui licet loquantur in terminis, *leg. final.* Tamen eadem eſt ratio † in noſtris terminis, Mohedanus *deciſion.* 13. *ante finem, vt lite pendent.*
& in his terminis fuit reſolutum coram me *in vna Celſonenſ. Canonicatus* 1. *Iunij* 1607. & alibi ſæpiſſimè.

153 Non obſtat quod D. Theodorus † habet titulum à Canonico Turnatio D. verò Guillelmus habet titulum à Papa, & ſubrogationem gratioſam; quia nihilominus D. Theodorus eſt legitimus contradictor ad effectum impediendi proceſſum executiuum iuxta notata *in cap. ſi à Sede, de præbendis, lib.* 6. & fuit reſolutum *in cauſa Cluenſ. beneficij Sanct. Saluatoris* 16. *Decembris* 1602. coram R. D. meo Decano.

154 Et quoad ſubrogationem † gratioſam, quidquid dicendum eſſet, ſi ſubrogatio gratioſa in caſu iſto intraret, in hoc caſu non eſt habenda ratio dictæ ſubrogationis, cum non poſſit, niſi quando beneficium eſſet litigioſum, Vitall. *in Clementin.* 1. *numer.* 41. *verſicul. Et ideò, vt litè pendent.* vel aliàs reſeruatum, & affectum, prout Rota ſeruat, nam licet
155 prætendat adfuiſſe litem, tamen † ea non probatur, cùm non conſtet de mandato expreſſo, aut tacito illius, qui commiſſionem impetrauit.

156 Et licèt obtinuerit † etiam inhibitionem cum promiſſione de rato; ex hoc magis arguit, cum non conſtet de merito, quia de ſtylo Rotæ inhibitiones ſolent concedi, aſſerto procuratori etiam parte opponente, dummodo intra duos menſes doceretur de merito, vt per Veralli. *deciſion.* 386. *lib.* 1. *in manuſcriptis.* Vltra quod ante executam
157 inhibitionem non dicitur † lis introducta ad effectum, quod beneficium efficiatur litigioſum, vt per Achillem *deciſion.* 50. *de reſcriptis*, Vitail. *in Clementin.* 2. *num.* 24. *&* 25. *vt lite pendent.*

Denique non afficit, quod voluit Papa con-
158 currere cum Ordinario † (quod potuit facere ex latè deductis *in cauſa Meſſenenſ. Canonicatus* 8. *Nouembris* 157. coram bonæ memoriæ Rubeis) quia de his agendum erit in Iudicio Ordinario. ſatis enim eſt, quod in hoc caſu non poſſit procedi executiuè, cum D. Theodorus ſit legitimus contradictor. Hactenus ... deciſione quam adducit Proſperus Farinacius *in poſthumis, tom.* 1. *deciſ.* 198.

Eſt alia & bona Rotæ deciſio, vt per Farinac. *in poſthumis, tom.* 1. *deciſione* 362. in hæc:
159 Dixerunt Domini, † Petrum non eſſe legitimum contradictorem ad impediendam immiſſionem Iacobo, cum ad hunc effectum par titulus requiratur, vt per Barthol. *in leg. final. num.* 21. *Cod. de edicto Diui Adriani tollend.* Puteus *deciſ.* 302. *lib.* 1. Menoch. *de adipiſcenda, remedio* 4. *num.* 58. Petrus, qui eſt prouiſus ab Abbat. Sanct. Antonin. Ordinario collatore, non poteſt concurrere cum Iacobo, qui habet à Sede Apoſtolica prouiſionem, &c. ſequitur & facit.

Et licet iſta regula, quæ eſt indubitata inter
160 duos prouiſos, † quorum vterque petit immiſſionem; fallit aliquando, quando contra prouiſum Apoſtolicum inſtantem pro immiſſione apponit ſe prouiſus ab Ordinario in poſſeſſione exiſtens, ſicuti etiam in remedio, *dicta l. final.*
Cuius adinſtar proceditur † in hac materia 161
executionis litterarum Apoſtolicarum, admittitur etiam contradictor † ab alio fonte, putà 162
ab alio teſtatore, vt per Ruinum *conſil.* 28. *numer.* 2. *verſicul. Subdit*, Barthol. *lib.* 5. Tamen illa procedit fallentia, quando ille poſſeſſor
† allegat titulum, qui vel excludit prouiſio- 163
nem Papæ, vel illam reddit admodum turbidam, tunc enim quia Papa per ſubrogationes gratioſas, aut alias prouiſiones non intendit facere Ordinariis, vel illis qui ab ipſis prouiſi ſunt, aliquod præiudicium, vt dixit Rota *in Burgen de Pancorno*, & in aliis cauſis;
ideò in aliquo ſpeciali caſu, † vel proceſ- 164
ſum fuit Ordinariè, vel certè data fuit poſſeſſori aliqua dilatio ad docendum de validitate dicti tituli, vt interim fuit ſuperſeſſum paulisper in executione litterarum Apoſtolicarum, & ſic procedunt deciſiones coram Orano, & aliæ quæ poſſunt allegari, &c. concordat cum hac deciſione alia eiuſdem Farinac. *in poſthum. eodem, tom.* 1. *deciſ.* 336. *num.* 2. Vbi
etiam, quod hoc caſu † procedendum erit via 165
Ordinaria.

Et quando poſſeſſio eſt vacans, tunc quia 166
nullus poſſidet, † paritas titulorum requiritur, diximus ſup. *num* 95.

Quod ſecus eſt quando prouiſus † per Ordi- 167
narium iam fuerit in poſſeſſione, quia tunc ad impediendam immiſſionem petitam à prouiſo Apoſtolico in beneficium ex cauſa reſeruationis impetratam non requiritur titulus ex eodem fonte, imò cum hoc prouiſo per Ordinarium via Ordinaria erit agendum ex ſupradictis, & vlterius comprobandis.

Denique fundamento veriſſimo comprobatur quoniam gratia fit de beneficio reſeruato,
† ergo præcisè hæc qualitas fundamentalis 168
debet conſtare, & probari, ita vt prouiſus ab Ordinario & poſſeſſor poſſit, & debeat audiri ſuper hac exceptione legitima, non eſſe reſeruatum; ita in terminis argumentatur Cæſar Argellius *de acquirenda poſſeſſione, quæſtion.* 18. *articulo* 3. *à numer.* 110. Vbi plurimas ad idem deciſiones Rotæ recenſet.
Nam ſi ſtatutum diceret, † quod contra in- 169
ſtrumentum publicum nulla poſſit opponi exceptio: poterit licitè opponi, quod inſtrumentum non eſt publicum, Decius *in cap. ex parte el ſecundo, numer.* 40. *de officio Delegati, & in conſil.* 458. *numer.* 1. Barthol. *in leg.* 1. *§. portui, numer.* 3. *ff. quod vi clam.* Vbi dicit; quod hoc caſu debet conſtare inſtrumentum eſſe publicum. Doctores omnes *in leg.* 4. *§. condemnatum, ff. de re iudicata*, Cephalus *conſil.* 627. *numer.* 4. Afflictis *deciſion.* 283. *numer.* 1. vbi Vrſillus *in annotatione, numer.* 3. Craueta *conſil.* 6. *numer.* 72. Milanenſ. *deciſion.* 8. *num.* 5. *lib.* 2. Baldus *in cap. Paſtoralis, num.* 4. *de appellation.* Corſetus Iunior. *in leg. iuris gentium, §. quod fere, ff. de pactis*, Loficdus *conſil.* 6. *num.* 12. Carauita *ſuper Ritu magn. Curiæ, V. Ritu* 163. *num.* 9. *&* 16. Rebuffus *ſuper conſtitut. Galliæ, titulo de litterar. obligation. articul.* 2. *gloſſa* 1. *numer.* 34. *& ſequentibus*, Freccia *in tractatu de feudis, part.* 5. *num.* 5. & ex aliis plurimis multas congerens doctrinas similes

miles probat Carolus de Graſſis *in tractat. de exceptionib. excep. 2. à princip.* & præcipuè *num.4.*

Qui *num.5.* ampliat hanc doctrinam, vt pro-
170 cedat † etiamſi hæc qualitas requiſita ab ſtatu-
to requireret altiorem indaginem, Milanenſ. *de-
ciſ.3. num.26. & deciſ. 8. num. 5. lib. 2.* Socinus
Iunior. *conſil.67. num.19. volumine 1.* Procede-
re dicentes in executione, cum ſit exceptio pro-
ueniens ex ipſo inſtrumento, multa ſcitu digna
congeſſit Graſſis *except. 3. per totam*, & iterum
exceptione.13.

Tandem igitur generaliter concludendum
171 erit: † quod ad impediendam viam executi-
uam litterarum Apoſtolicarum, & vt in via Or-
dinaria cauſa tractetur; parem vim habet re-
gulariter quilibet legitimus contradictor ratio-
ne ſui iuris excluſiui impetrantis abſque poſſeſ-
ſione, ſicut & contradictor poſſidens, quia
vterque eſt tertius contra quos non habet locum
via executiua, & vt ab illis ſi ſuum ius, aut poſ-
172 ſeſſio auferatur, debet iuris ordo ſeruari, † &
in via Ordinaria vinci, vt hactenus latiſſimè
probauimus poſt magnam Doctorum cateruam
*à num. 90. & à num. 77. & ſequentibus, verſicul.
Executores igitur gratiarum ad immitendum,
&c.* Vſque nunc, & Rotæ deciſiones, quæ
promiſcuè omnes ad impediendam executio-
nem, & agendum via Ordinaria vtuntur legi-
timo contradictore, aut intruſo & poſſeſſore
comparente.

Et vterque contradictor, tam qui non poſſi-
det, quàm qui poſſidet; tenetur ſuum titulum
præſentare coram executore (aut Ordinario ad
quem Senatus executionem litterarum remiſit)
vt de primo ſimplici contradictore diximus ſu-
periùs *à num.93. cum ſequentibus, verſiculo, Ta-
men ſi re integra ipſe legitimus, &c.* & de poſ-
ſeſſore pariter diximus ſuprà *à num.78. cum ſeqq.
verſ. Quando autem aliquis eſt poſſeſſor, vel intru-
ſus, &c.* Et iterum *à num.120. verſ. Ex iis om-
nibus rectè infertur.*

173 Et vlterius probatur ex Rotæ † deciſione *in
vna Nicienſi Parroch.20. Maij* 1624. inter recol-
lectas per Viuianum *in praxi iuris Patronatus 46.
in ordine*, quæ *num.11. & 12.* in hæc ait: non
obſtat demum, quod Oratius haberet titulum
& poſſeſſionem, &, ideò eſſet legitimus con-
tradictor, & non poſſe contra eum agi via exe-
cutiua immiſſionis adnotata per Barthol. *in l.
final. num.21. Cod. de edicto Diui Adrian.tollend.*
Quia fuit reſponſum, in primis non conſtare,
174 † quod dictus titulus fuerit productus coram
executore, quo caſu non videtur reuocanda
immiſſio data ex noua productione, niſi appa-
ret in continenti de bono iure producentis, cu-
ius contrarium hîc apparet ex ſuprà deductis,
Seraphinus in puncto, *deciſ. 357. num. 5.* Rota
in Eluenſis beneficio 5. Nouembris 1602. coram
bonæ Memoriæ Penna, quæ eſt apud Mar-
cheſanum *de commiſſionibus, part. 1. fol. 350.
num.5. &c.*

Differunt tamen iſti duo contradictores: quia
176 intruſus † ſeu poſſeſſor ſemper, & indiſtinctè
debet quæri per executorem, & eum citare, &
audire, aliàs executio erit nulla, & attentata:
Rota vt per Coccinum *deciſ. 378. à principio.*
177 Ita vt quandocumque † compareat, ſiue ante
immiſſionem, ſiue poſt re non integra; debet
executor eum audire, & reponere ante omnia
immiſſionem, anteaquam de cauſa, & iuribus
poſſeſſoris vlterius cognoſcat, vt ſuperius pro-
baui: & vlterius eſt elegans Rotæ deciſio *in
vna Maioricenſi Parochialis de Campanero 23. Ia-
nuarij* 1591. coram Domino Bubalo, quæ ſic
ait: Fuit reſolotum dandum † eſſe mandatum 178
de manutenendo in poſſeſſione Parochialis, de
qua agitur, Iacobo Torres, non autem Ioanni
Pelleu. Quia conſtat de eius anteriori poſſeſſio-
ne, quæ fuit capta *die 18. Augusti* 1588. vigo-
re prouiſionis Apoſtolicæ, & poſſeſſio Ioannis
fuit capta, *die 29. & 30. Nouembris* anni ſa-
quentis, & ſic inſtrumentalis, quæ non eſt
† manutenibilis, niſi poſſeſſore expulſo, Ro- 179
ta *deciſ.21. de reſtitutione ſpoliatorum in nouiſſim.*
Caputaquenſ. *deciſ. 396. lib. 1.* Debuit execu-
tor Iacobo poſſidente, eo non citato non dare
poſſeſſionem Ioanni, *cap. licet, de præbendis,
lib.6.* Nam ſemper in traditione † poſſeſſionis 180
debet vocari poſſeſſor, cui poteſt competere
ius in poſſeſſione, vt per Cardinalem *conſilio*
75. Felinus *in capitul. final. num. 24. de præſum-
ptionibus.* Nec ſatisfacit Iudex citando poſtea
Iacobum, & iuribus hinc inde diſcuſſis pro-
nunciando, ipſum à prætenſa poſſeſſione amo-
uendum, & amotum eſſe, & Ioannem in ſua
poſſeſſione debere remanere, quia iuxta dict.
Concil. Cardinal. debuit prius reuocare tradi-
tionem † poſſeſſionis factam Ioanni, & illam 181
reſtituere Iacobo, & poſtea iterùm pronuntia-
re ad fauorem Ioannis, & illi poſſeſſionem de-
nuò tradere. Quæ in præſenti facta non fue-
runt, ex quo redditur iniuſta declaratio Iudi-
cis, & poſſeſſio capta non eſt conſiderabilis,
niſi expulſo poſſeſſore, & fuit reſolutum co-
ram Illuſtriſſimo D. Lancelloto *in illa Romana
domo ad imaginem pontis.* Nec obſtat, quod
non fuerit in tempore appellatum ab vltimo
decreto; quia non ex hoc redditur valida, &
manutenibilis poſſeſſio capta poſſeſſore non ci-
tato, & illo non expulſo, quia ſententia no-
toriè iniuſta nunquam tranſit in iudicatum.
Non obſtat † quod Ioannis ſit prouiſus Apo- 182
ſtolicus, & quod eius prouiſio ſit anterior pro-
uiſione Iacobi: quia hoc reſpicit petitorium, &c.
quam mirabilem deciſionem refert Nicolaus
Garcia *de beneficiis. 6. part. capitulo 2. num.125.*
alios Nos citauimus ſuprà 1. *part. capitul. 10.
à num.109. verſic. Et in primis ſi contradictor ſit
poſſeſſor.*

At legitimus contradictor † ſimplex abſque 183
poſſeſſione non impedit executiuam viam, ni-
ſi compareat re integra etiam poſt decretum im-
miſſionis, dummodo miſſio ipſa actualis data
non ſit, nec executa, vt diximus ſuprà *num.93.
verſiculo, Tamen ſi re integra, & à num.77. cum
ſequentibus, verſiculo, Executores igitur gratia,
& à num. 87. cum multis ſequentibus, verſicul.
Igitur ad cognoſcendum, &c. & à num.102. verſ.
Et quando comparet.*

Secunda erit differentia inter iſtos legitimos
contradictores, vt licet ad impediendam exe-
cutionem † gratiæ regulariter æquiparentur, ad 184
hoc vt in via Ordinaria vterque audiatur; tamen
in beneficiis reſeruatis ſimplex contradictor
cum titulo colorato abſque poſſeſſione per Or-
dinarium prouiſus non impedit viam executi-
uam: Quia dumtaxat auditur de ſuo iure do-
cens in continenti, non alterata via executi-
ua litteris Apoſtolicis debita, vti expreſsè
dixit

dixit Rota, cuius deciſionem adduximus ad
litteram ſuperius, *num.* 139. *cum ſequentibus*,
& annotauimus ſuperiùs, *num.* 95. Sed vt in
via Ordinaria audiatur, debet cum titulo colo-
rato concurrere ſimul poſſeſſio antea ab ipſo
prouiſo Ordinario occupata, poſt alios Viuia-
nus *de iure patronatus.* 2. *part. lib.* 11. *cap.* 4. *num.
final. verſic. penultimo*, in hæc: Denique eſt
ſciendum, quod habens titulum ab Ordinario,
& non poſſidens non eſt legitimus contradictor
ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſto-
185 lici ſtante reſeruatione, † quia ad impedien-
dam par titulus eſt neceſſarius, Menoch. *de adi-
piſcendis, remedio* 4. *num.* 581. & fuit dictum
in Caputaquenſ. beneficij. 21. *Martij* 1609. coram
Cardinal. Marcomontio, & *in Nouarienſ. bene-
ficij.* 5. *Iunij* 1610. coram Dom. Coccino Deca-
no, &c.

Elegans eſt Rotæ deciſio *in vna Burgenſ.*
186 *Abbatiæ de Salas.* † 10. *Nouembris* 1615. addu-
cta per Farinacium *in poſthumis, tom.* 1. *deci-
ſion.* 706. in hæc à principio: Et Rota vtraque
parte informante cenſuit, dictam gratiam non
eſſe iuſtificatam quoad reſeruationem. Funda-
mentum præcipuum fuit, quia hoc caſu agi-
tur de reſeruatione contra prouiſum ab Ordi-
nario, qui bona fide contulit beneficium va-
cans in ſuo menſe. Et prouiſus reperitur in poſ-
187 ſeſſione, † quo caſu vterque dicitur habere in-
tentionem fundatam de iure communi, *cap. ex
frequentibus, de inſtitutionibus*, Felinus *cap. cum
venerabilis, num.* 32. *de exceptionibus*, Decius
conſil. 117. *pro tenui, num.* 1. Rota *deciſ.* 4. *in prin-
cip. de conceſſion. præbendæ*, cum aliis per Modern.
ad regula. 8. §. 1. *proœmia, num.* 21. *&* *gloſ.* 11.
num. 37. *&* 38.

Ex quo ſequitur, vt tali caſu, quia reſerua-
tio venit ad annullandam anteriorem colla-
188 tionem Ordinarij, † & excludendum reum, &
poſſeſſorem; debet penè & concludenter pro-
bari, Ægidius *deciſ.* 612. Puteus *deciſ.* 166. *lib.* 3.
Rota *diuerſorum, deciſion.* 146. *num.* 3. *&* 4. *part.*
2. Verall. *deciſion.* 10. *part.* 2. & fuit dictum *in
Guienen. Canonicat.* 11. *Martij* 1587. coram Ro-
buſterio: Vbi expreſsè dicitur, quod quia age-
189 batur contra poſſeſſorem † prouiſum ab Ordi-
nario bona fide, non erat per plures præſum-
ptiones amouendus à poſſeſſione, ſed per plu-
res probationes; & fuit etiam dictum *in Hi-
ſpalenſ. Archidiacona.* 20. *February*, *&* 26. *Iunij*,
coram Iuſto. *in Calaguritana de Ocon.* 30. *Ia-
nuarij* 1606. coram R. Lugudunenſ. *& in Bur-
gen. de Pancorno* 24. *Octobris* 1585. coram Ci-
ptio, & aliàs deciſiones allegat Modernus
ad Regul. 8. *gloſſa* 11. *num.* 100. *& ſequen-
ti*, &c. & latè proſequitur ad plura ele-
gantia.

190 Et *num.* 20. ita ait: Et aliæ coniecturæ † ad-
ducuntur per informantes pro Gabriele, ex qui-
bus videtur ſatis debilitari, & eneruari proba-
tio, ſeu præſumptio prouiſi Apoſtolici deducta
ex ſolo ſumpto ſupplicationis ſignatæ: & in-
trant vulgatæ regulæ, quod vna præſumptio
tollitur ex alia, & fortior vincit debiliorem,
*l. Diuus, ff. de in integrum reſtitution. cap. litte-
ris, de præſumptionibus.* Et vna probatio con-
191 traria † probatione conquaſſatur, Surdus *con-
ſil.* 135. *num.* 93. *& ſequentibus.* Et in terminis
192 reſeruationis, quod illa non intret, † quando
contra eam aliquid coloratum apponitur, fuit
per doctrinam Socini *in l. rem quæ nobis, ff. de
acquirenda poſſeſſion.* deciſum coram Paleoto *de-
ciſ.* 258. *in manuſcriptis*, vt in copia data.

Et quatenus præſumptiones redderentur pa- 193
res, † in paritate præſumptionum præferendus
eſt reus & poſſeſſor, Speculator. *in titulo de in-
ra. dela.* §. 1. *num.* 9. Cephal. *conſil.* 152. *num.* 30.
Felin. *in cap. ex litteris, num.* 4. *de probationibus*,
Alciatus *regul.* 3. *præſumption.* 44. *num.* 1. Tira-
quell. *de iure primogeni. quæſt.* 17. *opin.* 11. *num.* 2.
& vt dicit Aretin. *in cap. in noſtra de reſcriptis*,
cum poſſeſſione paritas probationum reducitur 194
† ad imparitatem, & fuit dictum *in vna Porto-
galen. vnion.* 9. *Martij* 1594. coram Orano. Nec 195
eſt dubitandum Gabriel. † poſſidere etiamſi fue-
rit appoſitum ſequeſtrum de mandato Principis,
donec cauſa cognoſcatur, vt per Alexandrum
conſ. 112. *num.* 5. *lib.* 6. Hactenus de mirabili de-
ciſione.

Ad idem adeſt alia elegans Rotæ deciſio, vt
per Coccinum Rotæ Decanum 124 vbi poſſeſ- 196
ſor † & prouiſus ab Ordinario manutenetur,
dum turbida redditur reſeruatio, quæ ſi noto- 197
ria non fuerit (vt ſtatim) non conceditur †
immiſſio prouiſo Apoſtolico; eadem Rota *in
vna Barenſ.* coram Sacrato recollecta per Mar-
cheſan. *de commiſſion. appellation. in poſſeſſion.* 1.
part. §. 1. *ad finem*, quæ eſt deciſio 47. *fol.* 991.
in qua latè dicitur, quod executio litterarum
denegetur, quando non conſtat de reſeruatione,
quæ deciſio *in num.* 3. ita ait: Minus facit, quod
beneficium fuiſſet reſeruatum, & proinde in-
tret ius decreti irritantis, de quo in Regula re-
ſeruatoria, quod quidem decretum influit in
poſſeſſione, Caſſiodor. *deciſ.* 1. *num.* 2. *de reſti-
tutione ſpoliator. &c.* Et ſic poſſeſſio Octauij
tanquam infecta minimè ſit manutenenda *ad l.
improba.* cum ibi notatis, *ff. de acquirend. poſ-
ſeſſion.* Puteus *deciſ.* 332. *lib.* 2. Quia fuit reſpon-
ſum, decretum irritans ita demum vitiare poſ-
ſeſſionem, ſi eſt certum quod intret; aliàs dum
dubitatur, an intret, vel non, poſſeſſor eſt ma-
nutenendus in ſua poſſeſſione, ſiue detentatio-
ne, vt fuit dictum *in Parmenenſ. Prioratus* 16.
Ianuarij 1598. coram Orano, *& in Tarentina
Capellania* 26. *Octobris* 1601. coram Melino, &
coram Coccino, & *in Iodnn. Canonicatus* 22.
Aprilis, coram Pirobano, in propoſito autem
caſu eſt ſatis controuerſum, an beneficium ſit
regulare, & manuale, vel potius collatiuum,
à quo pendet an intret reſeruatio, necne, &c.
Et vltra cæteras deciſiones elegans eſt in termi-
nis deciſio Rotæ Coccini ſupra adducta à *n.* 55.
verſ. At quæ eſt in terminis, &c.

Hæc tamen doctrina limitatur, quando re-
ſeruatio eſt notoria † & patens, quæ nulla po- 198
teſt tergiuerſatione, & colore celari: nam hoc
caſu non habetur in conſideratione titulus, &
poſſeſſio per prouiſum ab Ordinario, quam me-
rito inficit reſeruatio euidens, & notoria, quam
limitationem ad præfatam regulam probat ele-
ganter Rota apud Farinacium *in poſthumis, tom.*
1. *deciſ.* 362. *num.* 3. & de Regula *à num.* 1.
& 2. hoc idem probat Rota vt per Coccinum
deciſion. 124. *numer.* 7. in hæc: Quia cùm
reſeruatio ſit turbida † ex iam deductis, 199
immiſſio non ſolet concedi, quando reſer-
uatio non eſt notoria, & indubitata, vt fuit
reſolu

reſolutum coram R. Dom. meo Decano *in cauſa Neapolitan. Rectoriæ* 15. *Februarij* 1598. & coram R. Dom. meo Ludouiſio *in Sanct. Angeli Lombardor.* 13. *Iunij* 1602. vbi aliæ deciſiones allegantur; & ideò donec cognoſcatur, Stephanus debet manuteneri, &c. Eſt etiam in terminis præd. *deciſ.* 124. apud Coccinum. Probant etiam aliæ Rotæ deciſiones adductæ per Cæſar. Argel. *de acquirend. poſſeſſ. quæſt.* 18. *art.* 3. *n.* 110. *& num.* 111. *& de legitimo contra, q.* 15. *n.* 128.

Et tandem animaduertere debes, quod vt ſciat
200 Ordinarius (cui per Senatum remittuntur † litteræ Apoſtolicæ in prima inſtantia) quando in eis executiuè, aut via Ordinaria procedere debeat; præ oculis ſemper habeat Regulam immiſſionis ex *l. final. Cod. de edicto Diui Adriani tollendo.* Quia immiſſio poſſeſſionis beneficij ſimiliter eſt adipiſcendæ remedium, & regulis *dictæ l. final.* regitur, & ſecundùm eaſdem regulariter regulatur, prout ex variis Rotæ deciſionibus, doctorúmque authoritate ſuprà probanimus hoc *tractatu de ſupplicatione ad Sanctiſſimum.* 1. *part. capitul.* 20. *à num.* 141. *verſiculo, & vt hac doctrina Menochij*, quas ſingulas videre poteris, quia omnes rectè conducunt huic inſtituto; plurimas ex iis, & alias congerit ad idem, Cæſar Argelius *de legitimo contradicto. quæſt.* 2. *artic.* 1. *à num.* 1. *& ſequentibus*, ſeruatis tamen quæ ſpecialiter in hoc capite annotauimus, quia ita diſtinctè alibi non reperies.

Concludendum eſt igitur, quod quando Senatus decernit, tradi litteras Apoſtolicas im-
201 petranti, † vt illis vtatur coram Ordinario, eò quòd recognouit pertinere eius primam inſtantiam, & iuriſdictionem; tunc attendat Ordinarius ipſe ad ſupradicta, vt quando executor nominatus de iure communi debebat procedere in earum litterarum executione executiuè, & via executiua; ita pariter ipſe Ordinarius viam executiuam debet obſeruare, quia litteræ Apoſtolicæ regulariter executionem merentur ob earum reuerentiam.

At verò, quando ipſe executor de iure non executiuè, ſed via Ordinaria tenetur procedere aſſumendo partes Iudicis, quia vel adeſt intruſus, aut aliàs poſſeſſor, vel ſimplex legitimus contradictor pro ſuo iure, & intereſſe iuxta caſuum varietatem, & diſtinctionem hactenus deſcriptam in hoc cap. tunc pariter ipſe Ordinarius, cui per Senatum fit litterarum cognitionis in prima inſtantia remiſſio, debet, & tenetur in via Ordinaria, non executiua procedere.

Et quamuis (vt audio) Senatus hic Supremus
aliquando in decreti conceptione, † quo remiſ- 202
ſio harum litterarum fiebat Ordinario, ſolebat aliquando ſpecificè, addere & exprimere, quod Ordinarius, vel via executiua (iuxta caſuum varietatem) in cognitione procederet; tamen hodie ab hac conceptione prouidè, & prudenter receſſit, quoniam non integrè, nec probabili certitudine Senatus ipſe poteſt recognoſcere à principio, quando ſit, vel non Ordinariè, aut executiuè procedendum per Ordinarium; etenim multoties litteræ ipſæ trahuntur ad Senatum anteaquam executor illis vſus fuerit, & anteaquam pars aliqua comparuerit, vt & plurimum ad petitionem Regij Fiſcalis, vel quandoque ad petitionem alicuius partis, cùm aliæ adſint intereſſe habentes, quæ legitimi ſint contradictores, qui poſtmodum poſſunt comparere coram Ordinario, per quorum comparitionem, & iurium deductionem alteratur natura, & via executiua litterarum Apoſtolicarum, ac ſic minimè conſtanter Senatus in omnibus cauſis poterit vti ſimili conceptione decreti; multoties quippè poteſt eſſe incerta, cum maximo periculo iurium partium. Quare rectius his temporibus Ordinarij diſcretioni iure munitæ relinquitur, vt iuxta iuris regulas præuideat, quando Ordinaria via, vel executiua procedere teneatur, præ oculis nunc habens, quæ non paruo labore in hoc cap. adnotauimus, ad tollendas deinceps intollerabiles controuerſias his caſibus contingentes quotidie, cum quibus requieſcimus iam ab hoc opere hodie 22. Februarij anni 1632. quo Sancta Mater Eccleſia feſtiuitatem Cathedræ S. Petri Principis totius Orbis concelebrat.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM,

quæ in hoc Volumine continentur.

Prior numerus Paginam, poſterior articulum ſeu ſectionem indicabit.

A

Abbas, Abbatia. Vide *Pralatus.*

ABBAS non poteſt tenunciare exemptioni ab Ordinario abſque ſui conuentus conſenſu. pag. 172. n.31. & ſeq.

Abbates etiam non exempti habentes iuriſdictionem ordinatiam hodie ſua vti valent iutiſdictione, non obſtante Trid. deeteto. p.219. n.14

Sarauia, & Cænedus conuincuntut ſupponentes poſſe Abbatem exemptioni renunciare cum conſenſu ſoi conuentus. pag. 272. o.23. & ſequentib.

Abſens.

Abſens à loco tei ſitæ eitatus ad litteras requiſitorias, & non compatens patitut primum decretum, ex quo actot mittitur in poſſeſſionem eiuſdem tei. p 232 n.18

Abſenti poteſt dari curator per iudicem tei ſitæ ad effectum deeetnendi primum decretum. ibid. n.19. & 20

Abſenti dare euratorem poteſt iudex, qui in eauſa habet iutiſdictionem. ibid. n.24

Abſenti non ſubdito, non poteſt dari euratot per iudicem tei ſitæ ibi non tepetto. ibid. n.25

Abſentia iudieis notabilis non ſolùm eſt iuſtum impedimentum, ad eum exeuſandum à munere iudicandi, verùm ad iutiſdictionem in alium transferendam. p.152. n.37

Abſente exeeutore, vel mottuo, qui vim intulit, decretum violentiæ, etiam ei directum comprehendit vnum ex ſuperſtitibus, eui fuerit intimatum. ibid. n.39

Abſolutio. Vide *Excommunicatio.*

Abſolutionem à cenſutis quando impetrans, & quomodo compellitut à Senatu ſuis trahere expenſis. p.197. n.86. p.373 à n.55. cum ſeqq. & p.374. n.63

Abſoluta. Vide *Poteſtas, plenitudo.*

Abſoluta Principis poteſtas æquo, & bono temperanda eſt. p 100. n.9

Abſoluta Ptincipis poteſtas non cadit in Principe Chriſtiano, eui nihil licet, quod diuino, & naturali, aut gentium iuti repugnat. ibid. n.15

Abſolutæ poteſtatis mentio aliqua non habetur in toto iute. ibid. n.16

Abundans. Vide *Cautela.*

Abundantia verba tolerantur, quando ad maiorem declatationem apponuntur, & tolendæ dubitationis gratia. p.354. n.10

Abuſus.

Abuſui nototio Eccleſiaſtieæ poteſtatis Princeps obuiat eum moderamine ineulpatæ tutelæ, ne pax publiea turbetur. p.33. n.9

Abuſus dicitur perpetam contta ius, & rationem vti. p.96. n.27

Abuſus in iute vocatut pernicioſus, deteſtabilis, & illicitus. ibid.

Abuſus nototius in materia tetentionis ille dicitur, quoties in illo actu nullus vſus ſtat. ibid. num 28

In Regno Franciæ ab abuſu appellatut ad Senatum, notoriè facto per Eccleſiaſticos contra ſancta decteta, & enneotdata. ibid. n.29

De abuſu nototio poteſt Curia cognoſcere quaodo vcoiat quis contra authoritatem Regiam. ibid.

Abuſus nototius eſt trahere Regnicolam extra Regnum, à quo in Francia appellatut ad Curiam. ibid. n.32

Ex abuſu, & nouitate ſcandali genitrice, & perturbationis ſtatos, retentionem litterarum Apoſtolicarum licitè fieri, legitimámque eſſe cauſam, multi affirmant. p 97. n.34

Abuſus nutorius, & nouitas violeotia quædam eſt. ibid. n.35

Abuſui notorio, & nouitati poreſt Princeps obuiare inter perſonas Eccleſiaſticas, ne pax publiea turbetur, & commune bonum detrimentum patiatut. ibid. n.37

Abuſibus reſiſtete maximè laude dignum eſt. p.76. n.73

Acceſſorium. Vide *Principale connexum.*

Aceeſſoria eſt ad gtatiam principalem executoris datio, & commiſſio. p.387. n.12

Acceſſorij effectus nihil detrahit ſuæ principali diſpoſitioni. ibid. n.13. & ſeqq.

Aceeſſorium ſiue tractetur de principali augendo, ſiue deſtruendo, aut confirmando ſemper huius naturam ſequitur. p.389. n.41. & ſeqq. & p.420. n.7

Aceeſſorium corruit ſublato principali, quia eo-

dem modo reſoluitur,quo creatur.p.389.n 43. & ſeqq.
Acceſſoria eſt commiſſio ad gratiam principalem. p 410. n.6

Accidentia, Accidentale.

Executoris dat io ad gratiam eſt qualitas accidentalis, & extrinſeca gratiæ, cuius ſubſtantiam non tangit. p.387.n.7
Accidentalia poſſunt mutari & variari, non vitiata ſubſtantia rei principalis,ſecus è contra. ibid.n.9
Accidentalia apponuntur,& veniunt poſt diſpoſitionis eſſe perfectum. ibid. n.10
Accidentalia extrinſeca poſſunt adeſſe,& abeſſe præter ſubiecti corruptionem. ibid.n.11

Actio, Actor, Agere, Agens. Vide *Cauſa,acta.*

Ab agendo, ſeu excipiendo excluſus non excluditur à retinendo. p.134.n.60
Agenti ex vna cauſa, & proſequuta non obſtat res iudicata, quominus ex alia diuerſa vlterius agere queat. p.165. à n.7. & ſeqq.
Agens ex cauſa falſa non obtinet in eodem iudicio ex alia vera, etſi tunc exiſtente, in alio tamen iudicio nouiter intentata obtinebit. p.167. n.25. & ſeq.
Actionem mutari in inſtantia appellationis licere,qui teneant Doctores. p.155. n.4
Agens in prima inſtantia de boue non poteſt in ſecunda agere de equo, cum tunc libellus nequeat mutari. ibid. n.11
Lancellotus dicens actionem poſſe mutari in gradu appellationis reprobatur. p.157. n.31. & ſeq.
Actio tutelæ & negotiorum geſtorum,eſt indiuidua, & inſeparabilis. p.309.n.11. cum ſeqq.
Actione primæua (cum fuerit per adiudicationem extincta) non poteſt creditor agere poſtquam ſibi euicta fuit res in ſolutum data. p.335. n.20
Agens ex vna cauſa,falſa tamen,& inualida,non ſuſtinetur iudicium ex alia verè tunc exiſtente. p.193. n.15. & ſeqq.
Agendi modus inſpicitur, vt inde finis colligatur. p.319. n.16
Agentis intentio regulat omnes actus ad finem intentionis. ibid.n.21
Acta omnia emanata à commiſſione non ſubſcripta, & ſic nulla ex defectu formæ, pariter nulla ſunt, cum procedant à radice infecta. p.389. n.38. cum ſeqq.
Acta geſta à iudice carente iuriſdictione nulla, ſunt ipſo iure. ibid.n.46
Acta geſta per delegatum, aut Legatum contra formam Trident. in cap. cauſæ omnes ſunt nulla ipſo iure. ibid n.47. & ſeqq.
Filius in aduentitiis, quorum patet noluit adquirere vſumfructum, non poteſt agere in iudicio ſine eius conſenſu. p.348. n.52
Nec reualidatur iudicium accedente conſenſu patris poſt litem conteſtatam. ibid.
Acta & res iudicata à pari procedunt,& cui vnum non nocet, nec aliud. p.406. n.18
Acta poſſunt nocere,res iudicata tamen accidentaliter non,è conuerſo autem hoc non currit argumentum. ibid.n.19
Non agitur ex prima ſententia, ſed ex vltima confirmante, aut infirmante. p.408. num.6. pag.409. n.10
Actio ex prima ſententia extinguitur per appellationem. ibid.n.8
Actio iudicati ex prima ſententia orta, ideò extinguitur, quia appellatio reducit acta ad ſtatum litis conteſtationis. ibid. n.9
Actio iudicati licet ex vltima ſententia naſcatur mouenda erit coram iudice rei Ordinario,ſecus officium iudicis. ibid.n.10
Actio iudicati in factum poteſt intentari coram Ordinario,ac etiam coram Iudice appellationis. ibid.n.21
Rotæ deciſio ad idem adducitur. p.410.n.22
Actio iudicati tunc intentari valet coram iudice appellationis, ſi ibidem condemnatus, repetiatur. ibid. n.23. & ſeqq.
Actor quod aſſeuerat,probare tenetur. pag 417. num. 20
Agi nequit in iudicio ex protocolo ad rem in contractum deductam, quia ad id deſtinatum non eſt. p.432. n.17

Actus, Acta. Vide *Proceſſus.*

Actus licitus reſpectu principij, & prohibitus reſpectu finis, illud attenditur, & vt licitus iudicatur. p.43. n.95
In omni actu humano duo requiruntur copulatiuè, voluntas ſcilicet, & poteſtas,quorum altero deficiente, actus corruit. p.137.n.77
Per actum nullum res non deſinit eſſe integra, non perpetuatur iuriſdictio, non inducitur litiſpendentia, non interrumpitur præſcriptio, non expirat poteſtas, & ſimilia. p.141. à n.113. & ſeqq.
Per actus reſolutionem res retrotrahitur ad priorem ſtatum, ac ſi geſtus non fuiſſet. pag.143. num.127
Acta geſta per Iudicem Secularem in articulo ſibi pertinente fidem faciunt coram Eccleſiaſtico, ſicut è contra. p.144.n.137.& ſeqq.
Acta facta in iudico ſæculari ob bonum publicum, faciunt fidem coram Eccleſiaſtico, ne iudicia illuſoria reddantur. p.145. num. 139. & ſeqq.
Actus quilibet poteſt dici nullus, & conditionaliter ſimul peti eiuſdem reſciſio. pag.160. n 9. & ſeqq.
Actus perſonaliſſimus requiſitus pro forma à iure nequit per alium fieri quantumuis habentem vices, & authoritatem S. Apoſtol. vt in Legato de Latere. p.243. n.36. cum ſeqq.
Acta noua ad corroborationem executionis petitæ noua non egent inſtantia, cum ſit prima continuata. p.257.n.26
Actus ſimpliciter factus ſuſtinetur ex poteſtate valida, non ex inualida,quando vtraque concurrit in agente. p.291. n.3
Actum agens videtur illum agere prout illud vtile, & validè eſſet, non prout illicitè foret. p.292. n.4. & ſeqq.
Ex duobus actis, de quorum anterioritate non apparet, fingitur præceſſiſſe, qui facit actum valere. ibid.
Actus, qui fieri poteſt vno modo licitè, & alio illicitè cenſetur factus eo iure,& perſona,qua licitè,fieri potuit. ibid. n.12
Niſi ſe reſtringat ad illicitam poteſtatem. ibid. n.12. & ſeqq.
Actum agens indifferenter,ſuſtinetur actus ex ea poteſtate valida non obſtante inualida. ibid. num. 18
Actus nullus non inducit præuentionem iuriſdictionis. p.294. n.34
Acta habentur in Rota pro tranſportatis præſtito:

ſtito impedimento per Conſilium Regium, ne tranſportentur in odium recurrentis, p.346.n.16
Actus quantumuis fauorabilis contra voluntatem agentis minimè ſuſtinetur, p.349.n.18
Actus ſemper iudicatur à principali intentione agentis, ibid.n.17
Nec vltra intentionem agentis operatur, ibid. n.19.
Maximè in iis quæ pendent à poteſtate agentis, ibid. n.20
Acta iudicij dicuntur omnes ſcripturæ Notarij actuarij iuſſu iudicis conſcriptæ, pag. 370. num.27
Acta iudicij dicuntur publica triplici ratione, ibid. n.28
Actus iudiciales debent præcedere ſententiam, cum ſint vehiculum ad eam, p.349.n.52
Ex actu etiam nullo ius dicendi de nullitate acquiritur parti, cui detrahere aduerſarius non poteſt per eius ratificationem, ibid.
Super actu nullo conſenſus præſtitus non ſubſiſtit, ibid.
Acta ſunt vehiculum ad ſententiam, ibid.
Cauſa, ubi quam acta irritantur, influit in ſententiam, ibid.
Acta omnia emanata à commiſſione non ſubſcripta, nulla ſunt ipſo iure, p.389. à n.38.46. cum multis ſeqq.

Additio.

Additio ad libellum, quando egeat noua inſtantia, & nouis defenſionibus, pag.156. à n.14. cum ſeqq.
Quando aliquid additur, vel detrahitur priori diſpoſitione in ſubſtantialibus tempore, aut qualitate an ſit noua diſpoſitio, p.157.n.27
Ob aditum difficilem ad Sedem Apoſt. & longam diſtantiam omnes ferè Doctores retentionem litterarum iuſtificant, pag. 24. n. 2. & ſeqq.
Regi Catholico præ omnibus Principibus ratio ſuperadditur difficilis aditus ad Sedem Apoſtolic.ad iuſtitiam retentionis litterarum, cum Hiſpaniarum Regna in vltimis Europæ, & Orbis finibus ſita ſint, ibid. n.4
Textus ſingularis in cap.cum longè, 95. diſtin. adducitur, expreſsè probans longè diſtare Hiſpaniarum Regna à Curia Romana, & ſignanter Regnum Gallecia eſſeque difficilem aditum, p.25.n.8
Ob difficilem aditum ad Sedem Apoſtol. licitus redditur recurſus ad Regem pro ſuſpendenda interim executione litterarum, idem num.9
Ob difficilem aditum ad Sedem Apoſtol. & loci diſtantiam recurſus habetur ad Principem Secularem.Obſeruatio Marthæ refertur, ibid. num.17
Plurima Concilia celebrata fuere in Hiſpania, ad quorum Congregationem,& Decretorum obſeruationem nunquam adita fuit, Sedes Apoſtol. ob longam diſtantiam, & tardam negotiorum expeditionem, p.28.n.50
Nec in cauſis criminalibus, & depoſitione Epiſcoporum,aditus ad eam habebatur,ibid.n.51. & ſeqq.
Sedes Apoſtol. ſemper agnoſcit extremitatem Hiſpaniæ, longum iter, & difficilem aditum, quam ideò excuſauit in multis,non patientibus dilationem, ibid.n.46
Ex notiſſima difficultate aditus ad Sedem Apoſtol. ob tam longam, & remotam diſtantiam, & iter non tutum, & plenum maris, & terræ periculis, iuſtitia legitimi recurſus ad Regem pro interim retinendis litteris Apoſtol. probabiliter, & ſecurè deducitur, ibid. n.53. & ſeqq.
Aditus, & licentia Papæ requiritur in impoſitione tributorum Clericos comprehendente, etiam ad bonum, & vtilitatem communem, & publicam, p.29 n.59
Aditus ad Sedem Apoſtol. quando vrget neceſſitas publica, & imminet periculum, non requiritur, vt Princeps petat à Clericis contributionem, ibid. n.60. & ſeqq.

Adipiſcenda poſſeſſio. Vide *Immiſſio*, *Poſſeſſio.*
Adiunctus. Vide *Capitulum.*

Priuilegio capituli, vt aduerſus capitulares non procedat Epiſcopus ſine adiunctis ſinguli Capitulares non renunciant ratione iuris complicati, p.275. n.65. & ſeqq.
Canonicus Cathedralis delinquens ratione beneficij curati à ſolo Epiſcopo abſque adiunctis puniendus, vt determinauit Rota,p.380. n.15. & ſeqq.

Adminiſtratio, Adminiſtrator. Vide *Prælatus, Maioratus.*

Adminiſtrator Eccleſiæ, aut poſſeſſor maioratus, ſeu tutor tanquam tales citati, & condemnati nomine, & iure adminiſtrationis impediunt executionem ex iure proprio perſonali, p.166. n.16. & ſeqq. & à n.11. cum ſeqq.
Adminiſtratores S. Apoſtol. nequeunt præiudicare Papæ, p.162. n.30. & ſeqq.
Adminiſtratores plures eiuſdem tutelæ loco vnius habentur, & ſimul reddere rationem tenentur, p.309. n.16. & à n.11
Adminiſtrationis, & tutelæ actio, ſicut eſt indiuidua reſpectu adminiſtratorum, ita & reſpectu hæredum ipſorum, pag.310. num. 21. & ſeqq.

Aduerſarium. Vide *Potentia, Citatio, Locus.*

Æquiparatio, Æquipollentia, Æquipollens. Vide *Caſus ſubreptio.*

Per æquipollens non ſatisfit formæ ſubreptionis propriæ manus Sanctiſſimi requiſitæ à Tridentin. p.242. n.33. & ſeqq.
Caſus duo, quando ſunt à iure æquiparati diſpoſitum in vno in alio repetitur, p.354.n.8. & ſeqq.
Æquiparatus potitur eodem iure, quo is, cui adæquatur, & æquiparatur, ibid. num.14. & ſeqq.
Æquiparati duo caſus à iure diſpoſitum in vno, & in alio diſpoſitum, intelligitur, pag. 449. num.24
Æquiparatorum eadem eſt diſpoſitio, ibid.n.26. & 27

Affectio. Vide *Reſeruatio.*

Affecti beneficij gratia facta, licet non ſortiatur effectum,non deſinit eſſe affectum, p.357.n.1

Allegare.

Idem eſt nihil allegare, quod allegare, & allegata non probare, p.316.n.19

Alienatio, Alienare.

Alienatio tacitè inducta à lege tanquam neceſſaria comprehendit minorem, quæ nec requirit decretum iudicis, p.398.n.8

Index Rerum.

Alienatione prohibita intelligitur de facta ab homine, non de tacitè inducta à lege, ibid. num.9

Alienigena. Vide *Extraneus, retentio.*

Litteræ impetratæ per alienigenam inhabilem, & incapacem ad beneficium horum Regnorum, & earum executio ſunt nullæ ipſo iure p.141. n.111

Executio facta virtute litterarum Apoſtolicarum obtentarum per alienigenam ſtatim reponenda per executorem, quandocumque compareat Fiſcalis Regius, aliúſve naturalis. ibid. n.112

Examen litterarum obtentarum per alienigenam horum Regnorum cadit ſuper mero facto temporali, an ſit originarius, vel extraneus, quod incapax eſt ſpiritualitatis. p.192. n.32. & ſeqq.

Alienigena ſi in Regno admitteretur ad beneficium, maximum oriretur ſcandalum, vel ob derogationem iuris patronatus Regij.pag.80. n.26. & ſeqq.

Ob publicam vtilitatem poteſt Rex concedere lege ne alienigenæ obtineant beneficia in Regno. p.85. n.6. & ſeqq.

Conſenſus Principis, vt alienigena poſſit obtinere beneficium in Regno, habet locum in beneficio iam obtento. p.129. n.8. & ſeqq.

Alienigena, qui intitoare fecit litteras impetratas ſuper beneficio patrimoniali, aut illis vſus fuerit abſque examine Senatus amittit naturalitatem horum Regnorum, & fructus quorumlibet beneficiorum ſequeſtrantur. p.130. num.22. & 23.

Alienigenæ horum Regnorum ſunt inhabiles, & penitus incapaces beneficiorum, quorum fructus ſequeſtrantur. p.136. n.69. & ſeqq. & num.111

Fructus beneficij impetrati per alienigenas horum Regnorum ſequeſtrantur lato decreto retentionis litteris iam executis. pag. 156. num.92

Impetrantes beneficia patronatus Regij, aut laicorum, ac patrimonialia, Magiſtralem, aut Doctoralem, executioni de facto dantes litteras ipſo facto ſunt effecti alienigenæ, & amittunt naturalitatem, & fructus beneficiorum ſequeſtrantur per Senatum. ibid.n.93

Quod ex identitate, & maioritate ratione diſpoſitum intelligitur in beneficiis iuris patronatus laicorum. ibid. n.95

Impetrantes beneficia iuris patronatus Regis, aut laicorum ſunt effecti alienigenæ, & extranei, ſicuti impetrantes beneficia patrimonialia. p.157. n.103

Pœnæ amiſſionis naturalitatis, & temporalitatū iam poſitæ alienigenis impetrantibus, eædem ſunt impoſitæ impetrantibus Bullas in derogationem patronatus Regis, & laicorum eiſdemmet legibus Regni. ibid.n.106

Alternatiua, & Alternatiuè. Vide *Prouiſus, Ordinarius.*

Analogum.

Analogum per ſe ſumptum; ſtat pro famoſiori ſignificato. p.467.n.45

Angelus.

Angelorum miniſterio vtitur Deus in humani generis protectione. p.6. n.15

Vt illos tegant, dirigant, & tueantur à diabolicis violentiis. ibid.

Angelis mandauit Deus, vt homines cuſtodiant & tueantur. p.7. n.16

Angelos mittit Deus, vt tollant ſcandala Regni, ibid. n.17

Angelos ſuos mittit Deus, vt omnia tollant ſcandala à Regno. p.78. n.5

Anima. Vide *Inhibitio Princeps.*

Animus. Vide *Intentio.*

Animo ferociori inuaditur quis, cuius debilitas in obuiando cognoſcitur. p.88. n.30

Quæ in animo conſiſtunt, habent cauſam continuam, & ſucceſſiuam. p.131.n.31

Tolletaria Pontificum in recurſu pro tollenda violentia prouenit ex animo approbandi, ex natura negotij conformis iuri Naturali, & Diuino, & pro vtilitate publica. p.58.n.189

Iſte Pontificum animus, ex multis colligitur ex Bulla nempe Martini V. ibid.n.191

Et ex aliquibus Epiſtolis Pontificum, & Regum Catholicorum ad inuicem miſſis. ibid. num.192

Quas concordata vocauit Diana. ibid. n.195

Animus approbatiuus recurſus pro retinendis litteris colligitur ex Bulla Cœnæ, qua expreſsè permittitur. p.57. n.200

Animus alicuius directè probari nequit, ſed ex verbis eius, aut actibus externis. ibid.n.205

Annulus Piſcatoris. Vide *Subſcriptio, Signatura, commiſſio.*

Litteras annulo Piſcatoris munitas ſupplere ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſ. & eius vim habere, declarauit Greg. XIII. p.245. n.1

Verba motus proprij Greg. XIII. quo diſponitur per annulum Piſcatoris ſatisfieri formæ ſubſcriptionis à Trident. petitæ recenſentur, ibid. n.2. & 3

Commiſſiones annulo Piſcatoris muniendas non committit ipſe Papa, ſed alij Prælati ad id deputati ſobſcribunt ſupplicationes. p.246. nom.8

Commiſſiones plurimæ ſimul iam expeditæ, & confectæ ab officialibus adſportantur Sanctiſſimo coram quo ſigillantur cum annulo Piſcatoris penes ſe cuſtodito. ibid.n.9

Per litteras annulo Piſcatoris muniendas facilè poſſet controuerti intentio Trid. cum Papa nec ſubſcribat, nec habeat notitiam tenoris earum. ibid. n.12. & n.41

Senatus non admittit litteras annulo Piſcatoris munitas auocatorias primæ inſtantiæ, cum ex eo non ſit ſatisfactum formæ Conc. Trid. ibid. n.16

Annulum Piſcatoris & ſigillum idem eſt. p.247. num.20

Litteræ patentes vbi ad probationem ſpecialiter pro forma requiruntur, non ſufficiunt breuia ſub annulo Piſcatois clauſa, licet aliàs æqualem vim habeant. ibid.n.24

Annulum Piſcatoris non ſupplet defectum ſubſcriptionis requiſitæ à Concilio, cum etiam non probat quando ſcripturæ tenor ignoratur à domino ſigilli. p.249.n.36. & ſeqq.

Per annulum Piſcatoris quæ litteræ ſignentur. p.417. n.49

Annulus Piſcatoris quæ ſigna & figuras habeat. ibid. n.50. & ſeqq.

Annulo Piſcatoris litteræ muniendæ plures ſimul deferuntur Sanctiſſimo, in cuius præſentia ſigillantur ab alio. p.418.n.53

Pee

Per annulum Piſcatoris non ſatisfit formæ perſonaliſſimæ ſubſcriptionis propriæ manus Sanctiſ. ibid.n.54

Per annuli Piſcatoris munimen non ſatiſit Trident.deſideranti rationabilem cauſam in auocatoriis primæ inſtantiæ. ibid. n.55

Antecedens.

Antecedente deſtructo, conſequens deſtructum remanet. p.389.n.40.& ſeqq.

Appellatio, *Appellare*. Vide *Comparitio*.

Appellans conſentiendo grauamini renunciat appellationi, & inhibitioni virtute appellationis expeditæ. p.43.n.91

Appellationi non poteſt renunciare appellans in præiudicium aduerſarij. p.177.n.75

Appellari nequit ſententia ſuper retentione bullarum lata per Senatum Galleciæ ad Chancellariam Valliſoleranam, quia cauſa non eſt capax ſummæ requiſitæ. p.197.n.89.& 90

Appellatio non debet recipi per Superiorem in prima inſtantia, niſi à diffinitiua, vel à diffinitiuæ vim habentibus, & nec expediri inhibitionem. p.231.n.3.& ſeqq.

De natura, & effectibus appellationis ab actu extraiudiciali, & qualiter fiant iudiciales amiſſa ſua primæua natura. ibid. n.12

Appellatio ab vno capitulo ſeparato non ſuſpendit in alio. p.302.n.31.& 32

Appellatione deſerta iuriſdictio deuoluitur ad iudicem à quo qui ſuam exequitur ſententiam. p.341.n.40

Appellatio, & recuſatio ad effectum ſuſpendendi iuriſdictionem à pari procedunt, ibid.n.41

De appellationibus ad S. Apoſtol. emiſſis cognoſcit Legatus de latere, & Nuncius ad eius inſtar datus. p.355.n.13.& 15

Appellatio interponitur de minore ad maiorem, non de ſe ipſo ad ſe ipſum, p.363.n.23.& ſeqq.

Appellans ab electione non ſeruata forma iuramenti, de qua in cap. vt circa, de election.l.6. an poterit aliam appellationem vtilem reiterare, & viam appellationis ſemel aſſumptam proſeqni. p.364. à n.33.& ſeqq.

Appellans ab electione non ſeruata forma iuramenti nequit iterum ea ſeruata, viam appellationis proſequi coram Superiore, ſed altera via ius proprium deducere coram Ordinario. p.355.n.36.& ſeqq.

Ex appellatione obiectiua nulliter propoſita ios fuit ſemel quæſitum aduerſario, ne iterum admittatur obiiciens ad probanda obiecta. ibid. n.37.

Appellationem obiectiuam proponenti omiſſa forma iuramenti præcluſa eſt via appellationi obiectiuæ, aliter tamen poteſt ius ſuum in iudicium deducere, & proſequi, ibid n.38

Ex appellatione informiter emiſſa contra cap. vt circa, ſemel fuit ius aduerſario quæſitum, ne poſſit vtiliter reiterari in eius præiudicium, etiam intra terminum ad appellandum. ibid. num.39

Appellare poteſt victor ab omiſſione condemnationis expenſarum, ſi præuenerit victum in appellando. p.451.n 45

Appellatio ab omiſſione expenſarum anterior deuoluit totam cauſam. ibid.n.46.& ſeqq.

Ex appellationibus ab vtraque parte, vna ad Papam, alia ad inferiorem, regulariter illa ad Papam præualet. ibid.n 48

Fallit in cauſa matrimoniali contra miſerabilem perſonam, quæ à ſua Prouincia in neutra inſtantia extrahitur inuita. ibid. n.49

Appellans ad Papam prorogans iuriſdictionem inferioris ad quem aduerſarius appellauerat, renunciare videtur deuolutioni ſuæ appellationis ad Papam. ibid.n.50.& ſeqq.

Inferiori ad quem vnus appellauit, & alter ad Papam adquiritur iuriſdictio, elidibilis tamen ope exceptionis. ibid.n.51

Quæ prorogari rectè poteſt. ibid. num.52.& ſequentibus.

Appellans comparens coram alio iudice non poteſt impetrare commiſſionem ſuper appellatione iam reſoluta. ibid. num.56. & ſeqq.& à num.51. & ſeqq.

A ſententia ſuper retentione Bullarum lata in Senatu Galleciæ non datur appellatio ad Chancellariam Valliſoletanam, & de ratione. p.198. n.96

Appellans nequit præueniri ab appellato in impetranda commiſſione ſuper appellatione. p.142. n.12

Appellanti, dum res eſt integra competit facultas impetrandi commiſſionem ſuper appellatione ſua, quæ tunc ab aduerſario præueniri, & ſubplantari non poteſt. p.151. n.27

Termino præfixo appellanti ad impetrandam tranſacto, res deſinit eſſe integra, & ius aduerſario quæſitum æquale ad præueniendam, & præoccupandam impetrationem ſuper appellatione. ibid. n.29

Appoſitio manus. Vide *Manus*, *Papa*, *Princeps*, *auocatio*.

Per appoſitionem manus Papæ in aliquo negotio auocata intelligitur poteſtas ab inferiore. p.357. n.2

Papa ſi ſemel appoſuit manum confirmando iura alicuius amplius de eo iure cognoſcere nequit inferior. ibid. n 3

Appoſitio manus Papæ ſuper collatione, permutatione, vnione, actuſve confirmatione non impedit quo minus Ordinarius queat cognoſcere in prima inſtantia de ſubreptione, dolo, aut falſitate litterarum. p.358. n.7.& 8

Appoſitio manus Papæ ad vnum finem, & reſpectum non operatur vltra, quia ratione reſpectus conſideratur effectus. p.359. num.14. & ſeq.

Arbitrium. Vide *Retentio*.

Arbitrio prudentis reliquere iura quas cauſas iuſtas eſſe ad ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtol. p.78. n.2

Arbitrio prudentis viri relinquunt iura examen cauſæ, an legitima ſit ad ſuſpendendam litterarum executionem. pag.119. num. 26. & ſequentibus.

Arbitrarios omnes caſus facit lex, quando certos modos dare nequit, cum magis pendeat à circunſtantiis ſubiecti. p.120. n.27

Arbitrium datum à iure ad diſcernendam cauſam retentionis, & ſuſpenſionis litterarum legibus, & rationibus circunſcribitur. ibid. num.18

Cauſæ retentionis litterarum ſunt variæ arbitrio boni, docti, & pij viri relictæ ſicut cætera, quæ à lege non habent certam determinationem. ibid.n.29

Cauſa retentionis, an ſit legitima, iuſto & Pio Senatorum arbitrio relicta eſt.p.196.num.73. & ſeqq.

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopus in cauſis ſuorum ſuffraganeorum non poteſt ſe intromittere, niſi fuerint legitimè per appellationem ad eum deuolutæ. p.229. n.1

Argumentum.

Argumentum ab ſpeciali validum eſt in iure. p.137. n.73

Argumentum de immiſſione vigore litterarum Apoſtol. ad immiſſionem, ex l.fin. C. de edicto Diui Adrian. toll. rectè procedit. p.144. n.132

Argumentum à contrario ſenſu non valet ad inducendam correctionem iuris. p.320. n.36

Articulus. Vide *Praiudiciale.*

Articulus nouiter cumulatus non incluſus in libello ſicut excludit rem indicatam, ita & extenſiuam iuriſdictionem iudicis appellationis. p.256. n.14

Ad articulum nouiter deductum extenditur appellatio tribus concurrentibus identitate rei, cauſæ, ſeu iuris petendi, & conditionis perſonarum. ibid. n.15. & ſeq.

Super articulo diuerſo ex inſtrumento nouiter præſentato iudex nequit pronuntiare, cum nouæ defenſiones dandæ ſint. ibid.n.22

Articulus nouiter deductus dependens tamen à iure deducto ad iam deductum coadiuuandum admittitur. ibid. n.24

Nouus articulus ſeparatus à primo deductus coram iudice appellationis pertinet inferiori Ordinario, ſuper quo litteras expeditas retinet Senatus nouum remittens articulum Ordinario cognoſcendum. p.257. n.28. & 29

Afflictus de nouo articulo admiſſo, vt ſit ſuper eo pronunciandum declaratur. ibid. num.32. & ſeq.

Aſſertio. Vide *Princeps, Senatus, Iudex, Notarius, Tabellio.*

Aſſerenti Principem timorem damni notabilis aut ſcandali omnino ſtandum. p.83. num.58. & ſeq.

Aſſiſtentia. Vide *Ius Ordinarius, Epiſcopus.*

Attentata.

Ad attentatorum reuocationem non deueniendum, niſi actis tranſportatis, ſine quibus iuriſdictio non dicitur aperta iudicij.q.346.n.15

Auditor Cameræ, & Rota. Vide *Inhibitio, Commiſſio, Rota.*

Auditor Cameræ, & quiuis alius iudex Roman. Curiæ ex Concil. Trident. nequeunt cognoſcere de cauſis in prima inſtantia in præiudicium Ordinariorum. p.212. n.20

Obſeruatio Flores de Mena circa ſublatam iuriſdictionem Auditoris Cameræ in prima inſtantia refertur. ibid.n.21

Auditorem Cameræ poſſe auocare cauſas ex obligatione in forma Cameræ pendentes in partibus coram Ordinariis etiam in prima inſtantia, ex Florea de Mena dixerunt alij.p.231. num.6

Declata. num.7

In Hiſpania tamen vbi Concil. Trident. in viridi eſt obſeruantia remouens omne priuilegium in contrarium, opinio Flores non ſeruatur, ſed potius reprobatur quotidie in Supremo Senatu. ibid. n.8

Auditoris Cameræ, & aliorum iudicum Romanæ Curiæ iuriſdictio in prima inſtantia ſublata eſt hodie per Trident. ibid.n.9

Auditor Cameræ, cui directa ſunt breuia, ſuper beneficio reſeruato poteſt intruſos, & poſſeſſores coram ſe citare. p.272.n.3. & 4

Auditor Cameræ, & quilibet alius iudex in prima inſtantia caret iuriſdictione, ex Trident. p.352. n.68. & ſeq.

Auditor Cameræ eſt iudex Delegatus. pag.353. num.75

Auditor Cameræ caret penitus iuriſdictione contra Clericum Romæ obligatum, ibidem; tamen non repertum, etſi expreſsè renunciaverit proprio foro abſque Ordinarij conſenſu, cui Senatus huiuſmodi cauſas remittit. p.399. n.27. & ſeqq.

Auditor Cameræ caret iuriſdictione contra Romæ obligatum, ibidem tamen non repertum; at ſi Clericus proprio foro renunciaret ſimul ſine licencia Ordinarij, ei Senatus remittit cauſam retentis litteris. p.400. n.30

Auditor Cameræ hodie ex Trident. ſuſtollente omnium priuilegia in contrarium, non poteſt cognoſcere de obligatis in forma Cameræ, nec cauſas coram Ordinariis pendentes in prima inſtantia auocare. p.402. n.51

Nec in aliis viis executiuis habet hodie iuriſdictionem in prima inſtantia præter executionem in beneficiis reſeruatis. pag.266. à n.52. vſque ad 57

Auocatio, & auocare. Vide *Commiſſio.* Vide *Inſtantia, appoſitio manus.*

Auocatio.

Auocare cauſas in prima inſtantia nequeunt Nuntij, & Legati de latere, niſi ad ſe legitimè per appellationem deuoluantur. pag.212. n.18. & ſeqq.

Aliàs inhibitiones, proceſſus, & inde ſequuta nulla ſunt ipſo iure. ibid. n.19

Damna, & incommoda, quæ oriebantur in perniciem Reipublicæ ob auocationes cauſarum in prima inſtantia ad Cur. Roman. recenſentur. ibid.n.21

Auocare non poſſunt Nuntij, Legati, nec Archiepiſcopi cauſas pendentes coram Ordinariis quibuſlibet inferioribus, nec inhibere. p.229. n.5

Auocationes cauſarum pendentium coram Ordinariis ex obligatione Camerali in prima inſtantias factas per Auditorem Cameræ, non admittuntur in Hiſpania. p.231.n.6. 7.& 8

Auocatio cauſæ ab Ordinario ob ſuam negligentiam non terminante infra biennium, fieri nequit, niſi prius de ea doceatur, & prius debet requiri. p.240. n.8. & ſeqq.

Auocatio, aut inhibitio nequit fieri per Superiorem, nec appellatio admitti in prima inſtantia, niſi à diffinitiua, vel à diffinitiuæ vim habentibus. ibid. n.12

Auocationis vrgens cauſa reſeruata arbitrio Papæ ab alio nequit examinari, nec ſe intromittere. p.243. n.35

Auocatione iuriſdictionis Ordinariæ ſublata, ſtatim & ipſo iure illam Ordinarius recuperat. p.287. n.54. & ſeqq.

Auocatio ſubſcripta licet in prima inſtantia liger manus Ordinarij, ea tamen ſublata iuriſdictio ipſo iure conſolidatur cum naturali Ordinarij, iuris communis miniſterio. p.288. num.57

Per appoſitionem manus Papæ auocata, intelligitur poteſtas ab inferiore in quouis negotio.

tio. pag.357. num.5. & 3

Auocatio tacita per ſolam manus appoſitionem in aliquo negotio idem operatur, quod expreſſa, vt manus Ordinarij ligatæ remaneant, p.358. n.4

Auocatio tacita per appoſitionem manus Papæ tantæ eſt efficaciæ, vt alia inhibitione non egeat. ibid.n.5.& 6

Semel auocationis, aut exemptionis impedimento ſublato, aut ceſſante in aliquo caſu Ordinarius ipſo iure recuperat iuriſdictionem in exemptum. p.385.n.39

Auocatoriam commiſſionem interpretanti in prima inſtantia ius reſiſtit. p.427.n.23

Auocatione nulla non tollitur iuriſdictio Ordinarij, nec impedit remiſſionem ad ipſum. p.434. n.36

Auocatio non cenſetur facta à Principe; non facta illi relatione pendentiæ litis coram alio iudice, illam Principe ignorante. p.454.n.83. cum ſeqq.

Auocatio cauſarum eſt Regalia Principia ſiue inceptarum, ſiue iam cœptarum coram inferioribus. ibid. n.86

Auocatio debet fieri ex certa ſcientia Principis de cauſa pendente, aliàs nón intelligitur velle auocare. ibid. n.87

Nec tenet comiſſio auocatoria, imo omnia inde ſequuta ſunt nulla ipſo iure. ibid.n.88

Ad auocationem cauſarum non de facili debent moueri Principes, ſed ex magna cauſa & vrgente neceſſitate, quia Reipublicæ afferunt præiudicium & detrimentum, & parti. ibid. num.89

Auocatio ſine magna cauſa cedit in contumeliam iudicis, qui de cauſa cœpit cognoſcere. ibid. n.90

Cauſæ, ex quibus fiat auocatio, quæ remiſſiuè. n.91. ibid.

Princeps inſcios litiſpendentiæ coram alio iudice non cenſetur auocare cauſam pendentem. ibid. n.92

Auocatio eſt odioſa, & reſtringenda. ibidem num.93.

Auocationem ſapit clauſula (quam & quaa) & tacitè in delegatum transfert iuriſdictionem ſuper tota cauſa principalis. pag. 457. num.6

Auocatio expreſſa non ſubſcripta, non tollit primam inſtantiam Ordinarij ex Concil. Trid. ibid. n.7. & ſeqq.

Auocatione ceſſante cauſa reuertitur ad poteſtatem Ordinarij. p.487. n.19. & 20

Auocatio ſiue tacita, ſiue expreſſa, in prima inſtantia requirit pro forma ſubſcriptionem manu Sanctiſſimi. p.491. n.66. & ſeqq.

Auocatio ab Ordinario de iurè communi per ſolam commiſſionem alteri directam tacitè fiebat, hodie ex Trident. etiam expreſſam nullatenus, niſi ſubſcripta. p.492. num.71.& ſeqq.

Ex auocatione cauſarum maximè in prima inſtantia magnum infertur præiudicium Reipublicæ. p.478. n.124

Regaliam ſuam, & poteſtatem penes ſe reſidentem magis oſtentat abdicatio, & auocatio cauſarum à ſuis Magiſtratibus. p. 465. numer.29

In auocationibus primæ inſtantiæ S. Inquiſitionis, non ſufficit ſola ſubſcriptio, ſed debent concurrere conditiones requiſitæ ab indultia Apoſtol. p.473. n.93

Authenticum, Authentic. Vide *Inſtrumentum.*

Authent. de mand. Princip. §. deinde competens, ponderatur. p.62.n.15

Authent. vt nulli iudicum, §. hoc verò. ibid. num.16

Author.

Author non admittit abſolutè obſeruationes Doctorum circa 2. aut 3. iuſſionem, ſed eum fœdere dinſtinctionis. pag. 69. num. 17. & ſeqq.

Author conſiderauit efficax ſalubre, & legitimum remedium, quo indirectè poſſit conſequi executio decreti retentionis, etiam iam peracta executione litterarum ante recurſum poſtulatum a Senatu. pag. 138. num. 89. & ſeqq.

Author obteſtatur Senatores ne abutantur ſuo pio & ſincero arbitrio in diſcernenda legitimitate cauſæ retentionis Bullarum. p.196.n.74

Author eſt iudex Tribunalis Regiæ Monarchiæ Siciliæ à Rege Catholico nominatus. ibid.

Authoritas. Vide *Senatus, Maioria, Rex, Praeminentia.*

Authoritas Prælati non informat actus à ſe geſtos tanquam priuato, & reſpectu ſui proprij patrimonij, requirentis authoritatem Prælati. p.316. n.46

Authoritati Papæ nihil fit, quod detrahat in litterarum retentione, nec puriſſimas eius aures offendat. p.61. n.1

Authoritas Regia contemnitur, recurſúſque illuditur, fraudibus atque via aperitur, ſi pendente recurſu ſuper monitorialibus percutientibus primam inſtantiam cauſa principalis proſequeretur contra recurrentem indefectum. p.349. n.54

B

Bellum.

BEllum infidelibus inferri nequit eo tantum, quod fidem non recipiunt. p.19. n.167.& num.172.

Benè tamen ſi prædicatoribus, aut volentibus fidem recipere violentia inferatur. pag. 20. num.173

Bellum nullum ſuſcipiendum, niſi pro Fide, aut Reipublicæ ſalute. p.85. n.8. & 9

Beneficium.

Beneficio cedere quis cogitur ob ſcandalum vitandum. p. 124. n.71. Vide *Scandalum.*

Beneficia, aut officia plura vnum obtinere vetgit in damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ, & recti ac politici regiminis, & ob id litteræ ſubreptitiæ retinentur. pag. 113. à num. 35. & ſeqq.

Beneficium ſuum Rex nemini vult eſſe captioſum. p.349. n.50. & 51

Beneficium curatum patronatus laici deuolutum ad Ordinarium debet prouideri per concurſum, quia ſublato impedimento deuoluitur pro illa vice ad liberam collationem Ordinarij. p.385. n.46

Beneficij ratione non acquirentis reſidentiam qui ſortitur forum. p.232.n.14.& 15
Inter beneficia patrimonialia, & iuris patronatus laicorum magna datur ſimilitudo, & fraternitas. p.156. n.96
Beneficia patrimonialia an præſeruata ſint à reſeruatione, ſicut beneficia iuris patronatus laicorum. ibid.n.97
Similitudinem inter beneficia patrimonialia, & patronatus laici non tantam dari dicit Gonçalez, quin reſeruationem excludat. ibidem num.99
Beneficiorum patrimonialium nulla admittitur in Hiſpania derogatio, nec reſeruatio, ſicut in beneficiis patronatus laici. pag. 157. num.101
Nec permutationes, aut reſignationes, vel penſiones. ibid. n.102
Beneficia impetrantes iuris patronatus Regij,& laicorum,ſunt effecti alienigenæ,& extranei, ſicuti impetrantes beneficia patrimonialia. ibid. n.103
Sicuti in ſubſtantialibus idem eſt diſpoſitum in patrimonialibus, quod in beneficiis patronatus laicorum, idem quoad executionem diſpoſitum, eſt intelligendum. ibid.n.105

Bona.

Bona maioratus etſi in diuerſis Regnis ſint ibi de eo agitur, vbi caput ſit maioratus. p.233. n.27. & ſeqq.
Bona hæreditatis ſi ſint in diuerſis territoriis cognitio, pertinet ad territorium vbi eorum maior ſit pars. ibid. n.28
Si maioratus non habet caput,cui bona exiſtentia diuerſis Regnis, aut diſtrictibus cohærent, attenditur diſtrictus, quo maior para bonorum ſit. ibid, n.30
Bona temporalia, & fructus beneficiorum ſequeſtrantur pro executione decreti retentionis lati litteris impetratis iam executis.p.135. n.65. & ſeqq.

Breue. Camerale. Vide *Cameralis.*

Breue Pij V. de iterum examinandis Religioſis confeſſoribus ob ingens ſcandalum inde ortum reformauit Gregor. XIII. ad ſupplicationem Philippi II. p.81. n.40
Breuia Cameralia de ſtylo Curiæ expediuntur ad fauorem prouiſi de beneficio reſeruato,ne dum Bullæ expediuntur poſſeſſio in partibus occupetur, quæ nomine Cameræ Apoſtolicæ apprehenditur. p.262.n.5
Breue Camerale ad fauorem litterarum deſuper expediendarum ſuper beneficio reſeruato datur, non ad fauorem iam expeditarum. ibid. num.6
Breuia Cameralia ad capiendam poſſeſſionem nomine Cameræ non datur, niſi ſuper beneficio reſeruato. ibid.n.7
Per Breue Camerale in executione gratiæ ſuper beneficio reſeruato alteri, quam Ordinario directum in prima inſtantia non lædi formam Concilij in c. omnes cauſæ, declarauit Gregor. XIII. per motum proprium. ibid.n.10
Refertur ad litteram. ibid. n.10
Et Gregoriana Conſtitutione loquente in caſu ſpecialiſſimo Breuis Cameralis nonnulli occaſionem ſumpſere dicere, in viis executiuis generaliter non lædi Trident. etſi executio alibi, quàm coram Ordinario poſtuletur, & decipi oſtenditur. ibid, n.12. cum ſeqq.
Conſtitutio Gregorij XIII. dumtaxat emanauit, vt Breuia ſuper reſeruatis non offendant formam Trid. p.263.n.13
In Breuis Cameralis executione proceditur extraiudicialiter, in qua nec datur iudicium, nec inſtantia. ibid. n.14. cum ſeqq,
Breuibus Cameralibus vti,nec apprehendi poſſeſſionem nomine Cameræ Apoſtol. minimè in Hiſpania patitur Senatus. p.265.n.33. & 40
Inter executionem Breuis Cameralis, & cæterarum cauſarum viam executiuam magna eſt differentia. p.266. n.49. cum ſeqq.

Bulla.

Bulla in Cœna Domini non obeſt intentioni litterarum Apoſtolicarum retentioni, imo fauet. p.39. n.55
Bullæ Cœnæ quantum attinet ad litterarum retentionem verba referuntur. ibid.n.56
Bullæ Cœnæ c.14. tangens retentionem litterarum Apoſtolicarum, qui Doctores referant ad litteram. ibid.n.57
Bullam Cœnæ conformem eſſe vſui Hiſpaniæ in litteris retinendis, oſtenditur. ibid. n.58
In Bulla Cœnæ non comprehendi Fiſcales Regios ſupplicantes à litteris Apoſtolicis ob bonum publicum Regni, aut Regis. ibidem num.62
In c.14.Bullæ Cœnæ retentionem expreſsè permiſſam eſſe (ſupplicatione præmiſſa) plurimi recenſentur Doctores affirmantes. ibidem n.61. & ſeqq.
Bullæ Cænæ cenſuras non incurrunt impedientes litterarum executionem prætextu informandi Pontificem, & proſequendi ſupplicationem. ibid.n.63
Quia hoc indulſit expreſsè Bulla, quoties arbitratur litteras continere iniquum grauamen, ibid. n.64
In Bulla, & eius cenſuris non comprehendi recurſum ad Regem ad tollendam violentiam ex litterarum Apoſtolicarum executione oriunda, qui Doctores affirmant. p.40.n.65. & ſeqq.
Bulla Cœnæ tollit fictum prætextum violentiæ in bullarum retentione, admittit tamen ſupplicari ſub prætextu probabilis violentiæ. ibid.n.70. & ſeqq.
Bulla Cœnæ non adſtringit, vt de ſingulis litteris retentis mittatur ſtatim peculiaris informatio Pontifici. ibid. n.72. & ſeqq.
Bullæ in Cœna dictionem (ſub prætextu) quomodo exponant plurimi grauiſſimi Doctores, p.41. n.77. & ſeqq. n.111. & ſeqq.
Bulla Cœnæ eo ſolo contentatur,vt Rex ſupplicet à litteris,vel ſupplicare faciat. p.42.n.84
In Bulla Cœnæ non prohibetur defenſio vi oppreſſis, per Principes legitimè præſtanda, & omni iure debita. p.44.n.101
Bulla Cœnæ ponderatur contra rigorem Rotæ, quæ nihil loquitur cuncta recurrentem.p.351. à n.76. vſque ad n.90
Bullæ verba ibi: *Sub prætextu violentiæ* tollendæ intelliguntur, quando ficto colore malitioſè impeditur litterarum Apoſtolicarum executio. p.45. n.111.& ſeqq.
Bulla Cœnæ in iis, quæ attinent ad Regaliam Regis in tollenda vi, & retentionem Bullarum iuſta cauſa factam in Hiſpania non fuit recepta. p.46. n.114. & ſeqq.

Bulla Cœnæ quoad capitula tangentia Regaliam protectionis non obligat in Hiſpania, quia non fuit recepta. p.49. n.143
A Bulla Cœnæ in capitibus tangentibus Regaliam protectionis vi oppreſſorum magis ex Reuerentia Rex ſupplicauit. p.51.n.162
Supplicatio à Bullæ Cœnæ ſuſpendit eius effectum, ita vt licitè Rex recurſu vtatur. ibid. num.163
A Bulla Cœnæ pro maiori cautela, & Regaliæ ſecuritate humiliter ſupplicatum. ibid.n.165. & ſeqq.
Bulla Adriani refertur qua immunes fiunt Reges Hiſpaniæ à cenſuris quibuſlibet non parentes litteris in derogationem ſui iuris patronatus. p.69. n.8
Bulla Cœnæ in illis verbis (legitimè proſequantur) ponderantur. p.70.n.24.& ſeqq.
Bulla Cœnæ prohibens ſequeſtrum apponendum per iudices laicos in beneficiorum fructibus declaratur, & interpretatur. p.135.n.68. & ſeqq.
Bullæ Pij IV. verba recenſentur quibus apparet de omnimoda vtilitate obſeruationis Concilij Trid. cuius decreta tot labore edita plura tollunt ſcandala, & abuſus in Eccleſia. p.205. n 46
In dict. Bulla plurima leguntur prouocantia Principes ad obſeruationem Trident. pro vniuerſali Regnorum tranquillitate, & vtilitate. ibid. num.47
Bulla Pij IV. refertur, quo obteſtantur Principes Chriſtiani, vt ea charitate, & affectu quo adfuerunt Concilio, eadem populorum ſuorum ſalutis cauſa, ad eius Concil. executionem præſtent auxilium. p.210. n.24
Et vt interdicant, & recipi non permittant opiniones aduerſantes ſalutarem diſpoſitionem Concilij. ibid. n.25
Bullæ in Cœna verbis nihil detrahit ſtylus Senatus in remittendis cauſis Ordinario in prima inſtantia. p.213. n.28
Imò exoritur iuſtificatio ſtyli. ibid.
Bulla Cœnæ ponderatur contra rigorem Rotæ, quæ nihil loquitur, nec diſponit contra recurrentem, & quærentem remedium. p.351. n.76. cum ſeqq.
Bulla Cœnæ ponderatur quoad obligationem proſequendæ ſupplicationis, & cui incumbat. p.42. n.86. cum ſeqq.
Per Bullæ Cœnæ publicationem tolli conſenſum omnem Pontificis in aliquibus caſibus verum non eſſe, probat Diana. p.54. n.175
Qui cum aliis loquitur in conſuetudinibus contra libertatem Eccleſiaſticam, contra quam non fuit inuentus recurſus pro tollenda violentia, ſed in eius fauorem. p.58.n.196
Per Bullæ Cœnæ quotannis publicationem tolli conſenſum Papæ ortum ex tollerantia recurſus, & conſuetudinum contra libertatem Eccleſiaſtic. qui dixerint. p.54. n.179
Recurſus pro tollenda violentia, qui non eſt contentus in Bulla Cœnæ, ſtante tollerantia per tot ſæcula eius publicatione ſubſequuta non includeretur, ſed foret præſeruatus. p.55. num.186
Priuilegia ex quibus competit ad Principes cognitio de aliquibus cauſis ſpiritualibus non ſunt reuocata per Bullam iuxta magis receptam ſententiam. p.57. n.197
Animus approbatiuus recurſus pro retinendis litteris colligitur ex Bulla Cœnæ, qua expreſsè permittitur. ibid.n.200
Bullæ Apoſtol. quam plurimæ recenſentur prohibentes auocationem ad Sedem Apoſtol. in cauſis tangentibus S. Inquiſitionem, & præſeruantes primam, & aliàs eiuſdem inſtantias. p.422. à n.82. cum ſeqq.

C

Calumnia, Calumnioſus.

CAlumnioſè, & differendi cauſa vtentem retentionis remedio debet Senatus in expenſis condemnare. pag. 196. num. 82. & ſeqq.

Camera Apoſtolica, Cameralis. Vide *Obligatus, Auditor.*

Canonicus.

Canonicus Cathedralis delinquens ratione beneficij curati à ſolo Epiſcopo abſque adiunctis puniendus, vt determinauit Rota. p.314. n.15. & ſeqq.

Cap.

Cap. Paſtoralis, de fide inſtrument. ponderatur, & interpretatur. p.51. n.164
Cap. ſi quando, de reſcript. verba ponderantur. p.61. n.13
Cap. cum teneamur, de præbend. ponderatur. ibid. n.14
Cap. generali, de electione. lib. 6. exornatur, & ad eius diſtinctam diſpoſitionem reducitur generalitas Bullæ Cœnæ prohibentis ſequeſtrum fructuum, & prouentuum Eccleſiaſticorum. p.135. à n.68. & ſeqq.
Cap. nos ſi incompetenter, 2. q.7. & alia iura ſingularia ponderantur. p.73. n.48
Cap. veniam, 35. q.9. mirabiliter ponderatur. p.74. n.55. & ſeqq.
Cap. ſi quando, de reſcript. verba ponderantur. & aliorum iurium. p. 110. n. 18. & ſeqq. & p. 139. n.94
Cap. cauſæ omnes, ſeſſ. 24. de reformation. c. 20. an fuerit inductum in fauorem Ordinarij, vel partium, vel vtrorumque. p.214. n.1. cum ſeqq.
Cap. ſignificauit, 36. de reſcriptis, ponderatur, & exornatur. p.283. n.12
Cap. Capella, de priuileg. ponderatur. p.313. n.2. & ſeqq.
Cap. cum perſonæ, de priuileg. in 6. latiſſimè, & ſingulariter declaratum per Rotam. p.319. n.16. & ſeqq.
Cap. licet, de procurator. lib. 6. latè & vtiliter exornatur. pag. 295. num. 37. & ſequent.
Cap. quoniam frequenter, §. porrò vt lite non conteſtata, Clement. cauſam, de electione & Clement. 2. vt lite pendente, quibus Rotæ rigor fundatur, interpretantur, vt procedant quando citatio impeditur de facto, & authoritate propria, non de iure, authoritate publica, & lege permittente. pag. 347. num. 33. & ſeqq.
Cap. concertationi, de appellat. lib.6. pluribus exornatur, p.362. n.10. & ſeqq.

Cap.

Cap. à collatione, de electione, lib. 6. ponderarur. ibid. num. 19. cum ſequentibus, & latè noniterque ioterpretaior, à num. 24. cum ſequentibus.

Cap. Romana. §. contrahenres, de ſoro compet. lib 6. latè pondetatur, & interpretatur. p. 339. n. 24. cum ſeqq.

Cap. Conſtitutionis, 25. q. 2. ponderatur pro illa præſentia ficta, qua in ſignatura per conceſſum vritur Prælatus. pag. 416. num. 37. & 40

Capitulum, Capitulares. Vide *Electio, Adiuncti, Extraiudicialiter.*

Capitulares actus extraiudiciales, quibus Prælatus aſſiſtit, ſæpiſſimè controuertantur, aut ſuper defectibus electionum, aut exceptionibus oppoſitis, aut appellationibus à Capitulo licitè omittarur prima inſtantia Ordinarij. p. 211. n. 1. & ſeqq.

Capitolum ſe opponens executioni litterarum Apoſtol. ad impediendam immiſſionem prouiſi, an & quando dicatur legitimus contradictor. p. 494. n. 97

Capitulares actus extraiudiciales ſunt cum iuriſdictione capitulum careat. pag. 361. oum. 2. & ſeqq.

Capitulo competit extraiudicialiter examinare habilitates, & inhabilitates oppoſitorum, licet careat iuriſdictione, qua non eget examen extraiudiciale. p. 362. o. 14

Capitulares actus non faciont ioſtanriam tanquam extraiudiciales, vt plerumque in Nuntij Tribunali declararur. ibid. n. 17

Caſus de facto circa hanc doctrinam Eccleſiæ Toletanæ authore patro cioante, & obtinente refertur. ibid.

A Capitularibus actibus appellatur ad Epiſcopum, vt Canonicum aſſiſtenrem tanquam alium conſideratum. p. 364. n. 30

In capitulum ſede vacante tranſit commiſſio ſpecialis perpetuò facta dignitati, quia eſt ordinaria non delegata. p. 379. n. 10

Capitulum ſede vacante ſuccedens io iuriſdictione ordinaria, etiam voluntaria comprehenditur in decretis de Ordinario loquentibus. p. 219. n. 25

Capituli ſede vacante prima inſtantia præſeruata intelligirur à Trident. ibid. n. 26

Capitoli priuilegio, vt aduerſus capitulares non procedat Epiſcopus ſine adiunctis, ſioguli capitulares non tenuoeianr ratione iuris complicati. p. 275. n. 65. & ſeqq.

Caput.

A capite non debent membra diſcedere. pag. 85. num. 5

Capur Reipublicæ eſt Princeps. cuius imaginem repræſentar. p. 170. n. 10. & ſeqq.

Caput maioratus vbi ſit, iudicium agitur, etſi bona, & villæ vnitæ ſint in diuerſis Regnis. p. 233. n. 27. cum ſeqq.

Caput occiſi in diuerſis diſtrictibus ſi reperiatur in vno diſtrictu, ad cius dominium pertinet cognitio delicti. ibid. n. 32. cum ſequentibus.

Peccatum in cap. membra etiam inficit. p. 389. num. 39

Capitula connexa, aut ſeparata.

Capitula plura vbi ſunt diuerſa, ſententiam ſuper aliquibus latam aliis omiſſis validam eſſe, dixit Rota. p. 302. n. 22. & ſeqq.

Quot capitula ſeparata, tot ſunt ſententiæ. ibid. num. 29

Capitula ſi ſint ſeparata, ſententia poteſt valere pro parte, licet pro parte ſit oulla. ibid. num. 30

Capitula vbi ſint ſeparata, quia nullam coonexitatem habent inter ſe, appellatio ab vno non ſuſpendit in alio. ibid. n. 31. & 32

Diuerſa capitula, & ſeparata, quando dicatur continere ſeotentia etiam in iureparronatus. ibid. o. 33

Caſus. Vide *Ratio.*

Triginta tres caſus, quibus ob ſcandalum receditur à iuris diſpoſitione, refert Felin. p. 80. num. 25

Vltra ſex caſus à lege Regia deſignatos an poſſit Senatus retentionis Regalia vti. pag. 116. n. 1. & ſeqq.

Sex caſus, quorum meminit l. Regia recenſentur. ibid.

In omnibus caſibus indiſtinctè, in quibus vertitur rurbatio Reipublicæ, & damnum notabile Status Eccleſiaſtici poſſe Principem retentionis Regalia vti, mediis validiſſimis, vt verius oſtenditur. pag. 118. num. 13. & ſequentibus.

Caſus plures quoties habent eandem rationem, licet de vno tantum fiat mentio, intelligitur facta exemplariter, non reſtrictiuè. ibid. numer. 15. & 16. & ſeqq.

Caſus omiſſus ſub ratione diſpoſitionis comprehenſus, expreſſus dicitur. p. 119. num. 21. & ſeqq.

Ex caſuum magis frequentium expreſſione nequit fieri illatio ad excluſionem minus frequentium. ibid. n. 17. & 24

Ponderantur plures leges Regni, quæ nouiter diſpoſuere circa alios caſus retentionis in l. 15. non comprehenſos. pag. 121. num. 50. & ſeqq.

Ad caſus ſimiles ſub ratione generlea comprehenſos, etiam in l. 25. non expreſſos, retentionem litterarum extendi omnes ferè Doctores tenent. ibid. n 47. & ſeqq.

Iuſta caſuum varietate in retentionis examine diuerſimodè concipiuntur decreta. pag. 194. num. 57

Caſus retentionis aliqui pertinent ad retentionem litterarum, alij ad remiſſionem Ordinario, & de vtrotumque decretorum conceptione. ibid. num. 58. & ſeqq.

In caſu omiſſo videtur contrarium velle diſponere lex noua declarans. pag. 265. num. 42. & 43

Caſus omiſſus vt ſub lege comprehendatur, debet adeſſe omnimoda ſimilitudo, quæ nulla datur inter Breue Camerale, & alios actus executiuos. ibid. n. 44. & 45

Caſus ſuperueniens non mutat actum conſummatum. p. 339. n. 7. & ſeqq.

Caſus duo quando ſunt æquiparati à iure diſpoſitum in vno in alio repetitur. p. 354. num. 8. p. 401. n. 44

Caſus, qoos nectit rationis identitas non ſunt quoad iuris diſpoſitionem ſeparandi. p. 449. n 26. & 27

Caſus plures quoties habent eandem rationem, licet de vno dumtaxat lex loquatur videtur id fieri exemplariter, non reſtrictiuè. ibid. num. 28

Caſus

& Verborum.

Caſus pauperis exceptus per Trid. ab eius regula generali debet eadem exceptio extendi ad omnes ſimiles caſus, eandémque rationem habentes. ibid. n.19

Maximè cum Concil. Trid. non excipiat paupceperes taxatiuè, vel excluſiuè ad alios ſimiles. ibid. num.30

Cauſa, Communis, Connexa, Indiuidua, Cauſatiuè. Vide *Retentio*, *Continentia.*

Cauſa legitima & iuſta exiſtente, litterarum retentio prouenit à principio iuris naturalis dictantis defenſionem vi oppreſſorum. pag.34. num.21

Cauſa iuſta deficiente litteræ Apoſtolicæ retineri non poſſunt. ibid.n.22

Cauſæ legitimæ ad Bullarum retentionem variæ ſunt arbitrio docti & pij viri relictæ. ibid. n.53.14. & 28

Cauſa iuſta ad retentionem quando à Senatu non reperitur, ſtatim litteræ redduntur Impetranti. ibid.n.59

Cauſa legitima vbi adeſt ad retentionem Bullarum non ligant cenſuræ, eum fiat Papa, & iure permittentibus. p.40.n.65 & 68

Cauſa iuſta ſuſpendendi reſcriptum vbi adeſt, illius cenſuras non incurritur. p.64. num.25. & ſeqq.

Retentio Bullarum ex legitima cauſa, zeloque Chriſtiano ob bonum publicum, ſpirituale, aut temporale, non odio, nec immodeſtè facta, licitè iudicatur à Doctoribus. ibid, n.58

Cauſas ad ſuperſedendum in executione litterarum quas iuſtas eſſe, iura prudentis arbitrio reliquerunt. p.78. n.2

Cauſæ ſcandali vel eminentioris ſpecialiter meminit ius ad litterarum ſuſpenſionem. ibid. num.3

Cauſa retentionis examinata per Senatum, & legitima reperta vbilibet talis debet iudicari. p.83. n.57. & ſeqq.

Cauſam ſcandali legitimam eſſe ad Bullarum retentionem plurimi affirmant Doctores relati. ibid. n.58

Damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ, aut temporalis, ſeu ſpiritualis, cauſam eſſe legitimam retentionis litterarum Apoſtolicarum in Senatu, omnes Doctores affirmant relati. p.85. num.45. vſque ad num.55. & à n.34. & ſeqq.

Ex nouitate, & abuſu oritur ſcandalum tanquam cauſa à cauſato. p.94.n.9.& ſeqq.

Cauſa publicæ vtilitatis legitima dicitur, vt Princeps tollat dominium prouenient à iure naturali, aut gentium. p.103.n.32

Data tamen recompenſa. ibid,n.33

Ex cauſa publicæ vtilitatis ſuperueniente poteſt Rex reuocare, aut modificare donationem, priuilegium, aut contractum à ſe geſtū, quando grauiter coronam lædunt. ibid.n.35

Id tamen per legem generalem. ibid. n.36

Præiudicium iuris tertij iuſta cauſa eſt retinendi litteras in Senatu. p.104.n.47. & ſeqq.

Intellige ſi concurrat violentia, vel damnum aliud publicum. p.105.à n.62.& ſeqq.

Cauſa iuſta tollendi ius tertij tunc præſumitur in Principe quando faciat cum citatione partis, non aliter. p.106. n.64. & ſeqq.

Subreptionis cauſa an ſit ſufficiens ad litterarum retentionem. p.108.à n.1. cum ſeqq.

Cauſæ examen, quænam legitima ſit ad ſuſpendendam executionem litterarum arbitrio prudentis viri relinquunt iura. pag. 119. num.26. & ſeqq.

Cauſæ retentionis litterarum per Senatum faciendæ ſunt variæ arbitrio boni, docti, & pij viri relictæ, ſicut cætera, quæ à iure non habent certam determinationem. p.150. n.19

Cauſæ ſimiles expreſſis admittuntur in Bullarum retentione. ibid. n.30.& ſeqq.

Ex iuſta cauſa dummodo ſit euidens tolleratur retentio litterarum. p.121.n.45

Ob quaſcumque cauſas aduerſantes ſacris Canonibus, & Concilijs generalibus litteræ ad Senatum trahuntur. ibid, n.40

Cauſa vniuerſalis poſſidendi attenditur. p.124. n.69. & ſeqq.

Cauſam continuam & ſucceſſiuam habent ea, quæ in animo conſiſtunt. p.131. n.35

Cauſæ illæ omnes, quæ legitimæ ſunt ad retentionem litterarum Apoſtolicarum arctant executorem ſuperſedere in earum executione. p.139.n.93.& ſeqq.

Cauſa legitima requiritur ad fundandam retentionem litterarum, & quales legitimæ ſint remiſſiuè. p.164. n.1

Ex vna cauſa deducta in Senatu ad retentionem ſuccumbenti, an obſtet res iudicata poſtea iterum agenti ex alia noua, tunc non deducta. ibid. n.s. & ſeq.

Cauſa nulla expreſſa, ſed generaliter agenti ad nullitatem ſibi præiudicare & in cæteris vna proſequuta tantum, qui dixerint. p.165.n.4

Ex vna cauſa deducta, & proſequuta in retentionis recurſu poſſe iterum ex alia, etiam tunc exiſtente nouiter retentionis remedium intentare, vt veriorem opinionem amplectitur, & comprobat Author. ibid.n.5. & ſeqq.

Proſecutio ex vna cauſa, & capite non tollit aliud, licèt omnia à principio deduxerit Actor. ibid. n 6

Agenti ex vna cauſa, & proſequuta, non obſtat res iudicata, quominus ex alia diuerſa vlterius agere queat. ibid. n.10. & ſeqq.

Retentionem litterarum petenti ex vna cauſa, & ſuccumbenti non obeſt res iudicata, quominus iterum ex alia ſeparata, & diuerſa illam intentet, prout in facti contingentia obtinuit Author in Senatu Supremo. pag.167. num.14

Ex cauſa falſa agens non obtinet in eodem iudicio ex alia vera, etſi tunc exiſtente, in alio tamen iudicio nouiter intentata obtinet. ibid. num.15

Marius Giurba dicens proponentem nullitatem generaliter, & proſequentem vnam cauſam duntaxat ſibi in cæteris præiudicare, reprobatur, & Thuſcus quem pro ſe allegat, contrarium tenet. ibid.n.16.& ſeqq.

Cauſa retentionis in Senatu deducta litteris allatis examinatur per Ordinarios iudicij tramites, in quo datur reuiſio. p.191.n.16

Quod non requirit iudicialem indagationem, ſed extraiudicialem inſtructionem, ſicuti nec indiget iuriſdictione. ibid.n.17

Cauſa deducta in Senatu ad fundandam retentionem ſi conſiſtat in iure, vel ab aduerſario confiteatur, denegatur probatio. p.194. n.51. & ſeqq.

Cauſa retentionis, quæ non legitimæ ſit, iuſto & pio Senatorum arbitrio relicta eſt. pag.196. num.73

Cauſæ

Digitized by Google

Cauſæ omnes tam ſpirituales, beneficiales, criminales, & mixtas (aliàs beneficio non reſeruato) extra Romanam Curiam in prima inſtantia coram Ordinariis tractandas decreuit Leo X. p.211. n 9. & ſeqq.

Cauſæ, quæ legitimæ dicantur, vt Summum Pontificem moueant ad ſcribendum propria manu commiſſiones in prima inſtantia, recenſentur in Conſtitutione Leonina. ibid. num.13

Cauſæ criminales, & matrimoniales nequeunt tractari coram Decano, aut alio Prælato inferiori, iuriſdictionem habentibus. pag.218. num.4

Cauſæ quæ de iure ſunt in Sede Apoſtolica tractandæ, non percutiunt primam inſtantiam Ordinarij, nec recurſus protectionis Regiæ locum habet. p.149.n.13

Et quales hæ ſint cauſæ. ibid.remiſſiuè.

Cauſa vrgens, & rationabilis reſeruata iudicio, & arbitrio ſolius Papæ requiritur ex Tridentin. vt auocationes fiant in prima inſtantia, & commiſſiones expediantur. p.241.n.17

Cauſa finita non poteſt producere effectum infinitum, quia ſicut limitatur potentia cauſæ, ſic eius effectus. p 251. n.12

Cauſa ob quam irritatur proceſſus influit in ſententia ad quam eſt vehiculum. p.400.n.32

Cauſa communis mixta, ſeu connexa, quæ commodè non ſeparatur coram eodem iudice tractatur, ne eius continentia diuidatur. p.308. n.1. cum ſeqq.

Cauſa vnica defenſionis vbi eſt inter omnes ab vno iudice cognoſcenda, ne ſequatur abſurdum. quod diuerſæ, aut contrariæ ſententiæ ferantur. ibid.n.2

Caſæ indiuiduæ ratione omnes rei diuerſorum fororum ſunt conueniendi coram vno iudice omnium ſuperiore. p.309.n.14. & 15

Cauſa recuſationis licet ceſſet ex mutatione Ordinarij recuſati, non tamen ceſſat eius effectus iam conſummatus, & in eſſe productus. p.339. n.7. & ſeqq.

Cauſa recuſationis, periculi, aut ſuſpicionis ceſſante, ceſſat recuſatio, periculum, & ſuſpicio. ibid.n.12. cum ſeqq.

Cauſa receſſus ab Ordinario ceſſante, receſſus ceſſat ob eam factus. ibid.n.18

Cauſa commiſſionis impetrandæ legitimè ceſſante, ceſſat & ipſa commiſſio impetrata. p.340. num.19

Cauſa ceſſante re integra, ceſſat effectus nondum conſummatus, ſed dum eſt in fieri. ibid. num.20

Cauſa ceſſante non ceſſat effectus iam conſummatus, & ex cuius exiſtentia iam tertio fuit ius quæſitum. ibid.n.21

Cauſa rationabilis ad ſubſcribendum non conſideratur in ignotis à Papa, prout ſunt tacitè comprehenſi in clauſula generali, omnéſque alios. p.296.n.54

Niſi ipſa cauſa relata Papæ ſit vniuerſalis omnes complectens. ibid.

Cauſam legitimam habens non parendi litteris, nec dicitur contumax, nec cenſuras earum incurrit. p.347.n 26

Sententia quæ fundatur in cauſa, ceſſat ceſſante cauſa, & de variis exemplis. p.128.n.42

Cautela, Cautio, Cautus. Vide *Executio.*

Cautela traditur vt dato in Senatu decreto violentiæ, ſolùm iſtud intimetur iudici, vt reponat proceſſu remanente in Senatu, vt poſtea fiat retentionis executio. p.145.n.143

Cautio quando præſtanda Reo victo per Actores, & tertium ſequſum comparentem liti iam motæ. p.300. à n.11. & ſeqq. & à num.19. & ſeqq.

Cautela abundans non nocet, etſi ea ſit nulliter adhibita. p.296. n.51

Cedulones. Vide *Edicta, Citatio, Letrones.*

Cedulones ſeu Letrones publicè affixi pro publicando excommunicato ob non paritionem litterarum Apoſtol. ſæpè in Hiſpania ſcandala cauſant. p.368.n.1.cum ſeqq.

Cedolones pro publicando excommunicato ob non paritionem litterarum Apoſtolicarum ſolent in Hiſpania affigi nocte furtiuè, & occultè. ibid.n.4

Cedulones pro publicando excommunicato, ſi in forma probanti ſint affixi, vitandus erit. ibid. n 5. & ſeqq.

Letrones è Romana Curia in Hiſpaniam miſſi, quæ ſigna habere ſoleant, & quomodo affigantur. p.369. n.6

Cedulones non in forma probanti, ſed ſimplices abſque authoritate iudicis, & ſubſcriptione Notarij affixi fidem nullam dandam Author, pluréſque alij docti tam Theologi, quam Iuriſtæ in facti contingentia ſubſcripſere. ib. num 9

Cedulones affigi non debent niſi præcedente ſpeciali ad id commiſſione Papæ, aliàs nulli erunt ex defectu iuriſdictionis. pag.375. n.66. & ſeqq. & n.74

Cedulones affixi per ſimplex papyrum nullam fidem faciunt, nec arctant, nec eis credere pars tenetur. ibid n.70. cum ſeqq.

Cedulones originales, non eorum copia, affigendi ſunt, aliàs non arctant, tanquam inualidi. ibid. à n.71. cum ſeqq.

Cedulónum affixionem debet præcedere iudicis decretum, p.370.n.15

Cedulonum affixio cum procedat à iudice, & eius decreto, per ſubſcriptionem Tabellionis debet conſtare. ibid. n.16

Partes adducentes cedolones ſi iuſtum prætendunt potius à Senatu auxilium haberent, qui ſolum tractat de violentia ſedandà, & ſcandalo tollendo Reipublicæ nociuo. ibid.n.23

Cedulones adducens ſi iuſtitia nititur illam deſerit, & viam violentam amplecti potius vult. ibid. n.24

Cedulonibus vt ſimplici papyro abſque ſubſcriptione Notarij nulla fides debetur. pag.371. num.29

Cedulones ne iudicentur ſimplex papyrus, ſed fidem faciant, vti publicum inſtrumentum, quot requiſita habere debent. ibid. num.33. & ſeqq.

Cedulones miſſi & affixi etiam ab alio Notario, quam originario cauſæ ſubſcripti ſine partis citatione, iudicis decreto, & aliis requiſis fidem nullam faciunt. ibid.n.35

Cedulones in ſimplici papyro ſine ſubſcriptione Notarij, & iudicis à parte ipſa conſcripti, aliove innocente ſcripti præſumuntur. ibid. num.37

Qui fidem nullam facere poſſunt. ibid.

Cedulones pro denuntiando excommunicato non ſubſcripti à Tabellione, nec in forma

probanti

probanti affixi, potius libelli infamatorij dicendi ſunt. p.372. n.39

Maximè in partibus Hiſpaniæ tam remotis à Curia Romana, cum non niſi cum magna difficultate, damno, ſumptibus, & tarditate veritas niteat. ibid.

Senatus qua via ſuccurrere ſoleat publicato oppreſſo per cedulones, ſiue in forma probanti, ſiue ea careant. ibid. n. 41. & ſeqq. & p.379. num.2

Cedulones expediri, & cenſuræ ipſæ à quolibet carente iuriſdictione in prima inſtantia ſunt nulli ipſo iure, ſicuti cætera acta iudicialia ab eo geſta. p.372. n.42. & ſeqq.

In cedulonum affixione tria ſimul præcisè requiruntur pro eorum validitate, nempe iuriſdictio, ordo, & cauſa, vt de ſingulis latè. p.375. à n.65. vſque ad n.77

Doctores plurimi recenſentur tam Iuriſtæ, quam Theologi, qui in hac Regia Curia conſulti in facti contingentia reſoluere, cedulonibus publicè affixis omni ſolemni probatione carentibus nullam fidem dandam, nec partem pro declarato, & publicato habendam. p.372. num 40

Cenſura. Vide *Excommunicatio, Cedulones.*

Abſque cenſurarum incurſu fit litterarum retentio vbi ita conuenit paci, & conſeruationi boni Regiminis. p.35 n.33. & 34

Cenſuras Bullæ Cœnæ non incurrunt impedientes litterarum Apoſtolicarum executionem prætextu informandi, & ſupplicandi Pontificem, & ſupplicationem proſequendi. p.39. n.63. & ſeqq.

Iuſta cauſa ſuſpendendi reſcriptum vbi adeſt, illius cenſuras non incurritur. p.64. num.25. & ſeqq.

Cenſuræ contra inobedientes fulminatæ eos ligant, qui cum obſtinatione non adimplent. ibid. n.27

Cenſuras nullas incurri ob retentionem litterarum Apoſtol. legitimè factam plurimi affirmant Doctores. p.33. n.19 & ſeqq.

Nec in Bullam Cœnæ. pag. 34. num. 24. & ſequentibus.

Citatio, Citatus. Vide *Monitoriales, Tertius.* Vide *Cedulones, Edicta.*

Litteræ Apoſtolicæ tunc continent violentiam in præiudicium iuris tertij, ſi expediantur abſque citatione, & cauſæ cognitione. pag.105. n.62. & ſeqq.

Iuſta cauſa tollendi Ius tertij non præſumitur in Principe, ſi faciat eum citatione partis non aliter. p.106. n.64

Princeps abſque citatione, & iuris ordine aliquem condemnans iracundia motus executio ſuſpendenda. ibid. n.65 & ſeqq.

Citatio omnium habentium ius complicatum requiritur, vt iudicium valeat etiam contra citatos. p.173. n.40

Etiam citati reſpectu proceſſus, eſt nullus, ſi omnes conſortes non citentur ſtante connexitate iuris ex eadem cauſa prouenientis, pluries determinauit Rota. ibid. num. 41. & ſequentibus.

Citationis defectus quoad vnum non prodeſt alteri citato habenti ius ſeparabile, nec connexum intereſſe. ibid n.43

Citatos, vt extra Regnum compareant in Romana Curia poteſt Rex defendere etiam ita citatis tenuentibus. p.175. n.55

Citationi ad inſtantiam alicuius, ſemel executæ renunciari nequit eum, iam ex ea fuerit ius tertio quæſitum. p.177. n.74

Ante citationem mortuo eo, contra quem commiſſio fuit nominatim impetrata, an ſucceſſores, vel hæredes conueniri poſſunt, & citari. à n.12. cum multis ſeqq Vide *Succeſſor, Commiſſio.*

Per citationem præuenta dicitur iuriſdictio, & reſcriptum perpetuatum. pag.285. num.37. & ſeqq.

Per commiſſionem impetratam, & citationem decretam nondum intimatam, & executam res non deſinit eſſe integra. ibid.

Citatio nulla non inducit litiſpendentiam. p.288. num.67

Citatione nulliter præcedente mutatus forus per priuilegium nouiter ſuperueniens, ibidem; reus debet denuo conueniri. ibid. n.69

Ante citationem executam commiſſio non efficitur communis aduerſario, nec ex ea ius illi quæſitum, ſed poſt ſic. pag. 340. n.26. cum ſeqq.

Citans aliquem ex commiſſione non ſubſcripta an poſſit obtinere in Senatu oſtendens aliam ſubſcriptam. p.291. n.2. cum ſeqq.

Citari & audiri debet is contra quem ob aliquod delictum fuit beneficium impetratum, etiam ſi non poſſideat. ibid. n.17

Citatio emanata vigore delegatæ iuriſdictionis, quam non habet, non ſuſtinetur ex poteſtate ordinaria, quam ſimul habet. p.292. num.7. & ſeqq.

Citatus indifferenter abſque reſtrictione cenſetur citatus tanquam ipſe, & tanquam tutor, vel adminiſtrator. ibid. n.9

Citatus ex ſecunda commiſſione non ſubſcripta, obtinet in Senatu remiſſionem Ordinario, etſi actor aliam ſubſcriptam in Senatu oſtendat. p.293. n.17. & ſeqq.

Impetrans poſtquam citauit ex ſecunda commiſſione nulla an poſſit illi renuncians ad priorem validam redire. ibid. n.19 & ſeqq.

Citatio ex commiſſione non ſubſcripta, ſicut & ipſa commiſſio nulla eſt ipſo iure. pag.294. n.28. & ſeqq.

Ex citatione nulla res non deſinit eſſe integra. ibid. n.29

Ex citatione nulla præuentio iuriſdictionis non cauſatur. ibid. n.31

Citatione nulla non obſtante poteſt quis commiſſioni renunciare. ibid. n.30

Non citare omnino idem eſt, & nulliter citare. ibid. n.32

Nec ex ea infertur contumacia. ibid. n.33

Citandus, qui non patitur ad ſe peruenire citationem, vel impedit, habetur pro citato, & dicitur verè contumax p.245. n 3. Vide *recurſus.*

Marcheſanus refertur, quod in Rota proceditur in principali conſtito, quod citandus per Senatum Hiſpaniæ impediuit executionem monitorialium, quia tunc habetur pro citato. ibid. 4. & 5

Refertur ad idem Rotæ deciſio expreſſa. ibid. num.6

Auxilio Conſilij Regij impediens quominus citetur habetur in Rota pro citato in odium recurrentis. ibid. n.7. & 8

Index Rerum,

Contra recurrentem habere notitiam citationis proceditur in Rota vti verè citatum. ibid.n.9

Propter impedimentum recurſus à citando præſtitum adhibetur in Rota fides ſimplici copiæ. ibid.n.10. & ſeqq.

Citando, aut citato non currit terminus contentus in monitorialibus, dum in Senatu diſceptatur an percutiant Trident. p.346 n.23

Citandus non habetur pro citato quando impedit non de facto, & authoritate propria, ſed de iure & authoritate publica, & lege permittente. p.347.n.33. & ſeqq.

Citatio perſonalis debet præcedere excommunicationem. p.371.n.12 & ſeqq.

Citatus à Delegato non inſerta copia ſuæ commiſſionis in monitorialibus non tenetur comparere. p.372.n 45. & ſeqq.

Citationis decretum vigore litterarum nondum præſentatum coram Delegato, eſt nullum ipſo iure. p.392. n.72

Citatio partis non requiritur in correctione litterarum diſcrepantium à ſupplicatione ſignata. p.429. n.49

Citatus per monitoriales, quibus non eſt inſertus tenor commiſſionis, non tenetur comparere, nec dicitur contumax. pag.438. n.32.& ſeqq. & à n.28

Citatio, qua non fuit inſertus tenor commiſſionis, non inducit contumaciam ad effectum excommunicandi, aut declarandi incurſum cenſurarum. ibid.n.33.& 34

Præambula ad citationem in principali non exigunt citationem. ibid. n.35

Citationis reproductio quando ad validitatem proceſſus requiratur. p.285.n.37

Clauſula.

Clauſulæ quantumuis prægnantes non tollunt defectum intentionis. p.65. n.33

Clauſula (motu proprio) nihil operatur contra præſumptam, vel veriſimilem voluntatem concedentis. ibid. n.35

Clauſula (non obſtantibus, &c.) in reſcripto appoſita habet vim ſecundæ iuſſionis. pag. 72. num.35

Clauſula (non obſtante ſcandalo) ſi reſcriptum contineat, nihilominus ſuperſedenndum ad effectum reſcribendi. ibid.n 36. & ſeqq.

Clauſulam auocatiuam, & abdicatiuam habet lex Regia 81. inhibens Cancellariis circa violentias tangentes executionem Concilij Trident. p.182.n.41

Conueniendi virtute clauſulæ (omnéſque alios) mortuo re integra Reo, contra quem nominatim commiſſio fuit impetrata, ac inſuper citati ſolent recurrere ad Senatum pro litterarum retentione, & remiſſio cauſæ ſuæ Ordinario in prima inſtantia cognoſcenda, qui affirmatiuum decretum obtinere debent. p.282. n.2. & ſeqq.

Iuriſdictio ex commiſſione contra aliquem nominatum in ea, quando per eius mortem re integra expiret contra cæteros comprehenſos ſub clauſula generali (omnéſque alios) in quo Doctores, & iura varia ſunt. ibid.n.3

Clauſula (omnéſque alios) tribuit Delegato iuriſdictionem contra quoſlibet in commiſſione minimè nominatos. ibid.n.4

Clauſulæ (omnéſque alios) virtute vltra expreſſè nominatos tres, vel quatuor dumtaxat poſſunt citari, & nominari. ibid.n.5

Et horum quatuor nomina virtute dictæ clauſulæ generalis conuincendorum exprimere tenetur impetrans in primo citatorio. ibid.n.6

Fraudibus vt occurratur debet impetrans conueniendorum virtute clauſulæ (omnéſque alios) nomina expreſsè dare. ibid. n.7

Et interim iuriſdictio Delegati eſt in aëre donec nominatio conueniendorum ex clauſula generali fiat per impetrantem. ibid.n.8.& ſeqq.

Sub clauſula generali (omnéſque alios) nec citari, nec conueniri, nec comprehendi dicantur. ibid. n.11. remiſſiuè.

Comprehenſo ſub clauſula (omnéſque alios) decedente re integra, ante citationem, expirat commiſſio etiam ſubſcripta manu Sanctiſſimi contra eiuſdem ſucceſſores. pag.283. num.12

Clauſulæ ad omnes qualitates contentæ in commiſſione reſoluuntur, ipſa reſoluta commiſſione. p.287. n.45. & ſeqq.

Clauſula irritans nihil operatur, ſi principalis diſpoſitio caſum non percutiat. ibid. n.45. & ſeqq.

Clauſula (defendentes inductum) non poteſt vti inferior à Papa in præiudicium Ordinarij, qua tamen ſi Papa vtatur ſubſcribere debet propria manu, aliter Senatus cauſam remittet Ordinario, quia poſt peractam executionem executoris fuit finita iuriſdictio. p.337. n.34. & à num.29. cum ſeqq.

Clauſulæ (omnéſque alios) virtute, poſſunt citari tres, vel quatuor, vltra nominatum in commiſſione. p 291.n.1.cum ſeqq.

Clauſula (omnéſque alios) addita per curſores in extenſione commiſſionis, quæ non legitur in ſupplicatione ſubſcripta manu Sanctiſſimi nihil operatur. p.296 n.32

Cauſa rationabilis ad ſubſcribendum non conſideratur in ignotis à Papa comprehenſis in clauſula (omnéſque alios.) ibid.n.54

Niſi ipſa cauſa relata Papæ ſit vniuerſalis omnes complectens. ibid.

Clauſula (contradictores compeſcendo) intelligitur de contradicente de facto, & authoritate propria, non de iure, & authoritate iudicis. p.347 n.34. & ſeqq.

Clauſula (appellatione remota) intelligitur contra impedientes de facto, non de iure. p.348. num.38

Clauſula (amoto quolibet illicito detentore) tribuit iuriſdictionem contra contadicentes de facto, non de iure. ibid.n.38

Clauſula (cum plenitudine Iuris Canonici) importat, vt prouiſus conſequatur omnia iura aliis canonicis debita. p.354. n.4.& ſeqq.

Claaſulæ executiuæ non mutant, alterant, nec ampliant principalem diſpoſitionem. pag.387. num.14

Clauſula (iuſtitiam facias prout de iure) addita per Regentem Cancellariæ non facit commiſſionem redactam ad terminos iuris. pag. 423. num.30

Clauſula (iuſtitiam facias) addita per Regentem quid operetur. ibid. n.31

Clauſula (quam, & quas) amittit effectum ſuum ex Conc. Trid. ex qua iam non poteſt procedi prout in prima, niſi commiſſio ſit ſubſcripta manu Sanctiſſimi. p.457. n 4

Aliàs fieret ſraus Tridentini decreto, quia facile foret impetranti aſſerere appellaſſe, vt obtineat

obtineat commiſſionem cum clauſula (quam & quas)& effugere iudicium Ordinarij. ibid. num.5

Clauſula (quam, & quas) ſapit auocationem, & transfert in Delegatum tacitè iuriſdictionem ſuper tota cauſa principali. ibid. n.6

Clauſulæ (quam & quas) virtute non poteſt iudex procedere in prima, quando impetratur commiſſio ſuper appellatione à diffinitiua, ſi de appellatione non conſtat, & de ratione fundamentali. p.458.n.11

Ex clauſula (quam & quas) iudex non procedit tanquam in prima etiam de iure communi, niſi deficiat appellatio, & ſententia ſimul. ibid. n.13

Clauſula (quam & quas) amittit effectum quo procedebatur prout in prima, niſi commiſſio fuerit ſubſcripta manu Sanctiſſimi ex nouo decreto Trid. ibid.n.14

Per clauſulam (quam & quas) poterat iudex appellationis ſe intromittere in articulo ſeparato, & diuerſo, iure communi attento. ibid. num.15

Hodie ex Trident. nullo modo, niſi commiſſio ſit ſubſcripta, quia requirit nouum iudicium & nouam inſtantiam tangentem Ordinario. ibid. n.16

Clauſula (quam & quas) amittit ſuos effectus, ſi pars aduerſa non citetur ad dicendum contra commiſſionem. ibid.n.17

Subſcriptio manu Sanctiſſimi non præſeruat effectus clauſulæ (quam & quas) quibus in aliquo caſu de iure priuatur. ibid. n.18

Clauſula (quam & quas) non tribuit iuriſdictionem in cauſa principali, quando ab ea fuit appellatio emiſſa, quæ non apparet, ſecus quando fuit appellatum ab interlocutoria. ibidem num.19

Et de ratione. ibid.n.20

Clauſula (contradictores appellatione poſtpoſita compeſcendo) operatur contradicentem de facto, & non de iure. p.500. n.145

Intelligitur iuris ordine ſeruato, & citatis citandis. ibid. n.146

Clauſula(amoto quolibet illicito detentore) vbi nulla res iudicata præceſſit, facit executorem mixtum, & requirit ordinem iudiciarium. ibid. n.147

Quo caſu licita eſt appellatio ſuſpenſiua ab attentatis. ibid. n.148

Clauſula copulatiua, ſi ſequatur diſpoſitionem præcedentem diſtributiuam inter eoſdem ad hanc illa referenda, & diſtributiuè intelligenda. p.42. n.85. vbi de variis exemplis.

Clericus. Vide *Conſenſus*, *Prorogatio*.

Clericus reconuentus coram laico non poteſt renuntiare ſuæ conuentioni, cum ex ea fuerit ius tertio quæſitum. p.177. n.81

Clericus pupillus poteſt hodie declinare forum Ordinarij in prima inſtantia, & Curiam Papæ adire, ſicuti de iure communi. pag.449. num.37

Clericus non poteſt prorogare iuriſdictionem alterius, abſque ſui Epiſcopi conſenſu. p.223. num.5

Ita vt nec ſufficiat ſolus Epiſcopi conſenſus. ibid. n.6

Conſenſu vnius ex habentibus ius complicatum ex Trident. deficiente, non valet prorogatio, nec ceſſat Tridentini diſpoſitio, nec per conſequens Regis Regalia protectionis. ibidem num.7

Clerici non repelluntur à ferendo teſtimonio in cauſa ſuæ Eccleſiæ. p.223.n.14.& ſeqq.

Clericus hæres laici non conuenitur coram iudice laico, cum quo cauſa non fuit cœpta. p.584 num.31

Clericus hæres laici coram iudice laico defuncti præuenta iam cauſa cum iſto conuenitur, & in eum tranſit inſtantia, & iudicium cœptum actiuè, & paſſiuè. ibid. n.32

Clerici, & laici cauſa ſimul conuentorum vti hæredum vnius, coram vno iudice nempe Eccleſiaſtico tractanda. p.308.n.5

Etiamſi vnus ex pluribus conuentis ſit clericus dumtaxat. ibid. n.6

In cauſa indiuidua ſi vnus ex ſociis ſit clericus tota deuoluitur ad iudicem Eccleſiaſticum. p.309. n.9

Contra plures ſi agatur in iudicibus duplicibus familiæ erciſcundæ, tutelæ, & curæ, & vnus ſit Clericus, coram iudice Eccleſiaſtico omnes conueniuntur ratione connexitatis. ibidem num.10

Clerici, & laici ſimul delinquentium cauſa inter ſuos iudices diuiditur ex obſeruantia communi, ſecus ea ceſſante. p.311. n.28

Clericus non prorogat iuriſdictionem alterius ſine licentia ſui Epiſcopi. p.353. n.73

Clerico creditori ſi ſuper pignore ſibi adiudicato per laicum iudicem, controuerſia moueatur, non coram eodem laico, ſed coram ſuo iudice Ordinario Eccleſiaſtico conueniri debet. p.335. n.7

Clericus creditor ex ſententia graduationis lata per laicum obtinens bona, reus efficitur neceſſarius deinceps per anteriores creditores conueniendus coram iudice Eccleſiaſtico. ibid. n.8. & ſeqq.

Clericus nequit prorogare iuriſdictionem alienam abſque ſui Ordinarij conſenſu, nec proprij fori renunciatio tenet. pag.397. num. 4. & ſeqq.

Clericus Romæ obligatus ibidem nequit exequi non repertus tempore executionis. p. 398. n.14. & ſeqq.

Clericus non poteſt expreſsè renunciare ſuo foro abſque ſui Epiſcopi conſenſu. ibidem.n.19. & ſeqq.

Couar. obſeruatio refertur, quod iudici loci contractus non adquiritur iuriſdictio ex inſerta ſimul expreſſa renunciatione clerici ſui fori. p.399. n.21

Clericus conueniri poteſt in loco deſtinatæ ſolutionis abſque conſenſu Epiſcopi, ſi ibidem reperiatur, quia eſt prorogatio tacita, & à lege inducta. p.401. n.47. & 48

Clericus ratione contractus, aut deſtinatæ ſolutionis alienum forum ſortitur ſine conſenſu Ordinarij, ſi ibi reperiatur. p.404.n.66

Clericus conuentus ratione beneficij reſidentiam non requirentis apud iudicem loci beneficij conuenitur. p.532. n.14

Clericus domicilium habere dicitur in loco beneficij reſidentiam requirentis. ibidem num.15

Clerico minori litiganti coram iudice laico ab iſto datur curator liti. ibid.n.22

Et è conuerſo iudex Eccleſiaſticus minori laico. ibid.

Index Rerum,

Coadiutor , Coadiutoria.

Litteras coadiutoriæ in Cathedralibus,ant Collegiaris inter pattem & filium , retinentur in Senatu , ſupplicatione præmiſſa. pag. 121. num.50

Cognoſcere , Cognitio Violentiæ , & cauſa. Vide *Inſtantia , Retentio , Rex , Senatus.*

Cognoſcete poteſt Prioeeps de Regalibus etiam inter Ecclefiaſticos. p.16.n.132

Rex cognoſcit ſuper protectionis Regalia inter Eccleſiaſticos. ibid. n.133

Cognoſcit Rex ſuper controuerſia Regalium inter Eccleſiaſticos, cuius nequit iuriſdictio declinari. ibid. num.134. & 135. & ſeqq.

Cognoſcir Rex ſuper beneficiis Regij pattonatus , & eorum redditibus , & dotibus , etiam inter Eccleſiaſticos tam ſuper poſſeſsione , quàm proprietare. p.17. n.139.& 140

Et ſuper decimis,& tertiis ſibi conceſsis. n.141. & ſeqq.

Super re donata Eccleſiæ per Regem , ipſe cognoſcit. n.140. ibid. & ſeqq.

Super redditibus,vulgò (iutos)& aliis mercedibus factis per Regem Eccleſiis cognoſcir Rex. ibid. n.146

Et ſuper ſeudis obtentis per Eccleſiam à Rege. ibid. n.147

Cognoſcere , & componere poteſt Rex vbi timetur ſcandalum , etiam inter Religioſos œconomica poteſtate , non iuriſdictione. p.82.n.47. & 48

Cognoſcere poteſt Curia de abuſu notorio, quaodo induearur contra Regiam authoritatem. p.96. n.30. & ſeqq.

Cognitio violentiæ poteſt ad alios ſimiles caſus expreſſos extendi ſub identirate rationis comprehenſos. p.121.n.46. & ſeqq.

Cognirio violentiarum tendens directè in executionem , & obſeruationem Concil. Trid. ſoli Supremo Senatui eſt reſeruata cæteris inhibitis Chancellatiis. p.203.n.29. & 30

Cognitio violentiæ clarè oſtendit quanto amore Reges Catholici obſequentiſſimi ſunt exhortationibus S. Apoſtolicæ prouocantis ad Concilij protectionem , & obſeruantiam. p.205. n.52. & 53. cum ſeqq.

Cognitio occiſi in diuerſis diſtrictibus ad eum pertinet , io cuius territorio caput occiſi reperitur. p.233. n.33

Collatio , Conferre.

Per cullationem factam ab Ordioario aliumve actum extraiudicialem eius conſumitor prima inſtantia. p.363.n.26. & ſeqq.

Collatio licet deficiat , non deficir gratia reſeruatæ penſionis. p.387.0.19

Collatio duorum beneficiorum vnitorum , & exiſtentium in diuerſis Regnis,& Diœceſibus, ad illum Epiſcopum pertinet , vbi caput eorum ſit,cui nempe aliud ſir vnitum. pag.233. n.31.& à n.27. vbi de maioratu.

Commiſſio , Committere. Vide *Reſcriptum, Delegatus , Retentio.*

Commiſſarius non ſuſpendens executionem commiſſionis continentis notoriam iniuſtitiam ad effectum reſcribendi an puniarur pœna ordinaria. p.63. n.22. remiſſiuè.

Commiſſiones de neceſſitare ſunt præſentandæ Delegaro , aliàs non adquirit exercitium iuriſdictionis. p.138.n.88

Commiſſioni impetrans renunciare non poteſt, poſtquam citarus fuerir aduerſarius , ex quo ius ſibi fuir ſemel quæſitum. p.177. oum.78. & ſeqq.

Secus ante citationem. ibid.n.79

Co1omitti poteſt cauſa in Curia in prima inſtantia ſi adſit ſuſpicio , aut timoris cauſa , aliáve honeſta probata. p.211. n.11

Commiſſiones , proceſſus, & inde ſequuta vitio nulliratis ſubiiciuntur , ſi io prima inſtantia committantur abſque legitima cauſa. ibid. num.12

Commiſſione impetrata vetat Senatus vti extra Regna Coronæ Caſtellæ. ibid. n.3

Ad ſolius Epiſcopi colliтigantis inſtantiam non poteſt in Curia cauſa committi , ſed Epiſcopo viciniori. p.215. n.12.& n.17

Lite orta inter Ordinarium & ſubditum , cauſa committitur viciniori iuxta ſtylum Roman. Cur.& declaration.S.Congregationis. p.225. num. 11

Et quomodo proceduhr. ibid n.12

Commiſſione impetrata alteri ex cauſa recuſationis Ordinarij , quam antea noo propoſuerat coram eo , ſed poſt , ao ſufficiat , vt illa vti permittar Senatus. pag. 227. n. 26. & 27. cum ſeqq.

Commiſſio ſine ſubſeriprione Papæ alteri impetrata prætextu recuſationis Ordinarij nondum coram eo deductæ,nec ab arbitris approbatæ, fuit à principio nulla. ibid.n.28

Commiſſio ſine ſubſeriptione Papæ impetrara ſub falſo ſuppoſito recuſationis Ordinarij, quæ tunc non aderar propoſita , eſt nulla. ibid. n.31. cum ſeqq..

Commiſſio impetrata ob appellarionem à ſenreotia,quæ nondum lata erat , nulla redditur. p.228. n 32

Commiſſionem ſine ſubſcriprione Sanctiſſim. impetrans, & ob id remiſſa per Senatum cauſa Ordinario , non impeditur illum recuſare ante omnia , & ob recuſationem declaratam aliam alteri commiſſionem impetrare. ibid. num.35

Commiſſio poteſt impetrari alteri in prima inſtantia ob negligentiam Ordinarij non terminantis infra bienninm , dummodo antea de eius negligentia doceatur. pag.239. cap.6. num.6

Limita. num. ſeqq. ibid.

Commiſſiones auocatorias io prima inſtantia annullat defectus formæ ſubſeriprionis. p.292. n.32. & ſeqq.

Commiſſiones auocatorias in prima inſtantia non ita facilè expediunrur in Curia contra formam Trid. propter recurſum protectionis Hiſpaniæ , & vtriuſque Mornarchiæ Siciliæ. p.243. n.42. & 43

In commiſſionibus auocatoriis primæ inſtantiæ ad partes miſſis oon ſolet apponi ſubſcriptio Papæ , nec requiritur , ſed ſufficit appoοenda in ſupplicatione,qua petitur commiſſio. ibid. num.44. & 45

Commiſſio de iure communi legitimè probarur per ſolum ſigillum delegantis. p.245. n.4

Commiſſio licet ab alio ſit ſubſcripta , ſigillata tamen tantum cum ſigillo delegantis probar. ibid.

Commiſſiones annulo Piſcatoris muniendas non committit ipſe Papa,ſed alij Prælati ad id deputati ſupplicationes ſubſcribunt. p.246. n.8

Commiſ

Commiſſiones plurimæ ſimul iam expeditæ, & confectæ ab officialibus adſportantur Sanctiſſimo, coram qoo cum annulo penes ſe cuſtodito literæ ipſæ ſigillaotur. ibid. n.9

Commiſſiones auocatorias primæ inſtantiæ annnlo Piſcatoris munitas non admittit Senatus cum ex eo non ſatisfiat formæ, & intentioni Concil. Tridentin. p 247. n. 16

Commiſſiones auocatorias primæ inſtantiæ niſi propria manu Sanctiſſimi ſubſcriptas noo admittit Senatus, cùm firmiter ſit ſeruanda forma Tridentin. p. 249. n. 3

Commiſſiones ſuper beneficio reſeruato liberè expediuotur in prima inſtantia, cuilibet Delegato remiſſæ, cum non percutiatur Tridentin. diſpoſitio, p. 205. à oum. 1. cum ſeqq.

Commiſſionis etiam ſubſcriptæ cum clauſula (omneſque alios) dubia vtiliſſimam deſiderare reſolutionem in Senatu experimento cognouit Author. p. 282. n. 2

Commiſſio contra aliquem facta ſucceſſorum aut hæredum expreſſiooe, ad hos ſemper trahitur. p. 283. n. 14

Commiſſio impetrata contra digoitatem, vel Eccleſiam etiam mortuo Prælato re integra contra Eccleſiam, vel pro ea ſuſtioetur. ibid. num. 15

Commiſſio contra Prælatum nomine etiam proprio expreſſo extenditur ad ſucceſſorem, mortuo illo re integra, in materia concernente Eccleſiam, aut Dignitatem. ibid. n. 16

Commiſſio ſuper materia non tranſmiſſibili ad ſucceſſores, vel hæredes indiſtinctè expirat, mortuo quandocumque eo, contra quem fuit impetrata. ibid. n. 17

Commiſſio non exteoditur ad ſingularem ſucceſſorem eius, contra quem fuit nominatim impetrata. ibid. n. 18

Niſi in tribus caſibus relatis. n. 19. & ſeqq.

Commiſſio vt valeat contra ſucceſſores eius, qui expreſsè fuit in ea nominatus (in caſibus, in quibus alias valeant ipſi conoeniri) debuit impetrati viuente anteceſſora non aliter. ibid. n. 23

Commiſſio contra aliquem nominatim impetrata, eóque decedente re integra, an expiret contra hæredes vniuerſales. p. 284. n. 23

Qui negatiuam opinionem ſectentur. ibid.

Commiſſionem contra aliquem nominatim impetratam eo decedente re integra expirare ipſo iote contra hæredes; veritus oſtenditur. ibid. n. 24

Commiſsio expirat mortoo eo, contra quem impetratur, niſi prius fuerit citatus, ita vt hæredes eius nequeant conueniri, ibidem num 25

Commiſsio expirat etiam contra hæredes eius, contra quem impetratur, mortuum ante citationem, vel intra termioum datum in ea ad comparendum. ibid. n. 26

Commiſsio contra Prælatum re iotegra mortuum non expirat, ſed contra ſucceſſorem in dignitate exercetur. ibid. n. 27

Alexand. Moneta in hoc articulo declaratur. ibid. n. 28

Commiſſio contra hæredes perpetuatur, quando defunctus fuit citarus, licet lis non ſit conteſtata ante eius mortem. p. 285. n. 34

Abbatis doctrina conuincitur ſuppoenttis commiſſionem durare contra hæredes defuncti impetratam ex ſola impetratione. ibid. numer. 36

Commiſſio contra aliquem nominatim, non trahitur ad eius hæredes & ſucceſſores vniuerſales decedente illo re integra. pag. 286. num. 38

Per commiſſionis præſentationem ſolam coram Delegato, nec iuriſdictio dicitur præuenta, nec res deſinit eſſe integra. ibidem n. 39

Commiſsionis præſentatio habet vim libelli in ſummatiis, ſecus in ordinatiis. ibid. numer. 40

Commiſsio ſubſcripta manu Sanctiſsimi, quæ durat contra hæredes & ſucceſſores eius, contra quem nominatim fuit impetrata, etiam mortuum re integra, non retinetur in Senatu, ſed parti traditur, vt coram ſuo Delegato ea citatur in prima inſtantia. ibid. n. 42. & 43.

Commiſsio, mortoo re integra eo, contra quem impetratur, cum expiret contra hæredes eiuſdem, vel etiam eius, qui ſub clauſula (omnéſque alios) comprehenſus poterat conueniri, etiamſi ſubſcripta manu Ssnctiſsimi, retinetur in Senatu, & cauſa hæredum in prima inſtaotia remittitur Ordinario. ibid. num. 44

Commiſsione principali reſoluta ipſo iure, reſoluitur ſimul qualitas ſubſcriptionis in ea contenta. p. 287. n. 45. & ſeqq.

Commiſsione principali deficiente, aut reſoluta, reſoluuntur ſimul omoes clauſulæ, & cæteræ qualitates ab ea dependenres. ibid. numer. 46

Commiſsione re iotegra reſoluta ſemel, etiam ſubſcripta manu Papæ contra hæredes, noua alia eſt neceſſaria, vt hæredes coram Delegato conueniantor. ibid. n47

Commiſsio ſi in caſu ſubintrare non appareat, nec clauſula (ſublata) in ea appoſita operatur. ibid. n. 48

Commiſsio limitata ad certas qualitates, aut perſonas vltra non extenditur. p. 289. n. 80. & ſeqq.

Commiſsio, cuius virtute quis citatur, vt intra terminom compareat, extinguitur, ſi intra illum citatus decedat. pag. 290. num. 88. & 89

Commiſſio impetrata contra aliquem ſuffragatur tertio venienti ad cauſam in eiſdem ſtatu, & terminis. p. 305. n. 61

In commiſsione non intelligitur omiſſum, quod eſt connexum, incidens, aut conſequens. p. 306. n. 70

Commiſsio impetrata contra plures conueniendos in iudiciis mixtis degentes ſub diuerſis Ordinariorum diſtrictibus, non indiget ſubſcriptione manus Sanctiſsimi, nec in Senatu retinetur, ſed impetranti traditur, vt illa vtatur coram ſuo Delegato. p. 309. n. 14. & ſeqq.

Commiſsio in iudiciis mixtis contra plures conſortes impetrata, etiam non ſubſcripta ſingulis eorum, non remittitur Ordinariis. p. 310. n. 26

Quod procedit etſi omnes conueniendi ſint Clerici, aut Religioſi, ſiue omnes laici, & aliqui clerici diuerſi fori, quia coram ſuperio-

re Eccleſiaſtico omnes ſimul licitè conueniuntur. ibid. n.17

Commiſſio in iudicijs mixtis obtenta à Nuncio contra conueniendos ſub diuerſis Ordinariorum diſtrictibus degentes per Senatum traditur parti, vt coram Delegato caueatur. p.321. n.29. & ſeqq.

Commiſſio non ſubſcripta contra exemptum impetrata in tangentibus adminiſtrationem non exemptam, retinetur in Senatu remiſſa cauſa Ordinario. p.313. n.12. & ſeqq.

Commiſſio ſuper iuriſdictione prætenſa per Prælatos inferiores Epiſcopo non ſubſcripta, in prima inſtantia retinetur in Senatu cauſæ cognitione Ordinario remiſſa. p.318. n.9 cum ſeqq.

Commiſſio impetrata ob recuſationem Ordinarij poſtmodum re integra recedentis, an retinenda erit in Senatu, remiſſa cauſa Ordinarij ſucceſſori. p.338. à n.1. cum ſeqq.

Commiſſioni factæ communi nequit impetrans renuntiare aduerſario (cuius fuit iam quæſitum) inuito. p.339. n.11

Commiſſio ob recuſationem Ordinarij impetrata ex huius mutatione re integra (nempe ante iuriſdictionem in Delegato radicatam) retinetur in Senatu, remiſſa cauſa cognitione Ordinarij recuſati ſucceſſori. ibid. n. 12. & ſeqq.

Commiſſionis impetratæ cauſa ceſſante, ceſſat & ipſa commiſſio impetrata. p.340. n.19. cum ſeqq.

Commiſſio non efficitur communis aduerſario, nec ex ea ius quæritur per impetrationem, nec per præſentationem, ſed per citationem legitimè expeditam, & executam. ibidem num.26

Secus poſt eam ſubſequutam, cui iam commiſſioni impetrans nequit renuntiare. ibid. n.27

Commiſſioni continenti aliquid fauorabile, poteſt re integra impetrans renuntiare. ibidem num.28

Commiſſio poſt præſentationem, & citationem executam fit communis aduerſario, cui impetrans non poteſt renunciare. pag. 341. num.29

Niſi contineat publicam vtilitatem. ibid. n.30

Commiſſioni continenti aliquod priuilegium etiam ad commodum tertij poteſt re integra impetrans renuntiare. ibid. n.31

Commiſſio non efficitur communis ante præſentationem, & citationem executam, qua non vti poteſt impetrans inuito aduerſario. ibid. n.32

Per comparitionem coram recuſato tollitur recuſatio, & commiſſio eius occaſione impetrata. p.342. n.43

Commiſſioni impetratæ cenſetur impetrans renuntiare per comparitionem coram alio iudice competenti, ante vſum ſuæ commiſſionis. p.342. n.46. & 47

Commiſſio ob recuſationem impetrata ante eius exercitium non habet ſtatum perfectum, nec conſumatum, ſed eſt re integra reſolobilis, & variationi ſubiecta. ibid. n.51

Ex commiſſione non adquiritur ius tertio re integra. ibid. n.52

Poſtquam ex ſecunda commiſſione nulla citauit impetrans, an poſſit illi renuncians ad priorem validam redire. p.339. n.9. & ſeqq.

Commiſſioni poteſt impetrans renunciare re integra, ſecus poſt executam citationem. p.293. n.20. & ſeqq.

Commiſſionem impetrans, & comparens coram alio iudice competente commiſſioni videtur renunciare. p.294. n.25

Per ſecundam commiſſionem impetratam ſuper eodem negotio, an primæ videatur renunciare. ibid. n.26. & ſeqq.

Ad commiſſionem priorem ſubſcriptam poteſt impetrans redire, etſi ex ſecunda non ſubſcripta citauerit aduerſarium. ibid. n.27

Commiſſio non ſubſcripta, & ex ea citatio executa ſunt nullæ ipſo iure. ibid. n.28

Commiſſionem ſemel repudiatam à Delegato, poteſt iterum re integra acceptare, & validè procedere. p.295. n.40

Commiſſioni ſecundæ non ſubſcriptæ poteſt impetrans renuntiare, etſi ex ea citauerit aduerſarium, nullitèr tamen, ad priorem ſubſcriptam redire. ibid. n.43. & ſeqq.

Secunda commiſſio ad idem impetrata, & ad corroborationem prioris eſt nulla, & prior valida remanet. p.296. n.48

Limita vt ibid.

Commiſſio ſecunda ſuper eodem impetrata, ſi nulla eſt, priori validæ non derogat, nec impetrans ei cenſetur renunciare. ibidem num.49

Commiſſiones quales, non niſi Ordinariis diriguntur de ſtylo Roman. Curiæ, & quales indiſtinctè etiam aliis delegantur. p.356. n.28 & ſeqq.

Commiſſiones aliis directas nominatim, an Nuntius poſſit exequi, & ſe intromittere. ibid. à n.31. & ſeqq.

Commiſſiones alicui directæ ſpecialiter, & nominatim ſi coram alio præſententur, ſententia, & proceſſus ſunt nulli ex defectu iuriſdictionis. ibid. n.37. & ſeqq.

Commiſſiones, qui de ſtylo Curiæ debent, & committuntur Ordinariis, ſi in eis ſe Nuncius intromittat in prima inſtantia, Senatus Ordinario remittit. ibid. n.39

Commiſſio directa vni perſonæ, ſine ſubdelegatione in aliam transferri nequit. ibidem num.38

Commiſſio impetrata in prima inſtantia ſuper ſubreptione, falſitate, & dolo litterarum Apoſtolicarum retinetur in Senatu remiſſa cauſa Ordinario cognoſcenda. p.259. n.22

Limita vt n.23

Commiſſio impetrata ſuper appellatione ab electione conſummata per Capitulum, & Prælatum, vti talem aſſiſtentem, per Senatum traditur impetranti, vt coram Delegato ea vtatur. p.364. n.29

Commiſſio ſpecialis perpetuò facta dignitati tranſit in Capitulum Sede vacante, quia eſt Ordinaria non delegata. p.379. n.10

Commiſſiones in executionem gratiæ non ſubſcriptas manu Sanctiſsimi percutientes primam inſtantiam Ordinarij, omnes indiſtinctè tradit Senatus impetranti, vt illis coram Ordinario vtatur. p.386. n.3

Commiſsiones meræ iuſtitiæ non ſubſcriptas, & contra formam Trid. retinet Senatus, cognitione ſimpliciter Ordinario remiſſa. ibid. num.4

Commiſsio principalis ſi eſt nulla, quia non

ſubſcri

ſubſcripta, ex defectu formæ pariter, & nullæ ſunt monitoriales, compulſoriales, remiſſoriales, executoriales, & inde emanata, quia procedunt à radice infecta. p.389. o. 38. & ſeqq.

Commiſſiones aliæ, vel litteræ iuſtitiam meram tangentes non ſubſcriptæ, vti inefficaces, & penitus inutiles ad cauſam remiſſam Ordinario, coram quo iudicium initiatur, fruſtra rei remitterentur per Senatum. p.390. n.48. & ſeqq.

Commiſſiones cauſarum non valent niſi litteræ fuerint expeditæ. p.419. n.66. & ſeqq.

Commiſſio, & ſupplicatio inter ſe habentur, ſicut genus, & ſpecies, genus namque eſt ſupplicatio, commiſſiu ſpecies ſub ſuo genere incluſa. p.420. n.3

Commiſſio ad executionem gratiæ continet iuſtitiam, ſupplicatio verò meram gratiam. ibid. num.5

Commiſſio eſt aſſeſſoria ad gratiam principalem. ibid. n.6. & ſeqq.

Commiſſiones ſiue ſubſcriptas à Papa, ſiue à Prælato habente ſpecialem facultatem ad id diſtribuit Vicecancellarius, vel eius Regens. p.421. n.13

Et de formula diſtribuendi. ibid. o.14

Commiſſio, & conceſſio regulantur à ſupplicatione, & petitione. p.423. n.21. & ſeqq.

Commiſſa cauſa nullitatis aduerſus ſententiam latam ſuper vna re, non poteſt ſuper alia Delegatus pronunciare. ibid. n.22

In commiſſione non lecta minimè cenſentur conceſſa. ibid. n.23

In commiſſione ſubſcripta per Papam non limitata omnia petita in ſupplicatione comprehenſa, & conceſſa intelliguntur. ibidem num.28

Commiſſio per ſupplicationem ſimpliciter ſubſcriptam à Papa in prima inſtantia comprehendit, quidquid in ſupplicatione non lacerata continetur. p.423. n.32

Commiſſio petita à Sanctiſſimo per ſupplicationem poſtulatur, quæ itidem dicitur ſupplicatio. ibid. n.36

Commiſſio, & executoris datio ad gratiam tunc illi eſt acceſſoria poſtquam fuit conceſſa, non antea. ibid. n.38

Ex commiſſione ad partes miſſa non apparet, à quo fuerit ſubſcripta ſupplicatio, an à Papa an ab alio habente ſignaturam, quia vniformiter omnes, & eodem modo ſcribuntur. p.425. n.4. & ſeqq.

Commiſſiones auocatoriæ in prima inſtantia, quæ mittuntur ad partes non requirunt ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi, ſed ſolum ſupplicatio, quo ſatisfieri Concil. Trid. declarauit S.Congreg. ibid. n.8. & ſeqq. Vide tamen in § 5. per totum.

Commiſſionem oſtendere, ſed inutilem, & carentem forma ſolemni, & non oſtendere idem eſt. p 436. n.14

Commiſſio ſuper non ente nullam tribuit iuriſdictionem. p.452. n.58. & ſeqq. & de ſingulis effectibus à n.51

Commiſſio auocatoria ad Curiam contra miſerabilem perſonam eſt ſubreptitia, non facta ſpecifica relatione miſerationis. ibidem num.61

Commiſſio ſpecialis facta in Curia non tenet non facta Papæ relatione dependentia cauſæ in partibus. p.454. n.83. & ſeqq.

Et talis commiſſio, abſque ſcientia certa Papæ eſt nulla ipſo iure. ibid. n.85

Commiſſio impetrata ſuper appellatione nondum emiſſa nulla eſt. p.457. n.1. cum ſeqq.

Ex commiſsione ſuper appellatione, quæ non ſtat, poteſt procedi provt in prima inſtantia, ſi habeat clauſulam (quam & quas) ibidem num.2

Ita vt tunc ſententia in gradu appellationis non exiſtentis lata provt in prima, ſit prima, ibid. n.3. & ſeqq. Vide *clauſula*.

Ex commiſsione non ſubſcripta habente clauſulam (quam & quas) an Delegatus poſsit hodie ex Tridentin. pronunciare provt in prima, deficiente appellatione ſuper qua fuit commiſsio impetrata. ibidem n. 4. cum ſeqq.

Ex commiſsione (quæ nulla eſt ex defectu formæ Tridentin.) Ordinarius, cui cauſam Senatus remittit procedere non poteſt, & ſic ſua Ordinaria poteſtate procedit. pag. 485. num.6

Nec delegatus ipſe, cui ſpecialiter fuit directa talis commiſsio nulla. ibid. n.2

Commiſsionis virtute alteri iudici directæ nominatim, Ordinarius procedere non poteſt, quia deficit intentio committentis. ibidem num.8

Commiſsionis defectum prouenientem aliunde de iure communi non ſupplet ſubſcriptio in ea appoſita. p.228. n.34

Commiſsione data, & petita ſuo Ordinario, quem dixit Saluaotinum, cum verè ſit Compoſtellanus, neuter vti poteſt, vnus, quia non nominatur, alter, quia defecit intentio Papæ, p.485. n.10. cum ſeqq.

Commiſsionem complere, & expedire non poteſt iudex non nominatus, nec à nominato recedi poteſt. ibid. n.12

Commiſsionem vni directam nominato, ſi coram alio non nominato in ea impetrans præſentauerit nihil agit, ſed vitio nullitatis, ſubiiciuntur acta, & ſententia. p.486. n.13

Commiſsio directa certæ perſonæ in alium transferri non poteſt abſque ſubdelegatione. ibid. n.14

Commiſsio directa Vicario, ſeu officiali Epiſcopi nequit præſentari Epiſcopo non nominato in ea. ibid. n.15

Nec è conuerſo, quia de nominato ad non nominatum in commiſsione nequit validè fieri tranſitus. ibid. o.16

Niſi mediante ſubdelegatione. ibid. o.17

Commiſsio ex defectu formæ nulla à principio non poteſt in Ordinarium tranſire, quia de non ente ad eos non poteſt fieri tranſitus. p.487. n.11. & ſeqq.

Ex commiſsione nulla vmbra aliqua iuriſdictionis non remanet in Delegato. ibidem num.22

In commiſsione pro executione gratiæ non ſubſcripta per Senatum Ordinario remiſſa, tenetur iſte regulariter via executiua procedere, aliter nempe non alterata priuilagiata natura. p.488. n.36

Commiſsio non ſubſcripta ſuper executione gratiæ ad beneficium non reſeruatum percutit primam Ordinarij inſtantiam ad quem

pertinet tam ſuper executione, quàm ſuper iudicio Ordinario. p.490.n.55.& 56

Sed ſi tunc fuerit commiſſio ſubſcripta, executori pertinet non Ordinario cognitio tam in via executiua, quàm in via Ordinaria. ibid. n.57. & ſeqq.

Commiſſio executoris gratiæ debet eſſe ſubſcripta, vt via Ordinaria procedere poſſit in prima inſtantia, quando ex verbis gratiæ tenetur aſſumere partes iudicijs, aliàs cauſam remittit Ordinario. p.491. n. 64. cum multis ſeqq.

Commiſſio ad petitionem tertij pro iure ſuo principali comparentis non amittitur in Hiſpania ſine ſubſcriptione Papæ. pag. 306. num.78

Secus ſi compareat in eodem ſtatu, quo caſu eius commiſſio noua ſubſcriptione non eget. ibid. n.79

Per commiſſionem impetratam, & citationem decretam, non tamen Reo intimatam, & executam res non deſinit eſſe integra, nec iuriſdictio præuenta. p.185.n.37

Impetrans ante præſentationem commiſſionis poteſt liberè ea non vti, & renunciare, ſecus poſt eam, & citato aduerſario, cui iam fuit ius quæſitum, & commiſſio facta communis vtrique parti. p.149.n.15

Commiſſione facta communi, & iure æqualiter quæſito vtrique parti, electio ex ſuperſtitibus æqualiter vtrique competit præuentiuè. ibid. n.16

Re non integra per commiſſionis præſentationem communis fit communis vtrique parti, & æqualiter ius quæſitum, ac pariter ius eligendi vnum ex ſuperſtitibus. pag. 151. num.28

Delegatus certos eſſe debet de ſua commiſſione non aliter quam per litterarum originalium oſtenſionem, & ſibi factam præſentationem. p.153.n.53

Ita vt tranſumptum earum non ſufficiat ad exercitium iuriſdictionis. ibid. n.54

Comparitio, Comparens. Vide *Renunciatio, Immiſſio, Commiſſio, Tertius, Contradictor.*

Comparens coram iudice incompetente cum proteſtatione, nec declinatoriæ, nec recuſationi oppoſitæ renunciare videtur. pag. 351. num.54

Comparens cum clauſula (circa conſenſum) non cenſetur conſentire in iudicem incompetentem. ibid. n.55

Comparens ex neceſſitate iuris renunciationem recuſationis, aut appellationis non inducit. ibid. n.56

Comparitio ſola coram Auditore Cameræ aliòve Delegato, etiam ſine declinatoria non inducitur prorogatio. p.353.n.76

Per comparitionem coram recuſato tollitur recuſatio, & reſcriptum eius occaſione obtentum. p.342. n.43

Per comparitionem coram alio iudice competente re integra, & ante vſum commiſſionis, huic impetrans renunciare videtur. ibidem num.47

Comparens coram alio iudice competente poſtquam commiſſionem impetrauit, an ei renunciare videatur. p.294. n.25. & ſeqq.

Comparens coram Iudice à quo ſi fuerit recedens, non renunciat ſuæ appellationi. ibidem n.35. & ſeqq.

Comparens coram iudice carente iuriſdictione non dicitur renunciaſſe ſuæ commiſſioni impetratæ. p.296. n.47

Per comparitionem appellantis coram inferiore ſine proteſtatione renunciatur appellationi. p.451. n.53

Concurrentibus duabus appellationibus ad Papam, & ad inferiorem, ſi coram iſto compareat renunciare videtur ſuæ appellationi ad Papam. ibid.n.54

Comparens coram alio iudice prætendente iuriſdictionem in eadem cauſa videtur renunciare commiſſioni à ſe impetratæ ante eius præſentationem, & exercitium. ibid. n.55

Comparens appellans coram alio Iudice, non poteſt poſtea impetrare commiſſionem ſuper appellatione iam reſoluta. ibid.n.56

Compenſatio.

Compenſatio admittitur in grado appellationis etiam à diffinitiua, licet reconuentio non. p.258. n.6

Compenſatio quandocumque, & coram quolibet iudice admitti debet. ibid.n.7

Competens, Competentia, Incompetens. Vide *Ordinarius, Iuriſdictio, Iudex.*

Competentia orta inter Ordinarium certantem cauſam in prima inſtantia ſibi pertinere, & Nuntium, Archiepiſcopúmve, Senatus quomodo concipiat decretum. pag. 195. num. 59. & ſeqq.

Orta competentia inter Ordinarium, & ſuperiorem ob primam inſtantiam illi præſeruatam ex Tridentino. Cancellariæ quoque non vti decreto (eo conocer, y proceder) ibidem num.64

Super competentia orta inter Ordinarium tenentem ſuam primam inſtantiam, & eius ſuperiorem, & à quolibet eorum fuerit appellatio emiſſa pro eius declaratione poteſt quodlibet Tribunal adiri. ibid. n.65. & ſeqq.

Error aliquorum putantium Audientias Regias vti poſſe decreto de conocer, y procedet, ſuper quocumque genere competentiæ ortæ inter Eccleſiaſticos, annotantur, ibidem num.66

Competentias inter Ordinarium, & Superiorem circa admittendas appellationes in prima inſtantia definiuit S. Congregat. ampliſſimè. p.219. n.4. cum ſeqq.

Incompetens iudex poſtquam ſe competentem declarauit, quieſcente parte, vlterius de eius incompetentia non eſt hæſitandum. p. 324. n.12. & ſeqq.

Incompetentia iuriſdictionis dum tractatur inter duos, horum manus ſunt ligatæ ſuper cauſa principali. p.349.n.58

Complicatio. Vide *Ius connexum, Executio, Condemnatus.*

Conſenſus Superioris requiritur, vt reconciliari valeat iuri continenti fauorem complicatum cum ſubditis. p.171. n.22. & ſeqq.

Complicatio iurium, & connexitas vbi adeſt non fit executio in renunciantem, quia inſerre inſeparabile præiudicium non renuntianti. p.273. n.37. & 38

In iuribus complicatis, vt ſententia teneat pro parte, non ſufficit aliquorum tantum citatio ibid. n.39. & ſeqq.

Circa,

Google

Circa ius complicatum, & connexum multa remiſſiuè. p.174. n.51

In iure complicato, & indiuiduo priuilegium vnius prodeſt alteri non priuilegiato. ibidem num.52

Complicatum ius habens priuilegium vnius renunciatione non tollitur, cum redundet in alterius præiudicium. p.216. num.22. cum ſeqq.

In iuribus complicatis executio ſententiæ tam reſpectu condemnati, quàm non condemnati ceſſat. ibid. n.24

Conſenſu vnius ex habentibus ius complicatum ex Trident. deficiente, non valet prorogatio, nec ceſſat Trident. diſpoſitio, nec per conſequens Regis Regalia protectionis. p.223. n.3. cum ſeqq. vſque ad n.7

Iuris complicati, & connexi renunciatio nec in præiudicium, etiam renuntiantis valet. p.273. n.45. & ſeqq.

Iuris complicati renunciatio commodam ſeparationem minimè admittentis non valet etiam in præiudicium renuntiantis. ibid. n.48. & ſeqq.

Iuris complicati, & inſeparabilis præſcriptio contra vnum, nec etiam contra iſtum completa dicitur. p.274. n.56. & 57

Conceſſum. Vide *Signatura, ſubſcriptio, Supplicatio.*

Subſcriptas commiſſiones per conceſſum non admittit Senatus in prima inſtantia. p. 416. num.36

Concilium Tridentinum, Concilium.

Conciliorum celebrationi aſſiſtebant Imperatores, vt obſiſterent inquietis, & turbationibus. p.10. n.57. & 58

Conciliorum ſunt protectores Principes, & omnium ad Status Eccleſiaſtici conſeruationem, & tuitionem ſpectantium. ibid. n.59. & 60

Concil. Trid. ſunt protectores, ſicuti vniuerſaliter Eccleſiæ. ibid. n.67

Concil. Tridentin. In quibus Regnis non obligat, quia non receptum. p.48. n.133

Concil. Trid. ſeſſion. 24. c. 7. in Hiſpania non eſt receptum, quia antea, & poſt vni plura ſimplicia conferuntur. ibid. n.134

Litteræ in derogationem Concil. Tridentin. ob ſcandalum retinentur in Senatu. p.81. n.37. & ſeqq.

Litteræ Apoſtolicæ propter quaſcumque cauſas aduerſantes ſacris Canonibus, & Conciliis generalibus trahuntur ad Senatu. p. 121. num.40

Concil. Trident. protectio lege noua commendata fuit Senatui Supremo. p.122. n.53

Concil. Trid. in c. cauſæ omnes reſpicit fauorem Ordinarij, & ſubditorum ſimul, ideò vnius conſenſu non valet renunciatio. p.572. n.35. & ſeqq.

Cancellariæ, & cæteræ Regiæ Audientiæ penitus ſunt inhibitæ ne de violentiis tangentibus obſeruationem, & executionem Concil. Tridentin. cognoſcant cum ſint reſeruatæ priuatiuè Conſilio Supremo. p.181. n.26. & ſeqq.

Etiam de partium conſenſu. p.182. n.40

Lex Regia inhibens Cancellariis circa violentias tangentes executionem Concil. Tridentin. habet clauſulam auocatiuam, & abdicatiuam, in qua ſolus conſenſus Principis operatur. ibid. n.41

Lex Regia 81. loquens de inhibitione Cancellariarum circa violentias tangentes executionem Concil. Trident. latè interpretatur, & declaratur, in quibus caſibus procedat. p.183. n.46. & ſeqq.

Si coram Delegato opponat pars aliquam exceptionem prouenientem ex diſpoſitione Trident. & à non admiſſione, vel reiectione appellet, poteſt licitè ad quælibet Tribunalia recurrere, & obtinere decretum vim fieri, deferendi, & reponendi. ibidem n. 47. & ſeqq.

Quando cumulantur remedia retentionis, & querelæ obnegatam delationem appellationi, an ad Cancellariam poſſit recurri in caſibus tangentibus executionem Trid. & numquid quoad omnia teneatur remittere Conſilio Supremo, & quo genere decretorum tunc vti queat. p.184. n.56. remiſſiuè.

Ad Conciliorum, & Eccleſiæ tuitionem ſæpè Pontificem inuitaſſe Principes Chriſtianos, vt ſedarent violentos incurſus, multis canonicis decretis legimus. pag.201. num.3. cum ſeqq.

Concilium Agatenſe refertur, quo dicitur ab omnibus Principibus eſſe auxilium poſtulandum, pro moleſtiis pauperum, quibus Eccleſia fatigatur. ibid. n. 9. & à n. 26. cum ſeqq.

Principes omnes Chriſtianos Pius IV. prouocauit ad Concil. Tridentin. protectionem, obſeruationem, & executionem. p. 202. n. 24. & 25

Conciliorum omnium generaliter Principes ſunt protectores ſicut Status Eccleſiaſtici, & ſpecialiter Concil. Trident. quod plurimorum etiam authoritate fulcitur. pag. 202. num.27

De Concil. Tridentin. executione, & protectione maximo conatu certat Rex Catholicus, vti ex ſuis legibus patet relatis. ibidem n.28. & 29

Concil. Trident. decretum refertur, quo dicitur Deum feciſſe Principes protectores Eccleſiæ, & Fidei. ibid. n.26

Ex Concil. Tridentin. protectione Regi commendata oritur facultas condendæ legis in Concilij confirmationem, & eius executionis incitatiuæ. p.203. n.31. & ſeqq.

Concil. Calcedonenſ. inuiolabiliter obſeruari præcepit ſua lege Imperator Martianus. ibid. num.33

Item Iuſtinianus quatuor œcumenica Concilia. ibid. n.34. & ſeqq.

Violentiarum cognitio tendens ad executionem, & obſeruationem Concil. Trident. ſoli Supremo Senatui eſt reſeruata, cæteris inhibitis Cancellariis. ibid. n.29

Violentiæ tangentes obſeruationem; & executionem Concil. Trid. conſpiciuntur in Aula regiminis. ibid. n.30

Ad Caroli V. & Philippi II. inſtantiam facta fuit conuocatio ad Concil. Trid. definiendum. p.204. n.43

Tridentini decreta magno labore, & vigilantia fuere diffinita ad reformationem vniuerſalem morum, & pro vniuerſæ Reipublicæ ſpiritualis aptiori Regimine multa damna

perni

perniccioſa auellnntur. p.205. num.44

Et lamentabile foret Sanctiſſima decreta diuinitus diffinita, & ſalubriter recepta, ſi fructum ex negligentia amitterent in perniciem Reipublicæ ſpiritualis, & temporalis. ibidem num.45

Verba Bullæ Pij V. recenſentur, quibus apparet de omnimoda vtilitate obſeruationis Concil. Trid. cuius decreta tot labore edita plura tollunt ſcandala, & abuſus in Eccleſia. ibid. n.46

In dicta Bulla plurima leguntur prouocantia Principes ad obſeruationem Concil. Trident. pro vniuerſali Regnorum tranquillitate, & vtilitate. ibid. n.47

Concilio & Synodo iniuriam facit, qui ſemel rectè diſpoſita reuoluere contenderit. ibidem num.51

Concil. Trident. ſumma cum reuerentia fuit in Hiſpania receptum, in pluribus tamen Regnis aliorum Principum non. ibid. n.52

Quid prodeſſet Regem Catholicum ſe vigilantem præbuiſſe in Concil. Trident. prouocatione, ſi in eiuſdem protectione non perſeuerraret. ibid. n.54. & ſeqq.

Ordinaria prouiſio in Senatu expeditur ad exportandas litteras Apoſtolicas in contrauentionem Concil. Trident. extortas, vt vel retineantur, vel in iudicialibus Ordinario remittatur cognitio. p.206.n.58

Concil. Trident. ſpecifica requiritur derogatio. ibid. n.59. cum ſeqq.

Litteræ impetratæ in derogationem, & contrauentionem Concil. Trid. in Senatu examinantur, qui variis modis decernit. ibid. n.66. cum ſeqq.

Litteræ in contrauentionem alicuius decreti Trident. regolariter detinentur in Senatu. ibid.

Trident. in cap cauſæ omnes percutio frequentior eſt ſingulares continens difficultates, quæ ſpeciali egent tractatu diſcutiendas per totam. ibid. n.68

Pro Concil. Trid. dubiorum declaratione, & interpretatione ad Sedem Apoſtolicam recurrendum. p.207. n.1. cum ſeqq.

Concilium conuocare ad cuiuſlibet dubij ſui declarationem foret penè impoſſibile, & ſemper duriſſimum ob quod declarationem Papæ deſeruauit. ibid. n.4

Concilij declaratio nihil aliud eſt, quam ipſummet Concilium declaratum ad effectum protectionis Regis. p.209.n.21

Rex euigilare debet ne Prælati ex ſua abſona interpretatione Concilij ſubditos lædant. ibid. n.22. & 24

Pater Enriquez declarauit circa violentias tollendas in contrauentionem Concil. Trident. ibid. n.23

Litteræ lædentes Trident. cætera decreta præter cap. cauſæ omnea, an retineri debeant in Senatu facillimè deducetur ex ſingulis Concilij decretis. p.211.n.2

Trident. decretum in cap. cauſæ omnes præſeruans primam Ordinarij inſtantiam ad litteram refertur, & ſpecialiter eius verba adnotantur, vt ab alio iudice tunc geſta ſint nulla ipſo iure. ibid. n.3. & 4

Concil. Trid. in cap. cauſæ omnes cum vnius renunciatione non ceſſet, nec Regalia protectionis impartiendæ ad preces reclamantis, & recurſu vtentis. p.216. n.27. & ſeqq.

Concil. Trident. in cap. cauſæ omnes non obſtat pupillo Clerico, & aliis miſerabilibus volentibus declinare forum Ordinarij in prima inſtantia, ſicuti de iure communi eis licebat. p.449. n.37

Protectione Concilij Trident. vti nequit Rex ſuper non contentis, nec comprehenſis in eius decretis. p.218. n.5. & ſeqq.

Concil. Trident. vbi aliquid Ordinario remittit explicandum, vel exequendum, omnes iuriſdictionem Ordinariam habentes poſſunt exequi, vbi plura congeruntur de hoc. p.219. num.18

Agitur exactè de exornatione Concil. Trident. in cap.20. cauſæ omnes, §. ad hæc reſeruantis ſolo iudicio Epiſcopi cauſas criminales, & matrimoniales. p.221. n.41. & ſeqq.

Concil. Trident. in cap. cauſæ omnea non ſuſtulit legitimos modos, quibus de iure poterat quis alienum forum ſortiri. pag. 223. num.9

Concil. Trident. protectio Regi commendata ceſſat per recuſationem legitimè factam Ordinarij, cum Concilij ceſſet diſpoſitio. p.224. n.1. cum ſeq. & à n.6. cum ſeqq.

Concil. Trid. in cap. cauſæ omnes non ſuſtulit legitimos modos, ex quibus de Iure Canonico ab Ordinario receditur in prima inſtantia. p.231. n.1. & ſeqq.

Concil. Trid. regula c. cauſæ omnes, nonnullis modis limitata in eodem decreto reperitur, ex quibus licitè percutitur prima inſtantia Ordinarij, & ceſſat Regis protectio. p.239. n.1. cum ſeqq.

Concil. Trid. in c. cauſæ omnes verbum proprium ponderatur, quod ſit excluſiuum manus alienæ. p.248. n.35

Concil. Trident. in cap. cauſæ omnes non vtitur dictione (inſtantia) in ſua rigoroſa ſignificatione, ita vt cauſæ debeant habere inſtantiam, vt eius diſpoſitio locum habeat, ſed ad oſtendendum omnes cauſas primitus proponendas, & tractandas coram Ordinariis. p.263. n.17. cum ſeqq.

Concil. Trid. præſeruans primam inſtantiam Ordinario non excluſit conſeruatores, qui vti Ordinarij de cauſis exemptorum cognoſcunt in prima inſtantia. p.278. n.93

Concil. Trident. non ſuſtulit legitimos modos, ex quibus de iure communi licitè receditur ab Ordinario. p.309. n.17

Concil. protectio præſtatur à Rege ob bonum publicum, ne litigantes extra ſuas Prouincias ire cogantur. ibid. n.18

Concil. Trid. decretum refertur, quo diſponitur exemptum quemlibet ratione beneficij ſubeſſe Ordinario. p.314. n.14. & ſeqq. & à num.1

Concil. Trident. in cap.20. §. ad hæc, ſeſſ. 24. de reformat. & declarat S.Congreg. non procedunt, quando ab inferiore Prælato ſuper iuriſdictione prætenſa allegatur cum immemoriali, aut quaſi poſſeſſione priuilegium ſimul. p.319. n.14. & 15

Circa quod duæ ſingulares Rotæ deciſionea adducuntur. p.30. n.25.

Concil. Trid. in c.20. ſeſſ.24. de reformatione, non excluſiſſe ſententias, & rem iudicatam,

plurias

Digitized by Google

pluries determinauit Rota. pag. 323. num. 1. cum ſeqq.

Concil. vbi non derogat ſententiis non comprehendere caſus per eas deciſos. p.324. n. 7. & 8

Concil. Trident. præſeruans primam inſtantiam Ordinariia non ſuſtulit legitimos modos, ob quos ab eo licitè receditur. p.338.n.2.& ſeqq. & p.397. n.2

Concil. præſeruans primam inſtantiam Ordinariia, licèt non ſuſtulerit legitimos modos ſortiendi alienum forum: non tamen illegitimos de iure communi approbauit, prout eſt quando reus non reperitur in loco contractus. p.401. n.37. & p.402. n.52

Concil. Trident. renouauit formam præciſam à iure deſcriptam inhibitionibus expediendis, & aliter expeditas annullauit. p.447. num.8. & ſeqq.

Concil. Trid. induxit, ne pauper in cauſis matrimonialibus extrahatur à ſua Prouincia, ſiue in prima, ſiue in alia qualibet inſtantia. p.448. n.17 & ſeqq.

Concil. Trident. in c. cauſæ omnes non ſuſtulit modos legitimos, ex quibus de iure communi licitè quis recedit ab Ordinario in prima inſtantia. p.449. n.37

Concil. Tridentin. referens aliquot caſus per quos ſit probandum ius patronatus, non cenſetur excludere alios modos, per quos de iure Canonico probari licitè poterat. ibidem num.38

Concil. Trident. in cap. cauſæ omnes non comprehendit Tribunal Monarchiæ Siciliæ. p.37. num.43

Quia in eo Regno non fuit vſu receptum. ibid.

In diſpoſitione cap. cauſæ omnes licèt ſpecialiter Legati de Latere ſint inhibiti in prima inſtantia, non tamen Rex etſi Legatus Siciliæ, cuius ſpecifica mentio debuit fieri. ibid. num.44

Vbi de aliis fundamentis.

Concil. Trident. licèt in Hiſpaniarum Regnis fuerit generaliter receptum non obſtat, quominus aliqua decreta vſu recepta non ſint in ſpecie. ibid. à n.45

Concil. Trident. in cap. cauſæ omnes præſeruans primam cognitionem Ordinariis ſupponit potentiam, habilitatem, & iuriſdictionem eorum. p.134. n.4. & p.237. n.29

Regio Senatu priuatiua datur facultas ex l. Regia examinandi litteras Apoſtol. in derogationem Concil. Trident. p.461. n 4

Declarationibus aſſertis dictantibus per ſubſcriptionem apponendam in ſola ſupplicatione ſatisfieri formæ Trid. vti non authenticis Senatus fidem negat, p.441.n.9

Subſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi apponendam in ipſis reſcriptis ad partes miſſis expreſsè decreuit Concil. Tridentin. ibidem num.12

Reſcriptum mittendum ad partes ſubſcribendum eſſe, non caſualiter, ſed prouide decreuit Concil. Trid. vt certus ſit Ordinarius de auocatione Papæ in prima inſtantia. p. 442. num.14

Si per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfieret formæ Trident. ingens damnum efficeretur, etiamipſe impetrans, cum cogatur de ea docere coram Ordinario, & Senatu. ibid. n.16

A Concil. Trid. quod claris verbis diſcernit reſcriptum auocatorium ſubſcribendum non eſt facilè recedendum per declarationes, de quarum fide non conſtat contrarium dicentes. ibid.n.18

S. Congregatio Cardinalium facultatem habet à Papa declarandi, & interpretandi dubia, & ambigua Concil. Tridentin. ibidem num.19

Rex Catholicus non patitur, vt in aliquo ſubuertantur decreta Concil. Tridentin. p. 443. num.25

Declaratio, quod per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfiat formæ Trid. euidenter eiuſdem verbis incongruit. ibid. n.27

Senatus verbis claris Concil. Trid. decernentis ſubſcriptionem apponendam in reſcriptis adhæret, nec patitur vti reſcripto auocatorio primæ inſtantiæ, in quo ſubſcriptio viſibiliter non legitur. ibid. n.28

Regis protectio ceſſat, vbi Concil. Trid. ceſſat, & nec diſponit. p.464. n.23

Delegata iuriſdictio non comprehenditur in Tridentino præſeruante primam inſtantiam Ordinario. ibid.n.25

Rex Catholicus vti protector Concil. Trident. in cap. cauſæ omnes, an poterit examinare litteras Apoſt. in derogationem primæ inſtantiæ S. Inquiſitionis. p.470.n.55.& ſeqq.

Inquiſitorum iuriſdictio auocabilis, ex quo cohæret iuriſdictioni Ordinarij non auocabili efficitur inauocabilis, & per participationem includitur in cap. cauſæ omnes Trident. p.471. n.70

Concordia. Vide *Tranſactio*, *Fiſcalis.*

Concordia inita inter colligantes pendente recurſu retentionis abſque Fiſcalis Regij interuentu, an ipſum ceſſare faciat quoad omnes. p.170. n.1. cum ſeqq.

Et concordia inita inter collitigantes ſuper retentione Bullarum regulariter non ceſſat recurſus, quem proſequi valet Regius Fiſcalis non tranſigens. ibid. n.6. & à n.63

Concluſio.

Concluſa iam cauſa inter alios, tertij comparentis lis ſimultaneè non tractatur. p.303 à n.35. cum ſeqq.

Concurſus, Concurrere. Vide *Qualitas*, *Perſona.*

Variis modis concurrere aſſolent in Senatu ſimul retentionis litterarum remedium & querela violentiæ ob non delatam appellationem ab executore earum emiſſam. p.159. num. 1. & ſeqq.

Concurſus habet locum in beneficio curato iuris patronatus laici deuoluto ad Ordinarium pro illa vice. p.183 n.46

Condemnatus. Vide *Ius Complicatum*, *Connexum.*

Condemnatus ad tradendum inſtrumentum obligationis, quod non apparet, cogitur liberare debitorem. p.130. n.19

In condemnatum ad rei inſtitutionem, qua fuerat per tertium ſpoliatus contra quem obtinuit primam reſtitutionis ſententiam executam, ſtatim victor prior ſuam exequitur. p.140. n.106

In condemnatum ad rei reſtitutionem, quam minimè poſſidebat tempore litis motæ, eo ipſo

Google

ipſo quo cœperat poſſidere ſit executio abſque nouo proceſſu. ibid. n. 107

Conditio. Vide *Iuriſdictio.*

Conditionaliter poſſunt ſimul intentari remedium retentionis quærela violentiæ ob non delatam appellationem emiſſam ab executore litterarum. p. 160. n. 9. cum ſeqq.

Conditionaliter ſimul poſſunt proponi appellatiu, & nullitas. ibid. n. 10. & ſeqq.

Conditionem tacitam habet omnis diſpoſitio rebus ſic ſtantibus, ita vt ab ea recedatur noua ſuperueniente cauſa. p. 342. n. 50

Conditio, dilatio, aut tempus reſpiciens executionem contractus tantum non reddit principalem diſpoſitionem conditionalem, ſed pura remanet. p. 387. n. 15

Conditionaliter adquiritur iuriſdictio iudici loci contractus, ſi in eo reperiatur contrahens non abſolutè. p. 398. n. 16. cum ſeqq.

Conditionaliter non abſolutè attribuunt Doctores iuriſdictionem iudici loci contractus. p. 399. n. 24. & ſeqq.

Conditionaliter iuriſdictio attribura non adquiritur iudici, niſi prius conditione verificata, ita vt antea eius proceſſus ſit nullus iuriſdinis defectu. p. 400. n. 27

Conditio ſub qua datur iuriſdictio plenè probanda eſt. ibid. n. 28

Ante conditionem purificatam ſub qoa iuriſdictio datur ſententia lata eſt nulla, nec tranſit in rem iudicatam. ibid. n. 29. & ſeqq.

Conditione (ſuper qua fundatur iuriſdictio data iudici loci contractus) deficiente, atque etiam clerici renunciatione cum licentia ſui Ordinarij, proceſſus contra eum non repertum ibidem nullus eſt. p. 401. n. 36

Conditio extrinſeca ſententiæ non ſuſpendens condemnationem, nec diffinitionem negotij admittitur. p. 153. n. 49

Conductor.

Conductor rei eam emens, ſequuto retractu, redit ad ſuam conductionem. p. 154. n. 72

Succeſſor in re per iuris tranſlationem tenetur ſtare conductioni per anteceſſorem factæ, ſecus ſi ſuccedat per priuationem, & extinctionem iuris. p. 155. n. 83

Succeſſor per priuationem ex eo non tenetur ſtare conductioni, quia extincta fuit conducto, licet ſucceſſor ſit. ibid. n. 87

Confirmatio. Vide *ſententia.*

Confirmatio, vel infirmatio ſententiæ tacite ſufficit ſi alia fertur, idem vel contrarium continens. p. 455. n. 101

Confirmatio ſententiæ, vel ſtatuti in parte cætera infirmata cenſentur. ibid. n. 102. & ſeq. & p. 49. à n. 143

Nullitas ſententiæ ex defectu iuriſdictionis influit in alias eam confirmantes. p. 347. n. 41. & ſup. à n. 37

Officium Notariatus conceſſum ab Epiſcopo, Epiſcopi vita durante confirmatum à Papa durat poſt mortem Epiſcopi. p. 357. n. 3

Officium temporale prouiſum à Prorege confirmatum à Rege durat per vitam prouiſi. ibidem.

Idem de Vicariatu Epiſcopi à mobili confirmato per Papam. ibid.

Idem de Vicariatu Regulari confirmato per Prouincialem, vt non expiret morte Guardiani. ibid.

Prouiſio beneficij manualis confirmata per Papam durat per vitam prouiſi. ibid.

Confirmatio ſtatuti per Principem, vel Papam dicitur ſtatutum Papale. ibid.

Confirmatio non eſt actus per ſe ſolam ſubſiſtens, ideò ſuper actu nullo, quia non confirmabilis, cadere non poteſt, quia pariter nulla reditur. p. 347. n. 39. & ſeqq.

Conformes, Conformitas. Vide *Sententia.*

Quando ius poſterius confundit aliud ſecum concurrens, ſi illud eſt temporale non operatur confuſionem perpetuam, ſed temporalem ſuſpenſionem. p. 154. n. 69

Iura duorum in eadem perſona concurrentia non confunditur, ſed quodlibet conſideratur de perſe, ac ſi fuiſſent diuerſæ perſonæ. p. 316. à num. 40. cum ſeqq. & à num. 28. & ſeqq.

Connexum. Vide *Ius complicatum, Condemnatus.*

Recurſui æqualiter continenti vtilitatem connexam vaſſallorum, & Regis in huius præiudicium non valet renunciatio ratione connexitatis inſeparabilis. p. 171. n. 25

Quæ non poſſunt niſi connexè produci, non poſſunt niſi connexè tolli. ibid. n. 26

In connexis, & indiuiduis nihil fit contra vnum, quin alteri fiat præiudicium. ibidem num. 27

Connexa ſunt ad indiuidua. ibid. n. 28. & ſeqq.

Connexitas iuris vbi adeſt, citatio omnium habentium ius complicatum requiritur, vt iudicium & ſententia valeat etiam contra citatos. p. 173. n. 40. & ſeqq.

Circa ius connexum, & complicatum plora remiſſinè. p. 174. n. 51

In commiſſione non intelligitur omiſſum, quod eſt connexum, incidens, aut conſequens. p. 306. n. 70

Connexitas in iure inducit inſeparabilitatem. p. 308. n. 3

Connexi dicuntur articuli, ſi lata ſententia in vno parit rem iudicatam in alio. pag. 451. num. 47

Et ſufficit, vt vnus ab alio dependeat. ibid.

Connexitatia ratione perſona incluſa in diſpoſitione ſecum trahit perſonam excluſam, vt ſimul capiat. p. 471. n. 75

in re indiuidua puis non paritur præiudicium ratione communionis, & ſocietatis cum alio. ibid. n. 76

Conquieſcere. Vide *Superſedere, Suſpendere. Pendens.*

Conſcientia.

Tuta conſcientia vtuntur Princip. Regalia retentionis Bullarum Apoſtolicarum tot Doctorum fulcita authoritate. p. 38. n. 53

Etiamſi res foret dubia in vtroque foro tute ſequuntur opinionem ſibi fauorabilem. ibid.

Conſenſus, Conſentire.

Conſentire videtur in matrimonio iam facto, qui Procuratorem conſtituit ad illud contrahendum. p. 129. n. 14

Conſenſus ſuperioris requiritur, vt renunciari valeat iuri continenti fauorem complicatum cum ſubditis. p. 171. n. 22. & ſeqq.

In dependentibus à Principe conſenſus partium nihil operatur. p. 175. n. 54

Conſenſus patroni (ſuper cuius defectu fundatur

tur retentio) quandocumque accedat, facit ceſſare recurſum retentionis. ibid.num.58. & ſeqq.

Item in conſenſu partium, & Ordinarij vbi retentio petita fuit ex contrauentione, c. cauſæ omnes. ibid.n.62

Item in conſenſu tertij ob cuius præiudicium litterarum retentio fuit petita. ibid. n.60

Conſenſus vbi non requiritur pro forma actus, ſed ad partis vtilitatem, quandocumque ſubſequatur conualeſcit actus. p.176.n.66

Conſenſus tam Ordinarij, quàm litigantis requiritur, vt ceſſet Tridentin. diſpoſitio in cap. cauſæ omnes, itavt altero deficiente Senatus cauſam inſuper remittat Ordinario. p.215. n.6. & ſeqq.

Conſentiens in iuriſdictionem alienam abſque Ordinarij conſenſu, etiam condemnato nihil obeſt, quominus recurſu Regio vti valeat, vt in Senatu executoriales retineantur, & cauſa Ordinario denuo tractanda remittatur. p.216. n.57

Conſenſu Ordinarij accedente poſt rem iudicatam, an ceſſet protectionis Regalia, & Trid. diſpoſitio. p.348.n.46. & ſeqq.

Conſenſus tacitus Ordinarij ex ſcientia, & patientia inductus ſufficit ad validitatem prorogationis in prima inſtantia. ibid. num.49. & ſeqq.

Conſenſus Ordinarij accedens poſt rem iudicatam, & ſic tempore incongruo non reddit iudicium validum. ibid. n.51

Doctores affirmantes conſenſum tacitum Ordinarij ſufficere ad prorogationis validitatem, loquuntur, quando tempore prorogationis acceſſit, non quando poſt rem iudicatam fundatam in actis nullis. ibid.n.52

Nec eo tempore incongruo accedente impeditur recurſus, nec remiſſio per Senatum facienda. ibid.

Conſenſus ſuper actu nullo non ſubſiſtit. ibid.

Conſenſus partis accedens poſt litem conteſtatam à filio in aduentitiis (quorum pater noluit adquirere vſumfructum) non reualidat iudicium. ibid.

Ex conſenſu metu cenſurarum (facta prius proteſtatione) prorogatio facta in Romana Curia per partem compulſam dicere de bono iure poſt oppoſitam declinatoriam non tenet, nec tribuit iuriſdictionem in prima inſtantia. p.350. n.53

Ex conſenſu meticuloſo creſcit violentia, & ratio protectionis in Senato. p.351.n.56

Gundiſalui de Pax obſeruatio recenſetur impugnantis validè praxim ſibi falſo relatam, Conſilium Supremum non remittere Ordinario cauſam, poſtquam pars in iudicem Roman. Cur. contempſit. pag. 352. num.63. & ſeqq.

Praxis hæc ſi vera foret, nullo iure ſuſtineretor. ibid. n.64

Conſenſus partis, ſi ſine licentia Ordinarij ſufficeret ad alterius iudicis prorogationem, illuſorium maneret Trid. & Regalia protectionis. p.353. n.79

Per conſenſum partis non reualidatur proceſſus nullus ob non præſentatam originalem commiſſionem. p.394. n.90. & ſeqq.

Conſenſus ſolus partis abſque conſenſu Ordinarij non ſufficit ad prorogandam alterius iuriſdictionem, nec partis ſola renunciatio valet. p.399.n.23

Conſenſus proprij Epiſcopi ex quibus inducatur ad inducendam validam prorogationem clerici. p.403.n.55

Conſenſus Vicarij Epiſcopi non ſufficit ad validandam prorogationem alienæ iuriſdictionis factam per clericum. ibid.n.56

Conſenſus & voluntas, quæ inducitur ex facto non extenditur vltra id quod de neceſſitate inducitur ex facto. p.306. n.75

Conſenſus præſtitus in actu geſto contemplatione vnius perſonæ ab eo, qui duas repræſentat, non influit in aliam, cuius nomine actum non geſſit. pag.316. à num.46. cum ſequentibus.

Conſenſus expreſſus Regis Catholici requiritur in impetratione, & executione litterarum obtentarum è Romana Curia contra iura Inquiſitionis Hiſpaniæ. p.478. n.92

Sixtus V. tales litteras eſſe ſubreptitias deficiente conſenſu Regis, declarauit, & dat iuriſdictionem Inquiſitori Generali ſuper examine librorum. ibid.n.93. & 94

Regi Catholico ex Bullis Apoſt. datur priuilegium, vt ſine ſuo conſenſu expreſſo, nec impetrentur, nec exequantur vti ſubreptitiæ litteræ in derogationem iuris S. Inquiſitionis Hiſpaniæ. p.477.n.114

Conſenſus Regis vbi requiritur, litteræ ſine illo impetratæ in Senatu retinentur. ibid n.117

Conſenſus per tertium præſtandus ex ſtatuto in actu minoris, aut mulieris, eſt de forma, & ſubſtantia actus. ibid.n.119

Litteræ impetratæ in negotiis S. Inquiſitionis nullæ ſunt deficiente conſenſu Regis, vt declarauit Iulius III. & ſunt ſubreptitiæ. ibid. num. 120

Conſequens, Conſequentia. Vide *antecedens.*

Conſequens cui conceditur, conceſſum etiam videtur ſuum neceſſarium antecedens. p.193. n. 46

Etiamſi conſequens maius foret conceſſo. ibid. num.47

Probatio per teſtes cauſæ legitimæ ad retinendas litteras eſt conſequens neceſſarium ad cognitionem violentiæ, quæ aliter conſtare nequit. ibid.n.48

Deſtructo antecedente, conſequens deſtructum remanet. p.389.n.40. & ſeqq.

Conſeruatoria, Conſeruator. Vide *Exemptus.*

Conſeruatoris poteſtas non ſolùm ad violentias illatas, ſed proprius ad inferendas videtur conceſſa. p.190.n.10.& ſeqq.

Conſeruator ſuorum vaſſallorum dicitur Princeps. p.191. n.18

Conſeruator non vtitur iudiciali indagatione, poteſt tamen ad ſui inſtructionem aliquam adhibere ſuper manifeſtis violentiis. ibid. num 19

Conſeruatores Religionum, & Vniuerſitatum non poſſe cognoſcere in prima inſtantia ex Trid. qui tenuerint. p.269.n.1

Cognoſcere tamen poſſe in prima inſtantia verius oſtenditur. ibid.n.2. cum ſeqq.

Conſeruatorias regularium non eſſe ſublatas per cap. cauſæ omnes, imò cauſas plenariam cognitionem requirentes eſſe per conſeruatores cognoſcendas in prima inſtantia

pluries declarauit S. Congreg. ibidem n. 3. & ſeqq.

Conſeruatoribus Religionum pertinet cauſarum cognitio in prima inſtantia. pag. 270. num.6

Conſeruatoriæ quales hodie per Trident. ſint ſublatæ, ac prima inſtantia Ordinariis reſeruata. ibid. n.7

Conſeruatoriæ hodiernæ habentes ampliſſimas clauſulas, & facultates, in quo diſcrepent à limitatis per ius commune. ibidem n. 8. & remiſſiuè.

Conſeruatoriæ Religionum, & Vniuerſitatum ſunt infractæ à Trid. ibid.n.9

Conſeruatoriæ Regularium ſunt prælibatæ in Trid. ac ideò eorum conſeruatores cognoſcunt in prima inſtantia, vti vlterius declarauit S. Congreg. ibid. n.10

Et itidem reſponſum fuit conſeruatoribus Vniuerſitatis Leodicenſis. p.271. n.11

Cap. cauſæ omnes, circa cauſas infra biennium terminandas non comprehendit conſeruatores, declarauit Sacra Congregatio. ibidem num.12

Conſeruatoriæ particularium, manent ſub diſpoſitione iuris communis, & vltra procedentes in violentiis non notoriis Rex vti protector Concil. Trident. remittit cauſam Ordinariis. ibid. n.13

Conſeruatores Vniuerſitatum, & Religionum procedere in prima inſtantia iuxta tenorem priuilegiorum patitur Senatus, cum Concil. Tridentin. non percutiatur. ibidem numer.14

Conſeruatorum datio eſt etiam inducta in fauorem collitigantium, ne cogantur Romam adire pro exemptis conueniendis. pag. 277. num.88

Eſtque inductum in fauorem publicæ vtilitatis. ibid.

Conſeruator ſubintrat locum Ordinarij, à quo quis eximitur, & illius naturam, & vices vti ſubrogatus aſſumit. ibid. n.89

Conſeruator cum detur ad Vniuerſitatem cauſarum Ordinario æquiparatur iuxta magis receptam opinionem. ibid. n.90. & 91

Conſeruatores in prima inſtantia cognoſcunt de cauſis ſuorum exemptorum, eoſque agnoſcit Sanct. Congregatio, vti Ordinarios excluſiuè ad Epiſcopos Ordinarios. ibidem num.92

Conſeruatoris datio in maiorem fauorem exemptorum, ſi per reſcriptum non ſubſcriptum mutari permitteretur, in maius potius eorum damnum foret, quod ius non patitur. p.278. num.94

In conſeruatoribus vicem Ordinarij exempto datis, qui alium Ordinarium in ſuo loco non habeat, quique in prima inſtantia cognoſcere permittuntur, verificantur verba Trident. in c. cauſæ omnes. ibid. n.95

Conſeruatorem eligere extra Regnum prohibiti ſunt exempti, ne naturales moleſtias tot patiantur. ibid. n.97. cum ſeqq.

De differentiis inter Conſeruatores datos iuxta ius commune, & modernos datos cum ampliſſimis facultatibus cognoſcendi iudicialiter, & cum iuriſdictione de cauſis exemptorum. p.279. n.103. remiſſiuè.

De appellationibus emiſſis à Conſeruatoribus exemptorum ad Sedem Apoſtolicam cognoſcit Nuncius Hiſpaniæ contra Cochier. p.311. num.37

Conſeruator magis accedit Ordinariæ iuriſdictioni. ibid.n.38.

Nuncij principalis poteſtas eſt circa appellationes ab Ordinariis emiſſas, & propterea circa interpoſitas à Conſeruatoribus loco Ordinariorum habitis. ibid. n.39

Conſilium Regium. Vide *Senatus, Senator.*

Conſilium Supremum remittit omnes cauſas retentionis ob derogationem iuris patronatus laicorum, aut Regis, & ad Chancellarias, aliáſve Audiencias Regias ex l. Regni. p.181. n.19. & ſeqq.

Quod ita diſpoſitum ad exonerationem Supremi Conſilij in totius Regni regimine occupati. ibid. n.20. & 21. & ſeqq.

Conſortes.

Conſors iuris indiuidui potitur priuilegiis ſui conſortis. p.274. n.61. cum ſeqq.

Conſtitutio. Vide *Statutum, Lex.*

Conſtitutio 9. Iulij III. non eſt in vſu in Regnis Hiſpaniæ. p.48. n.135

Conſtitutio Pij V. de non conferendis beneficiis reſignatis conſanguineis Epiſcoporum in Hiſpania non fuit recepta, ſed ab ea ſupplicatum. ibid. n.136

Conſtitutio Gregorij de facienda publicatione reſignationis, aut permutationis beneficiorum factæ coram Ordinario, non eſt in Hiſpania recepta. ibid.n.17

Conſtitutio Clementis de litigitione munerum Religioſis prohibita non fuit recepta. p.49. num.138

Conſtitutio Pij IV. de profeſſione Fidei in aliquibus Religionibus non ligat, quia non recepta. ibid. n.140

Conſtitutio Greg. XIV. de immunitate Eccleſiarũ in Hiſpania non fuit recepta. ibid. n.142

Conſuetudo. Vide *Obſeruantia*, *Præſcriptio.*

Conſuetudo examinandi litteras Apoſtolicas apud varias Chriſtiani Orbis Nationes viget, ſciente & patiente Papa. p.36. n.40

Quam non damnat Pater Enriquez, niſi ob ſuſpicionem fraudulentæ inobedientiæ, aut niſi Rex de fide ſit ſuſpectus. ibid. n.41

Conſuetudo, & obſeruantia Prouinciæ attenditur ad iuſtitiam actus, ſitne licitus, aut illicitus. p.49. n.146

Conſuetudo vetuſta, ex qua Princeps confert beneficia, tolli non debet, quando timetur ſcandalum. p.72. n.42. & ſeqq.

Conſuetudinis mutatio ipſa etiam, quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat. p. 93. n. 2. & ſeqq.

Conſuetudo non erit mutanda ex qua diu Princeps contulit beneficia, ne ex nouitate oriatur ſcandalum. p.95. n.11

Ex conſuetudine immemoriali competit Regi facultas tollendi violentias. p.117. n.6

Conſuetudo non poteſt extendi de loco ad locum nec de caſu ad caſum. ibid.n.7

Conſuetudo interpretatiua non requirit præſcriptionem, ſed aliquando ita fuiſſe de facto obſeruatum. ibid. n.12

Conſuetudo interpretatiua legis non requirit ſcientiam Principis. ibid. n.10

Conſuetudo interpretatiua dirimit omne dubiũ circa diſpoſitionẽ hominis, aut legis. ibid. n.12

Conſue

Conſuetudine nequit fieri, quod nec pacto. p.251.n.8. & 9

Conſuetudo etiam iniuſta excuſat. pag. 348. num.42

Etiamſi proueniat à principio iniuſto. ibidem num.43

Conſuetudines aliquot contra libertatem Eccleſiaſt. per tollerantiam Pontificum ſuſtinentur, & iuſtificantur. p.34. n.174

Contemplatio.

Contemplatione alterius facta promiſſio, iſto decedente re integra corruit, ſecus non re integra facta iam acceptatione per donarium. p.540. n.22. & ſeqq.

Conceſſio facta nomini contemplatione nominis, puta Imperatori, hæredi, & reſtringitur ad nomen, & eo deficiente deficit, & extinguitur. p.235. n.5. & ſeqq.

Conteſtatio litis. Vide *Litis conteſtatio.*

Continentia cauſæ. Vide *Cauſa.*

Continentia cauſæ ex quibus rationibus non diuiditur, ſed coram vno iudice tractari debet. p.308. n 4

Continentia cauſæ diuidi nequit. pag. 409. num.12

Vnius cauſæ ad ſe ipſam magna eſt continentia. ibid. n.13

Tam in principali negotio, quam in alio ab illo originem trahente. ibid. n.14

Contrahens, contractus Vide *Obligatio, Quaſi contractus, Forus.*

Contractus poteſt dici nullus, & conditionaliter ſimul poteſt peti eiuſdem reſtitutio.p.160. n.11. & ſeqq.

Contractus ratione ſortitur quis forum, quia iudex loci contractus competens dicitur. pag. 231. n.2. Vide *Forus.*

Ratione contractus quando & in quibus caſibus ſortiatur quis forum, & de tota materia ibid. n.11. remiſſiuè.

Contractus nomen fictum per contrahentes appoſitum non attenditur, ſed eius forma, & effectus. p.252. n.24. & ſeqq.

Niſi contractus effectus nomini per contrahen- appoſito non repugnet. ibidem num.26. cum ſeqq.

Contractu cuius ratione forum quis ſortitur, ſublato, & forus etiam ſublatus intelligitur. p.287. n.51

Contrahens ſub vna qualitate tanquam talis cenſetur contrahere, & non tanquam alter ex alia qualitate quam ſimul habet. pag.314. num.25

Nec alteri qualitati, cuius reſpectu non contraxit, contractus nec prodeſt, nec nocet. ibid. n.26. cum ſeqq. & p.315. n.38

Dignitas vnaquæque ſua retinet iura ſeparabiliter, & iuxta quam contrahitur, attenditur qualitas, non alterius dignitat. ibid. n.37

Contractus ratione ſortitur quis forum alienum, quia de iure iudex loci contractus competens dicitur. p.397. n.3

Contractus vbi eſt à iure permiſſus inter partes principales non attenditur præiudicium inde alteri ortum incidenter, & in conſequentiam. p.398. n.12

Si cum contractu celebrato in alieno foro ſimul concurrat expreſſa renunciatio proprij fori, abſolutè adquiritur iuriſdictio contra contrahentem etiam ibi non repertum. ibid. n.18

Hac tamen renunciatione expreſſa Clericus abſque licentia ſui Epiſcopi vti non poteſt. ibid. n.19. & ſeqq.

Contractu extra Curiam Romanam celebrato, nec ibidem celebrato ſortitur eius forum niſi ibidem reperiatur contrahens, nec ſuppletur ſubſcriptio requiſita per expreſſam clerici renunciationem ſine conſenſu Ordinarij. p.402. n.53. & ſeqq.

Contrahens contemplatione vnius ex officiis concurrentibus in eadem perſona non influit in aliud, cuius nomine non contraxit. p.314. n.25. & ſeqq.

In contractu geſto à Papa non tanquam Papa, ſed vti perſona propria priuata, & reſpectu ſui patrimonij non videtur ei conſentire vt Papa. p.316. n.46

In contractu celebrato coram Papa, ipſe videtur ſupplere omnes defectus iuris poſitiui. ibid. n.45

Contraria, Contradictor, Contradictio. Vide *Tertius, Remedium.*

Contradictor legitimus admittitur ad impediendam executionem faciendam, non tamen iam factam, & re non integra comparens. p.133. n.44

Circa contradictores legitimos comparentes executione peracta, & re iam non integra, plura noniter conſiderantur alibi non reperienda. p.140. n.108. & ſeqq.

Contradictor poſſidens non citatus quandocumque comparens reponere facit ante omnia geſta per executorem. p.141. n.109

Contradictor legitimus eſt quilibet originarius ad ſe opponendum executioni litterarum obtentarum per alienigenam ad beneficium horum Regnorum. p.142. n.118

Item filius patrimonialis in prouiſione beneficij facta non patrimoniali. ibidem num. 119. & ſeqq.

Legitimus contradictor eſt quilibet vaſſallus pro defenſione præeminentiæ, & maioriæ Regis. ibid. n.119. & ſeqq.

Legitimus contradictor ſemper eſt patronus laicus ad impediendam executionem beneficij impetrati abſque ſui conſenſu. ibidem num.124

Contradictor legitimus eſt Fiſcalis Regius in iis, quæ tangunt publicum Regis, aut Regni præiudicium. ibid. n.123

Contradictor comparens poſt immiſſionem non poſſidens, quando legitimè comparuiſſe dicatur. ibid. n.119. cum ſeqq.

Contradictor, qui nec poſſidet, nec allegat cauſam reſolutiuam præcedentis executionis iam peractæ, non auditur in eius repoſitione. ibid. num.114

Patronus laicus non citatus ad executionem litterarum, quandocumque compareat, dicitur legitimus contradictor tam reſpectu poſſeſſionis ſui iuris patronatus, quam effectus reſolutæ collationis, & poſſeſſionis per ſuam contradictionem. pag. 145. n. 143. & ſeqq.

Remedia ad inuicem contraria cumulari nequeunt. p.159. n.4

Contraria ſimul ſtare non poſſunt. ibidem numer.5

Index Rerum,

Ad propoſitionem vnius ex contrariis ſequitur remotio alterius. ibid. n.6

Contraria allegans non auditur. p.160. n.7

Contrariæ etſi ſint appellatio, & nullitatis oppoſitio, conditionaliter tamen ſimul valent proponi. ibid. n.10. & ſeqq.

Contrarietas, & perplexitas nulla inſurgit ex remediis conditionaliter, & diſiunctiuè ſimul intentatis. ibid. n.12

Contrariæ an ſint querelæ retentionis, & violentiæ ob non delatam appellationem ab executore emiſſam. p.159. n.3. & ſeqq.

Contraria remedia ſimul cumulari poſſunt ad diuerſos fines & reſpectus. pag. 161. num.19. & ſeqq.

Contraria remedia ad idem cooperandum tendentia ſimul cumulantur. ibid. n.24

Contraria allegare cuilibet permittitur ad ſui defenſionem. ibid. n.25

Contraria remedia ad idem cooperandum cumulati poſſunt, & compatiuntur. pag. 155. num.78

Contrarietas in abſtracto, & non in concreto, in ſubſtantia non attenditur. ibid. n.79

Priuilegio communi, etſi omnes contrauenient, ſolus vnus valet contradicere. pag.273. n.42. & ſeqq.

Contrariæ ſententiæ ne in diuerſis iudiciis ferantur, cauſæ continentia non diuidenda, ſed coram vno iudice tractanda. p. 308. n. 1. cum ſeqq.

Diſpoſitio tollens contradictionem, aut impedimentum, intelligitur de impedimento præſtito de facto, non de iure aperiente viam ad illud proponendum. pag. 347. numer.34

Contradicere de facto non dicitur, qui coram iudice comparet. ibid. n.35. & ſeqq.

Contradictor legitimus opponens contra perſonas eligentium, eligendorum, aut electorum, facit vt actus extraiudicialis amittant primæuam naturam extraiudicialitatis, & deinceps cognoſcatur iudicialiter. pag. 361. num.5

Contradictoris legitimi exceptiones oppoſitæ contra electionem capituli requirunt iudicialem cognitionem, de quibus ſolus Prælatus cognoſcit in prima inſtantia. pag. 362. num.15

Contradictor legitimus comparens coram executore litterarum ſuper beneficio reſeruato in via Ordinaria audiri debet. pag. 490. num.54

Niſi & contra ipſum commiſſio veniat ſubſcripta. ibid. n.55. & ſeqq.

Contradictor legitimus ſi comparear, executor gratiæ non extraiudicialiter, ſed iudicialiter tenetur procedere. p.493. n.79. & ſeqq.

Contradictor legitimus non poſſidens comparens re integra coram Ordinario, cui Senatus remiſit litteras ad immittendum, impedit immiſſionem, & in via Ordinaria per Ordinarium erit audiendus, ibid. n.87

Maximè litteris habentibus clauſulam citans citandis, aut amoto illicito detentore. p.494. num.88

Legitimi contradictoris comparentis ad impediendam immiſſionem gratiæ, cauſa Ordinatio remittenda Ordinaria via tractanda. ibid. n.90

Contradictor legitimus re integra comparens, poſſeſſione vacante, impedit immiſſionem, qui ſi non audiatur, appellat, & cauſat attentata. ibid. n.93

Contradictor legitimus dicitur habens titulum coloratum, dummodo ſuum titulum coram executore gratiæ producat, licitè appellat, & cauſat attentata, ſecus ſi non produxerit. ibid. n.94. & 95

Prælatus ante inſtitutionem eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtol. p.495. n.96

Contradictor legitimus eſt capitulum licèt non poſſideat, ratione articuli puritatis ſanguinis ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſt. ibid. n.97

Reſignans quando dicatur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem reſignatarij. ibid. n.98

Legitimus contradictor non poſſidens legitimo tempore comparere dicitur etiam poſt immiſſionem, quando ea fuit ex aliquo capite nulla. p.496. n.105

Legitimus contradictor comparens coram Ordinario (cui litterarum pro immittendo prouiſo fit per Senatum remiſſio) debet in via Ordinaria audiri ſicuti iure communi attento poterat executor. ibid. n.104

Contradictor legitimus eſt prouiſus ab Ordinario ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtolici ex cauſa reſeruationis, quando iſta non eſt notoria, ſed obſcura, & dubia. p. 498. n. 120. cum ſeqq. Cætera require *prouiſus*.

Contradictor ab alio fonte, nempe ab alio teſtatore admittitur in immiſſione, l. final. C. de edicto Diui Adriani tollen. p. 601. n. 161. & ſeqq.

Contradictor legitimus poſſidens impedit immiſſionem executiuam litterarum, qui in via Ordinaria eſt audiendus. ibidem n. 164. & 165

Ad impediendam litterarum immiſſionem pariter iudicatur regulariter legitimus contradictor cum ſolo titulo, ac contradictor cum poſſeſſione, nam cum vtroque via Ordinaria eſt agendum. p.502. n.172. & ſeqq.

Et vterque contradictor debet coram executore litterarum ſuum titulum producere, quem ſi non produxerit, non impedit immiſſionem. ibid. n.174. & ſeqq.

Contradictor poſſidens debet perquiri per executorem, & citari, aliàs executio erit nulla & attentata. ibid. n.176

Contradictor poſſidens non citatus quandocumque comparcat etiam re non integra debet audiri, re poſita ante omnia immiſſione iam facta. ibid. n.177

Contradictori poſſeſſori non audito, aut non citato per executorem datur manutentio. ibid. n.178

Contradictor ſimplex cum titulo abſque poſſeſſione debet comparere re integra, ante actualem immiſſionem, licet poſt decretum. ibid. n.183.

Contradictor legitimus non dicitur prouiſus ab Ordinario ſuper beneficio reſeruato, quando non poſſidet. p.503. n.184

Sibi contradicere in iniuſtis Principes iuſti patiuntur. p.176. n.72. & ſeqq.

Contra

Contraria ſunt facere tem iudieatam ſuam, & impugnare ſententiam. p.306.n.74

Copia Vide *Commiſſio*, *Citatio*.

Cupiæ ſimpliei fidem adhiber Rota in odium recutrentis ad Cuoeil. Regis. p. 345. n. 7. & ſeqq. & 10

Copia ſimplex litterarum eatens citatione, nec dicitut de actis, nec fidem protſus facit. p. 394. nom. 93

Creditor. Vide *Forus*, *Debitor*, *Executoriales*.

Creditor, eui res data in ſolutum fuit euicta, non poteſt primæua actione agere per adiudicationem iam eatiocta, ſed alia noua agere debet. p.335. n.20

Creditore eondemnato, an executoriales dirigantur in eius debitorem obligatum ex guarentigia, vel ſine illa, vel an eius eauſa ſit per Senatum Ordioario temittenda. p. 305. n. 2, eum ſeqq.

Cultus Diuinus,

Cultum Diuinum debet Prioceps ſpeciali ſtudio tueri. p.9. n.49. & ſeqq.

Litteræ ſuppreſſionis, aut vnionia, cum extinctione beneficiorum ob dimioutionem Cultus Diuioi, aliaque damna tetinentur in Senatu. p.122. n.51

Nihil præſtantius eonſeruationi Regnotum, quam vigilantia in Cultus Diuioi, & Status Eccleſiaſtici tuitione, qua nititur ſtabilimentum omniom rerum publicatum. p.202.o.17. & ſeqq.

Cumulari Vide *Concurrere*, *Contraria*, *Remedium*.

Cumulari an poſſint ſimul, & in eodem libello proponi querela reteotionis, & querela violentiæ ob non delatam appellationem ab eaecutote litteratom, & quando conditionaliter, ſeu alternatiuè. p.159. à n. 1. cum ſeqq.

Retentionis, & violentiæ ob non delatam appellationem querelæ ſimul cumulari poſſunt etiam noo conditiooaliter, ſi iam facta fuerit litterarum eaecutio. p. 161. n. 18. & de ratione num. ſeqq.

Cumulantur ſimul contraria remedia tendentia ad idem cooperaodum. ibid. n.24

Vbi duo remedia retentionis, & violentiæ ob negatam delationem appellationis ab eaecotore litteratum emiſſæ ſimul cumulantur, variis modis decreta in Seoatu concipiuntur. p.195. n.67

Cumulatis ſimul violentia eaecutoris ob non delatam appellationem, & remiſſione ad Ordinarium petita iuxta Trident. primam illi conſeruans inſtantiam, an Cancellariæ cognoſcere poſſint. ibid n.68 & ſeqq.

Cumulato vtroque remedio tem ſſionis ad Ordinarium, & violentiæ ob negatam delationē appellationi ab eaecutore emiſſæ diuerſimodè diſcernunt Cancellariæ, & quomodo. ibid. à n.69. & ſeqq.

Curator. Vide *Abſens*.

Curator poteſt dari abſenti per iudicem rei ſitæ ad effectum decernendi primum decretum. p.232. n. 19. & 20

Curatorem poteſt illi dare iudex laicus clerico minori eoram ſe litigaoti, & è conuerſo iudea Eccleſiaſticus. ibid n.22

Curatorem abſenti dare poteſt iudea, qui ad cauſam habet iuriſdictiooem. ibid. n.24

Curator non poteſt dari abſenti non ſubdito non reperto in loeo rei ſitæ. ibid. n.25

Curia, *Curialis*.

Curiales Apoſtolici ſi recugoouiſſent finem, & præteatum Regis in hae Bullarum retentiooe, non ægre ferrent eaodem. pag. 66. num.45

Ad Curiam reeurrens pro impetranda commiſſione in prima inſtantia alteri ſuper cauſa ad eam legitimè non deuolutam, ad Ordinatium remitteodus erit. p.212. n.22

Obligatus in Coria Roman. ibidem vodiqua oriundus regulariter conuenitur. pag. 231. num.4

Curiales aſtuti ad mouendum Sanctiſſimom, vt commiſſionem ſubſcribat, ad ſubterfugiendam vigilantiam Regis in protectiooe Trident. ſemper fiuguot cauſam iactatioois, p.189. n.74

De Curialium circunſtantiis doleodum affectantium iactationis eauſam, vt miſerrimè litigantes à ſuis domiciliis èxtrahantur. ibid. num.75

D

Damnum. Vide *Praiudicium*, *Reſpublica*, *Rex*, *Retentio*, *Complicatio*.

Damnum allatum per litteras Pontificales Reipublicæ non aliter perciperetur à Sede Apoſtol. quam per delatiooem, & examen omoibus numeris abſolutum, & relationem factam Papæ per Senatum. p.61. n.4

Damnum maius vbi timetur eaecutione litterarum, quam ex dilatione, ſuſpeodi debet. p.63. n.20

Damnum magnum, aut ſcandalom ſi oriatur ex litteris Papæ, peccat obedieos. ibidem num.24

In litteris, ex quibus damnum publicum reſultat, deficit inteotio Papæ. p.64. n.29

Damnum notabile, aut ſcandalom vbi timetor ea litterarum eaecutione, retentio locum habet, etſi ipſæ ſiot mero iore validæ. p. 38. num. 56

Principi aſſerenti timorem damni, aut ſcandali omninò ſtandum. ibid. n.58. & ſeqq.

Damnum Regis, & Regni ad inuicem compatiuntur, cum vnum faciant Iodiuiſibile corpus. p.85. n.1. & ſeqq.

Damnum publicæ vtilitatis nempe Regni, aut Regis iuſta cauſa eſt ad Bullarum retentionem. p.88. n.34. & ſeqq.

Damnom, ſeu vtilitas Regni, aut Regis adinuicem conuertuntur, quia noo dabimus damnum Regni, quin vergat in damnum Regis. ibid. n.22. & ſeqq.

Damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ, aut temporalis legitimam eſſe cauſam retentionis litterarum in Senatu; omues ferè firmant Doctores de hae retentione tractantes. p.89. o.45. & ſeqq.

In damno publicæ vtilitatis, non in ſubreptione conſiſtit facultas data à iure ad ſuperſedendum in executiooe litterarum etſi validæ ſint mero iure. p.111. n.12. & ſeqq.

Damnum publicum oritur ex derogatiooe iuris patronatus laicorum. pag. 112. nom. 30. & ſeqq.

Damnum notabile ſequeretur, ſi litteræ iuſtitiæ non ſubſcriptæ in prima inſtantia impetranti traderentur, cum furtiuè illis poſſet vti, & reproductis in Rota contra recurrentem procederetur in Rota per iudicium contradictarum. p. 390. n. 48. cum multis ſeqq.

In damnum Regis concedentis alicui immunitatem à ſolutione cedit exemptio, non in damnum Regni concedentis certam ſummam. p.105. à n.55

Data, Datarius. Vide *Supplicatio, Subſcriptio.*

Supplicationes omnes, quæ per datarium expediuntur, ſubſcribuntur propria manu Sanctiſſimi. p 411. n.2. & ſeqq.

Datario porrigitur ſupplicatio, & reuidetur à quibuſdam, qua apponitur ſummarium contentorum referendum Sanctiſſimo per datarium tempore ſubſcriptionis. ibidem num.4

Data gratiæ non attenditur, ſed expeditio litterarum, vbi vtraque data concurrit ad aliquem effectum inter aliquos. ibid. n.12

Per Datarium quando, & quomodo expediuntur ſupplicationes ſuper auocatione cauſarum in prima inſtantia, & quomodo rationabilis cauſa requiſita comprobanda. p.417. num.46

Iuriſdictio licet adquiratur à tempore datæ, ad eius tamen exercitium requiruntur litteræ, & earum præſentatio Delegato. p.419. n.66. & ſeqq.

Debitum, Debitor. Vide *Obligatio, Contractus, Locus, Auditor Cameræ.*

Si debitor debitoris per executoriales condemnati laicus ſit, declaratur vim fieri, & illius cauſa competenti laico ſæculari remittitur. p.405. n.6

Debitor debitoris condemnati non adſtrictus guarentigia prius debet coram ſuo iudice ordinario conueniri, & condemnari, antequam in eum dirigantur executoriales contra ſuum creditorem expeditæ. ibid. n.7

Singularia iura ad idem adducuntur. ibid.& n.8. 9. 10. & ſeqq.

Deceptus, Decipi. Vide *Securitas, Rex.*

Decipi nemo debet Principis authoritate, nec calumnia ex ea capi valet. pag.349. num.49. & ſeqq.

Nemo litteris Principis, aut verbis confidens decipi debet. ibid. n.59. & ſeqq.

Deceptus ſub Regis ſecuro in priſtinum ſtatum reponendus, vt liberè ius ſuum conſequatur. p.350. n.62

Decima, Redecima.

Ius percipiendi decimas Regi conceſſas à Sede Apoſtolica ipſos Regalia eſt. p.17. n.141

Et de iis decimis, ſeu tertiis cognoſcit Rex. ibid. n.142

Siue tractetur de iure harum decimarum, ſiue de facto. ibid. n.143. & ſeqq.

Ob ſcandalum vitandum Eccleſia patitur decimas non ſolui in Prouinciis in quibus ſolui non conſueuerunt. p.95. n.15

Litteræ Apoſtolicæ retinentur continentes nouitatem circa decimas, aut redecimas. p.97. num.35

Redecimæ litteræ ad Senatum deferuntur. p.130. n.38. & 39

In terris recuperatis à manibus Maurorum ſtatum ſubintrat priuilegium decimarum Regi Hiſpaniæ conceſſum ab Vrbano II. ſæpè canonizatum per Rotam. p.383. n.41

In decimis Regibus applicatis per Papam, ceſſat iuris communis diſpoſitio. ibidem num.42

Decimæ laicis conceſſæ ante Concilium Lateranenſ. in fœudum reuerſæ ad Eccleſiam recuperant libertatem, & nequeunt iterum in fœudari laicis. ibid. n.45

Declaratio. Vide *Interpretatio.*

Pro declaratione, & interpretatione dubiorum Concil. Tridenti, recurrendum ad Sedem Apoſt. p.207. n.1

Declarare dubiam diſpoſitionem eius eſt, cuius eſt condere. ibid. n.2

Declaratio legum, & ſtatutorum, aut Principis priuilegiorum ſpectat ad Principem. ibidem num.3

Concilium conuocare ad cuiuſlibet dubij ſui declarationem foret penè impoſſibile, & ſemper duriſſimum, ob quod declarationem reſeruauit Papæ. p.208. n.4

Declarationem diſpoſitionis ſuæ poteſt quis alteri committere. ibid. n.5

Declarationi alteri commiſſæ ſuper eo, quod ſibi ſecretò dixerat committens, an ſit ſtandum? remiſſiuè. ibid. n.6

Ad declaranda dubia Concil. Trident. Pontifex creauit particularem Cardinalium Congregationem. ibid. n.7. & ſeqq.

Declaratio Concil. Trid. iſtius redditur diſpoſitio, & vt talis veneranda, & obſeruanda. ibid. n.12. & ſeqq.

Declaratio nihil de nouo inducit, nec nouum actum, aut diuerſum facit, ſed qualis fuerit præcedens, demonſtrat. p.209. n.15

Declaratio alicui commiſſa perinde habetur, ac ſi à committente fuerit ſimul à principio facta cum diſpoſitione. ibid. n.16

Declaratio ineſt diſpoſitioni declaratæ. ibidem num.18

Diſpoſitio declarata retinet ſuam primæuam naturam. ibid. n.17

Declaratio retrotrahitur ad tempus principalis diſpoſitionis. ibid. n.19

Declaratio cenſetur dimanata eodem tempore à principio cum diſpoſitione principali. ibid. n.20. & ſeqq.

Rex euigilare debet ne Prælati ex ſua abſona declaratione, & interpretatione Concilij ſubditos lædant. ibid. n.22. cum ſeqq.

Vbi refertur Bulla Pij IV.

Declarandi, aut interpretandi data facultas expirat ex prima declaratione. pag. 293. num.23

Incertitudo, quæ ex futuro euentu, vel per factum, aut declarationem alterius certa redditur, in qualibet diſpoſitione admittitur. p.152. num.45

A Concilio Trident. quod claris verbis diſcernit reſcriptum auocatorum ſubſcribendum, non eſt facile recedendum per declarationes, de quarum fide non conſtat, contrarium dicentes. p.442. n.18

S. Congregatio Cardinalium facultatem habet à Papa declarandi, & interpretandi dubia & ambigua Concil. Trid. ibid. n.19

Declarandi facultatem qui habet, ea caret in re clara, non dubia, nec ambigua. p.443. n.21

Decla

Declaratio non cadit ſuper verbis claris, cum declaratione non egeant. ibid. n.22

Declaratio, quæ verbis diſpoſitionis declaratæ repugnat in nullo actu admittitur, cum potius peremptio, deſtructio, & alteratio ſubiecti dicatur. ibid. n.23

Per declarationem quando mutatur, aut alteratur ſubiectum, non declaratio, ſed noua diſpoſitio dicitur. ibid. n.24

Declarationes Cardinal. Congregat.

Declarationes S. Congregationis Cardinalium ſunt deciſiuæ vim legis habentes vtpote latæ commiſſione Papæ à perſonis habentibus à Principe facultatem reſpondendi. p.208. n.7. & 8

Declarationes Cardinalium, qua authoritate, & ſolemnitate muniri debeant, vt illis fides detur. p.210. n.16

Declarationes S. Congregationis eandem vim habent, ac ſi ab ipſo Papa immediatè dimanaſſent. p.208. n.10

Vti plûries eadem dixit Congregatio. ibid.

Declarationes Sacræ Congregationis non egent publicatione cum fiant in declarationem legis iam publicatæ. ibid. n.11. & ſeqq.

Declarationes Sacræ Congregation. Rotæ non licet infirmare, ſed obſeruare. ibid. n.13

Cum declarationibus S. Congregation. menſuranda eſt protectio Concil. Trident. ibid. num. 14

Declaratio Concilij nihil aliud eſt, quam ipſummet Concilium declaratum ad effectum protectionis Regis. p.209. n.21

Declaratio S. Congreg. ſingularis refertur, quâ dicitur de conſenſu ſolius Epiſcopi non poſſe cauſam in Curiam introduci, niſi partes etiam conſentiant. p.215. n.8. & ſeqq.

Quod iterum declarauit eadem S. Congregat. ibid. n.13. & 14

Declarationes Sacræ Congregation. referuntur, quibus expreſsè deciditur inſtantiam Ordinarij præſeruatam in cap. cauſæ omnes, intelligi etiam de Decano, Archidiac. & aliorum inferiorum ordinariam habentium iuriſdictionem, ex immemoriali. pag. 221. num 49

Doctores plures teſtantes de dict. declaration. referuntur. ibid. n.50

Eaſque ſemper canonizauit Rota. ibid. n.51

Declaratio Sacræ Congregat. adducitur, vt inferior Prælatus habens iuriſdictionem in ſua Collegiata Eccleſia, aut Collegio, non comprehendatur in cap. cauſæ omnes præſeruante primam inſtantiam Ordinariis. pag. 222. num. 55

Declarationes S. Congreg. referuntur dicentes lite vertente inter Ordinarium, & ſubditum, negotium eſſe committendum viciniori, p.225. n.11

Quæ videntur procedere vbi lis vertitur ſuper re principaliter pertinente ad Ordinarium collitigantem non ad ſuam Eccleſiam, cum eo caſu poſſit eſſe iudex. ibidem num. 12. cum ſeqq.

Declarationes S. Congreg. plures recenſentur, quod Epiſcopus in iis in quibus eſſe poteſt iudex, quæ non ſpectant ad ſui, vel ſuorum principale commodum, poſſit etiam conuocare capitulum. p.226. n.19

Declaratio ampliſſima, & ſingularis S. Congregat. refertur circa competentias inter Ordinarios, & ſuperiores in admittendis appellationibus in prima inſtantia. p. 229. n. 4. & ſeqq.

Declaratio S. Congreg. refertur, dicens iure per appellationem ab actu extraiudiciali recedi ab Ordinario in prima inſtantia. ibid. n. 10. & 11

Declaratio S. Congreg. refertur, qua dicitur ratione contractus ſortiri quem forum alienum, etiam in prima inſtantia non obſtante Trid. p.231. n.5

Declaratio S. Congreg. qua dicitur nullitatem profeſſionis infra biennium terminandam. p.239. n.5

Declaratio S. Congreg. quod ſi lis non ſit dilata ob negligentiam Ordinarij, ſed partis, aut ob grauitatem cauſæ, nequeunt partes ſuperiorem adire in prima inſtantia. ibid. n. 6. cum ſeqq.

Declarationes S. Congregat. recenſentur, vt ſubſcriptio Papæ non requiratur in commiſſionibus miſſis ad partes, ſed ſufficiat, quod apponatur in ſupplicatione, qua commiſſiones petuntur. p.243. n.44. & 45. Vide cap. 30. §.5

Congregatio pluries declarauit poſſe liberè expediri commiſſiones in prima inſtantia cuilibet Delegato, in beneficiis reſeruatis, cum non percutiatur Trid. diſpoſitio. p.261. n.1. cum ſeqq.

S. Congregatio pluries declarauit, conſeruatorias regularium, & vniuerſitatum non eſſe ſublatas per cap. cauſæ omnes, imò cauſas plenariam cognitionem requirentes eſſe per conſeruatores cognoſcendas in prima inſtantia. p.269. n.3. & ſeqq. & pag. 270. num. 10 & 11

Sacr. Congregat. declarauit, cap. cauſæ omnes, circa cauſas infra biennium terminandas non comprehendi conſeruatores. ibidem num. 12

Declarationes S. Congreg. non procedunt quando ſuper iuriſdictione prætenſa per inferiorem Epiſcopo ſimul cum immemoriali allegatur priuilegium. p.310. n.23. cum ſeqq. & à num. 15

S. Congregatio cenſuit Concil. in c. cauſæ omnes, §. ad hæc non comprehendere caſus per ſententias deciſos. p.323. n.2. & p.351. n.58. & ſeqq.

Declarat. S. Congreg. quod Concil. vbi non derogat ſententiis, non comprehendit caſus per eas deciſos. p.324. n.7. & 8

Declarationes S. Congregat. dicentes per cap. cauſæ omnes, non excludi executoriales obtentas, procedunt limitate circa §. ad hæc ipſius. p.350. n.72

Duæ declarationes S. Congregat. recenſentur, quibus dicitur à grauamine extraiudicialiter illato per Ordinarium appellationem emittendam ad eius ſuperiorem non obſtante Trident. p.381. n.23

Declar. S. Congreg. referuntur dicentes à viſitatione Epiſcopi facta tanquam Sedis Apoſtol. Delegati iuxta Tridentin. ad Metropolitanum appellandum fore. ibidem num. 23. & ſeqq.

Declarauit S. Congregatio per ſolam ſubſcriptionem appoſitam in ſupplicatione ſatiſfa-

ctum eſſe Concil. Trid. itavt commiſſiones ad partes miſſæ oon egeant ſubſcriptione. p.425. n.8. & ſeqq. Vide cap.30. §.5

Sacta Congregatio declarauit formam iuris, & Trident. inhibitionibus expediendis ſeruandam etiam io appellatiooibus ad Roman. Curiam deuolutis. p.447.n.14

Supplicatio ſubſcripts mano Sanctiſſimi exhibita in Senatu tonc probat auocationem in prima inſtantia ſuppoſita fide, & vera exiſtentia declarationum Cardinal. p.440.0.1

Declarationes Cardinaliom aſſerentes ſufficere ſupplicationem ſubſcriptam, vt auocatio verè probetur referuntur. ibid. n.2

Declarationibus Cardinalium impreſſis non aothenticis Vrbanus VIII.fidem abſtulit. ibid. num.4

S. Congregation. indicis decretum refertur fide eauens declaratiooes, de quarum veritate authentico teſtimonio oon cooſtat. pag.441. num.6

Declarationibus Cardinal. quæ authenticæ non apparent, Doctores paſſim fidem abnegant. ibid.

Declarationes aſſertæ quibus dicitur ſufficere ſupplicationem, qoa petitur auocatio in prima inſtantia ſubſcriptam ex multis ſuppoſitam oſtenduntur. ibid. n.7.& ſeqq.

Declarationes S. Congreg. aothenticas ſemper Senatus Regius amplectitur in caſibus occurrentibus. ibid.n.8

Declarationibus aſſertis dictantibus per ſubſcriptionem apponendam in ſola ſupplicatione ſatisfieri formæ Trid. vti oon authenticis Senatus fidem negat. ibid. n.9

A Concilio Trident. quud claris verbis diſcernit, reſcriptum auocatorium ſubſcribendum, non eſt facilè recedendum per declaratiooes, de quarum fide non conſtat contrarium dicentes. p.441. n.18

Declaratio qnod per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfiat formæ Trid. euidenter eiuſdem verbis incongruit. p.443. n.27

Declaratoria. Vide *Ceduloñes*, *Excommunicatio*, *Cenſura*, *Letrones.*

Litteræ de dimittendo, vel compatendu intimatæ reproducuntur in Curia vbi ob non paritionem intra terminum fertur declaratoria cenſurarum io contumaciam. pag 368. num.2

Declaratoria cenſurarum ſi ob metum, & potentiam excommunicati nequit intimari perſonaliter in loco publico, ſolemniter publicatur. ibid. n.3

Declaratoriam incurſus ceoſurarum monitio præcedens de neceſſitate requiritur ad eius validitatem. ibid. n.11.16. & ſeqq.

Declaratoria eſt nulla non ſeruatis terminis ſeruandis ad docendum ſe paruiſſe litteris Apoſtol. & monitorialibus. ibid.n.13

Declaratoriam incurſus cenſurarum, & publicam denunciationem per cedulones, ſeu aliter monitio præcedere debet; & de praxi. ibid. n.14

Declaratorias litteras, aliáſve quaſlibet ab Auditore Cameræ expeditas contra obligatum Romæ, vel extra eam, degentem tamen in partibus Seoatus retinet, & cauſam remittit Ordinario. p.402.n.53. & ſeqq.

Declaratorias litteras expeditas ab Auditore Cameræ contra laicum in forma Cameræ obligatum, & ſpecialiter ſubmiſſum ſuæ iuriſdictioni retinet Senatus, & cauſam remittit iudici laico competenti declarando vim fieri. p.403.n.59

Declinatoria. Vide *Exceptio*, *incompetens*, *Competentia.*

Declinatoria oppoſita, & reiecta acqoieſcente parte, iudicium, & ſententia tenet. p. 324 oum.10

Quod procedit quando aliàs iudex haber iuriſdictiooem licèt per declinatoriam elidibilem. ibid. n.11. & ſeqq.

Declinatoria oppoſita, ſuper qua declaratur, & acquieſcit grauatus, facit iudicem competeotem, quando ſolius partis ſufficit conſenſus, non quando alterius ſimul eſt neceſſarius. p.352.n.62

Decretum, *Irritant.* Vide *Clauſula*, *Nullitas.*

In cap. cauſæ omnes, Concil. Tridentin. oon ſolum reperitur decretom irritans tacitum, ſed etiam expreſſum. p.325.n.25.& ſeqq.

Verba (nullius ſit momenti) vel aliter anollatiua inducunt decretum irritans expreſſum. ibid.n.27

Decretum irritans tollit vires ſententiæ, ac eius executiooem, ibid.n.30

Decretum irritans afficit titulum & poſſeſſiooem. p.498.0.126

Decretum irritans nihil operatur, dum clarè noo apparet diſpoſitionem, qua eſt appoſitum, intrare, ſed interim poſſeſſor manutonetur. ibid.n.127.& 128

Decretum irritans in reſeruatione appoſitum nihil operatur antequam appareat clare, beneficium eſſe reſeruatum. ibid. n. 129

Decretum irritaos tunc inficit poſſeſſionem, & titulum quando iotrat conſtitutio, cui adhæret. ibid.n.130

Decretum irritans non operatur, niſi clarè pateat, beneficium ſub regula reſeruatoria comprehendi. ibid.n.131

Decretum irritum in priuilegiis tanquam acceſſorium nihil operatur, niſi clarè conſtet, priuilegium intrare. p.499. n.132

Decretum irritans appoſitum in conſtitutione Gregoriana de publicandis reſignationibus non intrat dum non fuerit doctum de non publicatione. ibid. n.133

Nec impedit manutentionem. ibid.

Decretum irritans tunc inficit poſſeſſionem, ſi certum ſit intrare, non quando eſt dubium, quia tunc manutentionem nec impedit dandam virtute decretationis. ibid. num. 134. & ſeqq.

Decretum irritans inficit poſſeſſiooem iuris, non facti, cuius virtute datur manutentio. ibid. n.136. & 137

Decretum irritans tunc intrat, qnando eſt iuſtificata gratia eius, qui de illo opponit, alioquin ſufficit Reo poſſeſſori excludere Actorem per non ius ſuum. ibid.n.138

Decretum. Vide *Senatus*, *Retentio.*

Decretum retentionis Bullarum, quod tendit in futurum, in executione iam facta verificari, aut adimpleri nequit. p.129. num.15.16.& ſeqq.

Contra decretum retentionis, & eius verba ire videtur, qui Bullatum virtute quotidie vtitur poſſeſſione, & ei inſiſtit. pag 131. num.30.& ſeqq.

Decretum retentionis Senatus exequi directè non poteſt in repoſitione executionis litterarum iam factæ. ibid. n.33

Decreti retentionis poteſtas ſub finibus ſuperſedendi, & impediendi executionem litterarum faciendam includitur non tranſgrediendis. p.133. n.41

Mirabilia iura ponderantur in propoſito. ibid.

Decreti Senatus fines excedere non licet. ibid. num.42

Decretum violentiæ, vim fieri, quantumuis proterve iudex Eccleſiaſticus nolit adimplere, & reponere, nunquam Senatus per ſe reponit. p.135. n.61

Decreto retentionis obtento in Senatu poſt factam iam litterarum executionem compareat oppreſſus coram executore, & deducens cauſam eandem, quæ Senatum mouit ad retinendum, petat repoſitionem, & à negata, vel non facta per executorem appellet, & querela violentiæ pro delatione, & repoſitione ſtatur in Senatu. pag. 159. num.90. & ſeqq.

Repoſitione facta per executorem virtute decreti violentiæ ſubintrat executio decreti retentionis poſt executionem litterarum obtenti. ibid.n.91. & 92. & ſeqq.

Decretum retentionis exhibitum coram executore litterarum rectè probat cauſam legitimam, qua contradictor petit repoſitionem executionis earum ante recurſum peractæ. p.144. n.136. & ſeqq.

Decretum ſuper retentione dumtaxat profertur, quando ex actis vtriuſque remedij ſimul intentati apparet iuſtam retinendi cauſam, ac etiam vim feciſſe executorem non deferentem appellationi. p.150. n.15

Et quid quando iniuſta cauſa retentionis fuit inuenta in Senatu. ibid. n.16

Si ſuper vtriuſque remedij actis appareat abeſſe cauſam legitimam retentionis atque querelam violentiæ perperam propoſitam, ſuper vtroque decernit Senatus negatiuè. ibid. n.17

Si ex actis vtriuſque querelæ iam executione litterarum peracta appareat vtrumque remedium legitimè intentatum, ſuper vtroque decernit Senatus affirmatiuè, litteras retinendas, & executorem deferre teneri, & reponere attentata. p.161. n.26

Si ex actis reperiat Senatus iuſtam cauſam retentionis, & vim non fieri denegata appellatione, conſultius erit, decernere tantum ſuper retentione, omiſſa declaratione ſuper violentia, & de efficaci ratione. ibid. n.27

Decretum violentiæ quomodolibet conceptum ſiue affirmatiuè, ſiue negatiuè, ſemper eſt præiudiciale executioni decreti retentionis, quando ab vtraqe parte vtrumque intentatur remedium. p.161.n.30. & 31

Per decretum retentionis affirmatiuum totaliter excluditur decretum violentiæ negatiuum, ſcilicet vim non facere executorem. ibid.n.32

Si per inſpectionem actorum vtriuſque remedij ab vtraque parte intentati reperiatur rationi locum fore, ſuper ea decernit Senatus, nihil tamen ſuper articulo violentiæ, & quare. ibid. num.36

Ab vtraque parte intentatis remediis retentionis, & violentiæ, ſi retentio legitima non reperitur, denegatur, & ſi iuſta reperiatur violentiæ querela, diſcernit Senatus vim facere executorem. p.163. n 37

Super ſimultaneis remediis violentiæ, & retentionis non eſt neceſſarium ſimultaneum decretum, ſed ſingula decreta pro ſingulis remediis ſeparatim ſufficiunt. ibid.n.38

Flores de Mena, & Auguſtinus Barboſa cautè legendi dicentes, quod ſi à iudicibus Apoſtol. appelletur, eo quod procedunt in prima inſtantia, dari in Cancellaria decretum vim fieri cum cauſæ remiſſione ad Ordinarium. p.183. n.50. cum ſeqq.

Decreto violentiæ (de conocer, y proceder) an vti queant Cancellariæ vltra Conſilium Supremum. ibid.n.56

Decretorum retentionis formulæ. p. 194 n.56. & ſeqq.

Cauſa retinendi ſi reperiatur legitima diuerſimodè dantur in Senatu decreta iuxta caſuum varietatem. ibid.n.57

Nam alij pertinent ad retentionem litterarum, alij ad remiſſionem Ordinario, & de vtrorumque decretorum conceptione. ibid.n.78

Decretum quomodo concipiendum, orta competentia inter Ordinarium certantem cauſam in prima inſtantia ſibi pertinere, & Nuncium, Archiepiſcopúmve. p.195.n.59

Decreto (de conocer, y proceder) dumtaxat vtitur Senatus Supremus, cuius eſt priuatiua cognitio ſuper executione Concil. Trid. ibid. num.60

Et de ratione huius conceptionis decreti. ibid. num.61

Decreto (de conocer, y proceder) in violentia iudicis Eccleſiaſtici cognoſcentis de Reo laico, & re merè profana omnia tribunalia Regia indiſtinctè vtuntur. ibid.n.62

Decreto (de conocer, y proceder) in competentia orta inter Ordinarium, & Superiorem ſuper prima inſtantia Ordinario reſeruata per Trid. Cancellariæ nequeunt vti. ibid. n. 64. & ſeqq.

Error aliquorum putantium in Audientiis Regiis vti poſſe decreto (en conocer, y proceder) ſuper quocumque genere competentiæ adnotatur. ibid.n 66

Decreta variis modis concipiuntur in Senatu, quando duo remedia retentionis, & violentiæ ob non delatam appellationem emiſſam ab executore litterarum ſimul cumulantur. ibid. n.67

Cumulato vtroque remedio remiſſionis ad Ordinarium, & violentiæ ob negatam delationem appellationi emiſſæ ab executore, diuerſimodè decernunt Cancellariæ. ibid. num.69. & ſeqq.

Nam ſi reperiant vim feciſſe executorem, ita decernunt, vim feciſſe executorem, vt deferat & reponat, & articulum remiſſionis ad Ordinarium remittunt ad Supremum Concilium terminandum, & de ratione. ibid. num 70. & 71

Si autem vim non facere executorem repererint, ſuper vtroque remedio cumulato ſubſiſtendum, vtrumque remittendo ad Conſilium Supremum. ibid. n.72

Flores de Mena, & Barboſa cautè legendi erga

conceptionem decreti io contrauentione Conc. Trid. p.213. n.25

Decretum Senatos refertur inter impreſſa 66. qoo exempti prohibentur eligere conſeruatorem extra Regnum. p.278. n.97

Decreto Senatus prohibetur naturales impetrare commiſſiones iudicibus extra Regnum degentibus, & in Senatu danic prouiſio ordinaria, vt afferant iudicem in Regno. ibid. n.98. & ſeqq.

Cum hoc decreto Senatos conſonat Ordinatio Loſitana. ibid. n.100

Decretum Senatus, 25. in ordine, anni 1562. ad litteram refertur, quo Epiſcopis Aragoniæ, habentibus loca ſibi ſubiecta in Caſtella ordinatum fuit, vt in illis creent iudices ad euitanda maxima inconuenientia. ibid. n.101. & ſeqq.

Decretum iudicis in alienatione tutoris, citatio, & ſimilia tanqoam ſolemnitates extrinſecæ non præſumuntur. p.426. n.17

Duo decreta referuntur Senatus circa minorem orbatam litigantem in cauſa matrimoniali non patientis deferri appellationi ad Curiam Romanam interponi, ſed ad Nuncium. p.450. num.41

Decretum Senatus quo litteræ merentes ſui natura executionem remittuntur Ordinario, nec immutat, nec poteſt naturam priuilegiatam, ac ideò executiuè procedere debet Ordinarius. p.489. n.48

Litterarum executionem iam peractam Senatus virtute decreti retentionis per ſeipſum reponere nequit. p.148. n.4

Per decretum violentiæ executorem vim facere, & reponere, intimatum executori, & facta repoſitione, decretum retentionis plenum conſequitur effectum. ibid. n.a

Iudex ſucceſſor in iuriſdictione omnino tenetur adimplere Regium decretum violentiæ, etiam ſuo antecesſori directum. ibid. n.4

Superſtes vt ſucceſſori in cauſa tenetur adimplere decretum Senatus (de otorgar, y reponer) etiam directum ſuo anteceſſori mortuo, vel abſenti. p.149.n.8

Qui ſi reponere recoſet, ſeconda iuſſio per Senatum expeditur in ipſum. ibid. n.9

Si plures ſint ſuperſtites executores nominati, quis eorum adimplere teneatur decretum Regium violentiæ. ibid.n.10.& ſeqq.

Mortuo, vel extra Regnum abſente executore, qui vim intulit, decretum violentiæ cuilibet ex ſuperſtiribos intimari poteſt, ſiue à vim patiente, ſiue ab impetrante, & is tenetur reponere. p.152. n.33

Vt idem Regiom decretum retentionis ſuum conſeqoatur effectum impeditur per executionem litterarum peractam. ibid. n.34

Superſtite executore (cui decretum Regium fuit intimatum) recuſante reponere, ſecunda iuſſio per Senatum erit expedienda. ibid. n.35

Mortuo, vel abſente executore, qui vim intulit, decretum violentiæ etiam ei directum comprehendit vnom ex ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum. ibid. n.39

Poteſt etiam concipi ſpecificè, complemento directo ad vnum ex ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum. ibid. n.40. & 41

Decretum violentiæ decretum ad vnum ex ſuperſtitibus, cui intimetur, non continet incertitudinem conſiderabilem, cum facilè ex intimatione ad ſpecificam certitudinem reducatur. ibid.n.41

Si in decreto violentiæ Senatus non fecerit mentionem iudicis ſuperſtitis, poterit ſeorſum in alio decreto id continente tollendæ dubitationis gratia. p.153. n.50

Decretum violentiæ etiam directum iudici mortuo, vel abſenti, qui vim intulit, & etiam non facta mentione ſuperſtitis ſemper huic intimatum adſtringitur. p.149. n.15

Inter decreta retinendi litteras, & remiſſionea ad Ordinarium ad finem reponendi nulla repugnantia reperitur, niſi in ſonitu verborum, cùm in fine, & effectu conueniant. pag.154. num.76

S. Congregar. Iudicis decretum refertur fide exuens declarationes, de quarum virtute authentico teſtimonio non conſtat. pag.441. num.6

Decretum Regium prohibens Senatui, & cæteris Cancellariis cognoſcere per viam violentiæ de cauſis qoomodolibet tangentibus Tribunal S. Inquiſitionis refertur ad litteram. p.462. n.14

Regis immediata perſona an comprehendatur in ſuo decreto prohibitiuo cauſarum tangentium S. Inquiſitionem, & an poſſit quaſlibet litteras huius generis retinere, iuſta exiſtente cauſa. p.464.n.17. & ſeqq.

In decreto Regio prohibente cauſas S. Inquiſitionis ad Senatum trahi per viam violentiæ excepta reperitur ipſa Regis perſona. p.465. num.35

Coi non adaptator ratio prohibitionis. ibid. num.36

Decretum etiam prohibitiuum, & abdicatiuum harum cauſarum poſtmodom emanauit anno 1553. p.467. n.44

Defectus. Vide *Intentio, Iuriſdictio, Commiſſio, Nullitas.*

Defectus intentioois, vel facti annullat litteras Apoſtolicas. p.64. n.29

Defectus intentionis Papæ, & ſubreptio æquiparantur. p.65. n.32

Clauſulæ quantumuis prægnantes non tollunt defectum intentionis. ibid.n.33.& ſeqq.

De defectu intentionis Papæ, qoi latè tractent. ibid. n.36. remiſſiuè.

Defectus, & facti exceptio non cenſetur excluſa ab ſtatuto requirente omoes exceptiones. ibid. n.37. & ſeqq.

Defectus intentionis, vel facti non tam eſt exceptio, quàm defenſio. ibid.n.39.& ſeqq.

Defenſio. Vide *Rex*, *Princeps*, *Violentia*, *Senatus*, *Moderamen*.

Defenſio vi oppreſſorum cum ipſo eſt Rægno ab origine orta, & Regni obiectum. pag.13. num.102

Homines vel ſola naturali humanitatis ratione cogente tenentur hominum mores ad bonum dirigere, & oppreſſionibus ſub tyrannorum iugo paſſis defendere. p.21. n.188

Communis ſocietatis vinculo cogimur defendere vim patientes. ibid. n.189

Non defendere ab iniuria ſi poteſt tam in culpa eſt, ac ſi patrem, & patriam deſerat. ibid. num.190

Fortitudinis virtus eſt obuiare iniuriis, & vim patientem defendere. ibid.n.181

Defenſio

Defenſio vi oppreſſis non prohibetur in Bulla Cœnæ per Principes legitimè impartienda, & omni iure debita. p.44. n.101

Defenſio vt tollatur à nulla conſtitutione ſumenda erit interpretatio. p.45. n.103

Defenſio præſtita à Rege vi oppreſſis prouenit à fonte peremni iuris naturalis. p.351. n.82. cum ſeqq.

Nulla eſt creatura in terra quæ non aliqua habeat naturæ adiumenta quibus ſe vindicet, & defendat ab externis offenſionibus. p.352. num.88

Defenſio nec in ſpecie tolli poteſt per aliquam diſpoſitionem. p.45. n.104

Defenſio differri, modificari, & variari poteſt. ibid. n.105

Defenſio prouenit à Iure Naturali, Diuino, Canonico, & Ciuili. ibid. n.106

Defenſio à nemine poteſt tolli proueniens à Iure Naturali. ibid. n.107

Defenſio nec à Principe tolli poteſt. ibid. n.108

Defenſio nec per Papam tolli poteſt. ibid. n.109

Defenſio nec directè, nec indirectè poteſt tolli. ibid. n.110

Lex tollens defenſionem interpretatur de defenſione friuola, non de legitima. ibid. n.112

Et intelligitur tollere defenſionem ciuilem non naturalem. ibid. n.113

Defendere ſi non poteſt aliquem, niſi lædatur alius, commodius eſt neutrum iuuare. p.137. num.82

Ad ſui defenſionem cuilibet permittitur contraria allegare. p.161. n.25

Defenſio vaſſallorum ad quam Rex tenetur, an illorum principaliter interſit. pag.170. num.2. & ſeqq.

Nullum eſt animal cui non ſit ira, iniuriæ impatiens, & prompta ad defendendum alacritas. p.351. à 0.85. cum ſeqq.

Defenſione licitè quis vtitur probabiliter dubitans de offenſione inferenda. p.190. n.5

Etiamſi effectus defenſionis non ſequatur. ibid. num.6

Vt defenſione quis vti valeat, non requiritur initium offenſionis expectare. ibid. n.7

Et ſufficit viſus armorum licet illis non vtatur minans. ibid. n.8

Remedium retentionis Bullarum fuit ad defenſionem inuentum, quæ magis conſiſtit in iniuriis inferendis quam in iam illatis. ibid. n.9

Defenſionis iuſta cauſa eſt violentiæ inferendæ timor. ibid. n.11

Ad defenſionem ſuam dicitur factum verificato probabili timore, & periculo. ibid. n.12. & ſeqq.

Defenſionem poteſt quis licitè præuenire contra paratum ad offenſionem. ibid. n.14

Offenſam actualem non tenetur quis expectare, vt ſe defendat ad periculum obuiandum. ibid. n.15

Defenſionem præſtare, impoſſibile foret Principi non inquirenti an adſit violentia, cum de iuribus, & factis ſingulorum nequeat Senatus habere notitiam. p.145 n.42

Defenſionis modus debet commenſurari cum genere violentiæ, vt ſi hæc ſit iudicialis, defenſio etiam iudicialiter præſtanda, quam abſque eius notitia Princeps præbere nequit. ibid. n.49

Defenſio vi oppreſſorum præſtanda eſt, ſeruata ſemper reuerentia Sedis Apoſtolicæ. pag.196. num.75

Defenſio omnis tunc dicitur permiſſa ſi præſtetur cum moderamine inculpatæ tutelæ, aliter ſit culpabilis. ibid. n.76

Moderamen in defenſione procedit ab eodem principio iuris naturalis, à quo & ipſa defenſio. ibid. n.77

Ad defenſionem iuſtam conditio neceſſaria eſt moderamen inculpatæ tutelæ. pag. 26. numero. 25

Exemptio Clericorum & eorum bonorum non extenditur ad neceſſitatem naturalis defenſionis. p.29. n.66. & ſeqq.

Deferre. Vide *Appellatio*, *Recurſus*, *Violentia.*

Delegatus. Vide *Commiſſio*, *Reſcriptum*, *Subreptio*, *Subſcriptio*, *Supplicatio*, *Superſtes.*

Delegatam poteſtatem à Deo cum Reges habeant Deum debent imitari. p.7. n.25 & 26

Delegatus non adquirit exercitium iuriſdictionis antequam ſibi præſentrentur litteræ. p.138. num 88

Delegatus ex reſcripto manu Sanctiſſimi ſubſcripto nouum ius ſeparatum, & non contentum in cauſa ſibi commiſſa remittit Ordinario, cum noua egeat inſtantia, aut Senatus illud remittit vigore Concil. Trid. p.257. n 30

Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum loco Ordinarij habetur. p.277 n.91

Delegatus caret iuriſdictione, imo nec data videtur ante nominationem eorum, qui ſunt in clauſula (omneſque alios) comprehenſi, & citandi. p 282. n.9. & ſeqq.

Poteſtas Delegati dependet, & regulatur à poteſtate delegantis. p.190. n.84

Delegati iuriſdictio expedientis ad partes monitorium contra nominatum in commiſſione expirat, iſto interim mortuo, nec contra hæredes exequitur. ibid. n.85

Delegantis iuriſdictione reſoluta reſoluitur etiam Delegati re integra, qui nulliter deinceps procedet. ibid n.86

Monitorialium, aut compulſorialium Delegati partibus dati commiſſio, & poteſtas finitur ceſſante Iuriſdictione delegantis in Roman. Curia. ibid. n.87. & ſeqq.

Delegati iuriſdictio vt prorogetur neceſſarius eſt conſenſus expreſſus, non tacitus. p. 353. num.76

Delegatus ex commiſſione ſubſcripta manu Sanctiſſimi nequit cognoſcere de controuerſia mota tertio emptori rei ab eo ſubhaſtatæ vigore ſuæ commiſſionis. p. 354. n. 1. cum ſeqq.

Delegati iuriſdictione nondum præuenta per eius exercitium res adhuc dicitur integra, p 340. n.23

Nec per litterarum præſentationem coram Delegato dicitur præuenta. ibid. n.24

Delegatam, & ordinariam poteſtatem habens ſimpliciter agens videtur proceſſiſſe ex ea, ex qua actus valet. p.293. n.11. & ſeqq.

Delegatus non acceptans commiſſionem poteſt ante repudiationis acceptationem, iterum illam acceptare, & validè procedere, p 295. num.40

Delegata cauſa vni ſpecialiter, ſi coram alio non nominato commiſſio præſentetur nulla eſt ſententia,

tencia, & omnia acta ex defectu iuriſdictionis. p.356.n.36.cum ſeqq.

A delegaro citarus non inſerra copia ſuæ commiſſionis in monitorialibus, non tenetur comparere. p.372.n.45.& ſeqq.

Delegarus non adquirit iuriſdictionis exercirium ante litterarum originalium præſentationem, ita vt ranſumprum Norarij aliàs non authenticum nihil prober. p. 292. o. 67.cum ſeqq.

Delegato aſſerenti mandatum ſuæ commiſſionis non creditur. p.436.n.9.& 10

Delegatio Papæ, aut alterius Priocipis probanda erit per litteras. ibid. n.12

Delegatus nequit procedere in cauſa niſi prius oſtenſis literis ſuæ commiſſionis, ibidem numero 13

Delegatus ante litterarum præſentationem ſubdelegans nihil agit, quia ſubdelegatio eſt actus iuriſdictionis. p.140.o.24

Delegaro vim inferente & poſtea mortuo, vel habente ſalubre remedium, eſt quærere vnum ex ſuperſtitibus coniudicibus nominatis in commiſſione cui decretum violenriæ intimetur. p.152.n.38

Delegatus certus eſſe debet de ſua commiſſione non aliter quam per litterarum originaliom oſtentationem, & ſibi factam præſentatiooem. p.153.n.53

Ita vt tranſumptum earum non ſufficiat ad exercirium iuriſdictionis. ibid.n.54

Per delegationem cauſæ factam Inquiſirori non derogatur iutiſdictiooi Ordioarij, & è contra. p.470.n.60

Iuriſdictio ordinaria eſt naturalis, delegata accidentalis, & odioſa, & vtraque commixra illa illam ad ſe rrahit. ibid.n.62 & 63

Depoſitum. Vide *Sequeſtrum.*

Depoſitatio legata liberatio intelligitur, & reſtringitur de debito orto ex cauſa depoſiti, p.235.à n. 6. cum ſeqq.

Derogatio, Derogare. Vide *Ius patronat. Alienigena, Retentio.*

Derogatio ſpecifica Concil. Trid. requiritor, p 206.n.59

Expreſſam derogationem requirit Conciliaris conſtirotio, ibid.n.60

Concil. Generale modernum ſpecificam requirit derogarionem, & non ſufficit generalis cuiuſque Concilij. ibid.n.62

Derogatiooe generali, nec ſpeciali Conc. Trid. indigent concesſiones Apoſt. propria manu Sanctiſſimi iuxtà motum proprium Pij V. ibid.n.63

Derogationem Trid. etiam ſpecificam non admitti in Hiſpania, qui teſtantur. ibid. numero 64

Ex literis ſubſcripris propria manu Sanctiſſimi infertur derogario Concilij in vno caſu c.cauſæ omnes, 20.quia in eo ſic ſpecialirer decreuit quaſi in cæreris videarur noluiſſe ſufficere, ibid.n.65

Literæ impetratæ in derogationem, & contrauentionem Trident. examinantur in Senatu, qui variis modis diſcernit. ibid.n.66.& ſeqq.

Deſtinatio. Vide *Solutio, Contractus, Locus, Ratio, Obligatio.*

Ad effectum ſortiendi forum alienum idem operatur locus contractus, & locus deſtinatæ ſolutionis. p.401.n.43. & ſeqq.

Ideò in loco deſtinatæ ſolutionis non ſortitur quis forum, niſi ibidem fuerit repertus. n.45. & ſeqq.

In loco deſtinatæ ſolutionis Clericus venire poteſt abſque conſenſu Epiſcopi ſi ibi reperiatur, quia eſt prorogatio racita, & à lege inducta. p 402.n.47

Gouarru. obſeruatio ad idem adducitur. ibid. num.48

Detentio. Vide *Retentio, Littera,*

Determinatio.

Determinatio reſpiciens plura determinabilia debet ea pariformiter determinare. pag. 420. num. 9

Deuolutio. Vide *Commiſſio, Iuriſdictio.*

Deus.

Deus miſeretur eius, qui liberat miſeros ab oppreſſionibus potentium. p.6.n.7

Deus eſt protector generis humani, vti pluribus ſacræ Scripturæ authoritatibus comprobatur. ibid.n.8

Deum protectorem paſſim Rex Propheta inuocat. ibid.n.9

Deus liberat vi oppreſſos de manu poteorium. ibid.n.10

Deus ab origine creationis de hominis tutela curauit. ibid.n.11

Deus vti verus protector præſto adeſt acclamantibus vi oppreſſis tacitis, & expreſſis. ibid. num. 12

Multa Scripturæ loca ad idem recenſentur. ibidem.

Dei exemplo Principes viduas habere debent ſub ſua protectione. ibid.n.13

Deus in humani generis protectione vtitur Anlorum miniſterio. ibid.n.15

Vt illos regant, dirigant, & tueantor à diabolicis violentiis. ibid.

Deus mandauit Angelis, vt homines cuſtodiant, & tueantur. p.7.n.16

Deos cuncta ordinauit ad defenſionem Reipublicæ. ibid.n.19

Deus reges creauit, vt protegant vi oppreſſos à violentiis. ibid.n.20

Deus abhorret violentias, & ſcaodala. ibidem num.18

Protectionem (cum ſæpè ſit oeceſſaria) non eſt veroſimile, ſibi reſeruare Deum, ſed Regibus commiſiſſe. ibid n.27

Ad Deum recurſus immedlatè io ſingulis oppreſſionibos non eſt homini poſſibilis. ibidem num.28

Deus defenſionem Eccleſiæ Regibus commendauit. p.9.n.43

Et ſtatum Eccleſiæ cuſtodire; & eius tranquillitatem curare. ibidem à num. 44. cum ſequentibus.

Deo replicare, & argumentari Abraham, Iob, & Moyſem pluribus ſacræ Scripturæ locis legimus. p.69.n.14

Dei incommutabilem naturam pro miſericordia mutaſſe, & temperaſſe ſuam ſententiam; ſæpè in ſacris litteris legitur. p.74. n.52

Deus non dedit Principi iuriſdictionem peccandi, nec auferendi alienum. p.100.num.10.& ſeqq.

Dei protectionem inuocat Propheta Rex contra laqueum ſibi abſconditum. p.349.n.48

Dictio.

Dictio (ſub prætextu) includit dolum quando pars malitioſè vtitur recurſu retentionis contra ius ad finem differendi, & impediendi executionem litterarum Apoſt. p.41.n.77.& n.121. cum ſeqq.

Plurimi Doctores grauiſſimi Salmantini, & Complutenſes, qui ſic intellexerunt verbum (ſub prætextu) Bullæ Cœnæ, recenſentur. ibid.n.78

Dictionis (ſub prætextu) declaratio. ibid.n.79. remiſſiuè.

Dictio (aut) eſt alternatiua, & ſufficit alterum adimpleri. p.42.n.85

Siue diſpoſitio, quæ apponitur ſit affirmatiuè, ſiue negatiuè concepta. ibid.n.86

Dictio (omnes) comprehendit omnes caſus etiam non comprehenſos in proprietate vocabuli. p.264.n.28.& 29

Dictio (quomodolibet) qua vtitur Tridentin. comprehendit omnem modum agendi. ibid. num.30

Dictio (dumtaxat) qua vtitur Trident. reſtringit, & excludit omnes alios caſus, & perſonas præter expreſſas. p.324.n.15

Et eſt reſtrictiua, & taxatiua, & concludit negationem in aliis perſonis. ibid.n.16

Dictio (dumtaxat) & aliæ taxatiuæ in diſpoſitione de aliquid faciendo, inducunt formam, & ſolemnitatem, ita vt aliter actus vitietur. ibid.n.17

Habet vim prohibitionis tacitæ, & expreſſæ. ibid.n.18

Dictiones taxatiuæ exponontur negatiuè. ibid. n.19. & ſeqq.

Dictio (dumtaxat) qua vtitur Tridentin. in cap. cauſæ omnes, exponitur tanquam taxatiua, vt ſolus Ordinarius. p.325.num.21. & ſeqq.

Dictio (niſi) inter alios effectus limitatiuos, ſeu negatiuos importat conditionem, maximè relata ad tempus futurum. ibid.n.25

Dictio (niſi) importat formam. ibid.n.26

Dignitas.

Dignitas vnaquæque ſua iura retinet ſeparabiliter, & iuxta quam contrahitur, attenditur qualitas non alterius dignitatis. p.315.n.37. & ſeqq.

Dignitati ſi ex priuilegio aliquis caſus datur eſt perpetuus, & non eligitur induſtria perſonæ, quia ſucceſſores ſunt incerti. p.379.n.9. & ſeqq.

Dilatio. Vide *Terminus.*

Dilatio, tempus, aliave conditio reſpiciens executionem contractus dumtaxat non reddit conditionalem principalem diſpoſitionem, ſed pura remanet. p.387.n.15

Diſpenſare, Diſpenſatus. Vide *Licentia.*

Diſpenſatio Principis, vt alienigena poſſit in Regno beneficia obtinere, habet locum in beneficio iam obtento. p.229.n.8

Diſpenſatio ad obtinendum beneficia incompatibilia, prodeſt ad iam obtenta retinenda. ibid.n.9

Diſpenſationes committuntur Ordinariis ex decreto Trid. p.220.n.33

Diſpenſationes matrimoniales committuntur inferioribus Ordinariis habentibus quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. ibid.n.35

Diſpoſitio, Diſponere.

Diſpoſitio in futurum ordinata multoties operatur in præterito, & in iam facto. p.128.n.3. & ſeqq.

Diſpoſitio diſcretiua ſeparat, & arguit diuerſitatem, & ſeparationem, ita vt vnum cum alio non confundatur. p.316.n.43

Diſpoſitio omnis tacitam conditionem habet, rebus ſic ſtantibus, ita vt ab ea recedatur noua ſuperueniente cauſa. p.342.n.50

Diſpoſitio non poteſt verificari niſi prius verificetur ſuppoſitio. p.370.n.18

Si præceſſit diſpoſitio diſtributiua inter aliquos, & poſteà ſequatur generalis copolatiua inter illos, intelligitur iuxta diſtributionem præcedentem ſingula ſingulis referendo. p.41. n.84. & ſeqq.

Vbi aliquid diſponitur ſub aliquo ſuppoſito, prius debet de iſto conſtare. p.227.n.18

Diſpoſitioni priori quando aliquid additur, vel detrahitur in ſubſtantia, tempore, aut qualitate, quando noua dicatur diſpoſitio. p.257. num.27

Diſpoſitio omnis recipit reſtrictionem ad ſignificationem, & comprehenſionem adiuncti. p.235.n.6

Et de exemplis. ibid. à n.7. cum ſeqq.

Diues. Vide *Pauper.*

Diuiſio, Confinium, Diœceſum & Prouinciarum. Vide *Princeps, Regalia, Papa.*

Diuiſio hæreditatis facienda inter cohæredes prouocatos, ſi vnus ſit Clericus, vni iudici, nempe Eccleſiaſtico pertinet. p.309.num.11. & ſeqq.

Dominus, Dominium.

Reges non ſunt effecti domini bonorum particularium, ſed eorum creatus protector. p.11. n.76 & 77

Imperator non habet dominium in rebus particularium ſubditorum. pag.101. num.23. & ſeqq.

Dominium rei non transfertur ex re iudicata ante eius executionem, & poſſeſſionis apprehenſionem. p.335.n.12

Donatio.

Donationem à ſe factam, priuilegium, aut contractum, quando ob publicam vtilitatem poſſit Rex reuocare, vel eius ſucceſſor. p.103. n.35. & ſeqq.

Donatio tacitè inducta à lege non requirit acceptationem. p.398.n.10

E

Eccleſia, Eccleſiaſticus. Vide *Reſpublica, Rex, Princeps.*

AD Eccleſiarum reparationem, & reædificationem poteſt Rex ſequeſtrare reditus eiuſdem. p.8.n.32

Ad Eccleſiæ præſidium, & dogmatum, præcipuè dirigi debet Principis officium. ibid. à n.29. & ſeqq.

Ad Eccleſiaſticam functionem quæ ſpectant, boni Principis eſt tueri. ibid.n.39

Eccleſiæ tranquillitas, & Religionis Principi intereſt. ibid.n.40

Eccleſiæ defenſionem Principibus commendauit Deus. ibid.n.43
Eccleſiæ res tueri debet Princeps ſpeciali ſtudio. p.9.n.49.& ſeqq.
Et cultum Diuinum. ibid.
Eccleſiam vt iuuarent Principes, principaliter à Deo poteſtatem acceperunt. num.52.& 53. ibidem.
Ab Eccleſia debet Princeps vim, fraudes, turbas,& externa mala arcere. ibid.n.54.& 55.
Eccleſiam defendere Principes in coronatione iurant, cuius ſunt protectores. pag.10. num.58
Eccleſiæ murus eſt Regis manus. ibid.n.61
Eccleſiæ protector vocatur Rex. ibid.n.64
In Eccleſiarum pace conſiſtit Imperij ſecuritas. p.11.n.71
Inter Eccleſiaſticos cognoſcit Rex de Regalibus. p.16.n.132.& ſeqq.
Eccleſiaſtici ratione regalium, quæ tenent ſequuntur forum Regis temporalē. p.17.n.136
Inter Eccleſiaſticos poteſt Rex cognoſcere ſuper protectione vi oppreſſorum, quæ Regi competit de iure vti Regalia; cum aliter ſuum auxilium præſtare non poſſit. ibidem num.148
Eccleſia Orientalis Ius Canonicum non recepit ob morum diuerſitatem. p.48.n.532
Eccleſia complectitur varia Regna habentia varios ritus,& modos viuendi. p.50.n.558
Eccleſiaſtica Inſtituta, & Concilia laudabiliter in Regno obſeruata, & moribus Prouinciarum recepta,ſemper conſeruanda ſunt. p.94. num.4
Eccleſiæ vniuerſalis concordia cuſtoditur, ſi quæ à patribus inſtituta ſunt,ætas ſubſequens reuerenter obſeruet. ibid.n.10
Eccleſia multa debet tollerare ob ſcandali timorem. p.95.n.16.& ſeqq.
Eccleſiam, eiúſque libertatem,& immunitatem tueri Principum Chriſtianorum officium eſt. p.101.n.11. & ſeqq.
In Eccleſia nonnunquam Principes ſæculi culmina tenent, vt diſciplinam Eccleſiaſticam muniant, & ſeditiones rigore Principum conterantur. ibid.n.12
Ad Eccleſiæ tuitionem tenentur Principes ex debito regalis officij, etiam non poſtulatam, cum ipſorum ſtudij, & religionis interſit. p.102.n.13
Eccleſiæ mos eſt antiquus, vt Imperatores interſint Conciliis, vt neceſſaria Reipublicæ ſpirituali liberè proponantur, & modis omnibus exæquantur, & Principum terrore impedimenta auellantur. ibidem num.22. & ſeqq.
Eccleſiæ protectores fecit Deus Principes iuxta decretum Trid. p.103.n.26.& ſeqq.
Eccleſiaſticæ perſonæ,quæ interueniunt in executione litterarum Apoſtolicarum contrauenientium priuilegiis,& conſuetudinibus horum Regnorum, amittunt naturalitatem, & ſuorum beneficiorum fructus ſequeſtrantur. p.374.n.60.& ſeqq.
Quid ſi ſint laici? ibidem à num.57. & ſeqq. & à n.62.

Edicta. Vide *Citatio, Cedulones, Declaratoria.*

Edicta publicis locis affigenda ob timorem, & potentiam aduerſarij debent eſſe publica inſtrumenta confecta per Notarium cauſæ cum teſtibus, & à iudice ſigillata. p.371. num.32. & ſeqq.

Effectus.

De variis effectibus rei redactæ ad priorem ſtatum, & naturam. p.140.n.105. remiſſiuè,& p.341.n.38.& ſeqq.
Effectum infinitum non poteſt procedere cauſa finita, quia ſicut limitatur potentia cauſæ,ſic eius effectus. p.251.n.12

Electio. Vide *Nominatio, Capitulum, Extraiudicialiter.*

Eligere quando quis cogatur vnum ex titulis, ſeu iuribus incompatibilibus ad agendum, vel ſe defendendum. p.40.n.71.& ſeq.
Electio mero iure valida, ſi inde oriatur,vel timeatur ſcandalum, executioni non traditur. p.111.n.12.& ſeqq.
Electione ſemel facta ſublata poteſtas eſt iterum eligendi. p.293.n.21
Electio ſemel facta irreuocabilis, & incommutabilis redditur. ibid.n.22.& ſeqq.
Electus repudians electionem de ſe factam poteſt ante acceptationem ſuæ repudiationis iterum acceptare. p.295.n.38.& ſeqq.
Electio competens ex teſtamento fit irreuocabilis, ex contractu autem variari ſemel poteſt. ibid.n.45
Electio nulla non impedit variare, & iterum validè eligere. ibid.n.46
Electionibus aſſiſtit Prælatus vti Prælatus iuriſdictionem habens. p.361.n.7.& ſeqq.
Quomodolibet inter electionem faciendam à Capitulo oppoſito recedat pro ſuis examinandis obiectionibus ad Ordinarium erit recurrendum, qui iuriſdictionem habet, & primam inſtantiam. p.362.n.16.cum ſeqq.
Electionibus & Capitularibus Prælatus ideò aſſiſtit vti talis, quia de incidentibus inter eligendum iudicialem cognitionem requirentibus cognoſcit, quo ſua prima inſtantia conſumitur. p.363.n.18.& ſeqq.
Senatus remittit cauſam Ordinario quomodolibet ante perfectam electionem oppoſitor excipiens à Capitulo recedat. ibid. num.21. & ſeqq.
Ad quem pertinet ius confirmandi electionem, aut faciendi collationem electo expectat cognoſcere ſuper defectibus electionis, aut electi oppoſitis. ibid.n.22
Ab electione, & collatione iam facta per Capitulum, & Prælatum aſſiſtentem vti talem, non ad iſtum,ſed ad eius Superiorem erit appellandum. ibid.n.23.& ſeqq.
Commiſſio impetrata ſuper appellatione ab electione iam peracta per Capitulum, cui Prælatus vti talis aſſiſtit, per Senatum tradenda eſt parti, vt ea coram delegato vtatur. p.364.n.29
Ab electione appellans opponendo defectus contra eam, aut electum, tenetur ſeruare formam iuramenti, cap. vt circa, de elect. lib.6. aliàs corruit appellatio. ibid. num.33. cum ſeqq.
Ab electione appellans non ſeruata forma iuramenti nequit iterum cum ea eandem viam appellationis proſequi coram Superiore, ſed altera via ius proprium deducere coram Ordinario. p.365.n.36 & ſeqq.
Electionem vnius ex ſuperſtitibus executoribus nominatis pertinere impetranti priuatiuè,

Google

tiuè, mortuo primo præoccupante iuriſdictionem, ſectatur Chriſtophorus de Paz. p.149. num.11.

In impetrantis poteſtate ſicut fuit à principio vti, vel non vti reſcripto, ita ad eum priuatiuè expectat eligere vnum ex ſuperſtitibus, mortuo eo, qui cauſam cœpit, argumentatur ipſe Paz. ibid.n.14

Mortuo executore, electionem priuatiuam vnius ex ſuperſtitibus nominatis pertinere vtrique parti, conſtanter tuetur Author contra Paz. ibid.n.14.& ſeqq.

Commiſſione facta communi, & iure æqualiter quæſito vtrique parti electio ex ſuperſtitibus æqualiter vtrique competit præuentiuè. p.150.n.16

Eligendi ius, aut nominandi ſi competit pluribus in ſolidum, inter eos admittitur præuentio, & præualet præoccupans. ibid.n.18

Vt in procuratoribus inſolidum datis. ibidem num.19

Iudicum plurium competentium electio, competit prius prouocanti, etiam inuito aduerſario. ibid.n.21

Impetrantis facultas eligendi à principio vnum ex executoribus nominatis in ſua commiſſione, extincta fuit per primam electionem validè à ſe factam. ibid.n.22

Eligendi facultas, ſiue competens ex teſtamento, ſiue ex contractu, extinguitur, ſi fiat per contractum inter viuos. ibid.n.23

Electio vnius iudicis ex nominatis facta ab initio per impetrantem per contractum facta intelligitur, cum in iudicio quaſi contrahatur. ibid.n.24

Eligendi facultas ſemper conſumitur, quoties ex electione ſemel facta ius fuit alicui quæſitum. ibid.n.25

Re non integra per commiſſionis præſentationem, commiſſio fit communis vtrique parti, & æqualiter ius quæſitum, ac pariter ius eligendi vnum ex ſuperſtitibus. pag.151. num.28

Eligendi vnum ex ſuperſtitibus executoribus facultas ſi competeret impetranti priuatiuè, grauе foret inconueniens, qui vel tardius, vel nunquam eligeret. ibid.n.30

Impetrans mortuo iudice Delegato, non habet iudicem, qui ei poſſit præfigere terminum, ad eligendum alium ex ſuperſtitibus in ſua commiſſione nominatis. ibid.n.32

In duobus malis minus eſt eligendum. p.154. num.19

Ad examen litterarum Apoſt. infringentium priuilegia S. Inquiſitionis Rex priuatim eligit fidentiſſimos Senatores, qui omni ſecreto Regem conſulant de inconuenientiis. p.466.n.37.

Emphyteuſis.

Emphyteuticum ius Prælatus emens ab emphyteuta ſua pecunia non conſolidatur cum proprietate Eccleſiæ, nec Prælati hæres illud tenetur reſtituere ſucceſſori dignitatis. p.316. n.29.& 30.

Emptio, Emptor. Vide *Venditio.*

Delegatus ex commmiſſione ſubſcripta manu Sanctiſſimi nequit cognoſcere de controuerſia mota tertio emptori rei ſubhaſtatæ vigore dictæ commiſſionis. p.354.num.1. cum ſeq.

Emptor pignoris ſubhaſtati legitimo efficitur titulo poſſeſſor. ibid.n.2

Contra emptorem pignoris ſubhaſtati poſſeſſorem iudicium motum nouum eſt intentandum coram ſuo iudice Ordinario ex Trid. ibid.n.3. & ſeq.

Emptio pro perſona nominanda per emptorem ſuſtinetur, ita vt facta nominatione retrotrahatur, ac ſi à principio ipſa contraheret. p.153.n.46

Ens.

De non ente ad ens non poteſt fieri tranſitus. p.487.n.21.& 26

Epiſcopus. Vide *Ordinarius.*

Epiſcopus intra cuius Diœceſim Prælatus inferior prætendit iuriſdictionem in matrimonialibus, & criminalibus, exercet iuriſdictionem priuatiuè anteaquam probetur immemorialis. p.221.n.43. cum ſeqq.

Probari tamen debet immemorialis per tres conformes. ibid.n.47.& ſeqq.

Epiſcopus quando debeat, vel non, manuteneri in iuriſdictione prætenſa per inferiores. p.222. n.53. remiſſiuè.

Epiſcopus poteſt eſſe iudex in cauſa ſuæ Eccleſiæ. p.225.n.13.& ſeqq.

Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ reputatur legitimus iudex, at ſi cauſa tangat ius ſuum perſonale nullo modo. ibid.n.15.& 17

Epiſcopus in criminalibus pro offenſa ſibi illata poteſt malefactores punire. ibid.n.16

Epiſcopi poſſunt eſſe iudices in cauſis ſuæ Eccleſiæ. p.226.n.18

Epiſcopus in iis in quibus poteſt eſſe iudex, quæ non ſpectant ad ſui, vel ſuorum principale commodum poteſt etiam conuocare Capitulum. ibid.n.19

Epiſcopus licet non prohibeatur de iure eſſe iudicem in cauſa ſuæ Eccleſiæ, aut dignitatis, poteſt tamen ob id recuſari. ibid.num.21. & 22

Epiſcopus licet in cauſa ſuæ Eccleſiæ queat vt ſuſpectus recuſari, ante recuſationem tamen eſt iudex competens, & ſententia tenet. ibid.n.23

Epiſcopus ſi ſit de aliquo Collegio ſortitur locum non ſecundum dignitatem Epiſcopalem, ſed ſecundum antiquitatem dignitatis Collegialis. p.314.n.21.& ſeqq.

Epiſcopus an ſit competens in prima inſtantia ſuper iuriſdictione prætenſa per Prælatos inferiores. p.320.n.23. cum ſeqq.

Epiſcopus cognoſcit in prima inſtantia ſuper iuriſdictione prætenſa per Decanum, & Archidiaconos in criminalibus, & matrimonialibus ex immemoriali. p.318.n.7

Et interim quod per tres conformes immemorialis probatur, Epiſcopus exercet, & manutenetur. p.319.n.14

Epiſcopus licet in cauſa tangente ſuum perſonale intereſſe iudex eſſe nequeat, poteſt tamen in tangente ſuam dignitatem, & Eccleſiam. p.318.n.8. cum ſeqq.

Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ poteſt allegari ſuſpectus dummodo recuſationis cauſa ante omnia proponatur. p.319.n.11

Epiſcopus manutenetur in iuriſdictione prætenſa per Decanum, & Archidiaconos ex immemoriali, interim quod iſta per tres conformes probatur. ibid.n.14. cum ſeqq.

Ad Epiſcopum non'ad alium inferiorem de iure pertinet omnium cauſarom cognitio. ibid. num.20

Epiſcopus ex iuris aſſiſtentia manutenetur in iuriſdictione per alium prætenſa. pag.320. num.26

Epiſcopus habet in iuriſdictione intentionem fundaram de iure. ibid. n.35

Maximè in criminalibus, & matrimonialibus vigore Concilij, in quibus etſi inferior alleget immemorialem, Ordinarius manutenetur donec per tres conformes cognoſcatur. p.321.n.39

Epiſcopus ſola aſſiſtentia iuris nitens non manutenetur in iuriſdictione conſtito de priuilegio, & quaſi poſſeſſione contraria. ibid. n.41. cum ſeqq.

Epiſtola.

Ex aliquot epiſtolis Pontificum, & Regum Catholicorum ad inuicem miſſis colligitur, animus Papæ approbatiuus recurſus ad Regem. p.58.n.192

Quas concordata vocauit Diana. ibid.n.193

Epiſtolæ Papæ, & Principis legis vim habent, & pro lege poſſunt allegari. ibid. num.194. & 469 n.52

Epiſtola Regis refertur directa Protegi Siciliæ ne patiatur quaſlibet litterss Apoſtol. contra S. Inquiſitionem, aut Miniſtros exequi, donec ad ſe remiſſæ examinentur. p.469. num.53

Error.

Error etiam inculpabilis non poteſt extendere reſcriptum ad caſum ſub verbis non comprehenſum. p.485.n.10.& ſeqq.

Euentus.

Quod ſecundum legem factum eſt ex euentu non retractetur. p.43.n.96.& ſeqq. vbi de variis doctrinis.

Euictio.

Euicta re data in ſolutum creditori, nequit creditor agere primæua actione per adiudicationem iam extinctam, ſed alia noua agere debet. p.335.n.10

Examen. Vide *Cauſa.*

Breue Pij V. de iterum examinandis Religioſis Confeſſoribus ob ingena ſcandalum inde ortum reformauit Gregor. XIII. ad ſupplicationem Philippi II. pag.81. num.40. & ſeqq.

Declaratio S. Congregationis refertur, quæ ad euitanda ſcandala inter Ordinarios, & Religioſos oriuntur propter nouum confeſſorum examen. ibid. n.42

Et Doctores, qui videndi circa hoc nouum Religioſorum examen ad confitendum. ibidem num.43.& ſeqq.

Examen litterarum Apoſt. ad retentionem non eget iuriſdictione, ſed extraiudiciali cognitione. p.111.n.21.& ſeqq.

Examen altius requirit remedium retentionis querela violentiæ, cum hæc exactorum inſpectione terminetur. p.160.n.14

Examen litterarum obtentarum per alienigenam horum Regnorum cadit ſuper mero facto temporali, an ſit originarius, vel extraneus, quod incapax eſt ſpiritualitatis. p.192. n.32. & ſeqq.

Examen litterarum in derogationem iuriſpatronatus laicorum, aut Regis, cadit ſuper mero facto, an quis ſit in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus necne. p.194.n.53.& ſeqq.

Exceptio. Vide *Res iudicata.*

Exceptio defectus intentionis, vel facti non cenſetur excluſa ab ſtatuto reiiciente omnes exceptiones. p.65.n.37

Exceptio iſta reiecta per pactum de non opponendo, non cenſetur, & admittitur contra executionem. ibid.n.38

Exceptio defectus intentionis, vel facti poſt terminum datum à iudice ad opponendum admittitur. ibid. n.41

Exceptio defectus intentionis, & facti ex illis eſt, quas iudex ſupplere tenetur parte non opponente. p.66.n.42

De hac exceptione defectus intẽtionis, qui tractent, & explicent. ibid. n.43. remiſſiuè.

Exceptio, quæ non debuit admitti, admiſſa tamen nocet. p.134.n.58

Exceptio dilatoria, ſi ſit talis naturæ, vt reddat proceſſum retro nullum, etiam poſt litem conteſtatam admittitur. p.141.n.116

Exceptio modificatiua ad vnum finem oppoſita ad diuerſum in executione opponi poteſt. p.394.n.96

Exceptio, Papam voluiſſe concurrere cum Ordinario, pertinet iudicio ordinario, nec obeſt prouiſo per Ordinarium, quominus executionem impediat litterarum Apoſt. p.501. num.158

Statuto prohibente exceptionem omnem contra inſtrumentum publicum, admittitur exceptio, quod inſtrumentum non ſit publicum. ibid.n.169

Etiamſi hæc exceptio requirat altiorem indaginem. p.502.n.170

Et etſi agatur executiuè, cum ſit exceptio proueniens ex ipſo inſtrumento. ibid.n.171

Exceſſus, Excedere.

Exceſſus viam aliis apperimus, ſi negligenter, quæ vſurpantur, omittimus. pag.88. num.17

Exceſſus executoris ſicut eſt nullus, ita pariter, & ſuperioris ſententis illum confirmans. p.347.n.42.& ſeqq.

Excluſus.

Excluſus ab agendo, ſeu excipiendo non excluditor à retinendo. p.134.n.60

Excommunicatio. Vide *Cedulones, cenſura.*

Excommunicati ſiue per cedulones, ſiue alio quouis modo cauſam Senatus remittit Ordinario, quando conſtat eius percuſſa prima inſtantia contra formam Trident. p.373. num.53

Et inſuper adſtringit Senatus partem adducentem cedulones, aut declaratorias, vel eius agentes, & notarium intimantem, vt ad cautelam ſuis afferant expenſis abſolutionem. ibid.n.54

Executor, qui violenter excommunicauit, & aufugit, vel præſens, merus tamen carens iuriſdictione ad abſoluendum, cogitur para, aut eius agentes, vt afferant abſolutionem ad cautelam. ibid.n.55

P Enriquez obſeruatio circa hoc refertur. ibid. num.56

Si in cauſis violentiæ adeſt excommunicatio oppreſſi emanata è Romana Curia; compelluntur complices in Senatu comparere, & laici detruduntur in carcerem, Clerici verò

deteni

detenti in ciuitate cogitur abſolutionem trahere. p.374.n.63

Idem pariter obſeruatur, quando violentia facta, aut excommunicatione intimata executor, vel aufugit, vel litteras, & acta miſit Romam. ibid. n.64

Nemo poteſt ſe obligare, vt abſque contumacia, & cauſæ cognitione poſſit excommunicari, nec ſtylus valet, vt omittatur citatio in executione requiſita. p.402.n.54

Excommunicatio non arctat nec declarat incurſus in eam, ſi in citatione non fuerit inſertus tenor commiſſionis. p.438. num.52. cum ſeqq.

Excommunicationem non incidunt iuſta exiſtente cauſa ſuſpendentes executionem litterarum Apoſtol. ad effectum meliùs informandi Sanctiſſimum. pag.40. num.66. & à num.62

Excommunicatio Papæ contra ſibi legitimè reſiſtentem non ligat quoad Deum. ibid.n 67

Ab excommunicatione immunis eſt recurrens ad Regem pro Bullarum retentione, cum fiat iure, & Papa permittentibus, accedente legitima retinendi cauſa. ibid. n.68

Excommunicatio non publicanda in Regem, quoties timetur ſcandalum, refertur caſus Zabarellæ. p.72. n.45. & ſeqq.

Excommunicatio contra non obtemperantes non ligat non obtemperantem ex cauſa vitandi ſcandali. pag.79. num.14. & ſeqq. & n.18

Excommunicationem debet præcedere formalis monitio ad eius incurſum, aliàs excommunicatio nulla eſt. p.369.n.20

Excommunicatio, & declaratoria ſententia ſunt actus iudiciales non probandi, niſi per ſcripturam ſolemniter ſubſcriptam. p.370. n.26. & ſeqq.

Excommunicatio quando alibi conſtare debet, neceſſarium eſt inſtrumentum authenticum. p.371.n.30

Excommunicati publicatio fit per lecturam ipſius ſententiæ, ſi per affixionem ſit facienda, affigitur ſententia ipſa. ibid. n.31

Excommunicationis ſententia lata à iudice carente iuriſdictione nulla eſt ipſo iure, nec excommunicatum ligat. p.372.n.43

Excommunicatio lata à Delegato ante litterarum præſentationem, vel etiam factam non inſerto tenore earum in monitorialibus eſt ipſo iure nulla ex defectu iuriſdictionis. ibid. num.46

Nec Delegatus poteſt procedere ad vlteriora, declarando incurſum cenſurarum. ibidem num.47

Excommunicatio lata per Ordinarium in exemptum nulla eſt ex defectu iuriſdictionis. ibid. num.48

Excommunicatio lata à iudice appellatione pendente eſt nulla ipſo iure iuriſdictionis defecto. p.373.n.49

Excommunicatio, & declaratio nulla ex defectu iuriſdictionis non impedit Clerico celebrare, & diuinis ſe immiſcere. ibid. n.50

Excommunicatio lata recuſatione pendente nulla eſt ipſo iure. ibid. n.51. & ſeqq.

Excommunicationem conſtitutionis non incurrit contrauenient, dubitans an ſit recepta. p.47.n.122

Executio, Executor, Executiuum, Executoriales. Vide *Via, gratia, contradictor.*

Executor merus carens iuriſdictione licitè ſuperſedit in litterarum executione ad effectum reſcribendi ob ſcandalum, aliudve notabile damnum. p.121.n.21.& ſeqq.

Executione litterarum iam peracta an poſſit retentionis remedio oppreſſus vti. p.128. n.1. cum ſeqq.

Exequi decretum retentionis litterarum non poteſt directè in repoſitione executionis earum iam factæ. p.131.n.33.& ſeqq.

Leges Regni loquentes de retentione litterarum Apoſtol. tractant dumtaxat de illarum executione prohibenda, ne fiat, poſt factam tamen nihil vltra diſponunt circa executionis repoſitionem. p.134.n.46

Executio litterarum facta ante recurſum poſtulatum tangi nequit virtute decreti Senatus poſteà adepti. ibid.n.59

Executor merus intimato proceſſu fulminato ſi non comparet, Senatus nihil agit, executoriales tamen contra inauditum obtentas, poſteà retinet, vt deuuò audiatur. pag.135. num.63.

Executionem litterarum iam factam infringere repugnat naturæ recurſus retentionis. p.137. n.80. & ſeqq.

Executor licet non poſſit labefactare ſententiam Superioris, vbi tamen adeſt nullitas notoria, tenetur ſuperſedere. p.139.n.96

Ab executore poteſtate carente, licita eſt appellatio ſuſpenſiua. p.140.n.100

Executore nulliter procedente ad petitionem contradictoris legitimè comparentis, cuncta ante omnia reponuntur in priſtinum ſtatum. ibid. n.101

Executio ſicut & ipſæ litteræ impetratæ ad horum Regnorum beneficium per alienigenam ſunt nullæ ipſo iure, cum ſit inhabilis, & incapax. p.141.n.111

Et ideò reponenda ſtatim per executorem quandocumque compareat fiſcalis, vel alius originarius. ibid. n.112

Per executionem præcedentem, nulliter factam res non deſinit eſſe integra. ibid. num.113. & ſeqq.

Executio, & immiſſio in poſſeſſionem beneficij iuriſpatronatus nequit fieri, quin inferat præiudicium poſſeſſioni patroni data non præſentato. p.142.n.125. & ſeqq.

Executionem litterarum attentatam, & nullam declarauit Rota, eò quod non fuit facta cum præſentato per patronum ad idem beneficium. p.143.n.128

Executione litterarum iam facta, vtilius erit ante recurſum retentionis intentandum comparere coram executore, allegando exceptionem, & petendo repoſitionem à quo denegata appellare, & in Senatu vti vtroque remedio retentionis, & vim fieri, vt reponat. p.145. n.142

Executionem ſententiæ latæ contra ſuum auctorem regulariter non impedit ſucceſſor, impedit tamen ſi ſuccedat alio iure, quam hæreditario niſi fuiſſet citatus. p.165. n.14. & ſeqq. & à n.11

Adminiſtrator Eccleſiæ, tutor, aut poſſeſſor maioratus tanquam tales citati, & cōdemnati nomine adminiſtrationis impediunt executionem

ex iure proprio, & diuerſo. p. 166. n. 16. & ſeqq.

Executio non fit in renunciantem iuri connexo & inſeparabili, quin refert inſeparabili præiudicium alteri non renuncianti. p. 173. n. 37. cum ſeqq.

Executio ſententiæ latæ contra vnum ſuſpenditur in totum eius reſpectu, ſicut omnium habentium ius complicatum, & continens inſeparabile præiudicium. pag. 174. num. 48. & ſeqq.

Secus proportione condemnati admittente diuiſionem, & ſeparabilitatem. ibid. n. 50

Qui non exequitur bona diſtrictè cœpta ex negligentia, manum deſtruentis imitatur. p. 215. n 49. & 50

In iuribus complicatis executio ſententiæ tam reſpectu condemnati, quàm non condemnati ceſſat. p. 216. n. 24. & ſeqq.

In executiuis peruenti etiam dicitur prima inſtantia Ordinarij. p. 231. n. 10

Ex conſtitutione Gregorij XIII. loquente in caſu ſpecialiſſimo Breuis Cameralis nonnulli occaſionem ſumpſere, firmare in viis executiuis generaliter non lædi Trident. etſi executio alibi quam coram Ordinario petatur, & decipi oſtenditur. pag. 263. num. 12. cum ſeqq.

D. conſtitutio noluit affigere regulam generalem, quod in omnibus viis executiuis ceſſet Triden. diſpoſitio, cum extra executionem Breuis in aliis procedatur iudicialiter, & ceſſet reſeruationis ratio. ibid. n. 15

Executio extraiudicialis Breuis Cameralis quando in iudicialem mutatur ob oppoſitionem legitimi contradictoris; mutatur etiam diſpoſitio Gregoriana, ita vt Ordinario pertineat in prima inſtantia cognitio. ibid. n. 16

In executiuis forus debitoris attenditur, ſicut in cæteris cauſis Ordinariis. ibid. n. 18

Executio peti nequit ex obligatione Camerali coram Metropolitano abſque conſenſu Ordinarij debitoris. ibid. n. 19

Executio obligationis ſi coram non Ordinario petatur contra viſitatum ſtylum vniuerſalem Senatus cauſam Ordinario remittit, ibid. num. 10

Ratio, qua mouetur Triden. ad præſeruandam primam inſtantiam Ordinario pariter militat in viis executiuis, ſicuti & in aliis Ordinariis. ibid. n. 21

Ratio finalis Trid. in fauorem ſubditorum inducta, ne extrahantur in prima inſtantia à ſuis Prouinciis, pariter militat in viis executiuis, p. 264. num. 36

Conſtitutionis Greg. XIII. principalis intentio fuit, declarare caſum ſpecialiſſimum in executione Breuis Cameralis non lædi formam Triden. ratione reſeruationis beneficij, quæ vltra illum ad alia executiua omiſſa, & relicta ſub regula vniuerſali Trid. attendi non debet. ibid. n. 37

Executionem coram alio iudice petitam Senatus iudex remittit Ordinario in prima inſtantia. p. 265. n. 38

Conſtitutio Gregoriana limitate conſuluit Breui Camerali, non extendenda ad cæteros caſus executiuos omiſſos. ibid. n. 41. & ſeqq.

Executio ſententiæ latæ contra vnum ex habentibus ius complicatum, & inſeparabile impeditur etiam reſpectu condemnati. p. 275. n. 66. remiſſiuè.

Executionem poteſt impedire Prælatus, aut poſſeſſor maioratus condemnatus tanquam talis, ex iure proprio particulari non tangente dignitatem. p. 316. n. 39. & 40.

Executionem executorialium obtentarum ablata prima Ordinarij inſtantia, an poſſit euitare prorogata ex hoc capite. p. 348. à n. 44. & ſeqq.

Eraſm. à Cochier in propoſito refertur. ibid. num. 45

Executio executorialium obtentarum contra formam Tridentin. in cap. cauſæ omnes, nec in prorogantem fit conſentiente Ordinario, quam in totum excludit iurium complicatio, & connexitas. ibid. n. 46. & ſeqq.

Mandatum de exequendo poſt rem iudicatam realiter non executum poſſeſſorem condemnatum poſſeſſione non priuat, nec lis finitur. p. 335. n. 11. cum ſeqq.

Executio rei iudicatæ peti poteſt vſque ad triginta annos actione in factum, vel officio iudicis. ibid. n. 15

Executio rei iudicatæ requiritur, vt lis dicatur finita, ibid. n. 17. & à n. 10. cum ſeqq.

Executio ſemel litteris gratioſis, vel executorialibus in Rota obtentis, controuerſia ſuper poſſeſſione mota immiſſo pertinet Ordinario, non executori. p. 336. n. 21. cum ſeqq.

Executione litterarum, vel executorialium facta expirat Delegati iuriſdictio. ibid. n. 22. & ſeqq.

Executione ſemel peracta, ſuper controuerſia actiua, vel paſſiua, ad Ordinarium erit recurrendum. ibid. n. 28. & ſeqq.

Executor gratiæ cum clauſula (inducentes, & defendentes) habet iuriſdictionem ad defendendum iam immiſſum à moleſtiis, ibidem num. 29

Quod in Gallia non admittitur, ſed quia explanitur iuriſdictio per actualem executionem, ad Ordinarium recurrendum. ibid. n. 30

Quod & idem ſeruatur in Hiſpania ex diſpoſitione Concil. Trid. in Senatu dari reſcriptum, vt cauſa remittatur Ordinario, firmat Riccius. ibid. n. 31

Executores meri cum clauſula (cæterum) nequeunt poſt peractam executionem iuriſdictionem amplius exercere obſtante Tridentini decreto, ſed ad ordinarium erit recurrendum. ibid. n. 32

Executoria ſpecialis datio ad gratiam redditur nulla ex defectu formæ Trident. & executor iuriſdictione caret. pag. 386. num. 6. cum ſeqq.

Executoris datio ad gratiam eſt qualitas accidentalis, & intrinſeca gratiæ, cuius ſubſtantiam non tangit. ibidem num. 8. & ſequentibus.

Executoris datio, & commiſſio eſt acceſſoria ad gratiam principalem. p. 387. n. 12. & ſeqq.

Executoria datio ad gratiam, & ipſa gratia ſeparationem habent inter ſe, & ſeparabilitatem. ibid. n. 16. & ſeqq.

Executoris datio licet ſit inefficax, & nulla ob defectum Tridentin. gratia principalis intacta remanet quoad ſubſtantiam, tradenda impetranti per Senatum, vt illa vtatur coram ordinario, cui cauſæ fit remiſſio. ibidem num. 22

Executor

Executor certus eſſe debet de ſua iuriſdictione per originales litteras non per exemplum minus ſolemniter deductum. p.392.n.75

Executor nequit ante litterarum præſentationem exercere actum iuriſdictionalem. p.393. num 81

Executor executorialium contra creditorem obtentarum nequit exequi eius debitorem à quo aliàs debitum via executiua conſequi non poteſt, niſi prius conuento coram ſuo Ordinario. p.406. n.11. & 12

Ab executione contra neminem eſt incipiendum, ſed iudicium, & condemnatio debet præcedere. ibid. n.15

Executio, & executorialium expeditio pertinet iudici, qui vltimam ſententiam tulit confirmando, vel infirmando priores. p.408.n.2. cum ſeqq.

Executio expeditur à iudice, qui ſententiam executiuam tulit non ab Ordinario, nec ab alio, niſi ad eius commiſſionem. ibidem num.5

Qui præoccupauit iuriſdictionem in cognoſcendo præoccupat in exequendo. ibid. n.15

Executio realis non perſonalis pertinet iudici ſæculari, vbi competens fuit ad cognoſcendum de cauſa clerici. p.409. n.16

Antoninus Diana contrarium inaduertenter tenens contra Authorem carpitur. ibidem num.17

Executionis cauſam remittit Senatus Ordinario quando tacitè, vel expreſsè eius ſententia tranſiuit in rem iudicatam. p. 411. n. 37. & 38

Executionis cauſa quando eſt remittenda ordinario, executoriales legitimæ expeditæ per iudicem appellationis tradendæ ſunt parti, vt illis coram Ordinario vtatur. ibid.n.38

At ſecus quando ſententia Ordinarij ex aliquo accidente tranſiuit in rem iudicatam, quia tunc cum ad ipſum pertineat executio, ita & executoriales expedire, quod ſi fecerit ſuperior executoriales ſuæ retinentur in Senatu tanquam nulliter, & ſine iuriſdictione fabricata, & cauſæ ſimpliciter fit Ordinario remiſſio. ibid. n.39

Executio gratiæ ſuper beneficio reſeruato directa Ordinario, ſi eius alteretur natura, & debeat procedere in via ordinaria, tunc iuriſdictione ordinaria procedit. pag. 488. num.28

Executoris datio ad gratiam ceſſauit, ergo gratia amiſit priuilegium executiuum, falſa oſtenditur argumentatio. ibid. num 32. & ſeqq.

Bullæ gratioſæ tres continent partes, rem poſtulatam, & conceſſam, executionem, quam de iure merentur, & executoria dationem. ibid.n.33

Executoris datio ad gratiam, ſi ſit nulla, cætera eiuſdem intacta remanent. ibid.n.34

In omnibus caſibus in quibus litteræ gratioſæ remiſſæ Ordinario per Senatum amittunt priuilegiatam executionis naturam, Ordinarius via ordinaria tenetur procedera, & hac via partes audire. ibid.n.37

Executionem paratam habent litteræ Apoſtol. ob illatum reuerentiam. ibid.n.39

Executiuum priuilegium inhærens litteris Apoſtolicis, aut inſtrumento guarentigiato non alteratur, nec mutatur per Iudicum variationem, & mutationem. p.489.n.44

Sed quocumque vadant, & coram quocumque iudice agatur ex eiſdem executiuam viam retinent non admittendam. ibid.n.45

In executione litterum gratiæ magis extraiudicialiter, quam iudicialiter proceditur. p.491. num.59

Ad executionem litterarum ſi allegetur aliquid requirens altiorem indaginem, in quo cum detur inſtantia, hæc ab Ordinario auferri nequit. ibid.n.60

Executoris litterarum iuriſdictio vbi ceſſat, nequit gratiam exequi; ſed per Senatum Ordinario remittendam. ibid.n.61

Executor ad beneficiũ reſeruatum poteſt executiuè procedere, niſi compareat legitimus contradictor, aut poſſeſſor, quorum cauſam executor remittit Ordinario, vel per Senatum remittendam. ibid.n.62

Executiua via etſi inſtantiam non habeat, Ordinario pertinet. ibid. n.63

Decretum Senatus (quo litteræ merentes ſui natura executionem remittuntur Ordinario) nec immutat, nec poteſt priuilegiatam naturam, ac ideò executiuè procedere debet Ordinarius. p.489.n.48

Executio petita coram alio iudice, & orta competentia per Ordinarium declaratum competentem, non alteratur, ſed coram eo eadem executio poſtulatur. ibid.n.49

Executor ſi ex verbis gratiæ tenetur aſſumere partes iudicis, an poſſit cognoſcere in prima inſtantia, etſi ſubſcriptio deficiat; aſſertio Auguſtini Barboſ. & Nouarij refertur. p.491. num.64

Negatiuè reſoluitur contra ipſos, ibid. num. 65. & ſeqq.

Si executor tenetur aſſumere partes iudicis ex verbis gratiæ ſi eius commiſſio fuerit ſubſcripta, poteſt cognoſcere in prima inſtantia, nec tenetur eam Ordinario remittere. ibid. num.67

Si autem ſubſcripta non ſit, partes iudicis non aſſumit, ſed cauſam Ordinario remittit. ibid. n.68. & ſeqq.

Executor gratiæ, vt poſſit via Ordinaria procedere duo requiruntur, quod ex verbis gratiæ teneatur iudicis partes aſſumere, & quod eius commiſſio ſit ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi. p.492. n.70

In omnibus in quibus executor gratiæ poterat de iure communi, & debebat cognoſcere in via Ordinaria, in iis hodie ex Tridentin. pariter Ordinarius (cui ſit per Senatum remiſſio) Ordinariè procedere debet, ibidem num.75

Et è conuerſo in quibus executor iure communi attento in via executiua procedere tenebatur, pariter hodie Ordinarius tenetur, quando ei ſit per Senatum remiſſio. ibidem num.76

Executor gratiæ ad immittendum in poſſeſſionem eſt ſuaptæ naturæ merus executor, ita vt in eo non procedat diſpoſitio c. ſtatutum, de reſcript. lib.6. ibid. n.77

Et quando tunc fiat mixtus per compatitionem legitimi contradictoris. ibid. n.78. & ſeqq.

Executor gratiæ ad immittendum regulariter procedit extraiudicialiter, niſi adſit poſſeſ-

ſor, aut legitimus contradictor compareat, quo caſu iudicialiter procedit. pag. 493. num. 79

Executor gratiæ nequit hodie ex Trident. aſſumere partes iudicis in prima inſtantia (vbi aliàs de iure communi poterat) cùm hæc Ordinario pertineat, niſi ſua commiſſio fuerit ſubſcripta. ibid. n. 80

Executor gratiæ in Francia non habet aliquam cauſæ cognitionem, ſed ſolam executionem puri & nudi facti, ita vt cauſæ cognitio Ordinario remittatur. ibid. n. 81

In Hiſpania executores cognoſcunt de executione, requirentia tamen altiorem indaginem Ordinario tenentur remittere. ibidem num. 82

Quod intellige in beneficiis reſeruatis, in quibus quoad executionem meram, & extraiudicialem cognitionem ſubſcriptione non indigent, in cæteris tamen non reſeruatis nec de executione cognoſcere valent, niſi ſua ſit commiſſio ſubſcripta. ibid. n. 83. & ſeqq.

Nicolaus Garcia aſſerens executorem gratiæ, vbi adeſt legitimus contradictor, pronunciare diffinitiuè, procedit de iure communi non ex Trident. iuxta Flores de Mena, quem ipſe perperam reprobat. ibid. n. 85

A regula prohibitiua Trident. ſolum excipiuntur executores ad beneficia reſeruata; ergo in cæteris inuiolata manet, ita vt egeant ſubſcriptione. ibid. n. 86

Executor gratiæ poteſt ſummariè cognoſcere de legitimitate contradictoris, ſuſpenſa principali cognitione, quæ in via Ordinaria pertinet Ordinario. p. 494. n. 89. 90. & 91

Executor pro immittendo prouiſum Apoſtol. poſſeſſione vacante, non tenetur aliquem citare. ibid. n. 92

Executiua via ceſſat, & Ordinaria agendum erit, vbi ad immiſſionem concurrit paritas titulorum. p. 495. n. 99

Secundus executor ad gratiam datus in defectum prioris quando acquirit iuriſdictionem. p. 496. n. 100. remiſſiuè.

Secundus executor datur ad viam executiuam in negligentiam prioris, quæ atque eius iuriſdictio ceſſant, comparente legitimo contradictore, cuius cauſa ordinariè erit tractanda. ibid. n. 101

Executor primus tranſactis triginta diebus, an poſſit re integra etiam inuito impetrante exequi gratiam ſibi commiſſam. ibid. n. 102

Et quid quando poſt triginta dictos dies declarauit non poſſe procedere. ibid.

Executor ante immiſſionem tenetur quærere, & citare poſſeſſionem, ſi adeſt, vel ſi litteræ ſub intruſione ſint expeditæ, & eum in via Ordinaria, non executiua (quam rectè impedit) audire. ibid. n. 105

Executor merus quando efficiatur mixtus. p. 497. num. 113

Executor quando in Bullarum executione debet aſſumere partes iudicis, & via Ordinaria audire ſi ſeruata forma Trident. fuiſſet datus, ita & iis caſibus Ordinarius procedere debet Ordinariè, facta ſibi per Senatum Bullarum remiſſione. p. 504. n. 102

Sententia vulnerans inſtrumentum executiuum ſi fuit nulla, non impedit eius executionem. p. 141. n. 116

Executiones omnes ſunt comprehenſæ ſub diſpoſitione vniuerſali Trident. in c. cauſæ omnes. ibid. à n. 39

Nec aliud diſpoſuit conſtitutio Gregor. XIII. vt oſtenditur. ibid. n. 41. vſque ad 57

Executoriales. Vide *Tertius.*

Executoriales obtentæ in Rota, vbi cauſa cœpta fuit in prima inſtantia non concurrente conſenſu partium, & Ordinarij, tanquam nullæ non præſtant impedimentum, quominus retentæ in Senatu, cauſa denuo tractanda Ordinario remittatur. pag. 324. à n. 13. cum ſeqq.

Executoriales contra formam Concilij obtentæ ſunt nullæ ex defectu iuriſdictionis. ibidem n. 14. cum ſeqq.

Executoriales obtentæ ablata prima inſtantia Ordinario abſque eius ſimultaneo conſenſu retinentur in Senatu illi remiſſa cauſa denuo cognoſcenda. p. 347. n. 43. & ſeqq.

Executoriales obtentæ in prima inſtantia contra formam Tridentin. ſuper articulo incidenti, puta manutentione, multo magis retinentur in Senatu p. 351. n. 57. & ſeqq.

Executoriales obtentæ in Rota per contradictas, pendente recurſu retentionis, aut remiſſionis monitorialium percutientium primam inſtantiam, an ſub decreto retentionis, aut remiſſionis lato, aut ferendo per Senatum comprehendantur. pap. 344. num. 1. cum ſequent.

Executoriales obtentas non comprehendi ſub decreto Tridentin. in cap. cauſæ omnes pluries, & S. Congregatio, & Rota declararunt. ibid. n. 2

Executoriales obtentæ in Rota termino monitorialium ſuſpenſo per recurſum pendente in Senatu nullæ ſunt. p. 347. n. 31

Executoriales in Rota nulliter obtentæ nullum præſtant impedimentum protectioni Trid. ibid. n. 32

Executoriales contra indefenſum vtentem ſub ſeneto Regis recurſu fraudulenter obtentas, ipſo pendente ſuper monitorialibus percutientibus primam inſtantiam retinet Senatus, vt cauſa nouiter coram Ordinario incipiatur. p. 350. n. 63. & ſeqq.

Declarationes S. Congregat. dicentes per cap. cauſæ omnes non excludi executoriales obtentas pertinent tantum ad inferiorum iuriſdictionem prætenſam, de quo in §. ad hæc eiuſdem. ibid. n. 72

Executoriales obtentæ contra formam Trid. præſeruantis primam inſtantiam Ordinariis ſunt nullæ ipſo iure ex defectu iuriſdictionis. p. 351. n. 73

Executoriales contra formam Trid. ante recurſum ad Regem obtentas, ſi retinet Senatus, multo magis eo pendente obtentas retinebit. ibid. n. 74

Executoriales legitimè per Superiorem expeditæ quo actio in factum ex eis proponitur contra debitorem condemnatum ibidem tamen non ſeperrum, traduntur vincenti, vt illis vtatur coram Ordinario. p. 390. n. 54

Executoriales expediuntur in Rota ad quam cauſa legitimè fuerat deuoluta, in partibus exequendæ, & committendæ. p. 405. n. 1. cum ſeqq.

Executoriales Romæ expeditæ contra creditorem, an in eius debitorem licitè dirigantur, Ita vt iſte recurrens nequeat in Senatu obrinere remiſſionem Ordinario. ibid.n.a & ſeqq.

Executoriales contra creditorem expeditæ exequuntur contra eius debitorem adſtrictum ex gauarentigia, aut debitum confitentem. ibid.n.3

Nec tune cauſa eiuſdem recurrentia ad Senatum Ordinario remittenda. ibid.n.4

Executoriales contra creditorem Romæ expeditæ non diriguntur contra eius debitorem Clericum noo adſtrictum guarentigia, ſed eius cauſa remittenda Ordinatio per Senatum. ibid.n.5.& ſeqq.

Executoriales obtentæ contra vnum quæ tertio non nocent, licet iſtius cauſam Ordinario remittat Senatus executoriales non retinet, ſed vincenti tradit, vt contra comprehenſos illis vtatur coram executore. p.407.n.24

Quod procedit in ſimilibus aliis litteris in prima inſtantia contra vnum licitè expeditas, contra alios verò non, ſed horum cauſam Senatus remittit Ordinario. ibid.n.25

Executoriales an ſint expediendæ à iudice ad quem, vel à iudice à quo valdè controuerſum eſt. p.408.n.1.cum ſeqq.

Executorialium expeditarum per Superiorem (ad quem legitimè deuoluta fuit cauſa) remiſſio non ſit per Senatum Ordinario, quia eius prima inſtantia percuſſa non dicitur. ibid. n.18

Niſi in duobus caſibus in quibus limitationem patitur regula generalis. ibid.n.19

Cauſa executionis quando eſt remittenda Ordinario, executoriales legitimè expeditæ per iudicem appellationis tradendæ ſunt vincenti, vt illis coram Ordinario vtatur. p.411. num.38

At ſecus quando ſententia Ordinarij ex aliquo accidenti tranſiuit in rem iudicatam, quia tunc eum ad ipſum pertineat executio, ita & executoriales expedire, quod ſi fecerit Superior ſuæ executoriales retinentur in Senatu tanquam nulliter, & ſine iuriſdictione fabricatæ, & cauſæ ſimpliciter ſit Ordinario remiſſio. ibid.n.39

Litterarum executionem iam peractam Senatus virtute decreti retentionis per ſe ipſum reponere nequit. p.148.n.1

Ad litterarum Apoſtol. executionem nunquam vnus ſolus nominatur executor, vt ſic prouideatur impedimentis contingentibus. ibid. num.5

Litterarum Apoſtol. executio directa iudicibus particularibus per Senatum remittitur Ordinario, cui prima inſtantia competit deficiente ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi. p.154 n.61

Retentio litterarum fit, ne procedatur ad earum executionem, at remiſſio earum ad Ordinarium, ad iam factam deſtruendam, & reponendam. p.155.n.77

Sicuti in ſubſtantialibus idem eſt diſpoſitum in patrimonialibus, quod in beneficiis patronatus laicorum, idem quoad executionem diſpoſitum eſt intelligendum. pag.157. num.105

Executor ſpecialiter datus à Sede Apoſtolica ad executionem litterarum nullum habet in Regno Superiorem, ad quem recurratur pro earum ſuſpenſione. p.149.n.10

Per decretum violentiæ executorem vim facere, & reponere intimatum executori, & facta repoſitione, decretum retentionis plenum conſequitur effectum. p.148.n.2

Executore mortuo, vel abſente extra Regnum, à quo repoſitio peractæ executionis ſit facienda virtute decreti violentiæ? ibid. num.3

Executoribus pluribus inſolidum nominatis per præuentionem vnius cæteri non excluduntur perpetuò, ſed iſto mortuo, aut abſente vnus ex ſuperſtitibus proſequitur cauſam in eodem ſtatu. p.149.n.6

Cap. cum plures, 8. de officio Deleg. lib.6. expenditur, & latè exornatur. ibid. & num. ſeqq.

Si plures ſint ſuperſtites executores nominati, quis eorum adimplere tenetur decretum Regium violentiæ. ibid.n.10.& ſeqq.

Executore mortuo, electionem præuentiuam vnius ex ſuperſtitibus nominatis pertinere vtrique parti, conſtanter tuetur Author contra Pax. ibid.n.14.& ſeqq.

Eligendi vnum ex ſuperſtitibus executoribus facultas ſi competeret impetranti præuentiuè, graue foret inconueniens, qui vel tardius, vel nunquam eligeret. p.151.n.30

Executore, qui cœpit cauſam, longè abſente poteſt vnus ex ſuperſtitibus in commiſſione nominatis eam reaſſumere in eodem ſtatu, & proſequi. p.152.n.36

Executore mortuo, vel abſente, qui vim intulit, quando poterit recurri ad Ordinarium pro repoſitione poſſeſſionis, & attentatæ executionis. p.154.n.60

Referuntur quamplurimæ prouiſiones Regis expeditæ in variis occaſionibus ad impediendam executionem litterarum Apoſtol. expeditarum in Romana Curia in præiudicium primæ, & vlterioris inſtantiæ S. Inquiſitionis, vel aliter infringentium ſua priuilegia. p.467.n.46. vſque ad n.51

Rex Catholicus examinat, & retinet litteras in derogationem priuilegiorum S. Inquiſitionis non ſolùm ex vi ſuæ Regaliæ generalis, verùm ex indultis Apoſt. ius ei attribuentibus, vt ſine ſuo conſenſu nullæ huius generis à Romana Curia expediantur, aut executioni dentur. p.470.n.54

Exemplum, Exempla. Vide *Tranſſumptum, Sumptum.*

Exemplo apum, & gruum Reges dantur ad regimen, & protectionem Vaſſallorum. p.11. num.74

Deciſio Rotæ ſingularis refertur circa fidem adhibendam exemplo litterarum Apoſtol. plura continens. p.393.n.84

Exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ an in Senatu probet ſubſcriptionem propriæ manus. p.430.n.1. cum ſeqq.

Exemplum deſumptum à protocollo vitiato fidem non facit, vti productum à radice infecta. ibid.n.5

Exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ ſolemniter deſumptum integram fidem facit in Senatu ad docendum de ſubſcriptione commiſſionis. p.431.n.12. cum ſeqq.

Exemplum

Exemplum rectè deſumitur ex ſignatoria,& ſupplicatione ſubſcripta in iis in qoibus in iudicio fidem facit. p.432.o.6

Exemplum redditur de Cardinali expulſo à Regno Franciæ turbaote Regni ſtatum.p.91.oum.56

Aliud ſimile exemplum reperitur io Hiſpania ex qua Nuncius Apoſtolicus fuit expulſus eadem cauſa. ibid.

Exemptus, Exemptio. Vide *Religio.*

Exemptus citatus, vt extra ſuum Regnum, vel Prouinciam,in qua ſuum Conſeruatorem habet, reſpondeat an vti poterit Regalia protectionis, vt Senatus cauſam ſuo conſeruatori remittat. p.276.o.79

Exempti in prima inſtaotia oequeunt euocari ad Curiam Roman.iuxta pacta inter Papam, & Reges Hiſpaniæ, Franciæ,Belgiique Principes. ibid.n.80

Exempti euocati extra Regonm babent ius reuocandi domum ad Iudices ſuos Cooſeruatores ex priuilegio. ibid.n.81

Exemptis euocatis extra Regnum licet querela ſupplicare Pontificem, imò etiam Conſeruatoris officium inuocare, quibus fauet Trident. io cap. cauſæ omnes. ibid.num.82. & ſeq.

Exemptorum protectio euocatorum ad Romanam Curiam in prima inſtantia prouenit tam ex protectione vniuerſali Regis, quàm ex ratiooe Trident. p.277.n.86

Exempto ſimul conceditur facultas eligendi Conſeruatorem oe eum tanto diſpendio cogatur litigare io Romana Curia. ibidem num.87

Exempti qnibos ad maiorem fauorem datur Conſeruator in ſua Prouincia, amitterent priuilegium Iuris Communis, ſi per reſcriptum noo ſubſcriptum ab eo auocarentur cauſæ in prima inſtantia, vel ſi illi vocareotur ad Curiam Romanam. pag. 278. n.96

Exempti ſunt prohibiti extra Regnum eligere Conſeruatorem, ne oaturales moleſteotur ex decreto Senatus impreſſo 66.in ordine. ibid. n.97.cum ſeqq.

Exempti Religioſi,& alij licitè vti poſſunt protectionis Regalia, & recurſu, ſi contra eos impetretur commiſſio oon ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi io prima inſtantia, vt retineantur in Senatu, remiſſa cauſa Conſeruatoribus ſuis. p.279.n.102

Exemptio quantumois ampliſſima nihil prodeſt exempto aſſumeoti qualitates, ob quas ſubeſt Ordioario. p.314.n.10.& ſeqq.

Qualitates diuerſæ poſſunt concurrere in eodem corpore,ita vt ratione voius detur exemptio, ſecus reſpectu alterius. ibid. n.13. cum multis ſeqq.

Exemptio à ſolutiooe conceſſa per Regem alicui priuato cedit in damnum Regis, non Regni concedentis certam ſummam. p.105. à n.55.

Exemptio à iuriſdictione ordinaria ooo inducitur,quaodo Eccleſia,aut Hoſpitalis alterius protectioni committitur. p.18.n.158

Exemptus nequit prorogare iuriſdictionem alterius in præiudicium ſuperioris. p.178. o.24. & ſeqq.

Exemptioni ab Ordinario non poteſt Abbas renunciare abſque ſui Conuentus conſenſu. ibid.n.30

Exemptus licet poſſit prorogare iuriſdictionem Ordinarij, id procedit,quaodo non redundat in alterius præiudicium, ſed proroganiis tantùm. ibid.n.32.& ſeqq.

Exemptio Vicorum ab aliqua ciuitate ad Regem pertinet,& loco exempto aſſignare.p.180. oum.10

Locus exemptus Prælati à iuriſdictione Epiſcopi, oon deſinit eſſe de Diœceſi, & io Diœceſi Epiſcopi. p.220.o.35.& 36

Eximere appellantem ab inferioris iuriſdictiooe quoad alias cauſas ſeparatas, nequit ſuperior. p.229.n.6

Exempti Religioſi etſi ſuæ reouocient exemptioni, & io Ordinarium conſentiant, Senatus eorum cauſas Ordinario noo remittit. p.271. n.15.& ſeqq.

Exempti ab Ordioario, & immediatè ſubiecti Papæ abſque eius conſenſu nequeunt exemptioni renunciare. ibid.n.16

Quia in Papæ præiudicium renuociare nequeunt. ibid.o.17. cum ſeqq.

Exemptus ab Ordioario abſque Pontifice (cuius exemptio intereſt) renuociare nequit exemptioni. ibid.n.19.& ſeqq.

Per exemptionis priuilegium regulares efficiuntur immediatè ſubiecti Sedi Apoſtolicæ abſque cuius licentia in aliam nequeunt cooſentire iuriſdictionem in illius præiudicium. p.272.n.36.

Exemptionis priuilegium qua ratione concedi ſoleat Religioſis. p.273.n.37

Exemptionis ius ita eſt coniooctum cum iure ſuperioris, vt commodè ſeparari nequeat. ibid.n.38

In exemptionibus Eccleſiaſticis oon datur ſeparatio inter exemptos, & Sedem Apoſtolicam; in aliis verò ſic in præiudicium ſolius renuociantis, noo tamen ſuperioris. ibidem num.59

Exemptiooi ab Ordinario in fauorem priuati & ſingulorum liberè qui reounciat. p.275. num.67

Per exemptionis renunciationem validam Ordinarius ipſo iure recuperat iuriſdictiooem. ibid.n.68

Exemptus non ſubmiſſus immediatè Sedi Apoſtolicæ poteſt prorogare iuriſdictiooem Ordinarij,& eidem ſe ſubmittere. ibid.num.70. & ſeq.

Exempti renoociatione inualidè facta Senatus non vtitur regalia protectionis in fauorem Ordinarij, cum Tridentin. in cap. cauſæ omnes in exemptis oon procedat. p.276. num.75

Paulus Piaſequius reprobator, dicens, Religioſos maximè cum toto Conuentu poſſe renunciare exemptiooi,& ſe ſubmittere Ordinario. ibid.o.76. & ſeqq.

Contra reos exemptos io iudiciis mixtis Nuncius validè expedit commiſſionem in prima ioſtantia. p.311.n.30.cum ſeqq.

De exemptorum cauſis cognoſcit Legatus à latere. ibid.o.33

Cognitio de exemptis eſt de reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, quam repræſentat Legatus de latere. ibid.n.34

Ioter plures Reos coouenieodos io actionibus

mixt

mixtis ſiue Clericos, ſiue laicos ſi adſit exemptus, Nuncius vti omnium ſuperior Eccleſiaſticus licitè expedit commiſſionem in prima inſtantia per Senatum non retinendam. ibid.n.36

Exempti ſubſunt immmediatè Sedi Apoſtol. de quorum cauſis Conſeruatores, non Ordinarij cognoſcunt. p.313

Exemptus ad parochialem, munus ve non exemptum promotus coram Ordinario conuenitur in tangentibus parochialem, vel munus. ibid. num.2

Religioſus vel alius exemptus promotus ad parochialem non ſubiectam Prælato Monaſterij eximitur à Prælati poteſtate, & ſubintrat iuriſdictionem Ordinarij reſpectu parochialis. ibid.num.5

Exemptus ob Religionem ſi ratione parochialis ſubiectæ Ordinario contrahat, vel delinquat, etiam familiares Cardinalium ſubſunt iuriſdictioni Ordinarij. ibid.n.5

Etſi ſit familiaris Papæ. ibid.n.6

Niſi poſſeſſio beneficij nondum ſit exempto quæſita. ibid.n.7

Exemptus ratione rei non exemptæ Ordinario ſubeſt, quandiu in eius adminiſtratione degat. ibid.n.9

Exemptus effectus prior Monaſterij coram Ordinario conuenitur. ibid.n.10

Exemptus ſubeſt Ordinario ratione officij, vel publicæ functionis. ibid n.11

Contra exemptum commiſſio non ſubſcripta in tangentibus adminiſtrationem non exemptam retinetur in Senatu remiſſa cauſa Ordinario. ibid.n.12

Concilij Trident. decretum refertur, quo diſponitur, exemptum quemlibet ratione beneficij ſubeſſe Ordinario. ibid. n.13

Quod exornatur ſinguiati Rotæ deciſione continente plurimas mirabiles doctrinas. ibid. num.14

Exemptioni ex priuilegio præualet qualitas ſuperueniens habens à iure communi certam determinationem quando vtraque concurrit. ibid n.24. cum multis ſeqq.

Qualitates diuerſæ poſſunt concurrere in eodem corpore, ita vt ratione vnius quis ſit exemptus, ratione vero alterius ſit Ordinario ſubiectus. ibid.n.23.& 24

Super exemptionis exceptione Ordinarium non poſſe cognoſcere, qui teneant. pag. 318. num.4

Super exemptione oppoſita coram Ordinario iſte cognoſcere nequit. ibid.n.6

De exemptione competente ex priuilegio non ex conſuetudine Ordinarius cognoſcit.p.319. num.12

Exemptionem allegans ſupponit perneceſſe antecedentem ſubiectionem, & Diœceſim.p.320. num.25

Exemptio ab Epiſcopo conceſſa, an valeat in præiudicium ſucceſſorum. ibid.n.19

Exemptionem prætendens ab Ordinario ex immemoriali poſſeſſione ſola non obtinet manutentionem contra Ordinarium. pag. 311. n.44 & 45

Secus ſi cum poſſeſſione oſtendat ſimul priuilegium. ibid. n.46

Nuncius virtute clauſulæ (cum poteſtate Legati de latere) cognoſcit de cauſis exemptorum Sedi Apoſtol. immediatè ſubiectorum.p.371. num.17

Eraſmus à Chochier confusè loquens d. Legatis miſſis non habentibus iuriſdictionem in exemptos, declaratur. ibidem numer. 19. & 20

In exemptorum cauſis facta commiſſio Ordinario à Canone etiam tanquam S. Apoſtol. delegato, an vti Ordinarius, an vti delegatus procedat. p 382.n.32. & ſeqq

Ab Epiſcopo procedente iuriſdictione delegata contra exemptos ad Papam appellatur. ibid. num.33

In cauſa commiſſa Ordinario contra exemptos vti Delegatum procedere, dixit Eraſmus à Choehier. ibid. n.34

Contrarium, vt verius defendit Autbot. ibid. n.35.& ſeqq.

Exemptio ſupponit anteriorem ſubiectionem Ordinario de iure Communi. ibid.n.37

Exemptionis impedimentum tollitur, data Ordinario facultate à Canone, vt liberè procedat in cauſa exempti. ibid.n.38

Semel exemptionis, & auocationis impedimento ſublato, & ceſſante in aliquo caſu Ordinarius ipſo iure recuperat iuriſdictionem in exemptum. ibid. n.39

Auguſtin. Barboſ. obſeruatio, quod facta commiſſio Ordinario à Canone in exemptos procedat in eos poteſtate ordinaria, cum ſemel ſublatum ſit impedimentum, & ſubintret iua commune recuperatum. p.383.n 47

Eraſmus à Choehier contrarium ſentiens manifeſtè conuincitur. ibid.n.48

In cauſis exemptorum in quibus à iure datur Ordinario cognitio etiam tanquam S. Apoſtol. delegato commiſſio non ſubſcripta retinetur per Senatum, Ordinario remiſſa cauſa in prima inſtantia. ibid.n.49

Caſus in quibus Ordinarius procedit in exemptos.ibid.n.50.remiſſiuè.

Exemptio Clericorum, & eorum bonorum non extenditur ad neceſſitatem naturalis defenſionis. p.29.n.66.& ſeqq.

Exempti ſi non habent iudicem in Regno apud Regem conueniuntur, ne in eo deficiat iuſtitiæ adminiſtratio contra commune, & publicum bonum. ibid.n.68

Exhibitio, Exhibere.

Sola exhibitio priuilegij abſque poſſeſſione exemptionis non violenta, nec clandeſtina non ſufficit ad excludendum Ordinarium à manutentione. p 320.n.30

Ex ſola exhibitione priuilegij (quod reſpicit pentiorum) non priuatur Ordinarius poſſeſſione. ibid.n.33

Expenſæ.

Ad expenſarum refectionem non teneri, qui vna via omiſſa, aliam aggreditur, paſſim obſeruat Rota. p. 65 n.7. & 9

In expenſis condemnare debet Senatus friuolè & calumnioſè vtentem ſalubri remedio retentionis litterarum Apoſtol. p.196. n.82

Fideiuſſorem de ſoluendis expenſis impetrans, præſtare prius debet oppreſſus, antequam ſibi tradatur prouiſio ordinaria retentionis petitæ, & procuratorem in Senatu dimittere iuxta duo decreta Senatus relata. ibid.num.83.cum ſeqq.

Victor poteſt appellare ab omiſſione condemnationis

Digitized by Google

demnationis expenſarum, ſi præuenerit victum in appellando. pag. 451. numer. 45. & ſeqq.

Expreſſum, Expreſſio. Vide *Auocatio.*

Extraiudicialiter.

Extraiudicialem inſtructionem tantum, non iudicialem indagationem requirit examen litterarum ad retentionem. p.192.n.17.& ſeqq.

Senatui ad ſolam ſui inſtructionem ſufficeret extraiudicialis informatio ſine partis citatione etiam per teſtes ſumenda ad retentionem Bullarum. ibid. n.20.& ſeqq.

Extraiudicialiter geruntur ea, quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, ſed coram iudice competenti. p.264.n.35

Commiſſio de diſpenſando vbi nullus adeſt contradictor, non requirit iudicium contentioſum, ſed extraiudicialem cognitionem. p.220. n.37

Ab extraiudiciali actu geſto per Ordinarium per viam appellationis, an licitè ab eo recedatur in prima inſtantia. p.229 n.10

Extraiudicialiter proceditur in executione Breuis Cameralis in qua nec datur iudicium, nec inſtantia. p.263 n.14

Extraiudicialis executio Breuis Cameralis quando in iudicialem mutatur per oppoſitionem legitimi contradictoris, mutatur etiam diſpoſitio Greg. XIII. ita vt Ordinario pertineat in prima inſtantia cognitio. ibid.n.16.& ſeqq.

Extraiudicialis actus non habet inſtantiam. p.264.n.34

Extraiudicialis actus prima cognitio proponenda coram Ordinario, aliter offenditur diſpoſitio Trid. vti declarauit S. Congreg. ibid. num. 35

Extraiudiciales ſunt actus capitulares, cum capitulum iuriſdictione careat. p.361.n.1. cum ſeqq.

Extraiudiciales actus quandiu ſuam retineant primam naturam, & ex quibus cognoſcatur fuiſſe in eis extraiudicialiter proceſſum. ibid.n.4.

Extraiudiciales actus vt ſunt electio, collatio, & omnis beneficiorum prouiſio, examen ſcientiæ, & habilitatum, ſeu incapacitatum eligentium, ſeu eligendorum, ſua primæua natura attenta, & extraiudicialiter tractantur, ibid.n.3

Extraiudicialis actus per oppoſitionem contra perſonas eligentium, aut eligendorum, vel iam electorum factam à legitimo contradictore amittit ſuam naturam, & fit iudicialis. ibid.n.5

Extraiudicialiter grauatus à Capitulo, aut comparet ſimpliciter dicendo electionem nullam, aut eligentes eligendum, ſeu electum iuris defectum pati. p.362.n.9

Aut ſimul cum oppoſitione contra electum, aut eligendum appellationem emittit, ibid. num.10

Contra extraiudiciale grauamen duo ſunt deſcripta remedia, querela ſimplex, quæ quandocumque intentatur; & appellatio intra decendium emittenda. ibid n.11.& ſeqq.

Duæ declarationes Sacræ Congregation. recenſentur, quibus dicitur à grauamine extraiudicialiter illato per Ordinarium appellationem emittendam ad eius Superiorem non obſtante Trid. in cap. cauſæ omnes. p.363. num.16

Per actum extraiudicialem, nempe collationem factam ab Ordinario, eius conſumitur prima inſtantia. ibid.n.17

Executor gratiæ ad immiſſionem regulariter procedit extraiudicialiter, niſi adſit poſſeſſor, vel legitimus compareat contradictor quo caſu iudicialiter procedit. pag.493.n.79. & ſeqq.

Extraneus. Vide *Alienigena*, *Extremum.* Vide *Media*, *Ratificatio*, *Fictio.*

F

Facilis, Facilius.

Facilius tolleratur ius quæſitum, quam ius quærendum. p.134.n.49

Facilius impeditur ius competiturum quam extinguatur adquiſitum. ibid.n.50

Facilius impeditur introductio, quam productum ineſſe. ibid.51

Factum. Vide *Spirituale*, *Retentio*, *Cognitio.*

Non omnia, quæ poſſunt fieri ſunt facienda, vbi adeſt inconueniens. p.83.n.55

Multa facienda prohibentur dum ſunt in ſuo creationis principio, quæ facta tamen tenent. p.134.n.52

Licentia obtenta ad faciendum porrigitur ad iam factum, vbi actus dependet à voluntate, & poteſtate concedentis. pag. 137. num. 74. & 76

Permittens aliquid de nouo fieri, videtur confirmare iam factum, niſi alia ratio in contrarium ſuadeat. ibid. n.79.& ſeqq.

Media proportionata adhibita per Senatum ad detegendam cauſam ſunt merè temporalia, & mero facto nitentia. p.192.n.31

Examen litterarum obtentarum per alienigenam cadit ſuper mero facto temporali, an ſit originarius, vel extraneus, quod incapax eſt ſpiritualitatis. ibid. n.32

Examen litterarum in derogationem iuris patronatus laicorum, vel Regis cadit ſuper mero facto, an quis ſit in quaſi poſſeſſione iuris patronatus, nec ne, ibidem numer.33.& ſeqq.

Examen Senatus ſuper commiſſionibus contra primam inſtantiam Ordinarij vertitur ſuper mero facto, an adſit ſubſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi, nec ne. ibid.n.36

Subſcripta an ſit commiſſio facti quæſtio eſt, cum ſubſcriptio in manufactura conſiſtat. ibid.n.37

De facto rei ſpiritualis incidente in principalem cauſam quilibet ſæcularis cognoſcit. p.193.n.39

Controuerſia incidens quando dicatur meri facti, aut iuris. ibid. n.40

Quem poſſidere, vel in poſſeſſione eſſe quæſtio eſt meri facti, non iuris. p.192.n.34

Factum quod non reuelat, fieri non debet. p.194. num.54

Factum legitimè retractari non debet, licèt caſus poſtea eueniet, à quo non poſſit inchoari. p.332.n.8

Ex

Digitized by Google

Ex duobus factis, de quorum anterioritate non apparet, fingitur præcisè, quod facit actum valere. p.292.n.4
Quod communiter fit, legitimè factum cenſetur. p.348.n.44
Factum quod non reuelat, fieri non debet. p.390. num.50
In facto conſiſtit ſubſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi eum eius manufacturam requirat. p.426.n.16.& ſeqq.

Facultas. Vide *Licentia.*

Facultas tollendi violentias Principi competit ex conſuetudine immemoriali. p.117.n.6
Facultates Nunciorum Sedis Apoſtol. exhibentur in Senatu, vt ibidem examinentur. p.120. num.37
Vide *Nuncius.*
Facultas à iure concessa reuocandi, aut impugnandi actum expirat post actum iam conſummatum. p.133.n.45.& ſeqq.

Falſum.

Falſitas litterarum Apoſ. & ſubreptio ſimplex non pertinent ad retentionem earum, nec cauſæ legitimæ retentionis ſunt. p.114.n.37. vſque ad n.40
Super falſitate, ſubreptione, aut dolo litterarum Apoſtolicar. commiſſio impetrata in prima inſtantia retinetur per Senatum remiſſa cauſa Ordinario cognoſcenda. p.360. n.22
Limita vt n.23
Falſitas facilius committitur in ſupplicatione, quam in litteris expeditis. p.430.n.3
Verum eſſe non poteſt, quod falſo principio nititur. p.431.n.8.& ſeqq
Ob falſam cauſam in ſupplicatione appoſitam, & relatam anullatur conceſſio tam in gratioſis, quàm in commiſſionibus iuſtitiæ. p.434 n.34.& 35

Fatalia.

Fatalia non currunt pendente cauſa in Conſiſtorio Principis. p.186.n.19

Fauor, Fauorabilis.

Fauorabilis debet iudicari recurſus retentionis, quatenus tendit in vtilitatem Reipublicæ. p.92.n.72
Fauorem Ordinarij, & ſubditorum ſimul reſpicit diſpoſitio Trident. in cap. cauſæ omnes, ideò vnius conſenſu non valet renunciatio. p.172.n.n.35.& ſeqq.
Decretum Tridentin. in cap. cauſæ omnes, an fuerit inductum in fauorem ſolius Ordinarij, cuius iuriſdictio fauorabilis, & naturalis dicitur. p.214.n.1. cum ſeqq.
Vel in fauorem litigantium potius ſit inductum, ne cum tanto diſpendio extra ſuas Prouincias litigare cogantur. ibid. num. 4.& ſeqq.
In fauorem tam Ordinarij, quàm ſubditorum ſimul fuit inductum decretum, capit. cauſæ omnes, cum damna ſint communia, vbi adducitur declaratio S. Congreg. ibid. num. 5. & ſeqq.
Fauore plurium introductum vnius renunciatione non tollitur. p.215.n.10
Fauor, aut priuilegium commune vnius renunciatione non ceſſat. pag. 216. n. 20. cum ſeqq.

Fictio, Fingere.

Fictio in caſu ficto idem operatur, quod veritas in caſu vero. p.402.n.46
Fictio tranſlatiua ſequitur vtrorumque extremorum habilitatem. p.348.ſub n.52

Fideiuſſor, Fideiuſſio.

Fideiuſſorem de ſoluendis expenſis impetranti, & procuratorem ad proſequendam cauſam prius relinquere debet oppreſſus in Senatu, antequam tradatur prouiſio ordinaria retentionis petitæ. Vbi duo decreta Senatus ad hoc ipſum recenſentur. p.196.n 8
Fideiuſſio iudicialis de reſtituenda re, vel pecunia præſtita Reo condemnato fingit rem, & pecuniam penes reum eſſe. p.300.n.11

Finis.

Cui competit tractare de fine conuenit etiam tractare de mediis neceſſariis ad finem. p.193. num.43
Potentia omnis tanquam virtus ad finem diſponit de iis, quæ ſunt ad finem. ibid. n. 44. & ſeqq.
Ad finem boni ordinata non debent mala operari. p.349.n.52
Finis Reges creandi eſt tuitio Regni. p.12.n.93
Finis creandorum Regnorum is eſt, vt vaſſalli in pace conſeruentur. p.92.n.75
Finibus certis concluditur Regalia retentionis, & iniuncta ad finem impediendi executionem faciendam, vltra progredi non poteſt. p.131.n.35.& ſeqq.
Habens ius cognoſcendi circa finem pro bono communi, habet ad media proportionata, vt auferatur vis. p.192.n.30. & ſeqq.

Fiſcalis, Fiſcus. Vide *Concordia*, *Tranſactio.*

Fiſcales Regios non comprehendi in Bulla Cœnæ ſupplicantes à litteris Apoſtolic. ob bonum publicum Regni, aut Regis. p.39.n.62. & ſeqq.
Fiſcalis Regius non adſtringitur ex Bulla Cœnæ, vt ſuis expenſis, aut Regis proſequatur ſupplicationes emiſſas à litteris Apoſtolicis retentis. p.42.n.82
Fiſcalis Regius in his, quæ tangunt publicum Regi, aut Regni præiudicium legitimus, eſt contradictor. p.42. n.123
Fiſcalis interuentus an ſit neceſſarius in concordia inita inter collitigantes pendente recurſu retentionis, ita vt inſuper illum proſequi valeat. p.170. à n.1. & ſeqq.

Forma. Vide *Subreptio*, *Subſcriptio.*

Nouam formam induxit Tridentin. duo ſpecialia continentem contra ſtylum Roman. Cur. ne facile cum tanto partium, & ordinarij diſpendio, curialiumque ſuggeſtionibus cauſæ auocentur in prima inſtantia. p.240. n.16. & ſeqq.
Forma ſubſcriptionis propriæ manus cum ſit perſonaliſſima, à perſona Papæ non receditur. p.241.n.17
Forma noua, & irregularis contra ſtylum fuit inducta à Trident. in commiſſionibus auocatoriis in prima inſtantia expediendis nempe ſubſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi. ibid. num.19.
Formam inducere cenſetur lex quando aliquid denuo diſponit cum certis modificationibus. ibid n.23. & 24
Quando per additionem mutata dicatur forma, aut inſuper antiqua maneat. p.237. 27. ſemiſſuè.
Formam inducit lex quando in actu requirit ad

Digitized by Google

eius probationem certas qualitates, & modificationes. p.241. n.24

Forma & ordo ſubſtantialis datur, vbi adeſt prius, ac poſterius. p.227. n.28

Forma ſubſcriptionis de qua in Tridcnt. nec ſanat, nec ſupplet cæteras nullitates, & requiſita in commiſſionibus aliunde prouenientia de iure communi, aut alio ſtatuto. p.228. n.34

Forma eſt quando ſic eam lex vocat. pag.241. num.24

Forma continet ſolemnitatem. p.242.n.34

Solemnitas requiſita à lege forma dicitur. ibid.

Formæ nihil addi, vel detrahi poteſt. ibid.

Formæ ſubſcriptionis defectus viriat non tantum commiſſionem, ſed & omnia inde deriuatiua, citationem, inhibitionem, proceſſum, & ſententiam. ibid. ſub n.34

Forus.

Plures ſunt caſus, quibus de Iure Canonico ſortitur quis forum alienum. p.223. n.8

Trident. in cap. cauſæ omnes præſeruans primam Ordinatij inſtantiam non ſuſtulit legitimos modos, quibus de iure alienum forum ſortiri poterat. ibid.n.9

Adducitur ad idem declaratio S. Congregat. ibid.

Ratione contractus ſortitur quis forum, quia iudex loci contractus dicitur competens. p.131. n.2. cum ſeqq.

Forum quando ſortiatur quis ratione contractus, & quando ad forum contractus facienda erit remiſſio, & an requiratur vt ibidem reperiatur obligatus, & de aliis remiſſiuè. ibid. n.3

Forum ſui Ordinatij in prima inſtantia declinare, & Curiam Papæ adire poteſt, etiam hodie Clericos pupillus, & cæteræ miſerabiles perſonæ. p.449. n.37

Forum quando quis dicatur ſortiri, & in quibus caſibus, & de tota materia. p.231. n.11. remiſſiuè.

Forum alienum quis ſortitur ratione delicti, & iudex loci vbi perpetratur, eſt competens in prima inſtantia. ibid.n.12

Nec eius cauſam Senatus remittit Ordinario. ibid. n.13

Forus debitoris in executiuis attenditur, ſicuti in cæteris cauſis Ordinariis. pag.263.n.18

Forus mutatur per priuilegium ſuperueniens lite cœpta per citationem nullam. pag.288. num.69

Rei diuerſorum fororum ſunt conueniendi coram vno iudice omnium ſuperiore ratione cauſæ indiuiduæ. p.309. n.14 & 15

Forum ſortitur quis ratione contractus, quia de iure iudex loci contractus dicitur competens. p.397. n.3

Fori proprij renunciatio expreſſa in contractu alibi celebrato tribuit iuriſdictionem iudici loci contractus contra obligatum etiam ibi non repertum. p.398.n.18

Fori renunciatio non valet in præiudicium ſuperioris nec etiam eiuſdem renunciantis ratione iuris complicari.. p.401. n.41

Ad affectum ſortiendi forum alienum, idem operatur locus contractus. & locus deſtinatæ ſolutionis. ibid.n 43. & ſeqq.

Forum Regis ſequuntur Eccleſiaſtici ratione Regalium, quæ ab eo tenent. p.17. num.136. & ſeqq.

Forum quis non ſortitur in loco deſtinatæ ſolutionis, niſi ibidem debitor ſit repertus. p.405. n.45. & ſeqq.

Ad forum ſortiendum ratione contractus non ſufficit, quod eo in loco reperiatur procurator debitoris obligati, ſed huius propria perſona. p.402.n.49. & 50

Forum quis ſortitor ratione rei ſitæ. p.234.n.13. & ſeqq.

Clericus conuentus ratione beneficij reſidentiam non requirentis forum ſortitor in loco beneficij. ibid.n.14

Ratione rei ſitæ quis ſortitur forum ſi ibi reperiatur. ibid. n.16

In omni foro præter forum domicilij requiritur præſentia rei. ibid.n.17

Forus ratione rei ſitæ non eſt fortior foro contractus. ibid.

Domini temporales eo conueniuntor foro etiam abſentes, vbi ſuum habent ſtatum, & caput maioratus tanquam domiciliarij. ibid. num.26

Forus vbi caput maioratus cuius bona in diuerſis Regnis, aut diſtrictibus ſunt, attenditur ſi maioratus petatur. pag.233. num.27. & ſeqq.

Secus ſi non habet maioratus caput, cui bona adhæreant, quia forus vbi maior eorum pars ſit, attenditur. ibid.n.30

Socius non priuilegiatus potitur foro priuilegiato ſocij in rebus indiuiduis. p.462.n.7

Fraus.

Fraudibus occurrere, publicæ, & priuatæ authoritati conuenit. p.131.n.24

Recurſus ad Regem ſi non permitteretur poſt peractam executionem Bullarum in damnum Reipubl. magnæ fraudes orirentur. ibidem num.25

Fraudibus via non eſt aperienda. ibid. n.26

Fraudibus, vt occurratur, latam ius admittit interpretationem. ibid.n.27

Fraus dicitur fieri legi, quoties per indirectum, & cautelam redditur illuſoria. ibid. n.28. & p.350. n.66

Fraudibus neruosè occurrendum eſt. pag.131. num.29

Fraudibus obuiandum, quando poteſt ſi principaliter fiant, non quando ſecundario, & in potentiam conſecutiuam. p.138. n.83

Fraudibus vt occurratur debet impetrans commiſſionem conueniendorum virtute clauſulæ (omnéſque alios) nomina expreſsè dare. p.282. n.7. & ſeqq.

Fraudibus non eſt via aperienda. p.350 n.64

Fraudibus vt occurratur ius admittit latam interpretationem, reddítque diſpoſitionem fauorabilem. ibid.n.65

Fraudata ne remaneat pars nec decepta, ſemper eſt facienda interpretatio, ibidem numero 67

Fraus doloſi litigantis ne ſuo lucro cedat, retinentur in Senatu executoriales furtiuè doloſè, & occultè obtentæ contra recurrentem indefenſum. ibid. n.69

Fraus, & dolus nemini debet patrocinari. ibid. num. 70

Fructus

Digitized by Google

Fructus,

Fructus beneficij vacantis, an poſſit Princeps ad manus ſuas reducere, vbi timor adeſt ſcandali ne diſſipentur. pag. 130. n. 20. & p. 135. n. 64. cum ſeqq.

Vbi de praxi, & regalia Regis Franciæ. ibid.

Fructus beneficij impetrati ab alienigena, & ſuper quo naturalis conſentit penſionem, quando ſequeſtrantur ex ll. Regni. p. 130. num. 21. & ſeqq.

Fructus beneficij ſequeſtrantur pro executione decreti retentionis quoties litteræ reperiuntur executæ iam. pag. 135. à num. 64. cum multis ſeqq.

Fructuum beneficiorum ſequeſtrum apponitur quando litteræ Apoſt. quas retinere decernitur, iam ſunt executæ ob timorem ſcandali. p. 156. n. 90

Per ſequeſtrum fructuum beneficij impetrati, licèt ex integro non ſatisfiat vi oppreſſis litteris iam execotis, in aliquo tamen coadiuuat, & detrahit fraudi impetrantis. ibidem num 91

Fructus beneficij impetrati per alienigenas horum Regnorum ſequeſtrantur, lato decreto retentionis, litteris iam executis. ibid. num. 92

Impetrantes beneficia patronatus Regij, aut laicorum, ac patrimonialia, Magiſtralem, aut Doctoralem, & executioni de facto dantes litteras ipſo facto ſunt effecti alienigenæ, & amittunt naturalitatem, & fructus beneficiorum ſequeſtrantur per Senatum. ib. num. 93

Fructus beneficij patrimonialis ſequeſtrantur impetrati litteris executis, nam impetrans ipſo facto amiſit naturalitatem. ibid. n. 94

Quod ex identitate, & maioritate rationis diſpoſitum intelligitur in beneficiis iuris patronatus laicorum. ibid. n. 95

Fructus beneficij ſunt bona temporalia, & ſequeſtrantur ob executionem factam litterarum, quæ retineri mandantur. p. 157. n. 107

Fruſtra, Fruſtratorium.

Fruſtra expectatur id, cuius euentus nullius eſt effectus. p 194 n. 53

Fruſtra remitterentur Ordinario litteræ iuſtitiæ eius percutientes primam inſtantiam, cum penitus ſint inutiles, & inefficaces ad eanſam illi remiſſam initiandam coram eo p. 390. num 48

Fruſtra expectatur euentus, cuius nullus eſt effectus. ibid. n. 49. & ſeqq.

Fundamentum.

Fundamentum ſuæ intentionis quilibet probare debet. p. 426 n. 15. cum ſeqq.

Fundamentum commiſſionis auocatoriæ in prima inſtantia, & ſubſcriptio propriæ manus, de qua docere tenetur impetrans in Senatu. ibid. n. 13. cum ſeqq.

Fundamento ſublato corruit ædificium. p. 431. num. 10

G

Genus, Generalis. Vide *ſpecies.*

GEnus non taxatur in enumeratione ſpecierum cum loco exempli appoſitæ intelligantur. p. 16. n. 131

Genus præcedens non reſtringitur per ſpeciei appoſitionem cum fiat loco exempli. pag. 89. n. 43. & ſeqq.

Genus reſtringitur, & limitatur per enumerationem ſpecierum. pag. 117. n. 5. & pag. 122. num. 54

Genus in dubio non reſtringitur per enumerationem ſpecierum, niſi aliter appareat de elata voluntate diſponentis. ibid. num. 56. 57. & ſeqq.

Genus & ſpecies vbi non ſunt contrariæ, non reſtringitur genus. p. 123. n. 61

Genus reſtringitur, quando ſpecies apponuntur per dictiones declaratiuas, ſcilicet, videlicet. ibid. n. 62

Genus nunquam intelligitur reſtrictum per enumerationem ſpecierum, quando genus, & ſpecies tendunt ad eaſdem perſonas. ib. n. 58. & 59

Secus quando genus, & ſpecies apponuntur in diuerſis diſpoſitionibus, & inter diuerſas perſonas. ibid. n 60

Genus ſicut includit omnes ſpecies, ita ratio generalis omnes caſus. pag. 263. num. 22. & ſeqq.

Generalis diſpoſitio idem operatur quoad omnes ſpecies, quod ſpecialis quoad ſingulas. p 420. n. 5. & ſeqq.

Gratia. Vide *Littera, Subſcriptio, Commiſſia.*

Ex gratia Apoſtol. fit immiſſio in poſſeſſionem adinſtar, l. fin. C. de edicto Diui Adriani tollendo, & iuxta huius regulas tractanda. p. 141. n. 110. & 142

Gratia in forma dignum, & diſpenſationes matrimoniales Ordinariis, non aliis dirigi ſolent de ſtylo Roman. Curiæ. p. 356. n. 28

Item etiam diſpenſationes aliæ, abſolutiones, & monitoriales, nec non criminalium commiſſiones Ordinario ſolent dirigi. ibid. n. 29

Gratiam, aut diſpenſationes, ſeu commiſſiones aliis directas, an Nuncius poſſit exequi. ibid. à n. 31. cum ſeqq.

Gratia principalis intacta remanet, & valida, licèt executoris commiſſio ob defectum ſubſcriptionis nulla ſit. pag. 386. num. 6. & 7. & ſeqq.

Gratia corruens in vna parte ſuſtinetur in alia ſeparata, p 387. n. 18. & ſeqq.

Gratia ſubrogationis ſi corruat quoad litem, quia nulla adeſt, non corruit quoad poſſeſſionis partem. ibid. n. 20

Gratia pro parte nulla, & pro parte ſeparabili valida, pro iſta ſuſtinetur. ibid. n. 21

Gratia perficitur par fiat quoad ſubſtantiam ante litteratum expeditionem, quibus ad ſubſtantiam ſui non eget. p. 388 n. 24

Ad gratiæ probationem, vt ex ea in iudicio agi valeat, litteræ neceſſariæ ſunt, & ad earum expeditionem adſtringitur impetrans. ibid. num. 25

Gratia ſtat in lingua Principis, in Scriptura teſtimonium, in executione commodum. ibid. num. 26

Gratia abſque litteris non poteſt probari. ibid. num. 27

Gratia ante litterarum expeditionem non expirat per mortem Principis re integra. ibid. num. 28

Gratia requirit ſcripturam ad probationem, ita vt nec teſtes ſufficiant. ibid. n. 29

Index Rerum,

Gratia pet *fiat* præfertur gratiæ per *conceſſum*, quaodo viraque eadem die facta, & de aoterioritate oon conſter. p.417. o 43. & p.413. n.10. & o.4. & ſeqq.

Grauamen, Grauatus.

Grauamen quandu dicatur habere vim diffinitiuæ damnum irreparabile, vel præiudiciale cauſæ principali. p.229.n.7

Grauamine, quo ſundantur appellatio, commiſſio, & iohibitio, ceſſante & reſoluto, reſuluuntur cætera ei nitentia, & cauſa ad inferiorem redit. p.341.n.34. & ſeqq.

Guarentigia, Guarentigiatum. Vide *Executio, Obligatio.*

H

Habilis.

OMnis diſpoſitio recipit reſtrictionem de habilitate actus, quæ ſuppoſita intelligitur. p.369.n.7

Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur babilia. ibid. n.8

Hæres, Vide *Succeſſor*, *Commiſſio*, *Clericus.*

Commiſſio imperrata contra defunctum mortuum re integra ante citationem, & præuentum iudicium, quando expiret contra hæredem, aut ſucceſſorem, vel non. p.183. à n.18. cum multis ſeqq.

Inſtantia incboata cum defuncto per citatioem contiouatur in hæredem, aut ſucceſſorem. p.284. n.30. & ſeqq.

Lis cœpta cum defuocto ex commiſſione ſubſcripta, ſi nulla fuit, in hæredem delegatus Iuriſdictionem præueniſſe noo dicitur, ſed coram Ordinario nouiter ennueniendus. n.65. cum ſeqq.

Delegatus ex commiſſione ſubſcripta volens proſequi contra hæredem litem cœptam cum defuncto nullam, Senatus remittit cauſam Ordinario. ibid.n.72

Inter hæredes tutoris, & adminiſtratoris ſi vnus ſit Clericus, omnium cauſa coram vno iudice, & Eccleſiaſtico tractatur. pag.310. n.21. & 22

Redditio rationis promiſſa à defuncto cum ſit in origine indiuidua, ita inter mille hæredes talis cooſeruatur, & omnes inſolidum tenentur. ibid.n.23

Hiſpania. Vide *Rex*, *Senatus.*

Hiſpaniarum Regibus pietate præexcellentioribus magis conuenit vi oppreſſorum protectio. p.73. n.101

Hiſpaniæ conſuetudo refertur antiqua circa maioriam Regis in cuſtodiendis, & tuendis bonis Eccleſiæ Cathedralis vacantis mortuo Prælato. p.15.n.117

In Hiſpaoia ſcandala, & ſeditiones magnæ ortæ fuere anoo 64. ob admiſſionem alienigenarum ad beneficia. pag.80. n.62.27.& 28

Hiſpani ob longam Romæ diſtantiam difficillimè poſſunt adire Papam, ac ideò contumelias inter Eccleſiaſticos Senatus modeſtè compeſcit. p.82. n.49

Rex per ſuos Legatos Romam miſſos ſcandala paſſa ab Eccleſia impedit. ibid.n.50

Io Hiſpania communiter reprobatur opinio Flores de Mena habentis Auditorem Cameræ in prima inſtantia poſſe auocare cauſas peodentes in partibus ex obligatiooe Camerali. p.231. n.6. cum ſeqq.

Cuius tamen aſſertio declaratur. ibid.

Regi Catholico præ omnibus Principibus ratio ſuperadditur difficilis aditus ad Sedem Apoſt. ad iuſtitiam retentionis litterarum, cum Hiſpaniarum Regna in vltimis Europæ, & orbis finibus ſita ſint. pag.24. num.4. & ſeqq.

Suſpenſio litterarum Apoſt. ſi à Sede Apoſtol. expectaretur de nihilo prodeſſet, cum non niſi iam illata violentia, & ſcandalo tuente accedere ad Hiſpaniam poſſet. ibidem num.5

Textus ſingularis io c. cum longè, 93. diſt. adducitur, expreſsè probans longè diſtare Hiſp. Regna à Curia Roman. & ſignanter Regnum Galleciæ, eſſéqua difficilem aditum. ibid. num.8

Conditones petitæ à Diana pro iuſtitia recurſus ad Regem concurrunt omnes in violentiis illatis per Iudices Eccleſiaſticos in Regoia Hiſpaniæ longiſſimè diſtantibus à Sede Apoſtol. p.26. n.26. & ſeqq.

Rationes longæ diſtaotiæ, difficilis aditus, periculum minantis, & vrgentis neceſſitatis efficaciter vrgent in Hiſpan. Regnis ob executionem litterarum Apoſtolicarum in damnum Reipublicæ vtilitatis obtentatum. ibid. num.29

Hiſpaniam in extremis terrarum; eſſéque principium, & finem Europæ, & vniuerſi Orbis, ſedere, apud omnes Geographus conſtans eſt. p.27. n.32. & ſeqq.

Spania (nomen Hebraicum ſignificans quid abſconditum) fuit appellata Hiſpania ob eius remotiſſimum ſitum. ibid.n.34

Propheriam Iſaiæ cap. 18. loquentem de extremitate terrarum in Hiſpania verificari declarant plures Doctores. ibid. n.33

Inſula Cadiz vocabatur *Gadeira* Græcè ſignificans extremitatem terræ. ibid. o.35

Epitaphia notabilia ſepulchrorum recenſentur, quibus Hiſpania extremitas Orbis appellatur. ibid. n.37.38.& 39

Cantabria ſita eſt in extremitate terræ, & orbis. ibid. n.40

Item Prouincia Hiſpaleoſis. ibid n.41

Item Regnum Galleciæ (Authoris nobiliſſima Patria) vbi adeſt promontorium *Finis terræ*, ſic dictum ob terræ voiuerſæ finem. ib.n. 42. & ſeqq.

Roma cum ſita ſit in medio Regnorum Chriſtianorum Europæ, perneceſſe longè ab Hiſpania ſita in eius extremitate. ibid. n.45

Sedes Apoſt. ſemper agoouit extremitatem Hiſpaniæ, longum iter, & difficilem aditum, quam ideò excuſauit io multis oon recipientibus dilationem. p.28. n.46

Hiſpania nunquam deſinit recognoſcere Chriſti Vicarium vti caput Eccleſiæ vniuerſalis. ibid. n.47

Hiſpani Catholici antiquiſſimi gubernabantur cum aliqua dependentia à Sede Apoſt. ob terrarum diſtantiam, & inconuenientia in tarda expeditione negotiorum, & recurſu ad eam. ibid. n.48. & ſeqq.

Pootifices antiquitus creabant Legatum à latere aliquem Prælatum Hiſpaniæ ad euitanda

diſpendia

diſpendia caoſata ob neceſſitatem recurrendi ad eor. ibid.n.49

Plutima Concilia celebrata fuere in Hiſpania ad quorum Congregationem & decretorum obſeruationem nunquam adita fuit Sedes Apoſt. ob longam diſtantiam, & tardam negotiotum expeditionem. ibid.n.50

Aſſertio Geiberti Epiſcop. Remenſis dicentis, interiora Hiſpaniæ Papæ iudicia neſcire declaratur. ibid.n.52

Homo.

Homo ligatus manibus, & ab aliqoo diſſoluitur ſi ſcribat;non diſſoluentis miniſterio, ſed ex ſe ipſo facit. p.287.n.56.& ſeqq.

Honor.

Honor Regis in pace ſubditorum conſiſtit.p.21. num.91

Humilitas. Vide *Supplicatio, Senatus.*

I

Iactatio, Iactans. Vide *Commiſſio.*

IActationis commiſſio ſubſcripta an ſit retinenda in Senatu ad preces eius, qui alias comprehenſus ſub clauſula (omnéſque alios) citatur à Delegato. pag.289. n.73. & ſequentibus.

Iactationis Commiſſio vti à iure exorbitans præiudicialis parti,& Ordinario recipit reſtrictionem, itavt vltra perſonam iactantem in ea nominatim expreſſam non extendatur. ibid. n.76

In iactationis commiſſione non permittitur apponi clauſulam (omnéſque alios) imò deletur, quia contra incertos denegatur. ibid. num.77

Iactationem ante omnia debet probare impetrans tanquam fundamentum contra iactantem nominatum. ibid.n.78.& ſeqq.

Delegatur ex commiſſione iactationis ſubſcripta non adquirit iuriſdictionem, niſi in iactantem nominatum, qui alios ex clauſula (omnéſque alios) citet, Senatus horum cauſam remittit Ordinario. ibid.n.81

Auditor Rotæ(cui commiſſio iactationis in prima inſtantia datur cum clauſula (omnéſque alios) non adquirit iuriſdictionem vltra principalem iactantem nominatum, & nequit in monitorialibus ad partes miſſis eam apponere. ibid.n.83. & ſeqq.

Iacobus.

Diui Iacobi Hiſpaniarum vnici patroni authoritas refertur. p.6.n.14

Identitas. Vide *Ratio.*

Ignorantia. Vide *Mores. Immemorialis,* Vide *Conſuetudo, Præſcriptio, Obſeruatio.*

Immemorialis ſuper iuriſdictione in criminalibus, & matrimonialibus prætenſa per inferiorem probanda erit coram Epiſcopo, qui interimillam exercet priuatiuè ex declaratione S. Congr. p.221. n.43. & ſeqq.

Impedimentum, Impediens, Impeditus.

Impedientes litterarum Apoſtol. executionem prætextu reformandi, & ſupplicandi Papam, & ſupplicationem proſequendi non incurrunt cenſuras Bullæ Cœnæ. pag. 39. num.63. & ſeqq.

Impedire retentionis recurſum vergit in damnum maioriæ,& præeminentiæ Regis.p.117. num.3

Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum. p.141. à n.113. cum ſeqq. & p.287. à n.55. & ſeqq.

Impedito agere non currit tempus. p.185. n.4

Impedimentum proueniens ex facto Regis excuſat. ibid.n.5

Impedito ex facto iudicis non currit terminus. ibid. n.6

Impedimentum quacumque parte termini incidens, illum ſuſpendit, nec attenditur principium tranquillum. p.186. n.16

Impedimentum legitimum dicitur ſiue ſit iudicialis, ſiue extraiudicialis, ſiue de iure, ſiue de facto. ibid. n.21

Impedito ſiue de iure, ſiue de facto non currit terminus ad publicandas litteras reſignationis. ibid.n.22

Impedimentum legitimum habens ad ſe præſentandum Sed. Apoſtol. de iure excuſatur. p.347. n.25

Impedimento ſemel ceſſante res facilè reuertitur ad ſuam primæuam naturam. p.382. n.39. & ſeqq.

Per impedimenti hominis remotionem ſtatim, & ipſo iure ſubintrat iuris diſpoſitio. p.287. n.53. & ſeqq.

Ob impedimentum iuriſdictio in alium transfertur ne detineatur iuſtitiæ adminiſtratio, dum expectatur impedimenti remotio.p.151. num.30

Abſentiam iudicis notabilem non ſolum eſſe impedimentum, ad eum excuſandum à munere iudicandi, verum ad iuriſdictionem in alium transferendam. ibid. n.37

Imperator, Imperium. Vide *Rex, Regnum.*

Imperatores aſſiſtebant Conciliorum celebrationi, vt obſiſterent inquietationibus,& turbationibus. p.10.n.57.& 58

Imperij ſecuritas in Eccleſiarum pace conſiſtit. p.11. n.71

Imperia non dubitauerunt ſacris ſeruire. ibid. num.69

Imperium nihil aliud eſt quam cura ſalutis alienæ. ibid.n.75

Abſque imperio nec natura ipſa, nec gens, nec mundus ſtare poterat. ibid. n.78

Carolus Imperator impetrauit à Synodo, ne ſine ſuo conſenſu inſtituerentur Epiſcopi. p.32. n.6

Imperatoris poteſtas & dominium, in gubernatione, & protectione ſubditorum conſiſtit dumtaxat, non in rebus ſingulorum. p.101. n.23. & ſeqq.

Imperatoris Honorij epiſtola miſſa Papæ refertur, qua profitetur ſui intuitu pacem cuſtodiendam, & ſeditiones Eccleſiæ obuenientes ſe dare. p.201. n.5

Imperatores profitentur maximam adhibituri ſolicitudinem circa Dei dogmata, & Sacerdotum honeſtatem. p.202.n.14

Imperatores Chriſtiani agnouerunt Imperij felicitatem, & amplitudinem conſiſtere in vigilantia cultus diuini. ibid.n.19

Google

Imperia ad ſui conſeruationem & amplitudinem non dubitauere ſacris ſeruire. ibid.n.20
Imperatores intereſſe Conciliis, vt neceſſaria ſpirituali Reipublicæ liberè proponantur, & modis omnibus exequantur, & Principum terrore impedimenta auellantur. ibid. n.22. & ſeqq.

Impetrans, Impetrare. Vide *Commiſſio, Reſcriptum, Retentio, Renunciatio.*

Impetrans, cuius Bullæ detinentor, poſt examen tanti Senatus meritò diffidens de ſecunda iuſſione cauſam deſerit agnoſcens Sanctiſſimum nouiter & verius informandum. p.48. num.89
Impetrans beneficium vno & inefficaci vocationis modo non iouatur ex alio vero, etiam tunc exiſtente. p.293. n.15
Secus ſi ſe non reſtrinxit impetrans ad vnum vocationis modum. ibid. n.16
Impetrans poſtquam citauit ex commiſſione ſeconda nulla, an poſſit illi renuntians ad priorem validam redire. ibid.n.19. & ſeqq.
Impetrans commiſſionem, qui ſe fundat in forma, & requiſito neceſſario ad auocationem primæ inſtantiæ, de eo debet docere, cum ſit fundamentum ſuæ intentionis. p.426.n.11

Importunitas, Importuna.

Per importunationem nimiam Papa multoties concedit non concedenda. p.62.n.8
Importuna petitio non ſolum Papam, & Principes, ſed & ipſum Chriſtum vicit. ibid. num.9
Importunitas quandam violentiam infert in Principem, quia multoties inuoluntariè concedit non concedenda. ibid.n.10. & 11
Per importunitatem obtenta non valent, cum fiant inuito concedente. ibid. num.12. & ſequentibus.

Impugnans, Impugnare.

Ex actu impugnato nemo poteſt ſe iuuare, nec fructum conſequi. p.295.n.41
Niſi in impugnatione ſuccubuerit. ibid.n.42

Incertitudo.

Incertitudo in neceſſitatibus admittitur, & non vitiat. p.152.n.43
Decretum violentiæ directum ad vnum ex ſuperſtitibus, cui intimetur, non continet incertitudinem conſiderabilem cum facilè ex intimatione ad ſpecificam certitudinem reducatur. ibid.n.44
Incertitudo, quæ ex futuro euentu, vel per factum, aut declarationem alterius certa redditur, in qualibet diſpoſitione admittitur. ibid. n.45
Incertitudo, & generalitas ſententiæ certificanda in executione admittitur. pag. 153. vnic. num.48

Incidens. Vide *Articulum, acceſſorium.*

Incompetens, Incompetentia. Vide *Competens, Declaratoria, Ordinarius.*

Indi. Vide *Miſerabiles.*

Indi vt miſerabiles perſonæ talium priuilegiis gaudent. p.20.n.178
Indorum protectio & defenſio maximè commendata eſt à Catholicis Regibus. ib.n.179, & ſeqq.

Indiuiduum, Inſeparabile. Vide *Connexum, Complicatum.*
Separabile, Ius, Complicatum, Continentia, Capitula.

Indiuiduum ſi eſt iudicium, & inſeparabile, ſententia lata pro parte eſt nulla in totum. p.302. à num.28. cum multis ſeqq.
Cauſa communis mixta, ſeu connexa, quæ commodè ſeparari, nequit (vt in exemplis) coram eodem iudice tractatur, ne eius continentia diuidatur. p.308. n.1. cum ſeqq.
Indiuidua ſi ſit cauſa ſocius non priuilegiatus gaudet fori priuilegio conſocij. ibid.n.7
Secus ſi cauſa ſit diuidua inter ſocios habentes ius coniunctum. ibid.n.8
Indiuidua eſt rationis redditio tutelæ curæ, aut alterius adminiſtrationis, quæ nullam ſeparationem recipit. pag.309. num.12.& ſeqq.
Indultum Cardinalis Ordinarij de libera collatione in menſibus reſeruatis prodeſt Capitulo habenti ſimultaneam prouiſionem. p.492. num.71

Infectum.

Infecta primitiua, infecta cenſentur deriuatina. p.290. n.88

Inferior. Vide *Prælatus, Iuriſdictio, Ordinarius.*

Sub decreto Trident. præſeruante primam inſtantiam Ordinariis, an comprehendantur Prælati inferiores Epiſcopo Ordinariam iuriſdictionem habentes. p.217. num. 1. & ſequentibus.
Qui negent. p.218. n.2
Prælatos inferiores Epiſcopo habentes iuriſdictionem ordinariam comprehendi ſub decreto Trid. in cap. cauſæ omnes veriorem opinionem tuetur, & amplectitur Author. ib. n.5. & ſeqq.
Inferiores Prælati veniunt appellatione Ordinarij, dum habent ordinariam iuriſdictionem. p.220. n.8. cum ſeqq.
Ad Ordinarij inferioris comprehenſionem ſub diſpoſitione ſimpliciter loquente de Ordinario elegans Rotæ deciſio refertur. ibid. n.28. & ſeqq.
Trident. in cap.20. §. ad hæc reſeruans Epiſcopis cauſas matrimoniales, & criminales, non procedit in inferiore obtinente rem iudicatam, aut verificante immemorialem. ibid.n.30
Reſoluitur ex cap.20. Trident. præſeruatam eſſe etiam primam inſtantiam inferioris ordinariam iuriſdictionem habentis. ib.n.40.& ſeqq.
Inferiores Epiſcopo non prohibentur exercere iuriſdictionem in matrimonialibus, & criminalibus poſt probatam immemorialem per tres conformes. p.221.n.41. cum ſeqq.

Informatio, Inſtructio, Inſtructus. Vide *Papa, Senatus, Iuſſio.*

Informatio Senatus, qui Bullas retinuit, neceſſaria eſt in ſupplicationis proſequutione. p.71 num.25
Papa non legitimè inſtructo, & informato de inconuenientiis ex quibus ſuæ litteræ ſunt retentæ ſecunda eius iuſſio in idem incidit inconueniens, & defectum. ibid. n. 26. cum ſeqq.
Informatio ſuper legitimitate cauſæ retentionis non tam ad ſui ipſius Senatus inſtructionem fit, ſed præcipuè ad Sanctiſſimum inſtruendum fideliter de ea. pag.191.n.21. & ſeqq.

De Inſtructione, quam habent Cancellariæ circa modum procedendi in cauſis retentionis Bullarum remiſſiuè. p.197. n.87

Inhabilis. Vide *Habilis*, *Alienigena*.

Alienigena eſt inhabilis, & penitus incapax beneficiorum horum Regnorum. p.136.n.69.& ſeqq.& p.136 n.111.& ſeqq.

Inhibitio, *Inhibitus*. Vide *Stylus*.

Inhibitiones Rotales directè impugnantes Regio recurſui, & Senatus decretis (alias incommutabilibus vti detrahentes regaliæ, & autoritati Regis retinentur. p. 450. num.42. & ſeqq.

Inhibitio expedita vigore commiſſionis ſuper appellatione, quæ non exrat, corruit defectu iuriſdictionis.p.452.num. 57. & ſequentibus, & à num.51

Sublato fundamento principali reſoluitur tacitè inhibitio Rotalis. ibid.n.59

Inhibitio Rotalis expedita ſuper appellatione à re iudicata, aut tribus retinetur in Senatu ibid.n.62.& ſeqq.

Inhibitio Rotalis contra rem iudicatam vigore tertiæ appellationis retinetur in Senatu.p.456. num.106.

Et non relaxanda parti, ſed retentio eius facienda non ea furtiua reproductione in Rota damna præcauenda oriantur. ibid. n.107

Inhibitiones tangentes beneficia poſſeſſa ab exempto retinentur in Senatu cum percutiant Trid. decreta. ibid.n.108

Inhibitio ante executionem non cauſat litigium in beneficio. p.501.n.154

Inhibitio Conſilij Supremi non inducitur ea l. Regia diſponente ſuper remiſſione cauſarum retentioni Bullarum pertinentium ad Chancellarias, ſed eius exonerationi conſulitur. p.181.n.23.& ſeqq.

Chancellariæ, cæteræque Regiæ Audientiæ penitus ſunt inhibitæ, ne de violentiis tangentibus obſeruationem, & executionem Concilij Tridentin. cognoſcant, cum ſint reſeruatæ priuatiuè Conſilio Supremo. ibid. n. 26.& ſeqq.& p.195.n.63. & ſeqq.

Inhibitionis proceſſus, & inde ſequuta ſunt nulla ipſo iure ex auocatione cauſarum ab Ordinariis in prima inſtantia. p. 212. n.19. & ſeqq.

Inhibere Ordinario nequit Legatus in prima inſtantia, etiam de conſenſu partis, cuius renunciatio non valet in illius præiudicium, p.215 n.18. cum ſeqq.

Inhibitio etiam Rotalis reſpicit futura, non præterita, & ideò non cauſat attentata, nec annullat acta quælibet geſta ante eius intimationem. p.133.n.43

Inhibitione temporali vtuntur ſuperiores Eccleſiaſtici ne interim (quod acta tranſportantur, & viſa forſan an inhibitio perpetua concedatur, vel data temporalis reformetur) ſuam inferior exequatur ſententiam.p.250.n.1

Inhibitionem temporalem non poſſe habere effectum inhibitionis perpetuæ, ita vt termino eius tranſacto cauſet attentata, nec ſtylum contra hoc aliquid operari, acerimè defendit Author. ibid. n.2 & ſeqq.

Inhibitionibus ſuis licet Rota attribuerit ex præexcellentia tanti tribunalis aliquas prærogatiuas, non tamen iſtam quod temporalis operetur vti perpetua, p.251.n.6

Inhibitio Rotalis limitata ad tempus, vel cauſam vltra eam, vel tempus non cauſat attentata. ibid.n.7

Inhibitio temporalis ſi eſt operatura perpetuò dolosè & fraudulenter tempus apponitur in ea; Vbi plura iura ponderantur. ibidem num.14

Inhibitio captionem, aut dolum continens non cauſat attentatum, nec nullitatem.p.252.n.15. & ſeq.

Inhibitio temporalis in expeditione & perpetuò in effectu etiam ſtylo immemoriali vallata reprobatur à Tridentino. ibid.n.17

Inhibitionis temporalis expeditione operatura vti perpetua, debet ſeruari forma, quæ à iure in perpetua requiritur. ibid. n.18

Forma tradita per cap. Roma, de appellationibus, in 6. in expeditionis inhibitione reperitur renouata à Trident. cum clauſula irritante, ſemota immemorialis contraria. ibid.n.19.& ſeqq.

Inhibitio expedita ad illudendum Concil. Trident. non operatur attentata, nec nullitatem. ibid.n.22

Inhibitio in expeditione temporalis, & in effectu perpetua (iuxta prauum ſtylum) non deſinit eſſe perpetua. ibid. n.23.& ſeqq.

Inhibitio in expeditione temporalis, & in effectu perpetua (iuxta improbum ſtylum) æquiuocè nominata inhibitio indubiè perpetua dicenda erit. p.255.n.28

Rex Catholicus vti acerrimus Trid. protector poteſt obuiare ſtylo reprobo ingentia damna includenti, ne inhibitiones temporales captioſæ operentur perpetuò, cum contra Trid. expreſsè ſit introductus, ibidem num. 30. & ſeqq.

Inhibitio commiſſio, & appellatio, reſoluuntur reſoluto grauamine, quo nituntur, & fundantur. p. 347. num.34.& ſeqq.

Sublata cauſa principali tacitè intelligitur reſoluta inhibitio Rotalis ſuper articulo incidenti emanata. ibid.n.36

Inhibitionis intimatio, & ſententia, ſeu poſſeſſio ſi eodem die fiant, inhibitio cenſetur poſterior. p.292. n.4

Inhibitiones contra Trident. decreta, ſiue in prima, ſiue aliis inſtantiis præſertim Rotales ingentia inferunt damna in Hiſpaniarum Regnis. p.446.n.1. cum ſeqq.

Inhibitio pariter ſublata eſt à Trid. in omnibus iis, in quibus vetat percuti primam Ordinarij inſtantiam. ibid.n.2

Inhibitio non viſis actis, nec adhibita cauſæ cognitione, & in partis citatione nulla eſt, nec arctat de iure. p.447.n.5

Ad inhibitionis expeditionem forma eſt partis citatio. ibid.n.6

Inhibitio in executiuis vltra cauſæ cognitionem ordinariam, aliam requirit ante eius expeditionem an appellatio ſit recipienda, vel non. ibid.n.7

Inhibitionis formam à iure appoſitam renouauit Conc. Trid. annullans inhibitiones abſque ea expeditas. ibid.n.8. & 9

Inhibitiones Rotales contra formam inuiolabilem Trid. expeditas retinet Senatus illius protector, ne reproductis in Rota procedatur contra recurrentem per indicium contradictarum. ibid.n.10. & ſeqq.

Inhibitionem Rotalem (cuius in Senatu petita fuit retentio ob contrauentionem Trid.) adducendam, & exhibendam originalem, decreuit Senatus ſub graui pœna. ibid.n.11

Inhibitionem etiam minus canonicam cauſate attentata Rota modernæ introduxit. ibid. num.12

Inhibitionibus à Rota expediendis ſeruandam eſſe formam iuris,& Trid. declarauit S.Congreg. ibid.n.14

Inhibitio Rotalis in cauſa matrimoniali contra pauperem, aliamvè miſerabilem perſonam in qualibet inſtantia retinetur à Senatu, cum iuxta Trid. non debet extrahi à Prouincia ſua. p.448.n.17. & n.59

Inhibitionis cauſa ceſſante ceſſat eius effectus iam conſummatus. p.348.n.52

Immiſſio.

Immiſſio virtute gratiæ Apoſtol. fit ad inſtar l. fin. C. de edicto D. Adrian. toll. & iuxta huius regulas tractatur. p. 141.n.110

Immiſſio in poſſeſſionem beneficij iuris patronatus nequit fieri quin inferat præiudicium poſſeſſioni patroni, conceſſa non præſentato à ſe. p.141.n.125.& ſeqq.

Immiſſus in poſſeſſionem vigore litterarum, aut executorialium ſi aliquando in ea permanſit expirat Delegati iuriſdictio, ne fiat Ordinario præiudicium, ad quem itur ſuper nouæ controuerſia. p.336.n.23.& ſeqq.

Immittendi in poſſeſſionem ius ceſſat poſt factam immiſſionem etiamſi ab ea ceciderit immiſſus. ibid.n.25

Immiſſo ſemel in poſſeſſionem amplius immiſſio non competit. ibid.n.26

Immiſſo in poſſeſſionem cecidente ceſſat via executiua, & via ordinaria agere debet. ibid. n.17. & ſeqq.

Immiſſi & turbati in poſſeſſione, aut proprietate cauſa Ordinario remittitur, cum executione ſemel facta expirauerit executoris iuriſdictio ex Trident. cuius prima inſtantia pertinet Ordinario. p.337. n.33

Poſt immiſſionem comparens ex alio teſtamento non auditur in via executiua, ſed ordinaria coram Iudice Ordinario poſſeſſoris. ibid. n.35.& 36

Poſt immiſſionem (quæ ex aliquo capite fuit nulla) contradictor legitimus etiam non poſſidens, poteſt comparere. p.496.n.103

Immiſſionem non impedit oppoſitio calumnioſa. p.497.n.116

Immiſſionem prouiſi Apoſt. impedit prouiſus ab Ordinario, ſi poſſidet, quando reſeruatio non eſt notoria, ſed obſcura & dubia. ibid. à n.120. cum multis ſeqq.

De immiſſione ex l.fin. C. de edicto D. Adriani ad immiſſionem ex litteris Apoſt. rectè argumentatur. p.501.n.152

Ad immiſſionem ex gratia Apoſt. impediendam par titulus requiritur, vbi vterque petit immiſſionem poſſeſſionis vacantis. ibid. num.159

Secus ſi prouiſus ab Ordinario poſſideat, qui impedit immiſſionem petitam à prouiſo Apoſtol. ibid. n.160.& 166.

In immiſſione ex gratia Apoſtol., proceditur ad inſtar. l. fin. C. de edicto D. Adrian. tollend. ibid. n.161

In immiſſione ex l. fin. admittitur contradictor ab alio fonte, nempe ab alio teſtatore. ibid. num.162

Immiſſio ſemel legitimè facta non reuocatur per nouam tituli productionem, niſi in continenti appareat de bono iure producentis. p.174.n.175

Immiſſione facta non citato poſſeſſore ſi hunc velit executor denuo audire, & citare, ante omnia debet immiſſionem attentatam reponere, alias nulliter agit. ibid. n.181.& n. 177. & ſeqq.

Inobediens. Vide *Regnum.*

Inobediens non dicitur, qui iure contendit, nec cenſuras incurrit. 64.n.25. & ſeqq.

Inobedientiam, audaciam iudicis Eccleſiaſtici contemnentis Senatus authoritatem vindicta Senatui eſt reſeruata. p.138. n.87

Inquiſitio, Inquiſitores.

Litterarum Apoſtolicarum executio in præiudicium S. Inquiſitionis ſuſpendenda. p. 33. num.10

Et retinentur à Senatu. p.131. n.32

Senatus Regis nequit per viam violentiæ ad ſe trahere cauſas quomodolibet tangentes S. Inquiſitionem. p.461.n.1

Recurſus pro retentione litterarum tangentium S. Inquiſitionem comprehenditur in decreto Regio prohibitiuo. ibid.n.5

Inquiſitorum iuriſdictio delegata connexa eſt cum delegata Epiſcoporum, quorum primam inſtantiam Rex præſeruat. p.462. n.5

Leges Regiæ excitantes Senatum ad protectionem primæ inſtantiæ ſolum diſponit de ordinario, & non de inſtantia S Inquiſitionis. ibid.n.10

Generalia facultas data Senatui cognoſcendi per viam violentiæ, patitur limitationem in cauſis S. Inquiſitionis, quam leges Regiæ nouæ excitantes generaliter Senatum ad protectionem recipiunt. ibid.n.13

Decretum Regium prohibens Senatui, & cæteris Conſiliarijs cognoſcere per viam violentiæ de cauſis quomodolibet Tribunal S. Inquiſitionis tangentibus refertur ad litteram. ibid.n.14

Conſilium S.Inquiſitionis cognoſcit de violentiis illatis per ſua Tribunalia inferiora, & iudicem bonorum confiſcatorum ex Regio decreto. p.463.n.15

Regis immediata perſona an comprehendatur in ſuo decreto prohibitiuo cauſarum tangentium S. Inquiſitionem, & an poſſit quaſlibet litteras Apoſt. huius generis retinere, iuſta exiſtente cauſa. p.464.n.17. & ſeqq.

Inquiſitores dumtaxat non ordinariam exercent iuriſdictionem. ibid.n.24

Rex Catholicus de iure, & vſu recepto munito indultis Apoſt. retinet, & examinat litteras infrigentes ius, & priuilegia S. Inquiſitionis. p.465 n.26.& ſeqq.

Decreto Regio prohibitiuo cauſas S.Inquiſitionis ad Senatum trahi per viam violentiæ excepta reperitur ipſa Regis perſona. ibid. num.35

Cui non adaptatur ratio prohibitionis eiuſdem decreti. ibid.n.35

Ad examen litterarum Apoſt. infringentium priuilegia S.Inquiſitionis Rex priuatim eligit fidentiſſimos Senatores, qui omni ſecreto Regem conſulant de inconuenientijs. ibid.n.37

Simancas

Digitized by Google

Simancas tefertut aſſerens Regem poſſe retinere litteras Apoſt. in præiudicium S. Inquiſitionis ex vi defenſionis naturalis. p.466.n.38

Regalia retentionis ſemper Rex vtitur pro tuendis indulris S. Inquiſitionis, vt ex pluribus exemplaribus hic oſtenditur. ibid. n. 39. & ſeqq.

Pragmatica Regis Ferdinandi tefertut, qua multis pœnis minatur quaſlibet impetrantes litteras Apoſtol. & illas etiam per cedulones publicantes infringentes iura S. Inquiſitionis in qualibet inſtantia. ibid.n.40

Prouiſio Regia refertur, qua mandat tetineri litteras in cauſa S. Officio pertinente, & ne publicentur donec ab ipſo Reges examinentur. p.467.n.41

Ex Regiis pragmaticis colligitur quondam retentionem litterarum tangentium S. Inquiſitioně pertinere ad Senatum Regium. ib.n.42

Poſtea tamen dimanauit decretum prohibitum. ibid.n.43

Regiæ pragmaticæ inſinuantes tetentionem litterarum tangentium S. Inquiſitionem pertinere ad Senatum Regium ſunt anni 1527. ibid.n.44

Referuntur quamplurimæ prouiſiones Regis expeditæ in variis occaſionibus ad impédiendam executionem litterarum Apoſtol. expeditarum in Romana Curia in præiudicium primæ, & vlterioris inſtantiæ S. Inquiſitionis, vel aliter infringentium ſua priuilegia. ibid. n.46. vſque ad n.51

Rex Catholicus aſſerit ſe eſſe non ſolum protectorem S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, ſed patronum. p.469.n.52

Epiſtola Regis tefertur directa Proregi Siciliæ, ne patiatur quaſlibet littetas Apoſt contra S. Inquiſitionem, aut Miniſtros exequi, donec à ſe remiſſæ examinentur. ibid. n.53

Rex Catholicus examinat, & tetinet litteras in derogationem priuilegiorum S. Inquiſitionis, non ſolum ex vi ſuæ Regaliæ generalis, verum ex indultis Apoſtol. ius ei attribuentibus, vt ſine ſuo conſenſu nullæ huius generis à Romana Curia expediantur, aut executioni dentur. p.470.0.54

Rex Catholicus vti protector Concil. Trid. in c. cauſæ omnes, an poteſtat examinare litteras Apoſt. in derogatiooem primæ inſtantiæ S. Inquiſitionis. ibid. n.55.& ſeqq.

Ioquiſitorum iuriſdictio delegata coniuncta eſt, & connexa cum iuriſdictione Ordinarij, cuius participatione illa includitur in c. cauſæ omnes. ibid.n.56. & ſeqq.

Inquiſitoribus non datur iuriſdictio priuatiua, ſed acumulatiua cum Epiſcopo, ita vt vnus ſine altero procedere non poſſit. ibid.n.59.

Per delegationem cauſæ factam Inquiſitori non derogatur iuriſdictio Ordinarij, & è contra. ibid.n.60

Ordinariæ iuriſdictioni ne fiat præiudicium ex communione cum delegata Inquiſitorum, vtraque conſideratur incluſa in c. cauſæ omnes, quoad præſeruationem primæ inſtantiæ. p.471.n.65

Inquiſitorum iuriſdictio auocabilis ex quo cohæret iuriſdictioni Ordinarij non auocabili, efficitur inauocabilis, & per participationem includitur in c. cauſæ omnes Trid. ibid. num.70

Inquiſitorum primæ iſtantiæ nullum afferi poteſt præiudicium, quin ſimul inferatur primæ inſtantiæ Ordinarij. p. 475.n.78

Propterea vtrorumque auocatio non admittitur cum vterque includatur in Trid. ibid.n.79

Opinio ſectantium iuriſdictionem Inquiſitorum eſſe ordinatiam teprobatur. ibid.n.80

Opinio dicentium iuriſdictionem hodie accedere Ordinarij, & carere imperfectionibus dalegatæ, & habere excellentias ipſius ex connexione cum ordinaria boneſtatur. ibid. num. 81.

Inquiſitorum cognitio tam in prima, quàm in vlterioribus inſtantiis præſeruatur indultis Apoſt. vetantibus omnem recurſum ad Romanam Curiam, ſed ſolum eſſe recurrendum ad Inquiſitorem Generalem Hiſqaniæ. ibid. num. 82

Dominus Ioannes Aluarez de Caldas Breue quoddam compendium fecit indultorum S. Inquiſitioois, quæ tanguns eius iuriſdictionem. ibid. n.84

Recenſentur Bullæ Apoſt. circa iuriſdictionem Inquiſitionis Hiſpaniæ tam in prima, quàm in aliis inſtantiis, & circa expurgationem librorum. ibid.à n.85. cum ſeqq.

Alexander III. eam extendit ad connexas, & dependentes ab hæretica prauitate. ibid.n.86

Paulus III. declarauit ſuæ oon fuiſſe intentionis detogare, nec minuere, ant mutare de iuribus antiquis pertinentibus Inquiſitioni Hiſpaniæ per ſuam nouam erectionem S. Inquiſitionis Rom. poſtmodum à ſe creatam, ibid. num.87

Iulius III. omnem ſuam poteſtatem contulit Inquiſitoribus Hiſpaniæ in cauſis quomodolibet eam tangentibus ac ſi nihil in Sed-Apoſtol. teſeruaretur. P 473.n.88

Clemens VIII. vt indulta Apoſt. ad ea omnia extenderentur de quibus ſolum eſt cognoſcere Hiſpan. Inquiſition de iure, ant de conſuetudine. ibid.n.89

Idem Pontifex committit denuo Inquiſitori Generali cauſam librorum expurgaodorum. ibid.n.90

Litteras impetratas in cauſis tangentibus Inquiſitionem Hiſpaniæ declarat Alexander VI. ſubreptitias & exequendas non eſſe. ibid. num. 91

Idem declarat Clemens VII. ibid.

Conſenſus Regis Catbolicus expreſſus in impetratione, & executione litterarum obtentarum è Romana Curia contra iura Inquiſitionis Hiſpaniæ. ibid.n.92

Sixtus V. tales litteras eſſe ſubreptitias deficiente conſenſu Regis declarauit, & dat iuriſdictionem Inquiſitori Generali ſuper examioe librorum. ibid.0.93

Paulus III. cauſam librorum cognoſcendorum eſſe propriam Inquiſitionis Hiſpanæ io ſuo territorio declarauit. Vbi quamplures aliæ Bullæ ad idem recenſentur. ibid.n.94

Bullæ Apoſt. prohibentes receſſum ab Inquiſitione Hiſpaniæ, in qualibet inſtantia, & recurſu etiam ad Sed. Apoſtolicam in quibuſuis negotiis, & eorum dependentiis multæ recenſentur, & vbi inueniri poſſunt. p.474. n.96. vſque ad n.109

Refertur Tsianus circa libertatem Eccleſiæ Gallicanæ. ibid.n.110.& 111

Bulla

Bulla Pauli III. multa ex ſuptadictis in vnum redigens refertur ad litteram. pag. 475. nom.12

Rex Catholicus examinat, & retinet litteras impetratas contra indulta S. Inquiſitionis, & eius primam, & vlteriorem inſtaotiam, ibid.n.113

Regi Catholico ex Bullis Apoſt. datur priuilegium, vt ſine ſuo conſenſu expreſſo nec impetrentur, nec exequantur vti ſubrepitiæ litteræ in derogatiooem iuris S. Inquiſitionis Hiſpaniæ. ibid.n.11

Rex Catholicus fatetur ſe patronum, & protectorem Inquiſitionis Hiſpanæ eſſe. ibid. num.118

Ex auocatione cauſarum tangentium S. Inquiſitionem Hiſpan. oriti ſcaodalum, & nouitatem aſſerit Rex. p.478.n.125

Litteræ impetratæ in negotiis S. Inquiſitionia nullæ ſunt deficiente conſenſu Regis, vt declarauit Iulius III. p.477.n.120

Regi aſſerenti de timore ſcandali ſtandum erit. ibid.

Reges Catholici ſemper occurrunt executioni litterarum Apoſt. in præiudicium S. Ioquiſitionis illáſque retinet. p.476.n.136

Exemplaria quamplurima ad idem recitantur. ibid.n.127.vſque ad 143

Libros in Rom. Curia reprobatos Authorum Hiſpaniæ eo ſolo, quod tractent de iuſtitia Regaliæ Regis in rebus Eccleſiaſticis, Rex noo paritur vt in Hiſpania Breuia publicentur, ſed retinet, ne exequantur. p. 479.n.144. & ſeqq.

Inquiſitio Generalis Hiſpaniæ examinat & expurgat libros Hiſp. independenter à Congregatione Roman. de indice, & Magiſtro ſacri Palatij, quorum Breuia pro libris expurgatis non exequitur, ſed nouam expurgationem ſuo tantum nomine publicandam facit. ibid.n.145

Per poſteriorem erectionem Sanctæ Inquiſitionis Romanæ nihil detractom fuiſſe iuribus competentibus Inquiſitioni Hiſpaniæ declarauit Paulus III. ibid.n.146

Ad auocandam primam inſtantiam S. Inquiſitionis non ſufficit ſola ſubſcriptio, ſed aliæ conditiones, & formæ concurrere debent. p.473.n.93

Inſtantia. Vide *Remiſſio*, *Ordinarius*, *Articulus*.

Qui extra Regnum cogitur litigare in prima inſtantia retentionis remedio vtitur. p. 120. num.34

Litteræ percutientes primam inſtantiam Ordinarij in executionem gratiæ traduntur impetranti, vt illis vtatur coram Ordinatio. p.206.n.67

Litteræ meræ iuſtitiæ prout reſcripta, monitoriales, executoriales, & percutientes primam inſtantiam retinentur in Senatu, remiſſa cauſæ cognitione Ordinario. ibid.n.68

Trid.circa cap.cauſæ omnes præſeruans primam inſtantiam Ordinariorum frequentiori indiget Regalia protectionis. p.211.n.1

Cauſæ omnes tam ſpirituales, ciuiles, beneficiales, & mixtæ (dempta reſeruatione beneficij) extra Roman.Cur. coram Ordinariis tractandæ in prima inſtantia decreuit Leo. ibid. num.9

Litteras percutientes primam Ordinarij inſtantiam examinat Senatus, & remittit cauſam Ordinario. p.213.n.24. & ſeqq.

Prima inſtantia reſeruata eſt in fauorem Ordinarij cum ordo confundatur, quando vnicuique iuriſdictio non reſeruatur. pag. 215. num.15

Prima inſtantia præſeruatur Ordinario etiam in fauorem partium, quaſi ſit inhumanum pro parua cauſa immodicos litis anfractus pati. ibid.n.16

Primæ inſtantiæ præſeruatio in fauorem tam Ordinarij, quàm partium fuit introducta, qui vnus renunciatione non tollitur. p.216. n.19. & ſeqq.

Reſoluitur ex c. 20. Trid præſeruatam eſſe primam inſtantiam inferioris Prælati ordinariam habentis iuriſdictionem. p.220.n.40

Primam inſtantiam Ordinarij inferioris verè contentam ſub priori parte capit. cauſæ omnes Trid. debet Rex protegere. p. 222. n.54

Recuſatió legitimus modus eſt recedendi ab Ordinario in prima inſtantia. p. 225. n. 1. cum ſeqq.

Prima Ordinarij inſtantia euaneſcit per appellationem à collatione, aliovè grauamine extraiudiciali. p. 229.n.10.& 11

Trid. non ſuſtulit legitimos modos quibus de Iure Canonico recedere licet ab Ordinario in prima inſtantia. pag. 231. num. 1. cum ſeqq.

Inſtantia Ordinarij percuſſa etiam dicitur in executiuis. ibid.n.10

Prima Ordinarij inſtantia licitè percutitur non nullis caſibus exceptuatis à Trid. in c. cauſæ omnes, quibus & protectio Regis ceſſat. pag. 239.n.1. cum ſeqq.

Inſtantiam Iure Canonico petire falſo inducitur ex c.cauſæ omnes. ibid.n.4

Inſtantia noua, nouoque iudicio indiget ius nouum deductum in inſtantia appellationis, diuerſum à deducto in primo libello. p. 255. n.3.& ſeqq.

Noua inſtantia termino, & defenſionibus indiget additio noua ad libellum quid nouum, & diuerſum continens. pag.256.n.18.cum multis ſeqq.

Concil.Trident.in cap.cauſæ omnes non vtitur verbo (inſtantia) in ſua rigoroſa ſignificatione, ita vt cauſæ debeant habere inſtantiam, vt eius diſpoſitio procedat, ſed ad oſtendendum, omnes cauſas primitus proponendas & tractandas coram Ordinariis. p.263. n.17. cum ſeqq.

Ratio, qua mouetur Trident. ad præſeruandam primam inſtantiam, æqualiter militat in viis executiuis, ſicuti & in Ordinatiis. ibid. n.21. cum ſeqq.

Verbum (prima inſtantia) quo vtitur Trident. receptum in rigoroſa ſignificatione repugnat directæ eius rationi. p.264.n.33

Inſtantiam non habet actus extraiudicialis. ibid.n.34

Inſtantia inchoata cum defuncto per citationem continuatur in hæredem, aut ſucceſſurem. p.284.n.30

Inſtantia cœpta cum defuncto virtute commiſſionis ſubſcriptæ manu Sanctiſſimi continuatur in hæredem coram Delegato. pag. 288. num.58

Inſtantia cœpta cum defuncto, & perempta, acta Ordinaria iudicij pereunt, ac ſi lis cœpta non fuiſſet. ibid.n.60
Inſtantia perempta iudicis extinguitur iuriſdictio. ibid.n.61
Inſtantia perempta index amplius non dicitur iudex, ſed priuata perſona. ibid. n. 62. & ſeqq.
Inſtantia defuncti perempta coram Delegato cauſa cum hærede redditur integra, & ad priorem ſtatum, ac ideò pertinet Ordinario per Senatum remittenda. ibid.n.64
Tertij comparentis coadiuuando eadem eſt inſtantia ac principalis quem defendit. p. 304. num.47
Inſtantia tertij defenſuri, & principalis eadem eſt connexa, non diuerſa, nec ſeparata, quæ ideò ad iudicem de cauſa principali cognoſcentem, non ad Ordinarium ſuum pertinet, nec eidem per Senatum remittitur. ibid.n.48. & ſeqq.
Inſtantia noua, nouoque iudicio eget controuerſia mota creditori poſt pignoris ſubhaſtati apprehenſam poſſeſſionem, & litem finitam. p.335.n.19. & ſeqq.
Ad auocandam primam inſtantiam S. Inquiſitionis connexa cum Ordinaria non ſufficiet ſubſcriptio ſola, ſed aliæ conditiones requiſitæ ex indultis Apoſtol. concurrere debent. p.473.n.93
Inſtantiam, & iudicium requirit oppoſitio legitimi contradictoris contra eligendos vel eligentes, & quæ coram Ordinario tractatur. p.362.n.13.& ſeqq.
Prima Ordinarij inſtantia conſumitur per collationem, aliumve actum extraiudicialem ab eo factum. p.363.n.26. & ſeqq.
Inſtantia Ordinarij durat, & perſeuerat ſi ad ſuperiorem non fuerit deuoluta cauſa ob legitimam appellationem ante diffinitiuam, vel illa deficiente. p.458.n.10
Inſtantia datur in eo quod contra executionem gratiæ opponitur requirens altiorem indaginem, quæ Ordinario auferri nequit. p. 491. n.60.& ſeqq.

Inſtrumentum.

Inſtrumentum, vt fidem faciat, ab eodem Notario, qui protocollum confecit, & non niſi ſemel à parte petendum extrahendum erit. p.371.n.34
Inſtrumentum inſertum in priuilegio Principis non citata parte non probat, niſi exhibito origionali. p.391.n.59
Inſtrumentum, quo aliud regiſtratur abſque iudicis authoritate, & partis citatione non probat. ibid.60
Inſtrumentum, quo aliud refertur non probat, niſi appareat relatum. ibid.n.61.& 62
Inſtrumenti productio ipſa facta parte citata, fit de actis, licet inſtrumentum ipſum de actis non dicatur. p.393.n.87
Inſtrumentum à Regno extraneo, & longinquis partibus allatum quas firmitates habeat, ne redarguatur. p 433.n.32
Si habeat fidem aliorum duorum, vel Trium Notariorum, atteſtantium ſubſcribentem eſſe Notarium fidelem, & redargui nequit. ibid. num.33
Inſtrumentum relatum à Notario etiam in alio inſtrumento nihil probat niſi originale appareat. p.437.n.17. & ſeqq.
Inſtrumentum de quo per relationem Notarij apparet in alio inſtrumento non probat, niſi de relato doceatur. ibid.n.22
Etiamſi Notarius referat, ſe vidiſſe, & legiſſe ſine aliquo vitio, vel raſura. ibid.n.23
Inſtrumenti regiſtrati in actis exemplum, vt fidem faciat, requirit etiam partis citationem. p.438.n.27
Inſtrumentum, ſententia, mandatum, & ſimilia inſerta de verbo ad verbum in executorialibus de mandato iudicis legitimè vbilibet probat. ibid.n.26
Inſtrumenta guarentigiata, & alia exequibilia amittere executionis priuilegium per vſum eorum coram Ordinario, eſt abſurdum. p 488.n.35.& ſeqq.& à n.33
Inſtrumento guarentigiato ineſt qualitas executiua. ibid.n.38
Inſtrumentum in alio Regno confectum, quod executionem meretur vbilibet eam retinet coram quolibet iudice diuerſi Regni. p. 489. num.46
Inſtrumentum guarentigiatum coram Eccleſiaſtico Iudice priuilegium executionis non amittit. ibid. n. 47
Contra inſtrumentum authenticum ſtatum prohibens, exceptio poteſt opponi ipſum non eſſe authenticum. p.441.n.10
Inſtrumentis informiter, & non ſolemniter exhibitis nemo credere tenetur. ibid. n. 51

Intentio Vide *Defectus.*

Intentionis, vel facti defectus annullat literas Apoſtolicas. p.64.n.29. & ſeqq. Vide *Defectus.*
Intentio agentis regulat omnes actus ad finem intentionis. p.359.num.21. Vide à num.14.& ſeqq.

Interlocutoria. Vide *Sententia.*

Interlocutoriæ à quibus ante diffinitiuam, & in prima inſtantia permittitur appellatio, quales ſint. p.447.n.3

Intereſſe. Vide *Tertius.*

Interpretatio. Vide *Declaratio.*

Interpretationem paſſiuam recipiunt Canones poſteriores à iure communi. p.219. n.19

Intimatio, *Intimare.* Vide *Citatio*, *Declaratoria.*

Si in Italiæ ditionibus prope Romam exiſtentibus recurſus ad Principes licitus eſt, multo magis in Regnis Hiſp. procul. ab ea diſtantibus. p.24 n.6
Obſeruatio Camilli Bortelli, ad idem adnotatur. ibid.
Eam Prouinciam longe diſtare à Romana Curia dicitur, quæ extra confines Italiæ ſita eſt. ibid. num.7

Iudex, *A quo*, *vel Ad quem*, *Eccleſiaſticus*, *vel Laicus.* Vide *Reſtringens*, *Iuriſdictio*, *Delegatus*

Iudex laicus non cognoſcit de facto rei ſpiritualis inter duos Clericos, ſi præcedat inhibitio Eccleſiaſtici. p.112.n.27
Iudex Eccleſiaſticus etſi proteruè nolit adimplere decretum violentiæ Senatus, nunquam iſte per ſe reponit violentiam. p.135. n.61.& ſeqq.

Iudici Eccleſiaſtco poſt violentiam notoriam illatam aufugiente, Senatus, qui vim fieri decreuit propria authoritate nunquam reponit. ibid.n.61. & ſeqq.

Iudex laicus cognoſcit de facto rei ſpiritualis incidenter. p.138 n.85. & ſeqq.

Non coram laico adiudicante bona Clerico creditori, ſed coram Eccleſiaſtico mouenda eſt controuerſia ab anterioribus creditoribus, & ibi terminanda. p.335 n.7

Idem eſt in ſententia graduationis ex qua Clerico creditori bona debitoris fuere adiudicata. ibid. n.8. & ſeqq.

Iudicibus Eccleſiaſticis maximè Apoſtolicis iuſte non violenter procedentibus facilis pater aditus in Hiſpaniarum Regnis ex præcepto Regis. p.370 n. 20 & ſeqq.

Iudex ad quem quando teneatur iterum remittere cauſam Ordinario. p.259 n.8

Iudex ad quem an poſſit committere cauſam cum clauſula (vna cum toto negotio principali) ſtante noua diſpoſitione Trident. ibid. num.9

Iudex ad quem iuriſdictionem reſtrictam adquiſiuit ſuper cauſa & articulis deductis in prima inſtantia, ſuper aliis verò diuerſis caret iuriſdictione. p.255 n.5. & ſeqq

Nouum aliquid peti nequit coram iudice appellationis nec ipſe illud admittere, cum ad id careat iuriſdictione. ibid.n.6

Iudex appellationis non poteſt ſupplere, quæ veniunt ad nouam & diuerſam petitionem. ibid. n.7

Super nouo capitulo non dependente à primo iudex appellationis cognoſcere non poteſt ibid. n.8

Iudex appellationis poteſt cognoſcere ſuper eo quod includitur ſuper generalitate primi libelli. ibid. n.9

Iudex appellationis poteſt ſupplere, quod venit ad coadiuuandam petitionem. ibid. n.10

Iudex appellationis in articulis ſeparatis, & ſic non deuolutis caret iuriſdictione. p.257.n.22

Nouus articulus ſeparatus à primo deductus coram iudice appellationis pertinet inferiori Ordinario ſuper quo litteras expeditas retinet Senatus articulum remittens Ordinario. ibid. n.29. & ſeqq.

An iudicem appellationis deuoluitur iuriſdictio limitata ſuper eo dumtaxat, de quo fuit cognitum in prima inſtantia. p.258. n.4

Coram iudice appellationis reconuentio oppoſita non admittitur ex defectu iuriſdictionis. ibid. n.5

Quando iudex appellationis admittit reconuentionem, vel non, vide latiſſimè in verb. *Reconuentio.*

A iudice à quo, vel à iudice ad quem, an executoriales ſint expediendæ valdè controuerſum eſt. p.408. n.1.& ſeqq.

Iudici ad quem, qui vltimam tulit ſententiam infirmando, vel confirmando priores pertinet executio, & executorialium expeditio. ibid. n.2

Iudex appellationis, non Ordinarius exequitur ſuam ſententiam merentem executionem. ibid. n.3

Siue infirmauerit ſiue confirmauerit, aut mutauerit priores ſententias. ibid. n.4

Iudici ſæculari, qui competens fuit ad cognoſcendum de cauſa Clerici pertinet executio realis, non perſonalis. pag.409. num.15. & ſeqq.

Iudex appellationis in territorio Ordinarij habet iuriſdictionem cauſatiuè ob deuolutionem legitimè factam non aliter. pag.410. num.24

Iudex appellationis eſt competens in actione iudicati orta ex quaſi contractu in ſuo foro celebrato. ibid.n.25

Iudex appellationis ſimul dicitur competens in actione iudicati ratione quaſi contractus. ibid. n.27

Iudex loci contractus, aut quaſi contractus non habet iuriſdictionem contra quaſi contrahentem non repertum in ſuo diſtrictu. ibid. num.28

Cauſa condemnati conuenti coram iudice appellationis ex actione iudicati, non tamen illic reperti, remittitur Ordinario per Senatum. ibid. n.29

Secus ſi in diſtrictu iudicis appellationis tempore conuentionis ex actione iudicati fuerit condemnatus repertus. ibid. n.30

Iudex ſuperior iuriſdictione caret ob deſertam appellationem. p.411.n.35

Et etiam ſi ipſe ob deſertionem ſubſequutam expreſsè confirmauerit ſententiam Ordinarij. ibid.n.36

Pro iudice carente poteſtate vno caſu excepto non præſumitur. p.437. n.56

Iudici aſſerenti in ſententia libellum, litiſconteſtationem, teſtium examen, & ſimilia non creditur. p.436. n.9

Iudici aſſerenti ſubſcriptionem Papæ ex qua non aliter ſibi adquirit iuriſdictio in prima inſtantia non creditur. ibid. n.10.& ſeqq.

Iudex ſucceſſor in iuriſdictionem omnino tenetur adimplere Regium decretum violentiæ etiam ſub anteceſſore decretum. pag.148. num.4

Iudicium plurium competentium electio competit prius prouocanti, etiam inuito aduerſario. p.150. n.21

Vnius Iudicis electio ex nominatis facta ab initio per impetrantem, per contractum facta intelligitur, cum in iudicio quaſi contrahatur. ibid. n.24

Ob impedimentum iudicis transfunditur iuriſdictio in alium, ne detineatur iuſtitiæ adminiſtratio, dum expectatur impedimenti remotio. p.151.n.31

Executoribus pluribus inſolidum nominatis per præuentionem vnius, cæteri non excluduntur perpetuò, ſed iſto mortuo, aut abſente vnus ex ſuperſtitibus proſequitur cauſam in eodem ſtatu, p.149. n.6

Reſcriptum pluribus directum, & eorum cuilibet, ſi is, qui cœpit cauſam decedat, aut legitimo impedimento detineatur, vnus ex ſuperſtitibus aſſumit cauſam in eodem ſtatu. ibid.n.7

Superſtes, vt ſucceſſor in cauſa tenetur adimplere decretum Senatus (de otogar, y reponer) etiam directum ſuo anteceſſori mortuo, vel abſenti. ibid.n.8

Qui ſi reponere recuſet, ſecunda iuſſio per Senatum expeditur in ipſum. ibid. n.9

Si plures ſint ſuperſtites executores nominati, quis eorum adimplere tenetur decretum Regium violentiæ. ibid. n.10.& ſeqq.

Electio

Electionem vnius ea ſuperſtitibus nominatis executoribus pertinere impertaotl priuatiuè, mortuo primo præoccupante iuriſdictionem, fectatur Chriſtophorus de Paz. ibid. n.11

Ia impetrantis poteſtate ſicut fuit à principio vti, vel noo vti reſcripto: ita ad eum priuatiuè eapectat eligere vnum ex ſuperſtitibus mortuo eo, qui cauſam cœpit, argumentatur ipſe Paz. ibid. n.12

Mortuo executore, electionem præuentiuam vnius ex ſuperſtitibus nominatis pertinere vtrique parti conſtanter tuetur Author contra Paz. ibid. n.14. & ſeqq.

Commiſſione facta communi, & iure æqualiter quæſito vtrique parti, electio ea ſuperſtitibus æqualiter vtrique competit præuentiuè. p.150. n.16

Re non integra per commiſſionis præſentationem commiſſio fit communis vtrique parti, & æqualiter ius quæſitum, ac pariter ius eligendi vnum ea ſuperſtitibus. pag. 161. num.28

Eligendi vnom ex ſuperſtitibus eaecutoribus, facultas ſi competeret impetranti priuatiuè, graue foret inconueniens, qui vel tardius, vel numqoam eligeret. ibid. n.30

Impertans mortuo iudice Delegatn, non habet iudicem, qui ei poſſit præfigere terminum ad eligendum alium ea ſuperſtitibus in ſua commiſſione nominatis. ibid. n.32

Mortuo, vel extra Regnum abſente executore, qui vim intulit decretum violentiæ vni ex ſuperſtitibus intimari poteſt, ſiue à vim patiente, ſiue à impetrante, & is tenetur reponere. p.152. n.33

Superſtite executore (cui decretum Regium fuit intimatum) recuſante reponere, ſecunda iuſſio per Seuatum erit expedicoda. ibidem num 35

Eaecutore, qui cœpit cauſam Jooge abſeote, poteſt vnus ex ſuperſtitibus in commiſſione nominatis eam reaſſumere in eodem ſtato, & proſequi. ibid.n.36

Delegato vim inferente, & poſtea mortuo vel abſente, ſalubre remedium eſt quærere vnum ex ſuperſtitibus coniudicibus nominatis in commiſſione, cui decretum violentiæ intimetur. ibid. n.38

Mortuo, vel abſente eaecutore, qui vim intulit, decretum violcotiæ etiam ei directum comprehcodit vnum ea ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum. ibid. n.39

Poteſt etiam coocipi ſpecificè, complemento directo ad vnum ea ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum. ibid.n.40. & 41

Decretum violentiæ directum ad vnum ex ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum, non continet incertitudinem conſiderabilem, com facilè ex intimatiooe ad ſpecificam certitudinem reducatur. ibid. n.44

Senatus ſi in decreto violentiæ non fecerit mentionem iudicis ſuperſtitis, poterit ſeorſum in alio decreto id continente tollendæ dubitationis gratia. p.153. n.50

Decretum violentiæ etiam directum iudici mortuo, vel abſenti, qui vim intulit, & etiam non facta mentione ſuperſtitis, ſemper huic intimatum adſtringitur. ibid. o.51

Litteræ Apoſtol. ſi virtute decreti retentionis retineantur in Senatu, quomodo relaaandæ, vt ſuperſtes acceptet commiſſionem. ibidem num.52

Litteræ Apoſtol. mittendæ ſunt ad ſuperſtitem, ad acceptandam commiſſionem, etiam ſtante decreto Regio retentionis earundem. ibidem num.55

Et mittuorot tradendæ tabellioni cum omni cautela, & ſecuritate, vt facta intimatione ſuperſtiti, & repoſitione, redeat ad Senatum. ibid. n.56

Et redeundæ ſunt in Senatum, vel virtute prioris prouiſionis Regiæ, vel etiam non decreti. ibid.n.57

Iudicium, *Iudicare*. Vide *Inſtantia*, *Complicatio*, *Separabile*, *Mixtum*.

Iudicium cœptum non mutatur per priuilegium ſuperueniens. p.288. n.68

Niſi iudicium fuerit nullum. ibid. n.69

Iudicium ſi eſt indiuiduum, & connexum, ſententia ſi feratur pro parte eſt nulla. pag.302. n.23. & ſeqq.

In iudiciis duplicibus familiæ erciſcundæ, tutelæ, & curæ ſi contra plures agatur, & vnus ſit Clericus, coram Iudice Eccleſiaſtico omnes conueniuntur ratione connexitatis iudicij. p.309. n.10

Ad duplicia iudicia prouocati ſunt rei, & prouocans Actor. ibid.

In iudiciis miatis commiſſio impertata contra plures conueniendos ſub diuerſis Ordinariorum diſtrictibus degeotes non indiget ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi, nec in Senatu retinetur; ſed parti traditur, vt illa vtatur coram Delegato. ibid. n.14

In iudiciis miatis vnus omnium partium eſt finis, & omnes vnius loco habentur, & circa idem perſeuerat eorum officium. p.310.n.20

Iudicium motum contra emptorem poſſeſſorem pignoris ſubhaſtati, nooum eſt intentandum coram ſuo iudice Ordinario, non coram alio, qui ſubhaſtauit iuxta Trid. p.334.n.3

Iudicium nouum eſt controuerſia nouiter mota creditori poſt litem finitam, & apprehenſam pignoris ſubhaſtati poſſeſſionem. pag. 335 num.18

Et nooa eget inſtantia. ibid. n.19

Iudicium motum ex vna cauſa, falſa tamen non ſuſtineiur ea alia vera tunc exiſtente. p. 293. n.14. & ſeqq.

Filius in aduentitiis, quorum pater noluit acquirere vſumfructom, non poteſt agere in iudicio ſine eius conſenſu. p.349.n.52

Conſenſus partis accedens poſt litem conteſtatam à filio non reualidat iudicium. ibid.

Iudicialis. Vide *Extraiudicialis*.

Defenſionis modus cōmenſurari debet cū genere violentiæ, vt ſi hæc ſit iudicialis, defenſio etiam iudicialiter erit præſtanda, quā abſque eius notitia princeps præuenire non poteſt. p.198.n.49

Iuramentum.

Iuramentum appoſitum in contractu tribuit iuriſdictiooem iudici loci contractus, licet ibidē conuentus non ſit repertus. p.401. n.38

Iuramentū ſi non accedat obligationi de reſpondendo in loco contractus, ſed eius principali diſpoſitioni duntaxat, non tribuit iuriſdictionem contra ibidem non repertum. ibid.n.39

Iurans Clericus reſpondere in loco contractus abſque conſenſu Ordinarij non tribuit iu-

riſdictionem ſi in eo non tepetiatut. ibidem num.40

Iuramentum non auget principalem obligationem, ſed intra illius limites addit rubur. ibid.n.42

Iuriſdictio, & Iuriſdictio Eccleſiaſtica, ſeu Temporalis. Vide *Ordinarius*, *Commiſſio*, *Delegatus*.

Diuiſio intet iutiſdictionem Pontificiam, & Regiam non procedit per viam repugnantiæ, ſed ſimplicis diſtinctionis. p.10. n.62

Iuriſdictio non requiritur in ſuperſedente ex iuſta cauſa in executione teſctiptorum ad effectum teſcribendi. p.18. n.159

Temporalem poteſtatem mandare abſolutè, ne litteræ Apoſtolicæ executioni mandentur aliud eſt, aliud verò ne ſuo examine exequantur, & de ratione differentiæ. p.32. n.5

Iuriſdictio non eſt neceſſatia, ſed estraiudicialis proceſſus in cognitione cauſæ retentionis ad effectum ſuperſedendi in executione litterarum. p.511. n.21. & ſeqq.

Iutiſdictione non eget Senatus ad examinandam cauſam legitimam retentionia. ibid.n.23

Magiſtratui ſpecialiter quanta iutiſdictio data eſt, tanta de generali iuriſdictione aliorum detracta cenſetur, in quo locus non eſt præuentioni. p.182. n.43

Regula, quod iuriſdictio cenſetut data accumulatiuè, non priuatiuè, quas paritut limitationes. p.183. n.44. remiſſiuè.

Voluntas Regis nolentis, quod Tribunalia habent cognitionem accumulatiuam cum Conſilio Supremo in cauſis executionis Concil. Tridentin. clarè patet ex l.81. cum diſponat abdteando, vetando, & inhibendo. ibidem num.45

Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ origo, & fons eſt Sedes Apoſt. quæ liberè de quibuſlibet cauſis Eccleſiaſticis valet cognoſcere. pag. 211. num.5

Iuriſdictio Ordinaria dicitur naturalis, & fauorabilis, & an in eius fauorem, vel etiam partium ſit inductum c.cauſæ omnes. p.214.n.1. cum ſeqq.

Iutiſdictio Delegati, & Conſeruatoris odioſa eſt. ibid.n.2

Diſpoſitio quælibet derogans iutiſdictioni Ordinariæ eſt odioſa. ibid.n.3

Iuriſdictione vtitur Epiſcopus in criminalibus, & matrimonialibus, interim dum probatur immemorialia per Archidiaconum in ſuo diſtrictu per tres conformes. pag.220. num. 32. & ſeqq.

Iuriſdictio in criminalibus, & matrimonialibus non eſt ſublata ab Archidiaconis, Decania, & per Trident. ſed permiſſa ex immemoriali probata per tres conformes. pag. 221. n. 42. & ſeqq.

Iutiſdictio ab inferiore quæſita per immemorialem, aut priuilegium, eſt verè Ordinaria comprehenſa in Trid. cap.10. in principio præſeruante primam Ordinariorum inſtantiam, & qui id teneant. ibid. n.51

Erga iutiſdictionem prætenſam per inferiores Epiſcopo proponi debet, & probari cauſa in prima inſtantia coram Epiſcopo, cum ſit cauſa tangens dignitatem non ſuum commodum perſonale. p.226.n.20.& à n.13.cum ſeqq.

Iuriſdictio limitata deuoluitur ad iudicem appellationis ſuper eo dumtaxat de quo fuit cognitū in prima inſtantia.p.258.n.4.cum ſeqq.

Iutiſdictione in aliquorum gratia priuatiuè data, non prohibetur alterius prorogatio.p.275. num.72

Iuriſdictio ex commiſſione contra aliquem nominatum in ea quando per eius mortem re integra expiret contra cæteros comprehenſos ſub clauſula generali (omneſque alios) in quo Doctores, & iura varia ſunt. p.282. n.3. & ſeqq.

Iutiſdictio Delegati eſt ſuſpenſa, & in pendenti donec nominatio conueniendorum virtute clauſulæ generalis (omneſque alios) fiat per impetrantem. ibid.n.8

Ante iutiſdictionis exercitium nempe per citationem, nec iuriſdictio præuenta dicitut, nec reſeriptum perpetuatur. p.285. n.37

De iutiſdictione ſublata inſtantia perempta plura. p.288. n.60. & ſeqq.

Super iuriſdictione prætenſa per Prælatos inferiores Epiſcopo, an iſte ſit competens in prima inſtantia. p.318. à n. 1. cum ſeqq.

Super iutiſdictionis exercitio (an in aliquo caſu ſit exercenda) quilibet iudex cognoſcit, an ſua ſit iutiſdictio. ibid. n.2

Si de iuriſdictionis iure (ſiue de poſſeſſione, ſiue de proprietate contendatur) non de nudo eius exercitio iudex ipſe cognoſcete nequit, cum agitur de cauſa propria. ibid. n.3

Super exceptione, quod locus contractus, vel delicti, non ſit de iutiſdictione & diſtricti citantis, iſte cognoſcit. ibid.n.5

Super iuriſdictione prætenſa per Decanum, aut Archidiaconos in criminalibus, aut matrimonialibus cognoſcit Ordinarius in prima inſtantia. ibid. n.7

Et interim, quod per tres conformes immemoriales probatur Epiſcopus exercet iuriſdictionem priuatiuè, & manutenetur. ibid.& p.319. num.14

Super iuriſdictione prætenſa per inferiores Epiſcopo commiſſio non ſubſcripta in prima inſtantia retinetur à Senatu, cauſæ cognitione Ordinario remiſſa. p.358.n.9

De iuriſdictionis proprietate, aut poſſeſſione, qui cognoſcit, quando competit ratione dignitatis non ſuæ perſonæ, & iuris proprij. ibid.n.10. & ſeqq.

Iuriſdictio poteſt adquiri per inferiorem Epiſcopo ex conſuetudine, & præſcriptione. p.319. n.21

Lex dicens, ſolua procedat, attribuit iuriſdictionem priuatiuam. p.325. n.21

Et maioris Magiſtratus cuiuſcumque iutiſdictionem excludit. ibid. n.23

Nec eius iuriſdictio poteſt præuenire. ibid. n.24

Iutiſdictionis defectu nullam eſſe ſententiam latam à Nuncio in prima inſtantia declarauit Rota. p.326. n.31. & 32

Iuriſdictionis defectus inſanabilis eſt, & cæteris maior non contentus in ſtatuto excludente omnes defenſiones. ibid. n.33

Iuriſdictio alieni iudicis in prima inſtantia nequit prorogari, niſi concurrente partium, & Ordinarij conſenſu. ibid. n.34

Iutiſdictio quando nequit prorogari in præiudicium alterius, ſententia ex defectu iuriſdictionis nulla eſt. ibid. n.35

Iutiſdictione Delegati nondum præuenta per eius

eius exercitium, res adhuc dicitur integra. p.340. n.23
Iuriſdictio non dicitur præoccupata per ſolam litterarum præſentationem coram Delegato. ibid. n.24
Iuriſdictio Ordinarij ſuſpenſa per recuſationem ea ceſſante per remotionem re integra recuſati ſtatim deuoluitur ad eiuſdem ſucceſſorem ex vi attractiua. ibid. n.25
Iuriſdictio à tempore datæ litterarum adquiritur, non tamen eius exercitium, ante originalium præſentationem ſibi factam. p. 392. n.67. & ſeqq.
De iuriſdictione ſua certus non eſt iudex, non facta originalium litterarum præſentatione. p.393. n.85. & ſeqq.
De iuriſdictionis defectu ob non præſentatas litteras originales non oppoſito, quando ſuſtineatur iudicium, vel non. ibid. n. 86. & ſeqq.
Iuriſdictionis defectu oppoſito ob non præſentationem litterarum, iſtæ originales exhibendæ ſunt. ibid.n.87.& ſeqq.
Iuriſdictionem dare non poſſunt priuati. ibidem num.91
Iuriſdictionis defectus vbi adeſt, monitoriales, & cætera acta proceſſus nulla ſunt, & per conſequens litteræ gratiæ in eis inſertæ fidem non faciunt. ibid. n.100
Iuriſdictio in alienum ſubditum, vt ratione contractus adquiratur, duo copulatiuè requiruntur, celebratio contractus, in eius loco, & quod in eo reperiatur obligatus tempore conuentionis. pag. 398. num. 16. & ſeqq.
Iuriſdictionis voluntariæ actus geruntur extraiudicialiter, & coram iudice competente. p.264. n.35
Iuriſdictio conditionaliter attributa non adquiritur iudici, niſi prius conditione purificata, ita vt antea eius proceſſus ſit nullus iuriſdictionis defectu. pag. 400. num. 27. cum ſeqq.
Iuriſdictio licet adquiratur à tempore datæ ad eius tamen exercitium requiruntur litteræ, & earum præſentatio coram Delegato. p.419. n.66 & ſeqq.
Iuriſdictionis actus eſt ſubdelegatio, quæ non poteſt fieri à Delegato ante litterarum præſentationem. p.340. n.24
Ad repoſitionem attentatorum iudex non eget iuriſdictione. p.154. n.64
Inquiſitorum iuriſdictio delegata connexa eſt cum delegata Epiſcoporum, quorum primam inſtantiam Rex præſeruat. p.462. n.5
Inquiſitores delegatam dumtaxat non Ordinariam exercent iuriſdictionem. p.464 n.24
Delegata iuriſdictio non comprehenditur in Trid. præſeruante primam inſtantiam Ordinario. p.465. n.25
A Rege tanquam à fonte defluit poteſtas, & iuriſdictio omnis ad eum refluit, & recurritur. ibid. n.31
Inquiſitorum iuriſdictio delegata coniuncta eſt, & connexa cum iuriſdictione Ordinarij, cuius participatione illa includitur in c. cauſæ omnes. p 470. n.56. & ſeqq.
Inquiſitoribus non datur iuriſdictio priuatiua, ſed accumulatiua cum Epiſcopo, ita vt vnus ſine altero procedere non poſſit. ibid. n.59
Iuriſdictiones duæ vnitæ ſi ſunt vna alterius naturam aſſumit. ibid. n.60
Iuriſdictio Ordinaria eſt naturalis, delegata accidentalis & odioſa, & vtraque commixta illa iſtam ad ſe trahit. ibid.n.62.& 63
Ordinariæ iuriſdictioni ne fiat præiudicium ex communicatione cum delegata Inquiſitorum vtraque conſideratur incluſa in cap. cauſæ omnes, quoad præſeruationem primæ inſtantiæ. p.471. n.65
Iuriſdictio reuocabilis ſui natura ſi cohæreat iuri irreuocabili, efficitur irreuocabilis. ibid. num.69
Inquiſitorum iuriſdictio auocabilis ex quo cohæret iuriſdictioni Ordinarij non auocabili, efficitur inauocabilis, & per participationem includitur in cap. cauſæ omnes Trident. ibid. num.70
Opinio ſectantium iuriſdictionem Inquiſitorum eſſe Ordinariam reprobatur. p.472. n.80
Opinio dicentium iuriſdictionem Inquiſitorum hodie accedere Ordinarij, & carere imperfectionibus delegatæ, & habere excellentias ipſius ex connexione cum Ordinaria honeſtatur. ibid. n.81
Ius publicum, nouum, Ius Complicatum. Vide *Complicatio, Connexum.*
Ius competens Regi ex priuilegio, aut conſuetudine in Eccleſiis, aut Regalia ipſius. p.14. n.116. & ſeqq.
Ius Regium eſt Eccleſiaſticam diſciplinam, & myſtica ſacra tueri. p.15.n.119
Ius habent Chriſtiani denunciandi Euangelium vbique terrarum, & mittendi concionatores ad quoſcunque infideles. p.19. n.168, & ſeqq.
Iure qui contendit non dicitur inobediens, nec cenſuras incurrit. pag.64. num.25. & ſequentibus.
Iura cuncta attribuentia Principi regaliam protectionis indiſtinctè & abſolutè loquuntur non diſtinguentia inter caſum, & caſum. p.118. n.14. & ſeqq.
De iure principaliter corroborato immemoriali conſuetudine competit Regi regalia protectionis vi oppreſſorum. p.123. n.63
Regalia tollendi violentias ius eſt vniuerſale competens omnes ſpecies, & caſus violentiæ, ibid.n.66
Ius vniuerſale vbi prætenditur per vſum partis conſeruatur ius in toto. ibidem num. 67. & ſeqq.
Ius retentionis principaliter eſt publicum. p.171. num.15
Iuri publico cum ad vtilitatem communem expectet detrahi nequit, nec priuatorum conuentione tolli. ibid. n.16
Iuri in vtilitatem principaliter publicam, & ſecundario in fauorem aliquorum nequit priuatorum conuentione tolli, aut renunciari. ibid. n.18
Iuri complicato cum iure ſuperioris nequit renunciari in iſtius præiudicium. p.172.n.18
Super iure nouo non contento in priori inſtantia, deducto tamen in Rota monitoriales, aliæ vè litteræ expeditæ, an à Senatu retineantur. p.255. n.1. cum ſeqq.
Ius nouum deductum in inſtantia appellationis diuerſum à deducto in primo libello noua indiget inſtantia, & nouo iudicio. ibid. n.3

Ius nouum omnino non dicitur pronunciatum, nec appellatum, ergo nec deuoluta iuriſdictio. ibid. n.4

Ius nouum, & diuerſum ab iam deducto in prima inſtantia cognoſcitur quando ſuper hoc ſententia lata non facit rem iudicatam ſuper nouiter deducto. ibid. n.12

Ius nouum non comprehenſum in libello, cum noua egeat inſtantia, & iudicio, nequit poſt litem conteſtatam introduci. pag. 256. numer. 18

Ius habens admixtum intereſſe alterius inſeparabile, nec ſibi renunciatio præiudicat, nec alteri. p.273. n.48

Ius habens ſeparabile coniunctum cum iure alterius in ſui præiudicium valet renunciatio, non in præiudicium alterius. ibidem n. 50. & ſeqq.

Ius vnius per ſe inſufficiens poteſt à iure alterius fomentum recipere. p.275.n.64

Ius nouum, & diuerſum ab eo quod in iudicium agitatur nouiter deductum noua indiget cognitione, & inſtantia Ordinarij per Senatum remittenda. p.300. n.6. & ſeqq.

Ius nouum diuerſum, & ſeparatum ab iam deducto in iudicium tunc cognoſcitur, quando res iudicata ſuper iſto non præiudicat illi nouiter deducto. ibid.n.8

Vna perſona, aut res poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus conſideratis. p.315.n.28. 29. & 30

Iura diuerſa in eadem perſona concurrentia inducunt diuerſitatem perſonarum, quia non corporalis, ſed intellectualis conſideratio habetur. ibid. n.32

Iura duorum in eadem perſona concurrentia non confunduntur, ſed quodlibet conſideratur de per ſe, ac ſi eſſent in diuerſis perſonis. p.316. n.41

Iura diuerſarum perſonarum in vna concurrentia non inferunt diuerſas perſonas, ſed diuerſa iura, & illa vna perſona diuerſas repreſentat. ibid. n.41

Ius parti quæritur exacto etiam nullo, cui detrahere aduerſarius non poteſt. pag. 348. num.52

Iura partium ſunt de actis proceſſus, ſi regiſtrentur ſolemniter in illo. p.393. n.87. & ſeqq.

Contra ius litteras Principis expeditas, & deuiantes à iuris tramite ſeriò eodas in Senatu, omnes Doctores pro tuta concluſione firmant. p.452. n.68. & ſeqq.

Vbi plurima ponderantur iura. ibid.

Iuris diſpoſitio velociter ſubintrat ceſſante, & remoto hominis impedimento. p.287. n.53. & ſeqq.

Ius amiſſum, & quæſitum, Vide Ius.

Facilius tollatur ius quæſitum, quam quærendum. p.134. n.49

Facilius impeditur ius competitorum, quam quod extinguatur adquiſitum. ibid. num. 50. & ſeqq.

Iuri alteri quæſito detrahi nequit. pag. 353. num.74

Ius ſ... ſemel tertio quæſitum tolli nequit, eo teti-... e, & inuito. p.339. n.10

Ius ... tur aduerſario ex commiſſione facta neo... i, cui impetrans renuntiare amplius ... ibid. n.11. & ſeqq.

Ius quæſitum commo... non poteſt. ... non ceſſat effectus iam conſum-

Ceſſante cauſa ...

matus, ex cuius exiſtentia tertio iam fuerit ius quæſitum. p.340. n.21. & ſeqq.

Ius aduerſario non quæritur ex commiſſione impetrata ante præſentationem, & citationem executam legitimè, ſecus poſt eam, cui iam renunciare non poteſt impetrans. ibid. n. 26. cum ſeqq.

Ius ſemel conſolidatum, ceſſum, vel aliter amiſſum reuiuiſcit, re redacta ad priorem ſtatum ex cauſa de præterito. pag. 341. num. 38. & ſeqq.

Ius tertio non adquiritur ex commiſſione re integra. p.342. n.52

Et appellatione obiectiua contra electionem informiter propoſita, ius fuit ſemel quæſitum aduerſario, ne iterum admittatur ad probanda obiecta. pag. 355. num. 37. & ſeqq.

Actus ſemel nulliter geſtus nequit validè reiterari, poſtquam ex primo fuerit ius tertio quæſitum. ibid. n.40

Ius tertio ſemel quæſitum ex facto alterius tolli nequit abſque illius conſenſu, ibidem num.41

Ius impetranti quæſitum ex ſupplicatione iam ſubſcripta officiales tollere nequeunt alterando gratiam. p.419. n.48

Quando ius transfertur in alium ſi huic non adquiratur iuris prohibitione remanet penes transferentem. pag. 437. à num. 18. vſque ad 21

Ius Naturale, Diuinum, & Poſitiuum, & Gentium.

Contra Ius Naturale, & Diuinum vim inferunt eiicientes à ſe, aut relegantes prædicatorem Verbi Dei. pag. 10. num.176. & ſup. à n. 164. & ſeqq.

Recurſus ad Regem cum vniuerſaliter apud omnia Chriſtiana regna fuerit introductus, ius gentium dicendum, à Iuris Naturalis ratione proueniens. ibid. n.181

Ius gentium ſemper à ratione naturali æſtimandum, licet à principio ab omnibus gentibus non fuerit inuentum. p.21. n.182

Gentium mos ſequi debet. ibid. n.183

In Iure Naturali fundatur recurſus ad Regem. ibid. n.185

Quod in Ius Naturale, ac Diuinum committitur in omnium tendit iniuriam. ibid. n.186

Reſpublica vbi vel idololatria, vel oppreſſionibus violentis vexatur, cuilibet licet eam defendere lege naturali ordinante. ibid. n.187

Homines vel ſola naturalis humanitatis ratione cogente tenentur hominum mores ad bonum dirigere, & ab oppreſſionibus ſub tyrannorum iugo paſſis protegere. ibid. num. 188. & ſeqq.

De Iuris Naturalis incommutabilitate plura remiſſiuè. p.22. n.195

Ex origine Iuris Naturalis, Gentium, Diuini, & Poſitiui prouenit Principem poſſe obuiare violentiis, & executionibus litterarum Apoſt. p.32. n.1

Defenſio prouenit à Iure Naturali, Diuino, & Poſitiuo. p.45. n.106. & ſeqq.

A Iure Naturali originatur recurſus retentionis Bullarum. p.69. n.9

Vniuerſalis vulgi opinio eſt quodammodo Ius Naturale, non artificioſè, ſed originaliter gentium mentibus infixum. p.96. n.52

Contra

Contra Iua Naturale priuilegium conceſſum à Rege non valet. p.101.n 19.& ſeqq.

Et contra Ius Naturale dicitur conceſſum, quo res vnius alteri conceditur. ibid. n.20

Litteræ in præiudicium iutis Naturalis in præiudicium iuris tertij ooo adimplentur. ibid. num.52

Mandatum Principis contra Ius Naturale, vel Diuinum inductum non exequendum, ſed ſuſpendendum. p.106 n.66

Retentio Bullarum prouenit à Iure Naturali, cuilibet permittente licitam defenſionem. p.175.n 56

Scandalum, & violentia, qua fundatot retentionis cognitio, eſt contraria Iuri Naturali, Spirituali, & oppoſita naturæ. p.195.n. 25. & ſeqq.

Iuri Naturali ſioe in præiodicium alterius Reipublicæ, aut priuati, aut contra bonos mores renunciari non poteſt. p.274.n.55

Iuri continenti vtilitatem priuatam, & publicam, inſeparabilirer renunciari nequit. ibid. num.54

Ius Naturale imbuit defenſionem In omues creaturas, circa quod plura notabilia. p.351. n.77.& ſeqq.

Iuri Naturali nihil dettahi poteſt. p.352.n.84

Ius naturæ non minus animalia docet, quam homines. ibid.n.85. & ſeqq.

Iuris Naturalis eſt occurrere vrgentibus neceſſitatibus, à quo nulla perſona excipitur. p.19. num.66

Ius naturale caret lege permiſſiua, prohibitiua, & conſolitiua. ibid.

Tollerantia Pontificum in recurſu pro tollenda violentia prouenit ex animo approbandi, ex natura negorij confotmis Iuri Naturali, & Diuino, & pro vtilitate publica: p.56.n.189

Tollerantia Papæ io his, quæ non ſunt contraria Iuti Diuino approbationis, & diſpenſationis, vim habeot. p 58. n 212

Tollerantia Papæ noo præſtat approbationem, oec diſpenſationem ſtaturi contra Ius Diuinum. ibid.n.211

Theologi negaotes effectus tollerantiæ Pontificum falſo autumant, recurſus eſſe contra Ius Diuinum. p.59.n.214

Recurſus pro tollenda violentia ſunt conformes Iuri Naturali, & Diuino, & in fauorem libertatis Eccleſiaſticæ. ibid.n.215

Recurſus pro tollenda violentia, ſi Pontifices iudicarent Iuri Naturali, aut Diuino, nec non libertati Eccleſiaſt. obuiare, viriliter reſiſterent, & non toleratent. Sicuti in ſimilibus feciſſe, & paſſim facere pro ſalute animarum, & Paſtorali officio, oſtenditot ex multis Canonicis decretis. ibid.n.217

Ioter habentes æquale ius melior eſt conditio præueoientis. p.150.n.57

Quando ius poſterius confundit aliud ſecum concurrens, ſi illud eſt temporale non operatur confuſionem perpetuam, ſed temporalem ſuſpenſionem. p.154.n.69

Ius pignoris in re non perditur creditore facto domino reuocabiliter. p.155.n.73

Ad ius ſemel à ſe abdicatum, & renunciationem regreſſus denegatur. p.464.n.18

Ius competens Regi de iure, priuilegio, aut conſuetudide in rebus Eccleſiaſticis Regalia ipſius eſt. p.477

De qua cognoſcit inter Eccleſiaſticos. ibid. oum.216

Ius patronatus. Vide *Patronus.*

Ius Regium patronatus eſt Regalia Regis p.16. num.137

Ius patronatus pertioens Regi efficacius eſt alio quolibet. p.16.n.138

Super beneficiis iuris patronatus Regij, & eorum redditibus, & dotibus, etiam ioter Eccleſiaſticos cognoſcit Rex tam de proprietate, quàm poſſeſſione. ibid. n.139. & 140

Litteras Apoſtol. in derogationem iuris Regij patronatus Rex retinere poteſt, nec ob non paritionem aliquas incurrit cenſuras iuxta Bullam Adriani. p.40. n.69

Couartu. inſinuat nunquam admittendas litteras io derogationem iuris patronatus. p.68. n.7

In iuris Regij aut laicorum patronat. derogationem ſecundam Iuſſionem retinet Senatus. p.72.n.38.

Ex iuris Regij pattonat. derogatione maximum poreſt rimeri ſcandalum vitandum omoino. ibid.n.41.& ſeqq.

Iuri pattonat. laicorum licèt de iuris rigore poſſit Papa derogare, tamen non licet cum tanto Regis, & Regni ſcandalo. p. 95. n. 12. & ſeqq.

Litteræ in derogationem Iuris patronatus laicorum non retinentur, quia præiudicant patrono, ſed ob damnum publicum inde illatum. p.105.n.62. & ſeqq.

Ex litteris derogaotibus iuri patronat. laicorum oritur damnum publicum. p.112.n 30

Retentio Bullarum in derogationem iuris patronat. cum fundetur in defectu conſenſus patroni ceſſat quandocumque interuenerit. p.175.n.58.& ſeqq.

Examen litterarum in derogationem ioris patronatus laicorum, vel Regis, cadit ſuper mero facto, an quis ſit io quaſi poſſeſſione iuris patronatus nec ne. p.195.n.35

Ius patronatus eſt indiuiduum quoad ſubſtantiam, at quoad poſſeſſiuoem, & exercitium ſeparabile eſt. p. 274 n.51.& 52

In iuris patronatus tranſlatione tacitè inducta à iure non requiritur conſenſus Epiſcopi. p.398.n.12

Ius tertij. Vide *Tertius.*

Pontifices, & alij Principes iuſtè ſtatuere reſcripta omnia in præiudicium tertij emanata non exequenda, quia contra ius ſunt, & Principis voluntatem. p. 101. n.17.& 18.

Reſcripta à Rege impetrata in præiudicium iuris tertij obedienda, non tamen exequenda, leges Regiæ enixè commendant. p.102. n 25

Ius tertij tollere nequit Princeps, niſi ex iuſta cauſa per legem approbatam. ibid. n.26

Nec ex plenitudine poteſtatis, quæ bono & æquo temperatur. ibid. n.27

Litteræ impetratæ cootra Ius tertij tanqoam contra Ius Naturale obtentæ non ſunt exequendæ, ſed ſuſpendendæ. p.104.n.40

Et quid contra Ius poſitiuum, vel conſuetudinarium. ibid.n.41

Contra reſcriptum tollens ius tertij præſumitur cum ſit contra voluntatem Principis. ibid. num.42

Papa tolierat ſuſpendi reſcriptum in graue tertij præiudicium obtentum. ibid.n.43

Litteræ Apoſtolicæ retinentor in Senato ob graue damnum iuris tertij ad effectum ſupplicandi Sanctiſſimum. ibid. n.44. & 47

Papa ſicut quilibet alius peccat tollendo ius tertij. ibid. n.45

Reſcripta contra ius tertij cenſentur impetrata ob nimiam importunitatem, maximè curialium. ibid. n.46

Litteræ quibus tollitur ius tertij radicatum ex iuſto titulo in beneficio cum deficiat poteſtas ſunt in Senatu retinendæ. ibid. num.50. & ſeqq.

Litteras in præiudicium iuris tertij retineri in Senatu, nulli magis quam Papæ intereſt. p.105. n.52. & ſeqq.

Ius tertij poteſt tolli per legem generalem cunctos comprehendentem, non particulares. ibid. n.61

Retentio litterarum in præiudicium iuris tertij tunc habet locum in Senatu dumtaxat, quando ex executione earum inducitur violentia, aut aliud damnum publicum. p. 106. n. 62. & ſeqq.

Et quando hoc caſu violentiam continere dicam. ibid. n.63. & ſeqq.

Si in expeditione litterarum Apoſtolicarum contra ius tertij, nec citatio, nec cauſæ cognitio adhibeatur ob violentiam ſibi illatam poteſt retentionis recurſu vti. ibid. num. 71. & ſeqq.

Vis publica eſt iniuſtitia, quia ius tertij tollitur. ibid. n.73

De iure tertij, qui dare nequit, nec probare, ſi tamen iam probauit auditur. pag. 134. n. 53. & ſeqq.

Litteræ in præiudicium iuris tertij extortæ regulariter in Senatu non retinentur, niſi ſimul concurrat publica vtilitas. pag. 171. n. 14. & ſeqq.

Retentio Bullarum ob notabile præiudicium iuris tertij ceſſat accedente tertij voluntate & conſenſu. p.178. n.36. & ſeqq.

Iuſtè, Iuſtitia, Iniuſtitia.

Iuſtitia principis pax eſt populi, tutamen patriæ, immunitas plebis, ſolatium pauperum. p.13. n.96

Quod iuſtum eſt Principis obiectum eſt. p. 99. n.1. & ſeqq.

Iuſtitia ſublata fluctuat orbis terrarum vniuerſus, iniuſtitia priuata ſaltem cauſatiuè publicam perducit perniciem. p.107. n.71

Iniuſtitia qua ius tertij tollitur, vis publica, eſt. ibid. n.73

Iuſſio Secunda,

Impetrans, cuius litteræ detinentur poſt examen tanti Senatus, meritò diffidens de ſecunda iuſſione cauſam deſerit, agnoſcens Sanctiſſimum nouiter, & verius informandum. p.43. n.89

Iuſſione ſecunda adueniente à Papa per iuridicos tramites obtenta informato de inconuenientiis obtemperanda erit. p.68. n.5

In ſecundæ iuſſionis complemento poſt litterarum retentionem factam à Senatu Doctores variant. ibid. n.5. & ſeqq.

Couarru. aſſertio adducitur. ibid. n.7

Litteras in damnum publici regiminis ſuper materia, qua Princeps nequit diſponere etiam ſecundo, & tertio miſſas non exequendas, firmat Anguianus. p.69. n.11

Si Papa informatus ſecundam mittat iuſſionem poſſe ſecundo ſupplicari, & iterum ſuſpendi executionem donec tertia accedat iuſſio, firmat Pater Enriquez. ibid. n.15

Si in ſecunda iuſſione nouum aliquod grauamen addatur ex falſa informatione admitti poſſe in re graui tertiam ſupplicationem aſſerit Pater Enriquez. ibid. n.16

Author non admittit abſolutè obſeruationes Doctorum circa ſecundam, aut tertiam iuſſionem, ſed cum fœdere diſtinctionis. ibid. n.17. & ſeqq.

Supplicatione à litteris interpoſita legitimè ac cum partis citatione proſequuta, ſecunda iuſſio à Papa obtenta regulariter obtemperanda in Senatu. p.70. n.18. & ſeqq.

Iura permittentia ſuperſedere in litterarum executione ad effectum reſcribendi, & expectandi ſecundam iuſſionem, nullam faciunt mentionem de tertia. ibid. n.19

Primæ litteræ habentes clauſulas ex quibus apparet libera voluntas Principis obſequendæ ſunt, quia habent vim ſecundæ iuſſionis. ibid. num.22

Impetrans, cuius litteræ fuere in Senatu retentæ, ſi ſecundam iuſſionem obtineat non citato ſupplicante adhuc in Senatu detinendam. ibid. n.23. & ſeqq.

Papa non legitimè instructo de inconuenientiis cauſantibus retentionem in Senatu, ſecunda iuſſio in idem incidit inconueniens, & defectum. p 71. n.26

Papa dum non eſt inſtructus, & certus de inconuenientiis priorum litterarum (quas Senatus retinuit) ſecundam concedens iuſſionem, denuo non conſentit, ſed virtute prioris conſenſus agit idem continentia inconueniens. ibid. n.30. & 31

Ad ſecundam iuſſionem obtinendam debet conſueta iuris forma ſeruari. ibid. n.32

Litteræ Principis ſi contineant damnum intolerabile, & irreparabile, tutius eſt ſecundo replicare, & expectare tertiam iuſſionem. p.72. num.34

Clauſula (non obſtantibus, &c.) in reſcripto appoſita habet vim ſecundæ iuſſionis. ibid. num.35

Secundam iuſſionem in derogationem iuris patronatus laicorum, aut Regia, retinet Senatus. ibid. n.38

Papa non vult ita durius agere contra Regem per tres iuſſiones, cum eius non ſit intentio Regis, aut Regni iuribus, & conſuetudinibus derogare. ibid. n.39

A ſecunda, vel vlteriori iuſſione in derogationem iuris ſtrangerij ab vniuerſali ſcandalo ſupplicari iterum Sanctiſſimum poſſe. ibid. num.44

Iuſſionem aliam non ſolet Sanctiſſimus mittere, nec ita durius agere ſemel informatus à Senatu de inconuenientiis publicis ſuarum litterarum. p 73. n.45. & ſeqq.

Iuſſio ſecunda, vlteriórve ad hæc Regna non ſolent expediri, vel quia partes timent expenſas in proſecutione ſupplicationis, vel agnoſcentes, quanta ſit fides adhibenda fidentiſſimæ Senatus relationi. pag. 74. numer.66

Secundam, vel alterius iuſſionem impetrans, protervè, & temere agit, expoſitis priuationi naturali

turali

turalitatis, & incapacitati obtinendi beneficia in hoc Regno. ibid.n.64

Secundam, aut tertiam iuſſionem proterue impetrans præſtat cauſam ſeditioni, ac turbationi pacis publicæ, qui vt ſeditioſus compelli poteſt à Regno. ibid. n.68. & ſeqq.

Literæ Principis emanatæ ſuper materia in qua deficit poteſtas, non exequuntur etiam accedente ſecunda, aut tertia iuſſione. p. 105. num.51

L

Laicus.

LAicus ratione iuris indiuidui habiti cum Clerico non ligatur ſtatutis laicorum. p.274.n.60

Laicus hæres Clerici ligatur eadem inſtantia cœpta contra Clericum coram iudice Eccleſiaſtico. p.285.n.33

Laici interuenientes in executione literarum Apoſtol. contra priuilegia, & indulta, ſeu conſuetudines horum Regnorum amittunt ipſo facto bona, & quælibet officia, & eorum perſonæ Regis mercedi ſubiacent p.373.n.57. & ſeqq.

Quid ſi ſint Eccleſiaſtici, p.374. n.60

Laici quomodolibet interuenientes in ſupradictis, ſi Notarij aut Procuratores ſint, mortis pœna, & bonorum amiſſione plectuntur, cæteri amittunt bona, perſonæ verò Regiæ mercedi affectæ ſunt. ibid.n.62

Laicus Romæ obligatus per ſe, vel per procuratorem ex obligatione Camerali, an ab Auditore Cameræ conueniri valeat. pag.403. n.57. & ſeqq.

Legatus Papæ, & de latere. Vide *Nuncius, Exemptus.*

Per ſuum Legatum refert Rex per annos Papæ ſupplicationes à litteris Apoſtol. p.44. n.100

Legati plures recenſentur Regij miſſi ad Pontificem, vt conferrent hanc retentionis materiam. ibid.

Per Legatos ſuos Romam miſſos ſcandala per Eccleſiam gesta Rex impedit. p.82. n.30

Legatus de latere cognoſcit de cauſis exemptorum. p.311.n.33

Cognitio de exemptis eſt de reſeruatis Sedi Apoſtol. quam repræſentat Legatus de latere. ibid.n.34

Papa eximendo ab Ordinario non cenſetur eximere à poteſtate Legati de latere. ibidem num.35

Legati de latere de iure Communi Ordinarij dicuntur, & cum Ordinariis ſuæ Prouinciæ concurrunt. p.354. n.2

Legatus de latere, & Legatus cum poteſtate Legati à latere pares ſunt. ibidem num. 11. & ſeqq.

Legatus cum poteſtate Legati à latere cognoſcit de appellationibus ad Sedem Apoſtol. emiſſis. p.355. n.13. & ſeqq.

De legato de latere ad Nuncium cum poteſtate Legati de latere valet argui. ibid.n.16

Legatus à latere de Iure Communi cum Ordinariis concurrebat, non hodie ex Trident. ibid.n.23. & ſeqq.

Legati de latere licèt ex Trid. in c. cauſæ omnes inhibeantur in prima inſtantia, non tamen Rex etſi Legatus de latere Regni Siciliæ, & de rationibus pluribus ibidem num. 24. & ſeqq.

Pontifices antiquitus creabant Legatum à latere aliquem Prælatum Hiſpaniæ ad euitanda ſtipendia cauſata ob neceſſitatem recurrendi ad eos. p.28. n.49. & ſeqq.

Legatum, Legatarius.

Legatum pro virginibus maritandis obtinet iam nupta. p.129. n.11

Secus quando diſpoſitio dicat pro virginibus maritandis. ibid. n.12

Legatum liberationis factum depoſitario, intelligitur de debito facto ex depoſito non aliunde. p.235.n.8

Legata liberatio tutori reſtringitur ad cauſam tutelæ. ibid. n.9. & ſeqq.

Legitimum, Legitimè. Vide *Cauſa.*

Legitimum dicitur, quod à lege approbatur, & ſecundum eam fit. p.70. à n.24

Letrones. Vide *Cedulones.*

Letrones, ſeu cedulones publicè affixi pro publicando excommunicato ob non paritionem literarum Apoſtol. ſæpè in Hiſpania ſcandalum cauſant. pag. 368. num. 1. cum ſeqq.

Lex. Vide *Princeps, Statutum.*

Lex non recepta, nec moribus vtentium comprobata non ligat. p.46. n.115

Legis non receptæ tranſgreſſor non dicitur illam non ſeruans. p.47. n.116

Lex ſub conditione lata intelligitur ſi moribus vtentium approbetur, cui tacitè conditioni ſubiicitur. ibid.n.117. & ſeqq.

Etiamſi habeat clauſulam irritantem. ibid.n.118. & 119

Dum diſceptatur ſuper lege Pontificia, an fuerit recepta non ligat. ibid.n.120

Lex Canonica non ligat vbi eſt vero ſimile Papam ignorare rei difficultatem pro tali loco, vel tempore. ibid.n.121

Contrauentio, & obſeruantia contraria paulatim tollit vires legis, & cenſuras, etiamſi ab initio cum peccato fuerit introducta. ibidem num.122

Lex Pontificia non recepta à maiori parte populi prætextu rationabilis cauſæ non obligat. ibid. n.123

Lex Canonica tempore, loco, & cauſa, intelligitur lata, atque ex eorum diuerſitate temperari. p.48.n.124. & ſeqq.

Leges Pontificiæ multæ non receptæ in aliquibus Regnis, quia eorum moribus non conueniunt. ibid. n.131. cum ſeqq.

Leges multæ patriæ moribus non conueniunt. ibid. n.128. & ſeqq.

Lex habens plura Capitula quoad non recepta non ligat, quoad cætera ſic. ibid.n.144

Cenſuræ pro parte legis receptæ dumtaxat ligant, non pro parte non recepta. ibidem num.145

A lege lata non appellatur. p.50. n.148

Niſi allata in præiudicium certarum perſonarum. ibid. n.149

A lege etiam Pontificia ſupplicari licet ex iuſta cauſa quando moribus alicuius Prouinciæ non conuenit. ibid. n.150

Legem vniuerſaliter latam facilè contingit, non conuenire moribus gentium omnium. ibid. num.151

Digitized by Google

L. final. C. ſi contra ius, vel vtilitat. public. ponderatur. p.62.n.17

Leges plures Partitæ, & Recopilat. conferuntur mandantia Regis litteras non exequendas, ſed reſcribendum Regi ſuper damnia allaturis publicæ vtilitati. ibid.n.18

Lex Regia licita eſt ob ſcandalum vitandum diſponens ne alienigenæ in Regno retineant beneficia. pag. 81. numer. 38. & pag. 204. num. 41

Legem condere poteſt Rex ob publicam vtilitatem ne alienigenæ obtineant beneficia in Regno. p.91. n.60. & ſeqq.

Legem Pontificiam poteſt Epiſcopus contradicere, eò quod regimini ſuæ non conueniat. p.95. n.18. & ſeqq.

Deſtructio ciuitati paratur, in qua legi Magiſtratus præſunt non iſtis lex. pag. 99. num.4

Lex vbi alicuius caſus ſpecialiter meminit, quia frequentius accidit, ſimiliter manus frequentes non excludit. p.118. num. 17. & ſequentibus.

Lex Regia referens ſex caſus nititur in ratione generica ad oſtendendam licitam retentionem in illis. ibid. n.18

Leges humanæ tam Pontificiæ, quàm ciuiles, non receptæ non ligant. p.47. n.123

Lex pœnalis ad alias perſonas, vel caſus vltra expreſſos non extenditur. p.351.n.80

Nec etiam per ſimilitudinem, & rationis identitatem. ibid. n.81

Per legem præuenire omnes impetrantium machinationes foret impoſſibile, & ſingulis ſpecialem legem condere. p.119. n.23

Eadem poteſtas, quæ attribuitur Regi ad condendam legem, qua aliquos caſus retentionis expreſſit, durat in condenda ſuper aliis ſub ratione generica, & fundamentali comprehenſis. p.121.n.49

Singuli caſus in lege Regia. 25. relati ſingulas ante leges habebantur, & ex promulgatione priorum non fuit ſublata poteſtas ad cæteras poſtea promulgatas. ibid.

Vna alteravè lex non potuit præcauere tot nouas machinationes ambientium impetrantium, quæ occaſionem prębuere aliàs condendi. ibid.n.50

Lex loquens diſtinctè, & cum aliqua qualitate trahit ad ſe omnes aliàs generaliter, & indiſtinctè loquentes. p.136 n.68

Leges Regiæ ponderantur, quæ nouiter diſpoſuere circa alios caſus l. 25. non comprehenſos. p.122.n 51. & ſeqq.

Lex Regia loquens de retentione litterarum in derogationem beneficiorum patrimonialium Diœceſum Burgenſ. & extenſa poſtea fuit ad alia loca quibus ſimilis conſuetudo. ibid. num.52

Legem Regiam. 25. retinentem dumtaxat litteras impetratas ad Canonicatus Magiſtralis, & Doctoralis praxis Senatus extendit ad nouiter erectos pro Pœnitentiaria, & Lectura ob ſimilitudinem & identitatem rationis. ibid. num.53

Leges Regni loquentes de retentione litterarum Apoſtolicarum tractant dumtaxat de illarum executione prohibenda, ne fiat, poſt factam tamen nihil vltra diſponunt circa executionis repoſitionem. p.134.n.46. & ſeqq.

Leges Regiæ tractantes de remiſſione cauſarum retentioni Bullarum tangentium in Conſilio Regio quotidie practicantur. p.181. n.23

Leges Regiæ diſponentes ſuper hac remiſſione cauſarum retentionis Bullarum ad Cancellarias non procedunt per inhibitionem Conſilij, ſed conſulendo eius exonerationi. ibid. num.24

Agitur latè de intellectu l.81. tit.5. lib.2. Recopilation. tom. 3. loquentis de inhibitione Cancellariarum circa violentias tangentes executionem Concil. Trid. pag. 183. num. 46. & ſeqq.

D. l. 81. non procedit abſolutè in omnibus violentiis cauſatis ex diſpoſitione Trid. ſed tantum quando directè recurritur pro obſeruantia, & executione eiuſdem declaratur. ibid.

D. l. 81. quæ vniuerſaliter violentias tangentes conſeruationem Concilij prohibet, Cancellariis interpretatur, & declaratur. ibid.n.52. & ſeqq.

Ex protectione Concilij Regi commendatæ nititur poteſtas leges condendi in Concilij confirmationem, & eius obſeruationis incitatiuas. p.203.n.31. & ſeqq.

Cognoſcere de aliquo caſu leges condere ſuper eo, paria ſunt, p. 204.n.34

Leges in iure ciuili reperiuntur circa res ſacras, quia nihil per ſe faciunt, ſed confirmant, quæ à ſacris Canonibus ſunt ordinaria, & ſuis ſanctionibus muniunt Principes. ibid.n.35

Decretum à Sancta Synodo diffinitiuum lege poteſt Regia ſancita muniri. ibid.n.36

Lege ſua præcipit Imperator Martianus Concilium Calcedonenſe inuiolabiliter obſeruari. ibid.n.37

Legibus ſuis Imperator Iuſtinianus mandabit quatuor illa Concilia Nicænum, Conſtantinopol. Epheſinum, & Calcedonenſe obſeruari, & cuſtodiri. ibid.n.38

Leges temporales conformes non contrariæ iuris Pontificij diſpoſitioni condi valent. ibid. num.39

Lex ciuilis ad euitandas fraudes & dolos, non de damno Eccleſiæ inferendo valent circa res Eccleſiaſticas. ibid. n.40

Lex quando aliquid de nouo diſponit cum certis modificationibus cenſetur formam inducere. p.241. n.23. cum ſeqq.

Lex vbi non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus. p. 264. n.32

Lex noua declaratoria contrarium videtur velle diſponere in caſu omiſſo. pag. 265. n. 42. & ſeqq.

L. is à quo, ff. de rei vindic. & l. non ideircò, ff. de iudiciis expenduntur, & de earum intellectu, latè tractatur. pag. 300 à num. 11. cum ſeqq.

L. tutorem, ff. de iis quibus vt indignis notatur ad hoc, quod diſcreta ſunt iura quamuis in eadem perſona ſimul plura concurrant. p.315. n.30. cum multis ſeqq.

Lex non trahitur ad præterita iam deciſa per rem iudicatam, tranſactionem, iuramentum, præſcriptionem, & ſimilia. p.352.n.61

L. cum in diuerſis. 44. ff. de relig. & ſumptibus funer. ſingulariter ponderatur, vt Prouincia vbi caput eſt mainratus, attendatur ad cognitionem, etſi cætera bona incorporata alibi ſint. p.233.n.32. cum ſeqq.

Lex

Lex noua idem diſponens, quod Ius commune recipit omnes limitationes, ampliationes, & declarationes, quas Ius Commune. pag. 231. num. 5

L. à Diuo Pio, §. ſi poſt aditum, ff. de re iudicata, latè explicatur. pag. 334. num. 4. & ſeqq.

L. vnica, C. quando Imperat. inter pupillum. & viduam, quæ tantum loquitur in pupillo, & vidua habet locum in cæteris miſerabilibus perſonis, ex identitate rationis. p. 449. n. 35. & ſeqq.

Ad l. fin. C. de edicto D. Adriani toll. terminos reducitur immiſſio ex litteris Apoſtol. p. 501. num. 152

Lex noua diſponens in certo caſu in omiſſis contrarium diſpoſuiſſe intelligitur. pag. 265. num. 42

Lex noua limitatiua, ſeu declaratiua non corrigit ius commune, niſi in caſu de quo loquitur. ibid. n. 44

Lex ſeu ſtatutum alteratum, ſeu chancellatum in parte in aliis remanet confirmatum. ibid. num. 45

Lex de ſimilibus ad ſimilia non trahitur vbi diuerſa ratio militat. ibid. n. 46

Vel vbi ſequeretur iurium correctio. ibid. n. 47

Et debet adeſſe omnimoda ſimilitudo. ibid. n. 48

Lex noua quando ſpecialiter prouidet in vno caſu contrarium videtur velle in aliis omiſſis. p. 442. n. 17

Leges Regiæ excitantes Senatum ad protectionem primæ inſtantiæ ſolum diſponit de Ordinario, & non de inſtantia S. Inquiſitionis. p. 462. n. 10

Generalis facultas data Senatui cognoſcendi per viam violentiæ patitur limitationem in cauſis S. Inquiſitionis, quam leges Regiæ nouæ excitantes ad Senatum generaliter ad protectionem recipiunt. ibid. n. 13

Lex Regis Ferdinandi refertur, qua multis pœnis minatur quoſlibet impetrantes litteras Apoſt. & illas etiam per Cedulones publicantes infringentes iura S. Inquiſitionis in qualibet inſtantia. p. 466. n. 40

Libellus.

Libello generali licet quis reſpondere non teneatur, ſi iam reſpondit, ſibi præiudicat. p. 134. n. 54

Libellus in ſecunda inſtantia mutari non poteſt. p. 255. n. 11

Libellus in iudicio particulari mutari nequit poſt litem conteſtatam, ita vt remaneat eadem inſtantia. p. 256. ibid. n. 19

Libelli emendatio nouum quid & diuerſum continens, nec in iudiciis ordinariis admittitur. ibid. n. 21. & ſeqq.

Noua additio ad libellum iam præſentatum nouo indiget termino, noua litiſconteſtatione, & inſtantia. ibid. n. 23

Libelli emendatio etiam poſt litem conteſtatam admittitur, ſi ea de re fiat, quæ cauſam habeat à priori, ne contineatur cauſa diuidatur. ibid. 25. & ſeqq.

Sixtus V. tales litteras eſſe ſubreptitias deficiente conſenſu Regis, declarauit, & dat iuriſdictionem Inquiſitori Generali ſuper examine librorum. p. 475. n. 93. & 94

Paulus III. cauſam librorum cognoſcendorum aſſe propriam Inquiſitionis Hiſpaniæ in ſuo territorio declarauit. Vbi quamplures aliæ Bullæ ad idem recenſentur. ibid. n. 95

Libros in Romana Curia reprobatos Authorum Hiſpaniæ eo ſolo, quod tractent de iuſtitia Regaliæ Regis in rebus Eccleſiaſticis Rex non patitur, vt in Hiſpania Breuia publicentur, ſed retinet ne exequantur. p. 479. n. 144. & ſeqq.

Inquiſitio Generalis Hiſpaniæ examinat, & expurgat libros Hiſpanos independenter à Congregatione Romana de indice, & Magiſtro ſacri Palatij, quorum Breuia pro libris expurgatis non exequitur, ſed nouam expurgationem ſuo tantum nomine publicandam facit. ibid. n. 145

Liberè, Librum. Vide *Arbitrium, Licentia.*

Licentia obtenta per Prælatum ad teſtandum de fructibus intuitu Eccleſiæ quæſitis extenditur ad teſtamentum antea factum. p. 128. n. 4

Licentia à Monacho ad teſtandum extenditur ad teſtamentum iam conditum. p. 129. n. 5

Licentia data à Principe ad ædificandum molendinum porrigitur ad molendinum antea illicitè conſtructum. ibid. n. 6

Quod procedit, ſiue Princeps ſciuerit factum fuiſſe, ſiue ignorauerit. ibid. n. 7

Licentia obtenta è domino ſcudi, aut emphyteuſis pro re alienanda porrigitur ad alienationem iam factam. ibid. n. 13

Licentia obtenta ad faciendum porrigitur ad iam factum, vbi actus dependet à voluntate, & poteſtate concedentis. p. 137. n. 74

Limitatio, Limitatum.

Limitatiuè verba appoſita habent inducere terminum, quem non licet tranſgredi. p. 132. num. 39

Limitata eſt Regalia retentionis ad cauſam, & effectum ſuperſedendi, & impediendi executionem, quæ ceſſat ceſſante cauſa. ibid. n. 40. & ſeqq.

Limitata cauſa limitatum producit effectum. p. 359. n. 24 & 25

Limites, & diſtrictus. Vide *Regalia, Diuiſio.*

Lis, & Lis initianda. Vide *Tertius, Commiſſio, Reſcriptum.*

Lis aliqua non requiritur in iudicio gratiarum. p. 282. n. 37. & ſeqq & à n. 34

Lites abbreuiari, vtilitatem publicam concernit. p. 212. n. 15

Litium extinctio ad conſeruationem Congregationis humanæ expectat. ibid n. 16

Litium ſumptibus ſubditos ſubleuare ad præcipuum Reipub. regimen. ſpectat. ibid. n. 17

Lis ſi coram Ordinario non finiatur infra biennium liberè poteſt pars ſuperiorem adire, qui auocat, & inhibet Ordinario. p. 239. n. 2

Et tunc ſuperior litem aſſumit in eodem ſtatu non alia noua incipienda. ibid. n. 3

Liti ceptæ cum defuncto ſi fuiſſet renunciatum, acta petunt Delegati; & Ordinarius contra hæredem recuperat iuriſdictionem in prima inſtantia, cum reddatur integra. p. 288. n. 50. & ſeqq.

Lis nouiter initianda cum tertio comparentis excluſiuè cum eius ius noua egeat inſtantia. p. 299 à n. 5. cum ſeqq.

Lis

Lis inter aliquos iam mota non ſuſpenditur per tertium excluſiuè comparentem, ſed imò inter priores collitigantes proſequitur, & ſeorſum intercomnes tractatur tertij ius. p. 500. n.10. cum ſeqq.
Litis curſum non ſuſpendi, nec eius diffinitionem per oppoſitionem tertij excluſiuè comparentis Rota determinauit. p.501.n.16.cum ſeqq.
Lis gradnationis poſt ſententiam executioni datam facta adiudicatione ſingulis creditoribus finita eſt. p.535.n.9
Lis dicitur finita per rem iudicatam executioni mandatam. ibid. n.10
Stephani Gratiani obſeruatio refertur, quod vt dicatur lis finita non ſufficit res iudicata, niſi eius executio realis ſubſequatur. ibid. n. 13. cum ſeqq.
Lis initianda erit cum tertio, cui executoriales inter alios obrentæ non nocent. p.406. n. 16. & à n.20. cum ſeqq.
Et coram ſuo iudice Ordinario, cui prima inſtantia pertinet ex Tridént. cui alias Senatus cauſam remittet. ibid.n.17.21.& 22
Lis non dicitur introducta, vbi non conſtat de mandato impetrantis commiſſionem ad litem mouendam. p.501. n.155. & ſeqq.
Litteræ Apoſtolicæ. Vide Retentio, Recurſus, Commiſſio, Ordinarius.
Litteræ Apoſtolicæ in Hiſpania multis in caſibus ad Suprema vehuntur Tribunalia vt examinentur, an quid contineant in damnum Regis, aut Regni, aut contra publicam vtilitatem. p.32.n.2
Litteræ Apoſtolicæ in perniciem Reipub.Eccleſiaſticæ, ſpiritualis, aut temporalis in Senatu retinenter, donec Pontifex de veritate informatus, vel reuocet, vel confirmet præmiſſa ſupplicatione. ibid. n.3
Litterarum Apoſtolicarum examine omnes Chriſtiani Principes vtuntur. ibid. n.4
Aliud eſt poteſtatem ſæcularem mandare abſolutè, ne litteræ Apoſtolicæ executioni mandentur, aliud ne ſine ſuo mandato exequantur, & de ratione differentiæ. ibidem num.5
Litteræ Apoſtolicæ contra publicam vtilitatem obrentæ retinentur, quia ad Regem pertinet Iure Naturali populos ſibi commiſſos ab huiuſmodi oppreſſionibus liberare. ibid. n.8
Litteræ Apoſtolicæ ne exequantur niſi prius habita licentia à Senatu ob vitandum ſcandalum, ſtatutum. p.33. n.12. & ſeqq.
Litteræ Apoſtolicæ in damnum Regis, aut Regni licitè retinentur ex iuſta cauſa, donec Pontifex melius informatus ſupplicatione præmiſſa ſecundam mittat iuſſionem. ibid. n. 16. & 17
Litteræ Apoſtolicæ falſis ſuggeſtionibus contra publicam ſpiritualis Eccleſiaſticæ, aut temporalis vtilitatem impetratæ detinentur in Senatu, ne exequantur, quia deficit voluntas Papæ. ibid. n.18
Litterarum Apoſtol. examini omnes Chriſtiani Principes vtuntur. ibid. n.19
Litterarum Apoſt. retentio iuſta cauſa exiſtente prouenit ab origine Iuris Naturalis dictantis defenſionem vi oppreſſorum. ibid.n.20.& 21
Litteræ Apoſtol. iuſta deficiente cauſa retineri non poſſunt. pag. 34. num. 22
Litteræ Apoſtol. quæ ſine iuſta cauſa ius tertio quæſitum tollunt, iuſtè retinentur. ibidem num.14
Litterarum Apoſtol. retentionis recurſu omnes vtuntur Principes Chriſtiani. ibid.num.25.& ſeqq.
Litteræ Apoſt. contra ius Regis, aut Regni, aut contra œcumenica Concilia Generalia ad Suprema Tribunalia vehuntur, illicque examinantur, & retinentur. ibid.n.27
Litteræ ſtatim redduntur impetranti quando Senatus iuſtam cauſam non reperit. pag.35. numer.29
Litteræ facultatis Nunciorum quomodo, & ad quem finem à Senatu examinentur. ibid.n.37. & ſeqq.
Litteræ Apoſtolicæ in Hiſpania hoc tantum licito ſine detinentur, vt ſupplicetur Papa certius informandus. p.39.n.59
Litteræ aliquot interim ſuſpenduntur dum Pontifex inſtructus de damno publicæ vtilitatis aliud cenſeat. p.61. n.6 & ſeqq.
Litteræ Apoſt.ob ſcandalum vitandum ob derogationem iuris patron.Reg.aut laicorum, aut iuris ſtrangerij licitè retinentur in Senatu. p.81. n.36. & ſeqq.
Litteræ etſi validæ ſint mero iure retinentur ob damnum publicæ vtilitatis, non tamen ſubreptione facultas retinendi nititur. p.108. n.21. cum ſeqq.
Litteras qui tenetur intra terminum expedite, impeditus dicitur durante controuerſia interim ſibi mota. p.186. n.11
Litteris ad Senatum allatis cauſa retentionis deducta accuratè examinatur per Ordinarios iudicij tramites, in quo datur ſupplicatio. p.191. n.16
Litteræ iuſtitiæ, prout reſcripta, monitoriales, executoriales, & perentientes primam inſtantiam retinentur in Senatu remiſſa cauſæ cognitione Ordinario. p.206. n.68
Litteræ patentes vbi ad probationem ſpecialiter pro forma requiruntur, non ſufficiunt Breuia ſub annulo Piſcatoris clauſa, licet alias æqualem vim habent. p.247. n.24
Litteræ Apoſtol. plurimæ in Senatu exhibentur vt executoribus auxilium præſtet, quod libentiſſimè exhibet, niſi vim aliquam contineant. p.370. n.22
Litteræ Apoſtolic.ſeu commiſſiones, ex quibus prima Ordinariorum inſtantia percuti poteſt duplicis generis ſunt. p.386. n.1. & 2
Litteræ gratioſæ duo continent ſeparabilia partem diſpoſitiuam & ſubſtantiam gratiæ, & partem executiuam acceſſoriam ad gratiam. ibid.n.5
Litteræ gratioſæ in quibus conſiſtit ius, actio & probatio impetrantis, neceſſariæ omnino ad cauſam per Senatum Ordinario remiſſam, illi ſunt de neceſſitate tradendæ. pag. 388. num.23
Litteræ expeditæ, & deperditæ teſtibus probantur. ibid.n.30
Litteræ meræ iuſtitiæ quales ſint. pag. 389. num.34
Litteræ iuſtitiæ non ſubſcriptæ nullæ ſunt ex defectu formæ, nec illis Delegatus vti poteſt ex defectu iuriſdictionis, ibidem numero 35

Litteræ

Digitized by Google

Litteræ meræ iuſtitiæ, quæcumque ſint nibil coram Ordinatio (cui fit per Senatum cauſæ temiſſio) ad iudicium ibidem initiandum, proſunt, nec parti impetranti. ibid. num. 36

Litteræ monitoriales, compulſoriales, remiſſoriales, executoriales, & emanatæ à principali commiſſione nulla ob defectum formæ Trid. pariter nullæ ſunt, qnia procedunt à tadice iofecta. ibid. n. 38. cum ſeqq.

Litteræ iuſtitiæ non ſubſcriptæ, vti inefficaces, & inutiles penitus ad cauſam remiſſam Ordinario, coram quo iudicium initiatur, fruſtra remitterentur eidem. pag. 390. n. 48. & ſeqq.

Litteræ iuſtitiæ percutientes primam inſtantiam, ſi impetranti a Senatu traderentur maximum ſequeretur damnum, cum furtiuè illis vti poſſet, & in Rota reproductis contra recurrentem procederetur in cauſa per contradictas. ibid. n. 51. & ſeqq.

Litteræ gratioſæ inſertæ in monitorialibus authoritate iudicis carentis tamen iuriſdictione fidem non facinnt. p 391. n 65. & ſeqq.

Litteræ originales de neceſſitate præſentandæ ſunt iudici ad exercitium iuriſdictionis, ita vt tranſumptum Notarij, aliàs non authenticum non proſit. p. 392. n. 67

Litteræ gratiæ inſertæ in proceſſu fulminato non probant parte opponente; niſi originales exhibeantur. ibid. n. 68

Idem de copia priuilegiorum. ibid. n. 69

Litteræ gratioſæ inſertæ in monitorialibus, proceſſu fulminaro, & aliis actis iudicialibus fidem non faciunt poſt oppoſitionem partis niſi inſuper originales exhibeantur. p. 394. n. 99

Litteræ fabricantur ab officialibus S. Apoſt. cuius virtute & gratia officia gerunt, & ideo nomen Pontificatus apponunt. pag. 415. num. 23

Et de ratione diuerſitatis. ibid n. 24. & ſeqq.

Litteræ & Bullæ vno & eodem modo pariter ab officialibus fabricantur, licèt ſupplicationes diuerſimodè ſubſcribantur à Papa, & à Prælato habente facultatem ſignandi. p. 416. num. 34

Litteræ tangentes iuſtitiam, ſeu commiſſiones cognoſcuutur in cordulis Canopi. pag. 418. num. 56

Litteræ principales gratiæ cognoſcuntur in cordulis ſericis rubei, croceique coloris. ibid. num. 57

Litteræ executiuæ gratiæ habent cordas Canapi. ibid. n. 58

Quæ litteræ Apoſtolicæ plumbentur, & quando plumbeum ſigillum pendent ex cordulis ſericis, aut ex codulis Canapi. ibid. n. 62

Litteræ poſtquam ſunt plumbatæ, graria dicitur perfecta, & ex ea agi poteſt, & poſſeſſio appreheudi. ibid. n. 63. cum ſeqq.

De Litterarum fide (quæ magna eſt circa omnia in eiſdem contenta) non hæſitandum. p. 425. n. 3. & ſeqq.

Ex Litteris deſuper confectis non apparet ſubſcriptio, nec à quo ſubſcripta fuerit ſupplicatio, an à Papa, an ab alio habente ſignaturam, qnia vniformiter omnes eodem modo conficiuntur. ibid. n. 4

Litteræ omnes conficiuntur ſub nomine Papæ, & ipſo ſolo loquente, & de differentia inter gratioſas, & iuriſdictionales. ibid. num. 5

Litteris deſuper fabricatis confunduntur ſignaturæ, ita vt ex eis nequit apparere, à quo fuerit ſupplicatio ſubſcripta. ibid n. 6

Ex Litteris non conſtat, an gratia ſit per *fiat* an per *conceſſum* ſubſcripta. ibid. n. 7

Litteræ commiſſionis auocatoriæ in prima inſtantia, quæ mittuntur ad patres non requirunt ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi, ſed ſola ſupplicatio quo ſatisfieri formæ Trident. declarauit S. Cong. ibid. num. 8

Litteræ fidem faciunt circa contenta, & lecta in eis, non circa non contenta. p. 426. n. 10

Litteræ à ſignatura oriuntur, ſicuti inſtrumentum à protocollo. p. 429. n 46

Litteræ ſi à ſupplicatione ſubſcripta diſcordent, remittendæ ſunt ad correctionem, ibid. n 47. & per ſupplicationem ſoluuntur diſcrimina earum. ibid. à n. 37. & ſeqq.

In Litterarum correctione diſcrepantium à ſupplicatione ſubſcripta non requiritur partis citatio, quia ea in vita corriguntur. ibid. n. 49

Litteræ Apoſtol. ſi virtute Decreti retentionis retinentur in Senatu, quomodo relaxandæ, vt ſuperſtes acceptet commiſſionem. p. 153. num. 52

Litteræ Apoſtol. mittendæ ſunt ad ſuperſtitem, ad acceptandam commiſſionem, etiam ſtante Decreto Regio retentionis earundem. ibid. num. 55

Et mittuntur tradendæ tabellioni cum omni cautela, & ſecuritate, vt facta intimatione ſuperſtite, & repoſitione redeant ad Senatum. ibid. n. 56

Et redeundæ ſunt in Senatum, vel virtute prioris prouiſionis Regiæ, vel etiam noui Decreti. num. 57

Litterarum virtute iam per Senatum retentarum nihil ab impetrante fiendum quin ſubiiciat retentionis Decreto. ibid. n. 58

Litteræ remiſſæ Ordinatio ad effectum reponendi ſtante retentionis Decreto ſemper huic ſunt affectæ, quocumque vadant. pag. 154. num. 72

Leges Regiæ inſinuantes retentionem litterarum tangentium Sanct. Inquiſitionem pertinere ad Senatum Regium, ſunt anni 1527. p. 467 n. 44

Decretum autem prohibitiuum, & abdicatiuum harum cauſarum poſtmodum emanauit, anno 1553. ibid. n. 45

Litis conteſtatio.

Poſt litem conteſtatam non poteſt introduci nouum ius non comprebenſum in libello, cum noua inſtantia, nouo iudicio, & defenſionibus egeat. p. 256. n. 20

Locus Tutus vel non Tutus. Exemptus. Vide *Citatio, Cedulones, Forus, Deſtinatio.*

Locus Exemptus Prælati à iuriſdictione Epiſcopi non iden deſinit eſſe de Diœceſi, & in Diœceſi Epiſcopi. p. 220. n. 36

Loco contractus quis conueniri poteſt, ſi ibidem reperiatur non aliter. p. . 98. n. 15

Loci contractus iudex acquirit iuriſdictionem conditionaliter, ſi in eo reperiatur obligatus, non abſolutè. ibid. n. 16. & 17

Si notoriè ex tenore ſcripturæ apparet contractum non fuiſſe celebratum in loco iudicis

Google

iudicis exequentis, eius acta ſunt nulla. p.400. num.33

Si tamen dubium ſit, & Clericus Conuentus declinet, acta nulla erunt iuxta Scacciam. ibid. num.34

Quæ obſeruatio procedit concurrente neceſſario requiſito, quod debitor ſit repertus in loco contractus. p.401. n.35.

Locus contractus celebrati per procuratorem attenditur ad ſortiendum forum, non locus, vbi factum eſt mandatum. p.402.n.4

M

Mandatum.

Mandatum ſuperioris indubiè iuſtum præſumitur, eique obediendum. p.63.n.19

Mandatum de prouidendo de prima vacatura prodeſt in vacante tempore gratiæ. pag. 129. num.10

Mandatum ad commiſſionem impetrandum ſi non conſtat, lis non dicitur introducta. p.501. num.135

Mandatum conſtitutum à Prælato finitur mortuo Prælato etiam re integra. p.471 n.67

Secus ſi detur ſuper re communi inter Prælatum & capitulum. ibid. n.68

Manus & appoſitio; Manus. Vide *Appoſitio, Inhibitio, Papa, Princeps, Auocatio.*

Manus Regis murus eſt Eccleſiæ. p.10.n.61

Manu propria, voce, aut perſona ſua qui aliquid facere tenetur, nequit illud per alium explicare. p.241.n.56. & pag.543. à num.36. cum ſeqq.

Manutentio.

Manuteneri quando debeat Epiſcopus, vel non, in iuriſdictione prætenſa per Decanum, Archidiaconum, &c. p.222.n.53

Manutentio datur prouiſo Apoſtolico facta poſſeſſionis ceſſione per Cameram Apoſtol. apprehenſæ. p.562.n.9

Manutenetur Epiſcopus in iuriſdictione prætenſa per Decanum, & Archidiaconos ex immemoriali, interim quod iſta per tres conformes probetur. p.319.n.14

Secus ſi illam prætendant ex priuilegio, non ex ſola immemoriali, qui tunc Prælati inferiores manutenetur, non Epiſcopus, ſi ſint in quaſi poſſeſſione ſimul. ibid.n.15. cum multis ſeqq.

Ad manutentionem contra habentem Iuris aſſiſtentiam poſſeſſio ſola non iuſtificata cum titulo ſaltim colorato non ſufficit. ibid. n.17. cum ſeqq.

Manutenetur Epiſcopus ex iuris aſſiſtentia in iuriſdictione ab alio prætenſa. p.350.n.56

Ad manutentionem Ordinarij excludendam non ſufficit ſola priuilegij oſtentatio abſque poſſeſſione exemptionis non violenta, nec clandeſtina. ibid.n.30.33. & 34

Manutentionem Epiſcopi impedit exhibens priuilegium ſi ſimul ſit in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis. ibid.n.37

Rotæ deciſio refertur ad idem. p.351.n.38

In criminalibus, & matrimonialibus vigore Concilij Ordinarios manutenetur, donec per tres conformes cognoſcatur de immemoriali per inferiorem allegatam. ibid. n.39

Priuilegio & poſſeſſione ſimul docens inferior manutenetur in iuriſdictione criminalium, & matrimonialium. ibid.n.40

Epiſcopus ſola iuris aſſiſtentia nitens non obtinet manutentionem iuriſdictionis, docto de priuilegio, & quaſi poſſeſſione contraria. ibid. num.41

Declaratio S. Congreg. circa manutentionem Ordinarij in iuriſdictionalibus intelligitur quando inferior prætendit iuriſdictionem ex immemoriali dumtaxat, ſecus quando ex priuilegio & poſſeſſione ſimul. ibid.n.43

Prælato inferiori prætendenti iuriſdictionem ex ſola poſſeſſione, non datur manutentio, ſed Epiſcopo ex iuris aſſiſtentia. ibid.n.44

Idem eſt in eo qui prætendit exemptionem ab Ordinario, qui etiam ex immemoriali poſſeſſione ſola non obtinet in manutentione contra Ordinarium. ibid.n.45

Secus ſi inferior Prælatus, aut exemptus cum poſſeſſione oſtendat ſimul priuilegium, quo caſu eis datur manutentio. ibid.n.46

Manutentio datur pro ſola detentione, quam, cum ſit facti, Decretum irritum non inficit, ſed tantum poſſeſſionem iuris. p.499.n.133. & ſeqq.

Manutentio & immiſſio ſi ſimul petantur procedit petitio quando adſunt bona poſſeſſa & non poſſeſſa, referendo ſingula ſingulis. p.43. n.86. vbi de ſimilibus doctrinis.

Manutentionem Decretam à Nuntio Hiſpaniæ in prima inſtantia nullam declarauit Rota ob defectum iuriſdictionis. p.264. n.35

Matrimonium Vide *Diſpenſatio.*

Matrimonium iam factum ratificare videtur, qui procuratorem conſtituit ad illud contrahendum. p.129.n.14

In Matrimonialibus cauſis pauper non cogitur litigare extra ſuam Prouinciam ſiue in prima, ſiue in aliis inſtantiis. p. 448. num. 17. & ſeqq.

Maior Maioria. Vide *Regalia prærogatiua.*

Maioria Regis eſt cuſtodire & tueri bona Eccleſiæ Cathedralis mortuo Prælato tradenda nouiter electo, refertur conſuetudo Hiſpaniæ. p.13.n.117

Maioria Regis Regalia ipſius dicitur. ibid. num.118

Maioria Regis dicitur Regalia de ipſis reſeruatis in ſignum Supremæ Maieſtatis. p.16.n.124

Maieſtas ſumma Coronæ reſeruata dicitur maioria Regis. ibid. n.125

Recurſus ad Regem eſt maioria inſeparabilis à Corona. ibid.n.556

Nihil Regi magis nociuum, quam ſemel amittere maioriam ſuam. p.88.n.57. & ſeqq.

Maius eſt dedecus parata amittere, quam omnino non parauiſſe. ibid.n.29.& ſeqq.

Maioriæ & præeminentiæ Regis detractio, & diminutio potior cauſa legitima iudicatur ad retentionem litterarum Apoſtolicarum. p.450. n.42.& ſeqq.

Maioratus. Vide *Adminiſtrator, Executio.*

Maioratus ſucceſſor in quem iuris miniſterio eſt tranſlata poſſeſſio ciuilis & naturalis omnia remedia poſſeſſoria adipiſcendæ, recupe

recuperandæ, & retinendæ intentare poſeſt ad diuerſos effectus. pag.161 num.20. & ſeqq.

Maioratus ſucceſſori non nocet res iudicata contra prædeceſſorem obtenta, quaodo venit ex proprio iure, & ex cauſa diuerſa à iuse maioratus. p.165.n.11.cum ſeqq.

Maioratus capot vbi eſt, ibidem mouetur iodicium ſuper bonis ei vnitis exiſtentibus in diuerſis Regnis. p.233.n.17. cum ſeqq. vſque ad *fin. cap.*

Maioratus poſſeſſos, vel Prælatus ſi ex propria pecunia emit ius vtile à feudatario, vel emphyteuta Eccleſiæ, aut maioratus, non conſolidatur vtile illud cum proprietate dignitatis, aut maioratus, nec eorum hæres tenetur illud vtile reſtituere ſucceſſori in dignitate, aut maioratu. p.316.n.39

Maioratus poſſeſſor, aut Prælatus condemnatus tanquam talis poteſt impedire executionem reſpectu ſui iuris particularis, & perſonalis, non tangentis digoitatem. ibid.num.40. & ſeqq.

Maioratus ſi non habet caput, cui bona in diuerſis diſtrictibus exiſtentia non ſunt vnita, attenditus diſtrictus quo maior eorum ſit pars. p.233.n.30

Medium. Vide *Finis.*

Ius habens cognoſcendi de fine pro bono communi, illud habet ad media proportionata, vt auferatur vis. p.192.n.30

Media proportionata adhibita per Senatum ad detegendam cauſam retentionis ſunt merè temporalia, & mero nitentia facto. ibid.n.31. & ſeqq.

Cui competit tractare de fine competit etiam tractare de mediis neceſſariis ad finem. p.193. num.43

Media ſequuntur naturam ſui finis, & ab ea regulantur. ibid.n.44. & ſeqq.

Medium inhabile impedit extremorum ad idem coniunctionem. p.349.n.52

Metus. Vide *Timor, Locus.*

Minor.

Minor orbatus, & pauper ſunt æquiparati in iure quoad priuilegium, ne extrahantur à ſua Prouincia, vt alios inuitos ad Curiam poſſint trahere. p.448.n.20

In Minore orbato etiam diuite ſemper permanet cauſa miſerationis, cum ſemper non per ſuam perſonam, ſed per alienam ſit litigaturus. p.449.n.35. & ſeqq.

Minor orbatus comprehendi debet in diſpoſitione Tridentini loquentis tantom de paupere, non reſtrictiuè, nec taxatiuè. ibid. o.35. & 36

Miſerabilis perſona. Vide *Commiſſio, Reſcriptum, Concil. Trident. pauper. Indy.*

Miſerabiles à potentioribus ſemper vexari multa Sacræ paginæ teſtimonia comprobant. p.13.n.94

Nouiter ad fidem conuerſis vti miſerabilibus perſonis debita eſt protectio ab iniuria, & violentiis. p.20.n.178. & n.180

Miſerabilis perſona comprehenditur in Decreto Tridentin. loquente tantum de paopere non extrahendo à prouincia ſua in matrimonialibos in qualibet inſtantia. p.448.oum.18. & ſeqq.

Miſerabilium appellatione qoi veniant. ibidem num.21

Miſerabiles perſonæ nequeunt per reſcriptum Principis à ſuis Prouinciis extrahi, & poſſuot petere ad eas remiſſionem. ibid.num.22. & 23

Miſerabilium aliorum cauſam non eſt credibile deſpicere Trident. loquens dumtaxat in paupere, cum in omnibus eadem vigeat miſerationis ratio. p.449.n.35

Miſerabiles perſonæ poſſunt hodie declinare forum Ordinarij in prima inſtantia, & Curiam Papæ adire, prout de iure communi. ibid.n.37

Miſerationis pauperum cauſa eſt accidentalis, minoris orbati tameo naturalis, quæ alteri præfertur. ibid.n.32. & ſeqq.

Mixtura. Vide *Connexa.*

Sub ſimplicibus caſus mixtus comprehenditur, & quando. p.462.n.6. & ſeqq.

Caſus mixtus tunc in l. comprehenditur quando de vtroque ſimplici idem diſponit, non qoando de vno tantum. ibid.n.8. & 9

Mixtum non comprehenditur ſub ſimplici, de quo lex diſponit ſi inter vtrumque adeſt rationis diuerſitas. ibid.o.15

Patronus Eccleſiaſticus non comprehenditur in reſeruatione, aut aoocatione, quando reperitur mixtum cum patronatu laico. p.471. num.77

Moderamen. Vide *Defenſio, Retentio, Violentia.*

Defenſio omnis tunc dicitur permiſſa iure oaturali, ſi præſtetur cum moderamine inculpatæ tutelæ, aliter ſit culpabilis. p.196. num.76

Moderamen in defenſione procedit ab eodem prmcipio iuris naturalis, à quo & ipſa defenſio. ibid.n.77

Moderamine inculpatæ tutelæ oon adhibito in defeoſione, hæc iuri repugnat oaturali, & gentium. ibid.n.78

Modesamen inculpatæ tutelæ tunc in defeoſione adhibetur, ſi id fiat, ſine quo violentia tolli nequit. ibid. n.79

Moderamen inculpatæ tutelæ conſiſtit in tribus, circa modum, tempus, & cauſam. ibid. num.80

Modus. Vide *Concil. Trident.*

Modus defenſionis debet commenſurari cum genere violentiæ, vt ſi hæc ſit iudicialis defenſio etiam iudicialiter præſtanda, quam abſque eius ootitia Princeps non poteſt. p.193. num.49

Monarchia.

Monarcha Siciliæ dicitur Rex Catholicus ex conceſſione Apoſtol. qua exercet iuriſdictionem Eccleſiaſticam in Prælatos Regni, & exemptos. p.36 n.42. & ſeqq.

Monarchia Siciliæ cognoſcit etiam in prima inſtantia in cauſis Eccleſiaſticis, & exemptorum, non obſtante Trident. in cap. cauſæ omnes. p.37.n.43

Concilium Tridentinum in cap. cauſæ omnes non fuit vſu receptum in Regno Siciliæ quoad Tribunal Monarchiæ, & de rationibus. ibid.

Legati de latere licèt comprehendantur in Concil. Tridentin. ooo tamen Rex Siciliæ Monarcha, vti Legatus S. Apoſtol. cum de

eo ſpecifica debuit fieri mentio. ibidem num.44

Autbor eſt Iudex Tribunalis Monarchiæ à Rege Catbolico nominatus. ibid.n.47

Contra Monarchiæ iuriſdictionem esagiraoit Cæſar Baronius. ibid.n.48

Et qui DD. illom impugnarunt. ibid.n.49

Monaſterium, Moniales, Monachus. Vide *Religio, exemptus.*

Moniales exemptæ ab Ordinario, & immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ etiam Generalis, aut Prouincialis interuentu nequeunt exemptioni renuntiare. p.172.n,25

Commiſſarius Generalis cuius gubernio Papa ſubmiſit Moniales ſibi immediatè ſubiectas abſque Papali ſcientia eas dimittere nequit. ibid.n.26. & ſeqq. & n.29

Moniales exemptæ ab Ordinario immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ abſqoe buius licentia nequeunt exemptioni renuntiare.ibid. n.34.& ſeqq.

Monitorium, Monitoriales. Vide *Citatio.*

Monitoriales, aliæve litteræ ſuper nouo iure nouiter deducto in Rota, non contento in priori instantia, an à Senatu retineantur. p.255.n.1.cum ſeqq.

Monitoriales expeditæ ſuper reconuentione oppoſita in Rota, ad quam cauſa conuentionis legitimè fuit per appellationem deuoluta, an ſint in Senatu retinendæ, remiſſa reconuentione Ordinario. p.258. num.1. cum ſeqq.

Monitorialibus, & compulſorialibus ablatis ex Regia prouiſione Rota dat fidem probationibus infirmiter,& nulliter factis.p.346.n.12. & ſeqq.

Monitoriales litteræ, & aliæ quæcumque deriuatiuæ à commiſſione principali non ſubſcripta,& ſic nulla ex defectu formæ, pariter nullæ ſunt, quia procedunt à radice infecta. p.389.n.38.cum ſeqq.

Monitoriales,&c.ſunt à ſua principali commiſſione inſeparabiles,de cuius vitio participar. ibid.n.42

Monitoriales, & alia reſcripta contra plures, quæ reſpectu aliquorum percutiunt Trident. & eorum cauſa Ordinario remittitur, aliorum vero nullatenus, parti tradentur, vt illis vtatur coram ſuo Delegato contra non remiſſos Ordinario. pag.390. num.53. & ſeqq.

Mooitoriales, & aliæ litteræ meræ iuſtitiæ, in quibus inſertæ veniunt litteræ gratioſæ, an ſint indiſtinctè tradendæ parti,vt illis vtatur coram Ordinario, cui cauſa remittitur. ibid. n.55.cum ſeqq.

Monitoriales principaliter ſunt litteræ iuſtitiæ, quibus incidenter inſeruntur gratioſæ, quæ vt exemplum informiter deductum nec fidem,nec probationem faciunt. p.391.n.58. & ſeqq.

Monitoriales litteræ non ſubſcriptæ cum ſint nullæ ob defectum formæ, quæ fidem non faciunt, multò minus litteræ gratioſæ in eiſdem acceſſoriè inſertæ. ibid.n.63.& ſeqq.

In Monitorialibus inſertæ litteræ gratioſæ authoritate iudicis carentis tamen iuriſdictione fidem non faciunt. ibid.n.65

Monitoriales percutientes primam inſtantiam Ordinarij quibus gratia inſerta venit indiſtinctè retinentur in Senatu, remiſſa ſimpliciter cauſa Ordinario. p.392.n.66

In Monitorialibos inſertæ litteræ ad finem probandæ iuriſdictionis,in diuerſo fine fidem non faciunt,niſi originales appareant. p.394. n.95.& 96

In Monitorialibus inſeruntur litteræ gratioſæ, & quandoque immediatè fit per iudicem relario ſubſcriptionis manu Sanctiſſimi.p.435. num.1. cum ſeqq.

In Monitorialibus inſertus tenor ſupplicationis ſubſcriptæ de verbo ad verbum de mandato iudicis ſufficit ad excludendam remiſſionem Ordinario in Senatu, etſi citandus ad inſertionem non citetur. p.438. num.29. cum ſeqq.

Mora. Vide *Periculum.*

In Mora vbi eſt periculum, multa permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. p.25. num.18

Ob Moræ periculum quis ſubiicitur iudici non ſuo. ibid.n.19

Ob Moræ periculum non eſt conſulendus Summus Pontifex. ibid.

Periculum vbi eſt in mora, poſſe Clericum pro auferenda violentia recurrere ad Regem, quando eius Prælatus longè diſtat, & inſtans eſt grauamen,vel cœptum ſit iam. ibid.n.20. & 21

Ob longam diſtantiam,& imminens periculum in mora poſſe Regem Prælatos inobedientes à Regno expellere, agnouit Diana. p.26. n.22.& 23

Si ob Moræ periculum, & damnum publicum ineuitabile conſenſus Papæ haberi non poteſt,præſtitus à Papa intelligitur. p.29. n.63. & ſeqq.

Mores. Vide *Lex, Papa, Prouincia.*

Pontifex Vniuerſo præeſt Orbi, & ſingulorum Regnorum mores facilè ignorat. p.48. num.126

Moribus patriæ multæ leges non conueniunt. ibid.n.128

De Moribus Regni ignorantia Papæ in dubio præſumenda. ibid.n.129

Mores ſingulares gentium ſequi debemus. ibid. num.130

Leges Pontificiæ multæ non receptæ in aliquibus Regnis, quia eorum moribus non conueniunt. ibid.n.131. cum ſeqq.

Ob morum diuerſitatem Eccleſia Orientalis ius Canonicum non recipit. ibid. num.132

Mores Regni conſuetudines,& priuilegia agnoſcunt Senatores Regij. pag.91. num.65. & ſeqq.

A conſtitutionibus maximè Pontificalibus, eo quod non conueniunt moribus Regni, & Prouinciæ, valet ſupplicari. pagina 95. num.19

Mos eſt antiquus Eccleſiæ Imperatores adeſſe Conciliis, vt neceſſaria Reipublicæ ſpirituali liberè proponantur, & modis omnibus exequantur, impedimentáque Principum terrore auellantur. pag.202. num.25. & ſeqq.

Mores gentium agnoſcere, Imperatoribus conducibile eſt. p.76.n.76

Mors

Mors, mortuus. Vide *Heres, commiſſio.*

Executore mortuo, vel abſente extra Regnum, à quo repoſitio peractæ executionis ſit facienda virtute Decreti violentiæ. p.148.n.3

Superſtes vt ſucceſſor in cauſa tenetur adimplere Decretum Senatus (de otorgar y reponer)etiam Decretum ſuo anteceſſori mortuo, vel abſenti. p.149.n.8

Qui ſi reponere recuſet, ſecunda iuſſio per Senatum expeditur in ipſum. ibid.n.9

Mortuo executore, electionem præueniuam vnius ex ſuperſtitibus nominatis pertinere vtrique partiseonſtanter tuetur Author contra Paz. ibid.n.14.& ſeqq.

Impetrans mortuo iudice Delegato, non habet iudicem, qui ei poſſit perficere terminum ad eligendum alium ex ſuperſtitibus in ſua commiſſione nominatis. p.151.n.32

Mortuo vel extra Regnum abſente executore, qui vim intulit,Decretum violentiæ cuilibet ex ſuperſtitibus intimari poteſt, ſiue à cum patiente,ſiue ab impatiente, & is tenetur reponere. p.152.n.33

Delegato vim inferente, & poſteà mortuo, vel habente,ſalubre remedium eſt quærere vnum ex ſuperſtitibus coniudicibus nominatis in commiſſione, cui Decretum violentiæ intimetur. ibid.n.38

Mortuo,vel abſente executore, qui vim intulit, Decretum violentiæ etiam ei directum comprehendit vnum ex ſuperſtitibus, cui fuerit intimatum. ibid.n.39

Mortuo vel abſente executore litteratum, qui vim intulit, quando poterit recurri ad Ordinarium pro repoſitione poſſeſſionis, & attentæ executionis. pag.154. num.60. & ſeqq.

Mortuo executore (qui vim intulit) ex commiſſione non ſubſcripta, Senatus remittit cauſam Ordinario, non ad effectum procedendi perpetuo, cum id impediat Decretum retentionis,ſed reponendi tantum. ibid. num.63

Ordinarius, cui fit litteratum remiſſio mortuo executore ad finem reponendi, an ad petitionem ſolam partis, an etiam ad intimationem Decreti violentiæ reponere poteſt. p.55.n.80.& ſeqq.

Procurator conſtitutus à Prælato in rebus ſuæ Prælaturæ, morte Prælati etiam re non integra extinguitur. p.471.n.67

Secus ſi detur ſuper re communi Prælati, & Capituli. ibid.n.68

Mutatio, mutare. Vide *Nouitas, abuſus.*

Mutatio ipſa conſuetudinis etiam, quæ adiuuat vtilitate nouitate perturbat. pag.93. nom.2

Mutatione nulla varianda ſunt, quæ ad perpetuam, & communem vtilitatem fuerunt introducta. p.94.n.6

Mutanda non erit conſuetudo,qua Princeps diu contulit beneficia, ne ex nouitate, & mutatione oriatur ſcandalum. p.95.n.12

Mutare actionem in inſtantia appellationis licere, qui teneant DD. p.255.n.2

Mutari in ſecunda inſtantia non poteſt libellus. ibid.n.11

Et quando mutari poſſit vel non. p.256. n.21. & 25

Quando per additionem mutata dicatur forma, aut inſuper antiqua maneat. p.257.n.27. remiſſiuè.

Lancellotus aſſerens poſſe mutari actionem in cauſa appellationis, reprobatur, cum loquatur contra ius,& communem Doctorum. ibid.n.31

Motus proprius. Vide *Conſtitutio, Bulla.*

Motus proprius Pij IV. de profeſſione fidei in aliquibus Religionibus non ligat, quia non receptus. p.94.n.40

Motus proprius Pij V. de cenſibus in Neapoli non fuit receptus. p.51.n.160. nec in Sicilia. ibid.

A Motu proprio Pij V. de cenſibus in Hiſpania non recepto ad Papam fuit ſupplicatum nomine Regis. ibid.n.159

Motus proprius Gregorij XIII. quo diſponitur per annulum Piſcatoris ſatisfieri formæ ſubſcriptionir à Trident. petitæ,refertur. p.245. n.1.cum ſeqq.

Motus proprius Gregorij XIII. tanquam reſtrictiuus Decreti Conciliaris vltra caſum Breuium Cameralium, de quo loquitur, ad alias commiſſiones, & litteras trahi nequit. p.246.n.5

Dictus Motus proprius in Hiſpania nuoquam fuit receptus; imò ab eo humiliter ſupplicatum ex pluribus conſideratis rationibus.ibid. n.7. & ſeqq.

N

Narratiua. Vide *Relatio, Princeps,Commiſſio.*

NArratiua & petita reſtringuntur, & limitantur per conceſſionem & ſignaturam, p.422.n.25

Narratiua ſeo annuntiatiua verba mandati in aliquo inſtrumento non probant mandatum, niſi eo oſtento. p.437.n.19

Idem de ſententia, & alio inſtrumento narratis. ibid.n.20. & ſeqq.

Narratiua vera facta rei iudicatæ nunquam in Curia omittuntur clauſulæ Ordinariæ præſeruatiuæ executionis. p.453. n.81. & ſeqq. & à n.78

Natura, Naturalis. Vide *Ius, Originarius.*

Natura ipſa, nec gens,nec mundus ſtare poterat abſque Imperio. p.11.n.78

Naturæ retentionis repognat inſtingere executionem litterarum iam factam. p.137. n.80. & ſeqq.

Naturales prohibentur impetrare commiſſiones extra illud, & in Senatu datur prouiſio Ordinaria, vt illi afferant iudicem in Regno ex Senatus Decreto.p.278.n.97.& 98. & ſeqq.

Natura actus ſi poteſt eſſe Ordinaria,& irregularis, ſit interpretatio iuxta naturam Ordinariam. p.471.n.64

Neceſſitas.

Neceſſitas publica, vbi adeſt damnom irreparabile Reipublicæ, aut ſcandalum, Rex retinet litteras ſumma cum reuerentia. p.18. num.161

Digitized by Google

Neceſſitas publica vbi poſcit, permittitur Pontifici in ditionem Regis, & è conuerſo ſuum Imperium exercere. p.80.n.30

Ob Neceſſitatem publicam vrgentem, & periculum imminens, iura tranſgredi licet, & licita iudicantur aliàs prohibita. p.29. num.57

Ob neceſſitatem vrgentem actus fieri poſſunt omiſſa ſolemnitate, & conſenſu alterius aliàs requiſiti. ibid.n.58

Neceſſitas habet ſecum diſpenſationem annexam cuioſcumque prohibitionis. ibidem num.61

Neceſſitas quando vrget, & periculum eſt in mora, facultatéſque laicorum non ſuppetunt notoriè, non conſulitur Sedes Apoſtolica pro imponenda contributione. ibidem num.62

Neceſſitas, & periculum in mora tribuit iuriſdictionem non habenti. pag.30. num.67. & ſeqq.

In Neceſſitatibus vrgentibus extra ordinem Princeps ſubuenit. p.152.n.42

In Neceſſitatibus admittitur incertitudo, & non vitiat. ibid.n.43

In conſequentiam trahi nequeunt, quæ propter neceſſitatem aliquando ſunt conceſſa. p.154 num.68

Neceſſitate inſtante, & deficiente remedio ad reponendam poſſeſſionem, & executionem litterarum, quæ retineri mandantur, omninò verificatur opinio Doctorum aſſerentium ſequeſtrandos fructus beneficij per Principem ob vitanda ſcandala. p.158. num.108

Neceſſitas vrgens legi non ſubiicitur. ibidem num.109

Neceſſitas facit licitum, quod aliàs erat illicitum. ibid.n.110

Negligentia, Negligens.

Si Negligenter quæ vſurpantur omittimus, exceſſus viam alijs aperimus. p.88.n.27.& ſeqq. & p.98.n.40

Ob Negligentiam Ordinarij non terminantis cauſam infra biennium partes liberè poſſunt adire ſuperiorem, aut impetrare commiſſionem alteri in prima inſtantia. p.230. o.2. cum ſeqq.

Niſi negligentia à partibus tantum, non ab Ordinario procedat, vel ob grauitatem cauſæ. ibid.n.6. cum ſeqq.

Negligentia Ordinarij in lapſu biennij vt appareat, tenetur pars pluries proteſtari coram eo, vt cauſam terminet. p.240.n.8

Nomen, Nominatus, & Nominare. Vide *Electio, Papa.*

Nomen proprium non eſt alteri communicabile. p.243.n.38.& ſeqq.

Nomen ſuum proprium apponit Papa quando ſubſcribit ſupplicationem manu propria, quia actum priuati hominis, & induſtriam perſonalem denotantem facit. ibidem num.43

Nominatus ad officium per inferiorem, & confirmatus à Principe, ab hoc nominatus dicitur, & officium habere, non à nominante. p.358.n.3

Non ſecundum nomen fictum, ſed ſecundum eius effectum contractus, & quælibet diſpoſitio iudicanda erit. p.252.n.24.& ſeqq.

Ad cognoſcendum contractum non attenditur nominis impoſitio, ſed forma, & effectus. p.253.n.25

Nomen contractus attenditur per contrahentes impoſitum, ſi eius effectus illi non repugnet. ibid.n.26

Ad quæ ſingularis Theorica Burgos de Paz adducitur.

De nominato ad non nominatum in commiſſione non poteſt fieri tranſitus. p.486. n.16. & ſeqq.

Conceſſio facta nomini per contemplationem nominis putà Imperatori, hæredi, &c. reſtringitur ad nomen, & eo deficiente deficit, & extinguitur. p.235.n.5. cum ſeqq.

Nomen rei conuenire debet. p.27.n.42.& 43

A nomine argumentamur, cum talis quis præſumatur, qualis dènominatio demonſtrat. ibid.n.44

Emptio pro perſona nominanda per emptorem ſuſtinetur, ita vt facta nominatione retrotrahatur, ac ſi à principio ipſa contraheret. p.153.n.46

Clauſula (omnéſque alios) ſuſtinetur per nominationem impetrantis circa conueniendos poſteà factam. ibid.n.47

Conceſſio facta nomini, & contemplatione nominis, putà Imperatori, hæredi, &c. reſtringitur ad nomen, & eo deficiente, deficit, & extinguitur. p.235.n.5.& ſeqq.

Notarius. Vide *Tabellio, Aſſertio.*

Notarij ſolita verba non inducunt realitatem nec probant. p.393.n.77

Notario atteſtanti in monitorialibus commiſſionem fuiſſe ſubſcriptam propria manu Sanctiſſimi, an ſit in Senatu fides danda. p.395.n.101. remiſſiuè.

Notarij teſtimonium, & fides legitimè deducta ex partitis librorum Datariæ, aut Cancellariæ probat. p.433.n.29

Notario referenti mandatum in inſtrumento à ſe confectum non creditur, niſi ipſum mandatum oſtendatur. p.437.n.18.& ſeqq.

Notariatus officium conceſſum ab Epiſcopo duraturum dumtaxat per Epiſcopi vitam confirmatum à Papa; poſt mortem Epiſcopi durat. ibid. num.23. vide ibi de alijs ſimilibus.

Notitia, Vide *Scientia.*

Notorium, Notorietas. Vide *Reſeruatio.*

Nouitas, Nouum. Vide *Iudex, Articulus, abuſus, Ius.*

Ex nouitate magna oriri aſſolent ſcandala inter Religiones & Clerum, omninò vitanda. p.81.n.41.& ſeqq.

Mutatio ipſa conſuetudinis, etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat. pag.93. num.2

Nouitatis, & abuſus effectus eſt turbare Rempublicam, & publicum ſtatum inquietare. ibid.n.3

Ex nouitate, & abuſu turbatio populorum oritur. p.94.n.5

Ex nouitate, & mutatione circa ea quæ à patribus noſtris admiſſa ſunt iuri publico detrahitur. ibid.n.8

Ex nouitate, & mutatione circa ea, quæ ab antiquo ſunt obſeruata oritur ſcandalum tanquam cauſa à cauſato. ibid.n.9.& ſeqq.

Digitized by Google

Nouitates, & abuſos cum ſint genetrices ſeandali in damoum poblicæ vtilitatis, iuſta cauſa eſt ad Bullatum tetentionem. p.95. oum.20

Nouitates, & abuſus valdè duri vulgo apparent. ibid.n.21

Pro nouitatibus vitandis Impetiale implorandum auxilium. p.97.n.38

Nouum ius omninò diuerſum à deducto in libello, & prima inſtaotia non dicitur pronuntiatum, nec appellatum; ergo nec deuoluta iuriſdictio. p.255.n.4.cum ſeqq.

Nouum ius deductum io inſtantia appellationia diuerſum à deducto in primo libello noua indiget inſtantia, & nouo iudicio.ibid.n.3. cum multis ſeqq.

Ex nnuo iore diuerſo ab iam deducto non poteſt quis obtinere in eadem ioſtantia, cum nooa egeat, nouo iudicio, & nouis defenſioibus. p.256.n.20.& ſeqq.

Nouitates per legem iottoductæ ſeandalo, & ſeditioni occaſio ſunt. p.79.n.17

Non nouatur primua contractus, nec liberantur pignora, aut fideiuſſores per ſecundum in maiorem firmitatem prioris factam. p.155. num.74

Secus ſi ſecundus fiat animo nouandi, & à primo recedendi. ibid.n.75

Nouitius.

Senatua praxis refertur, quo expeditur prouiſio, vt nouitius conſtituatur in tuto, & libertate, eiúſque exploretur voluntas ad profitendum, quoties adeſt ſuſpicio de morali violentia per importunas preces, aut fraudes. p.22 n.197

Nullitas, Nullum. Vide *Commiſſio, Proceſſus, Subſcriptio.*

Nullam profeſſionem non ratificat exercens actus profeſſi, dum eſt ignarus cauſæ nullitatis ſuæ profeſſionis. pag.71. num.28. & ſeqq.

Nullitas nulla malut io iute defectu poteſtatis. p.139.n.95

Nullitas notoria vbi adeſt, executor tenetur ſuperſedere, licèt labefactare ſententiam ſuperioris non poſſit. ibid.n.96

Nulla ſunt ipſo iure geſta à iudice tempore, quo debet conquieſcere. ibid.n.98

Nulla ſunt ipſo iure litteræ ad beneficium horum Regnorum, impetratæ per alienigenam, inhabilem & ioeapacem, ac etiam earum executio. p.141.n.111.& ſeqq.

Per actum nollum non perpetuatur iuriſdictio, non inducitur litis pendentia, non interrumpitur præſcriptio, nec expirat poteſtas. ibid. n.114.& ſeqq.

Per executionem præcedeotem nulliter factam res non deſinit eſſe integra, quoad omnes iuris effectus.ibid.n.113.& à 0.67. cum multis ſeqq.

Exceptio dilatoria ſi ſit talis naturæ, vt reddat proceſſum retro nullum, etiam poſt litem conteſtatam admittitur. p.141.n.116

Nulla eſt ipſo iure prouiſio beneficij patrimonialis obtenta per filium oon patrimonialem. ibid.n.117

Nullitas & appellatio, etſi contrariæ, poſſunt ſimul conditionaliter proponi. p.160.n.10

Et idem de quolibet alio actu, aut contractu. ibid.n.11 & ſeqq.

Nullitatem vnam intentana, & ſuccumbens noo prohibetor aliam nullitatem intentare ex alio eapite. p.167.n.28

Super nullitate ſententiæ dum diſceptatur, nun currit terminus cauſæ principalis, quouſque finiatur nullitatis quæſtio. p.186. num.23

Quando probabilis ſaltim fuit nullitatis exceptio. ibid.n.24

Nullitatis iudicio pendente, terminus ad appellandum non currit, dum non calumnioſa, ſed probabilis ſit nullitas. ibidem num.25

Nullitatis iudicio pendente non currunt fatalia. ibid. n.26

Nulla ſunt omnia geſta ab alio, quam ab Ordinario in prima inſtaotia, iuxta cap. cauſæ omnes. p.211.0.4

Nullitatis vitio ſubiiciuntur commiſſiones, proceſſus, & inde ſequuta, ſi in prima ioſtantia committatur, abſque iuſta cauſa. ibid. num.12

Nullæ ſunt ipſo iure iohibitiones, proceſſus, & inde ſequuta ex auocatiooe facta ab Ordinariis, in prima inſtantia. p.212.n.19

Nullitatis vitio ſubiiciuntur proceſſus, & ſententia, ſi Ordinarius recuſatus procedat in cauſa. p.225.0.6.& p.226.n.21

Si recuſans de nullitate opponat. ibid.n.7

Nullum fuit à principio reſcriptum ſine ſubſcriptione Sanctiſſimi impetratum prætextu recuſationis, quæ nondum fuerat propoſita coram Ordinario, nec ab arbitris approbata. p.227.n.26.& ſeqq.

Nullus eſt actus, ſi qualitas requiſita tempore actus vel ante ooo interuenerit, ſed ſubſequatur. ibid. 0.29. & ſeqq.

Nulla ſi fuit lis cœpta cum defuncto ex commiſſione ſubſcripta, Delegatus præueniſſe non videtur iuriſdictionem contra hæredem, qui nouiter cooueoiendoa erit coram ſuo iudice Ordinario. pag.288.num.65. cum ſeqq.

Citatio nulla non inducit litis pendentiam.ibid. n.67. & ſeqq.

Trident. & conſtitutio Leonis X. annullant proceſſum factum in prima inſtaotia non ſeruata forma Tridentin. pag.325. oum.26. & ſeqq.

Nullitatem commiſſionis prouenientem aliunde de iure communi, aut alio ſtatuto non ſanat, nec ſupplet ſubſcriptio in commiſſione appoſita. p.228.n.34

Verba oullius ſint momenti, vel aliter annullatiua inducunt Decretum irritans expreſſum. p.325.n.27

Nulla ſententia eſt data à Nuntio in prima Inſtantia contra formam Trid. iuxta Rotam. p.326. n.31.& 32

Nulla eſt ſententia, aliam nullam confirmans ex defectu fundamenti. p.347.num.41. cum ſeqq.

Nullitas actus in fauorem alicuius inducta, intelligitur, ſi ipſe velit. p.348.0.48

Ex actu etiam nullo ius parti quæritur, cui detrahere aduerſarius non poteſt. ibidem num.52

Proceſſus nullus geſtos à iudice, carente iuriſdictione in radice, & à principio, nequit per partis conſenſum reualidari. ibid n.51

Nullæ ſune ipſo iure executoriales obtentæ contra formam Trident. præſeruantis primam inſtantiam Ordinariis, ex defectu iuriſdictionis. p.351.n.73. & ſeqq.

Nullæ ſunt litteræ iuſtitiæ non ſubſcriptæ ex defectu formæ, nec illis Delegatus vti poteſt ex defectu iuriſdictionis. p.389.n.35

Nulla ſi eſt commiſſio principalis ex defectu ſubſcriptionis Sanctiſſimi, nullæ etiam ſunt monitoriales, & executoriales, &c. quia procedunt à radice infecta. ibid. num.38. cum ſeqq.

Annullata principali diſpoſitione, omnes clauſulæ in ea contentæ reſoluuntur. ibid. n.44. & ſeqq.

Nulla ſunt omnia geſta per iudicem iuriſdictione carentem. ibid. n.46

Nullæ cum ſint monitoriales non ſubſcriptæ ob defectum formæ, & nullam fidem faciant, multo minus litteræ gratioſæ in eiſdem acceſſoriè inſertæ. p.391.n.63

Annullato principali inſtrumento, reſoluuntur omnes clauſulæ in eo contentæ. ibidem num.64

Nullus proceſſus ob non præſentatam commiſſionem originalem non reualidatur per conſenſum partis. p.394.n.90.& ſeqq.

Nullitatis vitio ſubiacet totus proceſſus geſtus in prima inſtantia ab alio, quam ab Ordinario. p.447.n.4

Nulla ſi eſt commiſſio à principio ex defectu formæ non poteſt in Ordinarium tranſire ex remiſſione Senatus, quia de non ente ad ens non poteſt fieri tranſitus. p.487. n.21. & ſeqq.

Nulla ſi fuit immiſſio ex aliquo capite, poteſt legitimus contradictor non poſſidens comparere poſt eam. ibid. n.103

De nullitate vnionis ante executionem eſt agendum, quando ab ea pendet iuſtificatio nullitatis narratæ. p.496.n.114

Nullitas primæ ſententiæ ex defectu iuriſdictionis influit in cæteris illam confirmantibus. p.326.n.37. cum ſeqq.

Nullitas proueniens ex defectu iuriſdictionis non conualeſcit per conſenſum partis accedentem poſt iam cauſatam nullitatem. p.329. ſub n.52

Nullitas actorum influit in ſententiam ad quam ſunt vehiculum. p.400.n.32

Proceſſus geſtus per executorem ex commiſſione non ſubſcripta vitio attentatorum, & nullitatis ſubiicitur ex defectu notorio iuriſdictionis. p.154.n.62

Litteræ impetratæ in negotiis S. Inquiſitionis nullæ ſunt deficiente conſenſu Regis ex Bulla Iullij III. p.477.n.120

Nuntius. Vide *Exemptus, Legatus.*

Nuntiorum facultates ad Senatum Regium deferuntur, vt illic examinentur, & quibus debeat vti in Hiſpania, admoneantur per Senatum. pag.38. num.31. & pag.120. num.37

Nuntiorum litteræ pro negotij grauitate examinantur in Senatu ante earum vſum, ne contra horum Regnorum mores eis vtatur, & ad idem Pontifex conſulatur. p.38. num.51

Nuntiorum Sedis Apoſtolicæ literæ non vehuntur ad Senatum ad effectum examinandi idoneitatem perſonæ, ſed vt cognoſcatur ex eorum oſtentatione, an verè ſit Nuntius, & quibus facultatibus, ne illis abutatur, & excedat. ibid.n.53

Nuntij aut Legati de latere nequeunt auocare cauſas ab Ordinariis in prima inſtantia, niſi legitimè ad ſe per appellationem deuoluantur. p.212.n.18.& ſeqq.

Nuntius cognoſcere poteſt in prima inſtantia accedente partis, & Ordinarij conſenſu. p.115. num.11

Nuntius Apoſtolicus poteſt procedere in prima inſtantia ſuſpecto allegato Ordinario. p.225. n.9. & ſeqq.

Nuntij, & Legati de latere non poſſunt ſe intromittere in cauſis Ordinariorum, niſi ad ſe ſint legitimè per appellationem deuolutæ. p.229.n.1.& 2. cum ſeqq.

Nuntij nec Archiepiſcopi poſſunt cognoſcere de cauſis pendentibus coram Ordinariis quibuſlibet inferioribus, niſi per viam legitimæ appellationis, nec eas auocare. ibid. num.5

Nuntij & Legati non poſſunt ſe intromittere in cauſis coram Ordinario pendentibus ob eius negligentiam intra biennium non terminantis, niſi de negligentia conſtet. p.240 num.9

Nuntius in iudiciis mixtis validè contra reos exemptos expedit commiſſionem in prima inſtantia. p.311.n.30.& ſeqq.

Nuntius Hiſpaniæ datur à Sede Apoſtolica cum poteſtate Legati de latere. ibidem num.31

Nuntio cum poteſtate Legati, cuncta quæ iſte poteſt ſibi commiſſa cenſentur, niſi aliter per ſecretam inſtructionem ſua limitetur poteſtas. ibid.n.32

Inter plures reos conueniendos in actionibus mixtis ſiue Clericos, ſiue laicos, ſi adſit exemptus, Nuntius vti omnium ſuperior Eccleſiaſticus licitè expedit commiſſionem in prima inſtantia per Senatum non retinendam. ibid.n.36

Eraſmi à Choekier opinio falſa oſtenditur, dicens, quod Nuntius habens facultatem cognoſcendi de appellationibus à Delegatis Papæ ad Sedem Apoſtolicam interpoſitis non poſſit cognoſcere de emiſſis à conſeruatoribus exemptorum. ibid.n.37. & ſeqq.

A Nuntio latam ſententiam procedente in prima inſtantia contra formam Trident. eſſe nullam ex defectu iuriſdictionis, declarauit Rota. p.316.n.31.& ſeqq.

Nuntios ad partes miſſos non Ordinariam, ſed Delegatam iuriſdictionem habere, qui teneant. p.333.n.1

Nuntij Apoſtol. Hiſpaniæ cum poteſtate Legati de latere miſſi poteſtate Legati de latere funguntur. p.354.n.3

Nuntij facultas cum facultate Legati de latere ſuperflua foret; ſi idem non operaretur quod conceditur. ibid.n.9.& ſeqq.

Nuntiorum facultates cum poteſtate Legati de latere partim ſunt Ordinariæ, partim extra ſunt Ordinariæ. ibid.n.12

Nuntius Apoſtol. cum poteſtate Legati de latere abſque alia facultate eandem habet facultatem, & priuilegia, quæ Legatus de latere. p.353.n.15

De Legato de latere ad Nuntium cum poteſtate Legati à latere valet argumentum, ibid. num.16

Nuntius cum poteſtate Legati à latere appellationem ad Sedem Apoſtolicam emiſſam committit ſicut & Legatus. ibidem num.18

Nuntius virtute clauſulæ (cum poteſtate Legati de latere) cognoſcit de cauſis exemptorum Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum. ibid.n.18.& ſeqq.

Nuntij cum facultate Legati de latere non ſunt Legati verè, ſed ſimilitudinariè reſpectu exercitij. ibid.n.21

Nuntij & Legati de latere nouiori Trident. diſpoſitione in prima inſtantia iuriſdictionem aliquam non habent, nec cum Ordinariis concurrunt. ibid.n.24

Nuntius ſi ſe intromittat cognoſcere in prima inſtantia, Senatus cauſam remittit Ordinario. p.356.n.25

Nuntius Apoſtolic. an Delegatam, vel Ordinariam iuriſdictionem habeat. ibid.n.26. remiſſiuè.

Nuntius Hiſpaniæ, an valeat exequi litteras directas Ordinariis in prima inſtantia. ibid. n.27. & ſeqq.

Nuntius aliquando admiſit executionem diſpenſationum, aut in forma dignum, commiſſam Ordinario, aliquando reluctauit. ibid. num.31

Nicol. Garciæ obſeruatio, tenentis Nuntium non poſſe exequi diſpenſationes, & gratiam dignum; cum non ſit in commiſſione nominatus. ibid.n.32

Nuntium eſſe executorem vniuerſalem litterarum Apoſtolicarum nullo iure probatur, nec in ſuis titulis legitur facultas. ibidem num.33

Et quando foret talis executor, intelligeretur litterarum in forma gratioſa, non in commiſſoria, maximè in forma dignum expeditarum. ibid.n.34

In omnibus tamen poſt factam executionem per Delegatum nominatum in commiſſione poteſt Nuntius. ibid.n.35

Reſolutio Nicol. Garc. & Franciſc. Luuis, quod nunquam practicatur Nuntium poſſe ſe intromittere in cauſa aliis Delegata. ibid.n.36. & ſeqq.

Nuntius ſi ſe intromittat in commiſſionibus, quæ de ſtylo Curiæ ſolent, & committuntur Ordinariis in prima inſtantia, Senatus Ordinario remittit. ibid.n.39

Iura loquentia De legati à latere iuriſdictione, procedunt & in Nuntio cum poteſtate Legati de latere miſſo. p.357.n.40

Nuntius ad quem occurrit oppoſitor contra grauamen extraiudiciale geſtum à Capitulo, quo fundamento ſuam tueatur iuriſdictionem contra primam inſtantiam Ordinarij. p.361.n.6. & ſeqq.

Exemplum reperitur in Hiſpania, à qua Nuntius Apoſtolicus fuit expulſus inobediens Regij Senatus Decreto violentiæ. pag.91. num.56

Vbi aliud adducitur ſimile de Cardinale eiecto è Regno Franciæ turbante ſtatum Regni. ibid.

O

Obediens. Vide *Inobediens.*

Obligatio, Obligatus. Vide *Repertus, Forma, Contractus.*

OBligatus in Curia Romana, ibidem regulariter conuenitur, etiam aliunde oriundus. p.231.n.4

Ex obligatione Camerali peti nequit executio coram Metropolitano abſque conſenſu Ordinarij, debitoris. p.263.n.19.& ſeqq.

Obligatio rationis reddendæ continet factum indiuiduum. p.310.n.24

Rei quandoque coniunguntur ratione indiuiſibilis inſtantiæ, vt in Clerico, & laico ſimul inſolidum obligatis. ibid.n.25

Obligatus Rom. in forma Cameræ per ſe vel procuratorem in partibus degens, an exequi poſſit ab Auditore Cameræ, vel an vti poſſit Regalia protectionis, vt monitoria ſibi intimata, ſiue litteræ declaratoriæ incurſus cenſurarum retineantur, & cauſa Ordinario remittatur. p.396 à n.1. & ſeqq.

Obligatione alicui prohibita, non intelligitur, quæ à lege tacitè, & incidenter deducitur ex actu permiſſo. p.398.n.7.& ſeqq.

Obligatum Romæ ad ſolutionem penſionis, & in partibus degentem, poſſe vti recurſu retentionis contra litteras declaratorias, aliaſve Auditoris Cameræ, probat Gabriel Pereira, p.402.n.54.& ſeqq.

Obiectus, Obiiciens, Oppoſita. Vide *Tertius, Contra Electio, Contradictor, Executio.*

Obiiciens, opponens, vel dicens de nullitate ſimpliciter contra electionem iam factam coram Ordinario ius ſuum deducere debet, cum lis & inſtantia ex tunc incipiatur. p.363. n.21. & ſeqq.

Obiectiua materia in iure eſt odioſiſſima, & pleniſſimam ideò requirit probationem. p.365. num.42

In materia obiectiua minori denegatur reſtitutio ad opponendum defectus contra electum. p.366. n.43

Obiiciens contra electum omiſſa via appellationis, ſi ius ſuum velit proſequi, aliam egredi debet coram Ordinario. ibid.n.44

Idem erit in appellatione abſque obiectione quæ ſi aliquo iuris defectu nulla fuerit, & nec intra decem dies validè reiteretur, ſi velit appellans ius vſum proſequi coram Ordinario debet illud deducere, aliter Senatus illi cauſam remittet. ibid.n.45

Forma capit. vt circa de electionibus, lib.6. in appellatione obiectiua ab electione, an poſſit adimpleri per procuratorem ſpecialiter conſtitutum. ibid.à n.46.& ſeqq.

Obliuio.

Obliuionem in Papa propter multitudinem negotiorum etiam inſolitis expediri præſumi pluries decidit Rota. p.246.n.15

Obſeruantia. Vide *Conſuetudo, Præſcriptio.*

Obſeruantia contraria paulatim tollit vires legis, & cenſuras, etſi ab initio cum peccato fuerit introducta. p.147.n.122.& ſeqq.

Ex obſeruantia optima inſurgit legis, & cuiuſlibet alterius diſpoſitionis declaratio, &

Google

Interpretatio. pag.117.num.11. & ſeqq.

Obſeruantia interpretatiua non admittitur in diſpoſitione clara, ſed in dubia. pag.124. num.73

Obſeruantia publica excuſat & facit actum licitum, aliàs de iure illicitum. pag.348. num.41

Odium, Odioſum. Vide *Zelum, Recurſus, Citatio, Officium.*

Officium. Vide *Munus.*

Officium temporale prouiſum à Protege durante eius officio confirmatum à Rege durat per vitam poſſeſſoris. p.358.n.3

Officium Vicariatus amobile ad nutum Epiſcopi confirmatum à Papa non poteſt remoueri. ibid.

Officium Vicarij regularis confirmatum à Prouinciali non expirat per mortem Guardiani. ibid.n.3

Officio Regali pertinet ſtatum Eccleſiaſticum, ſpiritualem, cultum Diuinum, Dogmata, & Religionem in pace cuſtodire, & in tuto conſeruare. p.19.n.162.& ſeq.

Officium regale eſt Principum Chriſtianorum, euigiles eſſe in tuitione Reipublicæ, præcipuè ſpiritualis, dogmatum, & Conciliorum. p.201.n.1.& ſeqq.

Electus ab inferiore ad officium, & confirmatus à Principe ab hoc electus dicitur, & ab eo officium recipere. p.358.n.3

Officia vel beneficia plura per vnum occupari vergit in damnum publici, & politici regiminis Eccleſiaſtici, & tunc ob ſurreptionem litteræ retinentur. p.113.n.35.& ſeqq.

Duo officia ſimul concurrentia in eadem perſona quodlibet retinet ſeparatim iura ſua. p.315. n.33. cum ſeqq.

Officium Notariatus conceſſum ab Epiſcopo (quod regulariter durat durante Epiſcopi vita) confirmatum à Papa, durat poſt illius mortem, p.357.n.3

Omiſſum. Vide *Caſus.*

In caſo omiſſo contrarium videtur diſponere lex noua declaratoria. pag.165. num.42. & 43

Opinio.

Homo, qui non habet rerum euidentiam vt Angelus, regitur opinionibus, & probabilior in praxi cenſetur moraliter euidens. p.121. num.44

Oppreſſus. Vide *Recurſus, Retentio.*

Ordinaria Prouiſio. Vide *Prouiſio Regia.*

Ordinaria via. Vide *Via.*

In examine retentionis proceditur via ordinaria, & per ſententiam diffinitiuam, & admittuntur partes ad probandum, ſi negotium in probatione conſiſtat. pag.194. num 55

Ordinarius. Vide *Epiſcopus, Remiſſio, Inſtantia, Prælatus, Retentio, Rex, Conc. Trident.*

Iuriſdictio.

Vtilitati publicæ vt prouideret Leo X. conſtitutionem promulgauit fauendo iuriſdictionem Ordinariam, quæ refertur. p.211. n.7. & ſeqq.

Ordo confunditur Eccleſiaſticus, ſi ſua vnicuique Ordinario non ſeruetur iuriſdictio. ibid. num.8

Ab Ordinario nequit ante diffinitiuam appellatio emitti, nec à ſuperiore admitti, niſi ſit à grauamine qualificato, vt in conſtitutione Leonis. ibid.n.10

An in fauorem Ordinarij cuius iuriſdictio naturalis, & fauorabilis dicitur, vel etiam litigantium ſubditorum ſit inductum, cap. cauſæ omnes, ſeſſ.24. de reformation. cap.20. p.214. n.1. cum ſeqq.

Ordinarius ſi eſt collitigans, ex ſolo ſuo conſenſu non committitur cauſa in Curia, ſed viciniori. p.215.n.16. & 17

Ordinario inhibere nequit Legatus etiam de conſenſu partis cuius renuntiatio non valet in illius præiudicium. ibid.n.18

Trident. in cap. cauſæ omnes, loquitur generaliter de Ordinariis, ſub cuius verbis omnes indiſtinctè Ordinariam iuriſdictionem habentes comprehenduntur. p.218. n.4.10. & ſeqq.

Ordinarij appellatione venit etiam quilibet Prælatus inferior Epiſcopo Ordinariam habens iuriſdictionem. ibid.n.11

Ordinarij facta mentio in Decreto aliquo, niſi ſubiecta materia aliud poſcat, includuntur inferiores Ordinariam iuriſdictionem habenter. ibid.n.12

Ordinario commiſſio directa, etiam Ordinario inferiori directa intelligitur. p.219.n.13

Obſeruatio Flaminij Pariſij refertur, vt Ordinarij appellatione etiam inferiores Ordinarij comprehendantur; quem Barboſa pro contraria opinione citauit. p.219.n.15

Ordinarij appellatione non ſoli Epiſcopi comprehenſi intelliguntur. ibid.n.16

Concil. Trident. vbi aliquid Ordinario remittit explicandum, aut exequendum, omnes iuriſdictionem Ordinariam habentes poſſunt exequi vbi plurima de hoc congeruntur. ibid.n.18

Sub Trident. iniungente Ordinariis viſitationem Eccleſiarum etiam exemptarum comprehenditur Ordinarius inferior habens quaſi Epiſcopalia iura. ibid.n.20

Trident. permittens Ordinario remittere denuntiationes ad matrimonium procedit in Ordinario habente quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. ibid. n.21.& 22

Ordinarij appellatione venit Prior Sanct. Ioannis Hieroſolymitani. ibid.n.23

Ordinarij appellatione in materia adaptabili venit Archidiaconus habens ex re iudicata iuriſdictionem Ordinariam in ſuo diſtrictu. p.220.n.29

Ordinarij appellatione venit Archidiaconus habens iuriſdictionem Ordinariam in materia adaptabili. ibid.n.34.& ſeqq.

Ab Ordinario recedendi in prima inſtantia legitimus modus eſt recuſatio legitima. p.224. n.1. cum ſeqq.

Ordinarius legitimè recuſatus cauſam de conſenſu recuſantis committit alteri, vel ad ſuperiorem remittit. ibid.n.3.& n.5.

Ordinarius recuſatus procedens in cauſa, proceſſus & ſententia vitio nullitatis ſubiiciuntur. ibid.n.6 & 7

Ordinarij recuſatione exiſtente, ceſſat protectio Concilij commendata Regi cum & ipſius ceſſet diſpoſitio. ibid.n.8.& 10

Inter Ordinarium & ſubditum lite orta cauſa committitur viciniori iuxta ſtylum Roman. Cur. & declarationes ſacræ Congregationis.

gationis. ibid.n.11

Quod declaratur. ibid.n.12

Ab Ordinario ob recuſationem receſſus non eſt licitus ante propoſitam recuſationem, & legitimam declaratam ac ideò reſcriptum alteri eſt nullum, nec ceſſat Trident. nec Regis protectio. ibid.n.34.& ſeqq.

Ob Ordinarij negligentiam non terminantis cauſam inſta biennium poteſt pars liberè adire ſuperiorem, vel commiſſionem alteri impetrare. p.239.n.1.cum ſeqq.

Et quomodo arguenda, aut probanda eius culpa & negligentia, & quid ſi ob culpam partium, vel grauitatem negotij. ibid. num.6. cum ſeqq.

Ordinarius ipſo iure recuperat iuriſdictionem in exemptos per exemptionis validam renuntiationem. p.275.n.68.& ſeqq.

Ordinarij iuriſdictio eſt naturalis,& fauorabilis. p.287.n.51.& ſeqq.

Auocatione iuriſdictionis Ordinariæ ceſſante, ſtatim & ipſo iure illam Ordinarius recuperat. ibid.n.54.55.& 56.& 57

Ordinario datur à Senatu protectio, quando in Monaſteriis virorum vel mulierum adeſt Parochialis ſæcularium, ſi eius reſpectu impetretur commiſſio in prima inſtantia pertinente Ordinario ex Trident. alio Decreto. p.315.n.27

Limita vt per idem Trident. Decretum relatum. ibid.

Ordinarium non poſſe cognoſcere ſuper exemptione oppoſita qui teneant. p.318 n.4

Contrarium. num.6

Ordinarius non cognoſcit de exemptione competente ex priuilegio, ſecus ex conſuetudine. p.319.n.12. & ſeqq.

Ordinarium non excludit à manutentione ex iuris aſſiſtentia ſola priuilegij oſtentio, abſque poſſeſſione exemptionis non violenta, nec clandeſtina. p.320.n.30

C. cum perſonæ de priuilegiis, in 6. emanauit ad fauorem ordinariæ iuriſdictionis. ibidem num.31

Ordinarius non priuatur poſſeſſione ex ſola exhibitione priuilegij exemptionis; quod reſpicit petitorium. ibid.n.33

Nec impedit eius manutentionem. ibidem num.34

Secus ſi cum priuilegij exhibitione doceat de quaſi poſſeſſione exemptionis. ibidem num.37

Ordinarius iudex emptoris rei ſubhaſtatæ, vel creditoris, cui pignus addictum adiudicatum fuit cognoſcit ſuper controuerſia illis nouiter mota. p.335.n.6.& ſeqq.

Ordinario pertinet controuerſia nouiter mota immiſſo in poſſeſſionem vigore gratiæ, aut executorialium in Rota obtentarum. p.336. num.21. cum ſeqq.

Item quandu emptori pignoris ſubhaſtati vel adiudicati creditori, noua mouetur controuerſia, non ad ſubhaſtantem, ſed ad Ordinarium recurri debet. pag.335. num.2. cum ſeqq.

Ad Ordinarium debet recurri ſuper controuerſia actiua vel paſſiua mota poſt per actam ſemel executionem litterarum, aut executorialium. p.336.n.28.cum ſeqq.

Ordinarij recuſati ſucceſſori remittit Senatus cauſam in prima inſtantia; non Delegato, qui anteceſſum vel deceſſum recuſati commiſſione ſibi per recuſantem impetrata non fuit vſus. p.342. num.49. & p.338. num.1. cum ſeqq.

Ab Ordinatio ub recuſationem licitè receditur in prima inſtantia durante impedimento recuſationis, & non ſublato re integra. p.342.n.49

Ordinariam & Delegatam habens iuriſdictionem, ſi ſe ad alteram, & inutilem reſtrinxit proceſſus non ſuſtinetur ex valida. p.292.n.6. & ſeqq.

Ordinariis gratiæ in forma dignum diſpenſationes, abſolutiones, monitoriales, necnon commiſſiones criminalium ſolent de ſtylo Romanæ Curiæ dirigi, non aliis. p.356.à n.28. & ſeqq.

Ordinarium habere iuriſdictionem ſuper renuntiatione permutationis factæ in manibus Papæ, determinauit Rota. pag.359. num.9

Ordinarius poteſt reuocare vnionem factam à Papa, cauſa legitima exiſtente, aut ſuperueniente, quia Papa vniendo non vult tollere iuriſdictionem Ordinario. ibid.n.10

Limita in vnione facta per Papam de plenitudine poteſtatis. ibid.n.11

Ordinarius poteſt priuare beneficio, vti reſeruato à Papa collato, licet à principio illud conferre non potuerit. ibid.n.12

Ordinarius cognoſcere poteſt de ſurreptione confirmationis factæ per Papam. ibidem num.13

Inter Ordinarium & Nuntium ſuper cognitione grauaminis illati à Capitulo, controuerſiam Author cum fœdere diſtinctionis componit. p.362.n.9.& ſeqq.

Quomodolibet inter electionem faciendam à Capitulo recedat oppoſitor pro exceptionibus,& obiectionibus, ad Ordinarium recurrere debet, qui iuriſdictionem habet, & primam inſtantiam. ibid.

Ordinario Senatus remittit cauſam quomodolibet oppoſitor excipiens ante electionem perfectam recedat à Capitulo. p.363.num.20. & ſeqq.

Iuriſdictio perpetuò data, ex priuilegio, vel iure ſpeciali Ordinario non perſonæ, ſed dignitati, ordinaria eſt, non Delegata. p.378. num.1

Ordinario commiſſum certum genus cauſarum, ordinaria iuriſdictio extenſa intelligitur, non delegata. p.379.n.2

Ordinario commiſſa iuriſdictione certi generis cauſarum vniuerſaliter, ipſe Ordinaria poteſtate vtitur. ibid.n.3

Ordinario perpetuo certa cauſa commiſſa habito reſpectu ad officium, ſub Ordinaria poteſtate comprehenditur. ibid.n.4

Ordinariam iuriſdictionem generalem etiam Ordinariam ſpecialem poteſt habere idem iudex. ibid.n.5

Ordinario perpetuo facta conceſſio alicuius particularis caſus, ordinaria iuriſdictio eſt, ibid.n.6

Quando Ordinarius poteſt diſponere ſuper aliquibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis ob imminentem neceſſitatem, aut difficilem ad eam recurſum, vti Ordinarius ordinariáque

Digitized by Google

dinariáque iuriſdictiooe procedit. ibidem oum.7

Ordinariæ dignitati quando aliquis caſus perpetuo compeſit ex priuilegio Principis, non perſonæ, Ordioariæ eſt iuriſdictioois. ibidem num.8

In caſibus ſpecialibus perpetuo conceſſis dignitati Ordinariæ, ſi in prima inſtantia commiſſio oon ſubſcripta manu Sanctiſſimi impetrata retinetur in Senatu, cauſa Ordinario remiſſa. ibid.n.11

In caſibus à Trident. commiſſis Ordinario cum clauſula (etiam tanquam Sedi Apoſtolicæ Delegato) an commiſſio alteri impetrata abſque ſubſcriptione percutere dicatur Ordinarij inſtantiam. ibid.à n.12.cum ſeqq.

Referuntur Trident. Decreta, quibus Ordinario caſus aliqui committuntur cum clauſula (etiam tanquam Sedi Apoſtolicæ Deleg.) ibid.

Ordinarium, cui cauſa à Canone committitur etiam tanquam Delegato, non procedere iuriſdictione Ordinaria, ſed Delegata, qui tenuerint. p.380.n.13

Vbi prima opioio refertur. ibid.

Ordinarium à Canone Delegatum Ordinaria procedere iuriſdictione, qui abſolutè tenuerint. ibid.n.15

Ordinario commiſſa cauſa à Canone aliquid addente, vel detrahente de iuriſdictione ordinaria antea ſibi competente, tunc vti Delegatus procedit, & ad Delegantem, non ad Metropolitanum appellatur. ibidem num.16

Si cauſa nouiter Ordinario à Canone commiſſa etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, quæ ei de iure communi etiam competebat, excitata cenſetur ſua iuriſdictio ordinaria, non autem tranſlata in Delegatam. ibid.n.17

Et tunc ab Ordinario ad Metropolitanum appellatur. ibid.

Qui hanc tertiam opinionem teneant, recenſentur. ibid.n.18

Ordinario facta commiſſio per Papam addita clauſula (tanquam Delegato) vel poteſtate Noſtra, &c. in caſu aliàs de iure communi Ordinario pertinente, transfertur iuriſdictio in Delegatam. ibid.n.19

Secus quando à Canone committitur etiam cum aliqua ex dictis clauſulis. ibid.n.20.& 21. & ſeqq.

Et tunc non ad Papam, ſed ad Metropolitanum appellant. p.381.n.22.& ſeqq.

Epiſcopus in viſitatione commiſſa ex Trid. procedit vti Ordinarius, cum ſibi de iure communi pertineat. ibid.n.25

Doctores ſimpliciter firmantes, Ordinarium procedentem ab ordinaria, & Delegata poteſtate, præſumendum Ordinaria proceſſiſſe, conteruntur. ibid.n.26. & ſeqq.

Ordinarius in cauſis ſibi à lege, aut à Principe commiſſis, aut vti Ordinarius dumtaxat, aut vti Delegatus tantum, non vtraque ſimul eo tempore procedere poteſt. ibid. num.27

In commiſſionibus, per quas non excitata intelligitur Ordinarij iuriſdictio, ſtatim Breui manu iuriſque miniſterio auocata in delegatam transfunditur. ibid.n.28

Ordinario ſi ſit facta commiſſio in caſu aliàs de iure communi ſibi pertinente, cum clauſula, quod ſimul vtraque poteſtate Ordinaria, & Delegata procedat; tunc in dubio ex Ordinaria proceſſiſſe intelligitur. p.382.n.29

In caſibus à lege vel Principe Ordinario commiſſis, in quibus non alteratur Ordinaria poteſtas; commiſſio non ſubſcripta manu Sanctiſſimi alteri impetrata retinetur per Senatum, cauſa remiſſa Ordinario. ibidem num.30

Secus in caſibus, qui denoo Ordinario committuntur cum clauſula ſignificante auocationem, qui de iure communi ſibi non competebant. ibid.n.31

Ordinario facta commiſſio in cauſis exemptorum à Canone etiam tanquam Delegato, an vti Delegatus, an vti Ordinarius procedat. ibid. n.32. & ſeqq.

Ordinarius ipſo iure recuperat iuriſdictionem in exemptum ſemel ſublato impedimento exemptionis in aliquo caſu, aut auocationis. ibid.n.39.& ſeqq.

In caſibus exemptorum in quibus Ordinario datur à iure cognitio etiam tanquam S. Apoſtol. Delegato, commiſſio non ſub ſcripta retinetur per Senatum, cauſa Ordinario remiſſa in prima inſtantia. p.383.n.49

Caſus in quibus Ordinarius poteſt procedere in exemptos. p.384.n.50.remiſſiuè.

Ordinarius (cui Senatus primam inſtantiam remiſit) non poteſt procedere in ea, virtute commiſſionis non ſubſcriptæ alteri directæ, ſed ſua iuriſdictiooe Ordioaria. p.389. num.37

Ordinarius ſuam ſententiam exequitur, quæ per deſertionem, vel ob non appellationem in rem iudicatam tranſiuit. p.410.n.33.& 34. cum ſeqq.

Ordinariorum iuriſdictio habet iuris aſſiſtentiam. p.427.n.21

Ordinarij poteſtas ex ſola iuris aſſiſtentia probatur & conſeruatur. ibid.n.23

Ordinarius cui per Senatum fit Bullarum remiſſio in prima inſtantia, an vti Delegatus, & in via executiua, an vti Ordinarius, & in via Ordinaria procedere debeat; grandis merito ſemper fuit reputata difficultas. p.485. à n.1.cum ſeqq.

Aſſertio affirmantium abſolutè vti Delegatum, & in via executiua procedere debere Ordinarium; refertur ab Authore fundata. ibid.n.2 & ſeqq.

Ordinarium, cui Papa delegat cauſam ei aliàs de iure competentem procedere vti Delegatum, & authoritate Delegata, non Ordinaria, nonnulli tenuere. ibid.n.3

Ordinarium, cui cauſa Delegatur ſibi de iure communi competens vtraque poteſtate procedere qui firmarunt. ibid.n.4

Author falſam probat opinionem de qua in numero 2. ſectantium, Ordinarium, cui fit litterarum Apoſtolicarum remiſſio, procedere vti Delegatum, & in via executiua. ibid.n.5. cum ſeqq.

Ordinario ideò Senatus remittit cauſam in prima inſtantia, quia ſibi vti Ordinario, & poteſtate propria, non aliena de iure pertinet, non impeditur per auocationem informem. ibid.

Ordioarius

Ordinarius non poteſt procedere virtute commiſſionia alteri ſpecialiter iudici directæ nominatim, quia deficit intentio committentis. ibid.n.6

Oidinario ſi cauſa vri tali, & de iure non competeret, Senatus eam illi non remitteret. ibid. num.8

Ordinarius, cui litterarum alteri contra formam Tridenr. Decretum fit per Senatum remiſſio, non Delegara poteſtate, ſed Ordinaria dumtaxat procedit. p.487. num.19. & ſeqq.

Ad Ordinarij poteſtatem reuertitur cauſa ceſſante auocatione. ibid.n.20

Ordinario cui directa eſt commiſſio etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, an & quando Delegata, vel Ordinaria procedat poteſtate. ibid.n.23

Ordinarius, cui directa eſt commiſſio, nequit procedere vtraque poteſtate Delegata, & Ordinaria ſimul, quia vna ſemper confunditur, niſi expreſsè in commiſſione vtraque præſeruetur ibid.n.24

Flores de Mena dicens, Ordinarium, cui fit à Senatu remiſſio Bullarum, in executione procedere vti Delegatum, quoad cætera vti Ordinarium, declaratur. ibid. num.27. & ſeqq.

Ordinarius procedit vti Delegatus ex commiſſione; ergo debet procedere via executiua, alſa eſt propoſitio abſulutè ſumpta. p.488. num.29

Ordinatium, cui fit per Senatum Bullarum remiſſio, debere procedere indiſtinctè via Ordinaria, qui ſoleant contendere. ibid.n.30

Et qua ratione moueantur ad ſic ſentiendum. ibid.n.31

Falſa & improbabilis horum aſſertio oſtenditur. ibid.n.35

Ordinarius cui fit litterarum remiſſio, quando in eia aliàs executionem merentibua valear, & debeat via ordinaria procedere? latiſſimè oſtenditur. p.490.à n.50.& ſeqq.

In iis omnibus in quibus executor gratiæ poterat de iure communi, & debeat cognoſcere in via ordinaria; in his hodie ex Trident. pariter Ordinarius (cui fit per Senatum remiſſio) Ordinariè procedere debet. p.492.n.75

Et èconuerſo in quibus executor de iure communi in via ordinaria procedere tenebatur, pariter & hodie Ordinarius tenetur, quando ei fit per Senatum remiſſio. ibidem num.76

Ordinarius cui fit per Senatum remiſſio litterarum impetratarum contra aliquem ob defectum iuris ſeu delictum, debet illum in via ordinaria audire. p.497.n.119.& à n.107. cum ſeqq.

Ab Ordinario prouiſus, & poſſeſſor legitimus eſt contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtol. ex cauſa reſeruationis, quando iſta non eſt notoria, ſed obſcura, & dubia. p.498.n.120.cum ſeqq. cætera require Prouiſus.

Ordinarius in Bullis ſibi per Senatum remiſſis executiuè tunc procedet, ſicut & quando executor procederet, ſi ſua commiſſio fuiſſet ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi. p.504. num.201

Ordinarius non poteſt à ſe abdicare iuriſdictionem in prima inſtantia parte reclamante p.235.n.11.cum ſeqq.

Ordinarius non poteſt ſolo verbo, & ſua ſponte à ſe abdicare iuriſdictionem vti iudex neceſſarius, quam præciſè tenetur ſubditis adminiſtrare. p.236.n.13.& 14

Ordinarius qui vti Delegatus (commiſſione carente) proceſſit, non ſuſtinentur acta ex qualitate Ordinarij, qua vti talis poterat cognoſcere. ibid.n.15

Ordinarius nequit à ſe abdicare iuriſdictionem Ordinariam. ibid.n.16

Ordinarius non poteſt ſubiicere Clericum ſubditum inuitum & renitentem alteri iudici. ibid.n.17

Ordinarius remittens cauſam ad ſuperiorem in prima inſtantia nec amiſit iuriſdictionem, nec ad ſuperiorem fuit deuoluta. ibid. n.18. cum ſeqq.

Pars grauata per remiſſionem voluntariè factam ab Ordinario cauſæ in prima inſtantia licitè vtitur recurſu ad Regem, vt iterum remittatur eidem Ordinario. ibid.n.22

Ordinarius à Legato ſuſpectus & confitens cauſam oppoſitam licitè facit remiſſionem ad ſuperiorem. p.237.n.25.& 26

Ordinarij cenſentur omnes illi qui officium perpetuum iudicandi habent. p.278.n.93

Litterarum Apoſt. executio directa iudicibus particularibus per Senatum, remittitur Ordinario, cui prima inſtantia competit deficiente ſubſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi. p.154.n.61

Mortuo executore (qui vim intulit) ex commiſſione non ſubſcripta, Senatus remittit cauſam Ordinario, non ad effectum procedendi perpetuo, cum id impediat Decretum retentionis, ſed reponendi tantum. ibid.n.63

Remiſſio litterarum Ordinario facienda cum Regio Decreto ordinante eas retinendas in Senatu, quomodo compatiatur. ibid. n.65. & ſeqq.

Remiſſio litter. Ordinario ad finem reponendi dumtaxat, breui duratura non impedit, nec tollit effectum decreti retentionis, ſed pauliſper ſuſpendit. ibid.n.66

Ordinario remiſſæ litteræ ad effectum reponendi ſtante retentionis Decreto, ſemper huic ſunt affectæ quocumque vadant. ibidem num.72

Inter decreta retinendi litteras, & remiſſiones ad Ordinarium ad finem reponendi, nulla repugnantia reperitur niſi in ſonitu verborum, cum in fine, & effectu conueniant. p.155.n.76

Retentio litter. fit, ne procedatur ad earum executionem, at remiſſio earum, ad iam factam deſtruendam. ibid.n 77

Ordinarius, cui fit litterarum remiſſio mortuo executore ad finem reponendi, an ad petitionem ſolam partis, an etiam ad intimationem decreta violentiæ reponere poteſt. ibid. n.80. & ſeqq.

Ordinarius, cui fit litterarum remiſſio per Senatum non ex iuriſdictione litterarum, ſed ſua propria in prima inſtantia procedit. ibid. num.81

Ordinarius, cui litteræ retentæ in Senatu remittuntur

Google

mittantur ad finem reponendi mortuo executore, reponere tenetur, tam ad petitionem partis, quàm ad ſolam decreti violentiæ intimationem. ibid.n.85.& ſeqq.

Ordinarius, cui fit per Senatum litterarum remiſſio, licèt non ſit ſucceſſor in iuriſdictione executoris mortui, vel abſentis, eſt tamen ſucceſſor in eadem re, & cognitione. ibid. num.86

Ad auocationem primæ inſtantiæ ab Ordinario miatæ cum Inquiſitione non ſufficit ſola ſubſcriptionis forma. p.473.n.93

Ordinarius, cui fit per Senatum litterarum remiſſio in prima inſtantia; tenetur iure, & obligatione propria ratione officij iuſtitiam miniſtrare, & reponere ab alio malè geſta. p.156.n.88

Senatus remittens litteras Ordinario ad effectum reponendi geſta per executorem mortuum, liberè ei poteſt in decreto iniungere repoſitionem. ibid.n.89

Ordinariæ iuriſdictioni ne fiat præiudicium ex communione cum Delegata Inquiſitorum, vtraque conſideratur incluſa in cap. cauſæ omnes, quoad præſeruationem primæ inſtantiæ. p.471.n.65

Inquiſitorum iuriſdictio auocabilis ex quo cohæret iuriſdictioni Ordinarij non auocabili, efficitur auocabilis, & per participationem includitur in cap. cauſæ omnes Trid. ibidem num.70

Opinio ſectantium iuriſdictionem Inquiſitorum eſſe Ordinarium reprobatur. p.472.n.80

Indultum Cardinalis Ordinarij de libera collatione in menſibus reſeruatis prodeſt Capitulo habenti ſimultaneam prouiſionem. p.471.n.71

Reſcriptum mittendum ad partes ſubſcribendum eſſe, non caſualiter, ſed prouidè decreuit Concilium Tridentinum, vt certus ſit Ordinarius de auocatione Papæ in prima inſtantia. p.442.n.14

Ordinarius impunè hæſitat de auocatione in prima inſtantia ſi legitimè ſibi de ea non conſtat. ibid.n.15

Si per ſupplicationem non ſubſcriptam ſatiſfieret formæ Trident. ingenti damno afficeretur etiam ipſe impetrans, cum cogatur de ea docere coram Ordinario, & Senatu. ibid.n.16

Per ſupplicationem ſubſcriptam propriæ manus Sanctiſſimi præſentatam in Senatu non euitatur remiſſio ad Ordinarium in prima inſtantia. p.444.n.30

Monitoriales ad partes miſſas quibus inſeritur reſcriptum auocatorium ſubſcriptum manu Sanctiſſimi probant ſubſcriptionem ad effectum euitandi remiſſionem Ordinario. ibid. num.35

Cauſæ hæreticæ prauitatis Eccleſiaſticæ ſunt, & ad Epiſcopum vti Ordinarium pertinentes. p.470.n.57

Ordinariæ iuriſdictioni per quaſlibet delegationes generales, aut ſpeciales in cauſis hæreticæ prauitatis Papa non intendit derogare, ſed præſeruare, vt Delegatus cum Ordinaria ſimul procedat. ibid.n.58

Inquiſitorum primæ inſtantiæ nullum afferri poteſt præiudicium, quin ſimul inferatur primæ inſtantiæ Ordinarij. p.472.n.78

Propterea vtorumque auocatio non admittitur cum vtraque includatur in Trid. ibid.

Opinio dicentium iuriſdictionem hodie accedere Ordinarij, & carere imperfectionibus delegatæ, & habere excellentias ipſius ea connexione cum Ordinaria, honeſtatur, ibid.n.81

Ordo.

Ordines metu aſſumptos non ratificat ordinatus per eorum exercitium, dum adhuc latet. p.71.n.19

Quia primus conſenſus, qui nullus fuit, videtur perdurare, nec dum eſt ignorans denuo conſentit, ſed in virtute prioris conſenſus nullius agit. ibid.n.30

Ordo Eccleſiaſticus confunditur, ſi ſua vnicuique Ordinario non ſeruetur iuriſdictio. p.211. num.8

Ordo, & forma inducitur vbi datur prius, & poſterius. p.217.n.28

Origo, Originalis. Vide *Inſtrumentum, Littera, ſumptum, Tranſſumptum.*

Originales litteræ ſunt omninò præſentandæ iudici Delegato, aliàs non adquirit exercitium iuriſdictionis. p.138.n.88

Originarius quilibet horum Regnorum legitimus eſt contradictor ad ſe opponendum executioni litterarum obtentarum per alienigenam. p.142.n.118.& ſeqq.

Origo iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & fons eſt Sedes Apoſtolica quæ liberè de quibuſvis cauſis Eccleſiaſticis valet cognoſcere. p.211. num.5

Originales litteræ gratiæ impetranti ideò traduntur per Senatum, vt illis coram Ordinario (cui fit cauſæ remiſſio) vtatur, quia vti originales fidem, & probationem faciunt. p.391. num.57

Originales litteræ ſunt de neceſſitate præſentandæ coram Delegato vt adquirat iuriſdictionis exercitium, ita vt tranſſumptum Notarij aliàs non authenticum non prodeſt. p.392. n.67.cum ſeqq.

Originales litteræ ſemel præſentatæ poſſunt exemplari, vt exemplum in actis remaneat ſolemniter deductum, & iſtius tenorem in monitorialibus inſeri. p.393.n.83

Originalis ſcriptura ſi non probat, multo minus exemplum etiam ſolemniter ex eo ſumptum. p.430.n.4.& ſeqq.

Contra originale quidquid opponi poteſt, pariter eius exemplo. ibid.

P

Pactum.

Conſuetudine nequit fieri quod nec pacto. p.251.n.8

Pactum contra naturam, & ſubſtantiam actus non valet nec tenet. ibid.n.9

Pacta inter Religioſos, & Prælatos, ſeu Rectores valent inita, niſi per proximum Capitulum Generale, aut Prouinciale ſint refutata, & debito tempore refutatio intimetur. p.276. num.77

Papa ſeu Pontifex. Vide *Princeps, Subſcriptio, Supplicatio, Signatura.*

Papa poteſt mittere Prædicatores Euangelij in vniuerſum, & alicui Principi Chriſtiano ſubmittere

ſubmittere eos, qui vim prædicationi inferunt,& impediunt. p.50.num.174.& 175
Papa contentari ſolet vna Generali ſupplicationum à litteris retentis allatione. p. 40. n.73. & 74
Papa aliquando permittit quædam negotia tractari per Catholicos Reges Eccleſiaſtica, ſua ſalua authoritate, vt appareat ſuauitas legis temporalis Euangelicæ. ibid. numero 76
Papa vniuerſo præeſt Orbi, & ſingulorum Regnorum mores faciè ignorat. p.48. num.126. & ſeqq.
Papa multoties per importunationem nimiam concedit non concedenda. p. 61. num. 8. & ſeqq.
Papæ poteſtas nullis legibus, aut regulis coarctatur. p.68.n.2
Papa facit vnum Conſiſtorium cum Deo. ibid. num.3
Papæ non poteſtas, ſed voluntas diſceptatur in Bullarum retentione, quæ certa eſt nolle aliquid diſponere in pernitiem Reipublicæ ſpiritualis, aut temporalis. ibidem numero 4.
Papa etiam ſemel informatus de inconuenientiis litterarum retentarum ſimiles duplicans adhuc retinendas, eum non à mente eius, ſed ab officialium negotiatione procedere præſumitur, firmat Menebaea. p.69.n.10
Pontifici iterum atque iterum mandanti quod repugnat Reipublicæ, iterum replicari, eum non fiat ad contentionem obdureſcere,ſed veritatem ſtudioſius indagandam,firmat Zeballos. ibid.n.13
Si Papa informatus ſecundam remittat iuſſionem, poſſe ſecundo ſupplicari, & iterum ſuſpendi executionem donec tertia accedat iuſſio,firmat Enriquez. ibid.n.15
Papa dum non eſt inſtructus & certus de inconuenientiis priorum litterarum (quas Senatus retinuit) ſecundam concedens iuſſionem, denuo non conſentit, ſed agit virtute prioris conſenſus idem continentis inconuenientes. p.71.n.31.& ſeqq. & ſurſum.
Papa non vult ita durius agere contra Regem per tres iuſſiones, cum eius non ſit intentio Regis,aut Regni iuribus, & conſuetudinibus derogare. p.72.n.39
Papa non impedit Regem retentionis Regalia vti, ſed in genere prudenter hortatur, & terret, ne miniſtri per abuſum excedant. ibid. num 40.
Pontifex ſemel informatus à Senatu de inconuenientiis priorum litterarum non ſolet ita durius agere, vt aliam mittat iuſſionem. p.73. num.45.
Pontifex vti Paſtor euigilans ſemper ſuos inuitat ad pacem, nec vult aliquem vim pati, ibid.n.46
Pontifex ſemel informatus de damno Reipublicæ non dubitat remedium adhibere, nec aliud verendum de ſuo paternali amore, ad quem nos inuitat pro reparatione damni orti ex ſuis litteris, & decretis. ibidem num.77. & ſeqq.
Papæ placet vt iterum ac iterum ſibi replicetur, circa damnum Reipublicæ, vt veritas clarius luceat. pag. 76. numero 70. & ſequentibus.
Papa multum defert Senatus examini ad Bullarum retentionem eiúſque informationi ſuper damnis oriundis ex litterarum executione. p.83.n.59
Papa non poteſt ſine cauſa alicui auferre beneficium,& alteri dare. p.101.n.19
Papa ex iuſta cauſa auferre poteſt beneficium alicui,data tamen recompenſa.p.103.n.39.& 31. & ſeqq.
Papa non intendit detrahere Regaliæ retentionis litterarum Regi competenti de iure, & immemoriali. p.72.n.39
Si Papa tantam fidem adhibet relationi Senatus ſuper legitimitate cauſæ ſuſpendendarum litterarum, multo magis executor earum. ibidem num.40.
Sicut Papæ pertinet Eccleſias & Parrochias quoad ſpiritualitatem diuidere, ita & Principi diuidere Prouincias, territoria, & iurisdictiones, quoad temporalitatem. p. 180. num.11
Papa Eccleſiæ Princeps poteſt Diœceſim ſeparare, & illam altari inferiori Prælato ſupponere. ibid.n.12
Papæ ampla eſt poteſtas in erectione noui Epiſcopatus per diſmembrationem aliarum Diœceſum, ibid.n.13
Ad Papam ſolum pertinet diuidere Diœceſes inter Prælatos Eccleſiaſticos. ibidem numero 14
In ſignum Supremæ poteſtatis. ibidem numero 15
Papa quando organo vocis ſuæ loquitur, tanquam prima perſona loqui videtur, quia per ſe ſcribere, & loqui, ſunt actus perſonalitatem denotantes. pag. 543. numero 40. & 41
Papa vix poteſt habere notitiam eorum, quæ continentur in commiſſionibus annulo muniendis, tàm ob multitudinem earum, quàm grauium occupationum. pag. 536. numero 10
In contractu geſto à Papa non tanquam Papa, ſed tanquam priuata perſona ex proprio patrimonio, an videatur ei conſentire vti Papa, p.316.n.45.cum ſeqq.
Papa multitudine negotiorum impeditus, nec præſumitur, nec poteſt expeditorum habere notitiam. p.246.n.14
Etiam in ſolitis expediti, vti pluries decidit Rota. ibid.n.15
S.D.N Papa Vrbanus VIII. hac ætate feliciter Eccleſiam vniuerſalem gubernans laudatur. p.415. n.7
Papa Vrbanus VIII. ante creationem nominabatur Mapheus, ſubſcribit ſupplicationem, *fiat M.* cum prima littera nominis proprij ſua propria manu & littera. ibidem num.8
Papa non eſt conſulendus ob moræ periculum, p.25.n.19. cum ſeqq.
Scandalum, & Periculum Reipublicæ quando timetur, & Pontifex conſuli non poteſt poſſe recurri ad Regem; firmat Diana. p.16. num.24
Pontifices ſemper cognouerunt extremitatem Hiſpaniæ, longum iter, & difficilem aditum, quam exceſsiuit in multis non patientibus dilationem. p.28.n.46
Pontifices antiquitus creabant Legatum à la-

tere aliquem Prælatum Hiſpaniæ ad euitande diſpendie cauſata ob neceſſitatem recurrendi ad eos. ibid.n.49

Papæ licentia requiritur impoſitione tributorum comprehendente Clericos, etiam ad bonum, & vtilitatem communem & publicam. p.59.n.59

Secus ſi neceſſitas vrgeat, & periculum ſit in mora, & facultatea laicorum non ſopperunt notoriè. ibid.n 62

Papa multum defert Regaliis, & conſuetudinibus immemorabilibus Principum Chriſtianorum, circa res ſpirituales maximè in Regno Hiſpaniæ tam remoto à Sede Apoſtol. p. 57.n.199

Patientia.

Multa per patientiam tollerantor, quæ exigente iuſtitie, ſi in iudicium deducerentur non tolleraretur. p.95.n.17

Patrimonialis, *Patronus*. Vide *Ius Patronatus*, *Beneficium*.

Lex Regia loqoens de retentione litterarum in derogationem beneficiorum patrimonialium Diœceſis Burgenſ. &c. exteoſa poſtea fuit ad alia loca, in quibus ſimilis viget conſuetudo. p.155.o.53

Super beneficio patrimoniali qui litteras impetratas impetrauit, & illis vſus fuit abſque examine Senatus amittit naturalitatem borum Regnorum, & fructus quorumlibet beneficiorum ſequeſtraotur. p.130.n.22.&ſeqq. vide p.136.n.69.& ſeqq.

Prouiſio beneficij patrimonialis obtenta per filium non patrimonialem eſt oulla ipſo iure. p.141.n.117

Filios quilibet patrimonialis legitimus eſt contradictor ad ſe opponendum executioni prouiſionis beneficij patrimooialis. ibid.

Patronos laicus ſemper eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſiooem beneficij impetrati abſque ſuo conſeoſu. p.142.n.124. & ſeqq.

Patroni contradictione accedente litteræ Apoſt. collationis & executionis reſoluntur, obtentæ ſine ſui conſenſu. ibid. num. 126. & ſeqq.

Etiam quandocumqoe compareat poſt factam executionem. p.145.o.143. & ſeqq.

Patronus, qui Eccleſiam dotauit pro remouenda diſſipatione bonorum Eccleſiæ poteſt recurrere ad Regem. p.25.n.13

Text. in cap.adminiſtratores, & capit. Princeps, & alia iura ponderantur per Martam. ibid. n.14.& ſeqq.

Pœnæ amiſſionis naturalitatis, & temporalitatum impoſitæ alienigenis impetrantibus, eædem ſunt impoſitæ impetrantibus Bullas in derogationem Patronatus Regis, & laicorum ex eiſdemmet legibos Regni. pag. 157. num. 106

Rex Catholicus aſſerit ſe eſſe non ſolum Protectorem S. Inquiſitionis Hiſpan. ſed Patronum. p.469.n.52

Patronus Eccleſiaſticus non comprehenditur in reſeruatione, aut auocatione quando reperitor mixtum cum Petronatu laico. p. 471. num.77

Rex Catholicus fatetur ſe Patronom, & Protectorem S.Inquiſitionis Hiſpaniæ eſſe. p.477. num. 118

Pauper. Vide *Miſerabilis.*

Peuper io cauſis matrimonialibus non cogitur litigare nec in prima, nec in aliis inſtantiis iuxta Tridentini Decretum. p.448.n.17

Quo Decreto loquente de paupere tantum includitur, & comprehenditur quælibet miſerabilis perſona. ibid.n.18. & ſeqq.

Pauper ex Trident. non cogitur vltra Prouinciam litigare in qoalibet inſtantia io matrimonialibus, niſi altera pars offerat alimenta, & expenſas litis miniſtrare. p.449.n.33

Pax.

Paci omnium Prouinciarum prouidendum eſt. p.7.n.22

De Pace Eccleſiarum tractare boni Principis eſt. p 10.n.65

Pax ſi ab omnibus ametur, & tota Republica morum honeſtate veſtiatur Regnantis eſt laus, p.12.n.82

In Pace ſubditorum Regis honor conſiſtit. ibid. num.91

Io Pace Eccleſiarum conſiſtit Imperij ſecuritas. p.11.n.71

De Pace omnino procuranda io Republica. p.82.n 52. remiſſiuè.

Ob Pacem habendem, & ſcandala vitanda multi ſunt caſus ſpeciales in quibus receditur à iure. p.83.n.53.remiſſiuè.

Pax conſeruetur ex obſeruantia legum, & priuilegiorum, alitervè ſcandalum oaſcitur. ibid. num.54

Pax publica ne turbetur, nec bonum publicum detrimentum patiatur velet Rex inter Eccleſiaſticos authoritatem ſuam œconomicam interponere. p 87. n.25.& ſeqq.

Propter pacem poteſt Rex ius vnius alteri dere. p.103.o.54

Propter pacem firmandam, & habendam, vt ceſſeot ſcandale, facilior reddetur Papa ad diſponendum in prohibitis. p.59.n.210

Pendens, *Pendentia*. Vide *Lites*, *Recurſus ad Regem*.

Pendente recurſu retentionis ad Regem, an concordia inter colligantes abſque fiſcelis interuentu facit ceſſare recurſum quoad omnes. n.1.& ſeqq.

Pendente recorſo retentioois mooitorialium à Romana Curia emanatarum in prima inſtantia executoriales inſuper per contradictas obtentæ in Rota, an ſub Decreto retentionis, aut remiſſionis lato vel ferendo per Senatum comprehendantur. p.344.n.1.cum ſeqq.

Pendente recurſu in Senatu, an monitoriales in prima inſtantie emanatæ pereuntient Trident. principalis cauſa debent conquieſcere.p.346. num 20

Pendente ſecuritatis cognitione nihil erit innouendum, quod è ſecureto poſſit noſcere.p.350. n.60.& 61

De Pendentia litis coram alio Iudice debet fieri relatio Principi, aliàs auocatio non cenſetur facta à Prioeipe ignorante illam. p.454.n.83. & ſeqq.

Peracta Executio. Vide *Executio*, *Littera*.

Poſt peractam executionem litterarum, an recurſu retentionis quis vti poſſit. p.128.n.1.& ſeqq.

Poſt peractam executiooem Bullarum in damnom

num Reipublicæ ſi recurſus ad Regem negaretur, magnæ utitentur fraudes. p.131. n.25. & ſeqq.

Periculum.

Pericoli cauſa ceſſante ceſſet periculum. p.339. num.17.

Periculoſum eſt coram iudice ſuſpecto litigare. ibid.n.17

Periculum vbi eſt in mora multa permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. p.25.n.18

Propter periculum moræ quia ſubiicitur iudici non ſuo. ibid.n.19

Ob Periculum moræ non conſulitur Summus Pontifex. ibid.

Periculum vbi eſt in mora poſſe Clericum pro auferenda violentia recurrere ad Regum abſque metu cenſurarum dixit Diana. n.20.& 21

Ob Periculum in mora imminens ob longam diſtantiam poſſe Regem Prælatos inobedientes à Regno expellere, agnouit Diana. p.26. num.13

Pericula, & diſpendia longe maiora conſiderantur in remotis Prouinciis, quam in proximis. ibid.n.31

Aditus ad Sedem Apoſtol. quando vrget neceſſitas publica, & imminet periculum non requiritur, vt Princeps petat à Clericis contributionem. p.29.n.60.& ſeqq.

Periculum inſtans, & diſtantia locorum excuſant ab Ordiois poſtulatione. ibid.n.64

Permiſſum. Permittere.

Permiſſum ad tempus cenſetur probibitum poſt tempus. p.132. n.38. & p.250.n.4.& 5.

Cauſa permiſſiua, & prohibitiua mixtim concurrentia, hæc vt fortior ad ſe illam trahit, & attenditur. p.462.n.12

Perſeuerantia, & Perſeuerare.

Perſeuerandum in benè cæptis, ne inſtabiles operam & oleum perdant. p.205. num.48. & ſeqq.

Perſeuerantia eſt, ratione benè conſiderata permanſio iuxta Ciceron. & D.Bernard. ib.n.54. & ſeqq.

Abſque Perſeuerantia nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor conſequitur, nutrix eſt ad meritum, mediatrix ad præmium, ſoror patientiæ, filia conſtantiæ, & amica pacis, &c. ibid.n.56

Non perſeuerans vſque ad finem nihil egiſſe dicitur. ibid.n.57

Perſona, Perſonaliſſimum, Perſonalitas.

Perſona voce, aut manu propria qui aliquid facere tenetur, nequit illum per alium explicare. p.241.n.26.& ſeqq.

Actus perſonaliſſimus requiſitus pro forma à iure nequit per alium fieri quantumuis habentem vices & authoritatem S. Apoſtol. vt Legat. de latere. p.243.n.36

Perſonalitatem ſi denotat natura verbi in diſpoſitione appoſiti: non egreditur perſonam, ibid.n.37

Papa quando organo vocis ſuæ loquitur, tanquam prima perſona loqui videtur, qui per ſe ſcribere, & loqui ſunt actiones perſonalitatem denotantes. p.243.n.40

Subſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi eſſe actum perſonalitatem reſpicientem in quo verus ſcribendi actus attenditur, non repræſentatiuus. ibid.n.39.& ſeqq.

Eadem perſona diuerſo iure cenſeri poteſt, vbi duplicis perſonæ iura in vna concurrunt. pap.314. num.18. cum ſeqq. & pag. 315. num.28

Vna perſona, aut res diuerſo iure cenſeri poteſt diuerſis reſpectibus conſideratis. ibid. num.29

L. tutorem. ff. quibus aut indig. verba ſingularia notantur, diſcreta ſunt iura, quando plura in eadem perſona concurrunt. ibid. num.31

Cuius doctrinæ exempla deducuntur ex variis Legibus & Doctoribus. ibid.

Iura diuerſa concurrentia in eadem perſona inducunt diuerſitatem perſonarum, quia non corporalis, ſed intellectualis conſideratio habetur. ibid.n.32

In eadem perſona concurrentia duo officia ſimul, quodlibet retinet ſeparatim iura ſua, ibid. num.33

Duæ perſonæ conſideratæ in eodem ſubiecto, poteſt vna ſupplere defectum alterius. ibid. n.34.& ſeqq.

Duas perſonas poteſt quis repræſentare & geſta cum eo ex vna non ſuffragatur quoad aliam. ibid.n.38

Diuerſarum perſonarum iura in vna concurrentia non confunduntur, ſed quodlibet conſideratur de per ſe, ac ſi eſſent in diuerſis perſonis. p.316.n.42

In eadem perſona poſſunt ſimul concurrere diuerſæ qualitates, ita vt ratione vnius ſit exempta, ratione vero alterius ſit Ordinario ſubiecta. ibid.n.44

Forma ſubſcriptionis Concil. Trident. eſt perſonaliſſima excludens omnem fictionem, & veritatem repræſentatiuam, atque ſubſcriptionem per æquipollens. pag.416. num. 39. & ſeqq.

Perſona loquens in diſpoſitione non comprehenditur. p.464.n.20

Niſi vbi ſubiecta materia aliud ſuadet. ibidem, num.21

Vel niſi eadem militet ratio in perſona loquentis, quæ in alia. ibid.n.22

Perſona incluſa in diſpoſitione ratione connexitatis, ſecum trahit perſonam excluſam, vt ſimul capiat. p.471.n.75

Petens, Petitio. Vide *Querela.*

Petitio importuna non ſolum Papam & Principes temporales, ſed ipſum Chriſtum vincit. p.62.n.9.& ſeqq.

Per importunam petitionem Papa multoties concedit non concedenda. ibid.n.8

Pignus.

Super pignore in ſubhaſtatione vendito, aut inſolutum dato orta noua controuerſia per tertium non via ſummaria, ſed ordinaria tractatur. p.334.n.5.& ſeqq.

Pignoris ius in re non perditur, creditore facto Domino reuocabiliter. p.155.n.73

Primus contractus non nouatur, nec liberantur pignora, aut fideiuſſores per ſecundum in maiorem firmitatem prioris factum. ibidem num.74

Secus ſi ſecundus fiat animo nouandi, & à primo recedendi ibid.n.75

Piſcatio, Piſcare. Vide *Regalia.*

Piſcationum reditus inter Regalias Principis computatur. p.14 n.104

Piſcare non eſt de iure probibitorum. ibid.
Piſcatio quantum ad protectionem eſt Regalia Principis. ibid.u.106

Plenitudo. Vide *Poteſtas*, *Abſoluta.*

Pleuitudini poteſtatis Principibus datæ à Deo non conueniunt illicita. p.100. num.8. & ſequentibus.

Pæna, *Pænalis.*

Quibus plectantur pœnis, & praxis procedendi in Seoatu contra exequentes, aut interuenientes in execntione litterarum Apoſtol. contra priuilegia, indulta, ſeu conſuetudines horum Regnorum. p.373.n.57.& 58
Siue Clerici ſint, ſiue laici. ibid. & ſeqq.

Populus, *& popularis actio.*

Popoli iure fœderis, vel pacis, alicui poteſtati ſubmiſſi liberi eſſe non deſinunt. pag. 18. num.156
Limita, niſi ſobmiſſio ita procedat vt iuriſdictionem etiam induear. ibid.n.157
Populi ſalus ſuprema lex eſto. p.87. num.21. & ſeqq.
Popularis actio adſcripta eſt cuilibet de populo pro iudicio publico. pag 142. num.122. & ſeqq.

Poſſeſſio, *Poſſeſſorium*; Vide *Manutentio*, *Contradictor*, *Immiſſio.*

Dum diſceptatur de receptione legis nemo ſua poſſeſſione priuatur. p.51. n.158
Poſſeſſio conferendi qnoad quædam beneficia trahitur ad alia eiuſdem ſpeciei contenta in eadem diſpoſitione. num. 68. & ſequentibus, & à num.64
Cauſa vniuerſalis poſſidendi attenditur. ibid. num.69
De poſſeſſorio beneficiali cognoſcunt Tribunalia Regia in Hiſpania iuxta receptiorem opinionem, & conſuetudinem. pag.138. numer 86
Poſſeſſio capta redocitur ad non poſſeſſionem per repoſitionem executionis litterarum virtute Decreti violentiæ, & omnia ad priorem ſtatum, quo erant ante earum executionem. p.140.n.102
Et tunc rectè ſubintrat executio Decreti retentionis litterarum poſt eam obtenti eum ſit ſublatum impedimentum. ibidem n. 103. & ſeqq.
Quem poſſidere vel in poſſeſſione eſſe, quæſtio eſt meri facti, non iuris. p.192.n.34
Super poſſeſſione etiam rei ſpiritualis, quæ temporalis eſt cognoſcit laicus de violentia. ibid. num. 35
Poſſeſſio virtute Breuis Cameralis nomine Cameræ apprehenſa ceditur per eam prouiſio Apoſtolic. p.262.n.8
Et datur eius virtute manutentio. ibid.n.9
Pluribus poſſidentibus poteſt contra vnum quæri poſſeſſio, licèt contra alios non, quando præiudicium eſt ſeparabile. pag. 274. num. 5
Poſſeſſio apprehenſa in capite, puta fortalitio, Palatio, &c. extenditur ad omnes alias res, & bona adhærentia, & connexa tanquam ad membra principalis capitis. pag. 233. numero 36
Poſſeſſio ſola non iuſtificata cum titulo ſaltim colorato non ſufficit ad manutentionem contra habentem iuris aſſiſtentiam. p. 319. num.17
Quando cum poſſeſſione ſimul allegatur priuilegium ſufficit ad manutentionem, cum tunc poſſeſſio non ſit adeo infecta nec habeat tantam iuris reſiſtentiam. ibid.n.19
Poſſeſſorem condemnatum poſſeſſione non priuat mandatum de exequendo non exequutum nec antea in vincentem transfertur. p. 335. n.11.cum ſeqq.
Poſſeſſionis cauſa ſuper beneficiis reſeruatis poteſt ab executore Apoſt. cognoſci, p.490. n. 58
Poſſeſſione vacante executor pro immittendo prouiſum Apoſtolicum non tenetur aliquem citare, p.494. n. 92.& ſeqq.
Poſſeſſorem tenetur executor perquirere (ſi adeſt) & citare, & eum in via ordinaria non executiua audire p. 495
Poſſeſſor vbi adeſt, vel aliàs legitimus contradictor impedit execntionem litterarum, & iudicium erit ordinariè cum eis tractandum. ibid. num.106
Quod & idem procedit hodie in Ordinario, cui ſit per Senatum litterarum remiſſio, ibid.
Poſſeſſor beneficij ab alio impetrati ob delictum, aliámvè cauſam iuris debet in via ordinaria non executiua audiri, & vinci. p.497. n.107. & 108
Aliàs executio eſt nulla,& attentata. ibid.n.109.
Ac etiam ſi executio fiat ante appellationem, vel poſt eam interpoſitam à poſſeſſore, cuius beneficium fuit impetratum ob iuris defectum, aut delictum. ibid.n.110
Qui manutenendus eſt, non is, cui poſſeſſio per executorem attentata data fuit. ibid. num.111
Poſſeſſore ſtante executor gratiæ debet aſſumere partes iudicis, eum citare, & via ordinaria audire, & datur appellatio ſuſpenſiua cauſans attentata. ibid.n.115.& ſeqq.
Vbi agitur de remouendo poſſeſſore, datur appellatio à ſententia executoris, ſuſpenſiua cauſans attentata. ibid.n.115
Vbi agitur de remouendo poſſeſſore, cenſuræ ſunt nullæ & attentatæ, quia ab executoria ſententia datur appellatio ſuſpenſiua. ibid. n.117. cum ſeqq.
Poſſeſſionem beneficij vacantem, ſi vterque prætendat prouideri, par titulus requiritur. p.501. n.159
Secus ſi prouiſus ab Ordinario poſſideat iam, quia impedit immiſſionem petitam à prouiſo Apoſtol. ibid n.166
Poſſeſſor allegans titulum excluſiuum iuris prouiſi Apoſtolic. vel illum reddentem turbidum impedit immiſſionem cum Papa prouiſo ab Ordinario non intendat præiudicare. ibid. num.163
Et ſuſpendit executionem, & cum eo agitur via ordinaria. ibid.n.164. & ſeqq.
Poſſeſſor non citatus quandocumque compareat, etiam re non integra, immiſſionem factam reponere facit, vti attentatam & nullam. p.502.n.178.& 181
Cui datur manutentio. ibid.
Poſſeſſio inſtrumentalis non eſt manutenibilis prius non expulſo per executorem poſſeſſore. ibid.n.179

Poſſeſſore

Poſſeſſore non vocato executor non poteſt poſſeſſionem dare prouiſo Apoſt. ibid.
Ad poſteſſionem vacantem impediendam par titulus eſt neceſſarius. p.503.n.185
Poſſeſſione non priuat ſequeſtrum beneficij de mandato Principis donec cauſa cognoſcatur. ibid.n.195
Poſſeſſio data alicui vti ſucceſſori ab inteſtato, reperto poſtea teſtamento dicitur iniuſta, & proba, & non manutenibilis. pag. 143. num. 127
Poſſeſſio quæ ex aliquo accidenti fuit reſoluta, puta finito tempore attendamenti, vel beneficij amobilis ſecuta reuocatione, & de aliis exemplis, non prodeſt ad manutentionem. ibid.

Poteſtas, Poſſe, & ſtringens. Vide *Princeps, Papa, Abſoluta.*

De poteſtate Vicarij Chriſti diſputatio ſacrilega abſit à Chriſtiana imaginatione. pag.68. num.1
Poteſtas Papæ nullis legibus, aut regulis coarctatur. ibid. n.2. & ſeq.
Poteſtate caret ſuperior præcipiendi aliquid exequi cum ſcandalo, quia opponitur præcepto Diuino. p.80.n.22
Poteſtas data à Deo Principi non fuit in deſtructionem, ſed in ædificationem. ibidem num.23
Poteſtas Principis iuſtitia coarctatur, & vltra non poteſt, quam honeſtè poteſt, non quando lædunt pietatem, aut bonos mores. ibid. num.24
Poteſtatis Supremæ prætextu à licito recedere non licet. p.99.n.3. & ſeqq.
Id eſt poſſe, quod licitè & iuſtè fieri poteſt. p.100.n.13.& ſeqq.
Poteſtas eadem, quæ attribuitur Regi ad condendam legem, quia aliquis caſus retentionis expreſſit, durat in condenda ſuper aliis ſub fundamentali ratione generica comprehenſis. p.121.n 49
Ad poteſtatem inualidam ſe reſtringens non ſuſtinet actum ex valida tunc ſibi competente. p.167.n.25. Vide reſtringens.
Poteſtatem duplicem habens, ſi actum ſimpliciter faciat, actus ſuſtinetur ex valida. p. 291. num. 3. & 4
Poteſtatem duplicem habens ſi ſe reſtringat ad inutilem, non ſuſtinetur actus ex vtili, & valida. ibid.n.5. & ſeqq.

Precarium.

Precario, & ex gratia Principis Tribunalia habeat poteſtatem, quam ipſe minuere, diuidere, & alteri applicare poteſt. p.182.n.34
Precario poſſidere præſumuntur quæ ad Regem ſpectant. ibid. n.35
Precarium & gratiam ſuam poteſt Rex modificare maximè ex iuſta cauſa. ibid. n. 36

Præfectus. Vide *Signatura. ſubſcriptio.*

Præiudiciale, Præiudicium. Vide *Reſpublica, Princeps.*

Immiſſio in poſſeſſionem beneficij iuris Patronatus nequit fieri, quin inferat præiudicium poſſeſſioni patroni data à ſe non præſentato. p.142. n.125. & ſeqq.
De Præiudiciali articulo prius cognoſcendum altero ſuſpenſo. p. 162. n.33
Præiudicialia ea ſunt, quando vnum excludit aliud. ibid. n.34
Præiudicium quando eſt ſeparabile pluribus poſſidentibus poteſt contra vnum quæri poſſeſſio licèt contra alios non. pag. 274.n.51

Prælatus, Vide *Inferior.*

Prælatus in electionibus Capitularibus aſſiſtit vti Prælatus iuriſdictionem habens. p. 361. num.7
Prælatus vti talis ideo aſſiſtit electionibus Capitularibus, quia de incidentibus inter eligendum iudiciale examen requirentibus cognoſcit, quo non antea ſua prima inſtantia conſumitur. p.363.n.18 & ſeqq.
Prælati in Capitulis Hiſpaniæ ſemper aſſiſtunt vti tales. p.364.n.28
Prælati vti Canonici dignitas non attenditur in ſedendo, ſed antiquitas. ibid.n.31
Rotæ deciſio elegans ad idem refertur. ibid. num.32
Prælati inferiores Epiſcopo iuriſdictionem ordinariam habentes, an comprehendantur ſub Decreto Trid. præſeruantem primam inſtantiam Ordinariis. p. 217. n.1. & ſeqq.
Qui contrarium tenuerint. ibid.n.2
Prælatus inferior probata per executoriales ſua iuriſdictione ordinaria, venit appellatione Ordinarij. p.120.n.32
Prælatus inferior probans præſcriptionem exequendi diſpenſationes matrimoniales in illis etiam venit appellatione Ordinarij. ibid. num.39
Prælatus inferior habens iuriſdictionem ſuper ſua Eccleſia Collegiata, aut Collegio, non comprehenditur in cap. cauſæ omnes, præſeruantem primam inſtantiam Ordinario, quia iſte non eſt talis. p.222.n.55
Adducitur ad idem declaratio S. Congregationis. ibid.
Prælati Religioſi quibus gubernium monialium ſibi ſubiectarum demandauit Papa, non poſſunt eo inconſulto illas dimittere. n. 29. & ſeqq.
Prælatus poteſt conditionem Eccleſiæ facere meliorem, non tamen deteriorem. p.273.n.40
Per vnum vel plures actus non cenſetur Prælatus fauori Eccleſiæ renuntiare, cum etiam nec expreſsè. ibid.n.41
Prælatus etiam cum ſuo conuentu nequit renuntiare priuilegio exemptionis, & Ordinario ſe ſubmittere. p.276.n.78
Prælatus ſeu maioratus poſſeſſor, ſi ex propria pecunia emat ius vtilis dominij à feudatario, ſeu emphyteuta Eccleſiæ, aut maioratus, non conſolidatur vtile illud cum proprietate dignitatis aut maioratus, nec eorum hæres illud vtile tenetur reſtituere ſucceſſori in dignitate. p.310. n.39.
Prælatus ſeu maioratus poſſeſſor condemnatus tanquam talis poteſt impedire executionem reſpecto ſui iuris particularis, & perſonalis non tangentis dignitatem, ibid. num. 40 & ſeqq.

Prærogatiua, Præeminentia, Vide *Regalia, Maioria.*

Retentionis recurſum impedire vergit in damnum prærogatiuæ & præeminentiæ Regis p.117.n.3

Pro præeminentiæ Regis defenſione quilibet vaſſallus eſt legitima perſona, & contradictor. p.142.n.119. & ſeqq.

Si præeminentia Principum acquiſita in Eccleſia ex conſuetudine non conſeruetur, ſcandalum Eccleſia patitur vitandum. p.201.n.10

Inconueniens detrahens præeminentiæ Regis, & authoritati Senatus, præbet occaſionem turbationi vtriuſque Reipublic. & damnum oppreſſis radicitus euitandum erit. pag. 390. num.5a

Præſcriptio.

Præſcriptio inchoata tempore permiſſo completa tamen tempore prohibito licita iudicatur. p.44. n.97.& ſeqq.

Præſcriptio bona fide inchoata & perfecta per ſuperuenientem malam fidem non redditur illicita. ibid.n 99

Tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum. p.117.n.8

Præſcriptio de vno caſu vnius ſpeciei extenditur ad alium caſu eiuſdem ſpeciei, quo non fuit vſus præſcribens. pag. 123. nom. 65. & ſeqq.

Præſcriptione nitens ſententia non iuuat vltra præſcriptum. p.220.n.38

Præſcriptio iuris complicati, & inſeparabilis contra vnum, nec etiam in iſtius præiudicium completa dicitur. p.274. n. 56. & ſeqq.

Præſcriptio iuris complicati, & inſeparabilis priuati & Eccleſiæ non dicitur completa contra priuatum per tempus Ordinarium, ſed quoad omnes tempus contra Eccleſiam requiritur. ibid.n.58

Præſcriptionis interruptio facta per vnum prodeſt aliis cooſociis. ibid.n.59

Præſentatio. Vide *Litteræ*, *Commiſſio*, *Ius Patronatus*.

Per ſolam commiſſionis præſentationem coram Delegato nec perpetuatur reſcriptum, nec præuenta dicitur iuriſdictio. p.285. num.37. cum ſeqq.

Præſentatio commiſſionis originalis de neceſſitate requiritur vt Delegato adquiratur iuriſdictionis exercitium, ita vt tranſumptum, aliàs authenticum non proſit. p. 392. à n.69. cum multis ſeqq.

Deciſio Rotæ qua dicitur reualidari proceſſum per ſubſequutam litterarum præſentationem à principio omiſſam reprobatur ab eadem Rota. p.393.n.79

Ante præſentationem litterarum executor nequit valide exercere actum iuriſdictionale. ibid.n.81

Præſentatio reſcripti debet fieri ſolemniter per manum publici Notarij cum appoſitione teſtium. ibid.85

Præſentatus ante inſtitutionem eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſt. p 495.n.69

Præſumptio.

Vna præſumptio tollitur ex alia, & fortior vincit debiliorem. p.303. n.190. & 191

In Præſumptionum paritate præfertur reus, & poſſeſſor. ibid.n.193

Præuentio.

Præuenta non dicitur iuriſdictio ante citationem, nec reſcriptum perpetuatum. pag. 285. n.37. & ſeqq.

Præuenta non dicitur iuriſdictio per ſolam commiſſionis præſentationem coram Delegato. p.340.n.23. cum ſeqq.

Præuentio iuriſdictionis non cauſatur ex citatione nulla, aut nulliter expedita. pag. 294. n.31. & ſeqq.

Præuentionem iuriſdictionis non inducit actua nullus. ibid.

Executoribus pluribus in ſolidum nominatis per præuentionem vnius, cæteri non excluduntur perpetuò, ſed iſto mortuo, aut abſente vnus ex ſuperſtitibus proſequitur cauſam in eodem ſtatu. p.149.n.6

C. cum plures, 8. de officio Deleg. lib.6. expenditur, & latè exornatur. ibid. & ſeqq.

Inter habentes æquale ius, melior eſt conditio præuenientis. p.150.n.17

Ius eligendi, aut nominandi ſi competit pluribus in ſolidum, inter eos admittitur præuentio, & præualet præoccupans. ibid.n.18

Vt in procuratoribus in ſolidum datis. ibid. num.19

Inuentione, & piſcatione præuenientis, & præoccupantis fiunt animalia, & piſces. ibid. num.20

Præuentio iudicialis duplex eſt, altera, quæ fit à iudice, altera, quæ fit à parte. pag. 151. num.26

Prima inſtantia. Vide *Inſtantia*, *Ordinarius*, *Commiſſio*.

Princeps. Vide *Rex*, *Senatus*, *Retentio*, *Violentia*.

Princeps Dei exemplo viduas habere debet ſub ſua protectione. p 6.n.13

Principum præcipuum officium eſt, Eccleſiam, dogmata, & Eccleſiaſticas perſonas tueri. p.7. n.29.& ſeqq.

Boni Principis eſt, omnia quæ ad Eccleſiaſticam functionem ſpectant, tueri. p.8.n.3

Principis intereſt Religionis & Eccleſiæ tranquillitas. ibid. n 40

Princeps maximam debet habere ſolicitudinem circa Dei dogmata, & Sacerdotum honeſtatem. ibid.n.42

Principes præciſam habent obligationem vti Eccleſiæ protectores Chriſtianis Religionis curam habere, ſtatumque Eccleſiaſticum in pace conſeruare. num.48

Principes principali ſtudio debent res Eccleſiæ tueri. ibid.n.49.& ſeqq.

Atque cultum Diuinum. ibid.

Principes Catholici ſicut Protectores ſunt Eccleſiæ, ita honoribus condecorandi à Pontificibus. ibid.n.50

Principes Deo reddent rationem Eccleſiæ, quam à Chriſto tuendam ſuſceperunt. ibid.n.51

Principes à Do poteſtatem acceperunt principaliter, vt Dei Eccleſiam iuuarent. ibid. n.52. & 53

Principes vim, fraudes, & externa mala ab Eccleſia debent arcere. ibid. n.54.& 55

Principes in Coronatione iurant defendere Eccleſiam, fidem, & Sedem Apoſtol., quarum ſunt Protectores. p.10. n.58

Et ſunt Protectores Conciliorum, & omnium ad ſtatus Eccleſiaſtici conſeruationem & tuitionem ſpectantium. ibidem numero 59. & 60

Principi

Principi quandóque licet diffinire ſuper concernentibus honeſtatem Eccleſiæ, & eius tranquillitatem. ibid. n.65
Boni Principis eſt, de pace Eccleſiarum tractare, & contritas reparare, & reædificare. ibid. num.65
Principes Chriſtiani Protectores ſunt Concilij Trident. ſicut vniuerſalis Eccleſiæ. ibidem num.67
Sunt Protectores Religionis Catholicæ. p. 11. num.68
Principis vigilantia, induſtria, & occupatio debet defendere vaſſallorum otium. ibidem num.72
Principes ad tuendum armis Imperium, & propulſandas iniurias instructi eſſe debent. p.12. n.80. & 81
Principis opinionem latè extendit ſubditorum cuſtodia & tranquillitas. ibid.n.83. & 84
Principis præcipuum eſt intereſſe, vaſſallos tranquillitate frui. ibid. n.87
Princeps tanquam tutor, pater, & defenſor vaſſallorum debet poteſtatem ſibi demandatam exercere. p.13.n.95
Principis iuſtitia pax eſt populi, tutamen patriæ, immunitas plebis, ſolatium pauperum. ibid. n.96
Princeps vigilans eſſe tenetur, ne violentiam ſubditi patiantur. ibid. n.98
Principes culpantur, qui contra præcepta Dei inſtituta non prohibent. Laudantur tamen hoc facientes. p.19. n.163
Principes Chriſtiani ex debito officij tenentur Eccleſiam, cultum Diuinum, dogmata, & Religionem tueri. p.20. n.177
Principes omnes Chriſtiani litterarum Apoſtolicarum examine vtuntur. p.32.n.4
Princeps obuiat abuſui notorio Eccleſiaſticæ poteſtatis cum moderamine inculpatæ tutelæ, ne pax publica turbetur. p.33.n.9
Princeps iure naturæ quo tenetur ad ſedandum tumultum, & ſeditionis pericula in Regno (cuius eſt Protector atque Eccleſiaſticarum rerum) poteſt ex hoc litterarum Apoſtolic. executionem impedire. p.36.n.39
Princeps poteſt non admittere in ſuo Regno Prælatum electum ad dignitatem ſibi ſuſpectum. p.38.n.50
In Principem quandam violentiam infert importunitas, quia multoties inuoluntariè multa concedit non concedenda. p. 61. n. 8. & ſeqq.
Principis mandati executio ſuſpendenda, ſi timetur ex ea maius damnum, quam ex dilatione. p.63.n.20
Principis mandatum iniuſtum, aut ipſo iure nullum non eſt exequendum. ibid. n.21
Princeps ſemel certus de iuſta cauſa ſuſpenſionis ſuarum litterarum, eas inſuper exequendas non mandat. p.73.n.49
Princeps damno cognito facilè corrigit, quæ iniuſte mandauit. ibid. n.50. & ſeqq.
Plura iura recenſentur in quibus Princeps pollicetur corrigere, quæ ipſe malè informatus decreuit adhibitis perfectioribus Conſiliis. ibid.
Ex Principis leuitate non procedit diuerſa iubere, ſed ex vtilitate Reipublicæ. pag. 74. num.51
Principi (quem Senatus repræſentat) aſſerenti de timore ſcandali & Inconuenientiis ſtatur. p.75. n.65
Princeps caret poteſtate præcipiendi aliquid exequi cum ſcandalo. p.80. n.22
Principi data poteſtas à Deo non fuit in deſtructionem, ſed in ædificationem. ibidem num.23
Principis poteſtas iuſtitia coarctatur & vltra non poteſt. ibid. n.24
Princeps ante oculos habere debet, ne ſcandala committantur. p.82. n.51
Princeps magis commodum commune, quam ſuum cuſtodire tenetur, quia diuitiæ vaſſallorum quaſi ſuæ ſunt. p.87. n.15
Princeps ita ſuos vaſſallos tueri debet, vt ne debiles inueniat, quando illis egeat. ibid.n.16. & ſeqq.
Princeps quanto melioribus præeſt, tanto maior ipſe, & honorabilior eſt. ibid. n.18
Principis vigilantia omnium domos defendit, omnium otium eſt ipſius labor, omnium delitia ipſius occupatio. ibid.n.23
Princeps inter perſonas Eccleſiaſticas poteſt obuiare nouitati, & abuſui notorio, ne pax publica turbetur, & commune bonum detrimentum patiatur. p.97.n.37
Principis obiectum eſt, quod iuſtum eſt, iuxta Ariſtotel. p.99. n.1. & ſeqq.
Principes quibus Deus nomen ſuum communicauit, ea puritate nitere procurent, quæ tanto nomini conuenit. ibid. n.5
Principi non dedit Deus iuriſdictionem peccandi, nec conferendi alienum. p.100 n.10
Principis poteſtas non agnoſcitur, vbi ſubditis fit iniuria. ibid.n.11
Princeps quod vltra iuſtitiam operatur ex impotentia gerit. ibid. n.12. & ſeqq.
Princeps non dicitur poſſe, quod honeſtè non poteſt. ibid. n.14
In Principe Chriſtiano non cadit abſoluta poteſtas, cui nihil licet, quod Diuino, naturali, aut gentium iuri repugnat. ibid. n.15
Princeps quantumuis Supremus de bonis ſubditorum diſponere non poteſt, niſi ex iuſta cauſa, & data recompenſa. pag.101. num.23. & ſeqq.
Principis facultas in retentione Bullarum vnico nititur fundamento, turbatione, ſcilicet, Reipublic. Eccleſiaſticæ, & ſpiritualis. p.111. n.51. & ſeqq.
Principi generaliter competit facultas tollendi violentias, vt in pace Reſpublic. Eccleſiaſtica, & ſpiritualis viuat. p.117. n.2. & ſeqq.
Princeps ad manus ſuas, an poſſit reducere fructus beneficij vacantis, ne diſſipentur. p.130. num.20
Principis Regalia eſt creare magiſtratus, & creatos augere, vel minuere etiam ſine cauſa. p.179. n.2. cum ſeqq.
Princeps poteſt diuidere Prouincias, alterare, & mutare faciendo de duabus vnam, & de vna duas. p.180. n.7
Princeps ex ſua Regalia poteſt Senatum de nouo creare, moderare, aut tollere creatum. p.182. n.33. & ſeqq.
Princeps committens cauſam ad aliorum iuriſdictionem pertinentem, illis interdicere videtur. ibid. n.42
Moleſtiæ prouenientes ex facto Principis impediunt termini curſum. p.186. n.14

Princeps dicitur conſeruator ſuorum vaſſallorum. p.191. n.18

Principi vti protectori ſuorum ſubditorum pertinet cognitio omnium violentiarum à quibuſlibet Eccleſiaſticis etiam illatarum. p.193. num.41

Diui Auguſtini authoritas refertur, qua licitè petitur auxilium à Principe Chriſtiano per Prælatos contra hoſtes Eccleſiæ ad eius tuitionem magis quam ad vindictam, pag. 201. num.6

Si principis præeminentia in Eccleſia ex conſuetudine non ſeruetur, Eccleſia patitur ſcandalum vitandum. ibid. n.10

Principum Chriſtianorum præcipuum officium eſt, Eccleſiam eiuſque libertatem, & immunitatem tueri. ibid. n.11

Principes ſæculi nonnunquam in Eccleſia culmina tenent, vt diſciplinam Eccleſiaſticam muniant, atque vt ſeditiones eorum rigore coerceantur. ibid. n.12

Principes ad tuitionem Eccleſiæ tenentur ex debito Regalis officij etiam non poſtulatam, cum ipſorum ſtudij, & Religionis interſit. p.202. n.13

Principis boni eſt, omnia tueri, quæ ſpectant ad functionem Eccleſiaſticam. ibid. n.15

Principes ſi tuitionem Eccleſiæ præbere negligunt à communione eiuſdem repelluntur. ibid. n.16

Principes interſunt Conciliis non ad potentiam oſtendendam, ſed tollendas diſcordias, veritatem inuentam opitulantes. ibid. n.23

Principes omnes Chriſtianos Pius IV. prouocauit ad Concilij Trident. protectionem, obſeruantiam & executionem. ibid. n.24

Verba Bullæ eiuſdem Papæ, referuntur. p. 203. num.25

Principes fecit Deus Protectores Eccleſiæ, & fidei iuxta Decretum Concilij Trident. ibid. num.26

Principes generaliter ſunt Protectores ſtatus Eccleſiaſtici, & Conciliorum, ſed ſpecialiter deſtinati ſunt Protectores Concilij Trident. quod plurimorum etiam authoritate fulcitur. ibid. n.27

Princeps non videns, nec perlegens id, quod ſigillat, ſigillum fidem nullam facit. p. 248. num.34

Princeps non cenſetur confirmare quod poſt à ſcribitur in papyro alio à ſe antea ſigillato. p.249. n.35

In quo Innocentius ſibi contrarius, & communiter reprobatus notatur. ibid. n.36

Principes non ſunt timor boni operis, ſed mali, iuxta D. Paulum. p.370. n.25

Princeps poteſt ſe opponere executioni ſententiæ latæ in Regno extraneo contra ſuum vaſſallum ex prorogatione expreſſa. p.403. n.62. cum ſeqq.

Princeps inſcius litis pendentiæ coram aliquo iudice non cenſetur auocare cauſam. p. 454. n.92. & ſeqq. & à n.83. cum ſeqq.

Principes nec Senatores legitima exiſtente cauſa retinentes litteras Apoſtolic. non incurrunt cenſuras Bullæ Cœnæ. p.34. n. 24. & à num.19

Principes iuſti ſibi iuſtè contradicere patiuntur. p.76. n.71

Princeps debet permittere Conſiliarios libere iudicium ſuum proferre, ne deterriti verum taceant. ibid. n.72

Æquius eſt quod vnus Princeps multorum Senatorum ſequatur conſilium, quam vt multi vnius ſequantur voluntatem. ibid. n.79

Principis officium eſt liberare vi oppreſſos. p.25. n.15

Epiſtolæ Papæ, & Principis legis vim habent, & pro lege poſſunt allegari. p.58. n.194

Princeps ſubuenit in neceſſitatibus extra Ordinem. p.152. n.42

Principale. Vide *Acceſſorium, Clauſula*.

Quod principaliter agitur attenditur, non quod venit in conſequentiam. p.123. n.64

Is, cuius principaliter negotium tangit attenditur non habens ius in conſequentiam. p.370. n.12

Principali ſublato corruit acceſſorium, quia eodem modo reſoluitur, quo creatur. p. 389. n.43. & ſeqq.

Principali diſpoſitione annullata, omnes clauſulæ in ea contentæ reſoluuntur. ibid. n. 44. & ſeqq.

Principales litteræ monitoriales non ſubſcriptæ, cum ſint nullæ ex defectu formæ, & nihil probent, multominus litteræ gratioſæ in eiſdem acceſſoriæ inſertæ. p.391. num.63. cum ſeqq.

Principali conceſſo intelligitur conceſſum, & Delegatum acceſſorium. p.420. n.8

Priuilegium, Priuilegiatus. Vide *Exemptus, Renuntiatio*.

Priuilegium quando ſimul cum poſſeſſione allegatur ſufficit ad manutentionem, cum tunc poſſeſſio non ſit adeo infecta, nec habeat tantam iuris reſiſtentiam. p. 319. n. 15. cum ſeqq.

Priuilegium recipit interpretationem ab vſu. ibid. n.12

Priuilegium per Epiſcopum conceſſum ſuper exemptione, an valeat in præiudicium ſucceſſurum. p.310. n.19

Priuilegium adinſtar alterius iam conceſſi ſortitur parem & eundem effectum cum illo. p.354. n.5

In Priuilegio adinſtar alterius repetuntur omnia, quæ in relato continentur. ibid. num.6. & ſeqq.

Priuilegium & ius commune concurrentia ad idem non confunduntur, ſed vtroque poteſt quis vti. p.52. n.167. & ſeqq.

Per priuilegium incompatibile cum iure aliàs alicui competente, iſti renuntiatum cenſetur. ibid. n.169

Priuilegium quod tranſit in contractum, aut ob aliam cauſam oneroſam obtentum poteſt reuocari ex cauſa publicæ vtilitatis. pag. 91. num.58

Priuilegium ob remunerationem ſeruitiorum, ex pretio, ſeu alia cauſa oneroſa ſi ſit nociuum Regi, aut Regno, modificari, aut reuocari poteſt. ibid. n.59

Priuilegia Regia aut Regni expreſſa, ſeu tacitè conceſſa, per Sedem Apoſtolicam tolleranda irreuocabilia, & intacta eſſe debent, cum fuerint in remunerationem ſeruitiorum conceſſa, & diu tollerata. p.97. n.39

Priuilegia, & tolleratæ conſuetudines Regni, & Regis tanquam conceſſa Protectoribus, & defenſoribus Eccleſiæ, nec conuellendæ, nec mutan-

Digitized by Google

mutandæ ſunt à Papa. ibid.num.41

Priuilegium conceſſum à Rege contra ius naturale, prout eſt ius tertij, non valet. p. 101. num.19

Priuilegium datum loco, aut Prouinciæ, perſonis ipſius Prouinciæ datum intelligitur. p.142. n.120

Priuilegium conceſſum patriæ, cuilibet de patria ex eo ius competit. ibid. n.121

Priuilegio continenti fauorem priuatorum, & Principis ſimul nequit ab illis renuntiari. p.171. n.21

Priuilegium vnius prodeſt alteri non priuilegiato in iuribus complicatis, & indiuiduis. p.174. n.52

Priuilegium habens ius complicatum vnius renuntiatione non tollitur, cum redundet in alterius præiudicium. p. 216. num. 20. cum ſeqq.

Priuilegio communi, etſi omnes contrauenniant ſolus vnus valet contradicere. p. 273. num.42

Priuilegij renuntiatio reuertens ad ius commune admittitur niſi adſit præiudicium alterius inſeparabile. ibid. n.43

Priuilegio ſui conſortis potitur conceſſor iuris indiuidui. p.174. n.61

Priuilegium quis conſequitur ex perſona ſocij, quod ex ſua non poterat. ibid. n.62

Priuilegio alicui conceſſo vt Eccleſiæ, Religioni, &c. ſimul in gratiam alterius, renuntiari non valet. p.375.n.72 & ſeqq.

Priuilegium nouiter ſuperueniens mutat forum, ſi lis cœpta fuerit per citationem nullam, & priuilegiatus nouiter conueniendus in ſuo foro. p.388. n.69

Super priuilegio Sed. Apoſtol. controuerſia ad ipſam pertinet. p.319.n.12. cum ſeqq.

Regaliam recurſus pro tollenda violentia, plurimi Theologi vocarunt priuilegium. p. 56. num.196

Priuilegia, ex quibus competit ad Principes cognitio de aliquibus cauſis ſpiritualibus non ſunt reuocata per Bullam iuxta magis receptam ſententiam. ibid. n.197

Priuilegia Regum obtenta à Sede Apoſtol. ob remunerationem circa iura ſpiritualia, Summus Pontifex non debet reuocare, ibidem num.198

Socius non priuilegiatus potitur foro priuilegiato ſui ſocij in rebus indiuiduis. pag. 462. num.7

Priuilegio ſui conſocij fori gaudet ſocius in iuribus inſeparabilibus. p.471. n.72

Minoris priuilegio fori gaudet maior conſocius in inſeparabilibus. ibid. n.73

Priuilegium, & indultum Cardinalis Ordinarij de libera collatione in menſibus reſeruatis prodeſt Capitulo habenti ſimultaneam prouiſionem cum Cardinali. ibid. n.71

Priuilegia ciuilitatis, ſeu originis viri communicantur vxori ratione coniunctionis, & inſeparabilitatis. ibid. n.74

Probatio, Probabilis.

Ad probandam ſubſtantiam gratiæ non ſufficit ſupplicatio ſubſcripta, ſed litteræ ſuper ea expediendæ illam probant. p.431 n.13

Ad probandas circunſtantias, & qualitates gratiæ, an fuerit ſubſcripta in ſignatura per *fiat*, vel per *conceſſum*, ipſa ſupplicatio ſubſcripta fidem facit. ibid.

Vna probatio contraria probatione conquaſſatur. p.503. n.190. & 191. & ſeqq.

Probationum paritas cum poſſeſſione redditur ad imparitatem. ibid.n.194

Oppreſſus occurrens ad Regem debet de violentia docere. p.18. n.148

Probari debet violentia à vim patiente, quia non præſumitur tanquam iuri naturali odioſa. ibid. n.150

Probatio violentiæ incidit in protectionem per neceſſariam conſequentiam. ibid. n.151

In retentionis litterarum recurſu cur probatio per teſtes admittatur. ibid.n. 160. remiſſiuè.

Probatio quæ non debuit admitti, admiſſa tamen valet, & probat. p.134. n.55

Et ſuum operatur effectum, ſi non fuit impugnata per aduerſarium antea. ibid. n.56

Probationes contra Authorem non nocet ſucceſſori in maioratu, niſi in proſequutione litis fuerit citatus, vel aliquot actus fecerit ex quibus ſibi præiudicauit. p.166. n.15

Probatio per teſtes cauſæ legitimæ ad retinendas litteras eſt conſequens neceſſarium ad cognitionem violentiæ quæ aliter conſtare nequit. p.193. n.48

Cognitio violentiæ ob non delatam appellationem non eget extrinſeca probatione, cum ſit deducta ex actibus iudicis Eccleſiaſtici rem notoriam inducentibus. ibid. n.49

Probatio ſuper cauſa retentionis à Senatu deneganda quando conſiſtit in iure, cum per illud iam ſit deciſa. p.194. n.51

Probatio denegatur, quando cauſa, ſuper qua oppreſſus retentionem petitam fundat, confitetur ab aduerſario. ibid. n.52

Si in probatione conſiſtat cauſa retentionis deducta, partes ad probandum admittuntur, & cauſa tractatur via ordinaria, ibid. n.55

Probatio per inſtrumentum, & partes æquales fidem regulariter facit. p.247. n.21

Probatio per teſtes ſolos nihil prodeſt, vbi lex ſcripturam requirit pro forma. ibid. n.22

Et quales caſus requirant ſcripturam. ibidem num.23

Probatio dubia in temporis percutione non releuat. p.321. n.42

Ad probationem gratiæ neceſſario requirit litterarum expeditionem, nec teſtes ſufficiunt. p.388. à n.23. cum ſeqq.

Probanda quomodo ſit ſubſcriptio propriæ manus Sanctiſ. in Senatu cum in commiſſionibus miſſis ad partes non apponatur, ſed tantum in ſupplicatione qua commiſſio petitur ad euitandam remiſſionem Ordinario in prima inſtantia. p.411. cum ſeqq. Vide cap.30. §.5. per totum.

Paria ſunt non probare, quod obſcurè probare. p.499. n.140

Ad probationem actus quando lex nouum aliquem introducit modum cum certis qualitatibus, & modificationibus forma inducitur. p.241. n.23. & ſeqq.

Ad auocationem in prima inſtantia probandam, nouam probationis formam induxit Tridentinum, à quo non recedendum, nec alius probandi modus admittendus. p. 444. num.31

Monitoriales ad partes miſſas, quibus inſeritur reſcriptum auocatorium ſubſcriptum manu

Sanctiſ.

Google

Sanctiſ. probant ſubſcriptionem ad effectum euitandi remiſſionem Ordinario. ibid. n.32

Proceſſus fulminatus , Proceſſus , Procedere. Vide *Nullitas , Commiſſio , Subſcriptio.*

A iudice procedente tempore , quo debet conquieſcere , legitimè appellatur , & vim facere decernit Senatus. p.139.n.96. & ſeqq.

Proceſſus eſt nullus etiam reſpectu citati, ſi omnes conſortes non citentur , ſtante connexitate iuris ex eadem cauſa prouenientia , pluries determinauit Rota. pag. 173. num. 41. & ſeqq.

Proceſſus inhibitiones , & inde ſequuta ſunt nulla ipſo iure ex auocatione facta cauſarum ab Ordinariis in prima inſtantia. p.216. n.19. & ſeqq.

Proceſſum factum in prima inſtantia contra formam & tenorem Trident. ipſum , & conſtitutio Leonis X. annullant. p.325. n.26

Proceſſus appellatione veniunt omnes Scripturæ in iudicio factæ coram iudice , & Notario deputato. ibid. n.28

Proceſſus appellatione venit ſententia. ibidem num.29

Proceſſus , & acta nulla ſunt facta prorogatione abſque ſuperioris conſenſu. p.326. n.36

Proceſſus nullus geſtus à iudice carente iuriſdictione in radice , & à principio, nequit per partis conſenſum reualidari. p.349.n.52

Procedere qui potuit ex vtraque poteſtate , ſi ſe reſtrinxit ad inualidam , proceſſus non ſuſtinetur ex valida. p.292.n.8. & ſeqq.

Proceſſus omnis factus vigore commiſſionis nullæ ex defectu formæ ſubſcriptionis , pariter nullus eſt , vti procedens à radice infecta. p.389. n.38. cum ſeqq.

Proceſſu fulminato inſertæ litteræ gratiæ non probant, parte opponente, niſi exhibitis originalibus. p.391.n.63

Idem de priuilegio. ibid. n.66

In Proceſſu fulminato tranſſumptæ litteræ cum authoritate iudicis , & non contradicente parte (quæ non adeſt vbi extraiudicialiter proceditur) & cum aliis adminiculis probat. p.393. n.80

Proceſſus nullus ob non præſentatam commiſſionem originalem reualidari non poteſt per conſenſum partis. p.394. n.90. & ſeqq.

Cauſa, ob quam proceſſus eſt nullus , influit in ſententiam , ad quam eſt vehiculum. p. 400. num.32

Proceſſus geſtus per executorem ex commiſſione non ſubſcripta vitio attentatorum , & nullitatis ſubiicitur ex defectu notoriæ iuriſdictionis. p.134. n.62

Procurator. Vide *Mandatum.*

Procuratorem conſtituens ad contrahendum matrimonium videtur conſentire , & ratificare iam factum. p.129. n.14

Procuratorem,& fideiuſſorem relinquit oppreſſus in Senatu , antequam ei tradatur prouiſio ordinaria retentionis intentatæ , de quo recenſentur duo decreta Senatus. p. 196. n. 83. cum ſeqq.

Procuratoris finitur mandatum per ſolam rem iudicatam,qui nec deinceps executionem impedire poteſt. p.335. n.14

Per procuratorem ſpecialiter conſtitutum , an poſſit adimpleri forma iuramenti , *c. vt circa, de electione* à *l.6.* p.366. n.46

Negatiuè. num.47

Affirmatiuè reſoluitur. ibid. n.48

Procurator vbi contraxit , attenditur ad forum ſortiendum , non vbi mandatum fuit confectum ad contrahendum. pag. 402. num. 49. & ſeqq.

Procurator conſtitutus à Prælato in rebus ſuæ Prælaturæ , morte Prælati etiam re non integra extinguitur. p.471.n.67

Secus ſi detur in re communi Prælati , & Capituli. ibid. n.68

Profeſſio.

Profeſſionem nullam non ratificat exercens actus profeſſi,dum eſt ignarus cauſæ nullitatis ſuæ profeſſionis. p.71. n.28

Profeſſionis nullæ cauſam infra biennium terminandam declarauit S. Congregatio. p.239. num.5

Prohibitio , Prohibitum.

Prohibitum ad tempus poſt illud cenſetur permiſſum. p.250. n.4

Prohibita obligatione alicui , non intelligitur, quæ à lege tacitè , & incidenter ex actu permiſſo inducitur. p.397. n.7. & ſeqq.

Prohibitus ſi ſit regulariter actus,& ob aliquam cauſam permiſſus , debet cauſa exprimi , & verificari. p.427. n.23. & ſeqq.

Cauſa permiſſiua , & prohibitiua mixtim concurrentia, hæc vt fortior ad ſe illam trahit. p.462. n.12

Promontorium.

Sacrum promontorium (*cabo de S. Vicente*) Europæ, & Orbis terminus, eſt remotiſſimus. p.27. n.26

In Regno Galleciæ (Authoris nobiliſſimæ Patriæ) adeſt promontorium (*finis terra*) ſic dictum ob terræ Vniuerſæ finem. ibid. n. 42. & ſeqq.

Quod vſque nunc retinet hoc nomen. ibidem num.44

Prorogatio. Vide *Iuriſdictio , Clericus, Forus.*

Exemptus nequit prorogare iuriſdictionem alterius in præiudicium ſuperioris. p.172. n.24. & ſeqq.

Prorogare poteſt exemptus iuriſdictionem Ordinarij quando non redundat in alterius præiudicium, ſed tantum prorogantis.ibid.n..33. & ſeqq.

Prorogatio alienæ iuriſdictionis hodie ex Trid. præſeruante primam inſtantiam Ordinarij non ita facilè eſt permiſſa. pag. 222. num. 1. & ſeqq.

Prorogatio alienæ iuriſdictionis vt licitè fiat concurrere debet conſenſus partium,& Ordinarij habentis ſimul ius complicatum ex Trident. p.223. n.2. & ſeqq.

Prorogare iuriſdictionem alterius nequit Clericus abſque ſui Epiſcopi conſenſu. ibid. n. 5. & p. 397. n.4

Nec ſufficit conſenſus ſolus Epiſcopi. ibid.

Prorogatio alienæ iuriſdictionis in prima inſtantia nequit fieri abſque conſenſu Ordinarij ex noua diſpoſitione Concilij Trid.p.257. num.33

Prorogatio exempti non redundans in præiudicium alterius , ſed ſui tantum valet , iuxta Rotam. p.275. n.69. & ſeqq.

Prorogatio redundans tantum in præiudicium prorogantis , non alterius valet. ibidem num.71

Prorogatio eſt extenſio iuriſdictionis ad caſum ſeu perſonam in ea non expreſſam. p.332.n.65. & 66

Prorogatio non fit iuriſdictionis non exiſtentis. ibid. n.67

De prorogationis ſubſtantia eſt conſenſus partium litigantium. p.333. n.72

Prorogationem alienæ iuriſdictionis tacitè inductam à lege ratione contractus, aut delicti Clericus facit ſine licentia Ordinarij, licèt expreſſa, & in pactum deducta non teneat. p.397. n.3

Prorogatio ex iuris neceſſitate, & tacitè inducta à lege non requirit conſenſum Epiſcopi. ibid. n.6. & ſeqq.

Proſequutio. Vide *Supplicatio.* Vide *Cauſa.*

Proſequi ſupplicationem à litteris Apoſt. emiſſam quis teneatur, & an ob non proſequutionem retentio præcedens illicita reddatur. p.43. n.95. cum ſeqq. & à n.82

Proſequutio ex vno capite non tollit aliud, licèt omnia à principio deduxerit actor, iuxta Rotam. p.165. n.6

Proſequutio ex vna actione non impedit quominus ad aliam poſſit conuolari. ibid. num.7. & ſeqq.

Agenti ex vna cauſa, & proſequuta non obſtat res iudicata quominus ex alis diuerſa vlterius agere queat. ibid. n.10

Marius Giurba dicens, proponentem nullitatem generaliter, & proſequentem vnam cauſam tantum ſibi in cæteris præiudicare reprobatur, & Tuſebus, quem pro ſe allegat, contrarium tenet. p.167. n.26. & ſeqq.

Res iudicata non obſtat quoad omnia deducta in iudicio, ſi ſolum aliqua ſint proſequuta. ibid. n.28

Et de exemplo. p.168. n.29

Plura deducens in iudicio, aliqua tamen ſolum malitioſè proſequatur, ratione doli ſibi in omnibus præiudicat. ibid. n.30

Proſequutio ſupplicationis, ſicut & ipſa ſupplicatio à litteris incumbit parti, non Regi. p.170. n.3. & ſeqq.

Protectio. Vide *Princeps*, *Rex*, *Recurſus*, *Vaſſallus*, *Retentio.*

Protectore carens Reſpublica vi oppreſſa infelix iudicatur. p.6. n.3

Protectore omnia indigent & miſera, & felicia. ibid. n.4

Plures authoritates Sacræ Scripturæ referuntur concludentes infelicitatem vi oppreſſi carentis protectore. ibid. n.5. & ſeqq.

Protectionem (cum ſæpè ſit neceſſaria) non eſt veroſimile ſibi reſeruaſſe Deum, ſed ſui vicem gerentibus commiſiſſe. p.7. n.27

Pro protectione præſtanda tributum datum Regi. p.8. n.41

Protectio eſt de Regalibus Principi competens in ſignum ſupremæ poteſtatis. p.13. n.103. cum ſeqq.

Protectio vi oppreſſorum proprium Regis officium eſt, aliis alienum, non precario, ſed proprietate ſuum. p.15. n.120

Vbi Regalia abſolutè nominatur, præcipuè intelligitur de protectione vi oppreſſorum. ibid num.122

Super protectione vi oppreſſorum (quæ Regi competit de iure vti Regalia) poteſt Rex cognoſcere inter Eccleſiaſticos, cum aliter ſuum auxilium præſtare non poſſit. pag. 17. num.148

Protectio Eccleſiæ aut perſonæ, cui commendata eſt, defenſio extraiudicialis, non iuriſdictio attributa intelligitur. p.18. n.153

Protector, cui protectio commendata eſt, poteſt etiam armis commendatam defendere. ibid. n.154

Protectione alicuius commendatus ad inſtar forenſis habetur, in quem protector non adquirit iuriſdictionem. ibid. n.155

Protectio vi oppreſſorum, aut patriæ fortitudinis virtus eſt plena iuſtitiæ. p.22. n.193

Imperator quoad protectionem Dominus eſt ſubditorum, non tamen rerum particularium. p.101. n.23. & ſeqq.

Protectio vi oppreſſorum, ne ſcandalum patiatur Reſpublica, propria eſt Principis Regalia. p.170. n.7. & ſeqq.

Epiſtola Bonifacij Papæ refertur miſſa Imperatori Honorio, vt protectionem, & auxilium Eccleſiæ, & Religioni oppreſſæ præſtaret. p.201. n.3. & 4. & ſeqq.

Protectio Tridentin. commendata Principibus nulli eorum magis conuenit, quam Regi Catholico & de ratione. p.204. n.42. & ſeqq.

Protectio Concilij adhibita per Regem menſuratur cum declarationibus eiuſdem S. Congregat. p.209. n.14. & ſeqq.

Protectio Trid. in c. cauſæ omnes, non ceſſat cum eius diſpoſitio vnius renuntiatione non tollatur, ſed ad preces recurrentis à Rege præſtanda eſt. p.216. n.17. & ſeqq

Protectionis Regalia vti nequit Rex ſuper non contentis, nec comprehenſis in decretis Concil. Trid. p.218. n.3. & ſeqq.

Protectionis Regalia denegatur ſuper caſu non comprehenſo in diſpoſitione Trident. p.324. n.9. & ſeqq.

Protectionis Regalia inſeparabiliter inhæret Regiæ dignitati, maximè in tuenda fide. p.465. n.27

Quam à ſe abdicare, aut renuntiare non poteſt, niſi ſimul Coronæ renuntiet. ibidem num.28

Rex Catholicus aſſerit, ſe eſſe non ſolûm protectorem S. Inquiſitionis Hiſpan. ſed patronum. p.469. n.52

Proteſtatio.

Proteſtari pluries debet pars coram Ordinario, vt ob negligentiam poſt biennium lapſum poſſit cauſa ab eo auocari. p.240. n.8. & ſeqq.

Et an hæc proteſtatio facta coram anteceſſore conſtituat ſucceſſorem in negligentia. ibidem num.10

Protocollum.

Ex Protocollo nequit agi in iudicio ad rem in contractum deductum, quia ad id deſtinatum non eſt. p.432. n.17

Ex Protocollo probantur dubia, & defectus ſcripturæ, ad quod magnam fidem facit. ibid. num.18

Supplicatio ſubſcripta eſt matrix, & Protocollum, ex qua non agitur in iudicio ad ſubſtantiam gratiæ, tamen ad eius circunſtantias, & qualitates, ſeu ad probandum defectum litterarum fidem facit. ibid. n.19

Prouincia. Vide *Italia.*

Singularum Prouinciarum mores Papa facilè ignorat. p.48. n.126

Vusquæ

Digitized by Google

Vnaquæque Prouincia abundat ſuo ſenſu, & variis corporis, & animi inclinationibus ducitur. ibid. n.127

Decretalis non conueniens iuri communiter obſeruato in Prouincia, non admittitur in litibus, ſed ad Papam reſeribendum. p.51. num.164

Prouincias, & diœceſes diuidere, alterare, mutare poteſt Princeps, faciendo de vna duas, & de duabus vnam. p.180. n.7

Prouincias inter ſuas Cancellarias diuiſit Rex, vt quælibet agnoſceret, de quibus violentiis Iudicum Eccleſiaſticorum cognoſcere valeat. p.181. n.18 & ſeqq.

Qui ex priuilegio non extrahitur à prouincia, ſi de facto opprimatur defenditur à Rege. pag. 466. n.40. & ſeqq.

Prouiſio.

Generalis prouiſio non extenditur ad caſus, qui habent ſpecialem prouidentiam. p.55. n.187

Prouiſio Regia refertur, qua mandat retinere litteras, & ne publicentur donec ab ipſo Rege examinentur. p.467. n.41

Referuntur quamplurimæ prouiſiones Regis expeditæ in variis occaſionibus ad impediendam executionem litterarum Apoſtol. expeditarum in Romana Curia in præiudicium primæ, & vlterioris inſtantiæ S. Inquiſitionis, vel aliter infringentium ſua priuilegia. ibid. n.46. vſque ad numerum 51.

Prouiſio Regia. Vide *Iuſſio.*

Prouiſio Regia expeditur à Senatu Supremo, vt nouitius conſtituatur in tuto, & libertate ad profitendum, quoties timetur violentia per importunas præces, aut fraudes. p.22. num,197

Prouiſio Ordinaria datur proponenti in Senatu querimoniam retentionis, vt Regij miniſtri litteras perquirant, & ad Senatum remittant cum cæteris actis per executorem geſtis vt ibidem examinentur, an publicum lædant. p.189. n.1

Ordinaria prouiſione poteſt quis ſe munire ante damnum, quod timetur inferendum. ibid. n.2. & ſeqq.

Prouiſio ordinaria nullatenus traditur oppreſſo petenti retentionem, niſi prius præſter fideiuſſorem de ſoluendis expenſis imperranti, atque ſimul relinquat procuratorem, cum quo cauſa valeat proſequi ad effugiendam dilationis ſuſpicionem. pag. 196. num. 83. & ſeqq.

Vbi de hoc duo referuntur decreta Senatus. ibidem.

Prouiſio ordinaria datur à Senatu, vt impetrans, aut eligens Iudicem extra Regna Coronæ Caſtellæ commiſſione non vtatur. pag. 213. num.23

Prouiſio ordinaria datur in Senatu, vt naturales huius Regni afferant iudicem in Regno, ſuntque prohibiti impetrare commiſſiones iudicibus extra illud degentibus. p. 278. n. 98. cum ſeqq.

Prouiſus. Vide *Ordinarius, Reſeruatio, Via, Executio, Contradictor.*

Prouiſus ab Ordinario, & poſſeſſor eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtolici ex cauſa reſeruationis, quando iſta non eſt notoria, ſed dubia, & obſcura. p.498. n.120

Et impedit viam executiuam litterarum, & in via ordinaria debet audiri. ibid.

Prouiſos ab Ordinario agnoſcit Papa vt legitimos contradictores. ibid. n.121

In prouiſo per Ordinarium duo concurrere debent, vt legitimus dicatur contradictor, titulus coloratus, & poſſeſſio. ibid. n.122

DD. & Rotæ deciſiones plurimæ ad idem referuntur. ibid. n.125

Prouiſi ab Ordinario poſſeſſionem non inficere reſeruatio, dum non docetur intraſſe, imò in ea manutenetur, & eſt legitimus contradictor. p.499. n.139

Prouiſus, & poſſeſſor per Ordinarium manutenetur vti legitimus contradictor, quando clarè non probatur tetrare reſeruationem, & decretum irritans. ibid. n.141

Et via ordinaria erit audiendus. ibid. num. 141. & ſeqq.

Prouiſus ab Ordinario poſſidens eſt legitimus contradictor, contra quem procedi nequit executiuè, ſed Ordinariè. pag.500. num.149. & ſeqq.

Prouiſus ab Ordinario ſi poſſideat non adſtringitur titulum ex eodem fonte oſtendere, ad impediendam immiſſionem prouiſi Apoſtol. p.501. n.167. cum ſeqq. & n.159.

Prouiſionum anterioritas reſpicit petitorium. p.502. n.182

Prouiſus ab Ordinario prouidente bona fide beneficium vacans in ſuo menſe, poſſidens, & prouiſus Apoſtol. ex reſeruatione, prætendentes immiſſionem, vterque habet fundamentum de iure communi. ibid. n.187

Prouiſus ab Ordinario & poſſeſſor manutenetur, dum reſeruatio redditur turbida, ibidem num.196

Prouiſus ab Ordinario manutenetur in ſua poſſeſſione, donec de reſeruatione turbida contenditur. ibid. n.199

Prudentia, Prouidentia.

Prudentia eſt cauere, quæ non putantur emergere. p.91. n.68

Et eſt prouidentia & notio futurorum, & aduenientium calamitatum munimen. ibidem num.69

Publica vtilitas. Vide *Reſpublica, Vtilitas, Damnum, Retentio, Violentia, Littera.*

Publicus rerum ſtatus ex priuato ſæpiùs turbatur & ex eo publica oritur pernities. p.53. n.98

Publica vtilitas Regni, & vtilitas Regis. p.12. num.88

Ad publicæ vtilitatis commodum plura ſpecialia Regia reſeruantur in præmium ſummi laboris. p.16. n.128

Ob publicam vtilitatem res aliena auferri poteſt data recompenſa, vel prætio ſoluto, iuxta l. patritæ. p.101. n.22. & 23

Publicæ vtilitatis cauſa legitima dicetur, vt Princeps tollat dominium prouenienꝭ à iure naturali, aut gentium. p.103. n.35

Data tamen recompenſa. ibid. n.33

Vtilitatem publicam concernit, lites abbreuiari. p.212. n.14. & ſeqq.

Publicatio Vide *Cedulones, Edita, Terminus, Tempus.*

Poſt publicationem teſtes non ſunt admittendi, admiſſi tamen parte non impugnante, probant. p.134. n.57

Publicatio Bullarum reſignationis intra quod tempus fieri debet, iuxta regulas Cancellariæ. p.185. n.1. & ſeqq.

Publicatio Bullarum reſignationis à quo tempore incipiat. ibid. n.2

Pupillus. Vide *Minor*, *Pauper*, *Perſona. Miſerabilis*,

Pupilli non mittuntur ad Curiam, quia ætas eos excuſat, & poſſunt iudicium Principis declinare, vt ad ſuam prouinciam remittantur, item & cæteræ miſerabiles perſonæ. p. 448. n.22. & ſeqq.

Pupillus Clericus hodie poteſt declinare forum Ordinarij in prima inſtantia, & Curiam Papæ adire ſicuti de iure communi, pag. 450. num.37

Q

Qualitas. Vide *Iuriſdictio.*

QValitas expreſſa in libello, ſeu citatione attribuit iuriſdictionem pro tunc, reuocabiliter tamen, ſi contrarium appareat. p.439. n.36. & ſeqq.

An & quando qualitas attribuere iuriſdictionem ſufficiat ad illam fundandam quod inſeratur in libello. ibid. n.39. remiſſiuè.

Qualitas adiecta verbo, vel participio reſtringitur ad tempus verbi participij nec antea operatur diſpoſitio. p.131. n.34

Ad qualitatem adiectam in diſpoſitione debent reſtringi eius verba quantumuis vniuerſalia. p.184. n.53

Qualitas ſeu ſolemnitas requiſita tempore actus, vel ante ipſum ſi tunc non adſit, actus eſt nullus, licet poſtea ſequatur. pag.227. n.29. & ſeqq.

Non entis nullæ ſunt qualitates, nec qualitas poteſt eſſe ſine ſubiecto. pag. 287. num. 45. & ſeqq.

Qualitas ſubſcriptionis contenta in commiſſione reſoluitur, reſoluta ipſa principali commiſſione. ibidem.

Qualitas qua fundatur iuriſdictio ante omnia debet probari. p.189. n.79. & ſeqq.

Qualitate ſuperueniente in qua aliud diuerſum ius reperitur, prior qualitas non impedit iuris operationem reſpectu ſecundæ. pag. 314. n.16. cum ſeqq.

Qualitas officij præualet in iis, quæ tangunt officium ſubiectum Ordinario. ibid. n.19

Qualitas quæ præualet reſpectu iuriſdictionis attenditur. ibid. n.22

Qualitates diuerſæ poſſunt concurrere in eodem corpore, ita vt ratione vnius detur exemptio, ſecus reſpectu alterius. ibidem num.23

Qualitas ſuperueniens à iure communi habens certam determinationem præualet exemptioni ex priuilegio, quando vtraque concurrit. ibid. n.24

Sub vna contrahens qualitate tanquam talis cenſetur contrahere, & non tanquam alteri ex alia qualitate, quam ſimul habet. ibid. n.25. & ſeqq.

Nec alteri qualitati, cuius reſpectu non contraxit, contractus prodeſt nec nocet. ibid. n.26. cum multis ſeqq.

Qualitates diuerſæ in eadem perſona poſſunt ſimul concurrere, ita vt ratione vnius quis ſit exemptus, alterius verò ſit Ordinario ſubiectus. p.316. n.44

Ad probandas qualitates, & circunſtantias gratiæ teſtes admittuntur, licet ad ſubſtantiæ probationem, nequaquam. p.389. n.31

Qualitas, qua fundatur iuriſdictio ante omnia debet probari, aliter proceſſus nullus eſt. p.426. n.12. & ſeqq.

Qualitatem fundamentalem qui non probant, dicitur carere iure. ibid. n.14

Ad qualitates, & circunſtantias gratiæ probandas ſufficit ſupplicatio ſubſcripta. p.431. n.14. & ſeqq.

Querela. Vide *Retentio*, *Recurſus*, *Decreta.*

Querela retentionis & violentiæ ob non delatam appellationem emiſſam ab executore litterarum variis modis concurrere ſimul aſſolent in Senatu. p.159. n.1. & ſeqq.

Vtraque conditionaliter intentari poteſt ab eadem parte. p.160. n.9. cum ſeqq.

Querelæ retentionis, & violentiæ peracta iam executione litterarum tendunt ad eundem finem. p.161. n.23. & ſeqq.

Querela & appellatio ſunt remedia contra grauamen extraiudiciale, querela quandocumque interponuntur, appellatio intra decendium tantum. ibid. n.10. & ſeqq.

Quaſi contractus.

Quaſi contractus ratione ſortitur quis forum, ſicuti ratione contractus. p. 410. n. 25. cum ſeqq.

R

Radix.

RAmi maiores vires non habent, quam à radice ſuſceperint. p.431. n.9. & à num.5. cum ſeqq.

Ratio, Rationabilis, Ratio reddenda. Vide *Cauſa, Auocatio*, *Commiſſio.*

Quoties plura habent eandem rationem licet de vno tantùm fiat mentio, cenſetur fieri exemplariter. p.89. n.44

Caſus plures, quoties habent eandem rationem licet de vno tantum fiat mentio, intelligitur fieri exemplariter non reſtrictiuè. p.118. n.15. cum ſeqq.

Ratio legis generalis attenditur, tanquam virtus intrinſeca ad incluſionem omnium caſuum emergentium, in quibus militat. ibid. num.19

Ratio expreſſa in diſpoſitione comprehendit omnes caſus illi conuenientes non per viam extenſiuam, ſed potiùs incluſiuam. p.119. num.20

Sub ratione diſpoſitionis comprehenſus caſus omiſſus expreſſus dicitur. ibid. n.21

Quod ſub ratione legis expreſſa venit, non dicitur extenſio ſed comprehenſio. ibid. n.22

Plures Doctores recenſentur admittentes rationis identitatem ad retentionem litterarum Apoſtol. in caſibus non expreſſis. p.120. n.31. & ſeqq.

Litteræ aliæ expreſſè non comprehenſæ in l. Regia, quibus tamen militat legis ratio, retinentur à Senatu, ibidem exemplificatur. ibid. n.35. & 36

Retentionis omnes caſus vnica tantùm ra-

tione & fundamento nituntur, præiudicio, ſcilicet, publicæ vsilitatis. p.171. n.13
Ratio finalis Concilij in cap. cauſæ omnes militat in litigantibus cuilibet iuriſdictioni Ordinariæ ſubiectis. p.218. n.6
Verba generalia diſpoſitionis reſtriugunsut ad rationem & cauſam eius. ibid. n.7
Ratio qua mouetur Trident. in cap. cauſæ omnes, ad præſeruandam primam inſtantiam, æqualiter militat in viis executiuis, ſicuti & in aliis Ordinariis. pag. 263. num. 21. & ſeqq.
Ratio legis magis quam verba eſt attendenda. ibid. n.24
Dictum per rationem ampliatur, & limitatur, quæ magis quam dictum attenditur. ibidem n.25. & ſeqq.
Genus ſicus continet omnes ſpecies, ita ratio generalis omnes caſus. ibid. n.22
Ratio ſimilis Trident. in fauorem ſubditorom inducta, ne extrahantur in prima inſtantia à ſuis prouinciis, pariter militat in viis executiuis. p.264. n.36
Rationis redditio tutelæ, curæ, vel alterius adminiſtrationis eſt indiuidua, quæ nullam ſeparationem recipit. pag. 309. num. 12. & ſeqq.
Ratio ſubintellectæ, & non expreſſa pro expreſſa habetur in diſpoſitione, quando vna ſola reddi poteſt, & omnes effectus expreſsè operatur. p.449. n.19
Quoties plores caſus habent eandem rationem, licet de vno dumtaxat lex loquatur, & fiat mentio, videtur fieri exemplariter, non reſtrictiuè. p.449. n.28. & ſeqq.
Extenſionis ſiue comprehenſionis materia in rationis identitate fundatur, non in minoritate. p.458. n.9
A maioritate rationis valet argumentum. p.157. num.105
Rationes plures, & validiſſimæ redduntur cur Trid. in cap. cauſæ omnes, comprehendens Legatos de Latere, nun comprehendat Regem Siciliæ, etſi Legatum de Lateræ ſui Regni. p.37. n.44. cum ſeqq.

Ratificans, Ratificare.

Ratificare videtur matrimonium iam factum qui conſtituit procuratorem ad illud contrahendum. p.129. n.14
Ratificatio proceſſus nullius debet interuenire ante ſententiam, quia poſtea non fit tempore congruo. p.349. ſub n.52
Ratificatio non retrotrahitur data vel à principio vel medio tempore inhabilitate alicuius extremi. ibid. ſub n.52
Ratificatio non cadit ſuper actu nullo, vbi declaratur. ibid. ſub n.52

Recognitio. Vide *ſcriptura, Reconuentio, reconuenire.*

Litteræ monitoriales expeditæ ſuper reconuentione oppoſita in Rota, ad quam cauſa conuentionis legitimè fuit per appellationem deuoluta, an ſint in Senatu retinendæ remiſſæ reconuentione Ordinario, p.258. n. 1. cum ſeqq.
Reconuentio non admittitur in cauſa appellationis à diffinitiua deuolutæ ad Nuntium, vel Rotam. ibid. n.2
Reconuentio eſt noua petitio, quæ expeditur eiſdem iuris terminis ſeruatis, quibus & conuentio. ibidem num.3
Reconuentio coram Iudice appellationis propoſita in Rota, ad quam fuit conuentio deuoluta per appellationem à diffinitiua, litteræ aut commiſſiones expeditæ retineotur in Senatu reconuentione remiſſa Ordinario. p.259. n.8. & ſeqq.
Reconuentio an fieri valeat coram Iudice appellationis deuolutæ ante diffinitiuam, diſcordant DD. ibid. n 9. & ſeqq.
Iacobi Cancerij diſtinctio refertur, quod admiſſio reconuentionis, coram Iudice appellationis ante diffinitiuam pendeat, an ipſe male vel bene appellatum feciſſe declaret. ibid. n.10. & 11
Sigiſmundus Scaccia refertur idem in effectu tenens, vt Iudex appellationis à grauamine ante litem conteſtatam poſſit admittere reconuentionem. ibid. n.12
Ipſe Scaccia clarè ſibi ipſi contrarius adnotatur. ibid. n.13
Reconuentionem in qualibet parte iudicij ante diffinitiuam poſſe opponi veriorem reſoluit Author. ibid. n.14. cum ſeqq.
Reconuentio etiam poſt concluſionem in cauſa & in articulo ferendæ ſententiæ, & nondum latæ, rectè opponitur. ibid. n.15
Reconuentio quoad effectum prorogandi iuriſdictionem ante diffinitiuam quandocumque admittitur. ibid. n.16
Secus autem quoad effectum ſimultaneæ cognitionis, & terminationis, quia tunc requiritur, vt ante litem conteſtatam, vel ſtatim poſt eam opponatur reconuentio, vt conuentionis cognitio pari paſſu ambulet, & eadem ſententia vtraque terminetur. ibid. n.17
Reconuentio iure Regio intra viginti dies opponenda. ibid. n.18
Reconuentio in cauſa appellationis à diffinitiua non habet locum. ibid. n.19
Iudex appellationis à grauamine ante diffinitiuam, ſi male appellatum declaret, nequit reconuentionem admittere, ſed inferior, ad quem conuentionis cauſa redit. ibid. n.20
Iudex appellationis à grauamine ante diffinitiuam declarans benè appellatum, licitè admittit reconuentionem cum cauſa principalis coram ſe remaneat. ibid. n.21
Litteræ ſuper reconuentione coram Iudice appellationis, ante diffinitiuam, cum licitè cauſam principalem retinet, in Senatu non retineatur, cum iam non pertineat Ordinario remiſſio. ibid. n.22
Iudex appellationis à grauamine extraiudicialis indiſtinctè admittit reconuentionem, ſuper qua litteræ à ſe expeditæ minimè retinentur in Senatu, ſed parti traduntur vt illis coram Ordinario vtatur. ibid. n.23
Reconuentio oppoſita ante litis conteſtationem, vel paulò poſt obtinet priuilegium ſimultaneæ cognitionis, & diffinitionis cum conuentione, non ſecus. pag. 303. numer.38

Recurſus, Recurrens. Vide *Retentio, Rex, Princeps, Senatus, Rota.*

Recurſus ad Deum immediatè in cunctis oppreſſionibus non eſt homini poſſibilis. p.7. n.28
Recurſus ad Regem eſt Regalia ipſius inalienabilis, & inſeparabilis à Corona. pag. 14. num.109

Quam

Quam à ſe abdicare non poteſt Rex, niſi renunciando Regno. ibid.n.110.& ſeqq.
Recurſus ad Regem eſt de Regalibus maioribus ei competentibus in ſignum ſupremæ poteſtatis. ibid. n.111
Recurſus ad Regem eſt Regalia à Rege inabdicabilis. ibid. n.112
Et Principi reſeruata in ſignum ſupremæ Maieſtatis, inalienabilis, & inpræſcriptibilis. ibid. num.113
Recurſus ad Regem fundatur in iure naturali. p.22. n.185. & ſeqq.
Auguſtini Barboſæ, & Dianæ fundamenta contra recurſum nouiter intuentium deſtruuntur. p.21. n.198. remiſſimè.
Recurſum ad Regem impugnans nullus hactenus Authoris inuincibilibus fundamentis ſatisfecit, ſed conſulto omiſſis illis deuictus. ibidem.
Recurſum ad Regem ob tollendam violentiam ca litterar. Apoſtolicar. executione oriunda non comprehendi in Bulla Cœnæ, nec eius cenſuris, qui affirmant. p. 40. n.65.& ſeqq. & à n.55
Recurſus ad Regem ad Bullarum retentionem immunis eſt à cenſuris, cum fiat iure, & Papa permittentibus accedente legitima retinendi cauſa. ibid. n.68
Recurſus retentionis quatenus tendit in vtilitatem Reipublicæ fauorabilis eſt. pag. 92. num 72
Recurſus vſum impedire vergit in damnum authoritatis & præeminentiæ Regis. pag. 117. num.3
Recurſus retentionis omnibus remediis aptior paci & gubernationi Regnorum. ibidem num.4
Pendente recurſu retentionis in Senatu, ſi impetrans exequatur litteras rectè Senatus reponit hoc attentatum violentum, & de ratione. p.138. n.84. & ſeqq.
Recurſu pendente ad Regem ſuſpendi terminum pluries determinauit Rota. p.185. n.9. & ſeqq.
Recurſus omnis ad Principem regulariter ſuſpendit terminum. p.186. n.18
Contra recurrentem ad Conſilium Regium pro impediendis monitorialibus proceditur in Rota per iudicium contradictatum, & executoriales expediuntur, quomodolibet conſtet, recurrentem habuiſſe notitiam citationis faciendæ. p.345. n.4. & ſeqq.
In odium recurrentis ad Regem in Rota admittitur omnis interpretatio ad fauorem alterius, ita vt ſimplici copiæ fidem habeat. ibid. num.7
Recurſu vtens, quominus citetur, habetur in Rota pro citato. ibid.n.8. & 9. & ſeqq.
Et datur fides ſimplici copiæ. p.346. n.10
Et etiam teſtibus nulliter examinatis. ibidem num.11
In odium recurrentis acta habentur in Rota pro tranſportatis. ibid. n.16
Recurrens nequit præuenire malitiam aduerſarij, quod dum monitoriales ſunt in Senatu (quæ de neceſſitate ſunt in Rota reproducendæ) cauſa in Rota contra eum indefenſum & interdum nondum citatum proſequatur. p.347. n.24
Nec interim dum pendet recurſus ad Regem poteſt dici contumax. ibidem
Recurrens ad Regem nec dicitur contumax, nec fugitiuus ibidem, nec ob id debet moleſtari. ibid. n.28. & 29
Recurſus ad Regem pendens legitimum eſt impedimentum vt terminus à iure, vel Iudice datus in cauſa principali ſuſpendatur. ibidem num.30
Recurſu ad Regem omnes oppreſſi Prælati, & Religiones indiſtinctè frequenter vtuntur. p.348. n.39
Recurſu vtens vbilibet inculpabilis, & excuſatus haberi debet, cum faciat actum iure licitum, vel ſaltim publice vſitatum. ibid.n.40. & ſeqq.
Recurſus ad præſidium innocentium inuentus, foret vinculum iniquitatis, ſi Senatus pateretur exequi executoriales alibi obtentas contra recurrentem indefenſum, pendente recurſu ſuper monitorialibus. ibidem num.45
Foretque potius laqueus ad iugulandam iuſtitiam recurrentis oppreſſi, & in remedio, & ſecuritate reperiret periculum, & venenum. ibid. n.46.& ſeqq.
Recurſus cum ſuo fine pugnaret, & Regis authoritas foret vmbra ad captionem, & dolum, ſi eo pendente in Senatu, alibi executoriales expeditas contra recurrentem exequi permitteretur. pag. 349. num. 49. & ſeqq.
Recurſus vel à Rege penitus denegandus, ne ſub eius ſecuritate oppreſſi iuſtitia pereat, vel in cauſa principali eſt ſubſiſtendum. ibidem num.55
Recurſus eſt in mortalibus valdè neceſſarius. ibid. n.56
Recurrenti condemnato in Romana Curia recurſu pendente ſuper monitorialibus Rex magis debet protectionem, cum ſub ſua ſecuritate, & fide publica fuerit deceptus. ibid. n.59. & ſeqq.
Recurſus ad Regem pendens legitimum eſt impedimentum ſuſpendendi terminum monitorialium, ita vt citatus non dicatur contumax, quia non adſtringitur comparere. p.351. num.75
Bulla Cœnæ ponderatur contra rigorem Rotæ, quæ nihil loquitur contra recurrentem. ibid. n.76. & 77
Bulla Cœnæ in cap. 14. & cap. 15. loquens de recurrente expreſsè diſponit in eo appellante à litteris Apoſtolic. ad Senatum, non de recurrente pro ſola tollenda vi. ibid. num.78
Bulla in cap. 14. Non dirigit verba in recurrentem ex iuſta cauſa pro tollenda vi & ad finem ſupplicandi, immo ſupponit tunc licitè recurrere. ibid. n.79. & ſeqq.
Recurſum vi oppreſſis velle Papam tollere non eſt credibile, cum alio remedio penitùs ſint deſtituti longè abſentes à Sede Apoſtol. ibid. num 81
Recurrentem ad Principem pro tollenda vi & iuſta cauſa omnes viri docti à cenſurarum incurſu excuſant. p.352.n.89
Si in Italiæ ditionibus prope Romam exiſtentibus recurſus ad Principes licitus eſt, multò magis in Regnis Hiſpaniæ procul ab ea diſtantibus. p.24. n.6

Digitized by Google

Recurſus quando ita facilè haberi nequit ad Sedem Apoſtolicam poteſt recurri ad Regem pro litterarum ſuſpenſione, donec Pontifex conſulatur. ibid. n.11
Iacobi de Graſſis ſingularis obſeruatio ad id refertur, diſtinguens inter Regna remota, & proxima Curiæ Romanæ. ibid.
Ob difficilem aditum ad Sedem Apoſtol. & loci diſtantiam recurſus habetur ad Principem ſæcularem, obſeruatio Martæ refertur. ibid. num.17
Ob difficilem aditum ad Sedem Apoſtolicam, licitus redditur recurſus pro ſuſpendenda interim executione litterarum. ibid. n 9
Periculum vbi eſt in mora poſſe Clericum pro auferenda violentia recurrere ad Regem abſque metu cenſurarum, agnouit Diana. pag.26. num.21
Conditiones petitæ à Diana pro iuſtitia recurſus ad Regem concurrunt omnes in violentiis illatis per Iudices Eccleſiaſticos in Regnis Hiſpaniæ longiſſimè diſtantibus à Sede Apoſtol. ibid. n.26
Si ad Sedem Apoſtol. tunc recurri deberet, & ab ea remedium expectandum, numquam vis illatæ defenſio naturalis prodeſſet, ob tam longam diſtantiam, & difficilem aditum. ibid. num.27
Deterioribúſque inconuenientibus, ſumptibus, & vexationibus anſæ, & occaſio præberetur. ibid. n.28
Ex nouiſſima difficultate aditus ad Sedem Apoſtol. ob tam longam, & remotam diſtantiam, & iter non tutum, ſed plenum maris, & terræ periculis iuſtitia legitimi recurſus ad Regem pro interim retinendis litteris Apoſtol. probabiliter, & ſecurè deducitur. ibid. n.53. & ſeqq.
Recurſus ad Regem pro tollenda violentia ex executione litterarum in damnum Reipublicæ competit Regi iure proprio, eſt Regalia ipſius, quæ in Bulla Cœnæ non prohibetur; & ideò nec tollerantia Papæ eget. pag. 53. num.171
Recurſus pro tollenda violentia, qui non eſt contentus in Bulla Cœnæ, per quamlibet eius publicationem non inficiatur. pag. 55. num.185
Recurſus pro tollenda violentia, etſi comprehenderetur in Bulla Cœnæ ſtante tollerantia per tot ſæcula, eius publicatione ſubſequuta non includeretur, ſed fuiſſet præſeruatus. ibid. n.186
Recurſus pro retentione litterarum numquam impugnauit Rota. p.57. n.202. & 203
Tollerantia Pontificum approbatiua recurſus multis iuſtiſſimis vtilitatis rationibus applicari poteſt, non vitando ſcandalo, vt putarunt Theologi aliqui. ibidem num.204
Tollerantia recurſus tametſi prouenerit ex vitando ſcandalo, non ideò tollerantiæ effectus eneruantur. ibid. n.206. & ſeqq.
Theologi negantes effectus tollerantiæ Pontificum in recurſibus falſo autumant recurſus eſſe contra ius Diuinum. ibid. n.214
Recurſus pro tollenda violentia ſunt conformes iuri naturali, & Diuino, & in fauorem libertatis Eccleſiaſticæ. ibid. n..215
Recurſus pro tollenda violentia vti rem tam grauem non tollerarent tandiu Pontifices ſi vtiles non iudicarent vtrique Reipublicæ, ibid. n.216
Recurſus pro tollenda violentia, ſi Pontifices iudicarent iuri naturali, aut Diuino, nec non libertati Eccleſiaſt. obuiare, viriliter reſiſterent, & non tollerarent. ibidem num.217
Sicuti in ſimilibus feciſſe, & paſſim facere pro ſalute animarum, & Paſtorali officio, oſtenditur ea multis Canonicis decretis. ibidem num.218
Inquiſitorum cognitio tam in primis, quàm in vlterioribus inſtantiis præſeruatur indultis Apoſtolic. vetantibus omnem recurſum ad Romanam Curiam, ſed ſolùm eſſe recurrendum ad Inquiſitorem Generalem Hiſpaniæ. p.472. n.82
Bullæ Apoſt. prohibentes receſſum ab Inquiſitione Hiſpana in qualibet inſtantia, & recurſum etiam ad Sedem Apoſtolic. in quibuſvis negotiis, & eorum dependentiis multæ recenſentur, & vbi inueniri poſſunt. p.474. à n.96. vſque ad numerum 109
Refertur Tuanus circa libertatem Eccleſiæ Gallicanæ. ibid.

Recuſatio, Recuſatus. Vide *Suſpectus, Ordinarius, Commiſſio.*

Recuſationis cauſa legitimus eſt modus recedendi ab Ordinario in prima inſtantia. p.224. num.2
Recuſationis cauſa probata coram Ordinario recuſato, omnino ſuperſedere debet in negotio principali. ibid. n.2
Recuſatus legitimè Ordinarius cauſam de conſenſu recuſantis alteri committit, vel ad Superiorem remittit. pag. 225. num. 3. & num.5
Recuſationis cauſa coram recuſato proponenda, & quomodo, & à quibus arbitri eligendi ad cognoſcendum de ea. ibid. n.4
Recuſatus Ordinarius procedens in cauſa, proceſſus & ſententia vitio nullitatis ſubiiciuntur. ibid. n.6
Si recuſans opponat de nullitate. ibid. n.7
Per recuſationem legitimè factam ceſſat diſpoſitio Trid. in cap. omnes, præſeruantis primam inſtantiam Ordinariis. ibid. n.8
Recuſatione Ordinarij exiſtente ceſſat protectio Concilij Trid. commendata Regi, cum & ipſius ceſſet diſpoſitio. ibid. n.10
Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ poteſt recuſari vt ſuſpectus. p.226. n.12
Recuſari licet poſſit Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ, ante recuſationem tamen iudex eſt competens, & eius ſententia tenet. ibidem num.13
Sed poſt actus geſtos videtur in eum conſentire, & amplius eum non poteſt recuſare. ibid. num.15
De recuſatione Ordinarij debet legitimè in Senatu conſtare, vt ceſſet Regia protectio Trid: p.227. n.16
Et de ea conſtabit, ſi illam aſſerat Papa in reſcripto legitimè præceſſiſſe. ibid. n.16
Recuſationis cauſa Ordinarij reſcripto impetrato, an quis poſſit vti, ſi non antea poſt recuſationem propoſuerit coram Ordinario. ibid. n.27. & ſeqq.
Tale reſcriptum ante recuſationem Ordinarij

propo

Digitized by Google

propoſitam, ſine ſubſcriptione Sanctiſſimi fuit nullum à principio. ibid.n.28. cum ſeqq.

Recuſatione propoſita Ordinarij poſt impetratam commiſſionem, & legitima per arbitros inuenta poteſt Ordinarius cauſam alteri committere, vel ad Superiorem remittere. ibid. n.33.

Ob recuſationem receſſus ab Ordinario non eſt licitus ante recuſationem propoſitam, & legitimam declaratam, ac ideò reſcriptum alteri eſt nullum, nec ceſſat Trid. diſpoſitio, nec Regis protectio. p.288. n.34

Et facta per Senatum remiſſione Ordinario, non impeditur impetrans illum recuſare ante omnia, & ob recuſationem declaratam aliam alteri commiſſionem impetrare. ibid. num.35

Recuſari poteſt Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ, dummodo recuſationis cauſa ante omnia proponatur. n.11. cum ſeqq.

Commiſſio impetrata ob recuſationem Ordinarij poſtmodum, re integra, recedentis, aut decedentis, an à Senatu retinenda, vt cauſam remittat Ordinatij ſucceſſori. num.2.cum ſequentibus.

Recuſatio legitimus eſt modus recedendi ab Ordinario in prima inſtantia. ibid.n.3

Recuſatio Ordinarij facit ceſſare Trid. diſpoſitionem, & per conſequens Senatus protectionem. p.339. n.4

Recuſationis cauſa licet ceſſet ex mutatione Ordinarij recuſati; non tamen eius ceſſat effectus iam conſumatus, & in eſſe productus. ibid. n.7

Ob recuſationem Ordinarij commiſſio impetrata, illo decedente, vel recedente re integra (nempe ante iuriſdictionem in delegato radicatam) retinetur in Senatu, remiſſa cauſæ cognitione Ordinarij ſucceſſori. ibidem, num.12

Recuſationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa recuſatio. ibid.n.13

Recuſatio ceſſat mortuo reo recuſato. ibid.n.14. & 15

Quod intellige, ſi recuſationis cauſa ſit perſonalis, non realis, quæ tangat dignitatem, cum hæc in ſucceſſore durat. ibid.n.16

Recuſationis cauſa reſoluta, Ordinario recuſato, recedente, vel decedente re integra, res redit ad priorem ſtatum, & intacta prima inſtantia pertinens ſucceſſori recuſati. p.341. n.33. & ſeqq.

Recuſatio & appellatio ad effectum ſuſpendendi iuriſdictionem à pari procedunt. pag. 342. num.41

Recuſationem ceſſare per mutationem Ordinarij recuſati ante commiſſionis ob id impetratæ exercitium, & ad eius ſucceſſorem deuolui iuriſdictionem determinauit Rota. ibid. n.42. & ſeqq.

Per comparitionem coram recuſato ſine proteſtatione tollitur recuſatio, & reſcriptum eius occaſione obtentum. ibid.n.43

Ob recuſationem commiſſio impetrata ante eius exercitium non habet ſtatum perfectum, ſed eſt re integra reſolubilis, & variationi ſubiecta. ibid.n.51

Recuſatione pendente iuriſdictionis exercitium conquieſcit. p.373. n.51. & 52

Recuſationis cauſa ceſſante poſt præuentam iuriſdictionem à Delegato ceſſat eius commiſſio. p.340. n.19

Readificare.

Reædificare Eccleſias, & contritas reparare boni Principis eſt. p.10.n.60.& 65.p.8.n.32

Regalia. Vide *Princeps, Rex, Senatus, Retentio.*

De Regalibus eſt protectio vaſſallorum Principi competens in ſignum ſupremæ poteſtatis. p.13. n.103. & ſeqq.

Piſcationum reditus inter Regalia computantur. p.14. n.104. & ſeqq.

Regalia Principis eſt piſcatio quantum ad protectionem. ibid. n.106

Litora maris ſunt Regalia Principis reſpectu protectionis. ibid. n.107

Suprema Principis poteſtas (quæ Regalia dicitur) verſatur in vigilantia ſubditorum. ibid. num.108

Recurſus ad Regem eſt Regalia ipſius inalienabilis & inſeparabilis à Corona. ibidem, num.109

Regaliam recurſus Rex non poteſt à ſe abdicare, niſi renuntiante Regno. ibid.num.110. & ſeqq.

De Regalibus maioribus Regi competentibus in ſignum Supremæ Maieſtatis eſt recurſus ad Regem. ibid.n.112

Et eſt Regalia ab eo inabdicabilis, inalienabilis, & inpræſcriptibilis. ibid. n.113

De regaliis ſolus iudicat Senatus interdicta aliis iudicibus cognitione. ibid. num.115. & ſeqq.

Ius competens Regi ex priuilegio, aut conſuetudine in Eccleſiis eſt Regalia ipſius. ibid. num.116

Maioria Regis Regalia ipſius dicitur. pag.15. n.117. & ſeqq.

Regaliæ eo dicuntur, quia aliqua ſpecialiter Regi magis conueniunt. ibid. n.121

Regalia vbi abſolutè nominatur, præcipuè intelligitur de protectione vi oppreſſorum. ibid. num.122

Honor Regius, quæ eſt ipſa Maieſtas, dicitur maioria Regis inabdicabilis. ibid. n.123

Maioria Regis dicitur Regalia de ipſi reſeruatis in ſignum ſupremæ Maieſtatis. pag.16. numer.124

Regaliæ enumeratæ in c. 1. quæ ſint Regalia non excludunt alias Regalias. ibid. numer.130

De Regalibus poteſt Princeps cognoſcere, etiam inter Eccleſiaſticas perſonas. ibid. num.132

Super Regalia protectionis cognoſcit Rex inter Eccleſiaſticos. ibid.n.133

Super iurium Regalium controuerſia Rex cognoſcit etiam inter Eccleſiaſticos, cuius iuriſdictionem nemo declinat. ibid. numero 134

Vti de iure patronatu ſuo. p.17. n.135

Regalium ratione quæ tenent Eccleſiaſtici ſequuntur forum Regis temporale. ibidem, num.136

Regalia Regis eſt ius Regium patronatus. ibid. num.137

Ius percipiendi decimas Regi conceſſas à Sede Apoſtol. ipſius Regalia eſt. ibid. numero 141

Digitized by Google

Index Rerum,

De quibus cognoſcit Rea, ibid.num.142. & ſequentibus.

Regaliis, & ſubditorum priuilegiis quæ obſunt, debet Rex obuiare ad Reipublicæ conſeruationem. p.88.n.26. & ſeqq.

Regaliorum tanta eſt vis, vt ſiquis aliquid impetret in diminutionem iuris Regij Curia reſcindit. p.96.n.33.& ſeqq.

Regaliam protectionis indiſtinctè, & abſolutè attribuunt cuncta iura Regi non diſtinguentia inter caſum, & caſum. p.118. n.14. & ſeqq.

Regalia protectionis vi oppreſſorum Regi competit principaliter de iure corroborato etiam immemoriali. p.123. n.63

Regalia tollendi violentias ius eſt vniuerſale complectens omnes ſpecies, & caſus violentiæ. ibid.n.66. & ſeqq.

Regalia protectionis Princeps vtens in aliquibus caſibus non impeditur etiam vti in aliis ſub ſuo iure vniuerſali comprehenſis. p.124. n.71. & ſeqq.

De Regalia Regis Franciæ in reducendis fructibus beneficij vacantis ad manus ſuas, ne decipiatur. p.130. n.30

Regalia retentionis pertinet Regi, & cognitio de iure, & conſuetudine immemoriali, cui Papa detrahere non intendit. pag.55. numer.172

Regalia propria Regis eſt protectio vi oppreſſorum, ne ſcandalum Reſpublica patiatur. p.170. num.7

Regaliæ potectionis in præiudicium Regiæ dignitatis nemo poteſt renunciare, quominus ea inſuper Rex vtatur. ibid.n.8

Regalia eſt Principi reſeruata creare Senatus, & Magiſtratus. p.179.n.2

Augere val minuere ad libitum ſuæ voluntatis. ibid.n. 3

Etiam ſine cauſa. ibid.n.4

Et abſque citatione, cum totum pendeat à mera gratia. ibid.n.5

Regalia Principis eſt diuidere Prouincias, diſmembrare aſſignatas, & aliis Tribunalibus vnire. ibid. n.6. & ſeq.

Regalia Principis eſt in ſignum ſupremæ poteſtatis, & iuriſdictionis, diuidere Prouincias quoad temporalitatem. pag. 180. num.16. & ſeqq.

Ex Regalia Principis prouenit diſmembratio cognitionis cauſarum ab vno Tribunali. p.182. n.32. & ſeqq.

Regalias Principi reſeruatas nemo exercet, niſi ſibi à Principe concedantur. ibid.n.38

In Regalium generali conceſſione non veniunt Principi reſeruata. ibid. n.39

Regalia Principis eſt auocatio cauſarum, ſiue inceptarum, ſiue iam ceptarum coram Iudicibus inferioribus. pag.454.num.86. cum ſequentibus.

Regaliam recurſus pro tollenda violentia plurimi Theologi vocarunt priuilegium. pag.56. num.196

Regaliis multum deferunt Pontifices, & conſuetudinibus immemorabilibus Principum Chriſtianorum, circa res ſpirituales, maximè in Regno Hiſpaniæ tam remoto. p.57. num.199

Supplicatio ad Papam humilitatis & reuerentiæ indicatiua, oſtentat potentiam Supremæ Maieſtatis S. A. quam hac Regalia priuare velle non eſt veriſimile. ibid. numer.101

Regis Regalia eſt, minuere poteſtatem ſuis Magiſtratibus datam, & ad libitum tollere, & alteri aggregare. p.464.n.16

Regalia protectionis inſeparabiliter inhæret Regiæ dignitati, maximè in tuenda fide. p.465. n.27

Quam à ſe abdicare, ac renunciare non poteſt, niſi ſimul Coronæ renunciet. ibidem, num.28

Regaliam ſuam, & poteſtatem penes ſe reſidentem magis oſtentat abdicatio, & auocatio cauſarum à ſuis Magiſtratibus. ibid. num.29

Ius competens Regi de iure, priuilegio, aut conſuetudine in rebus Eccleſiaſticis Regalia ipſius eſt. p.477.n.115

De qua cognoſcit inter Eccleſiaſticos. ibid. num.116

Regnum, Regimen. Vide Reſpublica, Rex, Præiudicium, Princeps, Retentio, Vaſallus.

Regnum non tam ad Regis, quàm ad vaſſallorum vtilitatem eſt introductum. pag. 11. num.76

Regni cor, vt eſt Rex, vigilat dormiente Regno. ibid.n.73

Regni vtilitas & opulentia, eſt vtilitas Regis. p. 12.n.88

Regni tuitio finis eſt & obiectum creandi Reges. ibid.n.93

Regnum non propter Regem, ſed propter protectionem vi oppreſſorum à Deo fuit creatum. p.13.n.102

Regnum nihil aliud eſt, quam nobilis ſeruitus. p.16.n.127 p.16. n.127

In Regno Hiſpaniæ iam diu inoleuit praxis retinendi litteras, vt ſi aduerſentur Sacris Conciliis generalibus, informatus Pontifex de veritate, quod Eccleſiæ ſaluti, fidelium vtilitati, Reipublicæ quieti diſponat. p. 35. n.35.& 36

In Regno Neapolitano, non exequuntur litteræ Apoſtol. donec interponatur brachium Regium vulgo dictum (exequatur) ibidem num.37.

In Regno Siciliæ non permittitur litteras Apoſtol. executioni dari, donec examinatæ à Regio Magiſtratu, emaneat decretum (exequatur.) n.41. & ſeqq.

Monarchiæ Siciliæ praxis examinandi litteras Apoſtol. originem habet a priuilegio Apoſtol. Rogerio primo Regi dato, qui conſtitutus fuit Legatus Apoſtol. Sedis in ſuo Regno. ibid. n.44. cum ſeqq.

Regni Siciliæ praxis examinandi litteras Apoſtol. originem habet à priuilegio Apoſtol. Rogerio primo Regi dato, qui conſtitutus fuit Legatus Apoſtol. Sedis in ſuo Regno. ibid. n.44. cum ſeqq.

Cæſar Baro. contra Monarchiam Regni Siciliæ in ſpiritualibus nonnulla ſcripſit. ibidem, num.48

Contra quem tamen nonnullæ prodierunt in publicum Apologiæ, necnon Regia edicta. p.38.num.49

Regni & Regis damnum ad inuicem compatiuntur, cum vnum faciant indiuiſibile corpus. p.85.n.1.& ſeqq.

Cuſto

Cuſtodiri Regem à malis, nihil prodeſt, ſi & Regnum non cuſtodiatur, ibidem numer. 3

Regnum vti corpus myſticum infirmitatibus, & accidentibus eſt ſubiectum, ibidem numer. 6

Regna ſicuti corpora humana florent & interitum patiuntur. ibid.n.7

Regnantis eſt gloria ſubditorum tioſa tranquillitas. p.86.n 14. & ſeqq.

Ex bono regimine Reipublicæ ſimultaneum oritur vtile Regi, & Regno. ibid..n.13

Regni vtilitas eſt commodum Regis. pag. 87. num.17

Regem diuitiis & auro abundare, nihil prodeſt, ſi Regnum ſit tributis laceſſitum, & oppreſſionibus infirmum. ibid.n 19

Regi nihil magis nociuum, quam ſemel amittere ſuam maioriam. p 88.n 28

Regni & Regis damnum, ſeu vtilitas ad inuicem connectuntur, quia non dabimus damnum Regni, quin vergat in damnum Regis. p.89.n.42

Regnorum ereandorum finis eſt, vt vaſſalli in pace conſeruentur. p.91.n 71

Extra Regnum trahere regnicolam abuſus eſt notorius, à quo in Francia appellatur ad Curiam. p.96.n.52. & ſeqq.

Regnum ſtabile eſt, vbi non eſt pietas, fides, & cura iuris. n.6. & ſeqq.

Extra Regnum conuentus in prima inſtantia vti poteſt retentionis remedio. p.120.n.34

Regno Galleciæ dedit Philippus IV. Hiſpaniarum Rex votum in commitiis, illud diſmembrans à Ciuitate Cameræ, quæ precario illud detinebat a dicto Regno. p.180.n.17

Ad Regnorum ſuorum protectionem adſtringuntur Principes, ne violentiam, aut ſcandala patiantur in perniciem Reipublicæ Eccleſiaſticæ, ſpiritualis, & temporalis. pag. 201. num.2

Regnorum conſeruationi nihil præſtantius vigilantia in cultus Diuini, & ſtatus Eccleſiaſtici tuitione, qua nititur ſtabilimentum omnium rerum publicarum. pag. 202. numer. 17

Quod Imperator Theodoſius in agone mortis ſuis filiis præceptum reliquit. ibid.n.18

Ordinaria prouiſio datur à Senatu, vt impetrans aut eligens iudicem extra Regna Coronæ Caſtellæ commiſſione non vtatur. pag. 213. num.23

In Regno Galleciæ iudices non admittuntur Delegati in prima inſtantia, nec executores gratiarum conficiunt proceſſum, ſed de nudo tantum facto permittuntur cognoſcere, ſed Ordinarij. ibid.n.27

In diuerſis Regnis ceſi ſint bona & villæ vnitæ maioratui exiſtenti in alio Regno iudicium mouetur, vbi caput ſit maioratus. pag. 233. n.27. & ſeqq.

Violentia infertur ei, qui extra Regnum, & ad Roman Curiam euocatus adſtringitur litigare, quem protegit Princeps. p. 277.n.84. & à n.80.cum ſeqq.

Huius Regni naturales prohibentur impetrare commiſſiones iudicibus extra illud, & in Senatu datur prouiſio ordinaria, vt illi afferant iudicem in Regno, ex Decreto Senatus. p.278.n.98. cum ſeqq.

Extra Regnum eligere Conſeruatores prohibiti ſunt exempti ad fugiendas moleſtias naturalium. ibid.n.97 & ſeqq.

Regni Aragoniæ Prælatis habentibus loca ſibi ſubiecta in Caſtella ordinarum fuit per Senatum, vt illis iudices creent, ob magna damna vitanda. p.279 n.101. & ſeqq.

Rex vti Legatus de latere Regni Siciliæ non comprehenditur in diſpoſitione, cap. cauſæ omnes, & ſi inhibeat omnes Legatos de latere in prima inſtantia, validis fulcitus rationibus. p.36.n.41.& ſeqq.

Reiterare

Ab electione appellans obiiciendo non ſeruata forma iuramenti, de qua in capit. vt circa de electionibus, lib. 6. an poſſit aliam appellationem vtilem, validam reiterare, & viam appellationis ſemel aſſumptam proſequi. p.364.n.33.& ſeqq.

Facultas conficiendi actum non conſumitur per actum informem, & inutilem, ſed poteſt illo iterum vtiliter reiterare. ibid.n.35

Reiterari non poteſt appellatio obiectiua informiter, & nulliter ſemel ab electione appoſita, p.365.à n.37.& ſeqq.

Actus ſemel nulliter geſtus nequit validè reiterari poſtquam ex primo fuerit ius tertio quæſitum. ibid.n. 39& 40

Relatio, Referens. Vide *Senatus, Princeps, Papa, Narratiua Iuſſio.*

Pontifex ad relationem tanti Senatus damna delet, certus aliter non moueri, quam poſcat publica ſubditorum ſalus. p. 74. num. 58. & ſeqq.

Relationi Senatus ſuper legitimitate cauſæ ſuſpendendarum litterarum Papa tantam fidem adhibet, multo magis executor earum. p.145.n.141

Relatione ſobſcriptionis facta in monitorialibus per Delegatum, aut Notarium, an ſit danda fides in Senatu, ita vt probata dicatur ſubſcriptio commiſſionis. pag. 435. num. 1. cum ſeqq.

Relationi iudicis in iis, quæ non dependent à mera ſua poteſtate, ſtandum non eſt, nec credendum. p.436.n.8

Nec in iis quæ requiruntur pro fundamento ſuæ iuriſdictionis. ibid.

Relatio facta Papæ ſub involucro verborum, idem eſt ac ſi veritas penitùs taceatur. p. 455. num 94

Sub inuolucro verborum facta Principi relatio non poteſt apparere eius deliberata voluntas. ibid.n.96

Idem per cautam loquelam, aut ironiam. ibid. num.97

Relaxare. Vide *Littera, Decreta, Retentio.*

Litteræ ſtatim relaxantur impetranti, vbi Senatus iuſtam cauſam non reperit. pag. 35. num.19

Si examine litterarum facto per Senatum reperitur legitimam deficere cauſam retinendi, ſtatim relaxantur litteræ, vt illis pars vtatur. p.194. n.56

Religio, Regulares, Religioſus. Vide *Cultus, Monaſterium, Examen, Scandalum.*

Religioſus vel alios exemptus promotus ad Parochialem non ſubiectam Prælato Regulari,

eximitur à poteſtate Prælati, & ſubintrat iuriſdictionem Ordinarij reſpectu Parochialis. p.313.n.3.& ſeqq.

Ob Religionem exemptus, ſi intuitu Parochialis ſubiectæ Ordinario delinquat, vel contrahat, cognitio pertinet Ordinario.ibid. num.4

Regularis, ſi præeſt Curæ animarum ſubeſt Ordinarij iuriſdictioni, quod non obſtantibus quibuſuis exemptionibus pluries declarauit Rota. p.314.n.17

Religio non mendicantium, cui datur priuilegium ad inſtar mendicantium; non eſt mendicantium, licèt eius priuilegiis fruatur, p.355.n.22

Religioſi, & alij exempti ſunt prohibiti extra Regnum eligere Conſeruatores,ne naturales moleſtentur ex Decreto Senatus.66.inter impreſſos. p.278 n 97.& ſeqq.

Religioſi, & alij exempti licitè vti poſſunt protectionis Regalia, & recurſu, ſi contra eos impetretur commiſſio ſubſcripta propria manu Sanctiſſimi in prima inſtantia, vt retineatur in Senatu, remiſſa cauſa Conſeruatoribus ſuis. p.279 n.102

Religioſorum cauſæ non trahuntur ad Senatum per viam violentiæ, ſi coram ſuo Prælato Regulariter tractentur. ibid.n.104

Religioſorum cauſæ, quæ tractantur coram iudice Delegato, Ordinario, aut Conſeruatore, rectè ad Tribunalia trahuntur per viam violentiæ. ibid.n.105

Vbi gubernaculum diſciplinæ contemnitur, reſtat vt Religio naufragetur. p.8.n.37

Religionis tranquillitas Principi intereſt. ibid. num.40

Religionis Catholicæ Principes ſunt Protectores. n.67.& 68

Religionis tutela, & conſeruatio, ac timor Dei ſolus eſt cuſtos ſocietatis hominum intereſſe. p 11 n.70

Breue Pij V. de iterum examinandis Religioſis Confeſſoribus, & de ſcandalo ſedato propter hoc à Rege Catholico. pag.81. num.40. cum ſeqq.

Religioſæ res aliter tutæ eſſe non poſſunt niſi & Regia, & Sacerdotalis defendat authoritas. p.201.n.7

Religionum cauſas in prima inſtantia coram Conſeruatoribus ſuis cognoſcendas, verius oſtenditur. p. 269. n. 2. cum multis ſeqq. Vide *Conſeruator.*

Religioſi Prælati quibus gubernium monialium ſibi ſubiectarum demandauit Papa non poſſunt eo inconſulto illas dimittere. pag. 272. n.29.& ſeqq.

Religioſorum ſubiectio Prælatis à Papa pendet, ſine cuius miniſterio Prælati Regulares iuriſdictione carent. ibid. n.27. & ſeqq.

Pontifex eſt Summus Prælatus Religionum omnium.

Remedium. Vide *Querela. Retentio. Contraria.*

Remedio retentionis an poſſit intentari poſt peractam executionem litterarum,ſemper grandis habita difficultas. pag. 128. num. 1. & ſeqq.

Remedium retentionis,& Decretum tendunt in futurum, ad impediendam executionem litterarum in perniciem Reipublicæ. ibid.n.2

Remedium retentionis Bullarum inductum fuit dumtaxat ad impediendam executionem in detrimentum Republic. etiam ſpiritualis. p.129.n.15. & ſeqq.

Remedium datum ad ſuperſedendum, nequit verificari in re iam geſta. p.131.n.37

Remedia à iure conceſſa ante actum factum, vel in præparatione ad faciendum ceſſant poſt illum conſummatum; ſed confugiendum erit ad remedia ordinaria. p.135.n.43

Plura iura ſingularia ad idem ponderantur.ibid.

Falſa ſunt abiicienda remedia, quæ veris ſunt periculis grauiora. p.137.n.81

Remedium efficax ſalubre, & legitimum conſiderauit Author, quo per in directum poſſit conſequi executio Decreti retentionis etiam peracta executione litterarum ante habitum recurſum ad Senatum. p.138 n 89. & ſeqq.

Remedia ad inuicem contraria accumulari valeant. p.139 n.4.& ſeqq.

Et quando conditionaliter, & alternatiuè. ibid. à n.9,cum ſeqq.

Remedio retentionis, & querela violentiæ ſimul intentatis ab vtraque parte, quale ſuſpendendum. p.162.n.18.& ſeqq.

Super ſimultaneis remediis violentiæ, & retentionis non eſt neceſſarium ſimultaneum Decretum, ſed ſingula Decreta pro ſingulis remediis ſeparatim ſufficiunt. p.163.n.38

Declarator Pater Enriquez in hoc ſimultaneo remedio iuris, & praxis terminos confundens. ibid.n.39.& 40

Remedium retentionis litterarum ſui natura eſt præſeruatiuum futuri damni, & periculi imminentis ſeu minati. pag. 190. num. 4. & ſeqq.

Remedium ad præſidium innocentium inuentum non debet eſſe vinculum iniquitatis. p 252. n.15. cum ſeqq.

Remedium contra ſententiam ſuperioris declarantis proceſſum inferioris attentatum, geſtum tranſacto termino inhibitionis temporalis, prætextu improbi ſtyli operantis perpetuò. p.153.n.33

Remiſſio. Vide *Ordinarius, Retentio.*

Remiſſionem vaſſalli prorogantis alterius iuriſdictionem poteſt petere ſuperior.p.172.n.33. & ſeqq.

Cauſæ omnes retentionis Bullarum ob derogationem iuris Patron. laicorum aut Regis,&c. Remittit Conſilium Supremum ad Cancellarias, aliaſue Audientias & Regia ex leg. Regni. p.181.n.19.& ſeqq.

Leges Regiæ diſponentes de hac remiſſione non procedunt per inhibitionem Conſilij Regij,ſed conſulendo eius exonerationi.ibid. num.24

Remiſſio cauſarum pertinentium Bullarum retentioni nequit peti poſt latam primam ſententiam in Conſilio Supremo. ibid.n.25

Stylus Senatus in remittendis cauſis Ordinario in prima inſtantia nihil detrahit verbis Bullæ Cœnæ, relatis. p.213.n.28

Ex verbis eiuſdem Bullæ oritur iuſtificatio ſtyli Senatus in remiſſione cauſarum Ordinariis in prima inſtantia. ibid.n 29

Remiſſio non eſt facienda, ſi iudex competens, & requiſitus,non ſint eiuſdem Imperij,& Principatus. p.403.n.65

Per

Per remiſſionem cauſæ per Ordinatiom factam ad ſuperiorem in prima inſtantia coram eo pendentis, an ceſſet Trident. diſpoſitio, & Senatus protectio. p 234 n.1
Per remiſſionem cauſæ factam ad ſuperiorem ita efficaciter ad hunc deuoluitur iuriſdictio, vt omnia geſta per inferiorem corruant ipſo iure. ibid n.2
Ordinarius voluntariè remittens cauſam ad ſuperiorem in prima inſtantia nec amiſit iuriſdictionem, nec ad ſuperiorem fuit deuoluta. p.236.n.18. & 19
Per remiſſionem voluntariè factam ab Ordinario cauſæ in prima inſtantia pars grauata licitè vtitur recurſu ad Regem, vt iterum remittatur Ordinario. ibid.n.22. & ſeqq.
Remiſſio cauſæ ad ſuperiorem tunc illicita erit in prima inſtantia, quando Ordinarius ſua ſponte, & nemine ritè inſtante illam fecerit. p.237.num.19
Ordinarius à Legato ſuſpectus, & confitens cauſam oppoſitam licitè facit remiſſionem cauſæ ad ſuperiorem. ibid.n.25
Ceſſante tamen fraude & colluſione. ibid.n.26
Remiſſio ad ſuperiorem in prima inſtantia voluntariè facta per Ordinarium non eſt legitimus modus recedendi ab eo; imò contra iuris reſiſtentiam facta dicitur. ibid.n.27
Remiſſio cauſæ in prima inſtantia legitimè facta per Ordinarium ad ſuperiorem operatur effectum iuriſdictionis abdicatiuum. ibid.n.31
Renuntiare. Vide *Commiſſio*, *Priuilegium*, *Exemptus*, *Comparitio*.
Renuntiare iuri ſuo non videtur impetrans illud iterum ex priuilegio. p.52.n.167. & ſeqq.
Per priuilegium incompatibile cum iure aliàs alicui competente, iſti renuntiatum cenſetur. ibid.n.169.& ſeqq.
Renuntiare beneficio compellitur Clericus ob ſcandalum vitandum. p.80.n.30. & ſeqq.
Et electioni de ſe factæ. ibid.n.31
Et Epiſcopatui. ibid.n 32. & ſeqq.
Regaliæ protectionis in præiudicium Regiæ dignitatis nemo poteſt renuntiare, quominus ea inſuper Rex vtatur. p.170.n.8
Iuri in vtilitatem principaliter publicam, & ſecundariò in fauorem aliquorum, nequit priuatorum conuentione renuntiari. pag. 171. num.18
Secus ſi principaliter ſit in fauorem ſingulorum, ibid.n.19
Retentionis litterarum remedio, cum fuerit principaliter in fauorem publicum inductum, & ſecundariò in vtilitatem vaſſallorum, renuntiare nequit. ibid.n.20
Renuntiari non poteſt priuilegio continenti fauorem priuatorum, & Principis ſimul. ibid. n.21.& ſeqq.
Niſi adſit conſenſus ſimul Principis. ibid.n.12
Renuntiari nequit iuri complicato, cum iure ſuperioris in iſtius præiudicium. num. 29. & ſeqq.
Iuri & priuilegio ſuo quis renuntiat, quando reſpiciat ſui commodum tantum, non alterius aut publicum. ibid n.34. & ſeqq.
Renuntiatio redundans in præiudicium alterius, aut iuris publici, non tenet. p. 175. n. 55. & ſeqq.
Retentioni Bullarum, vbi abſolutà, & immediatè vrget vtilitas publica abſque particularis participatione, renuntiari nequit ſine Fiſcalis interuentu, qui tunc recurſum proſequi valet. ibid n.57. & ſeqq.
Renuntiari nequit citationi ad inſtantiam alterius executæ, cum ſemel ex ea ius tertio fuerit quæſitum. p 177.n.74
Renunciare appellationi non poteſt appellans in præiudicium partis appellatæ. ibid.n.75
Dilationi ſemel obtentæ nequit quis renuntiare in præiudicium alterius. ibid. n.76
Reſcripto per alium impetrato nequit Impetrans renuntiare, poſtquam ex eo fuerit alteri ius quæſitum. ibid.n.77
Commiſſioni impetrans renuntiare non poteſt poſtquam citatus fuerit aduerſarius ex quo ius ſibi fuit ſemel quæſitum. ibid.n.78
Secus ante citationem, etiam ſi commiſſio contineat aliquid ad commodum tertij. ibid. num.79
Reſcriptum antequam per citationem efficiatur commune renuntiari poteſt, & de ratione. ibid. n.80
Renuntiare ſuæ conuentioni coram laico non poteſt Clericus reconuentus cum ſit iam ius tertio quæſitum. ibid.n.81
Renuntiare poteſt quis ſuæ actioni, & iudicio intentato, re integra, hoc eſt, ante citationem, cum adhuc non ſit ius tertio quæſitum. ibid.n 82
Renuntiare poteſt quis actionibus, & exceptionibus ſemel in iudicium deductis, re integra, antequam ius tertio quæratur. ibid. num.83
Renuntiatio non valet in præiudicium iuris alterius, quoties ea renuntiatione inferri valet eidem præiudicium. ibid.n.84
Vnius renuntiatione non tollitur quod in fauorem plurium fuit introductum. p.215.n.10. & ſeqq. & à num.18. cum ſeqq.
Renuntiatione partis, ceſſante conſenſu Epiſcopi cauſa in prima inſtantia non aufertur ab Ordinario. p.516.n.21. cum ſeqq.
Vnius renuntiatione non tollitur priuilegium habens ius complicatum. ibid.num.52. & ſequentibus.
Renuntiatio ſubditorum non valet in præiudicium ſuperioris, cui eſt fauor communicatus, ibid.n.23. & 25
Renuntiatio vnius nequit fieri in præiudicium iuris per alterum quæſiti. ibid.n.26
Exempti Religionum, etſi renuntient ſuæ exemptioni, & in Ordinarium conſentiant; Senatus eorum cauſas Ordinario non remittit. p.271. n.15. & ſeqq.
Renuntiare nequeunt exemptioni exempti ab Ordinario, & immediatè ſubiecti Papæ abſque eius conſenſu. ibid. n.16
Renunciatio exemptionis in præiudicium Papæ non valet. ibid. n.17. cum ſeqq.
Exemptionis priuilegio nequeunt renuntiare Prælati & Religioſi cum ſoli Papæ ſint ſubiecti, quorum Papa efficitur Diœceſanus. ibid. num.21
Renuntiare ſuo foro nequit Clericus abſque Diœceſani ſui conſenſu. p.272. n.22
Sarauia conuincitur ſupponens, Abbatem poſſe exemptioni renunciare cum conſenſu ſui conuentus. ibid. n.53
Renunciatio priuilegij cuius fauore tantum fuit inductum, valet. ibid.n.31.& ſeqq.

Per

Per vnum vel plures actus non cenſetur Prælatus renunciare fauori ſuæ Eccleſiæ. num. 40. & 41
Renuntiatio iuris complicati nec in præiudicium etiam renuntiantis valet. ibid. n.45
Renuntiare licèt poſſit Dominus caducitati, fallit ſi caducitas ſit etiam io fauorem alterius. ibid. n.46
Renunciatio iuris connexi commodam ſeparationem minimè admitteotis non valet etiam in præiudicium reounciantis. ibid.n.48
Renuntiare quando impetrans poſſit vel non commiſſioni impetratæ, inuito aduerſario. p.593. n.19. cum ſeqq.
Renuntiare videtur commiſſioni, qui comparet coram alio iudice competente. ibid. num.25
Renuntiare an videatur primæ commiſſioni, qui aliam impetrauit ſuper eodem oegotio. ibid. num.26
Renuntiatio non acceptata non nocet, & iterum poteſt renuncians pœnitere. p.295.n.37. & ſeqq.
Renunciatio proprij fori expreſſa in contractu alibi celebrato tribuit iuriſdictionem iudici laico contractus contra obligatum etiam ibi non repertum. p.398. n.13

Repoſitio, Reponere; Vide *Ordinarius, Iudex, Superſtes, Mors.*

Repoſitione facta executionis litterarum virtute Decreti violentiæ Senatus, res redditur integra, & conſideratur ac ſi litteræ executæ non fuiſſent. p.139. n.91. & ſeqq.
Repoſitione facta per executorem virtute Decreti violentiæ, intrat executio Decreti reteotionis poſt executiooem litterarum obtenti. ibid.n.92
Per repoſitionem executionis litterarum virtute decreti violentiæ poſſeſſio capta reducitur ad non poſſeſſionem, & omnia ad priorem ſtatum quo erant ante illorum executionem. p.140. n.102
Et tunc rectè intrat executio Decreti Intentionis litterarum poſt eam obtenti, cum ſit ſublatum impedimentum. ibid. n.103
Reponere facit ante omnia geſta per executorem contradictor poſſidens, non citatus, quandocumque compareat. pag.141. num. 109. & ſeqq.
Praxis ponitur, quemadmodum conſequenda erit repoſitio executionis litterarum peractæ aore recurſum retentionis iotentatum, vt fieri queat executio Decreti reteotionis poſtea obtenti. p.144. n.135. & ſeqq.
Reponi prius debet immiſſio attentata data non citato poſſeſſore antequam cum eo cauſa tractetur, & cootradictio, in via tamen ordinaria. p.502. n.176. & ſeqq.
Ad repoſitionem attentatorum iudex non eget iuriſdictione. p.154. n.64

Repugnantia. Vide *Contraria, Incompatibile.*

Reſcriptum. Vide *Commiſſio.*

Reſcripta damnoſa Reipublicæ ſpirituali, aut temporali non concederet Papa, ſi id ſcierit à principio. p.61. n.3. & ſeqq.
Reſcriptis Priocipum ioſolitis non eſt parendum. p.96. n.23
Contra inſolita reſcripta præſumitur ideo in eorum executione ſupetſedendum. ibid. numer.25
Reſcriptum continens incooſueta ſoſpectum eſt de falſo. ibid. n.26
Reſcripto per aliquem impetrato nequit impetrans renuntiare, poſtquam ex eo fuerit alteri ius quæſitum. p.177. n.77.& ſeqq.
Reſcripto antequam per citationeo efficiatur commune, renuntiare poteſt impetrans, iouito aduerſario. ibid.n.80
Reſcriptum corruit mortuo comprehenſo ſub clauſula (omnéſque alios) antequam nominetur per impetrantem. p.182. n.10
Reſcriptum impetrans ſuper iure aliàs ſibi competente huic non videtur renuntiare, quando abeſt incompatibilitas. p.296. n.50
Reſcripti præſentatio eſt de proceſſu, vti illius potiſſimum fundamentum, facienda ſolemniter manu publici Notarij, de qua iudici non creditur. p.392.n.76
Reſcriptum impetrans in cauſa iam deciſa repellitur à limine iudicij. p.452. n.63
Et à iure reprobatur ſuper tertia appellatione. ibid. n.64
Reſcriptum contra rem iudicatam tanquam inciuile, & ioiuſtum noo debet admitti. ibid. num.65
Reſcriptum ſuper tertia appellatione nec tenet, nec à Principe poteſt coocedi de ordinaria poteſtate. ibid.n.66
Niſi per ſpeciale priuilegium tertiam appellationem concedat Princeps de plenitudine poteſtatis. ibid.n.67
Reſcriptum Priocipis contra rem iudicatam, quatenus impedit eius executionem admitti non debet. p.453.n.69
Idem contra tres ſententias conformes. ibid.
Et iniuſtum, durum, & ínciuile, & contra ius. ibid. n.71
Reſcriptum Principis durum, & aſperum, ſeu iniuſtum, nec debet admitti, oec exequi, ſed retineri ne eo impetrans vtatur. ibid.n.74
Reſcriptum contra rem iudicatam duo requirit ne detineatur, ſcientia Principis certa, & quod vtatur ſua plenitudioe poteſtatis. ibid. num.79
Aliter nec etiam per indirectum valet. ibidem, num.80
Reſcriptum pluribus directum, & eorum cuilibet, ſi is qui cœpit cauſam diſcedat, aut legitimo impedimeoto detineatur, vnus ex ſuperſtitibus aſſumit cauſam io eodem ſtatu. p.149. n.7
Subſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi apponendam in ipſis reſcriptis ad partes miſſis expreſsè decreuit Concilium Trid. p. 431. num.12
Inter ſupplicationem præſentatam Papæ, & reſcriptum deſuper coofectum miſſum ad partes magna datur differentia. ibid. n.13
Reſcriptum mittendum ad partes ſubſcribendum eſſe, noo caſualiter, ſed prouidè decreuit Concilium Trid. vt certus ſit Ordinarius de auocatione Papæ io prima inſtantia. ibid. num.14
A Coocilio Trid. quod claris verbis decernit reſcriptum auocatorium ſubſcribendum non eſt facilè recedendum per declarationes, de quarum ſide oon cooſtat, cootrarium dicentes. p.432.n.18

Senatus verbis claris Concilij Trident. decernentis ſubſcriptionem opponendam in reſcriptis adhæret vti reſcripto auocatorio primæ inſtantiæ, in quo ſubſcriptio viſibiliter non legitur. p.44. n.28
Murus proprius Gregorij XIII. clarè intellexit Concilium Trident. decernentem formam ſubſcriptionis in reſcriptis ad partes miſſis apponendam. p.444.n.29
Monitoriales ad partes miſſas quibus inſeritur reſcriptum auocatorium ſubſcriptum manu Sanctiſ. probant ſubſcriptionem ad effectum euitandi remiſſionem Ordinario, ibidem num.32
Reſcriptum impetratum in qualibet inſtantia pertinente ad Inquiſitionem Hiſpanam ſurreptitium declararunt Pontifices pag. 472. num 83
Niſi ad eius executionem, & impetrationem accedat conſenſus Regis Catholici. ibid.

Res, Res integra.

Super re donata per Regem Eccleſiæ cognoſcit Rex. p 17.n.144
Res Eccleſiæ procedens à Rege efficitur de foro ipſius Regis. ibid.n.145.
Res quæ ſemel prohibitionem euaſit, ſemper remanet libera. p.140.n.104
Res eadem poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus aut temporibus conſideratis. p.161.n.22
Res eadem verè & interpretatiuè dicitur, quando inter eaſdem perſonas eadem quæſtio renouatur, etſi de alia re penitùs diuerſa. p.165. n.11. & ſeqq vbi de exemplis.
Res omnis per quaſcumque cauſas naſcitur, & per eaſdem reſoluitur. p.170.n.5
Ratione rei ſitæ non ſortitur quis forum, ſi ibi non reperiatur. p.232.n.13.& ſeqq.
Limita in Dominis temporalibus abſentibus, & habentibus in territorio ſui ſtatus caput; quia dicuntur domiciliarij. ibid.
Super rebus diuerſis & ſeparatis ſimul in iudicium deductis poteſt index pro parte pronuntiare,& pro alia parte iudicium differre.p.302. n.25. & ſeqq.
Idem inter diuerſas perſonas ſimul conuentas. ibid.
Quot ſunt res & capitula tot videntur ſententiæ, & variato vno, aliud remanet. ibid. num.26
Res quæ ſemel prohibitionem euaſit,ſemper libera remanet. p.339 n.5
Rei ſemel alterata natura, ſemper remanet alterata. ibid. n.6
Res Eccleſiæ alicui conceſſa, & ab eadem Eccleſia recuperata primeuam naturam libertatis ſimul recuperat. p.383.n.43
Et etiam pro illa parte, quam Eccleſia recuperauit, in qua ceſſat impedimentum, & ſubintrat ius commune. ibid.n.44
Res, & perſonæ Eccleſiaſticæ in tuto eſſe non poſſunt niſi eas & Regia, & Sacerdotalis regat poteſtas. ibid.
Re non integra comparens etiam aliàs legitimus contradictor, non impedit executionem iam factam. p.133.n.44
Facultas à iure conceſſa reuocandi, aut impugnandi actum expirat poſt actum iam conſummatum,& re non integra. ibid n.45
Res redditur integra facta repoſitione executionis litterarum virtute decreti violentiæ Senatus, & conſideratur, ac ſi litteræ executæ non fuiſſent. p.139.n.91.& ſeqq.
Per executionem præcedentem nulliter factam, res non deſinit eſſe integra. p. 141.n.113 cum ſeqq.
Nec quoad omnes iuris effectus deſinit eſſe integra. ibid.
Res non deſinit eſſe integra per commiſſionem impetratam, & inde citationem Decretam, ante tamen eius intimationem, & actualem executionem. p.281.n.37
Re integra poteſt quis renunciare actionibus & exemptionibus ſemel in iudicium deductis, hoc eſt antequam ſit ius tertio quæſitum. p.177.n.81.& ſeqq.
Re integra ante recurſum ad ſuperiorem poteſt Ordinarius poſt biennium ferre ſententiam. p.240.n.11
Re integra, ideſt, ante citationem, mortuo conueniendo, & comprehenſo ſub clauſula (omneſque alios) commiſſio expirat contra eius ſucceſſores. p.283.n. 12. & ſeqq.
Res non deſinit eſſe integra per ſolam præſentationem commiſſionis coram Delegato. p.286.à n.38.cum ſeqq.
Re integra cauſa ceſſante, ceſſat effectus nondum conſummatus, ſed dum adhuc eſt in fieri. p.340. n.20. & ſeqq.
Promiſſio contemplatione alterius facta, iſto re integra decedente, corruit, ſecus re non integra, & facta acceptatione per donatarium. ibid.n 22
Iuriſdictione Delegati nondum præuenta per eius exercitium, res adhuc dicitur integra. ibid.n.23.& ſeqq.
Res integra quando impetrans poſſit, vel non commiſſioni renunciare impetrans, inuito aduerſario. ibid n.26.cum ſeqq.
Res non deſinit eſſe integra ex citatione,& aliis actis nullis. p.294 n.29.& ſeqq.
Re integra poteſt Delegatus iterum acceptare commiſſionem,quam ſemel repudiauit.p.295. num.40
Res non deſinit eſſe integra executione nulla, ideo impetrans poteſt ſuæ commiſſioni renunciare. ibid.
Etiam re non integra comparentis poſſeſſor ad impediendam immiſſionem litterarum Apoſtolic. debet,& in via ordinaria audiri, ſi non fuerit citatus, repoſita prius immiſſione iam facta. p.502.n 176.& ſeqq.

Reſeruatio. Vide *Prouiſio, Ordinarius, Poſſeſſio.*

Super beneficio reſeruato liberè expediuntur commiſſiones in prima inſtantia, cum non percutiatur Trid.diſpoſitio. p. 261. n. 1. cum ſeqq.
Reſeruationis impedimento accidentaliter ſublato, Ordinarius etiam ignorans ipſo iure recuperat ſuam liberam iuriſdictionem, & poteſtatem. p.287.n.55.& ſeqq.
Litteræ Apoſtolic. ſuper executione gratiæ ſuper beneficio reſeruato quantum ad executionem, ſeu proceſſum extraiudicialem non requirunt ſubſcriptionem, quia in reſeruatis Concil. non percutiatur. pag. 490. num.53

Index Rerum,

Reſeruatio ſi oon eſt notoria, ſed dubia & obſcura, prouiſus per Ordiuatium, & poſſeſſor impedit immiſſionem prouiſi Apoſtol. ex cauſa reſeruationis. num. 120. eum ſeqq. Vide *prouiſus*.

Reſeruatio, & Decretum irritans non producunt ſuos effectus, dum de reſeruatiooe non conſtat, oec probatur. p.502. n.177.& ſeqq. Vide *Decretum irritans* ad plurima alia.

Reſeruatio ſiue generalis, ſiue ſpecialis non intrat donec appateat diſpoſitionem principalem percutere caſum illum. pag. 499. n.133. & ſeqq.

Reſeruatio non inficit poſſeſſionem prouiſi ab Ordioario, dum non docetur intrare; imò in ea manutenetur, & eſt legitimus contradictor. ibid.n.139

Reſeruatio tune impedit reſtitutionem ſpoliati, & eius manutentionem, quando de ea elarè conſtat, non aliter. ibid.n.140

Reſeruatio elarè, & concludenter probari debet per prouiſum Apoſt. quaudo concurrit cum prouiſo per Ordinarium. ibid.n.142

Reſeruationis probatio dubia ſi redditur, prouiſos ab Ordinario impedit immiſſionem, & ceſſat via executiua litterarum Apoſtolic. eſtque cum eo via ordinaria agendum. ibidem, n.143. & ſeqq.

Reſeruatio vbi non eſt materialiter notoria, ſed probabiliter de ea dubitatur, prouiſus ab Ordinatio poſſidens impedit viam executiuam litterarum, & via ordinaria vincendus. p.500. n.149. & ſeqq.

Ob reſeruationem conceſſa gratia, prius de qualitate reſeruationis conſtare debet, vt effectum coonſequatur. p.501.n.168

Reſeruatio veniens ad annullandam collationem Ordinarij, & excludendum reum poſſeſſorem, debet plenè, & eoncludenter probari. p.503. n.188

Nec eſt per plures præſumptiones, ſed per plures probationes amouendus à ſua poſſeſſione. ibid.n.189

Reſeruatio non intrat, quando contra eam aliquid coloratum opponitur. ibid.n.192

Reſeruatio ſi eſt notoria, quæ nulla poteſt tergiuerſatione celari, inficit poſſeſſiooem, & titulum, prouiſus ab Ordinario non impedit immiſſionem petitam à prouiſo Apoſtolic. ibid. n.197. & ſeqq.

Reſeruatio ſi reddatur turbida immiſſio deoegatur prouiſo Apoſtol. niſi eadem ſit notoria. ibid.o.198

An à reſeruatione ſint præſeruata beneficia patrimonialia, ſicut beneficia iuris patronatus laicorum. p.136. n.97

Reſeruatiooem omnem exeludunt indulti Diœceſis Calagurritanæ elauſulæ. ibid. n.98

Similitudioem inter beneficia patrimooialia, & patronatus laici, non tantam dari dicit Gooçalez, quæ reſeruatiooem exeludat. ibid. num.99

Patrimonialium beneficiorum nulla admittitur in Hiſpaoia derogatio, nec reſeruatio, ſicut in beneficiis patronatus laici. p.157.n.101

Nec permutationes, aut reſignationes, vel penſiones. ibid.o.102

Reſignans, reſignare, Vide *Terminus*.

Reſignans quando ſit legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem reſignatarij. p.495.oum.98

Reſiſtentia. Vide *Aſſiſtentia*, *Ius*, *Ordinarius*.

Res Iudicata. Vide *Sententia*, *Executio*.

Super facto matrimonij quæſtio ioeidens coram ſæculari declarante, nunquam ſtitiſſe matrimonium contractum, obſtat rei iudicatæ exceptio poſteà in quæſtione legitimitatis coram Eccleſiaſtico mota. p.145.o.138

Res iudicata an obſtet ſuccumbenti io retentione voa ea cauſa deducta in Senatu, poſteà iterum ei agenti ex alia noua tune non deducta? p.164.n.2.cum ſeqq.

Res iudicata oon obſtat agenti ex voa cauſa, & proſequuta, quominus ex alia diuerſa vireriua agere queat. p.65.n.10.& ſeqq.

Res iudicata legitimè obtenta contra poſſeſſorem maiotatus ſucceſſori in eo, aut in dignitate nocet. ibid. n.12

Res iudicata contra prædeceſſorem non nocet ſucceſſori in maioratu venienti ex proprio iure, & ex cauſa diuerſa à iure maioratus. ibid. o.12.& ſeqq.

Res iudicata vt obſtet, tres requiruntur identitates, copulatiuè, cauſæ, perſonarum, & rerum. p.166.n.18

Res iudicata non extendit vires ſuas vltra perſonas, res, & cauſas ſeu iura in ea comprehenſa. ibid.n.19

Res iudicata vt obſtet, ſufficit, quod identitas ſit verè vel interpretatiuè. ibid. n.20.& ſeqq.

Actio etſi ſit diuerſa, ſi idem ſit medium concludendi res iudicata obſtat. p.167.n.22

Res iudicata obſtat licèt ad rem diuerſam, ſi tamen ex eodem fonte, & origine perarut iterum. ibid.n.13

Retentionem litterarum petenti ex vna cauſa, & ſuccumbenti non obſtat res iudicata, quominus iterum ex alia ſeparata, & diuerſa retentionem intentare poſſit, provt in facti eoontingentia obtinuit Author in Cooſilio Supremo. ibid.n.24

Res iudicata non præiudicat quoad omnia deducta in iudicio, ſi ſolum aliqua ſint proſequuta. ibid.n.28.& ſeqq.

Rei iudicatæ exceptio vbi in aliquo non operatur, nec ad id appellatio vires ſuas extendit. p.255.n.13

Rem iudicatam quam faciant in proſequutis illæ tres identitates. p.256.o.16.& 16

Ius oouum & ſeparatum à primo tunc eognoſcetur, quando res iudicata ſuper iſto non præiudicat illi nouiter deducto. pag. 300. num.8.

Res & iudicata acta inter collitigaotes non nocent, oec poſſunt tertio comparenti ex ſuo iure independenti & diuerſo. ibid.n.9

Res iudicata inter alios lata præiudicat tertio defenſuro, ratione connexitatis. pag. 304. num.30

Res iudicata fuodata ſuper probibito per Trident. & fundamento à lege reprobato, pariter reprobata intelligitur. pag. 316. n.37. cum ſeqq.

Declaratiooes Cardin. & Rotæ deciſiones dicentes Concilium Trid. in eapit. cauſæ omnes, non excludere rem iudicatam non procedunt reſpectu primæ inſtantiæ Ordinarij, ſed

Digitized by Google

ſed in §. ad hæc eiuſdem Decreti re longe diuerſa, vt oſtenditur. p.351.n.58.& 59

Trident. in dict. §. ad hæc non ſuſtulit iuriſdictionem inferiorum quæſitam per rem iudicatam ante Concil. promulgationem. ibidem num 60

Per rem iudicatam executione mandata lis dicitur finita, non antea. p.335.n.10. cum ſeqq.

Per rem iudicatam executioni non mandatam nec lis dicitur finita, nec poſſeſſor victus amittit poſſeſſionem omnino manutenibilem. ibid. num. 11 & ſeqq.

Res iudicata, & acta proceſſus à pari procedunt, & cui vnum non nocuit, nec aliud, num. 18.& ſeqq.

Contra rem iudicatam reſcriptum impetratum ſuper tertia appellatione non tenet, niſi ea plenitudine poteſtatis Principis p.452 à num.61. cum ſeqq. vide *reſcriptum* vbi plurima.

Ad rei iudicatæ ſuſpenſionem non ſufficit expreſſum Principis reſcriptum quominus deroeatur. p.453.n.78. & ſeqq.

De re iudicata debet Papæ fieri expreſſa, & indiuidua relatio, aliàs commiſſio non tenet, & eſt ſurrepitia. ibid.n.82 & ſeqq.

Rem iudicatam non poteſt Princeps ſubuertere de ordinaria poteſtate per reſcriptum. p. 458. num.12

Reſolutum, *Reſolutio.*

Reſoluto iure principali reſoluitur ius in conſequentiam ab illo dependens. p.170.n 4

Reſoluto grauamine, quo fundatur appellatio, commiſſio, & inhibitio, reſoluuntur omnia eo nitentia. p.341.n 34

Sublato fundamento, & origine, à quo cætera vim capiunt, & fundamentum, corruunt. ibid. num 35

Reſoluta cauſa principali, tacitè intelligitur reſoluta inhibitio Rotalis ſuper articulo incidenti emanata. ibid.n.36

Reſoluta adquiſitione rei reuocabiliter ex cauſa de præterito, omnia redeunt ad priorem ſtatum, ita vt fructus, hypotheca, & alia iura reſtituantur. idid.n 37

Reſponſio.

Reſponſio ſimplex comprehendit omnia petita, quæ non ſunt chancellata. p. 423. num.29. & ſeqq.& p.422.n.17 cum ſeqq.

Reſpublica, Vide *Vtilitas*, *Neceſſitas.*

Reſpublica infelix iudicatur violentiis oppreſſa protectore carens. p.6 n 3.& ſeqq.

Ad Reipublicæ defenſionem cuncta Deus ordinauit p.7 n.19

Reipublicæ ſalus, & ſubditorum tranquillitas præcipua Regis eſt. n.85

Reſpublica vbi vel idololatria, vel oppreſſionibus violentis vexatur, cuilibet licet eam defendere, lege naturali ordinante. p. 21. n. 187. & ſeqq.

Reipublicæ Chriſtianæ vtile fore, Principem obtinere priuilegium, vt omnes litteræ iuſtitiæ, & gratiæ præſententur in Senatu ante earum executionem, & qui dixerint. n 32

Regi de iure permittitur tollere violentiam illatam ex litteris Apoſtolic. in damnum Republic. impetratis per executionis ſuſpenſionem. p 351 n.87

Reipublicæ ſpirituali, aut temporali damnoſa reſcripta non concederet Papa, ſi id ſciret à principio. p.61.n.3 & ſeqq.

Reipublicæ ſalus nulli magis conuenit, quam Principi. p 86 n.12.& ſeqq.

Ex Reipublicæ bono regimine ſimultaneum oritur vtile Regi, & Regno, ibidem à n.13.& ſeqq

Reipublicæ ſalutem turbant violentiæ, & ſcandala. p.87.n 24 & ſeqq.

Ad Reipublicæ conſeruationem debet Rex obuiare ôs, quæ ſuis Regaliis, & ſuorum priuilegiis, & conſuetudinibus obſunt, ibid. n.26. & ſeqq.

Reipublicæ Eccleſiaſticæ ſpiritualis aut temporalis turbationi, vti vnico fundamento nititur Regis facultas in Bullarum retentione. p.111. n.11.& ſeqq.

Rempublicam tueri, & eius ſalutem (quæ in tranquillitate conſiſtit) curare, Regis eſt intereſſe præcipuum. p.170.n.9. & ſeqq.

Reipublicæ caput eſt Princeps, à quo dependet omnis poteſtas. ibid n 10

Et Reipublicæ gerit imaginem cuius loco fuit ſubrogatus. ibid.n 11

Reipublicæ intereſt ſumptibus, & vexationibus partium conſulere. p 212 n.14 & ſeqq.

Reipublicæ intolerabile infertur damnum, cauſam inſeparabilem coram diuerſis iudicibus tractari. p.310.n 19

Reipublicæ ſymbolum homo eſt, & mundus homo grandis appellatur. p.85 n.4

Inter Rempublicam & hominem magna, & propria ſimilitudo reperitur quoad ſingula vtriuſque membra, quæ ſpecialiter proportionabiliter adæquantur. ibid.

Reſtitutio.

Reſtitutio in integrum, denegata ex vna cauſa, iterum poteſt peti ex alia diuerſa tunc exiſtente. p.166.n.17

Reſtitutio in integrum, competens minori, competit etiam maiori ſuo conſorti in indiuiduis. p 275.n.63

A reſtitutione Regni, etſi iniuſtè occupatur excuſatur Rex, ſi inde damna maxima oriantur ſuo ſtatui. p.95.n 11

Reſtringens.

Reſtringens ſe ad poteſtatem inualidam non ſuſtinet ex valida tunc ſibi competente. p. 167. num.25

Iudex qui ordinaria, & delegata poteſtate potuit procedere reſtringens ſe ad delegatam inualidam, nihil agit, nec ex ordinaria actus ſuſtinetur. p.393.n.82

Retentio. Vide *Littera*, *Senatus*, *Princeps*, *Decreta*, *Rex.*

Retentionis litterarum Apoſtol. tractatus incognitas, & inuincibiles difficultates continet, p.24 n.1.& 2

In retentionis litterarum recurſu cur probatio per teſtes admittatur. pagin. 18. numero 160

Retentionis litterarum vſus ab omnibus ferè doctis, & piis viris tàm Iuriſtis, quam Theologis fuit approbatus. p. 21. n 184 & ſequentibus.

Retentionem litterarum Apoſtol. legitimè factam Doctores tàm Iuriſtæ, quàm Theologi approbantes recenſentur. p 30. num. 5. & ſequentibus.

In Retentione Bullarum Rex non intendit iu-

Google

dicium Eccleſiaſticum vſurpare; ſed vult ad ædificationem Reipublicæ ſtatum Eccleſiaſticum promoueri. ibid. n.17

Retentio Bullarum, exiſtente iuſta cauſa, prouenit ab origine & principio iuris naturalis dictantis defenſionem vi oppreſſorum. p. 33. n.20. & 21

Retentio litterarum denegatur deficiente iuſta cauſa. ibid n.22

Retentionis cauſæ legitimæ variæ ſunt arbitrio docti,& pij viri relictæ. ibid.n.23

Retinentur litteræ, quæ ius tertio quæſitum tollunt. ibid.n.24

Retentionis litterarum recurſu omnes Principes Chriſtiani vtuntur. ibid.n.25.& ſeqq.

Retentio in caſibus permiſſis exiſtente iuſta cauſa fieri debet (vt aſſolet) cum maxima reuerentia Sedis Apoſtol. ad effectum ſupplendi. ibid. n 28

Retentio litterarum Apoſtol. & examen in Regno Neapolitano practicatur. ibid. num. 30. & 34

Retentio Bullarum ex principio iuris naturalis prouenit, & ex neceſſitate officij Regalis, quo aſtringitur Rex ad defenſionem impartiendam. ibid n 31

Retentio licitè fit à Rege abſque incurſu cenſurarum, vbi ita conuenit paci,& conſeruationi boni regiminis. ibid.n.33

Dummodo id fiat ſine fraude, & dolo, non ex animo tantum impediendi litterarum executionem. ibid.34. & ſeqq.

Retentionis litterarum praxis in Hiſpania iam diù inolenit, vt ſi aduerſentur ſacris Conciliis Generalibus informatus Pontifex de veritate quid Eccleſiæ ſaluti, fidelium vtilitati, & Reipublicæ quieti conuenit, diſponat.ib n 37. & 38

Antonin. Diana inſurgens in retentionem litterarum Apoſtol. reprehenditur. p.36 n 40

Retentionis Bullarum vſus iure, immemoriali conſuetudine, & validis fundamentis vallatur, remiſſiuè. p 39.n.54

Retentioni Bullarum non obſtat Bulla in Cœna Domini; imò fauet. ibid.n.55. & ſeqq.

Retentionem in cap. 14. Bullæ Cœnæ expreſsè permiſſam eſſe(ſupplicatione præmiſſa)plurimi referuntur DD. id firmantes. ibid. num. 61. & ſeqq.

Ad Retentionem non examinat Senatus negotium principale, nec determinat, ſed violentiam principaliter ibi deductam. p. 41. numer. 81

Retentio litterarum præcedens legitimè facta non redditur illicita ob non proſequutionem ſupplicationis poſteà ſubſequutam. p. 43. numer. 95

In Retentione litterarum Apoſtol. nihil fit, quod detrahat Pontificis authoritatem eiuſvè puriſſimas aures offendat. p.60. n. 1. & ſequentibus.

In Retentione litterarum Senatus nihil agit de Pontificis poteſtate, nec de viribus litterarum; ſed de eius intentione dubitatur, quod licitum eſt. n 29.& ſeqq.

In Retentionis recurſu ſolum indagatur Papæ intentio, quæ deficit exiſtente iuſta cauſa ad ſuſpendendam executionem litterarum. p. 66. num 44

Retentio Bullarum ob ſcandalum vitandum iuſtificatur. p.78.n.9.& ſeqq.

Retentio litterarum etiam mero iure validarum locum habet vbi timetur damnum aliquod notabile, & ſcandalum. p.83.n.56

Retentionem licitam eſſe litterarum ob timorem ſcandali, plures firmant DD. citati. ibidem num. 58.

Damnum publicæ vtilitatis, nempè Regni aut Regis iuſta cauſa eſt ad litterarum retentionem. à n.34. & ſeqq.

Retentionem Bullarum in Senatu ob damnum Reipublicæ faciendam iuxta tit. Regias Recopil. p.89.n.40 & 41. & ſeqq.

Damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ, ſpiritualis aut temporalis legitimam eſſe cauſam ad retentionem Bullarum Apoſt. in Senatu, omnes DD. affirmant relati. ibid. à num.45. vſque ad num. 55

Retentionem Bullarum ex abuſu & nouitate genitrice ſcandali, & perturbationis ſtatus licitè fieri, iuſtámque cauſam multi probant. p 97. n 34. & ſeqq.

Retinentur litteræ in Senatu ob graue damnum iuris tertij, ad effectum ſupplicandi Sanctiſſimum. p.104.n.44 & multis ſeqq.

Retentio litterarum in Senatu ob præiudicium tertij tunc habet locum dumtaxat quando executione inducitur violentia., aut aliud damnum publicum. p.105. num.62 & ſequentibus.

Retinetur in Senatu reſcriptum contra ius tertij iſto non citato, ne violentia fiat per eius executionem. ibid.n 68

Pater Enriquez declaratur in confeſſione duorum remediorum appellationis nempè ab executore, & Bullarum retentionis remedio. ibid. n.69. & ſeqq.

Retentio ad decernenda in Senatu ob ſurreptionem ſimplicem litterarum. p.108. num.1. cum ſeqq.

Retentio Bullarum vnico tantum nititur fundamento, turbatione nempè Reipublicæ Eccleſiaſticæ ſpiritualis, aut temporalis. ibid.n.11.& ſeqq.

Retinentur litteræ in Senatu, etſi ſurreptitiæ non ſint, ſed adſit alia iuſta cauſa. p.110. num. 19. & 20

Retentione an Senatus queat vti vltra ſex caſus lege Regia deſignatos, ad partes diſputatur. p.116. à n.1.& ſeqq.

Retentionis recurſum impedire vergit in damnum authoritatis, & præeminentiæ Regis. p.117.n.3

Retentionis Regalia poſſe vti Principem in omnibus caſibus indiſtinctè in quibus vertitur turbatio Reipublicæ,& damnum notabile ſtatus Eccleſiaſtici, medicìs validiſſimis, vt verius oſtenditur. p.118.n.13.& ſeqq.

In Retentione Bullarum cauſæ ſimiles expreſsè admittuntur. p.120. à num.31. cum ſeqq. & à num. 26

Retentio fit in Senatu reſcripti obtenti in præiudicium S.Inquiſitionis. ibid.n.32

Retentionis remedio vtitur qui extra Regnum adſtringitur litem tractare in prima inſtantia. ibid. n.34

Retentio litterarum ex iuſta cauſa tolleratur, dummodo cauſa ſit euidens. p.121. num. 44. & ſeqq.

Retentionem litterarum ad omnes caſus ſimiles

Digitized by Google

& ſub ratione generics comprehenſos etiam non expreſſos in lege Regia extendi omnes ferè DD. tenent. ibid. n.47

Quod etiam ſemper inconfusè fuit in Senatu obſeruatum. ibid.n.48

Retentionis remedium an intentari poſſit poſt peractam executionem, grandis apud omnes habita difficultas. p.128.n.1. &.ſeqq.

Retentionis remedium, & Decretum tendit in futurum ad impediendam executionem litterarum in perniciem Reipublicæ. ibid. num.2

Retentio Bullarum inuenta fuit dumtaxat ad impediendam executionem earum in detrimentum Reipublicæ etiam ſpiritualis. p.129.n.15.& ſeqq.

Retentio ſi negaretur poſt peractam executionem litterarum in damnum Reipublicæ magnæ fraudes oriretur. p.131. num. 25. & ſeqq.

Retentionis Recurſu vti directè nequit regulariter poſt per actam executionem, & poſſeſſionis apprehenſionem vigore litterarum. ibid. n.32.& ſeqq.

Retentionis Regalia certis finibus concluditur, & inuenta ad finem impediendi executionem faciendam vltra progredi non poteſt. ibid. n.34 & ſeqq.

Retentionis remedium eſt limitatum ad confines impediendi executionem, & ad hunc finem inuentum dumtaxat, vltra quos ceſſat poteſtas. p.157.n.77.& ſeqq.

Retentionis litterarum remedium, & querela violentiæ ob non delatam appellationem ab executore earum emiſſam variis modis concurrere ſimul aſſolent, in Senatu. p.159. n.1.& ſeqq.

Retentionis violentiæ ob non delatam appellationem querelæ an in finibus, & effectibus ſint contrariæ? ibid.n.3

Retentionis remedio, & querela violentiæ ob non delatam appellationem poteſt vna pars conditionaliter ſimul vti ante peractam executionem litterarum. p.160.n.9.& ſeqq.& num.13

Retentionis remedium altius requirit examen querela violentiæ, cum hæc ex actorum inſpectione terminetur. ibid.n.14

Retentionis remedio, & querela violentiæ ſimul intentatis ab vtraque parte, quale ſuſpendendum. p.161.n.18.& ſeqq.

Retentionem litterarum petenti ex vna cauſa, & ſucumbenti non obeſt res iudicata, quominus iterum ex alia ſeparata & diuerſa retentionem intentet, prout in facti contingentia obtinuit Author in Conſilio Supremo. p.167.n.24.& ſeqq.

Retentionis recurſu pendente concordia inita inter colliригantes abſque Fiſcalis interuentu, an ipſum faciat ceſſare recurſum quoad omnes. pag.170. à nu.1.& ſeqq.

Retentionis omnes caſus vnica tantùm ratione & fundamento nituntur præiudicio, ſcilicet publicæ vtilitatis. p.171. num.13.& ſeqq.

Retentionis litterarum remedio, cum fuerit principaliter in fauorem publicum inductum, & ſecundario in fauorem vaſſallorum, renunciari nequit. ibid. n.20.& ſeqq.

Retentionis recurſus non ceſſat regulariter ex concordia inita inter collitigantes deficiente conſenſu Fiſcalis Regis, cui protectio principaliter intereſt. p.174.n.53

Retentio litterarum prouenit à iure naturali cuilibet permittente licitam defenſionem. p.175.n.56

Retentioni Bullarum vbi abſolutè, & immediatè vrget vtilitas publica abſque particularia participatione, renuntiari nequit ſine Fiſcalis interuentu, qui tunc recurſu proſequi valet. ibid.n.57.

Retentio, in caſibus quæ locum habet cauſatiuè ſub aliquo ſuppoſito (nempe ex defectu conſenſus eius, cui principale negotium tangit) ceſſat quandocumque accedat conſenſus eius, ibid. n.58

Vt in derogatione iuris patronatus. ibid. n.59. & ſeqq.

Et in aliis exemplis. ibid.n. ſeqq.

Retentio Bullarum ceſſat, vt ceſſante cauſa, qua fundatur, ibidem. Menchaca declaratur. n.65.& ſeqq.

In retentione Bullarum principaliter vrget vtilitas, & intereſſe Regis, cuius eſt Regalia. p.176.n.67

In retentionis cognitione duo tempora conſiderantur, ante decretum Senatus, & poſt illud executum, in primo principale eſt Regis intereſſe tollere violentiam, in ſecundo partis adſtrictæ ad ſupplicationis proſequutionem coram Papa. ibid. n.68.& ſeqq.

Retentionis litterarum caſus omnes dupliciter per viam violentiæ ad Tribunalia deferuntur, aut directè petendo retentionem earum, aut decretum violentiæ, vt executor deferat appellationi à grauamine illato, emiſſæ. p.184 n.54.& ſeqq.

Retentionis litterarum remedium ſui natura eſt præſeruatiuum futuri damni, & periculi minati. p.190.n.2.& ſeqq.

Retentionis remedium fuit inuentum ad defenſionem, quæ magis conſiſtit in iniuriis inferendis, quàm in illatis iam. ib.n.9.& ſeqq.

In retentionis cognitione nihil concurrit ſpirituale exactæ indagationis impeditiuum, nec reſpectu principij, nec reſpectu finis. pag.191. num.13

Retentionis Bullarum finis eſt violentiæ obuiare, quia publica turbatur quies. ib.n.24.& ſeqq.

Retentionis cognitio non adhibetur alio fine, quam tollendi violentiam, non ad diſcernendum ſuper iure ex litteris orto. p.193.n.27.& 29.& ſeqq.

Agitur tantùm de quodam damno Reipublicæ extero non contento intrinſecè in litteris, nec cadente in intentione concedentis orto ab importunitate impetrantis. ibid.n.28

Retentionis examen (cum nihil ſpiritualitatis habeat, ſed meri facti temporalis incidentis in cauſa principali violentiæ pertinentis defenſioni, & cognitioni Principis) exactè poteſt in Senatu tractari. p.194.n.30.& à n.42

De praxi Senatus circa executorem exequentem litteras, quarum petitur retentio, cum quibus aufugit, quemadmodum conſulat oppreſſo per ſequeſtrationem, & compulſionem, vt impetrans illas afferat, & abſolutionem à cenſuris intra terminum. p.197.n.88

Retinendæ an ſint in Senatu monitoriales, & aliæ litteræ expeditæ ſuper iure nouo con-

tento in priori inſtantia, ſed nouiter deducto in Rota? p.155. n.1. cum ſeqq.

Litteræ expeditæ per Iudicem appellationis ſuper articulo ſeparato à cauſa principali (quæ ad ipſum dumtaxat fuit deuoluta) retinentur in Senatu, facta articuli remiſſione Ordinario. p.156. n.17

Retinet Senatus litteras expeditas ſuper nouo articulo ſeparato nouiter deducto coram Iudice appellationis cum eius cognitio Ordinario inferiori pertineat. p.157. n.29. & ſequentibus.

Retinendæ ſunt in Senatu monitoriales expeditæ in Rota ſuper reconuentione nouiter illic facta, ad quam tantùm conuentionis cauſa fuit deuoluta per appellationem. p.258. n. 1. & ſeqq. & p.259. n.8. & ſeqq.

Retinetur in Senatu commiſſio non ſubſcripta contra exemptum, impetrata in tangentibus adminiſtrationem non exemptam remiſſa cauſa Ordinario. p.313. n.12

Retinetur in Senatu commiſſio in prima inſtantia ſuper iuriſdictione prætenſa per Prælatos inferiores Epiſcopo cui cauſæ cognitio remittitur. p.318. n.9. & ſeqq.

Retinentur in Senatu executoriales obtentæ ablata indebitè prima inſtantia Ordinarij abſque eius ſimultaneo conſenſu illi remiſſa cauſa denuo cognoſcēda. p.347. n.43. & ſeqq.

Retinendæ litteræ in Senatu quamuis pars coram Delegato comparuit in prima inſtantia, ſuas exceptiones allegando, & monitorio reſpondendo. p.353. n.77. & 78

Retinenda an ſit commiſſio ob recuſationem Ordinarij impetrata, poſtmodum re integra recedentis, vel decedentis, itavt cauſa remittatur in Senatu eiuſdem Ordinarij ſucceſſori. p.358. n.1. cum ſeqq.

Retinetur in Senatu commiſſio impetrata ob recuſationem Ordinarij ex huius mutatione, re integra (nempe ante iuriſdictionem in Delegato radicatam) remiſſa cauſæ cognitione ſucceſſori Ordinarij recuſati. p.359. n.12. cum ſeqq.

Retinentur in Senato executoriales obtentæ in Rota pendente apud eum examine, an monitoriales inde emanatæ percutiant primam inſtantiam Ordinarij. n.17. cum ſeqq.

Retentio Bullarum reuerenter, & debito modo facta permittitur Regi ex Bulla Cœnæ. ibid. n.20

Retinentur in Senatu executoriales obtentæ in Rota contra recurrentem, pendente recurſu ſuper monitorialibus percutientibus primam inſtantiam, vt cauſa noniter coram Ordinario cognoſcatur. p.350. n.63. & ſeqq.

Retinetur in Senatu commiſſio non ſubſcripta impetrata in cauſis exemptorum in quibus à iure datur cognitio Ordinario, eidem cauſa remiſſa in prima inſtantia. p.383. num.49. & 50

In caſibus à lege vel Principe Ordinario commiſſis, in quibus non alteratur ordinaria poteſtas: commiſſio non ſubſcripta alteri impetrata retinetur in Senatu, cauſa remiſſa Ordinario. p.382. n.30

Secus in caſibus qui denuo Ordinario committuntur cum clauſula demonſtrante auocationem qui de iure communi ſibi non competebant. ibid. n.31

Retinet Senatus commiſſiones meræ iuſtitiæ non ſubſcriptas manu Sanctiſſim. cauſæ cognitione ſimpliciter Ordinario remiſſa. p.386. num.4

Secus quæ ſunt in executionem gratiæ expeditæ, quas omnes indiſtinctè tradi parti, vt coram Ordinario eis vtatur. ibid. à n.3. & ſeqq.

Retinentur in Senatu indiſtinctè litteræ monitoriales non ſubſcriptæ, quibus gratia inſerta venit, remiſſa ſimpliciter cauſa Ordinario. p.392. n.66. cum ſeqq.

Retinet Senatus litteras declaratorias, aliaſvè quaſlibet ab Auditore Cameræ expeditas contra obligatum Romæ, aut extra eam degentem in partibus, & cauſa remittitur Ordinario. p.402. n.53. & ſeqq.

Vbi ad idem obſeruatio Gabrielis Pereiræ refertur. ibid. n.54

Retinet Senatus litteras declaratorias expeditas ab Auditore Cameræ contra laicum Romæ obligatum in forma Cameræ, & ſubmiſſum eius iuriſdictioni, cauſam remittens Iudici competenti, & declarans vim facere. p. 403. n.59. & ſeqq.

Retinentur in Senatu litteræ meræ iuſtitiæ percutientes primam Ordinarij inſtantiam. p.407. n.23. & ſeqq.

Retinet Senatus inhibitiones Rotales expeditas contra formam inuiolabilem Concilij Trident. ne illis reproductis in Rota procedatur contra recurrentem per iudicium contradictarum. n.10. & ſeqq.

Retinetur in Senatu inhibitio Rotalis, qua cogitur pauper in cauſa matrimoniali extra ſuam Prouinciam litigare iuxta Tridentin. decretum. p.448. n.17 & ſeqq. & p.449. n.19. & ſeqq.

Retentionis potior cauſa legitima iudicatur detractio, diminutio, authoritas, maioritæ, & Regalia Regis. p.450. n.41. & ſeqq.

Retentione omiſſa in prædicto caſu decreta Senatus manerent illuſoria, & oppreſſus ſub fide publica deceptus. ibid. n.44.

Retentio datur inhibitionis Rotalis expedita ſuper appellatione à re iudicata, aut tribus conformibus. p.452. n.62

Retentionem in Senatu non euitat inhibitio Rotalis contra rem iudicatam emanata. p.453. n.75. & ſeqq.

Retentio litterarum principaliter nititur præiudicio publico vitando. ibid. n.76

Retentionem litterarum ob difficilem aditum ad Sedem Apoſt. & longam diſtantiam omnes ferè Doctores iuſtificant. p.14. n.2

Retentionis litterarum Apoſt. Regalia omnes totius Orbis Chriſtiani Principes vtuntur. ibid. n.3

Retentionem litterarum, adeò iuſtam reddit longinquitas Regnorum, & difficilis aditus, vt etiam Doctores qui eam impugnant legitimam rationem eſſe expreſsè fateantur. p.25. num.12

Ex notiſſima difficultate aditus ad Sedem Apoſt. ob tam longam, & remotam diſtantiam, & iter non tutum, ſed plenum maris, & terræ periculis inſtitis legitimi recurſus ad Regem pro interim retinendis litteris Apoſtolic. probabiliter, & ſecurè deducitur. p.28. num.53

In retentione Bullarum, de qua in Hiſpanis verſatur

Digitized by Google

verſatur vrgens neceſſitas, minans, aut imminens periculum in mora, difficilis aditus ad Papam ob extremitatem locorum. p.29.n.65

Retentionem litterarum in Hiſpania iuſtificat tollerantia Pontificum, eò quod in euidens vtilitatis regimen vergit. p. 54. num. 177. & ſeqq.

Animus aprobatiuus recurſus pro retinendis litteris colligitur ex Bulla Cœnæ, qua expreſsè permittitur. p.57.n.200

Recurſum pro retentione litterarum numquam impugnauit Rota. ibid. n.202. & 203

Vt inde Regium decretum retentionis ſuum conſequatur effectum impeditum per executionem litterarum iam peractam. p.152.n.34

Litteræ Apoſt. ſi virtute decreti retentionis retinentur in Senatu, quomodo relaxandæ, vt ſuperſtes acceptet commiſſionem. p. 153. numer.52

Litteræ Apoſtol. mittendæ ſunt ad ſuperſtitem ad acceptandam commiſſionem, etiam ſtante decreto Regio retentionis earumdem. ibid. num.55

Et mittuntur tradendæ tabellioni cum omni cautela, & ſecuritate, vt facta intimatione ſuperſtiti, & repoſitione, redeant ad Senatum. ibid. num.56

Et redeundæ ſunt in Senatum, vel virtute prioris prouiſionis Regiæ, vel etiam noui decreti. ibid. n 57

Virtute litterarum iam per Senatum retentarum nihil ab impetrante fiendùm, quin ſubiiciat retentionis decreto. ibid.n.58

Remiſſio litterarum Ordinario facienda cum Regio decreto ordinante eas retinendas in Senatu, quomodo compatiatur.p.154.num 65.& ſeqq.

Remiſſio litterarum Ordinario ad finem reponendi dumtaxat, breui duratura non impedit, nec tollit effectum decreti retentionis, ſed pauliſper ſuſpendit. ibid.n.66

Litteræ remiſſæ Ordinario ad effectum reponendi, ſtante retentionis decreto ſemper huic ſunt affectæ, quocumque vadant. ibid n.72

Inter decreta retinendi litteras, & remiſſiones ad Ordinarium ad finem reponendi, nulla repugnantia reperitur, niſi in ſonitu verborum, cum in fine, & effectu conueniant. p. 155. num.76

Retentio litterarum fit, ne procedatur ad earum executionem, at remiſſio earum ad Ordinarium, ad iam factam deſtruendam, & reponendam. ibid.n 77

Ordinarius, cui litteræ retentæ in Senatu remittuntur ad finem reponendi mortuo executore; reponere tenetur, tam ad petitionem partis, quàm ad ſolius decreti violentiæ intimationem. ibid.n.85.& ſeqq.

Litteræ in derogationem iuris filiorum patrimonialium retinentur in Hiſpania, ſicuti in derogationem patronatus laici. p.157.n.104

Pro retentione litterarum ad Senatum recurritur per viam violentiæ. p.461.n.2

Pro retentione litterarum recurſus tangentium S.Inquiſitionem comprehenditur in decreto Regio prohibitiuo. ibid n.3

Rex Catholicus de iure, & vſu recepto, munito indultis Apoſtol. retinet, & examinat litteras infringentes ius, & priuilegia S. Inquiſitionis. p 465.n.26.& ſeqq.

Simancas refertur aſſerens Regem per ſe retinere litteras Apoſtolic. in præiudicium Sanct. Inquiſitionis, ex vi defenſionis naturalis.p.466. num 38.

Retentionis Regalia ſemper Rex vtitur pro tuendis indultis Sanct. Inquiſitionis, vt ex pluribus exemplaribus hìc inſertis oſtenditur. ibid. n.39. & ſeqq.

Ex Regiis pracmaticis colligitur, quondam retentionem litterarum tangentium S. Inquiſitionem pertinere ad Senatum Regium. p.467. num.42

Poſtea tamen dimanauit decretum prohibitiuum. ibid n.43

Decretum autem prohibitiuum, & abdicatiuum harum cauſarum poſtmodum emanauit, anno 1553. ibid.n.45.

Rex Catholicus examinat, & retinet litteras in derogationem priuilegiorum S. Inquiſitionis, non ſolùm ex vi ſuæ Regaliæ generalis, verùm ex indultis Apoſtol. ius ei attribuentibus, vt ſine ſuo conſenſu nullæ huius generis expediantur, aut executioni dentur.p. 470. n 54

Rex Catholicus examinat, & retinet litteras impetratas contra indulta S. Inquiſitionis, & eius primam, & vlteriorem inſtantiam.p.477. num 113

Conſenſus Regis vbi requiritur litteræ ſine illo impetratæ in Senatu retinentur. ibidem n. 117

Surreptio litterarum influens in damnum publicum Regis, aut Regni, aut Reipublicæ, & Eccleſiaſticæ regiminis legitima cauſa eſt ad retentionem earum. ibid num.123

Reuerentia, Vide *Senatus*, *Rex*.

Reuerentia Regis Catholici erga Sedem Apoſt. præ cæteris floret, infertúrque ex ſummo affectu, quo in ſuis Regnis fecit obſeruare Concilium Trid. p.205. n.42.& ſeqq.

Reuerſus.

Breui reuerſus receſſiſſe non videtur. p.154. numer.68

Nec abeſſe dicitur ſtatim reuerſurus. ibidem num.68

Reuocabile, *Irreuocabile*.

Reuocabile ad nutum connexum cum irreuocabili, efficitur irreuocabile. p.471. n.66

Vbi de mandato procuratoris dato in contractu irreuocabili. ibid.

Iuriſdictio irreuocabilis ſui natura ſi cohæret iuri irreuocabili, efficitur irreuocabilis. ibidem num.69

Rex, *Regnans*, Vide *Princeps*. *Senatus*, *Retentio*.

Reges Deus creauit, vt protegant vi oppreſſos à violentiis. p.7.n.20

Saul conſtitutus fuit Rex à Deo ad protectionem populi. ibid.n.21

Reges in temporalibus dicuntur Vicarij Dei eius vicem, & locum tenentes, ibidem numer. 23

Reges in temporalibus Dei imaginem habent, & ideò veraces eſſe debent. ibid n.24

Rex eſt Vicarius Dei non ad oſtentationem, ſed ad protectionem ſubditorum. ibid.n.25

Et ſicut à Deo habent delegatam poteſtatem Deum debent imitari. ibid.26

Regia poteſtas non ſolùm ad mundi regimen, verùm præcipuè ad Eccleſiæ præſidium fuit collata. p.8.n.31

Rex ad reſtaurationem, & reædificationem templorum poteſt redditus Eccleſiæ ſequeſtrare exemplo Regis Ioas. ibid.n.32

Ad Reges Chriſtianos pertinet, vt temporibus ſuis, pacatam habeant ſuam Matrem Eccleſiam, ibid num.33. & 34

Reges ſeruiunt Deo, ſi in Regno ſuo bona iubeant, & mala prohibeant, quæ ad Religionem Diuinam pertinent. pag. 9. numer. 35. & 36

Reges quomodo ſeruient Deo, ſi ea quæ contra ipſum fiunt, Religioſa ſeueritate non plectantur. ibid.n.38.

Regi datur tributum pro præbenda protectione, ibid. num.41

Regis manus murus eſt Eccleſiæ. p.10 n.61

Rex vocatur protector Eccleſiæ. ibid.n.64

Rex multum poteſt circa reformationem ſtatus Eccleſiaſtici. ibid.n 66

Regni cor, vt eſt Rex, vigilat dormiente Regno. p.11.n.73

Reges exemplo apum, & gruum dantur ad regimen & protectionem oppreſſorum. ibidem num.74

Regnum non tam ad Regis, quàm ad vaſſallorum vtilitatem eſt introductum. ibid n.76

Rex non eſt conſtitutus Dominus rerum particularium, ſed earum creatus protector. ibid. num.77

Reges electi ſunt, vt terrore ſuos populos à malis coërceant, & vaſſallos in fide, & æquitate defendant. ibid.num.79

Et vt vim hoſtium propulſent. ibid.

Regnantis eſt laus, ſi ab omnibus pax ametur, & tota Reſpublica morum honeſtate veſtiatur. p.12.n 82

Regi præcipua eſt Reipublicæ ſalus & vaſſallorum tranquillitas. ibid.n.85

Regibus nihil magis ſtudioſum, quam Sacerdotum honeſtas. ibid.86

Regnantis eſt gloria ſubditorum otioſa tranquillitas. ibid.n 90

Regis honor in pace ſubditorum conſiſtit. ibid. num.91

Reges creandi finis, & obiectum eſt tuitio Regni, & vaſſallorum. ibid.num.93

Regibus Hiſpaniarum pietate præexcellentioribus magis conuenit vi oppreſſorum protectio. p 13. n.101

Regis Maieſtati nihil conuenientius, quàm Eccleſiæ inſtituta, ritus, & Sacerdotalia iura tueri. p.14 n 114

Regi ius competens ex priuilegio aut conſuetudine in Eccleſiis eſt Regalia ipſius. ibidem num 116

Regis maioria eſt, cuſtodire, & tueri bona Eccleſiæ Cathedralis mortuo Prælato, tradenda nouiter electo, refertur conſuetudo Hiſpaniæ. p 15.n.117.

Quæ maioria Regalia Regis dicitur. ibidem numer.118

Regi plura ſpecialia reſeruantur in præmium ſummi laboris, ad publicæ vtilitatis commoda. p.16.n.128

Rex ſuper protectione vti Regalia cognoſcit inter Eccleſiaſticos. ibidem num. 132. cum ſeqq.

Regis fotum ſequitur Eccleſiaſticus ratione Regalium, quæ ab eo tenet, p.17 n 136. & ſeqq. vbi de variis exemplis & doctrinis.

Rex ad præſtandam defenſionem quamuis egeat cognitione, non tamen iuriſdictione. p.18. num.152

Rex ſumma cum reuerentia retinet litteras Apoſtol. vbi vrget neceſſitas publica damnum irreparabile populo, vel ſcandalum aliquod, donec Pontifex informatus quid cenſerit reſcribat. ibid.n.161.& ſeqq.

Rex Chriſtianus omnino repellere tenetur violentiam, & iniuriam factam Prædicatoribus miſſis in terras infidelium ad prædicandum verbum Dei. p.19.n.164.

Vbi etiam quod tenetur defendere vaſſallos tyranni Principis, & infidelis impedientis eos recipere Euangelium, & audire verbum Dei, ibid.n.165.& 166

Et hæc debellatio & defenſio non tendit ad compellendum, vt recipiatur fides, ſed ad protectionem Innocentium tam concionatorum, quàm volentium illam recipere. ibid.n.167

Rex infidelis impediens ſuos vaſſallos audire verbum Dei vim illis & iniuriam facit, per Chriſtianos Principes propulſandam p.20. n.169. & 170. & ſeqq.

Reges ad virtutem fortitudinis tenentur obuiando violentiis. p.21.n.192

Rex in retentione Bullarum non intendit Iudicium Eccleſiaſticum vſurpare, ſed ad ædificationem Reipublicæ ſtatum Eccleſiaſticum promouere. p.32.n.7

Rex Catholicus in Regno Siciliæ habet Monarchiam in temporalibus & ſpiritualibus. p. 37. num 46. & ſeqq.

Regi de iure permittitur tollere violentiam inferendam ex litteris Apoſtol. impetratis per executionis ſuſpenſionem. p.43.n.87

Non Regi ſed parti cuius intereſt, incumbit in priuatis negotiis proſequi coram Sanctiſſimo ſupplicationem. ibid.n.88

Rex Catholicus omni reuerentia, & conatu pro ipſius ſumma Religione decreta Pontificia colit & exequi conatur. p 611.n.2

Rex ſuum præſtat auxilium, vt exequantur litteræ Apoſtol. mediocriter tollerabiles, & ſub grauiſſimis pœnis ſuos idem exhortatur. p.61. num 5

Rex etiam inter Religioſos componit, & cognoſcit extraiudicialiter, & œconomica poteſtate, vbi timetur ſcandalum. p. 82. num. 47. & 48

Regis & Regni damnum ad inuicem compatiuntur. p.85.n 1.& ſeqq.

Rex eſt cor, & anima Reipublicæ. ibid.n.2

Rex eſt caput & anima Reipublicæ, & ipſa eius corpus. ibid n.3.& ſeqq.

Regem cuſtodiri à malis, nihil prodeſt, ſi & Regnum non cuſtodiatur. ibid.n.4

Regem diuitiis & auro abundare nihil prodeſt ſi populus ſit tributis laceſſitus. p. 87. numero 19

Quod exemplo ſtatuæ Nabucodonoſoris contritæ comprobatur. ibid.

Ne pax publica turbetur, & commune bonum detrimentum patiatur, valet Rex inter Eccleſiaſticos authoritatem œconomicam interponere. p.88.n.28 & ſeqq.

Regi nihil noxius, quàm ſemel amittere maioriam ſuam. ibid.

Rex ex cauſa publicæ vtilitatis ſuperueniente poteſt reuocare, aut modificare donationem,

priuile

Digitized by Google

priuilegium, aut contractum à ſe factum, quando grauiter Coronam lædunt. pag. 103. n.35. & ſeqq.

Nec Regi nec Papæ in illicitis obtemperandum. ibid.n.39.& ſeqq.

Rex vti protector Reipublicæ generalem poteſtatem habet tuendi vi oppreſſos quoſlibet, quæ non circumſcribitur caſibus expreſſis, ſi in cæteris militat rationis identitas. p. 121. n.54. & p.121.n.49. & ſeqq.

Rex Regalia protectionis vtens in aliquibus caſibus, non impeditur ea etiam vti in aliis ſub iure vniuerſali comprehenſis. p.124. n.71. & ſeqq. & à n.66

Rex ſemper vſus fuit ſua Regalia vniuerſaliter in cunctis caſibus in quibus vi oppreſſos ſuum auxilium impetrauit. ibidem num. 72. & ſeqq.

Regis præcipuum eſt intereſſe, Rempublicam tueri. p.270. n.9. & ſeqq.

Rex eſt caput Reipublicæ, à quo dependet omnis poteſtas. ibid. n.10

Et eius gerit imaginem, cuius loco fuit ſubrogatus. ibid. n.11

Regis principaliter pertinet vim tollere, vrgens Iudicem ad reponendum, & deferendum appellationi, oppreſſo tamen illam proſequi coram ſuperiore. p.176. n.70

Rex iure ſuæ Regaliæ diuiſit Prouincias inter Cancellarias, vt quælibet agnoſcat de quibus violentiis Iudicum Eccleſiaſticorum cognoſcere valet. p.181. n.18. & ſeqq.

Rex plenitudinem habet poteſtatis, qua nemo vti poteſt abſque eius authoritate. pag. 182. num.29

Rex ſuæ Regaliæ virtute poteſt ad libitum genus aliquot cauſarum & perſonarum ab vno eximere Tribunali, & alteri dare. ibid. n.30

Rex poteſt poteſtatem vni conceſſam moderari, & prohibere ne de aliquo genere cauſarum in aliquo Tribunali cognoſcatur. ibidem num.31

Rex Catholicus maximo certat conatu de protectione, executione, & obſeruatione Concilij Tridentini, vt ex ſuis legibus patet relatis. p.203. n.28. & 29

Rex vigore protectionis Concil. Trident. commendatæ poteſt leges concedere in Concil. confirmationem, & eius obſeruationis incitatiuas. ibid. n.31

Rex vigore protectionis commendatæ poteſt Prælatis mandare, vt decreta Concilij inuiolabiliter obſeruent, ibid. n.32

Rex Franciæ vigore protectionis Concilij Baſilienſis ſibi commendatæ cognoſcit de Prælatis illud contrauenientibus. p.204. n.33

Regis Catholici reuerentia erga Sedem Apoſt. præ cæteris floret,& infertur ex ſummo affectu, quo in ſuis ditionibus fecit obſeruare Concil. Trid. p.205. n.51. & ſeqq.

Rex Catholicus acerrimus Trid. protector non patitur litteras contra formam inſeparabilem à perſona Papæ expeditas in prima inſtantia exequi, ſed vel retinet, vel tradit parti vt illis coram Ordinario vtatur, iuxta diſtinctionem de qua. p.243. n.42. & 43

Rex Catholicus vti Concil.protector poteſt obuiare ſtylo peſtifero ingentia damna includenti, ne inhibitiones temporales caprioſè operentur perpetuò, cum contra Trid. expreſſè ſit inductus. p.253. n.30.

Rex Catholicus vigore protectionis Concilij ſibi commendatæ poteſt mandare Prælatis, vt obſeruent decreta Trid. ibid. n.31

Rege obuiante ſtylo inhibitionis caprioſè laqueus vi oppreſſorum contritus dicitur, & ipſi per protectorem liberati. ibid. n.32

Rex ſimul & Dux in Ducatu conſideratur. qualitas ducis. p.315.n.35

A Rege iudicante vti Duce appellatur ad Superiorem Ducis, omiſſa Regia qualitate. ibid. num.36

Regi iure naturali pertinet ſuorum ſubditorum vi oppreſſorum protectio. p.346. n.18

Ac etiam Concil. Trid. protectio ex Bullis Pontificalibus. ibid. n.19. & ſeqq.

Ad Regem confugiens nec dicitur contumax, ſicuti nec fugitiuus. p.347.n.28

Nec ob id debet moleſtari. ib d.n.29

Regis authoritate nemo decipi debet, nec calumnia ex ea capi valet. pag. 349. num. 49. & 50

Regis authoritas contemnitur, recurſúſque illuſorius redditur, atque fraudibus via aperitur, ſi recurſu pendente ſuper monitorialibus percutientibus primam inſtantiam, principalis cauſa proſequeretur in Rota contra recurrentem indefenſum. ibid. n.54. & ſeqq.

Rex Catholicus idem quod Imperator rectè cantare poteſt, quod in ſuis Regnis nihil timeri poteſt. p.370. n.28

Rex vti protector ſuorum vaſſallorum pati non debet vt extrahantur à ſuo Regno, quod ſi de facto extrahantur per retentionem ſuccurrit oppreſſis. p.450. n.40

Rex excuſatur à reſtitutione Regni, etſi iniuſte retinens ſi inde damnum magnum ſuo ſtatui oriatur. p.95.n.51

Regi Catholico præ omnibus Principibus ratio ſuper additur difficilis aditus ad Sedem Apoſtolic.ad iuſtitiam retentionis litterarum, cum Hiſpaniarum Regna in vltimis Europæ, & Orbis finibus ſita ſint. pag. 24. num. 4. & ſeqq.

Ob longam diſtantiam, & iminens periculum in mora poſſe Regem Prælatos inobedientes à Regno expellere agnouit Diana. p.26. n.22. & 23

Regis immediata perſona, an comprehendatur in ſuo decreto prohibitiuo cauſarum tangentium S. Inquiſitionem, & an poſſit quaſlibet litteras Apoſtolic. huius generis retinere iuſta exiſtente cauſa. p.464.n.17.& ſeqq.

Rex Catholicus de iure, & vſo recepto, munito indultis Apoſt. retinet, & examinat litteras infringentes iura, & priuilegia S. Inquiſitionis. p.465. & n.26.& ſeqq.

Simanchas refertur aſſerens Regem poſſe retinere litteras Apoſtol. in præiudicium S. Inquiſitionis,ex vi defenſionis naturalis.p.466. num.38

A Rege tanquam à fonte defluit poteſtas, & iuriſdictio omnis, & ad eum refluit, & reuertitur. p.465. n.31

Rex non tam amplam poteſtatem aliis confert quam ſibi maiorem non reſeruet. Ibidem num.32

Ex qua prouenit ſua Regalia abdicationis,& diminutionis exercitij à ſuis Magiſtratibus. ibid. n.33. & 34

Rex Hiſpan. vbi abſolutè nominat ſuum Conſilium ſine alia demonſtratiua, de Conſilio Iuſtitiæ intelligit ad differentiam aliorum Conſiliorum, de quibus non loquitur ſine ſpeciali demonſtratione cuiuſlibet. pag. 467. num.44

Rex Catholicus aſſerit ſe eſſe non ſolùm protectorem S.Inquiſitionis Hiſpan.ſed patronum. p.469. n.32

Rex Catholicus examinat, & retinet litteras in derogationem priuilegiorum S.Inquiſitionis, non ſolùm ex vi ſuæ Regaliæ generalis, verùm ex indultis Apoſtol. ius ei attribuentibus, vt ſine ſuo conſenſu nullæ huius generis à Romana Curia expediantur, aut executioni dentur. p.470. n.54

Rex Catholicus vti protector Concilij Tridentini in cap. cauſæ omnes, an poterit examinare litteras Apoſtol. in derogationem primæ inſtantiæ Sanct. Inquiſitionis. ibid. n.55. & ſeqq.

Regi Catholico ex Bullis Apoſtol. datur priuilegium vt ſine ſuo conſenſu expreſſo nec impetrentur, nec exequantur vti ſurreptitiæ litteræ in derogationem Sanct. Inquiſitionis Hiſpaniæ. p.477. n.114

Rex Catholicus examinat, & retinet litteras impetratas contra indulta S. Inquiſitionis, & eius primam & vlteriorem inſtantiam. ibid. num.113

Rex Catholicus fatetur ſe patronum, & protectorem Inquiſitionis Hiſpanæ eſſe. ibidem num.118

Regi aſſerenti de timore ſcandali ſtandum erit. p.478. n.135

Ob ſcandalum vitandum, & nouitatem litteræ Apoſtol. retinentur in Senatu. ibid.

Reges Catholici ſemper occurrunt executioni litterarum in præiudicium S. Inquiſitionis, illáſque retinet. ibid. n.136

Exemplaria quàm plurima ad idem recitantur. p.479. n.137. vſque ad numerum 143.

Roma, Curia Romana. Vide *Curia.*

Roma, cum ſita ſit in medio Regnorum Chriſtianorum Europæ, per neceſſe, longè diſtat ab Hiſpania ſita in eius extremitate. p.87. n.45

Rota. Vide *Deciſio*, *Inhibitio*, *Stylus*, *Auditor.*

Rota procedens contra recurrentem indefenſum, & legitimè impeditum ob recurſum pendentem in Senatu, vim vi addit, & multiplicat afflictiones oppreſſo. pag. 352. numer.90

Et hunc Rotæ rigorem ægrè fert Senatus. p.346. n.17. cum ſeqq.

S

Sacra, Sacrum, Sacerdos.

SAcræ Scripturæ plures authoritates recenſentur concludentes infelicitatem vi oppreſſi carentis protectore. pag. 6. num. 5. & ſeqq.

Sacræ ſcripturæ plura teſtimonia habentur miſerabiles ſemper à potentioribus vexari. p.13. num.94.

Sacerdotum honeſtate nihil Regibus magis ſtudioſum. p.13. n.86

Maieſtati Regis nihil conuenientius, quam Eccleſiæ inſtituta, ritus, & Sacerdotalia iura tueri. p.17. n.144

Myſtica Sacra, & Eccleſiaſticam diſciplinam tueri, Regium ius eſt. p.15. n.119

Pluribus Sacræ Scripturæ locis legimus Abraham, Iob, & Moyſem replicare & argumentari Deo. p.69. n.14

Salus. Vide *Reſpublica*, *Populus*, *Princeps*, *Violentia.*

Salus corporis in bene compoſito more ac eius adminiſtratione decora conſiſtit. p.86. n.10

Salus Reipublicæ nulli magis conuenit, quam Principi. ibid. n.12

Salus populi ſuprema lex eſto. p.87. n.21

Salubriter pro vtilitate hominum inuenta non ſunt contra eorum commoda ſumenda. p.349. num.47

Maieſtas Imperij publicæ ſalutis eſt tutela. p.87. num.25

Saluus conductus. Vide *Securitas.*

Scandalum, Scandalizare.

Scandala & violentias abhorret Deus. pag. 18. num.18

Ob vitandum ſcandalum tenet ſtatutum Florentinum, ne litteræ Apoſtolic. exequantur, niſi prius obtenta licentia à Senatu. p. 33. n. 12. & 13

Edicta hæc ad euitanda ſcandala ordinata valent. ibid. n.14

Statutum ne alienigena obtineat in Regno beneficium pro bono publico & vitando ſcandalo valet. ibid. n. 15. & p. 103. n. 31. cum ſeqq. & p.104. n.41

In reſcripto Principis habente clauſulam non obſtante ſcandalo ſuperſedendum erit nihilominus ad effectum reſcribendi. p. 72. n. 36. & ſeqq.

Scandalum continens reſcriptum contra Rempublicam non exequendum, adeò vt nec ſecundæ iuſſioni obtemperetur. ibidem num.37

De timore ſcandali & inconuenientiis litterarum Principi aſſerenti ſtatur. p.75. n.65

Scandala abſcindi, Chriſtus in Euangelio iubet p.78. n.1

Scandali cauſæ vti eminentioris ſpecialiter meminit ius ad litterarum ſuſpenſionem. ibid. num.3

Cum ſcandalo nihil agendum. ibidem numer.4

Pro ſcandali ſuſpicione auferenda ſatagendum eſt. ibid. n.5

Pro ſcandalo vitando Dei protectionem inuocat Propheta. ibid. n.7

Scandalum vbi imminet in executione litterarum Apoſtol. ſuperſedendum eſt. ibidem num.8

Ob ſcandalum vitandum retentio Bullarum iuſtificatur. ibid. n.9

Cum ſcandalo etiam Papæ non obediendum, vbi rectitudo rationis dictat potius expedire non obtemperandum, quam vt ſcandalum naſcatur. p.79. n.10

Scandalum nouum, quando oritur ex mandati Principis obſeruantia omittenda erit. ibidem num.11

Scandalum vel abſurditas aliudvè Inconueniens ſi oriatur ex mandato Principis officialis

cialis excuſatur non obtemperans. ibidem num.12
Scandalum ſi imminet vel malum, aliquod contra bonum publicum litteræ Apoſtol. non exequendæ ob maius vitandum damnum. ibid.n.13
Executio reſcripti non facienda vbi timetur de vniuerſali futuro ſcandalo. ibid.n.14
Vbi adducitur exemplare de proceſſu fulminato contra Carolum Regem Siciliæ, ob ſcandalum ſuſpenſo: cenſuræ à litteris fulminatæ contra non obtemperantes non ligant non obtemperantem ratione ſcandali vitando. ibid.n.15 & n.18
Propter ſcandalum ſuſpendi poteſt mandati executio etiam pœnalis. ibid n.16
Scandali periculum vbi vertitur, Principi non obtemperatur. ibid n.17
Nec Papæ. ibid.n.18
Papæ etiam reſcribenti cum clauſula (non obſtante ſcandalo) non obtemperatur, ſi immineat. ibid.n.19
Scandalum eſt contra finem præcepti Diuini. p.70 n.20
Scandalum ſubditorum præcauere debent Prælati. ibid.n.21
Superior caret poteſtate præcipiendi aliquid exequi cum ſcandalo quia concurrunt cum præcepto Diuino. ibid n.22
Scandalum maximum oriretur in Regno ſi alienigenæ admitterentur ad beneficia, aut ob derogationem Regij patronatus. ibid.n.26
Scandala, & ſeditiones magnæ ortæ fuerunt in Hiſpania, anno 64. ob admiſſionem alienigenarum ad beneficia. ibid.n.27
Et ob eas conceſſit Paulus III. vt nullus alienigena potiretur penſionibus & beneficiis in ea. ibid.n.28
Scandalum naſcitur ex turbatione Reipublicæ. ibid.n.29
Scandalum imminens compellitur quis cedere beneficio obtento. ibid.n.30
Ob ſcandalum debet quis renuntiare electioni de ſe factæ. ibid.n.31
Ob ſcandalum poteſt Epiſcopus compelli renuntiare Epiſcopatui. ibid n.32
Ob ſcandalum quis priuatur. p.81.n.33
Ob ſcandalum transfertur quis de vna Eccleſia ad aliam. ibid.n.34
Scandali tanta eſt vis vt eius ratione multa fieri permittantur, quæ aliàs non permitterentur. ibid.n.35
Ob ſcandalum vitandum legitimè retinentur in Senatu litteræ in derogationem iuris Regij patronat. laicorum, & iuris ſtrangerij. p 81.n.36
Ob ſcandalum vitandum litteræ in derogationem Concil. Trid. retinentur in Senatu.ibid. num.37
Ob ſcandalum vitandum licita eſt lex Regni, ne alienigenæ obtineant in Regno beneficia. ibid.n.38
Propter ſcandalum, & quietem Reipublicæ poteſt etiam Clericus à Regno, aut ciuitate expelli per œconomicam Regis poteſtatem. ibid.
Breue Pij V. de iterum examinandis Religioſis confeſſoribus ob ingens ſcandalum inde ortum reformauit Gregorius XIII. ad ſupplicationem Philippi II. ibid.n 40
Scandalum ex nouitate magnum oriri aſſolet. ibid.n.41. & ſeqq.
Scandala orta inter Religiones & Gubernatorem Toletanum ob nouum examen Religioſorum Confeſſorum, ſedauit Rex vti protector ſtatus Eccleſiaſtici. p.82.n.44
Item in Epiſcopatu Cordubenſi. ibid. num.43. & ſeqq.
Scandalum vbi timetur poteſt Rex pro illo ſedando inter Eccleſiaſticos, & Religioſos procedere, & componere, non iuriſdictione, ſed œconomica poteſtate. ibid.n.47
Vbi ob ſcandalum turbatur Regis ſtatus tranquillus, Rex inter Eccleſiaſticos extraiudicialiter cognoſcit. ibid. n.48
Ob ſcandala vitanda multi ſunt caſus ſpeciales in quibus receditur à iure. pag. 83. n. 53. remiſſiuè
Scandalum naſcitur ex inobedientia legum priuilegiorum, è conuerſo verò pax. ibid. numer.54
Retentio litterarum etiam mero iure validarum locum habet, ſi ſcandalum aut damnum notabile timeatur. ibid. n.56
Scandali cauſam legitimam eſſe ad retentionem litterarum Apoſtol. plurimi affirmant DD. ibid.58
Scandalum oritur à mutatione & nouitate eorum quæ ab antiquo ſunt obſeruata, tanquam cauſa à cauſato. p.94.n. 9. & ſeqq. pag. 95. num.20
Ob ſcandalum vitandum receditur à forma data. ibid n.14
Si ex electione mero iure valida timeatur ſcandalum executio non datur. pag. 111.n.14. & ſeqq.
Ob ſcandalum vitandum poteſt Pontifex priuare aliquem ſuo beneficio data recompenſa. ibid n 15
Scandalum vbi adeſt ceſſat præſumptio iuſtæ cauſæ in principio concedente ius tertij.ibid. num.16
Scandalum, & violentia, qua fundatur retentionis cognitio contraria eſt iuri naturali ſpirituali, & oppoſita naturæ. p.192.n.25
Scandali negotium celeri eget expeditione p.273.n.44
Scandalum ſemper in Hiſpania cauſant Cedulones publicè affixi pro publicando excommunicato ob non paritionem litterarum. p.366. n.1.cum ſeqq.
Scandalum, & periculum Reipublicæ quando timetur, & Pontifex conſuli non poteſt, recurri poſſe ad Regem firmat Diana. p. 26. num.24
Tollerantia recurſus tametſi prouenerit ex vitando ſcandalo, non ideo tollerantiæ effectus eneruantur. p.57.n.206.& ſeqq.
Tollerantia Papæ pro euitando ſcandalo in iuribus pertinentibus ad S. Apoſtol. poſt completam præſcriptionem præſtat integrum ius tollerato, non antea. ibidem numer.208
Cap.nihil de præſcriptionibus,& cap.niſi eſſent de præbendis ad id interpretantur, & verus intellectus adducitur. ibid.
Tollerantia Papæ ob ſcandalum vitandum maiorem præſtat cauſam ad diſpenſandum,& magis Papam arctat. p.57.n.209
Propter pacem firmandam, & habendam vt

ceſſet

Digitized by Google

ceſſet ſcandalum, faciliot redditur Papa ad diſpenſandum in probibitis. ibid.n.210

Sequeſtrum fructuum beneficiorum apponitur, quando litteræ Apoſt. quas retineri decerni-tur iam ſunt executæ ob timorem ſcandali. p.136. num.90

Ob ſcandalum vitandum permittuntur, quæ alias non permitterentur. p.158. n.111

Inſtante neceſſitate, & deficiente remedio ad reponendam poſſeſſionem, & executionem litterarum, quæ retineri mandantur, omnino verificatur opinio Doctorum aſſerentium, ſequeſtrandos eſſe fructus beneficij per Principem ob vitanda ſcandala. p 157.n.108

Regi aſſerenti de timore ſcandali ſtandum erit. p.478. n.125

Ob ſcandalum vitandum, & nouitatem litteræ Apoſt. in Senatu retinentur. ibid.

Scientia, ſcire. Vide *Ignorantia*.
Scriptura, ſcribere in ſcriptis.

Sesipturam vbi ad probationem requirit lex pro forma, probatio per ſolos teſtes non ſufficit. p.247. n.21

Scripturam ad probationem qui caſus requirant. ibid o.23

Scriptura priuata ab aliquo ſubſcripta etiam contra inſtum negantem nullam fidem facit. p.472. n.38

Scripturam ad probationem requirit gratia Principis, quæ per teſtes non probatur. pag.388. num.19

Scriptura originalis requiritur ad probationem gratiæ præſentandam, & non ſufficit ſumptum. p.394.n. 94. &.ſeqq.

Scriptura originalis ſi fidem non facit, multò minus exemplum ex ea deductum quantumuis ſolemniter deſumptum. pag. 430. num.4. ſeqq.

Securitas, ſecurus. Vide *Rex*.

Recurrenti condemnato in Romana Curia recurſu pendente, Rex magis debet protectionem, cum ſua ſub ſecuritate, & fide publica fuit deceptus. n.59. p.349. & 60

Securitatis cognitione pendente, nihil erit innouandum quod à ſecurato poſſit nocere. p.350. n.61

Sub ſecuro Regis deceptus in priſtinum ſtatum reponendus, vt liberè ius ſuum conſequatur. ibid.n 62.& ſeqq.

Sedes Apoſt. Vide *Papa*.

Sedes Apoſtolica vt fons, & origo totius iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & ſpiritualis, concurrit cum Ordinariis, & auocat ad libitum cauſas in prima inſtantia. pag.240. numer.15

Sedis Apoſt. intereſt, multos habere immediatè ſubiectos. p.272. n 32

Sedis Apoſt. intereſt & alterius ſuperioris vt ſubditi ab alio non iudicentur. ibid n.35

Sedis Apoſt. Regalia eſt indubitabilis obedientia, & humilis reuerentia. pag.3. num.1. cum ſeqq.

Senatus, Senator. Vide *Princeps, Rex, Recurſus, Retentio, Decreta, Violentia*.

Senatus ſolus iudicat de Regaliis interdicta aliis cognitione. p.14.n.115

Senatus praxis refertur in expeditione prouiſionis, vt nouitius in tuto & libertate ponatur ad profitendum, quoties timetur violentia per importunas preces in fraudem.p.51. num.197

Senatores Regij caueant ne iniuſtè impediant litterarum Apoſtol. executionem. pag.36.numer.38

Senatus in retentione litterarum Apoſtol. non examinat negotium principale, nec determinat, ſed violentiam principaliter deductam. p.41. n.80. & 81

Senatus vbi reperit cauſam retentionis litterarum legitimam, in eodem decreto ſimul aſſolet in aliquibus cauſis iubere, vt pars (cuius intereſt) ſupplicet Sanctiſſimum. pag.41. num.83

Senatus retentione litterarum Apoſtol. nihil agit de Pontificis poteſtate, nec de viribus litterarum ſed de eius intentione dubitatur, quod licitum eſt. pag.64. num.29. & ſequentibus.

Senatus in recurſu retentionis tantùm indagat intentionem Papæ, quæ deficit exiſtente iuſta cauſa ad ſuſpendendam executionem litterarum. p.66. n.44

Senatus Regius ſemper eſt euigilantiſſimus in Reipublicæ ſalute, & cauſam retentionis non facilè, ſed humili reuerentia examinat. p.74. num 53

Ad Senatus tanti relationem Pontifex damna delet, certus aliter non moueri quàm publica poſcat ſubditorum ſalus. num.57. & ſequentibus.

De Senatus Regij authoritate, ſcientia, & prudentia, de eius fideliſſima relatione, & quanta ſit ei fides danda plurima iura ponderantur. ibid. n.59. & ſeqq.

Senatores patres Principis ſunt, quos vti patres veneratur. ibid.n.60

Senatus pars corporis Principis eſt, & in eius membris numeratur. p.75. n.61

Senatorum ſcientia eſt officium ciuilis intelligentiæ. ibid.n.62

Senatus nihil proprius, quam omni vigilantia curare de bono publico. ibid.n.63

Senatores ſunt electi tam doctrina legum, quàm experientia pollentes. ibid.n.64

Principi (quem Senatus repræſentat) aſſerenti de timore ſcandali, & inconuenientiis ſtatur, & creditur de iure. ibid.n.65

Senatus examini multum defert Papa ad Bullarum retentionem, eiúſque informationi ſuper damnis oriundis ex earum executione. p.83. n.19

Senatui ſuo committit Rex cauſarum examen ob quas petitur retentio, qui in dies euigilat in ſalutem Reipublicæ. ibid.n.63

Senatores ſcientiis & experientia experti melius agnoſcunt quod vtilitati publicæ ſit conuenientius, aut noxiuum. ibid.n 64

Senatores melius agnoſcunt mores Regni, priuilegia & conſuetudines. ibid.n.65

Senatores Regij ſciunt præterita, & de futuris æſtimant erudita. p.91. n.66

Senatores Regij vti prudentes ex præſentibus accidentibus quæ mala ventura erunt agnoſcunt, & quæ damna præcauenda. ibid. numer 67

Multa de Senatorum laude, & munere in Reipublicæ ſalute. p.92. n.70. remiſſiuè.

Senatus

Senatus in examine litteratum Apoſtol. non eget iuriſdictione, ſed extraiudiciali cognitione. p.111. n.21.& ſeqq.

Senatus an poſſit vti retentionis Regalia vltra ſex caſus à lege Regia deſcriptos. p.116.à n.1 & ſeqq.

Senatui ſupremo lege noua commendata fuit protectio Concil. Trid. p.122. n.54

Senatus ſemper vſus fuit Regalia protectionis in cunctis caſibus neceſſariis, & vrgentibus, nec dubitatur in contrarium obſeruantia. p. 124. n.72. & ſeqq.

Senatus numquam reponit per ſe ipſum executionem, quantumuis Iudex Eccleſiaſticus proteruè nolit adimplere decretum violentiæ, vim fieri. p.135. n.61. & ſeqq.

Senatui reſeruata eſt authoritas vindicandi audaciam, & inobedientiam Iudicis Eccleſiaſtici non obtemperantis. p.138. n.87

Ad Senatum ſupremum cæteráſque Cancellarias, & Audientias Regales pertinet cognitio violentiarum omnium generaliter, quas Iudici Eccleſiaſtici inferunt. p.179. n.1

Senatus, & Magiſtratus creare Regalia eſt Principi reſeruata. ibid. n.2

Senatus, & Magiſtratus creatos poteſt Princeps augere vel minuere. ibid. n.3

Etiam ad libitum ſuæ voluntatis, & ſine cauſa. ibid. n.4

Nec requiritur citatio cum pendeat totum à mera gratia Principis. ibid.n.5

Senatus pluribus rationibus motus longum adhiber examen ſuper cauſa retentionis. p.191.n.20

Senatui ad ſolam ſui inſtructionem ſufficeret extraiudicialis informatio ſine partis citatione etiam per teſtes ſumenda ad retentionem Bullarum. ibid.

Senatus diligenter examinat cauſam retentionis, auditis partibus, non vt decidat principale negotium, ſed ad explorandum violentiam de qua principaliter cognoſcit. p. 192. num.29

Senatus Supremus ſolus vtitur Decreto de conocer proceder vbi adeſt competentia inter Ordinarium tuentem ſuam primam inſtantiam, & alios ſuperiores otra, non cæteræ Cancellariæ. p.195. n.59.cum ſeqq.

Senatus tanta procedit iuſtificatione in cauſis retentionis, vt nullatenus oppreſſo datur prouiſio Ordinaria niſi priùs relinquat fideiuſſorem de ſoluendis omnibus expenſis impetranti, & ſimul procuratorem relinquat, cum quo proſequi valeat, cauſa ad euitanda ſuſpicionem dilationis. p.196.n.83

Referuntur ad idem duo Decreta Senatus, quæ inuiolabiliter obſeruantur. ibid.

Senatores valde euigiles ſint ne quis calumnioſè vtatur ſalubri remedio retentionis ad effectum differendi cauſam, aut vexandi aduerſarium; Vbi ad hunc finem referuntur duo eiuſdem Senatus Decreta. ibidem num. 84. & ſeqq.

Senatui Supremo reſeruata eſt priuatiuè cognitio violentiarum tangentium directè obſeruationem & executionem Concil. Trident. cæteris inhibitis Cancellariis. pag. 203. num.29

Senatui poteſt Princeps facultatem tribuere leges condendi. p.208. n.9

Senatus ægrè fert tam malitiam doloſam actoris, quàm Rotæ rigorem procedentis in cauſa per contradictas pendente recurſu ad Regem ſuper examine, an monitoriales pereutiant primam inſtantiam Ordinarij. p. 346. num.17

Et ob id retinet executoriales ſic contra recurrentem indefenſum expeditas, & cauſam remittit Ordinario denuò in prima inſtantia tractandam. ibid. & n. ſeqq.

Senatores euigiles ſe præbeant, ne fraudem recurſus patiatur in detrimentum Regis & Regni. p.349. n.53

Senatus retinet executoriales in Romana Curia per iudicium contradictarum obtentas contra recurrentem indefenſum pendente recurſu retentionis monitorialium cauſamque remittit Ordinario, vt denuò in prima inſtantia recurrens oppreſſus vincatur. p.350.n.71. & ſeqq.

Senatus non admittit omiſſiones in prima inſtantia ſubſcriptas per *conceſſum*. pag. 416. num.36

Senatus prudenter iuſtéque receſſit ab ſtylo ex quo ſolebat in decretis remiſſionis Bullarum addere, Ordinarium proceſſum executiuè, vel Ordinariè iuxta caſuum varietatem, & de ratione. p.504. n.203

Senatus perſonam Principis repræſentat. p.464. num.18

Litterarum executionem iam peractam Senatus virtute decreti retentionis per ſeipſum reponere nequit. p.148. n.1

Senatus Regius ſemper amplectitur declarationes S. Congr. authenticas in caſibus occurrentibus. p.441. n.8

Senatus fidem negat declarationibus aſſerentibus per ſubſcriptionem opponendam in ſupplicatione ſatisfieri formæ Trid. vti non authenticis. ibid.n.9

Rex Catholicus non patitur, vt in aliquo ſubuertantur decreta Concil. Trid. p.443.n.25

Senatus verbis claris Conc. Trid. decernentis ſubſcriptionem apponendam in reſcriptis adhæret, nec patitur, vti reſcripto auocatorio primæ inſtantiæ, quo ſubſcriptio viſibiliter non legitur. ibid. n.28

Senatus Regia nequit per viam violentiæ ad ſe trahere cauſas quomodolibet tangentes S.Inquiſitionem. p.461. n.1

Senatui Regio priuatiua datur facultas ex lege Regia examinandi litteras Apoſt. in derogationem Concilij Trid. ibid. n.4

Senatus perſonam Principis repræſentat. p. 464. num.18

Senatus, & Tribunalia Regia nomine Regis, & præcario exercent. p.465. n.30

Ex Regiis pragmaticis colligitur quondam retentionem litterarum tangentium S. Inquiſitionem pertinere ad Senatum Regium, p.467. num.42

Sententia interlocutoria diffinitiua tranſlata in rem iudicatam.

Sententia ad conſeruandum aliquem indemnem ab obligatione, iam hac extincta per ſolutionem, exequitur eo modo quo ſeruetur indemnia, vt ſolum ſibi reſtituat. p.129. num.17

Sententiam ſi fuerit impoſſibile exequi directè in quo diſponit, fit executio in eo, in

quo

quo poteſt. ibidem num.18

Sententiæ & Decreti retentionis fines excedere non licet. p.133. n.42

A ſententia nulla licita eſt appellatio, & deſerenda, etiam in iudiciis ſui natura inappellabilibus. p.140.n.99

Sententia lata contra defunctum non nocet hæredi, qui ex alio iure, quàm defuncti venit. p.163. n.12. & 13

Sententia iuribus complicatis vt teneat etiam pro parte, non ſufficit aliquorum tantum citatio. p.173.n.39

Sed omnium requiritur, vt ſententia teneat etiam contra citatos. ibid. n.40. & ſeqq.

Sententia ſi poteſt exequi in portione citati non illato præiudicio portioni non citati, valet quoad citatum dumtaxat. ibidem num.42

Sententia lata in fauorem arrendatarij, & Eccleſiæ non citatæ, nec ſtantis in lite, eſt nulla vtriuſque reſpectu ratione connexitatis iuris & à iure Eccleſiæ dependentis. ibid. n.44

Sententia in connexis & inſeparabilibus lata pro vno alteri ſuffragatur in conſequentiam quando validè fuit prolata, ſecus quando fuit nulla ex defectu citationis. pag. 174. num.45

Sententia nulla reſpectu vnius ex conſortibus ſuper iure ſeparabili erit valida reſpectu alterius, cui non prodeſt nullitas conſortis. ibid. num.46

Sententia vnica ex ſtructura verborum concepta & non per capita diſtincta, iniuſtitia in parte influit in totum, nec exequi poteſt. ibidem num.48

Sententia in connexis non poteſt eſſe valida reſpectu vnius, & nulla reſpectu alterius. ibid. num.47

A ſententia ſuper retentione Bullarum lata per Senatum Galleciæ nequit appellari ad Cancellariam Valliſoletanam, quia cauſa non eſt capax ſummæ requiſitæ. pag. 198. numer.96

Sententia nitens præſcriptione non iuuat vltra præſcriptum. p.220. n.38

Sententia & proceſſus per Ordinarium vigore renuntiationis exempti, non tenent. p. 267. n.20. & ſeqq.

In capitulis ſeparatis ſententia poteſt valide ferri ſuper aliquibus cæteris omiſſis. pag. 302. num. 22

Quando plures litem mouent, poteſt reſpectu vnius ferri ſententia, & reſpectu alterius differri. ibid. n.23

Item quando ab vno petentur plures res, ſeu ſummæ ex diuerſis cauſis. ibid.

Pluribus conuentis ſimul pro portionibus ſententia poteſt priùs cum aliis ferri, aliis omiſſis, quibus illa nec nocet, nec prodeſt. ibid. n 24. & ſeqq.

Sententiæ nullitas ob defectum iuriſdictionis influit in cæteris illam confirmantibus. p.347. num.42

Sententia lata pro parte eſt nulla ſi iudicium eſt connexum, & indiuiduum. p.302. n.27

Tot ſunt ſententiæ, quot Capitula ſeparata in illa contenta. ibid. n.29 & n.26

Sententia quando dicatur continere diuerſa Capitula etiam in iure patronatus. ibid. n. 30. & ſeqq.

Sententias & rem iudicatam non excluſiſſe Concilium, in cap. cauſæ omnes, §. ad hæc pluries determinauit Rota & S. Congregatio. p.323. à n.1. cum ſeqq.

Concilium vbi non derogat ſententiis, non comprehendere caſus per eas deciſos, cenſuit S. Congregat. p.324.n.7.& 8

Sententiam latam à Nuntio in prima inſtantia contra formam Trid. nullam eſſe ex defectu iuriſdictionis declarauit Rota. p. 326. n. 31. & 32

Sententia in prima inſtantia nitens fundamento per Tridentin. reprobato omnino corruit, quia procedit à radice infecta iuxta declarationem Sanct. Congregat. ibidem num. 37. & 38

Sententia lata ſuper petitorio durante adhuc, poſſeſſorij ſuſpenſione, eſt nulla. pag. 427. num.40

Sententia confirmans aliam nullam pariter, & nulla eſt ex defectu fundamenti. ibid. n.41

Sententia lata in petitorio ſuſpenſo eſt nulla ex defectu iuriſdictionis. ibid. n.42

Etſi lata ſit ſuper petitorio, & poſſeſſorio ſimul in totum nulla eſt. Ibid.

Sententia lata ex falſa cauſa expreſſa non ſuſtinetur ex vera, quæ aderat. pag.164. n. 3. & p.165.n.10.& ſeqq.

Sententia vt valida ſit, ſuper executione penſionis, & iſtius reſeruatione debet conſtare. p.394. n.92

Sententia lata ante purificatam conditionem ſub qua iuriſdictio data fuit, eſt nulla, nec tranſit in rem iudicatam. p.400. n.19

Sententiæ latæ ab alieno Epiſcopo ratione contractus & renuntiatione Clerici abſque licentia ſui Epiſcopi, an ſint nullæ ibid. à n.31. cum ſeqq.

Opinio Caroli de Graſſis refertur, & refutatur. ibid.

Non ex prima ſententia agitur, ſed ex vltima confirmante, aut infirmante. p.408. n.6

Sententiæ primæ effectus extinguitur per appellationem. ibid. n.7

Sententia Ordinarij, à qua fuit appellatum, ſi tacitè aut expreſsè tranſierit in rem iudicatam, ab eo, non à iudice appellationis erit exequenda. p.410. n.31

Quod procedit, quando tacitè, vel expreſsè fuerit à partibus approbata. ibid. & n.32

Item quando condemnatus intra terminum non appellauerit, quia index Ordinarius ſuam ſententiam exequitur, non ſuperior. ibid. n.33. & ſeqq.

Sententia, qua enuntiatur, quem eſſe procuratorem, non probat eſſe procuratorem. p.457. num.20

Idem ſi enuntietur in alio inſtrumento per relationem Notarij. ibid. n.21

In ſententiæ conceptione nulla eſt à iure deſcripta verborum forma, nec in ea requiritur expreſſa confirmatio aut firmatio alterius. p.455. num.99

Nec refert quibus verbis vtatur index in proferenda ſententia, dummodo ex illis mens eius percipiatur. ibid. n.100. & ſeqq.

Sententia caſſata, aut confirmata in parte, in cæteris caſſata, aut confirmata cenſetur. ibidem num.102

Sententiæ dicuntur conformes etſi diſcordent

in

in formalitste verborum, dummodo in ſubſtantia,& fine coueniant. p.456. n. 103
Tertia ſententia ſuper eodem conueniens cum prioribus conformis dicitur, etſi illas non confirmet. ibid.n.204
Sententiæ vt diffotmes dicantur, opus eſt, vt difformitas adſit circa ſubſtantiam, & effectum, ſeu qualitatem principalem. ibid. num. 105
Sententia quæ fundatur in cauſa, ceſſat ceſſante cauſa. p.153.n.42
Et de alimentis ſemel per ſententiam taxatis. ibidem.
Et de ſententia lata in iis quæ ſuaptæ naturæ mutationem recipiunt, & de alus caemplis. ibidem.
Sententiæ nullitas ex defectu iotiſdictionis influit in alias eam confirmantes. pag. 347. num.40
Ea ſola ſententia & re iudicata non transferiur rei dominium ſeu quaſi, ante eius executionem,& rei apprehenſionem. p.335. n.12
Cauſa ob quam acta irritantur influit in ſententiam, ad quam ſunt vehiculum. pag. 400. num. 32

Separabile, Separatim, Inſeparabilis. Vide *Complicatio, Ius. Iudicium, Connexum.*

Sequeſtrum.

Sequeſtratio non eſt generalis prouidentia in Bullarum retentione, cum multæ litteræ retineantur ob damnum Reipublicæ, quæ non reſpiciunt fructus. p.155.n.64
Conceditur tamen pro decreti execucione, vbi congruit. ibid. & nu. ſeqq.
Sequeſtri remedium regulariter non eſt tatum in Decreti retentionis executione; quod multoties impugnauit Rota, aliàs permittens recurſum ob defenſionem naturalem. ibid.n.65
Aduerſus ſequeſtrum factum per Curiam Regiam in beneficiis Eccleſiaſticis plurimi clamant DD. ibid.n.66
Sequeſtrum appoſitum per iudices laicos non impedire pacificam poſſeſſionem, pluries Rota declarauit. ibid.n.67
Sequeſtrum apponendum per iudices laicos in beneficiorum fructibus prohibet expreſsè Bulla in Cœna. ibid.n.68
Declaratur tamen,& interpretatur,vt ibid. & n. ſeqq.
Sequeſtrantur fructus beneficij impetrati ab alienigena atque beneficiorum patrimonialium adepta eorum poſſeſſione ante Senatus examen ob ſpecialiſſimam rationem. p. 136. num.69
Item in derogationem Iuris patronatus Regij,& laicorum, & iuris filiorum patrimonialium, & Doctoralium, Magiſtralium, & ſimilium. ibid.n.70.& ſeqq.
Ex ſequeſtri appoſitione in beneficij fructibus, non rectè infertur ad repoſitionem executionis litterarum directè per Senatum faciendam. p.155.n.64.& ſeqq.
Sequeſtrum licèt Senatus apponat in fructibus beneficij pro executione Decreti retentionis ſemper quod litteræ Apoſtolicæ reperiuntur executæ; adhuc ex eo non integrè ſatisfit vi oppreſſo,nec fini huius recurſus. ibid. n. 64. cum multis ſeqq.
Leges Regiæ permittentes ſequeſtrum in aliquibus caſibus ſpecialibus facta executione litterarum ante examen Senatus, repoſitionem executionis videntur denegare. p. 137. n,71.& ſeqq.
Sequeſtrare poteſt Rex reditus Eccleſiæ ad Templorum reædificationem, & reparationem. p.8.n.52
Sequeſtrantur ex titulis Regni fructus beneficij impetrati ab alienigena, & ſuper quo Originarius conſentit penſionem. p.150.n.25
Sequeſtrantur fructus quorumlibet beneficiorum eius, qui litteras ſuper beneficiu patrimoniali intimare fecit,aut vſus fuerit abſque examine Senatus, & amittit naturalitatem, ibid.n.22.& ſeqq.p.136.n.69. & ſeqq.
Per ſequeſtrum quando & quomodo compellatur impetrans trahere litteras, & abſolutionem à Romana Curia intra terminum.p.197. num.88
Sequeſtrum durat in cauſa appellationis, quia niſi per rem iudicatam lis non dicitur finita. p.335.n.16
Sequeſtrum fructuum beneficiorum apponitur quando litteræ Apoſt. quas retinere decernitur, iam ſunt executi ob timorem ſcandali. p.156.n.90
Per ſequeſtrum fructum beneficij impetrati licèt ex integro non ſatisfiat vi oppreſſis, litteris iam executis; in aliquo tamen coadiuuat, & detrahit fraudi impetrantis. ibid.n.91
Fructus beneficij impetrati per alienigenas horum Regnorum ſequeſtrantur, lato Decreto retentionis, litteris iam executa. ibid.n.92
Impetrantes beneficia patronatus Regij, aut laicorum, ac patrimonialia, aut Magiſtralem, Doctoralemque, & executioni de facto dantis litteras ipſo facto ſunt effecti alienigenæ, & amittunt naturalitatem, & fructus beneficiorum ſequeſtrantur per Senatum. ibid.n.93
Sequeſtrantur fructus beneficij patrimonialis impetrati, litteris executis, cum impetrans ipſo facto amittit naturalitatem. ibid.n.94
Quod ex identitate, & maioritate rationis diſpoſitum intelligitur in beneficiis iuris patronatus laicorum. ibid.n.95
Fructus beneficij ſunt bona temporalia, & ſequeſtrantur ob executionem factam litterarum, quæ retineri mandantur. pag. 157. num. 107
Sequeſtrum beneficij de mandato Principis, donec cauſa cognoſcatur, non priuat poſſeſſione. p.503.n.195

Signatura, Signum, Sigillum. Vide *Subſcriptio, commiſſio.*

In ſignatura gratiæ & iuſtitiæ potentiſſimis Tribunalibus,quæ cauſæ expediantur. p.241. num.18
Commiſſio de iure communi legitimè probatur per ſolum ſigillum delegantis. pag. 245. num.4
Sigilli appoſitio æqualiter probat, ac ſi commiſſio fuiſſet ſubſcripta propria manu delegantis. p.246.n.5
Sigilli appoſitio nihil operatur quando apponens non eſt certus, & conſcius tenoris ſcripturæ ſigillatæ. ibid.n 11

Index Rerum,

Per ſigillum non ſupplet ſubſcriptionem requiſitam pro forma. p.248.n.17

Sigillum benè ſupplet ſubſcriptionem quando agitur de probando conſenſu non tamen quando ad ſolemnitatem actus ſubſcriptio requiritur. ibid.n.28

Sigillum ſupplet defectum ſubſcriptionis, vbi agitur de ſolo præiudicio ſigillantis, non tamen tertij, quia tunc non admittitur probatio priuilegiata. ibid. n.30

Simplex ſigilli appoſitio commiſſionem non probat, quando actus requirit cauſæ cognitionem. ibid.n.35

Inter ſigillum & ſubſcriptionem æqualitas ceſſat in diſpoſitione Trid. cum ad commiſſionem auncatoriam primæ inſtantiæ requirat iuſtæ, & vrgentis cauſæ examen. ibid.n.32.& ſeqq.

Sigillum fidem nullam facit ſi Princeps id quod ſigillauit non vidit, nec perlegit. ibid. n. 34. & ſeqq.

Signatura dicitur omnis ſubſcriptio in ſupplicationibus appoſita ſiue per Papam, ſiue per alios quoſlibet. p.413.n 5

Flaminius Pariſius refertur atteſtans de ſignatura ſupplicationis propria manu Sanctiſſimi, & eius praxi. p.414.n.14

Signatura per *fiat* ſolus vtitur Papa. ibidem numer.17

Et vt fauorabilior aliis ſignaturis præfertur ibid. num.19

Signatura per *fiat* aliis latior eſt, & potentior. ibid.n.18

Signatura per *conceſſum* vtitur Prælatus habens facultatem à Papa ſubſcribendi ſupplicationes p.415.n.25.& ſeqq.

Prælatus habet limitatam poteſtatem ſignandi ſupplicationes ad beneficia certæ quantitatis. ibid.n.27

Supplicationes cæteras omnes ſignat Prælatus, cuius opera vtitur Papa ad exonerationem tot grauiſſimorum negotiorum ibidem numer. 28

Prælatus habens à Papa facultatem ſignandi ſupplicationes, qua forma per *conceſſum* ſubſcribat. ibid.n.29

Et tam in prima ſupplicationis parte, quàm in ſecunda. ibid.

Signatura per *fiat* vtitur Papa, Prælatus vero per *conceſſum*. ibid. n.32

In ſignatura gratiæ licèt adſit differentia inter Papam & Prælatum in ſupplicationibus ſubſcribendis iuſtitiam tangentibus nulla, vel modica. p.416.n.33.& ſeqq.

Signatas commiſſiones per *conceſſum* non admittit Senatus in prima inſtantia. ibid. n. 36. & ſeqq.

Signans Prælatus per *conceſſum* licèt dicat in præſentia D. N. Papæ in Papæ præſentia nunquam ſubſcribit, ſed in domo ſua, ibidem num.37

Præſentia, Papæ quam aſſerit Prælatus in ſua ſignatura per *conceſſum* eſt ficta. ibid.num.38. & ſeqq.

Signatura per *fiat* præfertur ſignaturæ per *conceſſum*. ibid.n.41

Et ſignatura per *conceſſum* habeat prægnantiores, & priuilegiatinas clauſulas. ibid. n. 42. & ſeqq.

De ſignatura per *annulum Piſcatoris*, & quæ litteræ per eum ſignentur. pag. 417. num.49. & ſeqq.

Sigillum quæ ſigna habeat, vt illi fides detur. ibid.n.51.& 52

Per plumbum ſigillantur omnes Bullæ expeditæ per Cancellariam, aut per Cameram p. 418. num.59

In ſigillo plumbeo quare apponitur facies S. Pauli ad dexteram, & S. Petri ad ſiniſtram. ibid.n.60

Sigillum plumbeum quibus litteris circumſcribitur. ibid. n.61

Habens ſignaturam per *placet* à Papa, an intelligatur habere connexam ſignaturam commiſſionum. p.420.n.4

Signatura non penitus attenditur, & quod commiſſum non legitur, dicitur eſſe neglectum. p.422.n.23.& 24.& ſeqq.

Signaturæ ſupplicationum confunduntur litteris deſuper expeditis, quia ex eis non apparet à quo fuerit ſupplicatio ſubſcripta, an à Papa, an ab alio habente ſignaturam, quia omnes eodem modo ſcribuntur. p. 425. n. 4. cum ſeqq.

Signatura ſi à Bulla diſcrepat, creditur ſignaturæ. p.427.n.29

Signaturæ creditur quoad circunſtantias gratiæ putà tempus, vel qualitates. ibid. n.30

Per quam ſignaturam an per *fiat*, an per *conceſſum* litteræ fuerint expeditæ vbi dubitari contingit, ſupplicatio ſubſcripta exhibenda erit. ibid. num 31

Signatura non dignoſcitur ex tenore litterarum atque ideo ea ſimul producenda ad eludendam veritatem. ibid.n.32

Signata ſupplicatio non probat, niſi litteris expeditis. p.428.n.34

Signaturæ creditur quoad confectionem litterarum ſuper ea. ibid.n.35

Signatura ad verbum regiſtratur per abbreuiatorem in libro, & ſi de ea dubitatur ad eum quaſi ad Protocollum recurritur. ibid.n.36

Ad ſignaturam originalem recurritur, quando excitatur, litteras fuiſſe extenſas, vel reſtrictas & aliter quam à Papa conceſſum. ibid. n.37.cum ſeqq.

Signaturæ, quoad contenta in ea magis ſtatur; quam Bullæ deſuper ſumptæ. ibid.n.38

Signaturam adire opus eſt pro declaratione ſi commiſſionis verba obſcura ſint. ibid. numero 44

Sigillum comprobat confirmat & robur addit iis quæ in ſcriptura continentur. p.492.n.73

Socius.

Socius non priuilegiatus potitur foro priuilegiati ſui ſocij in rebus indiuiduis. pag. 462. numero 7

Socius gaudet priuilegio fori ſui conſocij in rebus inſeparabilibus. p.471.n.72

Minoris priuilegio fori gaudet maior conſocius in inſeparabilibus. ibid.n.73

In re indiuidua quis non patitur præiudicium ratione communionis, & ſocietatis cum alio. ibid.n.76

Similitudo, Simile.

Similes cauſæ expreſſis admittuntur ad Bullarum retentionem. p.120.n.30.& ſeqq.

In ſimilibus caſibus in quibus datur identitas rationis ad retinendum litteras, iſtæ in Senatu examinantur. p.121.n.41. cum ſeqq.

Similitudo

Similitudo omnimoda debet dare, vt fiat extenſio de ſimilibus ad ſimilia. p.265. à num. 46. cum ſeqq

Similitudinem inter beneficia patrimonialia, & patronatus laici, non tantam dari dicit Gonçalez, quæ reſeruationem excludat. pag.156. num 99

Similitudo omnimoda inter duos caſus non requiritur ad comprehenſionem legis, ſed ſufficit quod conueniant in caſu, de quo agitur. ibid n 100

Simplex, Vide *Surreptio*.

Simplex ſurreptio habile ad retentionem litterarum. pag.108. à n 1. & ſeqq. Vide in verbo, *ſurreptio*.

Singula.

Singula, ſingulis congrue referenda ſunt. pag.42. à num.86. vbi ad plura vtilia infertur.

Solemnitas. Vide *Forma*, *Subſcriptio*, *Qualitas*.

Solemnitas requiſita tempore actus, vel ante ipſum, ſi tunc non adſit actus eſt nullus, licèt poſteà ſequatur. pag.227.n.29

Solemnitas ſeu qualitas quæ requiritur pro fundamento eo tempore debet concurrere, non tamen ſufficit quod poſtea ſubſequatur. ibid. n 30. & ſeqq.

Solitum, inſolitum.

In ſulitis reſcriptis non eſt parendum. pag.96. num. 23

Inſolitum dicitur quod non ſolet fieri, ſolitum vero quod aliquando factum fuit. ibid.

Contra inſolita reſcripta præſumitur, ideo in eorum executione ſuperſedendum. ibidem numero 24

Inſolita, & inſueta continens reſcriptum præſumitur falſum. ibid.n.26

Solutio, Soluere. Vide *Deſtinatio*, *Contractus*, *Obligatio*.

Species, *Speciale*. Vide *Genus*.

Per enumerationem ſpecierum non reſtringitur genus præcedens in eadem diſpoſitione.p 122. num. 56

Specierum enumeratio poſt genus facta intelligitur cauſa maioris declarationis,& expreſſionis. ibid.n 57

Per ſpecierum enumerationem in eadem diſpoſitione factam nunquam cenſetur reſtrictum genus, quando genus, & ſpecies tendunt ad eaſdem perſonas. p.123 n.58.& 59

Secus quando genus, & ſpecies apponuntur in diuerſis diſpoſitionibus, & inter diuerſas perſonas. ibid.num.60. & ſeqq. Vbi de aliis limitationibus.

Spirituale, *Spiritualitas*. Vide *factum*.

De facto rei ſpiritualis incidenter cognoſcit iudex laïcus. pag.138 n 85

Spirituale nihil concurrit in retentionis cognitione impeditiuum exactæ indagationis nec reſpectu principij, nec reſpectu finis. p.191. n.23. & ſeqq.

Status. Vide *Comparens*, *tertius*.

Publicus rerum ſtatus ſæpiùs ex priuato turbatur priuatáque iniuſtitia cauſatiuè publicam producit perniciem. p.76 n.69

Statum Eccleſiæ ſi præſumitur turbari, aut ſcandalum oriri ex præcepto iniuſto Papæ, non obtemperatur ſine peccato. pag.82 n.46. & ſequentibus.

Papæ præceptum non exequendum, vbi præſumitur publicum ſtatum Eccleſiæ turbandum. p.90. n.56

Si ex præcepto iniuſto Papæ vehementer præſumitur ſtatum Eccleſiæ turbari, non eſt parendum. p 95. n.13

Per actus reſolutionem res redit ad priorem ſtatum, ac ſi geſtus non fuiſſet. p.145. n.127 & p.288. à n.70 & 71

Status Eccleſiaſtici, & Conciliorum maximè Trident. Principes eſſe protectores, plurimorum authoritate fulcitur. p 203.n.27

In eodem ſtatu, quo erat lis, illam debet continuare,& aſſumere ſuperior aditus ob negligentiam Ordinarij non terminantis infra biennium. p.239.n 3

Re redacta ad priorem ſtatum, ius ſemel conſolidatum, ſeu aliter amiſſum reuiuiſcit. p 341. num. 38

De effectibus rei redactæ ad priorem ſtatum.ibid. n.39 remiſſiuè.

Statutum, *ſeu Conſtitutio*, *Lex*, *Supplicatio*.

Statutum Florentinum, ne litteræ Apoſtol exequantur, niſi habita prius licentia à Senatu ob vitanda ſcandala; validum eſt. p 33. num.12. & 13

Edicta hæc ad euitanda ſcandala ordinata valent. ibid. n.14

Statutum, ne alienigena obtineat beneficium in Regno pro bono publico, & euitando ſcandalo valet. ibid n.15

Statuta ſaluberrima à maioribus inſtituta nec excedenda, nec immutanda ſunt. pag 94.num.7. & ſeqq.

Statutum prohibens adquiſitionem, non prohibet adquiſitorum retentionem. pag.154. numero 47

Statutum loquens contra ingredientem poſſeſſionem non habet locum in retinente. ibid. num 48

Statutum prouidens aliter, quam ius commune cum certis modificationibus quidquid in eo exprimitur habetur pro forma pag.241. n.23. & 24

Statuto prohibente omnium exceptionem contra inſtrumentum publicum, admittitur exceptio quod inſtrumentum non ſit publicum. p 401. n 169.& ſeqq.

Statutum permittens obligationem filio fam. artifici intelligitur, ſi obligatur intuitu artis, n 7.cum ſeqq.

Statum diſponens adhibendam fidem libris mercatoris reſtringitur ad negotia tangentia mercantiam. ibid n.10

Stylus. Vide *Inhibitio*.

Stylus Romanæ Curiæ obſeruat, omnes cauſas ad forum Eccleſiaſticum pertinentes in prima inſtantia coram Ordinariis locorum debere tractari. p.211.n.6

Stylus Senatus in remittendis cauſis Ordinario in prima inſtantia nihil detrahit verbis Bullæ Cœnæ relatis. p 213.n 18.& 19

Stylus introductus, vt inhibitio temporalis operetur perpetuò eſt contra ſubſtantiam actus. n.11. cum ſeqq.

Stylus dans robur perpetuum inhibitioni temporali includit dolum,& fraudem, & laqueum iuſtitiæ partis, & iudici inferiori. p 250 n.3

Stylus vt inhibitio temporalis operetur vti perpetua etiam immemoriali vallatus reprobatur à Tridentin. p 252 n.17

Digitized by Google

Stylus, qui ſimpliciter peccat in forma inhibitionis expediendæ, ſi eſt à Trident. reprobatus; quanto formoſius ille, qui ſimul continet fraudem, & dolum. ibid.n.20

Stylus, vt inhibitio in expeditione temporalis, & in effectu perpetua fuit inuentus ad illudendum Trid. Decretum. ibid.n.21

D. Franciſcus de Aluiſis Auditor Nuntij Hiſpaniæ laudatur acquieſcens fundamentis Authoris in facti contingentia acerrimè impugnantis ſtylum aſſertum ſui Tribunalis, vt inhibitio temporalis ad quadraginta, poſt illa cauſaret attentata. p.253.n.29

Stylus à nemine carente poteſtate condendi legem introduci poteſt contra ius clarum, ſecus contra dubium. p.254.n.34

Rex Catholicus vti acerrimus Trident. protector poteſt obuiare ſtylo peſtifero ingentia damna includenti, ne inhibitiones temporales captiosè operentur perpetuo, cum contra Trident. expreſsè ſit inductus. p.253. n.30.cum ſeqq.

Stylus Senatus tradendi litteras gratioſas impetranti, vt illis vtatur coram Ordinario, cui ſit cognitionis remiſſio ex Tridentin. prouenit de neceſſitate iuſtitiæ. p.389.n.32

Stylus Senatus retinendi litteras meræ iuſtitiæ percutientes primam inſtantiam Ordinarij, iſti facta ſimpliciter remiſſione cauſæ validè comprobatur. ibid à n.33.& ſeqq.

Stylum etiam immemoriali vallatum introductum contra formam à iure traditam inhibitionem expeditione expreſsè reprobauit Conc. Trid. p.447.n.13.& ſeqq.

Stylus Rotæ non obligat extra eam in partibus, nec attenditur, nec ſeruatur. p.448. num.15

Stylus in contrauentionem Trident. circa formam inhibitionum admitti non debet in Hiſpania, quoad vnguem ſeruatur Trid. intactum. ibid.n.16

Subdelegatus. Vide *Delegatus, Commiſſio.*

Subdelegatio tacita an ſcientia & patientia Epiſcopali indicatur. p.487.n.18

Subditus. Vide *Vaſſallus, Princeps, Dominus.*

Subditus non conſtituitur in poſſeſſione exemptionis ex eo, quod non appareat, ſuperiorem non exercuiſſe iuriſdictionem in illum, niſi probetur caſus contingentia, & ipſe exercere volens fuiſſet repulſus. p.320.n.35

Subrogatio, ſubrogatiuum.

Subrogatio gratioſa non intrat, vbi non conſtat de beneficio litigioſo. p.508. num.154. & ſeqq.

Subſcriptio, ſubſcribere. Vide *Supplicatio, ſignatura, Litteræ, Commiſſio, Inſtantia.*

Cauſæ quæ legitimæ ſunt, vt Papa ſubſcribat commiſſiones propria manu in prima inſtantia, recenſentur in conſtitutione Leonina. p.211.n.13

Quarta exceptio, cap. cauſæ omnes (quæ vergit circa ſubſcriptionem commiſſionum auocatoriarum propria manu Sanctiſſimi) frequentior eſt in Senatu, & maxima reuerentia amplexa. p.240.n.14.cum ſeqq.

Subſcriptio propriæ manus pro forma fuit inducta à Trident. in commiſſionibus auocatoriis in prima inſtantia. p.241.n.17.cum ſeqq.

Quod & expreſsè dixit motus proprius Gregor. XIII. ibid.n.21

Subſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi cum nouiter apperat Tridentino in commiſſionibus primæ inſtantiæ auocatoriis; vltra ius commune, formam ſubſtantialem inducere intelligitur. ibidem num.22. cum ſeqq.

Subſcriptio petita à iure eſt forma, ita vt aliter actus ſine ea fidem nullam faciat. ibidem num.25

Subſcriptio commiſſionis non ſupplet nullitatem ob defectum requiſiti aliunde prouenientis à iure communi, vel alio ſtatuto. p.228. num.34

Subſcriptio manu propria à iure in actu requiſita nequit per æquipollens, aut actum fictum, ſed verum fieri. p.242.n.27

Subſcriptio manu propria Sanctiſſimi requiſita Trid. in commiſſionibus primæ inſtantiæ eſt forma. ibid.n.28

Subſcriptio manu propria vbi requiritur, an ſufficiat ſcriptio manu propria. ibid.n.29

Subſcriptio vbi requiritur ad euitandum præiudicium tertij, & ad eius fauorem, non ſufficit ſcriptio propria mano. ibid.n.30

Subſcriptionis propriæ manus defectus vitiat commiſſiones in prima inſtantia. ibidem num.32

Subſcriptionis formam dum poſtulauit Trident. non conſiderauit effectum, ſed damnum & inconueniens in principio exiſtens auocationis in prima inſtantia. ibid.n.34

Subſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi eſſe actum reſpicientem perſonalitatem, in qua verus ſcribendi actus attenditur, non repræſentatiuus. p.243. num.30. & ſeqq. & à n.33

Subſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi non eſt neceſſaria, vt præciſè adhibeatur in commiſſionibus ad partes miſſis, ſed ſufficit quod apponatur in ſupplicatione qua commiſſio petitur. ibid. num.45.& 46. Vide c.30. §.5. per totum.

Subſcriptio non appoſita in commiſſionibus ad Senatum delatis, quomodo ſit in eo probanda, vt ſatisfactum dicatur formæ Trid. & protectionis Regaliæ ceſſet. p.244. n.46. remiſſiuè.

Subſcriptio manu propria Papæ non tollit ſuſpicionem fraudis. p.246.n.13

De pluribus dubiis, ampliationibus & limitationibus attingentibus commiſſiones ſubſcriptas, vel ſubſcribendas propria manu Sanctiſſimi. p.247.n.17.remiſſiuè.

Subſcriptio vbi requiritur, & ſigillum eandem vim & parem probationem inducunt, & pari paſſu ambulant de iure. ibid.n.18

Subſcriptio quando requiritur in actu pro forma, minimè ſuppletur per ſigilli appoſitionem. ibid.n.19.& ſeqq.

Subſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi ſpecialiter deſtinata eſt à Trident. ad probationem commiſſionis auocatoriæ in prima inſtantia, quo caſu ſolum ſigillum non ſufficit. ibid. num.25

Subſcriptio propria manu vbi requiritur ad ſolemnitatem, aut remouendam ſuſpicionem, non ſuppletur per ſigillum. p.248.n.26

Subſcriptio vbi non requiritur pro forma ſuppletur

pletur per ſcriptionem. ibid.n.36

Subſcriptionis defectus vitiat commiſſionem, necnon annullat illo iure cætera omnia decretatiua, citationes, inhibitiones, & executoriales. ibid.n.34

Subſcriptionis defectus non ſuppletur per annulum Piſcatoris, cum etiam non probet, quando ſcripturæ tenor ignoratur à Domino ſigilli. p.249.n.37

Subſcribens in ſchedula vacua ſibi non præiudicat, eo quod non vidit, nec legit poſteà ſcripta. ibid.n.38.& 39.

Quod procedit ſiue in ſubſcriptione ſchedulæ vacuæ, ſiue in ea ſigillanda, ex identitate rationis. ibid.n.40

De pluribus difficultatibus tangentibus ſubſcriptionem commiſſionis in prima inſtantia à quibus ſubſcriptio fiat, quomodo in Senatu probetur, an per exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ, an per relationem iudicis Delegati, aut Notarij? & aliis ſimilibus & ſingularibus, vide remiſſiuè. ibid.n.42

Subſcriptionis qualitas reſoluitur, reſoluta ſemel ipſa commiſſione principali. p.287.n.45. cum ſeqq.

Subſcriptio manu propria qualitas eſt commiſſionem informans, huic acceſſoria, cuius naturam reſolutiuam ſimul ſequitur. ibid. num 49

Subſcriptæ commiſſionis impedimento ſublato, iuriſdictio de facili reuertitur ad ſuam naturam, nempe Ordinarium. ibid.num.53. & ſeqq.

Subſcriptionis qualitas regulatur à viribus commiſſionis, cui apponitur. p.289.num.82. cum ſeqq.

Ex non ſubſcripta commiſſione citans, an poſſit in Senatu caſtare retentionem, vel remiſſionem Ordinario, oſtendens aliam ſubſcriptam ad idem? p.291.cum ſeqq.

Ex non ſubſcripta ſecunda commiſſione citatus obtinet in Senatu remiſſionem Ordinario, etſi actor aliam ſubſcriptam in Senatu oſtendat. p.293.n.17.cum ſeqq.

Subſcriptio non qualificat, nec approbat ea, quæ non leguntur in ſupplicatione. p.296. n.54. & ſeqq.

Subſcriptionis formulæ, quibus ſignantur ſingulæ litteræ Apoſtol. ſiue per Sanctiſſimum, ſiue per alios ad id deputatos ignotæ ſunt in partibus Hiſpaniæ, neceſſariæ tamen penitùs recurſiua Regij cognitioni. p.413.n.1.& ſeqq.

Subſcriptionem apponit Papa in eodem papyro ſupplicationis. ibid.n.5

Subſcriptio omnis ſiue per Papam, ſiue per alios quoſlibet in ſupplicationibus appoſita dicitur ſignatura. ibid.

Subſcriptio Sanctiſſimi apponitur per *fiat*, cum prima litteris nominis proprij, quod Papa habebat ante creationem, non poſteà aſſumpti iuxta morem. R. Eccleſiæ. ibid.n.6

Subſcriptione per *placet* vtitur Sanctiſſimus in commiſſionibus, quibus rectè conuenit formula hæc. p.414.n.11

Subſcripta ſupplicatio per Sanctiſſ. ad quos officiales tranſmittatur, vt denique Bullæ fabricentur ſuper ea. ibid.n.12

De efficacia verbi, *fiat*, quo in ſubſcriptione ſupplicationis vtitur Papa, & qua ratione per *fiat* ſubſcribat. ibid.n.16

Subſcribit Papa ſupplicationes, vt plurimum in ſua Camera, præſente Datario, aliquando in plena ſignatura. ibid.n.20

Subſcribit Papa ſupplicationes propria manu, & cum prima littera ſui nominis proprij, litteras vero deſuper expediendas nullatenus; imò in eis apponitur nomen aſſumptum in creatione & quare. p.415. num.21. & ſeqq.

Subſcribit Sanctiſſimi ſupplicationes propria manu, ac nomine proprio, quia facit actum perſonalem, & actionem propriam à ſua voluntate, & animo dependentem. ibid.n.22

Prælatus iuxta negotij grauitatem aliquas litteras defert Sanctiſſimo ſubſcribendas, qui, ſi adeſt iuſta cauſa, ſubſcribit propria manu. ibid. n.25

Subſcriptionis forma Concilij Tridentini, vt perſonaliſſima excludens omnem fictionem, & veritatem repræſentatiuam, atque ſubſcriptionem per æquipollens. ib.n.30.& ſeqq.

Prælatus habet facultatem ſubſcribendi ſupplicationes ad beneficia, prout ſupponit regula Cancellariæ. p.417.n.44

Subſcriptio per *conceſſum* in commiſſionibus auocatoriis primæ inſtantiæ non ſupplet defectum ſubſcriptionis propriæ manus Sanctiſſimi. ibid.n.45

Sanctiſſimus difficillimè ſubſcribit litteras auocatorias ab Ordinario, ſi iuſta, & probata adſit cauſa. ibid.n.47

Diuerſimodè ſubſcribit Papa commiſſiones agitandas in Curia, aut in partibus auocatorias primæ inſtantiæ. ibid.n.48

Per nullam ſubſcriptionem, aut ſignaturam in litteris auocatoriis primæ inſtantiæ ſatisfieri poteſt formæ perſonaliſſimæ Conc. Tridenti requirentis ſubſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi. p.419.n.68

Subſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi in ſupplicatione appoſita, an comprehendatur commiſſio executoris in litteris poſtmodum expeditis lecta, p.240.n.1.cum ſeqq.

Subſcribens contenta omnia in ſcriptura dumtaxat videtur approbare. p.421.n.15

Subſcribens cenſetur propriè, & virtualiter ſcribere omnia contenta in ſuperiore ſcriptura. p.422.n.16

Subſcriptio virtualiter continet quidquid in corpore ſcripturæ continetur, omnia per ſubſcribentem approbantur. ibid.n.17

Subſcriptio cum qualitate aut limitatione non operatur vltra eam. ibid.n.18

Subſcriptio ſimpliciter relata ad ſcripturam non comprehendit, quod in ea non apparet, nec continetur. ibid.n.19

Subſcriptio limitata limitatum producit effectum, ita vt in ſcriptura contenta non limitata approbata intelligantur. ibid.n.20

Subſcriptio generalis, & non limitata comprehendit omnia in ſcriptura contenta, nec ſpecialis expreſſio ſingulorum neceſſaria eſt. ibid.n.26

Subſcriptio ſimplex, & generalis ſufficit. p.423. num.27

Subſcriptionem non extendi ad ea, quæ in ſcriptura non leguntur, determinauit Rota. ibid. num.33

Subſcriptio reſtricta ad ſuperiùs expreſſa vltra non operatur. ibid.n.34

Digitized by Google

Index Rerum,

Subſcriptio propriæ manus in ſupplicatione ad rem petitam appoſita non influit, nec determinat executoris dationem in ſupplicatione non contentam, nec petitam, quia illam non reſpicit. p.424.n.39

Subſcriptio ſupplicationis rei petitæ in Senatu non attenditur, ſi executoris commiſſio ſeorſum data propria manu Sanctiſſimi non ſit ſubſcripta, quominus Ordinario cauſa remittatur, ſi eius prima percutiatur inſtantia. ibid.n.40

Subſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi, cum in commiſſionibus non apponatur, ſed in ſupplicatione tantum, quia peruntur, quomodo in Senatu ſit probanda, vt impediatur remiſſio ad Ordinarium in prima inſtantia. p.425.n.1

Subſcriptione propriæ manus Sanctiſſimi non egent commiſſiones in prima inſtantia miſſæ ad partes, cum ſufficiat ſupplicationem, qua peruntur ſubſcriptam eſſe, quo ſatisfit Trid. ibid.n.8

De ſubſcriptione (quæ in commiſſione auocatoria non apponitur, nec apparet) impetrans debet docere in Senatu, per ipſam ſupplicationem ſubſcriptam, vt commiſſio auocatoria in prima inſtantia poſſit prodeſſe & remiſſionem ad Ordinarium euitare. p.426. num.9

Subſcriptio propriæ manus qualitas eſt formalis, & præciſa, qua fundatur commiſſio auocatoria in prima inſtantia. p.426. num.13. & ſeqq.

Subſcriptionis ſolemnitas extrinſeca (maximè conſiſtens in facto) non præſumitur interueniſſe. ibid.n.16.& ſeqq.

Subſcriptio propriæ manus conſiſtit in facto, & manifactura Sanctiſſimi, quod minimè præſumitur, niſi probetur. ibid.n.18.& ſeqq.

Subſcriptionis ampliori probatione adſtringitur impetrans. p.427.n.24.& ſeqq.

Subſcriptio per ſupplicationem originalem exhibendam in Senatu probari debet ab impetrante. ibid.n.27.& ſeqq.

Subſcripta ſupplicatio erit exhibenda iudici de partibus coram quo oppoſitum fuit diſcrimen inter ipſum & litteras. p.428.n.34

Subſcriptio originalis in Senatu Pariſienſi fuit præſentata, coram quo fuerat exceptum, Bullas aliter cantare, quàm in ſignatura continebatur, huiſque fidem datam fuiſſe in facti contingentia teſtatur Rebuffus. ibid. num.39

Cum ſubſcriptio nulla legatur nec mentionetur in commiſſione auocatoria, per impetrantem ei inſiſtentem, & allegantem probanda erit in Senatu. ibid.n.40

Hac ſubſcriptione Reali in Senatu non apparente, cauſa in prima inſtantia Ordinario indubiè remitteretur. p.429 n.51

Subſcriptio ſi in litteris mentionetur, & negetur, quis eam probare tenetur, adſtringatúrque ſupplicationem ſubſcriptam in Senatu præſentare. ibid.n.52

Vbi de differentia inter litteras ipſas (quibus Summus ipſe Pontifex loquitur & aſſerit ſuam ſubſcriptionem) & litteras monitoriales, & ſimiles, in quibus iudex aſſerit ſubſcriptionem. ibid.n.53

Subſcriptio propriæ manus, an per exemplum ſupplicationis ſubſcriptæ in Senatu probata dicatur. p.430.n.1.cum ſeqq.

Subſcripta ſupplicatio ſufficit ad probandam qualitatem & circunſtantiam gratiæ. p.431. n.14.& ſeqq.

Ex ſubſcriptionis relatione facta per iudicem, vel Notarium in monitorialibus magna oritur etiam peritiſſimis confuſio, vt credant, commiſſionem fuiſſe ſubſcriptam manu Sanctiſſimi. p.435.n.1.cum ſeqq.

Subſcriptionem ſimpliciter relatam in monitorialibus poſt inſertas litteras gratiæ incautè aliqui referunt ad commiſſionem, cum non reſpiciat niſi ipſam gratiam dumtaxat per Papam ſubſcriptam. ibid.n.4

Subſcriptionis relationi in monitorialibus clarè reſpicienti partem executiuam, & commiſſionem factæ à iudice, an per Senatum danda ſit fides, vt impediat remiſſionem Ordinario? p.436.n.5

Negatiuè reſoluitur. ibid.n.6.& ſeqq.

Subſcriptionis qualitas qua fundatur commiſſio auocatoria in prima inſtantia, ante omnia probari debet. ibid.n.7

Subſcriptioni, de qua per iudicis relationem in monitorialibus apparet, fides non datur in Senatu, quominus Ordinario cauſa remittatur. p.437.n.15

Subſcriptio, quæ per relationem Notarij conſtat in monitorialibus, non impedit remiſſionem Ordinario per Senatum faciendam. ibid.n.16. & ſeqq.

Subſcriptio propriæ manus Sanctiſſ. quæ per ſolam relationem Notarij in monitorialibus aliiſve ſimilibus litteris apparet, fidem non facit in Senatu, quominus remittatur cauſa Ordinario. ibid.n.24

Subſcriptio manu Sanctiſſimi non præſeruat effectus clauſulæ (quam & quas) quibus in aliquo caſu de iure priuata eſt. p.458.n.18

Subſcripta ſi non ſit executoris commiſſio, non poteſt hodie procedere in via ordinaria in prima inſtantia, etſi ex verbis gratiæ teneatur aſſumere partes iudicis, ſed Ordinario cauſam remittit. p.491.n.64.& ſeqq.

Subſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi influit in iis omnibus quæ virtualiter in commiſſione de iure continentur. p.492.n.72

Subſcriptio propriæ manus Sanctiſſimi vnicum, & ſolidum eſt ſignum eius voluntatis, ad cognoſcendum, an velit auocare cauſam ab Ordinario, non aliud. ibid.n.74

Subſcriptionis tenor inſertus in monitorialibus fidem facit, ſecus ſi negetur à parte, quia tunc originalis debet exhiberi. pag.438. num.35. & ſeqq.

Subſcriptionis modus, quo ſupplicatio ſubſcribitur, eodem debet ſubſcribi reſcriptum ipſum manu Sanctiſſimi, vt remiſſio denegetur in Senatu. p.413.n.2

Non ſubſcriptas commiſſiones manu Sanctiſſimi quantumvis in ſupplicatione ſubſcripta in eo doceatur, Senatus non admittit, p.440. n.3.& ſeqq.

Declarationibus aſſertis dictantibus per ſubſcriptionem apponendam in ſola ſupplicatione ſatisfieri formæ Trid. vti non authenticis Senatus fidem negat, p.441.n.9

Subſcriptionem propriæ manus Sanctiſſimi opponendam in ipſis reſcriptis ad partes miſſis

miſſis expreſsè decreuit Conc. Trident. ibid. num. 12

Subſcriptio ſola non ſufficit ad auocandam primam inſtantiam à S. Inquiſitione, ſed aliæ conditiones neceſſariæ concurrere debent. p. 473. n. 93

Reſcriptum mittendum ad partes ſubſcribendum eſſe, non caſualiter, ſed prouidè decreuit Conc. Trident. vt certus ſit Ordinarius de auocatione Papæ in prima inſtantia. p. 442. num. 14

Si per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfieret formæ Trident. ingens damnum efficeretur etiam ipſe impetrans cum cogatur de ea docere coram Ordinario, & Senatu. ibid. n. 16

A Conc. Trid. quod claris verbis diſcernit reſcriptum auocatorium ſubſcribendum non eſt facilè recedendum per declarationes, de quarum fide non conſtat. Contrarium dicentes, ibid. n. 18

Declaratio quod per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfiat formæ Trid. euidenter eiuſdem verbis incongruit. p. 443. n. 27

Senatus verbis claris Conc. Trid. decernentis ſubſcriptionem apponendam in reſcriptis adhæret, nec patitur vti reſcripto auocatorio primæ inſtantiæ in quo ſubſcriptio viſibiliter non legitur. ibid. n. 28

Motus proprij Gregor. XIII. clarè intellexit Conc. Trid. decernentem formam ſubſcriptionis in reſcriptis ad partes miſſis apponendam. p. 444. n. 29

Per ſupplicationem ſubſcriptam propriæ manus Sanctiſſimi præſentatam in Senatu non euitat remiſſio ad Ordinarium in prima inſtantia. ibid. n. 30

Monitoriales ad partes miſſas, quibus inſeritur reſcriptum auocatorium ſubſcriptum manu Sanctiſſimi probant ſubſcriptionem ad effectum euitandi remiſſionem Ordinario. ibid. n. 32

Subſtantia. Vide *Qualitas*, *Probatio*, *Accidentalia.*

Succeſſor: Vide *Hæres*, *Commiſſio.*

Succeſſori in maioratu non nocet res iudicata contra prædeceſſorem obtenta, quando venit ex proprio iure, & ex cauſa diuerſa à iure maioratus. p. 164. n. 12. & ſeqq.

Succeſſor regulariter non impedit executionem ſententiæ latæ contra ſuum Authorem, impedit tamen ſi ſuccedat alio iure, quàm hæreditario, niſi fuerit citatus. ibid. n. 14. & ſeqq.

Succeſſor Ordinarius an conſtituatur in negligligentiam per proteſtationes factas ſuo anteceſſori, vt terminet cauſam infra biennium? p. 540. n. 10

Succeſſor eius, qui comprehendebatur ſub clauſula (omnéſque alios) & mortuus fuit re integra ante citationem, non poteſt commiſſionis eiuſdem virtute citari, nec conueniri, p. 283. n. 15. & ſeqq.

Succeſſorum aut hæredum facta expreſſione in commiſſione ad hos ſemper trahitur. ibid. num. 14

Commiſſio impetrata contra Prælatum etiam nomine proprio expreſſo extenditur ad ſucceſſorem mortuo illo re integra in materia concernente Eccleſiam, aut dignitatem. ibid. num. 16

Ad ſucceſſorem ſingularem, eius contra quem fuit nominatim impetrata commiſſio non extenditur, niſi in tribus caſibus. ibid. n. 18

Primo niſi ſucceſſor ſingularis ſcienter in vitium ſucceſſerit. ibid. n. 19

Secundò vbi ſucceſſoris Author alienauit cauſa mutandi iudicium. ibid. n. 20

Tertiò, quando contra ſucceſſorem ſingularem noua alia emanauit commiſſio. ibidem num. 21

Commiſſio vt ſuſtineatur contra ſucceſſorem eius qui fuit expreſsè in ea nominatus, in caſibus in quibus aliàs valeant ipſi conueniri; debuit impetrari viuente anteceſſore, non aliter. ibid. n. 22. & ſeqq.

Commiſſio contra Prælatum, re integra, mortuum contra ſucceſſorem in dignitate durat. p. 284. n. 27

Succeſſor, vel hæres vt conuenire queat coram Iudice defuncti, & non ſuo, requiritur, quod iudicium contra defunctum fuerit per citationem præuentum. ibid. num. 29. & ſeqq.

Ad ſucceſſores & hæredes vniuerſales non trahitur commiſſio contra aliquem impetrata nominatim decedente re integra ante citationem. p. 286. n. 38. & ſeqq.

Contra quos retinetur in Senatu, & carum cauſa Ordinario remittitur. ibidem à num. 42. & ſeqq.

Priuilegium per Epiſcopum conceſſum ſuper exemptione, an valeat in præiudicium ſucceſſorum. p. 310. n. 59

Succeſſori Ordinarij ob cuius recuſationem fuit impetrata commiſſio decidentis, vel recedentis, poſtmodum re integra, an ſit remittenda cauſa, retenta commiſſione. p. 338. n. 1. cum ſeqq.

Ad ſucceſſorem Ordinarij recuſati ſtatim deuoluitur iuriſdictio ceſſante recuſatione re integra poſt remotionem, aut mortem recuſati, ex vi attractiua. p. 340. n. 25

Succeſſori Ordinarij recuſati remittit Senatus cauſam in prima inſtantia non Delegato, qui anteceſſum, vel receſſum recuſati commiſſione ſibi per recuſantem impetrata non fuit vſus. p. 342. n. 48. & ſeqq.

Succeſſor Iudex in iuriſdictionem omninò tenetur adimplere Regium decretum violentiæ, etiam ſuo anteceſſori directum. p. 148 num. 4

Superſtes, vt ſucceſſor in cauſa tenetur adimplere Regium decretum Senatus (de otorgar y reponer) etiam decretum ſuo anteceſſori mortuo, vel abſenti. p. 149. n. 8

Qui ſi reponere recuſet, ſecunda iuſſio per Senatum expeditur in ipſum. ibid. n. 9

Succeſſor in re alio iure, quam iure prædeceſſoris non tenetur ad id, ad quod is tenebatur. p. 155. n. 82

Succeſſor in re per iuris tranſlationem tenetur ſtare conductioni per anteceſſorem factæ, ſecus ſi ſuccedat per priuationem, & executionem iuris. ibid. n. 83

Succeſſor per priuationem ex eo non tenetur ſtare conductioni, quia extincta fuit conductio, licet ſucceſſor ſit. ibid. n. 87

Ordinarius, cui fit per Senatum literarum remiſſio, licet non ſit ſucceſſor in iuriſdictione executoris mortui, vel abſentis, eſt

Google

tamen ſucceſſor in eadem re, & cognitione. ibid.n.86

Sumptum, ſeu tranſſumptum. Vide *Scriptura, littera.*

Sumptum ex ſupplicatione ſubſcripta originali fidem facit ad probandum per quam ſignaturam fuerint litteræ expeditæ, an per *fiat*, an per *conceſſum*. p.432.n.21

Sumptum ſupplicationis originalis probatio ſufficiens eſt ad detegendos defectus litterarum ex ea ſumptarum. ibid.n.22

Sumpto ſcripturæ regulariter in iudicio fides non datur. ibid.n.23

Sumptum ſolemniter, & cum iuris requiſitis factum legitimè probat. p.433.n.24

Sumpto ſupplicationis ſubſcriptæ ſolemniter tranſſumpto, integra fides in Senatu danda ad effectum impediendi remiſſionem Ordinario. ibid.n.25

Sumptum de regiſtro ſupplicationum non probat ſubſtantiam gratiæ, cum ad id litterarum expeditio ſit neceſſaria probat tamen qualitates eiuſdem. ibid.n.27

Sumptum de regiſtro ſupplicationum fidem facit, poſtque litteræ ſunt expeditæ, & impenſæ ſolutæ. ibid.n.28

Sumptum de regiſtro litterarum in vim compulſorialium fidem facit. ibid.n.30

Sumptum de regiſtro Bullarum fidem non facit extra Curiam Roman. imò nec in Hiſpania admittitur. ibid.n.31

Sumptum ſupplicationis ſubſcriptæ, ne in Senatu redargui poſſit, quomodo corroborandum. ibid.n.32

Sumptus. Vide *Lis.*

Sumptibus & vexationibus partium conſulere (cum Reipublicæ interſit) ſemper enixè præ oculis habuere iura Pontificia, & ciuilia, quæ receuſentur. p.512.n.14

Sumptibus litium ſubditos ſubleuare ad præcipuum Reipublicæ regimen expectat. ibid. num.17

Superior.

Superior poteſt petere remiſſionem Vaſſalli prorogantis alterius iuriſdictionem. ibidem num.33

Superior aditus in prima inſtantia ob negligentiam Ordinarij non terminantis cauſam infra biennium eam aſſumit in eodem ſtatu, non nouam incipit. p.239.n.3

Superſedere, Suſpendere.

In ſuperſedente in executione reſcriptum Papæ non requiritur iuriſdictio, ſed iuſta cauſa. p.18. num.159

Suſpenduntur interim aliquot litteræ dum Summus Pontifex inſtructus de damno publicæ vtilitatis, aliud cenſeat. p.61.n.6

Multa iura Canonica, & ciuilia grato animo ferunt ſuſpenſionem litterarum ſuggeſtionibus obtentarum in damnum Reipublicæ. ibid.n.7

Multa iura permittunt ſuſpendi litterarum executionem legitima exiſtente cauſa ad effectum reſcribendi Principi. pag.62. num.13. & ſeqq.

Suſpendenda eſt mandati Principis executio, ſi timetur ex ea maius damnum, quam ex dilatione. p.63.n.20

Commiſſarius non ſuſpendens executionem reſcripti notoriam continentis iniuſtitiam ad effectum reſcribendi, an puniatur pœna ordinaria. ibid.n.22. remiſſiuè.

Suſpendenda eſt reſcriptorum executio, donec de inconuenientiis, aut periculo Princeps informatus, vel reuocet, vel ſecundam mittat iuſſionem. ibid.n.23

Iuſta cauſa ſuſpendendi reſcriptum vbi adeſt, illius cenſura non incurritur. p.64.n.25

Iura permittentia ſuperſedere in litterarum executione, ad effectum reſcribendi, & expectandi ſecundam iuſſionem nullam faciunt mentionem de tertiis. p.70.n.19

Suſpenditur litterarum executio, quando ex iuſta cauſa, quæ facit præſumere extortam voluntatem Principis, quod durat donec de eius libera voluntate appareat. ibidem num.20

Superſedendum erit in reſcripto etiam habente clauſulam (non obſtante ſcandalo) ad effectum reſcribendi Principi. p.72.num.36. & ſeqq.

Superſedendum eſt in litterarum executione ob damnum publicum. p.91.n.61. & ſeqq.

Suſpendendæ ſunt litteræ contra ius tertij impetratæ, velut contra ius naturale obtentæ. p.104.n.40

Executor non ſuſpendens executionem litterarum contra ius naturale, an debeat puniri. ibid.n.41. & ſeqq.

Suſpendi executionem reſcripti in graue tertij præiudicium obtentum Papa tollerat. ibid. num.43

Suſpenduntur litteræ Apoſtolicæ in præiudicium iuris tertij, ſupplicatione reuerenter, & cum cauſarum expreſſione interpoſita. p.105.n.58

Contra mandatum Principis venire non dicitur, qui pro maiore vtilitate, & honore Principis, aut Papæ illud ſuſpendit. ibidem num.59

Suſpenditur litterarum executio quoties ex ea maius timetur damnum, quam ex dilatione. ibid.n.60

In executione reſcripti ſuperſedendum continentis notabile præiudicium. p.106.num.67. & ſeqq.

Ad ſuperſedendum in executione litterarum facultas data non in ſurreptione conſiſtit, ſed in damno publicæ vtilitatis, tametſi litteræ validæ ſint mero iure. p.111.n.11.13. & ſeqq.

Ad ſuſpendendum in executione, & ſupplicandum à litteris Apoſtolicarum iura ſolùm conſiderarunt vtilitatem publicam. ibidem num.17

Iura plura ponderantur, quæ dum diſponunt circa ſuſpenſionem executionis litterarum nituntur cauſa vniuerſali damni publici. p.119.n.25. & ſeqq.

Cauſæ examen quænam legitima ſit ad ſuſpendendam executionem litterarum arbitrio prudentis viri relinquunt iura. ibid. num.26. & ſeqq.

Iura quibus nititur retentionis recurſus dumtaxat dant facultatem ſuperſedendi in executione litterarum non reponendi iam factam. p.131.n.36. & ſeqq.

Remedium datum ad ſuperſedendum nequit verificari in re iam geſta. ibid.n.37

Executor poſtquam ſemel reſcripſit Papæ ſuper

per inconuenientiis litterarum, tenetur ſuperſedere in executione, & expectare reſponſum ſuæ conſultationis. p.138.n.84

Cauſæ omnes illæ, quæ legitimæ ſunt ad retentionem litterarum Apoſtolicarum arctant executorem ſuperſedere in earum executione. p.139.n.93.& ſeqq.

Superſedere tenetur executor vbi adeſt nullitas notoria, licet aliàs non poſſit labefactare ſententiam ſuperioris. ibid.n.96

A Iudice procedente, quando ſuperſedere tenetur legitimè appellatur, & vim facere diſcernit Senatus. ibid.n.97.& ſeqq.

Remedio retentionis, & querelæ violentiæ intentatis ab vtraque parte, quale ſuſpendendum. p.165.n.28.& ſeqq.

Superſedendum erit in Senatu in retentionis articulo, donec cauſa retentionis examinetur, & de retentione. ibid.n.29

Remedia retentionis & querelæ violentiæ quomodolibet intentantur ſiue ab vna parte, ſiue ab vtraque, ſiue ſimul, ſiue ſucceſſiuè, ſemper in articulo violentiæ ſuperſedendum quovſque retentio examinetur. ibid. num.35

Superſedendum eſt omninò in cauſa principali, probata recuſationis cauſa coram Ordinario. p.2.n.2

Superſedens in litterarum executione ad effectum reſcribendi damna ex ea oriunda dicitur ſeruire Principi. p.5.n.2

Facultas in commiſſione data ad ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolicarum operatur etiam executione iam facta nulliter tamen, & attentatè. p.138.n.87

Superſedere in executione litterarum Apoſtolicarum donec Papa conſulatur, eſt leuiſſimi præiudicij temporalis, non perpetui, nec irreparabile. p.197.n.91.cum ſeqq.

Suſpectus, Suſpicio. Vide *Recuſatio.*

Suſpicionis, aut timoris cauſa verificanda, vel ex alia honeſta poteſt in Curia cauſa committi in prima inſtantia ex conſtitutione Leonis. p.511.n.11

Suſpicione exiſtente vbi collitigans eſt Epiſcopus cauſa per Sedem Apoſtolicam committitur viciniori. p.525.n.24

Collitigans cum Epiſcopo in cauſa ſuæ Eccleſiæ cautus ſit, vt à principio eum dicat ſuſpectum, nam poſteà ſemel tacitè per actus geſtos coram eo videtur in eum conſentire, & amplius ex ea cauſa illum ſuſpectum nequit allegare. ibid.n.55

Suſpicionis cauſa ceſſante ceſſat ſuſpicio. p.339. n.13.cum ſeqq. declara vt in n.16

Supplicatio ſecunda. Vide *Iuſſio, Supplicatio.*

Supplicatio. Vide *Signatura, Commiſſio, Papa, Auocatio.*

Litteræ Apoſtolicæ hoc tantum licito fine retinentur, vt ſupplicetur Papa certius informandus. p.39.n.59

Prælati, & Capituli Hiſpaniæ exhortantur à legibus Regiis, vt ſupplicent à litteris, quæ offendant publicè vtilitati, etiam ſpirituali, illáſque ad Senatum mittant. ibid.n.60

Retentionem litter. Apoſtol. in cap.14. Bullæ Cœnæ expreſsè permiſſam eſſe (ſupplicatione præmiſſa) plurimi recenſentur DD. id firmantes. ibid.n.61.& ſeqq.

Impedientes litteræ executionem prætextu informandi, & ſupplicandi Pontificem, & ſupplicationem proſequendi non incurrunt cenſuras Bullæ Cœnæ. ibidem num.63. & 64

Supplicari in Bullarum retentione permittit Bulla Cœnæ, ſub prætextu probabili violentiæ. p.40.n.70

Si ſupplicationes proſequantur illegitimè, quorum intereſt. ibid.n.71.& 72

Papa contentari ſolet vna generali allatione ſupplicationum à litteris ſuis. ibidem num.73

Supplicationum ſingularium informatio foret Papæ in grauiſſimis occupato valdè moleſta. ibid.n.74

Et foret graue damnum partibus ipſis. ibidem num.75

Supplicationes à litteris Apoſtolicis per partes interpoſitas, vel per Senatum interponere iubentem Regius Fiſcalis ſuis proſequi, aut Regis expenſis non adſtringitur. p.42. num.82

Senatus vbi reperit cauſam legitimam retinendi litteras in eodem decreto ſimul ſoler in quibuſdam caſibus iubare, vt pars, cuius intereſt, ſupplicet Sanctiſſimum. ibid. num.83

Bulla Cœnæ eo ſolo contentatur, vt Rex ſupplicet à litteris, vel ſupplicare faciat. ibidem num 84

Supplicatio quatenus arguit humilitatem, & reuerentiam, eſt Regalia S.Apoſt. p.5.à num.1. & ſeqq.

Supplicationem proſequi coram Sanctiſſimo in priuatis negotiis non Regi, ſed parti cuius intereſt, incumbit. p.43.n.88

Supplicationis proſequendæ obligatio videtur ceſſare, litteris ab impetrante deſertis ob legitimam retentionis cauſam. ibid. num 90

Supplicans à litteris Apoſtolicis nullo termino eſt adſtrictus ad ſupplicationem proſequendam. ibid.n.92

Supplicante parte citata, & non comparente ſecunda iuſſio obtenta obtemperatur in Senatu. ibid.n.94

Ob ſupplicationem non proſequutam per oppreſſum interpoſitam recurſus retentionis litterarum præcedens non redditur illicitus. ibid.n.95

Supplicationes per ſuum Legatum per annos refert Rex Pontifici. p.44.n.100

Supplicari licet à lege etiam Pontificia ex iuſta cauſa, quando moribus alicuius Prouinciæ non conuenit. p.30.n.150 & ſeqq.

Supplicari poteſt à lege Pontificia per Regnum illud cuius moribus inconuenit. ibid. n.152. & ſeqq.

Supplicatio à lege Pontificia ſuſpendit interim eius effectum. ibid.n.155.& ſeqq.

Fas eſt populi communi conſenſu ſuſpendere legis effectum animo ſupplicandi Principem. ibid.n.157

A motu proprio Pij V. de cenſibus in Hiſpania non recepto ad Papam fuit ſupplicatum

nomine

nomine Regis. pag.1.n.159

A breui Pij V. de iterum examinandis Religioſis ſemel approbatis ad confeſſionis Sacramentum ob ſcandalum inde ortum in Eccleſia, ſupplicauit Philippus II. ibidem num.162

Quod ob id Gregorius XIII. poſteà reformauit. ibid.

A Bulla Cœnæ in capitibus tangentibus Regaliam protectionis vi oppreſſorum magis ea reuerentia res ſupplicauit. ibidem numero 162

Supplicatio à Bulla Cœnæ ſuſpendit eius effectum, ita vt licitè Rex recurſu vtatur. ibid. num.163

A Bulla Cœnæ pro maiori cautela & Regis Regaliæ ſecuritate humilliter fuit ſupplicatum. ibid.n.165

Retentionem poſtulare non debet fiſcalis animo impediendi executionem; ſed ſupplicandi Sanctiſſimum, vt inſtructus prouideat, quod magis Reipublicæ Eccleſiaſticæ conueniat. p.69.n.12

Si Papa informatus ſecundam mittat iuſſionem poſſe ſecundò ſupplicari, & iterum ſuſpendi executionem donec tertia accedat iuſſio, firmat Henriquez. ibid.n.15

Si in ſecunda iuſſione nouum aliquod grauamen addatur ex falſa informatione; admitti poſſe tertiam ſupplicationem in re graui, aſſerit Henriquez. ibid.n.16

Supplicatione à litteris interpoſita legitimè, & cum partis citatione, ſecunda iuſſio à Papa obtenta regulariter obtemperanda in Senatu. p.70.n.18

Impetrans (cuius litteræ in Senatu fuerunt retentæ) ſi ſecundam iuſſionem obtineat non citato ſupplicante, adhuc in Senatu retinendam. ibid.n.23.& ſeqq.

Supplicari poſſe Sanctiſſimum ſemel, & iterum, quando litteræ continent damnum Reipublicæ ſpiritualis, aut temporalis, & ſcandalum timeatur. pag.71. num.33. & ſeqq.

Supplicari iterum Sanctiſſimum poſſe à ſecunda, vel vlteriori iuſſione in derogationem iuris ſtrangerij ob vniuerſale ſcandalum. ibid. num.44

Supplicatio eſt actus humilitatis. pagina 74. num.53

Supplicationi, & informationi Senatus ob eius grauitatem ſibi notam Pontifex acquieſcit. ibid. n.54. & ſeqq.

Supplicari poteſt à lege, quæ non conuenit vtilitati publicæ. p.91.n.62

Supplicari licet à conſtitutionibus maximè Pontificalibus eò quòd non conueniunt moribus vetuſtis Regni. p.95.n.19

Supplicare Clerico licet à litteris quibus ius ſuum ad beneficium tollitur, vt melius informatus Papa illas reformet. pagina 105. num.53

Et hanc ſupplicationem non admittens Papa, peccat. ibid.n.54

Ad Papam paciſcentem cum Clero de præſtanda certa ſumma nomine decimæ ſi aliquem poſteà eximat à ſolutione, poteſt Clerus ſupplicare. ibid.n.55.& 56

Supplicari poteſt ad Papam à litteris in præiudicium tertij, qui ſi non admittat peccat. ibid.n.57

Supplicatione reuerenter, & cum cauſarum expreſſione interpoſita ſuſpenduntur litteræ Apoſtolicæ in præiudicium iuris tertij. ibid. num.58

Ad ſupplicandum & ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolicarum iura ſolùm conſiderarunt vtilitatem publicam. p.110. n.17.& ſeqq.

Partibus non Regi principaliter incumbit à litteris ſupplicare ad Sanctiſſimum, & ſupplicationem proſequi. pag.170. num.3. & ſeqq.

Supplicatio ſecunda *con las mil y quinientas*, non admittitur in cauſis retentionis litterarum Apoſtolicarum deciſis in Conſilio Supremo, aut Chancellariis Regiis.p.157. num.89

Supplicatum ſtat in Hiſpania à conſtitutione Gregorij XIII. ob plures rationes & damna. p.265.n.39

Supplicationes omnes, quæ per Datarium expediuntur, ſubſcribuntur manu Sanctiſſimi. p.413.n.3

Supplicatio omnis duas continet partes, prima continet quod petitur, ſecunda abſolutionis petitionem ad effectum dumtaxat conſequendi gratiam, & clauſulas non obſtantes. ibid. num.3

Supplicatio porrigitur Datario, & reuidetur à quibuſdam, qua apponitur ſummarium contentorum referendum Sanctiſſimo per Datarium tempore ſubſcriptionis. ibid. num.4

Supplicationis ſecundam partem quomodo ſubſcribat Papa, & quo in loco. ibidem num.9

Supplicatio continens materiam iuſtitiæ, & contentioſæ iuriſdictionis, qua formula per Sanctiſſimum ſubſcribatur. ibid.n.10

Supplicationis primam partem qua formula ſubſcribat Sanctiſſimus. p.414.n.15

Supplicationes omnes ſubſcribit Prælatus habens facultatem à Papa, exceptis quæ immediatè expediuntur per Datarium, & quales hæ ſunt. p.415.n.25.& ſeqq.

Supplicationem impertinentem & indignam qualiter reiiciat Prælatus. ibid.n.30

Sub ſupplicationis ſubſcriptione nullatenus comprehenditur commiſſio executoris ad gratiam ſeorſum, & poſteà data. p.416.n.35

Per ſupplicationem poſtulatur commiſſio petita à Sanctiſſimo, quæ etiam dicitur ſupplicatio. ibid.n.36

Supplicatio & commiſſio inter ſe habentur, ſicut genus, & ſpecies, genus namque eſt ſupplicatio, & commiſſio ſub ſuo genere incluſa. p.420.n.2

Supplicatio continet meram gratiam, commiſſio ad eius executionem continet iuſtitiam. ibid.n.3

Supplicatio habet duas partes, prima continet rem petitam, ſecunda abſolutionem & non obſtantia. p.421.n.10

In ſupplicatione nullatenus continetur executoris petitio. ibid.n.11

Poſt ſupplicationem ſubſcriptam à Papa hoc eſt gratiam conceſſam impetrans, ſi vult

petit

petit executorem, & illi commiſſionem. ibid. num.12

Supplicatio eſt nomen genericum complectens ſub ſe omnes ſupplicationis ſpecies. p.423. num.37

Ex ſupplicatione ſubſcripta manu Papæ, alteriuſve ſignaturam habentia, commiſſiones (quæ ad partes mittuntur) fabricantur per officiales. pagina 425. num.2. cum ſeqq.

Supplicatio ſolà ſubſcribitur, non commiſſio miſſa ad partes, prout declarauit S. Congregatio. ibid.n.8

Ex ſupplicatione originali debet impetrans probare in Senatu ſubſcriptionem. p.427. n.27. & ſeqq.

Supplicatio præſentari debet in iudicio, ſi inter eam, & litteras deſuper fabricatas allegatur differentia. ibid.n.28.& ſeqq.

Inter ſupplicationem ſubſcriptam manu Sanctiſſimi & litteras deſuper confectas, vbi allegatur diſcrimen, recurrendum eſt ad ipſam ſubſcriptionem, & ſignaturam. p.428. num.41

Ex ſupplicationis ſubſcriptæ inſpectione, & lectura colligitur quid contineat ad quam tanquam ad matricem recurritur pro diſcrimine litterarum. ibid.n.42

Supplicatio ſignata attenditur, licet aliter litteræ per officiales ſcribantur, qui non poſſunt ſupplicanti præiudicium inferre. ibidem num 43

Supplicatio quoad effectum ſurreptionis potius attenditur, quam litteræ expeditæ. ibid. num.45

Et ob id recurritur ad illam tanquam ad matricem. p.429.n.46.& ſeqq.

Ad ſupplicationem ſicut ad matricem recurritur pro diſcordia litterarum, nec expeditores earum poſſunt gratiam alterare, nec ius impetranti quæſitum tollere. ibid. num 48

Supplicatio ſubſcripta poſtquam eſt regiſtrata litteriſque confectis faciliimè Curiales attenti originalem naneiſcuntur ab officiali, ſoluto vno argenteo. ibid.n.50

Supplicationis ſubſcriptæ exemplum, an probet in Senatu ſubſcriptionem manus Sanctiſſimi. p.430.n.1.cum ſeqq.

Supplicatio originalis ſubſcripta & ſignata, in iudicio nullam fidem facit, nec aliquam probationem inducit. ibid.n.2

In ſupplicatione facilius falſitas committitur, quam in litteris expeditis. ibid.n.3

In ſupplicatione originali probanda mille etiam teſtes adhibiti nullam fidem faciunt. p 431.n.7

Supplicatio ſubſcripta non ſufficit ad probandam gratiæ ſubſtantiam, ſed litteræ deſuper expediendæ, illam probant. ibid.n.13

Secus ad probandas circunſtantias, & qualitates eiuſdem. ibid.n.14 & ſeqq.

Ad ſupplicationem ſubſcriptam, ſeu ſignaturam recurritur, tanquam ad matricem, & protocollum. ibid.n.15.& ſeqq.

Ex ſupplicatione ſignata, quæ eſt matrix, & protocollum non agitur in iudicio ad ſubſtantiam gratiæ, tamen ad eius circunſtantias, & qualitates, ſeu ad probandum defectum litterarum, fidem facit. p.432.n.19

Supplicatio etſi non probet ſubſtantiam gratiæ, ſed qualitates eiuſdem, pariter & per teſtes hæc probari poteſt. ibid.n.20

Supplicationem originalem ſubſcriptam ſi exhibeat impetrans in Senatu, cauſa tamen ad monendum Sanctiſſimum expreſſa falſa detegatur in Senatu, an eius commiſſio ſit retinenda, & cauſa Ordinario remittenda. p.434. num.34

In ſupplicatione, qua impetratur beneficium nullatenus petitur commiſſio executoria, nec mentionatur; ſed poſt gratiam factam poſtulatur ab impetrante ſi voluerit. p.435. num.3

Supplicatio ſubſcripta præſentata coram Delegato, & inſerta per Notarium de verbo ad verbum in monitorialibus ex decreto Iudicis fidem facit in Senatu. p.437. num.25. & ſeqq.

Supplicationis ſubſcriptæ tenor inſertus in monitorialibus abſque citatione rei citandi, illum arctat & ſufficit, vt in Senatu impediatur remiſſio Ordinario. p.438.n.35

Niſi comparens contradicat, quia tunc originalis ſupplicatio exhiberi debet. p.439.n.37

Supplicationem à priuato emiſſam Regi non incumbit proſequi ex Bulla Cœnæ, ſed ſuam. p.42.n.86.& ſeqq.

Supplicatio & appellatio à pari procedunt, niſi in caſibus in quibus in iure reperitur expreſſa ſententia. ibid.n 24

Et qualis ſit differentia. ibid. remiſſiue.

Sæpè ſupplicare à Pontificia litteris detrimentum Reipublicæ inferentibus, licet p.76.n.74. & à n.70. cum ſeqq.

Eodem modo quo ſupplicatio ſubſcribitur à Sanctiſſimo debet reſcriptum apparere ſubſcriptum in Senatu. p.413.n.1

Supplicatio ad Papam, humilitatis, & reuerentiæ indicatiua oſtentat potentiam Supremæ Maieſtatis S. A. quam hac Regalia priuare velle non eſt veriſimile. pag.57. num.201

Supplicatio ſubſcripta manu Sanctiſſimi exhibita in Senatu, tunc probat auocationem in prima inſtantia ſuppoſita fide, & vera exiſtentia declarationum Cardinalium. p.440. num.1

Declarationes Cardinalium aſſerentes ſufficere ſupplicationem ſubſcriptam, vt auocatio verè probetur, referuntur. ibid.n.2

Senatus non admittit commiſſiones non ſubſcriptas manu Sanctiſſimi quantumuis de ſupplicatione ſubſcripta in eo doceatur. ibid.n.3. & ſeqq.

Declarationes aſſertæ quibus dicitur ſufficere ſupplicationem, qua petitur auocatio in prima inſtantia ſubſcriptam ex multis ſuppoſititam oſtenditur. p.441.n.7.& ſeqq.

Declarationibus aſſertis dictantibus per ſubſcriptionem apponendam in ſola ſupplicatione non ſatisfieri formæ Tridentin. vel non authenticis Senatus fidem negat. ibid. num.9

Inter ſupplicationem præſentatam Papæ, & reſcriptum deſuper confectum miſſum ad partes magna datur differentia. ibid.n.13

Si per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfieret formæ Tridentin. ingens damnum efficeretur etiam ipſe impetrans cum cogatur

de

de ea docere coram Ordinario, & Senatu, p.440. num.16

Declaratio quod per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfiat formæ Tridentin. euidenter eiuſdem verbis incongruit. ibidem numero 27

Surreptio, Surrept.

Surreptio ſimplex an ſit ſufficiens ad litteras retinendas in Senatu, magna ſemper fuit inter Senatores, & aduocatos diſſentio. p.108. num.1. cum ſeq.

Surreptionem ſimplicem ſufficere ad Bullarum retentionem in Senatu, nonnulla iura inſinuant, ibid. num.2

Ob ſurreptionem retineri litteras in Senatu qui Doctores innuant, recenſetur. ibid. à n.4. vſque ad 9. declaratur, pag.112. num.28. & ſeqq.

Surreptionem ſimplicem non ſufficere, nec eſſe ſubiectum habile ad retentionem litterarum verius oſtenditur, pag. 109. num.10. & ſeqq.

Facultas à iure data ad ſuperſedendum in executione litterarum non conſiſtit in ſurreptione, ſed in damno publicæ vtilitatis, & ſi litteræ validæ ſint mero iure, ibid. num. 12. & 13

Surreptitiæ etſi litteræ non ſint retinentur, ne exequantur, vbi legitima cauſa adeſt. p.110. num. 19. & 20

Abſurdum eſt fundare retentionem Bullarum in ſimplici ſurreptione, ceſſante qualitate publici damni, cum ad illius cognitionem Senatus egeret iuriſdictione, pag. 111. n.24. & à num.21

De ſurreptione ſimplici vbi agitur cum tractetur de viribus tituli, eiuſque validitate, aut nullitate, cauſa iam foret merè ſpiritualis, cuius Senatus etiam incidenter eſſet incapax. num.25. & ſeqq.

Doctores, qui in retentione Bullarum de ſurreptione mentionem faciunt, non loquuntur ſimpliciter, ſed adhibita qualitate damni publici. pag.112.n.28. & à num.34

Surreptio ob non factam narrationem beneficij obtenti vergit in damnum Reipublicæ Eccleſiaſticæ, & publici regiminis, & ſcandalum cæterorum, & ob ea retinentur litteræ. p. 113.n.35

Surreptionem ſimplicem litterarum non agnoſcit Author pro legitima cauſa retentionis, num. 122

Surreptio litterarum influens in damnum publicum Regis, aut Regni aut Reipublicæ, & regiminis Eccleſiaſtici legitima cauſa eſt ad retentionem earum. p.477.n.123

Surreptio includitur in litteris, quæ tangunt damnum publicum, de quo non fuit facta relatio Papæ. p.112. num.29

Cerola loquens de ſurreptione in Bullarum retentione declaratur. ibid.num.31

Bonacina etiam. num.32

Surreptio ſimplicis abſque qualitate publicæ vtilitatis non eſt ſubiectum habile ad retentionem Bullarum per Senatum diſcernendam, nec poſtulandam. ibid. n.33

Doctores, qui in retentione Bullarum mentionem faciunt de ſurreptione explicantur de ea, quæ tangit damnum publicum: non tamen inde inferendum ad ſimplicem ſurreptionem. pag. 113. num.34. & ſeq.

Dianæ aſſertio circa ſurreptionem litterarum, & falſitatem ad Eccleſiaſticum Iudicem pertinere latè explicatur. pag. 114. à numer. 40. & ſequentibus, vſque ad numerum. 44.

Super ſurreptione, falſitate, & dolo litterarum Apoſtol. commiſſio impetrata in prima inſtantia retinetur in Senatu, remiſſa cauſa Ordinario cognoſcenda. pag. 359. numero 22

Niſi aliter de voluntate Papæ auocare volentis cauſam ab Ordinario appareat, & hoc per ſubſcriptionem propriæ manus non aliter. p.360.n.23

Surreptio ſola non ſufficit ad retentionem litterarum impartiendam, niſi alia cauſa publica concurrat. pag.109. n.10

Surreptio ſimplex litterarum Apoſtolic. non impedit Regium exequatur in Regno Siciliæ, ſed remittitur executori illatum, vt de ea cognoſcat. pag.113. num.34

Reſcriptum impetratum in qualibet inſtantia pertinente ad Inquiſitionem Hiſpanam ſurreptitium declararunt Pontifices, pag. 472. num. 83

Niſi ad eius executionem, & impetrationem accedat conſenſus Regis Catholici, ibidem.

Sixtus V. tales litteras eſſe ſurreptitias deficiente conſenſu Regis, declarauit, & dat iuriſdictionem Inquiſitori Generali ſuper examine librorum. p.473. num.93 & 94

Suſpenſio, Suſpendere. Vide *Superſedere, Articulus, Praiudicale, Retentio, Violentia.*

Suſpendenda erit executio literarum Apoſtolic. in præiudicium S. Inquiſitionis expeditarum. pag.33. num.10

Litterarum Apoſtolicar. executio ſuſpendenda erit cum debita reuerentia, & ſecunda iuſſio expectanda. ibid. num.11

Qui iuſtè ſuſpendit executionem litterarum, verè obtemperat. p.74.n.55

Suſpenduntur cenſuræ litterarum earum executione ob ſcandalum ſuſpenſa. p.79.n.18

Non ſuſpenditur lis inter aliquos mota per comparitionem tertij excluſiuè, ſed imò inter priores colligitantes proſequitur, & ſeorſum inter omnes tractatur iure ius tertij. p.300.n.10.& ſeqq.

Dum in Senatu diſceptatur an monitoriales in prima inſtantia emanatæ percutiant Tridentin principalis cauſa ſuſpendi debet, & conquieſcat. p.346.n.21

Dum diſceptatur ſuper eo, in quo terminus fuit appoſitus, iſte non currit, ſed ſuſpenſus manet. ibid. num.22

Suſpenſio litterarum Apoſtolicarum, ſi à Sede Apoſtolic. expectaretur de nihilo prodeſſet, cum non niſi iam illata violentia, & ſcandalo ruente accedere ad Hiſpaniam poſſet, p.24. num. 5

Quando ius poſterius confundit aliud ſecum concurrens, ſi illud eſt temporale, non operatur confuſionem perpetuam, ſed temporalem ſuſpenſionem. pag.154. num.69

Tabel

T

Tabellio. Vide *Notarius*, *Inſtrumentum*, *Aſſertio*.

Tabellioni non creditur niſi in eo, de quo ipſe rogatus fuit. p.371. n.56
Tabelliones laici intimantes aut interuenientes in executione litterarum Apoſtolicar. contrauenientium priuilegiis, & conſuetudinibus horum Regnorum, nec non procuratores mortis pœna plectuntur, & amiſſiona bonorum. p.374. à n.62
Cæteri verò laici amittunt bona, perſonæ autem Regis mercede ſuot affectæ. ibid.

Tacitum. Vide *Expreſſum*, *Auocatio*.

Tacitum non poteſt plus operari, quam expreſſum, cum quo datur æqualitas tantum. p.457.n.8.& ſeq.

Temporale, *Tempus*. Vide *Impedimentum*, *Inhibitio*.

Tempus tantum reſtituendum impedito quantum per impedimentum fuit ablatum, p.186. num.17
Tempus totum, quod durauit impedimentum ſuppletur impedito, quod non computatur in termino. ibid.n.20
Temporale ſui natura operari perpetuum eſt contra ſubſtantiam actus. p.251. numer. 10. & ſeqq.
Tempus prætenſum non percutiens, probatio non releuat. p.321.n.42

Tenor.

Tenor ſupplicationis ſubſcriptæ & præſentatæ coram Delegato, & eius mandato inſertus de verbo ad verbum in monitorialibus, etiam parte non citata fidem facit, ad effectum arctandi citandum, & vt certos ſit de iuriſdictione Delegati. p.438.n.28
Tenor commiſſionis inſertus de verbo ad verbum in monitorialibus arctat citatum ad comparendum, etſi ad inſertionem non citetur. ibid.n.29
Tenor commiſſionis inſertus in monitorialibus ſufficit, nec eſt neceſſe tranſmittere ipſam originalem. ibid.n.30
Intellige quoad effectum comparendi coram Delegato, non autem reſpondendi in principali negotio, quia reo opponenti debet ante omnia originalis exhiberi commiſſio. ibid. n.31. & ſeqq.
Tenor ſubſcriptæ commiſſionis propria manu Sanctiſſimi inſertus in monitorialibus non facit fidem ſi poſtmodum à parte negetur, quouſque ſupplicatio ſubſcripta exhibeatur. p.439.à n.36.&ſeqq.

Terminus. Vide *Tempus*, *Impedimentum*.

Termino nullo adſtringitur ſupplicans à litteris reſcriptis ad proſequendam ſupplicationem. p.43.n.92.
Terminos antiquos à partibus noſtris conſtitutos tranſgredi non licet. p.93.n.1. & ſeqq.
Verba limitatiuè appoſita habent inducere terminum quem non licet tranſgredi. p.132.n.39
Termino & dilationi ſemel obtentæ nequit quis in præiudicium alterius renuntiare. pag. 177. num.76
Terminorum publicorum affixio & diuiſio eſt de Principi reſeruatis. p.180. n.8.& 9
Terminus ad publicandum litteras reſignationis non currit, dum in Senatu durat examen retentionis earum petitæ. p.185. n 3.& ſeqq.
Terminum non currere propter recurſum ad Regem per viam violentiæ tollendæ declarauit Rota. ibid.n.7
Terminus aliquis à iure vel iudice aſſignatus partibus non currit ſed ſuſpenditur toto tempore, quo durat recurſus ad Regem, ibid.n.8
Terminus ſuſpenditur dum non ceſſant lites & moleſtiæ. ibid.n.10.& ſeqq.
Terminum ſuſpendit moleſtia ſiue iudicialis, ſiue extraiudicialis ſit, ſiue de facto. p. 186. n.12.& 13.& ſeqq.
Terminus non currit per introductionem cauſæ in conſiſtorium Principis. ibid.n.15
Terminus cauſæ principalis non currit durante quæſtione nullitatis ſententiæ, & de limitationibus. ibid.n.23. & ſeqq.
Terminus non currit dum diſceptatur ſuper deſertione appellationis. p.187.n.27
Dum diſceptatur de eo, ſuper quo terminus eſt appoſitus, non currit. ibid. n. 28. & p. 346. n.21. & 22
Terminus ad publicandas Bullarum reſignationes non currit durante in Senatu examine earum an ſint, vel non retinendæ. ibid.n 29
Terminus aſſignatus ad cauſam terminandam lapſus non officit Iudici vlterius proſequenti, ſi ob ſubterfugia partium laboratur. p. 239. num.6.& 7
A Iudice tamen erit probandum non ſua culpa labi terminum contigiſſe. ibid.n.7
Commiſſio, cuius virtute quis citatur, vt intra terminum compareat, ſi intra illum decedat, extinguitur. p.290. n 89
Terminus ad comparendum non currit citando, aut citato, contentus in monitorialibus dum in Senatu diſceptatur, an percutiant Trident. p.346.n.23
Dum diſceptatur an articulus ſit admittendus, vel poſſeſſiones vel non, & an illis ſit reſpondendum terminus ad probandum non currit. p.187.n.27
Termino præfixo appellanti ad impetrandum tranſacto, res deſinit eſſe integra, & ius aduerſario quæſitum æquale ad præueniendam, & præoccupandam impetrationem ſuper appellatione. ibid.n.28

Tertia, *Tertia appellatio*. Vide *Res iudicata*, *Surreptio*, *Sententia*.

Tertius. Vide *Status*, *Commiſſio*, *Comparere*, *Contradictor*.

Tertius conqueſtus in Senatu de præiudicio executionis litterarum ad quam fuit citatus non vtitur remedio retentionis, ſed appellationis ab exceſſu, & ob non delationem Senatus additur per viam violentiæ. pag. 107. num.70
Tertij cauſa comparentis coram Delegato

aut Iudice appellationis lite inter alios pendente an ſit per Senatum Ordinario remittenda. p.299.n.1.cum ſeqq.

Tertius lite pendente comparet vno ex duobus modis, excludendo principales litigantes, aut alterum coadiuuando. ibid.n 2

Tertij excludentis perſona diuerſa eſt à collitigantibus, cuius ius ſeparatim tractatur, noua inſtantia, nouoque & diuerſo iudicio eget, nec tenetur litem, cui opponitur in eodem ſtato aſſumere. ibid.n.3

Tertius excludendo litigantes ex commiſſione poteſt aliam impetrare, vt in prima inſtantia contra eoſdem litigantes lis noua incipiatur. ibid.n.4

Tertius excluſiuè ad litigantes volens commiſſionem impetrare, vt cum eo lis initietur in prima inſtantia, tenetur hoc in commiſſione exprimere. ibid. n.5

Ius nouum & diuerſum ab eo quod in iudicium agitatur, nouiter per tertium excludendum deductum noua indiget cognitione, ſed inſtantia Ordinario remittenda. p.300.n.6

Tertij ius comparentis excluſivè independenter habetur à iure iam litigantium, cui inter iſtos acta, & res iudicata non nocent, nec proſunt. ibid.n.9

Per comparitionem excluſiuè non ſuſpenditur prioris litis curſus, ſed imò inter priores collitigantes proſequitur, & ſeorſum inter omnes tractatur tertij ius. ibid.n.10

Tertij ius & prioris actoris ſeorſum tractatur, & qui eorum prius rem iudicatam obtinet ab altero impeditur non in executione, præſtita tamen reo cautione per primum victorem, ibid.n.11.cum ſeqq.

Baldi opinio aſſerentis per tertij excluſiuè comparitionem ſuſpendi curſum litis ad prioris actoris petitionem refertur. ibidem numero 12

Couarruu. contra Bald. vllo momento ſuſpendi prioris litis curſum per tertij comparationem, affirmans defenditur. pag 301.num.13. & ſeqq.

Vincent. de Franchis opinionem Couarru. ſectatur, & verum reſtituit intellectum à dict. l. is à quo, ff. de rei vindicat. ibidem num. 14

In Regio Collaterali Conſilio deciſum ea opinione Couarruu. contra Fiſcum ſe vt tertium opponentem excluſiuè ad collitigantes, & petentem ſuſpendi eorum litis curſum. ibid. n.15.& ſeqq.

Tertius non poſſidens comparens pro ſuo intereſſe non impedit expeditionem litis, nec executionem ſententiæ, cum ſua non interſit, rem litigioſam magis eſſe penes vnum quam alterum. ibid.n.17

Referuntur plurimi Doctores idem firmantes. ibid. n.18

Tertio comparente excluſiuè poſt rem iudicatam & in eius executione, cautio non præſtatur reo per vincentem de qua in l. is à quo, de rei vindicand. ſecus ſi ante rem iudicatam comparuerit. ibidem numero 19

Tertius excluſiuè comparens, nedum litis curſum impedit, ſed multo minus executionem. ibidem numero 20. & ſequentibus.

Tertius excluſiuè tardius veniens, quo tempore legitimo comparere tenetur, vt non eius cauſa ſimultaneè tractetur cum lite iam pendente. pag. 303. num. 34. cum ſequentibus.

Concluſa iam cauſa inter alios, tertij comparentis lis ſimultaneè non tractetur iuxta obſeruationem Couarru. ibid. n.35

Tertij cauſa comparentis lite iam pendente, hoc eſt poſt litis conteſtationem non tractetur ſimultanee, ſed ſeorſum vti diuerſa. ibidem num.36

Ponderatur ad id l. ſi à quo de rei vindic. ibid. num.37

Vincentij de Franchis deciſio declaratur, qua ſit mentio tertij comparentis poſt concluſam cauſam. ibid.n.39

Tertius minor comparens poſt concluſionem in cauſa an habeat reſtitutionem in integrum. ibid.n.40. remiſſiuè.

Tertius comparens excluſiuè coram Iudice appellationibus remittendus erit Ordinario per Senatum. ibid.n.41

Tertio comparente coram Delegato ex commiſſione ſubſcripta manu Sanctiſſimi inter alios obtenta, cum illius cauſa ſit omnino noua & diuerſa, Ordinario per Senatum remittunt. ibid. num. 42. & ſequentibus.

Tertius comparens defenſurus reum vel actorem tenetur aſſumere cauſam eo ſtatu, quo reperitur tempore ſuæ comparitionis. ibidem numero 44. & ſequentibus.

Tertius comparens defenſurus eiſdem terminis, & defenſionibus adſtringitur, quibus principalis ſuus. ibid.n.45

Tertio defenſuro comparenti poſt concluſionem cauſæ denegatur in integrum reſtitutio ad pinguius probandum. pag. 304. numero 46

Tertij comparentis coadiuuando eadem eſt inſtantia, ac principalis, quem defendit. ibid. num.47

Connexa, non diuerſa. ibid.n.48

Tertij defenſuri cauſa & principalis defenſi connexæ ſunt, & ad inuicem dependentes, & coram eodem Iudice tractandæ. ibidem numer.49

Tertio defenſuro præiudicat res iudicata inter alios lata ratione connexitatis.ibidem numer.50

Tertius defenſurus comparens non eſt perſona diuerſa à principali, ſed vna eademque cum illa. ibid.n.51

Tertius defenſurus etiam citatus ea ſua perſona nequit opponere exceptiones dilatorias, nec declinatorias, etſi Clericus ſit.ibid. num.52

Ex tertij defenſoris admiſſione non ſit deterior conditio actoris, imò tenetur aſſumere cauſam in eodem ſtatu. ibid.n.53

Delegatus ex commiſſione ſubſcripta manu Sanctiſſimi ad cauſam principalis defenſi indubiè cognoſcit de iure tertij defenſoris, & Iudex appellationis coram quo comparet ratione connexitatis, nec Senatus eius cauſam remittit Ordinario.ibid.n.54.& ſeqq.& à n.48

Rota generaliter dicens, coram Delegato in partibus admitti omnes venientes ad cauſam

pro

Digitized by Google

pro ſuo intereſſe; declaratur in tertio defenſore. ibid.n.56

Tertio venditor comparens ante Iudicem inchoatum cum emptore petens in ſe transferri Iudicium animo nouandi actionem, nec liberandi actorem à iudicio, ſed tantùm vt cum eo inchoatur iudicium præſtita cautione, auditur etiam inuito actore. pag. 305. numero 58

Limita niſi interſit actoris, cum defenſore non litigare ſuo in foro. ibid.n.59

Tertius defenſor vbi admittitur ad mutationem Iudicij conuenitur coram ſuo Ordinario non obſtante commiſſione impetrata contra emptorem ſubſcripta manu Sanctiſſ. ſed per Senatum tertij cauſa Ordinario remittenda. ibid. num. 60

Commiſſio impetrata contra aliquem ſuſtragatur tertio veniente ad cauſam in eiſdem ſtatu & terminis. ibid.n 61

Tertius excluſiuè comparens ſi velit, an poſſit aſſumere cauſam inter alios pendentem, eo ſtatu, quo tempore erat ſuæ comparitionis, ac ſi fuiſſet tertius defenſurus. ibidem num. 62. & ſeqq.

Tertius excluſiuè duplici via poteſt comparere. ibid. n 63

Vel deducendo nouiter ius ſuum, aut etiam commiſſionem impetrando tanquam in prima inſtantia, & tunc cum eo lis initiatur. ibidem.

Aut comparet aſſumendo litem inter alios ceptam in eodem ſtatu, vel facit actus continuatiuos, & eidem acta, & ſententiæ nocent, & proſunt. ibid.n 64

Tertius pro iure ſuo independenti à iure litigantium habet electionem, an velit, vt cum eo inſtantia initietur, vel cæptam continuare, & aſſumere eo in ſtatu. ibid n.65

In tertij excluſiuè facultate eſt, venire adhærendo ſtatui cauſæ, vel inchoando nouum iudicium. ibid.n 66

Et hac duplici via qua tertius excluſiuè comparens vti poteſt, qui videndi. pag. 306. numero 67

Tertius excluſiuè comparens appellando à ſententia, vel dicendo illam nullam; omnia acta per prius geſta facit ſua. ibidem numero 68

Tertio excluſiuè comparente, & aſſumente cauſam eo in ſtatu, vel faciendo actus continuatiuos idem iudicandum, ac de tertio comparente coadiuuando. ibid.n.69

Limita vt. n.71

Ac ideò eius cauſa non erit ſuo Ordinario remittenda. ibid.n.69

Plures Rotæ deciſiones inſeruntur circa tertios excluſiuè comparentes facientes acta, & ſententias ſuas, & quando non. num. 71. cum ſequentibus.

Tertius comparens poſt peractam litterarum executionem ſuper re vel beneficio coram Ordinario debet litem mouere, non coram executore. p 336.n.24

Tertius comparens liti inter alios, ſi non fuit admiſſus, non videtur actis conſentire, nec imditur redire ad aliam viam ſibi faciliorem. p.295.36

Tertius quilibet, cui executoriales Romæ legitime obtentæ non afficiunt Regalia protectionis vti valet, vt eius cauſa Ordinario remittatur. p.406.n.13.& ſeqq.

Cum tertio cui res iudicata inter alios obtenta nocet, lis eſt initianda, & iudicium nouiter mouendum, ibidem numer. 14. & ſequentibus.

Cum tertio lite pendente comparente excluſiuè lis initianda eſt, quia acta Iudicij inter alios illi non nocent. ibid.n.20

Et coram ſuo Ordinario inſtantia (quæ diſtincta eſt) tractari debet, aliter hujus tertij cauſam Senatus Ordinario remittit. ibidem num 21

Tertij cauſa, cui executoriales Romæ expeditæ, vel alibi, non nocent, penitus per Senatum Ordinario erit remittenda. ibidem numero 22

Tertij cauſa ſe executioni per Senatum remiſſæ Ordinario opponentis in via ordinaria, tractanda erit, in eáque tertius ab Ordinario audiendus. p.490.n.51

Quod in quolibet tertio, cui res iudicata inter alios non nocet, nec inſtrumento guarentigiato, aut litteris Apoſtolic. non eſt comprehenſus. ibid.n 52

Tertius veniens ad cauſam pro ſuo iure litigantes excluſurus duplici via poteſt comparere, vt in prima, & in eodem ſtatu. pag. 306. numero 71

Tertius pro ſuo iure comparens, re iam vindicata in ſtatu & terminis, &c. Et appellans aut dicens de nullitate illa ſententia facit numerum quoad ſe, ita vt aliam vel alias inſtantias habeat. ibid.n.72

Tertius comparens pro iure proprio in eodem ſtatu, & appellans à re iudicata, non videtur eam recipere cum qualitate rei iudicatæ, ibid, num. 73

Tertius pro iure principali ſimpliciter admitti petens in eodem ſtatu abſque appellatione approbat ſententiam cum qualitate rei iudicatæ. ibid n.76

Tertij cauſa comparentis ex ſtylo Roman. Curiæ remitti ſolet eidem iudici, qui de cauſa pendente cognoſcit. ibid.n.77

Tertius comparens pro ſuo iure principali, & independenti poteſt admitti ab eodem Delegato cui cauſa inter litigantes fuit commiſſa virtute clauſulæ (quam & quas) pag 307. num 80

Quod in Hiſpania non admittitur ex Tridentin. & diſpoſitione, & obſeruatione. ibid. numero 81

Teſtamentum.

Licentia obtenta per Prælatum ad teſtandum de fructibus intuitu Eccleſiæ quæſitis, extenditur ad teſtamentum antea factum. pag.128. num 4

Licentia obtenta à Monacho ad teſtandum extenditur ad teſtamentum iam conditum. ibidem num. 5

Teſtimonium ſeu fides. Vide *Notarius, Tabellio, Inſtrumentum.*

Teſtis.

Teſtes poſt publicationem non ſunt admittendi, admiſſi tamen parte non impugnante probant. p.134. n.57
In re tam graui prout eſt retentio Bullarum, non eſt fidendum de vno, vel altero teſte teſtantibus de legitimitate cauſæ, ſed per delationem omnibus numeris abſolutam Sanctiſſimo remittendam. p.191.n.52
Teſtibus etiam nulliter examinatis datur fides in Rota in odium recurrentis ad Regem. p. 346. num.11
Teſtes nulliter, & ſine citatione examinati fidem faciunt in præiudicium impedientis, quominus validè examinentur. ibidem numero 13. & 14
Per teſtes probantur qualitates & circumſtantiæ gratiæ, licèt non ſubſtantia eiuſdem. p.388.n.31
Teſtes & inſtrumenta æqualem probationem faciunt. p.431.n.6

Timor.

De timore mali minati idem iudicamus, quod de ipſo malo. p.196.n.4. & ſeqq.
Timor violentiæ inferendæ iuſta cauſa eſt defenſionis. ibid.n.11.& ſeqq.
Timor iuſtus an probetur per iuramentum eius, qui ad ſuam defenſionem feciſſe aſſerit. ibid. n.13. remiſſiuè.
Timoris aut ſuſpicionis ex cauſa poteſt cauſa in prima inſtantia committi in Curia Roman. iuxta conſtitutiones Leonis. pag. 211. numero 12
Timor recurſus ad Regem non poteſt præſtare iuſtam cauſam omittendi iuris ſolemnitates denuntiationis, excommunicationis requiſitas. p.370. n.19. & ſeqq.

Titulus.

Titulos plures cumulare ſiue certus, ſiue incertus de iure ſuo ad maiorem corroborationem, & cautelam nemo prohibetur. pag. 51. n. 66. & ſeqq.
Titulorum multiplicatio in beneficialibus ad maiorem corroborationem ſui iuris non prohibetur. p.52.n.170
Ex Titulorum incompatibilitate data in beneficialibus defendi quis poteſt non agere. ibid. num.171
Et quando cogatur alterum eligere. ibid.
Titulus Ordinarij facit legitimum contradictorem contra immiſſionem ex Bullis gratiæ Apoſtolic. numero 153. & à numero 120. cum ſeqq.
Titulorum paritas requiritur ad impediendam immiſſionem ex gratia Apoſtolic. vbi vterque eam prætendit beneficij vacantis & non occupati. p.501.n.159
Secus ſi prouiſus ab Ordinario iam poſſideat qui impedit immiſſionem petitam à prouiſo Apoſtolic. ibidem numero 160. & numero 166
Titulus ab eodem fonte emanans requiritur ad impediendam poſſeſſionem vacantem, & quando vterque contendit ſuper eius immiſſione, ſecus quando prouiſus Ordinarius per prius illam occupauit. pag. 503. numero 186

Tollerantia.

Recurſus ad Regem pro tollenda violentia ex executione litterarum in damnum Reipublicæ competit Regi iure proprio, & eſt Regalia ipſius, quæ in Bulla Cœnæ non prohibetur, & ideo nec tollerantia Papæ eget. p. 55. num.172
Tollerantia Pontificum legitimum præſtaret titulum ad iuſtitiam recurſus retentionis quando in Bulla Cœnæ comprehenderetur. p. 54. num.173
Conſuetudines aliquot contra libertatem Eccleſiaſticam per tollerantiam longiſſimam Pontificum ſuſtinentur, & iuſtificantur. ibid. num.174
Retentiones litterarum in Hiſpania iuſtificat tollerantia Pontificum eo quod in euidentem vtilitatem ſpiritualis regiminis vergit. ibid num.177
Doctores aliqui Theologi volentes eneruare robur tollerantiæ in recurſu ad Regem recenſentur, & examinantur. ibid. num. 178. & ſeqq.
Per Bullæ Cœnæ quotannis publicationem tolli conſenſum Papæ ortum ex tollerantia recurſus, & conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, qui dixerint. ibidem num.179
Tollerantia Pontificum cum ſcientia non inducere ſufficientem conſenſum ad iuſtitiam recurſus pro tollenda violentia, & conſuetudinum contra libertatem Eccleſiaſticam, qui dixerint. ibid.n.180
Tollerantiam Papæ non eſſe approbatiuam animo inducendi, vel confirmandi conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam, ſed vt ſcandalum vitetur, qui dixerint. p.55. num.181.
Tollerantiam Pontificum inducere conſenſum approbatiuum in conſuetudinibus aliquot contra libertatem Eccleſiaſticam plurimi Doctores tenent. ibidem numero 128
Tollerantia Pontificum ſuper recurſibus pro tollenda violentia, non cadit ſuper conſuetudine contra libertatem Eccleſiaſticam, vti falſo ſupponunt aliquot Theologi. ibid.n.183. & 184
Tollerantia Principis habet vim diſpenſationis confirmationis, & conſenſus. ibidem num.188
Tollerantia Pontificum in recurſu pro tollenda violentia prouenit ex animo approbandi, ex natura negotij conformis iuri naturali, & diuino, & pro vtilitate publica. p. 56. num.189
Tollerantia recurſus non oritur à cauſa vitandi ſcandali, ſed ex agnitione Pontificum, vtilem eſſe, & neceſſarium recto vtriuſque regimini Reipublicæ, ibidem numero 190
Iſte Pontificum animus ex multis colligitur, ex Bulla nempè Martini V. ibidem numero 191

Et

Et ex aliquibus Epiſtolis Pontificum, & Regum Catholicorum adinuicem miſſis. ibid. num. 192

Quas concordata vocauit Diana. ibidem numer. 193

Tollerantia Pontificum approbatiua recurſus multis iuſtiſſimis rationibus vtilitatis applicari poteſt, vitando ſcandalo vt putarunt aliqui Theologi. p. 57. n. 204

Tollerantia recurſus tametſi prouenerit ex vitando ſcandalo, non ideo tollerantiæ effectus eneruantur. ibidem num. 206. & ſequentibus.

Multa per patientiam tollerantur, quæ ſi in iudicium deducerentur, non tollerarentur, quomodo intelligatur. ibidem num. 207. & ſeqq.

Tollerantia Papæ poſt impletam præſcriptionem, integrum ius, & omnes effectus diſpenſationis, & approbationis integrè conſequitur. ibid.

Tollerantia Papæ, pro euitando ſcandalo in iuribus pertinentibus ad Sedem Apoſtol. poſt completam præſcriptionem præſtat integrum ius tollerato, non antea. ibidem numero 208

C. nihil de præſcriptionibus, & cap. niſi eſſent de præbend. ad id interpretantur, & verus intellectus adducitur. ibid.

Tollerantia Papæ ob ſcandalum vitandum maiorem præſtat cauſam ad diſpenſandum, & magis Papam arctat. p. 58. n. 209

Tollerantia Papæ non præſtat approbationem, nec diſpenſationem ſtatuti contra ius Diuinum. ibid. n. 211

Tollerantia Papæ in iis quæ non ſunt contraria iuri Diuini approbationis, & diſpenſationis vim habent. ibid. n. 212

Tollerantiæ Principis in iis, quæ non dependent à ſua poteſtate, nihil opponitur. ibid. num. 213

Theologi negantes effectus tollerantiæ Pontificum in recurſibus falſo autumant recurſus eſſe contra ius Diuinum. pag. 59. numero 214

Recurſus pro tollenda violentia vti rem tam grauem non tollerarent tamdiù Pontifices, ſi vtiles non iudicarent vtrique Reipublicæ. ibid. nu. 216

Tranſactio. Vide *Concordia.*

Tranſactio ſuper iure complicato cum iure alterius non valet in iſtius præiudicium. p. 172. n. 30. & ſeqq.

Tranſſumptum. Vide *Originale*, *Inſtrumentum*, *Sumptum*, *Tabellio.*

Tranſſumptum litterarum aliàs non authenticum fidem non faciunt, nec tribuit iuriſdictionis exercitium, ſed originales ſunt de neceſſitate præſentandæ. pag. 392. n. 67. cum ſeqq.

Vbi refertur ſingularis Rotæ deciſio. ibid. à numer. 71. cum ſeqq.

Tranſſumptum litterarum originalium etiam per Notarium teſtantem fideliter tranſſumpſiſſe, ſicut non probat, ita nec ſufficit, vt acquiratur Delegato iuriſdictionis exercitium. num 71. cum ſeqq.

Imò tunc Delegatus nullitur citationem diſcernit. ibid. n. 74. & ſeqq.

Tranſſumptum litterarum Apoſtolic. deficientibus ſolemnitatibus requiſitis, fidem non faciunt. p. 393. n. 78. & ſeqq.

Tranſſumptum litterarum in proceſſu fulminato cum authoritate iudicis, & non contradicente parte (quæ non adeſt vbi extraiudicialiter proceditur) & cum aliis adminiculis probat. ibid. n 80

Tranſſumptum litterarum authenticum ſolemniter cum iuris requiſitis deductum fidem faciunt in iudicio, ſecus minus ſolemne. p. 394. num. 98

Tranſſumptum de regiſtro ſupplicationum ſubſcriptarum nullam fidem facit. p. 431. n. 11. & ſeqq.

Tres conformes. Vide *ſententia*, *conformitas*, *Commiſſio*, *Surreptio.*

Tribunal. Vide *Senatus*, *Decretum.*

Tribunalia Regia in Hiſpania cognoſcunt de cauſa poſſeſſoria beneficiali iuxta receptiorem opinionem, & conſuetudinem. p. 138. numer. 86

Tribunalia ſeparantur ob faciliorem litium expeditionem. p. 81. n. 21. & ſeqq.

Tribunalia ex gratia Regis & precario habent poteſtatem, quam ipſe minuere, diuidere, & alteri applicare poteſt. p. 182. num. 34 & ſequentibus.

Tribunalia Regia (vltra Conſilium Supremum) nequeunt ſe intromittere in cauſis tangentibus executionem Concil. Trid. etiam de partium conſenſu. ibid. n. 40

Cum ſint inhibita per clauſulam auocatoriam, & annullatiuam in qua ſolus conſenſus Principis operatur. ibid. n. 45

Tribunalibus, & Cancellariis vtile eſt ſcire, quando læſa dicatur prima inſtantia Ordinarij, vt faciliùs cognoſcant, an ſit deferendum appellationi à Delegato interpoſitæ. p. 184. num. 57

Tribunalia Regia (extra Conſilium Supremum) an poſſit vel Decreto de proceder y conocer) orta competentia inter Ordinarium tuentem ſuam primam inſtantiam, & alios ſuperiores ortam, latiſſimè diſſeritur. p. 195. à n. 59. cum multis ſeqq.

Tributum.

Tributum ideo vaſſalli præſtant Regibus, quia eos in pace tueri, & defendere debent. p. 8. numero 41

Quam defenſionem ſi non præſtent peccant Reges ex Diuo Thoma. ibid.

Tridentinum. Vide *Concilium.*

Turbatio, Turbare. Vide, *Reſpublica*, *Pax*,

Tutor. Vide *Princeps.*

Princeps tanquam tutor, & pater vaſſallorum debent in defenſione eorum poteſtatem ſibi

mandatam exercere. p.13.n.95
Tutela Religionis, conſeruatio, & Dei timor ſalus eſt & cuſtos Societatis hominum inter ſe ibidem n.70
Tutelæ, & curæ actio eſt indiuidua, item actio negotiorum geſtorum. p.309.n.13
Tutelæ actio ſicut eſt indiuidua reſpectu tutorum, ita & hæredum eorum. p.310. num.21. & ſeqq.

Tutus, & Tutus acceſſus. Vide *Locus, Citatio, Cedulones, Edicta.*

V

Vacans, Vacatio. Vide *Impetrans, Gratia.*

MAndatum de prouidendo de prima vacatura prodeſt in vacante beneficio tempore gratiæ. p.129.n.10
Ad vnum vacationis modum ſi ſe impetrans non reſtrinxit iuuatur ex vtiliori, & valido. p. 293. num.15. & ſeqq.

Vaſſallus. Vide *Subditus, Dominus, Princeps, Prorogatio, Protectio.*

Vaſſallorum otium & tranquillitatem debet Princeps vigilantia, induſtria, & occupatio defendere. p.11.n.72
Vaſſallorum tranquillitas, & Reipublicæ ſalus Regis eſt præcipua. p.12.n.85
Vaſſallos tranquillitate frui, Principis præcipuum eſt intereſſe. ibid.n.87
Vaſſallorum diuitiæ & vtilitates ſunt quaſi Principis, quia vtilitas Regni, eſt vtilitas Regis. ibid. num.88.
In Vaſſallorum opulentia, & fortitudine laudatur Princeps. ibid.n.89
Vaſſallorum otioſa tranquillitas Regnantis eſt gloria. ibid.n 90
In Vaſſallorum pace honor Regis conſiſtit. ibid. num.91
Vaſſallus quilibet eſt legitimus contradictor, & perſona pro defenſione præeminentiæ, & maioriæ Regis. p.15. num. 119. & ſequentibus.
Vaſſallus nequit conſentire, nec expreſsè nec tacitè in alterius iuriſdictione abſque Domini conſenſu. p 171.n.23.& ſeqq.
Vaſſalli vnius Regni ſine ſui Principis licentia, an alterius Regni iuriſdictionem poſſit prorogare. p.276.n.74 remiſſiuè,
Vaſſallus Regis obligatus in forma Cameræ nequit conſentire in iuriſdictione iudicis Eccleſiaſtici. p.403 n.58.& ſeqq.
Vaſſallus Regis contrahens in Regno extraneo, vbi reſpondere promiſit, ſi ibi fuerit repertus, conuenitur. ibid.n.60
Vbi de obſeruatione Grabielis Pereira circa Luſitanos obligatos in Regno Caſtellæ. ibidem num.61
Vaſſallus voluntariè & expreſsè conſentiens in iuriſdictionem alterius Regis, non præiudicat ſuo Regi, qui illum detinere poteſt, ne extra Regnum litigaret. ibidem numero 62. & ſeqq.
Princeps poteſt ſe opponere executioni ſententiæ latæ in Regno extraneo, contra ſuum vaſſallum ex prorogatione eius expreſſa. ibid.numer. 63
Vaſſallos alienam iuriſdictionem prorogantes voluntariè Barones paſſim ſolent vindicare. ibid. num.64

Venditio, Venditior. Vide *Emptor.*

Delegatus legitimè datus ſuper cauſa emptoris cognoſcit de iure venditoris comparentis propter connexitatem ſimultaneúmque ius vtriuſque. p.304. n.55
Venditor comparens ante iudicium inchoatum cum emptore petens in ſe transferri iudicium animo nouandi actionem, non reluctante auctore auditur. ibid. n.57
Venditor comparens ante iudicium inchoatum non animo nouandi actionem nec liberandi emptorem à iudicio, ſed tantùm vt cum eo inchoetur iudicium, præſtita cautione auditur etiam inuito Authore. p 305.n.58
Limita, niſi interſit actoris cum venditore non litigare in ſuo foro. ibid.n.59
Venditor vbi admittitur ad mutationem iudicij, conuenitur coram ſuo Ordinario non obſtante commiſſione impetrata contra emptorem ſubſcripta manu Sanctiſſimi, ſed per Senatum cauſa remittenda. ibid. n.60

Verbum.

Verbum Regalia, comprehendit omnia patrimonialia, & Fiſcalia Regis. p.16. n.129
Verba priuilegij Monarchiæ Siciliæ referuntur, quo Rex creatus fuit perpetuus Legatus in ſuo Regno. p 37.n.45. & ſeqq.
Verba Bullæ in Cœna Domini quantum attinet ad retentionem litterarum Apoſtol. referuntur, & Doctores illam adducentes. pag. 39. num 55. & ſeqq.
Verba Bullæ Cœnæ, ibi (legitimè proſequantur (vt intelligantur cum partis citatione, & cauſæ cognitione. p.43.n.93
Verba Bullæ Cœnæ, ibi, (ſub prætextu violentiæ tollendæ) intelliguntur quando ficto colore malitioſè impeditur litterarum Apoſtol. executio. p.45.n.111. & ſeqq.
Verba, cap. ſi quando, de reſcriptis, & capit. cum teneamur, de præbendis, & aliorum iurium ponderantur. p. 62. num. 13. & ſequentibus.
Verba Bullæ Cœnæ, ibi, (legitimè proſequantur (ponderantur. p. 70. num.24. & ſequentibus.
Verba limitatiuè appoſita habent inducere terminum, quem non licet tranſgredi. p. 132. n 39. & ſeqq.
Verba futuri temporis in actibus dependentibus à voluntate, & conſenſu diſponentis reſoluuntur in tempus præſens. p.137. num. 74. & ſequentibus.
Verba, text. in cap. ſi quando, de reſcript. & cap. cum teneamur, de præbendis ſubtiliter ponderantur. p. 139. num. 94. & ſequentibus.
Verba diſpoſitionis quantumcumque vniuerſalia declarantur, & reſtringuntur ad terminos qualitatis adiectæ. pagin. 184. numero 53.

Verba

Verba legis debent intelligi ſimpliciter, non ſeenodum quid. ibid. n.54
Verba non ſecundum quod ſonant, ſed ſecundum intentionem proferentis ſunt accipienda. p.264. n.25 & 26
Imò ad hoc ſunt improprianda. ibid.n.27
Verba (cauſæ omnes) quibus Trident. vtitur, ponderantur, vt nihil excludant. ibid. n. 28. & ſeqq.
Verbo (prima inſtantia) quo vtitur Trid. receptum in rigoroſa ſignificatione repugnaret directo eius rationi, & intentioni. ibid.n.33. & à n.17. cum ſeqq.
Verba abundantia tollerantur, quando opponuntur ad maiorem declarationem, & tollendæ dubitationis gratia. p.154. n.10
Verbi *fiat*, potentia præponitur cuilibet alteri verbo præceptiuo, & maiorem voluntatem demonſtrat. p.417. n.43
Verba enunciatiua inducta propter aliud non diſponunt in enunciatis. p.266. n.51
Declaratio non cadit ſuper verbis claris, cum declaratione non egeant. p.443. n.22
Declaratio, quæ verbis diſpoſitionis declaratæ repugnans in nullo actu admittitur, cum potiùs perempto, deſtructio, & alteratio ſubiecti dicatur. ibid. n.23
Declaratio vt admittatur debet eſſe congrua verborum ſignificationi. ibidem numer.26
Declaratio quod per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfiat formæ Tridentin. euidenter eiuſdem verbis incongruit. ibidem numer.27
Senatus verbis claris Concilij Tridentin. decernentis, ſubſcriptionem apponendam in reſcriptis adhæret, nec patitur vti reſcripto auocatorio primæ inſtantiæ, in quo ſubſcriptio viſibiliter non legitur. ibidem num.28
Verba legis cui non conueniunt eius diſpoſitio non adaptatur. p.465. n.25

Veritas, Verum.

Veritas vt clarius luceat placet Papæ, vti ſibi iterum, & iterum replicetur, & arguatur circa damnum Reipublicæ. ibidem num.70. & ſeqq.
Verum eſſe non poteſt, quod falſo principio nititur. p.431. n.8
Veritatem tacens Principi idem eſt, ac ſi infirmus taceret vulnus Chirurgo. pag. 455. num.98
Veritas per argumenta & replicationem exagitata magis luceſcit. pag. 76. num.75. & ſeqq.

Via, Via ordinaria, Summaria, Executiua. Vide Ordinarius, Litteræ, Remiſſio, Executio.

Viam exceſſus aliis aperimus, ſi negligenter ea quæ vſurpantur, omittimus. p. 88. n. 57. & ſeqq. & p.98. n.40
Qui vna via omiſſa, aliam aggreditur, non teneri ad refectionem expenſarum, paſſim obſeruat Rota. p.165.n.7. & 9
Via ordinaria non ſummaria diffinitur noua controuerſia mota emptori pignoris ſubhaſtati, vel creditori adiudicati. pag. 354. num.5. cum ſeqq.
Et coram iudice Ordinario creditoris emptoris, non coram ſubhaſtante. ibidem num. 6. cum ſeqq.
Via executiua gratiæ, aut executorialium ceſſat immiſſio cadente à poſſeſſione ſemel apprehenſa, & via ordinaria agere debet. p. 336. n.27. & ſeqq.
Via ordinaria non executiua auditur comparens poſt immiſſionem factam ex alio teſtamento, & coram Ordinario rei poſſeſſoris. pag. 337 n.35. & 35
Tertius comparens pro ſuo intereſſe & iure, ſi non fuit admiſſus, non videtur actis geſtis conſentire, nec impeditur redire ad aliam viam ſibi fauorabiliorem. p.295. n.36
Via ordinaria, & vti Ordinarius, an via executiua, & vti Delegatus debeat Ordinarius procedere in Bullarum remiſſione ſibi facta per Senatum. pag. 484. num. 1. cum ſequentibus.
Via ordinaria audiendus eſt tertius ſe opponens executioni litterarum remiſſæ Ordinario per Senatum. pag.490. num.51. cum ſequentibus.
In omnibus in quibus executor gratiæ de iure communi poterat, & debebat via ordinaria cognoſcere; in iis hodie Tridentin. pariter Ordinarius (cui fuit per Senatum remiſſio) Ordinariè procedere debet. pag. 492. numer.75
Et è conuerſo in quibus executor de iure communi tenebatur via executiua procedere; pariter hodie Ordinarius via executiua cognoſcere tenetur, quando fit per Senatum remiſſio. Ibid. n. 6
Via executiua ceſſat, & ordinaria aggreditur vbi concurris ad immiſſionem paritas titulorum. p.495. n.99
Via ordinaria non executiuà debet audiri poſſeſſor beneficij ab alio impetrati ob delictum aliumvè iuris defectum, & vinci antequam auferatur. pag 497. à num. 107. cum ſequentibus.
Via ordinaria non executiua procedere debet executor litterarum prouiſi Apoſtol. ſuper beneficio reſeruato, quando reſeruatio non eſt notoria, ſed dubia, obſcura contra prouiſum ab Ordinario poſſidentem ſimul. ibid. n.110. cum multis ſeqq.
Ordinarius (cui per Senatum Bullarum remiſſio fit) vt cognoſcat quando via executiua, vel ordinaria procedere teneatur, præ oculis habeat regulas immiſſionis, ex l. fin. C. de edicto Diui Adrian. p.504. n.200
Ordinarius in Bullis ſibi per Senatum remiſſis executiuè tunc procedet, ſicut & quando executor procederet, ſi ſua commiſſio fuiſſet ſubſcripta de manu Sanctiſſimi. ibidem num.201
Executor quando in Bullarum executione debet aſſumere partes iudicis, & via ordinaria audire, ſi ſeruata forma Tridentin. fuiſſet datus, ita & iis caſibus Ordinarius procedere debet Ordinariè, facta ſibi per Senatum remiſſione. ibid. n.202
Inter viam executiuam Breuis Cameralis, & cæterarum rerum multæ ſunt differentiæ. p.266. à n.49. & ſeqq.

Vicarius.

Vicarius Dei in temporalibus eſt Rex. pag. 7. à n.23. cum ſeqq.
Vicarius Epiſcopi appellatione Ordinarij comprehenditur. p.220. n.27

Vidua. Vide *Miſerabilis.*

Violentia, Vis, Vi oppreſſus, Vide *Defenſio, Princeps, Senatus, Querela, Retentio, Decreta.*

Vim patientem acclamantem malus iudex non exaudit. p.6. n.6
Violentias, & ſcandala abhorret Deus. ibidem num.18
Violentum eſt, quod contra legem eſt. pag.13. num.97
Violentias ne ſubditi patiantur, Princeps vigilans eſſe tenetur. ibid. n.98
Vis in populo abeſto, lex eſt 12. tabularum. ibid. num.100
Vi oppreſſorum defenſio cum ipſo eſt Regno ab origine orta, & Regni obiectum. ibidem num.102
Vi oppreſſus recurrens ad Regem, debet de violentia docere. p.18. n.149
Violentia non præſumitur, niſi probetur à vim patiente. ibid. n. 150. tanquam iuri naturali odioſa. ibid.
Violentiæ probatio incidit in protectionem per neceſſariam conſequentiam. ibid. n.151
Violentiam, & iniuriam factam Prædicatoribus miſſis in terras infidelium ad prædicationem Verbi Dei Rex Chriſtianus omnino repellere tenetur. pag. 19. num. 164. & ſeqq.
Violentia oppreſſorum vrbanius tollitur per Principem, qui ſuum, & ſuorum ius gerit, cuique ex debito Regalis officij protectio competit. p.22. n.194
Vim inferunt, & actum inuoluntarium reddunt nimiæ perſuaſiones, & importunæ preces. ibid. n.196
Violentiam quandam infert in Principem importunitas petentis, quia multoties involuntariè concedit non concedenda. pag. 62. num.10
Violentia, & immodica perſuaſio æquiparantur à iure. ibid. n.11
Violentiæ, & ſcandala ſalutem Reipublicæ turbant. pag. 88. numer. 24. & ſequentibus.
Violentiæ prætextu retinentur litteræ Apoſtolic. continentes nouitatem circa decimas, aut redecimas. p.97. n.35
Violentum eſt, quod iniuſtum eſt, & contra legem. p.99. n.2
Violentiam tunc continent litteræ in præiudicium iuris tertij, ſi expediantur abſque eius citatione. pag. 105. num. 62. & ſequentibus.
Vis publica eſt iniuſtitia, qua ius tertij tollitur. p.107. n.73
Principi generaliter competit facultas tollendi violentias, vt Reſpublica Eccleſiaſtica, & ſpiritualis in pace degat. pag. 117. & ſequentibus.
Violentiæ articulus ſuſpendendus in Senatu, donec cauſa retentionis examinetur, & de ratione. p.162. n.29
Violentum non dicitur vi oppreſſo postulante, & cooperante, ſeu conſentiente, iuxta Ariſtotel. pag. 175. num. 61. & ſequentibus.
Violentia adeſt in damnum Reipublicæ immediatè poteſt Fiſcalis Regius ſolus vel à principio recurſum deducere, vel ex poſt facto, deſiſtente ipſum poſtulante. p.176. n.72. & ſeqq.
Violentiæ cauſæ tangentes obſeruationem Concil. Tridentin. & aliæ iudicum Eccleſiaſticorum quorumlibet exiſtentium in Curia Regia examinantur in aula regiminis, & cæteræ omnes ad Cancellarias, & Audientias pertinent. p.182. n.27. & 28
Violentia, qua fundatur retentionis cognitio eſt contraria iuri naturali, & ſpirituali oppoſita naturæ. p.192. n.25
Violentiæ obuiare finis eſt retentionis litterarum, qua publica turbatur quies. ibid. n.24. & ſeqq.
Violentia perpetrata etiam à Clerico nullam includit ſpiritualitatem. ibid. n.26. & ſeqq.
Epiſtola Diui Auguſtini, qua aduerſus violentias fit vltio à poteſtatibus per Prælatos poſtulanda. p.201. n.6. & 8
Violentiarum cognitio tendens in executionem, & obſeruationem Tridentin. ſoli Supremo Senatui eſt reſeruata, cæteris inhibitis Cancellariis. pag. 203. numer. 29. & 30
Violentia infertur ei, qui extra Regnum, & ad Romanam Curiam euocatus adſtringitur litigare, quem protegit Princeps. p.276. n.83. & à n.80
Vim repellere iure naturali eſt conceſſum non innocuum, cum id beſtiarum ſenſibus ſit infixum. p.352. n.86
Pro retentione litterarum ad Senatum recurritur per viam violentiæ. pag. 461. numer.2

Viſitatio. Vide *Ordinarius, Epiſcopus.*

Sub Tridentin. impugnantes Ordinario viſitationem Eccleſiarum etiam exemptarum comprehenditur Ordinarius inferior habens quaſi Epiſcopalia iura. pag. 229. numer.20
Declaratio S. Congregat. refertur qua dicitur à viſitatione Epiſcopi facta tanquam Sed. Apoſtol. Delegati iuxta Tridentin. ad Metropolitanum appellandum fore. pag.381. numer.23
Similis alia S. Congreg. declaratio refertur. ibid. n.24
Epiſcopus in viſitatione commiſſa ex Trident. procedit vti Ordinarius, cum ſibi de iure communi pertineat. ibid. n.25
Ab Epiſcopo iuxta Concilium viſitante Eccleſias exemptas etiam tanquam Sed. Apoſtol. Delegato appellatur ad Metropolitanum. p.382. n.36

Vnio, Vnitum, Vnitas. Vide *Connexio, ſeparabile, Ius Complicatum.*

Vnionis aut ſuppreſſionis cum extinctione beneficio

neficiorum literæ retinentur in Senatu ob diminutionem cultus Diuini; aliaque damna. p.122. n.52

Voluntas, Voluntariè. Vide *Retentio, Conſenſus.*

Voluntas & poteſtas vbi adinuicem repugnant, nihil agitur. p.64. n.30

Bullarum executio ſuperſeditur quando ex iuſta cauſa præſumitur extorta voluntas Principis, quod durat donec de eius libera voluntate appareat. pag. 70. numero 20

Quando clarè conſtat de Principis iam inſtructi, & informati voluntate, velle etiam iniuſtum mandatum exequi obtemperatur. ibid. num.21

Primæ litteræ habentes clauſulas ex quibus appareat liberè voluntas Principis obſequendæ ſunt, quia habent vim ſecundæ iuſſionis. ibidem num.22. declaratur. pag.75. num.54. & ſeqq.

Nihil volitum, quin præcognitum. pag. 71. num.27

Sedes Apoſtolic. nonnulla rationabiliter ordinat, quæ vtilitate ſubditorum ſuadente, reuocat. p.72. n.36

Ob vtilitatem euidentem, vel vrgentem neceſſitatem quandoque ſtatuta variantur humana. p.74. n.57

Dependentia à voluntate alicuius recipiunt interpretationem extenſiuam, etiam ad ea, quæ aliàs illegitima iudicarentur. pag. 157. numero 76. vide à numero 74

Voluntarium à principio fit neceſſarium ob ius tertio quæſitum. p.176. n.72

Voluntarium quod fuit deducere aliquid in iudicium, non licet diſcedere, cum ex ſuo facto ius fuerit ſemel aduerſario quæſitum. ibid. num.73

Voluntas Regis nolentis quod Tribunalia habeant cognitionem acumulatiuam cum Conſilio Supremo in cauſis executionis Concil. Tridentin. clarè patet, ex l. 81. cum diſponat abdicando, vetando, & inbibendo. p.183. n.45

Voluntas magis facto quam verbis declaratur. p.294. n.24

Vſus, Vſusfructus.

Per vſum partis conſeruatur ius in toto, vbi ius vniuerſale prætenditur. pag. 523. numero 67

Vſusfructuarius proprietatis emptor retractu ſequuto, redit ad ſuum vſumfructum. p.154. num.71

Vtilitas, Vtile.

Litteræ Apoſtolic. in Hiſpania multis in caſibus ad Suprema Tribunalia vehuntur, vt examinentur, an quid contineant contra publicam vtilitatem, aut in damnum Regni, aut Regis. pag. 32. num. 2. & ſeqq.

Litteræ Apoſtolicæ contra publicam vtilitatem retinentur, quia ad Regem pertinet iure naturali populi ſibi ſubiectos ab huiuſmodi oppreſſionibus liberare. ibidem numero 8

Vtilitatem publicam non conuenit diutina ludificatione differri. pag. 86. numero 11

Vtilitas Regni est commodum Regis. p. 87. num.17

Vtilitas publica ita tuenda, vt commodi proprij obliuiſcatur Rex. ibidem numero 20. & ſeqq.

Pro vtilitate publica conſeruanda cum potentioribus eſt dimicandum. ibidem numero 22

Propter publicam vtilitatem multa admittuntur contra rationem diſputandi, quæ aliàs de iure non permitterentur. ibidem num.32

Vtilitatis publicæ cauſa poteſt Princeps auferre dominium. p. 88. n.33

Vtilitatis publicæ damnum iuſta cauſa eſt ad litterarum retentionem. ibidem num.34. & ſeqq.

Ad publicam vtilitatem conceſſo reſcripto non derogat conceſſum priuato. pag. 91. num.57

Vtilitatis publicæ damno nititur retentio Bullarum non in ſurreptione ſimplici, etſi validè retinentur ex eo. pag. 109. num. 12. & ſeqq.

Vtilitatem publicam ſolum iura conſiderarunt ad ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolic. & ſupplicandum. pag. 110. n. 17. & ſeqq.

Vtilitas publica niſi concurrat, litteræ in præiudicium tertij non retinentur in Senatu regulariter. p.171. n.14

Ad vtilitatem publicam cum pertineat delictorum punitio minimè impeditur priuatorum conuentione. ibid. n.17

Vtilitati publicæ vt prouideret Leo X. conſtitutionem promulgauit, fauendo Ordinariorum iuriſdictioni, quæ refertur. p. 211. n. 7. & ſeqq.

Vtilitati connexæ, & inſeparabili ſiue publicæ, ſiue priuatæ nequit renuntiari. pag. 274. num.53

Vtile per inutile non vitiatur in diuiduis. p.302. num.28

Secus in indiuiduis. ibidem & num. ſequentibus.

Pro vtilitate hominum ſalubriter inuenta non ſunt contra eorum commodum interpretanda. p.349. n.47

Vtile per inutile non vitiatur in habentibus ſeparationem. p.387. n.17

Pro vtilitate communi multa recepta ſunt contra rationem diſputandi. pag. 24. numero 1

Pro vtilitate communi plura recepta ſunt contra rationem diſputandi. pag. 28. numero 54

Vtilitatis publicæ cauſa etiam naturali iure derogatur. ibid n.55

Vtilitatis publicæ ratio quando vrget, ordo eſt ordinem non ſeruari. ibid. n.56

Vulnera

Index Rerum, & Verborum.

Vulnerata executio, *Vulnus*. Vide *Executio. Inſtrumentum.*

Diuus Paulus per ſingulas Eccleſias vulneribus medetur. p.48. n.125

Vulneratis litteris per ſententiam, via executiua amittitur, quas, nec ſuperior, ad quem fuit appellatum exequi poteſt. p.489. n.40

Vulneratæ non dicuntur litteræ ob declaratum proceſſum nullum, niſi etiam ipſæ annollentur. ibid.n.41

Nec vulneratur, & ſi declaratur, non eſſe iuſtificatas, cum poſtmodum iuſtificatæ exequi valeant. ibid. n.42

Ex ſemel vulneratis litteris amplius executiuè agi nequit. ibid. n.43

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

mandatam exercere. p.13.n.95
Tutela Religionis, conſeruatio, & Dei timor ſalus eſt & cuſtus Societatis hominum inter ſe ibidem n.70
Tutelæ, & curæ actio eſt indiuidua, item actio negotiorum geſtorum. p.309.n.13
Tutelæ actio ſicut eſt indiuidua reſpectu tutorum, ita & hæredum eorum. p.310. num.21. & ſeqq.

Tutus, & Tutus acceſſus. Vide *Locus, Citatio, Cedulones, Edicta.*

V

Vacans, Vacatio. Vide *Impetrans, Gratia.*

MAndatum de prouidendo de prima vacatura prodeſt in vacante beneficio tempore gratiæ. p.129.n.10
Ad vnum vacationis modum ſi ſe impetrans non reſtrinxit iuuatur ex vtiliori, & valido. p. 293. num.15. & ſeqq.

Vaſſallus. Vide *Subditus, Dominus, Princeps, Prerogatio, Protectio.*

Vaſſallorum otium & tranquillitatem debet Princeps vigilantia, induſtria, & occupatio defendere. p.11.n.72
Vaſſallorum tranquillitas, & Reipublicæ ſalus Regis eſt præcipua. p.12.n.85
Vaſſallos tranquillitate frui, Principis præcipuum eſt intereſſe. ibid.n.87
Vaſſallorum diuitiæ & vtilitates ſunt quaſi Principis, quia vtilitas Regni, eſt vtilitas Regis. ibid. num.88.
In Vaſſallorum opulentia, & fortitudine laudatur Princeps. ibid.n.89
Vaſſallorum otioſa tranquillitas Regnantis eſt gloria. ibid.n 90
In Vaſſallorum pace honor Regis conſiſtit. ibid. num.91
Vaſſallus quilibet eſt legitimus contradictor, & perſona pro defenſione præeminentiæ, & maioriæ Regis. p.15. num, 119. & ſequentibus.
Vaſſallus nequit conſentire, nec expreſsè nec tacitè in alterius iuriſdictione abſque Domini conſenſu. p 171.n.23.& ſeqq.
Vaſſalli vnius Regni ſine ſui Principis licentia, an alterius Regni iuriſdictionem poſſit prorogare. p.276.n.74 remiſſiuè.
Vaſſallus Regis obligatus in forma Cameræ nequit conſentire in iuriſdictione iudicis Eccleſiaſtici. p.403 n.58.& ſeqq.
Vaſſallus Regis contrahens in Regno extraneo, vbi reſpondere promiſit, ſi ibi fuerit repertus, conuenitur. ibid.n.60
Vbi de obſeruatione Grabielis Pereira circa Luſitanos obligatos in Regno Caſtellæ. ibidem num.61
Vaſſallus voluntariè & expreſsè conſentiens in iuriſdictionem alterius Regis, non præiudicat ſuo Regi, qui illum detinere poteſt, ne extra Regnum litigaret. ibidem numero 62. & ſeqq.
Princeps poteſt ſe opponere executioni ſententiæ latæ in Regno extraneo, contra ſuum vaſſallum ex prorogatione eius expreſſa. ibid. numer. 63
Vaſſallos alienam iuriſdictionem prorogantes voluntariè Barones paſſim ſolent vindicare. ibid. num.64

Venditio, Venditior. Vide *Emptor.*

Delegatus legitimè datus ſuper cauſa emptoris cognoſcit de iure venditoris comparentis propter connexitatem ſimultaneúmque ius vtriuſque. p.304. n.55
Venditor comparens ante iudicium inchoatum cum emptore petens in ſe transferri iudicium animo nouandi actionem, non reluctante auctore auditur. ibid. n.57
Venditor comparens ante iudicium inchoatum non animo nouandi actionem nec liberandi emptorem à iudicio, ſed tantùm vt cum eo inchoetur iudicium, præſtita cautione auditur etiam inuito Authore. p 305.n.58
Limita, niſi interſit actoris cum venditore non litigare in ſuo foro. ibid.n.59
Venditor vbi admittitur ad mutationem iudicij, conuenitur coram ſuo Ordinario non obſtante commiſſione impetrata contra emptorem ſubſcripta manu Sanctiſſimi, ſed per Senatum cauſa remittenda. ibid. n.60

Verbum.

Verbum Regalia, comprehendit omnia patrimonialia, & Fiſcalia Regis. p.16.n.129
Verba priuilegij Monarchiæ Siciliæ referuntur, quo Rex creatus fuit perpetuus Legatus in ſuo Regno. p 37.n.45. & ſeqq.
Verba Bullæ in Cœna Domini quantum attinet ad retentionem litterarum Apoſtol. referuntur, & Doctores illam adducentes. pag.39. num 55. & ſeqq.
Verba Bullæ Cœnæ, ibi (legitimè proſequantur (vt intelligantur cum partis citatione, & cauſæ cognitione. p.43.n.93
Verba Bullæ Cœnæ, ibi, (ſub prætextu violentiæ tollendæ) intelliguntur quando ficto colore malitioſè impeditur litterarum Apoſtol. executio. p.45.n.111. & ſeqq.
Verba, cap. ſi quando, de reſcriptis, & capit. cum teneamur, de præbendis, & aliorum iurium ponderantur. p. 62. num. 13. & ſequentibus.
Verba Bullæ Cœnæ, ibi, (legitimè proſequantur (ponderantur. p. 70. num.24. & ſequentibus.
Verba limitatiuè appoſita habent inducere terminum, quem non licet tranſgredi. p. 132. n 39. & ſeqq.
Verba futuri temporis in actibus dependentibus à voluntate, & conſenſu diſponentis reſoluuntur in tempus præſens. p.137. num. 74. & ſequentibus.
Verba, text. in cap. ſi quando, de reſcript. & cap. cum teneamur, de præbendis ſubtiliter ponderantur. p. 139. num. 94. & ſequentibus.
Verba diſpoſitionis quantumcumque vniuerſalia declarantur, & reſtringuntur ad terminos qualitatis adiectæ. pagin. 184. numero 53.

Verba

Verba legis debent intelligi ſimpliciter, non ſecundum quid. ibid. n.54

Verba non ſecundum quod ſonant, ſed ſecundum intentionem proferentis ſunt accipienda. p.264. n.25 & 26

Imò ad hoc ſunt improprianda. ibid. n.27

Verba (cauſæ omnes) quibus Trident. vtitur, ponderantur, vt nihil excludant. ibid. n. 28. & ſeqq.

Verbo (prima inſtantia) quo vtitur Trid. receptum in rigoroſa ſignificatione repugnaret directo eius rationi, & intentioni. ibid. n.33. & à n.17. cum ſeqq.

Verba abundantia tollerantur, quando opponuntur ad maiorem declarationem, & tollendæ dubitationis gratia. p.454. n.11

Verbi *fiat*, potentia præponitur cuilibet alteri verbo præceptiuo, & maiorem voluntatem demonſtrat. p.417. n.43

Verba enuntiatiua inducta propter aliud non diſponunt in enunciatis. p.266. n.51

Declaratio non cadit ſuper verbis claris, cum declaratione non egeant. p.443. n.22

Declaratio, quæ verbis diſpoſitionis declaratæ repugnant in nullo actu admittitur, cum potiùs perempto, deſtructio, & alteratio ſubiecti dicatur. ibid. n.23

Declaratio vt admittatur debet eſſe congrua verborum ſignificationi. ibidem numer.26

Declaratio quod per ſupplicationem ſubſcriptam ſatisfiat formæ Tridentin.. euidenter eiuſdem verbis incongruit. ibidem numer.27

Senatus verbis claris Concilij Tridentin. decernentis, ſubſcriptionem apponendam in reſcriptis adhæret, nec patitur vti reſcripto auocatorio primæ inſtantiæ, in quo ſubſcriptio viſibiliter non legitur. ibidem num.28

Verba legis cui non conueniunt eius diſpoſitio non adaptatur. p.465. n.25

Veritas, Verum.

Veritas vt clarius luceat placet Papæ, vti ſibi iterum, & iterum replicetur, & arguatur circa damnum Reipublicæ. ibidem num.70. & ſeqq.

Verum eſſe non poteſt, quod falſo principio nititur. p.431. n.8

Veritatem tacens Principi idem eſt, ac ſi infirmus taceret vulnus Chirurgo. pag. 455. num.98

Veritas per argumenta & replicationem exagitata magis luceſcit. pag. 76. num.75. & ſeqq.

Via, Via ordinaria, Summaria, Executiua. Vide Ordinarius, Littera, Remiſſio, Executio.

Viam exceſſus aliis aperimus, ſi negligenter ea quæ vſurpantur, omittimus. p. 88. n. 27. & ſeqq. & p.98. n.40

Qui vna via omiſſa, aliam aggreditur, non teneri ad refectionem expenſarum, paſſim obſeruat Rota. p.165. n.7. & 9

Via ordinaria non ſummaria diffinitur noua controuerſia mota emptori pignoris ſubhaſtati, vel creditori adiudicati. pag. 354. num.5. cum ſeqq.

Et coram iudice Ordinario creditoris emptoris, non coram ſubhaſtante. ibidem num. 6. cum ſeqq.

Via executiua gratiæ, aut executorialium ceſſat immiſſio cadente à poſſeſſione ſemel apprehenſa, & via ordinaria agere debet. p. 336. n.27. & ſeqq.

Via ordinaria non executiua auditur comparens poſt immiſſionem factam ex alio teſtamento, & coram Ordinario rei poſſeſſoris. pag. 337 n.35. & 35

Tertius comparens pro ſuo intereſſe & iure, ſi non fuit admiſſus, non videtur actis geſtis conſentire, nec impeditur redire ad aliam viam ſibi fauorabiliorem. p.295. n.36

Via ordinaria, & vti Ordinarius, an via executiua, & vti Delegatus debeat Ordinarius procedere in Bullarum remiſſione ſibi facta per Senatum. pag. 484. num. 1. cum ſequentibus.

Via ordinaria audiendus eſt tertius ſe opponens executioni litterarum remiſſæ Ordinario per Senatum. pag.490. num.51. cum ſequentibus.

In omnibus in quibus executor gratiæ de iure communi poterat, & debebat via ordinaria cognoſcere; in iis hodie Tridentin. pariter Ordinarius (cui fuit per Senatum remiſſio) Ordinariè procedere debet. pag. 492. numer.75

Et è conuerſo in quibus executor de iure communi tenebatur via executiua procedere; pariter hodie Ordinarius via executiua cognoſcere tenetur, quando fit per Senatum remiſſio. ibid. n. 6

Via executiua ceſſat, & ordinaria aggreditur vbi concurrit ad immiſſionem paritas titulorum. p.495. n.99

Via ordinaria non executiua debet audiri poſſeſſor beneficij ab alio impetrati ob delictum aliumvè iuris defectum, & vinci antequam auferatur. pag 497. à num. 107. cum ſequentibus.

Via ordinaria non executiua procedere debet executor litterarum prouiſi Apoſtol. ſuper beneficio reſeruato, quando reſeruatio non eſt notoria, ſed dubia, obſcura contra prouiſum ab Ordinario poſſidentem ſimul. ibid. n.110. cum multis ſeqq.

Ordinarius (cui per Senatum Bullarum remiſſio fit) vt cognoſcat quando via executiua, vel ordinaria procedere teneatur, præ oculis habeat regulas immiſſionis, ex l. fin. C. de edicto. Diui Adrian. p.504. n.200

Ordinarius in Bullis ſibi per Senatum remiſſis executiuè tunc procedet, ſicut & quando executor procederet, ſi ſua commiſſio fuiſſet ſubſcripta de manu Sanctiſſimi. ibidem num.201

Executor quando in Bullarum executione debet aſſumere partes iudicis, & via ordinaria audire, ſi ſeruata forma Tridentin. fuiſſet datus, ita & iis caſibus Ordinarius procedere debet Ordinariè, facta ſibi per Senatum remiſſione. ibid. n.202

Inter viam executiuam Breuis Cameralis, & cæterarum rerum multæ ſunt differentiæ. p.266. à n.49. & ſeqq.

Vicarius.

Vicarius Dei in temporalibus eſt Rex. pag. 7. à n.23. cum ſeqq.
Vicarius Epiſcopi appellatione Ordinarij comprehenditur. p.220. n.27

Vidua. Vide *Miſerabilis.*

Violentia, Vis, Vi oppreſſus, Vide *Defenſio, Princeps, Senatus. Querela, Retentio, Decreta.*

Vim patientem acclemantem malus iudex non exaudit. p.6. n.6
Violentias, & ſcandala abhorret Deus. ibidem num.18
Violentum eſt, quod contra legem eſt. pag.13. num.97
Violentias ne ſubditi patiantur, Princeps vigilans eſſe tenetur. ibid. n.98
Vis in populo abeſto, lex eſt 12. tabularum. ibid. num.100
Vi oppreſſorum defenſio cum ipſo eſt Regno ab origine orta, & Regni obiectum. ibidem num.102
Vi oppreſſus recurrens ad Regem, debet de violentia docere. p.18. n.149
Violentia non præſumitur, niſi probetur à vim patiente. ibid. n.150. tanquam iuri naturali odioſa. ibid.
Violentiæ probatio incidit in protectionem per neceſſariam conſequentiam. ibid. n.151
Violentiam, & iniuriam factam Prædicatoribus miſſis in terras infidelium ad prædicationem Verbi Dei Rex Chriſtianus omnino repellere tenetur. pag. 19. num. 164. & ſeqq.
Violentis oppreſſorum urbanius tollitur per Principem, qui ſuum, & ſuorum ius gerit, cuique ex debito Regalis officij protectio competit. p.22. n.194
Vim inferunt, & actum innoluntarium reddunt nimiæ perſuaſiones, & importunæ preces. ibid. n.196
Violentiam quandam infert in Principem importunitas petentis, quia multoties in voluntariè concedit non concedenda. pag. 62. num.10
Violentia, & immodica perſuaſio æquiparantur à iure. ibid. n.11
Violentiæ, & ſcandala ſalutem Reipublicæ turbant. pag. 88. numer. 24. & ſequentibus.
Violentiæ prætextu retinentur litteræ Apoſtolic. continentes nouitatem circa decimas, aut redecimas. p.97. n.35
Violentum eſt, quod iniuſtum eſt, & contra legem. p.99. n.2
Violentiam tunc continent litteræ in præiudicium iuris tertij, ſi expediantur abſque eius citatione. pag. 105. num. 62. & ſequentibus.
Vis publica eſt iniuſtitia, quæ ius tertij tollitur. p.107. n.73
Principi generaliter competit facultas tollendi violentias, ut Reſpublica Eccleſiaſtica, & ſpiritualis in pace degat. pag. 127. & ſequentibus.
Violentiæ articulus ſuſpendendus in Senatu, donec cauſa retentionis examinetur, & de tatione. p.162. n.29
Violentum non dicitur vi oppreſſo opitulante, & cooperante, ſeu conſentiente, iuxta Ariſtotel. pag. 175. num. 61. & ſequentibus.
Violentia adeſt in damnum Reipublicæ immediatè poteſt Fiſcalis Regius ſolus vel à principio recurſum deducere, vel ea poſt facto, deſiſtente ipſum poſtulante. p.176. n.71. & ſeqq.
Violentiæ cauſæ tangentes obſeruationem Concil. Tridentin. & aliæ iudicum Eccleſiaſticorum quorumlibet exiſtentium in Curia Regia examinantur in aula regiminis, & cæteræ omnes ad Cancellarias, & Audientias pertinent. p.182. n.27. & 28
Violentia, qua fundatur retentionis cognitio eſt contraria iuri naturali, & ſpirituali oppoſita naturæ. p.192. n.25
Violentiæ obuiare finis eſt retentionis litterarum, qua publica turbatur quies. ibid. n.24. & ſeqq.
Violentia perpetrata etiam à Clerico nullam includit ſpiritualitatem. ibid. n.26. & ſeqq.
Epiſtola Diui Auguſtini, qua aduerſus violentias fit vltio à poteſtatibus per Prælatos poſtulanda. p.201. n.6. & 8
Violentiarum cognitio tendens in executionem, & obſeruationem Tridentin. ſoli Supremo Senatui eſt reſeruata, cæteria inhibitis Cancellariis. pag. 203. numer. 29. & 30
Violentia infertur ei, qui extra Regnum, & ad Romanam Curiam euocatus adſtringitur litigare, quem protegit Princeps. p.276. n.83. & à n.80
Vim repellere iure naturali eſt conceſſum non inuenitur, cum id beſtiarum ſenſibus ſit infixum. p.352. n.86
Pro retentione litterarum ad Senatum recurritur per viam violentiæ. pag. 461. numer.2

Viſitatio. Vide *Ordinarius*, *Epiſcopus.*

Sub Tridentin. impugnantes Ordinario viſitationem Eccleſiarum etiam exemptarum comprehenditur Ordinarius inferior habens quaſi Epiſcopalia iura. pag. 219. numer.20
Declaratio S. Congregat. refertur qua dicitur à viſitatione Epiſcopi facta tanquam Sed. Apoſtol. Delegati iuxta Tridentin. ad Metropolitanum appellandum fore. pag.381. numer.23
Similis alia S. Congreg. declaratio refertur. ibid. n.24
Epiſcopus in viſitatione commiſſa ex Trident. procedit vti Ordinarius, cum ſibi de iure communi pertineat. ibid. n.25
Ab Epiſcopo iuxta Concilium viſitante Eccleſias exemptas etiam tanquam Sed. Apoſtol. Delegato appellatur ad Metropolitanum. p.382. n.36

Vnio, Vnitum, Vnitas. Vide *Connexio, ſeparabile, Ius Complicatum.*

Vnionis aut ſuppreſſionis cum extinctione beneficio

Digitized by Google

neficiorum literæ retinentur in Senatn ob diminutionem cultus Diuini; aliaque damna. p.122. n.52

Voluntas, Voluntariè. Vide *Retentio, Conſenſus.*

Voluntas & poteſtas vbi adinuicem repugnant, nihil agitur. p.64. n.30

Bullarum executio ſuperſeditur quando ex iuſta cauſa præſumitur extorta voluntas Principis, quod durat donec de eius libera voluntate appareat. pag. 70. numero 20

Quando clarè conſtat de Principis iam inſtructi, & informati voluntate, velle etiam iniuſtum mandatum exequi obtemperatur. ibid. num.21

Primæ litteræ habentes clauſulas ex quibus appareat liberè voluntas Principis obſequendæ ſunt, quia habent vim ſecundæ iuſſionis. ibidem num.22. declaratur. pag.75. num.54. & ſeqq.

Nihil volitum, quin præcognitum. pag. 71. num.27

Sedes Apoſtolic. nonnulla rationabiliter ordinat, quæ vtilitate ſubditorum ſuadente, reuocat. p.72. n.36

Ob vtilitatem euidentem, vel vrgentem neceſſitatem quandoque ſtatuta variantur humana. p.74. n.57

Dependentia à voluntate alicnius recipiunt interpretationem extenſiuam, etiam ad ea, quæ aliàs illegitima indicarentur. pag. 137. numero 76. vide à numero 74

Voluntarium à principio fit neceſſarium ob ius tertio quæſitum. p.176. n.72

Voluntarium quod fuit deducere aliquid in iudicium, non licet diſcedere, cum ex ſuo facto ius fuerit ſemel aduerſario quæſitum. ibid. num.73

Voluntas Regis nolentis quod Tribunalia habeant cognitionem acumulatiuam cum Conſilio Supremo in cauſis executionis Concil. Tridentin. clarè patet, ex l. 81. cum diſponat abdicando, vetando, & inhibendo. p.183. n.45

Voluntas magis facto quam verbis declaratur. p.294. n.14

Vſus, Vſusfructus.

Per vſum partis conſeruatur ius in toto, vbi ius vniuerſale prætenditur. pag. 123. numero 67

Vſusfructuarius proprietatis emptor retractu ſequuto, redit ad ſuum vſumfructum. p.154. num.71

Vtilitas, Vtile.

Litteræ Apoſtolic. in Hiſpania multis in caſibus ad Suprema Tribunalia vehuntur, vt examinentur, an quid contineant coutra publicam vtilitatem, aut in damnum Regni, aut Regis. pag. 32. num. 2. & ſeqq.

Litteræ Apoſtolicæ contra publicam vtilitatem retinentur, quia ad Regem pertinet iure naturali populi ſibi ſubiectoa ab huiuſmodi oppreſſiouibus liberate. ibidem numero 8

Vtilitatem publicam non conuenit diuturna ludificatione differri. pag. 86. numero 11

Vtilitas Regni eſt commodum Regis. p. 87. num.17

Vtilitas publica ita tuenda, vt commodi proprij obliuiſcatur Rex. ibidem numero 20. & ſeqq.

Pro vtilitate publica conſeruanda cum potentioribus eſt dimicandum. ibidem numero 22

Propter publicam vtilitatem multa admittuntur contra rationem diſputandi, quæ aliàs de iure non permitterentur. ibidem num.32

Vtilitatis publicæ cauſa poteſt Princeps auferre dominium. p. 88. n.33

Vtilitatis publicæ damnum ioſta cauſa eſt ad litterarum retentionem. ibidem num.34. & ſeqq.

Ad publicam vtilitatem conceſſo reſcripto non derogat conceſſum priuato. pag. 91. num.57

Vtilitatia publicæ damno nititur retentio Bullarum non in ſurreptione ſimplici, etſi validè retinentur ex eo. pag. 109. num. 12. & ſeqq.

Vtilitatem publicam ſolum iura conſiderarunt ad ſuperſedendum in executione litterarum Apoſtolic. & ſupplicandum. pag. 110. n. 17. & ſeqq.

Vtilitas publica niſi concurrat, litteræ in præiudicium tertij non retinentur in Senatu regulariter. p.171. n.14

Ad vtilitatem publicam cum pertineat delictorum punitio minimè impeditur priuatorum conuentione. ibid. n.17

Vtilitati publicæ vt prouideret Leo X. conſtitutionem promulgauit, fauendo Ordinariorum iuriſdictioni, quæ refertur. p. 211. n. 7. & ſeqq.

Vtilitati connexæ, & inſeparabili ſine publicæ, ſiue priuatæ nequit renuntiari. pag. 274. num.53

Vtile per inutile non vitiatur in diuiduis. p.302. num.28

Secus in indiuiduis. ibidem & num. ſequentibus.

Pro vtilitate hominum ſalubriter inuenta non ſunt coutra eorum commodum interpretanda. p.349. n.47

Vtile per inutile oon vitiatur in habentibus ſeparationem. p.387. n.17

Pro vtilitate communi multa recepta ſunt contra rationem diſputandi. pag. 24. numero 1

Pro vtilitate communi plura recepta ſunt contra rationem diſputandi. pag. 28. numero 54

Vtilitatis publicæ cauſa etiam naturali iure derogatur. ibid n.55

Vtilitatis publicæ ratio quando vrget, ordo eſt ordinem non ſeruari. ibid. n.56

Vulnerata executio, *Vulnus*. Vide *Executio. Inſtrumentum.*

Diuus Paulus per ſingulas Eccleſias vulneribus medetur. p.48. n.125

Vulneratis litteris per ſententiam, via executiua amittitur, quas, nec ſuperior, ad quem fuit appellatum exequi poteſt. p.489. n.40

Vulneratæ non dicuntur litteræ ob declaratum proceſſum nullum, niſi etiam ipſæ annullentur. ibid. n.41

Nec vulneratur, & ſi declaratur, non eſſe iuſtificatas, cum poſtmodum iuſtificatæ exequi valeant. ibid. n.42

Ex ſemel vulneratis litteris amplius executiuè agi nequit. ibid. n.43

F I N I S.

Art 1141 fov

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

D.7.

Digitized by Google

Digitized by Google